



M

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

12.1.13 73.47

13 13
D B
6 3

Coll. 1. 1. 1.

1. 1. 1.

SS. PP.

GREGORII

THAVMATVRGI.

MACARII ÆGYPTII

ET

BASILII SELEVCIENSIS

Opera omnia Græco-Latina.

Coll. Rom. Soc. Iesu

B. S.

Catal. Iesu:

22 p

GREGORII

THAVMATA

MACARII AEGYPTII

ET

BASILII SELEVCIENTIS

Opera omnia Graeco-Latina

Coll. Rom. 20. 21. 22.

12. 13. 14.

SS. PP.

GREGORII

NEOCÆSARIENSIS EPISC.

COGNOMENTO THAVMATVRGI.

MACARII ÆGYPTII.

ET

BASILII SELEVCIAE

ISAVRIAE EPISCOPI.

Opera omnia, quæ reperiri potuerunt.

Nunc primum Græcè et Latinè coniunctim edita, cum indicibus necessarijs.

Accessit Ioannis Zonaræ Expositio Canoniarum Epistolarum.



PARISIIS,

Sumptibus { MICHAELIS SONNII,
CLAVDII MORELLI, Et } via Iacobæa.
SEBASTIANI CRAMOISY.

MDCXXII.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

AMERICAN
CALIFORNIA
MEXICO

1891

This image shows a blank, aged, cream-colored page, likely an endpaper or flyleaf of a book. The paper has a slightly textured appearance with some faint smudges and discoloration, characteristic of old paper. There is no text or other markings on the page.

1875

1871



ILLVSTRISSIMO VIRO
MERICO DE VIQ,
SVMMO GALLIARVM
PROCANCELLARIO.

ALIENVM nimis à munere nostro credebamus,
(VIR ILLVSTRISIME) si inter
tot ac tanta publica congratulationis indi-
cia, quibus uniuersa Gallia communibus
votis et vocibus Nomen Vestrum commendat,
ipsi soli taceremus, et nulla nostri etiam obse-
quij officia testaremur. Ex quo enim Iustis-
simus idemque Inuictissimus Rex noster LVDOVICVS XIII.
maturâ deliberatione ad sanctiora Consilij sui Te admisit pene-
tralia, et ad regionum Sigillorum custodiam deputatum Te voluit,
nemo fuit, cui cognita Tua virtus est, qui non laudarit, non
approbauerit, et regium et egregium factum non predicauerit.
Virum scilicet maturum consilio, iusti et equi amantissimum,
prudentem, sapientem, de republicâ summè meritum; virum in-
quam ad summa natum, longo rerum usu et seriâ variorum ne-
gotiorum exercitatione ad Status politici regimen apprimè versatum,
tali vocatione dignum. Vnde factum est, vt ipsa etiam Musa castis-
sima in partem exultationis venire gestientes, Tibi Patrono suo ad
patrios lares redeunti, et Triumphatorem Regem nostrum comi-
tanti, obuia forent ouantes. Et quoniam virum ad tantum digni-
tatis apicem euectum maximè condecet pietas, et antiqua veterum
Patrum fides et religio; ecce è typis nostris prodeunt in manus vestras,
tres inuicti fidei Athleta, Gregorius Thaumaturgus, Basilus Isau-

ricus, et Aegyptius ille, nomine reque beatus Macarius: qui ex Orientis fontibus ut tres olim generosi Davidis milites, aquam de cisternâ Bethleem, id est, auita fidei et limpidioris doctrina latices Tibi porrectum veniunt. Tres quidem non Attica tantum facundia gloriâ celebres, sed quod amplius, et morum probitate, et vite sanctimoniâ, et miraculorum frequentia conspicui. Gregorius equidem, qui Neocasariensi Ecclesia praefectus, ita Pastoralis officij munus impleuit, ut adiunctis sibi septemdecim non amplius socijs, uniuersos urbis et ruris incolas ad Christi fidem adduxerit: qui precibus montem excelsum transtulit; qui lacum altissimum in solum ferax conuertit, et exundantis fluminis cursum virga attactu in proprium alueum reduxit, unde et alter Moses dictus est: qui futurorum prae-dictione nulli Prophetarum inferior, sed varia miraculorum operatione multis superior effectus, Thaumaturgus inde est appellatus.

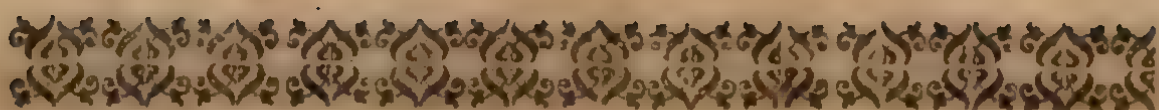
Tum Basilus, qui supra aetatem sapiens, duodeviginti tantum annos natus, Seleucia Isauria in Episcopi gradum euectus, haeretica prauitati, singulari quâ pollebat cum doctrinâ, tum animi fortitudine, murum se pro domo Dei opposuit: qui coacto Chalcedonensi centum quinquaginta Episcoporum Concilio in primis affuit, Nicena Synodi decreta sententia sua auctoritate firmavit, et Dioscorum fidei vomitum confregit.

Macarius denique Eremitarum decus, solitaria quietis amantissimus, qui transacto in solitudine sexaginta annorum stadio, nulla non fuit expertus religiosae pietatis exercitia; Cui Demones arcere, varios morbos curare, et spiritu prophetico futura praedicere, familiare fuit. Qui in futura Resurrectionis fidem, ad reuincendum cuiusdam dubitantis errorem, suscitati etiam mortui hominis testimonium aduocauit. Cui perspectae erant cordium cogitationes, et qui continuâ pene mentis exstasi adhuc in terris positus Deo coniunctus vivebat. Quid ergo est quod in istis Patribus non aequi bonique consulat vir sapiens? Elige itaque (Vir clarissime) aut huius facundiam, aut illius probitatem, aut istius sapientiam, vel melius utrumque amplectere. Habes enim in triplici tantorum virorum delectu, complexam omnium virtutum quae virum grauem condecorant encyclopaediam. Habes in sacris ipsorum monumentis quae suis scriptis posteritati consignarunt, expressam ad viuum cum sincera doctrina,

tum fidei Catholica, imò ipsius Pietatis imaginem. Vnde nec munus nostrum qualecumque est, tanto viro de re literariâ quàm bene merito, minus dignum iudicauimus. Imò quem aquum rerum aestimatorem comperimus, eidem quem rei literariæ auctorem et fautorem sperat, sua quantula sunt munera dicat Societas nostra Typographica. Interim dum grata benignus accipis nostri in te animi monumenta, excipiat Altissimus vota nostra, et Te quàm optamus diù, cùm Ecclesia sua sancta, tùm totius Gallia bono seruet incolumem. Vale.

Vestrx Celsitudini addictissimi

MICHAEL SONNIUS,
CLAVDIVS MORELLVS,
SEBASTIANVS CRAMOISY.



INDEX EORVM, QVAE IN HIS S. GREGORII THAVM. OPERIBVS CONTINENTVR.

ΕΚθ' οἰς τῆς πίστεως, ἐν δὲ ἀπικαλύ-
ψαις τῶν Μαρκίου τῷ Ἰωάν-
νου Ἐταγέλίου, μιστυφώσεως τῆς Θεο-
γνωστείας τῆς πρῆντος Μαρίας ἔχει. 1
Κεφάλαια δὲ πίστεως δίδου, ἐν οἷς καὶ
Αναθηματισμὸς καὶται, καὶ Ἐρμηνεία
ἐκείνου ὑποτίθηται· καὶ αἰρετικῶν καὶ
Ἰουδαίων. 2

Εἰς τὴν ἀναγγελισμὸν, τῆς ὑπαρχίας τοῦ
τοῦ πρῆντος, τῆς Μαρίας, λόγος α'. 9

Εἰς τοὺς εἰς τὴν ἀναγγελισμὸν τῆς παρὰ
τοῦ τοῦ, καὶ αὐτὴν πρῆντος τῆς Μαρίας,
λόγος β'. 15

Εἰς τὴν ἀναγγελισμὸν τῆς παρὰ
τοῦ πρῆντος τῆς Μαρίας, λόγος γ'. 25

Εἰς τὰ ἅγια Θεοφάνεια, λόγος. 30

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΝΟΝΙΚΗ
τῶν ἐν τῇ κατὰ τοὺς τῶν βαρβα-
ρων εἰδωλολάτρων φαρίτων ἢ καὶ ἑτε-
ρα πλὴν μελησόντων. 37

Περὶ Τατιανῶν, τῶν ψυχῶν, λόγος κατὰ
λαοὺς. 42

Εἰς Νεαρχίων πατριάρχης καὶ παρὰ
τοῦ τοῦ· οἱ εἶπεν ἐν Καίσαρειά τῇ
Παλαιστίνῃ, μετὰ τὴν μὲν αὐτῶν πάλαι-
τῃ ἀσκήσει, μέλλων ἀπαλλάττειν ὅτι
τὴν πατρίδα. 48

Μετὰφρασις εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν τῆς Σολο-
μῶντος. 77

Alia fidei expositio, qua li x' μετὰ τῆς, dicta est. 97

Gerardi Vossij Doct. Theolog. Nota et varia lectiones in opera eiusdem S. Greg.
Thaum. pag. 103. et seqq. 109

Iac. Billij Scholia in Metaphrasim Ecclesiast. Salom. 119

Ad eandem Metaphrasim Nota Frontonis Ducai S. J. 125

ΕXpositio Fidei, quam per reuelatio-
nem à Beato Ioanne Evangelista,
mediante Dei genitrice Maria vir-
gine accepit. 1

Capita duodecim de Fide, subiecto sin-
gulis Capitibus Anathematismo. Et
apposita uniuscuiusque Capitis Inter-
pretatione, contra Haereticos et In-
daeos. 2

In Annunciationem sanctissima Dei ge-
nitricis virginis Maria, Sermo pri-
mus. 9

In Annunciationem sanctissima Dei ge-
nitricis sempérque Virginis Maria,
Sermo secundus. 15

In Annunciationem sanctissima Dei ge-
nitricis Virginis Maria, Sermo ter-
tius. 25

In sancta Theoph. id est, de Dei apparitio-
ne, siue de Christi Baptismo, Sermo. 30

ΕΡΙΣΤΟΛΑ ΚΑΝΟΝΙΚΑ
de ijs qui in barbarorum incursione ido-
lolyra comederant, et alia quadam
peccata commiserant. 37

De Anima, per capita Disputatio, ad
Tatianum. 42

In Originem prosphonica ac panegy-
rica oratio, quam Casarea Palestina
post multorum annorum apud illum
disciplinam, dixit, cum in patriam
reditum pararet. 48

Metaphrasis in Ecclesiasten Salomonis. 77



DEI GENITRICI
BEATAE MARIAE SEMPER
VIRGINI, ET S. GREGORIO
EPISCOPO NEOCÆSARIENSI,
COGNOMENTO THAVMATVRGO.

GERARDVS VOSSIVS.



INGENIVM stupet, memoria deficit, elocutio languet, & lingua faucibus meis adhæret, dum tua ô Virgo sanctissima Dei genitrix Maria, laudum præconia celebrare contendo, virtutumque tuarum heroicarum speculum oculis mentis mea obijcio. Tot enim tuæ sunt laudes, ut omnem laudationem superent: tot virtutum ornamenta, ut dicentis oratione explicari nequeant. tot vitæ sanctissima encomia, ut neque ab absolutissimo quocunque Encomiaste verbis conceptis adumbrari, enarrariq; possint.

Reple igitur os meum gratia dulcedinis tuæ, ô Maria: & illumina mihi mentem, ô gratia plena. moue linguam meam, & labia mea ad laudes tibi, si non plenas, si non absolutas atque perfectas, saltem aliquas, easque gratas tua ope alacriter latèque recensendas. Et ut ex multis, quibus resplendes ornamentis, nonnulla benigno tuo permissu atque suffragio dicere incipiam: quid obsecro, te nobilius, ac gloriosius, ô Dei mater? quid te splendidius, quàm splendor ipse elegit? quid te purius ac castius, quæ Virgo in partu, ac post partum permansisti, & corpus sine ulla corporis contagione generasti? Quid te maius aut illustrius ullo unquam tempore inuentum est, siue inueniri aliquando poterit? quæ & in veteri Testamento prænunciata, Cant. 4.
Joël. 3. & in nouo mirificè celebrata fuisti. Tu quippe hortus ille conclusus es, cuius Scriptura meminit, & fons signatus: de quo fonte, ille fluuius, iuxta Joël, manat, qui torrentem vel funium vel spinarum irrigat: funium peccatorum, quibus antè alligabamur: & spinarum, sementem magni Patris-familias suffocantium. Tu porta es illa orientalis, de qua Ezechiel ait, semper clausa & lucida, operiens in se, vel ex se proferens Ezec. 44 sancta sanctorum: per quam sol iustitiæ, & Pontifex noster secundum ordinem Melchisedec ingreditur; & egreditur: Tu animata illa es ciuitas, de qua Regius dicebat Psal. 80. Propheta: Gloriosa dicta sunt de te, ciuitas Dei. Tu Dei gloria noua es arca, in qua Hebr. 9. est urna aurea, & tabula Testamenti. Tu scala es illa, quam vidit Iacob, & in qua Gen. 28.

1

spexit Angelos Dei ascendentes & descendentes. Tu porta illa es cælorum, de qua lo-
 quebatur ille dicens: Quàm terribilis est locus iste? Non est hic aliud, nisi domus Dei,
 Gen. 28. & porta cæli. Tu mons ille excelsus es, de quo Esaias vaticinans aiebat: Erit in nouis-
 Esai. 2. simis diebus preparatus mons domus Domini, in vertice montium. Tu es mons Sion,
 Psal. 67. mons coagulatus, mons pinguis, in quo beneplacuit Deo inhabitare. Tu es candelabrum
 Zach. 4. illud aureum, quod Zacharias rerum diuinarum inspector eximius vidit septem lucer-
 nus, ac septem infusoriis, id est, septem Spiritus sancti muneribus pulchre exornatum.
 Tua, o Maria, magnalia Propheta prauiderunt, & scriptura commendarunt. De
 Psal. 84. te olim cecinit Psalmista: Benedixisti Domine terram tuam: per terram hanc, in pri-
 mis te significans, de qua veritas ipsa est orta. secundum illud: Veritas de terra orta est,
 Ibidem. & iustitia de cælo prospexit. Et rursus: Terra dabit fructum suum: tu scilicet virgo,
 Christum redemptorem nostrum, qui est fructus ventris tui benedictus: in quo cunctæ
 Esai. 6. gentes fuerunt benedictæ. Te forceps ille expressit propheticus, qui carbunculum ex al-
 Esai. 29. tari tollebat, & labia expurgabat. Te liber ille indicauit obsignatus, quem nemo legit
 sciens litteras, præter eum qui obsignauit, & supra rationem seruauit. Te charta illa si-
 gnificauit purissima, in qua verbum sine scriptis impressum, scidit fraudis chirogra-
 Num. 17. phum. Te sacerdotalis illa virga, dum sine radice floruit, præfigurauit. Te Gedeonis
 Iudic. 6. vellus, dum in medio sicca aræ maduit, præsignauit. Te rubus ille, quem Moyses in
 Exod. 3. monte ardentem & incombustum conseruatum viderat, præmonstrauit; & tuam
 Esai. 11. laudabilem virginitatem præseruatam ostendit. Te denique Esaias nunc virgam de ra-
 Esai. 7. dice Jesse orituram; nunc, euidentius Virginem parituram prædixit.

Sit tibi, sanctissima Dei mater, laus cum honore ac iubilo: Tu quippe sola cælum
 & terram tua amplitudine superasti, ac supra omnes sanctos resulsisti: nihilque inter
 creatas res visibiles aut inuisibiles te præstantius excellentiusque reperitur. Tu eius ma-
 ter es, qui à Patre ante omne principium fuit genitus: quem Angeli pariter & homi-
 nes rerum omnium agnoscunt ac prædicant Dominum. Tu pretiosa margarita es orbis
 terrarum: tu lucerna inextinguibilis: tu luna pulchrior es, & sole splendidior: tu co-
 rona virginitatis, sceptrum orthodoxæ fidei, templum indissolubile, continens eum qui
 nusquam contineri potest. Eadem ancilla Dei es, & mater; eadem Virgo & genitrix.
 Genuisti namque eum qui te fecit, & in æternum permanes virgo: non quemcunque
 Esai. 66. genuisti, sed omnipotentem illum, quem terra, pontus, æthera colunt, adorant, &
 Act. 7. prædicant: cui cælum ipsum sedes, & terra scabellum pedum eius.

Gaude igitur Maria, virgo & mater, quæ Gabrielis Archangeli dictis credidisti,
 & Deum ac hominem miro modo genuisti; & post partum, virgo inuiolata perman-
 sisti. Gaude, veri gaudij pelagus inexhaustum. Gaude, gaudij mater sempiterni. Gau-
 de lætitiæ instrumentum, per quod tristis execrationis sententia in lætum gaudij nuncium
 transmutata est. Gaude, verè benedicta. Gaude sacrosanctum æterni Regis palatium.
 Gaude, unicum illius qui nusquam capitur, amplissimum habitaculum. Gaude, præ-
 electa à Deo, antequam genita. Gaude, quæ gaudij causa cunctis exististi. Gaude,
 gaudium nostrum, & corona nostra.

Benedicta tu in mulieribus, quæ cælestem thesaurum, in quo sunt omnes thesauri
 sapientiæ & scientiæ Dei reconditi, in sacro virginitatis tuæ penu sine angustia com-
 prehendisti. Benedicta tu in mulieribus, quæ sola benedictionem suscepisti, quam Deus
 per Abraham cunctis promisit gentibus. Benedicta tu verè es, o Maria, quæ sola be-
 nedicti filij tui Iesu Christi, & saluatoris nostri electa es mater. per quam, clamant
 Psal. 117. & Matt. 11. gentes: Benedictus qui venit in nomine Domini. & Benedictum nomen gloriæ eius

in secula. Benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui. Fructus, qui Psal. 71.
ex incorrupta virginei uteri planta maturos racemos extulit. Fructus, ex quo fontes Luc. 1.
emanant aqua salientis in vitam aeternam. Fructus, quem omnis lingua caelestium,
terrestrium, & infernorum confitetur ac celebrat. Fructus, cunctis fructificans: Fru-
ctus salutis, & ipsa salus, Christus saluator noster: qui est verè fructus ventris tui
benedictus.

O gloriosa & benedicta, humilis verè ac magna caelorum & terrarum omnium re-
gina. Beatam te predicant omnes Angelorum & terrestrium hierarchia: quae & in
caelis benediceris; & beata in terris predicaris. Te pariter laudant Angeli, celebrant
Archangeli, & caeli caelorumque virtutes glorificant; beatamque te dicunt, semper-
que dicent cunctae generationes. O felices per te nos: felix mundus, felices cuncti fideles
talem matrem habentes, ac matrem talem venerantes. Per te, prima imaginis nostra
obscurata species in suam restituta est pulchritudinem. Per te, generis nostri colonia ad
propriam redijt mansionem. Per te, recessit romphea versatilis. Per te, quae erant clau-
sa deliciarum portae, fuerunt apertae. Per te, spes Prophetarum ad effectum optatum
sunt deductae. In te, finem acceperunt, quae ab eis dicta sunt. Per te, exultat caelum,
letantur Angeli atque Archangeli, profligantur demones, & homo ipse ad caelum re-
uocatur, ac ad Deum conuertitur. Per te, unigenitus Dei filius, vera illa lux effulsit
sedentibus in tenebris & umbra mortis. Per te, gentes venerunt ad poenitentiam, &
peccatores Deo reconciliati sunt. Per te, salutem à Deo consequimur. Per te, audaces Luc. 1.
inimicorum nostrorum franguntur impetus. Per te consequimur trophaea victoriae.
Per te, cunctae destruuntur haereses, tolluntur errores, reflorescit religio, & status Ec-
clesiae tranquillior redditur, ac in melius commutatur.

Aue igitur mater, caelum, virgo, thronus, Ecclesiae nostra sancta decus, gloria & Saluta-
firmamentum. Aue Maria, gratia plena: Dominus tecum. Aue, verè benedicta. toria, &
Aue virgo praeclarissima. Aue, inquam, (nam sapius Angelica hac voce te compel- depreca-
lare lubet) Regina caelorum, & domina Angelorum. Aue virgo virginum: de qua toria.
velut speculo refulget species castitatis & forma virtutis. Aue virgo & mater: cuius
vita sanctissima cunctas illustrat Ecclesias. Aue virgo purissima atque castissima. Aue
virgo prudentissima. Aue virgo admirabilis, per quam mors fuit expulsa, & vita in-
troducenda. Aue stella lucidissima. Aue radix sancta, ex qua mundo vera lux est orta.
Aue, per quam clarissimus sol iustitiae nobis illuxit, Christus Deus noster. Aue orna-
tissimum Domini templum, & mundissimum Spiritus sancti sacrarium. Aue pulcher-
rimum aeterni Regis palatium, & totius Trinitatis nobile triclinium. Aue caelum, in
quo sol gloriae splendet. Aue noua Dei arca, in qua spiritus Dei conquiescit. Arca, in
qua noster Noë Christus humanitatem seruauit. Arca, in qua noua gloria sanctifica-
tio, & qui natura sanctus est, in virginea natura officina corpus sibi ratione mirabili
fabricatus est, non deponens id quod erat; sed assumens id quod non erat. Aue urna Heb. 9.
aurea, quae illum continet, qui dulce manna, & mel è petra durissima ingrato Iudaeo- Deut. 32.
rum subministravit populo. Aue canticum Cherubim ac Seraphim, & hymnodia
Angelorum. Aue patrum praconium, & decus Prophetarum. Aue pulchritudo mar-
tyrum, & corona sanctorum. Aue piorum gloria, & laus pie sanctaeque uiuentium.
Aue pulcherrimum caelestis hierarchiae ornamentum. Aue suspiciendum uniuersi or-
bis terra miraculum. Aue lignum vitae, gaudium, & voluptas. Aue rosa fragrantis-
sima. Aue lilium conuallium, & florida vallis fidelium. Aue mater uiuentium. Aue
periclitantium & ad te recurrentium solamen, promptumque subleuamen. Aue pecca-

torum refugium. *Aue laborantium propitiatorium. Aue spes omnium proborum, rebus aduersis afflictorum. Aue humani generis recreatio atque letitia. Aue fons gratiae & totius consolationis. Aue virorum pariter atque mulierum domina & patrona. Aue Domina vniuersorum: nam reuera Domina omnium facta es creaturarum, cum conditoris omnium effecta es mater. Aue mater Christi filij Dei viui. Aue inter Christum Deum & homines mediatrix optima. Aue gloria & letitia omnium Sacerdotum. Aue nostra omnium protectio fida atque secura. Aue firma salus omnium Christianorum, ad te syncerè ac verè confugientium. Aue pax, gaudium, consolatio, & salus mundi. Aue alma Redemptoris mater: peruia cæli porta, & stella maris. Aue gloriosa, super omnes speciosa. Aue valde decora, & ipsa rutilantior aurora. Aue vnicum molestiarum ac perturbationum huius seculi leuamen. Aue omnium cordis dolorum medicamentum: Aue unica spes desperantium, oppressorum subsidium, & ad te recurrentium presentancum auxilium. Aue ianua ac clauis regni cælorum, & scala ascensusque cunctorum electorum. Aue vita, dulcedo, & spes nostra suauissima. Ad te clamamus, recordare nostri, ô sanctissima Virgo & mater: recordare inquam, & retribue nobis pro his eloquijs atque encomijs magna dona ex diuitijs tantarum tuarum gratiarum. Ad te suspiramus, ut in quibuscunque tribulationibus & angustijs benignè ac promptè succurras nobis.*

Sub tuum praesidium confugimus, ô sancta Dei genitrix, nostras preces ne despicias: sed omni nos tempore protegas ac tuearis, & in gratia benedicti unigeniti filij tui conserues atque corrobore: ut post hanc lacrymarum vallem, gaudijs tecum regni cælestis perfrui aliquando possimus, aulâsque illas beatorum subire, ubi non sunt lacrymae, neque luctus, non molestia, non calamitas, non angustia, non persecutio, non cruciatus, neque mors; sed letitia inexhausta, voluptas iustorum maxima, delicia infinita, & vita sempiterna.

Epilopus.

Et quia ego, ô alma mater & virgo, laudibus tuis pro dignitate celebrandis prorsus sum impar; maiora ac pleniora encomia alterius praestantioris Encomiastes tibi offero atque relinquo, ipsius inquam, S. Gregorij Neocæsariensis Episcopi, cognomento Thaumaturgi, deuotissimi tui, hoc eius Volumine (quod modò euulgo) contenta, ac pluribus ab ipso sermonibus luculenter descripta: à quo, cumulatius meritò celebraris, quòd magnam ei laudis materiam suppeditaueris: & grates haud abs re tibi ab eo uberriores persoluuntur, quòd mysticam fidei confessionem ipsi per dilectum S. Ioannem Euangelistam in secreta noctis visione, diuino dono atque permissu reuelaueris.

Apostrophe ad S. Gregorium Thaumaturgum.

Sed ad te, Magne ac sancte Gregori, meum deinceps conuerto sermonem: Te appello & interpello, ut qui pro te laboro, & laborum tuorum monumenta, quae nimia vetustate propemodum exciderant, in lucem iam edo, ac praecipua quadam tua miracula recensio, cunctisque nota reddo; tuas quoque apud Deum omnipotentem pias preces atque intercessionem iugiter promerear & experiar. Qui cum sanctitate atque doctrina valde fueris illustris; signis sanè atque miraculis multò illustrior: quorum etiam multitudine atque praestantia, non sine causa Θαυματουργός, id est rerum mirabilium effector es appellatus: quòd scilicet, Apostolicorum signorum atque virtutum verè vir fueris, ac signis & miraculis humanas vires superantibus clarueris, imbrésque miraculorum (ut cum S. Gregorio Nyssa Episcopo tuam Vitam describente loquar) edideris; ac Prophetico etiam spiritu futura praedixeris: atque ideo S. Basilij quoque testimonio cum Moyse, Prophetis, & Apostolis haud immeritò comparatus. Et ut pauca quadam ex multis admirabilibus tuis in medium proferam: Tu montem, qui Templi

edificationem impediēbat, efficaci oratione tua aliò transtulisti. Tu paludem, causam inter Fratres discordiarum, exsiccasti. Tu rapidissimum Lycum fluvium perniciosè agros inundantem, tuo defixo ad ripam baculo, qui & virentem mox excrevit in arborem, coërcuisti; & ne ultra illum postea terminum vis aqua efflueret, miraculosè effecisti. Tu demonibus horrore fuisti, & sepius eos ex idolorum simulacris, atque ex hominum corporibus eiecisti: quin & ipsum aërem demoniacis nidoribus inquinatum signo crucis expiasti atque lustrasti. pestem in locis infectis sedasti, agros sanasti, & mortuos ad vitam reuocasti: multaque alia mirabiliter effecisti, quibus innumerabiles homines ad Iesu Christi fidem pertraxisti, in eaque confirmasti, ac Deo lucrificasti.

Hæc, & plurima alia, tua ô Gregori, admiranda sunt facta ac gesta: quæ si referre oporteret omnia, citius me tempus quàm oratio deficeret. Quare finem hic tecum faciam, & quæ unà cum gloriosissima ac sanctissima Dei genitrice virgine Maria, rogabo & obsecrabo; ut quibus hæc mea, aut potius vestra, vobisque debita dico, consecro, & offero: pariter quoque mei patrocinium omni tempore suscipiatis; preces precibus iungatis, & pro me apud misericordissimum Deum intercedere nunquam desinatis: ut per vos, post fragilem & ærumnosam, ac breuem hanc vitam, tandem ad vitam peruenire merear verè beatam, eamque sempiternam; & quæ reposita illis sunt qui diligunt Deum, bonâ vobiscum consequi: gratia & benignitate Domini nostri Iesu Christi: Cui honor & gloria, decus atque imperium: nunc & semper, & in infinita secula seculorum, Amen.





SANCTORVM ALIQVOT PATRVN ANTIQVORVM DE

S. GREGORIO EPISCOPO NEOCÆSARIENSI,

cognomento Thaumaturgo, præclara quædam

Elogia atque testimonia, per Doctiss.

Gerardum Vossium collecta.

S. Basilii Magni in libro de Spiritu sancto, cap. 29. elogium in primis insigne de hoc Magno GREGORIO nostro, ponit tale.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΝ Δὲ τὸν μέγαν, καὶ τὰς ἐκείνου φωνὰς ποτὶ θεοσώτην, ἂν οὐχὶ μὲν τῆς ἀποστόλων καὶ πατρῶν; ἀλλὰ καὶ αὐτῶν πνεύματι ἐκείνοις πατριῶν, καὶ πῶς τῆς ἀγίας ἰχθύος ἀφ' ὧν πάντες τῷ βίῳ σπλάγχνα, καὶ τῆς διαβόλου πολυτελείας ὁ ἀκριβὲς ἀφ' ὧν πάσης αὐτῇ τῆς ζωῆς κεραιώματα; ἐγὼ μὲν τῆς φημί, ἡ ἀδικήσασα τὴν ἀλήθειαν, μὴ πῶς ὑπερωμενέως Θεῷ τὴν ψυχὴν ἐκείνῳ συναειδυμένης. οἷον πᾶσα λαμπρὴ πατριῶν μέγαν, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῷ Θεῷ ἀφ' ὧν ἀφ' ὧν. ὅς φοβερόν μὲν εἶχεν ἐκ τῆς πνεύματος συνειρήνης καὶ δαίμονι ὁ κεραιός. ποταμὸν δὲ ἔλαβεν τῷ λόγῳ τὴν χάριν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν πῶς ἔδωκεν, ὥστε ἐπὶ ἀκαθάρτοις μόνους Χριστιανοὺς ἀφ' ὧν ἀφ' ὧν. τὸν λαὸν πῶς τὴν ἀσκήσιν καὶ τὴν χειρὶν ἀφ' ὧν τῆς ἐπιτηδεύσεως πατριῶν καὶ Θεῷ. ἐκείνος καὶ ποταμὸν ἔλαβεν μετέστησιν, ὅπως ἔλαβεν αὐτοὺς ἐν τῷ ὁνόματι τῷ μεγάλῳ τῷ Χριστῷ καὶ λίμνῳ ἐξήγαγεν ὑποθήσιν πολέμου φέροντον ἀδελφοὺς πλεονέκτας. αἱ δὲ τῆς μελλόντων πατριῶν πᾶσι πᾶσι, ὥς μὴδὲν τῆς ἄλλων ἀποδοτῆς πατριῶν. καὶ ὅπως μετὰ αὐτὴν τῷ ἀνδρὶ διηγεῖται τὰ θαύματα, ὅς τῇ ὑποβολῇ τῆς ἐν αὐτῷ χειρὸς αὐτῶν τῶν ἐπιτηδεύων ὑπο τῷ πνεύματι ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ τέχνῃσι, δότι πᾶς Μωϋσῆς πᾶς αὐτῇ τῇ ἐχέσῃ τῆς ἀληθείας πατριῶν. οὕτως αὐτῶν ἐν πᾶσι λόγοις καὶ ἔργοις τῶν ἐπιτηδεύων ἀφ' ὧν τῆς χάριτος οἷον ἡ φῶς ἐπίλαμπει, μέλουμα τῆς ἐπουρανίου δυνάμεως, πῶς ἐν τῷ ἀφανί πᾶσι πᾶσι αὐτῶν. ὅπου μέγα ἐπὶ καὶ νῦν πῶς ἐγχειρίσιν ὁ θαῦμα, καὶ παρὰ καὶ αἱ πατριῶν ἡ μετὰ τῆς ἐκκλησίας ἐνδύεται, ὅπως οἱ χεῖρες ἀμφοτέρωθεν. οὐκοῦν οὐ πατριῶν πᾶς, οὐ λόγον, οὐ τύπον ἡνὰ μυστικὸν πᾶς ἐν ἐκείνοις κατέλιπε, τῇ ἐκκλησίᾳ πατριῶν. ταῦτα πᾶς καὶ πολλὰ τῆς πᾶς αὐτοὺς πλεονέκτως ἐλάττω ἐχέει δόκιμ, ἀφ' ὧν τῆς κατὰ τὴν ἀρχαίαν. ὅπως γὰρ ἐν τῷ ἐν τῷ ἀφ' ὧν ἀφ' ὧν τῆς ἐκκλησίας οἰκονομίας, τῇ μετ' ἐκείνους ἐφωρεθῆναι πατριῶν εἰς πατριῶν. ἐν τῷ τῇ Γρηγορίου, καὶ ὁ νῦν αὐτοῦ ἀντιπαραμύθητος ἔσται τῆς δόξης οἷον, ἐκ τῆς ἐκείνου πατριῶν τῇ ἐκκλησίᾳ πᾶσι πᾶσι.

DE S. GREGORIO THAVMAT. ELOGIA.



GÆTERTVM Gregorium Magnum, & illius voces quo loco ponam? An non cum Apostolis & Prophetis, virum qui eodem spiritu quo illi ver-
 satus sit, quique Sanctorum vestigiis, per omnem vitam inhæserit: quique Evangelicæ conuersationis vigorem quamdiu vixit præstiterit? Equidem illud dixerim: profecto iniuria affecerimus veritatem, si non animam illam adnumeremus iis qui Deo iuncti sunt, qui velut insi-
 gnis magnæque lucerna in Ecclesia Dei resplenduit, qui è spiritus ope tremendam ha-
 buit aduersus daemones potestatem. Nam tantam acceperat gratiam ad obedientiam fidei inter gentes, vt assumptis non plus septemdecim Christianis, vniuersum populum, & vrbani & rustici, per agnitionem adiunxerit Deo. Ille & fluminum cursus
 in diuersum vertit, præcipiens illis in magno nomine Christi: & paludem exsiccauit, belli causam præbentem fratribus avaris. Cæterum prædictiones de futuris, eiusmodi sunt, vt nihilo sit inferior cæteris prophetis. Sed omnino perlongum fuerit viri per-
 censere miracula, qui propter donorum excellentiam, quæ in ipso operabatur spiri-
 tus, in omni virtute, signis ac prodigiis, ab ipsis etiam veritatis hostibus alter Moyses
 appellatus fuit. In tantum in illo in omnibus tum dictis tum factis, eorum quæ per
 gratiam peragebantur, veluti lumen refulsit, super cælestis virtutis indicium, quæ ex
 occulto assectabatur illum. Cuius & in hodiernum quoque diem magna est apud eius
 regionis homines admiratio: recensque ac semper vicens memoria sic infixæ est eccle-
 siis, vt nullo tempore obsolescat. Itaque non factum aliquod, non dictum, non for-
 mam vllam mysticam, vltra quàm illis reliquit, ecclesiæ adiecerunt. Imo hic multa in
 his quæ apud illos aguntur in ritibus videntur imperfecta, propter institutionis anti-
 quitatem. Neque enim sustinebant qui in Ecclesiæ administrationem successerant, additamenta quæ post illum adinuenta sint, recipere. Idem igitur fuit glorificationis
 modus, quem instituit Gregorius, & is cui nunc contradicitur, ex illius traditione Eccle-
 siæ obseruatus, &c.] Ita de hoc magno Gregorio scribit ac loquitur ibi Magnus Basilus.

S. Gregorij
 Neocæsari-
 ensis encomia
 amplissima.

Miracula.

S. Grego-
 rium Thau-
 maturgum,
 aliter Moy-
 ses.

*Idem de eodem, Basilus in Epistola 62. qua est ad Ecclesiam Neo-
 cæsariensem consolatoria: ubi de eiusdem Gregorij
 successoribus sic scribit:*

Ος ἀπὸ τῆς μεγάλου προσηύτου τῆς ἐκκλησίας ὑμῶν Γρηγορίου μέλει τῆ μακαρίου
 τύπου, ἄλλοι ἐπ' ἄλλοι προσηύχης καὶ συναρμύζων ἀεὶ, οἷον ἐκ πνοῆς ὁρμου λίθων πολυτε-
 λαδὸν, θαυμαστὸν οἷον ὁ κάλλος τῆς ἐκκλησίας ὑμῶν ἐξείλισται· ὥς οὐδὲ τῆς ἐφεξῆς ἀπλ-
 πιστοί.

Qui à tempore magni Præsidis Ecclesiæ vestræ Gregorij, vsque ad beatum istum, alium post alium semper, quasi ex quadam pretiosorum lapidum serie, depromptos adiiciens & adaptans, admirabilem Ecclesiæ vestræ pulchritudinem largitus est: itaque neque deinceps de futuris desperandum est, &c.

*De hoc eodem Gregorio Eusebius Pamphili Casariensis, libro 7.
 historiarum Ecclesiasticarum, cap. 13. sic recenset:*

Εν πύτῳ δὲ τῆς μὲν Ρωμῆων ἐκκλησίας εἰσὶν ἅπαντες καὶ θεογῆτοι ἄνθρωποι· τῆς δὲ ἐπ' Αν-
 τοχείας μὲν Φάβιον, Δημοκρετιανὸς· Φιρμιλιανὸς δὲ Καίσαριος τῆς Καππαδοκίας. καὶ ὅτι
 πύτῳ τῷ καὶ Πόντι ἐκκλησίᾳ, Γρηγόριος καὶ ὁ τούτου ἀδελφὸς Αἰλιόδοτος, Ωριγέ-
 νιος γινώσκονται.

Per idem tempus cum Romano adhuc sacerdotio Xystus præflet, & apud Antio-
 chiam post Fabium Demetrianus, Firmilianusq. Cæsarex Cappadociæ superesset, Ponti

DE S. GREGORIO

Ecclesias Gregorius (qui prius Theodorus est dictus) ex Origenis discipulis, cum fratre Athenodoro gubernandas suscepit, &c.] *Ubi, quo pacto Gregorius Thaumaturgus qui antea Theodorus, & huius frater Athenodorus, discipuli Origenis, Ecclesie in Ponto præfecti sint, aperte habetur.*

De eodem Gregorio idem Eusebius eodem libro 7. historiarum Ecclesiasticarum, cap. 25. plenius sic :

Rufino Aquilei, Interprete.

Verum quoniam Beati Gregorij historię textus attulit mentionem, dignissimum puto tanti viri gesta (quæ sub orientali & septentrionis axe cunctorum sermone celebrantur) omitti nescio quo casu, huic narrationi ad memoriam posteritatis inserere. Stagnum quoddam erat in Ponti regionibus situm, piscibus copiosum, ex quorum captura prædiuites reditus Dominis præstabantur. Ista possessio duobus fratribus sorte hæreditatis obuenerat: sed pecuniæ cupiditas (quæ omnium penè mortaliū corda superat) etiam fraternam necessitudinem violauit. Coibatur à fratribus tempore capturæ, non tam ad capiendos pisces, quàm ad decipiendos homines: cædes & bella mouebantur, humanus sanguis pro piscibus fundebatur: sed Dei prouidentia, adfuit aliquando auxilium, aduentusque Gregorij. Vidit prælia & mortes viroꝝ, furentesque germanos; quid causæ subesset, pro qua in exitium sui suorumque, fratres accenderentur, inquit: nullam, nisi capturam piscium comperit. Tunc ille, cum pro honore aduentus sui, utræque partes paullulum siluissent: Nolite (inquit) ô filioli, rationales animas pro mutis animantibus violare, fraternam pacem quæstus cupiditate dissoluere, Dei leges & naturæ pariter iura temerare; & vna mecum ad ora stagni exitialis accedite. Ego iam vos per virtutem Domini, omni certamine cruentæ contentionis absoluam. Et cum hæc dixisset, in conspectu omnium virgam quam tenebat in manu, ad primas littoris vndas defigit, & ipse positus genibus palmas ad cælum tendit, atque his verbis excelsò supplicat Deo: Tu Domine Deus patrum nostrorum, qui, cum tibi primus homo Adam peccasset, ac mandatum tuum præterijssset, pœnam culpæ illius moderatus, ad terram maledictionis sententiam detorsisti, dicens: Maledicta terra in operibus tuis. Et nunc ergo miseratus horum iuuenum fraternum sanguinem qui periclitatur, præcipe vt maledictæ sint aquæ istæ in operibus eorum, pro quibus furore succensi, fraternæ pietatis obliti sunt; ita vt nunquam in hoc loco vel piscis appareat, vel aqua resideat, sed sit campus atrati patiens, ac frugum ferax, & custos in æternum fraternæ concordie perseveret. Simul vt ille finem orandi fecit, statim se vnda subducens, & cursu velociore refugiens, à conspectu superno iussa discedere, abyssi suis redditur, & arentem campum germanis iam concordibus dereliquit. Sed & in hodiernum, frugum ferax esse dicitur, solum, quod antè fuerat nauium ferax.

Miraculum Gregorij, de stagni exsiccatō, & fratribus distributō redditu.

Virga ad ripam defixa impetum aquæ miraculosè coarctat. Præcatio.

Idem Eusebius eodem lib. 7. histor. Eccles. cap. eodem 25. de monumentis ingenij Gregorij, sic scribit:

Sed & ingenij sui nobis in paruo maxima monumenta dereliquit: In Ecclesiastem namque Metaphrasin idem Gregorius magnificentissimè scripsit, & Catholicæ fidei expositionem breuiter editam reliquit, quam pro ædificatione Ecclesiarum sociare his commodum duxi: Vnus Deus pater verbi viuētis, sapientiæ subsistentis, & potentiæ ac characteris sempiterni: perfectus perfecti genitor, Pater filij vnigeniti. Vnus Dominus, solus ex solo, Deus ex Deo, &c.] *quæ fidei Gregorij professio ibi tota recitatur, sicut & in ipsius Vita per Nyssenum descripta, continetur.*

Professio fidei S. Gregorij Neocæsariensis.

THAUMAT. ELOGIA.

De hoc eodem Gregorio Neocæsariensi, Gregorius quoque Nyssenus in eius Vita sic habet.

Καθὼς οὗτοι τῷ Μωϋσέως φησὶν ἡ γραφή, ὅτι ἐπαυδύθη πᾶσι Γῶνι τῷ Αἰγυπτίων· οὕτως καὶ ὁ μέγας ὁὗτος, ἀφ' οὗ πᾶσι ἐλθὼν τῆς τῷ Ἑλλήνων παιδείας, καὶ τοῖς τῷ πατρὶ τῷ πρὸ αὐτοῦ δόγματι τὸ ἀδελφικὸν καὶ ἀσύντακτον, μεθυστὴς τῷ διαλέλειον καλίσταται· καὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἀφ' οὗ τῆς μουσικῆς καὶ ἀσπιδίου γνήσιος, οὕτως κατέρχεται τὸν βίον, ὡς μεθὶνὰ ῥύπον τῆς ἀμύβρας ἐπὶ τὸ λευκὸν εἰσενέχεσθαι.

Sicut de Moyse ait scriptura, quod eruditus esset omni sapientia Ægyptiorum: ita quoque magnus iste vir (de Gregorio Thaumaturgo loquitur) cum omnem gentilium eruditionem atque doctrinam perscrutatus esset, factoque periculo didicisset, quàm infirmæ eorum opiniones sint atque sententiæ, quamque parum sibi consistent, discipulus sit Evangelij, ac prius quàm per mysticam & incorpoream natiuitatem institutus esset, ad eo rectè atque præclare sese in vita gerebat, vt nullas peccati sordes ad lauacrum afferret, 349. &c.] hac ipse de eo ibi, comparans eum Moyse.

Gregorius
fit discipu-
lus Euang.

De eodem etiam S. Hieron. in Catalogo scriptorum Ecclesiast. in Theodoro, perhonorificè sic scribit:

Theodorus, qui postea Gregorius appellatus est, Neocæsareæ Ponti Episcopus, admodum adolescens, ob studia Græcarum & Latinarum litterarum, de Cappadocia Berytum, & inde Cæsaream Palæstinæ transit, iuncto sibi fratre Athenodoro: quorum cum egregiam indolem audisset Origenes, eos ad philosophiam cohortatus est, in qua paullatim Christi fidem subintroducens, sui quoque Sectatores reddidit. Quinquennio itaque eruditi ab eo, remittuntur ad matrem, è quibus Theodorus proficiscens, πνευματικὴν ἀγωγὴν ἐκτελεσάμενος scripsit Origeni, & conuocata grandi frequentia, ipso quoque Origene præsentē recitauit, qui vsque hodie extat. Scripsit & μικρὰν in Ecclesiasten, breuem quidem, sed valde vtilem. Et alix huius vulgo feruntur Epistolæ, sed præcipuè signa atque miracula, quæ iam Episcopus cum multarum Ecclesiarum gloria perpetravit.] Cuius quoque idem Hieronymus honorificè meminist alibi, in Epist. 84. ad Magnam Oratorem Romanum: vbi eum, Virum Apostolicorum signorum atque virtutum vocat. Et S. Gregorius Papa lib. 1. dialogorum, cap. 7. vbi de monte per Gregorium Thaumaturgum moto agit. Item Socrates lib. 4. cap. 22. & Euagrius lib. 3. c. 31. necnon Theodorus Lecttor lib. 2. collectan. vbi de insigni miraculo ad eius sepulchrum edito enarrat. & Cedrenus in anno 12. Anastasii Imperatoris. De quo etiam Gregorio, fit mentio in Concilio Ephesino, & in Concilio sexto Oecumenico. & apud Haymonem lib. 7. cap. 8. & Nicephorum lib. 9. alijsque alibi. agit quoque de illo Venerabilis Beda, & Vsuarius in Martyrologio, ac ceteri Latinorum, necnon & Græci in Menologio, eodem die scilicet quintodecimo Kalend. Decemb. sine 17. Nouembrii. Ruffinus & Vsuarius martyrem illum appellant, Græcorum scilicet more, quòd pro fidei confessione multa admodum sit perpassus.

S. Hieron.
de S. Greg.
Thaumaturgo testis
monimus.

De Grego-
rio qui aliq
scripsit.

Θεόδωρος, ὃς ὑπερὶν ἐκλήθη Γρηγόριος, Νεοκασαρείας ἐπίσκοπος, τοῖς κοινῶν, ἀφ' οὗ πᾶσι παιδείᾳ Ἑλλήνων καὶ τῷ Ῥωμαϊκῷ γράμματι, δὲ τῆς Καππαδοκίας εἰς Βηρυτὸν, καὶ καὶ εἰς Κασαρείας τῆς Παλαιστίνης διέβη, ἅμα Ἀθηνόδωρῳ ἀδελφῷ. ὧν πινὼν πᾶσι ἐξείρεται διφύας ἐνδοξῶς Νειρήνης, πύρις εἰς φιλοσοφίας ἀρετὴν ἐλάττει, καὶ καὶ μέγας εἰς πᾶσι τῷ Χριστῷ πίστιν εἰσάγει, ζήλωτος ἰδίους κατέστη. ὅτι πᾶσι τοῖσι πρὸ αὐτοῦ παιδευμένοις ἔτι, πρὸς πᾶσι ματὶν ἀπὸ πᾶσι, ἀφ' οὗ ὁ Θεόδωρος ἀποδημῶν, πνευματικὴν ἀγωγὴν πᾶσι Νειρήνῃ ἐλάττει. καὶ συγκαλεσάμενος πᾶσι τοῖς ἐπισκοπίας, αὐτὸν τῷ Νειρήνῃ παρόντι, τῷ πᾶσι αὐτῷ λόγῳ, ὃς πᾶσι ἀφ' οὗ πᾶσι παρόντος ὁ πρὸ χ. ἐλάττει δὲ καὶ ἐκφραστὴν εἰς ἐκκλησιαστικὴν ἐλάττει μὲν, πᾶσι δὲ θαυμαστὸν λόγον, καὶ δόξας πολλὰς ἐπιστολὰς, ποιήσας σημεῖα καὶ καὶ θαύματα, ὡς καὶ ἐπίσκοπος ἐτύχευεν.

16. καὶ ἔτι
καὶ.

DE S. GREGORIO

De eodem, et Suida sic:

Γρηγόριος, ὁ καὶ Θεόδωρος ὁ Θαυματουργός. Νεοκαισάρειας τῆς ἐν τῷ Πόντῳ ἐπίσκοπος. πῶς κομίδι, ἀφ' οὗ πλὴν παίδευσιν Ἑλλήνων τε, καὶ Ῥωμαίων γραμματικῶν, ἀπὸ τῆς Καππαδοκίας εἰς Βηρυτὴν, καὶ αὐτὸν εἰς Καισάρειαν πλὴν τῆς Παλαιστίνης διέβη, ἅμα Ἀθηναίων ἀδελφῶν. οἷς καὶ ἑὶς μέγας εἰς πλὴν τῷ Χριστῷ πίστιν εἰσάγων Ωριγένης, ἑλθὼν εἰς αὐτὸν κατέστη. ἐπὶ πέντε πύσιν ἄντ' αὐτὸν παιδευθῆναι εἰσαυτὸς, ὡς πλὴν πατερίδα ἀποτίμποιται. ἀφ' οὗ ὁ Γρηγόριος ἀποδημῶν, πύσιν μετὰ ἀρχιεπισκόπου τῷ Ωριγένη ἐξαφ' οὗ λόγῳ, καὶ συγκατατάμνος πύσιν πῶς ἐπιταχίους, αὐτὸν πὶ τῷ Ωριγένη παρόντι, τῷ αὐτῷ πύσιν λόγῳ, ὅς τις καὶ ἀρχιεπὶ παρόντι ὑπαρχῶν. ἐξαφ' οὗ μετὰ φρονεῖν εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐλάττωσιν μόνον, πύσιν δὲ θαύματα λόγῳ. καὶ ἄλλας τι πολλὰς, καὶ ποιήσας ἐπίσκοπὸς συνιστάσας. πύσιν τὴν σημεῖα καὶ θαύματα ὑφ' αὐτοῦ ποιῶν, ὡς ἐπίσκοπος ἐπύσιν, ἐπὶ ἰουλιανῷ.

Gregorius, qui & Theodorus dictus est, cognomento θαυματουργός, hoc est, rerum admirabilium effector, Neocæsareæ, quæ in Ponto est, Episcopus, admodum adolescens, Græcarum, Romanarumque litterarum studio incensus, è Cappadocia Berytum profectus est, atque inde Cæsaream, quæ in Palæstina est, cum fratre Athenodoro se contulit. Hos in Christi religione sigillatim Origenes instituens, sui studiosos amantisque reddidit. Quinquennium igitur in eius disciplina versati, in patriam redeunt. Vbi Gregorius gratiarum actionem ad Origenem scripsit, eamque populo conuocato, & ipso Origene præsentem legit. Quæ quidem Oratio extat vsque ad præsentem diem. Scripsit & Metaphrasim in Ecclesiasten, breuissimam illam quidem, sed sanè quàm admirabilem. Multas præterea & varias Epistolas composuit. Denique factus Episcopus, signis & miraculis humanas vires superantibus clarus: Iuliano * imperante decessit. Huius vitam Gregorius Episcopus Nyssæ, litterarum monumentis commendauit.] Ita de eo Suidas.

NOT. Superuixisse hunc nostrum S. Gregorium Thaumaturgum, certum est. saltem usque ad tempora Aureliani Imperatoris, quando Antiocheno interfuit Concilio aduersus Paulum Samosatensem hæresiarcham, sicut de eo refert Eusebius Casar. histor. lib. 7. cap. 22. quare nullo modo placet, quod hoc loco Suidas scribit, peruenisse eum usque ad tempora Iuliani Apostatæ. Quomodo enim fieri potest, ut qui Alexandro imperante clarere cepit in schola Origenis, anno nimirum à Christo, 223. idem usque ad Iuliani Imperatoris tempora superstes fuerit: cuius Imperium demum sumpsit exordium anno Domini 362. Fortasse ergo hic (Iuliano imperante) pro (Aureliano imperante decessit) per errorem positum legitur: quomodo omnino hic Suidæ locus videtur corrigendus ac restituendus.

Ex vetustissimo Græco Menologio, de eodem sic:

*Decimo quinto Calend. Decemb. Commemoratio S. Patris nostri
Gregorij Episcopi Neocæsareæ Thaumaturgi.*

Gregorius, qui Aureliano Imperatore floruit, parentibus natus infidelibus, fidei mysterium à Sanctissima Dei genitrice, Ioannéque Theologo per visionem edoctus, Thaumaturgi cognomen ob mirabilia facta, quorum magnus fuit numerus, meritis tulit. Profectus aliquando in Alexandriam, in Scortum quod ipsi obloquebatur, ac detrahebatur, Dæmonem immisit, sed & paulo post fugauit. A Phrydimo Amasensium Antistite, Episcopus absens creatur. Tanta erat sanctitatis illius opinio, ut saxum ingens oratione aliò transtulerit. Paludem, causam inter duos fratres discordiarum, exliccauit. Fluvium, defixo in terram baculo, qui & in magnam excreuit arborem, coercuit. Migraturus ad Dominum, gratias illi agebat, quòd tot relinqueret in sua Vrbe infideles atque gentiles, quot inuenerat fideles ac Christianos, cum Episcopatum adiisset. Quibus in verbis expirauit.

Ex Romano Breuiario, die 17. Nouembris, de eodem

S. Gregorio sic :

Gregor. Neocæsarex Ponti Episcopus, sanctitate doctrinâque illustris, signis verò & miraculis multo illustrior, quorum multitudine atque præstantia Thaumaturgus appellatus est; & S. Basilij testimonio, cum Moyse, Prophetis & Apostolis comparatus, montem qui Ecclesiæ ædificationem impediabat, oratione aliò transtulit. Item Paludem, inter fratres causam discordiarum, exsiccauit. Lycum fluuium perniciosè agros inundantem defixo ad ripam quo sustentabatur baculo, qui statim virentem creuit in arborem, coercuit, vt postea vltra eum terminum non effluerit. Sæpiissime, dæmones ex idolorum simulacris, atque ex hominum corporibus eiecit: multaque alia mirabiliter effecit, quibus innumerabiles homines traxit ad Iesu Christi fidem, cum etiam prophético spiritu futura prædiceret. Qui migraturus è vita, cum quæssisset, quot in ciuitate Neocæsariensi reliqui essent infideles, responsumque esset, tantum esse septemdecim, Deo gratias agens, totidem, inquit, erant fideles, cum corpi Episcopatum. Plura scripsit, quibus etiam, non solum miraculis, Dei Ecclesiam illustrauit.

Ex Martyrologio Romano, die eodem 17. Nouembris.

Neocæsarex in Ponto, Natalis S. Gregorij Episcopi, qui doctrina & sanctitate illustris, proptet signa atque miracula, quæ cum multa Ecclesiarum gloria perpetravit, Thaumaturgus est appellatus.] *Hæc de vita & doctrina, signisque atque miraculis eius hætenus.*

Ex Bellarmino de scriptoribus Ecclesiasticis.

Sanctus Gregorius, antea Theodorus dictus, Episcopus fuit Neocæsariensis, & à magnitudine miraculorum patratorum Thaumaturgus appellatus. Auditor fuit Origenis, dum esset adolescens: sed ab erroribus eius omnino immunis fuit. Claruit tempore Alexandri Seueri, cuius ann. 10. factum Episcopum scribit Cardinalis Baronius in secundo tomo Annalium, ad ann. 233.

Scripsit Metaphrasim in Ecclesiastem.

Panegyricum in Origenem.

Breuem fidei confessionem, quam ex reuelatione B. Ioannis Apostoli didicit.

Expositionem fidei aduersus Elianum,

Et Epistolam Canonicam.

His nuper adiunxit Gerardus Vossius duodecim sententias cum anathematismis: qui extant Græcè, & Latine apud Henricum Canisium tomo 3. antiquæ lectionis.

Tres Sermones eiusdem S. Gregorij de Annuntiatione B. Virginis.

Item Sermonem de Baptismo Christi, siue de Theophania Domini: denique disputationem de anima ad Tatianum.

Et quidem de Metaphrasi nullum est dubium. Eius enim esse testatur sanctus Hieronymus, tum in lib. de Script. Eccles. tum in Commentario ad cap. 4. Ecclesiastæ. Rufinus etiam meminit lib. 7. hist. Eusebij cap. 25. & falluntur, qui eam tribuunt Gregorio Nazianzeno.

De Panegyrico quoque in Origenem res notissima est. Scripsit enim illum adolescens, & coram ingenti multitudine, ipso etiam Origene audiente, recitauit, teste sancto Hieronymo de Scriptor. Eccles. & hoc tempore in lucem producit auctore Gerardo Vossio hi ipse Panegyricus Græcè, & Latine.

Non minus certum est, didicisse sanctum Gregorium confessionem fidei à B. Ioanne Euangelista sibi cum ipsa sanctissima Virgine Deipara apparente, cuius rei meminit Gregorius Nyssenus in vita Gregorij Thaumaturgi: & eam ipsam fidei confessionem ab eodem Gregorio scriptam, totidem verbis referunt idem Gregorius Nyssenus, & alij.

Denique extra controuersiam est epistola canonica, quam etiam Zonaras commentariis illustrauit.

DE S. GREGORIO THAVMAT. ELOGIA.

Expositionem fidei, quam sanctus Gregorius scripsit, existimat Gerardus Vossius se inuenisse, & edidisse: sed fortasse fallitur. nam expositio illa fidei, cuius meminit sanctus Basilius in epist. 64. ad Neocæsarienses, quæ verè à Gregorio Thaumaturgo scripta fuerat aduersus Elianum, multum differt ab ista, quæ nunc extat apud Vossium. In illa enim habebatur, Patrem & filium hypostasi esse vnum, & sola animi cogitatione distingui: vnde suspicio orta erat, à Gregorio foueri hæresim Sabellij: & sanctus Basilius laborat, vt sanctum Gregorium à Sabellianismi suspicione defendat. Sed videtur sanctus Gregorius per hypostasim intelligere voluisse substantiam, siue essentiam. nam de voce hypostasis differens sanctus Hieronymus in epistola ad Damasum, dicit totam sæcularium litterarum scholam nihil aliud per hypostasim nisi vsiam nosse. Illud quoque, Patrem & filium sola animi cogitatione distingui, videtur intelligendum de distinctione ab hypostasi sumpta pro essentia, non de distinctione Patris à filio, vel filij à Patre, quam constat esse realem: quod sanctus Gregorius non ignorabat, vt satis colligitur ex formula fidei sibi à sancto Ioanne in visione tradita. At expositio fidei quam Vossius edidit, Sabellium nominatim refutat, neque vnquam dicit, Patrem & filium hypostasi esse vnum, & sola rationis cogitatione distingui: sed contra dicit, Patrem & filium natura diuinitatis esse vnum, & vnamquamque personam per se subsistere, & aliam esse hypostasim Patris, aliam filij, &c. Præterea expositio fidei Vossiana videtur omnino scripta contra Arianos, ac per hoc satis diu post tempora S. Gregorij Thaumaturgi: sic enim incipit, Inimicissimi, & alieni à confessione Apostolica sunt, qui dicunt esse filium ex non extantibus, &c. & infra, Eos vero, qui communicant cum iis, qui reiciunt homousion, tamquam alienum à scripturis, & qui dicunt aliquid ex Trinitate creatum esse, alienos existimamus.

Constat autem Arianos fuisse, qui dicebant filium esse ex non extantibus, & qui reiciebant vocem homousion, tamquam alienam à scripturis. Quin etiam ita disputat hic auctor de Incarnatione, vt videatur refellere Nestorianos, & Eutychianos.

Eadem censura addi potest ad duodecim capitula cum anathematismis, quæ Gerardus Vossius sancto Gregorio tribuit. Videntur enim illa capitula, quasi appendix quædam ad expositionem fidei adiuncta; ac præcipue Nestorij, & Eutychetis erroribus opponuntur: qui hæretici longe post obitum sancti Gregorij exorti sunt.

De sermonibus in Annunciationem, & Theophaniam Dominicam, vt etiam de libello De anima ad Titianum, nihil certi habeo, cum nec veteres horum operum meminerint, neque tamen conuinci possit, eos esse supposititios.

Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΕΠΙ-

ΣΚΟΠΟΥ ΝΕΟΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ

ΠΟΝΤΟΥ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΥ ΕΚΘΕ-

σις τῆς πίστεως, ἡ δὲ ἀποκαλύψις ᾧ τῆ Μα-
καρίᾳ τῇ Ἰωάννῃς Εὐαγγελίστου, μεσιτεύσης τῆς
Θεοχρηστείας τῇ παρθένῃ Μαρίας ἔχεν.

SANCTI PATRIS NOSTRI GREGO-
RII EPISCOPI NEOCÆSAREÆ PONTI

Thaumaturgi Expositio Fidei, quam per reuelationem à Beato
Ioanne Euangelista, mediante Dei genitrice
Maria virgine accepit.

Doctore Gerardo Vossio Interprete, & Scholiaste.



ΙΣ Θεός, πατὴρ λόγου Α
ζῶντος, ὁφίας ὑφεσώ-
σης, καὶ διωάμαως, καὶ
χαρᾶς κτῆρος αἰδίου. τέ-
λφος τελεία Χρηστήρ,
πατὴρ ὡς μονογενὴς. εἰς
κύριος, μόνος ἐκ μόνου,

Θεὸς ἐκ Θεῶ. χαρᾶς κτῆρ καὶ εἰκὼν τῇ θεότητος,
λόγος ἐνεργῆς. ἡφία τῇ τῶν συστάσεως πε-
ρικτικῇ καὶ διωάμας τῇ ὅλης κτίσεως ποιητικῇ.
ὡς ἀληθινός, ἀληθινὸς πατὴρ, ἀόρατος τῇ ἀορά-
του. καὶ ἀφθαρτος ἀφθάρτου. ὁ ἀθάνατος ἀθα-
νάτου, καὶ αἰδίου αἰδίου. καὶ ἐν πνεύμα ἁγίῳ, ἐκ
Θεῶ τῷ ὑπάρχοντι ἐχόντι καὶ ὡς πατὴρ, διὰ
τῆς αἰδομένης. εἰκὼν τῇ ὡς, τελεία τελεία.
ζῶν, ζῶντων ἅπαντα. πηγὴ ἁγία, ἀγιότης, ἀγα-
θὸν χρηστὸς. ἐν ᾧ φαίνεται Θεὸς ὁ πατὴρ, ὁ
ἐπὶ πάντων καὶ ἐν πᾶσι. καὶ Θεὸς ὁ υἱός, ὁ ἀφθάρ-
των. Τελεία τελεία, δόξα καὶ αἰδότης καὶ βα-
σιλεία, μὴ μεριζομένη, μὴ δὲ ἀπαλλοτρι-
ζομένη. ὅτε οὖν κτίσιν πᾶσι, ἢ δοῦναι ἐν τῇ τελείᾳ
ἢ ἐπισημαίνον, ὡς πατὴρ ἐν ᾧ καὶ ὡς ὑπάρ-
χοντι ὡς ἐπὶ ἐπισημαίνον. ὅτε οὖν ἐν ἐλπίδι πο-
τὶ υἱὸς πατὸς, ὅτε ὡς ὁ πνεῦμα. ἀλλ' ἀπρε-
πὸς καὶ ἀνδρώϊος, ἢ αὐτῇ Τελείᾳ αἰεὶ.

posterius verò adueniens. Non ergo defuit vnquam filius patri; neque filio spiritus:
sed immutabilis & inuariabilis, eadem semper manet Trinitas.



NVS Deus, pa-
ter verbi viuentis,
sapientiz substan-
tis, & potentiz ac
characteris sempi-
terni: perfectus
perfecti genitor,
pater filij vnigeni-
ti.

Vnus Dominus, solus ex solo, Deus
ex Deo. Character & imago Deitatis,
verbum efficax. Sapientia, constitutio-
nis rerum vniuersarum comprehensua:
& virtus atque potentia vniuersæ creatu-
ræ effectiua. Filius verus, veri patris, in-
uisibilis, eius qui est inuisibilis. & incor-
ruptibilis, corruptioni non obnoxij: ac
immortalis, mortis prorsus nescij: & sem-
piternus, sempiterni. Vnusque Spiritus
sanctus, ex Deo existentiam habens, &
qui per filium apparuit, scilicet, homi-
nibus: imago filij, perfecti perfecta. vita,
viuentium causa: fons sanctus, Sanctitas,
sanctificationis suppetitor. In quo, ma-
nifestatur Deus pater, qui super omnia
est, & in omnibus: & Deus filius, qui per
omnia est. Trinitas perfecta, quæ gloria
& æternitate, ac regno atque imperio
non diuiditur, neque abalienatur. Non
igitur creatum quid, aut seruum in Tri-
nitate: neque superinductitium aliquid
& aduentitium, quasi prius non existens,

A



EIVSDEM SANCTI
GREGORII EPISCOPI
Neocæsareæ Ponti, Thaumaturgi capita duodecim de Fide, subiecto singulis Capitibus Anathematismo, & apposita vniuscuiusque Capitis Interpretatione, contra Hæreticos & Iudæos.

Interprete & Scholiaste Gregorio Vossio.

ARGVMENTVM.

QUOMODO Dei gratia oporteat credere de Incarnatione Filij Dei Iesu Christi Domini nostri, secundum ea qua Lex præsignificauit, Propheta testati sunt, Apostoli prædicauerunt, et ipse Dominus verbo docuit, et operibus seipsum manifestum fecit.

CAPVT I.

SI quis dicit, corpus Christi increatum, & non confiteretur ipsum increatum Deum * verbum ex creata humanitate incarnationem ostendisse, factumque esse hominem, sicut scriptum est, anathema sit.

Interpretatio.

Quomodo enim corpus increatum dici potest? Nam quod increatum est, etiam passionis expertus est; & neque vulnerari, neque atrectari potest: Christus autem à mortuis resurgens, figuram clauorum, & lateris apertionem lancea factam, corpusque suum palpandum discipulis demonstrauit; tametsi clausis ianuis ingressus esset. Sed vt diuinitatis operationem, & corporis veritatem ostende-

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΑΓΙΟΥ
ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ
Νεοκαισαρείας Πόντου, τῷ Θαυματουργῷ, κεφάλαια περὶ πίστεως
δωδεκά, ἐν οἷς καὶ Ἀναθεματισμοὶς
κεῖται, καὶ Ἑρμηνεία ἐκάστῳ ὑποτίθεται· καὶ αἰρετικῶν καὶ Ἰουδαίων.

ΠΕΡΙΟΧΗ.

ΘΕΟΥ χεῖρ πῶς δεῖ πτεῦν
πρὶ τ' σαρκώσεως καὶ ἐνανθρωπήσεως τῷ ἡμῶν Θεῷ Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, νόμου θεομη-
νύοντος, θεοφητῶν μὲν πυρυσαίων, ἀποστόλων κηρυξαίων, αὐτῷ τῷ κυ-
ρίῳ ἐκ λόγων διδάξαντος, καὶ ἔργοις
ἐαυτοῦ φανερόσαντος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Εἰ τῆς λέξεως ἀκρίσει τὸ ὄμα τὸ
Χριστοῦ, καὶ μὴ ὁμολογῇ αὐτὸν εἰς Θεὸν
τὸν ἀκρίσει τὸν Θεὸν λόγον ἐκ λόγου.
τῆς κτίσεως ἀιδεσπότητος πλεῖ-
στον, καὶ πλεῖστον ἐναιδεσπότησαν
ὅτι διδάξαντες, καθὼς γέγραπται, αἰνῶμα
ἔσται.

Ἑρμηνεία.

Πᾶς γὰρ αὐτὸς λέγει τὸ ἀκρίσει τὸ ὄμα; ὁ γὰρ
ἀκρίσει, ἀπαθής, ἀπῶρον, ἀψήλαθῆται· Χρι-
στὸς δὲ ἐκ νεκρῶν αἰσθάνει, τύπον ἡλῶν, καὶ ἡ-
ξιν λόγου, καὶ ψήλαθῆται τὸ σῶμα τῆς ἐπεδεί-
κνυται τῆς μεθυστικῆς· καὶ πῶς τῶν θυρῶν κα-
κλῶμενων εἰσελθόν· ἄλλ' ἵνα δείξῃ καὶ τῆς
θεότητος πλεῖστον ἐνέργειαν, καὶ τὸ ὄμα τῆς πλεῖ-

al. Dei ver-
bum.

Lat. 11
Ioa. 1.

Ioa. 10.

ἀλήθεια. καὶ τοῦ Θεοῦ ὦν, ἀνθρώπος ἐγὼ-
εἶζεν φησὶ καὶ ἀνθρώπος ὑπαρχόν
ἀληθῶς, Θεὸς τοῖς ἔργοις ἐφαίνετο.

A deret, cum alioqui Deus esset, homo
natura agnoscebatur: & cum esset alio-
qui verè homo, Deus tamen ex suis ope-
ribus ostendebatur.

Phil. 2.

ΚΕΦΑΛ. Β'.

Εἰ τις λέγῃ ὅτι ὁ Χριστὸς ὁμοούσιον
τῆς θεότητος, καὶ μὴ ὁμολογῇ αὐτὸν ἐν μορφῇ
Θεοῦ ὑπαρχόντα Θεὸν παλαιόν, καὶ ἐαυ-
τὸν κατέσχευται, καὶ λαβόντα δούλῳ τῆς μορ-
φῆς, καὶ ὡς γέγραπται, ἀνάθεμα ἔστω.

Ερμηνεία.

Πᾶς δὲ ἡ μὲν χεῖρ ὁμοούσιος αὐτὸν
λέγει τῆς ἀρχαίας θεότητος; ὁμοούσιος γὰρ λέγεται
ὁ αὐτὸν τῇ φύσει, καὶ τῇ αἰδιότητι ἀποκατα-
κτός.

ΚΕΦΑΛ. Γ'.

Εἰ τις λέγῃ ὅτι ὁ Χριστὸς τέλει ἀνελήφεται
ἐκ τῆς ἁγίας ἁγίας, καὶ μὴ ὁμο-
λογῇ αὐτὸν τῇ ἀρχαίᾳ τῇ ἐκ πατρὸς γε-
νέσθαι, ἀνθρώπου, ὅτι ἐν Βηθλεὲμ γενέσθαι, καὶ
ἐν Ναζαρέτ αἰστανόμενος, καὶ παρὰ τὴν ἡ-
λικίαν ἐπαρξάμενος, καὶ χεῖρ ἀειθέριον
ποιήσας, ἐν Ἰορδάνῃ βαπτισθέντα, καὶ ὑπὸ
τῆς πατρὸς μυστηριώδην· ὅτι ὅς ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ
ἀγαπητός, καὶ ὡς γέγραπται, ἀνάθεμα ἔστω.

Ερμηνεία.

Γὼς δ' αὖν λέγει τὸν ἀνθρώπον τέλει ἀνελ-
ληφέναι ἐκ τῆς ἁγίας ἁγίας, ὡς εἶνα τῇ πατρὶ
αὐ-
τῇ ἐκείνῃ ἀνθρώπου γενομένου τῇ ἐκ πα-
τρὸς γενέσθαι ἀρχαίᾳ. ὁ γὰρ γέγραπται, ὅτι ὁ
πρώτος ἀν-
θρώπος ἐκ γῆς χοιρῶς· ὅτι ὁ ἐκ γῆς πλα-
σθεὶς εἰς γῆν ἀπελήλυθεν, ὁ δὲ δεύτερος ἀνθρώ-
πος γενομένος εἰς ὕδατος ἀνελήλυθε. λέγει ὁ
πρώτος Ἀδάμ, καὶ ὁ ἕτερος Ἀδάμ. καὶ ὡς περ
ὁμολογῇται, ὅτι ὁ δεύτερος ἐκ τῆς πατρὸς
καὶ τῆς ἁγίας, ὅτι καὶ ἀνθρώπος, καὶ υἱὸς ἀνθρώπου
Χριστός· ὅτι μυστηριώδην, ὅτι ὁ δεύτερος
πρώτου ὁμοούσιος, δι' ὃν κατελήλυθεν ἐκ ὕδατος.
ὅτι ὁ ἐκ ὕδατος καὶ ὁ λόγος, καὶ ἀνθρώ-
πος γενομένος εἰς τοὺς ὕδατος ἀνελήλυθε, διὰ
τὸν λέγεται καὶ ὁ δεύτερος Ἀδάμ.

ΚΕΦΑΛ. Δ'.

Εἰ τις λέγῃ ὅτι ἀπὸ σπέρματος ἀνδρὸς γεγενῆσθαι
τὸν Χριστὸν ἐκ πατρὸς, ὡς πάντες οἱ ἀνθρώποι,
καὶ μὴ ὁμολογῇ αὐτὸν ἐκ πνεύματος ἁγίου, καὶ
ἐκ Μαρίας τῆς ἁγίας πατρὸς γενέσθαι, καὶ

CAPUT II.

Si quis dicit carnem Christi ἰμνούον, id
est, consubstantialem esse diuinitati, &
non confitetur ipsum in forma Dei,
Deum esse ante secula, & seipsum exi-
nansisse, & formam serui accepisse, sicut
scriptum est; anathema sit.

Interpretatio.

Quomodo autem caro post tempus, En, ἰμ-
νούον, id est, eiusdem substantiæ, cum
sempiterna diuinitate dici potest? ἰμνούον,
enim dicitur, quod est idem natura, &
eadem sempiternitate inuariabiliter.

CAPUT III.

Si quis dicit hominem perfectum as-
sumptum esse à * Christo, tanquam v-
num ex prophetis; & non confitetur ip-
sum incarnatione ex Virgine factum ho-
minem, in Bethleem natum, & in Na-
zaret educatum, & qui progressum in æ-
tate ostendit, & cursum * temporum
compleuit; in Iordane baptizatus est, &
à Patre testimonium hoc accepit: Hic
est filius meus dilectus, sicut scriptum est;
Anathema sit.

Interpretatio.

Qua ratione dici potest homo perfe-
ctus à * Domino assumptus, tanquam
vnus ex prophetis; cum ipse Dominus
per incarnationem ex Virgine homo fa-
ctus sit? Ideò scriptum est: Primus homo
ex terra terrenus. postquam verò is, qui
ex terra formatus erat, in terram abiit;
secundus homo factus, in cælos ascendit.
& dicitur primus Adam, & nouissimus
Adam. Et sicut in confesso est, secun-
dum ex primo esse, quantum ad carnem
attinet; vnde & homo, & filius hominis
Christus: ita quoque testatum est, quòd
secundus sit Saluator primi, propter quē
etiam è cælo descendit. Quoniam au-
tem Verbum è cælo descendens, & ho-
mo factum in cælos ascendit; ideò & è
cælo secundus Adam esse dicitur.

CAPUT IV.

Si quis dicat ex semine viri genitum
esse Christum de Virgine, sicut omnes
alij nascuntur homines; & non confite-
tur ipsum ex Spiritu sancto, & ex sancta
Maria virgine incarnatum, & factum

Rom. 1. hominem ex semine Dauid, sicut scriptum est; Anathema sit.

Interpretatio.

Quomodo dici potest ex semine viri genitus Christus ex Virgine; cum sanctum Euangelium, & ipse Angelus testentur, Mariam Virginem dixisse: Quomodo fiet mihi istud; quoniam virum non cognosco? Ideo & qui nuntiavit Mariæ, dixit: Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obūbrabit tibi. quamobrem & quod natum est ex te sanctum, vocabitur filius Altissimi. Et Iosepho dicit: Ne timeas accipere Mariam coniugem tuam. quod enim in ea natum est, ex Spiritu sancto est: pariet verò filium, & vocabunt nomen eius Iesum. Ipse enim saluum faciet populum suum à peccatis eorum.

CAPVT V.

Si quis dicit: alius est filius Dei ante secula, & alius qui extremis temporibus apparuit; & non confitetur vnum & eundem esse illum ante secula, & qui nouissimis temporibus apparuit, sicut scriptum est; anathema sit.

Interpretatio.

Quomodo dici potest alius filius Dei ante secula, & alius in extremis temporibus; cum ipse Dominus dicat: Antequam Abraham fieret, ego sum. &, quia à patre exiui, & venio; & iterum vado ad patrem meum?

CAPVT VI.

Si quis dicat: alius est qui passus est, & alius, qui non est passus; & non confitetur, idem impassibile & immutabile Dei verbum, in carne propria passum immutabiliter, sicut scriptum est; anathema esto.

Interpretatio.

Qua ratione dici potest alius qui passus est, & alius, qui non est passus? cum ipse Dominus dicat: Oportet filium hominis multa pati, & occidi; & die tertia resurgere à mortuis. & illud: cum videritis filium hominis sedentem in dextera patris, &: cum venerit filius hominis in gloria patris sui.

CAPVT VII.

Si quis dicit Christum saluum factum esse, & non confitetur ipsum esse saluatorem mundi, ac lucem mundi, sicut scriptum est; Anathema sit.

Αἰὲν ἀνθρώπων ἐκ σπέρματος Δαβὶδ, καθὼς γέγραπται, ἀνάθεμα ἔστω.

Ερμηνεία.

Πῶς γὰρ λέγει τις ἐκ σπέρματος ἀνδρὸς γεννηθῆναι τὸ Χριστὸν ἐκ παρθένου· τῷ ἀγίῳ διαγγέλλει καὶ τῷ ἀγγέλου διαγγέλλουσιν πλὴν Μαριὰμ πλὴν παρθένου εἰρηκέναι, πῶς ἔσται, μοι τῷτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; δὲ λέγει· πνεῦμα ἅγιον ἐπιχέσεται ἐπὶ σοί, καὶ διῶαίς ὕψιστου ἐπιποσιάσῃ σοι. δὲ καὶ οἱ ἡγούμενοι ἐκ σπέρματος, καὶ θήσεται ὕψιστος υἱός. καὶ τὰς ἰωσήφ λέγει· μὴ φοβηθῇς τὸν ἀνδρα Μαριὰμ τὴν γενναίαν σε. ὁ γὰρ εἰς αὐτὴν γεννηθὲν, ἐκ παρθένου ἐστὶν ἅγιος· τίξεται ὁ υἱός, καὶ καλέσῃς τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. αὐτὸς γὰρ ὁ υἱὸς τὸ λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀμάρτην αὐτοῦ.

ΚΕΦΑΛ. Ε΄.

Εἰ τις λέγει, ὁ υἱὸς τοῦ πατρὸς αἰώνων υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ υἱὸς ὁ ἐπὶ ἐσχάτων, καὶ μὴ ὁμολογᾷ αὐτὸν τὸν πατρὸς αἰώνων τὸν αὐτὸν καὶ ἐπὶ ἐσχάτων, καθὼς γέγραπται, ἀνάθεμα ἔστω.

Ερμηνεία.

Πῶς δ' αὖν λέγειτο ὁ υἱὸς τοῦ πατρὸς αἰώνων τῷ Θεοῦ υἱὸς, καὶ ὁ υἱὸς ὁ ἐπὶ ἐσχάτων, αὐτὸς τῷ κυρίου λέγοντος· τὸν ἀνδρα γενναίαν, ἐγὼ εἰμι· καὶ, ὅτι ἐκ τῷ πατρὸς ἐγέννητο, καὶ ἦκα. καὶ πάλιν πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα μου.

ΚΕΦΑΛ. ς΄.

Εἰ τις λέγει, ὁ υἱὸς ὁ παθὼν, καὶ ὁ υἱὸς ὁ μὴ παθὼν, καὶ μὴ ὁμολογᾷ αὐτὸν τὸν ἀπαθῆ Θεὸν λέγον, καὶ ἀπειπὸν ὅτι ἰδὼν παθόντα ἀπεπὶ πῶς, καθὼς γέγραπται, ἀνάθεμα ἔστω.

ἀπαθῆ·
μαρτυρεῖται.

Ερμηνεία.

Πῶς δ' αὖν λέγειτο, ὁ υἱὸς ὁ παθὼν, καὶ ὁ υἱὸς ὁ μὴ παθὼν; αὐτὸς τῷ κυρίου λέγοντος· δὲ τὸν υἱὸν τῷ ἀνδρὶ πολλὰ παθόν, καὶ ἀπεκτείνῃται, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν· καὶ ὅταν ἴδῃτε τὸν υἱὸν τῷ ἀνδρὶ κατὰ μοῖραν εἰ δόξα τῷ πατρὶ. καὶ, ὅταν ἔλθῃ ὁ υἱὸς ὁ ἀνδρὶ εἰς τὴν δόξαν τῷ πατρὶ αὐτοῦ.

ΚΕΦΑΛ. ζ΄.

Εἰ τις λέγει ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ μὴ ὁμολογᾷ αὐτὸν σωτῆρα τῷ κόσμῳ, καὶ φέρει τὸν κόσμον, καθὼς γέγραπται, ἀνάθεμα ἔστω.

5

A

4

Quo pacto potest quispiam dicere, Christum saluum esse factum? cum ipse Dominus dicat : Ego sum vita. & Ego veni, ut vitam habeant. & : qui credit in me mortem non videbit, sed videbit vitam æternam.

CAPVT VIII.

Si quis dicit, perfectum hominem esse Christum diuise, & Deum verbum diuise, & non confitetur vnum Dominum Iesum Christum, sicut scriptum est, Anathema sit.

Interpretatio.

B Quomodo dicere quis potest perfectum hominem Christum diuise, & Deum verbum diuise; cum ipse Dominus dicat: Quid me queritis occidere hominem, qui veritatem loquutus sum, quam audiui à patre? Non enim hominem pro nobis dedit, sed se ipsum pro nobis tradidit Deus verbum homo propter nos factum. quapropter dicit: Soluite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud. Ipse autem dicebat de templo corporis sui.

CAPVT IX.

C Si quis dicit mutabilem aut alterabilem Christum, & non confitetur ipsum immutabilem spiritu, * corruptibilem carne; Anathema sit. *at. incorruptibilem.*

Interpretatio.

Qua ratione potest aliquis dicere, mutabilem aut variabilem esse Christum? cum ipse Dominus dicat: Ego sum, & non mutor. & rursus: Neque anima eius relicta est in inferno; neque caro eius vidit corruptionem.

CAPV T X.

Si quis dicat, partem duntaxat hominis assumpsisse Christum, & non confiteretur ipsum per omnia similem nobis, excepto peccato; anathema esto. Hebr. 4.

Interpretatio.

Quomodo potest quisquam dicere, partem tantummodo hominis assumpsisse Christum? cum ipse Dominus dicat: *Ioh. 10.* Animam meam pono, ut iterum eam accipiam, pro ouibus meis. Et caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus: & qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem habet vitam æternam. *Ioh. 6.*

CAPVV XI.

Si quis dicit corpus Christi esse inanimatū, aut sine mēte; & non cōfiteatur ipsū

A iii

perfectum esse hominem per omnia v-
num & eundem; Anathema esto.

Interpretatio.

Qua ratione potest vllus dicere, Cor-
pus Christi esse sine anima, aut mente?
Turbatio enim, & dolor, & pavor, ne-
que carnis sunt inanimatae, nec animae
non intelligentis; neque diuinitatis im-
mutabilis; nec ostensio inanis apparitio-
nis; neque infirmitatis humanae succum-
bentis defectus: sed passionibus naturae no-
strae in seipso Verbum ostendebat, susci-
piens partem ad patiendum datam. si-
cut scriptum est: Quoniam ipse infirmi-
tates nostras assumpsit, & languores no-
stros ipse tulit. Turbatio enim, & dolor,
& pavor, languores animae sunt: defati-
gatio autem, & somnus, & vulneratio
corporis, infirmitates carnis sunt.

CAPVT XII.

Si quis dixerit, Christum sola opinio-
ne atque fictitiè apparuisse mundo; &
non confessus fuerit ipsum in carne ve-
nisse; anathema sit.

Interpretatio.

Quomodo potest quispiam dicere,
Christum putatiè ac fictè apparuisse
mundo; Christum dico, in Bethleem na-
tum, ad circumcisionem carnis addu-
ctum, à Symeone gestatum; vsque ad
duodecimum annum à parentibus edu-
catum, ijsque morigerum; in Iordane
baptizatum, in cruce confixum, & à
mortuis suscitatum? Quamobrem dum
dicitur: Turbatus est spiritu, tristatus est
anima, vulneratus est corpore; appella-
tiones passionum secundum naturae no-
strae constitutionem asserit, vt ostendat
se hominem in mundo esse natum, &
cum hominibus conuersatum ad simili-
tudinem nostram, sine tamen peccato.
Natus est enim in Bethleem secundum
carnem, vt Deum decebat, Angelis
coelestibus Dominum suum agnoscen-
tibus, & Deum in praesepio pannis inuo-
lutum collaudantibus, atque dicentibus:
Gloria in altissimis Deo, & in terra pax
hominibus bonae voluntatis. In Nazaret
enutritus est. In medio Doctorum se-
dens, Deum * se ostendit, & admiratio-
nem eis mouit super sapientia praeter
tempus ætatis, secundum corpus, sicut
Euangelicus sermo enarrat. In Iordane
baptizatus est, non vt sanctificationem
assumeret, sed vt sanctificationis partici-
pationem alijs largiretur. In deserto

Isai. 53.

Luc. 2. 3.
33. 24.

Barth. 3.
Hebr. 4.

Luc. 2.

Luc. 2.

Matth. 3.

Matth. 3.

Matth. 4.

Α πρῶτα αὐθροπὸν εἶα καὶ τὸν αὐτὸν, αἰάθη-
μεν ζέσθω.

Ερμηνεία.

Πῶς δὲ αὐτὸ λέγει τις, αἰψυχὸν καὶ αἰόνιον, ὃ
σῶμα τῆς Χειρὸς; παρὰ γὰρ, καὶ λύπη, καὶ ἀ-
δημονία, ὅτε ἄρχος αἰψυχῶν, οὐτε ψυχῆς α-
νοήτου, οὐτε θεότητος ἀπερίεργου, οὐδὲ δοκίμως
ἐνδύξας, οὐτε αἰθροπῆς ἀδυνείας ἡγήματα.
ἀλλὰ τὸν κατὰ ἡμᾶς παθὼν πλὴν ὅτι δύνει ἐν
ἐαυτῷ ἐποιεῖται ὁ λόγος, καὶ ἀδελφὸς ἀδελφῶν ὃ πα-
τήρ, καὶ ὡς γέγραπται· ὅτι αὐτὸς θεὸς αἰθε-
ρείας ἡμῶν αἰέλαβε, καὶ θεὸς νόστοις ἐδάσασαί. πα-
ρὰ γὰρ καὶ λύπη, καὶ ἀδημονία, ψυχῆς νοσή-
ματα· κόπος δὲ καὶ ὕπνος, καὶ πρῶσις σώμα-
τος, ἄρχος ἀδελφῶν.

B

ΚΕΦ Α Λ. ΙΒ'.

Εἰ τις λέγῃ δόκησά πεφανερωθῆναι τὴν Χει-
ρὸν τῶν κόσμων, καὶ μὴ ὁμολογῇ αὐτὸν εἶναι ἄρχον
ἐκκλησίαν, αἰάθημα ἔστω.

Ερμηνεία.

Πῶς δὲ αὐτὸ λέγει τις, δόκησά πεφανερωθῆναι
Χειρὸν τῶν κόσμων, τὸν ἐν Βηθλεὲμ γεννητὰ,
καὶ πεποιητὴν ἄρχος πνευματικῶν, καὶ ὑπὸ
Συμεὼν βασιλεύοντα, καὶ δωδεκαετὴ αἰάθημα
φέντα, καὶ τῆς γενέσεως ὑποταγῶντα, καὶ ἐν Ιορ-
δάνῃ βαπτισθέντα, καὶ ἐν σαυρῷ περὶ σπληνῶντα,
καὶ ἐν νεκρῶν αἰασάντα; ὅς ὃ καὶ λέγεται, ἐ-
παράστη τὰ πνεύματα, ἐλυπήθη τῇ ψυχῇ, ἐ-
πρώτη τὰ ὅματα, καὶ κατὰ πλὴν ἡμετέραν
σύστασιν τῶν παθῶν περὶ σπληνῶντος ἔστη, καὶ ἵνα
δείξῃ ὅτι αἰθροπὸς ἐγενήθη ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ
τῶν αἰθροπῶν σιωπῶντος κατὰ ὁμοιότητα,
χωρὶς αἰσθησίας. Εγενήθη γὰρ ἐν Βηθλεὲμ, θεο-
παρεπὼς καὶ ἄρχος, ἀληθῶς ἐπουρανίων ἐπι-
γινώσκων τὸν αὐτὸν διαπύκνυν, καὶ αὐτομνησ-
τῶν τὸν ἐν φάτῃ παρὰ γέννησιν Θεόν, καὶ λε-
γόντων· ὁ δὲ ἐν ὕψιστοις Θεῶν, καὶ ἐκ τῆς ἐί-
ρημῇ ἐν αἰθροπῶν διδασκῶν. ἐν Ναζαρέτ
αἰετῶν, θεοφαιδῶς ἐν μέσῳ διδασκάλων
κατεζόμενος, καὶ ἐκ πληθύνοντων αὐτοῖς τῇ Γ-
φίᾳ πᾶσι κατὰ ἡλικίας τῆς κατὰ τὸ σῶ-
μα, ὡς ἀπαριθμεῖται ὁ διακριτικὸς λό-
γος. ἐν Ιορδάνῃ ἐβαπτίσθη, οὐχ ἀγιασμοῦ
περὶ σπληνῶντος πνευματικῶν, ἀλλ' ἀγιασμοῦ
μετὰ τὴν γενέσιν. ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐπειρά-

ἀλλ' αἰάθη-
μα ἔστω.

ἀλλ' αἰάθη-
μα ἔστω.

96.

al ascendit;

1. Tim. 4. dextera patris, vnde venturus est iudicare viuos & mortuos, sicut Scriptura docet: ne fortè dum verbis inter nos contendimus, blasphemetur quidam doctrinam fidei; eueniatque quod dictum est: Propter vos semper blasphematur nomen * meum in gentibus.

Esai. 52.
et non erubescet.

A δὲ τῇ πατρὶ, ὅθεν ἦεν κρίναι ζῶντας καὶ νεκρούς, καὶ τὴν γέγραπται. μήποτε ἐμὴν λόγον μου χυμώτων πρὸς ἀλλήλους, βλασφημῶσι πρὸς τὴν τοῦ πνεύματος λόγον, καὶ ἐπέλθῃ ὁ εἰρημότης· δι' ὑμᾶς ὁ ὄνομα " μου ἀφ' οὗ πάντες βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσι.

IN VETERE QVADAM GRÆCA COLLECTIONE

(QVÆ IN PLVRIBVS ANTIQVIS REPETITVR

Bibliothecis) Auctoritatum de duabus in Christo naturis, ex S.

Gregorio Thaumaturgo pleraque præcedentium Capitulorum

& Anathematismorum, cum suis Interpretationibus citantur,

hoc tenore ac ordine, vt sequitur.



S. Gregorij Thaumaturgi, B ex sermone de Incarnatione & Fide, in Interpretatione Anathematismi secundi, de humanis passionibus.

Sed passiones naturæ nostræ in seipso ostendebat Verbum suscipiens partem passionibus subiectam. Sicut scriptum est: Ipse infirmitates nostras assumpsit, & ægrotudines nostras portauit. Turbatio enim & dolor, & pavor, ægrotudines sunt animæ: labor verò & somnus, & corporis vulneratio, carnis infirmitates sunt.

Esai. 53.

Eiusdem, ex vndecimo Anathematismorum capite: Quod non sit eiusdem substantiæ corpus Domini, cum diuinitate ipsum.

Si quis dicit carnem Domini ἑμάνον, id est, eiusdem substantiæ esse cum diuinitate, & non confitetur ipsum esse in forma Dei, Deum ante secula, & seipsum exinauisse, ac formam serui accepisse, sicut scriptum est, anathema sit. Quomodo enim caro post tempus, ἑμάνον, id est, eiusdem substantiæ cum diuinitate? Nam

Philipp. 2.

Eiusdem, ex sermone Duodecimi Anathematismi, de capite proposito.

Si quis dicit corpus Christi increatum, & non confitetur increatum Deum verbum ex creata humanitate incarnationem ostendisse, anathema sit.



ΟΥ ἀγὼς Γρηγορίῳ τῷ Θαυματουργῷ, ἐκ τῆς περὶ Θεοκαύσεως καὶ πίστεως λόγου ἐν τῇ Ερμηνείᾳ τῆς δούτερου ἀναθηματισμοῦ, περὶ ἀνθεσπίνων παθῶν.

Αλλὰ τῷ καὶ ἡμᾶς παθῶν πλὴν ἐπιδίδειν, ἐν ἑαυτῷ ἐποίητο ὁ λόγος, δὲ δῆλμος ὁ παθῶν. καὶ τὴν γέγραπται. αὐτὸς τῷ ἀδελφείας ἡμῶν ἔλαβε, καὶ τῷ νόστοις ἐδῶκε. παρὰ γὰρ καὶ λύπη, καὶ ἀδελμονία ψυχῆς νοσήματα. κόπος δὲ καὶ ὕπνος, καὶ τρώσις σωματος, σωματικὸς ἀδελφείας.

Τῷ αὐτῷ, ἐκ τῆς 12. κεφαλῆς τῆς Ἀναθηματισμοῦ. ὅτι ἔχοντες οὖν τὸ σῶμα τῆς κυρίας τῆς θεότητος αὐτῆς.

Εἰ τις λέγῃ τὸ σῶμα τῆς κυρίας ὁμοῦσιν τῇ θεότητι, καὶ μὴ ὁμολογᾷ αὐτὸν τὸ ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπαρχόντα Θεὸν πρὸ αἰώνων τὸν κενώσαντα, καὶ μορφῇ δούλου λαβόντα, καὶ τὴν γέγραπται. ἀνάθεμα ἔστω. πῶς γὰρ ἡ βῆτ' ἡρεῖται ὁμοῦσος λέγῃτ' ἀπὸ τῆς ἀρεῖας θεότητος· ὁμοῦσος γὰρ λέλεκται ὁ αὐτὸς τῇ φύσει, καὶ τῇ ἰδιότητι ἀποδραμακτως.

Τῷ αὐτῷ, ἐκ τῆς λόγου, τῆς 13. ἀναθηματισμοῦ, περὶ τῆς περὶ καὶ τοῦ κεφαλῆς.

Εἰ τις λέγῃ ἀκρίστον τὸ σῶμα τῆς Χριστοῦ, καὶ μὴ ὁμολογᾷ τὸν ἀκρίστον Θεὸν λόγον ἐκ τῆς κτιστῆς ἀνθεσπίνης πλὴν σῶματι, καὶ πλὴν εἰς ἀνθεσπίνων ἐπιδίδειν, ἀνάθεμα ἔστω.

Ερμηνεία.

A

Interpretatio.

Γὼς δ' αὖ ἀκλίτον λέγειτο σῶμα τῷ Χριστῷ· ὃ δ' ἀκλίτον, ἀπαθές, ἀπράγγον, ἀφλάσθητον· Χριστὸς δ' ἐκ νεκρῶν ἀνίσταται, τύποι ἡλίων, καὶ οὕτως λόγους, καὶ φηλασθησι θύμα-
τος ὑπεδείκνυε τοῖς μαθηταῖς. καὶ τῷ θυρῶν
κακλυσμένων εἰσελθὼν ἀκωλύτως, ἵνα δείξῃ ὅτι
τῆς θεότητος πλὴν ἐνέργειαν, καὶ τῷ θύματι
πλὴν ἀλήθειαν.

Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς ἐκλήσεως τῆς καὶ μέ-
ρους πίστεως· ὅτι οὐ καὶ τὰ ἀνθρώπινα ἰδι-
οτήτων τῇ τῷ Θεοῦ λόγῳ θεότητι.

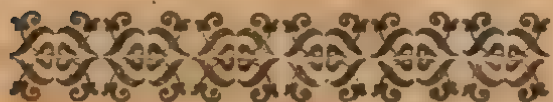
Εἰ δέ τις καὶ ἐν τῷ πνεύματι ἀγαθῶν ἡρώων
ἱερὴν πίσιν, ἢ τῇ θεότητι τὰ ἀνθρώπινα προσ-
δοιοῦντες, παρεκπέμτες, καὶ πάλιν, καὶ δόξα
πλὴν ὁπτιανοῦ μόνον. ὅτι τῆς θεότητος διδόντες ὅ
παρακλῆτον καὶ πάσῃ σῶμα, ὡς ἰδιόχρονως ὑ-
φείκας, καὶ οὕτως τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ ὁ-
ζούσης πίστεως ἐκτός.

Quomodo enim corpus Christi in-
creatum dici posset? Siquidem quod in-
creatum est, neque pati, neque vulne-
rari, neq. palpari contrectariue potest
Christus verò ex mortuis resurgens, fi-
guram clauorum, & lateris apertionem
lancea factam, & corporis attrectatio-
nem discipulis ostendit; quamuis ianuis
clausis absque impedimento ingressus es-
set, vt & diuinitatis operationem, & cor-
poris veritatem demonstraret.

Eiusdem ex Fidei expositione καὶ μίσις: Quod
non oporteat quæ humana sunt, Dei verbi di-
uinitati attribuire.

B

Si qui verò etiam hic sacram depra-
uant fidem, separatim diuinitati quæ hu-
mana sunt attribuentes, incrementa,
passiones, & accessionem gloriæ: aut à
diuinitate separantes corpus quod profi-
ciebat & patiebatur, tanquam per se sub-
sisteret; etiam hi extra fidem Ecclesiasti-
cam sunt, & salutarem.



C

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΕΝ
ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ
Γρηγορίου ἐπισκόπου Νεοκαισα-
ρείας πόλεως τῆς Θαυματουργεῦ
εἰς τὸν διαγγελισμὸν, τῆς ὑπερα-
γίας θεοτόκου παρθένου, τῆς Μα-
ρίας, λόγος πρὸς τοὺς.

EIVSDEM SANCTI
Patris nostri Gregorij
Episcopi Neocæsareæ
ponti Thaumaturgi in
Annunciationem san-
ctissimæ Dei genitricis
virginis Mariæ, sermo I.

D

ΣΗΜΕΡΟΝ ἀγγελικῇ πνεύματι
τάξας ὑμνωδίας φαιδρῶν, ὃ δ'
φάρος τῷ Χριστῷ παρουσίας
τοῖς πιστοῖς καὶ ἀλάμπει. σήμε-
ρον δ' ἰλαρὸν ἡμῖν ἔαρ, Χριστὸς δ' ὁ διχοσωτὴς
ἡλῖος φαιδρῶν ὃ φῶς ἡμᾶς πειλάμην, καὶ
τῆς τῷ πιστῶν ἐνοίας ἐφώτισεν. σήμερον ὁ Α-
δάμ ἀνακεχρίσται, καὶ γὰρ μετ' ἀγγέλων εἰς
ἐξουσίαν ἀνιπτάμενος. σήμερον σύμπασα τὰ οἰ-
κουμένης γὰρ χαρὰν περικάλει, ὅτι τῷ
αἰῶνος πνεύματι ὁπτιοῦται εἰς ἀνθρώπους
γίνεται. σήμερον ἡ δόξα χάρις τῷ ἀσώτῳ ἢ

HODIE ab Angelicis choris
laudes diuinæ celebrantur,
& lumen Christi aduentus
fidelibus illucescit. Hodie
lætum nobis ver, Chri-
stus sol iustitiæ affulsit, ac claro nos
lumine collustrauit, fideliumque men-
tes illuminauit. Hodie renouatur A-
dam, & choros cum Angelis agit, in
cælum sublatus. Hodie totus ter-
rarum orbis, gaudio ob aduentum
Spiritus sancti in homines, plenus
est. Hodie diuina gratia, spes in-
uisibilium effulget, & miracula quæ

- mentem atque intelligentiam superant, A
 mysteriumque quod ab æterno occulta-
 tum fuit, palam nobis facit. Hodie per-
 enn timeris virtutis texuntur coronæ. Hodie
 sacra beneuolentiarum, & religiosorum,
 diēsque festos studiosè colentium capita
 coronare volens Deus, firmæ fidei ama-
 tores tanquam vocatos & heredes ap-
 pellat; supernumque regnum cum stu-
 dio eos qui cœlestia sapiunt, vt se diuino
 incorporeorum chororum ministerio
 coniungant, vocat. Hodie Dauidicum
 adimpletum est oraculum, quod dicit:
Psal. 95. Latentur cœli, & exultet terra. Gaude-
 bunt campi, & omnia ligna sylvarum, à *
al. ante fa- conspectu Domini quoniam venit. Et
ciem Do- Dauid quidem, ligna dicit: Præcursor
mius. verò Domini, arbores facientes fructus
Matth. 4. dignos pœnitentia, immo Domini ad-
 uentu, nuncupat. At Dominus noster
 Iesus Christus, perenne gaudium cun-
 ctis in ipsum credentibus adnunciat. Ait
 enim: Videbo vos, & gaudebitis: & gau-
 dium vestrum nemo tollet à vobis. Ho-
 die celebre atque ineffabile Christiano-
 rum, qui suam in Christum spem * spon-
 te obsignarunt, mysterium planè nobis
 adnunciatur. Hodie Gabriel, qui Deo
 assistit, ad castissimam Virginem ve-
 niens, illud, Ave gratia plena, ipsi ad-
 nunciat. Ipsa verò secum cogitante qua-
 lis esset illa salutatio: Angelus confestim
 subiunxit, dicens: Dominus tecum. ne
 timeas Maria: inuenisti enim gratiam
 apud Deum. * Ideò concipies in utero,
 & paries filium: & vocabunt nomen eius
 Iesum. Hic erit magnus, & filius Altis-
 simi vocabitur. Et dabit ipsi Dominus
 Deus sedem David patris eius, & regna-
 bit in Domo Iacob in æternum: & regni
 eius non erit finis. Dixit autem Maria
 ad Angelum: Quomodo istud fiet mihi:
 quoniam virum non cognosco? nun-
 quid amplius virgo permanebo? nun-
 quid virginitatis dignitas in me prodetur
 & amittetur? Quæ, dum velut admira-
 bunda, secum animo sanctissima Virgo
 versaret; breuiter Angelus sermonis
 summam profert, ac dicit: Spiritus san-
 ctus superueniet in te, & virtus Altissimi
 obumbrabit tibi. Ideòque & quod nas-
 cetur ex te sanctum, vocabitur filius
 Dei. Nam quod est, hoc & omnino vo-
 cabitur. Conuenienter igitur sanctam
 Mariam ex omnibus generationibus so-
 lam gratia elegit. Nam prudens reuera
- ἐλπίς ἀφ' αἰῶνος ἀποκεκρυμμένον μυστήριον ἐμ-
 φανίῳς ἡμῖν κατεπιδύουσα. σήμερον δὲ τῆς
 αἰωνίου ἐμμενίας πλέκνῃ. σήμερον τὰς ἱερὰς
 τῆς φιληνίας καὶ φιλεορτυίας κεφαλὰς καὶ ἀν-
 βολοῦμενος ὁ Θεὸς, τοὺς ἐρμηνεύει τοὺς ἀκλινῶς πί-
 στως, ὡς κλητὸς καὶ κληρονομὸς κέκληκεν. καὶ ἡ
 αἰὼν βασιλεία σου ἀνὰ τὴν ἐκκλησίαν σου ἐκτε-
 λεῖται. σήμερον δὲ τῷ Δαβὶδ πεπληρωται λό-
 γιον, δὲ λέγει· ὁ φραγέσθω οἱ ἔσθιοι, καὶ ἀ-
 γαλλιάσθω ἡ γῆ. ἡσπέρησονται τὰ πιδία, καὶ πόμ-
 τα τὰ ξύλα τῶν δρυμῶν. ἀπὸ τοῦ ὅτι περὶ τῆς
 κυρίας, ὅτι ἔρχεται. καὶ ὁ μὲν Δαβὶδ ἐξ ἑλπί-
 οῦ τῆς κυρίας τοῦ ὁδοῦ, δίδρα ποιῶντα καρ-
 ποὺς ἀξίους τῆς μετονομασίας, μᾶλλον δὲ τῆς
 κυρίου παρουσίας ἐκείνου. ὁ δὲ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς
 Χριστὸς τῇ χάριτι τῇ αἰώνιοι πᾶσι τοῖς εἰς αὐτὸν
 πιστεύουσιν ἐπηγγείλετο. φησὶ γάρ· ὁ φόρμα ὑ-
 μαῖν. καὶ ἡσπέρησονται καὶ τῇ χάριτι ὑμῶν, ὅσοις αἰ-
 ρῇ ἀφ' ὑμῶν. σήμερον δὲ τῷ ἑσπέρησονται, καὶ ἀφ' ἑσπέρησονται
 μυστήριον τῷ τῇ ἐλπίδι εἰς Χριστὸν ἐκείνου
 ἐπισφραγισμένων Χριστιανῶν ἐμφανίῳς ἡμῖν
 κατεπιδύεται. σήμερον Γαβριὴλ, ὁ τῷ Θεῷ
 παριστάμενος, τοῦ τῷ πρῶτον ἀγγελῷ τῷ
 γίνεται, δὲ χαίρει κεχρητωμένη, αὐτῇ ἀναγέ-
 λισθαι. ἡ δὲ διελογίζετο, ποταπὸς εἴη ὁ ἀ-
 σπασμός· ὅτι ὁ δὲ ἀφ' ἑλπίος ἀγγέλου ὁ πῶτος
 λέγει· ὁ κύριος μὲν σὺ, μὴ φοβῶ Μαριάμ·
 ὅτι εἰς τὸν χρόνον τῷ Θεῷ. ὁ δὲ συλλήψῃ ἐν
 χάριτι, καὶ τῇ ἐξ ὑπὸ καὶ ἐκείνου τῷ ὀνόματι αὐτῆς
 Ἰησοῦν. ὅτι ἔστι μέγας, καὶ ὁ ὅτι ὑψίστου κληθήσε-
 ται. καὶ δὲ αὐτῇ κύριος ὁ Θεὸς τῷ θρόνῳ Δα-
 βὶδ τῷ πατρὶ αὐτῆς, καὶ βασιλεύσῃ ἐπὶ τῷ οἴκῳ
 Ἰακώβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῇ βασιλείας αὐτῆς
 οὐκ ἔστι τέλος. εἰπὶν δὲ Μαριάμ τοῦ τῷ
 ἀγγέλου· πῶς ἔστι μοι τῷτο, ἐπὶ αἰῶνα ὃ γί-
 νώσκω; ἀρε μὲν ἐπὶ πρῶτον; ἀρε μὴ τῆς
 πρῶτης ἡ ἀξία τοῦ ὁδοῦ; ταῦτα ἡσπέρησονται
 σὺ τῇ ἀγίᾳ πρῶτον, σὺ τῷτο ὁ ἀγγέλος τοῦ
 φέρει τῷ λόγῳ τῷ κεφάλαιον, λέγει· πνεῦμα
 ἅγιον ἐπελεύσῃ ἐπὶ σὺ, ὃ διώαμις ὑψίστου ἐ-
 πισκιάσῃ σὺ. ὁ δὲ καὶ τῷ ἡμῶν ἐκ σὺ ἅγιον,
 κληθήσῃ ὁ Θεός. ὁ γὰρ ἐστὶν, ὅτι καὶ πόμτος κλη-
 θήσῃ. ὡρεπὸς τῷ ἀγίῳ Μαριάμ ἐκ
 πασῶν ἡμεῶν μόνῃ ἡ χάρις ἐκείνη. ὁ φησὶ γὰρ

ὁπῶς καὶ πρὸς πάντας ἐτύχουν. ὅτι ὅμοια αὐτῇ
 ἐκ πασῶν γενεῶν ἡς γέγονεν πῶποτε. ὥς ὅτι
 "πρὸς πάντας Εὐα μόνι ἐν τῷ δαδίσῳ
 χροῖστα, ἡσυχία τῇ δαδίσῳ, ἀποδείξας πα-
 ρὰ τῷ ὁρμητικῷ ὅπως τὸ λόγον ἐδέξατο, καὶ
 ὅπως ἐφάρη ὁ τὸ δαδίσῳ φρόνημα. καὶ δι'
 αὐτῆς ὁ δαδίσῳ τὸν ἐκ χέας, καὶ τὸ θάνατον συγ-
 κεράσας, εἰς πᾶν τὸ χροῖστον εἰσῆγαγε. καὶ δι'
 τῆς πᾶς ὁ μόνος τὸ ἀγίων ἐγένετο. ἀλλ' ὅτι μόν-
 η τῇ ἀγία πρὸς πάντας, ὁ ἐκείνης πλάσμα ἀνα-
 στήσας. καὶ ὁ πρὸς τῇ ἀγία ὁ δαδίσῳ ἐκέρ-
 τήσας ὑποδείξας, ὅτι αὐτὴ μόνι τὸς πᾶ-
 των, καὶ τὸ δαδίσῳ, ὅτι τὸ φέρων. ταῦτα καὶ
 ἐὰν τίς διηπόρῃ ἡ ἀγία λέγουσα, Φοῖ τῷ
 τὸν ἀγγέλου· πόθεν ἡμῖν ὅπως τὸν ἀγγέλου
 ἔδεικνυσας; ἐκ ποῦ ἡμῖν ὁ σαυρῶν ὁ μόν-
 ραίτης ὁ λόγον ἀπέσταλται; πόθεν ἡμῖν ἡ δα-
 ραί τὸν "ὑποδείξας ἐκείνηται. ὁ δαδίσῳ πα-
 ραδείξας, ἀλλ' ὅτι τῇ βαδίσῳ. αὐτῇ πᾶν
 ἡσυχία τῇ βαδίσῳ, καὶ λαμπρά φῶς
 ἀπαράφῳ. ταῦτα ἐν αὐτῇ ἡ ἀγία διηπόρῃ,
 ὅτι τῇ λόγον ὁ δαδίσῳ τὸν ἀγγέλου αὐτῇ
 ἔλυσεν, εἰπὼν τῷ αὐτῷ πνεῦμα ἅγιον ἐ-
 πιλάβεται ὅτι σε, καὶ διώαμις ὑψίστου ἐπι-
 σιᾶσθαι. ὁ δαδίσῳ τὸν ἡσυχίαν ἐκ σὺ ἅγιον,
 κληθήσεται ὑὸς Θεοῦ. καὶ μὴ φοβῶν Μα-
 ρίαν· οὐ γὰρ φόβος κατὰ πλῆξαι σε τῷ δα-
 δίσῳ, ἀλλ' ὑποδείξας τῷ φόβῳ τὸ ὑποδείξας.
 μὴ φόβου Μαριάν· ὅτι γὰρ ἡσυχία τῷ δα-
 δίσῳ. τὸ ἡσυχία καὶ φύσιν, μὴ ἀδύνατον. νόμοις
 γὰρ φύσιν, ἡ ἡσυχία ὑποδείξας ἐκ ἀνέχεται.
 ἔγνω ὁ Μαριάν, πᾶν τοῖς πατριάρχαις καὶ
 τῷ φῶτι λαμβάνοντα. μεμψήσας, ὁ πρὸς
 ὁ δαδίσῳ τῷ ἡσυχία καὶ φύσιν, καὶ τοῖς ἀγγέ-
 λοις ἐτύχουν. ἀνέχας, ὁ πᾶν ἡσυχία, ὁ δα-
 δίσῳ ὁ φῶς τῷ θεοφῶν ἡσυχία. Μουσις καὶ
 Δαβὶδ, καὶ Ησαΐας, καὶ Δαυὶδ, καὶ πάντες οἱ
 τῷ φῶτι αὐτῇ τῷ φῶτι λαμβάνοντα. ἀλλὰ ὁ
 πᾶς, ἐκ ὅτι τῷ πᾶν. οὐ γὰρ μόνι, ὁ πᾶν ἡσυχία
 ἡσυχία, πᾶν τοῖς ἀπᾶν αἰονότα μυστήρια, νῦν
 "ὑποδείξας, καὶ μανθάνει ὁ πόθεν. ὅπου γὰρ
 πνεῦμα ἅγιον, πᾶν ἐπὶ τῷ κατῆρηται. ὅπου
 ἡσυχία καὶ φύσιν, πᾶν τῷ Θεῷ διώαμις. ἅγιον
 πνεῦμα ἐπὶ σε ἐπιλάβεται, καὶ διώαμις ὑψίστου
 ἐπισιᾶσθαι. ὁ δαδίσῳ τὸν ἡσυχίαν ἐκ σὺ ἅγιον,
 κληθήσεται ὑὸς Θεοῦ. εἰ γὰρ ὑὸς Θεοῦ, καὶ Θεός,

A ac sapiens in cunctis erat: nec similis ei,
 ex vniuersis generationibus vlla vnquam
 est reperta. Non sicut antea * virgo Eua ^{al. primis}
 sola in paradiso chorum agens atque tri- ^{virgo.}
 pudians, relaxata mente per incuriam ab
 Auctore omnis mali serpente, verbum
 suscepit; & sic sensu * mentis corrupta ^{al. mentis}
 est, ac per ipsam fraudulentus venenum ^{corda.}
 effundens, mortemque admiscens, in
 omnem mundum introduxit: ac propter-
 ea omnis Sanctorum ærumna nata est:
 verum in sola sancta Virgine, eius lapsus
 reparatus est. Neque prius sanctissima
 Virgo donum admisit, quàm, quis illud
 B mitteret, & quodnam donum esset, ac
 quis ferret, addidicisset. Quæ, dum se-
 cum, velut anceps loqueretur, ait ad
 Angelum: Vnde sic nobis benedictio-
 nem apportasti? Ex cuiusmodi thesauris,
 verbi margarita nobis emissâ est? Vnde
 nobis donum * materiam parauit? Ex ^{al. promissum.}
 cœlo aduenisti, at in terra incedis: hu-
 manam formam exhibes, & lucis fulgore
 resplendes. Hæc dum intra se cogitaret
 sanctissima Virgo, talibus Archangelus
 sermonibus disceptationem eius soluit,
 dicens ad ipsam: Spiritus sanctus super- ^{16. Luc. 2.}
 C ueniet in te, & virtus Altissimi obum-
 brabit tibi. Ideo & quod nascetur ex te
 sanctum, vocabitur filius Dei. Et ne ti-
 meas Maria: non enim vt metum tibi in-
 cuterem, adueni; sed vt metus materiam
 à te repellerem. Ne timeas Maria: inue-
 nisti enim gratiam apud Deum. Ne diu-
 dices gratiam secundum naturam. * Le- ^{al. legi.}
 gibus enim naturæ, se subijci gratia non
 patitur. Nosti ô Maria, quæ Patriarchas
 & prophetas latebant. Didicisti, ô Vir-
 go, quæ adhuc Angelis etiam fuerunt
 abscondita. Audisti, ô sanctissima, quæ
 nunquam, diuino spiritu afflatorum cho-
 rus audire meruit. Moyses & David,
 Esaias ac Daniel, cunctique prophetae
 de ipso prædicauerunt: sed modum ra-
 tionemue ignorarunt. Tu verò sola, ô
 sanctissima Virgo, quæ his omnibus signo-
 ta fuerunt mysteria, nunc * suscipis, ^{al. suscipe}
 causamque intelligis. Nam vbi spiritus ^{et intelli.}
 sanctus, cuncta promptè atque incun- ^{8.}
 ctanter perficiuntur. Vbi diuina adest
 gratia, omnia Deo sunt possibilia. Spiritus
 sanctus superueniet in te, & virtus
 Altissimi obumbrabit tibi: ideo & quod
 nascetur ex te sanctum, vocabitur filius
 Dei. Si autem filius Dei; etiam Deus,

eiusdem formæ cum patre, & coxter-
 nus: in quo omnem pater possidet clarifi-
 cationem: character atque imago in
 persona; & per splendorem gloria reful-
 get. Et quemadmodum ex perenni fonte
 procedunt flumina: sic & ex hoc perenni
 ac semper viuo fonte, progreditur
 perennis & verâ lux mundi, Christus
 Deus noster. De eo namque Prophetæ
 clamant: Fluminis impetus latificat
 ciuitatem Dei: neque vnam duntaxat
 ciuitatem, sed omnes; nam sicut vnam
 ciuitatem, vniuersum terrarum latificat
 orbem. Conuenienter igitur * Angelus
 sanctæ Mariæ virgini, primo omnium,
 illud, Ave gratia plena, Dominus tecum,
 præsignificauit: quoniam cum ipsa
 totus gratiæ thesaurus reconditus erat.
 Ex omnibus enim generationibus,
 hæc sola virgo, sancta corpore & spiritu
 exitit; solaque fert eum, qui verbo omnia
 portat. Et non solum admirationem
 nobis parit, sanctissimæ illius in corpore
 pulchritudo; sed & virtutes animæ eius.
 Ideo & verbis illis, Ave gratia plena,
 primum * Angelus ipsam salutando compellauit:
 Dominus tecum. & non terrenus
 spōsus, sed ipse sanctificationis * Dominus,
 pater castitatis, incorruptionis, auctor,
 & libertatis dator; salutis procurator,
 & veræ pacis conseruator, atque largitor:
 qui ex terra virgine creauit hominem,
 & ex illius latere ac costa Euam
 * assumpsit: Hic Dominus tecum, &
 rursus ex te. Agite igitur, carissimi, &
 nos angelicam consecretantes laudem, debi-
 tum pro vitibus * grati perfoluamus,
 dicentes: Ave ac gaude, gratia plena,
 Dominus tecum. Tuum enim verè est
 auere, atque gaudere: quoniam tecum
 diuina gratia, vt nouit, habitationem
 elegit: cum ancilla, Rex gloriæ: cum
 speciosa, speciosus forma præ filiis hominum:
 cum impolluta, qui sanctificat vniuersa.
 Tecum Deus, & ex te Deus, ac perfectus homo,
 in quo omnis plenitudo diuinitatis inhabitat.
 Ave gratia plena, fons lucis, qui cunctos in ipsum
 credentes illuminat. Ave gratia plena,
 intelligibilis * solis oriens, & flos vitæ
 immaculatus. Ave gratia plena, pratum
 fragrantissimum. Ave gratia plena, vitis
 semper vicens; quæ animas glorificantium
 te latificas. Ave gratia plena, ager
 qui non exaratus fructus profert pulcher-

psal. 45.

al Archangelus.

al Archangelus.

al sanctissimus.

al protolitus, creatus.

al gratia animo. Luc. 1.

psal. 44.

al solis in.

sua omnia.

σύμμορφος τῷ πατρὶ, καὶ σωμαθίζεις, ἐν ᾧ
 πᾶσιν κέκτηται ὁ πατὴρ τὸ φανέρωσιν. ὁ χα-
 ρεκτὴρ ἐν ᾧ παρῶπα, καὶ διὰ τῆ ἀπαυγά-
 σματος ἡ δόξα καὶ λαμπρότης. καὶ ὡς περ ἐκ τῆ
 ἀειδαῖς πηγῆς, οἱ ποταμοὶ παρέρχονται. ὅπως καὶ
 ἐκ ταύτης τῆ ἀειδαῖς, καὶ ἀειζῶς πηγῆς, παρέρ-
 χεται ὁ φῶς τῆ κόσμου, ὁ ἀένναος, καὶ ἀληπνόν.
 Χεῖρς ὁ Θεὸς ἡμῶν. περὶ ταύτης γὰρ οἱ πα-
 ρῶπα κεκράγασι. ὁ ποταμὸς τὰ ὁρμήματα καὶ ὁρμή-
 μαθίζονται τὸ πᾶν τῷ Θεῷ. ὁ μίαι ὁ πόλις, δι-
 λαί πάσας. ὡς περ γὰρ μίαι πόλις, διφρακίη πᾶν.
 οἱ καὶ μὲν ἀπ᾽ αὐτοῦ. παρῶπα τὸν νοῦν ὁ ἀεί-
 λος τῇ ἀγία Μαρίᾳ πρῶτον παρῶπα, ὁ χαῖρε κε-
 χειρωμένη, ὁ κύριος μὲν σὺ, παρῶ-
 σήμην. ὅτι μετ' αὐτῆς ὁ λος ὁ ἰσχυρὸς τῆ
 χεῖρς ἐναπείκειτο. ἐκ πασῶν γὰρ ἡμεῖς αὐτῇ
 μὲν πρῶτος ἀγία ἑμαίη καὶ πνῦμα πηγῆ-
 ρεν καὶ μὲν φέρει τὰ πᾶν τὰ ρήματα. φέ-
 ροντα. ἐν μὲν θανμάζει ὅτι ὁ ἀγίας ὁ
 ἐν ἑμαίη καὶ λλος. ἀλλὰ ἐν τῇ ψυχῇ τῇ ἐνα-
 ρεῖν ὅτι. διὸ καὶ ὁ χαῖρε κεχειρωμένη, αὐ-
 τῇ παρῶπα ὁ ἀείλος παρῶπα ὁ κύριος
 μὲν σὺ. καὶ ὁ γῆνος νυμφίος. ἀλλ' αὐτὸς ὁ ἀ-
 μασιμὸς κύριος, ὁ ἀγίας * πατὴρ. ὁ τῷ ἀφ-
 θαρσίας κλῆσης, καὶ τῷ ἐλθῆ καίης δοτὴρ. ὁ τῷ
 ἰσχυρῆς κηδεμὼν, ἐν τῷ ἀληθῶς εἰρῶνης ταμίας
 χορηγός. ὁ ἐκ τῷ πρῶτον γῆς πλάσας τὸν ἀν-
 θρωπον, ἐκ τῷ ἐκείνῃ πλῆθρας, πᾶν ἘΥα
 " παρῶπα ὁ κύριος. ὅτι ὁ κύριος μὲν σὺ, καὶ
 πάλιν ἐκ σὺ. διὸ πᾶν ἀγαπήσει, ἐν ἡμῖς ὁ
 ἀγγελικῶν ἀνθρῶπων σωμαθίζοντες, τῷ καὶ διὰ μὲν
 ὁ φῶς ὁ ἀνθρῶπων ἀποτίσωμεν, λέγοντες καὶ
 παρῶπα κεχειρωμένη, ὁ κύριος μὲν σὺ. πᾶν γὰρ ὁ
 χαῖρεν ἀληθῶς. ὅτι μὲν σὺ ἡ ἀγία χεῖρς, ὡς
 οἶδον, ἐσκήνωσιν. μὲν τῷ δούλης, ὁ βασιλῆς τῷ
 δόξης. μὲν τῷ ὡραίας, ὁ ὡραῖος καὶ λλος παρῶπα
 τοῖς υἱοῖς τῷ ἀνθρῶπων. μὲν τῷ ἀμαίη, ὁ ἀγία-
 ζων τὰ σύμπαρτα. μὲν σὺ ὁ Θεός, καὶ πᾶν ἀν-
 θρωπος, ἐν ᾧ καὶ τῷ πᾶν τῷ πλῆρωμα τῷ ἰσχυ-
 ρῆς. χαῖρε κεχειρωμένη, ἡ πηγὴ τῷ φῶτος,
 ὁ φῶς ὁ ἰσχυρὸς πᾶν τοῖς εἰς αὐτὸν πιστεύουσιν.
 χαῖρε κεχειρωμένη, ὁ ἰσχυρὸς ὁ ἰσχυρὸς ἀμαίη
 λλος, ἐν τῷ τῷ ἀμαίη ἀνθρῶπων. χαῖρε κε-
 χειρωμένη, ὁ λειμὼν τῷ δῶδας. χαῖρε κε-
 χειρωμένη ἡ ἀμπελὶς ἡ ἀειθαλής, ἡ ἀφρακίη
 τῷ ψυχῇ τῷ σὺ διδάσκοντων. χαῖρε κεχειρωμένη, ἡ ἀνθρῶπων
 καὶ ἀνθρῶπων καὶ ἀνθρῶπων ἀνθρῶπων ἀνθρῶπων.
 καὶ φῶς.

καὶ ὁρμήματα καὶ ὁρμήματα.

καὶ ὁρμήματα καὶ ὁρμήματα.

καὶ ὁρμήματα καὶ ὁρμήματα.

καὶ ὁρμήματα καὶ ὁρμήματα.

καὶ ὁρμήματα καὶ ὁρμήματα.

καὶ ὁρμήματα καὶ ὁρμήματα.

καὶ ὁρμήματα καὶ ὁρμήματα.

ut & cognitionis oculis res ipsas contem-
pleris. Audime, tibi praelignantem;
& Archangelum perfecta tibi mysteria
diserte adnunciantem. Venite igitur,
dilectissimi, & nos ad memoriam, ea
quæ præcesserunt, reuocantes, virgam
illam ex Iesse sic admirabiliter atque
ineffabiliter germinantem glorificemus,
collaudemus, beatam prædicemus, læ-
tisq; acclamationibus excipiamus. Non
enim soli Ioseph, sed & Dei genitrici
Mariæ testimonium perhibens Lucas,
in diuinis Euangelis, ad ipsam David
familiam atque cognationem respiciens,
enarrat ac dicit: Ascendit autem & Ioseph à Galitzæa in ciuitatem Iudææ,
quæ vocatur Bethleem, ut profiteretur
cum Maria desponsata sibi vxore,
prægnante: cò quod essent ipsi è do-
mo & familia David. Factum est
autem, cum essent ipsi ibi, impleri
sunt dies ut pareret ipsa, & peperit fi-
lium suum primogenitum omnis crea-
turæ: & pannis eum inuoluit, & re-
clinauit ipsum in præsepio, quia non
erat eis locus in diuersorio. Fasciis eum
inuoluit, qui amictus est lumine sicut
vestimento. Inuoluit pannis eum, qui
omnem formauit creaturam. Reclina-
uit in præsepio eum, qui super cheru-
bim sedet, & ab infinitis Angelis col-
laudatur. In irrationalium animalium
præsepio diuinum requieuit Verbum,
ut hominibus verè irrationalibus secun-
dum liberam voluntatem, rationalem
sensum tribueret. In mensa iumentorum,
* cœlestis panis propositus est:
ut homines instar pecorum irracionales,
mystici cibi participes redderet. Et ne
locus quidem eis erat in diuersorio. Lo-
cum non habuit, qui cœlum & terram
verbo extruxit. Quoniam cum diues
esset, propter nos factus est pauper,
extremam vilitatem ob salutem naturæ
nostræ eligens, ex ingenua sua in nos
bonitate. Qui * occultorum dispensa-
tionis mysteriorum omnem impleuit
providentiam ac dispositionem in cœlo
in sinu patris, & in spelunca in vlnis
matris, in præsepio requieuit. Chori
Angelici circumcingebant eum, in
cœlo gloriam concinentes, & in terra
pacem adnunciantes. In cœlo à dex-
tris patris sedebat; & in præsepio, ut
super Cherubim requiescebat. Thro-
nus reuera & hic erat Cherubicus;

et. folium.

Luc. 2.

ibidem.

Psal. 103.

Psal. 99.

Dan. 3.

et panem in
diuersorio
non est.

Gen. 1.

1. Gen. 8.

et occulto
dispensatione
omnium myste-
rio.

et. mysticis.

Αἶνα καὶ τοῖς γαστέρας ὁσθαλίωσις θαυμάσιας
παραγματο. ἀκούσιν ἐμοῦ. Οἱ παραμυνοῦ-
τες, καὶ τὸ ἀρχαγγέλου οἱ τὰ ἐν ταύτῃ οἱ μυστήρια,
ἀπορρήτων ἀποκάλυψιν. διδοὺν ποίησαι ἀγαπη-
τῇ, καὶ ἡμεῖς ὅτι τὸ πνεῦμα ἁγίου μνημονεύ-
οντες, τὸ ἐξ Ἰεσοῦ πατρὸς ὁσθαλίωσις,
ὅπως βλαστήσῃ δόξα αὐτοῦ, αἰνέσωμεν,
μακαρίσωμεν, ἀφημοῦσωμεν. καὶ γὰρ ὁ μόνος πα-
τήρ Ἰωσήφ, ἀλλὰ καὶ τῇ θεοτόκῃ Μαρίᾳ πνεύματι
ἐκτετακέν ὁ Λαχά. ἐν τοῖς τοῖς ἀγαλλίαις, ἐκτετα-
κέν αὐτὴν τὸ πνεῦμα ἁγίου οἰκότητος. αἰνέσῃ γὰρ
ὁ Ἰωσήφ, φησὶν, ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς πόλιν τῆς
Ιουδαίας, ὅπως κατέβη Βηθλεὲμ, ἀπορρήτων
ἀποκάλυψιν Μαρίᾳ τῇ μεμνησμένη αὐτῷ γυ-
ναίκα, ὅση ἐκείνη, ὅση ὁ εἶς αὐτοῖς ἐξ οἴκου καὶ
πατρὸς Δαβὶδ. ἐκτετακέν δὲ ἐν ταύτῃ αὐτοῖς
ἐκείνη, ἐκτετακέν αἱ ἡμέραι τῷ τεκεῖν αὐ-
τὴν, καὶ ἔτεκεν τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πνευματοῦ
πάσης τῆς κτίσεως. καὶ ἐπαρξάμενοι αὐτὸν, καὶ
ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν τῇ φάτῃ, ὅση οἶον αὐ-
τοῖς ὅπως ἐν ταύτῃ κατέκλυμα. ἐπαρξάμενοι
τὸν ἀναβαλλόμενον φῶς ὡς ἱμάτιον. ἐπαρ-
ξάμενοι τὸν πᾶσαν κτίσιν δημιουργήσαντα.
ἀνέκλινεν ἐν φάτῃ, τὸν ὑπὸ Χερουβὶμ κα-
θήμενον, καὶ ὑπὸ μυριάδων ἀγγέλων αἰνέμε-
νον. ἐν τῇ τῇ ἀλόγων φάτῃ αἰεταύσαντο
ὁ τῷ Θεοῦ λόγος, ἵνα τοῖς ὄντως ἀλόγοις αἰ-
νεσώμενοις, καὶ πνεύματι, λογικῆς μετὰ δόξῃ
αἰνέσῃ. ἐν τῇ τραπέζῃ τῇ κτίων ὁ πνεύμα-
τις ὁ ὑψίστος ὅπως ἵνα τοῖς κτίων ὄντι
τοῖς ἀνθρώποις μυστικῆς βρώσεως χρηγῇ
μετάληψιν. καὶ ὅση ὅπως ὡς αὐτοῖς ἐν ταύτῃ
κατακλύμα. ὅπως οἶον εἶχεν, ὁ οὐρανὸν καὶ
τὴν γῆν ὡς λόγῳ κατέκλυμα. ὅπως πλῆ-
θος ὢν, δι' ἡμᾶς ἐπὶ ὤχουσι, παπίνουσι ἁ-
καρῶν ἐλπίδες, ἀπὸ τῆς ἁγίας τῆς ἡμε-
τέρας φύσεως, τῆς ἐμφύτου αὐτῷ πνεύματος ἡμᾶς
ἀγαθότερος. ὁ ἀπορρήτων μυστηρίων τῆς οἰ-
κονομίας πληρώσας πᾶσαν ὁδὸν αὐτοῦ, ἐν ἀν-
θρώποις ἐν καὶ πᾶσι τῷ πνεύματι, καὶ ἐν ἀσχημα-
τίᾳ ἀσχηματίᾳ κατέκλυμα, ἀνέπαυτα ἐν τῇ φάτ-
τῃ ἀγγέλων χορείαι πνευματικῶν αὐτὸν, ἐν
ὑψίστῃ δόξῃ αὐτοῦ, καὶ ὅτι τῆς εἰρήνης κατέκ-
λυμα. ἐν ὑψίστῃ ἐκ δόξῃ τῷ πνεύματι ἐκ-
τετακέν καὶ ἐν τῇ φάτῃ ὡς ὅτι τὸ Χερουβὶμ αἰε-
ταύσαντο. ὁ ὑψίστος καὶ ὁ Χερουβικός.

καὶ ὡς τὸ

καὶ πνεύματι

καὶ πνεύματι

καὶ πνεύματι

καὶ πνεύματι

καὶ πνεύματι

καὶ πνεύματι

καὶ πνεύματι

καὶ πνεύματι

καὶ πνεύματι

καὶ πνεύματι

καὶ πνεύματι

καὶ πνεύματι

καὶ πνεύματι

καὶ πνεύματι

καὶ πνεύματι

καὶ πνεύματι

καὶ πνεύματι

καὶ πνεύματι

καὶ πνεύματι

καὶ πνεύματι

καὶ πνεύματι

καὶ πνεύματι

καὶ πνεύματι

καὶ πνεύματι

καὶ πνεύματι

καὶ πνεύματι

καὶ πνεύματι

καὶ πνεύματι

καὶ πνεύματι

καὶ πνεύματι

καὶ πνεύματι

καὶ πνεύματι

καὶ πνεύματι

καὶ πνεύματι

καὶ πνεύματι

Θρόνος βασιλικός· ἅγιος ἄγιων, ἐνδόξος μόνος
ὅτι τῆς γῆς, τῆς ἀγίῳ ἀγῶντος· ἐν ᾧ αἰε-
παύσατο Χεῖρς ὁ Θεός ἡμῶν. ὃ ἡ δόξα, τι-
μή, καὶ ὁ κράτος, σὺν τῷ πατρὶ ἀχρόνως,
καὶ τῷ πνεύματι, καὶ ζωοποιῶ πνεύματι· νῦν
καὶ αἰεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων, ἀμήν.

A Thronus regalis; sanctus sanctorum; so-
lus super terram gloriosus; sanctis san-
ctior; in quo requieuit Christus Deus
noster. Cui gloria, honor, & imperium,
cum immaculatissimo patre, & sanctissi-
mo ac viuifico spiritu: nunc & semper,
& in secula seculorum, Amen.



ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΕΝ
ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ
Γρηγορίου Ἐπισκόπου τῆς Νεο-
καισαρείας Πόντου, τῆς θαυμα-
τουργοῦ ἐκκλήσιας εἰς τὴν διαφeli-
σμόν τῆς παναγίας Θεοτόκου, καὶ αἰ-
παρθένου τῆς Μαρίας, λόγος β'.



B EIVSDEM SANCTI
Patris nostri Gregorij Epif-
copi Neocæsarea Pōti, Thau-
maturgi, Encomium in An-
nūciationem sanctissima Dei
genitricis semperque Virgi-
nis Mariæ, Serm. II.

ΕΠΟΡΤΑΣ μὲν ἀπάσας καὶ
ὕμνων, δίδόν ἡμᾶς θυσιῶν
δίκην προσφέρειν τῷ Θεῷ
πρῶτον δὲ πάντων, τὸν δι-
αφελισμόν τῆς ἀγίας Θεοτόκου,

ὅ, χαῖρε χειρουργμένη· τὸν ὅσον τῆς ἀγί-
λου πρὸς αὐτὴν γεγονότα· ὅτι καὶ πρῶ-
τη πάσης Γραφίας καὶ σωτηρίου διδασκαλίας
ὅτι τῆς νέας διαθήκης, ὅ, χαῖρε χειρουργ-
μένη, ὅσον τῆς πατρὸς τῆς φωτὸς ἡμῶν ἀ-
πιστάλη. χειρουργμένη δὲ εἰπὼν, πᾶσαν τὴν
φύσιν τῆς ἀνθρώπου συμπεριέλαβεν. χαῖ-
ρε χειρουργμένη, ὅτι τῇ ἀγία συλλήψῃ, ἐ-
πὶ τῇ ἐνδόξῳ κυρίῳ. διαγαλίζομαι ἡμῶν
χρᾶς μεγάλῳ, ἢ πῶς ἐστὶν πᾶσι τῶν λαῶν.
πάλιν ὅτι ὁ Θεὸς πάσης, ὁ κύριος ἐρ-
χόμενος, ἔλεγον· ὁφθαλμοὶ ὑμῶν, καὶ ἡρεσι-
στε, καὶ τὴν χρᾶς ὑμῶν, ὁδοὺς αἰρεῖ ἀφ'
ὑμῶν. καὶ μὲν ὁ ἀσπασθῆναι, πάλιν ἀφ' ἡμῶν
ἀγίῳ γυναικί, ὅσον ὅ, χαῖρε ἡμῶν δι-
αφελίζεται. πάλιν ὅσον πλήσια πῦρτις ὁ ἀ-
πόστολος κἀκεῖνον· πάντες, λέγον, χαίρετε.
ἀδελφεῖς πᾶσι προσεύχεσθε. ἐν πᾶσι διαφελίζετε.
ὁδοὺς τῶν ἁγίων, ὡς ἀγαπητὴ, πᾶσι τῶν ἐννοίων



C VNCTAS quidem festo-
rum celebritates atq. hym-
nodias decet nos sacrificio-
rum instar offerre Deo:
primum autem omnium,
Annunciationem sanctissimæ Dei geni-
tricis, verbis illis comprehensam (Aue
Gratia plena) quæ ab Angelo ad eam
facta est: quoniam & prima * omnis
sapientix & salutaris doctrinæ in nouo
Testamento illa nobis salutatio à patre
luminum emissæ est. Gratia autem ple-
na, dicens, omnem naturam huma-
nam complexus est. Aue gratia plena,
in sancta conceptione, & in glorioso
partu. Adnuncio vobis gaudium ma-
gnum, quod erit omni populo. Rur-
sus ad salutarem passionem Dominus
veniens, aiebat: Videbo vos, & gau-
debitis; & gaudium vestrum nemo tol-
let à vobis & post suam resurrectio-
nem, iterum per sanctas mulieres pri-
mum, illud * Aue, nobis adnunciat.
Similia rursus hisce Apostolus pro-
clamauit: Semper (inquiens) gau-
dete. sine intermissione orate, in
omnibus gratias agite. Videte igitur,
ô charissimi, quo pacto gaudium,
quod omnem cogitationem excedit,

B ij

atque perenne, nobis indiuisibiliter ubique Dominus dilargitus sit. Nam quoniam S. Maria in carne dum esset, purissimam vitam, omnique genere virtutum exultam, optimamque supra humanæ naturæ consuetudinem, gerebat; ideo æterni patris Verbum, carnem ex ea, & perfectam humanam naturam suscipere dignatum est; ut per quam carnem, peccatum in mundum introiuit, & per peccatum mors, per eandem carnem peccatum in carne condemnetur, ac peccati tentator in * sepultura sancti corporis vincatur, principiūque resurrectionis simul ostendatur, & vita æterna in mundo versetur, ac Dei patris cum hominibus societas contrahatur. Cæterum quid hic dicamus, aut dicere omitteramus? aut quis mysterij incomprehensibilitatem enarrabit atque exponet? Sed nunc ad propositum redeamus. Ad castissimam virginem missus est Gabriel, incorporeus, ad eam quæ in corpore vitam transigebat incorruptam, in castitate ac virtutibus viventem. Et ad ipsam veniens, primum, illud, Ave gratia plena, Dominus tecum, ipsi sic adnunciat: Ave gratia plena. Tu enim quæ reuera gaudio sunt digna agis: quoniam immaculatam induta es vestem, & cingulo continentix ac pudicitix cincta es. Ave gratia plena, quæ super celestis lætitiæ vas es atque receptaculum. Ave gratia plena: nam per te, gaudium omni dispensatur creaturæ, genusque humanum antiquam dignitatem recuperat. Ave gratia plena: quoniam in vlnis tuis, creator vniuersorum gestabitur. Ipsa verò in hoc turbata est verbo: nam ad quoscunque virorum affatus, erat insolita: & quietem atque silentium ut continentix ac castitatis matrem amplectebatur: cumque puritatis atque integritatis immaculatum simulacrum esset, aspectum ipsa Angelicum, sicut plures ex prophetis, non reformidauit: quoniam & affinitatem quandam ac similitudinem vera virginitas cum angelis habet. Studiosè quippe sanctissima virgo lampadem virginittis conseruabat, & ne extingueretur, aut commacularetur, prouidè diligenterque curabat. Et sicut aliquis splendido amictus vestimento, magnam rationem ac curam adhibet, ne qua iniquatione

et. in aua-
[1]a

Luc. 1.

A καὶ ἀένιοι χαρὰι, ἀδελφεῖς τῶς πόλιν αὐτοῦ ἡμῶν
ὁ κύριος ἐδωρήσατο. ὅτι γὰρ ἡ ἀγία Μαρία
ἐν ἑσέσι ὅσα, πλεονάζοντες πολιτείας ἐκ-
κτητο, δρετὰς τε πόλιν αὐτοῦ πολιτευσαμένη.
καὶ βιώσασα χρῆστον ἢ καὶ ἀνδραποῖν. ἀφ' ἧς
τῆς, ὅτι Θεοῦ πατρὸς λόγος ἑσέσι αἰάλα-
σεν, καὶ τέλιν αἰδρεῖται ὅτι αὐτῆς κτη-
ξίωσιν. ἵνα δὲ ἡς ἑσέσι ἡ ἀμύρτια εἰς τὴν κή-
σιν εἰσέλθῃ, καὶ ἀφ' ἧς ἀμύρτιας ὁ θάνα-
τος, ἀφ' ἧς αὐτῆς ἑσέσι κατακρίθῃ ἡ ἀμύρ-
τια ἐν τῇ ἑσέσι, καὶ νικῇ ὁ τῆς ἀμύρτιας πει-
ρασῆς, ἐν τῇ πατρὶ τῷ ἀγίου ἑσέσι. καὶ ἡ ἀ-
δελφεῖς αἰάλασιν ἀμα δόξα δόξα, καὶ ζῶν αἰ-
νός ἐν ἑσέσι πολιτευθῇ, καὶ Θεοῦ πατρὸς αἰ-
δρεῖται ἡσέσι κοινωνία. καὶ ἡ εἰπωμένη, ἡ ἡ
πᾶσα λείπωμένη; ἡ ἡς ἐξῆρῃται τῷ μυστη-
ρίῳ ὁ ἀκατάληπτος; ἀλλὰ νῦν ὅτι ὁ παρ-
κείμενος ἐπομένω μυστηρίῳ. παρὸς πᾶν ἄλλο
Γαβριὴλ ἀπέσταλται, ὁ ἀσώματος παρὸς τὸ
ἐν ἑσέσι μετελθούσῃ πλεονάζοντες τὴν ἀ-
φθαρτον, ἐν ἀγνείᾳ καὶ ἐν δρετὰς βιώσασθαι.
καὶ ἐλθὼν παρὸς αὐτὴν, παρὸς, ὁ, χαῖρε κε-
χαριτωμένη, ὁ κύριος μετ' σὺ, αὐτῇ διατελί-
(ε) ὅτι χαῖρε κεχαριτωμένη. σὺ γὰρ τῆς
οὐτῶς χάρας, παρὸς ἧς ἀγία. ὅτι σὺ τὴν ἀ-
σπλην χαρὰν ἐδίδουσαι, καὶ πλεονάζοντες τῷ
σωφροσύνης πᾶσι καίτοι. χαῖρε κεχαριτωμέ-
νη, δόξα τῆς ἐπουρανίας ἀφροσύνης τῷ χα-
νούς. χαῖρε κεχαριτωμένη. ἀφ' ἧς γὰρ ἡ
χαρὰ πάση τῇ κτίσει βραδύεται, καὶ ὁ γῆρας
τῆς αἰδρεῖται ἀπολαύσας ὁ δρετὰς ἀ-
ξίωμα. χαῖρε κεχαριτωμένη. ὅτι τῆς ἀγ-
καλῶς σὺ, ὁ κτίσις τῆς ἀπομύτων μέλλει βα-
σάσαι. ἡ δὲ ὅτι τῶν λόγων πύτων διατετα-
ρη. ἀγνείας γὰρ παρὸς πᾶσας τῆς ἀφελείας τῆς
D ἀνδρεῖται ἐν τῷ χαρῶν καὶ τῇ ἡσέσι ὡς μητέ-
ρα ἀφροσύνης, καὶ ἀγνείας ἡσέσι. καὶ παρὸς
ὁ πᾶν χαρὰ, καὶ ἀκράτος, καὶ ἀμύρτια ἀγαλμα,
αὐτῇ πλεονάζοντες ἀγνείας ὅτι ἐκ ἐδελείας, ὡς οἱ
πλείονες τῆς παρὸς τῆς. ὅτι καὶ πᾶν ἡσέσι
ἀγνείας παρὸς ἀγνείας σὺ γῆρας τῷ χαρῶν, καὶ
ἰσομοίᾳ. ὅτι γὰρ γὰρ ἡ ἀγία πᾶν πλεονάζοντες
λαμπάδα τῇ πᾶν φλογίσσας. καὶ πολλὴν
τῇ μηδελείᾳ, ἡ ἀσπληνείᾳ, παρὸς εἶχε.
καὶ κατὰ τὴν αὐτῆς λαμπράν φλογὶν πᾶσι βραδύ-
μυος, πλεονάζοντες λόγους, μηδελείας

ἡ ῥύπος ποτὲν προσήνηται· ὥτως ἡ ἀγία Μα-
 ρία ἐν αὐτῇ διανοήτο, καὶ ἔλεγε· μὴ ἵνα ἄρα
 καὶ ἀσκάδω, ἢ θωπείας ἢ περὶ αὐτὴν κέκτη-
 ται; μὴ, ὅ χαῖρε τῷ π, λύπης αἵτιον μοι γέ-
 νήσεται, καὶ οὕτως πάλαι τῇ παρμήτρει Εὐα,
 ἡ ὀφειδόμενος σιωπῆς παρὰ δόχῃ τ' ἡρε-
 σολόγου ὑποχέσας τῆς ζωῆς. μὴ πάλιν
 εἰς ἀχέαν φωτὸς μετασχηματισθεὶς ὁ δ' ἄρ-
 χας δαίμων, καὶ τὰ ἐμὴ μνήσει φθονῶν
 τῆς ἀγίας φρεσύνης, καὶ οὕτως παρὰ δόχῃ δι'
 ὁμιλίας πᾶσα χρεστής, καὶ μὴ ἰχθύας ὡς τερ-
 ρὸν νοῦν, τ' ἀνδρα ἀπατήσαι, ἐμοὶ παρὰ δόχῃ
 ὡς ἀπαλοτέρῃ κεκοσμημένη τῇ δ' ἀνοία, καὶ ὅ
 χαῖρε ἐπιφωτῇ ὅ ἐς ὕστερον ἄρχει; μὴ ἄρα
 ὁ μακαριστὸς καὶ ἀσπαστὸς ἐν εἰρωνείᾳ γέ-
 γνε; μὴ τίς ἴος, ἐν τῷ μὴ τι κέρυπται; μὴ
 λόγος μὲν διαφελισμὸς, σκοπὸς δὲ σιλωῶ-
 τος; καὶ γὰρ οὐκ οἶδεν αὐτὸς, ποτὲν ἀσπασται;
 ταῦτα ἐν αὐτῇ διανοή, καὶ ἔλεγε. τότε πάλιν
 ἡ χρεὴ ὁ δ' ἄρχεις παρὰ δόχῃ αὐτῇ χρεὴν τοῖς
 πᾶσι πιστῇ, καὶ ἀδελφίῳ, παρὰ δόχῃ καὶ λέ-
 γον αὐτῇ· μὴ φοβού Μαριάμ, ὅτι γὰρ χα-
 ρει παρὰ τῷ Θεῷ. ἔχῃς σιωπῆς πλεονάζει
 ῥηδόντων ἀποδόξιν. ὅ μόνον γὰρ σοι, ὅ μὴ γὰρ
 φοβέσθαι, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀφοβίας τ' ἔστιν ἀν-
 νήσιμος. δι' ἐμοὶ γὰρ πᾶσαι αἱ οὐρανίαι δυνα-
 μεις, οἱ πλεονάζοντες παρὰ δόχῃ ἀσπάζονται. αὐ-
 τὸς δὲ πολλοὶ ὁ κυριεύων πασῶν τῶν οὐρα-
 νίων δυναμάτων, ἀπὸ πάσης τῆς κτίσεως, οἱ τ'
 ἀγίαν καὶ παγκόσμιον ἐκλέλεικται. καὶ ἀφ'
 τῆς ἀγίας καὶ ἀγνῆς, καὶ καθαρῆς, καὶ ἀμώ-
 του σὺ γαστρός, ὁ φωτιστὴς μὲν γαστρός παρὰ δό-
 χῃ εἰς σιωπῆς πᾶσης τῆς οἰκουμένης. ἐ-
 πὶ δὲ πᾶσης ἀνδραπνῆς· φύσις, καὶ οὐκ ἔ-
 ἀγία, ἐκδοξότερα, καὶ καθαρότερα, καὶ ὁσιω-
 τέρα γνήνηται· λαμπρότερα μὲν ὑπὸ
 χεῖρα ἔχουσα πλεονάζοντα, πλεονάζοντες δὲ χρε-
 σίου δοκίμοις κακὰ παρὰ δόχῃ ὅς ὥμα· γα-
 στρός δὲ, οἷον ὁ Ιεζεκιὴλ ἐλάσαστο, καὶ ποῖαν
 δὲ ἰσότησιν, τοιάδε λέγων· ὁμοίωμα ζώον ὑ-
 πὸν κεφαλῆς, ὡσπερ γέροντα, καὶ ὡς ὄρεσις
 χρυσάλλου φοβερόν, καὶ ὁμοίωμα θρόνου ἐπ'
 αὐτῷ, ὡς ὄρεσις λίθου ὑπερβαίνοντος. καὶ ἐπ'
 αὐτῷ θρόνου, ὡς ὁμοίωμα ἀνδρὸς, καὶ
 ὡς ὄρεσις ἡλέκτρον. καὶ ἔσται αὐτῷ, ὡς ὄ-
 ρεσις πυρός, κύκλω. ὁμοίωμα δὲ τὸν ἐκ τῆς

A ac forde contaminetur: ita quoque san-
 ctissima Maria intra se cogitabat, atque
 dicebat: Nunquid fortè artificium ali-
 quod ac fraudem, vel assentationem iste
 ministerij atque obsequij actus in se con-
 tinet? Nunquid, Ave istud, doloris mihi
 causa erit; sicut olim primæ matri Eux, *Gen. 1.*
 blanda diuinitatis promissio, quam ex
 dæmoniacci serpentis operatione susce-
 perat: Nunquid rursus in Angelum lu-
 cis transfiguratus mali auctor dæmon, & *1. Cor. 11.*
 meo sponso suam valde pudicitiam inui-
 dens, blandoque eum sermone fortasse
 oppugnans, & non valens viri mentem
 tanquam firmiorem decipere, ad me
 quasi teneriore decoratam mente acces-
 sit; & istud mihi Ave inuenustum in po-
 sterum intonuit? Nunquid per ironiam
 beatificatio atque salutatio illa facta est?
 Nunquid venenum sub melle occulta-
 tum? Nunquid verba quidem fausta
 nunciantis; ac scopus est deprædantis?
 quomodo enim quam non nouit ipse sal-
 lutat? Hæc apud se, dubia cogitatione
 versabat, atque dicebat. Tunc rursus
 gaudium * cunctis credibile atque in-
 dubitabile Archangelus ipsi adnunciat, *al. gaudium*
 & dicit: Ne timeas, Maria: inuenisti *indubitable*
 enim gratiam apud Deum. Habes bre- *et adnun-*
 uem dictorum demonstrationem. Non *ciat, ac di-*
 solum enim tibi quod nihil timendum *cit: No tim-*
 est, sed & fiducie rationem innuo- *meas, &c.*
 nam cunctæ per me cælestes potesta- *Luc. 1.*
 tes, te sanctam virginem salutant: quin
 & ipse cælestium omnium potestatum
 dominator, ex omni creatura, te san-
 ctissimam & ornatissimam elegit; &
 per sanctum, ac castum, purum atque
 impollutum ventrem tuum, fulgidis-
 sima Margarita in salutem totius terra-
 rum orbis progreditur: quoniam & tu
 sancta, omni humana * natura glorio- *al. gratia*
 sior ac purior sanctiorque effecta es; ac *ta.*
 niue quidem candidiorem habens men-
 tem, quouis autem auro quantumuis
 probato purificatum magis corpus: ven-
 trem verò, qualem Ezechiel vidit, & *Ezech. 1.*
 qualem recensuit, talia dicens: Si-
 militudo animalium super caput,
 quasi firnamentum, & quasi aspectus
 crysalli formidabilis, & similitudo
 throni, super ea, quasi aspectus lapi-
 dis Sapphiri: & super thronum, tan-
 quam similitudo hominis, & quasi as-
 pectus electri: & intrinsecus eius,
 velut aspectus ignis, per circuitum.
 Perspicue igitur Propheta natum ex

sanctissima Virgine, in figura ac um-
bra cernebat: quem tu sancta Virgo por-
tare non posses, nisi omni gloria atque
virtute * pro tempore illo refulgeres,
Quibus igitur encomiorum verbis di-
gnitatem virginalem describamus? Qui-
bus laudum significationibus atque prae-
conijs immaculatam eius formam cele-
bremus? quibus spiritalibus canticis,
atque elocutionibus gloriosissimam in-
ter Angelos glorificemus? Hæc, in
domo Dei instar fructiferæ oliuz plan-
tata, cui Spiritus sanctus * obumbra-
uit: per quam, nos filios & hæredes
regni Christi vocauit. Hæc, semper
vigens immortalitatis paradysus; in qua
lignum vitæ plantatum, cunctis * im-
mortalitatis fructus suppeditat. Hæc,
Virginum gloriatio, & matrum iubila-
tio. Hæc, credentium firmitas, & pio-
rum perfectum exemplum. Hæc, lu-
cis indumentum, & * virtutis domi-
cilium. Hæc, fons perennis, in quo
aqua viua scaturiuit atque produxit
Domini in carne aduentum. Hæc, ius-
titie munimentum: & quicumque e-
ius, ac virginis ingenuitatis, purita-
tisque amatores fuerint, angelica gra-
tia perfruentur: quicumque à vino *
ebrietatis, & sicera voluptatis abstinue-
rint, ex genimine viuificæ plantationis
lætificabuntur. quicumque virginis
lampadem inextinctam conseruauerint,
immarcescibili immortalitatis corona
exornabuntur. quicumque immacula-
tam temperantiæ ac pudicitie vestem
comparauerint, mystico iustitie tha-
lamo excipientur. Quicumque pro-
pius ad Angelicum gradum accesserint,
perfectius quoque delitijs domi-
nicæ beatitudinis reficientur. quicumque
pellucidum mentis oleum, ac purum
conscientie thymia ma possederint; bo-
ni spiritalis odoris, adoptionisque pro-
missionem consequentur. Quicumque
dignè Dei genitricis Virginis Mariz An-
nunciationem celebrauerint; plenio-
rem etiam Angelicæ salutationis illius,
Aue gratia plena, mercedem referent.
Oportet igitur nos hanc festiuitatem
celebrare: quoniam gaudio atque læti-
tia cunctum terrarum repleuit orbem.
Celebremus igitur nos eam in psalmis
& hymnis, ac canticis spiritalibus. Ce-
lebrauit olim & Israël: at in azymis,
& herbis amaris. de quibus ait prophe-
ta: Conuertam festiuitatem ipsorum.

al. beata
Virgo
al. contra
throno i-
psius coru-
sant.

al. incor-
puitatis
fructum.

al. uirtu-
tu.

al. à vino
et ebri-
tate.

al. et ado-
ptionis i-
psum.

Amo. 8.

A ἀγίας πρῆνς τεχέστα ο παρφῆτης τυπικῶς
ἐπείσαστο ὃν σὺ ἀγία πρῆνς φέρειν ἔχουσας, εἰ μὴ πάσης δόξης, καὶ ἀρετῆς καὶ τῷ χρόνῳ ἐ-
καῖνοι ἐξήσραπτες. ποίοις οὖν ὁ καμῖων ῥήμα-
σι, τῷ πρῆνικῶν δαχρυάτωρ ἀξίαν, ποίοις
ἐπαίνων ὀνόμασι καὶ κηρύγμασι, τῷ ἀσπλῶν ἀ-
νυμνήσωμεν χαρὰ τῆς; ποίαις πνευματικῆς
ὑμνωδαῖς καὶ λέξεσι, δοξάσωμεν τῷ ὑπερέδο-
ξον ἐν αἰῶσι. αὐτὴ ἐν ὅσῳ οἴκῳ τῷ Θεῷ πεφυ-
τευμένη, ὡς καὶ ἀκαρπὸς ἐλαία, ἐν ᾧ τὸ πνεῦμα
τὸ ἅγιον ἐπισκίασε. δι' ἧς υἱὸς, καὶ κληρονο-
μοὺς ἡμᾶς ἐκκληκεν τῷ Χριστῷ βασιλείας.
B αὐτῇ, ὁ αἰθαλῆς τῷ ἀφθαρσίας παρδίδος ἐν
ᾧ τὸ ζωοποιὸν ξύλον φυτεύει, τοῖς πᾶσιν καρ-
πῶν ἀθανασίας καρποῖς. αὐτῇ, πρῆνς τῷ
καύχημα, μητέρων δαδανίαμα. αὐτῇ, πνε-
υσόντων εἰρημία, καὶ ἀπαθεία κατ' ἑαυτά. αὐ-
τῇ, φῶς ἐνδυμα, καὶ ἀρετῆς ἐφέσιον. αὐτῇ,
πηγὴ αἰένου, ἐν ᾧ τὸ ζῶν ὕδωρ ἐβλήσε τῷ ἐν-
ταρξί τῷ κυρίῳ πρῆνσι. αὐτῇ, δικαιοσύνης ἐ-
χύρωμα, καὶ ὅσοι τῷ τῆς γένεσιν ἐρασά, καὶ
τῷ πρῆνικῶν ἐρᾶσι γησιότιος καὶ καθαρότη-
τος, τῷ ἀγγελικῶν ἀπολαύσει καὶ χαρίτι. ὅσοι τῷ
οἶνῳ τῷ μέθης, καὶ τῷ σικέρων ἀπέχρησιν τῆς ἡδύ-
C παθείας, ἐν τῷ ἡνιμάτος ἀφραδίῃ σῶνται τῷ
ζωοφόρῳ φυτείαις. ὅσοι τῷ λαμπάδα ἀσέβου
διετήρησαν τῷ πρῆνσι, τῷ ἀμύραντινον εἴφα-
νον ἀναδύσει τῷ ἀφθαρσίας. ὅσοι τῷ τῷ φρε-
σιῶν ἀσπλῶν ἀεὶ ἐποιήσαντο χιτῶνα, εἰς τὸν
μυστικὸν τῷ δικαιοσύνης παρδελφῶν νυμ-
φῶνα. ὅσοι τῷ ἀφελικῶν βαθμῶν πλησιάζουσι
γενέσιν, γησιότιος τῷ δεσποτικῶν καὶ ἀφ-
φῆσιν μακαρισμοῦ. ὅσοι τῷ φωνιστικῶν ἐλαίων
τῷ δακρύαις, καὶ τῷ καθαρόν τῷ σιωπῶν θυ-
μίαμα ἐκτείνω, τῷ ὁδοῖας τῷ πνευματικῶν,
D καὶ τῆς ὑποστάσεως κληρονομήσουσιν τῷ ἐπαγγελίᾳ.
ὅσοι ἀξίως τὸν διαφελισμόν ἐορτάζουσιν τῷ πο-
τήρι πρῆντου Μαρίας, γησιότιος τῆς ἀγ-
γελίας, τῷ, χαῖρε κατὰ τὴν ἀνυμνήσιν, καὶ ἰσοστα-
μισα ποδοσῶν. δεῖ οὖν ἡμᾶς τῷ ἰορτῶν τῷ
τῷ ἐορτάζειν, ὅτι καὶ χαρὰς καὶ ἀφροσύνης,
πᾶσιν πᾶσι οἰκονομῶν ἐπληρώσει. ἐορτάζωμεν
ἡμεῖς ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις, καὶ ὁδοῖς πνευ-
ματικῶν. ἐορτάζειν ποτὶ καὶ ἰσοστα, ἀλλ' ἐν
ἀζύμοις, ἐν πικρίαις. ἀεὶ ὡς ὁ παρφῆτης λέγει
μετὰ σπέρματος ἐορτάζει αὐτῷ εἰς λύπας, καὶ εἰς

εἰς μακα-
ρία παρ-
τι.
εἰς ἀφ-
ροσύνην.

εἰς ἐπο-
ποιά.

εἰς ἀφ-
θαρ-
σίας καρ-
πῶν.

εἰς αἰ-
δίας.

εἰς οἶνον
καὶ μέ-
θης.

εἰς πνευ-
ματικῶν
ὁδοῖς.

πένθος, καὶ τὸ χόρμονίω αὐτῶν εἰς κατήφειαν.
 Ταῖς ἡμετέρας λύπας ὁ κύριος ἡμῶν, διὰ τὸ
 καρπῶν τὸ μετανοίας εἰς χάριν, μετατρέψας
 διεβεβαίωσάτω. εἶχαν μὲν καὶ ἡ πρώτη διαθήκη
 δικαιοσύνην λατρείας, ὡς ἐπὶ τῷ πατρι-
 αριᾷ Αβραάμ, ἀλλ' ἐν πόνοις Γερκίνης ἀζητήτως
 διὰ τοῦτο, μέχρι χρόνων συμπληρώσεως
 νόμος ἐκαίνοις διὰ Μωυσέως εἰς παιδείαν ἐδόθη.
 ἡμῶν ἡ χάρις, καὶ ἡ ἀγάπη διὰ Ἰησοῦ Χρι-
 στοῦ δεδωρηται. πληρῶν ἡμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐξ-
 ἡγήσιν ὁ διαφελισμὸς τῆς καρτερικότητος
 Μαρίας, ἡ πολυμήντης τῆς ὁδοῦ οἰκονο-
 μίας, ἡ ἐνδοξία αὐτῆς καὶ ὑποτάξις διδασκα-
 λία. ἐντεῦθεν ἡμῶν ἀνατέλλουσιν τῶν νοσηρῶν φω-
 τῶν, αἱ ἀκτίνες. ἐντεῦθεν ἀναδύονται ἡμῶν αἱ
 πηγαὶ τῆς ὁδοῦ, καὶ τῆς ἀθανασίας, διὰ τὴν καὶ
 καθαρότητα τῆς βίτης παρὰ τὰ ἡμέτερα.
 ἐντεῦθεν ἡμῶν ἀπαρτίζονται οἱ θησαυροὶ τῆς
 θεωγνωσίας. ζῶν γὰρ αὕτη ἐστὶν αἰώνιος, ἵνα μι-
 νώσκωμεν τὸν ἀληθινὸν Θεόν, καὶ ὃν ἀπέστειλεν Ἰησοῦν
 Χριστόν. καὶ πάλιν ἐρῶμεν τὰς χάριτας, ὅτι ἐν
 αὐταῖς ὁρῶμεν ζωὴν αἰώνιον. διὰ τὸ γὰρ τοῖς
 ἐρῶμεν τὰ ἡμέτερα λόγια, ἀνακαλύπτεται ὁ θη-
 σαυρὸς τῆς Θεῆς γνώσεως. θησαυροὶ ἡμῶν
 ἡ πλοῦσι σήμερον τὸν προνοήσαντα γραφῆς ὁ πα-
 ρακλητὸς. θησαυροὶ ἡμῶν ἐξω ὁδοῦ, ἡ προ-
 φητικὴ γλῶσσα, καὶ ἡ ἀποστολικὴ διδασκαλία.
 ὅτι γὰρ ἐστὶν χάρις νόμου καὶ προφητῶν, ἡ ἀναγ-
 γησίων, καὶ ἀποστόλων, ἐξ ὧν ἀκριβὲς τὸ σωτηρίας
 ἐλπίδα. διὰ γὰρ τὴν ἀγίαν προφητείαν, καὶ ἀ-
 ποστόλων γλώττης ὁ κύριος ἡμῶν φανερεῖται, καὶ
 τὴν ἀγίαν φωνὴν ὁ Θεὸς ἐκδηλωτίζεται, καὶ
 τὴν λέξεως χρησίων, ἀλλὰ τῇ ἀγαθότητι χαίρων.
 οὐδὲν ἐξ αὐτῶν καρποῦμεθα. ἀλλὰ τῇ
 διανοίᾳ ψυχῇ τῇ δικαίᾳ ἐπὶ ἀπαύσθητος.
 οὐ γὰρ ἐξ ὧν ἡμεῖς φτερόμεθα, Χεῖρος με-
 γαλύνεται, ἀλλ' ἐξ ὧν ἀεργατούμεθα, τὴν δι-
 εργασίαν διανομόνως κηρύττομεν. ὅτι ἵνα τῆς
 ἀξίας ἐφικνόμεθα, ἀλλ' ἵνα πλεονέξῃ διώτα-
 μι ὁφειλῶν ἀποδιδώμεν. ὅταν δὲ ἀναγνώ-
 σκται ὁ διαφελισμὸς, ἡ ἀποστολικὴ, μὴ προ-
 φητῶν τῇ βίβλῳ, ἡ τῶν ἀναγιγνώσκοντι. ἀλλὰ
 τῶν ἀπ' οὐρανοῦ φερόμεν Θεῶν. βίβλος
 μὲν γὰρ, ὁ ὁράμενος. Χεῖρος δὲ, ὁ θεο-
 λογούμενος. διαφελίζεται τοῖς ἡμῶν πλεονέ-
 κται πολυμήντης τῶν σωτηρίας οἰκονομῶν. ὅτι

A in dolores & luctum; & laticiam eo-
 rum in tristitiam. Nostrium porro lu-
 ctum Dominus noster, per fructus pen-
 itentiae in gaudium se conuersurum af-
 firmavit. Habuit quidem & primum te-
 stamentum iustificatorio cultus, ut in
 primo patre Abraham: verum in dolo-
 ribus carni cruciatus per circumcisio-
 nem, usque ad tempora expletionis.
 Lex illis per Moysen data est ad cor-
 reptionem: nobis autem gratia & ve-
 ritas per Iesum Christum * concessa
 est. Cunctorum nobis bonorum prin-
 cipium, adnuntiatio Mariae gratia plen-
 a extitit, laudatissima Saluatoris dis-
 pensatio, diuinaque eius, atque altissi-
 ma coelestis doctrina. Hinc nobis spiri-
 talis lucis exoriuntur radij. hinc nobis
 sapientiae, & immortalitatis scaturiunt
 fontes: qui limpidos ac puros riuos pie-
 tatis effundunt. Hinc nobis diuinæ co-
 gnitionis resplendent thesauri. Hæc e-
 nim vita est æterna, ut cognoscamus
 verum Deum, & quem misit Iesum
 Christum. Et rursus: Scrutamini scri-
 pturas: quoniam in ijs * inuenietis vi-
 tam æternam. Propterea enim scruta-
 toribus diuinorum eloquiorum, thesau-
 rus diuinæ reuelatur cognitionis. The-
 saurum nobis hodie à Deo inspirata scri-
 pturæ, Paracletus explicauit. Thesau-
 rus porro sapientiae, nobis sit lingua pro-
 phetica, & doctrina Apostolica: Non
 enim absque lege & prophetis, aut Eu-
 angelistis, atque Apostolis, perfectam
 salutis spem habere possumus. Nam per
 sanctorum prophetarum & Apostolo-
 rum linguam, Dominus noster loqui-
 tur: & in sanctorum vocibus Deus si-
 bi placet & acquiescit: non quod lo-
 cutione egeat, sed quod bona affectio-
 ne ac dispositione gaudeat. non quod
 ab homine fructum vllum capiat; sed
 quod in animabus iustorum gratis, con-
 quiescat. Non enim quia nos loquimur,
 Christus magnificatur; sed quia bene-
 ficiis ab eo afficimur, beneficentiam i-
 psius grato animo prædicamus: non ut
 id pro dignitate faciamus, sed ut debi-
 tum pro viribus persoluamus. Quando
 porro Euangelium legitur, vel Aposto-
 licum; non libro attendas, aut lectori:
 sed Deo è cælis loquenti. Liber liqui-
 dem, est id, quod cernitur: ac Chri-
 stus, est id, de quo * differitur, Euan-
 gelizat igitur nobis celeberrimam Sal-
 uatoris Oeconomiam siue dispensatio-

symbolum signumque erat. Nam ubi gratia plena aduenit, gaudio cuncta repleta sunt. Exclamauit autem magna voce Elizabeth, ac dixit: Benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui. Et vnde hoc mihi, ut veniat mater Domini mei ad me? Benedicta tu in mulieribus. Tu quippe ipsis principium * reparationis, effecta es. Tu fiduciam in paradysum introitus nobis dedisti, & antiquum dolorem luctumque fugasti. Non enim amplius post te, mulierum genus vituperatur. non amplius heredes Eux, antiquam maledictionem timent, neque partus dolorem reformidant. quoniam Christus humani generis redemptor, Saluator vniuersæ naturæ, spiritualis Adam, terreni hominis vulnus curans, ex sancto tuo utero procedit. Benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui. Omnium enim bonorum plantator, tuus fructus effectus est. Præclara quidem videmus, etiam sterilis Elizabeth verba; at illustriora vicissim sanctissima prolocuta est Virgo, & canticum Deo gratiarum actionis, bonique odoris, ac theologiae plenum retribuit, cum antiquis noua adnuncians, cum ijs quæ à sæculo & ab initio, ea quæ in seculorum consummatione acciderunt, prædicans, breuique sermone, Christi mysteria summam perstringens. Ait autem Maria: Magnificat anima mea Dominum. Et exultauit spiritus meus, in Deo salutari meo. *Quæ sequuntur.* Suscepit Israël puerum suum, recordatus misericordiae suæ, ac testamenti quod disposuit cum Abraham, & semine eius in sæcula. Vides quo pacto sanctissima virgo etiam patriarchicam superauerit perfectionem, confirmaueritque testamentum Dei ad Abraham, dicentis: Hoc est testamentum, quod statuam inter me & te. Ideoque veniens, suum ad Abraham * confirmat testamentum, mysticè signum circumcisionis accipiens, & plenitudo legis ac prophetarum effectus. Huius igitur prophetiæ canticum, sancta Dei genitrix Deo * remittebat, dicens: Magnificat anima mea Dominum. Et exultauit spiritus meus in Deo salutari meo. Quia fecit mihi magna qui potens est, & sanctum nomen eius. Deiparam quippe me facies, vicissim me Virginem conseruauit: & per meum ventrem, cunctarum generatio-

Luc. 1.

al. referri-
tionem.

Luc. 1.

Gen. 17. &
Rom. 4.al. adim-
pionem.al. Hoc i-
gnorantem.

al. totum.

Luc. 1.

A ρείας θαύματα σύμβολον. ἔστα γὰρ ἡ κεραει-
τωμένη ὡς ἀγαθήμηται, γαρὰς τὰ πόρτα πε-
πλήρω. αἰεφώνησε ὁ Φωτὴ μεγάλη ἡ Ελι-
ζάβετ, ὡς εἶπεν· βίλορημὴν σὺ εἰ γεναίῃς, καὶ
βίλορημὸς ὁ καρπὸς τῆς χειλίας σου. καὶ πόρτα μου
ἔσται, ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τῆς κυρίας μου, πρὸς με.
βίλορημὴν σὺ εἰ γεναίῃς. σὺ γὰρ αὐταῖς δό-
χῃ τῆς αἰαπλάσιος γέροντας. σὺ πρῶτον αἰα-
μὴν τῆς εἰς τὸν δόξαν εἰσόδου δίδωκας, καὶ τὴν
δὲ χαίρει ὁ δυνάμις ἐδίωξας. ἔκτι γὰρ μὲν σὶ, ὁ
γῆρας τῆς γεναίῃς ὡς δίδωκας. ἔκτι αἱ κληρονομίαι
B τῆς Εὐας φοβούνται τῆς δὲ χαίρει κατὰ εἶναι. ὡς δὲ
τῆς κατὰ τῆς αἰαπλάσιος· ὅτι Χριστὸς ὁ τῆς γῆρας ἡ-
μῶν λυτῶτης, ὁ Σωτὴρ ὅλης τῆς φύσεως, ὁ πνθυ-
μαλικὸς Ἀδάμ, ὁ ὅς χοίκετ τῆς πληγῆς ἰασά-
μῆρος ἐκ τῆς αἰαπλάσιος γαρὰς σου πρὸς ἔρχε. βίλο-
ρημὴν σὺ εἰ γεναίῃς. καὶ βίλορημὸς ὁ καρ-
πὸς τῆς χειλίας σου. ὁ γὰρ πόρτα τῆς ἀγαθῆς φυ-
τοῦρας, σὸς καρπὸς αἰαπλάσιος. λαμπερὰ μὲν
ὁρῶμεν καὶ τῆς εἰσεως τῆς ῥήματα. λαμπερὰ τε
ὁ πάλιν ἡ αἰαπλάσιος ἐφῆγγετ πρῶτον, καὶ αἰαπλάσιος
ὡς Θεὸς ἀγαθῆς, καὶ βίλορας, καὶ θεολογίας γέ-
μυστον ὡς Θεὸς αἰαπλάσιος. μὲν τῆς δὲ χαίρει τὰ
C νεία κατὰ ἡμῶν. μὲν τῆς αἰαπλάσιος τὰ ὅτι
συντελεία τῆς αἰαπλάσιος κηρύττῃς, καὶ εἰ βεραχὲς
λόγῳ αἰαπλάσιος ἀποσταμὴν ὡς Χριστὸς τὰ μν-
τήρια. εἶπεν ὁ Μαριάμ· μεγαλύνῃς ἡ ψυχὴ μου
τὸν κύριον. καὶ ἡγαλλίασιν ὁ πνθυμὸς μου, ὅτι τῶν
Θεῶν ὡς σωτὴρ μου. καὶ τῶν εἰσεως. αἰαπλάσιος ἰσ-
ραὴλ παιδὸς αὐτῆς, μοπαπλάσιος ἐλέους αὐτῆς, καὶ
ἡς ὡς ἔλετο ἀγαθῆς ὡς Ἀβραάμ, καὶ ὡς σωτὴρ
D μαρτῆς αὐτῆς, ὡς αἰαπλάσιος. περὶ πῶς ἡ αἰαπλάσιος
πρῶτον, καὶ τῆς πατριαρχικῆς ὡς ἔλετο τελ-
λότῃς, καὶ βεραχὲς τῆς πρὸς Ἀβραάμ τῆς Θεῶν
ἀγαθῆς, λέγοντες· αὐτὴ ἡ ἀγαθῆς. ὡς ἀγα-
θῆς αἰαπλάσιος ἐμοὶ ὡς σὺ. ὡς ἔλετο· καὶ
ἐστὶ τῶν πρὸς Ἀβραάμ ἀγαθῆς, μυστικῶς ὁ
σημαῖον τῆς πρὸς μῆς ἀγαθῆς ἀποσταμῆς, καὶ πλη-
ρωμα τῶν, καὶ πρὸς τῆς γῆρας. τῶν τῆς
ὡν τῆς πρὸς τῆς τῶν ὡν, ἡ αἰαπλάσιος θεοῦ
ὡς Θεὸς ὡς ἀπέμπε, λέγοντας· μεγαλύνῃς ἡ
ψυχὴ μου, τὸν κύριον. καὶ ἡγαλλίασιν ὁ πνθυμὸς
μου, ὅτι τῶν Θεῶν ὡς σωτὴρ μου. ὅτι ἐποίησιν μοι
μεγαλὰ ὁ δυνατὸς, καὶ ἅγιος ὁ ὄνομα αὐτῆς.
θεοῦ γὰρ ποιήσας με, πάλιν πρῶτον δι-
φύλαξεν. καὶ ὡς τῆς ἐμῆς γαρὰς, πασῶν γεναίῃς,

al. αἰαπλάσιος.

al. διήκῃ.

al. πνθυμῶν.

al. τῶν τῶν.

al. αἰαπλάσιος.

εἰς ἀγιασμὸν ἀκακαφαιῶται ὁ πλήρωμα. ^{α. διότι} πᾶσιν γὰρ ἡλικίας ἡυλόγησεν, αἰδράν τε καὶ ^{α. θουία} ζῶσαν, νεαρίσκων καὶ παίδων, καὶ γέροντων. ^{α. καρδίας} ἐποίησεν κράτος ἐν brachio αὐτοῦ, ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ τῷ θανάτῳ, καὶ τῷ διαβόλῳ, καὶ τῇ ἡμετέρῳ ἀμάρτιᾳ. ^{α. θουία} διέσχρπσεν ὑπερφανούς. ^{α. καρδίας} διέσχρπσεν ὑπερφανούς. αὐτὸν τε τὸ διαβόλον διέσχρπσεν, καὶ πόρτας τοῖς ἐκείνῳ γρατερούσας δαίμονας. ἐκείνος γὰρ τῇ καρδίᾳ κυρίως ἡ ὑπερφανός, ὅτι λέγει ἐτόλμησεν ἐπὶ ὧν τῇ νεφελῇ τῷ ἑσπέρῳ θῆσθαι τὸ θρόνον μου, καὶ ἐσομαι ὅμοιος τῷ ὑψίστῳ. πῶς ὅτι αὐτὸν διέσπασεν, διὰ τὴν ἐξῆς ὁ πρεσβύτερος ἐδήλωσεν, ^{α. εἰς αὐτὸν} εἰπὼν· νῦν ὅτι εἰς ἀδελφὴν καὶ ἀδελφὴν, καὶ πόρτα ^{α. εἰς αὐτὸν} τὰ γρατεύματα σου. πόρτα γὰρ τοῖς βωμῶν αὐτοῦ, καὶ τὰ τῇ ματαίῳ Θεῷ λατρείας διέσχρπσεν. καὶ ἐξ ἐθνῶν λαὸν ὡσεύσιν ἐαυτῶν κατεσκόψατο. καὶ ἤλθεν διωκτὰς ἀπὸ θρόνου, καὶ ὑψώσιν ταπεινοῖς. ποιῶν γὰρ τῇ Ἰουδαίᾳ ἐκβολὴν, καὶ τῇ ἐθνῶν εἰσαγωγὴν ἐπὶ τῷ ἐμμένοντι. Ἰουδαίῳ γὰρ πρεσβύται, καὶ γραμματεῖς ἐν νόμῳ, καὶ οἱ τὸ λαίπαις πρεσβείας, πλεονέκτες ἐτύχοντο, ὅτι κακῶς ἐπὶ πλάττω, καὶ τῇ διωασίᾳ ὡς ἀνέμους ἐκέρχοντο, ἐπὶ αὐτοῖς ἀπὸ πόρτας θρόνου καὶ ἤλθεν, πρεσβυτείας τε καὶ ἱερωσύνης, νομοθεσίας τε, καὶ διδασκαλίας, καὶ πατρὸς πλάττω, θυσιῶν τε καὶ πλήθους ἐορτῶν, καὶ τῷ τῷ βασιλείᾳ ἀξιώματος. πύτων ἀπορῶν ἐκείνοι καὶ οἱ φουράδες, καὶ γυμνοὶ εἰς ἀχμαλώσιας ὡς ἀπεσάλησθαι. ταπεινοὶ δὲ αὐτῶν αὐτῶν, οἱ ἐξ ἐθνῶν λαοί, διχαστοῦ πενιῶντες, ὑψώθησθαι. ὅτι τῷ ἐαυτῶν ὑπερήνωσιν, καὶ τῷ σιωπῶν αὐτοῖς τῆς θεωρίας λιμὸν ἐπιδιδύξαντες, τῷ θείῳ λόγῳ, δίκην ψυχῶν, καὶ ἀπὸ Χαναανὰ ἐπὶ ἐσθλόν. καὶ ἐξ τῆς τῆς πλάττω τῷ θείῳ μυστηρίῳ ἐπληθύνθησθαι. ὅλον γὰρ τὸ κληρὸν τῷ θείῳ ἀγαθῶν ὁ ἐκ πῶρην τελεῖς Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, εἰς τὸ ἐπὶ μετατέθηναι. ἀνταλλάξας Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ. καὶ ὅτι τυχεύτης Ἰσραὴλ. ἀλλὰ τῷ παιδὸς αὐτοῦ, ἐστὶς ὅτι ἐργῶ ἐξ ἀληθείας τῷ Ἰσραὴλ τὸ ἀντὶθεῖν. ἐξ ὧν τῷ παιδὶ ἐκ κληρονομίας αὐτοῦ ἡ θεοτόκος ἐκείνησιν. καὶ μνησθῆναι γὰρ αὐτῶν τὰς γραμμάτας, καὶ ὅτι νόμῳ ὑπὸ πλάττω, τῇ χάριτι παρρησίᾳ. ὅτι τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἰσχύος, ἀνταλλάξας, μνησθῆναι ἐλέος. καὶ ὡς ἐλάλησιν πρὸς

num, in sanctificationem, summam colligatur plenitudo. Omni enim ætati benedixit, virorum pariter ac mulierum, adolescentulorum ac iuuenum, senumque. Fecit potentiam in brachio suo, pro nobis aduersus mortem, & diabolum; nostrorumque peccatorum * disrumpens chirographum. Dispersit superbos mente cordis ipsorum. dispersit ipsum diabolum, & cunctos ei militantes demones. Ille quippe propriè corde superbus erat, quoniam dicere audebat, Super nubes cœli ponam solium meum, & ero similis altissimo. quomodo verò nunc ipsum dissipavit, consequenter Propheta declaravit, dicens: Nunc autem in infernum * descendes, & cuncti exercitus tui. Vbique enim aras, atque delubra eius, inaniumque Deorum cultus dispersit, & ex gentibus populum sibi peculiarē atque acceptum constituit. Deposuit potentes de sede, & exaltauit humiles. quibus sanè verbis, Iudæorum eiectionem, & gentium introductionem breuiter innuit. Iudæorum enim seniores, ac scribæ in lege, & qui in reliquis prærogatiuis ac priuilegijs diuites erant, quod malè suis diuitijs & potentijs vti essent, hinc eos ab omni sede deposuit, prophetæ nimirum ac sacerdotij, legis atque doctrinæ, opulentix hæreditariæ, sacrificiorum ac festiuitatum copix, dignitatisque regix. His omnibus illi spoliati, profugi ac nudi in captiuitatem eiectionem, & illorum loco, humiles, qui ex gentibus populi iusticiam esuriebant, exaltati sunt: quoniam humilitatem suam, & diuinæ cognitionis famem, qua detinebantur, ostendentes, diuinum verbum, sicut Chanaan micas, deprecabantur; & propterea diuinorum mysteriorum repleti sunt diuitijs. nam vniuersam diuinorum bonorum sortem, qui ex Virgine natus est Christus Deus noster, in gentes transtulit. Suscepit, Israël puerum suum, & non quemuis Israël, sed puerum suum; qui reipsa Israël nobilitatem illustrat: atque ideo ipsum, filium & heredem, Dei genitrix * appellauit. Cum enim in littera & lege illum laborantem inuenisset, per gratiā vocauit. Talem igitur Israël vocans, suscepit, recordatus misericordix suæ. Sicut locutus

α. διότι

α. θουία

α. εἰς αὐτὸν

α. εἰς αὐτὸν

Ibidem

al. dirumpit

Esa. 14

Ibidem

al. deprecatum

Luc. 1

Matt. 15

al. declaravit

est ad patres nostros, Abraham, & A
 semini eius in secula. In paucis igitur
 hisce dictionibus, vniuersum dispen-
 sationis complectitur mysterium. Salua-
 re quippe genus humanum, & testa-
 mentum cum patribus constitutum ad-
 implere Christus volens, cœlos tandem
 inclinavit, & descendit. Sic autem se-
 cundum capacitatem nostram se nobis
 ostendit, vt ipsum videre, ac tangere,
 & loquentem audire possimus. Et pro-
 pterea Deus verbum, carnem & per-
 fectam humanam naturam ex muliere
 sanctissima Virgine assumere dignatus
 est, & homo natus est, vt debitum no-
 strum persolueret, & vsque ad se i-
 psam, testamentum cum Abraam dis-
 positum, circumcisionis, ac cæterorum
 legalium præceptorum adimpleret. Post
 hos porro sermones concessit in Naza-
 reth Sanctissima virgo: inde verò rur-
 sus in Bethleem per edictum Cæsaris
 ascendere coacta est: ipsa autem tan-
 quam ex regia familia procedens, in
 Regiam David patriam cum Ioseph
 sponso mittebatur. & mysterium quod
 omne miraculum superat, consecutum
 est. virgo parit, & manibus gestat eum,
 qui verbo res omnes creatas gestat. Ne-
 que locuserat eis in diuersorio. Locum
 non habebat, qui totam terram verbo
 fundauit. Lacte virgo mater pascebat
 eum; qui omnem nutrit, viuumque
 producit spiritum. Fascijs inuoluebat
 eum, qui verbo omnem ligat creatu-
 ram. In præsepio reclinabat eum, qui
 in cathedra supra Cherubim vehitur.
 Lux è coelis circumfulgebat eum, qui
 omnem illuminat creaturam. Cœlestes
 exercitus glorificantes assisteabant ei, qui
 ante secula glorificatur in cœlis. Stella
 prælucens, ducatum præstabat eis, qui
 ex longinquis venerant regionibus ad
 eum, qui verè oriens erat. Ex oriente
 veniunt, munera deferentes ei, qui
 pauper propter nos factus est. Sanctissima
 porro Dei genitrix conseruabat omnia
 verba hæc, conferens in corde suo; velut
 quæ omnium mysteriorū vas ac recepta-
 culum esset. Tua sanè, ô sanctissima vir-
 go, laus omnem prorsus laudem, propter
 Deum ex te incarnatum, ac hominem na-
 tum, excedit. Tibi omnis creatura, in
 cœlis ac terris, & apud inferos reueren-
 tiam ac cultum conuenientem offert. Tu
 enim verè thronus euasisti Cherubicus.
 Tu in * summis spiritualibus regnis, lucis

Gen. 17.
 Psal. 104.
 Rom. 4.
 Act. 7.
 Luc. 2.

Luc. 2.
 Gen. 1.

Luc. 2.

Psal. 79.

Mat. 2.

1. Cor. 8.

Luc. 2.

al in supre-
 mo auctri-
 tate.

τις πατέρας, ἡμῶν δὲ Ἀβραάμ, καὶ σπέρματι
 αὐτοῦ, ἕως αἰῶνος. ἐν ταύταις δὲ τῇ ὀλίγῃς λέ-
 ξεισι, ὅλον δὲ τῆς οἰκονομίας ἀναλαμβάνει μυσ-
 τήριον. διελθόντων γὰρ τῶν χρόνων τῶν αἰδεσίων, καὶ
 πάλιν διελθόντων πάλιν πρὸς τοὺς πατέρας πλη-
 ρώσας βυβλόμηνος ὁ Χριστὸς, ὅταν ποτε μὲν
 ἐκλινῇ, καὶ κατέβῃ. ὅπως ὅς ὡς χωρὶς μὲν ἡμεῖς
 ἐμφανίζετο. ἵνα ἰδῶν αὐτὸν, καὶ ψηλαφῶσιν, καὶ ἀ-
 χυθῶσιν λαλοῦντες ἰσχύου μὲν. καὶ διὰ τὸ τοῦ Θεοῦ
 λόγος ἑρμῆς, καὶ τέλει αἰδεσίων ἐκ ζωαρχίας
 ἀγίας πρὸς αἰδολογίαν κατεξίωσιν. καὶ ἐξηγήσῃ
 αἰδεσίων, ἵνα ἐκλήσῃ δὲ ἡμετέροις ὀφλημα, καὶ
 πληρώσῃ μέχρις ἐαυτοῦ, τὸ πρὸς Ἀβραάμ διελ-
 θόντων, ἀπὸ τῆς τε καὶ τῇ ἐφεξῆς νομίσαντι πᾶ-
 σιν ἀγαλλόμεθα. μὲν γὰρ τοὺς λόγους ταύτας, ἡ ἀγία
 πρὸς τοὺς εἰς τὴν Ναζαρέτ ἐπαρόυστο. ἐκείνη γὰρ
 πάλιν δόγμα Καίσαρος εἰς τὴν Βηθλεὲμ ἀνελθὼν
 αὐτῷ πρὸς ἐκδόσιν. αὐτῇ γὰρ ὡς ἀπὸ τῆ βα-
 σιλικῆς πατείας πρὸς πρὸς χουσα, εἰς τὴν βα-
 σιλικὴν δὲ Δαβὶδ πατείας μὲν Ἰωσήφ τῷ μνη-
 στήρι ἐξέλετο. ἐκ τῆς πόλεως ἐπέκεινα θαύ-
 ματος ἡκολούθη μυστήριον. πρὸς τοὺς ἰκλυσσά, καὶ
 χροὶ βασιλεύσας τὴν ῥήματι πᾶσιν πάλιν κλίσιν
 βασιλεύσας. καὶ ὅταν τὸ πᾶν αὐτοῖς ἐν ταῖς κα-
 ταλύματι. τὸ πᾶν οὐκ εἶχεν ὁ πᾶσιν τὴν γλῶσσαν
 ῥήματι ἡμιδύσας. γὰρ καὶ τρέφουσα, τὴν πᾶ-
 σιν πᾶσιν διελθόντων, καὶ ζωογονήσας. σαρ-
 γάνοις δεσμεύσας, τὴν λόγον πᾶσιν τὴν κτίσιν δε-
 σμεύοντα. ἐν φάτι αἰετῶν τὴν ἐπὶ κατέδρας
 Χερουβὶμ ἐποχούμηνον. φῶς δὲ ὅταν ἀπὸ τῆς
 λαμπρῆς, τὴν πᾶσιν τὴν κλίσιν φωτισσάτω. γρα-
 πταὶ ὅταν αἰδολογῶσιν παρὶς αὐτοῦ ὅτι πρὸς
 αἰῶνι ἐν οὐρανοῖς δοξαζομένη. ἀστὴρ δαδου-
 χῶν κατεμύλυνει τοὺς ἐκ γῆς πόρρωθεν ἐλθόν-
 τας πρὸς τὸν ὄντως ἀνατολῶν. ὅς αἰατολῶν
 ἡ καὶ διωροφῶντες ὅτι δι' ἡμᾶς πτωχούσιν
 ὅτι ἡ ἀγία ἡσυχία συνετήρησεν τὰ ῥήματα ταῦτα
 συμφορὰς ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς, ὡς ὅταν
 τὴν μυστηρίων ὑπὲρ χυτὰ δοχῶν. οὐ μὲν, ὅτι πᾶσα
 γὰρ πρὸς αἰῶνι πᾶσιν ἀφῆμις ὁ ἐ-
 παμνος, διὰ τὴν ἐκ τοῦ Θεοῦ ἑρμῆς φορέσας, καὶ
 ἡμιδύσας αἰδεσίων. οὐ πᾶσα φύσις ἐπου-
 ρανῶν ἐπὶ τῇ γῇ, ἐκ τῆς ἀπὸ τῶν οὐρανῶν ὁρῶν
 σφίρει δὲ πρὸς φοροῖ. οὐ γὰρ ἀπὸ τῆς ἀπὸ τῆς
 Χερουβὶμ αἰαδὲς ἀπὸ τῆς. οὐ ἐν τοῖς ἀκροῖς τῆς
 ἡσυχίας βασιλείων, φῶς ἀπαύλασμα ἀπα-
 γράφης.

is. ὅταν
 χερουβ.

αἰ. ὅταν

γραπτός· ὅσα δὲ ἀξέται πατὴρ ὁ ἀρχός, ἔ-
 πλεον δυνάμει ἔχει ἐπισκιάζοντα. πορευο-
 μεθα· ἡμεῖς οὖν καὶ ἔρχεσθαι σὺ πίπτορας·" δόξο-
 ληγῆται πνεῦμα ὁ ἄγιος, ὅταν εἰς τὴν γαστρί-
 σον, πλεον ἡμῶν τῷ μεγάλῳ βασιλεῶς ἐν-
 ῥήσιν. διὰ τοῦτο, κεχωρισμένη, τρεῖς ἀγία καὶ
 ὁμοούσιος εἰς τὴν κοίτην γινώσκεται. μετὰ σὺν,
 καὶ ἡμεῖς καὶ ἐξίσωσι μεταχθὲν τῆς τελείας σὺ
 χάριτος, εἰς Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ κυρίῳ ἡμῶν.
 " καὶ ὁ, τὴν πατὴρ δόξα, ἀμα τε τὴν ἀγίαν
 πνεῦμα π· νῦν καὶ ἀεὶ, εἰς αἰῶνας τῶν αἰ-
 ῶνων, ἀμήν.

A splendore coruscas: vbi glorificatur pater omnis principij expers, cuius obumbrantem habuisti potentiam : adoratur filius, quem secundum carnem peperisti : celebratur Spiritus sanctus, qui in tuo utero natiuitatem magni Regis peregit. Per te, ô gratia plena, Trinitas sancta & consubstantialis in mundo cognoscitur. Tecum, & nos dignare participes efficere perfectæ tuæ gratiæ, in Christo Iesu Domino nostro : * Cum quo, Patrigloria, simulque Spiritui sancto: nunc & semper, & in secula seculorum, Amen.

ad. glorif.
casus.

ab Gai-
ria Et po-
tentia, in
secula seculi
domini.

400-570-5704

B



ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΑΓΙΟΥ
ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ
Νεοκαμσαρείας τῷ Θαυματουργῷ,
εἰς τὸ Διαφελισμὸν τῆς πα-
ναγίας Θεοτόκου παρθένου τῆς
Μαρίας, λόγος τέλειος.



EIVSDEM SANCTI
Gregorij Episcopi Neocesa-
rea, Thaumaturgi, in An-
nūciationem sanctissima Dei
genitricis Virginis Mariae,
Sermo III.



Λ ΔΙΝ γραῖς διαθήκη. πάλιν ἐλθεῖας μενούμαθα. πάλιν αἰάκησις. πάλιν ἐπαινοδός. πάλιν ὀφροσουῆς ὁ πατέρις. πάλιν δουλείας ἀπαλλαγὴ. ἀγγελος μὲν πρῶτος λαλῶν· ἵνα μή τις γινώσκῃ ὁμιλήσῃ ὁ ὄφιος. τῷ μενὶ τῷ ἔκτω, Φηοῖν, ἀπιστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ὑπὸ τῷ Θεῷ τὸς πρῶτον μομνησεν μέντι αἰδρί. ἀπιστάλη Γαβριὴλ, τίς παγκόσμιος μενούσας σωτηρίας. ἀπιστάλη Γαβριὴλ, φέρων τῷ Ἀδὰμ ὑπὸ γραφῇν ἀνακλήσιος. ἀπιστάλη Γαβριὴλ τὸς πρῶτον· ἵνα τίς ἀπείρας τῆς θύλου εἰς ἡμῖν μετὰβάλλῃ. ἀπιστάλη Γαβριὴλ, ἄλχοι ὁπτεπίσας τῷ καρδῶν ὑμφίως τὸ θάλαμον. ἀπιστάλη Γαβριὴλ, νυμφεύσας τῷ πλάσμα τῷ πλάσῳ. ἀπιστάλη Γαβριὴλ, πρὸς τὸ ἔμφυχον τῷ βασιλέως τῶν ἀγγέλων παλάτιον. ἀπιστάλη Γαβριὴλ, πρὸς πρῶτον μομνησεν μενὶ μὲν τῷ Ἰωσήφ,



R v n s v s bona fausta que
gaudij nuntia. Rursus li-
bertatis indicia. Rursus
reuocatio. Rursus reuer-
sio. Rursus lætitiæ pro-
missio. Rursus à servitute liberatio.
Angelus cum Virgine loquitur: vt non
amplius cum muliere serpens loquatur.
D Mense sexto (inquit) missus est An-
gelus Gabriel à Deo ad Virginem des-
ponsatam viro. Missus est Gabriel, vt
totius mundi salutem adnuntiaret. Mis-
sus est Gabriel, vt reuocationis sub-
scriptionem Adamo deferret. Missus
est ad Virginem Gabriel, vt mulieris
ignominiam in honorem commutaret.
Missus est Gabriel, vt dignum purissi-
mo sponso thalamum pararet. Missus
est Gabriel, vt inter creaturam & crea-
torem sponsalia contraheret. Missus
est Gabriel, ad animatum Regis An-
golorum palatium. Missus est Gabriel, ad
Virginem, desponsatam quidem Iosephi,

Lat. 87

C

[illegible]

A virginem Mariam casto despondissent Ioseph, cum ipsi commendarunt, tempus nuptiarum expectantes. Quam quidem ipse accipiens integram erat conseruaturus; quod & longè antea prædixerat Propheta: Dabitur (inquiens) liber obsignatus viro scienti literas. & diceret: Non possum legere. Cur non potes legere, ô Ioseph? Non possum (inquit) legere; nam liber obsignatus est. Cuinam seruatur? Rerum omnium creatori, pro domicilio custoditur. Cæterum ad propositum redeamus: Mense sexto missus est Gabriel ad Virginem. 2sa. 13.

B Qui planè eiusmodi mandata à Deo acceperat: Adestum ô Archangele, minister tremendi & arcani esto mysterij; miraculo deserui. Ad requirendum Adam qui errauerat, meis commotus miserationibus, descendere propero. Peccatum inueterauit eum, qui ad imaginem meam formatus est; & opus manuum mearum debilitauit; pulchritudinemque à me confectam obscurauit. Lupus meum alumnus deuorat. Paradisi domicilium desolatur. Lignum vitæ à gladio flammeo custoditur. Campus deliciarum clausus est. Oppugnari misereor, & hostem comprehendere volo. Mysterium hoc cunctas virtutes coelestes latere cupio, quod tibi soli confido. Vade igitur ad Mariam Virginem. Abi ad animatam ciuitatem, de qua dicebat Propheta: Gloriosa dicta sunt de te, Ciuitas Dei: Abi ad paradisum meum ratione prædictum. Abi ad portam orientalem. Abi ad domicilium verbo meo dignum. Abi ad alterum; quod in terra est, cælum. Abi ad nubem leuem, & aduentus mei imbrem ipsi adnuntias. Abi ad sanctuarium mihi præparatum. Abi ad incarnationis meæ cubiculum. Vade ad purum meæ secundum carnem natiuitatis thalamum. Loquere in auribus arcæ meæ ratione prædictæ; ut auditionis mihi pareat ingressum. Sed caue offendas, aut conturbes Virginis animum. Humaniter ac placide corâ diuino illo sacrario compareas, primamque ipsi gaudij vocem enuncia. Tu illud, Aue gratia plena, ad Mariam dicito; ut ego ærumnosæ atque afflictæ miserear Eux. Audiuit ista Archangelus, & apud se,

C ij

ἰω. ἦκουσιν ὁ ἀρχαγγέλος ταῦτα, καὶ κατ' ἐαυτὸν.

εἶχεν τῆς φιλοξενίας ὁ πέλαγος, διασπῶν, ὡς ὡφθης ὦ Αβραάμ ἐν τῇ παροδίᾳ σκη-
νῇ, καὶ πῦρ ὡς ὡφθης ὡς ἀπὸ πυρὸς πληρῶν. πῶς
ἢ ἐν ἐκείνῃ Μαριάμ τῆς ἁγίας ὁ πῦρ, ὁ θρό-
νος φλέγεται τῇ ἀγγελίᾳ ἀειγαμ πόδους, καὶ
διώσται σε φέρειν ἢ ἀνέλασθαι φλέγοντος πῦρος;
καὶ ὁ δεσπότης φησὶν· ναί, εἰ ἐβλάψαι ὁ πῦρ ἐν
ἐρήμῳ τῇ βάτει, βλάψαι πόδους καὶ Μαρίαν ἢ
ἐμὴν πῦρσιν. εἰ ἢ ἐκείνο ὁ πῦρ ὁ σκιογραφῶ-
σας τὴν ἁγίαν πυρὸς ἐξ ἑξατοῦ πῦρσιν, ἢ
ἡρώδου τὴν βάτην, καὶ οὐκ ἐφλέξειν. ἢ ἀνὴρ εἰ-
ποῖς, ἀπὸ τῆς ἀληθείας, οὐκ ἐν φλογὶ πυ-
ρὸς, ἀλλ' ἐν χάσματι ἡμετέρῃ καὶ βασιλείᾳ; ὅτε
λοιπὸν ὁ ἀγγελὸς ἐξ ἐκείνου ὁ ὡφθης, καὶ
πρὸς τὴν πῦρσιν εἰσελθὼν, ἐδόξουν πρὸς αὐ-
τὴν, λέγων· χαῖρε κεχαρισμένη, ὁ κύριος
μὲν σὺ. ἔχει ὁ ἀγγελὸς καὶ σὺ. ὅπου γὰρ ὁ
πρὸς τὴν πῦρσιν ὁ πολέμιος, ἐκείνῃ πρὸς
νῦν ὁ ἰσχυρὸς τῆς σωτηρίας τὴν ἐμπλαστρον
ἐπιτίθεται. ὅθεν ἐξήλθεν ὁ θάνατος, ἐκείνῃ ἢ
ζωὴ τὴν εἰσοδὸν ἐτεκνίνατο. διὰ γυναικὸς ἐρ-
ρύθη τὰ φάρμακα, καὶ διὰ γυναικὸς πηγάς τὰ
κρείττονα. χαῖρε κεχαρισμένη. μὴ, ὡς αἴτια
καταδίκης, αἰχμῶν. μήτηρ γὰρ τῆς καταδικά-
σαντος καὶ λυτρώσαντος γίνεσθαι. χαῖρε, τῇ χηρῶν-
τος κόσμῳ, νυμφότις ἀμύαται. χαῖρε, ἢ ἐν μή-
τρει τῆς μητρὸς βυθίσασα θάνατον. χαῖρε,
ὁ ἐμφυχὸς καὶ τῷ Θεῷ. χαῖρε, ἑρμῆς καὶ τῆς
ἐπιτρόποι οἰκῆμα. χαῖρε, τῆς ἀχωρήτου φύσεως
χρυσῶν ὀφειλῶν. ἀλλὰ τούτων οὕτως ἐχόν-
των, ἐπίση δὲ αὐτῆς τοῖς ἀδελφοῖς ὁ ἰσχυρὸς,
τοῖς ἐν σκότει κατηλόναι, ὁ ἥλιος τῆς δικαιο-
σύνης. πᾶσιν ἢ τοῖς χηρῶν τοῖς ἄνθρωποις,
καὶ ὁ ἀχάριστος λιμὴν. τοῖς ἀδελφοῖς μι-
σητοῖς δούλοις, ὁ δεσπότης ἐπέστη, καὶ τὴν εἰ-
ρήνην ὁ σωτήριος. ὁ λυτρώτης τοῖς ἀχάρι-
σιν δούλοις ἐπιδήμουν, τοῖς πολέμοις
τοῖς ἢ εἰρήνῃ. αὐτὸς γὰρ ὅστις ἡ εἰρήνη ἡμεῖς
ἢς ἡμεῖς πόδους ἀπολαύειν ἡμᾶς, χαῖρε, καὶ
φιλανθρωπία τῇ κυρίᾳ ἡμεῖς Ἰησοῦ Χριστοῦ
ὅς ἡ δόξα, πμὴ, καὶ ὁ κερματισ, νῦν καὶ αἰεὶ, ἐν
εἰς τοῖς πόδους αἰώνας τῇ αἰώνῳ, ἀμὴν.

A (inquit) hospitalitatis habebat pelagus; illicque o Domine, te conspicuum A-
brahæ in ostio tabernaculi reddidisti, &
pertransisti velut qui omnia replet. Quo-
modo verò Maria diuinitatis feret igne?
Thronus tuus splendore illustratus ac-
cenditur, & virgo te ferre poterit, ut non
comburatur? Cui Dominus: Immo verò
(inquit) si ignis in solitudine læsit rubum,
lædet omnino & Mariam meus aduen-
tus: At si ignis ille, qui diuini mei ex cor-
lo ignis aduentum designabat, rubum ri-
gavit, non combussit; quidnam de ipsa
veritate dixeris, non in flamma ignis, sed
in specie pluuiæ, descendente? Tunc i-
gitur Angelus, Dei iussa in se recipiens
& exequi volens, Virginem adiit, & cla-
ra eam voce compellauit, dicens: Ave
gratia plena, Dominus tecum. Non am-
plius diabolus erit contra te: nam ubi an-
tea hostis ille vulnus inflixit, illic primùm
nunc medicus salutis medicamentum ad-
hibet. Vnde mors prodijt, inde vita sibi
ingressum parauit. Per mulierem mala
fluxerunt, & per mulierem bona emanant.
Ave gratia plena. Ne, quod mulier dam-
nationis causa extiterit, erubescas: Iudi-
cis enim & redemptoris tu mater eris.
Ave immaculata, viduati orbis sponsa si-
mul & mater. Ave, quæ in tuo utero,
matris Eux mortem demersisti. Ave ani-
matum Dei templum. Ave cæli & terræ,
æquiualeas dignumque domicilium. Ave,
naturæ illius incomprehensibilis, capa-
cissimum receptaculum. Cumque hæc
ita se habeant, adest per eam ægrotanti-
bus medicus; in tenebris sedentibus, sol
iustitiæ; cunctis verò tempestate iactatis,
anchora portusque tutissimus. Inimicis
& Deo inuisis seruis, Dominus natus est,
pacisque vinculum factus, captiuis libe-
ratio, & bello exagitatis pacificatio. Ipse
enim est pax nostra: qua quidem pace,
vtinam concedatur nobis omnibus frui,
gratia & benignitate Domini nostri Iesu
Christi: Cui gloria, decus, & imperium;
nunc & semper, & in omnia secula secu-
lorum, Amen.



EIVSDEM SANCTI

Patris nostri Gregorij Episcopi Neocæsarea, Thaumaturgi sermo, in sancta * Theophania, id est, de Dei apparitione, siue de Christi Baptismo.

al. in 8. lo-
minis.



VIRI Christo dilecti, & hospitalitatis atque fraternitatis amatores, auditis vestri hospitio etiamnum hodie linguam meam excipite, auribusque vestris portarum instar apertis meum intra eas sermonem admittite; & salutarem à me prædicationem accipite, demersionis Christi, quæ in Iordane fluuio facta est: ut Dominum qui usque adeo nobis indulget, admetis vehementius. Nam et si Epiphaniæ siue apparitionis Saluatoris nostri celebritas præterierit; gratia tamen ipsius semper manet. Quare insatiabilibus animis, perfruemur, ac delectemur ea: nam bona in rebus salutaribus est insatiabilitas, bona inquam. Venite igitur cuncti ex Galilæa in Iudæam, & vnâ cum Christo exeamus. Beatus enim, qui simul cum Via vitæ iter facit. Venite, pedibus mentis Iordanem petamus; & à Ioanne Baptista cum baptizari conspiciamus, qui baptismo non indiget, ut baptismi nobis gratiam donet. Venite, contemplemur regenerationis nostræ imaginem, quæ in aquis illis adumbratur. Tunc venit Iesus à Galilæa in Iordanem ad Ioannem, ut ab eo baptizaretur. O quanta Domini humilitas atque modestia animi. O quanta indulgentia. Rex cælestis ad Ioannem præcursores suos accurrit, non Angelorum mouens castra, neque præcursores sibi præmittens, incorporeas potestates: * verum tanquam simplicis ac tenuis conditionis, in militari aduentus forma, ad suum ipsius venit militem; & quasi vnus è vulgo ad eum accedit, seque ipsum in-

Mat. 3.

al. exerce-
re.

al. sed ita
dermisit, in
militari ac-
cedens for-
ma.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΕΝ

ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ

Γρηγορίου ὁπισκόπου τῆς Νεο-
καισαρείας τῷ Θαυματουργῷ
λόγῳ εἰς τὰ ἅγια * Θεοφάνεια.

ἡ. ὡς τὰ
ἅγια φέ-
ρεται.



ΝΔΡΕΣ φιλόξενοι, καὶ φι-
λόξενοι, καὶ φιλαδέλφῳι, ξενο-
δοχήσατε τὸ ἐμὸν γλῶσσον,
καὶ τὴν μέσσην, καὶ τὰ ἀχρεῖς ὑμῶν
ὡς πύλας αἰσπελάσασθε, καὶ

ἡ. σήμερον.

ταύτης τὸ ἐμὸν λόγον ἐσοικίσατε. καὶ δεῖξάσθε
πρὸς ἐμὸν ὁ Θεὸς κήρυγμα, ὅπως ἐν Ἱορ-
δάνῃ ποταμῷ τὸ καθαδύσας τὸ Χρῆστον γένη-
ται· ἵνα τὸ ποῦν ἡμῖν συγκαταβάτω διαπο-
τῆν πλεονομήσῃ. εἰ γὰρ καὶ τῆς τῷ σωτῆρος
ἐπιφανείας ἡ πόνησις πρὸς ἐλπίσιν, ἀλλ' ἡ
χάρις αὐτῆς μὴ δὲ πόνησις. καὶ ὑποφύσας μὲν
οὖν ταύτης, ἀπλήσις ψυχῆς. καλὴ γὰρ ἐστὶ τῇ
ἐκτελείῃ τῇ αἰσπελάσῃ, καὶ τῇ. ἔδειτε
ποῦντες ἐκ τῇ Γαλιλαίας εἰς τὴν Ἰουδαίαν, συνεξορ-
μίσαντες ἐν Χριστῷ· μακάριος γὰρ ὁ συνοδῶν
τῇ ὁδῷ τῇ ζωῆς. δεῖτε, τίς τὸ δόξαντος ποῖ, κα-
ταβάσας τὸν Ἱορδάνην, καὶ τὸν Βαπτιστὴν Ἰωάν-
νην βαπτίζοντα ἰδόντες, τὸν βαπτισματός μὴ
διόμνον, ἵνα τῷ βαπτισματός ἡμῖν τὴν χάριν
δωρήσῃται. δεῖτε, τὰ σώματα τὰ ἡμετέρας ἀ-
ναγκηστικῶς τὸ εἶχοντα συκαρφαμένον ἐν ἐ-
καίνοις τοῖς ὕδασι. ὅτε ὡς γίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ
τῇ Γαλιλαίας εἰς τὸν Ἱορδάνην ποταμὸν τὸν Ἰωάννην, ὃν
βαπτίζοντα ὑπὸ αὐτῷ. ὡς πόση ἡ διαποτῆς τα-
πεινοφροσύνης. ὡς πόση ἡ συγκαταβάσις. ὁ βα-
πτιστὴς τὸν ἑαυτοῦ, ποταμὸν Ἰωάννην τὸν ἑαυτοῦ πο-
ταμὸν ἐπέχει, καὶ κινῶν τὰ τὰ ἀλγῶν * τραπέ-
πεδα, καὶ δὲ ποταμὸν ποταμὸν ποταμὸν τὰς ἀ-
συνέτοις διδάσκεις· ἀλλὰ * λιτὸς ὢν τὸς ἐν τῇ
τραπέτῃ τῷ Ἰωάννῃ μορφῇ, ποταμὸς τὸν ἑ-
αυτοῦ ποταμὸν γίνεσθαι τραπέτην. καὶ ὡς εἰς τὸν ποταμὸν
αὐτοῦ ποταμὸν χόρτος, καὶ συκαρφαμένον ἑαυτοῦ

ἡ. τραπέ-
ματα.

ἡ. λιτὸς.

τοῖς αἰχμαλώτοις ὁ λυτρωτής, καὶ σωτὴρ τῶν ἐ-
 αυτῶν τοῖς ὑπὸ δουλοῖς ὁ δικαστής, καὶ σωαγγέ-
 λος τοῖς ἀπολωλόσι παρθένοις, ὁ ποιμὴν
 ὁ καλός· ὁ δὲ πλῆθος ἀνθρώπων παρθέτων οὐ-
 ρανόθεν κατελθόν, καὶ τοὺς ἄρσενες μὴ καὶ ἀλι-
 πῶν, καὶ σωμασμιγνύμενος τοῖς ζιζανίοις, ὁ ὕ-
 ερσιος ἐκείνος ἐκείνος ὁ ἀσπορος. ἰδὼν τίνων
 αὐτὸν ὁ Βαπτιστὴς Ἰωάννης, καὶ γνωρίσας, ὅτι ἐκ
 γαστρὸς τῆς μητρὸς ἐγνώρισί τε καὶ παρθενικῶ-
 νοι, καὶ ὡς οὐκ ἔστιν ἐκ τῶν ἐκείνων (εἰ), δὲ ὅτι
 ἐκ τῆς μητρὸς καὶ μητρὸς ὑπὸ τῆς ἡλικίας ἐσκήρ-
 τῃσι, βιαζόμενος τοὺς ὄρους τῆς φύσεως, σπένδ-
 λεν ἔσω τῆς διπλοῖδος τῆς δουλείας, καὶ τῆς ἐμῆς κα-

δ. ὁ χριστὸς
 τοῦ φωτισμοῦ
 γὰρ χρεῖαι ἔχω ὑπὸ σὺ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ
 ἔρχῃ παρὲς μέ; ἢ ποῖς, δέσποτα; ἢ τῶν παρ-
 γματῶν ἐκείνων τῆς γὰρ τῆς δουλείας,
 πᾶς τῆς δουλείας τῆς σὺ δουλείας ζητῇς, πᾶς
 λῆς αἰ μὴ χρεῖς λαβόν; ἢ τῆς πολλῆς συλκα-

δ. ἡ καρδία
 τῆς ἐλπίδος
 βαρύνει με τῆς οἰκτιρῶν τῆς σὺν; ἐγὼ
 χρεῖαι ἔχω ὑπὸ σὺ βαπτισθῆναι, σὺ ὅτι
 ἔχῃς χρεῖαι ὑπὸ ἐμοὶ βαπτισθῆναι· ὅτι ἐλπίον
 ὑπὸ τῆς κρείττονος βύλας γαί, ὅτι κρείττον ὑπὸ
 τῆς ἐλπίονος βύλας γαί, καὶ ἀμάξεται. ὁ λύχνος
 ὑπὸ τῆς ἡλίου φωτίζεται, ὅτι ὁ ἡλῖος ὑπὸ
 τῆς ἀφροδίτης καὶ φωτίζεται. ὁ πηλὸς ὑπὸ
 τῆς κεραμείας καὶ φέρεται, ὅτι ὁ κεραμεὺς ὑπὸ
 τῆς πηλῆς ἀφροδίτης γαί, ὅτι κλίσμα ὑπὸ τῆς
 κλίσου ἀφροδίτης (εἰ), οὐχ ὁ κλίσμας ὑπὸ τῆς κλίσ-
 ματος ἀφροδίτης γαί. ὁ ἀφροδίτης ὑπὸ τῆς ἰατρῆς
 φερεται, ὅτι ὁ ἰατρὸς ὑπὸ τῆς ἀφροδίτης πει-
 ραζόμεται. ὁ παρθενὸς τῆς πηλῆς δα-
 κτῆς (εἰ), ὅτι ὁ πηλὸς, τῆς πηλῆς ἐρεμίζει-
 ται. ἐγὼ χρεῖαι ἔχω ὑπὸ σὺ βαπτισθῆναι, καὶ
 σὺ ἔρχῃ παρὲς μέ; μὴ γὰρ ἀγνοῶ τίς εἶ; καὶ ἐκ ἡ-
 νος δὲ ἐλαμψας, καὶ πόθεν ἐλήλυθας; μὴ γὰρ ὅτι

δ. ὁ ἰμὴ
 γὰρ ἰμὴ
 κατ' ἰμὴ
 γέννησας καὶ ἐμὲ, ὁ μεγαλὸν δόξαν μου τῆς
 θεότητος; μὴ γὰρ ὅτι πᾶσι μοι συλκατέως,
 ὅσον ἐγὼ γέννησας ὅτι ὅσον ἐμὲ φέρεις ἐν
 ἐαυτῷ, ἵνα ὅσον ὅσον τῆς ἀφροδίτης. ἐγὼ δὲ
 ὁ ὁρῶμενος σὺ (εἰ), ὁ νοῦς μου τῆς θεότητος πα-
 ρατά; μὴ γὰρ ὅτι δὲ ἐμὲ σπένδλιν πα-
 ρατά; ἐμὲ ἀφροδίτης, ὅτι ὅτι ἀφροδίτης,

δ. ὁ ἰμὴ
 γὰρ ἰμὴ
 κατ' ἰμὴ
 τῆς ἀφροδίτης ὅτι ὅτι ἀφροδίτης, καὶ φάμεν τῆς ἀφ-
 ροδίτης ὅτι ἀφροδίτης, καὶ φάμεν τῆς ἀφροδίτης, μὴ γὰρ ὅτι

A ter captiuos refert redemptor, & inter
 reos se ponit Iudex; seque ouibus perdi-
 tis coniungit pastor bonus, qui propter
 ouem errantem à caelis descenderat, &
 coelos non reliquerat: admistumque erat
 zizanijs coeleste illud granum, quod abs-
 que humano semine processerat. Cer-
 nens ergo ipsum Ioannes Baptista, & a-
 gnoscens, quem materno ex utero noue-
 rat & adorauerat, manifesteque hunc il-
 lum ipsum esse, cuius causa in utero ma-
 tris supra ætatem exultauerat; naturæ
 terminos reprimens, dexteram intra di-
 ploidem contraxit, & inclinato suo ca-
 pite, vt amantissimus Domini seruus, ta-

B libus ad eum vocibus * elocutus est: Ego
 opus habeo vt à te baptizer, & tu venis
 ad me? Quid agis, ὁ Domine? Cur re-
 rum immutas ordinem? Quorsum cum
 seruis, ea, quæ seruorum sũnt, à seruo
 tuo quæris? Cur ea cupis accipere, qui-
 bus non indiges? Cur tam magna indul-
 gentia atque humilitate, me famulum
 tuum grauas? Ego debeo à te baptizari:
 at tu, vt à me baptizeris, non indiges.
 Quod minus est, à maiore ac potiore be-
 nedicitur; non autem quod potius, à mi-
 nore benedicitur, & sanctificatur. Lu-
 cerna à sole vndique illustratur; non sol
 à lucerna illuminatur. Argilla à figulo
 præparatur; non figulus ab argilla forma-
 tur. Res creata à creatore renouatur; non
 creator à te creata dirigitur. Ægrotus à
 medico curatur; non medicus ab infir-
 mo * visitatur. Egenus à diuite; non di-
 ues à paupere mutuatur. Ego à te bap-
 tizari, opus habeo; & tu venis ad me? An
 enim ignoro, quis sis? & ex quo eluxeris,
 & vnde veneris? An quia * similis mihi
 factus es; magnificentiam diuinitatis tuæ
 negem? An quia vsque adeo indulsisti
 mihi, vt corpore propè accederes, ac me
 totum in te ipso ferres, vt totum saluares
 hominem; ego propter corpus tuum
 quod cernitur, quod mente intelligitur
 diuinitatis despiciam? An quia ob meam
 salutem, meas indutus es primitias; igno-
 rem te indui lumine, sicut vestimento?

C An quoniam carnem mihi * cognatam
 gestas, & hominibus conspicuus es, vt
 ipsi te videre possint; me splendor corus-
 cantis diuinitatis tuæ lateat? An quoniam

C iiii

Isa. 10.
 Luc. 15.

Luc. 2.

al. vsm est.

Matth. 3.

Matth. 3.

al. edocet;
 Matth. 3.

al. an quia
 propter me
 natus es, si-
 mili mihi.

Psal. 103.
 al. carnem
 meam ge-
 stas.

meam in te cerno formam; ego diuinam
 tuam essentiam inuisibilem atque in-
 comprehensibilem falsa ratiocinatione
 negare audeam? Noui te Domine: noui
 te planè: noui te, à te edoctus. nemo e-
 nim te nosse potest, nisi gratia tua lumi-
 ne illustratus. Noui te Domine, apertè:
 vidi enim te in spiritu, antequam hanc
 lucem inspicerem. Quia tu, cum totus
 in incorporeo cœlestis Patris sinu esses,
 totus quoque in vtero ancillæ tuæ ac ma-
 tris eras: ego verò, in ventre Elizabet,
 velut in carcere, natura detentus, atque
 indissolubilibus infantium vinculis con-
 strictus, exultabam, & tuam antea nati-
 uitatem collaudabam ac celebrabam.
 Qui igitur ante partum, tuum aduentum
 prædicabam; post partum, aduentum
 tuum ignorabo? Qui in vtero, aduentus
 tui doctor fui, nunc perfecta habita co-
 gnitione infans ero? Cæterum non pos-
 sum non te colere ac venerari, qui ab
 omni adoraris creatura. Non possum
 non prædicare eum, quem cœlum duca-
 tu stellæ præmonstrauit, & terra per ma-
 gos benignè excepit; Angelorumque
 chori, ob tuam in nos indulgentiam,
 audentes decantant, & pastores in agro
 pernoctantes, principē pastorum ratio-
 naliū ouium celebrant. Non possum
 te præsentē, tacere: nam vox ego sum;
 & quidem vox clamantis in deserto: pa-
 rate viam Domini. Ego à te baptizari de-
 beo, & tu venis ad me? Ego natus, ma-
 tris quæ me peperit, sterilitatem solui, &
 infans cum adhuc essem, taciturnitati pa-
 tris mei medicinam adhibui, à te puer
 miraculi gratiam accipiens. Tu verò, ex
 Maria natus virgine, vt voluisti, & sicut
 tu solus nosti, non soluisti virginitatem
 eius: sed & hanc custodisti, & ipsam ma-
 tris appellatione donasti: & neque tuum
 partum impediuit virginitas; neque vir-
 ginitatem læsit partus: sed concurrerunt
 res repugnantissimæ, partus, atque vir-
 ginitas, in vnum fœdus: quoniam * hoc
 tibi naturæ conditori promptum est ac
 facile. Ego homo duntaxat sum diuinæ
 particeps gratiæ: at tu Deus idem es, &
 homo: quoniam benignus & humani ge-
 neris amantissimus es. Ego opus habeo,
 vt à te baptizer; & tu venis ad me? Tu,
 qui in principio eras, & apud Deum eras,
 & Deus ipse eras. Tu, qui paternæ es
 gloriæ splendor. Tu, qui perfecta es ima-
 go * perfecti Patris. Tu, qui lux es vera,

A ἡ ἐμὴ ἐν σοὶ βλέπω μορφὴν, ὡς ἀληθινὴν
 μορφὴν τῆς θεότητος, ἣν ἀόρατον καὶ ἀκράτη-
 πλον; οἶδά σε δέσποτα, οἶδά σε σαφὲς. οἶδά σε,
 ὡς διδασκάλον. ὡς διδασκάλον γὰρ ἐπισημαίνεται δού-
 να. μὴ τὸ σὺς ἀπολαύων ἐλάμψῃς. οἶδά σε
 δέσποτα σαφὲς. εἶδον γὰρ σε πνευματικῶς, ὡς
 ἰδὼ ἔπ' οὐ φάσ. ὅτι σὺ μὲν ὡς ὅλος ἐν τοῖς ἀ-
 σωμάτοις χάλκοις τῶν ἑσθίων πατρὸς, ὅλος ἦς ἐν
 τοῖς λαοῖς τὸ σὺς δούλης τε καὶ μητρὸς. ἐγὼ δ' ἐν
 τῇ κοιλίᾳ τῆς Ελισαβέτ ὡς ἐν εἰρητῇ τῇ φύσει
 κατεχόμενος, καὶ δεδεμένος τοῖς τῇ ἐμὲ δυνάμει
 δεσμοῖς, ἐσκίπτων, ἐπεμνηστεύον τὴν σὴν χάριν
 παρθεοπαύων. ὁ ποῖνον παρ' ἑσθίων τὸν ἐπι-
 δημίδην παρ' ἐκέρυτῃν, μὲν τὸ πόρον τὸ σὴν παρ' ἐ-
 σθίων ἀνοήτων; ὁ ἐν ἐκέρυτῃ, τὸ σὺς παρ' ἐσθίων διδά-
 σκαλος, ἡπιάσας νῦν, παρ' ἐσθίων ἐπισημα-
 σιν; ἀλλ' ἐν δυνάμει μὴ σέβῃ σε, τὸ παρ' ἐσθίων
 ἡμῶν ὡς πάσης τῆς κτίσεως, ἐν δυνάμει μὴ
 ἐκέρυτῃν, ἐν ἑσθίων δὲ τῶν ἀσέβων ὑπέδειξε, καὶ
 γὰρ δὲ τὸ μάχων ἐδεδείκνυσται, καὶ τὸ ἀλγῶν οἱ χο-
 ροὶ, χαίροντες δὲ τὸ σὴν παρ' ἐσθίων συνηγα-
 βάσιν, αὐτοφύων καὶ ποιμῶνες ἀγροαυλῶντες, τὸ
 δεξιπώμῃνα τὸ λογικῶν παρ' ἐσθίων αὐτομνη-
 σθῃ. ἐν δυνάμει σὺ παρ' ἐσθίων σιγῶν. Φωνὴ γὰρ
 εἰμι. Φωνὴ γὰρ φησι, βοῶντες ἐν τῇ ἐρήμῳ. ἐ-
 ποιμάσατε τὸ ὅδον κυρίου. ἐγὼ χρεῖαι ἔχω ὑπὸ
 σὺ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ παρ' ἐσθίων; ἐγὼ ἡμ-
 νητῆς, τὸ ἡμνησάσης με μητρὸς τὸ ἐσθίων ἐ-
 λυσα. καὶ βρέφος ὡς ἐπ', γέγονα τὸ ἀφωρίας τῶν
 πατρὸς με ἰατρὸς, ὡς σὺ λαβὼν ἐκ παιδὸς
 τὸ χρεῖον ἑσθίων. σὺ δ' ἐπεὶ περὶ ἐσθίων ἐκ τῆς παρ-
 θένος Μαρίας, ὡς ἡτέλησας, καὶ ὡς σὺ μέγας ἐπι-
 σταται, ἐκ ἐλυσας τὸ παρ' ἐσθίων αὐτῆς. ἀλλὰ καὶ
 τῶν τῶν ἐφθόρησας, καὶ τὸ μητρὸς αὐτῆς τὸ παρ' ἐσθίων
 γέγονα δειδωρσας. καὶ ὅτι ἡ παρ' ἐσθίων τὸ σὺν ἑσθίων
 ἐκάλυπεν, ὅτι ὁ ἑσθίων τὸ παρ' ἐσθίων ἐλυμήνατο.
 ἀλλὰ σὺ ἐσθίων ἐκάλυπται παρ' ἐσθίων
 τῶν καὶ παρ' ἐσθίων παρ' ἐσθίων μίαν ὁμῶνται. ὅτι
 "τὸ σὺ παρ' ἐσθίων. ὡς πλάσῃ τὸ φύσις. ἐγὼ αὖ-
 θεος μόνον εἰμι θεῖας χρεῖας μέγας; σὺ δ'
 Θεὸς εἶ, καὶ ἡμεῖς θεοὶ αὐτῆς, ὅτι φιλανθρω-
 πος πέφυκας. ἐγὼ χρεῖαι ἔχω ὑπὸ σὺ βαπτι-
 σθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ παρ' ἐσθίων; σὺ ὁ ἐν δεξιῇ ὡν, καὶ
 παρ' ἐσθίων ὡν, καὶ Θεὸς ὡν. σὺ δ' τῆς παρ' ἐσθίων
 δόξης ἀπαύλασμα. σὺ ὁ τέλειος χαρὸς καὶ τῶν
 τελείων πατρὸς. σὺ δ' ὡς δ' ἀληθινόν, δ' ὡς.

Luc. 1.

Luc. 1.

Matth. 3.
 Luc. 1.
 Ioan. 11.

al. scilicet
 natura au-
 ctoris uisum
 est.

Matth. 3.
 Ioan. 1.

al. perfecti
 luminis
 uidelicet
 patris.

ἡ. ὡς σὺ
 ἡμῶν ὅλος
 αὐτῶν.

ἡ. ἡμῶν
 ὡς.

ἡ. ὡς.

ἡ. πλείον
 φωνῆς, δι-
 λαδὸν πᾶ-
 σι.

Φωτίζον πάντα ἀνθρώποι ἐρχόμενοι εἰς τὸν
κόσμον. σὺ δὲ εἰς τὴν ἡμετέραν, καὶ ἐλθὼν ὅπου
ἦς. σὺ δὲ ἡμέτερος ἔρξῃ, ἀλλ' οὐκ εἰς ἑσέα βα-
πτίς. σὺ δὲ ἀπενώσας εἰς ἡμῖν, καὶ τοῖς τοῖς δου-
λοις φαίς εἰς τὴν τῆ δουλείᾳ μορφῇ. σὺ δὲ τὸ γέν-
ος τὸ ἐργαζόμενον γαρυώσας τὸ ἀγίον σε ὀνόματι, σὺ
ἐρχῃ πρὸς μέ, ὁ πούτος, πρὸς τὸ τοιοῦτον; ὁ
βασιλεὺς πρὸς τὸν πρὸδρομον; ὁ δεσπότης
πρὸς τὸν δούλον; ἀλλ' εἰ καὶ σὺ εἰς τοῖς παπυ-
ροῖς μέγας τῆς ἀνθρωπότητος, ἡμέτερος οὐκ
ἐπὶ τῇ γῆς. ἀλλ' ἐγὼ τὰ μέγιστα τῆς φύσεως
πρὸς ἐλθὼν οὐκ ἀέχουμι. ὅτις αὖτις πόσον ὁ
μέγας γῆς καὶ δημιουργοῦ. ὅτις αὖτις πόσον ὁ
ἐξέφωτον πηλὸν ἐκ πλάστου. ὅτις αὖτις πόσον ὁ
κρῆτον σε τῇ ἡλίου τῆς διακοσμήσεως, καὶ μὲν
τῇ λύχου σε τῆς χάριτος. εἰ καὶ ὁ καθαρόν
τέλος τῆς ὁμοειδέας, ἀλλ' ἐγὼ
ὅτι γινώσκω πλὴν σὸν δεσποτεῖαν. ὁμολογῶ τὴν
ἐμὴν δουλείαν. κηρύττω πλὴν σὸν μεγα-
λοπρέπειαν. ὅτι γινώσκω πλὴν σὸν δεσποτεῖαν τε-
λαίαν. ὅτι γινώσκω πλὴν ἐμὴν ἀντιλείαν.
Οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λύσαι τὸν ἱμάτιον τῆς ἡπο-
δοματός σου· καὶ πῶς ἀφαισθαι πηλὸν τῆς
ἀρετῆς σου χρυσοῦς; πῶς ἐκτείνω πλὴν δι-
ξίαν ὅτι σὺ, τὸν ἐκτείναντα τὸν οὐρανὸν ὡς
διῆρξιν, καὶ πλὴν γένος ὅτι ὑδάτων ἐδράσθηται;
πῶς ἐφαπλώσω τοῖς οἰκητοῖς μου δακτύ-
λοις τῇ γῆς σου χρυσοῦς; πῶς λαύσω τὸν ἀσπί-
λον, καὶ τὸν ἀσπίλῃτον; πῶς φωτίσω ὁ φῶς;
ποιῶν ποιήσωμι ὅτι σὺ πρὸς οὐχὶ γένος, τὸ πρὸς
διχόμενοι καὶ τὰς τῆς ἀγνοουμένων σε πρὸς
ἀχάς;

Τοῖς ἄλλοις βαπτίζων, εἰς ὃ σὸν ὄνομα
βαπτίζω, ἵνα πιστεύσωσι εἰς σὸν ἐρχόμε-
νον μέγα δόξης. σὺ βαπτίζων, ὅτις ὁπλη-
σθῶ; εἰς ὅτις δὲ ὄνομα σε βαπτίσω; εἰς ὃ τῆ
πατρὸς; ἀλλ' ὅλοι τὸν πατέρα ἔχουσιν ἐν ἑαυτοῖς,
καὶ ὅλος ὁ πατὴρ εἰς τὸν πατέρα. ἀλλ' εἰς
ὃ τῆ ὑοῦ. ἀλλ' οὐκ ἐστὶ πρὸς σὺ, ἄλλος φύ-
σις ὑὸς Θεοῦ. ἀλλ' εἰς ὃ τῆ ἀγίου πνεύματος;
ἀλλὰ σὺ ἐστὶς σοὶ ἀπὸ πνεύματος, ὡς ὁμοούσιος σοὶ
καὶ ὁμοούσιος, καὶ ὁμοούσιος, καὶ ὁμοούσιος,
καὶ ὁμοούσιος, καὶ σὺ σὺ δέχεται τὸ πρὸς πνεύματι
πρὸς οὐχὶ σὺν. βαπτίσω σὺν εἰς ἡλίου δεσποτεῖαν,
βαπτίσω ἐμὴν τὴν βαπτισθῆναι. ἀπὸ ἡμῶν ὃν ἡμῶν
ἡμῶν πεποιήσας. ἐκτείνω τὸ φῶς ἐξουσίαν σου δόξης,

A que illuminat omnem hominem venien-
tem in hunc mundum. Tu, qui cum
in mundo esses, venisti ubi eras. Tu,
qui factus es caro, sed non conuersus
in carnem. Tu, qui habitasti in nobis;
& seruis tuis in forma serui conspicuus
fuiſti. Tu, qui terram & cœlum tuo
sancto nomine, quodam * quali pon-
te iunxisti: Tu venis ad me? Tu, qui
tantus es, ad talem? Rex, ad præcur-
sorem? Dominus, ad seruum? Sed
quamuis tu in humilibus humanitatis
modis, nasci non erubueris; ego ta-
men naturæ terminos præterire non
possum. Noui, quantum inter terram
& creatorem sit * discrimen. Noui, *et. 3. 10. 11.*
quanta inter limum terræ, & factorem
sit differentia. Noui, quantum sol tuus
iustitiæ præcellat mihi, qui lucerna tuæ
sum gratiæ. Et licet puta corporis ami-
ctus sis nube, ego tamen tuam agnos-
co dominationem. Confiteor seruilem
meam conditionem: tuam prædico ma-
gnificentiam. Agnosco dominationis
tuæ perfectionem: & meam ipse abie-
ctionem ac vilitatem cognosco. Non
sum dignus, vt soluam corrigiam cal-
ceamenti tui; & quo pacto immaculat-
um capitis tui verticem tangere aude-
bo? Quo pacto meam super te exten-
dam dexteram; qui cœlum sicut pel-
lem extendisti, & terram super aquas
statuisti? Quomodo seruiles meos di-
gitos, super diuinum caput tuum ex-
plicabo? Quomodo immaculatum, nul-
lique peccato obnoxium lauabo? quo-
modo ipsam lucem illuminabo? cuius-
modi super te orationem faciam; qui
etiam eorum qui te ignorant, preces
suscipis?

D Alios dum baptizo, in tuo nomine
baptizo: vt in te cum gloria venien-
tem credant: Te verò baptizans, cu-
ius mentionem faciam? In cuius te no-
mine, baptizabo? An in nomine Pa-
tris? At totum habes patrem in teipso,
& totus in patre es. An in nomine fi-
lij? At non est præter te alius natura
filius Dei. An in nomine Spiritus san-
cti? At semper vna tecum est, vt con-
substantialis tibi, & eiusdem volunta-
tis atque sententiæ, æqualis potestatis,
ac paris honoris: tecumque ab omni-
bus adorationem suscipit. Baptiza er-
go, si vis, Domine: baptiza me Ba-
ptistam. Regenera, quem nasci fecisti.
Extende tremendam dexteram tuam,

et. 3. 10. 11.

et. 3. 10. 11.

et. 3. 10. 11.

et. 3. 10. 11.

ἐμὴν βασιλείαν προσκυύησον. ἔστω ἴδης με
νεκρὸς ἐκ τῆς πύθωνος λέγου ἐγείρεται, ὅτε μὲν
τὸ ἀνίσταμαι δόξολόγησον, ὡς ζῶντος προσκύνῃ. ὅ-
ταν ἴδης με ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς καθήμενον, ὅ-
τε θαυμάση, ὡς σὺν ἄλλοις, καὶ σὺν αἰσθητοῖς, ὅ-
μοιόν ἐστι πατρὶ, καὶ ὡς ἀγία πνεύματι. ἀ-
φες δὲ τὸ. ὅπως γὰρ ὁρίσκει ὅτι ἡμῖν πληρωσά-
ται τὰν διανοουμένων. νομοθέτης εἰμὶ, καὶ νομοθ-

δ. καὶ
ἀντὶ καὶ
δ. προσ-
κυύησον.

του ἵος. καὶ δὲ με προσκύνῃ δὲ πάντων τὸ κα-
θιστάμενον ἐλθόν, καὶ ὅτε πάλιν ἀντὶ προσκύνῃ τὸ
ἐμὸς δωρεὰς τὰ διδάγματα. δὲ με πληρωσά-
ται τὸ μοι, καὶ τὸ τε δοῦναι τὸν χάριν. δὲ με τὸν
σπῆναι προσκαρῆν, καὶ τὸ τε τὸν ἀλήθειαν. δὲ
με καὶ παύσαι τὸν παλαιὸν ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ
ὅτε τὸν νῆα ὑπαγερεῖται, καὶ τῆς τῆς ἀν-

δ. ἡμῶν.

δωρεῶν καρδίας ἐπιδείξαι, καὶ ὑποκατα-
ταῖς ἐμῶν ἁμαρτίαι, καὶ πνεύματι ὅτι ἐμὸς σφρα-
γίσται. δὲ με ἐν σαρκὶ ἀνελθόν, καὶ ἡλὶος πρε-
σβύτης. καὶ παρὲν καὶ τὸ διδάσκοντες παρὲν, καὶ

δ. ἐπὶ
δὲ πάλιν
ἰσχυροῦ.

"παρὲν τὰ παρὲν ἰσχυροῦ. καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ τοῦ
ἐμπνέοντος τὸν δὲ ἑαυτοῦ ἡμῶν τὸν αἰ-

δωρεῶν πληρύν. δὲ με κατελθόν, καὶ εἰς αὐ-
τὸν τὸ ἄδου πνεύματι, δὲ τὸν ἐκ δὲ κατεχο-
μῆναι νεκρὸς. δὲ με τὴν τελευτῶν τελευτῇ τῆς

ἐμῆς ἀφ' ἑαυτοῦ πολλοῦ χρόνου θανάτου τὸ
κερῆς. δὲ με τὸ θάνατος με τὸ λυχνὸν ἀνελθόν
τοῖς ἐν σκότητι καὶ σκιά θανάτου καθεμένους. δὲ

με ἀνελθόν τῇ ἀφ' ἑαυτοῦ, ὅπως εἰμὶ τῇ ἡσυχίᾳ. δὲ με
προσκαρῆν ὅτι πατρί, τὸ Ἀδὰμ ἐν ἐμοὶ βα-
σιλεύοντα. δὲ με τὸν δὲ προσκαρῆν. ἀφ' ἑαυτοῦ

γὰρ τὸν δὲ τὸν ἐμῶν ἐπίσθιν ποιήματα. δὲ με
βαπτισθῆναι ἐπὶ τὸ βάπτισμα νῦν, ὅτι ὑστερὸν τὸ
ὁμοῦς τελευτῆς τὸ βάπτισμα πᾶσι τοῖς ἀν-

δωρεῶν προσκαρῆν. δὲ με τὸν δὲ βαπτιστῆναι,
πρὸς τὸν πρὸ τὸν εἰκονομασίαν, τὸν σὺν δε-

ξιᾷ, ὡς ἐδιδόκει μοι πρὸς τὸν ἡμῶν
τὸν ἡμῶν ἡ Μαρία. καὶ ἡμῶν με τὸν
Ιορδάνου ῥεῖ. δὲ με, καὶ ἡμῶν ἡ ἡμῶν

τοῖς παιδικαῖς ἀπαρχαῖς ἐσείλισε. δὲ με
τὸ βάπτισμα, ὡς ἡ πρὸ τὸν τὸν ἡμῶν. καὶ

δ. ἡμῶν.

τῶν τὸν ἐμὸν κεφαλῶν, ὡς ὁ πρὸ τὸν
Σεραφίμ. καὶ τῶν τὸν συγγενῶν τῆς σὺν
δωρεῶν. καὶ τῶν τὸν πεφυκῶν κατεχά-

σται. καὶ τῶν τὸν ἀφ' ἑαυτοῦ κατασχευά-
σται. καὶ τῶν τὸν ἐμὸν, καὶ τὸν πατρί. καὶ
τῶν τὸν ἐμὸν κεφαλῶν, ὡς ὁ κατεχά-

agnum adora. quando me videris mor-
tuos è sepulchris solo verbo resuscitan-
tem; tunc etiam me cum resuscitatis, ut
vitæ auctorem atque datorem glorifica.

Quando me ad dexteram patris seden-
tem intuitus fueris; tunc me Deum
confitere ac prædica, tanquam eius-
dem throni, ac coeternum, parisque

honoris cum Patre, & Spiritu sancto!
Sine modò: sic quippe nos decet om-
nem implere iustitiam. Legislatores ego
sum, & legislatoris filius: ac primum

oportet me per omnia quæ sunt consti-
tuta venire; & tunc ubicumque doni
mei proponere documenta. Oportet
me implere legem, & tunc dare gra-

tiam. Oportet me umbram adducere,
& tunc veritatem. Oportet me veteri
finem asserere testamento; & tunc no-
uum prædicare, ac cordibus hominum

inscribere, meoque * sanguine subscri-
bere, & meo spiritu obsignare. Opor-
tet me in crucem ascendere, ac clavis
configi, & pati secundum eam natu-

ram quæ pati potest, * ac passione mea
passionibus aliorum mederi, lignoque
vulnus quod per lignum hominibus in-

fluctum est, curare. Oportet me descen-
dere etiam in ipsum inferni profundum,
propter mortuos ibi detentos. Oportet
me tridua morte carnis meæ, dele-

re ac profligare diuturnæ mortis impe-
rium. Oportet me corporis mei lucer-
nam illis accendere, qui in tenebris &
umbra mortis sedent. Oportet me illuc

ascendere cum carne, ubi sum per di-
uinitatem. Oportet me Patri adduce-
re regnantem in me Adam. Oportet
me hæc peragere: nam propterea meis

operibus * affliti. Oportet me hoc nunc
baptismo baptizari; ac postea consub-
stantialis Trinitatis baptismum cunctis ho-

minibus conferre. Commoda mihi Ba-
ptista, ad præsentem dispensationem,
dexteram tuam; ut mihi ad generatio-

nem commodavit suum uterum Maria.
Immerge me fluentis Iordanis, sicut
quæ me genuit, infantilibus inuoluit
fasciis. Confer mihi baptismum, sicut

Virgo lac præbuit. Apprehende ac tan-
ge caput meum, quod colunt ac ve-
nerantur Seraphim. Apprehende tua
dextera caput, quod sanguine tibi iun-

ctum est. Apprehende, quod natura
teneri potest. Apprehende, quod idem
à me & patre paratum est. Apprehen-

de caput meum, quod qui piè appro-

al. homini.

al. ac passio-
nem passio-
nem sanare.

hoc est ad
homines
venit, factum
homo.

Ibidem.

dy. 171 7
71 171 7
171 171 7

ἐν δὲ τοῖς ἑσπέραις ὅτι ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἠνδύκησα. ὅτι ἄλλος ὅστις ὁ ἐμὸς υἱός, καὶ ὁ υἱός ὁ Μαρίας υἱός. Ἀλλ' ὅτι ὅστις ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ὁ βλέπων ὁ οὐρανὸν καὶ τοῦ οὐρανοῦ. ὅτι ὅστις ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἠνδύκησα, αὐτὸν ἀκούετε. ἐὰν εἴπῃ· ἐγώ, καὶ ὁ πατήρ ἐγώ εἰμεν, αὐτὸν ἀκούετε. ἐὰν εἴπῃ· ὁ ἐώρακώς ἐμὲ, ἐώρακα καὶ τὸν πατέρα, αὐτὸν ἀκούετε ἐὰν εἴπῃ· ὁ πέμψας με, μείζων μου ὅστις, τῇ οἰκονομίᾳ τῶν φωνῶν παραμύσσει. ἐὰν εἴπῃ τίνα με λέγεσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; ἀποκρίνασθε πρὸς αὐτὸν· σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. τούτοις τοῖς ῥήμασι οὐρανὸν βεβαιώσας ἐκ πατρὸς ἐλθούσι, καὶ τὴν ἀνθρώπων ἡμῶν ἐκτίθειν διὰ τοῦτον ποιητὴ καὶ ποιήματος, βασιλέως καὶ γραπτῶν, τεχνίτου καὶ τεχνήματος, καὶ τῇ πίστι βεβαιωθέντες, προσήλθον διὰ τῆς βαπτίσματος Ἰωάννου, ἐν ᾧ πνέμεται καὶ πνεύματι βαπτίζονται Χριστῷ τῷ ἀληθινῷ ἡμῶν Θεῷ. μὴ δ', ὅτι πατέρι δόξα, σὺν τῷ πνεύματι καὶ ζωοποιῶ πνέματι· νῦν καὶ αἰεὶ, ὡς εἰς τοὺς αἰῶνας τῷ αἰῶνι, ἀμήν.

Amauit hominem. Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui. Non alius est hic meus filius, & alius Mariæ filius: at hic est filius meus dilectus, qui & oculis cernitur, & mente intelligitur. Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui; ipsum audite. Si dixerit: Ego & pater unum sumus, ipsum audite. Si dixerit: Qui videt me, videt & patrem; ipsum audite. Si dixerit: Qui me misit, maior me est; dispensationi vocem adaptate. Si dixerit: Quem me dicunt homines esse filium hominis? respondete ipsi: Tu es Christus filius Dei viui. Istis verbis cælitus, tonitruum in modum prodeuntibus, illuminatum est humanum genus: cognoueruntque differentiam creatoris & creaturæ, Regis & militis, opificis & sui operis: fideque confirmati, accesserunt per baptismum Ioannis ad eum, qui in spiritu & igne baptizat, Christum verum Deum nostrum: Cum quo, Patri sit gloria, vnâ cum sanctissimo ac viuifico spiritu: nunc, & semper, & in secula seculorum, Amen.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

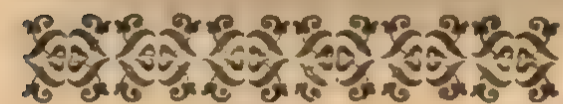
Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.



ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΝΟΝΙΚΗ
ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ
Αρχιεπισκόπου Νεοκαισαρείας,
τῷ Θαυματουργῷ καὶ τῷ ἐν τῇ
καταδρομῇ τῶν βαρβάρων εἰδω-
λόθυτα φαρύντων ἢ καὶ ἐπὶ π-
να πλημμελησάντων.

ΚΑΝΩΝ α'.

ΟΥ τὰ βρώματα ἡμᾶς βαρύνει, ἱερῶτα Πάππα, εἰ ἔφαγον οἱ ἀρχιμέλωνι τῶντα, ἀλλὰ πρὸς τὴν αἰσχύνην αὐτοῦ οἱ κρατύνοντες αὐτὸν, μάλιστα ἐπειδὴ εἰς λόγους τῶν πατέρων, τοὺς καταδραμόντας τὰ λιμνίστρα



ΕΠΙΣΤΟΛΑ ΚΑΝΟ-
nica sancti Gregorij Archie-
piscopi Neocæsariensis, qui
Thaumaturgus dictus est,
de ijs qui in barbarorum in-
cursione idolothyta comede-
rant, et alia quadam pec-
cata commiserant.

CANON I.

NON cibi nos grauant, sancte Papa, si captiui comederint ea, quæ qui in eos dominium obtinent, eis apposuerunt, maximè quando vnâ de omnibus fama est, Barbaros qui in no-

D

1. Cor. 6.

Mat. 23.

Num. 15.

al. fornicato-
rie habitus
sunt etiam
tempore ca-
pitulati.

Deut. 22.

Ibidem.

stas regiones incursiones fecerunt, I-
dolis non sacrificasse. Dicit autem A-
postolus: Escis ventri, & venter escis;
Deus autem & hunc & has destruet.
Sed Saluator quoque omnes cibos mun-
dans: Non quod intrat, inquit, coin-
quinat hominem; sed quod egreditur.
Et hoc quoque, quod captiuæ mulieres
corruptæ fuerunt, Barbaris, earum cor-
poribus insolenter abutentibus: sed si
prius quoque damnata vita fuerat, pro-
cul abeuntibus oculis fornicatoribus,
ut scriptum est; fornicarius * scilicet ha-
bitus suspectus est etiam tempore capti-
uitatis: & non oportet facile orationibus,
cum eiusmodi communicare. Sed liqui-
dem aliqua, quæ in summa continentia
vixerit, & puram, ab omni suspicio-
ne alienam, priorem vitam ostenderit;
nunc vi & necessitate in probum, con-
tumeliamue lapsa sit: habebimus exem-
plum quod est in Deuteronomio, de a-
dolescentula, quam homo in agro inue-
nit, & ea vi compressa, cum ipsa dormi-
uit: Adolescentulæ, inquit, nihil facie-
tis; non erit adolescentulæ peccatum
mortis: quia, quemadmodum si quis ho-
mo aduersus proximum suum insurrexe-
rit, & ipsius animam morte affecerit; sic
hanc rem adolescentula proclamauit, &
non erat qui ei opem ferret. Hæc qui-
dem certè ita se habent.

CANON II.

Grauis res est auaritia, & plura haben-
di cupiditas, nec possunt vna Epistola
proponi Scripturæ, in quibus non so-
lùm, prædari fugiendum, horrendum-
que prædicatur; sed plura etiam concu-
piscere, & aliena propter turpe lucrum
attingere: & quicumque est eiusmodi, is
est à Dei Ecclesia abdicatus. In tempore
autem incursione, in tanto luctu tantif-
que fletibus, ausos esse aliquos, tempus,
quod omnibus exitium afferebat, existi-
mare esse sibi lucri tempus; est homi-
num impiorum, & Deo inuisorum, &
quorū improbitati * nihil potest adijci.
Vnde illis omnibus eiusmodi, interdice-
re visum est, eosque abdicare: ne fortè
ad totum populum ira perueniat; & in
eos primum qui præsumunt, & non inqui-
runt. Vereor enim, ut ait Scriptura, ne
impius iussum vnà secum perdat. For-
nicatio enim (inquit Apostolus) & a-
uaritia non nominentur in vobis: per

Quodcumque
facere ex a-
liena calu-
mitate, su-
perat omni
improbita-
tem: quare
tales sunt
ab Episto-
lis exco-mu-
niti.

Prov. 21.

Ephes. 5.

al. diffiden-

tia.

Ephes. 5.

Ibidem.

Ephes.

μέρη βαρβάρους, εἰδώλους μὴ τεθυκέναι. ὁ δὲ
Ἀπόστολος φησὶ, τὰ βρώματα τῇ χειρὶ, καὶ
ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν. ὁ δὲ Θεὸς καὶ τοῦτ' αὖτε
καταργήσῃ. ἀλλὰ καὶ ὁ ὁσίων ὁ πόμ-
τα καταλείψει τὰ βρώματα, οὐ δὲ εἰσπορεύο-
μενοι, φησὶ, κρινοὶ τὸν αὐθιγόν, ἀλλὰ ὁ ἐκ-
πορεύομενος καὶ ὁ τὰς ζωαῖνας ἀγχομαλώ-
τους ἀφ' αὐτῶν, ἐξυβρίζοντων τῇ βαρ-
βάρῳ εἰς τὰ ἑμάτια αὐτῆς. ἀλλ' εἰ μὴ καὶ
πρὶν ἐπεὶ κατήκουσεν. τινος ὁ βίος πορνεί-
ας, ὅπισθεν ὁφθαλμοῦ τ' ἐκπορεύοντων, καὶ
ὁ γυμναζόμενος δαλατοῦ ἡ πορνικὴ ἐξίς ὑπε-
πίτος καὶ "καρῶ τ' ἀγχομαλώσεως. καὶ ὁ δὲ πρὸς
χείρας τῆς τοιαύτης κρινωθῇ τῇ βίῳ. εἰ
μὴ τίς τις ἐν ἄκρα ὁφροσυνῇ ζήσασα, καὶ
καθαρόν, καὶ ἐξω πάσης ὑπονοίας ὁπιδεδί-
χμένη βίον, τὸν πρὶν ἐπεὶ νῦν ὁφειπέπλωκεν
ἐκ βίας καὶ αἰσχύνης, ὅσῳ ἐχόμενον ὁφειδύ-
γμα ὁ ἐν τῇ Δουλονομίᾳ ὁ ὅτι τῇ νεαί-
δι, καὶ ἐν τῇ πεδίᾳ ὅσῳ αὐθιγόν, καὶ βια-
σάμενος αὐτῶν, ἐκοιμήθη μετ' αὐτῆς. τῇ νεα-
ίδι, φησὶν, ὁ ποιήσας ὁσόν, ὅς ἐστι τῇ νεαί-
δι αἰσχύνη θανάτου. ὅτι, ὡς εἰ τις ἀμαρτῇ αὐ-
θιγόν ὅτι τ' πλησίον αὐτῆς, καὶ θανάτωσιν
αὐτῆς πλὴν ψυχῆς. ὅπως καὶ ὁ πρὸς τῇ τῆ-
πο. ἐβόησεν ἡ νεαίς. καὶ ὁ βοηθῶν ὅς ἐστι αὐ-
τῇ. τοῦτα μὴ τοῖς τοιαύταις.

ἀ. β. ὁ πρὸς
καρῶ.

ΚΑΝΩΝ Γ'.

Διὴν δὲ ἡ πλεονεξία, καὶ ὅς ἐστι δι' ὅτις-
λῆς μιᾶς ὁφειδύται τὰ θεῖα γράμματα, ὅς
οἷς ὁ ληστεύει μόνον, φεικτὸν καὶ φεικῶδες
καταγίνεται, ἀλλὰ καὶ ὁ πλεονεκτὴν καὶ
ἀλλοτριῶν ἐφάπτεσθαι ὅτι αἰσχροκαρδία. καὶ
πᾶς τοῖς ἐκ κήρυκτος ἐκκλησίας Θεῷ. ὁ δὲ
ἐν καρῶ τ' κατὰδρομῆς ἐν τοιαύτῃ οἰμωγῇ
καὶ τοιαύτῃς ἀρρώτοις ἐλμῆσαι πῖνας τ' καρῶν τ'
πᾶσιν ὅς ἐστι φέροντα, νομίσαι ἑαυτοῖς καρῶν
τῇ κέρδει, αὐθιγόν ὅτι αἰσχύνη καὶ ποσυ-
γῶν, ὅς ἐστι ὁφθαλμῶν ἀσπίδας ἐχόντων. ὅθεν ἐ-
δόξε τοῖς τοιαύταις πόμῳς ἐκκληρῶσαι, μὴ ποτε
ἐφ' ὅσον ἐλθῇ τ' λαὸν ἡ ὀργή, καὶ ἐπ' αὐτοῖς ὁφει-
ται τοῖς πρὸς τῇ τῆς, τοῖς μὴ ὁπιδεντῶν. φο-
βούμεθα γὰρ, ὡς ἡ γράφῃ λέγει, μὴ σενναπο-
λέση αἰσχύνης τὸν δῖον. πορνεία γὰρ, φησὶ,
καὶ πλεονεξία μὴ δὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν. δι'

Si autem ab eo qui in pace, & in ocio delicatè vitam transigit, vel etiam ab inimico non licet lucrari; quanto magis ab eo qui rebus aduersis premitur, & fugit, & necessitate coactus propria relinquit?

CANON V.

Alij autem seipfos seducunt, proprijs quæ perierunt, aliena quæ inuenerunt, detinentes. Vt quoniam Boradi & Gothi eis hostilia fecerunt; ipsi sint alijs Boradi & Gothi. Propterea ergo fratrem & consenem nostrum Eufrosynum ad vos misimus, ut secundum formam quæ hic est, etiam ibi similiter. & quorum accusationes admittere oporteat, & quos à precibus abdicare, isthic similiter disponat.

CANON VI.

Dei, qui captiuos ex Barbaris fugientes, uident.

Denunciatum autem est nobis, quidpiam factum esse in vestra regione incredibile, vel utique infidelibus & impijs, & qui ne nomen quidem Domini nouerunt: quod nonnulli eò inhumanitatis, crudelitatisque processerunt, ut captiuos aliquos qui effugerunt, uir retineant. Mittite aliquos in regionem, ne vel fulmina in eos cadant, qui hæc agunt.

CANON VII.

Dei, qui inter Barbaros adnumerati sunt, & cum eis in captiuitate inuaserunt, obliti se esse Ponticos, & Christianos: efferati autem, barbarique redditi, ut & eos qui huius sunt generis, vel ligno, vel suffocatione interficiant: uias autem vel domos nescientibus Barbaris ostendant: etiam ab Auditione arcere oportet: donec, de ijs, congregatis Sanctis, aliquid communiter visum fuerit, & ante eos, Spiritui sancto.

Eos itaque qui inter Barbaros enumerati sunt, & cum eis in captiuitate inuaserunt, obliti se esse Ponticos, & Christianos: efferati autem, barbarique redditi, ut & eos qui huius sunt generis, vel ligno, vel suffocatione interficiant: uias autem vel domos nescientibus Barbaris ostendant: etiam ab Auditione arcere oportet: donec, de ijs, congregatis Sanctis, aliquid communiter visum fuerit, & ante eos, Spiritui sancto.

CANON VIII.

Dei, qui alienas domos inuadunt, in Barbaros conuersos.

Eos autem qui alienas domos inuadere ausi fuerint: si accusati quidem conuicti fuerint, nec auditione dignos existimare oportet: Sin autem seipfos enunciarint, & reddiderint, in eorum qui conuertuntur, ordinem subster-

Αὐτοὶ δὲ εἰς εἰρήνην ἄρα ῥαθυμοῦντος καὶ περὶ φάντος, καὶ τῶν ἰδίων ἀμελῶντος ἀδελφοῦ, ἢ ἐχθροῦ κερδοῦναι οὐκ ἔστι· πόσα μᾶλλον δυσχεροῦντος καὶ πολεμίοις φθύνοντος, καὶ τῶν ἀνάγκῃ τὰ ἴδια ἐκκαταλείποντος.

KANON ε.

Αλλοὶ δὲ ἑαυτοὺς ὀκλαπατῶσιν, αὐτὰ τῶν ἰδίων τῶν ἀπολλυμένων, ἢ ὄντι ἀλλοτρίαι κατέχοντες. ὡς ὅτε αὐτοὶ Βορᾶδοι καὶ Γότθοι τὰ τῶν πολεμίων εἰργάζονται· αὐτοὶ ἄλλοις Βορᾶδοι, καὶ Γότθοι γίνονται. ἀπετείλαμεν οὖν τὸν ἀδελφὸν καὶ συγγενετὰ Εὐφροσύνην ἀφ' ὧντα πρὸς ὑμᾶς, ἵνα καὶ τὴν ἐνθάδε τύπον, καὶ αὐτὴν δώῃ ὁμοίως. καὶ ὡς δὲ τὰ κατηγρηίας προσέειπα, καὶ ὡς δὲ ἐκκηρύξαμεν τῶν ὁρίων.

KANON ς.

Ἀπηγγένη δὲ πῇ ἡμῖν καὶ ἀπίστον ἐστὶν τῇ χώρᾳ ὑμῶν, ἡρώμενοι καὶ παύτως που τῶν ἀπίστον καὶ ἀσεβῶν, καὶ μὴ εἰδόντων μήτε τὸ ὄνομα κυρίου· ὅτι ἄρα εἰς πᾶσιν ἡνέες ἀπὸν θεοπίας καὶ ὁμότητος προσεχώρητο, ὥστε πῆες τῆς διχαφυγόντας αἰχμαλώτους βία κατέχον. ἀποτείλαμεν οὖν τινὰς εἰς τὴν χώραν, μὴ ἵνα σκηπτοὶ πέσωσιν ὅτι τοὺς τὰ τοιαῦτα προσέειπα.

KANON ζ.

Τοὺς μὲν ὅν ἐκκαταλείποντας τοὺς βαρβάρους, καὶ μετ' αὐτῶν ἐν αἰχμαλωσίᾳ ἐπιλθόντας, ὅτι λαθρομήτορες ὅτι ἡσάν Πορτικὸν καὶ Χριστιανοὶ· ἐκβαρβαρῶντας δὲ, ὡς καὶ φοροῦν τοὺς ὁμοφύλους, ἢ ἐξύλῳ, ἢ ἀλγῶν, ὑποδύκωνται· ἢ ὁδοῖς, ἢ οἰκίας ἀγροῦσι τοὺς βαρβάρους· καὶ τὰς ἀκροάσεις ἀπεῖρξαι δὲ, μέγας αὐτοῖς κινήσει αὐτῶν ἡ δόξη συνελθόνσι τοὺς ἀγίους, καὶ πρὸ αὐτῶν τῶν ἀγίων πνέματι.

KANON η.

Τοὺς δὲ οἰκίαις ἀλλοτρίοις ἐπιλθόντες πλῆθος, ἐὰν μὲν κατηγρηγῶντες ἐλέγχῳσι, μηδὲ τῆς ἀκροάσεως ἀξιώσιν· ἐὰν δὲ αὐτοὺς ἐξείπωσι καὶ ἀποδώσιν, ἐστὶν τῇ τῶν ὑποστρεφόντων τῶν ἐκκαταλείποντων.

A

ΚΑΝΩΝ θ'.

Τοῖς δὲ ἐν πεδίῳ θύοντες ἢ ἐν ταῖς ἐ-
αυτῶν οἰκίαις καταλειφθέντες ὑπὸ τῶν βαρ-
βάρων, ἐὰν μὲν κατηγορηθέντες ἐλεγχθῶσι,
ὁμοίως ἐν τοῖς ὑποκρίνοισιν· ἐὰν δὲ ἐαυτοὺς
ἐξήκωσι καὶ ἀποδῶσι, καὶ τῆς θύχης ἀξιω-
σάσθαι

ΚΑΝΩΝ ι'.

Τοῖς δὲ τιμῇ ἐπιπλὺν πληρουμένοις, ἐκ-
τός ἀνδροκερδίας πάσης πληρουῖν δεῖ, μὴτε B
μηνύοντες, μὴτε σῶφρα, ἢ βύρετρα, ἢ ὅ-
τι πῶτε μὲν καλῶσι, ἀπαμεινύοντες.
καλῶσι.

ΚΑΝΩΝ ια'.

Ἡ παρῆκλαισις ἔξω τῆς πύλης τῆς θύ-
κτηρίου ὅστις, ἐνθα ἐστὶν τὸν ἀμφοτέρωθεν,
καὶ τῶν εἰσιόντων διδάσκει πιστῶν, ὑπὸ αὐ-
τῆς θύραται. ἡ ἀφρόασις, ἐνδοθὶ τῆς πύλης
ἐν τῇ παρῆκλαι· ἐνθα ἐστὶν καὶ τὸν ἡμῶν
τηκέτα, ἕως τῶν κατηχουμένων, καὶ ἐντεῦθεν
ἐξέρχεται. ἀκούων γὰρ, φησὶ, τῶν γραφῶν,
καὶ τῆς διδασκαλίας, ἐκβαλλέσθω, καὶ μὴ C
ἀξιούσθω παρῆκλαι. ἡ δὲ ὑποπίσις, ἵνα
ἔσθω τῆς πύλης τῆς ναοῦ ἱεραὶς, μὲν τῶν
κατηχουμένων ἐξέρχεται· ἡ σύσις, ἵνα συ-
νίσταται τοῖς πιστοῖς, καὶ μὴ ἐξέρχεται μὲν τῶν
κατηχουμένων· τελευτῶν, ἡ μὲν τῆς ἀ-
χασμάτων.

CANON IX.

Eos autem qui in campo aliquid in- De hi, qui
uenerunt, vel in suis aedibus à Barbaris in agro vel
relictum, si accusati quidem conuicti aedi-
fuerint, sint similiter in ijs, qui sub- bati in agro
sternuntur: Sin autem seipfos enuncia- uerint,
& reddiderint, etiam precibus digni habeantur.

CANON X.

Eos autem qui seruant mandata, ab- Inuentionis
que omni turpi lucro seruare oportet; precium,
nec indicationis, vel custodiz, vel in an aliquando
uentionis precium, vel quocunque no- de exigi
mine appellant, exigentes. possit.

CANON XI.

Fletus, seu luctus, est extra portam De quinq.
oratorij, ubi peccatorem stantem, o- pationibus
portet Fideles ingredientibus orare, ut locis
pro se precentur. Auditio est intra por-
tam, in loco quem παρῆκλαι vocant, in
ferula: ubi oportet eum qui peccauit,
stare post Cathecumenos, usque ad Ca-
techumenos, & illinc egredi. Audiens
* enim, inquit, post Scripturas & do- al. Audiens
ctrinam, eijciatur; & precatione ne di- enim scri-
gnus censeatur. Subiectio autem, seu ptur, etc.
substratio est, ut intra Templi portam,
stans cum Cathecumenis, egrediatur.
Congregatio seu consistentia est, ut cum
Fidelibus, consistat, & cum Cathecu-
menis non egrediatur. Postremò est par-
ticipatio sacramentorum.



EIVSDEM SANCTI

Patris nostri Gregorij Episcopi Neocasarea Ponti, cognomento Thaumaturgi, de Anima, per capita Disputatio, ad Tatianum.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΕΝ

ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ

Γρηγορίου Ἐπισκόπου τῆς Νεο-
καισαρείας Γόντι ἐπωνυμία τῆς
Θαυματουργοῦ, πρὸς Τατιανόν,
πρὸς ψυχῆς, λόγος κεφαλαιώδης.

B



USSISTI, præstantissime Tatiane, ut cum efficacibus argumentis siue demonstrationibus, sermonem atque disputationem de Anima tibi conscriptam mitterem: eaque in te nullis Scripturarum vterer testimoniis. Quæ quidem docendi ratio etsi veræ sit, & illis qui piè sentire velint, quavis humana ratiocinatione certior & ad probandum aptior: quia tamen id à me sic fieri cupis, non ut tibi ipse satisfacias, quippe qui iam ita sis instructus, ut Divinis & Scripturis, & traditionibus atque constitutionibus adhæreas, neque ullis humanis rationibus de sententia dimoueri te sinas, sed ad eos conuincendos qui aliter sentiunt, & Scripturis diuinis fidem habere nolunt, quadam autem differendi facultate homines Disputation. eiusmodi haud assuetos circumuenire ac fallere nituntur. Quibus adductus sum rationibus, ut non, velut aliqua deterritus imperitia, hanc tractationem subterfugerim; sed tua in me confusus beneuolentia, tuæ promptius morem gesserim iussioni ac voluntati. Nosti etenim pro tua in me benignitate atque amicitia, quæ præclara esse censes, ea in conspectum hominum lucemque proferre; quæ autem minus rectè dicta esse videantur, ea dissimulare atque contegere. Quare hæc sciens, audacter me ad scribendum contuli. Ea verò differendi ratione & ordine utar, qua & illi, qui res huiusmodi profitentur, scienter ac peritè inuestigando, uti solent.

Ac primum quidem proponam, quo iudicio Anima naturaliter comprehen-



UON πρὸς ψυχῆς ὅτι λόγον ἐκέλευσας ἡμῖν, ὦ θαυμάσιε Τατιάε, μὴτ' ἐνεργῶσιν ἀποδείξωμι δὲ χαλεχάσῃσιν ἀποστῆλαι. καὶ ταῦτα ἡξίοις ποιῆν, μὴ τῆς τῆς γραφῆς μὴ τυχαίας χρησαμένους. ὅτι ἔστι τι καὶ πῶς διπλῶς φερῆν ἐθέλεισιν ἀληθῆς τυχεῖν διδασκαλῶν πᾶντὸς ἀνθρώπου λόγου ἀποδείκνυται. ἔφη γὰρ μὴ πρὸς τὸ εἶναι πληροφώρα τῆς ἐπιζητιν, πεπαιδευμένος ἦδη τῆς θείας προσημεῖαν γραφῆς καὶ τῶν δόσεων, καὶ μὴ εὐφραῖς τῆς ἀνθρώπων λόγων δοκῆσαι πλεὺς εἶναι. ὅτι πρὸς αἰσθητὴν τὴν ἐπεροδῶν γῶμης, οἱ πείθεσθαι τῆς γραφῆς οὐκ αἰέχονται. διότι τῇ δὲ πρὸς πρὸς τῆς ἀληθείας τῆς τοιούτων λόγων περικλῖται. δὲ ἐπίμους ὑπακούσαι τὰ δὲ τὰ ἐπιτάγματα προσημεῖαν, μηδὲν ἀποταλάμενοι ὡς ἀπειροὶ τῆς τῆς δε κατασκευῆς τῆς λόγων, ἀλλὰ τῇ σὴ πρὸς ἡμᾶς θεία διαβήσαντες. καὶ γὰρ οἶδας ὅτι μὴ χαλῶς ἔχῃ δικιμῶδες, ταῦτα εἰς τὸ κρινόν προσημεῖαν. τὰ δὲ ἐλαττοὶ ἔδοντος δοκῶντα εἰρησθαι, ταῦτα πρὸς πρὸς καὶ ἀποκρύπτεσθαι, ἐκείνους χάριτι τῇ πρὸς ἡμᾶς καὶ φιλία ποιῶν. ταῦτα οὖν εἰδὼς, μὴ πάσης πεποιθήσεως ὡρμήθην ἐπὶ πλεὺς ἐκδοσιν. ποιήσμεν ὅτι τὸν λόγον τῆς καὶ ἀκαλεχίχ χρησαίμενος, ὡς καὶ καὶ οἱ πρὸς ταῦτα θεοὶ κατεχρήσαντο πρὸς τοὺς ἐπισημένους ζητιν πειθεύοντας.

Πρῶτον μὲν οὖν ἀπὸ τῶν ἀπορήσεων, καὶ κριτικῶν πέφυκεν ἡ ψυχὴ κατασκευά-

κεῖται. ἔπειτα, δι' ὧν δεικνύται ὑπάρχειν. Αἱ δὲ ἐξῆς, εἰ οὐσία τυγχάνει οὐσα, ἢ συμβεβη-
κός. εἴτε θύρεῖς ἀπολούθως, εἰ ὥσπερ ἐστίν, ἢ
ἀσώματες. ἔπειτα, εἰ ἀπλή, ἢ συνήθως. εἴθ' ἂν
αὐτῆς, εἰ θνητῆ, ἢ ἀθάνατος. τελευτῶν δὲ εἰ
λογικῆ, ἢ ἀλογος.

Ταῦτα γὰρ μάλιστα ἐν ταῖς παλαιαῖς ψυχῆς
ζητῶνται εἰσὶν λόγῳ, ὡς κυριώτατα ἐξ ἡ-
μετέρων αὐτῆς πρὸς ἰδίαν χαρακτηρίζειν.
ἀποδείξει δὲ πρὸς τὴν ἑξέτασιν ὁμο-
νοίας, αἷς δ' ἀξιοῦσιν τὰ ἐν χερσὶ παρ-
εῖναι μὲν τῶν περὶ σωματικῆς δι' ἡ-
μετέρων καὶ τῶν ψυχῆς, μόνοις τοῖς πρὸς τὸ ἀ-
ναγκαῖον τῶν ζῴων ἔχουσιν τὸ ἀποδείξειν,
τὰ νῦν χρῆσθαι συλλογισμοῖς. ὅπως ἡ-
μετέρων καὶ δι' ἡμετέρας τὰ νοήματα ἡμε-
τέρας, ἐπιμένοντα πρὸς ἡμῶν ἐμπειρίαν πρὸς τὴν
τῶν ἀνθρώπων ἀπόδειξιν. ἀποδείξει δὲ οὕτως
τὸ λόγῳ ἐντεῖναι.

Τῆς δὲ καὶ ἀληθείας κριτικῆς τῆς ψυχῆς.

α'. Πάντα τὰ ὄντα, ἢ αἰσθητὰ γινώσκονται,
ἢ νοητὰ καὶ ἀκαταμάχιστα. καὶ τὸ μὲν αἰσθητὸν
ὑποπίπτει, ἰσχυρῶς ἀποδείξειν ἐκ τῆς αἰσθη-
σεως. ἄμα γὰρ τῇ παρὰ φύσιν, καὶ τὴν φυσικῶς
ἡμῶν ἐμπειρίαν τῶν ἀκαταμάχιστων. τὸ δὲ νοη-
τὸν καὶ ἀκαταμάχιστον, οὐκ ἐξ αὐτῆς, ἀλλ' ἐκ
τῆς ἐμπειρίας γινώσκεται. ἡ γὰρ ψυχὴ ἀ-
γνώστως ὅσα ἐξ αὐτῆς, ἐκ τῆς ἀποτελεσματικῆς
εἰσέτι γινώσκονται.

Εἰ ἐστὶν ἡ ψυχὴ.

β'. Τὸ σῶμα ἡμῶν κινούμενον, ἢ ἐξωθεν,
ἢ ἐνδοθεν κινεῖται. καὶ ὅτι μὲν ἐξωθεν οὐ κιν-
εῖται, δῆλον ἐκ τῆς μήτε ὡς ὕδρον, μήτε
ἐκ τῆς μήτε ὡς ἀπὸ ψυχῆς. καὶ ἐνδο-
θεν δὲ πάλιν κινούμενον, οὐ φυσικῶς κινεῖται,
ὡς τὸ πῦρ. ἐκείνο γὰρ οὐ παύεται τὸ κιν-
εῖσθαι, εἰς ὅσον ἐστὶ πῦρ. ὡς περὶ τὸ σῶμα νε-
κρὸν γινώσκον, ἀκίνητον σῶμα ὄν. οὐκ ἐν-
δοθεν ἐξωθεν κινεῖται, ὡς καὶ ἀπὸ ψυχῆς, μή-
τε φυσικῶς ὡς τὸ πῦρ, δῆλον ὅτι ἀπὸ ψυχῆς
κινεῖται τὸ ἐκ τῆς ζῆν αἰσθητῆς. εἰ γὰρ
τὸ σῶμα ἡμῶν ἢ ψυχὴ δεικνύται τὸ ζῆν

di queat. Deinde, quibus rationibus
esse ostendatur. Tum deinceps; sub-
stantia ne sit, an accidens. Deinde con-
sequenter, corpus ne sit, an incorpo-
rea. Præterea, simplex ne, an compo-
sita. Tum rursus, mortalis ne, an im-
mortalis. Postremo autem, rationis par-
ticeps ne sit, an illius experts.

Hæc enim in Disputatione de Ani-
ma, ut maximè propria, & vim atque
naturam eius melius exprimentia, in-
quiri solent. Ad ea porro, de quibus
hic differendum erit, probanda ac con-
firmanda; pro demonstrationibus, no-
tionibus illis utemur communibus, per
quas rebus quæ manibus tractantur, as-
sensus comparari solet. Breuitatis verò,
utilitatisque causa, ijs duntaxat nunc
ratiocinationibus utemur, quæ ad de-
monstranda illa, quorum sit inuestiga-
tio, potissimum valent: ut manifestis
perceptuque facilioribus earum notio-
nibus atque probationibus instructi,
promptiores occurramus repugnantibus.
Hinc igitur Sermonis nostri atque
Disputationis, ducatur principium.

Quo iudicio comprehendatur Anima.

I. Res quæcunque, aut sensu co-
gnoscuntur, aut intelligentia compre-
henduntur: Ex quibus quidem, quæ
sub sensum cadunt, ipso sensu satis de-
monstrantur: nam simulatque ille ad-
motus fuerit, subiectæ rei imaginem ac
speciem nobis repræsentat. Quæ verò
intelligentia comprehenduntur, non
ipsa ex se, sed ex ipsarum actionibus
atque effectis percipiuntur. Quapropter
cum Anima ex seipsa cognosci nequeat,
ex ipsius effectis merito cognosci po-
terit.

An sit Anima.

II. Corpus nostrum cum moue-
tur, aut extrinsecus, aut intrinsecus
mouetur. Non moueri illud extrinse-
cus, ex eo patet: quod neque impul-
sione, neque tractione mouetur, sicut
ea quæ sunt inanimata. Cum autem mo-
ueatur intrinsecus, non tamen natura-
liter mouetur ut ignis. Nam ignis quan-
diu est, nunquam motum intermittit:
at corpus ubi mortuum fuerit, moueri
desinit, licet tamen sit corpus. Quare
si neque extrinsecus mouetur, sicut in-
animata; neque naturaliter, velut i-
gnis: manifestum est moueri ab Ani-
ma, quæ etiam vitam ipsi subministrat.
Si igitur corpori nostro vitam ab ani-

intrinsecus operante vi conseruatur: at ubi ea cessauerit, & ipsum quod ab ea mouebatur, desinat necesse est. Quare cum Anima à seipsa moueatur, nunquam esse desinit. Hæc enim ita se consequuntur, ut quod à se ipso mouetur, sæper moueatur, quod semper mouetur, nunquam deficit: quod nunquam deficit, sine caret: quod finis est expers, non corrumpitur: quod non corrumpitur, est immortalæ. Ergo si Anima à se ipsa mouetur, ut superius demonstratum est; erit igitur ex viam propositæ & ratiocinationis, incorruptibilis & immortalis.

Præterea, quodcunque à proprio malo non corrumpitur, corrumpi non potest: malum autem bono contrarium est; ideo & illius corrumpendi vim habet. Non enim aliud est corporis malum, quàm passio, morbus, & mors; sicut è contra virtus eius est, pulchritudo, vita, sanitas, & firma constitutio. Si igitur Anima à suo malo non corrumpitur; malum autem Animæ, est metus, intemperantia, inuidia, & similia: quæ tamen omnia viuendi ac mouendi facultatem ipsi non auferunt: Anima ergo est immortalis.

An rationis particeps nostra sit Anima.

VII. Quod porro anima nostra rationis sit particeps, multis argumentis ostendi potest: ac primum quidem, ex eo, quod artes vitæ nostræ viles ipsa adinuenerit. Neque enim eas temere, aut casu aliquo repertas esse, quis dixerit: cum nec otiosas, nec vitæ inutiles easdem esse, queat demonstrare. Si igitur artes ad vitæ utilitatem conferunt; & quæ sunt utilia, etiam laudabilia sunt; laudabilia verò ratione comparentur; animæ verò inuenta, ipsæ sint artes: Anima igitur nostra, rationis est particeps.

Deinde ex eo, quod sensus nostri ad res comprehendendas non sunt sufficientes, etiam animam nostram ratione præditam esse demonstratur. Neque enim sola sensus applicatione, valemus ad res cognoscendas peruenire. At quia nec in hisce volumus inhzere, id proptinus inde constat, quod sensus, nisi ratione adiuuentur, ea, quæ figura sunt æqualia, & colore similia, * natura tamen differentia, internoscere atque discernere nequeant. Quapropter, cum sensus ratione destituti, falsas nobis rerum imagines ac species inducant; re-

al. ἀφ' ἑαυτῶν
ταυτῶν.

A κρατεῖται δυνάμει. ἐπειδὴ ὅ παύσεται ὁ σπέρμα, ἀφαιρείται καὶ αὐτὸ, ὅ δὲ αὐτὸ πάλιν κίνησι ἔχον. ἢ ὅ ψυχὴ αὐτοκίνητος ὅσα, ὥστε ποτε τῷ εἶ) ἀφαιρείται. ἀπολούσῃ γὰρ τὰς αὐτοκινήτων, ὅ αἰεὶ κινητὴν εἶ). ὅ ὅ αἰεὶ κίνηται, ἀπαύσιν ὅσι. ὅ ὅ ἀπαύσιν, ἀτελεύτηται. ὅ δὲ ἀτελεύτηται, ἀφθαρτοί. ὅ ὅ ἀφθαρτοί, ἀθάνατοι. εἰ τοίνυν ἡ ψυχὴ αὐτοκίνητος ὅστις, ὡς ἀνωτέρω ἀπεδείχθη ἔσται ἀφθαρτος καὶ ἀθάνατος καὶ τὸν " πρὸς λεγόμενα συλλογισμὸν.

ἢ. πρὸς
ἡμῶν.

B Ἐπὶ, πρὸς τῇ ἰδίᾳ κακίᾳ μὴ φθινοῦν, ἀφθαρτοὶ ὅσι. ὅ ὅ κακὸν τὰς καλῶς εἰσάγει, δὲ καὶ φθαρτικὸν ὅστις αὐτὸν. ὥστε γὰρ ὅστις ἔπειτα θύματος κακία, ἢ πάθος, ἐνόστος, καὶ θάνατος. ὥστε δὲ τῇ, καὶ ἄλλος, ζῶν, ὡς αἰεὶ, καὶ οὐδέξια. εἰ τοίνυν ἡ ψυχὴ τῇ ἰδίᾳ κακίᾳ οὐ φθαίρεται, κακία ὅ ψυχῆς δὲ καλῶς, ἀκαταστά, φθόρος, καὶ τὰ πρὸς ἀπλήσια. ταῦτα ὅ πρὸς τὰς ἀφαιρείται αὐτῇ ὅ ζῶν καὶ ὅ κινητοῦ, ἀθάνατος. ἀρα ὅστις.

C Εἰ λογικὴ ἡμῶν ἡ ψυχὴ.

Ζ'. Οὐ δὲ λογικὴ ἡμῶν ἡ ψυχὴ, ἐκ πολλῶν αὐτῇ δείξετε. καὶ πρὸς τὸν λόγον, ἐκ τῇ τῆς τέχνης χρησίμους ὅσας τὰς βίᾳ αὐτῶν ὁρμήναι. ὥστε γὰρ ἀπλῶς, καὶ ὡς ἔτυχε, εἴποι τις συνεστάναι τῇ τέχνᾳ. ἐπεὶ μὴτε δόξα, καὶ δὲ ἀφαιρείται αὐτῇ τὰς βίᾳ ἀποδείξει. εἰ τοίνυν αἱ τέχναι συνεστάναι πρὸς ὅ χρησίμους τὰς βίᾳ. ὅ δὲ χρησίμους, ἐπαμειβόν. τὸ ὅ ἐπαμειβόν, λόγῳ καὶ ἀσχεδασόν. ψυχῆς ὅ ὁρμήναι αὐτῇ. λογικὴ ἀρα ἡμῶν ἡ ψυχὴ.

D Ἐπειτα, ἐκ τῇ τῇ αἰσθητικῇ ἡμῶν μὴ ἰκαναὶ εἶ) πρὸς πλὴν τῇ πρὸς ἀσχεδασόν κατὰ λείψιν, λογικὴ ἡμῶν ἡ ψυχὴ ἀποδείκνυται. ὥστε γὰρ ἀρχαῖα μὲν πρὸς εἰδῶν τῇ ὅντων, τῇ τῇ αἰσθητικῇ πρὸς ἀσχεδασόν, ἐπὶ μὴδὲ γῆναι πρὸς αὐτὰ τὸν λόγον, αὐτῇ καὶ τῇ ὅ ὁρμήναι. ὡς αἰεὶ, καὶ τῇ ὁρμῇ ὅμοια καὶ διηρημένα τῇς " φύ- αἰ. ὅμοια
σιον, ἢ αἰσθητικῇ ἀλλοτρίᾳ ὅσα ἀφαιρείται ἀσχε-
ναι. εἰ τοίνυν αἱ αἰσθητικῇ ἀλλοτρίᾳ ὅσα, ψυ-
δὲ ἡμῶν φαινομένων τῇ ὅντων ἐμποιῶσι, λο-

αἰ. ὅμοια
σιον.

γίγναι ἡμῖν, εἰ καὶ ἀληθῆς τὰ ὄντα, ἢ μὴ, ὡς ἀληθῆς. καὶ εἰ μὴ καὶ ἀληθῆς, ἐπεὶ οὐ
 ἔστιν ἡ διάνοια, καὶ κρίσις τῶν αἰ-
 σθησέων, ὅθεν ἐστὶν ἐμφανὲς. εἰ δὲ μὴ κα-
 ταλαμβάνεται, ὅθεν ἐστὶν ἡμῖν τὰ ἐτέρως
 τῶν ὅθεν ἐστὶν ἡμετέριον. ὅτι δὲ καὶ ἀληθῆς
 ἡμῖν ἔστι τὰ πράγματα, δὴλον ὅτι οὐ οἰ-
 κείως ἐκείτω, πρὸς τὸ χρησιμεῖν χρώμεθα,
 καὶ πάλιν κατασκευάζομεν εἰς αἰσθητόν.
 οὐχ οὐκ εἰ τὰ ὄντα ἡμῖν καὶ ἀληθῆς ἐδείχθη,
 αἱ δὲ αἰσθησέων ἀλογίαι οὐσιν, ψευδῶς δοκι-
 μάζουσι, τοῖς ἐστὶν ὅτι τὰ πρῶτα λόγῳ δι-
 κρίνουν, καὶ ἐστὶν ὡς ἀληθῆς τὰ ὄντα ὅτι γινώ-
 σκων τοῖς δὲ ψυχῆς τὸ λογικὸν μέγεθος λογικῇ
 ἀρετῇ ἢ ψυχῇ.

δι. οἱ πάντες
 λογιστὴς
 κρίνουν.

Επὶ, ὅτι οὐδὲν ποιούμεν μὴ πρὸς τὸ
 ἑαυτοῖς ἀφ' ἑαυτῶν. τῆς δὲ, ὅθεν ἐπι-
 ρὴν ἔστιν ἡ τῆς ψυχῆς ἀξίωμα. οὐδὲ γὰρ ἐ-
 ξωθεν αὐτῇ προσγίνεται, ὡς τῇ ὄντων εἰδη-
 σις, ἀλλ' αὐτῇ ὡς πρὸς τῆς ἑαυτῆς ὁπποῖαις
 τὰ ὄντα χρῶμεθα. ἀφ' ἑαυτῆς ὡς ἑαυτῇ πρὸς
 καὶ ὡς ἀφ' ἑαυτῆς πρὸς τὸ πρῶτον, εἴθι
 οὕτως εἰς ἑρμῆς ἐκφέρει. ἀξίωμα δὲ τῆς
 ψυχῆς, οὐδὲν ἔστιν ἐπεὶ, ἢ τὸ μέγεθος λόγου
 πρῶτον ποιεῖν. ταυτὶ γὰρ καὶ ἀφ' ἑαυτῆς
 καὶ τῇ αἰσθησέων. ἐδείχθη ἀρετὴ λογικῇ ἢ ψυ-
 χῇ.

δι. πρὸς
 τὸ πρῶτον
 οὐκ.

δι. πρῶτον
 γὰρ ἀφ' ἑαυτῆς
 εἴθι αἰσθη-
 σέων. ἐδεί-
 χθη ἀρετὴ
 λογικῇ ἢ
 ψυχῇ.

A putandum nobis est, res comprehendi
 ne reuera queant, necne: & si quidem
 comprehendi possunt, alia nobis prae-
 ter sensus vis est, eaque praestantior,
 qua ad earum cognitionem peruenire
 liceat. Quod si non comprehenduntur,
 ne illa quidem assequi poterimus, quae
 aliter quam sunt, conspiciuntur. Res
 porro à nobis percipi, vel ex eo patet,
 quod eas convenienter ad usus nostros
 adhibemus, & rursus in quodcunque
 volumus, conuertimus. Quare si res
 comprehendi posse, à nobis demon-
 stratum est; idque à sensibus ratione
 destitutis effici nequeat, quippe qui fal-
 sas nobis opiniones repraesentant; mens
 sanè erit, quae * ratione cuncta distin-
 guit atque diiudicat, & res ut reuera
 sunt, cognoscit: mens autem est Ani-
 mae pars ratione decorata ac illustrata.
 Est ergo Anima rationis particeps.

Postremo, quia nihil agimus, quod
 non prius nobis ipsi descripserimus at-
 que definierimus: id autem nihil aliud
 est, quam animae dignitas: quippe cui
 non extrinsecus aduenit rerum cogni-
 tio, sed ipsa tanquam suis commentis
 ac sensis res ornat. & ideo in seipsa rem
 ante depingit atque describit, ut sic
 eam postea in medium proferat. Ani-
 mae porro dignitas, nihil aliud est, quàm
 ratione omnia facere, * qua quidem
 etiam à sensibus differt. Animam igitur
 ratione praeditam esse, iam demonstra-
 tum est.

al. quae omni-
 nem ratio-
 nem discer-
 nit, etc.

al. haec co-
 nim etiam
 à sensibus
 differt de-
 monstratum
 est. Anima
 igitur ra-
 tione praedi-
 ta est.



EIVSDEM SANCTI

Gregorij Thaumaturgi, in
Origenem prosphonetica ac
panegyrica oratio, quam Ca-
sarea Palestina post multo-
rum annorum apud illum di-
sciplinam, dixit, cum in pa-
triam reditum pararet.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΑΓΙΟΥ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΘΑΥ-
ΜΑΠΟΥΡΓΟΥ ΕΙΣ ΩΡΕΓΗΛΙΩ ΠΡΟ-
ΣΦΩΝΗΚΟΣ ΚΑΙ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ ΛΟ-
ΓΟΣ · ὃν εἶπεν εἰς Καισαρείᾳ τῆς
Παλαιστίνης, μὲν πρὸ παρ' αὐτοῦ
πολυετὴ ἀσκησιν, μέλλων ἀπαλ-
λάττειν εἰς τὴν πάλιν πατρίδα.

ARGVMENTVM G. VOSSII.

HVIVS Orationis S. Hieronymus meminit in Catalogo scriptorum
Ecclesiasticorum in Theodoro, vbi de illo, & hac eius Oratione sic
scribit: Theodorus, qui postea GREGORIUS appellatus est, Neocæsarea Ponti
Episcopus, admodum adolescens, ob studia Græcarum & Latinarum litterarum, de
Cappadocia Berytum, & inde Casaream Palestina transijt, iuncto sibi fratre Athe-
nodoro: quorum cum egregiam indolem, vidisset Origenes, eos ad philosophiam cohör-
tatus est, in qua paullatim Christi fidem subintroducens, sui quoque Sectatores reddi-
dit. Quinquennio itaque eruditi, ab eo remittuntur ad matrem: è quibus Theodorus
proficiscens, πανηγυρικὴν Ὁμολογίαν scripsit Origeni, & conuocata grandi frequentia,
ipso quoque Origene prasente recitavit, qui usque hodie extat, &c.] Et hæc ibi de
illo, S. Hieronymus. Est verò hæc Oratio eximia ac singularis gratitudi-
nis symbolum, docta & perelegans, non modo adolescente ac iuvene, sed
& viro prouecto dignissima, omnique scientiarum genere plenissima, si-
cut legentibus patebit.



PÆCLARA quædam
res est silentium, tum
aliis plerumque permul-
tis, tum mihi nunc vel
maximè, qui volens no-
lensque clausum os ha-

beo, & tacere cogor. Inexercitatus e-
nim sum ac planè rudis sermonum illo-
rum elegantium atque ornatorum, qui
selectis, probatisque nominibus ac ver-
bis, perpetuo quodam & inoffenso du-
ctu pronuntiantur aut componuntur:
fortasse à natura ipsa ad venustum hoc,
& verè Græcanicum opus elaborandum
minus comparatus. Sed & octauus iam
annus est, ex quo nec breuem, lon-
gamue orationem vllam habuit ipse,

Ab isto
anno facul-
tatem ora-
tionis in-
venimus.



ΚΑΛΟΝ τί χρεῖμα ἢ σιωπὴ,
τῷ τε δέῳ πολλοῖς πολλὰς,
καὶ μοι ὅ μάλιστα νῦν, καὶ ἐκόντι καὶ
ἀκόντι ὁπισθομνησθῆναι καὶ σιωπῶν
κατόμασθαζομένην. ἀμνηστῆτως γὰρ ἔχω, καὶ ἀ-
πειρος εἰμολόγων τῷ καλῶν πύτων καὶ δι-
σσεπῶν, τῷ ὑπὸ τοῖς ὀπιδέεσσι καὶ δο-
κίμοις ὀνόμασι τε καὶ ῥήμασι, καὶ τὸ ἐξῆς
ἀκωλύτω πρὶς εἰρμῶν, λογιζομένων ἢ σιωπῶν
τορμῶν. πάρα μὲν, καὶ ἡττον πεφυκὼς ὁ
χρεῖν τῷ, καὶ Ἑλληνικὸν ὄντας ἔργον δι-
πονήσασθαι. οὐ μὲν δὲ καὶ ὀκλαστικῆς μοι
χρόνος εἴτ' ἡδὴ, ὅς οὐ οὔτε αὐτὸς εἰπὼν
τί ἐν χρεῖας λόγον τινὰ μέγαν ἐν μι-
κροῖς

χρόν ὅλως τυγχάνω, ὅτε δι' αὐτοῦ ἡκουσάτου, ἰδίᾳ
 γραφόντες, ἢ λέγοντες, ἢ καὶ δημοσίᾳ παρηγο-
 ρητικὰς λέξεις καὶ ἀγωνιστικοὺς πρὸς τοὺς ἄλλους, ὅτι
 μὴ τῶν θαυμασίων πούτων αἰδρῶν τῶν πλὴν
 καλῶν φιλοσοφίας ἀσπαταμένων· οἷς, καὶ αὐ-
 τοῖς, διὰ τῆς αἰτίας μὲν ἦσαν μὴδὲ, καὶ διὰ τῆς αἰτίας
 ὁνομαζέμενοι· ἐν δούτερον δὲ τῶν αἰτίων, τὰ
 ποσάματα αὐτὰ, ὡς ἐξ ἑκάστη διεσπάρ-
 ασαί τε μὲν ἀκριβοῦς ἐξ ἀληθείας ἐθέλου-
 σιν· οὐχὶ οὐ βουλόμενοι εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἄλλαν
 βουλόμενοι τὰ καλὰ καὶ ἀκριβῆ τῶν νοημάτων,
 καλὰ καὶ ἀψευδέϊ ἐκτυπωτῶν ὅτι λόγῳ. ἀλλ'
 ἴσως ὅτι διωόμενοι οὕτως ἐκ τῆς ποσότητος,
 διωόμενοι τοῖς ἰδίοις δημοσιεύται νοήμασι πλὴν
 ἱερῶν καὶ θρησκευτικῶν, καὶ λόγον τὸν ἐν ταῖς λέξεσιν
 διέπῃ, δύο αἰδεσθῶμεν ἰδίᾳ ἑκάστου πλεονε-
 κτήματα, μὴ καὶ τῇ αὐτῇ, καὶ ταύτῃ μικρῶν καὶ
 ἀνδραγαθῶν ἐκτελέσει ψυχῇ, ὅσα πῶς ἐκτε-
 λώμεθα· εἴη νοήσας μὲν καὶ ἀνδραγαθῶν πῶς
 ἐκτελέσει ὅτι σωπῇ· ὅτι βλάπτει καὶ βλά-
 ρει ἐν λόγῳ, οἷον ἀλλὰ ὅτι αὐτὸν ζῆλον
 ἀνδραγαθῶν, ἢ ἐν φωνῇ, καὶ τῇ πούτῃ συνεχίμα-
 λήσῃ. οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ γὰρ τὸν νοῦν ἑτέρῳ πῶς
 μαθήσας διδόντες ὁπλισάμεθα, ἐκ τῆς σώματος σω-
 διῇ πλὴν γλῶττης, εἰ καὶ καὶ μικρὸν εἰπὴν τῇ
 ἑλληνικῇ ἐκτελέσας φωνῇ, οἱ θαυμαστοὶ ἱε-
 ροὶ τῶν θεῶν νόμοι, οἷς νῦν τὰ πούτων τῶν
 ὑπὸ πλὴν Ρωμαίων δόξαν αἰδεσθῶμεν κα-
 τεύχοντα ποσάματα, οἱ μὲν οὐτε συγκαίμε-
 νοι, οὐτε καὶ ἐκμασθάνομενοι ἀπαλαμπύρας·
 ὅντας μὲν αὐτοὶ σοφοὶ τε καὶ δισκῶντες, ἐκ ποικί-
 λοι καὶ θαυμαστοὶ, ἐκ συνελόντα εἰπὴν ἑλ-
 ληνικώτατοι. ἐκ ποσάματα δὲ καὶ ποσάματα
 ἵστας τῇ Ρωμαίων φωνῇ, καὶ ἀπληκτικῇ μὲν
 καὶ ἀλγύνῃ, καὶ συζητήσας τῇ ἐξοισίᾳ τῇ
 βασιλικῇ, φορτικῇ δὲ ὅμως ἐμὴ. οὐ μὲν ἀλ-
 λως πῶς οὐτε διωόμενοι ὡς, εἰ ἐκ βουλήσιν εἰ-
 μοι, εἰ ποῖμ' αὐτῶν ποτε. ὅτι δὲ ὅτι ἐν τῇ
 εἰκόνες πῶς εἰσι τῶν τῆς ψυχῆς ἡμῶν παθη-
 μῶν αἱ λέξεις ἡμῶν. τοῖς μὲν διωόμενοι εἰπὴν
 ὡς ποῖν ποῖν ἀγαθοῖς ζωγράφους, ἐκ τέχνης μὲν,
 ὅτι τεχνικῶς ποῖν, ποῖν ποῖν δὲ καὶ τῇ τῶν γε-
 μῶν ὕλη, οἷον ὁμοίως μόνον, ἀλλὰ ἐκ ποικίλας,
 καὶ ποικίλας ὅτι πολυμίχ' αὐτῶν, γε-
 φῇ εἰ τῶν γεφῶν, καὶ μὴδὲν ἐμποδίζομε-
 νοις, ὁμοιογενήσας μὲν.

A aut scripsi; nec alium audiui quem-
 quam vel priuatim scribentem, dicen-
 temve, vel publicè panegyricos sermo-
 nes, controuersiasque declamantem,
 præter hosce admirabiles viros, qui
 pulchram philosophiam amplexi sunt: *Philosophi
 orationum o-
 rationum uo-
 cantur.*
 quibus scilicet elocutionis, elegantia-
 que verborum cura minor est; postpo-
 sitis autem vocibus, res ipsas, ut se ha-
 bent, accuratè singulas inuestigare &
 enuntiare volunt: non quòd alterum
 illud nolint, opinor; quin volunt quàm
 maximè præclaras, & accuratas cogi-
 tationes suas præclaro & omnis men-
 dacij experte sermone exprimere: sed
 quòd fortassè non possint, nec adeo sit
 in promptu, hinc sacram ac diuinam
 facultatem proprijs explicare sententijs,
 hinc orationem verbis comptam atque
 concinnam adferre; & quæ duorum
 hominum propria cuiusque est præro-
 gatiua, vna & eadem, eaque parua &
 humana mente complecti: præsertim
 cum vtriusque dispar ac penitus con-
 traria sit ratio. Cogitationi liquidem, in-
 uentionique rerum amicam quodam-
 modo, & consors operis est silentium:
 dicendi verò facultatem, & pronuncia-
 tionis dignitatem haud alibi reperias,
 quàm in verbis, verborumque assidua
 meditatione ac vsu. Quin etiam & alia
 quædam mentem disciplina vehementer
 occupat, & os linguam planè constrin-
 git, si vel exiguum quippiam Græca vo-
 ce eloqui velim: mirificæ nimirum leges
 nostræ, quibus omnium nunc, qui Ro-
 manorum imperio parent, res gubernan-
 tur: quæ quidem neque conduntur, ne-
 que percipiuntur sine labore ac molestia:
 & sapientes quidem illæ, piæque sunt &
 variæ, & suspiciendæ, atque ut vno ver-
 bodicam, Græcissimæ: cæterùm Roma-
 no expositæ, traditæque sermone, admi-
 rabili sanè atque magnifico, & ad impe-
 rij maiestatem confirmato; sed mihi gra-
 ui nihilominus ac difficili. non enim ali-
 ter sentire aut posse aut velle me vnquam
 dixerim. Cum autem aliud nihil sint vo-
 ces nostræ, quam imagines quædam ani-
 mi nostri conceptuum ac notionum; ijs
 quidem, qui dicendi facultate valent,
 tanquam pictoribus quibusdam & arte
 peritissimis, & colorum copia instructis-
 simis, non similes modò, sed varias etiam,
 & ad speciem crebra florum admistione
 pulcherrimas pingere licere sine vllò im-
 pedimento, conitendum est.

Nos verò , quasi pauperes quidam , A
variis huiusmodi fucis carentes , & qui
vel nunquam eos in potestate nostra
habuerimus , vel eos fortasse abieceri-
mus ; tanquam solis carbonibus aut tes-
tulis vsitatorum , communiumque no-
minum ac Verborum , prima animi no-
stri sensa , ijs , quæ suppetunt , vocibus
depingentes effingimus ; typorum ani-
mi characteres , si non claros , nec ad
speciem ornatos ; at quemadmodum in
carbonum pictura fieri solet , quoquo
modo repræsentare conantes ; si quid
vspiam venustum ac disertum se offer-
rat , sponte nostra , vt qui hæc asperne-
mur , reijcientes. Verùm & tertium B
quiddam rursus aliud est , quod impe-
dit , & auocat , & multò magis , quàm
cætera , nos retinet , silentioque vti iu-
bet , argumentum nempe ipsum ; de
quo dicere auebam quidem , sed cun-
ctari nunc cogor , & hæreo. De viro
enim dicere institui , qui homo quidem
esse videtur , & talis apparet ; ijs verò ,
qui magnitudinem eius habitus , mo-
resque intueri possunt , maioribus qui-
busdam ornamentis instructus ac propè
diuinis videatur. Nec verò genus , aut
corporis educationem laudaturus venio ,
atque horum causa cunctari ac moras ne-
ctere præ metu incipio : nec robur itidem , C
aut pulchritudinem : hæc enim puerorum
sunt encomia , quæ vtrum pro dignitate
dicantur , an secus , minimè laborandum.
Rerum quippe non stabilium , nec per-
manentium ; sed corruptibilium , variis-
que modis & citò pereuntium rationem
ducere , tanquam in re graui , ac digna ,
pertimescendo aut subterfugiendo , fri-
gidum scilicet ac futile videretur : mihiq ;
si quid horum ad dicendum propositum
esset , inutilium & inanium , & qualia nū-
quam dicere instituerem ; sed si quid ta-
men propositum esset eiusmodi , nec for-
midinem vllam haberet oratio , neque D
vereretur , ne quid vspiam dicens infra
dignitatem eloqui viderer. Nunc verò
quod in eo est vel propè diuinum , vel
Deo quam simillimum , inclusum qui-
dem hoc aspectabili ac mortali , sed ad
Dei similitudinem studiosissimè contem-
dens : huius ego mentionem facere , & res
maiores attingere parâs , Deoq. propter-
ea gratias agere , quod hunc mihi virum
nancisci concessum sit , supra omnem est
hominum cogitationem atque expecta-
tionem , tum aliorum , tum meam certè ,

ἢ τε ποσὶ χρόνου ποτὲ, οὐτε καὶ ἐλπίσθητος ἂν
 τοιούτων ἐφάπτεσθαι μὴ ὄντων, μικρὸς ὢν καὶ αἰσὶς
 περὶ ταύτης, οὐκ ἐν λόγῳ ἀναδύομαι τε καὶ ὁκνῶ
 καὶ ἐκὼν σιωπῶ. καὶ δὴ ταῦτα πλὴν ἡσυχίας ἀ-
 γῆν ἀσφαλὲς καταφαίνεται, μή πη παροφάσῃ
 μὲν ἀνθρώπων, ὑπὸ δὲ παροφασίας ἴσως πε-
 ρὶ σιμῶν καὶ ἱερῶν ἀσμενῶν τε καὶ διπλῆ καὶ
 κατὰ παπατεμένα διεξιῶν, οὐ μόνον οὐκ ἐπι-
 κριτικῆς ἀληθείας, ἀλλὰ καὶ κατὰ πρῶτον, τὸ
 γὰρ ἐπὶ ἐμοί, παρὰ τοῖς ἕτεροις ἔχον πιστεύουσιν,
 ὡς ἀδελφὸς ὢν ὁ λόγος περὶ ἐξουσίας μάλλον,
 ἢ παρὰ ὁμοιομύθους τοῖς ἔργοις τῇ διανοίᾳ ὑ-
 ποτασσέσθαι. καὶ τοὶ τὰ μὲν σοὶ ἀκαταίρετα
 καὶ αὐτοῖς, ὡς φίλῃ κεφαλῇ, καὶ πολὺ μάλ-
 λον τὰ θεῖα μένοντα ἐαυτῶν, ὡς ἔχον ἀσάλευ-
 τε, ὁσὲν βλαπτόμενα ὑπὸ τῶν μικρῶν καὶ
 ἀναξίων ἡμετέρων λόγων. ἡμεῖς δὲ οὐκ οἶ-
 ὅπως πλὴν τῆς δρασύνης καὶ παροφασίας
 δόξαν διαφύλαττοντες, ἐπιπηδῶμεντες ὑπὸ
 ἀνοίας, μικρῶ καὶ ἡμῶν, ὅτι παροφασίᾳ, μεγάλοις
 καὶ ὑπὲρ ἡμᾶς ἴσως παρὰ γὰρ. καὶ εἰ μὲν ἀγ-
 λαχθῇ που ὅτι ἐπὶ δὴ τῶν τοιαύτων παροφασί-
 ῃ μὲν νεανίσκου, δραστή μὲν καὶ ἕτεροις ἡμῶν
 καὶ πλημμελεῖ πινες. ὡς μὲν ἀλλὰ αἰσάμεθα τὸ πα-
 ροφασίας αἴτια, ὅτι μὴ ὅτι οἱ τοῦτα δραστή-
 ας. νυνὶ δὲ πᾶν ὁ μέγας τὸ αἰσάμεθα ἀποπλήσο-
 μεν, ἢ καὶ ἀπὸ πλήσεως ἡδὴ, ἐπιμελόμενι πολ-
 μήτῃ τε αἰσάμεθα τῆς ποσὶ, τῶν δὲ τῶν λό-
 γου, ἀκαίᾳ αἴσῃ αὐτὸς ὁ ἦος λόγος ὁσὲν ἐσκε-
 πασμένοις, ὡς ταῖς τῶν πολλῶν αἰσάμεθα, τοῖς
 ποσὶν, ὡς παρὰ παρὰ τῶν πινῶν δεινῶν. τῶν
 αἰσάμεθα τῶν ἀσφαλῶν λέξεων, ἀλλὰ γυ-
 μοῖς, ὡς δὴ εἴποι τις, σαφὲς ὅτι παρὰ δὴ τοῖς ἐμ-
 βαπτύοντες ἐπιπλημῆ. ἡμεῖς δὲ ὡς παρὰ τῶν πινῶν ἢ πη-
 λὸν ἵνα τοῖς ἀσάμεθα πινῶν ἡμῶν λόγοις φέρον-
 τε, ἐπὶ ταύτῃ ἐπὶ πλημῆσεως ἀκαίᾳ τῶν καὶ
 κατὰ τῶν ἀκαίᾳ μερῶν τε καὶ φωνῶν. ἀρ' ὅτι
 ἀποχρηστὴ μὲν τῶν ἀκαίᾳ τῶν, ὅτι τῶν γοῦν ὅ-
 φρονεῖν ἀρ' ἀκαίᾳ καὶ, μηδέ τι μὲν παρὰ τῶν πα-
 ροφασίας ὅτι λόγῳ, αὐτῶν δὲ κατὰ παρὰ τῶν, ἐ-
 βαπτύμεν μὲν ὡς μὲν ἀλλὰ ἀπαξ μὲν δραστή-
 οῖς, ὅτι εἴπω τὸ αἰσάμεθα τῶν εἴπω, ὅτι ἦος
 ἐπὶ τῶν ὅτι ὅτι ἦος τὸ ἀκαίᾳ, εἴπω καὶ συγχο-
 μεν ἡμῶν μὲν τὸ παρὰ τῶν τῶν. δὴ τῶν μὲν
 ἢ ἀκαίᾳ κατὰ φαίνεται, δὴ τῶν καὶ πάντων. πα-
 ρόντα γὰρ πᾶσι καὶ, μὲν καὶ ἀκαίᾳ πινῶν,

qui nec talia unquam mihi proposui, nec sanè speravi. Quare cum hæc par-
 uus, & nullo ingenio præditus aggrediar, non immeritò cunctor ac timeo,
 & silere prorsus malo. Et verò silere mihi tutissimum videbatur, ne gratia-
 rum actionis prætextu, præcipiti for-
 san facilitate de grauib, sacrisque mi-
 nimè grauia, sed humilia atque protri-
 ta dicendo, non solum veritatem non
 assequar, sed aliquid etiam, quod in
 me est, detraham apud eos, qui rem
 sic se habere credent: cum infirma o-
 ratio contumeliam potius inferens,
 quàm opera facultate adæquans, effin-
 getur. At tua quidem omnia * nec mi-
 nuui possunt, nec contumeliam pati, ὁ
 carum caput; vel diuina potius, quæ
 in seipsis, qualia sunt, immota perma-
 nent, nihilque ab humili & indigna
 oratione nostra labefactantur. Nos ve-
 rò, nescio quo pacto audaciæ, teme-
 ritatisque notam declinare possimus,
 qui præ amentia, tenui & ingenio &
 apparatu res magnas, ac caprum no-
 strum excedentes adoriæmur. Quod si
 alibi fortasse, & apud alios, simile quid-
 dam iuuenili iactantia cœpissimus, au-
 daces utique ac præfidentes videremur,
 sed tamen impudentiæ tribuenda teme-
 ritas non * esset, quod non coram te ta-
 lia auderemus. Nunc autem omnem
 amentia modum implebimus, aut iam
 etiam impleuimus, qui illotis, quod
 aiunt, pedibus ad aures introire ausi
 sumus, in quibus * diuinum ipsum Ver-
 bum, non tectis, ut apud vulgi homi-
 num aures, pedibus tanquam sub tectis
 sis quibusdam ænigmaticarum, tectarumque
 vocum pellibus, sed nudis, ut
 dicat quispiam, manifestum & perspi-
 cuum incedens obambulat: & nos, ve-
 lut sordes ac cœnum quoddam, mor-
 talia hæc verba nostra inferre, atque
 in aures diuinis, purisque vocibus au-
 diendis assuetas infundere audemus. Sa-
 tis ergo sit, hucusque peccasse, vel
 nunc tandem sapere incipiendum est;
 nec oratione longius producta, hic de-
 finendum, vellem equidem: verum pu-
 doris fines semel egresso liceat causam
 prius dicere, qua ductus in certamen
 hoc veni; si quæ mihi forsan temerita-
 tis huius venia concedatur. Dura mihi
 grauisque res, ingratitude videtur; gra-
 uis inquam, & grauis vsquequaque.
 Eum enim qui beneficio affectus sit,

Apostrophe
ad origenem.

Quod præ-
fente habi-
ta est ora-
tio.

Procedit:

αὐτὸς ὁ
θεὸς λό-
γος.

Grati ani-
mo studio
ad docendū
animatur.

Contra in-
gram.

si aliter non potest agendis saltem verbo gratijs rependere non conari, aut mente capti, & sensum beneficiorum non habentis est hominis, aut immemoris: cui verò & sensus, & cognitio est beneficiorum, nisi memoriam conseruet in posterum, nisi gratiam etiam aliquo modo referat bonorum auctori, iners ille est, & ingratus, ac impius, eius criminis reus, quod nec magnus, nec parvus ignoscat: quippe qui, si quidem magnus est, & magnificus, magna eius beneficia in ore, cum omni gratiarum actione atque honore non gerat: sin parvus, & despicibilis, non omni tamen studio laudet ac celebret, non magnorum tantum, sed paruorum etiam munerum largitorem. Et à magnis quidem, animique facultate præstantibus, tanquam ex maiore opum copia, magnisque diuitiis, maiores atque illustriores benefactoribus laudes pro viribus reddi necesse est: paruos autem, & in angusto constitutos, nec ipsos negligere, aut segniores esse conuenit, nec animis cadere, quasi nihil dignum, perfectumque adferre possint: sed velut pauperes quidem, at tamen gratos, non eius, quem honorant, sed suam facultatem metientes, ex præsentis commoditate honores deferre; gratos illos fortasse, & iucundos ei qui honoratur, nec inferiore apud eum loco, quam si magna quæque ac multa offerrentur, futuros; si maiore cum alacritate, synce-roque & integro animo deferantur. Sic enim in sacris litteris legere est, paruam quandam & pauperem fœminam, vnà cum diuitibus & potentibus, qui ex facultatibus suis magna & opima offerebant, solam quidem parua & minima, sed omnia tamen, quæ habebat, contulisse, & maioris muneris testimonium laudemque retulisse. Non enim exte-ræ, opinor, rei quæ data est, quan-titate, sed ipso offerentis animo ac proposito æstimandam muneris dignita-tem, magnificentiamque diuinæ litte-ræ censuerunt. Non igitur omnino re-fugere nos oportet, inani metu, ne gra-tiæ cum beneficijs non adæquentur: sed contra potius audere, atque omnia co-nari, vt si non pares, quos saltem possumus honores rependamus, quod si fortè non omnino rem assequatur, partem cer-tè aliquam pertingat oratio, atque om-nimodam ingrati animi labem deuitet.

Lec. 11.

A εἰ καὶ μὴ δι' ὅπως δυνάστη, ἀνθρώπων γυνὴ τῆς
ἀφ' ὧν λόγων, ἢ αἰσίου πάντι καὶ αἰσίου
τῆς ἀνθρώπων, ἢ ἀνθρώπων, ὅτι ὅ καὶ αἰσίου
σις, καὶ γὰρ οὗτοι ὡς ἐπὶ καλῶς προσεχόμενοι,
πρὸς τὸν εἰ μὴ καὶ μὴ μὴ ἀφ' ὧν εἰς τὸν
ἐπὶ τὰ χρόνον, εἰ μὴ καὶ αἰσίου πρὸς καλῶς
τῆς ἀφ' ὧν τῆς ἀνθρώπων, ἀφ' ὧν εἰς, καὶ αἰ-
σίου, καὶ αἰσίου, ἀφ' ὧν τῆς οὐ συνη-
τὰ οὐτε μεγάλη, οὐτε μικρά. εἰ μὴ μὴ
ἡς ἐστὶ καὶ μεγάλοις, οὐκ ἀπὸ τόμα φέρων
σιὼ πάση ἀνθρώπων καὶ πρὸς, τῆς μεγάλης
B αὐτῆς ἀνθρώπων. εἰ ὅ μικρὸς, καὶ ἀνθρώπων
πρὸς, οὐκ αἰσίου καὶ ἀνθρώπων πάση τῇ αὐτῇ
δυνάμει τὸν, ὅ μεγάλην μόνον, ἀλλὰ καὶ μι-
κράν ἀνθρώπων. τοῖς μὴ οὐ μὴ μὴ καὶ ἀφ' ὧν
δυνάμει ψυχῆς, οἷα δὲ ἐκ πλείονος
πρὸς καὶ μεγάλην πλείονος, μὴ καὶ καὶ φι-
λοπρότερος αἰσίου ἀποδίδου τοῖς ἀν-
θρώπων, τῆς καὶ δυνάμει ἀνθρώπων τοῖς δὲ μι-
κροῖς καὶ ἐκ τῆς καλῶς, ὅ αἰσίου ἀνθρώπων.
ὅ αἰσίου ἀνθρώπων πρὸς. ὅ αἰσίου ἀνθρώπων, ὡς
ὅ αἰσίου φέρων, ὅ αἰσίου δυνάμει: ἀλλ'
C οἷα πλείονος μὴ, ἀνθρώπων ὅ, ὅ τῆς ἡ-
μῶν, τῆς δ' αὐτῆς δυνάμει μὴ ἀνθρώπων,
ἐκ τῆς πρὸς δυνάμει αἰσίου τῆς τι-
μας, ἀφ' ὧν ὅπως ἐστὶ καὶ ἀνθρώπων
τῆς ἀνθρώπων, καὶ οὐκ ἐκ δυνάμει καὶ πρὸς
αὐτῆς τῆς μεγάλων καὶ πολλῶν, εἰ σιὼ πρὸς ἀν-
θρώπων μὴ καὶ γὰρ πρὸς ἀνθρώπων ὅλο-
κληρά. οὕτως ἐκ ἰσίου βίβλιν φέρων, ὅτι
δὲ μικρὸς καὶ πρὸς γὰρ αἰσίου πλείονος καὶ
δυνάμει, οἱ πρὸς φέρων ἐκ τῆς πλείονος μι-
γάλα καὶ πολυτελή, μόνον. μικρὸς μὴ καὶ ἐκ τῆς
κα, πρὸς τῆς ὅπως τὰ ὅπως αὐτῇ συμβολομέ-
νη, τῆς πλείονος δυνάμει μὴ ἀνθρώπων ἀνθρώπων
καλῶ. ὅ γὰρ οἱ μὴ, ὅ πρὸς τῆς διδόντος ὅπως ὅ-
πως ἐκ τῆς, τῆς πρὸς ἀνθρώπων γὰρ μὴ, μὴ καὶ
καὶ ἀνθρώπων τῆς φιλοπρῶν καὶ τῆς μεγαλο-
πρῶν, ὅ ἰσίου λόγος ἐκ τῆς ἀνθρώπων. ὅ πρὸς
ὅπως ἡμῶν ἀνθρώπων πάντι πρὸς διδόντος τῆς
μὴ ἐκ τῆς ἀνθρώπων τῆς ἀνθρώπων.
ἀλλὰ πρὸς τῆς πλείονος καὶ πρὸς. εἰ ἐκ
μὴ τῆς ὅπως, τῆς γὰρ δυνάμει πρὸς φέρων, ὡς
ἐκ αἰσίου ἡμῶν. εἰ πρὸς τῆς πλείονος ἀνθρώπων
ων, τῆς ὅπως μὴ γὰρ τῆς ἡμῶν ὅ λόγος,
τῆς πρὸς τῆς ἀνθρώπων δυνάμει ἀφ' ὧν ἀφ' ὧν.

ἀρετῶν γὰρ ἀληθῶς ἡ πρῶτη λαὸς σωπῇ, ὅ-
 πο πρῶτον τῶ τῷ μὴ διῶκεται ἄξιον π λεί-
 γαν παρεκλύμματα, ὁ γὰρ δὲ ἡ πείρα ἡ
 παρὰ τὰς ἀποδοὺς αἰεὶ, καὶ ἡ πῶν τῆς ἀξίας
 διῶκεται τῷ πῶν χάρις αἰαφύουτος ἡ. οὐ γὰρ
 ἡ μὴ κατ' ἀξίας οἷος τέ εἰμι λέγειν σωπῇ-
 σιμη. ἀλλ' εἰ ἀποπλήσω πρῶτον ἄ μοι διῶκα-
 ῖν ὅτι, καὶ ἀμνησῶμαι. ἔγω δὲ μοι ὁ λόγος
 ὅτι γρηγορεῖς, Θεὸς μὲν τῶ τῶ ὅλων, οὐκ
 αὐ ἐθαλάσσωμαι λέγειν. καὶ τί γὰρ ἐκείνου ἡμῶν
 πᾶσαι μὲν αἱ τῶ ἀγαθῶν δόξαί, ἐκείνου δὲ
 καὶ ἡμᾶς τῶν ἀγαθῶν ἡ ὑμῶν καὶ αἰών,
 δόξαται γὰρ. ἀλλὰ γὰρ οὐδ' εἰ ὅλοι ἐ-
 μνησῶν, μὴ οἷος μὲν ἡμῶν εἰμι βέβηλος καὶ
 ἀκατάρτος, αἰαμεμυγμένος καὶ πεφυρμένος
 πρῶτον, καὶ ἀκατάρτων κακῶν γυμνὸν δὲ
 αὐτὸν ὅτι κατὰρτῶται λαμπρότατον τε καὶ
 εὐχρινέστατον, καὶ ἀμνησῶμαι πρῶτον χείρονος.
 ὅτι εἰ ὅλοι φημι γυμνὸν, ὡσπὲρ πᾶσι γυμνο-
 τον φέρων ὅτι οὐδὲν, φέρωμι δὲ τι πρὶ ἐμῶν
 τῶ δυνάμει ἄξιον εἰς πᾶσι καὶ ἀμνησῶμαι τῶ
 πρῶτον ἡ γὰρ καὶ αἰών. ὅτι ὅτι ἰδία ἐκα-
 στος πῶποτε, ὅτι καὶ ἄμα πρῶτον, ὡσπὲρ ἐν καὶ
 ταῦτα ἡμῶν πρῶτον κατὰρτῶται. αὐτὸν μὲν ἐκ-
 σῶται, παρὰ αὐτὸν ὅτι οὐδὲν ὡσπὲρ πολλοί, ἀ-
 δόξα ἐν πρῶτον, καὶ μὴ ὅτι τῶ συμφώνως
 ἀξίως αὐτὸν φημι πρῶτον διῶκεται. ὅτι γὰρ τῶ αὐτῶ
 δημιουργῶν καὶ ἀγαθῶν πᾶσι ἀξίως καὶ ὅλοι
 κατὰρτῶται εἰ ὅτι τε εἰπῶν, καὶ ἀξίως πρῶτον αὐτῶ
 δυνατῶν. αὐτῶν ὅτι δυνάμει ἐνεκὸν ἡς ἡξίως
 ὅτι πρὶ ἀγῶν, πρὶ αὐτῶ ὅτι λαβῶν, ὅτι ἐὰν ὅ-
 πως αὐτὸν ἀλλότι μείζον πρῶτον ἀπορήσας εἰς δι-
 γρηγορεῖς αἰαθῶν.

Ἀλλὰ τὰ μὲν εἰς τὸ πρῶτον βασιλεία καὶ κηδε-
 μόνια τὸ διαρκῆ πᾶσι πάντων ἀγαθῶν, ἀφ-
 μίας καὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ πᾶσι τὸ ἀδινῶν ἡμῶν
 ἰωμῶν, καὶ ὅτι οὐδὲν αἰα πᾶσι μόνον δυναμῶ-
 νος ὅτι οὐδὲν ὡσπὲρ πᾶσι τῶ ἡμετέρων ψυ-
 χῶν καὶ σωτῆρι, τῶ πρῶτον ἡμῶν λόγῳ, τῶ
 πᾶσι δημιουργῶν καὶ κυβερνήτη, αὐτῶ μόνον ὅ-
 ὅτι τῶ αὐτῶ, καὶ ὅτι πᾶσι ἰδία τῶ ὅτι ἐκείνου,
 καὶ ἀδύνατον ἄμα διῶκατον ὅτι ἀναπέμπειν διηγε-
 καὶ καὶ ἀδύνατον ὅτι παρὰ τὰς ἀγαθῶν, ὅτι
 αὐτῶ ἡ δυνάμει αὐτῶ, καὶ ἡ αὐτῶ τῶ πᾶσι τῶ ὅλων
 καὶ ὅτι αὐτῶ καὶ διῶκαται. παρὰ δὲ, καὶ ἐν αὐτῶ αὐ-
 καὶ παρὰ αὐτῶ ἀτεχνῶς ἡμῶν, ὅτι ἐν ὅπως ἡ

A Improbum enim reuera est pertinax si-
 lentium, plausible quodam velotectum,
 quasi nequeat quicquam pro dignitate
 pronunciari: ingenui autem, probique
 semper est animi, referendæ gratiæ co-
 natus, quamvis infra merita sit facul-
 tas eius, qui gratiam refert. Neque e-
 nim si pro dignitate dicere non possim,
 propterea silebo: sed ubi omnia quæ
 possum præstitero, iure gloriabor. Esto
 itaque mea hæc oratio charisteria, hoc
 est, gratiarum actionis: erga Deum sa-
 nè vniuersorum, dicere non ausim. Et
 enim ab illo quidem omnia nobis bo-
 norum initia sunt; ab eo nos agenda-
 rum gratiarum, & hymnorum, ac lau-
 dum primordia ducere oportet. Sed ne
 si quidem me totum, non qualis nunc
 sum, profanus & impurus, & tetto
 atque immundo malo conspersus & per-
 mistus; sed nudum ac purissimum, cla-
 rissimumque & sincerissimum, & ab
 omni labe alienum: nec si totum, in-
 quam, nudum me velut recens natum
 offeram, dignum à me tamen vllum in
 precium & compensationem, omnium
 principi & auctori munus attulerim:
 quem nec priuatim singuli, nec simul
 vniuersi, non si in vnum, idemque pu-
 ra omnia coalescant, & à se ipsis disce-
 dentia, ad eum tota conuertantur, vno
 spiritu, vnoque & consono sensu con-
 iuncta, dignè vnquam venerari ac lau-
 dare queant. Quod enim de Deo ho-
 mo quispiam rectè cogitare, ac perfe-
 ctè (si dici fas sit) loqui pro dignitate
 possit; pro hac ipsa facultate, qua orna-
 tus est, quam non ab alio vllò, sed ab
 ipsomet accepit, nihil vtique aliunde
 habere potest maius, quod ad gratia-
 rum actionem retribuatur.

Sed nos laudationes quidem & hym-
 nos in omnium Regem & moderato-
 rem, perennem fontem omnium bo-
 norum, ei, qui & in hoc ipso infirmi-
 tatem nostram sanat, & quod deest ex-
 plere solus potest, relinquamus, præ-
 sidi, inquam, animarum nostrarum ac
 Saluatori, primogenito eius Verbo,
 omnium conditori, & gubernatori, i-
 psi soli pro se ipso, & pro omnibus pri-
 uatim ac vniuersè facile est assiduas at-
 que perpetuas gratias agere: quia cum
 sit ipsa veritas, & ipsa patris vniuerso-
 rum & sapientia & potestas: adhæc &
 in ipso & cum ipso verè atque omnino
 coniunctus, nullum est periculum, ne

Deo per
 gratia re-
 fert non
 possit.

Probatio
 tim quod
 ante dixit.
 Deo gra-
 tias referri
 non posse.

Deum de
 gaudio
 solum filium
 non.

vel per obliuionem vel insipientiam, aut prae imbecillitate aliqua, ac si quis ab eo seiunctus & alienus esset, vel assequi laudationis modum nequeat, vel ut assequatur quidem, volens tamen, quod nefas est dicere, patrem sua laudatione destituat: cum ei soli sit in promptu perfectissimè omnes congruentium illi laudum numeros adimplere; quem ipse omnium pater vnum secum faciens, per ipsum tantum-non seseipsum circumambiens, æquali vsquequaque cum sua virtute quodammodo honoret, & honoretur: quod quidem primus, solusque ex omnibus sortitus est vnigenitus eius, qui in ipso est, Deus Verbum. reliqui autem omnes ita duntaxat grati & pii esse possumus, si in eo solo pro omnibus in nos à patre profluentibus bonis omnem dignæ gratiarum actionis conatum offeramus: vnam pietatis viam hanc esse confitentes, si omnem memoriam per * ipsum conditori atque auctori omnium dedicemus. Quamobrem perpetua quidem illa, quæ in omnibus elucet, quæ in maximis & minimis nostri curam gerit, & hucusque prouecta est, prouidentia dignus ille, atque ad gratiarum actionem, hymnosque sufficiens perennis sermo concedatur; ut qui perfectissimus ac viuens, & ipsius primæ mentis animatum * verbum existat: noster verò hic sermo sacro huic viro, vni inter omnes mortales potissimum, * charisterius esto: ac si quid alius porro de ijs, qui non cernuntur, diuinioribus, & hominum curam gerentibus, loqui velim, huic etiam, qui me à puero, magno quodam iudicio regendum, educandūque sortitus est, sacer Angelus Dei: qui pascit me ab adolescentia mea, ut ait ille Deo * carus vir, suum ipsius videlicet intelligens. Verum hic quidem, qui magnus erat, congruenter maximum quæpiam, siue alium, quisquis ille fuit, siue ipsum fortasse magni consilij Angelum, communem omnium Saluatorem, solum iam perfectionis gratia custodem adeptus, hoc equidem manifestè nescio: attamen suum ille magnum quendam, quicumque tandem esset, & cognoscebat, & prædicabat. Nos verò, præter communem omnium gubernatorem, hunc etiam, quisquis est priuatim prædagogus noster, qui te ipsa pueri & infantes sumus. Qui cum in cæteris om-

Per ipsum, scil. verbū conditori, hoc est, Patre dedicatum est offeramus.

λόγος ἡ ψυχή.

χαρακτήριον.

ἄγγελος τοῦ θεοῦ ὁ ἀγίος.

Gen. 48.

Isaiah.

Διὰ τὴν λήθην, ἢ ἀσέβειαν, ἢ ἄλλαν ἀδυναμίαν ἡμῶν ὡς ἀπεξενωμένοι αὐτῷ, ἢ οὐκ ἐφίξετο τῇ δυνάμει τῆς δυνάμεως, ἢ ἐφίξετο ἡμῶν, ἐκὼν δὲ, ὃ μὴ θάμιν εἰπῶν, ἐκείνη τὴν πατέρα ἀνέβημεν. μόνος γούτω δυνατὸν ὃν τελειότατον πάντων ἀποπληρώσαι τὴν ἀξίαν τῇ αὐτῷ προσοκρίσει αἰνῶν. ὃν πᾶς αὐτὸς ὁ τῷ ὅλῳ πατὴρ ἐν πρῶτῳ αὐτῷ πεποιθμένος, δι' αὐτὴν μονογενὴ αὐτὸς αὐτῷ ἐκθεῖται, τῇ ἴσῃ πᾶν τῇ δυνάμει τῇ αὐτῷ ὑποπῶν πᾶσι πρῶτον καὶ πρῶτον. ὅθεν πρῶτος καὶ μόνος, ἔχων ἑλκεῖν ἐκ πᾶν τῶν τῷ ὄντων, ὁ μονογενὴς αὐτῷ, ὃ ἐν αὐτῷ Θεὸς λόγος. τῷ δῶν πᾶν τῶν ὄντων μόνον ἀνταρῶν καὶ διδοῦν ἐῖ) δυνάμει, εἰ ἐπ' αὐτῷ φέροντες μόνον ἀπὸ πᾶν τῶν τῷ πᾶσι τῷ πᾶσι ἐκείνῳ ἀγαθῶν, πᾶν δυνάμει τῆς ἀξίας ἀγαθίας ἀγαθίας ἀγαθίας. μῆλας ὁδὸν διδοῦν τῷ πᾶσι ἐκείνῳ ὁμολογησάμεν, πᾶν δὲ αὐτῷ πᾶσι μνήμεν, τῷ τῷ ὅλῳ αἰνῶν. διὸ δὲ τῆς μᾶλλον πᾶσι ἀγαθῶν πρῶτος ἐν τῷ μεγίστῳ καὶ ἐν τοῖς ἐλκεῖν κηδομένης ἡμῶν, καὶ εἰς τῷ τῷ πᾶσι ἀγαθῶν, ἐκείνῳ ἀξίῳ ἀγαθῶν ἐῖ) λόγος εἰς ἀνταρῶν καὶ ὁμολογησάμεν. ὁδὸν, τελειότατος ὢν καὶ ζῶν, καὶ αὐτῷ τῷ πρῶτῳ τῷ λόγῳ ἐμψυχος ὢν. ὃ δὲ ἡμέτερος ὢν, ἔστω ἀγαθῶν ἀνταρῶν καὶ πᾶν τῶν μάλιστα, τῷ ἀνδρὶ τῷ ἱερῷ τῷ δὲ. εἰ δὲ καὶ περαιτέρω μεληγερῶν ἐθέλωμεν καὶ τῷ ὅλῳ φανομένῳ καὶ, ἡσυχῶν δὲ, καὶ κηδομένην ἀνταρῶν, τούτω ὅς με ἐκ παιδῶν κείνῳ πᾶσι μετὰ ἀλλήλους οἰκονομεῖν τε καὶ πᾶσι ἀγαθῶν καὶ ὅτι ἐπὶ αὐτῷ ἐκκληρώσατο, ὃ ἱερὸς ἀγαθῶν Θεὸς. ὃ πρῶτος με ἐκ νεότητός μου, φησὶν ἐκείνῳ ὁ Θεὸς φίλος αὐτῷ πᾶσι αὐτῷ λόγῳ. διὰ τὸ δὲ. ἀλλ' ὃ μὴ μέγας ὢν, ἀγαθῶν μάλιστα πᾶσι ἢ ἄλλοι ὅς ἐκείνῳ ἢ, ὃ καὶ αὐτῷ ἴσως τῷ τῷ μετὰ ἀλλήλους βουλήν ἀγαθῶν, τῷ κηδομένην πᾶν τῶν σωτῆρα, ὃν τελειότατος μόνος ὢν φύλακα αὐτῷ ἐῖ) κληρονομήσας, οὐκ αἶδα τῷ σιφῶν. πᾶν ὃ μὴ, τῷ ἐκείνῳ μέγας πᾶσι, ὅς ὡς ποτ' αὐτῷ ἢ, καὶ γινώσκω καὶ ἀγαθῶν. ἡμῶν δὲ πρῶτος ἐκείνῳ καὶ πᾶν τῶν ἀνταρῶν καὶ κηδομένην, καὶ τῷ ὅς ὡς ποτ' ὅτι ἰδὲ παιδαγωγὸς ἡμῶν ὢν τῶν ὄντων. ὅς τῷ ἄλλῳ πᾶσι πᾶσι

ἀγαθὸς ὢν ἔσθ' ἐκ καὶ κηδεμένων ἐμῶν, (οὐχὶ ἐμοὶ ἢ πρὶ τῷ ἐμοὶ παροσχόντων φίλων· τυφλοὶ γὰρ ἡμεῖς καὶ μηδὲν τῷ ἐμπαροσχόντι ὁρώμετες, ὥστε καὶ κρίναι διώσασθαι τῷ δέοντι· ἀλλ' ἢ αὐτοὶ παροχομένοις πάντα τὰ πρὸς ὑφέλκασιν τῆς ψυχῆς ἡμεῖς, συμφέρον τῇ κατεφάρταται.) πάλαι τε καὶ νῦν ἐπὶ ἐκτερέφει τε καὶ χρεωργαί. καὶ δὲ πρὸς πᾶσι τοῖς ἄλλοις, καὶ σπουδαίαν μοι τῶν ἀνδρῶν ἑστέον. τὴν δὲ καθ' ἑαυτὴν διδασκάντων, ἀκροατοῦσάντων, οὕτως γὰρ καὶ αἱματὶ μου ἀνδραγαθίαν τῇ παροσχόντι, οὕτως ἄλλως παροσχόντι, ἢ ὅντα πρὸς τῷ πλησιοχώρῳ, ὅτε καὶ ὁμοεθνή ὅλως. ταῦτα δὲ ἂν πρὸς φιλίας καὶ ἐνώσεως τοῖς πολλοῖς τῷ αἰδεσθῆναι γίνεσθαι· ἀλλὰ σπουδαίοντα εἰπεῖν, ἀγνώστους, ἀλλοτρίους, ἀπεξενωμένους, ἀλλήλων ἀφ' ἑαυτοῦ πάμπολυ, ὅσον μέγα ἔστι καὶ ὅρη, καὶ πλάμεις διείργει ἡμεῖς, ὑπὸ τῇ θείᾳ ὄντως καὶ ὁφείας παρομηθείας εἰς ταῦτα ἀγαθόν, τῷ θεῷ ἐμοὶ σπουδὴν ταύτην ἐμνημονεύσαντο. ἀνῶν τῶν παρομηθούμενος οἱμοὶ ἐκ παλαιῆς ἡμέρας καὶ αἰσθητικῆς. πῶς ὅμως καὶ αὐτὸ εἶναι διεξιέναι, ὅχι ἀκριβοῶς γινώσκοντες καὶ μηδὲν ὁρῶμεν πειρωμένους· ἀλλ' εἰ καὶ ταῖς πολλὰς πρὸς αἰδεσθῆναι, ὁλίγον τῷ καθ' ἑαυτὴν μνημονεύει ἐτελέσασθαι. αἰσθητικῇ γὰρ αἱ παλαιαὶ ἐκ ἡμετέρας, ἡσυχία ὑπὸ γονεῦσι καὶ πατρίᾳ ἔστι τὰ πεπλατυμένα· ὡς ἡμεῖς ἐλθόντες ἡμεῖς, ὅτε ἄλλος οἱμοὶ παροσδοκῶν, ὅτε καὶ ἐμοὶ ἐλπίς τις ἦν πατρίδ' ἡμεῖς ὅντι καὶ ἀλόγῳ, ὑπὸ πατρίδ' ὅτι δασιζόμενοι. εἴτα παλαιὰ ἀποβολὴ καὶ ὁρῶμεν, ἢ δὲ μοι πάρα καὶ ἀρχὴ τῇ ἀληθείᾳ ἐπιγνώσεως ἡμῶν. ὅτε γὰρ παλαιὸν ὅτι τῷ θεῷ καὶ ἀληθείᾳ μετατέθειντο λόγοι, ἐκ οὗ ὅπως, κατεπεσάντο μετὰ πολλοὺς ἡμετέρας. ὡς γὰρ ἐμοὶ κρίσις ἡμῶν, ὅντι παρὰ σεκαδεκαετῇ; πλὴν ὅτι ἐκείνους πῶς ὁπιδιμῶν μὲ μοι ὁ ἱεὺς ὅτι λόγος ἡμετέρας ἀδύτης, οἷα δὲ ἀρχὴ πληρωμένη καὶ καὶ πρὸς αἰδεσθῆναι λόγους, ἐπεὶ μοι δ' ὅμως τῷ παλαιῷ. ὅτι καὶ οὐ μακρόν, εἰ μὴ πάλαι νῦν γὰρ ἀδύτης ὁμοῦς ἐγὼ, σύμβολοι ἡμετέρας τῇ ἱεράς καὶ θαυμαστῆς καὶ ἐμὲ προνοίας, τῷ σπουδαίῳ ταύτην, ὅπως τῆς ἑτέρας διηγεσθαι μῆνιν, ἵνα τὰ μὲν φθάνοντα πάντα τῷ τῷ ἡλικίας, ὅσα πλάτης ἦν ἔργα, ἡμετέρας καὶ ἀληθείας παλαιὰ διδομένα ἡμῶν. μὲν μαίτην ὅτι ἱεὺς

Abibus bonus semper nutritor & curator meus fuerit, (nec enim mihi, aut cuiquam ex affinibus meis, qui caeci sumus, & nihil eorum, quae ante pedes sunt, videmus, ut conueniens aliquid discernere possimus; sed ipsi omnia ad animae nostrae utilitatem prospicienti, quod utile & bonum est, statim apparet) ut olim me, ita nunc quoque alit, & erudit, ac manu ducit. tum praeter alia omnia, coniungi mecum hoc viro, quod omnium certe summum est, & cum eo versari fecit: qui nec genere, nec sanguine villo coniuncti, nec aliter necessarii, aut vicini, neque populares omnino eramus; quae scilicet amoris & coniunctionis vincula inter alios esse solent: sed ut paucis dicam, ignotos, alienos, peregrinos, ab inuicem longè disiectos, quanta scilicet regionum, & montium ac fluminum spatia nos diuidunt, diuina verè sapientique prouidentia vnum in locum perducens, salutarem mihi congressum hunc conciliauit: hunc ipsum mihi à primo, ut reor, ortu & educatione diuinitus procurans. Quonam autem pacto, longum esset commemorare, non solum si accuratè omnia persequi, nihilque omittere studeam, sed quamuis multa passim praeteriens, pauca summam referre velim. Prima enim educatio ab ortu ipso sub parentum cura fuit; & patrij mores erant: à quibus liberatum iri me, neque alius, opinor, quisquam sperasset; neque mihi spes vlla erat, puero adhuc & rationis experti, sub patre supersticioso. Secuta deinde est patris amissio, & orbitas: quae mihi fortasse cognoscendi veri initium fuit. Tunc enim primum ad salutare, verumque Verbum transij, nescio quo pacto, coactusne potius, an volens. Quodnam enim iudicium mihi erat, quatuordecim annos nato? Ceterum ex eo tempore, aduenire mihi hic facer rationis usus coepit, quasi perfecta iam communi omnium hominum ratione, aduenit sanè tum primum. Quod equidem non paruum, si minus olim, nunc certè ratiocinans, sacra & admirandae erga me prouidentiae signum duco: hunc rerum decursum intuens, annis ita distinctum, ut praecedentia hanc aetatem omnia, quotquot fuerunt, erroris opera, infantiae & rationis inopie tribuerentur; nec sacra incassum

1. Reg. 7.
Proverb.

Gratia a-
git Augu-
stus quod ab eo
deditur sit
ad Origē-
nem.

Gregorius
genitū pa-
trē suū.

Gregorius
decimo
quarto an-
no,
Patrem de-
misit.

*Vult dicere
rationem illam
divinam, seu Verbum
adiuvante,
humanam
verò fuisse
adiutam.*

*Rhetoricorum
magister, ut
studii Rhetorice
operam navet.*

*Divinum
pedagogum.*

*Latinam
linguam
adjuvante, &
legum.*

verbi ratio animæ nondum rationis com-
poti daretur : rationis verò iam capaci
quamvis non divinæ, puræque ratio-
nis ; ac timoris certè secundum hanc
rationem, illius expertus non esset : sed
simul cum humana, divina quoque in
me inciperet ratio. dum hæc quidem
adiuvabat potestate mihi sanè inexpli-
cabili, sed ipsius propria : illa verò ad-
iuvabatur. Quod necum dum reputo,
læticia simul ac timore perfundor : læ-
tus scilicet propectu ; timens autem,
ne tantis beneficiis affectus, à fine ni-
hilominus aberrem. Sed enim nescio,
quo pacto in hac parte, dum admira-
bilem nostræ ad hunc virum profectio-
nis dispensationem narrare liber, lon-
giorem moram mihi traxit oratio : quæ
prius tamen vel paucis dictis, ad hæc
sequentia properabat ; non quasi debi-
tas laudes ei, qui sic dispensavit, red-
dere parans, aut gratiarum actionem,
aut pietatem ; (ne importuni simus sic
appellantes, dignumque nihil adferen-
tes :) sed tanquam simplicem narratio-
nem, confessionemque, aut aliquid
huiusmodi nominum instituens. Visum
est ei, quæ sola ex parentibus superstes,
curam nostri gerebat, matri ; ut alijs
imbutus litteris, quibus pueri solent
non obscurè nati, aut educati, ad Rhe-
torem etiam accederem, tanquam Rhe-
tor futurus. & quidem frequentabamus,
rhetorésque nos breui futuros dicebant,
qui cum ita indicabant. Hoc verò ego
dicere nec scirem, nec vellem : ratio
quippe horum nulla erat ; nec funda-
mentum adhuc vllum causarum, quæ
huc ducere nos possent. Sed peruvigil
ille diuinus pædagogus, verusque cu-
rator, nec domesticis cogitantibus, nec
meipso desiderante adfuit, cuidam sug-
gerens ex meis magistris, qui Roma-
nam linguam docere me iussus erat ;
non ut ad summum eius culmen pertin-
gerem, sed ne rudis prorsus, ignarus-
que huius linguæ forem. Erat autem
ille Legum non imperitus. Quare hoc
in animum inducens, auctor mihi fuit,
ut ipso docente Romanas leges addi-
scerem. ac enixè quidem id agebat vir
ille ; ego verò parui, vltro potius gra-
tificandi studio, quàm quòd artis eius
amator essem. Qui cum auditorem me
suscepisset, studiosè docere me cœpit.
quiddam autem effatus est, quod mihi
re ipsa verissimum euasit : maximum

A πῶς δὲ δὴ λόγῳ, ψυχῇ ὁσὲν παλαίω. λόγῳ
καὶ ὅτι ἡδὴ ἡλικία, εἰ καὶ μὴ λόγῳ καί, κα-
ταρῶ, φέρεται γὰρ τῷ καὶ τῷ λόγῳ τὸν δὲ, μὴ ἔ-
ρημος ἦ· ἀλλ' ὁμοῦ ὅτι ἀνδρῶν πινος καὶ ὁ ἦτος
ἀφ' ἧται ἐν ἐμοὶ λόγῳ· ὁ μὲν, βουθῶν, τῇ ἀνέ-
κτω μὲ ἐμοὶ, οἰκία καὶ αὐτῷ διωάμει. ὁ δὲ, βου-
θούμνος. ὁ δὲ λογίζομαι, ἀφ' ἧται ὁμοῦ
καὶ δέοις ἀναπίνωσι με μεγαλυνόμενοι μὲν, τῇ
παραγωγῇ, φερέμενοι δὲ, μήτη καὶ πινῶν
ἀφ' ἧται, τῷ τέλει ὁμοῦ σφαλα. ἀλλὰ γὰρ
οἷα οἱδ' ὅπως ἐπεφύδαί μοι τὰ δὲ τὰ μὲ-
ρῶ ὁ λόγῳ, τὴν θαυμαστὴν οἰκισμῶν παρῶ
τῇ ἀνδρῶ τὸν δὲ ὁδῶ διηγήσασθαι ἡλὼν. αὐτῶ-
ν καὶ ὅμοις παρῶν καὶ βραχυλογούμενος
ὅτι τὰ δὲ τὰ ἐξῆς, οἷα ὡς ἀφ' ἧται ὁφείλο-
μεν τὰ ὅπως οἰκισμῶν ἀποδίδει, ἢ
ἀφ' ἧται καὶ ἀφ' ἧται. (μὴ φοβούμενοι μὲν
ὅπως ὁνομάζοντες μὲν, ἀφ' ἧται δὲ λέγοντες ὅ-
τι·) ἀλλ' ὡς διηγήσιν καὶ ὁμολογίαι, ἢ τῇ τῇ
ὁφείλομεν τῶν τῶν ὁνομάζοντες μὲν, ἐδόκει
τῇ μὲν ἐν τῇ γένει καὶ ἧται ἡμῶν πῶς
ἀφ' ἧται μὲν τ' ἀλλὰ ἐν παιδευόμενοις,
οἷα παρῶν οἷα ἀφ' ἧται δὴ καὶ φησὶ καὶ
παραφόμενοι, φησὶ καὶ ῥήται, ὡς δὲ ῥήταις
C ἐσομένοις. καὶ δὴ ἐφ' ἧται μὲν, καὶ ῥήταις μὲν
οἷα εἰς μακρὴν ἔσομαι ἡμῶν ἔλεγον, οἱ τῶν
κρίνοντες ὅπως. οἷα ἔγωγε τῶν λέγει ὅτι οἱ-
δα, ὅτι αὐτῶν ἡλικία μὲν λόγῳ ὅτι ὁσὲν ἐν τῶν
τῶν, ὁσὲν πινος καὶ ἀφ' ἧται· ὁσὲν πινος τῇ δὲ φέ-
ρῶ ἡμῶν διωάμειν αἰτῶν. ἀλλὰ γὰρ ἀφ' ἧται
πινος ὡς ὁ ἦτος παιδαγωγός, καὶ ἀφ' ἧται καὶ
μὲν, ὅτι τῇ οἰκίῳ ἀφ' ἧται μὲν, αὐτῶ καὶ
ἐμοὶ αὐτῶ πινος μὲν, ἐπ' ἧται, συμβαλὼν
τῇ τῇ ἐμῶν διδασκάλων, ἀλλὰ πινος Ρω-
μαίῳ φησὶ ἐν παιδευόμενοις με πεπαιγμένῳ·
οἷα ὡς ἐπ' ἀφ' ἧται ἔξοντα, ὡς δὲ μὴ ἀφ' ἧται
D εἴλω πάντα καὶ τῶν τῶν φησὶ, ἔτι καὶ
ἐμοὶ οἷα ἀφ' ἧται ὡν. τῶν ὅτι τῶν βα-
λὼν, παρῶν ἐμῶν με δὲ αὐτῶ τῇ Ρω-
μαίῳ ἐμῶν ἐμῶν ἐμῶν. καὶ ἀφ' ἧται
καὶ τῶν ἐμῶν ὁ αὐτῶ ἐμῶν, καὶ μὲν
τῇ ἐμῶν, τῶν μὲν μὲν ἡλικία
πινος, ἢ τῇ τῶν ἐμῶν ὡν. ὁ δὲ με
ἀφ' ἧται ἀφ' ἧται, φησὶ μὲν διδά-
σκειν ἡλικία. ἐμῶν ἐμῶν δὲ πινος, ὁ μὲν ἀ-
ληθῆτα πάντων ἀφ' ἧται· μὲν ἐμῶν

αὐαί μοι ἐφόδον. (τὸ γὰρ τὸν ὄνομα ἐκείνου ὡ-
νόμασιν.) εἴτε τις ῥήτωρ ἢ ἐν τοῖς δικαστηρίοις
ἀγωνισαμένων, εἴτε καὶ ἄλλος τις εἴη) θελήσασιν
ἢ μάθῃσιν τῷ νόμῳ. ὁ μὲν ὅπως ἀπεφθίγξα-
το, πίνων εἰς τὰ ἀνθρώπινα ἢ λόγον. ἐμοὶ δὲ
ἀπεχρῆς ὑποδύει ἡγοτέρα ὅτι πνοία, ἀποφοι-
τάσας ὁδοῖ, ἢ αὐτὴν ὑπολήψας. ἐπεὶ γὰρ ἐ-
ξεπαδιδουρήσω ἐκὼν καὶ ἄκων τις νόμος τοῖς
δὲ, δεσμοὶ μὲν πως ἥδη κατεβέβλυντο καὶ αἴτια
καὶ ἀφορμή ἢ ὅτι τὰδε ὁδοῖ, ἢ τῷ Βηρυτίων
πόλιν. ἢ δὲ, ὅς με κεῖν ἀποχέστα τῷ ἐσθλῷ
πόλιν Ρωμαῖκωτέροις πως, καὶ τῷ νόμῳ τοῦτον
εἴη) πεισυσσάτα παιδολήθειον. τὸν δὲ ἰσθλὸν τῶν
αὐδρα ἐκ τῆς Αἰγυπτίας ἐκ τῆς Αλεξανδρείας πό-
λεως, ἐνθα ἢ ἐστὶν ἔχων, ἐτυχε πρῶτον, καὶ
αὐτὸν ἐκείνῃ καὶ μεταμίσθῃ ὅτι τὰδε ὁδοῖ ὡ-
σπερ ἀπομνήσονται ἡμῖν, ἔπειτα πρῶτον.
ὅτι ἔχων καὶ αὐτὰ ἀπολογισάσας ὅτι οἶδα,
καὶ ἐκὼν πρῶτον. ὅς μεν ἄλλ' ὅπως γὰρ τῆς ἐ-
στάδε μοι ἀφίξεως ἐκ τῆς πρῶτης τῆς αὐδρα συμ-
πλοκῆς, ὅσον ὅπως ἀμείνων ἔω, ὅσον ὅτι
τοῖς νόμοις ἡμῖν, διωκτὸν οὐ καὶ ὅτι τὴν Ρω-
μαῖαν ἀποδημῶσαν πόλιν. πῶς οὖν καὶ τὸν ἐ-
ξεπορίασθαι, καθεστὴν με αὐδρα ἀδελφῆς ἐμῆς,
ὁ ὅτε δέχων τῷ Παλαιστίνῳ, τῶν τοῦ πρῶτου
ὡν ἐξ αἴφνης ἀγνοῖα μοῖτον κεχωρισμένῳ τῆς
ὁμοκρίτου, ἡ γὰρ ἐκείνῃ, συνεπείσθη. ὅσον
καὶ κεινῶσονται τῷ τῶ ἔδωκε δέχοντες πίνων.
νομικὸς γὰρ τις ἔω, καὶ ἐστὶν ἴσως ἐστὶ. ὅς δὲ ἐλ-
θὼν ἄμα αὐτῇ, ἐμῇ μὲν ὅσον εἰς μετὰ με-
τάπεμπτοι ἀπολήψας τὴν γυναικα, ἐπα-
ρῶς αὐτῆς καὶ ἄκων κεχωρισμένος, καὶ ἡμᾶς
δὲ ἄμα αὐτῇ συνεπείσθη. ὅσον ἐξ αἴφνης γυνῶν,
ὅσον οἶδ' ὅπως ἀποδημῶν μὲν, ἄλλ' ἐπὶ τῶν
πολλοὶ ἀποδημῶν ἢ πρὸς ἐκείνῃ ἀφ-
ρομένους ἡμῖν, ἐπὶ τῇ γραμμάτῃ φέρων ἐ-
πὶ τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν καὶ ἀφρομένους τὸν
αὐδρα, ἄλλ' δὲ καὶ ἡμᾶς συνεπείσθη. ὅσον
αὐτῇ. γυναικὸς μὲν καὶ τὰ καθεστὴν, καὶ
μάλιστα τῇ ἀδελφῇ. ὅπως μὲν ὅσον ἀγνοῖα
τῇ ὁμοκρίτῃ πρῶτον ὁδοῖ πρῶτον, ἢ, οἰ-
κίας αὐτοῖς καὶ τοῖς συγγενέσι ἡμῶν, καὶ ὅ-
σον μὲν τι ἔπειτα τῷ πρῶτον ἀφρο-
ξασμένοις, εἴ ὅτι τὴν Βηρυτίων ἐλθοῖσιν πό-
λιν, ἐκείνῃ τῇ νόμῳ μὲν ἀπομνήσονται, πρῶτον
τῇ γυναικὶ ἡμῶν ὅσον πρῶτον τῇ ἀδελφῇ

A scilicet mihi subsidium atque compen-
dium (hoc enim nomine appellabat)
seu Rhetor quispiam ex ijs , qui in fo-
ro & tribunalibus contendunt , seu a-
lius quis esse vellem , legum fore di-
sciplinam. Sic igitur ille effatus est ,
ad humana suam intendens orationem.
Mihi verò diuiniore , quam putabat,
afflatu quodam hæc vaticinatus vide-
tur. Postquam enim volens nolens
his legibus eruditus fui , mox inie-
ctum est quasi vinculum quoddam , &
causa , atque occasio ad has oras ve-
niendi , ciuitas Berytiorum : ea verò
non procul hinc sita ciuitas est Ro-
mani iuris , harum legum communis
schola & auditorium. Sacrum verò
hunc virum ab Ægypto ab Alexan-
drinorum vrbe , in qua domicilium
prius habebat , in hunc locum , ve-
luti nobis occursurum res alix trahe-
bant , & transferebant. Neque ego
sanè horum causas reddere noui , li-
bentiùsque præteribo : veruntamen
nondum mihi huc veniendi , & cum
viro congregiendi , causa adeo neces-
saria erat , qua possem per leges no-
stras ad Romanorum ciuitatem profi-
cisci. Quo ergo tandem modo id con-
cessum est ? Affinem meum , sororis
meæ virum , Palestinæ tum Præses as-
sumens repentè , solūmque & inuitum
à coniuge auellens , huc abduxit , au-
xilium ipsi futurum , administrationis-
que eius curas participaturum : Iuris-
peritus enim erat , & fortasse adhuc
est. Qui vnà cum ipso profectus , vo-
xorem , à qua separari se ægrè ferebat ,
haud multò post euocatam recepturus ,
& nos cum illa simul attracturus , di-
scessit. Statim ergo , nescio quomodo
nobis peregrinari quidem , sed alio po-
tius , quàm ad hæc loca pergere co-
gitantibus , miles adfuit , cum manda-
tis , vt sororem quidem ad virum ven-
turam ; nos verò cum illa vix socios
deduceret , gratificaturos utique affini ,
sed multo magis sorori ; ne aut minus
decenter , aut minus libenter viam ini-
ret : domesticis ipsis & cognatis hor-
tantibus , & non exiguum aliud quod-
dam operæprecium fore contendenti-
bus , si ad Berytiorum urbem , legum
illic studia peracturi veniremus. Omnia
ergo nos incitabant , tum erga sororem

Berytiorum
cum sym-
posium.

Origenes
causam
Palestina
migras
ad
Ægyptum.

Gregorius
affinis, as-
sumens præ-
sides
Palestinae.

Gregorium
legum causam
Berytiorum
missum, O-
rigenem
Cæsarea
offendit et
quo adha-
rentem.

officium; tum nostra ipsorum discipli-
na: adhuc, miles ipse, quando huius
quoque facienda est mentio, faculta-
tem ferens plurimum, quàm opus erat,
publicorum vehiculorum, & maioris
numeri symbola, quàm pro sola sorore.
Atque hæc quidem in aperto, arcana
autem, sed veriora: communicatio
cum hoc viro, vera verbi per ipsum co-
gnitio & doctrina, animarum nostra-
rum utilitas; ad salutem nos cæcumen-
tes quidem & ignaros, sed tamen salu-
tari consilio ducebat. Quare non mi-
les, sed diuinus quidam viz comes &
deductor bonus atque custos, qui per
totam hanc vitam, tanquam per lon-
gam peregrinationem nos custodit; tum
alia præteriens, tum Berytum, quam
optare maximè putabamur, huc nos
rectè perductos hic collocauit: omnia
faciens, mouensque, quoad omni nos
ope cum hoc multorum nobis bono-
rum auctore colligaret. Et ille quidem,
qui horum modò causa venerat, curam
huic tradens diuinus Angelus, hic for-
tasse conqueuit; non labore villo vel
molestia fractus: (infatigabile est enim
diuinorum ministrorum genus:) sed
quia tradidit nos homini, qui omnem,
quæ adhiberi poterat, prouidentiam,
curamque esset expleturus. Ille verò
susceptos à prima die, quæ verè mihi
prima illuxit, omnium, si dici debet,
dierum mihi honestissima; quando mi-
hi primum verus exoriri sol cœpit; prin-
cipio ceu feras quasdam agrestes, aut
piscēs, aut aues, in retia, vel fagenam
illapsos, elabi & effugere conantes, &
secedere ab ipso, Berytum versus, aut
in patriam cogitantes, constringere om-
nino ac retinere studuit: omnia verbo-
rum genera voluens, omnem funem
(quod est in Prouerbio) mouens, vi-
res suas omnes ed conuertens: hinc phi-
losophiam, cuiusque amatores multis,
aptisque laudibus prosequens; eos so-
los bene viuere, vitamque rationis vsu
præditis congruentem agere dicens, qui
eam rectè instituere conentur, & sei-
psos primùm nosse, quinam sint: dein-
de vera bona, quæ persequi hominem
deceat, & vera mala, à quibus refuge-
re oportet. illinc ignorantiam, ignoran-
tesque omnes, quorum maxima est tur-
ba, vituperans: quotquot pecudum ri-
tu, mente cæci, ne hoc quidem quodd
sunt intelligunt, & quasi ratione care-

Gregorius
Philosophi-
co studio in-
flammat.

Prouerb.

Leon Phi-
losophia, ex
Verbis Ori-
genii.

A ὁ λόγος, ὃς ἡμέτερον αὐτῶν μαθήμα· πρὸς ὃν,
καὶ ὁ γραπτός, ἐπεὶ καὶ τοῦτου μετὰ μενέσσαι δεῖ,
φέρων ὅξυστος πλεόνων τῶν δημοσίων ὀχημάτων· τὸ
χρησίως, καὶ σύμβολα πλείονος ἀειθμῆς ἡμῶν
μᾶλλον, ἢ τὴν ἀδελφῆς μόνης ἐνεκα. Φαινόμενα
μὲν ταῦτα, τὰ ὅτι μὴ φαινόμενα μὲν, ἀληθέστερα ὃν,
ἢ πρὸς τὴν ἀνδρᾶ ἔστιν κοινοῖα, τὴν ἀληθὴ δὲ αὐ-
τῶν ἀπὸ τὰς ἑλπίδας μαθήματα, ἢ τὴν ψυχῶν ἡ-
μῶν ὠφέλεια, εἰς σωτηρίαν ἡμῶν, ἐπιπταὶ ὃν
τυφλώσαντας μὲν καὶ οὐκ εἰδότες, ὁρμηθέντες ὃν
ἡμῖν. πειρᾶσθαι ἔχοντες ὁ γραπτός, ὅς τις σωτο-
διπόρος ἐστὶν πομπὴς ἀγαθῶν ἐκ φύλαξ, ὁ ἀφ' ἑ-
B πὸς τὴν βίαν τοῦτου, ὡς περὶ μακρῶς ὁδοπορίας
ἀφ' ὧν ἡμᾶς, ὡς ἀμειψόμενος πᾶσι τὰ ἀλ-
λα, ἐκ τῶν Βηρυτῶν, ἡς μάλιστα ὁρμᾶν ἐν ταῖς
ἐν ἡμῶν, ἐν ταῖς φέρων κατεστῆσθαι, πάντα
ποιῶν ἐκινῶν, ἕως πάσης μηχανῆς ὃν τὸ πολλὸν
ἡμῖν ἀγαθῶν αἰτίαν τοῦτω σπουδῆσι. καὶ ὁ μὲν,
ἀφ' ὧν τοῦτων ἐλθὼν τὸ οἰκονομῆσαι ὡς ἀδιδόξως
τοῦτω ὁ ὅς τις ἀφ' ἑλπίδας, ἐν ταῖς πού καὶ ἵσως ἀνέ-
παύσασθαι, ἔχοντες καμᾶντες ἡμῶν ἢ μάρτυρος.
(ἀνέμαλλον γὰρ τὸ τὴν θείαν ἀφ' ὧν ἡμῶν ἡμῶν.) ἀλλ'
ὅτι πρὸς ὧν ἀνδρῶν περὶ, πᾶσιν, εἰ διωκτοῖν,
πρὸς ὧν ἐκ τῶν ἐπιμνησθῆσαι ἀποπλήσειν. ὅς ὁ ὑπο-
C δὲ ἀμειψόμενος ὅς ἡμέτερος τὸ πρὸς ὧν, τὸ ὅτι τις ἐμοὶ
πρὸς ὧν, τὸ ἡμῶν ὧν πασῶν, εἰ δὲ λέγειν, ἡ-
μερῶν, ὅτι μοι πρὸς ὧν ὁ ἀληθὴς ἀνδρῶν ἀνέμαλλον
ἡλὶος ἡρῶν πρὸς ὧν μὲν ὡς περὶ ἡμῶν ἡμῶν ἀ-
γῶν ἡμῶν, ἢ τινὰς ὁρμῆς, ἐμπιστῆσαι μὲν εἰς
τὰς ἀφ' ὧν ἡμῶν εἰς τὰς ἀφ' ὧν, ὅς ὁ ἀνδρῶν ὃν
ἀποπλήσειν πειρᾶσθαι, ἀνδρῶν τε ἀπ'
αὐτῶν βυλόμενοις ἐπὶ τὴν Βηρυτῶν, ἢ ἐπὶ τὴν πα-
τείδα, σπουδῆσαι ὡς πρὸς ὧν ὡς περὶ ἐμῶν ἡμῶν
σῶν πρὸς ὧν λόγους ἐρέω, ἐκ πρὸς ὧν ὡς περὶ
ἔστι δὲ ὃς τὸ λέγειν, καὶ πᾶσιν τὰς διωκτοῖς
πρὸς ὧν ὡς περὶ ὡς περὶ ὡς περὶ ὡς περὶ ὡς περὶ
τὴν φιλοσοφίαν ἐρεῖται, μακροῖς τοῖς ἐπαίνοις
καὶ πολλοῖς τοῖς τε πρὸς ὧν, τοῖς μὲν ὡς περὶ
ὄντως τὸ λογικῶς πρὸς ὧν βίον, λέγειν, τοῖς
ὄντως βίον ἐπὶ τῶν δόξων ὡς περὶ τὴν γινώσκον-
τας πρὸς ὧν οἱ τινὲς εἰσι καὶ πᾶσι τὰ ὄντως ἀ-
γαθὰ ἀμειψόμενοι ἀνδρῶν περὶ καὶ τὰ ἀλη-
θῶς καὶ ὡς περὶ ἀνδρῶν περὶ ἀνδρῶν περὶ ἀνδρῶν
ἡμῶν, ἐκ πᾶσιν τοῖς ἀμειψόμενοις πολλοὶ ὃν ὡς περὶ
ἀνδρῶν περὶ δὲ τῶν τυφλώσαντες τὸν νοῦν, οὐ
δ' αὖτε τῶν ὡς περὶ εἰσι, ἐγὼ καὶ τῶν ὡς περὶ ἀνδρῶν

A rent, aberrantes : bonum , malumve quid sit , nec scientes ipsi prorsus , nec discere satagentes. qui tanquam ad bonum , ad pecunias & gloriam , ac vulgi honores , corporisque valetudinem prosiliunt , stolidique rapiuntur ; hæc videlicet , magni , aut omnium potius instar habentes ; artesque eas , quibus parari hæc possunt ; & ex vitæ generibus illa , quæ talia suppeditant , militarem , forensæ , legum studium , ac disciplinam : hæc sunt , aiebat , idque aptissimè , quæ nos inertes atque ignavos maximè reddunt , rationem quæ dominari in nobis debet , aspernantes. Dicere non possum , quàm multas eiusmodi voces ederet , ad philosophandum nos exhortans : neque id vno die duntaxat , sed multis , quoties ad illum principio veniebamus , eius quidem sermone tanquam iaculo quodam à prima ipsa ætate confixi. erat enim suavi gratia & suadela simul ac necessitate quadam conditus. Cæterùm fluctuantes adhuc , & ancipiti animo ; philosophari quidem ambientes ; nondum tamen omnino permoti atque persuasi. discedere porro nescio , quomodo non valentes ; ut qui semper , tanquam maioris cuiuspiam necessitatis impulsu , ad ipsum eius sermonibus rapiebamur. Omnino enim nec pium erga communem omnium dominum esse absque philosophia quemquam censebat : quo munere solus ex omnibus terræ animantibus homo decoratus est , idque meritò sapiens æquè atque imperitus quisque amplectitur , qui modò sensum omnem intelligentiæ præ quadam amentia non amiserit. Nec pium igitur omnino esse posse affirmabat , qui philosophatus non esset. quoad tandem multos id genus ex alijs alios sermones instillans , nos velut fascino quodam , artibus suis perdomitos , sermonibus suis , nescio quo pacto , divina vi quadam constabiliuit , & iuxta se immobiles tenuit. Enimverò amoris quoque aculeus nobis infixus est , non levis ille & expugnabilis ; sed acer prorsus , & efficacissimus , solertiæ & benignitatis , benevolentis quæ in ipsis nobis alloquentis & conuersantis vocibus effulgebat ; non circumvenire nos aliter sermonibus conantis ; sed prudenti , humana benignaque mente servare nos , & participes tum horum philosophiæ bonorum reddere , tum

Gregorio
Origenes
more
pino.

aliorum ; tum eorum maximè , quæ
Deus illi supra multos , ac supra omnes
fortasse , qui nunc sunt , homines ,
vni largitus est : pietatis dico magistrum ,
sermonem salutarem , ad multos quidem
conuincantem , omnes autem , in
quos inciderit , sibi subjugantem . ne-
que enim est quidquam , quod resistere
illi possit , qui rex omnium & est ,
& futurus est ; sed occultum , & quæ
nec facile , nec difficile à multis vulgo
cognoscatur , ita vti de illo interrogari ,
manifestè eloqui possint . velut ergo scin-
tilla quædam mediam animam nostram
inuadens , accendebatur & inflamma-
batur , tum erga ipsum , ineffabili pul-
chritudine omnes allicientem , sacrum
sermonem amabilissimum ; tum erga
vixit hunc , eius amicum & interpre-
tem , Amor : quo vehementissimè ictus ,
res omnes ac disciplinas , quæ congrue-
re nobis videbantur ; tum ceteras , tum
ipsas egregias leges meas , vt spernerem ,
mihi persuasi : quin & patriam , & pro-
pinquos , tum præsentem , qui aderant ,
tum eos , à quibus discesseram . vnum-
que mihi optabile & amandum videba-
tur , philosophia , eiusque magister vix
hic diuinus . Et conglutinata est anima
Ionathæ , animæ David . Hoc equidem
in sacris litteris postea legi : prius autem
sensi ipse non minus liquidò , quàm di-
ctum est , clarissimo scilicet oraculo
prænuntiatum . Non enim simpliciter
conglutinatus est Ionathas David : sed
illæ ipsæ , quæ principem locum tenent ,
animæ : quæ nec seiunctis ijs , quæ ap-
parent & conspiciuntur in homine , se-
parari tamen ipsæ , vi vlla cogantur ,
inuitæ quidem , certè nullo modo . Li-
bera siquidem res est Anima , & quæ
coereri nulla ratione possit , ne si in
penetrabile quidem abditam custodias .
Etenim ibi esse prima ratione ac natu-
ra sua consuevit , vbi mens fuerit . quod si
in ergastulo tibi esse videatur , secunda
quodam ratione illic à te fingitur , nullo-
que modo propterea ibi esse prohibetur ,
vbi esse voluerit : quin illic solum prorsus
esse potest , & iure creditur , vbi , quibus-
que in rebus propria eius vnius opera
cernuntur . Quare clarissimè hoc ipsum ,
quod mihi contigit paucissimis verbis de-
clarauit , animam Ionathæ cōglutinatam
fuisse animæ David . hæc inquam , quæ
inuita quidem nullo modo seiungi queant ,
sponte verò , non facile assentiantur .

Legum flu-
dum asper-
natur.

8. May. 18.

Jonathas-
ia Dand
am.

Adlusio ad
1. Reg. 18.

[illegible]

ἔχον ὅτι δὲ χεῖρον, οἶμαι, ὅτι πολὺ ὑπερκαὶ
 βέλτερον μετὰ βουλεύσεως ἢ τῆς ἀναλύσεως
 τῆς ἰσχυρῆς φιλικῆς ὑπόστασις διασπασθῆναι
 ἐφ' ᾧ ὁ ὁμοῦ δὲ καὶ ἀδελφικῶς ἐχρυστοῦτο
 χεῖρον μόνον, ἀλλ' ὅτι τὰς κρείττους ὄντι μόνον,
 καὶ οὐκ ἀντίστοιχον, ἐφ' ᾧ ὁμοῦ καὶ κατεργάσασθαι
 τοῖς διασπασθῆναι δὲ ὁμοῦ τῆς ἀμμου μετὰ ἄλλων ἦν.
 συνεδρῆσαι γὰρ καὶ ὑπὸ τῆς τοῦ λόγου, οὐχ
 ἡ ψυχὴ Δαβὶδ, τῇ ψυχῇ Ἰωνάθαν. ἔμπαν ὅ
 ἡ τῆς χεῖρος ψυχὴ τῆς παλαιᾶς συνεδρῆσαι
 ἀνταρκτικῶς ἐν, ἔλοιτο αὐτὴ τὰς αὐτῆς συνεδρῆσαι
 χεῖρον. ἀλλὰ δὲ χεῖρον ὑπερκαὶ διασπασθῆναι
 τῆς βελτίονος, συνεδρῆσαι τὰς κρείττους
 παλαιᾶς ἐχρυστοῦτο. ἵνα δὲ μὴ, μένον ἐφ' αὐτῆς,
 μηδεμιᾶς ἀπολαύσει βλαβερῆς ἐκ τῆς παλαιᾶς
 χεῖρος κινήσεως. ὅ δὲ ἀπαρτίζονται αὐτῆς κατε-
 ργῆσαι καὶ συναρμολογῆσαι τὰς κρείττους, μηδὲν
 βλέψαντες τὴν αἰσθητικὴν τῆς διασπασθῆναι
 ἐκ κινήσεως. δὲ καὶ κατεργάσασθαι μὲν τοῖς
 διασπασθῆναι, τῆς ἀπολαύσεως, ἀλλ' ἔτι ἡ τοῦ
 συνεδρῆσαι δὲ τῆς χεῖρος, ὡς μηδὲν ἐξουσιάζει
 ἔχει πᾶσι, ἀπολαύσει τῆς διασπασθῆναι. Τοιαύ-
 ταις ποῖν ἀναλύσεως Δαβὶδ ὅτι συσφινγόμε-
 νος ἡμᾶς ἔχει, νῦν τε καὶ ἐξ ἐκείνου, ὅ δὲ
 βουλοίμεθα τῆς διασπασθῆναι αὐτῆς λελούμεν διω-
 μένας. ἔτι ποῖν καὶ εἰ ἀποδημήσονται, αἰσθη-
 τικῶς ψυχῆς ἡμῶν καὶ ὅ δὲ ἡ τοῦ ἡμέτερου ἔχει
 τῶς συνεδρῆσαι. πάλιν οὕτως ἡμᾶς δὲ ἀρ-
 χῆς ἐλόν, καὶ πόρτα ὑποκαταστήσαντες, ἐ-
 πιειδὲν ἑαυτοῖς αὐτῶν ὅ πλῆθος, καὶ μέντοι ἐδοκεῖ.
 τοῦτο περὶ, ὡς περ εἰ τις ἀγαθὸς γεωργὸς γῆν
 ἀργὴν ἴσται καὶ ἡ τοῖς ὁμοῦ ὁμοῦ ὁμοῦ, δὲ
 γὰρ ἵνα ἡμῶν καὶ κακαυμένῳ ὑποκαταστή-
 ται καὶ φαφασθῇ, ἢ ἔτι πάντῃ μὴ ἀφορῶν, ἔτι γὰρ
 ἀφορῶν. ἀλλὰ καὶ πολυφῶν μὴ, χέρσιν ὅ ὁμοῦ
 καὶ ἡμῶν, ἀγαθῶν καὶ θάμνοις ἀγρίων
 ἐσφιγμένῳ καὶ δυσπρόσῳ ἢ οἷα τις φυτὸς
 γὰρ ἀνὴρ φυτὸν, ἡ τοῦ ἀγρίου, ἐκ καρπῶν ἡμῶν
 ἀφορῶν μὴ, οὐ μὲν πάντῃ ἀγρίων. εἰ τις
 τέχνη τῇ φυτῶν φέρων βλαστὸν ἡμῶν
 ἐμφυτεύσῃ μέσσοι χάσας, εἴτα συμβαλὼν
 καὶ συνεδρῆσαι, ἀγρίων αὐτῶν συμβαλὼν ὡς
 αὐτῶν ἀμφοτέρωθεν. οὕτως γὰρ αὐτῶν ἰδίῳ δὲ
 δροῖν ἢ συμμιγῆς, καὶ ὁμοῦ μὴ, ἀνταρκτικῶς
 δὲ ἐξ ἀνταρκτικῶν, καρποὺς ἐλαίας τῆς καλῆς ὅτι ἰδίῳ ἀνταρκτικῶν ἀγρίων, ἢ ἀγρίων μὴ,

A Non enim in deteriore, opinor, qui moribus varius erat, & ad mutandum proclivior sacrorum amoris huius vinculo-
 rum solutionis potestas, in quo solo nec colligandi vis initio fuerat: sed in meliore, qui constans erat, ac minimè mutabilis: per què & vincula, facerq. hic nexus confici, copulariq. rectius poterat. Conglutinata est igitur à divino sermone nō anima Dauid animæ Ionathæ, sed contrà, deterio-
 ris anima, sic affecta, cōglutinata dicitur animæ David. Nec enim pars potior, cū sibi per se ipsa sufficiat, deteriori se agglutinari cuperet, sed deteriorem, quæ ope indiget melioris, à potiore conglutinatam dependere oportuit: ut hæc quidem in se ipsa manens, damnum nullum ex deterioris communione caperet: quæ autem ex se incomposita erat, colligata & coniuncta cum potiore, nihil ipsa offi-
 ciens, vinculo-
 rum cum ea nexu & necessitate vinceretur. Vnde & vincula inferre, præstantioris erat, non inferioris, agglutinari autem, deterioris, ita quidem, ut vinculis expedire se quodammodo nō posset. Tali quodā necessitatis nexu Dauid hic nos adstringens, ex eo tempore captos tenet, nec si velimus eius vinculis eximere nos valentes. Nec igitur si abeamus, relaxabit animas nostras, quas iuxta
 C divinam Scripturam conglutinatas sic tenet. Cæterum cum ita nos ab initio cœpisset, omniq. ex parte circumvallasset, quandoquidē quod potius erat, iam perfectum erat, & nobis manere collibebat, deinceps, tanquam si bonus quispiam agricola terram vacuum atq. otiosam, eāque nec fertilem prorsus, sed falsuginosam & adustam, faxisque & arena oblitam, aut non planè quidem sterilem, nec inertem, sed natura præstanti, verūm incultam atque neglectam, spinis hærentem, sylvestribusque dumetis, ac minimè tractabilem: aut quemadmodum, si sator aliquis plantam, siue arborem agrestem, ac fructus scilicet suaues nō proferentem, nec tamen prorsus inutilem nactus, satius ramū arte sua inserat, mediā illā diffidēs, ac deinde cōmittens, & colligans, quoad humore coalescēte ambæ simul adolescāt. Sic enim mistā arborem sæpe videas, aut spuria quidē, at fertilē ex infructuosa factā, pulchræ oleæ fructus in agrestib. radicib. alētē, aut agrestē quoq.

ἐν ἑαυτῷ αἰεὶ τὸ ἀποκαταστήσειν, μηδαμῶς ὑπο-
 λισθαμένοις μήτι ὑπὸ μήκει, μήτι ὑπὸ
 λεπτότητος ἐκ διδασκόμενοι. ὅσον ὃ ἀκριτοὶ καὶ
 ἀροπετιῖς συλκασθέντες, ὅσον τὸ ὅτι τυγ-
 χῶν, ὅποια ποτ' αὐτῷ, καὶ ψυδὴ τύχη καὶ ἀπλε-
 γήτων πολλὰ καὶ ἀνέστη πῖνα εἰρημῶς ἦ. Ἐ-
 τέτο ἐκ παιδῶν τύποις τε πῖς παρὰ φρονή-
 σιν καὶ ἐπὶ τοῖς ποικίλοις λόγοις. πολλὰ δὲ καὶ
 ὁ μέγας τὸ φιλοσοφίας, συνιζήσας μὴ εἰκῇ, μὴ δ'
 ὡς ἐτύχε ῥίπτειν τὰς μὲν τυχεῖας καὶ πάλιν ἀ-
 ναισθῆναι. ἀλλ' ἐξαιτίας ἀκριβῶς μὴ τὰ πο-
 φανῇ μόνον, ἀλλὰ καὶ κεκρυμμένα. πολλὰ δὲ ἐν-
 δοξα αὐτοῦ ἐστὶν ἐκ σιμωφῶν, ὑπὸ ἀνέκδοτοις τῶν
 φωνῶν εἰς δὲ ἀμύμοντα εἰς τὰς ἀκρᾶς ἡμῶν ὡς ἀ-
 ληθῆ. ὅπως οὐτα καὶ ψυδὴ σεναρπασμῶν ἐ-
 λαβόντα ψόφισμα ἀνέστη καὶ ἡμῶν, μετ' ὃ
 πολὺ ἔλαττον καὶ ἐκ ἀξιοπείας κατεφωρῆται ὄν-
 τα, μετὰ τὸν τὸ ἀνέστη ὑποκριτόμενα. καὶ ἡμᾶς
 διὰ τὴν ἀπὸ φωνῆ καὶ ἡμῶν ἀνέστη παρὰ τὴν
 καὶ ἀπὸ τῶν ῥημάτων εἰκῇ, οἷς ἡμῶν ἐχρῆν. πᾶ-
 λιν τε αὐτῷ ἐπὶ τοῖς σιμῶν, καὶ ἐκ ἀνέκδοτοις
 μὲν, ἢ ἐκ ἀξιοπείας τὸ φωνῶν καὶ ἡμῶν παρὰ
 ἐνδοξα, καὶ πᾶσι τῶν ἀπιστότατα δοκῶντα, αὐτοῦ τε
 ἀποδοκιμασθέντα ὡς ψυδὴ, ἔκ ὑβρισθέντα ἀ-
 ναξίως. εἰδὲ ὅτι ἐξ ἐχθρῶν καὶ κατὰ νόσον
 ἀκριβῶς, πᾶσι τῶν ἀνέστη καὶ ἀμαχα ἀ-
 τεχῶς ἐστὶν κατενόηθη, τὰ τῶν ἀπὸ λαῶν καὶ ἀ-
 δοκιμασθέντα. μὴ δὲ τὰ ποφανῇ μόνον ἐ-
 παρὰ κῶπῳ, ἐστὶ δ' ὅτι ἐκ λαῶν καὶ σιστοφισμῶν
 ταῦτα δ' ἐνδοξοῖς διερωτησάντες καὶ κατεκρίνας
 ἐκαστον, μὴ πῇ τὸ ἔλαττον ἡμῶν, ἔκ αὐτοῖς πι-
 στουμένοις ἐαυτοῖς παρὰ τὸν, ὅπως ἔκ τῶν ἐκ τῶν
 σενωμελῶν καὶ ἀποφαινεῖς παρὰ ἐκαστον ἐδ-
 δασκεῖ. ὅπως μὲν ὁ παρὰ τὰς λέξεις καὶ τοῖς λό-
 γοις κριτικὸν ἡμῶν τὸ ψυχῆς μέγας, λογιῶν ἐ-
 ξεπαρὰ δὲ. ὅτι καὶ τὰς καλὰς ῥητόρων κρίσεις,
 εἴ τι Ἑλληνικὸν ἢ βαρβάρων ὅτι τῇ φωνῇ. ὁ μι-
 κροὶ ὅτι καὶ ἐκ ἀναξίως μετὰ ἡμῶν. ἀλλὰ τῶν
 πᾶσι ἀναξίως ὅτι Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, ἐ-
 σφοδρῶς, ἔκ ἰδιώτας καὶ ὅλων ἵνα μὴ μετὰ εἰ-
 μὴ λόγος ἐκαστος τέχνης καὶ ὅτι τῶν δὲ μα-
 τῶν, πᾶσι ἀνέκδοτοις τῶν ἀνέκδοτοις βίον
 ἐλαβόμεναι. ἔκ γε πᾶσι τῶν παρὰ ὅτι οὐδὲ ποτε
 κινολογούμεναι μὲν τε καὶ διασπύδαται,
 μὴ ἡπαρῶν. καὶ μὴ τῶν ὅτι εἰδὲ
 μοῖν ἰνstituatur, curae est ac studio, non decipi. Neque hanc solum partem, quam

atque in proposito semper insistere, &
 nullatenus nec ob longitudinem, nec
 ob subtilitatem labi docentes. Quid-
 quid porro iudicij experts ac praeceps in
 nobis erat, vel assentiendo iis, quae ob-
 uia fiunt, qualiacunque sint, etiam si
 falsa se offerant, vel repugnando per-
 sepe, quamuis vera quaedam dicantur;
 hoc rursus castigabat, corripiebatque,
 tum iis quos diximus, tum aliis diuersis
 sermonibus. Multiplex enim est ac va-
 rium hoc philosophiae genus: assuefa-
 ciens non temerè, nec ut casus tulerit,
 assensum proicere, nec item abnuere;
 sed diligenter examinando, non aperta
 solum, sed & abdita: multa siquidem,
 ceu & illustria per se & honesta, sub spe-
 ciosis vocibus in aures nostras tanquam
 vera se insinuant, quae prava & falsa
 cum essent, suffragium tamen à nobis ex-
 presserunt, tuleruntque veritatis; quae
 post modum vitiosa, & nulla fide digna
 deprehensa sunt, veritatem incassum as-
 simulantia; nosque facile ac ridiculè de-
 ceptos prodiderunt, & frustra ea confir-
 mantes; quae minimè oportebat: alia
 contrà, honesta prorsus ac minimè fal-
 lencia; sed probabilibus verbis non ex-
 pressa, paradoxa & omnino incredibilia
 per se visa, & reiecta pro falsis, immeri-
 toque per contumeliam explosa; postea
 considerantibus atque inuestigantibus
 accuratius, omnium verissima, omnique
 exceptione maiora cognita sunt, quae
 paulò antè reijcienda & improbanda
 putabantur. non aperta solum, inquam;
 & eminentia, quae fallacia interdum
 & fucata sunt; sed interiora singula ex-
 plorando ac pertentando, ne quid mar-
 cidum sonet: ac de his primùm fidem
 nobis ipsis faciendo, ita demum exte-
 rioribus assentiri, & de singulis pronun-
 tiare docebat. Hunc igitur in modum
 pars animae nostrae, quae circa voces,
 sermonemque iudicium exercet, se-
 cundum rationem erudiebatur: non
 iuxta egregiorum Rhetorum iudicia, si
 quid graecanicum, aut barbarum voci
 infit, exilem illam, & non necessariam
 disciplinam: sed hanc omnibus & Grae-
 cis & barbaris, & sapientibus, & idio-
 tis; & ne artes singulas ac studia enu-
 merando sim longior, omnibus homi-
 nibus, quodcunque vitae genus dele-
 gerint, apprimè necessariam: si qui-
 dem omnibus, de quacunque re ser-
 mo instituat, curae est ac studio, non decipi. Neque hanc solum partem, quam

Logica.

διακυβεῖται πρὸς ἡμῶν τὰς ὁρμας. αὐτὴ γὰρ τὴν
 ὁρμὴν ἐκ παλαιῶν τῶν τῆς ψυχῆς παλαιῶν κα-
 τὰ φύσιν. ἔξ ἧς μέγιστα κατεργασμένης κατὰ
 θεοῦ αἰαρμοσίας πέφυκεν ἡμῶν ἡ ψυ-
 χὴ, ἐπὶ δὲ κακῶν ἐκ ἀπαθείας ἐκ συγκε-
 χυμένης μελαγχολίας. ἢ ὡς παρὰ τὴν κατὰ φύσιν
 εἰσὶν ἡμεῖς αὐτοὶ τὰς ἀρχαίς ἐκρίνας
 τῶν κακῶν, ὁ ἀλογον αὐτῆς πόρῃ ἐξ οὗ τὰ ἀ-
 ποκαταστατικὰ ἐπιδείκνυται παρὰ τὴν πάλιν ὅσον ἀ-
 ριστοῦ αὐτῆς μέγας λογικὸν, ὃς ἡ κεκτεμένης,
 μέγας γὰρ ὃς αὐτῆς ἀδελφὸς καὶ ἀπαθὴς. εἴτα
 ταῦτα ἐν αὐτῇ κατὰ φύσιν ἀκριβῶς, πόρῃ
 μὲν τὰ ἐκ τῆς χείρας ἐκφυέμενα, ἐκ χείρας
 ἡμῶν ὑπὸ ἀναγκασιᾶς, ἢ συγγενή, καὶ συμ-
 πύρροντα ὑπὸ τῆς ἀπειροσύνης. οἷον ἡδονὰς καὶ ἐπι-
 θυμίας, ἢ λύπας καὶ φόβους, καὶ ὅσους τις ἡμεῖς
 τοῖς δὲ ἐπὶ τῇ φύσει κακῶν. ταῦτα μὲν ἐκ φύσεως
 καὶ ἐκ πόρῃ ποιοῦτο, ἐπὶ δὲ χρομένοις καὶ δόξαι
 φουδμοῖς ἐπιδείκνυται, καὶ ἐκ ἐξ ὧν ἡμεῖς
 χρόνι αὐτοῖς. ἀλλὰ ἀπολλύμενα καὶ ἐξ ἀφαιρέσεως,
 ὅσα γὰρ ἐκ τῆς κρείττονος ἀνατίλλει ἡμῶν ἀγαθὰ
 ὄντα, ταῦτα ἐκ τῆς φύσεως καὶ ἀφαιρέσεως, καὶ δό-
 ξαι πάλιν πάλιν καὶ συμφορὰς πάλιν ἀφαι-
 ρεῖται. ὅτι γὰρ αὐτοὶ ποτε τῶν κακῶν ψυχῇ
 τὰς ἡμέρας δόξαι φερόμενοι ἐκ αὐτῶν ταῦτα
 τῆς ψυχῆς τὰ κινήματα κρίνειν πορῃ δινα-
 μίῳ ἔξ αὐτῶν, καὶ τῶν ἐξ ὧν ἡμῶν, εἴ τι
 καὶ ὅτι, ἀγαθὸν καὶ κακὸν ὁπτισημῶς ἡμεῖς
 καὶ φερόμενοι τὰ ταῦτα ἐκ ἀρχαῖς ὁρ-
 γῶν αἰσθημένων διώμενοι καὶ διακρινόμενοι, ἢ
 τὰ ἀξία ἐκείνοις ἀπομένει, καὶ τὴν πόρῃ τῶν
 τῶν ὁπτισημῶν αὐτοῖς. ὃς λόγος τῶν ἀπα-
 θυμένων πάλιν ὅτι δὲ εἴη ὁπτισημῶς ἀγα-
 θὸν καὶ κακὸν, ἢ ποιητῶν καὶ ἢ ποιητῶν ἢ φρο-
 νητῶν. τῶν δὲ κακῶν καὶ ἀνομιῶν μαθήματα.
 εἰ δὲ λόγος εἴη τῶν ἐργῶν δόξα, καὶ φερόμενοι ὅτι
 ποιῶντα τὰ ποιητῶν, καὶ ἀποκρίνουσα τῶν οὐ
 ποιητῶν. γινώσκοντες ταῦτα πρὸς ἐκείνους τοῖς ἐ-
 χροῖσι αὐτῶν, οἷον πολλὰς ὁρμὰς. ἢ τὴν φε-
 ρομένην πάλιν ὅτι δὲ εἴη τις ὁπτισημῶς αἰρετῶν καὶ
 ὅτι αἰρετῶν, οὐ πόρῃ ἡ διδασκόντων αὐτῶν
 τῶν ἄλλων φιλοσοφῶν, καὶ μέγιστα γὰρ πάλιν
 νεωτέρων, ὅτι πάλιν ἀπὸ τῶν καὶ ἐρρωμένων
 τῶν λόγους, οἷον ἐξ ὧν πολλὰς ἐθαύμα-
 σε, ὅτι πάλιν αὐτῶν δόξαι τοῖς θεοῖς καὶ ἀν-
 δροῖς, καὶ ἐπὶ γὰρ τὰς πορῃς τοῖς ἰσοῖς

A modo regebat impetus nostros; ipsa sci-
 licet motionum animi, perturbationum-
 que contemplatione atque cognitione;
 ex qua potissimum componi mens no-
 stra solet, & ad rectum, moderatum-
 que statum ex confuso transferri: ut
 tanquam in speculo seipsam intuens,
 initia ipsa, fibrasque malorum; & quod
 à ratione alienum in ea est, unde ab-
 surdæ in nobis affectiones ac perturba-
 tiones exsurgunt; & rursus, quæ ra-
 tionis compos pars eius est optima, qua
 dominante, illæsa & perturbationis ex-
 pers ipsa permanet: deinde hæc in se
 accuratè considerans, omnia quidem
 illa, quæ ex deteriore nascuntur, &
 nos vel offendunt per intemperantiam,
 vel contrahunt & coarctant per animi
 deiectionem; ut voluptates, & cupidi-
 tates, aut metores ac timores, & quæ
 ab his generibus malorum turba subo-
 ritur; hæc inquam, rejiciat ac proflig-
 get, incipientibus adhuc, nascentibus-
 que occurrens, ac ne minimum quidem
 crescere, sinens; sed perimens ac de-
 lens è vestigio: quæ verò ex meliore,
 bona nobis exoriuntur, hæc alat ac fo-
 ueat, incipientia lactans, conservans-
 que quoad perficiantur. Sic enim ani-
 mæ tandem innasce divinas virtutes: pru-
 dentiam, quæ hos ipsos animi motus
 discernere prima potest, ex ipsis, & ex
 bonorum externorum, malorumque,
 si qua in nobis sunt, scientia: & tem-
 perantiam, quæ in eorundem initijs re-
 ctè eligendi vim habet; & iusticiam, quæ
 apta & congrua cuique tribuit: & ho-
 rum omnium conservatricem, fortitu-
 dinem. Non verbis igitur assuefaciebat,
 quæ denuntiarent atque profiterentur,
 scientiam bonorum & malorum, vel fa-
 ciendorum & non faciendorum, esse
 prudentiam: inanis utique atque inuti-
 lis hæc disciplina, si verba factis careant;
 vanaque ea prudentia, quæ non ea fa-
 ciat, quæ facienda sint, nec ab ijs quæ
 non sunt agenda, deterreat; sed solum
 cognitionem horum suppeditet ijs, qui
 eam possident; quales cernimus permul-
 tos. nec temperantiam rursus, eligen-
 dorum, fugiendorumque scientiam quan-
 dam esse; quam videlicet non admo-
 dum doceant exteri philosophi, ac præ-
 cipuè Neoterici: qui verbis quidem
 strenui, fortesque sunt; quales ego per-
 sæpe miratus sum, cum eandem virtu-
 tem Dei & hominum, & Deo inipri-

Virtutes
 morum.

Non verbis
 solum de
 virtutibus
 differebat,
 sed operibus
 confirma-
 bat.

mis similem in terra esse sapientem demonstrarent: ceterum nec prudentiam, ut faciat quispiam quæ sunt prudentiæ, nec temperantiam, ut ea eligat, quæ didicit, tribuere valent: de iustitia item ac fortitudine inaniter disputant.

Iste scilicet
Origenes.

Non sic. * iste nobis de virtutibus, verbis solum diserebat; sed ad opera potius incitabat: & incitabat operibus magis, factisque, quam verbis.

Contra-
arios Philo-
sophos.

Rogo autem Philosophos, qui nunc sunt, quotquot novi ipse, & quos alijs narrantibus audiui; homines item ceteros, ut quæ à nobis nunc dicuntur, æquo animo accipiant. Nec verò me quisquam hæc dicere arbitretur aut amore erga virum, aut reliquorum philosophorum odio: quos, si quis alius, & amare propter sermones, & laudare ipse volo, & alios pulcherrima de ipsis dicentes audire: verum hæc illorum talia sunt, ut summa inde contumelia ab omnibus propemodum afficiatur nomen ipsum Philosophiæ; & ego malim, pænè dicam, imperitus planè esse, quàm aliquid eorum discere, quæ ipsi profitentur: ad quos ipse reliqua in vita accedere, indignum ducebam; perperam fortasse id sentiens. Nec verò me quisquam vel studio aliquo laudandi viri, vel villo in extraneos philosophos odio, hæc dicere suspicetur: sed minora etiam illius factis, ne adulari videar, dicere credat; non verba & nomina, artificiosasque laudum occasiones exquirentem: qui ne adolescentulus quidem, quum popularem eloquentiam à Rhetore doceret, laudes cuiuspiam spontè persequi poteram, quæ veræ non essent. Quare neque nunc laudare instituens, aliorum vituperationibus extolli hunc oportere arbitror. Et viro sanè iniurius essem, si aliorum vitiis, ut maius aliquid de ipso dicere habeam, beatam eius vitam conferre velim, non adeo sum amens: sed quod mihi accidit, si ne vlla contentione, nulloque orationis fuco confitebor. Hic me primus ac solus, ut Græcorum Philosophiæ operam darem, hortatus est; suis ipsius moribus ut morum doctrinam & discerem & amplecterer persuadens, haud quamquam adhuc, ab alijs Philosophis persuaso. rursus confiteor: non rectè id quidem, sed penè infelicitè; non inquam. Nec in multos principio incidit;

Gregorium
adulescentem
in studio
Rhetorici
incumbentem,
à faco ver-
borum, fig-
mentisque
fuit alio-
rum.

A ^{εἴ} πὺν σοφὸν αὐθροῦποι ἀποδείξωσιν. ἔτι δὲ
τὸ Φρονητὴν ὡς καὶ ποιῆ τις τὰ Φρονησέως. οὐτε
τὸ Φρονοῦν, ὡς καὶ αἰρεῖτο τις τῶν αὐτῶν ἀφ' ἑ-
μαυτοῦ, ὡς καὶ ἀδύναται διναμένων. ὁμοίως δὲ καὶ
πὶ τῷ διανοουμένῳ, καὶ ἐπὶ τῷ ἀνδρείῳ. ἔχ' ἔτι
ἔτι τὰ αὐτῶν ἀφ' ἑμαυτοῦ ἡμῖν διεξήλθοντες, ὅτι δὲ
τὰ ἔργα μᾶλλον πρὸς ἀλά. καὶ πρὸς ἀλά
πλέον τις ἔργῳ, ἢ οἷς ἐλέγῃ. ἔξαιτ' ἔτι δὲ
ἔτι τε φιλοσόφῳ τῷ νῦν ὄντι, ὅσους αὐτὸς
ἔργῳ, καὶ ὅσους διῶν διηγουμένῳ ἤκουσα. καὶ
ἔτι δὲ τῷ διῶν δὲ ἀνδρείῳ, ὁμοεισότητος ἔχον
B ^{αὐτῶν} τὰ νῦν ἡμῖν λεγόμενα. μηδὲ μοι τις ἢ
φιλία τῇ αὐτῶν τῷ ἀνδρῶ, ἢ καὶ ἀπεχθαιόμην
ἐπὶ τοῖς λοιποῖς φιλοσόφοις, ὡς εἴ ποτε τις διῶν
καὶ αὐτὸς ἐρεῖς τε διῶν τοῖς λόγοις ἔτι δὲ λέγω, καὶ
ὁφθαλμοῖν αὐτοῖς βλέψωμαι, αὐτὸς τε καὶ ἐτέρῳ τῷ
μάλιστα λεγόντῳ αὐτῷ ἀκούειν. ἀλλὰ γὰρ
τοιαῦτα ὅτι, ὡς εἰς ἕνα τοῦ αὐτοῦ ἐλέγξαι μὴ
ἔτι πᾶσι τῶν γεδόν, καὶ τῶν οὐκ ἀφ' ἑμαυτοῦ
φίλῳ. ἐμὲ δὲ μικρὸν δὲν, ἐδιδωκεῖν ἐλέγξαι πᾶ-
σι, ἢ ποτε τι μαλ' ὡς εἴ ποτε ἀπεχθαιόμην, οἷς διῶν
τῷ λοιπὸν βίον ἔτι δὲ αὐτῶν αὐτῶν ἔτι δὲ
καὶ, ἵσως ἔτι δὲ ὁρθῶς τῷ Φρονοῦν. πᾶσι μὴ μέ-
C ^{αὐτῶν} τις φιλοφιλία διῶν, ἢ ποτε τῷ εἰς τῷ ἀνδρῶ ἐπαίνοι,
ἢ τῇ αὐτῶν τοῖς ἐξω φιλοσόφῳ διῶν τῷ τῇ φι-
λοφιλίᾳ αὐτῶν λέγειν ἔτι δὲ ἀποποιήσας. ἀλλὰ καὶ
μικρότερον ἡμᾶς τῷ αὐτῶν ἔργῳ, μὴ καὶ καὶ
δοκίμηται, λέγειν πεπείσθαι, ἔτι δὲ ῥήματα καὶ ὁ-
μῶν, καὶ ἀφορμαὶ ἐπὶ τοῖς ἐκκαμίων αὐτοῖς
ἐκ ποιεῖσθαι, ὅς εἰ δὲ ὅτε μετρίκιον ὡν, τῷ δι-
μῶν ῥητορικῇ ἐκ ῥητορῶν ἐδιδασχόμεν, ἐ-
παίνοι, καὶ λέγειν αὐτῶν, ἐκκαμίων, ὅτι μὴ διῶν
δὲ ὡν, ἐκκαμίων ἐπὶ μῶν. ἔτι δὲ νῦν ἐπαίνοι
αὐτῶν, ἀπλῶς τοῖς ἐτέρῳ φέρει τῷ τῷ
D ^{αὐτῶν} ἔξαιτ' οἷμα δὲν, ἢ καὶ αὐτῶν αὐτῶν ἐλέγξαι τῷ ἀνδρῶ
τοῖς διῶν πᾶσι, ἵνα τι αὐτῶν αὐτῶν μετρίκιον δὲ
λέγειν ἔχοιμι, ὡς αὐτῶν τῷ μακρότερον αὐτῶν
βίον. ἔχ' ἔτι δὲ ἀφ' ἑμαυτοῦ, ἀλλ' αὐτῶν ὅτι πᾶσι
διῶν πᾶσι αὐτῶν αὐτῶν καὶ πᾶσι τῷ τῷ
καὶ, ὁμοιογῆσαι. ἔτι δὲ μοι αὐτῶν καὶ μόνος καὶ τῷ
Ελλήνων φιλοσοφίᾳ φιλοσοφῶν αὐτῶν ἔτι δὲ
τοῖς ἡγετοῖς τοῖς ἰδιόις αὐτῶν, καὶ τῷ αὐτῶν ἡγετῶν ἀκού-
σαι καὶ αὐτῶν αὐτῶν πᾶσι, ἔτι δὲ αὐτῶν αὐτῶν
ὅσον ὅτι τοῖς διῶν φιλοσόφοις. πᾶσι ὁμοιογῶν,
ἔτι δὲ ὁρθῶς μὴ, δυστυχῶς, δὲ, μικρὸν δὲν ἡμῖν, ἔτι δὲ
καὶ. οὐδὲ πᾶσι αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν, ὁμοιογῶν

δὲ πῶς διδάσκει ἐπαγγελλομένοις· ἀλλὰ γὰρ ἅ
 πᾶσι μέλει ῥημάτων ὁ φιλοσοφῶν γήσασιν.
 οὗτ' δὲ μὲν πρῶτος καὶ τοῖς λόγοις φιλοσο-
 φῶν παρ' ἑαυτοῖς, τοῖς ἔργοις φθάνουσιν πρὸ
 ἀφ' ὧν λόγον παρ' ἑαυτοῖς. οὐκ ἀπαγγέλλω μόν-
 ον ῥήματα μετὰ τὴν λέξιν. ἀλλ' οὗτε λέγειν
 ἀλλὰ, εἰ μὴ σὺν εὐλογίᾳ τῇ γράμμι, καὶ
 παρ' ἑαυτοῖς τὰ εὐλογίαι, ἀγαθὰ μὲν, τὴν ποιῶν.
 ἢ τι οὗτοι ἐαυτοῖς παρ' ἑαυτοῖς περὶ ἑαυτοῦ, οἷον
 τοῖς λόγοις διέξοι, τὸ καλῶς βιωσόμενον, καὶ
 παρ' ἑαυτοῖς μὲν ἐκλογίαι εἰπὼν, οὐκ ἔμε-
 νος ὅφθ'. ἀλλ' ἐπεὶ ἀλήθεια ἡμῖν, ὅτι κομψία
 ἐπιφέρειται ὁ λόγος αὐτῶν, παρ' ἑαυτοῖς μὲν
 αὐτοῖς ὅφθ', οὗτε περὶ λέγειν καὶ τοῖς εἰπὼν ἐ-
 γείων ἐπὶ τὴν ἀλήθειαν. ἀλλὰ ἐὰν τὴν τῶν πα-
 ρ' ἑαυτοῖς ῥήματα ἀκριβῶς, ὁμοιοῦν δὲ καὶ ἄλλων
 ἐπὶ τὴν αὐτοῦ πᾶσι καὶ παρ' ἑαυτοῖς βιαζο-
 μένοι. εἰ δὲ λέγειν, καὶ παρ' ἑαυτοῖς πρὸ ἀφ' ὧν
 διδάσκω καὶ μὲν τοῖς ἡμῖν, καὶ ἐτέρους ὅ-
 οὔτοις πλάττειν, ὅτι λόγον ἐκείνους καὶ ὅτις ἡ-
 μῖν τῶν παρ' ἑαυτοῖς ὁμοῖον· τῶν δὲ ὁμοῖον αὐτῶν ὅτι
 τὰ ἔργα καὶ τοῖς λόγοις ἀλλοῖον. καὶ ὅτι μικρὸν μὲν
 ἐκείνους ἀλλοῖον. ἵνα δὲ καὶ σὺ μὲν παρ' ἑαυτοῖς
 εἰπὼν ἐκείνους ἀλλοῖον, ὅτι παρ' ἑαυτοῖς ἐν αὐτῇ τῇ ἡ-
 εἰα. διὰ τὸ παρ' ἑαυτοῖς μὲν καὶ ἀλλοῖον ἐκείνους, εἰ δὲ
 λέγειν, ἀλλὰ πρὸ ἰδὲ παρ' ἑαυτοῖς τῆς ψυχῆς, ἢ
 παρ' ἑαυτοῖς ἡμῖν ἐπείσιν. ἀπὸ τῶν μὲν τῆς
 καὶ τὸ βίον πολυπραγμοσύνης, καὶ τῇ τῆς ἀ-
 γῶν οὐκ ἀλλοῖον, ἐαυτοῖς δὲ παρ' ἑαυτοῖς ἐπείσιν
 καὶ τὰ αὐτῶν ὅτι παρ' ἑαυτοῖς. τῇ τῇ τῇ τῇ τῇ
 καὶ παρ' ἑαυτοῖς, καὶ τῇ τῇ τῇ τῇ τῇ τῇ τῇ τῇ
 γὰρ ἀλλοῖον, ὅτι τῇ τῇ τῇ τῇ τῇ τῇ τῇ τῇ τῇ
 ῥήματα, πρὸ ἰδὲ παρ' ἑαυτοῖς λέγοντες, ἐμὲ δ-
 καί, καὶ αἰσιμώτερον παρ' ἑαυτοῖς μακαριότητα ἐ-
 αυτοῖς πρὸ καὶ τοῖς παρ' ἑαυτοῖς, εἰπὼν γὰρ ὅτι τῇ
 δι τῆς ἀλλοῖον, ὅτι κατ' ἀλλοῖον ἀπὸ τῆς, καὶ
 τὰ ἰδὲ ἐκείνους. ἢ γὰρ αὐτῶν ἰδὲ εἰν ψυχῆς ἐ-
 πείσιν. πρὸ δὲ ὅτι κατ' ἀλλοῖον, ἢ τὸ ὅτι κατ' ἀλλοῖον
 οὐκ ἐκείνους βλάπτουσιν, ὅτι ἀλλοῖον παρ' ἑαυτοῖς
 γὰρ οὐκ ἐκείνους (συνελόντα εἰπὼν) ἀλλοῖον
 ἐαυτοῖς τῇ κατ' ἀλλοῖον ἀδικίας. ἀλλ' ἐκείνους παρ' ἑαυτοῖς
 ἐαυτοῖς ἀπὸ τῆς ἀδικίας, αὐτοῖς ἐαυτοῖς ἀπὸ
 διδόντων καὶ διὰ τὸ παρ' ἑαυτοῖς. οὕτως μὲν
 διὰ τὸ παρ' ἑαυτοῖς, εἰ δὲ λέγειν, ἀλλοῖον ἐ-
 παγγέλλει. φερεῖ δὲ πάλιν οὐκ ἡπτόν, ὅτι παρ' ἑαυτοῖς
 ἐαυτοῖς ἐπὶ, καὶ ἐαυτοῖς γινώσκοντες ἐκείνους τῇ καὶ πρ-

sed in paucos quosdam, docere permit-
 tentes; sed omnes verborum tenuis phi-
 losophiam constituentes. Hic verò me
 primus etiam verbis philosophari hor-
 tatus est, cum factis verborum cohor-
 tationem praeuertisset; non verba tan-
 tummodo praemeditata pronuntians;
 quin ne eloqui quidem dignum putans,
 nisi puro atque sincero & dicta ipsa ex-
 equi studente animo id faceret; talem-
 que seipsum praebere conaretur, qua-
 lem verbis cum, qui recte victurus sit,
 describebat, exemplum sanè, dicere
 volui, proponens sapientis: sed quia
 veritatem nobis, non pompam & or-
 natum promisit Oratio, exemplum qui-
 dem illum sapientis nondum dico; quam-
 vis si dicere velim, à vero non absit:
 verum hæc nunc omitto. Non exem-
 plum ergo absolutum, sed qui illud ip-
 sum imitari atque exprimere valde cu-
 peret, omnique studio, & alacritate,
 ac si dici fas sit, supra hominum vires
 contenderet: ac nos porro & tales a-
 lios effingere studens, non sermonum
 compotes & gnaros eorum, qui de a-
 nimi motibus fiunt, sed à motibus ipsis
 ad opera etiam sermones traducens, &
 cuiusque virtutis partem non exiguam,
 quin potius uniuersam, si capere posse-
 mus, in ipsa nobis speculatione infe-
 rens. iusta quidem agere, suæ ipsius pri-
 uatæ actionis exemplo (si dicere fas sit)
 quodammodo cogens: cui ut adhaere-
 remus, nobis persuasit: à multis nos
 vitæ curis, forensique strepitu penitus
 abducens, & nosipsum circumspicien-
 dos, ac verè ad res nostras agendas at-
 tollens. Hoc nimirum esse iustè agere,
 & hanc veram esse iustitiam, prisco-
 rum etiam philosophorum nonnulli af-
 firmarunt, vitam priuatam, ut mihi vi-
 detur, ad beatitudinem & sibiipsis, &
 alijs commodiorem atque utiliore[m] ef-
 ficere significantes: siquidem huius est vir-
 tutis, pro meritis, & suum cuique tri-
 buere. Quid enim aliud animæ pro-
 prium sit, aut quid tam congruum, di-
 gnumque quàm seipsam curare: non
 extra circumspiciantem, nec aliena
 tractantem; neque (ut paucis dicam)
 maximam sibi ipsi iniuriam facientem:
 sed intro ad sese conuersam, suam sibi
 reddentem, ac iusta omni ex parte præ-
 stantem. Sic igitur ille iusta facere vel
 coactus, si dici fas est, nos docebat.
 Prudentiam verò nihilo secius: secum

Origenes
 pene exem-
 plum sapien-
 tis.

Iustitia vo-
 ra in quo
 sita.

Prudentia
 vnde.

ψυχῆς βυσσίδα, καὶ εἰρήνη πᾶσι τοῖς κτησα-
 μένοις αὐτῶν, καὶ αἰδρείας τῆς θαυμασιωτά-
 τος ὑπομονῆς, καὶ ὅτι πᾶσι, δισθεσίας, ἐν
 μητέρα φασὶ τῆς ἀρετῆς, ὁρῶντες λέγοντες.
 αὐτὰ γὰρ ὅτι ἀρχὴ καὶ τελευτὴ πασῶν τῶν
 ἀρετῶν. ἀπὸ ταύτης τε γὰρ ὁρμηδύοις, ῥα-
 σὰ αὐτῶν ἐπιγίγνεται καὶ αἱ λοιπαὶ ἀρεταί.
 εἰ γὰρ ὁ δὴ πρῶτος ἀνδραγαθὸς, τὸν γε μὴ ἀ-
 γνοῖν ἢ φιλήδονος ὁ φίλος ἀνέσθαι καὶ παρρη-
 γουσι Θεῷ κτήσασθαι, ἐαυτοῖς ἐπιθυμειῶ-
 ντες καὶ ἀπειθόντες, τῆς λοιπῶν ἀρετῶν ἐπι-
 μηδύμεθα. ὅπως μὴ ἀνάξιοι καὶ ῥυπῶντες μὲν
 δὲ πάσης ἀρετῆς καὶ σοφίας ὡς πρὸς πᾶν ἀ-
 γαθὸν πομπὴν καὶ ἱερέως ὁρῶντες ἐκείνους
 μὲν δὲ Θεῷ. πῶς πρῶτον τέλος ἔχοντες ἐν
 οἷμα, ἢ καθαροὶ καὶ ἐξομολογούμενοι παρρη-
 ελγῇ τῷ Θεῷ, καὶ μὴ ἐν αὐτοῖς. ὅτι τῇ ἀγ-
 λῇ πάσῃ φιλοπονίᾳ ἐκαστοῦ, τὴν ὡς ἡ
 λογίας διδασκαλίαν καὶ βίβλιν, πῶς δὲ
 ἀξίωσιν τῆς λόγου, εἰς αὐτὴν τὴν ἀξίω-
 σιν εἰσελθὲς τῷ ἀνδρὶ, οὗτοί εἰσι γὰρ καὶ πα-
 ρεσκεῖν τοῖς ὡς τῷ ἡνὶ πρῶτος ἐκαστοῦ
 θάψειν ἡμᾶς ἡγελέ λόγου, φυλακισμένους μὴ
 πη κινδυνώσασθαι ὡς δὲ αἰαχόμενα ἐκ-
 παρῶν, τὴν τῷ πρῶτον αἰτίου γὰρ. φι-
 λοσοφῶν μὲν γὰρ ἡζίου ἀναλεγεμένους τῆς ἀρ-
 χαιῶν πάντα ὅσα καὶ φιλοσοφῶν καὶ ὑμνοῦν
 ὅτι γραμμάτια πάση δυνάμει μηδὲν ἐκ-
 ποιούμενοι, μηδὲ ἀποδοκιμάζοντες, (ὅτι
 πῶ γὰρ ὅτι τὴν κρίσιν ἔχοντες ἐδιδάμεθα.)
 πᾶσι ὅσα τῆς ἀγίας εἰν, ὅσα ἐκκυλισθῶ-
 ντες ὁμοῦ καὶ τῆς ἀνδραγαθίας ἐκαστοῦ, οἷον
 εἰ Θεόν, ἢ παρρησίαν, λέγοντες. ταῦτα γὰρ
 οὐτὶ ἀναγνώσκει ἀξίον, ἵνα μὴ ἐν ταῖς
 τυχαῖς μελεῶσιν ἡμῶν ἡ ψυχὴ, δισθεῖν μὴ
 λουσα, λόγον δὲ ἀκούουσα, ὑπεναντίον τῷ
 τῷ Θεῷ ἡραπεία. ὅτι γὰρ τοῖς τοῖς καὶ
 παρρησίαν, δισθεσίας εἰ οἷονται, ἐφάπτε-
 σθαι πρὸς ὅλους τῆς βίβλου. ὅτι τῶν τοῖς
 οὐδὲ ὅλους ὅτι ἀειθμεῖσθαι ἀξίον, πρὸ
 ἀνδράσι δισθεῖν ἐκκυλισμένοις. τοῖς δὲ λοι-
 ποῖς πᾶσι ἐκτυχεῖν καὶ παρρησίαν, γέ-
 νος μὲν ὅτι ἐν, ὅτι λόγον φιλοσοφῶν παρρη-
 σιμῶνται, οὐτὶ αὐτὸ ἀποδοκιμάζοντες, οὐτὶ
 Ἑλληνικόν, οὐτὶ βαρβαρικόν, πάντων ὅτι ἀκού-
 ντες. ὅτι τῶν καὶ μάλιστ' ἐκτύχουσιν. μὴ

A quæ est animæ constantia, & pax om-
 nibus possidentibus eam : tum fortitu-
 dinis, admirabilissimæ patientiæ, & in
 rebus omnibus, pietatis, quam paren-
 tem virtutum meritò appellant. Hæc
 siquidem est initium, finisque omnium
 virtutum. Ab hac si incipiamus, facil-
 limè nobis reliquæ etiam virtutes ac-
 crescent: si quod hominem vnumquem-
 que, qui modo inipius & voluptarius
 non sit, parare sibi oportet, ut amicus
 familiarisque sit cum Deo, nobis ipsis
 expectentes & assequi studentes, reli-
 quarum simul virtutum curam ample-
 ctamur: ut non indigni, nec squalli-
 di, sed omni virtute ac sapientia, tan-
 quam bono quodam ductore, sapien-
 tissimoque sacerdote septi, ad Deum
 accedamus. finem sanè omnium non
 alium existimo, quàm pura mente ad
 similitudinem conformatum, accede-
 re ad Deum & in ipso manere. Præter
 cæteram verò industriam ac studium,
 illud, quo in Theologiæ doctrina &
 reuerentia nobis instituendis est vsus,
 quibus verbis eloqui possim, aut ipsos
 viri sensus penetrare, quo consilio &
 apparatu omnes de Deo sermones at-
 que sententias ediscere nos veller: se-
 dulò cauens, ne vsquam in re omnium
 maximè necessaria, hoc est, in primæ
 omnium causæ cognitione, periclita-
 remur. Philosophari ergo nos ita iu-
 bebat, ut omnia, quotquot extant,
 veterum tum Philosophorum, tum
 Poëtarum scripta colligentes, nihil om-
 nino rejiceremus, nihilque repudia-
 remus, (necdum enim vim habere iu-
 dicandi poteramus.) præter ea quæ a-
 theorum essent, qui à communi homi-
 num sensu discedentes, Deum aut pro-
 uidentiam esse negant: hæc enim ne
 digna quidem esse, quæ legantur, ne
 qua fortè re inquinaretur nobis animus,
 qui quum pietatem colere debeat, ser-
 mones audiat diuino cultui repugnan-
 tes. Neque enim ij qui templa adeunt,
 religiosum putant, quidquam omnino
 profanum contrectare. Horum itaque
 libros ijs, qui pietatem profiteantur,
 nullo in numero esse debere: cæteros
 omnes euolui, legique sic oportere, ut
 nec genus vllum, nec librum sermo-
 nemve eruditum præferant, neque
 contrà rejiciant, siue Græcum, siue
 barbarum, sed omnes audiant. Sapien-
 ter id prorsus, & appositè: ne scilicet

Quæ me-
 thodo in
 Theologi-
 ca, ac Mo-
 ralytica
 usum sit O-
 rigene.

Atque
 libri, ut
 laudi.

αὐτὰς ῥαδίως μεταπειθεῖν ὡς παραδείκται, τῶν αὐτῶν μεταπηδήματος, ἐτέρους. καὶ ταῦτα οὕτως ἴσως οἷς εἰς ἐπέαθη παρὶν φιλοσοφῆσαι πρὸς ἐλπίαν, ὅτι παρὶν αὐτῶν καὶ ἡγάπα, καὶ ἐπέαθη ῥαδίως, οἷα δὲ μὴ παρακαταλημμένους τὸ ψυχρὸς μηδὲ πῶς λόγους παρασείχεται αὐτῶν καὶ ἡγάπα, ὁμοίως ἐκαστὸν αὐτῶν δι' ἐκείνην οὕτως, αὐτῶν ἐξή. ταῦτα ἡμῶν οἱ καλῶς καὶ λογώτατοι καὶ ἐξετασκότατοι Ἕλληνες πεφιλοσοφηκασιν, οἷς παρὸς τὴν ἐκαστος ἐξ ἀρχῆς, ἐλαττοῖς ὑπὸ πῖνος ὁρμῆς, ταῦτα μόνον λέγων (εἰ) ἀληθῆ, τὰ δὲ λοιπὰ πᾶντα τῶν δῆλων φιλοσοφῶν ἀπάτην καὶ λήθην. λόγῳ μὲν οὐδὲν πολλοὶ αὐτῶν τὰ αὐτῶν κρατυῶν, ἢ τῶν δῆλων ἐκαστοὶ παρὶνται τῶν ἰδίων, τῶν μὴ χεῖρων μετακίνας, ὅτι μεταβαλλόμενοι ἀνάγκη ἢ πειθοῖ. οὐκ ἄλλῳ πινά, εἰ δὲ τὸ δῆλόν ἐῖπειν, ἔχον, ἢ τὸ παρὸς τῆς φιλοσοφίας ὅτι ταῦτα δὲ φιλοσοφίαν, ἀλλοθεν ὁρμῶν καὶ κρίσει, ὡς οἴεται δῆλόν. μὴ παρὰ δόξαν εἰπεῖν ἢ, οὐκ ἄλλῳ ὅτι πᾶν ἀκριβεῖ τύχην, ταῦτ' ἐκαστος φίλων, οἷς παρὸς τὴν παρὸν ὑφ' ὧν οἰοῖται δεδομένος, ἔχον οἷος τε παρὸς τὴν ἐτέραν, εἰ μὲν τι καὶ λέγειν ἔχοι σὺν ἀποδείξει ἀληθείας τῶν αὐτῶν παρὸς πᾶντων. ὅτι ὡς ψευδὴ εἶναι τὰ τῶν ἐκαστῶν βεβαιωμένοι καὶ τὰς λόγους. ἐπεὶ καὶ ἀποδείκνυται, ἐκαστὸν χρεώματος καὶ ἐκδεχόμενος εἶναι, ὡς παρὸς ἑρμῆσι τῆς παρακαταλημμένους αὐτῶν λόγους. οἱ δὲ ἐν τῇ πῖναι ἀλλοις ἐσφηνλαὶ πῖναι ἔχοντες, καὶ δὲ καὶ τῶν πᾶντων μεγίστου καὶ ἀναγκασιότατου, τὸ παρὸς τὸ ἴσον γνώσεως καὶ ἀσφάλειας. καὶ μέντοι ὁμοῦς ἐκ αὐτοῖς δεδομένοι ὅτι πῖναι, καὶ ἔχοντες αὐτοῖς οὐδὲν ῥύσασθαι ῥαδίως, ὡς παρὸς ἐκ πῖναις ἐκ πῖναι πλατυγῶν δυσόχρατα, ἔχοντες ἐκαστος τοῖς ἐμπροσθέντας ἀπάξ, ὅτι παλινδρομήσαντας, ὅτι καὶ παρὰ πῖναις, δὲ παρὸς τὴν αὐτοῖς ἢ αὐτοῖς κατέχοντες μέγιστον τελειότητος. ἢ ὡς παρὸς ἐξ ὑλῆς βαθείας καὶ διασείας καὶ ὑψηλῆς, εἰς ἣν εἰσῆλθε μὲν πῖναι οὐδὲν πόρος, ὡς δὲ καὶ ἐξ ὁρμῆς ἴσως, ὅτι ἐκαστος πᾶν αὐτῶν κατέχοντες τὰς ἐκείναις, ὡς δὲ μὴ καὶ ἐκαστος ἐκαστος ὅτι οἷος τε ἴσως. πᾶν πολλὰ παρὸς τὴν αὐτοῖς, οὐδὲν τε πῖναι ἐκαστος εἰσῶν στυγῆς, πῖναι οὐδὲν πόρος, ὡς δὲ παρὸς πῖναι αὐτῶν ἐξ ὁρμῆς τῶν ἐκείναις. αἱ δὲ ὅτι πᾶν ἐκαστος ἀκριβεῖς μόνον, ἐκαστος δὲ ὅτι αὐτοῖς, αὐτῶν τε

A adducitur, ut sententia mutata, alienis assentiatur, atque adeo ijs ipsis, quibus si ei persuasum fuisset studere, antequam inciperet philosophari, tum primum certe libenter assensus esset, quippe nondum animo alijs occupato, neque alia iam admitteret; imo verò neque in ijs acquiesceret, ac propter illa, his ipsis aduersaretur, quæ iam sentit ac tenet. Talem nobis egregij, & disertissimi, solertissimique Græci philosophiam exhibuerunt; quæ primum quisque nactus est, imperu quodam ductus, hæc sola vera esse dicens, reliqua omnia aliorum philosophorum, nugæ censet, atque fallaciam. cum ipse nihilo melius sua confirmet, quàm cæteri omnes sua quisque defendunt; ne de gradu exire, sententiamque aut vi, aut persuasione mutare cogatur. nullam aliam, si verum fateri libet, habens præter ineptum à philosophia ad hæc dogmata ac placita, quæ vera credit, imperum atque delictum: & ne incredibile quod dico videatur; nullam aliam, præter cæcam iudicij expertem fortunam; hæc unusquisque amans, in quæ primum incidit. A quibus quodammodo irretitus, alijs rebus dare operam nequit, si quid forte habeat quod de singulis rebus cum veritatis demonstratione differat; & quo falsas aduersariorum rationes esse doceat: quippe qui etiam sine probatione seipsum temerè, tanquam inopinatum atque inexpectatum quoddam lucrum sperans, anticipatis rationibus addixit. Porro hæc, quum in cæteris rebus sectatores fallunt, tum verò in re omnium maxima ac necessaria, in Dei cognitione atque pietate. Et manent nihilominus sic illis irretiti, ut eos iam nemo facile eripere possit; tanquam ex palustri & inuadoso patentissimi campi lacu, qui semel ingressos, nec gradum reuocare, nec traicere, & euadere sinit, sed ad mortem usque sic constrictos tenet. aut tanquam ex alta, densaque ac profunda sylva; in quam viator quis, quasi inde rursus exiturus, & puro se campo redditurus, ingressus est; præ longitudine autem ac densitate non potest: omnes enim in partes seipsum versans, viasque intus continuas offendens, has, illasque, tanquam exitum per aliquam earum reperturus, perambulat; illæ verò ad intima tantummodo ducunt; nusquam extrà ferunt, ut quæ

In eo, qui obvia quæque sunt iudicio avirpant, in illa bantur.

Foris ad philosophiam, atque ad has placitas, etc.

Ha, scilicet, id est, rationes.

Simile à palustri via ductum.

Alterum, ex sylva.

Id. ποῖς ἢ τὸ παρὸς τῆς φιλοσοφίας, καὶ τῶν φιλοσοφῶν, καὶ τῶν πᾶντων δόξαν.

Aliud simili-
is, ex laby-
rintho.

ipſius ſylvæ ſolùm viæ ſint. Quare feſſus A
tandem ac deſperans viator, quali ſylvâ
eſſent omnia, & nullum in terris domi-
cilium ſuperſeſſet, ibi manere, ac domi-
cilium collocare ſtatuit; ſpatiumque a-
gri, quantum poteſt, in ſylva occupare.
aut tanquam denique ex labyrintho, ad
quem cum vnicus appareat aditus, nihil
ſubdolum, ex ijs quæ ſunt extra, intus
latere ſuſpicans, quiſpiam, qua patet ia-
nua, ingreditur: deinde ad intima uſque
progreſſus, poſtquam artiſcioſum, ſol-
lersque opificium, quaqua verſus per-
uium, ac perpetuis ingreſſibus & egreſ-
ſibus intextum atque elaboratum con-
templatus eſt, egredi cupiens, minimè B
poteſt, ſtructura illa, quam artiſcioſam
iudicabat, interceptus. Nullus porro eſt
neque labyrinthus adeo ad explicandum
difficilis, & varius; neque ſylva, quam-
vis denſa & varia; neque campus, aut
palus, quæ illapſos atque ingreſſos ſic re-
tineat, ut oratio, ſi qua eos occupet ali-
quorum iſtiusmodi philoſophorum. No-
bis ergo ne idipſum quod imperitæ mul-
titudini eueniret, ad vnicum nos philo-
ſophicarum opinionum genus non ad-
mouebat, nec in eo conſiſtere ſinebat;
ſed per omnia ducebat, nullius nos Græ-
canici dogmatis rudes aut ignaros eſſe
permittens. Ipſe autem ſimul incedens
præibat; manuque ducens, tanquam in
via, ſi quid uſquam flexuoſum occurre-
ret, aut inſidum, & ad fraudem com-
poſitum, velut peritus artifex, cui ex
longo uſu atque exercitatione philoſo-
phandi nihil inſolens ſit, nec inexper-
tum, & ſublimis ipſe in tuto manet, ac
manum alijs porrigens, veluti qui de-
mergantur extrahens, ſeruat: ita quid-
quid apud ſingulos philoſophos utile ac
verum erat, deligens, nobiſque appo-
nens; quæ verò falſa, ſecernens; tum al-
ia, tum maximè, quæ hominum pro-
pria ſunt ad pietatem.

In diuinis
Deum vnus
eiſq; pro-
pheta ut
audiendi.

Et horum quidem ut nihil attendere-
mus, ſuadens, ne ſi ut ſapientiffimus qui-
dem quiſpiam ab omnibus celebretur,
ſed ut vni Deo operam daremus, eiuf-
que prophetis, ipſe prophetarum inter-
pretem agens, & explanans, quidquid
uſquam obſcurum & ænigmaticum erat,
qualia ſunt in ſacris litteris permulta. ſi-
ue ita Deo libeat cum hominibus agere,
ne indignam animam, cuiuſmodi mul-
tæ ſunt, nudus & inſectus diuinus ſermo
ſubeat: ſiue quod apertiffimum quidem

τῆς ὕλης μόνης ὁδοὶ πῖνες οὐσαι. Τέλος δὲ ὁ
ὁδοιπόρος ἀποκαμῶν καὶ ἀπαγερδύσας, ὡς δὴ
πρότερον ὕλης γυρομῶν, καὶ ἔκαστι ὁδοῦ ὄν-
τος ὅτι γῆς οἰκηθείς, ἐκείνῃ ἐπέλθῃ τὴν
ἐσθλὴν καὶ ἀσφαλῆν, καὶ ὁρῶντας αὐτῇ, ὡς
οἷ' τε ἐν τῇ ὕλῃ ἐκποιεῖτο μῦθος, καὶ ὡς ἄλλοι ἐκ
πῶτος λαβούρου εἰς ὃν εἰσόδου φαινομένης
μίας, ὁδοὶ ποικίλον ἐκ τῆς ἐξωθεν ὑπο-
πλήσας τῆς, εἰσελθὼν ἀφ' ἧς φαινομένης ὁ-
δος μίας εἶτα παρεχρήσας ἄλλῃ τῇ ἐνδοτά-
τῃ, ποικίλον τε ἰδὼν ὁ δῆμος, καὶ καὶ ἀσφαλῆ-
σμα πάνσοφοι, πολὺ πορὸν τε καὶ εἰσόδους καὶ
ἁπλοῦς συνεχίστι σποφισμένοι. ἐθέλων μὲν οὖν
καὶ ἐξείναι, μηκέτι οἷος τε εἶναι, ἐκ ἀποληφθείς
ἐνδοτὰ ἀπὸ σποφῆ δοκῶντας αὐτῇ καὶ ἀσφαλῆ-
σματος. ὁδοὶς ὅτι οὐτε λαβούρου οὐτὶς δυσι-
ζέλικτος καὶ ποικίλος, οὐτε ὕλη δασυία καὶ
ποικίλη, οὐτε πεδίον, οὕτως ἢ τέταρτος δὴν
κατατῆσαι τοὺς ἐμπειρομένους, ὡς λόγος, εἴ τις
εἴη κατ' αὐτῇ τῇ δὲ πῶσι φιλοσόφῳ, ἵνα δὴ
οὕτω μὴ ταῦτα τοῖς πολλοῖς παῖσι μὲν, πρὸς μὲν
εἶνα ἵνα ἐκ ἧς τῇ φιλοσοφῳ λόγῳ. ὁδοὶ
κατ' αὐτοὺς ἀπείναι ἡξίῃ. πρὸς ὅτι πάντας ἡ-
γῶν, ὁδοῦς ἀπειροχῆς εἶναι ἡλὼν δόγματος
C Ἑλληνικῶν. καὶ αὐτὸς ὅτι συνεχίστι παρεχρήσας
καὶ κατὰ τῶν ὡς ἐν ὁδοιπορίᾳ, εἴπου καὶ ὁ-
πλῶτα πῶσι πῶσι καὶ ὁ πῶσι ἐκ φημισματι-
δης, οἷα δὴ πῶσι ἐκ τῇ ἐκ πολλῶν τοῖς λόγοις
συνεχίστι, ἐκ ἀπῆτης ὁδοῦς ὁδοὶ ἀπει-
ρος ὢν. μετέωρος αὐτοὺς τε ἐν ἀσφαλῆς μένοι, καὶ
διότις ὁδοῦ καὶ ὁδοῦ ὁδοῦ ὡς βαπτίζ-
μένοις ἀμύμων. πῶς μὲν ὅτι χηρῶσι φι-
λοσόφῳ ἐκείνῳ καὶ ἀληθῆς ὢν, ἀσφαλῆς, καὶ
κατὰ τῶν ὁδοῦς ὡς ὁδοῦ ἐκ κρήνῃ, καὶ
πῶς ἄλλα, καὶ μάλιστα ὅσα ἰδοὺ πρὸς δι-
σέβας ὢν ἀνδραγαθῶν.

Γεὶ τούτων μὲν μηδὲν παρὸς ἡν συμ-
D βουλόμην, μηδὲ εἰ πάνσοφος τις ἀπὸ πάν-
των ἀνδραγαθῶν μὲν τυρηθῇ. μόνη δὲ παρὸς
καὶ Θεῷ, καὶ τοῖς τούτου παρὸς φηται, αὐτοὺς
ὑποφητεύων καὶ φημιζῶν, ὅτι ποτὶ σχ-
πεινὸν καὶ ἀνιγματοειδῆς ἢ, οἷα πολλὰ ἐν ταῖς
ἱεραῖς ὅτι φηται. ἢ τοῖς οὕτω φίλον ὃν ἐκ Θεῷ
παρὸς μελῶν ἀνδραγαθῶν, ὡς μὲν καὶ ἀν-
ξίας ψυχῶν, οἷα αἱ πολλὰ, γυμνὸς καὶ ἀσφα-
πῆς ὁ ἦος εἰσὶν λόγος, ἢ καὶ τῇ φύσιν μὲν
Γεφ-

Γεφίσταται καὶ ἀπλῆσταται πρὸς τοὺς λόγους
 οὗ· ἡμῶν δὲ ἀποστολὴ Θεοῦ, καὶ ἀπομεμαρτυρησὶν
 ἀκροῶντες ὑπὸ χρόνου καὶ παλαιότητος, ἀσαφὲς
 καὶ σκοτεινὸν καὶ ἀφανισμῶν, οὐκ ἔχω λέγειν.
 πλὴν ὁφειλόμενον καὶ εἰς φῶς παραγῶν, εἴτε
 ἀνιήματα ὅσα τυγχάνοι, διὸς ὡς ἀκροατὴς
 Θεοῦ καὶ συνεπώπτερος. εἴτε καὶ ὁσὲν σκοτεινὸν ἔ-
 χουσα τῇ φύσει, ὅθεν ἀπολύεται ἀπὸ οὕτως ἔ-
 χουσι μόνον τῶν νῦν ἀνθρώπων, ὡς αὐτὸς τι-
 γναι, καὶ ἐτέρων ἡκούσα πρὸς πᾶσι λαγόντων,
 μεμνησμένοι πᾶς καθεαυτῶν τῶν λόγων φωτι-
 νά τε, ὡς ἀδύνατον αὐτῶν τῇ ψυχῇ καὶ διδασκα-
 λῇ ἐτέρου. ὅτι αὐτῶν ὁ πόρτων ἀρχηγός, ὁ τοῦ
 Θεοῦ φίλος προφήτης ὑπηγὼν καὶ ὑποδιδάσκων
 πᾶσιν προφητείας ἐκ λόγων μυστικῶν καὶ ἱερῶν,
 ὅπως αὐτῶν ἡμῶν, ὡς φίλος προφήτης κα-
 τήσασκε. ὡς δὲ ἐτέρων ἡγέτας μόνον, τούτων
 ἀλλ' ἑαυτοῦ διδασκαλίας ποιούμενος. ὅσα τε
 ἀξιοπιστάτα ὡν, ἢ προσητάξας βασιλικῶς ἢ
 καὶ ἀπὸ φιλίας, ἑαυτῶν τοῖς λόγοις διεβησάμεθα
 τε καὶ ὁδωσάμεθα τοῦτον δωρησάμενος· ἴν' εἴ τις
 σκληρὸς πλεὺν ψυχῇ καὶ ἀπίστος, ἢ καὶ φιλομα-
 θὴς ὡς τυχοί, ὡς αὐτῶν μαθόν, σπουδαίᾳ
 πιστεύει ἐλθεῖν ἀνακρίσει τοῦτο εἶπον πᾶς, καὶ
 ἐπιδάξαι Θεῷ. λέγει πᾶσι ταῦτα, οὐκ ἄλλως, ὁ-
 μῆς, ἢ κοινωνία τῶν ἱερῶν πνεύματος. τῆς γὰρ αὐ-
 τῆς διωκόμενης διὰ προφητείας τε καὶ ἀκροα-
 μῶν προφητῶν. καὶ οὐκ ἀκούσας προ-
 φήτου, ὃ μὴ αὐτὸς πνεῦμα τοῦ προφητεύοντος,
 πλεὺν σπένδον τῶν αὐτῶν λόγων ἐδωρήσασκε. τοῦ-
 τιν' ἔκκειται λόγους ἐκ τοῦ ἱεροῦ γραμμάτων,
 πῶς κλείονται ἀποκαλύπτει μόνον λόγους, ἄλλοι δὲ
 μηδὲ ὀλίγου. αἰνιγματῶν καὶ κεκρυμμένων, ὡς φη-
 σίτων καὶ ἀνιήματα ὁ ἵστος λόγους. διὸς δὲ μέ-
 γιστον εἶπε τῷτο γινώσκον ἔχει λαβὼν, καὶ μύσας
 παλαιῶν ἔργων, ἐρμηνεύει· ἵνα τῶν Θεοῦ
 λόγων πρὸς ἀνθρώπους, συνίεναι πᾶς Θεοῦ,
 ὡς Θεοῦ λαλοῦντες, καὶ διηγήσασθαι ἀνθρώποις,
 ὡς ἀκούσων ἀνθρώποι. τριγλῶν ὁσὲν ἡμῶν
 ἀρρήτων· ὁσὲν γὰρ κεκρυμμένοι καὶ ἀφανισμοί.
 εἰς τὴν καὶ μαθητῶν πόρτα λόγους, ἐκ βαρβάρων
 καὶ ἑλλήνων, καὶ μυστικῶν τε καὶ πολιτικῶν τε,
 καὶ ἱερῶν καὶ ἀνθρώπων, σὺν πάσῃ πρῆξις ἐκ
 πρὸς πόρτα καὶ διεβησάμενος, καὶ πόρτων
 ἐμφορευμένοις, καὶ ἀποκαλύπτει τῶν τῇ ψυχῇ ἀ-
 γαθῶν, εἴτε πᾶσι παλαιῶν ἀληθείας μετ' ἑαυτά,

A natura ac simplicissimum sit omne ora-
 culum diuinum; sed nobis qui à Deo
 recessimus, & audire propter tempus
 & antiquitatem desueuimus, obscurum,
 ac tenebriosum videatur, dicere non
 habeo. ut ut sit, declarans & in lucem,
 proferens, siue ænigmata sint, tanquam
 idoneus & intelligentissimus Dei audi-
 tor: siue obscurum ac flexuosum natu-
 ra nihil habeant, nec intellectu arduum
 ipsi; qui vnus omnium, qui nunc vi-
 uunt hominum, quos vel nouerim ipse,
 vel aliis narrantibus audiuerim, pura
 B atque perspicua oracula meditando, &
 mente ipse percipere potest, & reli-
 quos docere: quoniam ille omnium
 princeps, qui Deo caris prophetis sug-
 gerit atque inspirat omnem prophe-
 tiam, sermonemque mysticum ad di-
 uinum; eo illum honore afficiens, ve-
 lut dilectum interpretem constituit:
 quæ alijs indicauit duntaxat, eorum
 per hunc instituens disciplinam, om-
 nium, quæ dignissimus fide cum sit,
 vel regio more iussit, vel censuit ratio-
 nes inuestigare & inuenire, huic con-
 cedens: ut si quis animo durus & in-
 credulus, aut discendi etiam cupidus
 existat, ab hoc discens, & intelligere
 & credere quodammodo cogatur, &
 Deum sequi. Hæc verò ille non ali-
 ter, opinor, enuntiat, quàm ex diui-
 ni spiritus communicatione. Eadem e-
 nim vis prophetis, & prophetarum au-
 ditoribus est opus: nec prophetam capere
 quis possit, cui spiritus idem, qui
 prophetauit, sermonum eius intelligen-
 tiam non dederit. Talisque in sacris e-
 tiam litteris sententia extat, cum solum,
 qui clausit, aperire affirmans, alium ve-
 rò neminem. Clausa autem aperit, dum
 ænigmata declarat, sermo diuinus. Do-
 num hoc ille maximum diuinitus con-
 cessum, sortemque de cælo optimam
 habet, ut Dei sermonum interpretes sit
 apud homines, Deique verba, quasi
 Deo loquente, intelligat; & hominibus,
 ut homines percipiant, enarret. Quare
 nihil nobis arcanum, nihil abditum &
 inaccessible erat: quin omnia perdisce-
 re dogmata licebat; & barbarum, &
 Græcum, & mysticum, & ciuile, &
 diuinum, & humanum, cum omni li-
 bertate cuncta indagantibus atque scruti-
 tantibus, ut omnibus expleremur, &
 animi bonis affatim perfrueremur: siue
 priscum quodpiam veritatis documentum,

Eodem af-
 flatu egun-
 tur Prophe-
 tæ, & eo-
 rum audi-
 tores.

Esai. 22. &
 Apoc. 3.

Origeni
 donum, in
 interpreta-
 tu scripturæ
 m.

[illegible]

A At ego pietatis ac grauitatis expertus, indignusque inde recedo, oculos retro, gradumque conuertens. Filium quendam ferunt, accepta à patre sorte legitima, quæ ipsi cum altero fratre competebar, sponte sua à patris consortio abcessisse in regionem longinquam, vitæque illic intemperanter acta ablignasse paternas facultates, penitusque dissipasse; tandem verò inopia pressum, pacta mercede pascendis porcis operam locasse; faméque vrgente, communes cum porcis escas expetiisse, nec consequi potuisse, poenas ergo intemperantis vitæ luit, qui pro paterna mensa, regia illa ac splendida, porcinas quas non * prospexerat, seruales escas commutarat. Tale quiddam nobis euenturum discedentibus videtur; nec tamen cum integra competente sorte. neque enim iis acceptis, quæ congruebant; discedimus tamen, bona quidem ac cara tecum & apud te relinquentes, peiora autem omnia permutantes. Excipiens nos siquidem tristitia vniuersa; turbæ tumultusque pro pace, & inquieta ac turbulenta vita, pro tranquilla & composita; pro libertate hac, seruitus grauis: fora, & lites, & contentiones. Ac delictis, otiumque deinceps nobis ad meliora nullum erit. nec diuina eloquia loquemur: sed loquemur opera hominum; (quod sanè etiam dirum quidpiam omnino visum est prophetæ:) nos verò, malorum etiam hominum. Nos verè pro die, pro clara luce tenebræ, pro festa celebritate luctus; pro patria, hostile nos solum excipiet; in quo sacrum mihi canticum canere non liceat. quomodo enim in terra animæ meæ aliena? vbi qui degunt, appropinquare Deo non possunt, sed flere tantum, & suspirare, horum quæ hic suppetunt, recordatione; si tamen hoc etiam mihi quisquam concedat. Hostes quondam ferunt, magnam & sacram ciuitatem, in qua Deus colebatur, aggressos; eiusque incolas, tum cantores, tum Theologos in Babyloniam patriam suam captiuos pertraxisse; hos verò, dum ibi detinerentur, ne rogatos quidem à dominantibus, Dei laudes cantare voluisse, nec psallere in terra profana; sed organa musica in salicibus suspendisse; & ad flumina Babylonis collacrymassè. Vnusego ex eorū numero esse mihi videor, ab hac sacra vrbe ac patria mea vi pulsus,

Law. 19.

Ad Exem-
plo Filij
prodigi.

* hoc ideo
dicit, quia
non putaret
id sibi even-
turum, cum
patetiam
poposcit ha-
reditatem.

Psalm 16.

PM 116

Ab Exem-
plo ludaei
in Babylone
non abden-
torem.

4 Reg. 24-
25.

Psalm 136.
vulg. abey.
136.

.. 1935 223

ubi noctes, diésque diuinæ leges denun-
tiantur, hymnique, & cantica, & mysti-
ci sermones, ubi lux solis, diésque luce
clarior, nobis diuina mysteria tractanti-
bus, & noctu, quæ mens interdiu vidit
egitque, per visum repetentibus: ubi de-
nique ut paucis complectar, diuinus per-
petuo viget afflatus, ab hac pector, & ca-
ptiuus in terram alienam raptor, in qua
mihi nec tibiis canere, organo, ut illis,
ex salicibus suspenso, licebit: sed in flu-
minibus versabor, luteaque opera tracta-
bo, & hymnos dicere, etiam si memine-
ro, tenuam. Sed fortasse præ diuturna
aliarum rerum occupatione, etiam obli-
uiscar, memoria ipsa spoliatus.

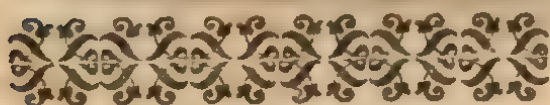
Quod si abiens, inuitus abirem, ut
captiuus solent: at volens abeo; non ab al-
io, quàm à meipso expugnatus, cum
manere fortasse liceret. abiens verò, non
sine periculo hinc proficiscar, tanquam
à tuta & pacata quadam ciuitate digres-
sus: sed verisimile est futurum, ut iter fa-
ciens, in latrones incidam, ac compre-
hendar, & nudatus plagis multis vulne-
rer, & semiuuius in via, proiectusque re-
linquar. Sed quorsum hæc lamentor?
Est utique Saluator, omnium, semiuui-
uorum, & à prædonibus vexatorum cu-
rator ac medicus, vigilans Verbum, om-
nium hominum custos. Sunt & no-
bis semina, quæ habere nos docuisti,
& quæcunque à te accepimus, præ-
clara monita atque præcepta, quibus-
cum discedimus; lugentes quidem, ut
qui iter faciunt; sed nobiscum tamen
hæc semina deferentes. Fortasse ergo
conseruabit nos præses custos; fortasse
iterum ad te reuertemur, adferentes
ex seminibus hisce fructus & manipu-
los, perfectos quidem haud quaquam.
quid enim? sed quales nobis ex ciuilibus
vitæ actionibus liceat: corruptos qui-
dem facultate vel infrugifera, vel ma-
le alicuius frugis; sed non amplius a-
pud nos corrumpenda, si Deus an-
nuerit. Mihi ergo hoc in loco desi-
nat oratio, audacius quidem fortas-
se, de quo minimè decuit, elocuta;
sed gratias (ni fallor) pro viribus no-
stris & ex animo reddere conata: qui
dignum sanè nihil diximus; nec ta-
men omnino conticuimus. quæ
præterea etiam deplorauit, sicut qui
ab amicis digrediuntur, facere solent.
An puerile nihil, vel adulatorium;

ἔνθα μὲν ἡμέραν τι ἐνέστα, οἱ ἱεροὶ ἀπα-
γῆνται νόμοι, ὕμνοι τε καὶ ᾠδαί, καὶ λόγιοι μυ-
στικοί. καὶ φάς δ' ἡλιακὸν καὶ δ' ἡλιωνικὸν ἡμέρας
ὑπὸρ, ἡμῶν προσομιλῶντων τῆς θείας μυσ-
ταίης, καὶ νυκτὸς ὡς ἐν ἡμέρᾳ εἶδέν τε καὶ ἔπαρξεν
ἡ ψυχὴ, τῇ φασμασίᾳ κατεχόμενῳ. καὶ ὅλως ἰ. κατὰ
συνεχόμενα εἰπεῖν, ἔνθα ἡ ἐνθεος διὰ πᾶν τὸς
κατακωχῆ, ταύτης ἐξελαιώμασι, αἰχμαλώτους
φειδόμενος εἰς τὴν ἀλλοτρίαν γλῶ. ἔνθα μοι
ἔτι αὐλῆν ἐξέστα, χρευσάμενος δ' ὄργων
μου ὡσπερ καὶ καίτοις ἀπὸ τῆς ἰπῶν. ἀλλ' ἐν
μὲν τοῖς ποταμοῖς ἴσομαι, πολλὸν δὲ ἐργασίᾳ,
καὶ ὕμνος λέγειν εἰς ἐκλήρω, μεμνημένος ἀλλ'
ἴσως ὑπὸ μετρησίας τῆς ἀγῆς, καὶ ἐπιλήσο-
μαι, συληθῆς καὶ τὰς μνήμας.

Ei ὅ καὶ ἀπὸν, ἀκὼν μόνοι ὡσπερ αἰχμα-
λωτῆς, ἀλλὰ καὶ ἐκὼν ἀπειμι, ὅ καὶ ὡς ἄλλῃ
του, ὑπὸ δὲ ἐμῶν ἐκπεπολεμημένος, ἐξὲν
μνήμασι. ἔνθα ἀπὸν ἐνταῦθα, εἰς ἀσφῆδες
πορεύομαι, ὡς ἀπὸ ἀσφῆδης καὶ εἰρηνοποιήσεως
πρὸς πόλιν ἐξελθῶν. εἰκὸς δὲ ὡς ἄρα ὁδο-
πορῶν, ἐλπίσας συνεπιζέομαι ἐν συλληφθήσο-
μαι, καὶ γυμνωθεὶς πρὸς ἡμῶν πρᾶγμασι πολ-
λοῖς, καὶ καίτοις πρὸς ἡμῶν ἐρριμμένος. ἀλλὰ
πὶ ταῦτα θρηνησῶ: ἐστὶν ὁ σωτὴρ, πᾶν τῶν, καὶ τῶν
ἡμῶν καὶ τῶν λαλησμένων πᾶν τῶν, καὶ τῶν
καὶ ἰατρῶν, λόγος ὁ ἀγρυπνός, φύλαξ πᾶν τῶν
αἰδεσίων. ἐστὶν ἡμῶν καὶ σπέρματα αἰ τῶν καὶ
ἡμῶν αἰδεσίων, καὶ ὅσα καὶ ὡς εἰλήφωμεν,
τὰς καὶ ὑπὸ τῆς, σὺν οἷς ἀπὸν. καὶ ὡς
μὲν, ὡς πορεύομενοι, φέροντες ὅτι σὺν αἰδε-
σίων τὰ σπέρματα ταῦτα. ἴσως μὲν ἐν δ' ἡμῶν
σὶ) ἡμῶν ὁ φύλαξ ἐπιτάς: ἴσως ὅτι ὑπὸ τῆς
φορῶν πρὸς πάλιν, φέροντες ἐκ τῶν σπέρμα-
των καὶ τῶν καὶ τῶν καὶ τῶν, τελείας μὲν
ἔχει. πῶς γὰρ, οἷας ὅτι δυνάμει ἡμῶν ἀπὸ τῶν οἷς
πολιτεία πρὸς πάλιν, διεφθαρμένοι μὲν τῇ θυ-
νάμει, ὅτι ἀνέρω καὶ κακὴ ἀνέρω, μὲν καὶ
πρὸς διεφθαρμένην ὅτι καὶ ἡμῶν, εἰ ὁ Θεὸς ἐ-
πιτάς. ἐμοὶ μὲν οὖν ἐνταῦθα πᾶν τῶν ὁ λόγος,
δραστηρίους μὲν ἐφ' ὅ καὶ ἐκ τῶν ἀγρυ-
πνῶν καὶ τῶν ἀγρυπνῶν πρὸς ἡμῶν καὶ δυνάμει
πρὸς ἡμῶν. ἀξιὸν μὲν οὖν λέγειν, οὐ
μὲν σωτηρίᾳ πᾶν τῶν πᾶν τῶν καὶ ἐπὶ καὶ ἀπὸ
κατακωχῆ, οἷς οἱ ἀπὸν καὶ τῶν φιλῶν εἰς
θαυμάσιους μὲν ὅτι ὅτι πᾶν ἐκ τῶν καὶ τῶν,


ὧσθ' ἀρχαιότεροι, ἢ παλαιότεροι, οὐκ εἶ-
δα. πρὸς τοὺς μύθοι αὐτοῦ, καὶ ὁ μὴ πεπλα-
σμένον, τῷτο ἄφωτος γινώσκω· ἀληθὲς δὲ πηρύ-
τη, γνώμη ὑγίη, καὶ παρρησίη εὐκρινὴ καὶ
ὀλοκλήρω.

Σὺ δὲ ἀνδρᾶς, ὦ φίλε κοφύλῃ, καὶ διζήμενος, ἥδη πέμπει ἡμᾶς, ὅσας μὲν παροῦσας τοῖς ἱεροῖς σου μεθρήμασι, σώζω· δὲ τῆς διχαῖς καὶ ἀποδημιόσμευται· καὶ δὲ παρθεῖδου καὶ παρθεῖσιν, μᾶλλον δὲ παρθεῖδου πρὸ ἀγαθότη· ἡμᾶς παρὲς οἱ Θεοῦ· διζήμενοι μὲν ὅτι τοῖς φθάνουσιν ὑπὸ ἡμῶν παρθεῖσιν· καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ ὄντες μεθῆσιν, ἀλλὰ πολλοὶς ἐφεισώτα, ὑπερηφάντα ὅτι ἡμῶν πᾶσι αὐτῶν παρθεῖσιν· ἡμεῖς ὄντες ἡμῶν τὸν θεοῖς φέρον αὐτῶν παιδαγωγὸν ἄριστον ἐσόμενοι· καὶ οἱ τῇ μετ' ὅτι ἐλθὼν ἡμεῖς, καὶ ἀπελθόντες ὑπακούουσιν αὐτοῖς. παρθεῖσιν καὶ παρθεῖσιν πᾶσι ἡμῶν γνέσθω· αὐτῶν αὐτῶν, καὶ ἀπλεῖφώς σου· πομπὴν ἀγαθὴν ἐξαπατήσας, σπουδασίαν ἀγαθὴν. αὐτῶν δὲ, καὶ ἵνα ὅτις ἐφείσας ἡμᾶς, ἀγαθὴ παρὲς οἱ πάλιν, καὶ τῇ γὰρ μάστιγι πόντων, μόνον ἡμᾶς παρθεῖσιν.



ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΘΑΥ-
ματουργοῦ μετὰ φρασὶς εἰς τὸν
ἐκκλησιαστικὸν τῆς Σολομῶντος.




 ΑΔΕ λέγει Σαλομὼν ὁ
 τῷ Δαβὶδ βασιλείῳ καὶ πο-
 ρήναι πάντας ἀπάσθαι τῇ τῷ
 Θεῷ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἐκ πα-
 τέρων ἀνδρῶν βασιλῶν ἐπιμέμνηται, καὶ
 πορφέρας ὁρώμεναι. Ὡς καὶ ἐκ αὐτοῦ
 τὰ τῶν ἀνδρῶν πορφέρας τε καὶ στυ-
 διάματα, ὅσα ἀνδρῶν εἰσιν. Οὐδὲ γὰρ ἔχ-
 οντες εἰπὼν ὁφείλουσι τοῖς πορφεροῦσι,
 ἀλλὰ ἀνδρῶν καὶ γλῶσσαι ἔχοντες, καὶ ὅ-

Anihilve obsoletum, vel superfluum habeat, nescio; confictum certè nihil ei inest; hoc planè scio: veritas enim vbiq; recto sensu, & sincera ac integra mente atque consilio.

Tu verò exsurge, ô carum caput, & bene precatus iam nos dimitte, qui præsentibus sacris tuis disciplinis seruasti, serua enim precibus abeuntes. continuè redde ac trade, sed redde potius ei, qui ad te nos perduxit, Deo : gratias in primis agens pro ijs quæ nobis obtigerunt : orans deinde, ut etiam in posterum, ubique præsens nos dirigat; menti nostræ sua mandata suggerens; diuinumque nobis timorem suum, optimum pædagogum, immittens. non enim eadem qua apud te libertate, etiam digressi, obediemus illi. Ora, ut & consolationem aliquam ab eo capiamus, quando à te destituimur: ductoremque bonum mittat, comitem Angelum. Pete autem, ut & redire nos faciens, iterum ad te ducat: quod vnum omnium, maximè nos consolabitur.



*SANCTI PATRIS
nostri Gregorij Thaumaturgi metaphrasis seu trans-
latio in Ecclesiasten Salomonis.*

IACOBO BILLIO Interprete.



1. **I**n verbis Salomon,
Davidis Regis & Pro-
phetæ filius, rex mor-
taliū omnium clarif-
simus, & Propheta sa-
pientissimus, vniuersam Dei Ecclesiam
affatur. 2. Quā vana & inutilia
sunt omnia ea hominū negociā & stu-
dia, quæ in humanis rebus suscipiuntur;
3. Nemo enim est, qui vtilitatem vl-
lam cum iis coniunctam esse dicere pos-
sit, quæ homines humi reptantes, & cor-

poribus & animis perficere contendunt, rebus caducis & temporariis addicti, supra sydera autem generoso animæ oculo ne tantillum quidem aspicere volentes.

4. Ac mortalium vita conteritur, diei succedente, annique partibus & conuersionibus. 5. Solisque cursibus certis ac definitis, 6. Nunc accedentibus, nunc sensim recedentibus.

7. Nec dissimilis est hæc res torrentum transitui, cum magno strepitu ac tumultu in immensum maris profundum illabentium. Et quidem ea, quæ hominum causa à Deo creata sunt, eadem manent, velut, quod à terra gignantur, quod in terram habeant, quod terra ipsa firma & stabilis sit, quod Sol ea tota decursa ad eundem rursus terminum punctumque circumuoluatur, & venti similiter fluuiisque itidem tanto numero in mare influentes, & venti incurrentes, nec ipsum fines suos excedere cogant, nec ipsi rursus legem sibi constitutam infringant. Atque hæc sanè, quæ nobis ad hanc vitam usum & adiumentum afferunt, ita decreta sunt & constituta. 8. At quæ

ab hominibus excogitantur, tam res quàm verba, modum nullum habent.

Ac verborum magna quidem est copia: at fructus nullus ab errante loquacitate & nugacitate. Verum ita natura comparata est hominum ratio, vt inexploabilis sit eorum & loquendi & audiendi sitis: ac præterea vanis oculis ea omnia, quæ accidunt, intuendi cupiditas. 9. Quid autem in posterum fieri queat, quod non iam confectum fuerit, aut geratur ab hominibus? Quid nouum, quod nondum

experimento compertum fuerit, dummodo insigne sit & memorabile? 10. Vt quidem mea opinio fert, quisquis secum reputabit atque considerabit, nihil nouum aut recens inueniet, priscisque incognitum. 11. Quemadmodum autem præterita obliuione tecta sunt: sic

præsentia quoque progressu temporis ad posteros in obscuritatem ibunt. 12. Nec verò temerè hæc nunc dico, Ecclesiastem agens: verum mihi Hebræorum regnum Hierosolymis fidei meæ commissum habenti, diligenter & accuratè omnia cogitata & perpensa sunt. 13. Porro totam rerum terrenarum naturam perscrutatus, atque ingeniosè & sapienter in ea cogitatione versatus, eam maximè variam comperi. Homini etenim in terra laboribus vexari datum est, alias

μασι καὶ ψυχαῖς, ἐκπελάσαι σπεύδουσιν, καὶ μὴ περισκίρων λίπησθαι, αἰωτέρω δὲ τῆς ἀγρῶν τῷ θνητῷ τῆς ψυχῆς ἑμμελεῖ, οὐδὲ ὅποιον καπεδῖν βουλόμενοι. Καὶ καταπελάσεται ὁ τῷ αἰδεσθῶντι βίος ἡμέραν ἐξ ἡμέρας, καὶ ὥραν καὶ εἰαυτῇ περὶ ὁδοῦς, λίλου τε δρόμους περὶ εὐρισμένους, τῷ μὴ παραγνομήσῃ, τῷ δὲ ὑποπαρόντων.

Εοικε δὲ τὸ πρῶτον, χαμῆρῶν παρόντων, ἀμετρήτῳ θαλάσσης ἐμπιπτόντων βιβῶσιν παρόντων πολλῶν. καὶ τὰ μὴ δὲ αἰδεσθῶντες ὑπὸ Θεοῦ γιγνόμενα, μὴ εἰ τὰ αὐτὰ, οἷον,

τὸ ἀπὸ γῆς θητῶσαι, τὸ εἰς γλῶσφι πτεῖλαι, τὸ αὐτὴν εἶναι τὴν γλῶσφον, τὸ πῶς ἡλιοι ἀπαστῶν αὐτὴν ἐκπελάουσιν· πάλιν εἰς τὸν αὐτὸν περὶ τῆς ὁδοῦ, καὶ τὰ πνέοντα ὡς αὐτῶς, πῶς τε ποταμοὶ πᾶσι εἰς θάλασσαν ἐκδιδόντες, καὶ πῶς αἰέτες ἐμπιπτόντες, μὴ αἰαγκάζουσιν αὐτὴν ὑποβῶντες τὰ αὐτῆς μέτρα, μηδὲ αὐτοὶ περὶ τῶν αὐτῶν.

καὶ τὰ μὴ ὡς εἰς τυττῶν σκελετῶν ἡμῶν τὸν βίον, οὕτως ἄρα. Τὰ δὲ ὑπὸ αἰδεσθῶντι ὅτι περὶ τὰ ῥήματα τὰ ἐπὶ πρῶτον, μὴ εἰς ὅσον ἔχῃ. καὶ λέγει πολλὸς μὴ ὅμιλος, ὥστε δὲ σὺν ἑμῖν ἀπὸ τῆς πεπλάσμενης φλυαρίας, ἀλλ' ἀπληροῦς ὅτι τὸ τῷ αἰδεσθῶντι φῶς, πρὸς τὸ λέγειν, πρὸς τὸ εἰπεῖν λέγοντες ἀκούειν· ἔτι δὲ καὶ τὸ ὅμιλος εἰς τὸν ἑαυτοῦ τῷ πρῶτον πηλοῦν ὅσον γλῶσφον. Τί αὖ γίνονται ὕστερον, ὅταν εἰς ἡμῶν πελάσῃ, ἢ περὶ τῆς πρὸς αἰδεσθῶντι; ἢ χαμῶν τὸ μηδὲν εἰς πῶς εἰλεῖν, ὅπου καὶ μετὰ τῆς αἰδέας;

Εἰ μὴ γὰρ ὅμιλος σὺν, ὅτι ὅτι εἰπὴ περὶ σφραγῶν, ἢ χαμῶν ἀναλογιστέον ἀρῶν, μηδὲ πῶς πάλαι ἀγνοῦν.

Ὡστε δὲ τὰ περὶ τῶν λίαν κέρωνται οὕτως καὶ τὰ εἰσῶντα, εἰς τοὺς μετέπειτα χρόνους ἀμυνώμενται. Καὶ εἰς αὐτοὺς ἀμυνώμενται τὰ ἑαυτῶν ἐκκλυσσάμενα· ἀλλὰ μοι βασιλεῖν Εὐσεβίον ἐν Ἱερουσολύμοις περὶ τῶν ἀμυνῶν, ἰκανῶς ἀπὸ τῶν περὶ τῆς Ζητήσεως δὲ μεμελημένος, καὶ ὅπως κατὰ νόμον τῶν περὶ γλῶσφον ἀπαστῶν, ποικιλωτέρῳ ἔργῳ, ὡς αἰδεσθῶντι δίδεται ποιεῖν ὅτι γῆς, ἄλλοι αἰ-

μασι καὶ ψυχῇς, ἐκπελάσαι σπεύδουσιν, καὶ μὴ περισκίρων λίπησθαι, αἰωτέρω δὲ τῆς ἀγρῶν τῷ θνητῷ τῆς ψυχῆς ἑμμελεῖ, οὐδὲ ὅποιον καπεδῖν βουλόμενοι. Καὶ καταπελάσεται ὁ τῷ αἰδεσθῶντι βίος ἡμέραν ἐξ ἡμέρας, καὶ ὥραν καὶ εἰαυτῇ περὶ ὁδοῦς, λίλου τε δρόμους περὶ εὐρισμένους, τῷ μὴ παραγνομήσῃ, τῷ δὲ ὑποπαρόντων.

Εοικε δὲ τὸ πρῶτον, χαμῆρῶν παρόντων, ἀμετρήτῳ θαλάσσης ἐμπιπτόντων βιβῶσιν παρόντων πολλῶν. καὶ τὰ μὴ δὲ αἰδεσθῶντες ὑπὸ Θεοῦ γιγνόμενα, μὴ εἰ τὰ αὐτὰ, οἷον, τὸ ἀπὸ γῆς θητῶσαι, τὸ εἰς γλῶσφι πτεῖλαι, τὸ αὐτὴν εἶναι τὴν γλῶσφον, τὸ πῶς ἡλιοι ἀπαστῶν αὐτὴν ἐκπελάουσιν· πάλιν εἰς τὸν αὐτὸν περὶ τῆς ὁδοῦ, καὶ τὰ πνέοντα ὡς αὐτῶς, πῶς τε ποταμοὶ πᾶσι εἰς θάλασσαν ἐκδιδόντες, καὶ πῶς αἰέτες ἐμπιπτόντες, μὴ αἰαγκάζουσιν αὐτὴν ὑποβῶντες τὰ αὐτῆς μέτρα, μηδὲ αὐτοὶ περὶ τῶν αὐτῶν.

καὶ τὰ μὴ ὡς εἰς τυττῶν σκελετῶν ἡμῶν τὸν βίον, οὕτως ἄρα. Τὰ δὲ ὑπὸ αἰδεσθῶντι ὅτι περὶ τὰ ῥήματα τὰ ἐπὶ πρῶτον, μὴ εἰς ὅσον ἔχῃ. καὶ λέγει πολλὸς μὴ ὅμιλος, ὥστε δὲ σὺν ἑμῖν ἀπὸ τῆς πεπλάσμενης φλυαρίας, ἀλλ' ἀπληροῦς ὅτι τὸ τῷ αἰδεσθῶντι φῶς, πρὸς τὸ λέγειν, πρὸς τὸ εἰπεῖν λέγοντες ἀκούειν· ἔτι δὲ καὶ τὸ ὅμιλος εἰς τὸν ἑαυτοῦ τῷ πρῶτον πηλοῦν ὅσον γλῶσφον. Τί αὖ γίνονται ὕστερον, ὅταν εἰς ἡμῶν πελάσῃ, ἢ περὶ τῆς πρὸς αἰδεσθῶντι; ἢ χαμῶν τὸ μηδὲν εἰς πῶς εἰλεῖν, ὅπου καὶ μετὰ τῆς αἰδέας;

Εἰ μὴ γὰρ ὅμιλος σὺν, ὅτι ὅτι εἰπὴ περὶ σφραγῶν, ἢ χαμῶν ἀναλογιστέον ἀρῶν, μηδὲ πῶς πάλαι ἀγνοῦν. Ὡστε δὲ τὰ περὶ τῶν λίαν κέρωνται οὕτως καὶ τὰ εἰσῶντα, εἰς τοὺς μετέπειτα χρόνους ἀμυνώμενται. Καὶ εἰς αὐτοὺς ἀμυνώμενται τὰ ἑαυτῶν ἐκκλυσσάμενα· ἀλλὰ μοι βασιλεῖν Εὐσεβίον ἐν Ἱερουσολύμοις περὶ τῶν ἀμυνῶν, ἰκανῶς ἀπὸ τῶν περὶ τῆς Ζητήσεως δὲ μεμελημένος, καὶ ὅπως κατὰ νόμον τῶν περὶ γλῶσφον ἀπαστῶν, ποικιλωτέρῳ ἔργῳ, ὡς αἰδεσθῶντι δίδεται ποιεῖν ὅτι γῆς, ἄλλοι αἰ-

Διὰ καμάρου παρθέου ἐκελινδυνάμην εἰς
 ὁμηδὴν. Πιδήματος δὲ δαλοῦτον ἐμυ-
 θροῦ πᾶς κείτω ἀπόρρητα πλήρη, ὥστε μὴ εἶ-
 αῖναι αἰακτισσάσαι, ἀλλὰ μὴδὲ ἀνὰ θυμῷ
 θύσαι ὁ παρθέου ὅση πᾶς χεῖρ ἀνδρῶν
 παρθέματα κατεῖληφεν ἀπὸ πᾶς. Λογισά-
 μηνος γὰρ ποτε ἐγὼ κατ' ἐμυθὸν, καὶ οἰήθης
 ὡς ἀπόρρητα εἶλιν ὅτι τῷ παρθέου ἐμυθῷ γα-
 γνητόων ἐταυτοῖς φώτιστος· ἐγὼν παρθέ-
 λογὰς τι πωλεῖν καὶ παρθέματων φύσις.
 ὅτι δὲ πινάλλως ἐπὶ πύτῳ φέρεσθαι,
 καὶ φῶτα μὲν γὰρ ἐπὶ πᾶσαι· γινώσκῃ δὲ πό-
 ροις ἐπακολυθεῖν.

A alia xrumna occasione frustra inuoluto.
 14. Spiritu autem prodigioso & exe-
 crando omnia hæc inferiora plena sunt:
 15. Adeò ut ea recolligere nemo queat,
 immò ne omnino quidem cogitare, quanta
 res humanas absurditas inuasit.
 16. Nam cùm mecum ipse aliquando
 reputassem, atque existimassem me om-
 nibus, qui ante me fuissent, hac in re sa-
 pientiore esse in animum induxi,
 17. Tum parabolas intelligere, tum re-
 rum naturas. 18. Cæterùm in cassum
 mihi ad eam rem animum conferre visus
 sum: quòd, ut sapientiam scientia sequi-
 tur, ita scientiæ comites sunt labores.

Solomon
 sapientia
 studium.

C A P V T I I.

Κ Ε Φ Α Λ. β'.

ΤΟΥΤΟ δὲ τῷ οὗτως ἔχει νομίσεις,
 ἐγὼν ἐπὶ ἐτέρῳ ἰδίῳ τραπέζῳ βίου,
 καὶ ἐκδιδύω μὲν ἐμυθὸν πρυφῇ, πῖραν δὲ
 λαβὴν ἡδονῶν ποικίλων. νῦν πῶς σιωπῶ
 ὡς πᾶς τὰ πάντα μάταια σύμπτωτα, καὶ γὰρ
 λαβὴ μὲν εἰκὴ φερόμενοι ἐπέχον, ἡδονῶν δὲ
 παρθέος ὁ φερόμενος ἐκλάσσει πικρὰς, ἐπιπ-
 μῆσας αὐτῇ. Λογισάμενος δὲ, ὅτι ψυχὴ
 διώσεται ἡσυχίᾳ μεθυσσάμενος καὶ ῥέουσος ὡς
 οἶνος ὅμοιος φύσις, ἐκέρχεται δὲ δουλοῦται
 ἐπιθυμίᾳ· παρθέου μὲν κατεδύν, τί πο-
 τε εἴη παρθέου ἀνδρῶν σπουδαῖον,
 καὶ τὰ ὅτι καλὸν ὁ κατὰ παρθέοντα παρθέ-
 ροντι πὸν βίον. διεξελήλυθα γὰρ πᾶς λαὸς
 σύμπτωτα ὅς' ἀξιάγασα νομίζεται, οἷον τε
 ὑποφύλων ἀνθρώπων καὶ φυτείας ἀμπέ-
 λων, ἐπὶ δὲ παρθέου κατὰ σκῆλας, καὶ
 πᾶσι δὲ δένδρῳ καρποφόρῳ κτήσι καὶ ἐ-
 πιμυλίας· ὅπου δὲ καὶ δόξα μὲν με-
 γάλῃ παρθέος ὑποδοχὰς ὑδάτων κατὰ σκῆ-
 λα, εἰς δαψιλὴν ἀφ' ἧς τῷ φυτῷ ἐ-
 ποιεῖται μῆναι. Πεισθαλόμενος δὲ καὶ
 οἰκτῆρ' πλῆθος, παρθέοντα καὶ παρθέ-
 ρας· ἄλλοις μὲν ἔξωθεν κτηνομάζους, ἄλλοις
 δὲ καὶ πᾶς ἐμυθῷ ἡγομάζους καρποσά-
 μηνος. ζῶν δὲ παρθέου ἀγάλας, πολ-
 λαὶ μὲν βοκολίῳ, πολλὰ δὲ ποιμνίῳ ὑ-
 πὸ τῷ ἐμῷ ἡλθον ὀρεσίᾳ πᾶς ὀντιοῦ
 τῷ πάλαι. ὅπου τε χρυσὸς τε καὶ
 ἀργύρεος παρθέοντα, δρυφός τε μὲν καὶ
 δαμοφός τε, τὴν ἀπόρρητον βασιλεῖς

HÆC igitur ad hunc modum se ha-
 bere arbitratus, alterum vitæ ge-
 nus capessere proposui, delitiisque me-
 met tradere, variâsque voluptates expe-
 riri. Verùm nunc omnia hæc vana esse
 intellexi: 2. Atque hinc risum solu-
 tum, temerèque vagantem compescui,
 hinc voluptatem ad temperantiam coët-
 cui, acerbèque ei succensui. 3. Ad-
 hæc cùm eam vim esse animæ cogitassem,
 ut temulentam corporis naturam atque
 instar vini diffluentem, sistere possit,
 rursumque continentia cupiditatem sub-
 ieci ac servitute premi: perspicendum
 mihi esse constitui, quidnam tandem
 hominibus propositum sit serium, verè-
 que bonum & honestum, quod in hac
 vita conficiant. Nam reliqua omnia, quæ
 præclara & admiratione digna censentur,
 percurri, 4. Velut excelsissimarum
 ædium erectiones, & vitium consi-
 tutiones, 5. Atque insuper hortorum
 structiones, frugiferarumque omnis ge-
 neris arborum possessiones, studiosasque
 excultiones: 6. Vbi etiam ingentes
 lacus ad aquarum exceptiones confecti
 sunt, ad vberem & copiosam arborum
 rigationem distributi. 7. Iam verò fa-
 mulorum quoque agmine septrus fui,
 tum servis tum ancillis: eosque partim
 externè comparavi, partim apud me na-
 tos possedi. Quinctiam plures quadru-
 pedum animantium greges, tum boum,
 tum pecudum, in meam, quàm in cu-
 iusquam eorum, qui olim extiterunt,
 potestatem venerunt. 8. Sed & auri
 & argenti thesauri mihi affluebant, ve-
 pore qui reges omnes eo adduxissem, ut
 mihi & munera afferrent, & tributa pen-

Voluptates
 vana.

Solomon
 delicia
 opulentia.

Ex delitiis
sapientiae
omnino
est.

Qui in di-
gnam admi-
rationem.

vita do-
lica.

derent. Præterea chori complures ad A
meam oblectationem agitabantur, viro-
rum simul & foeminarum, concinnissi-
mum cantum & modulatissimum effi-
cientium. Conuiuia portò & pincernas
(nam ea in hanc voluptatis partem retu-
lerant) ex utroque hominum sexu dele-
ctos, & eximios, ne numero quidem
complecti possim. 9. Adeò his omnes,
qui ante me Hierosolymis regnarunt,
antecellui: Hinc autem contingebat, ut
mihi & sapientia imminueretur, & vi-
tiosa cupiditas cresceret. 10. Nam
cum omnibus oculorum illecebris, &
impotentibus petulantibusque cordis de-
sideriis, vndique incurfantibus, totas ha-
benas permisissim, ac voluptatum spei
meipsum dedidissim: miseris omnibus
delitiis animi voluntatem astrinxi. Meæ
namque cogitationes eò infelicitatis pro-
lapsæ sunt, ut hæc honesta & egregia, di-
gnaque, quæ facerem, arbitrarer. 11.
Tandem verò expergefactus, atque
oculis restitutus, ea quæ in manibus ha-
bebam, ærumnosa simul acerbitalisque
plena esse perspexi, spiritusque non bo-
ni opificia. Neque enim vllum hominum
studium vitæque institutum compro-
bandum mihi nunc videtur, nec recto
iudicio experendum. 12. Proinde
mente collectis & sapientiæ bonis & stul-
titiæ malis, meritò hunc virum ingenti
admiratione dignum censuerim, qui
cum præceps ferreretur temerèque vagare-
tur, postea mente recepta ad virtutem
officiumque rediit. 13. Prudentia e-
nim & dementia magno interstitio dis-
iunctæ sunt, nec minus inter utramque
est discriminis, quàm inter diem & no-
ctem. 14. Quocirca qui virtutem am-
plexus est, haud mihi ab eo differre vi-
detur, qui rem vnamquamque perspicuè
cernit, sursumque prospectat, clarissi-
maque lucis tempore iter facit. Contrà
qui se vitio, atque omnis generis errori-
bus implicuit, haud absimilis est homini
in profunda caligine oberranti, quippe
qui cæcitate affectus sit, atque à negotio-
rum tenebris exoculatus. 15. Deni-
que utriusque huius vitæ differentiam a-
nimo affecutus, nihil postea repeti: quin
illud potius fore, ut si me ad stultorum
societatem & sodalitium contulissim,
stultitiæ præmia ferrem. Quid enim ex
argutius illis commodi referri, aut quid
fructus ex prolixis sermonibus colligi po-
test, cum quidem loquacitatis importu-

πιποιμήν. χοροί τε σικυροῦν τε παμπλη-
θῆς, ὁρρέων δὲ τι ὄμις καὶ θηλαῖν εἰς τὸ
ἐμὸν τέρψιν, πόμαρμόνοι ἐκποιουῦντες ὀ-
δίῳ. συμπίσά γε μὲν καὶ οἰοχόους εἰς τὴν
ἀπίστατα τῆς πενθῆς μέσης ἔξ ἑκατέρου γέ-
νους ἀνδρῶν ἔξλεξιμένους, οὐδ' αὖ καὶ
λέγειν ἔχομεν. ποσὸν ἡσπέρδαλοι βύπης
τῆς παρ' ἐμὸν βασιλεύοντος Ἱερουσαλήμ.
εἶτα σικυράρι, ἡ μὲν δὲ θφίας μὲν ἐλατ-
τοῦσαι, πληθύνει δὲ πᾶς τῆς οἰκῆς ἀγαθῆς ἐ-
πιθυμίας. Παντὶ γὰρ ὀφθαλμῷ τε διλειά-
σματι, καὶ καρδίας ἀκρότης ὁρμῆς, ἐφίης
πᾶσι τοῖς παρὰ τοῦτον ὁρμῆς, ἡδονῶν ἐλπίσιν
ἐμυτῶν ἐκδιδυχῶς καὶ πάσης πενθῆς δι-
λίας, τὸ ἐμυτῶν ἐκτιθέσθαι παρὰ τοῖς.
οὕτω γὰρ μὲν αἱ ἐνθυμήσεις, εἰς διεπορε-
χίας ἐνέχουσιν, ὡς αὐτῶν μὲν εἶναι καὶ
αὐτὰ δὲ μὲν παρὰ τοῖς ἀφ' ὧν ἐπιδόσθαι το-
μίζει. Εἶτα ποτὶ αἰσινήσας ἐγὼ καὶ αἰα-
λίνας, κατὰ τὸν ἄσφ' ἐν χερσὶν εἶχον, μετρη-
σά ὄμις ἐν πάλαια, πᾶσι τοῖς οἰκῆς ἀγα-
θῶν ποιήματα. οὕτω γὰρ ἐποιοῦν ὡς αἰδρῶ-
ν ἡρημῶν, ἀπιδεχτὴν εἶναι μὲν καὶ
Φαίνεται καὶ ὡς αὐτῶν ἐπιδόσθαι το-
μίζει. Συλλογισάμενος οὕτω πᾶς τῆς θφίας ἀγαθῶν, καὶ
τὰ ἀφροσύνης καὶ εἰκότως ἀνέχουσιν θαν-
μάζομεν αὐτὰ βίβιν, ὅς τις φερόμενος ἀ-
λόγως ἐπιπταῖ ἐαυτὸν λαβόμενος, εἰς τὸ δύνει-
πιν ἐλθῶν. φερόμενος γὰρ καὶ ἀφροσύνης,
πολύ τ' ἔμεσον, ἀφ' ὧν δὲ ἀμφὶν ποσά-
ται, ὅσην ὡς ἡμέρας παρὰ τὴν νύκτα. Εἰς
τοῖς, ὁ μὲν δὲ τὸν ἡρημῶν, τῶν τε
ἐκαστα καὶ ἀνὰ βλέπειν τῆς ἐαυτὸν πορείας,
λαμπρότατον φέρεται καὶ πεποιμήν. ὁ
δὲ αὖ καὶ ἐμπιπλεζόμενος, ἐν πάλαια πᾶσι
ὡς ἐν σπέρματι πᾶσι τοῖς, τῶν τε
τῶν παρὰ τοῖς ἀφ' ὧν ἐπιδόσθαι το-
μίζει. Τέλος δὲ
ἐπιδόσθαι ἐκαστέρου τῶν βίβιν βίβιν ἐγὼ τὸ
ἀφ' ὧν, ὡς ὡς ὡς ὡς, καὶ ὡς κα-
νὸν ἀφροσύνης ἐμυτῶν καὶ τῶν, πᾶς
ἀφροσύνης ἐπιδόσθαι διέχομεν. ἡ γὰρ ἐν
τῶν θφίας τῶν ἐκαστέρου ἀγαθῶν, ἡ ποία
ἐπιδόσθαι πολλὰ λόγων. ὅπου γε πᾶς
φλοπίας βίβιν, ὡς ὡς ἐν πᾶσι ἐπιδόσθαι

μαῖται τῆς ἀφροσύνης. Σοφῶ δὲ καὶ ἀφρο-
 νι κρινόν ὁσόν, οὐ κατὰ ἀνθρώπων μνήμην,
 οὐ κατὰ Θεοῦ ἀμείβην· ἥν δὲ ἐν ἀνθρώ-
 ποις ποταμῶν, ἐπὶ δέχεσθαι δοκούν-
 των, ἥδη ὁ τέλος ἐπιλαμβάνει ἀπρότων.
 Σοφὸς δὲ ὁσὸν ποτε ἀσυνέτω τῷ αὐτῷ κοι-
 νῶν τέλει. Εὐμίσσηται πίνων καὶ πὺν σύμ-
 πόμπῃ μου βίον, πὺν ἐν τῆς ματαίους ἀνα-
 λωθέντα, ὅν διήγαγον τῆς πρὸ γὰρ πόνοις
 πορευτηκώς. Ὡς γὰρ συνελθόντι φαίαι, πόρ-
 τα μοι λυπηρὰς ἐκμεμώρηται ὁρμῆς ἀνα-
 γίστου ἡρόδου ποιήματα· καὶ ἀφαιρῆται
 πῆς αὐτὰ ἕτερος, εἴτε ἄφρος, εἴτε ἡλίθιος, ὅς
 ψυχρὰς ἦν ἐμὴν καμῖν· ἐπιχαρπίας. ἀπο-
 λαβομένη δὲ μοι ἑσθὶα καὶ ἀπορρίψεται, κα-
 τιφαῖν τὰ τὰ ὄντι ἀγαθὰ πορευομένη ἀν-
 θρώπων, ἄφροιας τῆς γῆς, καὶ κτήσις ἀνθρώπων.
 Εἰ δὲ πῆς πύττω μὲν ὅτι ἐφροσύνη, ἕτερος
 δὲ ἐπύττω, ὁ τῆς γῆς, εἴλετο μὲν ποιεῖν αὐ-
 τὴ ἀγαθὴν, μετὰ δὲ κακίαν αὐτὴ χρεώ-
 τατος, καὶ μὲν αὐτὴ ἡσυχίας, παρὰ τοῖς
 ποικίλοις πειρασμοῖς, νύκτωρ τε καὶ ἡμέ-
 ραν συνεχόμενος αἰεὶ, ὅμοιος τε ἐπί-
 γροισι καμάτις, καὶ ψυχῇ φρονίῳ ἀνδρα-
 λείπῳ, σφραδίζοντι αὐτὴ τῆς καρδίας, ἀλ-
 λούτων ἕνεκα ποταμῶν. Οὐ γὰρ ὁ
 τέλος ἀγαθὸν πρὸς βράδιον τε καὶ πόσον ἰζά-
 νει· εἰ καὶ μάστιγα ἐκ Θεοῦ ἀνθρώποις γί-
 νονται αἱ ἑσθῆς· ὁσὸν γὰρ ἦν πρὸς ἑσθῆν
 ἡμῖν δεδομένων ἔξω τῷ αὐτῷ ὑπὲρ χάριτος.
 Ἀλλ' ὁ μὲν ἀγαθὸς αἶψα, σοφίας ἐκ Θεοῦ τυ-
 χόν, ἀφροσύνης ἔτυχεν οὐραίνης· ὁ δ' αὖ
 παρὰ τοῖς θεοῖς ἐλαυνόμενος κακίῃς, πλεο-
 νεξίας τοῦτον, πολλά τε ἀνθρώπων ἀποδαΐζει·
 καὶ πὺν ὅτι Θεὸς τιμωρὸν ἐκαστοῦ τῷ
 πόμπῃ δεσποῦν ὁσὸν ποτε ἀσυνέτω, δῶρα πο-
 τίνων ἀχρηστὰ, δολιχὰ τὸ ὄμιον καὶ ματαίᾳ τῇ
 ἐαυτοῦ ἀθλίᾳ ψυχῇ ἀποδαΐσματα πεποι-
 μένος.

ΚΕΦΑΛ. γ'

ΧΡΟΝΟΣ ἡ εἶς πόμπῃ γίμνη ἥν
 οὐρανὸν τῆς γῆς, περὶ τῆς εἰς τὴν θανά-
 των· βλαστήσεως φυτῶν, εἰς τὴν ἀναστροφῆς
 ἡμερῶν καὶ ἀναιρέσεων, οἷον τε ἀπορρώσεις,
 καὶ κατὰ λύπης, κλαυθρῶν καὶ γλώττων,

A na flumina ab insipientia velut à fonte
 oriantur? 16. Sapienti porro & stoli-
 do nihil commune est, nec quantum ad
 hominum memoriam, nec quantum ad
 Dei remunerationem. Res autem huma-
 nas, cum adhuc oriri videntur, iam finis
 arripit. Sapiens porro eiusdem cum
 stolido finis nunquam est particeps.
 17. Quare vita omnis mea odio flagra-
 re cœpi, quam in rebus vanis traduxe-
 ram atque consumpseram, terrenis labo-
 ribus intabescens. 18. Etenim, ut vno
 verbo complectar, omnia mihi magna
 cum molestia elaborata sunt, præci-
 piti animi impetu ita me pertrahente:

B 19. Atque ea alius excepturus est, sa-
 piens an excors & stolidus, nescio, fri-
 gidos inquam laborum meorum fructus.
 His autem excussis atque proiectis, mihi
 vera bona hominibus proposita apparue-
 runt, hoc est, sapientiæ cognitio, & for-
 titudinis adeptio. Quod si quis harum
 cura neglecta cuiuspiam alius rei cupidi-
 tate incitatur, hic & mala bonis antepo-
 nit, & vitium pro benignitate consecra-
 tur; 20. Et ærumnam pro quiete, va-
 riis tumultibus distractus, noctu atque
 interdiu diuexatus, cum virgentibus cor-
 poris laboribus, cum perpetuis animæ
 curis, pectore illi ob absurda negocia in-
 gemiscente & palpitante. 21. Neque
 enim summum & perfectum bonum in
 esculentis & poculentis consistit: et si a-
 lioqui maximè Dei beneficio alimenta
 mortalibus contingunt. Nihil enim eo-
 rum, quæ nobis ad salutem data sunt, ci-
 tra ipsius providentiam existit. 22. Ve-
 rum probus quidem vir, sapientiâque
 Dei dono consecutus, cœlesti volupta-
 te fruitur: 23. Improbus autem ma-
 lis diuinitus immixtis stimulatus, avari-
 tizque morbo correptus, multa conge-
 rere studet, 24. Atque cum quem
 Deus honore affecit, in Domini om-
 nium conspectu probris incessere festi-
 nat, dona inutilia porrigens, insidiosa si-
 mul & vana animæ suæ miseræ studia fa-
 ciens.

Vera homi-
 num bona;

Providen-
 tia Dei.

CAPUT III.

ENIM VERÒ hoc tempus rebus in-
 ter se maximè contrariis plenum est,
 2. Partus & mortis, ortus stirpium, &
 euctionis atque interitus, 3. Cura-
 tionum & cædium, exstructionis ædium
 & disturbance, 4. Gemitus & ri-

Tempora
 varietati, &
 rerum ho-
 manarum
 inconsstan-
 tia.

sus, planctus & saltationum. 5. Nunc quispiam terræ fructus colligit, nunc rursus elicit: nunc mulierem deperit, atque infano amore complectitur, nunc eam infensè odit & auersatur: 6. Nunc aliquid querit, nunc amittit: nunc diligenter asseruat, nunc proicit: 7. Nunc interficit, nunc obtruncatur: nunc loquitur, nunc silentio acquiescit: 8. Nunc amat, nunc odio infectatur. Res enim humanæ, nunc bello affliguntur, nunc tranquillæ & pacatæ sunt: tantæque est earum inconstantia, ut quæ modò secundæ esse videbantur, celeri momento in certissima mala delabantur. 9. Ac proinde vanis laboribus exerceri desinamus. 10. Hæc enim omnia, ut mihi quidem videtur, ad homines virulentis aculeis concitandos posita sunt: 11. Atque peruersus quidem explorator occasionisque captator huic seculo inhiat, Dei figmentum delere ac perdere omni contentione adnitens, ut qui à principio ad extremum usque, cum eo configere instituerit. 12. Persuasum itaque habeo animi hilaritatem. 13. Et beneficentiam, maxima homini bona esse. 14. Atque adeò breuem hanc solam voluptatem diuinitus obuenire, si rebus gerendis iustitia præcat. 15. At verò æternarum rerum corruptionisque expertium, quas Deus firmissimè constituit, nec aliquid detrahare: nec addere quisquam potest. 16. Verùm formidolosæ simul & admirabiles illæ sunt: atque ex quidem, quæ iam fuerunt, stabiles manent: quæ autem futuræ sunt, iam secundum præscientiam extiterunt. Cæterum is, qui iniuste læsus est, Deum auxiliatorem ac vindicem habet. 17. Porro in inferis partibus supplicij barathrum vidi, impios excipiens: piis contra sedem alteram patefactam. 18. Illud quoque cogitavi, apud Deum æqualia omnia esse, existimari & iudicari, idem esse iustos & iniustos, idem animalia ratione vrentia, & bruta. 19. Tempus enim omnibus æquè ad mensum esse, & mortem impendere, idemque apud Deum esse hominum & iumentorum genus, sola tantùm articulata vocis prolatione inter se differre, reliqua autem omnia ipsis eodem modo contingere. 20. Nec mortem magis in cætera animalia, quàm in homines grassari. 21. Omnibus enim æqualem spiritum esse, nec quicquam omnino amplius homines habere, sed cuncta ut vno verbo dicam, vana esse, ab eadem terra

Animi
quies.

Res æterna
certa.

Præscientia
Impiorum
supplicium,
& piorum
sedes.

Αρχιτῆς καὶ ὀρχημάτων. Νῦν μὲν σιῶ-
ν πῆς τὰ ἀπὸ γῆς, νῦν δὲ ἐξ ὁρατοῦ καὶ πο-
τὶ μὲν ὀπιμύμενος γυναικί, ποτὶ δὲ αὐτῷ
ἀποσυγῇ. καὶ νῦν μὲν ἐζητήσας πῆς ὀποιῶν,
νῦν δὲ ἀπώλει· καὶ νῦν μὲν ἐφόβηξε, νῦν
δὲ παρήκατο· ἄλλοτε ἀπείχεται, ἄλλοτε ἐ-
φονεύει. Εἰσέλθου, εἴπα ἰούρα σου· ἡγάπη-
σου, εἴπα ἐμίσησας. Τὰ γὰρ ἐν αἰθεράσι
πράγματα ποτὶ μὲν πολεμῶσι, ἄλλοτε
δὲ εἰρηνεύουσι, ἐξυρρέουσιν τῇ πρᾶγματι
ἐξ ἀγαθῶν εἰς) δοκιμῶν εἰς ὁμολογημένον
κακὰ μεταπίπτουσιν. Πανομένον τῶν
ἐξ αἰσθητῶν μόνον. Ταῦτα γὰρ ἀπόρρητα,
ὡς καὶ μοι δοκεῖ, καὶ ἔτι ἰδοῦναι αἰθεράσι
ἐξοιστῆν ἐπὶ τῇ· χαροῦντος δὲ πῆς ποικίλος
τῶν αἰσθητῶν τῶν περικείμενων, ἀφανίσαι ὑ-
περβαίνοντες τῷ Θεῷ πλάσμα, ἐξ
ἀρχῆς αὐτῶν μέχρι τέλους πολεμῶν ἡρημέ-
τος. Πέπυσται τῶν καὶ μέγιστα ἀγαθὰ
ἀνθρώπων διθυμίας καὶ ὑποψίας ὑπαρχόντων,
καὶ μὲν τῇ καὶ τῷ πρᾶγματι τῶν αἰ-
σθητῶν ἐκ Θεοῦ πρᾶγματι μόνον, εἰ
δικαιοσύνη τῇ πρᾶγματι ἡγήται. Τῶν δὲ
αἰσθητῶν καὶ ἀφάρτων πρᾶγματι, ὅσα ὁ
Θεὸς παρῶς ὤρειται, οὐτὶ πῆς ἀφελῆναι, οὐτὶ
πῆς πρᾶγματι δυνατὸν. Ὡς πῆς οὖν, ἀλλ'
ἔστιν, ἐκείνα φοβερά πῆς ὁμοῦ καὶ θαυμαστά·
καὶ τὰ μὲν ἡγήματα ἐστὶν, τὰ δὲ ἐπὶ ἡγήματα ἡ-
δὲ καὶ τῷ πρᾶγματι γιγνέσθαι. Θεῷ δὲ
κίχεται ὁ ἀδικούμενος βοηθῶν, εἰδὼν ἐν πῆς
καὶ μῆς, καὶ πῆς μὲν βάρβαρος
πῆς δυνατὸς δεχόμενος, ὁσπερ δὲ χῶρον
ἐπὶ αἰσθητῶν. Εὐλογισμένον δὲ πῆς
ὁμοῦ ὑπαρχόντων τῷ Θεῷ νομίζεσθαι ἐν
κρίσει, τῶν εἰς) δικαίους καὶ ἀδίκους, λο-
γικὰ καὶ ἄλογα. Χρῆστον πῆς γὰρ ἀπαν-
τοῦ ὁμοῦ ὀπιμύμενος, καὶ θάνατον ἐπὶ
τῶν, τῶν πῆς τῷ Θεῷ κτενέων
πῆς καὶ αἰθεράσι φύλα, ἀφαιρέσει ὃ ἀλ-
λήλων, μόνον τῶν αἰθεράσι τῆς φωτὸς συμ-
βαίνει ὃ αὐτῶν ἀπόρρητα πρᾶγματι πῆς, καὶ
τῶν θάνατον χωρὶς. Οὐδὲν μᾶλλον ὅτι τῶν
λογοῦ τῇ ζώων, ἡ καὶ ἐπὶ ἀνθρώπων.
Πρόμα γὰρ πᾶσι ὁμοῦ εἰς), καὶ πῆς
ὑπαρχόντων ἐν αἰθεράσι μὲν, ἀλλὰ πῆς
τῶν ἐν λόγῳ εἰς) μέγιστα, ἀπὸ τῆς αὐτῆς γῆς

B

C

D

λαβόντα πλεὸν οὐρανόν, καὶ εἰς τὴν αὐτὴν γῆν
ἐξόντα τὴν αἰάλισιν. ἀδύνατον γὰρ εἶναι τοῦ
αἰθερῶν ψυχῶν, εἰ αἰαπῆσονται αὐτῶν, καὶ
τοῦ λυγρῶν αἰσθητῶν ἀλλοτρίως κινῶνται, εἰ
καὶ τὸν ἀεὶ ῥυθμίζονται. Καὶ ὁ μοι ἐδόκει μη-
δὲν ἔτι εἶναι ὑπὲρ χάριν ἀγαθόν, εἰ μὴ περὶ τὴν
περὶ τὴν γῆν. ὅτι πάλιν ἀνέβην, ὅτι
τὴν ἀπὸ τῆς γῆς ἐλθὼν δυνάμειν, ἀπαξ
αἰθερῶν, ταύτης γὰρ σαμάρια.

ΚΕΦΑΛ. 81.

ΑΠΟ Δὲ πρῶτον ἀπασῶν ἐμμενῶν ὅτι-
ἐφ' ἡς τῆς ἐννοίας κατισχύει τὸ μὲν καὶ
ἀπεγράφω πρῶτον εἶδον συκοφαντῶν τὰ ἐν
αἰθερῶν πλάζοντα, ὅτι οἱ πρὸς μὲν ἀ-
δύνατοι δακρύουσι καὶ θρήνουσι, βία κα-
ταβέβληται τῆς ἐπαμεινόντων, ἢ ὅπως πα-
ραμνησθῶν αὐτοῖς πόντος πρὸς τὸν κα-
ταχούσης ἀπειρίας, οἱ δὲ χρονοῖσι εἰς ὕψος
ἀφίγονται, ὅτι οὐ καὶ περὶ τῶν. Ταῦτα δὲ
ἀδύνατοι καὶ θρήνουσι, οἱ μὲν ἀποθανόντες, ἀ-
μεινον τῶν πρὸς μὲν καὶ τῶν ζώντων ἐπὶ τῇ
ἐξουσίᾳ. Αἰρετῶντες δὲ τῶν ἀμφοτέρων,
ὁ ὁμοῖος αὐτοῖς ἐστὶν ὁμοῖος, μηδὲν δὲ γε-
νῶς, ὅτι οὐκ ἔστι τῆς αἰθερῶν ἡ ἀποπο-
τείας. Φαίνεται δὲ μοι ἐχέμεν καὶ ὁπό-
σοι αἰδρὶ φθόνος τῶν τῆς πέρας ἐπὶ τῇ, οἱ-
στος ὑπὲρ χάριν ποτὲ πρὸς τὸν. Καὶ ὅτι
ὁ ἀποδοξάμενος τι αὐτὸν, καὶ οἰοεῖται πε-
ρισσώμενος, οὐκ ἔστι ἐπὶ τῇ, ἢ ὅτι διεσπάρ-
τῃ ἐαυτῷ ψυχῇ, καὶ ἀφ' ὧν τῇ τῇ δα-
κρυῶν μὲν τῇ ὁμοῖος ἐαυτῷ λυγρῇ ἀπα-
ραμνησθῶν, τὴν τῇ ἄλλῃ ὁμοῖος πρὸς
τὸν. Εἰς τὴν δὲ αὐτῇ τῇ φρονεῖν
ταύτης ἐμπλήσῃ τῇ χάριν, οὐκ ἔστι
καὶ περὶ τῇ, ἢ περὶ ἀμφοτέρων οὐκ ἔστι
καὶ ἀλλοτρίως πρὸς τὸν. Εἰς δὲ
τῇ καὶ ἐπὶ τῇ, ὅτι οἱ δὲ συμβαίνει τῇ ὅτι
περὶ τῇ, ἀλλοτρίως ἐπὶ τῇ περὶ τῇ
ἀγαθῇ. Ὅς μεμνημένος πρὸς τῇ,
καὶ οὐκ ἔστι ἀδελφὸν ἔχειν, οὐκ ἔστι
δὲ πολλοῖς ἀλλοτρίως, ἀπλυσία συζῶν,
χρηστότητι ἐαυτῷ, οὐκ ὅπως ὁμοῖος ἐπὶ τῇ
ταύτης. Ἐπὶ τῇ αὐτῇ αὐτὸν ἐπὶ τῇ, ὅ-
τι καὶ ὁμοῖος μὲν, ὅτι μὲν ἀγαθόν, πρὸς

coagmentationem habentia, atque in
eādem terram dilapsura. Incertum enim
esse, tum de humanis animabus, an sur-
sum conuolaturæ sint, tum de reliquis,
quas animalia ratione carentia acceperūt
an deorsum diffluxuræ sint. 22. Ac
mihi nullum aliud bonū esse videbatur,
quàm delitiæ, & præsentium commodo-
rum usus. Neque enim fieri posse putavi,
ut quisquam rursus ad fruendas volupta-
tes accedat, posteaquam mortem semel
degustarit.

CAPUT IIII.

B

Α his omnibus cogitationibus ani-
mum reuocans, consideraui, atque
auersatus sum omnia sycophātiarum ge-
nera inter homines errantia, quibus non-
nulli iniquè circumuenti ac per vim de-
iecti, lachrymas fundunt atque ingemi-
scunt, vndique ab amicis prorsus inopes,
qui eorum causam tueantur, aut certe af-
flictos consolentur. At vero importuni
homines, iusque in manibus habentes,
in sublime vehuntur, ob eāque causam
corrueunt. 2. Enimvero ex conscle-
ratis & audacibus ij, qui ex hac vita mi-
grarunt, meliori conditione sunt, quàm
qui etiamnum viuunt. 3. Vtrisque au-
tem præferendus, qui similis eorum fu-
turus est, nec creatus adhuc est, quoniā
hominum improbitatem nōdum attigit.
4. Perspicuum mihi quoq; factum est,
quanta proximorum inuidia probum vi-
rum sequatur, æstrum existens impuri
spiritus: 5. Quòdque is qui hanc su-
sciperit, ac velut pectore complexus fue-
rit, nihil aliud habet, quàm quòd animā
suam exest & dissecat, simulq; cum cor-
pore absomit, mærorem acerbissimum
ac solatij omnis expertem, aliorum pro-
speritatem existimans. 6. Atqui præ-
optare vitæ sapiens & cordatus alteram
manum cum facilitate & lenitate imple-
re, quàm utrāq; cum ærumna & frau-
dulenti spiritus calliditate & versutia.
7. Est & quiddam aliud, quod præter
fas & æquum homini ob improbam vo-
luntatem contingere scio. 8. Qui vn-
dique solus relictus, nec aut fratrem aut
filium habens, facultatibus autem & co-
piis affluens, inexplibili cupiditate ardet,
nec beneficentiæ atque humanitati sei-
psum villo modo tradere cupit. Ex eo igitur
lubens quæsiuerim, quam ob causam
laboribus se conficiat, boni quidem ali-

Exegesis
sequitur in-
uolūta.

in 3. ca. 1.
in 4. ca. 1.
in 5. ca. 1.

in 6. ca. 1.
in 7. ca. 1.

Acum.

Εἰ καὶ πολὺ ἀφ' ἡμετέρου ὕψους, γινώσκου
 χρη, ὅτι ἐπ' ἐπικύβητος φησὶν ὁ Θεός, καὶ
 ἔστι λεοσπλὴν ἀνθρώπων. Ὡς οὖν
 δι' ὁμοιοῦ ψυχῆς ποικίλαις κινήται, ὁμοί-
 οῦται ποικίλῃ φαντασίᾳ. οὕτως καὶ ἀ-
 φροσύνη φλυαρία συνίσταται. Ἐκασ-
 τὴν δὲ δι' ὁμοιοῦ γινώσκου, τίλος λαμβανέ-
 ται δι' ἔργου. ἀφροσύνη δὲ ἴσως, ὅ ἀποβλήτης
 ἔστι. οὐ δὲ ἀληθὴς ἔστω, γινώσκου ὡς πολ-
 λὰ ἀμύνει μὴ διέσθαι σε, μηδὲ ὑποχέ-
 σθαι ἢ δράσαι, ἢ διέσθαι, εἴτε πρὸς ἑα-
 σίαν. Δὲ δὲ ποικίλως φαντασίᾳ τῆς ψυχῆς
 λαβὴν ῥήματι ἐπιρροῶν, ὡς ἀκροσμοῦ Θεοῦ.
 τὰς γὰρ ταῦτα ἐκφυγεῖν πλείον ὁρᾷ
 ἔστι, ἢ ὅ ἀποβλήτης τῆς εἰσῆς ἔργου ὑπο-
 θεῖς ἀφροσύνης. Ὡς οὖν τὰ πολ-
 λὰ ἐκφυγεῖν μέτα, οὕτως καὶ τὰ πολλὰ
 ῥήματα. Φόβος δὲ Θεοῦ, ἀνδραγαθία σωτή-
 ριος, ἀσπίς δὲ. Ὅστιν οὐ χρη θάυμαστον
 ἀφορᾷται πρὸς τι πίνεας συγκρατημέ-
 νης, καὶ πρὸς δικαστὰς πρὸς λογισμοῦ.
 Χρη δὲ ἐκτρέφεσθαι ὅ τῆς δυνατοῦ τῶν
 μίσητος ἔστι δίκαιον. καὶ γὰρ ἐκφυγεῖται τῶ-
 το, ἀλλ' οὐ τῆς ἐκφυγεῖται ὅτι φοβερὸν, οὐ
 γινώσκου ὅτι καὶ αὐτὴν ποικίλῃ. Ὡς οὖν
 δι' κτήμα ὅ ἐξ ἀρπαγῆς βλαβερώτατον καὶ
 αἰσώτατον. οὕτως καὶ αἰδρὶ ἐκφυγεῖται χρη-
 μέτων, ὅτι ἐκφυγεῖται χρεῖς. οὐδ' ἢ πρὸς
 τῆς πίνεας ὅτι καὶ ὅπου μάλιστα πίνε-
 πολὺ δαχύνει ἐκφυγεῖται. τῶτο μὲν γὰρ
 μέτα. ἀγαθὸς δὲ τοῖς συνόντας αὐτῇ
 ὑποφραίνουσα, ἀνδραγαθία ἀνδραγαθία τῆς
 καθεστῆς ἐκαστα τῆς πρὸς ματῶν πρὸς χρε-
 ος. τὸ δὲ δυνάμει. Μήγα δὲ καὶ ὅ μὴ
 πρὸς τεκταίται πινεας φροσύνη. ὅ μὲν γὰρ
 πίνεας, καὶ δαχύνει ἢ, καὶ μὴ ὑποφραίνου-
 σαι τὴν εἰσῆς γαστήρ, πρὸς ὅτις μετὰ
 λαμβανὴ τῆς ἀφ' ἧς ὅπου ἀνδραγαθίας. πλού-
 τῳ δὲ ἐκφυγεῖται, συνίστα ἀνδραγαθίας καὶ
 καμνίς ψυχῆς. Τί δὲ αὐτὴν γινώσκου τῶ-
 το ἀποβλήτης, ἢ ὅ μετὰ πίνεας πρὸς
 καὶ ἐκφυγεῖται ἀποβλήτης τῶν πλῆ-
 τῳ συνίσταται, μινεας εἰσῆς φαντασίᾳ
 καὶ ἀφορμῇ. Καὶ τῶν πλῆτων. ἐκφυ-
 γει αἰσώτης ἀποβλήτης ποικίλῃ δαχύνει.
 Εἴτε γινώσκου τὰς κτησιμίας τίς. Εἴτε

A licet magno intervallo à cælo distemus,
 certum est tamen sermones nostros à
 Deo exaudiri: atque utile est lapsum in
 loquendo cauere. 2. Quemadmo-
 dum enim varias animæ curas multiplex
 infomniorum species subsequitur: ad
 eundem quoque modum stultis verbis
 nugacitas coniuncta est. 3. Pollicita-
 tio porro voto facta, finem per opus acci-
 piat. Est hoc stultorum proprium, ut re-
 icitij sint. At tu verax esto, 4. Sciens
 longè tibi satius esse non vouere, nec fa-
 cturum aliquid polliceri, quàm post con-
 ceptum votum, id relinquere. 5. O-
 mni autem ratione fugiendum est tur-
 pium verborum profluuium: nec enim
 B Deo inaudita erunt. Nam ad eum, qui
 hæc cogitat, nulla alia utilitas redit, quam
 ut sentiat opera sua à Deo labefactari at-
 que corrumpi. 6. Vtenim magna in-
 fomniorum ars vana est: sic etiam plera-
 que verba. Timor autem Dei, homini-
 bus quidem salutaris, cæterum rarus.
 7. Quocirca nihil est, cur mireris, si &
 pauperes calumniis opprimi, & iudices
 legibus imposturam facere videris. 8. Ca-
 uendum porro est, ne ijs, qui potentia
 præstant, maiores esse videamur. Nam
 etiamsi hoc acciderit, tamen ex horren-
 dis cruciatibus, in quos incidemus, ne-
 quaquam nos improbitas ipsa per se libe-
 rabit. 9. Quemadmodum autem fa-
 cultates raptu collectæ, ac per vim ex-
 tortæ perniciosissimæ & sceleratissimæ
 sunt: sic etiam homini pecuniarum cu-
 piditate flagranti, nunquam satietas,
 nec proximorum beneuolentia proue-
 nit: quamlibet maximam vim argenti
 quæsiuerit. Hoc enim vanum est &
 inane. At probitas familiares suos ma-
 iorem in modum oblectat, fortèque
 efficit, rem vnamquamque perspieien-
 di facultatem præbens. 10. Sed &
 huiusmodi curis minimè inhæsisse, a-
 nimùmque defixisse, magnum censen-
 dum est. 11. Enimvero pauper, licet
 seruitute prematur, ventremque suum
 nequaquam largius impleuerit: tamen
 suavis somni quiete fruitur: opum autem
 cupiditas indiuisas comites habet vigi-
 lias & animæ labores. 12. Quid por-
 ro absurdius esse queat, quàm cum ma-
 gno studio & cura reconditas opes con-
 seruare, ac sexcentorum malorum occasiones
 sibi ipsi custodire? 13. Ac diuitias qui-
 dem illas labefactari & perire necesse est,
 siue ei, qui has adeptus est, liberi sint, siue

Sermones
 nostri à
 Deo audiri
 tur.
 Simil.
 Votum præ-
 standum.
 Deut. 3.

Verba tur-
 pia fugien-
 da
 Simile.

Timor Dei.

Alia simil.

Avaritia
 insatiabilis.

Pauper.

Iob 30.
 Sentent.

Ioh. L

nulli: 14. Ipsa autem, vel inuitum ac repugnantem, talem in terram cadere atque discedere oportet, qualis erat, cum in hanc lucem producit. 15. Ita vacuis manibus abscessurus peccatum suum augetur, perinde atque hoc non cogitans, natiuitati similem vitam finem sibi imminere, seq; inani labore torqueri. 10. Atque in quendam potius venti impetum, quam suo ipsius studio inseruiens, totam vitam suam cum in impurissimis libidibus, tum in temerariis cupiditatibus, ac praeterea in moribus morbilq; consumit. Atque, ut compendio dicam, huiusmodi homini dies tenebrae sunt, ac vita luctus. 17. Quaquam illud bonum est ac minimè reijciendum. 18. Dei enim hoc donum est, ut quispiam laboribus suis cum animi oblectatione perfruat, diuinitus acceptas ac non vi exceptas opes possidens. 19. Neque enim ille moribus affligitur, nec, ut plurimum, malis cogitationibus feruit: quin potius beneficentis & largitionibus vitam suam meretur, in omnibus rebus animi tranquillitate fruens, atque ob Dei donum laetitia gestiens.

καὶ μὴ, Αὐτὸν τι εἰ καὶ μὴ βούλοιο παρ-
σῆκε πινέτω εἰς τὴν γλῶττιν καὶ ἀπὸ λ-
γῶν, οἷος καὶ ὁπότε εἰς ὃ ἐστὶν πρῶτον ἐτυλχθη.
Κεῖται δὲ χερσὶν ἀπείσται μέλλον, αὐξάνει
τὴν ἐαυτοῦ κακίαν, ὡς αὖτε εἰς ἀθυμώμα-
τος, ὅτι ἐπὶ κεῖται αὐτῷ τέλος τῆ βίου τῇ γα-
ρίᾳ ὁμοίον. Καὶ ὅτι αἰνῶντα μελετῇ, εἰς
δὲ πᾶσι μάλλον ἀέμενον ὁρμῶν, ἢ ὅτι τῇ ἐαυτοῦ
αποδοτῇ γρηγορότερος, κατὰ μαλίστα τὴν ἐαυτοῦ
βίον συμπάσκει, ἐν τῇ ἐπιθυμίας αὐτοσω-
ταίας, καὶ εἰ ὁρμῆς ἀλόγους, ἐπὶ δὲ λό-
γους καὶ ἐξ ὁρμῶν τῆς αἰσθητικῆς, καὶ σκελετῆς φαῖται, σέ-
ως μὲν εἰς τὴν πινούτω αἱ ἡμέραι. Πένθος
δὲ ἐκ ζωῆς, ἀγαθὸν γὰρ μὲν ἐκείνο καὶ οὐκ
ἀπὸ βλάβης. Θεοῦ γὰρ ὅτι δύνει, ὃ δυν-
ηθῆναι ἀπολαύσαι αἰδέσθαι τῇ ἐαυτοῦ κα-
μῶν εἰς ἀφροσύνην ἡρόδοτος, καὶ οὐκ ἀρπα-
κτικῇ δόξῃ καὶ κτήμασι. Οὐτε γὰρ λό-
γους εἶπ' ἡ κοίτη, οὐτε ὡς ἐπὶ πολὺ ἀθυ-
μώσας πονηρῶς δουλεύει· συμμετρεῖται δὲ τὴν
ἐαυτοῦ βίον ἀποκρίας, πῶς πᾶσι ἀθυμώμα-
τος, καὶ ἀγαλλόμενος τῇ τῷ Θεοῦ δωρεᾷ.

CAPVT VI.

C

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5.

Frequens
apud homi-
nes infeli-
cium.

IA vero infelicitatem apud homines maximè grassantem oratione perse-
quar. 2. Cum nimirum Deus cuiuspiam omnia, quæ ipsi cordi erant, abundè suppeditauerit, nec vlla omnino re ex omnibus, quæ animum cupiditate ten-
tant, cum spoliauerit, non opibus & facultatibus, non gloria & splendore, non reliquis aliis omnibus, quæ mor-
tales ad stuporem vsque admirantur. Ille autem omnibus rebus circumfluens (quasi hac vna calamitate diuinitus in-
flicta teneatur, quod earum fructu careat) alij sua asseruat, inutilis prolapsus & sibi & proximis. 3. Hoc sa-
nè argumentum magnum signumque perspicuum extremæ cuiusdam impro-
bitatis esse censeo. Quin illum quo-
que hominem, qui plurimorum libe-
rorum pater sine vlla offensione nomi-
natus: vitæque in longum producta, be-
nignitate tamen animum tanto tempore non expleuerit, mortis interim periculo haudquaquam factus: hunc equidem nec
numerosa proles, nec diuturnitatis vitæ nomine beatū duxerim: immodò verò factū

ΠΑΡΕΞΟΜΑΙ δὲ τῷ λόγῳ, τίω
μάλιστα ἐπιπολεῖσθαι αἰδέσθαι
κακοπραγίας, ὅταν Θεὸς μὲν τῷ
καταθύμῳ αὐτοῦ ἀπὸ πᾶσι ἐπιχορηγήσας,
μηδυνὸς εὐπνοοῦν, τῇ εἰς ἐπιθυμίας ἐλ-
θόντων αὐτὸν ἀφελῆται, μὴ παρρησίας, μὴ
πολυδύνας, μὴ τῇ λοιπῇ αὐτοῦ ὅσα αἰ-
δέσθαι ἐπιπολεῖται. ὁ δὲ τῶν πᾶσι ἀθυ-
μώμενος, ὡς αὖτε τῷ μὲν ἡμετέρῳ κα-
κῷ συνεχόμενος, τῷ μὴ ἀπολαύσει, ἐ-
παίρει τῷ αὐτοῦ παμίδουσαι, πινὼν ἀκαρ-
πῆς καὶ ἐαυτοῦ, καὶ τῶν πλησίων.
Τοῦτο μὲν πικρὸν καὶ ἐλεγχτικόν ἐστι
φανὴ ὑποβαλλούσης ἐλπίδος πονηρίας
αἰδρα τε ἐκείνου, ὃς πλείων πατὴρ ὀνο-
μαδεὶς τέκνων ἀπὸ τῆς, βίους δὲ χερσὶν μα-
κρόν, οὐκ ἐκλήσθαι χερσὶν τῶν ψυχῶν
ἐπὶ πινούτω, θάνατον πινέτω οὐ λαβὼν, τῇ-
τοι ἔγωγε, οὐτε τῆς πολυπραγίας, οὐτε τῆς
καταθυμίας ἐπὶ τῇ αἰσθητικῇ καὶ σκελετῇ

αὐτὸν ἀπορῶν γαστρὸς μητρὸς ἐκπύον ἔμ-
 βρυον. Εκείνο γὰρ ὡςπιρ ἦλθε ματαίως,
 ὥτως ἀπίσι καὶ λαθραίως ἐν ἀμνησίᾳ.
 Οὐχ ἀφαιμένοι κακῶ, οὐδὲ προσβλέψαν
 ἡλίῳ. Τὸ τοῦ χρυσοῦτος, ἢ τῶν πῶν ποικι-
 ρῶ, καὶ χιλίοις ἔτισι τὸν ἐαυτοῦ ζῶντα ἀνα-
 μετρησαμένῳ ἀγαθότατα μὴ ὁππότε. τέλος
 δὲ ἀμφοῖν θάνατος. Ελεῖς γὰρ τοῦ ἀφροῦτος,
 μάστιγα τῶν πληρομένων μηδενίας λαμβά-
 νει ὁππότε. Ο δὲ ὁφρων, τοῦτοις ἐν
 οὐρανῷ τῶν πᾶσι. ὡς δὲ ὁπὲρ δὲ πλῆθος
 οὐκ ἔστι ζῶντος ἀπορῶν τῇ πύλῃ οὐρανῷ.
 Εξίστησι δὲ πολλοὶς ὁφθαλμοῖς λίχων θά-
 ματα, τὸν ψυχῶν ἐρεθίζοντα, ἐπὶ αἰσθητοῖς
 ἀπορῶν ἔλκοντα, ἀφ' οὗ τῶν ὁφθαλμῶν κα-
 τὰς ὁππότε. Τὰ μὲν τοῖς νῦν γινώσκου-
 μεν ἡδὴ ἐγνωσται καὶ ὁφρων τυγχάνει, ὡς
 τῶν ὁφρων αὐτὸν ἀπορῶν αἰσθητοῖς ὡς
 οὐκ ἔστι. Φλυαεῖται μὲν καὶ ἀπορῶν
 τοῖς ἐρεθίζοντα, τὸν τῶν χερσὶν αἰσθη-
 τῶν παύσασθαι.

ΚΕΦΑΛ. Ζ΄.

ΜΗΔΑΜΩΣ γὰρ πλείον τι ὡ-
 φθαλμοῦ τῶν γινώσκοντες τὰ αὐτῶν
 συμβεβηκότα ὡς τὸν βίον καὶ ὁφρων.
 θάνατον γὰρ τῶν ὁφρων δὲ καὶ τῶν ἀπορῶν
 πᾶσι ἀπορῶν ὁππότε, ὡς καὶ τὰ με-
 τὰ θάνατον πᾶσι ἐκείνου ὁφρων, πολυ-
 πλοῦτος τε καὶ δοκεῖ εἶναι. Μὴ-
 μεν δὲ ἀγαθὸν ψυχῇ προσκομίσαι, ἢ τῶν
 ὁφρων ἔλκοντα, καὶ βίου ἔξοδος, ἀμείνων
 θνήσκουσι. Καὶ αἰσθητοῖς πᾶσι, δὲ καμᾶ-
 ζεται, καὶ δὲ πᾶσι τῶν λυποῦμέ-
 νων, ἢ τῶν μεθυσομένων. ἔστι γὰρ ὡς τῶν λα-
 βόντα πᾶσι τῶν βίου τέλος μὴ ἀλαβηθῶναι
 πᾶσι τῶν ἀμφ' αὐτοῖς. Γέλωτος δὲ θυ-
 μὸς ὁφρων ὁφτωνότος. αὐτοῖς γὰρ
 ἀφ' οὗτος προσώπου, κατορθοῦται ψυχῇ.
 Αἱ μὲν τοῖς πᾶσι τῶν σωφῶν ψυχῇ, σπουδ-
 παύσασθαι καὶ συγγίλονται, αἱ δὲ τῶν ἀ-
 φροῦτων, ἐπαρῶνται ἀφ' οὗτος.
 Πολὺ δὲ ὅτι ἀκαμώτεροι ὁππότε σο-
 φῶν εἰς δέξασθαι, ἢ ὅλου χροῦ ἀπορῶν
 πᾶσι φάσιν καὶ δυσλῶν. ἀδόντων γὰρ

A ē materno ventre praxmaturē deiectum,
 atque abortu egestum, ipse praxferēdum
 puto. 4. Ille enim, ut incassum venit,
 ita clanculum etiam & cum obliuione
 discedit, 5. Non degustatis huius vitæ
 malis, nec Sole prospecto. 6. Quod
 quidem leuius est, quàm quod improbo
 illi ac flagitioso homini accidit, qui licet
 in mille annos vitam suam propagarit, vi-
 tæ tamen cōmoda non agnouit. Vtriusq;
 porrò finis mors. 7. Cæterum hic ma-
 ximè stultus conuincitur, quòd nullius
 cupiditatis saturitate capiatur, 8. At
 prudens & moderatus his affectibus mi-
 nimè inuolutus tenetur. Fere fit autem,
 ut vitæ rectitudo & integritas hominem
 ad paupertatem ducat. 9. Multos ve-
 rò de mentis gradu deiiciunt procacium
 oculorum aspectus, animam incitantes,
 ac per inanem videndi cupiditatem ad in-
 utile studium pertrahentes. 10. Enim-
 uerò ea, quæ nunc facta sunt, iam cogni-
 ta sunt: perspicuumque est hominem ijs,
 quæ supra se sunt, reluctari atq; obfistere
 non posse. 11. Cæterum nugæ & ine-
 ptix inter homines versantur, eorum qui
 ijs vtuntur, amentiam augentes.

Das quo
 hominem
 ad pauper-
 tatem ducit.

CAPVT VII.

NAM cūm nihilo maiorem utilita-
 tem is percipiat, qui ea, quæ ex a-
 nimi sententia sibi in vita euentura sunt,
 perspecta habet (singamus id enim:) ta-
 men hoc quoq; hominum curiositas cō-
 miniscitur, ut ea etiam, quæ post mor-
 tem alicuius futura sunt, anxie inquirent,
 ac scire videantur. 2. Porrò fama bo-
 na suauior est animæ, quàm oleum cor-
 pori, & vitæ exitus melior natiuitate:
 3. Atque optabilius & praxstabilius lu-
 gere quàm comessari, ac mœrentibus ad-
 esse quàm ebrietati studentibus. Sic enim
 se res habet, quòd si quis hunc vitæ fi-
 nem nactus fuerit, de his, quæ circa se
 sunt, nec timore nec sollicitudine affi-
 ciatur. 4. Consimili modo prudens
 ira risui praxferenda est. Seuera enim
 vultus habitudine anima ad rectum ho-
 nestumque componitur. 5. Ac sa-
 pientum quidem animæ, tristitia con-
 trahuntur: Stultorum autem animæ
 læticia elatæ diffunduntur. 6. At-
 qui multò magis optandum sapientis
 vnius obiurgationem excipere, quàm
 totius chori improborum & misero-
 rum hominum cantantium auditum.

Curiostiam
 hominum.
 Fama bo-
 na.
 Prom. 22.
 Mors
 Luctus.
 Ira prudēt.

Sapientia
 obiurgatio.

rem fieri. 7. Stolidorum etenim hominum risus, spinarum multarum, quæ ingenti flamma exurantur, sonitui haud ablimilis est. 8. Sed profectò gravissimum malum est calumnia: hæc enim sapientum animabus insidias struit, ac generosam bonorum virorum constantiam labefactare molitur. 9. Porro autem hunc laudibus efferre conuenit, non qui initium, sed qui dicendi finem facit. Morum etiam moderatio laudibus completenda, non elatio & arrogantia. 10. Insuper animi furorem summo studio frænare & coercere necesse est, nec promptè & temere in iram ruere, cui stulti seruiunt. 11. Errant autem, qui meliorem vitam maioribus nostris datam esse affirmant: nec intelligunt sapientiam opum copia longè præstantiorem esse, 12. Tantòq; clariorem, quantò argentū vmbra sua splendidius apparet. 13. Vita enim hominis, non ex caducarum & fragilium opum collectione & possessione, verū ex sapientia prouenit. 14. Quis autem, quæso, tantam tamque benignā Dei prouidentiam verbis consequi poterit? 15. Aut quis ea, quæ summa cum ratione à Deo neglecta esse videntur, reuocare? 16. Ego verò, minus rectè id quidem faciens, omnia consideraui, & iustum in iustitia constanter perstantem, nec ab ea per omnem vitæ cursum desciscientem, immò etiam propter eam insidiis petitum: & iniustum simul cum improbitate sua morientem. 17. Illud autem homini iustitia prædico videndum est, ne admodum talis esse videatur, nec supra modum sapiens: ne si qua in re offenderit, multis partibus copiosius peccet. 18. Illud etiam tibi cauendum, ne audax & temerarius sis: ne alioqui te intempestiua & præmatura mors abripiat. 19. Maximum autem bonum, Deum cōplecti & apprehendere atq; in eo manentem, ab omni peccato abstinere. Res etenim inacule omnis expertes impura manu contrectare nefarium & execrabile est. Qui autem cum Dei timore cedit, seque submittit, aduersa omnia effugit. 20. Sapientia auxilij in ciuitate plus potest, quàm potētissimorum hominū acies. Quæ etiam plerūmq; iis, qui ab officio aberrarunt, iustè ignoscit. 21. Nemo enim est, qui non interdū labatur. 22. Est autem tibi prouidendum, ne ad impiorum sermones villo modo accedas: ne maledicta in te iacta tuismet auribus hau-

Calumnio.

Modestia.
Temperantia.Non plus
sapere quàm
oportet.
Temeritas.
Maximum
bonum.

Sapientia.

A ἁμαρτανῶ. Τὸν γὰρ ἀφροσύνην αἰδεσθῆναι ὁ γέλως, ἀκαθάρτων πολλῶν δαίμονων περὶ καυμάτων ἢ καὶ προσπίπτειν. Ἀθλίον δὲ καὶ τὸ τοῦ, κακῶς γὰρ μὲν μέγιστον ἡ συκοφαντία· αὐτὴ γὰρ ὁφθαλμοὺς ἐπιβουλεύει ψυχῆς, καὶ ἐπιχειρεῖ ἀφροσύνην εἰς πλὴν ἡμετέραν εἰσαγεῖν τῶν ἀγαθῶν. Λόγον δὲ οὐκ ἀρχαῖον, ἀλλὰ παλαιότατον ἐπαρθεὶς προσέειπεν, καὶ ὁ μέτερος ἦτος ἀποδέχεται, καὶ μὴ ὁ μετριοφύμενος καὶ τιτυφωμένος. Πάννυ δὲ χρὴ θυμὸν φεῖδιδαι, καὶ μὴ εἰς ὀργὴν προχειρὸς καθάφαιρεται, ἢ πρὶν ἀφροσύνης δουλεύουσιν. Ἀμύρτατοι δὲ οἱ λέγοντες τῆς προτίτης ἀμείλιχα διδόντες βίον, καὶ οὐ σωῖσιν, ὅτι πάμπαν ἀφροσύνην σοφία, τῆς τῶν χρημάτων πεινρίας. Καὶ προσέειπεν ὅτι φανερωτέρα, ὅσον δὲ γυμνὸς λαμπρότερος φαίνεται τῆς ἐαυτοῦ σκίας. Ζωὴ γὰρ ἀφροσύνης, οὐκ ἐξ ἐπιτηδεύου πλούτου κτήσεως, ἀλλ' ἐκ ὁφθαλμοῦ φεγγαῖται. Τίς δὲ καὶ διωκόμενος, εἰπέ μοι, πλὴν ποσούτῳ καὶ οὕτω χρηστέῳ τῷ Θεοῦ πρόνοιας ἐξείπῃ; Ἡ τῆς ἀναγκαλείας τῆς δευτέρας πρὸς ἡμετέραν ὑποδοχὴν Θεοῦ δικαίως; Προέηκον δὲ οὐκ ὀρθῶς πρότερον ἔγωγε κατηύοντα τὰ σύμφορα, καὶ δικαίως ἐμμένοντα τῇ δικαιοσύνῃ, καὶ μέγιστον θανάτου μὴ ἐξιστάμενος, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτῶν ἐπιβουλεύόμενος, καὶ ἀσβεστῶς σωμαποθήσκοντα τῇ ἐαυτοῦ κακίᾳ. Χρὴ δὲ δικαίως ὄντα, μὴ πᾶν πιδόνειν εἰς δόξαν. μηδὲ ἄλλοι ὁφθαλμοὶ καὶ ὑποφάνεως· ὅπως μὴ τι πλάσας, πολλὰ πλαστοῖα ἀμύρτησιν. Καὶ μὴ ἔσοις παμπρότος καὶ προπότης, μὴ σε θάνατος ἀρπάσῃ ἀκαίρως. Μέγιστον δὲ ἀγαθὸν αὐτολαμβάνειν Θεοῦ, καὶ οὐ τοῦτον ὄντα μηδὲν ἀμύρτατον. τῶν γὰρ ἀμύρτων χεῖρ ἀνάγκη λαβεῖν μυστήριον. ὁ δὲ μετὰ φόβου Θεοῦ ὑποτάσσας ἀπορρητὰ ἀφροσύνην τῶν ἁμαρτιῶν. Σοφία δὲ βοηθίας, εἴθους ἀνδρῶν τῶν διωκτωτάτων ἐν πόλιν μείξασθαι διώκεται, ἢ καὶ συζητῶσκει δικαίως πολλὰ καὶ τῶν διότων ἀποτυχεύουσιν. Ἀπλάστους γὰρ ὅστις οὐδὲ εἰς. Ἀσθενὲς δὲ λόγοις, οὐδ' ὅπως οὐκ ἔστιν καὶ προσηύχεται, ὅπως μὴ τῶν καὶ οὐ λόγον αὐτῶν ἡμετέρας.

ὡς δούλου ποτηροῦ φλυαρίας. **Ε**πιπαι-
διῶν τὴν καρδίαν, ὅτερον ἐν πολλῇς τρε-
ξέσιν εἰς τὸ ἀνικαλεσθῆσθαι καὶ οὐ ἐκ-
τραπῆς. **Ε**γὼ δὲ τὰ ἐγὼ, ἀπὸ τῆς Γ-
φίας ἐκ Θεοῦ λαβὼν, ὡς ὅτερον ἀποβα-
λὼν, οὐκ ἐπὶ οἷος τι ἡμῶν ὅμοιος εἶ. **Ε**φυ-
γα γὰρ ἀπ' ἐμοῦ Γφία εἰς μέγας ἀπειροί, καὶ
εἰς βάθος ἀμέτρητοι, ὡς μὴ εἶ. αὐτὴς λα-
βῆσθαι μὴ ἐπὶ. ὡς ὅτερον καὶ τῷ ὅτι ζῆτιν
αὐτὴν, τέλειον ἀπεχόμενον. καὶ οὐκ ἐπεθυ-
μούμενον ἐπὶ τῷ κατὰ τοὺς τὰς τῆς ἀποβῆ-
ἀφροσύνης καὶ βελῆς μεταίας, καὶ ἀνὸς βίον.
Οὕτω δὲ ἀφαιρέτως, εἰς αὐτὰ διελύθη, καὶ
ὅτι θυμὸς συζητῶν διατηρόμενος, ἔχων τὸ
γυναικα, γυνὴν πᾶν, ὃ εἶπ' ἐπερὶ τοῦτον ὁ-
πρὸς χροσθμ. καρδία μὲν γὰρ αὐτῆς, ὡς γυνὴν
τοῖς παρὲν, καὶ δὲ χροσθμ. σὺν ἀφαιρέσει
καὶ, κατὰ τὴν ἢ εἰς διανοίαν ἀφαιρέσει
καὶ. μέγας δὲ αὐτὴν ἀπ' αὐτῆς ὡς αὐτῆς, τὸν Θεὸν
ἔλκω καὶ ἐπὶ τῆς ἐχρησῶς. ὡς ὅτι ἀνὸς δι-
δουλωμένος οὐκ αὐτὸν ἐκφύγει. **Ζ**ητήσας δὲ
ἐγὼ ἀφ' πάντων γυναικῶν, ἀφροσύνην αὐ-
τῆς ὡς ἐν ἐν ἐν ἐν. **Κ**αὶ αὐτὰ μὲν πᾶς
ἐν χροσθμ. γυνὴν αὐτῆς ἀφροσθμ. γυναικα δὲ οὐ.
Κατενόησα δὲ ἐκ τῆς μάστιγος, ὅτι αὐτὸς πο-
τὸν Θεὸν ἀπλοῖ τῆς ψυχῆς γινόμενος, ἐ-
αυτῆς ἐπὶ τῶν λογισμῶν ποικίλους καὶ ζη-
τήσας ἀφαιρέσει, καὶ Γφίας ζῆτιν ἀφροσύ-
νην, καὶ ὡς ὡς κατὰ τῆς.

ΚΕΦΑΛ. 7.

ΣΟΦΙΑ δὲ ἐν αἰσθητοῦ ἀφαιρέσει,
καὶ ἀφ' ἐκείνου φαίνεται φανέρου-
σα τὸν κατὰ τὸν ὡς αὐτῆς, μέ-
γας ὡς ἐφ' ὅτι ἀφαιρέσει ἐκ τῆς ἐλῆξαι, ὡ-
ς ἐν ἐν ἐν. **Π**αῦν δὲ καὶ ἐπὶ τῆς τῆς
τῆς βασιλείας ἀφαιρέσει λογισμῶν, ὡς ἐν
τῆς τῆς φανέρου, μέγας τὸν εἰς Θεὸν
ὡς αὐτῆς γινόμενος. **Ε**φίσταται δὲ ὡς ἀφαι-
σῆκεν λόγῳ ποτηροῦ. ἀλλὰ φυλάττειται ἀ-
πὸ τῆς τῆς ἐν διαποτίῳ βλασφημίας.
οὐ γὰρ δὲ ἐπὶ τῆς τῆς μέγας ἀφαιρέσει ὡς
ἐν, ὡς ἐν ἐν ἐν τῆς τῆς μόνου διωκτοῦ
καὶ βασιλείας δόγμασι. **Β**έλκω δὲ, καὶ
λεσιπλέσσει ἐμμένοντα τῆς ἐκείνης ἐν ἐν ἐν.

A riens, quemadmodū improbi serui fugas,
23. Atque ex ea re animo commotus,
in multis postea actionibus ad regerenda
conuicia & execrationes ipse quoque ab-
ducaris. 24. Hæc omnia ego noram,
sapientiam à Deo consecutus, qua dein-
de amissa, 25. Iam mei similis esse ne-
quibam. 26. Sapientia enim à me in in-
finitam longitudinem fugit, & in immē-
sam profunditatem: ut mihi eam arripere
ultrā nō liceat. Quare ab ea quoq; inqui-
renda omnino abstinui: iāmque nec in ani-
mo habebam impiorum amentias & va-
na consilia, vitāque miserè palantem cō-
siderare. 27. Sic autem, animo consti-
tutus, in hæc deuolutus sum: ac mortife-
ra cupiditate correptus, mulierē cogno-
ui, hoc est terram quandam, aut si quid a-
liud est huiusmodi. Cor etenim eius præ-
tereuntes irretit, ac si vel manum tantū
manui connexuerit, non minus arctè re-
tinet, quā si vinculis cōstricto traheret.
Nec verò ab ea aliter liberari queas, quā
Deum propitium, ac benigno oculo in-
tuentem, nactus. Nam qui peccati serui-
tute premitur, haudquaquam effugerit.
28. Porro cū per omnes mulieres pudi-
ciam earū quæsiuissem, in nulla reperi.
29. Ac pudicum quidem virū inter mille
fortasse perspexeris: mulierem autem mi-
nime. 30. Illud verò maximè animadu-
verti, quod homines animis simplices à
Deo creati, varias cogitationes rationis-
que discursus, atque infinitas quæstiones
sibi ipsis attrahunt, quique sapientiz stu-
dium & inquisitionem profitentur, circa
dictiunculas tempus terunt.

CAPUT VIII.

S Apientia autem, cū in homine ex-
ploratur, ipsum quoque domini vul-
tum perspicuè collustrat: quemadmodū
contrā impudentia eum, in quo domici-
lium habet, statim ut visus est, odio di-
gnum esse cōarguit. 2. Regis sermoni-
bus diligenter aduertere conuenit, ac ius-
iurandum omni ratione fugere, idque præ-
sertim, quod in Dei nomine concipitur.
3. Interim tamen æquum fuerit sermo-
ni malo imminere: verū cauere, ne bla-
sphemiam vllam in Dominum effunda-
mus. Nō enim de eo pœnam aliquam in-
fligente queri licebit, nec vnus illius Do-
mini & regis placitis obsistere. 4. Me-
lius autem & conducibilius fuerit sacro-
sanctis mandatis acquiescentem, ab im-

ρηται ἐμμενὸν ἀπάγει. Εγὼν τι πᾶν, ἂν
ὅτι ἐκείνους τις, ἐμφύρῳ, οὐδαμῶς διωύσι-
ται, ὅτι πολλὰ μαθήσας ἄρτι, ὅ ὄντως
ἀγαθόν.

ΚΕΦΑΛ. 9.

ΩΜΗΝ γὰρ ἀπὸ μὲν τῆς αὐτῆς
αἰθερῶν ἡζιμάδα, καὶ εἴτε τις ὁ-
φός, δικαιοσύνης μὲν ἐπιμαλήθη, ἀδικίας δὲ
ἐξοστράπη, καὶ ἔθραυ ἔφυγε πρὸς ἀπὸ μὲν
δοξίῳ ὡς, ὅτι ὅτιν δόξον Θεῷ, ἔσ' ματαιο-
ποιεῖν ἐφάμετο. Τέλος ὃ ἐν ἑδὸναι δικαίᾳ τι
καὶ ἀσέβει, ἀγαθὸν τι καὶ κακόν, καθαρόν τι καὶ
ἀκαθάρπυ, καὶ Θεὸν ἰσχυρόν, καὶ μὴ ὅτι γὰρ
ἀδικίας καὶ ὁ ἀγαθός, ὅτι ὁπίσθους, καὶ ὁ
τέλειον ὅρμον ἐκπεπόμενος, εἰς ταῦτα τέλος
ἐλαυνεῖν ἡλπίζετο, καὶ ἁγίως τε τις ὁ-
πυσι τῷ εἰς ὁμοία τελευτῶν ἀπὸ μὲν. γινώ-
σκω δὲ νῦν ὡς ἀφ' ὧν ταῦτα ἐκδημῶνται,
καὶ πλαταί καὶ ὀξυπύται. Καὶ πολλὰ λέ-
γουσιν, ὡς ὁ ἀποθανὼν οἶχεται τέλος· καὶ
προσημνητοὶ τὸν ζῶντα τῷ περὶ τῆς, καὶ
ἐν σκότει καίματος ἢ, καὶ κυνὸς ὅποι, τὸν
βίον ἀφ' ὧν περὶται, ὅτι τὸν λείοντα τὸν πε-
ρὶ τῆς. Οἱ μὲν γὰρ ζῶντες τῷ το γινώ-
σκοντα, ὅτι περὶ τῆς· οἱ δὲ νεκροί, ὡς
ὅποι γινώσκοντα. ἀμολαὶ δὲ ὅτιν δόξον πρὸ-
κινται μὲν ὅ ἀπὸ πληρώσας ὁ χρεῶν.
Ἡ τε ἔθραυ καὶ ἡ φιλία ἡ πρὸς τις περὶ τῆς
χέρας, τέλος ἔχ'· ἐκείναι γὰρ, εἴτε ζῆλος,
ἐξέλιπεν· εἴτε βίος, ἡ φιλία. μέτεσι δὲ
ὅτιν δόξον τῷ ἀπὸ μὲν ἐκπεπόμενος ἀπὸ μὲν.
ταῦτα ἡ πλαταί ἐπαδδουσα ἔπ, καὶ ταῦτα
συμβουλεύει. Τί πρὸς τῆς ὡς ὅτι, D
καὶ οὐ πρὸς τῆς. ὅτι ἐμφορῇ μὲν ἐκπεπόμενος
πληρώσας, οἶνου δὲ ὡς ἐκπεπόμενος; ὅτι
ἀμολαί, ὡς ἐκ Θεοῦ ταῦτα δίδεται πρὸς
ἀπὸ μὲν δὲ ἐκπεπόμενος· ὅτιν δόξον ἐκπε-
τα ἐκπεπόμενος, καὶ μὲν τῷ καφαλλῷ γε-
σάμενος. ὅτι τῷ γινώσκοντα ταῦτα,
καὶ ἐκπεπόμενος δὲ μετὰ τῷ τὸν μάταιον πρὸς τῆς
βίον; ἔπειτα γὰρ ὅτιν ὡς ἐκπεπόμενος σι-
ῶν ταῦτα, ὅτι ἐκπεπόμενος, ὅτιν μὲν δὲ
καπν. Ἀλλὰ πρὸς τῆς πρὸς τῆς
χρεῶν. ὅτι γὰρ λογισμὸν σὲ τις ταῦτα

ab eoque me abducerem. 17. Certe-
rum hoc cognoui, quod quisquis se his
rebus inquinaverit, nullo, quamlibet
longo labore, verum bonum unquam
reperiet.

CAPUT IX.

Τῶν enim homines omnes iisdem re-
bus dignos habitos esse putabā. Ac
si quis sapiens iustitiæ curā gessisset, atque
ab iniustitia recessisset, animiq; dexterita-
te & facilitate omnium odiū fugisset (quod
quidē Deo gratū est) hic mihi inanē labo-
rem suscipere videbatur. 2. Denique v-
num eundemq; finē esse arbitrabar iusti
& iniusti, boni & mali, puri & impuri, Deo
supplicantis minimeque supplicatis.
3. Nam cum iniustus & probus, peie-
rator, & iuliurandum omne fugiens, ad
eundem finem spe atque opinione mea
contenderent: subibat animum sinistra
quædam cogitatio, omnes in eadem desi-
nere. Nunc verò perspectum habeo, stul-
torum esse has cogitationes, ac fraudes &
imposturas. 4. Ac multis verbis illud
occinunt, eum, qui mortem obiit, omni-
no interire: ac viventem mortuo præfe-
rendum esse, etiam si in tenebris iaceat, e-
tiam si canino more vitæ iter traducat, su-
pra leonem mortuum. 5. Etenim eos,
qui vita fruuntur, hoc saltem scire, quod
morituri sint: eos autem, qui vita functi
sunt, nihil prorsus cognoscere. Præmia
porro præniq; nullas post expletum vitæ
cursum proponi. 6. Odium insuper
& benevolentiam erga eos, qui vitam cū
morte commutarunt, finem habere. Eo-
rum enim tum invidiam, atq; æmulatio-
nem defecisse, tum vitam obscuratam &
extinctam esse. Postremò nullius rei cum
participem esse, qui semel ex hac vita mi-
grarit. Hæc error accinens, huiusmodi
quoq; consilium porrigit: 7. Heustu
quid facis, ac non deliciis indulges, nec
omnis generis eduliis ingurgitaris, vinóq;
te immodicè exple? An non intelligis ti-
bi hæc diuino munere concedi, ut arbi-
trio tuo ac sine impedimento fruaris?
8. Quin tu vestem recens sordibus de-
tersam induis, capiteq; vnguentis de-
libuto: 9. Hanc atque illam mulierem
cernis, vanamque vitam vanè transigis?
Nihil enim præter hæc tibi reliquum est,
nec in hac vita, nec post mortem. 10. Fa-
cito igitur, quæ temerè & vltro occurrunt
Neque enim rationem horum quisquam

Impiorum
& atheorum
errores.

ε. τ. 1. 1. 1.

Infernum. à te exiger: nec hominum facta nisi apud homines, vllomodo cognoscuntur. Orcus autem, quicumq; tandem ille est, ad quem abire dicimur, sapientiz & sensus est expers. Atque hæc vani homines loquuntur. 11. Ego verò certum habeo, nec eos, qui pedum leuitate præstare videntur, magnum illum cursum peracturos: nec eos, qui potentes, & formidabiles apud homines habiti fuerint, bellum illud formidabile confecturos. Nec

Prudentia. verò prudentia in ciborum copia exploratur, nec sagacitas quicquam commune habere cum opibus consuevit. 12. Nec iis gratulandum puto, qui omnes ad eadem peruenturos esse arbitrantur. Graui enim sopore oppressi mihi videntur, qui res huiusmodi cogitant, nec secum reputant fore, vt piscium auiumq; instar abrepti, in malis versentur, ac subito pro scelerum merito poenas luant. 13. At enim verò sapientiam tanti facio atq; æstimo, vt paruum etiam ciuitatem à paucis habitatam, atque adedò à magno rege cum exercitu circumfessam, magnam & frequentem existimem: si vel pauperem vnum sapientem virum ciuem habeat.

Vi Archimedes Syracusanus. 14. Hic enim, tum ab hostium impetu, tum ab aggeribus & cuniculis ciuitatem suam incolumem tueri possit. 15. Et quauis alij pauperem illum sapientem non agnoscant: 16. Ego tamen sapientiz vires populari huic potentiz longè antepono. Verùm hic quidem iacet & contemnitur sapientia, quæ cum paupertate coniuncta est: 17. At postea audietur, altio rem vocem edens, quàm principes & tyranni, malorum cupiditate flagrant. Sapientia enim ferro etiam ipso fortior est: 18. Stultitia autem vnus multis periculum accersit: etiam si multis levis & contemptibilis sit.

CAPVT X.

Sapientia & Stultitia. NAM muscæ in vnguentum prolapsæ & suffocatæ, indecorum suauis illius liquoris aspectum & vnditionem reddunt: sapientiz autem & stultitiz simul meminisse nihil conuenit. 2. Sapiens quippe ad res dextras & honestas sibi ipsi dux est: stultus autem ad læuas propendet, nec vnquam ad res præclaras ducit stultitia vtetur. 3. Quin ipsius quoque cogitationes vanæ sunt, stultitia opletæ. 4. Quodd si te, ðamice, Spiritus hostis aliquando adortus fuerit, forti a-

εις περιέχεται· ὅθ' ὅλως γινώσκεται ἐκ τῆς αἰ-
 δεσθῆναι τὰ ὑπὸ αἰδεσθῆναι γινόμενα. ἄδης
 δὲ ὅτι ποτε καὶ ἐστὶν, εἰς ὃν ἀπέναι λεγόμε-
 θαι, θφίας καὶ ἀσθησίας αἰμοιρῆ. Τῶν τε μὲν οἱ
 μάταιοι. Εγὼ δὲ αὖ οἶδα, ὡς οὔτε οἱ κου-
 φόταί τε δοκῶντες τὴν μέγαν θρόνον ἐκείνον
 ἐλύσουσιν, οὔτε οἱ δυνατοὶ καὶ φοβεροὶ πᾶσι
 ἀνδράσιν διδοξασμένοι, τὴν φοβερὴν πόλε-
 μιν νικήσουσιν. ἄλλ' οὐδ' ἐν ἐδωδὲς πλήρῃ
 φρονησὶς δοκιμάζεται, οὐδ' οὐκ οὐκ πλού-
 τω κινῶν εἴωθεν. Οὐδὲ συγχάρω τῷ
 οἰκιδέῳ ἀποκτείνῃ τῷ ὁμοίῳ τὴν ἐξουσίαν. πᾶ-
 ν δὲ ὑποτάσσῃ ἐν αἰῶνι οἱ τὰ πικρὰ ἐν-
 θυμούμενοι, καὶ μὴ λογιζόμενοι, ὡς δίκαιον
 ἰσθῆναι καὶ ὁρῆναι ἀνάρπαστοι γινόμενοι, ὅς
 κακῶς καὶ ἀπειθήσουσιν, ἀφ' οὗ τῆς ἀξίας
 λαχόντες ἐπιθυμίας. Εγὼ δὲ θφίδι ὑ-
 πὸ τῇ μέγα ἡγεμονίᾳ, ὡς καὶ πόλιν μικρὰν
 ὑπὸ ὀλίγοις μὲν οἰκουμένῃ, ὑπὸ δὲ με-
 γάλῃ πολιορκουμένῃ βασιλέως χειρὶ, πολ-
 λὴν καὶ μεγάλῃ ἡγεμονίᾳ, εἰ καὶ ἴσα θφὶς
 αἰδρα καλὴν ἔχει πάντα. Δυνάστε γὰρ
 αἱ εἰς καὶ ἐκ τῆς πολέμου, καὶ ἐκ τῆς χα-
 ρακμῆς τὴν αἰὲς ἀφασίαν πόλιν. Καὶ
 αἱ μὲν τὴν θφὶν ἐκείνην οὐ γινώσκουσιν πᾶ-
 ντα. Εγὼ δὲ καὶ πᾶν περιέχω τὴν ἐν
 θφίᾳ ἰσχυρὴν τῆς θυμῶδους δυνάμεως.
 ἄλλ' οὐδ' αὖ μὲν ἀπμαίεται θφία πῆρ
 σκυοκοῦσα. Ακουσθήσεται δὲ μετ' αὐτῇ
 ὑποφωτισα δυνάστε καὶ τυράννοι καὶ
 ὁρεγόμενοι. θφία γὰρ καὶ ἀδύρῃ δυνατωτέρα.
 Αφροσύνη τὴν ἐν, πολλοὺς κινδύνους ἐργάζε-
 ται, καὶ πολλοὺς καὶ φρονησὶς ἦ.

ΚΕΦΑΛ. Ι.

ΚΑΙ γὰρ μὴ ἀμπισθῆσαι μύρα, ἐν αἰ-
 ποπνίᾳ, ἀρχήματα τῆς πόλεως ἐκείνου
 χρίσματος, τὴν πᾶν, ἐν τῇ χρίσιν ἐργά-
 ζονται. θφίας δὲ ἀφροσύνης ὅθεν ἐν τῇ
 μετ' αὐτῇ περιέχεται. Οὐδὲ γὰρ σφὸς αὐτῇ
 ὅθεν δόξα τῇ περιέχεται ὅθεν ἀφρων δὲ εἰς αἰ-
 ετερὰ ἀποκινῶνται, ὅθεν ἐστὶν ὅθεν ἀφρων
 περιέχεται ἀφροσύνη χρίσεται. Μάταια δὲ
 αὐτῇ ἐν τῇ ἐνθυμῇ, ἀφροσύνης ἀνα-
 πνεύματα. Εἰ δὲ καὶ πᾶν ἐν τῇ
 πᾶν, ὡς φίλος, πολέμῳ περιέχεται, ἐκείνη ἐν-

ῥωμύως, γινώσκων ὡς καὶ πολλὰν ἀμνηστὴν
 πληθὺς, Θεὸς ἰσάσασθαι δυνάται. Τυραν-
 νον δὲ ἔργα ταῦτα, καὶ πάσης πονηρίας,
 τὸν μὲν ἀφρονα εἰς ὕψος ἀφρεῶς, τὸν πλῆστον
 δὲ φρονησὶν ταπεινῶς. Καὶ δούλους μὲν ἀ-
 μνηστὴν ὅτι ἴσιν. φερομένοις, αἰσθάνει δὲ ἰσθῆς
 βασιλεῖς, ἀπὸς ὁρῶν τῆς πονηρίας γαυ-
 ρομένους. Εἰ δὲ τις ἐτίμω ὀπίσθιός, ἀ-
 ληθῆς αὐτὸν ὡς ἐαυτὸς φροῖται, καὶ μόνον ἐπὶ
 δροὶ ἐργάζεται. ὃ δὲ καὶ τῶν δὴν ἀσφάλητον,
 περὶ πονηρίας ὅπως δὴ γίγνεται. Ἀλλὰ μὴ ὁ
 λίθος ἐξαγροῦ μόνος, ὑποπίσσει πόνον ὃ μικρόν, B
 ἀλλὰ καὶ χέλιον ξύλον, εἰ αὐτὸς τῷ εἰκότι ὁ-
 πλῶν τὸν κίνδυνον οἶσιν. Ἐὰν δὲ συμβῇ τῷ
 φιλέῳ τὸν πόνον ἐκπληθύνει, ἰορὺν δὲ ἴσιν
 τῷ ὅτι ταῦτα ἐργάζονται, οἷον ἐπὶ ἀγαθῷ
 συσκομίζων, καὶ ἐπαύσων αὐτὸς τὴν ἐαυτοῦ ἀ-
 δικίαν καὶ ὠκύνουσι δυνάμει. Ὅπως δὲ δὴ
 γίγνεται λαθροῖσι· ὅσον τῷ μνηστῇ οἱ ἐ-
 παύοντες. μάταιοι γὰρ εἰσιν. Ἀλλ' ὁ μὲν ἀ-
 γαθὸς δὴν ἀγαθὰ ἐργάζεται αὐτὸς τε καὶ τοῖς
 πλησίον· ὁ δὲ ἀφρονὶς εἰς ὅλα φρονεῖ ἐμπιστύνει
 δὴν τῆς αὐτοῦ φλυαρίας. Καὶ ἀπαξ αἰνί-
 ξας ὁ νόμος, ὅτι φρονεῖ ἀφροῦ, καὶ παύεται τα-
 χέως, δὴν πόνον ἐκπληθύνουσι τὴν ἐαυτοῦ ἀ-
 δικίαν. αἰσθάνεται δὲ ἀδικίαν ἡ γινώσκων, ὃ πα-
 ρεῖ αἰσθάνεται μνηστῇ τῷ ἀπὸ φρονεῖ, ἢ τὰ ἐ-
 πίπτοντα. ὡς γὰρ ἔστι ὁ μεμύσων; Ἀνδρῶν
 δὲ ὅς οἱ οἶδον εἰς τὴν ἀγαθὴν πορεύμενοι
 πόλιν, καὶ κωσὶν ὑπομνήσας, τοῖς τε ὀφθαλμοῖς,
 καὶ τῷ πόνῳ τῷ φρονεῖ. Πόλιν δὲ ἐκείνη
 κακὰ φρονεῖ, ὡς ὅ, τε βασιλεὺς νέος, καὶ οἱ
 φρονεῖς γαστρίμυχοι. Μακάριός δὲ γινώ-
 σκων ἀγαθὴν, ὡς βασιλεὺς ὁ τῷ ἐλθόντι
 ὡς· εἴτα ἀνέχων ἀπαύσων ἀγαθόν, οἱ
 ἐκείνη φρονεῖ ὡς ἰσθῆς. Οἱ φρονεῖς δὲ καὶ φρονεῖς
 γὰρ, οἱ καὶ ἐλατύνει χλιδάσας ἡμῶν, καὶ εἰς D
 τὴν ἐαυτοῦ λαμπρότητα, τοῖς πᾶσι κατὰ χρῆ-
 ματος, φρονεῖς ἀγαθῶν, ὡς οἱ ὀλίγοι πᾶσι
 μνηστῇ, πόρτα ἀνέχων καὶ ταπεινῶς φρονεῖ
 ὑπομνήσας. Βασιλεὺς δὲ, καὶ φρονεῖς, ὡς
 δυνάστης ὑπακούει φρονεῖ, καὶ οἱ ἀπὸ
 φρονεῖς, ὡς ὅ, ὡς λυπηρὸν ἢ εἰς αὐτοῖς ῥῆμα
 ἀπορρίπτει. Δὸν γὰρ, μὴ ὅ, καὶ κατὰ μόνας εἰ-
 ρηνεύει, εἰς φρονεῖς πᾶσι ἔλθῃ. τῷ γὰρ μόνον καὶ
 πλῆστοι καὶ μεγάλα βασιλεὺς, ἀνέχων ὡς φρονεῖ

amo resiste, sciens Deum vel ingentem
 peccatorum multitudinem benignitate
 sua condonare posse. 5. Tyranni au-
 tem, patrisque omnis improbitatis mali-
 tia, hæc opera fuerint, 6. Stultum
 quidem in sublime attolli, prudentiæ au-
 tem opibus affluentem deprimi: 7. Et
 peccatorum quidem seruos equis vectos,
 sacrosanctos verò homines, pedibus iter
 inhonestè facientes, conspici, improbis
 exultantibus. 8. Quòd si quis alteri
 insidias moliat, imprudens sibi ipsi pri-
 mo & soli insidias struit. Qui autem al-
 terius securitatem euertit, in serpentis
 morsum incidet. 9. Quin etiam, qui
 lapides extrahit, laborem haud paruum
 sufferet, & qui ligna conscindit, suismet
 instrumentis periclitabitur. 10. Quòd
 si fortè securis è manubrio exilierit, per-
 turbabitur qui huic operi incùbit, haud-
 quaquam in bonum comportans, suàsque
 iniustas & breui perituras vires ipse adau-
 gens. 11. Est verò furtiuus & clande-
 stinus serpentis morsus: incantatores,
 (quo genere nihil vanius) nihil solatij af-
 ferent. 12. Enimverò bonus vir, cum
 sibi, tū proximis bona operatur: 13. Cō-
 trà stultus per ineptam suam loquacita-
 tem in perniciem ruet. 14. Cum se-
 mel os aperuerit, stultè orditur & statim
 dicendi finem facit, stoliditatem suam
 perpetuò ostendens. Fieri autem mini-
 me potest, vt homo ea, quæ à principio
 fuerunt, aut postea futura sunt, cogno-
 scat, & ab homine discat. Quis enim erit,
 qui indicet? 15. Homo autem, qui in
 bonam ciuitatem proficisci nescit, & o-
 culis & toto vultu afflicatur. 16. Huic
 autem ciuitati mala prænuncio, cuius &
 rex adolescens est, & principes ventri de-
 diti. 17. Contrà bonam illam terram
 beatam prædico, cuius ingenuus vir re-
 gnum tenet: vbi tempestiue bonis fruun-
 tur, qui illic præfecturis & dignitatibus
 ornati sunt. 18. At piger & ignauus do-
 mum minuunt, derisores & scurræ facti,
 19: Atque ad ingluuiem suam rebus om-
 nibus abutentes, argento ductiles, exigui
 pretij causa turpiter & abiectè quiduis fa-
 cere sustinètes. 18. Regi autem & præ-
 fedis aut proceribus audientem esse con-
 uenit, ac nō ipsis in offensam venire, nec
 molestum vllum verbum in eos proijce-
 re. Periculum enim est, ne id etiam quod
 occultè ac remotis arbitriis dictum fue-
 rit, in lucem fortè veniat. Etenim soli &
 diuiti & magno regi nuncij celeres &

Ciuitas in
 filia, &
 beata.

Piger &
 derisor.

Regi, & ma-
 gistro obe-
 diendum.
 An nescio
 longam regi-
 bus esse mor-
 tem.

Sapientiam
præcepta
pro stimulo.

Epilogus
Ecclis.

tem viro forti & generoso, ad hoc ut sapi-
entia sermones intellectu assequi queat.
10. Ego verò iam grandis natus, lon-
gumque vitæ spatium emensus, in iis,
quæ Deo grata & accepta sunt, per veri-
tatis mysteria exquirendis, animum defa-
tigavi. 11. Illud autem exploratum ha-
beo, animos non minus extimulari sa-
pientum præceptis, quàm solent corpo-
ra, stimulo aut clauo confixa & perfora-
ta. Nonnulli autem sapientissima illa do-
cumenta à bono vno pastore & magistro
accepta, quasi ex vno ore omnes atque
inter se concordantes dabunt, creditam
sux doctrinam fidei copiosius expo-
nentes. 12. Cæterum verborum mul-
torum nullus est fructus. nec tibi, vir a-
mice, author fuero, ut ea, quæ minus
conueniunt, inutili opera conscribas, ex
quibus præter inanem laborem nihil cō-
modi capiatur. 13. Reliquum iam est,
ut huiusmodi quodam epilogo utar: O
homines, en vobis aperte breuiterque de-
nuncio, ut Deum omnium dominum &
inspectorem timeatis, eiusque præcepta
seruetis, 14. Vobis quoque persuadeatis,
omnia postea iudicium subitura, atque
vnumquemque operum suorum, tam
bonorum, quàm malorum, mercedem
pro dignitate accepturum.

A αὐτὸς ἡμεῖς, πρὸς τὸ σωθῆναι λόγους Γ-
φίας διωκησόμεθα. Ἐγὼ δὲ ἤδη πρεσβύτης
εἰμι, καὶ μακρὸν βίον διελθὼν χρόνος, ἔχουμεν
εἰς τὸ αἰθερὶν πρὸς τὴν Θεῶν ἀρετὰν ἀφ' ἧς
τῆς ἀληθείας μυστήρια. Ἐπίσταμαι πὺς ὡς
ἐπιλαίρει ψυχὰς, καὶ ἐν τῇ οὐχ ἡτοῖα τὰ τῶν
Γραφῶν παρὰ τῶν ἡμετέρων, ἢ ἀφ' ἑκείνων ἑμαυτὰ
βυκνέμεθα, ἢ ἡλὼ ἐμπιπτομένητα. Δώσωσι δὲ
πίστες τὰς Γραφὰς ἐκείνα διδάγματα. πρὸς τοὺς
ἀγαθοὺς λαβόντες ποιμένους καὶ διδασκάλους,
ὥσπερ ὅτι ἐνὸς σώματος ἀπόμυες αὐτοῖς συμ-
φώνως διαφιλέμεθα τὰ πιστευόμενα διηγε-
ομενοι. Λόγους ὅμως πολλοὺς ὁρῶντες ὁφθαλμοῖς
οἱ συμβουλεύω, ὡς φίλος, ἀποφύγετε καὶ ἀφ' ἑα-
φεῖ τὰς ἀρετὰς τῶν πονηρῶν, ἐν οἷς τῶν καμνόντων
εἰκὴ ὅτι ὁρῶντες πλείους. Ἀλλὰ μοι λοιπὸν
ὁπλοθῆναι διήσῃ τοῖς δὲ πίστες ὅτι, ὡς αὐθροῦται,
ἰδοὺ ἀφ' ἑρμῆδιν ὑμῖν καὶ σωτήρας πονη-
ροῦντας, φοβέσθαι μὲν Θεὸν τὸν πάντων δι-
ασπέντιν τί ἡμεῖς καὶ ἐκπλήναι, τῶν δὲ αὐτῶν καὶ
τὰ παρὰ τῶν ἡμετέρων. Πείθεσθαι δὲ πάντας
πρὸς μὲν τῶν καλῶν, καὶ χρηστῶν, καὶ κατ' ἀ-
ξίαν ἀπολήψασθαι ἕκαστον τῶν αὐτῶν ἔργων
τῶν ἀμειβόντων ἀγαθῶν τί ἡμεῖς καὶ φαύλων

C

F I N I S.

Τ Ε Λ Ο Σ.



EIVSDEM MAGNI
GREGORII NEOCÆSARIENSIS
COGNOMENTO THAVMATVRGI
ALIA FIDEI EXPOSITIO,
Quæ à τῷ μὲγας πιστῷ, dicta est.

ARGVMENTVM GERARDI VOSSII.

ALIA hæc est Fidei expositio, longèque diuersa à priore, quam ex reuelatione Magnus hic noster Gregorius accepit. Dicta autem hæc ideo ἐκ τῆς τοῦ μὲγας πιστῶς videtur, vel quòd ex parte quæ sunt fidei tradat, atque exponat: vel quòd per partes in ea fides explicetur. Vbi tamen τῷ τῷ μὲγας πιστῷ, R. P. Franc. Torrensis Theologus Societ. Iesu (huius τῆς ἐκ τῆς τοῦ μὲγας πιστῶς interpretes & Scholiastes) fidem non uniuersam sed in parte, Latine transtulit. Est porro hic Fides non uniuersa sed in parte secundum eum, fides non omnium dogmatum Ecclesiasticorum, sed aliquorum, contra hæreticos qui ea negant. Cæterum, de his & aliis, omnia magis ex ipsa hac ἐκ τῆς τοῦ μὲγας πιστῶς, id est, fidei expositione, notisque in eam adiectis, studioso Lectori patebunt.



NIMICISSIMI, & alieni à confessione Apostolica sunt, qui dicunt esse filium ex non extantibus, & ex principio emittente, externum & foris adscitum patri: &

qui eadem de Spiritu sancto sentiunt; qui dicunt datione & gratia factum esse Deum: & Spiritum sanctum sanctificari; qui nomen filij cum seruis commune faciunt; qui sic dicunt eum primogenitum creaturæ, ac si esset similiter factus, cum non esset, & tanquam primum factus: & non confitentur vnigenitum filium, qui solus sit patri filius, qui dedit seipsum, vt adnumeraretur mortalibus, atque ita esset numeratus primogenitus: qui generationem filij ex patre humane circumscribunt spatio demenso, & non confitentur æuum genitoris & geniti sine principio: qui tres latras; id est, cultus ab vna communione separa-

Atos & alienos introducunt; cum sit vna & sola legitima religio, quam à principio ex lege & Prophetis acceptam, & à Domino confirmatam, & à Sanctis Apostolis prædicatam habemus. Non minus alieni sunt, qui Trinitatem non secundum veritatem ex tribus personis confitentur, sed in unitate triplicatam secundum compositionem impie fingunt, & sapientiam in Deo existimant esse sicut in homine sapientiam humanam, qua sapiens est: & verbum simile esse interpretantur verbo quod ore profertur, vel mente concipitur, nulla hypostasi. Ecclesiastica verò confessio, & mundo salutaris, est fides de incarnatione verbi, quod quidem præbuit seipsum humane carni, quam ex Maria assumpsit manens idem ipsum, nullamque diuinam mutationem neque variationem suscipiens, copulatum cum carne ad similitudinem humanam, vt caro sit vna diuinitati, suscepta à diuinitate verbi, passibiliter car-

Ecclesiastica confessio

Quomodo sit Christus primogenitus

nis ad implendum mysterium. Post delectam verò mortem perpetua impassibilitas in sancta carne, & immortalitas immutabilis mansit, recuperata in virtute diuinitatis pulchritudine humana, quæ à principio fuit, & manante in omnes homines, conciliante eam fide. Si qui verò etiam hic sacram fidem deprauant, separatim attribuētes diuinitati quæ humana sunt, incrementa, passionēs, accessionem gloriæ: aut separantes à diuinitate corpus, quod proficiebat & patiebatur, tanquam per se existeret; hi quoque extra confessionem Ecclesiasticam & salutarem sunt. Nemo igitur potest cognoscere Deum, nisi filium agnoscat. Sapientia enim est filius, qua omnia creata sunt. Creaturæ autem sapientiam declarant, & Deus in sapientia noscitur. Non est autem sapientia Dei, qualem hominibus habet; sed perfecta, quæ ex perfecto Deo exiuit, & semper manet; non ut notio hominis, quæ præterit, & verbum quod loquimur, & non est. idcirco non solum est sapientia, sed Deus: neque solum est verbum, sed filius. Siue quis igitur ex creatura intelligit Deum, siue ex scripturis docetur, non sine sapientia eius cognoscere, aut audire de eo potest. Et qui rectè inuocat Deum, per filium inuocat: & qui proprie accedit, per Christum accedit. Accedere autem ad filium non potest sine Spiritu sancto. Spiritus enim est vita, & sancta formatio vniuersorum. Hunc Deus per filium emittens, creaturam sibi assimilat. Vnus igitur pater Deus, vnus filius verbum, vnus spiritus vita sanctificatio vniuersorum. Et neque Deus alius, ut pater; neque filius alius, ut verbum Dei, neque spiritus alius, ut viuificans & sanctificans. Imo et si Sancti vocantur Dii, & filij, & spiritus, non tamen implentur spiritu, neque similes sunt filio & Deo. Si quis verò sic dicit filium esse Deum, tanquam ipsum etiam plenum diuinitate, & non tanquam genitum ex diuinitate; negauit verbum, negauit sapientiam, amisit cognitionem Dei, cecidit in culturam creaturæ, apprehendit impietatem gentilium, & ad hanc reuersus est; Iudæorum incredulitatem imitatus est, qui cum existimarent verbum Dei esse * filium humanum, non crediderunt Deum esse, neque filium Dei confessi sunt. Est autem impium cogitare verbū Dei tanquam humanum; & opera per eum facta manere, non manente ipso. Si quis verò dicat operari Christum omnia iussu verbi, verbum Dei otiosum faciet, & ordi-

nem Domini in seruitutem mutabit. Seruus enim est, cui iubetur, & quod creatum est, ad credendum minimè idoneum est. non enim vlllo modo creaturæ exquiri desinet, ut sicut ab illo creatum est, sic ipsum alia creet. Rursus, cum quis dixerit esse Spiritum sanctum opus sanctificatum, non amplius poterit intelligere omnia in Spiritu sanctificata, qui enim vnum sanctificauit sanctificat etiam omnia. Negat igitur fontem sanctificationis Spiritum sanctum, qui cum priuata potestate sanctificandi, & prohibebitur, ne eum patri & filio adnumeret; ac sanctum baptisma rejicit; & amplius sanctam & venerandam Trinitatem non confitebitur. Aut enim in naturali & vera gloria tota Trinitas intelligenda est; aut vnitatem, & non amplius trinitatem dicere cogemur; aut cogemur non adnumerare creatori creata opera, neque Domino vniuersorum creaturas, sicut neque Trinitati vllum opus creatum adnumeratur. At in nomine sanctæ Trinitatis baptisma fit, & inuocatio & cultus. Si enim tres sunt gloriæ, fiant tres cultus apud eos qui creaturas colunt. Si natura quæ adoratur diuisa est; sit etiam apud eos diuisa adoratio. Sed neque cum æterno recētia adorabuntur: recens enim est omne id quod principium cepit; quia multus & immensus est, qui est ante sæcula. Qui igitur aliquod principium temporum vitæ filij & Spiritus sancti ponit, simul separat filium & Spiritum sanctum ab adnumeratione patris. Oportet enim sicut vnā gloriā confitemur, sic vnā substantiam, scilicet diuinitatem, & vnā sempiternitatem Trinitatis confiteri. Caput verò salutis nostræ, incarnatio verbi est. Credimus igitur manente immutabili diuinitate factam esse verbi incarnationem, ad renouationem humanitatis. Nec enim mutatio, neque transmutio, neque inclusio in motu ac voluntate facta est circa sanctam Dei virtutem; sed eadem permanens, opus incarnationis ad salutem mundi impleuit. Et verbum Dei in terra secundum humanitatem conuersans, diuinam præsentiam similiter retineuit, omnia implens, * singulariter carni vnitum; & passionibus circa carnem factis, diuina virtus suam habebat impassibilitatem. Impius ergo est, qui passionem in virtutem diuinam reducit. Dominus enim gloriæ in humano habitu apparuit; suscepta * æconomia in terra, qui operibus quidam legem pro hominibus impleuit, passionibus verò passiones dissoluit, & morte

*Quomodo
ex creatura
non potest
cognoscere
Deum,
nisi filium
cognosca-
tur.*

supra.

** Filium
humanum
vocat filium
more aliorum
gentium.*

** Græc.
id est.*

** Oeconomiam
hic
vocat totum
opus & ne-
gotium in-*

generationis
et redem-
ptionis per
carne.
Sabellij
refutatio
facienda.

1. Cor. 3.

1. Cor. 1.

1. Cor. 3.

Propri-
etatem pa-
tris, ut
diuinitas
proprium
patris, ut
pater ante
filium est.
1. Cor. 3.

Id est, quia
est genera-
tio à Deo
patre, vo-
catus filius,
quod est ma-
gis cum
Deo
est, Deo
ex Deo.

mortem sustulit; resurrectione verò vitam
oriri fecit: cuius gloriosum è cælo aduen-
tum expectamus ad vitam vniuersorum, &
iudicium, cum futura mortuorum resur-
rectione, ad retribuendum omnibus pro
cuiusque meritis. Sceleratum verò opus a-
liqui contra sanctam Trinitatem meditan-
tur, qui affirmant non esse tres personas; ut
qui personam non subsistentem introdu-
cunt. Quocirca Sabellium fugimus, qui
dicit eundem esse patrem, & filium. patrem
quidem dicit eum qui loquitur, filium ve-
rò verbum in patre manens, & tempore
creationis patefactum, completis verò ce-
bus in Deum remeans. idem dicit de Spiri-
tu sancto. Nos enim credimus, tres perso-
nas vnā habentes diuinitatem declarari
nominibus patris, & filij, & Spiritus sancti.
vna siquidem diuinitas naturaliter in Tri-
nitate testata, vnitatem naturæ confirmat.
Est enim * proprium quidem patris, iuxta
illud: Vnus Deus pater. proprium verò fi-
lij, esse verbum patris, iuxta illud: Deus
erat verbum, & Spiritus sancti proprium
& naturale esse spiritum Dei, sicut ait Pau-
lus: Templum Dei estis, & spiritus Dei ha-
bitat in vobis. Persona enim vniuscuiusque
declarat esse ipsum, & per se existere. Di-
uinitas autem patris, proprium, & quando
vna Diuinitas trium dicitur, testimonium
datur, esse proprietatem * patris in filio &
Spiritu sancto. Quare si vna diuinitas in
tribus personis dicitur, Trinitas affirmatur,
& vnitas non scinditur; & vnitas naturalis
filij & Spiritus sancti cum patre prædica-
tur. Si quis verò dicat vnā personam, si-
cut vnā diuinitatem, non sunt tanquam
vnum, duo in vno. Paulus enim vnum
quidem diuinitate patrem clamat, vnum
verò in dominatione filium dicit: Vnus
Deus pater ex quo omnia, & nos in ipsum;
& vnus Dominus Iesus Christus, per quem
omnia, & nos per ipsum. Igitur si vnus qui-
dem Deus, Dominus verò vnus; vna au-
tem persona, sicut diuinitas, vnius domi-
nationis; quomodo creditur illud, ex quo,
& per quem, sicut prius dictum est? At nos
diuinitatem dicimus non separantes ab ea
dominationem, nec alterum ab altero a-
lienantes, sed sic intelligentes, vt res ha-
bet & veritas: filium quidem vocamus
Deum * proprietate patris, tanquam ima-
ginem & germen; patrem verò Domi-
num, nomine vnus Domini appellamus,
tanquam huius principium & genitorem,
eandem autem & de Spiritu sancto vni-
tatem cum filio habente, quam filius habet

A cum patre. Quamobrem noscatur hypo-
stasis patris, appellatione Dei; ne separe-
tur ab hac appellatione filius, vt qui ex
Deo est. Noscatur etiam persona filij, ap-
pellatione Domini; ne separetur ab hac
Deus, qui Dominus est vt pater Domini:
sicut filij, quidem proprium est dominari;
qui per seipsum creauit, & creatis domina-
tur: patri verò prius, inest hoc, vt patri do-
minantis. Sic Trinitatem vnum Deum di-
cimus, & non tanquam ex compositione
trium vnum damus: omne enim quod pars
est, imperfectum est, quod ex compositio-
ne subsistit: sed quod est pater ratione prin-
cipij & generationis, hoc dicimus esse fi-
lium imaginem & germen patris. Quare si
quis dicat, Quomodo vnus Deus est, si-
quidem filius est Deus ex Deo? responde-
bimus, ratione principij, sicut vnum prin-
cipium pater. Et si quis rursus interroget:
Quomodo vnus Dominus Iesus Christus,
siquidem pater est Dominus? hoc rursus
respondebimus; sicut pater est Domini;
& non occurrer amplius nobis hæc dubita-
tio. Et rursus dicent impij: Quomodo non
erunt tres dij, tres personæ, si vnā ha-
beant diuinitatem? Dicemus, quia est prin-
cipium, & pater filij, & hic imago est &
germen patris, & non est frater eius: &
Spiritus S. similiter spiritus Dei est, sicut
scriptum est: Deus est spiritus. Et multo
ante à David declaratum est, cælos esse
verbo Dei firmatos, & spiritu oris eius om-
nem virtutem eorum. Et in principio
Genesis sic scriptum est: Et spiritus Dei
ferebatur super aquam. Et Paulus scri-
bens Romanis: Vos autem (inquit) non
estis in carne, sed in spiritu; si tamen spi-
ritus Dei habitat in vobis. Et rursus ait: Si
autem spiritus eius qui suscitauit Iesum ex
mortuis, habitat in vobis, qui suscitauit
Christum ex mortuis, viuificabit & mor-
talia corpora vestra per inhabitantem spi-
ritum eius in vobis. Et iterum: Quicumque
spiritu Dei aguntur, hi filij Dei sunt, non
enim accepistis spiritum seruitutis iterum
in timore, sed accepistis spiritum adoptionis
filiorum Dei, in quo clamamus, Abba
pater. Et iterum: Veritatem dico in Chri-
sto, non mentior, testimonium præbente
mibi conscientia mea in Spiritu sancto. Et
rursus: Deus autem spei impleat vos omni
gaudio & pace in credendo, vt abundetis
in spe, in virtute Spiritus sancti. Et iterum
ait scribens ad eosdem Romanos: Audaci-
us autem scripsi vobis ex parte, vt tan-
quam in memoriam vos reducens pro-

1. Cor. 4.

1. Cor. 12.

Genes. 1.

Rom. 8.

1. Cor. 12.

1. Cor. 12.

Rom. 9.

Rom. 15.

1. Cor. 12.

pter gratiam quæ data est mihi à Deo, ut A
sim minister Iesu Christi in gentibus, san-
ctificans Evangelium Dei, ut fiat oblatio
gentium accepta, sanctificata in Spiritu
sancto. Hæbeo igitur gloriam in Christo
Iesu ad Deum: non enim audeo aliquid
loqui eorum, quæ per me nõ effecit Chri-
stus in obedientiam gentium, verbo & fa-
ctis; in virtute signorum & prodigiorum,

Ibid.

1. Cor. 1.

in virtute Spiritus sancti. Et iterum: Ob-
secro autem vos fratres p[ro]pter Dominum no-
strum Iesum Christum, & per charitatem
spiritus. Atque hæc quidem scripta sunt
in Epistola ad Romanos. in Epistola au-
tem ad Corinthios rursus dicit: Quia ser-
mo meus & prædicatio mea non in persua-
sibilibus humanæ sapientiæ verbis, sed in
ostensione spiritus, & virtutis, ut fides no-
stra non sit in sapientia hominum, sed in
virtute Dei. Et iterum ait: Quia sicut scri-
ptum est: Quæ oculus non vidit, & auris
non audiuit, & in cor hominis non ascen-
dit, quæ præparavit Deus diligentibus
eum: nobis autem revelavit Deus per
spiritum suum. Spiritus enim omnia scru-
tatur etiam profunda Dei. Quis enim ho-
minum novit quæ sunt hominis, nisi spi-
ritus hominis, qui est in ipso? sic quæ sunt
Dei, nemo novit nisi spiritus Dei. Et rur-
sus ait: Animalis homo non percipit quæ
sunt spiritus Dei: Vides quod ubique in
Scriptura spiritus prædicatur, & nusquam
nominatur creatura? Quid verò impij di-
cent, siquidem mittente Domino disci-
pulos ad baptizandum in nomine patris, &
filij, & Spiritus sancti; non potest contra-
dicti quin habeant communionem & vni-
tatem, secundum quam neque tres diui-
nitates, neque tres dominationes, neque
tres sanctitates, sed tribus personis ma-
nentibus, firmè unio trium confitenda
est: sic enim convenienter creditur mitta-
re & missum. Sicut, pater filium misit,
& filius Spiritum sanctum mittit: una verò
persona nunquam seipsam miserit, non
enim aliquis dicet patrem incarnatum,
quæ enim in confessione fidei continen-
tur, non concurrent cum falsis hæretico-
rum opinionibus. Oportet autem ut no-
stræ notiones diuina & Apostolica dog-
mata sequantur: non autem ut nostræ fi-
ctiones impossibiles, diuinæ fidei dogma-
tibus vim afferant. Si autem dixerint:
Quomodo tres personæ, & quomodo una
diuinitas? Dicemus eistres personas esse,
sicut una quidem est Dei patris, una verò
Domini filij, & una Spiritus sancti: una

Ibidem.

Ibidem.

Matth. 28.

verò diuinitas, sicut patris, qui vnus est,
imago est filius, id est, Deus ex Deo, &
spiritus similiter vocatur spiritus Dei, &
hoc naturaliter secundum eandem sub-
stantiam, non secundum participationem
Dei: & vna est substantia Trinitatis, quod
quidem non est in iis quæ facta sunt: non
enim est vna substantia Dei, & eorum quæ
facta sunt, quoniam nihil horum est sub-
stantia Deus. imo neq. Dominus est quid-
quam horum secundum substantiam: sed
vnus est Deus pater, vnus Dominus filius,
vnus Spiritus sanctus, dicimusque vnā
diuinitatem, & vnā dominationem, ar-
que vnā sanctitatem, Trinitatem, quia
principium Domini est pater, qui ex æter-
nitate cum genuit, & Dominus est p[ro]p[ri]us
typus Spiritus sancti. Sic enim & pater
Dominus, & filius Deus, & de Deo dictū
est: Deus est spiritus. Confitemur igitur
vnum Deum verum, vnum principium,
& vnum filium verum Deum ex vero Deo
naturaliter paternam diuinitatem habentem,
id est, in omni p[ro]p[ri]etate patri, & vnum Spiri-
tum sanctum, qui natura & veritate vim
habet omnia sanctificandi, id est, ex sub-
stantia Dei deificus. Eos verò qui vel filiū
vel Spiritum sanctum creaturam dicunt,
anathematizamus. Omnia verò alia confi-
temur facta esse, & serua à Deo creata per
filium, in Spiritu sancto * sanctificata. * Sanctifi-
catus in Spi-
ritu sancto
dicitur, quæ
sunt idonea
ad recipien-
dam sanctifi-
cationem,
ut rationa-
lia omnia.

Quomodo
filium sit
magis p[ro]p[ri]um
vna sub-
stantia
Trinitatis
quia vna-
quaque
persona est
vnum Deum.

Ioh. 4.

Ioh. 1.

Ioh. 1.

Philipp. 2.

Quod notio-
nes nostras
oportet ef-
fe secundū
diuina &
Apostolica
dogmata.

B

C

D

Domini, ibi libertas. Nos verò omnes re-
 uelata facie gloriam Domini specularantes,
 in eandem imaginem transformamur à
 gloria in gloriam, tanquam à Domini spi-
 ritu. Et rursus ait Paulus: Vt absorbeatur
 quod mortale est, à vita. Qui autem effi-
 cit nos in hoc ipsum, Deus; qui dedit vo-
 bis pignus spiritus. Et iterum: Commen-
 dantes nosmetipsos tanquam * ministri
 Dei, in multa patientia, in tribulationi-
 bus, in necessitatibus, in angustiis, & quæ
 sequuntur. Deinde subiungit, dicens: In
 suauitate, in Spiritu sancto, in charitate
 non ficta, in verbo veritatis, in virtute Dei.
 Ecce hic etiam designauit sanctus Paulus
 Trinitatem, nominans Deum, & verbum,
 & Spiritum sanctum. Et iterum ait: An
 nescitis quoniam templum Dei estis, &
 spiritus Dei habitat in vobis? Si quis autem
 templum Dei violauerit, disperdet illum
 Deus. Templum enim Dei sanctum est:
 quod estis vos. Et iterum: Sed abluti estis,
 sed sanctificati estis, sed iustificati estis in
 nomine Domini nostri Iesu Christi, & in
 Spiritu Dei nostri. Et rursus: An nescitis
 quoniam * corpora vestra templum sunt
 Spiritus sancti, qui in vobis est, quem ha-
 betis à Deo? Et illud: Videor enim & ego
 spiritum Dei habere. Et iterum loquens
 de filiis Israël tanquam baptizatis in nube
 & in mari, ait: Et omnes eundem potum
 spiritalem biberunt: bibebant enim de spi-
 rituali, consequente eos petra; petra autem
 erat Christus. Et iterum ait: Propter hoc
 notum vobis facio, quod nemo in spiritu
 Dei loquens, dicit anathema Iesu: & ne-
 mo potest dicere Dominum Iesum, nisi in
 Spiritu sancto. Diuisiones gratiarum sunt,
 vnus autem spiritus: & diuisiones ministra-
 tionum sunt, vnus autem Dominus: & di-
 uisiones operationum sunt, & idem est
 Deus, qui operatur omnia in omnibus.
 Vnicuique autem datur manifestatio spiri-
 tus ad vtilitatem. Alij quidem per spiritum
 datur sermo sapientiz: alij autem sermo
 scientiz, secundum eundem spiritum: alij
 fides in eodem spiritu; alij verò operatio-
 nes virtutum: alij prophetia; alij discretio

spirituum: alij genera linguarum: alij ve-
 rò, interpretatio sermonum. Omnia au-
 tem hæc operatur vnus & idem spiritus, di-
 uidens singulis prout vult. Et sicut vnum
 corpus est, multa autem habet membra;
 omnia verò membra corporis cum sint
 multa, vnum tamen corpus sunt; ita &
 Christus. Omnes enim nos in vnum cor-
 pus baptizati sumus, & rursus ait: Nam si
 is qui venit, alium Christum prædicat,
 quem non prædicauimus, aut alium spiri-
 tum accipitis, quem non accepistis; aut al-
 iud Euangelium, quod non recepistis; re-
 ctè pateremini. Vides quod inseparabilis
 sit spiritus à diuinitate? & nunquam vllus
 piè sentiens, creaturam esse suspicabitur.
 In Epistola autem ad Hebræos sic ait:
 Quomodo nos effugiemus, si tantam ne-
 glexerimus salutem? quæ cum initium ac-
 cepisset enarrari per Dominum ab ijs qui
 audiuerunt, in nos confirmata est, conte-
 stante Deo signis & portentis, & variis vir-
 tutibus, & Spiritus sancti distributionibus
 secundum suam voluntatem. Et rursus in
 eadem Epistola dicit: Quapropter, sicut
 ait Spiritus sanctus: Hodie si vocem eius
 audieritis, nolite obdurare corda vestra,
 sicut in exacerbatione secundum diem
 tentationis in deserto; vbi tentauerunt me
 patres vestri: probauerunt & viderunt o-
 pera mea, quadraginta annis. Propter
 quod infensus fui generationi huic, & di-
 xi: semper errant corde. Ipsi autem non
 cognouerunt vias meas, quibus iuravi in
 ira mea, si introibunt in requiem meam.
 Hic etiam audiant Paulum non separan-
 tem Spiritum sanctum à diuinitate patris
 & filij: quin potius clarè significantem,
 locutionem Spiritus sancti ex persona Dei
 esse, & tanquam à Deo prolatam, sicut
 redditum est in iis quæ dicta sunt. Idcirco
 vnus Deus sancta Trinitas creditur & ado-
 ratur, iuxta hæc diuinæ scripturæ testimo-
 nia; tamen ubique in diuinis Scripturis
 innumeri sermones nobis suppetunt, qui
 Apostolicam & Ecclesiasticam fidem
 comprobant.

Adhuc vi-
 detur fieri
 ad verba
 Galat. 2.

Hebr. 2.

Hebr. 9.
 Psal. 94.

Ibidem

Ibidem



GERARDI VOSSII

DOCT. THEOLOGI NOTÆ

ET VARIAE LECTIONES IN OPERA

2. GREGORII THAUMATURGI.

IN EXPOSITIONEM FIDEI QUAM PER
revelationem à B. Joan. Euangel. accepit.



HANC fidei Catholicæ de sanctissima Trinitate expositionem Gregorio diuinitus reuelatam, & ab eo promulgatam, non solum orientalis, sed etiam occidentalis Ecclesia agnouit, comprobauit, & recepit, eamque velut sacrosanctum depositum cœlitus concessum religiosissimè tenuit ac custodiuit. Hæc eadem adducta habetur in ipso exordio Quintæ Synodi Occumenicæ, hoc titulo: *Expositio fidei, secundum reuelationem Gregorij Episcopi Neocæsariensis.* Hanc ipsam fidei expositionem eidem Gregorio adscribit, & sub nomine eius ponit Eusebius Cæsariensis libro 7. historiæ Ecclesiast. cap. 25. ubi de eo, eiusque scriptis inter alia sic habet: *Sed & ingenij sui nobis in paruo maxima monumenta reliquit. In Ecclesiasten namque Metaphrasim idem Gregorius magnificentsissimè scripsit, & catholica fidei expositionem breuiter editam dereliquit, quam pro adificatione Ecclesiarum associare hic commodum duxi. Vnus Deus pater verbi uiuentis, sapientia subsistentis, &c.* ubi ad finem vsque, superioris in expositione fidei posita, adducuntur omnia. Sicut & apud Gregorium Episcopum Nyssenum, in eiusdem Gregorij Neocæsariensis vita, ubi inter multa diuinam hanc ipsius de fide reuelationem, quam à S. Ioanne Euangelista mediante Dei genitrice acceperat, sequentibus verbis enarrat, dicens: *Etenim miraculum visionis illius in hoc potissimum erat, quod cum nox esset obscura, lumen unà cum ijs, qui apparuerant, ei affulserat, velut lucida aliqua tecta accensa. Cum igitur oculis ferre apparitionem non posset, eorum, qui sibi apparuerant, inter sese rationem eius rei, de qua ambigebatur, exponentium sermocinationem audiuit; per quam, non solum veram fidei cognitionem accepit, sed etiam nominatim eos, qui apparuerant, cognouit, utroque eorum propria appellatione alterum alloquente. Audiuisse enim dicitur ex ea, quæ in muliebri habitu visa erat, cum adhortaretur Euangelistam Ioannem, ut adolescenti mysterium piæ veritatis aperiret ac declararet: atque illum dixisse, se paratum esse etiam in hoc gratificari matri Domini, quoniam id ei cordi esset, atque ita, exposito sermone, qui & rei quæsitæ conueniret, ac valde bene definitus & circumscriptus esset, rursus ex oculis discessisse, atque hunc extemplo diuinam illam institutionem ac disciplinam litteris mandasse, & secundum illam postea in Ecclesia sermonem prædicasse, ac posterus tanquam patrimonium quoddam & legatum, diuinitus datam illam doctrinam reliquisse: per quam, vsque in præsentem diem instituitur illius ciuitatis plebs, quæ ab omni hæretica prauitate, illæsa permansit. Porro mysticæ illius doctrinæ ac disciplinæ verba hæc sunt:*

Miraculum
visionis S.
Gregorij
Thaumaturgi.

*Vnus Deus, pater verbi uiuentis, sapientia subsistentis, & potentia ac chara-
cteris sempiterni: perfectus perfecti genitor: pater filij unigeniti, &c.]* quæ omnia
ad finem vsque, vt in ipsa fidei expositione superius à nobis sunt posita, re-
periuntur, & in Gregorij nostri Thaumaturgi vita per S. Gregorium Nyss-
enum magni Basilij fratrem descripta quæ Græcè in Bibliotheca habetur
Vaticana, in antiquo MS. Cod. num. 524. & in Sirletano Græco MS. num.
147. vnde hæc ipsa Græcè accepimus, & cum aliis contulimus. Hanc ipsam
etiam fidei reuelationem disertis verbis recenset S. Germanus patriarcha
Constantinopolitanus, in libro de Synodis, & de ortu hæresum, ad Anthi-
mum diaconum, vbi sic habet: *Tunc magno Patri nostro Gregorio Thaumatur-
go de his inquirenti, admirabilis doctrina dogmatis reuelata est, cum sanctam Virgi-
nem Deiparam Mariam, & Ioannem virginem & Apostolum perspicue vidit ape-
rientes sibi perfectam eorum, de quibus inquirebat, cognitionem. Hæc est doctrina apud
omnes patres celebrata ac decantata, principio ducto à paterna diuinitate: Unus Deus
pater verbi uiuentis, sapientia per se existentis, & virtutis, ac figura propria, docuit
aqualis gloria esse spiritum patris & filij, nihilq; in Trinitate creatum, ac seruum, aut
aduentitium & externum, tanquam prius non fuisset, & postea introductum esset, in-
creatum & immortalem esse semper Trinitatem aperte ac planè doctus fuit, & docuit.]*
Ita de eo ibi Germanus patriarcha Constantinopolitanus. Citatur pariter
eadem quoque fidei expositio secundum reuelationem Gregorij Episcopi
Neocæsariensis, ab Apocrisariis Gregorij Papæ Noni, ad posteriorem
Germanum patriarcham Constantinopolitanum, aliosque Græcos, desti-
natis in diffinitione, quòd Spiritus sanctus à patre, filioque procedat, &c.
haud longè ab initio, ibi: *Vnde & S. Gregorius, qui iure dicitur Thaumaturgus,
ceu mirabilem effector, Neocæsarea Ponti Episcopus, in expositione fidei, quam per
reuelationem à Beato Ioanne Euangelista, mediante Dei genitricis accepit, sic apertissi-
mè exclamauit, dicens: Unus Deus pater verbi uiuentis, sapientia subsistentis, &
potentia ac characteris sempiterni, perfectus perfecti genitor: Pater filij unigeniti, vnus
Dominus, solus ex solo, Deus ex Deo, character & imago Deitatis, verbum opera-
tuum. Et reliqua.]* Quæ omnia recitantur in Diffinitione Apocrisariorum
Gregorij Papæ Noni iam hic allegata, quam aliàs sub Pontificatu Sixti Pa-
pæ Quinti, Græcè & Latinè vnà cum aliis eiusdem Gregorij Noni gestis
quibusdam ad Græcos insignioribus antea non editis, Romæ in lucem vnà
cum nostris scholiis edidimus, ac Sixto Quinto tunc dedicauius: & in du-
plici MS. Cod. Græco, altero Vaticano, & altero Sfortiano eandem Diffi-
nitionem Græcè reperimus, non autem in Latino Registro Epistolarum
Pontificatus anni septimi, eiusdem Gregorij Noni, vt aliqui putauerunt:
vbi haudquaquam dicta Apocrisariorum Definitio inuenitur, sed aliunde
eam habuimus, & è Græco Latinè reddidimus; quod Latino idiomate neq;
in Registro nunc citato (quod in Vaticano sæpè vidimus ac legimus) neq;
alibi reperire eandem potuerimus. Sicut etiam optimè de ea alibi in suis
Annalibus Ecclesiasticis affirmavit Illustrissimus Cardinalis Baronius, vbi
in hæc scribit verba: *Reperitur illa ipsa fidei Definitio in Bibliotheca Vaticana, nec
non Roma isidem in Sfortiana. quam Græcè scriptam Vossius noster Latinitate dona-
uit, atque prælo excusam edidit, &c.]* ita in tertio suorum Annalium Tomo,
pagina 471. edit. Rom. lin. 34. eruditissimus Cardinalis Baronius.

Eadem fi-
dei reuel-
atio per S.
Germanum
patriarcham
Constant.
refertur.

Eadem Fi-
dei expositio
citatur
Ab Apo-
crisariis
quoq; Gre-
gorij Papæ
Noni.

NOTÆ IN DVODECIM CAPITA DE FIDE,
TOTIDEMQVE ANATHEMATISMOS, ET INTERPRETA-
tiones Magni Gregorij Thaumaturgi.

DVODECIM hæc sancti Patris nostri Gregorij Thaumaturgi Capita de Fide, cum suis Anathematismis, & Interpretationibus singulorum adiectis, Græcè & Latinè hic per columnas, vt in vtraque lingua habeantur, & à Græcis pariter atque Latinis legantur, ad orthodoxam fidem iuuandam, haud abs re, vt multis gratum fiat, ponere visum est: quomodo, etiam Expositionem Fidei, eiusdem Thaumaturgi, quæ est *ἡ μίεσις*, antea Latinè positam, perlibenter in vtraque lingua dedissemus, si Græcum Textum recuperare potuissemus; quem vbi nancisci contigerit, omnino Latinis apponere, simulque edere decreuimus.

Esse porro hæc Duodecim de Fide Capita, cum suis Anathematismis, & Interpretationibus adiunctis, nec non dictam Fidei expositionem *ἡ μίεσις*, verè Auctoris nostri Gregorij Thaumaturgi, abunde demonstrat & confirmat antiqua Græca collectio Auctoritatum de duabus in Christo naturis: quam, pro maiore fide atque testimonio, etiam in vtraque lingua consultò hic apposuimus; vt cuncta ad institutum nostri Auctoris facientia, etiam inde amplius corroborentur, & in dubium, ab alijs non reuocentur.

Distinguuntur verò ista duodecim de Fide Capita, ab expositione Fidei, supra per nos primo loco posita, quam per reuelationem S. Gregorius noster accepit: nam hæc duodecim Capita, *ἡ δὲ τῆς Ἐκκλησίας ἐκείνης ἀποκάλυψις τῆς ἐν τῷ Θεῷ Ἰησοῦ Χριστῷ τῆς κυρίας ἡμῶν ἀπαγγελίας*, id est, de Incarnatione filij Dei Iesu Christi Domini nostri disserunt: expositio autem illa Fidei per reuelationem facta, tota circa sanctissimum Trinitatis mysteriū versatur. quare & rectè aliàs in antiquis Græcis exemplaribus M. S. Gregorij Thaumaturgi reuelatio de Sanctissima Trinitate, iusto ac cōueniēti Tit. inscripta reperitur.

Ad numerum porro hîc Capita siue Anathematismorum nostri Auctoris, quod attinet; Anathematismos S. Greg. Thaumaturgus hic posuit duodecim: in quo & eum imitatus S. Cyrillus Episcopus Alexandrin. totidem duodecim Anathematismos aduersus Nestorium & Nestorianos conscripsit. Et sicut Thaumaturgus noster suis Anathematismis circa Christū potissimè occupatur: ita & Cyrillus suis Anathematismis circa personam eiusdem Saluatoris nostri, sanctissimamque Dei genitricem versatur; diuinæ Incarnationis ambo strenui propugnatores ac defensores.

Quin & eosdem Thaumaturgi nostri Anathematismos, siue duodecim eius de Fide Capita imitatus videtur S. Nicephorus patriarcha Constantinopolitanus, qui totidem duodecim Capita aduersus Iconomachos scripsit, quæ ex Græco Latinè ante plures annos sunt reddita per eruditissimum Franciscum Turrianum Theologum Soc. Iesu, piæ mem. qui & hosce Thaumaturgi nostri duodecim Anathematismos primus Latinè reddidit atque illustrauit; cuius traductionem atque illustrationem in pluribus hîc libenter sum secutus.

EX CAP. I. ubi S. Gregorius Thaumaturgus Anathematismum suum primum format talem: *Si quis dicit Corpus Christi increatum, & non confitetur ipsum increatum Deum verbum ex creata humanitate incarnationem ostendisse, factumque hominem; Anathema sit.*] Obseruandum in primis est, quod Auctor noster Thaumaturgus singulos hæreticos cum suis hæresibus, ferè singulis hisce suis Anathematismis feriat ac iugulet: nam primo hoc primi Capituli Anathematismo, sicut & proximè sequente, Secundo, illorum perstringit ac damnat hæresim, qui corpus Christi increatum, & Deo consubstantialè affirmare audebant, &c. cuius impiæ hæreseos etiam meminisse videtur Iustinus martyr in expositione fidei, ubi illorum errores euertit ac iugulat, qui asseriebant corpus Christi in diuinitatem transmutatum esse; atque adeò diuinitati consubstantialè, &c.

EX CAP. III. *Si quis dicit hominem perfectum assumptum esse à Christo, tanquam unum ex prophetis; & non confitetur ipsum incarnatione ex virgine factum hominem, &c. Anathema sit.*] Circa hunc Tertium Anathematismum, considerandum occurrit, in eo S. Gregorium hunc nostrum non negare, quin Christus perfectum assumpsit hominem quoad naturam; assumpsit enim corpus & animam, in quibus essentialis perfectio humanæ naturæ consistit: at negat, eum assumpsisse perfectum hominem, siue naturam humanam, quoad ætatem, staturam, aliásque eius generis accidentales corporis perfectiones. nam Christus (sicut ex ipso constat Euangelio) ex sancta Maria Virgine infans natus est, & ætate, quantum ad corpus, more aliorum infantum crescebat & proficiebat: quod impij quidam hæretici negasse videntur, arbitrati Christum perfectum ætate & magnitudine corpus assumpsisse, statimque mundo tanquam vnum ex prophetis apparuisse, &c. quorum hic errorem notare & damnare videtur Auctor.

EX CAP. IV. *Si quis dicat, ex semine viri genitum esse Christum ex Virgine, sicut omnes homines; & non confitetur ipsum de Spiritu sancto, & ex Maria virgine incarnatum, &c. anathema sit.*] Quarto hoc suo Anathematismo Thaumaturgus noster ferit ac iugulat Ebionem, Cherinthum, Carpocratam, & alios nefarios hæreticos de quibus Tertullianus agit in li. de Præscript. nec non S. August. pluribus in locis, Philastrius, Epiphan. Theodoritus, & alij.

EX CAP. V. *Si quis dicit: alius est filius Dei ante secula, & alius in extremis temporibus & non confitetur eundem ante secula, & extremis temporibus; anathema sit.*] Anathematismo hoc suo Quinto damnat ac euertit eorum hæresim S. Gregorius, qui blasphemio ore dicere audebant alium esse filium Dei qui ab æterno & ante secula fuit, & alium qui in extremis temporibus apparuit, &c. Quamquam tamen & hoc eodem quinto Anathematismo, sicut & postea sexto, & octauo, etiam illæ hæreses aperte iugulari atque damnari videantur, quæ post tempora Magni huius Gregorij, magis à Nestorio, aliisque impiis hæreticis duas in Christo personas constituentibus, defensæ sunt ac propagatæ.

EX CAP. VII. *Si quis dicit: Christum saluum factum esse, & non confitetur ipsum esse saluatorem mundi; Anathema sit.*] Hoc septimo Anathematismo suo, S. G. manifestè illos Anathematis mucrone ferit, qui impio delirio asserere audebant, Christum saluatorem ac redemptorem fuisse sibi ipsi saluato-

rem & redemptorem; quasi & ipse saluatione ac redemptione indiguisset, &c. quo eorum delirio quid monstrosius?

EX CAP. IX. *Si quis dixerit, mutabilem aut alterabilem fuisse Christum; & non confitetur ipsum immutabilem spiritu, corruptibilem carne; Anathema sit.*] Vbi cum in Anathematismo hoc nono Auctor dicit, ἀγένητος τῆς πνέουσαν, id est, immutabilem spiritu, &c. per spiritum ibi Diuinitatem intelligere videtur, quomodo & Turrianus intellexit, atque exposuit. nam Deus spiritus est; secundum illud quoque Ioan. 4. *Spiritus est Deus, & eos qui adorant eum, in spiritu & veritate oportet adorare, &c.* nisi fortè ibi per spiritum, Auctor potius animam intelligere voluerit: vt Christus secundum eum, hic dicatur anima quidem fuisse immutabili, hoc est incorruptibili; corruptibili autem (vt ait) & mortali carne, &c. vbi tamen alia etiam hic Lectio pro (φθαρτὴν τῆς σαρκὸς), id est, corruptibilem carne) ἀφθαρτὴν, id est, incorruptibilem, habet, quasi dicat, Christum carne fuisse incorruptibili. quæ lectio in ipsa quoque hic subiecta Auctoris Interpretatione comprobari videtur, per illud: *Nec que caro eius vidit corruptionem, &c.* siue, vt in sacro est Cod. Pl. 15. & Act. 2. *Nec dabis sanctum tuum videre corruptionem, &c.* secundum quam lectionem atq; expositionem, Christus dicitur fuisse carne incorruptibili: quia Deus non permisit, vt corpus eius exanime in sepulcro positum corrumpere, id est, in putredinem ac cineres more aliorum corporum resolveretur; ticer alioquin eiusdem naturæ fuerit cū corporibus aliorum hominum, quæ tandem corrumpuntur, & in sua principia resoluuntur, &c. Cæterum prior hîc Lectio, vbi φθαρτὴν est, sensûsque Anathematismi, si bene intelligatur, plausibilior & instituto Auctoris accommodatior videtur.

EX CAP. X. *Si quis dicat, partem duntaxat hominis assumpsisse Christum, & non confitetur ipsum per omnia similem nobis, excepto peccato; Anathema sit.*] Anathematismo hoc Decimo; vt & postea vndecimo, illa potissimum eueritur hæresis, quam post Thaumaturgi nostri tēpora propugnauit quoq; Arius, Apollinaris, Monothelitz, & alij: quorum primus assererat, Christum tantummodo carnem assumpsisse, & diuinitatem ei loco animæ fuisse. Alius affirmabat, in Christo quidem fuisse animam, sed sine mente & intellectu: verbum autem fuisse animæ illi, loco intellectus ac mentis. Monothelitz verò vnā duntaxat voluntatem in Christo constituebant. De quibus hæreticorum monstris cum multi scripserint Sanctus Thomas sanè li. 4. contra Gentes, cap. 23. 33. & 36. valde feliciter errores illorum perstrinxit & confutauit. Et ad Monothelitas in particulari quod attinet, eos egregiè S. Maximus monachus debellauit & prostrauit in Disputatione cum Pyrrho patriarcha Constantinopolitano ipsorum fauore ac defensore habita: quæ quidem Maximi cū Pyrrho disputationem Græcè & Latinè ex translatione Francisci Turriani (cuius antea meminimus) nuper loco Appendicis ad eadē Octau. Tomi suorum Annalium Ecclesiast. pro publico Ecclesiæ bono adiecit, & in lucē feliciter edidit Illustrissimus Cardinalis Baronius.

EX CAP. XII. *Si quis dixerit Christum sola opinione atq; fictitiè apparuisse mundo, & non confessus fuerit ipsum in carne uenisse; anathema sit.*] Duodecimus atque postremus hic Anathematismus aduersus impiū Cerdonem dirigitur, qui Christum in phantasmate solo fuisse, impiè assererat, vt & Marcion, ac

Manes, Lucanus, Apelles, Saturninus, Priscilianus, & alij: quorum impios atque intolerandos errores post hunc Auctorem nostrum S. Gregorium Thaumaturgum, etiam fortiter oppugnavit, ac confutavit, iugulavitque Sanctus Pater noster Ephræm Syrus in Sermonem de Margarita pretiosa, pluribus in locis, ubi præsertim inter alia sic edisserit: *Non figuram duntaxat dictus lapis (de Margarita agit) habet, sed etiam substantiam: ita quoque filius Dei in hypostasi est natus, & non in figura, &c.*] Longiusque ibidem postea, ubi dicit: *Quomodo figuram duntaxat suscepit, qui & naturam & essentiam, & tempus generationis participavit? &c.*] paulloque ibidem post, ubi ait: *Si figuram tantummodo Verbum assumpsisset, quid natura fuisset opus? Si tanquam in specie processit, quæ mulieris necessitas? &c.*] pluribusque ubi interiectis postea, ubi rursus contra Marcionitas, aliosque hæreticos negantes verum hominem assumptum, agens, in hæc verba prorumpit: *Cogor inherere sermoni, ut omnia commemorans, impijs ostendam hæreticis, Christum verè natum esse; ita ut homo verus, & non qui solum videretur homo, prodierit, &c.*] Et quæ longè posterius in eodem Sermonem adducit, ibi: *Dicit etiam Evangelium, sic Spiritum sanctum superuenisse in virginem. cur ita? ut scilicet virtutem acciperet suscipiendi Deum. Et virtus, inquit, Altissimi obumbrabit tibi. Fulgetrum tuæ insidebit natura: quia quod ex te nascetur sanctum, erit filius Dei. Non dixit, quod nascetur ex virtute, vel Spiritu sancto: sed, ex te: ut Virginis naturam ostenderet Deitati ministrantem: assumptionemque in ipsa, & ex ipsa, Deo verbo coniunctam. Nisi enim dixisset, quod nascetur ex te, fortasse figuram existimatum fuisset, Verbum assumpsisse, &c.*] Longiusque ibi postea, ubi habet: *Quod si in figura Christus apparuit, etiam figura filius erat Dei. Cernis quo pacto corruant hæretici, dum periculose tentant Christi negare substantiam, &c.*] Et non longè ibidem à fine eiusdem sermonis, ubi ait S. Ephræm: *Cuncta veniant atque concurrant ad Dei natale: ut vel sic hæretici credant, Christum non in figura apparuisse; sed verè in humana natura ex virgine natum esse, &c.*] De quibus, ibi pluribus, ut & in nostris in eundem sermonem de Margarita pretiosa (qui habetur Tertio Tomo Operum Sancti Ephræm) Scholijs: nec non in sequente ibi postea sermone, de Transfiguratione Domini, ubi à medio usque ad finem eiusdem sermonis, tam efficaciter ac plenè sanctus Ephræm noster ostendit Christum esse verum Deum & hominem, ut nihil efficacius ac plenius. Quin & ibidem tandem pro Epilogo, pulchram quoque Fidei professionem (quæ valde cum doctrina hic Thaumaturgi nostri concordat) ponit, de Christo vero Deo & homine. quæ sic incipit: *Confiteor eundem esse perfectum Deum, & perfectum hominem: qui in duabus naturis in una hypostasi, siue persona unitus cognoscitur indivisibiliter, inconfuse, & immutabiliter: carnem indutus animatam, & animam ratione atque intelligentia præditam, factus est per omnia iisdem quibus nos passionibus obnoxius, præter tamen solum peccatum, &c.*] Quam porro varix atque multiplices diversorum hæreticorum circa incarnationem Christi, fuerint impix opinioniones ac hæreses, copiosè inter alios ostendit Magnus Leo Pontifex, in serm. 4. 8. & 10, de Nativitate Domini: ex quibus etiam, aduersus quos potissimum Hæreticos Anathematismi hi S. Gregorij nostri Thaumaturgi dirigantur, plenius cognosci poterit.

IN AN-

IN AVCTORITATES DE DVABVS NATVRIS.

EX pręcedentibus colligitur manifestę, quod Auctōr non solum Capitem duodecim de Fide, atque Anathematismorum, sit Gregorius Thaumaturgus; sed & τῆς ἐκδόσεως, id est, expositionis Fidei & μυστῆρος, quę antea à nobis est posita. Vbi tamen aduertendum etiam est, quod quę hic citantur primo loco ex Anathematismo secundo in nostro Exemplari, haberi in Interpretatione capitis vndecimi: & quę hic sunt in Anathemat. 11. in nostro esse, cap. 2. & quę hic reperiuntur in Anathemat. 12. in nostro contineri, cap. siue Anathematismo primo.

IN SERM. I. DE ANNUNCIAT. S. V. MARIE.

DE Annunciatione gloriosissimę Dei genitricis Virginis Marię, hic tres adsunt pulcherrimi sermones sancti Gregorij Episcopi Neocęsareę Ponti, cognomento Thaumaturgi, ante hac non editi: quos Gręcę coniunctim in antiquissimo MS. Volumine Bibliothecę Cryptęferratę reperimus, indeque descriptos cum Vaticanis & Sirletanis exemplaribus contulimus, atque transtulimus; & in vtraque lingua cum notis & variis nostris lectionibus adiectis, nunc primum hic in lucem cum aliis eiusdem Auctōris monumentis pulcherrimis pro publico Ecclesię bono, posteritatisque memoria, proferimus.

Et si aliquibus volupe sit, plures aliorum quoque veterum scriptorum orthodoxorum in eodem argumenti genere videre sermones; eos, sicut in Ephręmiticis nostris ferimus scholijs, etiam hic in gratiam eorum qui lectione sanctorum Patrum delectantur, haud grauatę adducemus. Huc itaque in primis spectat & elegantissimus S. Ioannis Chrysostomi sermo in eandem Annunciationem Beatę Marię Virginis, nondum in lucem editus, qui in eodem peruetusto MS. Cryptęferratenſi cod. habetur, & sic incipit: Βασιλικὴ μυστήριον ἡμετέριον ἐκδοτέον τῇ ἐκδόσει, &c. id est, Regalium mysteriorum festiuitatem celebrabimus hodie, &c. De quo, & alijs eiusdem sancti Chrysostomi reperitur sermo nondum euulgatus in antiquo MS. codice Cardin. Sirleti, num. 148. Quo etiam pertinet & S. Athanasij pulcherrimus in eandem Annunciationem sermo, qui habetur Gręcę in alio MS. eiusdem Sirleti Card. num. 11. vbi & Andreas Episcopi Cretenſis elegantissimus sermo, & alius Theodori Studitę in eandem Annunciationem Gręcę sub eodem num. 148. inueniuntur, nec non alius Basilij Seleuci Episcopi sermo perelegās in eandem Annunciationem, in alio eiusdem Sirleti MS. Gręco, num. 148. id est 148. habetur, incipitque: Μεγάλη ἡ ἐκδοσις τῆς ἀποστολῆς, &c. id est, magnę encomiorum inueniet occasiones, &c.] De quā, & alię aliorum inueniuntur orationes, Hesychij presbyteri, Amphilo hij Episcopi Iconij, & tres Absolonis abbatis.

Hodie Davidicum adimpletum est oraculum: latentur cæli & exultet terra. Gaudebunt campi, & omnia ligna sylvæ à conspectu Domini, quoniam venit, &c. Vbi noster hic Auctor carptim citat, suoque proposito accommodat verba Regij prophetæ David, quæ habentur in Ps. 95. & leguntur ferè apud septuaginta interpretes ad longum, in hunc modum: *latentur cæli, & exultet terra: commoveatur mare, & plenitudo eius. Gaudebunt campi, & omnia quæ in eis sunt. Tunc exultabunt omnia ligna sylvæ ante faciem Domini; quoniam venit, &c.* at in vulgata, paulo aliter posteriora hæc verba sic leguntur: *Tunc exultabunt omnia ligna sylvarum à facie Domini, quia venit, &c.*] vbi & hic apud S. Gregorium Thaumaturgum in alijs atq; alijs Græcis exemplaribus antiquis MS. veraq; lectio, *ἀντὶ τοῦ προσώπου*, id est, à facie. & *ἀντὶ τοῦ προσώπου*, id est, ante faciē, reperitur.

Ideo & quod nascetur ex te sanctum, vocabitur filius Dei.] Locus Scripturæ est Luc. 1. Vbi illud (*ἐκ σὺ*, id est, ex te) in nonnullis Græcis exemplaribus huius sermonis, quæ vidi ac contuli, perperam omissum reperitur. habetq; locū, quod in sermone de Margarita pretiosa, Tomo tertio, S. Pater noster conqueritur Ephræm Syrus, vbi inter alia dicit: *Quædam exemplaria supprimunt illa (ἐκ σὺ, id est, ex te) ut hæresibus gratificetur, &c.* Ex omnibus enim generationibus hæc sola virgo sancta corpore & spiritu extitit, &c.] His & cōsequent. postea verbis, clarè & disertè immaculatam conceptionem B. Mariæ Virginis antiquissimus hic noster Auctor ostendit, eamq; absq; peccato originali indubitanter conceptam fuisse. Nam si sola Virgo fuit (ut hic loquitur) sancta, (& al. sancto) corpore & spiritu; ergo secundum eum, sola nunquā fuit in peccato originali. Etenim si aliquādo in eo fuisset, non iam sola sancta corpore & spiritu fuisset. Quoniam Apostolus (1. Cor. 7.) commune id omnium Virginum vult, dum ait: *Et mulier innupta & Virgo cogitat quæ Domini sunt; ut sit sancta corpore & spiritu.* Quare si sola Virgo mater fuit sancta corpore & spiritu; necesse est, ut sanctitas in corpore & spiritu, eius solius & singularis secundum nostrū Auctorem, semper fuerit, non ut in alijs Virginibus, quæ prius fuerunt omnes peccato pollutæ, & postea sanctificatæ. Rursus paulo hic post adducens atq; exponēs id quod Angelus ad virginem dixit: *Dominus tecum.*] tecum (inquit) nō terrenus sponsus, sed ipse sanctificationis Dominus, pater castitatis, incorruptionis auctor, & libertatis dator; salutis procurator, & vera pacis conservator; atq; largitor: qui ex terra virgine creavit hominem, & ex illius latere ac costa, Euam. Hic Dominus tecū, & ex te.] vbi satis apertè magnus hic Auctor significat & ostendit, ut fuerunt Adam & Eva creati, omnis maculæ expertes, ita sanctam hanc virginem ab omni peccato liberam conceptam ac generatam esse. Nā nisi sic sensisset; quorsum hic adiecisset, atq; dixisset: *qui facit ex terra virgine hominem, & ex costa Euam, Hic Dominus tecum.*] Videtur siquidem manifestè ibi comparasse creationem Adæ ex terra Virgine; & Evæ ex latere ac costa, cum immaculata ac putissima conceptione Beatæ Mariæ virginis. Et rursus, *ex te tecum: cum ancilla Rex gloriæ; cum speciosa speciosus forma præ filijs hominum: cum impolluta, qui sanctificat omnia: tecum Deus, & ex te Deus, ac perfectus homo, &c.*] Quibus quid clarius? Impollutam ergo eam vocat, eo quod nunquam fuisset immunda, aut non sancta: cum impolluta, inquit, qui sanctificat omnia. fuisset autem aliquando immunda. si in peccato originali concepta esset, à quo postea per spiritum

sanctificationis mundata, non iam sola ex omnibus generationibus sancta corpore & spiritu fuisset, ut sanè eam fuisse, planè hic noster antiquissimus & grauissimus Auctor sentit, docet, & confirmat. Quo cum & noster S. Pater Ephræm Syrus (cuius opera tribus Tomis distincta Romæ nuper edidimus) sentit ac loquitur, vbi in sermone de laudibus Beatæ Mariæ virginis, sic exorditur: *Inuiolata, integra, planèque pura ac casta virgo Dei genitrix Maria, &c.*] ac in sermone ibidem post sequenti, *eandem dicit immaculatam & intemeratam, atque ab omni sorde ac labe peccati alienissimam, &c.*] habetur vtraque oratio in tertio Tomo operum S. Ephræm: vbi & plures alios in eandem sententiam antiquissimos Auctores in nostris scholijs adduximus.

Et sicut Margarita ex duabus naturis, ex fulgure nimirum & aqua, occultis quibusdam indicijs ac signis maris provenit: ita quoq; Dominus noster Iesus Christus, &c.] Comparatione generationis Margaritæ, ostendit quo pacto Christus incòfuse & immutabiliter ex pura ac casta, & impolluta, ac sancta Maria virgine natus sit. Quam etiam comparationem pulcherrimè ponit atq; illustrat S. Pater Ephræm Syrus in sermone de Margarita pretiosa, Tomo tertio suorum Operum per nos nuper editorum, vbi inter multa sic edisserit: *Margaritam non concharum coniunctio format, sed fulguris & aquæ commixtio: sic & Christus in Virgine conceptus est, dum spiritus Sanctus ex eius massa assumptionem Deo constituit formauitque, &c.*] paulloque ibidem post, in eandem sententiam sic: *Duarum naturarum particeps est hic lapis pretiosus: ut ostendat Christum, cum verbum sit Dei, ex Maria Virgine natum, non unam particularem, sed perfectam duplicem habuisse naturam. Neque enim in una sola natura Deus super terram est visus: neque in altera sola, homo in celos ascendit: verum perfectus ex perfecto, homo ex homine, Deus ex Deo, ex Virgine Christus, &c.*] Ita ibi sanctus Ephræm: cuius plures aliæ pulcherrimæ comparationes in rem eandem consequenter ibidem postea adducuntur, lectu sanè dignissimæ, ad quas Lectorem (ne prolixiores hic sumus) remittimus.

Postremo, in fine huius sermonis, vbi est: *ὁ δὲ δόξα, τιμὴ, καὶ δυνάμις, οὐρανὸν ἀρχαίων πατέρων, καὶ τῶν πνευματικῶν, καὶ ζωοντικῶν πνεύματι, &c.* id est, Cui gloria, honor, & imperium, cum immaculatissimo patre, & sanctissimo ac viuifico spiritu, nunc & semper, & in secula seculorum. Amen.] in alio Græco MS. exemplari habetur: *αὐτῷ πᾶσι δόξα, τιμὴ, καὶ δυνάμις, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.* id est, Ipsum decet gloria, honor, & potentia, in secula seculorum. Amen.] in alio autem MS. paulò aliter sic: *αὐτῷ πᾶσι τῶν αἰώνων δόξα, οὐρανὸν πατέρων, καὶ τῶν ἀγίων πνεύματι. καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.* id est: Ipsum decet omnis gloria, cum Patre & sancto Spiritu: & in secula seculorum. Amen.

IN SERM. SECVNDVM DE ANNVNCIATIONE S. V. MARIE.



ENTREM habens, qualem Ezechiel vidit, & qualem recensuit, dicens: *Similitudo animalium super caput, quasi firmamentum, & quasi aspectus crystalli formidabilis: & similitudo throni super ea, quasi aspectus lapidis sapphiri, &c.*] Locus Scripturæ est Ezechiel. i. vbi tamen paulo aliter in edit. 70. & aliter in vulg. nam apud LXX. hæc legitur:

Et similitudo super caput ipsorum animalium quasi firmamentum, quasi aspectus crystalli, extentum super alas eorum desuper, &c.] paulòq; ibidem post: Et vox desuper firmamento, quod erat super caput eorum, quasi aspectus lapidis sapphiri: similitudo throni super illud: & super similitudinem throni, similitudo quasi species hominis desuper. & vidi quasi aspectum electri, &c.] Vbi tamen in lectione vulg. quædam paulò magis cum hac nostri Auctoris lectione consonant. quippe in qua hic habetur: Et similitudo super capita animalium firmamenti, quasi aspectus crystalli horribilis, &c. quòdq; huc etiam facit postea: Et super firmamentum quod erat imminens capiti eorum, quasi aspectus lapidis sapphiri similitudo throni: & super similitudinem throni, similitudo quasi aspectus hominis desuper. Et vidi quasi speciem electri, velut aspectum ignis intrinsecus eius per circuitum, &c.] quomodo etiam in plerisque hic locus apud Theodoretum legitur, & alios. Sed Auctor noster (quod & aliis Patribus commune, sæpius diximus in Ephræmiticis nostris scholiis) aliquando verba Scripturæ citat, ut ipse ea legit, aliquando adducit tantum, & aliquando quibusdam prætermisiss, carptim illa duntaxat adducit, quæ ad propositum faciunt, ut hoc loco, & plerisque alijs locis postea, sicut legentibus, ac loca conferentibus patebit.

De quibus ait Propheta, Conuertam festiuitatem ipsorum in dolores ac luctum, & latitiam eorum in tristitiam.] Locus Prophetæ, qui citatur, est Amos 8. vbi etiam paulò aliter atque aliter in edit. 70. & Vulg. legitur. nam in LXX ad verbum habetur: Et conuertam sollennitates vestras in luctum, & omnia cantica vestra in lamentationem: & inducam super omnem lūbum, saccum, &c.] at in vulg. sic: Et conuertam festiuitates vestras in luctum, & omnia cantica vestra in planctum: & inducam super omne dorsum vestrum, saccum, &c.] Quæ & in libro Tobie. cap. 2. citantur verba, ac quidem ibi iuxta 70. sic: Et recordatus sum prophetie Amos, quomodo dixit: Conuertentur dies festi vestri, in luctum, & omnes latitiae vestrae in lamentationem, &c.] at in vulg. ibi habetur: Manducat panem cum luctu & tremore, memorans istum sermonem, quem dixit Dominus: per Amos prophetam: dies festi vestri, conuertentur in lamentationem, & luctum, &c.] Locus sanè notatu dignus, & qui omnium animis benè inculpatur.

Postea hic apud Auctorem, vbi habetur: *Hinc nobis sapientia & immortalitatis scaturiunt fontes, qui limpidos ac puros pietatis effundunt riuos, &c.]* alia ibidem in alio MS. lectio sic se habet: *Hinc nobis sapientia scaturiunt fontes, hinc nitida ac pura immortalitatis & pietatis emanant fluentia.]* & al. sic: *Hinc sapientia scaturiunt fontes, qui claros ac puros immortalitatis & pietatis effundunt latices, &c.]* quæ lectiones in alijs atque alijs reperiuntur Græcis exemplaribus manuscriptis. & æquè probantur omnes.

Quando porro Euangelium legitur, aut Apostolicum; non libro attendas, vel lectori: sed Deo è cælis loquenti, &c. Vbi, per Apostolicum, clarum & indubitatum videtur intelligi symbolum ipsum Apostolicum, quod antiquissimo Ecclesiæ vsu ab ipsis Apostolis deriuato, passim post Euangelium in Ecclesijs legi recitarique solet. sicut latius quoque alibi per nos in Ephræmiticis nostris scholiis Tom. I. demonstratum est, præsertim in sermone aduersus illos, qui dicunt Resurrectionem mortuorum non esse. vbi verba illa symboli adducuntur: *Cuncti fideles participantes in fide, clamant: Expecto resurrectionem mortuorum, & vitam venturi seculi, &c.]* vbi de recitatione symboli

fidei in Ecclesia, agitur. Quamquam tamen etiam hic per (*Apostolicum*) ipsa Epistola apostolica, quæ ante Euangelium legi vel decantari in Ecclesia solet, haud inconuenienter accipi intelligique possit.

Euangelizet nobis celeberrimam Saluatoris æconomiam siue dispensationem, &c.] Hic, quoniam sæpius τὴς οἰκονομίας, id est, dispensationis vocabulum ab Auctore usurpatur: quid ipsum valeat, denotetur, breuiter iusta offerente se nobis occasione, aperiendum est. Etsi verò antiqui Græci Patres vitam Christi in vniuersum, actionemque illius sæpius οἰκονομίας vocare soleant, vt S. Basilii in Epistola ad Cæsarienses, aliisque in locis plurimis; & Damascenus lib. 3. ἐκδοξίας, aliisque alibi: tamen cum inter omnia Christi opera, maximum & præstantissimum fuerit incarnationis mysterium, factum est, vt ἐξ᾽ οὐχί, id est, per excellentiam, illud, τὴς οἰκονομίας, id est, dispensationis vocabulo, rectè expressum sit: vt hic, & sequentibus in locis pluribus, apud hunc nostrum Auctorem. In quam etiam significationem, eadem vsus est voce S. Ioannes Chrysostomus, in cap. 15. ad Cor. 1. vbi habet: *Aliter loquitur Paulus, quando de sola diuinitate loquitur, & aliter quando τὴς οἰκονομίας, id est, de dispensatione, &c.]* ac postea ibidem, vbi dicit: *Videamus ergo hic, an de sola diuinitate loquatur, ἢ μὲν τὴς οἰκονομίας δινομινοῦμεν καὶ αὐτὸ τὸν αὐτὸν Θεὸν ἁπλῶς φησὶν, id est, vel quantum ad dispensationem de ipso dicat, quæ scribit, &c.]* quomodo idem Chrysostomus & in Epistola ad Collocenses, c. 2. alibiq; sæpissimè hanc eandem vocem accepit, explanauit, & usurpauit. nec non Theophanes Archiepiscopus Nicænus, in Epistola sua doctrinali, ad sacerdotes, & reliquos sanctæ Ecclesiæ suæ clericos, &c.] ac Hilarius Pictauiensis Episcopus li. 12. de Trin. ac alibi sæpius. aliisque Patres alibi, sicut apud eos suis locis etiā cōstabit.

Et stetit natura ex aduerso, & concubitus procul, cum stupore spectantes naturæ Dominum præter naturam, atque adeò supra naturam, rem admirabilem, perpetrantem, &c.] Res hæc etsi prima fronte videatur obscura; aperta tamen per id redditur, quod sancta canit Ecclesia, in illa ad sanctissimam Dei genitricem Antiphona: *Tu, quæ genuisti, natura mirante, tuum sanctum genitorem, Virgo prius ac posterius, &c.]* q. d. nulla viri opera conceptum natura procul, & velut ex aduerso respiciens, obstupuit, res admirabiles supra naturam fieri, &c. quod hic haud obscurè insinuat Auctor.

Quapropter & Virtutes Virgines denominant, qui rectè essentias earum coniungunt, &c.] vbi alia lectio habet: *Quocirca & nos Virtutes appellamus virgines, qui probè illarum essentias interpretamur, &c.]* Inter Auctores porro qui virtutes appellant virgines, primus mihi commodè occurrit Prudentius, qui in sua psychomachia, in primis loquens de victoria Sobrietatis aduersus Luxuriam (quam à Sobrietate interfectā fingit) pulchrè sic habet, vt hic sequitur:

Ebibe iam proprium post pocula multa cruorem,

Virgo (scilicet Sobrietas) ait increpitans, sint hæc tibi fercula tandem,

Tristia præteriti nimis sub luxibus æui, &c.]

Idem in fine pugnae, quam fingit inter Superbiam & Humilitatem, illa nimirum prostrata ac cæsa, de humilitate sic subiungit:

Dixit & auratis perstringens æra pennis,

In cælum se Virgo rapit, mirantur euntem.

Virtutes, tolluntque animos, &c.]

Et paulò superius ibidem Superbiam inducit, contra reliquas virtutes sic loquentem:

*Quàm pudet ô Maiores, & virtus conscia, talem
Contra stare aciem, ferroque laceffere nugas;
Et cum Virgineis dexteram conferre choreis;
Justitia est nam semper egens, &c.*

Et in initio pugnae libidinis cum pudicitia, sic:

*Exin gramineo in campo concurrere prompta,
Virgo pudicitia, speciosis fulget in armis.*

Et in fine congressus Patientia, & ira, sic:

Virtus nam vidua est, quam non patientia firmat, &c.]

Eodémque libro sæpè alia similia adducit, cum sit Dramatis quædam species de virtutibus & vitiis.

Quod sit tantum est bonum, habere cor virginitate præditum; quantum tandem erit, &c.] Connexio ab eo quod præcedit, dependet, & est talis: Sunt (inquit) qui virtutes virgines appellant, quod scilicet vnaquæque virtus incorrupta sit, &c. Deinde argumentatur à minore, hoc modo: Si igitur qui cor atque animum virginem, id est, virtutibus exornatum habet, magna laude dignus est, quanta tandem digna erit Maria, quæ & animum virtutibus, & corpus ipsum pudore illibatum habuit, &c.] Ex quibus, hîc Auctoris nostri sententia atq; connexio optimè liquescit, & omnibus innotescit.

Deposuit potentes de sede, & exaltauit humiles. quibus sanè verbis, Iudeorum electionem, & gentium introductionem breuiter innuit, &c.] Id quomodo in Iudæis & gentibus acciderit, pulchrè hic consequenter S. Gregorius noster Thaumaturgus exponit, dum dicit, & rationem istius sic reddit: *Iudeorum enim seniores ac scribe in lege, & qui reliquis prærogatiuis ac priuilegiis diuites erant, quod malè atque iniquè suis diuitijs & potentijs usi essent; hinc eos ab omni sede deposuit, prophetia nimirum ac sacerdotij, legislaturæ atque doctrinæ, opulentia hereditaria, sacrificiorum ac festiuitatum copia, dignitatisque regia. His omnibus illi orbatî atque spoliati, profugi ac nudi, in captiuitatem eiectiones sunt: & illorum loco, humiles, qui ex gentibus populi iustitiam esuriebant, exaltati sunt, &c.]* Consonant & cum his, quæ S. Leo Papa primus, in suis de Epiphania Domini sermonibus super exæcatione Iudeorum, & illuminatione atque vocatione gentium, in medium adducit, ac præsertim in sermone. 2. 3. 4. 5. Quin & huc maximè faciunt, quæ idem S. Leo Papa alibi in sermone suo 3. de passione Domini, super Iudeorum punitionem adducit in hæc verba: *Mane autem factò consilium inierunt omnes principes sacerdotum & seniores populi aduersus Iesum, ut eum morti traderent. Hoc mane, Iudæi, non ortus vobis lucis contigit, sed occasus: nec vestris oculis solitus dies prodijt, sed impijs mentibus nox terræ cecitatis incubuit. Hoc manè, vobis templum & altaria diruit, legem & prophetas ademit, regnum & sacerdotium sustulit, in luctum æternum omnia vobis festa conuertit, &c.]* Hactenus de ijs S. Leo, qui acerrimè in Iudæos hæc ibi enunciat, & eorum punitionem recenset. De quibus & Osee cap. 3. sic habetur: *Quoniam diebus multis sedebunt filij Israël sine Rege, sine Principe, sine sacrificio, sine altari, sine sacerdotio, sine manifestationibus, &c.]* quæ propheta verba alibi quoque allegans S. Augustinus Episcopus: *Quis non videat (inquit) nunc sine istis esse Iudæos?* ita de illis S.

S. Augustinus lib. 18. de ciuitate Dei cap. 28. vbi & de vocatione populi gentium, agitur.

IN SERMONEM III. DE ANNUNCIAT.

S. V. MARIAE.

IVSDEM S. Gregorij Episcopi Neocæsareæ cognomento Thaumaturgi in Adnunciationem Sanctissimæ Dei genitricis Virginis Maria, Sermo tertius.] Hunc sermonem sub nomine S. Gregorij Thaumaturgi cum eiusmodi Inscriptione inuenimus post alios duos sermones eiusdem Auctoris, de eadem Adnunciatione B. Mariæ Virginis, in antiquissimo Græco volumine MS. Cryptæferratenfis Bibliothecæ; cuius etiam Auctoris (si contenta hîc examinentur) eandem cum præcedentibus sermonibus refert doctrinam, phrasim, atq; sententiam, elogia planè similia, & res easdem: vt mirum sit, illum sub nomine S. Ioan. Chrysostomi ab Aloysio Lipomano in Vitis sanctorum à se collectis, euulgatum fuisse, ac præsertim cum interiecta illa Chrysostomo indigna assertionem qua, Ioseph virginitas impugnatur ac tollitur, & res vxoria eius antea acta, non satis (vt apparet) piè ac orthodoxè asseritur: de quo, in sequentibus his nostris scholijs fufius ac copiosius.

Audi quid de hoc viro, & Virgine, affirmet Propheta: Dabitur liber hic obsignatus viro scienti litteras. Et quis iste obsignatus est liber, nisi omnino immaculata Virgo, &c.] Locus Prophetæ, qui citatur, est Isai. 29. Vbi alia Auctoris lectio expositoriè paulo aliter sic effertur: *Dabitur liber hic obsignatus viro scienti litteras, id est, viro planè immaculato. A quo dabitur? A sacerdotibus vtrique: Cuinam viro? Fabro Ioseph]* quomodo etiam in sermone illo sub nomine Chrysostomi apud Lipomanum legitur. Cæterum quod ibi post habetur, cautè legendum, & S. Chrysostomo minimè attribuendum, illud scilicet: *Hic autem Ioseph, frater, claro prius iunctus matrimonio, suscepit liberos: post autem, uxore repudiata, in castitate vixit, & liberos in disciplina & timore Domini educauit. Cum enim Paulus Apostolus ad Euangelij promulgationem profiscisceretur, & unum ex filijs eius reperisset: Alium, inquit, Apostolorum vidi neminem, nisi Iacobum fratrem Domini, non ex Maria, sed ex Ioseph genitum.* Quæ vel solâ arguunt, illum sermonem Chrysost. non esse; cuius Opera si quis decurrat omnia, nusquam tale quid vel insinuativè aut etiam implicitè, de Ioseph (quod antea vxorem habuisset, & ex ea liberos suscepisset, ipsamq; postea repudiasset, &c.) positum, scriptumque ab eo vnquam reperiet; vt mirum sit, (sicut antè dixi) Sermonem istum, cum tam monstrosa inserta opinione, sub nomine Chrysostomi à Lipomano fuisse editum. Quod si forsitan quis dixerit, eandem quoque de Ioseph apud alios sanctos Patres assertionem reperiri, illi per me responsum sit, quod Venerabilis respondit Beda, super sextum caput Marci scribens, nimirum ab hæreticis talia excogitata esse commenta, ac Patrum voluminibus interiecta: aut sanè, si quæ fortassis eiusmodi ab eis dicta sint, imprudentiusculè, ac minus cautè, prout humana interdum fert fragilitas (quòd præstantissimi ac doctissimi etiam viri quandoque dormitent)

fuisse sic dicta vel scripta. Et ad pudicitiam ac virginitatem Ioseph quod at-
tinet, non desunt grauiissimi orthodoxi Patres, qui eam suis scriptis graui-
ter defendant & altruant; & in primis S. Hieronymus, qui in libro de per-
petua Virginitate Mariæ, contra Heluidium hæreticum sic scribit: *Tudi-
cis Mariam, virginem non permansisse; ego mihi plus vendico, etiam ipsum Ioseph
virginem fuisse per Mariam, ut ex virginali coniugio virgini filius nasceretur. Si e-
nim in virum sanctum fornicatio non cadit, & aliam cum uxorem habuisse non scribi-
tur; Mariæ autem, quam putatus est habuisse, custos potius fuit, quàm maritus: re-
linquitur virginem cum mansisse cum Maria, qui pater Domini meruit appellari, &c.]*
Suffragatur eidem & S. Augustinus qui in fine serm. 14. de Natiuitate Do-
mini, sic habet: *Habe ergo Ioseph, cum Maria coniuge tua communem virginita-
tem membrorum; quia de virgineis membris virtus nascitur Angelorum. Sic Maria
sponsa Christi, in carne sua virginitate seruata: Sis autem & tu pater Christi, cura
castitatis, & honorificentia virginitatis. Et paulò post: Gaude itaque Ioseph, ni-
miùmque congaude virginitati Mariæ, qui solus meruisti virginalem affectum posside-
re coniugij: quia per meritum virginitatis ita separatus es à concubitu uxoris, ut pater
dicaris Saluatoris, &c.]* Succedit Beda venerabilis (cuius iam memini) qui
super Marci caput sextum, de fratribus Domini loquens, inter alia sic scri-
bit: *Fratres & sorores Domini, Iudæi secum esse testabantur. Qui tamen non liberi
Ioseph, aut Mariæ iuxta hæreticos putandi sunt: sed potius iuxta morem sacre scriptu-
re, cognati ipsorum sunt intelligendi: quomodo Abraham, & Loth fratres appellan-
tur, cum esset Loth filius fratris Abrahæ. Cuiusmodi inuenies multa. Vides ergo, si
quis dixerit hos Domini fratres, vel ex beato Ioseph natos, vel ex sancta ortos Dei ge-
nitricis; nedum inhonestam assertionem, sed etiam hæreticam esse inuentionem, &c.]*
Sed de istis hic satis.

Postremo, vbi in contextu sermonis huius habetur: *Testisque est Sarra cum
Rebecca; ac rursus Anna, &c.]* alia ibi lectio reperitur, quæ habet: *Testis est
Sarra, & post hanc Rebecca, ac postea Anna: qua dum graui atque molesto sterilitatis
morbo laborarent, tandem abs te liberata sunt, &c.]* notantur autem loca Scri-
pturæ hic, Genes. 18. 25. & 1. Reg. 1. vbi de illarum sterilitate, ac liberatio-
ne agitur.

IN SERM. IN SANCTA THEOPHANIA.

SANCTI Patris nostri Gregorij Episcopi Neocæsareæ, Thau-
maturgi Sermo in sancta Theophania.] Alia in alijs MS. Græ-
cis exemplaribus inscriptio huius sermonis, reperitur ista: *Τὸ
ἄγιον Γρηγορίου Ἐπισκόπου τῆς Νεοκæσαρείας τῷ Θαυματουργῷ λόγῳ, εἰς τὰ
ἅγια φῶτα*, id est, S. Gregorij Episcopi Neocæsareæ Thaumaturgi Sermo in
sancta lumina] & al. *εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα τῷ Χριστῷ*, id est, in sanctum Christi
Baptismum] quia autem de istis omnibus in eodem sermone agitur, rectè
etiam singulæ inscriptiones eidem applicatæ inueniuntur. Quin & S. Gre-
gorius Nazianzenus diem illam, qua non tantum aduentus Magorum, sed
etiam inter alia mysteria Baptismatis Christi solennitas agitur, vocat festum
sanctorum luminum, eo quod baptismus etiam illustratio diceretur, ut pa-

ter ex eiusdem Oratione in sancta lumina: quo etiam nomine eam appellavit Cyrillus monachus in actis quæ de S. Euthymio conscripsit. Duo quoque S. Ioannis Chrysostomi inveniuntur sermones in vetustissimo MS. Crypraferratenſi, pari cum huius nostri Auctoris inscriptione, *εις τὰ ἅγια Θεοφάνια*, id est, in sancta Theophania. quorum prior incipit: *Ἀγαπῆτοί, ἐορτάσαι θέλω, καὶ πόμπην ποιῆσαι βέλονται*, id est, Carissimi, celebrare volo, &c. nondum est editus: Alter verò incipit: *ἡ πηγὴ τῆς βίαις ἡλικῶν διδαγμάτων*, &c. id est: Evangelicorum documentorum fons expolitos ac patentes riuos habet, &c.] quidem Chrysostomi sermo & in Græco Vaticano MS. num. 606. reperitur. Cum qua eadem inscriptione, *εις τὰ ἅγια Θεοφάνια*, id est, in sancta Theophania; etiam eodem iam citato volumine Crypraferratenſi, habetur Procli Archiepiscopi Constantinopolitani sermo, qui incipit: *Χεῖρὸς τοῦ κόσμου ἐπιφάνει, καὶ τὸν ἀκαθάρτον κόσμον καθαρίσας ἐφάνησεν ἡ χάρις τοῦ ὕδατος πηγῆς*, &c. id est, Christus mundo apparuit, & immundum mundum emundans, exhilarauit, fontes aquarum sanctificauit, &c.

Quod minus est, à maiore ac potiore benedicitur; non autem quod potius, à minore benedicitur & sanctificatur. Lucerna à sole illustratur, non sol à lucerna illuminatur. Argilla à figulo preparatur, non figulus ab Argilla formatur, &c.] Pulchra & accommodata antitheta hæc sunt, quæ aliàs sic ponuntur atque leguntur: Inferior à superiore benedicitur, non superior ab inferiore sanctificatur. Figulus à luto non formatur, sed lutum à figulo tractatur, &c.] deest autem in collatis aliis exemplaribus illud: Lucerna à sole illustratur, non sol à lucerna illuminatur, &c.] quod cum in vetustiore & emendatiore exemplari (quod sequimur) reperiatur, præmittendum hîc nobis non fuit.

Tu qui terram ac cælum tuo sancto nomine quodam quasi ponte iunxisti: Tu venis ad me?] Metaphorica locutio à ponte deducta: nam *γέφυρα* pontem significat; & *γεφυρώσαι* à *γεφυρώω*, est pontem imponere, &c.] per Christi autem nomen, hoc est, Dei & hominis gratiam, &c. nunc è terra patet ascensus quasi per pontem in cælum, &c. quo hic Auctor videtur respexisse, dum dicit: *Σὺ δὲ γὰρ καὶ τὸν ὕψιν γεφυρώσας τὸς ἁγίους οὐνοματι*, id est. Tu qui terram ac cælum tuo sancto nomine, quodam quasi ponte iunxisti, &c.] vt in metaphora sistatur, & ea debite ad mentem Auctoris hîc applicetur.

Longiusculè postea ubi habetur: Primum oportet me per omnia quæ sunt constituta venire, & tunc ubicunque doni mei proponere documenta, &c.] alia ibi lectio pro (καθὼς αὐτῶν) habet, ὅτι πρῶτον καθ' ἡμῶν, & al. καθ' ὡμῶν. Sed (vt apparet) corruptè & mendosè utrobique: nec fert sententia talem lectionem, neque ex huiusmodi lectione commodus sensus erui hîc potest. quare, ὅτι πρῶτον καθ' ὡμῶν, (vt in Vaticano, & Sirletano est codice) hic omnino legendū, vt in hoc nostro repositum est. vt sit hæc sententia, & versio: Ac primum oportet me per omnia quæ constituuntur, siue constituta sunt, venire. hoc est, cuncta quæ sunt constituta, siue præcepta seruare, &c.] pro quo, al. sic: Oportet me primum per omnia transire mandata; & tunc ubique benignitatis meæ promulgare præcepta, &c.] ex quibus clarius sententia hîc Auctoris elucescit.

Oportet me in crucem ascendere, & clauis configi, ac pati secundum eam naturam quæ pati potest, & passione mea passionibus aliorum mederi, &c.] Vbi alia sic ad verbum magis habet lectio: Oportet me in crucem tolli, & clauis transfigi, ac pati

quantum fieri potest, & passione passiones curare, & per lignum vulnera hominibus inflicta sanare. Oportet me ad Inferni profundum descendere, ut mortuos illic detentos eripiam, &c.] ita in aliis habetur exemplaribus, nec lectio cōtemnenda est.

Postea ubi est: Baptiza me, qui per aquam & spiritum, ac ignem baptizatus sum credentes: per aquam, quæ peccatorum sordes abluere valeat: per spiritum, qui terrenos efficere spiritales possit, &c.] Hic per errorem haud leuem in plerisque Græcis exemplaribus huius sermonis tam impressis quàm manuscriptis, etiam Vaticanis n. 436. & alijs, inuenio prætermisum illud (πνευματικὸς, id est spirituales.) habetur enim ibi: πνευματι, δυναμὶς πνευματικῶν χαρισμάτων ἀπορρῶσθαι, id est, spiritu, qui terrenos efficere potest. quæ quàm erronea ac deprauata hoc loco sit lectio, quis eruditus non videt? ubi omnino legendum: πνευματι, δυναμὶς πνευματικῶν χαρισμάτων ἀπορρῶσθαι, id est, spiritu, siue per spiritum, qui terrenos efficere spiritales possit, &c.] quæ vera & orthodoxa huius loci est lectio, & est in duplici Græco M S. Sirletano codice, hodie Bibliothecæ Card. Columnæ.

Et ipse calitus inclamat, clarè dicens: Hic est filius meus dilectus: Ille Iesus, non Ioannes: qui baptizatus est, non qui baptizauit, &c.] Vbi alia Vaticana lectio habet: ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπῶμεν, ὃς ἡμεῖς ἠγάπησαμεν, ὁ υἱὸς μου, ὁ υἱὸς μου, &c. id est, Hic est filius meus dilectus, in quo complacui: Hic, non ille: Iesus, non Ioannes, &c.] legiturque hic etiam al. pro (φαιδρῶς id est clarè) σφοδρῶς, id est, vehementer. hoc modò: καὶ αὐτὸς ὑπερῶς ἐπιβοᾷ σφοδρῶς λέγων, ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπῶμεν, id est, & ipse de cælo vehementer exclamans; dicit: Hic est filius meus dilectus, &c.] adlusio porrò in his fit, ad verba quæ habentur Matth. 3. 17. & Marc. 1. 9. &c.

IN EPISTOLAM CANONICAM.

EPISTOLAM hanc S. Patris nostri Gregorij Thaumaturgi Canonicam, prout Græcè in Nomocanone Græco, & in antiquo M S. Card. Sirleti reperimus, etiam hic Græcè posuimus: ubi tamen aduertendum est, canonem in ea vndecimum, qui incipit: παραλαβόντες ἕξω τῆς πόλεως τὴν δικαιοσύνην, &c. non esse in Nomocanone, sed benè in Græco M S. exemplari huius Epistolæ Card. Sirleti: quare etiam inde hic Græcè addidimus, cum & ab Herueto in sua eiusdem Epistola ex Græca translatione ponatur. * Commentaria porro Balsamonis patriarchæ Antiocheni quia Græcè reperire non licuit, ea hic ex Græco fonte (ut cupiebamus) Græcè non apposuimus; sed solum Latine, sicut ipsi Epistolæ huic Canonice inserta, ac per Heruetum traducta inueniuntur: quomodo & hic eadem, simul cum ipsa Epistola, Latino idiomate haud incommodè subiecimus; in vtraque simul lingua libenter daturi, quando Græcè hæc ipsa Balsamonis aliunde nacti fuerimus.

* Impressa
fuit Paris.
anno 1620

Aliud porro, cuius hic etiam Lectorem admonendum censuimus, est in Canone quinto huius Epistolæ, ubi in Latina hætenus versione perperam positum reperitur. Propterea ergo Fratrem & consenem nostrum Euphrosynum ad vos misimus. ut secundum formam quæ hic est Dei similis isthic similiter disponat, &c.]

Vbi quam absurdè ac depravatè legatur : *Secundum formam , quæ hic est Dei similis , &c.*] omnibus piis & eruditis iudicandum relinquimus: in quibus verisimiliter aut mendosum Græcum exemplar interpres sequutus est aut supina operarum Typographicarum incuria atq; imperitia hic error admisus est, cum & nihil minus sit in Græco. quare & ipsa verba Græca, vt omnibus pateant, sicut sunt in Græco Nomocanone, ac in Græco MS. exemplari huius Epistolæ prius citato, hic apponere visum est, quæ sic se habent: *ἡ δὲ τὴν ἐκείνου τὴν οὐσίαν, καὶ αὐτὴ δὲ τὴν οὐσίαν, id est, vt secundum formam quæ hic est, etiam ibi des similiter, &c.*] quomodo deprauatus hic locus (ne fallatur lector) corrigitur, ac restituitur. & sic quoque nos in Latina eiusdem Epistolæ translatione iam reposuimus, ac Græca etiam ad marginem ibi ex opposito, pro maiore rei securitate addidimus: quo pacto etiam à Ballamone patriarcha in suo in Canonicam hanc Epistolam Commentario, hunc ipsum locum rectè intellectum & explicatum inuenimus.

Quando, & qua occasione, & ad quæ S. Gregorius hanc suam scripserit Epistolam. Eo ipso tempore, quo Gothi inter alias Asiæ prouincias, Pontum quoque incursabant, Magnus hic Gregorius Neocæsareæ eius prouinciæ primariæ ciuitatis Episcopus, cognomento Thaumaturgus, ad correctionem & emendationem plurimorum grauiorum delictorum, quæ tunc barbaricæ illius incurfionis occasione acciderant, hanc planè Epistolam (qua pœnitentium classes in Ecclesia, & loca distincta pulchrè referantur) scripsisse videtur. Quæ quidem Epistola, à Græcis canonica est appellata; eamque sexta synodus generalis recepit, & in canone ad sextam Synodum generalem apposito, inter alias canonicas Epistolas reperitur adnumerata. Et si verò non satis liqueat, ad quem ea scripta sit: ad aliquem tamen sanctum Episcopum, qui ipsum super nonnullis consuluerat, datam eam fuisse, vel ex ipso eius exordio constat, quo dicitur: *Non cibi nos grauant, sancte Papa; sic captiui, &c.*] Sicque Prosper Aquitanicus Regiensis Episcopus etiam Sanctum Augustinum in Epistola ad ipsum de reliquiis Pelagianæ hæreseos, Papam appellat, dum in ipso ad eum exordio sic præfatur: *Domino beatissimo Papæ, ineffabiliter mirabili, incomparabiliter honorando, præstantissimo patrono, Augustino Prosper.* Ignotus quidem tibi facie, sed iam animo, & sermone compertus, &c.] Ita quoque sanctus Hieronymus in Epistola octogesima (quæ est ad sanctum Augustinum) iisdem eum epithetis appellat, & ad eundem sic scribit: *Omni quidem tempore beatitudinem tuam eo, quo decet, honore veneratus sum, &c.* ac in fine eiusdem Epistolæ, sic: *Incolumem, & mei memorem te Christi Domini clementia tueatur Domine venerande, & beatissime Papa.*] Cuius rei, multa alia exempla ex aliorum Patrum Epistolis afferri possent. Sed de his hic satis.

IN DISPUTATIONEM DE ANIMA.

REVIS quidem hæc est nostri Auctoris de Anima disputatio, sed valde erudita, pulchra, & elegans, omnibusque suis partibus absolutissima, ac septem capitibus distincta: in quorum primo agitur,

quo iudicio ipsa comprehendatur Anima. Secundo, An sit Anima. Tercio, An Anima sit substantia. Quarto, An incorporea sit Anima. Quinto, An simplex sit anima, an composita. Sexto, An immortalis nostra sit Anima. Septimo, An rationis particeps sit Anima.] quibus septem capitibus tota hæc constat Disputatio de Anima, tanto Auctore sanè digna, ac lectu dignissima. De qua etiam Maximus in eandem quasi sententiam cum nostro Thaumaturgo doctè & eleganter scripsit. à quo & Ἀπόδειξις αὐτῆς τῆς ψυχῆς conscripta reperitur, Γρηγόριος καὶ πάλιν θαυμαστὴ (vt illius habet Inscriptio) ἀπὸ τῆς γυναικὸς τῆς καὶ ἰουδίων. cum tali principio: Τὸ ἀδύνατον, ἀπεῖναι. ὃ ἀπεῖναι, μισοειδὲς, ὃ μισοειδὲς, ἀόρατον, τῶν δὲ ἰουδίων, &c.] Cuius quoque Maximi inuenitur tractatio ad Iordanem presbyterum, quòd Anima etiam post mortem habet operationem intellectualem, & à nulla virtute naturali alienatur. extat Græcè Romæ in Bibliotheca Sfort. numero 127. In qua eadem Bibliotheca, numero 77. etiam pulchra S. Athanasij Episcopi Alexandrini habetur tractatio, de natura corporis & animæ; & de separatione animæ à corpore, &c. Quin & αὐτῆς ψυχῆς, id est, de Anima, elegantem grauémque S. Ioannes Chrysostomus conscripsit Orationem, quæ Græcè reperitur Romæ in Bibliotheca Card. Sirleri, hodie Card. Columnæ, num. 19. extatq; de Anima pulchrum S. Gregorij Nazianzeni carmen in secundo Tomo suorum Operum postremæ editionis Billianæ Parisiensis. De qua, etiam S. August. tractans in lib. de Definitione Animæ, inter alia sic scribit: *Anima est substantia creata, inuisibilis, incorporea, immortalis, Deo simillima, imaginem habens creatoris sui, &c.* Et in lib. de qualit. Animæ, idem S. Augustinus de eadem differens, inter alia sic habet: *Anima est quadam substantia rationis particeps, regendo corpori accommodata, &c.* Et hos de natura Animæ, Ecclesiasticos scriptores hic iam citasse sat sit. De qua, plura qui voluerit, etiam inter naturales, Aristotelis libros de Anima videre poterit, aliâque aliorum monumenta alibi.

Eiusdem S. Greg. de Anima ad Tatianum disputatio, &c.] Ad hunc Titulum, siue Inscriptionem quod attinet, ea in plerisque Græcis MS. talis habetur: Γρηγόριος τῷ Θαυματουργῷ, τῷ Θεοδώρῳ λεγομένῳ, Ποντικῷ Νεοκρίτῳ, αὐτῆς τῆς ψυχῆς. id est: Gregorij Thaumaturgi, (qui & Theodorus dicitur) discipuli Origenis, de Anima.] Sed in exemplaribus magis probatis hic additur αὐτῷ τῷ Τατιανῷ, id est, ad Tatianum. hoc modo: S. Patris nostri Gregorij Episcopi Neocæsarea Pontici, Thaumaturgi, de Anima, per capita Disputatio, ad Tatianum.] quomodo & hic pro Titulo atque Inscriptioe reposuimus.

Iussisti, præstantissime Tatiane, vt cum efficacibus argumentis siue demonstrationibus Sermonem atque disputationem de Anima tibi conscriptam mitterem, &c.] Hæc præfatio ad Tatianum, in nonnullis Græcis MS. deest; in quibus hæc Disputatio ab ipsa partium siue capitum distributione absque vlla præfatione mox inchoatur, sic videlicet: *Primum omnium proponam, quo iudicio Anima naturaliter comprehendi possit. Secundo, quibus rationibus esse ostendatur, &c.*] quæ, post Præfationem in aliis exemplaribus quæ sequimur, conuenientius subiunguntur, vt hic videre licet: cùm enim ad Tatianum hæc dirigatur Disputatio, apto aliquo exordio siue præfatione meritò ad eum vtendum erat. Sequiturque ibidem: *vt cum efficacibus Argumentis de Anima tibi conscriberem,*
eâque

eaque in re nullis Scripturarum uterer testimoniis, &c. Hoc ideo: quia cum hominibus gentilibus, ac veritatis adhuc ignaris agendum erat, qui non Scripturae testimoniis, sed Argumentis potius ac rationibus philosophicis refellendi ac conuincendi erant: sicut re ipsa hic à Thaumaturgo nostro est præstitum. Quomodo etiam Lactantius Firmianus aduersus Gentes scribens, & de Cypriano agens, alibi in hæc verba sic edisserit: *Non defugi hunc laborem, ut implem materiam, quam Cyprianus non est affectus in ea oratione qua Demetrianum (sicut ipse ait) oblatrantem, atque obstrepentem veritati, redarguere conatur: quia materia non est usus, ut debuit. Non enim Scriptura testimoniis, quam ille utique vanam, fictam, commentitiam putabat; sed Argumentis & ratione fuerat refellendus. Nam cum ageret contra hominem veritatis ignarum, dilatis paulisper diuinis Lectionibus, formare hunc à principio tanquam rudem debuit, eique paulatim lucis principia monstrare, ne toto lumine obiecto caligaret, &c.]* Ita Lactantius Firmianus, Diuinarum institutionum aduersus Gentes, Libro quinto, de Iustitia, cap. quarto: ubi de se, & Tertulliano, ac Cypriano inter alia agit.

Ex cap. 4. §. *An incorporea sit Anima.* ubi inter alia, in hac Disputatione habetur: *Quod enim multarum est partium, diuisibile est ac dissolubile: quod autem potest diuidi, compositum est: compositum verò tripliciter diuidi potest. Corpus autem adiunctum corpori, molem auget, &c.*] alia paulo aliter ibi sic se habet lectio: *Quod enim multis constat partibus, etiam diuisibile est: quod autem diuisibile, etiam facile est dissolubile: quod verò facile dissoluitur, compositum est: compositum autem, separabile ac diuisibile est: quod verò tripliciter diuidi potest, corpus est: corpus autem adiunctum corpori, molem auget, &c.]* in quibus lector varietatem lectionis secum consideret, concilietque, ut etiam in sequentibus.

Postea, ubi in eodem cap. atque §. positum reperitur: *Præterea, si corpus esset Anima, aut extrinsecus aut intrinsecus moueretur: non autem extrinsecus mouetur, &c.]* Illud quia ad rem facit, & in plerisque MS. hic deest, haud abs re ex antiquo MS. Anglic. etiam hinc adiiciendum censuimus.

Ex cap. 5. §. *An simplex sit Anima.* ubi habetur: *Nam si corpus non est anima, & corpus omne compositum est; compositum autem ex partibus constat, nec plurium quidem partium erit. cum autem incorporea sit, simplex erit, &c.]* alia lectio ibi habet: *Neque enim pluribus constat partibus; neque corpus est: Cum autem incorporea sit, etiam simplex erit: quoniam non est composita, nec partibus constat, &c.* ut est in MS. Gallic.

Ex cap. 6. §. *An immortalis nostra sit Anima.* ubi reperitur: *Quidquid alieno cietur motu, nec ex seipso, sed ex eo, à quo mouetur, viuendi habet facultatem; illud tam diu permanet, quoad ab illa intrinsecus operante vi conseruatur: at ubi illa cessauerit, & ipsum quod ab ea mouebatur, desinat necesse est, &c.]* alia illic lectio habet: *illud tam diu permanet, quoad ab illa intrinsecus agitante vi, non deseritur: at ubi ea defuerit, & ipsum quod ab ea mouebatur, deficiat, oportet. Quod autem non ab alio mouetur, sed ex se ipso motum habet, sicut Anima, à seipsa mouetur, nunquam esse desinit, &c.]* sed prior hinc magis placet lectio, & in pluribus conformiter manuscriptis reperitur.

Postea, eodem paragrapho ac cap. ubi habetur, ac legitur: *Præterea, quod à proprio malo non corrumpitur, corrumpi non potest: malum autem bono contrarium est, ideo, &c.]* in alio hinc Græco MS. habetur: *Et rursus, si omne quod à suo malo corrumpitur, incorruptibile non sit: malum autem bono contrarium est, ideo & corrumpenda.*

illius vim habet. Nullumque sit aliud corporis malum, quàm passiones, morbi ac mors: sicut è contrario, virtus eius est pulchritudo, vita, sanitas, & bona eius constitutio, &c.] quomodo quali ad verbum in MS. est Anglic.

Sequentie deinde cap. 7. §. *An rationis particeps sit Anima.* vbi in plerisque MS. legitur: *Quia verò neque in his volumus immorari, id protinus inde pateat, quòd sensus nisi ratione iuventur, ea, quæ figura aequalia sunt, & colore similia, aspectu tamen differentia, internoscere atque diiudicare nequeant, &c.* in aliis hinc rectius pro, τῆς ψυχῆς, id est aspectu differentia, legi videtur: τῆς διανοίας τῆς φύσεως, id est, & natura, differentia, &c. quomodo & hinc transtulimus ac reposuimus, emendatiores codices sequuti.

Postea, in eodem §. ac cap. 7. pro eo, quod in nostro est: *mens est quæ ratione, cuncta distinguit atque diiudicat, & res ut reuera sunt, cognoscit, &c.* in aliis MS. hinc reperitur: οὐκ ἔστι, ὁ πᾶσι λόγοις ἀγχιώων, id est, mens erit, quæ omnem rationem discernit atque diiudicat, &c.] At prior hic lectio magis probatur, vbi est: οὐκ ἔστι, ὁ πᾶσι λόγοις ἀγχιώων. id est, Mens est, quæ ratione, omnia distinguit atque diiudicat, &c.

Denique, vbi sub finem eiusdem paragraphi, ac capitis septimi habetur: *Ἀξιωμα ὅτι τῆς ψυχῆς, ὁ δὲν ἔστιν ἔτιον, ἢ ὁ μὲν λόγος πᾶσι ποιῶν. Ταῦτα γὰρ ἐν ἀγχιώων, & τῆς ἀναισθησίας. ἐδείχθη ἄρα λογικὴ ἡ ψυχή.* id est: *Anima verò dignitas, nihil aliud est, quàm ratione omnia facere, quæ quidem etiam à sensibus differt. Animam igitur ratione præditam esse demonstratum est.*] Ista in Regio Parisiensi MS. paulo aliter sic interpunguntur, atque leguntur: Ταῦτα γὰρ ἀγχιώων ἐν τῆς ἀναισθησίας, ἐδείχθη ἄρα λογικὴ ἡ ψυχή. hoc est: *Hac enim, (scilicet ratione) etiam à sensibus Animam differre, demonstratum est. Anima igitur ratione prædita est.*] Quæ quidem lectio atque interpunctura, etsi nobis haud improbanda videatur, de ea tamen, ut & de aliis sup. adductis, ac postea in hoc opere adducendis penitus iudicandum aliis eruditionib. libenter relinquimus. Et ista, de Anima hæctenus.

IN PANEGYRICAM ORATIONEM IN ORIGENEM.

HVIVS præsentis Panegyricæ orationis à Magno hoc nostro GREGORIO THAVMATVRGO (dum adolescens adhuc esset) ad Origenem pro gratiarum actione, conscriptæ, ac coram eo in magna hominum frequentia recitatæ, cum ab eo in patriam reditum pararet, etiam (ut antea præmonuimus) luculenter meminit sanctus Hieronymus, dum de ea, eiusque hoc Auctore in Catalogo Scriptorum Ecclesiasticorum, in Theodoro, sic recenset: Theodorus, qui postea GREGORIUS appellatus est, Neocæsarea Ponti Episcopus admodum adolescens, ob studia Græcarum & Latinarum litterarum, de Cappadocia Berytum, & inde Cæsaream Palestinæ transiit; iuncto sibi fratre suo Athenodoro: quorum cum egregiam indolem vidisset Origenes, eos ad Philosophiam cohortatus est, in qua paullatim Christi fidem subintroducens, sui quoque sectatores reddidit. Quinquennio itaque eruditi ab eo, remittuntur ad matrem: è quibus Theodorus proficiscens, πρὸς τὴν ἀρχιεπίσκοπον ἀγγελάς scripsit

Origeni, & conuocata grandi frequentia, ipso quoque Origene presente recitauit, qui usque hodie extat, &c.] Haecenus de illo S. Hieron. pro cuius quoque confirmatione, & Suidas in eandem planè sententiam sic scriptum reliquit: GREGORIUS, qui & Theodorus dictus est, cognomento Θαυματουργός, hoc est, rerum admirabilium effector, Neocæsarea, quæ in Ponto est, Episcopus, admodum adolescens, Græcarum, Romanarumque litterarum studio incensus, è Cappadocia Berytum profectus est, atque inde Cæsaream, quæ in Palestina est, cum fratre Athenodoro se contulit. Hos in Christi religione sigillatim Origenes instituens, sui studiosos amantésque reddidit. Quinquennium igitur in eius disciplina versati, in patriam redeunt. Vbi Gregorius gratiarum actionem ad Origenem scripsit, eamque populo conuocato, & ipso Origene presente legit. Quæ quidem oratio extat usque ad præsentem diem, &c. Hæc Suidas, cum S. Hieronymo, de illo cōformiter. Quod porro plurimi Cæsaream ad scholam Origenis, vberioris disciplinæ capescendæ causa confluerint, dum adhuc ipse sanam doctrinam inter orthodoxos doceret, ac viam ad Christi fidem cæteris ostenderet, etiam locuples est testis Eusebius Cæsariensis, lib. 6. hist. Eccles. c. 23. ac ipse S. Hieronymus in Catalogo, vbi de Origene, inter multa sic scribit: Illud de immortalis eius ingenio non tacens, quod Dialecticam quoque, & Geometriam, Arithmeticam, Musicam, Grammaticam, & Rhetoricam, omniumque philosophorum sectas ita didicit, ut studiosos quoque secularium litterarum sectatores haberet, & interpretaretur eis quotidie, concursusque ad eum miri fierent: quos ille propterea recipiebat, ut sub occasione secularis litteraturæ, in fide Christi eos institueret, &c. ita in Catalogo Scriptorum Ecclesiastic. in Origine sanctus Hieronymus. Inter reliquos autem eius auditores, maximè enituisse hunc nostrum sanctum Gregorium, cum fratre Athenodoro, loco iam citato testatur Eusebius, vbi de iis hæc scribit: Ad Origenem verò Cæsareæ consueta disciplina munera exequantem, non solum multi ab indigenis, sed ab exteris etiam regionibus penè infiniti discipuli, patria sua relicta, aduentarunt: ex quibus maximè insignes cognouimus Theodorum, alio nomine Gregorium appellatum, Episcopum sanè præter ceteros nostra ætate crebro hominum sermone prædicatum, & fratrem eius Athenodorum: quorum animis liberalium disciplinarum cum Græcarum, tum Latinarum cupiditate supra modum inflammatis Origenes diuinæ Philosophiæ & doctrinæ Christianæ amorem sensim instillauit, &c. ita inter plura alia, de his Eusebius lib. 6. cap. 23.

Καλὸν τὸ ἡσυχία καὶ σιωπῇ, τὸ πρὸς τοὺς πολλοὺς πολλὰ καὶ ἐμὸι δὲ μάλιστα τῶν, ὃ ἐστὶν, ὃ ἀκούει ὁ πρὸς μου καὶ σιωπῇ καὶ ταπεινότητι, &c. Hoc est: Præclara quedam res est silentium, tum aliis plerumque permultis, tum mihi nunc vel maximè, qui volens nolensque clausum os habeo, & tacere cogor, &c.

Exordium ab operis difficultate & rei grauitate, de qua sibi agendum est, ducit: ac primùm quidem, quod se inexercitatum dicat, & planè adhuc rudem sermonum illorum elegantium atque ornatorum, qui in dicente requiruntur. 2. ob studiū legum Latinè conscriptarum, vbi postea dicit: Quin etiam & alia quedam disciplina animum occupat, & os linguam planè constringit, si vel exiguum quidpiam Græca voce eloqui velim: mirificæ nimirum leges nostræ, quibus omnium nunc qui Romano Imperio parent, res gubernantur, &c. 3. ob argumenti, id est, Origenis laudum (de quibus potissimum dicere institutum erat) præstatiā & amplitudinē. sicut haud obscure paulò hic post de eodē sic enarrat:

Verum & tertium quiddam rursum aliud est, quod impedit, & à dicendo auocat, multoque magis quam cetera, nos retinet, silentioque uti iubet, Argumentum nempe ipsum; de quo dicere quidem auebam, sed cunctari nunc cogor, & hæreo, &c. Hæc tria sunt, à quibus exorditur, quæque operis difficultatem (ut ait) ipsi augent.

Δύστω μοι ἡ ἀγγεῖα καὶ βαρύνεται. δύστω καὶ πρὸς δύστω, id est, Dura mihi, gravisque res ingratitudo videtur, gravis inquam, & gravis usquequaque, &c.]

Gregorius, grati animi studio se ad dicendum de Origenis laudibus, gratiasque ei de optimis ab eo disciplinis acceptis agendas, excitatum confitetur; & ingratitudinem (tanquam teterrimum vitium) in ingratis pectoribus vehementer coarguit. dicit enim inter alia ibi, eum qui beneficio ab alio affectus est, saltem verbo si aliter non potest, gratias suo benefactori rependere debere: id enim non conari; aut mente capti, aut sensum beneficiorum non habentis esse hominis, aut planè immemoris: At cui (inquit) & sensus, & cognitio est beneficiorum, nisi memoriam conseruet in posterum, nisi gratiam etiam aliquo modo referat bonorum Auctori: iners ille est, & ingratus, & impius, eiusque criminis reus, quod nec magnus, nec paruus ignoscatur, &c.] Ita ibi contra ingratos noster S. Gregorius, qui planè grati animi studio incensus, hanc prosphonicam orationem suam, ac panegyricam gratiarum actionis ad Origenem præceptorem suum, ab eo recessurus scripsit, ac dixit, sicut etiam pulchrè de eodem S. Hieron. aliique recensent, atque confirmant. Agit verò hic Origeni gratias, quòd non solum in externis, philosophicisque ab eo studiis feliciter fuerit instructus, sed etiam ad Christianam religionem piè per eum introductus, & ad Orthodoxam Christi fidem conuersus: ac tunc præsertim, cum adhuc inter verè Orthodoxos, ac præcipuas Ecclesiæ columnas Origenes ab omnibus haberetur, ac co-leretur.

Ἐστω δὲ μοι ὁ λόγος οὗτος χαρίστης. id est, Esto itaque mea hæc oratio charisteria, &c.]

Sæpius hanc suam Orationem, charisteriam, id est, gratiarum actionis, Auctor hic appellat. Suffragaturque S. Hieron. in Catal. Script. Ecclesiast. in Theodoro, Πανηγυρικὴν ἀγγεῖαν, id est, gratiarum actionis, eandem appellans: quomodo & à Theoph. Archiepisc. Nicæno oratio qua Christo gratias agit pro liberatione pestis ac mortis, dicta est ἀπὸ ἀγγεῖτης, hoc est, oratio siue precatio gratiarum actionis, &c. cuius rei, alia aliorum exempla extant plurima.

Ἀναθρεψαὶ γὰρ αἱ θεῶται ἐν ἡμεῖς, ἡσθὲν ὑπὸ ἡμεῶν καὶ πατέρα ἔχοντες παλαιὰ ἡμῶν. id est, Prima etenim educatio ab ortu ipso sub parentum cura fuit; & patrij mores erronei, &c.]

Gentili ac ethnico se patre natum esse, claris hic verbis de se testatur Gregor. quod ipsum & de eo haud quaquam obscurè alibi à S. Gregor. Episcopo Nysseno in ipsius refertur vita, vbi de nostro hoc Gregorio inter alia non ita longè à principio clarissimè percenset, quomodo ad Christianæ religionis cognitionem deuenit, quòdque cùm in externæ sapientiæ studiis diligenter versatus esset, per quas plerique errores gentilium stabiliuntur atque confirmant, iis rebus quasi ducibus & indicibus quibusdam ad Chri-

stianæ religionis cognitionem vsus sit : ac relictæ falsæ parentum ac maiorum religione, rerum veritatem quæsierit, & discipulus Euangelij effectus, Christum verè amplecti, & syncerè colere inceperit. vnde & postea de se loquens, sic noster hîc subdit Gregorius : *Secuta est deinde patris amissio, quæ mihi fortasse cognoscendi veri fuit initium : tunc enim primum ad salutare verbum transij, &c.*

Τίς γὰρ ἐμὸι χρόνις ἦν, ὅττι πατρὸς καὶ δέκα ἔτι ;

Quodnam enim iudicium mihi erat, quatuordecim annos nato ?

Indicat haud quaquam obscurè, se decimoquarto ætatis suæ anno Patre orbatum esse, quando adhuc rationis iudicium in ipso perfectum nō erat, sed ex eo tempore se melius de Deo sentire, ac de rebus ad salutem pertinentibus cogitare ac iudicare cœpisse affirmat : & in hoc diuinam in se providentiam mirabiliter manifestatam, libenter agnoscit, ac prædicat.

Οἰκίταις αὐτοῖς καὶ τοῖς συγγενέσι πρῶτοις, καὶ ὁ μικρὸν τι ἔτιον τῶν πατρῶν διὰ τῶν ἀδελφῶν, εἰ ὅτι τὸ Βηρυτίον ἑλθόντων πόλιν, ἐκεῖ δὲ τῶν νόμων μάθημα ἐκπαιδεύεται. id est. Domesticis ipsis & cognatis hortantibus, & non exiguum aliud quoddam operæ precium fore contendentibus, si ad Berytiorum civitatem, legum illic studia peracturi veniremus, &c.

Gregorius legum addiscendarum causa, se Berytum fuisse missum dicit : postea verò cum Origenem Cæsaream Palæstinæ ex Ægypto commigrasse intellexisset, eius fama excitatus, & ipse eò contendit, ac Cæsareæ Origenem offendit, eique adhæsit. Erat autem Berytus (cuius hic fit mentio) ciuitas Syriæ Phœnicia, legum studijs celeberrima, Romani iuris, & non procul à patria ipsius Gregorij sita ; sicut ipse suis haud obscurè ante testatus est verbis, ubi ait : *Postquam enim volens nolens his legibus eruditus fui, mox iniectum est quasi vinculum quoddam, & causa, & occasio ad has oras veniendi, ciuitas Berytiorum, ea verò non procul hinc sita ciuitas est Romani iuris, harum legum communis schola & auditorium, &c.* quin & ibidem eandem Romanorum ciuitatem appellat, ibique leges Romana lingua, id est, Latina, tradi ac doceri solitas affirmat.

Εἰπίστα ὅτι τῆς δι τῆς ἀρετῆς, ὅ κατ' ἀξίαν ἀπορίμην καὶ τὴν ἰδέαν ἐκείνης. id est.

Siquidem huius est virtutis (nimirum Iustitiæ) pro dignitate, & suum cuique tribuere, &c.

Videtur ambas Iustitiæ partes hac definitione complecti voluisse Auctor, distributiuam, per illud : ὅ κατ' ἀξίαν. id est, pro dignitate, siue pro meritis ; commutatiuam, per illud : καὶ τὴν ἰδέαν. id est, & suum cuique tribuere, &c.

Ψυχὴ γὰρ ἐλεύθερος, καὶ οὐκ ἐγκρατέλειον ὁρῶν ἴστω, ὅτι αὐτὸ οὐκ οὐκ ἐκείνης. id est. Libera siquidem res est Anima, & qua coerceri nulla ratione possit, ne si in penetrale quidem abditam custodias, &c.]

Vbi illa, ὅτι αὐτὸ οὐκ οὐκ ἐκείνης. id est, ne si in penetrale quidem abditam teneas, &c. verba sunt Demosthenis, propè ἀντιπαρῶν, in Orat. περὶ τῆς στεφάνης, id est, de corona. ubi inter alia habet : Πέρας ἰδὲ γὰρ ἀπαντὶ αὐτοῖς ὅτι τῆ βίης ὁ θάνατος καὶ ἐν οὐκ οὐκ ἐκείνης. &c. significat enim eo in loco Demosthenes, non posse vitari mortem, etiamsi in secretum nos abdamus conclaue siue cubiculum, &c.

ὁ δὲ καὶ διαμύνει τὸν μαθητὴν ὡς πρὸς τὸν πατέρα, ὅ, γὰρ

σαυτήν. id est. *Quod clarissimo demonum vati, ut sapientissimum praeceptum tribuitur, NOSCE TE IPSVM, &c.*]

Vbi, quem per Dæmonum vatem Auctor intelligat, conijcere optimè poterunt illi, qui norunt cuinam Auctori Delphicum illud dictum (NOSCE TE IPSVM) sit attribuendum: quod quidem alij his, alij illis attribuunt. de quo inter alios Iuuenalis inter Ethnicos poëtas, alibi sic: *E cælo descendit: γῶνι σαυτήν.* Ouidius autem dictum illud ad Pythagoram auctorem refert. Platonici verò Socrates ab Apolline illud profectum censet. De quo etiā in Phædro Plato: ὃ δὲ δύναμει πῶ φύσι, ἢ ἔξ' ἀλφειῶν ἐκτὸς γαμμά γῶναι ἐμφοτήν. id est. *Nondum possum meipsum iuxta Delphicam inscriptionem cognoscere.* Alij ab Homero mutuatum putant: Diogenes porro Thaleti attribuit: nam Thales interrogatus: ἢ ἔστι δύσκολον; ἔφη, ὅτι σαυτὴν γινώσκειν. ἢ ἔστι εὐχολον; ἄλλω ὑποτίθεσθαι: hoc est: *Quid difficile? respondit, seipsum nosse. Quid facile? alterum admonere, &c.* Et Macrobius in suo in somnium Scipionis commentario refert, cuidam Delphicum oraculum consulenti, quamam via ad felicitatem peruenire posset; responsum fuisse: *Si te ipsum cognoueris.* Quod idem oraculum redditum etiam fuisse Cræso, in Pædia Cyri Auctor est Xenophon. Hinc & Dæmonax philosophus interrogatus quando cœpisset philosophari? postquam, inquit, cœpi nosse meipsum, &c. Vnde non immeritò S. hic noster Gregorius Christiana philosophia instructus, præstantissimum quoque opus philosophiæ esse dixit, NOSSE SE IPSVM: in quo & veram resplendere prudentiam affirmavit. ait enim: *Prudentiam verò nihilo secius docebat: apud se manere, & seipsos nosse velle & conari: præstantissimum scilicet hoc opus philosophiæ, quod clarissimo Damonum vati (Apollini scilicet) ut sapientissimum praeceptum tribuitur, Nosse teipsum, &c.* Quantopere porro prudenti ac sapienti viro necessarium sit seipsum nosse, præclarè in suis de Consideratione libris (quos non ita pridem à nobis recognitos, ac in capita distributos, suisque notis & argumentis illustratos Romæ edidimus) tradit S. Bernardus Abbas Claræuallis, ibi inter alia sic de eo recenset: *Et si sapiens sis, deest tibi ad sapientiam, si tibi non fueris. Quantum verò? Ut quidem ego senserim, totum. Noueris licet omnia mysteria; noueris lata terræ, alta cæli, profunda maris: si te nescieris, eris similis ædificanti sine fundamento; ruinam, non structuram faciens. Quidquid extruxeris extra te, erit instar congesti pulueris, ventis obnoxium. Non ergo sapiens, qui sibi non est. Sapiens, sibi sapiens erit: & bibet de fonte putei sui primus ipse. A te proinde incipiat tua Consideratio; non solum autem, sed & in te finiatur. Tu primus tibi, tu vltimus, &c.* ita S. Bernardus in libro 2. de Confid. c. 3. iuxta nostram distinctionem.

Pag. 68.

Αὐτῆς τῆς ψυχῆς ἐαυτὴν ὡς ἀντὶ ἐν κατήπερ ὁρᾷ μετατόσης, καὶ τὴν θεοῦ τοῦ ἐν αὐτῇ κατήπερ ὁρᾷ, ὡς ἀντὶ ἀπὸ τῆς πνεύματος τοῦ ἐν αὐτῇ ἀπὸ τῆς ἐξ ἑαυτῆς ὁρᾷ. id est. *Anima ipsa, tanquam in speculo seipsam videre satagente, & diuinam mentem in se representante; ac viam quandam verbis inexplicabilem, ut ad hoc diuinæ naturæ consortium peruenire possit, inuestigante, &c.*]

Vbi ad verbum magis, si posteriora illa reddi oporteret, sic Latine transferri possent: *Ac viam quandam arcanam huius deificationis inuestigante, &c.* ἀπὸ τῆς ἐξ ἑαυτῆς enim hoc loco, deificatio dicitur: quod scilicet, virtutibus præ-

sertim Christiana charitate informatis animus quodammodo Deo similis efficiatur, ac veluti deificetur. sicut & oracula diuina, ac S. Patres, præsertim Dionysius Areopagita, Gregorius Nazianzenus, Maximus, Theophanes Nycænus, alique loquuntur atque testantur. Et Theophanes quidem in Epistola doctrinali ad sacerdotes & reliquos Ecclesiæ suæ Clericos scribens, ac inter alia de Incarnatione diuini verbi loquens, sic habet : καὶ τοῦ θέν οὐκ ὁμοίσιος, ἀλλ' ὁμοίσιος ἡμῖν καὶ ὁ ἀνθρώπινον εἶναι καὶ ἡμεῖς φύσιν, &c. id est. Vnde non similis, sed consubstantialis, secundum suam humanitatem factus est nobis, fraterque noster vocari non est dedignatus, deificamurque assumptam à se naturam nostram, &c.] pauloque ibidem post, sic : ἵν' ὡς πάντες περὶ μεταλλάξαι ἐκείνης τῆς ἡμετέρας φύσεως γένοιτο ἀνθρώπος ἀληθῆς, ὅπως καὶ ἡμεῖς μεταχρόνως τῆς πτωχότητος ἐκείνης σαρκὸς, ἡμεῖς ἀνθρώποι πτωχοὶ. id est. Vt sicut, accepta ille primum natura nostra, factus est verè homo: ita & nos carnem eius deificatam participant, deificati homines efficiamur, &c.] Qua quidem phrasi, ac loquendi modo sæpius in hac ipsa Epistola etiam in consequentibus vitur Theophanes. sicut Lector diligens singula lectitando, re ipsa comperiet, & sibi in multis hinc satisfactum perlibenter agnosceret.

ταύτην γὰρ ⁷⁴ πάλιν πρὸς σωφροσύνην, οὕτως πρὸς φρόνησιν, &c. id est, eam enim rursum esse temperantiam, qua quasi conservans quaedam est prudentia, &c.

Non absimile Aristoteles in suis Ethicorum libris affert, ubi ait *σωφροσύνη* dici, quasi *σώουσα τὴν ψυχὴν φρόνησις*, quòd scilicet temperantia prudentiam conseruet, &c.] Et Socrates apud Platonem, quasi *σωτηρία τῆς φρονήσεως*, hoc est prudentiæ seruatricem. Vnde & Cic. 5. Tuscul. ac alibi *σωφροσύνη*. id est, temperantiam esse moderatricem omnium commotionum affirmat. Et lib. 1. offic. prudentiam, quam Græci *φρόνησις* appellant, esse rerum expendarum, fugiendarumve scientiam dicit. Et Plato in legib. ait *φρόνησις*. id est prudentiam omnium virtutum ducem esse, &c.

ὃ γὰρ ἔχει ταῦτα δόγμασι τι τὰ μαχόμενα καὶ ἐναντιώμενα ἀλλήλοις φιλοσοφῶσι τι βλ. Pa. 70. C
 πῶς ἐστὶν ἄρα, ἄλλω τῶν ἄλλων ἐναντιώμενοι δόγμασι, &c. id est. Quid enim an
 aliud est, quod pugnantes inter se, aduersasque sententias, & Philosophorum con-
 tentiones inuenerit, dum alij aliorum placitis repugnant, &c.

Vnde orta sint Philosophorum contentiones ac controuersia, pluribus hic demonstrat: & quo pacto ipse propter infirmas eorum rationes atque sententias parum sibi constantes, nimirumque dissidentes, ad veram Christianam philosophiam se contulerit, & discipulus Euangelij factus sit, fusè ac copiosè ostendit. De quibus & S. Greg. Nyss. in vita huius nostri Magni Greg. (quam luculenter descripsit) conformiter sic scribit: *Nam postquam animaduertit (scil. Greg.) Gentilium simul ac Barbarorum philosophiam, in ijs sententijs, quibus de numine diuino quid sentiendum sit, statuunt, in diuersas scindi opiniones; earumque sententiarum praesides, neque inter sese consentire ac conuenire, & solerti exquisitaque verborum & argumentorum excogitatione suam unumquemque sententiam stabilire atque confirmare conari: nos quidem, tanquam domestico bello se inuicem euertentes ac consicientes reliquit: consequutus autem & amplexus est consistentem ac stabilem firmumque fidei sermonem, qui non exquisita quadam ac redundanti verborum curiositate, & artificiosis nexib. argumentorum confirmatur, sed*

per simplicitatem verborum omnibus ex aequo adnunciatur: qui in hoc ipso, quod supra fidem est, vim fidei faciendæ habet, &c.] Sequiturque de eodem paucis interiectis ibidem postea, si: Propterea, sicut de Moyse ait Scriptura, quod eruditus esset omni sapientia Aegyptiorum: ita quoque Magnus iste vir (de Gregorio hoc nostro loquitur) cum omnem gentiliū eruditionem atque doctrinam perscrutatus esset, factoque periculo didicisset, quā infirmæ eorum opiniones sint, atque sententiæ, & quam parum sibi consent; discipulus fit Evangelij, &c.

Pag. 74.
B.

Οὐκ οἶδα γὰρ τί παθὼν, ἢ πάλιν ἀμύψων, ἐκπαύομαι, ἢ ἐξαινοῦμαι, τί γὰρ λέγει, ἀγνοῶ, ἀλλ' ὅτι διώπεσθαι ἐκ τοῦ ἁδίου Ἀδάμ ἐγὼ καὶ λαλῶ ἡρξάμην. id est. Nescio enim, quo meo infortunio aut peccato iterum discedo vel expellor: quid dicam nescio; nisi quod sicut alter Adam extra paradisum, loqui cæpi, &c.

Suum à ciuitate Cæsarea Palæstinæ, & à præceptore suo discessum deplorat triplici comparatione atque respectu: primo, Adami extra terrestrem paradisum depulsi. de quo, Genes. 3. habetur. 2. filij prodigi, patris domum deserentis. de quo, Luc. 15. legitur 3. Iudæorum in Babyloniam captiuorum miserè abductorum, de quibus, 4. Reg. 24. ac 25. quò respiciens hic Auctor, dixit: Hostes quondam ferunt, magnam & sacram ciuitatem in qua Deus colebatur aggressos, eiusque incolas, tum cantores, tum Theologos in Babyloniam patriam suam captiuos pertraxisse, &c.] In ijs autem quæ mox ibi subduntur, in hæc verba: Hos verò, dum ibi detinerentur, ne rogatos quidem à dominantibus, Dei laudes cantare voluisse, nec psallere in terra profana; sed organa musica è salicibus suspendisse, & ad flumina Babylonis collacrymasse, &c. adlusio fit ad verba illa Psalmi 136. Super flumina Babylonis, illic sedimus, & fleuimus, dum recordaremur tui Sion. In salicibus in medio eius suspendimus organa nostra. Quia illic interrogauerunt nos, qui captiuos duxerunt nos, verba cantionum. Et qui abduxerunt nos: cantate nobis de canticis Sion. Quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena? &c.] Atque huc ibi respiciens Auctor, consequenter subdit, ac dicit: Vnus ego ex eorum numero mihi esse videor, ab hac sacra Urbe (Cæsarea scilicet) depulsus, ubi noctes, diēsque diuina leges denunciantur, hymnique & cantica, & mystici sermones: ubi diuinus perpetuò viget afflatus, ab hac urbe pellor, & captiuus in terram alienam raptor; in qua mihi nec tibi canere, organo, ut illic, ex salicibus suspenso, licebit. atque in fluminibus versabor, luteaque opera tractabo, & hymnos dicere abnuam, &c.] Ex quibus adlusio clara est, & sententia eius aperta, quòd nimirum ista modestiæ causa dixerit; & ut se gratum ac memorem loci, & præceptoris sui, à quibus iam in patriam digressurus erat, magis declararet, beneficiæque ibi accepta se plenè agnoscere demonstret, &c.

Pag. 74.
B.

Ἀλλὰ μὴ ὅς τις πρὸς τὸν ἡγούμενον, ἀχροατῶν τὸν διδάσκαλον ποιήσεται. id est. Sed non nouum hoc spectaculum, in quo Magistrum ipsum facerem auditorem, &c.

Istud ideo dicit Thaumaturgus noster: nam præsens aderat ipse Origenes, & Gregorium orantem gratiasque agentem audiebat: contrà quā antea, quum auditor adhuc Gregorius erat atque discipulus, dicebat & docebat Origenes. Fortè autem istud hic potius interrogatiue enunciandum, hoc modo: Sed nonne nouum hoc spectaculum, in quo Magistrum ipsum facerem auditorem?] quanquam tamen & altera lectio stare, benèque explicari, & accommodari hic possit. Verum de his, & alijs iudicent eruditiores.

Ethæc

Et hæc sunt quæ potissimum hic mihi in præsens istud S. Gregorii Thaumaturgi nostri *ἡμῶν τῆς διχαΐδας*, in gratiam Christiani ac pii studiosique Lectoris adnotanda occurrerunt.

IACOBI BILLII SCHOLIA IN METAPHRASIM
IN ECCLESIASTEN.



OC quoque opus, an sit huius Gregorij Nazianzeni apud Græcos in controuersia est. Certè in eo libro, qui à permultorum veterum opusculorum collectione & confarcinatione *μικροπροσβυτηδὼν* dicitur, non Gregorij Nazianzeni, sed Neocæsariensis nomen præfert, quem & ex Euseb. Histor. Eccles. lib. 7. cap. 24. & ex Hieronymo in libro de scriptoribus Ecclesiast. & ex Haymone Episcopo Halberstratenſe lib. 7. cap. 8. de Christianarum rerum memoria, luculentam metaphrasim in Ecclesiasten scripsisse constat. Quantum etiam ex stilo coniecturam facere licet, tamenſi negari non possit, quin sit hominis apprimè eruditi & copiosi, tamen non vsquequaque refert elaboratum illud & *ἀντιστοιχίαν* dicendi genus, quod passim in huius authoris scriptis lucet. Connexiones sententiarum aliquanto duriores, transitusque abruptiores. Quòd si quædam verba quandoque intertexta fuissent, multò mollior esset tota contextus facies, minusque inuitè inter se coirent sententiæ. Verùm hoc idcirco fortasse non facit, quia minimè libero campo decurrit oratio: sed translationis quasi cancellis quibusdam circumscripta est. In Reginæ tamen codice, literis capitalibus scripto, ac Gregorij nostri antiquitatem propemodum æquante, inter germana ipsius opera numeratur. Id quod tanti apud me momenti est, ut, quanquam reclamante stilo, vix tamen hanc lucubrationem inter *ἡμῶν τῆς διχαΐδας* numerare auderem: nisi Hieronymus omnem dubitationis ansam nobis eximeret, atque hunc fortum vero suo parenti assereret. Explicans enim hunc locum Ecclesiastæ cap. 4. Melior est puer pauper, &c. *Vir sanctus*, inquit, *Gregorius Ponti Episcopus, Origenis auditor, in Metaphrasi Ecclesiastæ ita hunc locum intellexit: Ego verò intelligo adolescentulum pauperem & sapientem rege sene meliorem & stulto: cui nunquam venit in mentem, quod possibile sit quenquam de his, quos vinxerat, ad regnum exire de carcere: & seipsum de iniqua deinceps potestate sua corrumpere. Euenit enim interdum ut hi qui sub adolescentulo sapiente fuerint, absque mœrore sint: ita tamen ut sub sene rege ante versati sint. Qui enim postea nati sunt, quia mala præterita nesciunt, nec adolescentulum laudare possunt, qui postea consurrexit, abducti opinione peruersa & impetu spiritus aduersantis. Hæc ille ex Gregorio Ponti Episcopo (quem & Neocæsariensem & ab editione miraculorum *Θαυματουργὸν* vocant) transtulit. Atqui hæc verba habentur 4. cap. huius*

Metaphrasis. Non est itaque dubium quin verus illius author sit Neocæsariensis. Quod autem huic quoque nostro ascripta fuerit, commune nomen in causa fuit. Nec verò hoc cuiquam mirum videri debet. Frequenter enim in scriptis Ecclesiasticis accidit, ut idem liber duobus atque etiam pluribus attribuat: sed diuersa de causa. Multi enim ex neotericis, vel ipsi partus suos, parum alioqui felices, classicis authoribus supposuerunt, in eorumque nomen & familiam inuaserunt: in aliorum videlicet nomine apparere præoptantes, quàm in suo conculari, & in tenebris iacere: vel hominum ignorantia & stupore clarissimis viris indignissimè attributi sunt. At in veterum monumentis præsertim facundis & eruditis, quoties idem accidere videmus, temporum, quæ postea secuta sunt infelicitati, & librariorum incuriæ, id assignandum est. Nec enim verisimile est, doctissimos viros ab aliorum laboribus laudem sibi libare, atque alienis, ut dicitur, pennis scse impudenter ornare voluisse. Huius rei duo exempla à nobis inter legendum annotata proferemus. Basilij Præfatio Græca in Psalmos cum Latina Augustini Præfatione prorsus eadem est. Id quod tamen fortasse Notarij, à quibus ille Augustini in Psalmos tractatus exceptus fuisse dicitur, tribuendum videri possit. Est & alia Basilij, siue, ut alij malunt, Eustathij Sebastiensis, in Asceticis Homilia de Spirituali militia, quæ in Chrysostomi operibus extat, Tomo quinto. Plura huiusmodi deprehendet, qui antiquos scriptores sedula manu versabit.

1 *Quippe qui cecitatem.*] In Græco erat, τυφλὸς πὺν ὢν τὸ πρὸς τὸν ἑαυτοῦ, καὶ ὑπὸ τῆς σκίας τῆς πνευματικῆς ἀφρημένος. sed minimè dubium est, quin legendum sit, τυφλὸς πὺν ὢν, καὶ τὸ πρὸς τὸν ἑαυτοῦ ὑπὸ τῆς σκίας, &c. Αφαιρόμεν enim in præteritis accusatiuo semper iungitur.

1 *Nec magis mortem in cetera animalia.*] Hoc dicit, inquit Hieronymus, non quòd animam putet perire cum corpore: vel vnum bestiis & hominibus præparari locum: sed quòd ante aduentum Christi omnia ad inferos pariter ducerentur. Quod ne putemus dici etiam de anima, intulit: Omnia facta sunt de terra, & reuertentur in terram. De terra autem nihil nisi corpus factum est.

2 *Ac per vim deiecti.*] Gr. βία καταβλημένοι ἢ ἐπαμυνόμενοι, ἢ ὅλας πνευματικαῖς αὐτοῖς, πάσης πονηρίας κατεχούσης ἀπειρίας. Post participium καταβλημένοι, collocanda est virgula, ut genitiuus sequens ἐπαμυνόμενοι regatur à genitiuo ἀπειρίας, non autem à datiuo βία. Neque enim vi deiicimur ab ijs, qui nobis succurrunt, ἐπαμυνόμενοι autem αὐτῶν τῶν ἐπαμυνῶν ὁφειλόμενοι accipere, ut Vvolfangus facit, nimis violentum mihi videtur.

3 *Saltem maiores natu.*] Gr. ὅτι πρεσβύτεροι, subodoror aliquid deesse in Græco. Neque enim his verbis perfecta est sententia. Hieronymus hunc locum vertens in commentario quem scripsit in Eccles. ad hunc modum transtulit, ita tamen ut sub sene rege ante versati sint. Quare aut in meliorem codicem incidit, aut ad explendam sententiam quædam de suo addere non dubitauit.

4. *Ablutionem ferente seculo.*] Græc. αἰὼν ὡς ἀβλῶν. Sic hoc nostrum seculum vocat, quod quandiu in hac vita sumus, nulla est tam foeda peccati labes, quæ cum Dei ope & misericordia detergi atque ablui non possit. Vel etiam fortasse αἰὼν ὡς ἀβλῶν vocat hoc seculum propter mystici lauacri ablutionem.

IN EANDEM METAPHRASIM NOTÆ
FRONTONIS DVCEI.



RETER auctoritatem sancti Hieronymi in Commentario in Ecclesiasten & in Catalogo scriptorum Ecclesiast. profert Billius Eusebij testimonium lib. 7. cap. 25. historię Eccles. ex quo constat Gregorium Neocæsareæ in Ponto Episcopum cognomento Thaumaturgum huius metaphrasim auctorem esse. Sic igitur de Gregorio Rufinus interpret Eusebij: *Sed & ingenij sui nobis in paruo maxima monimenta dereliquit. In Ecclesiasten namque Metaphrasim idem Gregorius magnificentissimè scripsit, & Catholica fidei expositionem breuiter editam dereliquit.* Quanquam hæc non iam Eusebij verba censenda sunt, sed ipsius Rufini, qui omissam de Gregorij Neocæsariensis gestis & libris historiam Eusebij scriptis intexuit, sic enim ait lib. 7. cap. 24. *Verum quoniam beati Gregorij historię textus attulit mentionem, dignissimum puto tanti viri gesta omissa nescio quo casu huic narrationi ad memoriam posteritatis inferere.* Vide Socratem lib. 4. cap. 21. & Euagrium lib. 3. c. 31. Porro huius Metaphrasim tres Latinas interpretationes nacti sumus primam Ioannis Oecolampadij, tū monachi Brigittani editam cum Orthodographis Basileæ anno c15 15. LV. secundam Vvolgangi Musculi cum orationibus Gregorij Nazianzeni coniunctam à Bilibaldo Pirkeymero versis; tertiam Iacobi Billij S. Michaëlis in eremo Abbatis quæ Lutetiæ prodijt an. c15 15. LXXXIII. & quam ut pote fideliozem, & elegantiozem à viro nobilissimo, fideique Catholice acerrimo propugnatore conscriptam, duabus alijs à perfidis desertoribus ac Sacramentarijs in lucem missis anteferendam Gerardus Vossius merito duxit: veruntamen sicubi vel codicibus manuscriptis vsi, vel ex coniecturis scriptam lectionem corrigentes illi duo quippiam dixerint, quod ad illustrandum auctoris nostri sensum aliquid conferat, id annotare minimè nos pigebit. Varias item lectiones ex quibus libris eruerimus, hæc notæ significabunt, Card. illustrissimi Cardinalis Lotharingi librum indicabit, quo Billius est vsus. Fr. Regis Christianissimi Francisci I. HN. Henrici Francorum Regis & Nauarræ codicem Medicæ. Th. amplissimi Præsidis Thuani. V. Antonij Vaquerij MS.

Pag. 77. d. 10. αἰὼν ὡς ἀβλῶν. Th. αἰὼν ὡς ἀβλῶν.

Pag. 78. b. 1. αἰὼν ὡς ἀβλῶν. Omisit hoc tanquam superfluum Billius, quod paulo post ventorum mentio fiat. Musculus vertit, & venti consimiliter, Oecolampad. item flare ventos: quod si coniectura locus esset, suspicarer corrigendum αἰὼν ὡς ἀβλῶν, & rivi similiter flumijque. Iolent enim hæc duæ voces persæpe coniungi, Glossarium ῥέμα Fluentum,

fluor, sic enim emendo pro, *flumentum*. Ecclesiastici 36.16. ὡς ῥόδον ἐν ῥοῦδῳ ἔσθ' ῥόδου ὡς ἐν ῥοῦδῳ βλάσθηται. Sicut rosa plantata super flumentum humidum germinare. Clemens Alexand. lib. 2. Pædagogici cap. 8. legit ἐπὶ ῥόδου ὡς ἐν ῥοῦδῳ in fluentis aquarum. Vulgata super riuos aquarum. Basiliius homil. c. 1. μὴ. ὅτι ἐστὶ ῥόδου καὶ ῥοῦδῳ ἐπὶ Fluminis cursum sistere non licet. Ibid. c. 6. ἢ αὖ ῥοῦδῳ. Fr. HN. T. καὶ ἢ αὖ ῥοῦδῳ. c. 11. ὅτι δὲ αὖ ἐπὶ πη.] HN. ἐπὶ πη.

Pag. 79. d. 7. ῥοῦδῳ. HN. ῥοῦδῳ d. 11. δρυφός.] Scripserat in margine libri sui Balileæ excusi Billius, *Quid si δρυφός?* sed transversa linea coniecturam suam iugularat, quam tamen in sua interpretatione sequutus est: Si δρυφός legas, satellites, vel apparitores, intelliges: ac suffragatur alteri lectioni Scriptura 3. Reg. 9. 24. *Et omnes reges terra querebant faciem Salomonis, et ferebant dona.* Sic Ozia regi Mammoneæ munera appendebant. 2. Paralipom. 26. 8. Græce est καὶ ἔδωκεν αὐτῷ μὲν δῶκεν τὸν Οὐζία vox Hebræa נתון donum quoduis significat, quod honoris causa homini offertur. 1. Paralipom. 18. 2. καὶ ἔσθ' αὐτῷ μὲν παῖδες τῷ δαυὶδ φέροντες δῶκεν. *Et erant Moabita serui Dauidi offerentes munera.* T'gurina apud Vatablum editio, qui penderent vectigal. sed distinguenda sunt hæc munera regibus oblata à tributis. Herodorus lib. 3. ἐπὶ τῷ κύρῳ ἀρχόντι, καὶ αὐτῷ καμύστω, καὶ κατισπύς ἐπὶ δρυφός. δαυὶδ, δαυὶδ δῶκεν ἀγίνος. Etenim sub Cyro, atque deinde sub Cambyse nihil dum fuerat circa tributa constitutum, sed munera afferebantur. Iunguntur tamen hæc duo tanquam testimonia & pignora honoris & obseruantia Psal. 71.10. *Reges Tharsis munera offerent, reges Arabum dona adducunt;* hoc vltimum Hieronymus vertit tributum conferent.

Pag. 80. a. 2. ἀρρῶν. HN. deletο δὲ legit ἀρρῶν τε ὁμοῦ. Ibid. a. 7. ῥοῦδῳ. HN. ῥοῦδῳ τὸν πόντον. Ibid. b. 3. δαυὶδ, Saulij codex Anglicus δαυὶδ. b. 9. μὲν δῶκεν ὁμοῦ. HN. μὲν δῶκεν τε ὁμοῦ. c. 1. ἀρρῶν HN. Fr. Th. ἀρρῶν τῷ. c. 5. ἐπὶ δρυφός HN. ἐπὶ δρυφός.

Pag. 81. d. 7. ἐπὶ δρυφός. Anglicus cod. ἐπὶ δρυφός.

Pag. 82. c. 1. ῥοῦδῳ. HN. ῥοῦδῳ τὸν πόντον.

Pag. 83. a. 3. αὐτῷ δῶκεν.] HN. Fr. Th. αὐτῷ δῶκεν. Ibid. c. 3. μὲν δῶκεν.] Billius ex HN. καὶ μὲν δῶκεν γὰρ.

Pag. 84. b. 4. καὶ ἔσθ' αὐτῷ φανερῶν.] Billius emendat ex HN. καὶ ἔσθ' αὐτῷ φανερῶν. Et noctu honestate et gravitate fulgeant, nec longè discedunt alij interpretes. eidem lectioni fauet & codex V. at Basiliensi editioni ἔσθ' αὐτῷ φανερῶν συμ. suffragantur Fr. & Th. Ibid. b. 8. βουλόισται.] Billius admonuit in HN. legi βουλόισται, quam tamen lectionem obelo notavit, nec in interpretatione sua est amplexus: ac illam tuetur V.

Pag. 85. a. 5. πῶς δῶκεν.] Emendandum ex Billio & Medico libro HN. πῶς δῶκεν φανερῶν, Ioan. monachus. *Variarum animæ curarum affecla sunt multiformes insomniorum phantasia.* Muscul. *varias animi curas omnis generis somniorum phantasia comitatur.* Hoc est quod eleganti versu expressit Gregorius Nazianz. καὶ ῥοῦδῳ ἔσθ' αὐτῷ. φανερῶν ἔσθ' αὐτῷ. ῥοῦδῳ ἔσθ' αὐτῷ. Visæ etenim curas referunt nocturna diurnas. Sed alteram partem huius cōmatas Thaumaturgaptius fortasse vertisset doctissimus Billius; ad eundem quoque modum stulticie loquacitas est coniuncta: quo pacto etiam alij duo interpretes hunc locum intellexerunt. Ioan. Ita et imprudentie perpetua comes est loquacitas. Mus-

cul. Ita et stulticie nugacitas adheret. Salomonis textus sic habet in Græcis καὶ φωνὴ ἀφρογος ἐν πληθὺ λόγων. Et vox stulti in multitudine sermonum. Incertus auctor sic exponit in Catena regie Bibliothecæ, ὥσπερ οἱ ἐν ἡμέρᾳ περιεζόμενοι καὶ δι' ἐνυπνίων ταρασσόνται· οὕτω καὶ ὁ ἀφρων αὐτὸν ἀπὸ τῆς πολυλογίας ἐλέγχεται. Quemadmodum qui interdum tentantur, etiam per insomnia perturbantur: ita quoque stultus sua loquacitate, redarguitur. Ibid. c. 5. οὐκ ἐκγίνεται.] Corrige ex HN. οὐκ ἐλέγχεται καὶ ἐξ.

Pag. 83. d. 1. πημέμων.] HN. πημέμος.

Pag. 86. b. 6. καὶ οὐχ ἀρπακταί.] HN. rectius καὶ οὐχ ἀρπακτὰ δδξ. sic infra pag. 92. b. ὁρνεῖται ἀρπακταί γινόμενοι. rursus idem & Fr. Th. Card. κτήματα cum excuso. Ibid. d. 2. ταρασσόνται.] HN. & Th. ταρασσεύονται.

Pag. 87. a. 10. ἀναμνηστέω.] Billius admonet vel ἀναμνηστέω legendum, vel quod melius quadrat, ἐπινοῶ, ut in Card. alij tamen mss. vulgata lectioem tuentur. Ibid. c. 4. θωμά γλφ.] Saulij Cod. θωμά τῆν.

Pag. 88. a. 7. λόγος δέ.] HN. λόγος δέ. atque hoc modo scribendum existimasse videntur alij interpretes. Ioan. Sermo non in principio, sed cum ad calcem peruenieris, laudandus est. Musc. Sermonem laudare conuenit, non in exordio, sed in calce. paulo post b. 2. πρὸ φαιρωτέρου legendum Billius annotarat in margine libri sui φαιρωτέρου. Card. φαιρωτ.

Pag. 89. a. 10. τίλει.] Fr. Th. τίλει. Ibid. a. 13. διωέχθω.] HN. διωέχθω. & paulo post χέει δὲ χέει σπυρίδα.

Pag. 90. d. 6. τῶν τῶν βίον.] HN. τῶν τῶν ἐαυτῶν βίον.

Pag. 92. c. 9. καὶ πολλοῖς.] Sic Bodleianus Anglicus liber & HN. at Card. Fr. Th. καὶ πλὺ. rursus idem codex Medicæus HN. pro κατὰ φερόντες scriptū exhibet ἀκατὰ φερόντες. Ita postea cap. 12. 5. ὥσπερ μαλαγίνες καὶ ἀκατὰ φερόντες κακὰ φέουσιν. Ibid. d. 2. χέει.] Prava lectio prauam peperit Occolampadij versionem, Musca tam unctionem, quam unguenti faciem reddunt deformem, neque Billius aliter interpretatus est, quod non animaduertisset in Mediceo scriptum χέει, usum, quo pacto emendandum censuit Musculus cum dixit, unguenti illius et speciem et usum deturpant. Catena Græca mss. καὶ γὰρ μὴ ἐκπνιγόντων μύρῳ ἀχρεῖται αὐτοὶ ἐργάζονται· τῶν Ἰουδαίων καὶ αἰρετικῶν οἱ λογισμοὶ ἐκπνιγόντες τῇ τῶν χρεῶν διωδίᾳ, ἐαυτοὺς τι θανατοῦσι, καὶ ὅτε τῶν τῶν σαρκὸς αἰσθημάτων τοῖς πνεύματι τοῖς μύρῳ. Nam musca suffocata in unguento, inutile ipsum reddunt: sensus Iudæorum et hereticorum in bonam scripturæ fragrantiam incidentes, et seipsos morte afficiunt, et unguentum putridum efficiunt illis, qui obsequi eis fuerint.

Ibid. d. 6. ἀεισιγέ.] Fr. Sau. ἀεισιγέ ad læuam.

Pag. 93. b. 3. εὐλέγει.] HN Fr. εὐλέγει.

Pag. 95. c. 7. καὶ ἐξ ἐκ πληγῇ.] Ita constanter HN. & alij codices mss. nec fuit causa, cur Oecolampadius verteret, Magnus enim fons: magis enim conuenit hæc prædictio magnæ plagæ cum his, quæ præcesserunt, τῶν ἐλθόντων πλὺ τῶ Θεοῦ μαζάλλω ἡμέραν. ἢ φερόντων. priusquam veniat dies Domini magnus et horrendus: & rursus, τῶν ἐλθόντων πλὺ αὐτῶν καὶ αὐτοὶ ἐκείνους καὶ πικροῦσιν καὶ αἵματι δύναι. supernum supplicium expectantes ingruente acerrimo et cruento tempore. Itaque hæc eo consilio dicuntur, quod exponitur in Catena Græcorum, μεταμόρφωσιν τῶν πρὸ ἐλθόντων τῶν βίον, ἐν ᾧ ὁ φιλανθρωπίας χεῖρον, ὁ πάσης ἀμάρτιας κατὰ διόμωσιν. Penitentiam age, priusquam vita prætereat, in qua funiculus est auaritia, qui pec-

catis omnibus obstringit. Hæc igitur est plaga, quæ occupabit, & animæ à corpore dissolutio subsequetur, quam hydriæ, rotæque confractio designat. sed maluissem tamen, ut animaduertisset doctissimus Billius distinctionem, quæ in Medico libro subditur post vocem κολώματι, hoc modo, ἐν ᾧ κολώματι, πανταμῶν χρόνι τι πειρομένης, ἐν δὲ ὕδατος ζωῆς παραδιδύσκοντες quam etiam ὑποσημιῶν ita subiiciendam alij duo interpretes agnouerunt. Ioan. Quum igitur cessabit cursus temporum. Muscul. Cessante tum temporum circuitu, & seculo elapso. Solent enim Patres Græci dicere & annos & tempora currere. ut Basiliius homil. ἐν λιμῶ. ὅς ὁ χρόνος, καὶ ἐπύχονται αἱ ἡμέραι τὴν ἐκκορὴν παρεχέχουσαι. Fluit enim tempus, & dies cunctabundum prætercurrentes. Cum autem vertit Billius, quam in cisternæ concanitate relictam esse contigerit, videtur emendari voluisse δόξαμῶν, pro πανταμῶν. Est enim lacus vel cisterna δόξαμῶν, vnde Gregorius noster supra pag. 79. c. 11. δόξαμῶν μεγάλην πρὸς ὑποδοχὰς ὑδάτων κατισχύοντα ποταμῶν.

Pag. 96. a. 7. σώματα.] HN. τὰ ἑμαί.

GERARDI VOSSII NOTÆ AD ALIAM
FIDEI EXPOSITIONEM.

Pag. 97 1.



Text principio emittente.] Athanasius sermone tertio contra Arianos: Sed tamen ista, inquit, in medium afferunt disputando de filio, Deum volentem creaturam producere, cum vidisset eam puritatis suæ, & fabricationis participem esse non posse, condidisse primum unum; eumque appellasse suum filium & verbum: ut illo condito, reliqua deinde per illum condi possent. Hæc non solum dicere, sed & scribere ausi sunt Eusebius, Arius, & qui idolis immolauit Asterius.] Hæc tenus S. Athanasius. Principium, igitur emissum, per quod reliquas creaturas, ut Ariani tradebant, Deus fecit, erat filius. ipse autem Deus pater erat principium emittens: & solus filius erat ex non extantibus, & ex principio emittente: reliquæ verò creaturæ, & opera omnia ex non extantibus, siue ex nihilo, & ex principio emissio, id est, ex filio creato, quem ad hoc aciebant factum esse, ut per eum reliquas creaturas faceret.

2. *Ad similitudinem humanam.*] id est, sicut anima rationalis & corpus, unus est homo; sic Deus & caro vnita, vnus est Christus. hæc est humana similitudo cum copulatione diuinitatis verbi cum carne propria animata anima intelligente.

3. *Et sancta formatio vniuersorum.*] Hæc statim vocatur sanctificatio vniuersorum, quæ fit, cum nos totos spiritus sanctus sanctificat per omnia, sicut Apostolus ait Thess. cap. 5. ubi habet: Ipse autem Deus pacis sanctificet vos per omnia: ut integer spiritus vester, & anima & corpus sine querela, in aduentu Domini nostri Iesu Christi seruetur.] Græcè ibi est ὁλοκληρῶς, id est, totos, corpore scilicet, anima & spiritu, sicut ibidem loquitur Apostolus. Hæc porro sunt τὰ ὅλα, id est, vniuersa, quæ hic dicit noster Gregorius, cum sic toti sanctificamur, efficiamur à Deo conformes imagini filij sui, id est, spiritui san-

Deo. sic assimilat, sibi Deus creaturam, sanctificando illam per spiritum sanctum, quem per filium emittit.

4. *Est enim proprium quidem patris.*] Diuinitas est proprium patris *ἡ ὁμοούσιος*, id est, ratione principij & generationis, ut postea hic clarius dicit S. Pater noster Gregorius.

5. *Vnus Deus pater.*] Unus est Deus pater, & verbum est Deus: ergo verbum est Dei patris: similiter si vnus est Deus pater, & spiritus sanctus est Deus: ergo spiritus sanctus est Dei patris, & spiritus verbi, quod est vnus Deus.

6. *Non sunt tanquam vnum, duo in duo.*] Filius & spiritus sanctus sunt duo in vno Deo patre tanquam vnum, id est, vna Diuinitas. Si autem sic diceretur vna persona, sicut vna Diuinitas; sicut persona filij non est persona spiritus sancti, sic diuinitas filij non esset diuinitas spiritus sancti: atque ita non essent duo in vno tanquam vnum.

7. *Sicut pater est Domini.*] id est, sic est vnus Dominus Iesus Christus, sicut pater est Domini; id est, quia est Dominus de Domino, sicut Deus de Deo.

8. *Et non est frater eius.*] In fratres enim fit diuisio naturæ, nec essentia vnus, essentia alterius est: in diuina autem natura non fit diuisio, nec extensio, neque multiplicatio; sed est *ἡ ὁμοούσιος*, id est, identitas.

9. *Sicut pater filium misit.*] Non loquitur de constitutione naturali filij ex substantia patris, sed de missione, qua carnem assumpsit filius missus: neque de processione spiritus sancti ex vna substantia patris, & filij, sed de missione spiritus sancti per effusionem eius super omnem carnem secundum prophetiam Ioëlis cap. 2. vbi dicit: Et erit post hæc effundam spiritum meum super omnem carnem: & prophetabunt filij vestri, & filia vestra, &c.

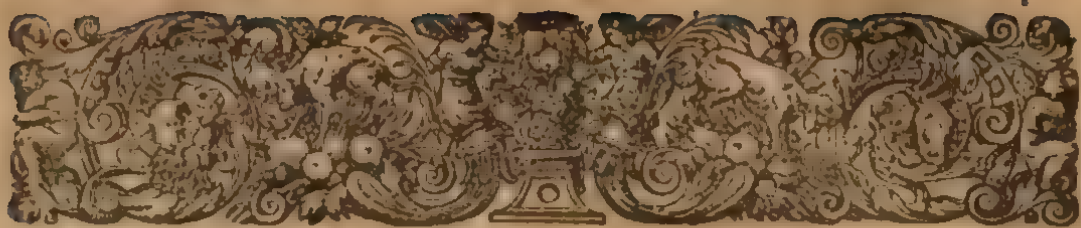
10. *Et Dominus est prototypus spiritus sancti.*] Filius est prototypus spiritus sancti: quia spiritus sanctus est imago filij, sicut Apostolus ait in Epistola ad Romanos, cap. 8. Prædestinauit conformes fieri imagini filij sui. vbi imaginem filij vocauit spiritum sanctum, sicut S. Hieronymus in Epistola ad Serapionem illud interpretatur.

11. *Non duæ personæ neque duæ naturæ*] Non negat esse Christum duas naturas vnitas in hypostasi verbi; sed hoc dicit cōtra eos qui naturas in Christo diuidebant, quasi Deus non naturam humanam, sed hominem per se existentem, sicut per se existit Deus, assumpsisset. Sic enim non est Christus duæ naturæ; sed vna per se natura verbi cum carne assumpta, quæ quidem non est per se natura Christi. Hoc ipsum dicit adhuc clariùs paulò post, cum ait: *Unus filius ante incarnationem, & post incarnationem idem homo: & Deus utrumque tanquam vnum, & non alia quidem persona Deus verbum, alia verò homo Iesus; sed idem qui prius erat filius, unitus carni ex Maria, constituens seipsum perfectum & sanctum, & sine peccato hominem, &c.*] Hoc ipsum eodem fere tempore scripsit Dionysius Alexand. in Epistola insigni contra Paulum Samosatensem, qui aiebat quòd sicut forma Dei Deus est per se existens; sic forma serui, quam Deus secundum Apostolum accepit, seruus; & forma hominis, homo. Dionysius verò Alexandrinus respondet non esse Christum duas naturas per se, id est, diuise; sed vnā diuinā scilicet, cum

carne animata anima intelligente, quæ non numeratur cùm diuina natura tanquam pars Christi imperfecta. Et ideo non dicuntur duæ naturæ, sicut ciuitas non numeratur cum Rege, neque domus cum domino. Sed hæc magis adhuc explicantur postea in scholio Epistolæ 2. Iulij Pontificis, quæ incipit: *Miror*, ne eadem repectamus. Is enim Iulius, hos patres secutus, Gregorium dico Neocæsariensem, & Dionysium Alexandrinum, idem scripsit, quod isti Patres. Idem etiam sensit beatus Cyrillus, tres istos patres secutus, in Epistola ad Succensum, vnâ scilicet esse naturam verbi incarnatam, id est, cum carne. Sic enim ipse idem interpretatus est.

12. *An nescitis quoniam corpora vestra templum sunt spiritus sancti?* Sic legit hic S. Pater (*corpora vestra*) & non [*membra vestra*] vt nunc legitur in libris nostris Latinis. Locus est. 1. Corinth. 6.





INDEX LOCORVM SACRÆ SCRIPTURÆ QUI IN
HOC LIBRO S. GREGORII THAVMA-
turgi explicantur aut citantur.

EX GENESI.

- Caput 1. Spiritus Dei ferebatur super a-
quas col. 2. 99. c
3. Lignum vitæ à gladio flammeo cu-
stoditur 27. b. c
17. Hoc est testamentum, quod statuam
inter me & te 22. d
18. Hospitalitatis habet pelagus 29
48. Angelus Dei qui pascit me ab ado-
lescentia mea 54. c

EX EXODO.

- Caput 12. Mensis iste vobis principium
mensium, primus est vobis in men-
sibus anni. Pascha sanctorum cele-
brate Domino in cunctis generatio-
nibus vestris 21. b
23. Restitutione restitues ipsa domui
Domini ipsorum 39. d

EX DEUTERONOMIO.

- Caput 22. Viso fratris tui vitulo, & oue
errante in via, ea ne despexeris 39.
c. d
Adolescentulæ nihil facietis 38. b
Non erit adolescentulæ peccatum
mortis 38. b

EX LIBRO I. REGVM.

- Caput 18. Et conglutinata est anima Io-
nathæ, animæ David 60. b. d

EX LIBRO PSALMORVM.

- Psalm. 15. Anima eius relicta est in in-
ferno, neque caro eius vidit coru-
ptionem 5. c

32. Cœli verbo Dei firmati, & Spiritu o-
ris eius omnis virtus eorum. col. 2.
99. c

44. Speciosus forma præ filiis hominum.
12. d

Audi filia, & vide, & inclina aurem
tuam, & obliuiscere populum tuum,
& domum patris tui: & concupiscet
Rex decorem tuum, &c. 13. d

45. Fluminis impetus lætificat ciuitatem
Dei 12. a

86. Gloriosa dicta sunt de te, Ciuitas Dei
27. c

92. Hodie si vocem eius audieritis, nolite
obdurare corda vestra, sicut in exa-
cerbatione secundum diem tentatio-
nis in deserto, &c. col. 2. 102. b. c

Ipsi autem non cognouerunt vias
meas, quibus iuravi in ira mea, si in-
troibunt in requiem meam. col. 2.
102. c

95. Latentur cœli & exulter terra. Gau-
debunt campi, & omnia ligna sylvarum,
à conspectu Domini quoniam venit.
10. a. b

103. 2. Amictus lumine sicut vestimento.
14. b

Cœlum sicut pellem extendisti 33. c

131. Surge Domine in requiem tuam: tu,
& arca sanctificationis tuæ 13. c

135. Terram super aquas statuisti. 33. c

EX PROVERBIIS.

- Caput 21. Vereor ne impius iustum vnà
secum perdat 38. d

EX ESAIA PROPHETA.

- Caput 7. Ecce virgo in utero habebit, &
pariet filium 26. c

I N D E X.

- | | |
|---|--|
| <p>34. Super nubes cœli ponam solium meum, & ero similis altissimo 23.a
Nunc autem in infernum descendes, & cuncti exercitus tui 23.b</p> <p>24. Secreta mea, mihi & meis 34</p> <p>29. Dabitur liber sic obsignatus viro scienti literas 26.d.27.a</p> <p>43. Saluator mundi 4.d</p> <p>49. Lux mundi 4.d</p> <p>52. Propter vos semper blasphematur nomen meum in gentibus 8.a</p> <p>53. Ipse infirmitates nostras assumpsit, & aegritudines nostras portauit 8.b
Generationem eius quis enarrabit 7.d</p> | <p>4. In deserto tentatus est 6.d.7.a</p> <p>15. Quod intrat non coinquinat hominem, sed quod egreditur 38</p> <p>16. Quem me dicunt homines esse filium hominis 37.a
Cum videritis filium hominis sedentem in dextera patris p.4.d</p> <p>17. Hic est filius meus dilectus 36.c</p> <p>25. Cum videritis filium hominis sedentem in dextera patris p.4.d</p> <p>28. Baptizat in nomine Patris & Filij & Spiritus sancti. col.1.100.c
Gaudium vestrum nemo tollet à vobis 15.d</p> |
|---|--|

EX BARVCH.

- Caput 3. Turbatus spiritu, tristatus est anima, vulneratus est corpore 6.c

EX EZECHIELE.

- Caput 1. Similitudo animalium super caput, quasi firmamentum, & quasi aspectus crystali formidabilis, & similitudo throni, &c. col.17.d

EX AMOS PROPHETA.

- Caput 8. Conuertam festiuitatem festorum in dolores & luctum, & letitiam eorum in tristitiam 18.d.19.a

EX MALACHIA.

- Caput 3. Ego sum & non mutor p.5.c

EX MATTHÆO.

- Caput 1. Ne timeas accipere Mariam coniugem tuam, quod enim in ea natum est, ex Spiritu sancto est; pariet verò filium, & vocabitur nomen eius Iesum 4.a.b
2. Stella præluces 24.c
3. Vox clamantis in deserto, Præparate viam Domini 32.c
In igne & spiritu baptizat 37
Tunc venit Iesus à Galilæa in Iordanum ad Ioannem, ut ab eo baptizaretur 6.&7.30.d
Ego debeo à te baptizari, & tu venis ad me 31.b.32.c.d
Sine modo: sic enim nos decet omnem implere iustitiam 34
Hic est filius meus dilectus: in quo mihi complaceui 36.c.37.a

EX MARCO.

- Caput 1. Hic est filius meus dilectus 36.c.37.a
8. Oportet filium hominis multa pati & occidi p.4.d
Cum venerit filius hominis in gloria patris sui 4.d
18. Pro nobis mortuus est 7.d
Resurrexit ex mortuis 7.d

EX LVCA.

- Caput 1. Mense autem sexto, missus est Angelus Gabriel ad Virginem desponsatam viro, cui nomen erat Ioseph, ex domo & familia David: & nomen virginis Maria, &c. 21.2.b.25.d.26.b.c.27.a.b
Aue gratia plena Dominus tecum. Ne timeas Maria: inuenisti enim gratiam apud Deum. Ideo concipies in utero, &c. 10.c.11.c.12.c.15.16.17.29.b
Dixit autem Maria ad Angelum. Quomodo fiet istud quoniam virum non cognosco 4.a.10.c.d.11.c
Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi. Ideoque & quod nascetur ex te, &c. 4.a.10.d.11.b..c.d
Et ingressa domum Zachariæ, salutauit Elizabeth 21.d
Benedicta tu in mulieribus, & benedictus fructus ventris tui, &c. 22.a
Magnificat anima mea Dominum. Et exultauit spiritus meus, in Deo salutari meo, &c. 22.c.d.23
Suscepit Israël puerum suum recordatus misericordiæ suæ, &c. 22.c
Deposuit potentes de sede, & exaltauit humiles 23

I N D E X.

2. Ascendit autem & Ioseph à Galilæa in ciuitatem Iudæ quæ vocatur Bethleem vt proficeretur, &c. 14.b
Neque locus erat in diuersorio. 14.b
Factum est autem, cum essent ipsi ibi, impleti sunt dies vt pareret ipsa, & peperit suum filium primogenitum, &c. 14.b
Pastores in agro pernoctantes 32.b
Gloria in altissimis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis 6.d
In Bethleem natus Christus, & in Nazareth educatus 3.6.b.c
3. Christus circumcissus & à Symeone gestatus 6.c
Non sum dignus vt solvam corrigiam calceamenti tui 33.b.c
In igne & spiritu baptizat 37
Christus in Iordane baptizatus 6.c
9. Oportet filium hominis multa pati & occidi p.4.d
Cum venerit filius hominis in gloria patris sui 4.d
21. Verbum homo factum est. pag.2. c. d
24. Christus in cruce confixus & à morte suscitatus 6.c

EX IOANNE.

- Caput 1. In principio erat Deus 32.d
Deus erat verbum. col.1.99.b. & col. 2.100.d
Verbum caro factum. p.2.c.d
Lex illis per Moysen data est ad correctionem 19.a
1. Ecce Agnus Dei qui tollit peccata mundi 34
 3. Christus Saluator mundi. p.4.d
 4. Deus est spiritus. col.2.99.c
Non sum dignus vt solvam corrigiam calceamenti tui 33.b.c
 5. Scrutamini scripturas: quoniam in iis inuenietis vitam æternam 19.b
 6. Qui credit in me mortem non videbit, sed videbit vitam æternam. pag. 5. a
Caro mea vere est cibus, & sanguis, meus verè est potus p.5.c
Qui manducat meam carnem & bibit meum sanguinem habet vitam æternam 5.d
 8. Quid me queritis occidere hominem, qui veritatem loquutus sum, quam audiui à patre? p.5.b
Antequam Abraham fieret ego sum p.4.c

10. Ego & Pater vnum sumus 37.a
Ego veni vt vitam habeant 5.a
Animam meam pono, vt iterum eam accipiam pro ouibus meis 5.d
11. Ego sum vita p.5.a
14. Qui videt me videt & patrem 37.a
16. A Patre exiui, & venio: & iterum vado ad patrem meum 4.c
Confidite, Ego vici mundum non diuinam luctationem opponens 7.a
Videbo vos & gaudebitis: & gaudium vestrum nemo tollet à vobis 10. b. 15. d
17. Hæc est vita æterna, vt cognoscamus verum Deum, & quem misit Iesum Christum 19.b
19. Soluite templum hoc & in tribus diebus excitabo illud. Ipse autem dicebat de templo corporis sui pag. 5.b
20. Christus resurgens à mortuis 2.d

EX ACTIS APOSTO- L O R V M.

- Caput 1. Nostrium non est scire tempora aut momenta quæ pater posuit in sua potestate 7.c
2. Caro eius non vidit corruptionem. pag. 5. c

EX EPISTOLA AD RO- M A N O S.

- Caput 1. Christus ex Maria Virgine incarnatus & factus homo ex semine David p.3.d.4.a
5. Per peccatum mors in omnibus hominibus regnauit 7
Regnauit mors ad Adam vsque ad Moysen 20.c
 8. Vos autem non estis in carne, sed in spiritu, si tamen spiritus Dei habitat in vobis. col.2.99.c
Si autem spiritus eius qui suscitauit Iesum ex mortuis, habitat in vobis, qui suscitauit Christum ex mortuis, viuificabit & mortalia corpora vestra per inhabitantem spiritum eius in vobis. col.2.99. c
Quicumque spiritu Dei aguntur, hi filij Dei sunt, non enim accepistis spiritum seruitutis iterum in timore, &c. col.2.99.d
 9. Veritatem dico in Christo, non mentior testimonium præbente mihi

I N D E X.

conscientia mea in Spiritu sancto.
col.2.99.d
Audacius autem scripsi vobis ex parte, ut tanquam in memoriam vos reducens propter gratiam quæ data est mihi à Deo, ut sim minister Iesu Christi in gentibus, sanctificans Euangelium Dei, ut fiat oblatio gentium accepta, sanctificata in Spiritu sancto. col.2.100.a
Obsecro autem vos fratres per Dominum nostrum Iesum Christum, & per charitatem spiritus. col.2.100.a

EX EPISTOLA I. AD CORINTHIOS.

- Caput 2. Quia sermo meus & prædicatione mea non in persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis, sed in ostensione spiritus, & virtutis ut fides nostra non sit in sapientia hominum, sed in virtute Dei. col.1.100.b
Quia oculus non vidit & auris non audiuit, & in cor hominis non ascendit, quæ præparavit Deus diligentius cum: nobis autem revelavit Deus per spiritum suum. col.1.100.c
Animalis Dei non pepercit quæ sunt spiritus Dei. col.1.100.c
3. An nescitis quoniam templum Dei estis, & spiritus Dei habitat in vobis. col.1.99.b. & col.1.102.b
6. Sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed iustificati estis in nomine Domini nostri Iesu Christi & in spiritu Dei nostri. col.1.102.b
An nescitis quoniam corpora vestra templum sunt Spiritus sancti, qui in vobis est, quem habetis à Deo? col.1.102.b
Esca ventri, & venter escis 38.a
7. Videor enim & ego spiritum Dei habere. col.1.2.b
8. Unus Deus pater. col.1.99.b
10. Et omnes eundem potum spiritalem biberunt: bibebant enim de spiritali consequente eos petra, petra autem erat Christus. col.1.102.c
12. Propter hoc notum vobis facio, quod nemo in spiritu Dei loquens, dicit anathema Iesu: & nemo potest dicere Dominum Iesum, nisi in Spiritu sancto. col.1.102.c

15. Primus homo ex terra terrenus. pag. 3.c
Primitiæ dormientium 7.b

EX EPISTOLA II. AD CORINTHIOS.

- Caput 3. Cum legitur Moyses, velamen positum est super cor eorum. col.2.101.d
5. Ut absorbeatur quod mortale est, à vita. col.1.a
6. Commendantes nosmetipsos tanquam ministri Dei, in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustiis, &c. col.1.102.a
8. Quoniam cum dives esset propter nos factus est pauper 14.d
11. In Angelum lucis transfiguratus 17.a.b
13. Gratia Domini nostri Iesu Christi, & charitas Dei, & communicatio sancti Spiritus cum omnibus vobis. col.2.101
Qui autem confirmat nos nobiscum in Christo, qui & unxit nos Deus, qui & signavit nos, & dedit pignus spiritus in cordibus nostris. col.1.101.d

EX EPISTOLA AD EPHESIOS.

- Caput 2. Gratia & benignitate Domini nostri Iesu Christi. Cui gloria, decus, imperium, nunc & semper, &c. 29.c.d
5. Fornicatio & avaritia non nominentur in vobis 38.d

EX EPISTOLA AD PHI- LIPPENSES.

- Caput 2. Deus ante sæcula seipsum exinanivit, ac formam servi accepit 8.c
Confitemur passionem Domini secundum carnem, resurrectionem in virtute diuinitatis eius, ascensionem in cælos, & gloriosum adventum eius. col.2.100.d
Deus tamen ex suis operibus ostendebatur 3.a

EX EPISTOLA I. AD THESSALONICENSES.

- Caput 5. Semper gaudete, sine intermissione orate, in omnibus gratias agite 15.d

INDEX.

EX EPISTOLA I. AD TIMOTHEVM.

- Caput 1. Dedit filium suum vnigenitum
pro mundi vita 7. b
6. Dum verbis inter nos contendimus,
blasphemant quidam doctrinam fidei
8. a

EX EPISTOLA II. AD TIMOTHEVM.

- Caput 4. Sedet in dextera patris, vnde
venturus est iudicare viuos & mor-
tuos 8. a

EX EPISTOLA AD TITVM.

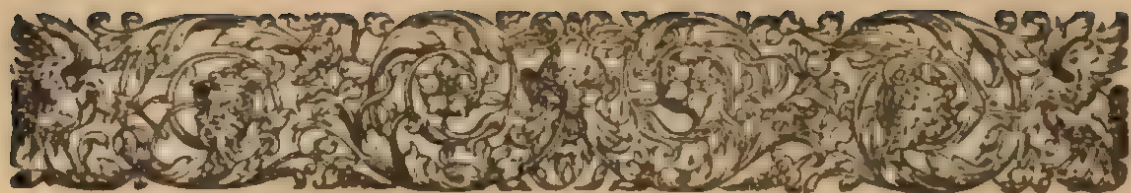
- Caput 3. Glorificemus Spiritum sanctum

qui operatur in nobis & viuificat nos
7. b

EX EPISTOLA AD HEBRÆOS.

- Caput 2. Quomodo nos effugiemus, si
tantam neglexerimus salutem? quæ
cum initium accepisset enarrari per
Dominum ab ijs qui audiuerunt, in
nos confirmata est, contestante Deo
signis & portentis, & varijs virtu-
tibus, & Spiritus sancti, distribu-
tionibus secundum suam volunta-
tem col. 2. 102. b
3. Quapropter, sicut ait Spiritus sanctus
col. 2. 102. b
4. Cum hominibus conuersatus est 7. d





INDEX RERVM ME- MORABILIVM ET MATE- RIORVM QVÆ IN HOC LIBRO S. GR. THAV. CONTINENTVR.

A



AMICITIÆ fructus 84. a
Angelo custodi gratiæ
agendæ. 54
de Anima disputatio 42.
Quo iudicio compre-
hendatur 43. b. c. An
sit ibid. c. d. An sit substantia 44. a. b.
An incorporea sit. ibid. c. d. & 45. a. b.
An simplex sit an composita. 45. b. c.
An immortalis sit. ibidem c. d. & 46.
a. b. An rationis particeps sit. 46. c. d.
& 47.
Animi tranquillitas 82. b
de Annunciatione Dei genitricis Virginis
Mariæ conciones 9. 10. & sequentibus
vsque ad 29
in Astrologos 94. b
Atheorum errores 91. b
Atheorum libri vt vitandi 69. d
Auaritia insatiabilis 85. c
Auaritia grauis res est 38. c. d
Auarus 83. d

B.

de **B**APTISMO Christi 30. 31. &
seqq.
de Barbarorum incurfione 37. 38. & se-
quentibus. vsque 41
Berytus legum Gymnasium 57. b. d
Bonum maximum 88. c
Bona vera hominum. 61

C.

CAlumnia 88. a
Captiui ex Barbaris fugientes vi
non detinendi 40. b
Christus quomodo sit primogenitus om-

nis creaturæ col. 1. 97. b
Christus, & de duabus in eo naturis 8. &
9
de Christi baptismo concio 30. 31. & se-
quentibus vsque ad 37
de Cibis qui comeduntur in Barbaro-
rum incurfione 37. d. 38. & seqq.
Ciuitas infœlix & beata 93. c
Clementia Dei. 90. b. c
Cogitationes hominum incertæ 78. b. c
Confessio Ecclesiastica col. 2. 97. b
Curiositas hominum 87. c

D.

Derisor 93. c. d
Deus vnus eiusque Prophetæ vt au-
diendi 72. d
Deus quomodo non potest cognosci re-
ctè nisi filius cognoscatur col. 98. b
Deo par gratia referri non potest 53. b. c
Deum laudare solus filius nouit 53. d
Dialectica 64. a
Dies Domini formidolosus 95. a
Diuius prædagogus 56. c

E.

ECCLESIASTÆ duo præstanda
84. c. d
in Ecclesiasten translatio 77. 8. & se-
quentibus vsque ad 96.
Eleemosyna 94
Ethica 64. c. d

F

FAMA bona 87. c
Fides de incarnatione verbi, col. 1.
101. a
Fidei expositio, per reuelationem acce-

I N D E X.

pta. pagina 1. a. b
 Fidei reuelatio per S. Germanum Patriarcham Constantinopolitanum 104
 Fidei alia expositio 97. 98. & seqq. vsque ad 102
 de Fide duodecim capita contra Hæreticos & Iudæos 2. 3. & sequentibus vsque ad 8
 Filius quomodo sit imago Patris col. 2. 100. a
 Filius vocatur Deus, quia est generatus à Deo Patre col. 1. 99. d
 Fornicariæ, Fornicarius 38. a
 Fortitudo vera in quo sita 68. a

G.

Gregorius Thaumaturgus gentili patre natus 55. c. decimo quarto ætatis anno patrem amisit, ibidem d. Rhetori committitur, ut studijs Rhetoricis operam nauet. 56. c. Latinam linguam addiscit & leges. ibidem c. d. Assessor Præsidis Palestinæ erat eius affinis 57. c. Legum causa Berytum missus, Origenem Cæsareæ offendit eique adhæret. ibid. Philosophico studio inflāmat 58. c. Origenis amore captus 59. d. Legum studium aspernatur 60. b. Adolefcens in studia Rhetorices incumbens, à fūco verborum figmentisque fuit alienus 66. c. Virtutes sic adeptum negat 68. b. c. Non verbis solum de virtutibus diserebat, sed operibus confirmabat 65. c. d. discēsum suum deplorat triplici comparatione 74. b. 75. Consolatur seipsum. 76. b. c

I.

Incarnatio Filij Dei Iesu Christi & quæ de ea credenda sunt p. 2. 3. & sequentibus vsque 8. a
 Impiorum errores 91. b
 Infelicitas apud homines frequens 86. c
 Infernus 92. a
 in Ingratos 52. a
 Inventionis pretium an & quando exigi possit 41. a. b
 Inuidia egregios sequitur 83. c
 Ionathæ erga Dauidem amor 60. c. d. 61
 Ira prudens 87. c
 Iudicium Dei expectandum 94. d
 Iusiurandum fugiendum 89. d
 Iustitia vela in quo sita 67. c

L.

LIBRI Atheorum vitandi. Vide Atheorum libri.
 Lingua moderanda 84. d
 Logica 63. a
 Luētus 87. c

M.

MAGISTRO obediendum 93. d
 Mariæ appellatio vnde 21. c
 Mathematica disciplina 64
 Mens facilis ad assensum 70
 Metaphrasis in Ecclesiastem 77. 78. & sequentibus vsque ad 96
 Miraculum visionis S. Gregorij Thaumaturgi 103
 Modestia 88. a
 Mors 87. c
 Mors nulla arte expellitur 90. a. b

N.

NIHIL nouum 79. c
 Nosce teipsum 68. a
 Notiones nostræ debent esse secundum diuina & Apostolica dogmata col. 1. 100. d

O.

OBIVRGATIO Sapientis. Vide Sapientis.
 Obliuio omnium 79. c. d
 quid p. 3. b
 in vsuante Concilium Nicænum, col. 101. d
 Oratio panegyrica ad Origenem 48. 49. & sequentibus vsque ad 77
 Orationis mira vis ad persuadendum 70. a
 Orationis ornatum non curant Philosophi. Vide Philosophi.
 Origenes Cæsaream Palestinæ migrat ex Ægypto 57. b. Laudat Philosophiam 58. c. d. Gregorius Thaumaturgus eius amore captus 59. d. Penè exemplum sapientis 67. a. Qua methodo in Theologicis ac Metaphysicis vsus sit 69. b. c
 Origenes Gentilium libros suis caute prælegebat 72. c. Eius donum in interpretandis scripturis 73. d. Apostrophe ad Origenem 77.
 ad Origenem Oratio Panegyrica. Vide Oratio panegyrica.

I N D E X.

P

P A U P E R	85. d
ad Paupertatem duo quæ hominem ducunt	87. b
de Peccatis quæ committuntur in Barbarorum incurſione 37. d. 38. & ſequentibus.	
Philosophi ornatum orationis non curant	49. a
Philosophorum contentiones unde ſint ortæ	70
in Philosophos inanes	66. a b
in Philosophos qui obuia quæque ſine iudicio arripiunt, & in illis hærent	71 a
Philosophia pietatis fundamentum	59. c
Philosophiæ laus ex verbis Origenis	58. c. d
Phyſica	64. a
Piger & deriſor	93. c
de Pœnitentium quinque locis	41
Præſcientia impiorum ſupplicium & piorum ſedes	82. c
Prophetæ & eorum auditores eodem afflatu aguntur	73. c
Prouidentia Dei	81. c. 90. b. c. 92. a
Prudentia vera in quo ſita	67. d
Pudicitia	89. b. c

Q.

Quæſtum facere ex aliena calamitate, ſuperat omnem improbitatem	38
---	----

R.

Res æternæ certæ	82. c
Rex ſtolidus	84. c
Regi obediendum	93. d
Regibus manus longas eſſe	93. d

S.

Salomonis ſapientia & ſtudium	79. a. de- litæ & opulentæ ibid. d.
non plus Sapere quàm oportet	88. c
Sapiens & ſtultus vt differant	91. d
Sapientis obiurgatio	87. d
Sapientium præcepta pro ſtimulo	96
Sapientia	88. d. 89. c. 92.
Sapientia imminuitur ex delictis	80. a
Sapientiæ robur	92. c
Salutis ratio hominibus quæ	95. c. d
Sermones noſtri à Deo audiuntur	85. a
Simile	85. a. b. c
Simile à paluſtri via ductum	71. c. d. Al- terum ex ſylua ibidem d. Aliud ex labi- rintho
Sodalitij & amicitie fructus	84. a
Stultitia iuuentutis affecta	94. d

T.

Temeritas	88. c
Temperantia	88. a
Temperantia vera in quo ſita	68. a
Temporis varietas & rerum humanarum inſtancia	81. d. 82. a
Timor Dei	85. b
Trinitatis ſubſtantia vna col. 2. 100. a	

V.

Verba turpia fugienda	85. a. b
Vir dignus admiratione quis	80. b. c
Virtutes morum	65. b. c
de Virtutibus non ſolùm verbis diſcenden- dum, ſed operibus confirmare eas de- bemus	65. c. d
Vita duplex	80. d
Vita hominum qualis	78. a
Voluptates vanæ	79. b
Votum præſtandum	85. a

F I N I S.

S. PATRIS
MACARII ÆGYPTII
HOMILIAE QVINQVAGINTA:

Græcè & Latinè coniunctim editæ:

*Interprete Ioanne Pico, in Senatu Parisiensi classium
inquisitoriarum præsidente.*

IOANNIS DAVAL TREPOTVENSIS
Doct̃oris Theologi, in laudem D. Pici Præſidis.

HEXASTICHON.

*Quo celebrem Macari donabis munere Picum,
Qui splendore suo candidat athiopem?*

*Silenos aperit, miscet simul utile dulci,
Atque suis Græciæ unguibus auget opes?*

*Pelle sub obscura celasti clausus odores:
At celata diu Picus aperta facit.*



IOANNES PICVS

IN SENATV PARISIENSI

CLASSIVM INQVISITORIARVM

Præses, piis omnibus Christi & Ecclesiæ

sanctæ cultoribus, Salutem.



*Q*UAM antiqua sit & illustris anachoretarum ac monachorum origo, declarat in primis beati Ioannis Baptiste solitaria conuersatio, quam Euangeliorum libro descriptam habemus: declarant secundo loco monimenta, quæ nobis reliquerunt Apostolorum discipuli, & eorum coæui philosophi, cuius generis extitit Philo, philosophus & orator clarissimus, qui sanctorum Petri Marcique Apostolorum temporibus floruit: declarant postremo auctores Historiæ Ecclesiasticæ, rerumque diuinarum doctores & interpretes: quos introducere loquentes malo, quàm sermonem meum illis affingere. Quoniam in ea tempora incidimus, quibus omne, quantumuis verum oppugnatur: nec creditur à plerisque, nisi quod lubet & arridet. Depromamus ergo primum quædam ex libro beati Dionysij Apostolorum discipuli, de Ecclesiastica Hierarchia. Ca. 6. de ordinibus quiniariarum.
 Η δὲ τῶν πλουμῶν ἀπασῶν ὑψηλοτέρη τάξις, ἡ τῶν μοναχῶν ἐστὶν ἱερεὺς ἀσκήσεων, πᾶσιν μὲν ἀποκεκαταρμμένη καθαροῖν, ὁλικῇ δυνάμει, καὶ πᾶντελει τῶν οἰκείων ἐσφαλῶν ἀγνοίᾳ, πάσης δὲ, ὅσης θεμιτὸν αὐτῇ θεωρεῖν, ἱερωρίας ἐν τοιαύτῃ θεωρίᾳ καὶ κοινωσίᾳ θεογνωσίᾳ, καὶ ταῖς τῶν ἱεραρχῶν τελειωτικαῖς δυνάμεσιν ἐξελκυσμένη, καὶ ταῖς ἐσθλotais αὐτῶν ἐλάμψει καὶ ἱεραρχικαῖς πᾶσι δόξουσιν ἐκδιδασχυμένη τὰς ἐποπιθεύσας τῶν κατ' αὐτὴν ἱερῶν τελειῶν ἱερωρίας, καὶ πρὸς τῆς ἱερέως αὐτῇ ἐπιστήμης αἰατολόγως εἰς τελειότητα αἰατομένη τελειώσιν. Εἰσὶν οἱ τοιοῦτοι κατηγεμένους ἡμῶν ἐπαυμιαν αὐτοὺς ἱερῶν ἡξίωσιν, οἱ μὲν θεωροῦντες, οἱ δὲ μοναχοὶ ὀνομασθέντες, ἐκ τῆς τῷ Θεοῦ καθαρότης ὑπηρισίας καὶ θεωρίας, καὶ τῆς ἀμελείου καὶ ἐνιαφίας ζωῆς, ὡς ἐνοποιούσης αὐτοὺς ἐν ταῖς τῶν ἀσκήσεων ἱεραῖς συμπύξεσιν, εἰς θεοδὴ μοῖα καὶ φιλόδοξοι τελειώσιν. δι' ὃ καὶ τελειώσιν αὐτοὺς ἐδωρήσατο χάρις ἡ ἱερεὺς θεομορφία, καὶ πρὸς αὐτοὺς ἡξίωσιν ἀφιερωτικῆς ἐπιχλόσεως, οὐχ ἱεραρχικῆς· ἐκαίτη γὰρ ἐπὶ μόναις γίνεται ταῖς ἱερατικαῖς τάξεσιν, ἀλλ' ἱερωρικῆς, ὑπὸ τῶν ὁσίων ἱερέων τῇ ἱεραρχικῇ τελειουργίᾳ δδωτέρως ἱερωρρομένης.

Μυστήριοι μοναχικῆς τελειώσεως.

Ο μὲν ἱερεὺς ἐστὶν ἐπὶ πρῶτῃ τῷ τοιοῦτο θυσιαστηρίου, πρὸ μοναχικῶν ἐπὶ κλησιν ἱερωρροῦν· ὁ δὲ τελειώμενος ὀπίσω τῷ ἱερέως ἐστὶν, ὅτι ἀμφοτέρω πᾶσι κλίνων, οὐχ ἓνα τοιοῦτο· ὅτι ἐπὶ κεφαλῇ ἔχει τὰ θεωροῦντα λόγια, μόνος δὲ τῷ ἱερεὶ πρῶτος ἱερωρροῦν.

γυνῆτι τὴν ἐπ' αὐτῷ μυστικὴν ἐπίκλησιν. Τελείας δὲ αἱ τὴν ὁ ἱερὰς, ἐπὶ τὸν τελευτῶν
 ἐλθόν, ἐφωτὶ πρὸς αὐτὸν. Εἰ πάσαις ἀποτάσσεται ἡμεῖς ἀφαιρεταῖς, ὅν μόνον ζώας,
 ἀλλὰ καὶ φασμασίαις. Εἴτε τὴν τελευτῶν αὐτῷ ζώῳ ὑφηνάται, μῦτυροῦντος, ἔτι
 καὶ τῆς μέσης αὐτὸν ὑφαινεσθῆναι. Ταῦτα δὲ πρῶτα τῷ τελευτῶν πρὸς ὁμοιο-
 γησόμενος, τῷ φανερῶν τύπῳ σφραγισσόμενος αὐτὸν ὁ ἱερὰς, ἀπεκρίβει, τὴν τελευτῶν τῆς
 θείας μακαριότητος, ἐπιβοήσας ὑπόστασιν, καὶ τὴν ἐσθῆτα πᾶσιν ἀπαμφοιέσας, ἐτέρῳ ἀμ-
 φιόνῳ, καὶ μὴ τῷ δῆλον ἱερῶν ἀνδρῶν ὅσοι πρῶτον, ἀσπασσόμενος, αὐτὸν κρινόντων ἀποτε-
 λῆ τῷ παρχικῷ μυστηρίῳ. Τὸ, μηδὲν τῶν ποδῶν κλῖψ, μηδὲ ἐπὶ κεφαλῆς ἔχει τὰ
 ποσὶν ἔδωκε λόγια. πρὸς αὐτὴν δὲ τῷ ἱερῶν τὴν ἐπίκλησιν ἱερογλυφῶν, δηλοῖ τὴν μονα-
 χικὴν ἄξιον εἶναι πρὸς αὐτὴν ἐτέρῳ, ἀλλ' ἐφ' ἐαυτῆς ἐφωτὸν εἰς μοναδικὴν καὶ
 ἱερὰν εὐσθ, τῆς ἱεροπρεπείας ἐπορεύσας ἄξιον, καὶ πρὸς αὐτῷ ὡς ὁπαδὸν ἐπὶ τὴν θείαν τῷ
 κατ' αὐτὴν ἱερῶν ἐπιστήμῳ ἀπειρῶς ἀναρροῦν. Ἡ δὲ τῷ μεριτῶν οὐ μόνον ζώων,
 ἀλλὰ μὲν καὶ φασμασίαις ἀποτρεχῶν, τὴν τελευτῶν ἐμφανίσει τῷ μοναχῶν φιλοσοφίας,
 εἰ ἐπιστήμη τῷ ἐνοποιῶν ἐν τῷ ἐνεργυμῶν. ἐστὶ γὰρ, ὡς ἐφωτὸν, οὐ τῆς μέσης τῷ τε-
 λευτῶν τάξεως, ἀλλὰ τῆς πᾶσιν ὑψηλοτέρης. δι' ὃ καὶ πολλὰ πρὸς τῆς μέσης ἄξιον
 ἀναφαιρῶν ἐνεργυμῶν, ἀπειρῶν ἔκτω, πρῶτον τῆς ἐπαίσις μοναχοῖς ὡς πρὸς ὃ ἐν
 αὐτῷ ὁφειλόντων ἐνοποιῶν, καὶ πρὸς ἱερῶν μονάδα στυλάσας, καὶ πρὸς τὴν ἱε-
 ρατικὴν, ὡς θημιτὸν, ἀπομορφῶν ζώων, ὡς ὃ συλῆναι αὐτῆς ἐχούσιν εἰς πολλοῖς,
 καὶ πολλοὶ αὐτῷ πρὸς τῶν λειπῶν τῷ τελευτῶν τάξεις πλησιάζουσιν. Ἡ δὲ τῷ φαν-
 ρειδῶν τύπου σφραγίς, ὡς ἡδὴ πρ' ἡμῶν εἴρηται, δηλοῖ τὴν πᾶσιν ὁμοῦ τῷ ἱερογλυ-
 φῶν ἀνερρῶν. Ἡ δὲ τῷ τειχῶν ἀπικαρῶν, ἐμφανίσει τὴν καθαρόν καὶ ἀρη-
 μάτισιν ζώων, εἰς ἐπιστάσεις γήρας ὃ κατὰ τοῦ δυσφῶν ἐπιδικῶν καλλωπίζου-
 σιν, ἀλλ' αὐτὴν ἐφ' ἐαυτῆς εἰς ἀνερρῶν καλλῶν, ἀλλ' ἐπαίσις καὶ μοναχοῖς εἰς
 ὃ ποιησάται ἀναρροῦν. Ἡ δὲ τῆς πρὸς τῆς ἐσθῆτος ἀποδολῆ, καὶ τῆς ἐτέρῳ λῆ-
 ψις, τὴν ἀπὸ μέσης ἱερῶν ζώης ἐπὶ τὴν τελειότεραν μετατάξιν ἐμφανίσει. κατὰ τὸν ὅτι
 τῆς ἱερῶν ποιησῆς, ἡ τῆς ἐσθῆτος ἀμειψίς, ἐδήλου τῆς ἀποκαταρροῦς ζώης, εἰς θεω-
 ρητικὴν καὶ ὁριστικὴν ἔξιν ἀναρροῦν. Εἰ δὲ καὶ νῦν ὁ ἱερὰς τε καὶ πρῶτος ὅσοι πρῶτον
 ἱερῶν τὸν τιτλισμένον ἀσπάζονται, τὴν ἱερῶν τῷ ποδῶν ἐνέσησιν κοινωνίας, ἀναρροῦν
 εἰς ἀφαιρεσὶν θία στυλάσας ἀλλήλους. Εἰ τέλει δὲ πρῶτων, ὁ ἱερὰς ἐπὶ τὴν παρ-
 χικὴν κοινωνίας καλῶ τὸν τιτλισμένον, ἐμφανίσει ἱερῶν ὡς ὁ τελευτῶν, εἴτ' ἀληθῶς ἐπὶ
 τὴν μοναχικὴν ἀφίκοιτο καὶ ἐπαίσις ἀναρροῦν, οὐ θεωρητικῶς μόνον ἔσται τῷ κατ' αὐτῷ
 ἱερῶν, εἰτ' κατὰ μέτρον τάξιν ἐπὶ τὴν κοινωνίαν ἡξεί τῷ ἱεροπρεπῶν συμβόλων, ἀλλὰ
 μετὰ θείας τῷ ὑπ' αὐτῷ μετεχόμενῶν ἱερῶν γνώσεως, ἐτέρῳ ἔκτω πρὸς τὸν ἱερῶν λαὸν
 ἐπὶ τὴν μετὰ τὴν ἡξεί τῆς παρχικῆς κοινωνίας. Quae sic vertit Perionius,
 Summus verò eorum omnium qui inchoantur et perficiuntur, ordo est sanctorum
 monachorum: cum et omni piaculo tota vi, omnique actionum suarum sancti-
 monia expiatus sit, et omnis mysterij (quod quidem ei fas sit aspicere) spiritualis
 spectator participesque sit factus, traditusque perficienti pontificum ordini, ac divinis
 eorum illustrationibus, pontificisque institutis discat sanctorum mysteriorum, quae
 eum attingunt, sacra quae aspexerit: atque sancta eorumdem scientia pro modo suo
 ad summam perfectionem virtutemque efferatur. Hinc divini praeceptores nostri
 sanctis eos nominibus appellari voluerunt, alij cultorum, alij monachorum: à puro
 Dei famulatu et cultu, individuamque ac singularem vitam: quippe quae eos unum faciat
 sanctis rerum diuinarum coniunctionibus, ad divinam unionem, deoque gratam
 perfectionem adipiscendam. Itaque perficiendi eis munus sancta lex concessit, digna-
 taque est eos inuocatione, quae vim consecrandi habet, non pontificia quidem (ca-

enim

enim est tantum penes sacerdotum ordines) sed sacerdotali, quæ à sanctis sacerdotibus secundo à pontificio munere loco adhibetur.

MYSTERIVM MONASTICÆ CONSECRATIONIS.

Sacerdos quidem stat ante diuinum altare, precationem, quæ monachos attingit, recitans ac pronuncians: is autem qui consecratur & initiatur, stat post sacerdotem, nec utrumque genu flectit, nec alterum, nec caput habet suppositum diuinis libris, sed tantum præsto est sacerdoti, qui mysticam precationem in ipso recitat. Sacerdos verò ea perfectæ, cum ad eum qui initiatur venit, illum rogat primum, num remittat nuncium non solum diuiduis distinctisque vitis, verumetiam visionibus: deinde perfectissimam ei vitam exponit, hoc pro testimonio dicens, eum mediam vitam superare ac transilire oportere. Quæ ubi omnia is qui initiatur, continenter professus est se esse facturum, sacerdos signo Crucis eum consignatum tondet, appellans tres personas Diuina beatitudinis: omnique veste detracta, eum alia induit, & cum aliis sanctis viris qui adsunt, cum eum salutauit, participem facit diuinorum mysteriorum.

CONTEMPLATIO.

Quod neutrum genu flectit, neque habet caput diuinis libris subiectum, præstoque est sacerdoti precationem recitanti, declarat, monachorum ordinis non esse, alios deducere, sed in se ac per se perstare in singulari sanctoque statu, sacerdotum ordines affectantem, & ab eis ad diuinam sacrorum quæ illum attingunt scientiam facile traduci. Diuisarum autem diuersarumque non solum vitarum, sed etiam visionum, ut ita dicam, abrenunciatio, perfectissimam monachorum philosophiam significat, quæ in preceptorum, quæ unum faciunt, scientia vim & efficacitatem habet. Est enim (ut dixi) non medijs eorum qui initiantur ordinis, sed summi omnium. Itaque multa eorum quæ impunè ac sine improbatione à medio ordine geruntur, omni ratione singularibus monachis interdicta sunt: quippe qui cum uno coniungi debeant, & cum sacra monade colligi, atque ad sacerdotum vitam (quantum licet) formari: quod ei ordini in multis ordo ille similis sit, & unus ex omnibus ordinibus eorum qui initiantur, ad eum proximè accedat. Signum verò figuræ Crucis (ut iam à nobis dictum est) declarat vniuersarum ad corpus pertinentium cupiditatum priuationem. Capillus autem tonsus, puram nullaque figura fucatam vitam indicat: quæ non fictam figurarum aut colorum inductione deformitatem mentis ornet, sed per seipsam non humana pulchritudine, verum singulari & unica ad diuinam excitet. Prioris verò vestis detractio, & alterius inductio, significat à media sancta vita ad perfectiorem traductionem: quemadmodum in ortu à Deo siue baptismo, vestis vicissitudinem ac mutationem à vita quæ expiabatur, ad contemplationis sapientieque statum & habitum migrationem significare dicebamus. Quod si nunc etiam sacerdos & omnes sancti qui intersunt, eum qui initiatus est, consalutant, intellige sanctam eorum qui diuinitatem imitantur, societatem, amanter cum diuina letitia inter se gratulantium. Postremò sacerdos ad diuinam communionem inuisat eum qui initiatus est, sanctè indicans illum qui consecratus est: si verò ad monachorum institutum, quod singulare est, peruenierit, non solum spectatorem sacrorum quæ ei permissa sunt, fore, nec ritu medijs ordinis in sanctissimorum sacramentorum societatem communionemque venturum, sed cum diuina eorum sacrorum quæ percepit, cognitione, alio quam sanctus populus modo venturum esse ad diuinæ societatis adeptionem & perce-

Ziſer de
vita con-
templatiua
ſine Suppli-
ent vultu-
ſibi.

ptionem. Philo verò de eorundem ortu ſcripſit hunc in modum. Poſt-
quàm de Eſſæis diſſeruimus, qui vitam actiuam exercent, omnibus, aut (quod mi-
nus inuidioſum dictu eſt) plerique felicius ordo poſtulat, ut deinceps dicamus quæ di-
cenda ſunt de contemplationi dedutis. Non debet enim huiusmodi virorum virtus
eximia cauſam præbere ſilentij hiſ qui nihil honeſtum putant tacendum diſſimulan-
dumque. Inſtitutum autem huius philoſophiæ mox apparet ex ipsis appellatiõibus.
vocantur enim therapeutæ, therapeutridæſque, hoc eſt curatores & curatrices, ſine
cultores & cultrices, vero nomine: vel quia proſitentur medicinam præſtantiorem iſta
vulgata per omnia oppida. hæc enim medetur ſolis corporibus: illa, & animas li-
berat morbis grauib; & aduerſus medelas contumacibus, quos inſlixerunt volupta-
tes, concupiſcentiæ, dolores, timores, auaritiæ, inſipientiæ, iniuſtitia, & ceteræ
perturbationes, & vitiorum agmen innumerabile: vel quia didicerunt à natura &
è ſacris legibus colere illud Ens & bono melius, & vno ſyncerius, & unitate in ge-
nerando antiquius, atque, ut ita dicam, principalius. Horum pietati quos tandem
merito comparabimus? Et paucis interiectis. At illud hominum genus thera-
peuticum ſemper in diuinitate contemplationis proficiet, etiam ſole hoc ſenſibili præ-
terito: nec unquam ſuum ordinem deſeret tendentem ad felicitatem perfectiſſimam.
Huic vitæ inſtituto qui ſe addicunt, non ex more, aut rogati id faciunt, ſed amore
correpti rerum cœleſtium, & quaſi diuino ſurore perciti, donec ad contemplationem
illam deſideratiſſimam perueniant. Deinde præ immortalis beatæque vitæ cupidine,
quaſi iam hæc mortali deſuncti, facultates ſuas relinquunt liberis aut cognatis, ultro
eis poſſeſſione cedendo: atque etiam ſociis aut amicis, ſi cognati deſint. Oportet enim,
ut qui perſpicaces diuitias adeptus eſt, cacas illas relinquat mentibus cacutientibus.
Nec multo poſt, Relictis igitur facultatibus & auocamentis omnibus, fugiunt,
nulla habita ratione fratrum, liberorum, parentum, vxorũque; & deſerunt nu-
meroſas cognationes, ſocietates, amicitias, ipſas denique patrias, in quibus geniti edu-
catiſque ſunt. Quandoquidem conſuetudo magnum momentum habet ad allec-tandos
animos. Demigrant autem non in aliam ciuitatem, ſicut ſerui qui ſe vendi aliis heris
impetrant, miſeri: ut qui ſeruitutem mutant, non effugiunt. Quæuis enim ciuitas vel
optimis ornata legibus, plena eſt tumultu plurimo, quem nemo ſapientia ſectator
ſuſtineat: ſed extra mœnia degunt in hortis aut villis ſolitariis, amantes ſolitudinem,
non hominum odio, ſed ad cauendos congreſſus cum diſſimilibus, quos ſciunt bonis
moribus officere. Hoc genus reperitur in multis orbis regionibus, merito, ut abſolutæ
probitatis, receptum à Græcis atque Barbaris. Maximè tamen in Ægypto fre-
quentatur per præfecturas ſingulas, præſertim circum Alexandriam. Ex omnibus au-
tem locis optimus quiſque therapeutarum, tanquam in huius generis patriam, colonus
mittitur in locum quendam aptiſſimum, ſitum ad ſtagnum Mariam, in terreno colle,
accliu leuiter, tutum ſimul & laudatum ab æris temperie. Securitatẽ enim ei præſtant
villa vicique proximi: ærem vero temperat emiſſarium ſtagni exonerantis ſe in mare,
& aura nunquam non ex alto aſpirantes tenuiter, ſicut craſſiores feruntur è ſtagno:
quibus permixtis temperamentum exiſtit ſaluberrimum. Domicilia vero conueni-
entia ſunt admodum frugalia, parata contra æſtum tantummodo & frigora: non
contigua, ut in urbibus, (non enim placet id amantibus ſolitudinem) nec tamen
longè remota: quia ſocietatem diligunt, ut ſibi poſſint inuicem ſuccurrere aduerſus
latronum incurſus fortuitos. Singuli autem habent ſacras adiculas, quæ ouiniæ
vocant ſine monaſteria: ubi ſolitary ſancta vita myſterius dant operam. Nec cibi

Votum
paupertas-
ſua.

7

potiusue quidpiam eo inferunt, aliudve in usum corporis, sed legem tantum & prophetarum oracula diuinitus prodita, hymnósque, & quadam alia pietati scientiaeque promouendae utilia. Itaque perpetuam habent Dei memoriam, ut ne in somnis quidem aliud eis obuerfetur, quam imagines diuinarum pulchritudinum. Et sunt in his qui somniando produnt praeclaras sacrae philosophiae sententias. Quotidie bis precari solent, mane, ac sub vespere: Oriente sole petentes diem verè felicem, utque mentes eorum caelesti repleantur lumine: Occidente verò, ut anima in totum exonerata sensibus, moleque rerum sensibilibus, veritatem vestiget in consistorio domestico. Medium vero matutini vespertinique temporis interstitium, totum meditationi tribuitur. Versantes enim sacra volumina, dant operam philosophiae per manus acceptae à maioribus, scrutando eius allegorias, quoniam sub apertis verbis latere credunt secreta naturae coniecturis explicanda probabilibus. Habent etiam priscorum commentarios, qui huius sectae auctores multa monumenta reliquerunt de allegoriis eiusmodi: ad quorum imitationem posterì se accommodant. Itaque non solum contemplantur, sed etiam cantica hymnósque in Dei laudem componunt, vario metrorum carminumque genere, rhythmis concinnatos in augustiorem ac religiosam speciem. Per sex dies seorsum quisque in suis illis modò dictis monasteriis philosophantur, non progredientes foras, imò ne prospicientes quidem. Septima vero conueniunt in cœtum communem, & iuxta ætatis ordinem considunt decenti habitu, manus continentes sub pallio: dextram, inter pectus barbâque, sinistram applicant lateri. Tum progressus in medium natu maximus, & dogmatum eius sectae peritissimus, differit vultu ad grauitatem composito, voce moderata, non sine magna prudentia: secus quam oratores aut ætatis nostrae sophistæ ostentatores eloquentia: ut cui magis cordi sunt exquisitæ sententiæ, diligensque & accurata harum enarratio: quæ non summis insidat auribus, sed per auditum penetret in animum, ibique firmiter inhaereat. Reliqui omnes auscultant per summum silentium, annutantes oculis tantum aut capite. Id commune occurrit in quod septimo die conueniunt, septo clauditur duplici, separatis virorum & mulierum cœtibus. Nam mulieres quoque auscultant ex more, duntaxat quæ institutum idem sectantur. Medius autem paries à solo surgit tribus quatuorve cubitis, in modum loricae: superiora usque ad tectum patent. Vnde gemina prouenit commoditas, & quod pudori feminei sexus consulitur, & quod verba doctoris exaudiuntur faciliè, absque ullis obstaculis, quæ vocem intercipient. Temperantia tanquam fundamento in anima iacto, virtutes ceteras superstruunt. Nec cibum nec potum quisquam sumit ante solis occasum: quod sapientia studium luci conuenire iudicans, tenebris vero curam corporis. Ideo totos dies alteri vero exiguam noctis partem tribuunt. Nonnulli ex his vix tertio quoque die famem sentiunt, attenti magis ad disciplinarum scientiam. Nec desunt, qui praelatè accepti epulo sapientiae copiosè præbentis sua placita, perdurant duplum eius temporis, & vix sexta die degustant cibum necessarium, assueti, sicut cicada rore viuere, canticis, opinor, solantes in ediam. Septimum vero diem, ut festum sacratumque, honore dignantur eximio: quo post curam animi corpus quoque reficiunt, sicut iumento relaxantes laborem continuum. In cibatu utuntur pane simplici: sal vicem supplet obsonij: qui delicatiores sunt, hyssopum pro condimento adijciunt. Potum è fluentis hauriunt, contenti placare dominas à natura mortalibus additas, famem firimque, absque omnibus lenociniis, fruendo rebus sine quibus non licet viuere. Edunt igitur, ne esuriant: bibunt, ne sitiant, saturitatem cauendo, ut inimicam animo pariter ac corpori. Et quoniam tegminis quoque duæ sunt

Virginitatis
& conti-
nentia vo-
tum.

species, vestis, tectumque, de adibus iam dixi, esse incultas & extemporaneas, factas ad presentem usum tantummodo. In veste autem eadem apparet simplicitas, ad arcendos calores & frigora, pro pelliceis crassa tunica in hyeme, aestate vero exomis aut interula linea. In uniuersum enim exercent modestiam, ut fontem veritatis: sicut è fastu mendacium prognatum autumant. Profluunt enim è mendacio varia malorum species: contra, ex veritate, omnium felicitatum humanarum diuinarumque copia. Deinde quibusdam interiectis, hæc ait, Vbi vero cōuenere candidati & lati cum summa grauitate, ad signum datum à quopiam ephemereuta (sic huiusmodi ministros nominant) priusquam discumbant, stantes una serie decenter, sublatiisque ad cælum manibus atque oculis: his, quoniam didicerunt spectare cælestia: illis, utpote incorruptis à muneribus & quæstu illicito, precantur, ut Deo placeat id conuiuium. Absolutis precibus seniores discumbunt, ac mox alij pro cuiusque dignitate. Nec enim seniores ex annis æstimant: sed quantumuis grandæuos habent pro pueris, si sero institutum hoc complexi sunt: honorem vero senectutis tribuunt his qui exercuerunt se à iuuentute in hac pulcherrima diuinæque parte contemplatiua philosophia. Adhibentur mensa femina quoque, anus pleraque, sed virgines, non coacta castitatis, sicut apud Græcos quadam sacrificula: sed spontè continentis præ amore sapientia, cuius studio per totam vitam contempserunt voluptates corporis: nimirum diuina, non mortalis prolis cupida: quam sola Deo chæra animæ ex seipsis pariunt, excipientes pro semine intelligibiles patris radios, ut decreta sapientia contemplando percipere valeant, Discubitus ita distribuitur, ut seorsum viri dextrum latus, seorsum femina sinistrum teneant. Quod si quis suspicatur lectisternia, etsi non sumptuosa, certè molliuscula parari hominibus ingenuis & philosophia deditis, sciat esse regetes rudes è vili contextas materia, videlicet è papyro indigena, sic humi aggestas, ut eminendo fulciant cubitos. Remittunt enim paululum illam Laconicam disciplinae duritiam, semper & ubique probantes liberalem frugalitatem, totis viribus auersando voluptatis illecebras. Et paulò post, Vinum per illos dies non prebetur, sed aqua limpidissima, cæteris frigida, calida vero his qui inter seniores tractantur delicatius. Mensa pura est à cruentis dapibus: pro cibo panis apponitur, sal pro obsonio, & pro condimento hysopos in delicatiorum gratiam. Operantur enim ut sacerdotes sacris abstemiis, tota victus ratione castigata ad eandem frugalitatem. Nam vinum habent pro veneno afferente dementia: opiparis autem opsoniis, aiunt irritari concupiscentiam, beluam insaturabilem. Hæc sunt exordia conuiuij. Et post pauca subditur, Enarrationes autem sacrarum literarum constant ex allegoriis. Nam hi viri totam legem existimant habere animalis similitudinem: quod præcepta corpus referant, animam vero sententia retrusiores sub velamine verborum abdita. In quibus rationalis anima egregiè seipsam contemplatur tanquam in speculo, sub his ipsis verbis miram sententiarum pulchritudinem conspiciens, & explicans è figurarum inuolucris, atque ita penitiorum intellectum in lucem produciens, duntaxat apud eos qui per occasionem admoniti sciunt obscura ex apertis colligere. Vbi vero præses visus est rem bene tractando, satisfecisse auditorum desiderio, plausus propalam editur ab omnibus. Tum ille assurgens, hymnum in laudem Dei primus canit, aut recens à se compositum, aut desumptum ab uli quo vatum veterum. Extant enim huius generis carmina prisca, versu trimetro, & hymni cum suis accentibus inter sacra canendi ante altaria, vel à stantibus, vel à choreas ducentibus moderatas variis flexibus atque reflexibus. Præfulem mox imitantur ceteri decenti ordine, omnibus intentè quietèque auscultantibus, præter-

præterquam in fine hymni extremæque clausula. Tunc enim uniuersi vocem extollunt, sine sexus discrimine. Ista sunt Philonis verba: quæ quantum ad religionem Christianam & ecclesiasticum ordinem faciant, liquido declarat Eusebius Cæsariensis, historiæ Ecclesiasticæ libro secundo. Qui quidem horum *negotiorum* ducem affirmat esse beatum Marcum Apostolum & Euangelistam, primum Alexandria Episcopum: Philonemque Ecclesiasticæ institutionis initia & originem Apostolicæ atque etiam Euangelicæ traditionis eidem Supplicum libro intexuisse, sic scribens, Marcum hunc primum aiunt ad Ægyptum missum, Euangelium illic, quod & conscripserat, prædicasse: primumque ecclesias Alexandria constituisse. Tanta autem ibi credentium virorum ac mulierum multitudo prima accessione per exercitium philosophicum admodum ac diligentissimum collecta est, ut exercitia eorum, conuentus, symposia, & uniuersam reliquam vitæ conuersationem, Philo literis mandare dignatus sit. Fertur etiam hic Philo Romæ sub Claudio ad colloquium Petri, Romanis tum prædicantis, venisse. Neque hoc vero dissimile est. Commētarius enim ille, quem tandem ab eo posterioribus temporibus elaboratum esse dicimus, Ecclesiæ canones, qui ad hæc nostra usque tempora seruantur, manifestè continet. Imò, quoniam vitam etiam religiosorum nostrorum, quam fieri potuit accuratissime descripsit, satis manifestum relinquitur, non modò vidisse eum viros illos Apostolicos sui temporis ex Hebræis, ut vero simile est, profectos, ob eamque causam priscorum ritum adhuc more Iudeorum obseruantes, sed & probasse, diuinorumque & honestos iudicasse. Cum primis & hoc liquet, quòd nihil ultra veritatem aliunde aut ex seipso his quæ scribere conatus fuit, adijcere volens in eo libro, quem de Vita contemplatiua, aut de Precationibus, inscripsit, cultores eos, & mulieres quæ cum eis erant cultrices vocari dixerit, causamque appellationis huius adiecerit, aut quòd animos accedentium à passionibus malitiæ, instar medicorum liberantes curauerint ac sanauerint: vel quòd cæleste numen mudo cultu sinceraque religione venerati sint. Sine igitur hanc illis appellationem de suo ob prædictas causas imposuit, nomenque virorum istorum propriè hoc pacto descripsit: siue statim initio verè sic vocati sint, cum Christianum nomen haudquaquam dum quouis loco celebraretur, non est necesse ut contendamus. Hoc tamen cum primis testatur, quòd facultatibus suis renunciarint, ac bonis ad se pertinentibus cesserint hi qui philosophari cœpissent: deinde & à cunctis vitæ huius curis abstinuerint, relictisque muris, in agris & hortis solitariè conuersati sint: certo scientes consortia eorum qui disparem sequebantur viuendi rationem, inutilia, & noxia esse illis qui tum temporis hoc, ut par erat, agebant, ut alacri seruentique fide eos imitarentur, qui propheticam vitam ducebant. Etenim & in Actis Apostolorum, de quibus nihil est dubij, hoc memoratur, quòd omnes Apostolorum discipuli possessiones ac facultates suas diuenditas, cunctis distribuerint, iuxta quòd cuiusvis exigebat necessitas, ita ut nemo prorsus inter eos egeret. Quotquot enim sicut ipsa verba habent, possessores erant agrorum aut adium, vendiderunt, ac pretium distractorum bonorum adferentes, ad pedes Apostolorum ponebant, ad hoc, ut singulis, secundum cuiusvis necessitatem expendereetur. Consimilia istis prædictus Philo testificatus, ad verbum subiicit, dicens, Est autem in multis quidem terrarum locis hoc genus hominum. (oportebat enim perfecti boni participes fieri tam Græcos quam Barbaros) verum in Ægypto in singulis præfecturis, sicuti vocant, abundat: & maxime circa Alexandriam. Undique autem optimus quisque velut in patriam, ita in cultorum coloniam ad commodissimum locum, qui lacui Mariæ in tumultu submissiore adiacet, admodum opportunè propter securitatem ærisque temperiem sese recipit. Deinde & habitationes eorum, quales illæ fuerint, describens, de Ecclesiis eius regionis hæc dicit, In singulis autem sacrum domicilium est, quòd

*Votum ca-
statis.*

*Votū vir-
ginitatis.*

*erunt & monasterium vocatur: in quo manentes, honesta ac sancta vitæ mysteria ce-
lebrant, nihil illo inferentes, nec potum, nec cibum, neque aliud quicquam eorum quæ ad
corporis sunt sustentationem necessaria, sed leges, & oracula prophetarum, & hymnos ac
reliqua huiusmodi, quibus scientia & pietas augescunt & consummatur. Et aliquantò
post dicit, Totum autem illud temporis spaciū, quod à diluculo est usq; ad vespem,
in exercitiū illis infumitur. Sacras quippe scripturas legentes philosophantur, ac patriam
philosophiam allegoricè tractant. Etenim putant ea quæ in manifesta sunt scripturarum
expositione quadam esse abscondita natura symbola per figuras significata. Habent com-
mentarios priscorum virorum, qui cum hæreseos ipsorum duces essent, multa in forma re-
rum allegoricè traditarum post se monumenta reliquerunt: quibus tanquam archetypis
vsi propositi illorum imitantur rationem. Hæc igitur ita videntur ab hoc viro dicta, ut
appareat illū eorum fuisse auditorem, qui sacras scripturas exposuerunt. Vero simile au-
tem est, commentarios illos priscorum virorum, quos apud eos fuisse dicit, esse Evangelia,
& Apostolorum scripta, & quasdam antiquorum Prophetarum expositiones, quales
cum ea quæ ad Hebræos est, tum aliæ plures Epistolæ Pauli continent. Deniq; & de eo
quod de nouo Psalmos composuerint, ad hunc modum scribit: Itaque non modo diuina
contemplantur, sed & Cantica & Hymnos ad Deum sacratioribus omnis generis me-
trorum & carminum rhythmis grauitè construunt. Et alia quidē multa de illis quorum
hic mentionem facimus, in eo libro differit. Verum illa visa sunt necessario deligēda, per
quæ certas ecclesiastica conuersationis notas posuit. Quod si cuipiam ea quæ dicta sunt,
nō propriè ad Euangelicā pertinere politiā, sed & aliis præter dictos cultores adaptari
posse videntur, credat saltem his illius verbis quæ subiiciemus: ex quibus indubitatum,
si æquo sit animo, hac de re testimonium reportabit. Sic enim scribit, Continētiam autem
primum, tanquā fundamentum quoddam in anima collocant, deinde & alias virtutes
superstruunt. Cibum aut potum nemo illorum ante solis occasum usurpat. Etenim phi-
losophiæ studium luce, corporis vero necessitates tenebris dignas esse indicant: unde &
diem illi, istis vero modicam noctis partem tribuunt. Nonnulli ex eis toto triduo cibi non
recordantur: quibus maius scientiæ quā cibi desiderium insedit. Nonnulli ita letantur
ac delectantur sapientiæ pasci, quæ dogmata opulenti & abunde subministrat, ut du-
plicato temporis spacio abstineant, ac vix per sex dies necessario cibo gustates vescantur.
Hæc Philonis verba clarè & absque ulla contradictione de nostris esse dicta putamus.
Si vero adhuc quisquam obfirmatè contradixerit, vel sic sibi persuaderi sinat, ut cla-
rioribus demonstrationibus credat, quas non apud alios quosdam, nisi solam Christia-
norum secundum Evangelium religionem inuenire licet. Dicit enim, Apud eos, de quibus
loquitur, mulieres quoque reperiri, quarum pleraque grandæuæ virgines, castitatem
non necessitate, sicut quadam sacerdotes apud gentes, magis quā sponte sua propter
Zelum ac desiderium sapientiæ custodiant: cuius commercium studiosè colentes corpo-
rum voluptates immortalium liberorum, quos solus amans Dei animus ex se gignere
potest, non mortalium cupida aspernentur. Deinde subsecutus clariù ista exponit,
Interpretationes autem (inquit) sanctarum scripturarum allegoricè illis ac figuratæ
sunt. Videtur enim viris istis vniuersa legis scriptura animanti similis esse: ita ut
superficies verborum, corporis: sensus vero in verbis reconditus, animæ sit loco: quem
ipsorum religio præcipuè, quasi per speculum nominum, eximiam sententiarum pul-
chritudinem relucens obseruans, contemplari cæpit. Quid opus est istis adijcere, quo-
modo in vnum congregati, separatimque viri, ac separatim mulieres conuersati sint,
& quæ illis exercitia in consueto fuerint: quæ etiamnum apud nos durant, & præci-
puè circa salutaris passionis festum diem, in ieiuniis & vigiliis nocturnis diuinorum-
que*

que sermonum lectione exercere consueuimus? Quæ vir prædictus eodem modo quò apud nos solos hætenus sunt seruata, diligenter annotauit, & commentariis suis inseruit, præsertim nocturnas magni Festi vigilias, & horum exercitia, cum hymnis qui apud nos dici solent describens: & quomodo uno cum rhythmò psallente, reliqui cum silentio auscultantes extremam hymnorum partem unà cum illo concinendo terminent: quomodo etiam prædicta diebus humi in stragulis iacentes, vinum in uniuersum, sicut ipsis verbis scripsit: & de animantibus ne gustant quidem, sed sola illis aqua potum præbeat, & obsonium sit panis cum sale & hyssopo. Præterea scribit, quo pacto præsideant inter eos ij quibus Ecclesiastica commissa sunt ministeria, diaconatus etiam, & quæ supra cunctos eminent Episcopatus præsentia. Quod si cui desiderium inerit ista exactè cognoscendi, discat ea ex dicta iam viri huius historia. Quòd igitur Philo illic de primis Euangelicæ doctrinæ præconibus, & ritibus olim ab Apostolis traditis differens ista scripserit, cuius manifestum est. Singulares anachoretarum vitas summæ auctoritatis in Ecclesia viri scripserunt: D. Athanasius Alexandrinæ urbis Episcopus, ac Dorotheus vitam Antonij Magni, quam postea Latino sermoni tradidit Euagrius: D. Hieronymus, Pauli heremitæ, Hilarionis atque Malchi captiui monachi: Reliquorum autem monachorum vitas prosecuti sunt Theodoretus ac Palladius iustis voluminibus, quæ Latina nuper prodierunt in lucem opera Gentiani Herueti, viri de Christiana rep. bene meriti. Istorum porro colloquia si quis desideret, legat Cassianum. At cum huiusmodi homines per desertas respersi, vitamq; solitariam agentes, sibi duntaxat prodesse viderentur, & religionem Christianam parum promouere, Basilii Magni Cæsareæ Cappadociæ Episcopus, ut ait Nazianzenus in vita Basilij, deduxit eos ad ciuitates & oppida: ut ab his populus Deo gratiam viuendi rationem ac cultum diuinum edisceret. Itaque Gregorij Nazianzeni verba subijcere non pœnitebit: Vt autem (ait) non solum sibi, sed & aliis quoq; proficeret, primus cœnobia excogitauit, ritumq; illum monachorum antiquum atque agrestem ad ordinem quendam formulamq; religioni propiorem reduxit. Cum enim animaduertisset, eos qui in communi vita, hoc est, inter alios mixtim agunt, monasticam licet abstinentiam seruent, aliis quidem utiles, sibi vero nequaquam existere, cum in multis eos necesse sit versari malis, quæ vitæ quietæ ac planè perfectæ contraria videntur: eos vero qui in solitudine procul ab aliis agunt, firmiores sanè proposito, magisq; Deo coniunctos quàm supra dictos, vidit atque sibi tantum utiles, cum rerum experientiâ nequaquam teneant, nec cum aliis commercium ullum habeant utrumque vitæ genus coniungere conatus est. Quamobrem monachorum cœnobia haud procul ab iis qui in hominum societate viuunt, edificari iussit, nec omnino separauit: ut & propinquitate, cum opus charitatis exposceret, adesse valerent, dissiti alioqui propriis terminis: ne quies eorum aut pax interrumpi per multitudinem posset: nec ipsi monachi actionis merito, quod ex impendenda aliis pietate esset, priuarentur: neque rursus eorum actio per tumultus inutilis efficeretur: & alter alterum hoc modo iuuare posset, & monachorum vita per conuersationem eorum qui in communi agunt, pia fieret: & ipsi ex monachis quietem, constantiam, sapientiam, contemplationem ediscerent: quemadmodum tellus ac pontus inuicem se iuuant ac suscipiunt. Hos ergo ubi coëgisset Basilii in vrbes; ac è monachis & anachoretis cœnobitas effecisset, viuendi regulam Euangelio consentaneam illis conscripsit, quam & in precio habemus, & totius Græciæ monachi hætenus obseruarunt atq; reueriti sunt: quemadmodum & Latini sumptam inde regulam beatorum Hieronymi, Augustini, Benedicti,

En Monachia Gregorij Nazianzenus in vita Basilij.

Pallad. cap.
19 & 10.
in historia
patrum.
Nicephor.
lib 9 hist.
Ecd. cap.
14.

Dominici, Francisci, Bernardi, ac reliquorū. Cæterum ne variis allegationibus obruentes lectoris animum, epistolæ modū excedamus, institutiq; nostri videamur obliti, duos fuisse Macarios testantur Palladius ac Nicephorus: Alterū Alexandrinū genere, qui, licet iunior, in iis quæ sunt monachorum præcipua, primas obtinebat. Alterum Ægyptiū, ætate grandiore, qui has ipsas Græcè scripsit Homilias, quas in Latinum sermonē transtulimus. Hic nonaginta vixit annos integros, quorum sexaginta transegit in solitudine. Itaque natus annos triginta, & in iuuenili constitutus ætate, tam toleranter tulit labores exercitationis totum decennium, ut magna quadā & insigni dignus haberetur distinctione, adeo ut vocaretur *παιδαγωγός*, id est, in puerili ætate senex: quoniam citius quàm pro ætate profecerat virtutibus. Quadraginta annos natus potestatem accepit aduersus dæmonas, gratiam item curandi, spiritumq; prædicendi futura. Dignus quoq; est habitus honorando sacerdotio. Habitarūt cum eo duo discipuli in intima solitudine, quæ vocatur Scete. Quorum vnus quidē, velut minister, illi semper affidebat, eorū gratia qui veniebant curandi. Alter autem seorsum secedebat in cellam. Procede te verò tempore cū sanctus perspicaci oculo præuidisset, dixit ministro suo nomine Ioanni, qui postea factus presbyter susceptus est in locum Macarij: *Audi me frater Ioannes meamq; ser a quo animo admonitionem, tibi valde profuturā. Tentaris enim, inquit, & te tentat spiritus auaritia, sic enim perspectum habeo. Scio tamen, si meā benignè tuleris adhortationē, te perfectū fore in Dei timore atque eius opere, laudaberisq;: & flagellū non appropinquabit tabernaculo tuo. Quod si non audieris, in te venient, quæ Giezi tandem acciderunt, cuius vitio laboras.* Contigit porrò, ut defuncto Macario non paruerit, sed ei qui propter auaritiam alligauit Iudæ laqueum. Elapsis itaque quindecim aut viginti annis, cū bona pauperū vsurpasset, tam graui laborauit elephātia, ut in toto eius corpore nō inueniretur integer locus, in quo quis digitū figere posset. Hęc fuit Macarij prophetia. Ferebatur hic sanctus pati continentē ecstasin, sapiūsq; vel cum Deo, vel in rebus versari cœlestibus. Fama etiā constans erat, in solitudine illū suscitasse mortuū, ut persuaderet cuidā hæretico neganti resurrectionē. Reliqua quæ diuino beneficio gesta sunt ab eo, petenda sunt è Palladio. Spiritus igitur diuinus, qui vigeat in Macario nostro, non potuit ociosus esse, quin per eum fructū aliquē ederet: effecitque, ut qui consodalibus duntaxat monachis exemplo proderat, scriptis ad posteros transmissis, omnibus prodesset. E quibus quinquaginta solū Homilias Græcè scriptas accepimus è bibliotheca Regia. Quas, cū legentes animaduertemus non tantū monachis & religionem (quod aiunt) profitentibus, sed cuicunq; Christiano lectori profuturas, tum quod afflictum ac mœrentem valde solantur animum, eūmq; à nugis futilibus huius mundi traducunt ad cœlum, tum quod bene beatq; viuēdi normam Euangelio conuenientem præscribunt, in Latinum sermonem conuertimus, cuilibet Homiliæ argumento breui præfixo, vnde confestim emergat, quid vnaquæq; contineat. Has ipsas impressas Græcè Latinæque vobis animo grato suscepturis mittimus: si quid melius allatura sit temporum tranquillitas, protinus emissuri. Valere plurimum, deūmq; precemini ut nostris faucat ad gloriam eius susceptis consiliis. Luteriæ, Calend. Maij. M. D. LIX.

IOANNES TRITHEMIUS DE
SCRIPTORIBVS ECCLESIAE.



*MACARIVS Monachus Aegyptius , et B. Patris
Antonij quondam discipulus , vir deuotus et sanctif-
sima conuersationis , de quo multa miracula narran-
tur , quomodo etiam mortuorum voces de sepulcris
pro fidei confirmatione impetrauit : claruit multa sanctitate sub
Constantino et Constantio principibus anno Domini 350. cuius
gesta habentur in Vitis patrum.*



INDEX CAPITVM

HOMILIARVM SANCTI

MACARII ÆGYPTII.



Αλληγορικὴ πρὸς Φρασις τῆς
πρὸς τὸν Ιεζεκιὴλ ὁ πρε-
φῆτης γεγραμμένης ἐπιστολῆς.
Ὁμιλία α'. Pag. 1



INTERPRETATIO
allegorica visionis a-
pud Ezechielem Pro-
phetam descriptæ.
Homilia 1. Pag. 1

Περὶ τῆς βασιλείας τῷ σκότει, τῷ τ' ὄντι, τῆς
ἀνθρώπων· καὶ ὅτι μόνος ὁ Θεὸς δινώσκει αἰ-
ρεῖν ἀφ' ἡμῶν πλεῖν ἀνθρώπων, ἔρυσσασθαι
ἡμᾶς ἐκ τῆς δουλείας τῷ ἔρχοντι τῷ
πονηρῷ. β'. 10

Ὅτι οἱ ἀδελφοὶ ἐν εὐκρίνεια, ἐν ἀκεραιότη-
τι, ἐν ἀγάπῃ, καὶ εἰρήνῃ μετ' ἀλλήλων
συνδύχων, καὶ ἐν ταῖς ἴσῃ λογισμοῖς ἀγάπῃ B
καὶ πόλει ποιῇ ὀφείλοισιν. γ'. 13

Τὸν δρόμον τῷ σταδίου τῷ κόσμου βύπτου προσ-
χέοντες καὶ ἀκριβῶς διέρχοντες διὰ τῆς Χρι-
στου, ἵνα ἐπαύων εὐεργίσωι πρὸς Θεὸν καὶ
ἀνθρώπων τύχοι. δ'. 16

Πολλὴ μὲν ἡ διαφορά μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν καὶ
ἀνθρώπων τῷ κόσμῳ βύπτου. οἱ μὲν γὰρ
πρὸς τὸν κόσμον ἔχοντες, τῇ καρδίᾳ καὶ
τῷ νῷ ἐν ταῖς γήϊναις διανοαῖς δίδονται· οἱ δὲ
πλεῖν ἀγάπῃ τῷ ἐπουρανίῳ πατρὶ ὅτι πο-
θοῦσιν, αὐτοὶ μόνον πρὸς ὀφθαλμοῖς ἐν πολλῇ C
ἐπιθυμίᾳ ἔχοντες. ε'. 31

Οἱ βουλόμενοι Θεῷ ἀρεῖσθαι, ταῖς βίχαις
ἐν εἰρήνῃ καὶ ἡσυχίᾳ, καὶ ἡμερότητι, καὶ
σοφίᾳ ποιῆσαι ὀφείλοισιν, ἵνα μὴ κρυ-
φαῖς κακημερίας εἰς πᾶσι σαλευαλίζων-

De regno tenebrarum, hoc est pec-
cato: Et Deum solum posse à no-
bis peccatum auferre, ac nos li-
berare è iugo seruitutis Principis
nequissimi. 2. 10

Quod fratres in synceritate, simpli-
citate, dilectione ac pace inter se
conuersari, ac cogitationibus in-
ternis bellum inferre debeant. 3. 13

Cursum stadij huius mundi attente
et accurate absoluerè oportet
Christianos: ut cœleste præco-
nium à Deo et Angelis conse-
quantur. 4. 16

Magna differentia inter Christianos
et homines huius seculi. Hi enim
spiritu mundi præditi animotenus
ac corde terrestribus vinculis de-
uincti sunt: illi vero dilectione cœ-
lestis patris detenti, eum solum
ob oculos in omni desiderio ha-
bent. 5. 31

Qui Deo placere cupiunt, preces
suas in pace, tranquillitate, man-
suetudine ac sapientia facere de-
bent, ne minus decentibus clamo-
ribus usi, omnibus scandalum

- pariant. Continet vero homilia A
duas quaestiones, utrum throni &
corona creatura sint? & de duo-
decim thronis Israël. 6. 38
- De clementia Christi erga homines.
Continet etiam Homilia interro-
gationes & responsiones quasdam
ferme ineptas aut friuolas. 7. 42
- De his, quae contingunt Christianis
inter orandum, & de gradibus
perfectiois, utrum videlicet ad
perfectum gradum pervenire pos- B
sint Christiani. 8. 46
- Promissiones ac Prophetias divinas
per varias probationes & tenta-
tiones impleri: & soli Deo ad-
haerendo liberari nos ab infestatio-
nibus Daemonis. 9. 49
- Humilitate & alacritate retinentur
& augentur dona gratiae divinae:
superbia autem & ignavia per-
duntur. 10. 54
- Virtutem sancti Spiritus in corde ho-
minis se habere instar ignis. Et
quibus rebus indigeamus ad di-
scernendum cogitationes in corde
scaturientes: & de serpente mor-
tuo ad sublimitatem ligni à Mose
affixo, qui typus fuit Christi.
Continet quoque Homilia dispu-
tationes duas. Unam quidem
Christi cum nequissimo Satana;
alteram verò peccatorum cum eo-
dem. 11. 57
- De statu Adæ, antequam transgre-
deretur mandatum Dei: & post-
quam amisit propriam ac caele-
stem imaginem. Continet quoque
Homilia quasdam quaestiones om-
nino viles. 12. 65
- Quem fructum à Christianis Deus
exigat. 13. 74
- Qui cogitationes ac mentem Deo de-
dicant, hoc sub spe illuminando-
rum oculorum cordis faciunt: ac
Deus huiusmodi in summa san-
ται· σωείχ' δι' ὁμιλία ζητήσε' δύο· εἰ' αἱ
δεῖνοι καὶ οἱ εὐφρανοὶ κλισματὰ εἰσιν, καὶ
πρὸ τῆς δώδεκα δεῖνοι τῷ Ισραήλ. 5'.
- 38
- Περὶ τῆς χρηστότητος τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸ ἄν-
θρωπον· σωείχ' καὶ ἡ ὁμιλία ζητήσε' καὶ
ἀποκρίσεις πᾶς σχεδὸν αὐτοῖς ἡ μάταιας.
ζ'.
- 42
- Περὶ τῆς συμβαίνοντων πῶς Χριστιανοὶ μετα-
ξὺ τῶν ἀλλήλων πειθεσθαι, καὶ πρὸς τῆς μείζονος
τῆς πλεονεξίας, διὰ τοῦτο εἰ' εἰς τὸ μέγιστον
τέλειον ἔρχεσθαι διδάσκονται οἱ Χριστιανοί. η'.
- 46
- Τὰς ἐπαγγελίας καὶ προφητίας τοῦ Θεοῦ ἀφ' ἧς
παμποικίλης δοκιμασίας ἐπειράσκειται ἀνα-
πνεύσασθαι· καὶ μὴ τὰς τοῦ Θεοῦ προσαρ-
τησάμεν λύσασθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς τῆς πο-
νηρῆς πειρασμοῦ. θ'.
- 49
- Ταπεινοφροσύνη καὶ περυσμία ἀφ' ὧς ζεῖται
καὶ αὐξάνεται τὸ δῶρε' τῆς χάριτος· ἐ-
κπρὸς δὲ τῇ περυσμίᾳ ἀπὸλλυται. ι'.
- 54
- Τὴν δυνάμιν τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐν τῇ καρ-
δίᾳ τοῦ ἀνθρώπου· εἴ) ὡς πῦρ· καὶ πῶς
χρηζομένη πρὸς τὸ ἀνακρίνεσθαι τοὺς λο-
γισμοὺς ἐν τῇ καρδίᾳ βρῦντας καὶ πρὸς
τοῦ πικροῦ ὕδατος εἰς τὸ ἀκρόατον τοῦ ξύ-
λου τοῦ Μωσέως περὶ πηγήν, ὡς
τύπος ἐχέτω τοῦ Χριστοῦ. Σωείχ' καὶ ὁ
μιλία ἀφ' ὧς λογισμοὺς δύο· ἐπερὶ μὲν Χρι-
στοῦ μὲν τῆς πονηρῆς Σατανᾶ, θάπερ δὲ
τῆς ἀμάρτυας μὲν τῆς αὐτῆς. ια'.
- 57
- Περὶ τῆς εἰσερχομένης τοῦ Ἀδάμ πρὸς τὸν ὄφιν·
εὐνοῶν αὐτὸν τὴν ἐντολήν τοῦ Θεοῦ· καὶ
μετὰ τὸ αὐτὸν ἀπολέσαι καὶ τὴν ἰδίαν εἰ-
ρήνην καὶ τὴν ἐπουρανίαν. Σωείχ' καὶ ἡ ὁ-
μιλία ζητήσε' πᾶς πᾶν ὠφελίμως. ιβ'.
- 65
- Οἱ καρπὸν ἀπαίτη ὁ Θεὸς ὅτι τῆς Χρι-
στου. ιγ'.
- 74
- Οἱ τῶν λογισμῶν καὶ τῶν τοῦ νοῦ τῶν Θεῶν ὅτι
δίδοντες· τὸ ἐπὶ ἐλπίδι τοῦ Φωτισθῆναι
τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας ποιῶντες καὶ ὁ
Θεὸς τιμῶντες ἐν ἀγάπῃ καὶ καθαρότητι

μεγίστη μυστηρίων ἀρχῶν, καὶ μεταδίδωσι αὐ- A
τοῖς ἐκ τῆς χάριτος αὐτῆς. Καὶ ἡ ἀγαθὴ
ἐπουργασίαν τυχεῖν βουλομένοι ποιῆν ἐφεί-
λουται. λοιπὸν οἱ ἀπίστοι καὶ οἱ παροφῆ-
ται ἀφομοιωῦνται τοῖς ἀκτίστοις ἡλίου ἀφ' ὧ
θυεῖδες εἰσπρηχόμεναι. Διδάσκει καὶ ἡ ὁ-
μιλία, τίς ἡ γῆ τῆς Σατανᾶ, καὶ τίς τῆς
αἰγλήων, καὶ ὅτι ἀμφοτέρω ἀφελήσονται καὶ
ἀεθάλοι. 14. 75

Διδάσκει αὐτῇ ἡ ὁμιλία ἀφ' πολλῶν, πῶς B
πλεονεχίῳ ἐστὶ ἀγιότητι, καὶ ἀγρότητι καὶ
καθαρότητι πρὸς τὸν θυμὸν αὐτῆς Χει-
ρὸν Ἰησοῦ τὸν ὁσίων τῆς κόσμου, καὶ ὡς
καὶ οὐκ ἀποκρίσθαι. σιωπῇ δὲ πῶς ζητήσας πολλὰς
ἀφθασκαλίας γινώσκας, διὰ δὲ εἰς ἐν
τῇ ἀσκήσει ὅλα τὰ μέλη αἰστανται, καὶ ὡς
λατρεῖ μυστίας πρὸς τὸ καλὸν καὶ τῆς χάρι-
τος καὶ τῆς αὐτοζουσίου, καὶ τῆς ἀγιότητος τῆς
ἀρετῆς τῆς αἰδομένης. 15. 78

Τοῖς πνευματικαῖς ἀνδράσι τοῖς ἀποκατα- C
τοῖς πειρασμοῖς καὶ θλίψεσι, τὰς ἐκ παρ-
τοῦ ἀμάρτιας βρουύσας. 16. 103

Περὶ τῆς πνευματικῆς τῆς Χειραγωγίας καὶ
σώσεως, καὶ ὡς καὶ ὅτι αὐτὸ Χειρὸν ὁσίων
καὶ τῆς ζωῆς αἰωνίου μέτοχον γίνεσθαι ἀδύ-
νατον ἔστι. 17. 110

Περὶ τῆς θησαυροῦ τῆς Χειραγωγίας, διὰ δὲ
τῆς Χειρὸς καὶ πνεύματος ἁγίου, ἀφθό-
ρου ἀσκήσεως αὐτοῖς πρὸς τὸ φθάναι εἰς
τὸ πλεονεχίῳ. 18. 117

Οἱ Χειραγωγοὶ πρὸς τὴν καὶ αὐξάνεσθαι βου- D
λομένοι, ἐφείλοισιν ἑαυτοὺς βιάζεσθαι πρὸς
τὸν ὁσίων, ὥστε λυτῶσθαι αὐτοὺς ἀ-
πὸ τῆς ἐσωκρύσεως ἀμάρτιας, καὶ πνεύματος
ἁγίου πληροῦσθαι. 19. 122

Μόνος ὁ Χεῖρας, ὁ ἀληθινὸς τῆς ἰσχύος ἀνδρά-
σους, καὶ ἀποκατασταθῆναι πλεονεχίῳ,
καὶ αὐτὸν τῆς χάριτος ἐκδύμεναι ὡς
καὶ οὐκ ἀποκρίσθαι. 20. 127

Τῷ Χειραγωγῷ ἀνδράσι διὰ τὸ πρὸς καὶ πρὸς
λατρεῖν, ἐκείνους διὰ δὲ καὶ ἐκείνους. ὁ μὲν ἐν

etimoniam ac puritate mysterijs di-
gnos reputat, ac participes facit
illos gratia sua. Quidque bona
caelestia consecuturi agere debea-
mus. Tandem Apostoli et Pro-
pheta assimilantur radijs solaribus
per fenestram ingressis. Docet
quoque Homilia, quae sit terra
Satanae, et quae Angelorum, et
quod utraque nec contrectari nec
videri possit. 14. 75

Docet homilia haec prolixè, quo pa-
cto anima in sanctitate, castitate
ac puritate erga sponsum suum
Christum Iesum, Servatorem
mundi, se gerere debeat. Conti-
net verò quasdam quaestiones sum-
ma doctrina refertas, videlicet,
utrum in resurrectione omnia
membra resurgant, et alias infi-
nitas de vitio, de gratia, de li-
bertate arbitrij et dignitate ge-
neris humani. 15. 78

Spirituales homines obnoxios esse ten-
tationibus atque afflictionibus, ex
primo peccato scaturientibus. 16. 103

De spiritali Christianorum unctio-
ne et gloria: et quod absque
Christo saluari, aut vitam eter-
nam consequi impossibile sit. 17. 110

De thesauro Christianorum, vide-
licet Christo et spiritu sancto,
variis modis exercente eos ad per-
fectionem assequendam. 18. 117

Christiani proficere et crescere vo-
lentes, debent se vi compellere,
ad omne id quod bonum est, ut
liberentur ab inhabitante peccato,
et spiritu sancto repleantur. 19. 122

Solus Christus, verus medicus in-
terioris hominis, sanare potest a-
nimam, eamque vestimento gra-
tia sua exornare. 20. 127

Christiano homini duplex incumbit
bellum, internum videlicet et
externum. Hoc quidem in rece-

dendo cum à distractionibus terrenis, illud vero in corde aduersus cogitationes spirituum. 21. 130
De duplici statu eorum, qui ex hac vita decedunt. 22. 133
Quemadmodum regiam ac pretiosam margaritam gestare solum possunt, qui ex regio semine sunt pronati: eodem modo caelestem margaritam solum filijs Dei gestare licet. 23. 134
Status Christianorum similis est mercaturæ & fermentationi. Perinde enim ac mercatores terrena accumulunt lucra, sic illi dispersas per hoc seculum cogitationes. Et quemadmodum fermentum totam massam reddit fermentatam, sic fermentum peccati uniuersum genus Adæ percurrit. Verum Christus caeleste bonitatis fermentum fidelibus animis infundit. 24. 136
Docet hæc Homilia, nullum hominem, nisi à Christo corroboratum, scandala nequissimi superare posse: & quid ijs, qui diuinam gloriam appetunt agendum. Docet quoque, nos per inobedientiam ad seruitutem carnis redactos esse, à qua per mysterium crucis liberamur. Instruit denique nos, magnam esse lacrymarum, & ignis diuini efficaciam. 25. 139
De dignitate, præstantia, facultate, & operationibus immortalis anime, & qua ratione ea à Satana tentetur, & liberationem è tentationibus consequatur. Continet uero quæstiones quasdam summa doctrina refertas. 26. 144
Dignitatem & statum Christiani hominis copiosa oratione prosequitur hæc Homilia, ut & quæ præcedit. Deinde de libero arbitrio multa, non prorsus inutilia, docet, permixtis quæstionibus quibusdam diuina sapientia plenis. 27. 156

τῶ ἀφίσταται αὐτὸν ἀπειρασμοῦ γήινου, ὃ δὲ ἐν τῇ καρδίᾳ πρὸς λογισμοὺς τῶ πῶμα τῆς πομπῆς. κα'. 130
Περὶ διατῆς εἰσεως τῆς ἐκ τῷ βίου τοῦτου ἐρχομένων. κβ'. 133
Ὡς τὸ βασιλικὸν καὶ πολὺ τιμὸν μῆρα εἶναι φορέσαι μόνον διώκονται οἱ ἐκ τῷ σπέρματι τῆ βασιλείας ἡμετέρας· τὸν αὐτὸν ἔχοντες τὸν οὐράνιον μῆρα εἶναι μόνον τοῖς τῷ Θεοῦ τέκνοις φορέσαι ἔξεσι. κγ'. 134
Ὡς εἰς τῶ Χριστοῦ εἶκοι τῇ ἐμπειρίᾳ καὶ τῇ ζυμῶσι. ὥστε γὰρ οἱ ἐμπειροὶ τὰ γήϊα κέρδη ὑποκυκλῶσι, οὕτως καὶ οἱ ἀπείροι ἀφασχρητοὶ ἐν τῷ αἰῶνι λογισμοῖς. καὶ ὥστε ἡ ζύμη φέρεται ὅλον ἀφράζεται ζύμην, οὕτως ἡ ζύμη τῆς ἀνθρώπου πᾶσι ἄνθρωποις τῷ Ἀδὰμ ἀφάσεται. πλὴν ὁ Χριστὸς οὐράνιος ἀγαθότης ζύμην ἔχει πᾶσι ψυχῇς ἐπιθήσει. κδ'. 136

Διδάσκει αὕτη ἡ ὁμιλία, ὅτι οὐδεὶς αἰδεσθῆται, εἰ μὴ δυναμῶσις ὑπὸ τῷ Χριστῷ, τῷ τῷ πνεύματι σαρκῶν ἀφίσταται ἰσχύει καὶ τὸ διὰ τῆς γῆρας δόξης ὁρεγμῶν πρὸς τῆς. Διδάσκει καὶ ὅτι ἀφ' αὐτοῦ τῷ Ἀδὰμ εἰς δουλείαν τῆς ἁρᾶς παθῶν κατήλθωμεν, ἀφ' ἧς ἀφ' αὐτοῦ ἐν τῷ σπέρματι μυστηρίου γέννηται. παιδεύει λοιπὸν ἡμᾶς, ὅτι μεγάλη ὅτι τῷ δακρύει καὶ τῷ γένει πρὸς δυνάμεις. κε'. 139

Περὶ τῆς ἀξιοῦτος καὶ τῆς τιμότητος, καὶ τῆς δυνάμειος, καὶ τῆς ἐργασίας τῆς ἀθανάτου ψυχῆς, καὶ πῶς αὐτὴ ὑπὸ τῷ Σατάνῃ πειράζεται, καὶ τῆς ἐλπίδος ἀπὸ τῆς πειρασμῶν τυγχάνει. συνέχεται δὲ ζητήσεως πᾶσι πολλῆς διδασκαλίας γενομένης. κς'. 144

Περὶ τῆς ἀξιοῦτος καὶ εἰσεως τῷ Χριστοῦ αἰδεσθῆτου ἀφ' πολλῶν διηγουμένων ἀφ' αὐτοῦ ἡ ὁμιλία, ὥς καὶ ἡ πρὸς τὸν πνεύματι. Ἐπειτα πρὸς τῷ ἀντιπροσώπῳ πᾶσι φέλιμα πολλὰ διδάσκει, ἀναμνηστικὰ ζητήσεως πᾶσι γῆρας ὁφείας πλήρης. κς'. 156

INDEX HOM. S. MACARII.

- Διαγράφει καὶ ἀποδύρεται αὐτὸ ἡ ὁμιλία A Describit ac deplorat hac Homilia
τὴν συμφορὰν τῆς ψυχῆς, ὅτι ἀφ' οὗ
ἀμάρτιας ὁ κύριος οὐκ οἰκεῖ ἐν αὐτῇ. Καὶ
περὶ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, ὅτι οὐδεὶς
ἐν ἡμετέροις γενομένων αὐτῷ μαίζων ἔστι. κη'.
167
- Κατὰ δύοσι ἔπειν ἡ οἰκονομία τῆς χάριτος
εἰς τὸ ἦθος τῆς αἰσθητότητος ἐξεργάζεται
ὁ Θεός, μέλλων τῆς αὐτῆς καρπὸς ἐν δι-
κῇ κρίματι πάλιν ἀπαγγέλλει. κη'. 170
- Ἐκ τοῦ αἵματος πρῶτον δι' ἡμετέρας τὴν
μετάνοιαν εἰσέλκιν εἰς βασιλείαν Θεοῦ ψυ- B
χῶν· καὶ οὕτως ἔπειν τὸ ἡμετέρας. λ'. 174
- Δεῖ τὸν πιστεύοντα μεταλλάττειν τὸν αὐ-
τῷ, καὶ πρῶτον τοὺς λογισμοὺς εἰς Θεὸν συλ-
λέγειν, ἐν οἷς ἀληθῶς πάντα ἀφικνύει τὸ
Θεοῦ ἔστι. λα'. 179
- Ἡ δόξα τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τοῦ νῦν ἐν ταῖς
αὐτῇ ψυχῇς ἐμμένει, μετάνοιαν ἐν ταῖς χει-
ρὶ τῆς ἀσκήσεως φαινωμένη καὶ δόξα-
σαι τῇ ὁμοίᾳ κατ' ἀναλογίαν τῆς αὐτῇ
ὁσιότητος. λβ'. 182
- Αἰσθητῶς καὶ πνευματικῶς δι' τὸν Θεὸν πρε- C
σβεσθῆναι. λγ'. 187
- Περὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ δόξης, ἥς τὰ σῶμα
αὐτῷ ἐν τῇ ἀσκήσει κατεξωδήσεται καὶ
αὐτῇ τῆς ψυχῆς φωτισθῆσεται. λδ'. 189
- Περὶ τῆς παλαιᾶς καὶ τῆς κατὰ τὸν νόμον
Γεσάπου. λε'. 191
- Περὶ διανοίας ἀσκήσεως τοῦ ψυχῶν καὶ ὁμοίᾳ, καὶ
διαφορὰ δόξης τοῦ ἀσκητῶν. λς'. 193
- Περὶ τῆς πνευματικῆς καὶ νόμου πνευματικῆς. λζ'. 194
- Πολλῆς ἀκριβείας καὶ σπουδῆς χρεία ἔστι, ἐν D
ταῖς δοκιμασίαις τοῖς ἀληθινοῖς Χριστιανοῖς, καὶ
ὕψος ἐκείνῳ ὄντι. λη'. 200
- Τίνας ἔνεκεν ἐδόθη ἡμῖν ἡ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἡ χάρις
γραφή. λθ'. 209
- Ὅτι πάντα αἱ ἀρεταί, καὶ πρῶτα καὶ ἀλλήλων
ἐκδίδονται, καὶ ὡσαυτεῖς ἀλλήλοις τις μία τῆς
μίας ἡρπύεται. μ'. 204
- Βάθη λίαν τὰ τῆς ψυχῆς ταμιεῖα, τῆς ἀπὸ
μέρους τῆς χάριτος καὶ τῆς κακίας σπουδα-
νομένης. μα'. 207
- calamitatem animae, in qua pro-
pter peccatum non habitat Chri-
stus. Et de Joanne Baptista, quod
inter natos mulierum nullus eo sit
maior. 28. 167
- Duplici ratione dispensationem gratiae
in genus humanum exercet Deus:
eius fructus iusto iudicio denuo re-
petiturus. 29. 170
- Ex Spiritu sancto renasci oportet a-
nimam, quae regnum Dei ingres-
sura est, et quo pacto hoc fiat.
30. 174
- Fidelem oportet mutari animo, atque
in Deum omnes cogitationes col-
ligere, in quibus vere omne ob-
sequium diuinum consistit. 31. 179
- Gloria Christianorum amodo in il-
lorum animis latet, quae tempore
resurrectionis emerget, et illu-
strabit corpora pro modo eorum
pietatis. 32. 182
- Indefinenter et attente oportet Deo
vota facere et precari. 33. 187
- De gloria Christianorum, quae cor-
pora illorum in resurrectione di-
gnabuntur, et cum anima illu-
strabuntur. 34. 189
- De Sabbato antiquo et nouo. 35. 191
- De duplici resurrectione animarum
et corporum, et diuersa resur-
gentium gloria. 36. 193
- De paradiso et lege spirituali. 37. 194
- Accurato iudicio atque intellectu opus
est in discernendis veris Christia-
nis, et quinam sint illi? 38. 200
- Ad quid scriptura diuina nobis à Deo
donata sit. 39. 209
- Cunctas virtutes, et cuncta vitia,
inter se colligatas esse, et velut
catenam, unam ab altera depen-
dere. 40. 204
- Profunda valde sunt penetralia ani-
mae, quae paulatim incrementa gra-
tiae aut vitiorum accipit. 41. 207

Non externa sed interna promouent
aut laedunt hominem, veluti spiri-
tus gratia, aut spiritus nequitia.

42.

209

De progressu viri Christiani, cuius
tota vis ex corde dependet, ut hic
variè describitur. 43.

210

Quantam in homine Christiano mu-
tationem & renouationem faciat
Christus, qui anima affectiones ac
morbos sanauit. 44.

215

Nulla ars aut diuitia huius mundi,
sed solus Christi aduentus sanare
hominem potest, cuius maximam
cum Deo cognationem hac Homi-
lia explicat. 45.

219

De differentia inter Verbum Dei, &
inter verbum mundi, & inter fi-
lios Dei, & inter filios huius
mundi. 46.

223

Explicatio allegorica quorundam sub
lege factorum. 47.

227

De perfecta fide in Deum. 48.

234

Non satis est, huius seculi delicias reli-
quisse, nisi quis alterius seculi bea-
titudinem consequatur. 49.

237

Deus est, qui per sanctos suos & crea-
turas edit miracula. 50.

240

Μὴ τὰ ἔξωθεν, ἀλλὰ τὰ ἑσθλὰ ἐκ τῆς καρ-
δίας ἐκτείνῃ, διὰ τοῦτο ὁ πνεύματι
καρτερῶν, ὁ δὲ πνεύματι τῆς πορνείας.
μβ'.

209

Περὶ τῆς περὶ τὴν Χρυσάνθου, ἀνδρὸς, ἧς
πᾶσα ἡ διάνοια ἐκ τῆς καρδίας ἀπὸ
μαμῆς ἐστίν, ὡς καὶ ποικίλως ἐκτείνῃ
γράφεται. μγ'.

210

Γοῖλον ἐκ ἀνδρῶν Χρυσάνθου μεταβολὴν καὶ
ἀσθενεῖν ἀσθενεῖται ὁ Χρυσός, ὁ δὲ τῆς
ψυχῆς πάθος καὶ νόσους θεραπεύσας. μδ'.

215

Οὐδὲμία τέχνη, ἢ πλοῦτος ὅστις τῷ κόσμῳ,
εἰ μὴ μόνον ἡ τῷ Χρυσῷ ἐπιφανεία
θεραπεύσας τὸν ἀνδρῶν διώσκει, ἢ μετὰ
τὴν πρὸς τὸν Θεὸν συγγένειαν αὐτὴ ἡ ὁμιλία
ἀποφανίζεται. με'.

219

Περὶ τῆς ἀφάφουρας τῷ τῷ λόγῳ τῷ Θεῷ,
καὶ τῷ λόγῳ τῷ κόσμῳ, καὶ τῷ τῷ
τῷ Θεῷ, καὶ τῷ τῷ κόσμῳ ὅστις τῷ κόσμῳ.
μς'.

223

Ἀληθεύειν ἀφάφουρας τῷ ὅτι νόμος καὶ
ἀντιθέσει. μζ'.

227

Περὶ τῆς πλείας πίστεως εἰς Θεόν. μη'.

234

Οὐκ ἐπὶ τῇ τῇ πρὸς τὸν Θεὸν τῷ κόσμῳ ἀ-
παλλαγῇ, εἰ μὴ πῶς τῷ μακαρίῳ
ἄλλου τῷ κόσμῳ λάβῃ. μθ'.

237

Θεὸς ἐστὶν ὁ ἀπὸ τῆς ἀγίας αὐτοῦ θαυματουργ-
γῶν. ν'.

240



LOCORVM SCRIPTVRAE SACRAE QVI HIC CITANTVR INDEX.

GENESES.

1. Faciamus ad imaginem & similitudinem nostram. 88.d. 109.c
2. Quacumque die comederitis de ligno 194.d
3. Eritis sicut dii 158.d
3. Spinis & tribulos terra tibi prod. 102.c. 133.b. 229.a
4. Coles terram, & non addet vñ præbeat tibi fructus suos
4. Angustia & tremore teneberis atque agitare super terram 32.a. 182.a
35. Semen tuum erit incolæ in terra non sua 228.a

LEVITICI.

4. Deus noster, ignis consumens est 22.a. 141.c
6. Diliges dominum Deum tuum 211.c

DEUTERONOMII.

21. Et maculam habens non ingreditur in Ecclesiam Domini 216.d
26. Inhabitabo in illis & inambulabo 183.b

REGVM.

3. 19. Ecce vox aux tenuis & in ea dominus 39.c
4. 6. Multi veniunt aduersus nos & soli sumus, & c. 98.c

IOB.

1. Da mihi illum in manus, nisi in faciem tibi benedixerit 147.a

PSALMORVM.

6. Lauabo per singulas noctes lectum meum 142.d
15. Dominus pars hæreditatis meæ, &c. 77.a. 191.b
17. Cum electo electus eris, & cum peruerso peruerteris 196.d
21. Opprobrium hominum & abiectio plebis: vermis & non homo 66.d. 155.a
25. Proba me domine & tenta me: vñ renes meos 143.c
26. Credo videre bona domini in terra viventium 190.a
33. Gustate & videte quoniam suavis est dominus 87.c. esse ordines Angelorum in circuitu timendum eum 88.d
37. Putruerunt & corruptæ sunt cicatrices meæ 5.a
58. Lacrymas meas ne sileas 142.d
41. Fuerunt mihi lacrymæ meæ panis die ac nocte 142. ibid.

44. Propterea vnxit te Deus Deus tuus oleo lætitiæ 8.d
48. Homo cum in honore esset, non intellexit 141
34. Alæ columbæ 11.c
35. Posuisti lacrymas meas in conspectu tuo 142.d
101. Porum meum cum fletu miscebam ibid.
103. Qui facit Angelos suos spiritus, & ministros suos ignem vrentem 143.d
101. Vinum lætificat cor hominis 8.d
106. Ascendunt vsque ad cælos, & descendunt vsque ad abyssos 218.b
113. Non mortui laudabunt te domine: sed nos qui viuimus benedicemus domino 238.c
118. Reuela oculos meos & conseruabo mirabilia de lege tua 130.b. 141.d
118. Propterea ad omnia mandata tua dirigebar 125.c
125. Qui seminant in lacrymis in exultatione merent 142.d
126. Nisi dominus ædificauerit domum 139.d

PROVERBIORVM.

1. Pedes festinantes ad malum 10.d
4. Omni custodia serua cor tuum 195.b

SAPIENTIAE.

6. Reddet cuique iuxta opera eius 173.b

ECCLESIASTICI.

24. Qui edunt me adhuc esurient: & qui bibunt me, adhuc sitient 55.b
42. Abyssum & cor ipse scrutatur 207.d

ESAIÆ.

1. Cognouit bos possessorem suum, & asinus præsepe domini sui 200.b
1. Non est vulnus, non est cicatrix, non est plaga quæ saniem emittat 178.b
4. Quis cognouit sensum domini? 199.d
10. Num gloriabitur securis absque scindente, aut in altum tollitur serra sine trahente? 200.a
45. Ne timeas, ego ante te ibo, & montes adæquabo 180.a
50. Dorsum meum dedi flagellatibus, &c. 155.c
53. Qui peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in eo 62.b
64. Facta est vniuersa iustitia nostra tanquam pannus menstruatus 128.b
62. Quomodo gaudet sponsus super sponsam sic gaudebit dominus super te
66. Ad quem respiciam nisi ad mansuetum & quie-

I N D E X.

tum & tremementem sermones meos?	39. b	& ego reficiam vos	192. b
<i>I E R E M I A E.</i>		11. Discite à me, quia mitis sum & humilis corde	122. d
2. Nunquid qui cadit non resurget? aut qui a-	24. d	13. Simile est regnum cœlorum fermento	137. d
31. Dans leges meas in cordibus illorum	228. a	15. Quod inquinat hominem intus est	210. a
<i>E Z E C H I E L I S.</i>		15. Ex corde exeunt cogitationes prauæ	38. a
1. De animalibus totis oculatis	1. a. 2. a. 188. c	17. Hic est filius meus dilectus: ipsum audite	62. a
10. Manus hominis sub illis erat	7. d	18. Non est voluntas patris mei, vt pereat vnus ex pusillis istis minimis	17. a
16. Inueni te in deserto nudam, & lauite, &c.	72. a. 80. b	19. Relinquet homo patrem & matrem, & ad-	23. d
33. Nolo mortem peccatoris, &c.	64. d	hærebit vxori suæ: & erunt duo in carnem vnâ	185. d
<i>I O E L I S.</i>		19. Sedebitis super sedes duodecim iudicantes duodecim tribus Israël	41. c
2. Effundam de spiritu meo super omnem car-	42. d. 241. d	21. Auferetur à vobis regnum	28. b
<i>A M O S.</i>		23. Qui se humiliat exaltabitur	208. d
9. Erigam & reedificabo tabernaculum David, &c.	181. b	24. Non relinquetur hic lapis super lapidē	26. d
<i>Z A C H A R I A E.</i>		24. Super omnia bona sua constituet eum	98. c
11. Cecidit pinus, lugete cedri	80. a	25. Quinque virgines prudentes & totidem fa-	19. a, b
<i>M A L A C H I A E.</i>		15. Hospes eram, & nō collegistis me, &c.	178. d
4. Orietur timentibus dominum sol iustitiæ, & sanitas in alis eius	190. a	28. Vobiscum sum vsque ad contumationem seculi	184. d. 241. d
<i>M A T T H A E I.</i>		<i>M A R C I.</i>	
3. Ipse vos baptizabit in spiritu & igni	227. c	3. Tu es filius Dei	69. b
3. Beati pauperes spiritu, &c.	166. d	3. Noni te quod sis filius Dei	62. b
3. Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt	217. a	10. Fili David miserere mei	129. d
3. Beati estis cum maledixerint vobis, & persecuti vos fuerint	197. a	<i>L U C A E.</i>	
3. Vos estis sal terræ	4. a	4. Annus domini acceptus, & dies redemptionis	230. c
3. Vos estis lux mundi. Nec accendunt lucernam & ponunt sub modio.	4. a	4. Medice cura ipsum	216. b
3. Non veni soluere legem, sed adimplere	196. c	6. Si quis te percusserit in maxillam, præbe illi & alteram	114. c
3. Nisi abundauerit iustitia vestra plusquam scribarum, &c.	64. b	6. Estote misericordes sicut pater vester cœlestis misericors est	123. a
3. Omnis qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, iam mœchatus est	149. d	6. Dimitte & dimittemini	196. a, b
6. Fiat voluntas tua sicut in cœlo & in terra	13. c	7. Estote benigni sicut pater vester cœlestis	210. a
6. Ne nos inducas in tentationem	140. b	9. Sine vt mortui sepeliant mortuos suos	238. c
6. Vbi est thesaurus tuus, ibi & cor tu.	60. a, b	10. Ecce dedi vobis potestatem calcandi super serpentes	140
6. Lucerna corporis, oculus	4. a	10. De Martha quæ sollicita erat, cū soror assideret	72. b
6. Ne solliciti sitis quid manducetis aut quid bibatis, &c.	235. d	Maria optimam partem elegit	ibidem, & 143. a
6. Nolite solliciti esse in crastinum	194. d	11. Si oculus tuus fuerit lucidus	4. a
6. Sicut corpus plus est quàm vestimentum: sic anima plus est quàm corpus	236. a	12. Ignem veni mittere in terram	52. c. 143. b
6. Nec Salomon in omni gloria sua coopertus est sicut vnus ex istis	36. a	12. Quod non pereat nostri capillus	83. b
6. Querite regnum Dei, & hæc omnia adicientur vobis	33. b. 235. a	12. Seruus qui cognouit voluntatem domini sui, & non facit, vapulabit multis	173. b
7. Petite & dabitur vobis: omnis qui petit accipit, & pulsanti aperietur, &c.	29. d	13. Simile est regnum cœlorum fermento	137. d
7. Omnis qui querit inuenit	241. d	13. Intrare per angustam portam	123. a
7. Quemadmodum vultis vt faciant vobis homines, vos etiam illis facite	196. b	13. Quoties volui congregare filios tuos, & nolui?	199. d
8. Venisti huc ante tempus torquere nos	262. b. 69. b	14. Qui se humiliat exaltabitur	208. d
9. Vinum nouum in vtres novos mittunt	215. c	14. Misit seruos suos ad vocandum eos qui velent venire	92. c
11. Non surrexit maior Ioanne Baptista: qui autem minor est in regno cœlorum, maior est illo	169. c	14. Quicumque sibi ipsi non renunciauerit, & qui non oderit animam suam	94. b
12. Venite omnes qui laboratis & onerati estis:		14. Quicumque non dimiserit patrem aut matrem, & me secutus non fuerit, non est me dignus	282
		15. Gaudium est super vno peccatore peniten-	

INDEX

- tiam agente 27. a. 79. d
 16. Qui in modico iniquus est, & in maiori iniquus 34. c
 18. Deus vindictam faciet clamantium ad se 9. d
 29. d
 21. In patientia vestra possidebitis animas vestras 33. b
 21. Attendite, ne grauentur corpora vestra crapula 194. d
 22. Introluit Satanas in cor Iudæ 84. d
 22. Expetivit Satanas cribrare vos sicut tritic. 32. a
 23. Crucifige, crucifige eum 155. b

IOANNIS.

1. In principio erat Verbum 68. b
 1. Lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt 104. d. 112. b
 1. Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri 134. c
 1. Ecce agnus Dei qui tollit peccata mundi 10. c
 62. a. 169. c. 216. c
 3. Nisi quis renatus fuerit desuper, non potest videre regnum Dei 175. c
 3. Deus verax est 172. b
 4. Qui biberit ex aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam 8. d. 190. b
 4. Nos adoramus quod scimus 202. c
 5. Transire à morte in vitam 38. b
 6. Qui credit in me, transit à morte in vitam 238. c
 6. Ego sum panis vitæ 8. d. 190. a
 6. Qui manducat meam carnem & bibit meum sanguinem 76. d
 6. Ego sum panis viuus 8. d
 8. Seruus non manet in domo, sed filius 76. d
 8. Vos desiderio patris vestri vultis facere 32. c
 7. Venit nox, quædo nemo potest operari 177. a
 10. Cognosco oues meas, & cognoscunt me meæ 38. a
 11. Vbi sum ego, illic & minister meus erit 214. d. 222. d
 12. Dum lucem habetis, credite in lucem 177. a
 14. Qui diligit me, diligitur à patre meo. & Veniens ego & pater meus, & mansionem apud eum faciemus 119. d
 14. Si diligitis me, mandata mea seruate 123. a
 14. Manifestabo ei meipsum, & mansionem apud eum faciam 201. c
 14. Venit princeps mundi huius, & in me non habet quicquam 62. b
 15. Ego sum vitis vera 190. a
 15. Sin me nihil potestis facere 76. b
 15. Agricola cum viderit palmitem ferentem fructum, purgat eum, &c. 152. c
 17. Non estis de hoc mundo 107. a
 17. Gloriam quam dedisti mihi, dedi illis 96. a

ACTORVM.

2. Virum potentem in verbis & signis vos crucifixistis, suspendentes in ligno 41. d
 2. Effundam de spiritu meo super omnem carnem 241. d
 2. Prophetabunt filij vestri & filia vestra 41. d

ROMANORVM.

2. An diuitias bonitatis eius, &c. quoniam beni-

- gnitas Dei ad poenitentiam te adducit 15. d
 2. Secundum duritiem tuam & impoentens cor thesaurizas tibi iram in die iræ 26. a
 2. Cogitationibus inter se inuicem accusantibus aut etiam defendentibus 95. d
 6. Corpus peccati mortis 6. b
 7. Quis me liberabit de corpore mortis huius? ibidem.
 8. Si quis spiritum Christi non habet, hic non est eius 127. b. 197. d
 8. Qui suscitauit Christum à mortuis, viuificabit & mortalia corpora nostra 35. c. 128. b
 8. Viuificabit & mortalia corpora nostra, propter inhabitantem spiritum 36. d
 8. Compatimur vt & glorificemur 156. c
 8. Quod Deus dilexerit mundum, qui vnigenitum filium suum dederit 98. b
 9. Quibus patres, quibus promissiones credite sunt, &c. 26. b
 12. Corporis membra multa, vnum corpus 14. a
 12. Non vosmetipsos vlciscentes charissimi 123. d
 14. Alterum alterne condemner 14. b
 16. Deus pacis conteret satanam sub pedibus vestris 140. b

I. CORINTHIORVM.

1. Qui factus est nobis à Deo sapientia, iustitia, sanctificatio 117. d
 1. Iesum Christum & hunc crucifixum: Iudæis quidem scandalum, Græcis autem stultitiam 61. c
 2. Sermo meus non in persuasibilibus humanæ sapientiæ verbis, sed in ostensione spiritus & virtutis 161. d
 2. Quæ oculus non vidit, nec auris audiuit, &c. 22. c. 163. d. 197. b
 2. Nobis reuelauit Deus per spiritum suum 197. c
 2. Spiritus omnia scrutatur, etiam profunda Dei 197. c
 2. Quis cognouit sensum domini? 199. d
 2. Spiritualibus spiritualia comparantes, animalis homo non percipit ea quæ sunt spiritus, &c. 52. a. 224. a
 4. In opere & virtute est regnum Dei, non in sermone 114. c
 4. Imitatores mei estote sicut & ego Christi 67. c
 5. Si qua in Christo noua creatura 215. b
 6. Rex regnantium & dominus dominantium 157. d
 6. Qui adhæret meretrici, vnum corpus est, qui adhæret domino, vnus spiritus est 104. a. b
 6. Spiritum fieri vnum 21. b
 6. Qui adhæret domino, vnus spiritus est 53. d
 9. In spe debet qui arat, arare 75. c
 9. Ne forte cum aliis prædicauerim, ipse reprobis efficiar 81. d
 10. Omnes eundem potum spiritalem biberunt 22. d
 10. Quæcunque contingebant illis, in figura fiebant 228. a
 12. Nemo potest dicere dominum Iesum, nisi in spiritu sancto 199. a
 12. Vnum corpus, membra multa 14. a
 14. Si habuero omnem scientiam & prophetiam ac loquar linguis Angelorum 162. c
 13. Si tradidero corpus meum ita vt ardeam, si

INDEX:

- linguis hominum loquar, &c. 131. a
 13. Charitas non cogitat malum 137. b
 14. Qui loquitur linguis, seipsum edificat: & qui prophetat, edificat 40. d. 193. b
 14. Sectamini charitatem 24. b
 14. Non est dissensionis Deus, sed pacis 40. a
 14. Volo quinque verba in ecclesia sensu meo loqui 198. b
 15. Nouissime inimica destruetur mors 15. c. 82. d
 15. Sicut portauimus imaginem terreni, portemus & imaginem celestis 134. c

II. CORINTHIORVM.

3. Dominus spiritus est, vbi autem spiritus domini, ibi libertas 197. d
 3. Omnes reuelata facie gloriam domini speculamur 37. a
 4. Vt & vita Iesu manifestetur in carne nostra mortali 35. c
 4. Habentes thesaurum istum in vasis fictilibus 117. d
 5. Scimus quoniam si terrestris domus nostra huius habitationis dissoluatur 35. a
 5. Vt absorbeat quod mortale est à vita 35. c
 5. Si tamen vestiti & non nudi inueniamur 35. b
 10. In carne ambulantes, non secundum carnem militamus 238. b
 10. In captiuitatem redigentes omnem intellectum, in obsequium Christi 33. c
 11. Despondi vos vni viro, virginem castam exhibere Christo 239. b
 11. In laboribus plurimis, in carceribus abundantius, in plagis supramodum 201. a
 12. Datus est mihi stimulus carnis, angelus satanz, &c. 44. c

GALAT.

3. Cum spiritu cœperitis, nunc carne consummamini 162. b
 3. Non ex operibus legis, spiritum accepistis: sed ex auditu fidei 198. b
 3. Non est seruus neque liber 190. c
 4. Puer quandiu paruulus est 211. b
 4. Ierusalē celestis mater omnium nostrum 42. a
 6. Mihi mundus crucifixus, & ego mundo 5. d
 6. Vos qui spirituales estis, huiusmodi instruite in spiritu lenitatis 160. d

EPHESIORVM.

2. Conresuscitauit & cōsedere fecit ad dextram suam in cœlestibus 222. d
 3. Vt det vobis Deus virtutem corroborari in interiori homine, &c. 197. d
 3. Vt impleamini in omnem pulchritudinem Christi 121. c
 4. Donec occurramus omnes in virū perfectū, in mensuram ætatis plenitudinis Christi 15. c. 131. c
 4. Omnis amaritudo, ira & clamor tollatur à vobis 124. d
 4. Nolite contristare Spiritum sanctum Dei 160. a. 162. b
 5. Mysterium enim hoc magnum est 201. d
 6. Non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem 131. a

6. Vt possitis vos omnia tela nequissimi ignea extinguere 101. b. 162. b
 6. Induite vos armaturam Dei, vt possitis stare aduersus insidias diaboli 162. b
 6. Thorax iustitiæ, & galea salutis, scutum fidei, gladius spiritus 132. d. 135. b

PHILIPPENSIVM.

1. Ipse est qui operatur in vobis, &c. 199. b
 2. Quicumque facti estis participes spiritus Christi 80. d
 3. Sequor autem si comprehendam, in quo & comprehensus sum 218. b
 3. Nostra cōuersatio in cœlis est 33. c. 136. d. 181. d. 238. b

COLOSS.

1. Primogenitus ex mortuis 158. a
 2. Expolians principatus & potestates, triumphauit de illis in cruce 6. b
 3. Exuite veterem hominem 10. d
 3. Pax Dei exultet in cordibus vestris 182. b

I. THESSALON.

4. Rapti in occursum domini in aëra, semper cum illo erimus 38. b
 5. Nos non sumus filii tenebrarum, sed filij lucis 12. c
 5. Spiritum nolite extinguere 160. a. 113. c

II. THESSALON.

2. Quem dominus interficiet spiritu oris sui 140. a

I. TIMOTH.

1. Finis præcepti est charitas 161. d
 2. Volo viros orare sine ira & cogitationibus prauis 84. b
 5. Quæ in deliciis est, viuens mortua est 238. c

HEBRAEORVM.

1. Qui facit Angelos suos spiritus, & ministros suos ignem vrentem 143. d
 2. Qui sanctificat & qui sanctificantur, ex vno omnes 96. a
 2. Ipse tentatus, potens est & eis qui tentantur auxiliari 218. c
 3. Cuius domus sumus nos 239. b
 6. Impossibile est eos qui semel illuminati sunt & gustauerunt donum Dei, &c. 162. c
 10. Impossibile est sanguine hircorum & taurorum auferri peccata 216. b
 11. Magis eligens tribulationem, quam temporalem habere peccati fruitionem 50. c
 12. Deus noster ignis consumens est 22. a. 243. c
 12. Accessistis ad Sion montem & ciuitatem Dei viuentis, Ierusalem celestem 22. b

IACOBI.

1. Vt simus nos initium aliquod creaturarum eius, &c. 139. d
 4. Amicitia huius mundi, inimica est Dei 195. a

II. PETRI.

1. Quo fiamus diuinæ consortes naturæ 203. c

APOCALYPSIS.

3. Ecce sto ad ostium & pulso, 178. c

RERVM MEMORABILIVM INDEX.

A.



A A H A M fidelis 51. b, c, pa-
tiens ibid. humilis 66. d. se
terram ac poluerem nominat
66. d. 155. a
Abrenunciare sibi ipsi 25. b
Adam qualis fuerit ante lapsum
37. b, c, 59. b. ut peccauerit 6. a.
59. c, d, qualis post lapsum, 65. d. 68. a, b, c, quas
calamitates posteris influxerit 31. c, d, 32. a, b,
13. b, d, 177. c
Adam spiritalis 106. d
Ægyptiorū delicta inueterata 27. d. tenebræ 168. c
Ægyptia spolia 228. d
Ægypti monachi. præfat.
Agni immolationis explicatio 228. c
Ala sancti Spiritus 37. c
Alexandriæ in Ægypto monachi. præf.
Allegoriæ. præfat.
Amalechitar 241. b
Anachoretarum seu monachorum origo, institu-
tio, consecratio, mysteria. præf.
Angelus, corpus tenue 21. a
Angeli fidelibus assistunt 133. c
Anima quid 6. c. corpus tenue 22. a. videtur pos-
sit 44. 45. formamque habeat. ibid. ejus partes
ibid. oculus, quæ mēs. facultates variæ, & quæ
præcipue 2. d. præstantia 98. d. à Christo 99. a
vita 176. d. penetrabilia profunda 207. c. ex se
mortua est & indigna vita æterna ac calamitosa
8. 9. 11. in certamine per diabolo 15. 16. à quo
oppugnata quomodo liberetur 144. medicum
unicum habet Christum 128. d. cuius causa
omnia fecit ille 233. d
Animalium quatuor oculis plenorū visio 1. 2. &c.
Antonius monachus. præfat.
Apostoli lumen mundi 4. a. saltem 4. c. non
quosvis sanabant & quamobrem 146. d. an pec-
care potuerunt 161. d. 162. a
Aprilis, 4. a. mensis 36. a
Arbitrium hominis liberū 89. a. 96. c. 160. b. quod
qui tollunt, arguuntur 165. c, d
Arbitrij liberi voluntas 170. d
Arma Christiani 132. c, d. 135. b
Azymorum vsus 228. c

B.

B A L sacerdotēs 181. b
Baculum tenere manu 228. c
in Baptismo mutatio vestis. præf.
Baptisma, veteris testamētī quid designabat 227. c
ignis ac Spiritus sancti 164. a. 227. c
Basilii Cœnobita in vrbes introduxit. præf.
Belligerare secum 14. d
Bellum Christianorum duplex 130. d. 131. a

C.

C A C V S clamans sanatur 129. d. 130. a
Cain angitur & agitur 32. a
Caiaphas Moysi cathedram tenens 154. a

Canones Ecclesiæ. præfat.
Canticorum auctores monachi. præfat.
Caro & sanguis Christi 164. a
Charismata & dona Dei varia 145. c. 151. a
Charitatis perfectio 151. a, 162. d
Christianismus lapis offensionis 147. a. eius nota
humilitas 190. dignitas 157. d
Christiani qui veri sint haud facile discernitur
200. d. quid à reliquis differant 31. c. 33. ut se ge-
nere in hoc seculo debeant 79. 90. quos fructus
producere 71. quod iter religionis tenere 83. d
quant progressione ad virtutem facere 97.
121. ut humiles esse ac modesti 95. c, d. ut ad
bellum parati & armati 140. 131. 132. quod plus
habeant à Christo, quam Adam perdiderit 96.
idque à gratia diuina 33. 110
Christus, solus hominum absque peccato 61. 62. a
solus animam sanat 127. 128. 215. 219. medicus,
pastor, verus pontifex 154. 184. 116. 236. hu-
milis 155. 158. 185. clemens 41. factus apud nos
omnia 180. d
Christi ascendentis vestes 47. c
Christo omnis iustitia tribuenda 181. a
Christum induere 54. d
Circuncisio quid præsignabat 227. b
Cleophas & locus eius igniti 141. d
Cœnobiorum auctor Basilii. præf.
Cognatio Dei & hominis 222. c
Colluctatio Christiani 131. 135
Columbarum duarum quæ offerebantur explica-
tio 227. d
Conscientia regis cogitationes 94. a
Concordia inter fratres 13
à Corde progressus manat 210
Cribum huius mundi 31
Crucifigi mundo quid 5. d
Crucis signum in monacho. præf.
Crucis signum apparet 47. b
Crucis mysterio liberamur à seruitute 119
Curruum Cherubim explicatio 1. 2. & deinceps.

D.

D A M O N, corpus tenue 21. a
Dæmonum infestationes Deo soli adhaeren-
do, terundi 49. b
David vinctus in regem, longe post regnum adi-
piscitur per multas tentationes 50. b. 210. c.
humilis 66. d. se vocat opprobrium hominum
& abiectionem plebis 155. a. inuictus 195. c.
gigantem expugnat 240. d
Decedentium status duplex 133. b
Deus incircumscriptus 43. c. incomprehensibilis
homini 69. d. quomodo sit vbique 105. b, c.
quomodo omnia cōplectatur 43. c. 205. b. solus
aufert peccatū 11. a, c. 14. d. misericors in omnes
18. d. 29. medicus animæ & corporis 29. c.
charitas 43. a. suis adest 98. c. summū bonum
279. c. à quo omnia quæ habemus 186. b, c.
patientis mirabiliter 25. 26. 27. variis se modis
manifestat 21. 22. 23. per sanctos & creaturas
edit miracula 240. c. à Christiano quid exigit

I N D E X.

74. quid remuneret sese dedicantibus 75
Deus Pharaonis, Moses 50. d
Deus, quod diligitur 119. d. 111. c
Diabolo anima in certando par. 15
Dionysij de Ecclesiastica hierarchia verba de cō-
secratione & initiatione monachorum. præf.

E.

EBRITAS diuinorum mysteriorum 120. b
Ebrii spiritu ibid.
Ecclesiæ typus ac conformatio 71. d. in duobus
personis 198. b
Elcazari constantia 115. c
Eliz tribuuntur quæ erant Elisæi 98. c
Elias claudit cælum & aperit 240. c, d
Elisæi lignum in aquam missum. præf.
Eremitz. præf.
Eusebij verba de therapeutis. præf.
Euagrius monachus. præf.
Exaltat se qui se humiliat 126. a
Exercentur variè pij 121. a
Expectatio & fides necessaria Christiano 122. c, d
Exteriora officia non satis sunt 14. c, d
Exultare spiritu 119. c
Ezechielis visionis explicatio 1. 2. & deinceps.

F.

FERMENTATIO Christianorum 136
Fermentum vitiolorum 137. a. 128. c. cœleste
137. c, d
cum Fide postulandum 119. c
Fiducia certa tegnandi cum Christo 111. a
Fiducia vero à sui notione 124
Fides in Deum perfecta 234
Filij Dei quales 120. a
Filij Dei aliij quàm huius mundi 223. d
Filij Dei deorsum nati 120. a
Firmet Deo credere 122. d
Fluxum sanguinis mulier patiens 128. c, d
Formamne animam habeat 45. b
Portes ac inuicti fideles 120. c, d
Fratrum exercitia, concordia 13
Fructus spirituales 122. b, 123. c. 124
Fur qui per ostium non intrat 181. a

G.

GAUDIUM animi pij. 121
in Gehenna multi gradus 205. c
Gloria Christi Dei incomprehensibilis 190. d. in
suos redundat 95. d. spiritalis 110. Christi-
anorum 182. 189. d. post resurrectionem 183. c
Gloriæ Mosis allegorica expositio 227. b
Gratiam multipliciter Deus largitur 164. & de-
inceps, quæ variis modis agit in fideles 120.
quid operetur 48. d. ut crescat 207. ut reti-
neatur 54. d. quo modo hominem afficiat 146.
permaneant post lapsum 85. 208. non sine
tentationib comparatur 51. a. gradus habet
plures 47. c. per eam nihil non homines pos-
sunt 46. ab ea quo modo pij excedant 44. c.
quod eius fructus Deus repetat 178. & deinceps.
in Gratia augeri 125. c
Gratiæ moderationes variæ 121. a
Gratiam spiritus cœlestis quomodo quis adipisca-
tur 125. c
Gratia variè versatur in fidelibus 121

H.

HABITACULUM mentis pij. Christus 122. a
Hæretici de materiæ eternitate 103. c
Hebræi captivi sub Pharaone 228. b
Hierusalem desolatio vnde 167. c
Hierusalem cœlestis 203. c. 212. c
Hilarion monachus. præf.
Hominis dignitas 87. 88. 98. 176. ante lapsum
144. post lapsum, à Christo 99. libertas quæ
nulli necessitati sit obnoxia 90. a. 156.
Homo, quantum absit à Deo 140. 141. solus Dei
beneficio à peccato liberatur 10. 12. absque
Spiritu sancto nihil perfectū agere potest 128. b
Humanum genus peccatis obnoxium 32. b
Humilis corde ac mirtis Christus 122. d
Humilis non labitur 126. a
Humilitas ac modestia Christianorum 95. gra-
tiam Dei conseruat 54. 208. c. domicilium Spi-
ritus sancti 125. c
Humilitas spiritus se demittens infra omnes 120. c
Humilitas domini exemplar sic Christiani 123. a
Hymnorum auctores monachi præf.

I.

IDOLIS fabricatio sub Aaron 58. a
Idololatria, fructus inobedientiæ Adæ. 59
Ieiunia therapeutarum. præf.
Iesus filius Naue 142. b. 241. a
per Ignauiam perditur gratia Dei 54. 55
Ignei montes 77. d
Ignis exurens, Deus 22. Spiritus sanctus 57. cœ-
lestis 78. a. diuinus 143. 210. d
Ignis ierosolymis defossus tempore captiuitatis
17. d
Ignis tres pueros non vrens. 58. b
Ignitus sermo 143
Imago & similitudo Dei 89. a
Inducere Christum 54. d
Inobedientia seruos nos fecit 139
Interiora lædunt animam, non exteriora 209
Ioannes Baptista cōplementum Prophetarū 169. e
Iob à Satana ut impugnetur
Ioseph variè afflictus, seruus Dei fidelis 49. d. cu-
ius visiones multo post tempore impletæ 49. 50
Israel, animus videns Deum 229. a
Israelitarum incredulitas 26. 28
Israelitæ mare traiciunt 177. c
Iudæorum pertinacia 26. 28
Iudicet quomodo Apostoli tribus Israël 41. non
Iudicandum 82. b
Iustificatio nulla sine Christo 181. a
Iustitia quam à Christiano Deus requirit 74
Iustitia nostra, ut pannus menstruat 128. b

L.

LACRYMARUM efficacia 142
Lactucarum agrestium esus 228. c
Lapis offensionis Christianismus 147. a
Lapides preciosi in pectore pontificis 184. d
Lazarus suscitatus 178
Lectorum officium 13
Lepra peccati 226. d
Lex in cordibus inscripta 87. d. spiritalis 194.
data in lapideis tabulis 227. d
Libertas hominis 139. d
Liberum arbitrium 89. 96. e

I N D E X.

Lignum, curæ huius vitæ 116
Lignum in aquam missum 217
Linguarum varietas 182. c. vnitas in Christo ibid.
in Literis progressus 97. b
Lucerna animæ, Spiritus sanctus 58. d
Lumen mundi 4

M.

MACARII duo. præfat. 115. d
Machabæorum constantia 115. d
Mactationis victimarum explicatio 5. & deince. 233
Malchus monachus. præfa. 115. d
Mala huius mundi vnde 104. 105. cur Deus per-
mittat 43. b
Malum vt sit nobis innatum 104. 105
Maran 233. a
Marcus Apostolus therapeutarum dux. præf. 118. b
Mare tentationum 118. b
Maria stagnum. præf. 118. b
Margarita Regni Dei 234
Maria ad pedes domini plorans 143. a
Materiam non esse æternam 103. c
Medicus verus Christus 127. 128. 129. 178. 216. 236
Mens, discrepante ab anima 45. c
Mens animæ oculus 45. d
Mens, vbi thesaurus 211. c
Mensis florum 228. b
Menstruatæ pannus, iustitia nostra 228. b
Mercatura Christianorum 136
Merita à Deo 172
Metus ac tremor Christiani 164
Milicia Christiana 186
Miracula edit Deus per sanctos 240
Monachorum institutio, consecratio, mysteria,
vestes, recta. leetuli. cibus & potus. præf.
Monachi insignes. præf. facultatibus cedunt. præf.
Moses aspectu gloriosus 36. d. & ob id velamen
habebat 195. c. 201. b. 227. b. saluator Israël
39. d. quibus mediis dux populi factus 50. c.
virgam in serpentem conuertit 233. c. 240. d.
241. b. ieiunat 37. a. 71. b
Moyses & Aaron sacerdotes 154. a
Mulier orans non velato capite, quid? 71. d
Mundi huius filie quæ 20. a
Mundum abnegare 132. b

N.

per **N**EGLENTIAM gratia Dei contu-
melia afficitur 138. c
Nequitie spiritus 54. a. 132.
Nequitie fermentum peccatum 137. c. 140
Nequitie inuoluntate insidie diaboli 132
Noë patiens & fidelis 51. b. seruatur.
Noë temporibus peccata 27. c
Nuditas spiritalis 127
Nuptialis vestis 176. c

O.

OBSECratio diabolus conficit 132. d
Occasiones peccati nemo effugit per se 139. d
Occultæ vitiorum affectiones 131. d. 132
Occupationibus secularibus detineri 132. b
Odorem grauem sal abolet. & quid id velit 137. d
in Odorem suauitatis venire, quid 5. b
Operarij 13. 14
Operationes vitiosæ 138. d

Operarij adfunt, verbum reprobatur 114
Opera nostra non sunt pura, Deo tamen grata 153. a
Opera non saluant hominem, sed qui operandi
facultatem dedit 199. b
Orationis fundamentum, cogitatio quieta 39. 40
Oratio, tormentum demonum 132. 135. 212. a
Orandi munus 13. 14
Orandum ex animo 38. 39. 40
in Orando tumultus improbat 38. 39
Orantibus quæ contingant 46. a
inter Orandum in excessu homo inuentus 47. a
Orantibus apparuerunt multa 47

P.

PANES oleo fermentati 47. b
Panis & vinum oblatum in Ecclesia 164. a
Panis quinque multiplicati 215. d
Parietis medij solutio 48. b
Paradisus spiritalis, verbum Dei 194
in Paradiso multi gradus 205
Pascha edere ad vespertam 228. d
Pastor bonus 21. b
Paulus per sportam demissus 146. d. cum Barnaba
dissentit 160. d
Paulus Eremita. præf. 118. b
Pauper spiritu quomodo quis esse possit 66. c.
473. d
Peccati affectiones à prima hominis transgres-
sione 136
Peccati reus animæ decedentis status 133
Peccatum originale vt fermentum 137. in ani-
ma absconditur vsque in diem resurrectionis
12. d. cum gratia quomodo versetur in corde
206. quo perfectissimi quique non carent 48. c
quod etiam à baptismo superest 84. d. vnde
mala omnia 100. c
Peccatum regnum est tenebrarum 10. a. 12. c. à
quo liberari donum est solius Dei 10. 14. d. 15.
per Christum 128. 129. cuius expens, solus
Christus 61
Peccatis omnibus resistendum, non vni aut plu-
ribus 15
Peccare etiam donum gratiæ habentes 86
Peccant quidem ex proposito: quidam præter
propositum 157
Perfectio cur non concessa homini 48
Perfectionis stolidi persuasio 201. d
Perfectus nemo 48
Perfectissimi quique, non sine peccato 48
Perfectis etiam timendum 86
Perfectam puritatem spiritus efficit 138
Perfectum opus nemo edit 138
Perseuerare in bono 131. in fide ibid. diabolus
conficit 132
Persecutio Christianorum 83
Petrivincula fracta 44. b
Petrus Moyses successor 154. a. novam Ecclesiam
Christo creat. ibid. à Paulo reprehensus 160
Pharaonis in Iudæos crudelitas 228. 229
Philonis ætas. præf. verba de Monachis. præf.
Pij afflicti 67. d
Potestas calcandi serpentes & scorpiones ac dia-
bolum 140. a
Potestates tenebrarum 133. b
Prælium Christiani 135

I N D E X.

Preces matutinae ac vespertinae. prae-
fat.

Primogenitorum perditio	228
Progressus viri Christiani	210
Promissiones diuinas variè impleri	49
Prophetæ à suis passi sunt	254. a
Prophetas multa Christi latuerunt	164
Prophetias diuinas vario modo impleri	49
Puritas cordis	116. c

R.

R A A B cum alienigenis agens	180. a
Regnum tenebrarum	10
Remunerationis spes	75
Renes circuncincti	228. c
Renasci ex Spiritu sancto	174. & deinceps.
Resurgentium diuersa gloria	193
in Resurrectione omnia membra resurgere	83
Reuelatio alia quàm visio aut sensus	44. d. 45. a
Renouatio hominis per Christum	215
Rotarum Ezechielis explicatio	1. a. & deinceps.

S.

S A B B A T Y M antiquum & nouū	191. & deinceps.
Sacerdotum alius ordo, alius monachorum, prae- fat.	
Sal terræ	4. c
Sale conditi victimas, quid velie	5. b
Sal, Spiritus sanctus	138
per Sanctos Deus edit miracula	240
Sandalia calceare	293. c
Sanguinis fluxu affecta	128
Satanas in corde hominis sedit ab Adamo ad Christum 41. siue cum Deo tam in aëre quàm apud homines 43. b. in Angelum lucis trans- formatus quid discernatur 43. d. omnesne cogi- tationes hominis nouerit 147. perpetuo oppu- gnat homines 150. verum eius tentatio pijs non nocet 150. non facit pro libidine	145. a
Satanæ terra & patria	77. c
Sauil	195. c
Scriptura diuina ad quid donata	203
Secrete. prae- fat.	
monachorum. prae- fat.	
Serpentis znei erectio 60. corporis Christi signi- ficatio	61. a
Serpens, voluptas	194. c
Seruimus per inobedientiam	139
Sodomorum peccatum graue	27. c
Spinæ & tribuli	153. b
Spirituales etiam temptationibus esse obnoxios	203
Spirituale vestimentum	117. b
Spiritus sanctus, ignis 57. b. in Adamo fuit post lapsum, quandiu verbum Dei habuit	68
Spiritu Dei sunt præditi qui verba Dei enunciant	119. a
Spiritus sancti aduentus in hominem	144
Spiritus fructus	152
Spiritus Dei, animæ vita	176. d
Spiritus gratiæ & Spiritus nequitiae 209. & deinceps.	
per Superbiam perditur gratia Dei	55

T.

T A B E R N A C U L I exterioris & interioris ex- plicatio	227. c
Tenebrarum corpus, anima	6. a
Tenebrarum regnum	10
Tenebræ Aegypti, item animæ	168
Tentationibus omnes esse obnoxios	203
Terram & cinerem se Abraham nominat	66. d
Terra celestis, & terra Saranæ	77
Terra spinas & tribulos proferens	153. b
Testamenta duo	184
Testamentum nouum Christi	201. c
Therapeutæ, & eorum institutio. prae- fat.	
Thelaurus Christianorum 117. celestis	ibid.
Throni & coronæ sint ne creaturæ, non spiritus	41. a

Tonsura monachi. Præ-
fat.

V.

V E N D E R E sua & dare pauperibus	60
Verbum Dei cum Adamo post lapsum, quod ei omnium vice	68
Verbum sine opere reprobatur 114. nec facit Christianum	165
Verba quinque in sensu loqui quid sit	198. b
Verbum Dei aliud quàm mundi 223. d. non est ociosum	174. c
ad Vesperam edere pascha	228. d
Vestimentum spiritale	127
Vestis monachorum. prae- fat.	
Victimæ sale condiebantur	5. b
Viduae drachma perdita	59. a
Viperarum genimina	141. d
Virgæ Moysi explicatio allegorica	233
Virginittis ac continentie studium in monachis. prae- fat.	
Virgines therapeutiæ. prae- fat.	
Virgines prudentes quæ, & quæ fatuæ	19. a, b
Virtus omnis exercenda, non vna, aut plures	14. 15
Virtutes quinque præcipuæ	198. c
Virtutis colligatio	204. & deinceps.
Visio præstantior sensu	44. d
Vitiis extirpationis quæ promotio fieri possit	96. d
Vitium in homine	105. d
Vitiis inter se colligatio	204. & deinceps.
Vitiis gratia	207
Vnitatis Christianorum	182. 183
Vnctio spiritalis	110
Voluntas animæ libera	18
Voluntatem liberam homini detrahentes, redar- guuntur, 165. c. vide Arbitrium.	
Vulneratus à latronibus in via ab Hierusalem in Iericho	177. d

X.

Xanthus mensis primus	36. a
-----------------------	-------

Z.

Zizania frumentum suffocant.	153. c
------------------------------	--------

F I N I S.



Τοῦ εἰς ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν

ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΤΟΥ

ΑΙΓΥΠΤΙΟΥ ΟΜΙΛΙΑΙ

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ, ΠΑΝΥ ΠΟΛΛΗΣ

ΩΦΕΛΕΙΑΣ ΠΕΓΛΗΡΩΜΕΝΑΙ, ΠΕΡΙ

τῆς ὀφειλομένης ἑαυτοῦ ἀποδοζομένης τοῖς

Χριστιανοῖς πλειότῃ.

SANCTI PATRIS NOSTRI

MACARII ÆGYPTII

HOMILIÆ SPIRITUALES,

FRUCTUOSISSIMÆ, DE INTEGRITATE

quæ decet Christianos, cuique operam dare debent.

Ἀλληγορικὴ τῶν ὁραμάτων τῆς τῶν
ἱερεῶν τῶν παρ' ἡμῶν γεγραμ-
μένων ὁπιασίας.

INTERPRETATIO
allegorica visionis apud Ezechie-
lem Prophetam descripta.

ΟΜΙΛΙΑ Α'.

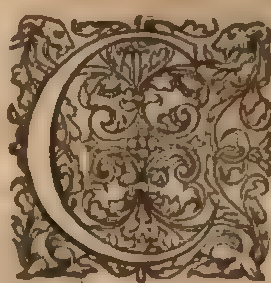
HOMILIA I.



ΕΖΕΧΙΗΛ : παρ-
φῆτης ὁπιασίας ἐν ὁρα-
σιν εἶδεν καὶ ἐνδόξον
θεωρήσας, διηγήσατο·
καὶ ἐγράψαν ὁπιασίας
μυστικῶν ἀγαθῶν
γέμυστον· εἶδε γὰρ εἰς

τῶν περὶ αὐτὸν Χερουβείμ, τέσσαρα ζῶα
πνευματικά· εἰς ἐκάστῳ ζῶον, τέσσαρα πρό-
σωπα, ἔχοντα, ὅ ἐν πρόσωποι λεόντος, καὶ ὅ ἐν
πρόσωποι ἀετὸς, καὶ ὅ ἐν πρὸς μόσχου, καὶ ἄλλο
πρόσωποι ἀνθρώπου· καὶ πτέρυγες καὶ ἑκάστων

A



V M vidisset Eze-
chiel Propheta vi-
sionem diuinam &
gloriosam, retulit
illam, & scriptus
mandauit, inenar-
rabilibus utiq; my-
sterijs refertam. Vi-

dit enim in agro currum Cherubim, qua-
tuor animalia spiritalia, quorum vnum-
quodque quatuor facies habebat : pri-
mam faciem leonis, secundam aquilæ,
aliam vituli, quartam faciem hominis.
Vnaquæque facies alas habebat, ita ut

Χριστῷ τῷ φέγγει ἐ ἀγίῳ, καὶ βασιλεῖ, ἐ φανερῶς αὐτῷ, καὶ ὅτε δι' ἐκείνου,

Α παρ' ὧν ποιν, ὡς μὴ εἰσέλθῃς πῖνι τὰ ἔμπαρ-
 σαι, ἢ ὅπια δια. τὰ ἰσώτα αὐτῶν, ἐφθαλμῶν ἔ-
 θεμεν· ἔσ' αἰ καὶ λῆαι ὁμοίως πεπληρῶνται ὁμο-
 μῆ· καὶ οὕτω ὡς ὑπὸς ποιη, ὅς οὐκ ἐγγύς ὁφ-
 θαλμῶν. καὶ ἔσχατ' ἐν παρ' ὧν ποιν τρεῖς, ὡς
 εἰς ἔσχατ'· ἔσ' οὖν ποῖς ἔσχατ' ὡς πινόμενα, καὶ εἰ-
 δέν ὡς ὁμοίωμα ἀνδρῶν, καὶ τὰ ὑπὸ τοῖς πό-
 δας αὐτῶν, ὡς ἔργον ἁπλοῦς. καὶ ἔφερε ὁ ἀρ-
 μα τὰ Χερσὶν, καὶ τὰ ζῶα τὸν ἐποχούμο-
 νοι δαπάνῃ· ἢ αὐτὸς ἐδύλετο πορεύεσθαι, καὶ
 παρ' ὧν ποιν ὅτι καὶ εἶδεν ὑποκείμεν τῷ Χερσ-
 ῖν, ὡς ἄρα ἀνδρῶν ὑποδασαζόμεν καὶ
 φέρονται. καὶ τῶν ὅσων εἶδεν ὁ παρ' ὧν ποιν εἰς
 οὐρανόν, ἀνθρώποι ὡς καὶ βέβαιον· ὑπεδείκνυτο
 δ' ἐπὶ ἑτέρῳ καὶ παρ' ὧν ποιν μυστικὸν καὶ δι-
 κὸν παρ' ὧν ποιν, μυστικὸν ἀποκακρυσμῆναι ἀ-
 ληθῶς ἀπὸ τῶν ἡμεῶν, ἐπὶ ἑσπέρῳ ἢ τῷ χρόνῳ
 φανερωθῇ ὅτι τῷ ὅπια φανείας τῷ Χερσὶν· ψυ-
 χῆς γὰρ μυστικὸν ἐπὶ τῷ τῷ ἡμεῶν δόξῃ τῷ
 ἑαυτοῦ κύριον, καὶ θεοῦ δόξῃ αὐτῶν ἡμεῶν
 ψυχῇ γὰρ ἡ καὶ ἁγία πνεῦμα κληρωθήσεται ὡς πινόμε-
 να τῷ φωτὶ αὐτῶν, ἔσ' αἰ καὶ λῆαι ὁμοίως πεπλη-
 ρῶνται τῷ φωτὶ· τῶν ὅσων εἶδεν ὁ παρ' ὧν ποιν
 εἰς οὐρανόν, ἀνθρώποι ὡς καὶ βέβαιον· ὑπεδείκνυτο
 δ' ἐπὶ ἑτέρῳ καὶ παρ' ὧν ποιν μυστικὸν καὶ δι-
 κὸν παρ' ὧν ποιν, μυστικὸν ἀποκακρυσμῆναι ἀ-
 ληθῶς ἀπὸ τῶν ἡμεῶν, ἐπὶ ἑσπέρῳ ἢ τῷ χρόνῳ
 φανερωθῇ ὅτι τῷ ὅπια φανείας τῷ Χερσὶν· ψυ-
 χῆς γὰρ μυστικὸν ἐπὶ τῷ τῷ ἡμεῶν δόξῃ τῷ
 ἑαυτοῦ κύριον, καὶ θεοῦ δόξῃ αὐτῶν ἡμεῶν
 ψυχῇ γὰρ ἡ καὶ ἁγία πνεῦμα κληρωθήσεται ὡς πινόμε-
 να τῷ φωτὶ αὐτῶν, ἔσ' αἰ καὶ λῆαι ὁμοίως πεπλη-
 ρῶνται τῷ φωτὶ· τῶν ὅσων εἶδεν ὁ παρ' ὧν ποιν
 εἰς οὐρανόν, ἀνθρώποι ὡς καὶ βέβαιον· ὑπεδείκνυτο
 δ' ἐπὶ ἑτέρῳ καὶ παρ' ὧν ποιν μυστικὸν καὶ δι-
 κὸν παρ' ὧν ποιν, μυστικὸν ἀποκακρυσμῆναι ἀ-
 ληθῶς ἀπὸ τῶν ἡμεῶν, ἐπὶ ἑσπέρῳ ἢ τῷ χρόνῳ
 φανερωθῇ ὅτι τῷ ὅπια φανείας τῷ Χερσὶν· ψυ-
 χῆς γὰρ μυστικὸν ἐπὶ τῷ τῷ ἡμεῶν δόξῃ τῷ
 ἑαυτοῦ κύριον, καὶ θεοῦ δόξῃ αὐτῶν ἡμεῶν
 ψυχῇ γὰρ ἡ καὶ ἁγία πνεῦμα κληρωθήσεται ὡς πινόμε-
 να τῷ φωτὶ αὐτῶν, ἔσ' αἰ καὶ λῆαι ὁμοίως πεπλη-
 ρῶνται τῷ φωτὶ· τῶν ὅσων εἶδεν ὁ παρ' ὧν ποιν
 εἰς οὐρανόν, ἀνθρώποι ὡς καὶ βέβαιον· ὑπεδείκνυτο
 δ' ἐπὶ ἑτέρῳ καὶ παρ' ὧν ποιν μυστικὸν καὶ δι-
 κὸν παρ' ὧν ποιν, μυστικὸν ἀποκακρυσμῆναι ἀ-
 ληθῶς ἀπὸ τῶν ἡμεῶν, ἐπὶ ἑσπέρῳ ἢ τῷ χρόνῳ
 φανερωθῇ ὅτι τῷ ὅπια φανείας τῷ Χερσὶν· ψυ-
 χῆς γὰρ μυστικὸν ἐπὶ τῷ τῷ ἡμεῶν δόξῃ τῷ
 ἑαυτοῦ κύριον, καὶ θεοῦ δόξῃ αὐτῶν ἡμεῶν
 ψυχῇ γὰρ ἡ καὶ ἁγία πνεῦμα κληρωθήσεται ὡς πινόμε-
 να τῷ φωτὶ αὐτῶν, ἔσ' αἰ καὶ λῆαι ὁμοίως πεπλη-
 ρῶνται τῷ φωτὶ· τῶν ὅσων εἶδεν ὁ παρ' ὧν ποιν
 εἰς οὐρανόν, ἀνθρώποι ὡς καὶ βέβαιον· ὑπεδείκνυτο
 δ' ἐπὶ ἑτέρῳ καὶ παρ' ὧν ποιν μυστικὸν καὶ δι-
 κὸν παρ' ὧν ποιν, μυστικὸν ἀποκακρυσμῆναι ἀ-
 ληθῶς ἀπὸ τῶν ἡμεῶν, ἐπὶ ἑσπέρῳ ἢ τῷ χρόνῳ
 φανερωθῇ ὅτι τῷ ὅπια φανείας τῷ Χερσὶν· ψυ-
 χῆς γὰρ μυστικὸν ἐπὶ τῷ τῷ ἡμεῶν δόξῃ τῷ
 ἑαυτοῦ κύριον, καὶ θεοῦ δόξῃ αὐτῶν ἡμεῶν
 ψυχῇ γὰρ ἡ καὶ ἁγία πνεῦμα κληρωθήσεται ὡς πινόμε-
 να τῷ φωτὶ αὐτῶν, ἔσ' αἰ καὶ λῆαι ὁμοίως πεπλη-
 ρῶνται τῷ φωτὶ· τῶν ὅσων εἶδεν ὁ παρ' ὧν ποιν
 εἰς οὐρανόν, ἀνθρώποι ὡς καὶ βέβαιον· ὑπεδείκνυτο
 δ' ἐπὶ ἑτέρῳ καὶ παρ' ὧν ποιν μυστικὸν καὶ δι-
 κὸν παρ' ὧν ποιν, μυστικὸν ἀποκακρυσμῆναι ἀ-
 ληθῶς ἀπὸ τῶν ἡμεῶν, ἐπὶ ἑσπέρῳ ἢ τῷ χρόνῳ
 φανερωθῇ ὅτι τῷ ὅπια φανείας τῷ Χερσὶν· ψυ-
 χῆς γὰρ μυστικὸν ἐπὶ τῷ τῷ ἡμεῶν δόξῃ τῷ
 ἑαυτοῦ κύριον, καὶ θεοῦ δόξῃ αὐτῶν ἡμεῶν
 ψυχῇ γὰρ ἡ καὶ ἁγία πνεῦμα κληρωθήσεται ὡς πινόμε-
 να τῷ φωτὶ αὐτῶν, ἔσ' αἰ καὶ λῆαι ὁμοίως πεπλη-
 ρῶνται τῷ φωτὶ· τῶν ὅσων εἶδεν ὁ παρ' ὧν ποιν
 εἰς οὐρανόν, ἀνθρώποι ὡς καὶ βέβαιον· ὑπεδείκνυτο
 δ' ἐπὶ ἑτέρῳ καὶ παρ' ὧν ποιν μυστικὸν καὶ δι-
 κὸν παρ' ὧν ποιν, μυστικὸν ἀποκακρυσμῆναι ἀ-
 ληθῶς ἀπὸ τῶν ἡμεῶν, ἐπὶ ἑσπέρῳ ἢ τῷ χρόνῳ
 φανερωθῇ ὅτι τῷ ὅπια φανείας τῷ Χερσὶν· ψυ-
 χῆς γὰρ μυστικὸν ἐπὶ τῷ τῷ ἡμεῶν δόξῃ τῷ
 ἑαυτοῦ κύριον, καὶ θεοῦ δόξῃ αὐτῶν ἡμεῶν
 ψυχῇ γὰρ ἡ καὶ ἁγία πνεῦμα κληρωθήσεται ὡς πινόμε-
 να τῷ φωτὶ αὐτῶν, ἔσ' αἰ καὶ λῆαι ὁμοίως πεπλη-
 ρῶνται τῷ φωτὶ· τῶν ὅσων εἶδεν ὁ παρ' ὧν ποιν
 εἰς οὐρανόν, ἀνθρώποι ὡς καὶ βέβαιον· ὑπεδείκνυτο
 δ' ἐπὶ ἑτέρῳ καὶ παρ' ὧν ποιν μυστικὸν καὶ δι-
 κὸν παρ' ὧν ποιν, μυστικὸν ἀποκακρυσμῆναι ἀ-
 ληθῶς ἀπὸ τῶν ἡμεῶν, ἐπὶ ἑσπέρῳ ἢ τῷ χρόνῳ
 φανερωθῇ ὅτι τῷ ὅπια φανείας τῷ Χερσὶν· ψυ-
 χῆς γὰρ μυστικὸν ἐπὶ τῷ τῷ ἡμεῶν δόξῃ τῷ
 ἑαυτοῦ κύριον, καὶ θεοῦ δόξῃ αὐτῶν ἡμεῶν
 ψυχῇ γὰρ ἡ καὶ ἁγία πνεῦμα κληρωθήσεται ὡς πιν

ὁ καὶ ἀποστομῶντες καὶ ἀλλὰ πνευματικῶν· καὶ γὰρ
 Φοι, χιρ αὐθροῦ πω ὑποκίτω ἡ τ' Χερ-
 βείμ. ὅτι αὐτὸς ὅστις ὁ εἰς αὐτῇ βασιλεύς, καὶ
 ὁδηγῶν αὐτὴν. τίπον ὃ ἐφ' ἑρρι πὰ πείρατα ζῶα
 πὰ φέροντα ὁ ἀρῆμα, αὐτὴν τ' ἡγεμονίᾳ· λο-
 γισμοὶν τ' ψυχῆς· ὡς περ γὰρ ὁ ἀετὸς βασιλεύς
 τ' ὀρέων, καὶ ὁ λέων τ' ἀγρίων θηρίων, καὶ ὁ ταύ-
 ρος τ' ἡμέρων ζῶων, καὶ ὁ αὐθροῦς τ' κτισμῶν.
 ὅπως εἰσι καὶ οἱ βασιλικώτεροι λογισμοὶ τ' ψυ-
 χῆς· λέγω δὴ, ὁ γέλημα, ἡ σευείδης, ὁ νοῦς, ἡ
 ἀγαπητικὴ διύαμις· δι' αὐτῆν γὰρ ὁ ἀρῆμα τ'
 ψυχῆς κυβερνᾶται, καὶ εἰς ὑποκίτω ἐπὶ μαπαύει
 ὁ Θεός. κατ' ἀλλοτρίον ὃ ἔσπον, εἰς τίλιν ἐπουράνιον
 ἐκκλησίας τ' τῆν ἀγίαν λαμβάνει. καὶ ὡς περ
 ἐκτὸς λέγει ὅτι πὰ ζῶα ἡ ὑψηλὰ λία, γέροντα
 ὀφθαλμοῖν, καὶ οὐκ ἡ διωαίῃ τῇ καπαλαῖν
 τ' ἀειμὸν τῆν ὀφθαλμοῖν, ἢ ὁ ὑψος ὅτι ἐκ
 ὁδῇ ὑψῶν ἡ γῶσις· καὶ ὡς περ τὰ ἐν ἔραν ὁ
 ἔρα, ὁ μὲν θωρὴν καὶ θωμάζιν ἐδὲθ' ἡ πᾶσι
 αὐθροῦσι· ὁ δ' εἰδέναι τ' ἀειμὸν αὐτῆν οὐ-
 δεινὴ διωαίῃ· τ' αὐτὴν ἔσπον ἐπὶ τ' ἐπεραίν
 ἐκκλησίας τ' ἀγίαν, ὁ μὲν εἰσλθῆν καὶ ἀπο-
 λαύει εἰς αὐτὴν, πᾶσι τοῖς βυλομύοις ἀγαπί-
 σασθ' ἐδὲθ'· ὁ δ' ἰδῆν ἐκ καπαλαῖν τ' ἀειμ-
 ον, αὐτὴν μόνον Θεῷ ἀποκίτω· γινώσκει. ἀγα-
 ται τίνων ἐκ φέρεται ὁ ἐποχούμνος ὑπὸ τῷ
 ἀρῆματι, καὶ τῷ θροῦ τ' ἐλθροῦ αὐτῆν ζῶων,
 ἡτοι ὅφ' ἐκείνης ψυχῆς γινόμενης αὐτῷ θροῦ
 καὶ καθίδρας, καὶ ὅσους ὀφθαλμῶν καὶ φωτὸς, ἐπι-
 βλεπῶς αὐτῇ ἐκ ἡποχῶν τ' ὑψῶσις τ' πνεύμα-
 τος, καὶ ἡσυχῆς ἐπὶ τῇ, ὁδηγῶν αὐτὴν· ὡς περ γὰρ
 ὁ ζῶα πὰ πνευματικῇ, ἐκ ὅπου ἐβύλεται
 πορεύσθ' ἐπορεύονται, ἀλλ' ὅπου ἡδὲ καὶ ἡθελεῖ
 ὁ ἐπιταγῆμνος καὶ βύθων· ἔτω καὶ ἐκείν, αὐ-
 τὸς ὑψῶς καὶ ἀλλ' ὁδηγῶν ἐκ πνεύματι αὐτῷ.
 ὅπως καὶ πορεύονται, καὶ τῷ αὐτῷ γέλημα ὅτι
 βύθων· εἰς ὃ ἐβύθων· καὶ ἐβύθων τῷ ἑμα-
 τος ἡποχῇ καὶ ἐλθόντ' εἰς τοὺς ἑβύθων ἐκ φρο-
 νῆς τ' ψυχῆς· καὶ πάλιν ὅτι βύθωνται, ἐρχεται
 εἰς ὃ ἑματι καὶ τοῖς λογισμοῖς· ὅτι ὃ βύθωνται
 εἰς τὰ πείρατα τ' γῆς. καὶ ἀποκαλύψης μυσ-
 τῶν δίκαιων αὐτῇ. αὐτὴν καλὸν καὶ χερσὶν,
 μόνον ὑψῶν ἀληθινόν. οὕτω δὲ καὶ ἐκείν-
 ῳ σῶνται καὶ τὰ ἑματα εἰς τὴν αἰατάσθ', τῆς
 ψυχῆς οὕτω νῦν παρὰ δὲ ζῶμνης καὶ πὰ
 πνεύματι ἀρακινωμένης· ὅτι δι' οὐρανῶν

A & spirituali decoro adornante. *Etenim manus*, inquit, *hominis erat subter Cherubim*. Nam ipse est qui illa vehitur, & illam dirigit. Quatuor autem animalia currum vehentia, repræsentabant principales animæ partes & rationales. Nam quemadmodum aquila inter cæteras aves principatum obtinet, & leo inter feras, taurus autem inter animalia mansueta, & inter creaturas homo: ita quædam sunt animæ portiones rationis capaces & magis præcipuæ, voluntas scilicet, conscientia, mens, & amandi facultas. Per has enim currus animæ gubernatur, & in illis Deus requiescit. Aliiter autem & illud transferri potest ad cætum cælestium sanctorum: propterea quodd sic illic dicitur, quodd illa animalia erant valde sublimia, & oculis plena, neque quisquam poterat comprehendere numerum oculorum aut sublimitatem, quia non erat concessum illa cognoscere: & sicut in cælo stellas quidem inspicere & admirari omnibus hominibus datum est, scire verò numerum illarum nulli datum: sic in cætum cælestem sanctorum ingredi & quiescere, concessum quidem est omnibus qui decertare voluerint, nosse verò & consequi numerum sanctorum solius Dei est. Quocirca sessor ille vehitur & fertur in curru & throno oculatorum animalium, seu ab vna quaque anima quæ thronus illi facta est & sedes, & quæ oculus est, & lumen, cum insederit in ea: & regit illam frænis spiritus, ac prout novit, dirigit illam. Quemadmodum enim animalia illa spiritalia non pergebant quocunque liberet, sed quod noverrat & volebat is qui sessor erat, & dirigebat: sic & in hac vita regit & ipse & impellit dirigens spiritu suo, ita quoque progrediuntur non pro arbitrio suo in cælo, cum voluerint: & abiecto corpore tractat & impellit animam sapientia sua in cælestia: & rursus cum voluerit, descendit in corpus & in cogitationes: denuò, cum libuerit, progreditur ad terminos terræ, & animæ reuelat mysteria. O præclarum & bonum atque solum auri-gam verum. In resurrectione quoque, pari corpora dignabuntur honore, anima interim, quæ spiritui mixta est, talem prægustante gloriam. Quod autem iustorum animæ hanc lumen cæleste

Matth. 5. Dominus ipsemet Apostolis dicebat, *Vos estis lux mundi.* Qui enim ipsos fecerat esse lucem, per eos mundum illuminari praecepit: *Nec accendunt, inquit, lucernam, et ponunt eam sub modio, sed super candelabrum: et lucet omnibus qui sunt in domo: sic luceat lux vestra coram hominibus.* perinde ac si dixisset, *Ne absconderitis donum quod accepistis à me: sed date omnibus volentibus.*

Matth. 6. Et iterum, *Lucerna corporis est oculus.* Si oculus tuus fuerit lucidus, totum corpus tuum lucidum est: si autem oculus tuus fuerit nequam, totum corpus tuum tenebrosum erit. Si ergo lumen quod in te est, tenebrae sunt, ipsae tenebrae quanta erunt? Quemadmodum enim oculi sunt lumen corporis, qui si sani fuerint, totum corpus lucidum est: si verò quippiam incidat ut obtenebrescant, vniuersum corpus tenebrosum est: sic & Apostoli constituti sunt velut oculi & lumen totius mundi. Denunciabat igitur Dominus illis dicens, Si vos qui lumen estis mundi, perseueraueritis, nec defleueritis, ecce corpus vniuersum mundi lucidum erit. Quòd si vos qui lux estis, obtenebrescat, qua te futuræ sunt tenebrae mundi: cum ergo lux essent Apostoli, lucem administrauerunt credentibus, & eorum corda illuminauerunt caelesti lumine spiritus, quo & ipsi erant illuminati. Et cum essent sal, condiebant & saliebant omnem animam credentem, sale sancti Spiritus. Dicebat enim illis Dominus, *Vos estis sal terrae,* animas hominum appellans terram. Nam subministrauerunt in animis hominum caeleste sal spiritus, condientes illos ac reddentes incorruptos & immunes à fœtore multo. Nam sicut carnes, nisi sale aspergantur, corrumpuntur & grauiter olent, ita ut omnes auersentur pessimum illum odorem: vermesque subrepunt in carnes corruptas, & ibi aluntur, edunt, ac nidificant: si verò sal accesserit, tolluntur ac pereunt vermes, qui prius illic pascebantur, & euanescit illa graueolentia (ca enim est natura salis, ut vermes interimat, & grauem odorem deleat) eodem modo & omnis anima quæ non fuerit condita Spiritu sancto, nec fuerit particeps salis caelestis, hoc est virtutis Dei, putrescit, & multo prauarum cogitationum fœtore plena est: ita ut auertatur

A ο κύριος τῆς ἀποστόλων ἐλεῆν, ὑμῖς ἐστέ ὁ φῶς τῆς κόσμου. αὐτοὶ γὰρ ἀποστασίμους αὐτοῖς φῶς, δι' αὐτῶν φωτίζεσθαι τὴν κόσμον προσέταξε: ὥστε καὶ οἱ φησὶ, λύχνοι, καὶ ὑψέσθαι ὑπὸ τῶν μέσσοι, ἀλλ' ὅτι τῶν λυχνίων, καὶ λαμπρῶν πασι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ· ὅταν λαμπράτω ὁ φῶς ὑμῶν ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ἀπὸ τούτου, μὴ κρύψετε τὸ δόμα ὃ ἐστὶν ἐν ὑμῖν, ἀλλὰ δότε πᾶσι τοῖς βυλαρμόις· καὶ πάλιν, ὁ λύχνος τῆς ἑσπερίας ἐστὶν ὁ ὀφθαλμὸς· ἐὰν ἡ ὀφθαλμὸς σε φωτεινὸς, ὅλον τὸ σῶμα σε φωτίζειται· εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμὸς σε σκοτεινός, ὅλον τὸ σῶμα σε σκοτεινὸν ἔσται. εἰ οὖν ὁ φῶς ὁ ἐν σοὶ, ὁ ἴσως, ὁ ἰσως πόσον ὡς ὅτι τῆς ἑσπερίας οἱ ὀφθαλμοὶ φῶς εἰσι, καὶ ἐπὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς ὡς οἶν, ὅλον τὸ σῶμα φωτίζειται· ἐπὶ δὲ πρὸς ἐμπροσθέν τι καὶ σκοτεινῶσιν, ὅλον τὸ σῶμα σκοτεινὸν ἐστὶν· ὅπως οἱ ἀποστολῶν, ὀφθαλμοὶ καὶ φῶς ὅλον τῆς κόσμου ἐτίθησαν· ἐλεῆν οὖν αὐτοῖς τὸν ἁγίον· ὁ κύριος, ἐὰν ὑμῖς γῆτε, καὶ μὴ τῶν ἁγίων πῆτε, φῶς ὄντες τῆς κόσμου, ἰδοὺ ὅλον τὸ σῶμα φωτίζειται τῆς κόσμου· εἰ δὲ ὑμῖς οἱ ὄντες φῶς σκοτεινῶσιν, ὁ ἴσως πόσον, ὃ ἐστὶν ὁ κόσμος. φῶς ὅν ἡρώδης οἱ ἀποστολῶν, φῶς διηκόνιστον τοῖς πιστεύουσιν, καὶ ἡ καρδίας αὐτῶν φωτισμένους ὡς ἐπὶ ἐκείνῃ τῇ πνεύματος φωτὶ, ὡς καὶ αὐτοὶ πεφωτισμένοι ἐτύχον· καὶ ὅπως αὐτοὶ ὑπὲρ ἡρώδης ἦσαν ὡς ἡλίον πᾶσιν ψυχῶν πιστεύοντων ὡς ἀλάτι. τῆς ἀγίας πνεύματος· ἐλεῆν γὰρ αὐτοῖς ὁ κύριος, ὑμῖς ἐστέ ὡς ἀλάτι τῆς γῆς, καὶ τῆς ψυχῆς τῆς ἀνθρώπων καὶ τῆς διηκόνιστον γὰρ ἐστὶ ψυχῆς τῶν ἀνθρώπων ὃ ἐμπροσθέν ἄλλας τῆς πνεύματος, ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς, καὶ ἀσκήσις καὶ ἀσκήσις ἀποστασίμους ἐν πολλῇς δυσωδίαις· ὡς ὅτι καὶ κρείας, ἐὰν μὴ ἔχη ἄλλας, σίσηται, καὶ πολλῇς δυσωδίας μεμύσται, ὡς τε πόρνας ἀποστρέφεται ἐν τῇ κακίᾳ ὁσμή· καὶ σκώληκες ἐρποῦσιν εἰς τὸ σίσητος κρείας, καὶ ἐν τῇ σίσηται καὶ ἐσθίει ὡς φωλῶσιν· ἐπὶ δὲ ἔλθῃ ὁ ἄλλας, αἰμαρῶνται καὶ ἀπολλύονται οἱ ἐν τῇ μεμύσται σκώληκες· καὶ ὁσμή τῆς δυσωδίας παύεται· ὡς γὰρ φύσις τῆς ἀλάτις αἰμαρῶνται ὅτι τῆς σκώληκων, καὶ τῆς δυσωδίας ἀφανιστῇ· τὴν αὐτὴν ἔχον καὶ πᾶσα ψυχὴ ἢ μὴ ἡλισσεται

ὡς τῆς ἀγίας πνεύματος, ὥστε μὴ μετέχουσα τῆς ἀλάτις ὡς ἐπὶ ἐκείνῃ, τῆς δὲ τῆς διωκόμενης τῆς θείας, σίσηται, καὶ δυσωδίας πολλῇς λογισμῶν ποιητῶν ἐμπέπληται, ὡς τε ἀποστρέφεται

ὁ πρῶτος τῷ Θεῷ ἀπὸ τῆς δυνάμεως δυσαδίας
τῆς ματαιῶν λογισμῶν ἔσχευται, καὶ τῆς παθῶν τῆς
ἐν τῇ πικρῇ ψυχῇ ἐνοικεῖται. καὶ οἱ κακοὶ καὶ
δύοι σκώληκες, αἱ ἐστὶ τὰ πνύματα τῆς ποτη-
ρίας, καὶ αἱ δυνάμεις τῆς σκότητος ἐν αὐτῇ ἐπιφαι-
νιτοῦσι, καὶ αἱ ἐνέμοι, καὶ φωλῶνται, καὶ ἐρπύ-
σι, καὶ αὐτὸς ἐσθῆναι καὶ φθῆναι. πρῶτος (ἐσθῆναι
γὰρ φησι, καὶ ἐσθῆναι οἱ μάλωτες μὲν. ἐπὶ δὲ
τῷ πρῶτῳ καὶ Θεῷ, καὶ πισύση, καὶ αἰτήση ὁ
δύας τῆς ζωῆς, ὁ ἀγαθὸν καὶ φιλαγαθόν πνύ-
μα, τότε ἐλθόν ὁ δύας ὁ ἑσθῆναι αἰσῆς πῆς
δυνάμεως σκώληκος, καὶ ἀφανίζῃ τῆς ποτηρίας δυσα-
δίας, καὶ κατὰ αὐτὴν τῇ ἐνέργειᾳ τῆς δυνά-
μεως αὐτῆς καὶ ἕως ὅτης καὶ αἰσῆς ἀφῆραδι-
ται ὑπὸ τῷ ἀλάτῳ τῷ ἀληθινῷ, εἰς χεῖρας καὶ
ἐν πρῶτῳ καὶ ἐν πρῶτῳ δευτέρῳ ἀποκαθί-
ται. εἰς τὸ γὰρ καὶ ἐν τῷ ἰσχυρῷ ὑποδείγματι
χεῖρας ὁ Θεός, ἐκείλῳσι πᾶσιν ἰσχύας ἀ-
λάτῳ ἀλίζεσθαι. δὲ οὖν πρῶτον τυπῶναι ὑπὸ
τῆς ἰσχύος, καὶ ἀποκαθῆναι, καὶ ὅτι ἀλίζεσθαι ἰσ-
χύος, εἰς ἕως εἰς τὸ πῦρ ἐπιπῆσαι. ἐὰν γὰρ μὴ
πρῶτον ἰσχύος καὶ θανατώσῃ ὁ πρῶτος ὁ
ἰσχύος, καὶ ἀλίζεσθαι, ἕως εἰς ὅλην ἰσχύος καὶ δε-
υτέρῳ πρῶτον. ἕως καὶ τῆς ἡμέτερας. ψυχῇ
πρῶτον ἰσχύος καὶ ἀληθινῷ δευτέρῳ Χριστῷ,
δὲ τυπῶναι ὑπὸ αὐτῆς, καὶ ὅτι πρῶτον ἀποκαθῆναι,
καὶ τῇ κακίᾳ ζωῇ, ἡ ἐξῆς, ἰσχύος τῇ αἰσῆς, καὶ
ὡς πρῶτον ζωῇ ἐξῆς δὲ αὐτῆς, τῆς παθῶν πο-
τηρίας. ὡς πρῶτον ὁ σῶμα, ἐπὶ δὲ ἐξῆς ἡ ψυ-
χή, ἀπῆλθε, καὶ ἐκείνῃ ζῇ τῇ ζωῇ ἐν ἡ ἐξῆς, ἕως
αὐτῆς, ἕως πρῶτον. ἕως ἐπὶ δὲ ἰσχύος καὶ θανα-
τώσῃ καὶ ἰσχύος τῆς ζωῇ ὁ ἐπὶ δὲ δευτέρῳ δευ-
τέρῳ Χριστῷ τῇ κακίᾳ τῆς δυνάμεως αὐτῆς, ἀπο-
καθῆναι τῇ ζωῇ τῆς ποτηρίας ἡ ἐξῆς, καὶ οὐκέτι οὐ-
κέτι, ἕως ἀλάτῳ, ἕως πολιτεῖα) ἐν τῇ σκότητι τῆς
αἰσῆς. ὅτι εἰς τῆς κακίης ἐξῆς πρῶτον, ὡς πρῶτον
ψυχῇ αὐτῆς, ἡ ποτηρία τῆς παθῶν. καὶ ὁ ἀποκαθῆναι
βοᾷ λέγειν, ἐμοὶ ἰσχύος ἐσθῆναι, καὶ γὰρ τῇ
ἰσχύος. ψυχῇ γὰρ ἡ ἀκμῇ ζωῇ ἐν τῇ ἰσχύος,
καὶ ὅτι (ἰσχύος τῆς αἰσῆς, καὶ μὴ θανατωθῆσαι
ἀπὸ αὐτῆς, ἀλλ' ἐπὶ τῇ ψυχῇ τῆς κακίης, τῇ
ἐστὶ τῇ ἐνέργειᾳ τῆς ἰσχύος τῆς παθῶν τῆς αἰ-
σῆς, ἐν αὐτῇ ἐχούσα, καὶ ὡς αὐτῆς ποι-
μανομένη, οὐκ ἐστὶ τῇ ὁμοιωσὶς τῆς Χριστῷ, οὐ-
κέτι τῇ ὁμοιωσὶς τῆς φωνῆς. ἀλλ' ἐστὶ ὁμοιωσὶς
ἰσχύος, καὶ ἐν τῇ ἰσχύος τῆς ἰσχύος ἀκμῇ ἐστὶ

A facies De ab illo graui odore vanarum & tenebrosarum cogitationum affectionumque, quæ in eiusmodi anima inhabitant: & noxij atque improbi vermes, qui sunt spiritus nequitie, iidem & potestates tenebrarum in illa deambulant, illic pascuntur, nidificant, & repunt, illamque edunt & corrumpunt. *Putruerunt enim, Psal. 37: ait, & corrupta sunt cicatrices meae.* Cum vero confugerit ad Deum, eique crediderit, ab eoque perierit sal vitæ, nempe bonum & benignum spiritum, tunc cæleste sal accedens, perimit illos diros vermes, grauemque tollit odorem, & expurgat eum virtute potentie sue: hocque modo salis illius veri beneficio restituta sanitati, & à corruptione liberata, in vsum & ministerium Domini cælestis ordinatur. Hac quoque de causa in lege Deus, vtense exemplo, iussit victimas omnes sale condiri. Oportet igitur primum victimam à sacerdote mactari, & mori, deinde diuisam sale conspergi, tandem igni superponi. Nisi enim primum sacerdos ouem mactet & occidat, non salitur, neque Deo offertur in odorem suauitatis. Sic & animam nostram accedentem ad Christum verum pontificem, ab ipso mactari conuenit, & affectui mori, & ante actæ vitæ improbiæ, hoc est peccato: ab eaque nequitiam affectionum tanquam vitam egredi oportet. Sicut enim corpus mortuum est, cum exierit anima, nec vltra viuit ea vita qua vivebat, non audit, neque ambulat: sic vbi Christus cælestis pontifex per gratiam virtutis sue mactauerit & occiderit mundo vitam nostram, extincta est, quo ad improbam vitam qua vivebat, nec amplius audit aut loquitur, neque conuersatur in tenebris peccati: propterea quod nequitia affectionum, quæ erat tanquam anima eius, per gratiam decessit. *Quod Gal. 6. & Apostolus clamat, dicens, Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo.* Nam anima quæ adhuc viuere perseuerat in mundo & tenebris peccati, necdum mortificata est ab eo, sed adhuc habet in seipsa animam malitiæ, hoc est vim tenebrarum quam adferunt affectiones peccati, ab ea nutritur, non est de corpore Christi, nec de corpore luminis: sed est corpus tenebrarum, & à partibus tenebrarum adhuc persistit. Sicut ediuerso qui præditi sunt anima lucis,

Psal. 37.

Gal. 6.

hoc est virtute Spiritus sancti, ex parte sunt lucis. Sed dicet quispiam, Quomodo asseris animam esse corpus tenebrarum, cum ab illis non gignatur? Hic attende, ut recte intelligas. Quemadmodum indumentum aut vestem quam gestas, alius quidem præparauit, tu verò illam induisti: similiter & domum alius ædificauit & construxit, tu verò habitas in illa: sic Adam transgrediens mandatum Dei, & obediens improbo serpenti, vendidit seipsum diabolo: & cum ille nequam induit animam eius, illam nempe creaturam præclaram, quam condiderat Deus ad imaginem suam: ut & Apostolus ait, *Expoliatus principatus & potestates, triumphans de illis in cruce.* Hac enim de causa Dominus venit, ut expelleret illos, & reciperet domum propriam & templum proprium, videlicet hominem. Proinde anima dicitur esse corpus tenebrarum & nequitie, quandiu sunt in ea tenebræ peccati. Quia illic viuit in seculo nequam tenebrarum, & illic detinetur captiua. Quemadmodum & Paulus appellans corpus peccati & corpus mortis, ait, *Ut destruatur corpus peccati.* Et rursum, *Quis me liberabit de corpore mortui huius?* Similiter è conuerso anima quæ Deo credidit, & liberata est à peccato, mortificata vitæ tenebrarum, & lumen Spiritus sancti tanquam vitam recepit, inde viuens, ibi postea perseuerat: quia ibi regitur à lumine diuino. Neque enim anima est naturæ diuinæ, neque rursum naturæ tenebrarum & nequitie: sed est creatura quædam intellectualis, speciosa, insignis, admiranda & præclara, similitudo & imago Dei: in quam, propter transgressionem, nequitia affectionum tenebrosarum introijt. Quod reliquum est, cui commixta est anima, huic etiam per voluntatem adhæret & vnita est. Siue ergo lumen diuinum in se habeat & in eo viuatur, omnibus lucis & quietis virtutibus abundat: siue tenebris peccati detineatur, condemnationem consequitur. Oportet igitur animam, quæ apud Deum viuere statuit, in quiete & lumine perpetuo accedere, ut ante dictum est, ad Christum verum pontificem, & mactari atque mori mundo, priorique vitæ tenebrarum & nequitie, & traduci in aliam vitam & educationem diuinam. Veluti si quis in ciuitate decesserit, non iam audit vocem aut ser-

Colof. 2. 1.

Rom. 6. 6.

Rom. 7. 4.

τῷ ὅτι τὸ δυνάμει τῆς ἀγίας πνεύματος, ἐκ τῆς μερίδος εἰσι τῶν φωτῶν, ἀλλ' ἐξ ἑσῆς, πῶς σῶμα ἔχεις λέγεις τὸ ψυχρὸν, μὴ ἔσθαι αὐτὸ κτίσμα· ὅθεν παρέρχεται καὶ ὁρῶντες γινώσκοντες, ὡς ὅτι ἐνδύσασθαι ὁμοίως καὶ οἰκνῆσαι ἐπὶ τοῖς ὡς ἐκδομήσιν καὶ ἐκπῆσιν, καὶ οὐ αἰεὶς ἐν αὐτῇ· τὸ αὐτὸν εἶπον καὶ ὁ Ἀδάμ· ὡς ὅτι τὸ εἶναι τῆς Θεοῦ, καὶ ἀκρίτως τῆς πορνείας ὁφείας, ἐπερὶ τῆς ἐκπώλησιν ἑαυτοῦ ἐν ἀφροσύνῃ· καὶ ἐκδοῦσθαι τὸ ψυχρὸν ὁ πορνός· ὁ καλὸν κτίσμα ὁ κατεσκεύασεν ὁ Θεός, παρὲς τὸ αὐτὸ εἶναι, ὡς καὶ ὁ ἀπίστολος λέγει· ἀπικδυσάμενος τῆς ἀφροσύνης καὶ ἐξουσίας, ἐξουσίαν ἔχοντες αὐτοῖς ἐν τῇ σαυρῇ· ἀφ' οὗτο γὰρ καὶ ἡ ἐλπίς τῆς κυρίας γαμήτης, ἵνα ἐκδοῖται αὐτοῖς, καὶ ἀπολαβῇ τὸ ἴδιον εἶναι καὶ ἑαυτὸν, τὸ ἀφροσύνην. Ὡς περὶ τοῦτο ἐνέκειν σῶμα λέγεται ἡ ψυχὴ τῆς σάρκός τῆς πορνείας, ὥς ὅτι ὅτι ἐν αὐτῇ ὁ σάρκός τῆς ἀμώβιας, ὅτι ἐκ τῆς ζῆς εἰς τὸν αἰῶνα τὸ πορνὸν τῆς σάρκός, καὶ ἐκ τῆς κακότητος, καὶ ὁ Παῦλος, (σῶμα ἀμώβιας, καὶ σῶμα θανάτου καὶ ὁμοῦ λέγει, ἵνα κατεργασθῇ τὸ σῶμα τῆς ἀμώβιας, καὶ πάλιν, ὡς μερῶν ὅτι ἐκ τῆς σῶματος τῆς θανάτου τοῦτο· ὁμοίως πάλιν ἡ περὶ σῶμα ὅτι Θεὸς ψυχὴ, καὶ ἐκ τῆς ἀμώβιας ὡς ὅτι σῶμα, καὶ θανάτου ὅτι ἐκ τῆς ζῆς τῆς σάρκός, ἐκ τῆς φῶς τῆς ἀγίας πνεύματος ὡς ὅτι ζῶν λαβούσα, ἐκ τῆς ζῆς ὅτι ὅτι λαοὶν ὡς ὅτι ὅτι ἐκ τῆς κακότητος ὅτι φῶς τῆς ἰότητος· ὅτι γὰρ φύσις τῆς ἰότητος ὅτι ἡ ψυχὴ, ὅτι φύσις τῆς σάρκός τῆς πορνείας, ἀλλ' ἐστὶ κτίσμα πνεύματος, καὶ ὡς ὅτι, καὶ μέγα, ἐκ τῆς σαυρῆς, καὶ καὶ ὁμοῦ καὶ εἰκὼν Θεοῦ· καὶ ὅτι τὸ ὡς ὅτι εἰσὶν εἰς αὐτὸν ἡ πορνεία τῆς πατρὸς ὅτι σάρκός. ὁ λαοὶν ὅτι συκείραται, καὶ σπυλιώται ἡ ψυχὴ ἐν τοῖς θηλήμασιν. ἡτοι ὡς ὅτι φῶς τῆς Θεοῦ ἐν αὐτῇ ἔχουσα, καὶ ἐν αὐτῇ ζῶσα ἐν πνεύματι τῆς ἀρετῆς, τῆς φῶς τῆς ἀναπαύσεως ὅτι ἡτοι ὁ σάρκός τῆς ἀμώβιας ἔχουσα, τὸ κατεργασίως τυχερῶς. ψυχρὸν γὰρ πᾶν θάλασσαν ζῆσαι ὡς ὅτι Θεὸς ἐν ἀναπαύσει καὶ φῶς αἰωνίῳ, πορέρχεται δὲ, ὡς παρέρχεται, τῆς ἀγίας πνεύματος ἀρχιερεῖς Χριστῷ, καὶ τυχερῶς ἐκ τῆς πατρὸς ὅτι ὡς ὅτι τῆς πατρὸς ζῶν ὅτι σάρκός τῆς πορνείας, καὶ μετατελλῶν ἐν ἐτέρῃ ζῶν καὶ ἀναστρέφεται· ὡς ὅτι ἐν τῇ ἀποστάσει ὅτι πόλις, ὅτι φῶς τῆς ἐκ τῆς

B

C

D

ἀκούει, ὅτε λαλοῦνται, ὅτε ἤχου, ἀλλὰ καὶ ἀπαύ-
 αττανε, καὶ μετατίθεται ἐν ἑτέρῳ τόπῳ, ἔθελον
 ὅτε εἰσι φωναὶ καὶ κραυγαὶ τῆ πόλεως ἐκείνης· ὅ-
 τε καὶ ἡ ψυχὴ, ἐπὶ τῇ καὶ ἀποθανεῖ, ἐν ᾧ
 διατείνεται καὶ ζῇ πόλιν τῆ κακίας τῆ παλῶν, καὶ ἐπὶ
 ἀκούει ἐν αὐτῇ τῇ φωνῇ τῇ διαλογισμῶν τῶ
 σκότει· καὶ ἀκούεται λαλιὰ καὶ κραυγὴ μα-
 τῶν διανοησῶν, καὶ παραχρῆς πνέουσι σῶ-
 ρει· ἀλλὰ μετατίθεται εἰς πόλιν ἀγαθότητος ἐν
 εἰρήνῃ μετῇ, εἰς πόλιν φωτὸς καὶ ἰότητος, καὶ καὶ
 ζῇ ἐν ἀκούει, καὶ καὶ πολιτεύεται καὶ λαλεῖ, καὶ
 διαλογίζεται, καὶ καὶ ἐργάζεται ἐργα πνευματι-
 καὶ καὶ Θεοῦ ἀξία. ὡς καὶ ἀποστολὴν πίνων καὶ
 ἡμεῖς τυθῶναι ἀπὸ τῆς διωάμεως αὐτῆς, ἐν
 ἀποθανεῖν τῇ αἰδῶ τῆς ποιηρίας τῶ σκότει,
 καὶ αἰσχεθῆναι ἐν ἡμῖν ὁ πνέμα τῆς αἰ-
 μωρίας, καὶ ἐνδύσασθαι καὶ λαλεῖν ψυχλὸν
 πνέματος οὐρανοῦ, καὶ μετατιθῆναι ἐκ τῆς
 κακίας τῶ σκότει εἰς ὁ φῶς τῆ Χριστοῦ, καὶ
 αἰσπανθῆναι ἐν ζωῇ ὅλους αἰῶνας· ὡς καὶ γὰρ
 ἐν σαρκὶ τῇ ἀρμάτα τέχνοι, ἐν παραλαμ-
 βάνῃ ἐμποδίζει καὶ ἐπέχει καὶ κωλύει ὁ ἑτεροί,
 τῇ μὴ παραχρῆς, καὶ παραλαβῇ εἰς νίκης·
 οὕτως οἱ διαλογισμοὶ τῆς ψυχῆς καὶ τῆ αἰμω-
 ρίας τέχνοι ἐν ᾧ ἀποθανεῖ. ἐν ᾧ τῇ τύχῃ
 παραλαβῇ τὸν διαλογισμὸν τῆ αἰμωρίας, ἐμ-
 ποδίζει καὶ ἐπέχει, καὶ κωλύει πλὴν ψυχλῶ, τῇ
 μὴ παραλαβῇ τῇ Θεῷ, καὶ ὁ κατ' αὐτῆς
 νίκης ἀρεθῶν· ὅπου δὲ αὐτὸς ὁ κύριος ἐπι-
 λαμβάνει καὶ ἡμῶν τῇ ψυχῇ, πρῶτον αὐτὸς νι-
 καί, ἡμῶν καὶ ὁδηγῶν ἐπισημόνως ὁ ἀρμα-
 τῆ ψυχῆς εἰς ὁ ὕψιστος καὶ ἔνδοξος φερόν δια-
 παντός· οὕτως γὰρ πολεμοῖ παρὲς πλὴν κακίας,
 ἀλλ' ἀσθενεῖ καὶ ἐξουσιαστικῆς τυχεύων αἰετῇ, τῇ
 νικῶν αὐτὸς ἐργάζεται.

Αἰνῶν τῶν Χερουβίμ ὅπως ἄλλοι
 πορεύονται· ἀλλ' ὅπου ὁ ἐπιθεωρῶν καὶ ἡγορῶν
 ὁδηγῇ καὶ ὅπως ἄλλοι αὐτὸς, ἐκείνους πορεύονται, καὶ
 αὐτὸς βασιλεύει· καὶ γὰρ φησὶν, αἰ δεσπότης ἔσο-
 καίτω αὐτῶν ἡμῶν. αἰνῶν) αἱ ἀγία ψυχὰ καὶ ὁδη-
 γῶν) ἔσο τῇ ἡμῶν πνέματος τῇ Χρι-
 στοῦ, ὅπως βύλε)· ὅτε βύλε), ἐν ὕψιστοις λογι-
 σμοῖς· ὅτε βύλε), ἐν ᾧ (φωτῇ· ἐντα βύλε),
 ἐκείνους αὐτῶν διακινῶν· ὡς καὶ γὰρ τῇ πετεινῶ οἱ
 ποδιστὰ πτεροῖ εἰσιν· ὅπως ὁ ὕψιστος φῶς τῇ
 πνεύματος αἰαλαμβαί τῇ πτεροῖ τῇ λογισμῶν

A monem eorum qui in ea habitant, ne-
 que eorum quæ illic geruntur, rumo-
 rem: sed prorsus mortuus est, & in alium
 locum translatus, in quo nullæ tales sunt
 voces aut clamores, quales erant in illa
 ciuitate: sic & anima ubi mactata fuerit,
 & mortua conuersationi illi & ciuitati
 nequitie affectionum, in qua prius uiue-
 bat, non audit ultra apud se vocem dis-
 putationum obscurarum, non amplius
 auditur sermo neque clamor altercatio-
 nis vanæ, & tumultus spirituum tenebra-
 rum: sed translata est in ciuitatem probi-
 tate & pace plenam, in ciuitatem inquam
 lucis diuinæ: ibi uiuit & audit, ibi con-
 uersatur & loquitur & ratiocinatur, ibi-
 que operatur opera spiritalia & Deo di-
 gna. Deprecemur ergo & nos, ut macte-
 mur per virtutem ipsius, & moriamur se-
 culo nequitie tenebrarum, auferaturque
 à nobis spiritus peccati, & indua-
 mur, recipiamusque animam cælestis
 spiritus, atque transferamur è malitia te-
 nebrarum ad lumen Christi, & requies-
 camus in vita per vniuersa secula. Cæte-
 rum perinde ac cum in stadio curritur,
 curtus præcedens impedit, retinet, at-
 que prohibet sequentem, ne progredia-
 tur & perueniat ad palmam: ita cogita-
 tiones animæ atque peccati currunt in
 homine. Si ergo contingat, cogitatio-
 nem peccati præcedere, impedit illa at-
 que retinet, & prohibet animam acce-
 dere ad Deum, & contra peccatum re-
 portare victoriam. Quod si Dominus ip-
 se infederit & ducat animam, semper
 ille vincit, ducens & dirigens per omnia
 prudenter currum animæ ad sapientiam
 cælestem atque diuinam. Neque enim
 dimicat contra malitiam, sed auctorita-
 te & potentia sua superior existens, sem-
 per victoriam parat.

Ducuntur igitur Cherubim, non quod
 volunt pergere, sed quod sessor & auriga
 dirigit: & quod libuerit illi, eò progre-
 diuntur: & illos sustentat. *Manus enim,* *Exech. i. 6.*
 inquit, *hominis sub illu erat.* Aguntur ani-
 mæ sanctæ & diriguntur à Spiritu Chri-
 sti, ducente quod voluerit, & quando li-
 buerit, nunc per cælestes cogitationes,
 modo per corpus: ubi placuerit, illic ei
 ministrant. Sicut enim volucrum pedes
 sunt alæ: ita lumen cæleste spiritus assu-
 mit alas cogitationum dignarum anima,

dirigens & ducens prout nouit ille spiritus. Tu ergo cum hæc audis, attende tibi ipsi, an possideas illa opere & veritate in anima tua. Non enim sunt verba nudè prolata, sed opus veritatis est in anima productum. Quod si non es adeptus, sed cares tantis bonis spiritualibus, angi, lugere & assiduè laborare debes, tanquam adhuc mortuus à regno, & quasi sauciatus semper ad Dominum vociferare, & postula confidenter, vt ipse hac vera vita dignus fias. Nam sicut Deus, dum corpus hoc conderet, non ex sua ipsius natura, neque ex corpore dedit ei vitam habere, escam, potum, vestimenta atque calceamenta: sed cum ipsum per se corpus nudum creasset, omnia quæ ad vitam sunt necessaria, extrinsecus habere concessit, ita vt corpus viuere non possit absque illis quæ extra corpus sunt, hoc est sine cibo, potu & indumentis: quod si in sua ipsius natura tantum steterit, nullo exteriori assumpto, corrumpitur & perit: eodem modo & anima quæ non consecuta fuerit lumen diuinum, creata tamen ad imaginem Dei (ita si quidem dispensauit Deus beneplacito suo illam consequi vitam æternam) non ex sua natura, sed ex diuinitate ipsius Dei & peculiari spiritu atque lumine, escam & potum spiritalem consequitur, & indumenta cælestia, quæ sunt vera vita animæ. Quemadmodum ergo corpus ex seipso non viuit, vt antè dictum est, sed aliunde, hoc est à terra, ita vt viuere non possit sine externis: sic & anima, nisi regeneretur à modo in terram illam uiuentium, & inde spiritualiter nutriatur, & spiritali modo crescat proficiens Domino, induaturque à diuinitate arcanis vestimentis cælestis pulchritudinis, impossibile est illam ex seipsa sine cibo illo viuere in gaudio & quiete. Habet enim etiam diuina natura panem vitæ cum qui dicit, *Ego sum panis vitæ*: & aquam uiuentem, itidem & vinum lætificans cor hominis, & oleum lætitie, necnon multiplicem cibum cælestis spiritus, vestimenta denique lucis cælestia, quæ à Deo procedunt: in ijs consistit animæ vita æterna. Vx corpori cum in sua ipsius natura steterit: quia corrumpitur atque moritur. Vx etiam animæ, si in sua so-

Ioan. 6.
Ioan. 4.
Psal. 103.
Psal. 44.

A τῆς ἀξίῳ ψυχῆς, ὁδηγῶν καὶ ἡγοῦν ὡς αἰδὼν αὐτῷ. οὐ γὰρ ὁ πῶς αἰσθάνεται ταῦτα, παρὰ τὸν σῶμα αὐτοῦ, εἰ κέκτηται ταῦτα ἐν ἔργῳ καὶ διηγήσει ἐν τῇ ψυχῇ σου. ὅ γὰρ εἰσι ἀπλῶς λόγοι λαοφύλοι, ἀλλ' ἔργον διηγήσεως ὅτι ἐν τῇ ψυχῇ γηγενήσονται καὶ εἰ ὁ κέκτηται, ἀλλὰ πτωχὺς ἐκ τῆς ταπεινότητος πνευματικῆς ἀγαθῶν, λῶπη καὶ πότος καὶ πόσις ἀδελφῶν ὁφείλει εἶναι ὡς ἀκμὴν νεκρὸς ὡς ἀπὸ τῆ βασιλείας, καὶ ὡς θαυμασίας, αἰεὶ βόα παρὰ τὸ κύριον, καὶ αἰτεῖ πιστῶς, ἵνα καὶ αὐτὸς ταύτης τῆ ἀληθείας ζωῆς καταξιώσῃ. ὡς περὶ γὰρ τὸ σῶμα τῆτο ποιῶντας ὁ Θεὸς, ὅτι ἐκ τῆ αὐτῆς φύσεως, ὅτι ἐκ τῆς θύρας ἔδωκεν αὐτοῖς ἔχει τὸ ζῶν, τὸ βρωσίν, καὶ τὸ πόσιν, καὶ τὰ ἐσθύνματα καὶ τὰ ὑποδήματα. ἀλλὰ πᾶσιν τὸ οἰκονομίας τῆ ζωῆς ἔξωθεν ἔδωκεν ἔχει, αὐτὸ καὶ αὐτὸ τὸ σῶμα γυμνὸν ποιήσας, καὶ χωρὶς τῆς ἔξωθεν ἔθροιστος ὄντων ζῆσαι τὸ σῶμα ἀδιώατον, τῆς ὅτι, χωρὶς βρωσίως καὶ πόσιος, καὶ ἐσθύνει. ἐὰν ὅτις τὸ αὐτῆς φύσιν μόνον εἴη, μηδὲν τῆς ἔξωθεν παρὰ τὸν σῶμα, ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ ἀπὸ πολλοῦ. τὸ αὐτὸν ἔσπει καὶ ψυχὴ ἢ μὴ ἔχουσα φῶς ἡτοῖο, κλειθεῖσα ὅτι κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἔσται γὰρ αὐτῶν ὁκονομία καὶ διδόντων ἔχει τὴν αἰώνιον ζωὴν. ὅτι ἐκ τῆς ἰδίας φύσεως, ἀλλ' ἐκ τῆς αὐτῆς θεότητος, ἐκ τῆς ἰδίου πνευματικῆς, ἐκ τῆς ἰδίας φωτός, ἔχει βρωσίν καὶ πόσιν πνευματικῆς, καὶ ἐσθύνματα ἕτερα, ὅτι ὅτι ὡς ζωὴ τῆ ψυχῆς. ὡς περὶ ὅτι θῆματι, καὶ ὡς παρὰ τὸν, ἢ ζῶν, ὅτι ἐκ τῆς αὐτῆς ὅτι, ἀλλ' ἔξωθεν αὐτοῦ, τῆς ὅτι ὅτι τῆς. καὶ χωρὶς τῆς ἔξωθεν αὐτοῦ ὄντων, ἀδιώατον αὐτοῦ ζῆσαι. ὅτι καὶ ἢ ψυχῆ, ἐὰν μὴ γνησθῇ ἀπὸ τῆς νύ εἰς ἐκείνῳ τῆς ζῶντων, καὶ καὶ τῆς παρὰ πνευματικῶς, καὶ αὐξήσῃ πνευματικῶς ὅτι κρεῖον παρὰ πῆσας, καὶ ἀμφιασθῇ ἐκ τῆς θεότητος ἀρρήτων ἀμφοῖν ἕκαστος καὶ ἄλλος, χωρὶς ἐκείνης τῆς ἑσθῆς ζῆσαι αὐτὸ ἐν ἀπολαύσει καὶ ἀσπαύσει ἀφ' ἑαυτοῦ ἀδιώατον. ἔχει γὰρ ἢ θεία φύσις καὶ ὁ ὅτις ζωῆς, τὸ εἰπόντα, ἐγὼ εἰμι ὁ ὁ ὅτις τῆ ζωῆς. καὶ ὅτις ζωῆς, καὶ οἶνον ἀφ' ἑαυτοῦ καρδίας αὐτοῦ πῶς, καὶ ἀγαλλιάσας ἔλθειν, καὶ παμποικίλως ἑσθῆς ἕκαστος πνευματικῶς, καὶ ἐσθύνματα φωτός ἕτερα ἐκ τῆς Θεοῦ τυχεύοντα. ἐν ταῖς ὅτις ἢ αἰώνιος ζωὴ τῆ ψυχῆς. οὐαὶ θῆματι, ὅτις τῶν εἰς τὴν αὐτῆς φύσιν ἐστὶν, ὅτι ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ ἀπὸ πολλοῦ. καὶ οὐαὶ ψυχῇ, εἰ εἰς τὴν αὐτῆς

εἰς τὴν αὐτῆς φύσιν ἐστὶν, ὅτι ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ ἀπὸ πολλοῦ. καὶ οὐαὶ ψυχῇ, εἰ εἰς τὴν αὐτῆς

Φύσιν μόνον ἔσχηκε, καὶ εἰς τὰ ἑαυτῆς ἔργα μό-
νον πέποιθε, μὴ ἔχουσα θεῖα πνύματα και-
νώσαν, ὅτι ἀποθνήσκει ζωῆς αἰωνίου θεότητος
μὴ κατὰ ζωῆς. ὡς γὰρ ὅτι τῷ ἀσθε-
νοῦντων, ἐπὶ μὴκέτι ὁ σῶμα διώκεται λα-
βὼν ἑσθλὴν, ἀπελπίζουσιν αὐτοὶς, καὶ κλαίουσιν
πρότεροι γνήσιοι φίλοι, συγγενεῖς καὶ ἀγαπητοί.
ἔγω κλαίω ὁ Θεὸς καὶ οἱ ἄγγελοι ἀσφάλοις τὰς ψυ-
χαὶ τὰς μὴ πεφοβησάσας ἑσθλὴν οὐρανίου τῆς
πνύματος, καὶ ἐν ἀφθαρσίᾳ ζήσασας. ταῦτα
ἢ ἔτι πάλιν φησὶ, εἰς αἰσθητὰ λόγους λα-
βύμενοι, ἀλλ' ἔργον πνύματι ζωῆς, ἔργον
ἀληθείας, εἰς τὴν ἀξίαν καὶ πιστὴν ψυχὴν γι-
γνόμενοι. εἰ γὰρ ἐν ἑσθλῇ ζωῇ τῆς Θεῆς, καὶ
ἐπιβέβηκεν ὅτι σε ὁ οὐρανίος ζωόχρος, καὶ ἐγέ-
νετο ἡ ψυχὴ σου ὅλη ὀφθαλμὸς πνύματι, ἔ-
στη φῶς καὶ εἰ ἐπ' αὐτῆς ἐκείνῃ τὴν πνύ-
ματος ἑσθλὴν, καὶ εἰ ἐποπίασας ἐκ τῆς ζωῆς
ὕδατος, καὶ εἰ ἐπιδόστω τὰ τῆς ἀφθαρτοῦ φωτὸς
ἐσθλὴματα· εἰ ταῦτα ἀποδόντων ὁ ἔσθλός σου ἀν-
δρῶς ἐν πείρᾳ καὶ πληροφροῦν κατέστηκεν,
ἰδὼν τῆς καὶ τὴν ὄντως αἰώνιον ζωὴν, ἀπὸ τῆς
ἐν τῇ κυρίου ἀναπαυομένης τῆς ψυχῆς
σου· ἰδὼν καὶ τὴν καὶ ἐλαβες ταῦτα παρὰ τῆς
κυρίου ἐν ἀληθείᾳ, ἵνα τῆς ζωῆς ἀληθείας.
εἰ δὲ μηδὲν ταῦτα συνόιδας σπαντα, καὶ ἐν
λυποῖς, καὶ ὁδύρεσι, ὅτι τῆς αἰωνίου, ἐπὶ πνύμα-
τι πλάστω ἀκμὴν ἐσθλῶς πετύχησας, καὶ
τὴν ὄντως ζωὴν ἀκμὴν ἐσθλῶς ἐδέξω. πό-
νον οὖν ἔχει παρὰ τῆς πτωχείας σου, διόμενος ἐν
κυρίου νυκτὶ καὶ ἡμέρᾳ, ὅτι εἰς τὴν δεινὴν
πενίαν τῆς ἀμύρας ἔσθλᾳς. εἴθε δὲ καὶ πόνον
πρὸς ἐκείνην, ἀπὸ τῆς ἐαυτῆς πτωχείας καὶ μὴ
ὡς γὰρ κακιστοίμενοι ἐν ἀμεταμέλῃ διήγησιν,
ὅτι ὁ πόνος ἔχει καὶ ζητῶν, καὶ αἰτῶν τὴν κυρίαν
ἀδελφείπῳ, παχέως τυύζεται τῆς ἀπολυ-
τρώσεως, καὶ τῆς ἐπουρανίου πλούτου, καὶ τῆς
κύριος ἔσθλῃ τῆς ἀδίκου χριτῆ καὶ τῆς
χρῆσας, διεξέρχόμενος τὸν λόγον· πόσα μάλ-
λον ὁ Θεὸς ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν τῆς βωμύ-
των παρὰ νυκτὶ καὶ ἡμέρᾳ· καὶ λέ-
γων, ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν πάρᾳ· ὅ
ἢ δόξα καὶ ὁ χεῖρας εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

Alius natura consistat, & in suis operibus
tantum fiduciam habeat, non facta par-
ticeps divini spiritus, quia moritur mi-
nimè donata divina æternæque vita.
Nam quemadmodum in infirmis si cor-
pus ultra cibum sumere nequeat, des-
perant de ipsis, ac deflent omnes amici
veri, cognati atque dilecti : ita luget
Deus & Angeli sancti animas illas quæ
non vescuntur celesti spiritalique ci-
bo, nec viuunt in incorruptione. Hæc
ipsa (rursus assero) non sunt verba
nuda, sed opus vitæ spiritalis, opus ve-
ritatis, quod completur in anima di-
gna & fidei. Quapropter si factus es
Dei thronus, & insidet in te celestis
auriga, & anima tua tota evasit oculus
spiritalis, & tota facta est lux : si etiam
enutritus es cibo illo spiritali, & bibi-
sti ex illa aqua viva, atque induisti ar-
cani luminis vestimenta : si denique
tuus homo interior expertus ijs omni-
bus abundat, ecce iam vivis vitam re-
vera æternam, amodo cum Domino
anima tua requiescente : en adeptus es
& accepisti hæc à Domino in veritate,
ut vivas veram vitam. Quod si nihil
horum in teipso sentis, plora, angere
& conquerere : quia spirituales & æter-
nas diuitias proculdubio nondum es
affectus, nec veram vitam adhuc ac-
cepisti. Sollicitus igitur esto de penuria
tua, deprecans Dominum noctes &
dies, eo quod in gravi paupertate
peccati sis constitutus. Utinam verò
sit aliquis, qui ob inopiam suam la-
boret, & non veluti saturati securè
vivamus : quia qui talem sustinet la-
borem, & querit, atque postulat in-
desinenter à Domino, mox conse-
quetur redemptionem ac diuitias cae-
lestes : sicut Dominus dicebat, cum
de iudice iniquo & vidua sermonem
haberet, *Quanto magis Deus vindictam*
faciet clamantibus ad se nocte & die ? Certe
dico vobis, quia cito faciet vindictam illo-
rum. Cui gloria & imperium in secula.
Amen.

Luc. 18.



DE REGNO TENEBRARUM, hoc est peccato:
Et Deum solum posse à nobis peccatum auferre, ac nos liberare è iugo seruitutis Principis nequissimi.

HOMILIA II.



REGNUM Tenebrarum, princeps ille nequam, cum ab initio captivum hominem reddidisset, animam tanquam hominem circumdedit & vestiuit potestate tenebrarum. Et faciant, inquit, illum regem & induant illum vestimentis regis, & à capite usque ad ungues gestet regia vestimenta. Ita induit animam & totam eius hypostasin peccato princeps ille improbus, totamque maculavit, penitusque captivam in regnum suum reddidit: non reliquit vllum ipsius membrum à se liberum, non cogitationes, non mentem, non denique corpus: sed induit eam purpureo tenebrarum amictu. Quemadmodum enim corpus non in parte aliqua autem membro patitur, sed totum undique patibile est: sic & anima tota nequitiae & peccati affectionibus est obnoxia. Induit igitur ille nequam animam totam (quæ hominis est præcipua pars & membrum) malitia sua, hoc est peccato: atque ita factum est, ut corpus passioni atque corruptioni obnoxium esset. Nam cum ait Apostolus, Exuite veterem hominem, integrum dicit: nempe oculos habentem oculis suis adiectos, caput capiti, aures auribus, manibus manus, & pedes pedibus. Totum enim hominem, anima videlicet & corpus, improbus ille maculavit. Distorsit itaque & induit hominem veteri homine & polluto, impuro atque Dei inimico, nec legi Dei subdito, nempe ipso peccato: ita ut iam non videat homo quemadmodum ei libet, sed perperam videat atque audiat, habens pedes festinantes ad malum perpetrandum, &

Cass. 31



ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ
ΤΟΥ ΣΚΟΤΟΥΣ, ΤΟΥΤ
ἔστι, τῆς ἀμύρλιας· καὶ ὅτι μόνος ὁ
Θεὸς δυνάμει αἶψαν ἀφ' ἡμῶν τὴν
ἀμύρλιαν, καὶ ῥύσασθαι ἡμᾶς ἐκ τῆς
δουλείας τοῦ δέχοντος τὴν πορνείαν.

II

ΟΜΙΛΙΑ Β'.



Βασιλεία τοῦ σκότους, ὁ ποιητὴς
δέχων, ἀγχμαλωτεύσας τὴν αἰ-
δεσθῆναι ἀπ' αὐτοῦ, ὡς τὸ εἶ-
ρηκε καὶ ἐνέδουσε τὴν ψυχὴν ἐν τῇ
δυστασίᾳ τοῦ σκότους ὡς τῷ αἰδεσθῆναι· καὶ ποιή-
σωσιν αὐτὴν βασιλείαν, ἢ ἐνδύσωσιν αὐτὴν ἐν-
δύματι βασιλικῇ, καὶ ἀποκαθίης ἐως οὐρανὸν
βασιλικῇ φωνῇ· ὡς τὴν ψυχὴν, καὶ ὅλῳ τῷ
σώματι αὐτῆς ἐνέδουσε τὴν ἀμύρλιαν ὁ δέ-
χων ὁ ποιητὴς, ἢ ὅλῳ ἐμίανει, ἢ ὅλῳ ἀγχμα-
λώτευσιν εἰς τὴν βασιλείαν αὐτῆς, καὶ οὕτως ἀφῆκεν
ὅτι ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐλθόντες ἀπ' αὐτῆς, ὡς λο-
γισμοῖς, ὡς τοῦ σώματος, ἀλλ' ἐνέδουσε αὐτὴν
πορφυρεῖδαν τὴν χότιον· ὡς περὶ τὸ σώμα ἐν
ἐν μέσῳ, ἢ μέσῳ πάσῃ, ἀλλ' ὅλον ἐξ ὅλης παθη-
τὸν ἔστιν· ὡς καὶ ἡ ψυχὴ ὅλη ἐπάσκει τὰ κα-
κίας πάθη καὶ ἀμύρλιας· ἐνέδουσε οὖν τὴν ψυχὴν
ὅλῳ, τὸ ἀμαλγῆμον τῆς αἰδεσθῆναι μέσῳ καὶ μέσῳ
ὁ ποιητὴς τὴν κακίαν αὐτῆς, τὴν ἔστι τὴν ἀμύρ-
τιαν, καὶ ὡς τὸ σώμα παθητὸν ἐφθαρτὸν ἐ-
λθόν· ὅταν γὰρ λέγῃ ὁ ἀπίστολος, ἐκδύσασθε
τὴν παλαιὰν αἰδεσθῆναι, τίλθοι λέγει, ὀφθαλμοῖς
ἐχόντα πρὸς ὀφθαλμοῖς, καὶ φωνῇ πρὸς κα-
φονῇ, ὡς πρὸς ὡς, χῆρας πρὸς χῆρας, πό-
δας πρὸς πόδας· ὅλον γὰρ τὸν αἰδεσθῆναι ψυ-
χὴν καὶ σῶμα ἐμίανει ὁ ποιητὴς, ἢ ἐκτέσσα-
σι, καὶ ἐνέδουσε τὴν αἰδεσθῆναι, παλαιὰν αἰδεσθῆ-
ναι, καὶ μαρτὴν, ἀκαθάρτην, καὶ πορνῆν, καὶ
ὑποβασίλειον τὸ νόμον τοῦ Θεοῦ, αὐτὴν τὴν ἀ-
μύρλιαν, ἵνα μηκέτι βλέπῃ, ὡς γὰρ ὁ αἰδεσθῆ-
ναι· ἀλλ' ἵνα πορνῶς ὁρᾷ, καὶ πορνῶς ἀκούῃ,
καὶ πόδας ἔχῃ ἀπειδονίζας ὅτι κακοποιῶν, καὶ

χρεας ἐργαζομένης αἰομίαν, καὶ καρδίαν ποτη-
 ρα δαλαγιζομένην. πῶς ἀκαλέσωμεν οὖν καὶ
 ἡμῖς τὸ Θεόν, ἵνα ἐκδύσῃ ἡμᾶς τὸ παλαιόν
 ἀνθρώπου, ὅτι αὐτὸς μόνος ἀραὶ ἀφ' ἡμῶν πλὴν
 ἀμάρτιας διώκει. ὅτι ἰσχυρότεροι ἡμῶν εἰσι οἱ
 αἰχμαλωτεύσαντες ἡμᾶς, καὶ κατέχοντες ἐν τῇ
 βασιλείᾳ αὐτοῦ. αὐτὸς δ' ἐπηδείλατο τὰ ῥύσα-
 ῖς ἡμᾶς ἐκ τῆ δουλείας ταύτης. ὡς περ γὰρ ὁ
 πῶν ἥλιος ἦ, καὶ αἰετός τις πνέῃ, ὁ μὲν ἥλιος ἰδὼν
 σῶμα ἔχει καὶ ἰδίαν φύσιν, ὁμοίως καὶ ὁ ἀέρας
 ἰδίαν φύσιν ἔχει καὶ ἰδὼν σῶμα. καὶ θεοὺς διώκει
 χωρίσας τὸ αἷμα διὰ τὸ ἥλιον, εἰ μὴ μόνος
 ὁ Θεὸς παύσῃ, ἵνα μὴ ἐπὶ πνέῃ. ὅτε καὶ ἡ ἀ-
 μάρτια τῇ ψυχῇ μεμιγμένη ὅσιν, ἐχούσης ἐκεί-
 νης ἰδίαν φύσιν. ἀδιώσται οὖν ὅτε χωρίσας τὴν
 ψυχὴν διὰ τὴν ἀμάρτιας, ἐὰν μὴ ὁ Θεὸς παύ-
 σῃ, καὶ εἴσῃ τὸ ποτηρὸν τῆς πνέουσης τῆς αἰσιν-
 τῇ ψυχῇ καὶ τῷ σωματι. καὶ πάλιν, ὡς περ τις
 παρὰ πτερυγίων πτερόμενος, καὶ βλάπεται καὶ αὐτὸς
 πτερυγίᾳ, μὴ ἔχον τὸ πτεροῦ ἀδιωκτῶς ἔχει πτε-
 ραῖς. ὅτε καὶ ὁ ἀνθρώπου, ὁ μὲν ἡλὸς πε-
 ραίει τὸ εἶναι κατὰ τὸν καὶ ἀμάρτιας, καὶ ἀσπ-
 λον, καὶ μὴ ἔχει ἐν ἑαυτῷ τὴν κακίαν, ἀλλ' αἰε-
 τῶν τῷ Θεῷ εἶναι, ὁ διώκει δὲ οὐκ ἔχει πτε-
 ραῖς μὲν εἰς τὸ αἶμα τὸ πνέον, καὶ τὴν ἐλπί-
 ραν τὴν ἀντιπρόθετον ἡλὸς, ἀλλ' ἐὰν μὴ λεί-
 πῃ πτερυγίας, ὅτε διώσται. πῶς ἀκαλέσωμεν οὖν
 τὸ Θεόν, ἵνα δὲ ἡμῖν πτερυγίας πτεροῦ τῆ
 ἀντιπρόθετου, ἵνα πετασώμεν πρὸς αὐτὸν
 καὶ καταπαύσωμεν, καὶ ἵνα διαχωρίσῃ καὶ παύσῃ
 διὰ τὴν ψυχῆς καὶ τῆς σωματικῆς ἡμῶν τὸ ποτηρὸν
 ἀμάρτιας, αὐτὴν τὴν ἀμάρτιας τὴν καποικυόσαν ἐν
 τοῖς μέλεσι τῆς ψυχῆς καὶ τῆς σωματικῆς ἡμῶν. αὐ-
 τὸ γὰρ μόνος διώκει τὸ ποιοῦν. ἴδε γὰρ, φησὶν,
 ὁ ἀέρας τὸ Θεῷ ὁ αἶψον τὴν ἀμάρτιας τὸ κόσμου.
 αὐτὸς μόνος τὸ ἐλεημοσύνην ταύτην ἐποίησε τὴν
 ἀνθρώπων τοῖς πιστεύουσιν αὐτῷ, ὅτι λυβῶται ἀ-
 πό τῆς ἀμάρτιας καὶ τοῖς πρὸς δόξαν αἰεὶ καὶ ἐλ-
 πίσει, καὶ ζητήσιν ἀδελφείπῳ, ποιεῖ τὸ σπῆ-
 ραν ταύτην τὴν ἀντιπρόθετον. ὡς περ ἐν νυκτὶ
 ζοφωρᾷ καὶ μελαγχολίᾳ πνέει ἀέρας τις ἀέριος, καὶ
 πτόματα τὰ φυτὰ καὶ τὰ σπέρματα κινεῖ, καὶ ἐρδύει
 καὶ σπείρει. ὅτε ὁ ἀνθρώπος πεσὼν ἀπὸ τῆς
 ἐξουσίας τῆς νυκτὸς τῆς σκότητος, καὶ ἀντιπρόθετον
 νυκτὶ καὶ σκότητι, κλονεῖται καὶ ἀντιπρόθετον τὴν ἀμάρ-
 τίας πνέοντι, καὶ σπείρειται, καὶ κινεῖται καὶ ἐρδύεται πᾶσαν τὴν φύσιν, τὴν ψυχὴν, τοῖς λογισμοῖς

A manus paratas ad iniquitatem admitten-
 dam, eor etiam cogitans prava, Depre-
 cemur ergo nos quoque Dominum, ut
 exuat nos homine veteri: quia solus ille
 potest à nobis auferre peccatum. Nam
 fortiores nobis sunt, qui nos captiuos du-
 xerunt, & detinent in suo regno: Do-
 minus autem pollicitus est, se liberatu-
 rum nos ex hac seruitute. Quemadmo-
 dum enim sole lucente, & flante vento,
 sol quidem proprium corpus habet &
 propriam naturam, itidem & ventus na-
 turam suam & suum corpus habet, nul-
 lusque potest separare ventum à sole, ni-
 si solus Deus sedauerit ventum, ne flet
 amplius: sic & peccatum animæ permix-
 tum est, cum alioqui utrumque propriam
 naturam habeat. Est igitur impossibile,
 animam à peccato separare, nisi Deus
 cessare faciat, & sistat improbum illum
 ventum habitantem in anima & corpo-
 re. Item sicuti cum quispiam videns a-
 uem volantem, velit & ipse volare, uti-
 que non potest, cum alas non habeat:
 sic & homini quidem adiacet velle pu-
 rum esse, irreprehensibilem & immacu-
 latum, & nihil habere in se vitij, sed sem-
 per esse cum Deo: facultatem autem
 non habet, volare quidem in aërem il-
 lum diuinum, atque libertatem sancti
 Spiritus consequi desiderat: atqui, nisi
 alas acceperit, id non potest. Obteste-
 mur itaque Deum, ut det nobis alas co-
 lumbæ sancti Spiritus, atque ita ad eum
 volare possimus & requiescamus, ut e-
 tiam separet ab anima & corpore nostro,
 & extinguat improbum spiritum, ipsum
 videlicet peccatum habitans in membris
 animæ & corporis nostri. hoc enim solus
 ille potest facere. *Ecce enim, ait, Agnus Dei qui tollis peccatum mundi.* Solus inquam
 ille misericordiam hanc exercuit erga
 homines credentes in eum, quod redi-
 mat ab iniquitate: & in eos qui expe-
 ctant semper ac sperant & quaerunt assi-
 duè, inenarrabilem hanc confert salu-
 tem. Perinde ac in atra & obscura nocte,
 cum fiat ventus quidem acerbus, plan-
 tas omnes & semina commouet, impel-
 lit & agitat: sic & homo cadens sub po-
 testatem noctis tenebrarum diaboli, &
 agens in nocte & tenebris, concutitur
 graui vento peccati flante, cietur, com-
 mouetur & exagitur per vniuersam sui
 naturam, in anima videlicet, in cogita-

Psal. 141

Ioh. 1.

1. Thif. 5.

tionibus suis & mente: omnes denique partes corporis concutiuntur, neque pars vlla corporis aut animæ immunis est, quæ non sit affecta ab inhabitante in nobis peccato. Itaque dies luci similis est, ventus autem diuinus Spiritui sancto similis, perfans & viuificans animas degentes in die luminis diuini, penetrans vniuersam hypostasim animæ ac cogitationes, & viuificans substantiam omnem, & omnes corporis partes, faciens illas quiescere quæ diuina & ineffabili. Hoc dicebat Apostolus, *Nos non sumus filij noctis neque tenebrarum: omnes enim vos filij luci estis, & filij diei.* Et quemadmodum illic in via erroris, verus homo perfectum hominem exuit, ita vt ferat indumentum regni tenebrarum, indumentum blasphemiarum, infidelitatis, audaciæ, vanæ gloriæ, arrogantiarum, avaritiarum, concupiscentiarum, & reliqua eiusmodi regni tenebrarum pañnosa ornamenta impura & polluta: ita vicissim hic quicumque exuerunt veterem atque terrenum hominem, quosque Iesus exuerit vestimentis regni tenebrarum, induerunt illi nouum & cælestem hominem Iesum Christum: & hoc rursus simili modo vt oculi accedant oculis, aures auribus, capiti caput, vt totus purus sit & gestans imaginem cælestem. Proinde induit eos Dominus indumentis regni lucis arcanæ, indumentis fidei, spei, dilectionis, gaudij, pacis, bonitatis, benignitatis, & reliquis consimilibus indumentis lucis & vitæ, diuinis & viuuis, plenis quiete ineffabili: vt quemadmodum Deus dilectio est, gaudium, pax, clementia & bonitas, talis & nouus homo fiat per gratiam. Et quemadmodum regnum tenebrarum siue peccatorum, absconditum est in anima vsque ad diem resurrectionis, quando & ipsum corpus peccatorum reuelabitur vnâ cum tenebris in anima modò latentibus: sic & regnum lucis ac cælestis imago Iesus Christus mysticè quidem nunc animam illuminat, & regnat in anima sanctorum, absconditus ab oculis hominum. Et solis oculis animæ Christus verè videtur vsque in diem resurrectionis, quo corpus ipsum reuelabitur & glorificabitur lumine Domini, quod nunc latet in anima hominis: vt & ipsum corpus vnâ re-

αὐτὸν καὶ τὸ νῦν· καὶ πᾶν τὰ σιέται τὰ θεματικά
μὴν· καὶ σὺ δὲ ἐλθὺντες, σὺ δὲ ἀπαρὲς μὴτος
ψυχῆς ἢ θεματικῆς ἐστὶν ἀπὸ τῆς εὐοικουμένης ἐν
ἡμῖν ἀμύρτιας· ὁμοίως ἐστὶν ἡμέρα φωτός, καὶ
αἰετός ὅς ἐστι ἀγνὸν πνεῦματος, πνεῦν καὶ αἰα-
ψύχων τὰς ψυχὰς, τὰς ὅσας ἐν ἡμέρᾳ τῆ φω-
τὸς τῆ θείας· καὶ δικαίωτος πᾶσιν τῶν ὑπο-
στασιν τῆ ψυχῆς, καὶ τοῖς λογισμοῖς καὶ πᾶσιν τῶν
ὑσίων, καὶ πᾶν τὰ τὰ μὴν ἢ θεματικῆς, αἰαψύχων
καὶ ἀπαύσων αἰαπαύσων θείᾳ ἐ ἀγαλλίω·
ἔστω ἔλεος ὁ ἀπὸ τοῦ ἡμῶν, ἡμῶν ὅς ἐστι ἐσμέν τί-
κτα πνεῦμα, σὺ δὲ σὺν τῶν· πᾶν τὸν γὰρ ὑμῖν ὑοὶ
φωτός ἐστι, ἐ ὑοὶ ἡμέρας, καὶ ὡς τὸν ἐστὶ ἐν τῇ
πλάτῃ αὐθροπῶν τελευτῶν ἀπεδύσαντο ὁ πᾶσι
ἀνθρώπων, καὶ φθορᾷ ἐνδυμα βασιλείας σὺν τῶν,
ἐνδυμα βλασφημίας, ἀπιστίας, ἀφοβίας, κενό-
δοξίας, ὑποφθορίας, φιλαργυρίας, ἐπιθυμίας·
καὶ τὰ ἄλλα ὁμοίως τῇ βασιλείας ἢ σὺν τῶν φθο-
ρέματα φακώδη ἐ ἀκαθάρτα, καὶ μαρὰ ἔστω
πάλιν ἐστὶν ὅσοι ἀπεδύσαντο τὸ παλαιὸν καὶ
καταλείποντες αὐθροπῶν, καὶ ὅσοι αὐτὸν ἐξέδυσαν
ὁ ἰσὺς τὰ ἐνδυματὰ τῇ βασιλείας τῆ σὺν τῶν,
ἐνδυμάντο τὸν νέον καὶ ἐπουράνιον ἀνθρώπων ἰσ-
τὸν Χριστόν· πάλιν ὁμοίως ὁφθαλμοῖς τῶν
ὁφθαλμοῖς, ὡς τῶν ὡς, καὶ φθορᾷ τῶν
καφθορᾷ, ἵνα ὅλος καταρῶν ἢ, καὶ φθορᾷ τῶν
ἐπουράνιον εἰκόνα. καὶ ἐνδυμάντο αὐτοῖς ὁ κύριος
ἐνδυματὰ βασιλείας φωτός ὁρρηπτοῦ, ἐνδυ-
ματὰ πίστεως, ἐλπίδος, ἀγάπης, χαρᾷ, εἰρήνης,
ἀγαθωσύνης, χρηστότης, καὶ πᾶν τὰ ὁμοίως τὰ
ἐξῆς ἐνδυματὰ φωτός, ζωῆς, θείας, ζῶντος,
ἀπαύσεως ἀνεκλήρητου, ἵνα ὡς τὸν ὁ Θεὸς ἀ-
γάπῃ ἐστὶ, καὶ χαρᾷ, καὶ εἰρήνῃ, ἐ χρηστότης, καὶ ἀγα-
θωσύνη· ἔστω καὶ ὁ τοῦ ἀνθρώπου ἡμῶν) ἐτ' χάριν.
καὶ ὡς τὸν ἡ βασιλεία ἢ σὺν τῶν ἐ ἡ ἀμύρτια κα-
κρῦπται εἰς τὴν ψυχὴν ἕως ἡμέρας τῆ αἰσάσεως,
ἔστω καὶ αὐτὸ ὁ σῶμα τῆ ἀμύρτωλῶν ἐ σὺν τῶν
κακρῦπται ἐ ἀπὸ τῆ νῦν κακρῦμμένης εἰς τὴν ψυ-
χὴν· ἔστω καὶ ἡ βασιλεία τῆ φωτός, ἐ ἡ ἐπουρά-
νιος εἰκὼν ἰσὺς Χριστὸς μυστικῶς νῦν τῇ ψυχῇ
φωτίζῃ, καὶ βασιλεύῃ εἰς τὴν ψυχὴν τῆ ἀγίων κα-
κρῦμμένης ὅς ἀπὸ τῆ ὁφθαλμοῦ τῆ ἀνθρώπων,
μόνοις ἐστὶ Χριστὸς τοῖς τῆ ψυχῆς ὁφθαλμοῖς θεω-
ρῶμενος ἐν ἡμετέρας, ἕως ἡμέρας τῆ αἰσάσεως,
ὅτε καὶ αὐτὸ ὁ σῶμα κακρῦπται) καὶ δοξαθήσεται)
ἐ τῇ κυρίᾳ φωτὶ, ἐ ὡς ἀπὸ τῆ νῦν ἐ τῶν αἰσάσεως εἰς τὴν ψυχὴν, ἵνα καὶ αὐτὸ ὁ σῶμα
συμβασι-

ἐ τῇ κυρίᾳ φωτὶ, ἐ ὡς ἀπὸ τῆ νῦν ἐ τῶν αἰσάσεως εἰς τὴν ψυχὴν, ἵνα καὶ αὐτὸ ὁ σῶμα
συμβασι-

συμβασιλεύσῃ τῇ ψυχῇ, τῇ δὲ τῷ νῦν λαμ-
βαιύσῃ τὴ βασιλείαν τοῦ Χριστοῦ, ἀναπαυομέ-
νη ἐν φωτὶ ἰσομερῆ φωτὶ αἰωνίῳ· δόξα τοῖς οἰκτιρ-
μοῖς καὶ τῇ ἀπολαύσει αὐτοῦ, ὅτι ἐλεῖ τοὺς δου-
λους αὐτοῦ, καὶ φωτίζει, καὶ ῥύεται αὐτοὺς ἐκ τῆ βα-
σιλείας τοῦ σκότους, καὶ ῥυθίζεται αὐτοῖς ὁ αὐτοῦ
φῶς, καὶ τὸ ἐν αὐτοῦ βασιλείαν, ἥ ἡ δόξα, καὶ ὁ
κεῖνος, εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

ΟΤΙ ΟΙ ΑΔΕΛΦΟΙ ΕΝ
ΕΙΛΙΚΡΙΝΕΙΑ, ΕΝ ΑΚΕ-
ΡΑΙΟΤΗΤΗ, ΕΝ ΑΓΑΠῃ, ΚΑΙ ΕΙΡΕΝῇ ΜΕΤ'
ΔΗΛΗΛΩΝ ΣΥΝΔΙΑΓΑΝ, ΚΑΙ ΕΝ ΤΟΙΣ^B
ἔσω λογισμοῖς ἀγωνία καὶ πόλε-
μον ποιεῖν ὀφείλουσιν.

ΟΜΙΛΙΑ γ'.

ΟΙ ΑΔΕΛΦΟΙ ὀφείλουσιν ἐν ἀγάπῃ
πολλῇ συνεῖναι ἀλλήλοις, εἴτε
ἄρχονται, εἴτε ἀναγιώσκουσιν τὰς
γραφάς, εἴτε ἔργον τι ποιῶσιν,
ἵνα ἔχουσιν τὴν ἡμετέραν τῆς ἀγάπης παρὰ ἀλ-
λήλους· καὶ ὅπως διώκται διδασκία ἡμετέρας εἰς
ἐκείνας τὰς παραστάσεις, καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ
ἀναγιώσκοντες, καὶ οἱ ἐργαζόμενοι, πάντες δύ-
ναιται ἐν ἀκεραιότητι καὶ ἀπλότῃ διαφέροντες
μετ' ἀλλήλων ὡφελήσασθαι· πρὶν γὰρ γέγραπται,
ἡμετέρας τὸ ἡλεμεθ' ὡς ἐν ἑαυτοῖς καὶ ὅτι τῆς
γῆς· ἵνα οἱ ἔσονται οἱ ἐν ἑαυτοῖς ἀδελφοὶ συνεῖ-
ναι ἀλλήλοις, ἐν ὁμοφρονίᾳ πολλῇ, ἐν εἰρηνῇ καὶ
ἀγάπῃ διαφέροντες, καὶ οὐκ ὅτι ἐκ τῆς ἐκκλησίας, ὅ
φθονος· ἀλλ' ἐν ἀγάπῃ καὶ εὐκρίνεια μετ' ἀλ-
λήλων εἰσιν· οὕτως ἵνα καὶ οἱ ἀδελφοὶ ὡς μετ'
ἀλλήλων, συμβαίῃ πᾶσι ἐν τῇ τεινάζοντι ὑπὸ
τοῦ ἐν, ὅτι καὶ ἡμεῖς καὶ τὸ ἐν ὑμῖν καὶ διώκται
παρακαρτερῶν· ἀλλὰ πᾶσι μὲν αὐτῶν χαλάζουσι
τῇ ἐκκλησίᾳ ὡς ἐξ, καὶ βύβλου ἀναγιώσκουσι· ἀλλ' οἱ δὲ
παρακαρτερῶν διακονοῦσιν, ἀλλ' οἱ δὲ ἐξ αὐτῶν ἐργα-
ζοῦνται πᾶσι ἔργοις· ὀφείλουσιν ἔν ὃι ἀδελφοὶ, εἴτε
ποιῶσι, ἐν ἀγάπῃ καὶ χάριτι ἐν μετ' ἀλλήλων
καὶ ὁ ἐργαζόμενος παρὰ τῆς ἐκκλησίας οὕτω
λεγάτω, ὅτι ὁ ἀδελφός μου κτάνει ἡσυχαι-
ον, ἐπεὶ καὶ ὅτι ἐστίν, καὶ ὅτι ἐξ· καὶ ὁ ἀρχιε-
ρεὺς παρὰ τῆς ἀναγιώσκοντος, οὕτω λέγειτω,

Agnet cum anima, quae iam nunc adepta
est regnum Christi, quiescens & illustra-
ta lumine aeterno. Gloria sit misericor-
dix & commiserationi ipsius: quia mi-
seretur seruatorum suorum, & illuminat
& liberat eos à regno tenebrarum, & o-
largitur illis lumen & regnum suum. Cui
gloria & imperium in secula. Amen.

QVOD FRATRES
in sinceritate, simplicitate,
dilectione ac pace inter se
conuersari, ac cogitationi-
bus internis bellum inferre
debeant.

HOMILIA III.

FRATRES in charitate
summa debent inter se
conuersari, siue precibus
dent operam, siue legant
scripturas, seu quippiam
operis peragant: ut mutuae dilectionis
fundamentum habeant, & ita grata
possint esse illa studia, & qui Deo sup-
plicat, & qui incumbunt lectioni, qui
etiam operantur, omnes possint in syn-
ceritate & simplicitate agentes ab inui-
cem adiuuari. Ad quid enim scriptum
est, Fiat voluntas tua, sicut in caelo, & in
terra: Nempe ut quemadmodum in cœ-
lis Angeli conueniunt inter se in con-
cordia multa, in pace & dilectione,
neque ibi regnat aliqua superbia aut in-
uidia, sed in charitate & syncceritate sunt
inter se: sic & fratres mutuò conuer-
sentur. Si contingat triginta in vnum
conuenire, fieri non potest, ut integrum
diem atq. noctem vnà perseuerent: sed
quidam illorū precibus dant operam sex
horas, postea legere volūt: alij propensè
ministrant, alij nauāt operis quippiā. De-
bent ergo fratres, si quid agunt, in dile-
ctione & gaudio simul conuersari: &
qui operatur, de eo qui preces fundit,
ita dicere debet, nempe, Sum par-
ticeps thesauri quem comparat frater
meus: quia communis est. Qui verò
supplicat, de legente ita secum reputet,
b b

Rom. 12.
1. Cor.
12.

Rom. 14.

fructus quem ille capit ex lectione, meo lucro cedit: qui autem ministrat, mox ita cogitet, nempe, Ministerium quod exhibeo, cedit in communem utilitatem. Quemadmodum enim corporis membra cum multa sint, vnum sunt corpus, & se mutuo iuuant, ac vnumquodque proprio fungitur officio: verbi gratia, oculus pro vniuerso corpore videt, manus pro omnibus membris operatur, pes quocunque pergens ambulat, circumferens vniuersa membra, & nihilominus aliud membrum compatitur: sic & fratres sibi inuicem cedant: neque is qui precatur, operantem damnet quod non precetur: neque qui operatur, orantem condemnet, inquit, Ille quiescit, & ego operor. neque qui ministrat, alterum iudicet: sed quisque cum agit quippiam, ad gloriam Dei faciat. Qui legit, orantem amore & gaudio completi debet, secum hoc reputans, quia pro me precatur. Ex qui orat, ita de operante cogitet, nempe, Quod facit ille, in communem utilitatem peragit. Hocque modo ingens ille consensus & pax atque concordia continebit illos inter se in vinculo pacis: conuersabunturque mutuo in synceritate & simplicitate, Deo pergrati. Præcipuum autem est omnium continuatio precum opportuna. Veruntamen vnum est necessarium, videlicet, ut habeat quis thesaurum in anima, & vitam, qui est Dominus, in animo, siue quippiam operetur, siue preces emittat, siue det operam lectioni: ut habeat possessionem illam minimè labilem, quæ est Spiritus sanctus. Sunt verò nonnulli, qui aiunt, Dominum exteriores & manifestos solum fructus ab hominibus exigere: Deum autem emendare interiora. Atqui non ita se res habet: sed quemadmodum homo ab exterioribus sibi cauet: ita debet & aduersus cogitationes inire prælium & dimicare. Petit enim à te Dominus, ut tibi ipse succenseas, & bellum geras cum mente tua, neque consentias neque componas cum cogitationibus prauis. Quod verò superest, extirpare videlicet peccatum & adhærens nobis vitium, hoc ad solam diuinam potentiam pertinet. Non enim potest homo facultate propria peccatum radicitus euellere. Siquidem certare, resistere, vulnerare, cadere, in tua situm est potestate: extirpare verò, soli Deo conuenit. Nam si hoc posses efficere,

Α ὅτι ὁ ἐκείνος ὠφέλειται εἰς τὴν αἰαγίωσιν, εἰς ἐμὸν περισχυρῆς κέρδος· καὶ ὁ ἐργαζόμενος αὐ-
τῷ τῷτο λέγειτω, ὅτι τὸ ἀφ' ἐκείνου καὶ ποιῶ,
καὶ ἐστὶν ὠφέλεια· ὥστε γὰρ τὰ μέλη τῆς ὁ-
ματης πολλὰ ὄντα ἐν ἐστὶ σώματι, καὶ βοηθοῦσιν
ἀλλήλοις, καὶ ἕκαστος ἰδίῳ ἐκτελεῖ ἔργον· πλὴν ὁ
ὀφθαλμὸς ὑπὲρ ὅλων τῶν ὁματινῶν βλέπει, καὶ
ἡ χεὶρ ὑπὲρ ὅλων τῶν μελῶν ἐργάζεται, καὶ ὁ
ποὺς περὶ πατὴρ, ὅλα τὰ μέρη ἐπιφειρόμενος,
καὶ ἄλλο συμπάσκει· οὕτω καὶ οἱ ἀδελφοὶ μετ'
ἀλλήλων ἥτωσαν. καὶ μήτε ὁ δι' ἑαυτοῦ κρι-
νέτω τὸν ἐργαζόμενον, ὅτι οὐκ ἐκείνου· μήτε
B ὁ ἐργαζόμενος κρινέτω τὸν δι' ἑαυτοῦ, ὅτι ἐ-
κείνος περὶ αὐτοῦ, καὶ γὰρ ἐργάζομαι· μήτε ὁ
ἀφ' ἐκείνου κρινέτω τὸν ἑπείγον· ἀλλ' ἕκαστος εἴ-
πῃ ποιῶ εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτω. ὁ αἰαγιώσκων
τὸν δι' ἑαυτοῦ ἔχει ἐν ἀγάπῃ καὶ χαρᾷ, τῷτο
λογιζόμενος ὅτι ὑπὲρ ἐμοῦ βίβεται· καὶ ὁ δι-
χόμενος περὶ τῶν ἐργαζομένων τῷτο λογίζεσθω,
ὅτι ὁ ποιῶ, εἰς καὶ ὠφέλεια ποιῶ. καὶ οὕτω
διώκεται ὁμοφρονία πολλή, καὶ εἰρήνη καὶ συμ-
φωνία ἐν ταῖς συνδιαθήκαις τῆς εἰρήνης καὶ συμ-
φωνίας ἐν ταῖς συνδιαθήκαις μετ' ἀλλήλων ἐν
ἀκραιότητι, καὶ ἀφελότητι, ἐν διδοκίᾳ Θεοῦ· ὅ-
C τὴν κατὰ ἀποστόλους προτάξιν, διανοήσῃ καὶ
καρτερήσῃ ἐν τῇ δι' ἑαυτοῦ· πλὴν δὲ ἐν
ῥησὶν, ἵνα ἔχει τις θησαυρὸν ἐν τῇ ψυχῇ, καὶ
τὴν ζωὴν ἢ τις ἐστὶν ὁ κύριος ἐν ταῖς ῥῆσιν· εἴ τι
ἐργάζεται, εἴ τι βίβεται, εἴ τι αἰαγιώσκει, ἵνα
ἔχει ἐκείνο τὸ κτῆμα τὸ μὴ παρέρχεται, ὅ-
ἐστὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα. εἰσὶ δὲ πῆρες τῷτο λέ-
γοντες, ὅτι ὁ κύριος μόνοις φασεῖς καρποὺς
ἀπαυτῷ περὶ τῶν ἀνδραγαθῶν· καὶ ὁ χρυπλὸς
ὁ Θεὸς κατηγόρι· ὅχι οὕτως δὲ εἰσὶ τὰ περὶ-
γόμενα, ἀλλ' ὥστε εἰς τὸν ἐξω ἀνδραγαθῶν ἀ-
σφελίζεται, ὥστε ὀφείλει καὶ ἐν τοῖς λογισμοῖς
D πῶς ἀγῶνα ἐκ πολεμῶν ἀπαυτῷ σὺ γὰρ ὁ κύ-
ριος ἵνα ὀργισθῇ σταντῶν, ἐν μάχῃ ποιήσῃ
μετ' ἐν τοῖς σὺ, μήτε συμφωνήσῃ, μήτε σιω-
πῇ τοῖς λογισμοῖς τῆς κακίας· λαβὼν δὲ ἐ-
κρίσται τὸ ἀμύρῃ καὶ τὸ σιωπῶν κακίαν· ὅτι τῇ
θλίβει δυνάμει μόνοις δυνατὸν ἐστὶ κατηρῶσαι· ὅχι
ἐξῆς γὰρ ὅτι δυνατὸν ἀνδραγαθῶν ἐξ ἰδίας ду-
νάμειος ἐκρίσται τὸ ἀμύρῃ· ὁ αὐτὴν παλαῖσσαι,
τὸ αὐτὴν μαχεσθῆναι, δῆραι, δαριῶσαι σὺν ἐστὶν ἐ-
κρίσται τὸ δὲ ἐστὶν εἰ γὰρ σὺ ἡδύνατο ποιῆσαι

τίς χρεία τ' ἐλάττωσε κρείν; ὡς γὰρ οὐκ ἔστι
 τ' ὀφθαλμὸν ἀνὸς φωτὸς βλέπειν, ἢ γλῶσσαν
 ἀνὸς γλώττης, ἢ ἀκοὴν ἀνὸς ὠτῶν, ἢ ποδῶν
 αὐτοῦ ποδῶν, ἢ ἐργάζεσθαι αὐτοῦ χερσὶν ὥπως
 ἔδιδάσκει αὐτοῦ τῷ Ἰησοῦ ὁ Θεὸς, ἢ εἰσελθεῖν
 εἰς βασιλείαν ὁσίων. εἰ δὲ λέγῃς, ὅτι ἐν τοῖς
 φαινομένοις ἔπορεύω, ἔμοιχεύω, οὐκ εἰμι
 φιλαργυρὸς, λοιπὸν δίκαιός εἰμι. πεπληρώσας
 ἐν ἑαυτῷ, νομίσας ὅτι πάντα ἐξετελέσας. οὐκ
 εἰσι μέγιστα τέλεια μέρη τῆς ἀνθρώπου, εἰς ἀφεί-
 λῃ τίς ἀσφαλιστάς, ἀλλὰ μυστήρια ἢ τυφω-
 σις, ἢ ἀφοβία, ἢ ἀπιστία, ὁ μῦθος, ὁ φθόνος, ἢ
 δοῦλος, ἢ ὑποκρισις, πόθεν ἔστι; οὐκ ἀφεί-
 λῃς τῶν ἐν ταῖς ψυχαῖς πάλιν καὶ τὸν ἀγῶ-
 να ἐν τοῖς λεληθόσι ἐν τοῖς λογισμοῖς; ὡς περ
 ἐὰν ἡ ληψὶς ἐν τῇ οἰκίᾳ, ὁ λοιπὸν ὑποθλίβῃ
 σε, καὶ οὐκ εἰς ἀμελεμένην, ἀρχὴν καὶ οὐ ἀ-
 πτύπῃ αὐτὴν, δέξῃς καὶ δέξῃς ὥπως ἀφείλῃ καὶ ἡ
 ψυχὴ ἀπτύπῃ καὶ ἀπύμνηστος, ἔτι ἀπύμνηστος
 λοιπὸν ἢ παρὰ τοῖς ἀπύμνηστος, καὶ ἐξου-
 σα πόνοι ἐθλίβῃ, ἀρχὴν αἰωτέον γίνεσθαι.
 πύπῃ, ἐγείρεται πάλιν ῥίπῃ ἢ ἀνθρώπου εἰς δέ-
 κα ἢ εἰς εἴκοσι ἀγῶνας· νικᾷ τ' ὑψὺ καὶ ῥί-
 πῃ, ἔτι ἡ ψυχὴ δὲ χροὺς εἰς μίαν ἀγῶνιν νι-
 καί τ' ἀνθρώπου πάλιν ἐὰν ἡ ψυχὴ ὑπομείνῃ
 καὶ μὴ θυνώῃ καὶ μέρος, ἀρχὴν πλεονάζειν
 καὶ ἀνακρίνῃ, ἔτι ἀποφύγεσθαι τὰ νικητήρια καὶ τ'
 ἀνθρώπου· ἀλλ' εἰ καὶ ἐν τοῖς ὁρετάζονται, ἀκ-
 μυνῇ ἢ ἀνθρώπου καὶ ἀνακρίνῃ τ' ἀνθρώπου, ὥστε
 ἔλθῃ εἰς ἀνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας, καὶ
 τελείως νικήσῃ τ' θάνατον· γέγραπται γὰρ, ἔ-
 γραψεν ἔξωθεν καὶ ἀνακρίνῃ ὁ θάνατος· ἔτι οὕτως
 ἀνώτεροι γίνονται, ἔτι νικηταὶ τῶν ἀνακρίνῃ. εἰ δ'
 καὶ τὸς ἀνθρώπου λέγῃς τίς, ἔτι πορεύω, ἔμοι-
 χεύω, ἔτι φιλαργυρὸς, ἀρχὴν μοι, ὥπως εἰς τέλεια
 μέρη ἡγωνίσασθαι, ἔτι εἰς ὅσα εἴκοσι ἀνθρώπου ἢ
 ἀνθρώπου καὶ τῆς ψυχῆς, οὐκ ἡγωνίσασθαι, ἀλλ'
 ἡττήσθαι. ἀφείλῃ οὖν εἰς πάντα ἀγῶνιστάς, καὶ
 ἀθλῶν ὁ γὰρ τοῖς, καὶ τὸς πολλὰς εἴκοσι, ἀν-
 τιστάς ἔστι, καὶ ἔτι ἰσχυροὶ διώκοντες τῶν
 ἀνθρώπου τῶν ἀνθρώπου καὶ ἀνθρώπου ἀνθρώπου
 πῶς λογισμοῖς. εἰ δὲ λέγῃς ἰσχυροὶ ἐσθί
 τῶν ἀνθρώπου διώκοντες, καὶ βασιλεύοντες ὅλοι
 τῶν ἀνθρώπου καὶ τῶν ἀνθρώπου, ἀνθρώπου ποιεῖς
 τὸν Θεόν, καὶ ἀνθρώπου τ' ἀνθρώπου, ἀνθρώπου
 ἡ ὑπὸ καὶ τῶν ἀνθρώπου ὁποῦ ἰσχυροὶ ἔστι,

A quid conferret aduentus Domini? Sicut
 enim non potest oculus sine lumine vi-
 dere, nemoque potest loqui sine lingua,
 aut absque auribus audire, autambu-
 lare carens pedibus, aut sine manibus
 operari: sic non potes sine Iesu saluari,
 aut regnum cœlorum ingredi. Quod si
 dixeris, stuprum aut adulterium mani-
 festum non commisi, nec sum auarus,
 quod ad cœtera iustus sum: falleris in eo,
 existimans te omnia impleuisse. Non e-
 nim tantum tres sunt peccati species, à
 quibus cauere quis debet, sed infinitæ.
 Nam superbia, temeritas, perfidia, o-
 dium, inuidia, deceptio, hypocrisis, B
 unde sunt? An non tibi certandum est
 aduersum hæc vitia in tuis secretis cogi-
 tationibus? Quemadmodum si do-
 num tuum latro accesserit, tibi mole-
 stus esse non desinet, nec sinet te securè
 agere: tu verò illi resistere incipies, &
 cades atque caderis: ita debet anima
 resistere, repugnare atque occurrere.
 quod superest, voluntas illa repugnans,
 & labore gemens, & molestia, superior
 euadere incipit, cadit, & refurgit. De-
 nuo peccatum decem aut viginti confi-
 ctibus deiecit animam, superat ac pro-
 sternit: anima verò successu temporis eò
 semel peruenit, ut vincat peccatum: C
 iterum illa si sustinuerit, nec se remise-
 rit, paulatim superior esse incipit & di-
 scernere, palmam denique reportare
 contra peccatum. Sed in ijs, si rectè ad-
 uertatur, tandiu peccatum euertit ho-
 minem, donec euaserit in virum perfe-
 ctum, in mensuram ætatis. & tum perfe-
 ctè vincet mortem. Scriptum est enim, Eph. 4:
 Nouissimè autem inimica destruetur mors. Et Cor. 15:
 ita homines superiores euadent, & victo-
 res diaboli. Quod si quis (ut prædiximus)
 pertinacius dicat, nullo stupro aut adul-
 terio vel auaritia notatus sum, sufficit
 mihi: ita certè contra tres peccati species
 certauit, sed contra viginti alias species,
 quas habet peccatum aduersus animam,
 non dimicauit: imò victus est. Debet er-
 go contra omnia peccati genera certare
 & contendere. Mens enim, ut sæpenu-
 mero diximus, aduersaria est, parèmq;
 habet potentiam aduersus peccatum: qua
 contradicere possit & resistere cogitatio-
 nibus. Quod si dicas, fortiorem esse po-
 tentiam aduersariam, vitium homini
 planè dominari: Deum cōstitutis iniustū,
 qui condēnauerit humanā naturam, quæ
 obediērit Satanæ, qui quidē superior est,

& necessaria quadam potestate hominem subijcit. Superiorem profecto illum & potentiorē animā fecisti, sed tandem mihi obtemperabis. Quemadmodum si iuuenis praelium ineat aduersus puellum, qui victus condemnatur, eò quod superari se passus sit, hoc non caret iniquo iudicio. Proinde nos asserimus, mentem aduersarium esse facultate parem. Itaque anima eiusmodi, quæ summo studio implorauerit auxilium diuinum, consequetur illud non sine remuneratione: dignaque habebitur, quæ liberationem mereatur. Certamen enim & lucta inter æquales consistit. Glorificetur pater, & filius, & Spiritus sanctus, in secula. Amen.

καὶ αἰσθητικῇ ὑπὲρ δυνάμει ὑποτάσσεται· μείζων καὶ ἰσχυρότερον αὐτὸν ἐποίησας τῇ ψυχῇ, καὶ ἐν τέλει μοι ὑπακούσῃς· ὡς καὶ ἐὰν ἡ νεανίσκος, καὶ ἔχῃ πάλιν παρὰ παῖδιν, καὶ ἐὰν ἡττηθῇ ὁ παῖς, καὶ ἀποκρίνεται ὅτι ἡττηθῇ, τὸ πολλῆς ἀδικίας ἔστιν· ὅταν ἡμεῖς λέγωμεν ἀντίπαλον εἶναι τὸν νοῦν καὶ ἰσόρροπον. καὶ ἡ τοιαύτη ψυχὴ ἐπιζητῶσα, τυχερὰ βοηθείας ἐκ ἀντιλήψεως, ἐκ καταξιοῦται τῆς λυτρώσεως· ἡ γὰρ πάλιν καὶ ὁ ἀγωνιστὴς τῇ ἰσοδυναμίᾳ καίεται. δοξάζομεν πάντες, καὶ ὑμεῖς, καὶ ἄγιοι.

Β πνεῦμα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.



CURSVM STADII

huius mundi attente et accurate absolvere oportet Christianos: ut cæleste praconium à Deo et Angelis consequantur.

HOMILIA III.



O vi vitam Christianam exactissime dirigere desiderant, in primis curare debent illam partem animæ quæ facultatem intelligendi discernendique continet: ut cum vim adamussim iudicandi quid bonum quidve malum sit, adepti fuerimus, potuerimusque planè discernere quæ præter naturam in ipsam puram naturam inuehantur, rectè & inflexè conuersemur: atque illa discretionis facultate tanquam oculo utentes, nullum consensum, nullum denique fœdus cum pravis suggestionibus ineamus: & ita diuino munere honorati, digni Domino euadamus. Ceterum ab ijs quæ subiecta sunt oculis, sumamus exemplum. Similitudinem enim quandam habet corpus cum anima: & quæ corporis sunt, cum his quæ spectant ad animam: quæ uernuntur, cum ijs quæ latent. Quemadmodum enim corpus oculum habet pro ducē,



ΤΟΝ ΔΡΟΜΟΝ ΤΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ τούτου θεωροῦντος καὶ ἀκριβῶς διέρχεσθαι δεῖ τοὺς Χριστιανοὺς, ἵνα ἐπαίνων οὐρανίων καὶ Θεοῦ καὶ ἀγγέλων τύχωσι.

ΟΜΙΛΙΑ Δ΄.



O τὴν βίον τῷ Χριστιανισμῷ ἐν πολλῇ ἀκριβείᾳ θεωροῦσθαι βεβούληται, καὶ πρῶτον τῷ θεωρητικῷ ἐκ διακριτικῷ μέλει τῇ ψυχῇ, ἐν πάσῃ δυνάμει ἐπιμελεῖσθαι ὀφείλουσιν, ἵνα τῷ διακριτικῷ καὶ καλῶς καὶ τῷ κακῷ ἐν ἀκριβείᾳ κτησάμενοι, καὶ τὰ κατὰ φύσιν εἰσαχθῆναι τῇ καθαρᾷ φύσιν πρῶτον διακρινοῦντες, διδόντες καὶ ἀπορροῦντες πολιτευσάμεθα· ἵνα ὡς ὀφθαλμῶν ἐκ τῆς διακριτικῆς μελέτης χρωσόμενοι, ἀσυνιδίατοι, καὶ ἀσύνετοι πρὸς τὰς κακίας ὑποθέσιν εἶναι διωκησώμεθα, καὶ ὅπως τῇ θείᾳ δωρεᾷ κατὰξιοῦντες, ἀξιοὶ ᾖμεν κυρεῖν ἡρώμεθα. ἀπὸ δὲ τῆς ὁρωμένης ὑποδόχμα λαβώμεθα· εἰκε γὰρ τὸ σῶμα τῇ ψυχῇ, καὶ τὰ τῷ σῶματι πρὸς τὴν ψυχὴν, καὶ τὰ φαινόμενα τοῖς κρυφοῖς· ὡς καὶ γὰρ τὸ σῶμα ἐκ ὀφθαλμοῦ τῆς ὀφθαλμοῦ,

καὶ αὐτὸς ὁρᾷ ὅλον ὁδὸν ὅς τ' ὁ σῶμα εἰς ἐξέστη- A
 τα· ὑποδοῦν δέ μοι διέρχεται πῖνα δὲ τὸ πῦρ
 ὑλῶδων, καὶ ἀχρότων πεπληρωμένων καὶ βορ-
 ρόρων, ἔνθα καὶ πῦρ ἀσάβαλλος, καὶ ξίφη πῶτα-
 πεπῆγασι, κρημνοὶ τε καὶ ὑδάτων πλήρη ἐκ
 τυχευμάτων· ὁ λοιπὸν ὁ γρηγρὸς καὶ σπουδαῖος καὶ
 ἀκίνητος, ἔχων τὸν ὀφθαλμὸν ἐκείνῳ, πρὸς το-
 σιχόντως πρὸς ἑαυτὸν· τίς χαλεποὺς ἐκείνους τό-
 πους, σπινέων πῶταρχος χερσὶ καὶ ποσὶ καὶ
 ταῖς ἰαῖς, ἵνα μὴ ἐν ταῖς ὑλαῖς καὶ ἀχρόταις
 περὶ ἑαυτοῦ, ἢ ἀπὸ τοῦ βορρῶρος ἀφανισθῇ, ἢ
 ὑποξίφους ἀφαιρεθῇ· καὶ ὁ ὀφθαλμὸς ὅλον ὁ- B
 δὸν ὁ δῶμα, φῶς ὡς αὐτὸν, ἵνα μὴ κρημνοῖς
 καὶ ῥέματι, ἢ ὑδασι καὶ ἀποντισίῳ, ἢ πῖνι χα-
 λεπῶ καὶ ἀβλαβῶ· ὁ ὅτε γρηγρὸς καὶ σπουδαῖος,
 καὶ μὴ πάσης νήφους πρὸς ἑαυτὸν συσφί-
 γων τὸ χιτῶνα αὐτοῦ, ὑπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ διδόντος
 ὁδὸν ὁ μὲν, φυλάσσει καὶ ἐαυτὸν ἀβλαβῶ, καὶ τὸ
 χιτῶνα ὅς ἐνδύματος αὐτοῦ ἀκαυστοῦ καὶ ἀχρό-
 τος· ἐὰν δέ τις ἢ γρηγρὸς καὶ ὀκνηρὸς, καὶ ῥάθυ-
 μος, καὶ βαρὺς, καὶ ῥαθυμὸς, δὲ τὸ τοῦ πῖνι πρὸς
 μὲν τὸ πῦρ, περὶ ἑαυτοῦ ὁ χιτῶν αὐτοῦ ἔνθα καὶ
 ὅταν εἰς τὰς ὑλας καὶ ἀχρότας περὶ ἑαυτοῦ, ἢ ὑ- C
 πὸ τοῦ πυρὸς καὶ ἀφανισθῇ, δὲ τὸ μὴ σπινέων
 πρὸς τοῦ αἰσθητοῦ ὁ ἐνδύμα· ἢ ὑποξίφους
 περὶ ἑαυτοῦ ξίφους πῶταρχος πῶτα, ἢ ὑπο-
 ξίφους ἀφανισθῇ, καὶ ἀπαξ ἀπλῶς τὰ χιτῶ-
 να καὶ ἀφαιρεθῇ τὸ καλὸν καὶ κατὰ τὸ ἐνδύματος χι-
 τῶνα, δὲ τὸ ἀπορροεῖται, καὶ ῥαθυμότητα, καὶ ὀκ-
 νησίαν αὐτοῦ· εἰ γὰρ καὶ καλὸς καὶ διδόντος ὁ ὀφθαλ-
 μὸς περὶ ἑαυτοῦ, καὶ αὐτὸς εἰς φάσμα πῶτα, ἢ
 ἐν ταῖς ὑδασι καὶ ἀποντισίῳ· τὸ αὐτὸν ἔχων
 καὶ ἡ ψυχὴ φορῶσα ὡς τὸ χιτῶνα καὶ ὁ ἐνδύ-
 μα· ὅς τ' ὁ μὲν, ἔχων δὲ ἀχρότητος μὲν διδόντος
 ὅλον τὸ ψυχὴν μὴ ὅς τ' ὁ μὲν, πρὸς ἑαυτὸν δὲ
 τὸ ὑλὸν καὶ ἀχρότων ὅς τ' ὁ βίβη, καὶ βορρῶρος, καὶ πυρὸς,
 καὶ κρημνοῖς, ὅς τ' ὁ ἐν τῷ θυμῷ, καὶ ἡδονῇ, καὶ τὸ
 λοιπὸν ἀπόπῳ ὅς τ' ὁ αἰσθητοῦ, πρὸς τοῦ ὀφεί-
 λει· μὴ νήφους, καὶ αἰσθητοῦ, καὶ σπουδαῖος, καὶ
 σοφῆς συσφίγει καὶ φυλάσσει ἑαυτὸν, καὶ τὸν
 χιτῶνα τοῦ ὅς τ' ὁ μὲν, μὴ πῶτα περὶ ἑαυτοῦ ὅς τ'
 τοῦ κόσμου ὑλαῖς καὶ ἀχρόταις, μεμνητὸν, καὶ
 ἀχρότων, καὶ ἀπεισασμῶν γήινων καὶ ὑποξίφους
 πυρὸς καὶ ὀκνημίας καὶ ἀχρότητος· ὅς τ' ὁ ἐνδύ-
 μα· τὸ ὀφθαλμὸν ἀποτρέφει, τὸ μὴ ἰδὲν πῶτα-
 ρος· ὅς τ' ὁ ὁμοίως ἀποτρέφει, ὅς τ' ὁ ἀχρότων καὶ ἀβλαβῶ· τὸ γλῶσσον τὸ μὴ λαλεῖν μῆματα·

Videtur hic
 desiderari
 aliter part
 similitudi-
 nis, vel po-
 tiam suspen-
 du ad hoc de-
 clarationis
 gratia.

& oculus ipse visu suo totum corpus in
 rectam viam dirigit. * Veluti si mihi sta-
 tuas quendam per loca nemorosa, spinis
 & luto plena transcurrentem, ubi reuerbe-
 ret ignis, gladiique sint affixi, præcipi-
 tia, & aquæ non paucæ: nihilominus a-
 cris ille & diligens atque imperterritus,
 habens oculum pro duce, attentè planè
 transgredietur illa loca difficilia, ex om-
 ni parte continens vestem suam manibus
 pedibusque, ne inter nemora illa & spi-
 nas discerpatur, aut luto maculetur, aut
 discindatur à gladijs: & oculus uniuersum
 corpus ducit, cum sit lumen ipsius,
 ne per præcipitia dilabatur, aut de-
 mergatur aquis, aliquave alia iniuria
 afficiatur: alacris ille sibi diligenter at-
 tendens, & cum summa sobrietate tran-
 siens, constricta veste sua ab oculo re-
 cta directus, seipsum etiam conseruat
 illæsum, similiter & vestimentum suum
 non vltum neque fractum. Si verò quis-
 piam piger, remissus, socors, tardus &
 ignauus per talia loca gradiatur, vestis
 eius hinc & inde defluens, in nemora
 & spinas dilapsa dissipatur, aut ab igne
 exurit, quia non vndique viriliter il-
 lam tenet, aut ab affixis ensibus scin-
 ditur, vel polluitur luto, & vt semel
 dicam, citissimè perdit præclarum il-
 lud & nouum vestimentum, propter
 negligentiam, ignauiam & incuriam
 suam. Imò etiam, nisi rectè atque di-
 ligenter oculum adhibeat, etiam ipse
 in vallem præcipitabitur, aut aquis sub-
 mergetur. Ad eundem ferè modum a-
 nima, quæ corpus gestat veluti quod-
 dam præclarum vestimentum, prædita
 facultate discernendi dirigente totam
 animam cum corpore transeuntem per
 nemora & spinas vitæ, per lutum, i-
 gnem & præcipitia, hoc est desideria
 & voluptates & reliqua seculi huius ab-
 surda, ex omni parte debet cum so-
 brietate, robore, studio & diligentia
 coëtere & conseruare seipsam corpo-
 reumque indumentum, necubi dissipe-
 tur ab huius mundi nemoribus & spinis
 sollicitudinum, negligentiarum & distra-
 ctionum terrenarum, aut ab igne concu-
 piscentiæ exuratur: ea inquam velut in-
 duta oculum auertit, ne praua videat: si-
 militer & aurem subducit, ne detractio-
 nes audiat: & linguam, ne vana loquatur:

b b iij

τα ὕλικά καὶ ἡδονὰς, καὶ πλεονέκτας σωματικὰς· καὶ βίαν τὴν ἀφ' ἧς γίνεται πόρνη τε πρὸς κύριον ἐλ-
 κεντι, ὁριουμένη τε ἑαυτὸν, καὶ τὸ κύριον μό-
 ρον ἐπιζητοῦν· τὸν δὲ ἀγαθὸν τὸ φυλασσόμε-
 νοι παρὰ λαχόντες ἐκ τῆς παλίδου καὶ βροχῶν τῆς ὕ-
 λης τὸ χέσμα, τὸ μὲν φόβος καὶ φόβος πλεὶς αὐτῶν
 ὁσπῆται κατεργαζόμενοι, καὶ μὲν πάσης προσε-
 χίας δεξιᾶ τὴν παλίδαν καὶ βροχῶν καὶ ἐπιθυμιῶν
 τῆς αἰσῆτος τοῦτου πρὸς ἐρχόμενον, καὶ πλεὶς τῆς κυ-
 εῖας βοηθῆσαι ἐπιζητῶντα, καὶ τὰς ἐλπίδας αὐτῶν δεξιᾶ
 τὴν χάριτος ὁρῶντες ἐλπίζοντα· ἰδοὺ γὰρ αἱ πάντες
 παρ' ἡμῶν αἱ φρονιμίαι νήψασαι καὶ γερραδαίμε-
 ναι τὸ ξέρον τὸ ἑαυτῶν φύσεως, λαβῶσαι τὸ ἐ-
 λαιον ἐν τοῖς ἀρτείοις τῆς καρδίας αὐτῶν, τυτῆσι
 πλεὶς αἰῶνι χάριν τῆς πνεύματος, ἡδυνήσαντες
 σωματικῶν τῶν νυμφῶν εἰς τὸ ἐπουρανίον νυμ-
 φῶντα· αἱ γὰρ αἱ, αἱ μεραῖ, αἱ ἐν τῇ ἰδίᾳ φύσει
 ἀπομείνασαι, ἐκ ἐνθ' ἑαυτῶν καὶ ἐαυτοῦ δαδῶν δέχα-
 σθαι τὸ ἐλαῖον τῆς ἀγαλλιάσεως ἐν τοῖς ἀρτείοις αὐ-
 τῶν, ὡς ἐπὶ ἐν ὅρῳ ἡσυχίας, ἀλλ' ὡς ὅτι ἀπικαι-
 μήσαντες δι' ἀμείψαν, καὶ χαυνότητα, καὶ ῥαθυ-
 μίας, καὶ ἀγνωσίαν, ἢ καὶ οἰσι δεικνυμένους· δεξιᾶ
 καὶ τῆς νυμφῶν τῆς βασιλείας ἀπικλείσαντες,
 μὴ διωκόμενοι βίαν ἐκείνην τὸ ἐπουρανίον νυμ-
 φῶν· διὰ τὴν γὰρ χάριτος, καὶ ἀγάπης πλεὶς γνῶν
 κατεργασάσαι, πλεὶς ἀγάπης αὐτῶν ὅλως, καὶ
 τὸν ἔρωτα, πρὸς τὸν οὐρανίον νυμφῶν ὅτι ἐ-
 δοξαί, οὐτε τὸ ἐλαῖον ἐκμίσθωται καὶ γὰρ αἱ
 τὸ ξέρον τῆς φύσεως τὸν ἀγιασμόν τῆς πνεύ-
 ματος ζητῶσαι ψυχῆς, ὅλως πλεὶς ἀγάπης
 αὐτῶν πρὸς κύριον ἀποδιδόναι, καὶ καὶ πε-
 ριπατῆσι, καὶ καὶ ὁμιλοῦνται, καὶ καὶ λογιζόμεναι
 πόρνη ἀποστρέφονται· δεξιᾶ καὶ κατεξιοῦνται
 λαβῶν τὸ ἐλαῖον τῆς ἐπουρανίου χάριτος· καὶ
 οὕτως ἀπλωτοὶ διεξελθεῖν διώκονται, τελείως
 τὰς πνευματικῶν νυμφῶν βίαν ἐκείνην· αἱ γὰρ
 εἰς πλεὶς φύσιν αὐτῶν ἀπομείνουσαι ψυχῆς,
 τὰς λογισμῶν ἐπὶ τῆς γῆς ἔρποισιν, ἐπὶ γῆς
 λογιζόμεναι, ἐπὶ γῆς πλεὶς διατῶν ὁ τοῦ αὐ-
 τῶν ἔχον· καὶ τὰς μὲν δοκῶν νομίζουσι τῆς νυμ-
 φῶν εἶναι, καὶ δικαίωμασι κακοσμεῖσθαι ὁρ-
 κός· αἰῶνι δὲ ἐκ τῆς πνεύματος ὅτι ἐχρ-
 νήσαντες, τὸ ἐλαῖον τῆς ἀγαλλιάσεως μὴ δι-
 εδάδωται· αἱ γὰρ πάντες λογικαὶ αἰσθήσεις τῆς
 ψυχῆς, ἐὰν δεξῶνται πλεὶς αἰῶνι χάριν, καὶ
 τὸν ἀγιασμόν τοῦ πνεύματος, ἀληθῶς παρ-

A huiusmodi delicias exhorrescit ac pristi-
 nam consuetudinem, & vi trahit iugiter
 animum ad Dominum, quique seipsum
 abnegat, & solum Dominum quaerit :
 hunc conseruat, nempe qui se custo-
 dierit vndique à laqueis & retibus syl-
 uar huius mundi, qui etiam cum timo-
 re & tremore salutem suam operatur,
 & cum summa animaduersione per la-
 queos & techas concupiscentiarum hu-
 ius mundi transmeat, atque implorato
 Domini auxilio, per misericordiam i-
 psius & gratiam saluari sperat. Nam ec-
 ce quinque virginibus prudentibus &
 sobrijs summa cum alacritate accersen-
 tibus hospitem naturæ suæ, accipienti-
 busque oleum in vasis cordis sui, nem-
 pe supernam sancti Spiritus gratiam, li-
 cuit vnâ cum sponso ingredi thalamum
 cœlestem. Aliæ verò fatuæ, quæ in pro-
 pria natura permanserunt, nec seruata
 sobrietate dederunt operam, vt acci-
 perent oleum exultationis in vasis suis,
 sed tanquam adhuc in carne viuentes,
 per negligentiam, socordiam, desidiam
 atque ignorationem, aut etiam opinio-
 nem quandam iustitiæ, veluti somno
 demersæ fuerunt : propter quod à tha-
 lamo regni exclusæ sunt, vt pote quæ
 cœlesti sponso minimè placere potue-
 runt : quia vinculis huius mundi & ter-
 reno quodam amore deuinctæ, totam
 suam dilectionem atque amorem in
 sponsum cœlestem non contulerunt,
 neque sumpserunt oleum. Etenim ani-
 mæ illæ quæ suæ naturæ quaerunt ho-
 spitem sanctificationem spiritus, totæ
 per dilectionem Domino adhærent, ibi
 deambulant, ibi precantur, in eo co-
 gitationes suas collocant, reliqua om-
 nia declinantes : vnde fit, vt dignæ ha-
 beantur, quæ oleum gratiæ cœlestis
 accipiant, & ita sine offensione viuere
 queant, spiritali sponso gratissimæ. A-
 nimæ siquidem illæ quæ in sua simplici
 natura remanent, cogitationibus hu-
 mi repunt, quæ terrena sunt meditan-
 tur, humi versatur mens illarum, &
 habitat : licet opinione sua ad sponsum
 se pertinere putent, & iustificationibus
 carnis splendere : cæterum cum non ac-
 ceperint oleum lætitiæ, minimè desu-
 per è Spiritu sancto renatæ sunt. Nam
 quinque sensus animæ rationales vbi su-
 pernam gratiam & sanctificationem spi-
 ritus acceperint, verè sunt prudentes

virgines, quæ sapientiam gratiæ defu-
per adeptæ sunt. Quod si in sua ipsa-
rum natura nuda constituerint, fatuæ re-
periuntur, & filix huius mundi esse de-
monstrantur: eo quod non exuerint
spiritum huius mundi, quamvis exte-
riore sermone atque figura, sponsi i-
psius videantur esse sponsæ. Quemad-
modum enim animæ quæ Domino to-
tæ penitus adherent, ibi versantur per
cogitationem, illico rationes suas effun-
dunt, ibi inambulant, & illic deside-
ria sua collocant in dilectionem Domi-
ni: ita vicissim animæ quæ se dilectio-
ni huius mundi tradiderunt, & in ter-
ra commorari desiderant, illic expatiantur,
quæ illic sunt, cogitant, illic eor-
um animus immoratur. & ob id etiam
ad prudentiam bonam sancti Spiritus
consequendam conuertere nequeunt, quæ
est hospes naturæ nostræ: dico autem
gratiam cœlestem, quam oportet simul
esse & agglutinari naturæ nostræ, ut
possimus vnâ cum Domino ingredi cœ-
lestem regni thalamum, & salutem æ-
ternam consequi. Nam pro hospite na-
turæ nostræ, per inobedientiam primi
hominis, nequitiam affectionum in no-
bis ipsis suscepimus: quam assuetudine
& vñ multo versam in nostram natu-
ram, per verum hospitem naturæ no-
stræ, quod est donum cœleste sancti
Spiritus, denuo expelli conuenit, & in
pristinam puritatem restitui. Etenim nisi
frequenti petitione, postulatione, fide,
atque deprecatione deflecentes ab hoc
mundo, charitatem illam sancti Spi-
ritus de cœlo nunc consecuti fuerimus,
naturæque nostra adhererit charitati,
quæ Dominus est, & per charitatem il-
lam Spiritus sanctificata fuerit à nequi-
tia, qua polluta est, nōsque vsque ad
finem innoxij perseuerauerimus, in om-
nibus præceptis eius studiosè conuersa-
ti, regnum cœleste consequi non po-
terimus. Atqui subtiliorem quendam
sermonem atque profundiorē, secun-
dum facultatem mihi concessam, de-
promere libet: quapropter attentè au-
dite. Deus, cum sit infinitus, inaccessus,
& increatus, per infinitam & incompre-
hensam bonitatem suam corpus assump-
sit, atque, ut ita dicam, imminuit se
ab inaccessible gloria, ut vniri posset crea-
turis suis visibilibus, nempe animis san-
ctorum atque Angelorum: ut ita par-

A θῆνοι φρόνημοι τυχεύοισι, τὴν αὐτὴν ἔχον-
τες διδασκαλίαν φρόνησιν· εἰ γὰρ εἰς τὴν φύσιν αὐ-
τῶν μόνον ἀπομείνωσι, μὴ καὶ ἐν εἰρήνῃ, καὶ τί-
κτα ἔχοντες ἀποδείκνυνται· ὅτι ἀπεδύσαντο
γὰρ τὸ πνεῦμα τὸ κόσμος, καὶ ὅτι δοκεῖ νομίζουσι
δὲ διλογισθείας πῖνας ἐν ἡμῶν τῷ συμφύει (εἰ)
νύμφαι· ὡς περὶ γὰρ αἱ ὅλαι ἐξ ὅλων τῶν κυρίου
παρασκευάσασθαι ψυχὰς, ἐκ δὲ εἰς τὴν λογί-
σιν, καὶ καὶ ὅτι, καὶ καὶ πατρὶσι, καὶ καὶ
ἐπιποδοῖν εἰς τὴν τῷ κυρίῳ ἀγάπῃ· ὅτι πᾶ-
ν ψυχὰς αἱ ἐν τῇ ἀγάπῃ τῷ κόσμῳ δοθεῖ-
σαι, καὶ ἐν τῇ γῇ τὴν διατῶν ἐχρὶν βουλό-
μεναι, ἐκ δὲ πατρὶσι, καὶ ἐκ δὲ λογίζονται,
ἐκ δὲ οἱ νοῦ ἐνδοξαίνονται· ὅτι καὶ ἀμετέστητοι
περὶ τὸ ἀγαθὸν φρόνημα τῷ πνεύματι τυ-
χεύοισι, ἔτι οὖν ἐν τῇ φύσει ἡμῶν, λέγω
δὲ τὴν ἐπουρανίαν χάριν, ἡρώων, συνηναι καὶ
συμπλακῆναι τῇ φύσιν ἡμῶν, ἵνα διωτη-
μεν εἰς τὴν ἐπουρανίαν νύμφαι τῆς βασιλείας
τῶν κυρίῳ συνεισληθῆναι, καὶ τῆς αἰωνίου ἡμε-
ρίας τυχεῖν· ἔτι οὖν γὰρ τῆς φύσεως ἡμῶν, τὴν
κακίαν τῇ πάσῃ ἀφ' ἧς τῆς πατρὸς τῷ
περὶ αὐτῶν αἰδέσθου ἐν εἰσότητι ἐδιδάμεθα, καὶ
καὶ ὡς περὶ φύσιν ἡμῶν καὶ πατρὸς συνεηγή-
ται καὶ πατρὶς πολλῇ, ὅτι ἔτι οὖν τῆς φύσεως
ἡμῶν τῆς ἐπουρανίας δωρεᾶς τῷ πνεύματι ἐ-
ξωθίωμαι πάλιν ἡρώ, ὅτι εἰς ἀρχαίαν καθα-
ρότητα ἀποκατασταθῆναι· καὶ ἐὰν μὴ ἐκείνῃ τῇ
δὲ ὕδατος ἀγάπῃ τῷ πνεύματι δοθῶμεθα
καὶ ἐν πολλῇ αἰθήρ, καὶ δέησι, καὶ πίσι, καὶ
παρασκευῇ, καὶ ἀποστροφῇ τὸν κόσμον, καὶ πατρὸς
καὶ πατρὸς τῇ ἀγάπῃ, ἢ τίς ὅστις ὁ κύριος, καὶ
ἀγαθὴ ἢ μακαρίστια ὑπὸ τῆς κακίας φύσεως
ἡμῶν ὑπὸ τῇ ἀγάπῃ ἐκείνης τῷ πνεύματι,
καὶ ὡς τέλος ἀπομείνωμεν ἀπλωπῇ ἐν πάσῃ
ταῖς ἐντολαῖς αὐτῆς ἀκριβῶς ἀναστροφόμενοι, τῇ

D ἐπουρανίαν βασιλείαν τυχεῖν ὅτι διωτησόμεθα.

Λεπτοὶ δὲ πᾶσι λόγοι καὶ βαρύνοντες τὴν παρασκευ-
σὴν μου διδάσκειν εἰπὶν ἐν λόγῳ· ὅτι συνεταῖς
ἀκούσασθαι· ἐσωματοποιήσιν ἑαυτοὶ ὁ ἀπειρος
καὶ ἀπερίστος, καὶ ἀπείρητος Θεός, ἀφ' ἧς ἀ-
πειρον καὶ αἰωνιότητα ἡρώτητα, καὶ ὡς ἐ-
πὶ ὡς ἐσμίχρυναι αὐτοὶ ἐν τῇ ἀποστροφῇ
δδξῆς, ἵνα συνεκωθίωμαι διωτηθῇ ταῖς ἐ-
ντολαῖς αὐτῆς κλίσμασι, οἷον ψυχῆς ἀγίων
καὶ ἀγγέλων λέγω, ἵνα διωτηθῶσι ζωῆς

θεότητις μεταβαίνει· ἕκαστον γὰρ κατὰ τὴν ἰ-
 διάαν φύσιν σώμα ἔστιν ὁ ἀγγέλους, ἡ ψυχὴ, ὁ
 δαίμων· ὅτι καὶ λεπτὰ ὄντι, ὅμοιος ἐν ὑπο-
 στασί καὶ χαρακτηρεῖ, καὶ εἰκὴν κατὰ τὴν
 λεπτότητα τῆς φύσεως αὐτῶν, ὅμοια τυλ-
 χεύει λεπτά, ὡς τὸ ἐν ὑποστάσι τῷ τοῦ
 σώματος παχὺ ἔστιν· οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ λεπτή
 οὖσα περιέλαβεν τὸν ὀφθαλμὸν δι' οὗ ὄρα, ὁ
 ὅς δι' οὗ ἀκούει· ὁμοίως τὴν γλῶσσαν δι'
 ἧς λαλεῖ, τὴν χεῖρα, καὶ ἀπαξάπλωσ, πᾶν
 σῶμα, καὶ τὰ μέλη αὐτῶν περιέλαβεν ὡς
 ψυχὴν, συσχερεται, δι' ἧς ἀπορρέειται πᾶν
 τὰ τῷ βίῳ ὀπτηδόμενα. τὴν αὐτὴν ἔ-
 ποιησεν ὁ ἀπειρος καὶ αἰετιόητος Θεὸς τῇ χρηστό-
 τητι αὐτῆς ἐσμίχρυνεν αὐτὸν, καὶ ἐπεδύσατο
 τὰ μέλη τῆς ὁμοιωτικῆς τούτου, καὶ περιέλαβεν
 ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς ἀπεροσίτου δόξης· καὶ ἀφ'
 ἡμερότητας καὶ φιλανδρεσπιδίου μεταμρφου-
 μένος ὁμοιωτικῶς αὐτὸν, καὶ ἀταμίγνυται,
 καὶ περιελαμβάνει τὰς ἀγίας καὶ διαρί-
 τους καὶ πιστὰς ψυχὰς, καὶ γίνεται μετ' αὐ-
 τῶν εἰς ἐν πᾶν, κατὰ τὸ λόγιον Παύλου·
 ψυχὴ ὡς εἰπὼν εἰς ψυχὴν, καὶ ὑποστάσις
 εἰς ὑπόστασιν· ἵνα ἡ ψυχὴ διωκηθῇ ἐν τῇ
 νεότητι ζῆσαι, καὶ ἀσπάζεσθαι ἀθανάτου ζωῆς,
 καὶ δόξης ἀφθάρτου μέτοχος γένηται, ἢ γὰρ
 ἀξία αὐτῶν καὶ διαρέσος· εἰ γὰρ ἔξ ἐκ
 ὄντων εἰς τὸ εἶναι πεποιήκαται τὴν ὁμοιωτικὴν
 κλίσιν τριούτῳ, ἐν πολλῇ πῃ ἀσφοδῶ καὶ
 ποικιλίᾳ, καὶ τῶν ἡμετέων ἐκ τῶν μὴ ὄν-
 των ὑποστάσις παχέας καὶ σκληρῆς, ἢ
 γλῶσσαν λέγων, ὄρη, δένδρα· ὅρα οἷα σκληρότης
 φύσεως· καὶ πᾶν μέσα ὕδατα· καὶ ἔξ αὐ-
 τῶν ἡμετέων πετεινὰ ἀπορρέει· καὶ πᾶ-
 λιν λεπτότερα, πῦρ, καὶ αἵματα, καὶ ἀφ'
 λεπτότητας μὴ ὁμοιωτικῆς τῆς ὁμοιωτικῆς ὀ-
 φθαλμοῦ· πῶς ἡ ἀπειρος καὶ ἀνεκδιήγητος
 τῆς πολυποικιλίου ὁφίας τῆς Θεοῦ τέχνης ἐκ-
 τισιν ἐκ μὴ ὄντων παχύτερα καὶ λεπτότε-
 ρα καὶ ἀπαλώτερα ὁμοιωτικῶς αὐτῶν τῶν
 θελήματι αὐτῶν· πόσα μᾶλλον αὐτῶν ὡς
 ἴλεται, καὶ ὁ ἴλεται, ἀφ' ἡμερότητας ἀφθάρ-
 τος, καὶ ἀθανάτου αἰετιότητος μεταβάλλει
 καὶ συμμύει, καὶ ὁμοιωτικῶς αὐτὸν, ὁμο-
 ιωτικῶς κατὰ τὴν φύσιν, τὰς ἀγίας ἐκ ἀξίας

Accipies esse possent vitæ diuinæ. Vnum-
 quodque enim horum pro natura sua
 corpus est, siue sit Angelus aut anima,
 seu dæmon. Licet enim hæc corpora
 tenuia sint, nihilo minus in substantia:
 caractere & representatione, pro sub-
 tilitate naturæ suæ, corpora sunt sub-
 tilia: quemadmodum & corpus istud
 secundum suam substantiam crassum est.
 Sic itaque anima, cum sit tenuis, com-
 plectitur in se oculum, per quem videt:
 aurem, per quam audit: similiter
 & linguam, per quam loquitur: itidem
 & manum, & planè vniuersum corpus.
 Et cum anima hæc membra corporis
 contineat, simul contemperata est cum
 eo, per quod exercet omnia vitæ huius
 opera. Ad eundem quoque modum
 Deus, qui infinitus est, & intellectu
 comprehendendi non potest, per bonita-
 tem suam seipsum demisit, induitque
 membra corporis huius, & cohibuit
 seipsum ab inaccessa illa gloria, ac per
 clementiam & humanitatem mutata fi-
 gura seipsum corporeum reddit, per-
 miscetur, & apprehendit sanctas ani-
 mas sibi pergratas atque fideles, fitque
 spiritus vnus cum illis, vt Paulus elo-
 quitur, atque, vt ita dicam, anima eu-
 uadit in animam, & substantia in sub-
 stantiam. quò possit anima in nouitate
 viuere, vitæque immortalem sentire,
 & particeps fieri æternæ gloriæ, illa
 nempe anima, quæ Deo digna est, &
 illi perplacet. Nam si Deus ex ijs quæ
 non erant, condidit creaturam hanc vi-
 sibilem, fecitque vt esset multiplex &
 varia, quæ priusquàm fieret, non erat:
 voluit etiam, & parfacile creauit ex his
 quæ non erant, substantias crassas at-
 que duras, veluti terram, montes, ar-
 bores (vides quænam sit durities natu-
 ræ) & rursus medias aquas, & ex il-
 lis volatilia produci mandauit: & de-
 nudò subtiliora, velut ignem & ventos,
 & reliqua, quæ propter suam tenuitatem
 oculo corporeo videri non possunt. Quo
 pacto ars infinita & inenarrabilis multi-
 formis sapientiæ Dei creauit ex ijs quæ
 non erant, tam illa quæ crassiora sunt,
 quàm subtiliora & simpliciora corpora
 subsistere fecit voluntate sua, quanto
 magis ipse, qui est vt libet, & quod
 libet, benignitate indicibili & bonita-
 te incomprehensa ductus, sed transmu-
 tat & demittit, atque similem anima-
 rum sanctarum & fidelium seipsum red-

dit, assumpto, quoad fieri potest, corpore, ut perspiciatur ab illis, qui alioqui inuisibilis est: & palpetur, qui secundum naturam subtilitatis suae palpari non potest: & ita gustent suauitatem ipsius, & dulcedine lucis arcanæ oblectationis experientia ipsa fruantur: cum libuerit, Deus ipse fit ignis exurens omnem improbam affectionem animæ extrinsecus illatam. *Etenim Deus noster ignis, inquit, consumens est: quando vult, fit arena & inenarrabilis requies, ut anima diuina requiete quiescat: ubi libet, fit gaudium & pax, fruens & exornans animam. Quid si Deus dignatur assimulare se vni ex creaturis, ad exultationem & læticiam intelligibilium creaturarum, veluti ciuitas lucis Ierusalem, aut mons Sion coelestis, potest pro arbitrio omnia, quemadmodum dictum est. Vos autem accessistis ad Sion montem, & ciuitatem Dei viuentis Ierusalem coelestem: perfacilia sunt ei omnia, qui se in quolibet transmutat, in gratiam fidelium & eo dignarum animarum, modò quis det operam, ut amicus & pergratus illi fiat: qui quidem experientia ipsa & sensu perspicieret coelestia bona & delicias inenarrabiles diuitiasque diuinitatis verè immensas. Quae quidem omnia oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascenderunt. Fitque Spiritus Domini, in requietem, exultationem, delicias, & vitam æternam animarum dignarum. Seipsum enim format. Dominus in escam, sicut scriptum est in Euangelio, Qui manducat hunc panem, viuet in æternum. Ut inenarrabili modo tranquillet & impleat animam læticia spiritali. ait enim, Ego sum panis viuus. Itidem transformat se in potum coelestis potionis, sicut dixit, Qui biberit ex aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquae salientis in vitam æternam. Et, Omnes, ait, eundem potum spiritalem hiberunt. Sic & vnicuique sanctorum patrum apparuit, prout ei libuit & expediebat: aliter Abraham, aliter ipsi Isaac, aliter Iacob: alio modo Noë, Danieli, Dauidi, Salomoni, Esaiæ, & cuique sanctorum Prophetarum: aliter Eliæ, & aliter Moysi. Ego verò existimo, Mosem, dum esset in monte, in ieiunio illo quadraginta dierum spiritali illi mensæ continenter accubuisse,*

Deut. 4.
Hebr. 12.

Hebr. 12.

1. Cor. 2.

Ioan. 6.

Idem.

Ioan. 4.

1. Cor. 10.

πιστῆς ψυχῆς· ἵνα ὁραθῇ αὐτῆς ὁ ἀόρατος, καὶ ψαλαφθῇ καὶ πλεονέξῃ φύσιν τῆς λεπτότητος τῆς ψυχῆς ὁ ἀψαλαφής· καὶ αἰσθάνται αὐτὴ τῆς γλυκύτητος, καὶ τῆς χρηστότητος τῆς φωτὸς τῆς δόξης τοῦ ἀπολαύσεως αὐτῇ πείρα ἀπολαύσωσιν· ὅτι βούλεται, πῶς γίνεται, πῶς φαῦλον ἐβόησαν καὶ πάθος τῆς ψυχῆς καὶ βασανισμὸν· ὅτι ὁ Θεὸς ἡμεῶν πῶς κατεμάχησεν, φησὶν· ὅτι βούλεται, ἀνάπαυσις ἀρρήτος καὶ ἀφραγτος, ἵνα αἰσθάνη ἀναπαύσθαι θεότητος ἡ ψυχὴ· ὅτι βούλεται, χαρὰ καὶ εἰρήνη, θάλαππος καὶ ὠρεόπαις αὐτῶν. εἰ δὲ καὶ εἰς ἐν τῇ κτισμάτων· εαυτὴν ἀφοριώσθαι βούλεται, δι' ἀγαλλίασιν καὶ δι' φροσύνην τῇ ἱερᾷ κτισμάτων οἷον ἡ πόλις φωτὸς Ἱερουσαλὴμ, ἡ ὄρος Σιών ἐπουρανίον, διὰ τὸ ὡς θέλει πᾶντα καθὼς εἴρηται· ὑμεῖς δὲ προσελήλυθατε Σιών ὄρη καὶ πόλιν Θεοῦ ζῶντος Ἱερουσαλὴμ ἐπουρανίῳ. πᾶντα δι' ἐκείνου αὐτῶν καὶ δι' ἑαυτῶν εἰς ἀ' θέλει μεταμορφουμένους ὡς ἀξίους αὐτῶν καὶ πιστῆς ψυχῆς· μόνον ὡς ἀγωνίζεσθαι φίλος καὶ διάρετος αὐτῶν γίνεσθαι, καὶ αὐτῇ πείρα καὶ αἰσθάνεσθαι ὅψεται ἀγαθὰ ἐπουρανία, καὶ τρυφῶν ἀνέκφραστον, ἐπλοδοῦναι ἀπειρὸν θεότητος ἀληθείας, ἀ' ὁφθαλμοὺς οὐκ ἴδεν, καὶ οὐκ ἔκ ακούσει, καὶ ὅτι καρδίας αἰδεσθῆναι οὐκ αἰετῶν· ὁ πνεῦμα τῆς κυρίου μεγάλων εἰς ἀνάπαυσιν τῇ ἀξίῳ ψυχῶν, καὶ ἀγαλλίασιν, καὶ τρυφῶν, καὶ ζῶν ἀνείκον· σωματοποιεῖ γὰρ εαυτὸν καὶ εἰς βράσιον, καὶ πόσιν ὁ κύριος, καθὼς γέγραπται ἐν τῇ διαφελίᾳ, ὁ πρῶτος τῶν ἁγίων τῶν, ζῆσται εἰς τὸ αἰῶνα· ἵνα ἀναπαύσῃ ἀνεκλαλήτως, καὶ ἐμπλήσῃ δι' φροσύνης πνευματικῆς πλεονέξῃ ψυχῶν· καὶ γὰρ φησιν, ἐγὼ εἰμι ὁ δὲ πρὸς τὸ ζῶντος· ὁμοίως καὶ εἰς πόσιν τὰ μαρτυρῆς ἐπουρανίῳ, καθὼς φησιν, ὁ πίνων ἐκ τῆς ὑδατος, ὃ ἐγὼ δώσω αὐτῶν γινώσκται ἐν αὐτῶν πηγῇ ὑδατος ἀλλομενίου εἰς ζωὴν αἰώνιον· καὶ πᾶντες, φησὶ, ὁ αὐτὸς πόμα ἐποπόνημα· ὅπως ἐκείνῳ τῇ ἀγίῳ πατέρων ὡφθῇ, ὡς ἡγήνηται, ἐὼς σιωπῆρεν, ἀλλῶς τὰς ἀβραάμ, ἀλλῶς τὸν Ἰσαάκ, ἀλλῶς τὰς Ἰακώβ, ἀλλῶς τὰς Νωε, ὡς Δαυὶδ, ὡς Δαβὶδ, ὡς Σολομὼν, ὡς Ησαΐα, καὶ ἐκείνῳ τῇ ἀγίῳ προφητῶν· ἀλλῶς ὡς Ηλία, ἀλλῶς τὰς Μωϋσῆ· καὶ ἐγὼ νομίζω ὅτι Μωϋσῆς καὶ πᾶσιν ὡσαν εἰς ὅρα, ἐν τῇ τῇ

ποταμόντων ἡμερῶν μετὰ εἰς ἐκείνῳ πλεονέξῃ πνευματικῇ τῇ ἀπὸ τοῦ εἰσπρόχου εἰσπρό-

Φα καὶ ἀπελευθερῶν ἐκαστὸν οὖν τῶν ἀγίων ὡς ἡ-
 γήσῃ ὡφθῇ, εἰς τὸ ἀναπαύσασθαι καὶ σῶσθαι, καὶ
 εἰς ὁπότερωσιν Θεοῦ ἀγαθῇ· πρῶτα γὰρ αὐτοῖς
 βέλτερόν ἐστιν ἂν βούλεται, καὶ ὡς γὰρ μικρῶν
 ἐκαστὸν ὁμαποποιεῖ, καὶ μεταμορφοῦται ὁ πτωχό-
 μορφος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν, ἐν αὐτοῖς οἷον δό-
 ξη φανῆς, καὶ πολλῶν καὶ ἀφραστον ἀγάπην
 φανεροῦντος τοῖς ἀξίοις καὶ τῶν αὐτῶν δυνά-
 μι· ψυχὴ γὰρ ἡ καὶ ἐξουσίᾳ ἐν πολλῇ ὁπι-
 θυμία καὶ παροδοκία, καὶ πίστις, καὶ ἀγάπη δέ-
 ξασθαι ἐκείνῳ τῶν ἐξ ὑψοῦ δυνάμει, τῶν ἐ-
 πουράνιων τῆς πνύματος ἀγάπης, καὶ τὸ ἐπου-
 ράνιον πῦρ τῆς ἀθανάτου ζωῆς λαβῶσα, πάσης
 ἀγάπης χρομικῆς ἐξ ἀνηθίας λύεται, καὶ πᾶν-
 τος διουμῆ κακίας ἐλθὼν περὶται ὡς ὅτι σί-
 δεος, ἢ μόλιδος, ἢ χρυσός, ἢ ὀργυρὸς ὅτι
 πῦρ βληθὲς λύεται ἐκ τῆς φύσεως τῆς σκληρῆς,
 εἰς ἀπαλότητα μεταβληθὲς μορφος, ἐξ ὅσων ἐν
 τῷ πυρὶ τυγχάνει, λύεται ἐν ἡλλοίωται τῆς φει-
 κῆς σκληρότητος, ἀλλὰ τῶν ἐπὶ πυρὶς θερμῇ
 δυνάμει· τὸν αὐτὸν ἔσπον ἡ ψυχὴ δέσποσα
 μὲν τὸν κόσμον, καὶ τὸ κύριον μόνον ποιεῖσα
 ἐν πολλῇ ψυχῆς ζητήσῃ, καὶ πόνοι, καὶ ἀγῶ-
 νι, καὶ τῶν παροδοκίαν ἀλλοτρίων ἐχούσα
 παρὰ αὐτὸν ἐλπίδι καὶ πίστι· καὶ δεξασθὲν ἐκ
 τοῦ ἐπουράνιου πύρ τῆς ἰότητος καὶ ἀγάπης τῆς
 πνύματος· τότε ἐξ ἀνηθίας πάσης ἀγάπης
 κόσμου λύεται, καὶ πάσης κακίας παρὰ ἐ-
 λθὼν περὶται, καὶ πρῶτα, ἐκ τῆς ποιεῖται αὐ-
 τῆς, καὶ ὅτι αὐτῆς τῆς φεικῆς ἐξέως καὶ σκλη-
 ρότητος τῆς ἀμύνης μεταβάλλεται, καὶ πρῶ-
 τα ὡς αὐτὰ ἡγίται, παρὰ μόνον τὸν ἐπουρά-
 νιον τυμφίον οἱ ἐδέξατο, ἀναπαυομένη ἐν τῇ
 ζήσει καὶ δέσποσιν αὐτῇ ἀγάπῃ λέγω (ὅτι δὲ, ὅτι
 αὐτοῖς τοῖς ὡς ποιεῖται ἀδελφοῖς, οἷς ἐχρὶ παρὰ
 ὀφθαλμοῖς, ἐὰν ἐμποδίζωσιν ἀπ' ἐκείνης τῆς ἀ-
 γάπης, ὡς ὅτι εἰπεῖν ἀποτρέφει)· ἐκ τῆς γὰρ
 ὅτι αὐτῆς ζωῆς ἐν ἀνάπαυσις, ἡ τῆς ἐπουράνιου
 βασιλείας μουσικὴ καὶ ἀρρήτης κρινωσία. Εἰ γὰρ
 ὁμοκῆς κρινωσίας ἀγάπη χωρὶς πατρὸς, μη-
 τρὸς, ἀδελφῶν, καὶ πρῶτα δέωτερος αὐτοῖς γίγνεται
 ἐν τῇ καὶ εἰ ἀγαπᾷ, δέωτερος ἀγαπᾷ· τὸ δὲ
 δέωτερος αὐτῇ πᾶσιν εἰς τὸ σύνεικον αὐτῇ κέ-
 κτηται· αὐτῇ τούτου γὰρ, φησὶ, καταλείψας ἀν-
 δροπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ παρὰ
 κληθήσεται τῇ γυναικί, ἐξ ὅσων οἱ δύο εἰς
 ὅμοια μίαν· εἰ οὖν ἡ τῆς ὁμοκῆς ἀγάπη, οὕτω

A multis fretum delicijs. Igitur unicuique
 sanctorum visus est Deus, quemadmo-
 dum ei libuit, nempe ad salutem & re-
 quietem, & ut illos ad cognitionem Dei
 perduceret. Nam omnia quæ vult, sunt
 ei perfacilia, & quando illi videtur,
 seipsum demittendo incorporat & trans-
 format, conspicuum se exhibens dili-
 gentibus illum in gloria luminis inac-
 cessa: præ multa & inenarrabili dile-
 ctione, apparens ijs qui digni sunt, se-
 cundum ipsius virtutem. Anima enim
 quæ ob summum desiderium & expe-
 ctationem, fidem atque dilectionem,
 digna fuerit habita quæ recipiat illam
 supernam virtutem, nempe cælestem
 spiritus dilectionem: & quæ cælestem
 ignem immortalis vitæ fuerit adepta,
 ab omni dilectione huius mundi re ve-
 ra soluitur, & ab omni laqueo nequi-
 tiæ liberatur. Quemadmodum enim ferro,
 plumbo, auro, vel argento in ignem
 coniectis, resoluitur eorum dura
 natura, & in molliorem mutatur: quan-
 toque diutius in igne permanferint, tan-
 to magis solvuntur & mutantur à sua
 naturali duritie, per virtutem ignis cali-
 dam: sic & anima quæ mundo abren-
 unciauerit, solum Dominum deside-
 rans, omni animi peruestigatione, stu-
 dio atque contentione, & ex fide ac spe
 sua expectationem indeficientem in il-
 lum contulerit, illum ignem cælestem
 diuini atque spiritualis amoris consecuta,
 tum verè à mundo exoluitur, & ab om-
 ni vitio affectionum liberatur, & cun-
 cta procul à se repellit, mutato natu-
 rali ipsius habitu, atque peccati duri-
 tic, reliqua omnia pro superfluis habens,
 in solo sponso cælesti, quem recepit,
 quiescens, per ardentem & inenarra-
 bilem ipsius dilectionem. Dico autem
 tibi, quod si fratres illi Dei amantes,
 quosque Deus ante oculos habet, per
 impedimenta se substraxerint ab illa di-
 lectione, deficiunt ut ita dicam. Nam
 animæ vita & requies, regni cælestis
 mystica & arcana participatio est. Si enim
 carnalis coniugij dilectio separat
 hominem à patre, matre, & fratribus,
 ita ut omnia sine animo velut extranea:
 & si diligat ea, tanquam extranea dili-
 gat: affectionem tamen omnem in con-
 tubernali collocat. Propter hoc enim, in-
 quit, relinquet homo patrem & matrem,
 & adheret uxori suæ: & erunt duo in
 carnem unam. Si ergo carnis dilectio sic

Mat. 19:
Eph. 5.

γὰρ τὸ θελήματις ἡμῶν ἢ πρὸς αὐτὸν ζήλου-
 σάν ἑρμηνεύει, ὅσον ἐχούμεν δυνάμειος· καὶ τὸ ἐκ
 παλαιότητος ἀγαθὸν πίστιν καὶ πρᾶξιν·
 ἢ ὅτι κατ' ἑρμηνείαν πάντων, αὐτὸς ἐν ἡμῖν ἐργάζε-
 ται. αὐτοῦ δ' αὖτε τοῦ τοῦ αἰσθητοῦ, ὡς τέκνα
 Θεοῦ, ἀποδοῦσάμενοι πάντων πρὸς ἑαυτοὺς ἐν
 ἡμῶν καὶ χαρίζοιτο, ἡμεῖς αὖτε ἐκ τῶν ἡμεῶν
 ἀναλαβὴν ὁπίσω αὐτῶν, μὴ ἀναλαβόμενοι ἡμέ-
 ραν ἢ ἡμέρας ὑπὸ τῆς κακίας ὑποκλε-
 πόμενοι· ὅτι γὰρ οἱ δαίμονες, πότε ἢ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ
 ἡμῶν ἐξοδὸς γινώσκονται· μεγάλα γὰρ ἐκ τῶν ἐν ἡμῖν
 αἱ τῶν Χριστιανῶν ἐπαγγελίαι, τοῦτον, ὅτι μίας
 ψυχῆς πίστιν καὶ πλῆθος οἰκονομίας πάντα ἐν
 δόξῃ καὶ ὁ καλὸς τῶν ἐργῶν καὶ τῶν γῆς, καὶ ἡ
 λοιπὴ ἀνακρίσις τε καὶ ποικιλία, καὶ πλῆ-
 θος καὶ ὁμοιότης, ἐκ τῆς ἡμετέρας ἐργασίας. πῶς
 πῶς οὐ θελήσομεν ποσάμεν πρὸς ἑαυτοὺς ἐν
 ἐπαγγελίαις τῶν κυρίων, ὅτι ὅλον πρᾶξι-
 ῶν, καὶ ἐκ δόξης αὐτοῦ αὐτῶν κατεστῆσθαι, ὡς
 ἡμεῖς αὖτε ἐκ τῶν ἐργῶν, μὴ πάντων, καὶ
 πῶς αὐτῶν ψυχῶν, καὶ μὴ αὐτῶν ἀγαπῶ-
 σαι, καὶ οὐκ αὐτῶν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. ἀλλ' ἰδοὺ καὶ
 ταῦτα πάντα, καὶ πόση δόξα ἐδόθη· πόση οἰ-
 κονομία τῶν κυρίων ἀπὸ τοῦ πατρὸς καὶ πρὸς
 τῶν υἱῶν· πόση ἐπαγγελία ἐπληρώθησαν·
 καὶ πόση πρᾶξις· πόση ἀποκατάστασις τῶν
 διασπῶν ὅτι ὁ Θεὸς ἐφ' ἡμᾶς γέγονεν· ἐξαγο-
 ρῆν, καὶ ἀπὸ τῆς ἰδίας ὁμιλίας πῶς ἀρρήτων
 χρηστέων ἐφ' ἡμᾶς ἀπὸ τῆς σαυρώσεως ἐ-
 πεδείξατο, ἵνα ἡμᾶς εἰς ζωὴν ὁμιλήσας
 μεταστήσῃ, ἐν ἡμῖν τὸ θελήματις ἡμῶν ἐν τῇ ἀγα-
 πῃ τῆς χάριτος, καὶ τῇ πρὸς ἑαυτοὺς καὶ οὐρανῶν
 κακίᾳ, οἷον ἀνακαταστήσῃ ὅτι οὐρανῶν, ἢ καὶ
 ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ ὁμοιότης πάντων, ἰδοὺ
 αὐτῶν χρηστέων, ἀποκατάστασις φανερά καὶ πρᾶ-
 ξις, μὴ καὶ τὰ ἀμείψιμα πρᾶξις διδοὺς
 ἡμᾶς εἰς τέλος τῆς κακίας, καὶ τῆς τῆς χάριτος
 ἀπὸ τῆς ἀφίξης ἡμᾶς ἀποκατάστασις ἀπὸ πολλῶν
 χρηστέων καὶ μακροθυμίας, ἀποκαταστήσας, πότε
 πρὸς αὐτὸν ὁμιλήσας· ἀλλὰ δίδωκε μὴ
 ποτε τὸ τῆς ἀποκατάστασις ῥητὸν πληρωθῇ εἰς ἡμᾶς
 τῇ κατὰ φρονήσιν ἐνοίᾳ συζώσας, καὶ τῶν
 πρὸς ἑαυτοὺς οὐρανῶν, ὁ λέγει, ἢ τῆς
 πλῆθους τῆς χρηστέων αὐτῶν ἐν τῇ ἀποκατάστασις καὶ
 τῆς μακροθυμίας κατὰ φρονήσιν, ἀποκαταστήσας ὅτι
 ὁ Θεὸς εἰς μεταστάσας αὐτῶν·

A excipit ferventem in illum voluntatis
 nostrae promptitudinem, & pro virili
 nostra bonam fidem atque propensio-
 nem à voluntate manantem : ipse verò
 directionem omnem in nobis operatur.
 Demus igitur dilectissimi operam, tan-
 quam filij Dei, ut omni preoccupatio-
 ne, negligentia atque socordia exuti,
 fortes & parati simus illum sequi, non
 procrastinantes de die in diem, à ma-
 licia furtim substracti. Ignoramus enim,
 quando nobis è carne sit eundum. Ne-
 que modicæ sunt, sed inenarrabiles
 Christianis factæ promissiones : ita ut
 B omnis gloria & decor cæli & terræ, &
 reliquum ornamentum atque varietas,
 divitiarum quoque & pulchritudo atque
 deliciarum eorum quæ videntur, nulla pro-
 portione pertingant ad fidem atque di-
 vitias unius animæ. Quis sit ergo, ut tan-
 tis adhortationibus & promissionibus
 Domini, ad eum plenè accedere noli-
 mus, nosque illi deuovere, abrenun-
 ciantes, iuxta præceptum Evangelij,
 rebus omnibus, atque etiam animæ no-
 stræ, & eum solum diligere velimus, &
 cum eo nihil aliud? Iam verò non solum
 hæc ipsa, sed quanta gloria data est?
 C Quot dispensationes Domini à tempo-
 ribus patrum atque Prophetarum exti-
 terunt? Quot promissiones factæ sunt?
 quot etiam admonitiones? Quanta mi-
 sericordia Domini ab initio ad nos per-
 venit? Postremis quoque temporibus
 per aduentum proprium inenarrabilem
 benignitatem in nos, per crucis passio-
 nem demonstrauit, ut nos conuersos
 transferret ad vitam : nihilo minus ta-
 men à propria voluntate ac mundi dile-
 ctione, occupationibus mentis & inue-
 teratis moribus ac virijs non recedimus:
 unde modicæ aut nullius fidei nos esse
 D constat. Et in his tamen omnibus benig-
 nè nobiscum agens Deus, inuisibili
 modo nos protegit & fouet, nec pro me-
 rito peccatorum perpetuæ nequitiae nos
 tradit, aut insidijs huius mundi : nec si-
 nit nos perire, per immensam clemen-
 tiam & longanimitatem suam, perpen-
 dens quando ad ipsum conuertamur.
 Atqui vereor, ne impleatur in nobis,
 qui animo omnia contempnente viuimus
 & occupationibus abducimur, il-
 lud dictum Apostoli, quo ait, An di-
 uicias bonitatis eius & patientiæ & longani-
 mitatis contempnimus, ignorans, quoniam be-
 nignitas Dei ad penitentiam te adducit &

voluntatis improbe perfidia persisten-
tes, cum multis laboribus populum Dei
grauassent: postremo quando per mul-
ta prodigia Deus populum suum ex
Ægypto per Moysen eduxit, grauer
deliquerunt, persequentes à tergo po-
pulum Dei. quocirca iudicium diuinum
penitus illos perdidit atque deleuit a-
quis submersos, nec dignos hac vita
censuit. Eodem modo populus Israëliti-
cus cum sæpius, ut prædictum est of-
fendisset atque deliquisset, Prophetas
Dei interficiendo, & alia permulta ma-
la perpetrando, quia Deus tacens mul-
ta longanimitate utebatur, sustinens eos
ad poenitentiam, tandem ita deliquere-
runt: ut attriti inde resurgere non po-
tuerint: quippe qui manus iniecerunt
in maiestatem dominicam. Quamobrem
perpetuo derelicti proiacti sunt, abla-
tæque est ab illis Prophetia & sacerdo-
tium ac religionis cultus, & data sunt ea
gentibus in Deum credentibus, sicut ait
Matth. 21: Dominus, *Auferetur à vobis regnum, &*

Matth. 21:

Auferetur à vobis regnum, &
dabitur genti facienti fructus sui. Hactenus
enim sustinuerat eos Deus summa cum
patientia, nec desierat eorum misereri.
At quoniam impleuerunt terminum ini-
quicatis, quinimò transgressi manus in-
tulerunt in maiestatem Domini, à Deo
perpetuo derelicti sunt.

Cæterum hæc ipsa, dilecti, pluribus
tractamus, ex sententia scripturarum
colligentes, celeris nos conuerti de-
bere, & ad Dominum festinare: qui
benignè expectat, quando ab omni
prioris vicio & mala cogitationum oc-
cupatione penitus recedamus: & con-
uersos cum ingenti gaudio suscipit: ut
non augeatur contumacia nostra de die
in diem, & delicta nostra adfectione
multiplicentur, incommodo nostro, &
ob id iram diuinam nobis ipsi accerfa-
mus. Contendamus igitur conuersi ad
illum cum vero corde accedere, nihil
de salute desperantes, quod proprium
est malitiæ atque improbitatis: dum
per recordationem iniquitates præue-
niamus, & hominem ad desperationem
pertrahunt, & ad socordiam, contem-
ptum atq. desidiæ, ne conuersus adce-
dat ad Dominum, & salutem consequatur:
cum tamen Dominus valde benignus sit
erga genus humanum. Quod si difficile no-
bis videatur, imò etiam impossibile, nos
magna peccatorum multitudine præoccu-
patos conuerti (quod quidē, ut præfiximus

τ κακῆς παραστάσεως καὶ ἡσαύμοι, καὶ τὸν λαὸν
τῷ Θεῷ καὶ ἀποστήσαντες, ὅστις ἐστὶν ὅτι ἔχον
μασίῳ πολλῶν ὁ Θεὸς τὸν λαὸν ἐξ Αἰγύπτου
διὰ Μωυσῆος ἐξέβαλε, μέγα πρὸς ἐχθρὸν
καὶ ἀδιώξαντες ὅπισθεν τῷ λαῷ τῷ Θεῷ· διὸ καὶ
εἰς τέλος ἡ ἡία δίκη τοῦτοῦ ἀνθρώπου καὶ διέφθι-
ρε, καὶ ἐν τοῖς ὕδασι κατεπόντισε, μηδὲ τὸ ὄρω-
μας ζῶντος ἀλλέως κρίνασθαι. ὁμοίως ὁ Ἰσραὴλ,
ὡς περιέγραψεν, πολλὰ πρὸς ἐχθρὸν ἐκείνῳ
καὶ πρὸς Θεὸν ἀποστήσαντες, καὶ ἐξ-
λα πολλὰ κακὰ ποιοῦν, ἐπεὶ ὁ Θεὸς ἐμακρο-
θύμῳ ἡσυχάζει, καὶ εἰς μετάνοιαν αὐτοὺς ἐκδι-
χόμενος, ἐχθρὸν ὅτι πρὸς ἐχθρὸν, ὅτι στω-
πεύοντες ἐκείνῳ ἡσυχάζοντες· εἰς τὸ διασωθῆναι γὰρ
ἀλλέως καὶ ἐαυτῶν χάριτας ἐπέβλεπον· διὸ καὶ εἰς
τέλος καὶ ἀλλήλῃς ἀπεβλήθησαν, καὶ ἡρῶν
ἀπ' αὐτῶν ἡ πρὸς Θεὸν, καὶ ἡ ἐκείνῳ, καὶ ἐκ
λαβεία, καὶ ἐδόθη τοῖς πιστεύουσιν ἐπιστῆναι, ὡς φη-
σιν ὁ κύριος, ὁρῶσιν ἀπ' ἡμῶν ἡ βασιλεία, καὶ
δοθήσεται ἐκείνῳ ποιεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ. μέ-
γα γὰρ ὅτι κινεῖται αὐτοῦ, ὁ Θεὸς ἐμακρο-
θύμῳ, καὶ ἡ ἀφίσταται ἀπὸ τοῦ ὄρους ὁ ἡσυχάζων· ὅτι
ἡ ἀπὸ πλήρωσιν τὸ ὄρος τῷ ἀμάρταν, καὶ
τὸ πρὸς πλεονασμῷ, εἰς τὸ διασωθῆναι ἀλλέως
καὶ χάριτας αὐτοῦ ἐπιβλέποντες, εἰς τέλος ὁ
τῷ Θεῷ κατελείφθησαν.

Ταῦτα ὅτι ἔχον ἀλλήλῃς διέβλεπον ἀγαπη-
τοῖ, ἀπὸ πρὸς ἐχθρὸν ἐκείνῳ σιωπῶντες ὁ δὲ ἡ-
μας ἐπιστρέφει ἐκείνῳ, ὁ ἀπὸ πρὸς τὸν κύ-
ριον χερσὶν ὁμοῦ καὶ ἐκείνῳ ὁμοῦ ὁμοῦ ἀπὸ
πρὸς πρὸς καὶ πρὸς ἐκείνῳ κακῆς τελείας
αἰαχρῶντες, καὶ ἐπιστρέφοντες μὴ πολλῶν χάρι-
των ἐκείνῳ ὁμοῦ· ἵνα μὴ ἐπαυξήσῃ ἡ καὶ ἀφρο-
νίας ἡμῶν· ἡμῶν ἐκείνῳ ὁμοῦ, καὶ τὰ πρὸς
ἐκείνῳ πρὸς ἐκείνῳ ἀπὸ πρὸς εἰς ἡμῶν, καὶ
ἀπὸ πρὸς τὸν κύριον τῷ Θεῷ ἐκείνῳ ὁμοῦ
ἐκείνῳ. ἀπὸ πρὸς ἐκείνῳ πρὸς ἐκείνῳ ὁμοῦ
ἐκείνῳ καὶ πρὸς ἐκείνῳ ἀπὸ πρὸς ἐκείνῳ
ἐκείνῳ τὸν κύριον, ὁμοῦ καὶ αὐτοῦ τὸ κακῆς καὶ πα-
νουργίας τῷ κακῷ, ὁμοῦ πρὸς ἐκείνῳ ἀμάρ-
ταν, εἰς ἀπὸ πρὸς ἐκείνῳ τὸν κύριον καὶ εἰς
ἐκείνῳ καὶ ἐκείνῳ, καὶ ἐκείνῳ ὁμοῦ ὁμοῦ ὁμοῦ
ἐκείνῳ καὶ πρὸς ἐκείνῳ ἐκείνῳ, ἐκείνῳ τὸν κύριον,
πολλῶν χερσὶν τὸν κύριον ἐκείνῳ ὁμοῦ ὁμοῦ
ἐκείνῳ ὁμοῦ ἐκείνῳ ὁμοῦ ὁμοῦ ὁμοῦ ὁμοῦ
ἐκείνῳ, καὶ ἀπὸ πρὸς ἐκείνῳ ἀμάρταν ἐκείνῳ
ἐκείνῳ, ὡς πρὸς ἐκείνῳ, ὁμοῦ ὡς πρὸς ἐκείνῳ

ἡ πόσις τυλχάμῃ τῇ κακίας, καὶ τῇ φθονίας
 ἡμῶν ἐμπόδισι· μνημονεύοντες καὶ ἀπιδυμῶν,
 πῶς ὁ κύριος ὁπιδυμῶν τῇ ἀγαθότητι αὐτῷ
 τυφλὰς αἰετὶς· καὶ ἐποίησε, καὶ τυφλοὺς ἐ-
 θεράπευσε, πᾶσαν νόσον ἰάσατο, νεκροὺς τοὺς εἰς
 διαφθορὰν καὶ ἀφαισμητὸν ἔδωκε τυλχάμῃ τῇ αἰ-
 ετῇ, καὶ τοὺς ἀκούσαντες πεποίηκε, λεγεῶνα δα-
 μόνων· ἀπὸ ἐνὸς ἀνθρώπου ἔξεδωκε, καὶ εἰς φ-
 θορὰν αὐτῶν κατέστη· τὴν εἰς πᾶσιν ἡμῶν
 καχυμῶν· πᾶσι δὲ μᾶλλον ψυχῶν ὁπιδυ-
 μῶν παρὰ αὐτῶν, καὶ πρὸ αὐτῶν ὁ ἔλεος ὁπ-
 τῶν, ὅς ἐστιν ὁπιδυμῶν τῇ αὐτῇ βοήθειας, ὅς ἐστιν
 ὁπιδυμῶν, καὶ εἰς φθονίαν ἀπαθείας, καὶ κα-
 τὰς πᾶσι δὲ τῇ, καὶ τοὺς ἀνακαταστήσει· ἐ-
 νεκεῖ, καὶ μετὰ τῇ εἰς ὑμῶν, καὶ ἀνὰ τῇ
 ἀγαθίας, καὶ λογισμῶν εἰρήνῃ, ἀπὸ τῇ τυ-
 φλώσει, καὶ κατωσί, καὶ νεκρώσει τῇ ἀπι-
 στίας καὶ ἀγνωσίας, καὶ ἀφοβίας, εἰς φθονίαν
 δὲ τῇ, καὶ κατὰ τῇ καρδίας ἐνεκεῖ· ὁ
 γὰρ κύριος ὁ σῶμα, καὶ τῇ ψυχῇ αὐτῶν πε-
 ποίηκε καὶ ὡς τῇ ὁπιδυμῶν ἐν τῇ γῇ πῶς
 παροτρυνόμενος καὶ ζητῶν τῇ πρὸ αὐτῶν βοή-
 θειας, καὶ ἴσως, ἀφθονίαν τῇ χρηστότητι αὐτῇ πα-
 ρείξω, καὶ ὡς τῇ, ὡς ἀγαθὸς καὶ μόνος ἰα-
 τρὸς· οὕτως καὶ ὅτι τῇ πνευματικῇ· εἰ γὰρ ὅτι
 τὰ λυόμενα καὶ ἀποσπασμένα πάλιν ὅμαται,
 οὕτως ἀποκαταστήσει, καὶ ἐκείνῃ ὁ ἐπιζητῶν
 πεποίηκε παροτρυνόμενος, καὶ χρηστῶς, πᾶσι μᾶλ-
 λον τῇ ἀπανάτῃ ψυχῇ καὶ ἀδελφότητι καὶ ἀφ-
 θάρτῃ τυλχάμῃ ἐν νόσῃ ἀνοήτῃ τῇ κακίας,
 ἀπιστίας τε καὶ ἀφοβίας, ὅς ἐστιν λοιπὸν τῇ ἀμύ-
 νῃ παρὰ παροτρυνόμενος τῇ τῇ κυρίῃ, καὶ τῇ
 πρὸ αὐτῶν βοήθειας ὁπιδυμῶν, ὅς ἐστιν αὐτῶν
 ἔλεος ἀποκαταστήσει, ὅς ἐστιν ὁπιδυμῶν
 πρὸ αὐτῶν διέσσω· ὁπιδυμῶν εἰς λύτρωσιν καὶ
 φθονίαν αὐτῶν, καὶ πᾶσι κακίας καὶ πᾶσι πᾶ-
 ρους ἀπαλλαγῇ, ὅς ἐστιν τῇ τῇ, ὅς ἐστιν
 τῇ τῇ ἀποκαταστήσει τῇ ἰατρῇ· καὶ τῇ αὐτῇ
 λόγῳ, πᾶσι μᾶλλον ὁ ὁπιδυμῶν πατὴρ ποιῶν τῇ
 ἐκδίκησιν τῇ βοῶντων παρὰ αὐτῶν ἡμέρας
 τε καὶ νυκτὸς· καὶ ἐπὶ λέγει, καὶ λέγω ὑμῖν,
 ποιῶν τῇ ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τῇ τῇ καὶ πάλιν
 ἐν ἐπὶ τῇ τῇ, αὐτῇ καὶ δὲ τῇ τῇ ὑμῖν·
 πᾶς γὰρ ὁ αὐτῇ λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν δώσει,
 καὶ τῇ κρούει ἀνοίγεται· καὶ διεξελθὼν ἐ-
 πιφέρει, πᾶσι μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ὁπιδυμῶν
 δώσει πνεῦμα ἄγιον τοῖς αἰτῶσι αὐτοῖς.

A argumentum est malitiæ, & salutis no-
 stræ impedimentum) in mentem reuo-
 cemus ac perpendamus, quoniam pa-
 tro Dominus, cum inter homines ver-
 saretur, bonitate sua fecit cæcos videri,
 curavit paralyticos, morbos omnes
 sanavit, mortuos in corruptionem ver-
 sos & plenè deletos suscitavit, surdos
 fecit audire, legionem dæmonum ab
 homine expulit, & cum qui tanta in-
 sania laborabat, mentis compotem ef-
 fecit. Quanto magis igitur animam ad
 ipsum conuersam, atque ab eo miseri-
 cordiam implorantem, eiusque indigen-
 tem auxilio, diriget, & ad lætam affe-
 ctionum vacuitatem statumque omnis
 virtutis & mentis renouationem redu-
 cet, sanitate reddita mentisque aspectu
 ac cogitationum tranquillitate: tradu-
 cens eam à cæcitate, surditate, ac morte
 infidelitatis, ignorantie atque temeri-
 tatis ad statum virtutis tranquillum, &
 puritatem cordis? Nam qui corpus crea-
 uit, ille ipse condidit animam. Et sicut
 cum versaretur in terra accedentibus ad
 se, opemque & sanitatem ab eo qua-
 rentibus, liberaliter, benignitate sua
 ductus, largitus est quantum expedie-
 bat, tanquam bonus & solus medicus:
 sic & in rebus spiritualibus. Nam si cor-
 poribus, quæ dissoluuntur & emoriun-
 tur, tantam exhibuit misericordiam, &
 unicuique quod postulabat, beneuolè
 & clementer indulgit: quanto magis a-
 nimæ immortalī, indissolubili, atque
 incorruptibili, laboranti morbo igno-
 rantie, vitiorum, infidelitatis, teme-
 ritatis, & reliquis peccati affectionibus,
 accedenti ad Dominum & eius auxi-
 lium imploranti, quæ misericordiam ei-
 us attentè intuetur, & gratiam sancti
 Spiritus ab eo accipere desiderat, in re-
 demptionem & salutem suam, celeritè
 & promptius concedet liberationem ab
 omni vitio, vniuersisque affectionibus,
 velut medicam expurgationem? ut eo-
 dem sermone perhibetur, Quanto magis
 pater celestis faciet vindictam clamantium ad
 se die ac nocte? Et subiicit, dicens, Cer-
 tē dico vobis, cito faciet vindictam illorum.
 Et rursus alibi suadet, Petite, & da-
 bitur vobis. Omnis enim qui petit, accipit: &
 qui querit, inuenit: & pulsanti aperietur. Et
 in discursu subdit, Quanto magis pater vester
 celestis dabit Spiritum sanctum petentibus se?

Luc. 18.

Matth. 7.

Luc. 11.



ΠΟΛΛΗ ΜΕΤΑΣΤΑΣΙΣ

μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν καὶ ἀν-
θρώπων ἔκαστος τούτου. οἱ μὲν γὰρ
πνῦμα ἔκαστος ἔχοντες, τῇ καρ-
δίᾳ καὶ τῶν νῶν ἐν τοῖς γήινοις δε-
σμοῖς δέδονται. **Θ** δὲ τινὲς ἀγά-
πην ἔκτερου πατρὸς ἐπιπο-
δοῦσιν, ἀπὸν μόνον πρὸς ὀφθαλ-
μῶν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ ἔχοντες.

ΟΜΙΛΙΑ ε.



ΤΩΝ Χριστιανῶν χύσιμος
Ο ἐπὶ τοῖς ὅμοις, καὶ ἀφ' ὧν, καὶ νοῦ,
καὶ λόγος, καὶ πνεῦμα ἐπὶ τοῖς
τυχεῖσι, ἡ δὲ αὐτῶν ἀφ' ὧν
χύσιμος τοῦτου ἀφ' ὧν, καὶ νοῦ, ἡ δὲ λόγος, καὶ
πνεῦμα ἐπὶ τοῖς ἄλλοις πνεύμασι, ἡ δὲ ἄλλοις
πνεύμασι, καὶ πολλὰ ἀφ' ὧν μεταξὺ τούτων
καὶ αὐτῶν· οἱ γὰρ τῶν ὁμοίων, καὶ τὰ τέκνα τῶν
αἰώνων τοῦτου, εἰκότως οἶμαι βεβηλωμένον εἶναι
ἐν τῇ γῆς αὐτῆς, σιναϊσμοὶ ἐν ἀπείροις λο-
γισμοῖς τῶν κόσμων τοῦτου, καὶ σάλας ἀπαύτου τῆς
γῆς ἀφ' ὧν, ὅτι θυμῶν, καὶ πολυπλο-
κῶν ἐννοιῶν ὑλικῶν, καὶ ψυχῶν κλυδωνίζοντες
τῶν σιναϊσμοῦ Σατομᾶ ἀφ' ὧν τῶν σιναϊσμοῦ, φυ-
τῆς τῆς γῆς ἀφ' ὧν, πᾶσι δ' ἀφ' ὧν
ταῦτα γῆς τῆς ἀφ' ὧν, ἀπὸ τῆς τῆς Α-
δάμ ἐκπύσεως ἀφ' ὧν πᾶσι ἐννοιῶν.
καὶ ἀπὸ τῶν ἀφ' ὧν τῆς ποικιλίας, καὶ ἐν-
νοιῶν, ἀφ' ὧν αὐτῶν πᾶσι ἐννοιῶν, καὶ ἀπὸ
ἀπαύσεως λογισμῶν ἀπείρου ἡ κλόνου σιναϊ-
σμοῦ καὶ ἀφ' ὧν πᾶσι τῆς γῆς
πᾶσι τοῖς ὁμοίοις τῶν αἰώνων τοῦτου· ὡς γὰρ
εἰς τὰς σιναϊσμοὺς οἱ σιναϊσμοὶ τῶν σιναϊσμοῦ ἀφ' ὧν
σῶσις, ἡ δὲ αὐτῶν ἀπείρου ἀφ' ὧν πᾶσι
φύεται· οὕτω ἀφ' ὧν τῶν γῆς ἀφ' ὧν
πᾶσι τοῖς ἀφ' ὧν κατέχει ὁ τις ποικιλίας
ἀφ' ὧν, καὶ αὐτῶν ἀφ' ὧν, καὶ κλόνει, καὶ
σῶσις, καὶ ἀφ' ὧν πᾶσι ἀφ' ὧν λογισμῶν

MAGNA DIFFE-

rentia inter Christianos et homines huius seculi. Hi enim spiritu mundi pradii animo tenus ac corde terrestribus vinculis deuincti sunt: illi vero dilectione cælestis patris detenti, eum solū ob oculos in omni desiderio habēt.

HOMILIA V.



A I V S est Christianorum mundus, & eorum conuersatio, mens, sermo, atque opera: alia hominum huius mundi vitæ ratio, mens, sermo, atque opera: aliud sunt illi, & aliud isti: atque magnum discrimen est inter hos & illos. Nam terræ habitatores & filij huius seculi, similes sunt frumento in cribrum huius terræ coniecto: cò quòd concutuntur volubilibus huius mundi cogitationibus, & assidua tempestate rerum atque delideriorum terrenorum & crassarum varij generis cogitationum, videlicet animas perturbante satana: qui alioqui cribro, hoc est terrenis occupationibus cribrat omne genus hominum obnoxiorum peccato, ab eo tempore quo cecidit Adam transgressus mandatum, & principi nequitie factus obnoxius. Qui quidem id hominem potestate accepta, postea cogitationibus assiduis erroris & perturbationum cribrat & collidit cribro terreno vniuersos filios huius seculi. Quemadmodum enim triticum in cribro eius qui tractat illud, alliditur, & agitaturn in ipso assidue vertitur: ita princeps nequitie cunctos homines rebus terrenis occupatos tenet, & eiusmodi occupationibus eos agitat, turbat & commouet, efficitque vt vanis cogitationibus alia

c c iij

Luc. 11.

Gen. 4.

Joan. 8.

dantur, dum obscœnis desiderijs & terrenis atque secularibus laqueis vniuersum genus Adæ peccato obnoxium sine intermissione captiuat, agitatur atque decipit: sicuti Dominus nequam illum prædicebat in Apostolos insurrecturum: *Expetiuit Satanas cribrare vos sicut triticum: sed ego rogavi patrem meum, ne deficiat fides vestra.* Nam verbum illud, quod Creator dixit ipsi Cain, & sententia illa manifesta, quæ est hæc, *Et angustia & tremore tenebræ, atque agitabere super terram,* typus est & imago latens omnium hominum peccatorum. Sic enim genus Adæ, quod in mandatum commisit, & ob id peccato factum obnoxium, imaginem illam intus obtinere coepit, agitatam assiduis cogitationibus timoris, metus, & omnimodæ perturbationis: dum princeps huius mundi desiderijs multiplicibus atque voluptatibus varijs concutit omnem animam ex Deo minimè renatam, & tanquam triticum in cribro agitatam, assiduè & varijs modis hominum mentes perturbatur, infescans eas & planè agitans illecebris huius mundi & voluptatibus carnis, timoribus atque perturbationibus. Itaque Dominus ostendens eos qui deceptiones & voluntatem improbi illius sequuntur, eò quòd imaginem nequitie Cain gestarent, increpans eos, dicebat, *Vos, ait, desideria patris vestri Iulii facere. Ille homicida erat ab initio, & in veritate non stetit.* Vniuersum itaque genus Adæ peccato obnoxium intus impressam habet condemnationem illam, videlicet, In angustia & tremore eritis, atque agitari in cribro terræ, à Satana cribrante. Nam sicut ab vno Adam omne genus humanum super terram multiplicatum est: ita vitium vnum affectionum in omnibus hominibus peccato subditis insedit, illòsque omnes princeps nequitie continuis, crassis, vanis, ac tumultuosis cribrare potest cogitationibus. Qua enim ratione ventus vnus sufficit ad omnes plantas & semina agitanda & concutienda: aut sicut notis vnus tenebræ per vniuersam terram extenduntur: ita princeps nequitie, qui quidem se habet ad instar tenebrarum rationalium peccati & mortis, & est velut quidam ventus latens & agrestis, omne genus hominum quod est super terram, perturbatur, & circumagi-

ματαιοίς, καὶ αἰσχροῖς ἐπιθυμίαις καὶ διανοῖς γήϊοις καὶ κοσμητοῖς, ἀσάπῃς αἰχμαλωτίζων καὶ κλοαίν, καὶ δειλιάζων πᾶν τὸ ἀμώρτωλον γένος τῆς Ἀδὰμ, ὡς ὁ κύριος τοῖς ἀποστόλοις τὸ πονεῖν κατ' αὐτῶν ἐπαράσσειν μὴ ὑποέσθαι τὸ πονεῖν ὡς τοὶ ὄντι· ἀλλ' ἐγὼ ἐδίδακτον τῆ πατρὸς μου, ἵνα μὴ ἐκλείπῃ ἡ πίστις ὑμῶν· ὁ γὰρ Θεὸς Καὶν ὑπὸ τῆ δημιουργοῦ ρηθεὶς λόγου, καὶ ἡ ἀπόφασις εἰς τὸ πονεῖν, ὅ, εἰναι, καὶ τρέμειν, καὶ σφόδρος ἐστὶ ἐπὶ τῇ γῆς, τύπος δὲ εἰκὼν πᾶν τῶν ἀμώρτων τυγχάνει καὶ τὸ χρυπλὸν ὕψος γὰρ ἐκπύσσει τὸ σπλάγχνος τοῦ ἡρώς Ἀδὰμ, καὶ ἀμώρτων χειρὸς αὐτοῦ, ἐκείνῳ πᾶσι εἰκόνα καὶ τὸ χρυπλὸν κέκτηται, ἐκείνους ἀσάπῃς λογισμοῖς δολίαις τε καὶ φόβῳ, καὶ πάσης παραχῆς, ἐπιθυμίαις δὲ ἡδοναῖς πᾶσι καὶ ποικίλαις ὅ, ὄντες τῷ κόσμῳ τοῦτο πᾶσιν ὑψώμεν κλυδονίζοντες, πᾶσι μὴ γενησθῶμεν ἐπὶ τῷ Θεῷ, καὶ ὡς οἱ σὺν ἐσὶ σπλάγχνος ἀσάπῃς τῶν αὐτῶν λογισμοῖς ποικίλως κλυδονίζοντες, ἐπὶ ἀπάταις κοσμητοῖς, καὶ ἡδοναῖς ἑρπύλλας, δὲ φόβοις, καὶ παραχαῖς πᾶσι ἐκείνους, καὶ δειλιάζοντες· καὶ γὰρ ὁ κύριος τοῖς πᾶσι ἀπάταις δὲ τῶν ἡλλήμασι τῶν πονεῖν ἐξαχθροῦν ὡς δὲ κλύειν, ὅ, πᾶσι εἰκόνα, τῶν Καὶν τὸ πονεῖν φορῶσιν, ἐκείνους αὐτοῖς ἐλεῖν, ὑμῖν, φησὶ, τῶν ἐπιθυμιῶν τῶν πατρὸς ὑμῶν ἡλεῖται ποῖν· ἐκείνους ἀσάπῃς αὐτῶν πᾶσι καὶ ἀπὸ γῆς, δὲ ἐπὶ ἀληθείᾳ ὅ, ἔσται. ὡς πᾶσι τὸ ἀμώρτων γένος τῆς Ἀδὰμ τὸ καταδίκην ἐκείνῳ καὶ τὸ χρυπλὸν κέκτηται, ὅ, εἰναι, καὶ τρέμειν, ἐστὶ σφόδρος ἐπὶ τῇ γῆς, ὑπὸ τῶν σπλάγχνος Σατοῦ· ὡς γὰρ ἐξ ἐνός τῶ Ἀδὰμ πᾶν τὸ γένος τῆς αὐτῶν ἐπὶ τῇ γῆς ἐκπύσσει· ὅ, πᾶσι καὶ καὶ τῶν καὶ εἰς τὸ ἀμώρτων γένος τῶν αὐτῶν ἐκείνους, καὶ ὑψώμεν, καὶ ματαιοῖς, καὶ παραχαῖς λογισμοῖς σπλάγχνος ἐκείνους· ὡς γὰρ εἰς ἀρετὴν πᾶσι τὰ φύλα καὶ τὰ σπλάγχνος ἐκείνους ἐκείνους ὅ, ὡς πᾶσι ἐπὶ σπλάγχνος τῶν πᾶσι τῶν οἰκουμενῶν ἐκπύσσει, ὅ, πᾶσι ἀρετῆς, σπλάγχνος πᾶσι καὶ καὶ τῶν καὶ τῶν ἀρετῶν, καὶ ἀρετῶν καὶ χρυπλῶν, καὶ ἀρετῶν τυγχάνει, καὶ τῶν γῆς γένος τῶν αὐτῶν κλυδονίζοντες, καὶ πᾶσι

[illegible]

A tat volubilibus cogitationibus : & alli-
ciens desiderijs huius mundi corda ho-
minum , tenebris ignorantiz , excæca-
tionis & obliuionis replet omnem ani-
mam defursum non renatam , & quæ
voluntate & animo ad seculum aliud
non est translata : quemadmodum di-
ctum est , *Nostra autem conuersatio in cæ-* Philp. 3.
lu est. In eo enim veri Christiani discre-
pant ab vniuerso genere hominum. Nec
paruum est inter vtrosque discrimen ,
sicuti prædicebamus : nempe in eo quòd
animus atque intellectus Christianorum
cogitationi cœlesti semper sit deditus ,
æternæque bona contempletur , propter
communicationem Spiritus sancti , quia
defursum ex Deo nati sunt , & in ve-
ritate & potentia filij Dei meruerunt
euadere , atque ad statum & stabilita-
tem & requiem imperturbatam , non
sine multis laboribus atque sudoribus
longa post tempora peruenerunt , nul-
lo subinde cribro agitati , neque vanis
& instabilibus cogitationibus fluctuan-
tes. In quo melioris sunt conditionis
quàm mundus : propterea quòd mens
iporum & cogitatio animi sit in pace
Christi , & dilectione Spiritus sancti :
sicuti Dominus de eiusmodi viris men-
tionem faciens , aiebat , eos transiisse à 1 cor. 9.
morte in vitam. Quocirca non in su-
perficie aut formis exterioribus consistit
diuersitas Christianorum , vt plerique
existimarunt , qui discrimen ad diffe-
rentiam in figura & indicijs collocabant :
cum tamen qui eiusmodi sunt , animo
& cogitatione mundo consentiant : vt-
pote qui agitationem & cogitationum
inconstantiam , incredulitatem , con-
fusionem , perturbationem ac metum ,
non aliter quàm omnes homines , pa-
tiantur. Et hi quidem superficie tenuis
& opinione , ac externo quodam de-
coro à mundo discrepant : sed corde
atque animo terrenis laqueis sunt irra-
titi , requiem quæ à Deo procedit , &
cœlestem pacem spiritus in corde non
consecuti : quia non poposcerunt à Deo ,
nec ijs se dignos putarunt. Nam crea-
tura noua Christianorum differt ab om-
nibus hominibus huius mundi per men-
tis renouationem , tranquillitatem co-
gitationum , dilectionem Domini , &
amorem cœlestem. Hac enim de causa
venit Dominus , vt hisce bonis spirita-
libus dignos efficeret verè credentes in
illum. Siquidem Christianorum gloria

& splendor ac diuitiarum cœlestes sunt ineffabiles: & labore, atque sudoribus, tentationibus, & certaminibus permultis comparantur. quod quidem totum à gratia diuina proficiscitur. Tenentur enim omnes homines desiderio videndi regis terreni: & quicumque diuersatur in aliqua ciuitate regia, vel solam regis speciem intueri deliderat, aut purpurei vestimenti cultum ac splendorem, atque variarum gemmarum nitorem, compositum diadema, cum præclaris magistratibus illi assidentibus: exceptis his, qui, cum sint spirituales, nihili faciunt isthæc: quia aliam gloriam, nempe cœlestem & incorpoream sunt experti, & alio indibili splendore perculsi, aliarumque diuitiarum participes, & velut alio spiritu freti secundum interiorem hominem conuersantur. Siquidem huius mundi homines, & qui spiritum huius mundi hauserunt, hoc solum summopere cupiunt, vt regem terrenum spectare liceat, cum omnibus ornamentis & gloria eius. Quanto enim inter cetera quæ videntur, felicitior est apud omnes homines eius conditio, tanto vel sola inspectione præclarior habetur ab omnibus atque optatior: ita vt quisque dicat apud se, Vtinam quis mihi gloriam illam, cultum ac splendorem largiatur: prædicans eum beatum, illius alioqui similem, terrenum, ac iisdem affectionibus obnoxium atque mortalem: desideratum tamen propter ornatum & nitorem momentaneum, Si igitur carnales homines gloriam terreni regis tantopere desiderant, quanto magis hi quibus illuxit radius ille viuifici ac diuini spiritus, quorum cor vulnerauit amore diuino erga regem cœlestem Christum, feruntur in speciem illam & gloriam ineffabilem, & decorem incorruptibilem, incomprehensasque diuitias veri & æterni regis Christi: cuius desiderio & cupiditate captiui tenentur, toti prorsus in illo demersi: bonæque illa innarrabilia consequi peroptant, quæ per spiritum intuentur: cuius inquam gratia vniuersa quæ super terram sunt præclara, nempe decorem, gloriam, honores, atque diuitias regum ac principum pro nihilo ducunt. Pulchritudine enim diuina fauciati sunt, & vita cœlestis immortalitatis in illorum animas instillauit. quocirca dilectionem illam regis cœlestis am-

Α καὶ ὁ κάλλος, καὶ ὁ πλῆθος ὁ ὑψίστος ἀθάλα-
 ὤς ἐστι, καὶ μὴ πόνος, καὶ ἰδρώτων, καὶ δειμα-
 σίων, καὶ ἀγώνων πολλῶν ποιεῖ ὁμοῖος· ὁ γὰρ ὁ-
 λος, χάριτι Θεοῦ· εἰ γὰρ ἡ τῷ ἐπιτηδεύει βασιλείας
 ἡ αὐτοῦ ἐπιθυμητὴ πᾶσι πᾶσι αἱ δεσφῶντες τυγ-
 χάνη, καὶ πᾶς τις ἐπιθυμῶν ἐν τῇ πόλει βασι-
 λείας, ἐπιθυμεῖ καὶ ἂν μῖνοι θεάσασθαι ὁ κάλλος
 αὐτοῦ, ἢ πλεῖον ὡριότητα τῷ ὀδυμῶν, ἢ τῆς
 πορφύρας τῇ δόξαι, τῷ ποικίλῳ μύρασει τῷ
 ὁ κάλλος, τῷ ἀγαθῷ ματι τῷ ὑπερέπαι, τῷ
 σὺ αὐτῷ ἀξίωμῶν πλεῖον ἡμιότητα· ἐκ τῆς εἰ-
 μή οἱ πνέματι καὶ ἐξουδυνῶν αὐτὰ, ἀλλὰ ὁ
 διῆς δόξης ἐπουρανίας καὶ ἀσωμάτου πεπειρα-
 ῶν, καὶ διῆς καλλῆς ἀρετῆς τῆς αὐτοῦ, καὶ διῆς
 πλῆθους κακῶν ἡμετέρας, καὶ πᾶς ὅσον ἀνθρώπου
 εἶσα, καὶ διῆς πνέματος μετέχων· ἐπεὶ οὖν τῷ
 κόσμῳ ὑποταγῶν αἱ δεσφῶντες, οἱ δὲ πνέμα τῷ κῶ-
 σμῳ ἔχοντες, ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ εἰς τὴν πῖν
 ἐπιτήδειον βασιλεία θεάσασθαι, μόνον σὺ πᾶσι
 τῇ ὑπερέπαι καὶ δόξῃ αὐτοῦ· ὅσοι γὰρ ἐν τοῖς
 φαινομένοις, πολλῶν μείζων ἢ μείζων αὐτῷ ἐστὶ
 πᾶσι πνέματος τῆς ἀνθρώπου, ὅπως ἐνδοξον,
 ὅπως ἐπιθυμητὸν ὑποταγῶν, καὶ ὅσον θε-
 αῶν μόνον· καὶ ἕκαστος ἐν αὐτῷ λέγει, εἴθε
 C ὡς ἔδωκε μοι ἐκείνῳ τῇ δόξῃ, καὶ τῇ ὑπερέ-
 παι, καὶ πλεῖον ὡριότητα, μακαρίζων αὐτῶν
 τῇ ὁμοίᾳ αὐτοῦ, γῆινον, καὶ ὁμοιοπαθεῖ, καὶ
 ἀπὸ τῆς οὐσίας, ἀλλὰ ὁ τῷ πνεύματι ὑπερέπαι,
 καὶ δόξῃ, ἐπιθυμητὸν· εἰ οὖν οὕτως οἱ ἄνθρω-
 καὶ αἱ δεσφῶντες ἐπιθυμοῦσι τῇ δόξῃ τῷ γῆινον
 βασιλείας· πόσω μάλλον οἱς ἐνέσταξεν ἐκείνῳ
 ἡ χάρις τῷ πνέματι τῆς ζωῆς τῆς ἰότητος·
 καὶ ἔρωσι τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἔρωσι τῆς, πᾶσι
 τῇ ἐπουρανίᾳ βασιλεία Χριστοῦ, εἰς ἐκείνῳ ὁ
 κάλλος δίδεται, καὶ πλεῖον αἰετῶν δόξῃ
 ἀφ᾽ ἧς ὑπερέπαι, καὶ τῇ αἰετῶν πλῆθος
 D τῷ ἀληθινῷ καὶ αἰώνῳ βασιλείας Χριστοῦ, ὃ πᾶν
 ἐπιθυμία, καὶ πᾶν πόθον αἰχμαλωτίζονται, ὅσον
 ἐξ ὅλων πᾶσι αὐτὸν τυγχάνουσιν, καὶ ἐπιθυ-
 μῶν τυγχανεῖν αὐτοῦ ὡς ἐνοπλίζονται ἀλλὰ τῷ
 πνέματι ἀγαλλήτων ἀγαθῶν, ὃ ἐνταῦθα πᾶσι
 πᾶσι ἐπὶ γῆς καλλῇ καὶ ὑπερέπαι, καὶ δό-
 ξας, καὶ πᾶσι, καὶ πλοῦτον βασιλείας καὶ
 ἀρχόντων ἐξουδυνῶν· οὕτως γὰρ καλλῇ ἔρω-
 σιν, καὶ ζωὴ ἀθανάσιας ὑψίστης ἐν τῇς ἡ-
 γῆς αὐτοῦ ἐνέσταξεν· ὃ καὶ εἰς ἐκείνῳ πλεῖον
 ἀγάπῃ τῷ ἐπουρανίῳ βασιλείας ἐπιθυμῶν

καὶ αὐτὸν μόνον πρὸς ὀφθαλμοῦς αὐτῶν πολλῶν ὅτι-
 θυμία ἐχόντες δι' αὐτῶν πάσης ἀγάπης ἡσυχίου
 λύουσιν ἑαυτοὺς, καὶ αἰσχυροὶ πόμυες γήινου
 δεσμοῦ, ἵνα διωκητοὶ ἐκείνοι μόνον τὸν πόθον
 ἐν ταῖς ἑαυτῶν καρδίαις ἔχον παύονται· καὶ π
 ὁφείλει κτήσασθαι λέγει· οἰδαμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ὁ
 ἐπίγειος ἡμῶν οἶκος τῷ σκήνῳ καταλυθῇ, οἰ-
 κοδομῶν ἐκ Θεοῦ ἔχοντες οἰκίας ἀχρεοποίη-
 ποι, αἰώνιοι ἐν ταῖς θρόνοις· ὁφείλει οὖν ἕκαστος
 ἀγωνίσασθαι, καὶ ἀποδοῦναι διὰ τὸ πᾶσιν ὁρῶ-
 ντων, ἵνα πιστεύσας, ἐνταῦθα κτήσασθαι τὸν οἶκον
 ἐκείνον· ἐὰν γὰρ καταλυθῇ ἡμῶν ὁ οἶκος τῷ ὅ-
 ματι, οὐκ ἔχοντες οἶκον εἰς ὃν καταλύσθ
 ἡμῶν ἡ ψυχὴ· εἴ γε, φησὶ, καὶ ἐνδυσάμενοι οὐ
 γυμνοὶ θύρεθροῦμεθα, τυτέστιν ἀπὸ τῆς κεινω-
 νίας καὶ ὁμοκρέτους τῷ ἀγνῷ πνεύματι, εἰς τὸ
 μόνον ἢ πρὸς ψυχὴν ἀπαυτῶν διδάται· διὰ
 τῆς γὰρ οἰοντες ἐν ἀληθείᾳ καὶ διδάται Χει-
 στανοὶ παρρησίᾳ καὶ χαίρουσιν ὁδερχόμενοι τὸ ὅ-
 κος, ὅτι ἔχουσιν ἐκείνον τὸν οἶκον τὸν ἀχρεοποίη-
 ποι, ὅς ἐστι οἶκος, ἢ οἰκδοῦναι ἐν αἰετῇ τῷ πνεύ-
 ματι διδάται· καὶ καταλυθῇ οὖν ἡ τῷ ὅ-
 ματι οἶκος, ὃ φερόνται ἔχουσι γὰρ πλεονέκτη-
 ροὶ τῷ πνεύματι οἶκος, καὶ πλεονέκτης ἐ-
 κείνῳ πλεονέκτητον, ἥτις δόξα ἐν τῇ ἡμέρᾳ
 τῇ αἰσάτως οἰκδομῇ καὶ δόξᾳ καὶ τὸν οἶ-
 κον τῷ ὅματι, ὡς φησὶν ὁ ἀπίστος, ὁ ἐργά-
 ρος Χειτὸν ἐκ νεκρῶν, ζωοποιήσας καὶ τὰ θνη-
 τὰ ὅματα ἡμῶν διὰ τῷ ἐνοικουῶντος αὐτῶν
 πνεύματος ἐν ἡμῶν· καὶ πάλιν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ ὁ
 Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ ὅματι ἡμῶν· καὶ ἵνα,
 φησὶ, καταπαθῇ ὁ θνητὸν ὑπὸ τῇ ζωῇ· ἀγωνι-
 σάμεθα ὅτι διὰ τῇ πίστεως ἐν τῷ ἐσπερῶν πολι-
 τίας ἐνταῦθα κτήσασθαι τὸ ἐνδύμα ἐκείνο, ἵνα
 μὴ ἐνδυσάμενοι τὸ σῶμα γυμνοὶ θύρεθροῦμεθα, ἐ-
 νταῦθα ὁ δόξᾳ ἡμῶν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ τῇ
 ὅματι· ἕκαστος γὰρ ὅσον κατηξιώθη διὰ τῇ πίστεως
 ἐν ἀποδῆς μέτρησις ἀγνῷ πνεύματι ἡμεῶν,
 ὅσον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ δόξαδοῦνται αὐτῶν
 καὶ τὸ ὅματι· ὅτι νῦν ἐνοικουῦντες ἐνδοῦν
 ἡ ψυχὴ, ὅτι ἀποκαλυφθῇ καὶ φανῇ ἐξω-
 θῇ τῷ ὅματι· ὡς περὶ τὰ δένδρα πρὸς ἐκλυ-
 θῇ τὰ χεῖματα ὅτι ἀποκαλυφθῇ ἀποδῆς ἀπο-
 ράπτου, ἐκ τῆς ἡλίας ἐν τῷ αἵματι, ὅσον ἐκ-
 φύει, καὶ ἐκείνη ὡς περὶ ἐνδύματα φύλλα, καὶ
 ἀνθῶν, καὶ καρπῶν· ὁμοίως τὰ τῷ ὅματι ἀνθῶν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ τῷ ὅματι

A biunt, & hunc solum ante oculos votis
 omnibus habentes, per eum ab omni di-
 lectione mundi se liberant, & vinculis
 omnibus terrenis eximunt: quod solum
 illud desiderium in suis cordibus perpe-
 tuū possint obtinere. Iam verò quidnam
 possidere conueniat, dicit, *Scimus enim*, 1. Cor. 5:
 quoniam si terrestri domus nostra huius habi-
 tationis dissoluatur, quod edificationem ex
 Deo habemus, domum non manufactam, æ-
 ternam in cælu: Certandum igitur uni-
 cuique ac laborandum per omnes virtu-
 tum species, credendumque hoc pacto
 domum illam se consecuturum. Nam si
 dissoluatur nostra domus huius corporis,
 non habemus aliam domum ad quam a-
 nima nostra soluta confugiat. Si tamen, *Ibidem*,
 inquit, *vestiti*, & non nudi inueniamur,
 hoc est vacui communionem & participa-
 tione sancti Spiritus: in qua sola requie-
 scere potest fidelis anima. Idcirco enim
 qui re vera & strenuè Christiani sunt,
 confidunt & gaudent migrantes è corpo-
 re, quia domum habent illam non ma-
 nufactam: quæ quidem domus est virtus
 sancti spiritus in illis habitans. Itaque si
 fuerit dissoluta domus corporea, non
 metuunt: quia cœlestem habent domum
 Spiritus sancti, & gloriam illam incor-
 ruptibilem, quæ in die resurrectionis re-
 ficiet & glorificabit domum corporis:
 quemadmodum ait Apostolus, *Qui su-* Rom. 8:
scitauit Christum à mortuis, uiuificabit &
mortalia corpora vestra, per spiritum suum
habitantem in vobis. Et iterum, *Ut &* 1. Cor. 4:
ita Iesu manifestetur in carne nostra mortali.
Et ut absorbeat, ait, quod mortale est, à 1. Cor. 5:
vita. Contendamus igitur hic per fidem
 & studiosam vitæ conuersationem com-
 parare nobis indumentum illud, ne cor-
 pore exuti nudi reperiamur, nec sit
 quod glorificet in die illa carnem no-
 stram. Nam vniuscuiusque corpus in
 die illa tantum glorificabitur, quan-
 tum per fidem & studium vitæ merue-
 rit accipere Spiritus sancti. Quod enim
 modò thesaurizauerit intus anima, tum
 reuelabitur & emerget exterius in cor-
 pore. Quemadmodum arbores transa-
 cta hyeme ex vi interiore illas fouente,
 virtute etiam solis & ventorum produ-
 cunt & emittunt folia, flores & fructus,
 tanquam indumenta. Similiter & her-
 barum flores illo tempore è penetralibus

& sicut tetra progrediuntur : & ita tegitur & circumornatur terra , & gramen, veluti lilia : de quibus Dominus inquit, *Quoniam nec Salomon in omni gloria sua cooperatus est , sicut vnum ex istis.* Omnia enim huiusmodi exempla sunt typi & imagines Christianorum in resurrectione. Itaque ad eundem ferè modum omnes Dei amantes animæ , hoc est veri Christiani , habent pro primo mense *ἔαρις*, qui dicitur Aprilis : qui quidem est dies resurrectionis : in quo per virtutem solis iustitiæ emergit gloria Spiritus sancti , quæ intus latebat , & fouebat corpora sanctorum , quam quidem gloriam intus occultam in anima habebant : quoniam illud quod modò habent , tum emerget extra corpus. Ille inquam mensis primus est inter menses anni , ille gaudium parit vniuersæ creaturæ , ille terram aperiens nudas arbores circumtegit , ille omnibus animalibus lætitiæ præbet occasionem , ille suauitate cuncta perfundit , ille denique Christianorum est primus mensis dictus Aprilis (*Ἐαρις*, *Græcè ἔαρις*,) quod tempus est resurrectionis : in quo gloria illustrabuntur corpora illorum , beneficio luminis arcani iam nunc in ipsis latentis , hoc est virtutis Spiritus sancti : qui quidem erit illis tunc pro indumento , cibo , potu , exultatione , lætitiâ , pace , ornamento & vita æterna. Tunc enim Spiritus diuinus , quem à tempore huius vitæ accipere meruerunt , fit in illis omnis gloria splendoris & pulchritudinis cœlestis. Quoniam igitur pacto quisque nostrum credere debeat , & omni studiosa conuersatione contendere ac perseverare in spe & patientia multa , vt modò consequi mereatur cœlestem illam virtutem & gloriam sancti Spiritus in penetrabilibus animæ , vt tum solutis corporibus habeamus quod circumtegat nos & viuificet ? Si tamen , inquit , vestiti , *Et non nudi inueniamur.* Et , *Viuificabit & mortalia corpora vestra , propter inhabitantem spiritum eius in vobis.* Beatus itaque Moses per gloriam spiritus in facie eius residentem , in quam nemo fixis oculis intueri poterat , typo quodam subindicauit , qua ratione glorificabuntur corpora sanctorum in resurrectione iustorum. Quam quidem gloriam iam nunc in interiori homine sanctorum & fidelium animæ merentur habere. Nos

τῆ γῆς περιέρχονται, καὶ σκέπτει καὶ ἀμφιένει) ὁ γῆ, καὶ ὁ χορτὸς ὡς τὰ κρίνα, καὶ ὡς ὁ κύριος εἶπεν· ὅτι οὗτος Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβόητο ὡς ἐν τοῦτων. Ταῦτα γὰρ πάντα ὑποδείγματα, καὶ τύποι, καὶ εἰκόνες εἰσι τῆ Χριστιανοῦ ἐν τῇ ἀσκήσει· ὅτε πάσαις ταῖς φιλοθέοις ψυχαῖς, ἑνὶ τῇ τοῖς ἀληθινοῖς Χριστιανοῖς, ἐστὶ μὲν πρῶτος Ἐαρις, ὁ καλεῖται Ἀπρίλιος, ὁ δὲ ὅστις ἡ ἡμέρα τῆ ἀσκήσεως, καὶ ἀφ' ἧς διωάμεις τῷ ἁλίῳ τῆς διακοσμήσεως ἐνδοξὸν ἐξέρχεται δόξα τῷ ἁλίῳ πνεύματι καὶ λυτῶσα καὶ σκεπάζουσα τὰ ὅματα τῶν ἁγίων· ὡς ὅτε δόξαν εἶχον ἐνδοξὸν ἐκχυρμμένον ἐν ταῖς ψυχαῖς· ὁ δὲ γὰρ ἐχθὲρ νῦν, ἀλλὰ περιέρχεται ἐξωθεν τῷ ὅματι· τότε ἔσται φημὶ ὁ μὲν πρῶτος ὅστις πῆσιν μοῖς τῷ εἰναυτῷ· ἔσται ἡμεῖς περιφέρῃ πάσῃ τῇ κτίσει, καὶ ἀμφιένει τὰ γυμνά δένδρα, τὴν γὰρ ἀναίον· ἔσται πᾶσι τοῖς ζώοις ἡμεῖς περιφέρῃ, ἔσται ἡ ἰσχυρότητα πᾶσι δὲ καὶ ἔσται ἡ Χριστιανὸν πρῶτος μὲν Ἐαρις, ὅς ἐστι τῆ ἀσκήσεως καὶ ὅς ἐστι δόξα ἀδύσονται τὰ ὅματα αὐτῶν, ἀφ' ἧς τῷ δὲ τῷ νῦν ὡς ἐν αὐτοῖς φωτὶς ἀγέρῃται, πῆσιν τῇ δυνάμει, τῷ πνεύματι, ὁ δὲ ἔσται αὐτοῖς ὅτε

ἐνδύμα, βρώσις, πόσις, ἀγαλλίασις, ἡμεῖς, εἰρήνη, ἀμφοῖς, ζωὴ αἰώνιος· πᾶσα γὰρ καλλοπὴ λαμπρότητας, καὶ ὡραιότητος ὡς αἰνῶν εἰς αὐτοῖς ὁ πνεῦμα τῆ ἰσότητος γὰρ τότε, ὁ δὲ τῷ νῦν δέξασθαι κατηξιώσασθαι· πῶς ποῖον ἔχαστος ἡμεῖς ὁφείλει πιστεῦσαι, καὶ ἀγαπίσασθαι, καὶ σπουδάζειν ἐν πάσῃ ἐσπερίῳ πολιτείᾳ, καὶ περιδοκῆσαι ἐν ἐλπίδι καὶ ὑπομονῇ πολλῇ, νῦν κατηξιώσασθαι τῷ ἁλίῳ διωάμει λαμπρὸν καὶ δόξαν τῷ ἁλίῳ πνεύματι, ἐνδοξὸν ἐν τῇ ψυχῇ, ἵνα τότε λυομένῳ τῷ ὅματι, ἐκχυρῇ ὁ ἀμφιένει, καὶ ζωοποιήσῃ ἡμᾶς· εἴ γε φησιν, ἐνδύσμεθα, οὐ γυμνοὶ ἀρεθισόμεθα, καὶ ζωοποιήσῃ τὰ ὅματα ὅματα ἡμεῖς ἀφ' ἧς τῷ εἰναυτῷ καὶ αὐτοῖς πνεύματι ἐν ἡμῖν· Μωϋσῆς γὰρ ὁ μακάριος ὑπέδειξε τὸν τύπον ἀφ' ἧς τῷ προσώπῳ αὐτοῦ ὅπτις καὶ τῷ πνεύματι δόξης, εἰς ἡν οὐδεὶς ἀνδρῶν ἀπένεικεν ἡ διωάτω, πῶς ἐν τῇ ἀσκήσει τῶν δικαίων δόξα ἀδύσεται τὰ ὅματα τῶν ἁγίων· ὡς ὅτε δόξαν δὲ τῷ νῦν ἐνδοξὸν ὅτι ὅς ἐστις ἀνδρῶν πῶς ψυχὰς ἁγίων καὶ πιστῶν κατηξιώσεται ἐχθὲρ ἡμεῖς

ἡμεῖς γάρ, φησὶ, πάντες αἰσικελευμένοι παρ-
 ούτω, τουτίστι δὲ ἴσου ἀνδρόπων, τὸ δόξαν τῆ
 κυρίου καποπείζομεθα, εἰς τὸ αὐτὸν εἰκόνα
 μεταμορφώμενοι ἀπὸ δόξης εἰς δόξας. οὐσίως
 πάλιν πασπαρχοῦντα ἡμεῖς ἐπασπαρχοῦντα
 οὐκ ἔσμεν, ὅσοι ἐκ ἐφάρου ὡς γέγραπται, ἐν ὅ-
 δωρ ἐκ ἐπεί. ἀδιδύατον ὃ πῶς τῆ ὁμοιο-
 φύτου ἀνδρῶν ποσῶν ζήσας, εἰ μὴ Ἐφῆς
 ἐπείρες πνύματις μετελαμβάνειν. ἡς παρ
 Ἐφῆς ἀπὸ τῆ νῦν τῆς ἀγίων ψυχῆς ἀσφα-
 λῶς ἐκ τῆ πνύματος μεταλαμβάνουσιν καὶ δύο οὖν
 τύποις ὁ μακάριος Μωϋσῆς ὑπέδειξεν, ὡς παρ
 ἐν τῇ ἀσφαλῇ ἔξοισι, δόξαν φωτός καὶ πνευ-
 ματος τῆ πνύματος οἱ ἀγγελοὶ Χριστιανοί, ἡς
 καὶ χρυσαῖς ἀπὸ τῆ νῦν καπαξιοῦνται, ὅς καὶ τό-
 τε ἐπὶ τῆ ὁμοιοτύτου φανερωθήσονται. ὡς
 γὰρ ἀπὸ τῆ νῦν ἔχουσιν ἐν ταῖς ψυχαῖς οἱ ἄγιοι
 δόξαν, ὡς παρῇ, ἐκείνη καὶ ἡ ἀμφο-
 σὶ, καὶ τὰ γυμνά ὁμοιοτύτα ἐἰς ἕνα ἀσφα-
 λῶς καὶ τοῖς ὁμοιοτύτοις καὶ ψυχῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ
 εἰς αἰώνας σὺν τῇ κυρίᾳ ἀσφαλῶς. τὸν
 γὰρ Ἀδάμ κτίσας ὁ Θεός, καὶ κατεβίβασεν αὐτὸν
 ὁμοιοτύτῃ πτέρυγας ὡς τοῖς πετεινοῖς, τὰς τῆ
 πνύματος τῆς ἀγίας πτέρυγας παρῇ ἐπείσας
 αὐτῷ, τουτίστι αἱ μὲν διδόναι αὐτῷ ἐν τῇ ἀσ-
 φαλῇ, ἵνα αὐτὸν χρυσαῖς καὶ ἀσφαλῶς, ἔνθα
 ὁ πνύμα βλάσται, αἱ πτέρυγας ἀπὸ τῆ νῦν
 αἱ ψυχῆς τῆς ἀγίων καπαξιοῦνται ἔχοντες ἐν
 ὁμοιοτύτῃ φανερῇ ὡς νῦν ἀσφαλῶς. Χριστι-
 αῖν γὰρ χρίστος ἐπείρες ὅτι, καὶ ἄλλη πείρα, καὶ
 ἀλλὰ ἐνδύματα, καὶ ἀλλὰ ἀπολαύσεις, καὶ ἀλλὰ χει-
 νωσία, καὶ ἀλλὰ φανερῇ. ὅς καὶ κρείττους πόρτων
 ἀνδρόπων τυχεύουσιν. τούτων ὃ τὴν διώκων
 νῦν ἐδόν ἐν ταῖς ψυχαῖς καπαξιοῦν) λαβὼν δὲ
 τῆς ἀγίας πνύματος. ὅς καὶ ἐν τῇ ἀσφαλῇ τὰ
 ὁμοιοτύτα καπαξιοῦνται τῆς αἰώνιας ἐκείνων
 πνύματος ἀγαθῶν, καὶ τῇ δόξῃ ἐκείνη ἀσφα-
 λῶς, ἡς ἀπὸ τῆ νῦν αἱ ψυχῆς αὐτῶν τὴν πεί-
 ραν ἐδόν. ὁφείλει γὰρ ἕκαστος ἡμῶν ἀγ-
 νίστασθαι, καὶ ποιεῖν, καὶ ἀσφαλῶς ἐν πάσαις ἀ-
 ρεταῖς, καὶ πείρασιν καὶ ζητήσιν παρῇ κυρίου, ὅς
 ἐκείνης τῆ δόξης ἀπὸ τῆ νῦν μέτοχον ἡμεῖς τὴν
 αὐτῶν, καὶ ἐκείνη τῇ ἀγιότητι τῆς πνύ-
 ματος τῆς ψυχῆς χρυσώσας, ἵνα κατελευθέρ-
 ται τὸ ῥύπον τῆς κακίας, ἔχοντες καὶ τῇ ἀσφα-
 λῇ ὁ ἀμφοσὶ γυμνά τὰ ὁμοιοτύτα ἡμῶν αἰσάμεθα, καὶ τὴν ἀσφαλῶν ἐνδύσθαι καὶ ζωοποιήσθαι,
 dd

Enim, ait, omnes reuelata facie (hoc est in-
 teriori homine) gloriam Domini speculamur,
 in eandem imaginem transformati a gloria in
 gloriam. Itidem Moses quadraginta die-
 bus & quadraginta noctibus, ut scriptum
 est, panem non comedit, nec bibit a-
 quam: atqui fieri non poterat, ut natu-
 ra corporea sine cibo tantum temporis
 viueret, nili alia esca spiritali vesceretur.
 quo cibo amodo sanctorum animarum inui-
 sibiliratione, beneficio sancti Spiritus,
 vtuntur. Duobus ergo modis demon-
 strauit beatus Moses, quam consecuturi
 sunt gloriam veri Christiani in die resur-
 rectionis: nempe gloriam luminis, &
 delicias intellectuales spiritus, quam glo-
 riam etiam in hac vita occultam nunc
 habere merentur. Quocirca tunc in cor-
 pore illorum hæc patebunt, Quam e-
 nim, ut dictum est, gloriam in anima
 sua modò possident sancti, hæc tum te-
 get & operiet corpora nuda, & ad cælos
 rapiet: & de cætero tam corpore quàm
 anima in regno cum Domino quiesce-
 mus in secula. Cum enim Deus conde-
 ret Adamum, non aptauit ei corporeas
 alas, sicut & volatilibus: nempe præpa-
 ranse ei alas sancti Spiritus, quas videlicet
 donaturus erat illi in resurrectione: quæ
 ipsum alleuarent & raperent, quod spiri-
 tui bonum videretur. Quas quidem alas
 etiam nunc animarum sanctorum, quæ men-
 te ad cælestes cogitationes euolant, me-
 rentur habere. Nam Christianorum
 mundus alius est, & alia mensa, aliæque
 sunt indumenta, alia fruitio, alia item
 societas, & alia cogitatio. Quapropter
 etiam præstantiores sunt omnibus homi-
 nibus. Hanc autem vim nunc intus in a-
 nima per Spiritum sanctum merentur ac-
 cipere. Vnde etiam in resurrectione cor-
 pora digna perpetuis illis bonis sancti
 Spiritus habebuntur: & gloria illa po-
 tientur, quam in hac vita ipsorum ani-
 marum sunt expertæ. Debet igitur quisque
 nostrum contendere omni labore ac vir-
 tutum studio, & cum fiducia postula-
 re à Deo, ut interior homo gloriæ il-
 lius ab hoc vitæ tempore particeps fiat,
 & in sanctitate illa de Spiritu sancto
 participet anima: ut purificatis vitio-
 rum sordibus, habeamus in resurre-
 ctione quippiam, quod conuegat nu-
 da corpora nostra resurgentia, &
 deformitatem operiat, viuificet, &

Ian 10.
Ibidem.

2. Thes. 4.

in regno cœlorum perpetuò quiescere faciat. Christus enim, ut sacra scriptura perhibent, descensurus est de cœlis, & suscitaturus omnes filios Adæ quicunque ab initio seculi dormierunt. Quos omnes in duas partes constituet: & hos qui peculiari signo notati fuerint, hoc est sigillo sancti Spiritus, veluti peculiare accerser, & statuet à dextris. *Oves enim, inquit, mea vocem meam audiunt. Et, Cognosco oves meas, & cognoscunt me mea, Et tum eorum corpora, propter opera bona, circumdabuntur gloria diuina, & replebuntur illi gloria sancti Spiritus, quam in hac vita in anima obtinebant. Et ita lumine diuino illustrati, & ad cœlos rapti in occursum Domini in aëra, quemadmodum scriptum est, semper cum Domino erimus, regnantes cum eo per infinita secula. Amen.*

A ἔτις αἰῶνας ἐν τῇ βασιλείᾳ αἰαπαύσῃ τῷ ὑ-
ραγῶν· μήτ' ἂν ὁ Χριστὸς ἐκ τῶν ὑραγῶν κατέρ-
χας, καὶ πῶτα τὰ φύλα τῶν Ἀδὰμ αἰαγήσῃ.
Οὓς ἀπ' αἰῶνος κοιμηθέντας, καὶ τὰς ἀγίας χρα-
φάς· καὶ εἰς δύο μέρη σήσῃ παύσας, καὶ τὴν ἑχο-
ντας ὁ ἴδιος σημεῖον, τυπῇ τὴν σφραγίδα τῆς
πνεύματος, οὕτως ὡς ἰδίως παρὰ φωνῆς ἐκ
δοξῶν σήσῃ· τὰ ἑμὰ γὰρ, φησὶ, πρὸς αὐτὰς τῆς
ἐμῆς φωνῆς ἀκούσας, καὶ γνώσκω τὰ ἑμὰ, καὶ χα-
νύσσω μετὰ τὸ τῷ ἐμῷ. Ἐπὶ τοῦτο δόξα ἡμεῖς τὰ
σώματα οὕτως ἀνελθόντες ἐκ τῶν ἀγαθῶν
B ἔργων, καὶ δόξης πνεύματος ἵσονται πλήρεις, ἥς
δοτὴ τῷ κυν εἶχον ἐν τῇ ψυχῇ. Ἐπὶ τοῦτο δόξα-
δέντες ἐν τῷ ἁγίῳ φωτὶ, καὶ εἰς ὑραγῆς ἀρπα-
ζέντες εἰς ἀπολύτην τῆς κυρίας εἰς ἀέρα καὶ ὁ
καχραμμένον, πᾶν τοῦτο σὺν τῷ κυρίῳ ἐσθύνει,
σὺν αὐτῷ βασιλεύοντες εἰς τοὺς αἰῶνας
αἰῶνας τῷ αἰῶνι, ἀμὲν.



QUI DEO PLACERE

cupiunt, preces suas in pace, C tranquillitate, mansuetudine ac sapientia facere debent, ne minus decentibus clamoribus usi, omnibus scandalum pariant. Continet vero homilia duas questiones, utrum throni et corona creature sint? et de duodecim thronis Israël.



OI ΒΟΥΛΟΜΕΝΟΙ ΘΕΩ

ΕΥΑΡΕΣΤΗΣΑΙ, ΤΑΣ ΕΥ- χαῖς ἐν εἰρήνῃ καὶ ἡσυχίᾳ, καὶ ἡμε- ρότητι, ἔσοφία ποιείας ὁφείλα- σιν, ἵνα μὴ κραυγαῖς καυχῆσθαι εἰς πάντας σκαλιζώμεναι. σὺν ἡ δὲ ὁμιλία ζητήσας δύο, εἰ οἱ θεο- νοὶ καὶ ὁ σέφανοι κτίσματα εἰσιν, καὶ πᾶσι τῷ δώδεκα θεῶν τῶ Ἰσραήλ.

HOMILIA VI.

D

OMILIA 5.



QUI accedunt ad Domi-
num, debent in silentio,
pace & tranquillitate mul-
ta preces fundere, nec uti
clamoribus parum decen-
tibus & confusione plenis:
sed cum intentione cordis & cogitatio-
nibus castis Deum prae oculis habere.
Veluti dum quis morbo laborans, caute-
rio aduritur, aut à chirurgo tractatur,



QUI προσερχόμενοι τῷ κυρίῳ, ὁ-
φείλουσι τὰς εὐχὰς ἐν ἡσυχίᾳ
καὶ εἰρήνῃ καὶ κατὰ πολλὴν
πεισῶν, καὶ ἔχει ἀναρπῶν
κραυγαῖς, καὶ σκαλιζώμεναι, ἀλλὰ πόσω
καρδίας, καὶ λογισμοῖς ἡγοῦται προσεχῶν
τῷ κυρίῳ, καὶ ὡς ἀρ' ἑαυτὸν εἶπε ἔχον πᾶ-
ν καὶ καυτηριάζοντα, καὶ χειρουργῶντα,

ἄλλως αἰδρούμενος καὶ ὑποτακτικῶς φέρει τὸν
 παρὰ φερόμενον πόνον, αἰδῶ θορύβου καὶ παραχῆς
 κρατῶν ἑαυτῶν· εἰσὶ δὲ ἄλλοι τὸ αὐτὸν πόνον ἔχον-
 τες, καὶ ἐν τῷ καυτηριᾷ (ἐὰν δὲ ἡ χάρυγγος κραυ-
 γαὴς ἀπεπέσει ἐκ χειρὸς) καὶ αὐτοὶ ἐστὶ πόνος ὁ
 βοῶντος, καὶ τῷ μὴ βοῶντος, τῷ παρασπονδῶν καὶ
 τῷ μὴ παρασπονδῶν· εἰσὶ πῖνες ἄλλως ἔχοντες
 θλίψιν καὶ πόνον, καὶ ἀκαταστάτως φερόμενοι
 αὐτῷ παραχῆς κρατῶντες ἑαυτῶν τὸ νῦν ἐν τοῖς
 λογισμοῖς, εἰσὶ δὲ ἄλλοι τὸ αὐτὸν θλίψιν ἔχοντες
 καὶ ἀνυπομονήτως φερόμενοι μὲν θορύβου καὶ πα-
 ραχῆς τοῖς παρουσχαῖς ποιῶντες εἰς ὃ καὶ τοὺς
 ἀκούοντες σκανδαλίζονται· εἰσὶ δὲ ἄλλοι μὴ ἔ-
 χοντες πόνον, εἰς ὃ ἐπιδίδχιν, ἢ ἰδιωτικῶς φερό-
 μενοι, κραυγαῖς ἀπακτεῖς ἐκ χειρὸς, ὡς ἀφ' ὧν
 τούτων διωκόμενοι διαρετῆσαι ὡς Θεοῦ· ὁ γὰρ
 δὲ τὸ τῷ Θεῷ δοῦλον ἐν πιαυτῇ ἀκαταστάσια
 εἶναι, ἀλλ' ἐν πάσῃ ἡμερότητι καὶ ὁφεία, καὶ αὐτοὶ
 εἶπεν ὁ παρ' ὧν, ὅτι τίνα ἐπιβλέψαι, ἀλλ'
 ἢ ὅτι τὸ παρ' ὧν καὶ ἡσυχίαν καὶ τρέμειντα μου τῶν
 λόγων, καὶ ὅτι τῷ Μωσέως ἐν τῇ ἡλῳ διέσχυ-
 ρον, ὅτι ἐν τῇ γηγομένη αὐτοῖς ἐπιφανείᾳ πολ-
 λῆς διακρίσεως γηγομένης (ἐλπίσων καὶ διωά-
 μων ἐμπαροῦν τῆς διαποτικῆς ἀξίας, ἐν ἐ-
 κείνοις πᾶσι διεκρίθη καὶ ἐφανερώθη ἡ τῷ κυρίου
 παροῖσία, ἐν εἰρήνῃ καὶ ἡσυχίᾳ, καὶ αὐτοὶ παύσθαι
 ἰδοὺ γὰρ, Φοῖβε, φωνὴ αὐτοῦ λεπτή, καὶ ἐν αὐτῇ
 ὁ κύριος. δέχεται τὸν ὅτι ἡ τῷ κυρίου αἰά-
 παυσος ἐν εἰρήνῃ καὶ κατεστάσθαι ἐστὶ· θαυμάσιον
 γὰρ ὅτι ἡσυχίαν αὐτοῦ ποιεῖ, καὶ ἀρχὴν αὐτῷ ἀρχῇ
 ἐν αὐτῇ μέγας πένθος ἀφ' ὧν ἐὰν ἐν φωνῇ,
 καὶ παραχῇ ἀρχῇται πένθος παρουσχῶν ποιῶ-
 ντες, μέγας πένθος αὐτῶν σιωπῆσαι κρα-
 τῶν· ὅτι δὲ ὁ κύριος φιλεῖν δεσπότης ἐστὶ, συμ-
 βαίνει ὅτι καὶ τούτῳ διδωσι βοήθειαν· ὅτι αὐτῶν
 ἀφ' ὧν παρ' ὧν τῆς χάριτος, ὡς τέλει
 τῇ αὐτῇ σιωπῇ ἀποκαταλείπεται, ἀλλ' ὁρῶ-
 μεν ὅτι ὁ μέγας τῷ ἰδιωτικῷ ἐστὶ, ἀφ' ὧν δὲ
 ἄλλοις σκανδαλίζονται, καὶ αὐτοὶ πεπαρημένους
 ποιῶνται πένθος παρουσχῶν· ὁ δὲ ἀληθινὸς θα-
 μάλιος τῆς παρουσχῆς, ἐπ' ὅτι, ὁ παρο-
 χῇ τῶν λογισμῶν, καὶ ἐν πολλῇ ἡσυχίᾳ καὶ
 εἰρήνῃ ποιῶνται πένθος παρουσχῶν, ὡς μέγας
 τοὺς ἐξῶθεν σκανδαλίζονται· ἐπ' ὅτι γὰρ ἐὰν
 ἐπιδίδχεται πένθος χάριν τῷ Θεῷ καὶ πένθος τε-
 λείωσι, ἀρχὴ τέλει ἐν ἡσυχίᾳ ποιῶνται.

A hic fortiter ac patienter illatum fert do-
 lorem, sine aliquo tumultu & pertur-
 batione seipsum cohibens: licet sint alij
 eodem dolore affecti, qui dum cau-
 terium patiuntur, aut tractantur à chi-
 rurgis, vociferationibus importunis v-
 tuntur: cum alioqui par sit dolor cla-
 mantis & non clamantis, agitantis se &
 quiescentis. Sunt nonnulli, qui dum
 ita affliguntur & anguntur, tranquillo
 animo ferunt, ac sine perturbatione co-
 gitationes animi sui coërcent. Sunt &
 alij eadem afflictione laborantes, qui
 dum illam iniquo animo ferunt, cum
 tumultu & perturbatione Deum orant:
 ita ut qui audiunt, inde scandalum acci-
 piant. Sunt etiam alij, qui licet nullo
 dolore premantur, tamen ad ostenta-
 tionem, aut ex more, ineptis clamori-
 bus vruntur: ut qui putent, hac ratione
 se Deo placere posse. Atqui seruum Dei
 minimè decet hunc tam incompòsitum
 statum retinere, sed mansuetè & sapien-
 ter agere: ut inquit Propheta, *Ad quem*
respiciam, nisi ad mansuetum & quietum,
& trementem sermones meos? Et tempori-
 bus Moysi atque Elize reperire licet in
 apparitionibus, quæ illis obtigerunt,
 multa tubarum & virtutum ministeria
 præcessisse dominicam dignitatem. Ad-
 uentus autem Domini, ijs omnibus se-
 motis, apparuit in pace, quiete, & tran-
 quillitate. Ecce enim, ait, *vox aura te-*
nui: & in ea Dominus. Constat ergo,
 quòd requies Domini sita sit in pace &
 tranquillitate. Quòdcunque itaque fun-
 damentum iecerit homo, & quòdcun-
 que initium sumpserit, in eo permanet
 vsque ad finem. Si alta & querula voce
 initium precationis suæ facere cœperit,
 ad finem vsque eandem consuetudinem
 retinebit. Sed Dominus, qui humani-
 tate plenus est, huic auxilium non de-
 negat. Illi igitur ipsi propter gratiæ pro-
 motionem ad finem vsque eadem con-
 suetudine vruntur: cum tamen nobis
 liqueat, hanc precandi rationem ad i-
 diotas pertinere: qui & alios scandali-
 zant, & dum precantur, seipso pertur-
 bant. Cæterum verum orationis fun-
 damentum hoc est, nempe cogitatio-
 nibus diligenter attendere, & in mul-
 ta quiete & pace Deum orare: ut inde
 nullo modo scandalizentur cæteri. Hic
 enim, ubi consecutus gratiam Dei, vsque
 ad finem orationem tràquillè peregerit,

Eccl. 14. multò plures ædificabit. Non enim est dis-
 sentionis Deus, sed pacis. Itaque qui cla-
 moribus utuntur, similes sunt prophetis,
 cum ubique precari non possint, non in
 Ecclesiis, neque in vicis, sed forsitan in
 solitudine, quemadmodum expetunt.
 Qui verò in tranquillitate precantur, om-
 nes in omni loco ædificant. Attamen
 vniuersum hominis studium circa cogi-
 tationes impendi debet, estque mate-
 ria prauarum cogitationum adiacens am-
 putanda: & intendere debet homo in
 Deum, nec parère voluntati cogitatio-
 num: sed cum eas vndique collegerit,
 distinguere naturales à prauis. Nam ani-
 ma quæ peccato inuoluta est, ita se ha-
 bet, vt in monte sylua magna, aut in flu-
 mine arundines, aut densitas quædam
 spinarum ac nemoris: quæ qui transire
 voluerint, necesse habent manus exten-
 dere, nec sine vi & labore repellere cir-
 cumiacentem materiam. Ita ferè mate-
 ria cogitationum ab aduersaria potestate
 manantium imminet animæ. Summa igi-
 tur animi diligentia attendendum est,
 vt discernat quis extraneas illas cogita-
 tiones, quæ ab aduersaria potestate sug-
 geruntur. Inuenitur enim qui de pro-
 pria virtute confidens, existimat suapte
 virtute montes imminentes excidere
 posse. Est etiam alius qui cum tranqui-
 litate & discretionem animum suum gu-
 bernans, nullo cum labore suum opus
 citius peragit, quàm ille superior. Idem
 & circa preces contingit. Inueniuntur
 quidam ineptis clamoribus utentes: qui
 veluti corporis virtute fidentes, ignorant
 furta cogitationum: sed existimant pro-
 pria virtute perfectum opus agere. Sunt
 autem alij, qui cogitationibus atten-
 dunt, totumque certamen interiùs con-
 ficiunt. Et hi propter attentionem eo-
 rum diligentem atque discretionem, as-
 sequi possunt, quod cupiunt, & insur-
 gentes cogitationes propellere, ac iuxta
 voluntatem Domini ambulare. Inue-
 nimus autem apud Apostolum, eum di-
 cere maiorem, qui alium ædificat. Ait
Eccl. 14. enim, Qui loquitur linguam, seipsum ædifi-
 cat: qui autem prophetat, Ecclesiam ædificat.
 At qui Prophetat, maior est quam qui lo-
 quitur linguam. Vnusquisque ergo magis
 eligat alios ædificare: & dignus habe-
 bitur regno cælorum.

A πλέον τούς πολλούς οἰκοδομήσῃ· οὐ γάρ ἐστι
 ἀνεπαίσχιστος ὁ Θεός, ἀλλ' εἰρήνης· οἱ γὰρ ταῖς
 κραυγαῖς κεχηρμένοι, καλῶς αἰετοῖς ἐοικασί, μὴ
 διωάμενοι πνευματικῶς διδάσκειν, μήτε ἐν ἐκ-
 κλησίαις, μήτε ἐν καίμοις· εἰ μὴ πᾶσα ἐν ἐρη-
 μίαις κατὰ τὸ θέλημα αὐτῶν. οἱ δ' ἐν ἡσυχίᾳ
 προσευχόμενοι, πνεύματος οἰκοδομοῦσιν ἐν πνευ-
 μῇ ἡσυχῇ· καὶ γὰρ ὅλον τὸν ἀγῶνα τῆς αἰδεσ-
 του ἐκτελεῖ ἐν τοῖς λογισμοῖς, καὶ πνεύματος
 κεχηρμένῳ ὕλῳ τῇ ποτηρῇ λογισμῶν ἀπο-
 κτείνῃ· καὶ ἐπιγίγῃ ἑαυτὸν πρὸς τὸ Θεόν, καὶ μὴ
 ποιῇ τὰ θελήματα τῶν λογισμῶν, ἀλλὰ πνευ-
B ματικῶν ἐμψυχομένων αὐτοῖς συνάγῃ ἀφ' ἀκρι-
 νοῦ ταῖς φρεσὶ λογισμοῖς ἀπὸ τῆς ποτη-
 ρῆς· πελάζεται γὰρ ἡ ψυχὴ ὑπὸ ἀμύρ-
 νιας, ὡς πρὸς ἐαυτὴν ἐν ὁρῇ ὕλη μεγάλη, ἢ ἐν πο-
 ταμῶν καλαμώνων. ἢ δάσος πῖνα ἀγένητον, καὶ
 ὕλῳ· οἱ δ' ἐν βυθόμοις δι' ἐκείνους τῶν τόπων πα-
 ρελατῶν, ὁφείλουσιν ἐκτείνῃ τὰς χεῖρας, καὶ μετ'
 βίας καὶ καμψύτου ἀποκτείνῃ πνεύματος κεχηρμέ-
 νῳ ὕλῳ ὅπου καὶ ἡ τῶν λογισμῶν τὸ σπασίαν
 διωάμεως ὅλην ἀνέκειται τῇ ψυχῇ. πολλῆς
 οὖν σπουδῆς καὶ προσοχῆς τοὺς χεῖρας, ἵνα πῶς
 ἀφαιρήσῃ τοὺς ἀλλοτρίους λογισμοὺς τῆς σπασί-
C ας διωάμεως· ἐστὶ γὰρ πῶς παρρησίᾳ τῇ ἑαυτοῦ
 διωάμεσι, νομίζων ἀφ' ἑαυτοῦ ἐκκτείνῃ τὰ πε-
 ρικείμενα ὅρη· ἐστὶ δ' ἀγῶς ἀπὸ κατὰ σάρκα
 ἀφαιρέσεως ἀφαιρῶν τὰς τοὺς αὐτοῦ, καὶ ἀκαμψύ-
 τως πλέον ἐκείνους ὅς ἐργον αὐτοῦ ἀφαιρῶν· ὅ-
 περ καὶ ἐν τοῖς προσευχαῖς, εἰσὶ πῶς κραυγαῖς
 κεχηρμένοι ἀπερίττιστον· ὡς δὲ τῇ θυμαλικῇ
 ἰχθὺι πεποιθότες, μὴ εἰδότες τὰς κλοπὰς τῶν
 λογισμῶν, ἀλλὰ νομίζοντες τῇ ἰδίᾳ διωάμεσι
 ὅτι τέλει κατ' ἄρρωμα ποιῶσιν. εἰσὶ δὲ ἀγῶι οἱ
 τῆς λογισμῶν προσήχοντες καὶ ὅλον τὸν ἀγῶνα
 ποιῶμενοι ἔσωθεν ὅπου ἀφ' αὐτοῦ τῆς συνήσεως αὐ-
D τῶν καὶ ἀφαιρέσεως διωάμεται κατ' ἄρρωμα, καὶ ἀ-
 ποκτείνῃ τοὺς ἐπιδρισαμένους λογισμοὺς, καὶ
 μετ' ὁ θέλημα τῶν κυρίων παρρησίᾳ. διεύχε-
 σθαι ὅτι ἐν τῇ ἀποκτείνῃ, ὅτι τὸ οἰκοδομῶν τὰ
 ἀγῶι μεῖζον λέγει· φησὶ γὰρ, ὁ λαλῶν γλώσ-
 σης, ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προσφθεύων, ἐκ-
 κλησίαν οἰκοδομεῖ· ὁ δ' ἐν προσφθεύων μεῖζον
 ἢ ὁ λαλῶν γλώσσης· ἕκαστος οὖν ὅπως ἐπιτελεῖται
 ὁ ἀγῶς οἰκοδομῆσαι, καὶ κατεξῆσθαι τὸ βασι-
 λείας τῇ οὐρανῶν.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

A

INTERROGATIO.

Επειδή πῶς λέγουσιν ὅτι οἱ θρόνοι, καὶ οἱ
ἐξέτατοι, καὶ ἡσυχασταὶ εἰσι, καὶ οὐχὶ πνύματα,
πῶς ὀφείλομεν ἀκριβοῦσαι.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Ο θρόνος τῆς θεότητος, ὁ τοῖς ἡμῶν ἔστι· καὶ
πάλιν ὁ θρόνος τῆς νύ, ἡ θεότης ἔστι, καὶ ὁ πνύ-
μα. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Σατάνας, καὶ αἱ διυνάμεις,
καὶ οἱ ἐξάρχοντες ἐσχάτως ἀπὸ τῆς παλαιότητας
τῆς ἐκκλησίας ἐκκαθίστανται εἰς τὴν καρδίαν καὶ εἰς
τὴν νύ, καὶ εἰς τὸ σῶμα τῆς Ἀδὰμ, ὡς εἰς θρόνον
ἰδόν. λοιπὸν οὖν ἀφ' οὗ τοῦ ἡλθὲν ὁ κύριος, καὶ
ἐλθὼν ἐπὶ τὴν καρδίαν τῆς Ἀδὰμ· εἰ γὰρ ἡθέλησε
γυμνῇ τῇ θεότητι κατελθεῖν, ὡς ἡδυνάτο ὑπε-
ρελθεῖν, ἀλλὰ ἀφ' οὗ τοῦ ὁργάνου τῆς σαρκὸς ἐλθὼν
ἐλθὼν τοῖς ἀνθρώποις. λοιπὸν οὖν τὰ πνύματα
τῆς ποικιλίας, αἱ ἐκκαθίστανται εἰς τὸ σῶμα, κα-
θίστανται ἀπὸ τῆς θρόνου, τῆς νομῆς· ἐπὶ τὴν λο-
γισμῶν οἷς ἐκκαθίστανται, καὶ ἐκκαθίστανται πρὸς
συνείδησιν ὁ κύριος, καὶ ἐαυτῶν θρόνοι ἐπίσης
τὴν νομὴν καὶ τοὺς λογισμοὺς, καὶ τὸ σῶμα.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Τί οὖν ἔστιν ὁ εἶπε, καὶ ἡσυχασταὶ ὅτι δώδεκα
θρόνοι, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλάς τῆς Ισ-
ραήλ.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Τὸ τοῦ ἐκκαθίστανται ὅτι ὅτι τῆς γῆς ἐλθόντος, ὅτε
ὁ κύριος ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανοὺς· ἐπεμύνη γὰρ
ὁ πνύμα τῆς ἐκκαθίστανται εἰς τοὺς δώδεκα ἀ-
ποστόλους, καὶ πρὸς ἀγίους διώκοντας, ἡ πῆς ἐλθόν-
τος κατεσκήνωσε, καὶ ἐκκαθίστανται εἰς τοὺς θρόνους
τῆς νομῆς αὐτῶν. ἐπεὶ δὲ πῆς ἐκκαθίστανται εἰπόν, ὅτι
ἐπὶ γλῶσσας εἰσι μεμετρωμένοι, λοιπὸν ἤρξατο
Πέτρος κρίνον αὐτοὺς λέγων πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, ὅτι
ἀνδρες διωκτὸν ἐν λόγοις καὶ σημαίοις, ὑμεῖς
ἐσταυρώσατε, κρεμάσατε· ὅτι ξύλου. καὶ ἰδε
ἐκείνους ποιεῖ θαυμάσια, ἀφ' ὧν ἔρχονται τοὺς λίθους
τῆς μνημείων, καὶ ἐκκαθίστανται τοὺς νεκροὺς· γέγρα-
πται γὰρ, ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις ἐκκαθίστανται
πρὸς τὴν πνύματος μου ὅτι πᾶσαν σάρκα, καὶ
πᾶσαν ψυχὴν ὑποὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑ-
μῶν. εἰς μετάνοιαν οὖν ἡλθον κατεκληθέντες ὑπὸ
τῆς Πέτρος πολλοί, ὡς τὸν ἡμέτερον κόσμον καὶ ἐκ-
λεκτὸν Θεῷ· ὅπως πῶς ἐφαίνετο ἐκκαθίστανται
ἐκείνους γὰρ ἐφαίνετο κόσμος καὶ ἐκκαθίστανται· ὡς γὰρ ἐδόθη αὐ-
τοῖς ἐκκαθίστανται κατεκληθέντες ἐν τῷ κόσμῳ πύττω, καὶ

Cum aiunt quidam, Thronos & coronas
esse creaturas, & non spiritus, quomodo in-
telligendum est illud?

RESPONSIO.

Mens nostra thronus est diuinitatis :
& ediuerso, nostræ mentis thronus est
diuinitas ac Spiritus sanctus. Itidem e-
tiam Satanas & consimiles potestates ac
principes tenebrarum à tempore trans-
gressionis præcepti, insederunt in cor-
de, in mente & corpore Adæ, tan-
quam in proprio throno. Quapropter
venit Dominus, & ex virgine corpus
accepit. Nam si placuisset ei, in pura
& nuda diuinitate ad nos descendere,
quis ferre potuisset? Verum per orga-
num corporis locutus est hominibus.
Quocirca spiritus nequitie, qui corpus
occupabant, expulit à thronis intelle-
ctus & cogitationum nostrarum, in qui-
bus versabantur : purgauitque Dominus
conscientiam : & mentem, cogitationes,
ac corpus in thronum sibi aptauit.

INTERROGATIO.

Quid igitur est, quod dixit, Sedebit in
per duodecim sedes, indicantes duodecim tri-
bus Israël?

RESPONSIO.

Inuenimus hoc impletum esse in ter-
ra : quando Dominus assumptus est in
cælum. Misit enim spiritum paracle-
tum in duodecim Apostolos, sanctam-
que virtutem : quæ adueniens habita-
uit & sedit in thronis mentis ipsorum.
Et quia hi qui aderant, dicebant, illos
multo plenos esse, tunc cœpit Petrus
iudicare illos, loquens de Iesu, nem-
pe, Virum potentem in verbis & signis vos
crucifixistis, suspendentes in ligno. Et ecce,
illic admiranda facit, effringit lapides
monumentorum, & excitat mortuos.
Scriptum est enim, In nouissimis diebus ef-
fundam de spiritu meo super omnem carnem :
& prophetabunt filij vestri & filie vestre.
Vnde per multi à Petro instructi, ad
penitentiam conuersi sunt : ita ut mun-
dus nouus & à Deo electus fieret. Vi-
desne, quomodo apparuit initium iu-
dicii? Illic enim apparuit mundus no-
uus : & hac ratione data est illis facul-
tas sedendi in mundo hoc, & iudican-

d d iij

ἐν λέγειν, ἐμοὶ τὰ παλαιπύρω, καὶ πτωχῶ, καὶ μετεῖω, καὶ ταπεινῶ ἑαυτῇ κοινωνικῇ ἐδόθη· ὅτω καὶ ὁ Θεὸς τῷ παλαιπύρῳ καὶ ταπεινῷ αἰ-
 δερόντων ἐποίησεν· ἐξείλετο αὐτὸν διὰ αἰσίου, διὰ τῆς ἑσφῆς ἡδυστάτης· ἐδόξε αὐτῷ δόξας, καὶ καλλὴ βασιλικὰ ἄρρητα, ἐπεφύλαξε· καὶ λοι-
 ποὶ συκρίνων ἐκείνα τὰ πνευματικὰ τοῖς τῷ αἰσίου τούτου πρῶτα ἀποδόξας, εἴτε βασιλεῖα βλέπει, εἴτε διωκτάς, εἴτε ἑσφῆς, ἡσαν ὅν ἦν οὐρανῶν ἀποδόξων· ὅτι γὰρ ὁ Θεὸς ἀ-
 γάπη ὅστις, ἐδέξατο τὸ οὐρανῶν καὶ ἦν πῦρ τῷ Χριστῷ, καὶ αἰετῆς, καὶ ἐξάρη, καὶ ἐκεί ὅστις ἀποδοδεμένος.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Εἰ σωῆσεν ὁ Σατανᾶς τὰ Θεῷ, εἴτε ἐν τῷ αἰερί, εἴτε ἐν τοῖς ἀνθρώποις;

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Εἰ ὁ ἥλιος ἐστὶ κλίσμα ὡς καὶ ἀλάμπων εἰς ἥτοις βορβορώδης, οὐ βλάπτεται, πόσω μάλλον ὁ ἥλιος σωὸν τῷ Σατανᾶ, ὅτι ῥυπύ-
 ται, οὔτε μιᾶνεται· ἐπέσρεψε δὲ εἰς τὸ κακὸν εἰς γυμνασίῳ τῷ ἀνθρώπων· πλὴν ὁ κα-
 κὸν ἐπέσρεψε καὶ τετύφλωται, καὶ οὐ διώα-
 ται ἰδῆν. ὁ καθαρόν καὶ λεπτὸν τῷ Θεῷ· εἰ δὲ λέγει τις ἰδῆν ἥτοις ἐξάρη τὸν Σατανᾶ, καὶ ἰδῆν τὸν Θεόν, ποιεῖ αὐτὸν καὶ περὶ ἑσφῆς εἰς ἐκείνον ὅν ἥτοις ἐνθα κατοικεῖ ὁ ποιητὴς· πῶς δὲ λέγει μὴ ὁ ἀγαθὸς ἀπερίγραπτος εἶναι. ὁ ἀκατάληκτος, ὁ πᾶν πρῶτα ἐν αὐτῷ εἶναι, ὁ μὴ μιᾶνεται ὁ ἀγαθὸς ὑπὸ τῷ κακῷ· μὴ γὰρ, ὅτι ὁ οὐρανῶς καὶ ὁ ἥλιος καὶ τὰ ὅρη ἐν αὐτῷ εἰσι τὰ Θεῷ, καὶ δὲ αὐτῷ σωῆσται; μὴ καὶ αὐτῷ Θεὸς ἐχέτω; τὰ δημιουργήματα εἰς τὴν ἰδέαν ἑσφῆς πέπηκται, καὶ ὁ δημιουργὸς ὁ σωὸν τοῖς κλίσμασι, Θεὸς ὅστις.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Επειδὴ ἡ ἀμάρτια μεταμρφοῦται εἰς ἀλ-
 γον φωτός, καὶ παρορσία τῆς χάριτος ὅστις, πῶς αὐτὸ νοήσῃ ὁ αἰδεστικός τῆς μεθοδείας τοῦ ἀφρόδου, καὶ πῶς διέξεται καὶ ἀφαιρήσῃ τῆς χάριτος.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Τὰ τῆς χάριτος, χάρις ἐξάρη, εἰρῶν ἐξάρη, ἀ-
 γάπη ἐξάρη, ἀλήθεια ἐξάρη. αὕτη ἡ ἀλήθεια ἀ-
 ναγκάζει τὸν αἰδεστικὸν ἀληθῶς ὁπλίζεσθαι· τὰ δὲ

A ac dicere, Hæccline mihi misero, men-
 dico, abiecto & humili data est socia?
 Ita se Deus gessit erga hominem, mi-
 serum & abiectum: gustare fecit illum,
 quæ sunt alterius seculi, aliūque ci-
 bum suauissimum, aperuit illi gloriam
 & ornamenta regia, arcana & cœlestia.
 Qui conferens illa spiritualia cum his
 quæ pertinent ad hoc seculum, hæc
 omnia respuit, siue regem videat, siue
 principes, siue sapientes: ante oculos
 habens thesaurum cœlestem. Nam cum
 Deus sit charitas, accepit cœlestem at-
 que diuinum ignem Christi: vnde re-
 creationem ac læticiam concipiens, ma-
 ner illic deuinctus.

INTERROGATIO.

Estne Satanas cum Deo, tam in ære,
 quàm apud homines?

RESPONSIO.

Si sol iste, cum sit creatura relucens
 in loca lutosa, num aliquo pacto lædi-
 tur? Quanto minus diuinum numen,
 si fuerit cum Satana, inficitur aut pol-
 luitur? Verum permisit Deus malum,
 ad exercendos homines: sed malum i-
 stud obtenebratum est & occæcatum,
 nec potest intueri quod purum est &
 simplex in Deo. Quod si quis asserat,
 Satanam proprium locum habere, ac
 Deo proprium esse locum, circunscri-
 ptum cum reddit ad eum vsque locum,
 vbi nequam ille habitat: quomodo er-
 go bonum illud incircumscriptum esse
 atque incomprehensibile asserimus, &
 omnia in eo esse: neque pollui quod
 bonum est, à malo? Nequaquam. Cum
 cœlum & sol ac montes sint in ipso Deo,
 & per ipsum consistent, num etiam i-
 psa sunt Deus? Opificia condita sunt,
 vt seruiant ordine suo: sed opifex, qui
 præsto est cum creaturis, Deus est.

INTERROGATIO.

D Cum iniquitas transfigeretur in Angelum
 lucis, & gratia simili sit, qui perficiet ho-
 mo semitas diaboli? Et quo pacto amplectetur
 & discernet semitas gratia?

RESPONSIO.

Quæ procedunt à gratia, lætitia præ-
 dita sunt, pace, charitate, ac verita-
 te. Ipsa autem veritas compellit homi-
 nem indagare veritatem: quæ autem

proficiscuntur ab iniquitate, turbatione plena sunt, nec habent dilectionem aut gaudium erga Deum. Quemadmodum intybus lactucæ similis est: hæc tamen dulcis, illa autem amara, licet inter se similitudinem habeant. In ipsa etiam gratia quædam similia sunt veritatis, imò hæc ipsa hypostasis est veritatis. Quemadmodum in sole est splendor & circulus ipse, ac aliter splendor apparet, alio modo lumen, quod est reconditum in circulo. Itidem lucernæ lucantis in domo alius est splendor ubique relucens, & aliud est lumen, quod in ipsa lucerna splendidius est & speciosus. Ita quædam manant à gratia, quæ velut quasdam visiones homo procul inuictetur, ac huiusmodi visionibus delectatur, ac huiusmodi visionibus delectatur, sitque alius: propterea quod ingreditur in illum vis diuina, quæ illius membra continet, & cor, & captiuam illius mentem reddit in dilectionem Dei. Verbi gratia, Quando Petrum apprehenderunt, & coniecerunt in carcerem: quem clausum ingressus Angelus, fregit vincula eius, & eduxit eum: qui velut in excessu mentis existens, putabat visionem esse.

INTERROGATIO.

At quomodo cadunt, qui reguntur à gratia Dei?

RESPONSIO.

Cogitationes quæ sua natura puræ sunt, labuntur & cadunt, quia incipit homo extolli, seipsum iustum reputans, condemnât alium, ac dicit, Tu peccator es. Ignoras quid dixit Paulus, Datus est mihi stimulus carnis, Angelus Satana, qui me colaphizet, ne non extollar. Pura enim natura non caret facultate superbiendi.

INTERROGATIO.

Potestne quispiam beneficio luminis videre suam ipsius animam? Siquidem nonnulli reuelationem collunt, afferuntque, nozione & sensu fieri visionem.

RESPONSIO.

Est sensus, est visio, est etiam illuminatio. Illuminatus præstantior est eo qui sensum habet: quia illustrata est mens eius. Adeptus est enim portionem quandam præstantiorem, quàm is qui solum sensum habet. Quandoqui-

αὐτὸς ἀμύρῃς εἶδεν, ἐστὶ τὸ ἀσχετὸν, καὶ οὐκ ἔχει ἀγάπην καὶ χάριν πρὸς τὸν Θεόν. ὡς οὖν γὰρ ἔστιν ἡ πικρὴ ὁμοία τῆς θρίδακος, ὁ μὲν ἐν γλυκύν, ὁ δὲ ἐν πικρύν. καὶ ἐν αὐτῇ δὲ τῇ χάριτι, ἔστιν ὁμοία ἀληθείας, καὶ ἔστιν αὐτὴ ἡ ἀποστάσις τῆς ἀληθείας, οἷον ἔστιν ἡ αὐγὴ τοῦ ἡλίου, καὶ αὐτὸς ὁ κύκλος, καὶ ἄλλως ἡ αὐγὴ φαίνεται, καὶ ἄλλως ὁ φῶς, ὁ ἀποκείμενος ἐν τῷ κύκλῳ. ἔστι λίχνος ἀπὸ τῶν εἰσέχον, ἄλλη ἔστιν ἡ αὐγὴ ἡ πῶμα πρὸς λαμπρύνον, καὶ ἄλλο ἔστι ὁ φῶς ὁ ἐν αὐτῇ τῷ λυχνῷ λαμπρύνον καὶ φαιδρότερον. οὕτως ἔστι πᾶς τῆς χάριτος, ὅτε μακρόθεν αὐτὴ ὡς ὁρῶντες πᾶσι βλέπει ὁ ἀνθρώπος, καὶ χαίρει εἰς αὐτὴν καὶ ὁρῶντες καὶ ἔστιν ἄλλος, ὅτε εἰσέρχεται εἰς αὐτὴν ἡ δυνάμις τοῦ Θεοῦ, καὶ κατέχει αὐτὴν τὰ μέλη καὶ τὴν καρδίαν, καὶ ἀχμαλωτίζει τὸ νοῦν εἰς ἀγάπην Θεοῦ. ὅτε τὸν Πέτρον ἐκείνησιν, καὶ ἔβαλον εἰς φυλακὴν, ὡς δ' αὖτε ἐκκαλεισμένος, ἦλθεν ἀγγελος καὶ ἔρρηξε τὰ δεσμά αὐτοῦ, καὶ ἔξῃ ἐβαλεν αὐτὸν, καὶ αὐτὸς ὡς οὖν ἐν ἐκστάσει ὦν, ἐτόμιζεν ὁ ἄνθρωπος.

C

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Καὶ πῶς πίπτοισιν οἱ ἐσθρυνόμενοι ἀπὸ χάριτος Θεοῦ;

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Αὐτοὶ οἱ λογισμοὶ οἱ κατὰ τὴν ἰδίαν φύσιν ὀλιγαίνουσι καὶ πίπτοισιν. ὁρῶντες γὰρ ἐπαίρεσθαι, καταχρίναι, καὶ λέγειν, σὺ ἀμύρτωλος εἶ, ἔχει δὲ αὐτὸν δίχαιον. οὐκ οἶδας τί λέγει ὁ Παῦλος, ἐδόθη μοι σκύλος τῇ ἑσπέρῃ, ἀγγελος Σατάν, ἵνα με καταφύξω, ἵνα μὴ ὑποταχθῶμαι. ἔχει γὰρ ἡ κατὰ φύσιν ὁ ἄνθρωπος ἐπαίρεσθαι.

D

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Εἰ δυνάται τις διὰ τοῦ φωτός εἶδεν τὴν αὐτοῦ ψυχὴν, ἐπειδὴ πᾶσι πᾶσι ἀποκάλυψιν αἰαροῦσι καὶ λέγουσι διὰ γνώσεως καὶ ἀπονοίας οἷον πᾶσι ὁρῶν;

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Ἔστιν ἀνοησία, καὶ ἔστιν ὁρῶντες, καὶ ἔστι φωτισμός. καὶ ἔστι ὁ ἔχων τὸν φωτισμὸν, μερίζον ἔστι τὸ ἔχοντες πᾶσι ἀνοησίαν. ἐφωτίσθη γὰρ ὁ νοῦς αὐτοῦ, ὡς ὅτι μερίδα πᾶσι μερίζοντα ἔλαβε καὶ τὸν πᾶσι ἀνοησίαν ἔχοντα, ἐπειδὴ

Εἶδεν ἐν ἑαυτῷ πῶς πληροφώραν ὁρᾷσιν· Ἄ
πλὴν ἄλλο ὅτιν ἀποκαλύψεις, ὅτι πρε-
σβυτά μὲν ἀγαθὰ καὶ μυστήρια Θεοῦ ἀποκα-
λύπτεται τῇ ψυχῇ.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Εἰ βλέπει τις δι' ἀποκαλύψεως καὶ φω-
τὸς τοῦ πνεύματος ψυχῇ.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Ὡς περ οἱ ὀφθαλμοὶ οὕτω βλέποισι τὸν ἡ-
λιον, οὕτω καὶ οἱ φωτισθέντες, βλέποισι πνεύ-
ματος τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ ταῦτα ὁλίγοι ὁρά-
σι Χριστιανοί.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Εἰ ἔχει μορφὴν ἡ ψυχὴ.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Ἐχει εἰκόνα καὶ μορφὴν ὁμοιάζουσαν τῇ
αἰδέσει· ὥς περ γὰρ οἱ ἄγγελοι ἔχουσιν εἰκόνα
καὶ μορφὴν, καὶ ὥς περ ὁ ἔξω ἀνθρώπος ἔχει
εἰκόνα, οὕτω καὶ ὁ ἔσω εἰκόνα ἔχει ὁμοίαν τῇ
αἰδέσει καὶ τῇ ἔξω ἀνθρώπου μορφῇ.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Εἰ ἄλλος ὅστις ὁ νοῦς, καὶ ἄλλο ἡ ψυχὴ.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Ὡς περ τὰ μέλη τοῦ σώματος πολλὰ ὄντα
εἰς ἑνὸς ἀνθρώπου λέγεται· οὕτω καὶ μέλη ψυ-
χῆς εἰσι πολλὰ, νοῦς, σπουδαίησις, θέλημα, λο-
γισμοὶ κατηγορηματικοὶ καὶ ἀπολογητικοί·
ἀλλὰ ταῦτα πάντα εἰς ἓνα λογισμὸν εἰσιν ἀ-
ποδοδεμένα, καὶ μέλη ὅτι ψυχῆς· μία δὲ ὅ-
τι ψυχὴ, ὅς περ ἀνθρώπος· ὥς περ δὲ οἱ ἔξω-
θεν ὀφθαλμοὶ περιεβλέποισι μακρόθεν τὰς
ἀχρότας, καὶ τοὺς ἀρμενοὺς, καὶ τοὺς βόθρους·
οὕτω καὶ ὁ νοῦς περιεβλέπει γοργόθεν ὡς τῆς
ἀντικειμένης διωάμειος τὰς τέχνας, καὶ τὰς
ἐπιπολέας, καὶ παρασφαλίζειται πνεύ-
ματος, ὡς ὀφθαλμὸς ὡς τῆς ψυχῆς· δόξας οὖν
ἀναπνεύματος πατεῖ, καὶ ὑψοῦ, καὶ ἀγίου πνεύ-
ματος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

dem intuetur in se certitudinem quan-
dam visionum, Revelatio autem aliud
est, per quam res immensæ & myste-
ria diuina reuelantur animæ.

INTERROGATIO.

Fieri potest, ut animam quam videat,
revelationis ac luminis divini beneficio?

RESPONSIO.

Quemadmodum hi oculi intuentur
solem: ita qui sunt illuminati, vident
imaginem animæ. Verum hanc pauci
Christiani conspiciunt.

B INTERROGATIO.

Habétne formam anima?

RESPONSIO.

Habet utique imaginem ac formam
accedentem ad similitudinem Angeli.
Itaque sicut Angeli formam habent &
imaginem, & sicut homo exterior i-
maginem habet: ita homo interior i-
maginem habet, Angelo & exteriori
homini similem.

INTERROGATIO.

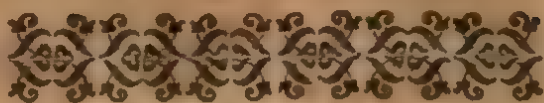
Discrepatne mens ab anima?

C

RESPONSIO.

Quemadmodum corporis membra,
quamvis multa sint, vnus homo dicun-
tur: sic & animæ membra multa sunt,
nempe mens, conscientia, voluntas,
cogitationes accusantes ac defenden-
tes. Hæc autem omnia in vnâ ratio-
nem colligata sunt, membra tamen
sunt animæ. Anima verò vnica est, vi-
delicet homo interior. Porro sicut ex-
teriores oculi prævident eminus spinas,
foveas, ac præcipitia: sic & mens, cum
sit perspicacior, prospicit aduersariæ
potestatis machinas & insidias: prote-
gitque animam, tanquam oculus illius.
Gloriam referamus patri, & filio, ac
spiritui sancto, in secula seculorum.
Amen.

D



DE HIS, QUÆ
contingunt Christianis inter
orandum, et de gradibus
perfectionis, utrum videlicet
ad perfectum gradum per-
uenire possint Christiani.

**ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΥΜΒΑΙ-
ΝΟΝΤΩΝ ΤΟΙΣ ΧΡΙΣΤΙΑ-
ΝΟΙΣ ΜΕΤΑΞΥ Τῆ ΒΙΧΑΣ ΠΟΙΕΙΝ, ΚΥ
ΩΣΤΕ Τῆ ΜΕΤΡΩΝ ΤΗΣ ΠΕΛΕΙΟΤΗΤΟΣ,
ΔΗΛΑΔΗ ΕΙ ΕΙΣ Τὸ ΜΕΪΖΟΝ Τὸ ΠΕΛΕΙΟΝ
ΕΡΧΕΣΘΑΙ ΔΥΝΑΝΤΑΙ ΟΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ.**

B

HOMILIA VIII.

ΟΜΙΛΙΑ Ⅷ.



Esa. 62.

QUAM primum accedit quis-
piam ad genua flexendum,
mox cor eius impletur di-
uina virtute, & exultat a-
nima cum Domino, ve-
lut sponsa cum sponso: iuxta verbum
Esaie Prophetæ, dicentis, *Quomodo
gaudet sponsus super sponsam: sic gaudebit
Dominus super te.* Contingit itaque ut is
qui totum diem alijs rebus occupatus
erat, hora vna preceationi det operam:
ac rapiatur eius homo interior ad ora-
tionem prosequendam, & ad immen-
sam profunditatem seculi illius, non si-
ne multa suauitate: ita ut mens eius to-
ta suspensa & illuc rapta, peregrinetur:
& tum temporis obliuioni dentur
cogitationes sollicitudinum terrenarum,
eo quodd cogitationes occupatæ sint &
captiuatæ ad res diuinas ac cœlestes,
easque infinitas & incomprehensibiles:
denique ad quædam admiranda quæ hu-
mano ore exprimi non possunt: ut illa
ipsa hora deprecetur, ac dicat ille, Vti-
nam simul euolaret anima cum oratione.

INTERROGATIO.

*An quandoque libuerit, penetrat homo
in res huiusmodi?*

RESPONSIO.

Gratia quidem continenter adest ra-
dicata & permixta ab ineunte ætate,
& tanquam naturale & concretum quip-
piam, quod inest homini velut vna sub-
stantia: sed varijs modis, pro arbitrio,
quatenus expedit, hominem gubernat,
quandoque enim vehementius ardet &
accenditur ignis, interdum remissiùs &



EΙΣΕΡΧΕΤΑΙ ΠΙΣ ΚΛΙΝΑΙ ΖΗΝ, ΕΊ Η ΚΑΡ-
ΔΙΑ ΑΥΤΟΥ ΠΛΗΘΥΝΕΤΑΙ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ Ε-
ΝΕΡΓΕΙΑΣ, ΚΥ ΒΙΦΡΕΣΙΝΕ) Η ΨΥΧΗ ΜΕΤ'
Τῆ ΚΥΕΙΩ, ΩΣ ΝΥΜΦΗ ΜΕΤ' Τῆ ΝΥΜ-
ΦΙΩ, ΧΤ' Τὸν Λόγον ΗΘΑΝ Τῆ ΠΑΡΟΦΗΤΟΥ ΛΕΓΟΝ-
ΤΟΣ, ΟΙ ΕΞΟΝ ΒΙΦΡΕΣΙΝΕΤΑΙ ΝΥΜΦΙΟΣ ΕΠΙ ΝΥΜΦΗ,
ΥΠΩΣ ΒΙΦΡΕΣΙΝΕΤΑΙ ΚΥΕΙΩΣ ΕΠΙ ΓΙ. Ε ΣΥΜ-
ΒΑΙΝΕ, ΟΠΙ ΑΓΑΛΑΓΜΟΣ ΠΑΘΟΝ ΗΜΕΙΣ ΕΑ, ΕΝ
ΜΙΑ ΩΡΑ ΔΙΔΩΣΙΝ ΕΑΥΤὸΝ ΕΙΣ ΒΙΧΛΩ, ΚΥ ΑΡΠΑ-
ΖΕΤΑΙ ΕΙΣ ΠΑΡΟΨΥΧΛΩ. Ο ΕΩΝ ΑΝΘΡΩΠΟΣ, ΕΙΣ
ΑΠΕΙΡΟΝ ΒΑΘΟΣ ΕΚΑΙΝΟΥ Τῆ ΑΙΩΝΙΟΣ, ΕΝ ΗΔΥΤΗΤΙ
ΠΟΛΛῇ, ΩΣΤΕ ΞΕΝΙΖΕΣΘΑΙ Τ' ΕΩΜΩ ΕΛΘΟΝΤΑ ΜΕ-
ΤΙΩΡΟΝ, ΚΥ ΗΡΠΑΣΜΕΝΟΝ ΕΚΑ. ΩΣΤΕ ΚΑΤ' ΕΚΑ-
ΝΟΝ Τὸν ΧΑΡΟΝ ΛΗΘΕΩΝ ΕΠΕΙΕΣΘΑΙ ΤΟΙΣ ΛΟΓΙΣΜΟΙΣ
Τῆ ΦΡΟΝΗΜΑΤΟΣ Τῆ ΕΠΗΓΙΟΥ, ΔΙΟΤΙ Θ ΜΕΤΩΗ-
ΝΑΙ ΤΟΙΣ ΛΟΓΙΣΜΟΙΣ, ΚΥ ΑΙΧΜΕΛΩΠΟΔΙΩΝΑΙ ΕΙΣ
ΤΑ ΘΕΙΑ ΚΥ ΕΠΟΥΡΓΑΙΑ, ΕΙΣ ΑΠΕΙΡΑΝΤΑ ΚΥ ΑΝΕΓΕ-
ΛΗΠΤΑ ΠΑΡΕΧΗΜΑΤΑ, ΕΙΣ ΘΑΥΜΑΣΙΑ ΙΝΑ ΔΥ-
ΔΕΡΠΙΝΑ ΕΥΜΕΤΙ ΦΡΟΝΙΩΝΑΙ ΑΔΙΩΝΑΤΑ, ΩΣΤΕ
ΕΙ ΕΚΑΙΝΗ Τῆ ΩΡΑ ΒΙΧΕΣΘΑΙ ΚΥ ΛΕΓΕΙ, ΩΣ ΕΙΘΕ
ΣΥΝΑΠΗΛΘΩ Η ΨΥΧΗ ΣΥΝ Τῆ ΒΙΧῇ.

D

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

ΕΙ ΠΡΩΤΟΤΕ ΕΙΣΕΡΧΕΤΑΙ ΠΙΣ ΕΙΣ ΕΚΑΙΝΑ ΤΑ
ΠΑΡΕΧΗΜΑΤΑ.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Η ΜΗ ΧΑΕΙΣ ΑΔΕΛΑΨΙΩΣ ΣΥΝΕΣΙ ΚΥ ΕΡ-
ΡΙΖΩΤΑΙ, ΚΥ ΕΖΥΜΕΤΑΙ ΕΚ ΤΕΑΣ ΝΙΧΙΑΣ, ΚΥ ΩΣ
ΦΙΣΧΟΝ ΚΥ ΠΗΚΤΟΝ ΕΓΧΥΕΤ, ΑΥΤΟ Θ ΣΥΝΟΝ ΕΟ ΑΙ-
ΔΕΡΠΩ ΩΣ ΜΙΑ ΥΨΙΑ. ΠΟΛΥΕΥΠΩΣ ΔΙ, ΩΣ Θ-
ΛΕΙ ΠΑΡΕΣ Θ ΣΥΜΦΕΡΟΝ ΟΙΚΟΥΜΕΙ Τ' ΑΝΘΡΩ-
ΠΟΝ, ΠΟΤΕ ΜΗ ΠΛΕΟΝ ΕΚΧΕΙΝΕΤΑΙ ΚΥ ΑΨΩ-
ΤΑΙ Θ ΠΥΡ, ΠΟΤΕ ΔΙ ΩΣ ΜΕΛΑΘΑΚΩΠΕΡΟΝ ΚΥ

παρ' αὐτοὺς, καὶ αὐτὸς ὁ Φῶς καὶ χαρὴς ἵνα
 πλέον ἐξάπτεται καὶ λαμπύει, ποτὶ τὸ ὑποφαι-
 λεῖν, ἔστι γὰρ, καὶ αὐτὴ ἡ λαμπρὸς πόρρωτε
 χαρομένη καὶ λαμπύουσα, ἐπὶ φαιδριωδῇ
 πλέον ὡς μέτρη ἐξάπτεται τὴν ἀγάπης τῷ Θεοῦ.
 αὐτὴς ἡ κατ' οἰκονομίαν ἐκδίδωσι, καὶ τὴν συ-
 νόν τὸ Φῶς ἀμειλότερον ἔστι· πάλιν ἐπιφαίνῃ
 ἡσὶ τὸ σημεῖον τῆς φαιδρίας· ἔστι Φῶς, καὶ παρ-
 σιπῶν τὰς εἰσὶν αἰδεσφόρως, ἄλλοτε πάλιν ἐν
 τῇ διχῇ, ὡς ἐν ἐκείνῳ γέγονεν ὁ αἰδεσφόρος, ἔ-
 δόξετο εἰς ἡσυχασμένην ἕως ἐν ἐκείνῳ, καὶ
 παρσιπῶν τὸν ὡς πύθωνος ἔστι τῆς ὡς δι-
 ἐλπίς ἐν ἡσυχίᾳ, ἔστι ἡσυχία, ἐκείνῳ πλέον
 ἡσυχία καὶ ἐμμενέτω, ἄλλοτε πάλιν ὡς ἐπὶ ἐν
 δυνάμει φαιδρίας, ὡς ὅτι ἐστὶν ὅτι τὴν ἡσυχίαν
 αἰδία τῆς, οὐτε ὑπὸ αἰδεσφόρως χαρῶν
 δυνάμει κατὰ σφαιρικήν· οἱ γὰρ ἔστιν εἰς
 τὸ ὅρος αἰδίας ὁ κύριος μὲν Ἰωάννης καὶ Γέ-
 ρου μετῆται· αὐτὴν πάλιν ἡσυχία καὶ ἐξασφά-
 λει πεποιμένη, ὡς ὡς ἐν δυνάμει ἐκείνῳ, καὶ
 ἐξασφάλει, καὶ ἐξασφάλει ὁ ἐκδιδυμμένος αἰ-
 δεσφόρος. ἐν αἰδίας δὲ χαρῶν αὐτὸς ὁ Φῶς ἐν τῇ
 καρδίᾳ φαίνεται, ὡς ὡς τὸ ἐκδιδυμμένος καὶ βαρύν-
 τος, καὶ ἀπὸ χαρῶν Φῶς, ὡς τὸ ἐκδιδυμμένος τὸ αἰδεσφόρον
 κατὰ πόρρωτε εἰς ἐκείνῳ πάλιν γλυκύτητα ἡσυχίας,
 μνηστὴρ ἡσυχίας ἐκείνῳ, ἀλλ' ἐπὶ ὡς μνηστὴρ
 καὶ βαρύντос ὡς ὡς ὡς ὡς, ὡς τὸ ὑπὸ
 ἐκείνῳ ἀγάπης καὶ γλυκύτητα, ὡς πάλιν ἀ-
 ποκρύφα μνηστὴρ ὡς τὸν αἰδεσφόρον κατ'
 ἐκείνῳ τὸ χαρῶν ἐκδιδυμμένος φαιδρίας εἰς πάλιν
 τέλεια μνηστὴρ, καὶ ἐπὶ κατὰ πόρρωτε καὶ ἐκδιδυμμένος ἐκ
 τῆς ἀμνηστίας, ἀλλὰ μὲν ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς ὡς
 εἰς, καὶ ἡσυχία τὸ καλὸν τὸ ἐκείνῳ δυνά-
 μεις. φαίνεται δὲ πάλιν μετῆται, καὶ ἔστιν εἰς ἕνα
 βαθμὸν τὸ κατὰ πόρρωτε τὸ τέλει τῆς· ὡς ἕνα εἰ-
 πωμένῳ, καὶ δώδεκα βαθμοὺς πρὸς ἕνα πάλιν, ἔ-
 φαιδρίας εἰς τὸ τέλει τῆς. ἔστι χαρῶν πάλιν ἐφάσκει
 κατὰ πόρρωτε ἐκείνῳ τὸ μέτρη, καὶ εἰσέλθει εἰς τὸ
 τέλει τῆς· πάλιν ἐκδίδωσιν ἡ χαρῶν, καὶ κατὰ πόρρωτε
 πάλιν ἕνα βαθμὸν, καὶ ἔστιν εἰς τοὺς ἐκείνῳ.
 εἰς δὲ πάλιν πάλιν ἐν τῇ χαρῶν, πόρρωτε πάλιν
 καὶ ἡμέρας, εἰς τὰ τέλεια μέτρη ἔστιν, ὡς ἐκείνῳ
 καὶ κατὰ πόρρωτε, πόρρωτε ἀχμαλώτης καὶ με-
 τῆται, καὶ ὡς ὡς ἐκείνῳ ἐκείνῳ πάλιν γλυκύτητα,
 ἔστι ὡς πάλιν ἐκείνῳ ὁ αἰδεσφόρος, εἰς ὡς αὐ-
 τὸν πόρρωτε, ὡς ἐκείνῳ τὸ οἰκονομία τῆς λαοῦ ἡ

A mollius. Ipsum quoque lumen quibusdam temporibus intensius accenditur & lucet, quandoque verò remittitur & subtristius est. Ita hæc lucerna, nempe gratia, semper ardens & splendens, quando nitidior apparuerit, vehementius accenditur ab ebrietate dilectionis Dei: rursusque dispensatione quadam lucet, lumenque quod inest, obtusius redditur. Porro beneficio luminis apparuit quibusdam signum crucis penetrans interiorē hominem. Alias item inter orandum inuentus est homo velut in excessu, ad altare stans in Ecclesia: cui oblari sunt tres panes oleo fermentati: de quibus quanto plus edebat, tanto magis augebantur, & crescebant. Interdum etiam apparuit velut indumentum quoddam splendidum, quale nullum est super terram hoc seculo, nec potest manibus humanis parari. Quo enim modo Dominus ascendens in montem cum Petro & Ioanne, transmutauit sua vestimenta, & instar fulguris illa splendida reddidit, huiusmodi erat vestimentum illud. Vnde admirabatur & obstupefcebat vir ille sic indutus. Interdum lumen ipsum cor illustrans aperit interius & profundius latens lumen: ita vt totus homo absorptus ab illa suauitate & contemplatione non sit ultra sui compos, sed sit tanquam stultus & barbarus huic mundo, propter immensam dilectionem ac suauitatem atque recondita mysteria: ita vt tunc temporis homo liber perueniat ad perfectum gradum, sitque purus & immunis à peccato: verum postea substraxit se gratia, & prodiit velamen aduersariæ potestatis, aliquatenus tamen apparens, licet adhuc homo consistat in vno gradu inferiori perfectionis. Siquidem, exempli gratia oportet eum duodecim gradus transcendere, qui velit perfectionem assequi: iterum inclinat gratia, & descendit vno gradu, & in reliquis vndecim subsistit. Porro qui diues est in gratia, continenter noctes atque dies permanet in statu perfecto liber ac purus, semper captiuus & suspensus. Ceterum si admiranda illa quæ homini paruerunt, & quorum periculum fecit, ei semper adessent, nequaquam ministerium verbi aut onus aliquod ferre posset: imò neque de seipso audire,

ἀλλως, καὶ Ἰουδαίους. Ἀλλ' ὥρα ὑὸς βασιλέως, ὡς πατρὶς, καὶ αὐτοῖ-
 τω πατρὶς ὡς ὑὸς τοῦ Θεοῦ ὡς πατρὶς, καὶ αὐτοῖ-
 γονται αὐτῷ ἵσται, καὶ εἰσέρχεται ἔνδον εἰς πολ-
 λὰς μοναί· καὶ ὅσοι εἰσέρχονται, πάλιν ἀνοίγονται
 αὐτῷ πρὸς λόγον, ἀπὸ ἐκαστὴν μοναὴν εἰς ἄλ-
 λας ἐκαστὴν μοναί, καὶ πλατύνει· ὅσοι πλατύνει,
 πάλιν ἄλλα χαλεπότερα θαυμάσια δείκνυται
 αὐτῷ· καὶ ἐμπιστεύεται ὡς ὑὸς, καὶ κληρονομία
 πατρὸς αὐτοῦ μὴ διωκόμενος ῥηθῆναι ὑπὸ
 φύσεως ἀνθρώπου, ἢ ἑσμάτη καὶ γλώσσῃ
 ἀφ' ὧν ῥηθῆναι. δόξα τῷ Θεῷ, ἀμήν.

B



ΤΑΣ ΕΠΑΓΓΕΛΙΑΣ
 ΚΑΙ ΠΡΟΦΗΤΕΙΑΣ ΤΟΥ
 Θεοῦ διὰ παμπικίλης δοκιμα-
 σίας καὶ πειρασέως διαπληρῆσαι·
 καὶ μόνῳ τῷ Θεῷ προσκαρπυ-
 ρουῦντας λυτῶσθαι ὑμᾶς ὑπὸ τῶν
 τῶν πονηρῶν πειρασέων.

ΟΜΙΛΙΑ 9.

ΕΤΟΥ Θεοῦ πνευματικὴ
 τῆς χάριτος ἐνέργεια ἐν ψυχῇ
 ἡγουμένη, μὲν πολλῆς μακρο-
 θυμίας, καὶ ὀφείας, καὶ οἰκνο-
 μίας πρὸς μουσικῆς κατεργά-
 ζεται, καὶ μὲν πολλῆς ὑπομονῆς χρόνις καὶ
 χαλεαῖς ὡς ἀνθρώπου ἀγαθολογίας· καὶ τότε ὁ
 ἔργον τῆς χάριτος τέλει εἰς αὐτὴν ἀποδίδου-
 ται, τῆς αὐτοῦ πρὸς αὐτὴν πρὸς αὐτὴν μὲν πολλῆς
 δοκιμασίας θείας, ὡς πνευματικῆς ἀποδείξε-
 σης, καὶ ὡς χρόνις ἡ δοκιμὴν ὡς ὑπομονῆς
 ἐπιδείξεσθαι. Τούτων δὲ πρὸς ἀνελυθίαν ἀπὸ
 τῶν ἡσυχαστῶν γενομένων ἀφ' ὧν ἐν φαεινῷ
 γενημένῳ τύπῳ ὡς ἐκείνου. ὁ δὲ λέγων
 τοῦτον ὅτι, ὅτι ὡς ἐπὶ Ἰωσήφ, ἐν πόσις χα-
 λείας καὶ χρόνις ὁ βέλγημα ὡς Θεοῦ ὁ πρὸς αὐτὸν
 ὡς ἐκείνου ἐπὶ λέγει, ὡς ὁ ὁρματικὸς ἐπὶ πλη-
 ρῇ· καὶ ἐν πόσις πρὸς πρὸς καὶ θλίψις,

A Iudæos. Alia quadam hora, perinde ac
 filius regis, confidit filio Dei tanquam
 patri: & aperiuntur ei fores, per quas in-
 greditur intrò in multas mansiones: &
 quanto magis penetrat, denuo aperiun-
 tur ei iuxta proportionem, supra cen-
 tum mansiones alix centum, tùmque
 ditescit. Et quanto locupletior euadit,
 rursum alia mirabilia recentiora demon-
 strantur ei. Qui tanquam filio & here-
 di committuntur res quas humana na-
 tura non potest eloqui, nec os aut lin-
 gua pronunciare. Gloria Deo. Amen.



PROMISSIONES

ac Prophetias diuinas per
 varias probationes et tenta-
 tiones impleri: et soli Deo
 adherendo liberari nos ab in-
 festationibus Demonis.

HOMILIA IX.



VIRTUS spiritualis gratiæ
 Dei, quæ versatur in a-
 nima, cum summa lon-
 ganimitate, sapientia, &
 mystica dispensatione mō-
 tis, opera sua perficit: dum etiam mul-
 ta cum patientia pro temporum occa-
 sione homo decertat. Apud quem tum
 opus gratiæ perfectum constat, quan-
 do eius libera voluntas per multiplicem
 tentationem Spiritui sancto placere de-
 monstratur: & ex temporum successu
 probationem & patientiam patefacit.
 Hanc autem consequentiam per exem-
 plaria manifesta ex scripturis diuinitus
 inspiratis subiiciemus oculis. Quod au-
 tem aio, tale est, quæ de Ioseph tra-
 ditur. Quanta post temporum spatia
 voluntas Dei præstituta de Ioseph, Ioseph.
 sortita est effectum, & impletæ sunt
 visiones: Quantisque laboribus, affli-
 ctionibus & angustiis antè probatus,

c c

David.

Mose.

Mose. II.

omnia viriliter sustinuit, & per omnia A probatus & servus Deo fidelis inuentus? Tum rex Ægypti factus est, & familiam suam aluit: ac Prophetia eorum quæ non videbantur, completa est, & voluntas Dei, quæ per tempora & dispensationem multam prænunciata erat. Idem de David scribitur, quem Deus vnxit in regem ministerio Samuelis Prophetæ. Statim enim ubi vnctus est, compulsus est fugere, ob persecutionem sibi imminentem à Saule, qui eum interficere cupiebat. Vbinā ergo vnctio diuina? Vbi promissio, quæ statim implenda videbatur? Nam paulo post vnctionem grauitè affligebatur, petens loca desertæ, & ad inopiam vsque panis redactus, confugiebat ad exteras nationes, propter insidias quæ à Saule struebantur in eum, quem Deus vnxit in regem. Huiusmodi afflictiones pertulit: deinde successu temporum probatus, affligtus & tentatus, ac longanimitè ferens, eo quod vnice Deo credebat, & sibi certò persuaserat, dicens, Quod indicauit Deus per vnctionem à Propheta mihi collatam, quodque prædixit mihi obuenturum, sine dubio impleri oportet. Et tandem, longam post expectationem, completa est Dei voluntas, & regnauit David, post multas tentationes. Et tum perspicuum factum est Verbum Dei, atque vnctio collata per Prophetā, rata & vera demonstrata est. Itidem & de Mose, cum Deus illum prænosset & præordinasset futurum ducem & redemptorem populi, effecit vt adoptaretur à filia Pharaonis. Qui quidem & opibus regis, & gloria, & delicijs auctus, eruditus est quacumq. disciplina Ægyptiorum: & fide grandior factus, cum ætatem virilem attigisset, abnegauit omnia illa, libentius amplectens tribulationem & improperia Christi, iuxta sermonem Apostolicum, quàm temporalem habere peccati fruitionem. Et cum ab Ægypto fugisset, quantum temporis operam pastorem exercuit, qui regis filius erat, tanta cum suauitate ac delicijs regis educatus? Deinde ille ipse probatus à Deo, & per multam patientiam fidelis inuentus, quàm multas primùm tentationes pertulit: & postea factus est redemptor, dux, & rex Israël, imò Deus Pharaonis à Deo cognominatus? Per hunc enim Deus percussit Ægyptū, & imensa atque admiranda demonstrauit,

καὶ ἐπιτοχῆς δοκιμασίαις ὑπέμεινε πάντα
 ἡλικίως· καὶ εἰς πάντα δοκιμὸς καὶ πιστὸς ὁ
 θεὸς διὰ τοῦτο, τότε βασιλεὺς Αἰγυπτίου γέγονε,
 καὶ ὁ ἦν αὐτῷ διέδρεψε, καὶ ἡ παροφθαλμία
 τῷ ἀσέβει ἀπειτέλεσθη, καὶ ὁ βούλημα τοῦ
 θεοῦ ἀφ' ἡρώων καὶ οἰκιστομίας πολλῆς πλεῖν
 παρ' ἑρῆσιν εἰληφός. ὁμοίως καὶ τῷ Δαβὶδ,
 ὁ θεὸς ἐξέλεον αὐτὸν εἰς βασιλεῖα διὰ Σαυὺλ
 τῷ παρ' οὐρανῶν· καὶ ὅτε ἐξέλεον, τότε ἐφυγὰ διω-
 κέμενος ὑπὸ τοῦ Σαουλ αἰατρεθῆναι. καὶ ποτ'
 ἡ γέλοιος ὁ θεὸς, καὶ ποτ' ἡ ἐπαγγελία, ὡς παρ' οὐ-
 ράνου· μὴ γὰρ ὁ γενομένης, τότε δὲν εἰς ἐθ-
 λίβετο, ἐν ἐρημίαις πελαγόμενος, καὶ ὑπερ-
 μένος ὡς δόρυ, καὶ εἰς ἔσση καὶ ἀφ' οὐρανοῦ
 πλεῖν τοῦ Σαουλ παρ' αὐτὸν ὅτι ἐβλήθη γιγ-
 νώσκων· ὅτι ὁ θεὸς ἐξέλεον εἰς βασιλεῖα, τοιαύτης
 καὶ εἰς τοὺς θλίψουσιν· εἶπα γέλοιος δοκιμασίαις,
 καὶ θλίψεσι, καὶ πειρασμοῖς, καὶ μακροθυμίαις, ἀ-
 παξ πεπιστευκὸς ὁ θεὸς, ἐν αὐτὸν πληροφo-
 ρήσας, ὅτι ὁ ἐποίησε διὰ τὸ τῷ παρ' οὐρανῶν γέ-
 λους εἰς ἐμὲ, καὶ ὁ εἶπεν ὁ θεὸς ἡμέας καὶ ἐ-
 μὲν, αἰατρεθῆναι ἡμέας δὲ· καὶ ἀφ' πολλῆς
 μακροθυμίας, ὑπερὶ γέγονε ὁ θεὸς βούλημα,
 καὶ ἐβασίλευσεν ὁ Δαβὶδ μὴ πολλὰς πείρας·
 καὶ ὅτε ἐφανερώθη ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, καὶ ἡ γέλοιος
 ἡ ἀφ' οὐρανοῦ γιγνώσκων, βεβαία καὶ
 ἀληθὴς ἀπεδείχθη. ὁμοίως καὶ καὶ Μωϋσῆος, ὁ
 θεὸς τῷ τῷ παρ' οὐρανῶν καὶ παροφθαλμίας εἰς ἡρώ-
 νου καὶ λυτρωτὴν τὸ λαόν, ὅτι ἐποίησε ἡμέας
 θυγατέρας Φαραὼν, καὶ εἰς πλεῖστον βασιλὴν, καὶ
 εἰς δόξαν ἐκρυβέναι καὶ ἡνέκη, πάση ὁφθαλμίας
 Αἰγυπτίων, καὶ ἀνδρωτῆς, καὶ πῖσις ἡρώ-
 νου μέγας, ἡνέκατο πάντα ἐκείνα, τὸ κα-
 κυχίαι καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῦ Χριστοῦ μέλλον
 ἐλεῖν καὶ τὸ ἀποστολικὸν λόγον, ἡ παρ' οὐρανοῦ
 ἐλπίς ἀμύρτης ἀπείραστος· καὶ φυγὰς Αἰ-
 γυπτίου γενομένης, πόσον γέλοιος ἐν ποιμαντικῇ
 διηγεῖται ἐργασία ὁ βασιλεὺς ὅς, καὶ εἰς π-
 σωτὴν ἀπείραστος, καὶ πλεῖστον βασιλὴν
 αἰατρεθῆναι· καὶ οὕτως ὑπερὶ δοκιμὸς πᾶς
 θεὸς, καὶ πιστὸς ἀφ' οὐρανοῦ πολλῆς μακροθυμίας
 ἀνέστη, οἷα πολλὰς πειρασμοῖς, ὑπομείνας,
 ἐλπίς λυτρωτῆς καὶ ἡρώονος καὶ βασιλεὺς τῷ
 Ισραὴλ, καὶ θεὸς τῷ Φαραὼ ὑπὸ τοῦ θεοῦ
 παρ' οὐρανοῦ· δι' αὐτὸν γὰρ Αἰγυπτίον ἐ-
 μέστις, καὶ τὰ μεγάλα καὶ θαυμάσια ὁ θεὸς

δι' αὐτῆς τῆς Φαραὸν ἐνεδίξας, καὶ τέλος ἐν θαλάσῃ τοῖς Αἰγυπτίοις κατεπόνησεν. ἰδοὺ δὲ τῷ Θεῷ βύλημα καὶ ἡ παρ' αὐτοῖς μετ' ὅσους χρόνους ἀπεδείχθη καὶ μετ' ὅσας δοκιμασίας καὶ θλίψεις ἐτελέσθη. ὁμοίως δὲ ὅτι τῷ Αβραάμ, παρ' ὅσων χρόνων ἐπηδείχθη ὁ Θεὸς ῥηρίσταται ὑμῖν, καὶ ὅτι πρὸ αὐτῶν δίδωκεν, ἀλλὰ μετὰ τὸ πόσοις ἔπεισι δοκιμασίαι καὶ πειρασμοὶ παρὰ αὐτῶν γέγοναν· αὐτὸς δὲ μακροθύμως πάντα τὰ ἐπ' αὐτῷ ἀπομύνας, καὶ αὐτὸν τῇ πίστι πληροφόρησας, ὅτι ὁ ἐπαγγελίας ἀνδρὶς τυχεύων πληρώσῃ τὸ αὐτῷ λόγον καὶ ὅπως Β πρὸς ὑμῖν, ἐπὶ τύχῃ τὸ ἐπαγγελίας. ὡσαύτως καὶ Νοῦ πειρασποσῶν ἔτι καλῶς οὐκ ὑπὸ τῷ Θεῷ τὸ κέλευθρον καθ' ὅσον ἀξίον, ἐπαγγελίας καὶ ἀπομύνας ἐπαγαγῶν τῇ οἰκονομίᾳ, καὶ ἐξακροσῶν ἔτι ἐπαγαγόντος, ἐκείνους ἔτι ἐμακροθύμως ἐν μηδενὶ διαστάσει, ἀλλὰ ποῖς ἄλλ' εἶπαι ὁ Θεός, ἢ μὴ ποῖς· ἀλλ' ἀπαλὴ τῇ πίστι πληροφόρησις, ὅτι ἄλλ' ἐλάλησεν ὁ Θεός, ἀγαμφρόδως ἡνέσθαι δὲ καὶ ὅτι δίκιμος τῇ παρρησίᾳ ἐν πίστι, καὶ ἀπομύνας, καὶ μακροθυμία πολλὴ ὑπέστη, διεσώθη μέγας μετ' αὐτῷ οἶκον αὐτῶν, τὸ ἐν πλῶν καθαρώς φυλάξας. αὐτὸς δὲ τῷ ἀφορμῶν ἐκ τῆς γαστρὸς ἠνέκευτο, παρὰ δὲ ἀποδείχθη ὅτι ἡ εὐθεῖα τῆς χάριτος ἐν αὐτῷ πῶς γιγνομένη ἐνέργεια, καὶ ὁ χάρισμα τῷ πνεύματι ὅτι ἀγνὸς, ὅτι ἡ πίστι ψυχὴ λαμβάνει καὶ ἐξέρχεται, μετ' πολλῶν ἀγῶντος, καὶ ἀπομύνης πολλῆς, καὶ μακροθυμίας, καὶ πειρασμῶν, καὶ δοκιμασιῶν γίγνεται, τὸ αὐτῶν οὐκ ἀπομύνας ἀλλὰ πασῶν θλίψεων δοκιμαζομένης. καὶ ἐπὶ τῷ ἐν μηδενὶ δὲ πνεῦμα λυπήσῃ, ἀλλὰ τῇ χάριτι ἀλλὰ πασῶν ἐν ἡρώδῃ γίγνεται σύμφωνος, ὅτι τῆς ἐκ τῆς πατρὸς ἐλθούσης τυχεῖ καὶ ἐξέρχεται, καὶ τὸ ὑποδείκναι τῷ πνεύματι πληρώσει λαμβάνει καὶ τὸ ἐν μυστηρίῳ λαμβάνει, καὶ τῷ πνεύματι καὶ πλῶντος, καὶ τὸ σωτέως τὸ μὴ οὐκ ὅτι κόσμος τοῦτου, ἢ οἱ ὅπως ὅτι Χριστιανοὶ μετὰ γίγνεται. ἀλλὰ καὶ πάντων ἀνδρῶν τῶν ἐχόντων τὸ τῷ κόσμῳ πνεῦμα, φρονίμως, σωτῆρι, ὅτι φαν, οὗτοι εἰς πάντα ἀφ' ὧν οὐκ ὅτι ποῖς γὰρ πάντες ἀνδρῶν ἀνακρίναι καὶ τὸ γαστριμύνη· γινώσκοντες ἐκείνους, πῶς λαλῶν καὶ ποῖς ἐστὶν, καὶ ἐν ποῖς μετὰ οὗτοι· αὐτὸν δὲ οὐκ ἀνδρῶν τῶν ἐχόντων τὸ πνεῦμα

A ministerio illius in Pharaone : tandemque demersit Ægyptios in mari. Ecce, quanta post tempora voluntas & propositum Dei declarata sunt : & quanta post probationes & afflictiones sortita sunt effectum? Non aliter de Abrahami scriptum est. Quanto enim antè tempore promiserat Deus ei se daturum filium : quem mox non dedit? sed interea multis annis intermedijs, in probationes & tentationes incidit : sed longanimitè ferens omnia, quæ obueniebat, seipsum corroborabat in fide, sciens, quòd is qui promiserat, minimè mendax esset, sed impleteret verbum suum. Et ita fidelis inuentus, assecutus est quòd ei promissum erat. Similiter & Noë, quingentesimo anno iussus à Deo Noë. pręparare arcam, propterea quòd Deus promississet inducturum se diluuium super terram : & cum sexcentesimo anno illud induxisset, centum annos longanimitè tulit : in nullo dubitans, an Deus facturum esset, quòd prędixerat, an non : verum certò sibi persuadens, quòd quæ Deus dixisset, sine dubio evenire oportebat. Ille itaque integer voluntate, fide, patientia, & longanimitate multa repertus, solus saluatus est cum sua familia : quia mandatum Dei diligenter observauerat. Hasce occasiones è scripturis attulimus, ut demonstraremus virtutem gratiæ divinæ homini collatam, & donum sancti Spiritus, quòd fidelis anima meretur accipere, multo cum labore multaque patientia & longanimitate, nec sine tentationibus ac probationibus comparari : dum libera voluntas per omnia afflictionum genera probatur. Quæ si nullo modo spiritum Sanctum contristet, sed per omnia pręcepta consonet gratiæ : tum à suis ætumnis liberationem consequi meretur, plenèque consequitur adoptionem spiritus, de qua sermo haberi solet in mysterio : spiritualèsque diuitias & intellectum, non huius mundi, sed cuius participes fiunt, qui verè sunt Christiani. Qui quidem per omnia discrepant ab omnibus hominibus habentibus spiritum huius mundi, prudentia, intellectu & sapientia pręditis. Nam qui eiusmodi est, omnes homines dijudicat, quemadmodum scriptum est, *Namque unde quisque loquatur, & ubi consistat, ad quem se gradum pervenerit, ipsum verò nullus hominum spiritum*

ibidem.

huius mundi habentium nosse & diu-
dicare potest, eo solo excepto, qui spi-
ritum adeptus est similem spiritui coele-
sti & diuino, is nouit similem, ut ait A-
postolus, *Spiritibus spiritualia comparantes.*
Animalu autem homo non percipit ea quae sunt
spiritus Dei: stultitia enim est illi. Spiritu au-
tem diiudicat omnia, & ipse a nemine iudica-
tur. Qui talis est, omnia quae in mundo
sunt preciosa, veluti diuitias, delicias,
& quicquid suauis est, ipsam quoque re-
rum cognitionem, omnia denique quae
sunt huius seculi, execranda putat &
odiosa. Quemadmodum enim qui in-
flammatu est ac febre detinetur, ex-
horrescit & respuit quemcunque obtu-
leris ei cibum aut potum, etiam sua-
uissimum, eo quod ipse febre ardeat,
& ab ea grauius torqueatur, hac ra-
tione, qui coelesti sancti Spiritus desi-
derio sacro & praeclaro flagrant, & a-
more dilectionis diuinæ animam habent
vulneratam, ac diuino & coelesti igne
(quem Dominus in terram mittere ve-
nit, vultque confestim ardere) vehem-
enter impelluntur, & accenduntur
coelesti desiderio Christi, ut praedictum
est, quaecunque praeclara sunt in hoc
seculo & preciosa, respuenda & odio
digna existimant, propter ignem cha-
ritatis Christi continentem eos & effi-
cientem ut animi voto bonisque coele-
stibus charitatis flagrent & ardeant er-
ga Deum. A qua quidem charitate ni-
hil, siue coeleste sit, aut terrenum vel
subterraneum, poterit eos separare, ut
Apostolus Paulus testificatus est, nem-
pe, *Quis nos separabit a charitate Christi?*
& quae sequuntur, Ceterum fieri non po-
test, ut quispiam possessionem suae ani-
mæ comparat, aut charitatis spiritus
coelestis, nisi ab alienatus ab omnibus
quae pertinent ad hoc seculum, seipsum
applicet ad inuestigandam charitatem
Christi: mensque segregetur ab omni-
bis crassiss sollicitudinibus, & distractio-
nibus terrenis: ut circa scopum vnum
penitus incumbere possit, hæc dirigens
ex omnium praeceptorum ratione: ut
tota cura & indagatio, occupatio, &
studium animæ versetur in scrutanda
substantia intellectuali, quomodo illam
ornari oporteat virtutum praeceptis, &
ornamento coelesti spiritus, & comuni-
catione puritatis & sanctimoniae Christi:
ut quis omnibus dimissis, omnia etiam sua

Rom. 12.

τῷ κόσμῳ, γινώσκῃ καὶ ἀδιακρίτῳ διώκεται, ἔτι
μὴ μόνον ὁ ὁμοιωτὴς ἔχει ἐπιθυμίας τῆς γαστρί-
δος πνεῦμα γινώσκῃ τῶν ὁμοιωτῶν, ὡς φησὶν ὁ ἀπο-
στόλος, πνευματικαὶς πνευματικὰ συζητούντες·
ψυχικὸς δὲ ἀνθρώπος ὃ διέχεται τὰ τῷ πνεύ-
ματι τοῦ Θεοῦ· μερία γὰρ αὐτὸς ἔστιν· ὁ δὲ
πνευματικός, ἀδιακρίτῳ μὴ πόρεται, αὐτὸς δὲ ὑπὲρ
ᾧ οὐδὲν ἀδιακρίτῳ· ὁ τοῦτο πόρεται τὰ τῷ χό-
σμῳ· ἀδιακρίτῳ ἐνδοξία, πλῆθος, καὶ τιμὴ,
καὶ πάντα ἀπόλαυσιν, αὐτῷ τε τῷ γινώσκῃ, καὶ
πόρεται τὰ τῷ αἰῶνι τοῦτο βδελύσσεται ἡγυῖται, καὶ
μισθῇ· ὡς φησὶ γὰρ ὁ φλεγομένης ἐκκατεργα-
νοὶ πυρετῶν, ὅταν αὐτὸς ἀκαταστάτης αὐτὸς βρα-
μα ἢ πόμα ἢ οὐδὲν βδελύσσεται καὶ ἀποβάλλῃ,
ἀλλὰ ὁ πυρετῶν φλέγοντος αὐτὸν, καὶ ὑπὲρ αὐτὸν
σφοδρῶς ἐνεργεῖται· τὸ αὐτὸν ἔστιν καὶ οἱ
φλεγομένοι ὅτι ἐπιθυμία τοῦ πνεύματος ἱερῷ
καὶ σμικρῷ πόρῳ, καὶ ὅτι ἔρωτι τῇ ἀγάπῃ τῇ Θεῷ
πλεῖν ψυχῇ πωλύντες, καὶ τὰς χάρις καὶ ἐπιθυ-
μίας πλεῖν, ὁ ὁ κύριος ἐν τῇ γῇ ἡλθε βαλεῖν, ἐ-
λθὼν ἐν τῇ ἀγαθότητι, σφοδρῶς ἐνεργε-
μένοι, καὶ ἐκκατεργασμένοι εἰς τὸ ἔργον τοῦ Χριστοῦ
πόρῳ, ὡς ἀκαταστάται, πόρεται τὰ τῷ αἰῶνι ἐν-
δοξία τοῦτο, καὶ ἡμῶν, ἀποβάλλεται καὶ μισθῇ
λογίζονται· ἀλλὰ ὁ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ
πῦρ ὁ σκωρῶν καὶ ἐκκατεργασμένοι, καὶ φλέγον αὐτοὺς τῇ
ἀγάπῃ τῇ Θεῷ ἀκαταστάται, καὶ τοῖς ἐπιθυμίας ἀ-
καταστάται τῇ ἀγάπῃ· ἐξ ἧς ἀγάπης οὐδὲν τῷ ἐπιθυ-
μίας, ἢ ὁπτιγίνῳ, ἢ ἀκαταστάται χερσὶν δυ-
νήσεται τοῖς· κατὰ τὸν ὁ ἀποστόλος ἐμψύχῃ
Παῦλος, ἐπὶ τῆς ἡμῶν χερσὶν ἀπὸ τῇ ἀγάπης
τῇ Χριστοῦ, καὶ τὰ ἐξ ἧς τῇ κατὰ τὸν τῇ αὐτῷ ψυ-
χῆς, καὶ τῇ ἐπιθυμίας τῇ πνεύματος ἀγάπης, ὅτι
ἐνδοξία τῇ ἡμῶν ἀπὸ τῇ, ἐὰν μὴ πόρεται τῇ τῷ
αἰῶνι τοῦτο ἐαυτὸν ἀλλοφύωται ἀπὸ τῇ τῇ
κατὰ τῇ ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ ἐαυτὸν ὁπτιγίνῳ, καὶ
πασὶν ὑλικῶν καὶ ἀκαταστάται γίνονται ὁ τοῖς
ἐκκατεργασμένοι, ἵνα αὐτὸς τῇ ἡμῶν ἀπὸ τῇ ἀκα-
ταστάται διωκῇ, ἀλλὰ πᾶσι ἀκαταστάται τῷ
κατὰ τῇ ἡμῶν, ἵνα ὅλη ἡ μέριμνα, καὶ ἡ ζήτησις, καὶ
ὁ ἀκαταστάται, καὶ ἡ ἀκαταστάται τῇ ψυχῇ αὐτῷ
ἐρῶν τῇ τοῖς ὑμῶν ἡ, πᾶσι αὐτῷ κατὰ τῇ
γίνονται δὲ πᾶσι τῇ ἀπὸ τῇ ἀκαταστάται, καὶ τῇ ἐπιθυ-
μίας τοῦ πνεύματος ἐρῶν, καὶ τῇ κατὰ τῇ
τῇ τοῦ Χριστοῦ κατὰ τῇ κατὰ τῇ ἀκαταστάται, ἵνα
τῇ πᾶσι ἀκαταστάται, καὶ πᾶσι αὐτῷ

πεινῶντας τὰ τ' ὕλης ἐν γῆς ἐμπόδιστα, καὶ ὁρ-
 κήνης ἀγάπης, ἢ πατρὸς πατρίδας γενέων, ἢ συγγε-
 νῶν ἐκ τῆς γυναικός, ἢ μηδενὶ ἑτέρῳ συγχρη-
 σθὲν ἑαυτῷ ἢ ἀπολλήθηναι, ἢ παρὰ πᾶσι θύ-
 οῦν ἢ ἄλλῃ, ἢ δόξῃ, ἢ πλούτῳ, ἢ φιλικῶς ὁμιλίας
 κόσμου, ἢ ἑτέρῳ ποιῶντι φρονέοντι γυναικός· ἀλλ' ὅ-
 λος ἐξ ὧν πᾶσι τ' ζητήσιν τ' ἰσορᾶς θείας τῆς
 ψυχῆς τ' μέμνηται ἐθλίψιν ὁ νῦν ἀπολύει, ἔ-
 τῃ παρὰ δόξῃ καὶ αἰαμασθῇ τ' τῶ πνεύματος ἐ-
 πιφοιτήσεως ὅλως ἐξ ὧν ἀπολύει, καὶ ὡς φη-
 σιν ὁ κύριος, ἐν τῇ ἀπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε
 τὰς ψυχὰς ὑμῶν· καὶ πάλιν, ζητεῖτε τὸ βασιλεῖον
 τοῦ Θεοῦ, καὶ ταῦτα πάντα παρεστήσεται ὑμῖν.
 ἤκουσθε δὲ, ἵνα ὅτε τις ἀγωνιζόμενος καὶ πᾶν τι
 παρορῶν ἑαυτῷ, εἴτε ἐν βίῃ, εἴτε ἐν ὕπα-
 κῃ, εἴτε ἐν ἔργῳ οἰκονομῇ καὶ Θεὸν γινώσκ-
 ον, ὁ σκότος τῶν ποτηρῶν διαμύνων ἀποφυγῇ δυ-
 νηθῇ· ὁ γὰρ νῦν τ' ἑαυτῷ ἐρῶν καὶ τ' παρὰ κύ-
 ριον ζητήσεως ἐκ τῆς μὴ γυναικός, πᾶν ἑαυτῷ
 ψυχῶν κτήσασθαι δυνάται ὅταν ἐν ἀπολείᾳ
 παθῶν, ὅτε παρὰ κύριον αἰεὶ βία καὶ παρὰ θυμῷ
 ἀνταγωνισθῇ ἑαυτῷ, καὶ αὐτῷ μόνῳ παρὰ
 καλλῶσθαι, καὶ ὡς εἴρηται, ἀνταγωνισθῶντες
 πρὸ νόημα εἰς τὸ ὑπακούειν τῷ Χριστῷ· ὅπως
 ἀφ' αὐτοῦ τῷ πνεύματι ἀγῶνι, καὶ πόθῳ, καὶ ζητή-
 σεως ὁ νῦν καταξιώνθῃται ἡμέρας μετ' αὐτοῦ κυ-
 ρίου εἰς τὸ πνεῦμα τῆς δωρεᾶς καὶ χάριτος τοῦ
 Χριστοῦ, αἰαπαυσάμενος ἐν τῷ ἀγαθῷ τ' ψυ-
 χῆς, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν παρὰ πεποιθισμέ-
 νος αὐτῆς, καὶ οἷα ἐνδοξάζοντες τὸν κύριον
 πνεῦμα ἐν τοῖς ἰδίῳις μέλεσιν, καὶ τοῖς ὅσιν αἰσ-
 ῶντες τοῦτο ῥήματα, ἢ δόξας, ἢ ἄρχας, ἢ
 ἰδωγνῶστωνας, ἢ ἡδονὰς ὁμιλίας, καὶ τῶν
 ποτηρῶν ἀνθρώπων σπουδασμοῖς, ἐκωνομίας·
 ἀγαπητὸν γὰρ ἐστὶ ὅλην ἐξ ὧν ἑαυτῷ παρὰ κυ-
 ρίῳ αἰσθῆσαι, καὶ αὐτῷ μόνῳ παρὰ καλλῶσθαι,
 καὶ ταῖς ἐπιτολαῖς αὐτοῦ ἀνταπεκρίνωσθαι ἐν
 ἡμέραις, καὶ ὅτι ποιητῶν, καὶ ὅτι ποιητῶν τοῦ
 Χριστοῦ πνεῦμα ἀξίως τιμῶσθαι, καὶ ἡμεῖς
 μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ πνεῦμα καὶ μίαν κεφαλὴν
 ἡμεῖς αὐτοῦ· καὶ ὡς φησιν ὁ ἀπόστολος, ὁ καλλῶ-
 μένος παρὰ κύριον, ἐν πνεύματι ὅστις ἐστὶν ἐὰν δὲ τις
 ἐκδοῖ ἑαυτὸν εἰς μέμνηται, ἢ δόξας, ἢ ἄρ-
 χῶν, ἢ ὑμῶν ἀνταπεκρίνωσθαι ὅτι ποιητῶν, καὶ
 ταῦτα ὅτι ποιητῶν, καὶ ἐν γυναικὶ λογισμοῖς ἐν
 ψυχῇ αἰαφύρηται καὶ συγχέεται, ἢ ἐν π-

A impedimenta materialia & terrena am-
 putans, & à dilectione carnali aut affe-
 ctione erga parentes aut cognatos semo-
 tus, nulli rei alteri permittat animum
 suum dare operam, aut aliunde distrahi,
 veluti regnandi cupiditate, gloria, ho-
 noribus, aut amicitijs carnalibus huius
 mundi, alijs denique quibusdam curis
 terrenis: sed totus prorsus animus circa
 inuestigandam intellectualem substan-
 tiam animæ, curam & laborem sumat:
 & in spe ac expectatione aduenientis spi-
 ritus sancti totus omnino patienter agat:
 quemadmodum inquit Dominus, *In pa-* Luc. 21.
tientia vestra possidebitis animas vestras. Et
 rursum, *Quærite regnum Dei, & hæc o-* Matth. 6.
mnia adyicientur vobis. Fieri autem potest,
 ut quispiam ita militans, sibi que conti-
 nenter attendens, siue in precibus, siue
 in obsequio Dei, seu in quocunque o-
 pere secundum Deum peragendo, vi-
 tare possit tenebras improborum dæmo-
 num. Mens enim scrutandi sui & inqui-
 rendi Domini non negligens, potest a-
 nimam suam possidere affectionibus om-
 nibus carentem: nempe captiuando se-
 ipsam vi atque alacritate erga Domi-
 num, & ei soli adhærendo, sicut dictum
 est, *In captiuitatem redigentes omnem intel-* 1. Cor. 10.
lectum, in obsequium Christi: ut beneficio
 illius certaminis, desiderij & inuestiga-
 tionis mereatur mens esse cum Domi-
 no in vnum spiritum donationis & gra-
 tiæ Christi, requiescens in vasculo ani-
 mæ, ad omne opus bonum adhortantis,
 neque iniuria vlla afficientis spiritum
 Domini, propriæ voluntati adhæren-
 do, aut inutilibus occupationibus hu-
 ius seculi, honoribus, aut dignitatibus,
 proprijs opinionibus, aut voluptatibus
 carnalibus, conspirando aut commu-
 nicando cum improbis hominibus. Per-
 grata est enim anima, quæ tota peni-
 tus seipsam Domino dedicauit, & illi
 soli adhæret: ambulans in eius præce-
 ptis sine vlla obliuione: & aduenien-
 tem ac obumbrantem spiritum Christi
 honore digno prosequendo, meruit cum
 ipso in vnum spiritum & vnam massam
 euadere: sicut ait Apostolus, *Qui adhe-* 1. Cor. 6.
ret Domino, vnus spiritus est. Si quis au-
 tem seipsum dedat curis vel ambitioni-
 bus aut dignitatibus, humanóque ho-
 nore curet, & hæc inquiret, animá-
 que eius cogitationibus terrenis per-
 misceatur & confundatur, aut alicui

rei ad hoc seculum pertinenti sit deuin-
ctus, desideretque huiusmodi anima
transilire, vitare, atque expellere affe-
ctionum tenebras, in quibus detinetur à
potestatibus iniquis, minimè potest:
propterea quòd diligit & facit volunta-
tem tenebrarum, neque perfecto odio
prosequitur studia nequitiz. Ipsi nos igitur
præparemus, ut tota intentione to-
tæque voluntate ad Dominum acceda-
mus, Christumque sequamur, ad volun-
tatem eius peragendam: meminerimus-
que omnium mandatorum eius, ad fa-
ciendum ea: & segregantes nosipfos pe-
nicus à dilectione huius mundi, illi soli
nostras animas applicemus, & studium,
curam ac inquisitionem ipsius solius in
mente habeamus. Quòd si fortè corpo-
ris gratia ab observatione præceptorum
& obsequio Dei paulum cessauerimus,
mens tamen à dilectione Domini, eius
inuestigatione ac desiderio non separe-
tur: ut sic decertantes, & cum sana pru-
dentia per viam iustitiæ pergentes, assiduè
que attendentes nobisipfis, consequamur
promissionem spiritus eius, & redimamur
per gratiam ab interitu tenebrarum affe-
ctionum, à quibus anima torquetur:
dignique euadamus æterno regno, &
mereamur frui Christo seculis omnibus,
& glorificantes patrem & filium, &
spiritum sanctum, in secula. Amen.



HVMILITATE ET
*alacritate retinentur et au-
gentur dona gratie diuina:
superbia autem et ignavia*
perduntur.

HOMILIA X.



ANIMAE Dei ac verita-
tis amantes, quæ Chri-
stum in fide ac spe sum-
ma induere perfectè de-
siderant, aliorum admo-
nitione non multum indigent, nec defi-

Aν τῷ αἰῶνι τούτῳ δέδνηται, καὶ κεκράτηται, καὶ
ποδῇ ἡ βλαύτη ψυχὴ διεσπείσται καὶ φυγῇ, καὶ
ἐξέλθῃ τὸ σῶμα τῇ παθῶν, εἰς ὃ κατέχεται
ὑπὸ τῶν ποτηρῶν δυνάμεων, ἢ διώσται, διὰ
τὸ ἀγαπᾶν καὶ ποιῆν τὸ θέλημα τῶν σῶματι, καὶ
τελείως μὴ μισῆν τὰ ἐπιτηδύματ' αὐτῆς κα-
κίας. ἐπιμαρτυροῦν οὖν ἑαυτοῖς ὅλην παραίρεσιν,
καὶ ὅλα θελήματ' αὐτῶν κύριον πορεύεσθαι, καὶ
Χριστὸν ἀκόλουθοι γίνεσθαι, εἰς ὃ τὰ θελήματ' αὐτῶν
ἐπιτελεῖν, ἔμεμνησθαι πατρὶν τῇ ἐπιτο-
λῇ αὐτῶν τὴν ποιῆσαι αὐτοῖς, ἔσονται ἑαυτοῖς
B ἀπὸ τῆ ἀγάπης τῷ κύριῳ χειροσφύτης, αὐτὰς
μόνα τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς αἰσαρτήσωμεν, καὶ πλεῖν
ἀσφαλῆ καὶ μέμνηται καὶ ζητήσιν αὐτῶν μόνου ἐν
τῷ ἔχωμεν. εἰ δὲ καὶ ἀπὸ τῆ θύματος, εἰς ἀ-
σφαλῆ ἐπιτολῇ, καὶ διὰ Θεὸν ὁπακῶν, ὁλίγον
ἀσφαλήσωμεν, ὁ νῦν τὸ πρὸς κύριον ἀγάπης
καὶ ζητήσεως καὶ πόθου μὴ χειρίζεσθαι ὅπως τοι-
ούτων τοὶ ἀγαπήσωμεν, καὶ ὁρθῶ φρονηματὶ πλεῖν
ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης δεξιούμεν, καὶ πρῶτον τε
ἑαυτοῖς προσέχοντες, ὅτι τὸ ἔχωμεν τὸ ἐπαλθε-
λίας τῷ πνέματι αὐτῶν, ἔσονται ἑαυτοῖς διὰ
τῆς χάριτος ἐκ τῆς ἀποκαλίας τῶν σῶματι τῇ
παθῶν, ὅφ' ὧν ἡ ψυχὴ ἐνεργῆται, ἵνα τὸ αἰῶνι
C βασιλείας ἀξιοὶ ᾖμεθα, καὶ σιναπολαύσῃ
Χριστῷ ὅλους αἰῶνας καὶ ἑωρῶμεν, δεξάμε-
ντες πατέρας, καὶ υἱόν, καὶ ἅγιον πνεῦμα, εἰς τοὺς
αἰῶνας, ἀμήν.



ΤΑΠΕΙΝΟΦΡΟΣΥΝΗ:
καὶ πρηνεία διασώζεται καὶ
αὐξάνεται πρὸς δῶρα τῆς θείας χά-
ριτος· ἐπαύρηται δὲ καὶ ῥαθυμεία
καὶ ἀπολλύεται.

ΟΜΙΛΙΑ Ι



Aφιλαλήτης καὶ φιλόθεος ψυ-
χαί, αἱ τελείως τὸν Χριστὸν ἐν-
δύσασθαι ἐν πολλῇ ἐλπίδι καὶ
πίστει ἐπιπορεύσθαι, τὸ πρῶτον ἐπι-
ρῶν ὑπομνήσεως, ἢ βούλων χρε-

c c iij

gratiae cum omni diligentia & fide: sed A
 satiatae ac delectatae permanserunt in
 pauca gratiae consolatione proficientes
 huiusmodi animae magis ad arrogantiam,
 quam ad humilitatem: & ita planè spo-
 liatae sunt eo gratiae dono, quod fue-
 rant adeptae, propter ignaum contem-
 ptum & vanam opinionis eorum super-
 biam. Porro anima quae verè Deum &
 Christum colit, etiam si infinita iustitiae
 opera ediderit, ita se habet, perinde ac
 si nihil egisset, propter inexplebile desi-
 derium quod habet erga Dominum.
 Quae licet ieiunijs aut vigilijs corpus con-
 sumperit, ita affecta est, ac si nondum
 quicquam agere coepisset, quod ad vir-
 tutes pertineat. Et si varia spiritus charis-
 mata, aut reuelationes ac mysteria coele-
 stia consequi meruerit, propter immen-
 sam & insatiabilem erga Dominum dile-
 ctionem, ita se gerit apud se, ac si nihil
 adhuc obtineret: sed quotidie esuriens
 ac sitibunda per fidem & charitatem per-
 seuerans in oratione, immodicè ad my-
 steria gratiae & ad omnem virtutis gra-
 dum aspirat, coelestis spiritus amore vul-
 nerata, ardenti desiderio erga sponsum
 coelestem, per gratiam qua praedita est,
 agitata: desiderans habere perfectè my-
 sticam & arcanam cum eo societatem, in
 sanctificatione spiritus, reuelata animae
 facie, fixis semper oculis intuens, spon-
 sum coelestem, facie ad faciem, benefi-
 cio spiritualis & ineffabilis luminis, in eo
 per certitudinem fidei plenè demersa,
 configurata morti ipsius, prae summo de-
 siderio, quo perpetuò sperat, pro Chri-
 sto mortem oppetere: confidens sine du-
 bio per gratiam spiritus se plene libera-
 tam iri à peccato & tenebris affectionum:
 ut purificata per spiritum, & anima &
 corpore sanctificata, vas purum euadere
 mereatur, ad suscipiendam coelestem
 vñctionem: in quo manere dignetur
 coelestis ac verus rex Christus. Et tum
 efficitur digna coelesti vita, & inde fit
 habitaculum purum Spiritus sancti. Ve-
 rum ut ad eum vsque gradum perue-
 niat anima, non est promptum, neque
 sine probatione contingit: sed cum la-
 boribus & certaminibus multis, per lon-
 ga temporum spatia & studia, cum
 probatione & tentationibus varijs spi-
 ritale clementum & promotionem ac-
 cipit, pertingendi ad perfectam men-
 suram euacuationis affectionum: ut ad

πάση αποουδὲ πίσι ἐκδοξάμεναι, ἀλλ' ἐπλη-
 ροθησόμεν, καὶ ἐπὶ πνεύματι, καὶ ἐν ἀγάπῃ, καὶ
 εἰς τὸ ὀλίγον τὸ χάριτος τοῦ Θεοῦ κλησιν, εἰς ἐκείνους
 μαλλοὶ, ἢ ὅτι εἰς ταπεινώσιν τοῦ σώματος αἱ τρι-
 αῦται ψυχαί, καὶ ὁ ἄνθρωπος κατηξιώσεται χάρι-
 σματος, ὅτε δὲ ποτὶ ἀπογυμνῶν) ὁ Θεὸς τὸ ἀμύμη-
 καὶ ἀφρόνησιν, καὶ τὸ μέγαλον τὸ οἰκτικὸν αὐτῶν
 τύπον. ψυχὴ ἡ δὴ ὡς φιλόθεος καὶ φιλόχρηστος,
 καὶ μυρίας δικαιοσυλάς ποιήσῃ, ὡς μηδὲν ἔρ-
 γασαμένη, ὅπως ἔχῃ πρὸς ἑαυτὴν, ὁ Θεὸς τὸ πρὸς
 κύριον ἀκρίβεις πόθον καὶ νηστίας, καὶ ἀγρυ-
 πνίας ὁ σῶμα καὶ ἀδαπάνησιν, ὡς μηδὲν ἔρ-
 B ἔργασαμένη ποιῆν τοῦ Θεοῦ ὁ Θεὸς ἀφ' οὗ καὶ
 καὶ χρεισμῶν τὸ πνεύματος ἀφ' οὗ καὶ ἀ-
 ποκαλύψων, καὶ μυστηρίων ὑφαντῶν τυγχῇ κα-
 ταξιώσῃ, ὡς μηδὲν ἀκμὴν κατηξιώσῃ ἐν ἑαυ-
 τῇ ὅτι, ὁ Θεὸς τὸ ἀμέτρητον καὶ ἀκρίβεις πρὸς κύ-
 ριον ἀγάπην. ἀλλὰ πᾶσιν ἡμέραν ἑκτεῖος καὶ
 ἑκαδὲς ἀφ' ἡμέρας καὶ ἀγάπης ἐν πνεύματι
 πηρὸς ὅπως εἰς τὸ χάριτος μυστήρια, καὶ εἰς
 πᾶσιν καὶ ἡμέραν ὁ Θεὸς ἀκρίβεις ἔχῃ, ἔρωτι
 πνεύματος ὑφαντῶν τεξιαμένη, καὶ πόθον ἐμπυρρῶν
 ἀφ' οὗ χάριτος αἰὲν ἐν αὐτῇ πρὸς τὸ ὑφαντῶν
 νυμφίον ἀνακινῶσα, ὅτι θυμὸς τελεῖται κα-
 C ταξιώσῃ τὸ πρὸς αὐτὸν μυστικὴν καὶ ὁρῶν
 ἐν ἀμασῶν πνεύματος κρινωίας, ἀποκατα-
 λυμένη ὅτι ψυχῆς προσώπου, καὶ ἐν ἀπὸ τῆς
 ὅτι ἐν πνεύματι νυμφίον προσώπου πρὸς προσώ-
 πον ἐν φωνῇ πνευματικῇ καὶ ἀνεκλόγητον, ἀνα-
 κρινωμένη τῷ σώματι ἐν πληροφωρίᾳ πάση, συμ-
 μερφισμένη τῷ θανάτῳ αὐτοῦ, ἐν ὁπιθυμία
 πολλῇ τὸ ὑπὸ Χριστοῦ θάνατον προσδοκῶσα
 πόμπην, καὶ τὸ ἀμύμητον, καὶ τὸ σκῆμα τῷ πατρὶ
 τελεῖται λύτρωσιν διζαῶν ὑπὸ τῷ πνεύματι,
 ἐν πληροφωρίᾳ πιστεύουσα. ἵνα καὶ ἀναδειχθῇ
 διὰ τὸ πνεύματος, ψυχῇ καὶ σῶματι ἀναδειχθῇ,
 D καὶ ἀρῶν σκῆμα εἰς ὑποδοχὴν τῷ ἐπνευστῇ μύρῳ,
 καὶ μοτῇ τῷ ἐπνευστῇ καὶ ὁληθῇ βασιλείᾳ Χριστοῦ
 ἡμῶν καὶ καταξιώσῃ. καὶ τότε τὸ ἐπνευστῇ ζωῆς ἀ-
 ξία καθίσταται, οἰκητήριον καὶ ἀρῶν πνεύματος
 αἰὲν ἐν τῷ θανάτῳ. εἰς τῷ πατρὶ τὰ μέγιστα
 ψυχὴν ἐλθῇ, ὅτε ἐφ' ἑνὶ αὐτῷ ἀδελφίμῳ ὅτι,
 ἀλλὰ ὁ Θεὸς πόνον πολλόν καὶ ἀγῶνα, καὶ χερόνα,
 καὶ αποουδὲς, μὲν δοκιμασίας καὶ πειρασμῶν ποι-
 κίλῳ τὸ πνεύματι αὐξήσει καὶ πνεύματι
 λαμβανῇ, ὡς τὸ τελεῖται τὸ ἀπαθείας μὲν ἵνα

εἰς πόρτα πειρασμὸν ὑπὸ τῆς κακίας ἐπαγ-
 ῶν ὑπομένοντα παρ' ἑαυτοῦ καὶ ἡμετέρας,
 ὅτε τῇ μεγάλῃ ἡμεῖς καὶ χαρισμῶν πνευ-
 ματικῶν, καὶ πλάτῃ ὑμεῖς ἀξιώσῃ, καὶ ὅπως
 τὸ ἐπουρανίον βασιλείας ἡμεῖς καὶ κληρονομήσῃ,
 Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμεῖς, ὃς ἡ δόξα καὶ ὁ
 κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.



ΤΗΝ ΔΥΝΑΜΙΝ ΤΟΥ

ἀγίου πνεύματος ἐν τῇ καρδίᾳ τῷ αἰ-
 δεύοντι εἶναι ὡς πῦρ· καὶ πῶς χαριζο-
 μέν παρὰ τὸ διακρίνεσθαι τοὺς λογισμοὺς
 ἐν τῇ καρδίᾳ βρύνοντας. καὶ ὅτι τῷ περὶ
 ὁφείας εἰς τὸ ἀκρότατον τῷ ξύλῳ ὡς
 Μωσὶς παρὰ πηγήν, ὅς τύπος ἐγί-
 νητο τῷ Χριστῷ. Συνέχῃ καὶ ὁμιλία δια-
 λογισμοὺς δύο. ἑτέρῃ μὲν Χριστῷ μὲν τῷ
 ποιῶντι Σατάνᾳ, θάτερον δὲ τῷ ἀμάρ-
 τωλῳ μὲν τῷ αὐτῷ.

ΟΜΙΛΙΑ ΙΑ'.



Ὁ πῦρ ὁ ὑμεῖς τῷ ἁγίῳ πνεύματι,
 ὅπως δέξῃ οἱ Χριστιανοὶ ἐν τῇ
 αὐτῇ ἐν τῇ καρδίᾳ νῦν ἐν τῷ
 αἰῶνι πύτω, τῷ αὐτῷ ὁ ἐν τῷ
 τῇ καρδίᾳ αὐτῇ διακρίνει, ὅταν αἰσθῇ τὸ (αἰ-
 μα, ὅπως τερον γὰρ, καὶ πάλιν συμπήσῃ τὰ μέ-
 λη, καὶ ποιῇ ἀνάστασιν τῷ λευκώοντι μέλῳ ὡς
 ὅπως γὰρ ὁ ἐν τῷ Ιεροσολύμοις πῦρ ὁ διακρινόμενος
 ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, καὶ τῷ περὶ τῷ αἵμα-
 τισμῷ χαρὸν ἡμεῖς ἐν τῷ λαῷ καὶ αὐτῷ ἐκεί-
 νῳ ἐν τῷ ἡμέῃ εἰρήνῃ καὶ ἐπὶ μελῶν τοῖς
 αἵματι καὶ ἀνάστασιν, ὡς ὅπως ἀνέστη καὶ σιωπῇ
 ὡς δὲ καὶ νῦν ὁ πλοῖον (ῥῆμα, ὁ μὲν
 ὁ λυθῆναι γὰρ βόρβορος, ἐργάζεται τὸ ὑμεῖς
 πῦρ καὶ ἀνάστασιν, καὶ αἰσθῇ τὰ ἐφ' ἡμεῖς
 ῥῆμα. ὁ γὰρ νῦν ἐστὶν τερον ἐν τῇ καρδίᾳ ἐν τῷ
 καὶ πῦρ, ὅπως δέξῃ τερον γίγῃ) ὁ ποιῇ ἀνάστα-
 σιν τῷ (ῥῆμα)· καὶ γὰρ ὅτι τῷ Ναβουχοδονόσορ, ὁ
 πῦρ ἐν τῇ καμίνῳ ἡμεῖς ἡμεῖς, ἀλλ' ἡμεῖς κτί-
 σμα· οἱ δὲ περὶ παῖδες διακρίνουν τὸν δικαιοσύνην αὐ-
 τῶν ἐν τῷ φανερῷ πνεύματι, ἐν τῇ καρδίᾳ

A omnem tentationem, quæ à vitijs sug-
 geritur, alacriter & viriliter perdurans,
 summos honores & spiritalia charisma-
 ta, diuitiasque coelestes consequatur,
 & ita regni coelestis heres fiat per Iesum
 Christum Dominum nostrum: cui glo-
 ria & imperium in secula. Amen.



B VIRTUTEM SANCTI

Spiritus in corde hominis se habere
 instar ignis. Et quibus rebus indi-
 geamus ad discernendum cogitatio-
 nes in corde scaturientes: Et de ser-
 pente mortuo ad sublimitatem li-
 gni à Mose affixo, qui typus fuit
 Christi. Continet quoque Homilia
 disputationes duas. Vnam quidem
 Christi cum nequissimo Satana; al-
 teram verò peccatorum cum eodem.

HOMILIA XI.



C N I S ille coelestis ac di-
 uinus, quem intra se su-
 scipiunt Christiani in cor-
 de suo, nunc in presen-
 ti seculo, ille ipse, qui
 nunc in corde illorum habitat, quan-
 do dissolutum fuerit corpus, exterius
 emerget, & denuò compinget mem-
 bra: facietque resurrectionem dissolu-
 torum membrorum. Quemadmodum
 enim ignis qui Hierosolymis subseruie-
 bat altari, tempore captiuitatis defos-
 sus erat in foueam: & idem inita pace,
 reuersisque captiuis quasi renouabatur,
 & pro more seruiebat: ita corpus hoc,
 modò nobis familiare (quod ubi disso-
 lutum est, vertitur in lutum) restitui-
 tur & renouatur ab igne coelesti, qui
 suscitatur corpora corrupta. Siquidem i-
 gnis qui nunc intus latet in corde, tum
 patefit, & suscitatur corpora. Porro tem-
 poribus Nabuchodonosor, ignis ardens
 in camino, non erat diuinus: sed erat
 creatura. Tres autem pueri, qui iusti
 erant, cum essent in illo apparenti i-
 gne, habebant in cordibus suis diui-

[illegible][illegible]

sic etiam nunc Christus redemptor ve-
 tus animæ, penetrat abscondita, & ex-
 pellit e tenebrosa Ægypto, grauissimo
 iugo, & dura seruitute. Præcepit ergo
 nobis, vt egrediamur e mundo, & re-
 nunciemus omnibus quæ videmus: ne-
 que geramus sollicitudinem terrenam,
 sed noctu diuque stemus ad ianuam ex-
 pectantes, quando clausa corda ape-
 riat Dominus, & effundat in nos do-
 num Spiritus sancti. Iussit ergo, vt re-
 liquis auro, argento, & cognatione;
 vendamus quæ habemus, & distribuamus
 pauperibus, & thesaurizemus ea
 quæramusque in cælis. *Vbi enim est the-
 saurus tuus, ibi est et cor tuum.* Nouerat
 enim Dominus, quod inde Satanas vi-
 res accipiebat, ad traducendas cogita-
 tiones in sollicitudinem rerum materia-
 lium & terrenarum. Propterea Deus
 consulens animæ tuæ, iussit omnibus
 rebus renunciare: vt vel inuitus quæ-
 ras opes cælestes, & habeas ita cor tuum
 apud Deum. Quia si volueris reuerti ad
 possessiones, nihil ex ijs quæ in mun-
 do sunt reperies te possidere: & ob id,
 velis, nolis, cogeris nittere ad cæle-
 stia, vbi ea thesaurizasti ac deposuisti.
*Vbi enim est thesaurus tuus, ibi est et cor
 tuum.* In lege itaque præcepit Deus Mo-
 si, facere serpentem æneum, & hunc
 exaltatum ad summam ligni affigere:
 & quicumque à serpentibus percussi e-
 rant, spectantes serpentem æneum, san-
 nabantur. Quod quidem non sine dis-
 pensatione fiebat: vt qui terrenis curis,
 idolorum cultura, voluptatibus Satanæ,
 & quacunque impietate detinebantur,
 hoc saltem modo erigerentur aliquate-
 nus ad superiora: & mortui quo adhuc
 inferiora, oculos attenderent ad subli-
 mia, & rursus ab illis promouerent ad
 id quod est altissimum: & ita paulatim
 gradientes ad sublimiorem & superio-
 rem progeniem cognoscerent esse quen-
 dam altissimum supra omnem creatu-
 ram. Eadem ratione iussit te Deus pau-
 perem fieri, & omnibus venditis largi-
 ri pauperibus, vt postmodum, etiam
 si velis, denuò repere super terram
 non possis. Itaque incipe scrutans cor
 tuum, disputare cum cogitationibus
 tuis, inquiens, Cum nihil possideamus
 super terram, transeamus ad cælum,

γύπτι· ἔτι καὶ νῦν ὁ ἀληθινὸς λυτῶν τῆς Χρυσῆς
 διέρχεται εἰς τὰ κρύφια τῆς ψυχῆς, καὶ ἐκβάλλει ἐκ
 τῆς σκοτεινῆς Αἰγύπτου, τῆ βαρυτάτου ζυγοῦ, καὶ
 τῆς πικρῆς δουλείας. ἐπαίλλεται δὲ ὁ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὡς πο-
 τὴν ἐξῆλθαι ἐκ τῆς ἐσθλῆς, καὶ ἀπολαύσαι ἀπὸ πάν-
 των τῶν φαινομένων, καὶ μὴ ἔχειν μέμνηται γηί-
 νου, ἀλλὰ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐστηκαὶ εἰς τὸ θύ-
 ραν, ἵνα ἀπεκδέχεται, πότε ὁ κύριος ἀνοίξει τὰς
 συσκευασμένας καρδίας, καὶ ὅταν τότε ἡμῶν τὸ
 δωρεὰν τῆς ἀγίας πνεύματος: εἰπὴν ὁ Θεὸς ἀφίεται
 χρυσόν, ἀργύρον, συσχηματισμὸν, πωλήσας τὰ ὑ-
 πόστατα, καὶ διδοῦναι πτωχοῖς, καὶ θησαυ-
 ρίζειν αὐτὰ, καὶ ζητεῖν εἰς τοὺς ὕψους· ὅπου γὰρ
 ὁ θησαυρὸς σου, ἐκεῖ ἔστι καὶ ἡ καρδιά σου· ἡ δὲ
 γὰρ ὁ κύριος, ὅτι ἐντεῦθεν ὁ Σατὰν κατεργάζεται τὴν
 λογισμὴν, τὸ κατὰ φύσιν αὐτοῦ εἰς τὴν φρονίμω-
 τῆς ὑλικοῦ καὶ γήινου περιουσίας· ἀλλὰ τὸ πᾶν ὁ
 Θεὸς περιουσιάζει τὴν ψυχὴν σου, εἰπὴν ἀποβά-
 ξας πᾶσιν, ἵνα καὶ ἀκούσῃς ἐπιζητήσης τὸ ὑψίστον
 πλῆτον, καὶ ἔχῃς τὴν καρδίαν σου πρὸς τὸ Θεόν·
 εἰ δὲ γὰρ ἐκλήσης ἐπιγραφεῖναι πρὸς τὰ κτί-
 σματα, ὅθεν διεσπάρη τῆς φαινομένων κατε-
 μένος· ἡλὸς, καὶ ἡλὸς, ὅπου ταῦτα ἐθησαυρί-
 σαι καὶ ἀπέθου, ἀλλὰ καὶ τὴν πύμνησιν τὸν νοῦν σου
 πρὸς τὸ ὑψίστον· ὅπου γὰρ ὁ θησαυρὸς σου, ἐκεῖ
 ἔστι καὶ ἡ καρδιά σου· καὶ γὰρ ὡς τὰς νόμους ἐκ-
 λῆσαι ὁ Θεὸς ἐν Μωϋσῇ ἵνα ποιήσῃ ἐφ' ἡμῶν
 χάριν, καὶ τὴν τοῦ ὑψίστου, καὶ πρὸς πᾶσιν εἰς τὸ ἀ-
 κρότατον τῆς ἐξουσίας· καὶ ὅσοι ἂν πρὸς τῶν ὀφει-
 λῶν πλῆτοντο, πρὸς ἑαυτοὺς τὰς ὀφείδας χαλκῶν,
 ἰάσας ἐπὶ τῷ ἁμαρτωλίῳ. τὸν εἰρηνομιχῶς ἐγένετο, ἵνα
 εἰ κατεχόμενοι εἰς τὴν γῆιν μεμνησθῶμεν, καὶ εἰς
 τὰς εἰδωλολατρείας, καὶ εἰς τὰς ἡδονὰς τῆς Σατα-
 νᾶς, καὶ εἰς πᾶσιν ἀσέβειαν, ἀλλὰ τούτου τῆς ἐξ-
 ους μεμνησθῶμεν πᾶσι ἀνακούφωσιν ὅτι τὰ αἰῶνα, καὶ
 αἰῶνα ὡς αὐτοὶ ἀπὸ τῆς κατὰ φύσιν πρὸς ἑαυτοὺς ὅτι
 τὰ ὑψίστα, καὶ πάλιν ἀπ' ἐκείνων πρὸς ἑαυτοὺς
 εἰς τὸ ὑψίστατον· καὶ οὕτως καὶ τὰ μικρὸν
 πρὸς ἑαυτοὺς εἰς τὸ ὑψίστατον καὶ ἀνώτερον
 γένος ἐπιγινώσκωσιν, ὅτι ἔστιν ὑψίστος ὁ Θεός
 πᾶσιν τὸν κτίσιν· οὕτως καὶ οἱ ἐκείνου πτω-
 χὸν ἡμέρας, καὶ πάντα πωλήσασα διδοῦναι
 πτωχοῖς, ἵνα λοιπὸν καὶ ἐκλήσης κατὰ φύσιν
 ὅτι τῆς γῆς μὴ διωκθῆς· ἐρρωμένης γὰρ
 ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ἀρχὴν μετὰ τῆς λογ-
 σμῶν σου ἀφ' ἑαυτοῦ, πρὸς τὸ ὅτι τῆς
 γῆς ὅθεν ἐχόμεν, ἀγνοοῦντες πρὸς τὸν οὐρανόν

συνεῖς σου ἀφ' ἑαυτοῦ, πρὸς τὸ ὅτι τῆς

ὅπου ἔχομεν τὸν θησαυρὸν, ὅπου ἐπραγμα-
 τεύσαμεθα. Δέχομαι ὁ νοῦς σου αἰνῶντι πρὸς
 τὸ ὑψος, καὶ ἐπιζητεῖν τὰ ὑψώτερα, καὶ πρὸς
 πῆλιν ἐν πύτῳ. ἢ δὲ ὅστις, ὁ νεκρὸς ὅφιος ὁ πε-
 ραπηγμένος εἰς τὸ ἀκρότατον τῷ ξύλῳ, ἰάπο-
 ρεῖς πεπληγμένους; ὁ νεκρὸς ὅφιος τοῖς ζῶν-
 τας εἰκόνα, ὥστε τύπος ὅστις τῷ ὅμοιωσιν τῷ κυρίου.
 ὁ σῶμα γὰρ ὁ ἐλάβεν ἐκ τῆς Μαρίας, ἀν-
 ῥῶπιον αὐτὸ ἐπὶ τῷ σταυρῷ, καὶ ἐκρέμασε, καὶ
 περιεσπῆξεν ἐπὶ τῷ ξύλῳ, καὶ πῇ ἐν τῇ καρ-
 δια ὅφιν ζῶντα καὶ ἔρποντα νεκρὸν ζῶντα εἰ-
 κησε καὶ ἀπέκτεινεν. ὧδε θαῦμα μέγιστον, πῶς ὁ
 νεκρὸς ὅφιος τὸν ζῶντα ἀπέκτεινεν. ἀλλ' οὐκ ἔ-
 πον ἐποίησε Μωϋσῆς χειρὸν ἔργον, ὁμοίωμα τῷ
 ζῶντος ὄφιος ποιήσας. οὕτω καὶ ὁ κύριος χει-
 ρὸν ἔργον ἐκ τῆς Μαρίας ἐποίησε, καὶ τῷτο ἐπα-
 δύσατο, ἀλλ' οὐκ ἠνέχετο τὸ σῶμα ὅδε οὐρανῷ.
 ὁ πᾶνμα ὁ ἐγέννητο ἐν τῷ Ἀδὰμ εἰσέλθον
 εἰργάσατο, καὶ τῷτο συνεκέρχθη τῇ θεότητι, καὶ ἐ-
 νεδύσατο ἀνδραπνύων ὅμοια, ἔκ ἐμέρφωσιν ἐν
 τῇ μήτρᾳ. ὡς ἂν αὖτ' ὅφιος χαλκοῦς ἕως τῷ
 Μωϋσῆος οὐκ ἐκελύθη ὑπὸ τῷ κυρίῳ ἐν κό-
 σμῳ ἡμεῶν. οὕτω δὲ σῶμα χειρὸν καὶ ἀνα-
 μάρτητον, ἕως τῷ κυρίῳ οὐκ ἐφάρθη ἐν τῷ κό-
 σμῳ. ὡς ἂν ὁμοίως γὰρ πλεῖον ἐν τῷ τῷ περ-
 τῷ Ἀδὰμ, ἐβασίλευσιν ὁ θάνατος ἐπὶ ὅσῃ τῇ
 τίκτα αὐτῷ. εἰκόνησιν οὖν νεκρὸν σῶμα τὸν ζῶ-
 ντα ὅφιν, καὶ τῷτο ὁ θαυμάσιον, Ἰουδαίως μὲν
 σκατάδαλον, Ἕλλησι δὲ μυστήριον. ἢ δὲ λέγει ὁ ἀπο-
 στολος. ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ
 τῷτο ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκατάδαλον,
 Ἕλλησι δὲ μυστήριον, ἡμῖν δὲ τοῖς θεοφιλῶσι Χρι-
 στῷ Θεῷ διδόναι, καὶ Θεῷ ὁφίαν. ἐν γὰρ τῷ νε-
 κρῷ ὅμοιωσιν ἡ ζωὴ. ὧδε ἡ ἀπολύτρωσις, ὧδε ὁ
 φῶς, ὧδε ἔρχεται πρὸς τὸ θάνατον, ἔκ ἀφ' ἧς
 γὰρ αὐτὸς ὁ κύριος, ἔκ περὶ τῷ τῷ ἐκελύθη
 ἐκ τῷ ἄδου καὶ τῷ θανάτῳ τῷ ψυχῇ, ἔκ ἀ-
 ποδιδῶναι αὐτῷ. ἰδοὺ ὅτι πρὸς ταῦτα πα-
 ρεστώμενος εἰσέρχεται πρὸς τοὺς ἀρχαίους αὐ-
 τῷ, ἔκ σιναγῆ πάσας τὰς δυνάμεις, καὶ περ-
 φέρει ὁ δέχων τῆς ποτείας τὰ χιρῶντα, καὶ
 λέγει. ἰδοὺ οὗτοι ὑπῆκουσάν μου λόγῳ μου, ἰδοὺ
 ὅπου περιεσπῆξάν μου ἡμῖν οἱ ἀνδρες. ὁ δὲ
 Θεὸς δικαιοκρίτης ὢν, καὶ αὐτὸς δίκην δίδει
 καὶ αὐτοῖς, καὶ λέγει αὐτοῖς, ὑπῆκουσέ μοι ὁ
 Ἀδὰμ, ἔκ ἐκείνης αὐτῷ πάσας τὰς καρδίας.

A vbi thesaurum habemus, & vbi ne-
 gociati sumus. Tum incipit mens tua
 aspirare ad sublimia, & superiora qua-
 rere, & in eo proficere. Verum, quid
 indicat serpens ille mortuus, qui af-
 fixus ad summitatem ligni sanabat vul-
 neratos? Ille vtrique mortuus serpentes
 viuos superabat. Certè typus est cor-
 poris Domini. Nam corpus, quod ac-
 cepit ex Maria, exaltauit in cruce,
 appendit & affixit ligno: & ita cor-
 pus mortuum vicit & interfecit ser-
 pentem, qui viuebat & reptabat in
 corde. Hic grande miraculum est,
 quomodo serpens mortuus occidit vi-
 uum. Alio quoque modo nouum o-
 pus fecit Moses, quando similitudi-
 nem viui serpentis effinxit. Ita etiam
 Dominus nouum opus ex Maria con-
 didit, quod ipse induit, non autem at-
 tulit corpus ex caelo: spiritum caelestem
 introeuntem in Adam creauit, & hunc
 cum diuinitate temperauit, induitque
 carnem humanam, quam formauit in
 vtero. Sicut ergo vsque ad Moysen
 non praeceperat Dominus in mundo
 fieri serpentem & neum: ita corpus no-
 uum à peccato immune, non apparuit
 in mundo, vsque ad Christum. Cum
 enim primus Adam transgressus est
 mandatum, regnauit mors in vniuersos
 filios eius. Vicit ergo corpus mortuum
 serpentem viuente. Quod quidem
 miraculum, Iudaeis quidem scanda-
 lum, Graecis autem est stultitia. Nam
 quid dicit Apostolus? Nos autem pra-
 dicamus Iesum Christum, & hunc crucifi-
 xum: Iudaei quidem scandalum, Graeci au-
 tem stultitiam: nobis vero qui saluamur,
 Christum Dei virtutem & Dei sapientiam.
 Quandoquidem in corpore mortuo
 fita est vita, ibi redemptio: ibi lu-
 men, illic Dominus accedit ad mor-
 tem, & disputat cum ea: imperatque
 vt emittat animas ab inferno & mor-
 te, easque sibi reddat. Mox igitur his
 perturbata mors pergit ad ministros
 suos: congregatisque vniuersis pote-
 statibus princeps nequitiae represen-
 tat chirographa, inquit, Ecce hi
 paruenerunt verbo meo: videt, quo-
 modo coluerunt nos homines. Deus
 autem, qui iustus est iudex, & illic
 patefecit iustitiam suam: aitque illi,
 Obtemperauit tibi Adam, & ob
 id occupasti vniuersum cor eius:

εἰς τὸ βάθος τῆς ἄβυθου τῆς καρδίας, καὶ αὖτε πρὸς
 πᾶσι τὰ θανάτου λέγει, ἔκβαλε τὰς ἐγκα-
 κλισμένας ψυχὰς. τὰς ἐμὰς ὁπλίζουσας, αἷς κατέ-
 χυς βιαιώς. ἀφαιρῇται ἐν τοῖς βαρύνουσιν λίθοις τὸς
 ὁπλισμοὺς τῆς ψυχῆς, αἰσὶν γὰρ μνημεῖα, αἰ-
 σῶν τὸ ἀνθρώπινον νεκρὸν, ἐκδομένη ἐκ τῆς σκοτεινῆς
 φυλακῆς τῆς ἐγκακλισμένης ψυχῆς. ὡς ἔπον-
 ἐαι ἡ αἰθερῶς δεδεμένος χῶρος καὶ πόδας ἀ-
 λύσει, καὶ ἔλθῃ ὡς ὁ ἀγαλῶν αὐτὴν τὰ δεσμὰ,
 καὶ ἀφῇ αὐτὴν ἐλευθέρῳ περὶ πατὴρ ἐν αἰετῶ-
 τητι. ὅπου τὸ δεδεμένη ψυχῆς τὰς ἀλύσεις τῆς
 θανάτου, λυθὲν ὁ κύριος ἀπὸ τῶν δεσμῶν, καὶ ἀφίησιν
 αὐτὴν, καὶ ἐλευθέρῳ τὴν τῶν ἀνέκτων ἐν αἰ-
 παύσῃ περὶ πατὴρ εἰς τὸ θικὸν αἶρα. ὡς ἔπον-
 ἡ αἰθερῶς ἐν πλησμονῇ ποταμοῦ ἐν μέσῳ, καὶ
 καὶ αὐτοὶ περὶ πατὴρ ὡς ὁ ὕδατι καίται νεκρὸς, πεπ-
 νημένος ἀνὰ μέσον θανάτου θανάτου καὶ εἰς τὴν ἀνέκτων ἀ-
 λος αἰθερῶς ἀπειρος τῶν καλυμμένων, ἀφαιρῇται
 τὸ ἐμπροσθέν, καὶ αὐτὸς σιωπῶν πολλὸν καὶ πνίγη).
 λοιπὸν οὖν ὡς ἐμπροσθεν καλυμμένη, καὶ τυχί-
 νου χρεῖα, ἵνα εἰσέλθῃ εἰς τὸ βάθος τῆς κλῆρου
 τῆς ὕδατος, ἐκείνη καὶ ἀδύση καὶ ἀνέκτων τὴν κα-
 ταπιντισμένην, καὶ ὅπου ἀνὰ μέσον τῶν θανάτων καὶ αὐτῶν
 ὅς ὁ ὕδαρ ὅπου ἰδὲν ἐμπροσθεν καὶ εἰδὲν πλείον,
 βοηθῇ τούτῳ, καὶ αἰαφῇ αὐτὴν ὅπου τὰ αἰσθη-
 μέρη ὅπως ἡ ψυχὴ εἰς ἄβυσσον σέπται, καὶ εἰς τὸ
 βάθος τῆς θανάτου καὶ καταπινθῇ πένθηται, ὅ-
 τε καὶ ὅστις ἀπὸ τῆς Θεῶς αἰαμέσῃ θανάτου θανάτου
 καὶ πῆς διώσῃ) εἰς τὰς ἀμύβας ἐκείνη καὶ τὰ βάθη
 τῆς ἄβυθου καὶ τῆς θανάτου κατελθῇ, εἰ μὴ αὐτὸς ὁ
 τυχίτης ὁ ἐργασάμενος τὸ ῥῆμα, αὐτὸς ἔρχεται
 εἰς τὰ δύο μέρη εἰς τὸ βάθος τῆς ἄβυθου, καὶ πάλιν
 εἰς τὸ βάθος κλῆρον τῆς καρδίας, ὅπου κατέχεται
 ἡ ψυχὴ ὡς τὸ θανάτου σιωπῶν τοῖς λογισμοῖς αὐ-
 τοῖς, καὶ αἰαφῇ ἐκ τῆς σκοτεινῆς βυθοῦ τῆς νεκρο-
 μένου Ἀδάμ. καὶ αὐτὸς ὅς ὁ θάνατος, ἀφῇ τὸ γυ-
 μνασίαν εἰς βοηθῆσαι γὰρ αὐτὴν τῶν αἰθερῶν,
 ὡς ὁ ὕδαρ ὅπου καλυμμένη. ὡς γὰρ δυαχρῆς ὅστις
 ὁ Θεὸς εἰσέλθῃ εἰς τὸ θάνατον, καὶ πάλιν εἰς τὸ
 βάθος κλῆρον τῆς καρδίας καὶ αὐτὴν αἰακαλέσ-
 ασαι τὸ νεκρωμένον Ἀδάμ. ἐν γὰρ τῷ φαινο-
 μένῳ αὐτῇ εἰσιν οἰκία καὶ οἰκοδομή, ὅπου ἡ αἰ-
 θερῶς κατελθῇ καὶ εἰσιν ὅπου θεία, λείοντες,
 ἡ δράκοντες, ὅπου ἀνὰ ἰσχύος θεία. εἰ γὰρ ὁ
 ἥλιος κλῆρον αὐτῇ, εἰσέρχεται πνίγη καὶ ὅπου,
 πνὶ θυεῖται ἡτοι θυεῖται καὶ εἰς τὰς ἀνέκτων τῶν λεόντων, καὶ εἰς τὰς ὅπου τῶν ἐρπετῶν, καὶ ὅπου ἐρπετῶν,

A & descendit in profundum inferni cor-
 dis, & illic imperat morti, dicens, E-
 mitte animas inclusas, quæ me quæ-
 runt, quas vi detines. Effringit igitur
 graues lapides animæ superpositos, a-
 perit monumenta, suscitatur verò mor-
 tuum, & educit e carcere tenebroso a-
 nimam inclusam. Quemadmodum si
 hominis habentis vinctos pedes manuf-
 que cathenis, quispiam vincula dissol-
 uat, cumque liberum dimittat in aper-
 to deambulare: sic Dominus animam
 ligatam cathenis mortis, soluit à vincu-
 lis, & dimittit eam, liberans mentem:
 ut cum delectatione & sine labore am-
 bulet in aëra diuinum. Non aliter quàm
 B si quis in pleno & medio flumine de-
 mergitur, iaceat in aqua mortuus, in me-
 dio ferocium animalium suffocatus,
 quem velit alius natandi minimè peri-
 tus saluare, qui etiam ipse simul pereat
 & suffocetur: in eo negotio superest,
 ut requiratur artifex quidam natandi
 peritus, qui in profundum sinum aquæ
 descendat, & inde referat eum qui de-
 mergitur, quique in medio beluarum
 iacebat: ipsa verò aqua, vbi talem ex-
 pertum & naturæ scientem conspexe-
 rit, huic auxiliatur, & eleuat eum in su-
 perficiem aquæ: hoc modo anima in
 C abyssum tenebrarum & profundum
 mortis demersa, suffocata est & mor-
 tua à conspectu Dei, in medio dirorum
 animalium. Et quis potest in secreta il-
 la & profunda inferni mortisque des-
 cendere, nisi opifex ille, qui corpus
 condidit? Ipse utique duas partes pe-
 netrat, nempe profundum inferni &
 intimum sinum cordis: vbi anima cum
 suis cogitationibus detinetur à morte:
 & e profunditate tenebrosa mortuum
 Adam educit. Ipsa quoque mors exer-
 citationis ratione hominem adiuuat,
 velut aqua natantem. Quid enim diffi-
 D cile est Deo, penetrare mortem &
 imum sinum cordis, ac inde mor-
 tuum Adam reuocare? Siquidem in
 presenti seculo sunt domicilia & æ-
 dificia, vbi habitant homines: verum
 sunt & alia, vbi bestiar, leones, dra-
 cones, & alie beluæ venenosæ ha-
 bitant. Si sol igitur, cum sit crea-
 tura, nihilominus ingreditur quocun-
 que, per animalia illa & feras, in
 antra leonum, & cauernas reptilium,

& egreditur inde illatus: quanto magis A
Deus & Dominus omnium nidos in-
gredietur, & domicilia ubi mors habi-
tat: penetrabit etiam animas, illinc e-
ripiens Adam, nec tamen ullo modo
lædetur à morte? Pluvia quoque des-
cendens è cælo peruenire solet ad infe-
riores partes terræ, ubi exiccatas radi-
ces humectat, & renouat, producitque
germen nouum. Alius est, qui angitur
& affligitur dimicans cum Satana: hic
contritam animam habet, & sollicitu-
dine ac mœrore confectus lachrymas
profundit, ac duplicem personam susti-
net. Si igitur in hoc negocio firmus per-
seueret in bello, Dominus est cum eo,
& conseruat eum: quia diligenter quæ-
rit, & pulsatur ianuam, expectans quan-
do illi aperiat. Item etiam si videatur ti-
bi frater strenuus in ea difficultate, à
gratia est confirmatus. Qui verò caret
fundamento, non tantopere Deum timet,
nec contritum est cor eius, caretque
metu: nec obseruat cor suum & membra,
ne inordinate ambulent: talis adhuc perditam
habet animam suā, quia nondum ingressus est
certamen. Alius est ergo is qui est in certamine
& afflictione, & alius qui ignorat quid sit
bellum. Quandoquidem etiam semina,
cū in terram mittuntur, afflictionem
sustinent à glacie, hyeme, & frigoribus
aëris: postea tempore opportuno reuiu-
iscit: At interdum contingit, vt Sa-
tanus in corde tecum disputet, inquires,
Vide, quanta mala commisisti. Ecce,
quanta socordia plena est anima tua,
quā valde onustus es peccatis, &
quod non possis vltra saluari, Sed hæc
agit, vt adigat te in desperationem,
tibi que persuadeat, non esse gratam
pœnitentiam tuam. Nam ubi mali-
tia per transgressionem introitum cœ-
pit habere, postea singulis horis al-
tercatur cum anima, tanquam homo
cum homine. Tu verò responde illi
sic, Habeo scripta Domini testimo-
nia, nempe, Nolo mortem peccatoris,
sed pœnitentiam: ut conuertatur ipse à
via peruersa, & viuat. Nam pro-
pterea descendit Dominus, vt pec-
catores saluaret, mortuos suscita-
ret, & à morte vulneratos vitæ
restitueret: eosque qui in tenebris
erant, illuminaret. Re enim vera

Ex. 33.

καὶ ὁσὸν βλέπεται· πόσω μᾶλλον ὁ Θεὸς καὶ
δυσωπὴς πόρτων εἰσέρχεται εἰς τοὺς Φωλοὺς, καὶ
εἰς τοὺς οἴκους, ὅπου κατεσκήνωσεν ὁ θάνατος, καὶ
εἰς τὰς ψυχὰς· καὶ αἰὲν ῥυόμενος τὸ Ἀδάμ οὐκ
ἀδικεῖται ὑπὸ τοῦ θανάτου, καὶ οὐδέ τις ἐξ ἡμῶν
κατεργόμενος, φθαίη κατέρχεται εἰς τὰ κατώ-
τερα μέρη τῆς γῆς, καὶ αἰὲν τὰς ἐξηραίνουσας ῥί-
ζας αὐτῶν καὶ ἀνιχνύει, καὶ ἐκποίνει ἐκ τῆς γῆ-
της καρπὸν. ἄλλος ὅστις ἔχον ἀγῶνα, καὶ θλίψιν,
καὶ πόλεμον πρὸς τὸ Σατάναν· ὅτι σιωπῆσι μ-
νησθῆναι ἔχει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ· ἐοικεμένη γὰρ
ἔστι καὶ πίνη καὶ δακρυοῖν. εἰς δύο χωρίσματα ἐστὶ-
ται ὁ πνεύματος. εἰ πίνω ἐοικεμένης πρὸς ἡμᾶς
ἐστὶ καὶ ὅτι, εἰς τὸ πόλεμον μετ' αὐτοῦ ἔστι ὁ κύ-
ριος καὶ φυλάσσει αὐτὸν· ὅτι ζητεῖ γὰρ ἀπουδαίως
γὰρ κρῖναι τὴν θύραν, πότε αὐτὴ ἀνοίγῃ. πάλιν ὅ-
τι φαίνεται ὅτι ἀδελφὸς ἀγαθὸς ὅδε, ὑπὸ τῆς
χαρίτος ἔστι ἐστειγμένος· ὁ δὲ μὴ ἔχον θυμὸν,
οὐκ ἔχει πόνον φόβον Θεοῦ, καὶ σιωπῆσι πειπ-
ταῖ αὐτὴ ἡ καρδία, ὅτι ἔστι ἐοικεμένης, ὅτι ἀσφαλί-
ζεται αὐτὴ τὴν καρδίαν καὶ τὰ μέλη τῆς μὴ
ἀπὸ κτὸς πρὸς κτὸν· ὅτι ἀκμὴν ἀπὸ λυ-
μῶν ἔχει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ· οὐκ ἔστι εἰσὶν ἄλλος
εἰς ἀγῶνα. ἄλλος οὖν ἔστι ὁ ὅς ἀγῶν καὶ θλίψις,
καὶ ἄλλος ὁ μὴ εἰδὼς ὅτι ἔστι πόλεμος· καὶ γὰρ τὰ
σπέρματα ὅταν βληθῇ εἰς τὴν γῆν, θλίβονται ὑ-
πομένης εἰς τοὺς πόρους, εἰς τὸ χυμῶνα, εἰς τὴν
ψυχρότητα τῆς αἰέρας· καὶ ἐοικεμένης δέονται χειρὸς
αἰσῶς ζωοποιεῖται τὸ γῆνυμα· συμβαίνει ὅτι ὁ
Σατάνας ἀφ' αὐτοῦ λέγει τῇ ἐοικεμένης τῇ καρδίᾳ· ἰδοὺ
πόσα κακὰ ἐποίησας, ἰδοὺ πόσων ματαίων πε-
πληρωται σὺ ἡ ψυχὴ, καὶ βεβαρημένος εἰς τὸ
ἀμῶνισθαι, ὅτι ἐκείνι δυνάσται φθίνωσι. ταῦτα ὅ-
τι, ἵνα ἐοικεμένης εἰς ἀπὸ λυμῶν, καὶ ὅτι οὐκ
ἔστιν ὁ πρὸς δίκην ἡ μετανοία σου· ὅτι γὰρ πα-
ρὰ τὴν ἀφ' αὐτοῦ τῆς πρὸς δίκην ἡ κακία, λοι-
πὸν καὶ ἐκείνι ὅταν ἀφ' αὐτοῦ λέγεται τῇ ψυχῇ
ὡς ἀνδρὸς μετὰ ἀνδρὸς· ἀποκρίσθαι
αὐτὴ καὶ σὺ, ὅτι ἔχω τὰς μὲν τῆς τῆς κυρίου
ἐκείνους, καὶ ὅτι οὐ βούλομαι τὴν θάνατον τῆς
ἀμῶνισθαι, ὡς τὴν μετανοίαν, καὶ ὅτι ἀπο-
σφαλῶμαι αὐτὴν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς ποιότητος,
καὶ ζῆν αὐτὸν· ἀφ' αὐτοῦ γὰρ κατέλθον αὐ-
τὸς, ἵνα πῶς ἀμῶνισθαι ὅσον, πῶς νεκροὺς
ἀνιχνύει, πῶς πρὸς τὴν ζωοποίησιν,
πῶς ἐοικεμένης οὐκ οὐκ φώσκει· ἀλλὰ γὰρ

ἐλθὼν εἰς ὑποστάσιν ἡμᾶς καλεσέν, εἰς πόλιν ἀ-
 γίαν, εἰρηνόνομον, εἰς ζωὴν πλὴν μηδέποτε
 ἀποθνήσκουσαν, εἰς δόξαν ἀφθαρτον· μόνον ἡ-
 μῖς τῇ ἀρχῇ ἡμῶν δῶμεν τέλος ἀγαθόν· ἐμ-
 μείνωμεν τῇ σωτηρίᾳ, τῇ ξηρατείᾳ, τῇ κακου-
 χίᾳ, τῇ αἰτίᾳ τῇ πρὸς τὸν Θεόν, μὴ αἰα-
 δείας κρύοντες πλὴν ἡμεῖς ὥσπερ γὰρ ἐγγί-
 ᾽στι τὸ σῶμα τῷ ψυχῇ, οὕτως ἐγγύτερος ὁ κύριος
 τοῦ ἐλθεῖν καὶ ἀνοίξαι τὰς κεκλεισμένας ἡμεῖς τῇ
 καρδίᾳ, καὶ δωρῆσθαι ἡμῖν τὸ πλῆτον τῶν
 ἐσθίων· ἀγαθὸς γὰρ ἐστὶ ὁ φιλεῖνδεσπος, καὶ
 ἀψύχης εἰσὶν αὐτῷ αἱ ἐπαγγελίαι, μόνον ἐὰν
 ὑπομείνωμεν ἕως τέλους ἐπιζητῶντες αὐτόν·
 δόξα τοῖς οἰκτιρμῶσι πατρὸς, καὶ υἱοῦ, καὶ ἀ-
 γίου πνεύματος, εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

A Dominus adueniens vocauit nos in ad-
 optionem filiorum, ad sanctam & pa-
 cem plenam ciuitatem, ad vitam nun-
 quam morituram, ad incorruptibilem
 gloriam: modò nos principio nostro
 bonum finem imponamus, perseveran-
 tes in paupertate, peregrinatione, af-
 flictione, & postulatione erga Deum,
 sine vilo pudore pulsantes ianuam.
 Quemadmodum enim corpus propin-
 quum est animæ, ita propinquior est
 Dominus ad veniendum & aperiendum
 fores occlusas cordis nostri, & ad con-
 ferendum nobis diuitias cælestes. Quir-
 pe bonus est & humanus, nec vilo mo-
 do fallunt promissiones eius, modo non
 definamus vsque ad finem, illum in-
 quirere. Gloria sit miserationibus patris
 & filij & Spiritus sancti in secula.
 Amen.



ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΤΑΣΕΩΣ
 ΤΟΥ ΑΔΑΜ ΠΡΟ ΤΟΥ
 ΠΑΡΑΒΛΩΑΙ Αὐτὸν πρὸς τὸ πολὺν ἔ-
 Θεῷ· καὶ μὴ τὸ αὐτὸν ἀπολέσαι ἔ-
 πρὸς ἰδίαν εἰκόνα καὶ πρὸς ἐπουρά-
 νιον. Συνέχεται ἡ ἐμιλία ζητήσε-
 ῖνας παῖν ὡφελίμοις.

DE STATV ADÆ,
 antequam transgrederetur
 mandatum Dei: et post-
 quam amisit propriam ac
 cælestem imaginem. Conti-
 net quoque Homilia quas-
 dā questiones omnino utiles.

ΟΜΙΛΙΑ ΙΒ΄.

HOMILIA XII.



ΑΔΑΜ πρὸς τὸ πολὺν πα-
 ραβλῶν, καὶ δύο ἔποις ἀπώ-
 λετο· ἓνα μὲν, ὅτι ἀπώλει τὸ
 κτῆμα τὸ κεταρὸν τῇ φύσει
 αὐτῇ, τὸ ὥραϊον, τὸ κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν
 Θεῷ· ἑπὶ δὲ, ὅτι ἀπώλει αὐτὸν πρὸς εἰ-
 κόνα, ὃ ἡ ἀπέχαιτο αὐτῷ κατ' ἐπαγγελίαν ἡ
 ἐπουράνιος παῖς κληρονομία· ὥσπερ ἐὰν ἡ
 νόμισμα, πρὸς εἰκόνα ἡ βασιλείας ἔχον, καὶ τῷ
 τῷ ἀρχαρχῇ, ὃ χρυσὸς τε ἀπώλετο, καὶ
 ἡ εἰκὼν οὐ χρυσομυῖται, τιούρη ἔπαθε καὶ ὁ
 Αδάμ· μέγας γὰρ πλοῦτος καὶ μεγάλη ἡ
 κληρονομία ἀνέπεστο αὐτῷ· ὥσπερ ἐὰν ἡ χρ-



ADAM transgressus man-
 datum, duobus modis
 periit: priore quidem mo-
 do, quia perdidit puram
 & speciosam illam posses-
 sionem naturæ suæ, quæ
 creata erat ad imaginem & similitudi-
 nem Dei: altero modo, quoniam ima-
 ginem illam amisit, per quam, pro-
 missionem acceperat totius hereditatis
 cælestis. Perinde ac si moneta regis i-
 maginem habens, adulteretur, non
 tantum perit aurum, sed etiam imago
 nullius est momenti: tale quippiam A-
 dæ contigit, cui opes ingentes & locu-
 pletissima hereditas erat præparata, ve-

luti prædium aliquod amplissimum & multi reditus, in quo sint fructuosæ vi-
ces, alibi fertiles agri, illic greges, ali-
bi aurum & argentum: ita vas Adæ
ante inobedientiam erat veluti locus
quidam preciosus: ac vbi cœpit habere
prauas cogitationes & commenta, pe-
riit à conspectu Dei. Non tamen dici-
mus, quod prorsus interierit, ac dele-
tus sit & mortuus, sed quod quantum
ad Deum, mortuus sit, sua tamen na-
tura viuit. Nam ecce mundus vniuer-
sus obambulat in terra & negociatur:
verum oculus Dei mentem ipsam cer-
nit & cogitationes, & veluti circunspi-
cit ac despicit, nec cum eis ullam con-
trahit societatem: quia nihil cogitant,
quod Deo sit gratum. tanquam si es-
sent diuersoria & lupanaria aut loca si-
milia, in quibus multa inordinate &
intemperanter committi solent: quâ si
transierint pij homines, execrantur: &
videntes, non vident, tanquam sint apud
illos mortua: ita Deus eos qui de-
ficiunt à verbo & mandato suo, circun-
spicit quidem, attamen despicit eos,
nec cum illis quicquam habet commercij:
nec requiescit in cogitationibus il-
lorum Dominus.

INTERROGATIO.

Quomodo potest quispiam pauper esse spiri-
tu: maxime cum apud se senserit, se transla-
tum esse, profecisse, ad notitiam denique &
intellectum peruenisse, quem antea non ha-
bebat?

RESPONSIO.

Quandiu quis hæc possidet, & pro-
mouet, non est spiritu pauper, sed de
seipso præsumat. quando verò deuenit
ad talem intellectum & promotio-
nem, ipsa gratia docet eum, se vera
quidem iustum & electum Dei paupe-
rem esse spiritu: ut qui de se nihil exi-
stimet, sed animo sit vilis & abiectus,
tanquam nihil habens aut sciens, quam-
uis multa habeat & sciat. quod quidem
naturale & concretum in mente homi-
num. Num vides, quod primus pater
noster Abraham, cum esset electus,
terram & cinerem seipsum nominabat?
David etiam vnctus in regem, Deum
habebat secum. Quid tamen ait? Ver-
tici sum & non homo: opprobrium hominum,
& abiectio plebi. Qui volunt ergo ho-
mum esse coheredes, & conciuēs ciui-
tatis celestis, & cum eis glorificari,

psal. xi.

Αἰὼν μέγα, καὶ τὸ πᾶν ἔχει περισσόθεν πολλὰ, καὶ
ἀμύνητος ὡς ἔστιν, καὶ ἡ χώρα ἀφορεῖται,
καὶ ἀγῆται, καὶ ἡ χεὶρ καὶ ἡ δύναμις ὡς
ἐν ἡμῶν ὁ χειρὶς τοῦ τοῦ Θεοῦ, αὐτὸς
ὁ σῶς ἡ Αἰὼν. ἀλλ' ὅτι καὶ ἐν τῇ
νοήματι καὶ λογισμοῖς, ἀπώλετο ἀπὸ τοῦ Θεοῦ.
οὐ λέγουμεν ὅτι ἀπώλετο ὁ ὅλος καὶ ἡ φανί-
σθη, ἔτι ἀπῆλθεν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀπῆλθεν, τῇ
δὲ ἰδίᾳ φύσει ζῇ. ἰδοὺ γὰρ ὅπως ὁ κόσμος πι-
επατεῖ ἐν τῇ γῇ, καὶ περιγυμνάζεται. ἀλλ'
ἐφθαλμῶς τῷ Θεῷ βλέπει αὐτοὺς ὡς ἰού,
καὶ τὰς ἐνθυμήσεις, ἔως ὅτε βλέπει καὶ πα-
ραβλέπει, καὶ ὡς ποιεῖ ἐν αὐτοῖς κινήσεις, ὅτι
ἐν αὐτοῖς διαρίσσει τὰς Θεῶν λογίζονται. ὡς ὅτι
ἐὰν ὡς πτωχὸς ᾖ, καὶ πονεῖ, καὶ τίποι ὅπου
ἀπαξίαι γίνονται καὶ ἀσώτεια. λοιπὸν οἱ ἡσυχῆς
πρὸς ἐξουσίαν ὡς βδελύσσονται, ἔτι βλέποντες ὡς
βλέπονται. ὡς νεκρὸς γὰρ αὐτοῖς ἔστιν. ὡς ὁ
Θεὸς ὅτι τοῖς ἀποστατήτορσι ἀπὸ τοῦ λόγου
αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ τῆς ἐνθυμήσεως, ὅτι βλέπει μὲν,
ἀλλὰ παραβλέπει αὐτοῖς, καὶ ὡς ποιεῖ ἐν κινή-
σεσιν, οὐτε ἐπιδραπαύεται εἰς τοὺς λογισμοὺς
αὐτῶν ὁ κύριος.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Πῶς τις δύναται εἶναι πτωχὸς τῷ πνεύματι,
μέγιστα ὅτι αἰσθῆται ἐν ἑαυτῷ, ὅτι μα-
τετέθη καὶ περιεχέται, ἔτι εἰς γὰρ καὶ σωῖται
ἡλθεν, ὡς ὁ πτωχὸς. ὅτι εἶχεν.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Εὖς ὁ αὐτὸς τις κῆται, καὶ περιεχέται,
ὅτι ἐστὶ πτωχὸς τῷ πνεύματι, ἀλλ' οἴεται πε-
ριεχέσθαι. ὅτι ἐλθὼν εἰς αὐτὸν τὸ σωῖται,
καὶ πᾶν περιεχέται, αὐτὴ ἡ χάρις διδάσκει αὐ-
τὸν εἶναι πτωχὸν τῷ πνεύματι, πὺν ὄντα πᾶσι δι-
κῶν καὶ ἐκλεκτὸν Θεοῦ, μὴ ἡγήσασθαι τι ἑαυ-
τοῦ εἶναι, ἀλλ' ἔχει τὸ ψυχρὸν αὐτοῦ ἀπῆλθεν, καὶ
ἐξουδυνώμενον, ὡς μὴ εἶδεν ἢ ἔχοντα, καὶ τι
εἶδεν ἔχοντα. τὸ πᾶν ὡς φησὶ καὶ πᾶσι
γὰρ ὅτι ὡς τοῖς αἰδεσθῶσι. ὡς ὁ πτω-
χὸς ἡμῶν Αβραάμ ὡς ἐκλεκτός, γὰρ ἐ-
αυτοῦ καὶ ἀποδοὺν ὡς ἡμεῖς. καὶ ὁ Δαβὶδ χεῖρας
εἰς βασιλείαν, Θεὸς εἶχε μὲν ἑαυτὸν. καὶ τί λέγει
σκώληξ εἰμι ἔτι αὐτοῦ πτωχός, ὅτι αἰδεσθῶ-
πων, καὶ ἐξουδυνώμενος λαῶν. οἱ οὖν θέλοντες πύ-
τοι εἶναι συκληροῦται, καὶ συμπολῖται τῷ πόλει
τῷ ἐπουρανίῳ, καὶ σωδοξασθῶσι αὐτοῖς, αὐ-

τιν' ὀφείλουσι τὴν ταπεινοφροσύνην ἔχειν, ἢ μὴ
εἶναι ἐν ἑαυτοῖς εἰς ἡμᾶς, ἀλλ' ἔχειν σωτηρι-
σμοῦ καὶ καρδίας· εἰ γὰρ ἔσθ' ὁφθαλμοὺς εἰς ἑκα-
στον τῶν Χριστιανῶν ἐνεργῇ ἡ χάρις, ἢ ὁφθαλμοὺς
ἔχειν ὁμῶς, ὅμοιαι εἰσι πόλεις οἱ πόρτες,
ὁμοῦ ψυχοὶ, ὁμοῦ γλωττῆς, ὁμοῦ γινώσκοντες ἀλλή-
λους. ὡς γὰρ πολλὰ ἐστὶν ἐν θώματι, μία ὁ
ψυχὴ ἐν πᾶσιν ἡ κινήσις ζωῆς. ὅπως ἐν πνύ-
μα ἐνεργῇ ἐν πᾶσι ὁφθαλμοὺς, μίας δὲ εἰσι πό-
λεις, μίας ὁδοὺ· πόρτες γὰρ οἱ δίστοιχοι τῆς ἐνὶ
καὶ τεθλιμμένους ὁδὸν διώδυστον, διαθλιμμένους,
παρακούμους, ἐνεδιζόμενους, ἐν αἰγίοις δέσμα-
σι ζῶντες, ἐν ἀσπασίαις, ἐν ταῖς ὁπαῖς τῆς γῆς.
ὁμοίως καὶ οἱ ἀποστόλοι, ὡς τῆς δεξιᾶς Φα-
οῖ, καὶ πεντάκτου, ἢ δι' ἑνὸς καὶ γυμνητεύου, καὶ
ἐν ἐνεδιζόμεθα, καὶ ἀστατέου· ὡς οἱ ἀπὸ
καταλύσεως, οἱ ὅτι ἐσαυρώθησαν, δι' οὓς ὁφθαλ-
μοὺς ἐθλίβοντο. αὐτοὶ δὲ οἱ διαποτρὺς πρε-
σβυτέρους τε ἢ ἀποστόλους, ὡς γὰρ ὁπλισταὶ ἡμῶς τῆ
θεοῦ δόξης, πῶς διώδυσται, τὸ πᾶν ἡμῶν γινώ-
σκοντες, ὁφθαλμοὺς ἐφάπτοντο ἀναγινώσκοντες ὅτι τῆ
καθ' ἑαυτοὺς ἐφάπτοντο, ἐμπύσματα ὑπὲρ, ῥαπ-
σμάτα, ταυρῶν. εἰ δὲ Θεὸς ὅπως διώδυσται ὅτι
τῆς γῆς, ὀφείλεις ἢ οὐ μιμητὴς αὐτῆς ἡμεῖς
καὶ οἱ ἀποστόλοι, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὅπως διώδυσ-
ται· καὶ ἡμεῖς εἰ θελοῦμεν, τὰς θεοῦ καὶ κυ-
ρίου καὶ τῆς ἀποστόλων ἐπικρομένης ζωῆς, ὀφείλο-
μεν μιμηταὶ αὐτῶν ἡμεῖς εἶναι· λέγει γὰρ ὁ ἀπο-
στόλος ἐν πνύματι ἀγίῳ, μιμηταὶ μου γίνεσθε,
καθὼς καὶ Χριστὸς. εἰ δὲ ἀγαπᾶς δόξαν ἀ-
δελφῶν, καὶ πρεσβυτέρων ἡμεῶν, καὶ αἰάπα-
σαι ζητοῦς, ἔξεστράπτεις τῆς ὁδοῦ· καὶ γὰρ οἱ
ἐσαυρώμεθα τὰς ταυρωθήναι, συμπαθεῖν ὅ-
τι παθόντι, ἵνα οὕτως σιωποῦμεν καὶ δόξα-
σθῃ· αἰάπαται γὰρ πᾶν ὅμοιον συμπαθεῖν ὅ-
τι συμφίς, καὶ οὕτως ἡμεῖς εἶναι κοινὸν καὶ συ-
κληρονομοῦν Χριστοῦ· οὐκ ἔχοντες γὰρ ἄλλο πα-
θημεν, καὶ τῆς κραυγῆς καὶ τῆς ἐνὶ τεθλιμ-
μένους ὁδοῦ εἰσελθῆναι ἵνα εἰς πᾶν πόλιν τῆς
αἰῶνος, καὶ ἀσπασώμεθα, καὶ συμβασιλεύσωμεν ὅ-
τι βα-
σιλεῖς εἰς τοὺς ἀπερχομένους αἰῶνας.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Ἐπειδὴ ὅτι καὶ πᾶν ἴδιον εἶκόνα καὶ πᾶν ἐ-
κπυρρῶν ἀπώλεσεν ὁ Ἀδάμ, ὅθεν εἰ ἐκινώ-
ντος τῆς εἰκόνος τῆς ἐκπυρρῶν, εἶχε πνύμα ἀγιον.

A hac humilitate debent esse præditi: ne-
que apud se existimare, se aliquid esse,
sed cor contritum habere. Quamvis e-
nim gratia in vnoquoque Christiano-
rum varia opera edat, & diuersa mem-
bra habeat: omnes tamen sunt eiusdem
ciuitatis, animi & linguæ, se mutuo
cognoscentes. Sicut membra multa sunt
in corpore, vna verò in omnibus ani-
ma, quæ mouet illa: ita spiritus vnus
in omnibus operatur diuersimodè, eius-
dem tamen sunt ciuitatis & vix. Om-
nes enim iusti per viam angustiarum & af-
flictionis ambulauerunt, persecutionem
& tribulationem sustinentes & contu-
melias, in pellibus caprinis, speluncis
& cauernis terræ viuentes. Similiter &
Apostoli ad hanc usque horam dicunt,
Et esurimus, & sitimus, nudi sumus,
contumelijs afficimur, & instabiles sine
sede viuimus. Quorum nonnulli capite
truncati sunt, alij cruci affixi, alij au-
tem variis modis afflicti. Quinetiam ip-
se Dominus Prophetarum & Aposto-
lorum, tanquam oblitus gloriæ diuinæ,
quomodo conuersatus est? Ille, nobis
se præbens exemplum, contumelijs af-
fectus, spineam coronam in capite ge-
stauit, sputa quoque, colaphos, & cru-
cem sustinuit. Quapropter si Deus ita
conuersatus est super terram, tu debes
eum imitari. Cum etiam Apostoli &
Prophetæ sic versati sint: ita nos quo-
que si velimus superædificari supra fun-
damentum Domini & Apostolorum,
debemus illorum esse imitatores. Nam, 1. Cor. 4.
inquit, Apostolum per spiritum, Imitatores
mei estote, sicut & ego Christi. Quod si
gloriam hominum amplecteris, & ab
eis coli cõpetis, & cum delectatione
vivere desideras, à via diuertisti. Nam
oportet te simul crucifigi cum crucifi-
xo, & cum eo qui passus est, pati: ut
sic cum glorificato glorificeris. Siqui-
dem sponsa pati debet cum sponso, &
ita socia & coheres fieri Christi. Non
datur enim cuiquam, sine tribulationi-
bus, aut per aliam viam, quàm aspe-
ram, angustam & afflictionis plenam,
ingredi ciuitatem sanctorum, & re-
quiescere ac regnare cum rege per infi-
nita secula.

INTERROGATIO.

Cum perdideris Adam propriam imaginem
& celestem, igitur si particeps eras imaginis
celestis, Spiritum sanctum habebas?

RESPONSIO.

Habebat utique, quandiu Verbum Dei erat cum illo, & mandatum continebat omnia. Nam hoc ipsum verbum erat ei hereditas, erat indumentum, & gloria operiens eos, erat doctrina. Nam concessum illi erat, omnibus nomina imponere: qui hoc nuncupavit coelum, illud Solem, hoc Lunam, illud terram, hoc volatile, istud beluam, aliud arborem: sicut edocebatur, ita appellabat.

INTERROGATIO.

Habebatne sensum & communicationem sancti Spiritus?

RESPONSIO.

Ioan. 1.

Verbum ipsum cum eo manens erat ei omnia, siue cognitio, siue sensus, siue hereditas, seu disciplina. Nam quid ait Ioannes de Verbo? In principio erat Verbum. Vides, quod Verbum erat omnia. Quod si etiam extrinsecus cum eo gloria erat, non propterea scandalizemur, quia dicitur, quod nudi erant, nec mutuo se videbant. Sed post transgressionem mandati, tunc se nudos esse cognouerunt, & pudore sunt perfusi.

INTERROGATIO.

Ergo antea vestimenti loco inducebantur gloria Dei?

RESPONSIO.

Quemadmodum spiritus in Prophetis operabatur, & docebat eos, & intra eos erat, & exterius illis apparebat, ita & in Adam, quando volebat spiritus, erat cum eo, & docebat & moderabatur. Itaque sic vno verbo concludere: Verbum apud eum erat omnia: & quandiu mandatum seruabat, amicus erat Dei. Ceterum quid mirum, si in eo statu existens, transgressus est mandatum: cum etiam illi qui Spiritu sancto repleti sunt, non careant cogitationibus naturalibus, & voluntate per quam illis consentiant? Ita Adam, cum esset cum Deo in paradiso, à seipso & propria voluntate transgressus est, & deteriori portioni paruit: verum post transgressionem notitiam habuit.

INTERROGATIO.

Qualem?

RESPONSIO.

Quemadmodum cum latro comprehensus trahitur ad iudicium, & eius causa dici incipit, rogat eum magistra-

A

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Εως ὅτε ὁ λόγος τῷ Θεῷ συνῶν αὐτῷ, ἔῃ ἐνοπλὴ, εἶχε πᾶντα· αὐτὸς γὰρ ὁ λόγος ὡς αὐτῷ κληρονομία, αὐτὸς ἐνδυμα ἔδωκε σκεπυσσε αὐτὴν, αὐτὸς διδασκαλία· ὑπέστητο γὰρ αὐτῷ καλέσαι πᾶντα, τῷτο εἰπὲ ἕρμαιν, τῷτο ἕλκον, τῷτο σκλιώλιν, τῷτο γλῶ, τῷτο πλιών, τῷτο θηρίον, τῷτο δένδρον, καθὰς ἐδιδάσκετο, ὥπως καὶ ἐλεῖν.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Αἰδοῦσιν εἶχε καὶ κυριότητα τῷ πνεύματι;

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Αὐτὸς ὁ λόγος συνῶν, πᾶντα ὡς αὐτῷ, εἴτε γλώσσι, εἴτε αἰσθησί, εἴτε κληρονομία, εἴτε διδασκαλία. καὶ ἰωάννης τὴν λέγει πᾶν τῷ λόγῳ, ἐν δὲ ἄρχῃ ὡς ὁ λόγος· ὁρᾷς ὅτι ὁ λόγος πᾶντα ὡς. εἰ γὰρ καὶ ἔξωθεν συνῶν αὐτῷ δόξα, οὐ σκαιοδολίζόμεθα ὅτι τούτω· καὶ γὰρ λέγει ὅτι γυμνοὶ ἦσαν, καὶ οὐκ ἔβλεπον ἀλλήλους, ἔμψεν δὲ πᾶσιν αὐτοῖς τὴν ἐνοπλίαν, τότε εἶδον αὐτοὺς γυμνοὺς, καὶ ἠγωνίσθησαν.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Οὐκ ὡς πᾶν τούτου ἦσαν αὐτῷ πειρασμοὶ C ἐν δὲ θυμῷ δόξα Θεοῦ.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Ὡς ὅτι τῷ πνεύματι ἐν ἄρχῃ ὁ πᾶν· μα, καὶ ἐδιδάσκεν αὐτοὺς, καὶ ἔσταν αὐτῷ ὡς, καὶ ἔξωθεν αὐτοὺς πᾶσι φάνεον· οὕτως ἔστι εἰς τὸ Αδάμ, ὅτι ἦλθε ὁ πᾶν, συνῶν αὐτῷ ὡς, καὶ ἐδιδάσκεν καὶ ὑπέστητο, ὥπως εἰπὲ καὶ λέγει πᾶντα γὰρ ὡς ὁ λόγος αὐτῷ, ἔως ὅτε ἐνέμεινε τῇ ἐνοπλίᾳ, φίλος ὡς Θεοῦ. καὶ ἡ θαυμαστόν, εἰ ἐν τούτω ὡν, πᾶσι τῇ ἐνοπλίᾳ, ὅποτε ἔοι πεπληρωμένοι πνεύματος ἁγίου, ἔχοισι τοὺς φυσικὰς λογισμὰς, καὶ ἔχοισι δόλημα τῷ συμφορήσῃ; οὕτως ἔστι αὐτὸς συνῶν πᾶσι Θεῷ ἐν πᾶσι δόξῃ, ἀφ' ἐαυτοῦ ἰδίῳ δόληματι πᾶσι, καὶ ὑπέκυσσε μέρη ποτηρῶ· πᾶν ἔμψεν πᾶσι πᾶσι ἔσταν γλώσσι.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Οποῖαν.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Ὅτι ἐν τῷ συλληφῇ ληθῆς εἰς δικαιοσύνην, καὶ δόχεται κρίνεται, λέγει αὐτῷ ὁ

δόξαν, ὅτι ἐποίησεν τὰ κακὰ, οὐκ ἤδεις ὅτι συλ-
 ληφθεὶς αἰχμῇ, καὶ ἀποθανῇ; οὐκ εἶπες ὅτι ἡλμαῖ
 εἰπὺν, ὅτι ἔκ ἡδύν; οἶδε γὰρ, καὶ ἡμερῶν, πομπή-
 τα μνημονεύων δόξομαζοῦται; καὶ ὁ πομπῶν, οὐκ
 εἶδεν ὅτι κακῶς ποιεῖ; καὶ ὁ κλέπτων, οὐκ οἶδεν ὅτι
 ἀμάρτυρ; ὅπως καὶ αὐτοὶ γραφῶν, οἱ αὐθρο-
 ποι ἀπὸ τῆ φρεσὶς λογισμῶν, οὐκ οἶδασιν ὅτι
 Θεὸς ἔστι; οὐ δυνάσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἰ-
 πῆν, ὅτι ἡδύν, ὅτι Θεὸς εἶ. λέγει γὰρ αὐτοῖς ὁ
 μηχανιστὴς ἐκ τῆ οὐρανοῦ βοῶν, καὶ ἀφρα-
 πῆς οὐκ οἶδατε ὅτι ἔστι Θεὸς ὁμοῦ πλὴν κτί-
 σιν, ὡς αὐτὸν ἐκράζοντες οἱ δαίμονες, σὺ εἶ ὁ υἱὸς Θεοῦ,
 ὡς παρὰ χαρμὴν ἡλθες βασιλεύσαι ἡμᾶς. καὶ ἐπὶ
 ἐν τοῖς μάρτυροις λέγουσι, καὶς μὲν, καὶς μὲν.
 Οὐκ ἤδυσαν αὐτὸν ὁ ἔχων τὴν γνώσεως τῆ καλῆς
 καὶ κακῆς, ἢ τῶν ἁγίων τῆς Αδάμ τὴν γνῶ-
 σιν ἔδωκεν. ἔκαστος γὰρ δέχεται ἐφ' ὧν, ὡς ἐν
 τῷ αὐτῷ ὁ Αδάμ καὶ τὴν ἐκείνου. αὐτὸς γὰρ ὁ
 Αδάμ τὴν γνῶσιν ἐδέξατο καλὴν καὶ κακὴν.
 λοιπὸν ἀκούοντες ἐκ τῆς γραφῆς, ὅτι ἐν ἡμῇ,
 καὶ ὁ κακὸς ἐστὶν ὡς καὶ τῶν ἁγίων πλὴν ἐν τῷ
 ἁγίῳ ἐστὶν τῆς καλῆς, καὶ ὁ κακὸς ἐστὶν ὁ Θεός.
 λοιπὸν καὶ τὰ κακὰ αὐτῶν μαθηταί, καὶ τὰ κα-
 καὶ μαθὼν ἀσφαλίζεται ἑαυτὸν, ἵνα μηκέτι ἀ-
 μάρτησας ἐμπέσῃ εἰς κρίμα θανάτου. γινώσκου-
 μεν δὲ, ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις τῆς Θεοῦ δι' αὐτῶν οἰ-
 κισμένηται. αὐτὸς γὰρ ἐποίησεν ἄνθρωπον, γῆν, ὕδρα,
 ἐρπετα, περὶ, ἀβλέποντες, τοὶ δὲ ἀριθμοὶ ἀ-
 γνοῦμεν. οὐκ αὐθροῦν οἶδεν, εἰ μὴ μόνον ὁ
 Θεός ὁ ὢν ἐν πᾶσι, καὶ τοῖς ἐμβρύοις τῶν ζώων;
 οὐκ αὐτὸς ὅτις ἐστὶν τὰ ὄντα ὑποκείμενα τῆς
 γῆς, καὶ ἐπὶ τῆς οὐρανοῦ; τῶν ἀλλοτρίων
 αὐτῶν ὅσα μᾶλλον ζητήσωμεν, ὡς αἱ οἱ ἐμ-
 πορευοί, κληρονομία κτήσεως ἐπουράνιοι, καὶ τὰ
 συμφέροντα τῆς ψυχῆς ἡμῶν. μαθητὰν κτή-
 σασθαι κτήματα ἀπὸ συμπαράδοξοις ἡμῶν.
 εἰ γὰρ δόξη ἀνθρώπου ὡς ἐρῶν τοὺς λογι-
 σμῶν τῆς Θεοῦ, καὶ λέγει, εἰ γὰρ καὶ κατέλα-
 βον, εἰρενησέται ὁ ἀνθρώπος ὡς ὑποκαίει
 τὸν λογισμὸν τῆς Θεοῦ. ἐν τούτῳ δὲ πολὺ πλε-
 ον. καὶ ὅσον θέλεις ἀφ' ὧν ἐρῶν καὶ
 εἰσέλθῃ, χαρεῖς εἰς βάθος, καὶ οὐδὲν κατα-
 λαμβάνεις. αὐτὸς γὰρ ὁ ὅτις ἐστὶν ὁ
 μηχανιστὴς σοι, ὡς ἐργάζεται καὶ ἡμέραν ἐν
 σοι, καὶ πᾶς, ἀρρῶν ἔστι, καὶ ἀκατάλη-
 πτα, ὡς μόνον διέσασθαι μετὰ διηρησίας

A tus, cum hæc mala committeres, ne-
 sciebas, te comprehendi posse, & ex-
 tremum supplicium passurum? Non au-
 det ille dicere, Nesciebam, nouit enim,
 & tractus ad supplicium omnia confite-
 tur. Itidem qui stuprum committit, i-
 gnoratne quod perperam agat? Et qui
 furatur, ignoratne se peccare? Sic etiam
 semotis scripturis, nonne cognorunt
 homines, sola ratione naturali, Deum
 esse? Non possunt itaque in illa die di-
 cere, Non noueramus quod Deus sis.
 recenset enim eis tonitrua & fulgura de
 cælo emissa, dicens, Ignoratis esse
 B Deum, qui regit creaturam? Quid igitur
 clamabant dæmones, *Tues filius Dei?* *Mat. 8.*
Quare venisti ante tempus torquere nos? In tor-
 mentis quoque dicunt, *Vris me, Vris me.*
 Non nouerant igitur lignum scientiæ
 boni & mali, sed transgressio Adæ no-
 titiam dedit. Quisque enim incipit in-
 terrogare, in quo statu erat Adam, &
 quid agebat. Ipse enim Adam scien-
 tiam acceperat boni & mali. Postea au-
 dimus ex scripturis, quod in honore &
 innocentia erat: sed transgressus man-
 datum, eiectus est de paradiso, & illic
 succensuit Deus. Præterea præstantiam
 suam didicit, ac calamitatem suam edo-
 ctus, sibi cauet, ne per peccatum vlté-
 rius incidat in iudicium mortis. Cæte-
 rum utrique nouimus, quod omnis crea-
 tura Dei per ipsum gubernatur. Ipse
 enim creauit cælum, terram, animalia,
 reptilia, beluas quas videmus, nume-
 rum autem eorum ignoramus. Quis en-
 im hominum hoc nouit: excepto Deo
 solo, qui est in omnibus, etiam in fortibus
 imperfectis animalium? Nonne ipse
 scit omnia quæ sub terra sunt, & super
 cælos? His ergo prætermiſſis demus
 operam, tanquam boni mercatores, ut
 D cælestem hereditatem assequamur, &
 ea quæ conferunt animæ nostræ. Dis-
 camus eas possessiones consequi, quæ
 permansuræ sint nobiscum. Nam si cœ-
 perit homo scrutari sensum Dei, ac di-
 cere, Inueni quippiam & comprehen-
 di: reperietur humana mens excedere
 sensum Dei. Sed in eo multum aberrat.
 Quanto enim plus volueris cognoscen-
 di ratione scrutari ac penetrare, tanto
 plus in profundum descendes, & nihil
 comprehendes. Quæ enim meditaris,
 & quid quotidie tibi accidat, & quo-
 modo, arcana sunt hæc & incompre-
 hensibilia: quæ tantum cum gratiarum

actione suscipere & credere debemus. Siquidem potuistine ex quo natus es, adhuc usque tempus, nosse animam tuam? Recita mihi quæso, scaturientes in te cogitationes à mane usque ad vesperam. Dic mihi commentationes trium dierum. At non potes. Si igitur assequi non potuisti cogitationes animæ tuæ, cogitationes & mentem Dei qui potes inuestigare? Verum ede tu panem quantum reperies, & vniuersam terram dimitte. Abi ad ripam fluminis, & bibe quantum tibi opus est: mox recede, nec curiosè inuestiges, vnde nascatur aut quomodo fluat. Cura tantum, vt sanetur pes tuus, aut morbus oculi tui, vt cernere possis lumen solis: & ne quæsieris, quantum lucis habeat sol, aut in quoto signo oriatur. Quod tibi commodo cedit, accipe. Ad quid enim pergis ad montes, & quæris, quot illic pascantur onagri aut bestix? Et puellus quando accedit ad vbera matris, lac sumit, & nutritur: non tamen nouit scrutari radicem aut fontem, vnde sic lac influat. Lac enim fugit omnemque modulum lactis exhaurit: ac mamilla denuo alia hora impletur: hoc ipsum neque puellus nouit, neque mater eius: etsi reuera ab omnibus membris maternis lac proficiscitur. Si quæsieris ergo Dominum in profundo, illic reperies eum signa facientem. Si quæras eum in lacu, illie reperies eum in medio duorum leonum conseruantem iustum Danielelem. Si verò quæras eum in igne, reperies illic opem ferentem seruis suis. Sin autem in monte, reperies eum illic cum Elia & Mose. Est igitur vbique: & sub terra, & super cælos, seu apud nos, vbique est. Hoc etiam modo anima prope te est, intra & extra te. Vbi enim volueris, apud longinquas regiones est mens tua, siue occidentem versus, siue ad orientem: siue in cælis illic reperitur. Enitatur igitur potissimum in nobis ipsis habere cauterium & sigillum Domini. Quoniam in die iudicij, quando fiet à Deo separatio illa, & congregabuntur vniuersæ tribus terræ filiorum Adam, cum vocabit pastor suum gregem: quicunque habuerint cauterium, cognoscent proprium pastorem. Pastor quoque eos qui suo signo notati fuerint, cognosceret, &

Α καὶ πιστεύειν. ὅτι γὰρ πᾶν ψυχὴν ἐξ ἡ ἐκλήθηται ἐν
ἑαυτῷ, ἡ δὲ κλήσις γινώσκουσι; ἐπεὶ ἐπαγγελίαν
μοι δὸν ἔσται καὶ ἑαυτῷ τοῖς βροτοῖς ἐν τῷ
λογισμῷ. εἰπέ μοι τὰς ἐκθυμώσεως περὶ τὴν
μερῶν, ἀλλ' ὅτι δυνάσται. εἰ δὲ τὸν λογισμῷ
τῷ ψυχῆς σου καὶ λαλῶν, οὐκ ἐδυνάστηται, τοῖς λο-
γισμῷ τῷ Θεοῦ καὶ τὸν ἡμῶν πῶς δυνάσται δι-
ρῆν; ἀλλὰ σὺ ὅσον διεύκλεις δῶκεν φάρι, καὶ ἄ-
φες ὅλυν τὴν γλῶσσαν, καὶ ἀπὸ τοῦ εἰς τὸ χῆλος τῷ
ποταμῷ, καὶ πῶς ὅσον χεῖρας ἔχεις, καὶ πῶς ἔχεις.
καὶ μὴ ζητήσης πόθεν ἔρχεται, ἢ πῶς ῥέει. ἀπο-
δασον ἡρεπὴ δυνάμει τὸν πόδα, ἢ τὸν πόρον ὅ-
B ὁφθαλμοῦ σου, ἵνα ἴδῃς τὸ φῶς τῷ ἡλίῳ. μὴ
ζητήσης δὲ πόσον ἔχει φῶς ὁ ἡλίας, ἢ πόσον ἀ-
νατέλλει ζῶν. ὁ παρὰ χεῖρας τοῖς εἰς χεῖρας, λα-
βῶ. καὶ πῶς ἔχει εἰς ὅρη, καὶ ζητῶν πόσον ἐκεί-
νοι ὅρα γὰρ ἡ θηρία. καὶ τὸ παιδίον ὅτε παρὰ χε-
χρηται τῷ μαζῷ τῷ μητρὶ, λαμβανὴ τὸ γάλα
καὶ τρέφεται. οὐκ οἶδεν δὲ ἐκδοῦναι τὴν ῥίζαν
ἢ τὴν πηγὴν, πόθεν ἔσται ὁ πῶς ῥέει. ἀλλὰ γὰρ
τὸ γάλα, καὶ τὸ ὅσον ὅλον ἀποκτενῶν. καὶ πάλιν
ἀλλῶν ὅσον μεσούται ὁ μαζός. τῷ τῷ ὅτε τὸ
παιδίον οἶδεν, ὅτε ἡ μήτηρ αὐτῆς, εἰ καὶ τὰ μά-
λισα δὸν ὅλον τῷ μητρὶ τῆς μητρὸς ἐξέρχεται
C τὸ γάλα. εἰ ζητῶν ὅσον τὸ κύριον εἰς βάθος, ἐ-
καὶ διεύκλεις αὐτὸν ποιῶντα σημεῖα. εἰ ζητῶν
αὐτὸν ἐν λαῷ, ἐκείνους αὐτὸν ἐν μέσῳ
δύο λεόντων φυλάσσεται τὸ δῖος Δανιὴλ. εἰ
ζητῶν αὐτὸν εἰς πύρ, ἐκείνους αὐτὸν βο-
θῶντα τοῖς δοῦλοις αὐτῆς. εἰ ζητῶν. αὐτὸν ἐν ὄρει,
ἐκείνους αὐτὸν μετὰ τῷ Ἠλίᾳ & Μωσῇ.
πῶς παρὰ ὅσον ὅσον, καὶ ὅσον τῆς γῆς, καὶ ὅ-
D παρὰ ὅσον οὐρανῶν, εἴτε ὅσον ἡμῶν, πῶς παρὰ
ὅσον ὅσον. ὅσον καὶ ἡ ψυχὴ ἔχει σου ὅσον, ἐξ ὅσον τοῦ
ὅσον, καὶ ἐξ ὅσον τοῦ ὅσον. ὅσον γὰρ ὅσον εἰς μα-
D χεῖρας πατρίδας, ἐκείνους ὅσον ὅσον σου, εἴτε ὅσον δυ-
σμάς, εἴτε ὅσον αἰαλῶς, εἴτε εἰς τοῖς ὕραις ἐκεί-
νους αὐτῶν. ζητῶντα ὅσον παρὰ ὅσον τῶν
καυτῶν τῶν κυρίων καὶ τῶν σφραγίδων ἐν ἑαυτοῖς ἐ-
χῶν. ὅτι ἐν ὅσον καὶ τῶν χρίστων, γινώσκουσιν τὸ δῶ-
τοῦ τῷ Θεοῦ, καὶ σιναγῶν ὅσον ὅσον τοῦ φυ-
λῶν τῶν γῆς ὅσον τῷ Αδάμ, ὅσον καὶ ὅσον τοῖς ποι-
μῶν τῶν ἰδίων ποιμένων, ὅσον ἔχουσιν τοῖς καυτῶν,
ὅσον γινώσκουσιν τὸ ἰδὸν ποιμένα, καὶ ὁ ποιμὴν
τοῖς ἔχουσιν τὴν ἰδίαν σφραγίδα γινώσκει, καὶ

ἐπισυνάξει ἀπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν· ὁ φωνῆς γὰρ αὐτῶν ἀκούουσιν οἱ ἰδοῖς καὶ ὑπάκουσιν ὀπίσω αὐτῶν· εἰς δύο γὰρ μέρη ἵσταται ὁ κόσμος, καὶ γίνεται μία πόλις καὶ ἑνὴ, ἡ χαροῦσα εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ μία πλήρης φωτὸς ἡ πόλις πλεονάζουσα ἀνέστιν αἰαγμένη. αὐτὸ δὲ νῦν κατέμεθα ἐν τῇ ψυχῇ, αὐτὸ ἐκείνη λάμπει καὶ φαίνεται, καὶ τὰ ὅμοια ἐκείνης δοῦναι. ὡς γὰρ ἐν τῇ χαρᾷ τῆς ζωῆς καὶ μένεις αἱ ρίζαι καὶ καρποὶ ἐν τῇ γῇ, τοὺς ἰδοῖς καρποὺς, καὶ τὰ ἰδοῖς αὐτῇ ἐκείνη ἐκβαλεῖται, καὶ καρποφοροῖται, καὶ φανερωῖται αἱ καλὰ ρίζαι, καὶ αἱ καὶ ἀκαθάρτοι ἐξέρχονται φανεροὶ γίνονται· ὥτως ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἕκαστος δόξῃ τῆς ἰδίας ὁμοιωθεὶς ἑαυτῷ· ἔξει, ἐμφανίσει, καὶ φανερωθῇ τὰ τε καλὰ καὶ τὰ κακά· ἐκ γὰρ ὅτι πάντα ἡ κρίσις, καὶ ἡ ἀπαπόδοσις· ἐστὶ γὰρ ἄλλη ἡσυχία τῷ πνεύματι πλεονάζουσα· ἐν γὰρ Μωϋσῆς ὅτε ἀνῆλθεν εἰς τὸ ὄρος, ἡμέρας πεντήκοντα ἐνήστευεν. ἀνῆλθεν αὐθροῦς, κατέβη θεὸς ἔχων, καὶ ἰδοὺ βλέποντες ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐν ὀλίγαις ἡμέραις, ἐὰν μὴ ὑποστηρίξῃ τὸ σῶμα βρώμασι, φθίρεται· καὶ αὐτὸς ἐν πεντήκοντα ἡμέραις νηστεύσας, πληθὺν ὄλων ἐδωκεν αὐτῷ· ἐπέφετο γὰρ ὑπὸ τῷ θεῷ, καὶ ἀκατομήτο αὐτῷ τὸ σῶμα ἀλλήλη ἡσυχία ἐπουρανία· ὁ γὰρ λόγος τῷ θεῷ ἡσυχία αὐτῷ ἐρίγνεται, καὶ εἶχε δοῦναι εἰς τὸ παρόν· τὸν ἡμέτερον, τύπος αὐτῷ· ἐκείνη γὰρ ἡ δόξα νῦν ἔσται εἰς τὰς καρδίας τῶν Χριστιανῶν λάμπει· αἰσάνοντα γὰρ τὰ ὅμοια ἐν τῇ αἰσάνσει ἄλλω ἐκδύμασι θεῶν σκεπάζονται, καὶ βρώσῃ ἐπουρανίᾳ τρέφονται.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Τί ἔστι, γυνὴ ἀκατακάλυπτος κεφαλῇ τοῦ σώματος·

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Ἐπειδὴ ἐν τῇ χαρᾷ τῷ ἀποστόλων ἀφιεμένας εἶχον τὰς τείχας αὐτῆς σκεπάσματος· ὅθεν ὁ κύριος, καὶ οἱ ἀπόστολοι ἦλθον εἰς τὴν κλίσιν καὶ ἐσφράγισαν αὐτήν· πλεονάζει γυνὴ καὶ ταῖς εἰς τὴν πόλιν τῆς ἐκκλησίας· καὶ ὡς γὰρ εἰς τὸ φαινόμενον ἐν ἐκείνῃ τῇ χαρᾷ ἐκείνη εἶχον ἐξηπλωμένας τὰς τείχας αὐτῆς σκεπάσματος· ὅταν καὶ ἡ ἐκκλησία τὰ τέκνα αὐτῆς ἐκδύσῃ καὶ περιεβάλῃ ἐκδύμασι θεοῦ, καὶ δεδοξασμένοις, καὶ εἰς τὸ παλαιὸν ὅτι τῆς ἐκκλησίας Ἰσραὴλ, μία αὐτῇ

A congregabit ex omnibus gentibus. Nam qui sunt sui, audiunt vocem eius, & sequuntur eum. In duasque partes diuidetur mundus: eritque vnus grex tenebrosus, qui perget in ignem æternum: alter lumine plenus, qui deducetur ad quietem cœlestem. Hoc igitur ipsum quod nunc in anima possidemus, tum splendet & manifestabitur, induetque corpora gloria. Quemadmodum tempore mensis aprilis radices in terra latentes fructus suos & flores ac speciosa quæque producant, & fructum afferunt, patefiuntque fructuosæ radices, similiter & illæ quæ spinas habent: sic & in illa die quisque in corpore suo declarabit, quæ gessit, patebuntque tam bona quàm mala. tunc enim erit vniuersale iudicium, & retributio. Est enim alius cibus, præter hunc visibilem. Nam cum ascendit Moyses in montem, ieiunauit quadraginta dies: ascendit homo, descendit habens Deum. Ipsi iam perspicimus in nobis, intra paucos dies deficere corpus, nisi sustentetur cibus. Moyses autem, cum quadraginta dies ieiunasset, fortior omnibus descendit. Siquidem alebatur à Deo, & regebatur corpus illius alio cibo cœlesti: quia verbum Dei erat ei pro alimento, & gloria relucebat in facie eius. Et quod gerebatur, alterius rei figuram præ se ferebat: quoniam illa gloria nunc intus splendet in cordibus Christianorum. Siquidem resurrectionis die corpora resurgentia alio & diuino vestimento operientur, & vescantur cibo cœlesti.

INTERROGATIO.

Quidnam est illud, Mulier orans non velato capite?

RESPONSIO.

Quoniam Apostolorum temporibus promissos alebant crines pro velamento, propterea Dominus & Apostoli venerunt ad corrigendam creaturam. Mulier autem gerit typum Ecclesie. Et quomodo exterius tempore illo mulieres loco velaminis passos crines habebant: sic & Ecclesia filios suos diuinis & gloriosis vestimentis induit & circumdat. Sed antiquitus Ecclesie Israeliticæ vna erat congre-

gatio, quæ protegebatur à Spiritu A
sancto: & pro gloria spiritum indue-
rant Israëlitzæ, licet ipsi non valde con-
sonarent. Dicitur ergo Ecclesia, tum
de pluribus, tum de vna anima. Nam
anima ipsa omnes cogitationes coacer-
uat, & est apud Deum Ecclesia: quia
quadrat in societatem cum sponso cœ-
lesti, & temperatur cum illo qui cœ-
lestis est. Quod non tantum in pluri-
bus, sed etiam in vno potest intelli-
gi. Nam de Ierusalem Propheta in-
quit, *Inueni te desertam & nudam: &
indui te, & reliqua*: tanquam de vna
persona locutus.

Fig. 16.

Let 10.

INTERROGATIO.

*Quid est, quod Marcha dixit Domino
de Maria, nempe, Ego torqueor circa mal-
ta, ipsa vero tibi assidet?*

RESPONSIO.

Dominus præoccupans quod Maria dicere debebat Marthæ, ait illi, quòd Maria dimiserat omnia, & sedebat ad pedes Domini, ac per totam diem Deum benedicebat. Vides, assidendi beneficium pro dilectione collatum. Verùm ut clariùs pateat sermo diuinus, audi. Si quis diligit Iesum, & illi attendit, attendit inquam diligenter & non frigide, sed perseverat in dilectione: iam cogitat Deus, donare quippiam eiusmodi animæ pro tali dilectione: licet homo ignoret, quid accepturus sit, qualémve portionem Deus daturus sit animæ. Mariæ siquidem, quæ illum diligebat, & sedebat ad pedes eius, non simpliciter adhæsit, sed virtutem quandam secretam, è sua ipsius substantia contulit ei. Nam sermones, quibus Deus quietè Mariam alloquebatur, spiritus erant, & virtus quædam, penetrabantque cor huiusmodi verba, & anima animam, & spiritus spiritum: crescebatque diuina virtus in corde illius. Necessariò enim virtus illa, in quemcunque se effuderit, firma permanet, tanquam possessio quæ auferri non potest. Propterea Dominus sciens quid Mariæ contulisset, ait, *Maria optimam partem elegit*. Paulò post autem, quæ Martha beneuolè gesserat circa ministerium, retulit ad eandem liberalitatis gratiam. Nam illa quoque virtutem diuinam in anima sua recepit. Sed quid mirum, si acce-

Ibidem.

συναγαγὴν, καὶ ἐπέπετο ὑπὸ τῷ πνύματι,
καὶ ἦσαν αὐτὴ δόξης τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πνύματος,
οἱ καὶ αὐτοὶ οὕτως ἐποίησαν. ἐκκλησία αὐτῶν λέ-
γεται καὶ ὅτι πολλὰν, καὶ ὅτι μιᾶς ψυχῆς αὐ-
τῇ γὰρ ἡ ψυχὴ συνάγει ὅλους τοὺς λογισμοὺς, καὶ
ὅτι ἐκκλησία τῆς Θεῶς ἡμέραν γὰρ εἰς χει-
ρῶν ἡ ψυχὴ τῶν ἐπουρανίων συμφύει, καὶ χει-
ρῶν τῶν ἐπουρανίων. τῆς τοῦ καὶ ὅτι πολλὰν
ροφται, καὶ ὅτι ἐνός· καὶ γὰρ ὁ Περφύτης λέγει
τοῦ τῷ Ιερουσαλὴμ, δίδόν σε ἔρημον καὶ γυ-
μνῶν, καὶ ἐνεδυσά σε, καὶ τὰ ἐξῆς, ὡς ὅτι τῷ
ἐνός παρρησίας εἶπαι.

B

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Τί ὅτι ἡ Μαρία εἶπε τῷ κυρίῳ ἀδελ-
φῆς Μαρίας, ὅτι ἐγὼ κάμνω εἰς πολλὰ, καὶ
αὐτὴ ὠφελεῖται λιγότερον. ΓΙ.

ΑΓΟΚΡΙΣΙΣ.

Ο ὠφειλεν εἰπῆν ἡ Μαρία τῇ Μαρθᾷ, ὁ
κύριος παραβῶν εἶπεν αὐτῇ, ὅτι πάντα ἀφῆ-
κεν ἐκείνη, καὶ ᾤσθη τοὺς πόδας ἐκάλησε τῇ κυ-
ρίῳ, καὶ τὸ Θεοῦ λόγον ὅλως πλὴν ἡμέραν. ὁ-
ρᾷς παρασφραῖς ὑπὸ ἀγάπης. ἵνα ὅτε φέ-
τερον ὁ λόγος τῷ Θεοῦ φωτισθῇ, ἀκούσῃ. εἴ τις
ἀγαπᾷ τὸ Ἰησοῦν, καὶ προσέχῃ αὐτῷ, ὁρᾷς καὶ
ὅχι ἀπλῶς προσέχῃ, ἀλλὰ καὶ ᾤσθηται ἐν
τῇ ἀγάπῃ, ἥδη καὶ ὁ Θεὸς λογίζεται αὐτῇ τὴν ἀ-
γάπης ἐκείνης διδῶναι ἡ ἐκείνη τῇ ψυχῇ. εἴ καὶ
ὁ αὐθροπος εἶς οἶδε τί μέλλει λαμβάνειν, ἢ
ποῖοι μέγας μέλλει ὁ Θεὸς διδόναι τῇ ψυχῇ. Ἐ-
τῇ Μαρίᾳ γὰρ ἀγαπήσῃ αὐτὴν, καὶ ᾤσθηται
ἐκείνη τῷ Θεῷ πῶς πόδας αὐτοῦ, οὐχ ἀπλῶς
προσέχῃ, ἀλλὰ διδάμνῃ πῶς κρυφισμένη
ἐν τῇ αὐτῇ οὐσίᾳ ἔδωκεν αὐτῇ αὐτὴ γὰρ οἱ
λόγοι οὗς ἐλάλη ὁ Θεὸς μὲν εἰρῶνς τῇ Μα-
ρίᾳ, πνῆματα ἡσυχῇ καὶ διδάμνῃ τις καὶ οὕτως
οἱ λόγοι εἰσπράχοντο εἰς πλὴν καρδίας, ψυχῇ
εἰς ψυχῇ, καὶ πνῆμα εἰς πνῆμα· καὶ διδάμνῃ
ἡσυχῇ ἐπληροῦτο εἰς πλὴν καρδίας αὐτοῦ· ὅρα-
νάλως γὰρ ἐκείνη ἡ διδάμνῃ, ὅπου κατὰ φύσιν
ᾤσθηται γίνεσθαι ὡς κτήμα αἰαφαίρετον. ὅρα
τῷ ὁ κύριος εἰδὼς, ἡ ἔδωκεν αὐτῇ, εἶπε, Μα-
ρία τὸ καλὸν μερίδα ὅρα ἐλάλη. μὲν δὲ κα-
ρὴν ἐκείνη αὐτὴ ἐποίησε προσέχῃ πλὴν ὅρα
κρίαν ἡ Μαρθᾷ, ἡ δὲ αὐτὴν εἰς τὸ χάρι-
σμα ἐκείνη. Ἐ αὐτὴ γὰρ ἐδίδετο διδάμνῃ ἡ-
συχῇ τῇ ψυχῇ αὐτοῦ. καὶ πνῆμα αὐτοῦ, εἰς ὅρα
σπράχ-

σπρῆνδροι τὰς κυρίας, καὶ παρὰ πολλοὶ ἀνδρες
μαθόντες ἐλάμβανον δυνάμιν, ὁ πότε οἱ ἀπο-
στολοι ἐλάλουν λόγον, καὶ ἐπιπλεῖν ὅτι τοὺς πι-
στύοντες ὁ πνεῦμα ὁ ἅγιον. ὁ Κορνήλιος ἐκ τῆς
δόξης ὅτι ἤκουσεν ἐλαβεῖν δυνάμιν· πῶς μάλ-
λον ὁ κύριος ὅτι ἐλάλει λόγον τῇ Μαρίᾳ, ἢ τῇ
Ζακχαίῳ, ἢ τῇ ἀμώρτωλῳ, ἢ τῇ λύσασα τὰς
τρίχας, ἀπέμασσε τοὺς πόδας τῷ κυρίου· ἢ τῇ
Σαμάριτιδι, ἢ τῇ ληστῇ, ἐγένετο δυνάμεις, καὶ
συνεκεράσθη ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν ὁ πνεῦμα ὁ
ἅγιον· καὶ ἰὼ οἱ ἀγαπῶντες τὸν Θεόν, καὶ κα-
ταλιμπρόντες πόρτα, καὶ τῇ δυνάμει παρὰ καρ-
πεύοντες, διδάσκονται ἐν κρυπτῷ ἃ εἰκὼ οἴ-
δασι· αὐτὴ γὰρ ἡ ἀλήθεια καὶ τὴν παρὰ ἑαυτοῖς
αὐτῶν φανεροῦται αὐτοῖς, καὶ διδάσκει αὐτοῖς,
ὅτι ἐγὼ εἰμι ἡ ἀλήθεια. καὶ αὐτοὶ γὰρ οἱ ἀπο-
στολοι παρὰ τῆς φανεροῦς παρὰ μόνους τὰς κυ-
ρίας, ἐβλεπον σημεῖα μεγάλα, ὅπως τε λε-
περὶ ἐκαστοὺς ἔχοιτο, καὶ νεκροὶ ἠγείοντο· καὶ
οἱ ἡδὲ τῶν πῶς αἰσθάνονται θεία δυνάμεις
καὶ ἀφαινοῦντο ἐν καρδίᾳ, καὶ ὅτι ἕμμελλον πνευ-
ματικῶς ἀναθροῦσθαι, καὶ συγκιρᾶσθαι τῇ
ἐπουρανίῳ ψυχῇ, καὶ γίνεσθαι κατὰ κλίσεις. ὁ
τὰ σημεῖα ἃ ἐποίησε, ἠγάπων τὸν κύριον· λοι-
πὸν ὁ κύριος ἐλεῖν αὐτοῖς, καὶ θαυμάζειται πρὸς
σημεῖα, κληρονομίας μεγάλων δίδωμι ὑμῖν,
ὡς οἱ ἔχοντες ὁ κόσμος ὅλος. λοιπὸν αὐτοὶ ἐξετί-
ζοντο εἰς τοὺς λόγους αὐτῶν, ἕως ὅτου αὐτῶν ἐκ
νεκρῶν, καὶ αἰωμένους ὁ Ἰσχυρὸς ἡμῶν, ὁ
παρὰ αὐτοῖς οὐρανῶν· καὶ τότε εἰσῆλθε καὶ συνε-
κεράσθη ἐν ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν ὁ πνεῦμα ὁ
παρὰ κλητοῖς· καὶ αὐτὴ ἡ ἀλήθεια φανεροῖ ἐαν-
τιῶν εἰς τὰς ψυχὰς τὰς πιστὰς· καὶ ἔρχεται ὁ ἐ-
πουρανίος ἀνδρῶν μετὰ τῆς ἀνδρῶν σου,
καὶ γίνεσθαι εἰς μίαν κοινωνίαν. ὅσοι οὖν εἰσιν
εἰς ἀφαινοῦσιν, καὶ παρὰ ὑμῶν πόρτα ποιοῦσι
ἀφαινοῦσιν, καὶ πίστιν, καὶ ἀγάπην Θεοῦ, αὐ-
τὸ εἰπεῖν μετὰ κατὰ πᾶσα φέρει αὐτοῖς εἰς
γαστρὶν αὐτῆς τῆς ἀληθείας· ὁ γὰρ κύριος φα-
νεροῦται ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν, καὶ διδάσκει αὐ-
τοὺς τὴν αἰσθητικὴν τῆς ἀγίου πνεύματος. δό-
ξα καὶ παρὰ κλητοῖς τὰς πατέρας, καὶ τὰς υἱῶν, καὶ
τὰς ἀγίων πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

A dentes ad Dominum, & adherentes ei
corporaliter, accipiebant virtutem,
cum Apostolis verbum loquentibus ce-
ciderit super credentes spiritus sanctus?
Cornelius ex verbo audito consecutus
est virtutem. Quanto magis cum Do-
minus loqueretur verbum cum Maria,
Zacchæo, aut peccatrice, quæ solutis
capillis abstergebat pedes Domini: aut
cum Samaritana, aut latrone, emitte-
batur virtus, & cum eorum anima per-
mixtus est spiritus sanctus? Nunc quo-
que qui Deum diligunt, & relictis om-
nibus in oratione perseverant, docen-
tur secretò quæ non nouerant. Ipsa e-
nim veritas secundum illorum inten-
tionem se exhibet illis, & docet eos,
Ego sum veritas. Ipsi etiam Apostoli ante
passionem versantes cum Domino,
signa magna videbant, nempe quo pa-
cto leprosi mundabantur, & suscita-
bantur mortui: ignorabant tamen,
quomodo versaretur diuina virtus, aut
se haberet in corde: quòdque oportet
eos spiritualiter renasci & commisce-
ri cum anima celesti, & fieri nouam
creaturam: verum propter signa quæ
faciebat, diligebant Dominum, quò
postea dixit illis, Quid admiramini si-
gna? Hereditatem optimam do vobis,
quam mundus vniuersus non habet.
Sed hæc verba tamdiu illis peregrina
fuerunt, donec surrexit à mortuis Do-
minus, & pro nobis extulit corpus su-
per cælos. Tunc enim introiit spiritus
paracletus, eorum animis permixtus.
Ipsa quoque veritas seipsam patefacit
fidelibus animis, acceditque celestis
homo ad hominem tuum, & inde fit
vna societas. Quicumque igitur mini-
strant & alacriter omnia peragunt, ze-
lo, fide, ac dilectione Dei permoti,
hoc ipsum aliquanto post tempore tra-
ducit illos ad noticiam veritatis. Do-
minus enim patefit eorum animis, &
docet eos conuersationem sancti Spi-
ritus. Gloria & adoratio patri, & fi-
lio, & Spiritui sancto, in secula,
Amen.



QUEM FRUCTUM

à Christianis Deus
exigat.

ON ΚΑΡΠΟΝ ΑΓΑΙΤΗ

ὁ Θεὸς παρὰ τῆς Χει-
ρῶν.

HOMILIA XIII.

ΟΜΙΛΙΑ γ.

QUONIAM quæ cernuntur, creavit Deus, deditque hominibus, ut inde recreentur & delectentur. Legem quoque iustitiæ dedit eis. Cæterum ab adventu Christi, fructum alium atque aliam iustitiam requirit Deus: nempe puritatem cordis, conscientiam bonam, sermones utiles, castas & probas cogitationes, omnia denique sanctorum officia. Ait enim Dominus, *Nisi abstinueritis iustitia vestra plusquam scribarum & Phariseorum, non potestis ingredi regnum cælorum.* In lege scriptum est, *Non concupiscas, neque irascaris.* Oportet enim cum qui desiderat amicus esse Dei, conservare se à sordibus peccati, & ab igne æterno, qui viget in nobis. Hoc enim nos regno dignos faciet. Gloria miserationi illius & benivolentiæ patris, & filij, & spiritus sancti. Amen.

ΕΝΤΑΥΤΑ τὰ Φαινόμενα ἔκπειν ὁ Θεὸς, καὶ ἔδωκε τῆς αἰδέσεως εἰς ἀνάπαυσιν καὶ πνευμάτων, καὶ νόμον δικαιοσύνης ἔδωκε αὐτοῖς. ἀπὸ δὲ τῆς τῆς Χειρὸς παρουσίας, ἄλλοι καρπὸν ζητοῦν ὁ Θεός, καὶ ἄλλω δικαιοσύνην, πλὴν καθαρότητα τῆς καρδίας, συνεπίδοσι ἀγαθῶν, λόγοις χρηστοῖς, ἐνθυμήσεσι σιμαῖς καὶ ἀγαθαῖς, καὶ πόρτῃ πρὸς τῆς ἀγίας κατηρρώματα. λέγει γὰρ ὁ κύριος, εἰ μὴ περιστέσῃ ὑμεῖς ἡ δικαιοσύνη πλὴν τῆς χρηματίων καὶ φαρμακείων, οὐ δύνασθε εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῆς οὐρανῶν. ἐν ταῖς νόμοις γέγραπται, μὴ περιβόσῃς, ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, μὴτε ἐπιθυμήσῃς. μὴτε ὀργισθῇς. καὶ γὰρ πῶς βουλόμενοι φίλοι εἶναι Θεοῦ, φυλάττειν ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς ῥύπτου τῆς αἰμάρτίας, καὶ τῆς πυρὸς τῆς αἰμαίου τῆς ὀργῆς ἐν ἡμῖν. τῶν ἀξίους τῆς βασιλείας καθίστησι ὑμᾶς. δόξα τῇ ἀσπληγείᾳ αὐτῇ, ἔ τῇ ἡμετέρῃ βιδοκίᾳ τῶ πατρὸς, καὶ υἱοῦ, καὶ ἀγίου πνεύματος, ἀμήν.



ΟΙ ΤΟΥΣ ΛΟΓΙΣΜΟΥΣ

καὶ πὺν τοῦτο πᾶσι Θεῷ ὑποδιδόντες, τῶν
ἐπ' ἐλπίδι τῆς φωτισθῆναι τὴς ὀφθαλ-
μοῦς τῆς καρδίας ποιοῦσι καὶ ὁ Θεὸς ποι-
οῦν ἐν ἀγιότητι καὶ καθαρότητι μεγάλῃ μυ-
στηρίων ἀέροι, καὶ μετὰ δίδωσι αὐτοῖς ἐκ τῆς
χάριτος αὐτοῦ. Καὶ πᾶσι ἀγαθῶν ἐπουρανίων
τυχεῖν βουλομένοι ποιῶν ὀφειλόμεν. λοι-
ποὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ Προφῆται ἀφο-
μοιωῦνται ὡς ἀκτῖνες ἡλίου ἀπὸ τοῦ ἡλίου
ἐκπορευόμενοι. Διδάσκει καὶ ἡ ὁμιλία,
τὴς ἡ γὰρ τῆς Σατανᾶ, καὶ ὡς τῆς ἀγγέλων,
καὶ ὅτι ἀμφοτέρω ἀφ' ἑαυτῶν καὶ ἀ-
όρατοι.

ΟΜΙΛΙΑ ΙΔ'.



INANTA τὰ ἐν τῷ κόσμῳ φα-
νόμενα ἔργα ἐπ' ἐλπίδι γίνονται,
εἰς τὸ μετὰ λαβῆν τῆς καμίας. Ἐ-
πεὶ μὴ πῶς ἐν πάσῃ πληροφάνειᾳ
ἀπολαύσει τῆς πόλεως, οὐδὲν ὠφελέται· καὶ γὰρ ὁ
γεωργὸς σπεύρει ἐπ' ἐλπίδι καρπῶν, καὶ καμά-
τους ἀποφέρει ἀπὸ τῆς πόλεως τοῦ πρὸςδοχίαν. ἐπ' ἐλ-
πίδι, φησὶν, ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾷ· καὶ ὁ λαμ-
βαίνει γυνᾶν, ἐπ' ἐλπίδι τῆς ἐξ αὐτοῦ κληρονο-
μίας· καὶ ὁ ἔμπορος δίδωσιν ἑαυτὸν εἰς θάλασσαν
καὶ θάνατον ἔτοιμος ἀπὸ τῆς κέρδος· οὕτω καὶ ἐν τῇ
βασιλείᾳ τῆς οὐρανῶν, ἐπ' ἐλπίδι τῆς φωτι-
σθῆναι τοῖς ὀφθαλμοῖς τῆς καρδίας, δίδωσι πῶς,
ἑαυτὸν ἀναχωρεῖν τῆς βιωτικῆς περιγυμνᾶται,
καὶ χολαζοῦν ἐν ἀρχαῖς καὶ δεύσει, περιδεχόμε-
νος τὸν κύριον, πότε ἐλθόν ἐμφανίσαι αὐτῷ ἑαυ-
τὸν, καὶ καθαρίσαι αὐτὸν ἐκ τῆς ἐνοικίσεως αὐ-
τοῦ ἀμύγματος. Οὐκ ἐπιλείπει δὲ ὑπὲρ τῆς κα-
μίας αὐτοῦ, ἔτι τῇ πολιτείᾳ, ἕως ὅτου τῇ
ἐλπίδι τοῦ κυρίου, ἕως ὅτου ἐλθὼν ὁ κύριος οἰκίσῃ ἐν
αὐτῷ, ἐν πάσῃ ἀγαθότητι καὶ ἐργασίᾳ πνεύματος·
καὶ ὅταν λάσπηται τῆς χερσὶν τῶν κυρίου, ἔτι
τοῖς καρποῖς τῆς πνεύματος ἐκτεθήσῃ, καὶ
περιαιρεθῇ τὸ καλύμμα τῶν σφύων, καὶ τὸ φῶς
τῆς Χρυσῆς ἐλάμψῃ καὶ ἐκτεθήσῃ ἐν χάριτι



QUI COGITATIONES

ac mentem Deo dedicant, hoc sub
spe illuminandorum oculorum cor-
dis faciunt: ac Deus huiusmodi
in summa sanctimonia ac puritate
mysterijs dignos reputat, ac parti-
cipes facit illos gratiae suae. Quid-
que bona caelestia consecuturi agere
debeamus. Tandem Apostoli &
Propheta assimilantur radijs sola-
ribus per fenestram ingressis.
Docet quoque Homilia, quae sit
terra Satanae, & quae Angelo-
rum, & quod utraque nec con-
trectari nec videri possit.

HOMILIA XIV.



VNIERSA opera quae
spectantur in hoc mun-
do, spem ob aliquam
fiunt: nempe mercedis
recipiendae gratia labo-
rum suorum. Itaque nisi quis certis-
simè sibi persuadeat, se fructurum la-
boribus, nihil promouet. Nam &
agricola seminat, sub spe recipiendo-
rum fructuum: & labores sustinet pro-
pter expectationem. In spe, inquit,
debet qui arat, arare. Et qui ducit uxorem,
sub spe heredum habendorum ducere solet.
Mercator quoque lucri gratia, mari &
promptissimè morti seipsum commit-
tit. Eadem ratione & in regno coelo-
rum, ob spem quam quis concepit de
cordis oculis illuminandis, seipsum de-
dicat, relictis rebus secularibus, dans
operam precibus & obsecrationibus,
expectans dominum, quando veniens
illi seipsum patefaciat, & expurget eum
à peccato habitante in eo. Nec tamen
confidit propter labores suos aut vitae
rationem; donec consequatur quae
sperat: & quoad dominus veniat, qui
habitet in eo cum omni sensu & effi-
cacia Spiritus sancti. Cum autem gusta-
uerit suauitatem domini, & fructibus
spiritus delectatus fuerit, & ablato vela-
mine tenebrarum lux Christi lucere
coeperit, & vim suam edere cum gaudio

inenarrabili, tunc roboratur habens A
secum Dominum per multam dilectio-
nem: sicut ibi gaudet mercator, dum
quæstum facit: angitur tamen & me-
tuit à latronibus & spiritibus nequitie,
necubi negligentior perdat operam:
donec perueniat ad regnum cælorum,
in ciuitatem Ierusalem supernam. Igi-
tur obsecremus & nos Deum, vt exuat
nos veterem hominem, & induat cœ-
lestem Christum ex hoc iam tempore:
vt exultantes & ab ipso directi, in mul-
ta tranquillitate viuamus. Inquit enim
Dominus, cum copiosum regni gu-
stum nobis præbere vellet, *Sine me, ni-*
hil potestis facere. Porro etiam Aposto-
lorum ministerio multos nouit illumi-
nare, (qui enim alioqui creaturæ erant,
conseruos educabant) & fratrem ac
filium Christi facere, & aliquid præ-
stantius quàm cæteri homines: quip-
pe qui cor ipsum & mentem consecra-
bant, similiter & cogitationes, ad
Deum fixis oculis intuendum: qui se-
cretò largiebatur vitam, & opem fere-
bat cordi, seipsum committens illi. Cū
enim quis secreta sua, nempe mentem
& cogitationes dedicat Deo, nulli al-
teri rei aut inutiles cogitationi dans ope-
ram, sed vi seipsum cohibet: tum Do-
minus cum mysteriorum participem
facit, in maiore sanctimonia & purita-
te: in cibumque cœlestem sese largit-
ur, ac porum spiritalem. Quemad-
modum si quis cum multa bona, ser-
uos, ac filios possideat, cibis alijs ser-
uos pascit, & alijs proprios filios è se-
mine suo natos: quia filij sunt heredes
patris, & cum eo manducant, utpote
patri suo propemodum æquales: ita
Christus, qui verus est Dominus, om-
nia creauit, nutritque prauos & ingra-
tos: sed filios, quos è semine suo ge-
nuit, & participes effecit gratiæ suæ,
in quibus formatus est Dominus, pe-
culiari refectione, alimento, cibo & po-
tu, præter cæteros homines, enutrit,
largiturque se illis conuersantibus cum
patre suo: sicut ait Dominus, *Qui man-*
ducet meam carnem, & bibit meum sangui-
nem, in me manet, & ego in illo, & mortem nō
videbit. Nam qui veram hereditatem
cōsequuntur, sunt tanquam filij ex pa-
tre cœlesti geniti: & in domo patris sui
viuunt, vt ait Dominus, *Seruus non ma-*
net in domo, sed filius manet in æternum.

Ioh. 15.

Ioh. 6.

Ioh. 8.

αἰεταλῆται, ὅτι πληροφορεῖται ἔχει ἐν ἑαυτῷ
τὸ κύριον ἐν πολλῇ σιγῇ, ὅς ἐστι ἐμπόρος
καρδίας χαίρει ἀγάπῃ ὅ ἔχει καὶ φέρεται τῷ ἀπὸ
τῷ ληστῶν καὶ τῷ πτωχῷ καὶ πονηρίαις, μὴ πω γυν-
ωταῖς ἀπολέσῃ τὰ κέρματα, ἕως ὅ καὶ ἐξέλθῃ
ἐν τῇ βασιλείᾳ τῷ ὑγιαίνοντι ἐν τῇ αἰῶνι Ιερουσα-
λήμ. ὡς καὶ ἐκείνου οὖν ἐν ἡμῖν τὸ Θεόν, ἵνα
ἀποδώσῃ ἡμᾶς τὸ παλαιὸν αὐθροῦν, καὶ ἐνδόξῃ
τὸ ἐπουράνιον Χερσὶν ἀπὸ τοῦ νῦν, ὅπως ἐν ἀ-
γαλλιάσει ἡμεῖς, καὶ ὅπως ἔσται αὐτῷ ὁδη-
γούμενοι ἐν πολλῇ χαλλῶν ἐσόμεθα. Φησὶ γὰρ
B ὁ κύριος, πληροφορεῖται ἡμᾶς τὸ χάριτος τῆς βασι-
λείας βουλούμενος, χαρὶς ἐμὴ καὶ διώσασθαι ποιῇ
ἐσόμεν. καὶ τοῖς γε ἀφ' ἧς ἀποστόλοις πολλοὺς οἶδε
φωτίζειν καὶ ἵσμεν γὰρ ὅτι, τοῖς ὁμοδόξοις ἐ-
ξέτρεφον, ἐ ἀδελφὸν ἐ ὑὸν Χερσὶν ἡμεῖς, καὶ
ἐπεισὶν πᾶσι τοῖς λοιποῖς αὐθροῦν ποιῇ,
καὶ τῇ αὐτῇ τὴν καρδίαν, αὐτῇ τῷ νῦν ἀφίε-
ρου, καὶ τοῖς λογισμοῖς αὐτῶν ἐπὶ τὸν Θεόν.
ἐ ὅπως ὁ Θεὸς δίδωσι χρυσὸν καὶ βοήθειαν
εἰς τὴν καρδίαν, καὶ αὐτὸν ἐμπιστεύει αὐτῇ ὅτι
γὰρ τὰ χρυσὸν, ὑπὸ τῇ τῷ νῦν καὶ τοῖς λογισμοῖς
C δίδωσι ὁ Θεός, μὴ ἀχολόμενος, μὴτε ῥημέ-
μενος ἀλλὰ χαρὶ, ἀλλ' αὐτὸν βιαζόμενος, ὅτι ὁ
κύριος μυστηρίων ἀξιοὶ τῶν ἐν ἐκείνῃ καὶ κα-
ταρτήν πλείονι, καὶ ἑφύλῃ ἐπουράνιον δίδωσι
αὐτῇ ἐν κόμα πτωχῶν καὶ ὡς ἐπὶ ἐν ἧ τις κα-
κτημένος πολλῶν πειρασίων, καὶ δούλων, καὶ τέκνων,
ἀλλ' ἑφύλῃ δίδωσι τοῖς δούλοις, καὶ ἀλλ' ἑφύλῃ τοῖς
ἰδιοῖς τέκνοις τοῖς ἐκ τῆς ἀπὸ τῆς γῆς ἡμεῖς.
ὅτι τὰ τέκνα κληρονομοῦσι τὸ πατήρ, ἐ μὲν
αὐτῷ ἐσόμεν, ἀφωμειώμεθα ὅ πατὴρ αὐτῶν
ἔτω καὶ ὁ Χερσὶς ὁ ἀληθινὸς διαπότης, πᾶσι αὐ-
D τὸς ἐκτίσας, καὶ τρέφει τοῖς πονηρῶν ἐ ἀχολόμενος· πᾶ-
σι τέκνα ἀ ἐλθόντων ἐκ τῆς ἀπὸ τῆς γῆς αὐτῶν, καὶ
οἷς μὲν δίδωσι ἐκ τῆς χάριτος αὐτῶν, ἐν οἷς ἐμφο-
ρῇ ὁ κύριος, ἰδίαν ἀνάπαυσιν καὶ ἑφύλῃ, καὶ βραδ-
σιν, καὶ πόσιν, ὡς τοῖς λοιποῖς ἀνθρώποις ἐκ τῆς
φῆς, καὶ δίδωσι αὐτῶν ἀνάπαυσιν καὶ ἀφωμειώμεθα μὲν
πᾶσι αὐτῶν, ὡς φησὶ ὁ κύριος, ὁ πρῶτος μου καὶ
ἀρκάς, καὶ πῖναι μου τὸ αἶμα, ἐν ἐμῇ μὲν καὶ κα-
τὰ αὐτῶν, ἐ δαίανται καὶ μὴ θεωρήσῃ· οἱ γὰρ ἔχοντες
τὸ ἀληθινὸν κληρονομία, ὡς ὑοὶ ἐκ πατρὸς ἐπὶ
ἐκείνῃ θεωρήσῃ, καὶ εἰς τὸ αἶμα τῶν πατρὸς
αὐτῶν ἀφωμειώσῃ, ὡς φησὶ ὁ κύριος, ὁ δούλος οὐ
μὲν ἐν τῇ αἰκίᾳ, ὅ ὑοὶ μὲν εἰς τὴν αἰκίαν.

Εἴθε οὖν ἡμεῖς βουλόμεθα ἐκ τῆ πατρὸς
 τῆ ἐπουρανίου ἡμεθῶν, ὡς αὐτὴν ποιεῖ
 οἱ λοιποὶ αἰθερότεροι ὀφείλουσιν ποιεῖν αὐτοῦ·
 δύνανται, ἡγάπη, πειθαρχίαν ἀγαθῶν,
 ἐπισημὰ καὶ φόβον ἑῷ, ὡς βουλόμενοι τηλικούτων
 ἀγαθῶν τυχεῖν, ὅθεν κληρονομήσου· κύριος
 γὰρ μετὰ τῆς κληρονομίας μου, καὶ τῆ πατρὸς
 μου, καὶ ὅπως βλέπων ὁ κύριος πλεονάζοντα
 παρὰ τὸν ἄνθρωπον, ποιεῖ ὁ ἕλεος
 αὐτοῦ, καὶ καθαίρει ἡμᾶς τὰς ἀνομίας τὰς ἡμετέρας,
 καὶ τοῖς ἡμετέροις νεκρωμένοις καὶ διεφθαρμένοις,
 ἀφ' ἧς καλῆς αὐτῆς ἀνατροφῆς καὶ δι-
 δασκαλίας, ἀναζωοποιεῖ καὶ ἀνταίρειν· καὶ
 σμα γὰρ ἐπεὶ κτίσματος ἐκ τῆς γῆς καὶ ζωοποιεῖ
 ὡς παρὰ τὸν ἀνθρώπον τῆ σίτου, ἢ τῆς κριθῶν, τὰ
 εἴδη κτίσματος ὅντα· ὁ ὕψος τε ὁ ἥλιος ζωο-
 ποιῶν καὶ δύναντα, ὡς παρὰ τὸν ἄνθρωπον, ὁ δὲ ἥλιος ὅλην τὴν οἰκουμένην
 τῆς ἀκτίνης ἐκπύρει, οὕτως ἡμεῖς οἱ παρὰ τὴν
 τῆς ἰδίου οἴκου μόνον φωστῆρες τῆς ἰσχυρῆς οἱ
 ἡ ἀπόστολοι ἥλιος ἡμεῖς ἐκλαμπόντες τῆς ἀκ-
 τίνης εἰς ὅλην τὴν γῆν καὶ κόσμον. ἔστι οὖν γῆ ἐν
 ἧς κερταχθεῖς τῆς περὶ πόδα καὶ ἔστι γῆ ἐν τῇ
 αἰερί, ἐν ἧς ὡς ἐπατῆς καὶ ζῶσι τὰ ὄρνια· καὶ
 τῶντα ἐκ τῆς γῆς ἐκπύρει ὡς παρὰ τὴν γῆν ἐκπύρει ἡ
 τῆς ἐκπύρει, ἔχουσι θηρία τῆς κερταχθεῖς αἰερί, καὶ
 ἔστι γῆ τῆς ἰσχυρῆς, ὁ ὕψος τῆς θαλάσσης, καὶ ἔ-
 χουσι ἐν ᾧ τῶν ἐκπύρει, καὶ γῆ καὶ αἰερί, ἐκ τῆς
 καὶ πλεονάζοντα ἀφ' ἧς ἐκπύρει καὶ ἀνάπαισιν.
 ὅπως ἔστι γῆ καὶ πατὴρ Σατανῆς, ὅς ἐκπύρει
 καὶ ἐκπύρει πατῆς, καὶ ἐκπύρει παύονται αἱ δυνά-
 μεις τῆς σκότης, καὶ τὰ πνεύματα τῆς πορνείας·
 καὶ ἔστι γῆ φωτὶς τῆς θεότητος, ὅπου ἐκπύρει
 πατῆς καὶ ἐκπύρει παύονται αἱ πνευματικαὶ τῆς
 αἰσχυρῆς καὶ τῆς ἀγίων πνεύματος· καὶ οὕτως ἡ σκ-
 οτήτης γῆ τῆς ὀφθαλμοῖς πύργου σώματος ὁρα-
 θῆναι, ἢ ἡ ἀναφωθῆναι διώσκει· ὅτι ἡ γῆ τῆς
 θεότητος ἢ φωτὶς ἡ ἀναφωθῆναι, ἢ ὁρατὴ τῆς
 ἀπικτῆς ὀφθαλμοῖς· τῆς ἢ πνευματικῆς φαί-
 νεται ὡς ὀφθαλμῶ τῆς καρδίας, καὶ ἡ Σατανῆς
 καὶ τῆς σκότης, καὶ ἡ φωτὶς τῆς θεότητος· ὡς
 ὅς ὁ λόγος τῆς ἐξωθεν λέγει, ἔστι ὅρη πύργος,
 ὅπου ἐκ τῆς πύργος ἔστι, καὶ ἔστι ἐκ τῆς ζῶντος ὁμοί-
 α τῆς παρὰ τῆς· λοιπὸν οἱ θηροφύλακες αὐτὰ
 ποιῶσι σιδηροῦς ἔχουσι, καὶ βάλλουσιν ἀγκυ-
 ρα, καὶ πύργος εἰς τὸ πύργος, ὅπου ἐκπύρει

A Igitur si velimus ex patre celesti na-
 sci, debemus praeclarior quippiam
 quam reliqui homines agere: nempe
 studio, labore, zelo, charitate, bo-
 nae vitae conversatione, in fide & ti-
 more vivere: ut hi qui tanta bona
 consequi desiderant, & Deum here-
 ditario iure possidere. Dominus enim *psal. 131.*
pari hereditatu meae, & calceis mei. Ex ita
 Dominus animaduertens propositum
 illud bonum, & patientiam, miseri-
 cordiam suam exhibet: ac verbo suo
 celesti purificans nos, & mentes mor-
 tuas & corruptas, per bonam ipsorum
 Apostolorum conversationem atque
 doctrinam, suscitatur & vivificatur. Nam
 creatura fouet & vivificatur alteram crea-
 turam, quemadmodum semina fru-
 menti atque hordei fouentur à nubibus,
 quae tamen sunt creaturae. Ite-
 dem pluvia & sol vivificat ea quae si-
 bi mandata fuerint. At sicut lumen
 per fenestram ingreditur, sol verò in
 universam terram radios emittit: ita
 Prophetae luminaria erant peculiaris
 domus Israel duntaxat: Apostoli verò
 erant soles emittentes radios in omnes
 partes mundi. Est ergo terra aliqua,
 in qua quadrupedia habitant: est quo-
 que terra in aëre, in qua volitant a-
 ues & viuunt, quae si voluerint super
 terram consistere aut deambulare, re-
 periant aucupes, à quibus capiuntur:
 est etiam terra piscium, nempe aqua
 maris. Vnumquodque ergo in quo lo-
 co natum fuerit, siue in terra, siue in
 aëre, illic degit, pascitur ac requie-
 scit. Ad eundem quoque modum est
 terra & patria Satanæ, in qua versan-
 tur, obambulant, & requiescunt pote-
 states tenebrarum & spiritus nequitiae:
 & est terra lucida ac diuina, in qua am-
 bulant & requiescunt Angelorum atque
 sanctorum Spirituum ordines interie-
 cti. Itaque nec terra tenebrosa his oculis
 corporeis videri potest aut palpari: neque
 terra diuina & lucida palpatur aut vide-
 tur oculis carneis, sed spiritualibus patet,
 nempe oculo cordis: ea scilicet quae per-
 tinet ad Satanam, oculo cordis tenebra-
 rum: quae verò lucida est, oculo cordis di-
 uino. Ceterum ut prophano sermone per-
 hibetur, quidam sunt motes ignei, in qui-
 bus ignis permanet, & illic sunt animalia
 ouibus similia, ad quae capienda venato-
 res rotas ferreas conficiunt, & proiectos
 hamos mittunt in ignem: propterea quod

animalibus illis loco pabuli, potus, requietis, incrementi, vitæ, omnium denique rerum vice est ignis. Quæ si traducas in alium aërem, statim intereunt. Indumenta eorum vbi sordibus maculata fuerint, non aqua, sed igne lauantur, & inde puriora fiunt & candidiora. Eadem ratione etiam Christiani, alimenti loco habent illum ignem cœlestem, qui illis est requies, expurgat, lauat, & sanctificat cor illorum, præbet illis augmentum, illis denique est aër & vita. Qui si inde egrediantur, interimuntur à malignis spiritibus: sicut ibi, animalia ignem egredientia moriuntur, aut pisces aquam deferentes, aut animalia quadrupedia in mare proiecta suffocantur: aut velut volatilia ambulantiæ super terram, quæ capiuntur ab aucupibus. Sic etiam anima, quæ non permanet in terra illa, suffocatur & interiimitur: quæ nisi obtinuerit illum ignem diuinum, loco cibi, potus, indumentorum, purificationis cordis, & sanctificationis animæ, comprehenditur à malignis spiritibus & corrumpitur. Nos autem studiosè videamus, an in terra illa inuisibili seminati simus, & in vinea cœlesti plantati. Gloria miserationibus illius. Amen.



DOCET HOMILIA

hac prolixè, quo pacto anima in sanctitate, castitate ac puritate erga sponsum suum Christum Iesum, Seruatorem mundi, se gerere debeat. Continet verò quasdam quaestiones summa doctrina refertas, videlicet, utrum in resurrectione omnia membra resurgant, & alias infinitas de vitio, de gratia, de libertate arbitrij & dignitate generis humani.

HOMILIA XV.



QVEM AD MODVM ſi rex quidam præclarus, & vir valde locuples gratiam ſibi reperiat mulierem pauperem, quæ ni-

A τὰ ζῶα ὁ πῦρ ἔχει βρώσιν, ὁ πῦρ ἔχει πόσιν, αἰάπαισιν, αὐξήσιν, ζωὴν, ἀντὶ πάντων ὁ πῦρ αὐτοῖς ὅστις ἐὰν ὀξενέγκῃς αὐτῶν εἰς ἄλλοις ἀέρα δὲ πάλιν ἔσται, ὁ πῦρ ἐκ δυνάμεως αὐτῶν ὅταν γινώσκῃ, εἰς ὁ ὕδωρ οὐ πλυνόνται, ἀλλὰ εἰς ὁ πῦρ, καὶ ἁγιάζονται καθαρώτερον καὶ λευκώτερον· οὕτως καὶ οἱ Χριστιανοὶ ὁ ἐπουρανίον πῦρ ἐκείνο ἐκχοροῖς βρώσιν ἐκείνο αὐτοῖς ὅστις ἀνάπαισις· ἐκείνο καθαρίζει, καὶ πλυνῶν, καὶ ἀγαθὴ αὐτῶν πλεὺς καρδίας· ἐκείνο φέρει αὐτοῖς εἰς αὐξήσιν· ἐκείνο αὐτοῖς ὅστις ἀντὶ καὶ ζωὴν. αὐτὸς ἐκείνου ἐξέλθωσιν, δὲ πάλιν ἔσται ὑπὸ τῆς ποτηρῶν πρὸς μὲν, ὡς ἐὰν ἐκ τῆς ζῶα ὀξενέγκῃς ἀπὸ τῆς πυρὸς δὲ πάλιν ἔσται, ὡς ἐὰν οἱ ἰσχυροὶ ἀπὸ τῆς ὕδατος, ὡς ἐὰν τὰ περὶ πόδα ζῶα βρωθώμεθα εἰς πλεὺς θάλασσαν πνίγεται, ὡς ἐὰν τὰ περὶ πτενὰ περὶ πτενῶν εἰς πλεὺς γλῶν κατέχεται ὑπὸ τῆς θηροφῶν· οὕτως καὶ ἡ ψυχὴ ἢ μὴ μένῃσα ἐν τῇ γῇ ἐκείνῃ συμπίγεται καὶ ἀπόλλυται· καὶ ἐὰν μὴ ἔχῃ ὁ πῦρ ἐκείνο ὁ δίκην αὐτῆς βρώσιν καὶ πόσιν, καὶ ἐκ δυνάμεως, καὶ καθαρισμὸν καρδίας, καὶ ἀγαθὸν ψυχῆς, κατέχεται ὑπὸ τῆς ποτηρῶν πρὸς μὲν, καὶ ὀξενέγκῃς. ἡμεῖς ὅς σὺν σουδὲν ζητήσωμεν, εἰ ἐσπάρημεν ἐν τῇ ἀρετῇ γῇ ἐκείνῃ, καὶ ἐφύτῃσιν ἐν τῇ ἐπουρανίᾳ ἀμπελῶν· δόξα τοῖς οἰκτιρμοῖς αὐτοῦ, ἀμήν.



ΔΙΔΑΣΚΕΙ ΑΥΤΗ Η ΟΜΙΛΙΑ

διδάσκει πολλὰ, πῶς ἡ ψυχὴ ἐν ἀγιότητι, καὶ ἀγνότητι καὶ καθαρότητι πρὸς τὸν κυριόον αὐτῆς Χριστὸν Ἰησοῦ τὸν ὁπῶν τῆς κόσμου, καὶ ἀφ' αἰώνων. σὺν ἔχει δὲ πῶς ζητήσῃς πολλὰς διδασκαλίας γεμούσας, δηλαδὴ εἰ ἐν τῇ αἰσάνσῃ ἔλα τὰ μέλη αἰσάνται; καὶ ἄλλας μυρίας πρὸς τῇ κακῇ καὶ τῇ χάριτι καὶ τῇ αὐτεξοσίᾳ, καὶ τῇ ἀξιοφύᾳ τῇ γένει τῇ αἰσάνσῃ.

ΟΜΙΛΙΑ ΙΕ.



ΣΠΕΡ αἰὲρ τις πλῆσιος σφέδρα βασιλεὺς ἐνδόξος, ἐὰν αἰσάνσῃ ὅτι γενομένη πνιγῶν μὲν κακῇ καὶ τῇ ἀξιοφύᾳ. Εἰ μὴ μόνον

ὁ ἰδὼν σῶμα, καὶ ταύτης ἐραστὴς γήνηται, καὶ βαλὼν αὐτὴν νύμφην καὶ συνόικον αὐτὴν ἀγαπάτω, καὶ αὐτὴν λοιποὶ πάντες θύοιαι ἐνδύκνυνται τῷ αἰδρὶ, καὶ τὴν παρὰ αὐτὸν ἀγάπην ἀποσώζουσα, ἰδοὺ ἡ πενιχρὰ ἐκείνη καὶ ἐνδεὴς ἡ μηδὲν κεκτημένη, πρῶτον διασπῶνται τὸ χροῖόν τῷ τῷ αἰδρὸς αὐτῆς ὑπερῷον· ἐὰν δὲ τι παρὰ τοῦτο καὶ ὀφθαλμοὶ παρὰ τὴν, ἔμω ἀρμολύτως αἰσθάνεται ἐν τῷ οἴκῳ τῷ αἰδρὸς αὐτῆς, τότε μὲν ἀπμίας καὶ ὕβρεως ἐκβάλλεται, ταῖς δὲ χεῖρας ὅτι τῆς κεφαλῆς ἦτα, καὶ ἀπορῶν ἐν τῷ νόμῳ Μωσίου ἀνιήσεται παρὰ γυναι-
 κὸς αὐτοπακίου ἔμω χρησιμοποιοῦσης τῷ αὐτῆς ἀνδρὶ καὶ τότε λοιποὶ ὀδυῦν καὶ πένθος μέγιστον κτῶνται, λογίζοντες ὅτι οἷον πλάτου ἔξε-
 πει, καὶ οἷας δόξης ἐκ τῆς γήρην, ἀπμαστυ-
 σα δὲ τὴν ἀφοροῦν αὐτῆς· ὅτι καὶ ψυχὴ αὐτῆς μνηστῆται νύμφην ὁ ἐπουρανίος νυμ-
 φῖος Χριστός, παρὰ τὴν αὐτῆς μνηστῆ καὶ θείας καινότηας, καὶ γάσεται ἐπουρανίου πλούτου, ἐν πολλῇ ἀποδοῇ γυναικὸς ἀρετῆς ὅφειλε ὅτι αὐτῆς μνηστῆ Χριστῷ, καὶ τὴν τῆς πνεύματος ἀρε-
 τῆς αὐτῆς ἐμπέσειν, δίδοντας ἔμω ἀρμολύ-
 τως ἐκ πληρωμῆς, τῷ ἀρετῆς τῷ Θεῷ ἐν πᾶσι, καὶ ὁ πνεῦμα ἐν μηδὲν λυπῶν, καὶ τὴν καλῶν παρὰ αὐτὸν ἀφοροῦν καὶ ἀγάπην ἀποσπῶντας τῆς, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ τῷ ἐπου-
 ρανίῳ βασιλείας καλῶς ἀναστρέφεται ἐν πάσῃ θύοιαι τῇ δόξῃς χάριτος· ἰδοὺ ἡ ταύτη ψυ-
 χὴ πρῶτον τῷ τῷ κυρίου ἀγαθῶν διασπῶνται καὶ ἵσταται, καὶ αὐτὴ ὁ ἐνδοξὸς τῆς θύοιαι αὐτῆς σῶμα αὐτῆς τὸ χροῖόν· ὅτι ὁ σφαλὴ π, καὶ πα-
 ρὰ τοῦτο παρὰ τὴν ἐν τῇ ἀρετῇ αὐτῆς, καὶ τῇ ἀρετῇ αὐτῆς ὅτι παρὰ τὴν, καὶ τῷ τῷ θαλήματι αὐτῆς ἐκ ἑαυτοῦ, ὅτι συνεργὸς τῆς συ-
 νοῖαι τῆς πνεύματος χάριτος γήνηται, ὅτι μὲν ὕβρεως ἀπορῶς ἀπμαίεται, καὶ ἀφορίζεται τῇ ζωῆς ὡς ἀρετῇ ἀρετῆς, καὶ ἀνεπιτήδεος τῇ κενωτῇ τῷ ἐπουρανίῳ βασιλείας· καὶ λοιποὶ ἐπὶ ἐκείνῃ τῇ ψυχῇ, λυπῶν καὶ ὀδυῦν, καὶ κλαυθ-
 μὸς πᾶσι ἀγίοις καὶ ἱεροῖς πνεύμασι γήνηται· ἀγγέλων, δυνάμεων, ἀπτολῶν, πορφῶνται, μὲν τυρεὶς κλαῖσιν ἐπὶ αὐτῇ· ὡς παρὰ τὸ χάριτος γήνηται ἐν ὕβρεως, ὡς ὁ κύριος εἶπεν, ὅτι ἐν ἀμάρτανῳ με-
 τανοοῦν· ὅτι λυπῶν πολλὴ καὶ κλαυθμὸς ἐν τῷ οὐρανῷ γήνηται, ὅτι μὲν ψυχὴ ἀπο-

hil excepto corpore suo possideat: cuius amore captus velit etiam eam habere uxorem & coniugem: illa verò summa benevolentia virum complectatur, illa seruat, quo complectitur eum, amore: ecce pauper illa & egena, quæ nihil possidebat, omnium bonorum fit domina, quæ sunt apud virum suum. Quod si quippiam gesserit præter decorum, aut aliter quàm debuit, neque decenter versa sit in domo viri sui: tum turpiter & contumeliosè expellitur, ambabus manibus super caput positis: quemadmodum & in lege Moysi traditum est de muliere lubrica, & quæ se viro suo inutilem præbuit. Illaque tum ingenti mœrore & luctu afficitur, secum reputans, quantis facultatibus lapsa sit, quantaque gloria & honore priuata, propter suam intemperantiam. Ad eundem modum anima quam Christus sponsus cœlestis sibi desponsauerit in societatem suam mysticam ac diuinam, quæve gustauerit opes cœlestes, diligenter & ingenuè placere debet sponso suo Christo, ac ministerium Spiritus sancti sibi creditum, decenter & conuenienter implere: nempe Deo placens per omnia, & spiritum in nullo contristans: præclaram erga illum temperantiam ac dilectionem, sicut oportet conseruans: in domo regis cœlestis rectè conuersans, quacunque potest benevolentia sibi datam gratiam amplexa. Eiusmodi anima omnium bonorum Christi domina constituitur: fitque corpus eius, præclarum diuinitatis illius habitaculum. Si verò quid aberreret, aut in ministerio suo quippiam agat præter decorum, nec egerit quæ Domino grata sunt, & voluntati eius non fuerit obsecuta, neque cum gratia spiritus secum habitante cooperata fuerit, tum contumelia atque ignominia afficitur, ac velut inutilis minimèque conueniens societati regis cœlestis, vita priuatur. tandem illa tristitia, mœrore ac luctu cum omnibus sanctis ac spiritibus intellectualibus conficitur: Angelis, potestates, Apostoli, Prophetæ, atque martyres lugent eius causa. Quemadmodum enim gaudium est in cœlo, ut inquit Dominus, super uno peccatore penitentiam agente: ita tristitia multa est & luctus in cœlo propter unam animam

Luc. 15.

Zac. II.

Ex. 16.

Philip. 2.

ab æterna vita cadentem. Et sicut in A
in hoc seculo, si quis diues obierit,
cum cantu lugubri, lamentatione, &
planctu effertur, à vita per suos fra-
tres, cognatos, amicos & familiares:
ita propter eam animam omnes sancti
lugent, lamentantur, ac voces lugu-
bres emittunt. Atque hocalibi subin-
dicat scriptura, dicens, *Cecidit pinus:*
lugere cedri. Sicut enim cum populus
Israëliticus videbatur placere Domi-
no (licet ei nunquam placuerit quo
debet modo) columnam nubis habe-
bat obumbrantem, & prælucentem
columnam ignis, mare videbat in con- B
spectu diuidi, & perlucidam aquam
è petra egredi: vbi verò mens & vo-
luntas eorum auersa est à Deo, tum
serpentibus traditi sunt, ac hostibus
suis per miseram captiuitatem abdu-
cti, & duræ seruituti subditi. Idem
prorsus contingit animis nostris. Quod
quidem Spiritus sanctus mysticè pate-
fecit per Ezechielem Prophetam, dum
de istiusmodi anima sub nomine Je-
rusalem loqueretur: *Inueni te, inquit,*
in deserto nudam, & laui te ab aqua im-
puritatis tue: & indui te vestimentum, &
armillas circumposui manibus tuis, & cor-
ques circa collum tuum, & manres auribus C
tuis: & facta es mihi nominata inter om-
nes gentes. Similam & oleum ac mel co-
medisti: & denuo oblita es beneficia mea.
Abisti post amatores tuos, & cum pudore
fornicata es. Eodem modo etiam spiri-
tus admonet animam, quæ per gra-
tiam Deum cognoscit, & purificata
est à pristinis peccatis, ac ornamen-
tis Spiritus sancti dotata, & prægu-
stauit diuinum ac cœlestem cibum: ob
id tamen quod non sicuti decebat, di-
ligenter in ea notitia versata est, nec
decenter beneuolentiam ac dilectio- D
nem Christo sponso cœlesti debitam
conseruauit, projicitur & expellitur
à vita, cuius erat facta particeps. Nam
potest etiam Satanas insurgere & ele-
uari contra eos qui ad eum vsque gra-
dum peruenerunt: & contra eos qui
per gratiam & virtutem Deum cognou-
erunt, adhuc nequitia insurgit, &
eos perturbare nititur. Quapropter
certandum est, & summa prudentia
nobis cauendum, vt cum timore sa-
lutem nostram operemur, sicut scrip-
tum est. *Quicumque ergo facti estis parti-*
cipes spiritus Christi, in nullo, pusillo vel

[illegible]

μικρὸν μὴτε ἐν μεγάλῳ, καὶ ἀφρονητικῶς ἀφ-
 τεῖντε, καὶ τὴν χάριν τῷ πνεύματι μὴ ἐνδε-
 σπτε, ἵνα μὴ τῆς ζωῆς ἐκτὸς ᾖν ἡμεῖς, ὡς μέ-
 χοι ἡδὴ γεγόνατε. Καὶ πάλιν ἐν ἐτέρῳ παρ-
 ούτω λέγει· ὡς ἀφροδύτης ἐδὼ εἰσιλθὼ ἐν πα-
 λατίῳ, ὑπηρετῶσαι τὰ σκῆνη τῆς ὑπηρεσίας, ἐκ τῆς
 τοῦ βασιλέως ὑπερῆχοντος λαμβανέτω, αὐτὸς δὲ γυ-
 μνὸς εἰσέρχεται, καὶ ἐν τοῖς τοῦ βασιλέως σκῆν-
 οισι ὑπηρετῇ τῷ βασιλεῖ· λαίπρον ὧδε πολλῆς
 σπουδῆς, καὶ ἀσκήσεως χρεία, ἵνα μὴ ἡ ψυχὴ
 ὁ δέον ἀσκηθῇ, ὥστε αὐτὴ διῶν ἐδιδραμάσει
 παραγῶν τῇ τοῦ βασιλέως παρατίσει, ἀλλὰ καὶ
 ἀκλυσθῇ τὰ ὡρεῖα καὶ τὰ ἔσχατα τοῦ σώματος
 οὕτως· εἰ δὲ καὶ ἀγνοίᾳ καὶ ἀσκήσεως μὴ ἀφ-
 κνήσῃ τῷ βασιλεῖ κατὰ τὴν ἐκείνου καὶ θανάτου
 εἰσὶν τυχεροὶ ὅπως καὶ ψυχὴ ἐν τῇ χάριτι καὶ τῷ
 πνεύματι ἀσκηθῇ τῷ Θεῷ, πολλῆς ἀσκή-
 σεως καὶ γνώσεως χρεία, ὅπως μὴ τὴν σφῆλιν ἐν
 τοῖς τοῦ Θεοῦ σκῆνοισι, ἡρώων τῇ τῷ πνεύματι ἀσ-
 κήσει, τὴν ἰδίαν παρὰ τὴν μὴ συμφωνοῦσαν τῇ
 χάριτι ἔχουσα· ἐστὶ γὰρ οὗ τῇ τοῦ πνεύματος ἀσ-
 κησία χρυσοῦς ὑπὸ τοῦ ἔσω αἵματος τοῦ ὅτι
 τελευτῇ, καὶ ἐν τοῖς ἰδίοις σκῆνοισι, τυτῆσι τῷ
 πνεύματι αὐτῷ ἀσκηθῇ τῷ κυρίῳ ὑπὸ τῆς
 ψυχῆς αὐτοῦ· τῇ αὐτῇ σκῆνῃ, τυτῆσι τῆς χά-
 ριτος, ἀδυνάτου ἵνα τῷ Θεῷ ἀσκηθῇ, τυτῆ-
 σιν ὡς ἀρετῆται εἰς τὸν τῷ Θεῷ ἡλήμασθα.
 καὶ ὅταν λάβῃ τὴν χάριν, καὶ τῇ πολλῆς σπου-
 δῆς, καὶ ἀσκήσεως χρεία, ὥστε καὶ τὰ αὐ-
 τῆς διδασκῇ αὐτῇ ζήρῳ τοῦ Θεοῦ, ὅπως ὡ-
 δρέτως αὐτῇ ἀσκηθῇ ἐν τῷ πνεύματι ὁ
 λαμβανέτω, καὶ ἐν μηδενὶ κρατῇ ὑπὸ τῆς κακίας,
 ἐσφαλῇ ὑπὸ ἀγνοίας ἐκ ἀφροσύνης, καὶ ἀμα-
 λίας τοῦ σώματος ἐκ τοῦ δέον τῷ διαπο-
 πικρῷ ἀφροσύνης ἀνδρὸς ἡλήματος, ἐπὶ ἡμε-
 ρία, καὶ θανάτου, καὶ πένθος τῇ τοιαύτῃ ἔσται ψυχῇ,
 ὅτι ὁ ἥος φησὶν ἀπόστολος, μὴ πως ὁμοίως κηρύ-
 ξας αὐτοὺς ἀδύκτους ἡμεῖς ὁρᾶς, ἀπόστολος ὡν
 τῷ Θεῷ, οἷον εἶχε φόβον, καὶ καλεῖσθαι ἡμεῖς
 τὸν Θεόν, ὅπως τὴν ἀσκήσιν τῷ πνεύματι
 καὶ ὁ αὐτῇ ἡλήμα ἀσκηθῇ τῷ Θεῷ ἐκείνῳ,
 ὅσοι τῆς χάριτος τῷ Θεῷ ἐτύχησαν, καὶ μὴ τῇ
 κατὰ φρονητικὴν συζῶν ἐνοίᾳ, ἵνα οὕτως δια-
 ρέτως αὐτῇ πολιτευσάμενοι, ἐκ πνεύματος λα-
 τρεῖα καὶ ὁ ἡλήμα αὐτῇ λατρεῖσθαι αὐ-
 τῇ, τὴν αἰώνιον ζωὴν κληρονομήσωμεν. ἀδο-

A magno, contemptum vos gratiam, neque gra-
 tiam spiritus contumelia afficiatis, ne exule-
 ri a vita, quam iam adepti estis. Hoc i-
 psum & in alia persona dicam: Sicuti
 servus, qui ad palatium aliquod ac-
 cesserit, ut tractet suppellectilem mini-
 sterio deputatam, ex ijs quæ ad regem
 pertinent, sumit, cum alioqui nudus
 ipse venerit: ministratque regi in vasis
 ad regem pertinentibus: in quo nihilo-
 minus peragendo, summa pruden-
 tia ac discretionis opus habet, ne quid
 præter decorum ministrat, alia pro a-
 lijs esculenta apponens mensæ regis,
 sed ut deinceps prima atque postrema
 cibaria apponat. Qui si fortè per igno-
 rantiam & sine discrimine, non ex or-
 dine regi ministraverit, periculo mor-
 tis sit obnoxius. Sic & anima, quæ
 per gratiam & spiritum Deo servit,
 non parva discretionis ac prudentia o-
 pus habet, ne fallatur in suppellectili
 diuina, nempe in ministerio spiritali,
 propriam habens voluntatem gratiæ
 non consentientem. Nam utique fie-
 ri potest, ut in spiritali ministerio,
 quod per interiorem hominem clam
 peragitur, anima ex propria supelle-
 ctili, hoc est spiritu proprio, Domi-
 no ministrat. Veruntamen absque va-
 sis Dei, hoc est sine gratia, impossi-
 bile est quempiam Deo servire, hoc
 est Deo gratum esse, ad quamcunque
 eius voluntatem. Ceterum ubi anima
 gratiam est adeptæ, tum intellectu mul-
 to atque perspicacia opus est, quæ e-
 tiam ipsa largitur Deus animæ ab eo
 postulanti: ut gratissimè possit illi in-
 servire in eo spiritu quem accepit, &
 in nullo vincatur à malitia, aut falla-
 tur per ignorantiam, temeritatem ac
 ignaviam aversa, peragens omnia præ-
 ter decorum dominicæ voluntatis. Ta-
 lem enim animam manet supplicium,
 mors & luctus: quod divinus etiam
 Apostolus dixit, Ne forte, cum alius
 predica-verim, ipse reprobus efficiat. Vides,
 cum Dei Apostolus esset, quo pacto
 timebat? Obsecremus igitur Deum,
 ut quicumque gratiam Dei consecuti
 sumus, servitium spiritus secundum
 voluntatem eius exhibeamus, prom-
 ptissima voluntate, neque elato viua-
 mus animo: ut hoc modo illi gratif-
 simo conuersantes, & spiritali cultu
 secundum voluntatem eius serviennes
 illi, vitam æternam hereditario iure

possideamus. Si fortè quis agetur, contingere tamen potest, ut membra quædam sana habeat: verbi gratia, in parte visiva, oculum, aut aliquod aliud membrum, cum alioqui reliqua membra sint affecta: ita se habet in re spiritali. Probabile est enim, quempiam etiam membra spiritus habere sana, sed non propterea perfectus est. Vides quot gradus & modi sunt apud spiritum: quomodo item non in momento, sed paulatim vitium augetur & imminuitur? Vniuersa sunt providentia & dispensatione Domini. Solis ortus & omnes creaturæ factæ sunt propter regnum quod adepturi sunt electi: nempe ad constituendum regnum pacificum & concordie plenum. Debent igitur Christiani per omnia contendere, ne quempiam omnino iudicent, siue meretricem prostitutam, siue peccatores, aut inordinatè viuentes: sed simplici intentione & puro oculo omnes spectare: ita ut hoc ipsum sit cuique quasi naturale & concretum, ne quempiam floccipendat aut iudicet, neve excreetur, aut habeat in aliquo discrimine. Si monoculum spectaueris, ne diiudices in corde tuo, sed perinde ac si sanus esset, illum intueri: mancum aspice, quasi non mancum: claudum, velut rectè incedentem: paralyticum, sicuti valentem. Ea est enim puritas cordis, ut vident peccatores aut infirmos, compatiaris & misericordia moueatis in illos. Nam hoc adepti sunt sancti Domini, ut velut in specula sedentes contemplantur deceptiones seculi: ipsique secundum interiorem hominem cum Deo loquuntur: secundum exteriorem verò videntur oculis intuentium quasi spectatores eorum quæ sunt in hoc mundo. Seculares igitur aliam vim consecuti sunt à spiritu erroris: nempe ut sapiant ea quæ terrena sunt: & alterius voluntatis animi, seculi, atque ciuitatis sunt Christiani. Nam in eorum animis residet spiritus Dei, & conculcant aduersarium. Scriptum est enim, *Novissime* *i. Cor. 13. inimica destruetur mors*. Itaque qui Deum colunt, sunt omnium Domini: peccatores autem & qui remissæ sunt fidei, contra sunt planè serui, & vruntur igne, interimuntur lapide & gla-

νειαί πείνεται τις, καὶ συμβαίνει πῖνα μέλη ἔχει αὐτὸν ὕγιον, ὁφθαλμὸν ἴσως ὀφθαλμῶς, ἢ πῖν ἔτερον, ἀλλὰ τὰ λοιπὰ μέλη ἡφθόμενα· οὕτως ἔστι καὶ εἰς τὸ πνευματικόν. Εἰκὸς πῖνα ἔχει ὕγιον μέλη τῷ πνεύματι τεία, ἀλλ' οὐ πᾶσι τῶν τελείων ἔστιν. ὅρας πῶσι βαθμοὶ εἰσὶ καὶ μέτρα τῷ πνεύματι: πῶς κατὰ μέγεθος διυλίσσεται καὶ λεπτύνεται ὁ καρδίας, καὶ οὐχ ἀπάτης. ὅλη ἡ πείνοια καὶ οἰκονομία τῷ κυρίου, καὶ ὁ αἰστέλλει τὸν ἥλιον, καὶ πᾶν τὰ δημιουργήματα, ἀφ' οὗ πᾶν βασιλείου, καὶ μέλλοις κληρονομίῃ οἱ ἐκλεκτοί, γένηται, ἀφ' οὗ τὸ πᾶν εἰρηκέναι καὶ κατὰ τοιοῦτον συστήναι βασιλείου. ἐφείδουσιν οὖν οἱ Χριστιανοί. εἰς πᾶν ἀγωνίζεσθαι, καὶ μὴ περὶ οὐδὲν ὅπως πῖνα, μὴ πόριον πείναι σαρ, μὴ ἀμάρτωλς, ἢ ἀπάτης, ἀλλ' ἀπλῆ. πείναι καὶ καθαρὸν ὁφθαλμῶν πόριον ὅρας, ἵν' ἴσως τῷ τ' ἡμῶν ὡς φεικόν καὶ πικρὸν, μηδὲν ἐξουθενῶν, μήτε διακρίνῃ, ἢ βδελύσσεται, ἢ ἔχειν αὐτοὺς ἐν ἀφάρισ. μετ' ὁφθαλμοὺς ἐν ὁδοῖς, μὴ ἀφ' οὗ χρίσθης ἐν τῇ καρδίᾳ σου, ἀλλ' ὡς ὕγιον αὐτὸ πείναι: τὸν ἔχοντα κυκλῶν πᾶν γένος, ὡς μὴ κυκλωμένον ἴδῃ, τὸν χαλόν ὡς ὀρθόν, τὸν πείναι λυτὸν ὡς ὑγιαίνοντα· αὐτὸ γὰρ ἔστι ἡ καθαρότης τῆς καρδίας, ἵνα ἴδωσιν τῶν ἀμάρτωλς, ἢ ἀδυνάμεις συμπαθήσης, καὶ διασπαραγῇ ἐπ' αὐτοὺς ἡμῶν· συμβαίνει γὰρ καὶ ἀγίοις κυρίου κατὰ τὴν χάριν εἰς τὰ πᾶν καὶ βλέπειν πᾶν ἀπάτην τῷ κόσμῳ· αὐτοὶ δὲ κατὰ τὸν ἴσον αἰδέσθων λαλοῦσι μετὰ τῷ Θεῷ, καὶ κατὰ τὸν ἔξω αἰδέσθων φησινται τῶν ὁφθαλμοῖς, ὡς θεωροῦντες πᾶν ἐν τῷ κόσμῳ γινόμενα ἄλλῃ οὖν ἔχουσιν οἱ κοσμικοὶ ἐργάζων ἑαυτῶν τῷ πνεύματι τῆς πλάτης τῷ φρονεῖν τὰ γήινα· οἱ δὲ Χριστιανοί, ἄλλῃ ἔχουσιν πείναισιν, ἄλλοι τοιοῦτον, ἄλλου αἰῶνος εἰσὶν, ἄλλης πόλεως· πνεύμα γὰρ Θεοῦ κινεῖται τῶν ψυχῶν αὐτῶν, καὶ καταπατοῦσι ἀντικείμενον· γένηται γὰρ, ἔσχατος ἐχθρὸς κατὰρχεται ὁ θάνατος· οἱ γὰρ θεοβίως πᾶν τῶν εἰσὶ διαποτα. πάλιν δὲ οἱ γῆνοι τῇ πίστει, καὶ ἀμάρτωλς, ὅλως εἰσὶ δοῦλοι, καὶ πῦρ αὐτοὺς καίει, καὶ λίθος, καὶ ξίφος διακτείνει.

καὶ πελάγῃον δαίμονες αὐτῶν κατακυριεύ-
σουσιν.

A dio, tandemque demonum imperio
subijciuntur.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

ΕΙ ΕΝ Τῇ ΑΪΑΣΜΟΣ ὅλα τὰ μέλη αΐσανται.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Τῷ Θεῷ πρῶτα ἀποχρᾶσθαι, καὶ οὕτως ἐπι-
γράψαι αὐτοῦ τὴν ἰσχυρίαν καὶ λογισμὸν ὡς
ἐφ' αὐτὴν αὐτὴν τῷ καταφαίνεται ὡς ἐφ' ὃν ἀπὸ
τῆς χάριτος καὶ τῆς χάριτος λαβὼν ὁ Θεός, ὡς ἀνέλεον ἡμε-
τέροις κατασκευάσει πρὸς τὴν ἑσπερίαν μὴ ἐοικυῖαν
τῇ γῇ, καὶ ἡμεῖς πολλὰ ἐποίησιν, οἷον τρεῖς, καὶ δέ-
μα, καὶ ὀστά, καὶ ἰσχυρίαν καὶ ὅν ἔχον βασιλοῦσιν
ἐφ' αὐτοὺς εἰς πῦρ, ἀλλὰ αὐτοὶ πρὸς χάριτος, καὶ μετὰ ἀ-
λάστον εἰς πῦρ ἰσχυρίαν τοῦ καὶ φύσις τῆς σιδήρου καὶ
ἀσπιδίου, ἀλλὰ σπινθηρίζεται ὡς καὶ ἐν τῇ ἀνα-
στάσει ὅλα τὰ μέλη αΐσανται, καὶ ὁρίξιν ἐκ
πολλῶν, καὶ ὡς γέγραπται, καὶ ὅλα γίγοντι φω-
ταῖα, ὅλα εἰς φῶς καὶ πῦρ βάπτονται, καὶ μετα-
βάλλονται, ἀλλ' οὐχ ὡς πῖτες λέγουσιν, ἀναλύε-
ται καὶ γίνεται πῦρ, καὶ ἕκαστος ὑφέσκειν ἡ φύσις.
Πέτρος γὰρ, Πέτρος ἐστίν, καὶ Παῦλος Παῦλος, καὶ
Φίλιππος Φίλιππος ἕκαστος ἐν τῇ ἰδίᾳ φύσει καὶ
ὑποστάσει ἑκάστου πεπληρωμένος τῷ πνεύμα-
τι. εἰ δὲ λέγῃς, ὅτι ἀνελήθη ἡ φύσις, ἕκαστος Πέ-
τρος, καὶ Παῦλος, ἀλλὰ πρῶτον καὶ πρῶτον ὁ Θεός.
καὶ ὅτι οἱ εἰς γένεσιν ἀπὸ χόμῃν ἀφ' αὐτῶνται τῇ
καρδίᾳ, ὅτι οἱ εἰς βασιλείαν, τῆς βίβρασις
ὡς ἐφ' ἵνα ἡ ἀφ' αὐτῶν ἐξῶν πρῶτον δένδρα
καρποφόρα, καὶ ἡ ἐκ αὐτοῦ, ἡ μήλον, καὶ
ἀμπέλους ἐχούσας τὸν καρπὸν, καὶ τὰ φύλλα
συμῶν δὲ τῇ ἀφ' αὐτῶν ἐξῶν τὰ δένδρα, καὶ τὰ
φύλλα μετεβάλλονται, καὶ ἀλλὰ γίνονται εἰς ἀνέλεον
φύσιν, καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ τῇ ἀφ' αὐτῶν φωταῖα οὕτως
καὶ οἱ ἀφ' αὐτοῦ ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν τῇ ἀναστάσει, καὶ
γίνονται τὰ μέλη αὐτῶν ἅγια, καὶ φωταῖα. οἱ οὖν
τῷ Θεῷ ἀφ' αὐτοῦ ὁφείλουσιν ἀπερίστανται ἐαυ-
τοὺς εἰς ἀγωνίαν καὶ ἀθλῶν. ὡς ἐφ' δι' ἡμετέρας ἡμε-
τέρας τῇ ἀφ' αὐτοῦ πλῆγας, καὶ πρὸς πάλιν
βασιλείαν καὶ ἀντιπύρην. ὅτι καὶ οἱ Χριστιανοὶ ὁφεί-
λουσιν φέρειν τὰς θλίψεις, τὰς τε ἐξῶθεν, καὶ πρὸς
ἐξῶθεν πολέμους, ἵνα ὅλα τὰ ὑπομονῆς τοπιομε-
νοι νικῶσιν ἡ γὰρ ὁδὸς τῇ Χριστιανισμῷ ὡς ἐ-
στίν ὅτι γὰρ ἐστὶν ὁ πρῶτος ὁ ἀγὼν, ἐκ δὲ ἐπα-
καλεῖται οἷον σκιά ὁ διωγμὸς, καὶ ἡ πάλιν. ὅρας πρὸς
Προφήτας, πῶς ἐδίωκοντο ἀπὸ τῶν ὁμοφύλων
δι' ὅλα, εἰς ὅς ὁ ἅγιος ἐπὶ τῇ πνεύματι ὅρας, πῶς

INTERROGATIO.

An in resurrectione omnia membra re-
surgens?

Resur-
rectionis.

RESPONSIO.

Omnia Deo sunt perfacilia. Sic ita-
que futurum promisit ille, licet infir-
mitati & cogitationi humanæ videatur
hoc tanquam impossibile. Vt enim
Deus ē pulvere ac terra sumens, al-
iam quandam naturam condidit, nem-
pe naturam corporis terræ dissimilem,
& multa genera creauit, veluti pilos,
pellem, ossa, & neruos. Et sicut acus
in ignem proiecta mutato colore ver-
titur in ignem, non tamen planè de-
lecta est natura ferri, sed subsistit: ita
in resurrectione resurgunt omnia mem-
bra, nec, vt scriptum est, perit capil-
lus: lucida redduntur omnia membra, &
lumine ac igne tinguntur: mutatur qui-
dem at non (vt quidem aiunt) resol-
uuntur, aut in ignem euadunt, vt vl-
trà non subsistat natura. Petrus enim
Petrus est, & Paulus Paulus, ac Phi-
lippus Philippus permanet, quisque
in sua propria natura & subsistentia
spiritu repletus. Quod si asseras, re-
solutam esse naturam, iam non Pe-
trus aut Paulus, sed prorsus & vbiq̃ue
Deus: nec qui abeunt in gehennam,
supplicium sentiunt: nec qui migrant
in regnum cœlorum, beneficentiam
experiuntur. Verbi gratia, Quemad-
modum si hortum varijs arboribus fru-
ctiferis consitum, vbi erat pyrus, po-
mus, & vitis habens fructum & folia,
mutari contingat, similiter & vniuer-
sas arbores ac folia, & in aliam natu-
ram conuerti, prioraque illa euadere
lucida: sic etiam homines in resurre-
ctione mutantur, & fiunt membra eo-
rum sancta & perlucida. Quamobrem
viri diuini præparare se debent ad cer-
tamen & prælium. Et sicut strenuus a-
dolescens illata verbera & certamen
sustinet ac repercutit: ita etiam Chri-
stianum externas tribulationes, tum in-
teriora bella perferre debent, vt afflicti
vincant per patientiam. Ea est enim
Christianæ religionis via, vt vbi est spi-
ritus sanctus, ibi statim sequatur confli-
ctus & persecutio. Vides Prophetas,
quonam pacto à contribulibus suis per-
secutionem passi sunt, in quibus tamen
spiritus operabatur. Vides, quomodo

Luc. 12.

Via Chri-
stiana religio-
nis.

ὅλοι οἱ καὶ οὐκ ὄντες ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ κοσμοῦσι, ἀμφοῖν καὶ καθαροὶ ἔχουσιν τὴν καρδίαν, ἢ διεσχομένη ὅτι μὴ τὸ βάπτισμα πολλὰ ἀμάρτια γίνονται, καὶ πολλοὶ ἀμάρτανον; ἔχουσιν τοῦτο καὶ μὴ τὸ βάπτισμα εἰσέλθῃν ὁ ληστής, καὶ παρὰ τὴν αἰνέσιν γένηται, ἀγαπᾷς τὸν Θεόν σου ὅλην τῆς καρδίας σου. ἀλλὰ λέγεις ὅτι ἀγαπᾷς, καὶ ἔχεις πνεῦμα ἁγίον. ἔχεις τὴν μνήμην, καὶ τὸν ἔρωτα, καὶ πλεονεκτεῖς τὸν κύριον; νυκτὶς καὶ ἡμέρας ἐκείνη ἀποδέδωκε; καὶ εἰ μὴ ἔχεις ποιῶν ἀγάπην, καθαρὸς εἶ; εἰ δὲ οὐκ ἔχεις, ζητήσου ἐπὶ ὅταν ἔλθῃ ἀπὸ τῆς γῆρας πονημάτων, καὶ ἀπὸ τῆς αἰσχρίας καὶ πονηρῶν λογισμῶν, εἰ μὴ πρὸς ταῦτα ὑποκλίνῃ. ἀλλὰ πρότερον εἰς ἀγάπην καὶ πόθον Θεοῦ ἔλκεται, ὅτι ἡ ψυχὴ οἱ γὰρ λογισμοὶ τῶν ὁσίων καταπαύουσιν τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἐπιγνώσιν, καὶ φθάρθῃ, καὶ ἐκ ἐσώσῃ ἀγαπᾷς Θεόν, ἢ μνημονεύσας τῶν κυρίων. καὶ πολλάκις ἀποφύγει εἰς περισχυλὸν ὁ ἰδιώτης, καὶ κλητὴ γένῃ, καὶ εἰσέρχεται ὁ ἄνθρωπος εἰς αἰσάπαισιν, καὶ ὅσοι σκάπτει καὶ βαρύνει, ῥήσεται τὸ πῦρ καὶ κακίας τὸ ἀντιστάμενον. καὶ εἰσέρχεται εἰς ὁρᾶν καὶ φθάνει, ὅπου ἔφθάνει διωκόμενος οἱ φθοῖ, ἢ ῥήτορες καὶ λαλοῦντες ἢ γινώσκοντες τὴν λεωπρότητα τῆς ἰουδίας αὐτῶν. ὅταν ἀπολείπεται εἰς θεῖα μυστήρια. καὶ γὰρ ἀπειροὶ τῶν δοκιμαζέσθαι μὴ γινώσκοντες, οὐκ οἶδεν ἀφαιρῆσαι τούτους, ἀλλὰ τὸ ἀπειροὶ αὐτὸν τυγχάνει. οἱ οὖν Χριστιανοὶ τὰ ἑνδοξα τῆς γῆς βδελύσσονται, καὶ ἡγωνίζονται ταῦτα ὡς κρυφίαν πρὸς ἐκείνους πλεονεκτεῖν τῆς μεγαλειότητος τῆς ἐνεργείας ὡς αὐτοῖς.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Εἰ διώκεται ποιεῖν αἰδεσπος ἔχει χάρισμα.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Εὰν ἀμολήσῃ, πίπτει· οἱ γὰρ πολέμοι οὐδέποτε ὀργισθῇ, ὅτι οὐκ οἶσι πολεμουῦντες· πόσα μάλλοι σὺ οὐκ οφείλεις παύσασθαι ἀπὸ τῆς ζητήσεως τῆς πρὸς Θεόν· πολλὴ γὰρ ἡ ζημία γίνεσθαι ἀμολοῦντι, εἰ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ μυστηρίῳ τῆς χάριτος δοκίμῃ ἐξετάζεσθαι.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Εἰ παρὰ τὴν χάριν μετὰ τὸ ποιεῖν αἰδεσποι.

A qui versantur in Ecclesia, puro & irreprehensibili corde sunt? An non reperimus post baptismum multa committi peccata, ac plerisque delinquere? Post baptismum igitur pabulum habet prædo, & ingredi potest, & agere quod libuerit. Scriptum est enim, *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.* Verum dicis, *Diligo, & habeo Spiritum sanctum.* Estne apud te memoria, amor, & desiderium ardens erga Dominum, ita ut noctu diuque sis ibi deuinctus? Si tali præditus es dilectione, utique purus es. Quod si eam non obtines, perge disquirere: cum se obtulerunt negotia terrena, aut cogitationes turpes & prauæ, an non ad huiuscemodi declinaueris, sed perpetua dilectione ac desiderio Dei ducitur anima tua? Cogitationes enim huius mundi distrahunt animum ad terrena & corruptibilia, nec sinunt diligere Deum, aut memoriam habere Domini. Itaque sæpenuerò idiota genu flexu procedit ad orandum, & ingreditur mens eius delicias, ac tanto opere fodit ima, ut effringatur paries vitiorum oblistens, & penetret in visionem & sapientiam: quod potentes, sapientes, aut oratores non perueniunt, ut assequantur aut cognoscant subtilitatem mentis eius, quia versatur circa diuina mysteria. Nam qui probare margaritas non nouit, eas utique æstimare non potest: eo quod eius rei sit expertus. Quæ obrem Christiani quæ preciosa sunt in terra, exectantur, & habent ea ut stercorea, illorum facta collatione cum præstantia quæ operatur in illis.

INTERROGATIO.

Potestne labi vir habens donum gratiæ?

RESPONSIO.

Utique labitur, si negligat. Nam hostes nunquam quiescunt, nec mouere bellum dubitant. Quanto minus cessare debes ab inquirendo Deo? Damnum enim tibi non modicum imminet si negligas, licet in ipso gratiæ mysterio probatus videare.

INTERROGATIO.

An post lapsum hominis permanet gratia?

h h

RESPONSIO.

A

Deus optat hominem ad vitam de-
nuò reducere, eumque hortatur ite-
rum ad luctum & pœnitentiam: sin per-
seueret, ad luctum & pœnitentiam, i-
terum hortatur hominem vt eum pœ-
niteat eorum nomine, quæ quondam
deliquit.

INTERROGATIO.

*Imminetne perfectis afflictio aut bellum,
an plane securi sunt?*

RESPONSIO.

Hostis nemini bellum inferre desi-
nit. Satanas autem misericordiam ne-
scit, hominemque summo prosequitur
odio: quapropter in omnes homines
mouere bellum non dubitat: sed non
ijsdem modis cunctis adoriri videtur.
Siquidem præfati & comites tributa
pendunt regi, rex autem confidens in
diuitijs suis, in auro & argento, tan-
quam ex eo quod abundat, nulla dam-
ni habita ratione, tributa coaceruat.
Ac velut is qui præbet eleemosynam,
nullo modo iacturam sibi proponit: sic
& satanas ista tanquam superflua existi-
mat. Est autem pauper quotidiano ci-
bo indigens, qui affligitur & torque-
tur, nec potest opus illud adimplere.
Est quoque qui angustijs & tormentis
grauiter angitur, nec moritur tamen.
Est etiam alius, qui propter verbum
vnum capite truncari iubetur, & perit.
Sic & apud Christianos, sunt qui vehe-
menter impugnantur & vellicantur à
peccato, qui subinde ad bellum fortio-
res & prudentiores euadunt, vires ad-
uersarias contemnentes: nec in hac
parte periculum aliquod subeunt: quia
sunt constantes & securi de sua ipsorum
salute, frequentem ob exercitationem
bellicam aduersus vitia, vnde peritio-
res euaserunt: habentes itaque Deum
apud se, diriguntur & requiescunt. A-
lij verò nondum exercitati, si occurrat
aliqua afflictio, aut moueatur bellum,
confestim in interitum & perditionem
delabuntur. Sicuti qui proficiscuntur
ad ciuitatem, volentes amicos & fami-
liares suos inuisere, licet multis per-
nundinas occurrant, ab ijs tamen nul-
lo modo impediuntur: quia hoc ha-
bent in animo, vt amicos reperiant: qui
cum foris ianuam pulsauerint & accer-
sierint, latè aperiunt amici illorum.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Ο Θεός θέλει τὸν ἀνθρώπον εἰς ζωὴν πάλιν
ἀγαθῇ, καὶ πρὸς τὴν ἐπίσταται ὅτι ὁ πάλιν πρὸς
κλαῦσαι καὶ μετανοῆσαι τὸν ἀνθρώπον. ἰδὼν ὃ καὶ
πρὸς μίσην, ὅτι ὁ πάλιν πρὸς κλαῦσαι καὶ με-
τανοῆσαι τὸν ἀνθρώπον, μετανοῶντα τὰ ἐφ' οἷς
πάλαι ἐπλημμέλησιν.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Εἰ τοῖς τελείοις ἐπίκειται θλίψις, ἢ πόλεμος,
ἢ ὁ ὅλον ἀμειψόμενον.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Ο πόλεμος κατ' ἐσθλούς πάσεται πολε-
B μῆς, ὁ Σατάνης δὲ ἀσπλαγχνός ἐστίν, καὶ μισθί-
δεστος· διὸ ἐπὶ τὴν αἰδέσθησαν πολεμῶν. Οὐκ
ὀκνῷ, ἀλλ' ὅτις αὐτοῖς μέγιστος φάσμαται πᾶσιν
ὅτιων· καὶ γὰρ ἐπὶ τὴν καὶ κόμῃς φόβος δι-
δάσκει τὴν βασιλῆα, ἀλλ' ἐπὶ τὴν γὰρ τὴν πλῆ-
την αὐτῷ, καὶ τὴν χρυσῷ, καὶ τὴν ἀργυρῷ, ὡς
ἐκ τῆς πλεονεξίας αὐτῷ ποιεῖται τὴν σιω-
τελείας, καὶ ζημίας ἡγούμενος· ὡς γὰρ ὁ ποιεῖ
ἐλεημοσύνην, ἐσθλὸς ποιεῖται ἡγούμενος· ὅταν
καὶ ὁ Σατάνης, ὡς ἐκ τῆς πλεονεξίας αὐτῷ ἡγί-
ται. ἔστι δὲ πτωχός λειπόμενος ὑποφῆς ἐφημέ-
ρου· ἐπὶ μαστίγῃ, καὶ βασανιστῇ, καὶ διωά-
C μος ἐκ τῆς σιωπῆς αὐτοῦ ἀποπληρώσεται· ἐ-
στὶν ἐξομῶς καὶ βασανιστῇ χαλεπῶς, καὶ οὐκ
ἀποθνήσκει· ἐστὶν ἄλλος, ὅτι καὶ ἀπὸ μίας φά-
σις κελεύεται ἀποκαταστῆναι, καὶ ἀπὸ πλῆ-
θους καὶ εἰς πέντε Χριστιανούς εἰσι ἰσχυροὶ πολε-
μῶν καὶ ἐξομῶς ὑπὸ τῆς ἀμύνης· καὶ ἐπὶ
εἰς τοῖς πόλεμοις ἐρεῖσθαι καὶ ἐφίξασθαι, καὶ ἐ-
φροῦντες τῆς ἐσθλῆς διωάμεως, καὶ οὐκ ἐ-
χροῖσι κινδύνον ἐκ τούτου τὴν μέρη, ὅτι ἀπὸ τῆς
εἰς καὶ ἀσπληνίσθαι πρὸς τῆς ἐαυτῶν ἐσθλῆς.
Διὸ ὁ πολλὰς γυμνασθῆναι ἐκ τῆς πολέμου
τῆς κακίας, καὶ ἐμπείρου γυμνασθῆναι. ἔχοντες δὲ
τὸν Θεὸν ὑπὸ ἐαυτῶν, ὁδηγουῦνται καὶ ἀπαυοῦ-
D νται· ἄλλοι δὲ μηδὲν γυμνασθῆναι, εἰς μίαν
θλίψιν ἐκ ἐμπείρου, καὶ ἐπικληθῇ πόλεμος, δι-
θῆναι καπαπίπῃσιν εἰς ἄλγεα καὶ ἀπώλειαν.
ὡς γὰρ οἱ δροῦντες ἐκ πόλεως, θέλοντες ἰδῆναι πέντε
ἀγαπητοὺς αὐτῶν καὶ γυναικας, εἰ καὶ πολλοὺς
συναυτοῦσιν ἐκ τῆς ἀρχῆς, οὐκ ἐμποδίζονται
ὑπὸ αὐτῶν· ἔχοντες γὰρ σκοπὸν τῶν τῆς φίλων
ἐσθλῶν καὶ ὅταν ἐξωθεν χρῆσται πλὴν θύσται καὶ
καθίσταται, χαίροντες αὐτοῖσιν αἱ ἀγαπητοὶ αὐτῶν.

ἀλλ' οὐδὲ πρὶν ὅ ἐκτίσθησαν μεταστραπήναι ἄνευ
 δυνάσται, οὐτε ἔχουσι θέλημα. σὺ δὲ ἀφ' οὗτο
 εἰ κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν Θεῷ, ὅτι ὡς αὐτὸς ὁ
 Θεὸς ἀντιθέουσιόν ἐστι, καὶ ὁ θεὸς ποιῶν· ἐὰν θέλῃ,
 καὶ πλεὺς ἐξουσίαν αὐτῷ πᾶσι τοῖς δικαίοις εἰς
 γένεσιν, καὶ τοῖς ἀμάρτωλοις εἰς βασιλείαν. ἀλλ'
 οὐχ αἰρήται, οὐδὲ καπαδέχεται τῆτο· δικαιοκρί-
 τις γὰρ ἐστὶν ὁ κύριος· οὕτως καὶ σὺ ἀντιθέου-
 σιος εἶ, ὅ ἐὰν θέλῃς ἀπολέσθαι, πρὸς τὴν φύ-
 σιν εἶ· εἰ θέλεις βλασφημῆσαι, ποιῆσαι
 φάρμακα, καὶ ἀπικτεῖναι πῖνα, οὐδέ τις σοὶ ἀν-
 ἔκειται ἢ καλύψει σε. εἰ θέλῃς τις, ἀποκτεῖ-
 ναι τὴν Θεῷ, καὶ ἀρδύει πλεὺς ὁδὸν τῆς δι-
 καιοσύνης, καὶ κρατῇ τῆς ἐπιθυμίας· ὁ γὰρ
 τοῖς ἐκτὸς ἀντιπαλός ἐστι· ἐπικρατῇ δυνάμει-
 νος ἐρρωμένη λογισμῷ καὶ τῆς κακίας ὁρμαῖς
 καὶ ἐπιθυμίας ἀγχαῖ· εἰ γὰρ ἐν οἰκίᾳ μα-
 γάλῃ ὅπου ἐστὶ χρυσώματα, χρυσώεσσα, καὶ
 ἀργυρώματα, καὶ ἐσθῆς ἀφ' ὧν, χρυσός
 τε καὶ ἀργυρός, ναίεισιν καὶ παῖδες ἀφ' αἰ-
 ῶντος ἀφ' οἷσι πᾶσι ἐαυτῶν τοῦ· εἰ καὶ ἡ φύ-
 σις ἀφ' οὗ σιμῶσιν ἀμάρτωλοι πᾶσι τῶν ἐπι-
 θυμῶν· καὶ ἀφ' οὗ τὴν ἀνδραπείαν φέροι τῆς δι-
 καιοσύνης, ἐπὶ τοῖς καὶ ὁρμαῖς τῆς ἐπιθυμίας·
 πόσα μᾶλλον ὅπου ἐστὶ φόβος Θεοῦ ἀντιμα-
 χεῖσθαι καὶ ἀντιπαραστήναι ὁ τοῖς ὁφείλει τῇ συ-
 νουσίᾳ κακία· καὶ γὰρ διωκτὶς σοὶ παροῖτα-
 ξει ὁ Θεός· ἡ μὲν οὖν τῆς ἀλόγων ζώων φύ-
 σις διττή ἐστὶν, οἷον ἡ τῆς ὀφείας φύσις περὶ ἐστὶ
 καὶ ἰσοδύναμος· ὅλοι οὖν οἱ ὀφείας πιόσθαι εἰσιν· ὁ λύ-
 κος ἀρπάξῃ εἰώθει· ὅλοι οἱ λύκοι τῆς αὐτῆς εἰσὶ
 φύσεως· ὁ δὲ ἄφελος ἐν ἀρπάξῃ ὅλα τὰ
 δρόμα τῆς αὐτῆς εἰσὶ φύσεως· ἡ δὲ περὶ ἐστὶν ἀδ-
 ῶς ἐστὶ καὶ ἀκέραιος· ὅλοι αἱ περὶ ἐστὶ τῆς
 αὐτῆς εἰσὶ φύσεως· ὁ δὲ ἀνδραπείας οὐχ οὕτως
 ἐστὶν· εἰς ἐστὶν ὁ λύκος ἀρπάξων, καὶ εἰς ἐστὶν
 ὡς δρόμον ἀρπάξοντος, ἐκ τῆς αὐτῆς ἡμοῖς
 τῆς ἀνδραπείας ἀμφοτέρωθεν ἡμοῖς· εἰς τις
 μὲν ἀρπακτὴς τῇ ἰδίᾳ γυναικί, ἀλλὰ καὶ
 πορνεύων· καὶ εἰς ἄλλος ὅστις οἷα ἐὰν οὐδὲ
 ἐπιθυμίας ἀνέλθῃν ἐπὶ πλεὺς καρδίας αὐτῆς·
 εἰς τις ἀρπακτὴς τὰ τῆς πλησίον· καὶ εἰς
 ἄλλος ἀφ' οὗ θεοσέβειαν, καὶ τὰ ἰδία ἀφ' οὗ
 ὁρμαῖς πᾶσι πρὸς τὴν αὐτὴν ἢ φύσιν· εἰ-
 σιν ἐπὶ ὁ κακὸν ῥέπουσα, καὶ εἰς ἐπὶ ὁ

neque possunt aliter conuerti, quàm
 illis datum est in creatione, carént-
 que voluntate. Tu verò formatus es
 ad imaginem & similitudinem Dei,
 propterea quòd quemadmodum Deus
 sui iuris est, & quod vult facit, ita ve
 si visum sit ei, per potentiam suam
 mittere possit iustos in gehennam, pec-
 catores autem in regnum cœlorum (licet
 hoc minimè velit, nec ei gratum
 sit: quia Dominus iustus est iudex.)
 Sic & tu tui iuris es, & mutabilis na-
 turæ. Itaque si perire libeat, si velis
 blasphemare, venena conficere, ac
 hominem occidere, nemo tibi repu-
 gnare, aut prohibere te potest. Si ve-
 lit quispiam, obtemperat Deo, se-
 quiturque viam iustitiæ, ac desideria
 vincit. Mens enim eiusmodi, quæ re-
 sistit & reluctatur, potest obfirmata
 ratione coercere vitiorum impetus &
 obscœna desideria. Nam si in ampla
 domo, in qua vasa aurea multa sunt,
 auro tecta, & argentea, varia vesti-
 menta, vbi denique abundat aurum
 & argentum, adolescentes & iuuen-
 culæ, qui ibi conuersantur, reprimunt
 animum suum: quamuis natura pro-
 pter inhabitans peccatum omnia con-
 cupiscat: & quia metuunt humano
 more dominos, libidinis impetum re-
 tinent: quanto magis, vbi timor Dei
 viget, reluctari atque aduersari mens
 debet contubernali vitio? Præcepit
 enim Deus, quæ sita sunt in tua po-
 testate. Cæterùm animalium ratione
 carentium natura vincita est, veluti
 natura serpentis amara est & veneno-
 sa: omnes igitur serpentes sunt eius-
 modi. Lupus rapax est: omnes igitur
 lupi sunt eiusdem naturæ. Agnus quia
 simplex est, parcat rapinæ: propterea
 omnes agni sunt illius naturæ. Col-
 umba simplex est & sincera: omnes
 igitur columbæ sunt illius naturæ. Ac
 verò homo non ita se habet. quidam
 enim est lupus rapax, & quidam ve-
 lut agnus rapinæ obnoxius: & utrun-
 que proficiscitur ab eodem genere hu-
 mano. Est, qui vxore sua non con-
 tentus, adulterium committit: est al-
 ius, qui ne tale quidem desiderium
 in cor suum ascendere permittit. Est,
 qui bona proximi sui eripit: est alius,
 qui propterea quòd Deum colit, etiam
 sua largitur. Vides, quàm versatilis
 sit ipsa natura, & quòd ad vitium pro-

Libertum
arbitrium.

Naturæ
non quod
lib.

Christianorum
statum
in hoc seculo.

penfa sit, & ediuerso etiam ad bonum & honestum : & secundum vtranque proprietatem ad quas voluerit adiones apta est inclinare. Capax est igitur natura cum bonitum mali, aut diuinæ gratiæ aut aduersariæ facultatis: nulli tamen necessitati subiaceret. Siquidem initio, cum Adam in puritate viveret, dominabatur cogitationibus suis: at ex quo transgressus est mandatum, tanquam montes grauissimi incumbunt eius animo, ac vitiosæ cogitationes permixtæ omnino factæ sunt velut ipsius propriæ: quanquam nulla propria est ipsius, quia occupantur à vitiis. Debes ergo in posterum inuestigare lucernam, qua accensa reperias cogitationes putas. Sunt enim illæ naturales, quas produxit Dominus: quæ quidem educatæ didicerunt in mari natæ: nec obstupescunt, si fluctus aut tempestates emerferint. Itaque Christiani non aliter se habent, quam mens pueri tres annos nati, quæ non potest pertingere aut assequi perfecti oratoris animum, quia multum temporis interfluxit. Sic & Christiani, non aliter quam infantes pusilli, mundum comprehendunt, spectantes gradum gratiæ. Sunt enim peregrini in hoc seculo: ciuitas autem eorum & requies est alia. Habent enim Christiani consolationem spiritus, lachrymas, luctum, & planctum: suntque illis lachrymæ deliciarum loco. Sunt in metu cum gaudio & exultatione: sunt denique velut homines gestantes in manibus suis sanguinem suum, non confidentes in seipsum, aut existimantes se aliquid esse: sed nullius momenti & reiectitij habentur apud omnes homines. Quemadmodum si rex apud quendam egenum, thesaurum suum deponat, is qui accepit custodiendum, non reputat illum vt suum, sed vbi-que fatetur inopiam suam, nec audet dispergere quippiam ex alieno thesauro: semper hoc habens in animo, quod non solum thesaurus est alienus, sed quod rex & vir summæ potentie deposuit illum apud me: qui quando volet, à me repetet. Eiusdem debent esse sententiæ qui gratiam Dei sunt adepti, nempe vt humiliter de se sentiant, & mendicitatem suam confiteantur. Quemadmodum enim mendicus, qui thesaurum à rege depoli-

Α καλὸν αὐτῆς· καὶ δι' ἀμφοτέρων ὅτι τοιοῦτος ἔ-
χῃν ἰδύσθαι πρὸς αὐτὸν βούλεται πρὸς αὐτὸν. δι-
κλική δ' αὖ ἡ φύσις τῆς καλῆς τε καὶ τῆς κακῆς,
ἥτοι θείας χάριτος, ἥτοι ἐναντίας διωγμῶν,
ἀλλ' οὐκ αἰσθητικῆς· ὅτι ὁ πρὶν αὐτὸς ὁ
Αδάμ ἐν κατὰ φύσιν ὄν, ἐβασίλευε τῆς λο-
γισμῶν αὐτῶν· ἀφ' οὗ δὲ πρῆνεν τὸ ἐπιπλῆν.
ὅλην δευτέραν τὴν ὁπλίσθηται πρὸς αὐτὸν· καὶ
οἱ τῆς κακίας λογισμοὶ πρὸς αὐτὸν ἤλθον, ὅσοι ὡς
ἴδον αὐτὸν ἐχρῶντο, καὶ οὕτως εἰς αὐτὸν ἴδον ἐ-
σιν, ὅτι κατέχονται ὑπὸ τῆς κακίας. λοι-
πὸν ὀφείλεις ζητῆσαι λύχον, ἵνα ἀφ' οὗ καὶ
B ἄλλης πρὸς κατὰ φύσιν λογισμοῖς· οὗτοι γὰρ εἰσιν
οἱ φεικτοὶ, οἱ ἐποίησεν ὁ κύριος. οἱ αἰσθη-
φέντες εἰς θάλασσαν, ἑμαῶν καλυμμένοι, καὶ
ὅταν ἐπιδωσῶσι κλέιδες καὶ κύματα, οὗ ζε-
νίζονται· οὕτως εἰσιν οἱ Χριστιανοί, ὡς αὐτοὶ τοῖς
πειρασμοῖς παιδίου οὐ δυνάται χαρῆσαι, ἢ κα-
ταλαβεῖν τοῦ τοιοῦτου ὅφους, ἐπιπλῆν ἐν
μέσῳ πρὸς ἅλας πάλιν τῆς χάριτος· οὕτως καὶ οἱ
Χριστιανοὶ ὡς βρέφη ἡντία τὸν κόσμον κατα-
νοοῦσιν, ἀφορῶντες εἰς τὸ μέτρον τῆς χάριτος·
ἐννοοῦν γὰρ εἰς τὴν αἰώνιον βίαν. ἡ δὲ πόλις αὐ-
τῶν καὶ ἡ αἰσθητικὴ ἄλλη ἐστίν· ἔχουσιν γὰρ οἱ
C Χριστιανοὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους τὴν πρὸς ἑαυτοὺς,
δάκρυα, καὶ πένθος, καὶ στεναγμὸν, καὶ αὐτὰ
τὰ δάκρυα πρὸς αὐτοὺς ἐστίν· ἔχουσιν δὲ καὶ
φόβον ἐν χρῶσιν καὶ ἀγαλλιάσει· καὶ οὕτως
εἰσιν ὡς αἰσθητικοὶ βασιλεύοντες εἰς τὰς χεῖρας
αὐτῶν ὁ αἶμα αὐτῶν, μὴ διαρροῦντες ἑαυτοῖς,
ἢ οἰομένοι τι εἶναι, ἀλλ' ὅτι ἐξουθενούμενοι καὶ
ἀπεδοκιμασμένοι πρὸς πάντας ἀνθρώπους
ὡς αὐτοὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ, καὶ πτωχοὶ πρὸς
D θῆται πρὸς αὐτοὺς θυσιασμοί, ὁ πρὸς αὐτοὺς φυ-
λάξαι, ὅτι ἔχῃ αὐτοὺς ὡς ἴδον, ἀλλ' ὁμο-
λογεῖ πρὸς πάντας τὴν πτωχείαν αὐτῶν, μὴ πλ-
μῆν ἀποκρίσσειν ὅτι τὸ ἀλλοτείου θυσια-
σμοῦ· τὸν γὰρ ἐνθυμῶνται πρὸς πάντας, ὡς οὐ
μόνον ἀλλοτεῖος ἐστίν ὁ θυσιασμός, ἀλλὰ καὶ
βασιλεὺς διωγμῶν πρὸς αὐτοὺς, καὶ ὅταν
θῆλη λαμβάνει αὐτοὺς ἀπ' ἐμοῦ· οὕτως ἐαυτοὺς
ὀφείλουσιν ἡγῶναι καὶ οἱ ἔχοντες τὴν χάριν
τῆς Θεοῦ, παυνοφροῦν, καὶ ὁμολογεῖν τὴν
πτωχείαν αὐτῶν. ὡς αὐτοὶ γὰρ ὁ πτωχὸς ὁ λαβὼν
τὴν πρὸς ἀλλήλους τὴν θυσιασμοῦ πρὸς τὴν βα-

σιλέως, ἐὰν πεποιθὼς ὅτι τῷ ἀλλοτρίῳ θη-
 σαυρῷ, ὡς ἰδίῳ πλούτῳ ἐκέρχῃ, καὶ τύφον
 λάβῃ ἢ καρδία αὐτῇ, αἵρεται ἀπ' αὐτῆς ὁ βα-
 σιλεὺς τὸν θησαυρὸν αὐτῆς, καὶ μὴ εἶ οἱ ἐρη-
 κῶς αὐτὸν ἐν παρρησίᾳ, οἷος ἡμεῖς παρ
 τοῦτου πτωχός· οὕτως καὶ οἱ ἔχοντες πλὴν χά-
 ριν, ἐὰν ἐκέρχῃσι καὶ τύφον λάβωσιν αἱ καρ-
 διαὶ αὐτῶν, αἵρεται ἀπ' αὐτῶν ὁ κύριος πλὴν χά-
 ριν αὐτῶν, καὶ μὴ οἱ τοιοῦτοι, οἷοι ἡμεῖς παρ
 τοῦ λαβεῖν πλὴν χάριν παρὰ τοῦ κυρίου. ἀλλὰ
 πολλοὶ καὶ τοὺς σκευεύουσιν τῆς χάριτος, κλεπτο-
 μῆνοι ἀπὸ τῆς ἀμύνης οὐκ οἶδασιν· ὡς γὰρ B
 ἐὰν ἡ ἡμετέρα ἐν οἴκῳ πνι, ὁμοίως καὶ νεώτε-
 ρος· καὶ λοιπὸν κλεψυνομῆναι ἀπὸ ἐκείνου, αὐτῇ
 σκευεύεται αὐτῷ, μοιχεύεται, καὶ ἀποβλήτης γίνεται·
 ὅπου καὶ ὁ δῖος ὄφεις τῆς ἀμύνης σκευεύει τῇ ψυ-
 χῇ γὰρ λαβεῖν καὶ παρὰ τὸν πόρνον· καὶ ἐὰν σκευ-
 εῖται, κρινεῖται ἢ ἀσωμάτως ψυχὴ τῇ ἀσωμάτῳ
 κακίᾳ τοῦ πνύματος, τυτίζεται πνύμα πνύματι
 κοινῶς, καὶ μοιχεύεται ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῇ ὁ σκευε-
 γμένος καὶ κατὰ διχόνομον τὸν λογισμὸν τοῦ π-
 νου. ὁ οὖν μέγας τοῦ ἀγῶνός σου τὸ ὅτιν, ἵνα
 μὴ μοιχεύῃς ἐν τοῖς λογισμοῖς· ἀλλ' ἵνα αἰ-
 πῆς ὡς νῦν, καὶ ἔσῳγαι ποίησιν πόλεμον ἐν ἀγῶ-
 νι, καὶ μὴ ὑπακούσῃς, μηδὲ διωκηθῇς τῇ κακίᾳ
 ἐν τοῖς λογισμοῖς· καὶ ἐὰν τῷ πλὴν τὸ ἐπιμασίαν
 ὁρῇ ὁ κύριος ἐν σοί, ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ, πῶς
 λαμβάνει σὲ ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτῇ· ἐστὶ γὰρ
 πᾶσα πρᾶγμα αἱ οἰκονομίαι τοῦ κυρίου, ἵνα
 μὴ ἀμάρτυροι ἐαυτοὶ ποιῶσιν τῆς θείας χάρι-
 τος καὶ τῆς κλησίας αὐτῆς· καὶ ὅτι πᾶσα πρᾶ-
 γματα αἱ ὅπως οἰκονομεῖ κατὰ τὸν ἁγίον
 σιν, ἵνα δοκιμασθῇ, καὶ γυμνασθῇ ὁ ἀνδρῶν,
 ἵνα ἀποδείξῃ ὅτι αὐτὸς ἐστὶν τῷ ἀνδρῶν· οἱ γὰρ
 ἐν θλίψεσι καὶ πειρασμοῖς ὄντες, ἐὰν ἀπομείνω-
 σιν ἐκ ἀποτυχόντων τῇ βασιλείᾳ τοῦ ἁγίου.
 οἱ οὖν Χριστιανοὶ ἐν τοῖς θλίψεσι πρᾶγμασιν
 ἐκ ἀγῶν) ἢ λυπεῖται· ἐὰν ἐν πνύᾳ ἢ κακῶ-
 χίᾳ ἐξισταῖται, ἐκ οφείλων ἐκίτταται, ἀλλὰ
 μᾶλλον σκευεύεται τῇ πτωχείᾳ, καὶ ἡ χάρις αὐτῇ
 πλῆν, τῇ πνύᾳ αὐτῇ πνύᾳ, τῇ ἀμύνῃ καὶ ἀ-
 δοξίᾳ αὐτῇ δοξῆς· πάλιν δὲ, ἐὰν ἐμπέσωσι εἰς
 πρᾶγματα ἐνδοξα τῷ βίῳ τοῦτω, ἀπὸ πρᾶ-
 γματος αὐτοῖς εἰς ἀπάπασιν ἁρμυρῇ, ἢ πλῆν,
 καὶ δοξαί, ἢ πνύᾳ, οφείλονται μὴ σκευεύεσθαι τοῦ-
 τος, ἀλλ' ἀποφύγειν ὡς ἀπὸ πυρός· εἰς τὸ φανό-

tum accepit, si de alieno thesauro con-
 fidens, tanquam de propriis opibus ex-
 tollatur, & superbiam cor eius con-
 cipiat: aufert ab eo rex thesaurum
 suum: & qui loco depositi illum ac-
 ceperat, talis manet, qualis erat an-
 tea, nempe mendicis: ita qui gratia
 Dei sunt præditi, si efferrantur, & su-
 perbiam eorum corda concipiant, tol-
 lit ab eis Dominus gratiam suam, &
 tum remanent ij qui prius erant ante-
 quam à Domino gratiam accepissent.
 Verum plerique gratiam vel secum in-
 habitantem à peccato clam subtrahi
 non percipiunt. Quemadmodum si
 fuerit in aliqua domo quidam adole-
 scens, similiter & iuencula, quæ ab
 illo blanditiis illecta, assentiat illi,
 stuprum committit, & fit dignus qui
 expellatur: ita dirus ille serpens pec-
 cati comitatur animam, alliciens eam
 & prouocans: quæ si assentiat, com-
 municat anima incorporea cum vitio
 spiritus incorporeo, hoc est spiritus
 cum spiritu communionem habet, &
 fornicatur in corde suo is qui assenti-
 tur, & cogitationem nequissimi reci-
 pit. Certaminis igitur tui modus esti-
 ste, ne forniceris in cogitationibus tuis,
 sed animo resistas: & interius prælia-
 te & contendas: nec obtemperes, nec
 succumbas vitio in cogitationibus.
 Quod si Dominus talem in te alacri-
 tatem inueniat, in regnum te suum
 assumet in nouissimo die. Quandoqui-
 dem nonnulla sunt, quæ Dominus
 ita dispensat, ut testimonium gratiæ
 diuinæ & vocationis suæ præbeat. Sunt
 item & alia quædam, quæ ita permit-
 tendo moderatur, ut probetur & exer-
 ceatur homo: quod perspicua fiat huma-
 ni libertas arbitrij. Nam qui tentationi-
 bus & afflictionibus premuntur, si su-
 stinuerint, non priuantur regno celo-
 rum. In rebus igitur asperis non stu-
 ciantur Christiani aut anguntur: nec
 debent obstupescere, si per inopiam aut
 improbam tractationem examinantur:
 sed potius cum mendicitate lætari, &
 illam pro diuitijs habere, ieiunium pro
 delicijs, ignominiam & dedecus loco
 gloriæ. E diuerso, si inciderint in res
 quod ad hanc vitam præstantes, quæ
 pelliciant eos ad voluptatem carnis, aut
 ad diuitias, ad gloriam, aut delicias, non
 debent ob hæc lætari, sed ab his cauere
 tanquam ab igne. In rebus externis, si

gens aliqua exigua moueatur ad bel- A
lum gerendum contra regem quem-
piam, non valde laborat ille in eo bel-
lo sustinendo: sed mittit milites cum
imperatoribus, qui bellum conficiunt.
Si verò gens illa quæ insurrexit, sit nu-
merosa, quæ possit expugnare regnum
eius, cogitur rex ille cum domesticis &
copiis suis, in bellum procedere ac con-
figere. Perpende igitur dignitatem
tuam, nempe quòd Deus exurrexit
cum exercitu suo, angelorum inquam
& Spirituum sanctorum, vt pro te vel
ipse met legatione fungens, te redime-
ret à morte. Quare animum tuum collige, & considera, quanta fuit opus in
gratiam tui prouidentia. Et quoniam
exemplo seculari vsi sumus, tanquam
adhuc agentes in hoc mundo: quemad-
modum si rex obuius fiat egeno cuidam
& vulnerato, cuius eum non pudeat,
sed salubribus medicamentis curet eius
vulnera, & illum inferri iubeat in pala-
tium suum, eumque purpureo vesti-
mento ac diademate exornet, denique
sux mensæ socium faciat: ita Christus
rex cœlestis accedens ad hominem gra-
uiter vulneratum, sanauit eum, ac re-
giæ suæ mensæ fecit participem: & hoc
quidem non vi compellens voluntatem
eius, sed inuitans eum ad talem digni-
tatem. Siquidem scriptum est in Euan-
gelio, Dominum misisse seruos suos,
ad vocandum eos qui vellent venire,
denunciatis illis, prandium meum pa-
ratum est. *Qui verò fuerant vocati, excusa-
uerunt se, dicentes, alter quidem, Eui, in-
quit, in ga boun: alius, uxorem duxi.* Vi-
des, paratum esse eum qui vocauit: sed
qui erant vocati, renuisse. Illi profectò
sui ipsius rei facti sunt. Tanta ergo est
Christianorum dignitas. Quin tu per-
pende, Dominum præparasse illis re-
gnum, & accersere illos, vt ingredian-
tur: ipsi verò nolunt. Porro de munere
illo quod consecuturi sunt Christiani,
hoc rectè quis dicere possit, nempe, si
quisque ex quo creatus est Adam, ad
consummationem vsque mundi, cer-
taret contra Satanam, & perferret affli-
ctiones, magnum nihil perageret, col-
latione facta cum gloria quam est ade-
pturus: quia regnaturus est cum Chri-
sto per infinita secula. Gloria sit illi, qui
tantopere dilexit talem animam: quia
se ipse suamque gratiam contulit & cre-
didit ei. Gloria sit magnificentia ipsius.

Loc. 14.

ἄλλοι, ἔσθ' ἂν ἐλάττωσι βίτην καὶ βασιλείαν
 πρὸς πόλεμον, καὶ καὶ πόλεμος αὐτοῖς, ἀλλ'
 ἀποπέλλει σφαιρῶτα μὲν τῷ ὄργῳ αὐτῶν,
 καὶ ποιεῖται τὸν πόλεμον. ἂν ὅς ἐστις μέγιστος ἢ ὁ
 ἐπικρινῇ, δυνάμειον ἐκπορῆσαι τὴν βασιλείαν
 αὐτῶν, ὅρα καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς πρὸς τοὺς ἐν
 τῷ παλατίῳ ἐστὶς στρατιώταις αὐτῶν ἀπαλῆς ἐ
 συλκροῖται τὸν πόλεμον. βλέπει οὖν σε ὁ ἀ-
 ξίωμα, ὅτι ὁ Θεὸς ἐκινήσῃ μὲν τὴν ἰδίαν στρατο-
 πίδον, τῷ ἀγγέλῳ λέγων καὶ τῷ ἀγγέλῳ πρὸς αὐτόν,
 εἰς σὴν φρεσὶν αὐτῶν ἐλθόν, ἵνα σε λυβώ-
 σῃ ἐκ τῆς θανάτου. ἀσφάλησιν οὖν σε αὐτὸν, καὶ
 ἐννοήσῃ τοῖα πρὸς τοῖα εἶναι σὲ γένηται. ὑπο-
 δείγματι δὲ βιωτικῶν κεραιῶν, ὡς ἐν βίῳ ὡς
 πρὸς αὐτὸν ἡ βασιλεία, καὶ ὅρα ἵνα εἰδῇ, ἐξ ὅρα
 πάντα, ἐκ μὴ ἐπαρκεῖται αὐτῶν, ἀλλὰ φαρμά-
 κους ἰαματικὰς θεραπεύσῃ αὐτῶν τὰ τραύματα,
 καὶ ἀπειλήσῃ αὐτοὺς εἰς τὸ εἶναι παλάτιον, ἐκ ἐν-
 δύσει αὐτοὺς πρὸς πορφυρίδα ἐκ τῆς ὀφθάλμου, καὶ
 ποιήσῃ αὐτοὺς κρινῶν τὴν τραπέζην αὐτῶν. οὕτως
 καὶ ὁ ἐπουράνιος βασιλεὺς Χριστὸς, ἐλθὼν πρὸς
 τὸν ἀνθρώπον ἔχοντα πάντα ἰάσεται, καὶ ἐποιήσει
 κοινωνίαν τῆς βασιλείας αὐτῶν τραπεζῆς, καὶ τῶν
 καὶ βασιλέων τῆς γῆρας αὐτῶν, ἀλλὰ πρὸς τῆς
 φιλίας αὐτῶν, εἰς τὴν βίαν αὐτῶν ἵσθαι πρὸς
 καὶ ὡς τὴν διαφιλίαν γένηται, ὅτι ἀπείσθη
 πρὸς αὐτὸν δούλους ὁ κύριος, καλῶν πρὸς ἑαυ-
 τὰς, δηλώσας αὐτοῖς ὅτι ὁ ἀεὶς μου ἡτοίμα-
 σαι αὐτοῖς οἱ κεκλημένοι πρὸς τὴν λέγειν-
 τες, ὅς μὲν ἡρώεσσα, φησὶ, ζῶντες βούλῃ, ἄλλως,
 γυνῆκα ἡρωσταμένην. ὅρα ὅτι ὁ κλητὴρ ἔτοι-
 μος, οἱ δὲ κληθέντες ἀντίποι. ὅρα αὐτοῖς ἐαυτῶν
 αἵματα γένηται. ἵσθ' οὖν οὗτος ὅτι ὁ ἀξίωμα τῷ
 Χριστῶν. βλέπει ὅτι ὁ κύριος ἡτοίμασεν αὐ-
 τοῖς τὴν βασιλείαν, καὶ καλῶν αὐτοῖς εἰπελῆν,
 αὐτοῖς ὅς καὶ ἡλώοι. πρὸς τὸ δῶμα οὖν ὁ μόνος
 κληρονομῶν, τῶν ἀνθρώπων οὕτως εἶποι, εἰ ἔχοντες
 ἀφ' ἧς ἐκλήθη ὁ Ἀδάμ, ἕως τῆς σιωπῆς
 τῆς κρίσεως, ἐπολέμει πρὸς τὴν Σατανάν, καὶ
 ὑπέμεινε τῇ θλίψει, ὅσῃν μέγα ἐποίησε
 πρὸς τὴν δόξαν τοῦ μέλλει κληρονομῶν.
 συμβασιλεύει γὰρ εἰς πρὸς ἀπεργασίας αἰών-
 ιας μετὰ Χριστοῦ. δόξα τῷ ὅπως ἀγαπήσθη-
 ῖν τὴν βίαν αὐτῶν ψυχῶν, ὅτι αὐτοὶ αὐτοῖς καὶ
 τὴν χάριν αὐτῶν ἔδωκε, καὶ ἐνέπρευσεν τῇ ψυ-
 χῇ. δόξα τῇ μεγαλειότητι αὐτῶν.

Καὶ τὰ Φαινόμενα πρᾶγματα, ἰδοὺ πό-
 τες οἱ κατὰ ζῶντες ἀδελφοὶ μίαν εἰκόνα ἔχουσιν,
 καὶ ἐν πρῶτον τῷ Ἀδάμ· ἅρα καὶ εἰς τὸ κρυ-
 πτόν, καὶ εἰς τὰ ἐκδύματα πρᾶγματα, μία ἔστι
 ἡ πρᾶξις πορνείων, καὶ μία καρδία· πόρ-
 τες ἅρα ἐν ἐσμέν, ἀγαθὸν καὶ ποσειδῶς. ἡ ἅρα εἰ-
 σὶ ἡμεῖς ἔξ ἡμῶν, ὅτι οἱ μὲν κοινωτοδοσι Χριστῷ
 καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῖς, οἱ δὲ τῷ Σατανᾷ καὶ τοῖς
 δαίμοσι· καὶ ὅσοι ὡς εἰς Φαινόμενα ὁμοῦ κατὰ
 ζῶντες, ἐν πρῶτον τῷ Ἀδάμ πόρτες ἔχο-
 υμεν. ὅρας πῶς ἀλλοίη ἔστι ἡ νοερά οὐσία, ὅ ἐστι
 αἰθερικός, καὶ τὸν ἔξω, ὅτι εἰς Φαινόμενα οἱ
 πόρτες· καὶ οἱ μὲν μὲν τῷ Χριστῷ καὶ τοῖς ἀγγέ-
 λων εἰσὶν· οἱ δὲ μὲν τῷ Σατανᾷ καὶ τοῖς ἀκα-
 θάρτοις πορνῶν. εἰ οὖν ἡ καρδία βάθος τι ἔ-
 χη ἀπεραντων, ἐκδὲ εἰς τείχη, καὶ κοιτῆρες,
 θύραι, καὶ πρῶτον, καὶ διακρίσεις πολλὰ, καὶ διέ-
 ξοδοι· ἐκδὲ ἔστι τὸ ἐργαστήριον τῆς δικαιοσύνης, καὶ
 ἀδικίας· ἐκδὲ ἔστι ὁ θάνατος, ἐκδὲ ἔστι ἡ ζωή·
 ἐκδὲ ἔστι ἡ ἀγαθὴ ἐμπροσθεν, καὶ ἡ ἐναντία. ὡς
 παρ' ἐαυτῇ ἡ παλάτιον μέγιστον, καὶ τὸ ἐρημικόν,
 καὶ πληρωτὴ πάσης δυσωδίας, καὶ νεκρῶν πολ-
 λῶν· ὅπως ἔστι παλάτιον τῷ Χριστῷ ἡ καρ-
 δία ἔστι, καὶ ἡμεῖς πάσης ἀκαθαρσίας, καὶ ὅχλων
 πολλῶν πορνῶν πορνῶν. καὶ οὖν τὸ αἰα-
 κηθῆναι, ἔστι αἰοικυδοθῆναι, ἔστι θυπεπιδῆναι
 τὰ ταμίαι, καὶ τὰ κυβούχλαια· ἐκδὲ γὰρ ὁ βα-
 σιλεὺς Χριστὸς μὲν τῶν ἀγγέλων, καὶ τῶν ἀγίων
 πορνῶν ἐρχέται ἐπιδραπαῖναι, ἔστι οἰκῆσαι, καὶ
 ἐμπαρπατῆσαι, καὶ θῆναι πλὴν ἐαυτοῦ βασιλείαν.
 λέγω δὲ, ὡς παρ' ἐαυτῇ ἡ πλοῖον ἔχον πολλὴν κα-
 τασκευὴν, ἐκδὲ ὁ κυβερνήτης διοικεῖ πᾶσι πορ-
 τας, καὶ οὐκισμοῖς, τοῖς μὲν ὅτι πλητῶν, ἀγῶνι δὲ
 ὁδῶν· ὅπως ἔστι καὶ ἡ καρδία ἔχουσα τὸ τοῦ
 κυβερνήτου, πλὴν σιωπῆσιν ἐλέγχουσαν, λογι-
 σμοὺς καταρροῶντες ἔστι ἀπολογισμοὺς· λέγω
 γὰρ, μετὰ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν καταρ-
 ροῶντων, ἡ καὶ ἀπολογισμῶν. ὅρας ὅτι ἡ συ-
 νείδησις ἡ συγκρίσις πᾶσι ποιούται λογισμοῖς πᾶσι
 ὑπακούοντες τῇ ἀμύρῃ, ἀλλ' αὖθις ἐλέγχῃ· ὡς
 φησὶν γὰρ, ἐπεὶ τί εἶποι ἐν ὧν τῷ Θεοῦ
 ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, μὴ τύρηναι, ὡς
 πόρτες ἐλέγχουσα. ὡς παρ' ἐαυτῇ ἡ ἀρμὰ καὶ
 ὡταί, πᾶς ζῶσα, καὶ πᾶσα ἡ κατασκευὴ ὁ-
 πό ἐνα ὡτιόχον ἔστι, λοιπὸν ὅτι ἡλὲς ἐκφύει,
 ἐξυπᾶται ὁρμή φέρεται ὑπὸ τῷ ἀρμᾶτος· ὅτι

A Secundum ea quæ subiacent oculis,
 ecce nos omnes fratres, qui sedemus,
 vnam gestamus imaginem, & vnam fa-
 ciem, videlicet Adæ: estne etiam vna
 omnium voluntas & vnum cor in se-
 cretis & penetralibus hominis? nantia
 omnes vnum erimus, nempe boni &
 pii: an potius quidam nostrum sunt, qui
 cum Christo & Angelis eius commer-
 cium habent: alij verò cum Satana &
 dæmonibus? Omnes quidem ad instar
 vnius simul sedemus, vnâque faciem
 Adæ gerimus. Vidēsne, quo pacto sub-
 B stantia intellectiva & interior homo
 quippiam aliud est quàm exterior?
 Nam omnes quidem tanquam vnus es-
 se apparemus, & nihilominus hi cum
 Christo sunt & cum Angelis: illi verò
 cum Satana & spiritibus immundis.
 Cum ergo cor sit infinitæ profundita-
 tis, ibi sunt triclinia, cubicula, fores,
 vestibula, ministeria multa, & exitus:
 ibi est officina tum iustitiæ tum iniqui-
 tatis: ibi est mors & vita: ibi bona ne-
 gociatio & contraria. Quemadmodum
 si palatium magnificum fuerit, quod
 deferatur, & omnis generis fœtore re-
 C pleatur, & cadaueribus multis: sic cor,
 quod est palatium Christi, omnimoda
 impuritate refertum est, ac turbis plu-
 rimis præuorum spirituum. Quamo-
 brem restaurandum est illud ac reedi-
 ficandum: suntque præparanda prom-
 ptuaria & cubicula. Nam rex Christus
 cum Angelis & sanctis spiritibus venit
 illuc, ut ibi requiescat, habitet & in-
 ambulet, regnumque suum colloset.
 Itaque quemadmodum si naui appa-
 ratu multo fuerit munita, in qua sit gu-
 bernator, qui regat omnes & modere-
 tur, quibusdam timorem incutiens,
 alios verò dirigens: eiusmodi est cor,
 D habens mentem pro moderatore, con-
 scientiam arguentem, cogitationes ac-
 cusantes ac defendentes. Ait enim,
Cogitationibus inter se inuicem accusantibus, Rom. 2.
aut etiam defendentibus. Vides quòd con-
 scientia non approbet eiusmodi cogi-
 tationes, quæ obsequuntur peccato:
 sed confestim reprehendit. Neque e-
 nim mentitur. Nam illa tanquam per-
 petuò reprehendens, testificatur, quid
 dictura sit in conspectu Dei, in die iu-
 dicij. Veluti si currus præsto sit, fræna,
 animalia, & vniuersus apparatus sunt
 sub vno moderatore, ut quando velit
 ille velocissimo cursu vehatur: cum ve-

Consuetudo
regis cogi-
tationes.

Luc. 14.

Ioan. 12.

Victoria sui
quantia sit.

lit, retinent illum, & iterum quocun-
que libuerit, conuertat, ac statim se-
quatur: & cum ob rem totus currus
potestati moderantis subiaceat: sic &
cor multas habet cogitationes natura-
les sibi adherentes: mens autem atque
conscientia reprehendit ipsum atque
dirigit, & sedat cogitationes naturales
in corde nascentes: quia membris mul-
tis prædita est anima, licet una sit. Ex
quo enim Adam transgressus est man-
datum, serpens ingressus, factus est
Dominus domus, & est cum anima
velut altera anima. Inquit enim Do-
minus, *Quicumque sibi ipsi non renunciauerit,*
& qui non oderit animam suam, non est
meus discipulus. Et, *Qui amat animam*
suam, perdet eam. Quoniam peccatum
subingrediens animam, factum est
membrum illius, ac ipsi homini corpo-
reo abhæsit. & inde scaturiunt in cor-
de permixta & immunda cogitatio-
nes. Quapropter qui facit voluntatem
animæ suæ, facit voluntatem cordis,
quia cum illo perplexa & permixta est
anima. Quocirca qui subiugat animam
suam, ac sibi suisque appetitionibus
subitascitur, perinde se habet, ut qui
ciuitatem hostium suorum subiugat,
mereturque ille bonam mensuram spi-
ritus assequi, ac beneficio virtutis di-
uinæ homo purus euadit, fitque seipso
præstantior. Nam talis postea deifica-
tur, & fit Dei filius, accepto in anima
sua signo cœlesti. Siquidem electi Dei
inunguntur oleo sanctificante, eua-
duntque summa dignitate pollentes ac
reges. Eius enim est homo naturæ, ut
etiam si in profundum vitiorum lapsus
sit, ac peccato deseruiat, ad id quod
bonum est, conuertere possit. Et contra
Spiritu sancto deuinctus & rerum cœ-
lestium ebrietate correptus, ad id quod
malum est, conuertere potest. Veluti si
mulier quædam pannosis induta, esu-
riens ac squalida, multo cum labore
peruenerit ad regiam dignitatem, ut
purpura & corona exornetur, ac fiat
regis sponsa, meminerit ipsa pristina-
rum sordium, ac velit ad priorem sta-
tum regredi (atqui nequaquam opor-
uerit pristino pudore suffundi: hoc e-
nim stolidum esset) ita qui gustauerunt
gratiam diuinam, & facti sunt parti-
cipes spiritus, nisi sibi caueant dila-
buntur: & fiunt deteriores, quàm e-
rant cum essent mundo dediti: non

A δὲ ἡλὼς, ἐπὶ τῇ αὐτῇ. πάλιν ὅπου ἡλὼς μετα-
τρέψαι αὐτὸν, ἐκ δὲ συνείσεται. ὅταν οὖν τὸ ἀρ-
μὰ ἐν τῇ ὁμοίᾳ τῷ ἐνὶ στήθει καίται· οὐ-
τως καὶ ἡ καρδία ἔχει πολλοὺς λογισμοὺς φρεσι-
κτοῖς, συνωδεδεμένους αὐτῇ, καὶ ὁ νοῦς ὅστις καὶ ἡ συ-
νείδουσα ὁπτιμῶσα καὶ κατησφύριστα πλὴν καρ-
δίας, καὶ διυπνίζουσα τοῖς φρεσικτοῖς λογισμοῖς
βρῦντας ἐν τῇ καρδίᾳ· μέλη γὰρ πολλὰ ἔχει τῇ
ψυχῇ, καὶ μὴ μὴ ὅστις ἀφ' ἧς γὰρ πρῶτον ὁ Ἀδάμ
πλὴν ἐξ ὁμοίᾳ, ἐπισπλῶν ὁ ὅφρις διασπῶντος γέ-
γονε τῷ οἴκῳ, ὥς ψυχὴ ἐτέρᾳ μὲν τῆς ψυχῆς
B ὅστις λέγει γὰρ ὁ κύριος, πᾶς ὅς τις οὐκ ἀρνεῖται
ἐαυτὸν, καὶ ἡ μισθὸς πλὴν ἐαυτοῦ ψυχῆς, οὐκ ἔστι μου
μορφή· καὶ ὁ ἀγαπῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἀπολέσει
αὐτήν. ἐπεὶ ἡ ἀμύρῃα ἐπισπλῶσθαι τῇ ψυχῇ,
μῆκος αὐτῆς γέγονε, καὶ αὐτὴ τὰ θωματικὰ ἀν-
δραπῶν κεκλήνηται, καὶ βρῦνοι πολλοὶ καὶ ἀκατάρ-
τοι λογισμοὶ ἐν τῇ καρδίᾳ. ὁ οὖν ποιεῖν τὰ θε-
λήματα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, τὰ θελήματα τῆς καρ-
δίας ποιεῖ ὅταν συμπίπλεκται, καὶ συνίκεται
ἡ ψυχὴ· ὁ οὖν ἀποσπᾶσθαι τὴν ψυχὴν ἐαυτοῦ, καὶ
ὁρμίζουστος ἐαυτοῦ ἐπὶ τῇ συνείδουσι αὐτοῦ ὁπτιμῶ-
μας, ὅπως ὅστις, ὥς ὁ ἀποσπᾶσθαι πόλιν ἐχ-
θερὸν αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐκκαλεῖται ἐλθεῖν εἰς μέτρα
C ἀγαθὰ πνεύματος, καὶ ἀπολαμβάνει ἀφ' ἧς τῆς
δυνάμεως τῆς καθαροῦ ἀνδραπῶν, καὶ γὰρ ἐαυτοῦ
μύζων· ἀποσπᾶται γὰρ λοιπὸν ὁ τοιοῦτος, καὶ γέγονε
ὡς Θεὸς, λαμβάνων τὸ ἕρπονιον σῆμα ἐν τῇ
ψυχῇ αὐτοῦ· οἱ γὰρ ἐκλεκεῖ αὐτοῦ χρίονται τὸ ἀ-
μασικὸν ἔλαιον, καὶ γέγονται ἀξιώματα καὶ ἐβα-
σιλῆς· ἔχει γὰρ τὸ φύσιν ὁ ἀνδραπῶν ποιεῖν αὐτόν,
ὥς ὁ ὢν ἐν βάθῃ τῆς κακίας, ἐ δουλεύων τῇ ἀμύρ-
ῃα, τῇ τραπῆναι ὅτι τὸ ἀγαθόν· καὶ ὁ μετεμῶντος
πνεύματος ἀγίου, καὶ μεμεθυμένος εἰς τὰ ἐπουρά-
νια, ἔχει ὁμοίαν τῇ τραπῆναι ὅτι τὸ κακόν· ὥς-
πρὶν ἡ γυνὴ ἡμῶν ῥακῶδιν περὶ ἐβελήνη.
D λιμώσασθαι, ἐρρύπωμένη, καὶ αὐτὴ μὲν πολλοὺς
καμάτου ἔλθῃ εἰς ἀξίωμα βασιλικόν, καὶ ἐνδύ-
σθαι πορφύραν καὶ σέφανον, καὶ ῥήνται ῥύμφη
βασιλέως, αὐτὴ μέμνηται τῆς περὶ τῆς ῥυ-
παρίας, καὶ ἔχει θέλημα ἐπαρθεῖν εἰς τὸ δρ-
χαῖον, ἀλλ' ὅχι ἀρτῆται εἰς πλὴν περὶ τῆς αἰχμῆς
ἐλθεῖν μετ' ὅτι γὰρ ὅστις. καὶ αὐτοῖς δὲ οἱ γὰρ σά-
μῃοι τῆς χάριτος τῷ Θεῷ, καὶ μέποχοι ὄντες τῇ
πνεύματος, εἰ μὴ ἀσφάλισται, καὶ ἀσθένεια
καὶ γίνον) χεῖρες ὅτι ἡσυχία, καὶ σμικρὴ ὄντες· ὅχι

ἐπὶ ὁ Θεὸς πρεσβύτερος ἐστὶ καὶ ἀδελφὸς, ἢ ὁ πνεῦμα
 στέννεται, ἀλλ' αὐτοὶ οἱ ἀνθρώποι οὐ συμφω-
 νῶσι τῇ χάριτι, ἀλλ' αὐτοὶ τὸ ἐκτρέπονται καὶ πύ-
 λωσι εἰς μυρία κακά· οἱ γὰρ ῥαπαρδῶντες ἐ-
 κείνης τῆς δωρεᾶς, ἔχουσιν τὰ ἀμφοτέρωθεν στυγνὰ
 αὐτοῖς, χαρὰν καὶ πένθος, φόβον καὶ ἔκστασιν,
 ἀγαλλίασιν καὶ πένθος· περὶ οὗτοι γὰρ αὐτοὶ, καὶ ὁ-
 λοὶ τὸν Ἀδὰμ, ὅτι μίαν ἔστιν ἡ φύσις τῆς ἀν-
 θρώπων· καὶ τὰ δάκρυα τῆς πύλινος ἔχουσιν, καὶ ὁ
 πένθος γλυκύτης καὶ ἀνάπαυσις. ἑαυτὸν ἰδὼς
 πῶς ἐπληρώθη καὶ τετυφώθη, ὡς μέτοχον ὄν-
 τα τῆς χάριτος, ὅτι ἑαυτὸν καὶ σημεῖα ποιῶν, καὶ
 νεκρὸς ἐγείρη, μὴ ἔχει δὲ πλὴν ψυχῆς αὐτὸν ἀ-
 ἥμιον καὶ ἔξωδινωμένον, καὶ ἡ πτωχὸς τὰς πλού-
 μας καὶ βδελυκτὸς, κλέπεται ὑπὸ τῇ κακίᾳ
 καὶ οὐκ οἶδεν· καὶ εἰ ποιεῖ σημεῖα, οὐκ ἔστι αὐτὸς πε-
 γεύσας· ὁ γὰρ σημεῖον τῆς Χριστιανισμοῦ τὸ ἐστὶν,
 ὅτι πάντα πῶς δοκίμοι τῷ Θεῷ, ἀποδοῦναι λα-
 γνῆν ἀνθρώποις· καὶ εἰ ἔχει ὅλους τοὺς θησαυροὺς
 τῆς βασιλείας, κρύπτει αὐτοῖς, καὶ πρῶτον λέ-
 γει, ὅτι οὐκ ἔστιν ἐμὸς, ἄλλος μοι κτρίσας τὸν
 θησαυρὸν τῶν· ἐγὼ γὰρ πτωχὸς εἰμι· καὶ ὅτι
 ἴδιος, λαμβάνει αὐτὸν ἀπ' ἐμοῦ· εἰ δὲ τις λέγει,
 πλούσιος εἰμι, ἄρκει, ἐκτενέμεν, οὐκέτι χρε-
 ζο, ὁ τοιοῦτος οὐκ ἔστι Χριστιανός, ἀλλὰ σκιδνός
 ἐστὶ τῆς πλάτης, καὶ τῆς ὑπεροχῆς· ἡ γὰρ ἀπὸ-
 λαίσεως τῷ Θεῷ ἀκέραιος ἐστὶ, καὶ ὅσοι αὐτὸν
 ῥαβδῶσι πῶς καὶ ἐαυτοῖς, πρῶτον ἐκπεινῶς γίνονται·
 καὶ πλὴν καὶ τὸν ἔρωτα πρὸς τὸν Θεὸν
 ἔχουσιν ἀκατάχαρτι οἱ τοιοῦτοι· καὶ ὅσοι ἀπο-
 δοῦναι πρὸς κοίτην, καὶ ὅτι πορεύονται, τοιοῦτοι
 αὐτοῖς ἡρωῶνται πτωχοί, ὡς ἐνδεῖς καὶ μηδὲν
 κακῶν· τῶν γὰρ λέγει, ὅτι οὐκ εἰμι
 ἄξιός ἐστιν ὅτι ὁ ἡλὸς ὅτι λαμβάνω μοι. τῶν ἔ-
 στι ὁ σημεῖον τῆς Χριστιανισμοῦ, αὐτὴ ἡ ταπει-
 νωσις. Εἰ δὲ τις λέγει, ὅτι ἄρκει καὶ πῶς
 πληρώμεν, ὅτι πλάτος ἐστὶ καὶ ψυχῆς. ὡς
 πρὸς τὸ ῥῶμα τῆς κυρίου ἐδόξαζεν ὅτι ἀπὸ-
 λην εἰς τὸ ὄρος, καὶ μεταμορφώθη εἰς πλὴν ἡ-
 κλῶν δόξαν, καὶ εἰς τὸ φῶς ὁ ἀπὸ· οὕτως
 καὶ τὰ ῥῶματα τῆς ἀγίας δόξαζεν, καὶ ἐ-
 ξαστράπη· ὡς γὰρ ἔσθην ἡ δόξα τῆς Χριστοῦ
 ἔσω ἐφ' ἑαυτὸν τὰ ῥῶματα αὐτὸν καὶ ἔξω ἐφ' ἑαυ-
 τὸν· τὸ αὐτὸν ἔσθην καὶ τοῖς ἀγίοις, ἡ δὲ ἔσθην
 οὕτως τῆς Χριστοῦ διώμας, ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέ-
 ρᾳ ἔξωθεν εἰς τὰ ῥῶματα αὐτὸν ὑπερεκλήθη.

A non quod Deus mutationi aut imbecillitati sit obnoxius, aut quod extingatur Spiritus sanctus: sed propterea quod homines non assentiuntur gratiæ, & ob id auertuntur, & in infinita vitia dilabuntur. Nam qui donum illud gustauerunt, utrunque secum habent, nempe gaudium & consolationem, item timorem ac tremorem, exultationem & luctum. Quia lugent seipsos & integrum Adam (quia hominum una est natura) suntque illis lachrymarum vice panis, & luctus pro suauitate ac delectatione. Quod si fortè videris quempiam extollentem se & superbientem, propterea quod gratiam Dei est consecutus: is etiam si miracula faciat, & mortuos excitet, non tamen abiecti sit & nihili se facientis animi, nec pauper spiritu ac abominandus, is nescius surripitur à vitio: & licet signa faciat, non tamen ei credendum est. Hoc enim Christianæ religionis signum est, ut qui Deo probatus est, homines celare cupiat: & si vel vniuersos regis thesauros possideat, illos occultare velit, ac ubique fateri, inquit, Thesaurus meus non est: sed alius illum apud me deposuit. Ego enim mendicus sum, & cum volet ille, reperet à me. Si verò quis dicat, Diues sum: sufficit, bona possideo: non amplius egeo: ille non est Christianus, sed vas erroris & diaboli. Nam qui fruitur Deo, satietatem nescit: quantòque magis cum gustaueris acederit, tanto plus esurit. Et qui sunt eiusmodi, irretento erga Deum ardore ducuntur & amore: quantòque maiorem proficiendi ac crescendi diligentiam adhibent, eo magis se existimant egenos, tanquam egentes ac nihil possidentes. Hoc enim dicunt, nempe, Non sum dignus, ut sol iste mihi illucescat. Hoc re vera signum est Christianismi, ipsa videlicet humilitas. At si quis dicat, Contentus sum & plenus: errat ille & mentitur. Quemadmodum enim glorificatum est corpus Domini, quando conscendit in montem, & in diuinam gloriam & lumen infinitum transfiguratum: sic & corpora sanctorum glorificabuntur, & ad instar fulguris micabunt. Quemadmodum enim gloria Christi intus latens corpus eius circumtexit, & illuxit: eodem modo & in sanctis virtus Christi interiùs habitans, in die illa extra corpora illorum super-

Modestia

Humilitas
signum re-
ligionis ho-
minum.

Mat. 1.
Luc. 17.

effundetur. Nam ex hoc tempore sub-
stantiæ eius ac naturæ sunt animo tenus
participes. Scriptum est enim, *Qui san-*
ctificat, & qui sanctificantur, ex uno sunt.
Et, *Gloriam quam dedisti mihi, dedi illi.*
Quemadmodum ab eodem igne plures
accenduntur lucernæ: sic necesse est
corpora sanctorum, quæ sunt membra
Christi, idem euadere quod ipse Chri-
stus est.

INTERROGATIO.

Quomodo Christiani praestantiores euadunt
ipso primo Adam, cum ille immortalis esset,
& cum anima cum corpore incorruptibilis,
Christiani vero moriantur & corrumpantur?

RESPONSIO.

Vera mors intus consistit in corde,
& occulta est, ubi mortuus est homo in-
terior. Si quis ergo transierit à morte in
vitam occultam, ille re vera viuit in se-
cula, nec moritur. Nam licet corpora
huiusmodi hominum soluantur ad
tempus, denuò tamen excitantur in
gloria: quia sunt sanctificata. Somnum
ergo ac dormitionem esse dicimus,
Christianorum mortem. Quòd si ho-
mo immortalis esset, & corpore tenus
incorruptibilis, vniuersus orbis conspe-
cta rei nouitate, nempe quòd Chri-
stianorum corpora non corrumpuntur,
necessitate quadam, ac non libera vo-
luntate promoueretur ad id quod bo-
num est. Atqui, ut prorsus appareat &
rata sit arbitrij libertas, quam ab initio
Deus largitus est homini, summa cum
dispensatione res illius administrantur,
fitque corporum solutio: ut in volun-
tate sit hominis, ut conuertatur ad id
quod bonum est aut malum. Neque
enim perfectus homo, bono: aut pro-
fundè malus & seipsum vas efficiens
diaboli, per quem totus orbis damna-
tus est, peccato necessitate quadam ad-
hæret: sed liberum habet arbitrium, ut
vas efficiatur electionis & vitæ. Simili-
ter e contra qui diuinitate sunt inebria-
ti, licet pleni sint, & adhæreant Spiri-
tui sancto, non tamen vlla necessitate
detinentur: sed libera potiuntur liber-
tate, ut conuertantur, & faciant quod
libuerit in hoc seculo.

INTERROGATIO.

An vitium paulatim extenuatur & extir-
patur, atque ita promouetur homo ad gratiam:
an statim ubi promoueri coeperit, vitium e-
uellitur?

καὶ γὰρ ἐκ τῆς αὐτῆς ὁσίας καὶ φύσεως ἀπὸ τοῦ
νῦν μετέχουσιν ἐν τῇ αὐτῇ· γέγραπται γὰρ,
ὅ, τε ἀγαθὸν καὶ οἱ ἀγαθόφρονες ἐξ ἐνός· καὶ, δό-
ξαι ὑμῶν δίδωκε μοι, δίδωκε αὐτοῖς. ὡς οὖν ἀπὸ
ἐνός πυρὸς ἀπλοῦται λύχνοι πολλοί, ἀνάσκει καὶ τὰ
σώματα τῆς ἀγίας μέλη Χριστοῦ ὄντα, ὁ αὐτὸς
γίγνεται ὁ αὐτὸς ὁ Χριστός.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Πῶς αἰώντεροι γίγνονται οἱ Χριστιανοὶ τοῦ
πρώτου Αδάμ· ἐκείνος γὰρ ἀθάνατος ὡς, καὶ
ψυχὴ καὶ σῶμα ἀφθαρτος· οἱ δὲ, ἀποθνήσκουσιν
καὶ φθείρονται.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Ο ἀληθινὸς θάνατος ἐνδὸν ἔστι ἐν τῇ καρ-
δίᾳ, καὶ κεκρυπται, καὶ ὁ αὐθιγὸς ὁ ἔσται νεφέ-
λωσιν· εἴ τις οὖν ματαίωσεν ἐν τῷ θανάτῳ
εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὸ κρυπτόν, ἔσται ἀληθῶς εἰς
τοὺς αἰῶνας ζῇ, καὶ οὐκ ἀποθνήσκει. ἀλλ' εἴ
καὶ τὰ σώματα τῆς τοῦτον λύσεται πρὸς κα-
ρὸν, ἐκίρκεται αὐτῆς ἐν δόξῃ· ἡγιασμένα γὰρ
εἰσιν· ὕπνοι οὖν λέγεται καὶ κοίμησιν, τῆς Χρι-
στου τὸν θάνατον· εἰ δὲ ἀθάνατος ὡς ὁ ἀφ-
θαρτος, καὶ καὶ τὸ σῶμα ἀφθαρτος, βλέπων
ὅλος ὁ κόσμος τὸ πρῶτον τῷ πρῶτῳ, ὅτι μὴ φθείρονται τὰ σώματα τῆς Χριστου,
ἀνάσκει τὸν ὕπνον, ἀλλ' ἔχει ἐννοία γνῶμη πρὸς
τὸ ἀγαθὸν αἰνέχεται· ἀλλ' ἵνα φαῖν κατὰ παῖς καὶ
δυσμαίη τὸ αὐτεξούσιον, ὅθεν ἐξ ἀρχῆς ὁ Θεὸς
ἔδωκε τὸ ἀνθρώπῳ, τοῦτου οἰκονομικῶς τὰ πρῶ-
τα δεικνύται, (ἐγὼ γὰρ) λύσεις σῶμα, ἵνα ἐν
τῷ ἡλίμῳ τῷ αὐθιγῷ τῷ τραπεζῇ αὐτὸν
ἔσται τὸ ἀγαθὸν ὁ κακὸν· ὅτι γὰρ ὁ τέλος εἰς τὸ
ἀγαθόν, ἢ βαθεὺς εἰς τὴν ἀμύνην, καὶ ποιεῖν ἐ-
αυτὸν σκῆτος τῷ δόξῳ, ὅφ' ἔστι ὁ ὅλος κατε-
κρίθη, εἰς τὸ κακὸν ἀνάσκει πρὶν δίδεσθαι· ἀλλ' ἔχει
τὸ ἐλδοῦν τῷ γνέσθαι σκῆτος ἐκλογῆς,
καὶ ζωῆς. ὁμοίως πάλιν οἱ μεμεθυμένοι εἰς τὸ
θόρυβον, καὶ τὴν πεπληρωμένην καὶ διδεδυμένην πρῶ-
ματι ἀγία, οὐκ ἀνάσκει πρὶν κατεκρίσθαι, ἀλλ'
ἔχουσιν τὸ αὐτεξούσιον τῷ τραπεζῇ αὐτοῖς, καὶ
ποιεῖν ὁ ἡλῶσιν εἰς τὴν ἀγία τῷ.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Κατὰ μέρος λεπτιμώσεται τὸ κακόν, καὶ ἐκεί-
νῳ, καὶ πρὸς τὴν εἰς τὴν χάριν ὁ αὐθιγ-
πος, ὁ ὡς, εἰ τυχὸν πρὸς τὴν ἐκείνῳ, ἐκείνῳ
τὸ κακόν.

ΑΠΟ.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

A

RESPONSIO.

Καθάπερ δ' ἐμβρυον ἐν τῇ μήτρᾳ, οὕτως δι-
 γνῆσθαι εἰκὼν καὶ ἡμιᾶται, οὕτως ἤδη δὲ ἐστὶ τέ-
 λος αὐθροῦτος, ἀλλ' αὐξάνει ἐν ἔποι πολλοῖς,
 καὶ γίγνεται αἰὲρ· ἐστὶ ὡς περὶ τὰ σπέρματα τῶν
 χρυῶν, ἢ τῶν σίτου, οὕτως βελόνημα εἰς τὴν
 γῆν ῥιζοῖ, ἀλλὰ πρὸς ἔρχεται χυμῶνες καὶ αἰέ-
 μοι, καὶ ὅτε τὰ δέοντα χειρὶ γίνονται ἐσχα-
 ραὶ καὶ οὐκ ἐπὶ αἰσίου, οὕτως βελόνη μεταλαμβάνει
 τὸ καρπὸν· ὡσαύτως καὶ τοῖς πνευματικαῖς
 οὗτοι ποσάυτη ὁφεία καὶ λεπτότης, καὶ μικρὸν, ὁ
 αὐθροῦτος αὐξάνει, καὶ γίγνεται εἰς ἀνδρα τέλειον,
 εἰς μέγαν ἡλικίας, ὅς ὡς περὶ πῖτες λέγεισιν, ἐν-
 δυσσαι, ἐκδυσσαι. ὁ δὲ ἡλὼν μακρὰν γράμματα ἀ-
 φ' ἑλθὲν καὶ μακρὰν τὰ σημεία, καὶ ὅταν ἡμῶν
 τὰ ἐκ τῶν πρῶτων, ἀφ' ἑλθὲν εἰς πλὴν ὁλοῦ τῶν
 Ρωμαίων, καὶ ἐστὶν ὅλων ἐσχαρὰς· πάλιν ἐκ τῶν
 ὅταν ἡμῶν πρῶτος, ἀφ' ἑλθὲν πρὸς τὸ ὁ-
 λὸν τῶν γράμμάτων, καὶ ἐστὶ πάλιν ἐκ τῶν ὅλων
 ἐσχαρὰς, ἀρχαίος. Εἶτα ὅταν ἡμῶν ὁλο-
 στικός, ὅλων τῶν διχολόγων ἀρχαίος καὶ ἐσχα-
 ρὰς ἐστὶ· πάλιν ὅταν ἐκ τῶν ἡμῶν πρῶτος, ὅτε
 γίγνεται ἡγεμὼν· καὶ ὅταν ἡμῶν ἀρχὴν, λαμ-
 βάνει αὐτοὺς βοηθὸν τοῖς συνεισδόντων. Εἰ δὲ
 τὰ φαινόμενα ποσάυτως ἐκ τῶν πρῶτων, πόσα
 μέλλοι τὰ ἐπουράνια μυστήρια ἐκ τῶν πρῶτων,
 καὶ βαθμοὺς πολλοῖς αὐξάνει· καὶ τότε δὲ πολ-
 λὰς γυμνασίας καὶ πολλὰς πειρατρίων ὁ δὲ
 φουρὸν, γίγνεται τέλειος· οἱ δὲ Χριστιανοὶ οἱ γὰρ
 σάμμοι τῆς χάριτος ἐκ ἀληθείας, καὶ ὁ ση-
 μείον ἔχοντες τῆς σωτηρίας οὗ τῶν καρ-
 δίας, οὗτοι ἀπὸ βασιλείας ἕως τῶν ὁλοῶν, κοσμίαν
 καὶ δυσωδίαν ἡγεμῶνται τὰ πρῶτα· καὶ οὗτοι δύ-
 νανται εἰδέναι, ὅτι ὅλος ὁ κόσμος ὁ γῆινος, καὶ οἱ
 ἀποταρῆς τῆς βασιλείας, καὶ ὁ πλῆθος, καὶ ἡ δό-
 ξα, καὶ οἱ τῆς ὁφείας λόγοι, οἱ φασμασὶα πῶς εἰ-
 σι, μὴ ἔχοντα τερὰν βασιν, ἀλλὰ πρὸς ἑλθόν-
 τα· καὶ εἰ πῶς ἐστὶν ὑπὸ τὸν ὕδατον, τούτοις ἐστὶν
 ἀκαταφρόνησι· ἀλλὰ πῶς ἐστὶν καὶ ἡ ψαυ-
 ρὰ τὰ ἐπὶ τῶν τῶν ὕδατον, τὰ μὴ ὄντα, μήτε
 εἰς ἀποταρῆς βασιλείας, μήτε εἰς ὁφείαν
 λόγων, μήτε εἰς δόξαν κοσμητὴν, καὶ ἀξίωμα, ἢ
 πλῆθος οὗ ἐκ τῶν ἐκ τῶν πρῶτων, τὸν κύριον καὶ
 κτίστην τῶν πρῶτων ἔχοντες ἐν ᾧ εἰδοπάτω αὐθροῦτος,
 κτίμα δὲ μὴ πρὸς ἑλθόντων, ἀλλὰ πρὸς ἑλθόντων.

Quemadmodum in utero imperfe-
 ctus infans non quamprimùm concre-
 scit in hominem, sed paulatim forma-
 tur & gignitur: neque mox perfectus
 homo euadit, sed longo annorum suc-
 cessu augetur & vir efficitur: estque ve-
 luti semina tritici aut hordei, quæ terræ
 mandata non statim radicem produ-
 cunt, sed ubi transierint hyemes & ven-
 ti, tum opportuno tempore spicæ nas-
 cuntur: eisdem qui pirum plantat, non
 mox fructum percipit: eodem etiam
 modo in rebus spiritalibus, ubi tanta sa-
 pientia est & subtilitas, paulatim auge-
 tur homo, euaditque in virum perfe-
 ctum & plenitudinem ætatis: non, ut
 quidam aiunt, induere & exuere. Qui
 discere literas optat, pergit primùm ad
 ediscenda signa, in quibus cum fuerit
 primus, migrat ad scholam Latinorum,
 in quo est omnium postremus: deinde
 cum ibi primus euaserit, proficiscitur
 ad scholam forensensem: in qua rursum
 est omnium nouissimus & principia-
 rius: deinde scholasticus effectus om-
 nium causidicorum nouitius & extre-
 mus est: cæterùm cum ibi fuerit pri-
 mus, tum dux euadit: qui ubi magi-
 stratum fuerit assecutus, adiutorem si-
 bi sumit assefforem. Si ergo in rebus ex-
 ternis tot habet homo promotionis gra-
 dus, quanto magis cœlestia mysteria
 multis gradibus atque promotionibus
 acquiruntur: & tum qui per multas
 exercitationes & varia rerum pericula
 progressus fuerit, perfectus euadit: Nā
 Christiani qui te vera gustauerunt gra-
 tiam, habentes signum crucis in corde
 & animo, hi à regibus ad pauperimos
 quosque, ut stercorea & graueolentiam
 existimant omnia. Et qui sunt eiusmodi,
 percipere possunt, vniuersum mun-
 dum terrenum, regionisque thesauros,
 opes, gloriam, ac sapientie eloquia,
 superficie tenus apparere, nec firmum
 fundamentum habere, sed præterflue-
 re. Et quicquid sub cœlo est, ab eis fa-
 cile contemnitur. Cur nam? Propterea
 quod peregrina sunt & admiranda quæ
 supra cœlos sunt, neque reperiuntur in
 thesauris regum, aut in sapientia ver-
 borum, aut præstantia huius mundi.
 Dignitates autem ac diuitiæ, quas illi
 possidēt, Dominū & creatore omnium
 habentes in intimo homine, sunt posses-
 sio quædā permanens ac minimè fluida.

ψυχῇ αἱ ἐν πάσι ἔσονται ἀγαθοὶς κεκοσμημέ-
 ναι, αὐταὶ κοινωνήσουσι τῷ ἐπουρανίῳ βασιλεῖ. Εἰς
 τὸ φαινόμενον, ὅπου ἀποφύεται δόξαν μίμνηται, καὶ
 τὴν συμβαίνουσαν ἐκείνῳ τὴν οἰκίαν ἔχον ἀναπαρ-
 σίας πῖνα, διτρεπίζεται, καὶ δι' ἀφύσμησις πολλὴ
 γίνεται, ἐν δ' ὡς αὐτὰ ἐκχέεται· πῶς μάλλον ὁ
 οἶκος τῆς ψυχῆς, εἰς ὃν ὁ κύριος ἀναπαύεται,
 πολλῆς ἀφύσμησις ἔσται. ἵνα διωκτὴ ἐκ
 εἰσελθῇ καὶ ἀναπαύσῃ ὁ ἀσπλος, ὁ ἀμυμος·
 εἰς γὰρ τὴν αὐτὴν καρδίαν ὁ Θεός, καὶ ὅλη ἡ ἐπυ-
 ρανίος ἐκκλησία ἐπιδυναπαύεται. Ἐν τοῖς φαι-
 νομένοις, εἰς ἔχον πατὴρ κτήματα, ἔχον δὲ καὶ
 ἀφύσματα, καὶ λίθους πμίους, ταῦτα εἰς οἶκον
 ἀποθέτει κρύπτει, καὶ ἐκκεντρεται τῷ ἀγαπη-
 τῷ αὐτοῦ υἱῷ, καὶ αὐτὸς δίδωσιν αὐτῷ· οὕτως καὶ
 ὁ Θεός τὴν αὐτὴν κτῆσιν μὲν τῷ ἰδίῳ πμίῳ
 ἐκπέμπει τῇ ψυχῇ. εἰς τὸ φαινόμενον, εἰς ἃ ἡ
 πόλεμος, καὶ ἔλθῃ βασιλεὺς μὲν τῷ στρατοπέ-
 δου ὅτι τὸ πολέμῳ, καὶ ἀπαρχὴ τὸ μέρος
 αὐτοῦ ἔλθῃ, ἡ ἀδινέστερον, αὐτὸς ἀποτέλλει
 τὸν πόλεμον ἐν τῇ πατρὶς εἰρήνῃ. εἰ δὲ ἔθνος
 μέγιστον πόλεον ἴδῃ, καὶ ὁ βασιλεὺς πόλεον βα-
 σιλεῖα, λέγω δὲ ὁ Περσὶν καὶ Ῥωμαίων, ἀνάγκη
 πᾶσα πῖς δύο βασιλεῖς κινηθῶσιν, μὲν τὸ στρα-
 τοπέδον ὅλων βλέπει οὖν οἷον· οὐ βεβαίως τὸ ἀξίω-
 μα, ὅτι ὁ Θεός ἐκινήθη μὲν τῷ ἰδίῳ στρατοπέ-
 δου, λέγω δὲ τῷ αἰσθητῷ, ἐν τῷ πνεύματι, συμ-
 βαλὴν τῷ ἀντικειμένῳ, ἵνα σὺ λυτρώσῃαι ἐκ
 τῷ θανάτῳ. ὁ Θεός οὖν πρὸς ἡμᾶς ἀφύσιν. ὡς
 πορ εἰς ἡ βασιλεὺς καὶ ὁ πόλεμος πῖνα ἔχοντα
 λέγουσιν εἰς ὅλα τὰ μέλη, καὶ μὴ ἐπαίχου-
 ρῃ, ἀλλ' ὅτι τῇ φάρμακῃ καὶ ἐν τοῖς τραύμα-
 σιν αὐτοῦ, καὶ ἰσχύεται αὐτὸς τὰς πληγὰς, ἐν λυτῶν
 εἰς τὰ πῖνα βασιλικὴν ἀπαρχὴν αὐτοῦ, καὶ πε-
 ρεῖται αὐτῷ πορφυρεῖν, ἐν ποίῃ αὐτὸν βασιλεῖα.
 ὕτως ἐν ὅθι ὁ Θεός ἐποίησεν τῷ γένει τῷ ἀνθρώπῳ
 ἀπέπλυνεν αὐτὸν τραύματι, καὶ ἰσχύεται αὐτοῦ,
 ἐν εἰσόδῳ αὐτοῦ εἰς τὸν ἐπουρανίον νυμφώνα. μέγα
 ὅν βεβαίως τὸ ἀξίωμα τῷ Χριστῷ, ἵνα σὺ, ὡς μη-
 δὲ συκρίνῃ ἔχῃ. εἰς δὲ μετὰ τὴν ἐκκλησίαν
 ἀπὸ τῆς κακίας, ὅπως τοῦτο πῖνα, ὡς πορ εἰς ἡ
 πόλεος μὴ ἔχουσα πῖνα, ἐν οἷς λησὶ εἰσέρχεται
 δι' αὐτῆς ὅλην τὴν οἰκίαν μὴ ἐμποδίζονται, καὶ ἐρη-
 μῶσι, ἐν ἐμπνεύσει αὐτοῦ· ὕτως ἀμύνηται σὺ,
 ἐν μὴ εἰς τὸν πόλεον, ἐν πῖνα τῷ πνεύ-
 ματι τῷ ποιητικῷ, καὶ ἀφαιρῶσιν, καὶ ἐρημῶσι τῷ νῦν,

A animæ quæ omnibus bonorum generi-
 bus sunt exornatæ, communionem ha-
 bent cum rege cœlesti. Itaque in rebus
 secularibus, si qua in domo princeps ha-
 bitare cœperit, quæ sordetaliquas con-
 traxerit, præparatur illa, variisque mo-
 dis exornatur, ac effunduntur aroma-
 ta: quanto ampliori domus animæ, in
 qua Dominus requiescit, ornamento
 indiget, ut illam ingredi, atque ibi ha-
 bitare possit, qui sordibus omnibus ac
 reprehensione caret: In eiusmodi enim
 corde Deus ac vniuersa cœlestis Eccle-
 sia requiescit. Porro inter ea quæ vide-
 mus si pater quidam possessiones ha-
 beat ac diademata, ac lapides preciosos,
 hæc recondit in armaria, & deponit a-
 pud filium suum dilectum, & hæc do-
 nat illi: ita etiam Deus possessionem
 sui, cum rebus omnibus preciosis, quas
 habebat, credidit animæ. In rebus ita-
 que externis, exorto bello, si rex cum
 exercitu venerit ad dimicandum, sint-
 que partes eius inferiores aut imbecil-
 liores, statim legationem mittit, quæ-
 rens quæ sunt ad pacem. Si verò gens
 amplissima cum æquali gente conten-
 dat, aut rex cum rege, veluti rex Per-
 sarum cum rege Romanorum, oportet
 omnino utrunque regem cum omnibus
 suis copiis ad bellum moueri. Quamo-
 brem attende quanta sit dignitas tua,
 cum Deus cum omni exercitu suo,
 Angelorum inquam & spirituum mo-
 tus sit ad configendum cum aduersa-
 rio, ut redimeret à morte. Tua igitur
 gratia venit Deus. Non aliter quàm si
 rex cuidam mendico membris omni-
 bus lepra laboranti occurrens, sine vl-
 lo pudore vulneribus eius medicamen-
 ta imponeret, & plagas sanaret, ac il-
 lum mensa regia exceptum purpuram
 indueret, regemque faceret: sic Deus
 se gessit erga genus humanum. Lauit
 illius vulnera, sanauit illud, & in thala-
 mum cœlestem introduxit. Summa
 igitur est Christianorum dignitas, ac
 tanta ut cum ea nihil conferri possit.
 Si verò traducatur & surripiatur à vi-
 tio, assimilatur ciuitati muris carenti,
 quam ingrediuntur latrones, quacun-
 que parte volunt, absque vlllo impedi-
 mento, illamque reddunt desertam,
 ac incendunt. Ità dum negligis, &
 ipse tibi non attendis, subintroeunt
 spiritus nequitie, qui denigrant &
 desertam faciunt mentem tuam,

Dignitas
 humani ge-
 neris ex be-
 neficio
 Christi.

dispergentes cogitationes tuas in hoc seculum. Plerique enim circates externas elaborantes, qui & scientiam coluerunt, & rectè viuendi curam habuerunt, hunc existimant esse perfectum, nō intendētes in penetralia cordis, nec animaduertentes vitia illic animam inuoluentia. quoniam mens interior vitio infecta, radices mittit in reliqua membra: & latro, hoc est contraria potestas domum ingressa est. Igitur aduersaria potestas etiam intellectualis est. Et nisi quis bellum ineat aduersus peccatum, vitium quod intus latebat, paulatim effusum, prae nimia copia abducit hominem ad manifesta peccata perpetranda. Vitium enim est veluti fontis scaturigo quacunque parte scaturiens. Quapropter dare debes operam, vt cohibeas riuos nequitiae: ne ruens in mala infinita, quasi attonitus euadas, perinde ac diues quidam nobilis, sui tamen negligens, quem ministri & apparitores magistratus protrahant, deferentes illum sub his verbis, nempe, Delatus est ob crimen, aliquod, & supplicio capitali subiaces: subinde metu ex sola fama concepto, omnes animi cogitationes perdit ille, ac velut obstupefcit. Sic igitur sentias de spiritibus nequitiae. Nam hic mundus conspicuus, à summis ad infimos, tumultu, perturbatione ac pugna laborat, nemōque nouit causam illorum, nimirum tam apertum malum, quod est stimulus mortis: qui subintroiit propter inobedientiam Adæ. Peccatum enim transgressionis, quod accessit, cum sit substantia & facultas quaedam Satanæ consistens in animo, vniuersa mala seminauit: quia secreto in hominem interiorem & mentem agit, ac pugnat cum cogitationibus. Ignorant tamen homines, quod aliena vi quadam impulsu hæc agunt, existimantque hæc esse naturalia, & propria animi deliberatione hæc agere. Qui verò Christi pacem habent in animo, & ab eo sunt illuminati, norunt vnde procedant huiusmodi. Torquetur enim mundus afflictionibus vitiōis, vel insciis: quæ quidem nihil aliud sunt quàm ignis impurus accendens cor, & ita per omnia mēbra percurrentes: qui prouocat hominem ad petulantias & infinita mala. Qui igitur ille cti delectationē capiunt, intus in corde fornicationem committunt:

Miseria huius
mundi
vnde nasci.

σχηματίζονται τὰς λογισμοῖς εἰς τὴν αἰώνια τῶν πολλοὶ γὰρ πᾶσι τὰ ἐξ ὧν ἡ καρδιά ἐκείνη, καὶ ἐπι-
σημεῖον ἀσκησάντες, καὶ βίου ὁρθοῦ ὁπτιμοποιούμε-
νοι, τὴν νομίζουσιν εἶναι τέλειον, μὴ ἐκκρίνον-
τες εἰς τὴν καρδίαν, καὶ ὁραῖντες τὰ ἐκ τῆς σκευ-
χῆς τῆς ψυχῆς κακὰ. ὅτι καὶ τὸν τῆς κα-
κίας ἐνὶ τῇ καρδίᾳ, ῥίζα ἐστὶν ἐν τῇ μέλει, καὶ ὁ ληψὴς ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐστὶν, τοῦτο ἐστὶν ἡ ἐκείνη δυνάμις· αἰψάπληκ ὡς καὶ τοιαῦτα ἐστὶν· καὶ ἐὰν μὴ τις ᾖ ἀγῶνα κατὰ τῆς αἰσχρολογίας, καὶ μέ-
γας ὑπερχυρόμενος ἢ ἔστω κακία ὅτι τὴν πλεο-
νασμον φέρει τὴν ἀνδραγαθίαν εἰς φανερὰς αἰ-
σχρολογίας, ὅτι ὁ κατεργαζόμενος αὐτὰς· ὁ γὰρ κακὸν ὡς πηγὴς ὁφθαλμοὺς ὅτι πᾶν πτε-
βρύνει. καὶ σὺ οὖν γίνου ὅτι ὁ ἐπιλατὴς τὰ βί-
ματα τῆς κακίας, ἵνα μὴ εἰς μυρία κακὰ ἐμ-
πίπτῃς ὡς θαμβόμορος ἦς· ὅν τῶν ἐκείνῃ ἢ πῶς
ὁ ἄνθρωπος ἀμέλειμος πλῆθος· καὶ τῶν οἱ ἀφ-
χεῖται τῶν δόχοντες καὶ οἱ ταχισταὶ ἀρπάζουσιν
ἀπιφύροντες πρὸς αὐτὸν, λέγοντες, ὅτι κατε-
ργήτης ἐπὶ ἐγκλήματι, καὶ θανάτῳ ὑποκρί-
σαι· λοιπὸν ἐν τῇ φήμῃ τῶν φίλων ἀπώλεται
αὐτὸς πῶς τὰς ἐσθυμῆσας, καὶ ὡς πτε-
βρύνει ὅτιν ὑπολαβόμενος οὖν ὡς καὶ πᾶσι
τῶν πνευμάτων τῆς κοίτης· ὁ γὰρ φαινόμενος κέ-
σμος ἀπὸ βασιλείας εἰς τῶν ἁγίων, ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰ-
σι, καὶ ἀκαταστασία, καὶ μάχη, καὶ ὁδοὶ αὐτῶν οἰ-
δεῖ τὴν αἵτιαν· ἡ γὰρ φαινόμενος ὁ κακὸν, ὁ
πρὸς τὸν ἀφ' οὗ τῆς κοίτης τῆς Ἀδὰμ, ὁ
κέντρῳ τῆς θανάτου· ἡ γὰρ αἰσχρολογία ἡ πρὸς
δοῦσα, δυνάμις πῶς οὖσα λογικὴ τῆς Σατάνης,
καὶ οὐσία, ἐκείνη τὰ κακὰ πᾶντα· ὅτι, λε-
ληθότως εἰς τὸν ἔσω ἀνδραγαθίαν καὶ εἰς τὸν νοῦν
ἐκέρχῃ, καὶ μέχεται τὰς λογισμοῖς. Οἷον ἴσασιν
δὲ οἱ ἀνδραγαθῶν ὅτι ἀπὸ ἀλλοτείας πῶς δυ-
νάμειος ἐλαυνόμενος ταῦτα πρὸς τοιοῦτον, ἀλλὰ
νομίζουσιν φροσιν ταῦτα εἶναι, καὶ ἀπὸ ἰδίας φρο-
σησίας ταῦτα ποιεῖν· οἱ δὲ τὴν εἰρήνην τῆς Χρι-
στοῦ ἔχοντες ἐν αὐτῇ τῇ καρδίᾳ, καὶ τὸν φρονησά-
μενος, ἴσασιν πόθεν ταῦτα κινεῖται· πάρα γὰρ ὁ
κόσμος πάθος κακίας, καὶ οἷον οἶδε, καὶ ἐστὶν πῶς
ἀκαταρτῆς, ὅτι αἰσχρολογία τὴν καρδίαν, καὶ ὡς
ἀφ' οὗ τῆς ὁδοῦ τὰ μέλη, καὶ πρὸς τῆς πτε-
βρύνει εἰς ἀσχημίας, καὶ μυρία κακὰ. οἱ
οὖν γὰρ γαλιζόμενοι καὶ σκωμνόμενοι, ἐκείνῃ
ἐν τῇ καρδίᾳ ὁπτιμοποιεῖ τὴν πορνείαν,

καὶ οὕτως νεμερόδου τῷ κακῷ, καὶ ἀπίστοις καὶ
 εἰς φανεράν πορείαν. ὁ αὖτ' ἰοεὶ καὶ πρὸς τῆς
 φιλαργυρίας, κακοδοξίας, τυφου, ζήλου, θυμοῦ.
 ὡς δὲ ὁτὲν τις κληθῇ εἰς ἀρεστον, ἔπειτα πρὸς
 αὐτὰ ἐδόξματα πολλὰ, λοιπὸν ἡ ἀμύβλια ὑπο-
 βάλλει πρὸς τὴν ἀψαλῶ καὶ οὕτως ἡ ψυχὴ συ-
 νεδομένη βαρύνεται· ὅρη γὰρ διεσάσκει· ὅτι
 τὰ πάντα, ὡς ἐν μέσῳ ποταμοῦ δρακόντων καὶ
 ἰοβόλων θηρίων ἔρπει· ὡς δὲ εἰς ἡ κήτος,
 καὶ χαπαρὴ τὸν αἰθέρα ἐν τῇ κυλίᾳ· οὕτω ἔ-
 ἡ ἀμύβλια καὶ ἀπίστος καὶ ψυχῆς φλόγης πυρὸς
 εἰς καὶ καίονσαι, ἔβλην πεπυρωμένα· ὅ-
 τινος· λέγει γὰρ ὁ ἀπὸστολος, πρὸς τὸ διωκθῆναι
 ὑμᾶς τὰ βέλη τῶ ποτηρῶ καὶ πεπυρωμένα σέ-
 σαι· ἐπεμύθη γὰρ ὁ κακὸς ἐπεμελίεται πε-
 εὶ πλεὺς ψυχῶν. οἱ δὲ φροῖνοι, ὅττι ἐπιδρα-
 σθὶ τὰ πάντα, οὐχ ὑπακούουσιν, ἀλλ' ὀρίζονται
 τῆς κακίας ἐπιθυμίας, καὶ ἐχθροὶ ἐαυτῶν γί-
 γνονται· ὁ γὰρ Σατάνας πολὺ θέλει ἐπιδρα-
 παύειν τῇ ψυχῇ, καὶ ἐφαπλωθῆναι, καὶ θάλα-
 σαι ἔσθιοι καὶ μὴ ὑπακούουσιν τῆς ψυχῆς.
 Εἰσὶ δὲ πῖες κερυράδοι ὑπὸ θείας δυνά-
 μως, ὅτι εἰς ἰδούσιν πῖα μὴ γυναικὸς ἴον. ὅ-
 τι εἰ καὶ ἀφελόγιστοι πῖα, ὅμως οὐ μαίρε-
 ται ὁ τοῦ αὐτοῦ, οὐτε ἐπιτελεῖ ἐνδοὶ ἀμύβλια·
 ἀλλ' οὕτω ὅτι τὰς τριούτων θαρσύνει. Εἰσὶ δὲ
 ἀλλοὶ εἰς οἷς τελείως πέπαιται, ἔχεται σέβασθαι,
 ἔχεται ἁγία· ἀλλὰ τὰ μέτρα τῶν μεγάλων εἰ-
 σὶν ὡς δὲ ὅι ἐμπορεῖ γυμνοὶ κατέρχονται εἰς
 βυθὸν θαλάσσης, εἰς θάλατταν τῷ ὕδατι, ἵνα ἐκ
 ἑρῶσι μὴ γαρίδας εἰς εἴφανον ποιῶντας βα-
 σιλικόν, καὶ πορφύραν· οὕτως ἔοι μανάζοντες,
 γυμνοὶ ἐξέρχονται τῷ κόσμῳ, καὶ κατέρχονται
 εἰς βυθὸν θαλάσσης τῆς κακίας, καὶ εἰς πλεὺς
 αἵματος τῆς σήπης, ἔπειτα τῶν βαθέων λαμ-
 βάουσι καὶ αἰαφίεροις ἡμίτοις λίθοις πρὸς ἡ-
 ερῶντας εἰς εἴφανον τῷ Χριστῷ, εἰς πλεὺς ἐκ-
 κλησίαν πλεὺς ἐπιδραστον, εἰς αἰῶνα κατὸν, ἔπει-
 λα φωτισθῶν, καὶ δῆμιον ἀγγελικόν. ὡς δὲ ἐν τῇ
 ἁγίᾳ πολλὰ εἶδη ἰσχυρῶν ἐμπέπτε, καὶ τὰ ἀ-
 χροῦτερά τῶν αἰῶν εἰς θαλάσσαν ῥίπθουσιν·
 οὕτως καὶ ἡ ἁγία τῆς χάριτος ἐφαπλάσκει ἐπὶ
 πρὸς τῶν, καὶ ζητῶν ἀνάπαυσιν· ἀλλ' οἱ αἰθέροι
 ἔχ ὑπακούουσιν. ἀλλὰ τῷ πάλιν εἰς αὐτὴν τὴν βο-
 θυνὸν ἔσθιοι καὶ ἀπίστοι· ὡς δὲ γὰρ ὁ χρυσὸς

A & ita sensim, dum fouetur malum, in
 stuprum manifestum dilabuntur. Idem
 puta de auaritia, vana gloria, superbia,
 inuidia, & ira. Veluti cum quis inuita-
 tus fuerit ad prandium, & huic appo-
 nuntur varia ciborum genera, pecca-
 tum suggerit, vt de omnibus gustet: &
 sic anima delectatione capta grauatur.
 Montes enim grauissimi sunt affectus
 illi: in quorum medio currunt flu-
 mina draconum, venenosarum fera-
 rum, ac reptilium. Et sicut balxna ho-
 minem deuorat in ventrem: ita pecca-
 tum absorbet animas. Itaque affectio-
 nes illæ sunt flammæ ignis ardentes, &
 tela nequissimi ignea. Inquit enim A-
 postolus, *vt possitis vos omnia tela nequis-*
sime ignea extinguere. Pascitur enim vi-
 tium, ac fundamentum iacit circa ani-
 mam. Prudentes autem, cum affectio-
 nes ingruunt, non obtemperant: sed
 appetitionibus prauis irascuntur, & ea-
 rum hostes se constituunt. Siquidem
 Satanas vehementer optat requiescere,
 & cubile suum in anima collocare: &
 affligitur ac torquetur, quando non
 obsequitur anima. Sunt verò nonnulli,
 qui diuina virtute reguntur, & cum
 adolescentem cum muliere viderint, C
 licet quædam cogitent, non tamen
 polluitur eorum animus, nec vllam in-
 terius culpam committit. sed in eo non-
 dum est fidendum. Sunt etiam alij, in
 quibus libido prorsus desit, extincta
 est & arefacta: sed ij summorum sunt
 gradus. Itaque sicuti mercatores nudi
 in profundum maris & mortem aquæ
 descendunt, vt illic margaritas repe-
 riant, quæ pro sint ad coronam & pur-
 puram regiam: ita qui solitariè viuunt,
 nudi egrediuntur hoc mundo, & in
 profundum maris vitiorum, & aby-
 sum tenebrarum descendunt: vnde
 sumunt ac referunt preciosos lapides,
 qui valeant ad coronam Christi, ad
 Ecclesiam cœlestem, ad nouum secu-
 lum, ad ciuitatem splendidam & po-
 pulum Anglicum. Quemadmodum
 ergo varia piscium genera cadunt in
 sagem, & qui inutiles inveniuntur,
 denuò mox in mare proijciuntur: ita
 sagma gratiæ super omnes expan-
 sa est, & requiescere percupit: ve-
 rum non obsequuntur homines: &
 ob id in profundum tenebrarum de-
 nnuò proijciuntur. Sicut enim aurum

Iphi. 6:

ab arena copiosa dilutum inuenitur, suntque grana instar milij exigua: ita ex multis pauci probantur. Etenim perspicui sunt, qui operibus regno conuenientibus splendent, ac verbum eius exornant. Itidem satis apparent, qui sale coelesti conditi sunt, & de thesauris spiritus loquuntur. Manifesta sunt vasa, in quibus sibi placet Deus, suamque largitur gratiam. Sunt etiam alij, qui multa cum patientia consequuntur gratiam sanctificatricem, & sub varijs modis, quemadmodum domino visum fuerit. Qui ergo loquitur, nisi dirigatur à lumine & sapientia coelesti, non potest vniuscuiusque mentem instruere: quia varia sunt hominum studia, quaedam bello dedita, alia verò quieti. Veluti cum quispiam desertam ciuitatem instaurare desiderat, in primis ea quae labuntur & ruunt, prorsus destruit: & ita fodere incipit, & in loco defosso fundamenta ponere, ac tum aedificium collocare: nec mox construitur domus: eadem ratione qui desiderat in locis desertis & foetidis hortum construere, primum incipit purgare, claudere, ductus aquae preparare: tum plantat, & clementum capiunt quae plantata sunt, ut hoc modo multo post tempore hortus fructus proferat: ita voluntates hominum post transgressionem incultae sunt, desertae ac spinosae. Dixit enim Deus homini, *Spinus & tribulos terra tibi producat.* Multum igitur laboris ac diligentiae est adhibendum, ut quis peruestiget & collocet fundamentum, donec ignis veniat in corda hominum, qui spinas exurat: & ita incipiant homines sanctificari, gloriam referentes patri, & filio, ac spiritui sancto, in secula. Amen.

6m. j.

Ἀπὸ πολλῆς ἄμμου πλωρόμενος βρέσκεται, καὶ ταῦτα ἐλάχιστα ὡς κελάρεις· οὕτως καὶ ἀπὸ πολλῶν ὀλίγοί εἰσι δοκίμοι· καὶ γὰρ οἱ ἔχοντες τὸ ἔργον τῆς βασιλείας, φανεροί εἰσι, καὶ οἱ χρησιμῶν τὸν λόγον αὐτῆς φαίνονται. ἑμείς δὲ καὶ οἱ ἡρτυμένοι τὰς ἀληθειῶν τὰς ἐπουρανίων φαίνονται, καὶ οἱ ἐκ τῆς θησαυρῶν τοῦ πνεύματος λαλοῦντες. φαίνεται τὰ σκεῖνα ἐν οἷς ὁ Θεὸς βύδαται, καὶ δίδωσι πλὴν ἑαυτοῦ χάριν· καὶ ἄλλοι μετὰ πολλῆς ὑπομοχθῆς διέχονται πλὴν ἀγιαστικῶν δυνάμεων, καθὼς ὁ κύριος θέλει, πολυτρόπως. ὁ οὖν λαλῶν εἰ μὴ ἡ ὁδηγούμενος ὑπὸ φωτὸς οὐρανοῦ καὶ Γ-φίας, οὐ δύναται πληροφθεῖν τὸν ἐκείνου νοῦν· ὅτι πολλαί εἰσι αἱ πειρασμοί, αἱ μὲν ἐν πολέμῳ, ἄλλαι ἐν ἀναπαύσει. ὡς γὰρ ἔστιν ἡ ἡρημισμένη πόλις, καὶ θαλήσῃ ὡς ταῦτῳ ἀνακτίσται, βίθως τὰ κατὰ ῥάβδοντα καὶ πονήματα τελείως καθαίρει· καὶ οὕτως δέχεται σκάνθη, καὶ ἐν τῇ σκάμμῳ τῆς θαμνίου ἡθίας, καὶ καθαίρειται πλὴν οἰκοδομῆς· ὅθεν πῦρ δέ ἐστι οἰκία. καὶ ὁ ἥλιος καθαίρειται πῆσται εἰς ἑπτά ἐρήμους καὶ δυσώδεις, ὅθεν δέχεται καθαίρειν, καὶ φεγγαῖον ὡς πηλῆναι, καὶ ἐτοιμάζειν ὀρεγνῆς· καὶ οὕτως φυτύνει, καὶ αὐξοῖται τὰ φῦτα, ἵνα οὕτως μετὰ πολὺν χρόνον ἐσέγκῃ καρπὸς ὁ καθαίρων· οὕτως καὶ αἱ πειρασμοὶ τῆς αἰδεσθῶν, μετὰ πλὴν καθαίρειται κακοσυνήθειαι εἰσι, καὶ ἡρημισθῶν, καὶ ἀκαθάρτων. εἶπε γὰρ ὁ Θεὸς τὰς ἀνδρῶν, ἀκαθάρτας καὶ περιβόλους ἀνατελεῖ ἡ γῆ. χρειά οὖν καμῶν καὶ ἔργου πολλοῦ, ἵνα τις ζητήσῃ, καὶ ἀποθῇ τὸν θαμέλιον, ἕως ὅτε ἔλθῃ εἰς τὰς καρδίας τῆς ἀνδρῶν πῦρ, καὶ δέξεται καθαίρειν τὰς ἀκαθάρτας· καὶ οὕτως δέχονται ἀμαρτάναι, διδάσκοντες πατέρας, καὶ υἱόν, καὶ ἀγαπῶν πνεῦμα, εἰς τὴν αἰώνιον ἀμην.

A



ΤΟΥΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙ-
ΚΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΥΠΟ-
κειῖσθαι τοῖς πειρασμοῖς καὶ θλί-
ψει, τῆς ἐκ πρώτου ἀμαρτίας
βρυούσης.

ΟΜΙΛΙΑ ΙΓ'.



ΙΑΣΑΙ αἱ νοεραὶ οὐσίαι, λέ-
γω δὲ ἀγγέλων, καὶ ψυχῶν,
καὶ δαυμόνων, ἀέροι καὶ ἀ-
πλούσαντι ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ
ἐκκλίσθησαν. ὁ δὲ πᾶς ἐξ αὐτῶν πρᾶ-
πηται εἰς τὸ κακόν, ἐκ τοῦ ἀντιζητοῦ τοῦ πρᾶ-
σιγῆται αὐτοῖς. ἰδίᾳ γὰρ θαλήματι ἐξεκρά-
πησαν τοῦ προσήκουτος λογισμῷ. Εἰ δὲ φα-
ρμὰ οὕτως ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ κτισθῆναι,
ἀδίκον κριτὴν λέγουσιν τὴν Θεόν, πέμποντα
εἰς πῦρ τὴν Σατομά. εἰς γὰρ πᾶς τῶν αἰρετι-
κῶν λέγοντες ὕλην ἀρχον, καὶ ὕλην ρίζαν, καὶ
ρίζαν διδάμιν, καὶ ἰσοδιδάμιν. * πρὸς τοῦτο
οὖν ἔχεις ἀλόγως ἀντιπῆναι, ὅτι ποία ἐστὶ λοι-
πὸν ἢ καὶ οὐ διδάμιν; ἀνάγκη δὲ ὅτι ἡ τοῦ
Θεοῦ ῥοπή, οὐκ ἐστὶν ἰσορροπία, ἢ ἰσοδιδά-
μιν ὁ Θεός. οἱ λέγοντες ἐνυπόσαντι τὸ
κακόν, ὅθεν ἴσασιν. Θεὸς γὰρ ὅθεν ἐστὶ κακόν
ἐνυπόσαντι, καὶ τὸ ἀπᾶν αὐτῷ καὶ θικόν.
ἐμὴν δὲ ἐστὶν ἐνεργῶς ἐν πάσῃ διδάμιν καὶ
αἰσθησῇ, πάσας ἐπιθυμίας ῥυπαρὰς ὑποδύ-
λαι. οὐ συνεκράθη δὲ οὕτως, ὅν ἔστιν ἑνὲς
λέγουσι πλὴν μίξιν τοῦ οἴνου ἐκ τοῦ ὕδατος. ἀλλ'
ὥς ἐστὶν ἐν μιᾷ χώρᾳ ὁ οἶνος καὶ ἑαυτὸν, καὶ
τὰ ζιζανία καὶ ἑαυτὰ. ὥς ἐστὶν ἐν οἴκῳ ὁ λο-
γὴς κατ' ἰδίαν, καὶ ὁ οἰκονομότης κατ' ἰδίαν.
ἐστὶ πηγὴ ῥέουσα ὕδωρ καθαρόν, καὶ ὑποκί-
ται βόρβορος, ὅταν τραχὺς ἦς πρὸς βόρβορον,
ὅλην ἢ πηγὴν πολεῖται. οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ ὅταν
τραχυσταται, πολεῖται καὶ κινεῖται τῇ κακίᾳ.
ἐν τῇ γίνεται ὁ Σατομάς μετὰ τῆς ψυχῆς,
πνῦμα καὶ ἀμφοτέρω, καὶ πλὴν πορνείᾳ, ἢ



SPIRITUALES HO-
mines obnoxios esse tenta-
tionibus atque afflictioni-
bus, ex primo peccato sca-
turientibus.

B HOMILIA XVI.



OMNES intellectu pra-
ditæ substantiæ, Ange-
lorum inquam, anima-
rum ac dæmonum, syn-
ceræ & simplicissimæ
creatæ sunt ab opifice. Quodd autem il-
larum nonnullæ conuersæ sunt ad ma-
lum, à libero profectum est arbitrio :
quia voluntate propria diuenterunt à
recta ratione. Itaque si dixerimus, tales
ab opifice creatas esse, Deum esse iu-
dicem iniquum asserimus, qui Sata-
nam in ignem miserit. Porro sunt qui-
dam hæretici, qui affirmant, materiam
initio carere, eamque esse radicem : &
radicem esse virtutem [Deo] potesta-
te parem. Quibus recte possis obijcere,
quænam igitur est facultas superior ?
Proculdubio potestatem Dei esse oportet.
quamobrem is * qui succumbit, tempore
aut potestate par esse non potest. Qui
verò malum minimè sublitte-
re perhibent, nihil sciunt. Nam in Deo
nullum malum sublitte-
re non possit, quantum ad diuinitatem.
In nobis autem malum operatur, cum
omni potestate & sensu, obscena de-
sideria suggerens : non tamen ita per-
mixtum est, sicut aiunt quidam aquam
vino permisceri : sed quemadmodum
in eadem regione seorsum situm est
frumentum, & separata sunt zizania :
sicut & in domo seorsum est latro, &
seorsum Dominus domus. Reperire
licet fontem aquam puram emitten-
tem, in quo lutum subiacet : cum verò
quis lutum commouerit, totus fons
perturbatur : ita & anima quando per-
turbatur, maculatur & permiscetur vi-
tio : fitque Satanas vnum cum anima, &
consentiunt ambo spiritus in stuprum

1. Cor. 6. aut eadem. Quapropter qui adheret me-
retrici, unum corpus est. Alia autem hora
seorsum anima subsistit, poenitentiam
agens eorum quæ commisit, luget,
precatur, deumque reuocat in memo-
riam. Nam si perpetuò anima esset in
vitium demersa, quomodo posset hæc
agere, cum Satanas expers misericor-
diæ nolit vnquam homines ad poeni-
tentiam redire? Itidem & mulier quan-
do viro coniungitur, est vnum cum il-
lo: alio verò tempore separantur. quia
sæpenumero vnus eorum decedit, al-
tero superstite. Ita se res habet in socie-
tate Spiritus sancti, euadunt in vnum
spiritum. Qui enim adheret Domino, vnus
spiritus est. Quod fit, cum homo absor-
betur à gratia. Sed nonnulli sunt, qui
cum Deum gustauerint, adhuc tamen
torquentur ab aduersario, & ob id ob-
stupescunt: vt qui nondum didicerunt,
quod post visitationem diuinam, vim
suam exerunt cogitationes, ad myste-
ria Christianæ religionis implenda. Qui
verò in eiusmodi consenuerunt, mini-
mè mirantur. Ac velut agricolæ periti,
præ multa consuetudine, cum vbertas
est annonæ, non planè cura vacant, sed
postea famem & sterilitatem expe-
ctant: nec ediuerso valde desperant,
cum fame aut sterilitate premuntur, eo
quod vicissitudinem probè norunt: sic
est in re spiritali, cum in varias tenta-
tiones inciderit anima, non est attoni-
ta, nec desperat: quia nouit, ex per-
missione se relictam esse, vt probaretur
& erudiretur à malo: nec vicissim,
quando diuitijs multis & quiete frui-
tur, sollicitudine caret: sed mutatio-
nem expectat. Similiter & sol cum sit
corpus & opificium, relucens in locis
fœtidis, lutosis & impuris, nihilo læ-
ditur aut inficitur: quanto minus spiri-
tus purus & sanctus, qui habitat cum
anima, quæ adhuc à malo torquetur,
inde vitij contrahit? Etenim lux in tene-
bru lucet, & tenebra eam non comprehen-
derunt. Cum igitur homo dicescit gra-
tia, & nihilominus tentatur, habet
adhuc aliquid oleris ad pascendum vi-
tium: verum protectorem habet sibi
opitulantem. Quare cum quis tribu-
lationibus aut affectionum tempe-
statibus premitur, minimè despera-
re debet. Nam inde peccatum subin-
trat & ingrauescit. Vbi verò quis
in Deo spem habuerit perpetuam,

Ibidem.

Rom. 7.

τὸν φόνον· ἀλλὰ τὸ τοῦ καλλώμενος τῇ πόρῃ ἐν
σῶμα ἔστι. πλὴν ἐν ᾗ ὥρα καθ' ἑαυτὴν ἔστι
ἡ ψυχὴ ἐν πόρῃ, μετὰ μελουργίᾳ ἐφ' οἷς ἐ-
παρξέει, & κλαίει, καὶ βλάται, καὶ μνημονεύει
Θεοῦ· εἰ γὰρ πρῶτον ἡ ψυχὴ βεβουλημένη
εἰς τὸ κακόν, πῶς ἡδυνάτο ταῦτα παρὰ τὴν
τῷ Σατορᾷ μηδέποτε ὄντος εἰς μεταβολὴν
ἐρχεσθαι τὰς αἰδεστικὰς· ἀσπλάγχνος γὰρ ὁ
πᾶσι καὶ ἡ γυνὴ καὶ ὁ σκυλὶς καὶ τῷ αἰνῶνι,
ἐν μετ' αὐτῶν, ἡ δὲ ὥρα κεκρυμμένοι εἰσιν·
ὅτι πολλὰς οἱ εἰς αὐτῶν ἀποθήσκει, καὶ ὁ ἔτε-
ρος ζῇ· τοιοῦτον ἔστι καὶ ὅτι τῇ κοινωνίᾳ τῷ
ἀγίου πνεύματος, ἐν πνεύμα γίνονται· ὁ καλλώ-
μενος γὰρ τὰς κρείμους ἐν πνεύμα ἔστι. τὸ δὲ γί-
νεται ὅταν κατὰ πᾶν τὸ αἰδεστικὸν ἐν αὐτῇ τῇ
χαρίτι. εἰσὶ δὲ πῆρες ἔχοντες χάριν Θεοῦ, ἐπὶ ἐ-
νεργουμένοι· ὑπὸ τῷ αἰνῶνι καὶ ζηνόζον-
ται, ἀπειροὶ ὄντες· ὅτι μὴ πᾶσι ὁπίσκειται τῷ
Θεοῦ, ἐνεργεῖσι λογισμοὶ εἰς τὰ μυστήρια τῷ
Χριστιανισμοῦ· οἱ δὲ αὐτοὶ δὲ γινώσκοντες οὐ
ξενίζονται. καὶ ὥστε οἱ ἐμπειροὶ γινώσκοντες ἐν
τῇ πολλῇ σκυλησίᾳ ὅταν γινώσκοντες βίβρα, καὶ
πλείους ἀμειννοὶ εἰσιν, ἀλλ' ἐκδέχονται καὶ
λιμὸν καὶ στενοχωρίαν· οὐτε δὲ πάλιν, ὅταν κα-
ταλάβῃ αὐτοὺς λιμὸς, ἢ στενοχωρία, ὅτι πολλοὶ ἀ-
πειρίστοι, γινώσκοντες πᾶσι μεταβολῶν· οὐ-
τως καὶ εἰς τὸ πνευματικόν, ὅταν πειρασμοῖς
ποικίλοις περὶ τὴν ψυχὴν, οὐ ξενίζονται, οὐτε
ἀπειρίζονται, ὅτι οἱ δὲ οὐ καὶ συγχωρεῖται ἀφίε-
ται δοκιμασίᾳ, καὶ παιδὸς διδασκάλῳ· ὑπὸ τῇ
κακίᾳ· οὐτε δὲ πάλιν ὅτε ἐν πλούτῳ πολλῷ
ἔστι καὶ αἰσπαρόσῃ ἀμειννοῖς, ἀλλ' ἐκδέχονται τῇ
μεταβολῇ. ὁ δὲ ἥλιος (ῥῆμα καὶ δημιουργημα-
τὸν, καταλάμπων δὲ εἰς τὸ πᾶν δυσώδης ἔσται
ἔστι βόρβορος & ἀκαθαρσία, ὅθεν βλάπτεται ἡ
μελίσσεται· πόσω μᾶλλον τὸ κατὰ τὸν καὶ ἄγιον
πνεῦμα σκυνόν τῇ ψυχῇ ἐπὶ ἐνεργουμένη ὑπὸ
τῷ πονηροῦ, ὅθεν συμπεριλαμβανόμεναι ἀπ' αὐτῶν·
ὁ γὰρ τὸ φῶς ἐν τῇ σκυλῇ φαίνεται, ὁ δὲ σκυλὴ
αὐτὸ οὐ κατέλαβε. καὶ ὅτε οὖν ἐν βλάβῃ ἔστι, καὶ
πλεονεξία τῇ χαρίτι τὸ αἰδεστικόν, ἐστὶ λαχρόν· ὁ
καὶ αὐτὸ τῇ κακίᾳ· ἔχει τὴν αἰνῶνι πλεονεξίαν
βοηθουμένη αὐτῇ· ὅταν οὖν τις ἐν θλίψει καὶ
παθῶν τελευτήσῃ, ὅτε ὁφείλῃ ἀπειρίσθαι· ὅτι
πλεονεξία γὰρ ὅταν παχύνῃ ἡ ἀμείνῃ καὶ ἐπιείρῃ).
ὅταν ὅ γὰρ ἡ ἐκ τῆς πλεονεξίας ἐλπίδα τῷ Θεοῦ,

B

C

D

ὡς ὁρᾷ λεπιωμέναι καὶ ἐξυδαρούσαι τὸ κακόν· ὁ δὲ
 οὖν εἶ) πῶς παλαιωμέναι, ἢ λελωμένη-
 ναι, πυρέσσουσιν καὶ ἀσθενεῖν, τὸ πρὸς τῆς ἀ-
 μάρτιας παρορμητικῶς αὐτῇ γὰρ ῥίζα ἐστὶ πρῶτον
 τῆς κακίας. καὶ τὰ πάντα δὲ τῶν ἐπιθυμιῶν τῆς
 ψυχῆς, καὶ τῶν κακῶν ἀφελοςμῶν ἐκ αὐτῆς εἰ-
 σιν· ὡς ὁρᾷ ἐὰν ἡ πηγὴ ῥέῃ, καὶ ἐκ τῆς πηγῆς
 καὶ ῥοῦς τῶν ποταμῶν καὶ νοτίων· ἡρμῆς δὲ
 ἡμοιωμένης, ἢ αὐτῇ καὶ οἱ ἐχθροὶ τοῦ ἐκείνου)
 ὥστε καὶ εἰς τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ, εἰς ὃς πλεο-
 νάξῃ ἡ χάρις, ἐκείνῃ τῶν τῶν ποταμῶν ὅτι οὐ-
 μῖαι, ὁμοίως ὅτι καὶ τῶν φυσικῶν, ὅτι οὐκ οὐκ οὐκ
 Θεοῦ αἰδοῦντο μείζοντες γίνονται τῶν ποταμῶν
 Ἀδάμ· ὁ Θεὸς ἀπεχρῆσθαι ἐστὶ καὶ ἀκατά-
 λητος, πρῶτον ὅτι φανερὸς, καὶ ἐν τοῖς ὁ-
 ρεῖσι καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ ἀποκάλυψις τῆς ἀβύσ-
 σου καὶ ἐκ τῆς μετέωρης, ὅτι οὐκ οὐκ οὐκ οὐκ
 κατερχόμενοι ἐκ οὐρανοῦ ὅτι τῶν γὰρ ἐστὶ γὰρ
 ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐστὶ ἐν οὐρανῷ. ἀλλ' ἐρῶς μοι πῶς δύ-
 ναται ὁ Θεὸς ἐν τῇ γῇ εἶ) ἢ πῶς δύναται ἐν
 τῇ σελήνῃ εἶ), ἢ ἐν τῇ Σατομά, ἢ ἐν τοῖς ὅπου
 ἐστὶ δύναμις. ἀποκρίνομαι σοι καὶ γὰρ, ὅτι ἀπα-
 θῆς ἐστὶ καὶ πρῶτον ἀπεχρῆσθαι ἀπεχρῆσθαι γὰρ
 ἐστὶ καὶ ὁ Σατομάς ὡς κλίσμα αὐτῶν δισπῆται.
 ὁ δὲ ἀγαθὸς ὅτε ῥυπαρὸς, ὅτε σκαλίζεται. εἰ δὲ
 ὁ λέγῃς αὐτὸν ἀπεχρῆσθαι τὰ πρῶτα, ἢ τῶν γῆ-
 ναι, καὶ τῶν Σατομά, πῶς αὐτὸν ἀπεχρῆσθαι
 εἰς ἐκείνους τὸν ὅπου, ἐν ᾧ ἐστὶ ὁ ποταμὸς, ἵνα
 ζητῶντες αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν ἀλάτῃ γὰρ τὸν
 Θεὸν πᾶσι (καὶ αὐτῶν αὐτῶν εἶ). ἀλλ' ὁ δὲ
 μυστήριον τῆς θεότητος καὶ τῶν λεπτότητων ἐν αὐ-
 τῷ ἀπεχρῆσθαι τὸ σῶσαι, ὁ καταλαμβάνει
 αὐτὸν οὐτε δύναται τὸ κακὸν μετέχειν τῆς κα-
 θαρότητος, ἢ ἐν αὐτῷ ἐστὶ. πᾶς οὖν Θεὸς ἐν τῇ
 κακίᾳ ἐνυπόστατος, ἐπεὶ ἐν τῇ ἀδικίᾳ τῶν ἡμῶν
 δὲ ἐστὶ κακὸν ὅτι οὐκ οὐκ ἐν τῇ καρδίᾳ, καὶ ἐ-
 νεργῇ, ἀποδομένη λογισμοῖς ποταμῶν καὶ ῥυπα-
 ρείας, καὶ μὴ συγχωρῶν καθαρώς παρορμητικῶς.
 ἀλλ' αἰχμαλωτίζων τὸν οὐρανὸν εἰς τὸν αἰῶνα τῶν
 ἐν δόξῃ αὐτοῦ τῆς ψυχῆς. ἢ ἴσως ὅτι αὐτῷ
 τῷ ὁρῶν μὴδὲν ὡς ὁρᾷ οὖν ἐστὶ εἰς τὸν αἰῶνα ὁ
 Σατομάς, καὶ ὁ Θεὸς πᾶν ἐκ τῆς ἀδικί-
 ας, ὥστε καὶ ἐν τῇ ψυχῇ ἐστὶ ἡ ἀμάρτια, ὁ-
 μοίως δὲ καὶ χάρις Θεοῦ σώσει μὴδὲν ἀδι-
 καλῶν. ὡς ὁρᾷ ἐὰν ἡ δόξα ἐκ τῆς διαπορεύ-
 ας, ὅτι πρῶτον ἐκ τῆς αὐτῆς ὡς ὁρᾷ ἐστὶ,

leuius redditur quodammodo & exie- *Peccatum
omnium
malorum
causa*
 catur vitium. Peccatum igitur in causa
 est, quod quidam paralyti laborant,
 mutilati sunt, febricitant, & ægrotant.
 Illud enim est radix omnium malorum,
 & inde procedunt affectiones concu-
 piscensiarum animæ & prauarum cogi-
 tationum. Quemadmodum si fons fluat
 locis humidis circumdatus, calore vi-
 gente tam fons ipse quam proxima loca
 desiccantur: ita seruus Dei accidit, in
 quibus abundans gratia non tantum
 desideria quæ à diabolo suggeruntur,
 exiecat, sed etiam naturalia: cum nunc
 B viri Dei præstantiores sint primo A-
 dam. Deus incomprehensus est & in-
 circumscriptus, vbique apparens, in
 montibus, in mari, & subter abyssum,
 non migrandi ratione, sicut Angeli de-
 scendentes à cælo in terram. Est enim
 in cælo, est etiam hic. Verum dices
 mihi, Quomodo potest Deus apud ge-
 hennam, aut in tenebris, aut in Sata-
 na, aut in aliis locis graueolentibus?
 Respondeo, illum passionis esse exper-
 tem, & omnia continere, cum circun-
 scribi non possit: Satanas autem cum
 sit ipsius creatura, ligatur. Ipsum au-
 tem bonum nec inficitur sordibus, nec
 obtenebratur. Quod si negaueris, il-
 lum continere omnia, tum gehennam,
 tum Satanam, ipsum facis cir-
 cumscriptum, quo ad eum videlicet lo-
 cum, in quo est ille nequam: ut inde
 occasio detur inquirendi alium eo su-
 periorem. Necesse enim est, Deum
 ipsum vbique superiorem esse: sed pro-
 pter mysterium diuinitatis & simplici-
 tatem eius, tenebræ quæ ab eo capiun-
 tur, non comprehendunt illum: nec
 quod malum est, potest esse particeps
 puritatis quæ est apud Deum. Igitur in
 D Deo nihil mali subsistit: quia nullo pa-
 cto lædi potest. Nobis verò vitium ad-
 iacet, eo quod habitet in corde, vbi
 vim suam exercet, suggerens improbas
 & obscenas cogitationes: non sinens
 puras preces effundere, sed captiuam
 ducens mentem per hoc seculum. In-
 duit igitur animas, atque etiam atti-
 git ipsa membra ossæa. Quapropter fi-
 cut Satanas est in aère, vbi quoque
 Deus præsto est, nullatenus affectus.
 sic peccatum est in animâ, itidem &
 gratia diuina, nullo modo læsa. Ita-
 que quemadmodum seruus perpetuò
 iuxta Dominum suum est cum metu,

*Vitium in
homine.*

de eius iniussu nihil agens: ita nos debemus cogitationes nostras dedicare & aperire Christo Domino cordium cognitori, & spem ac fiduciam in illum collocare, dicentes, Ipse est gloria mea, ipse pater meus, ipse diuitiarum mea. Perpetuò igitur gestare debes in conscientia sollicitudinem ac metum. Si verò quis non fuerit adeptus gratiam diuinam in se plantatam & concretam, noctu diuque labore, ut quod ad horam ipsum deducebat, excitabat, & dirigebat ad ea quæ bona sunt, tanquam naturale sit, adhæreat animæ, ut saltem ille curam gerat, metum ac laborem, tanquam naturalem & immutabilem cordis contritionem perpetuò infixam. Quemadmodum autem apis secretò fauum conficit in alueo: sic & gratia dilectionem suam secretò in cordibus exercet: & quod amarum est, mutat in dulce: quod autem asperum, in planum. Itaque sicut faber argentarius & sculptor quando discum insculpit, aliquatenus operit varia illa, quæ sculpsit animalia: ubi verò perfecit, tum discum splendentem profert in lucem: ita Dominus, qui verus est artifex, corda nostra insculpit ac mysticè renouat, donec à corpore decedant: & tum eminet dignitas animæ. Qui enim suppellectilem aliquam struere proponunt, & in ea animalcula intexere, in primis ceram effigiant, tum ad imaginem illam fundunt, ut opus secundum effigiem illam perficiatur: sic etiam peccatum, cum sit spiritus, imaginem habet, & in varias formas conuertitur. Similiter & homo interior animalculum quoddam est, imagine & forma præditum, cum sit similitudo exterioris hominis. Est ergo vas præclarum ac preciosum: quandoquidem ex omnibus creaturis in eo sibi Dominus complacuit. Itaque bonæ cogitationes animæ similes sunt lapidibus preciosis ac margaritis: im-

A μηδὲν αὐτὸ αὐτὸν ἀγαπᾶται ὁμοίως ὅπως καὶ ἡ
μῖς τὰς διαποτρὺς Χριστῷ τὰς καρδονόμους πῶς
λογισμοὺς ἡμῶν ἀγαπᾶται καὶ φανερωτὸν ἐφείλο-
μεν, καὶ ἔχον τὴν ἐλπίδα, καὶ τὴν πεποιθήσαν
ἐπ' αὐτὸν, ὅτι αὐτὸς μου ὅστι δόξα, καὶ αὐτὸς μου
ὅστι πατήρ, καὶ αὐτὸς μου ὅστι πλῆσις. πρῶτον οὖν
ὡς τῇ συνήθειᾳ ἐφείλεται ἔχον τὴν μέριμναν καὶ
τὴν φόβον. εἰς δὲ καὶ τις μὴ ἔχῃ τὴν χάριν τῷ Θεῷ
πιφυτευμένην ἐπιπηγμένον ἐν ἑαυτῷ, ἔσται
τυκτός καὶ ἡμέρας ὡς φεσιν ἐν τῇ περὶ κακῶν
μυθῶν τῇ ψυχῇ, ὅ καὶ ὡς οὐδὲν αὐτὸν καὶ
B διυπνίζον, καὶ ἀπορροῦν εἰς τὰ ἀγαθὰ. ἵνα γινώ-
σκῃ τὴν μέριμναν ἔχον, τὴν φόβον, τὴν πόσιν, ὡς φυ-
σικὸν καὶ ἀνθρώπινον, τὸν συντεταγμένον τῆς καρδίας
πρῶτον πεπηγμένον. ὡς καὶ ἡ μέριμνα χρυσῶς
ἐργαζομένη ὁ καλὸν ἐν τῷ κοσμίῳ, οὕτως καὶ
ἡ χάρις χρυσῶς ἐργάζεται ἐν τῇ καρδίᾳ τῇ
ἐαυτοῦ ἀγάπῃ, ἐκ μεταβάλλει δὲ πικρότης
εἰς γλυκύτητα, δὲ πικρὸς εἰς ἀπόλητον.
ὡς καὶ δὲ γινώσκοντες καὶ ἀγαπῶντες αἰα-
γλῶφον δίσκον καὶ μέρος σκεπτάζῃ ἀπὸ γλῶ-
φῆς ἀγαπῶντες. ὡς καὶ ἐπὶ τῇ πλείονι, ὅτε φα-
νεροὶ αὐτὸν ἐκαστὰ τὰ τὰ φωνή. οὕτως καὶ
ὁ κύριος ἀγαπᾶται πικρὸς ἀγαπῶν τῇ καρ-
C δίας ἡμῶν, καὶ ἀγαπᾶται ἐν μυστηρίῳ, ὡς ὁ ἐκ-
δημιόσων ἐκ τῆς θύρας, καὶ ἐπὶ φαίνεται τῆς
ψυχῆς ὁ κάλλος. οἱ γὰρ ἡγετοντες σκεπτόμενοι
σκέπασται, καὶ εὐφρατα ζώσιν, περὶ τῶν κηρ-
πλάστοι, ἐν ὅπως ἐκ χύσις καὶ ὁμοιότητι ἐ-
κείνῃ, ὡς τῇ ὁ ἔργον κατ' ἐκείνῃ ἀποτελεσθῆναι
ὁ ἄνθρωπος. οὕτως καὶ ἡ ἀμύρεια πᾶν ὅσα εἰ-
κόνα ἔχῃ, καὶ μεταβάλλεται εἰς μορφὰς πολλὰς
ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἔσται αἰθερὸς ζώσιν ὅστις π,
ἔχον εἰκόνα καὶ μορφῶν ὁμοίωμα γὰρ ὅστις τῇ ἐ-
ξω ἀνθρώπου ὁ ἔσται. μέγα οὖν ὅστις ὁ σκεπτός καὶ
ἡμῶν, ὅτι δὲ πᾶν τῶν τῶν κτισμῶν ἐκείνῃ
D δέχονται ὁ κύριος. καὶ οἱ μὲν ἀγαθοὶ λογισμοὶ τῇ ψυ-
χῇ εἰκόνασι λίθοις πημίσις ἐκ μεταβάλλεται, οἱ δὲ
ἀκαθάρτοι λογισμοὶ μεμεταμυθῶν εἰσιν ἐκείνῃ γε-
κρὸν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας, ἐκ δυσαδίας οἱ οὖν
Χριστιανοὶ ἀπὸ αἰώνος εἰσιν, ἡτοὶ ἀδὰμ τῷ ἐν-
εργίῳ, ἡννομα κατὸν, τέσσα πᾶν ἀγίῳ, ἀ-
δελφοὶ Χριστοῦ φῶτινοι, ὁμοιοὶ δὲ πατρὶ αὐτοῦ
ἀδὰμ δὲ πᾶν ἀγαπᾶται καὶ φῶτινῳ ἐκείνῃ τῆς
πόλεως, ἐκείνῃ τῇ ἡννομα, ἐκείνῃ τῆς διωάμεως.
οὐκ εἰσι τὸ χύσιν ἐκείνῃ, ἀλλὰ ἀπὸ κίσιν εἰσιν.

αὐτὸς γὰρ λέγει, Οὐκ ἐστὶ ἐκ τῆ κόσμου τούτου, κα-
θὼς ἐγὼ οὐκ εἰμι ἐκ τῆ κόσμου τούτου· ἀλλ' ὡς-
περ ἔμπορος ἀπὸ πολλῶν μοιρῶν ἀπὸ χρημάτων καὶ
πολυπλασιάζων αὐτὴν πλεονεξία, ἀποστεί-
λει πρὸς τοὺς ἰδίους ὅτι τὰς κληθῆναι αὐτῷ οἰ-
κίας, καὶ ἀδελφούς, καὶ δούματα ἀγαθήα· καὶ ὅταν
αἰδύσῃ εἰς τὰ ἴδια, τότε πλεονεξία πολὺν ὅτι φέ-
ρεται. μὲν πολλὰς ὅ γὰρ πρὸς διχονομασίαν αὐτῶν
οἱ ἴδιοι αὐτῶν καὶ πρὸς ἑαυτοὺς· ὅταν καὶ τοῖς πνευ-
ματικῶς, εἴ τινας ἐμπορεύον· ὅτι ἐπουρανίον πλεονε-
ξίαν, ἴσασιν οἱ συμπολίται, οὐδέ τι τοῦ πνεύματος
τῆς ἀγίας καὶ τῆς ἀληθείας, καὶ θαυμάζουσι λέγον-
τες, εἰς μέγα πλεονεξίαν εἰσῆλθον οἱ ἀδελφοὶ ἡ-
μεῖς· οἱ ὅτι τῆς γῆς. ἔχοντες οὖν ὅτι μὴ ἐαυτῶν
τὴν κύριον αὐτῶν τῇ ἀσφάλει ἐν μεγάλῃ χάριτι, ἐρ-
χεται πρὸς τοὺς αὐτοὺς καὶ διχονομασίαν αὐτοῖς οἱ τῆ κυ-
ρίου, ἐκ δὲ διχονομασίαν αὐτοῖς οἰκίας καὶ πνευ-
ματικούς, καὶ εἰδόμενα ὅλα λαμβάνει ἐν πολυτε-
λείᾳ. ἡνίκας οὖν ἐν πᾶσι χρεία, ἵνα μὴ καὶ ἀδο-
κίμως ἐκ τῆ ἀγάθης, πρὸς βλάβην ἡμεῖς γα-
ραντῶν καὶ γὰρ οἱ χρεῖται καὶ φύσιν, ἐὰν μὴ ἀσφα-
λίσανται καὶ μικρὸν δι' αὐτῆς τῆς χρηστότητος ὑ-
ποστέλλονται, καὶ οἱ ἔχοντες ὁφίαν δι' αὐτῆς τῆς
ὁφίας κλέπτονται. δὲ οὖν ἐν πᾶσι τοῖς μέρεσι,
συγκαταμενέοντες ὅτι ὁ ἀποστόλος, ὅ γὰρ καὶ μὲν
τῆς ἀποστόμου, ὅ γὰρ καὶ μὲν ἀφ' ἀφ' ἑαυτοῦ, ὅ γὰρ
μὲν τῆς ἐργου, ὅ γὰρ καὶ πεποιθέναι ὅτι κύριον, καὶ
μὴ ἐφ' ἑαυτῶν· ἡ γὰρ ἀρετὴ ἀφ' ἑαυτοῦ εἰδῶν
ἀρετῆται, ὡς ἀφ' ἐδισμά πῃ ἀνασχέων δὲ καὶ
δι' αὐτῶν ἡ ἐπ' αὐτοῦ πνεύματος, καὶ τῶν ἑμὸν ἀφ' ἑαυτοῦ,
ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτοῦ, καὶ ὅπως ἀνέλεσται χρησι-
μων. οἱ λέγοντες μὴ εἶναι πλεονεξίαν ἐν τῇ ἀν-
δραφῇ, ὅπως εἰσὶν ὡς ὑπὸ πλεονεξίας ὑ-
δάτων πολλῶν κατεπεποντισμένοι, καὶ τῶν μὴ
ἐμολογουμένων, ἀλλὰ λέγοντες, ἡχοὶ ὑδάτων ἡ-
κούσαντες· ὅταν καὶ αὐτοὶ κατεπεποντισμένοι ὁ-
πὸ τῆς βουλῆς τῆς κυρίας τῆς κακίας, καὶ λέγουσιν
εἶναι· ἐν ᾧ καὶ πῶς λογισμοὺς αὐτῶν πλεονεξί-
αν. ἄλλοι οὖν εἰσιν, οἱ λέγοντες μὴ ἔχοντες καὶ λα-
λοῦντες, μὴ ἡρτυμένοι δὲ ἐν ἐπουρανίᾳ ἀγαπᾶν,
ἐν διανοίᾳ τῇ πρὸς τῆς βασιλικῆς μεθ' ἡμῶν
φαιδρύντες, ἡ κατεπεποντισμένοι ὡς ἐστὶν ὁ κατεπε-
ποντισμένος αὐτῶν τῇ βασιλείᾳ, ἐν αἰνιγματικῇ αὐτῶν δι-
στυρίᾳ, εἰσῆλθον, καὶ καλεσθῆναι καὶ φαιδρύνειν καὶ
πῶς ἐκ τῆ ἐδισμῆς ἐκείνων τῇ πολυτελείᾳ ὡς ἀφ'
ἐκείνης ἡ μήτηρ ἔχουσα ὑπὸν μονογυῖν, ἀφ' ἐδισμῶν, ὅ-
τι

A Nam inquit ille, *Non estis de hoc mundo*: *Joan. 17.*
quemadmodum nec ego sum de hoc mundo.
Ceterum sicut mercator post longam
moram rediens, post auctam suam mer-
caturam, mittit ad suos, ut ædificent
domos, hortos, & præparent indu-
menta necessaria: & cum peruenit ad
sua, prolatis facultatibus copiosis, sum-
ma cum lætitia excipitur à domesticis
suis & cognatis: sic & in rebus spiritali-
bus, cum quidam mercati fuerint opes
cœlestes, norunt hoc concives, hoc est
Spiritus sanctorum & Angelorum, ad-
miratique dicunt, fratres nostri, qui
versantur in terra, ad immensas diuitias
peruenerunt. Tales ergo, secum ha-
bentes Dominum, soluto corpore cum
ingenti gaudio migrant ad cœlestes in-
colas, & excipiuntur à domesticis Do-
mini, illic præparantibus eis domos,
hortos, ac splendida & valde preciosa
vestimenta. Igitur in omnibus opus est
sobrietate, ne bona quæ videmur ha-
bere, vertantur in perniciem nostram.
Siquidem qui natura sunt mansueti,
nisi sibi caueant, paulatim à sua probi-
tate subtrahuntur: & præditi sapientia,
propter illam surripiuntur. Quare ne-
cesse est, hominem omnibus partibus
C temperatum esse, nempe mansuetudi-
nem cum seueritate permixtam habe-
re, sapientiam cum discretionē, ser-
monem cum opere, ac omnino non
in se, sed in Domino fiduciam collo-
care. Virtus enim conditur variis for-
mis, tanquam cibus quidam necessarius
condito, aliquòve alio: & hoc non
tantum melle, sed etiam pipere: & ita
reperitur utilis. Qui autem negant,
peccatum esse in homine, sunt eorum
similes qui inundatione aquarum mul-
tarum demersi, hoc tamen ipsum mi-
nimè fatentur: sed aiunt, Sonum a-
quarum audiuimus. Sic & illi profun-
dis vitiorum fluctibus absorpti, negant
in mente ac cogitationibus suis esse
peccatum. Alij sunt igitur, qui sermo-
ne quidem pollent & eloquuntur, non
tamen sale cœlesti conditi sunt: nar-
rantque multa de regia mensa, nihil
tamen inde gustantes aut adepti. Alius
verò est, qui conspectione regis fre-
tus, apertis sibi thesauris, ingreditur
ac pro herede gerit, edens & bibens
de cibis illis lautissimis. Ceterum
quemadmodum mater vnicum ha-
bens filium speciosissimum, sapien-

etiam, bonis omnibus ornatum, in quo spem omnem collocauerit: ubi contigit hunc ab illa sepeliri, hoc habet accessionis, ut in posterum assiduo labore prematur, ac sine consolatione lugeat: sic mens, quasi quantum ad Deum mortua sit anima, lugere debet & lachrymas fundere, assidue laborare, contritum habere cor, cum metu & solitudine vivere, ipsumque bonum perpetuo esurire ac sitire. Talem postmodum excipit spes & gratia diuina, nec ultra lugeat, sed gaudio perfunditur, ut thesaurum nactus: quem ne quoquo pacto perdat, denudò intremiscit: quia subeunt latrones. Quare sicut is qui cum in latronum rapinas multas & pericula incidisset, multo cum labore euasit, ac postea ingentes opes & varias facultates consecutus est, iam non amplius damnum metuit propter abundantes diuitias: sic & spirituales homines, qui tentationes multas & horrenda loca transierunt, deinde gratia & bonis cumulatè freti, non amplius fures extimescunt, eo quod diuitiæ non paucæ suppetunt: non tamen metu carent, metu inquam non nouitiorum malos spiritus formidantium: sed timent ac sunt solliciti, quàm rectè administrabunt spiritalia dona sibi credita. Porro qui eiusmodi est, humilius de se sentit, quàm omnes peccatores, talèque prae se fert cogitationem insitam quasi naturalem. Qui quanto maiorem Dei notitiam assequitur, tanto simplicior se putat idiotam: & quanto plura didicerit, eo minus se scire existimat. Hæc autem quasi animæ sint innata, peragit à qua regitur, gratia. Non aliter quàm si iuuenis infantem portet, quem circumferat quocunque libuerit: sic intima penetrans gratia rapit animum ac defert in cælos, ad mundum perfectum & ad oblationem perpetuam. Verùm gratiæ quidam sunt gradus ac dignitates. Nam alius est præfectus militum, qui rege familiariter utitur: alius ducatum gerit. Cæterum veluti domus fumo repleta, effundit illum in externum aëra: ita vitium abundans in anima, redundat exterius, ac fructus suos producit. Et sicut ij qui consularis officia vel thesaurum regum adepti sunt, perpetuam gerunt curam, ne quoquam pacto regem offen-

φόν, πᾶσι κακοσημίδροι ἀγαθοῖς, ἐφ' ᾧ ἔχει πα-
σας τὰς ἐλπίδας, ὅτι συμβῇ τῷ τῷ παθῶναι ἡ
αὐτῆς, λοιπὸν παρέρχεται αὐτῇ πόρος ἀπαυ-
της, καὶ πένθος ἀπορροαίῃ. ὅπως καὶ ὁ νῦν ὡς
ἀποθανόντος ἀπὸ Θεοῦ τῆς ψυχῆς, ὁφείλει πένθος
αἰαλασθῆναι καὶ δάκρυα, πόρον ἀπαυτοῦ, σωτε-
ται μέντοι ἔχει καρδίας, ἡ δὲ φόβος ἐστὶν καὶ
μέμνηται, ἔχει δὲ καὶ τὴν πίστιν καὶ διὰ τὴν α-
γαθὴν πόρῳ. ἡ πίστις λοιπὸν ἀφ' ἧς ἔχει
χάρις Θεοῦ ἐλπίς, καὶ ἔκτι ἐστὶν ἐν τῷ ὅτι
πένθος, ἀλλὰ χαίρει ὡς ὁ θυρὸν θησαυροῦ, καὶ
πάντοτε μὴ πως ἀπολέσθαι αὐτὸν. ἐπὶ λοι-
πῶν γὰρ οἱ ληστὰς. ὡς περ ἐὰν τις εἰς πολλὰς λη-
στεύσας, καὶ ζημίας ἐμπεσὼν, μὴ πολλὰ χαμά-
του ἀφ' ὧν, ὅτι μὴ τῷ τῷ θυρῷ τοῦ θησαυροῦ με-
γάλῳ, καὶ ἡ πόρῳ πολλῷ, καὶ ἔκτι δέδωκε
ζημίας ἀπὸ τῶν πλεονάτων πλῆτον. ὅπως ὅτι
οἱ πῶματι, πῶς διελθόντες ἐν πολλοῖς
πειρασμοῖς καὶ φοβεροῖς ἔργοις. Εἴτα χάρις
πληρωθέντες καὶ μεμετωμένοι τῶν ἀγαθῶν, ἔκτι
δεδόκασι τοῖς ἡλόντας αὐτοῖς συλῆσαι, ὅτι ὁ
πλῆθος οὐκ ἐστὶν αὐτοῖς ὀλίγοις ἔργοις διὰ τὴν φόβον,
καὶ τὴν ἀρετὴν τῶν φοβερῶν τὰ πόρῳ πῶμα-
τι, ἀλλὰ φόβος καὶ μέμνηται, πῶς δεικνύσιν ὅτι
ἐμπιστευόντα αὐτοῖς πῶματι καὶ ἀρετῇ.
ἔχει δὲ ὁ τοῦτος ἐξ ἀδελφῶν ἐαυτὸν πῶματι
πῶματι ἀμάρτυρας καὶ ἔχει ἐν ἑαυτῷ τὸν τῶ-
τον λογισμὸν ἐμπιστευόντα ὡς φροῦν, καὶ ὅσον
ἐλπίσκει εἰς τὸν Θεόν, ὅσον ἔχει αὐτὸν
ιδιώτην καὶ ὅσον μαθητὴν, ὡς μηδὲν εἰδὼς ὅτι.
Τῷ τῷ δὲ ἡ χάρις ἀφ' ἧς, ὡς φροῦν ἐν τῇ
ψυχῇ ἀπεργάζεται, ὡς περ ἐὰν ἡ παιδίον ἡ πόρῳ
νεαίσκου βασιλεῖος, καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῷ, πε-
ριφέρει ὅπου δέλεα. ὅπως καὶ ἡ καὶ βασιλεὺς ἐπὶ
μὴν χάρις βασιλεὺς τὸν νῦν, καὶ ἀναφέρει εἰς τοῖς
ἔργοις εἰς τὸν τέλει κόσμον, εἰς τὴν αἰώνιον
δικαίαν. καὶ ἐν αὐτῇ δὲ τῇ χάριτι εἴσι
μέτρα καὶ ἀξιώματα, ὅτις ὅτι ὁ στρατηλάτης
ἔχει πῶματι πῶματι τὴν βασιλείαν, ὅτι ὁ ἄλλος ἐ-
στὶν ὁ ἡγεμὼν. ὡς περ οἶκος πεπληρωμένος κα-
πνὸν ἡ πόρῳ τῷ τῷ, καὶ εἰς τὸν ἔξω αἴρα. ὅπως
καὶ τῇ ψυχῇ μεμετωμένη ἡ κακία ἡ πόρῳ
χρῆται ἐξωθεν καὶ ἐπιτελεῖ καρποῖς, ὡς εἰ ἐγκα-
χισμένοι ἀρχαὶ ἐπὶ τῷ τῷ, ἡ θησαυροῦ
βασιλεὺς πῶματι τὸν χροῖον ἐν μεμνηται εἴ-
σι, μὴ πως ἀρετῇ πῶματι τῷ τῷ βασιλεῖ.
ἡ πόρῳ

οὕτω καὶ οἱ ἐμπιστευθέντες ἔργον πνευματικόν
 αἰὲν ἐν μερίμῃ εἰσὶ, καὶ ἔχοντες ἀνάπαυσιν, ὡς-
 περ οἱ εἰσὶν ἀναπεπαυμένοι· ἡ βασιλεία
 γὰρ τοῦ σκότους ἡ ἐπεισληθούσα τῇ πόλει, τυ-
 πῆσι τῇ ψυχῇ, καὶ οἱ ἀφ' ἧς ἐκτείνοντες βαρβα-
 ροὶ τοῖς ἰομαῖς αὐτῆς, ἐξωθουῦνται ἀπ' αὐτῆς·
 ἀποτέλλει γὰρ ὁ βασιλεὺς Χριστὸς εἰς ἐκδίκη-
 σιν τῆς πόλεως, καὶ διανομὴν τοῖς τυράννοις, καὶ
 στρατηγῶν ἐπουράνιων, καὶ τοῖς ἀρχαῖς πνευματικῶν
 ἀγίων, ἐκ δ' ἐκπικίλλει ὡς περ πατεῖδα ἰδίαν·
 καὶ λοιπὸν φαίνεται ὁ ἥλιος ἐν τῇ καρδίᾳ, καὶ
 αἱ ἀκτῖνες αὐτοῦ ἀφ' ὧν ἐκτείνονται εἰς ὅλα τὰ μέλη·
 καὶ ὅτι ἐκ δ' λοιπὸν βασιλεὺς εἰρήμῃ ἡ βασι-
 λείουσα. ὁ δὲ ἀγὼν τοῦ ἀνδραγαθίου καὶ ἡ ἀν-
 λησις, καὶ δοκιμασία, καὶ ἡ πρὸς Θεὸν διανοία
 ὅτε φαίνεται, ὅτι τῆς χάριτος ἀποτελλομέ-
 νος αἰδριόσθαι καὶ βοηθεῖ πρὸς τὸν Θεόν· ἀλλὰ
 σὺ ἀκούων ὅτι εἰσὶ ποταμοὶ δραχύντων, καὶ σῶ-
 ματα λεόντων, καὶ διωκταῖς αἱ ἀπὸ τοῦ οὐ-
 ρανίου σκοτεινῶν, καὶ πυρ φλόγων, καὶ καυχῶ-
 ζον ἐν τοῖς μέλεσιν, ὡς ὁδὸν ἡ γῆ, μὴ εἰδὼς
 ὅτι ἐὰν μὴ δέξῃ τὴν ἀνδραγαθίαν τοῦ πνεύματος
 τοῦ ἁγίου ἐν τῇ ἐξέρχουσῃ τῷ ὅματι, κα-
 τέχοιτο σὺ τὴν ψυχὴν, μὴ ἐάν τις σὺ αἰσθῇ
 εἰς τοὺς οὐρανούς· ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς τὸν ἀνδρα-
 γάτον τῆς ψυχῆς ἀκούων, πῶς ὅτι ἡμεῖς ἡμεῖς
 νοεῖ οὐσία, οὐ σωμαίτις, ὅτι οἱ εἰπε πρὸς ἀν-
 γέλων, ἀλλὰ πρὸς τῆς αἰδραγαθίας φύσεως, ὅς
 ποιήσωμεν κατ' εἰκόνα ἡμετέρων καὶ ὁμοιωσιν·
 καὶ, ὅτι ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ περὶ ἡμᾶς· σὺ δὲ
 εἰς ἀθανάσιον ἐκλήθης, εἰς ὑποστάσιον, εἰς ἀ-
 διαφύλακτον, εἰς ὑμῶν βασιλείαν· ἐν τῇ φα-
 νομένῃ γὰρ πάντα τὰ τοῦ ὑμῶν τῆς ὑμῶν
 εἰσι, καὶ πάντα τὰ τοῦ κυρίου ὅσα εἰσιν ἐμπι-
 στῶν· ἡ γὰρ γὰρ εἰς τρεῖς εἰσὶν οἱ εἰσὶν, ἵνα
 σὺ ἀνακαλέσῃ· καὶ σὺ ὁδὸν τοῦ, ὁδὸν
 σωματικῶν πνεύματι σὺ πνεύματι, λέγων, ἀν-
 δραγαθίαν ἐν ἡμῇ ὡς οὐ σωμαίτις· ἀνδραγαθίαν
 ἐκλήθης τῆς ἐκτείνου τῆς αἰδραγαθίας, καὶ ἀνδραγαθίαν
 αὐτοῖς· δόξα πατρί, καὶ υἱῷ, καὶ ἁγίῳ πνεύ-
 ματι, εἰς τοὺς αἰῶνες, ἀμήν.

dant: sic & illi quibus aliquod opus spi-
 ritale creditum est, semper sunt solici-
 ti: & quiete fruenter, perinde sunt ac
 si non fruerentur: quia in eo sunt, ut
 regnum tenebrarum subintraret ciuita-
 tem, hoc est animam, ac barbaros oc-
 cupantes eius pascua, à se propulsent.
 Mittit enim rex Christus, qui vicem
 ciuitatis illius viciscantur, ac tyrannos
 in vincula conijcit, exercitumque coe-
 lestem & aciem sanctorum spirituum
 illic, tanquam in patria propria, sta-
 tionem habere iubet: in reliquo sol in
 corde lucet, eiusque radij penetrant
 vniuersa membra, atque ibi summa
 pax regnat. Certamen autem, ac ho-
 minis pugna, probatio, & erga Deum
 beneuolentia tunc apparet, quando
 subducit se gratia, viriliter agit ho-
 mo, & ad Deum clamat. Verum cum
 audis, quosdam esse fluuios draconum,
 ora leonum, & potestates sub caelo
 caliginosas, ignem ardentem & per-
 strepentem in membris (quale nihil
 terra continet) si ignoras: nisi suscepe-
 ris sancti Spiritus arrabonem, dum à
 corpore decedis, hæc comprehendunt
 animam tuam, nec sinunt ad cælos a-
 scendere. Itidem cum de dignitate a-
 nimæ audieris, quàm præclara sit sub-
 stantia intellectu prædita, non intel-
 ligis, quòd Deus non de Angelis, sed
 de natura humana dixit, *Faciamus ad* Gen. 1.
imaginem & similitudinem nostram: &
 quòd cælum & terra transcunt, tu
 verò vocatus es ad immortalitatem,
 ut sis filius, frater, & sponsa regis.
 Nam in rebus externis, omnia quæ
 ad sponsum pertinent, sponsæ quo-
 que sunt. Dominus etiam omnia quæ
 sua sunt, tibi credidit. Ille enim ipse
 tua causa legationem obiit, nimirum,
 ut te reuocaret: ipse verò nihil intel-
 ligis, nec perspicis nobilitatem tuam:
 meritoque luget casum tuum ille spi-
 ritu plenus, dicens, *Homō cum in ho-* Psal. 48.
nore esset, non intellexit: comparatus est
immentis insipientibus, & similis factus est
illis. Gloria sit patri, & filio, & Spi-
 ritui sancto, in secula. Amen.



DE SPIRITUALI

Christianorum unctione et gloria: et quod absque Christo saluari, aut vitam eternam consequi impossibile sit.

HOMILIA XVII.



CHRISTIANI perfecti, qui meruerunt ad gradum perfectionis pervenire, & regi proximi fieri, cruci Christi perpetuo consecrati sunt. Quoadmodum enim Prophetarum temporibus, unctio quippiam erat planè preciosum, cum in reges & Prophetas vngerentur: ita nunc spirituales, qui cœlesti unctione uncti sunt, per gratiam evadunt Christiani, ita ut ipsi sint reges & Prophetæ cœlestium mysteriorum. Sunt etiam filij & Domini, vincti & captivi Dei, abiectionissimi, crucifixi, ac dedicati. Si enim unctio olei, quod ab extrema planta & ligno visibili nascebatur, tantam vim habuit, ut qui ungebantur, dignitatem citra contradictionem consequerentur, ratumque erat, ut ipsi reges constituerentur: quo etiam David unctus, persecutiones confestim & afflictiones perpassus, est septennio post rex factus: quanto magis quicumque animo tenus & secundum hominem interiorem uncti sunt, sanctificante, lætificante cœlesti ac spiritali oleo exultationis, signum recipiunt regni illius incorruptibilis ac virtutis æternæ, videlicet arrabonem spiritus, ipsum sanctum ac paracletum spiritum? (Intellige verò paracletum, ut qui consoletur & gaudio afficiat eos qui premuntur afflictionibus.) Eiusmodi de ligno vitæ IESU CHRISTI, & planta cœlesti uncti, merentur gradum perfectionis attingere, regni inquam & adoptionis. Quippe qui sint secretarii regis cœlestis, fiduciam habentes erga omnipotentem,

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΑ-

ΤΙΚΗΣ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑ-

τῶν χρίσεως, καὶ δόξης· καὶ ὅτι ἀνθ' Χριστοῦ σωθῆναι ἡ ζωῆς αἰωνίης μέτρον γίνεσθαι ἀδυνάτον ἐστίν.

ΟΜΙΛΙΑ ΙΖ.

B



ΟΙ τέλει Χριστιανοὶ οἱ καθεξῆς ἐλθόντες εἰς μέτρα τελειότητος, καὶ ἡγεύσασθαι ἐξυπνοῦνται βασιλείας, οὗτοι τὰς σαυρῶν τῷ Χριστῷ πάντες ἀφιερωνόμενοι εἰσιν· ὡς γὰρ ἐπὶ τῇ προφητῇ δὲ χρίσμα ἡ δόξα τιμιώτερον, ἐπὶ εἰς βασιλεὺς καὶ προφήτας ἐχρίοντο· οὕτω νῦν οἱ πνευματικὸι δὲ ἐπουρανίον χρίσμα χρίσμενοι, γίνονται Χριστιανοὶ ἐκ χάριτος, ὥστε εἰς αὐτοὺς βασιλεὺς καὶ προφῆτας ἐπουρανίων μυστηρίων· ὅτι εἰσὶ καὶ υἱοὶ, καὶ κύριοι, καὶ Θεοὶ δεδιμένοι, ἡχημαλωτισμένοι, βεβητοισμένοι, ἐσαυρωνόμενοι, ἀφιερωνόμενοι· εἰ γὰρ δὲ χρίσμα τῷ ἐλαίῳ, ὅσον ἡ φυτὴ φαρισαίου, καὶ ξύλου ὁρατὴ, ποσὸν τὴν εἶχα διώκειν, ὥστε τὸς χριστούς αἰσθηρῶς ἀξίωμα λαμβάνειν· ἡ γὰρ κακωνόμενος ὥστε κατὰ ἡσυχάζει αὐτοὺς βασιλεῖς· ὁ καὶ Δαβὶδ χριστὸς ὁ δὲ δυνάμις πᾶσι ἐπέκειντο βασιλεῖς, πόσω μάλλον ὅσοι χρίονται ἐκ τοῦ ἰουῦ καὶ τοῦ ἔσω αἵματος, δὲ ἀμασίων καὶ χαροποιῶν ἐλαίων τῆς ἀγαλλιάσεως, δὲ οὐρανίου καὶ πνευματικόν, δέχονται δὲ οἶκον τῆς βασιλείας ἐκείνης τῆς ἀφθάρτου καὶ αἰδίου διωάμεως, πὺν δὲ ῥαβδία τῷ πνεύματι, δὲ πνεῦμα δὲ ἄγιον καὶ ῥαβδὸν ἁγίον. ἄκουε δὲ ῥαβδὸν ἁγίον, καὶ δὲ ῥαβδὸν ἁγίον καὶ χαροποιῶν τὸς ἐν θλίψει ὄντας· ὅτι οἱ τῷ ξύλῳ τῆς ζωῆς Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐκ τῆς φυτῆς τῆς ἐπουρανίας χρίσμενοι, κατεξισώσονται ἐλθόντες εἰς μέτρα τῆς τελειότητος, τῆς βασιλείας λέγει καὶ τῆς ὑποστάσεως, ὅντες συμμύσται ἐπουρανίου βασιλείας, ἔχοντες πρῆβυστον πρὸς τὸ πᾶν κρείττερον.

D

εἰσρχόμενοι εἰς τὸ παλάτιον αὐτῶν, ἔθρα οἱ ἄγγε-
 λαι καὶ τὰ πνεύματα τῶν ἁγίων, καὶ ἐπὶ ὅτις ἐν ταῖς
 χώραις τούτων· μήπω γὰρ τὴν τελείαν κληρονομίαν
 λαβόντες τὴν δι' ἐπιστομῶν αὐτοῖς ἐκείνῃ ταῖς
 αἰσῶνι, ἀσφαιδῆς εἰσιν διὰ τῆς ἀσφαλείας, ἣ ἐδί-
 ξασαν νῦν, ὡς ἥδη ἐσφαιρωμένοι, καὶ βασιλεύον-
 τες, καὶ ἡ ξειζὺς) μὴ ὄντες συμβασιλεύει Χρί-
 στῷ, ὅτι τὰς πλεονασμῶν, καὶ τῆς πρὸς ἡμᾶς τῆς
 πονηρίας. Ἀλλὰ πῶς ὅτις ἐπὶ ἐν τῇ ἑσπέρῃ,
 εἶχον τὸ ἴσον ἐκείνων τῶν γλυκύτητες, καὶ τὸ εὐε-
 ρχασθαι ἐκείνων τῶν διωάμεως. ὅτι γὰρ ὅταν ἡ
 τις φίλος βασιλείας, χαλάζων ἐπὶ παλάτιον, γιν-
 ούσιν τὰ μυστήρια, καὶ ὁρῶν αὐτῶν τὴν πορφύραν
 συμβῆναι τῶν ἡμετέρας βασιλείας, καὶ ἐσφαιρω-
 θῆναι, ἡ ξειζέται, ἡ πεπληροῦται, ὅτις ἐν πολλῷ
 χρόνῳ ἐνεγμυράθη εἰς τὰ μυστήρια τῆς παλά-
 τας· καὶ γὰρ εἰς δέχεται πῖνα τῶν ἀρχηγῶν καὶ ἰδιω-
 τῶν καὶ ξένων τῶν μυστηρίων εἰσελθόν, καὶ βασιλεύ-
 σαι, εἰ μὴ τὴν ἐμπείρειν καὶ πεπαδδωμένοις· ὅ-
 πως καὶ οἱ Χριστιανοὶ ἐκείνῃ ταῖς αἰσῶνι μὴ ὄντες
 βασιλεύειν, ἡ ξειζέται, ἥδη πεπληρωμένοι τὰ
 μυστήρια τῆς χάριτος· ὅτις γὰρ ὁ αὐθροπος
 πρὸς τὴν ἐσπέρην, ὁ ἀφελὸς ὅλῃν τὴν ψυ-
 χὴν ἐκάλυψε καλύμματι σκοτεινῷ. λοιπὸν οὖν
 ἔρχεται ἡ χάρις, καὶ ἀπεκαλύπτεται ὅλον τὸ σκέπα-
 σμα, ὡς περὶ λοιπὸν τὴν ψυχὴν καθαρὴν ἡμετέ-
 ρην ἐκ δολοφονίας τῆς ἰδίας φύσει, τὸ κέλημα τὸ
 ἄμωμον καὶ καθαρὸν, πρῶτον λοιπὸν καθαρώς
 ἐν τοῖς καθαροῖς ὀφθαλμοῖς τῶν δόξας τῆς φωτὸς
 τῆς ἀληθινοῦ καθαράν, καὶ τὴν ἀληθινὴν ἡλίον τῶν δι-
 χαροσύνης δόξας ἀποφύγοντα ἐν αὐτῇ τῇ καρδίᾳ·
 ὡς περὶ γὰρ ἐν τῇ σωτηρίᾳ πειρασμοῦ τῆς
 σαρκοφάγας, λοιπὸν οἱ δίκαιοι ἐν τῇ βασιλείᾳ καὶ
 ἐν φωτὶ, ἐν τῇ δόξῃ ἀφάρτοις, μηδὲν ἔτι οὐ-
 ρῶντες, ἡ καθὼς ὁ Χριστὸς ἐν δόξῃ ὅτι πρῶτον
 ἐν δόξῃ τῆς πατρὸς αὐτοῦ καὶ αὐτὸς διὰ τῆς νῦν εἰς
 ἐκείνων τῶν αἰώνων ἀπαρχίζοντες, ἐκ ἀρχμολογίας
 πρῶτον τὰ ἐκείνη καὶ ἄλλη, καὶ τὰς θαυματουργίας
 ὁρῶν. ἡμεῖς γὰρ ὅτι γὰρ ὄντες, ἐν ὕδασι ἐχο-
 μένῃ τὸ πολίτευμα, εἰς ἐκείνων τῶν χώρων ἔχοντες
 πρῶτον ἀρχμολογίαν ἐκείνην πολιτείαν, καὶ τὴν ἰου-
 καὶ τὴν ἰσὺν αὐθροπος. ὡς περὶ γὰρ ὁ φαινομένης
 ὀφθαλμὸς καθαρὸς ὢν, καθαρώς ὁρᾷ πρῶτον
 τὴν ἡλίον· ὅπως καὶ ὁ νῦν τελείως καθα-
 ρεύει, πρῶτον ὁρᾷ πρῶτον δόξας τῆς φωτὸς τῆς
 Χριστοῦ, καὶ σὺν αὐτῇ ταῖς ἐκείνην νυκτὶς ἐκείνης.

A ingredients palatium ipsius: ubi sunt
 Angeli & Spiritus sanctorum: licet ad-
 huc sint in hoc mundo. Quauis enim
 nondum integram hereditatem sint a-
 depti sibi praepraratam in hoc seculo,
 certissimi tamē sunt ex arrabone quem
 modo susceperunt ac si iam coronati es-
 sent & regno potirentur. Neque pere-
 grinum illis videri solet, quod regnatu-
 ri sint cum Christo, propter magnam
 copiam & fiduciam spiritus. Quamob-
 rem? Propterea quod dum adhuc es-
 sent in carne, suauitatem illam ac dul-
 cedinem obtinebant, atque efficaciam
 facultatis illius. Veluti quando contin-
 gitaliquem fieri regem & coronari, qui
 regis amicus erat, dans operam rei pa-
 latinæ, secreta cognoscebat, purpuram
 que videbat regiam: non obstupescit
 ille, neque terretur, quia diuturna e-
 xercitatione didicit palatij mysteria.
 Nec enim fieri solet, ut quispiam ē gre-
 gariis ac simplicibus hominibus secreta
 illa ignorantibus accedat ad regnum,
 sed ij tantum qui periti sunt & instructi.
 Sic & Christiani qui regaturi sunt in
 illo seculo, non in stuporem vertuntur:
 quia iam prænouerunt gratiæ mysteria.
 Ob id enim quod homo transgressus
 est mandatum, diabolus vniuersam a-
 nimam operuit caliginoso velamine:
 verum postea accessit gratia, & exiit
 planè velamen illud: ita ut de cetero
 anima purificata & propriæ naturæ re-
 stituta, nimirum puræ & irreprehensi-
 bili creaturæ, purè perpetuò, ac puris
 oculis gloriam veri luminis conspiciat,
 verumque solem iustitiæ in ipso corde
 fulguris instar splendentem. Nam si-
 cut in consummatione perituri firma-
 menti, iusti victuri sunt in posterum in
 regno, lumine & gloria, nihil aliud
 spectantes, quàm quomodo Christus
 in gloria perpetuò sedeat ad dexteram
 patris: sic isti iam abhinc in illud secu-
 lum rapti & captiuati, quæcunque
 sunt ibi præclara & admiratione digna
 spectant. Nos enim qui sumus ad-
 huc in terra, in cælis conuersamur se-
 cundum mentem & interiorem homi-
 nem, vitam agentes & conuersantes in
 illo seculo. Sicut enim oculus exterior,
 quando purus est, purè semper intue-
 tur solem: sic & mens exactè purificata
 semper videt gloriam luminis Chri-
 sti, & est noctu diuque cum domino:

Certe fide-
 cis regno
 est Christo.

perinde ac corpus Domini diuinitati coniunctum, perpetuò simul est cum Spiritu sancto. Verùm hosce gradus hominibus quamprimùm assequi non datur, nisi multo cum labore, afflictione, ac contentione. Nam in quibusdam interdum gratia requiescit & vim suam exercet, intus tamen adhuc est etiam vitium: ac duæ conuersandi rationes, nēpe lucis ac tenebrarum, in vno corde vim suam exercent. Atqui planè dices mihi, Quæ societas luci cum tenebris? Vbinam lux diuina offundi tenebris aut perturbari potuit, & quod purum est & impollutum inquinari? Scriptum est enim, *Lux in tenebris lucet: & tenebra eam non comprehenderunt.* Quamobrem non sunt hæc vno modo atque eadem ratione intelligenda. Quidam enim tanta nituntur gratia Dei, vt etiam si vitium non absit ab illis, tamen robustiores sūt, summāque erga Deum deuotione ac oblectatione tenentur: alia tamen hora prauis torquentur cogitationibus, ac surripiuntur à peccato, alioqui nōdum gratia diuina destituti. Idiotæ verò ac simpliciores, vbi quid in illis operata fuerit gratia, peccato se vacuos esse existimant. At qui prudentia ac discretionē pollent, asserere non audent, nos, qui gratia diuina præditi sumus, turpibus ac obscenis cogitationibus non affici: cum sæpenumero reperire licuerit quosdam è fratribus tanta perfusos esse gratia & lætitia, vt affirmare audent, quinque aut sex annorum spatio concupiscentiam exaruisse, putarētque in posterum ab ea se liberatos: quæ nihilominus vehementius incitata torset illos & accendit, ita vt admirantes dicerent, Vndēnam tanto post tempore prodiit nobis tam acerbum vitium? Quapropter nemo sanæ mentis dicere audeat, Prorsus liberatus sum à peccato: quia mecum adest gratia. Atqui duæ personæ suam vim exercent in mente. Cæterum qui rerum sunt imperiti, cum modicum quippiam operata sit in illis gratia, se iam vicississe arbitrantur, & perfectos esse Christianos. Ego verò sic rem se habere puto. Quemadmodum cum Sol in cælo lucet per aëra purum, accedentibus circa eum nubibus, ac solem operientibus, crassior efficitur aër, Sol tamen ipse, qui interiorius latet, quātum ad lumen & substantiam suam, nullo modo læditur:

Ioh. 1.

ὅν ἔπειν ὁ ὁρμα τῆ κυρίου συναφῇ τῇ θεότητι, πρῶτον τε σιώνει τὰς ἀγίας πνεύματι· ἀλλὰ τὰ αὐτὰ τὰ μέγα εἰς διήκως καὶ ἀλαλμυροῖσι οἱ ἀνθρώποι, εἰ μὴ ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ θλίψις, καὶ ἀγῶνος πολλοῦ· εἰς γὰρ πῖνες, ὅτι σιώνει αὐτοῖς ἡ χάρις ἐπεργαστα καὶ ἀπαπαστα, σιώνει ὅτι καὶ ἡ κακία ἐσθλὴ, καὶ τὰ δύο πολιτεύματα εἰς μίαν ἐπεργά καρδίας τῷ φωτὶ, καὶ τῷ σκοτεινῷ. ἀλλὰ πρῶτως ἐρῶς μοι, ὡς κοινωνία φωτὶ πρὸς σκοτεινῷ· ποῦ γὰρ ὁ θεὸς φῶς ὅτι σκιάζεται καὶ δουλοῦται, ἔδ' ἀμύσσει καὶ κατὰ ἐν ποῦ μαίνεται, γέγραπται γὰρ, καὶ ὁ φῶς ἐν τῇ σκιά φαίνεται, καὶ ἡ σκία αὐτῷ ὡς κατέλαβεν. μόνος οὖν ὁ θεὸς καὶ γὰρ τὰ πρῶτα ἡμεῖς, οὔτε μοι μερῶς εἰς ὅσον γὰρ πῖνες ἀπαπαστα ἐν τῇ τῷ Θεοῦ χάριτι, ὅτι ἀνδρότεροι γίνονται τῆς σκηνούσης αὐτοῖς κακίας, καὶ ἔχοντες διχλὺ, καὶ ἀπαπασιν πολλῶν πρὸς τὸν Θεόν, ἀλλὰ ὥρα ἐπεργαστα ὑπὸ λογισμῶν ποτηρῶν, καὶ κλέπτονται ὑπὸ τῆς ἀμύσσειας, ἐπὶ ὅντας ἐν τῇ χάριτι τῷ Θεῷ· οἱ δ' ἐλαφροὶ ἐκιδῶται, μερικῶς ἐπεργαστα ἐν αὐτοῖς ἡ χάρις, νομίζουσι μὴ εἶναι πλεονέκτησαν. οἱ δ' ἔχοντες ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ ὅντας φρονημοὶ, ὡς πολλῶν δροῖσκαται, ὅτι ἔχοντες πλεονέκτησαν τῷ Θεῷ, ὅτι ἐπεργαστα ὑπὸ ἀνθρώπων καὶ ὑποκρίναι λογισμῶν· πολλὰ γὰρ ἀνθρώπων ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, ὅτι ὑποκρίναι διδοῖν χάριν καὶ χάριν, ὥστε ἐν πῖνι καὶ ἐξ ἑαυτοῦ λέγειν αὐτοῖς, ὅτι ἀνθρώπων ἡ ἐπιθυμία, καὶ μὴ τὰ αὐτὰ ὡς ἐν ὁμῶν ἡ ἀνθρώπων ἀπ' αὐτῆς, ἐκρυβῆσθαι ἡ κακία ἐπικυρήθη αὐτοῖς, καὶ κατεκλύθησαν τῇ ἐπιθυμίᾳ· ὥστε ξενίζονται αὐτοῖς καὶ λέγειν, ὅτι μετὰ τὸ σπῆναι χάριν ποῦν ἡμῖν ἐπὶ τῇ πρῶτῃ κακίᾳ. ὁ δὲ θεὸς οὖν ὅτι ἐκ φρονημάτων πολλῶν εἰπῶν, ἐπὶ σκηνούσης μοι τῆς χάριτος ὁ ὅλος ἐκλυθῆναι τῆς ἀμύσσειας· ἀλλὰ τὰ δύο πρῶτα ἐν τῇ τῷ ἐπεργαστα· οἱ γὰρ ἀπὸ τῆς πρῶτης, μικρόν τι ἐπεργαστα εἰς αὐτοῖς τῆς χάριτος, νομίζουσι ὅτι ὡς ἐν ὁμῶν, καὶ εἰς Χριστιανοὶ τέλειοι. ἐγὼ δὲ οὕτως φημὶ τὰ πρῶτα εἶναι, ὥστε ὑπὸ τῇ ἐν οὐρανῷ ἡλίου ἐκκαθαρῶ ἀέρι καὶ ἀλαλμυρῶν, καὶ ἐλθῶσι πρὸς αὐτὸν τὸ φέλα, καὶ καλύψωσιν αὐτὸν, καὶ παχύνωσιν τὸν αἶρα, ὥστε ἡ δόκηται αὐτὸς ἐκδιδῶν ἐκ τῷ φωτὶ αὐτῷ, καὶ τῆς ἰδίας ἀποστάσεως.

οὕτως εἰσιν οἱ μὴ τελείως καθαραιδέντες, ὅν-
 τες δὲ ἐν τῇ τῷ Θεῷ χάριτι, καὶ κατεχόμενοι
 ἐν βάθει ὑπὸ τῆς ἀμύβης, ἐχουσι τὰ φρε-
 νὸς καὶ κινήματα καὶ τοὺς λογισμοὺς αὐτοῖς ἐρριμμένους
 πρὸς τὸ Θεόν, ὥστε μὴ ὅπως τὸ ἀγαθὸν ὁλοτελῶς
 ἔχουσιν, ἀλλὰ καὶ οἱ κατεχόμενοι ἐν βάθει ὑπὸ τῆς ἀ-
 γαθῆς μέρους, τὴν χάριτος λέγω, ἐπὶ εἰσὶ δοῦλοι
 ὑποχάριτοι τοῖς ποικίλοις λογισμοῖς, καὶ ὡς μέρη
 τῆς κακίας, πολλῆς οὖν χρειᾷ διακρίσεως, ἵνα δια-
 κρίνῃς πῶς γὰρ ταῦτα τῶν ἑκάτερον ἔχον. λέγω
 δὲ οἱ, ὅτι ἐπεὶ οἱ ἀπόστολοι ἐχόντες τὸ πᾶν ἀγαθόν,
 ὁλοτελῶς οὖν ἦσαν ἀμεινύοντες, σπουδὴν γὰρ τῇ
 χάριτι καὶ τῇ ἀγαθότητι φόβος καὶ ἔκστασις αὐ-
 τῶν τὴν χάριν, καὶ τὴν μέραν τῆς κακίας, ἀλλὰ αὐ-
 τῇ ἡ χάρις ὑποκαθίστατο αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ εἰς
 μικρὸν ἐκτραπῶσιν ὡς περὶ γὰρ εἰς τις βιβλακίον
 λίθου ρίψας εἰς τὴν θάλασσαν, οὐδὲν ἔβλαψεν ἢ πρὸς-
 κίνηται τὸ πῆλός. ἡ ὡς περὶ βέλος ἀποσπασθέν
 καὶ τῷ φορῶντι κλίσαν, οὐδὲν ἰδίχνηται ἢ τὸ
 σιδήρεον, ἢ τὸ σῶμα ἀπὸ τῆς γὰρ καὶ ἀπὸ τῆς
 ὕλης εἰς τὴν ποσὴν ἵκεν πᾶν μέρος κακίας τοῖς ἀ-
 ποστόλοις, οὐκ ἔβλαπεν αὐτοῖς, ὅτι ἦσαν ἐν δι-
 δυμμένοι τῇ τελείᾳ δυνάμει τῷ Χριστῷ. καὶ ὅ-
 ρον δὲ αὐτοὶ τέλει ὄντες, εἶχαν τὴν ἐλευθερίαν τῇ
 ἀποστασὶ καὶ τῇ δικαιοσύνᾳ. ὅτι οὖν πᾶν
 λέγουσιν ὅτι μὴ πᾶν χάριν ἀμεινύοντες ἔχοντες
 ψυχῆς, ὁ Θεὸς ἐν τοῖς τελείοις ἐπιζητεῖ τὸ ἁ-
 λημα τῆς ψυχῆς εἰς διακρίσεις τῶν πνεύματος, ὅ-
 πως συμφωνήσωσι. λέγει γὰρ ὁ ἀπόστολος, τὸ πνεύ-
 μα μὴ σβέννυτε. πᾶν γὰρ οὖν ἐν αὐτοῖς, οὐκ ἡ-
 γᾶν ὅπως ἀγαθὸν ἀγνοοῦντες γίνεσθαι, πᾶν δὲ ἑαυτοῖς
 ἐσθλόν. ἀλλὰ οὐκ ἀγαθόντες πᾶν καὶ κοινὸν
 διδιδόντες τοῖς πτωχοῖς. τὸ πᾶν δὲ ἀξιώτερον ἔστιν
 οἱ μὲν γὰρ ἔχοντες πᾶν χάριν, ὁ ἑαυτοῦ μόνον
 μεμνημένοι. ἄλλοι δὲ, καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς ὡφει-
 λόμενοι ἀποδοῦναι. ὅτι πολλὰ ἐκείνων ὑποφεί-
 ρουσιν. ἀλλὰ οὐκ ἔχοντες ὑποφείναι τῷ ὀνόματι
 τοῦ Θεοῦ τὰ ὅσα αὐτοὶ πᾶν διδόντες εἰς ὑμᾶς καὶ
 πᾶν. πάλιν ὅτι ἐκείνων αὐτοῖς εἰσι. ἕως δὲ
 μετόντες ἅλυσιν καὶ πᾶν τῷ πνεύματι ὑποφείναι
 ἀνδραγαθῶν, λέγοντες Χριστιανοὶ εἶναι, καὶ μετὰ τὴν
 πνεύματος ἀγίαν. ἀλλὰ οὐκ ἔχοντες ἑαυτοῖς καὶ ἀπὸ
 σπουδῆς ἀνδραγαθῶν ἀποδοῦναι. ὅτι πολλὰ
 ἐκείνων ὑποφείρουσιν. ὅρας πᾶν καὶ ἐν αὐτῇ τῇ τέλει
 τῇ ἐλευθερίᾳ ὅτι οὐκ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀπὸ φρενὸς
 ὁδηγούμενοι ἐκείνων, ἀντιπρὸς καὶ πλεονάζουσα.

A hoc se modo habent qui nondum ple-
 ne sunt purificati, qui quidem cum gra-
 tiam Dei possideant, in imis tamen pec-
 cato tenentur, habentque motus natu-
 rales, licet firmæ sint cogitationes erga
 Deum, utpote à parte boni nondum
 plenè stantes. Sic ediuerso, qui secun-
 dum in bona bono gratiæ inuniti sunt, serui
 tamen sunt, & obnoxij cogitationibus
 improbis ac parti vitiosæ. Quare per-
 multa discretionè opus est, ut experien-
 tiæ beneficio cognoscat quispiam hæc
 ita se habere. Dico autem tibi, quod
 etiam Apostoli, qui paracletum habe-
 bant, non erant planè secuti. Nam cum
 gaudio & exultatione aderat timor &
 tremor, ab ipsa gratia procedens, non
 ex parte vitiosa: sed ipsa gratia protege-
 bat illos, ne vel tantillum diuenterent.
 Quemadmodum si quis frustulum lapi-
 dis in murum proiecerit, nullo modo
 læsit murum aut commouit: aut veluti
 telum proiectum contra ferentem cli-
 banum, nullatenus offendit ferrum aut
 corpus: repulsat enim ac repercutit: ita
 si quid vitij insurgeret in Apostolos, nõ
 offendeat eos: cum essent perfecta
 Christi virtute induti: & ij cum essent
 perfecti, opera iustitiæ liberè poterant
 peragere. Quoniam igitur aiunt qui-
 dam post gratiam acceptam, nullam a-
 nimæ superesse sollicitudinem, Deus à
 perfectis requirit voluntatem animæ in
 obsequium spiritus, nempe ut assen-
 tiantur. Dicit enim Apostolus, *Spiri-*
tum nolite extinguere. Nonnulli igitur illo-
 rum alios grauare nolunt, alij seipsos
 grauare, alij à secularibus accipientes,
 pauperibus distribuunt: quod utique
 præstantius est. Quidam enim gratia
 freti, hoc solum quod suum est, cu-
 rant: alij verò aliorum animas iuuare
 contendunt, & hi illis longè ante-
 cellunt. Alij gratia præditi pro nomi-
 ne Dei corpora sua contumelijs &
 tormentis exponunt: qui illis item
 sunt superiores. Nonnulli virtutis par-
 ticipes gloriari volunt, & ab homi-
 nibus honorari, dicentes se Christia-
 nos esse, & Spiritum sanctum habe-
 re. Alij verò seipsos occultare nitun-
 tur, ne quenquam hominum obuium
 reperiant: qui illos longè superant.
 Vidēsne, quomodo in ipsa perfectio-
 ne, beneuolentia erga Deum, quæ
 à voluntate naturali procedit, præ-
 stantior reperitur, & pluris æstimanda?

De his qui
usurpant
verbum
Dei, nec
quomodo opo-
ra confessa
faciant.

Quemadmodum si quis vilibus indu-
tus, per visum se locuplerem perspexe-
rit, surgens autem e somno rursum se
pauperem & nudum videat: sic & qui
sermonem spiritalem loquuntur, com-
modè loqui videntur: verum si non ha-
beant verborum effectum cum quo-
dam gustu, facultate, ac certitudine
fidei in mente firmatum, in opinione
quadam subsistunt. Aut velut mulier
holosericis & margaritis circumornata,
prostat in lupanari: sic eiusmodi homi-
num cor quoddam lupanar est immun-
dorum spirituum, volunt quidem ser-
mocinari de iustitia, ad quam opere
complendam minimè se inclinant. Ve-
runtamen quemadmodum sine aqua
piscis vivere non potest, nec ambulare
quis sine pedibus, aut absque oculis vi-
dere lumen, vel loqui cum lingua ca-
reat, aut audire sine auribus: sic sine
Domino Iesu atque efficacia diuinæ
virtutis, non potest quispiam cognosce-
re mysteria aut sapientiam Dei, aut esse
diues & Christianus. Nam qui ducun-
tur & reguntur secundum interiorem
hominem à potentia diuina, ij sunt verè
sapientes, milites, fortes & philosophi
Dei. Philosophi autem Græcorum di-
cendi facultatem ediscunt. Alij sunt
imperiti loquendi, sed cum sint viri
Deum colentes, latantur & gestiunt
ob gratiam diuinam. Discernamus er-
go, qui sint præstantiores, *In opere*, in-
quit, *et virtute est regnum Dei, non in ser-
mone*. Facile est ergo, vt quis dicat pa-
nem hunc e frumento confectum esse:
verum dicendum est qua ratione minu-
tatim præparetur & pinsatur. Quare
paucis datum est disputare de affectio-
num vacuitate & perfectione. Nam
Euangelium concisè loquitur, *Ne ira-
scaris, Non concupisces, Si quis te percusserit
in maxillam, præbe et alteram: Si quis te
docet in iudicium, vt vestem tuam tibi aufe-
rat, dato ei etiam tunicam*. Apostolus autem
qui subsecutus est, fusè docet quomo-
do paulatim puritatis opus cum patien-
tia & longanimitate impleri debeat:
primum lacte nutriens, velut infantes:
tum ad incrementum & perfectionem
deducens. Nam Euangelium dixit, ex
lana vestimentum fieri: Apostolus au-
tem indicauit per minuta quomodo cō-
ponatur. Qui ergo non gustantes vsur-
pant verba spiritualia, sunt eius similes,
qui calore vigete desertum agrum per-

1. Cor. 4.

2. Cor. 6.

Α ὡς ἂν εἰ τις πεινχρὰ ἐν δυνάμει παρρησια-
σμένος ἐν ὁράματι ἑαυτὸν ἰδὼν πλούσιον, αἰσθάν-
σθαι δὲ ἐξ ὑπνῶστος πάλιν ἰδὼν ἑαυτὸν πένητα καὶ γυμνόν·
ὅπως καὶ οἱ λόγοι πνευματικὸν λαλῶντες τῇ ἀ-
κοουσίᾳ δοκοῦσι λαλῆναι· μὴ ἔχοντες δὲ ὁ ἔρ-
γον τῶν λόγων ἐν γὰρ σφὶ πνὶ καὶ δυνάμει, καὶ
πληροφορίᾳ, ἐν ταῖς κακουργίαις, ἐν φθό-
νοις, καὶ πλῆθει ἁμαρτιῶν παρρησιασμένους, οἱ πο-
ρνοὶ πορεύονται· ὅπως καὶ ἐπὶ τῷ τοῦτον ἡ καρ-
δία αὐτῶν πορνοῖ· ὅτι ἀκαθάρτων σπένδυται, ἐ-
λαλῶν θάλασσι παρρησιασμένους, μὴ παρρησια-
σμένους εἰς τὰ παρρησιασμένα· ὡς ἂν γὰρ εἴη ἐστὶ
δυνάμει ἰσχυρὸς ἀνὴρ ὑδάτος ζῆτος, ἢ ἀνὴρ πο-
δῶν παρρησιασμένους πνι, ἢ ἀνὴρ ὀφθαλμοῦ ἰδεῖν
φῶς, ἢ ἀνὴρ γλώσσης λαλῆναι, ἢ αὐτὸς ὥπως ἀ-
κοῦν· ὅπως αὐτὸς τῷ κυρίῳ Ἰησοῦ, καὶ τῆς ἐνερ-
γείας τῆς χάριτος δυνάμει, εἴη ἐστὶ γινώσκων ἐν
μυστήρια καὶ ὁφθαλμοῦ Θεοῦ, ἢ εἴη πνι πλούσιον
καὶ Χριστιανόν· ὅτι γὰρ εἰς ἀληθῶς Θεοῦ, καὶ
πολεμιστῆς, καὶ ἀνδρός, καὶ φιλόσοφου Θεοῦ, οἱ
ἐδουλόμην καὶ ποιμαίνοντες καὶ τὸν ἑσθὺ ἀν-
δρῶν ἐπὶ τῆς χάριτος δυνάμει. οἱ γὰρ φιλό-
σοφοι τῶν Ἑλλήνων, λόγοις μαθηταῖσι καὶ ἀγίοι
C εἰσιν ἰδῶντες ἐν λόγῳ, ἀφροσύνη καὶ ἀγα-
λιώτες ἐπὶ τῇ τῷ Θεῷ χάριτι, ἀνδρες ποιο-
ῦντες. ἀφροσύνη δὲ οὗ ποιοῖ εἰς βελτίους· ἐν
ἔργῳ, φησὶ, καὶ δυνάμει ὅτι ἡ βασιλεία τῷ Θεῷ,
εἴη ἐν λόγῳ. ὁ οὖν εἰπὼν πνι ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὁ
τοῦ ἀπὸ οὐραυ καλῶνται, βύχοντες ὅτι ὡς ὁ λε-
πίδας κατασκάλλεται, καὶ πίπτειται ὁ ἄνθρωπος, καὶ
εἰπὼν. ὁ οὖν λαλῶν παρρησιασμένους ἀπαθείας καὶ τελειό-
τητας, ὀλίγον ὅτι· ὁ γὰρ ἀναγκαῖον ἐστὶ συντήρῃ
ἀπεφύλακτος, μὴ ὀργισθῆς, μὴ ὀπίσθησις· εἰς
τὸς οἱ ἁμαρτία εἰς πνὶ δόξα σου σαφῶς, παρρη-
σια καὶ πνὶ δόξα· εἰς τὸς χρίστος ἀγάπῃ σου ὁ ἰμά-
τιον, δὸς αὐτῷ ἐπὶ τὴν χιτῶνα· ὁ ὅς ἀπίστολος ἐ-
D παρολυσθῆναι, πνὶ καὶ ὁ μικρὸν ὁ ἔργον τῆς
καθάρσεως μὴ ἁπομονῆς καὶ μακροθυμίας γί-
νασθαι ὅτι πολλὰ διδάσκει, παρρησιασμένους γαλακτο-
τροφῶν ὡς νηπίους, εἴτα φέρων εἰς αὐξήσιν καὶ τε-
λεωθῆναι· εἴπε γὰρ ὁ ἀναγκαῖος ἡμέτερος ἀπὸ ἐρέας
στράτιον· ὁ ὅς ἀπίστολος ἐμνήσθη τῇ λεπνότητι πνὶ καὶ τῇ
κατασκευῇ (εἴ). οἱ οὖν λόγοι πνευματικῶς λα-
λῶντες αὐτὸς τῷ γὰρ σφὶ πνὶ εὐόχουν, ὡς ἂν
ἴνα τὸς ὁπίσθησιν καὶ οὐκ ὁπίσθησιν ἀποδοῦναι πνὶ

ἐρήμῳ, καὶ ὡς ἐκδιψῶς ἀφ' ἧς πηγῆς ῥέουσιν ὕδατος, σκιερὰ φάνηται ἑαυτὸν πίνοντα, ὅποτε καὶ χί-
 λη αὐτοῦ κατεξήρεται, καὶ ἡ γλῶσσα, ἐκ τῆς
 κατὰ λαβούσης διψῆς ἢ ἵνα πῆς λαλήσῃ πρὸς
 μέλιτος ὅτι γλυκύ ἐστι, μὴ γὰρ σάμῃος δὲ οὐκ
 αὐτὸ πρὸς διψῶντι τῆς γλυκύτητος· οὕτως καὶ
 οἱ λόγοι λαλοῦντες πρὸς τελειότητα, ἢ ἀγα-
 λιασμοῦ, ἢ πρὸς ἀπάθειαν μὴ ἔχοντες ἐνέργειαν
 καὶ πληροφάνειαν. Καὶ τὰ ῥήματα ἔχ' ὡς λα-
 λῶσιν, ὅπως εἰσὶν ἀπλῆτα· ὅταν γὰρ ὁ ποιῶν
 κατὰ ἐξουσίαν ποτὶ μετὰ ἑαυτοῦ εἰς ἔργον ὁρῶντι
 ἀφ' ἧς καὶ ἑαυτὸν, ὅτι ὁ καὶ ὡς ὑπελάμβαν-
 οῖ ὅπως ὅρα· ἀλλ' ὡς γὰρ ἐλάττω, καὶ ἄλλως ὁ
 πρὸς ἑαυτὸν ἐργάζεται· ὁ γὰρ Χριστιανισμὸς βραδείας
 ἐστὶ καὶ πόσις· καὶ ὅσοι τὴν ἐσθλὴν ἀπ' αὐτοῦ, ἐκ
 τῆς ἰδούτης ὅτι πληθὺν ἐρετίζονται ὁ γὰρ ἀκατα-
 γέλιος καὶ ἀκέραιος ὑπερῶν, καὶ ἀπλήτως ὅτι-
 ζήσῃ καὶ ἐσθλῶν ἢ ὡς ὅρα ἐὰν ἢ τις διψῶν, καὶ
 ὅτι δόξῃ αὐτὰ πόμα γλυκύ, εἴπερ ὁ ῥέων ὁ
 γὰρ σίτος σφοδρῶς ἐξήλθ' ἐκ ποταμῶν, μετ' ὅ-
 πως ἐκκαθάριος, καὶ ἡδὺν ἀπαυσις ἐστὶν ἡ γὰρ
 σὺ πνύμεται, ὡς τοῦτω ὑπὸ διψῶν ἀπαι-
 κέσθαι· καὶ τοῦτω ὁ λόγος ψαλμὸς· ἐργασία
 γὰρ ἐστὶ τῆς ἀγίας πνύμεταις ἐν μυστηρίῳ ὁρ-
 κηνοῦσα τὰς ἰσθμῶν νομίζουσι δὲ πῖνεσθαι ἀπεχό-
 ρητοι γυναικὸς, καὶ πόρνης τῆς φανερῶν ἢ
 δι' ἀγνοίας εἰσιν· ἀλλ' ὅχι ὅπως ἐστὶν· ἐστὶ γὰρ ὁ
 κακία ἐκ τῆς ἰσθμῶν, καὶ ἐκ τῆς καρδίας ζῆ καὶ ἐ-
 παύεται· ἐστὶ δὲ ἐστὶν ἀγιος ὁ καθαρίσθαι καὶ ἀ-
 μαρτίας καὶ τὸν ἑαυτοῦ ἀνδρῶν· ὅπου γὰρ ἡ
 ἀλήθεια ἀνακλύσθαι, ἐκείνῳ μάχεται ἡ πλάνη,
 ἀποκαλύπτει καὶ ὁλοκαύσαι· ὅτι οἱ
 Ἰουδαῖοι ἐκέρχοντο τὴν ἰερουσαλὴμ, καὶ ἐξ αὐ-
 τῶν ἔθνης ἐδιώκοντο καὶ ἐθλίβοντο, ὅτι εἰς ἡ-
 καισμοῦ ἐκ τῆς ἀληθείας, Ἐλεάζαρος καὶ οἱ Μα-
 καβαῖοι· νῦν δὲ ὅτι ἀπὸ τῆς σαυροῦ καὶ τῆς
 κατὰ πειρασμοῦ ἀντιχρίστου ἐξ αὐτῶν ὁ πνύ-
 μα· λοιπὸν ὅδε ἀπεκαλύφθη καὶ ἐνέργει· ἡ ἀ-
 λήθεια· πάλιν οὖν ἐξ αὐτῶν τῶν ἔθνης διώκον-
 ται· ἐξ αὐτῶν δὲ τῶν ἔθνης ἐδιώκοντο καὶ ἐθλί-
 βοντο, ἵνα γινώσκται μάρτυρες οἱ φιλαλήθεις·
 πῶς γὰρ φανήσεται ἡ ἀλήθεια, εἰ μὴ ἔχῃ τοὺς ὑ-
 πνωσίους ψευδῆς ὄντας καὶ κατὰ ἀληθείας πρὸς
 χροῖας· εἰσὶ δὲ ἐκ τῶν ἀδελφῶν βασιλεύοντες
 πάντες καὶ θλίψεις· πολλὰς δὲ χερίζουσιν ἀσφα-

A ambulat : & sitibundus depingit fon-
 tem fluentem aquam, adumbrans sci-
 psum bibentem, cum tamen præ siti,
 qua tenetur, labra eius ac lingua exar-
 rescant : aut cum quis de suauitate mel-
 lis disputat, qui non nouit vim dulcedi-
 nis eius, cum non gustauerit : sic se ha-
 bent, qui de perfectione, exultatione,
 seu affectionum vacuitate verba faciunt,
 cum vim ac certitudinem non teneant :
 certe non omnia sic habent, ut loquun-
 tur. Cum enim talis meruerit aliquan-
 do gradatim eò peruenire, ut opere
 quippiam compleat, à seipso discernet,
 inquit, Nimirum non ita reperi,
 quemadmodum existimabam. Aliter
 enim loquebar, & aliter operatur spi-
 ritus. Nam Christianismus, esus est &
 potus, de cuius suauitate quanto plus
 quis ederit, tanto vehementius prouo-
 catur animus velut irretentus & inex-
 plebilis, ac sine satietate inquirens &
 manducans. Aut veluti cum quis siti,
 eique proponitur potio dulcis, ubi gu-
 stare cœperit, grauius accensus, pro-
 prius ad poculum accedit. Verum sedari
 non potest gustus spiritus, ut simile cui-
 piam comparari debeat. Hæc autem
 C non sunt verba nuda, sed operatio Spi-
 ritus sancti mysticè inseruiens animo.
 At verò nonnulli putant eos iam san-
 ctos esse, qui à muliere abstinent, & ab
 omnibus quæ subiacent oculis. Sed hoc
 non ita est, nam adhuc vitium est in
 mente, quod uiuit in corde & extolli-
 tur. Ille verò sanctus est, qui purifica-
 tus est & sanctificatus secundum inte-
 riorem hominem. Vbi enim veritas re-
 cumbit, illic error prælium mouet, &
 nititur eam velare ac perturbare. Ita-
 que cum Iudæi sacerdotio potirentur,
 ex e agente multi persecutionem patie-
 bantur & affligebantur. Siquidem E-
 leazarus & Machabæi perstiterunt in
 veritate. Nunc verò cum à tēpore cru-
 cis & veli scissi, recesserit ab eis spiritus,
 & inde reuelata sit, & operetur apud
 nos veritas, propterea ex hac natione
 quidam persecutionem patiuntur, sicut
 & ex illa gente patiebantur & afflige-
 bantur : ut martyres euadant veritatem
 colentes. Nam quomodo poterit elu-
 cescere veritas, nisi habuerit aduersa-
 rios, & hos quidē mendaces, & aduersus
 veritatem currentes? Atqui sunt de
 numero fratrum, qui perferunt tormenta
 & afflictiones. Qui quidē diligenter ob-

A



ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΘΗΣΑΥ-
ΡΟΥ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ,
δηλαδή τῆ Χρείας καὶ πνύμα-
τος ἁγίου, διαφόροις ἀσκειῶντος
αὐτοῦ πρὸς τὸ φθάναι εἰς πλε-
οσύνην.

ΟΜΙΛΙΑ ιη'.

Εἰς τὰς χεῖρας τοῦ πλούσιου
σφόδρα τυγχάνει, καὶ θησαυ-
ρὸν ἀπύκρυφον κέκτηται, ἐκ τῆ
θησαυροῦ καὶ πλούτου οὗτος ἔ-
χει, πάντα ὅσα θέλει, κτῆται· καὶ
οἷα βούλεται ἐν τῇ χεῖρι κτήματα, διχρα-
στῶν, τῇ θησαυροῦ πεποιθὼς, ἐπὶ δὲ
αὐτῇ πᾶσιν κτήσιν ὡς αὐτὸς βούλεται διέ-
κταται· οὕτως καὶ εἰ ὁρῶντες ζητῶντες τὸ
Θεοῦ, καὶ διέχοντες, καὶ ἔχοντες τὸν ἐπουρανί-
ον τῆ πνύματος θησαυροῦ, αὐτὸν τὸν κύριον ἐν
τῇ καρδίᾳ αὐτῶν ἐλάμποντα, πᾶσιν δι-
χραστῶν δρετῶν, καὶ πᾶσιν κτήσιν ἀγαθό-
τητος τῇ ἐνδοξῇ ἡ κυρία, ἐκ τῆ θησαυροῦ ἡ
ἐν αὐτοῖς οἷς Χρεῖας ἐπιτελοῦσι, καὶ δὲ αὐτῇ
πλείονα πλεονάζοντες ἐπιτελοῦντες· διὰ γὰρ
τῆ ἐπουρανίου θησαυροῦ πᾶσιν δρετῶν διχρα-
στῶν κατεργάζονται, πεποιθότες ἐπὶ τῷ πλή-
τει ἐν αὐτοῖς πλούτου πνύματος, καὶ ἀκόλως
πᾶσιν διχραστῶν καὶ ἐνδοξῇ τῇ κυρίᾳ ἡ
τῆ ἀρετῆς τῇ χεῖρι ἐν αὐτοῖς πλούτου ἐργα-
ζονται. Φοβὸς δὲ καὶ ὁ ἀπίστος, ἔχοντες τὸν θη-
σαυρὸν τῶν ἐν ὁρακίνοις σκέδασιν, ἱστέον ὅτι
ἐν ὁρακίνοις κτήσας ἐν αὐτοῖς κατηξίωθησαν
πλεονάζοντες διὰ τὴν πνύματος καὶ πᾶ-
λιν, ὅς ἐστιν ἡμῖν ὁφεία ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, διχρα-
στῶν καὶ ἀγαθῶν, καὶ ἀπολύτως. ὁ δὲ ὡς δι-
χρῶν καὶ ἔχων ἐν ἑαυτῷ τὸ ἐπουρανίον τῶν τῆ
πνύματος θησαυροῦ, πᾶσιν διχραστῶν ἐν-
δοξῇ, καὶ πᾶσιν ἐργασίαις δρετῶν, ἀμύμων καὶ
καθαρῶν ἐν τῷ κατεργάζεσθαι, ἀσπίδως λαοῦ
καὶ ἀκόλως. καὶ καλεῖσθαι οὖν καὶ ἡμεῖς τὸ Θεοῦ, καὶ ἐκζητῶντες καὶ διχρῶντες αὐτῷ



DE THESAURO

Christianorum, videlicet
Christo et Spiritu sancto,
variis modis exercente eos
ad perfectionem assequen-
dam.

B

HOMILIA XVIII.



SI quis in seculo valde lo-
cuples secretum thesau-
rum possideat, ex eo ac
diuitiis quas habet, qua-
cunque libuerit, nanci-
scitur: & quascunque voluerit in mun-
do possessiones, thesauro fretus, facile
comparat: eo quod eius beneficio pos-
sessiones omnes sibi gratas nullo nego-
cio consequitur. Sic qui primū petunt à
Deo, inueniunt ac obtinent thesaurum
spiritus celestem, nempe ipsum Do-
minum, in cordibus suis splendentem,
omnem iustitiam virtutum, ac posses-
sionem vniuersam probitatis præcepto-
rum Domini ex eo thesauro qui in ipsis
est, Christo perficiunt, ac per eum am-
pliores opes celestes coaceruant. Nam
beneficio thesauri celestis omnem ius-
titiam virtutem opere complent, freti
copia diuitiarum spiritualium, quæ sunt
apud eos: implentque perfacile iusti-
tiam omnem ac præcepta Domini, per
inuisibiles diuitias gratiæ, quæ est in i-
psis. Itaque dicit etiam Apostolus, *Ha-*
bentes thesaurum istum in ipsis fidelibus: hoc
est quem consequi meruerunt, qui ma-
nent adhuc in carne, nimirum virtu-
tem spiritus sanctificatricem. Et ite-
rum, *Qui factus est nobis à Deo sapientia,*
iustitia, sanctificatio, & redemptio. Qui
igitur reperit ac possidet apud se cele-
stem hunc thesaurum spiritus, eius be-
neficio omnem præceptorum iustitiam,
ac virtutum operationem purè & absq.
reprehensione, facile ac sine vlla vi per-
ficit. Obsecremus igitur nos quoque
Deum, postulemus ac deprecemur eū,

1. Cor. 4.

1. Cor. 1.

ut nobis thesaurum sui spiritus largiri dignetur: ut hoc modo purè & sine reprehensione conuersari possimus in omnibus illius præceptis: omnemque spiritus iustitiam purè ac perfectè complere, beneficio thesauri cœlestis, qui est Christus. Nam pauper & mendicus fame laborans, nihil in mundo comparare potest, ipsum urgente paupertate. Qui verò thesauro potitur, ut prædictum est, omnes perfacilè, quas vult, possessiones ac nullo cum labore consequitur. Ita etiam anima nuda ac societate spiritus destituta, & sub duram peccati mendicitatem redacta, nullum potest, etiam si velit, producere verum fructum spiritus iustitiæ, antequam spiritus particeps effecta sit. Veruntamen compellere se quisque debet, ad postulandum à Domino, ut accipere mereatur & consequi thesaurum spiritus cœlestem: possitque facilè & sine ullo labore, purè & absque reprehensione omnia præcepta Domini implere: quæ non poterat antea, etiam adhibita vi, perficere. Pauper enim & communicatione spiritus carens, qui posset tales possessiones spirituales obtinere absque thesauro ac spiritualibus opibus? Cæterum anima quæ Dominum verum thesaurum est adèpta, per inuestigationem spiritus, fidem, ac multam patientiam, fructus spiritus, ut dictum est, facilè profert: omnemque iustitiam ac præcepta Domini, quæ spiritus mandauit, in se, & per se perficit purè, integrè & sine reprehensione. Aut alio rursus utamur exèplo. Quemadmodum si diues quispiam splendidam cœnā præpareret, ex facultatibus suis & thesauro quæ habet, sumptus facit, nec pertimescit, ne quid sibi desit, cum opes non modicas possideat: sicque lautè ac splendide conuiuas reficit, quos inuitauit, variis ac recentioribus cibis appositis. At pauper diuitiis egens, si statuerit quibusdam cœnam præparare, mutuatur omnia, supellectilem ipsam, vestes, ac reliquas species: & cum postquam cœnauerunt qui erant vocati, ut fieri solet in conuiuio pauperis, supellectilem argenteam, vestes ac reliqua ornamenta cuique restituit, vnde mutuò acceperat: quibus omnibus unicuique redditis, pauper ille nudus remanet, nullas habens sibi proprias facultates, vnde recreari possit. Eodem etiam modo qui Spiritu

ἴνα τὸ θησαυρὸν τῆ πνύματος αὐτῆς ῥευσθῇ ἡμῖν, καὶ ὅπως ἐν τῇ ἐκλογῇ αὐτῆς πάσαις ἀμώμους καὶ καθαροῦς αἰσπραφίῳ διωκτοῦμεν, καὶ τὸ διχροσιώμεν τῆ πνύματος πᾶσιν καθαῶς καὶ τελείως ἀποπληρωσάμεν, ἀλλὰ τῆ ἐπερχομένης θησαυροῦ, ὅς ἐστι Χριστός· ὁ γὰρ πῖνις καὶ πτωχός ἐστι λιμνῶνται, ἐν κόσμῳ δοθέν διώματι κτήσαται, τὸ πῖνις αὐτὸν συνεχοῦντος· ὁ δὲ ἔχει θησαυρὸν, ὡς περ εἰρη, ἀλλοτρίως οἷα βύλεται κτήματα, καὶ αἰωδιῶς κτάται· ὅπως ἐστὶ ψυχὴ ἢ γυμνὴ καὶ ῥημος ἀπὸ κρινῶν πνύματος, καὶ ὑπὸ τῇ δυνάμει πτωχίας τὸ ἀμώμους ὄντα, δοθέν διώματι, καὶ ἡλὴ τὸ καρπὸν τῆ πνύματος τὸ διχροσιώμεν ὅς ἀληθείας ποιῆται περὶ τὸ μετὰ τὴν φωνὴν τῆ πνύματος· ὅμοιως βιάζεται χρηστὰς εἶναι αὐτὴν εἰς πλεονάζειν τῆ κυρίας, ἵνα κατεξισθῇ λαβὴν καὶ ἄρσιν τὸ ἐπερχομένον τῆ πνύματος θησαυροῦ, ὡς τε ἀκροπιάτως καὶ ἀλλοτρίως διωκτοῦμεν ποιῶν πᾶσαις τῇ ἐκλογῇ τῆ κυρίας ἀμώμους καὶ καθαροῦς, αἱ τῶν μετὰ βίας ἐν ἡδυνάτῳ καθορῶνται· πῖνις γὰρ ἐστὶ γυμνός ἀπὸ κρινῶν πνύματος ὁ πῖνις, πῶς ἡδυνάτῳ ποιεῖται πνύματος κτήματα κτήσαται, ἀλλὰ θησαυροῦ ἐστὶ πλεονάζοντος πνύματος· ἢ τὸ ἀρεθῶσα ψυχὴ τὸ κύριον ἀλλὰ ζητήσας πνύματος, καὶ πῖνις, καὶ ὑπομνήσας πολλῆς, τὸ ἀληθινὸν θησαυρὸν, πῖνις καρπὸν τῆ πνύματος κατεργάζεται, ὡς περ εἰρηται, ἀλλοτρίως, πᾶσιν τε διχροσιώμεν καὶ ἐκλογῇ τῆ κυρίας, αἱ ἐκτελείται ὁ πνύματος ἐν αὐτῇ, καὶ δι' αὐτῆς ποιῇ καθαῶς καὶ τελείως καὶ ἀμώμους· ἢ πάλιν ἑτέρω ὑποδείγματι χρησόμεθα· ὡς περ εἰς τὴν ἡ πλεονασίαν ἐστὶ ποιῶν διῆπνοι πολυτελες, ἐν τῇ πλεονασίᾳ αὐτῆς ἐστὶ θησαυροῦ ὅς περ ἔχει, ἀλλοτρίως, καὶ διδόντες καὶ μὴ πῖνις αὐτῇ ἐκτελείται πλεονάζοντι μέγαν· καὶ ὅπως ἀφ' ἐκείνης τῆς δαγτυμῶν πολυτελεῶς ἐστὶ λαμπερῆς τῆς κληθῆναι αὐτῆς, ἀλλοτρίως καὶ χειρότερον πῖνις αὐτῆς ἐκτελείται· ὁ δὲ πῖνις καὶ ἐκείνης πλεονάζοντος, εἰς βύλην διῆπνοι κατὰ σκευάσας τοῖς πνύματι κατεργάζεται, καὶ αὐτὰ τὰ σκευά, καὶ ἰμάτια, καὶ ἄλλα εἶδη· καὶ εἰς ὅπως μετὰ τὸ δυνάμει τοῖς κληθῆναι, ὡς ἐν διῆπνω πῖνις, ὑπερῶς ἐν ἐκείνῳ ἀποδίδωσιν ὅταν ἐκτελείται σκευῶς ὁργυροῦ, ἢ ἰμάτιον, ἢ ἑτερον εἶδος· καὶ οὕτως ἐκείνῳ ἀποδίδωσιν πνύματι, αὐτῆς πῖνις καὶ γυμνός ἀποδίδωσιν, μὴ ἔχει ἰδίῳ πλεονάζοντι ὅς ἐστὶ ἀφ' ἐκείνης διώματι· ὅπως καὶ οἱ πλεονάζοντες,

τὰ πνεύματι τὰ ἀγία, ἔχοντες τὸ πλῆτον τὸ
 ἐπουράνιον ἐν ἀληθείᾳ, καὶ κρινόμενοι πνεύματος
 ἐν αὐτοῖς, ἐπὶ τοῖς πῶς λαλοῦσι τὸ λόγον τὸ ἀληθές,
 καὶ ἐπὶ τοῖς πῶς κοινωνοῦσι λόγον πνευματικόν, καὶ
 διφραίναν ψυχὰς ἡλιθίων, ἐκ τῆς ἰδίας πλῆττος
 καὶ ἐκ τῆς ἰδίου θησαυροῦ, ὃ κατέκλυται ἐν ἐαυ-
 τοῖς, ὃς αὐτὸν λαλοῦσι, καὶ ὃς αὐτὸν διφραίνουσι
 τὰς ψυχὰς τῶν ἀκροῦντων τὸ πνευματικόν λόγον,
 καὶ ὃ δεδοίκασι μὴ ἐνδεήσῃεν αὐτοῖς, ὅτι κατέκλυ-
 ται ἐν αὐτοῖς θησαυρὸν ὑψηλὸν ἀγαθωπειῶν, ὃς
 ὁ πρῶτος ἐστὶν ἐν τοῖς πνευματικῶς
 ἐστρωμένοις. ὁ δὲ πένης ἐστὶν κακῆς ἐν τῇ
 πλῆττι τῷ Χριστοῦ, μὴτι ἔχον πλῆτον πνευ-
 ματικὸν ἐν τῇ ψυχῇ, τὸ βρῦοντα πᾶσαν ἀγαθω-
 ποιῶν λόγον τε καὶ ἔργον, ἐν ὁσμῇ τῇ ἰδίᾳ,
 ἐν μυστηρίῳ ἀγαθῶν, εἰ καὶ βούλεται εἶναι λό-
 γον ἀληθείας λαλῶν, καὶ διφραίναν πᾶς τῶν ἀκροῦ-
 ντων, ἀλλ' ἐν διωάμει καὶ ἀληθείᾳ τὸ λόγον τὸ Θεοῦ
 μὴ κακῆς ἐν ἐαυτῷ, ἀλλὰ μόνον ἀπομνη-
 μονοῦν καὶ κηρύττειν λόγον ὃς ἐκείνης γε-
 φῆς, ἢ τοῦ πνευματικῶν αἰσθάναι ἀκροῦσαι καὶ
 διηγεῖσθαι καὶ διδάσκειν, ἰδοὺ διῶντες μὴ δοκεῖ
 διφραίναν, καὶ διῶντες ἀπολαύσαι τῶν λόγων. μὴ δὲ
 ὁ διηγήσασθαι αὐτὸν, ἕκαστος λόγος πρὸς τὰ
 ἴδια ἀφ' ὧν ἦρθη, ἀπὸρχεται, καὶ αὐτὸς πάλιν γυ-
 μνὸς ἀπομνησθῆναι καὶ πένης, μὴ ἔχον ἴδιον θησαυ-
 ρὸν πνεύματος, ἀφ' οὗ πρῶτος, καὶ ὡφελῆς, καὶ
 διφραίναν ἑτέροις, αὐτὸς πρῶτος μὴ διφραίνον-
 μῶς, μηδὲ ἀγαλλιάμενος τὰ πνεύματι. ὅθεν
 τὸ πρῶτον πρῶτον ζητῶσαι τὸ Θεοῦ ἐν πόνῳ
 καρδίας καὶ πίστεως. ἵνα δὲ ἡμεῖς ἀίρῃν τὸ πλῆτον
 αὐτὸ, τὸ ἀληθινὸν θησαυρὸν τῷ Χριστῷ ἐν τῇ καρ-
 δίας ἡμεῶν, ἐν διωάμει καὶ ἐν ἐργαίᾳ πνεύματος.
 καὶ ὅπως πρῶτος ὡφελῆσαι ἐν ἐαυτοῖς, καὶ ὁ-
 τηῖσαι, καὶ ζῶντες αἰώνιον βίοντες, τὸν κύριον, τὸν
 καὶ διῶντες, ὡς δαυατὸν καὶ ἐφικτὸν εἶναι, ὡφελή-
 σωμεν, ἀπὸ τῶν ἐνδοθῶν θησαυρῶν τῷ Χριστῷ πρῶ-
 τος πρῶτος πᾶσαν ἀγαθωποιῶν λόγον πνευμα-
 τικῶν, καὶ μυστηρίων ἐπουρανίων ποιούντων διη-
 γησιν. ὅπως γὰρ διδόνῃς ἢ ἀγαθῶν τῷ ἡλι-
 θίῳ τῷ πατρὶ, τῷ κατοικῆσαι ἐν πλῆττι τῷ π-
 τεύοντι καὶ ἀπυμνησθῆναι. ὁ γὰρ ἀγαπῶν με, φη-
 σὶν, ἀγαπήσθαι. ὁ γὰρ πατὴρ μου, καὶ ἀγα-
 πῶν αὐτὸν, καὶ ἐμφανίσω αὐτὸν ἐμῷ πρόσωπῳ, καὶ
 ἐλθόν μετὰ ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ μου, καὶ μὴν πρὸ αὐτοῦ
 ποιήσωμεν. ὅπως ἢ ἀπὸ τοῦ ἡμεῶν τῷ πατρὶ

A sancto locupletres sunt, ac coelestes di-
 pes re vera consecuti, habentes in se
 communionem spiritus, si quibusdam
 loquantur verbum veritatis, si quibus-
 dam spiritalem sermonem comuni-
 cent, & animas recreare proposuerint:
 ex propriis opibus ac peculiari thesau-
 ro, quem apud se possident, loquuntur
 ac reficiunt animas audientium, spiri-
 talem sermonem, nec metuunt, ne
 quid sibi desit: quia possident apud se
 thesaurum bonitatis coelestem: e quo
 proferunt, & recreant eos qui spiritali-
 ter manducant. Egenus autem, qui
 Christi diuitijs caret, non habens in a-
 nima spirituales opes producentes om-
 nem bonitatem sermonum, opertum,
 cogitationum diuinarum, ac mysterio-
 rum ineffabilium: licet velit is verbum
 veritatis eloqui, ac quosdam audientes
 recreare, non tamen habens in se ver-
 bum Dei secundum vim ac veritatem,
 sed tantum recolens, recensens, ac do-
 cens sermones, quos ab vnaquaque scri-
 ptura mutuò acceperit, aut à viris spiri-
 talibus audierit: en videtur quidem ille
 alios recreare, & profectò fruuntur alij
 sermonibus: vbi verò recitare desierit,
 vnumquodque verbum ad propria re-
 dit, vnde sumptum fuerat. tum ille de-
 nudò nudus & pauper permanet, nul-
 lum habens proprium spiritus thesau-
 rum, ex quo proferat, iuuet, ac refi-
 ciat alios: ac primus ipse non recreatur,
 nec spiritu exultat. Quapropter conue-
 nit in primis à Deo postulare cum cor-
 dis contentione ac fide, vt det nobis
 facultatem assequendi diuitias eius,
 nempe verum Christi thesaurum in
 cordibus nostris, cum virtute & effica-
 cia spiritus. tuncque fiet, vt prius in no-
 bis ipsius emolumentum, salutem, ac vi-
 tam æternam, nempe Dominum ipsum
 adepti, postmodum alios, quoad fieri
 & ad eos peruenire potest, adiuuemus:
 ex interiori thesauro Christi proferen-
 tes probitatem omnem spiritualium ser-
 monum, ac coelestia mysteria enarran-
 tes. Ita enim placuit bonitati volunta-
 tis patris, vt habitaret apud omnem
 credentem & requirentem ipsum. Qui
 enim diligit me, inquit, diligetur à patre
 meo: & ego diligam eum, & manifesta-
 bo ei meipsum. Et iterum. Veniemus ego
 & pater meus, & mansionem apud eum
 faciemus. Ita voluit infinita clemen-
 tia patris, ita visum est incompre-

Spiritus
 Dei debet
 esse prout
 qui verba
 Dei enun-
 ciam.

Ioan. 142

Ibidem.

hensæ charitati Christi, ita promisit ineffabilis bonitas Spiritus sancti. Gloria sit inenarrabili misericordiz sanctę Trinitatis. Nam qui meruerunt esse filij Dei, ac desursum ẽ Spiritu sancto nasci, Christum in se splendentem habentes, ac moderantem eos, variis ac diuersis modis à spiritu reguntur, ac in cordis abscondito cum spiritali moderatione aguntur à gratia. Personas itaq. producamus ẽ conspicuis in mundo moribus, & exemplis aliqua ex parte attingamus agitationes anime à gratia. Quandoque enim sic se habent qui gratia ducuntur, vt qui in coena regia lætantur & exultant exultatione & lætitia inenarrabili. Alia verò hora se habent veluti sponsa, quæ in cõiugio delectatur cum sponso suo, diuina voluptate. Interdum sunt, velut Angeli incorporei, tantæ sunt leuitatis & simplicitatis cum corpore. Quandoque sicut in ebrietate potus delectantur, & spiritu sunt ebrij, ebrietate diuinorum ac spiritalium mysteriorum. Interdum sunt velut in luctu & lamentatione, gratia generis humani, precantes pro toto genere Adæ, lugentque ac lamentantur dilectione spiritali ardentes erga genus humanum. Quandoque ad tantam exultationem ac dilectionem accenduntur à spiritu vt si fieri posset, omnes homines in sua viscera mitterent, nullo discrimine habito bonorum vel malorum. Quandoque præ spiritus humilitate sic infra hominem omnem demittuntur, vt omnium postremos & minimos se existiment. Aliquando in gaudio ineffabili cõseruantur à spiritu. Interdum se gerunt, sicuti robustus quispiam, qui sumptis armis regiis, descendens in prælium aduersus hostes fortiter dimicat, & vincit illos: ad hunc enim modum spiritalis homo sumit arma cœlestia spiritus, & irruens in hostes præliatur, ac subijcit illos pedibus suis. Interdum in summo silentio, serenitate ac pace quiescit anima: vt sola spiritali voluptate, indicibili oblectatione atque incolumitate perfruatur. Interdum intellectu quodam & sapientia arcana, ac notitia spiritus inscrutabili à gratia instruitur ad ea quæ lingua vel ore proferri nequeunt. Aliquando se habet, vt quiuis hominum: ita variè

Ἀφ' ὧν γλώσσης καὶ σώματος λαλοῦσι ἀδυνάτωι. ἄλλοτε ὡς τὸ εἰς τὴν αἰδέσθην γήνηται.

οὕτω

ἠέλησιν, ὅπως ἡ αἰετιότης ἀγάπης τῷ Χριστῷ διδύκῃσιν, ὅπως ἡ ἀρρήτος ἀγαθότης τῷ πνεύματι ἐπηδείλῃ. δόξα τῇ ἀρρήτῳ βασίλειᾳ τῆς ἀγίας Τριάδος· οἱ γὰρ καὶ ἐξιδόντες τέκνα ἡμεῶν Θεῶν, καὶ ἐκ πνεύματος ἀγίου αἰῶνι ἡγηθῆναι, καὶ τὴν Χεῖρὸν ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς ἐλάμποντα καὶ αἰαπαῦντα αὐτοὺς, ἐν ποικίλοις καὶ ἀσφόδοις ἔργοις τῷ πνεύματι εἰσὶν ὁδηγούμενοι, καὶ ἀσφόντως ἐν τῇ καρδίᾳ, ἐν αἰαπαῶσι πνευματικῇ ὑπὸ τῆς χάριτος ἀσφόντων. πρὸς τὰ ὅσα ἐκ τῆ φαινομένη ἐν ἡμῶν ἀπολαύσει ἐν ἐκκαρδίᾳ, ὡς ἐν ψυχῇ αἰατροφᾷ τῆς χάριτος ἐκ τῆς ἀσφόντη μείκῃς ὑποδύκῃ. ἐστὶν ὅτι γίνονται ὡς ἐν βασιλικῇ δειπνῶν διφρονοῦντες, καὶ ἀγαλλιώντες ἀγαλλιάσει τῇ διφροσυνῇ ἀνεκδιήτων· ἀλλ' ὅρα εἰσὶν ὡς τὸ νύμφη σωματικῶν ἀπολαύσεων ἐν κοινωνίᾳ τῇ νυμφίᾳ ἐν τῇ αἰαπαῶσι τῆς χάριτος. ἀλλ' ὅτι γίνονται ὡς τὸ ἀδελφοὶ ἀδελφότητος, ἐν ποσάτῃ χρυσότητι ἐν ἐλαφρότητι οἷτοι μὲν τῷ θύματι. ἀλλ' ὅτι εἰσὶν ὡς τὸ ἐν μέτῃ ποτῶν, διφρονοῦντες καὶ μεθύοντες ἐν πνεύματι, μέθην δύνανται μυστηρίων πνευματικῶν. ἀλλ' ὅτι εἰσὶν ὡς ἐν κλαυθμῷ καὶ ὀδυρμῷ ὑπὸ τῆς χάριτος τῆς αἰδέσθην, καὶ δεινότητι ὑπὸ τῆς Αδάμ, πένθος καὶ κλαυθμὸν ἀδελφότητος ὑπὸ τῆς ἀγάπης τῷ πνεύματι εἰς τὴν αἰδέσθην ἐκκαρδῶν. ἀλλ' ὅτι ἐν ποσάτῃ ἀγαλλιάσει καὶ ἀγάπῃ ὑπὸ τῆς πνευματικῆς ἐκκαρδίας, ὡς εἰ δυνατὸν πάντα αἰδέσθην ἐν τῇ ἰδίᾳ ἀσφόντη ἐμβάσει, μὴ ἀσφόντως καλὸν ἀπὸ ἀγαθοῦ. ἀλλ' ὅτι ἡσυχία ταπεινῶνται ὑποκείμενοι πάντες αἰδέσθην ἐν ταπεινοφροσυνῇ τῷ πνεύματι, ὡς ἐν αὐτοῖς πόρτοι ἐγκατατέρας ἐν ἐλαφρότητι νομίζονται. ἀλλ' ὅτι ἐν χάριτι ἀνεκδιήτων ὑπὸ τῆς πνευματικῆς ἀσφόντηνται. ἀλλ' ὅτι εἰσὶν ὡς τὸ πῦρ διωκόμενοι, λαλοῦντες πόρτοι βασιλικῆς, ἐκκαρδῶν ἐν πολέμῳ ὅτι τῆς ἐξουσίας ἰσχυρῶς καταγωνίσονται πύλιναι νικήσας· ὁμοίως γὰρ καὶ πνευματικῶς λαμβάνει ὅπλα ἐπὶ τῇ πνεύματι, καὶ ἐπὶ τῇ ἐξουσίᾳ κατ' ἐξουσίαν ἐν πολέμῳ, ἐν ὑποτάσει αὐτοῖς ὑπὸ τῆς πόδας αὐτῆς, ἀλλ' ὅτι ἐν πολλῇ πνευστικῇ καὶ γαλήνῃ, ἐν εἰρήνῃ ἡ ψυχὴ ἀναπαύεται, εἰς μόνον ἡδυνῶν πνευματικῇ ἐν αἰαπαῶσιν ἀρρήτων ὅσα, καὶ διδύνανται. ἄλλοτε ἐν σιωπῇ πνευματικῇ ὡς τὸ φῶς ἀσφόντων, καὶ γινώσκει πνεύματος αἰετῆς ἐκκαρδῆς ὑπὸ τῆς χάριτος ὡς τὸ φῶς, ἀσφόντων ὑπὸ τῆς χάριτος ὡς τὸ φῶς.

ὅταν ποικίλως ἐν αὐτοῖς ἡ χάρις αἰσθάνεται, καὶ πολυτρόπως ὁδηγῇ τὴν ψυχὴν αἰσπαύουσα καὶ ὁ θάλημα τοῦ Θεοῦ, ἐν γυμνασίᾳ αὐτὴν ἀγαθόρως, ἵνα τελείαν καὶ ἀμυστοὺν ἐκκαταρῇ ὡς ἐπεφρονῇ πατρὶς ἀποκαταστάσει. Ταῦτα ὅσα παρὰ τὴν ὑπερφανειάν τοῦ πνεύματος ἐκτελέσονται, μεγάλων μέτρων εἰσι τῇ ἐκείνῃ τῇ τελειότητι ὅταν· αἱ γὰρ ὑπερφανείαι τῇ χάριτος ποικίλαι αἰσπαύσεως, ἀγαθόρως μὲν λαμβάνονται, ἀδιδρασίᾳ δὲ εἰς αὐτοὺς ἐκτελεῖται, ἐκτελεῖται ἐκτελέσονται ἀγαθόρως· ὅταν γὰρ ἡ ψυχὴ πρὸς τὴν τελειότητα τοῦ πνεύματος κατεμνησθή, τελείως πρῶτον τῇ πατρὶς ἀποκαταστάσει, καὶ ὡς παρὰ τὴν πνεύματι δὲ τῇ δόξης τοῦ κρινοῦ ἐκτελεῖται καὶ αἰσπαύεται, καὶ κατεμνησθή πνεύματι ἡρώδης συλκετο καὶ τῇ πνεύματι, πῶς ὅλη φῶς, ὅλη ὁφθαλμὸς, ὅλη πνεύμα, ὅλη χάρις, ὅλη αἰσπαύσεως, ὅλη ἀγαθότης, ὅλη ἀγάπη, ὅλη ἀσκήσια, ὅλη ἀγαθότης καὶ χρηστότης· ὡς καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ θαλάσσῃς λίθος, πᾶσι τοῖς ὕδασι φέρεται· ὅπως ὅταν πᾶσι τοῖς πνεύματι ἀγίῳ αἰσπαύονται, ἀφομοιωθῇ ὡς Χρυσῷ, καὶ δόξης τῇ διωκόμενῃ πνεύματος ἀρέτης ἐν αὐτοῖς ἔχοντες, ἐκτελεῖται καὶ ἐκτελεῖται ὅταν αἰσπαύονται, καὶ ἀσπασίᾳ καὶ κατεμνησθή· δὲ γὰρ τῇ πνεύματος κατεμνησθή, πῶς διώκει· καρπὸν ἐκτελεῖ κακίας παραγαγῆναι. ἀλλὰ πρῶτον δὲ πρῶτον, οἱ καρποὶ τοῦ πνεύματος ἐν αὐτοῖς ἀγαθόρως. Παρὰ τὴν ὑπερφανειάν τῇ ἡμῖν τῇ Θεῷ, καὶ πιστεύουσιν ἐν ἀγάπῃ καὶ ἐλπίδι πολλῇ, ἵνα δόξῃ ἡμῖν τῇ ἐπεφρονῇ χάρις τῇ δωρεᾷ τοῦ πνεύματος, ἵνα καὶ ἡμᾶς αὐτοὶ ὁ πνεύμα κατεμνησθή, ἐκτελεῖται εἰς πᾶσι ὁ θάλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ αἰσπαύσεως ἡμᾶς ἐν τῇ ποικιλότητι τῇ αἰσπαύσεως αὐτῇ, ἵνα ἀγῇ τῇ ταύτης κατεμνησθή καὶ τῇ γυμνασίᾳ τῇ χάριτος, καὶ παρὰ τῇ πνεύματος κατεμνησθή καὶ τῇ τελειότητι τῇ πληρώματος τῇ Χρυσῷ φάσμα, ὡς φησὶ ὁ ἀπόστολος, ἵνα πληρωθῇτε εἰς πᾶσι ὁ πληρώματος τοῦ Χρυσῷ. ἐπὶ τῇ, μέγας κατεμνησθή οἱ πρῶτοι εἰς αὐτοὺς τέλει, εἰς μέγας ἡλικίας τῇ πληρώματος τοῦ Χρυσῷ. ἐπὶ τῇ ἡλικίας τῇ πᾶσι τοῖς πιστεύουσιν αὐτῇ, καὶ αἰσπαύονται· ἐν δὲ τῇ δόξῃ δωρεᾷ τῇ μυστηρίᾳ τῇ δόξης τοῦ κρινοῦ τοῦ πνεύματος· καὶ ἡμῖν δὲ ἐκτελεῖται αὐτοῖς ὡς καὶ αὐτοῖς αἰσπαύονται τῇ κατεμνησθή αἰσπαύονται, καὶ ὡς αὐτοῖς τῇ Χρυσῷ παρὰ τῇ αἰσπαύονται, αἰσπαύονται βασιλείας ἡρώδης, ὁδὸς αἰσπαύονται πατρίδα, καὶ γὰρ, καὶ ἡμῖν πνεύμα, εἰς τοὺς αἰῶνες, ἀμύν.

A gratia versatur in illis, ac multis modis tractat animam, moderans eam iuxta voluntatem diuinam, variisque modis exercet, ut illam puram, perfectam ac irreprehensibilem constituat apud patrem coelestem. Hæ autē prædictæ spiritus motiones pertinent ad summum gradum eorum qui proximè perfectionem attingunt. Illæ enim variæ, de quibus meminimus, moderationes gratiæ, variis quidē modis exprimuntur, assidue tamen agunt in homines, actione actioni succedēte. Cum enim anima ad perfectionē spiritus euaserit, penitus expurgata ab omnibus affectionibus, & spiritui paraceto arcana societate vnita, permixtæq. spiritui moruerit fieri spiritus, tum fit tota lux, tota oculus, tota spiritus, tota gaudiū, tota oblectatio, tota exultatio, tota dilectio, tota viscera, tota bonitas fit & clemētia. Sicut enim lapis in profundo maris vndiq. circumdatur aqua: sic ij omni modo cū Spiritu sancto permixti, Christi similes fiunt, obtinentes in se sine vlla mutatione virtutes potētiz spiritus, intus & extrā puri, immaculati & irreprehēribiles. Cū enim sint per spiritū consummati, qui possunt extrā fructū vitiosum producere? Sed per omnia perpetuò fructus spiritus in ipsis enitescunt. Deprecemur igitur etiā nos Deum cū fide, spe, ac dilectione sūma, ut largiatur nobis coelestem gratiā doni spiritus: ut nos ipse spiritus gubernet & dirigat, ad omnē volūtatem diuinam, ac moderetur nos varia moderatione sua: ut moderationis eius beneficio, exercitationis gratiæ, ac promotionis spiritualis, mereamur ad perfectionē plenitudinis Christi peruenire, sicut ait Apostolus, *Ut impleamini in omnē plenitudinem Christi*. Et rursū, *Donec occurramus omnes in viam perfectionis, in mēsurā ætatis plenitudinis Christi*. Pollicitus est Dominus omnibus credētibus in se, & in veritate postulātibus, donaturū se mysteria cōmunionis arcanæ spiritus. Quāobré nos Domino penitus dedicātes, ad prædicta bona cōsequenda festinemus, anima & corpore cōsecrati, & cruci Christi affixi, æterno regno digni fiamus, gloriā referentes patri, & filio, ac Spiritui sancto, in secula. Amen.

Epho. 3.

Epho. 4.



CHRISTIANI PRO-
ficere et crescere volentes,
debent se vi compellere, ad
omne id quod bonum est, ut
liberentur ab inhabitante
peccato, et Spiritu sancto B
repleantur.

HOMILIA XIX.



Q V I cupit ad Dominum
accedere, ac æterna vi-
ta dignus haberi, fieri-
que domicilium Christi,
ac Spiritu sancto reple-
ri: quo purè & sine repre-
hensione fructus spirituales producere,
& Christi mandata implere valeat, hic
in primis hoc sumere debet initium, ut
firmiter Domino credat, & se totum
tradat mandatis eius, per omnia mundo
renunciando: ne villo modo mens eius oc-
cupetur circa quippiam eorum quæ
subiacent oculis. Ipsum quoque sem-
per in oratione perseverare oportet, in
fide & expectatione Domini, præsto-
lantem assidue visitationem & auxi-
lium eius, scopum mentis suæ semper
eò dirigentem. Tum propter pecca-
tum sibi adherens seipsum compellere
debet ad omne opus bonum, & ad v-
niuersa Domini mandata: verbi gra-
tia humiliare seipsum contendat co-
ram omnibus hominibus, ac se infe-
riorem & deteriorem existimare: non
querens à quoquam hominum hono-
rem, laudem, aut gloriam, sicut in
Euangelio scriptum est: sed Domi-
num tantum & mandata eius semper
ante oculos habeat, ei soli placere de-
siderans in mansuetudine cordis: ut
Dominus inquit, Discite à me, quia
mitis sum & humilis corde: & inuenietis
requiem animabus vestris. Itidem assue-
factione det operam, ut sit miseri-
cors, clemens, bene affectus, bonus,
quoad fieri poterit, ut dixit Dominus,

Man. 11.

ΟΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ ΠΡΟ-
ΚΟΠΤΕΙΝ ΚΑΙ ΑΥΞΑΝΕ-
σαι βουλόµενοι, ὀφείλοισιν ἑαυ-
τοὺ βιάζεσθαι πρὸς πάν τὸ ἀγα-
θόν, ὥστε λυτρωθῆναι αὐτοὺ ἀπὸ
τῆς ἐνοικούσης ἀµαρτίας, καὶ πνέ-
ματος ἁγίου πληροῦνται.

ΟΜΙΛΙΑ Ιθ'.



Q Βουλόµενος περισσεύειν τὰ
κρείω, καὶ ζωῆς αἰωνίου κατέ-
ξιωθῆναι, καὶ καταικτηθῆναι τῷ
Χριστῷ ἡµέσθαι, καὶ πνέμα-
τος ἁγίου πληρωθῆναι, ἵνα τοῖς καρποῖς τῷ
πνεύματι, καὶ τῇ ἐντολῇ τῷ Χριστῷ διωκ-
θῇ ποιῆσαι καθαρώς καὶ ἀµώμους, ὥστε ὀφείλη
δύνασθαι πρὸς τὴν πιστεύειν τὰς κρείω βεβαιώσας,
καὶ ἐπιδοῦναι ἑαυτὸν εἰς ὅλον τὴν λόγους τῆς ἐν-
τολῆς αὐτῆς, & ἀποβιάζεσθαι τὰς κρείω κατὰ
πάντα, ἵνα μὴ πεί τι τῆς φαινοµένων ὅλος ὁ
νοῦς ἀφελῇται. καὶ εἰς πλεὺς δυνάμει καὶ αὐτὸν
πάντοτε περισκαρτερῇ ἐν πίστι καὶ ἐνδοκίᾳ τῷ
κρείω, πλεὺς ἐπίσκεψιν & βοηθήσας αὐτῇ πάντοτε
ἐκδεχόµενον, ὅτι σκοπὸν τῷ νοῦς αὐτῆς εἰς τὴν
ἐχόντα ἀπὸ πάντων· εἴτα βιάζεσθαι καὶ ἑαυτὸν
εἰς πλεὺς ἔργον ἀγαθόν, καὶ εἰς πάσας τὰς ἐντολὰς
τῷ κρείω, ὥστε πλεὺς σπουδῶν αὐτῇ ἀµώμους· οἷον
βιάζεσθαι ἑαυτὸν εἰς τὸ ταπεινοφροσύνῃ ἐνώπιον
πάντος αἰδεσθῆναι, καὶ ἑαυτὸν ἐλάττω ἡγήσασθαι &
χείρονα, μὴ ζητῆναι τιμὴν, ἢ ἔπαυτον, ἢ δόξαν
αἰδεσθῆναι τῷ ὄντι πνός, καὶ αὐτὸς ἐν τῇ βία κατε-
λίω γέγραπται· ἀλλὰ μόνοι αὐτοὶ τὸ κρείω πρὸς
ὀφθαλμοῖς ἔχον καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτῆς, αὐτῇ βυ-
λόµενοι δύνανται μόνοι εἰς πλεὺς πρὸς τὴν
καρδίαν, ὥς φησιν ὁ κύριος, μάθετε ἀπ' ἐμοῦ
ὅτι πραὸς εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ· & ἐνρήσε-
τε ἀνάπαυσιν τῇ ψυχῇ ὑµῶν. ὁμοίως εἰς τὸ εἶναι
ἐλεήµονα, χρηστὸν, ἀπολαλῆγον, ἀγαθόν, ὅση δύ-
ναµις, ἑαυτὸν ἐντιζέτω, ὥς φησιν ὁ κύριος,

γίνεσθε ἀγαθοὶ καὶ χρηστοί, καὶ οὗτος ὁ πατήρ υἱοῦ
 ὁ ὕψιστος οἰκτιρῶν ἐστίν. καὶ πάλιν φησὶν, ἐὰν ἀ-
 γαπᾶτέ με, ταῖς ἐντολαῖς μου τηρήσατε· καὶ πάλιν,
 βιάζεσθε εἰσελθὴν διὰ τῆς θύρας. ὅτι
 πᾶσι τὸν τῷ κυρίῳ ταπεινώσιν καὶ τὸν πολι-
 τίας, καὶ τὸν περὶ σφότη, καὶ τὸν αἰσχροφύλῳ, ὡς-
 οὗ ὑπόχραμμοι ἐν πάσῃ μνήμῃ ἀνηταρτή-
 τω ἔχεται, ταῖς διχαῖς περὶ σφότη, διὰ
 πόρτος διόδοιμος καὶ περὶ τῶν, ἵνα ἐλθὼν ὁ κύριος
 ἐνοικήσῃ ἐν αὐτοῖς, καὶ καταρτίσῃ καὶ δυναμώσῃ
 αὐτὸν ἐν πάσας τὰς ἐντολαῖς αὐτοῦ· καὶ ἵνα αὐ-
 τὸς ὁ κύριος γένηται κατοικήτης ἐν τῇ ψυχῇ καὶ
 ὅπως ἂν ἡμεῖς βίας ἀκρύσῃς τῇ καρδίᾳ ποιῇ,
 ἐκείνως περὶ τῆς ποτὶ, ἐκείνῳ αὐτὸν διὰ
 πόρτος εἰς τὸ ἀγαθόν, καὶ τῷ κυρίῳ μνημονεύων
 αἰεὶ, καὶ περὶ σφότη αἰεὶ ἐν πολλῇ ἀγάπῃ αὐτοῦ.
 ὅτι θεωρῶν ὁ κύριος τὸν πιαυτὸν περὶ σφότη-
 σιν, καὶ τὸν ἀγαθὸν αὐτοῦ ἀποδιδόν, πῶς βιά-
 ζεται αὐτὸν εἰς μνήμην τῷ κυρίῳ, καὶ εἰς τὸ
 ἀγαθόν αἰεὶ, καὶ εἰς τὸν ταπεινοφροσύνην καὶ
 περὶ σφότη καὶ ἀγάπῃ ἀγαθὴ ἐν μὴ γὰρ οὐκ ἐν
 καρδίᾳ, καὶ ἀγαθὴ ὅση δύναμις αὐτοῖς ἡμεῖς βίας,
 ποιῇ μετ' αὐτοῦ εἰς ἔλεος αὐτοῦ, ἐν λυγρῷ αὐ-
 τοῦ ἀπὸ τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ καὶ τῇ ἐνοικίῃ αὐτοῦ
 πνύματος ἀγαθὴ ἐμπιπλῶν αὐτοῦ· καὶ ὅπως
 λαοὶ αὐτοῦ βίας καὶ καμάτου ποιῇ πάσας τὰς
 ἐντολαῖς τῷ κυρίῳ ὅς ἀληθείας· μᾶλλον δὲ ὁ
 κύριος ποιῇ ἐν αὐτοῖς τὰς ἰδίας ἐντολαῖς, καὶ τοῖς
 καρποῖς τῶν πνύματος ὅτι καρποφορεῖ κατε-
 ραῖς. καὶ ὅτι περὶ σφότη περὶ σφότη πῶς τῷ
 κυρίῳ, ὅπως βιάζεσθαι αὐτὸν εἰς τὸ ἀγαθόν, καὶ
 μὴ γὰρ οὐκ ἐν τῇ καρδίᾳ, περὶ σφότη διὰ
 πόρτος ἐν τῇ ἀδυσκίῳ τῷ ἔλεος αὐτοῦ, καὶ βιά-
 ζεσθαι αὐτὸν εἰς τὸν ἀγαθόν, μὴ ἔχοντα ἀγα-
 πῶν· βιάζεσθαι αὐτὸν εἰς τὸν περὶ σφότη, μὴ
 ἔχοντα περὶ σφότη· βιάζεσθαι αὐτὸν εἰς τὸ οἰ-
 κτεῖν, καὶ ἐλεῆναι ἔχοντα καρδίαν· βιάζεσθαι
 αὐτὸν εἰς τὸ κατεφρονεῖσθαι, εἰς τὸ κατεφρονέ-
 μιστος μακροθυμῶν, καὶ ὅς οὐκ ἐν τῇ ἀπῆμα-
 ζῶντος μὴ ἀναγκάσῃ, καὶ ὅς οἰκτιρῶν, μὴ ἐ-
 αὐτοῖς ἐκδικεῖν ἀγαπῶν. βιάζεσθαι αὐ-
 τὸν εἰς τὸ ἀγαθόν, μὴ ἔχοντα ἀγαθὴν πνύματος
 καὶ ὅπως ὁ Θεὸς θεωρῶν τὸ ὅπως ἀγαπῶν, καὶ
 εἰς αὐτὸν ἀγαπῶν, μὴ γὰρ οὐκ ἐν τῇ καρδίᾳ, διδω-
 σιν ἀγαθὴν ἀγαπῶν πνύματος, διδωσιν ἀγαπῶν ἀγα-
 πῶν, ἀγαπῶν ἀληθείας, ἀγαπῶν οἰκτιρῶν,

A *Estote boni & clementes, sicut pater Vester celestis misericors est. Et rursum, Si diligitis me, mandata mea servate. Et iterum, Contendite intrare per angustam portam. Super omnia humilitatem Domini, eiusque viuendi rationem, clementiam & conuersationem tanquam exemplar in memoria minimè obliuiosa habeat. Perseueret in orationibus semper orans ac perdurans in fide: vt Dominus veniens habitet in eo, perficiat & corroboret eum in omnibus mandatis eius: atque etiam ipse Dominus fiat habitaculum mentis eius: & ita, quæ nunc cum vi & inuito corde facit, libenter aliquando peragat: semper seipsum assuefaciens ad id quod bonum est, Dominum semper habens in memoria, & expectans illum cum summa dilectione. Tum Dominus animaduertens talem voluntatem, ac probum eius studium, nimirum quomodo contendat, Dominum in memoria habere, & semper ad id quod bonum est, ad humilitatem, mansuetudinem, & dilectionem, animum etiam inuitum compellat, quanta cum violentia facere potest, exercet in eum misericordiam, ac redimit illum ab inimicis & ab inhabitante peccato, replens eum Spiritu sancto: & ita postea*
C *sine vi ac nullo negotio verè facit omnia mandata Domini: imò verò Dominus in eo sua mandata implet, & fructus spirituales purè producit. Primum itaque decet quempiam accedentem ad Dominum, sic ad id quod bonum est, cogere seipsum, etiamsi repugnet animus, sperantem semper in fide indeficiente, misericordiam eius: seque ipsum compellere ad dilectionem, si dilectionem non habeat: compellere seipsum ad mansuetudinem, si mansuetudine careat: compellere seipsum ad miserandum, & miserandum, & misericordem animum possidendum: compellere seipsum ad contemptum perferendum, & in eo cum animi magnitudine perdurandum: ita vt despectus & inhonoratus non indignetur, iuxta id quod dictum est, Non vosmetipsos vt*
D *ciscentes charissimi: cōpellere seipsum ad preces, si spiritu orandi careat. Sic itaq. Deus, conspecto eo, qui tantopere decertat, ac vi, repugnante animo, seipsum adigit, verā spiritu precandi rationē cōcedit, dilectionem veram largitur, veram clementiam, viscera misericordiz,*

Luc. 14.
Luc. 14.
Luc. 14.

New, 184

benignitatem veram: atque, ut semel A dicam, replet eum fructu spiritus. Quod si quis, cum affectu precandi careat, ad solum orandi desiderium consequendum contendat, neglectis mansuetudine, humilitate, charitate, ac reliquis Domini præceptis: nullamque curam, laborem, aut diligentiam adhibeat, ut in illis bene versetur: quandoque pro illius proposito ac libera voluntate conceditur illi precandi gratia cum requie ac læticia spiritus: idque seorsum iuxta petitionem illius: moribus tamen iisdem est, quibus prius erat, carens mansuetudine, propterea quod in eo non e-

B laboravit, nec seipsum præparavit, ut talis euaderet: carens humilitate, quia non postulavit, nec ad id seipsum compulit: carens dilectione erga omnes, eo quod de ea nihil sollicitus fuit in postulatione orationis suæ: & in ipso opere perficiendo fidem non habet, nec fiduciam erga Deum, quia seipsum non novit, nec se carere didicit, neque cum afflictione contendit impetrare à Domino, ut fidem firmam ac veram fiduciam in illum consequeretur. Necesse est enim ut unusquisque, quemadmodum seipsum compellit & adigit ad orandū, etiam si mens repugnet, ita seipsum cogat ad fiduciam habendam, ita ad humilitatem, ita & ad charitatem, ita ad mansuetudinem, sinceritatem, & simplicitatem, ita ad omnem patientiam & longanimitatem præparatus sit cū gaudio: ita conniti debet, ut seipsum nihil faciat, mendicum & extremum existimet: ut non loquatur quæ sunt inutilia, sed quæ Dei sunt, semper meditetur & enūciat ore & corde: non moveatur ira, neque clamitet, sicut dictum est, *Omni amaritudo, & ira, & indignatio, & clamor & maledicentia tollatur à vobis cum omni malitia.* Ut omnibus Domini moribus imbuetur, omni virtutis exercitatione, bonāque & præclara viuendi ratione, omni conversatione probitatis, omni mansuetudinis humilitate: ut non extollatur, nec altum sapiat, aut infletur, vel cuiquam detrahat. Ad hæc vniuersa contendere debet, qui probari cupit, & placere Christo: ut hoc pacto Dominus attendens promptitudinem animi atque alacritatem eius qui sic seipsum compellit & vi adigit ad omnem probitatem, simplicitatem, mansuetudinem, humilitatem, charitatem, ac precationem,

Eph. 4.

χρηστότητα ἀληθινὴν, καὶ ἀπαξ ἀπλῶς πληροῖ αὐ-
τὸν τῇ καρπῶν τοῦ πνεύματος. εἰ δὲ τις εἰς τὸ δι-
χλὴ μόνῳ ἑαυτὸν βιάξῃ, μὴ ἔχον διχλὴν, ἵνα
ῥῆ διχῆς χάρις, εἰς τὸ πρῶτον τῆς ταπεινο-
φροσύνης καὶ ἀγάπης καὶ τοῦ λοιποῦ ἐν πάσι τοῖς
κυρίῳ ἑαυτὸν ἐβιάξῃ, ὥστε μέμνηται καὶ πόνοι καὶ
ἀγῶνα ἔχει ἐκείνα κατεργάζεσθαι, ἔσονται δὲ ἐκ προα-
ρίσεως, καὶ ἀντιζητοῦν θελήματος, εἰς οὗτο δίδεται
αὐτῷ διχῆς χάρις ἐν αἰσ ἀπαύσει καὶ διφροσύνην
πνεύματος μερικῶς καὶ τὸ ἅγιον αὐτοῦ. τοῖς δὲ
ἕτοιμοι ὁμοίως ἔσονται καὶ τὸ πρῶτον ἡν. ἕκ ἑκά προα-
τηται, ὅτι ἕκ ἐζητοῦν πόνοι, τῆς πρῆτης ἐπίσης ἐ-
αυτὸν ὥστε ἡμέσαι. ἕκ ἑκά ταπεινοφροσύνην,
ὅτι ἕκ ἡτοῦ, καὶ ἑαυτὸν ἕκ ἐβιάσεται εἰς τὸν. ἕκ
ἑκά ἀγάπην πρὸς πάντας, ὅτι πρὸς τοῦτο
μέμνηται ἐν ἀγῶνα ὅτι ἔχει ἐν τῇ ἀγῇ τῇ δι-
χῆς καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἐπιτηδεύσει τῇ ἐργῇ, ἕκ ἑκά
πίστιν καὶ πεποιθήσιν πρὸς τὸ Θεόν, ὅτι ἕκ ἐγνωκεν
ἑαυτὸν, ὅτι ἐδοκίμασεν μὴ ἔχει, καὶ ὅτι ἐπόνη-
σεν ἐν θλίψει, ζητῶν πρὸς κυρίῳ ῥῆ πλὴν πρὸς
αὐτὸν βεβαίως πίστιν καὶ πεποιθήσιν ἀληθινῶν.
καὶ ῥῆ ἔλασεν, ὥστε εἰς πλὴν διχλὴν βιάξεται
C ἑαυτὸν καὶ ἄλλῃ, μὴ θελήσῃς τῇ καρδίᾳ. ὥστε
καὶ εἰς πλὴν πεποιθήσιν, ὥστε καὶ εἰς τὴν ταπεινοφρο-
σύνην, ὥστε εἰς πλὴν ἀγάπην, ὥστε εἰς πλὴν
πρῶτον, ἀμεριότητά τε καὶ ἀπλότητά. ὥστε
εἰς πᾶσιν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν καὶ ἀ-
νεκτα μύησις. καὶ ῥῆ οὕτως βιάξεται εἰς
τὸ ἑαυτὸν ἔξουθεν, καὶ πτωχὸν καὶ ἔσχατον λο-
γίζεσθαι. ὥστε εἰς τὸ μὴ ὀμνῆσαι τὰ μὴ ὄντα καὶ ῥῆ-
σιμα, ἀλλὰ αἰεὶ τὰ τοῦ Θεοῦ μαρτυρεῖν, καὶ λαλῆσαι ἐν
ματι καὶ καρδίᾳ. ὥστε εἰς τὸ μὴ θυμώσασθαι, καὶ
καυνοῦν καὶ τὸ εἰρημίζον, πᾶσα πικρία, καὶ
D θυμὸς, καὶ ὀργή, καὶ καυγῇ, καὶ βλασφημία ῥῆ-
γῆται ἀφ' ὑμῶν σὺν πάσῃ κακίᾳ. οὕτως εἰς
πρῶτον τοῖς τοῦ κυρίου ἕτοιμοι, εἰς πᾶσιν ἀσκη-
σιν ῥῆσις, καὶ πολυτίας ἀγαθῆς καὶ καλῆς. εἰς
πᾶσιν ἀναστροφῶν ἀγαθότητος, εἰς πᾶσιν τα-
πεινοφροσύνην πρῶτον, εἰς τὸ μὴ ἐπαίρε-
σθαι, καὶ ὑψηλοφροσύνῃ, καὶ φειδύσασθαι, καὶ λαλῆσαι κα-
τὰ πῶς. εἰς ταῦτα πάντα ὀφείλει βιάξασθαι ἑαυ-
τὸν, ὅτι ἔλπει διδοκίμησαι καὶ θωπεύσασθαι Χριστῷ,
ὡς ὥστε ὁ κύριος ἰδὼν αὐτὸν τὴν μακροθυμίαν, καὶ
μαρτυρίαν, ὡς ὥστε εἰς πᾶσιν ἀγαθότητά ἐν ἀ-
πλότητι, καὶ χρηστότητι, ἐν ταπεινοφροσύνην καὶ ἀ-
γάπην, καὶ διχῆς ἀγάπης ἑαυτὸν, καὶ ἀγῶνα μὴ εἶναι,

δύση εαυτὸν ὅλον αὐτῷ, αὐτὸς ὁ κύριος ποιεῖν ἐξ
 ἀληθείας ταῦτα πάντα καθαρώς ἐν αὐτῷ ἀκρί-
 πτως καὶ ἀβιάτως, ἀπὸ τῆς οὐσίας αὐτοῦ μὴ βίας φυλάξαι
 ἡδυνάτω, ἀλλὰ πλεονεξίᾳ ἐν αὐτῷ οἰκονομεῖν ἀμύνηται
 καὶ ἡ αὐτῷ τὰ τῆς ὁρητικῆς πνεύματος ὁπτισηδύμα-
 τα ὡς φύσις. Ὁ λοιπὸν ἐλθὼν ὁ κύριος, καὶ ἡμο-
 λόμος ἐν αὐτῷ, καὶ αὐτὸς ἐν ᾧ κυρεῖται, αὐτὸς ποιεῖ
 ἐν αὐτῷ τὰς ἰσχύας ἐκλογαίς αὐτοῦ καμάντα, πλη-
 ρῶν αὐτὸν τῇ καρπῶν τῆς πνεύματος. εἰ δὲ εἰς διχλω-
 μένοι βιάζεται τις εαυτὸν, ὥς ἡ λαβὴ χάρισμα
 τοῦ Θεοῦ, εἰς ταῦτα δὲ τῆς προφητείας ὁ-
 μοίως εαυτὸν ἐβιάζεται καὶ ἀλλήλῃ καὶ ἐξ ἑαυτοῦ, ἐν δὲ
 ναται ἐξ ἀληθείας καθαρώς καὶ ἀμύνηται αὐτὰ
 ποιῶν. ἀλλ' ἔτι καὶ προθυμίας ἐπὶ αὐτῷ εαυτὸν
 ὅσοι διωκτὴν εἰς τὸ ἀγαθόν. εἰσὶν γὰρ καὶ τῶν
 αὐτῶν ἡ θεία χάρις αὐτῶν καὶ διόμοιον. ἀγα-
 θὸς γὰρ καὶ χρηστός ἐστὶν ὁ Θεός, καὶ τοῖς αἰτῶσι
 αὐτὸν δίδωσι τὰ αἰτήματα αὐτῶν. μὴ ἔχει δὲ,
 μήτε ἐπίσταται, μήτε προθυμίας ἐπὶ αὐτῷ εἰς τὰς
 προφητείας, εἴγε λαβὴ, ἀπολαύει τῇ χάριτι ὡς
 ἐλαβε. καὶ πίπτει ἐν ἡμετέροις. ἡ δὲ προθυμία
 καὶ αὐτῇ ἐν τῇ χάριτι τῇ πρὸς αὐτὸν ἡμολογίᾳ,
 ὅτι τῆς ἐκλογαίς τῷ κυρίῳ ἐν προαφύπνευσ-
 τος εαυτὸν ἐδίδουσι. Ὁ γὰρ κατεκρητύει καὶ ἡ ἀνα-
 πουσις τῆς πνεύματος, ἡ ταπεινοφροσύνη ἐστίν,
 ἡ ἀγάπη τῆς ἀφύπνευστος, καὶ αἱ λοιπαὶ τῆς κυρίου
 ἐκλογαί. ἰφείλει οὖν ὁ βυζαντινὸς ἐξ ἀληθείας
 διαρεῖται ὡς Θεῷ, καὶ δεξάμενος πρὸς αὐτὸν πλεονε-
 ξίαν τῆς πνεύματος χάριτος, καὶ αὐξήσεται καὶ
 τελεωθῆναι ἐν τῇ ἀγίᾳ πνεύματι, εἰς πάσας
 τὰς ἐκλογαίς τῷ Θεῷ βιάσεται εαυτὸν, καὶ μὴ
 ἡλυσθῆναι τῇ καρδίᾳ ὑποτασσέσθαι τῷ Θεῷ εἰρη-
 μόροι. ἀλλὰ τῷ πρὸς πάσας τὰς ἐκλογαίς σε
 κατωφλουμένῳ, πᾶσιν ὁδοῖς ἀδικίαν ἐμίσσηται. ὡς-
 τὸν γὰρ τις εἰς πλεονεξίαν καρτερήσῃ τῆς δι-
 χῆς βιάσεται εαυτὸν ἐκ ἑαυτοῦ, ὥς ἡ τῷ κατε-
 ρώσῃ. ὁμοίως ἐὰν ἡλὴ καὶ εἰς πνεύματα τὰ τῆς ὁρη-
 τῆς ὁπτισηδύματα, βιάσεται εαυτὸν καὶ ἀλλήλῃ, καὶ
 ἐξ ἑαυτοῦ ἔστος ἀγαθόν, καὶ ὡς αἰτιόμοι καὶ διόμο-
 νος τῷ κυρίῳ δὲ πλεονεξίᾳ, ἐν τυχόντι αἰτήσῃ, καὶ
 μετὰ λαβὴν χάριτος Θεοῦ, καὶ πνεύματος ἀγίου
 μέτοχος ἡμολογῇ, αὐτῷ ποιεῖν ἐκ τῶν λαβῶν τῇ χά-
 ρισμα ὁ δοθὲν αὐτῷ, αἰνὰ παντοῦ ἐν τῇ ταπει-
 νοφροσύνῃ αὐτοῦ, ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐν τῇ ἀφύπνευσ-
 τος. Ὁ πνεύμα γὰρ ἐξ αὐτοῦ ταῦτα, καὶ διδάσκει
 αὐτὸν ἀληθινῶς διχλω, ἀληθινῶς ἀγάπῃ, ἀληθινῶς

A se totum Dominus illi donet, hæc uni-
 uersa implens in eo verè, purè, sine vi
 & labore: quæ ne vi quidem adhibita
 poterat antea obseruare, propter inha-
 bitans in ipso peccatum. Et hæc omnia
 virtutum officia sunt illi veluti natu-
 ralia. Nam in posterum Dominus ad-
 ueniens, & versans cum eo, & ille cum
 Domino, nullo negotio sua mandata
 perficit in eo, replens illum fructu spi-
 rituali. Si verò ad precationem duntaxat
 quis seipsum cogat, donec hanc à Deo
 gratiam adeptus fuerit, ad cætera verò
 quæ prædicta sunt, non contendat, nec
 B seipsum compellat aut assuefaciat, hæc
 verè purè, ac sine reprehensione ne-
 quit adimplere. Sed conuenit ita sei-
 psum præparare pro viribus ad id quod
 bonum est. Nam interdum deprecanti
 ac petenti datur diuina gratia. Quia bo-
 nus & clemens est Deus, petentibus
 que se, largitur postulata. At qui præ-
 dictis caret, nec tamen ad ea se assuefa-
 cit, aut præparat, si fortè gratiam acce-
 perit, perdit eam, & labitur præ super-
 bia: aut nihil promouet vel augetur in
 gratia sibi concessa: quia deliberata vo-
 luntate se non tradiderit mandatis Do-
 mini. Siquidem domicilium & requies
 Spiritus sancti est humilitas, charitas,
 & mansuetudo, & reliqua Domini
 mandata. Quicumque igitur optat verè
 Deo placere, & ab eo consequi coele-
 stem spiritus gratiam, & crescere ac
 perfici in Spiritu sancto, debet ad om-
 nia præcepta Dei seipsum compelle-
 re, & vel inuitum animum subiugare:
 quemadmodum dictum est, *Propterea ad 2. sal. 118:*
omnia mandata tua dirigebar. Omnem viam
iniquam odio habui. Quemadmodum e-
 nim quispiam se compellit & cogit ad
 perseuerandum in impetrando precan-
 di desiderio, donec id obtinuerit: eo-
 dem modo, si volet ad omnia virtu-
 tum officia seipsum adiget & vrge-
 bit, assuetudinem bonam induens:
 & ita ubi postulauerit assidue Domi-
 num deprecatus, & postulata conse-
 cutus Deum gustare cœperit, ac Spi-
 ritus sancti particeps fuerit, ille ipse
 spiritus largietur, vt crescat, imple-
 at, & foueat gratiam sibi donatam,
 quiescentem in humilitate, chari-
 tate & mansuetudine eius, docebit-
 que cum veram precandi rationem,
 veram dilectionem, ac veram man-

Humilis
labitur.

suetudinem: ad quæ prius vi ferebatur, quærebat cum sollicitudine & medita-
batur, quæ denique donata sunt ei: & ira auctus & consummatus in Deo, heres esse regni meretur. Nunquam enim humilis labitur. Nam unde labi posset, qui sub omnibus est? Itaque eleuatio sui, summa est humilitas: humilitas autem, magna est exaltatio, existimatio, & dignitas. Quamobrem vim nobis inferamus, & compellamus ipsi nos ad humilitatem, vel inuito animo, ad mansuetudinem, & charitatem, deprecantes atque obsecrantes Deum in fide, spe, & charitate, assidue tali expectatione ac scopofreti: ut mittat spiritum suum in corda nostra, quod precemur & adoremus Deum in spiritu & veritate. Ipse enim spiritus docebit nos veram precandirationem, quam nunc etiam vi non possumus implere. Docebit quoque viscera misericordiae, nempe benignitatem, ac quomodo vniuersa Domini præcepta re vera exequi possimus, sine vi ac molestia: sicuti nouit spiritus ille nos replens fructu suo. Hocque modo mandatis Dei à nobis impletis beneficio sui spiritus, qui solus nouit voluntatem Domini, & nos consummat in se, ac consummatus in nobis purificatis ab omni inquinamento & luto peccati, animas nostras puras & immaculatas, tanquam præclaras sponfas, exhibebit Christo: ac requiescemus cum Deo in regno ipsius, & Deus requiescet in nobis per infinita secula. Gloria sit miserationibus, misericordiae & charitati eius, quod tanto honore & gloria dignatus sit genus hominum, eosque dignos fecerit, quos vocaret patris cœlestis filios ac proprios fratres. Ipsi gloria in secula, Amen.

Α τρεφόμεθα, ἀ τρεφόμεθα καὶ ἐξήταπ, καὶ ἐμελέησας, καὶ ἐμελέησας, καὶ ἐδόθη αὐτῷ· καὶ οὕτως αὐξήσας καὶ τελειώσας ἐν Θεῷ, κληρονομός τῆς βασιλείας ἡμεῶν καὶ ἀξιοῦται· ὁ γὰρ ταπεινός ὁδὸς ποτε πίπτει· πόθεν γὰρ πρὸς ἑλπίδα ὑποκατα πόρτων ἐν· μεγάλη ταπεινώσις, ἡ ὑψηλοφροσύνη· καὶ μεγάλη ὑψώσις, καὶ ἡμιότης, καὶ ἀξίωμα, ἡ ταπεινοφροσύνη· καὶ ἡμεῖς τοίνυν βιασώμεθα καὶ ἀγχαρῶν ἑαυτοὺς εἰς τὴν ταπεινοφροσύνην, καὶ μὴ θελήσας τῆς καρδίας, καὶ εἰς τὴν τρεφόμεθα, καὶ εἰς τὴν ἀγάπην δεινύμεθα καὶ τρεφόμεθα τὸν Θεὸν ἐν πίστι, καὶ ἐλπίδι, καὶ ἀγάπῃ, ἀδελφείᾳ ἐν τρεφόμεθα τοιαύτη καὶ σκεπῶν, ἵνα ἀποστείλῃ τὸ πνεῦμα αὐτῷ εἰς τὴν καρδίαν ἡμῶν, ἵνα διδώμεθα καὶ τρεφόμεθα τὸν Θεὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ αὐτὸ τὸ πνεῦμα διδάξῃ ἡμᾶς διχρὺ ἀληθινῶν, ὡς νῦν καὶ μὴ βίας ἐδιδάμεθα ποιεῖν· ἀλλὰ ὡς οἰκτιρῶν, χρηστότητα, καὶ πάσας τὰς ἐντολὰς τοῦ κυρίου, διδάξῃ ἡμᾶς ποιῆσαι ἐξ ἀληθείας ἀλύπτως καὶ ἀδιάσπας, ὡς αὐτὸ τὸ πνεῦμα οἶδε πληροῦν ἡμᾶς ἐν καρπῶν αὐτῷ· καὶ οὕτως τῷ ἐντολῷ τοῦ Θεοῦ πληρωσῶν ὑφ' ἡμῶν· ἀλλὰ τὸ πνεῦμα αὐτῷ, τὸ μόνον γινώσκοντος τὸ θέλημα τοῦ κυρίου, καὶ τελειώσας ἡμᾶς τὸ πνεῦμα εἰς ἑαυτὴν, καὶ τελειώσας εἰς ἡμᾶς καθαριάζας ἀπὸ πονηρίας, μαλυσμοῦ καὶ ἀπλῶς τῆς ἀμάρτιας, ὡς ὅτε νύμφας καθαῖς, τὰς ψυχὰς ἡμῶν καθαῖς καὶ ἀμώμους τρεφόμεθα· Χριστῷ, αἰαπαυομένην ἡμῶν ἐν Θεῷ, ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτῷ, καὶ ἀγαπαυομένην τοῦ Θεοῦ ἐν ἡμῖν εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας δόξα τῆς οἰκτιρῆσεως αὐτῷ καὶ τῷ ἐλέει, καὶ τῇ ἀγάπῃ, ὅτι εἰς τοιαύτην ἡμεῖς καὶ δόξαν κατηξίωσι τὸ ἄγιον τῷ ἀδελφῶν, ἡμεῖς πατρὶς ἐπουραίου κατηξίωσι αὐτοῖς, καὶ ἰδοὺς ἀδελφοὺς τρεφόμεθα γάρβουσι· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

A

ΜΟΝΟΣ Ο ΧΡΙΣΤΟΣ,
Ο ΑΛΗΘΙΝΟΣ ΤΟΥ ΕΣΩ
ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΙΑΤΡΟΣ, ΘΕΡΑΠΕΥΣΑΙ ΔΥ-
ΝΑΤΑΙ ΠΛΗΡΗ ΨΥΧΗΝ, ΚΑΙ ΑΥΤΗΝ Τῷ
ΤΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ ΕΣΩΜΑΛΙ ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΑΙ.

ΟΜΙΛΙΑ κ'.

ΕΙ τις γυμνός ἐστιν ἀπὸ τῆς ἐσ-
ώματος τῆς θείας καὶ ἐπουρα-
νίου, ὅπως ἐστὶν ἡ τῆς πνεύματος
δυνάμει, καὶ οὕτως εἴρηται· εἰ δὲ τις
πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, ὅτι
οὐκ ἔστιν αὐτῷ· καλέστω καὶ ὁ ἄνθρωπος τὸν
κύριον, ἵνα λάβῃ τὸ ἐξ οὐρανοῦ πνευματικὸν
ἐνδύμα· ἵνα ἀμφιασθῇ πλὴν ἀπὸ θείας ἐνερ-
γείας γυμνωμένη ψυχῇ· ὅτι πολλὴν αἰ-
σχύνην ἀτιμίας παθῶν ἀνέβλεπται, ὃ μὴ
ἐνδεδυμένος τῷ πνεύματι ἐνδύμα. ὡς οὖν
γὰρ ἐν πᾶσι φαινομένοις ἐὰν τις γυμνός ᾖ, ἐν
πολλῇ αἰσχύνῃ καὶ ἀτιμίᾳ ἐστὶ, καὶ φίλοι φί-
λους ἀποτρέφονται γυμνοῖς, καὶ γήσοι ἰδοίς,
καὶ τέκνα ἰδοῦντα γυμνωμένον πατέρα ἐτρέφου-
σι τὸν ἑαυτῷ ὄψας, τῷ μὴ ἐκταπείνῃ γυμνῷ τῷ
σώματι τῷ πατρὶ, καὶ ὁπιασοφαιῶς ἀπειλόντες
ἐπικαλύψου αὐτὸν, καὶ ὅπως ὁπίστροφον τὸν ὀ-
ψας. ὅπως καὶ ὁ Θεὸς ἀπέστραπται τὸν ψυχῆς τὸν
μὴ ἐνδεδυμένον τῷ πνεύματι ἐνδύμα ἐν
πληροφορίᾳ, τοῖς μὴ ἐνδεδυμένοις τὸν κύριον
Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν δυνάμει καὶ ἀληθείᾳ. αὐτὸς ὁ
πρώτος ἀνθρώπος θεοσάμνος ἑαυτὸν γυμνόν
ἡσχύνθη· ποσὴν ἀτιμίαν τῇ γυμνότητι παρέσ-
την· εἰ οὖν ὅτι τὸ σωματικὸν ἰσοσώτειν αἰσχύνῃ
δείκνυσιν ἡ γυμνότης, πόσο μᾶλλον ἡ γυμνὴ ἀ-
πὸ θείας δυνάμειος ψυχῆς, ἡ μὴ φορεῖσα τὴν ἡμ-
φοισμένην τὴν δόξαν καὶ ἀφάρτον, καὶ πνευματι-
κὸν ἐνδύμα, αὐτὸν τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν
ἀληθείᾳ, πλείονα καὶ αἰσχύνῃ καὶ ἀτιμίᾳ πα-
θῶν ἀνέβλεπται. καὶ πᾶς τις ὢν γυμνός ἀπὸ τῆς
θείας ἐκείνης δόξης, οὕτως ὀφείλει ἑαυτὸν ἐ-
παρκεῖσθαι, καὶ γνωσθῇ πλὴν ἀτιμίας αὐτῷ,

SOLVS CHRISTVS,

verus medicus interioris
hominis, sanare potest ani-
mam, eamque vestimento
gratie sue exornare.

HOMILIA XX.

SI quis nudus est carens
diuino ac celesti indu-
mento, quod est poten-
tia spiritus, quemadmo-
dum dictum est, Si quis
autem spiritum Christi non

Rom. 8.

habet, hic non est eius: defleat & depre-
cetur Dominum, ut de cælo spiritale
consequatur indumentum, quo induat
animam virtute diuina denudatam. Nā
qui vestimento spiritus caret, multis pu-
dēdis & infamibus affectionibus obrui-
tur. Quemadmodū enim si quis in con-
spectu hominū * nudus fuerit, sum-
mo pudore atque dedecore afficitur, &
amici nudos auerfantur amicos, & ger-
mani suos: filij quoque videntes nuda-
tum patrem, facies suas auerterunt: ne
nudum patris corpus aspicerent: & re-
trogradientes operuerunt eum, & sic
vultum auerterunt: ita Deus auersatur
animas non ornatas indumento sancti
Spiritus cum certitudine fidei: eos in-
quam, qui non induerunt Dominum
Iesum Christum in virtute & veritate.
Quandoquidem ille primus homo se
nudum conspiciens, erubuit. Tantam
habet nuditas annexam ignominiam.
Si ergo in rebus corporeis tantum pu-
doris facit nuditas, quanto maiore
pudore ac ignominia affectionum cir-
cundata est anima, diuina virtute nu-
data, non gestans nec induta arca-
num, incorruptibile ac spiritale in-
dumentum, nempe Dominum Ie-
sum Christum in veritate? Ita-
que quicumque vacuus est gloria illa
diuina, illum ita sui pudere debet,
atque ignominiam suam agnoscere:

I l iij

ἔστιν· αὐτὸς γὰρ ἐλθὼν ἦρε πλεὺς ἀμάρτιας τῆ νό-
 σμου, ὅτετις πλεὺς ἀκαθάρτων πηλὴν τῆς δαχ-
 ρυομένης ψυχῆς ἔξήρανε· ὥστε γὰρ ἐκείνη ἢ
 αἰμυρόντα πᾶντα τὰ ἐαυτῆς δαπάνησασα τοῖς
 ἰατροῦσιν διωκαμένοις, πρὶν ὁστέος ἐπεσπᾶ-
 θη τούτων, ἕως ἢ παραστήσει τὰς κυεῖν, περὶ-
 σσασα ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἀφαιρήσῃ τὸ χροατῖδον
 αὐτῆς· καὶ οὕτως θνήσκῃ ἡδιστα τῆς ἰατρικῆς, καὶ ἔσθῃ
 ἡ ῥύσις τῆς αἵματός· οὕτω πλεὺς ψυχῶν τραυ-
 ματιοῦσθαι ἐξ ἄρχῆς τραῦμα αἰάται παθῶν
 κακίας, ὁστέος οὕτε διχάζει, οὕτε πατῆραν, οὕτε
 πατρὸς τῆς, ὅτι πατριάρχων ἔχουσι παραπᾶ-
 σαι· Μωϋσῆς ἦλθεν, ἀλλ' οὐκ ἠδυνήθη ἴασιν
 πρυτελῇ δοῦναι· ἱερεῖς, δῶρα, ἀποδεχάμενος,
 ἑσθιασμοὶ, πομῶναι, βαπτίσματα, θυσιάαι, ὁ-
 λοκαυτώσεις, καὶ πᾶσα ἡ λοιπὴ δικαιοσύνη ἐπι-
 τελεῖτο ἐν τῷ νόμῳ, καὶ ἡ ψυχὴ ἰαθῆναι καὶ κα-
 θαρισθῆναι ἀπὸ τῆς ἀκαθάρτου ῥύσεως τῆς κακῆς
 λογισμῶν ἐκ ἠδυνήθη, καὶ πᾶσα ἡ δικαιοσύνη
 αὐτῆς παραπᾶσαι αὐτὴν ἐκ ἔχουσι, ἕως ἢ ἦλθεν ὁ
 ὁστέος, ὁ δὴ ἡνὸς ἰατρός, ὁ δωρεῖται ἰώμενος, ὁ ἐαυ-
 τῇ ἑαυτῇ τῆς ἡμῶν τῆς αὐτοῦ λυτῶν δόξας·
 αὐτὸς μόνος τῆς μεγάλῃς ἐσθῆτος λυτῶσι ἐ-
 ἴασιν τῆς ψυχῆς ἐκείνου· αὐτὸς ἠλθὼν αὐτῇ
 ἐκ τῆς δουλείας, καὶ ἐξήγαγεν αὐτὴν ἐκ σκοτίας,
 ἰδίῳ φωτὶ δόξας αὐτῇ· αὐτὸς ἔξήρανε τὴν
 αὐτῇ πηλὴν τῆς ἀκαθάρτων λογισμῶν· ἰδοὺ γὰρ,
 Φοῖνι, ὁ αἰμὸς τῆς Θεῆς, ὁ αἶρων τῆς ἀμάρτιας τῆς
 κόσμου· ὁ γὰρ ἠδυνάτο τὰ ἴδια ἐκ γῆς φάρμα-
 κα, ὅτετις τὰ ἐαυτῆς διηκώμετα μόνον παρα-
 πᾶσαι καὶ ἰάσασθαι αὐτὴν ἐκ τῆς τληκεύτης ἀο-
 ρήτου πληγῆς, ἀλλὰ ἐξ ἧς ἔργον ἐκείνης φύ-
 σιος τῆς δωρεῆς τῆς ἀγνῆς πνέματός, ἐξ ἧς τούτου
 φαρμάκον μόνον ἠδυνήθη ἰατρικῆς τυχεῖς ὁ ἀνθρώ-
 πος, καὶ ζωὴς ἐφικέσθαι, καθαρισθεὶς ἑαυτῇ
 ἀγνῆς πνέματος τῆς καρδίας· ἀλλ' ὥστε ἐκείνη ἡ γυ-
 νὴ καὶ ἰαθῆναι ἐκ ἠδυνήθη, καὶ τετραμαρτίσθαι,
 ἀλλ' ὅμως πόδας εἶχε ὅς ἐλθὼν πρὸς τὸν κύριον,
 καὶ ἔθυσσε τυχεῖς ἰατρικῆς ὁμοίως καὶ ὁ τυφλὸς ἐκεί-
 νος καὶ ἑαυτῇ αὐτῇ ἐκ ἠδυνάτο, καὶ ἐλθὼν πρὸς
 τὸν κύριον ἐξ ἧς μὴ βλέπειν, ἀλλ' ὅξυτερον ἀγ-
 γῶν ἀπίστευσε τῇ φωτὶ· ἔλεγε γὰρ, ὅς Δαβὶδ
 ἐλέησέν μοι καὶ ἔτι περὶ ἰατρικῆς, ἰατρικῆς ἐτυχῇ, ἐλ-
 θόντες ὅς κύριος πρὸς αὐτοὺς, ἐξ ἧς ἐλέει ποιη-
 σάμενος ἔτι καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τετραμαρτίσθαι τραυ-
 μασι παθῶν ἀπηνίας, καὶ τετυφλῆναι τῇ
 τῆς σκοτίας τῆς ἀμάρτιας· ἀλλ' ὅς

A Nam ipse veniens abstulit peccatum
 mundi, hoc est impurum fontem illum
 cogitationum animæ exiccavit. Sicut
 enim illa fluxu sanguinis affecta, cum
 omnia sua bona erogasset in medicos,
 à nullo tamen eorum curata est, donec
 accessit ad Dominum, & credens in ve-
 ritate, tetigit fimbriam vestimenti eius,
 & ita mox sanatam se sensit, stetitque
 fluxus sanguinis: sic & animam incurabi-
 li vitiosarum affectionum vulnere ab
 initio sauciatam, nullus iustorum pa-
 trum, Prophetarum, aut patriarcha-
 rum curare potuit. Venit quidem Mo-
 ses, sed planè non potuit sanitatem
 conferre: sacerdotes, munera, deci-
 mationes, sabbatissimi, neomeniæ, ab-
 lutiones, sacrificia, holocausta, & uni-
 versæ reliquæ iustitiæ celebrabatur in le-
 ge: nec tamen anima sanari aut munda-
 ri potuit ab impuro vitiosarum cogi-
 tationum fluore. Nec potuit uniuersa
 illius iustificatio ipsum curare, donec
 venit Saluator, verus medicus, qui gra-
 tis sanat. Qui quidem seipsum in pre-
 tium generis humani tradens, solus
 ipse magnificam & salutarem redem-
 ptionem ac sanitatem animæ operatus
 est. Hic liberauit eam à servitute, &
 eduxit à tenebris, illustrans eam suo lu-
 mine. Hic arefecit in illa fontem im-
 mundarum cogitationum. *Ecce enim,*
 ait, *Agnus Dei, qui tollis peccatum mundi.*
 Non enim sua terrena medicamenta,
 hoc est suæ iustificationes solæ, potue-
 runt curare & sanare illam à tanta plaga
 inuisibili: sed per cœlestem ac diuinam
 naturam, hoc est dono Spiritus sancti,
 huius solius medicamenti beneficio
 potuit homo consequi sanitatem, &
 purificatum habens cor per Spiritum
 sanctum ad vitam peruenire. Porro
 quemadmodum ibi mulier, etsi vulne-
 rata erat, nec sanari poterat, pedes ta-
 men habebat, quibus veniret ad Do-
 minum, & veniens sanaretur: itidem &
 cæcus ille, quanquam incedere non
 poterat, & ad Dominum venire, pro-
 pterea quod visu careret, vocem ta-
 men emisit nuntiis velociorem: dice-
 bat enim, *Fili David miserere mei:* & ita
 credens sanitatem est adeptus, ad il-
 lum accedente Domino, & visum il-
 li restituyente: ita etiam anima, licet
 vulnerata sit obscœnarum affectio-
 num vitiis, & tenebris peccati
 obcœcetur, nihilominus prædita est

Ioh. 1.

Marc. 10.

Debet ho-
mo facere
quod in se
est.

Voluntate clamandi & intinocandi le-
sum : ut ipse veniens æternam redem-
ptionem conferat animæ. Sicut enim
cæcus ille nisi clamasset, & mulier san-
guinis fluxu laborans, nisi Dominum
adiisset, non fuisset sanata: sic nisi quis
propria sponte ac voluntate integra ve-
nerit ad Dominum, & deprecatus eum
fuerit, cum plenitudine fidei, sanitatem
non consequitur. Cur enim illi creden-
tes quamprimum sanabantur, nos au-
tem re vera nondum visum recepimus,
nec sanati sumus ab occultis affectioni-
bus? Atqui maiorem habet curam Do-
minus immortalis animæ, quàm corpo-
ris. Quæ quidem anima ubi visum re-
ceperit, ex sententia eius qui dicit, *Re-
vela oculos meos*: nunquam excæcabitur:
& sanata, nunquam vulnerabitur. Si
enim Dominus veniens super terram,
de corporibus corruptibilibus sollicitus
fuit, quanto magis sollicitus erit de ani-
ma immortalis, & ad imaginem eius
condita? Verum propter incredulita-
tem nostram & discordias nostras, &
quia non diligimus illum ex toto corde,
neque verè credimus illi, nondum sa-
nitatem spiritalem ac salutem sumus a-
depti. Quamobrem credentes in eum
accedamus in veritate, ut breui sanita-
tem veram nobis conferat. Nam dona-
re promisit postulantis ab eo Spiritu-
tum sanctum, ac pulsantibus apertu-
rum, & inuentum iri à quærentibus.
Nec mendax est, qui promisit. Ipsi glo-
ria & imperium in secula. Amen.

Psal. 118.

μα τῆ βοήσας καὶ καλέσας Ἰησοῦν, ἵνα αὐτὸς ἐλθὼν
λύτρωσιν αἰώνιον ποιήσῃ τῇ ψυχῇ. ὥστε γὰρ ἐ-
καίτος ὁ τυφλὸς, εἰ μὴ ἐδόκει, ἔη ἡ αἰμορροῦσα
παρασπῆλαι ἐν κυρίῳ, οὐκ ἂν ἐτύχοντο ἰάσεως.
οὕτως ἐὰν μὴ τις ἐκ τῶν ἰδίῳ θηλήματι, καὶ ὅλης
παραμέλειας ἔλθῃ πρὸς κύριον, καὶ μὴ πλη-
ροφείας πίστεως διηδῇ, ἰάσεως ὁ τυφλὸς οὐκ
ἔσται. τί γὰρ ἐκείνοι πιστεύοντες ἴδοντο θύρας, ἡμεῖς δὲ
ἔτι πῶς διεβλέψαμεν ἐξ ἀληθείας, καὶ οὐκ ἰάθη-
μεν ἐκ τῆς κρυφίας παθῶν. καὶ τοὶ μᾶλλον ὁ
κύριος φρονίδια ποιεῖται ὑπὲρ τῆς ἀθανάτου
ψυχῆς, ἢ ὑπὲρ τῆς σωματικῆς. ἢ τις ἐὰν ἀφ-
έλῃ, καὶ τὸ λέγοντα, ἀποκλείουσι τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς μου, καὶ πῶς τὸ αἰῶνα τυφλωθήσεται, καὶ
ἰαθήσεται καὶ πῶς τραυματισθήσεται. εἰ γὰρ ὁ πεινῶν
τῆς φαρτῆς σωματικῆς ὁ κύριος ἐποίησεν, ἐλθὼν
ὅτι τὸ γῆς, πόσῳ μᾶλλον τὸ ἀθάνατον, καὶ κατ'
εἰκόνα αὐτοῦ πεπειρημένης ψυχῆς; ἀλλὰ ἀφ' ἧς τῆς
ἀπιστίας ἡμεῶν, ἀφ' ἧς πλεὺς διχρασσάμενοι ἡμεῖς, ἀφ'
ὅ μὴ ἀγαπᾶν αὐτὸν ἐξ ὅλης καρδίας, μήτε ἐξ
ἀληθείας αὐτῷ πιστεῖν, οὐδὲ πῶς τῆς πνευματι-
κῆς ἰάσεως καὶ σωτηρίας ἐτύχοντες. πιστεύοντες
οὖν αὐτῷ, καὶ παρασπῆλαι ἐν ἀληθείᾳ, ἵνα
ἐν τῇ πλεὺς ἀληθείᾳ ἴασι ἐν ἡμῖν ποιήσῃ. ἐ-
πιπείλατο γὰρ διδοῖν τοῖς αἰτῶσι αὐτὸν πνεῦμα
ἀγιον, ἔτι τοῖς κρύβουσιν ἀνομίαν, καὶ τοῖς ζητοῦσι δι-
είσκεισθαι καὶ ἀφ' αὐτοῦ ὅτι ὁ ἐπαγγελάμενος
αὐτῷ ἡ δόξα καὶ ὁ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.



CHRISTIANO HOMI-
ni duplex incumbit bellum, inter-
num videlicet & externum. Hoc
quidem in recedendo eum à distra-
ctionibus terrenis, illud vero in cor-
de adversus cogitationes spirituum
malorum.

ΤΩ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩ ΑΝΘΡΩ-
πω διατὸς παρέχεται πόλεμος, ἐσώτερος
δηλαδὲ καὶ ἑξώτερος. ὁ μὲν ἐν τῇ ἀφίστα-
σθαι αὐτὸν παρὰ τὰς γῆιν, ὁ δὲ ἐν τῇ
καρδίᾳ πρὸς λογισμοὺς τῆς πνευματικῆς
πονείας.

HOMILIA XXI.

ΟΜΙΛΙΑ κα'.



VICINO VE verè Deo pla-
cere desiderat, & apertum
hostem aduersariæ partis vi-
torum se constituit, huic duplici



Βουλόμενος θιαρεσῆσαι Θεῷ ἐξ ἀ-
ληθείας, καὶ κατ' ἀληθείαν ἐν ἐναντίῳ
μὲν τῆς κακίας ἀπεχθανόμενος πρὸς

δύο ἀθλήσεις καὶ πρὸς δύο ἀγῶνας ἔχει τὴν
 πάλιν, ἐν τοῖς φαινομένοις ὅτι βίβη τούτου πρῶ-
 τῶν, ἀπεισασμένῳ γήινων ἀφιστάμενος καὶ ἀ-
 γάπης, δισημῶν κοσμητικῶν καὶ παθῶν τῶν αἰσθητικῶν.
 καὶ ἐν τοῖς κρυπτοῖς, πρὸς αὐτὰ τὰ τῆς ποικιλίας
 ἀπομαχόμενος πνεύματα, πρὸς ὧν ὁ ἀπόστολος
 ἔλεγε, οὐκ ἐστὶν ἡμῖν ἡ πάλιν πρὸς αἶμα καὶ σαρ-
 κα, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἀρχαίς, πρὸς τοὺς ἐξουσίας,
 πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τῶν σκότειν τῶν αἰών-
 ος τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς ποικιλίας
 ἐν τοῖς ἐπερρανοῖς. καὶ δύο γὰρ ἔσονται καὶ δισημοῖς
 ἐδίδοι ὁ αἰσθητικὸς πρῶτος τὴν ἐν πάλιν, καὶ
 διοικητικὸς ἀπὸ τῶν πρῶτων, ἐν ᾧ βίβη τούτου,
 ἐν τοῖς βιωτικοῖς πρῶτοις, καὶ ἐν τῇ τῶν κο-
 σμου ἀγάπῃ, ἡ γὰρ τῇ σαρκεῖ καὶ οὐρανῶν, καὶ
 παθῶν, πλάνης, καὶ δόξης, καὶ κτισμάτων, γυναι-
 κὸς, καὶ τέκνων, συγγενείας, πατερίδων, ὅπως, ἐν-
 δυνάμει, καὶ ἀπαξάπλως πρῶτων τῶν φαινομέ-
 νων, ἀφ' ὧν ὁ λόγος τῶ Θεοῦ καλεῖται αὐτὸν λυ-
 λῶσαι ἰδίᾳ πρῶτοις ὅτι εἰς πρῶτα τὰ φαι-
 νομένα ἐκείνους ἔκαστος δέδεικται, ἵνα τούτων πρῶ-
 των ἑαυτὸν λύσας καὶ ἐλευθερώσας διωκῇ τε-
 λείως τῆς ἐντολῆς ἐκείνης ἡμέρας. καὶ ἐν τῇ
 κρυπτῇ δὲ πρῶτοις ἐκείνης, καὶ πρῶτοις φαινομένοις,
 καὶ πρῶτοις ἐκείνης, δίδεται ἀλύσιτοι σκότειν καὶ
 ψυχῇ ὑπὸ τῆς ποικιλίας πρῶτοις, μὴ δυ-
 ναμένη ὡς θέλει ἀγαπᾶν τὸν κύριον, καὶ ὡς
 θέλει πιστεύειν, καὶ ὡς θέλει προσεύχασθαι.
 πρῶτοις γὰρ ἡ ἐναντιότης ἐν τοῖς φαινομένοις, καὶ ἐν
 τοῖς κρυπτοῖς, ἀπὸ τῆς πρῶτης ἀνάστασης τῶ πρῶτου
 αἰσθητικοῦ εἰς ἡμᾶς κατελήλυθεν. ἐπὶ τῇ πρῶ-
 τῇ ἀνάστασις τῶ λόγῳ τῶ Θεοῦ ἀγαπήσεται, καὶ
 ἀπορρίψει τὰ τῶ βίου πρῶτα, καὶ δισημῶν
 κόσμου, καὶ πᾶσας τὰς σαρκεῖς καὶ οὐρανῶν ἀρνήσεται,
 λύσας ἑαυτὴν ἀπὸ τούτων. τότε πρῶτοις φαι-
 νομένων ὡς κύριος καὶ χαλάζων, διώσεται γὰρ ὅτι
 ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῇ πάλιν, αὐτῇ ἐναντιώσεται
 κρυπτῇ, καὶ αὐτῇ πόλεμος λογισμῶν πρῶτοις
 ποικιλίας, καὶ αὐτῇ ἀγῶν πρῶτοις. καὶ οὕτως
 διώσεται πρῶτοις καὶ ὅτι καλεῖται τὸν κύριον
 ἐν πίστι ἀδιστάκτως καὶ ὑπομονῇ πολλῇ, καὶ τὴν
 πρῶτον αὐτῇ βοήθειαν ἐκδεχόμενος, τυχὴν ἐκείνης
 τῆς ἐνδοξῆς λυτρώσεως τῶν δισημῶν, καὶ τριχῶν,
 καὶ φεαγμῶν, ἐν σκότειν πρῶτοις ποικιλίας, ἀ-
 πὸ εἰσι αὐτῇ κρυπτῶν παθῶν ἐκείνης. ὅτι
 δὲ ὁ πόλεμος ὅτι χαλεπὸς καὶ δυναμῆς Θεοῦ

A conflictu ac certamine duplici dimi-
 candum est : tum in apertis rebus ad
 hanc vitam pertinentibus; abstinendo
 scilicet à distractionibus terrenis, & ab
 amore vinculorum secularium & affe-
 ctionum peccati : tum in secretis, cer-
 tando contra spiritus nequitiae, de quib-
 us Apostolus dicebat, *Non est nobis col-
 luctatio aduersus carnem & sanguinem*, sed
 aduersus principes & potestates, ad-
 uersus mundi rectores tenebrarum hu-
 ius seculi, contra spiritualia nequitiae
 in coelestibus. Nam homo post trans-
 gressionem mandati, duobus modis &
 B vinculis se alligauit, exterminatus pa-
 radiso. Deuinctus est enim in hoc secu-
 lo rebus ad vitam pertinentibus, amore
 huius mundi, nempe voluptatum car-
 nis, & affectionum, diuitiarum, gloriae,
 possessionum, vxoris, liberorum, con-
 sanguinitatis, patriæ, locorum, & in-
 dumentorum, ac vt semel dicam, om-
 nium quæ sub aspectum cadunt. A qui-
 bus verbum Dei præcipit ipsum exolui
 propria voluntate (quia sponte quisque
 omnia quæ sunt ante oculos, amplecti-
 tur) vt ab ijs omnibus se eximens atque
 liberans perfecte possit mandato subij-
 ci. Intus verò anima intricata est & in-
 clusa, muris circumdata, & catenis te-
 nebrarum alligata per spiritus nequitie;
 ita vt nequeat, sicut optat Dominum
 diligere, nec sicut vult, credere, nec vt
 cupit, deprecari. Siquidem à transgres-
 so mandato per primum hominem,
 prorsus in nos insurrexit contrarietas,
 tam in apertis rebus quàm in abditis.
 Si quis ergo verbo Dei audito, cer-
 tauerit, ac proiecerit res ad hanc vi-
 tam pertinentes, & mundi laqueis,
 ac vniuersis carnis voluptatibus renun-
 ciauerit, iis se liberans : tum vt per-
 seuerauerit operam dare Domino, a-
 nimaduertere poterit, esse quandam
 aliam collutationem in corde, aliam
 contrarietatem occultam, aliud bel-
 lum cogitationum & spirituum nequi-
 tiae, aliud denique certamen inimi-
 nere : deinde in Domino inuocando
 perseuerans in fide indeficiente ac
 multa patientia, & ab eo consecutus
 auxilium, poterit inde nasci libera-
 tionem interiorē à vinculis, tricis,
 vallis, & tenebris spirituum nequi-
 tiae : quæ quidem sunt occultarum af-
 fectionum operationes. Hoc autem
 bellum per gratiam & virtutem Dei

σταθαι διωθήσεται, καὶ ὅπως νικήσας τῷ ἐναντίῳ A
 διυνάμει. Ἀλλὰ τὸ σπουδαίον τῷ πνεύματι, καὶ
 τῆς ἰδίας ἐν πάσαις ἀρεταῖς ἀποδοῦναι τῆς αἰ-
 οίου ζωῆς ἄξιον γινώσκεται, δοξάζων πατέρα, &
 υἱόν, καὶ ἅγιον πνεῦμα, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος
 εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

rit: & sic deuictis per Spiritum sanctum
 cooperantem, ac virtutum illius stu-
 dium potestatibus aduersariis, æterna
 vita dignus euadet, glorificans patrem,
 & filium, & Spiritum sanctum, cui glo-
 ria & imperium in secula. Amen.



ΠΕΡΙ ΔΙΣΣΗΣ ΣΤΑ-
 σεως τῆς ἐκ τῆ βίου τύπου ἑξ-
 ερχόντων.

DE DVPLICI
 statu eorum, qui ex hac
 vita decedunt.

ΟΜΙΛΙΑ κβ'.

HOMILIA XXII.

ΟΤΑΝ ἔξελθῃ ἐκ τοῦ σώματος
 ψυχὴ ἀνθρώπου, μυστήριον τι μέ-
 γα ἐκείνη περὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ ἡ-
 πτώδους ἐν αἰσθηταῖς, ἐρχομένη
 χοροὶ δαμόνων, καὶ ἀγγέλων ἀεισιγών, καὶ δυ-
 νάμειος σκότους ἀδραμεβαίοισι πλὴν ψυχῇ
 ἐκείνῃ, καὶ κρατοῦσιν εἰς τὸ ἴδιον μέρος, καὶ
 οὐκ ὀφείλει τις ἐπὶ τοῦτοις ἐκείνην εἶ-
 γρὸν ἔχειν, καὶ ὡς ἐν ταῖς αἰῶσι πάντων ὑπετά-
 γῃ, καὶ ὑπῆκουσι, καὶ δοῦλος ἐγγεγραμμένος, πό-
 σον μέλλον ὅταν ἐξέρχεται ἐκ τοῦ κόσμου, κα-
 τίχεται καὶ κρατεῖται ὑπὸ αὐτῶν. ἀπὸ τοῦ μέ-
 ρους τοῦ ἀγαθοῦ ὀφείλει νοῆσαι ὅτι οὕτως ἔχει
 τὰ περὶ τὰς αἰῶνας. καὶ γὰρ τοῖς αἰῶσι δοῦλος τοῦ
 Θεοῦ, ἀπὸ τῆς νῦν εἰσὶν ἀγγέλων ἀδραμεβαίοντες,
 καὶ πνεύματα ἅγια κυκλοῦντα αὐτοῖς καὶ φυ-
 λαττοῦντα καὶ ὅταν ἐξέλθωσι ἀπὸ τοῦ σώμα-
 τος, οἱ χοροὶ τῶν ἀγγέλων ἀδραμεβαίοισι
 αὐτῇ τῇ ψυχῇ εἰς τὸ ἴδιον μέρος, εἰς τὸν
 κρατοῦντα αἰῶνα. καὶ οὕτως αὐτοῖς παρασχεῖται
 τῷ κυρίῳ.

QUAM anima decesserit è
 corpore hominis, tunc
 magnum quoddam pera-
 gitur mysterium. Nam si
 fuerit illa peccati rea, ac-
 cedunt chori dæmonum & Angeli si-
 nistri, ac potestates tenebrarum ap-
 prehendant animam illam, & impe-
 rio suo subiugatam, in suas partes per-
 trahunt. Nec debet hoc videri cui-
 piam insolens. Si enim dum viueret
 homo, & in hoc seculo ageret, sub-
 ditus fuit, obtemperauit, & inserui-
 uit illis, quanto magis cum egreditur
 ex hoc mundo, detinetur ac posside-
 tur ab ipsis? Quod autem res ita se
 habeat, ex ea parte potes intelligere,
 quæ felicioris est conditionis. Siqui-
 dem ex præsentis tempore sanctis Dei
 seruis assistunt Angeli, ac sancti Spi-
 ritus circundant eos & custodiunt.
 Cumque exierint è corpore, chori
 Angelorum assumunt animas in suam
 partem, in seculo puro; & sic addu-
 cunt eas ad Dominum.

Angeli f.
 delibus assi-
 stunt etiam
 in hoc seculo.

ἐπὶ δὲ μάθῃ, καὶ συνεθροῖται εἰς τὸν πόλεμον, ὅταν ὁσφραγῇ καὶ ἀκούσῃ φωνὴν πολέμου, αὐτὸς ἐπὶ τοῖς ἐρχομένοις ἔρχεται ὅτι πῶς ἐχθροὶ, ὥστε καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς φωνῆς ὁποῖον ἐμποιεῖ τῆς πολεμίου· τὸν αὐτὸν ἔχον καὶ ἡ ψυχὴ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ οὕτως ἀγρία καὶ ἀνυπότακτος, ἐν ἐρημίᾳ τῆς ἁμαρτίας πελάζεται μετὰ θηρίων, καὶ πνιμμάτων τῆς πορνείας, πλὴν ἀφ' ἑκείνης ἐν τῇ ἀμύβρᾳ κατέχουσα· ὅταν δὲ ἀκούσῃ λόγον Θεοῦ, καὶ πισύσῃ, χαλινὰ ζωοῦνται ὑπὸ τοῦ πνύματος, ἀποβιβάζεται ὁ ἀγριότης, καὶ ὁ ἀρχικὸν φρόνημα, ζωοποιεῖται ὑπὸ τοῦ ὁποῦ Χριστοῦ· εἴτα εἰς θλίψιν καὶ δαμασμον, καὶ στενοχωρίαν ἔρχεται, εἰς ὃ δοκιμασθῆναι αὐτὴν, ἵνα κατ' ὀλίγον ἡμερωθῇ ὑπὸ τοῦ πνύματος, ἐκλειπούσης κατ' ὀλίγον καὶ ἀφανισθῆναι τῆς ἐν αὐτῇ ἀμύβρας· καὶ οὕτως ἡ ψυχὴ ἐκδυομένη τὸν ἡμέτερον τῆς διαπορεύσεως, καὶ πλὴν ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς σωτηρίου, καὶ τὸ θυρεὸν τῆς πίστεως, καὶ πλὴν μάχης τῆς πνύματος, διδάσκειται πολεμῶν τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῖς· καὶ οὕτως ὁπλισμένη τῇ τῆς κυρίου πνύματι, ἀγωνίζεται κατὰ τὰ πνύματα τῆς πορνείας, καὶ τὰ πεπρωμένα βέλη τῆς πορνείας ὁποῖον. καὶ γὰρ τῇ τῆς πνύματος ὁπλῶν, εἰς αὐτὴν ἔρχεται εἰς ὁδοῦ αὐτοῦ· ἔχουσα δὲ τὰ ὅπλα τῆς κυρίου, ὅταν ἀκούσῃ καὶ ἀμύβρᾳ σφοδρῶς πολέμου, ἐν ἀλλοτρίᾳ καὶ κρυφῇ ἐκπορεύεται· καὶ οὕτως ἐν τῇ ἰσχύϊ εἴρηται, ὅτι καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς φωνῆς τῆς διήσεως αὐτῆς ὁποῖον οἱ ἐχθροὶ καὶ οὕτως ἀγωνισμένη καὶ νικήσασα ἀπὸ τῆς πνύματος τὸν πόλεμον, νικηφόρος ἐφαίνεται μετὰ πύρρῃς πολλῆς, καὶ οὕτως συναναπαύεται τῇ ἐπουρανίᾳ βασιλεῖ· ἡ δὲ δόξα καὶ ὁ κράτος εἰς πᾶς αἰῶνας, ἀμήν.

at ubi didicerit, & bello fuerit assuefactus, cum senserit & audierit sonum bellicum, promptè progreditur in hostes, ut sola voce terrorem incutiat hostibus: ad eundem modum anima, à tempore transgressionis, agrestis & indomita, in deserto huius mundi incedit cum feris nequitie spiritibus, inferuiens peccato. Vbi verò audierit verbum Dei, & crediderit, refrænata per Spiritum sanctum, deponit mores agrestes, & animum carnalem, à seſſore Christo gubernata: tum accedit ad afflictionem, angustiam, ac edomandi iugum, ut probetur, & paulatim à spiritu mansueſcat, ſenſim deficiente in illa & exoleſcente peccato. Sic itaque anima thoracem induta iuſtitie & galeam ſalutis ac ſcutum fidei, & gladio ſpiritus munita, docetur conſligere cum hoſtibus ſuis: armataque ſpiritu Domini certat contra ſpiritus nequitie, & tela nequiſſimi ignea extinguit. Nam abſque armis ſpiritus, non progreditur in aciem: armis autem Domini munita, cum audierit & ſenſerit vehementia bella, cum impetu & clamore proficiſcitur; ſicut in libro Iob dictum eſt, quòd etiam i-
C ipſa voce orationis occumbunt inimici. Ex bello confecto, partaque victoria beneficio ſpiritus, cum plena fiducia refert victorie coronas, & ita cum cœleſti rege quieſcit. Cui gloria & imperium in ſecula. Amen.

m m ij

Humilis
labitur.

fuetudinem: ad quæ prius vi ferebatur, quætebat cum sollicitudine & medita-
batur, quæ denique donata sunt ei: & ira auctus & consummatus in Deo, heres esse regni meretur. Nunquam enim humilis labitur. Nam vnde labi posset, qui sub omnibus est? Itaque eleuatio sui, summa est humilitas: humilitas autem, magna est exaltatio, existimatio, & dignitas. Quamobrem vim nobis inferamus, & compellamus ipsi nos ad humilitatem, vel inuito animo, ad mansuetudinem, & charitatem, deprecantes atque obsecrantes Deum in fide, spe, & charitate, assidue tali expectatione ac scopo freti: vt mittat spiritum suum in corda nostra, quod precemur & adoremus Deum in spiritu & veritate. Ipse enim spiritus docebit nos veram precandirationem, quam nunc etiam vi non possumus implere. Docebit quoque viscera misericordiz, nempe benignitatem, ac quomodo vniuersa Domini præcepta re vera exequi possimus, sine vi ac molestia: sicuti nouit spiritus ille nos replens fructu suo. Hocque modo mandatis Dei à nobis impletis beneficio sui spiritus, qui solus nouit voluntatem Domini, & nos consummat in se, ac consummatus in nobis purificatis ab omni inquinamento & luto peccati, animas nostras puras & immaculatas, tanquam præclaras sponfas, exhibebit Christo: ac requiescemus cum Deo in regno ipsius, & Deus requiescet in nobis per infinita secula. Gloria sit miserationibus, misericordiz & charitati eius, quod tanto honore & gloria dignatus sit genus hominum, eosque dignos fecerit, quos vocaret patris cœlestis filios ac proprios fratres. Ipsi gloria in secula, Amen.

Α παρότῃα, ἀ παροδοῖα το καὶ ἐζήτησε, καὶ ἐμερίμνησε, καὶ ἐμελέτησε, καὶ ἐδόθη αὐτῷ· καὶ οὕτως αὐξήσας καὶ τελειωθείς ἐν Θεῷ, κληρονόμος τῆς βασιλείας ἡρέσθη κατὰ ἐξουσίαν· ὁ γὰρ ταπεινὸς οὐδέποτε πίπτει· πόθεν γὰρ πεσὼν ἔχῃ ὑποκείμενους πόρτων ὧν μεγάλη ταπεινότης, ἡ ὑψηλοφροσύνη· καὶ μεγάλη ὕψωσις, καὶ ἡμιότης, καὶ ἀξίωμα, ἡ ταπεινοφροσύνη· καὶ ἡμεῖς ὅτινω βιασάμεθα καὶ ἀλχωμένην αὐτοὺς εἰς τὴν ταπεινοφροσύνην, καὶ μὴ θελούσης τῆς καρδίας, καὶ εἰς τὴν παρότῃα, καὶ εἰς τὴν ἀγάπην δεόμενοι καὶ παρκαλούμενοι πρὸ Θεοῦ ἐν πίστι, καὶ ἐλπίδι, καὶ ἀγάπῃ, ἀδελφείῳ τῶν παροδοκίᾳ τοιαύτῃ καὶ σκοπῷ, ἵνα ἀποστείλῃ τὸ πνεῦμα αὐτὸ εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν, ἵνα διζώμεθα καὶ παροσκυνήσωμεν τῷ Θεῷ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ αὐτὸ τὸ πνεῦμα διδάξῃ ἡμᾶς ὅτι καὶ ἀληθινῶς, ὡς καὶ καὶ μὴ βίας ἐδυνάμεθα ποιεῖν· ἀλλὰ ὡς οἰκπρμῶν, χρηστότητα, καὶ πάσας τὰς ἐντολὰς τοῦ κυρίου, διδάξῃ ἡμᾶς ποιῆσαι ὅτι ἀληθείας ἀλύτως καὶ ἀδιάσπαστος, ὡς αὐτὸ τὸ πνεῦμα οἶδε πληροῦν ἡμᾶς ἐν καρπῶν αὐτοῦ· καὶ οὕτως ἡμεῖς ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ πληρωθῶν ὑφ' ἡμῶν ἀφ' ὧν πνεύματος αὐτοῦ, τὸ μόνον γνώσκοντος τὸ θέλημα τοῦ κυρίου, καὶ τελειώσαντος ἡμᾶς τὸ πνεῦμα εἰς ἑαυτὸ, καὶ τελειωθέντες εἰς ἡμᾶς καθαροὶν τὰς ἀπό πλῆθος μολυσμῶν καὶ ἀπίστον τῆς ἀμάρτίας, ὡς παρ' ἡμῶν καθαροί, τὰς ἡμεῖς καὶ ἡμῶν καθαροί καὶ ἀμώμους παρκατέστη ὁ Χριστὸς, ἀπαυομένην ἡμῶν ἐν Θεῷ, ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ, καὶ ἀπαυομένην τοῦ Θεοῦ ἐν ἡμῖν εἰς πᾶσι ἀπεράντοις αἰῶνας δόξα τοῖς οἰκπρμῶν αὐτοῦ καὶ τῇ ἐλέει, καὶ τῇ ἀγάπῃ, ὅτι εἰς τοιαύτῃν τιμὴν καὶ δόξαν κατετίθειτο ὁ ἦμος ἡμεῖς ἀνδραποῦν, ὑμῖν παρὸς ἐπουραίου κατετίθειτο αὐτοῖς, καὶ ἰδοὺς ἀδελφοὺς παροσθύναντες· αὐτοῖς ἡ δόξα εἰς πᾶσι αἰῶνας, ἀμήν.

A



ΜΟΝΟΣ Ο ΧΡΙΣΤΟΣ,
Ο ΑΛΗΘΙΝΟΣ ΤΟΥ ΕΣΩ
ΑΙΔΕΟΨΟΥ ΙΑΤΡΟΣ, ΘΕΡΑΠΕΥΣΑΙ ΔΥ-
ΝΑΤΑΙ ΠΛΩΨΥΧΛΩ, ΚΑΙ ΑΥΤΩ ΤΩ
ΤΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ ΕΣΩΔΥΜΑΙ ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΑΙ.

ΟΜΙΛΙΑ κ'.



ΕΙ τις γυμνός ἐστιν ἀπὸ τοῦ ἐσ-
ωδύματος τοῦ θεικοῦ καὶ ἐπουρα-
νίου, ὁποῦ ἐστιν ἡ τοῦ πνεύματος
δυνάμις, καθὼς εἴρηται· εἰ δὲ τις
πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, ἔστι
οὐκ ἐστὶν αὐτῷ· κλαίτω καὶ ὀδυνάζετω τὸν
κύριον, ἵνα λάβῃ τὸ ἐξ οὐρανοῦ πνευματικὸν
ἐνδύμα· ἵνα ἀμφιασθῇ πλὴν ἀπὸ θείας ἐνερ-
γίας γυμνωμένη ψυχῇ· ὅτι πολλὰ αἰ-
σχύνῃ ἀπείρας παθῶν περιέβληται, ὁ μὴ
ἐνδεδυμένος τὸ τοῦ πνεύματος ἐνδύμα. ὡς ὅτε
γὰρ ἐν τοῖς φαινομένοις εἰς τις γυμνός ἦ, ἐν
πολλῇ αἰσχύνῃ καὶ ἀτιμίᾳ ὅτι, καὶ φίλοι φί-
λοις ἀποτρέφονται γυμνοὺς, καὶ γήσοι ἰδίους,
καὶ τέκνα ἰδόντα γυμνωμένον πατέρα ἐτρέφον
ταῖς ἐαυτοῦ ὀψὶς, τὸ μὴ ἐνατείνουσι γυμνῷ ὡς
ἄνθρωποι τῷ πατρὶ, καὶ ὁπιασοφασὶς ἀπελθόντες
ἐπεκάλυψον αὐτὸν, καὶ ὅπως ὁπίστροφον ταῖς ὀ-
ψὶς. ὅπως καὶ ὁ Θεὸς ἀπέστραψεν ταῖς ψυχαῖς
τὰς μὴ ἐνδεδυμένας τὸ τοῦ πνεύματος ἐνδύμα ἐν
πληροφωρίᾳ, τοῖς μὴ ἐνδεδυμένοις τὸν κύριον
Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν δυνάμει καὶ ἀληθείᾳ. αὐτοὺς ὁ
θεὸς αἰδεσθεὶς θεασάμενος ἐαυτὸν γυμνὸν
ἠσχύνθη· ποσάυτη ἀτιμία τῇ γυμνότητι παθεῖ-
σιν εἰδὼν ὅτι τὸ ἄνθρωπον ἰσοσάυτην αἰσχύνῃ
δείκνυσιν ἢ γυμνότης, πόσο μάλλον ἢ γυμνὴ ἀ-
πὸ θείας δυνάμεως ψυχῇ· καὶ μὴ φοβούμενα τὸ ἡμ-
φοισμένον τὸ δειρρῆτον καὶ ἀφθαρτον, καὶ πνευματι-
κὸν ἐνδύμα, αὐτὸν τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν
ἀληθείᾳ, πλείονα καὶ αἰσχύνῃ καὶ ἀτιμίᾳ πα-
θῶν περιέβληται. καὶ πᾶς τις ὢν γυμνός ἀπὸ τοῦ
θείας ἐκείνης δόξης, οὕτως ὀφείλει ἐαυτὸν ἐ-
παρκεῖν, καὶ νωθεῖν πλὴν ἀτιμίας αὐτοῦ,



SOLVS CHRISTVS,

verus medicus interioris
hominis, sanare potest ani-
mam, eamque vestimento
gratie sue exornare.

B

HOMILIA XX.



I quis nudus est carens
diuino ac cœlesti indu-
mento, quod est poten-
tia spiritus, quemadmo-
dum dictum est, Si quis
autem spiritum Christi non

Rom. 8.

habet, hic non est eius: defleat & depre-
cetur Dominum, ut de cœlo spiritale
consequatur indumentum, quo induat
animam virtute diuina denudatam. Nā
qui vestimento spiritus caret, multis pu-
dēdis & infamibus affectionibus obrui-
tur. Quemadmodū enim si quis in con-
spectu hominū * nudus fuerit, sum-
mo pudore atque dedecore afficitur, &
amici nudos auersantur amicos, & ger-
mani suos: filij quoque videntes nuda-
tum patrem, facies suas auerterunt: ne
nudum patris corpus aspicerent: & re-
trogradientes operuerunt eum, & sic
vultum auerterunt: ita Deus auersatur
animas non ornatas indumento sancti
Spiritus cum certitudine fidei: eos in-
quam, qui non induerunt Dominum
Iesum Christum in virtute & veritate.
Quandoquidem ille primus homo se
nudum conspiciens, erubuit. Tantam
habet nuditas annexam ignominiam.
Si ergo in rebus corporeis tantum pu-
doris facit nuditas, quanto maiore
pudore ac ignominia affectionum cir-
cundata est anima, diuina virtute nu-
data, non gestans nec induta arca-
num, incorruptibile ac spiritale in-
dumentum, nempe Dominum Ie-
sum Christum in veritate? Ita-
que quicumque vacuus est gloria illa
diuina, illum ita sui pudere debet,
atque ignominiam suam agnoscere:

sicut Adam corpore nudus cum esset, A
et si è folijs ficus vestimentum sibi apta-
uit, pudore tamen ducebatur, animad-
uertens mendicitatem suam ac nudita-
tem. Quapropter eiusmodi anima po-
stuler à Christo, qui largitur & induit
eam gloria in lumine ineffabili: neque
decepta opinione propriæ iustitiæ, aut
existimās se habere vestimentum ipsius
salutaris, consuat sibi vestem vanarum
cogitationum. Qui enim in sua tantum
iustitia atque redemptione persistit, te-
mere & frustra laborat. Nam omnis o-
pinio iustitiæ ipsius, in extrema die si-
cut pannus menstruatus apparebit, ut

Isa. 64.

ait Esaias Propheta, *Facta est vniuersa in-*
istitia nostra tanquam pannus menstruatus. De-
precemur ergo Deum & postulemus,
ut induamur ipsius salutaris amictum,
nimirum Dominum nostrum Iesum
Christum, lumen arcanum: quem ge-
stantes animæ non expoliabuntur in se-
culum, sed in resurrectione corpora
quoque ipsarum illustrabuntur à glo-
ria luminis: quo etiam nunc ornata
sunt fideles & nobiles animæ, ut inquit

Rom. 8.

Apostolus, *Qui suscitauit Christum à mor-*
tuis, uiuificabit & mortalia corpora nostra,
propter inhabitantem spiritum eius in nobis.
Gloria sit inenarrabili benignitati &
ineffabili misericordie ipsius. Rursum,
ut mulier quæ fluxum sanguinis patie-
batur, verè credens, posteaquam teti-
git fimbriam vestimenti Domini, sta-
tim sanitatem est adepta, & exiccatus
est fluxus fontis impuri illius sangui-
nis: ita omnis anima percussa incur-
abili vulnere peccati, habensque fon-
tem prauarum & immundarum cogi-
tationum, si accesserit ad Christum,
& verè credens deprecata fuerit, sa-
nitatem salutarem consequitur ab in-
curabili affectionum fonte: ac defi-
ciens exiccatur fons ille, qui cogita-
tiones immundas producebat, per vir-
tutem Iesu solius. Nec est in alterius

Solum Chri-
stus curat
animam à
prauis cogi-
tationibus.

cuiuspiam facultate, ut hoc vulnus sa-
nare possit. Ita enim fortiter gessit ho-
stis in transgressione Adæ, ut vulne-
rauerit & tenebris offuderit interio-
rem hominem, mentem videlicet ho-
minis ducem, quæ Deum spectabat.
Vnde postea oculi eius à bonis cœlesti-
bus auersi, intueri cœperunt vitia &
affectiones. Tam grauiter ergo læsus
est, ut nullus præter solum Dominum
sanare possit. huic soli possibile est.

ὡς τὸ σωματικῶς Ἀδὰμ ἠχμύνετο γυμνὸς ὢν,
καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ ἐκ συκῆς φύλλων πέδι-
λῳμα, ὅμως τὸ αἰσχυρὸν ἐφ' ἑρῆ, πλὴν πτωχείας
καὶ γυμνότητος ἑαυτοῦ ὁπτιγινώσκων. αἰτείτω οὖν
ἡ τοιαύτη ψυχὴ τὸν Θεόν τῷ δίδόντι, καὶ ἀμφιεννύ-
πας δόξας Χριστοῦ ἐν φωτὶ δ' ὁρίστω, μὴ ποιῶσα
ἑαυτῇ ἱμάτιον λογισμῶν μεταίωσι, δοκῶσα ἰδίᾳς
διχασμοῦνης ἀπατωμένη, καὶ τομιζῶσα ἔχον ἀμ-
φιον ὁπτιγίνῃ· εἰ τις γὰρ ἐν τῇ ἑαυτοῦ μόνῃ ἴσταται
διχασμοῦν καὶ ἀπολυτρώσῃ, μεταίωσι καὶ κενῶς
κοπιᾷ· πάντα γὰρ ἡ οἴησις τῆς διχασμοῦνης αὐτῇ,
ὡς ῥάχης ἀποκαθημένης φανεργύται ἐν τῇ ἐ-
σχάτῃ ἡμέρᾳ, ὡς φησὶν Ἡσαίας ὁ πρὸς φητής.
ἐξηγήθη πάντα ἡ διχασμοῦν ἡμῶν ὡς ῥάχης ἀ-
ποκαθημένης. αἰτήσωμεν οὖν καὶ δεησώμεν τῷ
Θεοῦ ἐνδύσασθαι τὸ ἱμάτιον τῆς σωτηρίας, τὸ κύ-
ριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸ ἀρρήτων φῶς, ὃν φο-
ρέσασθαι ψυχῇ ἐκ ἀποδυθήσοιται εἰς τὴν αἰώναν·
ἀλλ' ἐν τῇ αἰσχύρᾳ καὶ τὰ σωματικά αὐτῇ δόξα-
σθήσοιται ὑπὸ τῆς δόξης τῆς φωτὸς, ὃ ὑπερέ-
βλυται ἀπὸ τῆς νυνὶ αἰτίας καὶ βύχνης ψυ-
χαί, καθὼς φησὶν ὁ ἀπόστολος, ὁ ἐκείρας Χριστοῦ
ἐκ νεφρῶν, ζωοποιήσῃ καὶ τὰ θνητά σωματικά ἡ-
μῶν διὰ τῆς ἐνοικισμῶν αὐτῇ πνεύματος ἐν ἡ-
μῖν. δόξα τῇ δ' ὁρίστω βίωσιν ἀληθείας καὶ τῶν ἀ-
φροσύνης ἐλέει αὐτοῦ. Ἐπάλιν, ὡς τὸν ἡ αἰσχυρὸν
σα γυνὴ πισύσασα ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἀψαυμένη
τῷ κραδίῳ τῷ κυρίῳ, βύχνης ἰάσεως ἐτυχέ, ἔ-
ξηργήθη ἡ ῥύσις τῆς ἀκαθάρτου πηγῆς τῆς αἰ-
ματός· ὅτι πᾶσα ψυχὴ ἔχουσα τὸ αἷον τραῦ-
μα τῆς ἀμύνης πλὴν πηγῆς τῆς ἀκαθάρτου
καὶ πονηρῶν λογισμῶν, εἰς πρὸς ἐλθὼν ὁ Χρι-
στῷ, καὶ δεηθῇ πισύσασα ἐν ἀληθείᾳ, ἰάσεως
σωτηρίας τυχεύσει ἐκ τῆς αἰάτου πηγῆς τῆς
πατρῶν, καὶ ἐξηργήσεται ἐκλείπουσα ἡ πηγὴ ἐ-
κείνη ἡ τῆς ἀκαθάρτου λογισμοῦ βρύουσα, διὰ
τῆς διωάμεως Ἰησοῦ μόνῃ· διὸ δὲ ἡ ἰάσασθαι
τὸ τραῦμα τῆς ἀδύατον· ὅτι γὰρ ἐπετιθέ-
σιν ὁ ἐξ ἑρῆς ἐν τῇ τῷ Ἀδὰμ πρὸς ἀνάστασιν, ὡς τε
πραυματίσται καὶ σκλήτισται τὸν ἔσω ἀνθρώπον, καὶ
ἡ γυνὴ τοῦ ὁράντα Θεοῦ. διέβλεψον λοι-
ποὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν εἰς τὰ κακά ἐκ τὰ πᾶ-
νη, ἀποκλεισθέντες τῇ ἐπουρανίῳ ἀγαθῶν· ὅτι
οὖν ἐπραυματίσθη, ὡς τε μηδὲν διωατὸν εἶδ-
σασθαι, εἰ μὴ μόνῃ κυρίῳ, τούτῳ μόνῃ διωατῷ

ἔστιν· αὐτὸς γὰρ ἐλθὼν ἤρε πλεὺς ἀμύρλιας τῷ νό-
 σμῳ, ὅτι ἐστὶ πλεὺς ἀκαθάρτων πηγῶν τῇ δόξῃ
 λογισμῶν τῆς ψυχῆς ἐξήρανεν· ὥστε γὰρ ἐκείνη ἡ
 αἱμορροῖσα πᾶν τὰ ἐαυτῆς διαπνύουσα τοῖς
 ἰατροῦσιν διωκεμένη, πρὶν ὁσπίτος ἐπερχομένη
 εἶναι τούτων, ἕως ἢ προσήλθῃ τὰς κυρίας, πιεῖ-
 σασα ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἀφαρῶν τῷ χειρῶν αὐτῆς
 καὶ οὕτως ὁσπίτως ἡδυνῶ τῆς ἰατρίας, καὶ ἔστι
 ἡ ῥύσις τῷ αἵματι· οὕτω πλεὺς ψυχῶν τραυ-
 ματιάζονται ἐξ ἀρχῆς τραῦμα αἰάτην παθῶν
 κακίας, ὁσπίτως οὐτε διχάζων, οὐτε πατέρων, οὐτε
 πατρῶν, ὅτι πατριάρχων ἰχνοὶ διαπνύ-
 σαι· Μωϋσῆς ἦλθεν, ἀλλ' ἐκεῖ ἡδυνήθη ἰασι-
 πῶν τε διωκῶν· ἱερεῖς, δῶρα, δόξα, δόξα, δόξα,
 ἑβραῖοι, νομῶν, βασιλῆα, θυσιᾶς, ὁ-
 λοκαυτώσεως, καὶ πᾶσα ἡ λοιπὴ διχοστομῶν ἐπι-
 τείλει ἐν τῷ νόμῳ, καὶ ἡ ψυχὴ ἰαθῆναι καὶ κα-
 θαρισθῆναι ἀπὸ τῆς ἀκαθάρτου ῥύσεως τῇ κακίᾳ
 λογισμῶν ἐκ ἡδυνήθη, καὶ πᾶσα ἡ διχοστομῶν
 αὐτῆς διαπνύσασα αὐτὴν ἐκ ἰχνοῦ, ἕως ἢ ἦλθεν ὁ
 ὁσπίτης, ὁ ὁσπίτης ἰατρῆς, ὁ δωρεῖ αἰσῶν, ὁ ἐαυ-
 τὸν ὑπὸ τῷ ἥμῃς τῇ αἰσῶν ὑπὸ τῷ ὁσπί-
 τῳ· αὐτὸς μόνος τῷ μεγάλῳ ἐκ ὁσπίτου λύτρωσιν ἐ-
 ἰασι τῇ ψυχῇ ἐποίησιν· αὐτὸς ἡλθὼν αὐτῇ
 ἐκ τῆς δουλείας, καὶ ἐξήγαγῃ αὐτὴν ἐκ σκλάβας,
 ἰδίῳ φωτὶ δόξασι αὐτῶν· αὐτὸς ἐξήρανε τὴν ἐν
 αὐτῇ πηγῇ τῇ ἀκαθάρτῳ λογισμῶν· ἰδοὺ γὰρ,
 φησὶν, ὁ αἰσῶν τῷ Θεῷ, ὁ αἰσῶν τῷ ἀμύρλιᾳ τῷ
 κόσμῳ· ὁ γὰρ ἡδυνάτω τὰ ἰσχυρὰ ἐκ γῆς φάρμα-
 κα, ὅτι ἐστὶ τὰ ἐαυτῆς διχάζοντα μόνον δια-
 πνύσασα καὶ ἰάσασα αὐτὴν ἐκ τῆς πηγῆς αὐ-
 τῆς πληγῆς, ἀλλὰ δὲ τῇ ὑγιάνει ἐκ τῆς φύ-
 σιος τῆς δωρεᾶς τῆς ἀγίας πνεύματος, δὲ τούτου ἔ-
 φαρμάκῳ μόνῳ ἡδυνήθη ἰατρῆς τυχεῖν ὁ ἀνθρω-
 πος, καὶ ζωῆς ἐφικέσθαι, καθαρισθῆναι ὑπὸ τῆς ἀ-
 γίας πνεύματος τῇ καρδίᾳ. ἀλλ' ὥστε ἐκ τῆς ἡ γυ-
 νῆ καὶ ἰαθῆναι ἐκ ἡδυνήθη, καὶ πεπαισμάτιστο,
 ἀλλ' ὁμοῦ πόδας εἶχε ἔλθῃ πρὸς τὴν κύριον,
 καὶ ἦτο τυχεῖν ἰατρῆς· οὕτως καὶ ὁ τυφλὸς ἐκ τῆς
 ἰατρῆς καὶ ὑπερβῆναι ἐκ ἡδυνάτω, καὶ ἔλθῃ πρὸς
 τὴν κύριον δὲ ὁ μὴ βλέπειν, ἀλλ' ὁξυτέρῳ ἀγ-
 γῶν ἀπέσπλε τῷ φωνῷ· ἔλεγε γὰρ, καὶ Δαβὶδ
 ἐλέησόν με· καὶ ἔγωγε πιεῖσας, ἰατρῆς ἐτυχῆναι, ἐλ-
 θόντες ἔκλυον πρὸς αὐτοὺς, ἐξελέψαι ποιη-
 σάμεν· ὅπως καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ τραῦμα τῆς τραυ-
 μασι παθῶν ἀτιμίας, καὶ πεπαισμάτισται ὑπὸ
 τῆς σκότητος τῆς ἀμύρλιας, ἀλλ' ὁμοῦ ἐκ τῆς ἡλ-
 λῆς.

A Nam ipse veniens abstulit peccatum
 mundi, hoc est impurum fontem illum
 cogitationum animæ exiecit. Sicut
 enim illa fluxu sanguinis affecta, cum
 omnia sua bona erogasset in medicos,
 à nullo tamen eorum curata est, donec
 accessit ad Dominum, & credens in ve-
 ritate, tetigit fimbriam vestimenti eius,
 & ita mox sanata se sensit, stetitque
 fluxus sanguinis: sic & animam incurabi-
 li vitiofarum affectionum vulnere ab
 initio sauciata, nullus iustorum pa-
 trum, Prophetarum, aut patriarcha-
 rum curare potuit. Venit quidem Mo-
 ses, sed planè non potuit sanitatem
 conferre: sacerdotes, munera, deci-
 mationes, sabbatismi, neomeniæ, ab-
 lutiones, sacrificia, holocausta, & uni-
 versæ reliquæ iustitiæ celebrabatur in le-
 ge: nec tamen anima sanari aut munda-
 ri potuit ab impuro vitiofarum cogi-
 tationum fluore. Nec potuit universa
 illius iustificatio ipsam curare, donec
 venit Saluator, verus medicus, qui gra-
 tis sanat. Qui quidem seipsum in pre-
 tium generis humani tradens, solus
 ipse magnificam & salutarem redem-
 ptionem ac sanitatem animæ operatus
 est. Hic liberauit eam à servitute, &
 eduxit è tenebris, illustrans eam suo lu-
 mine. Hic arefecit in illa fontem im-
 mundarum cogitationum. *Ecce enim, Ioan. 1:*
ait, Agnus Dei, qui tollis peccatum mundi.
 Non enim sua terrena medicamenta,
 hoc est suæ iustificationes solæ, potue-
 runt curare & sanare illam à tanta plaga
 inuisibili: sed per cœlestem ac diuinam
 naturam, hoc est dono Spiritus sancti,
 huius solius medicamenti beneficio
 potuit homo consequi sanitatem, &
 purificatum habens cor per Spiritum
 sanctum ad vitam peruenire. Porro
 quemadmodum ibi mulier, etsi vulne-
 rata erat, nec sanari poterat, pedes ta-
 men habebat, quibus veniret ad Do-
 minum, & veniens sanaretur: itidem &
 cæcus ille, quanquam incedere non
 poterat, & ad Dominum venire, pro-
 pterea quod visu careret, vocem ta-
 men emisit nuntiis velociorem: dice-
 bat enim, *Fili David miserere mei:* & ita *Marc. 10:*
 credens sanitatem est adeptus, ad il-
 lum accedente Domino, & visum il-
 li restituyente: ita etiam anima, licet
 vulnerata sit obscœnarum affectio-
 num vulneribus, & tenebris peccati
 obæcata, nihilominus prædita est

Debet ho-
mo facere
quod in sa-
cra

voluntate clamandi & inuocandi Ie-
sum : ut ipse veniens æternam redem-
ptionem conferat animæ. Sicut enim
cæcus ille nisi clamasset, & mulier san-
guinis fluxu laborans, nisi Dominum
adiisset, non fuisset sanata: sic nisi quis
propria sponte ac voluntate integra ve-
nerit ad Dominum, & deprecatus eum
fuerit, cum plenitudine fidei, sanitatem
non consequitur. Cur enim illi creden-
tes quamprimum sanabantur, nos au-
tem re vera nondum visum recepimus,
nec sanati sumus ab occultis affectioni-
bus? Atqui maiorem habet curam Do-
minus immortalis animæ, quàm corpo-
ris. Quæ quidem anima ubi visum re-
ceperit, ex sententia eius qui dicit, *Re-
uela oculos meos*: nunquam excecabitur:
& sanata, nunquam vulnerabitur. Si
enim Dominus veniens super terram,
de corporibus corruptibilibus sollicitus
fuit, quanto magis sollicitus erit de ani-
ma immortalis, & ad imaginem eius
condita? Verum propter incredulita-
tem nostram & discordias nostras, &
quia non diligimus illum ex toto corde,
neque verè credimus illi, nondum sa-
nitatem spiritalem ac salutem sumus a-
depti. Quamobrem credentes in eum
accedamus in veritate, ut breui sanita-
tem veram nobis conferat. Nam dona-
re promisit postulanti ab eo Spiri-
tum sanctum, ac pulsantibus apertu-
rum, & inuentum iri à quærentibus.
Nec mendax est, qui promisit. Ipsi glo-
ria & imperium in secula. Amen.

Psal. 118.

A *μα τὸ βοῦσαι καὶ καλέσαι Ἰησοῦν, ἵνα αὐτὸς ἐλθὼν
λύτρωσιν αἰῶνοι ποιήσῃ τῇ ψυχῇ. ὡς γὰρ ἐ-
κείνος ὁ τυφλὸς, εἰ μὴ ἐβόησεν, ἔτι ἡ αἰμωρροειδὴς
παροῦσα ὡς κυρία, οὐκ ἂν ἐτύχευον ἰάσεως.
οὕτως ἐὰν μὴ τις ἐκ τῶ ἰδίου θελήματος, καὶ ὅλης
παροτρύνσεως ἔλθῃ πρὸς κύριον, καὶ μὴ πλη-
ροφίας πίστεως διηγήσῃ, ἰάσεως οὐ τυγχάνει. ὁ γὰρ
πῶς ἐκείνοι πιστεύοντες ἴδοντο ὁπίσθεν, ἡμεῖς δὲ
ὅπου διεβλέψαμεν ἐξ ἀληθείας, καὶ οὐκ ἰάθη-
μεν ἐκ τῆς κρυφίας παθῶν. καὶ τοὶ μᾶλλον ὁ
κύριος φρονίδια ποιῆται ὑμῶν τῆς ἀθανάτου
B *ψυχῆς, ἢ ὑμῶν τῶ σώματος. ἢ τις ἐὰν ἀφ-
έλῃ, καὶ τὸ λέγοντα, ἀποκάλυψον τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς μου, καὶ πῶς τὸ αἰῶνα τυφλωθήσεται, καὶ
ἰαήσεται ἐκείνι τραυματιοθήσεται. εἰ γὰρ ὁ τιμωρὸς
τῆς φθαρτῆς σωμῆς ὁ κύριος ἐποίησεν, ἐλθὼν
ἐπὶ τῇ γῆς, πόσω μᾶλλον τὸ ἀθανάτου, καὶ κατ'
εἰκόνα αὐτοῦ πεποιημένης ψυχῆς; ἀλλὰ ἀφ' ἧς
ἀπιστίας ἡμεῖς, ἀφ' ἧς πλεὺς διχρασίας ἡμεῖς, ἀφ'
ὅ μὴ ἀγαπᾷν αὐτὸν ἐξ ὅλης καρδίας, μήτε ἐξ
ἀληθείας αὐτῷ πιστεῖν, οὐδέ πω τῆς πνεύμα-
C *τος ἰάσεως καὶ σωτηρίας ἐτύχευον. πιστεύοντες
οὖν αὐτῷ, καὶ παροτρυνόμενοι ἐν ἀληθείᾳ, ἵνα
ἐν ταύτῃ πλεὺς ἀληθινῶν ἴασι ἐν ἡμῖν ποιήσῃ ἐ-
κκλησίαν, ἵνα διδόναι τοῖς αἰτέσιν αὐτὸν πνεῦμα
ἀγίου, ἔτι τοῖς κρύπτουσιν ἀνομίαν, καὶ τοῖς ζητοῦ-
σιν ἐπισκοπεῖν, καὶ ἀφελῆς ἔστιν ὁ ἐκκλησιαστικός.
αὐτῷ ἡ δόξα καὶ ὁ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.***



CHRISTIANO HOMI-

ni duplex incumbit bellum, inter-
num videlicet & externum. Hoc
quidem in recedendo eum à distra-
ctionibus terrenis, illud vero in cor-
de aduersus cogitationes spirituum
malorum.

ΤΩ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩ ΑΝΘΡΩ-

πῶ διατὸς παρκαίται πόλεμος, ἐσωτέρως
δηλαδὴ καὶ ὀξύτερος. ὁ μὲν ἐν ταῖς ἀφίστα-
σαι αὐτὸν παρκαταστροφῇ γήινων, ὁ δὲ ἐν τῇ
καρδίᾳ πρὸς λογισμοῖς τῆς πνεύμα-
τος πορείας.

HOMILIA XXI.

ΟΜΙΛΙΑ κα'.

QUICUNQUE verè Deo pla-
cere desiderat, & apertum
hostem aduersariæ partis vi-
tiorum se constituit, huic duplici



Βουλόμενος θιαρεῖται Θεῷ ἐξ ἀ-
ληθείας, καὶ κατ' ἀληθείας ὡς ἐναντίον
μέγ' ἢ κακίας ἀπεργασόμενος πρὸς

δύο ἀθλήσεις καὶ πρὸς δύο ἀγῶνας ἔχει τὴν
 πάλιν, ἐν τε τοῖς φαινομένοις ὅτι βίᾳ τοῦτου πρῶ-
 τῶν, ἀπεισώμενοι γίνονται ἀφιστάμενοι καὶ ἀ-
 γάπης, δισημῶν κοσμητικῶν καὶ παθῶν τῆ ἀμύνης.
 καὶ οὗτοι οἱ κρυπτοὶ, πρὸς αὐτὰ τὰ τῆς ποινῆς
 ἀπομαχόμενοι πνύματα, πρὸς ὧν ὁ ἀπόστολος
 ἔλεγε, οἷός ἐστι ἡμῖν ἡ πάλιν πρὸς αἵμα καὶ ὄρ-
 κα, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἀρχαί, πρὸς τοὺς ἐξουσίας,
 πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τῶν σκότους τῶν αἰών-
 ιων τοῦτου, πρὸς τὰ πνύματικὰ τῆς ποινῆς
 ἐν τοῖς ἐπερχομένοις. καὶ δύο γὰρ ἔσονται καὶ δισημοὶ
 ἐδίδοι ὁ αὐθροπὸς πρῶτος τὴν ἐντολήν, καὶ
 δευτέρως ἀπὸ τῆς πρῶτης, ἐν ᾧ βίᾳ τοῦτου,
 ἐν τοῖς βιωτικοῖς πρῶτοι, καὶ ἐν τῇ τῆς κό-
 σμου ἀγάπῃ, ἡ γὰρ τῆς ἀρχῆς ἡδονῶν, καὶ
 παθῶν, πλάνου, καὶ δόξης, καὶ κτισμάτων, γυναι-
 κὸς, καὶ τέκνων, συγγενείας, πατείδου, ἔργου, ἐν-
 δυμῆς, καὶ ἀπαξάπλως πρῶτον τῆς φαινομέ-
 νου, ἀπὸ ὧν ὁ ἀρχὸς τῶν Θεῶν κελεύει αὐτὸν λυ-
 θῆναι ἰδίᾳ παραγγελίᾳ ὅτι (εἰς πρῶτα τὰ φαι-
 νομένα ἐκείνως ἐκείνους διδοί), ἵνα τῷ τῶν πρῶ-
 των ἑαυτὸν λύσας καὶ ἐλευθερώσας διωκτῇ τε-
 λείως τῆς ἐντολῆς ἐκείνης ἡμέρομαι. καὶ ἐν ταῖς
 κρυπτῇ δὲ πρῶτοι τείχεται, καὶ πρῶτοι φερεται,
 καὶ πρῶτοι τείχεται, δίδεται ἀλύσει σκότους ἐν
 ψυχῇ ἀπὸ τῆς ποινῆς πνύμεν, μὴ δυ-
 ναμένη ὡς θέλει ἀγαπᾶν τὸν κύριον, καὶ ὡς
 θέλει πιστεύειν, καὶ ὡς θέλει προσεύχασθαι.
 πρῶτη γὰρ ἡ ἐκείνης ἐν τοῖς φαινομένοις, καὶ ἐν
 τοῖς κρυπτοῖς, ἀπὸ τῆς πρῶτης ἀποστάσεως τῶν πρῶτων
 αὐθροπῶν εἰς ἡμᾶς κατελύθη. ἐπὶ πρῶτος οἱ
 αὐθροπῶν τῶν λόγων τῶν Θεοῦ ἀγωνίσθηται, καὶ
 ἀπὸ τῆς βίᾳ πρῶτοι, καὶ δισημῶν
 κόσμου, καὶ πρῶτος τοὺς ἀρχαί ἡδονῶν ἀνήσθη-
 ται, λύσας ἑαυτὸν ἀπὸ πάντων. ὅτε πρῶτοι
 ὡς κύριος καὶ χαλᾶζον, διώκεται γὰρ ὅτι
 ἐστὶ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῇ πάλιν, αὐτῇ ἐκείνως
 κρυπτοῖς, καὶ αὐτῶς πόλεμος λογισμῶν πνύμεν
 ποινῆς, καὶ αὐτῶς ἀγὼν πρῶτος. καὶ οὕτως
 διώκεται πρῶτος καὶ ὅτι κελεύμενος τὸν κύριον
 ἐν πίστι ἀδιστάκτως καὶ ἀπομονῇ πολλῇ, καὶ τὴν
 πρῶτον αὐτῇ βοήθειαν ἐκδεχόμενος, τυχὼν ἐκείνῃ
 τῆς ἐνδοξῆς λυτρώσεως τῆς δισημῶν, καὶ τείχων,
 καὶ φερεμῶν, ἐν σκότει πνύμεν ποινῆς, ἀ-
 πὸ εἰσι αἱ τῆς κρυπτῶν παθῶν ἐκείνῃ. ὅτι
 δὲ ὁ πόλεμος ὁ γὰρ χάριτος καὶ δυνάμεως Θεοῦ

A conflictu ac certamine duplici dimi-
 candum est : tum in apertis rebus ad
 hanc vitam pertinentibus, abstinendo
 scilicet à distractionibus terrenis, & ab
 amore vinculorum secularium & affe-
 ctionum peccati : tum in secretis, cer-
 tando contra spiritus nequitiae, de qui-
 bus Apostolus dicebat, *Non est nobis col-
 luctatio aduersus carnem & sanguinem*, sed
 aduersus principes & potestates, ad-
 uersus mundi rectores tenebrarum hu-
 ius seculi, contra spiritualia nequitiae
 in caelestibus. Nam homo post trans-
 gressionem mandati, duobus modis &
 B vinculis se alligauit, exterminatus pa-
 radiso. Deuinctus est enim in hoc secu-
 lo rebus ad vitam pertinentibus, amore
 huius mundi, nempe voluptatum car-
 nis, & affectionum, diuitiarum, gloriae,
 possessionum, vxoris, liberorum, con-
 sanguinitatis, patriae, locorum, & in-
 dumentorum, ac vt semel dicam, om-
 nium quae sub aspectum cadunt. A qui-
 bus verbum Dei praecipit ipsum exolui
 propria voluntate (quia sponte quisque
 omnia quae sunt ante oculos, amplecti-
 tur) vt ab ijs omnibus se eximens atque
 liberans perfecte possit mandato subij-
 ci. Intus verò anima intricata est & in-
 clusa, muris circumdata, & catenis te-
 nebrarum alligata per spiritus nequitiae,
 ita vt nequeat, sicut optat Dominum
 diligere, nec sicut vult, credere, nec vt
 cupit, deprecari. Siquidem à transgres-
 so mandato per primum hominem,
 prorsus in nos insurrexit contrarietas,
 tam in apertis rebus quàm in abditis.
 Si quis ergo verbo Dei audito, cer-
 tauerit, ac proiecerit res ad hanc vi-
 tam pertinentes, & mundi laqueis,
 ac vniuersis carnis voluptatibus renun-
 ciauerit, iis se liberans : tum vt per-
 D seuerauerit operam dare Domino, a-
 nimaduertente poterit, esse quandam
 aliam colluctationem in corde, aliam
 contrarietatem occultam, aliud bel-
 lum cogitationum & spirituum nequi-
 tiae, aliud denique certamen inimi-
 nere : deinde in Domino inuocando
 perseverans in fide indeficiente ac
 multa patientia, & ab eo consecutus
 auxilium, poterit inde nasci libera-
 tionem interiorē à vinculis, tricis,
 vallis, & tenebris spirituum nequi-
 tiae : quae quidem sunt occultarum af-
 fectionum operationes. Hoc autem
 bellum per gratiam & virtutem Dei

πασαι διωθήσεται, καὶ ὅπως νικήσας τὰς ἐναντίας
 διωμάταις, ἀλλὰ τὴν συνεργίαν τοῦ πνεύματος, καὶ
 τῆς ἰδίας ἐν πάσαις ἀρεταῖς ἀποδοῆς τῆς αἰω-
 νίου ζωῆς ἀξίως ἡγήσεται, δοξάζων πατέρα, &
 υἱόν, καὶ ἅγιον πνεῦμα, ὃ ἡ δόξα καὶ ὁ κράτος
 εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.



ΠΕΡΙ ΔΙΣΣΗΣ ΣΤΑ-
 σεως τῆς ἐν τῷ βίου τύπου ἑξ-
 ερχόντων.

ΟΜΙΛΙΑ κβ'.

ΟΤΑΝ ἔξελθῃ ἐκ τοῦ σώματος
 ψυχὴ αἰδέσθου, μυστήριον μέ-
 γα ἐκείνη πελάται· ἐὰν γὰρ ἡ ὑ-
 πόθεσις ἐν ἀμύρῳ, ἐρχονται
 χοροὶ δαίμονων, καὶ ἄγγελοι ἀεισπεροὶ, καὶ δυ-
 νάμεις σκότους ἀδελφολογοῦσι πρὸς ψυχὴν
 ἐκείνην, καὶ κρατοῦσιν εἰς τὸ ἴδιον μέρος, καὶ
 οὐκ οἰεῖται πρὸς τὸν τύπον ἐκείνην. Εἰ
 γὰρ ζῶν, καὶ ὡς ἐν τῷ αἰῶνι πύττω ὑπὸ πεί-
 ρῃ, καὶ ὑπὸ κινήσει, καὶ δοῦλος ἐκείνου αἰῶνος, πό-
 σα μάλλον ὅταν ἐξέρχεται ἐκ τοῦ κόσμου, κα-
 τήσεται καὶ κρατοῦται ὑπὸ αὐτῶν. Διὰ τὸ μέ-
 γος τοῦ ἀγαθοῦ οἰεῖται τοῖς ὅτι οὕτως ἐκεί-
 νος ἀρετὰς· καὶ γὰρ τοῖς αἰῶσι δούλοισι τοῦ
 Θεοῦ, διὰ τῶν νῦν εἰσιν ἄγγελοι ἀδελφοὶ,
 καὶ πνεύματα ἅγια κυκλοῦντα αὐτοῖς καὶ φυ-
 λαττοῦντα· καὶ ὅταν ἐξέλθωσι διὰ τοῦ σώμα-
 τος, οἱ χοροὶ τῶν ἀγγέλων ἀδελφολογοῦσιν
 αὐτῇ τὰς ψυχὰς εἰς τὸ ἴδιον μέρος, εἰς πᾶν
 κρατοῦν αἰῶνα· καὶ οὕτως αὐτοῖς προστάξουσιν
 τῷ κυρίῳ.

rit: & sic deuictis per Spiritum sanctum
 cooperantem, ac virtutum illius stu-
 dium, potestatibus aduersariis, æterna
 vita dignus euadet, glorificans patrem,
 & filium, & Spiritum sanctum, cui glo-
 ria & imperium in secula. Amen.



DE DVPLICI
 statu eorum, qui ex hac
 vita decedunt.

HOMILIA XXII.

QUAM ANIMA DECESSERIT ē
 corpore hominis, tunc
 magnum quoddam pera-
 gitur mysterium. Nam si
 fuerit illa peccati rea, ac-
 cedunt chori dæmonum & Angeli si-
 nistri, ac potestates tenebrarum ap-
 prehendant animam illam, & impe-
 rio suo subiugatam, in suas partes per-
 trahunt. Nec debet hoc videri cui-
 piam insolens. Si enim dum viueret
 homo, & in hoc seculo ageret, sub-
 ditus fuit, obtemperauit, & inserui-
 uit illis, quanto magis cum egreditur
 ex hoc mundo, detinetur ac postide-
 tur ab ipsis? Quodd autem res ita se
 habeat, ex ea parte potes intelligere,
 quæ felicioris est conditionis. Siqui-
 dem ex præsentī tempore sanctis Dei
 seruis assistunt Angeli, ac sancti Spi-
 ritus circundant eos & custodiunt.
 Cumque exierint ē corpore, chori
 Angelorum assumunt animas in suam
 partem, in seculo puro: & sic addu-
 cunt eas ad Dominum.

Angeli fi-
 delibus as-
 sistent etiam
 in hoc seculo.

ἐπὶ δὲ μάθῃ, καὶ συνεσταθῇ εἰς τὸν πόλεμον, ὅταν ὁσφραγῇ καὶ ἀκούσῃ φωνῶν πόλεμον, αὐτὸς ἐτοιμὸς ἔρχεται ὅτι πῶς ἐχθροῖς, ὥστε καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς φωνῆς τῶν ὁμοίων ἐμποιοῦν τῆς πολεμίου· τὸν αὐτὸν ὅποι καὶ ἡ ψυχὴ ἀπὸ τῆς παθραδασίας οὕσα ἀρεῖα καὶ ἀνυπότακτος, ἐν ἐρημίᾳ τῆς ἐσμοῦ πελάζεται μετὰ θηρίων, ἥν' πνιδύματων τῆς ποιησίας, πλὴν ἀφ' ἑκταίας ἐν τῇ ἀμύρῳ κατὰχουσα· ὅταν δὲ ἀκούσῃ λόγον Θεοῦ, καὶ πισύσῃ, χαλινὰ γαυρῶν ἑκταίας τῆς πνιδύματος, ἀπὸ τῆς ἀρεῖας ἡ- ῖος, καὶ ὁ ἑκταίος φρόνημα, ὑποχουμένη ὑ- πὸ τῆς ἐκταίας Χειρὸς· εἴτα εἰς θλίψιν καὶ B δαμασμοῦν, καὶ στενοχωρίας ἔρχεται, εἰς ὃ δδ- κμασθῶν αὐτὴν, ἵνα κατ' ὀλίγον ἡμερω- θῇ ἀπὸ τῆς πνιδύματος, ἐκλειπούσης κατ' ὀ- λίγον καὶ ἀφανίζουμένης τῆς ἐν αὐτῇ ἀμύρῳ καὶ οὕτως ἡ ψυχὴ ἐνδουμένη τὸν ἥρωα τῆς δικαιοσύνης, καὶ πλὴν ἀφ' ἑκταίας τῆς σω- τηρίου, καὶ τὸν ἥρωα τῆς πίστεως, καὶ πλὴν μά- χαραι τῆς πνιδύματος, διδάσκειται πολεμῶν τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῖς καὶ οὕτως ὀπλισμένη τὰς τῆς κυρίου πνιδύματι, ἀγωνίζεται πρὸς τὰ πνιδύ- ματα τῆς ποιησίας, καὶ τὰ πεπρωμένα βέλη τῆς ποιησίας ὁρῶνσι. χρεῖς γὰρ ἥν' τῆς πνιδύ- ματος ὀπλῳ, ὅτε αὐτὴν εἰς ἀφ' ἑκταίας ἔχουσα δὲ τὰ ὀπλα τῆς κυρίου, ὅταν ἀκούσῃ καὶ αἰσθῇ σφοδρῶν πόλεμον, ἐν ἀφ' ἑκταίας καὶ κερυγῇ ἐκπερβέται· καθὼς ἐν τῷ Ιωβ εἴρηται, ὅτι καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς φωνῆς τῆς διήσεως αὐτῆς ἀπὸ τῆς οἰκίας οἱ ἐχθροὶ καὶ ὕ- πως ἀγωνισαμένη καὶ νικήσασα ἀφ' τῆς πνιδύ- ματος τὸν πόλεμον, νικηφόρος τεφάους ὁρῶνται μετὰ πρῆξις πολλῆς, καὶ οὕτως συ- ναπαύεται τῷ ἐπουρανίῳ βασιλεῖ· ὃ ἡ δόξα καὶ ὁ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

at ubi didicerit, & bello fuerit affue- factus, cum senserit & audierit sonum bellicum, promptè progreditur in hostes, ut sola voce terrorem incuriat hostibus: ad eundem modum anima, à tempore transgressionis, agrestis & indomita, in deserto huius mundi incedit cum feris nequitie spiritibus, inseruiens peccato. Vbi verò audierit verbum Dei, & crediderit, refranata per Spiritum sanctum, deponit mores agrestes, & animum carnalem, à seſſore Christo gubernata: tum accedit ad afflictionem, angustiam, ac edomandi iugum, ut probetur, & paulatim à spiritu mansueſcat, ſenſim deficiente in illa & exoleſcente peccato. Sic itaque anima thoracem induta iuſtitie & galeam ſalutis ac ſcutum fidei, & gladio ſpiritus munita, docetur conſligere cum hoſtibus ſuis: armataque ſpiritu Domini certat contra ſpiritus nequitie, & tela nequiſſimi ignea ex-tinguit. Nam abſque armis ſpiritus, non progreditur in aciem: armis au-tem Domini munita, cum audierit & ſenſerit vehementia bella, cum impetu & clamore proficiſcitur, ſicut in libro Iob dictum eſt, quòd etiam i- pſa voce orationis occumbunt inimici. Ex bello confecto, partaque victoria beneficio ſpiritus, cum plena fiducia refert victorie coronas, & ita cum cœleſti rege quieſcit. Cui gloria & imperium in ſecula. Amen.

m m ij

ἐκείνης τῆ ζύμης μετίσχει, καὶ λαλοῦντες τὴν παρακοπὴν
καὶ αὐξήσιν εἰς πᾶσιν ὑψήσιν ἐν τοῖς ἀνθρώποις
τῶ πατρὶ τῷ ἀμώβῳ, ὥστε ἕως πορνείων, καὶ ἀ-
σέλγῳ, καὶ εἰδωλολατρῶν, καὶ φόρων, καὶ ἐτέρων
ἀποπημῶν χωρήσας, ἕως ὅτε ἐζυμώθη τῇ κακίᾳ ἡ
ἀνθρωπότης· καὶ εἰς πᾶσιν ὑψήσιν ἐν ἀνθρώποις
ὁ κακὸς, ὡς νομίζουσιν μήτε εἶναι Θεόν, ἀλλὰ λί-
θους ἀψύχους προσκυνοῦσιν, μήτε καὶ ἕως ἐν-
νοίας Θεὸν λαμβάνειν διωάσθαι, εἰς πᾶσιν ἐζυ-
μοῦν ὃ τῆς κακίας τῆς πατρὸς ζύμη ὁ ἥμιος τῷ
πατρὶ Ἀδάμ· τὸν αὐτὸν ἔχον διδόντα ὁ κύ-
ριος ἐν τῇ ἐπιδημίᾳ αὐτῶν πατρὶν ἡμῶν πᾶν-
των, καὶ ἀναρῶν αὐτοὺς πρὸς ἰδίᾳ αἵματι, καὶ ζυ-
μῶν ἐπουρανίον ἀγαθότητος ἐκτείναν τῆς πίστεως
ψυχῆς παπινωθίσας ὑπὸ τῷ ἀμώβῳ· καὶ
ὅτε λαλοῦντες τὴν παρακοπὴν καὶ αὐξήσιν, πᾶσιν
δικαιοσύνην ἐκτείναν, καὶ πᾶσας ἀρετὰς ἐν αὐτοῖς
ἐκτελέσας, ὥς ὅτε ζυμώθωσιν εἰς ἓν ἐν ᾧ ἀγα-
θῶ, καὶ ἡμῶνται μὲν τῷ κυρίῳ εἰς ἓν πνῆμα καὶ
ὁ λόγιος Παῦλος, κακίας ἐπονηρίας μηδὲ μέ-
λους ἐνοίας ἐλθὼν διωαρότης ἐν τῇ ζυμώματι
ψυχῇ ὅλην ὅτι ἔλαυ πρὸς ἰδίᾳ πνῆματι, καθὼς ἐπ-
ρηται, ἡ ἀγάπη ὅτι λογίζεσθαι ὁ κακὸς, καὶ τὰ ἀκό-
λαστα. αὐτὸς ὅτι τῷ παραζύμῳ τῷ ἐπουρανίῳ, ὅτι
ἔστιν ὅτι τῷ πνῆματι διωάμεις, ζυμώθωσιν
ἐν τῇ χρηστότητι τῷ κυρίῳ, καὶ κατημῶσιν ψυχῶν
εἰς ζωὴν, ἀδιωάτων ὡς ἔσθαι ὁ ἥμιος τῷ Ἀδάμ
εἰς πᾶσιν κακίᾳ καὶ ποιηρίᾳ ἐκτραπῆναι
ἡδιώας, εἰ μὴ ὁ τῆς κακίας παραζύμῳ, ὅτι
ἔστιν ἡ ἀμώβη, ὑποισθῆναι αὐτῶν, λογικὴ τις ὡ-
σα καὶ νοερά διωάμεις τῷ Σατῶν. ὡς ἔσθαι ἰσά-
ως ἀλλόθεν φερόμεν, μὴ βάλῃ δὲ παραζύμῳ,
ὅσον αὐτὸν διδοῦν ἐπιμύθεσθαι καὶ μεταβάλλῃ, καὶ
κατηράσας, αὐτὸν ἔστι ὁ φέρεμα, καὶ αὐ-
πιπτόμενος εἰς βρωσίαν· ἐπὶ ὅτι βληθῇ ἡ ζύμη,
ἔλκει πρὸς αὐτὸν ὅλον ὁ τῷ ἀλλόθεν φερό-
μα, καὶ ἀπογράφεται ὅλον ζύμῳ, καθὼς καὶ ὁ
κύριος πρὸς ἡμᾶς τῷ βασιλείῳ, εἰπὼν, ὁ-
μοία ἔστιν ἡ βασιλεία τῆς οὐρανῶν ζύμη, ὡς
λαβοῦσα μὴν ἐκρυβῆν εἰς ἀλάρεον σάτα-
πελα, ἕως ὅτε ἐζυμώθῃ ὅλον· ἡ ὡς ἔσθαι ἡ κρίσις,
ὅτι πᾶσιν μὴ αὐτῇ ἐπιμέλειαν ποιήσεται τις,
μὴ ἀλίση δὲ ἀλάρεον πρὸς τῇ σκελήκειν ἀμαρ-
τηῶν, καὶ δυσωδίας ἀφανισκῶν, ὅτι καὶ εἰσπληνῇ
τῇ κρίσις, ὅτι ἀρετήματα μαρτυρεῖται τοῖς ἀνθρώποις·
τὸ αὐτὸν ἔχον ὑποδοῦναι μὴ πᾶσιν τῷ ἀνθρώ-
πῳ

fermenti illius particeps effectum est.
Vnde tantum promouerunt & creue-
runt in hominibus affectiones peccati,
vt ad adulteria vsque, ad petulantias,
idolorum culturas, cædes & alia absur-
da deuenierint, donec humanitas vitio
esset fermentata. Quod quidem apud
homines ita inualuit, vt ne Deum qui-
dem esse putarent, sed adorarent lapi-
des anima carentes, neque possent in-
tellectu Deum capere tam profundè
fermentum illud nequitie affectionum
conspererat progeniem veteris Adæ.
Ad eundem modum placuit Domino
in aduentu suo pati pro omnibus, &
eos proprio sanguine redimere, ac fer-
mentum cæleste bonitatis fidelibus ani-
mis infundere, quæ sub peccatum re-
ductæ fuerant : & ita promotione ac
cremento omnem mandatorum iusti-
tiam ac virtutes vniuersas in eis com-
plere, donec in bono fermentarentur
in vnum, & cum Domino euaderent
in vnum spiritum, iuxta Pauli verbum:
ita vt ne ad cogitationem quidem ani-
mæ spiritu diuino planè fermentatæ vi-
tium aut nequitia peruenire posset: si-
cuti dictum est, Charitas non cogitat
malum, & quæ sequuntur. Porro im-
possibile est absque fermento cælesti,
quod est virtus diuini spiritus, animam
conspergi bonitate Domini, & ad vi-
tam peruenire. Sicuti nec genus Adæ
conuerteri poterat ad tantum vitium &
nequitiam, nisi præ fermentum nequitie,
quod est peccatum & facultas quædam
animi Satanz intellectiua, subintro-
iisset in illud. Non aliter ac si quis fa-
rinam pinsat, non immisso fermento,
quantumuis elaborare, mutare,
ac tractare videatur, expers est fer-
menti conspersio, & elui inutilis: vbi
verò fermentum iniicitur, trahit ad
se totam farinæ consperisionem, to-
tâque reddit fermentatam : sicuti
Dominus regnum assumilauit, dicens,
Simile est regnum cælorum fermento, quod
acceptum mulier abscondit in farinæ sara-
ria, donec fermentaretur totum. Aut ve-
luti si quis carnes diligenter conserua-
re volens, non condiat eas sale, quod
vermes interimere solet, & grauiem
odorem abolere : proculdubio carnes
illæ grauius olent & corrumpuntur,
ac inutiles fiunt hominibus : eodem
modo si ponas omnem humanitatem

carnes esse, aut consperfectionem exper-
tem fermenti, sal autem ac fermentum,
nempe naturam diuinam sancti
Spiritus intelligas alterius esse seculi.
Igitur nisi sal diuinitatis sanctum ac
bonum, fermentumque spiritus cœ-
lestis, quod seculi illius & illius pa-
trix est, permixtum fuerit & immis-
sum in naturam hominum humiliatam,
non deponet anima pristinum fetore
malitiæ, nec exuet grauitatem,
fermenti vacuitatem ac nequitiam.
Quæcunque enim videtur anima per
se agere, elaborare atque exequi solis
viribus suis freta, existimans se posse

Sine Spiritu
in sancto
nemo potest
agere.

opus perfectum edere à seipsa, non
cooperante spiritu, procul aberrat.
Neque enim est apta locis cœlestibus,
nec pertinet ad regnum: quæ à se &
per se solam, sine Spiritu sancto exi-
stimat, perfectam puritatem efficere.
Nisi enim homo, qui affectionibus
torquetur, accesserit ad Deum, re-
pudiato mundo: & in spe ac patien-
tia credat se suscepturum quoddam
bonum aliud à sua natura, quod est
virtus Spiritus sancti: ac deforsum Do-
minus impresserit animæ vitam diui-
nam: talis nequaquam percipiet ve-
ram vitam, neque resipiscet ab ebrie-
tate materiæ, nec splendescet in ani-
ma obtenebrata fulgor spiritus, aut
diem sanctam in ea illustrabit, nec à
somnia ignorationis profundissimo il-
lam expergefaceret: ut hoc modo per
virtutem Dei & efficaciam gratiæ, ve-
rè Deum agnoscat. Itaque nisi merue-
rit homo sic per fidem assequi gratiam,
inutilis est, nec aptus regno Dei. Con-
tra verò, qui gratiam spiritus accepe-
rit, nullatenus auersus, aut per negli-
gentiam, aut delictum, gratiam con-
tumelia afficiat, & ita temporum suc-
cessu decertans Spiritum sanctum non
contristerit, vitam æternam consequi
poterit. Quænam enim sentit
quispiam operationes vitiosas, ex ipsis
affectionibus, ira inquam, concupi-
scentia, inuidia, torpore, prauis cogi-
tationibus & reliquis absurdis affectio-
nibus: ita debet sentire gratiam & vim
diuinam in virtutibus, nempe chari-
tate, benignitate, bonitate, gaudio,
simplicitate, & exultatione diuina:
ut similibus esse possit & contempera-
ri cum bona & diuina natura, cum
benigno & sancto, gratiæ instinctu.

Α πότῃ (α. κρίας εἶ) καὶ ἄλμα· ὁ δὲ ἄλλας καὶ ὁ
πρωτόμοι οὗ ἐπὶ τοῦ αἰῶνος ἐν τῷ θείῳ φῶ-
σι· τῷ αἰῶνι πνέματος· ἐὰν οὖν μὴ μὴ, καὶ
βληθῇ εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ φῶσι τῷ αἰ-
θερῶν, οὗ ἐκείνου τῷ αἰῶνι, καὶ οὗ ἐκείνου τῷ
πνεύματι ἢ ἐπουρανίῳ τῷ πνέματι ζῶντι, καὶ
ὁ ἀγαθὸν τῷ θεότητι αἰῶνι ἄλλας, οὐ μὴ με-
παλαγῇ ἢ ψυχῇ ἀπὸ τῆς δυσωδίας τῆς κα-
κίας, οὐδ' οὐ μὴ ζυμωθῇ ἀπὸ τῆς βαρύτητος,
καὶ ἀζυμώτης τῆς ποιότητος· ὅσα γὰρ ἀφ' ἐαυ-
τῆς ἢ ψυχῇ δοκεῖ ποιεῖν, καὶ ἐπιθυμῇ, καὶ ἐπιτη-
δύειν, τῇ ἰδίᾳ δυνάμει μόνον ἐκφραδύειν, καὶ
οἰομένη δυνάμει τελείᾳ τῇ κατεργασίᾳ δι' ἐαυ-
τῆς αὐτῇ τῇ συνεργίᾳ τῷ πνέματι κατεργά-
σατο, πολὺ πλανᾶται· ὅ καὶ χρησιμεύει γὰρ εἰς τοὺς
ἐργασίους πόποις, καὶ χρησιμεύει τῇ βασιλείᾳ ἢ ἀφ'
ἐαυτῆς ἐκ δὲ ἐαυτῆς μόνον, αὐτῇ τῷ πνέματι,
οἰομένη τῇ τελείᾳ κατεργασίᾳ κατεργασαί· ἐὰν
γὰρ μὴ προσέλθῃ τῷ Θεῷ ὁ ἑαυτῇ τῇ πατρί
ἐκφραδύειν αἰῶνι, ὁρμησάμενος τῷ κόσμῳ,
ἐκ πεισίσῃ ἐκ ἐλπίδι ἐκ παρορμῇ δι' ἐαυτῆς ἐξόνον
πρὸς τῇ ἰδίᾳ φύσει ἀγαθόν, ἐκφραδύειν ἢ δυνάμει
τῷ αἰῶνι πνέματος, ἐκφραδύει τῇ ψυχῇ αὐτῇ ὁ
κύριος ζῶν θεότης, καὶ μὴ αἰθερῇ ζῶντος ἀλη-
θινοῦ ὁ ζῶντος, καὶ ὁ μὴ αἰθερῇ ἐκ τῆς μέθης
τῇ ὕλης, καὶ ὁ μὴ αἰθερῇ φωτισμῷ τῷ πνέ-
ματι ἐκ τῆς ἐκφραδύειν ψυχῇ καὶ λαμψῇ ἐκ αὐτῇ
ἡμέραν αἰῶνι, καὶ ἐκ τῷ βασιλεύειν ὕπνου τῇ ἀ-
γοίας ἐκπνέειν, καὶ ὕπνου οὗ ἀληθείας ἐκφραδύειν
Θεὸν ἀφ' ἐαυτῆς δυνάμει Θεοῦ, καὶ ἐκφραδύειν χά-
ριος· ἐὰν γὰρ μὴ ὕπνου κατεργασίᾳ ὁ αἰθερῇ
ἐκφραδύειν τῷ λαμψῇ χάριτι, καὶ αἰθερῇ τοῦ
καὶ αἰθερῇ τῇ βασιλείᾳ· ἐκ πάλιν δὲ ἐκφρα-
δύειν τῇ χάριτι τῷ πνέματι ἐκφραδύειν τῷ ἐκφρα-
δύειν, καὶ τῇ χάριτι ἐκφραδύειν δι' αἰμα-
λείας, καὶ ἐκφραδύειν, καὶ ὕπνου ἐκφραδύειν ἀ-
γοίας, καὶ μὴ λυπηθῇ ὁ πνέμα, δυνάμει τῇ
αἰθερῇ ζῶντος ἐκφραδύειν ὡς τῇ γὰρ τῇ αἰθερῇ
τῇ ἐκφραδύειν τῇ κακίας ἐκ τῇ ταύτῃ. λέγειν ζυμῇ,
καὶ ἐκφραδύειν, ἐκφραδύειν, καὶ βαρύνειν, καὶ ποιῶν λο-
γισμῶν, ἐκ τῇ λοιπῇ ἀπηνειῇ· ὕπνου αἰθερῇ
ἐκφραδύειν τῇ χάριτι ἐκφραδύειν τῷ Θεῷ ἐκ τῇ
ἐκφραδύειν, ἀγάπη λέγειν, καὶ ἐκφραδύειν, καὶ ἀγαθότη-
τι, καὶ χάριτι, ἐκφραδύειν, καὶ ἀγαθότητι, ὡς
ἐκφραδύειν, καὶ οὐκ ἐκφραδύειν τῇ ἀγαθῇ
ἐκφραδύειν, καὶ τῇ ἐκφραδύειν ἐκφραδύειν τῇ χάριτι ἐκφρα-

γλία· καὶ πρεσβυτέρῳ ὃ καὶ αὐξήσει δοκιμαζο-
μένη χρόνῳ καὶ κακοῖς ἢ παθήσεσσι, εἰ σωθε-
ντοὶ πάντοτε τῇ χάριτι, καὶ διαρέουσιν διέ-
σκειται, γίνεται ὅλη ἐξ ὅλου καὶ πρεσβυτέρῳ ἐν
πνύματι, καὶ οὕτω λοιπὸν ἀγία καὶ καθαρή
ἀφ' τῆς πνύματος ἐξεργασθεῖσα, τῆς βασι-
λείας ἀγία καθαίρεται. δόξα καὶ πρεσβυτέρῳ
πάντοτε ἀρχαίῳ πατρὶ, καὶ υἱῷ, ἔστω ἀγία πνύματι
εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

A Intētio verò quæ promotione & incre-
mento in temporum spatio ac oppor-
tunitatibus probata fuerit, si gratiz
semper fuerit coniuncta, & grata in-
uenta, promouendo tota profus eua-
dit spiritualis: ac deinceps per Spiritum
sancta & pura reddita, regno digna ef-
ficatur. Gloria & adoratio immaculato
patri & filio, & Spiritui sancto, in se-
cula. Amen.



ΔΙΔΑΣΚΕΙ ΑΥΤΗ Η ΟΜΙ-

λία, ὅτι σὺν αἰσθησίν, εἰ μὴ δύ-
ναμις ὑπὸ τῷ Χριστῷ, τῇ τῷ πο-
τεροῦ σκανδάλῳ ἀντιτάσσεται ἰσχύϊ· καὶ π
δὴ τοῖς τῆς γλίας δόξης ὁρεζομένης παρ-
ταῖν. Διδάσκει καὶ ὅτι ἀφ' ὧν ὁ ἀκούων τῷ
Αδάμ εἰς δουλείαν τῆς σαρκὸς παθὼν κα-
τήλωτο, ἀφ' ἧς ἀφ' τῆς ἐν τῷ ταυρῷ
μυστηρίου ῥυόμεθα. παρδύλῃ λοιπὸν ἡμᾶς,
ὅτι μεγάλη ἐστὶ τῇ δακρύων καὶ τῷ γαίῳ
πυρὸς δύναμις.

ΟΜΙΛΙΑ κς.



ΙΣ εὐπρεπὲς ὁ ἥσυχος νόμος ἐν
μύθῳ καὶ γραμμασὶν ἐκτελεστέ-
τος, ἀλλ' ἐν καρδίᾳς ἀρχαῖς ἐμ-
πεφυτευμένος, ὅτι τοῖς τ' ἀσθενείας
ὀφθαλμοῖς φαντασθέντες, καὶ αἰεὶ ὁρεζομένοι, οὐ τ'
αἰσθητῆς καὶ βλεπομένης ἐλπίδος, ἀλλὰ τ' ἀσφα-
του καὶ ἰοτήτος, ἀντιτάσσεται τῇ τῷ ποτεροῦ σκα-
νάλῳ ἰσχύϊ, ἀλλ' ἐν τῇ ἀντιθέσει τῇ δυνάμει.
οἱ ὃ μὴ λόγῳ Θεοῦ τετήμενοι, μήτε νόμοι γλίας
πεπαυμένοι, εἰκὴ φειστούμενοι οἴονται ἀφ' τῆς
ἰδίας αὐτεξούσης κατὰ τὴν αἰσθησίν τ' ἀμύρ-
πας, τ' ἀφ' ὧν τῷ ἐν τῷ ταυρῷ μυστηρίου
κατακρινόμενοι· ὅ γ' ἐν τῇ αἰσθησίν δύ-
ναμις αὐτεξούσιος ἐστὶ. ὅ αἰσθησίν τῷ ἀσθενείᾳ
καίται, ἀλλ' ἐν τῇ δυνάμει, ἐκ τῆς πνύματος
ὁ κρεῖσσος καὶ τ' παθὼν· ἐὰν γ' μὴ ὁ κύριος οἰκο-
δομήσῃ, φησὶν, οἶκον, καὶ φυλάξῃ πόλιν, εἰς μέτε-
ον ἡγούνησεν ὁ φυλάκτης, καὶ κατὰ τὸ οἰκοδομήσῃ.



DOCET HAEC HOMI-

lia, nullum hominem, nisi à Chri-
sto corroboratum, scandala nequif-
simi superare posse: Et quid ijs, qui
diuinam gloriam appetunt agen-
dum. Docet quoque, nos per ino-
bedientiam ad seruitutem carnis re-
ductos esse, aqua per mysterium
crucis liberamur. Instruit demique
nos, magnam esse lacrymarum, &
ignis diuini efficaciam.

HOMILIA XXV.



I quibus inest diuina lex,
scripta non atramento
aut literis, sed in cordi-
bus carneis plantata, ha-
bentes oculos intellectus
illuminatos: perpetuo-
que desiderio capri spei non sensibilis
aut apparentis, sed inuisibilis & intel-
lectualis, per inuictam virtutem, ne-
quissimi scandala valent superare. Qui
verò non sunt ornati verbo Dei, nec
in lege diuina eruditi, frustra inflati
putant proprio libero arbitrio abdicare
occasionem peccati, quod quidem
per solum mysterium in cruce cele-
bratum, damnatum est. Illa enim li-
bertas quæ est in facultate hominis,
sita est in eo, ut diabolo resistere pos-
sit, non autem ut possit planè domi-
nari affectionibus. Nam nisi Dominus
edificauerit domum, inquit, & custodierit
ciuitatem: frustra vigilat, qui custodit
& frustra laborat, qui edificat. Impos-
sibile est enim.

Libertas
hominis.

Psalm. 126.

sibile enim est, cum ambulare super aspidem & basiliscum, & conculcare leonem & draconem, qui prius quatenus homini possibile est, non expurgatus fuerit & roboratus ab eo qui dixit Apostolis, *Ecce, dedi vobis potestatem calcandi super serpentes & scorpiones, & super omnem virtutem inimici.* Si enim posset humana natura, absque armatura sancti Spiritus, stare aduersus insidias diaboli, minimè dictum fuisset ab Apostolo, *Deus autem pacis concedet Satanam sub pedibus vestris breui.* Et rursum, *Quem Dominus interficiet spiritu oris sui.* Quapropter etiam iussi sumus deprecari Dominum, *Ne nos inducas in temptationem, sed libera nos à malo.* Nisi enim beneficio præstantioris auxilij, ab igneis telis nequissimi liberati, consecuti fuerimus adoptionem filiorum, nullius est momenti conuersatio nostra: ut qui procul absumus à virtute diuina. Quicumque ergo desiderat fieri particeps gloriæ diuinæ, & in principe sui animi facultate, tanquam in speculo, Christi formam intueri, debet insatiabili amore atque inexplibili desiderio ex toto corde & virtute, nocte ac die implorare potentissimum Dei præsidium: quod nemo consequi potest, ut antea dixi, nisi prius abstinere à deliciis huius mundi, & desideriis quæ suggeruntur ab aduersaria potestate, quæ lucis est expers, effectrix nequitiae, ad bene agendum minimè conueniens, ac prorsus aliena. Quamobrem si discere cupis, qua causa, cum essemus in honore creati, & in paradiso constituti, tandem comparati sumus cum iumentis insipientibus, & illorum similes facti, ab immaculata gloria lapsi: scito quod per inobedientiam serui affectionum carnis effecti, exclusimus nosipsum à beata regione viuientium: & in captiuitatem redacti, sedemus adhuc iuxta flumina Babylonis: & quia detinemur adhuc in Aegypto, nondum hereditario iure possidemus terram promissionis fluentem lac & mel. Nondum compisti sumus in fermento synceritatis, sed versamur adhuc in fermento nequitiae. Nondum cor nostrum aspersum est sanguine diuino. Adhuc enim tenetur vincitum inferni laqueo & hamo malitiae. Nondum accepimus exultationem sa-

A ἀμύχμον γὰρ ὁπτιζοῦμαι ὅτι ἀσπίδα καὶ βασιλίσκον, καὶ κατεπατήσαι λέοντα καὶ δράκοντα, μὴ πρὸς τρεῖς, καὶ ὅσον δυνατὸν αἰδεσθῶ, ἐκκαθάρατα ἑαυτὸν, καὶ δυναμώματα πρὸς τὸ εἰπόντος τοῖς ἀποστόλοις, ἰδοὺ δίδωκε ὑμῖν δύναμιν πατῶν ἐπὶ τῷ ὄφει καὶ σκορπίῳ, καὶ ὅτι πᾶσιν πλὴν δυνάμει τῷ ἔχθρῳ· εἰ γὰρ ἔχον ἡ τῆς αἰδεσθότητος φύσις ἐκ τῆς πόλεως πλῆρας τῷ αἵλου πνέματι, ὅτι καὶ τῆς μεθοδείας τῷ δαίμονι, οὐκ αὐτοῖς εἴρηκε ἡ πόλις ἀποστόλου, ὃ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης σπυντεῖται τῷ Σατανᾷ ἡ πόλις πόδας ὑμῶν ἐν πέτρῃ καὶ πάλιν, ὃν ὁ κύριος αἰετὶς τῷ πνέματι τῷ σώματι αὐτῷ. διὸ καὶ πρὸς τὸν ἀγγέλου διεῖξεν τῷ κυρίῳ, μὴ εἰσέλθῃς εἰς πειρασμὸν ἡμᾶς, ἀλλὰ ῥύσαι ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ποτηρῆς· ἐὰν γὰρ μὴ ἀφ' οὗ κρείττονος βοηθείας ῥυαίνεσαι τῷ πεπυρωμένῳ βελῶν τῷ ποτηρῷ καταξιώσῃ τῆς ὑποστάσεως, εἰς μάτην πολιτευόμεθα, ὡς πόρρω τῷ δυνάμει τῷ Θεῷ τυγχάνοντες. ὁ πῖνον βυλόμενος μέτοχος γυνέσκει τῆς δόξης, καὶ ὡς τῷ ἐν κατ' ἡμέραν τῷ Χριστῷ μορφῶν ὄραν ἐν ᾧ ἡγεμονικῶν αὐτῷ, ὁφείλει ἀκρῆστως σorge καὶ ἀπλήστῳ δακρύῳ ὅλην καρδίαν καὶ δυνάμει νύκτωρ καὶ ἡμέραν ζητεῖν τὸ ἐκ τῷ Θεῷ ἀπὸ τῆς ἐν δυνάμει, ἥς ἀμύχμον μετὰ ἄνθρωπον, εἰ μὴ ὡς πρὸς τὸν ἀπὸ τοῦ τοῦ πρὸς τρεῖς τὸ ἰδὺ παθῆναι τῷ κόσμῳ, τῷ ὁπτιζομένῳ τῷ ἐν τῆς δυνάμει, ἥτις φανερὸν ἀλλοτεία ὅτι, καὶ εὐεργεσία πονηρίας, ἀγαθῆς ἐνεργείας ἀσκήσεως ὅτι, καὶ πόνηται ἀπεξενωμένοι. τοιγάρ οὖν εἰ βούληται ἡμῶν, πῶς ἐνεκεν κατείνεσαι ἐν τῇ, καὶ κατεκτείνεσαι ἐν τῷ δαίμονι, πλὴν τῶν συμπεριλαμβανόμενων τοῖς αἰσθητοῖς καὶ πνεύματι, ὡς ὁ ἀγγέλος αὐτοῖς, ἀποπεπληγῆς τῷ ἀγγέλου δόξης, γίνωσκε ὅτι ἀφ' οὗ τῷ δαίμονι δουλεύει τῷ φανερῷ παθῶν γυνόμενοι, ἀπεκτείνεσαι ἑαυτοὺς τῷ μακαρίῳ χάριτι τῷ ζῶντι, καὶ ἐν αἰχμαλωσίᾳ γυνόμενοι, ἐπὶ ὅτι τῷ ποταμῷ βαλόμενος κατεζόμεθα· καὶ ἀφ' οὗ ἐπὶ ἐν αἰγύπτῳ ἡμᾶς κατεχόμεθα, οὐκ ἐκληρονομήσαμεν πλὴν γὰρ τῆς ἐπαγγελίας, πλὴν ῥένον γάλα καὶ μέλι. ὅπου σπυντεῖται τῇ ζύμῃ τῆς εἰλικρινείας· ἀλλ' ἐπὶ ἐσμέν ἐν τῇ τῆς πονηρίας ζύμῃ. οὐκ ἐν ἑρραῖᾳ ἡμῶν ἡ καρδία τῷ αἵματι τῷ Θεοῦ· ἐπὶ γὰρ ὁ πῆλινος τῷ ἄδου, καὶ ὁ αἵματι τῆς κακίας ἐμπέπηκε αὐτῇ. οὐκ ἐν ἀπυλῇ φανερῇ πλὴν ἀγαλλίασιν τῷ ὁπτι-

Luc. 10.

Rom. 16.

1. Thess. 5.

Matt. 6.

B

C

D

εἰς τὸ Χρεῖστος· ἐπὶ γὰρ τὸ κέντρον τῆς βασιλείας ἐστὶν
 πύριον) ἡμῖν. ὅπου συνέδυσάμεθα τὸ χαρὸν ἀν-
 δροποι, τὸ εἶς Θεὸν κτιθέντα ἐν ἐσώτητι· ὅτι
 ὅπου ἀπεδυσάμεθα τὸ παλαιὸν ἀνδροποι τὸν
 Φηρόμενον εἶς τὸν ὅτι θυμίας τὸ ἀπάτης. ὅπου
 φορέσαντες τὸ εἰκόνα τὸ ἐπουραῖον, σύμμορφοι τὸ
 δόξης αὐτοῦ γενόμενοι. ὅπου παρρησιασάμεθα
 ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ Θεῷ, διὰ τὸ βασιλεύει
 τὸ ἀμύμητον ἐν ᾧ θητοὶ ἡμῶν ἴσμεν. ὅπου ἐ-
 πασσαίμεθα τὸ δόξαν τῆς ἀφάρετος· ἐπὶ γὰρ τὸ
 τὸ σκευεύμενος ἐκτενέμεθα. ὅπου συνέδυσάμεθα
 τὰ ἔπλα τῆς φωτὸς· ὅτι ὅπου ἀπεδυσάμεθα
 τὰ τῶν σκότους ὅπλα τε καὶ βέλη, καὶ ἔργα. ὅπου με-
 τεμρφώθημεν τῇ ἀνακαίνισι τῆς νοῦς. ἐπὶ γὰρ συ-
 γρηματίζόμεθα ἐν ἀγάπῃ τοῦτο ἐν τῇ τῆς νοῦς μα-
 τιοῦται. ὅπου Χρεῖστος συνεδεδξάμεθα, διὰ τὸ
 μὴ συμπαθεῖν ἡμᾶς αὐτοῖς. ὅπου τὰ ἔργα αὐ-
 τοῦ ἐν ᾧ ἴσμεν ἡμῶν φέρομεν, ἡρώμενοι ἐν ᾧ
 μυστήριον τῆς σαυρὸς τῆς Χρεῖστος· ἐπὶ γὰρ ἐν τοῖς (α-
 κριβοῖς παθήμασι καὶ τῇ ὁτι θυμίας ἐσμέν. οὐκ
 Θεὸς κληρονομοὶ καὶ συκληρονομοὶ Χρεῖστος γε-
 γνησιν· ἐπὶ γὰρ πνεῦμα δουλείας ἡμῖν ἐνυπνί-
 χη, καὶ ὁ ὁδοῦς. ὅπου γενόμενοι υἱοὶ Θεοῦ, καὶ
 οἰκητήριον πνεύματος ἁγίου· ἐπὶ γὰρ ἐσμέν υἱοὶ ἐι-
 δώλαιοι, καὶ δοχτοὶ πνεύματος ποιηταί, διὰ τὸ ὅτι
 τὰ πάντα ὁρμῶν· ὅντως γὰρ ὅπου τῆς ἔξου τοῦ ἀ-
 κέραιοι, καὶ τὸ τὸ ἀφροσύνης λαμπρότητα ἐκτε-
 σάμεθα. οὐκ καταξιώμεθα τῆς ἀδολφίας καὶ λο-
 γιστῶν γάλακτος, καὶ τῆς ἰσότητος αὐξήσεως. οὐκ
 ἡμῖν ἡμέρα διηύρασι, ὅτε ἐσφύροισι ἐν ταῖς
 καρδίαις ἡμῶν αἰτέλλειν. ὅπου συνεκράθημεν
 τὰ ἡλίας τῆς διχοστασίας. ὅπου ταῖς αὐτοῖς σινη-
 γράφαις ἀκρίτοι· ὅπου ἀπειλήφαμεν πλεονεξίας
 κυρίως ὁμοίωσι, ὅτε γενόμενοι τῆς θείας φύσεως
 κρινόμενοι. ὅπου γενόμενοι ἀδελφοὶ πορφύρεα βασι-
 λική, ὅτε ἀνθρώποις εἰκὼν θεική. ὅπου ἐπὶ τῶν
 ἐν θείᾳ ἔρωτι, ὅτε ἐπὶ τῶν πνεύμα-
 τικῆς ἀγάπης τῆς συμφύσεως. ὅπου τὸ ἀφροσύνη κοι-
 νῶν ἐκτενέμεθα, ὅτε τὸ ἐν ἀμαρτίᾳ διώμα-
 τιν, καὶ ἐκτενέμεθα ἐπὶ τῶν πνεύμα-
 τιν. ὅπου συνεκράθημεν πᾶν
 ταῖς εἰρήναις, ὅπου ἐσμέν ἡμῶς ἐκτενέμεθα, βασιλείοι
 ἐκτενέμεθα, ἐκτενέμεθα ἀνθρώποις, καὶ ἐκτενέμεθα
 ἐκτενέμεθα ὅτι, ἡμῶν ἐκτενέμεθα· πῶς δὲ
 ἐκτενέμεθα; οἱ μὴ ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς Θεῶς ἀνθρώποις
 οἱ, ἀλλ' ἐν τῇ ἀγάπῃ τῆς ὁφείας ἡμῶν ἐκτενέμεθα
 qui reperimur adhuc in inobedientia, per scripturam

A lularis Christi. Nam adhuc in nobis radicatus est aculeus mortis. Nondum induimus nouum hominem, qui secundum Deum creatus est in sanctitate, quia nondum exuimus veterem hominem, qui corrumpitur secundum desideria erroris. Nondum gestantes imaginem celestis, conformes facti sumus gloriæ illius. Nondum adorauimus Deum in spiritu & veritate: quia peccatum regnat in mortali corpore nostro. Nondum contemplati sumus incorruptibilis diuinitatis gloriam, quia

B torquemur adhuc à tenebrosa nocte. Nondum induimus arma lucis, quia nondum exuimus arma, tela, & opera tenebrarum. Nondum per mentis renouationem transformati sumus: adhuc enim configuramur huic seculo per mentis vanitatem. Nondum cum Christo glorificati sumus, quia non compatimur cum illo. Nondum illius stigmata portamus in corpore nostro, versantes in mysterio crucis Christi: adhuc enim viuimus in affectionibus & appetitionibus carnis. Nondum heredes Dei, & Christi coheredes euasimus: quia spiritus seruitutis, & non adoptionis, viget adhuc in nobis. Nondum facti sumus templum Dei, & habitaculum Spiritus sancti: quia sumus adhuc templum idolorum, & receptaculum spirituum nequitie, propter animi impetum ad affectiones procliuem. Rec enim vera nondum adepti sumus sinceritatem morum, & splendorem animi. Nondum digni sumus habitui rationali ac sine dolo lacte, & intellectus cimento. Necdum illuxit dies, aut lucifer ortus est in cordibus nostris. Nondum potimur sole iustitiæ, nec adhuc illius radiis fulgemus. Nondum similitudinem Domini accepimus, nec participes diuinæ naturæ sumus facti. Nondum euasimus in veram purpuram regiam, nec in germanam imaginem diuinam. Nondum vulnerati sumus amore diuino, nec spiritali charitate sponsi percussi. Nondum societatem indicibilem cognouimus, nec virtutem & pacem sanctimonia præditam perspeximus. Et ut omnia cōcludam, nondū sumus genus electum, regale sacerdotiū, gēs sancta, populus peculiaris: quia sumus adhuc serpentes, & genimina viperarum. Quomodo enim serpentes nō essemus, entem inuēta, & non in obedientia Dei

διὰς παρ' ἐχούμενον δάκρυον, ἐν ᾧ ὡς ἀληθείας
 μὲν καὶ πυρώσας ἀπλάττειν, βραδείας ὅτι ψυχὰς
 χορηγούμεναι ἐκ τῆς ἐπουρανίου δόξης, ὅτι παρ' ἐ-
 χούμεναι μετὰ Μαρίαν καὶ παθεῖσα παρ' ἐ-
 τοῖς ποσὶ τῆς κυρίας, καὶ δακρύοντα μὲν τὴν μὴ τυχεῖαν
 αὐτῆς ὅτι παρ' ἐχούμεναι; Φοίβη, Μαρία ἡ ἁγία, ἡ
 μερίδα δὲ ἐλεῖται, ἡ ἡμεῖς οὐκ ἀφαιρέθῃσιν ἀπὸ
 αὐτῆς. ὡς τὸ πολυτίμητον ἐκείνων μὴ γαρ τῆς ἐκ τῆς
 ὑπερβολῆς τῆς μακαρίας δακρύον. ὡς τὸ βίβλιας ἐ-
 κείνης καὶ βίβλιας ἀκοῆς. ὡς τὸ ἀνδρείας καὶ ὁφείας
 δόξης. ὡς ὅτι πνεύματος κυρίας, ἔρωτος σφο-
 δρῶς, παρ' ἐχούμεναι νυμφίον ἐπαγγελίας. ὡς
 καὶ ἐν πόθῳ ψυχῆς παρ' ἐχούμεναι τὸ Θεὸν λόγον ὡς σύν-
 τμος κοινωνία νυμφῆς παρ' ἐχούμεναι τὸ ἕρως νυμφίον.
 μίμησιν αὐτῶν, ὡς τέκνον, μίμησιν παρ' ἐχούμεναι μη-
 δὲν ἔτερον ἀφορώσα, εἰ μὴ παρ' ἐχούμεναι τὸ εἰπόν-
 τα, πῦρ, ἡλθὼν βλάψῃ εἰς τὸ γλῶσσο, ὅτι τί γλῶσσο ἡ ἡδὴ
 ἀνέφθῃ. ἔστι γὰρ πύρωσις τῆς πνεύματος ἡ ἀνα-
 ζωπύρωσις καὶ καρδίας. ὅτι τὸ αὐτὸ καὶ ἡσὶν
 πῦρ, φωτὶς μὲν ψυχῆς, καὶ δοκιμασίῳ εἶωθιν, ὡς ὅτι
 ἀδελφὸν χρυσὸν ἐν καμίνῳ. κακίαν ἡ ἀνέφθῃ,
 ὡς ὅτι ἀγαθὸν καὶ καλὸν. ὅτι τὸ Θεὸς ἡμῶν
 πῦρ κατὰ δόξαν ὅτι, διδόντες ἐκ δόξης τοῖς μὴ
 εἰδόντες μὴ τὸν ἐκ φλογὸς πυρὸς, καὶ τοῖς μὴ ὑπακού-
 οντας τῆς ἀγαθῆς αὐτῆς. ἔστι τὸ πῦρ ἐκ τῆς ἐκ τῆς
 τοῖς ἀποστόλοις, ἡνίκα ἐλάλῃ τῶν ἀποστόλων.
 ἔστι τὸ πῦρ δὲ τὸ φωτὶς Παῦλον περιλάμπειν,
 τὸ μὲν δόξαν αὐτῆς ἐφώτισεν, τὸ ἡ ἀποστολὴ τῆς ὁ-
 ψυχῆς αὐτῆς ἡμῶν. ὅτι γὰρ καὶ ὁφείας εἶδεν
 ἐκείνης τὸ φωτὶς τὸ διδάσκειν. τὸ πῦρ ὅτι
 Μωυσὴ ὡς τῆς βλάψῃ. ἔστι τὸ πῦρ ἐν εἶδῃ ὁ ἡμα-
 ρος Ηλίας ἐκ τῆς ἡρπασε. τότε ἔστι πῦρ πῶς
 ἐκ τῆς ἐκ τῆς ὁ μακαρίου Δαβὶδ ἔλεγε, δοκι-
 μασίῳ καὶ καὶ, καὶ πύρωσις καὶ πύρωσις τῆς νε-
 φρῆς καὶ, καὶ τὸ καρδίας καὶ. ἔστι τὸ πῦρ τὸ καρδίας
 Κλεόπα καὶ ὁ σὺν αὐτῶν ἡρμῶν, λαλοῦντες ὅτι
 τῆρος μὲν τὸ ἀνέστασι, ὅτι καὶ ἀνέστασι ὅτι τὰ λήρυρ-
 γὰ καὶ πνεύματος τῆς πύρ τὸ γὰρ παρ' ἐχούμεναι
 μετὰ χεῖρας, καὶ ὅτι εἰρημῶν, ὅτι πῶς τῆς ἀνέστασι
 αὐτῶν πνεύματα, καὶ τῆς λήρυρ γὰρ αὐτῶν πῦρ
 φλέγον. ἔστι τὸ πῦρ τὸ ἐν ὅτι ἐνδοὶ ὁφείας δοκί-
 καὶ ἀνέστασι, καὶ παρ' ἐχούμεναι τὸν ἀποκαθίστησιν, ἡ ἀπο-
 λαβὴν τὸ καὶ φῶς δόξης, ὅτι εἰς τὸ διδάσκειν
 τὰ ὅτι Θεὸς θαυμάσια, καὶ τὸ λέγοντα, ἀποκαθίστησιν
 τοῖς ὁφείας καὶ, καὶ κατὰ δόξαν τὰ θαυμάσια ἐκ
 ὅτι ἡμῶν. ἔστι τὸ πῦρ, δακρύον ὅτι φῶ-

Augusta cordis effunditur, per agnitio-
 nem veritatis, cum ardore viscerum,
 cibus est animæ qui paratur ex pane cœ-
 lesti. Cuius ex testimonio saluatoris,
 maximè particeps fuit Maria, quæ se-
 dit iuxta pedes Domini plorans. In-
 quit enim, Maria optimam partem elegit,
 quæ non auferetur ab ea. O preciosasillas
 margaritas in defluxione beatarum la-
 chrymarum. O rectum illum & obse-
 quiosum auditum. O virilem ac sapien-
 tem animum. O acumen spiritus amo-
 ris Domini, erga sponsum immacula-
 tum vehementer affecti. O stimulum
 desiderij animæ erga Deum Verbum.
 O societatem arctam sponsæ erga spon-
 sum cœlestem. Imitare hanc, ô fili, i-
 mitare inquam, nihil aliud spectans,
 præter eum solum qui dixit, Ignem ve-
 ni mittere in terram: & quid volo, si iam
 accensus est? Est enim ardor spiritus vi-
 uificans & accendens corda. Et ob id
 ignis ille divinus & expers materiæ, il-
 luminat animas, & eas probare consue-
 nit, tanquam genuinum aurum in ca-
 mino: vitium autem consumere, velu-
 ti spinas & stipulam. Nam Deus noster i-
 gnis consumens est, dans vindictam in flam-
 ma ignis, iis qui non noverunt eum, nec obe-
 diunt Evangelio eius. Ille ipse ignis vim
 suam exercuit in Apostolis, quando lo-
 quebantur linguis. Ignis ille per vo-
 cem lumine Paulum circundans, men-
 tem quidem illius illuminavit, sensum
 autem visus eius hebetavit. Neque e-
 nim sine carne conspexit vim luminis
 illius. Ignis ille visus est Moysi in rubo.
 Ignis ille in specie curtus rapuit Eliam
 à terra. Huius ignis efficaciam quærens
 beatus David dicebat, Proba me Domi-
 ne, & tenta me. Vre renes meos & cor
 meum. Ignis ille cor Cleophræ ac socij
 eius inflammabat cum Saluator collo-
 queretur cum illis post resurrectionem.
 Vnde Angeli quoque ac ministratorij
 spiritus, huius ignis splendore sunt præ-
 diti, secundum id quod dictum est,
 Qui facit Angelos suos, spiritus: & mini-
 stros suos, ignem viventem. Ille idem ignis
 trabem interioris oculi consumens, pu-
 rum reddit animum: ut recepta natu-
 rali facultate videndi, perpetuò conspi-
 ciat mirabilia Dei, ex eius sententia,
 qui ait, Revela oculos meos & considerabo
 mirabilia de lege tua. Ille itaque ignis fugat
 demones, tollit peccata, resuscitandi

Luc. 10:

Luc. 12:

 Dms. 4:
 Hebr. 12
 1. Thess. 1:

Psal. 25:

 Psal. 103:
 Heb. 1:

Psal. 118:

vim habet, confert immortalitatem, sanctas animas illuminat, ac firmat facultates rationales. Hunc igitur ignem deprecemur, ut ad nos perveniat: quò semper in lumine ambulantes, nunquam vel tantisper offendamus ad lapidem pedem nostrum: sed tanquam luminaria in mundo apparentia, verbum æternæ vitæ retineamus: ut bonis divinis fruantes cum Domino in vita requiescamus, glorificantes patrem, & filium, & spiritum sanctum, cui gloria in secula. Amen.

Ἀγαθότητειον, καὶ ἀμύβλιας αἰαρετικῶν, αἰαρεσιῶν δὲ διωάμις, καὶ ἀθανασίας ἐνέργεια, ψυχῶν ἀγίων φωτισμός, καὶ λογικῶν διωάμιων σύστασις. τῷ πρὸς πῦρ ἐξώμεθα καὶ εἰς ἡμᾶς φθάσαι, ἵνα πρῶτον ἐν φωτὶ ὡς πατωῦντες, μηδέποτε καὶ πρὸς βαρεχὶ πρὸς ἐκφυγῶν πρὸς λίθον τοῖς πόδας ἡμῶν, ἀλλ' ὡς φωτῆρες ἐν κόσμῳ φαιόμενοι λόγῳ ζωῆς ἐπὶ χρομῶν αἰδῶν, ἵνα ἀπολαύοντες ἐν τοῖς ἀγαθοῖς τοῦ Θεοῦ, σὺν ᾧ κυρίῳ αἰαπαυσόμεθα ἐν ζωῇ, δοξάζοντες πατέρας, καὶ υἱόν, καὶ ἅγιον πνεῦμα, ὃς ἡ δόξα, εἰς τοὺς αἰῶνες, ἀμήν.



DE DIGNITATE, præstantia, facultate, & operationibus immortalis anima, & qua ratione ea à Satana tentetur, & liberationem è tentationibus consequatur. Continet vero quæstiones quasdam summa doctrina refertas.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΞΙΟΤΗΤΟΣ, καὶ τῆς πριμότητος, ἔκ τῆς διωάμιως, καὶ τῆς ἐργασίας τῆς ἀθανάτου ψυχῆς, καὶ πῶς αὐτὴ ὑπὸ τοῦ Σατάνᾳ πειράζεται, καὶ τῆς ἐλευθέρωσις ἀπὸ τῆς πειρασμῶν τυγχάνει. συνέχεται δὲ ζητήσις πῶς πόρῳ πολλῆς διδασκαλίας γαρύσσας.

HOMILIA XXVI.

ΟΜΙΛΙΑ κς'.



NE perfunctoriè, dilecte, perpendas intellectivam animæ substantiam. Vas quoddam preciosum est anima immortalis. Specta, quantum sit cælum, quantave terra: non tamen in eis acquievit Deus, sed in te duntaxat. Intuere dignitatem ac nobilitatem tuam: nempe Dominum non per Angelos, sed in sua ipsius persona venisse, pro te legatione fungentem, ut te vulneratum ac perditum reuocaret, primamque tibi formationem Adami puri redderet. Nam homo Dominus erat omnium inferiorum quæ sub cælo sunt, facultatem habens affectiones discernendi, alienus à dæmonibus, purus à peccato & vitiis, eratque similitudo Dei, sed per transgressionem interiit, vulneratus ac morti traditus: Satanas enim mentem tenebris obduxit: aliquatenus ita se habet, aliquatenus vivit, discernit, ac voluntate præditus est.

INTERROGATIO.

Nōne Spiritu sancto adveniente naturalis etiam appetitio extirpatur ὑπὸ κατὰ peccato.



MΗ ἀπλῶς τῇ τοιαύτῃ τῆς ψυχῆς οὐσίᾳ πρὸς ἡμᾶς, ἀγαπητὲ. ἡμῶν τι σκεδὴς ἔστιν ἡ ἀθανάτου ψυχῆς: ἴδε πόσος ὁ ὕψος καὶ ἡ γῆ, καὶ οὐκ ἐν δόκῃσιν ἐν αἰῶσις ὁ Θεός, εἰ μὴ μόνον εἰς σί. βλέπει σὺ δ' ἀξίωμα καὶ πλῆθος ἔχει, ὅτι μὴ δι' αἰσθητῶν, ἀλλὰ δι' ἐαυτοῦ ἦλθεν ὁ κύριος εἰς σὴν περιεβίαι, ὥστε σὺ τὸ ἀπολωλότα αἰα καλέσασθαι, τὸ τετραυματισμένον, καὶ ἀποδιδῶναι σὺ τὸ πρὸς τῷ πλάσῳ τοῦ καθαρῶς Ἀδάμ· διεσπότης γὰρ ἡμεῖς ὁ ἀδελφός, ἀπὸ τοῦ ὕψους καὶ τῆς κατὰ, καὶ ἀφ' ἑκαστοῦ παρῶν, καὶ δαμνῶν ἀλλότριος, καθαρὸς ἀπὸ ἀμύβλιας ἢ κακῶν, καὶ ὁμοίωμα Θεοῦ. ἀλλ' ὅτι τὸ πρὸς ἀσπίδος ἀπολωλὸς ἔστι, καὶ τετραυματισμένος, καὶ πενικρωμένος ἡμεῖς γὰρ τὸ τοῦ Σατάνᾳς ἐν πᾶσι οὕτως ἔστι, καὶ ἐν πᾶσι ζῇ καὶ ἀφ' ἑκαστοῦ καὶ ἐξ ἑλῆμα.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Οὐχὶ τὸ πνεῦμα τοῦ ἁγίου ἐρχομένη καὶ φρικτὴ ἐπιθυμία συνεκρίβηται μετ' ἡμῶν.

ΑΠΟ-

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

A

RESPONSIO.

Προφάνη ὅτι καὶ ἡ ἀμύβλια συνεκρίζεται, καὶ ἀπολαμβάνει ὁ ἀνθρώπος τὴν πρῶτην πλάσιν τῆς καθαροῦ Ἀδάμ. Ὅτι μὲν τοι ἀφ' τῆς διωάμεως τῆς πνύματος, καὶ τῆς ἀναγνῶσεως τῆς πνύματος, ἔρχεται εἰς τὰ μέτρα τῆς πρῆτης Ἀδάμ, καὶ μεῖζον αὐτὸ γίνεται. ἀποκρίνεται γὰρ ὁ ἀνθρώπος.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Εἰ ὁ Σατάνας μέτρα ἐπαφίεται, ἢ ὡς γὰρ πολέμι.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Αὐτὸς ὁ ὅρμη οὐ μόνον εἰς πῆς Χριστιανοὺς, ἀλλὰ καὶ εἰς πῆς εἰδωλολάτρους, καὶ εἰς ὅλον τὸ κόσμον. Εἰ οὖν πρὸς ἑαυτὸν ὡς γὰρ πολέμιον, πνύται αὐτὸν ἡ φάσις. ἀφ' οὗ ὅτι ὁ ἔργον αὐτὸ καὶ ὁ γένημα τῆς πνύσεως. ὡς περ δὲ ὁ κεραμὴς βάλλει τὰ σκεύη, καὶ μέτρα ὑποκαίει τὴν κέμινον, οὐ πλύνει, ἵνα μὴ ὀπληθέντα ὑπὸ τοῦ δόκου φοβήσῃ. οὕτως ἔλαττον, ἵνα μὴ ἐνωμα ὄντα ἀποκρίνεται. καὶ εἰ ὁ ἀργυροκόπος καὶ χρυσοκόπος μέτρα βάλλει τὸ πῦρ. ἵνα γὰρ πλεονάζῃ τὸ πῦρ, λύεται ὁ χρυσοῦς, καὶ ὁ ἀργυρὸς, καὶ ἔξυδαρῶνται καὶ ἀπὸλλυνται. καὶ εἰ ὁ αἰθερῆς τοῦ αἵματος ὅτι μετρεῖ τὰ βαρὴ τὰ κτενέει, καὶ τὰ καμῆλα, ὅ ἄλλα πνί τῆς ζώον, ὡς δύταται καὶ ἀναλογίαν τὰ βαρὴ βαστάσαι. πόσω μᾶλλον ὁ Θεὸς, ὅς οἶδε τὰ σκεύη τῆς αἰθερῆς, ὅτι ἐπαφίεται καὶ τὴν εἰσαγῆται δύναμιν ἀφ' ὅπως, ὡς περ δὲ μία οὐσα ἡ γῆ, ἡ μὲν ὅτι παχύνει, ἡ δὲ λιπύνει. καὶ ἄλλα μὲν ὅτι πνύται εἰς φυτεῖαν ἀμπελῶνος, ἄλλα δὲ εἰς ἀνέρον σίτου καὶ κριθῶν. οὕτως εἰς ἀφ' ὅπως εἰς αὐτὰ τῆς καρδίας, καὶ τῆς πνευματικῆς αἰθερῆς. οὕτως καὶ τὰ χρείσματα αὐτὸν ἐπιδίδονται. ὅ μὲν δίδεται ἀφ' ἑαυτοῦ λόγου, ὅ δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ ἄλλοι χρείσματα ἰαμῶν. οἶδε γὰρ ὁ Θεός, πῶς πῆς διώεται οἰκονομῶν, καὶ οὕτως ἐπιδίδωσι τὰ χρείσματα ἀφ' ὅπως. ὁμοίως καὶ εἰς τῆς πολέμου, μέτρα πνί, ὡς διώεται ὑποδύσασθαι καὶ ὑπομῖναι, οὕτως ἐπαφίεται αὐτοῖς ἡ εἰσαγῆται διώαμις.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Εἰ δὲ ὁ Σατάνας πῆς τὴν γῆν διώαμις, καὶ μετρεῖ ἀλλοιωθῆς, μὲν εἰς τὴν φύσιν.

Antea dixi, simul euelli peccatum, hominemque recipere primam formationem Adami puri. Hic tamen per virtutem spiritus ac regenerationem spiritalem progreditur ad excellentiam Adami primi, eoque præstantior euadit, quod deificatur homo ille.

INTERROGATIO.

An Satanas ad certum modum laxatur, an pro libidine impugnat?

RESPONSIO.

Impetus illius non solum fertur aduersus Christianos, sed etiam in idololatrias, ac vniuersum mundum. Ideoque si concederetur ei bellum inferre pro voluntate, omnes equidem deleteret. Cur? Nempe quod in eo versatur eius opus, ac desiderium. Itaque sicuti figulus vasa missurus in fornacem, temperatè illam accendit, non intensè: ne cocta plusquam decet, elidantur: nec remissè, ne cruda dissoluantur: itidem si argentarius atque aurifex ad certum modum ignem mittit: si enim excedat ignis, soluitur aurum & argentum, liquefit & perit: si denique mens humana nouit seruata proportionè adaptare onera iumento, camelo, aut alij cuiuspiam animali, quatenus ea ferre potest: quanto magis Deus, qui nouit hominum vasa, variis modis laxat aduersariam potestatem? Quemadmodum verò terra cum sit vna, hæc tamen est saxosa, illa verò pinguis: & alia quidem idonea est ad plantandas vites, alia ad serendum frumentum & hordeum: ita varia sunt hominum corda atq. voluntates. Hunc etiam in modum charismata desursum conferuntur: huic quidem donatur administratio verbi, illi verò discretio, alij gratia sanitatum. Nouit enim Deus, qua ratione quis possit dispensare: & ita diuersa confert charismata. Itidem ad bella certo modo, & quatenus homo suscipere potest ac sustinere, hæcenus laxatur aduersaria potestas.

INTERROGATIO.

Manéne in sua natura, qui diuinam virtutem suscepit, ac in parte mutatus est?

Quò post acceptam gratiam probetur voluntas, quò tentat, cuive consentiat, natura remanet eadem: durus in duritia, laxus in laxitate. Accidit portò plebeium quempiam spiritualiter regenerari, ac mutari in virum sapientem, cui innotescant vel occulta mysteria: natura tamen imperitus est. Alius natura durus suam ipsius voluntatem confert ad cultum diuinum, qui recipitur etiam à Deo: natura verò suam seruat duritiem, cum tamen sit Deo gratus. Alius est bonis moribus, æquus, probus, qui seipsum deuouet Deo: hunc quoque Dominus excipit: illum verò gratum non habet, qui bonis in operibus non perseuerat. Quandoquidem Adæ tota natura mutabilis est tum in bonum tum in malum, susceptiua mali: quæ tamen si velit, non perficiat. Veluti membrana in qua scribitur, variè, vt libuerit, in ea scripseris, ac rursus deleueris: recipit enim membrana quamcunque scripturam: sic etiam durus voluntatem suam contulit in Deum, conuersus est ad bonum, susceptus est à Deo. Deus enim vt suum intimum affectum demonstraret, omnes recipit, omnemque voluntatem. Apostoli quamcunque ciuitatem ingressi erant, aliquantum temporis in ea morabantur: & ex male habentibus quosdam sanabant, quosdam verò non. Optabant tamen ipsi Apostoli cunctos eorum mortuos ad vitam reuocare, & ægrotos ad sanitatem perducere: at nò per omnia fiebat quod volebant. Non enim concedebatur eis peragere quæcunque libebat. Ad eundem modum Paulus cum detineretur à præfecto gentium, si placuisset gratiæ qua præditus erat, effecisset vt tam præfectus quàm muri effracti essent: vt potè vir habens paracletum: veruntamen demissus est per sportam Apostolus. Et vbi virtus diuina, qua fretus erat: Cum dispensatione fiebant isthæc, vt quibusdā in rebus signa & miracula ederēt ipsi, in aliquibus facultate carerēt: vt in hisce discerneretur fides credentiū & nò credentiū, liberūq. probaretur arbitriū: ac liqueret, nū qui scādalizarentur ob ipsorū in quibusdā infirmitatē. Nam si quæcunq. desiderabāt, egissent Apostoli, vi quadā cōpulsua promouisset homines ad cultū diuinū per miracula & arbitrij libertatem, nò iam fides aut infidelitas.

Cum Apo-
stoli quosdā
sanabant,
alios non.

Ἰνα ὁ ἥλημα καὶ μὴ πῶς χάρις δοκιμα-
σθῇ, ποῦ ῥέπει καὶ συμφωνίᾳ, ἡδὺς ἐν τῇ ταυ-
τήνῃ ἡ φύσις, ὁ σκληρὸς ἐν τῇ σκληρότητι, καὶ ὁ
χυρὸς ἐν τῇ χυρότητι. συμβαίνει δὲ, ὅτι ἰδιώ-
της ὡς περ ἀσάφηνται πνεύματι καὶ μετα-
βάλλεται εἰς ὁσίαν, καὶ γινώσκται αὐτῷ ἀπό-
κρυφα μυστήρια, καὶ ἰδιώτης ὅτι τῇ φύσει ἄλ-
λος ἀπὸ φύσεως σκληρὸς ὢν, διδόνει ἑαυτὸν ὁ
ἥλημα εἰς τὴν ἡσυχίαν, ἵνα δέχεται αὐτὸν ὁ Θεός,
ἡδὺς ὅτι ἡ φύσις ἐν τῇ σκληρότητι, καὶ διδόνει εἰς
αὐτὸν ὁ Θεός. ἄλλος ὅτι χρεῖται ἡτῶν, ὁπτικῆς,
ἀγαθὸς, διδόνει ἑαυτὸν τῷ Θεῷ, καὶ δέχεται ἡδὺ
αὐτὸν ὁ κύριος, μὴ ἐμμένοντα δὲ τοῖς ἀγαθοῖς
ἔργοις, οὐκ ἀδίδκει, ὅτι ἡ φύσις ὅλη τῇ Α-
δὰμ πενήτη ὅτι ὅτι ὁ καλὸς, καὶ ὅτι ὁ κα-
χὸς, δικτική τῇ κακῷ, ἀλλ' εἰ ἡλὲς οὐκ ἀπο-
τελειστική· ὡς περ ὁμοῦ γράφομεν ὅτι, ὁμο-
φύως ἡλὲς ἐχθρῶν, πάλιν ἀπαλείφας·
δέχεται γὰρ ὁ ὁμοῦ πᾶσιν γράφει· οὕτως καὶ
ὁ σκληρὸς, ἑδίδκει αὐτὸν ὁ ἥλημα πρὸς τὸν
Θεόν, ἐπέστη εἰς ὁ ἀγαθόν, ἐδέχθη ὑπὸ τῷ
Θεῷ· ὁ γὰρ Θεός ἵνα δείξῃ τὰ αὐτῷ ἀγαθὰ,
πᾶσι δέχεται, πᾶσιν παρῴρεται. οἱ ἀποστό-
λοι εἰς τὴν πόλιν εἰσέρχοντο, ἐποίουν πῶς
χρεῖται, καὶ ἐκ τῶν κακῶν ἡτῶν ἡτῶν, ἡτῶν
δὲ ὅτι ἡτῶν δὲ αὐτοῖς οἱ ἀποστόλοι πᾶσι τοῖς
κακοῖς αὐτῶν ζωοποιῶν, καὶ τοῖς κακῶν εἰς
ὕψους φέρει, καὶ ὁλοτελῶς οὐκ ἐγένετο αὐτῷ
ὁ ἥλημα· ὁ γὰρ ἐπέστη αὐτοῖς ὅσα ἡτῶν
ποιῶν· ἐμοῖς καὶ ὁ Παῦλος ὅτι ἐκέρχθη ὑπὸ
τῷ ἐσταρχῷ, εἰ ἡτῶν ἡ σὺ αὐτῷ χάρις, ἐ-
ποίησε τὸν ἐσταρχῶν καὶ ὁ πῶς ἀφ' ἑαυ-
τοῦ, ἀνδρὸς ἔχον τὸν ἀφ' ἑαυτοῦ· ἀλλὰ ἀφ'
ἑαυτοῦ χαλῶται ὁ ἀπὸστολος· καὶ ποῦ ἡ συ-
νοδὸς ἡία διώκεις. ταῦτα οἰκονομικῶς ἐγένε-
το, εἰς ἡτῶν τὰ ῥήματα ποιῶν αὐτοῖς σημεῖα, καὶ
θαυμάσια, καὶ εἰς πῶς ἀδελφῶν αὐτοῖς· ἵνα ἐν
τούτοις ἀφ' ἑαυτοῦ ἡ πίστις τῶν ἀπίστων καὶ τῶν
πιστῶν, καὶ ὁ αὐτοῦ δοκιμασθῇ, καὶ φα-
νερωθῇ, εἴη εἰς τὰ ἀδελφῶν μέρη πῶς
οὐ σκαδαλίζονται· εἰ γὰρ πᾶσι ὅσα ἡτῶν
ἐποίουν οἱ ἀποστόλοι, ἀναγκαστικῶς δι-
δάμει ἐφύπναι πῶς ἀνδρῶν εἰς τὴν
ἡσυχίαν, ἀφ' ἑαυτοῦ σημεῖα, καὶ ὁ αὐ-
τοῦ, καὶ οὐκ ἐστὶν πίστις καὶ ἀπίστις.

A Christianismus enim lapis est offensio-
nis & petra scandali. Illud porro non
leuiter scriptum est de Iob, quo pacto
Satanas exposcebat illum. Nihil enim
à seipso perpetrare poterat sine permis-
su. Sed quid dicit Domino diabolus?
Da mihi illum in manus, nisi in faciem tu- Iob. 12
bi benedixerit. Hac itaque ratione nunc
est idem Iob, idem Deus, idem dia-
bolus. Eo igitur tempore quo frueba-
tur auxilio diuino, atque alacriserat,
& gratia feruens, exposcebat eum Sa-
tanus, ac dicebat Domino, *Quid inuas* Ibidem
illum & succurru ei, seruit tibi: dimitte il-
lum, & trade mihi, nisi in faciem tibi be-
nedixerit. Superest, vt, quoniam con-
solatione recreatur anima, subtrahatur
gratia, tradatur anima tentationibus.
Accedit ergo diabolus inferens infinita
mala, desperationem, abrenuncia-
tionem, cogitationes prauas: affligens
animam, vt obscuraret & abalienaret
eam à spe quam habebat in Deum. Sa-
gax autem anima existens in his malis
& afflictione, minimè desperat: verum
quod tenet, tenet: perferensque om-
nia quæ per infinitas tentationes ei fue-
rint illata, ait, Etiam si moriar, ab eo
non deficiam. Tùmque si sustineat ho-
mo vsque in finem, incipit Dominus
disputare cum Satana. Vides, quanta
mala quantasve afflictiones intulisti ei,
nec tamen obtemperauit tibi, sed mihi
seruit, ac me reueretur. Tum pudore
suffunditur diabolus, nec habet vltra
quod dicat. Etenim in Iob si nossent eum
in tentationes incidentem perlaturum
esse, nec superatum iri, nunquam ex-
poposcisset eum, ne obrueretur vere-
cundia. Ita nunc etiam, quo ad eos qui
sustinent afflictiones & tentationes, pu-
dore suffunditur Satanus, ac poenitudi-
ne ducitur, quòd nihil perfecit: quia
statim Dominus incipit ei dicere, *Vide,*
concessi tibi & permisi tentare illum, nunquid
præualuisti? Nunquid obsecutus est tibi?

INTERROGATIO.

An Deique cunctas hominis cogitationes
& consilia novit Sathanas?

RESPONSIO.

Si versatur homo cum homine, & no-
uit quæ ad eum pertinent: tunc. natus an-
nos viginti, nosti quæ sunt proximi: nun-
quid igitur Satanæ, qui tecum versatur à
natiuitate, cogitationes tuas ignorat?

Iam enim ætatem habet annorum sexies mille. Non quidd dicamus eum scire quid homo facturum sit, antequam tentauerit illum. Tentat enim tentator, nescit tamen, obtemperaturusne sit ei, an non : donec anima voluntatem ei seruam tradat. Neque item dicimus, diabolum nosse vniuersas cordis cogitationes & conceptiones. Nam quemadmodum arbor multos habet ramos & membra multa: ita cogitationum & consiliorum sunt quidam rami, quos comprehendit Satanas: alia sunt cogitationes & consilia, quæ non comprehenduntur à Satana. Etenim quadam in re potentior est pars nequam, ad producendas cogitationes: rursum in re quapiam hominis cogitatio vincit, auxilium ac redemptionem accipiens à Deo, & contradicit vitio: quadam in re succumbit, in quadam voluntatem habet. Interdum enim seruus accedit ad Deum, scitque Satanas, & intuetur eum contra se niti, neque potest hominem cohibere. Quamobrem? Quia voluntatem habet inuocandi Deum, habet fructus naturales, nempe ut Deum diligat, ut credat, ut inquiret, & tandem illum adeat. Quandoquidem in rebus conspicuis, agricola terram exercet: ita se habet in re spiritali: sub duplici persona intelliguntur omnia. Oportet igitur hominem, à voluntate sumpto initio, excolere terram cordis sui, & elaborare. Requirit enim Deus ab homine laborem, fatigationem, ac operationem: nisi tamen desursum apparuerit nubes cœlestis, & pluuiæ gratiæ, nihil iuuabit labor coloni. Cæterum Christianismi hoc est iudicium: cum quis elaborauerit, aut quascunque iustitias peregerit, ita affectum esse ac si nihil egisset: cum ieiunauerit, dicere, Non ieiunavi: cum precatus fuerit, Non sum precatus: cum in oratione perseuerauerit, Non perseueraui, nunc adhuc exercere me ac elaborare incipere debeo. Ac licet iustus sit apud Deum, dicere debet, Non sum iustus, neq. laboravi, sed incipio quotidie. Per singulos autem dies spem habere debet, gaudium ac fiduciam, de regno futuro & liberatione, dicens, Si non liberatus sum hodie, cras liberabor. Ut enim qui plantat vineam priusquam aggrediatur laborem, gaudio ac spe ducitur apud se, describitq. in animo vindemias, ac redditum supputat,

ἔξαχιχλίω γὰρ ἤδη ἔστιν ἐτήρ, καὶ οὐ λέγουσιν αὐτὸν πρὸς τὴν πειρασθῆναι τὸν αἰθερῶν, εἰδέναι τί μέλλει ποιεῖν· πειράζει γὰρ ὁ πειράζων, οὐκ οἶδε δὲ, εἰ ὑπακούει αὐτοῦ, ἢ μὴ ὑπακούει, ἕως αὖτε θήλημα δοῦναι δὴ ἡ ψυχὴ· ὅτι πάλιν λέγουσιν ὅτι ὅλως ἦν λογισμοῖς τῆς καρδίας καὶ τῆς συνουμνήσεως οἶδεν ὁ ἀγέτολος· ὡς οὖν γὰρ εἰαὶ ἡ διδρυοί, καὶ ἔχη κλάδους πολλοὺς, καὶ πολλὰ μύλη· λοιπὸν εἰσὶ πῖτες κλάδοι λογισμῶν καὶ ἰονμῶν, καὶ κατέχη αὐτοὺς ὁ Σατὰνας· καὶ εἰσὶν ὅλως λογισμοὶ ἐνοήματα, μὴ κατεχόμενοι ὑπὸ τῷ Σατὰνᾳ· ἐν πῶ γὰρ ἰσχυρότερον ἔστι τὸ μέγεθος τῆς κακίας ἐν τῷ βρῦν ἢ ἐν τοῖς λογισμοῖς, ἐν πῶ πάλιν ὁ λογισμὸς ὁ αἰθερῶν ὑπερνικά, λαμβάνων βοήθειαν καὶ λύπῃσιν τῷ Θεῷ, καὶ ἀπλήγων τῇ κακίᾳ, ἐν ᾗ κακότητι, καὶ ἐν πῶ ἔχη θήλημα· προσέρχεται γὰρ ἔστιν ὅτι τῷ Θεῷ ζῶν, καὶ οἶδεν ὁ Σατὰνας, καὶ βλέπει ἐπὶ κατ' αὐτὴν ποιεῖν, καὶ ὅτι δυνάται ὅτι πᾶν τὸν αἰθερῶν. Ἀλλὰ τί· ὅτι ἔχη θήλημα τῷ βοήθειαν πρὸς τὸν Θεόν, ἔχη φεικτοὺς καρποὺς τῷ ἀγαπῶναι Θεόν, τῷ πιστεῦσαι, τῷ ἐπιζητῆσαι καὶ προσελθῆναι· καὶ γὰρ ἐν τοῖς φαινομένοις, ὁ γεωργὸς ἐργάζεται τὴν γῆν, οὕτως καὶ εἰς τὸ πνευματικόν, εἰς δύο πρὸς ὅσα ἰσχύται τὰ πρᾶγματα. Ἡ δὲ οὖν τῶν αἰθερῶν ἀπὸ πρᾶξεων γεωργουμένη τὴν γῆν τῆς καρδίας αὐτῆς, καὶ ποιῶσαι· ζητῶν γὰρ ὁ Θεὸς τὸν πότον, καὶ κῆματον, καὶ τὴν ἐργασίαν τῷ αἰθερῶν· ἀλλ' εἰαὶ μὴ αἰώθεν ὅτι φανῇ οὐράνια τέφρα, καὶ ὑπὲρ χάριτος, ὅτι ὡφέλῃσιν ὁ γεωργὸς καμῶν· τὴν δὲ ἔστι τὸ σημεῖον τῷ Χριστιανισμοῦ, ὅσα αὖ καμῶν, καὶ ἔσας αὐτὴν ποιῶσαι διχαιοσύνας, ὡς μηδὲν ποιῶσαι δόξα καὶ δαίμων, καὶ ἡγεύων λέγειν, οὐκ ἐσθῆντα· ὁ δὲ ἄρχομνος, οὐκ ὑψάμενος· τῷ δαμόν τῇ ἐλπί, οὐκ ἡρέμια· καὶ ἀκμῶν δόχλῳ ἔχω τῷ ἀσκήν, καὶ καμῶν· καὶ διχαιος ἡ τῷ Θεῷ, ὁφείλει λέγειν, ἐγὼ οὐκ εἰμι διχαιος, οὐτε καμῶν, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν δόχομαι. ὁφείλει δὲ ἔχειν καθ' ἡμέραν τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν χάριν, καὶ τὴν πρᾶξιν καὶ τὴν μετάνοιαν βασιλείας καὶ ἀπολυτρώσεως, ὅτι λέγειν, εἰαὶ σήμερον οὐκ ἐλυτρώθην, αὐτοὶ λυτρώμεθα ὡς γὰρ ὁ φυτῶν ἀμπελον πρὶν ἢ ἐκάρξασθαι τῷ καμάτῳ, ἔχη τὴν χάριν ἐν αὐτοῦ, καὶ τὴν ἐλπίδα· καὶ πρᾶξιν καὶ τὴν οἰκονομίαν, καὶ ἡφίξει πρὸς ὅδους,

μήπω γρομύου οἶνον. καὶ ὅπως ἀναδίδεται τὸν
 κάματον· ὁ γὰρ ἐλπίς καὶ ἡ παροδοκία ποιεῖ
 αὐτὸν παροδυμῶς καί μιν, καὶ τίς ἐκ τῆς οἴκου
 πολλὰς διαπορεύσας σαρπίττι· ὁμοίως καὶ ὁ οἶκος
 δομῶν οἶκον, καὶ ὁ γεωργὸν, παρῶν ἐκ τῆς ἰδίας
 πολλὰς σαρπίττι· ἀλλ' οὐκ ἐλπίδα τῆς μετῴσης
 παροδοκίας· ὅπως καὶ ἡμεῖς, εἰ μὴ ἡμεῖς ἔχῃ παρῶ
 ὀφθαλμοῖς τὴν χάριν καὶ τὴν ἐλπίδα, ὅτι
 μετῴως λυπεύοις τυγχάνῃ καὶ ζωῆς, καὶ διώσται
 ὑπομῶν τὰς θλίψεις, οὔτε ὁ φορβὸν, καὶ τὴν
 ἐν τῷ ὁδῷ ἀναδίδεσθαι· ἢ γὰρ σιωπῶσα ἐλπίς καὶ
 χάρις ποιεῖ αὐτὸν καί μιν, καὶ ὑπομῶν τὰς θλί-
 ψεις, ὅς ὁ φορβὸν, ὅς τὴν ἐν τῷ ὁδῷ ἀναδίδε-
 σθαι. ὡς δὲ οὐκ ἐστὶν ἀνέλεον δαλὸν φονεῖν
 ἀπὸ πυρὸς, ὅπως οὐδὲ ψυχὴν ἐκ τῆς πυρὸς ὅ-
 θι ἀνάπτει, εἰ μὴ ἀλλ' πολλὰ καμάτου. ὡς ὅτι ὁ
 πλῆστον ὅς ὁ Σατανᾶς, ὡς ὅτι παρῶσθαι ἀνα-
 γνῶν λογισμῶν, ὅτι ἐκ τούτου διώσται ἀναρεσῆ-
 σαι τὰς Θεῶν, ὑποβάλλει τῇ ψυχῇ, καὶ ὑπο-
 κλέπτει αὐτὴν εἰς λεπτὰ καὶ ἀλογηφάνη νοή-
 ματα, ὅς οὐκ οἶδεν ὑποκλεπτομένη ἀφ' ἑαυτῆς,
 καὶ οὕτως ἐμπίπτει εἰς παρίδα καὶ ἀπώλειαν τῆς
 ἀφ' ἑαυτοῦ. ὁ δὲ χυρῶνται ὅπλον τῆς ἀθλητῆς
 καὶ ἀγῶνιστος, τῆς ὅς ἐστιν, ἵνα εἰσέλθῃ εἰς τὴν καρ-
 δίας ποίησιν πόλεμον παρῶς τὸν Σατανᾶν, καὶ
 μισθῶν ἑαυτὸν, καὶ ἐρήνηται τὴν ψυχὴν αὐτῆς,
 ὁρμαδῇ τε καὶ ἐπιπληξῇ, καὶ ταῖς σιωπῶσας
 ἐπιθυμίαις ἀντιπᾶσθαι, καὶ ἀντιπαλίσθαι τοῖς λο-
 γισμοῖς, ὅς μαχεσθῇ αὐτῇ. εἰ ὅς εἰς ὁ φαινόμε-
 νον φυλάσσει τὰ σῶμα σου ἀπὸ φθορᾶς καὶ πορ-
 νείας· ἐσθῆν δὲ ἐμολχεύσας ὅς ἐπὶ οὐδὲν ἐστὶν
 λογισμοῖς σου, μοιχεύεις τὰς Θεῶν, καὶ οὐδὲν ὠφέ-
 λησας ὁ ἄρμα ἔχει πρὸς ἑαυτὸν. ὡς δὲ ἐστὶν ἡμεῖς
 καὶ θεοσέβας, καὶ δόξα καὶ καλὴ αὐτῶν φημί-
 ρη, λοιπὸν βδελυκτὴ ὅς τὰς νυμφίους, ὅτι ἐμολ-
 χεύῃ· οὕτως καὶ ἡ ἀσώματος ψυχῇ τὰς ἐνδο-
 μυχῶν πρὸς κοινωσύνας τὰς πορνείας ἐνδύμα-
 τι, πορνείᾳ ἀπὸ Θεοῦ· καὶ γὰρ ἡμεῖς, πᾶς ὁ
 βλέπων γυναῖκα παρῶς ὁ ἐπιθυμῶν. ἡ δὲ
 ἐμολχεύει ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς· ἐστὶ γὰρ πορνεία
 ἀλλ' ὅς ἡμεῖς τελευτῶν, καὶ ὅς πορνεία ψυ-
 χῆς κοινωσύνης τὰς Σατανᾶν· ἡ αὐτὴ γὰρ ψυχὴ
 κοινωγική ὅς ὁ ἀδελφῆς, ἢ δαυμόνιος, ἢ Θεῶν καὶ
 ἀγγέλων· ὅς λοιπὸν μοιχεύει μὲν τῆς ἀφ' ἑαυτοῦ,
 ἀχρηστός ὅς τὰς ἐπουρανίους.

nondum nato vino, & hac ratione la-
 borem suscipit. Spes enim atque expe-
 ctatio reddunt illum alacrem ad labo-
 rem: tam diuque è re familiari sumptus
 non paucos facit. Idem qui domum
 ædificat, aut terram excolit, de suo
 multa primum erogat, spe futuri redi-
 tus: non aliter hic fit, nisi quis præ ocu-
 lis habeat gaudium ac spem, nempe,
 Consecuturus sum redemptionem ac
 vitam, perferre nequit tribulationes,
 neque pondus, nec angustam viam su-
 scipere. Spes enim & gaudium si adsint,
 efficiunt ut ipse laboret ac tuleret affli-
 ctiones, pondusque & angustam viam
 suscipiat. Porro quemadmodum torris
 non facile fugit ignem: ita nec anima
 vitat ignem mortis, nisi summo labo-
 re. At verò sæpenumero Satanas quasi
 sub prætextu bonarum cogitationum,
 ex eo scilicet potes placere Deo, sug-
 gerit animæ, ac furtim eam deducit ad
 leuia & in speciem probabilia consilia:
 quæ clam deducta discernere nescit, &
 ita delabatur in laqueum & exitium dia-
 boli. Athletæ autem & decertantis ar-
 ma commodissima sunt, ut ex animæ
 proposito bellum gerat aduersus Sata-
 nam, seipsum oderit, abneget animam
 suam, ei succenseat, & conterat eam,
 adherentibus cupiditatibus resistat, re-
 luctetur cogitationibus, ac secum pu-
 gnet. Quod si exterius corpus tuum
 conserues à corruptione & stupro, in-
 tus autem in cogitationibus tuis adul-
 terium aut stuprum committas, adul-
 ter es apud Deum, neque tibi confert,
 corpus habere virgineum. Verbi gratia,
 si iuuenis adolescentulam fraudulentis
 illecebris delinens corrumpat, posthac
 execrabitur eam sponsus, eo quod adul-
 terata sit: sic & anima corporis expers si
 societatem ineat cum interno adulte-
 rium committente serpente, hoc est
 cū spiritu nequam, quo ad Deum præ-
 chatur. Scriptum est itaque, *Omnis qui* Matth. 5.
Videris mulierem ad concupiscendum eam, iam
mæchatus est in corde suo. Est enim stu-
 prum, quod ministerio corporis admie-
 titur: est etiam stuprum animæ cum
 Satana coeuntis. Nam eadem anima
 vel dæmonum, vel Dei & Angelorum
 focia est & soror: quæ si postea adulte-
 retur cum diabolo, non est idonea
 sponso cœlesti.

INTERROGATIO.

A

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Quiescitne Satanas interdum, ac homo liberatur bello: an quandiu vivit, bello non caret?

RESPONSIO.

Satanas bellum gerere nunquam desinit: & quandiu quis vivit in hoc seculo, & carnem gestat, attentatur bello. At ubi tela nequam illius ignita fuerint extincta, in quo posthac illic lædere possit hominem? Et si veniat Satanas in iudicium, homo est amicus regis, controuersiam habens cum aduersario illius: cum igitur habeat regem sibi propitium & amicum, qui ferat opem ei, nullatenus offendetur. Cum enim quis penetratis omnibus ordinibus & gradibus transmissis, regi familiaris euasit, hic in posterum à quonam lædetur? In rebus ante oculos positis, sunt vrbes quæ dona & annonas à rege accipiunt: si ergo in obeundis muneribus sumptum exiguum faciant, nihil damni patiuntur, cum à rege tanta accipiant & suscipiant: ad eundem modum Christiani licet bello petantur ab hoste, diuertunt ipsi ad diuinitatem, induuntque virtutem ex alto ac requiem: neque de bello sunt solliciti. Vt enim Dominus relicto omni principatu ac potestate corpus induit: ita Christiani induuntur Spiritu sancto, & requiete fruuntur. Quod si bellum etiam ingruat, exterius ferit Satanas, ipsi verò tuti sunt interius potentia Domini, nec Satanam curant. Sicuti tentauit ille Dominum in deserto quadraginta dies, quid illi nocuit, quod exterius aggressus est corpus illius? Intus enim Deus erat. Ad hunc modum, Christiani licet exterius tentationem patiantur, nihilominus interius pleni sunt diuinitate, nec damni quicquam sentiunt. Ad hos verò gradus, si quis peruenerit ad perfectam dilectionem Christi, & plenitudinem diuinitatis occurrit: at qui non est eius generis, interius adhuc bellum patitur: hora quadam quiescit in oratione, alia hora positus est in tribulatione & bello: ita enim vult Dominus: eo quod sit adhuc pusillus, exercet illum ad prælia, ac dux personæ scaturiunt ab interioribus, lumen & tenebræ, quies & afflictio: precantur in quiete, alia quoque hora afficiuntur perturbatione. Non audis, quid ait

Amici Dei
exterius feruntur
interius pa-
tiantur a
Satanæ.

1. Cor. 13, Paulus: Si habuerō omnia charismata,

ΕΙ ἡσυχάζῃ ποτὶ ὁ Σατάνας, καὶ ἐλευθε-
ροῦται ὁ ἀνθρώπος ἐκ τῆς πόλεως, ἢ ἕως ὅτε
ζῇ, ἔχῃ πόλεμον.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Ο Σατάνας οὐδέποτε ἡσυχάζῃ πολεμῶν,
ἕως αὐτῷ τις εἰς τὸν αἰῶνα τῆτον. καὶ Φορὰ ἄρ-
χα, πολεμεῖται· ἀλλ' ὅταν τὰ βέλῃ ὁ πονηροῦς
τὰ πιπυρωμένα σῶσθαι, λοιπὸν ἐκείνῃ τῇ βλάβῃ
τῇ τῷ ἀνθρώπῳ, εἰ καὶ ἔρχεται ὁ Σατάνας πρὸς
λόγον, ἔτι τις φίλος βασιλέως, καὶ ἔχῃ δικήν
πρὸς αὐτὸν· ὅταν οὖν τῇ βασιλείᾳ ἔχῃ ἐπὶ-
ρέσῃ καὶ φίλοι αὐτοῦ, ὅς τις βοηθῇ αὐτῷ, οὐδὲν βλάβῃ
πλήν· ὅταν γὰρ τις φθάσῃ ὅλας τὰς ταξείας
πῦρ λατῆν καὶ τὰς βαθμοὺς, καὶ ἡμέτερος φίλος βα-
σιλέως, οὐδὲν λοιπὸν τῇ βλάβῃ πλείον· ὡς πῖος. εἰς
ὁ φαιρόμενος εἰς πόλιν λαμβάνεται δούρα καὶ
αἰνῶνας πρὸς τὴν βασιλείαν· εἰ οὖν ἀλίσχῃ τῇ
λεητορικῇ, οὐδὲν ζημιῶνται, ὅποτε παύσῃ
πορεύεται καὶ δίδεται πρὸς τὴν βασιλείαν· ὅ-
πως καὶ οἱ Χριστιανοί, εἰ καὶ πολεμοῦνται πρὸς
τὴν ἑσθῆν, ἀλλ' αὐτοὶ κατέλυσαν εἰς τὴν θεο-
τητα, καὶ ἐνεδύσαντο τὴν ἐξ ὕψους διώσκειν καὶ
αἰάπαυσιν, καὶ οὐδὲν φοβήσονται τῆς πόλεως·
ὡς γὰρ ὁ κύριος ἐνεδύσας τὸ σῶμα, καπα-
λικῶν πάντων ἀρχῶν καὶ ἐξουσιῶν· ὅταν καὶ οἱ
Χριστιανοὶ ἐνδύονται τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ ἐν
ἀνταπώσῃ εἰσιν. εἰ δὲ καὶ ἔρχεται πόλεμος ἐξω-
θεν, κρύβῃ ὁ Σατάνας, ἀλλ' αὐτοὶ ἔσονται ἡσυχαι-
σμένοι εἰς τὴν τῆς κυρίας διώσκειν, καὶ ὁ φοβησάμενος
τὸ Σατάναν· κατὰ τὸν ἐκείνους εἰς τὴν ἑρμηνείαν ἐπείρασεν
τὸν κύριον ἡμέρας παραφύκτου, καὶ αὐτὸν ἐβλά-
ψαν, ὅτι ἐξώθεν προσήλθε τὸ σῶμα αὐτοῦ· ἔσω-
θεν γὰρ τοῦ κυρίου· ὅταν καὶ οἱ Χριστιανοί, εἰ καὶ ἐξώ-
θεν πειράζονται, ἀλλ' ἔσονται πεπληρωμένοι εἰς τὴν
θεοτητα, καὶ οὐδὲν ἀδικούν· εἰς τὰ πάντα ὅτι τὰ μέτρα
εἰ τις ἐφθάσιν, εἰς τὴν τελείαν ἀγάπην τῆς Χρι-
στοῦ, καὶ εἰς τὸ πλῆρωμα τῆς θεότητος κατενώπιον. ὁ
ὅς μὴ τοῦτο, ἀκμύνῃ ἔσονται ἔχοντες πόλεμον· ὡς
αἰάπαυσιν) εἰς τὴν ὁχλήν, καὶ ἀπὸ τῆς ἐν θλίψει
πόλεμος γίγνεται· ὅταν γὰρ ἡλεῖ ὁ κύριος, ὅτι ἀκ-
μύνῃ ἡ πόλις ὅτι, γυμνάζῃ αὐτὴν εἰς τοὺς πολέ-
μους· καὶ τὰ δύο πρὸς ὅσα ἔσονται βρύει, καὶ ὁ φῶς
καὶ ὁ σκότος, καὶ ἡ αἰάπαυσις καὶ ἡ θλίψις· ὁχρεῖται
ἐν αἰάπαυσιν, καὶ ἀπὸ τῆς ὁχλῆς ἐν θλίψει εἰσιν· ἐκ ἀ-
κούης τῆς λέξεως τοῦ Παύλου· ἐὰν ἔχω πάντα τὰ πνεύ-
ματα,

σμάτα· ἐὰν παρὰ τοῦτο δὲ σώμα μου, ἵνα καυθή-
σωμαι· ἐὰν πάς γλώσσας ᾗν ἀλγῶν λαλῶν, ἀ-
γάπην δὲ μὴ ἔχω, ὅθεν εἰμι. ὅτι τὰ πάντα τὰ χα-
ρίσματα παρὰ τοῦτο ἐπὶ τοῖς εἰσι· καὶ οἱ ἐν τοῖς ἐν-
κυρτοῖς, εἰ δὲ ἐν φωνῇ, ἡ πόσις εἰσι· πολλοὶ γὰρ τῶν
ἀδελφῶν ἦλθον εἰς τὰ πάντα μέτρα, καὶ ἔχον
χαρίσματα ἰαμῶν, καὶ ἀποκαλύψιν, καὶ παρρη-
σίαν· καὶ ὅτι οὐκ ἔφθασαν εἰς τὴν τελείαν
ἀγάπην, ὅπου ὁ σκώδιστος τὸ τελειότητος, ἐπὶ ἡλ-
θον αὐτοῖς πόλεμος, καὶ ἀμνηστῆρες ἔπεσον. Εἰ
δὲ τις φθάσῃ εἰς τὴν τελείαν ἀγάπην, ἔσται λοι-
πὸν διδασκῶν, καὶ ὅτι ἡ χύμα λωυόμενος εἰς τὴν
χάριν· εἰ δὲ τις παρὰ μικρὸν ἐλθὼς τὰς μέτρας
τῆς ἀγάπης, μὴ φθάσῃ δὲ εἰς αὐτὴν τὴν ἀγά-
πην δεδιώων, ἀκμὴν οὐ ποῦτος ὑπὸ φόβου ὅτι,
καὶ πόλεμον καὶ πῦρ, καὶ εἰ μὴ ἀσφοδίσεται,
ρίπῃ αὐτὸν ὁ Σατάνης· ὅπως γὰρ πολλοὶ ἐ-
πλανήσαντες χάριτος εἰς αὐτοῖς ἡγομένης· ἐνό-
μισαν ὅτι κατέλαβον τὴν τελειότητα, καὶ ἔλεγον,
ἄρα καὶ ἡμῖν, ὅτι χερσὶν ἡμῶν· ἀλλ' ὁ κύριος ὅτι τί-
λος ἔχῃ, ὅτι κατέλαβον· καὶ οἱ Χριστιανοὶ ὅτι πλ-
μῶσιν εἰπῶν, ὅτι κατέλαβον, ἀλλὰ περὶ
τοῦτο εἰσι νυκτὸς καὶ ἡμέρας· ἐν τοῖς φαινομέ-
νοις τὰ χαρίσματα ἀτέλεια εἰσι, καὶ οὐδὲ οἶδε
τῶν, εἰ μὴ χολαστικὸς ὁ μετρίως μαθὼν χαρί-
σματα· οὕτως καὶ ὁδε, ὅθεν ὅτι κατέλαβον ὁ
Θεὸς καὶ μαθητὴς, εἰ μὴ τοῖς χαρισματικοῖς ὅτι αὐ-
τὸν ἐκείνους, ὅτι ἐδίδαντο, καὶ μαθηταῖοι τὴν εὐαγγελί-
αν ἀδελφίδων. Εἰς χεῖρον ἐὰν τις ἀπέλθῃ, ὁλίγα
χαρίσματα εἰδὼς, ὅπου εἰσὶν ἰδιώται, δοξάζονται
ὑπὸ αὐτῶν ὁ χολαστικὸς· ὅτι χεῖρος εἰσὶν
ὁλοτελὲς μὴ εἰδότες δοκιμάσαι· αὐτοῖς δὲ ὅτι
ὁ πᾶς ὁλίγα εἰδὼς χαρίσματα, ἐὰν ἀπέλθῃ εἰς
πόλιν, ὅπου εἰσι ῥήτορες καὶ χολαστικοί, ὅτι πλμῶν
παρὰ φανῶν αὐτοῖς, οὐτε λαλῶν· ὡς χεῖρος
γὰρ κρίνεται ὑπὸ τῶν χολαστικῶν.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Εἰ ὡν ἐν πολέμῳ αὐθροπος, καὶ ἔχον τὰ δύο
πρόσωπα ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῇ, τὸ αὐτοῦ καὶ τῆς
χάριτος. μετῆν ἐν τῇ κόσμῳ τοῦτου, ποῦ παρὰ
χωρὶς κατεχόμενος εἰς τὰ δύο μέρη;

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Ὅπου ἔχῃ τὸν οὐκ ὀνομαζόμενον, καὶ ὅπου ἀγαπᾷ,
ἐκτὸς παρὰ χωρὶς· μόνον εἰ ἐκτὸς τῆς θείας καὶ
πόλεμος, ἀντιλέγειν ὀφείλει καὶ μισῶν· ὅ
γὰρ ἐλθὼν τὸν πόλεμον, οὐκ ἐστὶν· ὅ δὲ με-

A si tradidero corpus meum ita ut ardeam: si lin-
guis Angelorum loquar, charitatem autem
non habuero, nihil sum. Nam huiusmodi
charismata exhortatoria sunt: qui verò
in his consistunt, etsi sunt in luce, ta-
men pusilli sunt. Plures enim è fratri-
bus ad hos gradus accesserunt, habue-
runtque gratiam sanctorum, revelatio-
nem, prophetiam: quia tamen ad in-
tegram charitatem non peruenierunt,
in qua vinculum est perfectionis, pro-
siliit in eos bellum: & cum negligenter,
occubuerunt. Si quis autem peruene-
rit ad perfectam dilectionem, hic post-
hac vinculus est, & sub gratiam captius
redactus. Sin paululum charitatis men-
suram attingat, nec eò peruenierit, ut
eius vinculis detineatur, talis adhuc
obnoxius est timori, bello & casui: ac
nisi confirmetur, prosternet eum Sa-
tan. Hac enim ratione permulti ab-
errarunt à gratia, qua donati erant,
existimantes se perfectionem assecutos,
dicebant, Sufficit nobis, non egemus:
cum tamen Dominus finem non ha-
beat, nec comprehendatur. Neque
etiam audent dicere Christiani, se
comprehendisse, sed diu nocturne
permanent humiliati. Inter ea quæ
subiacent oculis, literæ perfectionem
assequi nequeunt: quòd nemo scit,
nisi scholasticus mediocriter in literis
eruditus: ita etiam hic, Deus nulli
incomprehensibilis est & immensus,
præterquam ijs qui ex eo ipso gustaue-
runt, quem susceperunt, ac imbecilli-
tatem suam agnoscunt. Itaque si quis
parum doctus rusabeat, ubi sunt idiotæ,
existimatur ab illis scholasticus: quia
rustici sunt planè, qui diiudicare ne-
sciunt. Ipse verò, qui paucas didicit li-
teras, si se conferat in urbem, ubi sunt
oratores & scholastici, ante eos compa-
rare non audet, nec verbum emittere:
quia veluti rusticus censetur à schola-
sticis.

INTERROGATIO.

An quis in bello constitutus, & in anima
duplicem personam gerens, peccat in eo
gratia, transferatur ex hoc mundo, quo per-
git, à duabus partibus detentus.

RESPONSIO.

Illuc tendit, ubi sitam habet animus
intentionem, ac ubi collocavit amorē.
Debes dūtaxat, si tibi obueniat afflictio
& bellū, cōtradecere, ac odio prosequi.
Non enim tuum est, ut eueniat bellum:

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Α

RESPONSIO.

Τὰ σα ἃ ποιῆς, καλὰ καὶ ὠφέλιμα ἐστὶν ὁ Θεὸς βί-
 σεις δέκτα, ἀλλ' οὐκ ἐστὶ καρπὸς· οἷον, ἀγαπᾷς
 τὸ Θεόν, ἀλλ' ὅτε τελείως ἔρχεται ὁ κύριος, δίδωσιν
 ἀγάπην ἀπερίττον πλεονάζοντα. οὕτως σὸ φυ-
 σικῶς μὲν τῷ ῥέμβεσθαι καὶ ἀφελῆσαι. δίδωσι
 σοι ὁ Θεὸς πλεονάζοντα βίβλιν, ἐν πνεύματι καὶ
 ἀληθείᾳ. ἐν τοῖς φαινομένοις, ἢ γὰρ ὡς ὅτι ὁ πλη-
 ρὺς αὐτοῦ ἐκφέρει τὰς ἀκαθάρτας· ὁ δὲ γεω-
 ργὸς σκάπτει, ἐργάζεται ἐπιμελῶς, βάλλει σπόρον·
 ἀλλ' αἱ ἀκαθάρται μὴ σπέρσονται, αἰαφύονται, καὶ
 πληθύνονται· μὲν γὰρ τὸ ῥάβδωσιν ἐρρεῖται τὰς
 Ἀδάμ, τειρόμενος καὶ ἀκαθάρτας αἰατελεῖ σοι ἡ γῆ.
 πάλιν ὁ γεωργὸς ἐκποιεῖ τῇ γῇ, αἰασκάπτει τὰς
 ἀκαθάρτας καὶ αὐτὰ ἐπὶ πληθύνει. ἀνὰ ἄλλο τῷ π-
 νευματικῶς· μὲν γὰρ τὸ ῥάβδωσιν ἡ γῆ ἐκ τῆ
 καρδίας ἐκφέρει ἀκαθάρτας καὶ τειρόμενος· ἐργά-
 ζεται ὁ ἀνθρώπος, ἐκποιεῖ, καὶ ἐπὶ αἱ ἀκαθάρται τῇ
 ποιηρῶν πνέμονται αἰαφύονται. εἶτα αὐτὸς ὁ ἅγιος
 πνεῦμα σπυριτωματικῶς τὸ ἀδελφίας τῇ ἀν-
 θρώπων, καὶ ὁ κύριος βάλλει ἐν αὐτῇ τῇ γῇ τῆς
 καρδίας σπόρον ἐπιδόξιον, καὶ ἐργάζεται αὐτὴν
 καὶ πιστοὺς τῷ σπόρῳ, ἀκμύνει οἱ τειρόμενοι καὶ ἀ-
 καθάρται ἀναφύονται· πάλιν αὐτὸς ὁ κύριος, καὶ ὁ
 ἀνθρώπος ἐργάζεται τὴν γῆν τῇ ψυχῇ, καὶ ἐπὶ αὐ-
 ποιηρῶν πνέματα καὶ αἱ ἀκαθάρται βρύνονται ἐκεί-
 καὶ αἰαφύονται, ὥς δ' ἡρπύται ἥρως, καὶ πλεονάσῃ
 ἡ χάρις, καὶ καταξηραίνονται ἐκ τῆς ἡμέρας τῆς
 ἡλίου αἱ ἀκαθάρται· εἰ γὰρ καὶ σπύριτω κακία τῇ φύ-
 σι, ἀλλ' ὅτε κατακυριεύει τῷ τῆς, ἢ ἔχει ἰσχυρὴν
 τὰς γὰρ πρυφείας χάρις τῷ σίτῳ διώσεται τὰς
 ζιζάνια συμπνίγει φθασάμενος τὸ ἥρως μὲν ὁ
 ξεραίνονται τοῖς καρποῖς, οὐδὲν βλάπτει τὰς ζι-
 ζάνια πὸν σίτον· καὶ γὰρ ἐὰν συμβῇ πλεονάζοντα με-
 δίοις, εἰ καὶ τῷ σίτῳ· ἐστὶ γὰρ μίξις ἐκείνης ζι-
 ζάντων, ὡς ἡνίκος τι ῥάβδωσιν· κίχεται γὰρ
 δὲ τὸ πλεονάζοντα τῷ σίτῳ· ὅτε καὶ ἐν τῇ χά-
 ρι, ὅτε πλεονάσῃ ἡ δωρεὰ τῷ Θεῷ, καὶ ἡ χά-
 ρις εἰς τὸ ἀνθρώπον, καὶ πλεονῇ εἰς τὸν κύριον,
 σπύριτω δὲ ἡ κακία μεικρῶς, ὅτε διώσεται κατὰ
 τὰς αἰσθητὰς τὸ ἀνθρώπον, ὅτε ἔχει ἰσχυρὴν πνεῦμα, ἢ ἰσχυρὴν
 κατ' αὐτὸν· ἢ γὰρ τῷ κυρίῳ ἐλθούσι, καὶ ἡ πορνεία
 δὲ τῷ γένει, ἵνα τοῖς τῇ κακία δεδουλωμένοις
 οὐτῶς καὶ εἰσέλθῃ, καὶ ὁ πορνεία γένους ἐλθῇ ἐκείνη, ὅ-
 ποιήσῃ πικρὰ τῇ θανάτῳ καὶ τῇ ἀμύβλῃ. καὶ ὁ φεί-
 λουσι οὐ οἱ ἀδελφοὶ ἐξελθόντες, εἴτε ὑπὸ πικρῶν θλί-

Tua, quæ ipse geris, bona quidem
 sunt, & Deo grata, sed non pura. Ver-
 bi gratia, diligis Deum, non tamen
 perfectè: accedit Dominus, largitur
 dilectionem immutabilem, nempe cœ-
 lestem: precaris naturaliter non sine
 distractionibus ac cogitationibus: con-
 fert tibi Dominus precationem mun-
 dam in spiritu & veritate. In rebus ante
 oculos positis, ut plurimum terra pro-
 fert ex seipsa spinas: colonus autem fodit,
 excolit diligenter ac seminat, spi-
 nx tamen etiam non satæ nascuntur &
 multiplicantur (dictum est enim Ada-
 mo, postquam transgressus est, *Tribulos* Gen. 3.
 & *spinæ producet sibi terra*) denuò colo-
 nus exercet terram, effodit spinas: quæ
 nihilominus adhuc multiplicantur. I-
 stud spiritualiter accipe. Nam post trans-
 gressionem terra cordis producit spinas
 ac tribulos: operatur homo, elaborat:
 adhuc tamen spinæ improborum spiri-
 tuum renascuntur: deinde sanctus ille
 spiritus succurrit infirmitati humanæ,
 dominusque mittit in terram cordis se-
 men cœleste, ac excolit eam: iacto se-
 mine, renascuntur adhuc spinæ & tri-
 buli: iterum Dominus ipse necnon ho-
 mo exercent terram animæ, septem-
 que spiritus nequam ac spinæ oriuntur
 illic & repullulant, donec æstas acce-
 dat, & excellat gratia, ac disiccantur
 spinæ ab ardore solis. Etsi enim vitium
 inest naturæ, non tamen usque adeo
 dominatur in eam, aut imperium in eâ
 obtinet. Nam zizania tenellas herbas
 frumenti suffocare possunt: at ubi per
 æstatis accessum fructus desiccati fue-
 rint, zizania frumento nihil nocent.
 Itaque si euenerit, ut sint frumenti pu-
 ri modij triginta, zizaniorum aliqua
 permixtio vix apparet, velut pars ali-
 quota sextarii: obruta sunt enim ob
 maiorem capiam frumenti: ita fit in
 gratia, cum donum Dei & gratia ex-
 celluerit in homine, isque ditescat in
 Domino, aliqua tamen in parte non
 absit vitium, non potest illud hominem
 offendere, neque vim ullam habet in
 eum, aut præfecturam: quoniam ad-
 uentus Domini & providentia hanc ob-
 rem est, ut vitio seruientes, obnoxios &
 subiugatos liberaret, ac peccati victo-
 res efficeret ac mortis. Non debent er-
 go fratres peregrinum quippiam existi-
 mare, si à quibusdam affligantur, ut vin-

Petrus sacer-
dos est
ad Ecclesiam
referendum.

dicentur à vitio. Etenim quondam Moyses & Aaron, cum obtinerent sacerdotium, multa pertulerunt: Caiphas autem eorum cathedram tenens, persecutus est & condemnauit Dominum: Dominus tamen habens in honore sacerdotium, hoc fieri permisit. Itidem Prophetæ passi sunt à gente sua persecutionem. Postea Moysi successit Petrus qui nouam Ecclesiam Christo, verumque sacerdotium creauit. Iam enim est baptisma ignis ac spiritus, & circumcisio quædã quæ fit in corde. Diuinus enim & cœlestis spiritus commoratur in mente. At hi cum essent perfecti, quando versabantur in carne, non carebant sollicitudine, propter arbitrij libertatē: sed cum metu agebant, ideoque tentari permittebantur. Vbi verò peruenierit anima ad ciuitatē illam sanctorum, tū demum afflictione tērationibūsq. carebit. Illic enim non iam est cura, vel afflictio, vel labor, vel senectus, vel Satanas, vel bellum: sed requies, gaudiū, pax, & salus. Nam in medio corū est Dominus: qui cognominatur Saluator, quia liberat captiuos: cognominatur medicus, eo quod cœlestē diuināmq. præbeat medicinam, & affectiones animæ curet, quæ aliquatenus dominantur homini. Atq. ut vno verbo dicā. Iesus est rex & Deus: Satanas autē tyrannus & princeps nequæ. Quod reliquū est, Deus & Angeli eius hominem istū ut peculiarem vindicare volunt in regnū suum: itidem diabolus & Angeli eius optāt illum sibi appropriare. Quocirca media est anima inter duas hypostasēs, ac utrā in partem inclinauerit voluntas animæ, ad eā pertinebit, eiūsq. filius erit. Quemadmodū autē si pater quispiā mittat filiū suum in regionē peregrinā, in qua occurrant ei in via bestix: denturq. ei pharmaca & antidota, ut si infiliāt in eum beluæ aut dracones, iniecto pharmaco interimat illa: hūc in modum vos quoq. date operā, ut accipiatis cœlestē pharmacū, quod curatiuum est, & antidotum animæ: ut eo perimatis venenosas bestias immundorū spirituum. Nō est enim facile, cor mundum possidere, nisi multo cum certamine & labore, ut homo conscientia & cor purū habeat, utque penitus extirpetur vitiū. Accidit enim, ut quis habeat gratiā, cuius tamē cor non sit purificatū.

πος, ἵνα ὁλοτελῶς ἐκρίζῃ ὁ κακὸς, & χάρις γὰρ συμβαίη εἰς πᾶς, καὶ ἡ καρδία δὲ περικυ-

Λον) πρὸς τὸ κακίαν ἀπαλλαγῆναι· καὶ γὰρ εἰς τὸ παλαιὸν Μωσὴς & Ααρὼν ἔχοντες τὸ ἱερωσύνην, πολλὰ ἔπαθον· Κατάφας δὲ πλὴν ἐκείνων κατέδραν ἔχον, αὐτοὺς ἐδίωξε καὶ κατέκρινε τὸν κύριον· ὁμοίως δὲ πλὴν ἱερωσύνης ὁ κύριος ἡμῶν, ἀφῆκεν αὐτὸν ἡμέας. ὁμοίως οἱ πρὸς φῆται αὐτῷ τῷ ἔθνει ἐδίωκον· λοιπὸν Πέτρος Μωσίου διεδίδακτο, πλὴν ὑψηλὸν ἐκκλησίας Χριστοῦ, καὶ πλὴν ἀληθινῶν ἱερωσύνης ἐλπίδας· νῦν γὰρ ὅτι βάπτισμα πρὸς καὶ πνεύματος, & πνεύματος ἐν καρδίᾳ γινώσκῃ· τὸ γὰρ ἵσον καὶ ἐπουρανιοὶ πνεύματι ὁπιδιμῇ ἐκ τῶν πλὴν ὅτι οἱ τέλει, ὥς εἰσι εἰς πλὴν ἑκά, ἀμεμνοδοὶ ἀλλ' αὐτοῦ οἰοῦντο, ἀλλ' ἐμφοδοὶ εἰσι· ὁ δὲ καὶ πρὸς χρονοῦται περὶ ἑαυτοῦ· εἰ δὲ φθασὴ ἡ ψυχὴ πρὸς ἐκείνῳ πλὴν πόλιν τῇ ἀγίᾳ ἀπὸ τῆς ῥῆτι δυνάταται μόνον ἀπὸ θλίψεως καὶ περὶ τῶν ἐκείνων· ἐκ δὲ γὰρ ἐκείνῳ ὅτι μέμνηται, ἡ θλίψις, ἡ πόνος, ἡ γῆρας, ἡ Σατομάς, ἡ πόλεμος· ἀλλ' διὰ παντός, χαρὰ, εἰρήνη, καὶ σωτηρία· ὁ γὰρ κύριος ἐν μέσῳ αὐτῶν ὅτι, ὅς ὁπιδιμῇ τῇ πρὸς δὲ τῇ πρὸς αἰχμηλώται· ἰατρὸς ὁπιδιμῇ, ὅτι ἐκείνῳ ἐκείνῳ ἐκείνῳ φάρμακον δίδωσι, & ἰατρὴν τὰ πάθη τῆς ψυχῆς· ἐκ τῶν γὰρ κυριότητι τῇ ἀνθρώπου. πρὸς λόγον δὲ εἰπὴν, ἐστὶ βασιλεὺς καὶ Θεός, ὁ Ἰησοῦς· τυραννὸς δὲ καὶ δόξῃ κακός, ὁ Σατομάς. λοιπὸν ὁ Θεός καὶ εἰ ἀγέλοι αὐτῷ πρὸς αὐτῶν τῶν βούλωνται οἱ κειώσας αὐτῷ ἐαυτῷ εἰς τὴν βασιλείαν· ὁμοίως ὁ ἀγέλος καὶ οἱ ἀγέλοι αὐτῷ δόξῃ οἰκισσάσθαι τῶν εἰς ἐαυτοῦς. μέση οὖν ὅτι ἡ ψυχὴ τῇ δύο ὑποστάσεων, καὶ λοιπὸν, εἰς οἷον ἀνθρώπου ῥῆσι τὸ ὅλῳ τῇ ψυχῆς, ἐκείνου γίνεται κτήμα καὶ γὰρ. ὥς τῇ ὅτι ἐκείνῳ δόξῃ τῇ πατὴρ εἰς πατέρα ξένῳ πρὸς ἐαυτῷ ὅτι, ὅπου ἀποδύσιν αὐτῷ καὶ ὅτι ὅτι θηρία, καὶ δίδωσι αὐτῷ φάρμακα, καὶ ἀντίδοτα· ἵνα ἐὰν αὐτῷ ἐπέλθῃ τὰ θηρία ἢ δράκοντες, ὁπιδιμῇ τὸ φάρμακον, & δόξῃ τῇ αὐτῷ· ὅτι καὶ ὅτι οὐκ ἀποδύσιν αὐτῷ φάρμακον, ὁ ἰατρὸς καὶ ἀντίδοτον τῆς ψυχῆς, ἵνα δὲ αὐτῷ δόξῃ τῇ τὰ ἰόδοξα θηρία τῇ ἀνιδάρτων πνεύματι· ὅτι ἐστὶ γὰρ ἀνιδάρτων πνεύματι, καθαροὶ καρδίας κτήσασθαι, εἰ μὴ μὲν ἀγῶνος πολλῶν καὶ καμάρων, ἵνα συνειδῇ καὶ καθαροὶ καρδίας κτήσῃ· ὁ δὲ ἀνθρώπος, ἵνα ὁλοτελῶς ἐκρίζῃ ὁ κακὸς, & χάρις γὰρ συμβαίη εἰς πᾶς, καὶ ἡ καρδία δὲ περικυ-

εἰσαι· καὶ ὅθεν ἔτι ἐπεσον οἱ πεινῶντες, ὅτι οὐκ ὤντι-
 στευον μὴ τὸ χάριν σκεῖναι αὐτοῖς τὸ καπνόν,
 καὶ πλεῖν ἀνθρώπων πόρτες ὅτι οἱ δικαιοὶ ἀπὸ τῆς
 φωνῆς καὶ πεθιμμένης ὁδοῦ, μέλει τέλους ἀνι-
 ρέσθαι τὰς Θεῶν. ὁ Ἀβραάμ καὶ Θεὸν πλού-
 σιος ὢν καὶ κατ' ἐξέσμον, γὰρ ἑαυτὸν καὶ ἀποδοῖν ὠνό-
 μαζε· καὶ Δαβὶδ, ὁνέδδης ἀνδρῶν, φησὶ, καὶ ἐ-
 ξυδῶμα λαβὼν, καὶ σκώληξ, καὶ σὺν αὐτῶν.
 ὁμοίως πόρτες οἱ ἀπίστοι καὶ περὶ φηται, κα-
 κοχούμοι, οἱ ἐκδιζόμενοι ἡσυχίαν· αὐτοῖς ὁ κύριος
 ὅς ἐστιν ὁδὸς, καὶ Θεὸς ἐλθὼν ἐπὶ ἑαυτὸν, ἀλλὰ
 ἀπὸ σὲ ἵνα σοι τύπος γένηται πόρτες ἀγαθῶν.
 βλέπει εἰς ποίαν ταπείνωσιν ἦλθε, μερῶν δού-
 λου λαβὼν, Θεὸς, υἱὸς Θεῶν, βασιλεὺς, υἱὸς βα-
 σιλέως, διδὼς ἑαυτὸν ἰαματικὰ φάρμακα,
 καὶ περὶ πόρτων τοῖς τετραυματισμένοις· ἐξώθη
 ὅς εἰς τῆς τετραυματισμένων φαινομένων. δι-
 γὰρ μὴ καταφρονήσης τῆς ἡλικίας ἀξιώματος,
 βλέπων αὐτὸν ἐξώθη τεταπεινωμένον, ὡς ὁμοιον
 ἡμῖν· δι' ἡμᾶς ὥπως ἐφαίνε, καὶ δι' ἑαυτὸν· ἐνέ-
 σον ἐπὶ ἡ ὥρα ἐκράζον, ταύρωσον ταύρωσον αὐ-
 τόν, καὶ ὁ ὄχλος σκεῖν ἤλθε, πῶς ἡ ταπείνω-
 μένος πόρτες ὡς αὐτὸς τοῖς φαινομένοις,
 εἰς ἡ κακοποιός, καὶ λαβὼν ἀπὸ φασιν πόρτες τῆ
 ἀρχοῦτος, λοιπὸν ἀπὸ τῆς δόξης ὅλα βδελυ-
 κτός ἐστι καὶ ἐξυδῶμα ὡς αὐτὸς ὁ κύριος ἐπὶ τῇ
 ὥρᾳ τῆς ταύρωσιν, ὡς αὐτῶν μέλλων ἀποθνή-
 σκει κατετυτελισμένος ἡ ἀπὸ τῆς φαινομένης
 ὅτι ὅτι πάλιν ἐνέπυσον εἰς τὸ περὶ σῶπον αὐτῶν,
 καὶ ἐπέθηκεν αὐτῶν ἀχρῶντοι ἐφασιν, καὶ ἐρρά-
 πισον αὐτῶν, ποίαν ἔχον ὡς ἐπὶ ταπείνωσιν γέ-
 γραπταί γὰρ, ὅτι τὸν κατὰ μου δέδωκε εἰς μάστι-
 γας. καὶ τὸ περὶ σῶπον μου σὺν ἀπὸ φασιν ἀπὸ
 αἰσχύνης ἐμπισμῆς, καὶ τῆς σιγῆς μου ἀπὸ
 ραπισμάτων. εἰ ὅτι ὁ Θεὸς εἰς ἑαυτὸν ὡς αὐτῶν, καὶ
 πάθη, καὶ ταπείνωσιν κατὰ λη, σὺ ὁ φύσις βόρ-
 ρος καὶ φύσις θνητῆς, ὅσα αὐτῶν ταπείνωσιν,
 ὅθεν ὁμοιον ὡς διασώτη σε ποιήσης. ὁ Θεὸς ἀπὸ
 σὲ ἑαυτὸν ἐταπείνωσε, καὶ σὺ ἀπὸ σῶπον ἐπὶ τα-
 πείνωσιν, ἀλλ' ἐπαίρη καὶ περὶ σῶπον· ἦλθε γὰρ
 τῆς θλίψεως καὶ τῆς βαρῆς λαβὼν, καὶ πλεῖν αὐτῶν
 αἰάπαυσιν σοι δοῦναι· καὶ σὺ οὐ γὰρ πόνοις
 βαστάσαι καὶ παθεῖν, ἵνα οὕτω διωχθῇ σε τὰ
 πρᾶγματα ἰάσις τυχεῖν. δόξα τῇ ἀνοχῇ καὶ μα-
 κροθυμίᾳ αὐτῶν, εἰς τοὺς αἰῶνες, ἀμήν.

A Hanc itaq. ob causam ceciderunt, qui
 lapsi sunt, quod non crediderunt, post
 acceptā gratiam superesse cū illis fuligi-
 nem ac peccatū. Omnes porro iusti per
 angustā viam & afflictionis plenā usq.
 in finem Deo placere. Abraham cū
 esset diues tū secundum Deum, tum se-
 cundū mundum, seipsum terrā ac pul-
 uerem nominabat. Et David, *Opprobriū* *psal. 111*
hominum, inquit, *& abiectio plebis*: Et *ver-*
tu, *& non homo*. Similiter omnes Apo-
 stoli & Prophetæ, dum malè tractaren-
 tur, cōtumeliis afficiebantur. Dominus
 ipse, qui via est & Deus, cū non propter
 seipsum, sed propterea venisset, ut vni-
 uersi boni tibi exemplum fieret, attēde,
 quam in humilitatem se dimisit, formā
 serui accipiēs, cū sit Deus, filius Dei, rex,
 filius regis, donans quidem ipse curati-
 ua pharmaca, sanānsq. vulneratos: cū
 tamen exterius velut vnus vulneratorū
 appareret. Ceterū ne spernas dignita-
 tem diuinā, dum intueris eū extrinsecus
 humiliatū, ut nobis similē: non sua cau-
 sa, sed nostra, sic apparuit. Perpēde, quā
 prae omnibus humiliatus erat, ea hora
 qua vociferabantur, *Crucifige, crucifige eū*: *Luc. 23*
 ac turba cōcurrebat. Velut in rebus cō-
 spicuis, si quis improbus à magistratu sē-
 tentiam acceperit, post hæc ab vniuerso
 populo aspernabilis & abiectus habetur:
 ita Dominus hora crucis, tanquam hō-
 mo moriturus, vilipendebatur à Pha-
 risæis. Quando rursus conspuerunt vul-
 tum eius, & imposuerunt spineam co-
 ronam, & colaphis eum ceciderunt,
 quam humilitatem non superauit? Scri-
 ptum est enim, *Dorsum meum dedi flagel-* *Esa. 50*
lantibus, nec à turpitudine conspuentium auerti
faciem meam, nec genas meas à percutientibus.
 Quod si Deus tot contumeliis, passio-
 nibus, ac humilitati se subiecit, tu, qui
 natura cœnum es, & mortalis naturæ,
 quantuncunque fueris humiliatus, ni-
 hil cum Domino tuo par feceris. Deus
 tua gratia seipsum humiliavit: tu verò
 tua ipsius causa non deprimeris, sed ex-
 tolleris ac superbis. Venit enim ut affli-
 ctiones tuas & onera sumeret, & re-
 quietem suam sibi conferret: tu verò per-
 ferre labores ac pati recusās, quo pos-
 sint hac ratione tua vulnera sanitatem
 consequi. Gloria sit patientiæ, & lon-
 ganimitati ipsius in secula. Amen.



DIGNITATEM

et statum Christiani hominis copiosa oratione profequitur hac Homilia, ut et qua praeceat. Deinde de libero arbitrio multa, non B prorsus inutilia, docet, permixtis questionibus quibusdam diuina sapientia plenis.

HOMILIA XXVII.



AGNOSCE nobilitatem tuam, o homo tuamque dignitatem, quam preciosus sis, frater Christi, regis amicus, sponsa sponsi caelestis. Nam qui potuerit ingenuitatem animae suae perspicere, hic potentiam ac mysteria diuinitatis cognoscere potest, & inde humilior euadere: quoniam virtute diuina suum ipsius lapsum quis intuetur. Porro quo pacto transit ille per passiones ac crucem, & ita gloria donatus est, & sedet in dextera patris: sic te compati necesse est, simulque crucifigi, & inde resurgere, & vnà sedere, & coniungi corpori Christi, & in illo seculo perpetuò simul regnare: si tamen compatimur, *Rom. 8.* **ut & conglorificemur.** Quicumque enim ipsius vitij propugnacula superare ac transilire potuerint, ingrediuntur in ciuitatem caelestem, tranquillitatis, multorumque bonorum plenam: vbi spiritus iustorum requiescunt. Huius ergo gratia summopere laborandum est ac decertandum: quia non est æquum, sponsum ipsum tua causa venientem, passum & crucifixum esse, sponsam vero, cuius gratia venit, gloriarì & distrahi. Nam sicut in rebus ob oculos positis, si meretrix quæpiã se ipsã turpiter omnibus prostituat: ita etiã anima, quæ cuiusq; demoni se tradit, corrumpitur ab ipsis spiritibus. Quandoquidem sunt qui



ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΞΙΟΤΗ-

ΤΟΣ καὶ εἰσεως τῆς Χριστιανοῦ ἀνδρόπου διὰ πολλῶν διηγουμένων διαπλεῖ αὐτὴ ἡ ὁμιλία, ὡς καὶ ἡ προηγουμένη. Ἐπιτα περὶ τῆς αὐτοξοισίου παρωφέλιμα πολλὰ διδάσκει, ἀναμνηστικὰ ζήτησας ἵνας θείας σοφίας πλήρεις.

ΟΜΙΛΙΑ κζ.



EΝΩΘΙ σου πλεὺς ἀνθρώπων, ὡ ἀνδρῶπι, καὶ ὁ ἀξίωμα· πῶς τίμιος εἶ, ἀδελφὸς Χριστοῦ, φίλος βασιλέως, νόμφη τῆς ἐπουρανίου νυμφίου· ὁ γὰρ διωκτικὸς ἐπηρεάζει ὁ ἀξίωμα τὸ εἶναι ψυχῆς, ὅτι διώκεται ἐπηρεάζει τὸ δύ- **C** ραμνί, καὶ τὰ μυστήρια τὸ ἁγίον, καὶ μάλλον ἐπιθυμῶν ταπεινωθῆναι· ὅτι ἀφ' ἐκείνου οὐδὲ βλέπει τις πλεὺς τοῦ εἶναι αὐτοῦ. ἀλλ' οἱ ὅτι οὐκ αὐτὸς ἀφ' ἐκείνου καὶ σωρεῖται πρὸς ἡλθε, καὶ οὕτως ἐδιδάσκει, καὶ ἐκείνου ἐκ δόξης τῆς πα- **E** τὸς καὶ οὕτως καὶ οἱ συμπαθεῖν, καὶ συσταρωθῆναι, καὶ οὕτως ἀνελθῆναι, ἐκ σπινθηρίων, ἐκ συσταρωθῆναι τῶν ὁμῶν τῆς Χριστοῦ, καὶ πρὸς τὴν συμβασιλεύειν ἐκ ἐκείνου τῶν αἰώνων, εἴτε συμπαροῦν, ἴσα καὶ συνεδρεῖσθαι· ὅσοι γὰρ διωκ- **D** θῶσι καὶ ἡμέτεροι, ἐκ πρὸς τῶν πρὸς θρησκείας, εἰσέρχονται εἰς τὴν ἐπουρανίαν πόλιν, καὶ εἰρηνοποιεῖν καὶ μετὰ πολλοὺς ἀγαθῶν, ὅπου τὰ πρὸς τῶν διχῶν αἰαπαροῦνται. διὸ αὐτὸν ὁ πρὸς τούτου μεγάλως ποιῶν καὶ ἀγαπίσασθαι· καὶ γὰρ ὅτι διχῶν τὸ νυμφίον ἀφ' οἱ ἐλθόντα πα- **E** ρεῖν καὶ σωρεῖται, ἐκ τῶν νόμων δι' ἃς οὐκ ἐκείνος πρὸς ἡμέτεροι, καὶ καυχώμενοι εἶναι ἐκείνου· ὡς καὶ γὰρ ἐκ τῶν φαινομένων, εἰς ἡμετέροις, πᾶσι ἐκείνου διδόναι αὐτὸν ἀπάκτως· οὕτως καὶ ἡ ψυχὴ πρὸς ἐκείνου διδόναι αὐτὸν δαίμονι, καὶ φθεί- **E** ρεται· ὅτι τὸ πρὸς τῶν εἰσὶ γὰρ οἱ ἔργους τῶν αἰώνων.

ἀμάρτιας, καὶ ὁ κακὸν καὶ πρᾶξις· πινὲς δὲ πα-
 ρὰ πρᾶξις. καὶ πᾶσι τοῖς οἱ μὲν καὶ πρᾶ-
 ρεσι ἐχόντες ὁ κακὸς, ὅτι εἰσι οἱ δὲ αὐτῶν ἡ-
 λημα ὁπιδόντες τῇ κακίᾳ, ἐσυνδεδυμένοι, ἐ-
 φιλάζοντες, ὅτι εἰρηνικὸν ἔχουσι μὲν τῷ Σατα-
 νᾷ, ἐν πᾶσι πόλεμον ἐν τοῖς λογισμοῖς μὲν τῷ
 ἀφ' ὧν. οἱ δὲ πρᾶξις πρᾶξις, ὅτι ἔχουσι τὴν
 εἰρήνην ἀμάρτιας ἀπὸ πρᾶξις ἀμάρτιας ἐν τοῖς μέ-
 λεσι αὐτῶν καὶ τὸ ἀποκτείνει. καὶ ὅτι ὁ μὲν καλῶ-
 δης διώμας, καὶ ὁ καλὸν καὶ πρᾶξις πρᾶξις
 ρεσι, καὶ ὁ συμφωνῶν ἐν τοῖς λογισμοῖς, οὐτε
 συνδεδυμένοι, ἢ ὑπακούουσιν, ἀλλ' ἀντιλέγοντες, καὶ
 ἀπὸ πρᾶξις, ὁρῶντες αὐτοῖς ὅτι πολὺ εἰ-
 σι καλλίονες καὶ ἡμιώτεροι πρᾶξις Θεῷ, ὡς
 ἐκείνους τοῖς ἰδίᾳ πρᾶξις ὁ ἡλημα αὐτῶν ἐ-
 πιδιδόντες τῇ κακίᾳ, καὶ συνδεδυμένοι. ὡς ὅτι ἐὰν
 ἡ βασιλεὺς, καὶ ὁ πρᾶξις πρᾶξις πρᾶξις καὶ ὁ
 ἐκδεδυμένοι, καὶ μὴ ἐπαρκεῖται, ἀλλὰ ὁ
 αὐτῶν πρᾶξις ἐκδεδυμένοι, καὶ ἀποπληρῶν
 μελέτης, καὶ ὁρῶντες αὐτῶν ἐκδεδυμένοι
 πρᾶξις, καὶ ποιῶν αὐτῶν κοινῶν βασιλείας, καὶ τὴν
 πρᾶξις αὐτῶν, καὶ τὴν διώμας μεταδῶν αὐτῇ· οὐ-
 πως καὶ ὁ κύριος ὅτι τὴν ψυχὴν τιτρωματισμέ-
 νῳ, ἐκ πρᾶξις, καὶ ἐκδεδυμένοι αὐτῇ φάρμα-
 χῳ, ἐκ ἐκδεδυμένοι αὐτῶν πρᾶξις μελέτης, ἐκδεδυμένοι
 καὶ πρᾶξις ἐκδεδυμένοι τὴν κακίαν, καὶ ἐκδεδυμένοι αὐτῶν
 ἐκδεδυμένοι βασιλείας, ἐκδεδυμένοι, τῆς ἡρότης,
 φωτεινᾶς, καὶ ἐκδεδυμένοι· καὶ ἐκδεδυμένοι αὐτῇ
 ἐκδεδυμένοι αὐτῶν κοινῶν πρᾶξις βασιλείας εἰς
 χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν. ἐκδεδυμένοι ἐὰν ἡ πρᾶξις
 σῶς, καὶ ἔχῃ ἐκδεδυμένοι καρποφόρα, καὶ ὅλα
 διώμας, ἐκδεδυμένοι ἐκδεδυμένοι πολλοὶ ἐκδεδυμένοι,
 ὅλοι ὡς οἱ καὶ πρᾶξις ἀντιλέγοντες ἀντιλέγοντες
 καὶ ἀντιλέγοντες· ὅτι αὐτῶν ἀντιλέγοντες αὐτῇ
 βασιλείᾳ, ὅλα εἰσὶν ἐκδεδυμένοι καὶ ἀντιλέγοντες, καὶ
 εἰρηνῶν βασιλείας καὶ κύριοι εἰσι καὶ ἡοί· γὰρ
 πρᾶξις γὰρ βασιλεὺς τὸ βασιλεύοντων, ἐκδεδυμένοι
 κυριεύοντων. ὅτι ἐκδεδυμένοι τὸν ὁ Χριστιανισμός·
 ὁ γὰρ μυστήριον τῷ μὲν ἐκδεδυμένοι ἐκδεδυμένοι
 ἀντιλέγοντες, ὅτι εἰς βασιλικὸν ἀντιλέγοντες ἐκδεδυμένοι,
 ἐκδεδυμένοι, ἐκδεδυμένοι ἐκδεδυμένοι· ὁ γὰρ μυστή-
 ριον τὸ Χριστιανισμὸς ἐκδεδυμένοι ἐκδεδυμένοι τῷ
 μὲν φανερῶν δὲ βασιλείας, ἐκδεδυμένοι, ἐκδεδυμένοι,
 πρᾶξις ἐκδεδυμένοι, ἐκδεδυμένοι ἐκδεδυμένοι ἐκδεδυμένοι
 βασιλείας, ἐκδεδυμένοι, ἐκδεδυμένοι ἐκδεδυμένοι ἐκδεδυμένοι,

A vitiōque laborant ex proposito, qui-
 dam autem prater propositum. Quid
 verò sibi volunt ista? Ex proposito vi-
 tiosi sunt hi qui suam ipsorum volunta-
 tem vitio tradiderunt, delectantur cum
 illo, amicitiamque contrahunt. Hu-
 iusmodi cum satana pacem habent, nec
 in cogitationibus bellum gerunt cum
 diabolo. Qui verò prater propositum,
 hi habent quidem apud se peccatum ex
 aduerso pugnans in membris eorum, se-
 cundum Apostolum: estque nebulosa
 vis & caligo prater votum, non tamen
 consentiunt in cogitationibus, nec cō-
 delectantur, aut obtemperant, sed con-
 tra dicunt faciuntque ibi sibi succen-
 sent: qui longè prastantiores ac dignio-
 res sunt apud Deum, quàm illi qui pro-
 prio consilio voluntatem suam vitio de-
 dunt, & vnà delectantur. Perinde ac si
 fuerit rex qui nactus puellam quandam
 pauperem, pannosis indutam, non e-
 rubescat: sed ablatis sordidis illius in-
 dumentis, & nigredinem eius abluat,
 & splendidis eam induat vestimentis:
 quam etiam sociam regis constituat,
 mensæque ipsius & conuiuij participem
 efficiat: ad hunc quoque modum Do-
 minus animam vulneratam ac celsam
 offendit, præbuit ei medicinam, exuit
 eam atris vestimentis ac turpitudine vi-
 tiorum, induitque illam regis, cœle-
 stibus, fulgidis, ac gloriosis vestimen-
 tis diuinitatis, imposuit ei coronam, &
 mensæ regis sociam fecit, in gaudium
 & exultationem. Ac veluti si fuerit hor-
 tus, in quo sint arbores fructiferæ per
 omnia bene olentes. sint etiam ibi loca
 variis modis amœna, planè pulchra, bo-
 nique odoris ac quietis plena: in quem
 quicumque fuerit ingressus, lætetur &
 quiescat: sic in regno se habent animæ,
 cuncti perfunduntur gaudio, lætitia &
 pace, reges & Domini sunt ac dij. Scri-
 ptum est enim, Rex regnantium, & Do-
 minus dominantium. Quare Christianis-
 mus non est quippiam vulgare: myste-
 rium enim hoc magnum est. Ideo-
 que perspice nobilitatem tuam, te
 vocatum esse ad regiam dignitatem,
 genus electum, sacerdotium, & gen-
 tem sanctam. Mysteriorum enim Chri-
 stianismi alienum est ab hoc mundo:
 & gloria regis quæ nunc apparet, ac
 diuitiæ terrena sunt, quæ corrumpuntur
 & prættereunt. Regnum au-
 tem illud & opes, sunt res diuinæ,

1. Cor. 6.
 Christianis-
 mus dicitur
 1. cor.

res coelestes & gloriosæ, quæ nunquam A prætereunt aut dissoluuntur. Regnant enim in cœtu cœlesti cum rege cœlesti: ipseque primogenitus est ex mortuis, necnon illi primogeniti. Porro cum tales sint electi & probati apud Deum, apud se tamen minimi sunt, ac valde reprobati, quod illis est velut naturale ac concretum, ut [ut humiles sint, vel] de seipsis nihil sentiant.

INTERROGATIO.

Ignorant ergo, se accessionem aliquam adeptos esse, ac præter naturam suam aliquid quod non habebant, possidere?

RESPONSIO.

Ego verò dico tibi, illos non esse probatos, nec esse in progressu, ac ignorare, se possidere quod non habebant: sed licet tales sint accedens gratia docet eos qui promouentur adhuc, nullo in precio habere animas suas, sed abiectos natura seipsos existimare debere. Itaque cum apud Deum præclari sint, apud seipsos non sunt: cumque sint in progressu & notitia Dei, perinde sunt, ac si nihil scirent: apud Deum cum sint locupletes, sunt apud se pauperes. Ut autem Christus, sumpta serui forma, per humilitatem vicit diabolum: sic initio serpens per arrogantiam ac superbiam Adamum profligauit. Nunc quoque ille ipse serpens, intus latens in cordibus, per superbiam destruit ac dissoluit genus Christianorum. Quemadmodum enim si quis liber & ingenuus more seculi, ac valde locuples, reditum insuper cogat, & fructus inferat, ille arrogans est, ac sibi ipsi fidit: cumque sit intolerabilis, omnes calcitrat & colaphis afficit: ita sunt quidam nulla discretionis præditi, qui cum paululum quietis precationisque fuerint adepti, extolli incipiunt, rebelles esse, atque de aliis iudicium ferre: & hoc pacto delapsi sunt in profundissima terræ. Serpens enim ille qui deturbauit Adamum per arrogantiam dum diceret, *Eritis sicut ego*: ipse nunc quoque in cordibus suggerit arrogantiam his verbis, *Perfectus es*: sufficit tibi, factus es locuples, nullius indiges, beatus es. Sunt porro alij in morem seculi pollentes opibus, quas dum cumulant, è fructuum copia, continent seipsos in discretionis, non gloriantur, neque extolluntur:

πράγματα ἐπουράνια καὶ ἐνδοξα, μηδέποτε πέρροχόμῃα ἢ λυόμενα· συμβασιλεύουσι γὰρ τῷ ἐπουρανίῳ βασιλεῖ, ἐν τῇ ἐπουρανίᾳ ἐκκλησίᾳ· καὶ παροπτόμενοι μὴ ὄντι αὐτὸ· ἐκ νεκρῶν, παροπτοῦνται δὲ καὶ αὐτοί· ἀλλὰ καὶ τῷ τοῦτο ὄντες ἐκλεκτοὶ καὶ δοκιμοὶ τῷ Θεῷ, πρὶν αὐτοῖς εἶναι ἐλπίστοι, καὶ λίαν ἀποδοκιμασιμένοι· καὶ τὸ τοῦτο αὐτοῖς ὡς φυσικὸν καὶ πηκτὸν ὅτι [ταπεινοὶς ἢ] ὁ μὴδὲν ἑαυτοῖς ἠγάδα.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Οὐκ οἶδασιν εἰς ὅτι παροπτόμενοι ἔλαβον, καὶ ὁ οὐκ εἶχον ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Εγὼ γὰρ σοὶ λέγω, ὅτι οὐκ εἶσι διδοκιμασιμένοι, καὶ οὐκ εἶσιν ἐν παροπτοῦν, καὶ ἀγνοοῦσιν, ὡς ὁ οὐκ εἶχον ἐκ τῆς φύσεως· ἀλλὰ τοιοῦτοι ὄντες, αὐτὴ ἡ χάρις ἐλθούσα διδάσκει, μὴ ἔχειν ψυχῇ αὐτῶν πρῶτον, ὄντες ἐν παροπτοῦν, ἀλλὰ φυσικῶς ἀπὸ τοῦ ἑαυτοῖς ἠγαδα· καὶ παρὰ Θεοῦ ἡμεῖς ὄντες πρὶν ἑαυτοῖς οὐκ εἶσι· καὶ ἐν παροπτοῦν καὶ γνώσει Θεοῦ ὄντες, ὡς μὴδὲν εἰδότες εἶσι· καὶ τῷ Θεῷ πλούσιοι ὄντες, πρὶν ἑαυτοῖς εἶσι πάντες. ὡς τῷ δὲ ὁ Χριστὸς μορφῇ δούλου λαβὼν, ἀπὸ τῆς ταπεινοφροσύνης ἐποίησε τὸ ἀγαθόν· οὕτως ἔξ ἀρχῆς ὁ ὅφιος διὰ τῆς ὑψηλοφροσύνης καὶ τυφώσεως κατέστρεψε τὸν Ἀδὰμ. καὶ νῦν ὁ αὐτὸς ὅφιος ἐνδομυχῶν ταῖς καρδίαις ἀπὸ τυφώσεως καταβάλλει καὶ ἀπολύει τὸν ἄνθρωπον Χριστιανόν· ὡς τῷ γὰρ εἰς ἡμᾶς ἐλθόντες, καὶ ἀνθρώπος καὶ κόσμος, καὶ πλῆθος ἔχον πάλιν, ἐπὶ παροπτοῦνται, καὶ εἰσάγει καρπὸν, ὅτι ἀπονοθεύεται καὶ παρὰ τοῦ ἑαυτοῦ, καὶ ἀβάστακτος ὡν πρὸς τὰς λακύναις, καὶ καταφύγει· οὕτως εἶσι ἄνθρωποι μὴ ἔχοντες ἀγαθὸν, μικρὸν δὲ αἰάπαυσιν θιρόντες καὶ θυγῶν, ἠρξάμενοι τυφώσασθαι καὶ ἀπονοθεύσασθαι καὶ καταφύγειν· καὶ οὕτως κατέπεσον εἰς τὰ κατώτερα τῆς γῆς. ὁ γὰρ αὐτοῖς ὅφιος ἐκβαλὼν τὸν Ἀδὰμ διὰ τῆς ὑψηλοφροσύνης, εἰπὼν, ὡς Θεοὶ ἡμῶν ἐστέ· ὅτι καὶ νῦν ἐν ταῖς καρδίαις καταβάλλει ὑψηλοφροσύνην, λέγων, τέλει εἶ, ἀρχαῖ σοι, ἐπλούτησας, καὶ χρεῖαν ἔχεις, μακάριος εἶ· εἶσι δὲ ἔτι καὶ κόσμος, οἱ πλούσιοι μὴ ἔχοντες, τὸν δὲ παροπτοῦντες ἐν καρδίαις πολλοῖς, κατέχοινοι ἑαυτοῖς ἐν ἀγαθῇ, ὅτι οὕτως καυχῶνται, ὡς ἐπαίρουσι).

ἀλλ' εἰσὶν ἴσοι. οἷδ' αὖσι γὰρ ὅτι μὲν πλεονέχουσιν
ἐρχεῖται ἀφορέα, καὶ πάλιν ὅταν ἐμπίπτωσιν εἰς ζη-
μίας ἐκ ἀφορέας, καὶ λυποῦνται, ἀλλ' ἴσοι εἰσὶν· οἷ-
δ' αὖσι γὰρ ὅτι πάλιν ὀφθαλμοὶ ἐκ ζήτησεως ἀφορέας, καὶ ἐκ τού-
τοις ὅτι πολλοὶ γυμνασίους καὶ ἐκζητοῦνται, ὅτε ἐκ
περισσῶν καὶ ἀφορέας τυφνοῦνται, ὅτε ἐὰν ἐ-
πίλθῃ ζημία, ἐκζητοῦνται. ὁ οὖν περὶ γὰρ τῆς
Χειραγωγίας ποιοῦν ὅστις· γὰρ αἱ ἀληθείας,
βρώσεις καὶ πόσεις ἐκ ἀληθείας, φαγὰν ἔπ' καὶ
πίνῃ ἀφ' ἐνδομῶν καὶ ἐνεργίας· ὡς αὖ ἐκ
ἡ πηγῆς, καὶ ὡς τις ἐκ διψῶν ἐκζητῇ πίνῃ·
εἶπα ἐκ τῆς μεταξὺ ἀποστασίου τις αὐτῇ, καὶ μὴ
δὲ ἐμπλησθῆναι ὅσον γέλοιον, λοιπὸν μᾶλλον ἐκ-
καίῃ γὰρ σάκερος τῆς ὕδατος, ἐκ ἐκζητῇ ἀπου-
δαγότερον· ὅπως ἐκ τῆς περὶ μαθητῶν γὰρ ἐπ' αἱ
καὶ μεταλαμβάνει ἑοφῆς ἐπουραγίου, εἶπα ἐκ
μεταξὺ ὑποσέλλει, καὶ σὺν αἷμα αὐτῆς δίδωσιν ἐμ-
πλησθῆναι.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Διὰ τῶν δίδωσιν ἐμπληροῦμαι.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Επίσταται ὁ κύριος τὸ ἀσθενεῖν τῷ ἀνδρὶ-
που, ὅτι παχέως ὑψαίρεται, ἀλλ' ἐν τῷ ὑπο-
στάσει καὶ ὑψαίρεται γυμνασθεῖν καὶ βληθεῖν
τὸ ἀνδρὶπον· εἰ γὰρ μικρὸν λαμβάνεις, καὶ οὐ-
δὲς σε βασιλεῖς, ἀλλὰ τυφθεῖς, πῶς μᾶλλον εἰ
ἐν σοὶ τις ἐδίδου ἐμ πληθεῖναι, ὅτι αὐτὸς σε ὕδεις
ἐφάρει· ἀλλ' εἰδὼς ὁ Θεὸς τὸ ἀσθενεῖν, οἰκνο-
μῶν σε εἰς θαλάσσης, ἵνα παπεινὸς γῆν, καὶ απο-
δαγόμενος τῷ ὑπὸ τῆς γῆς, τὸ Θεὸν καὶ γὰρ καὶ
σμου πτωχὸς τις ἑρῶν βασιλεῖς χρυσῶν, ἀπὸ
ἐλαφείας ἤρξατο κηρύσσειν, ὅθεν βασιλεῖς,
πλούσιος εἰμι· τότε ἐκ τῆς φήμης ἤκουσιν ὁ
δοτολέας, καὶ ἔλαβον αὐτὸν. ἀλλ' οὐκ ἔλαβον
αὐτὸν, καὶ ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἤρξατο πᾶσι τοῖς ὑβρί-
ζιν, καὶ ὑψαίρεσθαι πᾶσι, ὅθεν ἀκούσας ὁ βα-
σιλεὺς ἐδύμεισεν αὐτὸν τὰ ὑπὸ τῆς γῆς· ὅπως καὶ
εἰς τὸ πνιθμιαπὸν· μικρὸς ἀναπαύσας ἐὰν
γὰρ πᾶσι πᾶσι, ὅτι οἶδας δεικνῆσαι, ἀλλ' ἀ-
πολῶς καὶ αὐτὸν ὁ ἔλαβον. περὶ τῆς γὰρ αὐτοῖς ἡ
ἀμύρεια, καὶ σαρπὶς αὐτῶν τὸν νῦν.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Μετὰ δὲ ὁπίσκειν τῆς χάριτος ἡμετέρας
πῶς πίπτοι πρὸς οὐχὶ ὁ Σατανᾶς ἀδυνε-
ρει ἀποδείκνυται πολὺ ; ὅπου γὰρ ἡμεῖς, πῶς
διώομαι νῦν εἶ).

A sed sunt æqui quia norunt, post vbertatem venturam sterilitatem. Et contra cum in damnum & sterilitatem inciderint, non anguntur, sed æqui manent: quoniam sciunt denuò successuram vbertatem, & in his plurimum exercitati non obstupescunt, neque de proveniunt aut fertilitate superbiunt: neque si damnum occurrat, sunt attoniti. Igitur Christianismi ratio est huiusmodi, gustare veritatem, edere ac bibere de veritate, quod quidem facere licet pro viribus & facultate. Quemadmodum si quis sitibundus de fonte bibere incipiat, & inter potandum à quopiam abstrahatur, qui non permittat impleri quantum velit: postea vehementius inardescit, quia gustavit aquam, ac studiosius expetit: sic & in re spiritali, gustat quis ac sumit de cibo cœlesti, tum inter gustandum subtrahitur, nullusque dat ei vt satiatur.

INTERROGATIO.

Quamobrem impleri non conceditur?

RESPONSIO.

Nouit Dominus imbecillitatem hominis, nempe confestim extolli solere, propterea subtrahit, & hominem exerceri iactarique permittit. Nam si te modicum accipientem tolerare nemo potest, sed intumescis, quanto magis si quis tibi concederet prorsus ad satietatem, nemo te ferret? Atqui Deus perspectam habens infirmitatem, te cum moderamine tribulationibus exponit, ut humilis euadas, ac studiosior inquirendi Dei. Etenim iuxta morem seculi, mendicus quidam cum reperisset marsupium aureis plenum, præ leuitate proclamare cœpit, Inueni marsupium: diues sum. Tum audiuit ex rumore, qui perdidit, ac recepit illud. Diues alius arrogans factus, est, & calcitrare cœpit, omnesque contumeliis afficere, & super quosdam efferri: quod cum audisset rex, facultates eius publicauit. Ita se habet in re spiritali: ubi nonnulli modicum quietis acceperint, administrare nesciunt: sed perdunt etiam id quod adepti sunt. Tentat enim eos peccatum, ac tenebris obducit animum eorum.

INTERROGATIO.

Qua ratione nonnulli, postquam sunt à gratia discesi, labuntur? Nonne Satanas multo imbecillior demonstratur? Nam ubi dies, qui potest nox esse?

A

161

B

Peccare quidem non poterant, quia non extollebantur, cum essent lumine actali gratia præditi. Non tamen dicimus, in illis infirmam fuisse gratiam: verum dicimus, gratiam vel ipsis spiritualibus perfectis permittere, ut habeant suas voluntates, ac facultatem agendi quæ libuerint, & quod voluerint inclinandi. Ipsa quoque natura humana, licet infirma, etiam si illi bonum insit, facultatem habet versatilem. Quemadmodum si quidam omnimodam armaturam, thoracem & arma fuerint induti, quod ad reliquum attinet, intus sunt protecti, nec irruent in eos hostes: aut si irruerint, in eorum voluntate situm est, ut utantur armis, decertent ac reluctantur hostibus, & victoriam referant: aut cum hostibus oblectentur & pacem ineant, ac non dimicent, licet habeant arma: sic etiam Christiani perfectum robur induti, armæque cœlestia habentes, si velint, delectantur cum Satana, & pacem cum eo contrahunt, nec præliantur. Versatilis enim est natura, ac si quis velit, euadit filius Dei: sin contra, filius perditionis: eo quod permaneat liberum arbitrium, Aliud est, de pane & mensa verba facere: & aliud edere ac sumere dulcedinem panis, ut inde corroborentur omnia membra. Aliud est verbo tenus disputare de potu suauissimo: & aliud abire, & ex ipso fonte capere, ac ipso gustu suauissimi potus impleri. Aliud est sermonem habere de bello, strenuis athletis ac bellatoribus: & aliud abire quempiam in aciem bellicam, & cum hostibus committere, ingredi, egredi, accipere, dare, & victoriam referre. Ad hunc modum se res habet in spiritualibus. Aliud est, notitia quadam & intellectu sermones explicare: & aliud, in hypostasi, opere, certitudine, & in interiori homine & animo habere thesaurum, gratiam, gustum & efficaciam sancti Spiritus. Nam qui verba nuda proferunt, ducuntur imaginationibus, & intumescunt aniuo suo. Sermo enim meus, inquit, & prædicatio mea non in persuasibilibus humana sapientia verbi, sed in ostensione spiritus & virtutis. Et iterum alibi dicit, Finis præcepti est charitas de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta. Qui

o o ij

calis est, non labitur. Multis enim qui Deum inquisierant, aperta est ianua: qui viderunt thesaurum, & introierunt in illum. Et cum exultarent, dicentes, Reperimus thesaurum: clausit illis fores. Ceperunt vociferari, lugere, & indagare, Thesaurum nacti sumus, ac perdidimus. Quandoquidem cum dispensatione subducit se gratia, ut maiore studio inquiramus. Patefit enim thesaurus, pro modo indagantis.

INTERROGATIO.

Gal. 3. Cum dicant nonnulli post acceptam gratiam, transire quæpiam a morte in vitam, potestne qui illuminatus habere sordidas cogitationes?

RESPONSIO.

Scriptum est, Cum spiritu carperitis, nunc carne consummaminini. Iterum autem ait, Induite vos armaturam Dei, ut possitis stare aduersus insidias diaboli. Ex eo sermone duo sunt loca: tum vbierat, cum induit arma: tum vbi est, cum bellum gerit aduersus principes & potestates, in lumine nempe, an in tenebris. Et, ut vos possitis tela nequissimi ignea extinguere. Acrusum, Nolite contristare Spiritum sanctum. Iterumque, Impossibile est, eos qui semel sunt illuminati, & gustauerunt donum Dei, ac participes facti sunt Spiritus sancti, & ceciderunt, renouari. En, qui sunt illuminati & gustauerunt, ruunt. Vides, hominem habere voluntatem consentiendi spiritui, voluntatem etiam contristandi. Planè enim arma sumit, ut prodeat in bellum, & certet cum hostibus: planè illuminatus est, ut militet aduersus tenebras.

INTERROGATIO.

a. Cor. 13. Quæ ratione dicit Apostolus, Si habueris omnem scientiam & omnem Prophetiam, ac loquar linguis Angelorum, nihil sum?

RESPONSIO.

Non ita debemus intelligere, quasi nihil sit Apostolus: sed ista, si conferantur cum charitate perfecta, esse perexigua. Itaque qui assecutus hæc fuerit, cadere potest: qui verò charitatem habuerit, labi nequit. Ego verò tibi profiteor, me vidisse viros omni charissimum genere præditos ac spiritus participes, qui, propterea quod non peruenerant ad perfectam charitatem, lapsi sunt. Quidam enim

παύσαντο. ὁ τοῦτος δὲ πῖπτε· πολλοὶς γὰρ ἐκζητή-
σαι τὸ Θεῶν, ἡμῶν γὰρ θύρα, καὶ εἶδον θησαυροὺς, καὶ
εἰσῆλθον εἰς αὐτὸν καὶ ὡς ἡσυχία ἐν χάριτι λέγον-
τες, εὗρον θησαυροὺς, ἀπέκλεισεν αὐτοῖς τὰς
θύρας, ἥρξατο βοᾶν καὶ περικεῖν, καὶ ἐπιζητεῖν,
θησαυροὺς εὗρον, καὶ ἀπώλεσαν· οἰκτρομί-
χως γὰρ ὑποσέλλει ἡ χάρις, ἵνα μολίζοντας ἐπι-
ζητήσωμεν· ὁ γὰρ θησαυρὸς δέικνυται πρὸς ἐξ-
ου τῆς ζητήσεως.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Επιδὼ ἴπες λέγουσιν, ὅτι μὲν πλὴν χάριτος
μετέβη τις ἀπὸ τῆς θανάτου εἰς πλὴν ζωῆς, εἰ
δυνάτῃ τις ἐν φωτὶ ὡς ἔχον ῥυπαροὺς λογισμοὺς.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Γέγραπται ὅτι πρὸς μέγα ἐναρξάμενοι, ἐν
ἀρχῇ καὶ ἐπιτελέσθαι λέγει ὁ πάλιν, ἐν δυνάμει
πλὴν πνοῆς πλὴν τῆς πνοῆς, πρὸς δὲ δυνά-
μις ὑμᾶς αἰτησῆναι πρὸς τὰς μεθοδίας τῆς ἀγα-
θολύας. πρὸς λόγον εἰσὶ δύο ἥτοι, πρὸς ὡς ἐν-
δύνατο τὰ ὅπλα, καὶ πρὸς ὡς πολεμοῖ πρὸς
τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας· ἐν φωτὶ ὡς, ἡ ἐν
σκότει. καὶ πρὸς δὲ δυνάμις ὑμᾶς πρὸς τὰ βέ-
λη τῆς πολεμίας τῆς πεπυρωμένης σέβας· καὶ πάλιν,
μὴ λυπεῖτε τὸ πρὸς μέγα τὸ ἀγῶνι τῆς Θεοῦ.
καὶ πάλιν, ἀδυνάτοι πρὸς ἀπὸς φωτισμένους
χρυσάμενοις τῆς δυνάμει τῆς Θεοῦ, καὶ μετό-
χους ἡμετέρους πρὸς μέγα ἀγῶνι, καὶ πρὸς πνοῆς
τῆς αἰαχμῆς. ἰδοὺ οἱ φωτισμένοι καὶ χρυσά-
μενοι πρὸς ῥήματα· ὅρα· ὅτι ἔχον ἡλίμα τῆς
συμφωνίας τῆς πνοῆς, ἔχον ἡλίμα τῆς
λυπῆς· πρὸς γὰρ ἀγαθὰ καὶ ὅπλα τῆς
ἀπὸ τῆς εἰς πόλεμος, καὶ ἀγαθὰ καὶ τῆς
ἐξουσίας· πρὸς ἐφωτισμένους, ἵνα σταθῶσιν καὶ ὡς
σκότει.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Πῶς λέγει ὁ ἀποστόλος, ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν γνώ-
σιν, καὶ πᾶσαν σοφίαν, καὶ λαλῶ τῆς γλώσ-
σας ὡς ἀγγέλου, ὅτι εἰμι.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Οὐχ ὅπως οφείλομεν νοεῖν, ὅτι ἔστιν ὁ ἀ-
πόστολος, ἀλλὰ πρὸς ἐκείνους τὴν ἀγάπην, ἡ πρὸς
τελείαν, ταῦτα μὴ εἶναι, ἔστιν ὁ πῦρ ὡς πρὸς
μὲν εἰς, πῖπτε· ὁ γὰρ ἔχον τὴν ἀγάπην, ἀπὸ τῆς εἰναι.
ἐγὼ δὲ οἱ λέγω, ὡς εἶδον αἰθερῶς εἰς ὅλα τὰ
χρυσάματα ἡμετέρους καὶ μετόχους πρὸς μέγα καὶ
ἐπὶ μὴ φθασάντες εἰς τὴν τελείαν ἀγάπην, ἐπίσιν.

εἰς γὰρ τις τῶν δυνάμεων ἀποταξάμενος ἐπὶ ἀλη-
 θειᾷ τῇ ὑπερήκοῃ, ἡλθὲν ἑρῶσε δούλους, ὧν
 φρόνημος ἔστι σπουδῆς, λοιπὸν παρὰ τὴν αἰσθη-
 σιμὴν βίβω· καὶ ἐν τῇ μετὰ τὸ οἰκτιρῆσαι αὐ-
 τὴν, καὶ τυφωθεὶς, τέλος κατέπεσεν εἰς ἀσπληγίαν,
 ἔμμελλεν κακῶς. ὁ δὲ ὅτι διωγμὸς ἔδωκεν ἐαυ-
 τῷ τὸ ὄψμα, ἔτι ὡς ὁμολογητὴς, μετὰ τῶν εἰ-
 ρηνῶν ἡγομένης ἀπελύθη, καὶ ὡς ὁμομαστός· τὰ
 γὰρ βλέφαρα αὐτοῦ ὡς βλαβέντα, ὅπως ἔπα-
 καπνίσθη· ὅτι λοιπὸν δόξαζόμενος, καὶ καλῶ-
 μένος εἰς τὰς διχαί, λαμβάνων σίβηλον, ἐδίδου ὡς
 παιδὶ αὐτοῦ· καὶ οὕτως ὡς ὁ τοῖς αὐτοῦ ὡς μη-
 δίποτε ἀκρύβους λόγον Θεοῦ. ὁ δὲ ἔδωκε τὸ ὄψ-
 μα αὐτῷ ὅτι διωγμὸς, καὶ ἐκρεμάσθη, καὶ
 ἐξέεσθη, εἴτα ἐβλήθη εἰς τὴν φυλακὴν ὑπὲρ-
 τὴν αὐτοῦ καὶ πῖστιν χανονικὴν ἔτι ποιήσας
 σπουδῆσαι μετὰ αὐτῶν, ὡς ἐν τῇ φυλακῇ, ἐξέ-
 πειν εἰς πνεύμα. ἰδοὺ ὁ πλούσιος ὁ πωλῆσας
 τὰ ὑπερήκοα αὐτοῦ, καὶ ὁ διὲς τὸ ὄψμα αὐ-
 τῷ εἰς μὴρτύριον, πῶς ἐπεισιν. ἄλλος δὲ τις φρο-
 νημος ἀσκητὴς σπουδῶν μοι ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἔτι μετὰ
 ἐμοὶ διχόμενος, οὕτως ὡς πλούσιος ἐν τῇ χα-
 εῖν, ὡς διχόμενος ἐγγὺς μου κατὰ μὴν ἡμετέραν
 ἔθεσται γὰρ ἐν αὐτοῖς ἡ χάρις· ἐδόθη δὲ αὐτοῖς
 καὶ τὸ χάρισμα τῷ ἱαμῶν, καὶ ὁ μόνον τοῖς δαί-
 μονας ἀπήλαυνεν, ἀλλὰ ἔτι τοῖς δεδεδωμένοις χά-
 ρας καὶ πόδας, καὶ ἔχοντας πᾶν δόξα, δὲ τῆς
 ἐκτελέσεως τῷ χάρων ἐθεσάπδαν· εἴτα ἀμνη-
 σας καὶ δόξαζόμενος ὑπὸ τῷ κόσμῳ, καὶ συ-
 νδόμενος αὐτοῖς, ἐτυφώθη, ἔτι ἐξέπειν εἰς αὐ-
 τὰ τὰ βαρύνοντα τῆς ἀμνησίας. ἰδοὺ καὶ ὁ ἔχων
 χάρισμα ἱαμῶν ἐπεισιν ὅρας πῶς παρὰ τῶν ἐρ-
 χασθαι εἰς ἀγάπης μέτρα πίπτοιον· ὅς γὰρ
 φθάνοντας εἰς τὴν ἀγάπην, δίδεται καὶ μεμέθυ-
 σαι, ὅτι κατὰ πνεύματι, καὶ ἀνυμνῶντες ὅτι
 εἰς ἄλλοι κόσμοι, ὡς τῆς ἰδίας φύσεως ὅτι ἀ-
 δανόμενος.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Τί ἐστιν, ἃ ὀφθαλμοὶ οὐκ εἶδον, καὶ οὐκ ὤ-
 ἤκουον, καὶ ὅτι καρδίαν αὐτοῦ οὐκ ἀνέβη.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Κατὰ ἐκείνους τὸν χρόνον οἱ μεγάλοι, καὶ δι-
 καοί, καὶ βασιλεῖς, καὶ παρρησιαῖ, ὅτι μὴ ἐρ-
 χέσθαι ὁ λυτρωτὴς ἡμετέρος· ὅτι δὲ πάρα, καὶ συμ-
 μερόν, καὶ αἷμα ἐκχέσθαι ὅτι πᾶν σπέρμα, οὐ-

A de nobilibus cum renunciasset, prudens
 & sanæ mentis bona sua vendidit, ac
 servos libertate donavit, splendore vi-
 tæ alioqui celebris : interea de seipso
 quippiam sentire cœpit, & arrogantia
 laborare, tandem in flagitia & infinita
 mala delapsus est. Alius tempore perse-
 cutionis corpus suum tradidit, & cum
 esset confessor, inita pace postea solu-
 tus est : eratque nomine insignis, utpo-
 te cuius offuso fumo palpebræ offensæ
 fuerant. Hic alioqui gloria illustris,
 cum vocaretur ad preces, accipiebat
 frumentum, quod dabat puero suo :
 B eoque redacta est mens eius, ac si nun-
 quam audisset Verbum Dei. Alius per-
 secutionis tempore corpus suum præ-
 buit, ac cum suspensus esset & effer-
 buisset, postea coniectus est in carce-
 rem. Huic igitur ministrabat quædam
 iuxta fidem canonica, cum qua fami-
 liaritate contracta, existens adhuc in
 carcere, lapsus est in stuprum. Animad-
 uerte, quo pacto ceciderunt tum dives
 qui facultates suas vendiderat, tum is
 qui corpus suum tradiderat in marty-
 rium. Alius sagax pugil, qui mecum do-
 mi manebat, & mecum precabatur, vi-
 C que adeo gratia locuples erat, ut inter
 orandum iuxta morem compungeretur :
 serviebat enim in illo gratia. Ipsi quo-
 que donata erat gratia sanitatum : nec
 demones duntaxat expellebat, sed ma-
 nibus & pedibus vinctos, & grauibus
 morbis affectos, per impositionem ma-
 nuum curabat : postea cum negligenter
 se gereret, gloria celebratus à mundo,
 cum quo se oblectabat, in superbiam
 elatus est, ac delapsus est in ipsa profun-
 dissima peccati. Attende eum qui etiam
 gratia sanitatum pollebat, cecidisse.
 Vidēs, quomodo ruant, antequam ad
 mensuram charitatis perveniant. Qui
 enim charitatem assecutus vincitur &
 inebriatur, hic absorbetur & captiva-
 tur in alium mundum, quasi naturam
 propriam non sentiat.

INTERROGATIO.

Quid est, Quæ oculus non vidit, nec
 auris audiuit, nec in cor hominū ascende-
 rit? 1. Cor. 13

RESPONSIO.

Illo tempore magnates, iusti, re-
 ges & Prophetæ nouerant venturum
 esse Redemptorem : at passurum, esse
 crucifigendum, & sanguinem in cruce

fufurum, non norant, nec audierant: A neque in animum eorum ascenderat baptisma futurum ignis ac Spiritus sancti: item offerendum esse in Ecclesia panem & vinum, exemplar exhibens carnem ipsius & sanguinem: sumentesque de pane visibili, * spiritualiter carnem Domini edere: Apostolos quoque & Christianos suscepturos paracletum, & induendos virtute ex alto, ac deitate implendos: animas etiam compinendas esse cum Spiritu sancto: hoc ignorant reges & Prophetæ, nec in cor eorum ascenderat. Nunc enim Christiani aliter discunt, ac desiderijs feruntur in deitatem. At licet tali gaudio perfundantur & consolatione, sub timore tamen degunt ac tremore.

Oblatio
Eucharistia
* id est non
visibilis mo-
do sed eo
quo edunt
alia caro,
sed spiritali
et inuisi-
bili.

INTERROGATIO.

Sub quo metu ac tremore?

RESPONSIO.

Ne aberrant in aliquo, sed consentiant gratiæ. Quemadmodum si quis habens thesauros, proficiscatur ad loca in quibus sunt latrones, gaudet quidem propter opes & thesaurum: nihilominus metuit, ne quo pacto latrones irruant, ac deprædentur illum. Itaque perinde est ac si manibus suis proprium corpus gestet. Ecce enim quantum ad ea quæ videntur, omnes renunciavimus, peregrini sumus, nihil possidemus, priuati sumus societate carnali: in reliquo vide corpus ad orationem collocatum esse, debent fratres attendere, num mens etiam cum corpore consonet: sicut in mundo, artifices & architecti habent ut plurimum corpus itidem & animum alligatum ad artem notu diuque. Tu ergo qui peregrinum habes corpus ab hoc mundo, perpende te ipsum, num etiam mentem habeas alienam ab hoc seculo, ac non occuparis in mundo. Quilibet enim secularis miles aut mercator ubi corpus habet, ibi quoque mentem habet illigatam, ibique thesaurus eius est: quia scriptum est, *Vbi thesaurus, ibi etiam cor.* Reliquum est, quali thesauro deditus sit animus tuus: an totus planè Deo, necne? sin minus est, dicatis mihi, quid obsit. Profecto Satanas & demones sunt spiritus nequam, qui occupant animum, & animam inuoluunt. Perplexus enim diabolus habens machinas, fores tripli-

Matth. 6.

πῇ ἡδυσμ, οὐτὶ ἡκουσμ, οὐτὶ αἰέβη αὐτῷ ὅτι ἡ καρδία ὅτι ἔσται βάπτισμα πρὸς τὸ πνέμα ἁγίου· καὶ ὅτι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ προσφέρεται ζῆρος καὶ οἶνος, ἀντίτυποι τῆς ἁγίας αὐτῆς καὶ τῆς αἱμάτων· καὶ οἱ μετὰ λαμβάνοντες ἐκ τῆς φαινομένης ζήτησιν, πνέμα πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἐκείνῳ· ὅτι οἱ ἀπίστοι καὶ οἱ Χριστιανοὶ διχονοοῦνται τῷ πνεύματι καὶ τῷ σώματι· ἐξ ὧν καὶ πλεονεχῶνται τῷ σώματι καὶ οὐ συνικνύνται αἱ ψυχαὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι· ὅτι οἱ ἡδυσμ οἱ προσφύονται καὶ βασιλεύουσιν, οὐτὶ αἰέβη αὐτῷ ὅτι τὴν καρδίαν. νῦν γὰρ οἱ Χριστιανοὶ ἀλλήλους πλεονεχῶνται, καὶ ὁπτιποδύνουσιν εἰς τὸ πνέμα, ἀλλὰ καὶ τοιαύτῳ χάριν καὶ πνεύματι ἔχοντες ὑπὸ φόβου καὶ ἐλπίδος εἰσιν.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Υπὸ πῶς φόβου καὶ ἐλπίδος.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Τὴν μὴ σφοδρῶσαι ὅτι πνέμα, ἀλλὰ συμφωνῇ τῇ χαρίδι· ὡς πρὸς τὸ ἡ τις ἔχον ἡσυχασίαν, καὶ ὁδὸν εἰς τοὺς ἐνδοχείας λησῶν· λοιπὸν, χαίρει μὲν ἀφ' ὧν πλεονεχῶνται τῷ ἡσυχασίᾳ, ὑπὸ φόβου δὲ ὅτι, μήπως ἐπελθόντες οἱ λησῶν συλησώσιν αὐτὸν, καὶ ὡς βασιλεύουσιν εἰς τὰς χάριδας αὐτῆς· ὁ δὲ ὅτι σῶμα ὅπως ὅτι· ἰδοὺ γὰρ ἐν τῇς φαινομένοις πάντες ἀπελαξάμεθα, καὶ ἐσμέν ξένοι καὶ ἀκτήμονες, καὶ κινωπίας ἁγίας ἐκφραζόμενοι· λοιπὸν ἰδοὺ τὸ ἡσυχασίαν εἰς τὸν ἡσυχῶν· ὁφείλουσιν εἰδῆναι οἱ ἀδελφοί, εἰ ἄρα σὺ τῷ ἡσυχῶν καὶ ὁ τοῦ συμφωνῆ· ὡς πρὸς ὅτι τῷ πλεονεχῶν οἱ πλεονεχῶν μὲν κόσμον, καὶ οἱ ἐργαστημαρχαὶ ἔχοντες τὸ σῶμα ἀποδεδειμένον εἰς τὸν πλεονεχῶν, ὁμοίως καὶ τὸ τοῦ νυκτὸς καὶ ἡμέρας· λοιπὸν σὺ ὅτι σκεψάμεθα τὸν, ἔχον τὸ ἡσυχῶν ξένοι τῷ κόσμῳ τούτῳ, ἄρα ἔχοντες καὶ τὸν τοῦ ἀλλότριον τοῦ τῷ αἰῶνι, καὶ οὐ ρέμεθαι εἰς τὸν κόσμον; καὶ γὰρ ἔκαστος κοσμητὴς ἡ ἐργαστημαρχίας, ἡ ἔμπορος ὅπου ἔχει τὸ ἡσυχῶν, ἐκείνῳ ἔχει τὸν τοῦ ἀποδεδειμένον, καὶ ἐκείνῳ αὐτῶν ὅτι ὁ ἡσυχασίαν· γέγραπται γὰρ, ὅπου ὁ ἡσυχασίαν, ἐκείνῳ καὶ ἡ καρδία. λοιπὸν ὁ σὺ τοῦ εἰς ποῖον ὅτι ἡσυχασίαν, ἄρα ὅλος ὁ δόλος πρὸς τὸ Θεὸν ὅτι, ἡ ὅτι· εἰ δὲ οὕτως ἔστιν, ὁφείλετέ μοι εἰπεῖν ὅτι ὅτι ἔμπροσθεν πνεύματι πνέματι εἰς ποιητὴν, ὁ Σατάνας, καὶ οἱ δαίμονες, κατέχοντες τὸν τοῦ, καὶ πλεονεχῶντες τὸν πνέμα. ὁ γὰρ πλεονεχῶν ἀφ' ὧν ἔχον μὲν ἡσυχῶν, καὶ τρεῖς

ἐν ποικιλίᾳ πολλῇ, κατέχεται νομαὶ τῷ ψυ-
 χῆς ἐν τοῖς λογισμοῖς, ἐν ἧ ἐὰ ὁρθῶς θεωρεῖ-
 αῖς ἐν θεωρίᾳ Θεοῦ ὅτι αὐτὴ ἡ φύσις χρι-
 στιανική ἐστὶ τῷ δαμονίων ἐν τῷ πνεύματι τῷ πο-
 τειας· ὁμοίως καὶ ἀγγέλων, καὶ πνεύματις ἀγί-
 ναὸς ἐστὶ τῷ Σατανᾷ, καὶ ναὸς τῷ ἀγίῳ πνεύμα-
 τος. λοιπὸν ὁποσὲν φαίνεται τῷ νομῷ ὑμῶν ἀδελφοί,
 ὡς ἐστὶ κοινοὶ, ἀγγέλων, ἢ δαμονίων· τίς ἐστὶ
 ναὸς, οἰκητήριον Θεοῦ, ἢ ἀβυσσὸς· ἢ καρδία
 παύου ἡσυχαστοῦ μεμίσγεται, τῷ χαλεπῷ, ἢ τῷ
 Σατανᾷ ὡς ἐστὶ οἰκία μαμεστωμένη δυνά-
 μεις καὶ κατωρίας, καὶ τῷ αὐτῷ καθαριζομένη ὅ-
 ὅσον, καὶ κοσμηθῆναι, καὶ πληρωθῆναι πάσης
 βιωδίας καὶ ἡσυχαστοῦ, ὥστε πνεῦμα ἄγιον ἐλ-
 θεῖν αὐτῇ τῷ Σατανᾷ, καὶ ἐπὶ πάλιν αὐτῇ εἰς τῷ
 ψυχῇ τῷ Χριστιανῶν. πάλιν οὐκ ὁρθῶς τίς ἀ-
 χεύσας λέγει Θεῷ, ὅτι γέγονε τῷ ἀγαθῷ μέρος·
 εἰ γὰρ ἅμα ὅτι ἀχέσας, ἐγένετο τῷ ἀγαθῷ μέ-
 ρος, ὡς ἐπὶ αὐτῷ ἡσυχαστοῦ, ἢ κατὰ πολέμου, ἢ
 δρόμου· ἀλλ' ἀκαμάτως, εἰ μόνον ἤκυσεν, ἢ ἔλθεν
 αὐτὸς εἰς κατὰ παύσιν, καὶ τὰ τέλεια μέτρα· οὐχ
 ὅπως δὲ ἐστὶ τὰ πρῶτα ματα· περὶ αὐτοῦ γὰρ ὁ
 ἡλημα τῷ αὐτοῦ, τῷ πρῶτον λέγει, καὶ πάλιν αὐτῷ
 παύσιν δυνάμει ὡς λέγει ἐν τῷ παλαιῷ καὶ ἐν τῷ
 ἡμῶν τῷ τῷ φαμῶν, ὅτι ὁ ἀχέων λέγει, ἐρχε-
 εἰς κατὰ μύξιν, καὶ μὲν τῷ τῷ ἀποσταλέντος τῷ χα-
 λειος κατ' οἰκονομίαν πρὸς τὸ συμφέρον ὅτι αὐ-
 θεῖον εἰσέρχεται εἰς γυμνασίαν καὶ παιδείαν
 πολέμου, καὶ ποιεῖ πάλιν καὶ ἀγῶνα πρὸς τὸν
 Σατανᾶν, καὶ μὲν πολλοὺς δρόμου καὶ ἀγῶνος ἀ-
 ποφέρειται τῷ νικητήριον, καὶ γίνεται Χριστιανός.
 εἰ γὰρ τίς ἀκούων μόνον, ἀκαμάτως ἐγένετο τῷ
 ἀγαθῷ, καὶ οἱ πατριχοί, καὶ οἱ πόρνοι πόρνοι μὲν
 λαοὶ ἀπελθεῖν εἰς βασιλείαν καὶ ζωὴν· ἀλλ' ὅ-
 δις αὐτοῖς δώσιν αὐτῷ αὐτῷ καμάτου καὶ ἀγῶ-
 νος, ὅτι ἐστὶ καὶ πειθαρχεῖν ἢ ὁδοῦ, δι' αὐτῆς
 τῆς πράξεως ὁδοῦ καὶ δέξασθαι καὶ, καὶ ἀπο-
 μῖναι, καὶ θλιβῆναι, καὶ οὕτως εἰσελθεῖν εἰς τὴν
 ζωὴν· εἰ γὰρ ἀπὸ καμάτου ἢ κατὰ πρῶτον,
 ὡς ἐστὶ λίθος πρὸς ὁμοίαν καὶ πέτρα σκανδα-
 λιστὴν ὁ Χριστιανισμός, ὅτι πίστις καὶ ἀπίστις. ποῖος
 δὲ λοιπὸν καὶ τὸν αὐτοῦ δεπὸν, ἀπρεπῶς
 εἰς τὸ ἀγαθόν τι καὶ κακόν· τὰ γὰρ δυνά-
 μεις πρῶτον εἰς ἀμφοτέρω τὰ μέρη νόμος
 δίδεται, τὰ ἔχοντι τὸ ἀντιζεύξασθαι ποιῆσαι
 πόλεμον πρὸς τὴν αὐτῇ δυνάμει· διττῇ

A ces, ac versutiam non paucam, animæ
 pascua cogitationesque occupat, nec
 permittit rectè precari & accedere ad
 Deum. Nam ipsa natura potest esse par-
 ticeps dæmonum ac spirituum nequi-
 tæ, itidem Angelorum ac Spiritus san-
 cti: templum est Satanæ, & templum
 sancti Spiritus. Superest, ut animum
 vestrum expendatis, fratres, cuiusnam
 estis participes, Angelorum an dæmo-
 num: cuius templum & domicilium
 estis, Dei an Diaboli: quali thesauro
 cor sit plenum, gratiæ an Satanæ. Id-
 circo tanquam domum foetoris & ster-
 coris plenam, illud purgari planè con-
 uenit & exornari, quouis odore bono
 & thesauris impleri: ut pro Satana ve-
 niat Spiritus sanctus, ac requiescat in
 animis Christianorum. Cæterum non
 statim ut quis audiuit Verbum Dei,
 quamprimum sit bonæ partis. Si enim
 audiendo simul efficeretur partis bonæ,
 nequaquam extitissent certamina, aut
 bellorum occasiones, aut cursus: sed
 sine labore, modò audisset, peruenis-
 set ad quietem ac mēsuram perfectam.
 At non ita se res habent. Tollisenim
 hominis voluntatem, dum hoc inquis,
 & negas repugnantem facultatem esse,
 quæ luctatur cum animo. Nos autem
 dicimus, cum qui verbum audit, veni-
 re in compunctionem: deinde per dis-
 pensationem subducente se gratia, ad
 vtilitatem hominis, in exercitationem
 & disciplinam militarem ingredi: tum
 luctari, & inire certamen aduersus Sa-
 tanam, ac multo cursu pugnaque re-
 portata victoria, Christianum fieri. Nā
 si quis ex auditu solo, sine labore ad bo-
 nam partem pertineret, etiam qui spe-
 ctaculis theatralibus oblectantur, &
 scortatores, ibunt in regnum, & vitam,
 quam profectò nemo dabit illis citra la-
 borem & pugnam: quoniam angusta
 via est & afflictionis plena. Per hanc du-
 ram viam incedere, sustinere, & af-
 fligi necesse est, & ita vitam ingredi.
 Nam si absque labore feliciter age-
 re liceret, Christianismus ultra non
 esset lapis offensionis & petra scanda-
 li: nec fides & infidelitas. Præterea
 constituis etiam hominem immuta-
 bilem tum ad bonum, tum ad ma-
 lum. Etenim ei qui mutari potest in
 vtramque partem, liberumque arbi-
 trium habenti, lex data est, ut bellum
 gerat aduersus contrariam potestatem.

Fixa enim & immutabili naturæ lex non imponitur. Quandoquidem sol, cælum, terræ nulla lege tenentur: quia creaturæ sunt ligatæ naturæ: unde nec præmio, nec supplicio sunt obnoxii. Honor enim & gloria præparata est ei, quod conuertere potest ad bonum: contra verò gehenna suppliciumque præparatum est eidem mutabili naturæ, quæ potest vitare malum, & vergere ad bonam & dexteram partem. ecce illum a se esse ligatæ naturæ. Insupet virum bonum non facis laude dignum. Nam natura mansuetus & bonus non est dignus laude, quanuis sit opriatus. Non enim laudabile est, quod non est ex proposito bonum, licet sit gratum. Ille siquidem laude dignus est, qui cum liberam habeat voluntatem, proprio studio, non sine certamine pugnaque, amplectitur quod bonum est. Veluti si ex acie Persarum atque Romanorum duo prodeant adolescentes pennati, viribus æquales, qui luctentur: ita aduersaria potestas & mens, in sese pollentæ qualiter: paræmque facultatem habet Satanæ adhortandi & illiciendi animam ad voluntatem suam, ac ex aduerso anima repugnandi & in nullo obsequendi. Exhortari enim possunt ambæ facultates, tum ad bonum, tum ad malum, non tamen necessario compellere. Huic igitur arbitrio diuina datur remuneratio, potestque certando arma de cælo sumere, quibus extirpabit & vincet peccatum. Nam contradicere quidē peccato potest anima, sine Deo verò superare & euellere vitium nequit. Cæterum qui aiunt peccatum esse veluti strenuum gigantem, animam autem velut pusionem, non rectè dicunt. Si enim res essent adeò dissimiles, vt peccatum sit gigas, anima verò pusio, iniquus esset legislator, qui sanciuir, vt homo certamen inecat aduersus Satanam. Hoc porro fundamentum est vix ducentis ad Deum, in patientia multa, in spe, in humilitate, in paupertate spiritus, in mansuetudine viam vitæ peragere. Et per hæc potest quis in seipso consequi iustitiam: dicimus autem iustitiam, ipsum Dominum. Hæc enim præcepta, quæ iubent in hunc modum, sunt tanquam lapides miliares fixi, & signa vix regis, quæ deducit inambulantes ad ciuitatem cælestem. Ait enim, *Beati pauperes spiritu, Beati mi-*

Matth. 5.

γὰρ φύσις νόμος οὐ κίται· οὐτε γὰρ ὁ ἥλιος, οὐτε ὁ ἕρως, ἢ ἡ γῆ νομοθέτηται· ὅτι τὰ κτίσμα-
τα δετῆς εἰσι φύσεως· ὅτι οὐτε πρῆν, οὐτε χυ-
λός ὑποκινεῖται· ἢ γὰρ πρῆν καὶ ἡ δόξα ἡ τι-
μας αὐτῶν τρεπομένη εἰς τὸ ἀγαθόν· πάλιν δὲ ἡ
γένηα καὶ ἡ χύλασις τῶν τῆ πενήτη φύσις ἡ τι-
μας αὐτῶν, τῇ διωαμῶν ἀποφυγῇ τὸ κακόν, ἢ πῆ-
ναι εἰς τὸ ἀγαθόν, καὶ δόξαν μέγαν. ἰδοὺ λέγει
αὐτὴν δετῆς φύσεως· λοιπὸν, τὸ ἀγαθὸν αὐτῶν
ποιεῖς ἄξιον ἐπαίνου· ὁ γὰρ ἀπὸ φύσεως
χρηστὸς καὶ ἀγαθός, οὐκ ἔστιν ἐπαίνου ἄξιος, εἰ καὶ
ἁπλοῦς μὲν ἔστι· ὁ γὰρ ἐπαμνετὸν, εἰ καὶ ἁπλοῦ-
μην, τὸ μὴ παραιρεῖσθαι ἀγαθόν· ἐκείνος γὰρ
ἔστι ἐπαίνου ἄξιος, ὁ ἰδίᾳ σπουδῇ μὲν ἀγῶν καὶ
πάλιν ἐπαμνετὸς τὸ ἀγαθόν ἀντιζητοῦσιν
παραιρεῖσθαι· ὡς οὗ ὅταν ἡ πῆρεμβολὴ Περ-
σῶν, ἢ πῆρεμβολὴ Ρωμαίων, καὶ ἐξέλθωσιν ἀπ’
αὐτῶν πῆρεσσι δύο βασιλεῖς ἰσοδυναμῶν, καὶ
ποιήσωσι πάλιν ἕτως ἡ ἀντίπαλος διώμας
καὶ ὁ ἕως ἔχει τὸ ἰσορροπῶν κατ’ ἀλλήλων. καὶ
τὸ ἰσοδυναμῶν ἔχει ὁ Σατάνης τῷ παρῆρε-
σιν, καὶ καλὰ κενὴ πλὴν ψυχῇ εἰς τὸ ἰδίᾳ θέλη-
μα· ἢ ἡ ψυχὴ πάλιν ἔχει τῷ ἀντιλέγειν, καὶ ἐν
μνηστὶ αὐτῶν ὑπακούει· παρῆρεσιν καὶ γὰρ εἰσιν αἱ
ἀμφοτέραι διώμας τῷ τε κακῷ ἢ τῷ ἀγα-
θῷ, οὐκ ἀνίσταται. τῇ οὖν ἑαυτῇ παρῆρε-
σιν δίδωσι θέα ἀντίληψιν, ἢ διώματι παρῆρε-
σιν λαβὴν ὅπλα εἰς ἕρως, καὶ δὲ αὐτῶν ἐπι-
ζῶσαι ἐκῆσαι πλὴν ἀμύβλιας· τὸ μὲν γὰρ ἀντι-
λέγειν τῇ ἀμύβλια διώματι ἡ ψυχὴ, αὐτὴ δὲ
Θεὸν ἐκῆσαι ἢ ἐκῆσαι τὸ κακόν ἢ διώματι· οἱ
ἢ λέγοντες τὴν ἀμύβλια εἶναι ὡς γίγαντα θηναῖον,
καὶ πλὴν ψυχῇ ὡς παιδίον, κακῶς λέγουσιν· εἰ
γὰρ οὕτως ἔστι τὰ παρῆρεσιν αἰώματα, ὡς γίγας
ἢ ἀμύβλια, καὶ ὡς παιδίον ἡ ψυχὴ, ἀδίκως ὁ νομο-
θέτης, νόμον δίδωκεν τῷ αἰθερῶν ποιῆσαι πᾶ-
λιν παρῆρε τὸ Σατάνης. ὅτι δὲ ἔστι ὁ θεμῆλιος
τὸ παρῆρε Θεὸν ἰδοὺ, τὸ ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν
ἐλπίδι, ἐν ταπεινοφροσύνῃ, ἐν σωφροσύνῃ πνέ-
ματος, ἐν παρῆρεσιν ἰδοὺ τὸ ἰδοὺ τὸ ζῶν, καὶ
ἐξ αὐτῶν κτήσας διώμας) πῆς τὴν διανοουμένην
ἐν ἑαυτῷ. λέγουσιν ἢ διανοουμένην, αὐτὴν τὴν κῶ-
ειν· αὐτῶν γὰρ αἱ ἐνταλαί ἕτως παρῆρεσιν αὐτοῦ,
ὡς οὗ μιλία εἰσι σήματα καὶ σημεῖα τῆ βασιλικῆς
ἰδοὺ, αἰαγούσης εἰς τὸ ἐπαρῆρεσι πᾶν πῆς ἐξ-
δίδωσιν λέγει γὰρ, μακάριοι οἱ πτωχοὶ ἐν πνέ-
ματι

ματὶ, μακάριοι οἱ πραεῖς, μακάριοι οἱ ἐλεήμο-
νες, μακάριοι οἱ εἰρηνόποιοι· τῷτον εἶπε Χρι-
στουσιμόν. εἰ δὲ τις ταύτη τῇ ὁδῷ οὐ δεῖδδύῃ, ἀ-
ποδία πεπλησθήσεται κακῶν θεμιχῶν κέρχεται. δέ-
ξα τις οἰκτρμοῖς πατρὸς, καὶ υἱοῦ, καὶ ἀγίου πνεύ-
ματος, εἰς τὰς αἰῶνας, ἀμήν.

A res, Beati misericordes. Beati pacifici. Hunc
dicito esse Christianisimū. Quod si
quis hac via non ambulet, errat per de-
uia, maloque fundamento vitur. Glo-
ria miserationibus patris, & filij, & Spi-
ritus sancti in secula. Amen.



ΔΙΑΓΡΑΦΕΙ ΚΑΙ ΑΠΟ-

δύρεται αὐτῇ ἡ ὁμιλία πρὸς συμ-
φορὰν τῆς ψυχῆς, ὅτι δια πρὸς
ἀμδρπῶν ὁ κύριος ἐκ οἰκῆς ἐκ
αὐτῇ. Καὶ περὶ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Βα-
πτιστοῦ, ὅτι οὐδεὶς ἐκ τῶν γυν-
ταικῶν αὐτοῦ μείζων ἐστίν.

DESCRIBIT AC

deplorat hac Homilia cala-
mitatem animae, in qua pro-
pter peccatum non habitat
Christus. Et de Ioanne Ba-
ptista, quod inter natos
mulierum nullus eo sit maior.

ΟΜΙΛΙΑ κη'.

HOMILIA XXVIII.



ΣΠΕΡ ὁργισθεὶς ὁ Θεὸς ποτὶ
Ἰουδαίους, πρὸς δὲ πρὸς τὴν Ἱερου-
σαλήμ εἰς τὸ πρὸς φανερὸν ἐχ-
θροῖς, καὶ ἐκνεύσας αὐτοῖς οἱ μι-
σῶντες αὐτοῖς, καὶ οἱ ἐκ τῆς ἐκείνης ἐορτῆς, οὐτε
πρὸς φανερὸν ἔτι καὶ τῇ ψυχῇ ὁργισθεὶς, ὅτι πρὸς
πρὸς φανερὸν τῆς ἐκείνης, πρὸς δὲ πρὸς αὐτῶν τοῖς
ἐχθροῖς, δαίμοσι τε καὶ πᾶσι· καὶ ἔτι πρὸς φανερὸν
σῶντες αὐτῶν, τελείως ἡφανίσθη, καὶ ἐκείνη
ἐκείνη ἐορτῆς, ἔτι θυμίαμα, ἔτι πρὸς φανερὸν
δὲ αὐτῆς ὁ Θεὸς αἰαπεμπούνη, πληθεύνων
ἐκ τῆς ὁδοῦ τῶν γυναικῶν αὐτῆς θρησκείας
δύναμις, καὶ ἐρπῆτι πνέουσα πρὸς φανερὸν
καταλύοντων. καὶ ὡς φανερὸν οἶκος, ἐὰν μὴ ἔχῃ τὸν
διαπύλινον κατεκκῆντα, οὐκ ἔστι, καὶ ἀτιμία, καὶ ὕβριν
ἐκείνη, καὶ ῥυπαρία καὶ ἐκείνη ἐμπέπλησται
ἔτι καὶ ψυχὴ ἡ μὴ ἔχουσα τὸ διαπύλινον αὐτῆς
μὴ τὸ ἀγῶν ἐν αὐτῇ χορβῶντα, οὐκ ἔστι ἀμύ-
βιας, καὶ ἀγῶν παθῶν, καὶ πᾶσι ἀτιμίας ἐμ-
πίμπλησται. καὶ ὁδὸς, ἐὰν μὴ δὲ ἐκ αὐτῇ πρὸς
πατὴρ, μὴτε ἀγῶν ἐν αὐτῇ φωνῆς ἀγῶν πο-
ῶν κατεκκῆντα θρησκείας τυχεύει· καὶ ψυ-
χῇ, ὅποσον μὴ ὁδὸς ἐκ αὐτῇ ὁ κύριος, καὶ



UTRUMADMODUM Deus
olim infensus Iudæis tra-
didit Ierusalem hostibus
in spectaculum, & do-
minati sunt eis qui ode-
rant illos, nec erat ibi
amplius festum neque oblatio : sic et-
iam iratus in animam ob transgres-
sionem mandati, tradidit eam hosti-
bus, demonibus & affectionibus : qui
cum seduxissent eam, penitus dele-
uerunt : nec illic agebatur ultra dies
festus, nec incensum aut oblatio Deo
offerebatur, plenaque in viis erant ei-
us insignia diris bestis, ac spiritus re-
ptiles nequitias in ea dissoluebant. Ac
veluti domus, nisi Dominum inha-
bitantem habeat, tenebrosa, vilis &
probrosa redditur, & impletur sordi-
bus atque stercore : ad eundem quo-
que modum anima quæ non habet in
seipsa Dominum suum cum Angelis
exultantem, tenebris peccati, affectio-
num turpitudine, & omnimoda igno-
minia repletur. Vix via in qua nemo
ambulat, nec audit in ea vocem homi-
nis, quia receptaculum est bestiarum.
Vix anima, cum in ea non incedit Do-

minus: ut ex ea excutiat voce sua spirituales bestias nequitie. Vx domui in qua non habitat Dominus. Vx terræ cum non habuerit colonum, qui exerceat illam. Vx navi gubernatore carenti: quoniam à fluctibus & tempestate maris agitata perit. Vx animæ, cum verum gubernatorem Christum in se non habuerit: quoniam in acerbissimo mari tenebrarum versatur: & ex procellis affectionum fluctuans, & à spiritibus nequissimis, velut tempestate iactata, tandem consequitur interitum. Vx animæ, cum non habuerit Christum, qui accuratè excolat illam, ut bonos fructus spiritus referre valeat: quia, cum sit deserta, spiritus ac tribulis referta, tandem exustionem ignis pro fructu decerpit. Vx animæ, cum Dominum suum Christum habitantem in seipsa non habuerit: quia cum sit deserta affectionumque fœtore repleta, tabernaculum existit vitiorum. Sicut enim agricola qui se confert ad excolendam terram, tum instrumenta, tum indumenta ad culturam necessaria sumere debet: ita Christus rex cœlestis & verus agricola, accedens ad humanitatem per vitium desolatam, corpus induit: ac pro instrumento, crucem portavit: quibus excoluit animam desertam, ex ea spinas & tribulos prauorum spirituum excerpit, & euulsi zizania peccati, omne denique fœnum peccatorum eius igne exussit: cumque sic exercuisset illam ligno crucis, plantauit in ea hortum spiritus pulcherrimum, omnis generis fructum suauissimum & gratissimum Deo veluti Domino referentem. Et sicut in Ægypto quando triduum factæ sunt tenebræ, patrem filius non videbat, neque frater fratrem, nec amicus germanum amicum, velantibus eos tenebris: sic ex quo Adam transgressus est mandatum, & à pristina gloria decidit, spiritui mundi subditus, velamine quoque tenebrarum eius opera veniente in animam ipsius, vel ad postremum Adamum, nempe Dominum, non videbat verum patrem, scilicet cœlestem: bonam ac benignam matrem, gratiam Spiritus sancti: dulcem ac desideratum fratrem, Dominum: amicos & germanos, sanctos Angelos, quibuscum gaudebat choreas agens & celebrans festa. Atqui non

A τῇ φωνῇ αὐτοῦ φθῆναι ἔξ αὐτῆς τὰ πνευματικὰ
τὴ πονηρίας θεία. ὡς οἰκία, ὅποτε ὁ διαπότης
ὅτι οἰκίᾳ ἐστὶ αὐτῇ. ὡς γῆ, ὅποτε μὴ ἔχῃ τὸ ἐργα-
ζομένον αὐτῷ γεωργόν· ὡς πλοῖον, ὅποτε μὴ
ἔχῃ τὸ κυβερνήτην, ὅτι ὑπὸ τῆς κυμῆ· καὶ τῆς
σάλης τὴ θαλάσσης φερόμενον ἀπώλλεται. οὐαὶ
ψυχῇ, ὅποτε μὴ ἔχῃ τὸν ἀληθινὸν κυβερνήτην
Χριστὸν ἐν αὐτῇ, ὅτι ἐν τῇ θαλάσσῃ τῆς πικρίας
τῆς σήμεως τυγχάνουσα, καὶ ὑπὸ τῆς σάλης τῆς πα-
θῶν κυματουμένη, ἐκ τῆς ποτηρῆς πνέου-
μαζομένη, ὅτε τέλος ἀπώλῃ καὶ ταῖς. ὡς ψυ-
χῇ, ὅποτε μὴ ἔχῃ τὸ ἐργαζόμενον αὐτῷ ὅτι με-
λὸς Χριστοῦ, ἵνα καρποὶς ἀγαθοῖς τῆς πνύματος
ἐνελεῖν διωκθῇ, ὅτι ἔρημος ὄντα, καὶ ἀκαθάρτα καὶ
τελειόλων μετῇ, ὅτε τέλος κενὸν πυρὸς καρποῦ-
ται· ὡς ψυχῇ, ὅποτε μὴ ἔχῃ τὸ διαπότην αὐ-
τῆς Χριστὸν ἐν αὐτῇ καὶ οἰκῆντα, ὅτι ἔρημος ὄντα
ἐκ δυσωδίας παθῶν ἐμπεπλησμένη, καὶ αλυστή-
ριοι κακίας τυγχάνει· ὡς γὰρ ὁ γεωργὸς ἐπὶ τὸν
πορῶνται ἐργάσασθαι τὸ γῆν, διὸ τὰ ἐργαζομένη καὶ
ἀμφοῖα πρὸς τὸ ἐργασίαν λαμβάνει· οὕτως καὶ ὁ
Χριστὸς ὁ βασιλεὺς ὁ ἐπουράνιος καὶ ἀληθινὸς γεω-
ργός, ἐλθὼν πρὸς τὸν ἐρημωθέντα ὑπὸ τῆς κακίας
αἰδεσπότοντα, ἐκδυσάμενος τὸ σῶμα, καὶ ὡς ἐρ-
γαζομένη τὸ σαρρὸν βασάσαι, ἐργάσασθαι τὸν ἐρημω-
ψυχῇ· ἐλθεῖν ἔξ αὐτῆς καὶ ἀκαθάρτα καὶ
τελειόλους τῆς ποτηρῆς πνέου-
μαζομένης ἔξ ἐπιλλε, ἐκ πάντων χόρτον ἀμύτη-
μῇ αὐτῆς πυρὶ κατέκαυσε· καὶ οὕτως ἐργασά-
μενος αὐτῷ ὡς ὅλον τῆς σαρκὸς, ἐφύπνισεν ἐν
αὐτῇ τὸ παγκράτισον πνεῦμα τῆς πνύματος,
πάντα καρποὶ ὁδῶν καὶ ὁτι θυμῶν φέρονται
ὡς διαπότη Θεῷ· καὶ ὡς ἐν αὐτῇ Αἰγύπτῳ τελη-
μέρην σήμεως θυμῶν, οὐκ ἐβλεπε γὼς πατέ-
ρα, οὔτε ἀδελφὸς ἀδελφόν, οὔτε φίλος γησίον
φίλον, τῆς σήμεως καλούμενος αὐτοῖς· ὡς τὸ Α-
D δὰμ πνεῦμα τῆς πνύματος, καὶ πεισὶντος ἀπὸ
τῆς πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ὑπὸ τῆς πνύματος τῆς
χόμενης γεωργίας, καὶ τῆς καλύμματος τῆς σήμεως
ἐλθόντος ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, καὶ μέγρε
τῆς ἐσχάτου Αδάμ τῆς κρείν, οὐκ ἐβλεπε τὸν ἀλη-
θινὸν πατέρα τὸν ἐπουράνιον καὶ τὸν ἀγαθὸν καὶ
χρηστὴν πατέρα τὸν χάριν τῆς πνύματος, καὶ
τὸν γλυκύν καὶ ποδόμενον ἀδελφόν τὸν κρείν, καὶ
τὸν φίλον καὶ γησίον αἰγίλον αἰγίον, μὴ ὡς
ἔχαρε χορῶν καὶ ἐορταζόν. οὐ μόνον δὲ ἔως
τῆς ἐσχάτης

τῷ ἑσχατοῦ Ἀδάμ, ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν ἐφ' οἷς ἔκ A
 ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης Χριστός, καὶ ὡς
 οὐκ ἐκλύθησαν οἱ τῆς ψυχῆς ὀφθαλμοί, ἀπὸ τοῦ
 ἀληθινοῦ φωτὸς φωτισθέντες, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ σφύ-
 ρος τῆς ἀμύβης ἐπὶ τυχεύουσιν, πλεῖν αὐτῶν τῆς
 ἡδονῶν ἐπὶ ἐργάζαι ἔχοντες, τῇ αὐτῇ τῇ πικρίᾳ
 ὑποκαίμενοι, ὀφθαλμοῖς βλέποντες τὸν πατέ-
 ρα μηδέπω ἔχοντες· τῷτο γὰρ ὀφείλει γινώσκειν ἑ-
 καστος, ὅτι εἰσιν ὀφθαλμοὶ ἐνδοτέρως ὀφθαλμοῖς
 ἑούτων, καὶ ἐστὶν ἀκρὴ ἐνδοτέρως τῆς ἀκοῆς ταύ-
 της· καὶ ὡς τῶν ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ ἀσθητῶς βλέ-
 ποῦσι καὶ κατὰ μοῦσιν ὁ παρ' ὅπως τῷ φίλῳ,
 ἢ τῷ ἀγαπῶντι· οὕτως καὶ οἱ τῆς ἀξίας καὶ πι-
 στῆς ψυχῆς ὀφθαλμοὶ πνέματικῶς φωτισθέν-
 τες φωτὶ θεϊκῷ, βλέποῦσι καὶ κατὰ μοῦσιν τὸν
 ἀληθινὸν φίλον, καὶ γλυκύτατον, καὶ πολυπόθη-
 τον συμφύον τὸν κύριον, καταλαμβάνοντες τῆς
 ψυχῆς ὑπὸ τοῦ παρρησιαστικῆς πνέματος· καὶ
 οὕτως βλέπουσα νοερώς ὁ ὅτι θυμητὸν καὶ μό-
 ρον ἀνεκλάλητον κάλλος εἰς ἔρωτα ἦν πρῶ-
 σκεται· καὶ εἰς πάσας ὁρᾷ τῷ πνέματι κα-
 τεύχεται, ὅ οὕτως ἀνέκλειστον καὶ ἀνεκλείστον κέ-
 κται ἀγάπην, παρὲς τὸν ὑπὸ αὐτῆς ποιοῦ-
 μενον κύριον· ἡ πείνω μακροτέρως τῆς αἰδίου
 φωτὸς ἐκείνης, Ἰωάννης δεκνύοντος παρ' ὀφθαλ-
 μοῖς τὸ κύριον λέγοντος, ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ,
 ὁ αἴρων πλεῖν ἀμύβης τοῦ κόσμου· ἀληθῶς, ἐν
 ἡμετέροις γενομένην ὁδοὺς μείζων Ἰωάννης τοῦ Βα-
 πτίστου· πλήρωμα γὰρ πάντων τῶν παρρησιαστικῶν
 τυχεύει· καὶ πάντες μὲν παρρησιαστικῶς παρὲς
 τοῦ κυρίου, μήποτε δὲκνύοντες αὐτὸν παρρησια-
 στικῶν· αὐτὸς δὲ παρρησιαστικῶς παρὲς τοῦ Θεοῦ
 εἰδείκνυε παρ' ὀφθαλμοῖς πᾶσι, βοῶν καὶ λέ-
 γων, ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ· ἡ ἡδύα καὶ χαλὴ ἡ
 φωνὴ αὐτοῦ δεκνύοντος τὸν ὑπὸ αὐτῆς κηρυσσό-
 μενον· μείζων Ἰωάννου ἐν ἡμετέροις γενομένην ὁ-
 δὸς· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῆς ἡγε-
 νῶν, μείζων αὐτῆς ἐστίν· οἱ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ
 ἡμετέρις ἀπόστολοι, οἱ πλεῖν ἀπὸ τῆς πα-
 ρρησιαστικῆς πνέματος λαβόντες· ὅτι γὰρ σωδι-
 κασταὶ καὶ σωθῆναι κατεξωθήσαν ἡμετέροις·
 ὅτι λυτῶται τῶν ἀνδρῶν γενέσθαι· ἀνέ-
 σκες αὐτοὺς χρίζοντες θαλάσσης διωάμενοι πο-
 τηρῶν, καὶ ἀφ' ἀγαθῶν ψυχὰς πισυράσας· ἀ-
 νείκες αὐτοὺς κωρυβῆς πλεῖν ἀμπελὸς τῆς ψυχῆς ἐργαζομένης· ἀνείκετε αὐτοὺς παρρησια-
 στικῶς, συμφύοντες ψυχὰς Χριστοῦ· ἡμετέρις γὰρ, φησὶν, ὑμᾶς εἰς ἀνδρῶν.

folium ad postremum usque Adamum, sed hoc quoque tempore, hi quibus nō exortus est sol iustitiæ Christus, quorumque oculi animæ non sunt aperti, à vero lumine illuminati, sub iisdem adhuc manent tenebris peccati, eandem voluptatum energiam habentes, eidem supplicio obnoxij, non habentes oculos qui patrem videant. Hoc autem quisque nosse debet, esse oculos interiores istorum oculorum & interiorum auditum huius auditus. Et qua ratione oculi isti sensibilibiter intuentur & cognoscunt faciem amici aut dilecti: sic præclaræ & fidelis animæ oculi diuino lumine spiritualiter illustrati, vident & intelligunt verum amicum, ac suauissimum optatissimumque sponsum Dominum ob illuminatam animam ab adorando spiritu. Itaque dum ea sic intellectu videt gratam ac solam ineffabilem pulchritudinem, vulneratur amore diuino, atque ad omnes spiritus virtutes dirigitur: quo fit, ut indefinitam & indeficientem dilectionem adipiscatur erga sibi optatum Dominum. Quid enim beatius illa voce perpetua Ioannis, monstrantis ob oculos Dominum, his verbis, *Ecce Agnus Dei, qui tollis peccatum mundi?* Re vera inter natos mulierum nullus maior Ioanne Baptista. complementum enim est omnium Prophetarum, ac omnes quidem vaticinati sunt de Domino, procul ostendentes eum venturum: ille verò dum de saluatore Prophetaret, demonstrabat ante omnium oculos, clamans ac dicens, *Ecce Agnus Dei.* Quid erat suavis & præclara vox recta monstrantis eum, quem prædicabat? *Nullus inter natos mulierum maior* Ioanne: qui autem minor est in regno caelorum, maior est illo. Apostoli qui deorsum ex Deo nati sunt, & primitias acceperunt spiritus paracleti: quandoquidem hi meruerunt, ut vnà iudices essent & throni participes, hi redemptores hominum facti sunt. Reperis eos scindentes mare prauarum potestatum, ac deducentes fideles animas. Reperis eos colonos, animæ vineam excolentes. Reperis eos paranymphos, despondentes animas

Ioan. 1.

Math. 11.

D

C H R I S T O:
Despondis enim, inquit, vos uni viro.

P P

Reperis eos dantes vitam hominibus: & ut semel dicam, reperis eos variis ac multis modis ministrantes Spiritui sancto. Hic igitur est ille paruus, qui maior est Ioanne Baptista. Qua enim ratione agricola iugum boum regens exercet terram: eodem etiam modo Dominus Iesus, qui insignis & verus est agricola, binos Apostolos copulans emisit, colens cum illis terram audientium ac verè credentium. Veruntamen hoc quoque dictu dignum est, non in solo auscultationis verbo consistere regnum Dei, & Apostolorum prædicationem: veluti si quis dicendū peritus apud alios orer: sed in virtute & efficacia spiritus regnum positum est. Hæc enim Israelitarum filius euenerunt, qui versantes assidue scripturas, quasi verò de Domino meditarentur, eo quod veritatem ipsam non susceperunt, aliis eandem hereditatem tradiderunt: ita qui sermones spirituales alijs enarrant, cum ipsi verbum cum virtute non possideant, alijs tradunt hereditatem. Gloria patri, & filio, & Spiritui sancto, in secula. Amen.

Α δὲ εὐαγγελιστὴς αὐτοῖς διδόντας ζωὴν τοῖς αἰθεράτοις καὶ ἀπαῖα πλάσας εὐαγγελιστὴς αὐτοῖς πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως ἀγαγεῖν αὐτοὺς τὴν πύλιναν. Ἐὰν οὖν ὅστις ὁ μικρὸς ὁ μιῶν Ιωάννου τῷ Βαπτιστῇ οἷον γὰρ ὁ γεωργὸς ζῶντος βοῶν κατὰ γῆν, ἐργάζεται τὴν γῆν τοῖς αὐτοῖς ἔργον καὶ ὁ κύριος Ἰησοῦς, ὁ καλὸς καὶ ἀληθινὸς γεωργός, δύο ἀποστόλους ζῶντας, ἀπέστειλεν αὐτοῖς μετ' αὐτῶν ἐργαζομένοις τὴν γῆν τῇ ἀκούοντι, καὶ ἐν ἀληθείᾳ πιστεύοντι. πλὴν καὶ τῆτο εἰπὼν ἄξιον, ὡς οἷα ἐν λόγῳ μόνον ἔχουσιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἔτι τῇ ἀποστόλῃ κήρυγμα, ὡς αἱ περ εἰδὼς λόγους καὶ ἐτέροις ἐκδηγεῖν ἄξιον, ὅτι ἐν δυνάμει καὶ ἐν ἐργίᾳ πύλιναν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. ταῦτα γὰρ πεποιθασιν καὶ Ἰσραηλιτῶν παῖδες, μὴ ἐπὶ τῇ τῇ γραφῇ αἰεὶ, ἔτι τῇ κυρίῃ δὴν τὴν μὴ ἐπὶ τῇ ἐχόντες, ἔτι τὴν ἀληθῆς αὐτῶν μὴ δὲ ἀμύνοι, ἐτέροις τ' αὐτῶν κληρονομίας ἀπέδωκεν ἕως καὶ οἱ λόγοις τῇ πύλιναν διηγεῖν ἄξιον, αὐτοῖς τ' λόγον ἐν δυνάμει μὴ κακῶν, ἀλλ' οἷς ἀποδίδονται τ' κληρονομίας. δόξα πατρὶ, καὶ υἱῷ, καὶ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.



DUPLICI RATIONE
ne dispensationem gratia in
genus humanum exercet
Deus: eius fructus iusto iudicio denuo repetiturus.

HOMILIA XXIX.



SAPIENTIA Dei cum sit infinita, & comprehendi nequeat, incomprehenso & imperuestigabili modo dispensationes gratia varie exercet erga genus humanum, ad probandam liberi arbitrii voluntatem: ut manifesti fiant, qui Deum ex toto corde diligunt, & periculum omne laborumque illius causa perferunt.



KATA ΔΙΣΣΟΝ ΤΡΟ-
πον τὰς οἰκονομίας τῆς χάριτος εἰς
τὸ ἅμ' αὐτῆς αἰθεροπότητος ὅξερ-
γάζειται ὁ Θεός, μᾶλλον τῆς αὐ-
τῆς καρποῦ ἐν δικαίῳ κρίματι
πάλιν ἀπαμῆσαι.

ΟΜΙΛΙΑ κβ'.



HΤΟΥ Θεοῦ ὁφεία ἀπειρος καὶ ἀκατάληπτος ὄντα, ἀκατάληπτος καὶ ἀεὶ ἐκτετακτοῦς τῇ οἰκονομίᾳ τῆς χάριτος εἰς τὸ ἅμ' αὐτῆς αἰθεροπότητος ὅξεργάζεται ποικίλως, πρὸς τὴν αὐτεξουσίᾳ δειλότητα δοκιμασίας, ὥστε φανερωθῆναι τοῖς ὅξ' ὅλης καρδίας ἀγαπῶντας αὐτὸν, καὶ πάντα κινῶν καὶ πᾶσι τῇ τῇ Θεῷ ἀπομύροντας.

οἷς μὲν γὰρ πρῶτα ποταπὰ τὰ χρεώματα, καὶ τὰ
 τῷ ἁγίου πνεύματος δωρήματα, βύθους ἄμα τὰς
 πρῶτα λαβὴν μὲν πίστεως καὶ αἰτήσεως, αὐτὸν κα-
 μῆν καὶ ἰδρώτων καὶ πόνων, ἔστιν ὅτι ἐν τῷ κόσμῳ
 τυγχάνουσιν. ἐπὶ δίδωσι τὴν χάριν ὁ Θεός, ὥστε δό-
 γως, ὥστε ἀσκήσεως, ὥστε ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ ὁφεί-
 πει δόξῃ, καὶ ἀκαταλήπτῳ, εἰς τὸ δοκιμασθῆ-
 ναι τὴν πρῶτα λαβὴν, καὶ τὸ αὐτεξέσῃον θέλημα τῷ
 παχέως ἐπιτυγχάνειν τῇ χάριτι, εἰ ἡ ἀποδο-
 τὴν δυνάμεως, καὶ τὴν πρὸς αὐτοῖς ἡμολογίᾳ χρησ-
 τητος, καὶ γλυκύτητος τῷ Θεῷ, καὶ ἀναλογίᾳ τῆς
 αὐτῶν πόνων ἰδίῳ χάριτι, ὅς καταξιώντες ὁ-
 φείλῃσι ἀποδοῦναι, καὶ δρόμον, καὶ ἀγῶνα, καὶ τὸν
 θέλημα καὶ πρῶτα λαβὴν ἀγάπης καρπὸν ἐ-
 πιδείξασθαι, καὶ τὴν ἀμοιβὴν τῷ χρεώματι ἀ-
 παποδοῦναι, ὅτι ἐστὶν ὅλας ἑαυτοῖς διδόντες ἐκ-
 δότες εἰς τὴν κυρίαν ἀγάπην, καὶ τὸ αὐτὸν θέλη-
 μα μόνον ἐπιτελούντες, καὶ πάσης ἁρεσκῆς ἐπι-
 θυμίας τελείως ἀναχωρῶντες. οἷς δὲ καὶ ἀναχω-
 ρήσας τὸν κόσμον, καὶ δόξασαντο τὴν αἰῶνα τῶ-
 νη καὶ τὸ ἀνασχῆναι, καὶ ἐν πολλῇ πρῶτα λαβὴν
 ῥῆσιν ὡς καὶ ἡσυχίας, καὶ ἀποδοῦναι καὶ τῷ λαῷ
 δόξῃ τῷ τυγχάνουσιν, ὥστε βύθους ὁ Θεός διδωσι τὴν
 χάριν καὶ τὴν αἰάπαυσιν, καὶ ἀγαλλίασιν τῷ
 πνεύματι, μακροθυμῶν ἐπὶ αὐτοῖς καὶ τὴν δω-
 ρίαν ἐπὶ καὶ τῷ πνεύματι ὥστε δόγως, ὥστε ἀσκήσεως,
 ὥστε ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ ὁφείπει δόξῃ πρὸς τὸν
 δοκιμασθῆναι τὸν αὐτεξέσῃον θέλημα, τὸν ἰδίῳ
 εἰ πιστὸν καὶ ἀληθῆ ἡγώμεναι τὸν Θεὸν τὸ ἐπαρ-
 χῆσθαι τοῖς αἰτήσιν διδοῦναι, καὶ πρὸς χάριτι αἰοί-
 γαν ζῶντος, τὸν ἰδίῳ καὶ πιστεύσαντες ὡς ἀλη-
 θείας ὡς λόγῳ αὐτοῦ, εἰ ἕως τέλους πρῶτα λαβὴν
 ἐν πληροφῶρᾳ πίστεως καὶ ἀποδοῦναι, αἰτιῶντες καὶ
 ζητιῶντες, εἰ μὴ πρῶτα λαβὴν καὶ ἀποδοῦναι
 λαβὴν ἀπογραφῆς, καὶ ἀπιστήσαντες καὶ ἀπει-
 πιστόντες ὀλιγορήσωσι, μὴ εἰς τέλος ἀπομεί-
 ναντες διὰ τὴν πρῶτα λαβὴν τῷ χρόνῳ, καὶ τὸ δ-
 κίμασαι τὸ θέλημα καὶ τὴν πρῶτα λαβὴν ὅ γὰρ
 μὴ ἔχοντες λαμβάνων, διὰ τὴν ἀναβολὴν καὶ μα-
 κροθυμίαν τῷ Θεῷ πλέον ἐκκρίνεται, καὶ πλέον
 ὀρέγεται τῷ ἁγίῳ ἀγαθῷ, καὶ πλέον ἀποδοῦναι
 καὶ ἀποδοῦναι, καὶ δρόμον, καὶ ἀγῶνα, καὶ πᾶσαν ἀ-
 ρετικὴν κατέσταναι, καὶ πειρασθῆναι, καὶ διψᾶν, εἰς τὸ ἀ-
 γαθὸν ὁπμήσασθαι πρῶτα λαβὴν, μὴ χυνομένης
 ὑπο τῷ πνεύματι καὶ λογισμῶν τῷ συνόντων
 τῷ ψυχῇ, καὶ εἰς ὀλιγορήσας, καὶ ἀνυπομονήσας,

Nam quos charismata & Spiritus san-
 cti dona preoccupant, hi statim ut ac-
 cesserunt cum fide & postulatione, ci-
 tra labores, sudores & fatigationes in-
 terdum in mundo versantur. Præterea
 confert gratiam illam Deus non ocio-
 se, non temerè, neque fortuito: sed
 secreta quadam & incomprehensibili
 sapientia, probandi voti gratia libera-
 que voluntatis eorum qui confestim
 gratiam diuinam consequuntur: an
 senserint beneficium, benignitatem,
 ac dulcedinem à Deo sibi exhibitam,
 iuxta proportionem gratiæ sine propriis
 laboribus collatæ: qua dignati debent
 studium, cursum, conatum ac dilectio-
 nis fructum à voluntate & proposito
 nascentem emittere, vicemque charis-
 matum rependere, hoc est, se totos ac
 deuotos in dilectionem Domini con-
 ferre, solam illius voluntatem perage-
 re, & ab omni carnali desiderio prorsus
 recedere. Quibus verò, licet à mun-
 do segregati sint, & ex Euangelij sen-
 tentia renuntiauerint huic seculo, val-
 de perseuerantes in oratione, ieiunio,
 ac reliquarum rerum probatarum stu-
 dio, non donat quamprimum Deus
 gratiam, requiem, & exultationem
 spiritus, longanimitèr agens illorum
 causa, donumque retinens: hoc quo-
 que non ociosè, non temerè, neq. for-
 tuito facit, sed occulta quadam sapien-
 tia, ad probandam liberi arbitrij volun-
 tatem: ut videat an fidelem veracem-
 que Deum existimauerint, qui pollici-
 tus sit, daturum petentibus, & pulsantibus
 vitæ fores aperturum: ut cognoscat,
 an verè credant verbo suo, & ad fi-
 nem usque permaneant in integritate
 fidei studiiq. postulantes ac quæren-
 tes: an non afflictī & remissi auertan-
 tur, ac diffidentes & desperantes con-
 temnant, non perferentes usque in fi-
 nem, propter interiectum tempus &
 probatam voluntatem atque proposi-
 tum. Qui enim per dilationem & lon-
 ganimitatem diuinam non celeriter ac-
 cipit, magis accenditur, & vehementius
 appetit bona cœlestia: & desiderium,
 studium, cursum, certamen, omnem
 virtutis statum, esuriem & sitim ad
 bonum quotidie cumulatiùs addit,
 non remissior effectus à vitiosis co-
 gitationibus cum anima existentibus,
 & in contemptum, impatientiam,

& desperationem conuersus: aut contra, prætectu longanimitatis, fœcordiæ seipsum dedat, hac utens cogitatione, nempe, Quando gratiam Dei consequatur: inde per vitium subtractus ad negligentiam. At verò quanto magis ipse Dominus differendo patienter agit illius gratia, probans fidem & dilectionem voluntatis eius: tanto ardentius & accuratius citra penuriam & fatigationem quærere debet donum Dei: semel credens ac certò sibi persuadens, Deum non mentiri, sed veracem esse, qui pollicitus est, se daturum gratiam suam petentibus in fide cum omni patientia usque in finem. Fideles enim animæ Deum fidelem ac veracem existimant, & signauerunt, quia verax est, ut sermo verus habet. Consequenter igitur ad eam, de qua ante dictum est, fidei noticiam examinant seipsas: quorundam, quantum possunt, labore, pugna, studio, fide, dilectione, aut reliquo virtutum ordine penuriam patiuntur: & cum omni subtili diligentia se discutiant, seipsas compellunt pro viribus & vim inferunt, ut Domino sint gratissimæ: quia semel crediderunt, Deum, utpote veracem, non priuaturum illas dono spiritus, si permanserint usque ad finem in cultu & expectatione ipsius cum omni diligentia: sed gratiam cœlestem merebuntur vel adhuc in carne existentes, & vitam æternam consequentur. Quo fit, ut omnem dilectionem suam erga Dominum moueant, renuntiantes omnibus, hunc solum summo cum desiderio, esurie & siti sperant: recreationem & consolationem gratiæ semper expectantes, in nulla re huius mundi libenter consolationem accipiunt, requiescunt, aut deuinciuntur: verum crassis cogitationibus perpetuò repugnantes, opem & remunerationem Dei duntaxat expectant: cum animis huiusmodi studio, proposito & patientia præditis, iam occultè præsens sit Dominus, opituletur, conferuet & suffulciat omnem virtutis fructum: ac licet in labore sint & afflictione, in cognitione veritatis & illustratione animæ, nondum tamen acceperunt gratiam spiritus, ac recreationem doni cœlestis, nec plenè senserunt eam propter secretam sapientiam ac inenarrabilia iudicia Dei, qui variis modis probat

A καὶ ἀπειπισμένοι ἐκ τρεπόμενοι, ἢ πάλιν παροφασί μακροθυμίας εἰς χεῖνισιν ἑαυτὴν ἐπιδύσθαι, λογιζόμενοι ὅτι, ὡς ὅτι ὅτε διπλοῦν λαμβανῶν τὸ χάρι τῷ Θεῷ, καὶ τεύχον εἰς αἰώνιον ἔσθαι τὸ χάρις ὑποκρίσεως. ἀλλ' ἐφ' ὅσον αὐτὸς ὁ κύριος διὰ τὴν αἰσχροκλίαν μακροθυμίας ἐπὶ αὐτοῖς, δοκιμάζων τὴν πίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τῷ ἡλίματι αὐτῶν, αὐτοὺς ὁξυτέρως, καὶ ἐκ ποικιλιῶν, ἔειπεν αὐτοῖς, ἔα ὡς ἐν κλήτῳ ὁφείλει ζητεῖν τὸ δωρεὰν τοῦ Θεοῦ, ἀπαλὲς πεπαισχυμένως καὶ πληροφωρησας ἑαυτὸν, ὅτι Θεὸς ἀψευδὴς καὶ ἀληθινός ἐστιν, ἀπαλὲς λαμβάνων διδόναι τοῖς μετὰ πίστιν αἰτητοῖς τὸ χάρι αὐτῶν ἕως τέλους, ἐν πάσῃ ὑπομονῇ. τὸ γὰρ πιστὴς ψυχῆς πιστὸς ἔστι ἀληθὴς ἡγήται ὁ Θεός, καὶ ἐσφραγισμένον ὅτι ἀληθὴς ἐστίν, καὶ τὸ ἀληθὴ λόγον. ἀναλογισάμενοι οὖν τῇ παροφασί τὴν πίστιν ἐννοίᾳ ἀνακρίνομεν ἑαυτοὺς, ἐν ᾗ οὐκ ἔσθαι τὸ ὅσον ἔξ αὐτῶν, ἢ πόνοι, ἢ ἀγῶνι, ἢ σπουδῇ, ἢ πίστι, ἢ ἀγάπῃ, ἢ τῇ λοιπῇ τῇ δόξῃ κατεργασίᾳ. ἔα ἀνακρίνομεν ἐν πάσῃ ἀκριβείᾳ λεπτότητος, βιάζοντες, ὅσον δυνάμεις, καὶ ἄλχομεν εἰς τὸ ἀναρῆσαι τὸ κύριον, ἀπαλὲς πιστεύοντες, ὅτι ὁ Θεὸς ἀληθὴς ὡς ὁ γενοσὶ τὸ πνεῦμα τοῦ δωρεὰς αὐτοῦ, εἰ παροφασίμενοι ἕως τέλους εἰς τὸ πρὸς αὐτὸν διὰ πάσης σπουδῆς λατρείας καὶ αἰμαρηνῶν, ἀλλὰ κατεργασίᾳ τῇ ἑαυτῶν χάριτες, ὡς ἐπὶ ἐν ἑσθὴ τυγχάνουσαι, καὶ τὸ αἰώνιον ζωὴν τεύξονται. καὶ ὅπως κινῶσιν ὅλῳ τὸ ἀγάπῃ αὐτῶν πρὸς τὸν κύριον, δροσισάμεναι πόματα, ἔα αὐτοὶ μένοι ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ, καὶ πείνῃ καὶ δίψῃ παροδοχῶσαι, καὶ τὸ ἀνάπαυσιν καὶ παύσειν τὸ χάριτες ἐκδεχόμεναι πόματα, καὶ ὅτι μηδὲν πύπου τῷ κόσμῳ παροδοχῶσαι, καὶ αἰστανόμεναι, καὶ δεσμεύμεναι ἐν εἰσέως. ἀλλὰ πόματα τοῖς ὀλίκοις λογιζομένους ἀντιλέγουσαι, πλεὺς τῷ Θεῷ βοήθας καὶ ἀντιλήψιν μόνον παροδοχῶσιν, ὅποτε τὸ πιαύτῃ σπουδῇ καὶ παροφασί καὶ ὑπομονῇ ἀναδεχόμεναι ψυχῆς αὐτοὺς ὁ κύριος ἡδὴ κρυπλῶς στένῃ, καὶ βοηθῇ, καὶ διαφυλάξῃ, ἔα ὑποσχετίζεσθαι τῆς δόξης καρπὸν καὶ ἐν πόνοι καὶ θλίψι τυγχάνουσαι, καὶ ἐν ὅτε γνωσθὴ ἀληθείας, ἔα φανερώσθαι ψυχῆς, ὅσον πᾶν ἐκδεχόμεναι τὸ χάρι τὸ πνεῦμα, καὶ τὸ ἀνάπαυσιν τὸ ἐπὶ ἐν δόξῃ, ἔα ἐν πληροφωρίᾳ εἶναι ἡδονῇ τῷ τοῦ διὰ πλεὺς τῷ Θεῷ ἀρρήτων ἑσθίων, καὶ τῶν αἰσθητῶν χρημάτων, δοκιμάζοντες διαφύρας

ταῖς πιστεύουσας ψυχαί, καὶ εἰς τὸ ἐκ θελήματος καὶ A
 προαίρεσις ἀγάπῃ δόξουσιν πάντες· ὅθεν γὰρ καὶ
 μέγα καὶ θαυμάσιον τὸ αὐτεξούσιον προαίρεσις εἶσι,
 καὶ τὸ θελήματος τὸ ἀγάπης, καὶ τὸ εἰς πάσας τὰς
 ἀγίας αὐτῶν ἐπιτολὰς, ὅση διδάμνεις διδασκείας· καὶ
 ὅπως αὐτὰ πληρῶσαι αἱ ψυχαὶ τὸ τὸ ἀγάπης αὐ-
 τῶν καὶ ὀφείλῃς μέγαν, τὸ βασιλείας καὶ τὸ αἰώνιον
 ζῶντος καταξύνει· δις γὰρ ἔστιν ὁ Θεός, καὶ δι-
 σχισματὰ κρίματα αὐτῶν, καὶ προσωποληψία πρὸς
 αὐτὰς ἔκ ἐστιν, ἀλλὰ καὶ ἀνιδιοματίας τὸ ἐνέργειαν,
 ἥτοι σωματικῶν, ἢ πνευματικῶν, ἢ τοῦ γινώσκοντος, ἢ τοῦ
 σιωπῶντος, ἢ διδασκείας, ἀ καὶ ἐκ τῆς φύσεως τῆς αὐ-
 θεοῦ· πῶς ὁ Θεὸς διεισφύρει ἐνέργειαν, ἕκαστον κρί-
 νων τοὺς καρποὺς τῆς ἀρετῆς ὁπτιζήσας, καὶ κατ'
 ἀξίαν δόξασας ἕκαστον καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν, καὶ δυ-
 νατὶ δυνάμει ἐπαδύσονται· ὁ γὰρ ἐλεγχόμενος,
 συζητούμενος ἔστιν ἐλάττω· καὶ ὁ κύριος λέγει δόξα ὁ
 γνῶνς τὸ θελήμα τῶν κυρίων αὐτοῦ, καὶ μὴ ἐπιμαύσας,
 μηδὲ ποιήσας πρὸς τὸ θελήμα αὐτοῦ, διαρῆσεται
 πολλὰς· ὁ δὲ μὴ γνῶνς, ποιήσας τὸ ἀξίον πληγῶν
 διαρῆσι· ὁ γὰρ πῶς ὁ ἐδόθη πολὺ ζητή-
 σι πρὸς αὐτὸν, καὶ ὁ πολὺ πρὸς αὐτὸν, πῶς ἐξου-
 πρεθῶν ἀπατηθῶσιν αὐτοί· τὸ γὰρ γινώσκον καὶ σιωπῶν
 διεισφύρει νόσιν, ἥτοι καὶ χάριν καὶ δόξαν ἐκπεριποι-
 τῶν πνευματικῶν, ἥτοι καὶ φεικλὴν ἀκολούθως σιωπῶ-
 σιν καὶ διδασκείας, καὶ διὰ τὸ θεῶν γενομένων πα-
 δούσας· ἕκαστος γὰρ τοῖς καρποῖς ἀπατηθῶσιν
 τῆς ἀρετῆς καὶ ἀνιδιοματίας τῆς πᾶσι Θεῷ ἡρμοί-
 νων εἰς αὐτὸν ἐνέργειαν, ἥτοι φεικλὴν, ἥτοι ἐκ
 θεῶν χάριτος δεδομένων· αὐτὰ πολὺ γρηγορῶς ποίω
 ἔστι πάς αὐθροπίας πᾶσι Θεῷ ἐν ἡμέρᾳ κρί-
 σιν· ἕκαστος γὰρ καὶ ὁ ἕκαστος τοὺς καρποὺς τῆς πί-
 στως, ἐκ ἀγάπης, καὶ πάσης ἀρετῆς τῆς πρὸς αὐ-
 τὸν, ἐκ προαίρεσις καὶ θελήματος αὐτὰ πόδον
 ἀπατηθῶσιν, ἥτοι δι' ἀκρίβειας, ἥτοι μηδέποτε λό-
 γον ἀκούσας Θεῷ· δόξουσιν γὰρ ἡ ψυχὴ ἡ D
 πιστὴ καὶ φιλαλήτης, εἰς τὰ δόξα καὶ μέγα
 ἀγαθὰ τοῖς δικαίοις, καὶ εἰς τὸ αὐτὸν ἄρρητον τὸ μέγα
 λόγος ὁπτιζομένων θεῶν χάριτος ἐνέργειαν, ἀνα-
 ξίαν αὐτοῦ, καὶ τὸν αὐτοῦ αὐτοῦ, καὶ πόρον,
 καὶ χάριτος ἡγούμενος πρὸς τὰς ἀρετῆς ἐπαρ-
 χείας τῆς πνευματικῆς· ἔστιν ὁ πᾶσι καὶ τῶν πνευ-
 ματικῶν, ὁ κύριος μακαρίτης· ἔστιν ὁ πᾶσι καὶ
 δι' αὐτὸν τὸ δικαιοσύνη· ἔστιν ὁ σιωπῶν με-
 ρος τῆς καρδίας· οἱ τοιαύτως προαίρεσιν ἀναλαμ-
 βάσιντες, ἐκ αὐτοῦ, καὶ πόρον, καὶ πόρον ἀρετῆς,

fideles animas, & dilectionem à volun-
 tate & intentione proficiscentem, di-
 ligenter considerat. Nam intentionis li-
 beræ spontaneæque amoris ac studij,
 quantum datur, erga omnia sancta eius
 mandata quidam sunt termini, mensu-
 ræ ac trutinæ. Itaque animæ, quæ a-
 moris atque officij sui mensuram im-
 plent regnum & vitam æternam me-
 rentur. Iustus enim est Deus, & iusta
 iudicia eius, neque personarum acce-
 ptio est apud illum: sed pro modo be-
 neficiorum collatorum tam corporis
 quàm spiritus, siue scientiæ, siue intel-
 lectus aut discretionis (quæ etiam variè
 B Deus indidit humanæ naturæ) iudica-
 turus vnumquenque, virtutis fructus
 exiget, ac pro dignitate reddet cuique
 iuxta opera eius: potentesque potenter cor-
 sap. 6.
 menta patientur. Minimus siquidem mi-
 sericordia veniæque dignus est. Ait en-
 nim Dominus, Servus qui cognovit volun-
 Lat. 12.
 tatem Domini sui, & non se preparavit, nec
 fecit secundum voluntatem eius, & vapulabit
 multis, qui autem non cognovit, & fecit digna
 plagis, & vapulabit paucis. Porro cuiusq. multum
 datum est, multum quæretur ab eo, & cui com-
 mendaverunt multum, plus petenti ab eo. Sci-
 entiam autem & intellectum diuerso mo-
 do intelligit, tam secundum gratiam &
 donum cœlestis spiritus quàm secundum
 naturalem progressum intellectus, dis-
 cretionis, aut è scripturis divinis sumptæ
 eruditionis. Siquidem ab vno quoque
 exigentur fructus virtutis, habita ratio-
 ne beneficiorum à Deo sibi collatorum,
 seu naturalium, seu gratia diuina dona-
 torum. Quare inexcusabilis est omnis
 homo apud Deum in die iudicij. A
 quolibet enim prout novit, fructus
 fidei, charitatis, omnisque sibi do-
 natæ virtutis, habita voluntatis & in-
 tentionis ratione, reciproca petetur
 restitutio, siue per auditum nactus
 sit, siue nunquam audierit Verbum
 Dei. Nam fidelis & veritatis amans
 anima, quæ perpendit æterna bona
 iustis reposita, beneficiumque ineffa-
 bile venturæ gratiæ diuinæ: seipsam
 suumque studium, laborem & fati-
 gationem, indignam ducit arcanis
 promissionibus spiritus. Hic pauper
 est spiritu, quem Dominus beatum
 prædicat: hic esurit & sitit iusticiam:
 hic contritus est corde. Qui tale
 suscipiunt propositum, studium, la-
 borem, desideriumque virtutis & in

eo ad finem vsque permanent, vitam ac regnum perpetuum consequi verè poterunt. Ne quis igitur fratrum extolatur aduersus fratrem, neve seductus à vicio, existimatione sui offendat, in-quiens, En, ego nempe donum spiri- tale nactus sum. Non decet hæc animo versare Christianos. Nam quid ei alla- tura sit crastina dies, ignoras: nescis- que quis illius finis, & quis tuus futu- rus sit. Verùm quisque sibi ipsi atten- dens, propriam conscientiam assidue discutiat, ac probet opus cordis sui, quo studio, quòve erga Deum conatu sua mens affecta sit: & expendens per- fectum scopum libertatis, vacuitatis affectionum & quietis spiritualis, sine in- termissione & socordia currat, nullo in dono aut iustificatione collocata fi- ducia. Gloria & adoratio patri, & fi- lio, & Spiritui sancto, in secula.
Amen.

A Ἐξ ὧς τέλος ἐσὶ αὐτῶν ἀγαθόν, ὅτι ζῶντες καὶ ἐν αἰωνίᾳ βασιλείᾳ ὁπτιτυχῶν ὅτι ἀληθείας διωκόντες. μὴ πίνω πὺς τὴν ἀδελφὸν κατεπαρέσθην ἑ ἀδελφῷ, καὶ εἰς οἴῃσιν παρεχρήσθη, ὑποὶ τῇ κα- χίας ὑποκλεπίομενος, ὡς ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ χάρισμα πνεύματος ἰκάντηται. ἔκ ἐστὶ γὰρ ἄξιον ταῦτα Χριστιανὸς ἐξυμνεῖσθαι. πὺ γὰρ ποιῶν αὐτοὺς εἰς ἐκείνους οὐκ οἶδας. καὶ ποῖον τέλος ἐκείνους, ἔκ ποῖον ὁ σὸν ἀγαθός. ἀλλ' ἕκαστος ἐαυτῶν παρεχρήσθαι, ἀνακρίνεται πλὴν ἰδίας συνείδησιν πρῶτον, καὶ δο- κίμαζέτω ὁ ἔργον αὐτοῦ τῇ καρδίᾳ, ποῖαν ἀποδο- δῶν καὶ ἀγῶνα ὅνους ἔχει πρὸς τὸ Θεόν. καὶ εἰς πῶν τέλος σκοπὸν τῇ ἐλευθερίας, καὶ ἀπαθείας, καὶ τῇ κα- ταπαύσει. ἔκ πνεύματος ἀποσχεπῶν, ἀπαύσας βέλτεται καὶ ἀόκτως, ἐκ μηδὲν χάρισμα, ἢ ἐκ δι- χασιμῶν πληροφροσύνης. δόξα καὶ προσκυῖσι- σις πατρί, καὶ υἱῷ, καὶ ἀγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶ- νας, ἀμὲν.



EX SPIRITU SAN-
cto renasci oportet ani-
mam, quæ regnum Dei in-
gressura est, et quo pacto
hoc fiat.

HOMILIA. XXX.

Verbum
Dei non est
otiosum sed
efficax.



D E B E N T qui verbum audiunt, in suis ipso- rum animis opus verbi demonstrare. Nam ver- bum Dei non est ocio- sum, sed habet opus quod peragitur in anima: proinde ap- pollatur opus, ut opus quoque apud eos inueniatur, qui audiunt. Præstat ergo Dominus opus veritatis audien- tibus, ut verbum in nobis fructuo- sum reperiat. Quemadmodum enim umbra præcedit corpus, umbra verò corpus indicat, ac veritas est ipsum corpus: ita verbum est velut umbra veritatis Christi. porro verbum an- tecedit veritatem. Patres qui de- gunt in terra, è sua ipsorum natu- ra, è corpore suo & anima, gignunt



ΕΚ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥ-
ματος δεῖ γνηθῆναι πλὴν μίλ-
λουσαν εἰσελθεῖν εἰς βασιλείαν
Θεοῦ ψυχῶν. καὶ ὅν τρόπον ταῦτο
γνηθται.

ΟΜΙΛΙΑ Α'.



O I τὸ λόγον ἀκούοντες, ἔργον τῆ λέγου ἐν ταῖς ἐαυτῶν ψυχαῖς ὁ- φείλονται ὁπτιδείξασθαι. ὁ λόγος γὰρ τῷ Θεῷ, ἔκ ἐστὶ λόγος ὁ ἄ- γος, ἀλλ' ἔργον ἔχει εἰς πλὴν ψυχῶν γενέσθαι. ἀλλ' ὅτι γὰρ καὶ ἔργον λέγεται, ἵνα καὶ ἔργον ἀρε- θῇ ἐν τοῖς ἀκούουσιν. πρῶτον οὖν οὗτος ὁ κύριος ὁ ἔργον τῇ ἀληθείᾳ ἐν τοῖς ἀκούουσιν, ἵνα ὁ λόγος ἐκκαρπὸς ἀρεθῇ εἰς ἡμᾶς. ὡς καὶ γὰρ σκιά προά- γει τὸ ἥμα. ἡ σκιά γὰρ τὸ ἥμα δηλοῖ, ἔκ ἡ ἀλή- θεια τὸ ἥμα ὅτι τὸν αὐτὸν τρόπον ἔκ ὁ λόγος ὡς- καὶ σκιά τυγχάνει τῆς ἀληθείας τῷ Χριστῷ. πρῶτον γὰρ ὁ λόγος πλὴν ἀλήθειας. οἱ ὅτι γὰρ πατέρες ἐκ τῆς ἐαυτῶν φύσεως γνηθται τὰς ἐκ τῆς σῶμα αὐτῶν, καὶ τῆς ψυχῆς, καὶ γνηθ-

ἡντα πᾶσι ἀποδὴν ὁπρὸς παῖδας ὡς ἐ-
 αὐτῶν τέκνα, ἕως τέλει ἀνδρες γίνονται, καὶ δό-
 δοχοὶ καὶ κληρονόμοι· τοῖς γὰρ πατέρας ἐξάρχους
 οὐκ οὐκ, καὶ ἀποδὴν πᾶσα γίνεται πρὸς τὸ γινώ-
 σαι τέκνα, καὶ ἔξ κληρονόμοις, καὶ εἰ μὴ ἐγγινώσκοντο,
 μεγίστη λύπη καὶ ὀδυρμὸς αὐτοῖς εἶχον, ὥστε πάλιν
 γινώσκοντες, χαρὰν ἔχον. χαίρουσι γὰρ καὶ οἱ συγγενεῖς,
 καὶ οἱ γείτονες. τὸ αὐτὸν ἔχον καὶ ὁ κύριος ἡμεῶν Ἰη-
 σὺς Χριστὸς πρὸς τὸ αἰθρώπου φρονείας φρε-
 νήσας, πᾶσαν οἰκονομίαν καὶ ἀποδὴν ἐπετέλεισιν
 ἐξάρχους ἀπὸ πατέρων πατριαρχῶν, ἀπὸ νόμου
 καὶ προφητῶν ἔχοντες καὶ αὐτὸς πᾶσα ἡμεῶν, B
 καὶ ταυτὴν αἰσχυρῶς καταφρονήσας ὑπέμεινε θά-
 νατον. καὶ ἔπειτα ὁ κύριος, καὶ ἡ ἀποδὴν αὐτῶν
 γίνονται, ὅπως γινώσκῃ ἑαυτὸν ὅτι ἑαυτὸν φύ-
 σιως τέκνα ἐκ τοῦ πνεύματος, αἰῶθεν βιβάσκοντας
 γινώσκοντες ἐκ τῆς αὐτῆς θεότητος. ὥστε οἱ πα-
 τὲρες ἔτσι, ἐὰν μὴ γινώσκοντες, λυποῦνται ὅπως ἐ-
 ὁ κύριος ἀγαπήσας τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων ὡς
 ἰδίαν εἰκόνα, ἠθέλησεν αὐτοῖς ἐκ τοῦ αὐτοῦ σπέρ-
 ματος γινώσκαι τὸ θεόπνευτον· εἰ πῖνες οὖν μὴ θε-
 λήσωσιν εἰς τοιαύτην γινώσκω ἐλθεῖν, ἐκ τῆς γα-
 ρὸς τοῦ πνεύματος τὸ θεόπνευτον γινώσκοντες, πολ-
 λὴν λύπη ὁ κύριος ἀναδέχεται, πᾶσαν δὲ αὐ-
 τὸν ἐκ τοῦ σπέρματος, ἵνα τοῖς σώσει· πᾶσιν γὰρ
 ἀνθρώποις ἵνα ὁ κύριος τὸ γινώσκοντες καταξιο-
 λῶν αὐτοῦ. ὡς πᾶσιν γὰρ ἀπέθανε, καὶ
 πᾶσιν εἰς ζωὴν ἐκάλει. Ζωὴ δὲ ἐστὶν ἡ αἰῶθεν
 ἐκ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν· αὐτὴ γὰρ αὐτοῦ ζῆται ψυ-
 χῶν ἀδιώτατον, ὡς φησὶν ὁ κύριος, ἐὰν μὴ τις
 γινώσκῃ αἰῶθεν, ὃ διώταται ἰδὲν τὸ βασιλεῖον
 τοῦ Θεοῦ· ὥστε πάλιν ὅσοι πιστεύουσιν ὅτι κύριος, καὶ
 προσερχόμενοι κατεξιστῶνται τῆς γινώσκοντες αὐ-
 τοῦ, χαρὰν ἐμποιοῦσι καὶ μεγάλῃ ἀγαλλίασιν ἐν
 ἑσχατοῖς τοῖς γινώσκοντες γινώσκοντες πᾶσιν τι ἀρεταῖς,
 ἐκ διωμάτων ἀγαθῶν χαίρουσι τῇ ψυχῇ τῇ ἐκ πνεύ-
 ματος γινώσκοντες, ἐκ ἡμεῶν πνεύματος· τὸ γὰρ
 τὸ σῶμα ὁμοίωμα τυγχάνει τῆς ψυχῆς, ἡ δὲ
 ψυχὴ εἰκὼν τοῦ πνεύματος ὡς ἀρχὴ· καὶ ὡς
 ὁ σῶμα χαλεπὸν τῆς ψυχῆς νεκρὸν ἐστὶ, μη-
 δὲν διωμάτων ἀγαθῶν ἐξασθαι· οὕτως αὐτὴ
 τῆς ἐπουρανίου ψυχῆς, χαλεπὸν τὸ θεοῦ πνεύ-
 ματος, νεκρὸν τυγχάνει ἀπὸ τῆς βασιλείας ἡ
 ψυχῆ, μηδὲν διωμάτων ἀγαθῶν ἐξασθαι τῶν
 τοῦ Θεοῦ, αὐτὴ τὸ πνεύματος· ὡς ὁ εἰ-
 κονογράφος προσέχῃ τῶν προσώπων τοῦ βασι-

A liberos: natósque totis viribus, ut filios
 suos, diligenter erudiunt, donec per-
 fecti viri evadant, successores etiam ac
 heredes. In primis enim patrum scopus
 omnéque studium in eo versatur, ut
 procreent liberos, & heredes habeant:
 qui si non genuerint, summo dolore
 afficiuntur ac mœrore: sicuti contra
 latantur, ubi filios habuerint: gaudent
 etiam cognati & vicini. Ad eundem
 modum Dominus noster Iesus Chri-
 stus de humana salute sollicitus, dispen-
 sationem omnem studiūque, à prin-
 cipio, patrum, patriarcharum, legis,
 ac Prophetarum ministerio peregit:
 postremo etiam ipse veniens, spreta
 crucis ignominia, mortem pertulit: to-
 túsque labor ille & studium eius in eo
 fuit, ut ex seipso, è sua ipsius natura
 procrearet filios è spiritu superno, per-
 gratum habens si nascerentur è sua dei-
 tate. Et quo modo patres isti, nisi ge-
 nuerint, anguntur: sic etiam Domi-
 nus, qui dilexit hominum genus ut pro-
 prium sanguinem, voluit eos ex ipso
 semine diuino producere. Si qui ergo
 venire recusaverint ad talem genera-
 tionem, & de ventre spiritus diuini
 nasci, dolorem non modicum suscipit
 C Christus, qui illorum causa passus est,
 ac pertulit, ut eos servaret. Omnes en-
 nim homines vult Dominus hanc nati-
 vitatem adipisci: quia mortuus est pro
 omnibus, omnesque vocavit ad vitam.
 Vita autem est, desuper ex Deo gene-
 ratio, sine qua vivere nequit anima, ut
 inquit Dominus, *Nisi quis renatus fuerit* Ioan. 3:
desuper, non potest videre regnum Dei. Ut
 ediuerso, quicumque Domino credi-
 derint, & accedentes natiuitatem hanc
 consecuti fuerint, gaudium & exul-
 tationem summam in cœlis ingerunt
 D parentibus, qui genuerunt eos. Cun-
 cti denique Angeli sanctæque virtu-
 tes lætantur de anima, quæ de spiritu
 nata est, & effecta spiritus. Hoc enim
 ipsum corpus est animæ similitudo: a-
 nima verò imago spiritus existit. Ac si-
 cuti corpus absque anima mortuum
 est, non habens facultatem aliquid
 agendi: sic etiam anima, sine anima
 cœlesti, absque spiritu diuino, quoad
 regnum mortua est, nec potest agere
 quicquam eorum quæ pertinent ad
 Deum, citra spiritum. Qua enim ra-
 tione statuarius attendit faciem regis,

Similitudo
elegant.

tum pingit : ac si ex aduerso sita sit facies regis, intendens in ipsum pictorem, facile pulchrèque illam faciem depingit ad viuum: si autem vultum auertat, nequit pingere, quia fixis oculis pingentem non intuetur: ita pictor insignis Christus, credentibus ei, fixèque prorsus intendentibus in eum, confestim ad imaginem suam depingit hominem cœlestem, ex ipso spiritu, ex hypostasi ipsius luminis ineffabilis pingit imaginem cœlestem: cui donat præclarum & bonum illius sponsum. Si quis ergo speretis omnibus non obnixè intueatur illum, nequaquam Dominus suo ipsius lumine pinget imaginem suam. Quapropter oportet nos qui credimus & diligimus illum, & abiectis omnibus attendimus illi, immotis oculis eum intueri: vt suam ipsius imaginem cœlestem pingat & insculpat animis nostris: quò sic gestantes Christum adipiscamur vitam æternam, & iam ex hoc seculo certiores facti quiescamus. Veluti moneta aurea, nisi insculptam habuerit imaginem regiam, non expenditur in mercaturam, nec reconditur in thesauros regios, sed reicitur: ita quoque anima, quæ non habuerit imaginem spiritus cœlestis in lumine arcano, Christum in se insculptum, non est idonea thesauris supernis, & repellitur à mercatoribus regni, præclaris Apostolis. Etenim qui inuitatus fuerat, non indutus veste nuptiali, tanquam alienus expulsus est in tenebras exteriores, eo quòd non gestaret imaginem cœlestem. Istud enim est signum Domini impressum animis, nempe spiritus arcani luminis. Et quemadmodum mortuus inutilis est, nec iuuat prorsus eos qui hic viuunt, proinde efferunt illum extra urbem, & mandant humo: sic anima, quæ non gerit cœlestem diuinæ lucis imaginem, utpote vitam animæ, reproba fit, & planè reiectitia. Anima siquidem mortua, quæ non gestat lucidum ac diuinum spiritum, ciuitati illi sanctorum non est idonea. Quia sicut in mundo vita corporis est anima: sic & in perpetuo cœlestique mundo spiritus diuinus est animæ vita. Quocirca conuenit, indagatorem credere, & accedere ad Dominum, inuocare, vt ex hoc seculo consequatur spiritum diuinum: cum ipse sit animæ

Spiritum
Dicitur anima
vita.

Α λέως, & γραφῆ· & ἐπὶ τῷ ἔκταντι τῷ ὁ πρῶτος· τῷ βασιλέως πρῶτος αὐτῷ γραφόντι, διόλως & κλητὸς ἐκείνος ζωγραφῆ τὴν εἰκόνα· ἐπὶ τῷ ὁ ἀποστόλος· ὁ πρῶτος, ὁ διὰ τῷ γραφῆ, ὁ μὴ ἀπὸ τῷ αὐτοῦ ὁ γραφόντι· τὸ αὐτὸν ὅποιον & ὁ καλὸς ζωγράφος Χριστός, τοῖς πιστεύουσιν αὐτῷ & ἀπειλῶσιν ὅτι πρῶτος πρὸς αὐτὸν, ὡς ὁ ζωγραφῆ & τὴν εἰκόνα αὐτῷ ἐπουράνιοι ἀπόστολοι, ἐκ τῷ αὐτῷ πνεύματος, ἐκ τῷ ὑποστάσει αὐτῷ τῷ φωτὶ τῷ ἀνεκλαλήτῳ, γραφῆ εἰκόνα ὑπερίον, & δίδωσι αὐτῷ τὸ καλὸν & ἀγαθὸν αὐτῷ συμφύον· εἰ τις ἔστιν ὁ ἀπὸ τῷ ἀπὸ τῷ πρῶτος πρὸς αὐτὸν τὸ πρῶτον ὑπερίον, ὁ μὴ γραφῆ ὁ κύριος αὐτῷ τὸ εἰκόνα ἐκ τῷ αὐτῷ φωτὶ. ὁ γὰρ τοῦ αὐτοῦ ἀπὸ τῷ ἡμᾶς εἰς αὐτὸν πιστεύοντες, & ἀγαπῶντες αὐτὸν, πρῶτα ῥίψοντες, & αὐτῷ πρῶτον· ἵνα γραφῆς τὸ αὐτῷ εἰκόνα τὸ ὑπερίον, ἀποστείλῃ ἐν τῷ ψυχῇς ἡμῶν, & οὕτως φορέσθωμεν τὸ Χριστὸν ζῶν ἀιώνιοι λαβόμεν, & ἀπειτῶν πληροφορηθέντες αἰὰ παρόν· ὡς ὁ ὁμοίωμα τῷ Χριστῷ, ἐὰν μὴ λαβὼν & ἐκτυπῶν τὸ βασιλικὴν εἰκόνα, ὅτι εἰς ἐμπορίας ἀπορῇ, ὅτι εἰς βασιλείας ἡσαντοῖς ἀποπέμπεται, ἀλλὰ ἀπὸ βλητὸν τυχερῶς· ὅπως & ἡ ψυχὴ, ἐὰν μὴ ἔχῃ εἰκόνα τῷ ἐπουράνιου πνεύματος ἐν φωτὶ ὁρῶν τῷ Χριστῷ ἐκτυπώμενος ἐν αὐτῷ, ὁ χρησιμεύει εἰς πῆλιν ὁμοιωθῆναι, & ὑπὸ τῷ ἐμπύρῳ τῷ βασιλείας τῷ καλῷ ἀποστόλων ἀποβλητὸς ὅτι· & γὰρ ὁ κλητὸς καὶ μὴ φορῶν τὸ ἐνδυμα τῷ γάμῳ, ὡς ἀλλότῃς ἐξελήθη εἰς τὸ ἀλλότῃς οὐκ ὅτι, μὴ φορῶν τὸ εἰκόνα τὸ ἐπουράνιο· τῷ γὰρ σημεῖον & ὅτι οὐκ ἔστι τῷ κοίμῳ ἐκτυπώμενος τῷ ψυχῇς, πνεύμα φωτὶς ὁρῶν τῷ ἐκτυπῶν· & ὡς ὁ ὁ κλητὸς ἀρχὸς, & ὁ λῶς μὴ χρησιμεύων πῆλιν ὅτι· ὅτι & ἐκκομίσθωσι αὐτὸν ἔξω τὸ πόλεως & κατατίθεται· ὅπως & ἡ ψυχὴ ἡ μὴ φέρουσα τὸ ἐπουράνιο τὸ θεῖον φωτὶς εἰκόνα, τὸ ζῶν τὸ ψυχῇς, ὡς ὁ ἀδόκιμος & πρῶτος ἀπὸ βλητὸς τυχερῶς· ὁ χρησιμεύει γὰρ εἰς ἐκείνῳ τὸ πόλιν τὸ ἀγίων νεκρῇ ψυχῇ, μὴ φέρουσα φωτὶς & θεῖον πνεύμα· ὡς ὁ γὰρ ἐν κόσμῳ ζῶν ὁ σῶματος ἡ ψυχὴ ὅτι, ὅπως & ὁ αἰώνιος καὶ ἐπὶ τῷ κόσμῳ τὸ ψυχῇς ἡ ζῶν, ὁ πνεύμα τὸ θεῖον οὐκ ἔστι· ὁ γὰρ τοῦ τῷ ζῶντος πιστεύον & πρῶτος ὁ κύριος, ὁ ζωγραφῆς ἐκ τῷ λαβὼν τὸ θεῖον πνεύμα· αὐτὸ γὰρ ἐστὶν ἡ ζῶν.

A vita , & que de causa Dominus venerit , ut hinc animæ vitam conferret spiritum suum. *Dum enim lucem habetis* , inquit , *credite in lucem*. Venit nox , quando nemo potest operari. Si quis ergo non exquisierit hinc , & adeptus fuerit vitam animæ , diuinum lumen spiritus , migrans è corpore , iam segregatur in sinistra tenebrarum loca , in regnum cœlorum non ingrediens , sortitus finem in gehenna cum diabolo & Angelis eius. Aut sicut aurum vel argentum iniectum igni , purius & probatius efficitur , nec à quacunque remutatur , vel ligno , vel herba : omnia enim quæ applicantur ei , absumuntur , quia vertuntur in ignem : eodem quoque modo anima in igne spiritus & lumine diuino volutata , nihil damni patitur à quouam improborum spiritu : quod si quid accedat ad illam , consumitur ab igne cœlesti spiritus. Aut veluti volucris quæ in altum volauerit , secuta est , aucupes aut nocentes bestias nihil metuens , quia , cum suprâ sit , omnes habet risui : sic anima alas spiritus adepta , ac in sublimes cœli partes euolans , cum sit excelsior omnibus , omnia deridet.

C Itaque Israëlita quidem secundum carnem , cum tunc Moses scidisset mare , deorsum traiecerunt : hi verò , cum sint filij Dei , sursum deambulant super acerbissimum mare Potestatum peruersarum. Nam illorum corpus & anima facta sunt domus Dei. Die illa qua lapsus est Adam , accessit Deus deambulans in paradiso : luxit , ut ita dicam , ubi vidisset Adamum , ac dixit , Quibus è bonis talia excitasti mala ? Ex qua gloria talem geris ignominiam ? Cur tenebrosus es modò ? Cur aspectu teter ? Cur exoletus ? Quali ex lumine

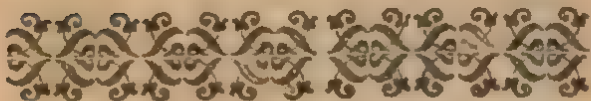
D tales te obuelauerunt tenebræ ? Cum itaque cecidisset Adam , & à facie Domini mortuus esset , luxit illum creator , Angeli , virtutes omnes , cœli , terra , cunctæque creaturæ luxerunt mortem & casum illius : quia viderunt eum qui rex erat datus illis , factum esse seruum aduersariæ peruersæque potestatis. Suam igitur ipsius animam tenebris induit , tenebris inquam acerbis ac diris , cum regi cœperit à principe tenebrarum. Is erat , qui descendens ab Ierusalem in Iericho , vulneratus est à latronib⁹ , ac semimortuus relictus. Quinetiam Lazarus excitatus à Domino

104. 12.
104. 9.

Quidem-
dentes sol-
manus.

ἡ ζωὴ ἡ αἰώνιος ἀδελφὸς ὅστις καὶ πάντα ψυχὴ ἢ μὴ
 δόξα μὲν αὐτὸν ἐνδοξυνῶν καὶ αἶα παύσασα, μαλ-
 λον ὅτι αἶα παύσασα ἐν αὐτῷ, ἐν τῇ βασιλείᾳ τῇ
 ἁγνῇ μὲν τῇ ἀγνῇ κληρονομίᾳ ἐκείνῃ, ὅτι
 εἰς τὸ ἐπερὶ τὸν πόλιν εἰσελθεῖν δυνάται. αὐτὸς
 ὁ κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, εἰσαγάγει ἡμᾶς εἰς αὐτὸν,
 δόξα ὡς οὐρανόθεν ὁ ὄνομα σου πατεῖ, καὶ ἀγία
 πνεῦμα, εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

A vita, potius, & vita æterna. Quæcun-
 que itaque anima non suscepit illum
 intus modò, ac requieverit, imò po-
 tius in ipso refocillata fuerit, heredita-
 tem in regno cælorum cum sanctis non
 consequitur, nec potest in civitatem
 cœlestem ingredi. Ipse verò Domine
 Iesu Christe introducto nos in illam,
 gloria prosequentes nomen tuum, cum
 patre, & sancto Spiritu, in secula.
 Amen.



ΔΕΙ ΤΟΝ ΠΙΣΤΕΥΟΝΤΑ
 μεταλλαγεῖν τῇ νοῦ αὐτοῦ, καὶ
 πάντα τοὺς λογισμοὺς εἰς Θεὸν
 συλλέγειν, ἐν οἷς ὁληθῶς πάντα
 διακονία τῷ Θεοῦ ὅστις.

ΟΜΙΛΙΑ λα'.



Εἰ τὸν πιστεύοντα, αὐτῷ τὸν Θεὸν
 μεταλλαγεῖν τῆς παρὰ αὐτοῦ
 αὐτῷ, μεταβολῇ καρδίας μετα-
 βαλλομένης ἀπὸ πικρότητος εἰς
 γλυκασίαν, καὶ μνημονεύειν, πῶς ὁ τυφλὸς ἰά-
 θη, ἡ ἀμυρόουσα ὁμοίως ἀφανισθῇ τῇ κε-
 αλίᾳ ἰάσεως ἔτυχε, λεόντων φύσις ἡμερώθη,
 πυρὸς φύσις ἐνεκρώθη, ὅτι ὁ ἄκρως καλὸν ὁ
 Θεὸς ὅστις παρὰ ὃν ὀφείλεις συναγαγεῖν τὸν
 νοῦν καὶ τοὺς λογισμοὺς, καὶ μηδὲν ἄλλο ἐν-
 νεῖν, ἢ πᾶν παρὰ δόξαν αὐτοῦ καθαράν. ἥτοι
 εἰς ἡ ψυχὴ εἰς τέκνα ρεμβόλματα συνάγουσα,
 καὶ νοθεύουσα τοὺς ἀπὸ τῆς ἀμύρτης ἐσχηπι-
 σμένους λογισμοὺς, εἰσαγάγει εἰς τὸν οἶκον τῷ
 ὁματι αὐτοῦ, αἰεὶ παρὰ δόξαν τὸν κύριον
 ἐν τῇ αὐτῇ καὶ ἀγάπῃ, πότε ἐλθὼν ἐξ ἀλη-
 θείας συναγάγει αὐτὸν. ἀδελφὸν δὲ τῷ μέλ-
 λοντος ὄντος, ἐλπίζετω πλέον ἔτι τὰς κερνήτων
 καλὰς ἐπιπλίζουσα, καὶ μνημονεύετω, πῶς καὶ
 Ρααβ οὖσα μὲν ὀλοφύλων ἐπίστεισεν Ἰσραη-
 λίταις, καὶ μετ' αὐτῶν κατηξιώθη· οἱ δὲ Ἰσραη-
 λῖταις τῇ ἀγάπῃ εἰς Αἴγυπτον μεταγράφησαν.



FIDELM OPOR-
 tet mutari animo, atque
 in Deum omnes cogitatio-
 nes colligere, in quibus vere
 omne obsequium diuinum
 consistit.

HOMILIA XXXI.



REDENTEM à Deo po-
 stulare conuenit, ut im-
 mutetur intentione sua
 per mutationem cordis
 ab acerbitate in dulcedi-
 nem immutata: ac in me-
 moriam reuocare, quo pacto sanatus
 est cæcus: itidem quæ sanguinis fluxum
 patiebatur, tacta fimbria vestimenti,
 sanitatem est adepta: leonum natura
 mansuefacta est, & ignis extincta na-
 tura. Nam Deus summum bonum est:
 in quem mentem & cogitationes col-
 ligere debes, aliudque nihil animo
 complecti, quàm expectationem eius.
 Sit igitur anima, veluti quæ filios er-
 rantes cogit, & castigans cogitatio-
 nes per peccatum dissipatas inducat in
 domum corporis sui, semper expe-
 ctans Dominum, cum ieiunio & di-
 lectione, quando veniens verè colli-
 gat eam. Cum autem futurum sit in-
 certum, eo amplius speret, in guber-
 natore spe rectè collocat: ac recor-
 detur, quomodo Raab cum alieni-
 genis agens, credidit Israëlitis, eorū-
 que societate dignata est: Israëlitis
 verò desiderio reuersi sunt in Ægyptū.

Quemadmodum ergo ipsi Raab nihil nocuit habitare cum alienigenis, sed fides eam reddidit idoneam partibus Israelitarum: ita peccatum minimè lædit eos qui in spe & fide redemptorem expectant, qui veniens immutat cogitationes animæ, easque facit diuinas, cœlestes, & probas, ac docet animam veram precandi rationem, non distractam nec errabundam. *Ne timeas*, inquit, *ego ante te ibo*, & montes adæquabo, portas æneæ conteram, & decētes ferreos confringam. Et rursum, *Ascende tibi ipsi*, ait, *nequando verbum absconditum in corde tuo fiat iniquitas: ne dicas in corde tuo*, *Gens hac numerosa est & potens*. Si non teneamur ignavia, nec pabula præbeamus inordinatis vitiorum cogitationibus, sed sponte nostra trahamus animum, & compellamus cogitationes ad Dominum: proculdubio Dominus sponte sua veniet ad nos, & re vera nos ad seipsum colliget. Omnis enim animi gratitudo atque obsequium consistit in cogitationibus. Quare da operam, ut placeas Domino, continenter expectans eum interiorius. Quærto illum in cogitationibus, & vi adigas & compellas tuam ipsius voluntatem & intentionem in illum semper dirigere: ac perpende, qua ratione venit ad te, & mansionem apud te facit. Si quidem quanto diligentius colligis mentem tuam ad inquirendum eum, tanto vehementius illius plena miserationum affectio atque benignitas eum cogit, ut veniat ad te, & te reficiat. Nam fixus intuetur animum tuum, cogitationes, ac meditationes, considerans quo pacto quærās eum, an ex tota anima tua, an non segniter, an non negligenter. Qui cum perspexerit studium quo duceres ad inuestigandum illum, tum emergit, & apparet tibi, opem suam impertit, victorem te constituit, ac liberat ab hostibus tuis. Inspecito enim prius tuo quærendi illum desiderio, & ut in illo totam fiduciam sine intermissione collocas: docet ille, suppeditatque veram precandi facultatem, veram charitatem, qui est ipse apud te factus omnia, paradisus, lignum vitæ, margarita, corona, architectus, agricola patibilis, impartibilis, homo, Deus, vinum, aqua viuens, ovis, sponsus, bellator, arma, omnia in omnibus Chri-

Esa 45.

Obsequium
animi
pendet à co-
gitationi-
bus.

ως οὐκ ὁδοῖν ἐβλάψεν τὴν Ραάβ ἡ μὲν τῆς ἀν-
λοφύλων οἰκῆσις, ἀλλ' ἡ πίστις ἀκείῃσι τῇ με-
ρίδι τῆς Ἰσραηλιτῆς· οὕτως ὁδοῖν βλάψεν ἀ-
μάρτια τοῖς ἐν ἐλπίδι, καὶ πίστι τὸν λυτρωτὴν
ἐκ χειρὶ μόνου, ὅς ἐστιν ἀνθρώπος μεταβάλλει
τοὺς λογισμοὺς τῆς ψυχῆς, καὶ ποιεῖ αὐτοὺς θεϊ-
κοὺς, οὐρανοὺς, ἀγαθοὺς, καὶ διδάσκει τὴν ψυχὴν
ἀντικεῖν ἀληθείᾳ, ἀπερίσπαστον, ἀσφραγισμένον.
μὴ φοβῆ, φησὶν, ἐγὼ ἐμπροσθέν σου πορεύομαι,
καὶ ὁρῇ ὁμοιωθῆναι, θύρας χαλκῆς σιωπῆσαι, καὶ
μολοὺς σιδηροῦς σιωπῆσαι. καὶ πάλιν, πορεύε-
σε, φησὶ, σιωπῆσαι μὴ ποτε ῥήσεται ῥῆμα κρυ-
πτόν ἐν τῇ καρδίᾳ σου ἀνόμεμα· μὴ εἴπῃς ἐν
τῇ καρδίᾳ σου, τὸ τοιοῦτον πολὺ καὶ ἰσχυρόν. ἐὰν
μὴ ἡμεῖς ῥαυτωθῶμεν, καὶ παροξυνώμεν τὰς νο-
μας τοῖς ἀτακτικῶς λογισμοῖς τῆς κακίας· ἀλλὰ
ταῖς θελήματι ἡμῶν ἐλκωμένοι τὸν νοῦν, βιαζο-
μένοι τοῖς λογισμοῖς πρὸς τὸν κύριον· πόρρωτος
ὁ κύριος ταῖς θελήματι αὐτῶν ἐλθόντι πρὸς ἡ-
μας, καὶ ἐξ ἀληθείας σωματίζῃ ἡμᾶς πρὸς ἐ-
αυτὴν· πάντα γὰρ ἡ διαρέσῃσις, ἡ δὲ ἀσφαλεία ἐν
τοῖς ἀσφαλισμοῖς ἐστίν· ὥστε ἀποῦναι ἀσφαλείας
ταῖς κυρίᾳ πρὸς δόξαν αὐτῶν αἰεὶ ἔσονται, ζητῶν
αὐτὸν ἐν τοῖς ἀσφαλισμοῖς, καὶ βιαζόμενος καὶ
ἀναγκάζων ὁ αὐτὸς θέλημα, καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν
πρὸς αὐτὸν αἰεὶ ἀνατίνασθαι. καὶ ὅρα πῶς ἔρχε-
ται πρὸς σε, καὶ μοιῶν ποιεῖται παρὰ σοὶ ὅσον γὰρ
σωτῆρας τὸν νοῦν σου εἰς τὴν ζήτησιν αὐτοῦ, πο-
λὺ πλεοναυτὸς αἰατίζετα· ἀπὸ τῆς ἰδίας δι-
ασφαλείας καὶ χρηστότητος ἐλθὼν πρὸς σε, καὶ ἀ-
ναπαύσασαί σε· ἐπεὶ γὰρ θεωρεῖς σου τὸν νοῦν, τοὺς
ἀσφαλισμοὺς, τὰς ἐνθυμήσεις· ὅπως οὕτως πῶς
ζητεῖς αὐτὸν, καὶ εἰ ὅτι ὅλης τῆς ψυχῆς σου, εἰ μὴ
νωθεῖς, εἰ μὴ ἀμνησθῇς· ἔστι γὰρ ἰδὼν τὴν ἀπου-
σίαν σου πρὸς τὸ αὐτὸ ζήτησιν, τότε φανεροῦνται,
καὶ ἐπιφαίνεται σοὶ, καὶ τῆς αὐτῆς βοηθείας μεταδί-
δωσι, ἔστι τὴν ἰκάνει σοὶ ποιεῖν, ῥυθμιζόμενος σε ἐν τῇ
ἐξουσίᾳ σου· θεωρήσας γὰρ πρὸς τὸν ὅτι σὺ πρὸς
αὐτὸν ζήτησιν, ἔστι ὅτι ὅλως σου τὴν πρὸς δόξαν,
ἀσφαλείᾳ πρὸς αὐτὸν ἔχεις· ἔστι διδάσκει, καὶ
διδάσκει σοὶ ἀντικεῖν ἀληθείᾳ, ἀγάπῃ ἀληθι-
νῇ, ἡ τίς ἐστὶν αὐτὸς ἐν σοὶ πᾶντα μηχανώμενος,
παρὰ δόξας, ζῶντος ζωῆς, μὴ γαρίτης, εἴφανος,
οἰκδομῆς, γεωργίας, παρηγίας, ἀπαγίας, ἀνδραγαθίας,
θεός, εἰς, ὕδωρ ζῶν, πρὸς αὐτὸν, νυμφίος,
πολεμικός, ὅπλον, πᾶντα ἐν πᾶσι Χριστός.
καὶ ὡς ὅτι

ἐν ὧσιν οὐκ ἴδον ἐαυτὸν ἡγοῦσθαι, ἀλλὰ μόνον ἀποδέχεσθαι πρὸς τὴν
 μητέρα, καὶ οἱ τότε ἀσπασσάμενοι τὴν ἀν-
 λείψαντα οὕτως αἰ-πταί ψυχὰι μόνον ἔχοντες
 ἐλπίσιν αἱ, πᾶσιν δικαιοσύνην αὐτῶν ἀποδέ-
 μνουσιν. ὡς γὰρ χεῖρας τῆς ἀμύνης οὐκ ἔχοντες
 ψυχῇ, ὥστε καὶ οὐκ ἔχοντες δικαιοσύνην ἔχοντες.
 ὡς οὐ ληστές καὶ οὐ κλέπτες ὄντες, οὐ μὲν ἔχοντες τὴν εἰσόδου
 εἰσέρχονται, ἀλλὰ ἀλλὰ ἄλλοθεν αἰσθάνονται ὥστε
 οὐκ αὐτὴν δικαιοσύνην ἐαυτῶν δικαιοσύνην. ἀρρωδὴ
 οὗτο οὐ σῶμα ἔχει, καὶ ποιήσας, ὡς ὑποσπείροντες, καὶ ἐ-
 πιπείροντες ἐπὶ τῷ πᾶσιν ἡμῶν τὴν ἐσθλότητα, καὶ
 διαπείροντες τὴν χεῖρα, ἵνα πέμψῃ εἰς ἡμῶν τὸ ἀ-
 ρρωδὴ καὶ μέγα πῦρ, καὶ καθαρά γὰρ ὡς ὑποσπείροντες,
 ἐπὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ καὶ πόδες οἱ ἱερεῖς τῆς βασιλίας
 πίπτουσιν, αἱ ὅτι εἰσὶν ἀντικείμενα ἐν ἡμῶν καὶ
 ὅτι ὁ φόβος τῆς πνευματικῆς ἐστὶν, ὡς ἵστος ἀν-
 δρῶν ἐρχόμενος ἐν ψυχῇ, ὡς τὴν ἡμέραν ἐν ἡμῶν
 τῇ τῷ Θεῷ ἐπαγγελίας, καὶ ὡς εἴρηται ἐν τῷ πο-
 ρφίτη, ἀνορθώσω, καὶ ἀνοικοδομήσω τὸ σκηνὸν Δα-
 βίδ. τὴν πεπληρωμένην, καὶ τὰ κατεσκευασμένα αὐ-
 τῆς ἀνοικοδομήσω, ἵνα τὴν ἐν νυκτὶ καὶ σκέπῃ
 διαπνεύσας ψυχῇ ἐν μέσῃ ἀγροίας, τῇ ἰδίᾳ
 χρηστέῃ οὐκ ἔχοντες ἐπιπείροντες, καὶ λοιπὸν ἀνα-
 τήσασα ἐκείνη ἀπερσέσθω ὁδὸν τὰ τῆς ἡμέ-
 ρας καὶ ζωῆς ἔργα ἐπιπείροντες. ἐκ δὲ τῆς πρέ-
 φεται ψυχῇ, ἐνθα καὶ ἐαδίς, ἥτις ἐκ τῆς αἰῶνος ἰού-
 ρου, ἥτις ἐκ τῆς πνεύματος τῷ Θεῷ. ἔο ὁ Θεὸς ἐ-
 καὶ πρέφεται, ἔο ἔχῃ, καὶ ἀναπαύεται, ἔο ἀνασπεί-
 ρεται. ὁ λοιπὸν ἕκαστος εἰ βύλεται, δοκιμάσας
 ἐαυτὸν διδάσκει, πόθεν πρέφεται, καὶ ποῦ ἔχῃ, καὶ ἐν
 οἷς ὄντι. ἵν' ὥστε νοήσας, καὶ τὴν ἀκριβῆς ἀφ-
 κρίσιν κτησάμενος τῇ πρὸς τὸ ἀγαθὸν ὁρμῇ τε-
 λαίως ἐαυτὸν ὀπιδῶ. λοιπὸν πρὸς διχόμους ἐν
 τῇ διχῇ πρὸς τὴν σπουδῇ, ἐπὶ τῇ τῆς λογισμοῖς
 καὶ τῇ ἐνέργειᾳ πόθεν εἰσιν, ἐκ τῆς Θεῷ, ἥ ἐκ τῆς
 ἐναντίας καὶ τῆς πρὸς τὴν ἐφ' ἧς τῇ καρδίᾳ, ὁ
 κύριος, ἥ οἱ κοσμοκράτορες τῆς αἰῶνος πύπτου. καὶ
 δοκιμάσας καὶ ὀπιδῶσα, ὡς ψυχῇ, αἴτις τὴν κύριον
 ἐν πόσιν καὶ πόσιν ἐφ' ἧς ἔχοντες, καὶ αἴξῃσι καὶ
 ἐργασίας Χειρὸς καὶ τῆς εἰρημίας, ἡμῶν δὲ τῆς
 πνεύματος ἐν ἡμῶν ὑπὸ τῆς καὶ οἷς ἐν τῇ γή-
 ματι καὶ τῷ πᾶσι ὡς πᾶσι νομίζουσιν. ἰδοὺ γὰρ,
 τῇ μὲν φωνῇ διπλοῦσας μόνον ἔχοντες, ὁ κύριος
 καὶ ἡ ἀφ' ἧς εἶπε τῇ κόσμῳ. ἰδοὺ ὁ σφ-
 ρμὸς καὶ ὁ σάλος τῆς πρὸς αἰῶνος αὐτῶν,

A stus. Itaque sicut pusillus seipsum cu-
 rare vel ornare non nouit, sed flens
 duntaxat oculos in matrem conuertit,
 donec misericordia mora excipiat il-
 lum: ita fideles animæ soli Domino
 perpetuò fidunt, omnem illi tribuen-
 tes iusticiam. Quia sicut sine vite pal-
 mes areseit: eodem etiam modo, qui
 citra Christum vult iustificari. Et quo
 modo fur est & latro, qui per ingressum
 non intrat, sed ascendit aliunde: ita qui
 sine iustificante seipsum iustificat. Pro-
 inde tollamus corpus nostrum, ac ædi-
 ficemus altare, cui superimponamus om-
 nes cogitationes nostras, rogemus-
 que Dominum, ut e cælo mittat inui-
 sibilem & summum ignem: qui absum-
 mat tum altare, tum omnia quæ in eo
 sunt, cunctique sacerdotes Baal (quæ
 sunt aduersariæ potestates) ruant. Ac
 tum sentiemus spiritalem pluuiam ve-
 lut hominis vestigium venientem in a-
 nimam: ita ut impleatur in nobis diui-
 na promissio, qua dictum est apud Pro-
 phetam, *Erigam, & reedificabo taberna-
 culum Dauid, quod collapsum est: & diruta
 eius reedificabo: ut sua benignitate Do-
 minus illustret animam in nocte, in te-
 nebris, in ebrietate denique ignoratio-
 nis agentem: quæ experget acta sine of-
 fendiculo ambulet, peragens dicæ vitæ-
 que opera.* Ibi siquidem alitur anima,
 ubi edit: siue de hoc ipso seculo, siue
 de spiritu diuino: ibique Deus enutritur,
 viuit, requiescit, & versatur. Cæ-
 terum si velit, quisque probare seipsum
 potest, vnde nutriatur, ubi viuatur, & a-
 pud quos degat: ut hac ratione cum in-
 tellexerit, & exactam discernendi fa-
 cultatem fuerit adeptus, toto feratur
 impetu ad id quod bonum est. Porro
 dum precare, attende tibi ipsi, maturè
 obseruans cogitationes & operationes,
 vnde nam sint, à Deo, an ab aduersa-
 rio: quisve cordi præbeat alimentum,
 Dominus, an principes mundi & se-
 culi huius. Et ubi probaueris & co-
 gnoueris, o anima, postula à Domino
 cum labore & desiderio cibum cæle-
 stem, incrementum & operationem
 Christi: iuxta id quod dictum est, *No-*
stra autem conuersatio in cælis est: non in
typo & figura, ut quidam existimant.
 Nam ecce animus & intellectus eorum
 qui solam pietatis habent speciem,
 similis est mundo: ecce concussio &
 perturbatio voluntatis eorum, in-

Gen. 4.

constans animus, timiditas, metus, non procul ab eo dicto, *In angustia & tremore eris super terram*. Siquidem infidelitate & inconstantium cogitationum confusione quanto tempore perturbantur, ut reliqui omnes homines? Specie tenus dumtaxat & hominis externi corporea prosperitate, non etiam animi sententia, discrepant à mundo: cum cordis & animi voto volutentur in mundo, & laqueis terrenis inutiliumque curarum detineantur, pacem coelestem non habentes in corde, quemadmodum Apostolus ait, *Et pax Dei exaltet in cordibus vestris: quae regnat ac renouat fidelium animos in dilectione Dei & omni fraternitate*. Gloria & adoratio patri, & filio, & Spiritui sancto, in secula. Amen.

Coloss. 3.

ἡ ἀσάπης γυνή, ἢ δαλὰ· καὶ ὁ φόβος καὶ ὁ εἰρημότης, εἶναι καὶ τρέμειν ἐπὶ τῇ γῆς, καὶ τὴν ἀπιστίαν καὶ σύγχυσιν τῇ ἀσάπῃ λογισμῶν, ὅσας ὥρας ἐλαλόμενοι, ὡς οἱ λοιποὶ πᾶντες ἀνθρώποι· ῥήματι δὲ μόνον ὃ ἐν τοῦματι ἔχον φέρονται οἱ πᾶντες τῷ κόσμῳ, καὶ ὁματικοῖς καπορθήμασι τῷ ἔξω ἀνθρώπῳ, τῇ ὃ καρδίᾳ καὶ ὃ τῷ κόσμῳ σύρονται, καὶ δόμοις γυνή, καὶ μεμυῶν ἀκροφελῶν ἐμπεριέχονται τὴν ἐξ ὕδατος εἰρήνην ἐν καρδίᾳ μὴ κτηνώμενοι, καὶ τὰς φησὶν ὁ ἀπόστολος, ὅτι ἡ εἰρήνη τῷ Θεῷ βραβεύεται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, ἢ τίς ἐστὶ βραβεύεται τὰς τῇ πίστει ὁμοιότητας, ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ, καὶ πάσης τῆς ἀδελφότητος. δόξα καὶ προσκύσεις πατρὶ, καὶ υἱῷ, καὶ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.



GLORIA CHRISTIA-

norum amodo in illorum animis latet, quae tempore resurrectionis emerget, et illustrabit corpora pro modo eorum pietatis.

H ΔΟΞΑ ΤΩΝ ΧΡΙ-

στianῶν ἀπὸ τῆς νυν ἐν ταῖς αὐτῶν ψυχαῖς ἐμμεσῶς, μελῶν καὶ τῶ καὶ τῆς ἀναστάσεως φανερωθῆναι καὶ δοξάσαι τὰ σώματα καὶ ἀναλογίαν τῇ αὐτῶν δισεβείας.

HOMILIA XXXII.

ΟΜΙΛΙΑ λβ.



VARIAE sunt huius mundi linguae. Quilibet enim populus propriam linguam habet. Christiani vero vel nunc vnam linguam ediscunt, cunctique sub una sapientia erudiuntur, nempe sapientia Dei, non huius mundi, neque huius seculi praeterentis. Ac licet in hoc mundo creato ambulent Christiani, sumpta tamen ab his conspicuis occasione, incidunt in nouas visiones caelestes, in gloriam, & in mysteria. Mansuetorum animalium genera sunt, equus & bos: horum vnumquodque proprium habet corpus & propriam vocem. Idem in bestiis: leo proprium corpus habet, vocem propriam: itidem & ceruus.



A τῷ κόσμῳ τούτῳ γλασσαι ἀφ' ὧν εἰσι· πᾶντες γὰρ ἔδους ἰδίᾳ γλασθαί· ἐστὶν οἱ δὲ Χριστιανοὶ μίαν καὶ νυν γλῶσσαν μαθητῶν, καὶ ὅλοι ὑπὸ μίας ὁφίας παιδεύονται Θεῷ ὁφίαν δὲ τῷ κόσμῳ τούτῳ, οὗτι τῷ αἰῶνι τῷ παρέρχοντι· καὶ ὡς περὶ τῶν εἰς τὴν κλίσιν τούτων οἱ Χριστιανοί, εἰς χαριώτερας θείας ὑποστάσεις ἐμπίπτουσιν, ἐκ εἰς δόξας, καὶ μυστήρια, ἀπὸ τῆς φαινομένης λαμβάνοντες τὰς ἀφ' ὧν· ἐπὶ ζῶντι ἡμέραν ἡμῶν, ὅτι ἔσται, ἐκ βοῆς· ἔκαστος αὐτῶν ἴδεν σῶμα ἕνα, καὶ ἰδίαν φωνήν· ὃ αὐτὸ καὶ ἐν τοῖς θηρίοις, ὁ λέων ἴδεν σῶμα ἕνα, καὶ ἰδίαν φωνήν, ὁ ἔλεφος ὁμοίως.

καὶ ἐν ταῖς ἐρπυλίοις ἀμφόροισι πολλὰ, καὶ ἐν τοῖς πετεινοῖς πολλὰ θώματα, ἄλλο σώμα, καὶ φωνή, ἀέτι, καὶ ἄλλο σώμα καὶ φωνή ὅξυπτερου. Ἐὰν αὐτὰ καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ ὅτι θώματα πολλὰ μὴ εἰκότα ἀλλήλοις. καὶ ἐν τῇ γῇ σπέρματα εἰσι πολλὰ, ἀλλ' ἕκαστον σπέρμα ἰδίαν ἔχει καρπὸν καὶ δένδρα πολλὰ εἰσι. ἀλλ' εἰσι δένδρα μέγιστα, καὶ εἰσι δένδρα μικρότερα. καὶ αὐταὶ αἱ ὀπώραι ἀμφόροισι ἔχουσι πολλὰ ἕκαστον γὰρ αὐτῶν ἰδίαν ἔχουσιν. καὶ εἰσι βοτάναι ἐν αὐταῖς ἀμφόροισι πολλὰ, αἱ μὲν ἐς ὑγίαν περὶ χλωρότητα, αἱ δὲ εἰς διωδίαν μόνον. ἕκαστον δὲ τῶν δένδρων, ἐνδοθεν ἐκφέρει τὰ ἐνδύματα φαινόμενα φύλλα, καὶ αὐτὰ, καὶ καρποὺς. ὁμοίως καὶ τὰ σπέρματα ἐνδοθεν ἐνδύματα φέρει φαινόμενα. καὶ αὐτὰ τὰ κρίνα ἐνδοθεν ἐκφέρει ἐνδύματα, καὶ καλλωπίζῃ τὴν χλόην. οὕτως καὶ τῶν Χριστιανῶν ὅσοι κατηξιώσασθαι ἀπειτεύχην κτήσασθαι τὸ ἐπουρανίον ἐνδύμα, αὐτοὶ ἐκφοῖ ἔχουσι τῆς ψυχῆς αὐτῶν ἐμμένον. καὶ ὅτι δὲ ἀπὸ Θεοῦ προέβηται ἀφ' αὐτῶν τὴν κλίσιν τῶν τέτων, καὶ πῦρ λατὴν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, τὸ ἐνδύμα, καὶ δόξα δὲ ἀπὸ τῆς νύκτος ἐνδύμα οὐρανίου τὴν ψυχὴν, ὅτι ἐκ τῆς σάβης ἐν τῇ καρδίᾳ, ἐκφοῖ καὶ τὰ γυμνά σώματα ἀπὸ αἰσάνται ἐκ τῆς τῆς αἰσάντης τῇ ἡμέρᾳ τὰ ἐξ ἀρχῆς σώματα. ἀλλὰ δηλοῖ ὅτι πᾶσι βάλῃ τὰ ταῦτα δόξας. ὁ δὲ ἀπὸ τῆς νύκτος λαμβάνουσιν οἱ Χριστιανοὶ δόμα ἐνδύμα ἀόρατον, καὶ οὐρανίον. ὥς ὅτι τὰ πᾶσι βάλῃ, ἢ αἱ καμνοὶ χορταίνονται βρώσονται, λαβῶν καὶ ὅξως περὶ σίρχονται τοῖς βρώμασι, καὶ ἐκτελείουσι τῶν ἐν αὐτοῖς. ἐν δὲ καρπῷ πείνης, αὐτοὶ ἐκφοῖ ἐκ τῆς κυλίας αἰσφύρουσι, καὶ αἰσφύρουσιν, καὶ ἔχουσιν ἐξ αὐτῶν, ἀπὸ ἐκτελείουσι πᾶσι βάλῃ. οὕτως καὶ ὅσοι νύκτος ἡρπασθαι τὴν βασιλείαν τῆς οὐρανίων, καὶ ἐξ αὐτῶν τῆς ἐπουρανίου βρώσονται ἐν πᾶσι βάλῃ ζήσονται, ἐν δὲ καρπῷ τῆς αἰσάνσεως αὐτοὶ ἐκφοῖ ἔχουσι σκεπάζον ἐν ἁλλοῖς αὐτῶν ὅλα τὰ μέλη. καὶ οὕτως οὕτως εἰκότως τὰ ἀμφόροισι τῶν σπέρματι, ὅτι πολλὰ ἐν μίᾳ γῇ σπέρται, ἐν ἀμφόροις καρποὺς δίδουσι, μὴ εἰκότως ἀλλήλοις. ὁμοίως καὶ πᾶσι τῶν δένδρων, ὅτι τὰ μὲν αὐτῶν εἰσι μέγιστα, τὰ δὲ μικρότερα, μίᾳ δὲ γῇ τὰς ρίζας ὅλων κατέχει. ὕψους καὶ ἡ ἐπουρανίου ἐκκλησία μία ὅσα, αἰσφύρουσιν ὅτι,

In reptilibus quoque diuersitas non parua. Necnon in volatilibus multiplicia sunt corpora. Aliud corpus & vox est aquilæ, & aliud corpus & vox * o- * Genes. accipitris. Eadem reperiuntur in mari corpora multa, inter se dissimilia. In terra etiam multa sunt semina: nihilominus vnumquodque semen habet peculiarem fructum. Cumque sint arbores permultæ, sunt tamen altiores quædam arbores, aliæ verò humiliores. Ipsi quoque fructus autumnī multum discrepant, cum eorum quilibet suum habeat gustum. Sunt & inter herbas discrimina multa: hæc quidem conferunt ad sanitatem, illæ verò duntaxat ad odoris suauitatem. Porro arborum vnaquæque gestat intus quæ videmus, indumenta, folia, flores, & fructus. Itidem semina gerunt interius ornamenta conspicua. Lilia quoque ferunt intrinsecus tegmina, & exornant herbam. Ad eundem modum è numero Christianorum quicumque iam hinc consequi meruerint cœlestem amictum, illum habent in animis suis commorantem. Et quoniam præfinitum est à Deo, ut dissoluatur hæc creatura, atque cœlum & terra transeant, amictus cœlestis ex hoc iam tempore regens & illustrans animam, quem quidem in corde possident, ille etiam nuda corpora, quæ resurgent è sepulchris, in illa die, cum excitabuntur corpora, illa videlicet circumdabit gloria: illud inquam donum & indumentum inuisibile ac cœleste, quod hinc modo consequuntur Christiani. Quemadmodum autem oves aut cameli nacti fœnum, voraciter & celeriter accedunt ad pabulum, alimentumque sibi recondunt: & dum esuriunt, illud ipsum è ventriculo reuocant, ac ruminant, habentque alimentum vice quod antea recondiderant: ita nunc etiam quicumque regnum cœlorum rapuerunt, & viuentes in spiritu gustauerunt escam cœlestem, resurrectionis tempore eundem habent regentem & fouentem illorum omnia membra. Sicut ergo diximus, inter semina discrimen esse: quia semina multiplicia in eandem terram missa diuersos referunt fructus, nullatenus inter se similes: itidē de arboribus, quasdam esse proceriores, alias minores, vnā autē terrā radices omnium complecti: sic Ecclesia cœlestis, cum sit vna, numerari nequit:

quisque verò peculiariter exornatur à gloria spiritus. Nam sicut aues pennarum indumenta producant e corpore suo, quæ alioqui multum inter se differunt: eo quoddam propius terram volante, aliæ petunt aëra: aut sicuti cœlum vnum est, multas in seipso habens stellas, quasdam splendidiore, alias maiores, alias autem minores, vniuersæ tamen in cœlo fixæ sunt: ad hunc modum sancti in vno cœlo diuino, & inuisibili terra, variis modis plātati sunt. Similiter quæ obueniunt Adæ cogitationes diuersæ sunt: ac spiritus ad cor accedens, cogitationem vnam & vnum cor efficit: quia qui sursum sunt, & qui deorsum, ab vno reguntur spiritu. Quid verò sibi volunt animalia vngulam diuidentia? Siquidem duobus vnguibus celeriter viam conficiunt: posita sunt in figuram eorum qui in lege rectè ambulant. At quomodo corporis vmbra ortum habet ab ipso corpore, carnis tamen officium implere nequit: nam alligare vulnera, escam præbere, vel loqui, non potest vmbra, nisi manat à corpore, præcedensque declarat corporis præsentiam: eodem modo lex vetus est vmbra noui testamenti: prænunciat autem vmbra veritatem, non tamen suppeditat spiritum. Non poterat enim Moses carnem indutus penetrare cor, & auferre sordida vestimenta tenebrarum: sed spiritus duntaxat à spiritu, & ignis ab igne tollit vim peruersæ caliginis. Itaque circuncisio quæ vigeat in vmbra legis, innuit appropinquantem veram cordis circuncisionem: & baptisma legis, est vmbra rerum verarum. Quoniam illic abluebat corpus, hic autem baptisma spiritus & ignis purgat & abluit sordibus infectum animam. Illic sacerdos circumdatus infirmitate ingrediebatur in sancta, offerens hostias, tum sui ipsius, tum populi causa: hic autem verus pontifex Christus semel ingressus est in tabernaculum non manufactum, & supernum altare, paratus eos purgare, qui postulauerint ab eo, & inquinatas conscientias. Inquit enim, *Vobiscum sum usque ad consummationem seculi.* Habebat in pectore pontifex duos lapides preciosos, continentes nomina duodecim patriarcharum. Quod illic fiebat, est figura: quia sic etiam Dominus duodecim

ἑκάστος δὲ ἰδίως καὶ ὁμοίῳ τῷ ἑαυτοῦ πνεύματι. ὡς ὅτε καὶ τὰ πετεινὰ ἀπὸ τοῦ θώρακος τὰ ἐνδύματα τῶν πτερῶν ἐκφέρει. ἀφορεῖ δὲ ὅτι ἐν αὐτοῖς πολλὰ. καὶ μὴ γὰρ παντοχόττερον πτόνεται, καὶ δὲ ἐν αἰθέρι ἵπταται. ἢ ὡς ὅτε οὐρανὸς εἰς ὅτι, καὶ ἔχει πολλοὺς ἀστέρας ἐν ἑαυτῷ, πῶς μὴ λαμπρότεροι, πῶς δὲ μέγας, πῶς δὲ μικρότεροι, ὅλοι δὲ ἐν ὕδατι πεπηγμένοι εἰσιν. οὕτως καὶ οἱ ἄγιοι ἐν ὕδατι τῷ ἁγίῳ, καὶ ἐν τῇ ἀρετῇ καὶ τῇ ἀφάρεσσι ἐρρίθωνται. οἱ μὲν εἰσιν. ὁμοίως δὲ καὶ οἱ εἰς αὐτὸν τὸ Ἀδάμ λογισμοὶ ἐρχόμενοι, ἀφορεῖ εἰς. ὁ δὲ πνεῦμα ἐν τῇ καρδίᾳ ἐρχόμενος, εἶνα λογισμοὶ ποιῇ, καὶ μὴ καρδίᾳ. οἱ καὶ τῷ γὰρ ἐοικότες αὐτῷ πνεύματος κυριεύονται. ἢ δὲ ὅτι τὰ διχλωῦντα ζῶα. ὅτι πῶς δυὸν ὄντιον ἀλλήως περικατὶ τὸ ὅδον, εἰς τύπον καίται τῷ ἐν ὁμοῦ περιβόλῳ ὁρῶν. ὡς ὅτε ἡ σκιά τοῦ σώματος ἐξ αὐτοῦ τοῦ θώρακος ὅτι, ἀλλὰ ἀφ' ἑαυτοῦ ὁμοίως πληροῦται ἐν δυνάμει. σκιά γὰρ πνεύματα ὅτι δύνανται ἐν δυνάμει, ἐφ' ἑαυτοῦ, ἢ λαλῶν. ὅτι αὐτὸ δὲ ὅτι τοῦ θώρακος, ἐπεὶ λαμβάνουσα δηλοῖ τὴν παρρησίαν τοῦ θώρακος. οὕτως καὶ ὁ νόμος ὁ παλαιὸς σκιά ὅτι τῇ κατὰ τὴν ἀφ' ἑαυτοῦ. περὶ δὲ ἡ σκιά πᾶν ἀλλήως, ἀλλὰ ἀφ' ἑαυτοῦ πνεύματος ἔκτελει. καὶ γὰρ ἡ δυνάμις Μωϋσῆος ὁμοίως ἐκτελεῖται εἰσέλθων εἰς τὴν καρδίαν, ἐκτελεῖται τὰ ῥήματα ἐνδύματα τοῦ σώματος, εἰ μὴ πνεῦμα ἐν πνεύματι, καὶ πῦρ ἐν πυρὶ λόγος τῷ δυνάμει τῷ ποτεροῦ σώματος. περὶ μὲν γὰρ ἡ ἐν τῇ σκιά τοῦ νόμου, δηλοῖ περὶ τῆς ἀληθείας. καὶ ὁ βαπτισμὸς τοῦ νόμου καὶ ὅτι τῇ ἀληθείᾳ περὶ τῆς ἀφ' ἑαυτοῦ. ἐκ δὲ τῷ σώματι ἀπὸ πλυννῶν. ὅτι δὲ τὸν ἐρρίθωνται τοῦ βαπτισμοῦ πυρὶ καὶ πνεύματι καθαίρει καὶ ἀποπλυνῶν. ἐκ δὲ ἱερὰς ἀρετῆς περὶ ἐκτελεῖται εἰσὶν εἰς τὰ ἅγια, ὡς τῇ αὐτῇ ἐν τῷ λαῷ περὶ τῶν ἁγίων. ὅτι ἀφ' ἑαυτοῦ ἀλλήως ὁ Χριστός, ἀπ' αὐτοῦ εἰσέλθων εἰς τὸ ἀφ' ἑαυτοῦ σκηνῶν, καὶ ὁ αὐτὸς ἁγίος, πῶς αὐτῶν. τὰς αὐτῶν ἐπιμοῖς καθαίρει, καὶ πᾶσι μολυσματικῶν σωματικῶν. λέγει γὰρ, μὴ ὑμῶν ὅτι εἰς τὸ σωματικὸν καὶ αἰσθητὸν. εἶχαν ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ ἐκτελεῖται εἰς τὸ πνεῦμα, καὶ εἶχαν τὰ ὅτι τῷ δυνάμει περὶ τῶν ἁγίων. ὁ ἁγίος ἐνδύματα τοῦ σώματος ὅτι καὶ ὁ κύριος ἐνδύματα τοῦ σώματος.

ἀποστόλους, ἀπέστειλεν αὐτοὺς βιασθελιστάς, καὶ κή-
ρυκτας ὅλας τῆς κόσμου. ὁρᾷς πῶς ἡ σκιά τοῦ φωτός
γίγνεται, καὶ ἀληθῆς δεικνύσιν· ὃν δὲ εὐπορὴ σκιά
διφρακνύται οὐκ ἔχει, ὅτι πόνοις ἰάται· ὅπως οὖν
ὁ παλαιὸς νόμος τὰ τραύματα τῆς ψυχῆς καὶ τοὺς
πόνοις ἰάταται ἠδυνήθη· οὐδὲ γὰρ εἶχε ζῶν.
δύο γὰρ παθήματα συνάπλοῦντα, τέλειόν τι
παθήματα ἀπορράττειται, οἷον δύο ἀφρακνύται. κατ'
εἰκόνα δὲ ὁμοίωσιν Θεῷ γέγονεν ὁ ἀνδραποδιστὴς, δύο
ὀφθαλμοὺς ἔχει, δύο ὀφρύας, δύο χεῖρας, δύο
πόδας, καὶ ἐὰν συμβῇ μονόφθαλμον εἶναι, ἢ μο-
νόχερα, ἢ μονόπους, ὡς περὶ ἐπίμορμος ἐστίν· ἢ
ὡς περὶ πετεινὸν ἐὰν ἔχη πτερόν τι, ἐν τῷ ἐνὶ πε-
ταδίῳ αὐτοῦ διώσεται· ὅπως καὶ ἡ φύσις τῆς ἀν-
δραποδιστῆρος, ἐὰν καθ' ἑαυτὴν γυμνὴ ἀπομεί-
νῃ, ἐμὴ λαβὴ πλεονέκτειν καὶ τὴν κοινωσίαν τῆς ἐ-
πουραγίας φύσεως, οὐδὲν διωρθώθη· ἀλλ' ἐμείνε
γυμνή, καὶ ἐπίμορμος εἰς πλεονέκτειν αὐτῆς ἐν ῥυ-
παρίᾳ πολλῇ· αὕτη γὰρ ἡ ψυχὴ, ναὸς Θεοῦ καὶ οἰ-
κητήριον ἐπεκλήθη, καὶ ὑμῶν βασιλείας· λέγει
γὰρ, οἰκήσω ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐμὴ ἐπατήσω· οὕτως
ἐδίδουσι ὁ Θεός, ὅτι κατελθὼν ἐξ ἀγίων ἔρα-
νόν, συνωδυνήσας πλεονέκτειν φύσιν σε πλεονέκτειν
πλεονέκτειν ἑαυτὴν πλεονέκτειν τῆς γῆς· καὶ συνεκέρχασε τὰς
θαλάσσας αὐτῶν πνύματι, ἵνα καὶ σὺ ὁ χοῖκός διέξῃ πλεονέκτειν
ἐπουραγίῳ ψυχῇ· καὶ ὅταν ἡ ψυχὴ σε κοινωήσῃ
ἐν πνύματι, καὶ εἰσέλθῃ ψυχὴ ἐπουραγίῳ εἰς τὴν
ψυχῇ σε, τότε εἶ τέλος ἀνδραποδιστῆρος ἐν Θεῷ, καὶ
κληρονομός, καὶ υἱός. ὡς περὶ ὁ μέγας τῆς Θεῆς,
καὶ ὁ ἀκατάληπτος αὐτῶν, οὐτε οἱ αἰῶνες αἰῶνες χω-
ροῦσιν, οὐτε οἱ κάτω· ὅπως πάλιν ὁ λεπτὸν τῆς
Θεοῦ, καὶ ὅπως συμμεκρινύεται λεπτοῖς καὶ μικροῖς,
ὅτι οἱ αἰῶνες κόσμοι, ὅτι οἱ ἐπίχθιοι κατελάττειν
διώσεται· ὡς περὶ γὰρ ὁ μέγας αὐτῶν ἀκατά-
ληπτος, οὕτως καὶ ὁ λεπτὸς αὐτῶν. καὶ συμβαί-
νει ὅτι οἰκονομεῖται εἰς θλίψεις εἶναι, καὶ πᾶ-
ν, καὶ εἴματα, καὶ ἅ ῥομίζεις ἐναυθία,
ταῦτα ἑαυτῇ τῆς ψυχῆς συγίγεται· εἰ ἐν τῷ
κόσμῳ θλίψεις εἶναι καὶ πλουτεῖν, ἀπὸ τῆς συ-
πᾶσα ἀτυχία· ὅτι καὶ ἐαυτὴν λογίζεσθαι,
καὶ ὁ οὐκ ἐντύχηκα εἰς τὸν κόσμον, ἀπὸ τῆς
λαοῦ αὐτῶν ἀποπλάσσωμαι, καὶ τῷ Θεῷ δουλεύω.
λαοῦ πὺν ἐρχόμενος ὧδε, ἀκούεις τῆς ἐνταλῆς τοῦ
γούρου, πᾶν λήσῃ σου πᾶν ἑαυτὴν ἀρχοῦντα, μίσσηται
κοινωσίαν ἀρχικὴν· δουλεύουσι τῷ Θεῷ, ὅτι ὅτι
καὶ ἐντύχῃ τῇ ἀτυχίᾳ σε τῇ ἐν τῷ κόσμῳ,

A Apostolis amictus, misit eos ut Evan-
gelistas & præcones uniuersū mundi.
Vides, quemadmodum umbra proxi-
mè veritatem indicet? Porro sicut um-
bra nihil confert, nec medetur labori-
bus: sic antiqua lex, animæ vulnera
molestiasque sanare non potuit: quia
vitam non habebat. Duæ enim perso-
næ copulatæ rem quampiam perfectam
reddunt: verbi gratia, duo testamenta.
Homo factus est ad imaginem & simili-
tudinem Dei: duos habet oculos, duas
nares, duas manus, & duos pedes: cui
si contingat monoculum esse vel man-
cum, vel altero pede carere, quasi cul-
pandus habetur. Aut veluti volucris vi-
nicam habens alam, hac sola volare non
potest: sic etiam natura humana si nu-
da per se maneat, & non misceatur ac
particeps fiat naturæ cœlestis, nihil
præclarum efficit: sed nuda manet in
sua natura & sordibus multis, reprehensionem
obnoxia. Ipsa enim anima, Dei tē-
plum ac domicilium & sponsa regis de-
nominata est. Siquidem ait, *Inhabitabo*
in illis & inambulabo. Ita Deo placuit, ut
descēdens ex cœlis sanctis naturam tuam
rationalem assumeret carnemque ter-

Leuit. 16
1. Cor. 6.
Quomodo
homo perfe-
ctus in Deo.

C renam, quam cum spiritu suo diuino
contemperauit: quod tu quoque terrenus
animam cœlestem susciperes: cumque
anima tua spiritui copulata esset, & ani-
ma cœlestis animam tuam ingressa, tum
homo perfectus in Deo, heres & fi-
lius esses. At verò quomodo maiesta-
tem Dei incomprehensamque natu-
ram eius, neque superiora secula ca-
piunt, neque inferiora: ita humilita-
tem Dei, quæ ratione cum simpli-
cibus & paruis se demittit, nec su-
periores nec inferiores mundi conse-
qui possunt. Vt enim magnitudo eius
non comprehenditur, ita nec humi-
litas eius. Contingit itaque, ut si Deus
cum dispensatione permittat te subij-
ci tribulationibus, passionibus, & sti-
gmatis, aliisve quæ putas aduersa,
hæc animæ tuæ gratia fiant. Si in mun-
do versari constituas & discescere, om-
nia tibi succedunt infelicitè: tum
incipis apud teipsum ratiocinari, Quia
non fui voti compos in mundo, de-
cedo ac renuncio, deoque inferuiam.
Deinde cum huc perueneris, audis præ-
ceptum, quo dicitur, *Vende quæ habes, & ad-*
odio prosequitor carnale commercium: inferuito
Deo. Tum incipis gratias agere de ad-

Mat. 19:

uersa fortuna quam passus es in mundo, A ὅτι διὰ τὴν περὶ φάσιν ἐβίβασκε μετὰ ὑπὸ πνεύματος τὸ ἐν-
 inquit, Sanè illius occasione repe-
 rior obsequi mandato Christi. Super-
 est, ut cum ex parte mutaueris animum
 tuum quantum ad res externas, relicto
 mundo & societate carnali: ita quoad
 ea quæ spectant ad animum immuteris
 à sapientia carnis in cœlestem sapien-
 tiam. Deinceps ex eodem auditu dis-
 cretione pollere incipies, nec ultra
 quiesces: sed hoc curabis solum & elab-
 orabis, ut consequare quod audieris.
 Cum existimaueris te peregrisse omnia,
 quia renunciaueris, loquetur tecum Do-
 minus, Quid gloriaris? Nonne corpus
 tuum & animam ego creauī? Quid tu
 fecisti? Incipiet anima confitendo de-
 precari Dominum, ac dicere, Nempe
 tua sunt omnia: domus in qua habito,
 tua est: indumenta mea, tua sunt: be-
 neficio tuo nutrior, & abste gubernor,
 prout omnino expedit. Tum ad hæc di-
 cere Dominus incipiet, Habeo tibi gra-
 tiam: opes tuæ sunt: voluntas bona tua
 est, ob tuum in me amorem. Quoniam
 ad me confugisti, accede: dabo tibi
 præterea quæ nec tu hactenus possedi-
 sti, nec habent qui super terram sunt
 homines. Accipito me Dominum tu-
 um cum anima tua, ut perpetuò mecum
 lætetur & exulet. Nam sicut mulier
 viro desponsata, præ summo amore, om-
 nes facultates suas dotemque vniuer-
 sam offerens, projicit in manus viri,
 hisce verbis, Nihil habeo, quod sit
 meum: quæcunque possideo, tua sunt:
 etiam dos est tua, & anima mea, item-
 que corpus meum tuum est: ita tempe-
 rans anima est virgo Domini, societa-
 tem habens cum sancto eius spiritu. Ve-
 rum qua ratione cum venisset ille super
 terram, passus est & crucifixus: sic te si-
 mul pati conuenit. Itaque vbi recesseris
 à mundo, ac cœperis quærere Deum
 & discernere, reliquum est, ut pugnes
 cum natura tua, cum antiquis moribus,
 cum innata tibi consuetudine. Ac dum
 luctaberis aduersus consuetudinem, re-
 luctantes tibi inuenies cogitationes, re-
 pugnantes animo tuo: quæ quidem
 cogitationes trahent te, & euagati te
 facient circa ea quæ subiacent oculis
 vnde exiisti. Tum incipies certare ac
 bellum gerere, cogitationes mouens ad-
 uersus cogitationes, mentē contra men-
 tem, animam aduersus animā, spiritum
 contra spiritū. Illic etiā æterna præsto est anima. Latet enim occulta quædā & subtilis fa-
 ὅτι διὰ τὴν περὶ φάσιν ἐβίβασκε μετὰ ὑπὸ πνεύματος τὸ ἐν-
 ὁλῆς τῆ Χειρὸς. λοιπὸν εἰς ἐν μέρει ἐν τοῖς Φα-
 τομοῖς ἡλλαζάσας τὸ νοῦν, καὶ αἰσχροῦσας χύ-
 σμα καὶ κοινοῦσας ἁρμυῆς. ὅπως οὕτω χερὶ σὶ ἐ εἰς
 τὸ ἐν ἀλλοτρίω διὰ τὸ ἁρμυῆς Φερόντατος εἰς
 Φερόντατος ἁρμυῆς. λοιπὸν εἰς αὐτὸν τὸ ἀκούειν δὲ
 χερὶ δὲ χερὶ, καὶ ἐκ τῆ ἐξ ἁρμυῆς αἰσχροῦσας, ἢ μόνον τὸ
 μέμνηται, καὶ τὸ πόνον, ἵνα κτήσῃ ὁ ἡκούσας, ὅτε
 νομίζεις ὅτι ἐκποίησας πόνον διὰ τὴν ἀρμυῆς, ποιῶ
 λόγον μετὰ σοῦ ὁ κύριος. ἡ καὶ χαῖται, καὶ ὁ ἁρ-
 μὸς σου ἐστὶ ψυχὴ ἐν ἡμέρᾳ. ἡ ἐκποίησας σύ;
 δὲ χερὶ ἡ ψυχὴ ἐξ ὁμοιογενεῖς διὰ τὴν κυ-
 εἶς καὶ λέγει, ὅτι πόνον σὰ ἐστὶν, ὁ οἶκος εἰς ὃν εἰ-
 μι, σὺς ἐστὶ. τὰ ἐν δὲ μέμνηται μου, σὰ ἐστὶν ἐν ἁρ-
 μὸς, καὶ διὰ τὸ σὺ οἰκονομῶμαι εἰς πᾶσαν
 χερὶ. ὅτε δὲ χερὶ ὁ κύριος πρὸς ταῦτα λέ-
 γει, χαῖται ἡ ἐξ. τὰ ὑπὸ χερὶ σὰ ἐστὶ. ὁ ἁρ-
 μὸς δὲ ἀγαθόν, σὺ ἐστὶ καὶ διὰ τὸ πρὸς μέ σοι
 ἀγάπην, ἐπὶ περὶ σφύρας μου δὲ οὐδὲν λοιπὸν δι-
 α-
 σαι ἡ, ἀ ἐτέ σοι εἰς δὲ τὸ ἐκτίσω, ὅτε ἐπὶ γῆς
 αὐθροποι ἐχρῶν. ἐμὲ λαβὲ τὸ κύριον σου μὲν
 τὸ ψυχῆς σου, ἵνα ἦς πάντοτε μετ' ἐμοῦ ὡς φε-
 ρομένη καὶ ἀγαλλιάσαι. ὡς ὅτι γὰρ γυνὴ μεμνη-
 σιμένη ἀνδρὶ, πόνον τὰ ὑπὸ χερὶ αὐτῆς, καὶ
 ὅλῃ τὴν περὶ τὴν ἀποφύει ἐν πολλῆς ἀγάπης
 εἰς τὴν χερὶς ῥίψαται τῷ ἀνδρὶ, καὶ τῷ λέγει, ἐ-
 μὸν δὲ ἐν ἡμέρᾳ, τὰ ἐμοῖ ὑπὸ χερὶ σὰ ἐστὶ. καὶ ἡ
 περὶ δὲ σὺ ἐστὶ, ἐ ἐμὴ ψυχὴ καὶ ὁ ἁρμὸς δὲ ἐ-
 μὸν, σὺ ἐστὶν. ὅτε καὶ ἡ φερωμένη ψυχὴ πρὸς
 ἐστὶ τὰ κύριον κοινοῦσας ὅτι ἀγὰρ αὐτὴ πνέμα-
 τι. χερὶ δὲ σὺ ὡς ὅτι αὐτῆς ἐπὶ γῆς ἐλθὼν ἐπαθῇ,
 καὶ ἐσαυρώθῃ, καὶ σὶ συμπαθῇ. ὅτε γὰρ ἀναχο-
 ρήσας ἐ χύσας, καὶ δὲ χερὶς ζῆτιν τὸ Θεόν καὶ δὲ χερὶ-
 νη, λοιπὸν μάχῃ τῇ φύσιν σου ἐν τοῖς παλαιῖς ἡ-
 ρεσι καὶ τῇ σιωπῇ ἡ σιωπῇ τῆς. καὶ ἐν τὰ
 μάχῃ τῇ σιωπῇ, βίβας λογισμοῖς ἀπὸ
 κοινοῖς ἡ καὶ μαχομένους τὰς σὺ, καὶ ἐλκεῖ
 σὶ οἱ λογισμοί, ἐ ῥεμβάζουσιν ὅτι ἐξ ἁρμυῆς εἰς
 ὁ φαινόμενον. δὲ χερὶ λοιπὸν ποιῇ ἀγαθὸν καὶ πό-
 λεμον, λογισμοῖς κατὰ πρὸς λογισμοῖς, νοῦν
 πρὸς νοῦν, ψυχὴ πρὸς ψυχὴ, πνεῦμα
 πρὸς πνεῦμα. καὶ λοιπὸν ἐκ τῆς αἰωνίας ἡ ψυχῆ
 ἀποκαλύπτεται γὰρ κακὸν μετὰ τῆς καὶ λεπτῆς δὲ

Disciplina
 mulieris
 Christianæ

καί μιν τῷ σκότειν ἐκκαλεζομένη τῇ καρδίᾳ· καὶ ὁ κύριος ἐγγὺς τῇ ψυχῇ καὶ τῷ σώματι σου ὅστις ὁρᾷ τὴν πόλεμόν σου, καὶ κρυπτοὺς λογισμὸς ἔχων τοὺς ἐνόησέν σοι, καὶ ὁρᾷ τὰ αἰσχυρὰ παύει σε ἐκ τῆς κρυψῆς. ἀφίησιν δὲ σε τίως παιδὸς διδάσκει, καὶ εἰς αὐτὸς τῆς θλίψεως οἰκονομῇ σε ἡ χάρις· καὶ ὅταν ἔλθῃς εἰς ἀνάπαυσιν, γνωρίζεται σοι ἐαυτὸν, καὶ δείκνυσθαι σοι ὅτι ὡς τῷ συμφέροντός σου πρὸς χάριτος γυμνασθῆναι σε· ὡς τῷ ὅταν ἡ πλυσίου πῖος παιδίον, καὶ ἔχῃ παιδαγωγόν, τίως μὲν λώρεσι αὐτὸν βασανίζῃ, καὶ ἡ παιδεία, καὶ τὰ πρᾶγμα, καὶ αἱ πληγαὶ βαρεῖαι φαίνονται ὥστε ὅτι ἄρῃται ἀπὸ τοῦ ὅτι ὁρᾷ διὰ τῆς παιδαγωγίας. ὅπως καὶ ἡ χάρις οἰκονομικῶς παιδάζει, ὥστε ὅτι φθάνῃς εἰς τέλος ἀνδρα. ὁ γεωργὸς τὸ σπέρμα πρὸς τὸν ῥίζαν, καὶ ὁ φυτεύων ἀμπελον, γέλλει, ἵνα ὅλη καρποφορήσῃ· λαίπρην ἔν τῷ περὶ τὸν δρέπῃ, καὶ εἰ μὴ δέξῃ καρπὸν, λυπεῖται· οὕτως καὶ ὁ κύριος τὸ λόγον αὐτοῦ σπείρειν γέλλει εἰς τὴν καρδίαν· τὸ ἀνδρῶν δὲ ὡς τῷ ὁ γεωργὸς ἐν τῇ ἀποκείνῃ χώρα λυπεῖται· οὕτως καὶ ὁ κύριος ἐν τῇ ἀποκείνῃ καρδίᾳ καὶ μὴ καρποφορήσῃ λυπεῖται. ὡς τῷ οἱ ἀγγελοὶ πρὸς τὸν πᾶσαν τὴν κτίσιν, καὶ ὡς τῷ ἡλίου πᾶση τῇ οἰκουμένῃ ὅτι λαίπρην· ὅπως ἡ θεότης πρὸς τὸν ὅτι, καὶ πρὸς τὸν ὅτι (καὶ δέξεται). εἰ ζητῇς αὐτὸν ἐν τοῖς ἔργοις, ἐκ δὲ δέξεται ἐν τοῖς λογισμοῖς τῶν ἀγγέλων· εἰ ζητῇς αὐτὸν ἐν τῇ γῆ, ἐκ δὲ δέξεται ἐν ταῖς καρδίαις τῶν ἀνδρῶν. ἀπὸ πολλῶν ὅτι ὁ λόγος δέξεται) οἱ ἀρεσκύνοντες αὐτῷ Χρησται. δόξα καὶ μεγαλοπρέπεια πατρὶ, καὶ υἱῷ, καὶ ἀγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

cultas tenebrarum, insidens cordi. Dominus quoque non procul existens ab anima & corpore tuo, spectator est certaminis tui: qui secretas cogitationes coelestes ingerit tibi, & clam te refocillare incipit: dimittit autem te, donec erudiaris, & in ipsis afflictionibus gubernat te gratia: quæ ubi quieveris à pugna, tibi seipsam aperit, & declarat se commodi tui gratia permisisse, ut exerceare. Veluti cum locupletis viri puer habuerit pædagogum, tandiu loris credit ille puerum, castigatioque vulnera, & plagæ gravia illi videntur, donec euadat in virum: quo tempore pædagogo gratias agere incipit: haud aliter gratia cum dispensatione instruit, donec ad annos perfecti viri peruenias. Agricola semen in quamcunque partem iacit, & qui plantat vineam, desiderat ut tota fructum afferat: post hæc ergo allata falce si nō reperiat fructum, angitur: eadem ratione Dominus verbum suum seminari vult in cordibus hominum. Et quomodo mæret colonus ob agrum inanem: ita molestè fert Dominus, si cor inane & fructibus vacuum inuenerit. Ut venti perflant ubique cunctas creaturas, sol item vniuersam terram illustrat: haud secus ubique Deus est, & ubique reperitur. Si quæras illum in cœlis, illic inuenitur in animis Angelorum: sin illum quæras in terra, hic quoque reperitur in cordibus hominum. Cæterum è multis pauci reperiuntur Deo grati Christiani. Gloria & magnificentia patri, & filio, & Spiritui sancto, in secula. Amen.



ΑΔΙΑΛΕΙΠΤΩΣ ΚΑΙ
πρωσεχῶς διὰ τοῦ Θεοῦ προσεύ-
χεσθαι.

ΟΜΙΛΙΑ λγ'.



Εἰ ἡμᾶς, μὴ κατ' ἔθος ὁμοιωθῶμεν,
μήτε κραυγῆς ἔσθ'· μήτε σιω-
πῆς σιωπῆς, μήτε κλύσεως γε-
νᾶται προσεύχεσθαι· ἀλλὰ με-



INDESINENTER
et attente oportet Deo vo-
ta facere et precari.

HOMILIA XXXIII.



RECARI debemus,
non ex ritu corporeo,
neque pro more voci-
ferandi, aut ex con-
suetudine tacendi, ge-
nuāve flexendi: sed

q q iijj

diligenter animum attendentes, expectare debemus Deum, quando aderit & visitabit animam per omnes egressiones, per semitas eius, ac sensuum organa: & ita doceat, quando tacendum sit, quando clamandum & cum vociferatione deprecandum, modò mens sit in Deum firmata. Ut enim corpus cum operatur quippiam totum prorsus occupatum incumbit operi, cunctaque ipsius membra se mutuò iuuant: eodem modo anima tota penitus deuocatur Domino, postulationi & charitati: quæ non vagetur, neque circumferatur cogitationibus, & spem in Christo collocatam habeat. tum illucescet ille, veramque docebit petendi rationem, & suppediet orationem puram, spiritalem, & Deo dignam, & quæ sit in spiritu & veritate adorationem. Porro sicut is qui mercatoriam artem elegit, non vnicum duntaxat lucrandi genus excogitat, sed qua ratione vndeunque augeat & cumulet: & ab hac in aliam traducitur industriam, & inde aliud iter arripit: ac transfiliens semper ab eo quod nihil confert, currit ad id quod est quæstuosius: haud secus etiam nos animam nostram variè necnon artificiosè præparabimus, quòd verum ac magnum lucrum consequamur, nempe Deum: qui doceat nos in veritate precari. Hoc enim pacto requiescit Dominus in bono animæ proposito, constituens illam thronum gloriæ, insidens & conquiescens in ea. Nam hoc ipsum etiam apud Ezechielem Prophetam audiuius, de spiritualibus animalibus currui dominico subiugatis: quæ tota oculata se nobis exhibent: cuiusmodi est, anima quæ Deum portat, imò potius quæ portatur à Deo. fit enim tota oculus. Ac veluti domus quæ præsentem habet Dominum, per omnia bene composita est, pulchra & decora: sic anima quæ Dominum suum apud se ipsam habet, & in se manentem, omni genere pulchritudinis & decoris abundat, quippe quæ Dominum cum spiritualibus eius thesauris inhabitantem habeat & aurigam. Vx domui, à qua peregrinatur, cuiue non adest Dominus: quia deserta est, diruta, omni immunditia & perturbatione plena: eo quòd illic, ex sententia Prophetæ sirenes habitent & dzmonia. Si quidem à dono deserta, feles, canes,

Ezech. I.
8/10.

A φαλέως τῶ ἰὼ προσέχοντας προσεδέχαι τὸν Θεὸν ποτε ἐπιση, ὃ ἐπισκέψεται αὐτὴν πατὴρ τῆς ἐξόδου τῶ ψυχῆ, καὶ τῆς τείβων αὐτῆς καὶ ἀσθητικῶν· καὶ οὕτως ἡίκα χρεῖται πάν, καὶ ἡίκα βοᾷν χρεῖ, καὶ ἐκχευῇ προσεύχας, μόνον ὁ νοῦς ἐρρωμένος ἢ πρὸς τὸ Θεὸν ὡς ἀπὸ γὰρ ὁ Ἰσάμα ὅταν ἐργάζηται τι, ὅλον δὲ ὅλου ἀποχρ- λήται ἐκείνητοι τῶ ἐργῶ, καὶ πᾶντα αὐτῶ τῶ μέλη ἀλλήλοις βοηθεῖ· ἔτω καὶ ἡ ψυχὴ ὅλη δι' ὅλου ἀποδεδόσθαι εἰς τὸ πρὸς κύριον ἀψήσιν καὶ ἀγάπῃ, μὴ ῥεμβομένη καὶ ἀεφερομένη τοῖς λογισμοῖς, ἐκ πάσῃ τῇ προσδοκίᾳ προστάμακει- μένη Χριστοῦ. καὶ ἔτως αὐτὸς ἐπιλαμψά, δὴ δι- νῶ διδάσκων ἀψήσιν, διδὼς βίχλῳ καθεστῶν, πνευματικὴν, Θεὸς ἀξίαι, ἐκ τῶ ἐν πνεύματι καὶ δὴνθία προσκυῶσιν. ὡς ἀπὸ ὃ ὁ ἐμπορίας τέ- χῳ ἐπὶ μελέτης, ὃ μόνος ὅποι ἐχά τῶ κέρδεις τῶ ἐπίνουαι, ἀλλὰ πᾶν τὸν αὐτῶν, ἐκ πολυπλα- σιάζῃ ὁ κέρδος ἐπείγεται, ἀπὸ αὐτῆς ἐφ' ἐπέ- ραν μετῶν ἐπίνουαι, καὶ ἐν τῷ πρὸς ἑτέρων πρέχων πόρον, καὶ ἀπὸ τῶ μηδὲν ὀνήσαντες αἰεὶ ἀ- ποπηδῶν ὅτι ὁ καρδιαλέωτερον πρέχῃ· οὕτως καὶ ἡμεῖς τῶ ψυχῆ ἡμῶν ποικίλως καὶ ἐντέχως διτρεπίσωμεν, ὅπως καρδιαλέωμεν ὁ ἀληθινὸν καὶ μέγα κέρδος, τὸ Θεὸν τὸ διδάσκοντα ἡμᾶς ὃς ἀ- ληθείας προσεύχεται· οὕτως γὰρ ἐπὶ πνεύματι πα- τὴρ ὁ κύριος τῇ ἀγαθῇ τῆς ψυχῆς προσαιρέσθαι, θεῶν δόξης αὐτῶ ἐργαζόμενος, ὅπως ἡμῶνός τε καὶ ἐπὶ πνεύματι παυόμενος ἐπ' αὐτῶ· ἔτως γὰρ πᾶς ἰεζικὴ τῶ πρὸς τῶ ἡκούστατον πρὸς τῶ πνευματικῶν ζῶν, τῶ ἐπὶ ζυγμένον τῶ διασπικῶ ἀρματι· ὅς ὁ φθαλμα γὰρ ἡμῶν πα- ρεῖτα αὐτῶ, ὡς ἀπὸ ὅτι ἡ ψυχὴ ἡ βασιλεύσα τὸν Θεὸν, μᾶλλον ὃ βασιλεύσῃ ἀπὸ τῶ Θεοῦ. γί- γνεται γὰρ ὅλη ὁ φθαλμός, καὶ ὁ ἐπὶ οἶκος τὸ δε- σπότην παρὸντα ἔχον, πάσης γέμει δὴνθίας καὶ ὡραϊότητος ἐκ διτρεπίας, ἔτω καὶ ψυχὴ ἡ ἐ- χουσα τὸ διασπικῶ αὐτῆς πρὸς ἑαυτῶν καὶ ἐκ αὐτῇ κατὰ μέτροντα, πάσης ὡραϊότητος καὶ διτρε- πίας γέμει· τὸν γὰρ κύριον σὺ τῆς πνευματικῆς αὐτῶ ἡστανεῖς, ἐν οἷον ἐχά ἐκ τῶ ὅτι οἰ- κία, ἥς ὁ δεσπότης ἀποδύμεν, καὶ ὁ κύριος ὃ πρὸς- εῖν, ὅτι ἡρῆμα) κατισκαμμένη, γέμειτα πάσης ἀκαθαρσίας, καὶ ἀκαταστασίας· ἐκ δὲ σφίλως καὶ δαμόνια καὶ τὸν πρὸς τῶ οἶκον· ἐκ γὰρ τῇ ἡρῆμα οἰκία, αἰδουρὸν καὶ κύνας, καὶ

πάντα ἀκαθάρσια ἔστιν· καὶ ψυχὴ τῇ μὴ αἰσταν-
μένη ἐκ τῆς χαλεπῆς πτώσεως αὐτῆς, καὶ εἰδὼν αὐ-
τῆς ἐχούσῃ τοὺς πειθόντας αὐτὴν, καὶ αἰσθάνοντάς
ἐξέρχεται ἐξ αὐτῆς πρὸς τὸ εἶναι τῆς νυμφίου, καὶ βουλο-
μένης φέρειν τὰ ἱσθήματα αὐτῆς ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ.
ὅταν ὁ ἰδὼν ὁ κύριος, ὅτι σπουδάζει αὐτὴν ὅσον ὁ Χρ-
στὸς ἀγαπᾷ, αἰεὶ τὸν κύριον ζητῶσα καὶ προσδοκῶσα
νυκτὶς καὶ ἡμέρας, καὶ βιάσασθαι αὐτὴν, καὶ ὡς
ἐρετίλα τοῦ ἀδελφείου προσεχέας ἐκ πορνείας
ποιήσας τὸν ἐκδίκησιν αὐτῆς ὡς ὑπέσχετο, καθαρί-
σας αὐτὴν ἀπὸ τῆς ἐκ αὐτῆς κακίας, ἡ ἁμωμον,
καὶ ἀσπιλον νύμφην αὐτὸς εἰσὶν ὡς ἡμεῖς αὐτὴν αὐ-
τὴν. εἰ ὁ πιστεύς ταῦτα ἀληθῆ ἐστίν, ὡς ἔφη καὶ εἰς,
πρὸς ἡμᾶς στανδόν, εἰ θύρει ἡ ψυχὴ σου ὁ δόνησιν
αὐτὴν φῶς, καὶ τὴν ἀληθινὴν βράσιν καὶ πόσιν,
ἢ τίς ἐστὶν ὁ κύριος· εἰ δὲ οὐκ ἔχεις, ζητῶσιν νυ-
κτὶς καὶ ἡμέρας ἵνα λαβῇς. ὅταν οὖν ἴδῃς τὸν ἡ-
λιον, ζητῶσιν τὸν ἀληθινὸν ἡλιον· τυφλὸς γὰρ εἶ,
ἐπὶ τῇ φωτὶ φῶς, ὅτι ὁ λαβὼν εἰς τὴν ψυχὴν σου,
εἰ θύρεις τὸν ἀληθινὸν φῶς, καὶ ἀγαθόν. σιὰ γὰρ
ἐστὶ πᾶν τὰ φαινόμενα τῶν ἀληθινῶν τῆς ψυχῆς
πρὸς ἡμᾶς· ἐστὶ γὰρ ὡς τὸ φαινόμενον διῆος
αἰθέρος· εἰδὼν καὶ ὀφθαλμοὶ, καὶ ἐτύφλωσιν ὁ
Σατανᾶς, καὶ ὡς αὐτὸς ἐκώφωσιν, καὶ ἡλθεν ὁ Ἰησοῦς
τῷ πνεύματι τῷ ἑω αἰθέρος ὑπὸ καὶ ποιῶσαι. ὅ ἢ δόξα
καὶ ὁ κερὰς σου πατεῖ, καὶ ἀγία πνεύματι,
εἰς πᾶς αἰῶνας, ἀμήν.

A & omne genus sordium non abest. Vx
animæ quæ à graui lapsu suo non resur-
git, & habet intra se qui suadeant ei, &
compellant eam à suo ipsius sponso dis-
sidere : qui etiam velint eius animi sen-
sa de Christo corrumpere. Cùm autem
Dominus viderit eam sese pro viribus
colligentē, semper Dominū quætere,
noctu diūque expectare, inuocantem
ipsū in omni negotio, sine intermissio-
ne, quemadmodum iussit, deprecari,
vindicare illam vt pollicitus est : & cum
expurgauerit eam ab omni vicio eius,
B irreprehensibilem & immaculatam
sponsam ipse sibi constituat illam. Por-
rò si credis hæc esse vera, sicuti certè
sunt, ipse te consule, num anima tua
lumen illud dirigens eam nacta sit, ve-
ram escam & potum, qui quidem est
Dominus : quem si non habes, quærito
noctu diūque, vt consequare. Cùm er-
go solem spectaueris, verum solem in-
dagato : cæcus enim es. Cum lumen in-
spexeris, animam tuam examinato, an
verum & bonum lumen adeptus es.
Nam omnia ante oculos posita, sunt
vmbra rerum verarum ad animam per-
tinentium. Quia præter hunc homi-
nem conspicuum, est alius interior ho-
mo, & alij oculi, quos excæcauit Sata-
nas : & aures, quas surdas effecit. Ita-
que venit Iesus, ad sanandum hunc in-
teriorem hominem. Cui gloria & im-
perium cum Patre, & Spiritu sancto,
in secula. Amen.



ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΩΝ ΧΡΙ-
ΣΤΙΑΝΩΝ ΔΟΞΗΣ, ἧς τὰ σώματα αὐ-
τῶν ἐν τῇ ἀνάστασις κατεξωθήσε-
ται καὶ μὴ τῆς ψυχῆς φωτισθή-
σεται.



DE GLORIA CHRI-
stianorum, qua corpora il-
lorum in resurrectione di-
gnabuntur, et cum anima
illustrabuntur.

HOMILIA ΛΔ'.

HOMILIA XXXIV.



ΣΠΕΡ οἱ θυματικοὶ ὀφθαλ-
μοὶ τελευτῶν πᾶν βλέπειν,
οὕτως καὶ τῆς ψυχῆς τῆς ἀγίας
φανερὰ καὶ ὁρατὰ ἐστὶ τὰ κέλητα



QUEMADMODUM oculi cor-
porci clarè cernunt omnia :
ita sanctorum animis manifesta
sunt & conspicua diuinitatis ornamēta

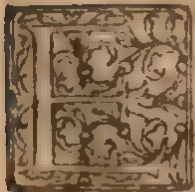
εἶπον, καὶ αἰσθημένοι τῶν ἀγαθῶν ὑπέχουσιν ὡς
 ὅτι ἐν ταῖς φανεραις πρὸς τὴν φύσιν, ἢ ἀπὸ
 μαζαῖς, ἢ ἀπὸ ποιικίλων ἀδυνάτων πρὸς κεφαλὰς
 ἐστὶν αἰσθῆναι, καὶ τὸ πρῶτον πλῆθος τῆς φύσεως ἀμύχανον
 τὴν μετῴσιν ἢ ἐπιπλάσσειν. ἢ ὡς ὅτι ἐν τῇ θαλάσσῃ
 ἴσται ἐν αὐτῇ ζῶντα, ἢ τὸ αἰσθῆναι, ἢ τὰ ἴσται,
 ἢ τὸ ἴσται φέρει, ἢ τὸ μετῴσιν ὑδατος αὐτῆς, ἢ τὸ
 μετῴσιν τῆς ἕκτου αὐτῆς ἀδυνάτων πρὸς τῇ αὐ-
 θροῦ πρὸς κεφαλὰς, ἢ ὡς ὅτι ἐν ταῖς αἰετὶς τὸν
 αἰσθῆναι τῇ πεπινῶν. ἢ ἴσται φύσιν ἢ τὸ ποιικίλων
 ἀδυνάτων γὰρ αἰετὶς ὡς ὅτι. ὅτι ὅτι μέγιστος,
 ἢ ἴσται ἴσται τὸ ἴσται, ἢ τὸ δρόμος αὐτῆς ὡς ὅτι
 ἀδυνάτων κεφαλὰς, ὡς ὅτι ἀδυνάτων εἰ-
 πῶν, ἢ ἴσται φέρει τὸ πλῆθος τῆς Χριστιανῶν τὸ
 αἰσθῆναι, ἀπὸ τῶν ἐκ ἀκατάληπτον· εἰ γὰρ τὰ
 κλίματα τῶν πρῶτον ἀπὸ τῶν καὶ ἀκατάληπτα
 τοῖς αἰσθητοῖς τυχερῶς, πόσω μᾶλλον ἢ κλίμας
 καὶ κεφαλὰς αἰετῶν. ὅφειλε ὡς περὶ μᾶλλον
 ἀγαλλιασθῆναι ἐκ τῶν ὅτι τοῖς πλῆθος
 καὶ κληρονομία τοῖς Χριστιανοῖς ἡπίμαστα, ὡς περὶ
 μετῴσιν διωκηθῆναι εἰπῶν, ἢ ἴσται φέρει. μὴ
 πάσης ὅτι ἀποδοῦναι καὶ ἴσται φέρει τῶν περὶ
 ἡν δὲ ὅτι τὸ ἀγαθὸν τῆς Χριστιανῶν, καὶ κεφαλὰς ἐκ
 τῶν πλῆθος· κληρονομία γὰρ καὶ μετῴσιν τῆς Χρι-
 στιανῶν, αἰετὶς ὅτι ὅτι· καὶ εἰς γὰρ, φησὶ, μετῴσιν
 τῆς κληρονομίας μου καὶ τῶν ποταμῶν μου. δόξα τῇ
 εἰς αὐτὸν διδοῦναι, ἐκ συλκινῶν τῆς ἀγίας φύσιν αὐτῆς
 τῆς ψυχῆς τῆς Χριστιανῶν, εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.


A & bonorum innumerabilem verbis explicari aut comprehendi nequit. Non aliter quam in rebus conspicuis : plantas, semina, & flores terræ varios numero consequi nemo potest : neque fit, ut quis metiri possit aut scire cunctas opes terræ; aut velut auium per aëra volantium numerum, genera, aut varietates nosse non conceditur : aut quæ ratione cœli magnitudinem, vel situm stellarum, aut cursum earum consequi non possumus : ita fieri nequit, ut enarrentur verbis aut explicentur infinitæ & incomprehensæ Christianorum diuitiæ. Nam si creaturæ istæ tanto & hominibus incomprehenso sunt in numero, quanto magis qui creauit & condidit illas? Debet igitur quispiam exultare vehementius & lætari de tantis opibus, tantâque hereditate Christianis præparata, nempe quæ nemo recensere possit aut enarrare. Porro omni studio atque humilitate accedendum est ad Christianorum certamen, ut inde consequi possimus diuitias illas. Siquidem hereditas & pars Christianorum est ipse Deus. *Dominus enim, ait, pars hereditatis mei & calicis mei.* Gloria sit ei qui seipsum donat, suamque sanctam naturam permiscet animis Christianorum, in secula. Amen.



ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΓΑΛΛΙΟΥ
καὶ τῆ κακοῦ σαββάτου.

ΟΜΙΛΙΑ ΛΕ΄.




 Ν τῇ σκιᾷ τοῦ νόμου τ' ἔξ' Μα-
 σίως διδόντες προσέπαξεν ὁ Θεὸς
 εἰς τὴν Γεβράτου ἔκαστον αἰα-
 παύσας καὶ μηδὲν ποιῆν. τὸ τοῦ
 τύπος αὐτῶ καὶ σκιὰ τοῦ ἀληθινοῦ
 Γεβράτου τῷ διδωμένῳ τῇ ψυχῇ ἀπὸ τοῦ κυρίου
 διὰ τὸ καπαξιώσασθαι ψυχὴ ἀπὸ τῶν ἀμαρτιῶν καὶ
 συπφῶν λογισμῶν, καὶ ἀληθινὸν σάββατον Γε-
 βρατίζῃ, καὶ ἀληθινῶ αἰάπασιν αἰάπαύσται,



DE SABBATO

antiquo et nouo.

HOMILIA XXXV.



Numbra legis per Mo-
sem data, iussit Deus
vnumquemque sabbato
quiescere, ac nihil a-
gere. Hoc autem prae-
se ferebat figuram &
vmbra[m] veri sabbati, quod animae
donatur à Domino. Nam anima quae
liberari meruit ab obscenis & sordi-
dis cogitationibus, verum sabbatum
celebrat, & veram quietem requie-

feit, ocium agens & liberata à cunctis A
operibus tenebrosis. Siquidem illic etli
corpore quiescebant, vt sabbatum ty-
picum celebrarent, animæ tamen erant
nequitijs ac vitijs illigatæ. Hoc autem
verum sabbatum est, vera requies ani-
mæ, quæ vœua est & expurgata à co-
gitationibus Satanæ, & conquiescit in
perpetua quiete & læticia Domini.
Quemadmodum itaque tunc edixit,
vt vel ipsa animalia ratione carentia
quiescerent sabbato: ne bos sub iugum
necessarium traheretur, nève alius
grauaretur oneribus (siquidem etiam B
ipsa animalia quiescebant à duris ope-
ribus) ita Dominus cum venisset, &
verum æternumque contulisset sabbat-
um, recreauit animam grauata &
onustam oneribus iniquitatis & im-
mundarum cogitationum: quæ iniqua
necessario admittebat opera, veluti sub
acerborum dominorum seruitutem red-
acta: & leuauit eam oneribus ægrè to-
lerabilibus, vanis & sordidis cogitatio-
nibus, sublato graui iugo iniustorum
operum: ac refecit eam, impuris cogi-
tationibus laborantem. Vocat enim
Dominus hominem ad recreationem,
dum ait, Venite omnes qui laboratis & o-
nerati estis: & ego reficiam vos. Quæ-
cunque itaque animæ credunt, & ac-
cedunt, recreat eas ab his molestis gra-
uibus & immundis cogitationibus: quæ
omni iniquitate vacuæ celebrant sab-
batum verum, deliciarum plenum &
sanctum: peragunt festum spiritus,
lætitiæ & exultationis inenarrabilis: &
ex puro corde seruiunt mundum &
Deo gratum seruitium. Istud est ve-
rum ac sanctum sabbatum. Quare nos
quoque inuocemus Deum, vt ingre-
diamur in illam requiem: vt delista-
mus à fœdis, peruersis & vanis cogi-
tationibus: quò sic possimus ex mun-
do corde seruire Deo, festumque
Spiritus sancti celebrare. Beatus ergo,
qui ingressus est in illam requiem. Glo-
ria patri, cui sic visum est, & filio, ac
Spiritus sancto, in secula. Amen.

Mat. 11.

ἄργυρον καὶ ἐλδομένην ἀπὸ πάντων τῶν
συντηνῶν ἔργον· ἐὰν μὲν γὰρ εἰς τὸ τυπικὸν
σάββατον, εἰ καὶ ὁμοιωτικῶς ἀνέπαυοντο, ἀλλ'
αἱ ψυχαὶ εἰς τὰς ποτηρίας καὶ κακίας ἡσυχίᾳ δι-
διδόμεναι. τῷ δὲ τῷ ἀληθινῷ σάββατον, αἰά-
παισι ἀληθινῇ ἐστὶ ψυχῆς ἀργυρίου καὶ καθα-
ρίσεως ἀπὸ τῆς ἀφροσύνης τῆς σατανᾶς,
καὶ ἀναπαύσεως εἰς τὴν τὴν κυρίαν ἀνάπαυ-
σιν αἰώνιαν, καὶ χαρὰν. ὡς οὖν γὰρ τὸ πρῶτον
παρὲς τὴν αἰσθητὴν ἀλογιστὴν τῶν σάββατων ἀ-
ναπαύεσθαι, τὸν βούμ μὲν ὑπὸ τῆς ἀνάγ-
κης ἔλκεσθαι, τὸ δὲ οἷον μὴ ὁπιφορπίζεσθαι· ἀνα-
παύοντο γὰρ καὶ αὐτὰ τὰ ζῶα ἀπὸ τῆς βαρέως
ἔργον· οὕτως ἐλθὼν ὁ κύριος καὶ τὸ ἀληθινὸν καὶ
αἰώνιον σάββατον δίδει, ἀνέπαυσι τῶν βέβαιον
μὲν καὶ πεφορτισμένων ψυχῶν φορτίοις ἀ-
νομίας, ἀκαθάρτων ἀφροσύνης, καὶ ἐργασιο-
μῶν ἀδικίας ἔργα μὲν αἰσθητῶς ὡς ὑπὸ δει-
ασίας πικρὰς δεδουλωμένων, καὶ ἐκούφισιν αὐ-
τῶν ἀπὸ τῆς διεσπασμένης φορτίου, ματαίῳ καὶ
ῥυπαρῶν ἀφροσύνης. καὶ ἦρε τὸν ζυγὸν τὸ πι-
κρὸν τῆς ἔργον τὴν ἀδικίας, καὶ ἀνέπαυσιν αὐτῶν
καταπύσας ἐν τοῖς ἀφροσύνοις τῆς ἀκαθαρσίας·
ὁ γὰρ κύριος καλῶς τὸ ἀνδραποδεῖν εἰς τὴν ἀνά-
C παυσιν λέγει, δίδτε πάντες οἱ κοπιῶντες, καὶ
πεφορτισμένοι, καὶ γὰρ ἀναπαύσω ὑμᾶς. καὶ ὅσα
ψυχὰς πείθονται καὶ παύονται, ἀναπαύει
αὐτὰς ἀπὸ τούτων τῶν βαρέων καὶ φορτικῶν, καὶ
ἀκαθάρτων λογισμῶν, καὶ ἀργυρίου ἀπὸ πά-
σης ἀνομίας, (σάββατον ἔχουσιν σάββατον ἀληθι-
νόν, τρυφερόν, ἀγνόν· ἐξορτίζουσιν ἐορτῶν πλού-
μας, χαρὰς, καὶ ἀγαλλιάσεως ἀνεκλήπτου·
καὶ λατρεύουσιν λατρεῖν καθαρά, καὶ διαρέ-
σονται τῷ Θεῷ, ἐκ καθαρῆς καρδίας. τῷ δὲ ἐστὶ
τὸ ἀληθινὸν ἐν ἀγνοίᾳ σάββατον. τῷ ἀκατέστρωτον
οὖν καὶ ἡμεῖν τὸ Θεὸν εἰσιλθῆναι εἰς τὴν κατὰ-
D παυσιν ταύτην τῷ ἄργῳ ἡμᾶς ἀπὸ τῆς αἰ-
σθητῆς, καὶ ποτηρῶν, καὶ μεταίῳ ἀφροσύνης.
ἵνα ὅπως διωγησώμεθα λατρεῖν τῷ Θεῷ ἐκ
καθαρῆς καρδίας, καὶ ἐορτάσας ἐορτῶν πλού-
μας ἀγίου· μακάριος οὖν ὁ εἰσιλθὼν εἰς ἐκείνῳ
τῷ κατὰπαυσιν. δίδα τῶν οὕτως διδασκλήσων
κατὰ, ἐν ᾧ, καὶ ἀγνόν πλούματι, εἰς τοὺς αἰῶ-
νας, ἀμήν.

ΠΕΡΙ

A



ΠΕΡΙ ΔΙΣΣΗΣ ΑΝΑ-

στάσεως τῇ ψυχῶν καὶ σωμά-
των, καὶ διαφόρου δόξης τῇ ἀ-
νισταμένῳ.

ΟΜΙΛΙΑ 45¹.



Νάστασι τῇ καρδίᾳ ψυχῶν, ἀ-
πὸ τοῦ κυρίου Ἰ. αἰδύσας ὃ τῇ
Θυμῇ ἐκ ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. ὡς-
τε ὃ ἐκ τῆς ἐξουσίας πεπηγμέν-
τοι ἔσονται οἱ αἰσθηταί, ὅτι ἴσως πομ-

τις εἶσι, ἀλλ' εἰς τὴν ἐνός ἀφ' ἑνὸς ἐν τῇ λαμ-
 πρότητι καὶ μεγαλοπότι. ὕψος καὶ τῆς πύ-
 ματις, καὶ ὁ μέγας τῆς πίστεως εἰς τὴν κοίτην
 ἐν αὐτῇ τῇ πύματι, εἰς πλεονέκτης τῇ ἐπι-
 ραῇ καὶ ἡ γὰρ λέγει, ὅτι ὁ λαλῶν ἐν γλώσσῃ
 πύματι Θεῷ λαλῶν· ἔστω πύματις ἐστὶ Θεῷ
 λαλῶν· ὁ δὲ τῇ τῇ πύματι, ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ.
 ἔστω πύματις ἔστω τῇ γὰρ· ὁ μὲν γὰρ ἐαυτὸν
 μόνον οἰκοδομεῖ, ὁ δὲ ἐαυτὸν καὶ τῇ πλεονέκτη. τῇ
 δὲ ἐστὶν, ὡς καὶ ἡ ἐκκλησία οἰκοδομεῖται ἐν τῇ γῇ,
 καὶ ὁ αὐτὸς ἐκ τῇ μίας καρδίας πολλοὺς καὶ ἀφ-
 ἑνὸς ἐκκλησίας ἐκφέρει. καὶ πάλιν αὐτοὶ οἱ ἐκ-
 κλησίαι, οἱ μὲν εἰσι μετρίτεροι, οἱ δὲ μικρότεροι, ὅ-
 λοι δὲ εἰς μίαν συνάγονται ἁλῶνα, εἰς μίαν ἀ-
 ποθήκην, ἀφ' ἑνὸς ὅπως εἰς ἐξ αὐτῆς γίνονται
 ἄλλοι. ἡ ὡς καὶ εἰσι ἐν πόλιν πληθύνει αἰδε-
 πται, καὶ οἱ μὲν εἰσι παῖδες ἡλικίας, οἱ δὲ αἰδώς,
 ἡ καὶ οἱ παῖδες δὲ ἀπὸ μίας πηγῆς ὕδατος
 πίνουσι, καὶ ἀπὸ ἐνός ἄρτου ἐσθίουσι, ἕνα ἄερα
 ἔχοντες. ἡ ὡς καὶ εἰσι λυχνίαι, καὶ ὁ μὲν ἔχει δύο
 μωκτῆρας, ὁ δὲ ἐπὶ τῇ· ἀλλ' ὅπου ἐστὶν ἡ πύματις
 τῇ φωτὶς ἀλλ' ὡς φωτὶς· ὅπως ὅσοι εἰσι ἐν
 πυρὶ καὶ φωτὶ, καὶ διώκονται ἐν τῇ σκότητι· ἀλλὰ
 ἀφ' ἑνὸς πολλὰ ἐστὶν· ὡς καὶ αὐτὸς εἰς πᾶσι ὡς
 ἡμῶν ἔχει δύο, τῇ μὲν παῖδον, τῇ δὲ καὶ οἱ, καὶ
 τῇ μὲν εἰς πόλιν ἀποπέμψας καὶ πατρίδας, ὁ δὲ
 ἡμῶν παῖδες δὲ οἱ παῖδες, ἐπεὶ μὲν διώκονται
 ποιεῖν, δόξα τῷ Θεῷ, ἀμὲν.

DE DVPLICI RE-

*surrectione animarum et
corporum, et diuersa resur-
gentium gloria.*

HOMILIA XXXVI.



NIMARVM mortua-
rum resurrectio fit ex
præsenti tempore: re-
surrectio verò corpo-
rum, in illa die. Atqui
sicut in cœlo quæ sunt

stellæ, non sunt omnes æquales: sed vna differt ab altera splendore ac maiestate: sic in rebus spiritualibus, pro modo fidei sunt promotiones in ipso spiritu, vnusque altero locupletior est. Scriptura etiam ait, *Qui loquitur lingua, spiritu Deo loquitur*: hic qui cum Deo loquitur, spiritualis est. *Qui vero Prophetat, Ecclesiam ædificat*: Ille abundantiam adeptus est gratiæ. Ille enim seipsum duntaxat ædificat, hic autem seipsum & proximum. Hoc porro se habet, vt granum frumenti terræ mandatum. Idem ex vno corde plura diuersaque grana producit. Item ex ipsis spicis aliæ ampliores, aliæ tenuiores: vniuersæ tamen in vnâ congregantur aream & horreum: ac licet discrepent, ex ipsis conficitur vnus panis. Aut sicut in ciuitate sunt hominum multitudines: nonnulli sunt pueri pusilli, alij autem viri vel adulescentes: cuncti verò bibunt aquam ex eodem fonte, vno pane vescuntur, vnum spirantes ærem. Aut velut inter lucernas hæc habet duo luminaria, illa verò septem: & alicubi maior est copia lucis, & aliter illuminat: ita qui sunt in igne & lumine, in tenebris esse nequeunt: plurimum tamen inter se discrepant. Non aliter, quàm si pater quidam duos habeat filios, vnum, puellum, alterum, adulescentem: hunc quidem in vrbes & regiones mittit, pusillum autem semper tuetur: qui nihil potest agere. Gloria Deo. Amen.



DE PARADISO ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΕΙ-
et lege spiritali.

HOMILIA XXXVII.

ΟΜΙΛΙΑ ΛΖ'.

Hæc homi-
 lia integra
 habetur a-
 pud Mari-
 eremitam,
 in limine lo-
 belli, de
 Paradiso et
 lege spirita-
 li, unde i-
 mationem hu-
 ius homilia
 suppletum
 est.



QVEM AD MODUM
 secreta consilia per-
 spiciuntur ex operi-
 bus manifestis: sic ex
 his quæ sunt ab ani-
 ma, eloquia scriptu-
 ræ licet intelligere.

Hoc autem non omnes capiunt: sed
 quicunque per ærumnas aliqua ex par-
 te deuenerunt ad vacuitatem affectio-
 num. Sicut enim scriptura narrat fu-
 tura, ita quæ geruntur ab anima.
 Nam in ea spiritali modo recondita
 sunt omnia futura: quæ quicunque
 fuerit adeptus, hæc & illa inde con-
 sequitur. Cum igitur scripturam au-
 dieris enarrantem, quæ pertinent ad
 paradysum, ad Adamum, & ad ser-
 pentem, omnibus affectionibus semo-
 tis, ad cor tuum conuertere animum: &
 reperiens paradysum, nempe Verbum
 Dei: delectationem autem quæ per-
 cipitur in eo, participationem Spiritus
 sancti: serpentem quoque, nimi-
 rum voluptatem carnalem, quæ pro-
 pter conuiuium, quem habet nobis-
 cum, irrepit, & dolose nos prouo-
 cat ad gustandum de ligno; hoc est,
 de curis huius vitæ: qui quidem ser-
 pens per inobedientiam interimit.

Matth. 6. Nolite enim solliciti esse in crastinum: utrun-
 que dixit Deus: Et id quod dictum est,
 Gen. 3. Quacunque die comederitis de ligno, morte
 Lm. 21. moriemini. Et illud, Attendite ne grauentur
 corda vestra in crapula. Nam tenebræ
 quæ gignuntur ex sollicitudine & cra-
 pula, animam interficiunt, detur-
 bantes eam à verbo spiritali, ac pri-
 uantes virtute diuina. Ab hoc igitur
 ligno nos arceat Dominus, dum in-
 quit, De nulla re solliciti sitis, præterquam
 de regno. Quicunque enim Dei paradysum
 ingressi custodierunt mandatum
 illud, non sunt expulsi: sed quantum



ΣΠΕΡ ἐκ τῆς φανερῶν
 ἔργων ἐστὶ νοῦσαι τὰ κεκρυμ-
 μένα βουλόματα, οὕτως
 ἐκ τῆς τῆς ψυχῆς πρε-
 γμάτων ἐστὶ σιωπῆσαι τὰ τῆς
 γραφῆς διηγήματα. τὸ τοιοῦτον δὲ

οὐ πάντες, ἀλλ' ὅσοι ἀφ' ἐκουρίας μετε-
 χῶς ἀπαύσαν ἐκπόσθη. ὡς γὰρ τὰ μέλ-
 λοντα ἐκ γραφῆς διηγῆται· οὕτω καὶ τὰ τῆς
 ψυχῆς πρεγμάτα. τὰ γὰρ μέλλοντα πάν-
 τα εἰς αὐτὴν πνευματικῶς ἐγκέκρυπται,
 ὑφ' ἧν τις μετέχῃ. ἀπειτυχῶν τούτων κα-
 κίων μετόχος τυγχάνει. ὅταν οὖν ἀκούσῃς
 τῆς γραφῆς διηγουμένης τὰ τῆς πῶδε δέου-
 τας, καὶ τῆς Αδάμ, καὶ τῆς ὀφείας, πρὸς τὴν ἀ-
 παύσαν τῇ καρδίᾳ σου, καὶ θύσεις, πῶδε δε-
 σον μὲν, τὴν τῆς Θεοῦ λόγον· πλὴν δὲ ἐν αὐ-
 τῇ δόξασι πλὴν μετὰ τῆς αἰῶνος πνεύ-
 ματος, ὅφιν δὲ πλὴν πρὸς πνευματικῶν ἡδύ-
 πασας, ἀφ' ἧς σιωπῆς πρὸς πνεύματος,
 καὶ ἀπαύσαν ἡμᾶς τῆς γέσσεσθαι τῆς ἐύ-
 λου, πνεύματος μεμνησθε βιωτικῆς· καὶ ἀπο-
 κτείνοντα ἀφ' ἧς πῶδε καὶ· μὴ μεμνη-
 σθε γὰρ πῶδε τῆς αἰῶνος· τὰ σιωπῆσθαι
 εἰ δὲ ὁ αὐτὸς Θεὸς εἶπε ὁ εἰρημῶν, ἡ δὲ
 αὐτῆς ἡμέρας φάγητε τὸ ξύλον, θανάτω ἀπο-
 θανέσθε. καὶ ὁ, βλέπετε μὴ βαρυνθῶσιν αἱ
 καρδίαι ὑμῶν ἐν κεκρυμμένῃ. ἀπαυπῆσαι
 γὰρ πλὴν ψυχῆς ὁ ἐκ τῆς μεμνησθε καὶ
 κεκρυμμένης ἐκπνεύματος οὐκ ἐστὶν, ἐκ δὲ αὐτῶν αὐ-
 τῶν ἐκ τῆς πνευματικῆς ἀρετῆς, καὶ ὑπερῶν
 αὐτῶν τῆς θείας ἐργασίας. πύτου οὖν τῆς ἐύ-
 λου ἀπειρήσθαι ἡμᾶς ὁ κύριος λέγων, μηδὲν με-
 μνησθε πλὴν τῆς βασιλείας. ὅσοι γὰρ
 εἰσῆλθον εἰς τὸν Θεὸν πῶδε δέουσαν, καὶ ἐφύλαξαν
 πλὴν ἐπιτολὴν ταύτην, ὅτι ἐξελυθησάν, ἀλλ' ὅσοι

γῆνοι ἐπέχοντο, τὸν πνύματικὸν ἐκαποταπλα-
σίονα ἀπὸ πλυστῶν ἐνεργῶς καὶ ὁμοῖον ὥπως τῆς
χάριτος πατρὸς καλούσης. διζώμεθα ποῖνον καὶ
ἡμῖς φυλάξαι αὐτὸν, ἵνα ἐμμεῖναιτες εἰς τὸ
τῷ κυρίου λόγον, ἀπολαύσωμεν τῆς τοῦ πνύ-
ματος πνεύματος, καὶ ὧδε, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι.
ὡς οὖν γὰρ ἐκβάλλεται Ἀδὰμ, ἀπολαύ-
σας τοῦ ξύλου τῆς γινώσεως· ὥτως οὐ δύ-
νασθαι μὴ εἶναι εἰς τὸν τοῦ Χριστοῦ λόγον, οἱ
τὰ γῆνα φρονοῦντες, καὶ ὁ γὰρ γαζαμμένον.

Οἱ ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἐστὶν ἐχθρὰ εἰς Θεόν·
διὸ ἡ γραφὴ καλεῖται πᾶσι φυλάξαι τὴν ἐ-
καστοὶ πλὴν ἑαυτοῦ καρδίαν, ἵνα πᾶς ὡς πατὴρ
στοι φυλάσσει ἐν αὐτῇ τὸν λόγον, ἀπολαύσας
τῆς χάριτος, μὴ ἀκούων τοῦ ἐνδοῦ εἰλισσομένου
ὄφους συμβουλεύοντες τὰ παρὰ τὸν νόμον, διὸ
ἡμεῖς θυμὸς ὁ ἀδελφοκτόνος, καὶ θνήσκει
ψυχὴ ἡ ὑπερβύσα· ἀλλ' ἀκούων τοῦ κυρίου λόγου
πᾶς, ὅτι μελεῖται πίστεως καὶ ἐλπίδος, διὸ
ἡμεῖς ἡ φιλία καὶ φιλοφρονέσας ἀγά-
πη, ἡ πλὴν αἰώνιον ζωὴν παρέχουσα. εἰς τῶν
τοῦ πατρὸς εἰσπλην Νόου, πλὴν ἐν τῷ φυ-
λάσσει καὶ ἐργαζόμενος· καὶ ἀπὸ τῆς ἀγά-
πης ἐλυτρώθη τῆς ὀργῆς. τῶν φυλάσσει Ἀ-
βραάμ φωνῶν Θεοῦ ἡκούσας. τῶν φυλάσσει
Μωϋσῆς δόξαν εἰς τὸ παρὸς ποιεῖν ἐλάμ-
βαν. ὁμοίως Δαβὶδ τῶν φυλάσσει ἐρ-
γάσας, ὅτι τῷ ἐχθρῷ ἐκείνῳ· ἀλλὰ
καὶ Σαουλ ἕως οὗ ἐφύλασσε πλὴν καρδίαν,
διωδούτο· ὅτι δὲ εἰς τέλος πῆρεν, εἰς τί-
λος ἐγκατελήφθη. ἐν μέτῳ γὰρ κατὰ ἀ-
ναλογία μετῆρχας ἕκαστος ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ
ὅσον ἐπικρατεῖ πᾶς, ὅσον ἐπικρατεῖται· καὶ
εἶναι φυλάσσει, ὅσον φυλάσσειται. ἀπὸ τῶ-
ν πᾶς ὁ χρόνος τῷ αἰῶνι παρρησίᾳ, ἀπο-
σώλων, μὴ τῶν, τὸν λόγον ἐν τῇ καρδίᾳ
αὐτῷ ἐφύλασσε, μηδὲν ἐπὶ μεμνημένος,
ἀλλὰ τὰ γῆνα ὑποφρονέων, καὶ ἐν ἐπι-
λῇ τοῦ αἰῶνι πνύματος ἀφαιρούμενος καὶ
ὁ τοῦ πνύματος φιλοφρονέων, καὶ ἀγαθὸν πᾶν
παρρησιάζων, οὐ λόγῳ μόνον ἢ γινώσκει
ψαλῶν, ἀλλ' ἐν λόγῳ καὶ ἔργῳ δι' αὐτῶν τῶν
παρρησιάζων· διὸ πλούτου ἐλπίδος πα-
χίαν, αὐτὴ δόξης ἀτιμίας, αὐτὴ ἡδονῆς πα-
λατικίας, ὅτι καὶ αὐτὴ τοῦ θυμὸς ἀγάπης.

A paradiso potiti sunt primi parentes ;
centies tantum in paradiso spiritali ob-
lectamur, verè nos & continenter con-
solante gratia Dei. Quare nos quo-
que summopere desideremus ipsum
servare mandatum : ut permanentes
in verbo Domini , fruamur nunc &
in futuro seculo deliciis spiritus. Ut
enim expulsus est Adam , qui gusta-
rat de ligno scientiæ , ita qui terrena
sapiunt , permanere non possunt, in
verbo Christi , quemadmodum scri-
ptum est,

Amicitia huius mundi, inimica est Dei. Iacob. 4.

B Quocirca iubet scriptura, vnumquen-
que hominem omni custodia servare
cor suum : ut conseruans in eo ver-
bum , tanquam paradysum , fruatur
gratia : nec audiat serpentem intus se
implicantem & consulentem quæ fa-
ciunt ad voluptatem : vnde nascitur
iracundia, quæ ad fratricidium admit-
tendum impellit. Verum audito Do-
minum , dicentem, Curam habere fi-
dei ac spei , è quibus oritur charitas,
vnicè complectens Deum & homines,
quæ vitam confert æternam. In hu-
iusmodi paradysum ingressus est Noë
mandatum seruans & exequens , ac
per charitatem seruatus est ab iracun-
dia. Hunc Abraham custodiens , pa-
ruit voci diuinæ. Hunc custodiens
Moses, gloriam in facie recepit. Iri-
dem & David hunc conseruans, ope-
re compleuit : vnde dominatus est ho-
stibus. Quin etiam Saul quandiu cu-
stodiuit cor , prosperè agebat : quan-
do verò sub finem transgressus est ,
tandem est circumuentus. Nam mo-
deratè & ex proportionē peruenit ad
vnumquenq. verbum Domini. Quan-
tum quis possederit , tantum possidebi-
tur, quantumq. seruauerit, tantum ser-
uabitur. Propterea chorus vniuersus
sanctorum Prophetarum , Apostolorū
& martyrum custodierunt verbum in
cordibus suis, nullius alterius rei solliciti
sed contemnentes terrena, permanse-
runt in mandato Spiritus sancti, omni-
bus præferentes quod bonum erat &
Spiritu Dei gratum : non verbo solo
aut simplici cognitione , sed verbo
& opere ac rebus ipsis : pro diuitiis
amplectentes paupertatem, pro gloria
honorum contemptum, pro voluptate
ærumnas: vnde etiam pro ira dilectionē:

& quæ suavia sunt in hac vita, odio habentes, illos vehementius diligebant, qui hæc eriperent, tanquam adiuverentur ab illis in scopo assequendo, bonum à malo non discernentes: neque enim bonos repellebant, nec accusabant improbos: illos omnes existimabant legatos administrationis dominicæ: idcirco erga omnes bene affectum gerebant animum. Cum enim audirent Dominum dicentem, *Dimittite, & dimitemini*: beneficos reputabant, qui illos læderent: tanquam ab ipsis nacti occasionem remittendi. Rursus cum audirent dicentem, *Quemadmodum vultis ut faciant vobis homines, vos etiam illis facite similiter*: tunc probos in conscientia diligebant. Relinquentes enim suam iustitiam, & quærentes iustitiam Dei, consequenter inuenerunt charitatem naturaliter in ipsa reconditam. Siquidem Dominus cum de charitate multa præciperet, iustitiam Dei quærere iussit: quam nouerat esse matrem charitatis. Nam aliter saluari non possumus, quàm per proximum: sicuti Dominus præcipiens ait, *Dimittite, & dimitemini*. Hæc est lex spiritualis, quæ in cordibus fidelibus scribitur, nempe complementum prioris legis. Non veni enim, ait, *soluere legem, sed adimplere*. Quo itaque modo impleatur, accipe: Prior lex accepta occasione benedicendi eum qui peccauerat, longè magis condemnauit eum qui læsus est. In quo enim iudicat alterum, seipsum condemnat: in quo verò remittit, remittetur ei. Ita enim lex ait, *In medio iudicij iudicium, & in medio remissionis remissio*. Plenitudo ergo legis est dilectio. Porro priorem legem diximus, non quoddam duas leges præscripserit Deus hominibus, sed vnicam: quæ quidem natura spiritualis est ex vi legis, & vicifcens vicem illius qui remittit offensam alteri, iustam pro eo fert sententiam: ei verò qui potiore conditione semper esse desiderat, plurimum infert suppliciorum. Inquit enim, *Cum electo electus eris, & cum peruerso peruersè ages*. Quamobrem qui spiritualiter eam implent, & pro modo participes sunt gratiæ, non beneficos solù, sed etià cõtumeliosos & persequentes diligunt: charitatè spiritalem recipientes pro remuneratione bonorum: bonorù dico, non quia remiserunt iniurias, sed quia beneficio affectunt animas iniuriam inferentium.

μισῶντες γὰρ τὰ ἡδία τῆ βίου· τοὺς ἀφαιρουμένοις αὐτὰ ὑψέλλοι ἡγάπων, ὡς συνεργουῦντας αὐτοῖς πρὸς τὸν σκοπὸν, ἀπεχόμενοι τῆ κακώσεως καλὸν καὶ ποιηθῆναι· οὐτε γὰρ τοὺς ἀγαθοὺς ἠροῦντο, οὐτε τοὺς ποιητοὺς ἠτίσαντο, παύσας ἀποκρισάμενοι τῆς δεσποτικῆς οἰκονομίας ἡγεμόνοι. πρὸς πάντας οὖν εἶχον διδόντες· οὐκ ἔδει γὰρ ἡκούειν τῆς κυρίας, ἀφετε, καὶ ἀφεθήσεται ὑμῖν, ὅτε πῶς ἀδικουῦντας διερρέας ἐλατίζοντο εἰς ἀφῆσιν ἔχοντες τὰς κτ' αὐτῇ ἀφορμας· ὅτε δὲ πάλιν ἤκουον, καθὼς ἤλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἀνθρώποι, καὶ ὑμεῖς ποιῆτε αὐτοῖς, τότε καὶ πῶς ἀγαθοὺς καὶ συνείδοναι ἡγάπων· ἀφέντες γὰρ τὴν δικαιοσύνην ἑαυτῇ, καὶ πλεὺς τῆ Θεοῦ δικαιοσύνης ζητήσαντες, ὅθεν ἀκλουθῶντες καὶ πλεὺς ἀγάπῃς ἐν αὐτῇ καὶ φύσιν ἐκκαρμυμένῳ καὶ γὰρ ὁ κύριος πολλὰ πρὸς τῆς ἀγάπης ἐντελέμενος, πλεὺς δικαιοσύνης ἐκέλευσε ζητεῖν τῆ Θεοῦ· οἶδε γὰρ αὐτῶν μητέρα τῆς ἀγάπης ὑπερῆλθεν· οὐκ ἔστι γὰρ ἄλλως ὁμιλεῖν, εἰ μὴ διὰ τῆ πλησίον, καθὼς ἐνεπαύσατο, ἀφετε καὶ ἀφεθήσεται ὑμῖν. ὅτι ὅστις ὁ πνευματικὸς νόμος, ὁ ἐκ καρδίας πιστῆς γενομένος, ὁ πληρωμα τῆ πρὸς τοῦ νόμου· οὐκ ἦλθεν γὰρ φησι, κατελάσσει τὸν νόμον, ἀλλὰ πληρῶσαι· πῶς ὃ πληροῦται, μέλει· ὁ πρὸς νόμος διὰ τῆς διλογίας ἀφορμῆς τῆ ἀμνηστίας κατέκρινε πλεονεξίας τὴν ἀδικηθῆναι· ἐν γὰρ φησι, κρίνεις τὸν ἑτερον, σεαυτὸν κατεκρίνας· ἐν δὲ ἀφίνοι, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὅπως γὰρ ὁ νόμος λέγει, αἰὰ μέσον κρίσις κρίσις, καὶ αἰὰ μέσον ἀφῆς ἀφῆ. πληρωμα οὖν νόμου ἡ ἀφῆς τυχεύει. πρὸς δὲ νόμον εἰρηκαμεν, οὐχ ὅτι ὁ Θεὸς δύο νόμους κτ' ἔθετο τῆς αἰσθητικῆς, ἀλλ' ἓνα· πνευματικὸν καὶ καὶ φύσιν, καὶ τὴν πλεὺς ἐκδύκῃ, διὰ τῆς ὁπότερῃ ἐκδύκῃ πλεὺς ἐκδύκῃ, τὰ ἀφίνοι ἀφίνοι, καὶ πλεὺς πρὸς τῆς διλογίας πρὸς τῆς διλογίας· φησι γὰρ, μετὰ ἐκλεκτῆς ὁπτεκτὸς ἐστίν, καὶ μετὰ πρὸς τῆς διλογίας διὰ τῆς διλογίας· αἰὰ τῆς οἱ πνευματικῶς αὐτὸν ἐκτελεῖν, καὶ αἰὰ τῆς τῆς χάριτος μετίζοντες, οὐ μόνον τοὺς διερρέοντες, ἀλλὰ καὶ πῶς οὐκ ἐκδύκῃ καὶ διώκοντες ἡγάπων, πλεὺς πνευματικὴν ἀγάπην, ἀπαπόδοσιν ἐκδύκῃ καὶ ἀγαθῇ. ἀγαθῇ δὲ λέγω, ὅτι τὰ ἀδικήματα συνεχόμενον, ἀλλ' ὅτι καὶ τὰς ψυχὰς πῶς ἀδικουῶντων διερρέοντων.

ὅτε γὰρ αὐτοὶ περὶ ἡμεῖς τῷ Θεῷ, ὡς δὲ αὐ-
τῶν τῆ μακαρισμοῦ τυχευόμενοι, καὶ ὡς φησι,
μακάριοι ἐστέ, ὅταν ὀνειδίωσιν ὑμᾶς, καὶ διώκω-
σιν, καὶ εἴπωσι πρὸς ὑμᾶς ῥήματα κατὰ ἡμᾶς
ψευδομάρτυροι εἶναι ὑμᾶς. ὡς δὲ τῆ πνευματι-
κῆς ἰσχύος, οὕτως φρονεῖ ἐν διδασκαλίᾳ. ὡς πο-
νείων γὰρ αὐτῶν, καὶ πλὴν νοσήσας παροξύνεται τη-
ροῦν, ὁ κύριος βλέπων πλὴν ὡς ποσειδῶν τῆ
καρδίας πολυμυθίας, καὶ τῆς ἀγάπης μὴ ἐξί-
σαιμην, διέρρηξε δὲ μεσότητον τῆ φρονήσεως,
καὶ πλὴν τελείας ἐξουσίας ἀπεβάλλοντο, καὶ οὐκ ἐπὶ
μὴ βίας, ἀλλὰ μὴ βοηθείας εἶχον πλὴν ἀγά-
πης. ὁ γὰρ κύριος λοιπὸν κατέργη πλὴν εὐφρο-
νείᾳ ῥομφαίας πλὴν κινδύνου τοῖς λογισμοῖς,
καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ εὐαγγέλιον τῆ καταπεπλεγμε-
νης, ὅπου παροξύνεται ὡς ἡμῶν εἰσῆλθαι ὁ
κύριος. καὶ οὐκ ἐπὶ τῶν τοῖς καρποῖς τῆ πνευμα-
τικῆς, καὶ πλὴν μέλλοντα ἐν βεβαιότητι καρδίας θα-
σαλμῶν, καὶ ὡς τὸ δόξαζον, ὡς ἐπὶ τῶν εὐαγγελίων,
καὶ ὡς ἀνίσταται ἐλεγον, ἀφ' ὧν οὐκ οὐκ εἶδε,
καὶ ὡς οὐκ ἤκουσεν, καὶ ὅτι καρδίας αἰσθητοῦ
οὐκ αἰσθάνεται, ὅσα ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπώ-
σιν αὐτόν. ἀλλ' ἐγὼ τῆς θαυμαστῆς ἐκφωτήσω.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Εἰ ὅτι καρδίας αἰσθητοῦ οὐκ αἰσθάνεται, ὑμεῖς
αὐτὰ πῶς οἴδατε. μάλιστα ὁμολογήσατε ἐν
ταῖς προφάσεσιν, ὁμοιωπαγεῖς ἡμῖς ἐν αἰσθη-
τοῖς;

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Ἀλλ' ἀκούετε τι πρὸς ταῦτα ἀπεκρίνεται
Παῦλος ἡμῖν δὲ, φησὶν, ἀπεκάλυψεν ὁ Θεὸς
διὰ τῆ πνευματικῆς αὐτοῦ. ὁ γὰρ πνεῦμα πρῶτα ἐ-
ρῶν καὶ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ. ἀλλ' ἵνα μὴ τις εἴπῃ
ὅτι αὐτοὶ ἐδόθη τὸ πνεῦμα ὡς ἀποστόλοις, ἡμῖν δὲ
ὡς φύσει ἀχρηστῶν τῶν, ἀλλὰ ὡς ἐπὶ ἀχρηστῶν
λέγει, ἵνα δώῃ ἡμῖν ὁ Θεὸς ὡς τὸ πλῆθος τῶν δό-
ξης αὐτοῦ δυνάμει κραταιοῦναι, διὰ τῆ πνευ-
ματικῆς αὐτοῦ εἰς τὸ εἶναι αἰσθητοῦ, καὶ οὐκ ἔχει
Χριστὸν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν καὶ πάλιν ὁ κύ-
ριος τὸ πνεῦμα ἔστιν ὅπου ὁ πνεῦμα κυρίου, ἐκ
ἐλευθερίας καὶ πάλιν, εἰ δὲ τις πνεῦμα Χριστοῦ ἔ-
χει, ὅτι ἔστι αὐτοῦ. ὡς ὁμοιωπαγεῖς καὶ ἡμῖς ἐν
πληροφορίᾳ καὶ ἀσθητοῦ μεταλαβόντες τῆ ἀγάπης
πνευματικῆς, καὶ εἰσῆλθον ὅτι ὁ ἐκ ἐλευθερίας καὶ τῆ
λοιπῆς ἀπογραφῆς ἀφ' ἡμῶν τὸ θυμολογῶν ὅφιν,

A Sic enim eos obtulerunt Deo, tanquam
per eos consecuti beatitudinem, quem-
admodum inquit, *Beati estis, cum male-* *Matth. 5.*
dixerint vobis, & persecuti vos fuerint, &
dixerint omne malum adversum vos, men-
tientes propter me. Ita sentire docuit illos
lex spiritualis. Dum enim patienter fe-
runt, & spiritalem servant mansuetu-
dinem, Dominus intuens animi patien-
tiam bello infestatam, charitate tamen
minimè labascente, diruit medium pa-
rietem, & quoddam veluti vallum,
inimicitias prorsus expellit: ut iam cha-
ritatem non vi sibi ipsis subiectam ha-
beant, eaque prædicti sint, sed illa sit eis
velut auxiliaris: quia Dominus in po-
sterum coercet gladium versatilem co-
gitationes excitantem: & ingrediun-
tur interiora velaminis, quod præcursor
pro nobis introiit Dominus: & laute
atque ad delicias usque fruuntur fructi-
bus spiritus, spectantes futura constan-
ti animo, secundum Apostolum, ut in
speculo ac ænigmate: ac inquit, *Quæ* *1. Cor. 13.*
oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor
hominis ascenderunt, quæ præparavit Deus ijs
qui diligunt illum. Ego verò quæstionem
hanc admirandam mouebo.

INTERROGATIO.

Si in cor hominis non ascenderunt, qui vos
illa nosti, qui in libro *Actuum Apostolicorum*
fatemini vos esse homines nostri similes,
& affectionibus obnoxios?

RESPONSIO.

Sed audi, quid ad hæc respondeat
beatus Paulus, *Nobi autem, ait, revelavit* *1. Cor. 2.*
Deus per spiritum suum. Spiritus enim omnia
scrutatur, etiam profunda Dei. Cæterum
ne quis dicat, ipsis tanquam Apostolis
datum esse Spiritum sanctum, à nobis
autem hoc natura comprehendi non
posse, propterea alicubi deprecans ait,
Ut det vobis Deus iuxta divitiis gloriae suæ, vir- *Ephef. 3.*
tutem corroborari in interiori homine, habitare
Christum in cordibus vestris. Et rursus, *Do-* *1. Cor. 13.*
minus autem spiritus est. Vni autem spiritus Do-
mini, ibi libertas. Et iterum ait, *Si quis autem* *Rom. 8.*
spiritum Christi non habet, hic non est eius.
Quare deprecemur nos quoque cum o-
mni fiducia & sensu, ut accipiamus gra-
tiam sancti Spiritus, & ingrediamur vni-
de sumus expulsi: declinantes serpen-
tem interfectorem animi, superbum
r r iij

& vanum consultorem, spiritum solitudinis & crapulæ: ut firmiter credentes præcepta seruemus per Dominum, & crescamus in eo in virum perfectum, in mensuram ætatis: ut non ultra dominetur nobis deceptio huius sæculi: sed cum certitudine spiritus versemur, neque diffidamus: quia peccatores poenitentiam agentes etiam benivolè excipit gratia Dei. Quod enim per gratiam donatur, non amplius metiri debemus, ut conferamus cum antecedente infirmitate: siquidem gratia iam non esset gratia. Sed credentes in Deum omnipotentem, cum simplici & curis vacuo corde accedamus ad eum, qui per fidem confert communicationem spiritus: non ex proportionem operum naturæ.

Gal. 3.

Ait enim, Non ex operibus legi, spiritum accepisti: sed ex auditu fidei.

INTERROGATIO.

Dixisti, omnia spiritualiter esse recondita in anima, quid ergo est, Volo quinque verba in Ecclesia sensu meo loqui?

RESPONSIO.

Ecclesia intelligitur in duabus personis: modò in congregatione fidelium, modò in compositione animæ. Cum ergo spiritualiter accipitur in homine, Ecclesia est tota illius compages. Quinque autem verba, sunt virtutes quibus comprehenditur, ac totus homo construitur: suntque illæ variis modis distinctæ. Nam quemadmodum qui loquitur in Domino, per quinque verba complectitur omnem sapientiam: ita qui sequitur Dominum per quinque virtutes, summo pere religionem ædificat. Quæ quidem cum sunt quinque, reliquas complectentes, prima oratio, secunda continentia, misericordia, paupertas, longanimitas, implentur desiderio ac voluntate: suntque verba animæ, quæ per Dominum proferuntur, & exaudiuntur in corde. Dominus enim operatur, & tunc spiritus loquitur in intellectu: & cor quanto fertur desiderio, tantum se prodit operando. Virtutes autem illæ ut omnes comprehendunt, ita sese mutuò producunt. Nam sublata prima, omnes tolluntur. Itidem si secundum tollas, quæ sequuntur, pereunt: & ita deinceps. Quomodo enim quis orabit, non impulsus à spiritu? Mihi quidem testimonium

2. Cor. 12.

perhibet scriptura, quæ dicit, Nemo pro-

pheta & prophetæ & sapientes & omnes scripturæ, hæc omnia non habuerunt, nisi per spiritum. Et tunc spiritus loquitur in intellectu: & cor quanto fertur desiderio, tantum se prodit operando. Virtutes autem illæ ut omnes comprehendunt, ita sese mutuò producunt. Nam sublata prima, omnes tolluntur. Itidem si secundum tollas, quæ sequuntur, pereunt: & ita deinceps. Quomodo enim quis orabit, non impulsus à spiritu? Mihi quidem testimonium

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Εἶπες, πρῶτα ἐν τῇ ψυχῇ πνευματικῶς ἀποκρῦπτεσθαι, ὡς ἐστὶ, θέλω πάντα λόγους ἐν ἐκκλησίᾳ ἀφ' οὗ τοῦ νῦν λαλῶσαι.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Ἐκκλησία ἐν δυοῖν θεωροῦται νοήται, τὰ συστήματα τῆς πίστεως, καὶ τὸ σύστημα τῆς ψυχῆς. ὅταν οὖν πνευματικῶς εἰς τὸν ἀνδραπονε λαμβανῇται, ἐκκλησία ἐστὶν ὅλον αὐτὴν τὸ σύστημα. πάντα ὅ γὰρ λόγοι εἰσὶν αἱ θεοεκκλησίαι ἀρεταὶ ὅλον τὸν ἀνδραπονε οἰκονομοῦσαι, πολυέπως διακονοῦναι. ὡς οὖν γὰρ ὁ λαλῶν ἐν κυρίῳ, ἀφ' οὗ πάντα λόγους πάντων θεοελάβειν πᾶσι βίβλαις. οὕτως ὁ ἀκροατὴς τὰ κυρία ἀφ' οὗ πάντα ἀρετὰς πολλὰ οἰκονομεῖ πᾶσι βίβλαις. πάντα γὰρ οὐσαί λοιπὰς πάσας θεοεκκλησίαι, θεοτὴ βίβλη. λοιπὸν ἐκκλησίαι, ἐλεημοσύνη, ὡσιότης, μακροθυμία. ταῦτα πάντα καὶ θεωροῦνται ὅτι πνευματικῶς, λόγοι εἰσὶ ψυχῆς ὑπὸ κυρίου λαλῶντες, καὶ ὑπὸ καρδίας ἀκροατοῦ. ὁ γὰρ κύριος ἐνεργεῖ. καὶ τὸ πνεῦμα τότε νοερώς λαλῶν, καὶ ἡ καρδία ὅσον ὁμιλεῖ, προσδοκῇ καὶ φανερώς ὁμιλεῖ. αἱ δὲ ἀρεταὶ ὅσον εἰσὶ θεοεκκλησίαι πᾶσιν, προσδοκῇ ἀλλήλων χρηστικῇ. τῆς θεοτὴς γὰρ ἀπύσης, αἰμαροῦνται πᾶσαι. ὁμοίως ἀφ' οὗ τῆς δούλης, αἱ ἀκροατοῦ. ὡς αὐτὸς αἱ κεκλεῖς. πῶς γὰρ ὡς ἐστὶν πᾶσι ὑπὸ πνεύματος ἐνεργηθείς. καὶ μὴ τυρεῖ μοι ἡ γραφή λέγουσα, ὅτι δὲ δυνάται εἰπαῖν

κύριοι Ἰησοῦν, εἰ μὴ εἰς πνῆματι ἀγάπῃ. πῶς δὲ ὑπομῆναι ὁ χωρὶς διχῆς ἐγκρατευόμενος ἐβουλήται· ὁ δὲ εἰς πνῆμα μὴ ἐγκρατευόμενος, πῶς ἐλεήσει τὸν πεινῶντα ἢ ἀδικουῦντα· ὁ δὲ οὐκ ἐλεῶν, οὐδὲ πτωχεύει ἐκκοιτίως καταδίχαται. πάλιν δὲ τῆς τῆς χρημῆτος ἐπιθυμίας ὁ θυμὸς στυγερὸς, καὶ ἔχει χρήματα, καὶ μὴ ἔχει. ἡ δὲ ἀνάρετος ψυχὴ οὕτως παρορμητικὴ καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ, οὐχ ὅτι ἐποίουν, ἀλλ' ὅτι ἐπρόβλεπον· οὐ γὰρ ὁ ἰδοὺ ἔργον σώζει τὸν ἀνθρώπον, ἀλλ' ὁ χρησιμὸς πλὴν διώκεται. εἰ οὖν ὑπομῆναι πῶς τὰ σημεῖα τῆς διασώσεως, μὴ οἰηθῇ ἐν ἡμῖν, καὶ ὁ τυχεὶ πεποιήκει, ἀλλ' ἢ μόνον ὁ ἀγαπήσας, καὶ ἐπιτηδεύσας πρὸς τὰς ἐνεργείας. μὴ οὖν δόξης ποτὲ εἰς δόξαν παρορμητικὴν ἵκεται, καὶ τὸν λέγειν, ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ ἐνεργῶν εἰς ὑμῖν καὶ ὁ θέλων καὶ ὁ ἐνεργῶν ὑπὲρ τῆς διδουσίας.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Τί οὖν ἡ γραφὴ πρὸς τὴν τῆς ἀνθρώπου πύλιν.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Προεῖπον μὲν ὅτι πλὴν ἐπιτηδεύουσιν ἔχει ὁ αἰσθητικὸς καὶ φύσει, καὶ ταῦτά ἐστιν ὁ Θεὸς ἐπιτηδεύων πρὸς τὴν τῆς οὐν, ἵνα παρῇ τοῦτο, καὶ τοῦτο ἀγαπήσας, καὶ θέλων ἐπιτηδεύσας. ὁ δὲ ἐνεργῶν καὶ τοῦτο, ἢ ὑπομῆναι καὶ ἔργον, ἢ τελῆσαι ὁ ἔργον, ἢ χάρις τῆς κυρίας πρὸς τὴν θέλησιν ἐκ πιστεύουσι. ὁ οὖν θέλημα τῆς αἰσθητικῆς ὡς πρὸς τὴν τῆς οὐν, μὴ παρῇ τῇ τῆς θέλησιν, οὐδὲ αὐτὸς ὁ Θεὸς τι ποιεῖ, καὶ τὸ διωκόμενος, ἀλλ' ὁ αὐτοῦτοιοι. ἢ οὖν τελειουργία τῆς πνύματος εἰς τὴν θέλησιν τῆς αἰσθητικῆς καίτοι. πάλιν, εἰ μὴ ὅλοι ὁ θέλημα διώκει, ὅλοι ὁ ἔργον ἡμῖν ἐπιτηδεύει. θαυμάσιος ὁ Θεὸς εἰς πᾶσι, καὶ ἀποκρίσεως ὁ στυγερὸς. αἰσθητικοὶ δὲ μέγας πῶς θαυμασίον αὐτῷ λαλῶν ἐπιτηδεύουσι, τῇ γραφῇ ἐκτενέστεροι, μᾶλλον δὲ ὑπὲρ αὐτῆς σιωπῶντες. πῶς γὰρ, φησὶν, ἔγωγε κυρία. αὐτὸς δὲ φησὶ, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυνάξει τὰ τέκνα σου, καὶ οὐκ ἠθέλησα· ὡς ἐκ τούτου πιστεύει, ὅτι αὐτὸς ἡμᾶς ἐπισυνάξει· ἡμῶν δὲ μόνον πρὸς τὴν θέλησιν. ὡς δὲ ἡ φανέρωσις τῆς θέλησιν, εἰ μὴ πότος ἐκείνος. ὡς γὰρ οἱ ἀνθρώποι ποτὶς,

A test dicere Dominum Iesum, nisi in Spiritu sancto. Porro quo pacto continens perseverabit, absque orationis auxilio? Et qui non est continens per omnia, quomodo miserebitur elurientis aut iniuriam passi? At qui misericordia non movetur, neque libenter tolerat pauper-tatem. Iracundia verò, siue pecuniam habeat, siue careat, alumina est avaritiz. Cæterum anima quæ virtutibus pollet, ita promouet in Ecclesia, non quia gessit, sed quia voluit, atque cupiuit aliquid facere. Non enim saluat hominem opus suum, sed qui facultatem operandi largitur. Quapropter si quis stigmata Domini perferat, ne existimet aliquid esse, quod quidvis fecerit, & quod diligenter atque accuratè, ut opus illud efficeret, incubuerit. Nunquam igitur existimes, te præuenisse Dominum in virtute, ex eius sententia qui dicit, Ipse est, qui operatur in vobis. Velle & perficere, pro bona voluntate.

INTERROGATIO.

Cur igitur scriptura præcipit homini hoc facere?

RESPONSIO.

C Iam diximus, hominem à natura habere promptitudinem animi, quam Deus requirit. Iubet ergo, ut homo in primis cognoscat: & cum cognorit, amet, & voluntatem depromat. Ut autem mens exerceatur, laborem perferat, aut opus aliquod perficiat, gratia Domini largitur volenti & credenti. Quare voluntas hominis est velut auxilium à natura insitum: qua absente, ne Deus quidem quippiam operatur, tametsi facultate non careat: quod fit ob arbitrij humani libertatem. Igitur operis perfectio, Dei est: voluntas autem, hominis. Atqui si totam voluntatem tribuamus homini, integrum opus nobis ascribit admirabilis Deus in omnibus, & qui prorsus animo comprehendere nequit. Nos autem homines particulam aliquam mirabilium eius assequi nitimur, scriptura nixi, vel potius ab illa edocti. Quis enim ait, cognovit sensum Domini? Ipse verò dixit, Quoties volui congregare filios tuos, & non iuxisti? Tandem ex hoc crede, quod ipsos nos manuducit: à nobis autem solum requirit voluntatem. Sed quæ voluntatis erit declaratio, nisi labor spontaneus? Quemadmodum itaq; ferrum,

Phil. 2.

Velle & perficere, pro bona voluntate.

* Spiritum in voluntate hominis consistit.

Esa. 4.

1. Cor. 2. Luc. 13.

Esa. 10.

Esa. 1.

dum secat, scindit, arat, plantat, ipsum quidem, quatenus impellitur, aliquid præbet: alius tamen est, qui mouet & agitatur ferrum: & ubi fuerit attritum, igni mandat, & instaurat. Hunc in modum homo, licet exerceatur & laboret, operans quod bonum est, Dominus tamen clam in ipso operatur; & dum labore fatigatur & attritur ille, consolatur atque recreat animum: ut ait Propheta, *Num gloriabitur securus absque scindente, aut in altum tollitur ferrum sine trahente?* Eodem modo se res habet in committendo quod malum est: quando promptus est & paratus homo, ac se submittit: cum Satanas impellit illum & acuit, ut enssem latro. Ceterum eor assimilauimus ferro, multam ob duritiam & rerum imperitiam. Quamquam nos, quasi ferrum sensu carens, ignorare non debebamus eum à quo regimur: (nam celeriter ab agricolæ verbo dilabimur ad cogitationem malitiæ) sed potius, veluti bos & asinus nosse debemus eum qui nostrum animum impellit & dirigit. Nam ait, *Cognouit bos possessorem suum, & asinus præsep Domini sui: Israel autem me non cognouit.* Oremus ergo, ut notitiam Dei consequamur, & erudiamur in lege spiritali, ad mandata eius peragenda. Amen.

Α ἐκ χηπίων, γεωργῶν, κατεφυτευόντων, αὐτὸς μὲν ἀποθλιβόμενος ἐκδίδωσι, πάλιν ἀλλῶς ὅτιν οὐκ ἐκείνῳ, καὶ ἐπαύσαν, καὶ ἐκ τῆ συντελεσθῆναι πυρεθὶν ἐκ δυνάμεως ὅτιν οὐκ ἐκείνῳ καὶ θλίβονται καὶ κοπιᾷ ἐργαζόμενος ὁ ἀγαθὸν ἀλλ' ὁ κύριος λαμβανόντως ἐν αὐτῷ ἐργάζεται, καὶ ἐκ τῆ κοπιᾶσθαι καὶ συντελεσθῆναι, τὴν καρδίαν πᾶσι καλῶ καὶ ἀνακαταστή, καὶ οὕτως καὶ ὁ πρὸς φημι λέγει, μὴ δοξασθῆσθαι ἀξίον αὐτοῦ τῷ χηπίοντος; ἢ ὑψωθῆσθαι ὡς αὐτοῦ ὁ ἔλκεντος, ὅτιν δὲ ὅτι καὶ εἰς τὸ κακόν, ὅτι ὁ ἀδελφὸς ὑπακούει καὶ ἐταμάζεται. ὅτι καὶ ὁ Σατανᾶς ἐλαύνει καὶ παροξύνει αὐτὸν ὡς ὁ ληστὴς ὁ ξίφος. σιδῆρα δὲ πῦρ καὶ ταμὴν τὴν καρδίαν, ἀλλ' τὴν αἰσθησῆσθαι τῷ πρὸς φημι ἐκ πολλῶν σκληρότητα. ὅτιν ἐδὲ ἡμᾶς ἀγροθὶ τὸν χειρῶν ὡς αἰσθησῆσθαι σιδῆρος ἐπὶ ταχίως ἀπὸ τῷ γεωργῶν λόγου εἰς τὸ πονηρὸν λογισμὸν ὅτιν μετεπίπτομεν. ἀλλὰ μᾶλλον ὡς ὁ βῆς καὶ ὁ ὄνος εἰδέναι τὸ ἐλαύνοντα καὶ ἡδοναῖα καὶ ἀφροῖα. φησὶ γὰρ, ἔγω βούλομαι τὸ κτησάμενος καὶ ὄνος τὸ φάτνῳ τῷ κυρῶ αὐτῷ, Ἰσραὴλ δὲ με οὐκ ἔγνω. ὁ δὲ ὡς μετὰ τῶν δόξα καὶ γὰρ οὐκ ἐγώ, καὶ πᾶσι μετὰ πᾶσι παιδὸς ἡναι ὁ μὲν εἰς τὸ πονηρὸν τῷ ἀγίῳ αὐτῷ ἐπολεῖ, καὶ ὁ δὲ ἀγίος πατέρων, καὶ υἱῶν, καὶ ἀγίων πνεύματος, εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.



ACCURATO IUDICIO atque intellectu opus est in discernendis veris Christianis, et quinam sint illi?



ΠΟΛΛΗΣ ΑΚΡΙΒΕΙΑΣ καὶ συνείσεως χρεία ὅτιν, ἐκ τῶ δοκιμάσαι τοὺς ἀληθινούς Χριστιανοὺς, καὶ ἵνα ἐκείνοι ὦσιν.

HOMILIA XXXVIII. D

ΟΜΙΛΙΑ λη'.



HISTIMANTVR multi esse Christiani, quod appareant iusti: sed artificum est, & peritorum iudicare, num tales verè signum & imaginem regis habeant, an quoquo modo adulterata sint artificum opera, an admirentur artifices & redarguant. Quod si defuerint eius artis periti,



ΠΟΛΛΟΙ δὲ πολλοὶ φανόμενοι νομίζονται ὅτι Χριστιανοί, πηχίται δὲ ὅτι καὶ πεπυραμμένων δοκιμάσαι, εἰ ἀληθῶς οἱ πῶς ἐχρῶνται τὸ σῆμα καὶ τὴν εἰκόνα τῷ βασιλείῳ. μήπως ἄρα πᾶσι καὶ πᾶσι πηχίται ἔργα, καὶ θαυμάζοις πηχίται καὶ ψάλλουσιν. εἰ δὲ μὴ ὡς πηχίται, οὐ δύ-

que delatus, ubi mare, cælum & mors instabant : peccatum ingressum adeo produxerat omnem malam cupiditatem. Rursum verò tales aliqua dignati gratia, & , ut ita dicam, è profundo maris quibusdam guttulis irrorati, hoc ipsum singulis horis reperiunt : tantamque quotidie & tam admirandam operationem fieri, ut qui eam experitur, ob inopinatam, peregrinam & diuinam affectionem obstupescat & admiretur, qua ratione deceptus sit. Ceterum gratia per omnia diuina cœlestisque ipsum illuminat, deducit, placatum reddit & amplificat : ut reges, potentes, sapientes, & qui pollent dignitatibus, si conferantur cum illo, minimi vilisque putentur. Aliquanto verò post tempore vel hora res immutantur, ut is seipsum re vera grauiorem peccatorem omnibus hominibus arbitretur : alia rursus hora seipsum videat veluti regem maximum & ingentem, aut potentem regis amicum : è diuerso alia hora seipsum infirmum & pauperem spectet. Præterea labitur in perplexitatem animus, quamobrem sic, & rursus sic. Quia Satanas cum oderit quod bonum est, mala suggerit his qui virtutem sectantur, & conatur eos auertere : hoc enim illius est opus. Tu verò illi ne subijcitor : sed versare circa iustitiam, quæ in interiori homine perficitur, in quo altare Christi consistit, cum impolluto sanctuario : ut testimonium conscientie tue gloriatur in cruce Christi : qui emundauit conscientiam tuam ab operibus mortuis, ut spiritu tuo seruias Deo, ut noris quid adoras, ex sententia eius qui dixit, *Nos adoramus, quod scimus*. Confide dirigenti te Deo : cum Deo consortium habeat anima tua, ut sponsa consuetudinem habet cum sponso.

1 Ioan. 4. *1 Petr. 5.* *2 Petr. 1.* *3 Petr. 1.* *4 Petr. 1.* *5 Petr. 1.* *6 Petr. 1.* *7 Petr. 1.* *8 Petr. 1.* *9 Petr. 1.* *10 Petr. 1.* *11 Petr. 1.* *12 Petr. 1.* *13 Petr. 1.* *14 Petr. 1.* *15 Petr. 1.* *16 Petr. 1.* *17 Petr. 1.* *18 Petr. 1.* *19 Petr. 1.* *20 Petr. 1.* *21 Petr. 1.* *22 Petr. 1.* *23 Petr. 1.* *24 Petr. 1.* *25 Petr. 1.* *26 Petr. 1.* *27 Petr. 1.* *28 Petr. 1.* *29 Petr. 1.* *30 Petr. 1.* *31 Petr. 1.* *32 Petr. 1.* *33 Petr. 1.* *34 Petr. 1.* *35 Petr. 1.* *36 Petr. 1.* *37 Petr. 1.* *38 Petr. 1.* *39 Petr. 1.* *40 Petr. 1.* *41 Petr. 1.* *42 Petr. 1.* *43 Petr. 1.* *44 Petr. 1.* *45 Petr. 1.* *46 Petr. 1.* *47 Petr. 1.* *48 Petr. 1.* *49 Petr. 1.* *50 Petr. 1.* *51 Petr. 1.* *52 Petr. 1.* *53 Petr. 1.* *54 Petr. 1.* *55 Petr. 1.* *56 Petr. 1.* *57 Petr. 1.* *58 Petr. 1.* *59 Petr. 1.* *60 Petr. 1.* *61 Petr. 1.* *62 Petr. 1.* *63 Petr. 1.* *64 Petr. 1.* *65 Petr. 1.* *66 Petr. 1.* *67 Petr. 1.* *68 Petr. 1.* *69 Petr. 1.* *70 Petr. 1.* *71 Petr. 1.* *72 Petr. 1.* *73 Petr. 1.* *74 Petr. 1.* *75 Petr. 1.* *76 Petr. 1.* *77 Petr. 1.* *78 Petr. 1.* *79 Petr. 1.* *80 Petr. 1.* *81 Petr. 1.* *82 Petr. 1.* *83 Petr. 1.* *84 Petr. 1.* *85 Petr. 1.* *86 Petr. 1.* *87 Petr. 1.* *88 Petr. 1.* *89 Petr. 1.* *90 Petr. 1.* *91 Petr. 1.* *92 Petr. 1.* *93 Petr. 1.* *94 Petr. 1.* *95 Petr. 1.* *96 Petr. 1.* *97 Petr. 1.* *98 Petr. 1.* *99 Petr. 1.* *100 Petr. 1.* *101 Petr. 1.* *102 Petr. 1.* *103 Petr. 1.* *104 Petr. 1.* *105 Petr. 1.* *106 Petr. 1.* *107 Petr. 1.* *108 Petr. 1.* *109 Petr. 1.* *110 Petr. 1.* *111 Petr. 1.* *112 Petr. 1.* *113 Petr. 1.* *114 Petr. 1.* *115 Petr. 1.* *116 Petr. 1.* *117 Petr. 1.* *118 Petr. 1.* *119 Petr. 1.* *120 Petr. 1.* *121 Petr. 1.* *122 Petr. 1.* *123 Petr. 1.* *124 Petr. 1.* *125 Petr. 1.* *126 Petr. 1.* *127 Petr. 1.* *128 Petr. 1.* *129 Petr. 1.* *130 Petr. 1.* *131 Petr. 1.* *132 Petr. 1.* *133 Petr. 1.* *134 Petr. 1.* *135 Petr. 1.* *136 Petr. 1.* *137 Petr. 1.* *138 Petr. 1.* *139 Petr. 1.* *140 Petr. 1.* *141 Petr. 1.* *142 Petr. 1.* *143 Petr. 1.* *144 Petr. 1.* *145 Petr. 1.* *146 Petr. 1.* *147 Petr. 1.* *148 Petr. 1.* *149 Petr. 1.* *150 Petr. 1.* *151 Petr. 1.* *152 Petr. 1.* *153 Petr. 1.* *154 Petr. 1.* *155 Petr. 1.* *156 Petr. 1.* *157 Petr. 1.* *158 Petr. 1.* *159 Petr. 1.* *160 Petr. 1.* *161 Petr. 1.* *162 Petr. 1.* *163 Petr. 1.* *164 Petr. 1.* *165 Petr. 1.* *166 Petr. 1.* *167 Petr. 1.* *168 Petr. 1.* *169 Petr. 1.* *170 Petr. 1.* *171 Petr. 1.* *172 Petr. 1.* *173 Petr. 1.* *174 Petr. 1.* *175 Petr. 1.* *176 Petr. 1.* *177 Petr. 1.* *178 Petr. 1.* *179 Petr. 1.* *180 Petr. 1.* *181 Petr. 1.* *182 Petr. 1.* *183 Petr. 1.* *184 Petr. 1.* *185 Petr. 1.* *186 Petr. 1.* *187 Petr. 1.* *188 Petr. 1.* *189 Petr. 1.* *190 Petr. 1.* *191 Petr. 1.* *192 Petr. 1.* *193 Petr. 1.* *194 Petr. 1.* *195 Petr. 1.* *196 Petr. 1.* *197 Petr. 1.* *198 Petr. 1.* *199 Petr. 1.* *200 Petr. 1.* *201 Petr. 1.* *202 Petr. 1.* *203 Petr. 1.* *204 Petr. 1.* *205 Petr. 1.* *206 Petr. 1.* *207 Petr. 1.* *208 Petr. 1.* *209 Petr. 1.* *210 Petr. 1.* *211 Petr. 1.* *212 Petr. 1.* *213 Petr. 1.* *214 Petr. 1.* *215 Petr. 1.* *216 Petr. 1.* *217 Petr. 1.* *218 Petr. 1.* *219 Petr. 1.* *220 Petr. 1.* *221 Petr. 1.* *222 Petr. 1.* *223 Petr. 1.* *224 Petr. 1.* *225 Petr. 1.* *226 Petr. 1.* *227 Petr. 1.* *228 Petr. 1.* *229 Petr. 1.* *230 Petr. 1.* *231 Petr. 1.* *232 Petr. 1.* *233 Petr. 1.* *234 Petr. 1.* *235 Petr. 1.* *236 Petr. 1.* *237 Petr. 1.* *238 Petr. 1.* *239 Petr. 1.* *240 Petr. 1.* *241 Petr. 1.* *242 Petr. 1.* *243 Petr. 1.* *244 Petr. 1.* *245 Petr. 1.* *246 Petr. 1.* *247 Petr. 1.* *248 Petr. 1.* *249 Petr. 1.* *250 Petr. 1.* *251 Petr. 1.* *252 Petr. 1.* *253 Petr. 1.* *254 Petr. 1.* *255 Petr. 1.* *256 Petr. 1.* *257 Petr. 1.* *258 Petr. 1.* *259 Petr. 1.* *260 Petr. 1.* *261 Petr. 1.* *262 Petr. 1.* *263 Petr. 1.* *264 Petr. 1.* *265 Petr. 1.* *266 Petr. 1.* *267 Petr. 1.* *268 Petr. 1.* *269 Petr. 1.* *270 Petr. 1.* *271 Petr. 1.* *272 Petr. 1.* *273 Petr. 1.* *274 Petr. 1.* *275 Petr. 1.* *276 Petr. 1.* *277 Petr. 1.* *278 Petr. 1.* *279 Petr. 1.* *280 Petr. 1.* *281 Petr. 1.* *282 Petr. 1.* *283 Petr. 1.* *284 Petr. 1.* *285 Petr. 1.* *286 Petr. 1.* *287 Petr. 1.* *288 Petr. 1.* *289 Petr. 1.* *290 Petr. 1.* *291 Petr. 1.* *292 Petr. 1.* *293 Petr. 1.* *294 Petr. 1.* *295 Petr. 1.* *296 Petr. 1.* *297 Petr. 1.* *298 Petr. 1.* *299 Petr. 1.* *300 Petr. 1.* *301 Petr. 1.* *302 Petr. 1.* *303 Petr. 1.* *304 Petr. 1.* *305 Petr. 1.* *306 Petr. 1.* *307 Petr. 1.* *308 Petr. 1.* *309 Petr. 1.* *310 Petr. 1.* *311 Petr. 1.* *312 Petr. 1.* *313 Petr. 1.* *314 Petr. 1.* *315 Petr. 1.* *316 Petr. 1.* *317 Petr. 1.* *318 Petr. 1.* *319 Petr. 1.* *320 Petr. 1.* *321 Petr. 1.* *322 Petr. 1.* *323 Petr. 1.* *324 Petr. 1.* *325 Petr. 1.* *326 Petr. 1.* *327 Petr. 1.* *328 Petr. 1.* *329 Petr. 1.* *330 Petr. 1.* *331 Petr. 1.* *332 Petr. 1.* *333 Petr. 1.* *334 Petr. 1.* *335 Petr. 1.* *336 Petr. 1.* *337 Petr. 1.* *338 Petr. 1.* *339 Petr. 1.* *340 Petr. 1.* *341 Petr. 1.* *342 Petr. 1.* *343 Petr. 1.* *344 Petr. 1.* *345 Petr. 1.* *346 Petr. 1.* *347 Petr. 1.* *348 Petr. 1.* *349 Petr. 1.* *350 Petr. 1.* *351 Petr. 1.* *352 Petr. 1.* *353 Petr. 1.* *354 Petr. 1.* *355 Petr. 1.* *356 Petr. 1.* *357 Petr. 1.* *358 Petr. 1.* *359 Petr. 1.* *360 Petr. 1.* *361 Petr. 1.* *362 Petr. 1.* *363 Petr. 1.* *364 Petr. 1.* *365 Petr. 1.* *366 Petr. 1.* *367 Petr. 1.* *368 Petr. 1.* *369 Petr. 1.* *370 Petr. 1.* *371 Petr. 1.* *372 Petr. 1.* *373 Petr. 1.* *374 Petr. 1.* *375 Petr. 1.* *376 Petr. 1.* *377 Petr. 1.* *378 Petr. 1.* *379 Petr. 1.* *380 Petr. 1.* *381 Petr. 1.* *382 Petr. 1.* *383 Petr. 1.* *384 Petr. 1.* *385 Petr. 1.* *386 Petr. 1.* *387 Petr. 1.* *388 Petr. 1.* *389 Petr. 1.* *390 Petr. 1.* *391 Petr. 1.* *392 Petr. 1.* *393 Petr. 1.* *394 Petr. 1.* *395 Petr. 1.* *396 Petr. 1.* *397 Petr. 1.* *398 Petr. 1.* *399 Petr. 1.* *400 Petr. 1.* *401 Petr. 1.* *402 Petr. 1.* *403 Petr. 1.* *404 Petr. 1.* *405 Petr. 1.* *406 Petr. 1.* *407 Petr. 1.* *408 Petr. 1.* *409 Petr. 1.* *410 Petr. 1.* *411 Petr. 1.* *412 Petr. 1.* *413 Petr. 1.* *414 Petr. 1.* *415 Petr. 1.* *416 Petr. 1.* *417 Petr. 1.* *418 Petr. 1.* *419 Petr. 1.* *420 Petr. 1.* *421 Petr. 1.* *422 Petr. 1.* *423 Petr. 1.* *424 Petr. 1.* *425 Petr. 1.* *426 Petr. 1.* *427 Petr. 1.* *428 Petr. 1.* *429 Petr. 1.* *430 Petr. 1.* *431 Petr. 1.* *432 Petr. 1.* *433 Petr. 1.* *434 Petr. 1.* *435 Petr. 1.* *436 Petr. 1.* *437 Petr. 1.* *438 Petr. 1.* *439 Petr. 1.* *440 Petr. 1.* *441 Petr. 1.* *442 Petr. 1.* *443 Petr. 1.* *444 Petr. 1.* *445 Petr. 1.* *446 Petr. 1.* *447 Petr. 1.* *448 Petr. 1.* *449 Petr. 1.* *450 Petr. 1.* *451 Petr. 1.* *452 Petr. 1.* *453 Petr. 1.* *454 Petr. 1.* *455 Petr. 1.* *456 Petr. 1.* *457 Petr. 1.* *458 Petr. 1.* *459 Petr. 1.* *460 Petr. 1.* *461 Petr. 1.* *462 Petr. 1.* *463 Petr. 1.* *464 Petr. 1.* *465 Petr. 1.* *466 Petr. 1.* *467 Petr. 1.* *468 Petr. 1.* *469 Petr. 1.* *470 Petr. 1.* *471 Petr. 1.* *472 Petr. 1.* *473 Petr. 1.* *474 Petr. 1.* *475 Petr. 1.* *476 Petr. 1.* *477 Petr. 1.* *478 Petr. 1.* *479 Petr. 1.* *480 Petr. 1.* *481 Petr. 1.* *482 Petr. 1.* *483 Petr. 1.* *484 Petr. 1.* *485 Petr. 1.* *486 Petr. 1.* *487 Petr. 1.* *488 Petr. 1.* *489 Petr. 1.* *490 Petr. 1.* *491 Petr. 1.* *492 Petr. 1.* *493 Petr. 1.* *494 Petr. 1.* *495 Petr. 1.* *496 Petr. 1.* *497 Petr. 1.* *498 Petr. 1.* *499 Petr. 1.* *500 Petr. 1.* *501 Petr. 1.* *502 Petr. 1.* *503 Petr. 1.* *504 Petr. 1.* *505 Petr. 1.* *506 Petr. 1.* *507 Petr. 1.* *508 Petr. 1.* *509 Petr. 1.* *510 Petr. 1.* *511 Petr. 1.* *512 Petr. 1.* *513 Petr. 1.* *514 Petr. 1.* *515 Petr. 1.* *516 Petr. 1.* *517 Petr. 1.* *518 Petr. 1.* *519 Petr. 1.* *520 Petr. 1.* *521 Petr. 1.* *522 Petr. 1.* *523 Petr. 1.* *524 Petr. 1.* *525 Petr. 1.* *526 Petr. 1.* *527 Petr. 1.* *528 Petr. 1.* *529 Petr. 1.* *530 Petr. 1.* *531 Petr. 1.* *532 Petr. 1.* *533 Petr. 1.* *534 Petr. 1.* *535 Petr. 1.* *536 Petr. 1.* *537 Petr. 1.* *538 Petr. 1.* *539 Petr. 1.* *540 Petr. 1.* *541 Petr. 1.* *542 Petr. 1.* *543 Petr. 1.* *544 Petr. 1.* *545 Petr. 1.* *546 Petr. 1.* *547 Petr. 1.* *548 Petr. 1.* *549 Petr. 1.* *550 Petr. 1.* *551 Petr. 1.* *552 Petr. 1.* *553 Petr. 1.* *554 Petr. 1.* *555 Petr. 1.* *556 Petr. 1.* *557 Petr. 1.* *558 Petr. 1.* *559 Petr. 1.* *560 Petr. 1.* *561 Petr. 1.* *562 Petr. 1.* *563 Petr. 1.* *564 Petr. 1.* *565 Petr. 1.* *566 Petr. 1.* *567 Petr. 1.* *568 Petr. 1.* *569 Petr. 1.* *570 Petr. 1.* *571 Petr. 1.* *572 Petr. 1.* *573 Petr. 1.* *574 Petr. 1.* *575 Petr. 1.* *576 Petr. 1.* *577 Petr. 1.* *578 Petr. 1.* *579 Petr. 1.* *580 Petr. 1.* *581 Petr. 1.* *582 Petr. 1.* *583 Petr. 1.* *584 Petr. 1.* *585 Petr. 1.* *586 Petr. 1.* *587 Petr. 1.* *588 Petr. 1.* *589 Petr. 1.* *590 Petr. 1.* *591 Petr. 1.* *592 Petr. 1.* *593 Petr. 1.* *594 Petr. 1.* *595 Petr. 1.* *596 Petr. 1.* *597 Petr. 1.* *598 Petr. 1.* *599 Petr. 1.* *600 Petr. 1.* *601 Petr. 1.* *602 Petr. 1.* *603 Petr. 1.* *604 Petr. 1.* *605 Petr. 1.* *606 Petr. 1.* *607 Petr. 1.* *608 Petr. 1.* *609 Petr. 1.* *610 Petr. 1.* *611 Petr. 1.* *612 Petr. 1.* *613 Petr. 1.* *614 Petr. 1.* *615 Petr. 1.* *616 Petr. 1.* *617 Petr. 1.* *618 Petr. 1.* *619 Petr. 1.* *620 Petr. 1.* *621 Petr. 1.* *622 Petr. 1.* *623 Petr. 1.* *624 Petr. 1.* *625 Petr. 1.* *626 Petr. 1.* *627 Petr. 1.* *628 Petr. 1.* *629 Petr. 1.* *630 Petr. 1.* *631 Petr. 1.* *632 Petr. 1.* *633 Petr. 1.* *634 Petr. 1.* *635 Petr. 1.* *636 Petr. 1.* *637 Petr. 1.* *638 Petr. 1.* *639 Petr. 1.* *640 Petr. 1.* *641 Petr. 1.* *642 Petr. 1.* *643 Petr. 1.* *644 Petr. 1.* *645 Petr. 1.* *646 Petr. 1.* *647 Petr. 1.* *648 Petr. 1.* *649 Petr. 1.* *650 Petr. 1.* *651 Petr. 1.* *652 Petr. 1.* *653 Petr. 1.* *654 Petr. 1.* *655 Petr. 1.* *656 Petr. 1.* *657 Petr. 1.* *658 Petr. 1.* *659 Petr. 1.* *660 Petr. 1.* *661 Petr. 1.* *662 Petr. 1.* *663 Petr. 1.* *664 Petr. 1.* *665 Petr. 1.* *666 Petr. 1.* *667 Petr. 1.* *668 Petr. 1.* *669 Petr. 1.* *670 Petr. 1.* *671 Petr. 1.* *672 Petr. 1.* *673 Petr. 1.* *674 Petr. 1.* *675 Petr. 1.* *676 Petr. 1.* *677 Petr. 1.* *678 Petr. 1.* *679 Petr. 1.* *680 Petr. 1.* *681 Petr. 1.* *682 Petr. 1.* *683 Petr. 1.* *684 Petr. 1.* *685 Petr. 1.* *686 Petr. 1.* *687 Petr. 1.* *688 Petr. 1.* *689 Petr. 1.* *690 Petr. 1.* *691 Petr. 1.* *692 Petr. 1.* *693 Petr. 1.* *694 Petr. 1.* *695 Petr. 1.* *696 Petr. 1.* *697 Petr. 1.* *698 Petr. 1.* *699 Petr. 1.* *700 Petr. 1.* *701 Petr. 1.* *702 Petr. 1.* *703 Petr. 1.* *704 Petr. 1.* *705 Petr. 1.* *706 Petr. 1.* *707 Petr. 1.* *708 Petr. 1.* *709 Petr. 1.* *710 Petr. 1.* *711 Petr. 1.* *712 Petr. 1.* *713 Petr. 1.* *714 Petr. 1.* *715 Petr. 1.* *716 Petr. 1.* *717 Petr. 1.* *718 Petr. 1.* *719 Petr. 1.* *720 Petr. 1.* *721 Petr. 1.* *722 Petr. 1.* *723 Petr. 1.* *724 Petr. 1.* *725 Petr. 1.* *726 Petr. 1.* *727 Petr. 1.* *728 Petr. 1.* *729 Petr. 1.* *730 Petr. 1.* *731 Petr. 1.* *732 Petr. 1.* *733 Petr. 1.* *734 Petr. 1.* *735 Petr. 1.* *736 Petr. 1.* *737 Petr. 1.* *738 Petr. 1.* *739 Petr. 1.* *740 Petr. 1.* *741 Petr. 1.* *742 Petr. 1.* *743 Petr. 1.* *744 Petr. 1.* *745 Petr. 1.* *746 Petr. 1.* *747 Petr. 1.* *748 Petr. 1.* *749 Petr. 1.* *750 Petr. 1.* *751 Petr. 1.* *752 Petr. 1.* *753 Petr. 1.* *754 Petr. 1.* *755 Petr. 1.* *756 Petr. 1.* *757 Petr. 1.* *758 Petr. 1.* *759 Petr. 1.* *760 Petr. 1.* *761 Petr. 1.* *762 Petr. 1.* *763 Petr. 1.* *764 Petr. 1.* *765 Petr. 1.* *766 Petr. 1.* *767 Petr. 1.* *768 Petr. 1.* *769 Petr. 1.* *770 Petr. 1.* *771 Petr. 1.* *772 Petr. 1.* *773 Petr. 1.* *774 Petr. 1.* *775 Petr. 1.* *776 Petr. 1.* *777 Petr. 1.* *778 Petr. 1.* *779 Petr. 1.* *780 Petr. 1.* *781 Petr. 1.* *782 Petr. 1.* *783 Petr. 1.* *784 Petr. 1.* *785 Petr. 1.* *786 Petr. 1.* *787 Petr. 1.* *788 Petr. 1.* *789 Petr. 1.* *790 Petr. 1.* *791 Petr. 1.* *792 Petr. 1.* *793 Petr. 1.* *794 Petr. 1.* *795 Petr. 1.* *796 Petr. 1.* *797 Petr. 1.* *798 Petr. 1.* *799 Petr. 1.* *800 Petr. 1.* *801 Petr. 1.* *802 Petr. 1.* *803 Petr. 1.* *804 Petr. 1.* *805 Petr. 1.* *806 Petr. 1.* *807 Petr. 1.* *808 Petr. 1.* *809 Petr. 1.* *810 Petr. 1.* *811 Petr. 1.* *812 Petr. 1.* *813 Petr. 1.* *814 Petr. 1.* *815 Petr. 1.* *816 Petr. 1.* *817 Petr. 1.* *818 Petr. 1.* *819 Petr. 1.* *820 Petr. 1.* *821 Petr. 1.* *822 Petr. 1.* *823 Petr. 1.* *824 Petr. 1.* *825 Petr. 1.* *826 Petr. 1.* *827 Petr. 1.* *828 Petr. 1.* *829 Petr. 1.* *830 Petr. 1.* *831 Petr. 1.* *832 Petr. 1.* *833 Petr. 1.* *834 Petr. 1.* *835 Petr. 1.* *836 Petr. 1.* *837 Petr. 1.* *838 Petr. 1.* *839 Petr. 1.* *840 Petr. 1.* *841 Petr. 1.* *842 Petr. 1.* *843 Petr. 1.* *844 Petr. 1.* *845 Petr. 1.* *846 Petr. 1.* *847 Petr. 1.* *848 Petr. 1.* *849 Petr. 1.* *850 Petr. 1.* *851 Petr. 1.* *852 Petr. 1.* *853 Petr. 1.* *854 Petr. 1.* *855 Petr. 1.* *856 Petr. 1.* *857 Petr. 1.* *858 Petr. 1.* *859 Petr. 1.* *860 Petr. 1.* *861 Petr. 1.* *862 Petr. 1.* *863 Petr. 1.* *864 Petr. 1.* *865 Petr. 1.* *866 Petr. 1.* *867 Petr. 1.* *868 Petr. 1.* *869 Petr. 1.* *870 Petr. 1.* *871 Petr. 1.* *872 Petr. 1.* *873 Petr. 1.* *874 Petr. 1.* *875 Petr. 1.* *876 Petr. 1.* *877 Petr. 1.* *878 Petr. 1.* *879 Petr. 1.* *880 Petr. 1.* *881 Petr. 1.* *882 Petr. 1.* *883 Petr. 1.* *884 Petr. 1.* *885 Petr. 1.* *886 Petr. 1.* *887 Petr. 1.* *888 Petr. 1.* *889 Petr. 1.* *890 Petr. 1.* *891 Petr. 1.* *892 Petr. 1.* *893 Petr. 1.* *894 Petr. 1.* *895 Petr. 1.* *896 Petr. 1.* *897 Petr. 1.* *898 Petr. 1.* *899 Petr. 1.* *900 Petr. 1.* *901 Petr. 1.* *902 Petr. 1.* *903 Petr. 1.* *904 Petr. 1.* *905 Petr. 1.* *906 Petr. 1.* *907 Petr. 1.* *908 Petr. 1.* *909 Petr. 1.* *910 Petr. 1.* *911 Petr. 1.* *912 Petr. 1.* *913 Petr. 1*

A



ΤΙΝΟΣ ΕΝΕΚΕΝ ΕΔΟ-
δο ἱμῶν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἡ δῶα
γραφή.

AD QUID SCRIP-
tura divina nobis à Deo
donata sit.

ΟΜΙΛΙΑ λθ'.

HOMILIA XXXIX.



ΣΠΕΡ βασιλεὺς γράφας B
ἐπιστολάς, οἷς βούλεται κωδι-
κέλους καὶ δωρεὰς ἰδίαις χει-
ροῦ, σημειῖται πᾶσιν, ὅτι
παχέως ἀπουδάσσει ἐλθεῖν πρὸς με, ἵνα λα-
βύτε παρ' ἐμοῦ δωρεὰς βασιλικὰς, καὶ εἰ-
μὴ ἀπέλθοι καὶ λαβῶσι, ὅθεν ὠφελήθη-
σθαι, αἰαγούτες τὰς ἐπιστολάς, μᾶλλον δὲ καὶ
θανάτου εἶναι ἐνόησι μὴ θελήσαντες ἀπλ-
ῆναι, καὶ ἐκ χειρὸς βασιλέως πρὸς ἀξιο-
δωταί· οὕτως καὶ τὰς θείας γραφὰς ὡς παρ' ἐ-
πιστολάς ἀπέρχεται ὁ βασιλεὺς Θεὸς τοῖς αἰ-
δεσμένοι, δηλώσας δι' αὐτῶν, ἵνα παρὰ θεο-
λέσχοντες τὸν Θεόν, καὶ πισυνόμενοι αἰτήσω-
σι καὶ λαβῶσι δωρεὰς οὐράνιαι ἐκ τῆς ὑπο-
στάσεως τῆς ἰότητος αὐτοῦ· γέγραπται γὰρ,
ἵνα ἡρώμεθα θείας κοινωνοὶ φύσεως. εἰ δὲ μὴ
προσέλθῃ, καὶ αἰτήσῃ, καὶ λαβῇ ὁ ἀμάρτανος,
ὅθεν ὠφελήθη διαγνοῖς τὰς γραφὰς, μᾶλ-
λον δὲ καὶ θανάτου ἐνόησεν ὅτι παρὰ βα-
σιλέως οὐράνιου οὐκ ἠθέλησε λαβεῖν ζωὴς δω-
ρεὰν, ἥς αὐτὸν ἀδυνάτον ἔστι ζῶντα ἀθανάτου
τυχεῖν, ἢ τίς ἐστιν ὁ Χριστός. ὃ ἡ δόξα εἰς
τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.



QVEM AD MODVM rex
qui scribit literas ad eos
quibus codicillos & pe-
culiaria munera largiri de-
siderat, edicit omnibus,
nempe, Satagite quam primum ad
me venire, ut accipiatís à me regia
dona: qui nisi venerint, & accepe-
rint, nihilo melioris conditionis e-
runt, quòd has legerint epistolas: i-
mò potius capitali supplicio tenebun-
tur, quòd venire neglexerint, & à
manu regia honorarium consequi:
hunc in modum rex Deus mittit ho-
minibus scripturas divinas, velut epi-
stolas: quibus significavit, ut inuo-
cantes Deum & credentes postulent
& accipiant donum cœleste, ex hy-
postasi diuinitatis eius. Scriptum est
enim, Quòd fiat unus diuine consortes. natu-
ra. Quòd si non venerit homo, non
populerit, nec acceperit, nihil iu-
uabit quòd legerit scripturas: quini-
mò plectendus est morte: quòd à re-
ge cœlesti donum vitæ capere nolue-
rit: sine quo vitam immortalem con-
sequi nemo potest, quæ est Christus.
Cui gloria in secula. Amen.

2. Pa. 2.



CUNCTAS VIR-
tutes, et cuncta vitia, inter
se colligatas esse, et velut
catenam, unam ab altera
dependere.

HOMILIA XXXVIII.



DE exteriori exercitatio-
ne quodnam institu-
tum sit potius & pri-
mum, hoc scitote, di-
lecti, virtutes omnes
inter se colligatas esse:
tanquam enim catena quædam spiri-
talis, vna dependet ab altera: precca-
tio à dilectione, dilectio à gaudio,
gaudium à mansuetudine, mansuetu-
do ab humilitate, humilitas ab obse-
quio, obsequium à spe, spes à fide, fi-
des ab auditu, auditus à simplicitate.
Haud secus quàm in aduersaria parte
vitia dependent vnum ab altero, o-
dium ab ira, ira à superbia, superbia à
vana gloria, vana gloria ab infidelita-
te, infidelitas à duritia cordis, duritia
cordis à negligentia, negligentia ab
ignavia, ignavia ab acedia, acedia ab
impatientia, impatientia à voluptate,
& reliqua vitiorum membra inuicem
dependentia. Ita etiam circa bonam
partem, virtutes à se mutuo manent
& dependent. Caput autem totius
boni instituti ac vertex honestarum
actionum est perseverare in oratione:
cuius beneficio reliquas etiam virtu-
tes postulant à Deo quotidie obti-
nere possumus. Nam inde nascitur his
qui digni habentur, communicatio
diuinæ sanctimonix, spiritualisque e-
nergix, & connexio affectionis ani-
mi per dilectionem arcanam cum Do-
mino. Qui enim se compellit quoti-
die ad perseverandum in oratione, à
spiritali dilectione accenditur in amo-
rem diuinum & desiderium ardens erga
Deum: & gratiam perfectionis
Spiritus sanctificantis suscipit.

ΟΤΙ ΠΑΣΑΙ ΑΙ ΑΡΕ-
ταί, καὶ πάντα κακὰ ἀλλήλων
ἐκδίδονται, καὶ ὡσπαραὶ ἄλλοις
ὡς μία τῆς μίας ἤρπνεται.

ΟΜΙΛΙΑ μ'.



EPI τῆς φαινομένης ἀσκήσεως,
ἐν ποίῳ ὁπιτηδύμῳ μείζον, καὶ
πῶς τὸ τυχεύει, τὴν γινώ-
σκετε ἀγαπῶν, ὅτι ἀλλήλων
ἐκδίδονται πᾶσαι αἱ ἀρεταί· ὡσπαραὶ γάρ τις
πνιματικὴ ἄλλοις, μία τῆς μίας ἤρπνεται· ἢ
ἀλγὴν ἀπὸ τῆς ἀγάπης, ἢ ἀγάπην ἀπὸ τῆς χαρᾶς,
ἢ χαρὰν ἀπὸ τῆς περὶ τὸν Θεὸν ἐκστάσεως, ἢ περὶ τὸν Θεὸν
ἐκστάσεως ἀπὸ τῆς ταπεινώσεως, ἢ ταπεινώσεως ἀπὸ τῆς
ἀσθενοῦς, ἢ ἀσθενείας ἀπὸ τῆς ἐλπίδος, ἢ ἐλπίδος ἀπὸ τῆς
πίστεως, ἢ πίστεως ἀπὸ τῆς ὑπακοῆς, ἢ ὑπακοῆς ἀπὸ
τῆς ἀπλότητος· ὡσπαραὶ καὶ ὁ ἐκαστοῦ μέρους ἐκ αὐτοῦ
ἐνὸς τὰ κακὰ ἐκδίδει· ὁ μῦθος ἀπὸ τῆς θυμῶν,
ὁ θυμὸς ἀπὸ τῆς ὑπερηφανείας, ἢ ὑπερηφανείας ἀπὸ
τῆς κενοδοξίας, ἢ κενοδοξίας ἀπὸ τῆς ἀπιστίας, ἢ ἀπι-
στίας ἀπὸ τῆς σκληροκαρδίας, ἢ σκληροκαρδίας ἀ-
πὸ τῆς ἀμνηστίας, ἢ ἀμνηστίας ἀπὸ τῆς ῥαυνίσεως, ἢ
ῥαυνίσεως ἀπὸ τῆς ἀκηδίας, ἢ ἀκηδίας ἀπὸ τῆς ἀνυ-
πομνησίας, ἢ ἀνυπομνησίας ἀπὸ τῆς φιληδονίας, καὶ
τὰ λοιπὰ μέλη τῆς κακίας. ἀλλήλων εἰσὶν ἐκ χρε-
ματῶν· ὥτως καὶ τὰ ἀγαθὰ μέρη ἀλλήλων
εἰσὶν ἐκ χρεματῶν αἱ ἀρεταί καὶ ἀπρητημίαι.
Dιδομένην ὅτι πᾶσι σπουδὴν ἀγαθῆς, καὶ κρυφαῖαν
τῆς καρπώσεως· ὅτι ὁ καρποκαρτερῶν τῇ ἀλγὴν ἀπὸ
τῆς καὶ τῆς λοιπᾶς ἀρετῆς ἀπὸ τῆς περὶ τὸν Θεὸν ἐκ-
στάσεως ὁσημέραι περὶ τὸν Θεὸν δυνάμεθα· ἐν τῇ
γὰρ ἐλπίσει τῆς κατὰ ἐξουσίαν ἡ κοινωνία τῆς τῷ
Θεῷ ἀγιότητος, καὶ τῆς πνιματικῆς ἐνεργείας, καὶ
ἡ συνάφεια τῆς τῷ Θεῷ ἀσθενοῦς, ὡς περὶ τὸν
κυρίου, οἱ ἀγάπην ἀφ' ἑαυτῶν· ὁ γὰρ ἑαυτὸν ὁσημέραι τῇ
καρπῶν καὶ καρποκαρτερῶν ἀνακαλῶν, εἰς ἑρῶτα
ἦεν, καὶ πῶς ἐμπνεῖται ὑπὸ τῆς πνιματικῆς ἀ-
γάπης ἐκχεῖται περὶ τὸν Θεόν, καὶ τῇ χάριτι τῆς
πνιματικῆς ἀσθενοῦς τελειότητος ὑποδίδεται.

ΕΡΩ.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Επειδή πῆρες, πολλοὶ μὲν τὰ ὑπεράρχοντα, καὶ δούλους ἐλευθεροῦσι, ἔπειθ' οὖν ἐν πλάτῃ, ὡς ζητῶσι τὸ λαβεῖν ἐν τῷ κόσμῳ τοῦτο τὸ πνεῦμα, ἄρα ζῶντες οὕτως οἷα ἀσφ' αὐτοὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ ὑπεράρχοντος.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Ο λόγος ἐστὶ λεπτὸς ἔστι· πῆρες γὰρ λέγουσι μίαν βασιλείαν, ἔστι μίαν γένεσιν· ἡμεῖς δὲ λέγομεν βαθμοὺς πολλοὺς καὶ διαφορὰς, καὶ μέτρα· καὶ ἐν αὐτῇ τῇ βασιλείᾳ, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ γένει. ὡς ὅταν δὲ ἔστι μία ψυχὴ ἐν ἑστέρι πῆρες μέγιστοι, καὶ αὐτὸς ἐν ταῖς ἐκείνῃς ἐνεργῇ, καὶ κατὰ τοὺς πόδας αὐτῇ καὶ οὕτως ἔστι ἡ δόξης πῆρες τὰ κτισμάτα τὰ ἐπὶ τοῦ ὑπεράρχοντος, καὶ τὰ ὑποκείμενα τοῖς αἰσθητοῖς, καὶ πᾶσι τοῖς πεπληρωμένοι ἐν τῇ κτίσει, εἰ ἔστι οὕτως ἡ κτισμὰτων ἔστι, ἀλλὰ τὸ ἀμέτρητον ἔστι ἀπερίληπτον· περὶ οὗ τοῦ αὐτοῦ ἡ δόξης τοῖς αἰσθητοῖς, καὶ οἰκονομῇ πᾶσι καὶ λόγοι· καὶ ὅτι πῆρες μὲν ὄντων μὴ εἰδότες τὴν ζητῶσι· πῆρες δὲ ἡγεῖσθαι, ἄλλοι στήνουν εἰς διαφορὰς, ἐκείνῃ καὶ τὸ μέτρον τὸ πίστεως, ὁ Θεὸς δικαιοκρίτης ὡς ἀπερίληπτος τὸν μισθὸν· ἄλλοι ποιοῦσι, ἔστι φόβον Θεοῦ ποιοῦσιν. ἀλλὰ οἷα εἰσιν ὅτι πᾶσι τοῖς, ὅτι βασιλεὺς οὐτὶ κληρονομοῖ. εἰσὶ δὲ ἐν ταῖς κόσμῳ οἱ μὲν φονεῖς, ἄλλοι πόρνοι, καὶ ἄλλοι ἀρπαγῆς· οἱ δὲ πάλιν τὰ ἴδια πτωχεύει ἀφ' ἑαυτῶν, περὶ οὗ καὶ τοῖς κακίοις ὁ κύριος, καὶ τοῖς μὲν ἀγαθοποιῶσιν ἀντάπαισιν καὶ μισθὸν δίδωσιν· εἰσὶ γὰρ μέτρα ὑπερέχοντα, καὶ μέτρα μικρὰ· καὶ ἐν αὐτοῖς ταῖς φωνῇ καὶ τῇ δοξῇ ἀφ' ἑαυτῶν ἔστι. καὶ ἐν αὐτῇ τῇ γένει, καὶ τῇ κτίσει φαίνεται οἱ φαρμακοὶ, καὶ οἱ ληστῆς. καὶ ἄλλοι οἱ μικρὰ πλημμελήσαντες. οἱ δὲ λέγοντες, μία ἔστι βασιλεία, καὶ μία γένεσις, καὶ οἷα εἰσὶ βαθμοὶ, κακῶς λέγουσι· πόσοι γὰρ οἱ κοσμοὶ τῶν εἰς διάτρεα στήνουν; καὶ λοιπὰς ἀπείρας· καὶ πόσοι εἰσὶν ὅτι δόξης ἐν ἑαυτοῖς καὶ φοβούμενοι τὸν Θεόν; τοῖς οὖν κακίοις ὁ Θεὸς περὶ οὗ καὶ οἷα δικαιοκρίτης, τοῖς μὲν ἀντάπαισιν ἐπιμαρτυρεῖ, τοῖς δὲ ἐλάσσιν. ὡς ὅταν δὲ ζῶντες ἀνδραπομῇ ἵπποις, καὶ δόματα ἰνίσχονται, καὶ κατ' ἀλλήλων ἐλαύνουσιν· ἕκαστος γὰρ ἀγωνίζεται πᾶς ἑαυτῷ καὶ ἑαυτῷ τὸν ἐξ ἑαυτοῦ· οὕτως ἔστι ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ ἀγωνιζομένου, ἡ δόξης

A INTERROGATIO.

Cum quidam vendant facultates suas, servos manumittant, & observent mandata, non tamen querant accipere spiritum in hoc mundo: an qui sic vivunt, non abeant in regnum celorum?

RESPONSIO.

Disputatio hæc subtilis est: quia nonnulli * vnicum regnum, & vnicam gehennam esse aiunt. Nos autem multos gradus & differentias atque mensuras esse dicimus, tum in ipso regno, tum in ipsa gehenna. Itaque quo pacto anima, cum sit vnica in omnibus membris, sursum in cerebro vim suam exerit, ac deorsum agit pedes: ita etiam diuinitas continet omnes creaturas, tam cœlestes, quàm quæ subiacent abyssis: & vbiq; plenè est in creaturis, quanuis aliena sit ab eis: vt pote dimensionis & comprehensionis experts. Considerat igitur homines ipsa diuinitas, & cum ratione gubernat omnia. Et quia nonnulli precantur, ignorantes quid querant, quidam ieiunant, alij perdurant in ministerio: Deus, qui iustus est iudex, vnicuique pro modo fidei reddit mercedem. Quæ enim faciunt, metu Dei agunt: at non omnes isti sunt filij, reges, aut heredes. Porro in seculo alij sunt homicidæ, alij stupro dediti, alij raptores, contrà nonnulli sua pauperibus erogant: hos & illos perpensat Dominus, ac bene agentibus quietem & præmium largitur. Siquidem sunt superfluentes mensuræ, sunt & exiguæ. Ac in ipso lumine & gloria sunt discrimina. Item in ipsa gehenna & supplicio inveniuntur venefici, alij latrones, & alij qui leuius deliquerunt. Qui verò vnicum inquiunt esse regnum, & vnicam gehennam, nec villos esse gradus, malè dicunt. Quot enim modò seculares spectaculis herent, & alijs rebus inhonestis? Quot item nunc sunt, qui deprecantur ac metuunt Deum? Hos igitur & illos attendit Deus, & tanquam iustus iudex præparat his quietem, illis verò supplicium. Porro sicut homines qui aptant equos curribus, agitant habernas, & in se mutuo impellunt: (nam quisque contendit, quo pacto prosterнат & superet aduersarium) ita se habet in corde certantium spectaculum

vnica anima pro vniuersis agit.

D

improborum spirituum cum anima luctantium, Deo & Angelis certamen spectantibus. Itaque singulas in horas interius tum ab anima, tum à vitio procreantur multæ recentes cogitationes. Etenim anima reconditis abundat cogitationibus, quas ad horam ipsam producit & gignit. Idem ipsum vitium permultas habet cogitationes & studia: quin ad horam novas molitur cogitationes aduersus animam. Quia mens est auriga, quæ aptat currum animæ, tenens cogitationum habenas: & currit illuc contra currum Satanæ: vbi etiam ipse currum iunxit aduersus animam.

INTERROGATIO.

Si quies est anima, quo pacto dicunt aliqui, non posse nos orare, nec permanent in oratione?

RESPONSIO.

Requies ipsa si affluat, affectum misericordiae aliaque obsequia suppeditat: verbi gratia, visitandi fratres, inseruendi verbo. Ipsa quoque natura desiderat progredi, & fratres inuisere, nec non loqui verbum. Siquidem nihil est, quod in ignem proiectum, naturam suam seruet: sed ipsum in ignem verti necesse est. Veluti si lapillos mittas in ignem, modicum viux calcis oritur. Sin mittas in mare quempiam, accidit frequenter, vt demergatur & abeat in medium mare, vndisque obruatur, nec vltra appareat. Qui verò gradatim ingreditur, iterum ascendere cupit, adnavigare, & ad portum regredi, vt inuisat in terra degentes homines. Non aliter in re spiritali, si quis ingreditur profundum gratia, adhuc tamen meminit sociorum suorum. Quinetiam ipsa natura desiderat ad fratres accedere, imple- re charitatem, & confirmare verbum:

INTERROGATIO.

Qui possunt diuæ personæ, gratia & peccatum, in corde consistere?

RESPONSIO.

Quemadmodum igni circa vas æneum exteriùs appposito, si subieceris ligna, accenditur: & quod intra vas est, coquitur & feruet, igne extrinsecus accenso: sin minus ligna submittas, incipit ignis tepescere & propemodum exungui: ad

A τῆς ποτηρῶν πιδυμῆ παλαίουται τῇ ψυχῇ, καὶ Θεῷ καὶ ἀγγέλων θεωρούντων τ' ἀγάπῃ. λοιπὸν καθ' ἐκείτην ὥραν κλίσσεται ὑπὸ τῇ ψυχῇ πολλοὶ λογισμοὶ κακοί. ὁμοίως δ' ὑπὸ τῆς κακίας ἐκδοὶ. καὶ γὰρ ἡ ψυχὴ πολλοὺς ἀποκρύφους ἔχει λογισμοὺς, ὧς αὐτῇ τῇ ὥρᾳ παρεφέρη καὶ ἡμῶν. καὶ αὐτῇ ἡ κακία λογισμοὺς ἔχει πολλοὺς, καὶ ἐπιτηδεύματα. καὶ καθ' ὥραν ἡμῶν λογισμοὺς κακοὺς καὶ τῆς ψυχῆς. καὶ γὰρ ὁ εὐεχόμενος ὅστις καὶ ζῶντος ὁ ἀρμα τῆς ψυχῆς κατέχει τὰς κήρας τῆς λογισμῶν καὶ ὅδε πείχεται τῷ ἀρματι τῷ B Σατανᾷ, ὅπου καὶ αὐτὸς ἐξέδεε καὶ τῇ ψυχῇ.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Εἰ ἀνάπαυσις ὅστις ἡ ψυχὴ, πῶς λέγουσι πῆρες ὅτι ἡ διωκόμεθα ἀξιοῦται, ὅσοι ὑπομείνουσι ἐν τῇ διχῇ;

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Αὕτη ἡ ἀνάπαυσις πλεονάζουσα δίδωσι σωτήρια ἐν ἀφροσύνας ἐτέρας, ὅτι τῇ ὀπισκοψαῖς πῆς ἀδελφοὺς, τῷ εἰς τὸ λόγον ἀφροσύνας. Ἐαὕτη ἡ φύσις ἡλὲ ἀπελθὴν καὶ ἰδεῖν τοὺς ἀδελφοὺς λαλῆσαι λόγον. ὅσοι γὰρ ἐν πυρὶ βαθύμενοι διώονται ὑπὲρ ἐν τῇ ἰδίᾳ φύσει, ἀλλ' αἰάκη καὶ αὐτὸ γίνεσθαι πῦρ. ὅν ἔπειτα ἐὰν βάλλης καὶ χληκας εἰς πῦρ, ὁλίγος γίνεσθαι ἀσβεστος, καὶ εἰ εἰς θαλάσσαν, ὅτι πολὺ κατεδύναι καὶ ἀπελθὴν εἰς μέσση πύλας, κατεπνέεται καὶ ἀφανὲς γίνεσθαι. ὁ δὲ καὶ βαθύμενος εἰσέρχόμενος, πάλιν ἀναβῶναι ἡλὲ, καὶ ὅτι πλάσσει καὶ ἐξελεῖν εἰς λιμένα, καὶ ἰδεῖν πῆς ἐπὶ γῆς ἀδελφοὺς, ὥστε καὶ εἰς τὸ πνευματικὸν εἰσέρχεται πῆς εἰς βάθος χάριτος, καὶ πάλιν μνημονεύει τῇ ἐπαύρῳ αὐτῇ, καὶ αὐτῇ ἡ φύσις ἡλὲ ἀπελθὴν εἰς ἀδελφοὺς, ἀπὸ πληρώσεως τῷ ἀγάπῃ, D πληροφωρῆσαι λόγον.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ.

Πῶς διώεται τὰ δύο παρῶντα ἐν τῇ καρδίᾳ, καὶ ἡ χάρις καὶ ἡ ἀμάρτια;

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Ὡς δὲ ὅταν ἡ πῦρ ἐξωθῇ χαλκίου, λοιπὸν ἐὰν ὑποβάλλῃ ξύλα, ἰδὲν ἐκπυρρῶν γίνεσθαι, ὧς ἔσθαι τῷ αὐτῷ ὅτι καὶ, καὶ βεβιάσει, τῷ πυρὶ ἐξωθῇ ἀποκαρμύνει. εἰ δὲ πῆς ἀμάρτια καὶ μὴ ὑποβάλλῃ ξύλα, ἀρχεται χλιαρώτερον γίνεσθαι τὸ πῦρ, καὶ ὥστε καθεσθῆναι.

ἔστι. λοιπὸν ἐὰν διξῇ, καὶ δώσῃ πῶς λογισμοὺς σε
εἰς ἀγάπην τῷ Χριστῷ, ἴδὲ πῶς ὑπέβαλες τὰ
ἐνλὰ, ἔκγονται οἱ λογισμοὶ σε πῦρ, καὶ βάπτιον
εἰς τὸ πόθον τῷ Θεῷ. εἰ γὰρ καὶ ὑποχωρεῖς τὸ πνεύ-
μα ὡς ἐξώτερον σε γινώσκον, ἀλλὰ καὶ ἔσωθεν σε
ἔστι ἡ ἐξώθεν σε πῶς φαίνεται. εἰ δὲ ἀμύνηση
πῆ, ὁλίγη ἐκ δόξας αὐτὸν, ἢ εἰς χρομικὰ πρῶ-
γματὰ, ἢ εἰς ῥεμβασμὸν, πάλιν ἔρχεται ἡ κα-
κία, καὶ ἐκδύεται τὸ ψυχρὸν, καὶ ὅλον τὸν αἰθέ-
ρα ποιεῖται θλίβει. μνημονεύει δὲ τὸ ψυχρὸν τῆς
πρῶτης αἰσθητικῆς, (ἔκγον) θλίβεται, καὶ
συνεχίζεται παλαιωμένη. πάλιν πρῶτον ὁ
νῦν πρῶτος τὸ Θεῷ, ἡρξάτο πρῶτον ἡ αὐτὴ ἡ
πρῶτη ἀνάπαυσις. δέχεται σφοδρότερος ἐ-
πιζητῶν διόμην σε, Φησὶ, κύριε· καὶ ἔκ μικρὸν
πρῶτον αὐτὴ τὸ πῦρ ἐξάπτον καὶ ἀνάπαυτον
τὸ ψυχρὸν· ὡς πρὸς τὸ ἄλκιρον αἶμα ἐκ τῆς βυθού-
της ἡρξάτο καὶ μικρὸν· εἰ γὰρ μὴ τὸν ἰὼν, καὶ ἐκδύ-
σας τὸν πικρὸν καὶ τὸν θανάτου, πῶς ἠδυνάτο διακρίναι
τὸ πικρὸν ἀπὸ τῆς γλυκείας, ἔκ τῆς θανάτου ἀπὸ τῆς
ζωῆς, καὶ διακρίσασθαι τὰς ζωοποιῶν πατρὶ, καὶ υἱῷ,
καὶ ἀγίῳ πνεύματι, εἰς πῶς ἀνάσας, ἀμύνη.

A hunc modum gratia, quæ est ignis
cœlestis, intra te est: postmodum si
precatus fueris, & contuleris cogitatio-
nes tuas ad diligendum Christum, quo-
dammodo ligna subiecisti: & cogita-
tiones tuæ conuertuntur in ignem, &
desiderio Dei tinguntur. Quod si sub-
trahat se spiritus, quamuis sit extra te,
nihilominus etiam est intra te, & extra
te apparet. At verò si quis ignavia la-
borans, paulatim rebus secularibus &
occupationibus seipsum tradat, denuò
vitium accedit, & complectitur ani-
mam, totumque hominem incipit affli-
gere. Memor ergo anima requiescis pri-
stinæ, angustia incipit, & diutius lugere
calamitatem suam. Iterum intendit a-
nimus in Deum, prior quies illi cœpit
appropinquare, vehementius inquire-
re occipit, Deprecor te Domine, ait:
paulatim additur ei ignis accendens &
recreans animam: ac velut hamus è pro-
fundo piscem paulatim extrahit. Nisi e-
nim hoc fieret, ac gustaret amaritudi-
nem & mortem, qui discernere posset
amarum à dulci, & mortem à vita, &
gratias agere viuificantī, patri, & filio,
& Spiritui sancto, in secula? Amen.



ΒΑΘΕΑ ΛΙΑΝ ΤΑ ΤΗΣ
ψυχῆς ταμίαι, τῆς ἀπὸ μέγας τῇ χάριτι
καὶ ταῖς κακίαις συναυξανομένης.

ΟΜΙΛΙΑ μα'.



Ο ἥμιον οὐδὸς τῆς ψυχῆς ἐν
πολλῇ βαρύτητι τυγχάνει, ὡς
πρὸς Φησὶν, ἀβυσσὸς καὶ καρδία
αὐτῆς ἐρευνᾶ. ἔκ πρῶτον γὰρ
τῆς ἀνθρώπου τῆς σαρκὸς, καὶ ὑπὸ ἀπόφα-
σιν ὀργῆς καὶ θυμῶν, λαβόντα αὐτὴν ὑπο-
χρίσειν ἡ ἀμύνη. καὶ αὐτὴ ὡς πρὸς ἀβυσσὸς πῆ
πικρίας ἐκ λεπτότητι καὶ βαρύτητι τυγχάνουσα,
εἰσέλθουσα ἐνδοξαστομαί τῆς ψυχῆς κατὰ χειρὶ, ὡς
τῆς βαρύνεται αὐτῆς ταμίαι. ποιεῖται γὰρ ἔκ πρῶτον
πρῶτον οὐδὸς τῆς ψυχῆς καὶ πλεονάζουσα, μιγ-
νύσκει, ὡς πρὸς ὅταν ἡ δυνάμις μέγας, ἔχον πολλοὺς
καλῶν ἐχθρῶν καὶ ἐκρίνας ἐν τοῖς βαρύνουσιν τῆς γῆς.



PROFVND A VALDE
sunt penetralia anima, quæ pau-
latim incrementa gratia aut vi-
tiorum accipit.

HOMILIA XLI.



RECIOSVM vas ani-
mæ multa profunditate
constat, ut quodam lo-
co ait, *Abyssum & cor* Eccl. 4.2
ipse scrutatur. Nam ubi
homo diuerterit à man-
dato, & iræ sententiam incurrerit, pec-
catum abripit illum captivum: quod
cum sit velut abyssus quædā acerbitalis,
subtiliter & profundè penetrās, ingres-
sum intrò, animæ pascuæ occupat usque
ad ima eius recepracula. Hunc autem in
modum assimilabimus animam permix-
tumque peccatum, veluti si fuerit ar-
bor amplissima, quæ multos habeat ra-
mos, & radices intima terræ penetrātes

ita cum intimorum animarum loculorum pabula penetrans peccatum occupavit, in consuetudinem vertitur & preoccupationem, ac simul ab infantia cum vnoquoque capit incrementum, conuersatur, & vitia edocet. Quando ergo diuinæ gratiæ operatio pro mensura fidei cuiusque obumbraverit animam, ac è superis auxilium ceperit, adhuc aliqua in parte adumbrat gratia. Quamobrem ne quis existimet, animam totam illustratam esse, multum adhuc vitij pabulum intus adest: nec modico opus habet homo labore fatigationeque æquali cum sibi collata gratia. Hac enim de causa incipit gratia diuina particulatim in animam aduentare, quæ alioquin potest horæ momento hominem, cum expurgarit, perfectum reddere: sed ut probet intentionem hominis, an integram erga Deum dilectionem seruet, nullum habens cum improbo commercium: sed seipsum prorsus gratiæ deuoueat: hocque modo pro tempore & opportunitate probata anima, ut quæ nulla in re gratiam dolore vel contumelia affecerit, à modico sumpto initio adipiscitur auxilium. Quinetiam ipsa gratia pascitur in anima, & ad profundissimas vsque partes & cogitationes eius mittit radices: postquam anima multis occasionibus oblatis proba habita est, & gratiæ consentanea: donec ipsa tota absorpta est à cœlesti gratia, in ipso vasculo in posterum regnante. Exterum nisi quis multæ fuerit humilitatis, traditur ille Satanæ, & gratia diuina sibi collata spoliatur, nec paucis torquetur afflictionibus: tumque perspicitur illius existimatio, nempe nudum & miserum esse. Proinde qui dicescit gratia Dei, in multa debet humilitate & cordis contritione degere, ac seipsum ut pauperem & nihil habentem arbitrari: quod habet, alienum esse, aliumque sibi dedisse, qui quando voluit, auferet illud. Qui hunc in modum seipsum humiliat, tum apud Deum, tum apud homines, sibi donatam gratiam conseruare potest: ut ait, Qui seipsum humiliat, exaltabitur. Ac licet sit electus Dei, apud se reprobatus esto: quamuis sit fidelis, tanquam indignum seipsum existimato. Tales enim animæ Deo sunt gratissimæ, & viuificantur per Christum. Cui gloria & imperium, in secula. Amen.

Humilitas
conferuas
in homine
gratiam
Dei.

Matth. 1.
Luc. 14.

Α ὅπως τὰς νομὰς τῆ βασιλείας τῆς ψυχῆς τα-
μείω, ἢ πρὸς τοὺς ἀμάρτια καὶ ἁμαρτίας, οἱ συ-
νηθία γέροντες καὶ παλαιὴ ἐκείνην ὑποδοχὴν συ-
ναξατομένη, καὶ συνεσταλμένη, καὶ τὰ κακὰ
ἐκδιδάσκουσα. ἐποὶ ποίνω χάριτος χάρις ἐνέρ-
γη ὁπισκιάσῃ τῇ ψυχῇ καὶ ὁ μέγας τῆς ἐκείνου
πίστεως, καὶ δέχεται αὐτὸν βοήθην, ἀκμὴν ἐν
μέσῃ πνίξις πνίξις ἢ χάρις. μὴ νομῇ οὐκ ὅτι
ὁ λὺν τῇ ψυχῇ πεφώτισται ἀκμὴν πολλὴν νομῇ
τῇ κακίας ἐνδοῖν ἐστὶ, καὶ πολλὰ πόνος χρεία κα-
μάτου τὰς αἰθερίας συμφωνίαν τῇ πατρὶ
αὐτῶν χάριτι. Ἀλλὰ τὸ γὰρ καὶ ἀπὸ μέγας ἡρ-
ξασθαι ἡ χάρις ὁπισκιάσῃ τῇ ψυχῇ, διωα-
μένη ῥοπῇ ὥρας τῇ αἰθερίας κατὰ εἶτασα τε-
λεῖσθαι. ἀλλ' ἵνα δοκιμάσῃ τὴν πατρὶαρεσι τῇ
αἰθερίας, εἰ τὴν ἀγάπην πατρὶς Θεὸς ὁλόκλη-
ρον ἀποσώζῃ, μὴ σιωδύζων ὅτι ποιητὴς ἐν μη-
δυνί, ἀλλ' ὅλον τῇ χάριτι αὐτῶν ἐκδιδοῖς. καὶ ὅ-
πως δοκιμάσῃ τῇ ψυχῇ χρεοῖς καὶ χρεοῖς, ἐπὶ
χάριτι ἐν μηδυνί λυποῦσα, μὴ τε ἐνδοῖν ἐστὶ, ἐκ
τῇ κατ' ὀλίγον βοηθεῖται. καὶ αὐτὴ ἡ χάρις
νομῇ λαμβάνει ἐν τῇ ψυχῇ, καὶ ὥς τῇ βα-
σιλείᾳ αὐτῆς μερῶν καὶ ὁλοκληρίων ῥίξεται,
ἐν χρεοῖς πλείονσι δοκιμάσῃ καὶ συμφωνή-
σις τῇ ψυχῇ τῇ χάριτι. ὥς ὅτι ὅλη ἡ ψυχὴ πε-
ριληφθῇ ἀπὸ τῆ ἐπουρανίου χάριτος, λοιπὸν βα-
σιλεύσῃ ἐν αὐτῇ τῇ σκιδί. ἐὰν δὲ τις μὴ ἢ ἐν
ταπεινοφροσύνῃ πολλῇ, κατὰ δίδοται ἐπὶ τῇ
Σατανᾷ, καὶ ἀπογυμνῇ τῆς πατρὶς αὐτῶν γα-
ρομένης χάριτος, καὶ περιέρχεται ἐν θλίψι-
σι πολλαῖς, καὶ ὅτε φανερόνται αὐτῇ ἡ οἴκησις, ὅτι
γυμνὸς καὶ παλαίπτερος ὑπάρχει. ὁφείλει οὖν ὁ
πλητῆς τῇ χάριτι τῇ Θεῷ ἐν πολλῇ ταπεινο-
φροσύνῃ καὶ σιωπῇ καὶ καρδίας ὑπάρχει καὶ
ὡς πτωχὸς ἐν μηνὶ ἔχρηται αὐτῶν ἡ χάρις. ἀλλό-
τεροι αὐτῶν ἐστὶ, καὶ ἄλλος ἐδωκεν αὐτῇ, καὶ ὅτι βε-
λέται αἰρεῖ αὐτῇ. ὁ ὅπως ταπεινῶν αὐτῶν ὅτι
Θεὸς καὶ αἰθερίας, διώσεται ἀφ' οὐρα καὶ τῇ
πατρὶς αὐτῆς ἡμετέρας χάριτι, καθὼς φησιν, ὁ
ταπεινῶν αὐτῶν ὑψώσεται. καὶ ὅτι ἐν ἐκλε-
κτῇ Θεοῦ, πρὸ αὐτῶν ἀποδοκιμασμένοις ἡ-
τῶν καὶ ὅτι πτωχὸς, ὡς αἰσθητοὶ αὐτῶν ἡ χάρις
ταῦτα γὰρ ψυχῇ ἀναρεσθῇ Θεῷ, καὶ ζωο-
ποιῶνται ἐν Χριστῷ. ὅτι ἡ δόξα καὶ ὁ χρεῖς,
εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

A



ΜΗΤΑ ΕΞΩΘΕΝ,

ἀλλὰ τὰ εἰσδόντων πρὸς ἡμᾶς
πλεῖς δὲ αὐθροπον, δηλαδὴ τὸ
τῆς χάριτος πνῦμα, ἢ τὸ πνῦ-
μα τῆς ποτηρίας.

ΟΜΙΛΙΑ ΜΒ΄.



NON EXTERNA

sed interna promouent aut
ledunt hominem, veluti spi-
ritus gratia, aut spiritus ne-
quitia.

B

HOMILIA XLII



ΣΠΕΡ εἰς ἡ πόλις μεγάλη,
ἐρημος δὲ ἢ τῷ πελάγει ἀφαι-
λουμένη, καὶ ἀπὸ ἐχθρῶν λησῶν,
εἰσδόντων τῆς μεγαλειότητος ὀφελος.
ζητητοὶ οὖν καὶ ὁ μέγας, ὅσα ἔχει καὶ πείρη ὁ-
χλή, πρὸς ὁ μὴ πῶς ἐχθροὺς εἰσέναι. ὅτε δὲ
καὶ ψυχὰς αἱ κακοσυνήθειαι γινώσκουσιν καὶ σωζέσθαι. καὶ
τῷ ὀφείλουται, ὡς πλείους μὲν μεγάλας ἀλλὰ ζη-
τητοὺς εἰς ἐχθρόν τι δυνάμει τῷ πνῦμα-
τος, μήποτε οἱ ἐχθροὶ εἰσπληθύνουσιν ἐρημώσων
αὐτὰς· οἱ γὰρ ὅσοι τῷ κόσμῳ. Αἰστέλης, ἢ
Πλάτων, ἢ Σωκράτης φράσιντες ὅντες ἐν γινώ-
σκῃ, ὡς πόλις μεγάλη ἐπὶ τῷ κόσμῳ. ἀλλ' ἐρη-
μοὶ ἢ τῷ ἀπὸ ἐχθρῶν, ὅσα δὲ μὴ εἴη πνῦμα
Θεοῦ ἐν αὐτοῖς· ὅσοι δὲ εἰσι ἰδιώται μέποροι τῆς
χάριτος, ὡς πόλις μικρὰ εἰσι ἀχρηματία
τῇ δυνάμει τῷ σωζέσθαι ἐκ πᾶσι τοῖς ὅτι χα-
ρίτι ἀπὸ δύο πρὸς μὴ. καὶ ἀπὸ πᾶσι τοῖς ὅτι
ταῖς ἐπιφανεστάταις θλίψεσι καὶ ἀποκρίνεται· ἢ
ὅτι εἰς ταῖς ἡδοναῖς τῶν ἀμύμων ἐκδιδύμεται ὑ-
πὸ πᾶσι· καὶ δυνάμει γὰρ οἱ ἐξοδύοντες αὐτοὺς
παρασπῶν διελθόντες· ὡς τῷ ὅτι τῷ τῷ τῷ ἢ
πρὸς αὐτοὺς καὶ ἡ βασιλεὺς ταῖς αὐτοῖς ὡδὶναι ἔχου-
σι, ὁμοίως καὶ ἡ γῆ τῷ πλάσσει, καὶ τῷ πᾶσι, εἰ
μὴ τῷ διουστῶν λαβῇ, καὶ δυνάμει καρποὺς ἀ-
ξίους ἐκτελεῖν· οὕτως καὶ ἐν τῇ ἐργασίᾳ τῆς ψυ-
χῆς, καὶ ὅσοι, οὐ πλούσιος ἐν τῇ χάριτι βασι-
λεύει, εἰ μὴ δι' ἀπομονῆς, καὶ θλίψεων, καὶ κα-
μύνης πολλῆς· ὁ γὰρ Χριστιανὸς βίος ὀφείλει τῷ
ὄντι εἶναι. ὡς τῷ μέλι γλυκὺ τῷ τῷ, οὐ-
δὲν ἐκτελεῖται τῷ πᾶσι ἢ τῷ ἰσοδύοντι μετὰ
λαβῇ· ὅπως αὐτοὶ πᾶσι τοῖς ἐκ τῶν χυμῶν εἶτε
ἀγαθοῖς, εἶτε ποτηρίᾳ χρηστῇ τῷ τῷ.



VE M A D M O D V M si
fuerit vrbs ingens, ca-
que deserta, nempe dis-
solutis muris, quæ capta
sit ab hostibus, magni-
tudinis nulla est utilitas: proinde præ-
ter magnitudinem expetendum est, ut
etiam munita sit optimis muris, ne pos-
sint hostes ingredi: ita proculdubio a-
nimæ scientia & intellectu exornata,
nec non acutissimo ingenio, sunt instar
magnarum urbium. Superest ut quæra-
mus, an illæ munitæ sint virtute spiri-
tus: nequando hostes ingressi deuol-
lent eas. Nam sapientes huius mundi,
Aristoteles, Plato, vel Socrates, qui
rerum notitiam callebant, non aliter
se habebant, quàm vrbes amplæ: ac ce-
rant ab hostibus vastari, quia carebant
spiritu diuino. Quicumque verò idiotæ
sunt participes gratiæ, sunt tanquam
vrbes exiguæ, virtute crucis protectæ.
Cæterum duplicem ob causam à gratia
excidunt & pereunt: vel quòd illatas
afflictiones non perferunt, vel quòd
voluptatibus peccati delinunt se patiun-
tur. Nequeunt enim qui transeunt, ci-
tra tentationes transire. Itaque si-
cut in partu, paupercula & regina is-
dem laborant doloribus: itidem terra
diuitis ac pauperis, nisi conuenientem
acceperit imbrem, non potest alicuius
precij fructus ferre: haud secus in
operatione animæ, non sapiens, non
locuples regnat in gratia, nisi per pa-
tientiam, afflictiones, & labores fre-
quentes. Siquidem Christianorum vita
melimitari debet: quod cū sit dulce, a-
cerbi aut venenosi nihil admittit. Ad
hunc modum, isti, quæcūq; obuene-
rint, siue prospera, siue aduersa benigni

Luc. 7.
Mat. 15.

sunt, ut inquit Dominus, *Estate benigni, sicut pater vester cælestis. Quod enim ladit & inquinat hominem, intus est. Nam de corde exeunt cogitationes mala, sicut ait Dominus. Quoniam interna sunt, quæ inquinant hominem. Intus igitur est in anima reptans & progrediens spiritus nequitie rationalis impulsivus: quod est velamen tenebrarum, & vetus homo: quem exuere debent, qui confugiunt ad Deum: & induere cælestem & novum hominem, qui est Christus. Nihil igitur extraneum offendere potest hominem, præter spiritum tenebrarum, qui vivit, agit, & habitat in corde. Quare cuique convenit inire certamen cum cogitationibus, ut eius cordi illucescat Christus. Cui gloria in secula. Amen.*

ὡς φησι ὁ κύριος, γίνεσθε χρηστοὶ ὡς ὁ πατήρ ὁμοῦς ὁ οὐράνιος. ὃ γὰρ βλάπτει καὶ μαινεί τ' αἰδεσποι, ἐνδοθὲν ἔστιν ἐν γὰρ τῇ καρδίᾳ ἐκπορεύονται δὲ λογισμοὶ πονηροί, καθὼς ὁ κύριος λέγει, ὅτι τὰ κοινῆς τ' αἰδεσποι, ἐνδοθὲν ἔστιν. ἐνδοθὲν οὖν ἔστιν ἐν τῇ ψυχῇ ἔρπον καὶ παροῦν πνῆμα πονηρίας λογιστὸν κινητικόν, ὅπως ἔστι τὸ χαλυμμά τῶ σόφει, ὁ παλαιὸς αἰδεσπος, ὃν διὰ τοῦτο Θεὸς παροφθαλμιῖται ἀποδύσας, καὶ ἐνδύσας τ' ἐπελάττει καὶ χαλκὸν αἰδεσποι, ὅς ἐστι Χριστὸς. ὁ δὲ οὖν τῷ ἔξωθεν βλάπτει διώσται τ' αἰδεσποι, εἰ μὴ ὁ ζῶν καὶ ἐνεργητικὸς ἐνοικῇ ἐν τῇ καρδίᾳ πνῆμα σόφει. ὥστε οὖν τ' ἀγῶνα ἕκαστος ἐν τοῖς λογισμοῖς ὁφείλει κεκτῆσθαι, ἵνα ὁπλισθῇ τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ὁ Χριστός. ὃ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.



DE PROGRESSU

viri Christiani, cuius tota vis ex corde dependet, ut hic variè describitur.

HOMILIA XLIII.



VE M A D M O D V M
ab igne acceduntur
multæ lucernæ &
lampades ardentes,
cunctæ verò lampades
ac lucernæ ab v-

nica natura accenduntur & lucent: haud aliter etiam Christiani accenduntur & splendent ab vnica natura ignis diuini, filij Dei: habentque lampades ardentes in cordibus suis: & agentes in terra lucent in conspectu eius, sicut & ipse. Ait enim, *Propterea unxit te Deus oleo letitie. Idcirco cognominatus est Christus, ut eodem oleo quo ipse unctus est, nos etiam uncti, fiamus CHRISTI eiusdem, ut ita dicam, substantiæ, vniúsque corporis. Inquit enim, Qui sanctificat, & qui sanctificantur, ex uno omnes. Quare similes aliquatenus sunt Christiani lu-*

Ps. 44.

Mat. 1.



ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΚΟ-

πῆς τῆ Χριστιανοῦ, αἰδρὸς, ἧς πᾶσα ἡ δύναμις ἐν τῇ καρδίᾳ ἀποκρεμαμένη ἔστιν, ὥς περ ποικίλως ἐν ταῦτα διαγράφεται.

ΟΜΙΛΙΑ μγ'.



ΣΠΕΡ ἀπὸ τῆ πυρὸς ἀπτοῦ) λύχνοι πολλοὶ καὶ λαμπάδες χαλκίδες. πᾶσαι δὲ αἱ λαμπάδες καὶ οἱ λύχνοι ἀπὸ μιᾶς φύσεως ἀνάπτοι) καὶ φαίνονται. ὣτως καὶ οἱ

Χριστιανοί, ἀπὸ μιᾶς φύσεως ἀνάπτοιται, καὶ φαίνονται, τῇ πυρὸς τῷ θείου τῷ ἵπῳ τ' Θεοῦ, καὶ ἔχουσι τὰς λαμπάδας χαλκίδας εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν, καὶ φαίνονται κατενώπιον αὐτοῦ ἐν γῇ οἶτες, καθὼς καὶ αὐτός. λέγει γὰρ, δὲ τῷτο ἔξερίσσι ὁ Θεὸς ὁ Θεός (ὁ ἔλας) ἀγαλλιάσας. Ἀπὸ τῷτο Χριστὸς ἐπεκλήθη, ἵνα πᾶς αὐτῷ ἐλάτῃ ὃ αὐτὸς ἐξέλασθαι, καὶ ἡμῖς χριστιανῶντες ἡρώμεθα Χριστοῦ, τῆς αὐτῆς ὡς εἰπῶν οὐσίας καὶ ἐνὸς σώματος. λέγει πάλιν, ὅτι ἀγαλλῶν, καὶ οἱ ἀγαλλῶντες ἐξ ἐνὸς πνεύματος. εἰκόμην οὖν οἱ Χριστιανοὶ ἐν ἐνὶ μύρῳ,

λυχρίας ἐχούσας ὁ ἔλαστον ἐν αὐταῖς, ὥς τις
 πῆς καρπὸς τῆς δικαιοσύνης. εἰ δὲ μὴ ἀφελῇ
 λυχρος ἐκ τῆς λυχρῆς τῆς ἰότητος ἐν αὐταῖς, οὐδὲν
 εἰσιν. ὁ κύριος γὰρ ὁ λυχρος ὁ καλὸς, ἀλλ' ὁ
 πῶμα τῆς ἰότητος ὁ μὲν ὁσιωδὺς ἐν αὐτῇ, καὶ
 ἐκ τῆς αὐτῆς πλὴν καρδίας καὶ τῆς αὐτοῦ πνεύματος
 ὡς τῆς γὰρ εἰς ἡ βαλάντιον (καὶ πῶμα πληρω-
 μένῳ μάρμαρῳ, ὅτε καὶ οἱ Χριστιανοὶ ἐξέω-
 θαν αὐτοῦ πνεύματος ὁφείλουσιν εἶναι) καὶ δικα-
 ῖα φερόμεναι, ἐνδοξὸν εἰς τὸ εἶναι αὐτοῦ πνεύματος
 τὸ πολυμήμον μάρμαρῳ. ἔτι γὰρ εἰς τὰ φέροις
 κακοκαρδίᾳ εἰσὶν, ἐξωθεν μὲν ἐξωστραφ-
 μένοι καὶ ὡς ἐκ δόξης, ἐσωθεν δὲ γέμιστες ἐν τῇ νε-
 κρώ, καὶ δυσωδίας πολλῆς, καὶ πνέοντες ἀκαθάρ-
 των· νεκροὶ εἰσιν ἀπὸ Θεοῦ, καὶ πᾶσιν αἰσχυρῶν
 καὶ ὑπαρίας, καὶ ὁ σῶμα τῆς αὐτοῦ καὶ ἐνδοξοῦ
 μένοι. ὁ ἀπίστος λέγει, ὅτι ὁ ἰσχυρὸς εἶναι ὅτε μι-
 κρός ἐστιν, ἀπὸ ὅτι ἐπὶ τοῖς καὶ οἰκονομῶν τῶν πο-
 τηρῶν πνέοντες ἐστίν, καὶ πᾶσι πνέοντα καὶ ἡλίοιοι
 τὸ ἰσχυρὸν αὐτῶν· ἵνα μὴ ἡρόδοτος αὐτῶν τῆς
 ἀρετῆς ὅτι ἐπὶ τῶν καὶ τῶν αἰσίων, καὶ ἐκδοκῶν
 τὸ κυριότητα. ὁ Χριστιανὸς πᾶν τὸ ἐφείλη πλὴν
 μὲν μὲν τῷ Θεῷ ἔχει· γὰρ ἀγαπᾷ τὸν Θεόν, ἀγαπᾷ
 κύριον τὸν Θεόν, καὶ ὅτι ὅλος τῆς καρδίας σου, ἵνα μὴ
 μόνον ὅτι εἰσέρχεται εἰς τὸ δικαίωμα, ἀλλὰ καὶ τὴν
 κύριον, ἀλλὰ καὶ ὡς πατὴρ, καὶ ὡς υἱός, καὶ ὡς
 ἀδελφὸν ἔχει πλὴν μὲν μὲν τῷ Θεῷ, καὶ πλὴν ἀγα-
 πῃ, καὶ πλὴν ἐνδοξῶν· λέγει γὰρ, ὅπου ὁ νοῦς σου, ἐ-
 καὶ καὶ ὁ ἰσχυρὸς σου· εἰς ὃ γὰρ ὡς ὅτι καὶ
 καρδία πῶμα δίδεται, καὶ ὅπου ἡ ὁσιότης ἐλ-
 πει αὐτὸν, ἐκδοκῶν ἐστὶν αὐτῷ ὁ Θεός. εἰ δὲ ἐπὶ τῇ
 ἡ καρδία πᾶν τῷ Θεῷ, αὐτὸς ἐστὶν κύριος
 τῆς καρδίας αὐτῆς· ὁ δὲ ἀποταξάμενος πῶμα καὶ
 ἡρόδοτος ἀκτῆς, καὶ ἀπολις, καὶ ἡσυχῶν,
 εἴτ' εἰς τὴν αὐτῆς αὐτοῦ πνεύματος ἀκμῇ δίδεται,
 ἢ εἰς τὰ κοινὰ ὡς ὅτι καὶ ἢ εἰς οἰκίαν, ἢ
 εἰς φίλον γινέων. ὅπου ἐδίδθη αὐτῇ ἡ καρδία,
 καὶ ὁ νοῦς ἡσυχάζει, ἐκδοκῶν αὐτῇ ὁ Θεός.
 καὶ ἐκδοκῶν, ἀλλ' ὡς τῆς πλατίας γύρας
 ἐκδοκῶν τῷ κόσμῳ, ἀλλ' ὡς τῆς ὡς ὅτι
 εἰσλθὼν καὶ ἐμπιπὼν εἰς τὸν κόσμον. ὡς τῆς τῆς
 γάρ τῆς ἐπὶ τῇ πᾶσι εἰς τὸν πῦρ, καὶ δύναμις αὐτῆς
 τῇ διωκταί τῷ πυρὶ, ἀλλ' ὡς ὡς καὶ
 καίονται· οὕτως καὶ εἰ δαίμονες ἡλίοιοι πολεμοῦν
 αὐτοῦ πνεύματος ἡσυχάζει, καίονται καὶ κα-
 τὰ τὸν νοῦν· ἀπὸ τῆς ἡλίοιοις καὶ πυρὶ,

A cernis habentibus in se oleum, hoc
 est fructus iustitiae : ac nisi accendan-
 tur in eis lucernae à lucerna numinis
 diuini, nihil sunt. Dominus erat ar-
 dens lucerna, propter spiritum diui-
 nitatis substantialiter in ipso manen-
 tem, & incendientem cor illius secun-
 dum naturam humanam. Siquidem ut
 putre marsupium margaritis plenum :
 ita Christiani, quoad hominem exte-
 riorem, humiles esse debent & con-
 temptibiles : intus verò in homine in-
 teriori preciosum margaritum obti-
 nent. Sunt nihilominus alij sepulchris
 dealbatis similes, exterius quidem de-
 picti & speciosi, intus autem pleni offi-
 bus mortuorum, odore graui multo,
 & spiritibus immundis, mortui à facie
 Dei, omnem turpitudinem, sordes &
 aduersarij tenebras induti. Apostolus
 ait, *Puer quondam paruulus est*, sub turo-
 ribus & curatoribus spirituum immundorum
 agit : qui quidem spiritus nolunt pue-
 rum crescere : ne, cum euaserit in vi-
 rum perfectum, quærere incipiat quæ
 pertinent ad familiam, & Dominum
 vindicare. Christianus Deum in me-
 moria perpetuò debet habere. Scri-
 ptum est enim, *Diliges Dominum Deum*
 tuum ex toto corde tuo : ne Dominum dun-
 taxat diligat, quando oratorium ingre-
 ditur, sed etiam inambulans, collo-
 quens & edens, meminerit Dei, dili-
 gat & vnice complectatur illum. Siqui-
 dem ait, *Vbi mens tua, ibi & thesaurus*
 tuus. Cui enim rei alligatum est cor ali-
 cuius, quòve trahit illum cupiditas,
 hoc est illi Deus. Si cor Deum semper
 expetat, ipse Dominus est cordis eius.
 Abrenunciavit quispiam, priuauit se
 facultatibus & vrbe, dans operam ie-
 iunio, sui ipsius homine adhuc tene-
 tur, aut rebus secularibus, aut fami-
 liaribus, aut parentum amore : ita-
 que vbi corpus ipsius fuerit alligatum
 & mens captiuata, illud eius est Deus :
 & inuenitur quidem per amplam por-
 tam è seculo decessisse, per ostium
 autem ingressum in mundum in-
 cidisse. Velut sarmenta in ignem pro-
 iecta, facultati ignis resistere reque-
 unt, sed statim exuruntur : ita dæmo-
 nes qui bellum inferre volunt homi-
 ni Spiritum sanctum adepto, vruntur &
 absumuntur ab ignis diuina potentia :

Gal. 4.

Mat. 6.

Illud est
Deum quod
diligatur.

modò homo Domino semper adhaereat, fiduciam & spem habens in eum. Ac si fuerint daemones robustis montibus fortitudine pares, tanquam ab igne eera, comburentur ab oratione. Interea tamen certamen & bellum ingens intercedit animæ cum illis. Sunt illic draconum fluuij, ora leonum, ignis incendens animam. Quo itaque modo consummatus in nequitia, spiritu erroris inebriatus, deditus cædi vel adulterio, perperam agendi fatietate non capitur: hunc in modum Christiani in Spiritu sancto baptizati, expertes fiunt vitij. Qui verò gratiam nacti permiscentur peccato, adhuc tenentur timore, & per metuendum locum incedunt. Sicut enim mercatores inter nauigandum, etiam si ventum propitium & mare tranquillum nacti sint, necdum ad portum peruenierint, metuunt ne quo modò repente contrario vento excitato fluctibus æstuet mare, & nauis pereclitetur: sic & Christiani licet habeant in se flantem prosperum ventum sancti Spiritus, adhuc tamen formidant, ne ventus aduersariæ potestatis insurgat: qui flet, & tempestatem fluctusque moueat animis eorum. Quamobrem summopere curandum est, vt perueniamus ad portum quietis, ad mundum perfectum, ad vitam & delicias perpetuas, ad ciuitatem sanctorum, ad Ierusalem coelestem, ad Ecclesiam primogenitorum. Verùm nisi quis mansuras illas transierit, non mediocriter extimescit, ne fortè peruersa potestas in medio cursu excidium aliquod moliat. Itaque sicut mulier quæ concepit, infantem suum intus habet in tenebris, vt ita dicam, & denso loco: qui, si contingat eum opportuno tempore egredi, spectat nouam creaturam cœli, terræ, solisque, quam nunquam viderat: hunc amici & cognati confestim hilari vultu excipiunt in vlnas. Quòd si quadam ordinis naturalis perturbatione puerum è penetralibus extrahi contingat, necessariò superest, vt ad hoc constituti medici vtantur gladio: sitque postea, vt puer à morte pergat in mortem, & à tenebris in tenebras. Ad hunc modum accipe circa rem spiritalem. Quicumque semen diuinum susceperunt, hi modo inuisibili possident illud, & propter cohabitans peccatum in obscuris & metuendis lo-

A μύρονίνα ὁ ἀνδρὸς πομπῇ περιελλώμενος ἢ ὅτι κυρία, καὶ τὴν πεποιθῶν καὶ τὴν ἐλπίδα πρὸς αὐτὸν ἔχει. καὶ εἰς ὧν οἱ δαίμονες ἰσχυροὶ ὡς ὅρη ἰσχυροὶ, ὑπὸ τῆς δι' αὐτοῦ καὶ τῆς οὐχὲς ὑπὸ πυρὸς. μέγας δ' ἐστὶν μεταξὺ καὶ τῆς ἀγῶν καὶ πόλεμος τῇ ψυχῇ πρὸς αὐτοὺς. ποταμοὶ εἰσι δρακόντων ἐκεί, καὶ σήματα λεόντων. πῦρ ὅτι φλεγόμενον εἰς τὴν ψυχὴν. ὡς δὲ ὁ τέλειος κακῶς ποιὸς μεθύων εἰς τὸ πνῆμα τῆς πλάνης ἢ φρονήσεως, ἢ μακρυῶν, ἀχρεῖς ὅτι εἰς τὸ κακόν· ὅπως καὶ οἱ Χριστιανοὶ βεβαπισμένοι εἰς τὸ πνῆμα τὸ ἅγιον, ἀπειροὶ γίνονται κακῶν. οἱ δὲ ἔχοντες χάριν, καὶ ἐτι μεμυχημένοι τῇ ἀμύρῃ, ὅτι ὑπὸ φόβου εἰσι, καὶ ἀπὸ φόβου ὅτι οὐδὲν οὐκ ἐμπροσθεν καὶ ὀπίσθεν ἴδωσι αἰῶνι καὶ γαλιωσῶν τὴν θάλασσαν, μήπως δὲ φθάσωσιν εἰς τὴν λιμένα, αἰὶν ὑπὸ φόβου εἰσι, μήπως ἀφῶν ἐν ταύτῃ κινήσας αἰῶνι κινῶνται ἢ θάλασσα, καὶ κινῶνται τὸ πλοῖον. ὅτι καὶ οἱ Χριστιανοὶ εἰ καὶ ἔχουσιν ἐν αἰῶνι αἰῶνι αἰῶνι τῇ ἀγῇ πνύματος πρέποντα, ἀλλ' ἐπὶ ὑπὸ φόβου εἰσι, μήπως ὁ αἰῶνι τῆς εἰρημίας διωγμῶν πνύσας ἐπελθῶν, καὶ θάλασσαν πᾶσαν ἐκκλίνοντα κινήσας τῆς ψυχῆς αὐτοῦ. σπουδῆς οὖν πολλῆς χρεία, ἵνα φθάσωμεν εἰς τὴν λιμένα τῆς κατεπαύσεως, εἰς τὴν τέλειον κόσμον, εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν καὶ ηὐφροσύνην, εἰς τὴν πόλιν τῆς ἀγῆς, εἰς τὴν ἐπουρανίαν Ἱερουσαλὴμ, εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς ὑπερβόλαι. εἰς δὲ μὴ διέλθῃ τις τὰ μέτρα ἐκείνα, ὑπὸ φόβου ὅτι πολλὴν, μήπως ἐν ταύτῃ μεταξὺ τῶν πᾶν ἢ ποιησὶς διωγμῶν ἐργασίῃ. ὡς δὲ ἡ γυνὴ συλλαβῶσα σπέρμα ἔχει τὸν βρέφος αὐτῆς ἐν σπέρματι ὡς εἰπεῖν, καὶ ὑλῶδ' ὅτι. εἰς δὲ συμβῇ λοιπὸν ὅτι ἐλθῶν τὸ παιδίον ἐν δόξῃ καὶ βλῆται καὶ οἱ κληρονομοὶ αὐτοῦ εἰδέναι ὅτι ἐκείνου, καὶ γῆς, καὶ ἡλίου, καὶ θύρας αἰθέρων καὶ συχρῆς ἰσχυρῶς ὅτι πρὸς αὐτὸν δέχεται αὐτὸ εἰς τὰς ἀνέκλες. εἰς δὲ συμβῇ ὑπὸ ἀπαξίας ζωὴς ἀπαθλῶν ἐν δόξῃ τὸ παιδίον, αἰάλας λοιπὸν πᾶσι εἰς τὸν τέλειον κόσμον ἰάσους ἔξω χερσὶν. ὅτι λοιπὸν διείσκει τὸ παιδίον ἀπὸ θανάτου εἰς θάνατον χωρῶν, καὶ ἀπὸ σκότητος εἰς σκότης· ὅπως αἰάλας καὶ εἰς τὸ πνύμενον, ὅσοι ὑπεδέξατο τὸ σπέρμα τῆς ζωῆς, οὗτοι ἀσάτως ἔχουσιν αὐτὸν, ὅτι ἀπὸ τῆς σκότητος αἰῶνι, ἐν σκότητι καὶ φόβου

ἑποῖς κρύπτουσιν. ἐὰν οὖν ἀσφαλίσωται ἑαυτοῖς, καὶ τυρήσωσι τὸ σπέρμα, ὅτι τὰ δόντι χαρὰ ἀ-
 ραγμωδῶντες εἰς τὸ φανερὸν, καὶ λοιπὸν ἐν τῇ ἀφελύ-
 σῃ τῷ θύματος οἱ ἀγγελοὶ καὶ πᾶν τοῖς οἰσὶν ἡρώ
 ἰλαρῶς παρσώποισι παρσώπονται αὐτοῖς. ἐὰν δὲ
 ὑποδῶκεται τὰ ὅπλα τῷ Χριστῷ εἰς τὸ πο-
 λεμῆσαι ἀνδρείως γυνωγῇ, ὡς οὗτος πα-
 ραδίδεται τοῖς ἐχθροῖς, καὶ ἐν τῇ ἀφελύσῃ τῷ θύ-
 ματος, ἀπὸ σπέρματος τῷ ἡμῶν παρσώπονται αὐτὸν, εἰς
 ἀλλοῦ χαλεπώτερον σπέρμα χαρὰς ἀπώλεσαν. ὡς
 τῷ δὲ ἐὰν ἡ παρσώπονται ἐχθρὸν δένδρα καρποφό-
 ρα, καὶ ἀλλὰ φυτὰ θύωδη, καὶ ὅλως ἡ χαλὰς εἰργα-
 σμέτος καὶ πεφιλονεκλημένος, ἐχθρὸν καὶ μικρὸν
 τῷ πρὸς αὐτὴν ἀρσένιον φυλάσσει αὐτὸν συμβῶν ὅτι
 καὶ ποταμὸν ὁρμητῆσιν διέρχεται, εἰ καὶ μικρὸν τῷ
 ὕδατος παρσώπονται τὰ πύργω, ὑποφθέρει τὸν
 θεμελίον, λαμβανὴ ἀγνώστου, καὶ τῷ μικρὸν λύει
 τὸ θεμελίον, καὶ εἰσέλθων, ἀφ' ὧν καὶ ἐκρίζοι
 πᾶν τὰ φυτὰ, καὶ ὅλως τῷ ἐργασίαν ἀφανίσῃ, ὡς
 ἀκαρπὸν ποιεῖ. ὅπως ἐστὶ καὶ ἡ καρδία τῷ ἀν-
 δρώπῳ, ἐχθρὸς τοῖς λογισμοῖς τοῖς καλῶς, πλησι-
 ζοῖ τὸ πᾶν τοῦ καὶ οἱ ποταμοὶ τῆς κακίας τῇ καρ-
 δία, ἡλόντες αὐτὴν καὶ ἀφελύσῃ καὶ ῥίψαι εἰς τὸ
 ἴδιον μέγας. λοιπὸν ἐὰν ἡ μικρὸν καρδία ὁ νοῦς, καὶ
 ἡ καὶ τοῖς ἀκαθάρτοις λογισμοῖς, ἰδοὺ ἐλατὸν το-
 μῶν τὰ πᾶν τὰ τῆς πλάτης, καὶ εἰσέλθων καὶ
 κατέρεψεν τὰ ἐκ τῆς κακίας, καὶ ἡ φανίσαν τοῖς ἀ-
 γάτοις λογισμοῖς, καὶ ἡ ἡμετέραν τῷ ψυχῇ. ὡς τῷ
 ἐστὶν ὁ ὀφθαλμὸς μικρὸς πρὸ ὅλας τὰς μέγας, καὶ
 αὐτὴ ἡ κόρη μικρὰ ὕστα, μέγα ἐστὶ σκότος. βλέ-
 πει γὰρ ὁ φῶς, ὅρατον, ἀστέρων, ἡλίου, σελήνης, πό-
 λης καὶ ἄλλα κτίσματα ὁμοίως καὶ αὐτὰ τὰ ὁ-
 ρώματα ὑπὸ τῷ ἐν, τῇ μικρᾷ κόρῃ τῷ ὀφθαλ-
 μῷ ἐμμορφοῦται καὶ ἐκτενίζετα. οὕτως ἐστὶ
 καὶ ὁ νοῦς εἰς τὴν καρδίαν. καὶ αὐτὴ ἡ καρδία,
 μικρὸν πὶ σκότος ἐστὶ, καὶ ἐκ τῶν οἱ δράκοντες, καὶ ἐκ τῶν
 οἱ λέοντες, καὶ τὰ ἰερόλα. θεία, καὶ ὅλοι οἱ
 θησαυροὶ τῆς κακίας. καὶ ἐκ τῶν αἱ πρᾶξεις ὡς
 ἀνώμαλοι ὁδοί, ἐκ τῶν αἱ φάραγες ὁμοίως πάλιν
 ἐκ τῶν ὁ Θεός, ἐκ τῶν καὶ οἱ ἀγγελοὶ, ἐκ τῶν ἡ ζωὴ
 καὶ ἡ βασιλεία, ἐκ τῶν ὁ φῶς καὶ οἱ ἀπόστολοι, ἐ-
 κεῖ οἱ θησαυροὶ τῆς χάριτος. ἐκ τῶν πᾶν τὰ ἐ-
 στί. ὡς τῷ γὰρ ἐστὶν ὁμίχλη εἰς ὅλως τὴν οἰ-
 κουμένην ὅτι καὶ ἡμετέραν, καὶ ἀνθρώπου ἀνθρώπου
 ὅτι ὁρᾷ. ὅπως ἐστὶ καὶ τὸ σπέρμα τῷ ἀνθρώπου ὅτι
 καὶ ἡμετέραν πᾶσι τῇ κτίσει, καὶ πᾶσι φύσει ἀνθρώπου

A cis abscondunt. Si ergo collectis viribus
 suis conseruauerint semen; opportune
 emittunt in lucem: deinceps in disso-
 lutione corporis, Angeli omnesque su-
 perni chori lato vultu excipiunt illos.
 At verò si quis susceptis ad viriliter pu-
 gnandum armis Christi ignauiter ege-
 rit, is tempore dissoluendi corporis,
 quamprimum traditur hostibus, & à
 tenebris nunc illum obruentibus se cō-
 fert ad tenebras alias molestiores, & in-
 teritum. Porro veluti si fuerit hortus ar-
 boribus fructiferis & aliis bene olenti-
 bus plantis confitus, & per omnia be-
 ne excultus & exornatus, qui etiam sit
 B munitus exiguo pariete, pro septo &
 vallo, iuxta quem contingat flumen
 rapidum transcurrere: licet aqua mo-
 dica illidat parieti, corrumpit funda-
 mētum, sumit educationem, & paulatim
 fundamentum dissoluit: & ingrediens
 effringit & extirpat omnes plantas, v-
 niuersam culturam delet, & fructibus
 ferendis inutilem reddit: ita se habet
 cor hominis, quod non caret cogitatio-
 nibus honestis: ac instant cordi perpe-
 tuò vitiorum fluuij volentes illud dirue-
 re & sibi vendicare. Itaque si leuis pau-
 lulum fuerit animus, & labatur in co-
 gitationes impuras, en spiritus erroris
 C pabulum acceperunt, & ingressi euer-
 terunt quæ illic splendebant, deletisque
 probis cogitationibus animam defera-
 tam reddiderunt. Sicut oculus omnium
 corporis partium est minimus, & ipsa
 pupilla oculi cum sit exigua, tamen
 est vas ingens: quoniam intuetur vnà
 cælum, astra, solem, lunam, vrbes,
 & alias creaturas: & eodem modo
 quæ conspiciuntur, in illa parua pu-
 pillâ oculi simul & eodem momento
 formantur & effinguntur: hoc pacto
 se mens habens in corde, ipsumque
 cor est vas quoddam exiguum: ibi
 D nihilominus dracones, ibi leones, i-
 bi bestię venenosæ, ibi vitiorum cun-
 cti thesauri, ibi asperæ & salebrosæ
 viæ, ibi præcipitia: itidem e contra
 ibi Deus, ibi etiam Angeli, ibi vita
 & regnum, ibi lumen & Apostoli,
 ibi cœlestes vrbes, ibi thesauri gratiæ,
 ibi sunt omnia. Vt enim se habet ca-
 liginosa nebula super vniuersam ter-
 ram extensa, & homo non videt homi-
 nem: non aliter se habent huius sæculi
 tenebræ super omnem creaturam, vni-
 uersam etiam naturam humanam sicæ

dit: qui leonum agrestium bestiarum naturam Danielis gratia mansuefecit: is quoque potest animam desertam & à peccato agrestem effectam, in suam ipsius bonitatem, mansuetudinem & pacem conuertere, promissionis sancto bonoque spirita. Siquidem ut pastor ouem scabiosam curare potest, & à lupis conseruare: ita verus pastor Christus veniens solus ouem perditam & morbosam, hoc est hominem sanare & conuertere potuit à scabie & lepra peccati. Priores enim sacerdotes leuitæ atque magistri oblationibus munusculum & sacrificiorum, atque asperfusionibus sanguinis animam curare non poterunt, cum ne se quidem ipsi curare quiverint: erant quippe etiam infirmitate

Mat. 10. circumdati. *Impossibile enim est, inquit, sanguine hircorum & canrorum auferri peccata.* Atqui Dominus indicans illorum qui tum erant medicorum infirmitatem, aiebat, *Utrique dicetis mihi hanc similitudinem, Medice, cura teipsum: pro eo, Non sum ego eorum similis, qui seipso curare nequeunt.* Ego sum verus medicus, & bonus pastor, qui pono animam meam pro ouibus, habens facultatem curandi omnem morbum & omnem animæ mollietatem. Ego sum ouis immaculata, semel oblata: & venientes ad me curare valeo. Vera enim sanitas animæ proficiscitur à Domino solo. **Ecce enim, inquit, Agnus Dei, qui tollis peccatum mundi: animæ scilicet credentis ei, & diligentis eum ex toto corde. Bonus igitur pastor ouem scabidam curat: ouis autem ouem curare nequit ac nisi curata fuerit ouis rationalis, qui est homo, in Ecclesiam Domini cælestem non ingreditur. Ita enim dictum est in lege sub umbra & imagine. Siquidem hæc demonstrans spiritus obscure loquitur de leproso, **Ex maculam habens non ingreditur in Ecclesiam Domini.** Sed præcipit leproso, ut sacerdotem adeat, quem multis precibus adducat domum tabernaculi sui: & is imponat manus suas super lepram, hoc est locum tactu lepræ notatum, & curet. Eundem in modum Christus verus pontifex futurorum bonorum incuruatus ad animas lepra peccati laborantes, ingreditur tabernaculum corporis illarum,**

ἔφυσιν λεόντων ἀγρίων θηρίων ὡς Δανιὴλ ἡμιρώσας, ὅτε διώα) καὶ τὴν ψυχὴν τὴν ἔρημον καὶ ἀγρειωθεῖσαν ἀπὸ τῆς ἀμάρτιας μεταβαλὼν εἰς τὴν εὐαγγέλιον ἀγαθότητα, καὶ χρησιμότητα, καὶ εἰρηνικὴν ὡς πνεῦμα πτὶ ἐπαγγελίας ὡς ἀγαθὸν καὶ ἀγαθὸν. ὅν γὰρ ἔσπον ποιμὴν ὁ ψαλειὸν πορεύσασθαι διώα) θεραπεύσας, ἔσπον λύκων φυλάξαι ὡς αὐτὸς ὁ ἀληθινὸς ποιμὴν Χριστὸς ἐλθὼν, μόνος ἡδυνήθη θεραπεύσας, ἔσπον πτὶ τῶν ἀπολλυμένων καὶ ψαλειὸν πορεύσασθαι, τὸ αὐθροπὸν, ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἔλεωσας τὴν ἀμάρτιας. οἱ γὰρ τῶν ἱερῶν ἔσπον λαοὶ καὶ διδάσκαλοι ὅτι ἐδυνήθησαν θεραπεύσας τὴν ψυχὴν τὴν πᾶσαν φθορᾶν τῆς δυνάμεως ἔσπον, ἔσπον ραυτομοῖς ἁμαρτίας, ὅπου γὰρ ὅτι αὐτοὶ ἡδυνήθησαν θεραπεύσας. καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀδελφεὶς πορεύσασθαι ἀδελφῶν γὰρ, φησὶν, ἁμαρτία τῶν καὶ τῶν ἀφελῶν ἀμάρτιας. ὁ ὅς κύριος ἔλεος, δέχεται τὸν ἀδελφὸν τὸν ὅτε ἱατρῶν, πᾶντως ἐρᾶτε μοι τὸν πᾶσαν βολὴν τῶν καὶ τῶν θεραπεύσασθαι σαυτῶν. αὐτὸν τῶν, ὅτι εἰμὶ ἐγὼ ὡς ἔκαίτοι, οἱ μὴτε ἑαυτοὺς διωάμενοι θεραπεύσας. ἐγὼ εἰμὶ ὁ ἀληθινὸς ἱατρός, καὶ καλὸς ποιμὴν, ὁ ὅς τὴν ψυχὴν μου ὡς τῶν πορεύσασθαι, ὁ διωάμενος θεραπεύσας πᾶσαν νόσον, καὶ πᾶσαν μαλακίαν ψυχῆς. ἐγὼ εἰμὶ ὁ ἀμύμων πορεύσασθαι, ὁ ἀπαξ πορεύσασθαι, ἔσπον εἰμοὶ πορευομένων δύναμις θεραπεύσας. καὶ γὰρ ἀληθινὴ ἱατρὶς τὴν ψυχῆς ἀπὸ κυρίου μόνου γὰρ. ἰδοὺ γὰρ φησὶν, ὁ ἀμύμων ὅς Θεὸς ὁ ἀμύμων τὴν ἀμάρτιας τῶν κόσμου, τὴν ψυχῆς διολογῶν πειρασμοῦ αὐτῶν, καὶ ἀγαπῶν αὐτὸν ὅς ἑλπίς καρδίας. ὁ ποιμὴν ποιμῶν, ὁ καλὸς ὁ ψαλειὸν πορεύσασθαι θεραπεύσας. πορεύσασθαι τὸν πορεύσασθαι θεραπεύσας ὁ διωά). καὶ εἰ μὴ θεραπεύσας ὁ λυγρὸν πορεύσασθαι, ὁ αὐθροπὸς, εἰς ἐκκλησίαν κυρίου τὸν ἐπουρανίον ὅτι εἰσέρχεται. ὅπως γὰρ καὶ ἐν ὅμῳ εἶρα) ὅς σκιάς ἔσπον εἰκόνος. πορεύσας τῶν λεωρῶν, καὶ μῶν ἐχόντος, τῶν αἰνιόσασθαι μελῶν ὁ πνεῦμα. λεωρῶν, φησὶν, ἡ μῶν ἐχόντων, καὶ εἰσλῶσασθαι εἰς ἐκκλησίαν κυρίου. ἀλλὰ πορεύσασθαι ὡς λεωρῶν ἀφ' ἑαυτῶν τὸν ἱερέα, καὶ τῶν ἐκκλησιῶν πολλῶν ἀγῶν αὐτὸν εἰς τὸ οἶκον τὸ σκηνῆς αὐτοῦ, καὶ ἐπιπτῆσαι τῶν χάρις αὐτοῦ ἐπὶ τὴν λέωρῶν, σημειώμενοι τὸν ὅτι τὸν ἀφῆς τὴν λέωρῶν, καὶ θεραπεύσας τὸν αὐτὸν ἔσπον καὶ Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς διολογῶν τὸν μὴ γινώσκον ἀγαθὸν τὸν λεωρῶν ψυχῆς

πρότερον ἢ ἰάται τὰ πάθη· ἔστω δὲ οὕτως διωκόμεθα ἡ
 ψυχὴ εἰσιλθὲν εἰς τὸ ἐπουράνιον ἐκκλησίαν τῆς
 ἀγίων τῆς ἀληθινῆς Ἰσραὴλ· πάντα γὰρ ψυχὴ φο-
 ρουσα λέπρας ἀμάρτίας παθῶν, ἢ μὴ περὶ σι-
 νοῦσα πρὸς ἀληθινὸν ὁρχιεῖται, καὶ θεοπαθεῖται
 νῦν, εἰς τὸ πρὸς ἐκκλησίαν τῆς ἀγίων, εἰς τὸ ἐπου-
 ράνιον ἐκκλησίαν οὐκ εἰσέρχεται· ἀμάρτιαν γὰρ ἔ-
 σα καὶ καθαρόν, ἀμώμιον καὶ καθαρόν ψυχὰς ζη-
 τοῦ· μακάριοι γὰρ, φησὶν, οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ,
 ὅτι αὐτοὶ τὸ Θεὸν ὄψονται· δεῖ γὰρ πρὶν ψυχὴν
 εἰς ἀληθινὰ πιστεῖν τῷ Χριστῷ, μεταπεθεῖναι, καὶ
 ἀλλοτρίωσθαι ἀπὸ τῆς νῦν πορνείας καὶ ἡσαρσίας, εἰς
 ἐτέρας κατέσταν ἀγαθῶν, καὶ ἀπὸ τῆς νῦν φύ-
 σιως παπεινῆς εἰς ἐτέραν θείας φύσιν, καὶ κατὰ
 αὐτὴν ἀπεργασθῆναι ὅσα τὸ διωκόμενος τῷ ἀ-
 γίῳ πνεύματι· ἔστω δὲ οὕτως διωκόμεθα χρῆσι μεῖναι
 εἰς τὸ ἐπευράνιον βασιλείαν. τυχόντες ὅτι τῶν ἡ-
 μῶν ἔσται πιστεύουσι, καὶ ἀγαπήσιν αὐτὸν ἐν ἀληθείᾳ,
 καὶ εἰς πάσας τὰς ἀγίας αὐτῶν ἐπιλαίῃς ἀνασρε-
 φομένους· εἰ γὰρ ὅτι τῷ Ἐλισαίῳ τὸ φύσος καὶ
 φονὸς ἐξύλιν ἐν τοῖς ὕδασι βλητὴν ἀνέλεκε τὸ φύ-
 σος βαρὺν ἐπὶ δέριον, πόσω μᾶλλον ἐν τῷ ἀποσταλ-
 ῷ κύριος τὸ καὶ φον, καὶ ἐλαφρόν, καὶ ἀγαθόν, καὶ ἐ-
 πευράνιον αὐτῶν πνεύμα, καὶ δι' αὐτῶν τὸ βεβυθι-
 σμένον τοῖς ὕδασι τὸ πορνείας ψυχῶν ἀνελκεῖται,
 καὶ κεφίσι, καὶ ὑπερώς πρὸς τὰ ὕψη τὸ οὐρανόν,
 καὶ μεταδίδῃ καὶ ἀλλὰ ἐξ αὐτῶν ἐκ τῆς ἰδίας φύ-
 σιως, καὶ ὡς ἐν τοῖς φαινομένοις οὐδὲν δύναται
 δι' ἐαυτὸν περὶ αὐτῶν καὶ διελθεῖν τὸ θαλάσσιον, εἰ μὴ
 ἐχὼ τὸ καὶ φον καὶ ἐλαφρόν πλοῖον, τὸ ἐκ ἐξύλου
 καὶ ἡσαρσίας, τὸ μόνον ἐπὶ πρὶν τὸ ὕδατων περ-
 πατεῖν δύναμενον· κατεπορεύετο γὰρ καὶ ἀπολλυ-
 ται, αἰὶν ἐπὶ τῇ ἡμέρᾳ ἡς ἐν τῇ θαλάσσῃ τὸ αὐτὸν ἐ-
 πὶν ἀδυνάτον ψυχῶν δι' ἐαυτῆς διελθεῖν καὶ ὑπε-
 βῆναι, καὶ διὰ περὶ αὐτῶν τὸ πνεῦμα θαλάσσιον τῆς
 ἀμάρτίας, καὶ τὸ χαλεπὸν ἄβυσσον τὸ πορνείας δυ-
 νάμενον τὸ σκότος τῶν παθῶν, εἰ μὴ τὸ ἐλαφρόν καὶ
 ἐπευράνιον, καὶ ὅτι ἐστιν τὸ Χριστὸν πνεύμα δι' ἐξ
 ἐπὶ πρὶν τὸ πορνείας ὅλης περπατῆν καὶ διδοῦν,
 δι' ὅτι ὁ ὕψος καὶ ἐρῶς εἰς τὸ ἐπευράνιον λιμέ-
 να τὸ αἰαπαύσις εἰς τὸ πόλιν τὸ βασιλείας δυ-
 νήσι) κατὰ τῆς αἰῶνος ὡς ἐν τῇ πόλει ἐκ τῆς
 θαλάσσης ἐκ ἐρῶνται καὶ πίνουσιν ὅτι ἐξ αὐτῆς τὰ
 ἐνδύματα, καὶ τὰς ὑφάσματα ἔχουσιν, ἀλλ' ἐξωθεν ἐν τῷ
 πλοίῳ ὅτι καὶ μίση)· ὅπως αἱ ψυχὰς τῆς Χριστι-
 αῖς, ἐκ τῆς αἰῶνος ὑπέρ, ἀλλ' αἰῶνι ἐξ ἑαυτῶν ἑσθῆς ἑσθῆς, καὶ ἐνδύματα πνευματικὰ

A & curat ac sanat affectiones. Et hac
 ratione introire poterit anima in coele-
 stem Ecclesiam sanctorum Israelis veri.
 Nam quaecunque anima lepra affectio-
 num peccati laborans, non accesserit
 ad pontificem verum, & nunc curata
 fuerit, in seriem sanctorum & Eccle-
 siam coelestem nequaquam ingreditur:
 quia cum immaculata sit & pura, im-
 maculatas & mundas quaerit animas.
 Beati enim, inquit, mundo corde: quoniam
 ipsi Deum videbunt. Quandoquidem o-
 portet animam Christo verè creden-
 tem transferri mutarique ab hoc statu
 peruerso in alium bonum statum, & ab
 hac abiecta natura in aliam naturam di-
 uinam: ipsam denique virtute sancti
 Spiritus nouam effici: & hoc pacto po-
 terit ad regnum coeleste pertinere. No-
 strum autem est ista consequi, qui cre-
 dimus, qui verè diligimus illum, & in
 omnibus sanctis mandatis eius conuer-
 samur. Si enim tempore Elisai lignum,
 quod est natura leue missum in aquam
 extulit ferrum naturæ graue: quanto
 magis Dominus mittet huc spiritum
 suum leuem, subtilem, bonum & coe-
 lestem, quod animam in profundis aquis
 nequitiae demersam extollat, eleuet, ac
 euolare faciat ad alta coelorum: & trans-
 mutabit & conuertet eam à sua natura?
 C Atque ut in rebus conspicuis per se ne-
 mo potest trajicere nec transire mare,
 nisi leuem & tenuem nauiculam è li-
 gno constructam habeat, quæ sola po-
 test super aquas incedere: quia demer-
 gitur & interit quis, si ambulet in mari:
 itidem nequit anima per seipsam trans-
 gredi, superare aut transnittere acer-
 bum mare peccati, & difficilem abys-
 sum improborum spirituum caliginis
 affectionum, nisi susceperit subtilem,
 coelestem & volatilem Christi spiritum
 ambulantiem & incedentiem super om-
 nem nequitiam: cuius beneficio, recto
 & breui cursu ad coelestem quietis por-
 tum ad ciuitatem regni peruenire pote-
 rit. sicut autem qui sunt in naui, non
 hauriunt aut bibunt è mari, nec ex eo
 victum aut vestitum sumunt, sed a-
 liunde important in nauem: hoc mo-
 do Christianorum animæ non è secu-
 lo isto, sed desuper è cælo cibum coe-
 lestem & indumenta capiunt spiritualia:

& inde viuentes in naui boni viuifici-
que spiritus incedunt, & transgrediun-
tur aduersarias principum & potesta-
tum diras facultates. Et quemadmo-
dum ex vna ligni natura naues omnes
construuntur, quibus molestum ma-
re poterunt homines trajcere: sic om-
nes animæ Christianorum vnica di-
uinitate lucis cœlestis, variis gratia-
rum donis vnus spiritus confirmatæ,
omnem præteruolant nequitiam. Ac-
cum ad feliciter nauigandum opus ha-
beat naui gubernatore, & tempera-
to amœnôque vento: hæc omnia est
ipse Dominus, agens in anima fideli:
quam fortiter, feruenter, scitèque,
vt ipse nouit transgredi facit graues
procellas, & feroces malitiæ fluctus,
ventorûmque peccati violentorum im-
petus, eorum tempestate dissoluta.
Siquidem absque cœlesti gubernato-
re Christo, non datur cuiquam mare
nequam potestatum caliginis, & mo-
lestarum afflictionestentationum tran-

Psal. 106. *Ascendunt enim, inquit, usque ad*

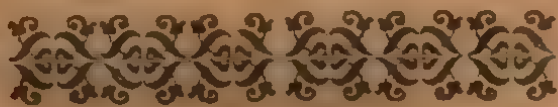
Eccl. 21. *Ipse enim, ait, tentatus potens est & eu-*

Phil. 3. *sequor autem, sic com-*

A λαμβάνουσιν καὶ αὐτὸν ζῶσαι ἐν τῇ νηὶ ἀγαθῇ καὶ
ζωοποιῶν πνεύματος ἐμβάσαι, πρὶν ἔρρηγναι τῆς ἐναν-
τίας τῆς ἐρχομένης καὶ ἐξουσίας πνεύματος διωγμάτων. καὶ
ὡς ἂν ἐκ μιᾶς φύσεως ζῶντες πνεύματα τὰ πλοῖα
κατασκευάζονται, δι' ὧν πρὶν ἐλθῆναι οἱ αἰδεσσομένοι
τὸ πικρὸν διωκόμενοι τὰ δαίμονα. ὅπως ἐκ μιᾶς
θεότητος φωτὸς ἕσθης τῆς δόξης ὁρίων χειρὸς
τῆς ἐνός πνεύματος, πᾶσαι τὴν Χριστιανὴν αἰψυ-
χαὶ δυναμύνονται τὸ ὅλον πνεύματι ποτη-
ρίαν ἐπὶ τῷ πλοῖον, ἐκ κυβερνήτου χειρὸς, καὶ
δυναστεύου, καὶ ἡ δέος ἀνέμους πρὸς τὸ δόξα πλοῖον
B καλῶν. τὰ πάντα αὐτὸς ἐστὶν ὁ κύριος ἐν τῇ
πιστῇ ψυχῇ γινόμενος, καὶ δόξα τῶν αὐτῶν τοῖς δι-
νοῖς χημῶνας, ἐκ τὰ ἀρετὰ τὸ ποτηρίαν κύματι,
ἐκ τῆς καταγίδας τῆς βλαβῆς τὸ ἀμύρνας αἰε-
μην, διωκτὰς καὶ ἐμπύρους, καὶ ὅπτην μόνως, ὡς
αὐτὸς ὅπτησάτω, δόξα λύνει τὸ κλύδωνα αὐτῶν. ἀ-
νὰ γὰρ τῇ ἐπουρανίᾳ κυβερνήτου Χριστοῦ, ἀδύ-
νατον πνι πρὶν ἐλθῆναι τὸ ποτηρίαν δαίμονα τῆς
διωγμάτων τῶν σκώτων, καὶ τῆς πικρῆς πειρασμοῦ
τὰ καταφυσήματα· ἀναβαίνοισι γὰρ, φησὶν, ἕως τῆς
ἐσχάτης, ἐκ καταβαίνουσιν ἕως τῆς ἀβύσσου. πᾶ-
C σθον γὰρ κυβερνητικὴν ὅπτην μόνως καὶ πολέμους, καὶ
πειρασμοῦ ὅπτην. ὡς αὐτὸς τὸ ἀρετῶν κυμῶν
ὅπτησάντων· αὐτὸς γὰρ, φησὶν, πειρασθεῖς, διώκεται
πειρασμοῖς βοηθήσαι. δὲ τοῖνυν ἀλλὰ γινώσκαι, καὶ
μεταβολὴν εἶναι τῆς ψυχῆς ἡμῶν ἀπὸ τῆς νῦν κα-
ταστάσεως εἰς ἐτέραν κατέστασιν, ἐκ φύσεως θείδου,
καὶ ἡμεῶν χημῶν ἐκ παλαιῶν, ποντήσιν ἀγαθοῖς
καὶ χημῶν, ἐκ πιστῶν, ἐκ πικρῶν καὶ ἀπίστων καὶ
οὕτω χημῶν ἡμεῶν εἰς τὴν ἐπουρανίαν
βασιλείαν ἀποκαταστήσιν· καὶ γὰρ ὁ μακάριος
Παῦλος πρὸς τὴν μετὰ βολῆς αὐτοῦ καὶ κατελή-
φας, ὡς κατελήφθη ὑπὸ κυρίου, γράφει τῶν-
D τα· διώκω δὲ, εἰ κατελάβω ἐφ' ᾧ κατελήφθη
ὑπὸ Χριστοῦ· πῶς ἡ ἀρετὴ κατελαμβάνεται
ὑπὸ τοῦ Θεοῦ· ὡς ἂν γὰρ ἐὰν ἀχμαλωσίᾳ
ἵνα τύραννος ἀρπάσας ἀπάγῃ, εἴπα κατελήφθη
ὑπὸ τοῦ ἀληθινῆς βασιλείας· ὅπως ἐκ Παύλος ὅτε
ὑπὸ τοῦ τυραννικῆς πνεύματος τὸ ἀμύρνας ἐπε-
ρίτω, τὸ ἐκ κλησίας εἰδὼκε, καὶ ἐσκέλευεν· ἀλλ'
ἐπεὶ μὴ ζῆλω Θεοῦ καὶ ἀγνοίας ἐποίῃ, ὡς ὑπὸ
ἀληθείας ἀγαθὸς ἡμῶν, ὁ πρὶν ὁρίων, ἀλλὰ κα-
τέλαβεν αὐτὸν ὁ κύριος, πρὶν ἐλθῆναι δόξαν
ὁ ἐπὶ τῆς ἐσχάτης βασιλείας, φησὶν τὸ αὐτὸ
ὑπὸ ἀξιώσεως, καὶ ἰσχύσεως ὡς δοῦλον ἡλίου ἵππων.

ἰδὲ δεῦρόν του ἀγαθότητα καὶ μεταβολὴν, πῶς δύ-
 ραται μεταβολὴν ψυχῆς ἔχει τῇ κακίᾳ συμπλα-
 κείσας, καὶ ἀρείας ἀποκαταστάσας, καὶ ῥοπήν ὡ-
 ρας εἰς τὴν εἰρήνην ἀγαθότητα, καὶ εἰρηνικὴν με-
 τενελεῖν· πᾶντα γὰρ διωκτά τῷ Θεῷ, ὡς εἶπε
 ἐπὶ τῇ λησὶν γέροντι, ῥοπήν ὡρας ἀφ' ἧς τὸ πείσεως
 μεταβλήθη, καὶ εἰς τὴν ἀρετήν ἀποκατέστη. Ἀφ' ἧς
 ἔρῃ λησὴν ὁ κύριος, ἵνα ἔσῃ ψυχῆς ἡμῶν ἀλλά-
 ξη καὶ αἰακίση, καὶ ποιήσῃ αὐτὰς καθὼς γέγρα-
 πται, θείας κρινωνόας φύσεως, καὶ δοῦναι εἰς τὴν ψυ-
 χὴν ἡμῶν ἐπερχόμενον ψυχλὸν, τυτέστι πνεῦμα
 θεότητος ὁδηγού ἡμᾶς εἰς πᾶσιν ἄρεσι, ὅπως
 ζώον ἀγιῶν ζῶσαι διωκόμεθα. εἴη τοίνυν ὁ Θεός
 ἡς καρδίας πιστεύου ἡμᾶς ταῖς ἀνεκδιηγήτοις
 αὐτῶν ἐπαγγελίαις, ὅτι ἡμεῖς ὅτι ὁ ἐπαγγελία-
 μένος. καὶ οὕτως ἀγαπήσας τὸν κύριον, καὶ αὐτοῦ
 δάσας πᾶντοίς ἐν πάσας ἄρεσι, καὶ αἰτήσας
 ἐπιμύειας καὶ ἐνδελεχῶς, ὥστε διζαῖς τὸ ἐπαγ-
 γελίαν τῷ πνεύματος αὐτοῦ ὁλοκλήρως καὶ τελείως,
 ἵνα ζωοποιήσῃ αἱ ψυχῆς ἡμῶν, ὡς ἔστι ἐν ἁγ-
 γίᾳ· εἰ μὴ γὰρ ἐν τῷ κόσμῳ πύτω διζῇ
 ἡ ψυχὴ τὸν ἀγαθὸν τῷ πνεύματος ἀφ' ἧς πολ-
 λῆς πίστεως, καὶ δεήσεως, καὶ κρινωνόας θείας φύ-
 σεως ἁγνότητος, αἰακίση τῇ χάριτι, δι' ἧς πᾶ-
 σιν ἐντολῶν ἀμύμων, καὶ καθαρώς ὁπτιλῶν
 διωκόμεθα, ἀπὸ τῶν ὅτι εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ
 ἔρχομεν· ὅθεν γὰρ πᾶς ἐντεῦθεν ἀγαθὸν ἐκτε-
 σατο, τὸ αὐτὸ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἔσας αὐτῶν
 ζῶν ἀφ' ἧς πᾶς, καὶ τὸ υἱὸς, καὶ τὸ ἅγιον
 πνεῦμα, εἰς τοὺς αἰῶνες, ἀμήν.

A Vide bonitatem & conuersionem qua
 vtitur Dominus, quo pacto mutare po-
 test animas vitio adherentes, & feroces
 effectas, & horæ momento in suam i-
 psius bonitatem & tranquillitatem tra-
 ducere. Cuncta enim sunt apud eum
 possibilia: ut in latrone contigit, qui
 horæ momento per fidem conuersus
 est, & translatus in paradysum. Idcirco
 venit Dominus, ut immutet ac refor-
 met animas nostras, illasque faciat, ut
 scriptum est, diuinæ consortes naturæ,
 & in animam nostram conferat ani-
 mam coelestem, hoc est, spiritum diui-
 num, deducentem nos in omnem vir-
 tutem: quò viuere possimus vitam per-
 petuam. Debemus ergo nos ex toto
 corde inenarrabilibus eius credere pro-
 missionibus: quia verax est qui promi-
 sit. Ideoque diligendus est Dominus,
 ac danda planè opera omni virtutum
 generi: nec non cum perseuerantia, &
 sine intermissione petendum, ut inte-
 grè perfectèque consequamur spiritum
 eius promissum, quò viuificentur ani-
 mæ nostræ: quoniam adhuc in carne
 sumus. Nam nisi summa fide atque ob-
 secratione suscipiat anima in hoc seculo
 sanctificationem spiritus, fiatque par-
 ticeps diuinæ naturæ, temperata cum
 gratia, cuius beneficio purè ac sine vlla
 reprehensione possit omnia mandata
 peragere non est apta regnò cœlorum.
 Quicquid enim boni quis iam hinc ob-
 tinuerit, hoc ipsum in illa die erit illius
 vita, per patrem, & filium, & Spiritum
 sanctum, in secula. Amen.



ΟΥΔΕΜΙΑ ΤΕΧΝΗ, ΟΥ
 πλοῦτος οὗτος τὸν κόσμον, εἰ μὴ μόνον ἡ τῇ
 Χειρὶ τοῦ Θεοῦ ἀγαθὸν πᾶσι τὸ αἰθε-
 ροῦ διώσται, ὃ μέγιστον πρὸς τὸν Θεὸν συλ-
 λήσας αὐτὴν ἡ ὁμιλία ἀποφαίνεται.

NULLA ARS AVT
 diuitiæ huius mundi, sed solus Chri-
 sti aduentus sanare hominem potest,
 cuius maximam cum Deo cognat-
 ionem hæc Homilia explicat.

ΟΜΙΛΙΑ με.

HOMILIA XLV.



ΤΟΝ μονήρη βίον ὁπτιλῶς ἀμύμων,
 πᾶντα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ πύτω σφερόμε-
 να παρὰ ματα, ἀλλότρια εἰμὶ καὶ ξένα



VI Solitariam vitam elegit,
 cuncta quæ vertuntur in hoc
 mundo, à se aliena atque
 peregrina existimare debet.

Luc 14.

Mat. 10.

Nam quire vera crucem Christi prosequitur, omnibus abnegatis, vel sua ipsius anima, mentem debet habere fixam in amorem Christi: utpote antefereus Dominum parentibus, fratribus, uxori, liberis, cognatis, amicis, ac facultatibus. Hoc enim disertè Dominus expressit, his verbis, *Quicumque non dimiserit patrem, aut matrem, aut fratres, aut uxorem, aut liberos, aut agnos, & me secutus non fuerit, non est me dignus.* In nullo enim alio inuenitur hominum salus & requies, ut audiui-mus. Quot siquidem reges emerferunt è genere Adæ, qui terram vniuersam obtinebant, & de regia potentia gloriabantur: quorum tamen nullus ex eorum copia perspicere potuit vitium è transgressione primi hominis accedens animæ à quo sic, obtenebrata est, ut minimè mutationem agnosceret: nempe mentem antea, cum esset pura & in dignitate constituta, vidisse Dominum suum, modò verò propter lapsum indutam esse pudore, excæcatis cordis oculis, ne possint intueri gloriam illam, quam spectabat Adam pater noster, antequam obaudiuisset? Porro sapientes in mundo fuere diuersi generis: quorum alij virtutem Philosophiæ demonstrabant: alij admirationi sunt habiti, quod sophisticam exercerent, alij vim in dicendi facultate positam docebant, alij grammatici cum essent & poëtæ, pro instituto scribebant historias. Varij quoque fuerunt artifices, qui sparsas per mundum artes exercuerunt: quorum alij tornantes ligna, auium & piscium genera, imagines etiam hominum expresserunt, in illis suam industriam ostendere conati: alij in arte similitudines & statuas, aliæque nonnulla sculpere tentauerunt, alij ingentia & splendida fabricauerunt ædificia: alij fodientes terram, argentum & aurum, quod corrumpitur, refferunt: alij preciosos lapides: alij verò specie corporis exornati, cum de forma vultus efferrentur, à Satana magis illecti, lapsi sunt in peccatum. Atqui hi omnes, quos antè commemorauimus, artifices, ab intus habitante serpente occupati, & non cognoscentes secum habitare peccatum, captiui seruique facti sunt peruersæ potestatis, à scientia & arte sua nihil adiuti. Quare mundus omni rerum variarum genere plenus,

A ἡ γὰρ αὐτὴ ὁφείλει· ὁ γὰρ δὲ ἀληθείας μετὰ δυνάμεως τὴν
 τῆς Χειρὸς πᾶντα ποιῶντος, ἐπὶ τὴν
 εἰς αὐτὴν ψυχὴν, προσπλάττοντος τὸν εἰς τὴν ἀγά-
 πην τῆς Χειρὸς ἐχόντος ὁφείλει· προσπλάττοντος δὲ
 πᾶν κύριον, γονεῖον, ἀδελφόν, γυναικός, τέκνον,
 συγγενείας, φίλων, ὑποτάχοντων τῷ τοῦ γὰρ ὁ κύριος
 ἀπεφώνησεν εἰπὼν, πᾶς ὅστις ἐκ ἀφ᾽ ἡμῶν πατέρων
 ἢ μητέρων, ἢ ἀδελφῶν, ἢ γυναικῶν, ἢ τέκνων, ἢ ἀ-
 γχῶν, καὶ ἐκ ἀκολουθεῖ μοι, ἐκ ἐστὶ μου ἀξίος· ἐν ὅ-
 δει γὰρ ἐτέρῳ ἀδελφῷ) σωτηρία τοῖς ἀδελφοῖς
 καὶ ἀδελφαῖς ὡς ἡμεῖς ἑαυτοῖς· πόσι γὰρ βασιλεὺς
 αἰφαιήσας ἐκ τῆς γῆς Ἀδάμ, καὶ τῶντες πᾶ-
 σις τῆς γῆς, μέγα φρονῶντες ἐπὶ τῇ βασιλικῇ
 δυναστείᾳ· καὶ τοῦτοι οὐδεὶς ἔχοντες τὴν αὐτοῦ ἰκα-
 νότητος ἴσχυος γνωρίσας τὴν ἐκ τῆς πᾶσι δυνάμεως τῆς
 πρὸς τοὺς ἀδελφούς ἐπιστολῆς τοῦ τῆς ψυχῆς κα-
 κίας, καὶ σκληρότητος αὐτῶν, πρὸς τὸ μὴ ἐπιγινώ-
 ναι τὴν μεταβολὴν, ὅτι πρὸς τὴν κατὰ φύσιν ὄντως
 εἶδον τὴν διαπότιν αὐτῶν ἐν ἀξιώματι ὡς καὶ νῦν
 εἰς εἰδύμεναι ἔχοντες τὴν ἐκπῶσιν αἰσχυρῶν, τυφλω-
 θέντων τῶν ἐφ᾽ ἡμῶν τῆς καρδίας τῆς μὴ βλέπειν
 ἐκείνῳ τῶν δόξαν ὡς ἔλαμπεν πρὸς τῆς πᾶσι
 κοῆς ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀδάμ. ἐχόντων γὰρ καὶ ἀφ᾽-
 ὀργῆς ὅσοι καὶ κόσμοι· ὡς, οἱ μὲν, ἀφ᾽ φιλο-
 σοφίας ἀρετῶν ἐπεδείξαντο· οἱ γὰρ τῶν φιλοσοφικῶν
 ἔξασκησάντες ἐταυμάσθησαν· ὅσοι τῶν ῥη-
 τορικῶν ἐπεδείξαντο δεινότητά· ὅσοι γραμματι-
 κοὶ καὶ ποιηταὶ ἡρώδης, καὶ καὶ στωϊκῶν ἰσο-
 ρείας ἐξείλεοντο. ἀλλὰ καὶ τῶν καὶ τῶν ἀφ᾽ ὀργῆς
 γενέσθαι καὶ τῶν κόσμων ἔξασκησάντες τί-
 χας· ὡς, οἱ μὲν, ἐν τοῖς ζώοις ῥητορικῶν γε-
 νῆ ὁρῶντες, καὶ ἰσχυρῶν, καὶ εἰκόνας ἀδελφῶν, ἐν ἐ-
 κείνοις τῶν αὐτῶν ἀρετῶν ἐπιδείξαντες ἐσπούδασαν·
 ὅσοι γὰρ ἀφ᾽ ἡλικίας ὁμοιωμάτα αἰδριάντων, καὶ
 ἀλλῶν πινῶν ἐπεχείρησαν κατασκευάσαι· ὅσοι
 D οἰκοδόμοι μεγάλας καὶ πᾶσι καὶ ἐκπῶν· ἐτε-
 ροὶ γὰρ τῶν γλυπτῶν ὁρῶντες, αἰσχυρῶν τῶν φηρόμενον
 ἀργύρου καὶ χρυσῶν ὅσοι γὰρ λίθους τιμίους· ὅσοι γὰρ
 καὶ ἄλλοι ὅσοι ἔχοντες, ἐπὶ τῇ ὡραϊότητι τῶν πορ-
 σῶντων ἐπαρῶμενοι, μάλλον ἐδελεάσθησαν ὑπὸ τῶν
 Σατανῶν, καὶ εἰς ἀμάρτιας ἔπεσαν. καὶ οὗτοι πᾶντες οἱ
 πορροφῆντες τῶν καὶ, κατεχόμενοι ὑπὸ τῶν ἐνδὸν
 οἰκῶντος ὀφείας, καὶ μὴ γινόντες τῶν σωοικῶν αὐ-
 τοῖς ἀμάρτιας, αἰσχυρῶν καὶ δούλοι τῶν πορ-
 ρῶν δυνάμεως γενέσθαι, μηδὲν ὡφελήσαντες
 ἀπὸ τῆς ἐπιστήμης καὶ τέχνης αὐτῶν. οἶκεν οὖν
 ὁ κόσμος ὁ πάσης ποικιλίας πεπληρωμένος

ὁμοειδὲς πλοῦσι κακτημένοις οἷον λαμπρὰς
καὶ μεγάλας, χρυσὸν τε καὶ ἄργυρον, καὶ κτήσας
ἄφθογγοι, καὶ πᾶσιν ὑπηρεσίας ἀφθογοὶ· ἀφθόνως
ἡ σὺ γὰρ ἔστιν ἰσότης καὶ πάσης πᾶσα παρέρχεται ἡ
συγχύσις, καὶ πᾶσι τὸ πλεονεκτήσιον μὴ διωκόμεν
αὐτὴν ἐξελείπει τῆς ἀδικίας. ὁ δὲ μία τῶν
σπουδῶν τῆς καὶ τῆς βίον; ὅτι ἀδελφοί, καὶ πλεονεκτήσι;
ὅτι ἀδελφοί, καὶ τὸ ἄλλο ὅσα περιέρχεται, καὶ βέλ-
τιστον ἐστὶν ἀπὸ τῆς ἀμείντης ψυχῆς, καὶ κα-
ρὰς ἀφελείας μὴ διωκόμεν, ἐξαιρέται τῆς
ἀμείντης, εἰ μὴ μὴ ἡ Χερσὶν ὅτι φανερὰ κα-
θαρίσαι διώκει ψυχῆς καὶ σώματος. πάσης οὖν ἀ-
παλλαγίτες τῆς καὶ τῆς βίον μερίμνης, χαλάσω-
μεν τὰς καρδίας, βοῶντες πρὸς αὐτὴν ἡμετέρας καὶ
ἡμέρας· ὁ γὰρ φαινόμενος ἐστὶν κόσμος καὶ ἡ ἐν αὐ-
τῷ ἀνάπαυσις, ὅσα δὲ σώματα δοκῶσι πάλαι, ὅ-
τι τῆς ψυχῆς τὰ πάθη παρεξιώνουσι, καὶ αὐτῶν
οὐκ αὐτῆς τὸ κακῶς. ἀλλὰ δὲ τῆς φρονήσεως ὅτι
θυμῶντος ὅτι μὴ γὰρ ποιήσασθαι τὸ σπουδῆς, ἐ-
σπουδάζουσι ἀποπειραθῆναι πᾶσι τῆς κυ-
λιόμεναι ἐν αὐτῇ τῶν, εἴπως δὲ ὅτι ὡφεί-
λεις διωκῆναι· περιέρχεται βασιλεύς, διωκόμεν,
ἀφθόνως, καὶ ὅτι ὅτι ἰαμα σπινθηρῶν ἐκείναι
τῇ ψυχῇ περιέρχεται καὶ ὅτι ὅτι πάλαι σπιν-
θηρῶν, ὅτι ὅτι αὐτῶν. ἀπὸ τῆς αὐτῆς πρὸς
τοῖς ὅτι τῆς κόσμου καὶ ῥήτραις τῆς αὐτῆς ὅτι
κατέλιπε κακίους, μὴ δὲ κακὸς ἀπινεύει μα-
ρος. διήλθε ἀπὸ τῆς ζωγράφου, καὶ τῆς τῆς χρυσῆς
καὶ ἄργυρου ἀπὸ γῆς ἀναφύονται, ἀπὸ πᾶσι
τῆς πᾶσι, καὶ ὅτι μὴ δὲ περὶ αὐτῆς ἰσότης
τῆς ἰσότης ἐφθάρη τῶν μαρτύρων. τῶν ἀναχωρήσας
τῶν, ἐπὶ τῇ τῆς Θεοῦ ἰσότης τὰ πάθη
καὶ τῆς ἰσότης τῆς ψυχῆς, ὡς δὲ ἐπισκέπτετο ἑαυ-
τὴν, καὶ τῶν διελογίζετο, ἀπὸ τῆς ὅτι αὐτῆς ἐν
ἐκείνῃς ῥημῶσιν πᾶσι περιέρχεται, ὡς φα-
νερῶς ἀναχωρήσας, μισήσας αὐτῶν. ὡς τῆς ἡ γυνή
τῆς ἐν κόσμῳ πλοῦσι, καὶ χεῖματα πολλὰ καὶ οἷ-
ον λαμπρὰ ἐχούσα, λέγειται περιέρχεται καὶ
οἱ ἐφθάρη ὅτι ὅτι βλάβη αὐτῶν, ἐν τῇ οἷ-
κήσας ἐρημώσας, πολλοὶ κακίαι μὴ φέρουσι τῆς
ἰσότης, περιέρχεται ἡ τῆς ἀνδρα διωκόμεν, ἰσ-
τόν τε ἐν περὶ αὐτῶν ἐν πᾶσι· ἐν τῶν πολλὰ
ἀγνοήσας ἡ τῆς πᾶσι ἀνδρα, ἀλλὰ τῆς
ἐν αὐτῇ, καὶ ὅτι αὐτῶν ἀπὸ πᾶσι ἰσότης· τῆς
αὐτῶν ὅτι ἡ ψυχὴ μὴ τῆς περιέρχεται, ὅτι
πολὺ θλιβήσας ἀπὸ τῆς ἐν τῆς διωκόμεν,

A similis est locupleti viro domos splendi-
das & amplas habenti, aurum item & argen-
tum, ac possessiones varias; fam-
iliamque cuiusvis generis copiosam:
cui cum toto corpore morbis & dolori-
bus detineretur, adfuerunt omnes co-
gnatis cum opibus omnimodis: qui ta-
men ipsum ægritudine liberare nequi-
uerunt. Nulla ergo diligentia eius qui
versatur in mundo, non fratres, non di-
uitiæ, non robur, non alia quæcunque
antè commemorata sunt, animam im-
mersam peccato, & quæ purè perspicere
nequit, eripiunt à peccato, excepta
B sola Christi præsentia, quæ potest ani-
mam & corpus expurgare. Quamobrè
omni huius vitæ sollicitudine liberati,
demus operam Domino, clamantes ad
illum noctu diūque: quia mundus hic
conspicius, & quæ datur in eo requies,
quanto suavius fouere corpus viden-
tur, tanto grauius animæ dolores exacer-
bant, & augent eius ægritudinem.
Itaque vir quidam non insipiens cum
instituti curam agere peroptaret, cona-
tus est experiri omnia quæ voluntantur
in hoc seculo, si quo tandem modo fru-
ctum aliquem consequi posset: accessit
ad reges, potentes, & principes, nec in-
de nactus est medelam salutarem, quam
C adferret animæ: diūque cum illis con-
uersatus, nihil profecit: denuo se con-
tulit ad sapientes huius mundi & orato-
res, quos itidem reliquit, nullum refe-
rens lucrum: transiit per pictores, & eos
quia aurum & argentum educunt è
terra: denique per omnes artifices: nec
villam curam vulneribus suis inuenire
potuit. Tandem cum ab his recessisset,
implorabat sibi Deum, qui sanat affec-
tiones & morbos animæ: at cum sci-
psum perpenderet, & hæc ratiocinaretur,
accidit, vt menseius res illas odisse
cœperit, à quibus antè occupata planè
D recesserat. At verò sicuti mulier quæ-
piam in mundo locuples, licet pecunias
non paucas habeat & domum splendi-
dam, caret tamen auctoritate: in quam
si insurgant multi, vt ei noceant ac do-
micilia deuastent: illa non ferens iniu-
riam, obambulat quærens virum po-
tentem, idoneum, & in omnibus erudi-
tum: cumq. multis laboribus exhaustis
talē virū nactus fuerit, exultat illius cau-
sa, & habet illū pro muro valido. Haud
aliter anima post transgressionem ab
aduersaria potestate grauiter afflicta,

& in magnam vastitatem delapsa, vidua & desolata propter transgressionem mandati, à viro cœlesti relicta, & omnibus hostilibus potestatibus effecta ludibrio (illam enim sua mente destituerunt, atque deturbauerunt, ab intellectu cœlesti, ne videat quæ in ipsam perpetrantur ab illis: sed ab initio ita contigisse existimet) deinceps ut percepit auditu viduitatem suam, atque desolationem, in conspectu humani finis Dei deplorauit, vitam reperit & salutem. Quamobrem? Quia reuersa est ad cognationem suam. Nulla enim talis est familiaritas atque opitulatio, qualis est animæ erga Deum, & Dei erga animam. Nam creauit Deus auium diuersa genera: quasdam ut nidulentur in terra, & in ea pascantur & quiescant: statuit alias nidificare sub aquis, & inde viuere: duplicem quoque mundum fabricauit, vnum superiorem administratoriorum spirituum causâ, quos illic conuersari constituit: alterum inferiorem sub hoc aëre, hominum gratia. Creauit etiam cœlum & terram, solem & lunam, aquam, arboresque fructiferas, necnon cuiuscunque generis animalia: in nullo tamen horum requiescit Deus. Vniuersa creatura potitur ille, non tamen in illis thronum fixit, neque contraxit societatem nisi cum homine. Cum illo duntaxat placuit ei societatem habere, & in illo conuiuiscere. Videntur, cognationem Dei cum homine, & hominis cum Deo? Quapropter sagax & prudens anima cunctas percurrens creaturas, sibi quietem ipsa non reperit, nisi in Domino solo: nec Domino complacuit in vilo, præterquam in solo homine. Si explices oculos ad solem, circulum eius reperis in cœlo, lumen autem & radios in terram vergere, & ad terram tendere vim omnem lucis & splendorem. Sic etiam Dominus sedet à dextris patris supra omnem principatum & potestatem, oculum autem suum extensum habet in corda hominum in terra degentium: ut auxilium eius excipientes, illuc ubi ipse est, extollat. Quoniam, inquit, *ubi sum ego, illic & minister meus erit*. Et iterum Paulus, *Conuersitatis & consacrare fecit ad dextram quam in cœlestibus*. Cæterum animalia ratione carentia sunt multo sagacio-

[illegible]

Dei & verbum mundi, ac inter filios Dei & filios mundi. vtraque enim propago parentum suorum similis est. Quapropter si filius spiritus verbo mundi tradere se velit, & negotiis terrenis atque gloriæ huius seculi, enecatur & perit, nec potest assequi veram vitæ quietem: quoniam eius requies ibi sita est, vnde prognatus est. Suffocatur enim, ut inquit Dominus, & infructuosus redditur, quo ad verbum diuinum, qui secularibus curis detinetur, & illigatur vinculis terrenis. Idem qui carnali occupatus est intentione, hoc est, homo mundanus si velit audire verbum Dei, suffocatur, & veluti quispiam rationis expers efficitur. Siquidem illecebris vitiorum assuefacti, cum quid de Deo audierint, tanquam molesto sermone perturbati, infestantur animo. Paulus quoque ait, *Animalis homo non percipit ea, quæ sunt spiritus. Stultitia enim est illi.* Dicit etiam Propheta, *Factus est illi sermo Dei, quasi vomitus.* Vides, non dari ut viuatur alibi quam ea qua quisque natus est ratione. Quinetiam aliter de hoc est audiendum. Si carnalis homo seipsum deuoeat, ut immutetur, illic prius moriatur oportet, ac inutilis fiat illi pristina flagitiosæ vitæ. Itaque veluti si quis morbo aut febre detineatur, etsi corpus iacet in cubili, nullam habens facultatem opus terrenum perficiendi, non tamen quiescit animus, sed circumfertur & curat quæ sunt agenda: exquirat medicum, missis ad illum amicis. Non aliter etiam anima à transgressione præcepti, affectionum agritudine laborans & remissior effecta, vbi accedit ad Dominum, & credit, ab eo remunerationem accipit: & abnegato genere prioris vitæ pessimæ, licet antiqua infirmitate decumbat, & opera vitæ verè peragere nequeat, habet nihilominus & potest curare diligenter quæ pertinent ad vitam, deprecari Dominum, & verum medicum indagare. Neque, ut aiunt quidam praua doctrina seducti, prorsus mortuus est homo, ut nihil planè boni possit agere. Nam infans etsi quicquam agere nequit, aut propriis pedibus ad matrem pergere imbecillitate impeditur, voluitur tamen, clamat & flet,

1. Cor. 2.

Α γου τ̃ Θεῷ, καὶ τ̃ λόγῳ τ̃ κόσμου, καὶ τ̃ πικρῶν τ̃ Θεῷ, καὶ τ̃ πικρῶν τ̃ κόσμου. ἕκαστον γὰρ γέννημα τοῖς ἰδίῳις εἶκει γινώσκειν. εἰς τὸν θελήσει δ' ἢ πνεύματος γέννημα ἐπιδοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸν λόγον τοῦ κόσμου, καὶ τὰ πονηρὰ μακάρα τ̃ γῆς, καὶ πλεὺς δόξαι τοῦ αἰῶνος τοῦτου, θανατῶνται ἐκ πολλοῦται, ἀνὰ πνοῶν αἰσθητῶν ζωῆς ὄντος μὴ διωάμενος· ἢ γὰρ ἀνὰ πνοῶν αὐτῶν ἐκείνῳ ὅθι καὶ ἐγγιγνηται· συμπνίγεται γὰρ, ὡς φησὶν ὁ κύριος. καὶ ἀκαρπος γίνεταί διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ὁ βιωπράτης φρονήσι στυγερόμενος, καὶ γήϊοις δεσμοῖς δεσμευόμενος· ὡσαύτως ὁ ἀρχικὴ πονηρὴ κατεχόμενος, οὐδέστιν ἀφ' ἑσθ' ὡς κόσμος, ἐὰν θελήσῃ τὸν λόγον ἀκούσαι τ̃ Θεοῦ, συμπνίγει, ἐκ ὧν ἀλόγιστος τις καλίσταται· ἐθαδύρτες γὰρ ταῖς τ̃ κακίας ἀπάταις, ὁπότεν ὡς Θεῷ ἀκούσῃ, ὡς ἀνδρὶ ὁμιλία πειροχλόμενοι, τοὶ νῦν ἀσπίζονται· φησὶ δὲ καὶ Παῦλος, ψυχὰς ὅντων ἀφ' ἑσθ' ὡς, καὶ δὲ χεῖται τὰ τοῦ πνεύματος· μετὰ γὰρ αὐτῶν ὅθι. καὶ ὁ πονηρὸς τῆς λέξεως, ἐγγιγνέται αὐτοῖς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ὡς ἐμμενος· ὅθι ζῶν ἀλλὰ χεῖται ἐκείνῳ δόξα, εἰ μὴ καθ' ὅν ἕκαστος γινώσκειται λόγος. καὶ ἐτέρως δὲ ἀκούειν ὡς τοῦτου, ἐὰν ἐπιδοῦναι ἑαυτὸν εἰς μεταβολὴν ἐλθεῖν ὁ ἀρχικὸς ἀφ' ἑσθ' ὡς. ἀποδότης καὶ πονηρὸς ἐκείνῳ, ἐκ ἀκαρπος γὰρ διὰ τῆς πονηρίας ἐκείνης ἐν τῇ πονηρίᾳ ζωῆς. ὡς φησὶ ὅθι τις νόσος ἢ πυρετὸς κατέχευται, εἰ καὶ ὁ ὥμας ὅθι τ̃ κλίνης ἐρρίπται, μηδὲν διωάμενος ἀφ' ἑσθ' ὡς τῆς γῆς ἔργων· καὶ ὁ νοῦς οὐχ ἰσχυρὰς, πειροχλόμενος καὶ μεμνημένῳ ὡς ἐργασίας, καὶ τ̃ ἰατρῶν ἐπιζητεῖ, ἀποδότης πονηρὸς αὐτῶν τοῖς φίλοις αὐτῶν· τ̃ αὐτὸν ὅθι καὶ ἢ ψυχὴ διὰ τὸν πονηρὸς ἐκείνῳ ἐκείνῳ, ἐκ ἀκαρπείας τῆς παθῶν γινώσκειται, καὶ ἀποκαρπύσσει, πονηρὸς καὶ πονηρὸς ἐκείνῳ, καὶ πονηρὸς, τ̃ ἀπλήθους αὐτῶν τυγχάνει, καὶ πονηρὸς τ̃ πονηρὸς ἐκείνῳ. Δεῖν καλίστην ζωὴν, εἰ καὶ ἐν τῇ παλαιᾷ ἀδινείᾳ κατέκειται, μὴ διωάμενος τὰ ἔργα τ̃ ζωῆς ἐκείνῳ ἀφ' ἑσθ' ὡς ἀφ' ἑσθ' ὡς, ἀλλ' ὅθι μὴ μεμνημένῳ ὡς τ̃ ζωῆς ἐμποῖως, ὅθι διδοῦναι τὸν κύριον, ὅθι τῆς αὐτῶν ἰατρῶν ἰατρῶν ἐκείνῳ καὶ διωάμενος· καὶ ὅθι ὡς πονηρὸς καὶ ἀκαρπύσσει ἐκείνῳ, ὅθι κατὰ πάθος ἀπιδάται ὁ ἀφ' ἑσθ' ὡς, καὶ ὅθι δὲ ὡς πονηρὸς καὶ ἀκαρπύσσει ἐκείνῳ, ἢ τοῖς ἰδίῳις ποσὶν ἔχῃ πρὸς τὸν μητέρα ἀδινείᾳ, ὅθι καὶ ἐκείνῳ.

βοῶ, & κραίει ἐπιζητῶν τὴν μητέρα. & ἐν τούτῳ
 .σπλαγχνίζε) ἡ μήτηρ, καὶ χαίρει ἐπιζητῶντος αὐ-
 τὴν τῆς νηπίος ἐν πόλει, καὶ κρυφῶς, καὶ ἀδυνατῶν-
 τος τῶν βρέφους εἰλθεῖν πρὸς αὐτὴν. ὁμοίως δὲ τὸ
 πολλὴν τῆς παιδὸς ζήτησιν, αὐτὴ ἡ μήτηρ ἀπο-
 χέ) πρὸς αὐτὴν, ὑποὶ τῷ βρέφους ἀγάπης
 αἰχμαλωτίζουμένη, καὶ αἰσθαλμοῦ καὶ ἀπειθαλ-
 πει, καὶ ὑποφορᾶς ἐν πολλῇ σorge. τῆτο καὶ ὁ Φι-
 λῆν Δεσποτὸς Θεὸς ποιεῖ ἐπὶ τῇ πρεσβυτερῶν καὶ
 αὐτῶν ἐπιποδούσῃ ψυχῇ. πολλῇ ὁ μάλλον αὐτὸς
 ἀγάπῃ φερέμενος ἐν δόξῃ καὶ ἰδίᾳ χρηστότητι
 καλλᾶται τῇ δόξῃ αὐτῆς, καὶ γίνεται μετ' αὐ-
 τῆς εἰς ἓν πνῦμα, καὶ τὸ ἀποστολικὸν λόγον· τὸ
 ψυχῆς καλλωμένης ὡς κυρίου, & ὡς κύριος ἐλθε-
 ῖν, & ἀγαπῶντος, ἐρχομένης πρὸς αὐτὴν, καὶ
 καλλωμένης αὐτῇ, καὶ τῇ δόξῃ αὐτῆς λοιπὸν ὡς αἰ-
 νῶς ἀδιόκειπτος τῇ χάριτι ὡς κύριος, εἰς ἓν πνῦ-
 μα, καὶ εἰς μίαν δόξαν αὐτῆς γίνονται ἡ ψυχὴ καὶ ὁ
 κύριος. καὶ ὁ ὧς αὐτῆς ἐρρίπτει ἐν τῇ γῇ, καὶ
 ἡ ἀφάνεια αὐτῆς ὅλη ὅλῳ τῇ ἐπουρανίᾳ Ιε-
 ρουσαλήμ πολιτεύεται, ἕως τοῦ ἔργου αἰε-
 ρουμένη, καὶ καλλωμένη ὡς κύριος, καὶ αὐτὴ ἀφ' αὐ-
 τῆς αὐτῆς. καὶ αὐτὸς ἐν ὧς δόξῃ τὸ μεγαλω-
 συῖος ἐν ὑψηλοῖς καθεζόμενος ἐν τῇ ἐπουρα-
 νίᾳ πόλει, ὅλως πρὸς αὐτὴν ἐν ὧς ὅματι αὐ-
 τῆς ἔστι· τὸ μὲν γὰρ αὐτῆς εἰκόνα τέλει αὐτῆς ἐν τῇ
 ἐπουρανίᾳ πόλει τῇ αἰνῶν Ιερουσαλήμ· τὸ ὅτι αὐ-
 τῆς εἰκόνα τῆς ἀρχῆς φωτὸς τὸ θεοῦ αὐτῆς, τί-
 θεται ἐν τῇ ὅματι αὐτῆς. αὐτὸς αὐτῇ ἀφ' αὐτῆς
 ἐν τῇ τῇ ὅματι πόλει· καὶ αὐτῇ αὐτῇ ἀφ' αὐτῆς
 ἐν τῇ ἐπουρανίᾳ πόλει. αὐτὴ αὐτὴν ἐκκληρονομή-
 σιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ αὐτὸς ἐκκληρονομήσιν αὐτὴν
 ἐπὶ γῆς· ὁ κύριος γὰρ κληρονομία γίνεται τῇ ψυ-
 χῇ, & ἡ ψυχὴ κληρονομία γίνεται τῷ κυρίῳ· εἰ
 γὰρ τὸ ἐν σὺντι ἀμύπτω καὶ ἡ δόξα καὶ ὁ νοῦς,
 ὅσον πᾶσι τῇ ὅματι εἰ) διώσεται, καὶ με-
 χρὸν ἀποδημεῖν, & εἰς μακροτέρως πατείδας ἀ-
 πέλγει ῥοπῇ ὥρας ἰσχύος, καὶ πολλάκις ἐρρίμμενους
 ἐν τῇ γῇ ὡς ὅματι, ἡ δόξα καὶ ἐν ἑτέρᾳ παρίδῃ
 πρὸς τὴν ἀγαπῶν, ἡ τὴν ἀγαπῶν αὐτῆς τυχε-
 ρῇ, καὶ αὐτὴν ὡς διατρώμενον καὶ ὁρᾶ· εἰ οὖν
 ἡ τὴν ἀμύπτω ψυχὴ ἔτω ἐλαφροῦς & ἀπτερος,
 ὥς τὸ νῦν αὐτῆς μὴ ἐμποδίζεσθαι ἀπὸ τῆς πόρρωθεν
 ῥοπῆς, πολλὰ μάλλον ἡ ψυχὴ ἢ ἡ ῥοπή· ὁ καλυμ-
 μα τῆς σκῆπτος· ὑποὶ τῆς διωάμεως τῆς πνῦ-
 ματος τῆς αἰνῶν, καὶ ἐφωτισμένης οἱ νοετοί

A inquirens matrem : in quo intimè af-
 ficitur mater , & gaudet de pulsione
 cum labore & clamore illam inqui-
 rente : & cum ad eam venire non pos-
 sit, nihilominus ipsa mater amore pue-
 ri capta , ob multam eius exploratio-
 nem abire ad illum , amplectitur , cir-
 cumsouet , & intima cum dilectione
 alimentum præbet. Hoc ipsum etiam
 benignus Deus præstat , accedentis
 & ipsum desiderantis animæ gratia :
 imò multo magis ipse interno ductus
 amore & propria benignitate , adhe-
 ret intellectui ipsius, & in vñum cum
 illa spiritum euadit , iuxta sermonem
 Apostolicum. Cum enim adhereat a-
 nima Domino , & Dominus miseri-
 cordia & charitate motus se conferat
 ad illam & adhereat ei , intellectus
 adhæc continenter perseueret in gra-
 tia Domini , anima dominusque fiunt
 vnus spiritus, vnum temperamentum,
 & vnus intellectus : cumque corpus
 animæ illius humi iaceat , tota mens
 eius planè versatur in Ierusalem cœ-
 lesti , ascendens vsque in tertium cœ-
 lum : vbi adherens Domino , mini-
 strat ei : ipse verò in throno magni-
 ficentiæ sedens in excelsis in ciuitate
 cœlesti , penitus est cum illa in cor-
 pore eius : quoniam imaginem illius
 in cœlesti sanctorum ciuitate Ierusa-
 lem sursum collocauit , suam verò lu-
 minis arcani atque diuinitatis suæ i-
 maginem constituit in illius corpore :
 ipse ministrat ei in ciuitate corporis ,
 ipsa verò inseruit illi in ciuitate cœ-
 lesti : hæc illum in cœlis hereditario
 iure possidet , ille contra hereditatis
 nomine possidet illam in terra. Do-
 minus enim fit hereditas animæ : ani-
 ma quoque fit hereditas Domini. Nam
 si peccatorum in tenebris agentium
 intellectus & mens tam procul esse
 D potest à corpore , longius peregrina-
 ri, & horæ momento in regiones lon-
 ginquiores abire , ac sæpenumero in
 terra relicto corpore in aliena patria
 cum dilecto vel amica degit , & illic
 seipsum quasi commorantem spectat.
 Si igitur peccatoris anima est adeò
 subtilis & volatilis, vt mens illius non
 arceatur à remotioribus locis : quan-
 to magis anima , à qua velamen te-
 nebrarum ablatum est virtute sancti
 Spiritus , & lumine cœlesti illustrati

Epist. 9.

sunt intellectuales eius oculi, perfecteque vindicata est ab obscenitate affectionibus, ac munda per gratiam effecta, tota spiritu Domino ministrat in caelis, & tota in corpore servit illi: tantumque extenditur intellectu, ut ipsa sit ubiuis, & ubi & quando libuerit, Christo ministret? Hoc dixit Apostolus, *ut possitis comprehendere cum omnibus sanctis, quae sit latitudo, & longitudo, & sublimitas, & profundum, scire etiam supereminentem scientiam charitatem Christi: ut impleamini in omnem plenitudinem Dei. Perspicite secreta mysteria animarum, à qua Dominus aufert insitas tenebras: reuelat eam, & reuelatur ei: quo pacto dilaret & extendat scientiam mentis illius in latitudines, longitudines, profunda, & sublimia vniuersae visibilis & inuisibilis creaturae. Magnum ergo vera diuinumque opus & admirandum est anima: utpote quam dum conderet Deus, talem creauit, ut cum illius natura nihil admisceret vitij: sed ad imaginem virtutum spiritus fecit illam: & in ea locauit leges virtutum, discretionem, scientiam, prudentiam, fidem, dilectionem, & reliquas virtutes, ad imaginem spiritus. Siquidem adhuc in ea nunc reperias scientiam, prudentiam, dilectionem & fidem: eisque manifestatur Dominus: in illa posuit intellectum, cogitationes, voluntatem, ac mentem ducem praeipuam. Constituit etiam in ea multiplicem aliam subtilitatem: fecit illam valde mobilem, volatilem, & indefessam. Donauit illi, ut momento ire redireque possit: & mente inseruire Domino, prout dictauerit spiritus. Atque, ut semel dicam, talem creauit illam, ut ipsa sponsa sit eius & socia: ut contemperetur cum illa & cum eo fiat vnus spiritus, quemadmodum ait, *Qui adheret Domino, vnus spiritus est. Cui gloria, in secula seculorum. Amen.**

ὁφθαλμοὶ αὐτοῦ ἀφ' οὗ ἐπουραίου φωτός, καὶ ἐλυτρώθη τελείως ἀπὸ τῆς παγῶν τῆς ἀπμίας, καὶ καθαρώς ἀφ' οὗ τῆς χάριτος καταιργάζηται, ὅλη ἐν οὐρανοῖς ἐν πνεύματι ἀφαιρούσας τὰς κυρίας, καὶ ὅλη ἐν τῷ σώματι ἀφαιρούσας τὰς ποῦτον πλατυνέται τῷ φρονήματι, ὥστε πᾶς (αὐτὸς αὐτὸς εἶ) καὶ ὅπου βούλεται, καὶ ἐνθα βούλεται ἀφαιρούσας τὰς Χείρας. τὸ πο φησὶν ὁ ἀπόστολος, ἵνα ἐξισχύσῃτε καταλαβόντες τὸ πᾶσι τοῖς ἀγίοις, τὴν ὁ πλάτος, καὶ μήκος, καὶ ὕψος, καὶ βάθος, γινώσκαι τε πᾶν ὑποβάλλου-
 B σθαι τῆς γνώσεως ἀγάπην τῷ Χριστῷ, ἵνα πληρωθῇτε εἰς πᾶν τὸ πλῆρωμα τοῦ Θεοῦ. θεωροῦντες ἀρρήτητα μυστήρια ψυχῆς, ἧς ἀειαίρεσι κύριος ὁ ὀπτακίμωτος σκότος, καὶ ἀποκαλύπτει αὐτὸν, καὶ ἀποκαλύπτεται αὐτῇ πᾶς πλατύτης καὶ πᾶς τῆς φρονήματι τῆς ἰούσεως αὐτῆς, εἰς τὰ πλάτη, καὶ μήκη, καὶ βάθη, καὶ ὕψη, πάσης ὁρατῆς, καὶ ἀοράτου κτίσεως. μέγα τοῖσι καὶ τοῖσι ἔργοι καὶ θαύμασι ὅτις ἐστὶν ἡ ψυχή· ἐν γὰρ τῷ δημιουργῶσαι αὐτὴν, ποιούτων ἐποίησεν ὁ Θεὸς αὐτὴν, ὡς ἐν τῇ φύσει αὐτῆς μὴ εἶναι κακίας, ἀλλὰ καὶ πᾶν εἶκόνα τῆς
 C ἀρετῆς τῷ πνεύματι ἐποίησεν αὐτὴν. ἐθηκεν εἰς αὐτὴν νόμοι ἀρετῆς, ἀφαιρούσας, γινώσκοντες, φρονέοντες, πίπτοντες, ἀγάπην, καὶ τὰς λοιπὰς ἀρετάς, καὶ πᾶν εἶκόνα τῷ πνεύματι. ἐστὶ γὰρ καὶ νῦν ἐν τῇ γνώσει, καὶ φρονήσει, καὶ ἀγάπῃ, καὶ πίπτει διέσκειται, καὶ φανεροῦται αὐτῇ ὁ κύριος· ἐθηκεν εἰς αὐτὴν ἀφαιρούσας, λογισμοὺς, ἡλλημμοί, νομῶν ἡγεμόνα· εἰς φρονέοντες ἐν αὐτῇ καὶ ἄλλω πολλῶν λεπτότητα· ἐποίησεν αὐτὴν δυνάμειον, ἀπείρονον, ἀκαπτον· ἐκείσε αὐτῇ ὁ ἐν ῥοπῇ ἔρχεται ὁ ἀποφύλας, καὶ τοῖς φρονήμασι ἀφαιρούσας αὐτὴν, ἐνθα ὁ πνεῦμα βούλεται, καὶ ἀπαξ-
 D απλῶς ἐκείσε αὐτὴν ποιούτων, ὥστε ἡμέραν εἰς ἡμέραν καὶ κοινωνικῶς αὐτῇ, τῷ αὐτῇ μετ' αὐτῆς καθεστῶσαι, ὡς ἐν πνεύματι μετ' αὐτῇ εἶ). καθώς φησὶν, ὁ καλλώμενος τὰς κυρίας, ἐν πνεύματι ὅτις. ὡς ἡ δοξα, εἰς τοὺς αἰῶνας τῷ αἰῶνι, ἀμήν.

A



ΑΛΛΗΓΟΡΙΚΗ ΠΑΡΑ-
Φρασις τῆς ὑπὸ νόμον γενη-
μύων.

EXPLICATIO AL-
legorica quorundam sub le-
ge factorum.

ΟΜΙΛΙΑ μζ.

HOMILIA XLVII.

ΔΟΞΑ Μωσείας ὡς εἶχεν ἐν
τῷ προσώπῳ, τύπος ὡς τὴ
διδόξας· ὅτι γὰρ εἶπον ἐκεί-
νοι εἰς τὸ προσώπον Μωσείας
ὅτι ἴδου οἱ Ἰσραῖται, ὅτε νῦν ἐκείνῳ τὸ δόξαν
τῆς φωτὸς ἐν ταῖς ψυχαῖς δίδονται αἱ Χριστιανοί,
ὅτι ὁ σῶτης μὴ φέροι τὸ αὐγλὴν τῆς φωτὸς ἐκ-
τυφλούμενοι φυγαδύεσθαι. ἐκείνοι δὲ ὅτι λαὸς
Θεοῦ ἦσαν, ἐκ τῆς πεποιμένης ἐφαίνοντο· ἐν ᾧ
ὁ λαὸς τῆς Θεοῦ ὁ τελειότερος ὁ σπουδαῖος τῆς τε-
λειότητος ἐνδεδόθη τῇ καρδίᾳ αὐτῶν ὑποδόντες· με-
ταχρησάμενος ἐπεφάνη ἐκ τῆς τελειότητος τῆς
ἐνότητος τῆς ἀκατάρτητος ἀκροβυστίας τῆς ἀμύβιας· καὶ
ἐκείνοις βαπτίσματα τῆς ἁγίας ἀγαλλίας· καὶ ἡμῶν
δὲ ὅτι βαπτίσματα ἁγίας πνεύματος, καὶ πυρὸς·
τὸ γὰρ ἐκέρυξεν Ἰωάννης, αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσας
ἐν ἁγίᾳ πνεύματι καὶ πυρὶ. ἐκείνη σκητὴ ἐσωτέρη
καὶ ὁμιλίαν, καὶ εἰς ἣν τὸ πρῶτον, διὰ τὸ πνεύματος
εἰσηλόντες οἱ ἱερεῖς, τὰς λαβείας ὁπτελευῶντες· εἰς
τὴν δόξαν, ἀπὸ τῆς ἐκείνης μόνος ὁ δὲ χρι-
στὸς αὐτὸν αἵματι, τὸ πνεύματος τῆς ἁγίας πνεύ-
ματος, μὴ πνεύματος πεφανερωσάμενος τὴν ἁγίαν ὁδόν·
ἐν ᾧ οἱ ἐκείνοις ἐκείνοις, εἰσέρχονται εἰς τὴν ἀγ-
γελίαν τῆς πνεύματος, ὅπου πνεύματος ὑπὸ ἡμῶν
εἰσέλθῃ Χριστός· γεγραπταὶ ἐν τῷ νόμῳ τῆς ἱερέας
λαβόντες δύο πεφανερωσάμενος, καὶ δύο μὴ τῆς μίας, φανέ-
σαι τὴν τὴν ζῶσαν ἀπὸ τῆς αἵματος ἐκείνης, καὶ ἀπο-
λύσαι, καὶ ἱπτασθῆναι ἐλευθέρως· ὅτι ἡρόμενοι, τύ-
πος ὡς καὶ σκία τῆς ἀληθείας· ὅτι ὁ Χριστός ἐτύθη,
καὶ ὁ αἷμα αὐτοῦ φανέσθῃ ἡμῶν πνεύματος
ἐποίησαν· ἔδωκε γὰρ ἡμῶν πνεύματος ἁγίας πνεύ-
ματος, πνεύματος τῆς ἱπτασθῆναι ἀκωλύτως εἰς τὴν ἀέρα
τῆς δόξης. ἐκείνοις νόμος ἐδόθη ἐν πλάτῃ γε-
γραμμένος λιθίταις. ἡμῶν δὲ νόμοι πνεύματος
καὶ πλάτῃ ἐγγεγραφομένοι καρδίας ἁγίας.



V A M gerebat Moses
gloriam in facie, typus
erat veræ gloriæ. Nam
quemadmodum illo tem-
pore Iudæi non poterant
fixis oculis vultum Mo-
sis intueri: ita nunc gloriam illam lu-
cis recipiunt in anima Christiani: cuius
lucis splendorem tenebræ non fe-
rentes fugantur obsecantur. Illi præ-
terea ex circumcisione agnoscebantur
esse populus Dei: modò verò popu-
lus Dei peculiaris intus notam circun-
cisionis cordi suo insculptam suscipit.
Gladius enim spiritualis superfluitatem
mentis amputat, hoc est impurum præ-
putium peccati. Apud illos baptisma
sanctificabat carnem: apud nos autem
est baptisma sancti Spiritus & ignis.
Hoc enim Ioannes prædicauit, Ipse
vos baptizabit in Spiritu sancto & igni.
Ibi erat tabernaculum exterius & in-
terius. In prius tabernaculum semper
introibant sacerdotes sacrificiorum of-
ficia consummantes, in secundum au-
tem semel in anno solus pontifex cum
sanguine: hoc significante Spiritu san-
cto, nondum propalatum esse sancto-
rum viam: Hic verò qui digni sunt,
ingrediuntur in tabernaculum non
manufactum, quò præcursor pro no-
bis introiit Christus. Scriptum est in
lege, ut sacerdos accipiat duas colum-
bas, quarum alteram mactet, & il-
lius sanguine viam aspergat, quam li-
beram euolare dimittat. At quod age-
batur, typus erat & umbra veritatis. Et
enim immolatus est Christus, cuius
sanguis nos aspergens fecit ut produce-
remus pennas: quia dedit nobis alas Spi-
ritus sancti, ut sine impedimento vole-
mus in aëra diuinum. Illis data est lex in
tabulis scripta lapideis: nobis verò leges
spiritalis scriptæ in tabulis cordis car-

I.

II.

III.

Matth. 3.

IIII.

V.

VI.

Isaem. 31. neis. *Aut enim, Dans leges meas in cordibus illorum, & in mentibus eorum inscribam eas.* Et illa quidem omnia abolebantur, & erant temporanea: nunc autem cuncta verè perficiuntur in interiori homine: quia testamentum etiam est intrinsecus. Atque, ut in summa dicam, *Quaecumque contingebant illis, in figura fiebant: scripta sunt autem ad correptionem nostram.* Quandoquidem Abraham Deus prædixit futurum, nempe, *Semen tuum erit incolæ in terra non sua: & affligent illud, ac in servitutem redigent quadringentos annos.* Hoc implebat imaginem umbræ. nam incolæ fuit populus, & servituti subditus ab Ægyptiis affligens in luto & latere. Constituebat enim illis Pharaon præfectos & stimulatōres operis, ut compellerentur opera sua peragere. Cumque ingemiscerent filij Israël ab operibus suis ad Deum, tum per Moysen visitabat eos: cæcisque multis plagis Ægyptiis, mense florum, quando primum ver amenissimum emergit, hyemis prætereunte mærore, eduxit eos ex Ægypto. Dixit autem Moysi Deus, ut acciperet agnum immaculatum, & immolaret: cuius sanguine limina & fores ungeret: ne qui perdebat primogenita Ægyptiorum, tangeret eos. Videbat enim cerninus Angelus, qui missus erat, notam sanguinis, & recedebat. In domos autem non signatas ingressus, interficiebat omne primogenitum. Iussit præterea fermentum è cunctis domibus aboleri, agnūque, qui mactabatur, cum azymis & lactucis agrestibus manducare præcepit: idque renibus circuncinctis, & pedibus sandalijs calceatis, baculos tenentes manibus. Et ita cum omni festinatione ad vesperam edere mandat pascha Domini, osse nullatenus à facie Domini comminuto. Eduxit autem eos cum argento & auro, cum iussisset unumquemque mutuo accipere à vicino suo Ægyptio aurea vasa & argentea. Porro egressi sunt ex Ægypto, quando Ægyptij primogenita sepeliebant: lætantes illi, quod à squallida servitute essent liberati: his verò lugentibus & plangentibus interitum liberorum. Idcirco dixit Moyses, *Hæc est nox, in qua pollicitus est Deus se redempturum nos.* Hæc autem omnia, sunt mysterium

λέγει γὰρ, διδούς νόμους μου ἐν καρδίαις αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῆς θρησκείας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτοῖς. καὶ ταῦτα μὲν πρῶτα καταργούμενα καὶ παροδικὰ· νῦν δὲ πρῶτα ἐξ ἀληθείας εἰς τὴν ἑσῶν ἀνθρώπων ἐπιτελούμενα. ἀφ' ἧκε τε γὰρ ἔσθαι, καὶ ἀπαξάπλως ὅσα ἐκείνοις συνέβη, τυπικῶς ἐγίγνετο. ἐγράφη δὲ παρὰ νομοθεσίας ἡμῶν· τὰ γὰρ Ἀβραάμ παροδικῶς ὁ Θεὸς ὁ ἐσόμενος, ὅτι παροδικῶς ἔσται ὁ ἀνθρώπος, ὅς ἐστιν ἡ σὸς ἰδέα, καὶ κακώσονται, καὶ δουλώσουσιν αὐτῷ ἔτη τετρακχόσια. τῷ π ἐπλήρου πλὴν τῆς σκιάς εἰκόνα· παροδικὸς γὰρ ἐγίγνετο ὁ λαός, καὶ κατεδουλώθη ὑπὸ τῷ Αἰγυπτίῳ, καὶ ἐκακώθη ἐν πηλῷ καὶ πλινθίᾳ· ἐπέσειτο γὰρ αὐτοῖς Φαραὼ ἐργασίας καὶ ἐργασίας, ἵνα ποιήσωσι τὰ ἔργα αὐτοῦ μὲν αἰσίνης, καὶ ὅτε ἐξέλθῃ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἀπὸ τῆς ἐργασίας παρὰ τοῦ Θεοῦ, τότε ἐπισκέψατο αὐτοὺς ὁ Μωϋσῆς καὶ πολλὰς πληγὰς πατάξας τοὺς Αἰγυπτίους, ἐν ταῖς μέλαις τῆς αὐτοῦ, ὅτι παροδικῶς ἐπιφάνεται ὁ ἡδιστὸς ἔαρ, τῆς συνόψεως τῶ χιμῶτος πῦρρυχιδῆος, ἐξ ἧς αὐτοὺς ἐξ Αἰγύπτου· εἶπε δὲ ὁ Θεὸς ταῖς Μωϋσῆ, δόξα λαβὼν ἄμυστον καὶ σφάλα, καὶ ὁ αἷμα αὐτοῦ χρίσαι ἐπὶ τῶν φθινῶν, καὶ τῶν θυρῶν, ἵνα μὴ ὁ ὄλος θρόνος πᾶς παροδικῶς τῶν Αἰγυπτίων θίγη αὐτοὺς· ἔωρα γὰρ ὁ δόσσαλεις ἀγγελος ὁ σημεῖον τῶ αἵματος πόρρωθεν, καὶ ἀφίστατο· ἐπεισὶ δὲ ταῖς μὴ σημειωμέναις οἰκίαις, καὶ πᾶσι παροδικῶς αἰσίνης. ἐπὶ δὲ καὶ ζύμιον ἐκ πᾶντος οἴκου ἐκάλυψεν ἀφανισθῆναι, καὶ ὁ σφαζόμενος θρόνων μὲν αἰσίνης καὶ πικρίων ἐσθίει παροδικῶς· ἐσθίει δὲ αὐτοὺς περὶ ζωπαθῶν τῆς ὁσφύας, καὶ ὑποδεδεμένους ἐν τοῖς ποσὶ τῆς ὑποδόμενης, καὶ τῆς βακτηρίας ἐχόντας ἐν ταῖς χερσὶ· καὶ οὕτω μὲν πάντες παροδικῶς ἐσθίει παρὰ ἐσθίει καὶ λαβὼν ὁ πάχος κυρίου, καὶ μὴτε ὁσφύ δὲ τῶ κυρίου συνεπέψατο. ἐξήγαγε ὁ αὐτοὺς ἐν θρησκείᾳ καὶ χερσὶ, καὶ λαβὼν χερσὶ αὐτοῦ ἐκαστοὺς αὐτῶν Αἰγύπτου σκλὴν χερσὶ καὶ θρησκείᾳ· ἐξήγαγε ὁ ἐξ Αἰγύπτου, τῶ Αἰγυπτίων διαπύοντων πᾶς παροδικῶς· ἐν τοῖς μὲν ἡ χάρις ἐπὶ τῇ ἀπαλλαγῇ τῆς αὐχμηρῆς δουλείας· τοῖς ὅτι πένθος καὶ κατεπὶ τῇ τῇ πένθους ἀπαλῆς. ἐξ ὧν φησὶ ὁ Μωϋσῆς, αὐτὴ ἡ νύξ ἐν ἡ ἐπιφάνειᾳ ὁ Θεὸς λυβῶσα ἡμᾶς. ταῦτα ὅτι πρῶτα μυστήριον

ὅτι ψυχῆς τῆ ἐν τῇ παρρησίᾳ τῷ Χριστῷ λυβω- A
 χείας· Ἰσραὴλ γὰρ ἐρμηνεύεται ἰδὲ ὁρᾷ τὸ Θεόν·
 ἐλθὼν ἐξ οὐρα καὶ διὰ τῆς δουλείας τῆς σκότητος,
 ἀπὸ τῆ Αἰγυπτίων πρὸς μὲν· ὅτι γὰρ ἐν τῇ πα-
 ραχῇ ἀπέθανεν ὁ αὐτοθρονος θανάτῳ διὰ τῆς
 ψυχῆς, καὶ κατὰ τὴν ἐκείνην κατὰ τὴν ἐκείνην τελευ-
 τήσας ἐκείνην αἰατελῆσαι ἡ γῆ καὶ αὐτῆς, ἐρ-
 γάζει τὴν γῆν, ἐκ τῆς παρρησίας δὲ διὰ τῆς κα-
 ποὶ αὐτῆς· αἰεθροσύνη καὶ αἰεθροσύνη ἐν τῇ γῇ τῆς
 καρδίας αὐτῆς ἀκαθάρτου ἐκ τελευτῶν ἡρᾶς αὐτῆς
 τὸ δόξαν οἱ ἐξ ὧν δὲ τὸ ἀπάτης, καὶ ἐν ἐκείνῳ B
 αὐτῶν αἰεθροσύνη ἡρᾶς τὸ φῶς αὐτῆς, καὶ ἐν ἐκείνῳ
 σκότης· ἐκείνην δὲ τὴν ψυχὴν αὐτῆς, καὶ διὰ τῆς
 δακρύων, ἐκείνην δὲ τῆς λογισμῶν αὐτῆς, ἐκείνην δὲ
 ἀπαθῆναι ἀπὸ τῆς ὑψοῦς τῆς ἰσχύος αὐτῆς· καὶ ἐκείνην ὁ
 Ἰσραὴλ αὐτοθρονος δούλος τῆς δὴ τῆς φαραώ, καὶ
 ἐπέστη αὐτῇ τῆς ἐργασίας αὐτῆς, ἐκείνην δὲ τῆς
 τὰ πνεύματα τῆς πονηρίας αἰατελῆσαι αὐτῶν ἐ-
 κείνην καὶ ἀκαθάρτου ποιῆν τὰ πονηρὰ αὐτῆς ἔργα, καὶ τὴν
 ζωὴν ἐκ πληρῶν τῆς πληρῆς καὶ τῆς πληρῆς· οἱ
 καὶ χωρήσαντες αὐτῶν τῆς ἐκείνης φρονήματος κα-
 τήσαντες ἐπὶ τὰ ὑλικά καὶ γῆνα καὶ πηλώδη ἔργα
 πονηρὰ καὶ λόγους, καὶ ἐκείνην δὲ τῆς
 πονηρίας μακάριος· ἐκείνην δὲ τῆς ἰσχύος ὑψοῦς
 καὶ ψυχῆς βασιλείας μετὰ τῆς φρονή-
 τας πικρῆς τῆς κατὰ μακάριος αὐτῶν οἰκισ-
 μῶν αὐτῶν τῆς κακίας πόλεως αὐτῶν ἐκείνην δὲ
 τῆς αὐτῆς ἡ ψυχῆς, καὶ βοήσας τῷ Θεῷ, ἐκείνην δὲ
 τῆς αὐτῆς τῆς πονηρίας Μωσῆς, τὴν λυβω-
 μοι αὐτῶν ἐκ τῆς δουλείας τῆς Αἰγυπτίων· ἀλλὰ
 τῶν βοᾶ καὶ τῆς αὐτῆς, καὶ τῆς ἀπολυτρώσεως
 τῆς ἀκαθάρτου λαμβάνει· καὶ αὐτῇ ἐκείνην τῆς ἰσχύος
 αὐτῶν λυβωμοὶ καὶ τῆς κατὰ τῆς ἐκείνης, ἡνίκα
 ἡ γῆ τῆς ψυχῆς ἐκείνην διώσκει τῆς κατὰ καὶ
 αὐτῶν κατὰ τῆς διανοίας, τῆς πικρῆς κα-
 μῶν δὲ τῆς αὐτῶν τῆς αἰσχύος τῆς σκότητος, ἐκείνην δὲ πολ-
 λῆς πικρῆς τῆς ἐκείνης αἰσχύος τῆς ἐκείνης, καὶ α-
 μῶν δὲ τῆς κατὰ τῆς ἀφαιρέσεως ἐκείνης
 οἰκίας πᾶσιν ζυμῶν παρὰ τῆς, τῆς ἐκείνης, καὶ
 τὰ φρονήματα τῆς πᾶσιν αὐτῶν τῆς φρονή-
 μῶν δὲ τῆς λογισμῶν πικρῆς, ἐκείνην δὲ τῆς
 ἐκείνης ὅσον δύνατον ἀπορρίψας· σφαγῆται δὲ τὸ
 θύσιον, καὶ τεθῆται, καὶ τὸ αἷμα αὐτῆς χερί-
 ναι ἐπὶ τῆς θυρῶν· Χριστὸς γὰρ τὸ ἀληθινὸν καὶ
 ἀκαθάρτον καὶ ἀμωμὸν ἀγνὸν ἐσφάγη, καὶ τὸ αἷμα
 αὐτοῦ ἐκείνην ἐπὶ τῆς φλὸς τῆς καρδίας, ὅπως

animæ per aduentum Christi redem-
 ptæ. Nam Israël interpretatur, ani-
 mus videns Deum. Liberatur ergo à
 seruitute tenebrarum & spiritibus
 Ægyptiacis. Cum enim per inobe-
 dientiam homo mortuus esset graui
 morte animæ, & maledictionem ac-
 cedentem maledictioni suscepisset :
 (Tribulos & spinas producet tibi terra, Et
 mox, Coles terram, & non addet, &
 prabeat tibi fructus suos) creuerunt &
 exorta sunt in terra cordis eius tribu-
 li : dolo eripuerunt hostes gloriam e-
 ius, & induerunt cum pudore : pri-
 uatus est lumine suo, & indutus te-
 nebris : interfecerunt animam eius,
 dissipatis ac diuisis illius cogitationi-
 bus : deturbarunt ab alto mentem e-
 ius, & factus est Israël homo infer-
 uiciens vero Pharaoni. Et constitue-
 runt ei præfectos & stimulatōres ope-
 ris, spiritus nequitie, cogentes eum
 volentem nolentem flagitiosa sua ope-
 ra committere, ac luti laterisque con-
 structionem implere. Qui etiam di-
 mouentes eum à sapientia diuina, ab-
 duxerunt ad crassa, terrena, lutosa-
 que opera dura, ad sermones, con-
 ceptiones & cogitationes vanas, Vbi
 enim à sua maiestate excidisset anima,
 nata est infestum homini regnum,
 principes scuetos, qui compellant
 eam vitij peccatique vrbes construc-
 re. At verò si suspiraret, & ad Deum
 clamer anima, mittit ei spiritalem
 Moysen, qui redimat eam ab Ægy-
 ptiorum seruitute : prius tamen cla-
 mat & ingemiscit, tum redemptionis
 consequitur initium. Ipsa quoque re-
 dimitur tempore verno, mense flo-
 rum recentium : cum animæ terra po-
 test emittere pulchros & florentes ra-
 mos iustitiæ, præterita graui hyeme
 ignorantie tenebrarum, & ingenti
 prouentu obscurarum actionum &
 peccatorum. Adhuc præcipit eum è
 singulis domibus omne fermentum
 antiquum expelli, nempe actiones &
 consilia veteris hominis, qui corrumpitur,
 peruersas cogitationes & con-
 ceptiones sordidas, quoad fieri po-
 test, abijcere. Macrari decet agnum
 & immolari, eiusque sanguine fores
 inungi. Christus enim verus, bonus,
 & immaculatus agnus macratus est :
 cuius sanguine vncta sunt limina cor-
 u u

dis : ut sanguis CHRISTI effusus in cruce , animæ quidem cedat in vitam & redemptionem , dæmonibus autem Ægyptiacis in luctum & mortem. Re enim vera sanguis agni immaculati luctus est illis , gaudium autem & exultatio animæ. Deinde post vinctiōnem iubet ad vesperam edere agnum , & azyma cum lactucis agrestibus , cinctos renibus , calceatos , & habentes baculos in manibus. Nisi enim prius ex omni parte per opera bona , quantum in ipsa est , preparata sit anima , non conceditur illi ut edat de agno. Etenim licet suavis sit agnus , & azyma bona , lactucæ tamen amaræ & asperæ. Quocirca cum summa afflictione & molestia de agno & gratis azymis edit anima , illam affligente , quod secum habet , peccato. Et ait , ut ad vesperam edatur : hora autem vespertina , media est inter lucem & tenebras. Sic est anima in ipsa redemptione , inter lucem & tenebras intercedit , assistente virtute diuina , quæ non finit tenebras in animam insurgere , illamque absorbere. Ac sicuti Moses dixit , *Hæc est nox promissionis Dei* : ita Christus in synagoga cum illi datus esset liber , ut scriptum est , appellauit annum Domini acceptabilem & diem redemptionis. Ibi erat nox restitutionis , hîc dies redemptionis : & meritò. Omnia enim illa erant figura & umbra veritatis , & mysticè præfigurata describebat obscure veram salutem animæ tenebris inclusæ , in infimo lacu clâm compeditæ ac reclusæ portis æneis : utpote quæ liberari non poterat absque redemptore Christo. Educit igitur animam ab Ægypto , & à seruitute qua premebatur in ea , interfectis in egressu primogenitis eius. Iam enim pars quædam potentie veri Pharaonis occidit. Luctus occupat Ægyptios : quoniam ingemiscunt , ægre ferentes captiui salutem. Mutuari præcipit ab Ægyptiis vasa aurea & argentea : & cum acceperint , egredi : quia dum exit è tenebris anima , argentea & aurea vasa accipit , nempe suas probas cogitationes septuplo ardentiores , quibus inservitur Deo , & Deus conquiescit in illis. Occupant enim qui prius erant eius vici-

A λήπται ὁ ἐκχυθὲν ἐπὶ τῆ σαρκοῦ αἷμα τῆ Χρестоῦ , τῇ μὲν ψυχῇ εἰς ζωὴν καὶ ἀπολύτρωσιν . τῷ δὲ Αἰγυπτίῳ δαίμονιν εἰς πένθος καὶ θάνατον . ἀληθῶς γὰρ πένθος αὐτοῖς ἐστὶ . χαρὰ δὲ καὶ ἀγαλλίασις τῇ ψυχῇ ὁ τῷ αἰώνιου θρόνου αἶμα . εἶπα μὲν ὁ χεῖμα καλὸν παρὰ ἐσπέραν φαγεῖν ὁ θρόνος , καὶ τὰ ἄζυμα μὲν πικρίδων , ἀποζωομένους αὐτοὺς ζῶντας , ἐν ὑποδεδειμένοις τὰ ὑποδύματα , καὶ ἔχοντας αὐτοὺς βακτηρίας ἐν ταῖς χερσίν . ἐὰν γὰρ μὴ παρὰ τὴν ῥῆσιν ἡ ψυχὴ πρὸς ἐκδομένη πτωχολογῇ δι' ἔργων ἀγαθῶν , ὅσοι ἐστὶ ἐν αὐτῇ , οὐ δίδεται αὐτῇ φαγεῖν ἀπὸ τῆ θρόνου . εἰ γὰρ ὁ θρόνος ἡδὺ , καὶ τὰ ἄζυμα καλὰ , ἀλλ' αἱ πικρίδες πικραὶ καὶ τραχεῖαι . μὲν θλίψεως γὰρ πολλῆς , καὶ πικρίας ἐσθίει ἡ ψυχὴ ἀπὸ τῆ θρόνου καὶ τῆς πτωχολογίας ἀζύμων , θλίψεως αὐτὴν τῆς σιωπῆς αὐτῇ ἀμύρτης . ἐκ παρὸς ἐσπέραν φησὶν ἔδοξεν αὐτῷ . ἡ γὰρ παρὸς ἐσπέραν ὥρα μέση φωτὸς καὶ σκότους ἐστίν . ὅταν δὲ ἡ ψυχὴ παρὰ τῇ αὐτῇ ὥσπερ τῇ ἀπολυτρώσει , μέση γὰρ φωτὸς καὶ σκότους ἐσώσης τὴν δουλείαν τῆς Θεοῦ , καὶ μὴ ἐσώσης τὸ σκότος ἐπελθεῖν τῇ ψυχῇ , καὶ καταπίει αὐτὴν . καὶ οἱ ἔσποι εἶπε Μωϋσῆς , αὐτῇ ἡ νύξ τὴν ἐπαγγελίαν ἐστὶ τῇ Θεοῦ . ὅπως καὶ ὁ Χρὶστος , δόξεντος αὐτοῦ βιβλίου ἐν τῇ σιωπῇ , ὡς γέγραπται , ἐκάλειν ἐπ' αὐτὴν κυρίως δικτὸν καὶ ἡμέραν ἀπολυτρώσεως . ἐκ δὲ νύξ αὐτοποδοῦσας , ἐν αὐτῇ ἡμέραν ἀπολυτρώσεως . εἰκότως . πόρτα γὰρ ἐκείνη τύπος τοῦ ἐσθίει τῆς ἀληθείας , καὶ μυστικῶς παρὰ τυπούμενα τὴν ἀληθινήν σωτηρίαν ὑπέγραφοι τὴν ψυχῆς τὴν ἐκκαλεσμένης ὅταν σκότει , καὶ πεπεδημένης κρυπτοῦς ἐν λαβῇ καὶ κατωπιάτω , καὶ ἐν ἀποκαλεσμένης πύλαις χαλκῆς , ἐκ μὴ διωαμένης ἀπὸ τῆ Χρестоῦ ἀπολυτρώσεως ἐλευθερωθῶσιν . ὁ δὲ ἀπὸ τῆ ψυχῆς ὁ Αἰγύπτιος καὶ τὸ ἐν αὐτῇ δουλείας τῆς παρὰ τὸν αὐτῆς αἰμαμένης ἐν τῇ ἐξόδῳ . ἡ δὲ γὰρ μέγας πρὸς διωαμένης τῆς ἀληθείας φασὶν καὶ πύλη . πένθος ἔχει πρὸς Αἰγυπτίους . ἐν αὐτῇ γὰρ λυπημένοι ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ τῇ αἰχμαλώτου καλὸν χεῖμα . ὁ δὲ τῇ Αἰγυπτίῳ σκότει χερσὶ καὶ θρόνον . ἐκ παρὸς ἐξελθεῖν ἀπολυτρώσει γὰρ ἀπὸ τῆ σκότει ἡ ψυχὴ τὰ θρόνον καὶ χερσὶ σκότει , ἡ δὲ πρὸς ἰδίαν ἀγαθὴν λογισμένη πεπρωμένη ἐπὶ πλάσις , ἐν οἷς ἀγαθὴται ἐκ παρὸς παύει) ὁ Θεός . ἐσθίει παρὰ γὰρ οἱ ἀπολύ-

δαίμονες αὐτῇ δαίμονες, κατέχον καὶ διεσκέδα-
σαν τοὺς λογισμοὺς αὐτῆς. μακαρία ἡ ψυχὴ ἡ
λυτρωθεῖσα ἐκ τῶν σκέρους, καὶ οὐαὶ ψυχῇ τῇ μὴ
βοῶσῃ καὶ ἐνταλῶσῃ πρὸς τὸν διωάμενον ῥύ-
σασθαι αὐτὴν ἀπὸ τῶν χαλεπῶν ἐκείνων καὶ
πικρῶν ἐργασίων. ἀπαγγέλου ἡμεῖς Ἰσραὴλ ὁ
πάσχα ποιήσας· πρὸς τὴν ψυχὴν, λαβού-
σα ζωὴν πνεύματος ἁγίου, καὶ ἀπολαύσασθαι
τῆς ἀρετῆς καὶ χαλεπῶς τὰς αἰματι αὐτῆς, καὶ
φαγεῖν τὸ ἀληθινὸν ἄρτον, τὸν ζῶντα λόγον.
εὐλογεῖς, καὶ εὐλογεῖς νεφέλης ἐκείνων πρὸς
γαῖαν φυλάττων· ὁ πνεῦμα ὁ ἅγιος ὑποστη-
εῖς πάντας, θάλασσας καὶ ὁδοὺς ἐν αἰσίοις τῶν
ψυχῶν. γὰρ Φαραὼ καὶ οἱ Αἰγυπτῖοι τὴν τῆς
λαῖς φυλὴν, καὶ τὴν ἐκ τῆς δουλείας αὐτῶν ἐ-
ρησον, καὶ μὴ τὴν τῶν πρὸς τὸν αἰαίρεσιν,
διώκειν ἐξήρπασε· ἀποδοῖ γὰρ ζῶντας καὶ ἀρ-
ματα αὐτῆς, καὶ μὴ πᾶν τὸ τῆς λαῖς ἐπὶ αὐτοῖς ἀ-
νελεῖν ἢ πείρατο· ἥδη μέλαιντος αἰαμίμου αὐ-
τοῖς ἵστατο νεφέλη ἐν μέσῳ, τοῖς μὲν ἐμποδίζουσα
καὶ ὀπισθοκίζουσα, τοῖς δὲ φωταγωγοῦσα τὴν
φυλάττουσα. καὶ ἵνα μὴ τὴν ἰσχυρίαν ἀπασμ
αἰελεῖται, μηκέτι τὸν λόγον, λαῖς μοι ἐν πᾶσι
τῶν πρὸς τοὺς πρὸς τὰ πνευματικά. ὅταν
γὰρ πρὸς τὴν ψυχὴν τοῖς Αἰγυπτίοις ἀποφύγη,
πρὸς τοὺς πρὸς τὸν Θεὸν διώκεις βοηθεῖ ὁδογῶ-
σα αὐτὴν ὅτι τὸ ἀληθινόν· γοῖς ὁ πνευματι-
κὸς Φαραὼ, ὁ βασιλεὺς τῶν σκέρους τὸ ἀμύρσις,
ὅτι ἀφίσταται αὐτῆς ἡ ψυχὴ, καὶ ἀποφύγη τὸ βα-
σιλείας αὐτῆς τοῖς λογισμοῖς πάλαι κατεχομέ-
νοις· ταῦτα γὰρ αὐτῆς καὶ ὑπερχοῖται· ὑπελαβεῖ καὶ
ἡλπισεν ὁ δαίμων πάλιν αὐτὴν ἐπιδιώκειν πρὸς
αὐτὴν. μαθὼν γὰρ ὅτι πρὸς τὴν ψυχὴν τὴν κα-
ταδυναστίαν αὐτῆς ἡ ψυχὴ, τὸ σφαγῆς τὸ πρὸς
τοῖς καὶ κλοπῆς τῶν λογισμῶν αἰαδίσκει
πρὸς δρᾶσιν, φοβηθεὶς μήποτε τῆς ψυχῆς ἐκ-
φυγῶντος πρὸς τοὺς πρὸς τοὺς πρὸς τὸν Θεὸν ἡλθῃ
αὐτῆς καὶ ὁ ἔργον ἐκ πληρῶν. καὶ διώκει οὖν
αὐτὴν διὰ θλίψεων καὶ πειρασμῶν, καὶ πολέμων
ἀρετῶν. ἐν τῇ δοκιμάζεται, ἐν τῇ πειράζε-
ται, ἐν τῇ φαίνεται ἡ πρὸς τὸν Θεὸν αὐ-
τὴν ἡ Αἰγυπτίου ἀγάπη· πρὸς τοὺς πρὸς τὸν Θεὸν
καταδυναστίαν καὶ πειρασμῶν πρὸς τοὺς πρὸς τὸν Θεὸν
γὰρ τὸ διώκειν τὸν ἐχθρὸν βυθολογῶν ἐπιλ-
θεῖν, καὶ θανατοῦσαι, καὶ μὴ ἐξισχύουσιν· μέσος
γὰρ αὐτῆς καὶ τῇ Αἰγυπτίῳ πνεύματι ἐστίν ὁ

Ani daemones, ac dissipauerant illius
cogitationes. Beata anima, quæ re-
dempta est è tenebris. Et vix animæ,
quæ non clamat nec suspirat ad eum
qui liberare potest illam à molestis &
acerbis illis operum exactoribus. Post
celebratum pascha, filij Israël abeunt:
proficit anima, quæ vitam sancti Spi-
ritus accepit, de agno gustauit, eius
sanguine vncta est, & verum panem,
verbum viuum manducauit. Colum-
na ignis & columna nubis conseruans
præcedit illos: hos Spiritus sanctus
confirmat, fouens & sensim dedu-
cens animam. Animaduertens Pharao
cum Ægyptiis fugam populi Israëliti-
ci, seque seruitio eorum priuatum
esse, etiam post primogenitorum ex-
dem persequi ausus est. Iunctis itaque
diligenter curribus suis ad eos delen-
dos cum toto populo ferebatur: cum-
que futurum esset, vt permisceretur
illis, intercessit nubes, quæ Ægy-
ptios quidem impediabat & obtene-
brabat, Israëlitis autem lucem ad-
ferebat & conseruabat eos. Et ne to-
tam euoluens historiam, prottraham
sermonem, sumito mihi per omnia si-
militudinem cum spiritualibus. Cum
primum enim anima effugit Ægy-
ptios, accedens potentia diuina fere
opem, & deducit eam ad veritatem.
At vbi spiritalis Pharao, rex tenebra-
rum peccati nouit animam ab ipso
deficere, & vitare cogitationes qui-
bus olim detinebatur in regno suo (si
quidem hæ sunt facultates illius) ar-
bitratus est ac sperauit truculentus il-
le denuò illam ad eum redituram:
qui cum intelligeret, animam omni-
no tyrannidem eos fugere, impuden-
tius clade primogenitorum & furto
cogitationum accurrit, veritus ne for-
san anima prorsus effugiente, nemo
inueniatur qui voluntatem & opus ei-
us perficiat: idcirco afflictionibus,
tentationibus, bellisque non conspi-
cuis prosequitur illam. Hic probatur,
hic tentatur, hic perspicitur amor
quo complectitur eum qui eduxit il-
lam ab Ægypto: quia probanda tra-
ditur, & quouis modo tentanda. Vi-
det siquidem hostis facultatem aggre-
di volentem & interficere: quæ ta-
men non possit, eo quòd inter ani-
mam & spiritus Ægyptiacos Domi-
u u ij

nus stet intermedius. Spectat autem ab anteriori parte amaritudinis, tribulationis ac desperationis mare: nec retrò cedere potest, cum videat hostes paratos, nec in anteriora progredi, cum metus mortis, graues & varix afflictiones, quibus premitur, mortem illi ponant ob oculos. Igitur de seipsa desperat anima, habens in se sententiam mortis propter circumdantem illam malorum multitudinem. Cum autem Deus animam metu mortis penè labi animaduertit, hostemque paratissimum ad deuorandam eam, tum exiguum præbet auxilium, longanimiter agens cum anima & probans eam, an stet in fide, & an diligat eum. Talem enim viam statuit Deus, quæ deducit ad vitam: degere in tribulatione, & angustia, in probatione multa & tentationibus acerbissimis: ut inde postea occurrat anima per afflictionem ingentem & mortem ante oculos positam: tunc manu valida & brachio excelso per illustrationem sancti Spiritus frangit vires tenebrarum, & transit anima fugiens per horrenda loca, traiecit mare ca ignis & ignis omnia deuorantis. Hæc sunt animæ mysteria, quæ verè complentur in homine, qui studet ad promissam vitam peruenire, quive redemptus est à regno mortis, & accepit arrabonem à Deo, particeps effectus Spiritus sancti. Deinceps liberata ab hostibus suis anima, acerbo mari virtute diuina traiecto, vbi prospicit hostes, quibus nuper inferuebat, ante oculos interiisse, accepta à Deo consolatione exultat indicibili & glorioso gaudio, & requiescit in Domino. Tum spiritus, quem accepit, canit Deo canticum nouum, tympano, nempe corporis, & citharæ siue animæ chordis rationalibus, cogitationibusque subtilissimis, ac plectro gratiæ diuinæ, & ad Christum viuificum hymnos transmittit. Nam quemadmodum spiritus transiens per fistulam, vocem emittit: ita per sanctos & spiritu præditos homines, spiritus sanctus mundo corde laudat, psallit, & precatur Deum. Gloria sit ei, qui liberauit animam à seruitute Pharaonis, & constituit illam suum thronum, domicilium, templum & spon-

κός. ἡμεῖς δὲ καὶ ἐμπροσθεν θάλασσαν πικρίας καὶ θλίψεως, ἢ ἀπογνώσεως, καὶ ὅτε εἰς τὰ ὀπίσσω αὐτοῦ ἰσχύει, ὁρᾶσα ἐπόμεναι τοῖς ἐξήρῳ, ὅτε εἰς τὰ ἐμπροσθεν χωρῆσαι, θλίβει γὰρ θανάτου καὶ θλίψεως θανάτου καὶ ποικίλαις ἀπειρήτοις, θάνατον ὁρᾶν ποιεῖσιν. ἀπὸ δὲ οὗ ἐκείνῳ τὸ ἀπὸκριμα τῷ θανάτῳ ἐκείνῃ ἔχουσα, ἡ ψυχὴ ἀφ' οὗ τοῦ ἀπεκκλωσμένου αὐτῷ τῷ ποτηρῶν ἐσμὸν. καὶ ἐπειδὴ ἴδῃ ὁ Θεὸς θλίβει θανάτου περιπεσόντων τὴν ψυχὴν, ἔκ τινος ἐξήρῳ καταπίειν αὐτῷ ἐπόμεναι ἔχοντα, τίτι δὲ δίδωσι μικρὰ βοήθειαν, μακροθυμῶν ἐπὶ τῇ ψυχῇ, καὶ δοκιμάζει αὐτῷ εἰ τῇ πίστει ἔστηκεν, εἰ τὴν ἀγάπην τὴν πρὸς αὐτὸν ἔχει. Ἰσαύτως γὰρ ὁ Θεὸς ἐκείνῃ τὸ δὸν τὴν ἀπάγουσαν εἰς τὴν ζωὴν μετ' ἑλπίδος (εἰ) ἐκ τινος ἰσχύος, καὶ δοκιμασίας πολλῆς, καὶ πειρασμῶν πικροτάτων, ἵνα ἐκτείνῃ κατὰ τὴν ἰσχύον ἡ ψυχὴ ἀφ' οὗ τοῦ ἀπεκκλωσμένου θλίψεως καὶ τῇ πρὸς ὀφθαλμοῖς θάνατον, τοτηνικαύτα χεῖρ κραταιὰ καὶ ὑψηλὴ βραχίονι δὲ τὸ ἀγνὸν πνέμα ὅτι ἐπιλαβόμενος ῥήσσει τὴν δύναμιν τῆς σκότητος, καὶ διέρχεται ἡ ψυχὴ τοῖς φοβεροῖς τοῖς ἐκφυγεῖν, καὶ διαπεράσασα τὴν θάλασσαν τὴν (ἐκείναις καὶ τῷ παμφάνου πυρὸς. ταῦτα μυστήρια ὅτι ψυχῆς ἀληθῆς μηχανήματα ἐκείνῃ ἀποδοῦναι ἀποδοῦναι ἐλπίδι πρὸς τὴν ἐπαγγελίαν τῆς ζωῆς, καὶ λυτῶναι ἐκ τῆς βασιλείας τοῦ θανάτου, καὶ ἀμειβόμεναι ἀνταπόδομα τῷ Θεῷ, ἔκ μετέχοντι πνέματι ἀγνῷ· εἴτα ῥυαίνεσθαι ἡ ψυχὴ ἐκ τῆς ἐξήρῳ αὐτῆς, ἔκ τινος πικρῆς θάλασσης τῇ δυνάμει τῆς Θεοῦ διελθούσας, καὶ ὁρᾶσα τοῖς πολεμίοις ἀπολλυμένοις πρὸς ὀφθαλμοῖς, οἷς τὸ πρὶν ἐδούλουν, ἀγαλλιάται χαρὰ ἀνεκλήπτῃ, καὶ δεδοξασμένη, τῷ θαλασσοπόρῳ τῷ Θεῷ, καὶ ἀναπαυομένη ἐκ κινήσεως. ὅτε τὸ πνέμα ὅτι ἐλάβε, καὶ τὸν ἄσματος Θεῷ. Ἄλλῃ, δὲ τῷ τυμπάνῳ, ἡ ἡμεῖς τῇ θύμῳ, καὶ τῇ τῆς κινήσεως, ὅτι ψυχῆς, λογικῇ χορδῇ καὶ λεπτοτάτων λογισμῶν, καὶ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ χαίρει καὶ ἀναπέμπει αἶνον τῷ ζωοποιῷ Χριστῷ. ὡς γὰρ ἀφ' οὗ αὐτοῦ τὸ πνέμα διέρχεται ὁρᾶσα τὴν ἀγνῶν καὶ πνέμα ῥοφῶν αἰδεσθῶν τὸ πνέμα τὸ ἀγνόν ὅτι ὑμνοῦν, καὶ ψάλλον, ἔκ πρῶτον ὁρᾶσα τὴν Θεῷ ἐκ καταρῶν καροῖα. δόξα τῷ ῥυσαμένῳ τὴν ψυχὴν ἐκ τῆς δουλείας Φαραῶν, καὶ θρόνον ἴδῃ καὶ ἐκτείνῃ, καὶ οὐκ, καὶ ἰσχύ, καὶ ῥυσαμένῳ

καθαρόν, & εισαγαγόντι αὐτὴν εἰς βασιλείαν
ζωῆς αἰωνίου, ἔτι οὐδὲν ἐστὶν παρ' ἡμῶν τούτων.
ἐστὶν νόμος ζῆλα ἄλογα προσφερόμενος εἰς θυ-
σίαν, καὶ εἰ μὴ ἐσφάζοντο, οὐκ ἦσαν δεκταὶ αἱ
προσφοραί· καὶ νῦν εἰ μὴ σφαγὴ ἢ ἀμύρτια,
οὐκ ἐστὶ δεκτὴ ἡ προσφορά παρὰ τοῦ Θεοῦ
καὶ ἀληθινῆ. ἦλθεν ὁ λαὸς εἰς Μαραν, ὅπου ἦν
πηγὴ πικρὴ ὕδωρ βορῶσα, καὶ ἀρχήσιν παρὲς
πόσιν. καλεῖται οὖν ὁ Θεὸς Μωσὴν ἀποκρί-
σασθαι ξύλον ῥίψαι εἰς τὸ πικρὸν ὕδωρ· καὶ ἐμ-
βληθέντες οὕτως τῷ ξύλῳ, ἐγλυκαίνθη τὸ ὕ-
δωρ· καὶ μεταβλήθη ἐκ τῆς πικρότητος χρη-
σιμοι καὶ πόσιμοι ἐγένετο παρὰ λαῷ τοῦ Θεοῦ.
τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἡ ψυχὴ πεπικρύνεται ἐκ πινού-
σα τὸν οἶνον τῆς ἔφρας, ἥ ὁμοιωθεῖται τῇ πικρῇ
αὐτῇ φύσει, καὶ ἀμύρτωλός ἡγορεύη· διὸ ἐμ-
βάλλει ὁ Θεὸς τὸ ξύλον τῆς ζωῆς εἰς αὐτὴν
τὴν πικρὴν πηγὴν τῆς καρδίας, καὶ γλυκαί-
νεται ἐκ τῆς πικρότητος μεταβαλλομένη καὶ
συγκρινωμένη παρὰ πινόμεναι τῷ Χριστῷ· καὶ
οὕτως ὄψιντος ἡγορεύη, εἰς ἀφαιρέσιν τῆς
διαπόνου αὐτῆς περὶ χρεῖ· γίνεται γὰρ πινού-
μα ἄφραστον. δόξα παρὰ μετεβάλλονται τὴν
πικρότητα ἡμῶν εἰς τὴν ἡδύτητα τῆς χρηστότη-
τος τοῦ πινόμενου. οὐαὶ ἐκείνῳ ἐν ᾧ οὐκ ἐβλή-
θη τὸ ξύλον τῆς ζωῆς· οὐ δύναται μεταβολί-
ναι κτήσασθαι ἀγαθόν. ἡ ῥα βδομάς Μωυσίως
δύο ἔφερεν εἰκόνας· πῶς μὲν γὰρ ἐξ ἑρπῶς ὡς ὄφιν
ἀπῆντα, δάκνων καὶ αἰμαρῶν· πῶς Ἰσραηλίταις
δὲ βακτηρία ἐφ' ἧν ἐπεσφρίζοντο· οὕτω καὶ
τὸ ἀληθινόν ξύλον τῆς σταυροῦ, ὃ ἐστὶ Χριστός,
τῷ μὲν ἐξ ἑρπῶν ἐστὶ θάνατος, τῷ πινόμενῳ τῆς
ποιθείας· τῷ δὲ ψυχῶν ἡμῶν βακτηρία καὶ ἑ-
δρασμα ἀσφαλὲς καὶ ζωὴ, ἐφ' ἧν ἐπῆμα-
παύονται· τύποι γὰρ καὶ σκιαὶ τῶν ἐγγύων.
Ὁ τῷ δὴν ἡμῶν τούτων περὶ χρεῖ· σκιά γὰρ
ἐστὶ καὶ εἰκὼν ἡ παλαιὰ λατρεία τῆς νῦν λα-
τρείας· ἡ ὡσεὶ μὲν, καὶ ἡ σκητὴ, καὶ ἡ κβωτός,
ἡ ἑσπέρια, καὶ ὁ μαῖνα, καὶ ἡ ἰερατεία, καὶ ὁ θυ-
μίαμα, καὶ τὰ βαπτίσματα, καὶ ἀπαξάπλως
πρόμνη ὅσα γέγονεν ἐν τῷ Ἰσραὴλ, ἡ ἐν τῷ νόμῳ
Μωσίου, ἡ ἐν τοῖς προφήταις, ἀφ' ἧς ψυχῶν
τῶν τῶν γέγονε, ἡ καὶ εἰκόνα Θεοῦ γενημένη, καὶ
καὶ πινόμεναι τὴν ζυγὸν δουλείας, καὶ τὴν βασι-
λείαν σκῆπτρον πικρίας· τῶν γὰρ ἡτέληκεν ὁ Θεὸς
κρινώσας, καὶ τῶν τῶν ἡμῶν αὐτῶν εἰς νύμφην

A sam mundam, eamque adhuc in hoc
mundo existentem introduxit in re-
gnum eternæ vitæ. In lege anima-
lia ratione carentia offerebantur in
sacrificium : quæ nisi macerarentur,
gratæ non erant oblationes. Modò
quoque nisi occidatur peccatum, o-
blatio non est accepta apud Deum,
& vera. Venit populus in Maran, vbi
fons erat aquam emittens amaram &
ad bibendum inutilem. Iubet ergo
Deus Mosem hæsitantem projicere li-
gnum in aquam amaram : lignoque
B sic immisso facta est aqua dulcis, &
ab amaritudine mutata, utilis & po-
tabilis effecta est populo Dei. Ad hunc
quoque modum anima quando bibit
vinum serpentis, amaritudinem con-
traxit, & facta est similis eius amaræ
naturæ, ac peccatrix euasit. Propter
ea Deus immittit lignum vitæ in i-
psam fontem cordis amarum : qui ab
amaritudine transmutatus & contem-
peratus cum spiritu Christi, dulcedi-
nem recipit : & hac ratione fit ido-
neus, & cedit in obsequium Domi-
ni sui : quia sic spiritus gestans car-
nem. Gloria sit ei qui nostram ama-
ritudinem mutauit in dulcedinem &
probitatem spiritus. Vx illi, in quem
lignum vitæ non est iniectum : quia
non potest aliquam mutationem ido-
neam obtinere. Virga Moysis dupli-
cem gerebat imaginem. Nam hosti-
bus occurrebat, vt serpens mordens
& enecans : at Israëlitis erat vice ba-
culi, quo nitebantur. Sic etiam ve-
rum lignum crucis, qui est Christus,
hostium quidem spirituum nequitie
mors est, animarum verò nostrarum
baculus, tuta sedes, & vita, in quo
conquiescunt. Siquidem antè figuræ
fuerunt & umbræ, quam hæ res ve-
ræ : quia cultus antiquus est umbra &
imago cultus præsentis. Item circun-
cisio, tabernaculum, arca, vna,
manna, sacerdotium, incensum &
ablutiones, atque, vt semel dicam,
quæcunque fiebant apud Israëlitas, in
lege Mosaica, & temporibus Pro-
phetarum, ipsius animæ causa facta
sunt : quæ ad imaginem Dei creata,
sub iugum seruitutis cecidit, ac sub
regnum grauium tenebrarum. Cum
hac enim Deus societatem inire vo-
luit, & hanc aptauit sibi in sponsam

VIII

IX

X

Omnia
propter an-
tam.

Ephes 3.

regiam : hanc purgat sordibus , & ablucens nigredinem eius & turpitudinem , splendidam reddit , mortalitatem viuificat , contritioni medetur & plaecat eam , inimicitias eius conciliatis. Etenim cum sit creatura , in sponsam filio regis aptata est : eamque propria virtute Deus suscipit , paulatim immutans , donec ad suum incrementum perduxerit eam. Extendit enim eam , & crescere facit ad infinitum & immensum augmentum : donec immaculata & eo digna sponsa fiat. Primum enim gignit illam apud semetipsam , ac per seipsum auget , donec integram assecuta fuerit dilectionis eius mensuram. Nam cum ipse sit sponsus perfectus , assumit eam sponsam perfectam , in sanctam , mysticam , & impollutam nuptiarum societatem : tumque regnat cum illo per infinita secula. Amen.

Α βασιλέως, καὶ τῷ αὐτῷ καθαρίζει ἀπὸ τοῦ ῥύπου καὶ ἐκπλεῖν λαμβανούσῃ ἀπὸ τῆς μιαινομένης καὶ ἀμαρτωλότητος αὐτῆς, καὶ ζωοποιεῖ ἐν τῇ νεκρώσει, καὶ ἰάται ἐν τῇ σπυρίφω, καὶ εἰρηνόποιεῖ αὐτὴν ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἀσκήσει· κτίσμα γὰρ ὄντα, εἰς νόμφνον ὡς ἡ τοῦ βασιλέως ἡμέρα, καὶ τῇ ἰδίᾳ αὐτῇ δυνάμει ὁ Θεὸς ὡραζόμενος αὐτῇ καὶ μικρὸν συμμεταβληόμενος αὐτῇ, ἕως αὐξήσῃ αὐτῇ τῇ ἰδίᾳ αὐξήσει· τίτλη γὰρ αὐτῇ καὶ μηχανή, εἰς ἀπέραντον καὶ ἀμέτρητον αὐξήσει· ἕως αὐτῇ ἁμωμος καὶ ἀξία αὐτῇ νόμφνη γήνηται· πορεύεται γὰρ ἡνιὰ αὐτῇ ἐν ἑαυτῇ, καὶ αὐξήσει δι' ἑαυτῇ ἕως ἀποθέσει τὸ τέλος μέγιστον τῆς ἀγάπης αὐτῇ· αὐτῇ γὰρ ὡς τέλος νόμφνος, λαμβανὴ αὐτῇ πλείας νόμφνας εἰς τὴν ἀγάπην, καὶ μυστήριον, ὡς ἀρχαῖον χρινώσιον τοῦ γάμου, καὶ τότε συμβασιλεύει αὐτῇ εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας, ἀμὲν.



DE PERFECTA fide in Deum.

HOMILIA XLVIII.



DOMINVS volens suos discipulos ad perfectam fidem adducere , dicebat in Evangelio , Qui in modico iniquus est , et in maiori iniquus est. Et qui fidelis est in minimo , in maiori fidelis est. Quid est modicum illud , quidve magnum ? Modicum , sunt promissiones ad hoc seculum pertinentes : quibus pollicitus est se præstaturum credentibus in eum , verbi gratia , victum , vestitum , & reliqua quæ faciunt ad prosperum statum & valetudinem corporis : de quibus præcepit ne quis omnino sit sollicitus , sed per fiduciam , quam concepit de eo , credat , Dominum per omnia providere his qui perfugiunt ad illum. Magnum autem sunt æterni atque incorruptibilis seculi dona , quæ promisit se collaturum credentibus ei , quique de



ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΕΛΕΙΑΣ πίστεως εἰς Θεόν.

ΟΜΙΛΙΑ μν'.



ΚΥΡΙΟΣ ἐν ταῖς διαθήκαις τοῖς αὐτοῖς μεθ' ἑαυτῶν εἰς τελείαν πίστιν ἀγαθὴν βουλομένος ἔλεγον, ὅτι ἐν ὀλίγῳ ἀπίστος, καὶ ἐν πολλῷ ἀπίστος ὅστις· καὶ ὁ ἐν ὀλίγῳ πιστός, καὶ ἐν πολλῷ πιστός ὅστις. ἢ ὅστις ὁ ὀλίγος καὶ ἢ ὅστις ὁ πολὺς. ὁ ὀλίγος τὰ ἐπαγγέλματα εἰσὶ τῶν αἰσίων τύπου, ἀπὸ ὑπέροχου ὡραζόμενος τοῖς πιστεύουσιν αὐτῷ, οἷον ἔσθας, ἐνδύματα, καὶ τὸ λοιπὸν τῆς ὁμοιωσεως ἀνάπαυσιν, ἢ ὑγίαινον, καὶ τὰ τοιαῦτα· παρατάξας μὲν μεμεμνημένοι ὅλους περὶ τούτων, ἀλλὰ τῇ εἰς αὐτὸν πεποιθήσει ἐλπίζοντι, ὅτι κύριος παντοκράτης τῷ εἰς αὐτὸν κατεφάγοντι κατὰ πάντα γίνεσθαι. ὁ δὲ πολὺς τῷ αἰωνίου καὶ ἀφάρτου αἰσίου δωρημάτων ὅστις, ἀπὸ ὑπέροχου ὡραζόμενος τοῖς πιστεύουσιν αὐτῷ, καὶ ἀδιαλείπτως ὡς ἐκεῖ

τοι μεριμνῶσι, καὶ αἰτῶσι αὐτὸν, ἔπ' οὕτως
ἐπιλάσσο. ὑμῖς δὲ, Φησὶ, ποῦτοι ζητεῖτε
τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν δικαιοσύνην
αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα παρέσθ' ἵσται ὑμῖν·
ὅπως ἐκ τῆς ὀλίγης ὑμῶν καὶ περισχάρων δο-
κιμασθῇ ἕκαστος, εἰ πιστεύει τῷ Θεῷ, ὅτι ἐπηγ-
γάλατο τῷ ἄνθρωπῳ, ἡμετέρι μὲν πάλιν τὰ
παντὰ ὄντων, καὶ μόνον πάλιν τῶν μελλόντων
αἰώνων τὴν φρονίδα ἐχόντων· καὶ ἔπειτα φαν-
ερὸν ὅτι πιστεύει τῷ ἀφθάρτῳ, καὶ ὄν-
τως ζητεῖ τὰ αἰώνια ἀγαθὰ, εἰ πάλιν τῶν εἰρη-
μῶν ὁ γὰρ τὴν πίσιν ἀποσώζει· ὁφείλει γὰρ
ἕκαστος τῶν ὑπακούοντων τῷ τῆς ἀληθείας λό-
γῳ, δοκιμάζειν ἑαυτὸν, καὶ ἀνακρίνειν, ἥτοι ὑ-
πὸ πειρασμοῦ αἰδρᾶν ἀνακρίεσθαι, καὶ δο-
κιμάζεσθαι πῶς ὁπίστυσι, ἃ ἔδωκε ἑαυτὸν τῷ
Θεῷ, εἰ ὅντως ἐν ἀληθείᾳ καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ,
ἢ οἴησιν διχαιώσας, καὶ πίστεως ἐν ἑαυτῷ πι-
στεύει νομίζων· ἕκαστος γὰρ εἰ ἐν τῷ ὀλίγῳ
πίστες ὅτι, πάλιν τῶν περισχάρων λέγει, δοκι-
μάζεται, καὶ ἐλέγχεται. Ὁ δὲ πῶς, ἀκούε. πι-
στεύει λέγει βασιλείας ὑμῶν καταξιούσθαι,
καὶ ὅς Θεὸς ἡμῶν αὐτῶν ἡμέσθαι, καὶ συλ-
ληροῖσθαι τοῦ Χριστοῦ, ἃ εἰς αἰῶνας ὅλοις συμ-
βασιλεύει αὐτοῖς, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐν φωτὶ ὁρᾶν,
ἐν ἀπεραντίς καὶ ἀαειθμῆτι αἰῶσι ὡς ὁ
Θεός. πάντως ἐρᾷ· καὶ ἂν τῷ τῶν αἰῶν
αἰῶν αἰαχωρήσας τῷ κόσμῳ, ἐμμενὸν ὡς κυ-
ρίῳ δίδωκε. δοκιμάσαι πίνω σιαντὸν, μὴ πο-
τί σε μεριμνᾷ γῆναι κατέχοις ἐπὶ, καὶ φρο-
νὴς πολλὴ πάλιν τῆς τῆς ὁμοῦς ὑφῆς καὶ ἐν-
δύσας, ἃ τῆς λαοῦ ἐπιμολύειας καὶ ἀπαυ-
σιος, ὡς τῇ σὴ διναμῇ πειρασμοῦ, καὶ πο-
ροῦ μὲν ἑαυτὸν ἀποσπάρῃς μὴ μεριμνᾷ
ὅλως πάλιν σιαντὸν· εἰ γὰρ πιστεύεις τὰ ἀθάνατα,
καὶ αἰώνια, ἃ τῷ ἄνθρωπῳ καὶ ἀφθάρτῳ ἀνέμεναι,
πόσω μάλλον ταῦτα τὰ πρὸς ἡμᾶς καὶ γῆ-
να, ἃ τῷ Θεῷ δίδωκε, καὶ ἀσβέσιν ἀνδρῶ-
ποις, καὶ θηρίοις, καὶ πετεινοῖς, οὐ πιστεύεις
τῷ ἄνθρωπῳ ὅτι τὸν κύριον, ὡς τῷ καὶ ἐρετί-
λατο, μὴ μεριμνᾷ ὅλως πάλιν ὑμῶν εἰπὼν,
μὴ μεριμνήσῃς ὡς φάσκει, ἢ ὡς πίνῃ, ἢ ὡς
πάλιν ἀλλοθι· ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔστι ἐπι-
ζητεῖ. εἰ δὲ πάλιν ταῦτα ἐπὶ μεριμνᾷ ἔχεις,
καὶ οὐκ ἐπιστεύσας ὅλοι σιαντὸν τῷ λόγῳ αὐτοῦ,
γινώσκει ὅτι τὰ αἰώνια ἀγαθὰ, ἃ τῷ ὅτι ἢ βα-

A illis sine intermissione sunt solliciti, &
poscunt ab eo : quia praecepit, Vos
autem, inquit, primum querite regnum
Dei, & iustitiam eius : & haec omnia ad-
iunguntur vobis : ut ex his modicis & tem-
poraneis quisque proberur, an cre-
dat Deo, qui promissit se daturum,
modo nos talia nihil curemus, sed de
futuris duntaxat aeternis solliciti simus.
Itaque tunc perspicuum est, illum
habere fidem de incorruptilibus, &
re vera quærere perpetua bona, si de
iam dictis sanam conseruet fidem. De-
bet enim quisque eorum qui obtem-
perant verbo veritatis, probare seip-
sum, ac discutere, vel à spiritualibus
viris discerni atque examinari, quo
pacto credidit ac dedicavit seipsum
Deo : an cerè in veritate iuxta ver-
bum eius : an opinione iustificationis
& fidei quam habet apud se, crede-
re se existimet. Nam an in modico
quisque sit fidelis, ex momentaneis
inquam iudicatur & arguitur : quo
verò modo, audi : aísne te credere
dignum haberi regno caelorum, &
natum desuper esse filium Dei, &
coheredem Christi, téque regnatu-
rum cum illo per omnia secula, ac
deliciis fruiturum in lumine arcano se-
culis infinitis & numero carentibus,
quemadmodum & Deus? Vtique di-
ces, Proculdubio. Propter hanc e-
nim causam à mundo recedens mei-
psum Domino deuoui. Te igitur i-
psum discutio, num fortè curis terre-
nis adhuc detinere, sitque tibi soli-
citus non parua de alimento corpo-
ris & amictu, necnon de reliquis stu-
dijs & recreatione : quasi tua faculta-
te possis & prouideas tibi ipsi : de qui-
bus mandatum est, quantum ad te
attinet, non esse prorsus sollicitum.
Si enim accepturum te credis quae sunt
immortalia & perpetua, quae perma-
nent & non corrumpuntur : quanto
magis haec praetereuntia & terrena cre-
dere debes Dominum tibi donatu-
rum, quae vel impiis hominibus, be-
stijs ac volucribus largitus est : ut prae-
cepit horum curam omnino non ge-
rere, dicens, Ne solliciti sitis, quid man-
ducatu, aut quid bibatu, aut quo operami-
ni : haec enim omnia gentes inquirunt. Sin-
de istis ad huc es sollicitus, & non ere-
dis te ipsum totum verbo illius, scito te
non credere aeterna bona, quod est re-

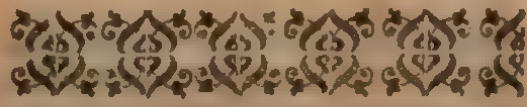
gnum cœlorum accepturum : sed si-
dem habere te putas, qui in exiguis &
corruptibilibus incredulus adhuc inue-
niris. Et iterum, *Sicut corpus plus est*
quam vestimentum : sic anima plus est quam
corpus. Crede ergo à perpetuis & in-
curabilibus apud homines vulneribus,
hoc est ab ignominiosis affectionibus
per Christum animam tuam sanari,
cuius gratia Dominus etiam huc ve-
nit, ut nunc fidelium animas curet à
non sanabilibus affectionibus, & ex-
purget à sordibus lepræ vitiorum, qui
solus est verus medicus & curator? Di-
ces planè, Credo. in hoc enim consi-
sto, spemque talem habeo. Idcirco
teipso disculso agnosce, num aliquan-
do morbi corporei te deducant ad me-
dicos terrenos : quasi Christus, cui cre-
didisti curare te nequeat. Vide, quo
pacto teipsum decipias : quia te fidem
habere putas, qui nondum verè cre-
dis, quemadmodum oportet. Si enim
immortalis animæ perpetua & incur-
abilia vulnera affectionesque vitiosas
credidisses à Christo curari, crederes
etiam, eum sanare posse corporis mor-
bos & affectiones temporaneas : atque
ad ipsum duntaxat confugeris, con-
tempta medicorum industria & curan-
di facultate. Nam qui creavit animam,
ipse quoque corpus fecit : & qui illam
immortalem sanat, non minus corpus
à momentaneis affectionibus & mor-
bis curare potest. Atqui hæc utique
mihi dices, Curandi corporis causa de-
dit Deus herbas terræ & pharmaca,
medicorumque officia præparavit ad
morbos corporis : dispensans, ut cor-
pus è terra sumptum, variis è terra re-
bus curetur. Confiteor & ego, hæc
ita se habere. Verum attende, & mo-
dum intelliges, quibus hæc Deus de-
derit, & quibus per summam & in-
finitam benevolentiam & benignita-
tem concesserit. Cum excidisset ho-
mo à mandato quod acceperat, & in
sententiam iræ incurrisset, à deliciis pa-
radisi exterminatus, in hunc mun-
dum, tanquam in captiuitatem & in-
famiam & in officinam cuiusdam me-
talli, sub potestatem tenebrarum re-
ductus, ac affectionum errore factus
infidelis, delapsus est in affectiones
& morbos carnis, qui prius erat im-
patibilis, & expers morbi. Perspi-

*Pro valen-
dine corpo-
ris ad Deū
posuit quā
ad medicos
confugien-
dum.*

σπείρα τῆς ἡμετέρας, ἀκμῶν δὲ ἐπιτείνουσαι λα-
βόν, καὶ νομίζεις πιστεύειν, ὅτι εὖ τοῖς μικροῖς καὶ
φθαρτοῖς ἀπίστος διεισπράττω. καὶ πάλιν ὡς ὁ
ὁ σῶμα πμωτέρον ἐστὶ τῷ σπέρματι, οὕτως
καὶ ἡ ψυχὴ πμωτέρα ἐστὶ τῷ σωματι. πιστεύεις
πάντως ὅτι ἡ ψυχὴ σε ὑπὸ Χριστοῦ ἵασιν δέχεται,
ἀπὸ τῆς αἰωνίου καὶ ἀθεράπευτον πῶς
ἀνδρῶν τραυμῶν, τῆς παθῶν τῆς ἀπηνίας,
δι' ἣν καὶ ἦλθεν ἐν τῷ κόσμῳ ὁ κύριος, ἵνα καὶ τὰς
ψυχὰς τῶν πιστῶν θεραπεύσῃ ἐκ τῆς αἰσάτων
παθῶν, καὶ καθαρίσῃ ἐκ τῆς ῥύπου τῆς λείψας
τῆς κακίας, ὁ μόνος ἀληθινὸς ἰατρὸς καὶ θεραπεύ-
της. ἐρῶς, πρῶτως πιστεύω· εἰς τὸ γὰρ ἔστηκα, καὶ
ταῦτά με ἔχον τὴν πνευματικίαν. γινώσκω, ἐ-
ρῶν ὅτι σεαυτὸν, μὴ ποτὶ σε τὰ θεῖα καὶ πάντα
πρὸς ἰατροὺς γινώσκω ἀποφύγειν, ὡς Χριστοῦ, ὃ ἐ-
πίσθυσας, μὴ διωαμύρου σε θεραπεύει. ἰδὲ
πῶς σεαυτὸν ἀπατῶς, ὅτι νομίζεις πιστεύειν, μη-
δέπω πιστεύων ὡς δὲ ἔξ ἀληθείας· εἰ γὰρ τὰ αἰώ-
νια καὶ ἀθεράπευτα τῆς ἀθανάτου ψυχῆς τραύ-
ματα, καὶ πάντα κακίας ἐπίσθυσας ὑπὸ Χρι-
στοῦ θεραπεύονται, ἐπίστευες αὐτῷ αὐτῷ διωαμῶ
ὄντι θεραπεύειν, καὶ τὰ πρὸς σεαυτὸν τῷ σωματι
πάντα καὶ νοσήματα, καὶ πρὸς αὐτὸν αὐτὸ μόνον κα-
τέφθαλκε ὑποφορὰ ἰατρικῶν ἐπιτηδούμην, καὶ
θεραπεύων· ὁ γὰρ τὴν ψυχὴν κλίσας, αὐτὸς καὶ
ὁ σῶμα πεποίηκε· καὶ ὁ ἐκείνῳ τὴν ἀθανάτου
ἰωμύρου, αὐτὸς καὶ ὁ σῶμα διώσεται ἀπὸ τῆς πρὸς
καίραν παθῶν καὶ νοσημῶν θεραπεύσαι. ἀλλὰ
πρῶτως ἐρῶ μοι ταῦτα· τῷ σωματι ἔδωκεν ὁ
Θεὸς εἰς θεραπείαν, τὰς τε βοτάνας τῆς γῆς καὶ
τὰ φάρμακα, καὶ ἰατρῶν ἐπιτηδύματα, πρὸς
τὰ τῷ σωματι πάντα πρὸς βλάττεσθαι, ὃ ἀπὸ γῆς
ὁ σῶμα θεραπεύεται οἰκοδομήσας, ἐκ τῆς
τῆς γῆς ἀφορώων εἰδῶν. σύμφημι καὶ ταῦτα
ὅπως ἔχον· ἀλλὰ πρὸς σε, καὶ γνώσκω τὸν ὅτι
ἡσὶ ταῦτα δίδεται, καὶ ἡσὶν ὡκισμένης ὁ Θεός,
καὶ πολλῶν καὶ ἀπειρῶν φιλανθρωπίας καὶ χρηστό-
τητος. ἐκ πρῶτον αὐτὸς πρὸς τὸ ἐθέλῃς ἡς
εἰλήφει, καὶ ὑπὸ τῆς ἀποφασίς τῆς ἐργῆς γενεῆς, καὶ
ὡς ὁ εἰς ἀχμαλωσίας ἐκ ἀπηνίας, ἢ μεταλλου
πρὸς ἐργασίας, ἐκ τῆς περὶ τῆς πῶς εἰς τὴν
χρῶν τῆς πρὸς ἀποφασίς, καὶ ὑπὸ τῆς ἀποφασίς τῆς
σῶν γενεῆς, καὶ ἀπίστος ἀπὸ τῆς πλάνης τῆς πα-
θῶν καὶ τῆς πρὸς τὴν λειπὸν, καὶ τὰ νοσήμα-
τα τῆς σῶν πεποίηκεν, ὁ πρὸν ἀπηνίας, καὶ αἰσῶν.

δὴλον ὅτι καὶ πρῶτες οἱ ἄνθρωποι ἡγοῦντες τῆς
αὐτοῦ κατέστησαν ὑποπεπλημένοι. ἀκούοντες τοί-
κων ταῦτα τῆς ἀδελφότητος καὶ ἀπίστοις ὁ Θεός, μὴ
βουληθεὶς πτωχεύειν ἐξ ὁλοθρόνου τὸ ἀμάρ-
τωλόν, ἥν' ἀνθρώπων ἡμῶς διὰ πολλὴν χη-
ρότητα· ἀλλ' ἔδωκεν εἰς ψυχασθέντας καὶ θεο-
πείδους καὶ ἐπιμαρτυροῦν τῆς ἑαυτοῦ φαρμάκα
τοῖς τῷ κόσμῳ ἀνθρώποις, καὶ τοῖς ἔξω πασι
καταλείπει σωτηρίαν πύργους χεῖρας τῆς τοῦ
Θεοῦ μηδὲν διωκόμενος, ἐξ ὅλης ἐαυτοῦ ἐμ-
πιστεύει. οὗ ὅ μόνον ὁ προσεληλυθὼς τοῦ
Χριστοῦ, καὶ υἱὸς Θεοῦ βασιλεὺς ἐστίν, καὶ αἰῶνας ἐν
πνύματι ἡγιασμένος, καὶ αἰωτέρας, καὶ μείζων τῷ
πνεύματι καὶ ἀπατοῖς ἀνθρώπων ἐπαγγελίας ἐκδε-
χόμενος, ἢ ἰδοὺ καὶ τῷ κυρίου ἐπισημίας, καὶ
ξένος τῷ κόσμῳ γαρὶς, χηνοτέρων πινά καὶ
ξένων πίσι, καὶ ἐνοίας, καὶ πολιτείας τοῦ πα-
τρὸς τῆς τῷ κόσμῳ ἀνθρώπων κακῶς ὁφεί-
λεις. δόξα πατρὶ καὶ υἱῷ, καὶ ἀγίῳ πνύματι, εἰς
τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

A cum porro est, omnes quoque ho-
mines ex eo natos iisdem affectionibus
esse factos obnoxios. Quocirca Deus
ingenti clementia motus, nolens pe-
nitentia interire peccans hominum ge-
nus, ista concessit infirmis & incre-
dulis. Sed ad demulcendum, sanan-
dum & curandum corpus, homini-
bus huius mundi cunctisque extraneis
contulit pharmaca: quibus etiam uti
permisit eos, qui nondum per omnia
Deo seipsos credere possunt. Tu vero
qui vitam agis solitariam, qui ad Chri-
stum accessisti, & Dei filius esse desi-
deras, ac desursum in spiritu nasci, qui
sublimiores & grandiores quam pri-
mus homo impatibilis promissiones sti-
pulatus es, nempe gratissimum ad-
uentum Domini, qui peregrinus in
hoc mundo factus es: recentiore
quandam & inauditam fidem, intel-
lectum, & conuersandi rationem præ-
ter omnes huius mundi homines, ob-
tinere debes. Gloria patri, & filio, &
Spiritui sancto, in secula. Amen.



ΟΥΚ ΕΠΑΡΚΕΙ, ΤΗΣ
πρυφῆς τούτου τῷ κόσμῳ ἀπαλ-
λαγνῶσαι, ἐὰν μὴ τις πλεονεξία μακα-
ρίων ἄλλου τῷ κόσμῳ λάβῃ.

NON SATIS EST,
huius seculi delicias reli-
quisse, nisi quis alterius se-
culi beatitudinem conse-
quatur.

ΟΜΙΛΙΑ μβ'.

HOMILIA XLIX.

ΕΑΝ τις ἐξελθὼν ἥν' ἰδὼν, καὶ
ἀποταξάμενος τῷ κόσμῳ ᾧ τῶν,
καὶ τῆς πρυφῆς τῷ κόσμῳ ἀπαλ-
λαγῆς, καὶ κτηνῶν, καὶ πατρὸς,
καὶ μητρὸς, εἶκεν τῷ κυρίῳ, καὶ
ἐαυτὴν ταπεινώσας, ξένος καὶ πένος, καὶ ἐσθλὸς γέ-
νηται, αὐτὴ δὲ τῆς αἰσχυρῶς τῷ κόσμῳ ἀ-
πάταται ἡλικίᾳ ἐν ἐαυτῇ μὴ ὄρη, καὶ αὐτὴ τῇ
προσέχοντι πρυφῆς, πρυφῶν πνύματος εἰς τὴν
ἐαυτὴν ψυχὴν μὴ αἰσθῇ, καὶ αὐτὴ τῇ φαρτῇ ἐν-
δυμῇ, ἐσθλῶς φωτὸς ἡσυχίας μὴ ἀμφι-
σθῇ, εἰς τὴν εἶσα ἀνθρώπων καὶ αὐτὴ τῇ προσηύχοντι καὶ
ἐκκαλῇ χριστιανίας ζωῆς, κατωχίαν ἢ ἐπουρανίαν

SI quis Domini gratia à
propriis decesserit, ab-
renunciavit huic mun-
do, relictis seculi deli-
ciis, possessionibus, pa-
tre, matreque: & seipsum crucifi-
gens, peregrinus, pauper, & egenus
fiat: at pro quiete seculi requiem di-
uinam in seipso non inueniat: pro de-
liciis temporaneis, spiritus delicias in
sua ipsius anima non sentiat: loco ve-
stimentorum corruptibilibus, diuinæ
lucis amictu non induatur in interiori
homine: loco pristini & carnalis hu-
ius commercij, societatem cœlestem

u u v

διείσακ' λογισμοὺς καθαροὺς καὶ θείους, ὅτι θύδ' ἀ-
 κησι ὁ Θεὸς τ' ἀνδραποποιῆται θείας φύ-
 σως κινῶν. Εἰ οὖν ἀναχωρήσῃς πρὸ τῶν τῶν
 ἐν ᾧ βίῃ περιμῆν, καὶ περικαρτερῇς τῇ δι-
 χῇ σου, μέλλοι τ' κέματα τῶν ἀναπαύσεως
 μετὸν ἡγήσῃ· καὶ πλεὶς ὀλίγων θλίψῃ, καὶ τὴν
 πόνοι χάρας καὶ ἀείσεως διὰ πλεονομίης με-
 γίστης· Εἰ γὰρ καὶ ὁ Σῶμα σου καὶ ἡ ψυχὴ
 σου καταδεδαπνῶνται κατὰ πάντων ὧσαν ἐν ὁ-
 λῷ τῇ βίῃ διὰ τῆς πλὴκαυτῆς ἀγαθῆς, καὶ τῆς το-
 λῆς, ὡς τῆς ἀρετῆς διὰ πλεονομίης τῷ Θεῷ, ὅ-
 τι δωρεὰν ἑαυτὸν παρέδωκεν τοῖς πιστεύουσιν ἐν
 ὀλίγῳ χρεῶν Θεοῦ κληρονομήσας, καὶ Θεὸν οἰ-
 κῆσας ἐν Σώματι ἀνδραποποιῶν, καὶ ἔχον τὸν κύ-
 ριον οἰκίας καλῶν τὸν ἀνδραποποιῶν. ὡς γὰρ
 ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ πλεὶς γῆν ἐκτίσιν εἰς ὃ
 κατέκτισεν τὸν ἀνδραποποιῶν, οὕτως καὶ ὁ Σῶμα καὶ
 τὴν ψυχὴν τῷ ἀνδραποποιῶν ἐκτίσιν εἰς ἰδίαν οἰκίαν,
 εἰς ὃ κατοικῆσας καὶ ἀναπαύσας, ὡς ἐν ἰδίῳ οἴκῳ
 τῷ Σώματι, ἔχον ἰσχυρῶς καλῶν πλεὶς ἐρεῖσμον
 ψυχῆς, πλεὶς κατ' εἰκόνα αὐτῆς πεποιημένῳ.
 ἡμετέραν γὰρ ὑμᾶς, Φησὶν ὁ ἀπὸστολος, ἐν
 ἀνδρὶ, πρὸ τῶν ἀνδρῶν περιεστῆσαι τῷ Χρι-
 στῷ. καὶ πάλιν, οὗ οἶκος ἐσμέν ἡμεῖς· ὡς γὰρ
 ὁ ἀνὴρ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς μετὰ ἀποδοῆς πρὸς
 τὰ ἀγαθὰ ἀποδοῖσιν αὐτῇ· οὕτως καὶ ὁ κύ-
 ριος ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς τῇ ψυχῇ καὶ τῷ Σώματι
 ἀποδοῖσιν, καὶ ἀποδοῖσιν τὸν πλοῦτον τοῦ
 πνύματος τὸν οὐρανίου. οὕτως δὲ ὁ Θεὸς διὰ τῆς
 ὁφείας, οὕτως φρόνιμοι διὰ τῆς φρονήσεως αὐ-
 τῶν ἡδυνήσασιν κατὰ τὰς ψυχῆς λεωπότη-
 τα· ἢ εἰπὼν περὶ αὐτῆς ὡς ὅστις, Εἰ μὴ μόνον
 οἷς διὰ τῆς ἀγίου πνύματος ἀποκαλύπτῃται,
 ἢ κατὰ τὰς καὶ γὰρ ἀκριβῆς περὶ ψυχῆς
 γνωρίζεται· ἀλλ' ἐν αὐτῇ θάψει, καὶ διὰ
 κρινον, καὶ σωθῆς, πᾶς, ἀκούσιν. ὅτι Θεός,
 αὕτη οὐ Θεός· ὅτι κύριος, αὕτη δούλη· ὅτι
 κτίστης, αὕτη κτίσις· ὅτι ποιητής, αὕτη ποιή-
 μα· ὅτι κρινὸν τῆς αὐτῆς φύσεως, καὶ αὐ-
 τῆς τυγχάνει· ἀλλὰ διὰ τῆς ἀπειρεν, καὶ
 ἀρετῆς, ἐκ ἀπειρεν ἀγάπῃ, καὶ ἀποκατα-
 χύας αὐτῆς, ἀδύνατον εἰς τὸ πᾶν καὶ
 κτίσις τοῦτον, καὶ πᾶν καὶ ἀκατάστατον ἔργον ἐ-
 νοικῆσαι· ὡς φησὶν ἡ γραφὴ εἰς ὃ εἶναι ἡ-
 μας ἀπὸ τῆς πᾶν τῆς αὐτῆς κτισμάτων, εἰς
 πλεὶς αὐτῆς ὁφείας καὶ κοινωνίας, εἰς ἴδῃν κα-

A puras & diuinas nanciscitur cogitationes : quia Deo placuit, hominem naturæ diuinæ participem facere. Quare si recesseris à cunctis rebus quæ sunt in vita, & perseueres in precibustuis, operam hanc quietis plenam potius arbitrabere, & modicam afflictionem atque laborem gaudio & remissione maxima refectum existimabis. Etenim si tantorum bonorum nomine tum corpus tuum, cum anima tua per totum vitæ cursum in singulas horas absumerentur, quidnam hoc esset? O ineffabilem pietatis affectum Dei, qui dono seipsum largitur credentibus: ut intra modicum tempus hereditatis iure Deum consequatur: ut in corpore hominis inhabitet Deus, ac pro speciosa domo hominem habeat Dominus. Sicut enim Deus creauit cælum & terram, ut incolantur ab homine: ita etiam creauit corpus & animam hominis, in domicilium suum: ut habitet & requiescat in corpore, tanquam in domo sua: habens pro sponsa præclara dilectam animam, factam ad imaginem suam. Respondi enim vos, inquit Apostolus, uni viro, virginem castam exhibere Christo. Et iterum, Cuius domus sumus nos. Quo enim pacto vir in domo sua summo studio thesaurizat omnis generis bona: non aliter Dominus in domum suam, nempe in animam & corpus recondit & thesaurizat diuitias cælestes spiritus. Cæterum nec sapientes sapientia sua, neque prudentia sua prudentes, subtilitatem animæ consequi potuerunt, aut de illa dicere, quemadmodum se haberet exceptis quibus reuelatur per Spiritum sanctum: ab his duntaxat comprehenditur anima & exacta eius cognitio perspicitur. Verum hic contemplare, discernito, & intellige: quo pacto, audi: Hic Deus est, illa non est Deus: hic Dominus, illa ancilla: hic creator, illa creatura: hic opifex, illa figmentum: inter huius & illius naturam nihil est commune. At per infinitam, indicibilem, & intellectu non comprehensam eius charitatem ac pietatem intimam placuit illi inhabitare in hoc ipso figmento & creatura intellectiua, præstantique & electo opere: ut ait scriptura, *ut simus* *in sa-*

Pietas diuina
 na et habet
 minem.

1. Cor. 11.
 Hebr. 13.

1. Cor. 2.

luna habitaculum, in propriam ac mundam sponsam. Quare cum talia proponantur bona, cum huiusmodi sint emissæ promissiones, cum tanta sit erga nos Domini benevolentia, ne contemnamus, o filij, néve cunctemur ad vitam æternam proficisci, ac nosipfos beneplacito Domini penitus deuovere. Quo circa Dominum inuocemus, ut sua diuina potentia redimat nos è carcere tenebroso affectionum obscuratum, & imaginem suam & figmentum vindicatum splendidum reddat, saluam ac puram efficiat animam: & hac ratione digni habeamur societate spiritus, gloriam tribuentes patri, & filio, & Spiritui sancto, in secula. Amen.



DEVS EST, QUI
per sanctos suos et creatu-
ras edit miracula.

HOMILIA L.



QVIS clausit portas cælorum? Elias. An Deus erat in eo, qui imperabat etiam pluuiæ? Qui potestatem habet in cælum, is, ut arbitror, insidebat in animo illius: verbûmque diuinum per linguam ipsius prohibebat, ne descenderet pluuiæ super terram. Iterum locutus est: & apertæ sunt portæ cælorum, ac descendit pluuiæ. Iridem etiam Moses ponebat virgam, & fiebat serpens: & rursus cum loqueretur, erat virga. Accepit cinerem è camino, quem dispersit, & producebantur vlcera: & iterum percussit, & exorti sunt ciniphes & ranæ. Hæcne poterat edere natura humana? Locutus est mari, & diuisum est: fluuiio, & conuersus est in sanguinem. Atqui clarum est, quod in mente ipsius habitabat potentia diuina, ac per Mosem edebat hæc signa. Qui poterat Dauid absque armis committere bellum cum tali gigante? Itaque quando Dauid manu proiecit la-

A τριητήριον, εἰς ἰδίαν καὶ καθαράν νύμφην. τοιοῦ-
των οὖν ἀγαθῶν περιχειμένων, καὶ ποιούντων ἐ-
παγγελίῳ ἐπαγγελῶν, καὶ ποιούτης διδουρίας
ὑπὸ κυρίου εἰς ἡμᾶς γαλήνης, μὴ ἀμε-
λήσωμεν ὡς τέκνα, μήτε ὀκνήσωμεν ἐπαρτηῶαι
πρὸς τὸ ζῶν τὸ αἰώνιον, καὶ εἰαυτοῖς ὁλοτε-
λῶς τῇ τῷ κυρίου διαρεσῆσθαι ἐπιδοῦναι. πα-
ρακαλέσωμεν τοῖς τῷ κυρίῳ, ἵνα τῇ ἰδίᾳ τῆς
θεότητος διυνάμει λυθώσῃται ἡμᾶς ἐκ τῆς φυ-
λακῆς τῶν σῶντος τῇ πατρὶ τῆς ἀπημίας, καὶ τὴν
ἰδίαν εἰρήνην, καὶ τὸ πλάσμα ἐκδικήσας ἀνδράμ-
B ηται ποιήσῃ, σώας καὶ καθαράς τῇ ψυχῇ ἀφ-
ρασάμενος, καὶ ὅπως ἀξιοθῶμεν τῆς κοινωνίας
τῶν πνεύματων, δοξάζοντες πατέρα, καὶ υἱόν, καὶ ἁ-
γίον πνεῦμα, εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.



ΘΕΟΣ ΕΣΤΙΝ Ο ΔΙΑ
τῇ ἀγίῳ αὐτῷ θαυμα-
τουργῶν.

C

ΟΜΙΛΙΑ Γ.



IΣ ἡν ὁ κλείσας τὰς θύρας τῶν οὐρανῶν Ἠλίας. ἢ ὁ Θεὸς ἡν ἐν αὐτῷ ὁ ἐπιτάξας καὶ τῷ υἱῷ τῷ ἰομίζῳ ἐπὶ ὁ ἐξουσιαστὴς τῶν οὐρανῶν, αὐτὸς ἐνεκατέστη ἐν τῷ νοῦς αὐτοῦ, καὶ ὡς τῇ γλώττῃ αὐτοῦ ὁ λόγος τῷ Θεῷ ἐκάλυψε τῷ μὴ κατελθεῖν ὑπερὸν ἐπὶ τῇ γῆς, καὶ πάλιν εἶ-
D πει, καὶ ἐνοίγηται αἱ πύλαι τῇ ἔργων, καὶ κα-
τῆλθεν ὁ υἱὸς ὁμοίως καὶ Μωσῆς ἐξῆκε ῥάβδον, καὶ ἐγέρτο ὅφιν· καὶ πάλιν εἶπει, καὶ ἐγέρτο ῥάβδος· καὶ ἐλάβεν δὲ καμίνου τέφραν, καὶ ἐσχάρπισε, καὶ ἐγέρτο ἔλκη· καὶ πάλιν ἐπέταξε, καὶ ἐγέρτο σκί-
πιδες, καὶ βάτραχοι. ἅρα ταῦτα φύσις αὐτοῦ ποιῶν ἡδυνάτω· εἶπει τῇ θαλάσσῃ, καὶ ἐ-
μερίσθη τὰ ποταμῶν, καὶ μετέβληθη εἰς αἵ-
μα. ἅλλα δὲ λανθάνει οὐραγία δυνάμεις ἔχει ἐν τῷ καὶ αὐτοῦ, καὶ ὡς Μωσῆς ἐποίησε τὰ ση-
μεῖα ταῦτα. ὁ Δαβὶδ πῶς αὐτὸν ὁ πλουτοῦ ἡδύ-
νατο μετὰ τοιοῦτο γένους συμβαλεῖν εἰς πόλεμον· καὶ ὅτι ἐρρήθη τὸν λίθον κατὰ τῷ ἀλλοφύλῳ, ὡς τῆς χειρὸς Δαβὶδ, καὶ

Θεοῦ ὠδὴν τὸν λίθον, καὶ αὐτὴ ἡ θεία δυνάμις ἀπέκτεινεν αὐτὸν ποιήσασα τὴν ἰκλῶ. οὐ γὰρ Δαβὶδ ἠδυνάτο ἀσθενὴς ὡς τὰ σῶμα π. Ἰησοῦς ὁ τῷ Ναυῇ ὅτε ἀπῆλθεν εἰς Ἱεριχὼ, πᾶσι κατέσθη ἐπὶ αὐτὸν ἡμέρας μὴδὲν δυνάμενος ποιῆσαι τῇ ἰδίᾳ φύσει. ἀλλ' ὅτε ὁ Θεὸς ἐκέλευε, τὰ τεῖχη ἀφ' ἐαυτῶν κατέπεσε. καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, λέγει αὐτῷ ὁ κύριος, ἀπελθε εἰς πόλεμον· ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, ὅτι κύριος οὐ μὴ ἀπῆλθω ἀπὸ σοῦ. καὶ ὡς ὅστις ὁ ὅπτις τῶν ἡλίων γῆναι ἀπὸ δύο ὥρας ἐν τῇ συμβολῇ τοῦ πολέμου. ἡ φύσις αὐτῶν μένη, ἡ συνῶσα αὐτῶν δυνάμις; καὶ Μωϋσῆς ὅτε σιυνέβαλε τὰς Ἀμαλῆκ, εἰ μὴ ὁξέπεινε τὰς χεῖρας εἰς τὸν ὕψιστον πατέρα τὸν Θεόν, ἐπάπει τὴν Ἀμαλῆκ· εἰ δὲ ἐκλίπε τὰς χεῖρας, ὁ Ἀμαλῆκ πᾶσι γένοιτο. οὐ δὲ ἀκούων ταῦτα ἡρόδοτος, μὴ μακρόν σε ἀπῆλθῃ ὁ νοῦς. ἀλλ' ὅπτις ἐκείνη τύπος τοῦ καὶ σκιά τῆς ἀληθείας πρὸς τὰς ἀγαθὰς εἰς ἐαυτὴν ταῦτα· ὅτι γὰρ ἐκτείνῃ τὰς χεῖρας τὸ νοῦς σε, καὶ τοῖς λογισμοῖς εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ θαλάσσης πρὸς κολληθῶναι τὰς κυρίας, κατὰ τὴν εἰς τὸν λογισμὸν σε γίνεται ὁ Σατανᾶς. καὶ ὡς πρὸς εἰς Ἱεριχὼ τὰ τεῖχη ἔπεισον διὰ δυνάμεως Θεοῦ, οὕτως καὶ νῦν τὰ τεῖχη τῆς κακίας τὰ καλῶντα σε τὸν νοῦν, καὶ αἱ πόλεις τῆς Σατανᾶς, εἰ οἱ ἐχθροὶ σου ἐξολοθρευθῶνται διὰ δυνάμεως Θεοῦ· οὕτως ἐν τῇ σκιά, Θεοῦ δυνάμις ἀδελφίως σιυνῶν τοῖς δικαίοις, ποιῶντα θαυμάσια φανερά· καὶ ἐσθλὴν δὲ οὐ αὐτοῖς ὅτι ἡ θεία χάρις· ὁμοίως καὶ εἰς τοῖς πρὸς τὸν οὐρανόν, καὶ δικαιοσύνην τὸ πνεῦμα ἐν ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν τῶν πρὸς τὸν οὐρανόν, καὶ λαλῶν ὅτι χρεία τοῦ πρὸς τὸν οὐρανόν μεγάλα εἰπεῖν τὰς χεῖρας· οὐ γὰρ πόρρωτε ἐλάλουν, ἀλλ' ὅτε ἡθελε τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα· πλὴν ἡ δυνάμις πόρρωτε σιυνῶν. εἰ οὖν εἰς τὴν σκιά πρὸς τὸν οὐρανόν ἐξελθὼν τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον, πόσω μάλλον εἰς τὴν κακίαν διὰ τὴν κακίαν, εἰς τὸν οὐρανόν, εἰς τὴν ἐλπίδα τῆς Χειρὸς, ὅπου ἐχρεώθη ἡ ἐκχυσίς καὶ ἡ μένη τῷ πνεύματι· ἐκχεῖ γὰρ, φησὶν, ἀπὸ τῆς πνεύματος μου ὅπτις πᾶσι ἀγαθὰ. τὸ ἐστὶν ὁ εἰπεῖν αὐτὸς ὁ κύριος· ὅτι αὐτὸς ὁμοῦς ἐσόμεθα ἕως τῆς σιυντελείας τῆς αἰῶνος. πᾶς γὰρ ὁ ζῶν διὰ τὴν ἐλπίδα. εἰ γὰρ, φησὶν, ὑμεῖς ποτὲ οὐκ ἔσθε, οἶδατε δόματα ἀγαθὰ διδοῦναι τοῖς τέκνοις

apud in alienigenam, manus Dei dirigebat lapidem: ipsaque potentia divina interemit illum, & parauit victoriam. Non enim potens erat Dauid, cum esset imbecillo corpore. Iesus filius Naue cum venisset Iericho, obsedit septem dierum spatio, cum suapte natura nihil efficere posset: at ubi iussit Deus, muri sua sponte corruerunt. Et cum ingressus est terram promissionis, dixit ei Dominus, Proficiscere in bellum: respondit Iesus, Vivit Dominus, non procedam sine te. Porro quis in conflictu belli mandavit soli,

ut duas alias horas subsisteret? Solane ipsius natura, an quæ illi assistebat potentia? Moses etiam in bello quod gerebatur adversus Amalechitas, quando manus in cælum extendebat ad Deum, vincebat Amalechitas: cum autem demitteret manus, Amalech superior erat. Tua verò, qui audis hæc gesta, mens ne procul abeat: sed cum illa rerum verarum figura fuerint & umbra, eadem tibi ipsi adapta. Nam quandocunque animi tui manus & cogitationes extenderis in cælum, Dominoque adherere volueris, cogitationibus tuis Satanas inferior erit. Et quo pacto divina potentia ruerunt muri Iericho: ita nunc etiam viciorum muri, qui mentem tuam impediunt, utrobique Satanæ hostes denique tui virtute divina preudentur. Hunc in modum umbra legis vigente virtus divina continenter aderat iustis quæ manifesta peragebat miracula: & interior apud eos habitabat divina gratia. Nec aliter operabatur in Prophetis, quorum animis suppeditabat spiritum prophetandi, dicendique mundo res insignes, cum

exigeret utilitas. Siquidem non passim loquebantur, sed quando placebat ei qui in ipsis erat spiritui, facultas nihilominus semper aderat. Quocirca si tam copiose effusus est in umbram spiritus sanctus, quanto vberius in novum testamentum, in crucem, in adventum Christi: quando facta est effusio & ebrietas spiritus? Effundam enim, ait, de spiritu meo super omnem carnem. Hoc est, quod ipsemet Dominus inquit, nempe, Vobiscum sum usque ad consummationem seculi. Omnis enim qui quaerit, invenit. Si enim vos, ait, cum sitis mali, nosti bona dona dare filiis

Ios. 2:

Act. 1:

Matth. 28:

Matth. 7:

vestra, quanto magis pater vester qui in A
caelis est, dabit Spiritum sanctum petentibus
se cum virtute & certitudine summa secun-
dum Apostolum? Ceterum ista modo,
tempore, labore non modico, pa-
tientia, atque erga Deum dilectione
comparantur, dum, ut diximus, or-
gana animæ sensitiua exercentur ad
bonum & malum, nempe tam ma-
chinis, circumventionibus ac multi-
plicibus circumstantiis & insidiis vitio-
rum, quàm diuersis gratiarum donis,
variisque subsidiis opera & virtute spi-
ritus accedentibus. Nam qui perspicit
cicatrices vitiorum, affectionibus pol-
luentes interiorē hominem, & non
agnoscit in se opitulationem sancti Spi-
ritus veritatis, corroborantem infir-
mitatem suam, ac renouantem ani-
mam in exultatione cordis: hic sine
discretionē graditur, ignorans planē
multiformem dispensationem gratiæ
pacisquē diuinæ. Et ediuerso, qui ad-
iuuatur à Domino, & affluit lætitia
spirituali, ac donis cœlestibus, si arbi-
tretur se non amplius obnoxium pec-
cato, occultē decipitur: ut qui non
habeat facultatem discernendi subtili-
tatem vitiorum, nec intelligat incre-
mentum pueritiæ atque perfectionem
in Christo paulatim fieri, utpote mi-
nistratiōe sancti diuinique spiritus.
Gloriam tribuamus patri, & filio, &
Spiritu sancto in secula. Amen.

ὁμοῦ, πόσω μᾶλλον πατήρ ὁμοῦ ὁ ὑψίστος δα-
σὴ πνῆμα ἅγιον τοῖς αἰτῶσι αὐτὸν, διωάμει
καὶ πληροφροῦν πολλῇ κατὰ τὸν ἀπόστολον. πᾶ-
ν τοῦτο καὶ μέτρον, καὶ πόρος, καὶ κῆπος πολ-
λῶ, καὶ ὑπομονῇ, καὶ φιλίᾳ τῇ πρὸς αὐτὸν
βύβισκεται, γυμναζομένη τῇ αἰσθητικῇ καὶ
ψυχῇ, καὶ εἰρημῶν, ἀλλὰ καλὸν τε καὶ κα-
κόν, δηλαδὴ ἀλλὰ τε τῇ μηχανῇ καὶ ὁπλοῦ-
σιν, καὶ πολυέσται πειρασάτων, καὶ ἐκδορῶν
τῆς κακίας· ὁμοίως δὲ καὶ ἀλλὰ τῇ ἀσφόρων
χειρῶν καὶ ποικίλῳ ἀπλήθει τῆς ἐ-
ργίας καὶ διωάμει τῷ πνύματι· ὁ γὰρ
γινώσκων τὸν ἐπουρανίον τῆς κακίας ἀλλὰ τῇ
πατὴρ μαίνουσαν τὴν ἑσὶ ἀνδραποῖ, καὶ μὴ ἐ-
πιγινώσκων ἐν αὐτῇ τὸν ἀπλήθει τῷ ἁγίου
πνύματι τῆς ἀληθείας ἐδιωκαμένους αὐτῶν
τὸν ἀδελφόν καὶ ἀγαπῶν τὸν ψυχῶν ἐν
ἀγαλλιάσει καρδίας, ὁ τοῦτο ἐν ἀδελφιστῇ
πορεύεται, μὴ γινώσκων γὰρ μὲν τὸν πολυ-
έσται οἰκονομίαν τῆς τῷ Θεῷ χάριτος καὶ εἰ-
ρημῆς, καὶ πάλιν δὲ ὁ βοηθούμενος ὑπὸ τῷ κυ-
ρίου, ἐκ βύβισκεται ἐν διφορεσίᾳ πνύμα-
τι καὶ χειρῶν ἐπουρανίους, ἐὰν νομίση μη-
κίπ ἀνακίσσεται ὑπὸ τῇ ἀμύβῃ, ἀπαπῆται
κλεπτομένης, μὴ ἀφαιρῶν λεπτότητα τῆς κα-
κίας· ἐκ μὴ σενιῶν τὸν καὶ μέτρον ἡμετέραν
τῆς ὑπὸ τῆς αὐξήσεως, καὶ πλεονεξίας ἐν Χει-
ρῇ. ἀλλὰ γὰρ τῇ ὁπλοῦσιν τῷ ἁγίου καὶ τῷ
πνύματι, διδάσκοντες πατέρας, ἐκ υἱόν, ἐκ ἁγίον
πνῆμα, εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

F I N I S.

T E Λ Ο Σ.

ΑΓΓΛΩΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΜΑΚΑΡΙΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΕΠΙ-

ΣΚΟΠΟΥ ΣΕΛΕΥΚΙΑΣ

ΤΑ ΣΩΖΟΜΕΝΑ ΑΓΑΝΤΑ.

B. BASILII SELEVCIAE

ISAVRIAE EPISCOPI

OPERA QVÆ EXTANT.

Nunc primum Græcè et Latine coniunctim prodeunt.

Approbatio Superiorum.

EGO, Bernardus Oliuerij, Societatis IESV per Belgium Prouincialis pro concessâ mihi à Reuerendo admodum Patre Claudio Aquavina Societatis eiusdem, Præposito Generali, potestate: P. Cl. Dausqueio Societatis nostræ Sacerdoti potestatem facio publicandi Orationes B. Basilij Seleuciensis XLIV. In cuius permissionis fidem nomen meum subscripsi. Datum Louanij X. Kal. Martias CIO IO CI.

BERNARDVS OLIVERIUS.

Ex literis F. Iamotij ad Cl. Dausqueium.

EGI, vir doctissime & diligenter expendi Latinam tuam interpretationem: ex eiusque cum Græcis Basilij collatione, insignem quandam, plenamque vtilitatis cepi voluptatem. Animaduerti enim tuis in scriptis expressas quasdam excellentis doctrinæ, & ingenij notas, & tot vbiq; aspersa verborum, & sententiarum Lumina, vt ex his paucis facillè perspicere liceat, quid reliquo toto opere præstare potueris. Quamobrem partim tuorum scriptorum elegantia permotus, partim publica vtilitate, quæ ex istis libris percipietur, adductus, te vehementer etiam atque etiam hortor, vt primo quoque tempore hæc in publicum proferas, fructumque Laboris tui cum cæteris, antiqua illa naturæ atque humanitatis lege communices: magnam à studiosis omnibus gratiam initurus.



DOMINO D.
IACOBO BLASÆO
REVERENDISSIMO AVDO-
MARENSIVM EPISC.

Cl. Dausqueius Societatis IESV S. P,



ERVNT Heraclitum cognomento Scotinum, <sup>Tatia-
nus.</sup> qua fecisset carmina, in Diana templo altius oc-
culuisse. Dignum autore commentum! si legi no-
lebat, pangi, et scribi carmina quid attinuit? si
volebat, cur occuluit? fortasse quò à post futuris
reperita pro oraculis exciperentur, et reuerentia plus haberent. Iam
impostura est indigna sapientia studioso, quod in lucem venire ve-
lit, in tenebras abstrudere: viri est nimium superciliosi libris ab se
laboratis à profani vulgi superstitione pretium mendicare. Verùm
In magistrum scelera redierunt sua. Seneca.

*Luit ille pœnas ambitionis, iacet in ignoratione hominum, et quam
primùm obscuritatis latebram affectavit, aternùm obtinet. Aliter
Sancti Patres Ecclesie Proceres, si quid publico laborarunt, sine
invidiâ propalant, nec*

— incassum sanguine sudant,

Angustum per iter luctantes ambitionis.

*Immortalem illi scriptis meruere memoriam quibus consilium fuit
ventura posteritatis vel inertiam alleuare, vel inscientiam profligare,
vel in melius voluntatem reflectere; licet non aequè sint om-
nes adsecuti. Acerba siquidem inciderunt tempora, et studiis ho-
minum inimica: subiectis bellorum facibus admiserunt incendia*

*Lucre-
tius.*

bibliotheca: senium, et caries chartas exêdit: si quid ullibi melioris scripti reliquum fuit, qui possidebant, pigriati sunt diffundere: sævit invidia, pestis importuna; fuerunt, qui quod penes se esset, nec prece nec pretio hominum oculis permitterent. Hisce modis Resp. literaria malè mulctata est, et Sanctorum Patrum accisa res, impedita consilia. Quandoque tamen quasi tempestate sedante de tenebroso fundo eruuntur, et emergunt. Emergit tandem D. Basilius Seleucia Isauria Episcopus, quem Gracè loquentem è suis extractum latebris pronuper excudi curavit P. Andreas Schottus Societatis nostræ vir talium mercium non incuriosus, et mihi transmisit. Vt tenui, circumspexi, et introspexi; thesaurum doctrina sana, Deus bone! ac pura puta Theologia, animaduerto Gracè nescientibus non inuidendum. Eo itaque consilio ad interpretationem aggredior, ipsa hominum societas ut in thesauri partem veniat. Re perfectâ cogitanti mihi quicum primum laborem hunc meum iure meritòque participem, occurris Reuerendiss. Blasæ, cuius nomen sanè quàm gloriosum principio interpretationis inscriptum prelocare gestiam. Etenim harentibus hominum consiliis, cùm addubitatum esset,

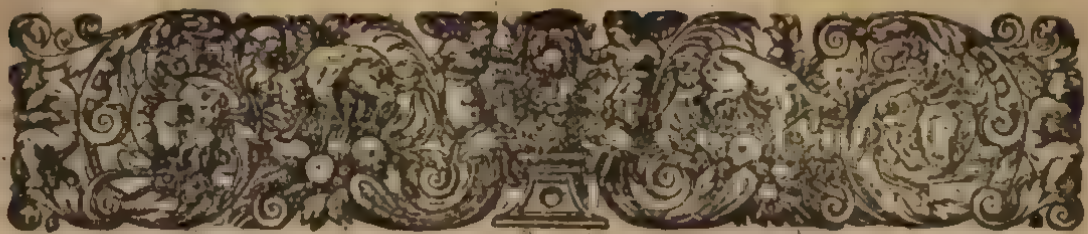
Quæsitumque diu, qua tandem poneret arocapitis humana Prudentia, tantum sacratioris in Audomarense imperij apicem: ecce tu Blasæ, vir maxime, magna celestium, et mortalium voluntate datus es Audomarensibus Episcopus, et quâ se latius eorum iura porrigunt. Gratus cunctis affulsit illius diei sol, quo tu urbem cum sacro comitatu iniuisti! nec tam solemni luce renatâ latabantur, quàm tuo adspectu, cuius ab ore toto sapientia radij promicabant. Te ut solem urbis alterum spectabant: et ut ille loco supero iugi quadam agitatione se renouat; sic te dictitabant perpetuo negotiorum orbe se obicientium letari; magis magisque vegetari. Varius tum populi, tum Megistanum de tuo aduentu sensus, rumor varius. Qui rationum momentis cuncta perpendebant exactius, ex rerum à te gestarum magnitudine futura metiebantur; ac sanè, si quid iudico, ij indicabant, Blasæum, qui tot annos ad pientissimi ordinis Franciscani gubernacula cum letissimo fructu, et summâ totius Ordinis approbatione sedisset, qui Namurcensium civitatem sanctissimè constituisset, et ardens quoddam sui de-

siderium iisdem de prouinciâ decedens reliquisset, qui, ut verbo dicam, Episcopum in ea egisset, cumulatissimè præstaturum officium ubiubi desur esse. Eo gratulabantur sibi S. P. Q. A. Ferebant item Blasæ quò natura, Gratiæq; præsidis commodius uteretur, eloquentiam subsidio comparasse. Non illam, quæ nubes, & inania captat: sed ex quâ prius esse quis condiscat, et virtutem colere, cuiusmodi sanctissimo regi Numa Dionysius Halicarnassæus Romanâ primus in historiâ adscribit, et Phocylida scito exercendam nominamus. Εὐμίλω ἀρκέω, ἥνευ μάλιστα πάντας ὀρθοῖ. Talis et in S. Paulo fuit iudice Diuo Chrysostomo libris de Sacerdotio, siue de Episcopatu, quem non aliam ob causam Lycaones diuinarunt esse Mercurium. Vidisse miraculis præfulgurantem, cuiusdam diuinitatis argumentum potuit videri: audisse facundiam, id omni fuit, cur Mercurium suspicarentur. Huius tu Praconis gentium premis vestigia, Reuerendiss. Blasæ; quoties à vitæ prauitate ad sanctiorem disciplinam suadâ populos impellis. Felices tali, tantoque viro sacrum præsidatum obeunte ciues nostri! et, sua si bona norunt, feliciores! Nec verò nosse non possunt. Passim cernunt in Blasæo expressam ad Apostoli regulam viuendi rationem: immergunt, se in templi penetralia? ceteris diuinarum laudum præcentoribus assiduò audiunt accantantem: oculos à choro in pulpitum retorquent? vel gregem Domini diuinè pascentem audiunt, vel audisse recordantur: in Episcopium se penetrant? familiam compositam inueniunt, et frugalitatis tuæ vestigia pedibus oculisque adsequuntur: adeunt? comem, et affabilem experiuntur summi iuxta, atque infimi: tecum epulantur? exemplum de tuâ sobrietate capiunt. Cognoscunt et altius abstrusum penetralium tuarum virtutum pulcerrimum comitatum, Prudentiam, Castitatem, Religionem, Deuotionem, Caritatem; quas virtutes, etsi domesticas, latere non sinunt hominum oculi, non sinit fama: quæ simul tam certa, et longo retroacti temporis usu corroborata hominum de te iudicia ad me attulit, simul perpulit, ut Basilij Seleucia Episcopi Orationes quotquot adinuenire potui, operâ meâ Latinè factas tuæ Paternitati desecratum veniam. Notas etiam addidi testes in Basilium, et Blasæum mentis meæ. Quo in suscepto à me consilio, dicam liberè quid sequar. Magna ubique in Orationibus D. Basilij sunt eloquentia lumina; verebar, ne vel alterius lin-

in egestate, vel humano vitio ea lumina se in nubem induerent;
 decretum itaque mihi à te, Reuerendissime Blasae, et exquisitissi-
 mis artibus tuis lucem mutuari; ut quò minus possum, tanto copio-
 sius de nominis tui splendore nostra versio collustretur. Denique si
 veri referunt Annales Blasium Claudio Marcello fauisse, Roma-
 nam rem fouisse: tu Blasae Claudio Dausqueio faue, et Roma-
 nam Interpretationem ab eo foue. Faueat et D. Basilius Blasae;
 sic apprècor! et Blasus Basilio sit ornamentum, tutela, patrocini-
 um: uterque versionì, uterque Societati nostra. Nec rogabo, ut
 beneuolè ut humanè hoc admittas donarium: nec enim aliter tu pot-
 tes, qui quantus quantus es, humanitas es. Summum Numen ora-
 bo, te diu seruet Patria, Belgio, Ecclesia. E Duacensi Societate
 LESV Collegio. Idibus Maiis CIO IO CI.

Tuus in Christo seruus Cl. Dausqueius Audomar.





Ad Lectorem.



ALLE profecto in animum demiserat sapientiae Christi-
stianae succum Basilius, cum humanis curis extinctis
popularis aures, vanaeque gloriae desiderio mentem
expurgauerat, aut potius, ne inficeretur, maturè alla-
borauerat: quom succum sanguine iam animauerat,
cum nobiles ingenij dotes, vimque omnem animi ad
vnius Dei Opt. Max. contemplatum vertebat. Sed re-
pente vitae cultrix illa tranquillitas, Angelicae quietis imitatrix, Deique
laudatrix improviso quoddam Pronoeae vortice abrupti visa est, dum ad
Seleuciensis gregis rectionem, passionemque coepit abripi, trahi, cogi.
Magnum tunc illius nomen! magna, & singularis de eius (viri, an ado-
lescentis?) indole, eruditione, probitate, sanctimoniam existimatio! Nec
altrius euecti, aut in medio curarum, negotiorumque aestu agentis vir-
tus evanuit, ut stirpium quarundam vis, quae in alienum translatae solum
degenerant. Episcopus erat, gravissimam personam sustinebat: verum
industriam lauius etiam explicauit. Haeretici Ecclesiam Dei succutiebant,
ne labefacerent, obuiam itum est, & Calchedonem congressi sunt cen-
tum quinquaginta Episcopi. Cum primis affuit & ipse Basilius Seleucia
Isauriae Episcopus: Synodi Nicenae Acta sententiae dictione corrobor-
auit: Dioscorum fidei vomica dolis, impietate, & armata manu in opti-
mos quosque grassantem collato ab se subsidio confregit. Reuocabat se
ad propria, & gregem verbo recurabat: id agebat, ad quod natus. Testes
sunt pulcherrima illa, atque aurea scripta, quae diutulè ab hominum ocu-
lis seposita, & semisepulta malè iacuerunt, quibus, ni fallor,

D. Chryso-
sto lib. 1. de
Sacris Mo-
saphrasibus
vna sancti
Chryso.

Erat enim
sum 22.

Vide Const.
Calchedo-
nense.
Act. 16.

Maius allexequiis nomen in ora venit.

Quem enim florem, aut quod lumen eloquentiae non habent? Quis di-
cat, quibus coloribus Nohemi arcam expingat, aut hyemen illam, quae
letalibus vndis orbem vniuersum obruit? Abrahami prudentiamne, an
incitatissimam obsequelam viuacius delineet, in ambiguo est. Pertina-
cem Eliae zelum, & ardorem non refert; ipsemet gerit, ipsemet Prophe-
tam ad humanitatem retorquet. Tam in quamlibet partem commodus
incumbit? Ionae casus varios, Innocentium puellorum miserabilem, si-
mulque letabilem sortem non scribit, non denarrat: spectat, & nos spe-
ctare facit. Doctrina eius de abstruso aliquo veritatis, ac Theognosiae
promptuario hausta est, tota sincera, & liquida, tota recta. Vnde, & cur

Deus, mundi totius cum sit ædificator Mundi, & immundi animalis discrimen inuexerit: cur Cainum tolli noluerit, dextrè aperit. Vt Angeli sine corpore sint, utque molliori sexui nequiverint adulari, sanè docet: ceteri plerique veterum dissentiant. Quo consilio Philistinorum præputia Davidem Saul poposcerit, non capita, non quid aliud, digito monstrat. Mater filiorum Zebedæi de Cruce, de morte, de exquisitissimis ignominibus subeundis Christum differentem audit, & magnas de regno spes concipit: unde illæ spes? Basilii fundamentum subiicit. Filius non minus, quam Pater, est omnipotentissimus, & sibi potestatem adimit germanos illos ad Patris dexteram, & sinistram collocandi: perplexabilis oratio, nisi Basilii scitè admodum enodaret. Dæmon excipit vocem cum ostentis cælo missam: *Hic est filius meus*, & ignorat Christum esse Deum: acutè, ut cætera, hoc ille expedit. Petrum aniore ebrium gradutitubantem onerat Satanæ maledictio, Iudam osorem, & conspiratum coniuratumque hostem blandè, & amicè compellat: ita præceptore Basilio par fuit utrumque nominari. Denique vbertima est, ac lætissima varix eruditionis messis in his Basilij scriptis, quæ ad Veteris, quæ ad Nouæ legis capita exponenda animum appellit. Vefum enimverò linguam eius ignorantibus peropus esset commodo aliquo interprete, qui vinum, qui nectar propinaret; ne si quis alius accederet, *ἢ Οἷα πὶν Πάλια*, ne suauissima tantarum eloquentiæ fluenta cœno turbaret. Ego verò qui per infantiam videbam necessariò nonnulla de Basilio dictionis ornamenta detrahenda, & sparsim laudem eius aliquam, ut sit, interpretando deterendam; primum circumspexi quæ Latinitatis pomeria diffunderentur, & maiorem ambitum comperi, quàm plerique circumscripserint, nec inde versioni adiumenta conquirere cunctatus sum; vel ut Græcarum vocum pondus æquarem, vel ut Latini soli diuitias aperirem. Quam insistens viam dedi operam, ut sententiam æquilibratè examinatam rependerem. Siquidem res aliæ, atque aliæ sub aliis, atque aliis vocabulis delitescunt; nec immeritò illud à suauiloquente Platone decretum est: *Ὁς ἀπὲς τοῦ πρὸς ὁνόματα, εἰς ὅτι πρὸς τὰς ἐξ ὁνομάτων*. Neque vocis alicuius, sed dimidiatæ duntaxat vocis immutatione, aut syllabæ maximorum quorumque dogmatum momenta vertuntur. Hæretici nonnulli B. Mariam *ἡμετέραν* appellitabant; Catholici *θεοτοκος*, *κοιμήτρια*, & consultius *θεομήτορα*: filium Patri contendebant *ὁμοούσιον* Orthodoxi; *ὁμοιούσιον* Partialij. Salvatorem nostrum non defuere qui Chrestum, non Christum nominarent. Quod si Noui Testamenti Interpreter, quod erat in Græco, *καλούμενον Πέτρον* vertisset, *Qui vocabatur Petrus*, abiisset à vero: dum vertit, *Qui vocatur*, æquum fecit; causa liquet. Nec quidquam facilius factu est è Græco Latine vertenti, quàm longissimè à veritate, atque ab Autoris ire sententiâ, si vocem aliquam reponit iniquius. Quod non eò statuo, quòd orationem Græcam in Italiam per mæandros, & ambages velim transuehi, ac multiplici verborum aggregatione Græcum vnum obrui: sed abditæ dictionum vires scrutandæ sunt, & à propriis earum visceribus versionis æquabilitas statuenda. Neque verò defugienda nouitas, vbi prisca defuerint, de veterum Latinorum exemplo, & præceptione. Omnes enim scientiæ non solùm è com-

είας Βασίλῃος μέγας, ὁ παῖς περὶ μακαρίων Ἰωάννη πατ' Χρυσοστόμῳ φίλος καὶ γυνὴς, καὶ ἡμιγρόφιος· παρὲς ὃν καὶ ὁ παῖς τῆς ἱεροσύνης λόγος συνετίπεται. πολλὰ γὰρ ἔχον τῶν ἐκείνου λόγων, καὶ νοημάτων, καὶ μάλιστα τῶν κατὰ πλεονάζοντα γραφῶν ἐν τῇ τῷ Βασιλείου λόγῳ ἐπιφαίνεται· ὡς αὐτὸς τῆς αὐτῆς πηγῆς δρυσαμένῳ ἀμφὶ τὰ παρόσφορα, καὶ τῆς ὑπῆς, ἢ κατ' ἐμφασιν, καὶ οἰκείῳσι μεταχρήσεσι, τῆς Ἰωάννου συνοισίας, καὶ συνασπαστικῶς, οὐκ ἐλάττωσι ὑπάρχει περὶ μέλει. καὶ καὶ γὰρ τὸ αὐτὸ καὶ ὁ ἦος ἐκείνος αὐτῶν, εἰ καὶ κατεμάχῃ, καὶ λίαν ἐπιεικῶς, καὶ τῇ ἀφελείᾳ τὸν ἐκείνου ὅλγον μινύσκει. ἀφ' ἑκείνου ἀφουδῶς, καὶ τὸν λόγον ποιητικῶς ποιούμενος λόγον εἰκῆνα. ἔστι δὲ Βασίλῃος οὗτος, ὁ καὶ μέγας ἐκείνῳ καὶ τῆς πατρῴας τῆς Θεολογίας ἔργα, καὶ ἀθλῶν, καὶ νικητικῶν. καὶ ἄλλα δὲ αὐτῶν συγγραμμάτων φέρεται.

Εν τῇ βίβλῳ Βησσαρίωνος τῷ Καρδινάλειος, ὅς σημειοῖ τῷ πατρὶ πλεονάζοντα ἀκροστιχίδα παρὰ συγγραμμένον ὄρηται. ὅτι ὁ Σελβκίας Βασίλῃος, παρὲς ὃν οἱ παῖς ἱεροσύνης λόγος.

EX BIBLIOTHECA PHOTII PATRIARCHÆ CONSTANTINOPOLITANI.



DEST sunt S. Basilij Episcopi Seleuciz orationes quindecim. Prima, in illud: Fecit Deus cœlum & terram: In laudem Adami in Cain & Abel: in Abrahamum, Ioseph, Moysen, Eliam & Ionam. Item in Centurionem: & in illud: Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. In Publicanum & Phariseum. Deinde in illud: Dic ut sedent hi duo filij mei. Et in illud: Quem dicunt homines esse filium hominis. Rursum in illud: Tu es qui venturus es, an alium exspectamus?

In his quidem eius orationibus figuratum eius & velox, & paria paribus relata si ab alio unquam, ab hoc certe servatum videmus. Perspicuitas in eo, & suavitas decurrit: verum quod nimius in Tropis & Schematis Gorgiz satietatem parit: imo continuum, & purum, atque indefinens, auditori fastidium mouet, & reprehensionem excitat, & ad scriptoris vituperationem incitat: quod ut videtur naturam cum arte aptare nesciat, & regula inordinatum regere. Abundat tamen Tropis, & ipsum Tropologiz specimen effundens, non in frigidum sermonem, nisi modice, dilabitur: neque obscuritas sensum obumbrat, sed asperitate membrorum & periodorum, dictionumque copia perceptu difficile Tropologiz dissolvitur. verum, ut iam dixi, satietas gratiam illam hebetat, & puritas illa Troporum artificium clare apparere non sinat. Hic potius videtur esse Basilij (quàm magnus ille Cæsarex Episcopus) magni illius Chrysostomi amicus & contubernalis, ad quem etiam librum de Sacerdotio scriptum miserit. Multa enim apparent in huius orationibus, vestigia orationum & sensuum illius: eorum præsertim quæ sunt ex S. Scripturæ intellectu deprompta: ut uterque sibi vtilia ex eodem fonte hausisse videatur, & usus ille, & figuræ vehementia quædam, quæ propria illius est, satis arguunt cum Ioanne illo familiariter versatum fuisse & communi usum lectione. Vtitur enim hac figura & diuinus ille vir, licet moderate & oportune: tumorem vero qui ex illa nascitur, vilitate permiscet, molliens ingeniose, & orationem efficiens poetico sermoni persimilem. Est vero Basilij iste qui & metris prolixè persequitur præclare gesta, certamina & victorias virginis primæ martyris Theclæ. Alia item eius scripta circumferuntur.

EX BIBLIOTHECA SANCTORVM PATRV PARISIIS edita, Tom. 1. in Indice Chronologico.

Basilij. Seleuciz Archiepiscopus, metropolim Isauria: ad sui Synodo Constantinopolitana, deinde & Ephesina: quæ profana, seu latorcinale dicta est: Coss. Flavius Zenone, & Postumiano. Deinde & Chalcedonensi, cuius Aet. sine cognitione l. finita anno Dom. 427. & damnatus est cum Iuvenali Hierosolymitano, & quinque aliis, qui cum eo Synodi Ephesina illius potestatem & principatum tenuissent, ut cederent de dicta Synodo, & existeret alienum ab Episcopatus dignitate. Cum autem Marcianum Imp. Concilio permisisset de illis deliberare, restituti sunt in integrum, & magno Concilio applausu rursus in eo confederunt. Aet. 5. & seq. quibus una cum aliis Episcopis statuentes consenserunt, subscripseruntque presentibus Marciano Imp. & Pulcheria Augusta. Aet. 6. Consulatu Marciani, & qui nunciatus esset, octavo Cal. Nouemb.

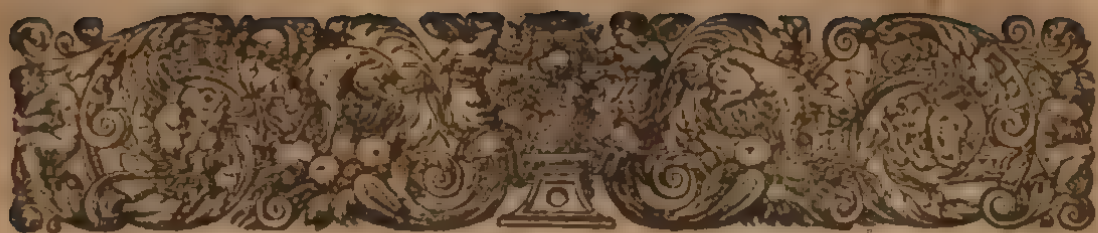
In illud: Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. XXIX. 156
 In illud: Venite post me, faciam vos fieri piscatores hominum. XXX. 160
 In illud: Ecce ascendimus Hierosolymam, & filius hominis tradetur in manus peccatorum. XXXI. 164
 In illud: Pater, si possibile est, transeat à me calix iste. XXXII. 170
 In quinquies mille homines quinque panibus pastos. XXXIII. 175
 In illud: Tu es, qui venturus es, an alium exspectamus? XXXIV. 178
 In Public. & Pharif. XXXV. 180
 In duos Euang. Cæcos. XXXVI. 185
 De infantibus in Bethleem ab Herode sublati. XXXVII. 188
 Contra Iudeos de Saluatoris aduentu Demonstratio. XXXVIII. 194
 In sanctissimâ Deiparæ Annunciationem. XXXIX. 205
 In Transfig. Dom. & Dei, & Saluat. nostri Iesu Christi. XL. 220
 Eiusdem de vita & miraculis S. Theclæ Virg. Mart. Icon. lib. duo. fol. 230

Εἰς τὸ, διδοὶ πατρὶς μου πρῶτες οὐ καὶ δεύτερες, καὶ πειθομένους, καὶ ἀναπαύου ὑμᾶς. κη'. 156
 Εἰς τὸ, διδοὶ ὅτις μου, καὶ πρῶτος ὑμᾶς ἀλφειοῦ ἀνδρῶν. λ'. 160
 Εἰς τὸ, ἰδοὺ αἰαλαῖοι μου εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνδρῶν τοῦ ἀνδρῶν καὶ ἡ γυνὴ ἀνδρῶν. λα'. 164
 Εἰς τὸ, πᾶτερ, εἰ δυνατὸν, πρὸς τὸν ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τῆς. λβ'. 170
 Εἰς τὸς ἐκ τῆς πίστεως ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν. λγ'. 175
 Εἰς τὸ, σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἔπρεπε παρὰ τοῦ ἀνδρῶν. λδ'. 178
 Εἰς τὸν πελῶνα καὶ φαρισαῖον. λε'. 180
 Εἰς τὸς ἐκ τῆς ἀνατολῆς δύο τυφλοὺς. λς'. 185
 Εἰς τὰ ἑπτὰ τὰ ἐκ Βηθλεὲμ καὶ τὸν Ἡρώδη ἀναρχεῖντα. λζ'. 188
 Ἀπὸ δὲ τῆς Ἰουδαίας, παρὲς τῆς Γαλιλαίας. λη'. 194
 Εἰς τὸν ἀναρχεῖντα τῆς περὶ τῆς Ἰουδαίας. λθ'. 205
 Εἰς τὸν μεταμόρφωσιν τοῦ κυρίου, ὁ Θεὸς, καὶ ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. μ'. 220
 Τοῦ αὐτοῦ πατρὸς τοῦ βίου καὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀνάστασης. θείας καὶ ἀνθρωπίνης βίβλου β'. 230

Has quinque orationes omisimus, quia reperiuntur apud S. I. Chrysostomum in Ioannem ex editione Comelini. pag. 314. 316. 325. 327. 332.

In illud: erat autem quidam languens Lazarus à Bethania, de castello Maria & Martha sororis eius. Maria autem erat qua unxit dominum unguento.
 In illud: Nondum enim venerat Iesus in castellum, sed erat adhuc in eo loco ubi occurrerat ei Martha: Iudæi ergo, qui erant cum ea in domo, &c.
 Quod fide exteros Philosophos Apostoli superarint: Quod fides absq. operib. nõ perficiat. De fornicat. & adulteris.
 In illud: Pater, gratias ago tibi quoniam audisti me.
 De Invidia & Avaritia.

Εἰς τὸ, ὡς δὲ τῆς ἀδελφῆς Λαζάρου ἀπὸ Βηθανίας τῆς καὶ τῆς Μαρίας καὶ Μαρθᾶς τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς ὡς δὲ Μαρία ἡ ἀδελφή αὐτῆς καὶ ὁ κύριος μύρον.
 Εἰς τὸ, ὅτι τὸ εἰσακλῆθαι εἰς τὸν καὶ τῆς ἀλλ' ὡς ἐκ τῶν ὅπου ἀπῆλθον αὐτῆς ἡ Μαρθᾶ. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι, οἱ ὅτις μετ' αὐτῆς ἐκ τῆς οἰκίας, καὶ τὰ ἑξῆς.
 Οἱ πῖστες τῶν ἑξῶ φιλοσόφων οἱ ἀπὸ τῆς περὶ τῆς ἀνθρωπίνης καὶ ὅτι πῖστες καὶ ἔργα οὐ τέλει. καὶ παρὰ τῆς καὶ τῆς καὶ τῆς.
 Εἰς τὸ, πᾶτερ ἀγαθέ, σοὶ ὅτι ἡκούσας μου.
 Περί βλασφημίας καὶ πλεονεξίας.



Τὸ δὲ αἰνίοις πατρὶς ἐμψυ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΕΠΙ-
ΣΚΟΠΟΥ ΣΕΛΕΥΚΕΙΑΣ
ΛΟΓΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

SANCTI PATRIS NOSTRI

BASILII EPISCOPI
SELEVCIAE ISAVRIAE
ORATIO I.

CL. DAVS QVEIO Interpret.

Λόγος εἰς Θ.

ΕΝ ΑΡΧῃ ΕΠΟΙΗΣΕΝ

ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν.

In illud,

IN PRINCIPIO

creavit Deus Cælum, & terram.



ΠΑΣ μὲν ὁ τῷ αὐ- Α
 θεῷ πῶς βίος ἀρετῆς
 ἀγαπητέον παρῴ-
 ναι, καὶ τὰ τῆς ζωῆς
 ἀφθνήματα πρὸς τὰ
 τῆς θεογονίας βλέ-
 πει δόγματ'· ὅτι γὰρ

ὀφείλεις δὲ ἰδοὺς ποὶ πλασθῆναι μὴ ὑπὸ τῷ
Θεοῦ, τὴν δὲ πλάττουσάν σου ἐκτίσασθαι
χρεῖς· καὶ τῆς μὴ κτίσεως βασιλείᾳ χρεο-
νῆσθαι, τὴν δὲ πλάττουσάν σου κτίσιν ἀ-
γορῆν ὡς σου ὄντα· καὶ τῶν μὴ κτί-
σεως τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπιβάλλειν, τυφλῶσαι
δὲ πρὸς τὴν τῷ κόσμῳ πλάττειν· ἀλλὰ καί-
περ ὁ τῷ αἰδοῦσῶν βίος καὶ ζωῆς αἰείλη-
πιαι πρὸς τὰ ἡα πνύματα· ἀλλὰ γε τῆς



N I V E R S A ho-
minum vita virtu-
tis palæstra est, ac
vitæ spatia doctri-
nam spectant, quæ
ad Dei cognitio-
nem faciat. Quid
enim iuuerit à

Deo fictum esse hominem, & ficti-
cem ignorasse manum? creaturæ da-
tum esse regem, & creaturæ procrea-
torem, perinde ac si non exstaret, i-
gnorare? oculos in creaturæ pulcritu-
dinem injicere, & aduersus autorem
mundi cæcutire? Verùm etsi homi-
num vita gubernandi ratione ad diui-
nos spiritus euecta est: tamen ieiunij
tuba, quod commune est, ut eximium

ac peculiare possidet. Nam sui concen-
tūs grauitate animi auribus insonans ad
certaminum stadium exfufcitatur studium,
cū diuinā amatores disciplinā ad la-
borem acrius exstimulat, & interiorum
oculorum vndeque detersā lippitu-
dine diuinā cognitionis radios ostendit
illustriores. Pari enim modo & passio-
nes corporis hebetat, & ad numinis
contemplationem acuit animæ vim, &
stūque carnis sopito animæ tranquillitatem
conciliat, & ei tradit corporis
gubernacula, necnon accisā seditione
in passionem dat potestatem, atque vbi
amicum corpori ardorem exstinxit,
faciem diuini amoris reluminat. Age igi-
tur, & nos cœlesti obsecuti tubæ di-
uina meditemur, ac per creaturam ad
creaturæ Dominum adscendamus.
Deus namque cū res creatas in mo-
rem scalarū adaptauerit, per eas fili a-
mantibus adscensum ad se exstruxit.
Ecce nos ad adscensum manu ducit
Moyſis Prophetæ linguæ infusa gratia.
Ecquid loquitur? ecquid clamat? In

Genes. 1.

principio creauit Deus cœlum & terram. Vi-
des, inquit Moyſes, cœli latitudinem,
magnitudinem, pulcritudinem, quæ
oculorum vim admirabilitate suā supe-
rant? hoc vel nutu Deus produxit,
imperioque continet: non fulcimentis
infernè peruenientibus ad summas par-
tes, neque supernè vinculum vllum cœ-
li vertici superiniecūm sursum stare co-
git. Terræ verò pondus, cū intermi-
nata sint eius spatia, vbi appensum est?
Verū cū subiectum fundamentum
inueneris, originem eius iterum qua-
ris, & postea aliud, atque aliud subie-
ctius; donec scrutiniū profundo mens
edocta exclamet: *Digitus Dei est hic*. Et
profectò miraculum miraculo excipi-
tur! Cœlum, & terra producebantur
abyssum vtero gestantia, cumque ma-
ria baiularent, stabant, nec ad casum
grauitate ipsā deuoluebantur: utque
venter grauis mensium reuolutione ex-
tumescebat partionem appetentem pro-
clamat: eodem prorsus modo appen-
sum cœlum tantam aquarum vim sine
conuersione sustinebat: manebat enim
inconcussum, dum creatoris nutu con-
strictum tenebatur. Etenim producto
mundi corpore velut domicilio hacten-
us inornato, postea inducit ornamen-
ta parem cum magnitudinis miraculo
pulcritudinem machinatus. Nam vti

Exod. 2.

κτῆται. ὁ γὰρ σεμνὸν ἑαυτῆς μέγας τῆς ψυχῆς
ἀκράτης αἰσθασιάζεται, πρὸς δὲ τὴν ἀγαθότητα
νίσσῃσι σάδον, τοῖς τῶν ἁγίων ἐρεσάς μαθηματικῶν φι-
λοποιωτέρως ἐξεργάζομεν, καὶ τὴν εἰδὴν ἐφθαλ-
μῶν ἀεικρίνομεν τῶν λήμας, τῶν τῆς τοῦ σώματος
ἀκτῆας φανερώτερας δείκνυσιν. ὅσῳ γὰρ ἀμ-
βλύῃ τῶν τῶν θύματος παῖν, ποσὺν πρὸς δὲ
ἁγίον ἀκράτη τῆς ψυχῆς τῆς ἀγαθότητος. καὶ τὰ τῶν
κοιμῶντα κύματα, τῇ ψυχῇ γαλήνην μνη-
στεύει. ἐλθέτω δὲ ἡ αὐτὴ τοῖς καὶ τῶν σώματος οἰα-
χας καὶ ἀεικρίνομεν τῶν σάσιν, τῶν καὶ τῶν παθῶν ἐξ-
οῖαι ὁρέσασα, καὶ τῶν φιλοσώματων πυρκαϊῶν ἀπο-
σβεῖν, τῶν φιλόθεν αἰσθητικῶν λαμπάδα. δεῦρο
δὴ δὲν καὶ ἡμεῖς ὁρατῶν παιδῶν οὐκ ἀλλοτρίῳ, φι-
λοσοφώμεν τὰ ἡγία, καὶ πρὸς τὴν τῆς κτίσεως δε-
σποτῆν ἀγαθὴ τῆς κτίσεως αἰσθασιάζομεν. κλίμακες
γὰρ δέκνυται Θεὸς ἀρμόσας τῶν κτίσιν, δι' αὐτῆς πρὸς
ἑαυτὴν τοῖς φιλοθέοις αἰσθάνονται ἐπιχρῆσται. χα-
ραγωγὰ δὲ ἡμεῖς πρὸς τὴν αἰσθητικὴν χάριν Μωσῆ-
ως γλωττίης ὁπτασάμεθα πρὸς φηπική. τί λέ-
ξασα; τί βοῶσα; καὶ πρὸς τὴν ἐπολῆσιν ὁ Θεὸς τὴν οὐ-
ρανὸν καὶ τὴν γῆν. ὅσῳ φησὶν, ὁρατῶν πλάστω, καὶ
μεγέθη, καὶ κάλλη, τὰ τῶν ὁμῶν ὑπερβαίνοντα μέ-
τρα τῶν θαύματι; ἥτοι ὁ Θεὸς ἐκ πρῆντα γέν-
εσιν, καὶ συνέχῃ ποσάματι. ὁ καὶ τῶν ὑπερβα-
σμάτων πρὸς ἀγαθότητος τῆς ὑψίστης, οὐτε-
μὲν αὐτῶν τις δεσμός τῶν ὁρατῶν χρυφῆς ὑπερ-
καίμενος, αὐτῶν μὲν βλαστῶν. ὁ δὲ τῆς γῆς ἀρμό-
σας ἀπὸ τῶν τοῖς ἀγαθότητος, πρὸς κρέμαται. ἀλλὰ
καὶ ὁρατῶν θεμελίον ὑπερκαίμενος, πάλιν ἐκείνῳ
τῶν ῥίξιν ὑψίστης, ἐκ μὲν ἐκείνῳ τῶν ὑπὲρ ἐκείνῳ, ἕως
τῶν βαθέων τῶν ἐρῶντος ὁ λογισμὸς παιδῶν τοῖς αἰσ-
θασιάζει. δακτυλὸς Θεὸς τῶν ὁρατῶν, ἐκ δὲ τῶν
θαύματις θαῦμα ἀγαθότητος. ὁρατῶν καὶ γῆν πρῆν-
τάμεν κυοφοροῦντες τῶν ἀδύσας, καὶ τὰ πλάστω
βαστάζοντες ἴσαν, μηδὲ τῶν βαθέων πρὸς πλάστω
ἀγαθότητος. καὶ κατὰ τῶν τῶν ἐκείνῳ γα-
στήρ, τῶν τῶν μελῶν ἀεικρίνομεν ἐξοικνυμένη, τῶν ὁ-
δῶν γὰρ τῶν τῶν κηρύττει. πὺν αὐτῶν δὲ τῶν
πὺν κρεμῶν οὐρανὸς τῶν ὑψίστης τῶν
ὁρατῶν φύσιν ἀεικρίνομεν ἐκείνῳ. ἡμε-
τεῖν γὰρ ἀσέως δημιουργοὶ σφιστῶν ἡμεῖς
ματι. ἀλλὰ γὰρ ὡς οἶον τίως ἀκρόση-
τον, τῶν τῶν ὁ Θεὸς τῶν σώματος τῆς κτίσεως,
μὲν τῶν πρὸς τῶν ἀγαθότητος, τῶν
τῶν μεγέθους θαύματι κάλλος ἀνάλαστον μα-
χρῶντος. ὡς γὰρ οἱ τῶν ζωγράφων

[illegible]

A pictores dealbatum antè parietem colorum floribus arte conserunt: ita creator ad ornatum mundi properans luce primum mundi parietes dealbat. Si quidem dixit Deus, inquit Moyses, fiat lux. Prima iam vox à Deo mittebatur, & lux nascebatur: audiebatur vox, & natura producebatur: simul creatura vocabatur, simul formabatur. Non ergo potuit, quodcunque collubitum erat, silentio facere? non res nutum secuta fuisset? Cœlum profectò productum est, & terra cum aquis, cum vox antecueret nulla. Lux verò cum producebatur, Deus voce præiuit. Quæ tandem vox, & quæ causa vocis? Discamus & scripturam, dum tacet, audire, & dum loquitur, erudiri. Quandoquidem recens creatæ Angelorum myriades, quæ fierent, videbant; cum verò qui faceret, videre non valebant; nam quod in essentiâ diuinâ supra contemplationem est, Angelorum quoque oculos superuadit: meritò nunc loqui occupat, ut eius quod fit, sensu & admiratione Angelorum turbas moueat, quo imperium effectione rei comitatum conspiciat, eoque percussi spectaculo ad cognitionem, & hymnum creatoris; conuertantur. Ecquis hic? Dicit ipse Deus cum familiari suo athletâ lobo differens: *Cum astra faciebam, laudabant me voce magnâ omnes Angeli mei.* Namque spectaculi stupore correpti ad singula, quæ fiebant, iteratis faustis acclamationibus conditorem prosequabantur. Deinde intra aquas firmamentum distendit in gyrum, velut tabulatum picturæ peridoneum. Post etiam nudat aquis terræ dorsa, quibusdam velut in cellis maria concludens, dum imperio in abyssum vitur pro claustro, & arenâ quasi habenâ formidabili mare continet, terram liberam seruans à pelagi eluione: esto, ventorum impetu ad terram mare propellatur. Fertur illud quidem fluctibus altè elatum; vbi verò terminos attingit, reuertit, refugitque & Domini vocem litoribus inscriptam cum intuitum fuerit, curuatis fluctibus termini positorem adorat; cumque terram violentè feriat, referitur, ac diuini imperij memor refertur in fugam. Quare placidè purpurascens adulatur vicinæ continenti, quasi mollibus vlnis terram complecti occupet, semper Domini præcepto co-

δε καὶ ὁ πρὸς ὁμοιωμάτων χάρις ἐργαίῃς ὁμολογῶν
 τὴν φύσιν πλὴν συζητήσας, καὶ τὰς χρείας αὐτῶν
 γινώσκων, ὁ ἄνθρωπος μὴ τυρεῖ. ἀλλ' ὅτι καὶ μηδὲ πῶς
 πλασθεὶς ἀνθρώπος, σκέψασθαι πλάτ-
 τοντας, καὶ βυθολύματα τοῖς σκεπτικῶν. ποιήσω-
 μιν ἀνθρώπον καὶ εἰκόνα ἡμετέραν, καὶ καθ' ὁ-
 μοίωσιν. τὸ πρῶτον τὴν πλάσιν πλὴν ἡμεῶν
 ὑποδείξει. ὅπως ὁ πηλὸς σκυρμαῖς (ἐ), καὶ ὁ
 θεὸς τὸν ἀσπιδάξει. ποιήσω μιν ἀνθρώπον
 Θεὸς μονογενὲς οἰκητήριον, ποιήσω μιν τὸν Ἀδὰμ,
 ἀπὸ ὃς πᾶς δούτερος Ἀδὰμ τὰς δημιουργῶν
 συγκαταστήσει. ποιήσω μιν ἀνθρώπον κατ' εἰ-
 κόνα ἡμετέραν, καὶ καθ' ὁμοίωσιν. ἐν τῷ μοι σύν-
 τειναι ἀγαπητὴ τὴν ἀκρίβειαν τὴν συγγένειαν φύ-
 σιν τὴν διαστασίαν μετὰ τὸν ἡμέτερον. ποιήσω μιν
 ἀνθρώπον καὶ εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν.
 μία μὲν εἰκὼν ἡ πλατὺν ὁρῶν, ἡ ἐνός τὸ πρῶτον
 που μνήμη, ἀλλὰ βίωσι ὑποστάσιον. κρινόν γὰρ τὴν
 θεότητα δημιουργήματα ὁ πλατὺν ὁρῶν. τεράδα
 μὲν ἐμφανὲς πλὴν πλατὺν ὁρῶν, μία τὴν εἰκόνα τῆς
 τεράδος ὑποκρίνεται. εἰ τὴν μία τὴν τεράδος ἡ εἰ-
 κὼν, μία τὴν τεράδος ὑποκρίνεται ἡ φύσις. ὁ γὰρ
 τῶν τῶν εἰκόνος ἡ τὴν εἰκόνας ἐνός κληρῶν. ποῦ
 γὰρ εἰκόνα μὲν ἀσπιδάξει τὴν ἀσπιδάξει τὴν φύ-
 σιν ὁρῶν; μία θεότης, μία ἐαυτῆς εἰκόνα
 καὶ τὴν φύσιν αἰετῆς. ἀλλ' ὅτι τὴν εἰκόνας ἀξία
 πηγήντα, καὶ αὐτὴ τὴν ἀσπιδάξει τὴν πλάσιν
 κατεχόμενοι. τὰ μὲν γὰρ αὐτὰ τὴν ζῶν ἡ πᾶσι
 ὅματι τὴν ζῶν ὁρῶνται, οὐ βαδίζουσι, ἀλλ'
 ἐρπύων κληρῶντα νόμῳ τὴν φύσιν, ἡ πρὸς τὴν
 ζῶν καὶ ἀκρίβειαν, ὁ μὴ δὲ κληρῶν ἐχρὶν ἐν ὁ-
 ρῶν ἀλλ' τὴν ζῶντος μὴ τυρεῖ. ἀνθρώ-
 πος τὴν μόνος ἐμφανὲς ἀλλ' τὴν πλάσιν τὴν ἀξία
 ὁρῶν. ὁρῶν πρὸς ὁρῶν αἰετῆς. ποῦ μὲν
 ζῶν τῆς γῆς, ὡς ἐν αὐτῇ τῶς σκεπτικῶν.
 ὁ γὰρ πρῶτον πρὸς ὁρῶν ἀξία αἰετῆς
 μόνος. ὁρῶν δὲ καὶ χρεῖς ἐκτείνων, τὴν ἐν ὁρῶν
 πατεῖδα φασκίται, τὴν Παύλῳ, πρὸς τὴν
 Παύλῳ φωνῶν αἰετῆς. ἡ μὲν δὲ πολίτευ-
 μα ἐν ὁρῶν ὑποκρίνεται. ὡς ἐν θεῶν καὶ ὁρῶν
 μόνος ἀκρίβειαν ἐργαίῃς ἀλλ' τὴν ἀξία τὴν εἰκόνα
 τὴν κτίσματος, τοῖς πρὸς ζῶν ὡς ζῶνται τὴν
 πεποικίαν μιν μόνος. καὶ γὰρ ὁ γὰρ ἐν ὁρῶν
 χρεῖς, καὶ δημιουργῶν ὁρῶνται, καὶ οἷον συμπλή-
 ρον, ἐκαστὸς ἐκτείνωνται, ἐκαστὸς ἀκρίβει-
 ται, καὶ βίωσι πηγήνται, καὶ παύων ἐν τῇ εἰκό-

tur quoque & adspectabilium rerum
 multitudo operibus confitens naturæ
 cognationem, & necessaria ipsi suffi-
 ciens genus contestatur. Quapropter
 vel nondum formatus homo à condi-
 toris considerantiâ, & Dei consiliis
 commendationem & precium accipit.
Faciamus hominem ad imaginem, & simili- *Genf. 1.*
tudinem nostram. Antiquiorem conditio-
 ne suâ honorem suscipit. Nondum fin-
 gitur lutum, & thronus apparatur. *Fa-*
ciamus hominem, vnigeniti Dei domici-
 lium; faciamus Adam, à quo alter a-
 liquis Adam conditori olim adsideat.
Faciamus hominem ad imaginem, & simili-
tudinem nostram. Hic tu mihi, ô dilecte,
 quando congenris naturæ thesaurum
 exquirimus, attentas aures præbe. *Fa-*
ciamus hominem ad imaginem, & simili-
tudinem nostram. Vna est, quæ sit imago;
 sed non vnus personæ monumentum,
 verum trium hypostaseon: commune
 namque, quod sit, Deitatis est opus.
 Trinitatem quidem ostendit fictricem,
 vnâ autem esse Trinitatis imaginem.
 Quod si vna Trinitatis imago, vna v-
 tiq; trium hypostaseon est natura. Si-
 quidem essentia identitatem imaginis
 vnitas loquitur. Vbi enim vnâ in ima-
 gine illius naturæ, quæ exemplar fue-
 rit, differitas reperietur? Vna diuinitas
 vnum sui secundum naturam simula-
 crum crexit. Quamobrem quem ima-
 ginis dignitate cohonestauit, pari quo-
 que formationis paraturâ exornauit.
 Cætera namque animantia aut toto cor-
 pore terram verrunt naturæ lege non
 progrediendi, sed reptandi vim forti-
 ta, aut ad terram inclinantia, quod
 nullum in cælo ius hereditatis habeant,
 ipsa figurâ contestantur. At solus ho-
 mo, ostentat fictionis suæ modo nobi-
 litatem; dum rectus in cælum adsur-
 git: pedibus ille quidem terram tangit,
 dum tantisper in eâ versatur; verum
 ore ad cæli fornices sustollitur, & ex-
 tentis manibus cœlestem patriam ani-
 mo repræsentat. Paulique vocem elatè
 ante Pauli tempora effert: *Nostra con-* *Ad Phil. 3.*
uersatio in cælis est. Ac velut in throno
 confidens actionum dignitate creatoris
 imaginem præ se fert, factis quasi co-
 loribus eum imitans. Nam & hic ad
 creationem rerumque molitionem de-
 siderium & manus affert, ædificat, na-
 uigia exstruit, lectos aptat, mensas
 compingit; quæ ludibundus dum facit,

ῥῆμα, πρὸς τοὺς συγγενεῖς φθάσας ὠρμήθη, καὶ
 τῇ τῆς φύσεως ὀπιζουμένῃ οἰκαιομένη, τῆς πρὸς
 σφοδρῆς ἀπεπαύσατο, ἰδὼν χειρὶ Θεοῦ πλατ-
 ῦνται αὐθροπῶν, καὶ τῇ τῇ τιμῇ πειρᾶται.
 πρὸς ἀντιθέσιν ἐπείγει τὴν κλίσιν. ἰδὼν
 αὐθροπῶν ἢ γαστὴρ δεινότητα, ἢ ἄλλα γλυ-
 φατομενῶν ἐν μήτρᾳ, ἔδ' ἐν τῇ τῇ φύσεως
 ἐργαστείᾳ πληροῦνται ἑμμενῶν, ὅθεν τῇ
 τῇ ἔπου ἐνοχλεῖται φεικῶς πολιορκουμένων,
 οὐκ ὅτι καὶ τοῦτο καὶ ἀσπασμῶν τὴν αὐξήσειν,
 οὐκ αἰσάντων τῇ ὠδίνῃ ἡμέλῃ πρὸς ἀκτῆ-
 νας χρονοῦνται, οὐκ αἰσάντων τὸν χρόνον ἵνα
 τῇ τῆς γαστὴρ ἀπολύσι διανοήσιν, ὅθεν μὲν
 ἔχον τοὺς σπαραγμῶν πάλιν δικτύοις τυπού-
 νται, ὅθεν βαδίσμασι ὑπερβαίνει ἐπ' ἐδα-
 φοὺς καὶ ὑπερβαίνει, ὅθεν πρὸς τῇ τῇ ἀπε-
 λοῦ ἡλικίας βαθμίδας σὺν μόνῳ πρὸς
 πεμπόμενον· ἀλλ' ἰδὼν αὐθροπῶν χειρὶ ἀ-
 θανάτοις κυφορῶνται, μήτε δὲ ἔχοντα τὴν
 χροῦ τῇ πλαστικῇ, καὶ Θεοῦ δακτύλῳ αὐ-
 τοῦτο ἀπὸ τῆς ἑμμενῶν ἀγαλμα· ὁμοῦ δὲ
 πλατύνονται, καὶ βασιλέα χρονοῦνται. ὁμο-
 χροῦνται γὰρ φησὶν, ἡμῶν ἡμῶν τῇ θαλάττῃ,
 ἡμῶν πετεινῶν τῇ ἐρατοῦ, καὶ ἡμῶν θηρίων τῇ γῆ.
 ἐξελίξῃ τῇ κλίσιν τὴν κλίσιν, τοὶ ὁμοῦ δὲ
 τῇ φύσιν, διασπῶνται δίδας τῇ χροῦ. ὁμο-
 πῆλ τὴν θαλάτταν, καὶ ἀδουλοῦται τῇ ἡπει-
 ρῇ, τῇ ἀέρι τοὺς δώροις πρὸς ἑαυτῇ, ὅθεν
 κτήτωρ ὁ αὐθροπῶν, ὡς οὐκ ἐχρεώτο κλίσιν·
 ὅθεν μὲν τὴν πλάσιν, πρὸς τῇ τῇ ἀξίᾳ
 φαινομένων. ἀλλὰ γὰρ ὅπως ὁ τῆς θείας ἀγα-
 θότητος ὁμοῦ φαινομένων, ταῖς ἐξῆς δωρεαῖς
 ἀποκρῶνται τὰ φθασόμενα ὡς γὰρ ὠδίνῃ τῇ τῇ
 φιλοπρέπειᾳ, πρὸς ἑαυτῇ, καὶ κατέχῃ τῇ ἑαυτῇ
 κεκλόμενοι τῇ θησαυρῶν οὐ διανοήσονται, οὐκ
 ἀρκεῖται τοὺς φθασάσιν, ὅθεν οἷς ἑδωκε τῇ δω-
 ρεαῖς πρὸς ἑαυτῇ, ὅθεν ἐκέρχεται τῇ διδόντι τῇ
 πόσιν γῇ πᾶσα, καὶ θαλάτταν διδομένη· ἀλλ'
 αὐθροπῶν πρὸς ἀντιθέσιν ἀβροδύσιν ἐνδιαί-
 τημα ὅσον ποσειδῶν πρὸς ἑαυτῇ. καὶ ἡ δὲ κα-
 ταλέγει τῇ πρὸς ἀντιθέσιν ὁ καλλος, ὅσον φυτορ-
 γῶν ὁ δημιουργῶν, ἐξαιρέτω γηποῖναι γηποῖναι
 ὁ δὲ δὲ, ἐξαιρέτω οἰκῶν τὰ πλάσιν
 πρὸς ἑαυτῇ. ἔξω δὲ πρὸς ἀντιθέσιν πλάσας εἰσθ-
 γαλῶν ἑδῶν, ἵνα ἡμῶν κτήτωρ ὁ μὴ γένηται
 μέγας, ἵνα μὴ τῇ συχνοῖα τῇ φύσιν, ἀλλὰ τῇ

A cos festinauit oratio , qui naturæ co-
gnatione quadam continentur , & na-
turæ paritate cognitâ probro abstinuit ,
cûmque vidisset manu Dei formatum
hominem , magno ob eum honorem
concepto gaudio ad gratias Creatori a-
gendas est conuersa. Vidit hominem
non egentem vtero , non carnem in
matrice sculptam , non in naturæ offi-
cinâ luteum embryonem , neque loc-
angustiâ naturaliter obsessum , non ac-
cretionem vteri tumore designantem ,
non expectantem , dum per radios ma-
nibus agiles partus edatur , non tem-
pus manentem , quo de ventris carce-
re captiuus exsoluatur , neque post
partitionem reticulis fasciarum reforma-
tum , non probroso per terram incessu
dedecoratum , non ad ætatis imperfe-
ctæ gradus admissum cum labore : sed
vidit hominem immortalis manu edi-
tum , pro matrice Creatoris manu v-
sum , & Dei digito ex tempore perfe-
ctum absolutumque simulacrum : vidit
simul fictum , simul regem factum.
Nam *præsit* , inquit , *piscibus maris* , &
Volatilibus cæli , & *bestiis terræ*. In crea-
turæ manu creaturam ponit , naturâ
conseruum gratiæ beneficio Dominum
creat , mare subijcit , continenti serui-
tutem imponit , aërem donis adscribit ,
eorum denique homo fit possessor ,
quorum non fuerat conditor. Extre-
mus ille quidem fabricatione , verum
dignitate primus emicuit. Sic porro
diuinæ bonitatis imber delatus poste-
rioribus donis obscurat priora. Nam-
que velut parturiens magnificentiæ suæ
munera , & habere clausum penes se
thesaurum impotens , non est conten-
tus prioribus , neque rebus antè dilar-
gitis dona sua circumscribit , neque
donatoris desiderium vniuersa terra ,
& concessum mare satiauit ; sed ex-
structum manu suâ paradisum , deli-
ciosam sedem dilecto concessit. Quid
necesse est paradisi pulcritudinem e-
narrem ? cuius cultor , conditor est ,
agrique eximia cultione donum exco-
lens sedem eximiam homini formato
dedit . Deus extra paradisum homi-
nem fabricatus induxit intèr , vt pos-
sessionem adiret , cuius pars non erat ,
ne cognationi naturæ donum adscribe-
ret , quin gratuita potius munificentia.

Genes. 11

πάλιν τὸν σκέψις, ἵνα ἡμιμήσῃ ὁ πλατὺς ὁμοῦν, ἵνα
 ἰσότημον διαπλασάμεν ἀνδρῶν, ἵσων αὐτῶν
 καὶ τὸ δόξαν συζεύξοντες, μὴ λήψωμεν καὶ τὴν
 ἐμοψμῖαν ὁ γυναικὸν, ἵνα μὴ νόθος γένῃ καὶ
 βέλῃ τὰ γυναικῶν. ἵσος γὰρ ἀληθῶς ἀνδράσι,
 καὶ γυναιξὶ τὸ διπλοῦς ὁ λογισμὸς, καὶ ἵσος ἐν
 ἀλλήλοις τὸ δρετῆς ὁ σταδίων ἡπλωται. ὃ γὰρ
 ἀφ' ἑαυτοῦ ὁ γένος ἡ πίσις. οὕτως ὁ Παῦλος
 δεξιζέται λέγων, ὅτι αὐτὸς γυναικὸς ἐν
 κυρίῳ, ὅτι γυνὴ γυναικὸς ἀνδρός. φύσις γὰρ
 διαφορᾶν δρετῆς δρόμος ὅς ἐστις. οἶδε ὁ
 ὁ γένος ἐν τοῖς ἀγῶσι τῆς πίσεως ἀνδρί-
 ζεσθαι. οἶδεν ἐν διπλοῦς σκάμματι ἀρπάξῃ
 τὸ εἶπασι. ὡς γὰρ τὸ πλάσιον ὁμοῖαν ἐτεκτί-
 ναν, τοῦτοις καὶ τὸν δρόμον ἀρχώμεται λείπε-
 σθαι. ὅρα μοι καὶ Παῦλον τὸ πλὴν οἰκουμένην
 σταδίου σταδίων, καὶ ὅτι πᾶσι πίσεως δρόμος τὸν κό-
 σμον μικρὸν ἀποφύοντα, γυναικας πᾶσι
 καλῶντα, καὶ τὸ δρόμον γαυμάζοντα διωδιδόν
 πᾶσι καλῶν. καὶ Σιωτὺ γυναικας καλῶν, ὅτι
 γένεσι συζυγε συλλαμβάνει αὐτὰς, αἱ πῖνες ἐν
 ὅτι διαφείλῃ σιωτὸν λαοῦ μοι, καὶ καλῶν
 τας, καὶ τὸ λειπὴν σιωτὸν γυναικας. ὅρα καὶ ὁ γένος
 γένος ἐν τοῖς Παύλοις δρόμοις φιλοφρονῶν, καὶ τοῖς
 ἀποστολικῶς ἰδράσας ἐν ὅτι σταδίων τὸ οἰκουμένης
 μιμούμενοι, ποιήσωμεν αὐτῶν βοήθον κατ' αὐ-
 τὸν. γυναικας πᾶσι καὶ ὁ, ποιήσωμεν. πάλιν
 ἡ λέξις πλατύνοντα, τὰ τῆς θεότητος
 ὑποστάσεως ἀνίτη, τὸ τὸ πειάδος γυναικας ὑπο-
 δεχομένη. γυναικας τῶν συζυγεος ἡ γυναικας τῇ
 πλατύν, καὶ μὴ ξενίζεσθαι διδασκαλὴν ὑπερῶν,
 ὡς ἐν τῇ ποιήσῃ τὸ μὴ μὴν ἐδίδασκεν. καὶ ἔλα-
 βε φησὶν, ὁ Θεὸς μίαν τὴν πλάσας αὐτῇ, καὶ
 ἐκδομένην πλὴν πλάσας, καὶ ἔλαβεν, εἰς γυ-
 ναῖκα. πῖνος τὸν γένος, εἰπέ μοι, καὶ τὸ Ἀδάμ
 ἡ γυνή, καὶ ὁ σὺν τῷ Ἀδάμ διαπλατύνεται, καὶ
 ὁ ἰσότητος ἐπ' ἀμφοτέρων ὁ δημιουργημα.
 ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῷ ἀνδρὶ ἀποτῶν ἤρχετο μία
 φωνὴ πᾶσι καὶ τῷ φύσιν, καὶ μὴ μετῶν τῶν
 γυναικας, ὅτι τὸν ἀρρεν ὁ γένος σιωτὸν πλά-
 μῖνος ὁ Ἀδάμ τὸ γένος ἐρημος, καὶ διήσῃ τὸ
 πλάσιον τῶν γυναικας, καὶ ὁ σὺν ἐν τῇ ἐκκαλῶν
 τὰ σώματα, ὅτι ἀμφοτέρων πλὴν γυναικας ἐπι-
 γράφεται, ἀλλ' ὁ μὲν ἀπῆρτις, ἡ ὁ σὺν ἤρξα-
 το δὲ πᾶσι ὁ γένος βύλαται τὸ Ἀδάμ δημιου-
 ρῶν ὁ Θεός, καὶ τὸ δημιουργικῆς αὐτῇ τῆς

fiebant. Iterum igitur deliberatio, ut
 quod formabatur, in honore esset; æ-
 quali cum dignitate hominem efforme-
 mus, ac figuremus, æqualem gloria
 cum eo coniugemus, ne sit honore de-
 fectior muliercula, nève genere notho
 dedecoret opera. Æqua namque pro-
 fectò viris, & mulieribus est pietatis
 ratio, & par virtutis consecranda stadi-
 um alteri cum altero apertum est.
 Nec enim generis discretione fides uti-
 tur. Sic Paulus definitè adserit: *Neque*
vir sine muliere in Domino, neque mulier si-
ne viro; cum naturæ differentiam vir-
 tutis cursus nesciat. Scit in fidei certa-
 mine fœmineum genus viriliter agere:
 scit in pietatis certamine coronam rap-
 ere: quorum enim parem molitus est
 Deus formationem, ij se in cursurâ re-
 linqui turpe ducunt. Vide mihi Pau-
 lum terræ habitabilis stadia percurren-
 tem, & cursu pro fide suscepto mundi
 angustias demonstrantem, mulieres ad-
 hortantem, & earum cursum suspicien-
 tem: *Enodiam rogo, & Syntychem depre-*
cor; & tu germane compar, adiuva illas,
quæ mecum laboraverunt in Evangelio cum
Clemente, & ceteris adiutoribus meis. Vi-
 des fœmineum sexum tangi Paulini cur-
 sus æmulatione? vides Apostolicos su-
 dores in mundi stadio imitatione ex-
 primere? *Faciamus ei adiutorium simile sibi.*
 Profus illud agnoscis: *Faciamus?* Ite-
 rum latius explicata vox diuinitatis hy-
 postases innuit, Trinitatis notionem
 complexa. Fuerit igitur ea cognitio
 creationi coarua, neque cum docetur,
 ut peregrina deinceps recipiatur ab ho-
 minibus, quorum in procreatione de
 illa mentio fuit. *Talis Deus, inquit, &*
nam de costis eius, & edificavit costam,
quam tulerat in mulierem. Cur igitur, in-
 que, post Adamum mulier, & non
 cum Adamo efformatur? cur non æ-
 quæuum utriusque opificium? At in al-
 iis omnibus suffecit vox vna ad natu-
 ras representandas, & ad sexum dime-
 tiendum, quando vna conformaban-
 tur masculus, & fœmina. Adam verò
 solus fœmina destitutus est. Et forman-
 di rationem dispecit conditionis ordo,
 neque verò ex solo corpora excitantur,
 neutra quoque terram inscribunt ma-
 trem. Verùm hic perfectè absolutus e-
 rat, cum illa necdum orta. Quare in
 Adam conspectu vult illam Deus fin-
 gere, & ficticis artis suæ spectatricem

1. Cor. ii

B

Phil. 4:

C

Genes. 1:

Genes. 2:

D

πῶς ἄλλοτεία ἢ ἡγήσομαι πλὴν ἔξωθεν, ἀλλ' ἔμοι γὰρ ὅσον πλὴν ἡμέσιν; πῶς οὖν ἔτι πάλιν ἐσόμεθα μία ἁρξ συνημμένη τῇ φύσει, καὶ πρὸς πύθον τῇ ἁρσί; καὶ ὠκεθόμην οὐ Θεὸς πλὴν πληροῦν, ὡς ἔλαβον εἰς γυναῖκα. ὁμοφροσύνης καὶ συμφροσύνης ἡ πλάσις διδάσκαλος. ἐνὶ αὐτῇ μίαν πρὸς ἁρμόσας γυναῖκα (φροσύνης ὑπεργόρυσσε νόμους· ἐκ πληροῦς ὃ πλὴν γυναῖκα νομφόσας, θαλάπεισται πρὸ αἰδρός ἢ γυναῖκα πρὸς αὐτῇ, καὶ σκέπεται· θαλάπειται γὰρ ὁμοῦ καὶ σκέπεται πρὸς τὸ ἁρξ ἢ ὑποκαταμένη πλὴν γυναικὶ ὃ ἢ ὑποκαταμένη ἀκηνύκτως μὴ τῷ ἐκ ποῦσα γὰρ τὸ ἴσον τὸ ἀφ' ἀφ' ἑαυτοῦ, καμπίετω πρὸς ὑπακλὴν πλὴν πρὸς αἰρέσειν, ὡς πλὴν πρὸς συνήφην, καὶ ὡς ἐκείνη θαλάπεισται. Ἐπὶ ὃ τὸ δημιουργίας ἔπος, σιωπῶν ἡ παραινέσις. ἀκηνύκτως πρὸς τῷ πρὸς δημιουργίᾳ βυλῆματι· αἰδεσθῶν τὸ κύνειον τὸ φύσις, ἀκηνύκτως ὁδοὺς ἐκ τῶν πρὸς. μὴ κακὸς εἰσὶν σιμνότης πλάσις, μολυσμὸς πρὸς αἰρέσειν. ἀγαπήσωμεν τὸ ἀπλήστω πρὸς τὸ ἡμῶς ὑμῶν πρὸς ἀγαπήσωμεν ὡς φιλεῖν δεσποιν, καὶ πρὸς πρὸς ὡς φιλεῖν. μὴ ῥυπῶσθαι πλὴν ἀξίαν αἰδέσειν ἐπιτηδύμιοι. χρὸς Θεὸς διὰ πλάσθαι. μὴ ἀμυνθῶν τὸ καλλος τὸ πλάσις τῇ κακίᾳ τῷ πρὸς αἰρέσειν μὴ τῷ πρὸς αἰρέσειν τὸ πρὸς αἰρέσειν τὸν δημιουργὸν κακὸς εἰσὶν πρὸς. μὴ δῶν ὕλας τὰς πρὸς, τὰς ὅφ' ἐπὶ πρὸς πρὸς. μὴ πρὸς πρὸς, ἀπὸ πρὸς τῷ ἡμῶς ἡ ῥίξ. ἀλλὰ οὖν μὴ ἐπιχωμεν τῷ λόγῳ τὸ δρῶν, ἀφ' ὃ τὸ πρὸς ἀκηνύκτως ὡς. σιωπῶν πρὸς τὸ πρὸς αἰρέσειν, ὃ λειπὸν τὸ ἰσοείας πρὸς πρὸς πρὸς ἵνα μάθωμεν ὅτι ὕφανε δρῶμα καὶ τῷ πρὸς πλάσθαι ὁ δρῶν, καὶ μὴ πρὸς ἀπὸ πρὸς, πρὸς ἐκείνου φροσύνη πρὸς πρὸς. θερμότερα ὃ πρὸς Χριστὸν ἀγαπήσωμεν, ὅφ' ὃ καὶ ὁ πρὸς αἰρέσειν, καὶ ὁ βυλῶν κατὰ βυλῶν, καὶ αἰρέσειν τῷ Χριστῷ, ὃ ἡ δρῶν εἰς πρὸς αἰρέσειν τῷ αἰρέσειν, ἀμυνῶ.

A Quomodo alienam reputabo, quæ non extrinsecus, sed à me cœpit originem? quomodo igitur non iterum erimus una caro naturæ vi conglutinata, qui antea coherentes fuimus? *Et edificavit Genes. ii. Deus costam, quam tulerat, in mulierem.* Concordiæ, & continentix magistralis molitio. Vni viro unicam adfocians uxorem continentix subindicat legem. De latere verò mulierem desponsans iubet à viro mulierem foueri, ac regi: fouetur enim simul, ac regitur à manu subiecta costa. Mulieris quoque subiectionem silentio testatam facit. Illa enim cogitans, quo ex loco sit efficta, voluntatem ad obsequelam flectat, ut costa coarctetur, illiusque vicem foueatur. Eiusmodi conditionis ratio tacita quædam admonitio est. Sequamur igitur conditoris voluntatem, reuerreamur naturæ Dominum, libidinis vias auerfati. Ne creationis dignitatem dedecoremus electionis inquinamento. Eum amemus, qui immenso honore genus humanum cohonestauit. Amemus ut humanissimum, honoremus ut honoris quàm cupientissimum; ne studiorum nostrorum indignitate dignitatem contaminemus. Manu Dei ficti sumus, ne fictionis nitor actionum squalore obscuretur, ne operum peruersitate in conditorem contumeliosi simus: ne suasu serpentis igni materiam dederimus, ne nobis eueniat, quod generis auctori accidit. Verùm ob aurium satietatem inhibeamus modò cursum orationis. Adiuuante Dei gratia reliquum addemus historix, ut intelligamus, quale facinus in protoplastum diabolus adortus sit, & euentu cognito sapiamus. Ardentiori autem amore Christum diligamus, cuius beneficio, qui lapsus erat, resurrexit, & percussor prostratus est; eiusdem Christi gratia, cui gloria in secula seculorum, Amen.

Eiusdem in Adamum.

ORATIO III.

Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν Ἀδὰμ.

ΛΟΓΟΣ γ'.

ΟἶΔΑ χρεωστῶ ἐμυτῶν τῆς καὶ τὸν Ἀδὰμ διδασκαλίας χρεωστῶντας,

Scio me chirographo teneri, promissioque de rebus Adam docendis

& cum agnosco debitum, eius magnitudine percellor. Verum quandoquidem disciplinæ vehementes estis amatores, & commodi huius promissi flagitatores; nos contra pensioni impares: age, Christo Domino supplicemus, ut ad redditionem doctrinæ adsit cooperator. Nam si peccatorum conscripta debita lacerare gaudet; multo latabitur amplius debitionem doctrinæ nobiscum exsoluens. Age igitur, o dilecte, Adami historia mentem occupemus. Ea enim fuerit opportuna per ieiunium narratio: quandoquidem illud in paradiso cum alijs plantis seruandum receperit Adamus, & cum licentiori voluptabilium rerum usu ieiunij lex ei scripta fuerit: Ex omni ligno paradisi comedere: de ligno autem scientiae boni, & mali ne comedas. Prima regis edictio alimenta dat, & ieiunij legem ponit. Accipe potestatem in omnia, vno solo te abstine, in omnia manus extendatur, & ad vnum contrahatur. Citra inuidiam fructu interdixi, neque mihi vsum reseruavi ipsi; nullius enim indiga mihi natura est, nullique obnoxia passioni: verum ut prohibitor cognito, præbitorem quoque agnoscas, & vnus priuatio recordationem illius excitet, qui dedit vniuersa: ne voluptas vadequaque circumfusa beneficij memoriam spoliet: ne per inexplabilem voracitatem in ignorantiam delabaris. Alias igitur animantium gentes, & genera fabricans conditor immobilibus naturæ legibus constrinxit; neque ipsis electio est, quæ facultatem in vtrumque partiatur, neque ratiocinationis discretio, quæ velut in æquilibrio perpendat agendorum delectum: sed simul imperat natura, ad agendum impelluntur, non excusso curiosè præcepto. Contra homo ratione insignitus, electionis potestate ornatus, & arbitrij libertate refulgens, consilij vim habet, quæ nulla teneatur voluntatis seruitute, intentionemque habet sui dominam, & inuiolabili gloriatur agendorum electione. Hinc euenit, ut hoc diligat, illud quod ita visum fuerit, repudiet: hoc auerfetur, ad illud animum adijciat, & liberrima cum potestate voluntatis regnans abundat optionibus

Genes. 2.

A καὶ ὁ χρεὶς ὁπτιγνώσκων, ὅ μιν ἐπὶ τῷ χρεὶς
 ἔσται. ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ σφοδρὸς μὲν ὑμῶς
 ἐστὶν μαθητὴς, καὶ τὸ ὑποαίτιος ἀπα-
 τήσῃ φορὴ κατεστήκασι· ἡμεῖς δὲ πρὸς τὴν
 καταβολὴν ἀδελφῶν· φέρε τὸ διαποτὶν Χρι-
 στὸν συνεργὸν ἡμέας πρὸς τὴν διδασκίαν αὐ-
 τῷ ἰκατεύσωμεν. εἰ γὰρ χαίρει τὰ τῷ ἀμφο-
 τῶν ἐλθεῖν ἡμῶν πολλὰ πλέον ὠφελεῖται
 τὰ τῆς διδασκαλίας συγκαταβάλλων ὀφλήμα-
 τα. δοῦρος δὲ οὗτος ἀγαπητὸς τῇ χεὶρὶ τοῦ Ἀδάμ
 συγγραφεὶ τὸ νοῦν ἀπολήσωμεν. ὅτι καὶ γὰρ ἡ
 πύξυς τῆς νηστείας διήγησις, ὅτι καὶ τὸ
 τὴν ἐν τῷ ἀδελφῷ μὲν τῷ ἀλλῷ φυτῷ φυ-
 λᾷ ττειν ὁ Ἀδάμ ὑπεδέξατο, καὶ τῇ τὸ διπο-
 λαύσιος ἐξουσία, καὶ ὁ τῆς νηστείας νόμος πρὸς
 αὐτὸν ὑπεγράφη. διὰ πᾶν γὰρ ξύλον, τὸ
 ἐν τῷ ἀδελφῷ βρώσῃ φαγῇ, διὰ δὲ τὸ
 ξύλον τὸ γινώσκων καλὸν καὶ πονηρὸν, ὃ φά-
 γας ἀπ' αὐτοῦ. πρὸς τὴν βασιλείαν ἀφ' ἧς
 ἐξουσία, καὶ νηστείας νομοθε-
 τῶσα. ἔχει φησὶ τῷ ὅλῳ τὴν ἐξουσίαν, ἐνὸς
 ἀφ' ἧς μόνον. ἡ χεὶρ ἐκτείνεσθαι πρὸς ἅ-
 παντα, καὶ συλλέγεσθαι πρὸς ἓν. ὃ φησὶ καὶ
 ἐκάλυψα τὴν διδασκίαν; ὅτι ἐμμετὰ τὴν
 C βρώσιν ταμιεύμενος· ἐμοὶ γὰρ φύσις αἰνεῖται
 καὶ πρὸς ἅπαντα πάθος ἀχέριος· ἀλλ' ἵνα ἐν-
 νοῦν τὸ καλύπτειν, γινώσκων τὸ χορηγῶσα-
 τα· καὶ ἡ τῆς ἐνὸς διδασκαλίας, ἡμῶν τῶν
 ὅλα διδασκόντων ὑπομνήσις· ἵνα μὴ πᾶν τὸ
 ἡ τρυφὴν ἀεὶ ῥέουσα λησθῇ τὴν μνήμην
 τὴν χάριτος· ἵνα μὴ τῇ ἀπλησίᾳ τὴν βρώσιν
 ὀλιγόησιν πρὸς ἀνοίαν. τὰ μὲν οὖν ἄλλα τῷ
 ζῶντι ἐστὶν καὶ γὰρ ἀφ' ἧς πλάττειν ὁ δημιουργ-
 γὸς, νόμοις ἀκινήτοις ἐδοθεὶ φύσις. καὶ πρὸς
 ρεσις εἰς ἐστὶν αὐτοῖς ἐπ' ἄμφω τὴν ἐξουσίαν
 μὲν ἔχουσα, ὅτι λογισμοῦ ἀφ' ἧς ζυγο-
 D σκετῶσα τῷ πρὸς αὐτὸν τὸ ἀρεσιν· ἀλλ' ἐμοὶ
 τε καλὸν εἰ φύσις, καὶ ἐς τὸ πρὸς αὐτὸν ἐπείγει
 μὴ πολυπραγμονεῖται τὸ πρὸς αὐτὸν. ἀν-
 δροπος γὰρ λόγος τῷ μῆτι, καὶ πρὸς αὐτὸν κα-
 χήσεται, καὶ αὐτὸς ἐνὸς γινώσκων ἀφ' ἧς ἐστὶν, βυ-
 λήματα ἀδούλωτον ἔχει τὸ φρόνημα, αὐτοῦ
 αὐτοῦ ἔχει τὴν πρὸς αὐτὸν, ἀδύνατον δὲ καὶ τῷ
 πρὸς αὐτὸν τὴν ἀρεσιν. ἐν τῷ τῷ τῷ τῷ
 λέγει, ὃ γὰρ πρὸς τὸ δοκῶν πρὸς αὐτὸν πεπαι-
 καὶ μὲν ἀποστέφεται, τὰ δὲ πρὸς αὐτὸν καὶ βασιλεύων αὐτὸς ἐξουσία βουλεύεται, πλὴν τῆς
 τῆς τῆς

τῆς τ' γνώμης αἰρίεσι. Διὰ τὴν διδόνει νόμον
 Θεός, ἔκ αἰάκην πρὸς τὸ πρῶτον πρὸς τὴν
 σιν, ἀλλ' ἐπέλλει) τὰ δοκίμια, καὶ ὡς ἡλψ τὴν
 πρῶτον ἀφίησι, καὶ ὁ πρῶτος νόμος παρα-
 δράμη τὸ πρῶτον, ὅδ' ἔτι μετὰ τὴν
 φύσιν, ὅδ' ὁ νόμος αἰάκην, δεσφύει τ' παρακ-
 σματα, ὅδ' ἀφαιρὶ βία τ' χάρι, ὅδ' ἀφαι-
 ρα τὸ δῶρον αἰάκην, ὅδ' ὁ νόμος τ' γνώμην, πα-
 ρατρέπων τ' φύσιν. ἀλλ' ἐν τῷ λογισμῷ
 αἰσθάνονται, σωφρονίζῃ τιμωρίας τὸν πλημμε-
 λήσματα. ὡς ὁ κερταῶν λογισμῷ τὰ τῷ ὅ-
 ματος ἡνίας ἐπέτρεψεν καὶ καθάπερ ἄρματι τῷ
 σώματι τ' ψυχῇ ἡνίοχοι ἐπιστήσας, τ' δρόμοι
 τ' ὅπως ἐλαύνει παρακαλοῦται. ἐν τῷ πύ-
 νω, εἰ μὴ ἡνίοχοι ὁ λογισμὸς αἰάκην τὰ ἡνίας τῷ
 σώματι, τῷ δρόμοι πρὸς ἐννοῶν τ' ἔφα-
 ρον. ἐπινυστάξας ὁ καθάπερ ἵπποις τοῖς πάλαι,
 ἔλαυνεν αὐτὸν καὶ κερταῶν, καὶ δυαρχίας φερέ-
 ρητος, καὶ τελευτῶν καὶ ἐλαττωμένων, ἐλαττω-
 νητος, αἰχμαλώτους ἄρματι οἰκείου ἡνίοχο-
 ρος, καὶ συρταῶν κερταῶν. παλαιότερος ἐν
 αἰσθάνεται, ὡς με ρύσεται ἀπὸ τῷ ὅματι τῷ
 θανάτου τούτου; πρὸς τὸν ἡνίοχον πλὴν δι-
 αδοκίμια, γίνεται διδόνει πάλαι. καὶ πάλαι αἰ-
 λογίσις ὁ λογισμὸς παρακρῆσας τὴν φερέν,
 διδόνει ἡνίοχον τούτων, ὅδ' ὡς ἐπέτρεψεν δι-
 δόνει. πρὸς πύνω τοῖς ἄλλοις, οἷς Θεός τι-
 μήσας τ' αἰσθάνεται φαίνεται, καὶ λογισμῷ αὐτο-
 ξοισίου δυρεῖας ἀμφιέσας, δίδωκε νόμον αὐτῷ.
 γυμνάζων πλὴν αἰρεσι, καὶ καθάπερ ἐν δέλτῳ
 τῷ φυτῷ ἀφαιρῶν τὴν ἐννοῶν, πλὴν ἐν-
 δον κερταῶν ἀφαιρῶν αἰκίνοισι, ὅπακῃς
 καὶ παρακρῆσας ἀφαιρῶν ἐπὶ τῷ ξύλῳ πρὸς
 ἀφαιρῶν. ἐπινύθην γυνὸν καλὸν καὶ ποιητὸν
 τὸ ξύλον ἐποιομάσται. ἀφ' ὧν γὰρ ἐπὶ ἐπιδά-
 χῃ, ἀπὸ πύνω τὸ ξύλον ἐκλήθη καὶ ἡ τούτου
 διδασκαλία, τῷ φυτῷ πρὸς τὴν ἐννοῶν. ἐν τῷ
 ὡς ἐπινύθην, τῷ Αδάμ ἡ γυνὸς ἐμελετῶν, καὶ τὸ
 λογικὸν ἐγυμνάζει. ἀπὸ πύνω ξύλου τῷ ἐν
 τῷ πρὸς τὴν βρώσιν φαγῇ. ἀπὸ τῷ ξύλῳ
 τῷ γυνὸν καλὸν, καὶ ποιητὸν, ὅδ' ἀφαιρῶν ἀπὸ
 αὐτῷ. ἐν τῷ ἀπὸ πύνω ἀφαιρῶν, ὅδ' ὡς
 πλὴν ἔτι πρὸς ἀφαιρῶν βρώσιν ἐπινύθην.
 διδόνει τῷ τῷ νόμῳ φυλακῇ, πλὴν τῷ νομο-
 του πύνω. ἴδου πλὴν γνώμην, ἵνα γυνὸν
 ἐπινύθην. δίδου μοι χάρι τὴν χάρι συστήσας

sententiarum. Quare lege positâ Deus agendi necessitatem non imponit; sed quæ sibi videntur, imperat, & voluntatis potestati permittit actionem: & si iussus mandatum prætereat, non ideo naturam demutat, neque necessitatis legibus vincit inobsequentem, neque gratiam per vim aufert, neque intra necessitatem dona contrahit, neque naturam peruertens, mentem adulterat: sed ratione in dominatu suo relicta poenis delinquentem ad sapientiam reuocat. Principi verò rationi corporis habenas permittit, & animam corpori veluti curriculo aurigam præficiens adhortatur, ut ad cursum virtutis impellat. Tunc igitur si ratio sobria corporis habenas sustineat, cursum currit, quo corona pareretur: dormitabunda verò passionibus tanquam equis per præcipitia, perque aspera viarum fertur incogitans, & tandem deiecta, atque ad terram afflicta trahitur puluere sordida, sub proprii currus iugum captiua, ac vexata clamat: *Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius?* Nam per socordiam principatu prodito fit serua passionum, & irrationabilibus passionibus cum thronum ratio præter ordinem concesserit, earum serua comperitur, ad quarum seruitutem fruendam nata est. Itaque præter alia, quibus hominem Deus condecorasse videtur, etiam mentem arbitrij libertate inuestiuit, lege datâ ad voluntatis exercitationem: & in arbore veluti tabulâ descripto mandato intus abditam dijudicandi vim excitauit, adscripto in ligno parendi, aut non parendi discrimine. Hinc notum boni, & mali lignum agnominari: ab illis enim, quæ hic didicit, lignum appellatum est, & huius instructio, ligni fuit appellatio. Quippe illic, ut dixi, Adamo excolebatur intelligentia, & exercebatur ratio. *Ex omni ligno paradisi comede: de ligno autem scientia boni & mali ne comedas.* Fructum habe citra modum; manum duntaxat abstine ab esu insulso, & superfluo. Quo in pretio sit legislator, obseruatione legis propala. Perspectum tuum habeam animum, ut amoris tui vim in pretio habeam: gratus esto manum contrahendo,

ἀπὸ τῆς πλυτοῦς τοιχοφυγῆν τ' αὐθροποι δό-
 χεται· ἢ ὅτι εἶπεν ὁ Θεός· οὐ μὴ φάγητε ἀ-
 πὸ τῆς ξύλου τῆς ἐν τῇ παρὰ τοῦ ἑδείου. Ἀποκρί-
 νεται· *Ἐξαιρέσεις* ὁ παρὰ τὸν φόνον δραμὸν, ἔ-
 συγχρούειν ὅτι χρεῖ τὸν οἰκέτην παρὰ τὸν δε-
 σπότην, συμπαθείας παροχρήματα. εἶδον ὑμᾶς,
 φησὶν, ἐν ἀγαθῶν παροχῶν τυχαῖν οὐ τοιχοφυ-
 γας, καὶ συμπαθείας ἐλήλυθα. εἶδον ἐν μέσῳ
 τοῦ ἑδείου λιμνῶντες, καὶ τὴν λύπην με-
 λισσομένην ἤλθον. ἢ γὰρ εἶπε μοι βουλόμενος ὁ
 Θεός· τί τὸ βρώσιν ἐκώλυσε; ἢ δείξας τί τὸ ἔσθαι,
 τῆς πέρας ἐτήρησε; ἢ τι παμύβεται τὴν ἀπὸ-
 λαισιν; ἢ τι φυλάττει τὸ δῶρον ὑμῶν ἀφαιρου-
 μένος; ἀμείνον ἡμῶν, εἰ μὴ ἐδιδώκει, ἢ δεικνύς
 ἐκώλυσε. παρὰ τοῦ ἑδείου ἐδωκε, καὶ τὴν βρώσιν οὐ
 σπενδομένην. Τούτοις ταῖς φωναῖς τὴν ἀκού-
 ῃ ἀποκρίνεται, καὶ πολιορκεῖ τὸν λόγον, καὶ κυ-
 μνήν τὴν γνώμην. ἔπληξε τὴν ἀκού-
 ῃ βλάβῃ σπενδομένην. ἀλλ' ἀποκρίνεται παρὰ τὸν
 ὁπίσθου ὁ γυνή, καὶ ἀφαιρούμεν τὸν ὁπίσθου
 λυόμενα βούλεται. ἢ σπαντὴν, ὡς γυνή, μολύ-
 νης ταῖς ἀποκρίσεσιν; ἐφόρεσας τὸ ψάδις, φέ-
 ρει τὸ τῆς ψάδιδος ἐργάτην, ἀποστέφει τὸν τῆς
 ψάδιδος πατέρα, ἀνέστησιν αὐτὴν ταῖς μηχαν-
 αῖς τὴν σιγήν· ἀφαιρούμεν αὐτὴν ποιεῖ τὸ βέ-
 λος, τὴν ἀκού-
 ῃ ἀποκρίνεται. ἀπὸ περὶ τῶν, φη-
 σὶν, ἐξ ὧν τῆς ἐν τῇ παρὰ τοῦ ἑδείου βρώσιν φαγόμε-
 να, ἀπὸ δὲ τῆς ξύλου τῆς γινώσκουσιν καλὸν καὶ ποιη-
 ρὸν, εἶπεν ὁ Θεός· οὐ φαγόμενα ἀπ' αὐτῶν. ἢ
 οὐ αὐτὴν ἡμέρα φαγόμενα, θανάτῳ ἀποθανέσθαι.
 ἐγινώσκουσιν σπαντὴν, ὡς γυνή, τῇ ὁπλῶν, Θεὸς
 φωνῇ τῇ ἀφαιρούμεν καὶ ἀπαιτούμενα. ἢ οὐ ἐ-
 καίως; ἢ θανάτῳ φησὶν ἀποθανέσθαι. ὡς γυνή
 μιαν, καὶ φωνῇς πολυμερῆς. Θεὸς τοῖς παρὰ
 τοῦ ἑδείου θάνατον ἀπορρίπτει· καὶ ἀφαιρούμεν τὴν
 ποῖς ἀφαιρούμεν αὐτὴν παρὰ τὴν ἡμέραν· οὐ θανάτῳ
 ἀποθανέσθαι. κλέπτει τὴν θανάτῳ τὸν φόβον, ἵνα
 λησύνῃ τῆς ἐν τῇ τὴν ἀσφάλειαν. νοθεύει
 τὴν ἡμετέραν, ἵνα παρὰ τοῦ ἀφαιρούμεν παρὰ
 τῆς ἡμέρας. Ἐλπίσας τὸν φόβον, γινώσκουσιν τῆς
 ἡμετέρας, ἔλπιζεν τὸ καὶ Θεὸς πόλεμον. ἢ δὲ
 γὰρ ὁ Θεός· ὅτι ἢ αὐτὴν ἡμέρα φαγόμενα ἀπ' αὐτῶν,
 ἀφαιρούμεν αὐτὴν ὑμῶν οἱ ὀφθαλμοί· καὶ ἔσθαι,
 ὡς τοῖς γινώσκουσιν καλὸν καὶ ποιηρὸν. φησὶν,
 φησὶν, ὑμᾶς, ἢ πόθεν τῆς δίνου κακώλυσεν. ἀπαιτεῖται βρώσιν, ἵνα κωλύσῃ τὸν πόλεμον. ἢ οὐ φέ-
 ρει, ὡς γυνή, φωνῇ δὲ ἢ ἡμετέραν Θεός; τί παρὰ τῇ βρώσιν, δὲ ἡμῶν ὡς παρὰ τῇ γινώσκουσιν

A per latus hominis structuram subtruc-
 te incœptat: *Cur præcepit vobis Deus,* Gen. 3.
ut non comedereis ex omni ligno paradisi.
 Humanitatem simulat, cum ad ex-
 dem accurrat, & commiserationis ob-
 tentu conatur servum cum Domino
 committere. Vidi vos, inquit, in om-
 ni bonorum affluentia non ausos frui,
 & condolens veni: videbam in me-
 dio paradisi esurientes, & in partem
 tristitiæ veni. Nam quo consilio, dic
 mihi, cibo Deus interdixit? quid spe-
 ctabili re commonstratâ, usu priuavit?
 cui oblectationem hanc recondit? cui
 vobis ablata dona referuat? satius erat
 non dedisse, quàm dato interdixisse,
 Paradisum dedit, & cibum non con-
 cessit. His vocibus auditum subvertit,
 & rationem oblidet, utque mens a-
 nimi fluctuet, facit: percussit aurem,
 ut conscientiam lædat. Verùm ad in-
 fidiatorem respondet mulier, & in-
 fidiatorem corrigere vult. Quid te, mul-
 lier, simulatione inquinat? menda-
 cium audisti, mendacij artificem fu-
 ge, auersare mendacij patrem, obsi-
 ste silentio eius machinis, inefficax e-
 ius telum fac auribus oppilatis. *De fru-* Gen. 3.
ctu lignorum, inquit, *quæ sunt in para-*
diso, vescimur: de ligno autem scientiæ bo-
ni & mali præcepit Deus, ne comederemus.
In quocunque enim die comeditis, morte mor-
iemini. Exarmasti te mulier, Dei vo-
 ce diabolo creditâ. Quid ille igitur?
Nequaquam moriemini. O sententiam
 execrabilem, & plenam audaciæ vo-
 cem! Deus mortem transgressoribus
 statuit, & diabolus vitam contra le-
 gem agentibus sponderet. *Nequaquam*
morte moriemini. Furtim demit mortis
 terrorem, ut legis munimenta depræ-
 detur: pœnam adulterat, quod ad le-
 gem perfringendam propellat: ex-
 cussio timore, pœnâque sublatâ con-
 tra D E V M bellum constat: *Sicut e-* Gen. 3.
nim Deus, quod in quocunque die comede-
ritis ex eo, aperientur oculi vestri, & cri-
tis sicut dii, scientes bonum, & malum.
 Non per amorem, inquit, sed per
 invidiam arbore interdixit: priuavit e-
 su, ut diuinitatis aditu prohibeat. Quid
 ergo fugis, mulier, plantam, cuius ope
 D E V S eris? quid cibum, per quem
 pares cum imperante sitis, repudiatis?

- Gen. 1.** *Verè homicida erat ab initio.* Postquam enim his duobus Adamum vidisset inunitum, mortis metu, ac vitæ promissis, quibus ipsum munire Deus occupauerat, eadem imitatur & demon. Et morti quidem illud obijcit:
- Gen. 3.** *Nequaquam morte moriemini.* At pro ligno vitæ vanâ spe diuinitatis subito erigit, ut soluto metu, eaque spe propolita mandati vim prorsus extenuet, sitque paradisi officina præuaricationis: *Erius sicut dii.* Tu mihi, frater, huiusce dictionis insidias obseruato, quæ omnis impietatis parens ac radix exstiterunt. Siquidem per eam Græcorum superstitio pullulauit, & impietatis sectæ hinc progenitæ sunt. Hanc primam machinam contra veritatem machinatus est, persuaderi posse hominibus, ut pro numine rem procreabilem ducant: hoc usque ad idolorum vilitatem Dei nomen disiecit: ob hanc vocem creaturam esse Deum imaginati sunt: ob hanc vocem Arius creaturam esse Dei filium ausus est docere: ob hanc Eunomius filium ex ijs, quæ non sunt, decreuit esse: ob hanc Apollinarius Deum hominem fuisse censuit. Illud tolle: *Erius sicut dii*, & Græcorum superstitio funditus eripitur. Tolle creaturam numinis affectam dignitate, & tota concidit, quæ cum Filio pugnat hæresis. Qui originem, qui compositionem, qui passionem cum Deo cohzere faciunt, illum habent opificem: *Erius sicut dii.* Diuinitatis ingerit notionem, ut mortalitate condemnet, dixit, quæ volebat. *Vidit enim mulier, quod bonum esset lignum ad vescendum.* Prius equidem videbat, sed adspæctum expurgauerat affectibus, & propter puritatem ratio in seruitutem minimè duci poterat. Anima verò passionum vinculis impedita cum oculo malum communicauit: qualia namque sunt animæ consilia, tales & corporis motus. *Vidit, quod bonum esset lignum ad vescendum.* Eorum, quæ non erat experta gustum mirabatur. *Et tulit de fructu illius, & comedit, deditque viro suo.* Quid agismulier? iussa es virum fouere, & ad insidias peruenisti? formata es in vitæ societatem, & mortis conciliatrix inuenta es? ut membrum sumta es, & ut sagitta missa es? Quis rei tandem exitus?
- A** ἀληθῶς ἀνδροποκτόνος ὡς ἀπ' ἀρχῆς. ὅτι γὰρ δυὸ ἄνθρωποι τοὺς πρὸς τὸν Ἀδάμ ὁρῶν ὡς χρωμῆσιν, θανάτου φόβῳ, καὶ ζωῆς ἐπαγγελμασιν, οἷς αὐτοὶ ὁ Θεὸς παραλαβὼν ἡσθαλίσατο, μιμνῆται τὰ αὐτὰ καὶ αὐτοί. καὶ τὰς μὴ θανάτου ὁ οὐκ ἀποθανεῖσθαι, παραβάλλεται, ἀπὸ δὲ τῆς ἐύλου τῆς ζωῆς, ἰσοθέοις ἐλπίσιν ἐπιέρωσιν· ἵνα λύσας τὸ φόβον, καὶ τὰς ἐλπίσι φαντάσας, ἀκλόως συλλύσῃ τὸ πρῶταγμα, ἐργαστήριον παραβάσεως τὸν παράδοχον ἐργαζόμενος. ἔσται ὡς θεοί. ταῦτί μοι παρατή-
- B** ρεῖ τῆς λέξεως τὴν ὀπιθευλίαν, ἀδελφε, πάσης ἀπιστίας μητέρα καὶ ρίζαν ὑποάρχουσάν. Ἐλλειψισμός γὰρ δι' αὐτῆς ἐβλάστησε, καὶ αἱ τῆς ἀπιστίας αἵρεσες ἐντεῦθεν ἐπέχθησαν. τῆς γὰρ γινέσκει αὐτὰ πρῶτον καὶ τῆς ἀληθείας μηχανήματα, ὅ πεῖσαι διωηθῆναι τοὺς ἀνθρώπους ἡγήσιν ὁ θεὸς νομίζεσθαι. τῆς πρὸς τὴν εὐδελίαν ταπεινώσιν τὴν τῷ Θεῷ κλήσιν κατήνεγκε. ἀλλὰ ταῦτί μοι φωνὴν τὴν κλίσιν εἶναι Θεὸν ἐφαντάσθησαν. ἀλλὰ ταῦτί μοι καὶ ἄρτιος τὴν φωνὴν κλίσμα τὸν υἱὸν δογματίζον ἐτόλμησε. ἀλλὰ ταῦτί μοι Εὐνόμος τὸν υἱὸν οὗ οὐκ ὄντων ἀπεφύλατο. ἀλλὰ ταῦτί μοι Ἀπολλινάριος τὸν Θεὸν ἀνθρώπον ἡμέας νεόμενεν. ἄνελε δὲ, ἔσται ὡς θεοί, καὶ πρὸς ῥίζαν Ἐλλειψισμοῦ ἀναρπάσσεται. ἄνελε κτίσμα ὁ θεὸς νομίζεσθαι, καὶ πάντα πεπλήκει αἵρεσις ἣν πολεμοῦσα. ἐκαῖνοι ἔχουσιν ἐργάτιν οἱ ἡμέσιν καὶ σκώδουσιν, καὶ πάθος τὰς θείας παρασάλλοντες. ἔσται ὡς θεοί. φασγάζει θεότης, ἵνα καθαρὰ δικαιοσύνην, καὶ εἴπῃ, ἃ ἠθέλει. εἶδε γὰρ, φησὶν, ἡ γυνὴ, ὅτι ὡραῖον ὁ ξύλον εἰς βρῶσιν. καὶ τοὶ καὶ πρὸς τὸν ἑσπερον ἔβλεπον, ἀλλ' ἐκαθάρθον τῷ πάθῳ τότε ὁ βλέμμα. ἀδύλῳτον εἶχε τότε τὸν λογισμὸν καθαρότητα. τῆς δὲ ψυχῆς πεδουσίσης, ἐκινώσῃ τῷ πάθῳ ἡ θεία. οἷα γὰρ τῆς ψυχῆς τὰ βουλήματα, ταῦτα τῷ ὁμοιωσὶ τὰ κινήματα. εἶδον ὅτι καλὸν ὁ ξύλον εἰς βρῶσιν. ὡς οὐκ εἶχε τὴν πείραν, ὑπότιν θαυμάζει τὴν γαστρίαν. καὶ λαβούσα τῷ καρποῦ αὐτὴν ἔφαγε, καὶ ἔδωκε καὶ τὰς ἀνδρὶ αὐτῆς. καὶ ποιεῖς ὡς γυνὴ; θαλάπειν ἐπαρῆς, καὶ ὀπιθευλίαν ἐπαρῆς; κινωτὸς τῆς ζωῆς ἐπλάσθης, καὶ θανάτου πρῶτος ἀπηλέγθης; μέλος ἐλήφθης, καὶ ὡς βέλος ἐπέμψθης; ἢ οὐκ ὁ τέλος;

ἐξ ἔργου ὅτι γυμνοὶ ἦσαν, καὶ ἔρραν φάλα-
 λα συκῆς, καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς περιζώματα.
 ἤδη τὸν καρπὸν τῆς ἀπάτης ἐτρυγάντην. ἔρραν
 φάλα συκῆς. αὐτοὶ γυμνωθέντες γυμνω-
 σι τὰ δένδρα. καὶ φυτὸν πλημμελήσαντες,
 καὶ φυτὸν τὸν σκέπη δαμνίζονται. ἐν τοῖς
 τοῖς μὲν οὖν οἱ τῶ γένους πατέρες. ἐγένετο δὲ ἄ-
 ρα ὁ ἀφ' ὧν αἰχμὴ μολυνάς τῷ Θεῷ τὴν
 εἰκόνα. Ἰαυῦτα γὰρ τῷ ἀφ' ὧν αἰχμὴ μολυνάς
 τῷ Θεῷ τὴν εἰκόνα, μὴ ἡδονῆς πτερόσκει, καὶ μετ' αἰχμῆς
 ἐλέγχεται. ὡς τὸ πρὸς τῷ Θεῷ, καὶ ἐκλιπύει
 πτερόσκει. οἰκτιρῶν δὲ τὴν ἀπὸ τῷ Θεῷ,
 πρὸς δένδρῳ ἐπείγει. ἐπείγει δὲ οὐ τόποι ἀ-
 μείβων, ἀλλὰ ἀφ' ὧν φοβερὰς ὄψιν τὴν
 παροιστὴν πιστεύουσιν. οἱ δὲ τὰ φόβον πλη-
 γνῶντες, ἑαυτοὺς κατηγόρους, καὶ μὴ τυγῶν τῆς
 ἀφ' ὧν αἰχμῆς ἐχούσιν, φυτὸν ἑαυτοῦ καὶ φη-
 σίνοιται. φοβήσας δὲ ἐν τῷ ἀφ' ὧν αἰχμῆς
 Θεὸς τῇ κλήσει φιλαδελφείᾳ, λέγων· Ἀ-
 δάμ, Ἀδάμ, ποῦ εἶ; ὡς φιλαδελφείας διαπο-
 του. ὡς ἀποδοῦν ζητῶν, ὃν αὐτὸς ἐφυλάσσου, καὶ
 ὡς οὐχ ὁρῶν καλῶς ὁ πῶς πᾶσι πρῶτον. Ἀδάμ,
 Ἀδάμ, ποῦ εἶ; ποῦ μοι τ' ἐμῇ χάριτι ὁ πλα-
 σούργημα; ποῦ τῆς ἐμῆς ἀξίας ὁ ἐμφυλτος ἀ-
 δρίας; ποῦ τῆς ἐμῆς φυτουργίας ὁ φύλαξ; Ἀ-
 δάμ, Ἀδάμ, ποῦ εἶ; ἀρρωσθῶν ἐκ φιλοτρο-
 γίας ἢ κλησῶν; ποῦ εἶ; ποῦ σοι τ' ἐμῆς ὁμιλίας
 ἢ πρῶτον; ποῦ εἶ τῆς πρὸς ἐμὴν σπουδῆς ὁ
 γάρος; ποῦ εἶ τῆς ἀξίας ὁ υἱός; ἀπὸ φίλου
 δραπέτης; φανήσῃ καλῶν τ' εὖξον τὰς ἰατρὰς
 ὁ τῆς ἀφ' ὧν αἰχμῆς ἐλκός. εὖξον τὴν πλη-
 γνὴν τ' γυμνώσεις. ἔχω γὰρ φάρμακα, τῶ τραύ-
 ματος ἰατρῶν. ἔχω βοηθήματα, δι' ὧν ἡ-
 ρεπείω τὰ τῶ ὀφείας δήματα. πύστις γαρ-
 σίας τοῖς ῥήμασι πρὸς ἐμὴν χρυσοῦς, καὶ
 ὁ λῶμα τὴν ἀποκρίσιν, ἰαυῦτα καὶ ἑαυτὸν βυ-
 λασσάμενος. ὅπως ἀξιοῖ με κλησῶν ὁ Θεός,
 καὶ φωνὴ μεταπέμπεται. καὶ οὐ σκηπτὸν ἐπα-
 φήσιν, ὅτι ἐπ' αὐτὸν γάρτατον, ὃν καὶ πρὸς ἐμὴν
 σιν. ὁ κοινὸν ἐπαχρῶσα βοῶντες, μὴ πρὸς ἐμὴν
 σιν ἰομνησάμενος. τὴν φωνὴν σου ἡκούσα πει-
 ρισαμένους; καὶ ἐφοβήθην, ὅτι γυμνός εἰμι,
 καὶ ἐκρύβην. οὐ χρεῖα μοι ῥήματα κατηγορού-
 των, ἀλλὰ πρὸς ἐμὴν φέρω τῆς ἀμάρτιας ἐν τῇ
 γυμνώσει κατηγοροῦν. ὦ οὖν ὁ Θεός; τίς αἰνί-
 γησέ σοι, ὅτι γυμνός εἰ; εἰ μὴ ἀπὸ τῶ ξύλου,

A Cumque cognovissent se esse nudos, consueverunt
 folia ficus, & fecerunt sibi perizonia. Iam
 seductionis fructum vindemiarunt.
 Consueverunt folia ficus. Ipsi nudati nudant
 arbores: circa arborem pruaricati, ab
 arbore tegumentum mutantur. Hoc
 itaque in statu generis parenteserant.
 Ridebat fortè diabolus, cum dede-
 core Dei conspurcasset imaginem. Ta-
 les enim demonis sunt machinatio-
 nes: cum voluptate fauciat, & accu-
 sat pudendum in modum: ad ruinam
 impellit, & ruentes publicis ignomi-
 niæ notis consignat. Verum enimue-
 rò misertus erroris Deus, ad arrigen-
 dum currebat. Currebat autem non
 mutatione loci; sed imagine quadam
 terribili præsentiam contestatus. Illi
 terrore percussi, seipsos transgressionis
 accusatores ac testes exhibentes, exi-
 lio suo suffragantur. Deus verò terri-
 tans incessu strepenti compellat hu-
 manissimè: *Adam, Adam ubi es?* O
 Domini in homines amorem: tanquam
 ignarus quærit, quem ipse fugabat,
 & tanquam non videat, qui rebus ad-
 est omnibus, compellat: *Adam, Adam
 ubi es?* vbi mihi manuum mearum o-
 pus? vbi animata mez dignitatis ima-
 go? vbi mei paradisi custòs? *Adam,
 Adam ubi es?* ex immenso amore com-
 pellatio lamento adsimilis. *Vbi es?* vbi
 mutui congressus quidlibet interfandi
 libertas? vbi nostræ consuetudinis
 confidentia? vbi tuæ dignitatis celsi-
 tudo? pro amico fugitiuus? ades co-
 ram compellante. Ostende medico
 transgressionis hulus: ostende pla-
 gam nuditatis: modicamenta habeo
 vulnere potiora, habeo subsidium,
 qui serpentis morsum curem. His stre-
 tus, arrectusque vocibus, qui late-
 bat, foras prospectat, & ad respon-
 sionem nonnullam sumit audaciam, ta-
 lia secum volutans: Profectò Deus
 appellare me non dedignatur, & ver-
 bis accersit, neque violentum fulmen
 in me iacit suum, neque, quam prius
 interminatus erat, mortem immitte.
 Nonne ergo clamantem exaudiam,
 quem legem ponentem non audiui
 prius? Vocem tuam audiri & timui, eò
 quòd nudus essem, & abscondi me. Nihil
 opus est instructa verbis accusatione;
 mei nudatio verissima est accusatrix,
 non personata. Quid tandem Deus?
 Quis indicauit tibi, quòd nudus esses, nisi quòd

ex ligno, de quo praeceperam tibi, ne comederes, comedisti? Ut iudex aduenit, ut medicus rogat, & ad iudicium ferendum cum accessisset, ut amicum increpat: Hæccine, inquit, beneficentiae meae refertur gratia? hocceine pro adeptis animi grati munus? Hic responsionis egere, hætere, in mulierem audax facinus transferre, vitæ societatem causari & criminari: illa in serpentem prolapsionis culpam deriuare. Deus verò seductos ad sapien-
tiam ab errore volens reuocare punit seductorem: dixit enim serpenti Do-

Genes. 3. Dominus Deus: Quia fecisti hoc, maledictus es inter omnia animantia, et bestias terræ. Contra serpentem, qui in conspectum venerat, fertur sententia; sententiae verò poena in eum, qui contra stabat: quo enim decepit, eo puni-
tur. Dixit quoque mulieri: In dolore paries filios. Tu cum fructu interdicto te non abstinueris, fructu vteri tui miserè cruciaberis. Adx verò dixit:

Genes. 3. Maledicta terra in opere tuo: deliciis tantis aperte indignus es, terræ cultioni, natisque inde sudoribus esto obnoxius, & cum labore vitæ tuæ spatium emensus sepulchrum inuenies vitæ succedaneum. Hanc sententiam progenitores damnationis suæ tulerunt.

Genes. 3. Tu verò ne salutis spem proieceris: non enim execrationi creaturam Deus fecit obnoxiam, neque bonâ spe interim orbata natura. Namque Christi praesentia longè potentior est protoplasti voracitate, & hominum genere per gulam nefariam in fraudem induc-
to Unigenitus contrariis medicamentis curans vulnera, de homine corpus, in quod se insinueret, delibauit, & secundum Adamum sibi circumiecit. Paradiso solitudinem obiecit, ieiunium deliciis, serpentinx fraudi tropæum, quod per hominem contra diabolum statuit, Eux virginem absque maledicti acerbitate parientem, & fœtum virgineum à veteris culpæ ægritudine liberum, & innuptam puellam, quæ sponsum generauit immortalem. Sic alter Adam progenitus in cœlum paradisi vicem euectus est. Inde serpentem iaculatur, audiens illud à Patre: Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum, cui gloria sempiterna. Amen.

Psal. 109.

A & ἐν τριτάτῳ τοῦ τοῦτον μόνον μὴ φαγῆν, ἀπὸ αὐτῶν ἐφαγες; ὡς δικαστὴς ἦλθε, καὶ ὡς ἰατρός ἐρωτᾷ, καὶ δικάζει ἐλθὼν, ὡς φίλος παρασχεῖται. αὐταὶ λέγουσι τῷ πρῶτῳ ἐμὸς σοὶ δαρεῶν αἱ ἀμοιβαί; ταῦτα τῷ πρῶτῳ ἀνθρώπῳ τὰ χρεώματα; οὗτοι μὲν οὖν ἀπολαύσας ἀπορίαν, καὶ πρὸς τὴν ζωαίαν μεταφέρει τὸ ὄφλημα, τὴν τῆς βίης κοινωνίαν τῆς ἐκλήματος ποιησάμενος αἰτιον. ἡ δὲ πρὸς τὸ ὄφιν μεταφέρει τὰ παθήματα. Θεὸς δὲ θροονίζων τοὺς ἀπατηθέντας, καλεῖ τὸν ἀπατήσαντα. εἶπεν γὰρ κύριος ὁ Θεὸς τῷ ὄφει· ὅτι ἐποίησας τῷ τοῦ, ὅτι κατελάττας σὺ ἀπὸ πρῶτων τῷ κτείνῃ τῆς γῆς. ἡ μὲν ἀπίστασις καὶ τῷ φαινομένου ὁφείας φέρεται. ἡ δὲ τὴν ἀποφασίαν ἐλάττας καὶ τῷ ὑπεισέειν ἐκπέμπεται. δι' ἧς γὰρ ἐπάτησε, ἀλλὰ τούτου καλεῖται. τῇ δὲ ζωαίᾳ εἶπεν· ἐν λύπῃς τέξῃ τέκνα. ἡ τῇ τῆς ἐκλήτης καρποῦ μὴ φθορά, ὡς τοῖς ἐαυτῆς αἰσίοις καρποῖς. τῷ δὲ Ἀδὰμ εἶπεν· ὅτι κατελάττας ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις σου. πρυφῆς ἐφάτης αἰσίοις, πῶς ὡς γὰρ ἰδρῶσιν ὑπὲρ ἑξῆς κατάρτας, καὶ πόνοις μωβήσας τὴν ζωὴν σου τὴν χρεόν, πῶς δὲ ὁρῶν τῆς βίης ἀφ' ἑαυτοῦ. αὐτὴ δὲ καὶ τῷ παραγόνῳ κατελάττας ἀπίστασις. σὺ δὲ μὴ ῥίψῃς τὰς τὴν ὁφείας ἐλπίδας. οὐ γὰρ ἔστην ὁ Θεὸς ἄλλοι τῆς κατελάττας τὰ παθήματα. οὐκ ἀφῆκε χρεῖας ἐλπίδος ὁ Θεὸς τὴν φύσιν χρεώσασθαι. Χειρὸς γὰρ παροῖα τὴν ὁφείας πλάσσει λαμψυρίας ἰσχυρότερας. καὶ τῆς τῷ αἰσίοις πῶς ἀφ' ἑαυτοῦ βρώσας ἀπατηθείσας, τὴν τῷ αἰσίοις πῶς ἀπὸ γῆς ὁ μονογῆνης ἐκδύσας. καὶ τὴν δούπερ Ἀδὰμ ὡς ἐλάττας, φαρμάκους ἐκαστοῖς περὶ τὴν τὰ τραύματα. αἰτίησε δὲ κατελάττας τὴν ἔρημον. τῇ πρυφῇ, τὴν τῆς τῆς ἀφ' ἑφείας ἀπάτη, ὅτι αἰσίοις καὶ τῷ ἀφ' ἑφείας ἐπάται. αἰτὶ τῆς ΕΥας, πρῶτον χρεῖς κατελάττας ὡδύσας, καὶ τῶν πρῶτον λυπῆς ἀφ' ἑφείας ἐλάττας, καὶ χρεῖς ἀφ' ἑφείας ἀφ' ἑφείας ἐλάττας. ὡς ὁ δούπερ Ἀδὰμ ἀπετέλει, αἰτὶ κατελάττας τῶν οὐρανῶν αἰσίοις. ἐκείνην πῶς τὴν ὄφιν, ὡς τῆς πῶς ἐπακούων, καίτου ἐκ δούπερ μου, ὡς αἰτὶ τῶν οἱ ἐκείνην σου. ἀποπέσει τῷ πῶς σου. ὡς ἡ δούπερ εἰς τῆς αἰσίοις ἀμύλῃ.

Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν Κάιν, καὶ Ἀβελ.

Eiusdem in Cainum, & Abelum.

ΛΟΓΟΣ δ'.

ORATIO IV.

ΠΑΛΙΝ ἡμαῖς ἡ τῆς διδασκαλίας νόμος
 πρὸς τὸ λέγειν αἰτήσιν· πάλιν τὴν μικρὴν
 ἡμεῖς ψαλῶν τὴν πνευματικὴν ἐκδοῦναι πα-
 ράδοξον ἐκβαλόμεθα. πάλιν ἡμαῖς τοῖς πτωχοῖς
 τὴν λαμπρὰν ἐστὶν ἐστίασιν ἡμεῖς παρὰ
 κελεύμεθα. ἀλλ' ἡ πένης ἡ χάρις, οὐδ' ἀπορὸς
 ὁ χορηγός, ὅς τ' ἀκούῃς τὴν πίστιν ὁρᾷ, χορηγεῖ
 τῇ γλώτῃ δι' ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς παρὰ πνεύματι τὰ
 ῥήματα. ἔδωκεν οὖν ποτὶ θελήσας τὴν ξηρὰν
 ἔρημον ὑδάτων καὶ ῥύοντων, καὶ δι' ἡμεῖς ἡ πει-
 ρῶν δι' ἡμεῖς τὰ ἴαμα, καὶ πέντας ἰσχυροὺς ἀμύματα,
 μητέρας πηγῶν ἀπειργάσατο. ἰσοῦτον γὰρ τὸ ἦον
 νικᾷ τῇ διωάμει, καὶ νικᾷται φιλανθρωπία.
 ἀλλ' ἡμεῖς καὶ τὴν πονηρίαν ὑποβάλλει τῆς
 τιμωρίας, δι' ἣν κολλᾷται τὰς γνώμας, τὴν
 νόστον ἰσχυροῦς. ὦν γὰρ ἔστι δημιουργός, τούτων
 ἰσχυρὸς οἷον αἰσχυρὸς ἡμεῖς παρὰ πνεύματι με-
 τοῦ τῆς γραφῆς καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τῆς τῆς γνώ-
 μης τὰ φάρμακα, μάλιστα δὲ οἱ οἷς τὰ καὶ
 τὸ Κάιν, καὶ τὸ Ἀβελ ἐδίδουσαν, ἡ καὶ ἡμεῖς τῇ
 λαοῖς τῆς γραμμάτι τὴν ἐκαστὴν παρὰ πνεύματι
 ἔδωκεν, ὥστε τῆς παρὰ πνεύματι, καὶ κακίας φυ-
 γῆν καὶ ἡμεῖς παρὰ πνεύματι τῆς ὑμεῖς. οἱ μὲν οὖν τῇ
 παλαιῇ αἰσχυρῇ τῇ εἰκόνας θεώμενοι, τῆς ἐ-
 πιγραμμάτι τὴν ἐκαστὴν γνώμην ἀντιθέουσιν·
 ὦν ἡ μὲν χεῖρος πολλάκις τὴν μετῆν ἐπύ-
 λησι, ἡ δὲ τέχνη χεῖρ τῆς χρωμάτων μιμουμένη
 τὴν φύσιν παλαιωθῆναι, παλαιωθῆναι τῆς
 ὁμοῦ ἔδωκεν· οὕτως ἄρα ποῦ καὶ χαλκὸς
 βία πρὸς μεταλλοῖς, καὶ τῆς νόμοις τῆς τέχνης
 πιαθεῖς, τῆς μυσθὰς ὑπεδέξατο· καὶ τῆς χη-
 μασι κηρύττει τὰ πολιτεύματα, παρὰ πνεύματι
 χάρις συμπαρὰ πνεύματι τὰς χεῖρας, τῆς τῆς
 ὁμοῦ, καὶ παιδολογίας τῆς ὁρᾷ καὶ ἡμεῖς παρὰ πνεύματι
 ὑπομνήματα, καὶ τῇ τῆς τῆς ὁρᾷ τῆς ἀλει-
 φων πρὸς μίμησιν. οὕτως ἄρα καὶ ὁ μέγας
 Μωυσῆς, ὁ τῆς θείας φωνῆς συγγραφεὺς, τῆς τῆς
 ἀρετῆς ὕλας ἀλλ' ἡ τῆς ἰστορίας καὶ ἡμεῖς παρὰ πνεύματι
 τῆς τῆς παρὰ πνεύματι εἰκόνας ἐκτελεῖν ἡ χρω-
 μάτων ἀμνηστικῶν καλῶς συντελεσθῆναι,

R VRSVS ad dicendum nos exstimu-
 lat docendi lex : vim rursus affert,
 ut irrotatione leui spiritalem irrigemus
 paradisum; rursus pauperes nos adhor-
 tatur, ut luculenti foci conuiuatores
 simus. Sed non paupertina est gratia,
 nec inops choragus, qui auditorij fide
 conspectâ linguam sic affatim instruit,
 ut per nos spiritales aquas in vos deri-
 uet. Cum illi olim collubitum fuisset,
 aridam ab aquis nudâ vertit in pro-
 fluentem, & siticulofam terram sitien-
 tibus pro medelâ dedit, ac rupem hu-
 moris expertem fontium dedit esse
 matrem. Tale enim est Numinis in-
 genium : virtute cum vincat, homi-
 num amore vinci ! Quamobrem ne-
 quitiam tormentis subijcit, quibus vo-
 luntates castigat, sanans interim æ-
 gritudinem. Nam quorum fuerit opi-
 fex, ijs mederi non erubescit. Vni-
 uersam igitur Scripturam animi me-
 dicamentis confertim obseuit; præ-
 fertim quo loco Caini, & Abeli hi-
 storiam digerens, literarum monumen-
 tis utriusque institutum palam confi-
 gnauit, quod exstaret in posteros ex-
 citandæ virtutis exemplum, & ne-
 quitiz fugiendæ. Vt qui priscorum
 hominum contemplantur imagines,
 epigrammatum ope animum cuiusque
 venantur; & quorum frequenter æ-
 tas memoriam exstinxit, ars colorum
 admistione inueterascentem naturam
 resingens eam iuuenescentem oculis
 subiicit : sic ubi æs ignis violentiâ mol-
 litum, & artis legibus obsecutum for-
 mas recipit * * * & habitu con-
 uersationem prodit, veteres actiones
 vnâ cum tempore transmittens, iu-
 cundum simul, & ad videntium in-
 stitutionem accommodatum monu-
 mentum relinquit, eosque ad imitan-
 dum, quod intuentur, iucunditate
 ipsa inuitat. Sic & magnus ille Moy-
 ses diuinæ vocis conscriptor historiæ be-
 neficio virtuti materiam substernens
 progenitorum simulacra describit, non
 euanescentium colorum ope adiutus,

at lingua Prophetæ gratiâ delibuta cum esset, virtutis elementa per literas posteritati transcribit. Numera, si ita tibi quoque visum, præsentis historię compendia, vide fructum multiformem hinc enascentem, ac Deum primum, specie corporeâ hominibus condescendentem; deinde victimarum tolerantem, non quò cupiditati gratificetur; nullius siquidem Deus egens est: sed ut offerentium mentes instruat, ijs se honorari fingit, quibus Deo honorem habere se existimant. Docet denique quanta sibi iustorum cura, vel post mortem. Neque enim ob eandem Cainum puniisset, nisi Abeli vel interemti sollicitudine teneretur. Mortali enim vitâ per eandem iusti priuantur, spe tamen bonâ per mortem non deturbantur: quinimmo mortis patrociniò fulti contra eum, qui iniuriâ affecit, plus possunt; quòdque omnium est maximum, liberationem à morte, & resurrectionis sensum hominibus faustè denunciant. Primus enim iustus Abelus lethi portas intrat. Abelus secundum Pauli sententiam Christi vmbra: *Sanguinis adspersionem melius loquentem, quam Abel.* Conueniens enim erat iusti sanguine resurrectionis columnas adumbrari. Si enim mortis causa est præuaticatio, qui mortui materiam non suffecit, vel inter vitâ funditos ex æquitate liber manet. O res inopinatas: in mortis vestibulo resurrectionis tabula legitur. Cur enim non primus mortis portas ingreditur Adamus, quandoquidem à rectâ naturæ lege decerrans ipse mortem contra naturam acciuit? cur non prius Eux mortis sententia obnunciatur? quos propter natura iudicatur. *Pulvis es, & in puluerem reuertèris.* Sed primum Deus concedit Abelum tolli de medio (concedit, non prodit: non enim iustum Deus morti dedit; sed in eum inuadentem mortem non defendit) ut aggressoris nequitiam vsu meliore commutet, ut victum morti subijciat fundamentum, mortisque ius infirmius euadat. Iustus enim iniuste à morte occupatus iustæ causæ dictionem inferno eripit: & primam mortis viam, mortis dissolutionem fore spondet. Hanc enim in semet Christus excipiens ho-

Vibr. 13.

Genes. 3.

A *πορρήτου ὃ χεῖρι τὴν γλῶτταν ἀρδύσας, παίδουσιν ἀρετῆς ἀναγράφῃ τοῖς ὕστερον. ἀείθμητον βίωω, εἰ καὶ οἱ δοκεῖ, τὸ πρῶτον ἐξουσίας τὰ κέρδη. βλέπε πολυεῖδον καρπὸν ἐπιτύχει ἀναφύοντες. καὶ πρῶτον ἐκ φιλανθρωπίας ἑματιῶν ἐπιφαιείας αἰδεσφοῖς συνκαταβαίνοντα. δούτερον θυσιῶν αἰετοῦμοι, ἔχ' ἵνα πόθεν ῥυθίστηται ἀνείδεις γὰρ ὁ ἄνθρωπος. ἀλλ' ἵνα τὸ προσαγόντων παιδαγωγίῃ τὸ γινώσκω. οἷς τιμῶν ὑποπιδύοισιν, τοῖς τοῖς αὐτοῖς τιμῶν ἀχρηματιζοῦντο. εἴτα διδάσκει, πόση τῇ δίκῃ, καὶ μὴ θάνατον ἐπιμύθια. ὅσοι γὰρ αὐτοῖς τῷ φόβου τὸ καὶ ἐλάττει, εἰ μὴ τῷ Αβελ καὶ φοβῶνται ἐφ' ὅσον τῷ. ἀρετῆς μὴ γὰρ ζωῆς δίκῃς φοβῶντο ἀποστερωμένοι. ἐλπίδος ὃ χρηστῆς ὅσοι ἀποθανόντες ἐκβάλλονται. μέλλον δὲ ὅτι πλέον ἰσχύοις, σωτήριον ἔχοντες καὶ τὸ ἐδίκηστος τὸ θάνατον. καὶ ὁ μέγιστος πόμπτων, θανάτου λύσιν, καὶ ἀναστάσις ὁσφρησιν τοῖς αἰδεσφοῖς ἀναφύονται. Αβελ γὰρ ὁ δίκῃς πρῶτος τῷ θανάτου πύλας εἰσέρχεται. Αβελ ἡ τῷ Χριστοῦ, καὶ τὸν Παῦλον, σκια. αἵματι γὰρ ῥανθισμὸς κρῖται γαλατῶν τῷ τῷ Αβελ. ἔπειτα γὰρ αἵματι δίκῃς τὸ ἀναστάσις σκιαγραφῶνται τῷ ἐλάττει. εἰ γὰρ θανάτου πρῶτος, ἡ πρῶτος, ὁ τῷ θανάτου τῷ ἐλάττει οὐ γρηγῆσαι, μὴ καὶ ἐν νεκροῖς ἀφ' ὧν γινώσκω ἐλάττει. ὡς πρῶτος πρῶτος, ἐν τοῖς τῷ θανάτου πρῶτος ὁ τῷ ἀναστάσις ἀναγνώσκω) γράμμα. ἀφ' ὧν γὰρ ὁ πρῶτος Αδάμ τῷ θανάτου πύλας εἰσέρχεται, καὶ τὸ τῷ παρὰ τῷ καὶ τὸ φύσις αὐτοῖς καλέσας τὸ θάνατον; ὡς ὁ μὴ πρῶτος τῷ ΕΥα. τὸ πρῶτος ὁ γράμμα τῷ ὑπὸ γρηγῆσαι, ἐφ' ὧν ἡ φύσις κατεδικάζει; γὰρ εἰ, ὡς εἰς γινώσκω ἀπελθόν. ἀλλ' ἐπιδύοισιν ὁ Θεὸς πρῶτον αἰαρεδύοισιν τὸ Αβελ. ἐπιδύοισιν, ὡς πρῶτος. οὐ γὰρ αὐτοῖς ἐξέδωκε ὁ θάνατον τὸ δίκῃς, ἀλλ' ἐπιδύοισιν κατ' αὐτοῖς τὸ θάνατον ὅτι ἐκάλυπτε, ἵνα τῷ κακῷ ἐπιδύοισιν καλῶς ἀποχρησθήται, ἵνα ἑαυτοῖς ὑποβάλλῃ τῷ θανάτου θάνατον, ὅτι τῷ θανάτου γράμμα τῷ ἀδέσποτον γρηγῆσαι. δίκῃς γὰρ ἀδίκως ὑπὸ θανάτου κατελύοντο, ἔρημον δίκῃς κατεσκέδαζε τὸν ἄδελφον. καὶ ὁ τῷ θανάτου πρῶτος, τῷ θανάτου κατελύοισιν ἐκάλυπτε. αὐτοῖς γὰρ Χριστὸς ὑπὸ αἰδεσφοῖς τὸ χρίσιν*

εἰς αὐτὸν ἐκδοξάμενος, καὶ τὸ τῆς θανάτου κρᾶ-
 τος ἀδικον ὑποδείξας δικαίως κατέλυσε. ὅρα
 γὰρ αἰαμώρητον, εἰς αὐτὸν ὡς ἀπέμψας ὁ ἄ-
 δης ἀδικας, καὶ οὗς εἶχε δικαίους δι' ἐκείνῳ ἐ-
 ξέμεσε. Ἰσχυρὸν θῆσαν ἢ καὶ τὸν Ἀβελ διή-
 γησις κρύπτει. ἀλλὰ καὶ αὐτὸν, εἰ δοκεῖ, τὴν λέ-
 ξιν κατέπορεύμεν. ἔγνω δὲ Ἀδὰμ Ἐγὰρ τὴν
 γυναικα αὐτῆς, καὶ συλλαβὸσα ἔτεκε τὸν Κάιν.
 καὶ οὗς οἶδεν ὅτι παρελαμβάνει τὸν ἕκτον ὁ
 γάμος γεωργὸς τῆς κτισμάτων γυναικός, ἀλλ' ἐ-
 παιδιᾶν ὁ Ἀδὰμ ἐκ χοῦ διεπλάσθη, καὶ γὰρ
 πρὸς αἰθερῶν φύσιν ἀπετηνύθη, πλὴν ὅτι
 τῇ Ἐγὰρ ἀπέτεκε, καὶ ὡς οὐ φύσεως νόμος, ἀλλ'
 ἐξουσία παραστήματος, ἵνα μὴ καὶ αὐτὴν ὑπο-
 λαβὼς ὡς ἀπλησίαν ἐκείνοις εἴη τῇ γυναικί, ἐρ-
 μινὸν τῶν νόμων τῆς φύσεως. ὁ Θεὸς μὲν προ-
 σιτάζει, ἡ δὲ φύσις λοιπὸν ὑπηρετῶσα μετέρ-
 χεται. ἔγνω δὲ Ἀδὰμ Ἐγὰρ τῇ γυναικί αὐτῆς,
 καὶ συλλαβὸσα ἔτεκε Κάιν. γαστήρ λοιπὸν, καὶ
 σύλληψις, καὶ ὠδίνες, καὶ τόκος, ἡ πλατεῖα λεω-
 φόρος τῆς φύσεως, ἡ ἔνομος γεωργία τῆς τῆς
 αἰθερῶν γυναικός. ἐπεὶ οὖν ἤρξατο οὗτος λο-
 γιστὴς εἰς τὴν βλαστίαν ἢ φύσιν. συλλαβὸσα
 ἔτεκε, οὗς ἐκ χοῦ, οὗς ἐκ πλῆθους, ἀλλ' ἐκ
 γαστρὸς αἰετλαστοί. τῶν πρὸς ἐκπληξιν τοῖς
 περὶ τὰς ἐκείνων. εἶδεν ἡ Ἐγὰρ ἵνα ὡς ἀδελφόν,
 φύσιν ἀειμῶ πλατυμορύνει, καὶ μεριζομένη
 θύματα, καὶ τὸ θάυμα κηρύττουσα τὸν δημιουργ-
 ῶντα μῆτρύρεται. ἐκ τῆς αὐτῆς αἰθερῶν δὲ
 τῷ Θεῷ. ὁμολογεῖ τὴν πλαστικὴν, Θεῷ δὲ ἔργον
 προσφέρειν. καὶ γὰρ καὶ δὲ τῷ Θεῷ, ὅτι ὑπερ-
 γνῶν, ἀλλὰ δημιουργὸν τὸν πλαστικὸν κηρύττουσα. αἰ-
 γυνώθη τῇ Ἐγὰρ Ἀρθε, καὶ παῦσαι τὰς ὑπὸ τῆς
 Θεοῦ δὲ συλλαβῆς παλεμῶν. αἰδέσθητι τὴν
 κινῶν τῇ αἰθερῶν μητέρα, θανμάζουσαν
 τὸν δημιουργὸν δὲ τῆς φύσεως, ὅτι ὑπερ-
 παῦσαι τὴν Κάιν θυσιᾶς ἐν τῇ δοξολογίᾳ
 μεμυμένους. δι' ὧν γὰρ προσφέρει τῇ ὕμνον,
 βλασφημίας τῇ ὕμνῳ. δι' ὧν ἡμᾶν προ-
 σποιῇ, τῇ ἀξίᾳ ληϊεύς. ἀπὸν ὡς Κάιν ἐκ δη-
 μιουργῶ τῇ ἡμῶν προσκυμῆς. Θεὸν ὁμολο-
 γῆς, καὶ κτίσμα ποιῆς, καὶ μὴ μικροῦ πάλιν ἀν-
 δεσπον γεγενῆαι κηρύττει, ἐκ κτισματος, εἰς
 κτίσμα, μετὰ πλάσθων τῇ κτίσματος, καὶ γυναικί γε-
 νέσας ἀποτίκτει δὲ ἀδελφόν. καὶ ἀκούσας ὅτι ὅρα
 λαβὼν ἐμφυχομένην, τῇ ὡς ἡμῶν οἰκονομίᾳ

A minum causâ controuersiam patefacto
 mortis iniusto dominatu dissoluit. Car-
 nem enim impeccabilem per iniuriam
 ad se trahens infernus iustos etiam,
 quos tenebat, per illam euomuit. Tan-
 tum thesaurum regit instituta de A-
 bele narratio! sed & ipsam, si vide-
 tur, dictionem animaduertamus. *Genes. 4:*
Adam cognouit uxorem suam Eua, quae
concepit, & peperit Cain. Et verò quis
 nescit, ut anteuenterint partum nu-
 ptiae creaturarum procreatrices? Quip-
 pe postquam Adamus de puluere con-
 formatus est, & terra ad hominis na-
 turam deformata, postquam latus E-
 uam edidit, & in vnum exiit non na-
 turæ lex, sed facultas iubente Deo
 accepta. Legum naturæ Moyses agit
 interpreterem, ne Adami, atque Eue
 originem generationi ad similem esse
 arbitreris. Deus quidem imperat, na-
 tura verò operam suam conferens ac-
 cedit. *Cognouit Adam uxorem suam E-*
uam, quae concepit, & peperit Cain. Re-
 stant venter, & conceptio, & dolor,
 & fœtus, lata popularisque naturæ
 via, ac stata genituræ humanæ fatio.
 Hinc exorsa est natura spicas rationali-
 biles germinare. *Concepit & peperit,*
 non ex terrâ, non ex costâ, sed ex
 alio germen prodiit. Hoc parentes
 attonitos reddit. Vidit Eua spectacu-
 lum inopinabile, naturam numero
 propagatam, & partita corpora, rem-
 que miram promulgans creatorem
 contestatur: *Possedi hominem per Deum.* *Genes. 4:*
 Re Deo adscriptâ, operis autorem a-
 gnoscit. Et rectè; *Per Deum*, creato-
 rem eum, qui finxerat, non admini-
 strum proclamans. Tu Ari, Eua re-
 uerere, & syllabis cum filio Dei ve-
 litari desine: reuerere comunem
 hominum matrem voce creatorem su-
 spicientem, non contumeliam irro-
 gantem. Desine Cains sacrificium,
 dum laudes occinis, imitari: quibus
 enim sacrificium offers, conuiciis
 Deum collaudatum insectaris: quibus
 honorem habere te simulas, dignitate
 spoliis: Cains exemplo creatori ho-
 norem affers sine honore. Deum con-
 fiteris, & creaturam facis, ac mox i-
 terum hominem fuisse clamas, ex
 creatura in creaturam creatorem trans-
 formans, & originem origine dicti-
 tas excipi, audientque quoddam cum car-
 nem cepisset animatam æconomiam

generis humani perfecit ad naturam conceptionem refert, & Christi apparitionem summâ cum impietate eius interpretaris essentiam. Sed Eva non ita, verum: *Possedi hominem per Deum*. Noui, inquit, meam diuini mandati transgressionem, noui à paradiso excidisse me, ijs quæ pertuli, docta sum, agnosco punitorem, excepit poenam, quæ ut magistra me ab errore vindicaret, seductionis pericula sufficiunt, alteras insidias non admitto. *Que concepit, & peperit Cain*. Primus partus est, qui primus naturæ fuit infestus, qui primus aperuit partioni cursum, primus morti portas patefecit; qui naturæ munere primus ad vitam venit, & primus vicio voluntatis eadem ruit. Partum hunc Abelus excipit, ille quidem naturâ germanus, non voluntate. Aperuit enim discrimen animorum sacrificatio: hic enim per eam sui, ille Dei cognitus est amator. Siquidem Cainus sacificationem multæ loco ducens reiectaneis sacrificiis honorem detulit honorato, adulteratâ mente cauponans pretium. Abelus verò longè aliter; qui cum donum totus spectaret, animo sincero Deum colit meliorem, & gregis datorem lectiori gregis portione honorabat, animi virtutem cum donis copulans, vnâque animum ipsum offrens accipienti Deo. Hoc animi virtutis propositum conscriptor Moyses velut in historix trutinâ librans dicebat: *Obrulit Cain de fructibus munera Domino*. Infructuosus animus fructus apportat Deo, carens animâ fructus offert Deo, & Caino pulcrè cum infructuosâ animâ conuenit: quare honor à Deo admitti non potest. Differ sacrificium cum impietate coniunctum. *Abel quoque obrulit de primogenitiu*, in quibus natura optima cõmendabatur, animus spectatus est. Euentus igitur vtrique congruens fuit: *Et respexit Dominus ad Abel, & ad munera eius*. Dona offerentem conspicatus, oblata quoque amplectitur. Primum animum, deinde donationem admittit. *Ad Cain autem, & ad munera illius non respexit*. Animaduersis moribus sacra hæc exsecratur. Primum spectat * * * eam, quæ offert manum. Quocirca quæ Abelus dona comportat, Dona nominat; quæ Cainus, Hostiam ap-

A *Εἰργάσατο, πρὸς φύσιν τὴν σύλληψιν οἰκτικὴς τὴν φαίρωσιν εἰς συμπλήρωσιν τῆς ἀσεβείας οὐσίας ἐκλογισμένος. ἀλλ' οὐχ οὕτως ἡ Εὐα. ἀλλ' ἐκ τῆς αὐτῆς ἀνθρώπου ἀφ' ἧς τῷ Θεοῦ. οἶδά μου, φησὶ, τῆς θείας ἐντολῆς τὴν ὁρμήσαν· οἶδα τὴν ὁρμήσαν τὴν ἐκπύωσιν. ἐπαυδούδην οἷς ἐπαθόν. ὁμολογῶ τὸν πηλὸν, ἐδξάμεν τὴν ὑμῶν ἀσφαλείας διδάσκαλον· ἀρκεῖ τῆς ἀπάτης ὁ κίνδυνος, δὲ τῆς ἐπιβουλῆς οὐ πρὸς δόξω. ἡ συλλαβὸς αἰτέκε τὸν Κάιν. ἐτέλῃ πρὸς τὸν, ὁ πρὸς τῇ φύσιν πολέμος· ὁ πρὸς αἰοῖζας τὰ ῥέον τ' δρόμοι, πρὸς τὴν ἐνέωξε τὰ θανάτω τῆς πύλας. πρὸς εἰς βίον δραμῶν τὰ νόμοι τῆς φύσεως, καὶ πρὸς εἰς φόρον ἐλθὼν τῇ κακίᾳ τῆς προαίρεως. ἀφ' ἧς δέχεται τ' ῥέον ὁ Ἀβελ, ἀδελφὸς μὲν τὴν φύσιν, σὺν ἀδελφὸς τὴν προαίρεσιν. ἐδξέει γὰρ ἡ θυσία ὅτ' ἡρώμης ἀφ' ἧς φέρει. ὁ μὲν γὰρ φίλαυτος, ὁ δὲ φιλόθεος δι' αὐτῆς ἐρωεῖται. Κάιν μὲν γὰρ τὴν θυσίαν ζημίαν ἡγνούμενος, ἐκ τῆς ἀδοκίμης τὴν πῦρ τὰ πηλὸν πρὸς ἀκρίμειαν, νεοθυμῶν ἡρώμης τὴν ὑμῶν καπηλῶν. ὁ δὲ Ἀβελ οὐχ ὅπως ὅλος δὲ τῷ δώρῳ ἡρώμης, εἰλικρινὲς ἀφαιρία θεραπείᾳ τὸν κρείττονα. καὶ τ' τῆς πόμης δότῃ, τῆς τ' πόμης ὁρμήσει ἐπὶ τῇ, τ' ἡρώμης τὴν δόξω τὴν συνάπῃ τῶν δώρων, καὶ αὐτὴν τὴν ψυχὴν συμπροσφέρειν τὰ δεικνύον. τῷ τὴν ἐκατέρων ὁ συγχαράς ὡς ἐπὶ πρυτάνης τῆς ἰσορίας ζυγοσπῶν τὴν προαίρεσιν, ἐλεῖν ἡνέκα Κάιν ἀπὸ τῆς καρπῶν θυσίας τὰ Θεῷ. ἀκαρπὸς ἡρώμης καρποὺς προσφέρει Θεῷ. ἡ ἀψυχὸς καρποφορῇ, καὶ ὁ Κάιν ἀγνωστῇ ἀκαρπῶ ψυχῇ, ἀφ' ἧς τὸ ἀδελφὸς ἡ πῦρ. ἐπὶ τῆς θυσίας ἀσεβεία συνελθὺς μέντω. καὶ Ἀβελ ἡνέκα καὶ αὐτὸς ἀπὸ τῆς πρὸς τὸν. ἐν οἷς ἡ φύσις ἡνέκωσιν, ἐν πόρῃ ἡ ἡρώμης θαυμάζεται. ἀχλὺς οὖν ἐκατέρωθεν ὁ τέλος. ἐπιδοτε ὁ Θεὸς ἐπὶ Ἀβελ, καὶ ἐπὶ τῆς δώρων αὐτῶν. ὁρῶν τὸν προσφέροντα, ὅτε προσφερόμενοι δέχεται πρὸς τὴν ἡρώμην, ὅτε τὴν δόξω προσιέται. ἐπὶ ὃ Κάιν, καὶ ἐπὶ τῆς θυσίας αὐτῶν οὐ προσέχει ὁρῶν τ' ὅπως, τ' θυσίας βδελύσσει. πρὸς ὅρα τὴν προσφερόμεν χῆρα. ἀφ' ἧς τὸ παρὰ μὲν τῷ Ἀβελ, δώρα καλὰ, τὰ δὲ τῷ Κάιν, θυσίας ἐπινομάζει· ἃ γὰρ μιστὶ Θεὸς, θυσίαν ἐκ-*

Genes. 4.

Genes. 4.

Genes. 4.

Genes. 4.

λεσεν, ἀδοκίμω προσηγορία τῆς θυσίας ἀποσρε-
 φοίμωτος· ἃ δὲ προσέεται Θεός, ταῦτα κέκληκε
 δῶρα. ἐνήλλαξε τὴν κλῆσιν τοῦ τὴν φύσιν,
 σιωπῆς ἀντὶ τῆς αἰσῆς τὴν τῆς δεχομένου
 ἀφ᾽ ἑσθῆς. ἀλλ' ἐλύπησε τὸν Κάιν λίαν· εἶδε με-
 τάνοιαν ἑω, καὶ μὴ μετανοίας ἢ λύπην. προσή-
 νεσκε τῇ μετάνοιᾳ ὁ Κάιν τῇ λύπῃ, τῇ προλα-
 βούσης θυσίας προσημωτίεσθαι. δέχεται γὰρ ὁ Θεός
 τὸ δῶρον τῆς γνώμης κατὰ γένεσιν. ἀλλ' ὁ φθό-
 νος ἑω ὁ τῇ λύπῃ πατήρ, καὶ θυμὸς τῆς φύ-
 νος προνομία. προσημωπεία τοῦ δὲ εἰσὶν ταῖς
 λύπῃς Θεός, καὶ τοῖς τῇ ἰατρικῇ φιλεῖν, θεοποις, B
 οἱ καὶ ἀπογόνους πολλὰς δὲ πάθος, ὅτι ἀπογι-
 νώσκουσιν ταῖς φάρμακα. καὶ φωνῆς μεταδίδουσι,
 καὶ λόγον φέρειται, καὶ σύμβουλος γίνεται. ἵνα
 πὶ τοῦ ἐλπίδος ἐγγύς Κάιν; καὶ ἵνα πὶ σιωπῆσι
 τὸ πρόσωπόν σου; ὅτι ἡμετέρῳ σὲ φησὶν ἀ-
 πημάτωτα, ὅτι περὶ τὸν ὕψιστον κατενώλε-
 σα. πρὸς σὲ ἀποστροφὴ αὐτῆς, σὲ δίδουκα. τῇ
 σὺν δυνάμει τὴν ἀπόλαυσιν. ὅρα καὶ σὺ πρὸς
 ἐπιστροφὴν, ἢ τῇ θυσίας ἀποστροφῇ. πρὸς ταῖς
 σὺν δυνάμει. ἀπὸ τῆς θυσίας ὁ δὲ θυμὸς.
 μηκέτι τὴν ζημίαν ὁδύρου ἡμῶν, ἡσυχασον
 ἡσυχῇ τῇ φθαστῶν τὴν πλημμελήμα-
 τα, μὴ προαθήσης τὸ φθῆναι τῇ φύσιν, μὴ κακο-
 πλίσσης μὲν τῇ γνώμῃ τὴν χάριν, παῦσαι ἄλλοι
 τῇ λογισμῶν ταῖς ὁδῶν τῆς φύσιν. ἀλλ' ἑω,
 ὡς εἰκασι, ὁ Κάιν ἀπὸ τῆς αὐτοῦ θυμῶν, καὶ τῶν
 αὐτῶν καὶ θυμῶν, ὁ δὲ χεῖνος εἰσὶν τὸ πάθος
 ἐμάλαπεν, ἀλλ' ἐμῶν ἢ προαίρεσις ὁδύρουσα
 τὴν αἰσῆσιν, ὡς ἢ τῇ θυμῶν φλόξ ἀναπλο-
 ρώη ταῖς φθῆναι τῇ φύσιν ἀπέτεκε. ἀνέστη φησὶ
 Κάιν ὅτι Ἀβελ τῇ ἀδελφῶν, αὐτῶν καὶ ἀπέκτεινεν
 αὐτόν. ἢ ποιῆς ὁ Κάιν; ἢ γὰρ αἰμῶν ἀνδρῶν
 πίνων; τῇ θάνατον ἢ διδασκῆς ὁδόν, ἑω ὁδὸν περὶ
 μαμάθησας; ἢ ταῖς τῇ ἀνδρῶν δυνάμει ταῖς
 νομαῖς τοῦ ἀδελφῶν τῆς φύσιν; ἢ τὴν ἀνδρῶν
 αὐτῶν ἀφ᾽ ἑσθῆς γαστέρας; ὅρα καὶ ταῖς σὺν
 τῇ ἀδελφῶν ὅτι ἀδὴ προπύμπεις; ὁ μὲν οὖν
 φιλόπονος ἀφροατῆς λογισμῶν σιωπῆς κατὰ με-
 νος ἐπιζητήσης πᾶντως, πόθεν ὁ Κάιν τὸ φθῆ-
 ναι διδιδάκτο; πόθεν ἡδὲ τὴν πλημμελήσας πρὸς
 θάνατον φέρουσιν; ἀνδρῶν νεκρὸν ὁ πᾶντα.
 φθῆναι τῇ οἰκείας τῆς γνώμης ὅτι εἶχε προλαβούσας
 γένεσιν, καὶ ὁδόντα πρὸς μέμνησιν. πᾶν οὖν γὰρ θά-
 νατον ποιητῆς, ὁ μὲν περὶ θάνατον θυμῶν θάνα-

pellat, improbā istā appellatione ho-
 stiam auerſatus; quæ verò admittit,
 Dona solet indigitare. Mutavit Scri-
 ptura nomen præter naturam & in-
 dolem rei, acceptantes quoque circa
 ipsa demutans. *Itatusque est Cain vehe-* Genes. 4:
menter. Utinam pœnitentiæ, non par-
ricidij dolor fuisset! Quippe tunc ob-
tulisset Cain dolorem pœnitentiæ,
qui pretio superasset antecedens sacri-
ficiū: doni namque loco retracta-
tionem consilij Deus admittit. Sed e-
rat inuidencia tristitiæ parens, & ani-
mositas quædam cædis præmia. Mitigat
igitur per seipsum tristitiæ vim
Deus de more humaniorum medico-
rum, qui etsi malum desperent, spem
tamen habent repositam in medica-
mine, & voce communicat, & ra-
tione quadam, consilióque ab eo gra-
tiam init: Quare, inquit, iratus es? Qu-
cur concidit facies tua? Non sum ultus
abs te illa dedecora, neque flammâ
iniurium absumsi. Ad te reuertitur
hostia, tibi dedi muneribus tuis frui.
Tibi satis est ad animi conuersionem
hostiæ reuersio, deliciare cum donis
tuis. Plenam turpitudinis hostiam non
 C accipio. Desine damna tua lugere,
 peccasti, conquiesce. Statue delictis
 prioribus modum. Ne inuidenciam oc-
 cisione cumules, ne facinus medita-
 tus obarmes manum, affectam cædem
 & cogitatione susceptam deponere. Ve-
 rum erat, ut apparet, Cainus imman-
 sueta bellua, labitur ipse, & gliscit ira,
 neque mora perturbationem molliebat;
 sed perdurat cædem parturiens
 voluntas, dum animi flamma inuiden-
 tiâ accensa cædem pariat. *Consurrexit*
Cain aduersus fratrem suum, & interfecit
eum. Quid agis, ô Cain? quid hu-
 D manum gustas sanguinem? quid mor-
 tis viam doces, quam nondum didi-
 cisti? quid hominum carnifici, natu-
 ræ spolia concedis? quid insaturabilem
 eius diducis ventrem? fratrem præmit-
 tis orco cōtra te arthabonem futurum?
 Laboriosus auditor pro animi sui perspi-
 cientiâ penitus inquirat, à quo Cainus
 cædem facere sic edoctus? Vnde sciue-
 rit plagam mortem afferre hominem
 mortuum conspexerat nullum. Nul-
 lius cædis audaciam suam antegressæ
 spectaculum, quod ad inuitandum in-
 uitarer, hausit: qui cædis igitur euasit
 perpetrator, qui nondum fuerat specta-

tor? Quid tandem dicemus? Hominum quidem interemptionem nullam antè viderat: at necem animalium ex percussione viderat sæpe, in quibus naturam cognouit morte affectam, & ex indecentiâ quam viderat didicit, cepitque audaciam. Euenta talia transfert ad Abelum. Iusti tamen iugulationem non neglexit Deus, ac primùm quæstione facta de cæde cæsum honorat. *Vbi*, inquit, *Abel frater tuus?* naturæ recordationem excitat, quò sensum animi permoueat.

Genes. 4. Quid ille? Nunquid custos fratris mei sum ego? Doctus serpentis artes, serpentis more loquitur. Dicebat ille errorem obijciens: *Nequaquam morte moriemini.* Hic rogatus: *Haud*, inquit, *novi.* Cognata vox ab eodem magistro missa, etiam Deum, qui audaci facinori præsens aderat, celat, mendacio notitiam adimere sibi persuadens. *Esto*, dextere vsum diabolo commodaris, cur etiam linguam commodasti? *Nunquid custos fratris mei sum ego?* O vocem ipsa cæde magis execrabilem! ô sententiam impiam, & linguæ impietate tetriorem! Nec verò cæde ipsa consopiuisset inuidentiam; odia etiamnum renouat, cumque exosum Abelum non videat, cõtra fratris animum stomachatur; fortè moerret, quod emortui iugulum repetere nequeat. *Nunquid custos fratris mei sum ego?* Verè non es custos; at iugulator. *Esto*, non illi custos additus sis, nunquid & tollere iussus es? *Vox fratris tui clamat ad me de terrâ.* Vitam sustulisti: sed non & vocem abstulisti. Sanguinem contra te accusatorem armasti, cæde aduersarium consciuisti tibi immortalem. *Et nunc maledicta terra in opere tuo, quæ aperuit os suum, & suscepit sanguinem fratris tui de manu tua.* Fraterno sanguine terram irrigasti, & in eam nefarias bullas immisisti, parem fructu cape. *Tremens & trepidans eris super terram.* Monita non cepisti mea, ærumnis constrictus esto, tuâque trepidatio posteris vertatur in legem. Tremens obambula, animata lex videntibus occurrens, spirans columna auertat à pari pœna; lex inquam, atramenti vice trepidationis nota conscripta, malum tacere nescium intuentibus sit hortamento, & perturbata natura quietem suadeat. Cainus inflicta pœna præuaricatum animaduertit, & ad mortem recurrere adurge-

τής; ὡς οὖν ἐροῦμεν; αἰδοῦσθαι μὲν αἰαίρεσιν ὅτι πῦρ καὶ ἀνθρώπων θάνατος δὲ ζῶντων ἐκ πληγῆς πολλάκις τελέσται· ἐμαρτυροῦντες οὐκ ἐκείνοις νεκρωθῆσθαι τὴν φύσιν, καὶ γίνεσθαι τῆς ἀποπομπῆς μαθητῆς πολυμέρους· μεταφέρει δὲ πάθος ὅτι τὸ Ἀβελ. ἀλλ' οὐκ ἔστι ἀμελής τῆς τῷ δικαίῳ σφαγῆς ὁ Θεός. καὶ προστίθεται ζητήσας τῷ Φίλῳ, τὸ φοβεῖσθαι τὴν τιμὴν. ποῦ, φησὶν, Ἀβελ ὁ ἀδελφός; ὑπομνήσκου δὲ φύσιν, ἵνα κινήσῃ πρὸς αἰσθήσιν. ὡς οὖν ἐκείνος; μὴ φύλαξ τῷ ἀδελφῷ μου εἰμί; ὡς τὰς ὁφείλει, μαθητεύσας τὰ τῷ ὁφείλει, φησὶν. ἐκείνος ἐλέγη ἀπατήρ, ὅτι θάτω ἀποθανέσθαι· ὅτι ἐρωτῶμενος φησὶν, ὅτι γινώσκω. συγγενὴς ἢ φωνή, τὸ αὐτὸν κεκτημένη διδάσκαλον, καὶ κρῖναι Θεὸν τὸ παρὶναι τῇ γλῶσσει, κλέπτειν τὴν ψαλμῶν τῶν γραφῶν φαντάζεσθαι. ἔγωγε, τὴν δόξαν ἔχοντας τὰς δόξας· τί καὶ γλώττει ἐδιδόκτας; μὴ φύλαξ τῷ ἀδελφῷ μου εἰμί; ὡς φωνῆς τῷ φωνῆς μαρτυρῶν, ὡς γνώμης ἀποδοῦναι, καὶ γλώττης ἀποδοῦναι. οὐδὲν δὲ φωνῆ τὸ φωνῆ ἐκείνου, ἀλλ' ἐτι πάλαι τὰς μίση· καὶ μὴ ὁρῶν τὴν μισούμενον, ἀγνοοῦντι πρὸς τὴν γνώμην τῷ Ἀβελ, καὶ λυπῶνται ἅμα μὴ κἰ δούλῳ σφαγῶν ἐπ' αὐτῷ τὸ τιθῆσθαι διωκόμενος. μὴ φύλαξ τῷ ἀδελφῷ μου εἰμί; ἀληθῶς οὐκ εἰ φύλαξ, ἀλλὰ σφαγῆς. οὐκ ἐπ' αὐτοῦ φυλάττειν, μὴ καὶ αἰαίρεσιν πρὸς αὐτοῦ; φωνῆ δὲ ἀδελφῷ σου βοᾷ πρὸς με ἀπὸ γῆς. αἰσθῆς τὴν ζωὴν· ἀλλ' οὐκ ἀφείλω τὴν φωνήν. ὡς πλῆθος καὶ σαρκοῦ τοῦ αἵματος τὸ κατ' ἑαυτὸν, ἀλλὰ τὴν τὴν θανάτου τὸ αἰσθῆσθαι ἐδίδας. καὶ νῦν ὅτι κατὰ τὴν γῆν ἐκ τῆς ἐργασίας σου, ἢ ἔχοντες τὸ σῶμα αὐτῆς, δίδασθαι τὸ αἷμα τῷ ἀδελφῷ σου ἐκ τῆς χερός σου. ἡρδύσας τὴν γλῶσσαν αἵματι ἀδελφικῆς. πομφόλυγας κατ' αὐτῆς πρὸς ἀνθρώπους ἀφῆκας, ἐφαμύλλας δίκου καρπῶν. γίνων, καὶ πρέμει ἔσθ' ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἐδίδω τὴν πρὸς αὐτοῖς, διὰ τὴν τοῖς πάθεσι, καὶ ὁ σὸς ἔομος, γινώσκων τῆς ὁφείλει· πρὸς τὴν πρέμει, ἐμψυχος νόμος τῆς ὁφείλει φανόμενος, ἐμπνοὺς τῆς τὴν ὁμοίαν ἐκτελέπουσα, νόμος ἀπὸ μέγαλτος ἔμοι γραφόμενος, πάθος ἀσκήσας τοῖς ὁφείλει πρὸς αὐτοῖς, καὶ κλοουμένη φύσιν ἡσυχίας πρὸς αὐτοῖς. ἡδὲ τῆς παρενομιᾶς ὑπὸ τῆς ημετέρας ὁ Καὶν, καὶ πρὸς θάνατον δραπέτην ἐπὶ τῆς καὶ πάς

ὃ πᾶς ὁ δυνέσκων με ἀποκτενῆ με. τί δραπέ-
 πύς ὦ Κάιν τίλὸν κλέβειν ; ἢ φάλλον πρῶ-
 εἶαι ὦ θανάτῳ προσφύγης ; πᾶς ὁ ἀποκτενί-
 ρας Κάιν, ἐπὶ ἀὶ ἐκδικηθῆμα πῶδ' αὐτοῦ. ἢ κα-
 φίος ὁ πᾶς ὁ θάνατος, ὅσθ' ἡρεπείσθ' τὸν
 ἔχον. ἢ τελευτῇ, ὅσθ' ἡρήσεται ἡ φάρμακον
 τῆς συμφορῆς ἢ αἰαίρεσις. ἀπὸλαυε ζωῆς, ἢς
 πῶδ' αὐτοῦ τ' ἀδελφὸν ἀπεσέφησας, οὐ γὰρ συλ-
 λήσῃ λυθῆναι τίλὸν μετὰ τὴν τῷ Ἀβελ ἐκ-
 δίκησιν. ὅσθ' αὖ ἀδικήσθ' τ' Ἀβελ, σὺ δ' ἀφ' ἡ-
 ράτου τ' ἔχον ἰώμενος. ἐπὶ ἀὶ ἐκδικηθῆμα πα-
 ραλύσθ'. ὅσθ' ἀειθρὸν πρῶτον, ἀλλὰ κολῶ-
 σιν μέγας νῦν. ὁ ἀειθρὸς ὑπαρτήσεται. συμ-
 πλατυέσθ' ἡ δ' πᾶς τοῖς τ' ζωῆς ἀφ' ἡ-
 μασι. παχύν' ἐπὶ ἡγας τῷ Ἀβελ τὸν θάνατον.
 βραδὺς ἔσθ' νεκρὸς ἀφ' ζωῆς κολῶμενος. τῶν-
 τα τῆς τῷ Κάιν πομπῆς τὰ ἐπὶ ἡγας. ἔσθ' ὁ τῷ
 φθόνῳ καρπὸς. τῶν τῆς μιταδελφείας γέωρ-
 γον. μιμησάμεθα τῷ Ἀβελ ὁ ὡνῶμεν, δι-
 χάζειται πῶδ' τ' ἀφ' ἡγας ἡρώμεθα. ἡσῶμεν
 αὐτῷ τίλὸν ὅς' ἀφ' ἡγας πρῶτον, δῶρον
 αὐτῷ τῶν ἐαυτοῦ ψυχῆς πρῶτον, ἀφ' ἡγας
 ἢ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμὲν.

A tur. Omnis igitur, qui inuenerit me, occidet *Genes 4.*
 me. Quid pœnam fugis, o Cain? cur
 per supplicij fugam incurris in mor- *Genes 4.*
 tem? Omnis, qui occiderit Cain, sextu-
 plum punietur. Mala tua morte non le-
 uabuntur, neque vitæ exitus à trepi-
 datione liberabit, neque calamitatis
 remedium erit cædes tua. Vitâ fruc-
 re, quâ nefariè fratrem spoliasti. Nec
 enim permisero tantam Abeli vindi-
 ctam aboleri. Abelo nemo hanc faciat
 iniuriam, ut morte tuâ tremori me-
 delam faciat. *Sextuplum punietur*, non *Genes 4.*
 pœnarum multitudinem, sed suppli-
 ciorum magnitudinem numerus sub-
 indicat. Vna cum vitæ spatijs crucia-
 tus producat. Celere Abelo mor-
 tem adduxisti; serus mortem oppete,
 dum vita supplicio sit. Hæc est Caini
 nequitix merces, hic inuidentiæ fru-
 ctus, hæc odij fraterni messis. Quam
 Abelus æquabilitatem animi tenuit,
 imitemur, grati simus in bene meren-
 tem Deum. Victimam ipsi, quæ à vit-
 tute sit, offeramus, dono ipsi animas
 nostras offeramus, ipsi gloria sempit-
 eterna, Amen.

C

Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν Νῶε.

Eiusdem in Noëmum.

ΛΟΓΟΣ ε'.

ORATIO V.

ὍΣΟΣ ἔστι Θεῷ πρὸς μὲν διχαστύ-
 νῳ πόθος, πρὸς δὲ ἀδικίας ἀπεχθεία,
 κηρύττει παρὰ τοῦ Νῶε διήγησις. ὁ
 μὲν γὰρ μόνος ἐν ναυαγίῳ τῇ κτίσιν παρὲς ὤζε-
 το, στυγερῶς εἰς σωτηρίαν τίλὸν διχαστύνῳ
 ἐνέμενος, τίλὸν ἀδὲ πολυαῖθ' ἀποδοῖ δῶρον πε-
 λῶσι ἀφ' ἡγας κατεκλύζοντο, τῶν τῆς ἀδι-
 κίας κολῶσι βυθίζοντο. καὶ μὲν δὲ καὶ τῷ
 μὲν ὡνῶμεν, καὶ τῶν ἐσχάτης καὶ φει-
 καῖς ἡμέρας εἰς τίλὸν πῶδ' ἡ μνήμην ἀγα-
 γῇ ὁ Θεὸς τοῖς αἰθεράσι βουλόμενος, τὸν
 πῶδ' ὡνῶμεν ἐν εἰρήσῃ κίνδυνον, ἢ ἢ ὅς' ἡ
 μὲν τυρῶσα τοῖς πᾶσι, φυλάττει τὸν φόβον εἰς
 σωτηρίας ἐφ' ἡγας. ἵνα πῶδ' ὡνῶμεν καὶ τῶν
 αἰθεράσι μνήμην γινώσκοντες αἰθεράσι, δῶρον
 τῷ πρῶτον τίλὸν φυλάττει πρῶτον, εἰ

QVANTO Deus teneatur iustitiæ
 desiderio, quanto iniustitiæ o-
 dio, historia Noëmi luculentè cla-
 mat: solus enim in communi creaturæ
 naufragio conseruabatur iusti-
 tiam comitem nactus ad salutem; tunc
 gentes densissimæ profusè fluctibus
 hauriebantur iniustitiæ merito demer-
 sæ. Ac mihi videtur ad venturi iudi-
 cij, ad extremæ, atque horribilis
 diei fidem, & memoriam volens Deus
 homines perducere, commune illud
 populis omnibus periculum creare
 voluisse, quo aspectus tanto infortu-
 nio fidem adstruens timorem retineat
 salutis viam; ut cum homines cognos-
 cerent tam seueræ animaduersionis
 parentem fuisse impietatem, timore
 pœnarum impietatem fugerent;

ε ε ε

Si enim tunc per certaminum tempus, & vitæ stadium tantum ijs, qui offenderant, periculi oblatum est: quale quantumque supplicium cuique arcesset gestorum in vitâ vindictio? Cùm enim nequitie modus se super effunderit, tunc non infrequenter inde supplicia inceptat irrogare iudex, non hominum motus odio, cum sit in eos propensissimus; at studio malitiæ, quæ nimium increuerat, reprimendæ. Totâ igitur, id temporis humani generis vniuersitate ad impietatem vergente, & vnâ conspiratione contra creatorem acie composita nulla quantumuis importuna, & barbarâ prætermissa est audacia: verum omnes cupiditatis viæ secabantur & inibantur, ac ipsius improbitatis consuetudo nouabatur. Audaciâ verò, & crudelitate velut armis animam vndique muniabant, ac in mutuam perniciem utebantur. Quæ enim iniustitiæ species, qui modus intemperantiæ non inter eos versabatur? quæ legum prauitas non apud eos pro lege statuebatur? Virium corporis immodici in earum datorem per mentis elationem, & insolentiam erant iniurij. Tunc erat terræ corruptela, viarumque pestis; vnum ad expiationem diluuium deerat. Omnes profectò inuitatores, & impietatis heredes habebat Cæinus, neque tremor illius corpori circumpositus videntes reprimebat; sed per animi prauitatem mali quoque metum limis intuebantur. In ijs nemo, qui Dei amantem Abelum amularetur: sed emortuam virtutem opinabantur, quæ tamen vel in mortuo corpore loquebatur. Quod si vel exguæ virtutis reliquiæ in ipsis superassent, ex certissimè per vitiorum admissionem exstinguebantur, & deteriorum rerum imitatio deleuerat omne vestigium probitatis. Cùm verò hac pestiferâ lue corripereetur creatura, & animarum, carnisque sanie inquinaretur, Angelorum ordines grauer ferebant, & ardentissimis vitiis indolebant. Tristabantur autem punitione prolatatâ & creaturæ cōsilia cogitabant erigere iuxta Pauli vocem: *Vanitati enim creatura subiecta est non volens*. Quod igitur malum esset immedicabile, augesceretque morbus, ac impietatis fieret progressio, ad ea, quæ fiebant, expianda numen incitatur,

A γὰρ ὁ τῆς ἀγάπης τῶς χαρὸς, καὶ τῆς βίου ὁ
ἐσθλός. ὑποῦνται τῆς πειρασμοῦ ἐνέργει κίνδυ-
νον, πόσῃ, ἢ ποῖαν ἢ τῆς βελτιωμένης ἀντιδο-
σις, ἐκείνῳ παρῆλθον τὴν κολάσιν; ὅταν
γὰρ ὑποβλήσῃ τῆς πονηρίας ὁ μέγας, τότε
πολλάκις καὶ τῆς περὶ αὐτοῦ ὁ κριτὴς ἐπεὶ
ἀπὸ τῆς χάριτος, οὐκ ἀπομνηστέα κινουμένης ὁ
φίλος, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν αὐξηθεῖσιν ἀ-
ναστάντων βουλήματα. ἀπομνηστέα πικρῶν
ἀντιδοσίων κατ' ἐκεῖνο χαρὸς παρὸς ἀντιδοσίων
ἐκινουμένων, καὶ μὴν συμφωνίας εἰς τὴν
κατὰ τῆς πεποιθήσεως αἰσθητικῶν παρῆλθα-
ξιν, οὐκ ἄλλῃ τις ἀποδοσὶς, καὶ ἐκφυλὸς ἀπε-
λέλυτο ὅλμα. ἀλλὰ πᾶσαι μὲν ἀντιδοσὶς
πλεονεξίας ὁδοί, καὶ πονηρίας αὐτῆς κακουργ-
γητοῦ ὅπως. ὁρασύντα δὲ, καὶ ἐμότητος κα-
τὰ τῆς ὁδοῦ τῆς ψυχῆς παρῆλθον, ὑποδοσὶς ὁ-
δοῦ κατ' ἀλλήλων ἐκινουμένη. ποῖον μὲν
γὰρ ἀδικίας ὁδοί; ποῖος δὲ τις ἐν αὐτοῖς ἀνα-
στασίας οὐκ ἐπολιτεύετο ὅπως; ποῖα παρῆλ-
θοῖς παρῆλθον ὑποδοσὶς οὐκ ἐπολιτεύετο ὁδοί; τῇ
τῆς σωμάτων πλεονεξίας διωκόμεναι, τὸν τῆς
ἐκείνης ὁδοῦ δὲ ἀποδοσὶς κακουργῶν. τότε
φθονὸς τῆς γῆς, καὶ λοιμὸς ἐμψυχῶν, κατὰ
C κλυμὸν πρὸς κατὰ τὸν μόνον δεινότητος. ἀπομ-
νηστέα μὲν ἀληθῶς εἶχε καὶ κληρονομίᾳ ὁ
Καὶν, ὁ δὲ ὁ ὅμοιος ἐκείνου τῆς ὁδοῦ παρῆλ-
θοῖς τοῖς ὁδοῦ κατέστη, ἀλλ' ἡ τῆς
γῆς ἀποδοσὶς, καὶ τῆς πᾶσι τὸν φόβον πα-
ρέδωκεν. ὁδοῖς ἐν αὐτοῖς τὸν φίλον Αβελ
ἐκινουμένη, ἀλλὰ νεκρῶν ἡρώων τὴν ἀρετὴν
τὴν καὶ ἐν νεκρῶν φθονομένη τῆς σωμάτων.
Εἰ δὲ αὖ καὶ λοιμοὶ ἀρετῆς ἐν αὐτοῖς κα-
τελέλειπτο, καὶ τῆς ταχέως δὲ ἐπιμνηστικῆς ἀ-
σθενείας, καὶ τῆς ἀποδοσὶς ἡ μὲν ἀποδοσὶς ἀπομ-
νηστέα ἔχουσα ἀπὸ τῆς. τοιοῦτον δὲ φθονο-
ποῖς λοιμὸν κατεχόμενης τῆς κτίσεως, καὶ λυ-
δου ψυχῶν, καὶ ὁδοῦ μοινομένης, ἐδυσφό-
ρου μὲν τῆς ἀγῆρας αἱ παρῆλθον, καὶ τῆς ἀπο-
δοσὶς τὴν πυρκαϊὰν ἐπιδύοντο. ὁδοῦ δὲ
κατὰ τῆς βελτιωμένης, καὶ τῆς τῆς κτίσεως βί-
βουλίας ἀναστάντων ἐδυσφόρου, καὶ τὴν Παύλου
φθονὸν τῆς γῆς ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη ἔχ-
κούσα. ὁδοῦ αἰάτων ὡς ὁδοῦ, καὶ ἡ ὁδοῦ
ὑπετάγη, καὶ τῆς ἀποδοσὶς παρῆλθον, κα-
τελέλειπτο παρὸς κατὰ τὸν τῆς παρῆλθον ὁδοῦ,

καὶ παρηρῆθη κατὰ κλυσιμὸν, τὰ ῥήματα τῆς
 ἀποδείας ἐπὶ τῷ φόβῳ βουλόμενος. Ἐπο-
 εἶξεν τὸν χρόνον, καὶ μετάνοιαν πῆγαι μέτρα,
 καὶ παρὰ λαμβάνει τὴν χάριν, ἰδεῖν τῷ ἔ-
 που τὴν μετὰ βολὴν μηχανώμενος. καὶ τί φη-
 σὶν; οὐ μὴ κατὰ μὲν τὸ πνέμα μου ἐν τῇ
 αἰδεσθῆτι τοῖς εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλ' ὅτι
 αὐτοῖς ἔσται. Ἐπὶ τῆς πνεύματος ὁ φόβος, ἐπα-
 γα καὶ τῆς μετάνοιαν τὸν ὅρον, εἰπὼν· ἔσονται
 δὲ αἱ ἡμέραι αὐτῶν. δίδωμι, φησὶ, τῆς μετ-
 νοίας τὸν χρόνον, ἵνα ἴδω τὸν ἔπον μετὰ βολ-
 λόμενον, καὶ συμπλατῶ τῇ παρὰ λαβούσῃ B
 κακία τῆς ἐμῆς φιλανθρωπίας τὰ δεικνύμα-
 τα. ὅσα ὁ πάθος ἐκλήρωται, τοῦτο τῆς με-
 τάνοιαν φέρω ὁ φάρμακον. νόσημα πολυχρό-
 νιον, πολυχρόνιος παρὰ λαβούσῃ μετάνοια ἐπὶ τῷ
 τῷ κατὰ κλυσιμὸν τῷ ὁδῶν· παρὰ λαβούσῃ τὴν
 χάριν ἀναβάλλομαι· ἐκείνοι γὰρ δεσπείας
 ἐκδέχομαι. τοῦτο μὲν ἡ φιλανθρωπία χά-
 ριν τῇ τῆς πνεύματος μετὰ βολῇ τὴν μετάνοιαν
 ἔλχουσα· ὁ δὲ πάθος φιλανθρωπίας ἐν ἡ-
 χροσιν. αἰτῶν οὖν ἅπας τῆς μετάνοιαν ὁ
 χρόνος· ἡ δὲ τῆς ἀσθενείας ἐν ἐπαύετο νόσος.
 τοῖς μένοι Νινυθίταις ὅτερον τελευτῶν μετ-
 νοίας ἀφίστημι γὰρ πρὸς ὁπείας ἐφόδον,
 καὶ ὁ τῆς παρὰ λαβούσῃ τῇ μετὰ βολῇ τῷ
 ἔπον νικήτορες, παρὰ λαβούσῃ ἀπὸ φανερῶν
 δυνάμεων, τοῖς ἀπὸ τῆς δυνάμεων ἡμερώ-
 σοντες. οὗτοι δὲ τῶν πληθὺς τῶν εἰκὴ ῥέον-
 των ἐπὶ πρὸς ἐλπίαν, αὐτὸν τῆς μετάνοιαν τὸν
 χρόνον σπεύδοντες εἰς ἀσθενείας ἐργαζόμενοι, τὴν
 τῆς πορείας ὑποέρχονται, πνεύματος ὑποέρχονται
 ἔχοντες. καὶ τότε δὲ ἀναλαμβάνει τὸν Νωε, κα-
 τὰ τὸν χρόνον ἐν βορβόροις θεωρήσας ἀσπείρον-
 τα, καὶ θορυβῶντες εἰς τὸν Νωε, κα-
 τὰ τὸν χρόνον, καὶ τὸν πνεύματος παρὰ λαβού-
 σον, καὶ τὸν ἀσθενείαν ὁρῶντων, κατὰ κλυσιμὸν
 σπένδει ἐφόδον. καὶ οὗ αἶμα καὶ τὸ πνέμα
 ὑποέρχονται μηχανώμενα πρὸς μετάνοιαν
 ἐκκαλούμενοι. καὶ γὰρ Θεὸς ῥάδον καὶ ἐξέλευ-
 σεν ἀφίστημι τὸν Νωε. ἀλλὰ κατὰ τὸν
 χρόνον αὐτὸν δημιουργῶν καὶ τὸν πολυχρόνιον, ἵνα
 καὶ ἡ θεὰ φοβήσασθαι τοῖς ὁρῶντας πρὸς με-
 τάνοιαν ἐπισπασθῇ. ἐγίνετο δὲ πύστις χλάνης
 ὑποέρχονται ἡ θεὰ, καὶ γὰρ τὸ παρὰ λαβούσῃ ὁ φόβος
 ἡμετέριον. ἐκκαλούσῃ κακοπαθούσῃ τὸν Νωε,

A & volens impietate gliscentem terrore
 sistere, diluvium proclamat, tempus-
 que præfinit, ac pœnitudinis modum
 statuit, nec non supplicium antever-
 tit excogitans, quâ ratione morum
 conversionem videret aliquam. Ec-
 quid ait? *Non permanebis spiritus meus in* Genf. 5.
homine in æternum, quia caro est. Hic sup-
 plicij terror est; inducitque pœnitu-
 dinis terminum dicens: *Eruntque dies*
illius centum viginti annorum. Do, inquit,
 pœnitudinis tempus, ut videam mo-
 rum conversionem, vnaque cum an-
 tecessa vitiositate humanitatis meæ
 spatia produco. Quamdiu malum ob-
 duruit, tamdiu pœnitudinis medica-
 men profero. Longa fuit ægrotatio,
 longa obeatur pœnitentia, procrastina-
 to diluvij mala. Mihi præfinitum est
 animaduersionem protelare; nam cu-
 rationem voluntariam accepto. Et si
 talia hominum amore meditabatur.
 Gratia, quo traheret ad pœnitentiam
 supplicij prorogatione: tamen mali
 vis humanitatem respuebat. Absum-
 tum igitur est pœnitentiz tempus,
 nec impietatis ægrotatio desinebat.
 Postea certè Ninivitis triduanum pœ-
 nitentiz spatium ad salutem via fuit,
 & morum mutatione superatis præ-
 scripti temporis angustiis Dei minas
 lacrymis lenientes prophetica ob-
 nunciationem præpediuerunt. Hi verò
 tot frustra fluentium annorum nume-
 rum despexerunt, ipsa opportunitate
 pœnitentiz in impietatis patrocinium
 conversa: maleficiorum accumulatio
 suppliciorum erat amplificatio. Ac
 Noënum tunc adsumit tanquam au-
 rum in cœno conspicatus fulgurans,
 & virtutum thesaurum in tumulis gra-
 uolentibus abstrusum, iubet arcam
 compingi, & impietate spectante in-
 undationi viam struit. Erat & hoc di-
 uinum in hominum gratiam com-
 mentum inuitamento ad pœniten-
 tiam. Erat enim facile vel absque li-
 gno Noënum servare. Sed ipsum pri-
 mum quidem constituit lentum arce
 ædificatorem, ut vel ex visis conceptâ
 formidine intuentes ad pœnitentiam
 attraherentur. Visa verò res illis ca-
 uillationis materiam attulit, & in
 risus occasionem vertit res plena
 terroris. Noënum subsannabant,

ut labore se conficientem, & diuinis obsequentem praeceptis ludificabant. Ac fortè nonnulli quoque talibus inter se clamoribuseum lacerabant: Hic diluij nobis vaticinator, hic contra diluuium armatur, hic lignis periculum propulsare deproperat, & aquarum inundationem sperans, malorum, quae fert, inundatione circumuenitur, sudoribus abundat afflictis labore membris, & nimis verax arummarum adfertor prae gustat mala inutiliter elaborans, quaeque perfici nequeant. Festinationem adhibe, senex decrepitate, ne tuam artem diluuium properet occupare. Interea bruta diuerſi generis videbant ad Noëmum concurrentia, nec eorum bruta viuendi ratio detorquebatur in melius: volatiliū turmas, ut ad commune quoddam hospitium & receptaculum deuolantes, remque adeo miram despiciebant. Contra tumultu, ac trepidatione complebantur omnia: ceterum diluij obnunciatio properè appetebat, cum Deus praeter istas periculorum horas alias amoris indices proponit indutias, & rursus pauxillulum procrastinat dicens: *Adhuc enim post dies septem ego diluuium inducam.* Hominum amore nequit expleri Deus. En quot salutis occasiones excogitat, si quem fortè salutis cupientem inueniat? *Adhuc enim post dies septem.* Sufficit mihi, vel breue tempus, inquit, ad peccatorum salutem. Tantum ad poenitentiam inclinent, & sententiam retracto; minas abijcio, si eos ex animo consilia priora retractare videro. *Adhuc enim post dies septem ego diluuium inducam.* Omittite laxam dilationem, abstinens esto vel modicè praefinito tempore, ut periculum effugias. In tantà, tamque iusta ira tantum inerat Deo erga homines amoris exsuperantia! Ut autem omnis curaturae ars elusa fuit, mentemque vitiorum caries depasta, quod supplicij reliquū erat, immittit Deus, peregrinis aquis peregrinas obruens ægritudines. Supernè coelū torrentes iaculabatur, infernè terrā abyſſos relaxabat, & dum aquae emergabant, ad aquas elementares creatæ res redigebantur. Nulla iam arida, marisque discretio, vnius fluenti alueo continebatur omnia, non iam scaturigines, & lacus, non fontes cum voluptate fluētes, sed immanibus undis demergebatur vniuersa,

Genes. 7.

καὶ τῆς θύοις ὑπηρετιῶντα πρὸς τὰ ἔργα βλέποντες ἑσκαπτοί. καὶ πού τινες, καὶ πιαῦτα δὲ συρρίντι πρὸς ἀλλήλους ἐβόων· οὗτος ὁ τῷ κατακλυσμοῦ πρὸς φήτης ἡμῶν, καὶ τῷ κατακλυσμοῦ πρὸς τὰ ἔργα, καὶ ξύλοις ἀμυνάσθαι τὸν κίνδυνον κατεπίγεται, καὶ κατακλυσμοὶ ὑδάτων ἐλπίζων, κατακλυσμοῦ συμφορὰν περικέκληται, καὶ τῆς ἰδρώσεως περικλύζεται, μεσιγούμενος καμάτων τὰ μέλη, καὶ παραπολαύει τῇ κακῇ ἐπαληθεύει τῆς πάσης, ἀμύνεται μαχρῶν, καὶ καμνῶν ἀπείρῳτα. πρὸς οὗτος ὁ πρὸς οὗτος ὁ πάρος, μὴ φθάσῃς τοῦ πλὴν τῶν οὐκ κατακλυσμοῦ ἐπιγούμενος. ἐν τούτοις ἐβλεπὸν τῇ θείῳ τὰ ἀφ' ὧν ἦν πρὸς τὸν Νόον σωτηρίαν, καὶ ὁ θειώδης αὐτῇ οὐκ ἐπὶ σφίσι τῶν πρὸς τὴν αἰάλας ὡς πρὸς ἡνα κινὸν ξενοδοχῶν καὶ ἡλιαμύρας, καὶ ὁ θαῦμα πρὸς ἐβλεπὸν. ἀλλὰ πρῶτον μὲν παρὰ καὶ φόβου σωείηται, καὶ ἡ τῷ κατακλυσμοῦ λοιπὸν ἀπὸ φασὶς ἐπείχεται. Θεὸς δὲ καὶ πρὸς αὐτῇ τῇ κινδυνῶν τὰς ὥρας, ἐτίρας φιλαδελφίας προβάλλεται σωείηται, καὶ πάλιν μικρὸν ὑποφύεται λέγει· ἐπὶ γὰρ ἡμερῶν ἐπὶ ἐγὼ ἐπὶ τὸν κατακλυσμόν. ἀπληστοὶ γὰρ πρὸς φιλαδελφίας ὁ θύοι καὶ πόσας πρὸς φασὶς ἐπὶ σωτηρίας, εἴπου τὸν σώζεσθαι βουλόμενον ὄρη· ἐπὶ γὰρ ἡμερῶν ἐπὶ. ὅρα καὶ μοι φησὶ καὶ βραχυὲς χρόνος πρὸς ἀμύνηται φασίαι. ἰδύσασθαι πρὸς μετὰ γινώσκω, καὶ λύω τὸν ἀπὸ φασίαι. ἀπαλείφω τὸν ἀπὸ φασίαι, εἰ τὸν γινώσκω μετὰ γινώσκω θάσσωμαι. ἐπὶ γὰρ ἡμερῶν ἐπὶ ἐγὼ ἐπὶ τὸν κατακλυσμόν. ἀπὸ φασίαι τὸν πλατεῖαν ὑποφύεται, φείσεται καὶ τῆς τῆς πρὸς φασίαι, ἵνα φύγῃς τὸν κίνδυνον. ποσάυτη, καὶ ἐν ποσάυτη καὶ δικαίῳ θυμῷ, φιλαδελφίας ὑποφύεται. ὡς δὲ ἀπασα μὲν φασίαις ἡλὲν γὰρ τέχνη, ἡ δὲ τῆς γινώσκω σπιδῶν ἐπὶ φασίαι, ἐπαφίει λοιπὸν τῇ πρὸς φασίαι ὁ Θεὸς, ξένοις πλατῆται, τὰ ξένα πλατῆται ἰσοτήματα. αὐτῶν οὐρανὸς χημῆρροις ἡκίηζε, καὶ τῶν ὑπὲρ αὐτῶν ἀνέπνευται, καὶ πρὸς τὸν ὕδατος φύσι ἡκίηται ἐπὶ φασίαι. οὐκ ἐπὶ φασίαι, καὶ πλατῆται ἀφ' ἧς, ἐπὶ φασίαι τὰ πρῶτα σωείηται, οὐκ ἐπὶ πηγάι, καὶ λίμναι, καὶ κρήναι σὺν χείρσι ρέουσιν, ἀλλ' ἀπὸ πλατῆται κατεπὸν τῶν τὰ σὺμπληρωται.

οὐ βλαστημὴ καὶ ἄλλη, καὶ δένδρων αἴθη, ὅ πο- A
 λισ, οὐ πεδύφιδες, οὐχ αἱ τῆς ὄρεων χρυφαί,
 ἀλλὰ πᾶντα πῆς κύμασιν ἐσαυάγῃ, κοινῶ κα-
 λυπτόμενα τάφα. οἱ πολυαἰθερποὶ δῆμοι σὺν
 τῇ κακίᾳ τῆς γῆς ἐκείνης ἐκείνων ἐν μνήμασι·
 ὡς γὰρ ζῶντες ἐμύλωναι, ἀποθνήσκον ἀπ' αὐ-
 τῆς οὐκ ἡξίοντο. ὅτε μὲν οὖν τῇ τῷ κατακλυ-
 σμῷ περικληθέντες ἑλκύνῃ, ἐν ταῖς τῆς κυμῆς
 πληγαῖς σφειδονόμενοι πρὸς ἐλεφὸν θανάτου
 ἔχον ὑπεφύεοντο, ταῖς ἀλλήλων συμφοραῖς ἡ-
 μισούμενοι. οἱ μὲν αἰθεροὶ χαράντες πῆς ὑ-
 दाσι, νεκροὶ παρὶς ἀπιδέκτου· οἱ δὲ ἐμπνέον-
 τες, αἰσθόμενοι τῇ πάθῃ μακρὴν ὑπεδέχοντο θά-
 νατον. ἄλλοι δὲ καὶ πρὸς βραχὺ πρὸς καρπι-
 ρήσαντες, μακροτέρῃ τῇ θανάτου πλεῖον τιμω-
 ρίαν ὑπέμειναν. πόσοι πρὸς τῇ τῇ ὄρεων χρ-
 ρυφαί ἀσάδραμόντες ἀκρίβῃ φυγῇ τὸ φόβον ἐ-
 ξήλεγξαν; πόσοι πρὸς τῇ τῇ φυτῇ ἀκρωρείας
 αἰέροντες κατελαμβάνοντο, κατὰ τὸν ὅρον
 τῇ τῇ ῥάμῃ; ἐπὶ καὶ δὴ καὶ οἱ κατακλυ-
 σμὸς περικληθέντων τῆς ὑψίσι, κατόπιν ἔφε-
 ρε τὰ συμπύκνωτα, ἕως ἀπὸ τῆς θύρας, ὁ αὐτὸς
 θάνατος ὁμοῦ, καὶ πάθος ἐγένετο. ἐρπετὰ τοῖς αἰ-
 θεροῖς νεκρῶντα συνεπιπύλαζε. ἄλλοις
 φύσις μὲν θάνατον τοῖς λογικοῖς συνείχετο. κύ-
 νες αἰδράσιν ἐνὶ καλυπτόμενοι κύματι, καὶ πλη-
 σίον ἀλλήλων λοιπὸν περικληθέντες, κοινῶ ζῶν
 ἀπιδέκτου. Νόε δὲ ὁ μόνος ἐν πᾶσιν ὁ θάνατος,
 ζῶν ἐκαρπύοντο τῷ ῥάμῃ, κατὰ τὸν πῆς κυ-
 βερνήτης ἐν μέσῳ ὅς σκάφη τῆς τῆς πίστεως με-
 ταχείρονος οἴακας, καὶ ὅς κατακλυσμῷ πᾶν-
 ὅν πολιορκύμενος, ἀνάλωτος ἔμενεν ὁ τῇ τῇ
 κτίσεως ἀφ' ἡμῶν ταμίας, ὁ φύλαξ τῇ τῇ Θεοῦ
 δημιουργημῶν παρθεῖς, ὁ κατὰ τὸν ἐν ἀκροπόλει
 τῇ κίβωτι σκεπτόμενος, ὁ τῆς κτίσεως ναυαγί-
 σης μόνος γαλιλῆος ὡς ἀναπλῆστος, ὁ πῆς, καὶ
 ξύλων τὸν κατακλυσμὸν βιασάμενος. ὁ τῷ ῥά-
 μῃ πρὸς τῇ τῇ πῆς. πῶς ἡ κίβωτος ἢ ποσει-
 δῶν τοῖς ὄρεσιν; ἐπεφύετο φησὶν ἡ κίβωτος ἐ-
 πὶ τῇ τῇ ὑδατὶ, ἐποχουμένη τοῖς κύμασιν. Οὐκ
 αἰατέμενους τῇ τῇ κυμῇ τῇ βάρῃ, ἀλλ' ὅτι τῇ
 κυμῇ ὡς ἐπ' ἐδάφους ἐπικαταμένη, βάσιν δὲ
 πύλας ἔχουσα, καὶ κατὰ τὸν λεωφόρον ὁ κα-
 τακλυσμὸς ὑπερῶντο. τῇ τῇ πίστεως ὄχημα,
 τῇ τῇ φύσεως φυλακτήριοι. ὁ κίβωτος τῷ ῥάμῃ
 σου βεβαιώτερον. ὅς μὲν γὰρ ὅφιν συνεπλεον,

non germinum species, & arborum
 flores, non vrbes, non planicies vi-
 la, non montium vertices, sed om-
 nia fluctus inter naufragium faciebant
 communi operta sepulcro, frequen-
 tissimæ gentes vnâ cum animi impro-
 bitate volutabantur in monumentis:
 quæ enim viuentes se conspurcaue-
 rant, ab eâ morientes non mereban-
 tur abiungi. Ita diluuij fagenâ com-
 prehensi, inter fluctuum vortices ro-
 tati, ac mutuâ calamitate puniti mi-
 serando mortis genere surripiebantur:
 hi confertim aquis oblimati, confe-
 stim mortui videbantur; illi spirantes
 non sine mali sensu longam excipie-
 bant mortem; alij modico durantes
 tempore longius morte cruciamentum
 sustinebant; quàm multi montium
 capita incurstantes intempestiua fuga
 crepidationem inutilem ostenderunt:
 quam frequentes, qui ad arborum
 vertices adrepserant, comprehende-
 bantur rapidissimè vndis aduolitanti-
 bus? Instabat acerrimè diluuium ad
 alta quæque ductum, à tergo ferebat
 omnia, donec simul omnibus impli-
 catis idem mors esset, & tumulus;
 mortua cum hominibus reptilia sum-
 mis aquis innabant. Rationis exsors,
 consorsque natura vna morte compri-
 mebantur: canes cum hominibus ijs-
 dem operti fluctibus, ac desiniceps pro-
 pe inuicem circumuoluti comuni-
 ter vitam ponebant. Noëmus verò so-
 lus per omnium gentium stragem vita
 fruebatur inopinata. Quemadmodum
 gubernator quispiam in nauis medi-
 tullio fidei tractans gubernacula, &
 diluuiο circumquaque obsessus incon-
 sumtus manebat, qui creaturarum ser-
 uabat reliquias, qui Dei creaturis cu-
 stos appositus erat, qui in arca velut
 arce stadium decurrebat, qui creatu-
 ra naufragium faciente placidè solus
 enauigabat, qui fide, & ligno dilu-
 uioni vim afferebat. O res inopinabi-
 les! Quomodo arca montibus illisa
 non est? Arca ferebatur, inquit, *super Genes. 7.*
aquas, velut curriculo vndis inuecta,
 non proscindens fluctuum profunda;
 sed equitans in salo velut in solo, vi-
 ce baseos erat pelagus, & arcæ sub-
 sternebatur inundatio quasi via publi-
 ca. Hoc fidei vehiculum! hæc naturæ
 custodia! O arca paradiso firmitior! illic
 namque * cum alijs nauigabat serpens:

illic lignum mortis fuit instrumentum; hic lignum salutis fuit gubernaculum; illic Adamum præuaricari docebat; hic perflugio Noëmun petit. O Noëme hominum prognitor Adamo anteferende! ô imaginis Dei firmior adseruator! ô qui finis, vnaque principium naturæ fuisti! ô faustum humanitatis confine! ô qui tutior diuinæ bonitatis fideiussor illuxisti! ô qui grafsantem per genus humanum execrationem stitisti! ô impietatis exitium, fideique radix! ô, qui oblitteratum imaginis illius characterem reformasti! ô qui diuini operis semina reseruasti! ô, qui naturæ causas in te complexus es! ô, cuius ope redarsit naturæ scintilla! ô diluuii violentior! ô fidei custos tutissime! tu enim inunda! ô continente pelagus illius vicem fecisti habitabile, repressisti sacrificio alterius diluuij terrorem, recepisti à Deo securitatis futuræ pignora, à perniciosibilium rerum expectatione creaturam vindicasti & , vt Deo cordi sit religio, patefecisti, fuisti apud Deum maiore in pretio, idque fidei merito. O virtutis magister! ô, qui homines edocuisti, quibus Numen honoretur, cui gloria sempiterna. Amen.

Αὐτὸς ξύλον θανάτου γέγονεν ὄργανον· ἐν αὐτῷ ξύλον σωτηρίας παρήγαγον. ἐκ δὲ τῆς Ἀδὰμ παρὰ βλάβην ἐδίδασκεν· ἐν αὐτῷ παρὰ φύξιν ὡς Νῶε σωσάμενος. ὡς πρὸς τὴν φύσιν τῶν ἁνθρώπων, τῶν Ἀδὰμ ἡμιώτεροι. ὡς τῆς θείας εἰκόντος βεβαιώτεροι φύλακες. ὡς τέλος ὁμοῦ καὶ ἀρχὴ τῆ φύσεως ἡνθρωπίνης. ὡς μέθοδος ἀγαθῶν αἰδεσφότητος. ὡς τῆς θείας ἀγαθότητος ἐκτελεστῆς φανερὸς ἀσφαιδέτης. ὡς ἐπιστάτης κατὰ τὴν τῶν ἁνθρώπων ὁδολογίαν. ὡς πέρας ἀσθενείας, καὶ ῥίζα ἡνθρωπίνης πίστεως. ὡς πῦξ τῆς εἰκόντος χαρᾶς καὶ ἀπαληψείας αἰσθησάμενος. ὡς τῆς Θεοῦ δημιουργίας τηρήσας τὰ ἀπέρμιστα. ὡς τὰς ἀφορμὰς τῆς φύσεως ἐν σαυτῷ κατασχών. ὡς σκεπτόμενος αἰδέσας τὴν ἀσπίδα τῆς φύσεως. ὡς κατακλυσμοῦ βιαώτερος. ὡς πίστεως βεβαιώτατος φύλας. οὐ γὰρ κατακλυθεὶς ἡπίεσεν, ὅτι πλάσας ὡς ἡπίεσεν ἐκείνας, ἐποίησας ἀφ' ἑαυτοῦ κατακλυσμοῦ δούτερον τῷ φόβῳ. ἐδίξω ὡς Θεὸς τῷ ὕστερον ἀσφαιδέας ἐνέχευρα, ἐφθασας φθοροποιῶν παροδοσίας τῇ κτίσει, ἐδίξας Θεὸν ἐρατὴν διπλοῦντας, ἐφανῆς Θεῷ ἀφ' ἑαυτοῦ πίστεως ἡμιώτερος. ὡς παιδολογίας ἀρετῆς πῶς αἰδεσφότοις ἡνθρώποις ὡς διδάξας αἰθρώπους ποίοις ὅτι ἦσαν δόξαίται. αὐτῶν ἡ δόξα εἰς τὴν αἰῶνα, ἀμὲν.

Eiusdem in Noëmun.

Τὸ δ' αὐτὸ εἰς τὸν αὐτὸν Νῶε.

ORATIO VI.

ΛΟΓΟΣ 5'.

NEQVE vestrz audientiz diuinorum sermonum desiderium in Deum propensum defuit, neque, quem nostra verborum egestas creat, merum, imminutus est. Licet autem vos ex eâ re virtutem humilitatis demonstrastis, quod verborum pauperem desideretis: nobis tamen argumenta non amplius sufficere queunt diuinæ vestrz appetentiz. At qui quinque panibus totidem pavit hominum millia, & discipulorum paupertatem Gratiz diuitijs crexit, ille & vobis per nos doctrinæ mensuram explicabit. Nuper allatâ vobis ex Moyse narratione, & horrendi diluuij commemoratâ calamitate ad finem infiniti iudicii oratione peruenire non valuimus: sed mundum vniuersum cum homini-

OΥΤΕ πλὴν ὁμιτέραν ἀρχὴν, ὅτι τῆς θείας λόγων φιλοφρονείας ὑπερέλοιπον ἔρωτος, ὅτι τῆς ὁμιτέρας ἐν λόγοις πενίας ὁ φόβος ἐλάττωται. ἀλλ' ὁμοίως μὴ αὐτὸν πλὴν τῆς παπαιοφροσύνης ἀρετῶν ἐπιδείξασθαι, ὅτι τῶν λόγων ὡς ἀγαπήσαντες ἡμῖν δὲ πλεονεξίαν οἰεσάμενοι. ἀλλ' ὁ πάντε δότοις περισσεύοντες χρῆστας, καὶ τῇ τῆς μαθητῶν πενίας τῶν πλεόντων τῆς χάριτος ἀνταρθεύσαντες, αὐτοὶ καὶ ὑμῖν δι' ἑαυτῶν ἀπλῶς τῆς διδασκαλίας πλὴν παρέχοντες. ὡς ὅτι μὴ οὐκ ὑμῖν πλὴν καὶ τὸν Νῶε διήγησιν εἰς μέσσοις ἀνείχεσθαι, καὶ τῆς φοβερῆς τῆς κατακλυσμοῦ συμφορᾶς μεταδίδοντες, παρὰ πῶς ἀφικέσθαι τῶν λόγων τῆς ἀπεραντοῦ κρίσεως ὅτι ἰσχύοντες. ἀλλὰ πλὴν κτίσει ἀπασάντων ἀνθρώπων

A bus ipsismersum respiciens oratio, atque autè diluuium improbitate fluctuatum, & naufragium passum esse, ipsa recordatione percussa silentium tenuit. Quando arca naturæ scintillam velut vlnis circumplexa occultabat, quando cælum tanquam iudiciali voce reos inclamans tonitru crepitabat, quando terram rursus abyssus, & tenebra obtinebat, atque in priscam confusionem mundus inclinabat, quando sol nubilus ceu muris intercipiebatur, quando sine luce cursum explebat, & neque vlla erat lunæ gratia, nulla in conspectu astra; sed noctem nox excipiebat, & rerum vniuersitas die erat viduata, terminique naturæ non sine perturbatione contra impietatem armabantur. Sed hætenus nobis steterit oratio horribilis narrationis minimè fugiens: nunc autem vestris consilii precibus, de his iterum narrationem adsumimus Scripturæ fundum scrutaturi. Scripturam namque mari reapse immenso signis omnino adsimilet, non liberabit à vero. Nam & lectionis Scripturæ facies gratiam profert, altitudo ratione mensurata immodico stupore mentem ferit. Tantæ igitur contra impiatos tempestatis excitatur, causam primùm determinans hæc loquitur: *Cumque cepissent homines multiplicari super terram, & filias procreassent videntes filij Dei filias hominum, quòd essent pulcra; acceperunt sibi uxores ex omnibus, quas elegerant.* Quomodo hoc tanta pœna condignum: nam quatum erant admirati speciem, earum nuptias complexi sunt. Siquidem nuptijs legem antepone, & pulcritudo comperietur à reprehensione libera. Sed cum accuset Scriptura, vt eius orationem perfunctoriè audiamus. Videamus facinoris magnitudinem, vt quæ in eo vindicando reluxerit humanitas, ediscamus. *Viderunt, inquit, filij Dei filias hominum.* Primùm quæri oportet quosnam filios D E I sacra exponant oracula. Nonnulli igitur hic Angelos ea appellatione designari sunt commenti, ex amentia vocem hanc mittentes cum natura pugnantem. Quo pacto enim, quæ sine carne est, Angelorum natura corporum cupidine caperetur? Legibus enim congruentibus quàmque naturam opifex Deus

communivit, & suis modis, ac terminis creaturæ compactæ sunt. Mortalibus itaque corporibus cibum dedit pro futura, & successione generis perpetuitatem molitus est, masculum figmentum, & fœmineum, ac figuras ad successionem perquam appositas fabricatus. Inuisibilis verò natura cibi non indiga in marem, & fœminam secta non est, non nuptiis, non nixu, non successione generis propagatur. Naturæ enim carne destitutæ nihil est cum corporibus consortij, etsi Græci dæmonum nuptias fabulentur, & amores, quod profecto dæmonum artificium est. Eam dæmones agnitudo sermonibus extollentes, eius quoque affectus in se vim producant, ut incontinentiæ flammam hominibus succendant, & contra naturam suam suffragium ferunt, ut miseros mortales amoris perturbatione debachari faciant. Non igitur hic diuinæ literæ Angelos tangunt. Immo neque Dei filius vocatus est Angelorum vilis; sed hoc appellationis honore soli gloriantur homines. Nam in quibus imaginis refulget dignitas, in ijs adoptionis gratia concurrat. Quid tandem quod ait? *Videntes filij Dei filios hominum.* Genus hominum diuino mandato distractum fuit. Siquidem duo ex Adamo suscepti liberi Cæinus, & Sethus originem ex se singuli naturæ dederunt. Cæinus quidem fraternam dextram fraterno sanguine cum purpurasset, lento tormento adiudicatur; post eadem spectatoribus ipse de cæde lex existit. Nactus verò progeniem in mores nefarios succedentem reliquit etiam posteros deuotionis heredes. Sethus verò cum Deum suæ virtutis laudatorem inuenisset, & ad Abelum moribus accederet, hoc virtutis præmium tulit, ut sui filij, Dei filij vocarentur, & quæ naturam superabat appellatio, dignitatem deprædicaret. Itaque etsi genera coniuncti, moribus tamen disiuncti erant. Quemadmodum Israëlitas postea lex à gentium commistione seiugabat, & decretum quasi muro interiecto ab eorum consuetudine separabat, ut idololatriz reprimeret imitationem: sic & primis hominum eam legem Deus posuit, per virtutis ab improbitate discretionem vir-

A λίσαν, καὶ ἐπέπηγνεν ἐν τοῖς ἑαυτῶν μέτεσιν καὶ ὄρεσιν καὶ κλίσματα. θνητοῖς μὲν οὖν ἄνθρωποι ἑσθλῶν ὑποφύσεων δέδωκε, καὶ τῇ ἀφ' αὐτῆς πλὴν τῶν ἡρώδων διαφθορῶν ἐτεχνητεύσας, ἀρρενὲς ἀφ' αὐτῆς πλάσματα, καὶ θῆλυ, καὶ γένηματα πρὸς ἀφ' αὐτῶν διαρρέοντα πεπλημένους· ἀόρατος δὲ φύσις ἑσθλῆς ἀνένδεος, οὐκ εἰς ἀρρενὲς καὶ θῆλυ μεμείρισται, οὐ γάρ μοι, καὶ ἄλλω, καὶ ἀφ' αὐτῆς, καὶ ἄλλοις ὁ ἦμος πλατυνέται. φύσις γὰρ ἀόρατος οὐ συμπλέκεται ἄνθρωποις, καὶ Ἕλληνες δαμόνοισιν γάμοις μυθοχράφωσι καὶ ἔρωτας.

B δαμόνοισιν ἄρα καὶ τῶν τέχνημα. πλὴν ἰσοῦντες τὰς λόγους συμμιγνόντες δαμόνοισιν, καὶ ἄλλοις ἐκ τῶν ὁ παντός ἀνθρώποις, πλὴν ἀκλόστοι φλόγα τοῖς ἀνθρώποις ἀνάπτοντες, καὶ τῆς ἐαυτῶν κατὰ φύσιν φύσεως, ἵνα τοῖς ἀθλοῖς τῶν ἀνθρώπων τοῖς πάθεσιν ἐκβακχίσωσιν. οὐ πῶς ὁ λόγος ἐν ταῦτα ἀγγέλοις κατὰ πῶς. ἀλλ' οὐδὲ ὅς τῷ Θεῷ κέκληται τῶν ἀγγέλων ὁσέως· ἀνθρώποι δὲ μόνον τῇ κλήσει συμμιγνόνται. ἐφ' ὧν γὰρ ἡ τῆς εἰκόνος ἀξία, ἐπὶ ταῦτα τῆς ὑποστάσεως σιωπῶντες ὁ δὲ οὐκ.

C οὖν ἔστιν ὁ φύσιν· ἰδόντες δὲ οἱ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων; ὁ ἦμος πρὸς αὐτὰς γέννηται τῶν διηρώδων. δύο γὰρ παῖδας ἔξ Ἀδάμ πρὸς αὐτῶν, ὁ Καὶν τε, καὶ ὁ Σέθ, πρὸς αὐτῶν ἐκείνους ἔξ αὐτῶν τῇ φύσει δέδωκε. ἀλλ' ὁ μὲν Καὶν ἀδελφικῶς δόξα καὶ ἀμειβόμενος ἀδελφικῶς, αὐτὸς μὲν ἔπειτα πολυτρονία καταδικάζεται, νόμος μὲν τῶν φύσιν πρὸς φύσιν τοῖς ὁράσι γινόμενος· ἀφ' αὐτῶν δὲ τῶν πρὸς αὐτῶν ἔπειτα ὁ ἦμος κτησάμενος, κληρονομῶν καὶ τῆς κατὰ φύσιν τοῖς ἐξήμεροις.

D κατέλιπον. ὁ δὲ Σέθ ἐπαμείνων τῆς ἀρετῆς τῇ διασώσει κτησάμενος, καὶ τὰς ἑαυτοῦ πρὸς τὸν Ἀβελ δραμῶν, γέρας ἀρετῆς ὁ καλεῖσθαι παῖδας Θεοῦ τοῖς ἑαυτῶν παῖδας ἐδίξαστο· καὶ κλησὶς νικῶσα πλὴν φύσιν, πλὴν ἀξίας ἐκέρυττε. οὐκοῦν, εἰ καὶ τὰς ἡμέρας συνήπτοντο, τὰς γὰρ ἑαυτῶν διέσταντο. κατὰ φύσιν ὅτι νόμος τοῖς Ἰσραηλῶσι τῆς τῶν ἐσθλῶν ἐπιμίξεως ἐχώριζε, καὶ ἀφ' αὐτῶν τῆς πρὸς ἐκείνους ὁμιλίας ἀπέπληχεν, ἵνα τῆς εἰδωλολατρίας ἀσπίλη πλὴν μίμησιν· οὕτω καὶ τῶν πρὸς αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων ἐομοιωτὶ Θεός, τὰς χειρὶ τῆς καλίας πλὴν ἀρετῆς φυλάττει.

αὐτοῦτον· οἱ μὲν οὖν υἱοὶ Θεοῦ χρηματίζουσιν· οἱ A
υἱοὶ τῆς Σιῆρ, σύμφωνα δὲ πρὸς Θεοὺς οἰκειότητος
τίτῳ προσηγορέας ὑπερεξήμενοι· οἱ δὲ τῆς Καὶν
τίτῳ τῆς αἰδεσπῶν ἔφερον κλήσιν, γυμνὸν ἀ-
ξίας δὲ τῆς φύσεως ὄνομα φέροντες· καὶ δύο τι-
νές ρύακες τῆς γῆς ἀλλήλων χειραλωμένοι
προήεσαν· ἀλλὰ χεῖρους ἐν μέσῳ πολλὰ καὶ οἱ
δὲ Σιῆρ ἀπὸ γένου, οἱ τίτῳ ἀγαθῶν μερίδα δια-
λαχόντες, οἱ δὲ προσηγορέα τιμημένοι, καὶ τῆς
πατρίας ἀλογίας ἀφάδοχοι, θυγατέρας ἐν τῇς
δὲ Καὶν ἀπογόνους ὁράντες ὡραίας, λαμπράς, B
καὶ κάλλεσιν αἰδοῦσας, ταῖς ἐπιθυμίαις τὴν λο-
γισμὸν παρὰ δόντες αἰχμαλώτων, τὰ μὲν τῆς
Θεοῦ πατρὸς προσάγματα, ταῖς δὲ τῆς κα-
ταστάσεως συμπλοκαῖς ἀναφύονται, θηπιὸν ἀ-
πόλασιν ἀθανάτου πόθου προστιμωσάμενοι, καὶ
νοθεύουσι γῆς δὲ ἀρετῆς ὁδοῦσαν, καὶ ταῖς πα-
ρανομίαις ἢ φύσις ἐκκαπνίσθη· τὰ γὰρ πάντα
δουλοῦντες ἐμμουῶν τὴν ἕσπον· τῆς πεποιθε
καὶ Ἰσραὴλ ἐν τοῖς ὕστεροι· πικρότατοι γὰρ Μα-
δωνάοις ἐν παρὰ τῶν εἰσέλθοντες, γυναικῶν ἐλίσσονται
παῖδες· καὶ μισθὸν ἀκαταστάσεως ἀπὸ τῆς
τῆς εἰδώλου παρακλίνουσι· καρπὸν ἀσβεσίας, C
πυρρήσαντες ἀσβεσία, καὶ ὅπλοις νικῶντες, ὁμ-
μασιν ἐπιπλοῦν· καὶ δόξασι κραυγῶντες, τοῖς τῆς
κάλους ἐπιτρώσκοντες βέλεσιν· ἀλλ' ἐκείνοι μὲν
τοῖς τῆς γῆς αἵμασιν ἐκκαπνίσθη· τοῖς δὲ
κατάρτοις παρὰ νομίας κατακλυσμὸς ἡυπερέ-
βη· ἥδη μὲν οὖν ὁ κίνδυνος ἀπεπύκνυτο, ὁ κα-
τακλυσμὸς ἐφρατεύετο· καὶ φύσις ἀλογος, με-
τὰ τῆς λογικῆς κατακρίνετο· τὰ γὰρ αἰδεσπῶν
τὰ δὲ ἀπὸ θεοῦ παρὰ δόντες συνεκποδίζοντο,
καὶ τῆς ἀρετῆς πίπτοντες, δὲ ὑπὸ καὶ αἰνιπά-
ζοντο· τὰ δὲ τῆς φύσεως ἀφορμαί, ὁ τῆς φύ-
σεως διασπότης τὰ Νόε παρὰ τῆς ἀνθρώπου, ἔλε-
γχε· εἰσέλθοντες εἰς τὸν κιβωτὸν σὺ καὶ ὁ οἶκός σου,
ὅτι σε εἶδον δικαιοῦν ἐνώπιόν μου ἐν τῇ γῆτι·
ταῦτα δὲ τῆς κτίσεως τῆς μὴ καταρῶν
εἰσαγαγε πρὸς σὲ δύο δύο· φύλακί μοι τῆς
ἐμῆς κτίσεως λείψαντα, σὲ τῆς ἐμῆς δημιουργη-
μῶν ταμίαν ἐργάζου, γένου δὲ ἐμῆς χεῖρος μα-
θητής· ἀλλ' εἴποι τὸς αὐτὸν καὶ πῶς εἰκός, τῆς ζώον
τὰ μὲν εἶναι καταρῶν, τὰ δὲ ἀκατάρτων κλήσιν με-
λωσέας· καὶ τοῖς φεφάσιν ὁ παρὰ τῆς φύσεως ἐν
ταῖς ἐμ-
παραδιδόναι ἀνέδοξε· ἔτι εἶδεν ὁ Θεὸς πάντα ὅσα ἐ-
ποίησε, καὶ ἰδοὺ κατὰ λίαν· καὶ εἶ ὁ Θεὸς ὁ πλατύνων,

A tunc seruans impollutam. Filij Sethi ergo filij Dei nuncupantur tesseram unitæ cum Dei familiaritatis ipsam proferentes nuncupationem. Contra Cæini liberi, hominum appellatione continebantur naturæ nomen sortiti absque vlla dignitate. Et duo generis riuus ab inuicem distracti proruperunt. Verum non parum interea fuit temporis, & Sethi posteri partem adepti meliorem, & appellatione honorati, & paternæ benedictionis heredes filias ex Cæini posteritate formosas conspicati, B splendoras, & ornatu florentes, seruamque libidini rationem tradentes diuina calcant edicta, & execrabilium egressu foedantur, fluxam & caducam voluptatem æternarum rerum votis anteferentes adulterant indolem suetam virtutis ire vias, ac iniquitatis natura mancipatur. Nam cupiditati obsequentes, earum mores imitabantur, quod & Israël postea contigit. Nam cum Madianitas acie deuicissent capti sunt amore muliebri velut in acie & intemperantiæ pretium idolorum veneratio ab eis reposebatur. Eâ verò ratione pro fructu impietatis nouam impietatem vindemiabant, cumque armis vincerent, oculis labebantur, hastilibus cum superiores essent, formam iaculis vulnerabantur. At Sethi filij generis sanguine purgabantur: Cæini verò posteris nequitiae purgandæ diluuium apparabatur. Iam ergo periculum creabatur, diluuium armabatur, & natura à ratione aliena cum rationali iudicabatur. Nam vna cum homine, quæ hominis causa producta fuerant periclitabantur; & cadente Principe subiecti tollebantur atque naturæ auxilium, naturæ Dominus Noëmo tradens, ait: *Ingredere tu, & domus tua* Genes. 1. *in arcam, te enim vidi iustum coram me in generatione hac. Ex omnibus animantibus mundum tolles septena & septena, masculum & foeminam: de animantibus verò immundum intromitte duo & duo. Serua mihi conditionis nux reliquias, te rerum earum custodem facio, esto manus meæ discipulus. Verum enim verò dicat quis: Quam vero consentaneum quædam esse munda, quædam appellatione immunda deturpari? Certè luculentè prius exclamauit Propheeta: Vidistque Deus cuncta, quæ fecerat, & Genes. 1. erant bona valde. Quod si Deus fingit,*

qua ratione figmentum immundum? Si enim omnia vna produxit vocatio, yνάque formauit manus omnia, quomodo quædam suapte natura honorantur, alia contra turpius appellantur? aut quomodo simul cum puris opifex non informatur? nam opificis contumelia est operis vituperatio. Sed si appellationis rationem quæsiueris, sapietiam inuenies Deica secermentis. Olim enim Hebræi Ægypto relicta idololatriæ graueolentiam vsque adeo ferebant, vt debitum Deo cultum brutorum generatione commacularent. Nam apud Ægyptios superstitionis insanitas pro lege obtinuit. Siquidem apud ipsos Ibis Deus lege statuitur, & Canis, & cum istis Crocodilus ad sacrificium affertur, & Ovis adoratur. Neque Hebræorum gens ab hac ægritudine deduci potuit; ipsa solitudo ægritudinem notificauit. Virulum enim, quod & in Ægypto factum, in deserto loco adorabant, & mare ipsorum gratiâ præter naturam scindebatur; cum interim populus ab impietate non rescinderetur: sed morum progressu transfugiebat in Ægyptum: Hic sapientissimè Deus medicamentorum obicem opposuit malo, & brutorum animalium naturam discernens edictis, quædam vocauit Munda, quædam appellauit Immunda: vt hæc tanquam impurata abominati, illa velut munda exedentes per vtraque superstitione abstinerent, euaderetque legis edictum animæ medicamentum. Fertque Deus creaturæ iniuriam nominetenus, vt hominum morbum sanet, vt impediatur idololatriam, quæ vsque ad animalia progreditur: Et immundorum nomenclationem fert in creaturis, vt purum ab impietate custodiat hominum propositum. Huiusmodi igitur distinctionis causa opinione recepta est. Itaque propterea quod Mundum editur, facile euilescit, & id quod Immundum lege dicitur, appellatio veneratione spoliatur. Occurram vobis cum Noëmo feras capiente. Quod si animantium discrimen per Moysen inuectum est, Noëmus cū tempore datam legem præuerterit, vnde ea nosse habuit quorum discrimen non accepit? Quo pacto eorum delectus ei credebatur, quorum discrimen doctus non erat? De Mundis *septena*, &

A πῶς ἀκαθάρτων ὁ πλατφόρμους; Εἰ γὰρ μία μὲν ἀπόρρυτα ἔτεκε κήσους, μία δὲ χεὶρ ἐπλασούργη τὰ σύμπρυτα, πῶς ἔτι μὲν τιμᾶται τῇ φύσει, τὰ δὲ καταχυνέται τῇ κήσει; ἢ πῶς ὁ δημιουργὸς τοῖς ἀκαθάρτοις οὐ συνευρίσκειται; τὸ γὰρ πλατφόρτος ὕδατος τῇ πλατφόρμῳ ἢ μέμφει. Ἀλλ' εἰ ζητήσῃς τιλὸν αἰτίας τῆς κήσεως, τιλὸν ὁφίαι δειρήσῃς τῷ κρίνασι. Δῶτε γὰρ Εβραῖοι τιλὸν Αἰγυπτίῳ καὶ ἑταίρῳ, εἰδωλολατρίας ἐπὶ δυσωδίας ἔφερον, ὡς ἄλλοι τῇ ἀλόγῳ τιλὸν ἡίας καὶ ἑταίρῳ ἐν πρῶτον κύνῃσι. νόμον γὰρ ἔχουσιν τιλὸν νόμον τῆς ἀρνησείας οἱ Αἰγυπτῖοι. Ἰσὺς γὰρ Θεὸς παρ' ἐαυτοῖς ἐνομιζέτω, καὶ κύων, καὶ λέων, καὶ κροκόδειλος τε σὺν τοῖς τοῖς εἰς θυσίας κημίζονται, καὶ πρὸ βαπτισμοῦ πρῶτον κύνῃσι. Οὐκ ἀπὸ ἀλλοῦ δὲ τῆς νόσου τούτης ἐστὶ τῇ Εβραίων ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐκ τῆς ἐρήμους ὁ πάθος ἢ ἐρημίας. πρῶτον γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ, κατὰ τὸν Αἰγυπτίον, τὰ μόσχων. καὶ ἡ μὲν θαλάττα δὲ αὐτοῖς πρὸς φύσιν ἐκίχοντο. ὁ δὲ λαὸς τῆς ἀσέβειας οὐκ ἀπὸ κήσεως, ἀλλ' ὑπομόλῃσι τὰς ἐν τῷ πρῶτον Αἰγυπτίῳ. Ὁμοῦ τίνω ὁ Θεὸς αἰτίησι πρῶτον σόφως τὰς πάθῃς ὁ φάρμακον. καὶ τῆς ἀσέβειας ἀφ' ἑαυτοῦ ἀφ' ἑαυτοῦ τῇ ἀλόγῳ τιλὸν φύσιν, ἔτι μὲν κέκληκε καθαροὺς, ἔτι δὲ ἀκαθάρτους πρῶτον σπέρμασι, ἵνα τὰ μὲν ὡς ἀκαθάρτους βδελυγόμενοι, τὰ δὲ ὡς καθαροὺς διεσθιόντες, δι' ἐκείτων τῷ ἀρνησέσθῃ ἀποχυνέται, ἵνα γεννηται ψυχῆς ἵαμα τῷ νόμῳ ὁ πρῶτον σπέρμα. καὶ φέρει τιλὸν ὕδατος τῇ κημιάτων ἐπὶ τῇ οἰομένῃ ὁ Θεὸς, ἵνα τῇ ἀνδραγαθίᾳ τιλὸν νόμον ἵασηται, ἵνα καλύψῃ τιλὸν εἰδωλολατρίας ἄλλοι τῆς ζώων οὐδυνούσῃ. καὶ φέρει τιλὸν ἀκαθάρτων κήσους ἐπὶ τὰς κημιάτων, ἵνα καθαροὺς ἀσέβειας φυλάξῃ τῇ ἀνδραγαθίᾳ τιλὸν πρῶτον σπέρμα. Ὡσαύτῃ μὲν οὖν ἡ τῆς ἀφ' ἑαυτοῦ αἰτία νομισται. καθαροὺς οὐκοῦν ὁμοῦς ἀφ' ἑαυτοῦ τιλὸν βρωσὶν ὁκαταφρονέων, ἀλλ' ὡς ἀκαθάρτους ἐκ λήθης τὰς νόμους, ἡ κήσις ὁ σέβας ἐσθλῶς. συνετρέχω γὰρ ὑμῖν ὁ Νόμος ἀρνησέσθῃ. εἰ τίνω ἢ τῷ ζώων ἀφ' ἑαυτοῦ ἀφ' ἑαυτοῦ, ὁ Νόμος δὲ πρῶτον σπέρμα τὰς ζώων τῷ νόμῳ τιλὸν δόσιν, πόθεν εἶχε τιλὸν νόμον, ὡς τιλὸν ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ ἐδίδατο; καὶ, ὡς οὐκ ἐδίδατο τιλὸν ἀφ' ἑαυτοῦ, πῶς τιλὸν ἐκ λήθης ἐκίχοντο; ἀπὸ μὲν τῇ καθαροὺς ἐπὶ τὰς ἐπὶ τὰς

ἀπο δὲ τῆς μὴ καθαράς, δύο δύο φυλάττειν
ἀναγκαζόμενος. συνάπτεται καὶ τοῦτο καὶ ἐπε-
ρσι. πῶς αἰθερὸς εἰς θηρότης τῆς τοῦτον
ζώων ἐρίετο; τῆς ἐν αἰεὶ πτερυγίων, τῆς ἐπὶ
γῆς χρυσομυδῶν ζώων ἀποδύτων; χειρῶν, πτε-
ρῶν, ὧν μέρη μύρια, ἡμέραι, ἀγρίων; τὰ μὲν
τῶν, τὰ δὲ διωάμει, τὰ δὲ πτηνῶν ἀφαι-
ρῆ τὴν θῆραν; ἀλλ' οὐ τῆτο προσάττει ὁ
Θεός, ἀλλ' αἰσπελάσματα τὴν κίβωτον, ὑπο-
δέχεσθαι τὰ προσφύγοντα πρὸς αὐτὴν.
ἀπορρήτως γὰρ ἐπῆξις, καὶ σπύσμα θῆον, καὶ
θρόνος ἐρίετο ζώων ἀποκλινῶν. Νῦν δὲ ἴσα-
το ξενοδοχῶν τὰ προστρέχοντα. Εἶχε δὲ τῆς
προσιόντων τὴν γῆσιν καθαράν ἑώρα. δύο
μὲν πρὸς αὐτὸν χωρῶντα τοῖς ἀκαθάρτοις
προσελγίζετο· ἐπὶ δὲ βαδίζοντα βλέπων,
καθαρὴν (ἤ) κατὰλογον ἐδιδάσκετο. καὶ ὡς ἀ-
γαστος ζώων ἀφαιρίσις, μετρυμνὴν τὰ βλέμ-
ματι· οὐκ ἐδέετο φωνῆς διδασκνύσης, ἀειθρὸν
ἔχον τῆς ὀρωμυδῶν διδασκαλῆς. τῆτο δηλῶν ὁ
Θεός ἔλεγον· Εἰσαΐεις πρὸς σὺνταλ· τοῦ-
τέστιν, οὐ θηρότης, οὐ χυπιάσης· ὑποδέχου
προσφύγοντα, μὴ θηρότι φύγοντα. Ἄλλω
γὰρ πρὸς σὶ τὰ ζῶα, καθαράν τὰ προσι-
πλάσσω ὅς πρὸς περὶ· σὺ δ' αὖτις, αἰπὴ τῆ πα-
ροδείσου τὴν κίβωτον αἰσπύπασσι. γῆρος δε-
σπότης ζώων τῶν Ἀδάμ πμῶτερος· ἐκφῶς ἔ-
δωκε τὴν κλῆσιν, σὺ γὰρ εἶχες ὅς φέρεται. Ἦ
δήποτε οὖν τῆς μὲν ἀκαθάρτων συστάσει τὸν
ἀειθρὸν, ἀλλὰ δύο καλῶς εἰσαΐεσθαι; πλα-
τυῶς δὲ τὸν τῆς καθαράς ἐδιδόμενον, ὅς γῆρος
προσάΐας φυλάττεισθαι; Εἰ γὰρ ἐπὶ σὺς βοῦ-
λεται φέρεται τὰ ἔχον τῆς φύσεως, ἢ μὴ τῶν
ἀειθρῶν φυλάττει ὅς μετρυ ἐφ' ἐκατέρω ἰσθμῶ-
ρον; καὶ πᾶσι πᾶσι· ὅπου γὰρ πλείων πρὸς
αἰθερῶν καὶ γῆρας, θυσίας αἰσπύπασσι,
βρώσεως ἀφαιρῶν, ἐκφῶς καὶ πλείων ἢ
ἀειθρῶν τῆς φύσεως. ὅπου δὲ αὐτῶν ὅς μέ-
ροι εἰς δημιουργίας ὑπομήνημα, ἐκφῶς καὶ μι-
κρὸς ἀειθρὸς πρὸς φυλάκῃ τῶν γῆρας ἀρμό-
δως. ῥάδῃ μὲν ὡς τὰ, Θεῶ καὶ τῆς πρὸς
συνάπτεσθαι ζώων πρὸς φρονήσασθαι, πάλιν πληρω-
σαι ζώων τὰ σὺν πᾶσι. φησὶ γὰρ μόνον
Θεῶ, παμδοποιὸς πάλιν ἢ κλῆσις πρὸς εἶκετο· καὶ
τὸ ἐκ τῶν κατὰ κλυσμοῦ ἀφαιρῶν εἰσπύπασθαι αὐτὸν
τῶν λῶν φονῆς. ἀλλ' οὐ τῆτο ποιῶν πᾶσι πᾶσι.

A septena, de Immundis vero bina, & bina ser-
uare coactus. Ad quam quæstionem il-
lud quoque annexum est. Quomodo
unicus homo tot venator animantium
existit? volucrum quæ in cælo: om-
nium quæ terra conduntur, animan-
tium? terrestrium, inquam, & volu-
crum, quorum sexcentæ species? cicu-
rum, ferarum? quæ partim celeritudine,
partim robore, partim volatu prædan-
tes effugiunt? Verum non hoc mandat
Deus, sed in apertam arcam iubet reci-
pi, quæ eò confugiunt. Arcanus qui-
dam erat impetus, & signum diuinum,
II suâque sponte animantes concurre-
bant: Noëmus verò constitutus erat,
qui accurrentes hospitio exciperet. Ac-
cedentium autem notionem ex adspe-
ctu habuit. Quæ se bina adirent Im-
mundis annumeranda censebat: quæ
verò septena videbat ire, gregem es-
se mundum intelligebat. Nec animan-
tium discrimen, quod metiebatur o-
culus, scribebatur; qui ex numero
visa condiscere doctrinâ vocis non
egebant. Hoc declarans aiebat Deus:
Inducet tecum. Hoc est, Non venaberis,
non te fatigabis, suscipe confu-
gentia, ne aufugientium prædas age:
nam ad te ducam animalia, ut olim
ad protoplastum. Tu verò pro para-
diso illis arcam pande. Esto honora-
tior animantium Dominus, quàm A-
damus: dedit ille nomen, tu salutem
confer. Cur ergo tandem Immundo-
rum numerum contrahit, binâque iu-
bet induci? cur, cum seruari genus
præcepisset, mundorum numerum ad
septenarium usque profert? Nam si
naturæ reliquas ex æquo seruari vult,
cur non æquabilem numeri modum ser-
uat in utrisque? Et profectò summâ cū
D sapientia! Quorum enim frequentior
apud homines, usus absumente sacrifi-
cio, esu destruyente, eorum benignior à
natura copia esse debuit? Vbi verò quod
residuum erat, per se ad creationis me-
moriam fatis erat, ibi neque magnus nu-
merus ad gentis conseruationem con-
ueniebat. Facile erat Deo, etsi conser-
uatorum animantium curam abieciisset,
implere rursus animantibus vniuersum:
nam eo loquente duntaxat, iterum so-
bolis procreatricem sit inuenire crea-
turam, facillè quoque res diluuii dilatas,
ac dissipatas vox vna missa suapte vi re-
staurarit. At non hoc agit: sapienter ad-

modum: Non communi exitio naturam damnat, ne nouam antè productis creaturam superinducat ne secunda formatio prioris sit condemnatio, neue dum ab vnâ creaturâ ad alteram sit progressio, creator veniat in opinionem retractati consilij. Fortè Creator alter mendaciter obtrusus fuisset hominum generi amior, quàm prior: & esset artifex dubitabilis, si nullum eius antiquum exstaret monumentum. Idcirco creationis antiquæ symbola retinet, & res nouas ex prioribus auctumit, esto, diluuiio per quam damnosa fuerit. Generis radix seruabatur, vt prisci operis prima iura cum dignitate retineantur, & opifex ex hominum amore diluuij refrenato impetu, & animali rationis compote altius euecto veniat in admirationem. Verùm age, quomodo arcâ capi poterant tot animalium genera? quomodo quæ ab ingenio inter se discordant, in noua secum fœdera concordabunt? quomodo reptilium natura poterat esse pacata? quibus frangnis inter se reprimebantur ferarum genera? quomodo carniuora cum herbilgis stabulabantur? cuiusmodi, quantumque his omnibus pabulum? & vnde factum, vt aurum solidum adseruatis essent contenta? &, quod his omnibus anteit, quomodo Noëmus arcæ fabricam concinnauit, cum naus compingendæ principium exstaret nullum? quomodo lignorum genera discreuit, vt alia super alijs contexta nauigarent? quomodo potuit arca contra tantam inundationem consistere, vt etiam naturæ vestigia seruarentur? Verùm naturam superuadit ordinata concinnaque digestio: vt ratio, quæ supra naturam sunt admirans, curiosius non inquirat. Arca mundi habitabilis simulacrum est, animantium depositi seruatrix, nauigans vrbs, creaturis grauida communem secum partum circum ferens, vniuersum mundum conceptum circum agens, alius vnica varios creaturæ complexa partus, animatorum mater exanimis, turris diluuiio valentior, murus montibus celsior. Dictis addamus admirabilius creatricis sapientiz monumentum. Æstate cœpit inundatio, & elata est, montiumque vertices demersit, hyeme adultâ aquarum abundantia remisit:

Αὐτὸ δὲ πολεμικὰ καὶ ἀδικαίῳ πλεῖν φύσιν, ἵνα μὴ νέας κτίσιν ἐπαγάγῃ τοῖς φθάρτοις, μηδὲ γῆνται τῆς δούτερας ἢ πλάσις, τῆς παρτέρας καὶ ἀγνώστου, μηδὲ δόξαι ἀρπάζει μελαμειάας ὁ κτίστης, ἀφ' ἑτέρας εἰς ἑτέραν ἐρχόμενος. τὰχα δ' αὖ καὶ ἑτέρας ὑποφύσῃ δημιουργός ἔ παρτέρου φιλαί, δεσπότορος, καὶ ὁ πλάσις ἀμφίβολος, οὐκ ὄντος ἀρχαίου γνώσιμα-τος. Διὰ τὸ τοῦ τῆς τῆς ἀρχαίας πλάσιος σύμβολα, καὶ τοῖς δούτεροις ἐκ τῆς παρτέρου μεταχέυει πλεῖν αὐξήσιν, καὶ τῷ καὶ ἀκλυσμοῦ μελαμειάας, ἢ τῷ γένει ἐφυλάττετο ῥίζα, ἵνα καὶ τῆς παλαιᾶς δημιουργίας τὰ παρτέρα φυλάττεται, καὶ ὁ δημιουργός ἐκ φιλαί, δεσπίας θαυμάζεται, καὶ ἀκλυσμοῦ χαλινώσας, καὶ ὁ λογικὸν ζῶον ὑφ' οὐδὲν. ἀλλὰ πῶς, εἰπέ μοι, πούτων ζώων ἢ κίβωτος ὑπεδέχεται γῆν; πῶς κατ' ἀλλήλων ἐκ πολεμικῆς τῇ φύσιν πάλιν ἀλλήλοις ἐσπίνδεται; πῶς ἐρπετῶν εἰρήνους φύσις; πῶς τῶν θηρίων τὰ γῆν καὶ ἐαυτῶν κεχαλίνωτο; πῶς ἄρκα φάγα μὲν τῶν χλοφάγων ὑλίζετο; ποῖα ἔσφαί τεύετις, καὶ πόσαι; καὶ πόθεν παρὲς ὅλοι ἐναυτὸν φερούμενοις ἐπήρχετο; καὶ παρὲς γε τεύετων πῶς ὁ

Νοῦ πλεῖν κίβωτον κατεσκεύασεν, οὐκ ἔγωγε ταυπηγίας λαβὼς ἀρχαί; πῶς τὰ γῆν τῶν ξύλων διέκρινε τῶν πλείων κατὰλληλα; πῶς ἤρκασι κίβωτος παρὲς πούτων καὶ ἀκλυσμοῦ αἰτίαν ἔσφαται, ὡς καὶ τῆς φύσεως ἴσῃ φυλάττεσθαι; ἀλλ' ὑπερβαίνει πλεῖν φύσιν τὰ ἄγρια καὶ λόγος τὰ ὑπερ' ὅλον καταπληρόμενος, μὴ πολυπραγμονεῖται τὰ παρ' ἄγρια. μίμημα τῆς οἰκουμένης ἢ κίβωτος, πλεῖν τῶν ζώων παρκαταθήκεν φυλάττουσα, πλείουσα πόλις, κυφοροῦσα πλεῖν κτίσιν, τὰς κοινὰς ὁδοὺς ἐοικυῖα παρ' ἐφ' ἑαυτὴν, ἀπὸ τῶν τὸν κόσμον ἐμ-

Βρυον ἐαυτῆς παρ' ἐφ' ἑαυτὴν· μία γὰρ τῆς περικύβητος κτίσεως συλλαβούσα γῆνιματα, ἀψυχος μήτηρ τῶν ἐμφύχων ὑπερ' ἄρχουσα· πύργος καὶ ἀκλυσμοῦ ἰσχυρότερος, πύργος ὁρῶν ὑψηλότερος. παρ' ἐφ' ἑαυτὴν τοῖς εἰρημίοις, τῆς τῷ δημιουργῶντος ὁφείας γνώσιμα παρ' ἐφ' ἑαυτὴν ὄν. ἐοικυῖα μὲν γὰρ ὁ καὶ ἀκλυσμός καὶ ἤρκατο, καὶ ὑφ' ὅλην, καὶ τὰ τῶν ὁρῶν κορυφαί κατεβάττειν· ἐοικυῖα δὲ μέσῳ ὁ πλῆθος τῶν ὑδάτων ἐπαύετο, αἰτήσας

Φοι τὰ ἴστω τῆς φύσεως πλὴν τὰς δὲ δόξαι-
 ρας, ἵνα μὴ τις ὑπερῶν κατακλυσμὸν ἐπακούων,
 σπανυχίας νομίζῃ τὸν φόβον, καὶ ὁμῶς αἰ-
 ερα φαίνεται, καὶ νοσήν τὸν φόβον τῆς τῷ
 χημῶνος ὕδατος τὸν κατακλυσμὸν λογιζάμενος,
 καὶ πλὴν θείας αἰάξεως χειρὶν ὑποβολεῖς
 πᾶσι γράφεται. Δὲ τῷ τῷ περὶ τοὺς ὁ-
 ραίς τῆς φύσεως, καὶ λύει τῆς σιωπῆς πῆ-
 ρους, καὶ μὴ τῷ θείῳ ἔργῳ ὑποκρίν-
 ται κατακλυσμῷ βιασάμενος, ἐπεὶ τὸ δὲ
 αἰετος ἐν χημῶνι μηχανισάμενος, θαυματουργ-
 γῶν ἐφ' ἐκάτερα. καὶ τῷ τῷ ὁμοίῳ οὐκ ἔστι
 φθὲς θαυμάζων αἰεταί, μέγας πᾶσι πῆ-
 ρας, καὶ αἰετῶν καὶ ἡμέρας, καὶ τῷ τῷ ἔργῳ
 καταλαλας, πότε μὲν ἔρχεται, καὶ ἐφ' ὅσον
 ἡυξάνει, πότε δὲ πάλιν πρὸς λῆξιν ἐχώρει,
 καὶ πότε, μειωθέντος τῷ ὕδατος, ἡ κίβωτος ἐ-
 κκεῖται. δεκάτη γὰρ μέν, φησὶν, ἐν ταῖς τῷ
 ὁρᾷ χρυφαῖς ἐκκεῖται. ἀρχὴ δὲ μέντοι
 οἶδε ἡ γραφή τῷ πάσῃ τὸν μέντοι· δεκάτη
 δὲ μέντοι, τὸν τῷ χημῶνος ἀπαγορεύει μεσά-
 ται, ἐν ᾧ μειωθέντος τῷ ὕδατος ἡ κίβωτος ἐ-
 κκεῖται, καὶ δὲ ἐκκεῖται ἐκκεῖται τὰ τῷ ὁρᾷ ὑψι-
 λότητα, τὰ τῆς κίβωτος ὑψι, τῷ κατακλυ-
 σμοῦ μέγιστα τὸν φόβον, μηχανιστὴς πικρίας
 ἀρχαίας, καὶ τῷ τῷ ἀπειλῶν ἀρχαίας,
 καὶ τὸν πομπήμον ἐν ὅλῃ τῇ μὲν ταῦτα φυ-
 λαττούσα. καὶ ἀρχὴ τῆς σήμερον μὲν δὲ ταῦτα
 πρὸς Ἀρμενίους τὰς χρόνους πᾶσι πῆ-
 ρας, αἰεταί φυλαττούμενοι ὅρουν, ὅμοια μὲν πρὸς
 ῥῶν θεωρούμενοι· τῷ δὲ πομπῇ τῷ ὁρᾷ σι-
 ρῆς δυσχερείας ἀρνούμενοι. ἦτοι ἀρχὴ, καὶ τῷ τῷ
 δὲ μηχανιστῇ· ἵνα ἡ μὲν θεία φυλαττή τὴν πῆ-
 ρας τῷ ταῦτα· ἀπὸ τῶν δὲ χρόνους μὴ φαίνου-
 σαι, τῇ τῇ μικρὸν διαπομπή, τῇ θείῃ λυμνών-
 ται, ὡς κίβωτος ἀρετῆς παιδευτήριον ὡς πλὴν τῆς
 φύσεως πᾶσι καὶ ἀρχαίς ἐν τοῖς κινδύνοις φυ-
 λαττούσα. ὡς σκάφος πᾶσι ἀρχαίς σωτηρίου ἐύλου
 σκιογράφημα. ὡς ταῦτα χρόνους πᾶσι ἀρχαίς
 πλέουσιν. ὡς πᾶσι ἀρχαίς τὰς χρόνους τῇ χεί-
 ρι, ἐν ὕδατι ὄντα, καὶ ὅλῃ ὕδατων ἀρπάξουσα.
 ὡς τὸν μέγαν ἔμπροσθεν τῆς δικαιοσύνης φυλα-
 ττούσα. ὡς τῇ τῆς ἀρετῆς σπουδαίον ἀκινδύνως
 ἀρπάξουσα. ὡς κακίας κατήγορος. ταῦτα τῷ
 ταῦτα τῇ μηχανιστῇ κατήγορος. ἡμῶν δὲ δι-
 δικαιοσύνης ἐρεσά, κακίας ἀποβάλλου μῖσος

A contrarium naturæ legi secuta est or-
 dinem, ut ne quis ex posteritate inau-
 dito diluvio terrorem torturum opina-
 retur, nève imbrium nubem concipe-
 ret, & inundationem sub horam hy-
 bernali temporis accidisse ratus formidi-
 nem minueret, diuinitus allatam re-
 creationem tempestatum successioni
 malè adscriberet. Propterea mutatis
 naturæ terminis, & solutâ consueti or-
 dinis lege æstivum solstitium cogit in-
 undationi subseruire, cœli contrâ per
 hyemem ariditatem excogitat, mira in
 utrisque operatur. Et hoc pro suâ sa-
 gacitate Moyse admiratus menses ap-
 ponit, & adscribit, dies numerat, &
 conuersionum vices, quando exorta
 sit inundatio, quamdiu aucta, quan-
 do contrâ ad quietem tetenderit, &
 quando deminutis aquis arca federit :
 Decimo, inquit, mense in montium ca-
 cuminibus requieuit. Principium verò
 mensium nouit Scriptura paschæ men-
 sem : decimum autem appellat men-
 sem, qui inter hybernos est medius,
 in quo deminutis aquis arca requieuit
 pro sede nacta montium summa, se-
 dis celsitudine diluuij terrorem me-
 tiens, veteris supplicij monumen-
 tum recentes minas conseruans, &
 communem gentium vindictam ob
 oculos posteritati relinquens. Et in ho-
 diernum vsque diem miraculum du-
 rat apud Armenios temporis succes-
 sione transmissum, & inaccessis cu-
 stoditur montibus; oculis quidem c-
 minus spectabile, sed accessum loci
 difficultas negat. Diuinum hoc inuen-
 tum ! ut aspectus miraculi fidem con-
 seruet, utque incredulorum manus
 dum non tangunt, non paucillatim at-
 terant, neque rem tam spectabilem
 labefactent. O arca virtutum schola !
 ô naturæ, dum periclitaretur, depo-
 siti seruatrix ! ô scapha admirabilis li-
 gni salutaris vmbra, & imago ! ô quæ
 crucis vsum nauigantibus præstitisti !
 ô quæ per tempus crucis gratiam
 præoccupasti, seruans in aquis, &
 ex aquis eripiens ! ô quæ magnum
 iustitiæ nundinatorem liberaisti ! ô
 quæ virtutis thesaurum absque pe-
 riculo transfuisti ! ô nequitie ac-
 cusatrix ! Huius miraculi memoriam
 retineamus, simus amantes iustitiæ,
 abominatum scelus abijciamus,

Genes. 8.

d d d

poenitentia, quae peccantibus est medela, consilia tractemus, vitia lachrymis extinguamus, iram praeueniamus immutatione propositi, propitiandi Dei tempus, ut par est, infumamus, credamus Deo ex amore nostri nimio
 Exch. 33. iuranti: Nolo mortem peccatorum, sed ut conu. riat ad me, & uiuat, cui gloria. Amen.

Α ματὴροῖσι μετὰ χειρὸς μετὰ τῆς ἀμφοτέρων δὲ φάρμακον σθένος μετὰ τὴν κακίαν τοῖς δακρυ-
 σι φθάνωμεν τὴν ὀργὴν τῆς μετὰ βολῆς τῆς πα-
 αρέσεως, τὴν μακροθυμίας ἡμετέρας εἰς δέον κα-
 τὰ μαλίστῃ οὐκ ἔστι Θεὸς Δὲ φιλεῖ δεσ-
 πίας πιστῶν οὐ βούλομαι τὸν θάνατον τοῦ
 ἀμφοτέρων, ὡς δὲ ὁπίσθενται αὐτὸν πρὸς με,
 καὶ ζῶν. αὐτῇ δόξα, ἀμήν.

Eiusdem in Abrahamum.

Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν Ἀβραάμ.

ORATIO VII.

B

ΛΟΓΟΣ Ζ΄.

DE I amanti, & spiritali auditori
 Abrahami Deo amicissimi faci-
 nora memorabilia hodie denarrabi-
 mus; cui Deus obtigit amoris diuini
 agonothea, natura autem aduersatrix
 fuit animi paterni stimulis armata; are-
 na verò fuit Isaac, dum armatam fer-
 ro dexteram ab amantissimo parente
 exspectat, iugulatio. Athletam, quem
 ad tantam diuini huius amoris exerci-
 tationem prouocabat Deus, in me-
 dium terrarum orbis stadium conijcit
 multis ante virtutum experimentis ve-
 lut in palæstrâ eruditum. Nunc autem
 ad labores immensos tanquam in com-
 muni populorum theatro cohortatur,
 ut ad hoc quoque certamen expedi-
 tus filius coronâ dignus à præcone pro-
 nunciatur, communemque victoriz
 socium Deum capiat, à quo propterea
 sit electus. Quale igitur ipsi primum
 proponit in palæstrâ certamen? Egre-
 dere de terra, & de cognatione tua, vel
 de domo patris tui; & veni in terram, quam
 monstrauero tibi. Familiarium vinculis
 exemptus ades mihi, cognationes ab-
 rumpe, à natiuo solo secede, secede à
 patre, & patriâ, vince naturæ vires, ac
 retinacula, dum ad virtutem exerce-
 ris, Et veni in terram, quam monstrauero tibi.
 Locum occultat, ut animi constan-
 tiam exerceat; metam celat, ut cur-
 sum contendat; cognitionem adimit,
 ut ad eius desiderium exsuscitet susce-
 ptum in terra cursum. Denique de cœ-
 lo tesseram cape. Neque fuit exsequen-
 do segnior Abrahamus, quàm imperan-
 do Deus: sed coelestia imperia, ut data,
 cum alacritate capelliuit. Item diuitia-
 rum dat abundantiam, nec heredem dat;

Genes. 12.

Εγρε-
 dere de terra, & de cognatione tua, vel
 de domo patris tui; & veni in terram, quam
 monstrauero tibi. Familiarium vinculis
 exemptus ades mihi, cognationes ab-
 rumpe, à natiuo solo secede, secede à
 patre, & patriâ, vince naturæ vires, ac
 retinacula, dum ad virtutem exerce-
 ris, Et veni in terram, quam monstrauero tibi.
 Locum occultat, ut animi constan-
 tiam exerceat; metam celat, ut cur-
 sum contendat; cognitionem adimit,
 ut ad eius desiderium exsuscitet susce-
 ptum in terra cursum. Denique de cœ-
 lo tesseram cape. Neque fuit exsequen-
 do segnior Abrahamus, quàm imperan-
 do Deus: sed coelestia imperia, ut data,
 cum alacritate capelliuit. Item diuitia-
 rum dat abundantiam, nec heredem dat;

ΤΩι φιλοθίᾳ, καὶ πνευματικῷ, τὰ τῶ φι-
 λοθίᾳ σίμερον Ἀβραάμ διηγησόμεθα κα-
 τὰ ῥημά. ὁ γάρ τις τῆς φιλοθίᾳ Θεὸς μὲν
 ἀγνοήτης, ἀνίκητος ὁ φύσις, πατεριστὶς κέν-
 τρις ὁπλίζομεν. σκάνημα δὲ ἡ τῶ Ἰσαὰκ σφα-
 γῇ, πρὸς φιλοθίᾳ ξιφῆρ δόξα ἀγαθῶν
 σα. πρὸς ποσὸν ἀγῶνα τὴν τῆς φιλοθίᾳ ἀθ-
 λητικῷ ὁ Θεὸς πρὸς καλούμενος, ἐν μέσῳ τῆς
 οἰκουμένης σάββα πρὸς βάλλεται, πολλὰς μὲν
 πρὸς τὴν γυμνασίᾳς δρετῆς αὐτὸν κατὰ
 C ἐν παλαίστρᾳ παροδτελεῖσας, νικῶν δὲ μὲν τοῖς
 μυρίοις ἰσχυρῶς ὡς πρὸς ἐν πνεύματι θεάτρῳ
 πρὸς τὴν τῆς ἵνα καὶ πρὸς τῶν δόξῃ
 μένος, ὁ ὧς μὲν σφαίρης ἀνακηρύττηται κοι-
 νῶν δὲ λαῶν τῆς ἵκῃς Θεὸν τὸν ὅτι τούτοις αὐ-
 τὸν ἐκλεξάμενος. ποῖον οὖν αὐτῷ πρὸς τὸν ἐν
 παλαίστρᾳ πρὸς τὴν γυμνασίᾳ; ἔξελθε ἐκ
 τῆς γῆς σου, καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ
 δόξῃ εἰς τὴν γῆν, ἡ δὲ αὖτε δειξῶ. γυμνός
 μοι φάνηται τῷ οἰκείῳ δεσμῷ, συγγενείας ἀ-
 πόρρηξεν. γῆς, ἐφ' ἐτέρας, ἀπόρρηξεν. πατὴρ
 καὶ πατερίδος ἀφίστατο. νίκητον ἀγῶνα φύ-
 D σιως πρὸς δρετῇ γυμναζόμενος, καὶ δόξῃ
 εἰς τὴν γῆν ἡ δὲ αὖτε δειξῶ. κρύπτει τὸν τό-
 πον, ἵνα γυμνάσῃ τὸν ἴσον. καλύπτει ὁ πῆ-
 ρας, ἵνα σιωπῇ τὸν δρόμον. ἀρπάζει τὴν
 γῆν, ἵνα πρὸς πόσον ἐκείνη τὴν ἐν τῇ γῇ
 δρόμον. ἔξ οὐρανοῦ δέχου ὁ σιωπῇ. ὅτε
 ἡ δὲ Ἀβραάμ τῷ ἴσῳ πρὸς ταγματῶν δρετῇ
 τερος, ἀλλὰ σιωπῇ σιωπῇ πρὸς ταγματῶν
 οὐρανοῦ πρὸς ταγματῶν. πάλιν πρὸς ταγματῶν
 πλούτῳ, καὶ κληρονομῇ σιωπῇ πρὸς ταγματῶν.

ἀλλὰ κρεμῆ ταῖς ἐλπίσιν, ἵνα βασάνῃσι τὴν A
πίστιν. ὡς ἐρρήξεν μὲν οὖν ποδὶ τοῦ πατρὸς τὴν χειρὶν ὁ
πλουτὴς· πενία δὲ φύσιν τὸ ἔκον ἠρέτω. καὶ τῆς
Σάρρας ὁ ἀγριοὶ ἐσώλησε τὴν τῆς ὡσεὶ οὐσίας
ἀπόλαυσιν· καὶ ὁ χρόνος ἐρρήξεν, καὶ ὁ κληρονόμος
οὐκ ἔω· ὁ πλοῦτος ἠνέκατο, καὶ ἀφ' αὐτοῦ οὐκ
ἐλπίζετο. γῆρας ὅτιον τῆς παιδοποιίας ἐλ-
πίδας ἐθέλει· πάθος ἐφρώσεως τῆς ἰσχύος τὴν
προσοδικίαν ἐμαρτυρεῖ, ἀλλ' ἡ πίστις ἐνέειται.
ἐπιλάθετο τῆς παθούσης ἡ γῆρας, ἀπελάθετο τῆς
γῆρας ἡ φύσις, ταῖς ἐλπίσιν νεάζουσα· εἴχετο
τῆς παιδὸς τὴν παῖδα, λαβὼν τὴν ὑπόστασιν, καὶ B
πρὸς τὴν γαστρίαν Ἰσαὰκ ὑπὸ τὴν ἐλπίδα ἐτίκτε-
το. ὅτι περὶ γὰρ, Φοῖνι, Ἀβραάμ τὴν Θεῶν καὶ ἐλο-
γισθὴν αὐτῇ εἰς δικαιοσύνην. ἐκείνῃ Φοῖνι ὅρα τὴν
Σάρραν τὴν γαστρίαν οὐκ ἀποβλέπων πρὸς τὴν
τῆς ὁμιλίας ἐκρωσιν, ἐδιδάμην Φοῖνι ἐκτε-
ρῶν ἰσχυροτέρων. ἐφθόγγεν, καὶ ὁ κληρονόμος ἐφθό-
γγεν, καὶ τὴν ταῖς ἐλπίσιν τὰ πρᾶγματα. ἔ-
δωκεν ὁ Θεὸς τὴν πρὸς τῆς ἰσχύος ποδὸς μύμον. ἔλα-
βεν, ἔλαβε, τὴν δόσιν ἡσπάζετο. ἀγνώστῳ πίστις
βρέφος ἐτίκτετο· καὶ φιλοθείας ζωοῖτο τὰ δόξα.
ἡ γὰρ σκῆμασιν ἐτίκει μὲν τὴν ἔκον τοῦ μύ-
μον. ἐμύνη γὰρ ὁ Θεὸς ὑπόστασιν ἀθλητικῶν C
δικαίων τὴν γένεσιν ἐποιμαζέτω, καὶ ἀφ' αὐτοῦ παιδὸς τὴν
τῆς αἰσχύος ἀνδρείας ὑποστατῇ. ὡς γὰρ ἠνέκατο
ὁ βρέφος, καὶ ψαλλίσμασι τὴν γένεσιν ποδὸς ἐτί-
κτετο, στυγνάζετο τὴν βρέφος τῆς γένεσιν ὁ
φίλτρον, καὶ πᾶς τῆς τεκόντων ὁ πόθος ἀμείβετο
εἰς μόνον ἐφέρετο, καὶ πᾶσαι αἱ τῆς φύσεως ἐλπί-
δες ἐφ' ἐνὸς ἐδεσπόουντο τέκνου. βλέπε μοι λοι-
πὸν ὅτι τοῖς ἀγῶνας τὴν πατέρα καλεῖται μύμον· καὶ
ἐλθέτω μὲν τὰ ῥήματα ταῦτα. ὁ Θεὸς ἐπείρα-
ζε, Φοῖνι, τὴν Ἀβραάμ. καὶ γὰρ ἡ γένεσις τὴν δόξαν,
ἵνα πειράσῃ τὴν ἀθλητικῶν; Θεὸς ἀνέμωρε τὴν D
πείραν, ἵνα μάθῃ τὴν πείραν; πειράζει τὴν
νῦν, οὐκ αὐτὸς ἀγῶνι, ἀλλ' ἵνα δημοσιεύσῃ τὴν δι-
καίαν, ἵνα πολλοὶς τὴν τῆς πείρας δόξαν ὅτι
εἴσῃ πῶς μὴ τυχεῖ. σμύχλη τὴν πείρας μὴ τὴν
ὑπομονῆς ἀνδρείαν, ἵνα διέξας ὁ ἔργον λαμ-
πρύτερον, πρὸς θαῦμα καλέσῃ πῶς βλέπον-
τες. δοκῇ ὁ σκῆφος πῶς πνέμασι, ἵνα τῆς κυ-
βερνήτου τὴν τέχνην θαυμάσῃς. ἐπιγίρει τῆς
κυμᾶτων τὴν πρὸς ὁλῶν, ἵ' ἐκ πλαγῆς ὁ
τὴν πείρας ἀκίνητος. πρὸς αὐτὴν τὴν μηχανήματα,

sed spe suspensum tenet, dum fidem
exploret. Circumfluebant igitur vn-
dequaque opes ingentes, sed inopia
naturæ partum negabat, & Saræ steri-
litas diuitiarum tantarum fructu prohi-
bebat. Fluebant tempora, vt heres e-
rat; diuitiæ crescebant, nec successor
sperabatur; senium appetens liberorum
spes accidebat; quàm prolis expecta-
tionem sterilitatis malum extinxerat,
eam fides innouabat. Sterilis venit in
obliuionem suæ conditionis; natura
dum sperenouatur, senectæ obliuiscitur:
acceptâ promissione habuit filium
ante filij partum, & spes ipsa prius Isaa-
cum peperit, quàm alius. *Credidit enim,* *Genes. 15:*
inquit, Abraham Deo, & reputatum est
illis adiutorium. Vxoris infœcunditatem
non, inquit, amplius specto, non res-
picio corpus emortuum, promissum
vtrouque valentius accepi. Locutus es,
& heres in vicino est, spes ipsas res co-
mitabantur. Eum Deus dedit, qui an-
tequam nasceretur, erat in desiderio.
Abrahamus accepit, gauisus est, do-
mum amplexus est. In lucem infans
prodiit fidei exercendæ materies, &
stadium apertum est amoris in Deum.
Ignorabat Abrahamus infante edito se
ad alia seruari certamina. Filium nam-
que Deus in materiam certaminis para-
turus erat, ac per filium fortitudinem
optimatis ad tabellam expensurus. Vt
enim increuit infans, suæque balbutie
parentum sauciauit amorem, simul in-
creuit, quod in infante parentes dea-
marent, totusque parentum amor in-
diuisus in vnum conferebatur, & om-
nes generis spes in vno constituebantur
filio. Ac mihi vide deinceps patrem ad
certamen euocatum. *Hæc vbi gesta sunt,* *Genes. 22:*
inquit Moyſes, tentauit Deus Abraham.
Quid enim? an athletæ periculum fe-
cit, quod eius virtutem ignoraret? i-
deòne, vt animi propositum disceret,
eius specimen Deus expectabat? Ten-
tat ergo non ob suam ignorantiam,
sed vt iustum populis invulget, vt ser-
ui virtutem pluribus faciat testatio-
nem. Tentatione purgat Abrahamum
patientiæ simulacrum, vt nitidiori o-
pere ostentato spectantem rapiat in
admirationem: nauiculam ventis agi-
tat, quo gubernatoris artem magis
admireris: Fluctuum ciet impetum,
vt obstupescas quàm nulla tentatio-
ne moueatur: machinas ad moues

murorum firmitudinem ostentans: naturæ fluctus iniustum sustollit, ut amicitiae diuinæ nundinatorem admireris.

Genf. 22. Tolle filium tuum unigenitum quem diligis Isaac. Arma naturæ exacuit, omniæque amoris ingeni tela exhaurit. Nec enim simpliciter dixit: Redde, quem dedi, aut: Macta, quem accepisti, sed: Unigenitum filium tuum, quem diligis. Ferit animum amoris commemoratione, multiplicat appellationes, quibus flammam acrius accendat, omnes effundit

*Genf. 22. in eum naturæ niues: Atque ibi offeres eum in holocaustum super unum montium quem monstrauero tibi. Neque exdis locum notum facit. Montium producit numerum capiens morum specimen. Et offeres eum in holocaustum super unum montium, quem monstrauero tibi. Quomodo ad eam vocem non inhorruit? Quomodo non fuit animus vocis percussione contractior? quomodo filij iugulationem morte non anteuerit? O animi firmitudinem! non gemit, non illachrymauit, non naturæ vi fractus est, non in varias partes consilia partitus est, oris constantiam tenuit, non emisit vocem patre dignam, qua filij iugulum petere abnueret, non dixit, quæ ab ingenio voluisset: O barbaricas præceptiones! ô imperia à naturæ legibus abhorrentia! Filij iugulum reposcor, & filij carnifex esse iubeor. Serus cum fuerim pater, in filij eadem propere vergeor, O cuiusmodi in spes natum carissimum seruabam! Infœcunditatis malo solutus rursus me improlem gemo. Non vsque adeo filij orbitas antè luctuosa fuit, quam nunc experto mihi. Nondum fructu filij saucius eum igno-
rabam, quo carebam. Nunc autem & naturæ obligatur, & amoris vi quasi clauo confixus interemptionis dolorem non fero. Cur tandem, cur qui me, ut genitor essem, patricidium iubes admittere? Quid me partu delectari docuisti? an ut deinde lugere doceres? Quid amorem merore commutas? Quid ex amore lamenta concinnas? Illiusne filij sanguine dexteram inquinabo, pro quo toties ego tibi manus extendi? Patriisne supplicationibus antè susceptis patrem ad filij interemptionem obartas? Domine promissa tua respice. Cui heredem promiseras, cum heredi percussorem submittis? quemne largitus eras successorem, mactari poscis?*

A τὴν τῷ τείχεσι ἐλέγχει τὴν ἐν τῷ τείχεσι ἐπιδείκνυται τὴν
δικαίαν τὰ τῆς φύσεως ἀντιμαρτυρία, ἵνα τῆς φιλο-
θείας θαυμασθῇ τὸν ἔμπορον. λέγει τὸν υἱὸν σου
τὸν ἀγαπητὸν, ὃν ἠγάπησας, τὸν Ἰσαάκ. ὅπλα
τὰ τῆς φύσεως ἠκούσας, πάσας τῷ φίλῳ σου
ἀκίδας ἐκείνῳ. οὐ γὰρ εἶπεν ἀπλῶς, ἀποδοῦ
ὃν ἔδωκα, ἢ θυσοῖν ἐν ἑλθεῖς. ἀλλὰ τὸν υἱὸν σου
τὸν ἀγαπητὸν, ὃν ἠγάπησας. πλὴν τῆς τῷ ψυ-
χῇ τῆς φύσεως ἀντιμαρτυρίας. πλατύνει
τῷ κλήρῳ, ἵνα πλέον ἀνάψῃ τῷ φλόγα. ὅ-
λας ἔχει κατ' αὐτὴν τῷ νηφάδας τῆς φύ-
σεως. καὶ ἀνένεγκας αὐτὸν εἰς ὁλοκέρπῳσι ἐφ'
B ἐν τῷ ὀρέῳ, ὡς αὐτὸς εἶπεν. ὅθεν γινώσκοντες αὐ-
τὸν τὸ φόβου ὅτι ἐργάζεται. ὡς αὐτὸς εἶπεν
τὸν ἀειδόμενον, βασανίζων τὸν ἔργον. καὶ ἀνέ-
νεγκας αὐτὸν εἰς ὁλοκέρπῳσι ἐφ' ἐν τῷ ὀρέῳ.
πῶς οὐκ ἐφείλεται τῷ φωνίῳ; πῶς οὐ συνε-
σάλη τῷ ψυχῇ τῇ πληγῇ τῆς φωνῆς; πῶς
οὐκ ἐφάσκει τῇ πλάτῃ τῷ τῷ τέκνῳ σφα-
γῇ; ἀλλ' ὡς ψυχῆς καρτερίας. οὐκ ἐφείλεται,
οὐκ ἐδάκρυον, οὐκ εἶξε τῇ φύσιν, οὐκ ἐμει-
διῇ τῆς βουλήμασι, οὐ δὲ παρῶσαν ἡμει-
C ψαν, οὐκ ἀφῆκε φωνίῳ τῷ πατρὶκῷ, τέκ-
νου σφαγῇ ἀπαμύμητος, οὐκ εἶπεν ἄλλῃ ἢ
φύσιν ἐβούλετο. ὡς ἐξῆναι ὅτι παρῶσαν. ὡς τῷ
ὡς αὐτὸς φῶσιν ὡς αὐτὸς φῶσιν τῷ τέκνῳ σφαγῇ
αὐτῆς, καὶ γινώσκοντες παρῶσαν παρῶσαν
δῆμιος. πατὴρ βρεθὺς, καὶ τεκνοφόνος πατὴρ.
ὡς πόσας καὶ πόσας ἐλπῶσι ἐπὶ τῷ φιλ-
τῶν, ὅτι μοι τῆς ἀπειρίας ἐλύθη ὁ πῶτος, ὅ-
τι πάλιν ἀπειρίας ἐδύρεται. οὐκ ὡς ὅτι ἀ-
νιάρῃ μοι παρῶσαν τῆς πείρας ὡς τῷ παρῶσαν ἐρη-
μία. οὐκ ὡς τῷ ἀπολαύσῃ τῷ τῷ ἡρώδῳ, ὅς
D οὐκ εἶχεν. ὡς δὲ τῇ φύσιν δεχθῆς, καὶ τῷ πό-
θῳ παρῶσαν τῷ τῷ, οὐ φέρω τὸ πόθον τῆς ἀφαι-
ρίσεως. πῶς οὐκ μοι καὶ πατέρῳ δίδας παρῶσαν
κῶνον ἐργάζῃ; πῶς μοι τέρπειται τῷ τῷ ὡς οὐκ
δίδας, μεταδίδας ὁδύρεται; ἢ μετα-
βάλλας τὸ πόθον εἰς πῶτος; ἢ μετακινῶν
τὸ φίλῳ εἰς ὁδύρεται; μετακινῶν δίδας αἶμασι
παρῶσαν, ὡς οὐκ πολλὰς οὐ τῷ χεῖρας ἐ-
ξέπεινα. πατέρῳ ἰκονίας δίδας ὁδύρεται
πατέρῳ πρὸς τῷ τῷ βρέφους αἰαίρεσιν. πρὸς
τῷ σὰς ὡς οὐκ ἀπολαύσῃ ἀποβλέψῃ δίδας. κλη-
ρονομοῖ ἐπὶ τῷ τῷ, καὶ παρῶσαν ἐργάζῃ;
καὶ θυσίας ἀπαμύμητος ὃν ἐχέμεν ἀφῶσαν;

ἄλλ' ἐγὼ μὲν οἱ πατὴρ ἀπειρόου ὦ τί-
 κριν, καὶ θάλαμον ἡγίον δ' ἄρα πυρὶ καὶ σιδήρῳ
 τρέφον τ' φιλῶται. ἀντὶ πατρός βωμός, ἀντὶ
 πυρὸς θυμῷ, φλόξ ὅππῳ μῶς. εἴτε μὴ ποτε
 πρὸς αἵματι ἦλθον γυνῆς. εἴτε μοι γένεαι ἄ-
 περ κῆρος ἢ τῆς παιδογενίας βύχῃ. εἴτε μὴ τῇ-
 κριν εἶδον ὡς δίδου, ἵνα μὴ πρὸς πόλεμον ἦλθον
 εἰς ἐλπίδ' ὀνείδον. ἀλλὰ μοι ὁ πᾶντων ἀναιρῶ-
 ν, αὐτοῦργον με γένεαι τῷ φόβῳ κελύφῃ, καὶ
 σφαγίᾳ τῷ βρέφει ἰδὲν ὅππῳ μοι τὸν γυνήσδῃ-
 τα. εἰκοὶν πολεμίων εἰδιδόω χερσὶ δυμε-
 νῆς τὴν σφαγὴν ἐπεργάτωσθαι. περὶ τῇ τῷ
 φόβῳ δὲ καὶ μὴ διδεδυκὴν τῷ πόθῳ. πατὴρ δὲ
 ὦν ἐφ' ἐρῶ τὴν ἀκοῇ, ἔχ' ὑποφέρω τ' σφα-
 γὴν. ἀπὸ γὰρ τῷ ξίφος ἢ φύσις. ὁκλάξῃ πρὸς
 ὁ ἔργον ἢ δόξα. ὁφθαλμοὶ τὴν θέαν ὀρνοῦ-
 νται. οἶδας αὐτὸς οἷσις πάθει τὴν φύσιν κατὰ-
 πλισας. ὅθεν οὕτων ὁ γυναιξὶς Ἀβραάμ, εἰς
 εἶπεν, εἰς εἰρήσῃ. ἀλλ' ὡς ἀληθῶς περὶ ἄ-
 λου θυσιᾶς ἀπαυδῶν, πρὸς τὴν σφαγὴν
 εὐτρέπιζεν, ὁ πῶς θεοῖς ἐμμελετήσας περὶ ἄ-
 γμασι, καὶ εἰς ἐπιστρέφεται πρὸς τὴν φύσιν τὸν
 δρῶν καλῶν σφῆν. σπινθῆρ' οὕτω λαβὼν τὴν
 σιγὴν ὅλως ἐγένετο τῷ περὶ ἄγματος. κρύψῃ τὴν
 Σάρρα τὸ ῥόλημα, εἰς ἐκφαίνεται τῇ τεκούσῃ
 ὁ περὶ ἄγματος. ἵνος ἐνέκει; φιλόθεος μὲν φησὶν.
 ἐγὼ δὲ τὴν γυναικὴν θαυμάζω, αἰδοῦμαι τὴν
 φύσιν. ὁρῶν ὁ φιλόθεος, δίδουκα ὁ φιλόσοφος.
 φιλόθεος ἢ γυνή, ἀλλὰ μήτηρ ἔστι. δίδου αἱ μη-
 τρες ἀδελφεὰ κατὰ φύσιν. δίδουκα μὴ
 κρύψασα τὸν παῖδα, κλέψῃ ὁ περὶ ἄγματος,
 μὴ μελιώη τὴν θυσιᾶς δακρύσασα. μὴ τὸν
 παῖδα θρηνήσασα, κατὰ φύσιν τὸν ὅππῳ
 ξασα. μὴ τὴν ὅφιν ἀφ' ἑαυτῆς, ῥήψῃ τὴν θυ-
 σίαν, καὶ τὸν Θεὸν ἐκδιδόσῃ. μὴ τὴν γυναι-
 κὴν ὁκλάσασα, συλήσῃ τὴν χάριν τῇ θαύ-
 ματι. ἐγὼ μὲν τὴν σφαγὴν θρηνήσασα
 περὶ ἄγματος. περὶ ἄγματος δακρύσασα,
 ἵνα ἴδῃ πρὸς αὐτὴν ἀποφθιγνῶντος. παύ-
 σαι θρηνήσασα, μὴ κλαῖε τὴν παῖδα τὴν τῇ
 σφαγῇ πημῆται. δίδου ὁ πῶς ὡδῶν χα-
 εἰσάμενος. εἰς αἵματι τὸν παῖδα πατὴρ
 μεῖζον ὡφελῶν, ὅθεν μάτῃ χερσὶ μέσον
 ὁ ξίφος τῆς φύσεως. ἐγγυᾶται τὴν ἄερ-
 γασάν ἢ τὴν θυσιᾶς ῥαμῆσασα δόξα. ὅν
 ἴδουκεν ἦτησιν, ὅν ἔπλασε, πάλιν ἐξήτησιν.

A Ecce tibi, fili, mecum nuptiales epulas
 & thalamum agitabam animo, igno-
 rans te carissimum igni ferroque ali.
 En aram pro thalamo, pro igne nu-
 ptiali ara flamma. Vtinam nunquam
 filium rogassem! vtinam mea genera-
 di vota nulla fuissent! vtinam partum
 inopinatum nullus vidissem, vt ne ad
 bellum venirem inspectatum! Et, quod
 mihi acerbissimum est omnium, auto-
 rem me cædis esse iubet, atque à pa-
 rente filium iugulari peroptat videre.
 Saltem hostium manibus dedatur, ho-
 stes iugulum petant, cædem perficiat
 dextera ab amoris nexibus libera. Pa-
 rens verò cum sim, id audire non susti-
 neo, iugulare nequaquam. Ferrum na-
 tura repudiat, ad rem tam atrocem fa-
 tiscit dextera, oculi spectaculum re-
 fugiunt; quibus ipse affectibus natu-
 ram obarmaveris, nosti. Nihil horum
 generoso Abrahamo, aut excidit, aut
 in mentem incidit: sed cui diuina iussa
 curæ erant, quasi veræ ovis alicuius sa-
 crum exactus ad iugulationem compa-
 rabatur, neque ad naturam, quæ re-
 tardaret imperium, conuertebatur. Si-
 lentium igitur subsidio comparans, to-
 tus erat in ijs, quæ Deus imperarat.
 Facinus tam audax Saram celat, neque
 ad matrem effert mandata. Quamo-
 brem? Illa quidem inquit, amans Dei
 est, ego quidem eius animum suspicio,
 at ingenium vereor. Intueor matris in
 Deum propensionem, at metuo affe-
 ctum in liberos: Dei amans est mu-
 lier; sed mater est. Mulieres naturæ
 impotentia deuiet res importuna. Ve-
 reor, ne pueri furto materiam sub-
 trahat obsequendi Deo iubenti; ve-
 reor, ne lachrymis sacra fœdet, ne
 puero complorato iniuriam imperanti
 arroget; ne vultu contuso sacra disij-
 ciat, Deoque vim afferat: ne mente
 infractâ, rei tam obstupendæ gratiam
 spoliet. Ego post iugulationem lamen-
 tantem alloquar ego colam plorantem
 hisce verbis: Desine lamentari, ne fle
 puerum ipsa iugulatione cohonestat-
 um. Donum erat vltioneum infans
 non sine dolore partus. Filium non
 tollit parens, si plus prodest, neque
 temere ferrum iter per mediani sobo-
 lem. Ausa sacrum facere dextera, be-
 neficium sponder. Quem Deus dedit,
 repetiit: quem formauit, requisivit:

quem rogatus dederat, rogans recipit, ne quidquam impediet, quo minus reddat, cum ita visum erit. Nam qui cum, cum non existeret, dedit, vel morte prostratum vltro dabit. Qui tibi alio efficta matrem esse concessit, & puerum iugulatum remittet ad vitam. Quodque ad solatium valet plurimum, o mulier, is cuius in potestate est filius, ut mactaretur, flagitauit. Vitulum nuper obtulisti; Isaac oblato ecquid bonorum non speres? Tali oratione tamque generosa ratione semper naturae obloquenti os obstruens, mentemque exacuens, ac manum corroborans de suis extractam viscibus victimam capit, cursu contendit in montem pedem senescentem iuuenili cursu promouet. Naturam, & afflictionem pervincebat affectio, nec non pietatis contentio senium, omniaque palam ardori in Deum inflammato cedebant. Exsiliabat in montem, sacrificij adiutricem victimam ipsam sumens. Ipse enim ignem, & gladium manu tractabat, lignisque victimariis Isaacum victimam pulcherrimam aggrauabat & auxiliatrix sacrificij fuit ipsa victima. Simul enim cum patre Isaac sacrificium faciens, & cum genitore curam partitus interrogatione profert, quae patrium animum exulceret: Ecce, inquit, ignis & ligna: ubi est *victimam holocausti*? Iterum patri velut obliuio in memoriam redigit: Vide pater, ne tua alacritatis celeritudo, rei, quae defuit, sensum sustulerit. O vocem, quae patris alterius cor medium instar teli, dissecat: Abrahamum verò ne attingit quidem! Siccis oculis ad filium respondet, & sacrifici, non patris, voce vititur. Deus, inquit, *prouidebit sibi victimam holocausti*. Imprudens, quod futurum, antedicit, ac dum eludit filium, vera loquitur. Ouem filium nominat, quem instar ouis offerre festinat. Qua ratione vocem rupit? quibus è visceribus responsum expromisit? quae locutura lingua non obstupuit? qui non & gemens, & filium amplexus abiicit praeter luctu sacrificij symbola? Iam tandem in montis vertice ara parabatur, addebantur ligna, Isaac vinciebatur, gladius fiebatur. O spectaculum formidandum! amor in prolem, Deique dilectio iudicio contendunt, & iudex

Genes. 12.

Genes. 12.

A ἔλαβεν αἰτήσας, ὃν ἔδωκεν αἰτηθεῖς. ἀποδώσας
πάλιν βουληθεῖς, ὑπὸ σπένδονος καυλόμενος. ὁ
γὰρ οὕτως ὄντα δίδει, καὶ τεκνωθέντα φέρεισιν. ὁ
κρωθιόμενος ἔτι πλεονάζει δίδοντας μητέρα, καὶ
πατέρα σφραγίστα πρὸς ζωὴν μεταπέμψας. ὁ
δὲ μέγιστος εἰς τὴν ἀστυμίαν, ὡς γυναικί, εἰς αἰτη-
σιν ἦλθε θυσίας, ὁ τῷ βρέφει ἔχων πλεονάζου-
σας. μόνον πρὸς αὐτὸν παρεστήκεισας, Ἰσαὰκ πρὸς-
εἰσέχευται, πῶς τῷ ἀγαθῷ οὕτως ἐλπίζεις; πεινῶντις
νιαιτικῶς λογισμοῖς ὁ παρὰ φύσιν ἐπιτομίσας τὴν
φύσιν κακίζουσαν, καὶ τὴν ἀστυμίαν πλεονάζου-
σαν, καὶ τομώσας πλεονάζει, ὁ τῷ ἀγαθῷ ἡμῶν
λαβὼν, δρομέος ἐπὶ τῷ ὄρει αἰετρεχε, γρηκίον
πόδα διδάξας τὰ δρόμους νεάζοντα. οὕτως γὰρ
φύσιν, καὶ πάθος ὁ πόθος. καὶ γῆρας, διπλοῦσας
ὁ ῥίος. καὶ πόνητα ἡλέγχεται τὰ τῆς φιλοφιλίας
ἀστυμωῶντα πυρί. αἰετὴν δὲ πρὸς τὸ ὄρος
συνεργὸν τῆς θυσίας αὐτῷ τὸ θάυμα λαβὼν.
αὐτὸς τε γὰρ ὁ πόρ καὶ ὁ ἔξοχος μετατρέφεται
τῆς τῆς θυσίας δὲ ξύλων, ὁ καλὸν ἱερεὺς τῷ Ἰσαὰκ
ἐπιφύρτις. καὶ γέροντι συνεργὸν τῆς θυσίας τὸ
θῆμα. συμπαράστην δὲ τὸ τὰ πατέρα πλεονάζου-
σας ὁ Ἰσαὰκ, καὶ τὰ ἡμιόμοι πλεονάζει
C μείζωνος, πᾶσι παρὰ φύσιν τὸ πατέρα π-
πρὸς αὐτὸν ἰδὼν, φησὶ τὸ πῦρ, καὶ τὰ ξύλα, ποῦ
τὸ πρὸς αὐτὸν εἰς ὀλοκαύρωσιν; πάλιν ὑπο-
μιμνήσκων τὸν πατέρα, ὡς τῇ λήθῃ κρατούμε-
νον. ὅρα μὴ σοι τῆς προθυμίας τὸ πῆχος, ὡς
πάτερ, ἔκλεψε τῷ λαβόμενον πλεονάζοντι. ὡς
ῥήματα πατρὸς μὴ ἐπὶ μέσῃ πλεονάζοντι καρδίας
πρὸς αὐτὸν, τῷ δὲ Αβραάμ οὐ πρὸς αὐτὸν.
ἀδακρυτὴ γυνὴ πρὸς τὸν Ἰσαὰκ ἀποκρίνεται,
καὶ φωνῶν ἱερέως, οὐ πατρὸς ἀπιφύρτις.
ὁ Θεὸς φησὶ ὅτι αὐτὸς πρὸς αὐτὸν εἰς ὀλο-
D καύρωσιν, τέκνον. ἀγνοῶν προφητεύει τὸ μὴ-
λόν, καὶ τὸν πατέρα ὁφισόμενος, ἀληθινὸς φησὶ
γῆμνος. πρὸς αὐτὸν καλὸν τὸν υἱόν, ὃν ὡς πρὸς
αὐτὸν προσάγει ἐπείγεται. πῶς ἐρρήξε φωνῶν;
ποῖος ἀπικρίνατο ἀγαθῶν; πῶς οὕτως οὐκ ἀρ-
κῆσαι πρὸς τὸν λόγον ἢ γλώσσα; πῶς οὕτως οὐκ
μῶζας καὶ τὸν πατέρα ἀπικρίνατο, ἐρρήξε
πειθῶν τὴν θυσίας τὰ σύμβολα; ἡδὲ μῶζας ὅτι
τῆς τῷ ὄρει κορυφῆς καὶ θυσιάζοντι ἐκθαλάζε-
ται, τὰ ξύλα προσπαλάσσει, ὁ Ἰσαὰκ ἐδιδόκειτο,
τὸ ἔξοχος ἡρπάσσει. ὡς γὰρ αὐτὸς φωνῶν. φιλο-
σργία πρὸς φιλοφιλίαν διατρέχει. καὶ διατρέχει

Αβραάμ ξιφφόρος ἐφέστηκε, καὶ τὴν ψήφον ὑπο-
 γράφει τῷ ξίφει, καὶ τὴν νίκην τῇ φιλοθείᾳ χα-
 εῖςται, ὑποσφραγίζων τοῖς αἵμασι, μὴ τυχερῆς τῆς
 νίκης τὴν θυσίαν ποιούμενος. πῶς οὐκ ἐν ἀρχῇ
 οὐκ ἔχει; πῶς τὴν μάχην λαβὼν εἴτα ἐ-
 νάλλας οὐκ ἔρριψεν; ὦ φιλοθείας ἰσχύς· ὦ πυρὸς
 ἀσπεύς, φύσας φλόγα νικησάμενος. ἀλλ' ὁ μὲν
 ἀνδρικῶς αἰατεῖται τὴν δόξαν πρὸς τὴν τῆς
 βρέφους σφραγὶν· αὐτὸν δὲ φωνὴ διαμύβει τὸν
 χεῖρα· ἐφ' ὅσον ἡ φωνὴ τῆς σφραγὶς, γέγονεν ὀξύ-
 τερα τῆς ξίφους ἢ κλησῆς· λόγος ἐπέμπεται, καὶ
 χεὶρ ἐδισπύεται· αὐτὸς κατέχει τὴν δόξαν πρὸς
 σφραγὶν ἐπιγεμνῶν, διπλασάσκει τὴν κλησίν,
 ἵνα συτείλῃ τὴν χεῖρα· ὅλον γὰρ πρὸς τὸ ἔργον
 ἐκείνους, καὶ μικροὺς τὸ ξίφος ἐν τῇ βρέφει βα-
 πτίσμενα κατέχει, τῇ κλησὶ ἐπιστρέφει, τὰς ῥή-
 μετι τὴν ὀρμὴν χαλινοῖ, καὶ ἀπὸ δυσήνων ἵπ-
 πων πρὸς ἑαυτὸν ἐπισπόμενος· Αβραάμ, Α-
 βραάμ. ὁ δὲ μόλις ἐπιστραφεὶς, ἰδοὺ ἐγὼ φησιν.
 ἄρα μὴ τὴν θυσίαν τῇ βραδυτῇ παραδόμενα;
 τί οὖν ἡ φωνή; κατ' ἐμαυτὸν ὥμοσα λέγει κύ-
 ελος, ὃ ἐνεκεν ἐποιήσας τὸ ῥήμα τῆς, καὶ οὐκ
 ἐφείσω τῶν υἱῶν σου τῶν ἀγαπητῶν δι' ἐμὲ, ἐνδιδο-
 γηήσονται εἰς σοὶ, καὶ εἰς τὰς ἀσπίδας σου πόρτα
 τὰ ἔθνη τῆς γῆς· ἐνὸς ὑποφύεις; ἡμεῖς τῆς οἰκ-
 ομένης πατὴρ· ἔχει μὲν Ἰσαὰκ παῖδας τὰ ἔθνη,
 ἐνὶ θυμῷ τὴν οἰκουμένην. ἡμεῖς πατὴρ ἐσθλῶν.
 πατὴρ γὰρ ἐστὶ Χριστοῦ, ὃ κτήμα τὰ ἔθνη. αἰτὶ
 τῆς οὐκ μονοθυῖς θυέσθω τὸ πρόβατον ἐμὸς μο-
 νοθυῖς τὸ φορέον αἰμὸν ἐπιδύσας τὰς παῖδας.
 μὴ ἀπείσθω τῶν μονοθυῖς σου τὸ ξίφος. ὃ γὰρ
 σαρκεὶς τῆς τῆς μονοθυῖς μου θεότητος ἀπεί-
 σται. πᾶσι τὸ πρόβατον ἡ θυσία, πᾶσι τὴν οἰκου-
 μένην τὸ πάθος. τὸ πρόβατον καὶ ἡ ὄρεξ προσ-
 λυάσθω, μὴ πᾶσι τῆς τῆς μίμνησι, πᾶσι
 ἑαυτῶν τὰς παῖδας τὸν σὸν ὁμοούσιον. τὸ πρόβα-
 τον σφραγίσθω, τῶν ἐσαυρωμένων αἱμῶν φέροι τὴν
 μίμνησιν· ὅρα τὸ πρόβατον ὡς ἐπὶ τῶν σαρκῶν τῆς
 φυτῆς χρησάμενος. ἔστω τοῖς ἡλίοις ἐκδέχεται, τῶν
 γίνεται θυσία τῶν κόσμῳ σωτήριος. πᾶσι γὰρ τοῖς
 οἰκιστῶν Θεοῦ, καὶ τὴν αὐτὴν τῶν διασώπου φω-
 ρῶν λύσεται τὴν γαλὶν τῶν, καὶ ἐν περὶ ἡμέρας
 ἐξῆς αὐτῶν. αὐτὸς ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

A ensifer instat Abrahamus, ac ense ius
 dicit, victoriámque Dei dilectioni tri-
 buit, consignat sanguine, testemque
 victoriæ sacrificium facit. Quomodo
 non obrigit manus? cur non captam
 machætam ingemiscens deinde proie-
 cit? O amoris diuini vim. O piosignes,
 qui amoris naturalis flammæ peruice-
 rint! Verum ille masculâ fortitudine
 dexteram in filij iugulum extendit; su-
 premè verò missâ vox manum sistit vin-
 citque, vox iugulationem anteuertit,
 & nutè ad aures accedit vocatio, quam
 in ceruices gladius incubuerit. Vox
 mittebatur, & manus ligabantur.
 Ruentem ad iugulum ferendum dex-
 teram desuper tenet, ingeminat vo-
 cationem, vt manum comprimât. To-
 tum enim in opus intentum, & qui can-
 tillo abfuit, quin in filij sanguine fer-
 rum mergeret, cohibet, appellatione
 conuertit, verbo frænât impetum,
 tanquam fræni impatientem equum
 ad se attrahit. *Abraham, Abraham.*
 Qui tandem conuersus: *Adsum*, in-
 quit. Num sacra meâ lentitudine de-
 fordaui? Quid ergo vox? *Per memet-*
ipsum inuani, dicit Dominus, quia fecisti
rem hanc, & non perperisti filio tuo vni-
genito propter me, benedicuntur in te, &
in semine tuo omnes gentes? Vnius filij
nullam rationem duxisti, orbis terra-
rum pater esto. Cum Isaac gentes ha-
be filias, vnus sacrificij merito or-
bem terrarum, pater esto gentium.
 Siquidem pater eris Christi cuius in
 possessione gentes sunt. Pro vnigeni-
 to tuo ouis fiat succidanea. Meus vni-
 genitus, quem agnum gestauerit, tra-
 det in mortem. Ne vnigenitum tuum
 tangat gladius: nec enim crux vnige-
 niti mei deitatem tanget. Circa ouem
 sacrificatio versetur, circa dispensa-
 tionem Christi passio. Ovis, & caro
 configantur, ne quod imitandum per-
 turbes, cum morti obijciens, qui vnâ
 eademque tecum natura est. Ovis, quæ
 agni in crucem suffigi fert imaginem.
 Vnde arietem tanquam in cruce pen-
 dentem in frutice. Is clauos præstola-
 tur, is est victima mundo salutaris. Pa-
 titur enim templum habitantis Dei
 secundum ipsius vocem Domini: *Sol-*
uite templum hoc, & in tribus diebus ex-
citabo illud, cui gloria sempiterna,
 Amen.

Genes. 22.

Genes. 22.

Ioc. 2.

Eiusdem in Iosephum.

Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν Ἰωσήφ.

ORATIO VIII.

ΛΟΓΟΣ η'.

LONGA maria trajicientibus ad cursum regendum pro tesserâ sunt a-
 strorum vndequaque splendentium
 motiones, & gubernator incumbens
 gubernaculo tollit in cælum oculos a-
 strorum motibus aurigans nauem: cur-
 sumque per mare cœlesti lumine con-
 torquens fertur in portum. Qui verò
 vitæ pelagus rectè student percurrere,
 ac vitæ secundum Deum institutæ de-
 siderant secare fluctus, non astra spe-
 ctant, sed eorum iustorum inspectum
 cunt, ac eorum viuendi rationibus ve-
 stigiisque incumbentes quasi compo-
 sito gradu suam ipsorum vitam diri-
 gunt. Non enim nauigantès tot peri-
 culorum adsultus circumstant, quot
 vitæ casus, & incommoda virtutis mer-
 caturam facientes exhauriunt. Quis
 namque iustorum nauigationem hanc
 tranquille nauigauit? Primus Abelus
 amator fidei à fraternâ manu dilania-
 tus est. Noëmus post diurnam se in
 Deum impiantium improbitatem, an-
 num solidum vndis iactabatur. Abra-
 hamus ob Dei caritatem spreuit natu-
 ræ leges, dexteræ suadens potius parricidium facere, quam Dei iussu detre-
 ctare: Isaacus, vt colligata victima fe-
 rebatur, Iacobus procul à parentibus
 fugabatur, fraterno terrore alienatus
 à parentibus. Verùm ad probissimum
 Iosephum nostra peruenit oratio, cuius
 Scriptura pulchritudinem admira-
 ta expressos pro virtute sudores descri-
 bit, vt ijs inscribantur, qui in Iose-
 phum oculos defixerint. De quo Da-
 uid cantu personans mirabatur: *Veneru-
 dire Principes Aegyptiorum, sicut semeti-
 ipsum, senes eius prudentiam doceret.* Quot
 cum periculis iuuenis pro virtute re-
 tinendâ colluctatus est? quot fluctuum
 excussit insultus? quot præcipitia abs-
 que ruina transiit? Nonnulli profe-
 ctò solam iuuenis temperantiam obstu-
 pescentes, eius solius laudationi vacant;
 & oratione circa virtutem vnâ oc-
 cupatâ vniuersum concertationum e-
 xamen in angustum redigunt. Quod

psal. 104.

ΤΟΙΣ μὲν τὰ μετὰ πηλὴν ἀφ' ὧν
 σιν αἱ τῆς παρθενίας κινήσεις ἀφ' ὧν
 πρὸς τὸ δρόμον γίνονται σιὸν θῆμα· καὶ κυβερ-
 νήτης ὀπιθάλων τὰς πηλὰς, ὃ βλέμμα
 τινεὶ πρὸς οὐρανόν, τίς τῆς ἀστέρων κινήμα-
 σιν ὡριζῶν τὴν ὁλκήδα, καὶ τὸν πελάγιον δρό-
 μον τὰ κατ' οὐρανὸν φέρει σιωνελίτων πρὸς
 λιμῶνας ἐπείγεται. οἱ δὲ τῶ βίου τὴν θαλάτ-
 ταν καλῶς σαδιδέειν ἐθέλοντες, καὶ πολιτείας
 ἐσθίου τέμνῃ πορευόμενοι τὰ κύματα, οὐκ εἰς
 ἀστέρων ὁρῶσιν, ἀλλὰ πρὸς τὸν τῆς δικαίᾳ ἀ-
 φοραῖς πρὸν, καὶ τίς τούτων ἔχει τοῖς τῆς πο-
 λιτείας ἐκείνων βήμασι τὴν ἐαυτοῦ ζωὴν
 ἀπὸ λυγροῦσιν. οὐ γὰρ ποσαῦται κινδύνων ἐπα-
 ρασίας πολιορκῶσι τοῖς πλέοντες, ὡς αἱ τῶ
 βίου παρὰ τῶν παλαιῶν πῖς τῆς ἀρετῆς
 ἐμπροσθεν αὐτοῖς. ὡς γὰρ τῆς δικαίᾳ τὸν τῆς
 πλοῦν ἀφ' ἡλίου πρὸς πλάσι; πρὸς
 Ἀβελ πῖσις ἐργασίας πρὸς ἀδελφικῆς παρ-
 ἀλωμα γένηται. Νοεὶ μὲν τὴν πολυχρόνιον τῆς
 ἀσέβουτων ἀπὸ πρὸν, ἐπὶ αὐτὸν ὅσον ἐπελαγί-
 ζει. Αβραάμ ἀφ' ὧν ποῦν Θεοῦ, τὸν νόμον ὑ-
 πακούει τῆς φύσεως, πῖσι δὲ μῆλλον παι-
 δοκτοῖν, ἢ ἀπὸ τῆς ὀπιθάλωντι Θεῷ. Ἰσαὰκ ὡς
 ἱερὸν δεσπομένον ἐφέρειτο. Ἰακώβ ποῦν τῆς
 γονέων ἐφυλασσέτο, ἀδελφικῶν φόβῳ τῆς τε-
 χνῶν ἀλλοτεριότητος. πρὸς δὲ ἡμῖν ὁ λό-
 γος εἰς τὸν καλὸν Ἰωσήφ, οὗ ὃ καλλὸς ἢ γρα-
 φὴ θαυμάσια, τοῖς ὑπὸ ἀρετῆς ἰδρῶτας
 αἰσθάνειν, ἵνα πρὸς τῇσι ὁρῶντες ὀπιθάλ-
 φωνται. πρὸς οὐ καὶ μὴ ὧν Δαυὶδ ἀνέκρου-
 σεν θαυμάζων τὴν σιὸν τῶ παιδὸς τοῖς
 δέχοντες Αἰγυπτίων ὡς ἐαυτὸν, καὶ τοῖς παρ-
 ούσιν αὐτῷ ὁφίσταται. πόσους ὁ νέος ὑπὸ
 ἀρετῆς κινδύνους διεπλάσσει; πόσας κυμάτων
 παροχολὰς ἐπὶ ἑαυτῷ; πόσους χρημὲς χωρὶς
 ὁλίου διήλθει; καὶ τὶ πῖς τὴν σιὸν πορευόμενος
 τῶ νέου μέντοι θαυμάζοντες, πρὸς μόνον αὐτῷ
 ἀχολοῦσι τὸ ἐπαῖνον, σιμῶν ὅσον ἀγωνισμάτων
 πρὸς μίαν ἀρετὴν τὰς λόγῳ ἐνοχοποιῶντες. εἰ

δὲ τις ὁδὸν βαδίζῃ ἐπέλῃ, καὶ τινὲς ἀρχὴν ἔσται
 ἀθλῶν πρὸς τῷ τέλει φαντάζεσθαι, ἀπ' αὐ-
 τῆς αὐτῆς οἰκείας ἀρετῆς ἀπλούμενοι ὁρῶ-
 σι τὸ εὐδαιμον. καὶ πρῶτος ὁ τῷ ἀδελφῷ πόλε-
 μος προσηρμήρευτο. φθόνος γὰρ αὐτοῖς ἐπατηγῶν,
 μέγα ἐστὶ καὶ ἐαυτῆς τινὲς φύσει ἀέπειθα. φθό-
 νος ὁ τῷ φόνῳ πατήρ, ὁ τοῖς καλοῖς αἰεὶ πτω-
 σκύμνος. καὶ ὕμνος αἰ τῷ φθόνου προφάσις; ἀ-
 γάπη πατρὸς πρὸς παῖδας τοῖς παῖδας ἐκίησι,
 καὶ ἐσπάζει τὰ φίλῳ καὶ ἐαυτῷ τὰ πάθη
 μεθύοντα. ἡ γὰρ φθὸν δὲ τὸ ὑπερφύλλον τῷ φίλ-
 ῳ θυμολύουσα, τῷ πατρὶ τινὲς αἰτίαν ἐκί-
 ρυθῆναι· ἡ γὰρ γὰρ, φησὶν, Ἰακώβ τὸν Ἰωσήφ, ὅτι
 ὑὸς γήρως ἦν αὐτοῦ. καὶ τοὶ Βενιαμὴν τῷ τῷ Ἰα-
 κώβ παῖδων ὁ ἴσχατος, καὶ γίγνεται τῷ γήρῳ, καὶ
 τῷ ὠδίνων ὑπέρχεται πένθος. πῶς οὖν Ἰωσήφ ὑὸς
 γήρως ἐπονομάζεται; ἀλλ' ὑὸς γήρως ἔστι ὁ τῷ
 γήρῳ ὑπερμεγέθυς. καὶ πατρικῆς ἡλικίας
 τὸ πόνον τῇ θεοπροφείᾳ κομφίζων, τῶν πρὸς τὸ
 γήρως ἐλπίσι τῷ τῷ φύσει ἐπισπάζεται φίλ-
 ῳ, καὶ πρὸς ἀγῶνα διαψιλέσκει τῇ θεο-
 προφείᾳ ἐπύργῳ θεοπροφείᾳ φιλοσοφίᾳ. ἀδελφοὶ
 δὲ φθόνῳ πληγῆς ἐπληρώσαντο, αἰεὶ πρὸς
 τινὲς ἐξ ὁμιλῶν ἀπορρήγνυνται τῷ πατρὶ ἐ-
 καρτέρῳ. ἀλλὰ καὶ ἄλλοις ὁμιλῶν, τῷ φθόνῳ
 τὸ κέντρον ἀέπειτα, καὶ χειρὸς λαβόμενοι, με-
 λισταὶ τὸ φόνον, καὶ τῷ πατρικῷ ἀγκυλω-
 γμῶν τὸν παῖδα θηρόσαντες, κατὰ τὸν θά-
 νατον κατὰ δίκην ὁρεῖς ἀέκων πεινῶσι. ὁ δὲ
 ἀέκων ἀδελφικὸν φθόνου φιλοφροσύνην
 γήρως. καὶ γὰρ ὕδατος ὑπερῶν φυλάτ-
 ται ὡς τὸν Ἰωσήφ, κατὰ τὸν τὸ κῆτος τοῖς Ἰωσήφ
 ἐν τοῖς κύμασι. διεδίδχατο δὲ πρὸς τὸν πρὸς
 φθόνου βουλόματα, καὶ κατὰ τὸν τὸ φθόνου λα-
 βουρ, τὸ ἀδελφὸν ἀδελφοὶ ἀποδίδονται. καὶ
 φιλαργυρία τὸν φθόνον νικήσκει, δούλων αὐτῇ
 νεκροῦ τοῖς ὁμιλῶν ἡλεγε. πιαῦτα ὁ φθό-
 νος οἶδε τοῖς φθόνου τοῖς φιλοφροσύνην.
 ἀλλ' ὡς τῆς θείας προνοίας. ἀληθῆς ὁ δρα-
 σκύμνος τοῖς θεοῖς ἐν τῇ πλουρηγίᾳ αὐτῷ. οἷς
 γὰρ φθόνου ὁμιλῶν, τοῖς τοῖς πλουρηγίᾳ
 οἷς οἶδασι. ἀχρηστεῖς τοῖς τῷ Ἰωσήφ ἐκπύουσι
 συμφορῶν, ὁδὸν τῇ πύττει ἐκβάσκει τινὲς
 πρὸς κατὰ τὸν ἀέκων. ἐπειδὴ γὰρ τοῖς
 τοῖς βουλόμασι αὐτῷ πρὸς τὸν ἐκβάσκει ἀ-
 δεσποῖ, συλχερὲς μὲν πρὸς τὸν θεὸν ἀπρὸς

si quis certā viā progredi velit, & prima
 certaminum ante vltima animo suo re-
 præsentrare, ab ipsius domesticā virtute
 stadium sibi comperiet explicatum. Et
 primum à fratribus bellum obortum
 est: nam imperans illis inuidia naturæ
 persuasit in seipsam insanire. Inuidia
 cædis parens honesti studijs semper sau-
 ciatur! At quæ inuidiæ causæ? Patris
 caritas aduersus filium filios exciuit, &
 carissima pignora inuidentiā ebria con-
 tra semet incendit seditione. Scriptura
 verò modum amoris immodicum ad-
 mirata affectionis illius causam inuul-
 gat: *Israel enim*, inquit, *diligebar Ioseph*, *Genes. 37i*
eo quod in senectute genuisset eum. Quod si
 Beniaminus filiorum Iacobi postreinus,
 & senectuti vicinus erat, & pariendi fi-
 nis: quomodo Iosephus insuper filius
 senectutis appellatur? At senectutis fi-
 lius est, qui senectutem accurans, &
 ætatis patriæ laborem curā alleuans, spe
 senectutis fouendæ naturalem amorem
 sibi conciliauit, & obsequio ardentio-
 rem messuit dilectionem futuram oc-
 casionem grandiori certamini. Fratres
 enim inuidentiā percussi turgebant,
 neque notam ex insomnijs pueri fe-
 licitatem sustinebant: sed & vsque
 ad somnia inuidiæ stimulum exten-
 dentes acceptā occasione necem me-
 ditantur, necnon ab amplexu patrio
 puerum auulsum aucupati tanquam
 reum mortis montanæ cisternæ cre-
 dunt. Quæ cisterna fratrum inui-
 diam humanitate superauit: nam
 ab aquis vacua saluum seruat Iose-
 phum, vt Cetus Ionam inter fluctus.
 Consilia verò de interfectione ven-
 ditio excipit, ac velut aliquod cæ-
 dis spoliū fratrem fratres tradunt,
 amorque pecuniæ necis excussa co-
 gitatione Iosephum eodem cum illis
 satū editum à morte in apertam ser-
 uitutem vendicauit. Ita solet inuidia
 cum inuidia cum inuisis humaniter
 agere. Verūm (ὁ diuinam proui-
 dentiam!) verax est, qua comprehen-
 dit sapientes in astutiā eorum. Nam in-
 uisus illis somnijs per imprudentiam
 subseruiunt, inuiti Iosephi somnijs
 operam commodant, viam, quā ve-
 ra euadant somnia, venditionem mo-
 liuntur. Cum enim Dei consilijs ad-
 uersari voluerint homines, concedit
 Deus libidini obsequantur suæ, si-

nenſque cogitata in lucem venire , mores publicè infamat. ſervos ſuæ intentionis vel inuitos facit, vt quæ impedire voluerint , palàm conficiant , & per eas artes, quibus moras iniecerant, cooperatores reperiantur , quò & bellum ſimul inferre , & ſimul ſervitutem ſervire comprobentur. Sic Iosephi fratres vſque ad ſanguinem contra ſomnia pugnantes nundinatione ſomnia ad effectum perducunt, & inclementes cognati ſanguinis nundinatores conſtituti, poſt paullò ſui concitatà commiſeratione victùs emptores euadunt, & obiectos per ſomnium manipulos exoſi, non multò poſt vectorum manipulorum ſupplices rogatores exſtiterunt. Illi naturam cauponati, vt rebantur, abiectum pro notho puerum damnant ſervitute. Immo in ſpeciem cædis veſtem compoſitam, quaſi ſine ſanguine invidentiam nequeant extinguere, patriis offerunt manibus morte-mentitâ ad verum luctum ſenem incendentes, & caritatis pœnas à generatore repoſcentes. Hoc Iosephi certaminum caput eſt. Perferens autem adoleſcens læto animo prima periculorum rudimenta munerarium honorat. Enauigatis autem inuidiæ fluctibus Ægyptum occupat, & ſervus euadit corpore, cuius animus nulli ſervitudini poterat eſſe obnoxius. Non vnâ cum habitu animi nobilitatem exiit, neque violentis malorum procellis libertatem dedecorauit. Neque enim pro rerum euentu alios induebat animos; neque per ſervitij conſuetudinem paullatim libertatem exiit: verùm erat vel in ſervitute nobilitatis Abrahamitiæ progenies. Fratrum odia excipit mulier habens amores impotentes, ac odiis immaniores, quibus cum Iosepho certamen fuit, & contentio non abſque coronâ. Certamen tale: Luſtator adoleſcentulus, ætas eiufmodi, quæ temperantiam prodat, quæque voluptatis violentia facilè capiatur, ſervitij humilitas vel generoſos animos deprimat, dominæ adulationes perpetuæ, quæ ſpe varia conſtantiam ſoluerent. Taceo externas mulieris artes, fucum, verba, veſtes, oculorum pellaciam, lecythos vnguentarias ſe naribus inſinuantes, animæ per auris obſidionem, naturales corporis infractiones. Nam

A
βίωται, ἐσιδόμεναι δὲ φανέσθαι τὴν γυνάμην, ση-
λιτεύει τὴν ὕπαι· ὑπὸ τοῖς αἰσὶν ἀκροῦται τῆς
ἐαυτῇ ποιήται παρὰ τοῖς, ἵνα αὐτὴ κωλύειν ἐπὶ-
λοῖται, αὐτοῖς φαίνεται· καὶ δὲ ὡς ἐπὶ τῇ
βιάζονται, ἀφ' ὅτων συνεργεζῶντες διεί-
σκονται, ἵνα καὶ πολεμοῦντες ὁμοῦ, καὶ δου-
λοῦντες ἀπελίσχονται. οὕτως οἱ τῷ Ἰωσήφ ἀ-
δελφοὶ ἄλλοις αἱμάτων καὶ ὀνείρων παρὰ τῶν
ἱερέων, τῇ παρὰ τοῖς ἱερέων εἰς παρὰ τῶν ἐ-
ργεῖται, καὶ τῆς φύσεως ἐμπορεῖ καὶ αἰσάντες
αἰσάντες, μετ' ὀλίγον ἐμπορεῖ ὅπως ἐλευσέμε-
νοι γίνονται· καὶ τῇ ὀνείρων μισοῦντες τὰ δρᾶ-
B
ματα, μετ' οὐ πολὺ τῇ ἀληθινῇ δραγμα-
ται ἰκέται καὶ ἵπται· οἱ μὲν οὖν τὴν φύσιν
καπηλεύοντες, ὡς ἐννοεῖται, πεπονημένον δου-
λείᾳ τὴν παιδα καπαδικάζουσι· εἰς δὲ φό-
νου τὴν χιτῶνα ἀφ' ἧς μὲν, ὡς οὐκ οὐκ διωά-
μενοι σέβουσι καὶ αἱμάτων τὴν φύσιν, καὶ
παρὰ τοῖς πατερίαις, καὶ παρὰ τοῖς πατερίαις
ἰάται παρὰ ἀληθινὸν πένθος τὴν παρὰ τοῖς ἀ-
πάτοις, δίχως ἀπατωῦντες τῷ φίλῳ τὴν
φύσιν. τῷ τῇ Ἰωσήφ ἀδελφῶν τῶν
παρὰ τοῖς. φέρων δὲ τῇ κινδυνῶν ὁ γένος τῶν
ἀπὸ καὶ ἀπὸ τοῖς παρὰ τοῖς, τὴν ἀποτομῆν
C
πᾶσι. ἀφ' ἧς μὲν, δὲ τῷ φθόνου τὰ κύματα,
καὶ καὶ καὶ τὴν Αἰγύπτου, καὶ γίνονται δὲ
λας τὰς ὅματι ὁ ἀδύλων τὰς παρὰ τοῖς
συνεργεζῶν τὰς ὅματι τῆς φύσεως τῇ δι-
γνῆται, ὡς τῶν παρὰ τοῖς βίαις τὴν ἐλθού-
σαι ἐννοεῖται. ὃ γὰρ συμμετέβαλε τὴν γυνάμην
τοῖς παρὰ τοῖς, ὡς δουλείας συνεργεζῶν καὶ
μικρὸν τῇ ἐλθούσῃ ἐσὺλοι· ἀλλ' ὡς καὶ δου-
λοῦν τῆς Αἰγύπτου δι' ἧς ἀπὸ τοῖς διεδί-
χην δὲ τῇ ἀδελφῶν, ὃ μῖτος, διαποίνης ἐχούσης
ἀπὸ τοῖς φίλῳ τῇ μῖτος παρὰ τοῖς. καὶ
D
πάλιν ἀπὸ τοῖς, καὶ σκάμματα, καὶ Ἰωσήφ ἐφα-
νοῦμενος. ὁ μὲν οὖν ἀπὸ τοῖς παρὰ τοῖς. ὁ δὲ πα-
ραίω, μετὰ τοῖς· ἡλικία, σὺν τοῖς παρὰ
τοῖς, παρὰ τοῖς βίαις ἀπὸ τοῖς· δουλείας
παρὰ τοῖς, ἡλικία καπαδικάζουσα παρὰ τοῖς·
διαποίνης συνεργεζῶν καὶ τῆς ἐλπίσιν τῇ ὅ-
νοι ἐκλύουσαι. καὶ σὺν τῇ ἐξῶν, ὡς γυ-
ναῖς, μετὰ τοῖς χρομάτων, ῥημάτων, ὅ-
ματι, τῇ δὲ ὅματι ἀπὸ τοῖς, τῇ δὲ ὅ-
σπρῳ τῆς λίθου, τῇ δὲ ἀπὸ τοῖς φύσεως
πολεμίας, τῇ ἀφ' ἧς φύσεως καὶ τῇ ὅματι.

δι' ὧν γὰρ ὠδὸς τῆς ἀσθητικῆς πάλαι
 ἦν ἰσχυρότα· πρῶτα δὲ πρὸς ἓνα σκοπὸν τὸν
 τοῦ ἐφ' ἑρῆντο. ἀλλ' ὁ τοσούτοις οὕτως πομπὰ χό-
 ρου βαλλόμενος, ὅπλον εἶχε πρὸς πρῶτα τὸν
 μήτερον τῆς πλάστητος. ἡ μὲν οὖν εἶχε ἀ-
 γρυπνὸν ὁ βλέμμα, τὸν τῆς Ιωσήφ φρεσὺ-
 νου ληψύην ἐλπίζουσα· λαχῶτα πῶς χρονοῖς,
 ὅπως τοσούτοις χρόνοις, πρὸς ἀκαλόστοι συνεχῶς.
 τὰ γὰρ πᾶσι πρὸς αὐτὴν, συγκατασπῶν τῇ τῆς
 ἀκολασίας δουλείᾳ προσεδόχε τὸν φρεσὺν.
 συμπορεύων δὲ ταῖς τῆς γυναικὸς ὁπλοδοχῆς
 ὁ ἀφ' ἑσθλῶς, ἐρημίας τῆς παρόντων, ὅς ἐστις
 δαμνικὴς κατεσθλῶς. ἐχρῆτο γὰρ φρεσὺν, πῶς
 αὐτῇ τῆς ἡμέρας, καὶ ὡς ὅστις ἐν τῇ οἰκίᾳ ἔστω
 εἰσέλθῃ δὲ Ιωσήφ ποῖν τὰ ἔργα αὐτῆς, καὶ ὅστις
 ὡς ἐν τῇ οἰκίᾳ ἔστω, καὶ ἐπεσπῶτα τοῦ Ιωσήφ
 τῆς ἡμετέρας λέγουσα αὐτῇ· καὶ μὴ θῆτι μετ' ἐ-
 μοῦ. ὡς πῶς ἡ τῆς φρεσὺς ἀξία ὁ πηλί-
 κος, ὁ τῆς σιμωότητος σιμωότης. ὡς δὲ ὅστις ἐφ' ἑ-
 ρῆν, καὶ ὡς δὲ αὐτοῦ τῆς δὲ αὐτοῦ ἡμετέρας.
 ὡς πῶς τῆς ἀκολασίας ἡ ὁπλοδοχῆς. τῇ γὰρ δὲ
 λου τὸν δὲ αὐτοῦ ἡμετέρας. ἡ γὰρ τῇ ψυ-
 χῶ τὰ πᾶσι πρὸς αὐτὴν, καὶ τὸν ἐξωθεν ἀ-
 ξία ἀπώλεσε. καὶ μὴ θῆτι μετ' ἐμοῦ. ὡς τῆς ἀ-
 κολασίας τυραννίδος. δεσποτικῶς κατεσθλῶς τὸν
 φρεσὺν, καὶ κολακίᾳ ῥημάτων χρονοῖς βίαν ἀ-
 νέμει. ὡς τῆς ἀμνηστίας καὶ ὡς τῆς αὐτοῦ
 του συμφορῆς. ἐν μισοδικτύοις ἀπὸ ληψύης
 ῥῆμα δὲ αὐτοῦ. ὁ δὲ δὲ αὐτοῦ ἡμετέρας; εἰδὼς μὲν
 τῆς φρεσὺς ἐν κινδύνοις τῆς τῆς, καὶ
 μετ' αὐτῆς, ὁ καὶ δὲ αὐτοῦ ἡμετέρας. πρὸς
 ὅπως μὲν πρὸς αὐτὴν ὁ καὶ, καὶ ὅπως ἀπὸ λη-
 ρον χαλινῶν ῥημάτων σιμωότητι. εἰ ὁ κύριος
 μου οὐ γινώσκῃ δὲ ἐμὲ ὅστις, καὶ τὰ ἐξῆς. ἐπι-
 μελητικῶς με τῆς οἰκίας ὁ δὲ αὐτοῦ κατεσθλῶς,
 οἰκίᾳ ὑπὸ ταῖς, ἐν χρονοῖς χρονοῖς, τῆς ἐ-
 μάς φρεσὺς πῶς οἰκίᾳ ἡ πρὸς κατήματα.
 ἡ οὖν, ὁ χρονοῖς φρεσὺς τὸν καὶ οἰκίᾳ συ-
 λήσω; ὁ τὸν καὶ φρεσὺς, τὸν δὲ αὐτοῦ κα-
 θυβρίσω; ὁ κατήματα ὅπως τῆς φρεσὺς πρὸς
 λέμους; καὶ πῶς πρὸς τὸν θεὸν ἀγαλλέτω; ποῖς
 ὅπως αὐτοῦ τὸν δὲ αὐτοῦ ἡμετέρας; πῶς κατή-
 σω ὁ ῥῆμα τῆς; φρεσὺς γυναικὶ τὸν φρεσὺς.
 ὅπως τὸν πρὸς αὐτῆς; πῶς αὐτοῦ ἐγὼ τὸν
 ἀπὸ, καὶ δὲ αὐτοῦ ἐξῆς, τὰ ῥῆμα πῶς ποιήσω;

A pet omnes sentiendi viasibat quidquid
 illecebrosum, omniaque adolescen-
 tem ynum in scopum ferebant. Verum
 qui tot undique iaculis petebatur, v-
 num contra omnia telum memoriam
 tenuit creatoris. Quare illa ex somni
 adspectu, Iosephi temperantiam præ-
 dari sperabat, temporibus insidiabatur,
 opportunitatem obstruitabat, iugiter
 adhortabatur. Namque affectibus di-
 uendita, dum castum in vnam eandem-
 que secum intemperantiam pertraheret
 feruitutem, expectabat. Porro mulie-
 ris insidias adiutans diabolus solitudi-
 nem hominum per demonis festiuita-
 tem inuexit. *Acidit*, inquit, *quodam die*, *Genf. 39.*
ut intraret Ioseph domum, & operis quid-
piam absque arbitrio faceret, & illa appren-
sa lacrima vestimenti eius diceret: dormi me-
cum. O quanta continentie dignitas!
 quanta grauitatis corona! Ut seruus
 venditus est, & uti domino domina
 supplicat. O quanta est intemperantie
 labes! siquidem seruo dominam seruam
 subiecit. Nam quæ amoris iugo quasi
 per venditionem animam subiecerat;
 externæ quoque dignitatis iacturam fe-
 cit. *Dormi mecum.* O tyrannidem inef-
 frænatam! Capteuum castissimum Io-
 sephum tenet, & verborum adulationi
 manuum violentiam admiscet. O ma-
 lum nullis euitabile machinis! O cala-
 mitatem inextricabilem! Medius in re-
 tibus pro præda iustus apprehenditur.
Iustus autem quid fecit? Intelligamus, quæ *Psal. 10.*
sint in periculis artes temperantie, &
cum ea discamus vincere. Primum la-
sciæ perturbationi conatur os occlu-
dere, & verborum grauitate refrænare
mores effrænes. Ecce Dominus meus om-
nibus mihi traditis ignorat, quid habeat in do-
mo sua, & cætera. Curatorem me do-
mūs suæ paterfamilias constituit, seruos
subiecit, in manibus pecuniam tradidit, *Genf. 39.*
curas meas ad proprias vsque possession-
es explicauit. Quid igitur ego, cui pe-
cuniarum cura commissâ est, eum cu-
bilibi iure spoliem? Cuius ego possession-
es custodio, lectum dedecore pol-
luam? qui cum beneuolentiâ opes tue-
or, hac in parte inimicum me geram?
 Quomodo Deum suspiciam? quibus o-
 culistam bene merentem contempla-
 bor? quomodo id agam? mulier, quod
 loqueris, horresco. Nam tu opus iptum
 postulas? Hac voce haud aliter aures
 mihi vulnerantur, quàm gladio: Quo-

καὶ τῇ συμφορῇ αὐτὴν ἀνελθόντων πικρῆς. **A** **c**em emisit acerbiorem. Conuersaba-
 tur enim in carcere cum regis capti-
 uis, quibus cum inexplicabiles som-
 niorum resoluisset ambages, casus suos
 recensere cogebatur, & suorum vin-
 culorum causas exponere: & scit: Quia
 fursum sublatum sum de terra Hebræorum,
 & hic innocens sum. Quæ lingua pro
 dignitate eam dilaudet orationem?
 qui verborum quoque humanitate
 cum inimicis usus est, non inuiden-
 tiæ recordatus, non fraternam incu-
 sans crudelitatem, non venditionem
 recensens, non mortem meditatam
 exponens, non mulieris immodera-
 tum amorem, non suam temperan-
 tiam, non illius importunitatem: O
 Davidis lingua, quæ hoc in carcere
 meditabaris: Domine Deus meus, si feci
 istud, si reddidi, retribuētibus mihi mala.
 Sic sic ille per omnes virtutum gra-
 dus pedem promouens, ac velut in-
 ter ignes tentationibus colliquefactus,
 & probissimus athletes existens, præ-
 mium virtutis regiam tulit dignitatem.
 Carcerem thronus excipit, & sit Æ-
 gypti dominus adulteræ captiuus, an-
 nonæ custos, & modiperator in fame.
 Nam inuidentiæ fraternæ penes eum
 potestas & iudicium, fertque conui-
 ctus domestici socios, sui nundinatio-
 ne prius altos, & oblatis per quietem
 manipuli eriguntur. Accepta igitur vl-
 ciscendi potestate videamus, qualis
 fuerit. An tunc, qui exsplendescēbar,
 virtutis characterem obscurauit? num
 ex dignitatis occasione præclare facto-
 rum labes, & ruina subsecuta est? ne-
 quaquam. Cum enim in manibus ha-
 beret homines iniurios, & punire non
 fratres, sed hostes potuisset, quid a-
 git? Vide inusitatam vltionis formam.
 Inuidiam, venditionem, belluinam-
 que immunitatem humanitatis obse-
 quii vlciscitur, terriculamentis ludic-
 ris vititur, minas quasi in scena con-
 sequitur, iras histronicè repræsentat.
 Sed nec ipsam iracundiæ simulatio-
 nem sustinens lachrymis non fictis ac-
 tum pagit, & suorum desiderio vi-
 ctus euulgat, quæ fingeat. Iniuria-
 rum defensionem qui eas patiebatur,
 querit: & affectum animi expromens
 sincerè fratres amplectitur, germanisq;
 labiis eos osculatur, qui dentibus inle-
 mēter lacerauerant. Habes Iosephū vitā

καὶ τῇ συμφορῇ αὐτὴν ἀνελθόντων πικρῆς. **B**
 τοῖς γὰρ παρὰ τῆ βασιλείας μὲν δεσμώταις ἐν τῷ
 δεσμωτηρίῳ συνεδιέπειθεν οἷς λύσας ὁ τῇ ο-
 νείρων ἀμύχανος, διηγείσθαι τὰ κατ' ἐαυτὸν
 ἐκαστὸν ἔλεγε, καὶ τῇ οἰκείῳ δεσμῶν τὴν αἰτίαν
 ἐκτίθεσθαι. καὶ φησὶν, ὅτι κλοπῇ ἐκλεβίην
 ἐκ τῆς Ἑβραίων, καὶ ὧδε ἐποίησα ὁδόν. πῶτα
 γλαῖθα παρὲς ἀξίαν πῶς λόγους ὑμνήσεν; ὁ
 καὶ μέχρι λόγου παρὲς πολυμῶντας φιλεῖ-
 δεσπος, ὃ τῷ φθόρου μνησθεῖς, οὐ τῆς ἀδελ-
 φικῆς κατηργήσας ὁμότητος, οὐ τὴν παρὰ
 διηγησάμενος, οὐ τῷ φθόρου τὴν μελέτην ἐκ-
 λήμνος, οὐ τῆς γυναικὸς τὴν ἀνέλαστον ἔρωτα, ὃ
 τὴν ἐαυτοῦ φρεσὶν ἔλεγε, ὃ τὴν ἐκείνης ἐπὶ-
 ρασιν. ὃ γλαῖθα τῷ Δαυίδι ἐν φυλακῇ μνη-
 σάτω τῷ κύριε ὁ Θεός μου, εἰ ἐποίησα τῷτο,
 εἰ ἀπαπέδωκα τῶν ἀπαποδιδόσι μοι κακία.
 ἀλλὰ γὰρ οὕτω ἀφ' πασῶν ὁδῶν τῇ δρε-
 τῇ, καὶ κατὰ τὸν ἐν πυρὶ τῶν πειρασμοῖς ἡ-
 νόησις, καὶ φανερὸς ἀθλητὴς δοκιμώτατος, ἀθλόν
 δρετῆς τὴν βασιλείαν κερμαίεται ἀφ' ἧς
 δεξίος ὁ δεσμωτήριον, καὶ γὰρ τῆς Αἰγύπτου
 διαπότης, ὁ τῆς μυριαλίδος δεσμώτης. φύλαξ
 βίβλων, καὶ λιμὸς κυβερνήτης. ἀδελφικὸν γὰρ
 φθόρου γὰρ δέμιος, καὶ δικαστής. καὶ φέρει
 οἰκίαν, πῶς τῇ παρὰ τῶν παρὰ τῶν καὶ τῇ ο-
 νείρων ὁρῶνται τὰ δράγματα. λαβὼν τῶν
 τῷ ἀμύχανος διώκων, εἰδὼν οἷος ἐχέτω.
 ἀρα μὴ πῶς ἀμύχανος, τῆς δρετῆς χαρ-
 κτήρας ἡμάρταν; ἀρα μὴ γένοιτο ἡ τῆς ἀξίας
 ὑποδοχὴς, κατὰ τὴν ὑποδοχὴν τε, καὶ ὑ-
 φάσεις; ὃ δαμῶν. λαβὼν γὰρ ὑποδοχὴν πῶς
 ἀδικήσαντες, καὶ κατὰ τὸν οἷος ἀδελφούς, ἀλλὰ
 πολέμους διωκόμενος, ὃ ποῖς; ὃρα παρὰ τῶν
 ἐκδικήσας ἔπον. φθόρου, καὶ παρὰ τῶν, καὶ
 εἰδὼν μασίαν, ἀφ' ἧς φιλενδεσπίας ἀμύχαν-
 ται παύσει τὸ φόβον, ὃ ἀπὸ τῶν δραμα-
 τουργῶν, καὶ ὁρῶν ὑποκρίνεται. οἷος ἐκείνων δὲ
 ὁδὸ τῷ θυμῷ τὴν ὑποκρίνεται, δακρύων ἀ-
 ληθινῶς ὁ παρὰ τῶν διέλυσεν. καὶ τῷ πῶτα
 νικητὴς ἐκαστὸν τὰ πλάσματα. ἀποδο-
 γὰν ὑποδοχὴν ἀδικησάντων, ὁ ἀδικησάντων
 ζήτην. καὶ τὴν ψυχὴν ἐκκαλύψας, εἰληρι-
 κῶς τῶν ἀδελφῶν παρὰ τῶν τεταρῶν τε. καὶ χίλεις
 γηνοῖς ἀπαύζεται πῶς αἰνιτικῶς πῶς ὁδο-
 σι ἀπαύεται. ἔχει τῷ Ἰωσήφ τὴν ζῆλον,

omnigenae virtutis eruditricem. Vidi-
sti patris senectae cultorem diuinis prae-
ceptionibus inhaerentem, oſores aman-
tem, noui testamenti conſeruationem
enuntiantem, manſuetum mancipium,
& perſipientem ſeruitutis ſine diſpen-
dio libertatis, idum heret oculis, & a-
more temperantiae ſuperantem impo-
tentes amores, calumniis petitem, &
conſilentem, in poteſtate humaniſſi-
mum, & in dominatu mitiſſimum di-
uinæ bonitatis imitatore. Quam bu-
tos diſciplina utinam nos ſupercoeleſti-
bus bonis digni ſimus in Chriſto Ieſu
Domino noſtro, cui honor, & pote-
ſtas in ſecula ſeculorum. Amen.

A Δρετῆς πόμπης διδάσκαλοι· εἶδες πατερικῶς
γῆρας θεραπεύων, προστάγμασι θεοῖς ἀκρί-
τως ἀγαπῶντα μουνοῦντας· τῆς νέας ἀφ᾽ ἡλικίας
ὁ πολίτευμα προσφώνοντα ἡμεροὶ πωλόμε-
νοι, καὶ ὑπομύοντα δουλοῦντα, καὶ μὴ τιμῶν ἐ-
λάτρεϊαι ὑποπτόμενοι· ὀφθαλμοῖς διαποί-
της βλαπτόμενοι, καὶ τὰς φρεσίνους πόθῳ πικρῶς
πόθῳ ἀκρίτως συνκοφασθέντες, καὶ σιωπῶντα·
ἐν ὁμοιοῖαις φιλαίνδεσπον, καὶ ἐν δυνάμει
παραύπον, μνηστῆς τῆς θείας ἀγαθότητος· ὡς
ἦν οἱ μαθηταὶ ἡμοῦν, τῶν ἐπουρανίων ἀ-
γαθῶν ἀξιοθῆναι, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυ-
B εῖῳ ἡμῶν. ὃς ἡ δόξα, καὶ ὁ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶ-
νας, ἀμήν.

Eiusdem in Moysen.

Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν Μωϋσῆν.

ORATIO IX.

ΛΟΓΟΣ θ'.

MULTA sunt, quae ad laudem
Dei homines moueant; multa,
quae ad gratiarum actionem bene ani-
matis impellant. Nam quocumque o-
culos quis circumferat, beneficentiae
fontes semper patere videt. Sol ad im-
perium diuinum excurrit, ac per ter-
ram incedentibus radios effundit: luna
faciem lucet, & noctis horrorem lenit,
crescit, ac decreſcit pro ſua inconstan-
tia, itaque aëris temperationem bene
temperatam efficit: ſtellæ cœli de-
cursu tempeſtatum ſigna hominibus
exſiſtunt: Tercia pro fulcimento pe-
des ſubit, poteſtati vſibusque homi-
num ſubſtrata eſt: emicantes verò
fructus vni producit homini. Nam
etiā brutæ animantes in huius munc-
ris communionem veniunt: homini
tamen principaliter menſa telluris ad-
ornata eſt. Idque probè lyricen Pro-
pheta nouit, dum lyram pulſat: Pro-
ducens, inquit, ſapientiam iumentis, & her-
bam ſeruituti hominum. Beſtiarum ge-
nus alit, & hominis famulitium, quod
eorum alimenta hominis ſint hone-
ſtamenta. Quare horum cauſa gra-
tiam debet ſolus homo, & gratitu-
dinis aduerſus Dominum ſolus eſt de-
bitor, multa ſunt, inquam, quae hym-
nos creatori concinendos moueant:

ψαλμοι.

ΠΟΛΛΑ γὰρ πρὸς ὕμνον κινεῖται τῷ
Θεῷ τοὺς αἰθεράσι, πολλὰ τὰ πρὸς δι-
χρηστίας τοῖς ἀνθρώποις ἀγνοῦντα. ὅποι γὰρ τις
παρὲν ἴσχυι αὐτῷ βλέμμα, θιερῶν πηγὰς
C αἰὶ χοροῦντας ὁρᾷ· ἥλιος μὲν ὁπταῖς ἀγνοῦντα
χρῶν, καὶ τοῖς ἐν γῇ βασιλεῖσι τὰς ἀκτῖνας ἐκ-
χρῶν· σελήνη δὲ δαδουχοῦσα τὸ φέγγος, καὶ τῆς
νυκτὸς ἡμεροῦσα τὸ πᾶνος· αὐξήσῃ δὲ, καὶ μειώ-
σῃ πικυλομένη, τὰς τῷ αἰέρος διχρηστίας ἀσφ-
ραῖζεται κρατὸς ἀστέρες τοὺς οὐρανὸν καταβόοντες
καρπῶν σημεῖα τοῖς αἰθεράσι· ἀρχαῖοι γὰρ
δὲ ποτὶ μὲν ὑποβέβηκα γῆμα, χερσὶ δὲ, καὶ
χερσὶ αἰθεράσι ὑπέρβωται· τὰς δὲ τῶν καρ-
πῶν ὠδῖνας ἀνδράσιν· μόνον προσφέρει. Εἰ
γὰρ καὶ τῶν ἀλόγων ἡ φύσις ἀφ᾽ ἀπολαύει τῆς
δωρεᾶς, ἀλλ' αἰθεράσι κυρίως ἡ τῆς γῆς πα-
D ρεσβιάσας τράπιζα. καὶ τῷ τοῦ φωτός οὐρανῶ-
δος παρρησίας ἀνακρουόμενος οἶδον· ὁ ἄσπετος
λαὸς γὰρ, φησὶ, χόρται τοῖς κτήνεσι, καὶ χλόην τῇ
δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων. ὡς αἰθεράσι τῶν ἀν-
θρώπων τρέφῃ τῶν ἀλόγων τὰ γῆμα, ὡς τῆς πότνης
ἐξ ὧν, ἀνθρώπων γονεῦντες τῆς. πικρῶν,
τῆς ὑπὲρ τοῦτον διχρηστίας, μόνος ὀφειλέτης
κατέστηκεν ἀνθρώπος, καὶ μόνος ἀνθρώπου
τῶν διαποτρὶς χρεώτης. πολλὰ μνησθῶν, ὡς ἐ-
φών, τὰ πρὸς ὕμνον αἰετὶς κινεῖται τῷ κτίστῳ.

μυθηρία ὅ γινώσκουσιν αὐτοὶ πολλὰ καὶ κινού-
 μνοι τὸ ἀεργεῖν ὡς ἐπιβυλόν μὲν φονται· ἐ-
 περὶ δὲ τῆς ἀεργίας παρὰ τὴν εὐδωλίαν
 ἀμάρτυρον οὐκ οὐδὲ βλασφημία τὴν γλῶτ-
 τὴν ἐγείρουσι· ἐπερὶ τῆς θείας οἰκονομίας πο-
 λεμοῦσι, οὐκ ἀγνοοῦντες· ἐπερὶ μηχανῶν
 λογισμῶν τῶν θείων βουλήν τιν' ἐκτελεσθαι βιά-
 ζονται. Φερέτω μὲν τὸν ἡμῶν τῶν εἰρημίων, πᾶ-
 κατ' Αἰγύπτιον πρὸς ἡμᾶς, ἡ Φαραὼ πρὸς
 Θεὸν φιλοπορία, Μωϋσέως ἡ ἡγήσις, ἡ καὶ πο-
 λεμικὴ πεπρωμένη οἱ Αἰγύπτιοι. θαυμά-
 σαι γὰρ ποτὶ Θεὸς τῷ Αἰγύπτῳ δὲ τὸ γινώσκον
 φιλόστονον, ἀνθρώπων φύσιν τὴν ἔσπευ ἀμείβε-
 ται· καὶ πατέρων πολλῶν ἀνταρξίας, ἡ μὲν
 θαλάσσης, καὶ ἀστροῖς ἐκείνῳ σιωπῶν τῷ ἡρώε-
 τ' ἀειδόμεν· ὑποχρόμενος, τοῖς ἔργοις ἐκείνου πᾶ-
 ἐκτελεσθαι. εἰκονοῦσα δὲ ἡ φύσις τῶν πλάσ-
 πλοισίας τῷ ἡρώε τ' ἀντιδόσης εἰργάζετο. ἀλλ'
 Αἰγύπτιος ἀπετρατήν Θεὸς, καὶ Φαραὼ φιλο-
 ποιῶν τῷ Θεῷ, τὸ τῷ ἡρώε αὐξήσειν καταβυλῶν
 ἐπιχείρη· δότω γὰρ, φησὶ, καὶ ἀσποφισώμεθα αὐ-
 τοῖς, καὶ ἐὰν μὲν ἡ ἀρρεῖ, εἰς τὸ ποταμὸν ῥίψατε
 αὐτὸ· ἐὰν δὲ θῆλυ, ζωοποιήσατε. καὶ τὴν ἀρρεῖνα
 γυνὴν καὶ ἀνδρὸς τῶν φιλοπονησάντων· κείραν
 μὲν τῶν φύσιν ἀφορμαῖς, δρόμοι δὲ γαστρός
 ἐπὶ τῶν τοῖς ἐπιβυλίοις. καὶ πᾶσαν γαστέρα
 βασιλείας ἐπολιόρχει τὴν φύσιν· καὶ ὡς δρᾶμα
 παρὰ τὸν Θεόν. τῷ δημιουργῷ μὲν ἐπλάθει χι-
 ρεις, βασιλείας δὲ χῆρες τοῖς ὕδασι τὴν πλάσιν
 ἀπὸ λειφῶν, καὶ πᾶσαν γὰρ τῶν ὕδασι ἡσάν κα-
 τέσθαι, καὶ ποταμὸς τῶν πικτομένων ἐχέ-
 ται δὲ δῆμος. νόμος ἐχέσθαι καὶ φύσις ἡσάν-
 τε, καὶ παρὰ τὴν ἐκείνην, ὡδὴν κατεπιδέχο-
 τε, καὶ τοῖς ἐδοκιμάζετο, καὶ φύσιν πᾶσαν
 οἰσὺλητο. ἐλὼχα δὲ ποταμὸς τῶν πικτομέ-
 να, καὶ διεδέχετο τῶν μητέρων γαστέρας,
 ἡ τῶν ῥοιμῶν γαστῆρ. ὅρτι βρέφος ἐπικτε-
 καὶ μήτηρ τῶν ἡλιαχτῶν ἀκτῶν θωμάνοι,
 παρὰ τῶν ποταμῶν ὡδὴν ἐπέμπετο. παρὰ
 γὰρ πᾶν ἐλεφρότατον· φησὶ δὲ ὁμοῦ, καὶ τῶ-
 φος ὁ ποταμὸς τῶν πικτομένων ἐκείνην, καὶ τῶν
 τῶν θανάτῳ σύγχροτος· ἀναιρέσεις τῇ ἡγήσει
 σιωπῶν, καὶ μητέρες ἀγέρ τῶν ὡδὴν ἐρχό-
 μαι, ἡμᾶς μητέρες ἀπὸ γαστῆρ, ἀγνοοῦν τῶν
 πικτομένων εἶναι τῶν ὡδὴν ἀγνοοῦν, παρὰ
 λαβὼν ἐπιθυμοῦσαι τῶν θανάτῳ τὸν τῶν,

A verum animi vitio fit, ut homines sepe
 bene merentem Deum ut insidiatorem
 accusent. Nonnulli beneficiorum cau-
 sas idolas affingunt: alij ad malè dicen-
 dum linguam excitant: quidam cum
 diuina prouidentia bellum gerunt im-
 prudentissimè: nec desunt, qui ratio-
 num machinis diuina consilia compre-
 hendere violenter affectent. In ea quæ
 diximus testes proferantur, quæ per
 Ægyptum acta, Pharaonis in Deum
 contumax rebellio, Moysis generatio,
 quam Ægyptij bello consecuti, pro-
 posito excidère. Nam admiratus olim
 Deus animum Abrahami religionis er-
 go, mores compensat generis nobilita-
 te & patrem multorum scribens arenæ
 maris, & cœli stellis filiorum numerum
 coæquauit, promissa re affirmavit. Ob-
 secundans autem creatori suo natura
 numerosissimam sobolem regerebat.
 Ægyptus interim cum Deo deprælia-
 batur, & contentiosè cum Deo agens
 Pharao generis amplificationem mi-
 nuere aggrediebatur: Venite, inquit,
 sapienter opprimamus eum: si masculus fuerit,
 in fluvium iacite; si femina, reseruate ad vi-
 tam. Ut masculam sobolem cum non-
 nulla condemnat humanitate, partim
 dum causas generationis accidit, par-
 tim dum vètris progressionem expectat
 edicto. Et regis edictum quamlibet na-
 turam velut obsidione concludebat, e-
 ratq; facinus perquam insolens. Quod
 Dei manus efformabant, regis manus
 aquis obliterabant: Vbique erant geni-
 turæ speculatores, & fluvius natorum
 carnifex constituebatur. Lex seruaba-
 tur, & natura mulctabatur, & si qua pe-
 riculi redemptio, iudicio erat obnoxia.
 Parturæ damnabantur, & partus explo-
 rabantur, naturæ quoque libertas spo-
 liabatur. Fluvius partum insidiis exci-
 piebat, & matris alio fluminis alueus
 succedebat. Fœtus recens editus ac
 nondum solare iubar contuitus ad flu-
 uij dolores transmittabatur. Rem sa-
 nè commiseratione dignissimam! In-
 fantium iugulator erat fluvius, pariter
 & sepulchrum ac genitus morti coæ-
 uus, stragèsque cum generatione con-
 currebat, quæque matres ad partio-
 nis usque molestiam processerant, ge-
 nitrices fieri deprecabantur; quod
 pactum futurum ignorarent, stare
 suos dolores præoptantes, & mor-
 tem antepactum oppetere gestientes,

Ex. c. i. v.
 10. & v.
 16.

ut ne fluuio genuisse viderentur. Partus illis ante partum luctum pariebat, & post conceptum partumque ventres fructu priuari reperiebantur. Nec quæ in partura erant expertæ dolorum spicula, fructum commonstrare poterant: pariendi molestiam sufferebant, nec vllum ex doloribus fructum capiebant. Immaturi naturæ racemi vindemiabantur. Talis erat hominum cum Deo contentio. Impedire se tantisper ab hominibus patiebatur, & promissioni suæ (de Israël liberando) animaduertens iniuriam obijci, ferebat, pœnitentiæ spe supplicium differens procrastinansque punitionem, ut sensum notitiæque sui daret Ægyptiis. Videns autem male pertinaces animos, machinas in omnem partem versat: Moyse genito apparat, ut generationis prohibitor Pharaon cum alat, Post partum enim parentes criminationis metuentes partim timori, partim desiderio obsequuntur suo, & cum capsâ cum confluenti credunt consilij sagacitate, perinde ac muro, communientes. Fertur ille expertus periculi per fluentia contra inimici editum seruatus. Dei verò iussu infanti, cuius virga futurum erat, ut non multo post secaretur & mare, fluuius parcebat: infanti fluuius parcebat, cuius ipse quoque virga percussus scaturigines in sanguinem transmouit. Nauigante igitur præter expectationem infante, iniqui legum positoris filia speculatrix mittitur, quæ capta spectaculo matris affectum induit, & absque periculi timore Pharaoni contubernalis fit infans. *Verax, qui comprehendit sapientes in astutia eorum.* Qui Pharaon per legem iugulabat, qui parientes non sinebat esse matres ei, quæ non pepererat, dat esse matri. Infans saluatur, lex soluitur, puerulo imperare non quita. O arcanam diuinamque admodum gubernandi rationem! Alter contra Ægyptios humanitatis legislator alebatur Moyse. Procul terror, & contra naturam constituta iudicia. Natus puniebatur, & generatum esse crimen erat, quodque in matrice processerat, pœnam ferebat, & lex Ægyptia cum naturæ lege pugnabat: intro verò versatur Moyse eorum inter vlnas, à quibus erat iste terror, & legi de infanticidio vitam ostentat repugnantem; Pharaonisque

1. Cor. 5.

Α ἵνα μὴ τὰς ποταμῶν μητέρας ὑπερβῶσι. πίδας
 αὐταῖς παρὰ τὴν ὕδατος ὁ πικρὸς ὢν, καὶ γασ-
 τρὸς ἀκαρποὶ μὲν γίνονται, καὶ ὕδατος οὐκ ἔστιν ὅτι
 ὠδίνων τὰ βέλη δεχόμεναι, διῆσαι τῶν πίδων
 τοὺς καρποὺς οὐκ ἠδυνώσονται. καὶ ὠδίνων ὑπερ-
 βῶσι, καὶ τῶν ὠδίνων τὸν καρπὸν οὐκ ἐδέχον-
 ται. αὐτοὶ βότρυες ἐπερυγῶντο τῆς φύσεως. πιαύ-
 νη μὲν ἢ τῶν αἰδεσθῶν παρὰ τὸν Θεὸν φι-
 λοτιμία. ἠρώρετο δὲ τέως Θεὸς ὑπὸ ἀνδρα-
 πων ἐμποδιζόμενος, καὶ τὴν ὑπόστασιν ἀδι-
 κουμένην ὁρᾶν, ἐκαρτέρει, μετανοίας ἐλπί-
 δι τὴν πικρίας ἀναβαλλόμενος. ἐπέχον τὴν
 κόλπον, ἵνα συνέγκη παρὰ αἰδομένην. ὁρᾶν δὲ
 μὲν οὐ τῆς γλώσσης αἰένου, παρὰ τὴν πικ-
 ρύτητα. καὶ Μωϋσῆα τειχίζοντα πρέβειν
 αὐτὸν τὸν τῆς ἡμετέρας καλύπτοντα πρὸς ἀν-
 ζῆ. φοβούμενοι γὰρ μὲν ὕδατος τὸν ἑλκυστὸν οἱ ἡ-
 μέτεροι, φόβος καὶ πόθος ὁ βρέφος μερίζοις,
 καὶ μὲν τῆς κίβωτος τὰς τῶν ποταμῶν ρείδων
 πιστεύουσι, τῇ δ' ὀπινοίας παρὰ τὴν ὁρᾶν τῆς
 χιρσῶν. ὁ δὲ φέρεται μὲν ἀκινδυνῶς ὅτι ῥά-
 ματι καὶ τῶν ποταμῶν νόμου ὁρᾶν. ἐ-
 φείδον γὰρ βρέφους ὁ ποταμὸς κελυφόμενος,
 οὐ τῇ ῥάβδῳ μετ' οὐ πολὺ καὶ ὁ πλάγος ἀ-
 νικόσκει. ἐφείδον τῶν βρέφους ὁ ποταμὸς, οὐ
 τῇ ῥάβδῳ καὶ αὐτὸς πληθύνόμενος εἰς αἷμα ὁ
 ἵαμα μετέβαλλε. πλείοντος οὖν παρὰ τὴν φύσιν
 τῶν βρέφους, ἡμετέρας ἢ τῶν κακοῦ νομοῦ
 θυγατὴρ ἐπέμπετο. καὶ αἰδομένη τῇ ἡμέτῃ, τὰς
 πόθων μήτηρ ἐγένετο, καὶ Φαραὼ σιωποῦντι ὁ
 βρέφος μετὰ φοβούμενον τὸν κίνδυνον. ἀλη-
 θῆς ὁ δραστήριος τοὺς ὕδατος εἰς τὴν πικρὴν
 αὐτῶν. ὁ τὰς νόμους σφαγᾶς, ὁ καὶ πικρὸς
 οὐκ ἔστιν ὅτι μητέρας, τὴν μὴ τεχνιστὴν
 σιωποῦντι ἡμετέρας μητέρας. καὶ βρέφος ἐ-
 σπάζει, καὶ νόμος ἐλύετο, παιδίου κρατῶν οὐ
 δυνάμενος. ὡς τῆς ἀπορήτου, καὶ ἡμέρας οὕτως
 οἰκονομίας. ἐπεὶ νόμος τῆς φιλοτιμίας
 κατ' Αἰγυπτίων ἐπρέβετο. φόβος ἔξω, καὶ δι-
 καστήρια κατὰ τῆς φύσεως. καὶ ὁ πικρὸς ὢν
 ἐκλάζετο, ἐγκλημα φέρων τὴν ἡμετέραν, ὅτι
 παρὰ τὴν φύσιν τῆς μητέρας πικρὸς ὢν. καὶ νό-
 μος Αἰγύπτιος κατὰ τῶν νόμων τῆς φύσεως ἐ-
 σταπύετο. ὡς δὲ Μωϋσῆς εἰς τῆς τῆς φοβῶ-
 των ἀλχηλαῖς ἐπρέβετο, τὰς παιδικὰς νόμους
 ζωὴν δεικνύων ἀπὸ πάλαι. καὶ τὴν τῶν Φαραὼ

τυραννίδα πατρὶς, ὑπὸ τῷ παλαιῷ ἐργα-
 τῷ αὐξήσῃ δι' ὅ βρέφος γὰρ πρὸς ὃ γῆρας αὐ-
 τῶν βασιλικῆς ἀξίας ἐλπίδας ἀπο-
 σφύμνοι, πλὴν ἐξ Αβραάμ ἐπὶ σὺ γένεαι, καὶ
 ἀσέβοις πλούτου ἢ μετ' ὀσείας πέναι πρε-
 σβύτερον ἐσόμενος· καὶ ὅτι ἐξῆν τὴν γυναικα
 μετέβαλλεν, οὐτὶ χρόνος τὸν ἔσπον μετέστην·
 ἀλλὰ τὸ θείας ἐξουσίας θεοπείας, διδούς τῷ
 Παύλῳ πρὸς αὐτὸν μετ' αὐτὸν ἀναφύλασται·
 μάλλον ἐλπίδος σὺν καυχῆσθαι τῷ λαῷ τῷ
 Θεοῦ, ἢ πρὸς ἐκείνῃ ἐξουσίας ἀπολαύειν.
 ὁρῇ τῷ βασιλείῳ ἐνταῦθα, ὑποχέσιν ἐργασ-
 τὴν ἀσέβειαν· ὁ δὲ Μωϋσῆς ὡς ἐν φυγῇ, μα-
 ταλαίων αὐτὴν ἔσπον τὸν τόπον· ἐπιφάνεται Θεός
 ἐν τῷ ὄρει ποιμαίνοντι, σὺν ἡρώδῃ γὰρ αὐτῷ καὶ ποι-
 μαίνοντι Θεός, ἵνα ἐκ ποιμῆδος πρεσβύτων, ποι-
 μῆδα τῷ Ἰσραὴλ ἀναδείξῃ· καὶ ποιμαντικὴν ἐν
 μικροῖς μνηστῆσιν, πλὴν τῷ ὁμοφύλῳ ἡγεμο-
 νίας πεποιθῇ· ἐν τούτοις δὲ ὄντι Θεός ἐπιφάνει-
 ται, ἀθλοῖν πλὴν ἀγίαται· ἴδμεν ὑπὸ ὀσείας
 πόνοι δαυρῶν· καὶ δείκνυσιν πῦρ ἐπὶ βάπτει
 φλεγόμενοι, καὶ τὰ πυρὸς ἐν ἐργασίῳ·
 αἴθρῳ πυρὶ φεφωμένον, καὶ φυτὸν ὠτελὲς
 φλογὸς ἀναπτόμενος ἀνίπαλον· καὶ φωνὴ φε-
 ρομένη, τὸν Μωϋσῆα κατ' Αἰγυπτίῳν κατὰ
 πλῆξιν, φρατῆρ καὶ ὑπὸ τῷ λαῷ διδούσα ὁ
 σκώδημα· τούτοις παρορμηθεὶς ὁ Μωϋσῆς τὸν
 λαὸν ἐξητίσθη· ἀπὸ πρὸς τῶν τοῦ λαοῦ τῷ
 φεφωμένῳ, ἡμετέροις Αἰγύπτῳ ἐπιπρῶσκειτο μί-
 σισιν· ἐκ δὲ ποταμὸς ῥαβδῶ τυπόμενος ἐφοι-
 νίσκει· ἐκ δὲ βατράχων ἑνὸς κατ' Αἰγυπτίῳν
 φρατῆρ· ὅς αἶψα ἀκρίδων ῥέφῃ τῇ τῆσθε
 μιμούμεναι· πάλιν σὺν τῷ ἐπικρατεῖ ὁ φῶς,
 καὶ ὡς τῆς ἡμέρας ὁ χρόνος, νυκτὸς πρὸς ἀνά-
 λωμα· ἐκ δὲ χάλασα τῷ πυρὶ σκωφόμενοι,
 καὶ πρὸς φύσιν ὡμοῖα τῇ τῇ φύσιν μαχόμενα,
 τὸν τῆς φύσεως πόλεμον κατ' Αἰγυπτίῳν μί-
 γνυσα· ἐκ δὲ θάνατος τῷ πρὸς τῶν τῶν πρὸς
 τῶν τῶν ὡδίων κατεβόσκετο, καὶ τῷ τῶν ἡ
 τῶν τῶν θανάτου κλῆσις ἐγένετο· καὶ τῷ μαστίγῳ
 ὁ δρόμος ἐφέρετο· ὥς ἡ θάλασσα πληγῆσα τῇ
 ῥαβδῶ, πῶς μὲν ὁδὸς, πῶς δὲ πάρος ἐγένετο· καὶ
 πάλιν πῶς μὲν ἐξ Αβραάμ πρὸς ἡπει-
 ρον μετεπήγνυτο, τοῦ δὲ τοῖς κύμασιν ἐσαγή-
 νησε· ὁ πλεόντων ἐπέβλετο, καὶ πόδες αἰ-
 δεσέων καυχόμενοι τὸν βυθὸν ἐσαδίδου.

A tyrannidem calcans ab ijs, qui calca-
 bantur, amabatur. Cum verò succre-
 uisset infans, ad suos transfugit, &
 regis dignitatis spes excutens Abra-
 hami cognationem affectauit, impiis-
 que diuitiis piam paupertatem duxit
 potiore. Neque verò ex viuendi in-
 stitutione animi vitium traxit vllum,
 aut per tempus mores alios: sed amans
 erat diuini cultus, deditque Paulo
 occasionem hæc de se loquendi: Ma-
 gis eligens affligi cum populo Dei, quam tem-
 poralis peccati habere iucunditatem. Hinc
 ira regi specie pietatis connixa. Inte-
 rim Moyses locum demutabat, non
 mores: Oues in monte pascendi con-
 spicius Deus obijcitur. Illi enim con-
 cessit Deus pastorem agere, vt ex pe-
 corum pastore Israël pastor create-
 tur, vtque post artem pastoriciam in
 modicis exercitum tribulium suorum
 principatum ei crederet. Agenti inter
 pecora Deus obijcitur, & inuisæ visio-
 nis præmium pro susceptis religionis
 causa laboribus condonat. Ecce ignem
 monstrat in rubo ardentem ignis effe-
 ctu seposito, quippe flōs igne corona-
 tur, viliisque planta succensæ flammæ
 obstitit. Vox ferebatur, quæ Moysen
 contra Ægyptios armabat imperato-
 ria pro populo data tessera. Quibus
 Moyses rebus incitatus populum de-
 poscebat exsolui. Sed oblucente rur-
 sum Pharaone flagellis diuinitus im-
 missis Ægyptus vapulabat. Ibi flumen
 virga percussus purpurascebat: ibi ra-
 natum vndantia per Ægyptum agmi-
 na: è cælo locustæ in morem mo-
 dumque nubium volabant. Rursus te-
 nebræ lumen euincebant, & diurna
 tempestas inutiles noctis impendio con-
 sumebatur. Ibi grando cum igne con-
 fecta ruebat, & quæ ab ingenio dis-
 cordant, ita præter naturam concor-
 dabant, vt naturalē discordiam con-
 tra Ægyptios verterent. Ibi mors pri-
 matum primogenitos non sine dolore
 depascebat, & natorum ordo fiebat
 ad imperium mortis. Nec verò istius
 vindictæ cursus antè potuit abrumpi,
 quàm virga percussus mare his iter,
 illis sepulcrum fuerit; & mare continen-
 tis instar viam Abrahamitis aperuerit;
 cæteros fluctus hauserint. Quod erat
 nauigabile calcabatur, & puluerulenti
 pedes hominum profunda maris per-

currebant. Ad hoc profus exemplum Deus inimicos fortiter, diuque fert, vindictæ dilatione præfinitum spatium poenitudini tribuens. Vbi verò humaniora remedia minimè succedere viderit, à medico prouocat ad iudicem, & consiliorum suorum spretores supplicii reuocat ad frugem. Sic igitur Ægyptios Deus vlciscitur: at Moyses populi magister creatus diuinæ cognitionis documenta tradit. Volebat enim egressos de Ægypto nullum impietatis Ægyptiacæ secum exportare viaticum. Hic est conscriptor arcanorum creaturæ, qui mundi conditionem libro complexus est; qui longè latèque vagantem per creaturas impietatem compescuit, qui crimine creaturam exsoluit: qui primus autorem vniuersi Deum esse hominibus inelamauit, fuitque autor, ne à creatoris cultu ad creaturam adoratio transferretur, qui non adorare conseruum edocuit: *In principio*, inquit, *creauit Deus cælum, & terram*. Si tibi, o dilecte, in admirationem veniunt creaturæ, adora creatorem: si gaudes creatis, creatori ne dedecus afferas; caue etiam, ne conditoris gloria res conditæ circumfluant. Namque dignam creatore reuerentiam non admittit creatura: tantum honorem, vt pestem capitalem perhorrescit: adorare nata est, non didicit adorari. Et alibi quoque: *Dominus Deus tuus, Deus tuus est*. Hæc vox idololatriam eradicatus conuellit, datque à multiuaga seruitute vindictas in libertatem, ad varios dæmonum cultus proiectam animam erigit. Nam quæ tam minuta res creata, quæ non sit ab hominibus pro Deo culta? qui vel ad reptilia, & iumenta Dei cultum deiecere, & natura rationis expers apud rationis compotes fiat in veneratione. Quæ miseria, immane quantum apud Ægyptios inualuit. Neque enim à continente duntaxat, sed ab aquis quoque Deos mutuati sunt, & apud eos *Omnia Deus*. Hanc & apud Hebræos ægritudinem sese illatebrantem Moyses animaduertens, malum remolians clamabat: *Dominus Deus tuus, Deus tuus est*. Nondum siquidem Trinitatem promulgare tempus erat, nondum diuinæ Hypostases. Adhuc lacte diuinæ cognitionis nutrit infantilem intelligentiam solam contentus diuinitatis ingessisse cognitionem; ipsis

οὕτως ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων φέρει μὴ οἶδε ἀλλὰ μακροθυμίας Θεός, τῇ τῆς ἡμετέρας ὑποστάσεως παρουσίας διδοὺς εἰς μετανοήσαν· ὁρᾷ δὲ πρὸς τὸ τῆς φιλαδελφείας οὐχ ὑποείκοιται φάρμακον, πρὸς διακρίνω τὴν ἰατρὴν μεταβάλλει, καὶ ἐμφρονίζῃ κολασσοὺς πῶς τῶν συμβουλιῶν ἀπὸ μὲν ἀνθρώπων Αἰγυπτίους μὲν οὕτως καλῶς Θεός. Μωϋσῆς δὲ τῷ λαῷ παραδόντις κατὰ τὴν τῆς θεωρίας τῆς ἀληθείας μαθήματα. ἐβούλετο γὰρ ἐξελεῖν Αἰγυπτίου, μὴδὲν ἐπὶ γὰρ τῆς Αἰγυπτιακῆς ἀσέβειας ἐφόδον. Ἐπεὶ γὰρ τῷ τῆς κτίσεως ἀπορρήτων συγγραφέϊ, ὁ τῷ κόσμου πλὴν ποιῆσιν, βιβλίου ἀπογραφέως· ὁ πλὴν πολυπληθῆς τῆς ἀσέβειας ἀλλὰ τῆς χρησιμοποιίας ὁδοῦσθαι· ὁ λύσας κατηγρέας τῆς κτίσεως· ὁ πρῶτος ἐμβολήσας ἀνθρώποις Θεὸν εἶναι τῷ πρῶτος ποιητῇ, καὶ ποίους μὴ μεταφέρειν ἀπὸ τῆς κτίσεως, πρὸς τὰ κτισθέντα ὁ σέβας· ὁ διδάξας μὴ παρεκκλίνειν πλὴν ὁμολογῶν, εἰπὼν· ἐπεὶ ὅτι ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸ ὕψιστον, καὶ τὸ γλυπν. εἰ θαυμάζῃς ἀγαπᾷ τὰ κτισθέντα, παρεκκλίνει τὸ ἐργασάμενον· εἰ χαίρῃς τοῖς κτίσμασι, μὴ ἀπὸ μὲν τῆς κτίσεως, μὴδὲ τῆς δημιουργοῦ πλὴν δόξας πῶς γινώσκῃς τῶν ἐκείνων. ὁρᾷται γὰρ τὸ τῆς κτίσεως ἢ κτίσεως ὑποδέχεται σέβας· φοβῆται τὸ πᾶν ὡς ἀπὸ λείας ὑποστάσεως· πρὸς κινεῖν πέφυκεν, ὃ παρεκκλίνειται μαμάθηκα. καὶ πάλιν ἐπὶ τῷ· κύριος ὁ Θεός σου, κύριος εἰς ὅτι. πρὸς ῥίξας εἰδωλολατρίας αἰρέσεις· πολυπληθῆς δουλείας ἐλδοθεῖα· πρὸς ποιήσας θαυμάσιον θεωρίας πλὴν ψυχῇ ἐρρίμω μὲν αἰσῇσι. Ἐπεὶ γὰρ τῷ τῆς κτίσεως μωρῶν ὑπῆρχε πῶς ἀνθρώποις ἀνθρώπων; οἱ γὰρ ἀρχὴς ἐρρίμω, καὶ κτενῶν, ὃ τῷ κτίσθαι κατεβίβασθαι σέβας, καὶ φύσις ἀλογος ὑπὸ τῷ λογικῷ ἐρρίμωσθαι. πρὸ Αἰγυπτίους ὃ τὸ πάθος εἶχεν ὁπίσθασιν. οἱ γὰρ ἡρώων γὰρ πῶς ὑπαιρώταις, ἀλλὰ καὶ τῷ τῷ ὕδατος ποῖς ἐδιδρασκεῖτο· καὶ πᾶν Θεὸς πρὸ ἐκείνων. ταῦτα καὶ πρὸ Ἑβραίων τὸ ἰσοῦν ὁρᾷ ὁ Μωϋσῆς ἡμῶν ἀνθρώπων ἐκ μακρόθεν τὸ πάθος εἶσα· κύριος ὁ Θεός σου, κύριος εἰς ὅτι. ὅτι γὰρ τὸ Τεράδα κηρύττει κατὰ τὸ, ὅτι τῷ τῷ ὑποστάσεως κηρύττει ἡδυνάτω, ἐπεὶ γὰρ καὶ πρὸς θεωρίας πῶς ὑπαιρώταις τὸ ἐννοῖαν· ἡρώων μὲν τῇ τῇ θεωρίας διδασκαλία,

μίας αὐτῆς φύσιν ὑπαγορεύει ἡ ἁγιότης ἡ αὐτὴ
 ὁ δῆμος ἔστι Θεὸς τῆς ψυχῆς ἐξουσίᾳ. ἥκει γὰρ
 τοῖς ἐκ τῆς αὐτῆς πλάτης ἀποσπασμένοις τοῖς
 μετέωροις τῆς θεογνωσίας μαθήματα. Ἀφ' οὗτο
 διδάξας πλὴν μὴ αὐτὴ τῆς φύσεως, πλὴν τειά-
 δα τῇ ὑποστάσει διδάσκει καὶ κατὰ τὴν ὑπε-
 ρουσίαν. ὁ γὰρ τῆς ψυχῆς διεπαρὴς, ἐπισφαλὲς
 πρὸς ἐκτίμησιν φοβέται γὰρ μὴ τειάδα δι-
 δάσκων ἁγιότητος, πολλὰς ἰσχυρὰς πρὸ Ἰουδαίων
 κηρυττόντων νομίζον. ἀνίσταται ὁ νόμος πῶς χρε-
 ῶναι τοῖς ἀκούουσιν, καὶ μικρὸν τὸ αὐτῆς ἐπονομα-
 ζομένη κατὰ τὸν οἶον δὲ τῆς τοῦ ὀφθαλ-
 μῶν παυσανδρῆς, πρὸς τὸ φέρος γυναιζόντες,
 τῇ μὲν ὑλὶς τοῖς ἀκτῖνας τοῖς πεποιθόσι ἀποτι-
 ζοσι, ὡς πῶς ὁ πρὸς τὸ πᾶν τοῖς ὀφθαλ-
 μῶν φῶς ἀποκαλύπτει. τῇ τοῖς οὐρανῶν οὐρανῶν
 εἰς Μωϋσῆν, καὶ τυφλῶν ὄντα τῷ τὸ εἶδω λα-
 τρεῖας πᾶσι τὸ λαὸν δὲ τῆς θεογνωσίας ἰσχυρὰς, ὥστε
 γὰρ τὸ τὸ ἀπὸ τῆς γνῶσεως αὐτῶν ἐκπε-
 σαι ἀμυδροῖς ὅτι φέρος τῆς ἀνίσταται χεῖρας
 τοῖς, ὑπονοῶν τὸ τειάδα τὸ φῶς. ἡ γὰρ φησι, κύ-
 εἰς ὁ Θεὸς σου, κύεἰς εἰς ἐστίν. ἡ αὐτὴ μὲν, καὶ ἡ
 τῇ ἐπονομαζομένη πρὸς τὸν δὲ τῆς ἀκτῖνας, καὶ τει-
 πλασά τὸ φῶς, ἡ αὐτὴ τῆς ὑποστάσεως μὴ τῆς
 κύεἰς ὁ Θεὸς σου, κύεἰς εἰς ἐστίν. μενοινᾷ λέγει,
 εἰς τὸ ὕψος, ἀλλ' ἐν τειάδῃ ὑποστάσεις. καὶ πάλιν
 ἐτέρωθεν ποιήσαντων αὐτῶν καὶ εἰκὴν ἡμα-
 τέρων, καὶ κατὰ ὁμοίωσιν τῇ τῆς φωνῆς πρὸς
 φῶς τῆς ὑποστάσεως ἀνίσταται. καὶ πάλιν δὲ
 κατὰ τὴν οὐρανῶν αὐτῶν τῆς γλῶσσης καὶ
 καὶ πολλὰ τῆς θείας γραφῆς πῶς πούτοις
 ἀφ' αὐτῶν ἀποκρίσεις, ὥστε μὴ τοῖς ἀδου-
 νῶσι ὀφθαλμοῖς ἐξαπλώσας τὸ φέρος. πῶς δὲ
 τειάδῃ τῆς φωνῆς τῆς ταμιχόμοδος πλὴν
 ἀπλάσιον. καὶ μὴ θανόντων ὁρᾶν Ἰουδαίον ἐ-
 ἵνα πομῶντα τῇ πολυεπὶς ἡπιότητι ὅποτε μὲν
 Μωϋσῆς, καὶ πρὸς τῆς, μὲν πλὴν τῆς Χριστοῦ πα-
 ρουσίας, μὲν πλὴν τῆς μυστηρίων ἐκτίμησιν, ἀρε-
 τῆς εἶδος τῶν κτίστων μὴ χεῖρας, τὸ δῆμιον
 γὰρ ὑπερβῶν ἐνομαζόντες, καὶ δοῦλον τὸ διαπύ-
 πρῳα γορδόντες. ἐπεὶ δὲ τὸ πρὸς τὸ πνῦμα
 πόλεμον αἰετίζαντες, καὶ φέρουσιν ὅμοια τῆς μά-
 χης τὸ σύμβολον. ἐπεὶ γίνεσθαι Θεὸν ἐφ' αὐ-
 τῶν αὐτῶν, δι' ἐτέρων ὁδῶν πρὸς κτίσ-
 τας φύσιν τὸν κτίστην κατὰ τῆς, πλὴν τῆς ἀρε-
 τῆς, γίνεσθαι τῇ λαβόντες ὑπολαμβάνοντες,

Unam illius subindicat esse naturam,
 quo deorum turbas prorsum ex animis
 exterminet. Abstractis enim ex tam in-
 signi errore satis erant prima diuinitatis
 rudimenta. Quamobrem cum naturæ
 docuisset unitatem, Hypostaseon
 Triadem opportunè distulit. Nam a-
 nima malè affecta in veritate indagan-
 da perfacile labitur. Quippe reformi-
 dat, ne indentam in Deitate Trinita-
 tem edocens deorum multitudinem a-
 pud Iudæos prædicare putetur, & au-
 ditorem ambagiosa ducit oratione, ac
 nonnulla quiescit oblata luce. Quem-
 admodum qui à recenti oculorum æ-
 gritudine releuatos docent cum luce
 dimicare, à solaribus radiis sic affectos
 abiungunt, & vñu veli alicuius affectam
 partem mitius proritant: ita vñu venit
 beato Moyfi, qui dum populo idolola-
 triæ caligine cæcutienti medelam fa-
 cit, Dei notitiam ingerens, totam non
 audet cognitionis lucem expandere;
 ænigmatum sublustri luce vñus, propè
 Trinitatis lumen aperit. Quid enim ait:
Dominus Deus tuus, Deus vnus est. Vnum
 manifestat, & tertium præterea nomi-
 nat: de vno loquitur, & vocem tripli-
 cat, in hypostaseon testimonium: *Do-
 minus Deus tuus, Deus vnus est.* Tantum
 non dicit: Cuius cum vna sit natura,
 in tribus est hypostasibus. Nec non ali-
 bi: *Faciamus hominem ad imaginem;* & si-
 militudinem nostram. Vocis prolatione
 hypostases innuit. Ac iterum: *Venite*
descendamus, & *confundamus ibi linguam*
eorum. Multisque Scripturæ locis eius-
 modi scintillas, etsi nondum debilibus
 oculis lucem penitus euoluat, dissemi-
 nat: perfectis verò solidioris cibi fru-
 ctum recondit interim. Verùm ani-
 maduerso Iudæo, qui persistat in a-
 mentia multorum annorum vñu corro-
 borata, ne mireris: quandoquidem
 post Moysen, & Prophetas, post Chri-
 sti præsentiam, post sacramentorum
 agnitionem cum creatore pugnat hæ-
 reticorum cuneus, dum creatorem
 subsecundarium opificem appellat,
 & Dominum seruum. Alij contra Spi-
 ritum sanctum bellum susceperunt, fe-
 runtque nomen pugnx symbolum. Alij
 Deum rati esse hominem per aliam
 viam creatorem ad creaturatum natu-
 ram deuoluunt, & carnis adsumptio-
 nem Dei ortum interpretantur, hu-
 ecc iij

Genf. 1:

Genf. 7:

manisque passionibus impatibilem ad-
iudicant. Sed in eos disertam beati Pau-
li vocem usurpemus : Qui cum in forma
Dei esset, non rapinam arbitratus est, esse a-
qualem Deo, sed semetipsum exinanivit for-
mam servi accipiens. Accipiens propter
nos, non creatus ut nos. Mansit enim
quod erat, eo, quod non erat, sumpto
Euangelio teste : Et Verbum caro factum
est. Scilicet quod non erat factum est,
remanens quod erat. Estque hoc eo-
rum, qui Deum animo circumferunt,
dogma ex Prophetarum vaticinio : Tu an-
tem idem ipse es, & anni tui non deficient,
ipsi gloria sempiterna. Amen.

Phil. 2.

Ioh. 1.

Psal. 102.

Eiusdem in Eliseum, & Suna-
mitidem.

ORATIO X.

PROPHETAE partim verbo Chri-
stum antedixerunt, partim res e-
ius operibus demonstrarunt. Alij ver-
bi incarnati typus fuerunt, velut ru-
di & umbratili descriptione venturi
præferrent imaginem. Cum verbo an-
tedixerunt Isaias, Ieremias, Ezechiel
& cum eis duodecim viri. Operibus i-
psium demonstrarunt Elias Thesbites,
& Eliseus eius discipulus. Verbi in-
carnati typus fuerunt Ionas Propheta.

Sicut enim fuit Ionas in ventre ceti tribus
diebus, & tribus noctibus : sic erit filius
hominis in corde terra tribus diebus, &
tribus noctibus. Tantisper, dilatâ Ionæ
historia, & Elia in exhortationem al-
teram reservato, Eliseum produca-
mus in medium, & quæramus, cur
Sunamitidis filium non ad vitam ere-
xerit oratione, ut Dorcedem Petrus:
sed pueri cadaueri seipsum instratum
applicauerit. Nam pueri ori suum os
imposuit, nasum naso aptavit, faciem
facie fulciit cum pedibus pedes con-
tendit, pectus imposuit pectori, ocu-
lis oculos admovit, paucis denique
membris singillatim applicata Prophe-
tarum membra vitam conferebant. Cur
non orationis præsidio mortuum vitæ
restituit sed seipsum reliquiis iniecit :

ὥς μὴ ἀφ' ὧν αἰετήσῃ τὸ νεκρὸν,

καὶ πάσῃσι ἀνθρώποις τὴν ἀπαθὴν κατὰ δικαιο-
σύνην. ἄλλ' ἡμεῖς τὴν τοῦ μακαρίου Παύλου
θεωρῶντες αὐτοῦ αἰσθασιάζομεθα φωνῶντες ὅς ἐστι
μορφὴ Θεοῦ ὑπάρχων, οὐχ ἀρπαγμὸν ἡγή-
σατο, ὅτι ἴσα Θεῷ, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε μορ-
φῇ δουλοῦ λαβὼν· λαβὼν δὲ ἑμὴν οὐ ἡρόμε-
νος καθ' ἡμᾶς· μεμόνηκε γὰρ ὁ Κύριος, λαβὼν ὃ ὅτι
ἐγὼ· τῷ δὲ ἀγγελίῳ λέγοντος· καὶ ὁ λόγος ἑμὸς ἐ-
γήμετο· δηλονότι, ὃ ὅτι ἐγὼ ἐγήμετο, μείνας ὁ πατήρ μου.
καὶ ὅτι δογματίζεται τῷ θεοφύλῳ· καὶ τὸ εἰπόν-
τα θεωροῦμεν· σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου
ὅτι ἐκλείψουσιν· αὐτὸς ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνες,
ἀμήν.

Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν θεοφύλῳ Ελισαῖον, καὶ εἰς
τὸν Σουαμίτην.

ΛΟΓΟΣ Ι.

ΤΩΝ θεοφύλων οἱ μὲν λόγῳ τὸν Χριστὸν
προεκήρυξαν, οἱ δὲ τὰ κατ' αὐτὸν ἔργα
ὡς ἐκείνου· οἱ δὲ οἰκονομίας τύπος ἐγένοντο, ὡς
ὁ σκιαγραφεὶς τὴν εἰκόνα προεβλεψάμενος τῷ
μυητοῦ. καὶ λόγῳ μὲν αὐτὸν προεκήρυξαν Η-
σαΐας, Ιερემίας, Ιεζεκιήλ, καὶ οἱ δὲ δέκα σὺν αὐτοῖς.
ἔργῳ δὲ αὐτὸν ὑπέδειξαν Ηλίας ὁ Θεοβίτης, καὶ
Ελισαῖος ὁ μαθητὴς αὐτοῦ. τύπος δὲ τῆς οἰκονομίας
ἐγένοντο Ἰωνᾶς ὁ θεοφύτης. ὡς γὰρ ὁ Κύριος Ἰωνᾶς
ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύ-
κτας, ὅπως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ
καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. καὶ
τίς τὸ κατὰ τὸν Ἰωνᾶ ὑποφύλακτος, καὶ τὸ Ηλίου
ἐν δαλτίᾳ διδασκαλίας φυλάξαστες, τὸ Ελισ-
σαῖον ὡς ἀγγέλου εἰς μέσσοις, καὶ ζητήσαντος ἀφ' ὧν
τὸ υἱὸν τῆς Σουαμίτιδος μὴ ἀφ' ὧν προσηύχης,
ὡς ὁ Γέφυρος αἰετήσῃ τὴν δουλείαν· ἀλλὰ ὅτι νε-
κρῶν τῶν παιδῶν ἑαυτὸν ἐφύλασσε θάνατον. ὅτι γὰρ
ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ παιδὸς ἐπέθηκεν ὁ αὐτοῦ σῶμα· τὸν δὲ
μυκτῆρα ὅτι μυκτῆρι προσήρμεσε· καὶ τὰς με-
τέπειτα μέσσοις ἐπεστήκει· καὶ τοῖς ποσὶν συνε-
ξέτεινε τοὺς πόδας, καὶ ὁ σῆτος ἐπέκειτο τῷ στήθει,
καὶ ὁ φθαλμὸς τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐπλησίασεν· καὶ ἀ-
πλάσσειν μὴ ἐστὶ τῷ παιδὶ ὅτι παύσει ὁ τῷ
θεοφύλῳ μῦθος, τὴν ζωὴν ἐξελίξῃ· ἀφ' ἧς
ἀλλ' ἑαυτὸν ἐπέθηκε τὰς λειψύρας· ταῦτα

τύπος σκωδῶσθαι ἐκείνους· ἐξέφυγ' ὁ πρὸς τοὺς
 θεοὺς ἡμῶν, εἰς ὅς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατέλυθη-
 σιν. ζητήσωμεν ὡς αὐτοὶ τὸν τύπον τοῦ Ἐλισσαίου, καὶ ὡς
 ὁ Συναμίτις, καὶ πρὸς ὁμοίους τῶν Συναμίτιδος ὁ
 πεποιηκώς. ὁ Ἐλισσαῖος τὸ ποτὶ Φέρφ Χερσεύ· ὁ δὲ
 λαὸς ὅστις ὁ δὲ ἐστὶν, οὗτος αὖτε νεκρῶν· ὁ δὲ
 αἰμῶνιαι. ἦλθεν ὁ ἰσχυρὸς Ἐλισσαῖος, ὅτε αὐτὸν ὁ-
 λαὸς τὰ μὲν νεκρὰ, τὸ σῶμα τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ
 χεῖρας, τοὺς πόδας· καὶ ἀπαξάπλωσεν νεκρὸν αὐτὸν
 (σῶμα, μὴ αἰοιζόμενοι πρὸς δεξιολογίαν Θεοῦ,
 ἀλλὰ ὅτι ἐξ ὧν λέγον, πατήρ μου εἶ σύ· καὶ πατήρ
 σου, σύ μου ἐγγιστάς· νεκροὶ ἦσαν οἱ ὀφθαλμοὶ εἰς
 τὸ ὅλον Θεὸν μὴ προσέχοντες· ἀλλὰ τῇ κτίσει
 πρὸς τὴν κτίσιν λαβόντες. νεκροὶ ἦσαν αἱ χεῖρες
 καρποφορῶσαι τοῖς δαίμοσιν· νεκροὶ ἦσαν οἱ πό-
 δες εἰς προσκυῶσιν τῶν δαίμονων καμπημένων.
 ὅλον ἦν τὸ σῶμα φθαρτὸν· ἐξέζηεν ἡ δυνάμις,
 ἡ δυνάμις καὶ τῶν νεκρῶν ἐγείρει. ἦλθεν ὁ ζή-
 λητος ἰατρὸς, ὁ νοσητὸς Ἐλισσαῖος, ὁ διασώτης Χρι-
 στοῦ· ὅτε τὸ σῶμα νεκρὸν· ὡς περὶ ὅλον ἐκ τῶν ἐπι-
 θηκεν ὅλα τὰ σῶματι· ὡς ὅτι τὸ λεγόμενον· ὅλον
 τὸ πλῆρωμα τῆς θεότητος· ὅλον τὸ ἡμέτερον ἐφόρε-
 σιν αὐτοὶ· ὃν κατέκλειον, ὡς φησὶν ὁ ἀποστό-
 λος, ὅλον τὸ πλῆρωμα σωματικῶς τῆς θεότητος.
 ὀφθαλμοὶ εἶχον ὡς αὐτοὶ, χεῖρες ὁμοίως,
 πόδας ὁμοίως. Οὐκ αὖτε φασασία τὸ ὁρώμενον·
 ἀλλὰ ἀληθινὸν τὸ βλέπομενον· ὃν ἀρπαγμὸν
 ἠγάσθη ὁ Θεός· ἀλλ' ἐαυτὸν ἐκένωσεν,
 μωρῶν δούλων λαβὼν· καὶ ἡ ζωὴ τὸ νεκρὸν ἐφόρεσεν
 ἐνδύμα, ἵνα εἰς πλὴν ἰδίοιο ἀφθαρτοῦ μεταβά-
 λητὸν νεκρῶσιν. κατελθούσης δὲ τῆς θεότητος εἰς τὸ
 σῶμα, ὅλα τὰ μὲν λοιπὸν ἠγάγετο, καὶ πρὸς τὸ
 αἰμῶνα μεταβάλλετο χεῖρας. καὶ σῶμα μὲν ἐδι-
 δάσκετο λέγειν, κύριε τὰ χεῖρά μου αἰοῖξες, καὶ τὸ
 σῶμα μου αἰαγέμεν πλὴν αἰεσίαν σε. οἱ ὀφθαλ-
 μοὶ ὅτι εἰς Θεὸν δεξιολογίαν ἐμαρτύρουν· οἱ ὀφ-
 θαλμοὶ πόντων εἰς σὲ ἐλπίζουσιν, καὶ σὺ διδῶς πλὴν
 ὅφιν αὐτῶν ἐν δικαιοῦσι. αἱ χεῖρες πρὸς τὸν
 Θεὸν ἐκτεινόμεναι τὸν κύριον ἐαυτῶν ὀλογοῦ-
 σιν· ἐν τῇ νύκτι ἐπάρατε καὶ χεῖρας ὑμῶν εἰς τὰ
 ἅγια, καὶ ὀλογαῖτε τὸν κύριον· καὶ ἐκείσε τῶν χε-
 ρῶν μου θυσία ἐσπερινή. οἱ πόδες ἐν ἐκκλησίᾳ
 ἱερέων ὀλογοῦσιν αἰαφείρουσι λέγοντες· ἐστῶ-
 τες ἡμεῖς οἱ πόδες ἡμῶν εἰς τὰ ἅγια. καὶ πάλιν·
 ἐστῶτες ἡμεῖς οἱ πόδες ἡμῶν ἐν ταῖς ἀνταῖς σου
 Ἱερουσαλὴμ· εἴπετε πλὴν τῶν ἐξώθεν μολῶν δεξιό-

A Hæc in figura contingebant illis : scripta Cor. 12.
 sunt autem ad correptionem nostram, in
 quos fines secularum deveniunt. Quæra-
 mus, cuius figura fuerit Eliseus, cuius
 Sunamitis? & iam Sunamitidis filius
 mortuus? Eliseus Christi figuram ge-
 rit. Populus autem gentium erat ille
 mortuus vi peccatorum. Venit spirita-
 lis Eliseus, & uniuersa eius membra
 mortua deprehendit, os, oculos, ma-
 nus, pedes, & uniuersæ mortuus erat.
 Os quod ad laudandum Deum non
 poterat aperiri, sed ligno dicebat : Pa-
 ter meus es, & lapidi : tu me genuisti,
 mortui oculi, qui in Deum uniuersi
 non figebantur : verum prætermisso
 creatore colebant creaturam. Mortuæ
 manus, quæ dæmonibus fructus of-
 ferebant; mortui pedes, qui, ut a-
 doraretur diabolus, flectebantur. Pu-
 tridum erat corpus uniuersum, ege-
 bat medico præpotente; medico, qui
 vel mortuos excitare posset. Venit ex-
 quisitus medicus spiritualis Eliseus,
 Christus Dominus, inuenit corpus
 mortuum. Quid agat? seipsum totum
 imposuit toti corpori. Quid est quod
 dicimus? tota plenitudo deitatis to-
 tum nostrum gestauit hominem, in
 quo habitauit, ut loquitur Apostolus, Col. 2:
 corporaliter omnis plenitudo diuinitatis. O-
 culos habuit morte hominum, simili-
 ter manus, pedes similiter. Imagina-
 rium visum non erat, sed vera res,
 quæ videbatur. Non enim rapinam arbi-
 tratus est esse se equalem Dei, sed semeti-
 ipsum exinaniri formam serui accipiens : &
 vita mortuum gestauit indumentum,
 ut immortalitate sua mortem commu-
 taret. Cum autem Deitas deuenisset
 in corpus, omnes artus postea sancti-
 ficati sunt, & ad usum meliorem tra-
 ducti. Os quidem doctum dicere : Do-
 mine labia mea aperies, & os meum an-
 nuntiabit laudem tuam. Oculi Dei lau-
 dem didicerunt? Oculi omnium in te spe-
 rant, & tu das escam illorum in tempore o-
 portuno. Manus ad Dominum suum
 expansæ benedicunt ei noctu; In no-
 ctibus extollite manus vestras in sancta, &
 benedicite Domino : Et, Eleuatio manuum
 mearum sacrificium vespertinum. Pedes in
 Ecclesia stantes gratiarum vruntur a-
 ctione, dum dicunt : Stantes erant pe-
 des nostri in sancta. Et iterum : Stantes
 erant pedes nostri in atriu tuu Hierusalem.
 Retulisti laudem à partibus externis

107. 2

Col. 2.

Phil. 2.

Psal. 90.

Psal. 114.

Psal. 133.

Psal. 140.

Psal. 137.

profectam : quid ergo internæ ? an immunes manserunt ? nequaquam. Rursus anima cum intimis partibus ad

Psalm. 102. Dominum clamabat : *Benedic anima mea Domino, & omnia quæ intra me sunt, nomini sancto eius.* Omissa igitur Sunamitide vidua cum Elisæi Prophetæ miraculis, quippe umbra erant aduentus Christi ad nos ; ad prodigiosa nouæ gratiæ facta promoueamus orationem, & cognoscamus vnigenitum filium, ex solo Patre ante secula, ipsumque vnigenitum extremo tempore ex sola matre absque fatu generatum, & vnigenitum filium, qui per intimam commiserationem viduæ filium vnicum mortuum exsuscitauit. Verum ad viduæ ob vnigenitum filium mortuum ad misericordiam excitæ lacrymas recurramus ; quandoquidem salutis nostræ causa Dominus venerit, viduæ namque lachrymæ vnigenitum hodie traxerunt ad restituendam vnigenito vitam. Eius siquidem in aduersis immoderationem conspicatus, *qui multum est ad ignoscendum* sua sponte viduam accedens, flammam doloris commiserationis suæ fontibus ittorauit. *Quia* *ros lucis*, inquit, *ros tuus*, & effractum ramum, vt peritus insitor rursus inoleuit. Nam cuius cor non sauciasset id mali ? quis autem eius lachrymas prætereant illachrymabilis ? integram simul civitatem in luctum concitauerat iste casus : viduæ compatiiebantur viduæ, & matres improlem lugebant, patres adolescentulum, complorabant, iuuenem iuuenes flebant, hi vt filium proprium, illi vt fratrem miserati : omnesque tangebatur isti dolor : at matris cor incendebat, Nam filij memoria tanquam silex eius impacta visceribus exarsit in flammam, & acerbiores ei dolores peperit. Nihil enim æque matrem contristat, vt filij demortui recordatio. Quoniam verò sine intermissione vellebat, vnguibus genas fœdabat, fluuios fundebat lachrymarum, miserabiles super mortuo voces edebat, & quas probabile est dolorem suggessisse. Qui viduam & liberis orbam relinquis, o fili ? cui ex spem matrem commendasti ? quis meam amplius orbitatem protegat ? quem post te patronum respiciam ? vbi scipionem meum fulciam ? quem postea defensorem adiuuenciam ? Ma-

Luc. 7.

Isa. 57.

Isa. 26.

λογίας. ὁ δὲ οὗτος, τὰ ἔσωθεν ἀλειπούργηται μὴδὲ, ἐφ' ἡμῶν. ἡ ψυχὴ πάλιν μὲν τῷ ἔσωθεν μὴδὲ πρὸς τὸ δεσπότην ἐβόα· ὡς λόγος ἡ ψυχὴ μου τὸ κλέϊον, καὶ πάντα τὰ ἐντός μου τὸ ὄνομα τὸ ἄγιον αὐτοῦ. ἀφέντες οὖν τὸν Συναμίτην ἐκαίνειν χήραν μὲν τῇ θάμνα πουργαῖν Ἐλισαίῳ τῷ παροφύτῳ, ὡς σκιαὶ τὸ πρὸς ἡμᾶς ἀφίξεως τῷ Χριστοῦ ὑπερχουσθῆναι, πρὸς τὰ τῆς χάριτος ἐπικινῶμεν τὸν λόγον περὶ τὴν ἡμετέραν, καὶ εἰδωμένον τὸν μονογῆν ὑπὸ ἐκ μόνου πατρὸς παρὰ τῶν μονογῆν τε τὸ αὐτὸν ἐπ' ἐσχάτων ἐκ μόνου μητρὸς ἀσπύτως τελεῖται, καὶ μονογῆν ὑπὸ τεθνηκότα δι' ὡς ἀπολαχρίας ἐγείρεται. ἀλλὰ πρὸς τὰ τῆς χάριτος ἐπομαδράμωμεν δάκρυα, ἅμα τὸ μονογῆν τεθνηκότα ὑπὸ αὐτῆς πρὸς οἰκτιρὸν ἐκκαλυμμένης, ὅθεν τὸ ἡμῶν ὁπότε ἐλθόντες δεσπότην. τὰ γὰρ δάκρυα τῆς χάριτος καὶ τὸ μονογῆν σήμερον ἐπὶ τῷ τῷ μονογῆν αἰάσασιν εἰλκυσιν. ἰδὼν γὰρ τὸ ἀμετέρας τῷ πατρὶ οὐ πολὺ εἰς συμπαράσας, ἐπιδημήσας ἀνέκχυντες τῇ χήρᾳ, τὸν φλόγα τὸ ὀδυμῆς τῇ πηγῇ τῆς φιλανθρωπίας ἐδρόσιν. ἡ γὰρ πρὸς σὺ φησὶ δρόσος, ἵαμα αὐτοῖς ὅτι, καὶ τὸ ἐκκαλεῖται κλάδον ὡς καλὸς φυλάκμος αὐτὸς τεύσει πάλιν. ποῖος γὰρ πῶτε καρδίας οὐκ ἐπὶ πρῶτον τὸ πάθος. ὡς ὁ ἀδάκρυτος πᾶς τῆς χάριτος πρῶτον δάκρυα ; πᾶσι ὁμοῦ τὸν πόλιν εἰς πέρας κατέστησε τὸ πάθος. αἱ χήραι τῇ χήρᾳ συνέπαρον· αἱ μητέρες τὸν ἀπὸ κλην ἐδρῶν οἱ πατέρες τὸν ἀσίσχον ὠδύοντο· οἱ νέοι τὸν ἐδάκρυον. οἱ μὲν ὡς τέκνον ἴδον, οἱ δὲ ὡς ἀδελφῶν ὀδυρόμενοι· καὶ πάντων μὲν ἠπλῆτο τὸ πάθος. ἐν δὲ τῇ τῆς μητέρος αἰνότητι τὸ καρδία. ἡ γὰρ μήτηρ τῷ παιδὶ ὡς ἀσπύς ἐμπόσθησα τοῖς ἀσπύχαις, ἐξῆπτε τὸν φλόγα, καὶ δριμυτέρας αὐτῇ κατεσκύασιν ὀδυμῆας. ὁδὸν γὰρ οὕτως μητέρα λυπεῖ ὡς παιδὸς τελευτηκότος ἀδελφῆς. συνεχῶς δὲ καὶ ἀσπύσα τῶν κώμας, καὶ τῆς ὀνυξί τῶν πρὸς αὐτὴν ἐλθόντα, πόσας παρὰ χήρας δακρύων, ἐλεεινὰς ἐπὶ τῷ νεκρῷ φωνὰς ἀπεφθέχετο, καὶ οἷας, ὡς εἰκὸς, ἐκ φωνῆς ὑπηγέρθῃ τὸ πάθος. πῶς τὸν χήραν καὶ ἀπὸ κλην καὶ ἀλέλοιπας τέκνον ; ὡς τὸν ἀνέλπιστον πρὸς κατὰ τὴν μητέρα. πῶς τὸν ἐμὴν ἐπὶ τῷ περὶ χήρας. πῶς μὲν οὐ βοηθὸν ἐπιτοκίμοι. ποῦ τὸν ἐμὴν βακτηρίας ἐρεῖσω. ὡς λοιπὸν ἐπινοῶ παρὰ τὴν.

ὁ δὲ ἄνθρωπος παραπλήθει· ὁ γὰρ οὐχ ὑπάρχει· πῶς
τὸν καύσωνα τῆς ἀπεκρίας βασάνω; πῶς τὸν χα-
μῶνα τῆς χρείας ἐκφυγῶ. μέχρι νῦν τῆς
χρείας κατεκλώμην φορέω· νῦν δὲ καὶ ὁ τῆς
ἀπεκρίας με περιέλαβε σῶπες. δύο φαιδρῶς
ὀφθαλμοὺς ἐκκτμήμι, τὸν ἄνδρα καὶ τὸν υἱόν.
ἀλλ' ἐξάρουξέν μου τοὺς ἀμφοτέρους ὁ θάνατος.
τίς τινὲς σὺν θανούσῳ ὡς τέκνον μητέρα λοιπὸν
ᾤεται; τίς τὰ νομοσυνήθη
πληρώσῃ; τὸν ὀφείλοντά με θρηνῶσα παρ-
δαρῶ· τὸν ὀφείλοντά με κατρυῖσαι παρδα-
πῶ. οὐκ ἐπὶ τῇ σὺν ἀσπασμῶν ἀπολαύσει· ἔκ-
ἐπὶ τῇ σὺν φιλημῇ· τῇ γλυκυτέρῳ ἐμοὶ μέ-
λιτι καὶ κηλῇ. ἔδωκε μάλλον ὡς θάνατε πλεὺν
μητέρα τῷ τέκνῳ παραρπάσαι. αὐτὴ γὰρ
ἀκολουθία τῆς φύσεως, ἵνα τὰ τέκνα παρ-
πέμπῃ τοῖς τέκνοισι. ἀλλ' ὅτι τινὲς τὰς ἐ-
νθάλασσαν, καὶ τὰς καὶ χρείας, καὶ μὴ βρα-
δυλῆς παρδῶσαι τοῖς ἀπελθούσιν καμῶ. βέλ-
πον γὰρ με συνετέλεσθαι τὰς χρείας, ἢ χρεὶς
ἐκείνου τῆς παρδῶσαι τούτου ἀπολαύσει ἀκτι-
νος. ὡς γὰρ μοι χρεία τῷ ζῶντι, μηκέτι ζῶντι
δὲ ὁ ζῶν ἐβουλόμην· μέχρι ὅτου παρδῶσαι ἐξῆν, τὴν
τῆς χρείας πυρεπὴν ἔφερον ἀρῶδυνως. ἀλλήλους
ἠρκύνεθα εἰς παρδῶσαι· οὐτε γὰρ ἐκείνους ἢ
ὀφθαλμοὺς σπένδοντες, ὅτε ἡ χρεία πᾶσαν ἐμὴν
δὲ ἐκείνους ἐβάρη. πλεὺν γὰρ ὅτι ὁ ἄνθρωπος συμφο-
ρὴν ἢ παρδῶσαι τῆς χρείας κατελίσκει ὑπὸ κλε-
πτῇ τῇ μνήμῃ. ἀλλὰ τινὲς χρείας μὴ ταῦτα ὁ
ἀδίκος ταχέως ἐμαπαύσει θάνατος· καὶ τινὲς με-
γαλὴν ἐορτὴν εἰς ἀφόρητον περιέτρεψεν ὀδυῖν.
οἷα γὰρ μοι ἀπὸ οἷον ἀπήντησεν. καθ' ἡμέραν
αὐτὴ τοὺς γάμοις παρδῶσαι· ἀλλ' ἀπὸ θαλά-
μῃς κατεσβίασα τὰς χρείας. ὅτε μνηστῆρας ἐφύρου-
ζον· ὅτε μνηστῆρας ἠτοίμασα. ὅτε συμβόλαιον
γαμικὸν ἐξεδίδουν, τότε δεξιὰν ἐσφραγισμέ-
νῳ βασάνω. πλεὺν γὰρ ἀκλῆροισι ἐγχαψὸν
κληρονομοὺς μητέρας. ὅτε συμφορὴν αὐτῶν πολλὴν
ὥστε ἐπὶ τῇ ἡρώδῃ, τότε νεκρὸν ὡς τὸν Λάζα-
ρον περιεσφίγῃ κηλῆς. καλῶς δὲ ἐσφίγῃ ἐ-
μὴν τὴν Λάζαρον, ὅτι ἐμὴν καὶ ἐστὶ ὁ
Λάζαρος ἐκ νεκρῶν ἀποσφίγῃ. οἷα μοι ἀπὸ
οἷον ἀπήντησεν. οὐκ ἐστὶ ἀλγος ἔτι ὁ ἀλγος
μὴ, ὅτε συμφορὴ καὶ πλεὺν ἐμὴν συμφορὴν. ὡ-
δὲ μὴ ὁ ἐλγος ἰάσατο δυνάμει. ὅστις θεο-
πάει ὁ πρῶτος· ὅστις πρῶτος ἰατρὸς ἐν τῇ πόλει,

A ritus prior abiit, filius non exstat: quo-
modo ardentissimum de filio sublato
dolorem feram? quomodo orbitatis
tempestatem effugiam? Ad hanc usque
diem viduitatis onere frangebat: nunc
autem subtracti filij mei caligo me op-
primit. Duo læta lumina possedi, vi-
rum, & filium; sed utraque mea lumi-
na mors effodit. Quis postea matrem
tuam, o fili, demortuam tumulo trans-
mitter? quis iusta explebit? Cum antè
deploro, qui me debuit elugere: qui me
humo infodere debuit, præsepelio. Nō
amplius fruat tuis amplexibus, non am-
plius osculis, melle ac fano suavioribus.
Debueras potius, o mors, matrem ante
filium præripere; Hic enim est naturæ
ordo, ut nati parentes præmittant. Sed
quādo statim ordinem inuertisti, quāni-
celerrimè mihi gratificare, ac ne mora-
re me quoque mortuis addere. Satiuse-
nim est me eodem tumulo sepeliri, quā
absque illo temporaria hac lucis usura
frui. Nam ecquis mihi vitæ sit usus non
eo viuente, propter quem velim viuere?
filio viuente incensum viduitatis meæ
dolorem non molestè ferebam: nobis
inuicem ad solatium satis eratius. Ne-
que enim illum atterebat orbitas, neq;
per illum viduitas me tantopere grau-
bat. Nam inuictam ex viri absentia ca-
lamitatem nonnihil memoriæ suffura-
batur viduitatis expectatio: sed vidui-
tatem meam hanc iniusta mors ista pro-
tinus reddit, euanidam, & magnam fe-
stiuicem in dolorem vertit intolerabi-
lem. Quid non expectaui? quid interim
non occurrit mali? Quotidie eius ex-
spectabam nuptias: ac pro thalamo tu-
mulum composui. Cum sponsum cogi-
tarem, tunc monumentum appaui:
cum nuptialia conuenta cum aliis tra-
ctarem, tunc obliuiscens fero testa-
mentum; nam frustratam herede ma-
trem scripsit heredem: cum nuptialem
stolam ei adornare incēptam, tunc
mortuum, ut Lazarum Iacobi sepul-
chralibus circumplector. Rectè qui-
dem hic Lazari commemini, quando-
quidem & hic Lazarus ē mortuis reuer-
sus erat. Quid non expectaui? quid in-
terim non occurrit mali? Non est dolor, si-
Thom. i.
cui dolor meus: ad meam calamitatem ca-
lamitas nulla est. Nullus hoc hulus
persanare potest: nullus hoc vulnus cu-
rat, nullus talis in orbe medicus, non

est ut apparet vllus. Nunquid aliquem fottè pro portis reperiam? Adhuc illa loquebatur, voris expetitus portæ adstixit. Viduarum patronus viduæ it obuiam, orphanorum Pater adolescentem vocabat, vitæ promus, immò vita ipsa mortuum reddidit, & matris orbæ is, qui ad misericordiam pronus est, lachrymas compescuit. Eam cum vidisset Dominus misericordia motus super eam dixit illi: *Mulier, noli flere.* Cum enim appropinquaret portæ civitatis, inquit, Evangelista, ecce defunctus efferebatur filius iuicis matri suæ. Egrediens mortuus ingrediendi occurrit vitæ. Quam eam vidisset, inquit, Dominus misericordia motus super eam, dixit illi noli flere: *Mors, quæ tecum bellum gessit, debellata est; noli flere.* Flagellatus infernus filij tui animam reposcitur: *Noli flere.* Gaudebat tanquam prædam voratutus: nunc cum oberravit à scopo, genit. Atque ut condiscas minimè fallacem meam esse promissionem experimentum cape resurrectionis. *Adolescens tibi dico, surge.* Et refedit, qui erat mortuus, & cepit loqui. *Adolescens tibi dico, surge.* Cur addidit illud, *Tibi?* Simplicius enim dictu fuit, *Heus mortue, surge.* Sed Salvatoris vox alios fuisset etiam virtute sua mortuos excitura. Ideo adiecit illud, *Tibi: ut ad eum tantummodo adolescentem mortuum gratiæ suæ vim exploret.* Id & circa Lazarum fecit. Non dixit, *heus tu mortue adesdum;* sed nominatim mortuum compellat: *Lazare veni foras.* Hoc autem egit ne vitæ largitoris vox explicatior plures mortuos vitæ restitueret. Et refedit, qui erat mortuus, & cepit loqui: *Nisi Dominus adiuvisset me, paullo minius habitasset in inferno anima mea.* Iterumque: *Dominus eduxit me de lacu miserie, & de luto facis, & statuit super petram pedes meos, & direxit gressus meos.* Nos in tentationum fallo clamantes gloriam deferamus Patri, & Spiritui sancto, nunc, & semper, & in secula seculorum interminata. Amen.

Luc. 7.

Luc. 7.

Ioh. 11.

Luc. 7.

Ioh. 11.

Ioh. 11.

A Οὐκ ἔστιν ὡς εἰσὶν ὁδοί. ἀλλὰ μὴ πῖνα πρὸς τῆς πύλης θρήσκου; ἐπὶ λαλοῦσιν τῆς γεωμετρίας. ὁ ζῆλός μου πρὸς τὴν πύλην. ὁ τῆς χηρᾶς πατὴρ τὴν καλίστην ἐκάλει, ὁ τῆς ζωῆς χορηγός, ὁ ζῶν πάλιν τὴν νεκρὸν ἀπεδίδου, καὶ τῆς ἀτέκνου μητρὸς ὁ φιλοκτῆρμον κατέτελλε τὰ δάκρυα. ἰδὼν γὰρ αὐτὴν ὁ κύριος ἐσπλαγχνίσθη ἐπὶ αὐτῇ, καὶ φησὶν; πρὸς αὐτὴν. γυνὴ μὴ κλαῖε. ὡς γὰρ ἤχιστι τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, ὡς φησὶν ὁ διαφίλιθης, ἰδὼν ἐλκεομίζετο πεινῶν καὶ ὁ νεκρὸς, εἰσοῦσθι στενωπὸν τῇ ζωῇ. καὶ ἰδὼν ὁ κύριος (φησὶν) αὐτὴν, ἐσπλαγχνίσθη ἐπὶ αὐτῇ, καὶ εἶπεν αὐτῇ. μὴ κλαῖε. ὁ πολεμῶν σὺ θάνατος πεπολέμηται. μὴ κλαῖε. μαθητὴς μου ὁ ἀδελφὸς τῆ σοφίας παιδὸς ἀπαυτίται τὴν ψυχὴν. μὴ κλαῖε. ἔχειν ὡς μέλλον καταπίεσθαι τὴν θύραν. καταλείπει πάλιν ἀποτυχῶν τῷ σκοπῷ. καὶ ἵνα μὴ θῆς ὡς ἀφυσθὴς ἐκ τῆς πόλεως, ἔρχω τὴν πύλην τῆς αἰσθητικῆς διδῶν. καλίστη, οὐ λέγω, ἐρῶν. καὶ ἀνέκλυσται ὁ νεκρὸς, καὶ ἤρξατο λαλῆναι. καλίστη, σὺ λέγω, ἐρῶν. ἀλλὰ ἡ παροῖσθαι ὁ σοὶ. ἀπλοῦς ἐστι γὰρ ὁ εἶπεν, ὁ νεκρὸς ἐρῶν. ἐμὴν γὰρ ἡ φωνὴ τῆς ζωῆς ἐνεργεῖσα καὶ πῶς ἄλλους ἐκείνῳ νεκροῖς. ἀλλὰ τῷ οὖν παροῖσθαι ὁ σοὶ, ἵνα μὴ ἐκ τούτου μοῖου τῷ πεινῶν καὶ καλίστην παροῖσθαι τὴν χάριν. τῷ καὶ ὅτι τῷ λαλῶν πεποῖσθαι. Οὐκ εἶπεν, ὁ νεκρὸς δίδω. ἔγω. ἀλλὰ ὁμομῆτι καλὴ τὴν πεινῶν καὶ τῷ λαλῶν, δίδω. τῷ οὖν ἐποίησεν ἵνα μὴ ἡ φωνὴ τῆς ζωῆς αἰσθητικῇ πολλοὺς νεκροὺς αἰσθήσῃ. καὶ ἀνέκλυσται ὁ νεκρὸς, καὶ ἤρξατο λαλῆναι. Εἰ μὴ ὁ κύριος ἐβόηθῃ μοι, πῶς ἔλαβον τὸ πρῶτον τὰς ἀδελφὰς καὶ τὴν ψυχὴν μου. καὶ πάλιν κύριος ἀνέκατέ με ἐκ λαλῶν παλαιότητος, καὶ ἀπὸ πηλοῦ ἰλῦος. καὶ ἔσπον ὅτι πεινῶν πῶς πόδας μου, καὶ κατέβηκε τὰ δάκρυα μου. τῷ οὖν καὶ ἡμῖς ἐν τῇ τῆς πειραστικῆς ζάλῃ βοῶντες, δίδω αἰσθητικῇ τὰς πατεῖ καὶ τὰς ἡμῶν, καὶ τὰς ἀδελφὰς πᾶσι, ἵνα καὶ αἱ καὶ εἰς πῶς ἀπελευθέρῃς αἰσθῆς τῷ αἰσθῆς, ἀμὲν.

ΤΟΥ

Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν ἅγιον Ηλίαμ.

ΛΟΓΟΣ ια'.

ΤΟΝ μὲν μακάριον ἐκείνον καὶ μέγαν Ηλίαμ
 ὃν παρεφώνηται, ὃν ἔσθ' ἰδέσθαι, μικρὸν ἀ-
 λόγου δράκτα μόνον ἢ πολυμήνης ἐκείνη χήρα
 κεκτημένη ποτὲ, φιλοῦμενος ὑπεδέξατο, τὰ πό-
 θον τὴν φιλοξενίας ὃ βαθεῖα τὴν πείνας νικήτασα, ἐ-
 γὰρ ἡ νῦν τὴν πρῶτον τῆς διασώτητος κοίτης, καὶ
 τοῦ δυνάμει ἐστὶν αἰατὰς ζῶντος, δρακὸς
 πλωχότρου γλαφίδου ἐπιφροσύνης, ποίαν μὲν
 ἀπλώσει τὰ πύλας, ποίαν ἡ δὲ ἄρα καμψάκτου
 πηλίζοντα, ἵνα τὴν Χριστοῦ νόμῳ πρὸς ὃ πα-
 ρὸν ὑποδέξωμαι, χρῆσιν εἶναι ἡμῖν, ὡ μακα-
 ρία χήρα, μικρὸν τῆς ἀγέλης τὴν πίστεως. μέλλων
 ἡ αὐτὴ, ὡ μακάριε Ηλία, ὁ κακίῳ τῷ χή-
 ρου ἀγαπῆσαι τὴν πείραν, φθίγγει καὶ ἡμῖν
 ῥῆμα φιλανθρωπίας ἀνέκλιπτοι. Χριστοῦ γὰρ
 ἐστὶν ὁ λαὸς ὁ μὲν Μαυσιώτης ἐν τῇ ὁρῇ τῷ
 εἰς ἀνδραποῖσιν ὑμνήτας· ὅχι ὁ Μαυσιώτης ἐκεί-
 νος, ὁ πρὸς τὴν ἀντιπρὸς ἀχάριστος, οὗ τῆς ἀνω-
 μωσύνης εἰς τὴν ἀχάριστον τῆς δίκης, τῆς σῆς αὐτῶν
 ὑποδότην ἀποφάσισιν. ὁρῶν γὰρ τὴν Ἰουδαίαν
 λαὸν ὁ παρεφώνηται, τοῖς μὲν ὅτι ἔχοντες καὶ γῆς
 ἀγαθοῖς ὑπερβύθοντα, τὴν ἡ τῆς ἑσθῆς ἀγνοῦν-
 τα τῶν ἀπὸ, καὶ τῷ θείῳ φιλανθρωπίας ἀ-
 σκεΐας ποιητῶν ὑποδότην, καὶ τῆς κλίσου ὃ
 σίβας μετακίνας ἐπὶ τοῖς δαίμονας· σύμμαχον
 ἀσκεΐας τὴν θυμὸν παρηγορημένος, ἀφῆκε φω-
 ρὸν, νόμον ἀσχεΐας πῆλιν ἔχοντα, καὶ τῷ ἀπό-
 φασιν ὅρκον σφίγγας, καὶ δευτεῖας τῆς πείρας
 ὑπεδέξατο· ζῆ κύριος, ὅτι ἔσται εἰς τὰ ἔτη τῶντα
 δρόσος, ἢ ὑστὲρ ἐπὶ τῆς γῆς. ὡ θυμὸς ἀσκεΐας·
 ὡ γλαφὰ χαλινὸς ἔχοντα· ὡ φιλανθρωπία
 διασώτητος. ἐν δὲ οὐκ αἰετὴ δεικνύσας τῷ κλῆ-
 σιν ἡ δέσχη γὰρ τῆς ἀσκεΐας τὴν ζῆλον, καὶ τῆς ἡ-
 νίας τῆς κλίσου πρὸς ἡμῖν. ζῆ κύριος· ὁ μὲν
 κατὰ τὴν κλίσου, ἢν ἀδουμένη τὴν ὅρκον ἡ
 κλίσου ἐπὶ τῇ τῷ εἰδωλῶν δρησκεῖαν
 νενόηται, ὅτι τὴν ζωοποιὸν κατὰ τὴν ἀμνη-
 σίαν νεκροποιὸς ἐσθλὸς πρὸς δαίμονας·
 πᾶσι οὐκ αἰετὴ τὴν ζῶντα διδασκάλου.

Eiusdem in sanctum Eliam.

ORATIO XI.

BEATVM illum, & magnum Eliam
 Prophetam nubibus excelliorem
 laudatissima illa vidua, quæ farinae pu-
 gillum duntaxat possidebat, non minùs
 familiariter, quàm honorificè accepit,
 hospitalitatis ardore arctissima pauper-
 tate superior. Nunc verò tantum Do-
 mini gregem epulo coactus excipere,
 cum supra facultatem id sit, cum pau-
 periorum pugillo vocem gestitem, qua-
 lem explicabo mensam? cuiusmodi le-
 cythum tam vberem reperiam, ut Chri-
 sti sponsam in præsentia suscipiam?
 Paullum igitur nobis, ô beata vidua
 mutuum dato farinae fidei. Potius verò
 tu ipse, ô beata Elia, qui viduam illa al-
 tricem vicissim alebas, vocem caritatis
 indefectam nobis suggere. Christi e-
 nim hic populus, qui Incarnationem
 vnâ cum Moyse in monte hymnis est
 profecutus. Non ille Moysis populus
 asper in bene merentem, cuius ingratu-
 tudinis pœnas exegisti, quemque tuis
 subiecisti iudiciis. Videns enim Iudæo-
 rum populum Propheta bonis tam è
 cœlo, quàm è solo partis immodicè lu-
 xuriantem,imenti autorem ignoran-
 tem, & Dei erga se caritatem in impie-
 tatis materiam conuertentem, cultum-
 que Deo debitum in dæmonia transfe-
 rentem, ira pietatis auxiliatrice adsum-
 pta, vocem emisit, qua cœlo legem sic-
 eitatis imposuit, & sententiam iureiu-
 rando affirmans claustra nubibus inie-
 cit: *Vivit Dominus, non erit per eos annos* Reg. 3. 17
ros, neque pluvia super terram. O ira piete-
 tis plena! ô lingua, quæ cœlum frænas!
 ô Domini in homines caritas! seruo
 permittit, res conditas gubernet. Re-
 ueritus liquidem est ardorē pietatis, &
 Elizæ creaturæ habenas permisit. *Vivit*
Dominus. iurat per creatorem, ut iu-
 ramenti metu, ac reuerentia creatu-
 ra vim suam reprimat. *Vivit Dominus.*
 Quod Iudæi, inquit, in idolorum ve-
 nationem inclinarunt, quod autore
 vitæ relicto, dæmonibus mortis autori-
 bus se dediderunt: propriis edocti ca-
 lamitatibus Viventem agnoscant,
 f f f

& condiscant, per quæ mortem oppetant; Vrantur fame religionis magistra; quis imbrum pincerna, discant siccitatis malo concussi. At propensam Dei in homines benevolentiam metuo. Ipsum noui, ut citò lachrymis concilietur, noui ut supplicationibus flectatur, noui ut modica consilij factiue retractatione poenas contrahat, ne præmaturum det ab imbrum carentia laxamentum, metuo; metuo, ne supplicij medicamentum reddatur inefficax, & ingratus populus perduret in bonitatis diuinæ contentione. Quid agam tandem? Dei caritati iureiurando vim afferam? Et si dicat mihi Deus ab ipsis suppliciter exoratus: Effundam pluuiam hominibus, Elia? ei respondebo: Nequaquam. *Vinit Dominus, non erit per hos annos ros, neque pluuia super terram nisi per os meum.* Orationem naturæ accommodam. Esto, cælum remoraris, quid Dei compescis humanitatem? Esto, vel aduersum conferuos edicta extrahas, quid Domini potestatem rapis? Nubes coercuisti; at creatori vel imperium committo. Nequaquam. *Vinit Dominus: nisi per os meum.* Religionis magistrum, inquit, me populo emisisti, doctorem impiæ multitudinis me constituisti; da mihi & puniendi potestatem. Noui ego quis impiis condignus sit punitiois modus, *Nisi per verbum oris mei.* Compulsus Elia potestatem facit Deus, miserans quidem eos, qui digne puniuntur, reueritustamen Prophetæ zelum. Elia, & illis deuinctus, vniuersi Dominus quid agat? Sapientiæ benignitate necessitatem temperans, quod vsus postulat, aggreditur. Dat enim Prophetæ siccitatis potestatem, quo tamen eius iram molliat, Prophetam supplicij participem facit, simulque cum populo condemnat; atque ea ratione contribulibus conciliat, amiciorémque se exhibeat, vel inuito persuadet. Sed ne pius cum impiis adæque fame dispereat alimentum ipsi suppeditans latenter eum de sententia delicit. Eum enim nutrit opera coruorum, ut immundæ bestię cibum abominatus soluat famis decre-

ta. *Coruique præcepi,* inquit, *ut pascant.* Ac mihi vide diuinam sapientiam. Traducitur apud scriptores sacros coruus, ut animal odio filiorum laborans.

Α καὶ δι' ὧν ἀποθνήσκουσιν τὸν θάνατον παιδευέσθωσαν· διχέσθωσαν τ' λιμὸν παιδαγωγὸν δισέλειας, μαθητέωσαν τῷ ὁμῶρον τὸν χορηγὸν ἀβρογία πληθύνου. φοβούμεναι δὲ ὁμῶς ὁ φιλαδέφωποι τῷ Θεῷ. οἶδα γὰρ δάκρυσι πάλιν αὐτὸν πειθόμενοι, οἶδα τῆς ἰκεσίας καμπόμενοι, οἶδα μικρῇ μετῃμοίᾳ τῆς πτωχείας συγγίλναι, μὴ παύσασθαι ἐπαγὰν τῆς ἀβρογίας τὴν λύσιν, καὶ γῆται τῆς πτωχείας ὁ φάρμακον ἀποσάλλον, καὶ μέλλει πάλιν ἀγρόμενον λαὸς τῆς τῷ διαπύου κατὰ φρονιδὶ ἀγαθότητος. ἡ οὖν ἐργασίαν; ἔρχομαι καὶ αὐτὸς τῷ Θεῷ φιλαδέφωπιᾳ βιάσομαι. καὶ εἶπεν πρὸς με Θεὸς πρὸ αὐτῷ ἰκατευόμενος, πρὸς γὰρ τὸ ὑπὲρ τοῦ αὐτοφώτου, Ἡλία; φῶς πρὸς αὐτὸν, ὃ ζῆ κύριος, σὺ ἔσται εἰς τὰ ἔτη ταῦτα δρόσος, ἢ ὑπὲρ ὅτι τ' γῆς, εἰ μὴ ἀφ' ὧματός μου. μετὰ τῇ φύσει τὰ ῥήματα. ἔγω, τ' ὑμῶν ἐπὶ γῆς, πῇ καὶ τὸ τῷ Θεῷ φιλαδέφωπιᾳ κατέχευε; ἔγω, καὶ τῷ ὁμῶς δούλῳ ἐκτείνης ἀπὸ φασί, ἡ καὶ τῷ διαπύου τ' ἐξοισίας ἀρπάξας; ἐδίδου σὺ τῇ κηφείας, ἀλλὰ πρὸ ποιητῆ καὶ ὁ λέγει ὅτι πρὸς. οὐ ζῆ κύριος. εἰ μὴ ἀφ' ὧματός μου. παιδαγωγὸν με φησὶ τὸ λαὸν θεοσεβείας ἀπέστειλες, διδάσκαλον ἀσεβήτων πληθύνει κατέστησας, δίδου καὶ τῆς πτωχείας τὴν ἐξοισίας· οἶδα κατ' ἀξίαν ἐγὼ τοῖς ἀσέβοις τῆς κατὰ σὺν μὴ εἶ μὴ ἀφ' ὧματός μου. δίδουσι συγχέει τὴν ἐξοισίαν τῷ Ἡλίᾳ Θεῷ· οἰκτεῖται μὲν πῶς ἀξίως κατὰ σὺν, ἐν τῇ πτωχείᾳ τῷ πρὸς τῇ πύου τ' ζῆται. ὅφ' ἐκτείνων τ' σιωπῶντος ὁ τῷ ὅλῳ διαπύου, πῇ ποιῇ; ὅφ' ἀγαθότητι μίξας τὴν χεῖρας μεταχέειται. δίδουσι μὲν γὰρ πρὸς τῇ τῆς ἀβρογίας τὴν ἐξοισίας, μακάρι τῷ τ' αὐτῷ τὴν ὀργὴν, μετὰ τῇ τῆς πτωχείας ἐργάζεσθαι, καὶ συγκαταδικάζει τὰς λαὸν τῇ πρὸς τῇ, πείθων αὐτὸν καὶ ἀγῶνα γνέσθαι ὁμοφύλοις φιλαδέφωποι. ἀλλ' ἵνα μὴ τοῖς ἀσεβέσι ὁ δισέλης ὁπίσης λιμὸν ἀφ' ὧματός μου, χορηγὸν αὐτῷ τὴν ἐξοισίαν, λαοποιήσας τὴν γνέμῃ βιάσεται· τρέφει γὰρ αὐτὸν ἀφ' ὧματός μου, ἢ ὡς ἀνὰ ἀνὰ τῷ ζῶν τὴν ἐξοισίαν μυστατοῦντος, λύσιν τῷ λιμὸν τὴν ἀπὸ φασί. ἐνταυθὶ γὰρ, φησὶ, πῶς ἐργάζεσθαι τῷ ἀφ' ὧματός μου. βλέπε μοι τὴν θείαν ὁφείδω. ὡς μισοτέκνον ὁ ζῶν ὁ κέραιος τῇ τῇ γρῶν ἀφ' ὧματός μου.

ἡκιστος γὰρ ἀποποιῶμαι τὴν γῆν, τῆς τῆς πέ-
 κων ἔσθης ὃ φρονιζόντες. ἀλλ' ἡ πᾶσι πᾶσιν
 ἢ κτήσιν θία * ἀγέχουσα πρῶτα, καὶ τῆς νεο-
 σσῆς ἀπορρήτως ἀφ' ἡντων ζῶων μικρὸν γαρ-
 χῇ τὴν ἔσθην. καὶ ταύτῃ αὐτοῖς ὁ παρ-
 φήτης Δαυὶδ μὴ μὲν καὶ τῆς νεοσσῆς τῆς κο-
 ράκων τῆς ἐπιχειροῦσιν αὐτῶν. ἐντελευμα-
 φησι, τῆς κοράκων τῆς ἀφ' ἐπείσεσι. οἱ τῆς
 τῆς παρδότης, τῆς σῆς ἔσθης γαρρῆ. μὴ
 ἴσῃς ἡντησὶ χείρων τῆς μισοτίκων κοράκων,
 μὴ μιμήσῃ τὴν πύτων πᾶσι τοῖς Ιουδαίοις μι-
 σσησίαις, ἀλλὰ μιμήσῃ τὴν ἴσῃς πᾶσι οἱ
 θεράπαι. εἰρησῶν οὗτοι τὴν φύσιν τῇ πᾶσι
 σι λησουργία· νίκησιν καὶ αὐτὸς φιλαδεσπία
 τὴν Ιουδαίαν κακίαν, μὴ ἡντῆς κοράκων πᾶ-
 εἰ τοῖς ὁμοφύλοις ἀπὸν δεσπότερος· αἰδέσθῃ
 πρὸς τοὺς φιλαδεσπίας γινώσκουσιν τοὺς κό-
 ρακας. ἀλλ' ὡς εἶδεν ὁ Θεὸς τὸν Ηλὶαν ἀνέν-
 δδον, παρὸς μὲν ἀφ' ἀποποιῶντας ἐκείνους, ἐπὶ χει-
 ρὶ τὴν ἔσθην, ἵνα τὴν γῆν βιάσῃται. καὶ
 τῇ τῇ πᾶσι φησὶν ὡς εἰς ἀντιπῆς τῇ Θεῷ τῆς
 ὁμοφύλῃ ἡδύς, ἀλλ' οὐκ ἐβούλετο λυφὶ οἰκίῃ
 φιλαδότης ἀποφασί, ἀλλ' ἐκείνους κοράκων
 οἰκτεῖται τὸν Ηλὶαν οὐχ ἔβριζε. σφῶς ὅ
 τῇ τῇ πᾶσι φησὶν ἐμμενῶν. ὡς γὰρ εἶδεν,
 ὁ ἔσθην, οὐκ εἰδιδότα, νικήσῃ τε τῆς πᾶσι
 τὴν βιάσῃ τῇ τῇ γῆς γῆς· μάλλον δὲ ὡς
 εἶδεν πρὸς τῇ τῇ ἀσπῶν πᾶσι, τοῖς
 αὐτῶν ἐν τῇ αἰμῶν πᾶσι κελεύεται, καὶ
 πᾶσι Σάραφθα βαδίζειν ἐπὶ γῆς· καὶ πρὸς
 χέρον ἀποφασί γυναικα τὸν χέρον τὴν κῆ-
 σιν ἀφ' τῆς φωνῆς ἐργασάμενοι· ἐντελευμα-
 φησι γυναικὶ χέρον τῇ ἀφ' ἐπείσεσι· μισο-
 ρουχὶ λέγει, εἰ μὴ αἰσῶν τὴν ἔσθην, μὴ
 σῆσῃ τὴν ἀγαπάτην. χέρον καὶ πᾶσι, καὶ
 πρὸς τοῖς ἐσθῆς ἐπὶ γῆς· ἵνα ἡ τὴν
 πᾶσι οἰκτεῖται, ἡ ὡς ἐσθῆς ἀποφασί τὴν
 ἔσθην, καὶ ἡντῇ καὶ αὐτῶν φιλαδεσπίας, καὶ λυ-
 σῃ κῆρας σιωπῇ δεδιδῶς. ἀλλ' οὐ πᾶσι
 τῇ βαδίζειν ὡς πρὸς τὴν χέρον Ηλίας. ἡ
 δὲ τῇ γῆς τὴν πᾶσι ἐλέγχει. πᾶσι
 σι γὰρ τὴν ἔσθην ὁμοῦ καὶ πᾶσι, καὶ γῆς
 τῆς χέρος πᾶσι ὁ τῇ οὐρανοῦ κῆς πε-
 ριδῶς τῆς χείλεσι. ἡ δὲ τῇ φωνῇ, ἡ κῆς
 ὁ Θεὸς σου. ὡς πᾶσι τῇ πᾶσι, ὃν πᾶσι
 τῇ οἰκτεῖται; πᾶσι ἔχει τῇ πᾶσι τὴν γῆς;

A Nam cum foetum excluderint, repu-
 diane reiecta eos nutricandi cura. Sed
 quæ reatrix vniuersi Prouidentia Dei
 circa omnem occupatur creaturam, vel
 pullis coruorum occulta quadam ratio-
 nem cibum suggerit minuta quadam
 animalcula. Quam prouidentiam col-
 laudans Propheta David canit melos:
Et pulli coruorum inuocantibus eum. Cor- *Psal. 106*
uisque præcepi, inquit, ut pascant te. Fi- *Roz. 1. 17*
 liorum proditores, tibi sumpto alimen-
 ti suppeditatores. Ne igitur durior fue-
 ris coruis pullorum osoribus, ne ingra-
 tum iis in pullos odium imiteris, neve
 in Iudæos transferas; quin imitare po-
 tius eorum in te curam. Hi commodato
 tibi obsequio naturam vicerunt: tú-
 que Iudæorum nequitiam humanita-
 te conuince, ne in contribules coruis
 fueris inhumanior. Reuince coruos hu-
 manitatis causa legatos. Verum ut Deus
 Eliam vidit inexorabilem, coruos mi-
 nisterio iubet abstinere, utque à sen-
 tentia per vim deducat, cibo priuac.
 Et si verò sine Prophetæ ad sensu Deo
 perfacilitas imbrium datio; noluit ta-
 men serui amantis edictionem soluere,
 sed Iudæorum animaduersionem ita
 miseratus est, ut ab Elia iniuriam
 abstinere, viam prudentiæ plenam
 cum Propheta iniuit. Ut enim, quod
 aiebam, nihil remittentem vidit, &
 esuritionis violentiam sententiæ rigore
 peruincentem, aut potius, ut im-
 piorum supplicia vidit Eliaz in deliciis
 esse, cum loco locum mutare iubet,
 urget profectionem in Sarepta, & cum
 ad mulierem viduam mittit, qui vo-
 ce creaturam pluuiæ viduarat. *Præcepi* *Roz. 1. 17*
enim ibi mulieri vidua, ut pascat te. Tan-
 tùm non dixit. Si te cibi non pudet,
 incensam iram ne restinxeris. Viduam,
 & pauperem, ac præterea gentilem no-
 minat, ut vel eius mendicitate com-
 moueatur, vel ut gentilis alimentum
 auerfetur, ac vel inuitus euadat huma-
 nus, & nubes silentio constrictas soluat.
 Sed ad viduam adire non recusat Elias.
 Illa habitu paupertatem prodiit: para-
 bat enim cibum, quæque ad sepultu-
 ram opuserant. Accedit tamen ad vi-
 duam rogator, qui cœli claustra ore cō-
 strinxerat. Quid illa * * * *Vinit*, in-
 quit, *Dominus Deus tuus*. Tanquam Pro-
 phetam honoras, quem mendicum vi-
 des, vnde in Prophetæ notitiā venisti?

Dei ad Eliam voces in memoriam re-
 uoca, ô dilecte : *Præcepi mulieri viduæ,*
ut pascas te. Vnde euident est, quod
 per reuelationem, Prophetæ præsen-
 tia viduæ nunciata sit, quodque visio
 oculis obiecta recordationem visionis
 excitaret per quietem oblata. Cum ita-
 que præsentis agnosset dignitatem,
 Reg. 3. c. 7. deplorabat indigentiam : *Vivis Domi-*
nus tuus, inquit, *quia non habeo panem,*
nisi quantum pugillum capere potest farinæ in
hydria, & paululum olei in lecytho : et
colligo duo ligna, ut ingrediar, & faciam
illud mihi, & filio meo, ut comedamus,
& moriamur. Cibi defectio nobis erit
 mortis initium : hanc externam appo-
 nam mensam. Vitæ modus farinæ pu-
 gillus nobis constitutus est, vnum idem-
 que cibi, & mortis tempus præ-
 stolamur : post hanc escam mortis pa-
 bulum erimus. Commotus est hac vo-
 ce Prophetes, miseretur matris vnâ
 cum liberis fame vexatæ, videt mater-
 na viscera filiorum fame conuulsa, &
 vocem emittit humanitate diffuen-
 tem. Hæc dicit Dominus : *Hydria fari-*
næ non deficiet, nec lecythus olei minuetur
usque ad hanc diem, in qua Dominus da-
turus est pluuiam super faciem terræ. Tunc
 pluuiam promittit, nubes votis accom-
 modat, & hydriam vertit in alimenti
 fontem quantumque dies poscebat,
 tantum hydria suppeditabat : quo die
 messem volebat, in hydria metebat.
 Sed tam acerba tempestas extraheba-
 tur, fames dominabatur, creatura æ-
 ris in faciem durabatur, nec Prophetæ
 cōditionem pacis ullam nouerat. Quid
 ergo faciat fons pietatis? Tertiam ma-
 chinam Prophetæ admouet, qua de-
 iectus Elias vel inuitus ad humanita-
 tem flectatur. Morbus ob oculos ver-
 sabatur, & viduæ filius rapiebatur :
 Dei decreto iuebatur anima transire
 de corpore, & Prophetam circumstat
 Reg. 3. c. 7. vidua : *Quid mihi, & tibi, vir Dei?* in-
gressus es ad me, ut rememorarentur ini-
quitates meæ, & interficeres filium meum?
Vtinam, inquit, *ante fame periissem!*
utinam mors ante filij funera me præ-
ripuisset! nunc verò cibo suggesto ad
 hæc me spectacula reseruasti? Du-
 bius hærebat tanto in casu Elias,
 & hospitalitatem mulieris admira-
 tus filij necis causam percunctatur :
 sciscitansque inuenit pueri mortem.

A ὑπομνησὶν αὐτῇ ἀγαπητῇ τῇ Θεῷ πρὸς τὴν
 Ηλίαν ῥημῶν· ἐντελευμένη, φησὶ, γενομένη χήρα,
 ὅθεν ἐφάνη σε, καὶ δὴ λὸν ὄσσει ὡς δὲ ἀποκαλύψαι
 ἡ ἐκ προφῆτου πρῶτος τῇ χήρᾳ κατεμύλυτο.
 καὶ ὡς ἡ δὲ ὁμολογῇ ἡα τὴν καὶ ὑπὸ πνεύματος
 μνησὶς, ἐπιγινώσκει τὸν καὶ πρῶτον ἀξίαν, τὴν
 πεινῶσαν ὁδὸν. Ἡ κύριος ὁ Θεὸς σε φησὶ, ὅτι ἐστὶ
 μοι ἐκρυφίας, ἀλλ' ἡ δὲ ἀντὶ τῆς ἐν τῇ ὑδρίᾳ,
 καὶ ὁ λῆξαι ἐλπίσιν ἐν τῇ καμψαίᾳ καὶ ἰδὼν ἐγὼ
 συλλέγω δύο ξυλάκια, καὶ εἰσελθόντες, καὶ ποιήσω
 ἐμῶν, καὶ πῶς τέκνοις μου, καὶ φαρμακείᾳ, καὶ ἀπο-
 θανάσει. Ὁ φῶς ἡμῖν τὸ ἔσθης, δὲ καὶ τελευ-
 τῆς. Αὐτὸς τελευτῶν τῶν ἀποθνήσκοντων πρὸς
 ζῶν· μένει ἡμῖν τὸ ζῶν ἡ δὲ ἀντὶ τῆς ἐν τῇ κα-
 ψαίᾳ αἰατὸς ἀντὶ τῆς ἀποθνήσκοντος φῶς καὶ
 θανάτου· μὲν αὐτὸς τὸ βρώσιν, ἡμῖν θανάτου
 βρώσις ἐσθίμεθα. ἐπαύειν πρὸς τὸν φωνῶν ὁ
 προφῆτης. οἱ κτήν μὲν συλλεγόμενοι πρὸς
 τέκνοις, εἰδὲ ἀποκαλύψαι μὴ ὅτι τὸ τέκνον λιμῶ
 ἀποκαλύψαι, καὶ φωνῶν ἀφίπτοι ἐκμάδα φι-
 λαδοφίαν ἐχούσιν· τὰ δὲ λέγει κύριος, ἡ ὑδρία
 ὅθεν ἐλπίσιν ἐκ ἐκείνης, καὶ ὁ καμψαίᾳ τῇ ἐλπίσιν
 ἐκ ἐλπίσιν ἐλπίσιν ἐκείνης τῇ δόξῃ κύριος ὑπε-
 ρὸν ὅτι τὸ ζῶν. τέως τὸ ὑπὲρ ἐπαύειν, ἀπὸ πρὸς
 C ἔστι ἐλπίσιν τὰ ἐλπίσιν, καὶ πηλὴν τὸ ἔσθης τὸν
 ὑδρίας ἐλπίσιν καὶ ὅτι τῆς ἐλπίσιν ἡ χρεία, το-
 σάυτῃ τὸ ὑδρίας ἡ χρεία· καὶ ἡ ἐλπίσιν, ὡς ἡ
 χρεία ἐλπίσιν, γενομένη ἐπὶ τὸ ὑδρίας ἐλπίσιν.
 ἀλλ' ὁ μὲν χρόνος καὶ ὅτι ἐπὶ ἐλπίσιν, καὶ ὁ λιμῶ
 ἐπὶ ἐλπίσιν· καὶ ἡ κτήσιν ἐκκαλεῖται, ὅτι προ-
 φῆτης οἱ ἐκκαλεῖται. ὁ δὲ πρὸς τῆς φιλαδοφί-
 πίας ἡ πηλὴ τῇ ἐλπίσιν καὶ ἀντὶ τῆς φησὶν,
 δι' ἧς ἡ πηλὴς ὁ Ηλίας, καὶ ἀντὶ πρὸς
 φιλαδοφίαν καμψῇ. ἵστος γὰρ ἐν μέσῳ, καὶ ὁ
 τῆς χήρας ὅς ἀντὶ πρὸς πρὸς Θεῷ τὸ
 D ὑπὸ τῇ ἐλπίσιν μετὰ ἀντὶ ἐλπίσιν. ὁ
 ἐλπίσιν τῇ πρὸς φησὶν ἡ χρεία· ὁ ἐμὸς καὶ ὁ
 αὐτοφῆς τῇ Θεῷ; εἰσὶν ἡ πρὸς με ἀντὶ
 τῇ ἀντὶς μου, καὶ θανάτου τὸ ὑπὸ μου;
 εἴη, φησὶ, τῇ λιμῶ ἀποκαλύψαι· εἴη φησὶ
 σὰς ὁ θάνατος τὸ τῇ τέκνου μου τελευτῆς ἀπο-
 θνήσκον. ἵστος δὲ μοι γενομένη τῇ ἐλπίσιν, πρὸς
 πρὸς τῇ με θῆαι ἐλπίσιν; ἡ πρὸς πρὸς ὁ
 συμβαίνει ὁ Ηλίας, καὶ τὸ φιλοξενίας τὸ γενομένη θαν-
 μάσιν, τῇ τῇ τέκνου τελευτῆς τὸ ἀπὸ ἐλπίσιν
 καὶ ζητῶν ὅτι ἐσθὶν τῇ καὶ ἐσθὶν μετὰ τῇ

ὡς δὲ Θεὸς τὸ παιδίον τὸ θάνατον. καὶ ὡς Θεὸς ἀπο-
 στήλῃ, καὶ ὡς ἀντὶ τούτου τὸ σόφισμα. οἱ μοι κύριε, ὁ
 μὲν τὸν τὸ χῆρας, οὐδέ ἐκείνους τὸ θάνατον τὸ
 ὕψος αὐτῆς; ἐγὼ οὐκ ἐμὸν μὴ χῆρας. ἡ δὲ
 μέν οἱς ὡς δὲ σε ἀντιθέλωμαι. αἰτιόδοσι ἀ-
 παύτως με φιλανθρωπίας, ἢ ὅταν ἐγὼ ἀντὶ
 παιδίον τὸ χῆρας ἱκετεύσω. λύσον ὡ κτίστα τῶ
 παιδίον τὸ θάνατον, αὐτεπαλάγης μοι καὶ αὐτός.
 λύσον οὖν καὶ οὐ τὸ τῶ παιδὸς μετ' Ἰσραὴλ τῆς
 αἰσθησίας ἀπὸ φανερῶν. γίνεσθαι τοίνυν σὺ μαθητὴς
 τὸ φιλανθρωπίας, ὑπερβῆς ἡμερώματος. δείξον
 ὡ δὲ ἀποσταλὴ καὶ θάνατον πρὸς αἰδεσθῆτος ἡμερῶ-
 νησι. μαθητὴν τὰ τῆς σῆς φιλανθρωπίας
 γνωρίσας, φανέτω καὶ ἀλλοις ἁπλῶς τὰ τῆς σῆς
 ἀγαθότητος δόγματα. λυέσθω καὶ τὸ ζῶντων ἡ π-
 μέρεια, καὶ τὸ τεθνηκότων τὰ δισσωτηρία. διεδί-
 χτο τῶ παρ' ὧν τὸ ὄχι καὶ ἡ τῶ παιδίον ζῶν,
 καὶ ὁ καὶ αἰδεσθῆτος ἀντὶ τῆς θάνατος, τὸ ἡπαισθῆ
 τὸ Ἡλίου ἐμαύθαι, καὶ γλώτῃ τῇ παρ' ὧν τῇ
 βιασθεὶς ἐδρῶν ὡς. παρ' ὧν γὰρ νεκρὸς ἐξ αὐτῆς
 ἀποσώμενος αἰδεσθῆτος περὶ ἐδιδάσκετο.
 ὡς ὡς τῆς παρ' ὧν, λέγων, αὐτὴ καὶ ἐλπίδας
 μετὰ βολή, νεκροὶ παλινδρομεῖσιν εἰς βίον, καὶ ψυ-
 χὰ πῶς ἐαυτῶν μετ' ἁπλῶς εἰσοικίζον. ὅμασι
 καὶ λυέσθω θανάτου νόμος ἐν ὡς ἀντὶ σὺν ἡ-
 γραμμένος. ἐνέχου ἐγὼ τῆς διασώσεως τῆς
 κατὰ πῶν τὰ παρ' ὧν. ὅπλα μοι καὶ ἀν-
 δεσθῆτος τῆς αἰδεσθῆτος τὰ παρ' ὧν. ποῦ-
 νη καὶ ἐμοὶ νέφος διχάζων, καὶ τῆς ἐμῆς οὐδὲ
 δραπέτευων δικτύων, ἀμύτωλῶν μυριάδες
 πῶς ἐμοὶς δισσωτηρίαις ἐνέχονται. ἐλύπει δὲ με
 μένος ὁ ἐν ὡς τὰ ἐμὲ σὺν τῇ παρ' ὧν πείρας
 πατήσας, ὅπῃ μέγας ἀπαρῶν τῆς φύσεως, ἀ-
 νωτέρω γέρονε τὸ ἀποφάσεως. νυνὶ δὲ καὶ ὡς ἐνέχον
 τῶ κτήσιν, πύτων τῶ ζῶν αἰατῶν ὡς ὡς.
 ματαίως ἐλπίσιν ἐμῶν ἐδελέαζον, ἄλυσιν ὡ-
 σιὰς τὸ ὄχι τῶ Θεῷ καὶ αἰδεσθῆτος οἰόμενος.
 πάρα καὶ μέγας ἱκετεύμενος λύσον καὶ τὸ, γῆν καὶ
 εἰς γῆν ἀπελθόν. εἰ γὰρ ἐνός διχάζου φωνῶν
 αἰδουθῆς, ἐξω μοι τὸ τῆς νεκρῶν διασώσεως εἰρ-
 γάσας, φοβέσθω μὴ αἰδεσθῆτος καὶ ἡμῶν ὡς ὡς.
 χούμενοι, εἴπωσι, ποῦ σὺ θάνατε τὸ ἡπαισθῆ; ποῦ σὺ
 ἀδὴ τὸ κέντρον; ὁ μὲν οὖν τῆς χῆρας ὡς τῆς τῆς
 μετὰ ἀνθρώποις ἐδίδου. Ἡλίας τὸ πῶς τῶ Θεῷ
 μετὰ ἀνθρώποις πρὸς φιλανθρωπίας καμφοῖς, τῶ
 ἐπὶ τῆς αἰδεσθῆτος νεφέλαις ἐδίδου, καὶ πᾶ-

A vnam diuinarum contra se machina-
 tum esse. Deo accidit supplex, & so-
 lers repertum exponit. Hei mihi, Do-
 mine, testis viduæ, etiamne viduam af-
 fluxisti, ut interficeres filium eius? Video
 quo me machinamento petas, sentio
 quibus à te artibus circumretitus sim.
 Humanitate me respondere postulas,
 ut cum pro viduæ filio supplicauerò:
 Libera, ô conditor, à morte filium
 viduæ, occurrat & ipse mihi hac con-
 clusione: Libera igitur & tu filium
 meum Israël à siccitatis decreto. Cum
 tandem tuæ in homines caritatis di-
 scipulus, sum mansuetissimus admini-
 B ster. Monstra, Domine, mortem er-
 ga homines mansuefactam esse, co-
 gnoscantur tuæ humanitatis monu-
 menta, quæque de tua lenitate do-
 cemur vel infernum peruadant. Sol-
 uantur pœnis viuentes, & mortuo-
 rum carcer. Prophetæ preces subse-
 cuta est pueri vita, & contra homi-
 nes mors inuicta per Eliam vinci di-
 dicit, ac linguæ Propheticæ vim pas-
 sa lugubre cecinit. Primum enim mor-
 tuum ab se abstractam hominum mo-
 re lugere didicit. Quænam hæc, in-
 quit, rerum præter spem conuersio? Mortui
 C recurrunt ad vitam animæ post
 fata in veteres corporum colonias re-
 ducuntur; laxantur leges in paradiso
 morti conscriptæ. Dominatus mei pi-
 gnus teneo deuictorum crimina, ar-
 ma mihi contra homines sunt homi-
 num crimina. Tanta apud me iusto-
 rum nubes, & nullus mea effudit re-
 tia, sexcenti criminoli meo detinen-
 tur carcere. Dolebat mihi vnicum E-
 nochum mea sceptrâ vitæ experimen-
 to caleasse, quia licet naturæ pars ef-
 set, sententiam mortis superior eua-
 sit. Nunc verò quæ etiam possidebam,
 eorum à me vita exigitur. Innanes fo-
 D ui spes, iras Dei contra homines in-
 solubiles futuras rata. Fortè singula-
 tim exoratus illud soluet: Pulvis es, &
 in puluerem reuertere. Nam si vnus iusti
 vocem veritus mortuorum dominatu
 me exuit, vereor; ut homines nobis
 dicant insultantes: Vbi est mors, & re-
 tia tua? Vbi est, mors, stimulus tuus? Ita-
 que viduæ filius maternis amplexibus
 redditus est. Elias autem Dei machi-
 nis ad humanitatem inflexus hominum
 bono nubibus pluuiam dabat, & rur-

Reg. 3. c. 17

Gen. 3.

1. Cor. 15.

sum cœlum nubibus induebatur : simul terra frugum sterilitatem exuit, & conditæ res imbrium ope renouatæ sunt. Cum tamen hominum peccata nihil minuerentur, Deus Eliam videns iusto zelo in impios rursus inflammatum, & ferro pseudopphetarum turbam metentem, igneo curro ex impiorum conspectu transtulit, prope consimilia locutus ad Prophetam : Miror equidem, Elia, zelum tuum, ac virtutem probo. Procliue est in peccatum hominum genus, & si vindictam cum criminibus conflagrare patiar, deficiet durius tractari nescium. Tibi peccantes cernere graue spectaculum ; mihi verò, qui sum Dominus, lex de humanitate scripta est, meipsum debitorem clementiæ constitui. Quod si ad pœnas vnquam spectauero, vereor legem de humanitate clamantem : *Nolo mortem peccatoris, sed ut ad me conuertatur à via sua, et viuat.* Tu ergo subi diuersorium à peccato liberum, carne vestitus cum Angelis conuersare. Ego verò ad homines per Incarnationem veniam, ego in eorum salutem curram. Naturam ego ex hominibus delibatam adsumam, & passione passiones mortaliū curabo, morte mortem frangam. Hoc enim ante te Propheta Esaias hominibus Euangelium prædicabat : *Linore eius sanati sumus, cui gloria sempiterna. Amen.*

Exib. 33.

Isa. 53.

Eiusdem in Jonam.

ORATIO XII.

QUOD VIS creaturæ ornamentum diuinæ caritatis imago est vel ipso adspectu creatoris edocens bonitatem. Nam ad creationem primum incessisse, ac rebus non existentibus, ut consisterent, dedisse, bonitatis illius monumentum est. Non erat cœlum, non terra, non subierant maria, lucis vestigium nullum conspiciabatur. Quid hæc loquor ? Angelorum turbæ suo esse priuatæ erant : solus enim Deus erat, Deus ipsius esse fons, vitæ thesaurus, ortus non indigens, bonitate scatens. Hic ea quæ

Αλιν ὕδατος ἐφέλας ἐδύετο· γὰρ ὅτι τὸ ἀκαρπίας χρεῖας ἀπέλιπε, καὶ πάλιν ἡ κτίσις διὰ τῆς ὀμβρίας ἐτάφη, καὶ ὅτι τὸ ἀνθρώπων πλημμυρῆμα κατὰ τὸν ἥλα τῆς γῆς. Θεὸς ὅτι τὸ Ἠλίαν ὁρῶν ζήλῳ διέχετο πάλιν ἐπὶ ἀστέον πυρακτούμενον, καὶ σιδήρεϊ τῷ ψευδοπροφητῇ τὸ σίφος διεξοίκατο, ἀρῶματι πυρίνῳ τῷ ἀστέοντων μερίσσει, μόνον καὶ ταῦτα πρὸς τὸ προφήτῳ φεγγέα-μῶτος θαυμαζώμεν ὅτι τὸ ζῆλον Ἠλία, καὶ πλεὺς ἀρετῶν ἀποδίχομεν· καὶ ὅτι τῷ ἀνθρώπῳ γέννησιν πρὸς ἀμύβριαν ἀξιοῦμεν. καὶ εἰ σπυδρόμεν ἐπὶ τῷ ἀμύβριαν τὸ πνεύματι, ἐκλείψῃ τὸ ἄσος μὲν φιλανθρώπων φεγγαῖον. τοὶ βαρβαρὶ τῷ ἀμύβριαν τῶν ἡλίου· ἐμὲ ὅτι διασπότη ἰσχυρὸς φιλανθρώπων ἀνθρώπων. ὁφθαλμῶν αὐτῶν ἐμμετῶν ἀγαθότητος ἐκτρέφω κατέστησα. καὶ ἴδω ποτὲ πρὸς πνεύματι διὰ τὸ ἀμύβριαν, ἀνδρόμεν τὸ φιλανθρώπων τὰ χεῖματα, λέγοντα· ἐβύλαμεν τὸ θάνατον τῷ ἀμύβριαν, ὡς ὁ ὁπτιγέ-ται αὐτῶν πρὸς με, καὶ ζῶ. σὺ μὲν οὖν δέχου κατὰ γόνι ἀμύβριαν ἐλπίσας, συμπολιτεῦν μὲν ἑκὼς τοῖς ἀγγέλοις· ἐγὼ ὅτι πρὸς ἀνθρώποις διὰ τὸ οἰκονομίας ἐλπίσας, ἐγὼ πρὸς τὸ πύττω σπυ- C λίου δραμησομεν· φύσιν ἐγὼ τῷ ἀνθρώπῳ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ πᾶσι θεοπαύσω πᾶσι, διὰ θανάτου λύσω τὸ θάνατον. ταῦτα γὰρ ὁ πρὸς σὺ προφήτης Ἠσαίας τοῖς ἀνθρώποις δι-ηγεῖται λέγων· τὰ μύλωπι αὐτῶν ἡμεῖς ἰάθη-μεν. αὐτῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν Ἰωάν.

ΛΟΓΟΣ ΙΒ'.

ΑΓΑΣ μὲν ὁ τῆς κτίσεως κόσμος τῆς χάριτος φιλανθρώπων εἰκὼν ἐστίν, ὁμοίαν αὐτοῖς ἐκπαίδων τῷ κτίσει πλεὺς ἀγαθότητα· αὐτὸ γὰρ διὰ τῶν, ὅτι πρὸς δημιουργίαν ἐλπίσας, καὶ διδάσκει τοῖς ἐκ οὐσιν τῶν ἐπὶ τῶν πάροδον, τῆς χρηστότητος γνώρισμα· ἐκ τῶν οὐρανῶν, ἐκ τῶν γῆ, οὐχ ὑποῖα πλάγη ; φωτὸς ἵσχυρος ἐκ ἐλπίσας. καὶ ἡ ταῦτα λέγω ; ἀγγέλων δῆμι τῶν ἐπὶ ἐπὶ τῶν· μόνος γὰρ εἶχε ὁ Θεός· Θεὸς ἡ τῶν ἐπὶ πηγῇ. ὁ τὸ ζῶντος ἡσυχάζοντος, ὁ τῶν γένεσιν μόνος ἀνένδεος, ἀγαθότητα βρῶν. τῶν τὰ

μη ὄντα πρὸς τὸ εἶ) καλῶς, οὐκ αἰτηθεὶς, οὐχ ἰκατευθεὶς τῆς χάριτος τὸ εἶ) χρεΐζομαι. ποῦ γὰρ αὖ τὸ μὴ ὄν πρὸς τὴν χάριν τὸν ὄντα πρὸς ἐκεί-
 λου; ἀλλ' ὁ τῆς χρεώσεως πλοῦτος πλημ-
 μυρῶν, καὶ πρὸς πλὴν τῆς χάριτος ὄντων ἐκ χειμέ-
 ρος ἡμέσιν, ὡς ἐν ἀφρομένη τῇ τῆς εἶ) καλέ-
 σας ἡμέσας, ὑπὸ τῶν οὐκ ἡμέλεισιν, ἀλλ' ὁ θῶς
 πρὸς τὴν χάριν κινῶν πρὸς ἐνέργειαν, ὁρῶν
 πλὴν κλίσιν τῆς οἰκείας ἀγαθότητος ἐδῆξε. ἀφ' ἧς
 τῷ γὰρ γινώσκοντα ἀνδραγαθίας πρὸς ὅτι
 ἐξ ἐκείνου, καὶ θαλάσσης ὑποστάτης τὰ ῥῶτα
 τοῖς πλείοσι· ἀέρας δὲ τῆς τῆς ζωῶν ἀναπνοῆς
 κατὰ μέτρον, ἥλιον πρὸς αἶθρῃ, καὶ πλὴν ἀκτῖνα
 κοινῶς ἀφίεναι, καὶ τῇ τῆς φωτὸς λαμπρότητας ἀ-
 νάπλησιν, τῆς ἀνδραγαθίας χρεώσεως ἐπὶ ἡμῶν. ταύ-
 τας αὐτὴ βούλεται τῆς ἀγαθότητος ἐν ἀνδρα-
 γαθίᾳ πρὸς ἀνδραγαθίᾳ μαθητῶν δὲ ἀναστήσει·
 τέρπειται γὰρ μὴ μόνον ποιητῆς, ἀλλὰ καὶ παι-
 δότης ἀνδραγαθίων γινώσκων. ἀφ' ἧς τῷ πρὸς
 πλὴν οἰκείᾳ ἐφελχόμενος μίμησιν, ἐν τοῖς δι-
 αφελείοις ἐδόξα· ἐὰν ἀγαπᾷτε ἀλλήλους, ἐμοὶ
 μαθηταὶ ἐστέ. καὶ πάλιν, γίνεσθε οἰκτεῖρμονες,
 καθὼς καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος οἰκτεῖρμον
 ἐστίν· οὐχ ἵνα πρὸς τὸ ἴσος τῆς ἀξίας ἀνέλ-
 θωμεν, ἀλλ' ἵνα τὸ μέτρον τῆς ἐαυτῶν διωά-
 μως ἀγαθότητος πλὴν χρησώμεθα. ἀφ' ἧς
 ὑπὸ τῶν, καὶ τῶν ἀνδραγαθίων τοῖς ἀσυμπαγῆς ὅτι
 ἐρέφει, καὶ ὅτι πρὸς τὴν φρίδα, συζητῶν
 τοῖς πτωχοῖσι καὶ ἡλόντις, ὅτι διχασμῶν αἰ-
 δῆται τοῖς ἀπὸ ἀνδραγαθίας. οἶδεν Ἰωάννης ὁ προ-
 φητῆς ὅτι ἐγὼ λέγω, πρὸς τὴν ἐγὼ τοῖς πρὸς
 γμασι, καὶ πλὴν πείραν ἐχὼ διδάσκαλον ὑπερείας
 ζήλῳ σφοδρῶτερον κατ' ἀσέβειαν ἡρώμε-
 νος· ἔλαθεν ἐαυτὸν ἀπὸ ἀνδραγαθίας πρὸς πρὸς ἐ-
 λατῶματι, καὶ εἰ βούλεσθε, πλὴν κατ' αὐτὸν ἴσο-
 εἶαν διέλθωμεν, δι' αὐτῆς διδασκόμενοι, ὅπως
 Θεὸς καὶ πρὸς τὴν τρυφὴν ἀλλ' καὶ ἀμύρ-
 τωλὸς ὅτι ἐρέφει, καὶ πρὸς μετανοίας ἀλλ'. ἡ Νι-
 νιβὶ πόλιν ἐν Ασσυρίᾳ πολυἀνδραγαθίας, ὑπο-
 στασάμενος ἀμύρτῳ τοῖς ὅροις τῆς φθορᾶς, καὶ ἡ-
 κῶσα δ' ὅμως τῆς θείας φιλανδραγαθίας τὰ μέ-
 τρα· ἀλλὰ βροσμῶ μετ' ἀσέβειας πυρέθουσα,
 μετανοίας τῆς ὁμοῦς ἡραπείᾳ φαρμάκους.
 ταῦτα τοῖς τοῖς ὡς εἶδεν ὁ φιλανδραγαθίας δι-
 μιτῶν, πέμπει τῇ Ἰωάννῃ ἰατρὴν τῆς νοσήματος· εἰ
 γὰρ καὶ μὴ ποτηρομένη τῇ γλώσσῃ, ἀλλ' ἐλεῖ

A non sunt, vocat, non rogatus, non
 supplicatione inuitatus non existenti-
 bus dat existere. Quomodo enim
 quod non erat, ut esset, cum qui est,
 hortaretur? Sed exundans bonitatis
 diuinæ opulencia, & ad eorum quæ
 non sunt procreationem effusa, tan-
 quam in distributione rerum genera-
 tiones euocans, eas non negligit; sed
 mox ut creatæ fuerunt, mouit ad o-
 perationem, fecitque creaturam suæ
 bonitatis instrumentum. Propterea
 hominum manibus terram iussit exco-
 li, & mare sua terga nauigantibus sub-
 mittere, aërem hominum respiratio-
 ne deuorari, solem iugi agitatione
 moueri, & communem radium emit-
 tere, ac in vsum mortalium faces il-
 luminatas lucere. Huius etiam suæ bo-
 nitatis imitatores homines inter se vi-
 deri vult. Delectatur enim non solum
 hominum esse conditor, sed & in-
 structor. Quare ad sui imitationem al-
 liciens clamabat in Euangeliiis: Si di-
 lectionem habueritis ad inuicem, discipuli
 mei estis. Iterumque: Estote misericordes, sicut
 et pater vester cælestis misericors est,
 non ut ad pat dignitatis culmen pro-
 uehamur, sed ut pro facultatis no-
 stræ modo probitatis opibus cohonestemur.
 Quare homines, qui nullo
 alieni mali sensu tanguntur in diuer-
 sum agit, & neque Prophetæ parcat
 veniam flagitiosis dare nolenti, neque
 eorum reueretur iusticiam, qui ab in-
 humanitate laborant. Scit Propheta
 Ionas, quæ loquor, qui rebus ipsis
 animo præceptis, & Zelo vehemen-
 tius contra impios impulsus experien-
 tiam habet magistratam. Imprudens ipse
 inhumanitatis vitio sauciatus est. Et,
 si vobis volentibus est, ipsius histo-
 riam percurramus, & ex ea discamus,
 quomodo Deus Prophetam afflictum
 angat, quomodo peccatores reuocet,
 & ad poenitudinem impellat. Niniue
 ciuitas erat inter Assyrios, homini-
 bus refertissima, peccatis naturæ ter-
 minos supergressa, non tamen diuinæ
 clementiæ metas exsuperabat. Febrie-
 bat illa quidem impietatis ardore, sed
 poenitentiae medicamento curata est.
 Eam ægrotantem ut vidit humanissi-
 mus creator, mittit Ionam, qui mor-
 bo medeatur. Nam etsi animam ode-
 rit improbè viuentem, naturam ta-

Iona. 1.

men morbo aliam factam miseratur, & suæ manus figmentum recognoscit. Credita igitur Prophetæ mali curatione mandat ægros antè adeat, quàm morbus auctior mortis suffragium confirmet: Surge, inquit, & vade in Niniven civitatem grandem, & prädica in ea: quia ascendit malitia eorum coram me. Surge & vade in Niniven civitatem grandem. In suppliciorum comminatione plena commiserationis insunt verba, punitionis pro, missio & affectionis demonstratio, osoris vox, & mens miserentis. Iam civitati veniam offert, indignans miseretur, & minitans saluare desiderat, & cum apertè iram gerat, occultò clementiam demonstrat. Propheta Iona clementiam, licet contectam, sentiens & misericordix in peccantes administer esse recusat, & imperantis quidem metuens, imperata verò facere minus audens edictionem molitur extrahere, & fuga nititur imperium excussisse. Verfabat siquidem animo cogitationes, quibus latentem Dei benevolentiam inuestigaret. Si supplicia, inquit, de Ninivitis essent sumenda, gaudens utique obsequeretur imperio, administer essem pœnæ impiorum: odi enim civitatem impiorum, sedes impiorum exsecror, civitatem criminum officinam, odi populum luxus opificem, à temperantia alienum, cupiditati obsequentem. Nam eiusmodi populus armatam in Deum linguam gerit, vrbs est idolorum amans, dæmonum serua, ignara creatoris. Verùm eam nunc Dominus punire, vt arbitror, minatur; sed pœnam terrore commutabit. Suspicio equidem comminationem in clementix matrem euasuram. Nam cur euersionem prænunciat si veram vult animaduersionem? si punire vult, cur admonet periculi? cur oraculo plagam anteuertit? Noui Dei hominum amantissimi artes, iram simulat, studet eos antè exsoluere pœna, quam experiantur. Ego verò euersionem proclamans, mendax vares inueniar, ex duobus hisce malis mærore conficiat & mendax videbor, & inimicam urbem ab infortunio seruata videbo. Populus quidem impius sine noxa inueniatur: ego verò mendacij pudore confundar. Quid ergo? inopiam consilij fuga

A νίσω ἡλλοικαμένῳ τῷ φόνῳ, καὶ γινώσκῃ τὴν οἰκίαν
 ἁγῶν τὸ πλαστουργημα. πιστεύσας οὖν ὡς πρὸς
 φῆτη τὴν θεοπραξίαν, ἐπέμειλτο πρὸς τοὺς ἰουδαίους
 ὡς ἀποκρίσται, ὡς ἡ ἰούδα αὐτῇ ἡσυχία, κυρώσῃ
 τῷ θανάτῳ τῶν ψυχῶν. αἰάσθη τοίνυν, φησὶ, καὶ
 πρὸς πορβύθητι εἰς Νινυβὶ τὴν πόλιν τὴν μεγάλην,
 καὶ κήρυξον ἐν αὐτῇ, ὅτι αἰέθῃ ἡ κεραυγὴ τῆς κη-
 ρίας αὐτῶν πρὸς με· αἰάσθη, καὶ πορβύθητι εἰς
 Νινυβὶ τὴν πόλιν τὴν μεγάλην. ἐν ἀπειλῇ πρὸς-
 εἰς, οἰκτερόν τις ῥήματα, ἐπαγγελία καλῆς, καὶ
 ἀφ' ἧς ἐνδοξεί· μισοῦντος ἡ φωνὴ, καὶ
 ἐλεῦντος ἡ χάρις· ἥδη τὸ φῆδ' ὡς παραγροβύ-
 τῃ πόλει, ἀγρυπνῶντες ἐλεῖ, καὶ ἀπειλῶν ὥσπερ
 πορβύ, καὶ φανερῶς ὀργιζόμενος, λέγει· τίς τὴν φι-
 λαθροπραξίαν ἐνδείκνυται. Ταύτης Ἰωνᾶς ὁ πρὸς-
 φῆτης καὶ κρυπτομένης αἰσθημένης, καὶ τῆς πρὸς
 τοὺς ἀμάρτανους φῆδ' ὑπηρετικῆς ἡμέρας, μὴ
 γένοιτο· καὶ τὸν μὲν πρὸς ἀπὸντα διδοικώς, τὸ δὲ
 πρὸς ἀπὸν αὐτῶν ὅτι φέρων, ὡς ἡμεῖς μὴ χροῦ-
 ται τὸ ἐπιπαγμα, καὶ φυγῇ ἀφ' ἡμῶν ἀφ' ἡμῶν
 σαδαι τὸ πρὸς παγμα. ἐκείνῳ γὰρ λογισμοῖς, δι' ὃν
 κρυπτομένη τὴν τῷ Θεοῦ φιλαθροπραξίαν ἐ-
 νδείκνυται· εἰ πρὸς εἰς, φησὶ, καὶ Νινυβίτῃς ἔδω-
 κ' ἡμέας, χαίρων ἡγόμενοι τοῖς ἐπιπαγμασιν, ὑ-
 πουργῶντες αὐτῷ ἡγόμενοι ὑπηρετῶντες τῷ Χριστῷ ἀπο-
 βύτῳ καλῶς· μισῶ γὰρ πόλιν ἀσεβοῦντων,
 ἀσεβοῦντων χαίρειν βδελύσσομαι, πόλιν ἀμάρ-
 τῶν ἐργαστήριον, μισῶ δὲ μὴ ἀκαταστάτας ἐρ-
 γάτων, ὡς φροσύνης ἀλλότριον, πλεονεξίας
 γούργον. δῆμος γὰρ ὅτι ὅσοι Χριστὸν φέρων τὴν
 γλαφίαν, πόλιν εἰδῶν ἐρώσα, δαυμάτων θε-
 ρεῖται, τὸν ποιητὴν ἀγνοῦσα. ἀλλὰ νῦν ταύ-
 τῃν ὁ διαποτῆς ἀπειλῇ μὲν, ὡς οἶμαι, καλῶ-
 ζῇ, ἀλλὰ τῇ τῇ τῇ πρὸς εἰς φόβον. ὡς
 πρὸς τὴν ἀπειλὴν ὡς φιλαθροπραξίας μητέρας.
 ὡς γὰρ πρὸς κρυπτῇ τῇ κατὰ σφοδρῶς, εἰ δὴ ἡμεῖς γέ-
 λῃ τὴν κόλπον; εἰ ἡμεῖς ἡμεῖς βλάτῃ, ὡς λέγει τὸ
 κίνδυνον; ὡς πρὸς ἀμάρταν τῇ φωνῇ τῇ πληγῇ;
 ἀλλ' οἶδα τὴν φιλαθροπραξίαν τὴν τῇ, ὀργῇ
 ἡμεῖς (ὡς), λέγουσιν τὴν πρὸς εἰς πρὸς πρὸς
 βδελύσσομαι· ἐγὼ δὲ κηρύξας αἰάσσειν, ὡς ὁδο-
 γῶν διρεθίσσομαι, καὶ δυοὶ πόλιν αἰάσσειν·
 ἡμεῖς ὀργόμενοι, καὶ πόλιν ἐλπίδας ἀπαθῆς φυλα-
 τῶν ἡμεῖς ἡμεῖς καὶ δῆμος μὲν ἀσεβῆς, ἀπαθῆς
 διρεθίσσεται· ἐγὼ τὴν ἡμεῖς αἰάσσειν ἀσεβῆ-
 τῶν. ὡς γὰρ; θεοπραξίαν τὴν ἀμάρταν φυγῇ.

[illegible]

A leuabo, alius Deo suum in homines amore expromenti subseruiat: fugæ tempus sit officij detrectatio. His dictis incendit naucm, & imprudens inuenit machinam sua multo validiorem, sollicitam nimirum de peccatoribus Dei comitatem. Subitò enim Dei mandatum mouit mare ad inquisitionem. Retine, inquit, ô mare, Prophetam meum fugientem, age seruum meum in vincula, intelligat vt audax, ac malè meditatum facinus sit aggressus: nauis fluctibus obsideatur, ac vi ventorum propellatur in periculum, dum tradatur, qui quæritur. His mandatis communitum mare funditus turbat nauigantes, vndarum montes circumstantes Prophetam deposcebant. Qui verò nauigabant ignari viri sancti arte cum tempestate depræliabantur, & gubernaculis periculum repellere sperabant, & aduersum mare naualem pugnam suscipiebant, ac frustra onera in fluctus effundebant, cum tempestatis causam retinerent. Vbi verò salutem desperauit ars, speique fecerunt antè naufragium, quàm nauis, sorte quærunt obortæ tempestatis autorem. Quid his? mare iactatur, & sortem in medio nominas? & autorem tempestatis finis considerare? pro anchora sortem esse putasti? eam per tempestatem gubernatricem tibi fore speras? Quid igitur hinc discemus? Quod partiaria fuerit, vti videtur, maris fluctuatio, quòdque procella hanc vnā versaret nauem, fluctusque naui impingerentur vndique; & quod aliis pacatum, mare aduersus hos duntaxat armaretur; nec non quòd alios placidè transmitteret, cum his verò concurrens tempesta fugacem Ionam inuestigaret. Huius rei sensu nauæ permoti sorte quærunt, quid sibi velit tempesta? fors non mendax iudicium dedit. Propheta fugacitatis argutus est, & ceteris damnationis sententiam excepit. Illico Ionas in viuo sepulchro ferebatur, nantem habitans carcerem, impactum lethi gurgitibus sedem habitans, commune mortuorum receptaculum, non viuorum, habitans alium mortis matrem. Sic Propheta commiserationem docebatur; sic qui peccatoribus culpas condonare nesciuerat, ad clementiam flectebatur, tantum non hæc ad eum in bellua conclusum loquente Deo, & suadetur:

Animaduerte cui tu inobsequens fueris, cuius videlicet vocem cetus au-
rat. eo tandem dimissus, qui te tenet,
Niniuitis concionare, euerfionem in-
terminare, ac mihi vide morum com-
mutationem. Comparat Moyfis disci-
pulos cum Niniuitarum impietate.
Quoties Iudæis concionatus eorum
aures non aduertisti? quoties clamans
vaticinia frustra effudisti? respice ci-
uitatem ab impietate ad mentem me-
liorem redeuntem, minatum inde cir-
cumfunde terrorem, quod marinx
bellux obiectus sis. Flexus oratione
Propheta Niniuem tenuit. Et cœpit,
inquit, *Ionas introire ciuitatem, & cla-
mauit, & dixit: Adhuc dies tres, & Ni-
niue subuertetur. Et crediderunt Viri Nini-
uite in Deum, & predicanerunt ieiunium,
& vestiri sunt sacco à maiore vsque ad mi-
norem. Vide pœnitentium terminos. A
maiori vsque ad minorem. Omnem æta-
tem terror incurfat, omnes pœniten-
tiæ iugum subeunt, omnes periculi
depulsorem vocant. Adhuc tres dies,
& Ninive subuertetur. Angustis dierum
terminis comminatio concluditur, la-
ta autem via ad pœnitentiam aperitur.
Comminatur extraneus, & ad eius
orationem mores commutat ciuitas v-
niuersa: extraneus loquebatur, ac ve-
luti demissum cœlitus orationem per-
timuerunt, & ad vnâ vocem luctui
indulgebant. Et peruenit Verbum ad re-
gem Ninives. Quid ergo? dignitatem
respicit suam, aut Prophetiam spera-
uit? Et surrexit, inquit, de solio suo,
& indutus est sacco, & sedit in cinere.
Euangelicam anteceperat sententiam:
*Beati, qui lugent quoniam ipsi consolabun-
tur. Sedit in cinere.* Atma pœnitentiæ
ad expugnandum peccatum producit,
luctusque increuit edictis: *Homines,*
& iumenta, & boves, & pecora non gu-
stent quidquam, & aquam non bibant.
Condoleat vnâ cum rationali natura
irrationalis, communis calamitatis
communis sit lamentatio. Vnus enim
omnium conditor, vna manus effor-
mauit vniuersum, vna in omnes ex-
plicata est Prouidentia: ieiunio vo-
cent, quem lingua minus possunt, vt
mætoris misertus sententiam soluat.
Et operiebantur sacco, & fortitudine clama-
bant ad Deum, & conuersus est vnusquisque
à vis sua mala. Hæc veræ pœnitentiæ in-
dicia, lugens anima, plorantes oculi,*

ὀφθαλμοί, μεταβολὴ πονηρίας, ἀπειθείας φυγὴ, ἁρξὸς συντριβὴ, ψυχῆς συστολή, ἀδικίας ἀπαλλαγὴ. τοῖς αὐτοῖς καὶ αἰσθάνεται, τοῖς ἡγία ἡφους ὡς ἀφ' ἑαυτῶν οὐκ αἰσθάνεται, καὶ λυγρὸς Θεὸς τὴν ἀπίσταν, καὶ μεταστρέφει τὸ κίνδυνον. φιλανθρωποι γὰρ βλέμματα προσποιούμενοι αἰδῶνται μετάνοιαν, καὶ κατεπύονται πείνεται, καὶ δακρύουσαν παύει, καὶ συμπάσχει θρηνούσῃ, καὶ νικηφόρῃ ἐκπέμπει. εἶδε γὰρ, φησὶν ὁ Θεὸς τὰ ἔργα αὐτῶν, ὅτι ἀπεστρέψαν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτῶν τῆς ποιητῶν, καὶ μετενόησιν ὁ Θεὸς ὅτι τῇ κακίᾳ, ὡς ἐλάλησε ποιῆσαι αὐτοῖς, μετάνοια τὴν μετάνοιαν ἔτεκεν. ἀνθρωποι μεταβάλλονται, καὶ Θεὸς μεταμεμείληται. ὡς τῆς θείας χρηστότητος, πρὸς πόσῃ ἀξίᾳ ἡγάγετο μετάνοιαν, ἀνθρωποι δακρύοις, καὶ Θεὸς μεταβάλλεται. θηλοὶ θρηνῶσι, καὶ λύει τὴν γυνῆν ὁ ἀθάνατος. οὐ γὰρ βλέπει τὸ θάνατον τῆ ἀμώρτων, ὡς ὁ ἐπιστρέψαι αὐτὸν πρὸς αὐτὸν, καὶ ζῶν. οἱ μὲν οὖν Νινυῖται λυγροῦς τῆς κατ' αὐτῶν ἀποστάσεως, τὴν τὴν ὁδοῦ συνμαχῶν μετάνοιαν οὐκ ἠφίστανται. ἐλύπει δὲ πάλιν πρὸς ἰωάνη Νινυῖται σὺν ὁδοῖς. ὅς ἀπὸ πρὸς γὰρ κατεζόμενος, τὴν τῆς πόλεως καταστροφὴν κατεσφύπει. ὡς δὲ εἶδε φιλανθρωπίαν κατεστήσαντα, πενήτῃ τῆς πένθους τὴν λύσιν, καὶ μεταστρέφει ὅτι τὸν προσφώνησαν τῶν Νινυῖται ἡ κατ' αὐτοῖς. καὶ ἐλυπήθη, φησὶν, ἰωάνης λυπῶν μεγάλῃ, καὶ συνεχύθη, καὶ προσεφώνησε πρὸς κύριον καὶ εἶπεν· ὡς [δὲ] κύριε, οὐχ ὅτι οἱ λόγοι μου ἐπὶ ὄφελος μου εἰς τὴν γῆν, ἀλλ' ὅτι πρὸς ἐφθασα ἔφυγῃ εἰς θάρους, ὅτι ἐγὼ ὅτι σὺ εἰ κύριε ἐλέημων, μακρόθυμος, καὶ παυέλεος. αὐτὸς μου τῆς φυγῆς ἀφορμὴ· ἐποῶν τὴν φιλανθρωπίαν, τὴν προσφώνησαν ἡρώμενον ἡδὲν ὅτι μικροῖς δακρύοις ἀμώρτων, λυγρὸς τὴν ἀνδράκτισιν, οὐκ ὁπίστανται θυμολογῶν, ὁ συμπαθὲς λογίζομενος. καὶ ὡς ἐγὼ μὲν ψευδολόγος νομίσμαι· Νινυῖται δὲ μου τὴν προσφώνησαν γὰρ, καὶ τὴν σὺν ἀπίσταν ἔστη. ὡς οὖν ὁ Θεός, ὁ καὶ ἀμώρτων ἐλεῶν, καὶ δικαίους πρὸς φιλανθρωπίαν χλεχθῶν; οὐκ εἶδε πρὸς προσφώνησαν ἀσυμπαθείας νόστον κατελύμενος. καὶ πρὸς, φησὶν, κατ' αὐτοῖς μου τὸ φιλανθρωπίαν, ὡς προσφώνησαν ἐπὶ μὲν κατηγορῶν τὴν χρηστότητος; οὐκ ἐμάλαξέ σε τῇ κήποις ὁ φόβος; ἀλλ' ἐπὶ πρὸς ἀμώρτων ἀπηνῆς εἰς; οὐδὲ

A improbitate correctio, impietatis fuga, carnis contritio, animi contractio, iniustitiae desertio. His expurgatur iniquitas, divina sententia retrō cedere non erubescit: & soluit decretum Deus, & abolet periculum. Dei namque in homines proclivior aspectus accedentem suspicit poenitentiam, supplicanti parer, sedat lacrymantem, lamentanti condoleat, denique victoriam reportare iubet. Et vi- Ion. 3: dit Deus opera eorum: quia conuersi sunt de via sua mala, & misertus est Deus super malitia, quam locutus fuerat, ut faceret eis, & non fecit. Poenitentia poenitentiam genuit; homines immutantur, & Deus consilia retractat. O diuinam clementiam! ad quantam dignitatem euexit poenitentiam! homines lacrymantur, & Deus immutatur; lugent mortales, & decretum soluit immortalis. Non enim vult mortem peccatorum, sed ut ad se conuertatur, & viuat. Niniuitae igitur soluto in eos edito decreto Poenitentiam salutis sociam non dimiserunt. Iona verò grauis erat, & acerba eorum salus. Eminus enim sedens ciuitatis euerfionem speculabundus obseruitabat. Vt autem Dei clementiam regnare vidit, luget finiri luctum, & Niniuitarum sancta deiectione peruenit ad Prophetam. Et affli- Ion. 4: ctus est, inquit, Iona afflictione magna, & iratus est, & orauit ad Dominum, & dixit: Obsecro Domine, nunquid non hoc est verbum meum, cum adhuc essem in terra mea? Propter hoc praecipui, ut fugerem in Tharsis: scio enim, quia tu Deus clemens, & misericors es patiens, & multa miserationum. Haec est occasio fugae meae. Tua humanitate cogitata Prophetæ partes recusabam: sciebam, quod paucis peccatorum lacrymulis indignari desinas, commoto non credebam, innatam tibi commiserationem animo reputans: & nunc ego falsidicus estimabor. Niniuita meam praedictionem ridet tuamque sententiam stitit. Quid tandem, Deus qui peccatores miseratus iustos etiam ad benignitatem manu ducit? Prophetam non despexit inclementiae morbo tentatum. Ecquid, ait? Clementiam meam vituperas, o Prophetæ? etiamne me lenitatis accusas? non te emolliuit ceti terror? etiamnum aduersus peccatores immisericors es! quos iam

ἡμεῖς ὡς ὁ Θεὸς τὰς χεῖρας ἐκτείναντι, ἐπεὶ ἂν
αὐτοὶ ἐφελκευρόμεθα, καὶ λέγοι· δίδωτε πρὸς με-
πρότους οἱ κηπιάδες, καὶ πεφορτισμένοι, καὶ ὡς
ἀπαπαύσω ὑμᾶς. αὐτὸς ἡ δόξα καὶ ὁ κράτος
εἰς τοὺς αἰῶνας τῷ αἰῶνι, ἀμήν.

Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν αὐτὸν Ἰωνᾶ.

ΛΟΓΟΣ ιγ'.

Οἱ τὰς τῆς φρενὸς πηγὰς ἐκκαθαί-
ροντες, ὅσοι δὲ αὐτὰς μετὰ λυγρού-
σι, τοσούτω μᾶλλον καθαρωτέρας, καὶ πλου-
σιωτέρας ἀναδιδόσκει τῷ ἀσκήσαντι. ἡ γὰρ
τῆς ἰαμφοῦ γαστήρ, ὁρμηνομένη κατὰ πλὴν
κίνησιν, οὐκ ὀδύει κροῦνοὺς ἀπολύκτου. ποταύ-
τη τῆς θείας γραφῆς ἡ πηγή. εἰ γὰρ τις ἐν
αὐτῇ τὰς οὐρανίους φλέβας τῷ λόγῳ ἀφ-
σπάσαι θελήσῃ, ὅψεται πλέον γυμνούμενον
ὁ ταμίης τῆς χάριτος. ἠκούσατε τῆς ἐξ τῶν Ἰω-
ναῖ ἱστορίας· ἐθαύσατε τῆς μεταμορφώσεως πλὴν δύ-
ναμι· εἴδετε βασιλείαν πενήτην, ἀποδοῦν καὶ σάκ-
κον, καὶ ψυχῆς ταπεινότητι, τὸν ἐν οὐρανῷ βα-
σιλέα δωροδοκούμενον· εἴδετε θυμὸν ἀθάνατον,
θνητῆς δακρύου ἀγαθούμενον· εἴδετε προ-
φήτην φιλοεικίδον, καὶ Θεοῦ φιλοφρονεούμενον·
εἴδετε προφήτην ἐν κήτῳ κυφορούμενον,
καὶ πλὴν πρὸς ἀμύτηλούς συμπάσχει ἐκδι-
δασκόμενον· διότι οὗτω καὶ τὸν ἑαυτοῦ ἐν
προφήτῃ θησαυρὸν κατεπλήρωσεν· θησαυ-
ρὸς δὲ προφητῆς ὁ διαποτικὸς Χριστός, ὃν ὁ Θεὸς
προφητικῶς προκηρύττει σάλπιγγι, προα-
γατιλύνοντες εἰδείκνυσιν τὰς τῆς παρουσίας ἀκτι-
νας. Ἰωνᾶς δὲ Χριστὸν οὐ λόγῳ ἐκήρυξεν, ἀλλ'
ἐμμήσατο πάθος· οὐ φωνᾷ τὸν διαποτικόν
προκηρύττει παῖσι, ἀλλ' ἐν τῷ κήτῳ ταφῆς, καὶ
τετράμερος ἐκδοθεὶς διχα φθόρας, ἐδίδασκεν ἀν-
θρώποις ἀπορῆς, ὅτι θάνατος ἀθανασίας ἀν-
τή, καὶ ἐκ τῆς βλαστάνει ζωὴ· καὶ ταῦτα ἀν-
τὶ τῆς διὰ τῶν πραγμάτων φωνῆς, ὁ Χριστὸς εἰ-
κεινούμενος, πρὸς τὸ ἀπίστον τῷ Ἰουδαίῳ βοᾷ
λαόν· ἡμεῖς ποιητὰς, καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ὅτι-
ζητῶν, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ ὁ ση-
μεῖον Ἰωνᾶ τῷ προφήτῃ. ὡς γὰρ ὁ Ἰωνᾶς ἐν τῇ
κλιτῇ τῷ κήτῳ τρεῖς ἡμέρας, καὶ τρεῖς νύκτας,

rem adeamus extendentem manus,
nos ad se trahentem, dicentemque :
Venite ad me omnes, qui laborati, & o-
nerati estis, & ego reficiam vos, ipsi glo-
ria, & virtus in secula seculorum,
Amen.

Eiusdem in Jonam.

ORATIO XIII.

Quanto puteorum fontes expurgant,
B cos quanto perscrutantur altius,
tanto puriores efficiunt, & aquarum
prouentu diuitiores. Nam agitando
dilatatus aquarum gurgis, quas par-
turiebat scaturigines, parit. Diuinæ
Scripturæ fons eiusmodi est : si quis
enim cælestes in eo venas orationis vi-
fodicare velit, ac pertundere : vide-
bit quasi cellam gratiæ promptuariam
latius nudatam. Audistis Ionæ histo-
riam? vidistis quanta pœnitentiæ sit
virtus? animaduertistis regem sese ad
luctus accommodantem, cinere, &
sacco, cæteraque, animi deiectione
quasi donis cœli regem captantem? C
animaduertistis iram immortalem mor-
talibus lachrimis demtam fuisse, ani-
maduertistis Prophetæ contentionem,
Deique humanitatem animaduertistis,
Prophetam, in ceto gestatum, & er-
ga peccatores commiserationem edo-
ctum? huc age alterum etiam in Pro-
pheta thesaurum oculis rimemur.
Thesaurus autem Prophetarum est
Christus Dominus, quem tubis Pro-
pheticis pridem personantes, præma-
turè exortos eius præsentis radios o-
stendebant. Ionas autem malorum to-
lerantia potius Christum est inuitatus,
quàm verbis prædicarit, nec verbis D
Domini sepulchrum prædixit, sed in
cælo sepultus, & post triduum sine
noxa redditus omnes docuit mortales
immortalitatis ianuam esse mortem,
ac de sepulchro vitam erumpere. Ex
has ipsius voces rebus gestis prolatis
Christus suas faciens clamat ad incre-
dulorum ludæorum populum : Genera-
tio mala, & adultera signum querit, &
signum non dabitur ei, nisi signum Iona
Propheta. Sicut enim fuit Ionas in ventre
ceti tribus diebus, & tribus noctibus.

sic oportet filium hominis agere in corde terra
tribus diebus, & tribus noctibus. Adnun-
ciat enim vel in umbra veritatem, ima-
go rem ipsam, passionem passione prius
ad vivum expingit. Age, paullulum o-
ratione superiora repetentes, monstre-
mus ut pridem solemne Deo fuerit vel-
ut in veterascente quadam imagine e-
mortua Gratiae facinora adumbrare.
Quod enim naturae leges res vicerint
hominum auribus & oculis incredibi-
les, ideo miraculorum simulacra Deus
antè fundamenti loco statuit, ut eorum
spectaculo in his praemeditato obsole-
tiores miraculorum umbras conspiciari
homines animadversione ex rebus ipsis
nata velut in speculo, quae supra natu-
ram sunt, credant. Quemadmodum qui
artis, & colorum subsidio rerum visa-
rum naturas inoliuntur efformare, um-
bras quasdam praeformant, antequam
colorum florem indant: eodem modo
solertissimus mundi artifex, imagines,
quae plus artis reposcunt prius attenua-
tè adumbravit. Veluti futurum erat, ut
hominibus salutis faciem praeluceret
Christi crux & passio, res tam miras in
immagine praefigurare Deus occupat, &
Abraham iam tum senior proprio par-
tu eam passionem iubetur imitari. Isaac
cum patre circa opus collaborabat,
& sacrificium cum sacrificante cogita-
bat sacificatione. Ara figebatur, flam-
ma surgebat, puer ad iugulationem ap-
tabatur, gladius ferebatur, cervix ad
ictum suscipiendum componebatur:
vox è caelo ruens gladium impedi-
ebat, ac pro puero agnus è vepribus suspen-
sus inducebatur, & ovis vnigenito Dei fi-
lio sufferta iugulum obtulit. Isaacus
perdurat, inuulneratur, victima verò
casum perferebat. *Ecce enim*, inquit, *A-*
gnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi: nam
carnis parentis fuit passio, non spiritua-
lis deitatis. Iterum erat paritura Virgo,
quae gratiae potius, quam naturae legi-
bus paruit. Ideo, ne dicant: Partus in-
credibilis, alienum id à natura: mulie-
res infœcundae miraculi huius cogitan-
di occasionem antè suggesserunt, &
Sara senecta ætate, & effœta simul cum
suo partu fidem generavit futuro Virgi-
nis partui. Item, salubrem Deus homi-
nibus sanguinem daturus erat; ne verò
miraculi peregrinitas non credendi ef-
ficeret occasio, ouiculæ sanguis foribus il-
licitus vastatorem foris manere coëgit,

Item. 1.

Α οὕτω δὲ τὸν υἱὸν τοῦ αἰδεσφότου ποιῆσαι ἐν τῇ
καρδίᾳ τῆς γῆς. κηρύττει γὰρ ἐν τῇ σκιά τὴν ἀ-
ληθείαν, ὁ τύπος τὰ πρᾶγματα, τὰ πάθη προ-
ζωγραφεῖται τοῖς πάθεσιν. καὶ δὲ μικρὸν αἰα-
λαβόντες τὰς λέξεις, διέξωμεν ὅτι φέρεται πάλαι
Θεῷ, κατὰ τὸ ὅτι πῶς ἀρχαῖαι εἰκόνες σκια-
γραφεῖν τὰ νεκρὰ τῆς χάριτος κατορθώματα.
ὅτι γὰρ τὰ πικρὰ τοῖς νόμοις τῆς φύσεως
πρᾶγματα, τὰς τῶν αἰδεσφότων ἀκοαῖς τι καὶ
ὁμιμασιν ἄπιστα, ἀλλὰ τὸ τοῦ τῶν θαυμάτων εἰ-
κόνας ὁ Θεὸς προαναβάλλεται, ἵνα τὴν ἐκεί-
νων ἡδὺν ἐν τύποις προμνησθῶμεν, καὶ τὰ ἀ-
μυδροτέρως τῶν θαυμάτων σκιάς καθορώμεν, τῇ
συνέσει θεωρεῖται, κατὰ τὸ ὅτι ἐστὶν πρὸς τὴν
φύσιν πιστεύσαν. ὡς τὸ ἐν οἱ τέχνη καὶ χρώ-
μασι τὰς τῶν ὁρωμένων φύσεως ὠδίνοντας, σκιάς
προχρηστέωσι, τὸν ἢ τοῖς χρώμασιν ἐπιδιδή-
σωσι. τὸ αὐτὸ δὲ ἔστιν ὁ πᾶσι τοῖς τεχνίταις τὸ
κλίσις τὰς τῶν εἰκόνων ὁρωτέρας προπρεσβύ-
τερας ἐκιοχράσι. οἷον, ἐμμελε Χριστοῦ
πᾶτος, καὶ σωτὸς ἀνδρῶν αἰαλάμπτει ὁ γῆ-
ριος, προλαβὼν ἐπέξει ἐν τῇ τύπῳ τὰ θαύ-
ματα, καὶ ἀβραάμ ὁ πατριάρχης, ἀλλὰ τὸ οἰκείων
ὠδίνων μιμήτης ὁ πᾶτος προεσθίεται. *Ισαὰκ*
τὴν πατρίαν τῆς ἐργασίας σκεύαται, καὶ ὁ θυ-
μα τὴν θυσιᾶν συνεμερίματα τὰς θυσιᾶν. ὁ
βωμὸς ἐπήλυτο, ἡ φλόξ αἰπέμπετο, πᾶς
πρὸς τὴν σφαγὴν ὑπερέπιζετο, ξίφος ἐφέρε-
το, ὁ τεράστιος πρὸς ὑποδοχὴν διεπείθετο.
ἀλλὰ φωνὴ μὲν ὑεαίνοντι ὁ ξίφος ἐδίσηκεν,
ἀντιστήλη δὲ τῷ παιδί, ἀμνὸς τῷ ξύλου κρε-
μάμενος, καὶ ὁ πατριάρχης τῇ τῷ μοιολογίᾳ σφα-
γῇ ἀντεκομίζετο. καὶ ὁ μὲν Ἰσαὰκ ἐμμελε ἀπα-
γῆς, ἡ θυσιὰ δὲ ὁ πᾶτος ἐλάμβανεν. ἴδε γὰρ, φησὶν,
ὁ ἀμνὸς τῷ Θεῷ, ὁ αἶρων τὴν ἀμύρῃαν τῷ κό-
σμου. τὸς γὰρ φαινομένης ἀρκὸς ὁ πᾶτος, ὃ τῆς
δοουμένης θυσιᾶς. πάλιν ἐμμελε πικτεῖν πρῶ-
γένος, αὐτὴ τῶν νόμων τῆς φύσεως πειθομένη τῇ
χάριτι. ἵνα μὴ λέγωσιν, ἄπιστος ὁ Θεός, ἀλλό-
τεροι τῆς φύσεως, ἀλλὰ τὸ τοῦ προλαβόντος ἐγ-
ραι μνηστῶσι ὁ θαῦμα, καὶ Σάρρα μὲν γῆρας,
καὶ πᾶτος, συνεπέπικτε πιστι. ὁ μέλλων πικτεῖν.
πάλιν, ἐμμελε αἶμα ὁ γῆριος αἰδεσφότοις χρε-
σταῖς, ἵνα μὴ ὁ ξένος τὸ θαῦμα πᾶς ἀπιστίας ὑπό-
δοις ἡγήται. αἶμα προβάτου θυσιᾶν ὁ πικτεῖν
μνησιν, ἐξω μὲν τὸ ὁλοκαυστὶν κατεκτελέμενος,

ὁ ἄγγελος θανάτου καθωπλισμένος αἵματος ἵα-
 πῶς φυγὴν ἀπηλαυνέτω· καὶ ὁ πᾶς περὶ τοῦ
 ἱεροῦ ἐν Αἰγύπτῳ κείζων, οὗ ἐφάνη, ὅ-
 που αὐτὸν σφραγίσαι ἐβόλευσε. πάλιν, ἐμύχε
 βάπτισμα τοῖς ἀδελφοῖς καθὼς δίδοται, θα-
 νάτου παροδὸν, καὶ ἀναστάσεως ἀποδὸν ὑπὸ χρίμα-
 τος· ὅρα οὖν μοι θαλάττης ὑπηρετῶσαν τοῖς τύ-
 ποις, καὶ ῥάβδῳ τυπόμενα κύματα, καὶ μέγυ-
 ροι τοῖς ἰσχυροῖς πλάγας· καὶ Γαῦλον βοῶντα,
 Δὲ τῆς θαλάσσης διήλθον, καὶ πόμτες εἰς τὴν
 Μωϋσῆν ἐβαπτίσθησαν ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐν τῇ
 θαλάσσῃ. βάπτισμα καλὸν τὴν θαλάττης ὁδὸν·
 θανάτου γὰρ ἡ φυγὴ πληθυνθεὶς δι' ὕδατος.
 πόμτες ἐμύχεν ὁ Χριστὸς πάθος τοῖς νεκροῖς ἀ-
 πολύφν, καὶ θάνατος ἔσται θανάτου κατάρσεις, καὶ
 πάθος παθῶν ἰατρὸν διείσκεισθαι. μὴ γίνωσκον
 ἀπιστίας Ιουδαῖς συκοφαντήσῃ τὸ θαῦμα, τὸν
 σὸν Μωϋσῆα θεωροῦσιν δι' ὅπως ἐν ἐρήμῳ τὴν
 εἰκόνα τοῦτο χαλαβεύοντα· ὅφιν ἐπληθύνει, καὶ ὅ-
 φιν ἰατρὸς, καὶ ὅπως πάθος ἐν ἑαυτῷ. τίς οὖν
 ὁ παῖς τύπος μέγυρτος; ἡς; ἀκούει τῆς διαπο-
 ρῆς τῆς οἰκίας Γεφθὰς ἐρμηνεύοντες· καὶ οὕτως ὁ-
 λώσῃ, Φησὶ, Μωϋσῆς τὸν ὅφιν ἐν ἐρήμῳ, ὅπως
 ὑψώσεται διὰ τὴν ὑπὸ τῆς ἀδελφότητος. ἐμελλε
 πάλιν Χριστὸς ἐκ νεκρῶν τοῖς νεκροῖς ἀποπαῖν·
 Γεφθὰς γὰρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἀφ' αὐτοῦ·
 ὅτι μὴ πιστεύεις Ιουδαῖς παῖς Παύλῳ κηρύττον-
 τι, Δὲ τὸ πνεῦμα τῶν ἁγίων Ἡλίας περὶ τὸν ἑλυσ-
 τὴν θανάτου νεκρὸν, καὶ περὶ τὸν περὶ τὸν
 τῇ ἀφῇ περὶ φυγὴν ἀναστήσει· διὰ τὸν Εὐὼχ
 ἐμύχεν ἐξω τῆς τῆς θανάτου Γεφθὰς· Ἡλίας τοῖς
 τῆς φύσεως οὐχ ὑπήκουσι νόμοις. πόμτες γὰρ τύ-
 πος, πόμτες οὐκ, πόμτες τῆς ἀληθείας περὶ με-
 νόμας. ὅρα μοι Παῦλον περὶ τοῦτο δημυ-
 ρῶντα· πόμτες γὰρ τῶν τύπων σωτέων ἐ-
 κείνοις. ἐγὼ δὲ περὶ τῆς νομοθεσίας ἡμῶν, εἰς οὓς
 πᾶς τέλη τῆς αἰωνίου κατελήθησιν. ἀλλὰ μὴ
 γὰρ τὸν λόγον Ιωάννη, καὶ διὰ τὴν κατὰ τὸν
 κατ' αὐτὸν, τὸν κατὰ Χριστὸν τύπος κατέστηκε·
 πολλὰ τοῖς τοῖς ἀγίοις περὶ τῆς φύσεως τῆς
 ἀδελφότητος φησὶς ὑπὸ τῆς ἀποκαλύψεως, Ιου-
 δαῖς ἀγνωμονοῦσιν, ἐν τῇ εἰδωλοφρονεῖν
 τῇ. οὐκ ἔστι ὅτι τῆς φύσεως· ἀλλὰ τῆς
 Ιουδαίας ἡλίου περὶ τῆς ἀποκαλύψεως, τῇ
 τῇ γένεσι συμπαθεία καμπίοι. ἐθνομῶν
 διὰ περὶ τῆς εἰδωλοφρονεῖν ἀνακαλύπτει.

A & Angelus morte obarmatus conspe-
 cto sanguine in fugam agebatur, qui-
 que primogenita naturæ in Ægypto
 metebat, ubi sigillum sanguinis ani-
 maduertit, ne attigit quidem, Item,
 hominibus baptisma dandum erat, quo
 mortis promittebatur effugium, & re-
 surrectionis confugium. Denique ad-
 spice, ut mare figuris seruiat, ut flu-
 ctus virga diuerberati, & vestigiis e-
 mensum pelagus, ac Paulum audi in-
 tonantem: *Mare transierunt, & omnes* 1. Cor. 10:
in Moyse baptizati sunt in nube, & in
 mari. Baptisma vocat viam per mare.
 B Erat enim mortis, quæ in aquis appe-
 teretur effugium. Mortuos certò libe-
 raturus erat Christi tumulus, & mors
 futura mortis exitium, & passio pas-
 sionum officina medica. Ne igitur per
 incredulitatem Iudæe miraculum ca-
 lumnieris, Moysen tuum contempla-
 re in solis terris per serpentem huius rei
 cudentem simulacrum. Serpens ferie-
 bat, & serpens medelam ferebat, mor-
 sumque serpentis curabat. Quis igitur
 ea figura designabatur? quis? audi Do-
 minum res suas clarè interpretantem:
Et sicut Moyses exaltavit, inquit, serpen- 1. Cor. 1:
tem in deserto: ita exaltari oportet filium
 hominū. Erat etiam Christus mortuos
 è mortuis extracturus? *Canet enim tu-*
 ba, inquit, & mortui resurgent incorru-
 pti. Quando, Iudæe, Paulo prædi-
 canti non credis, Elias idcirco primum
 olim liberauit à morte mortuum, &
 mortuus contactu mortuum experge-
 fecit ad fugam. Ideo quoque Enochus
 mansit extra mortis nassam, nec Elias
 naturæ legibus obediuit. Omnia enim
 figura, omnia umbra, omnia veritatis
 præsignificationes. Attende mihi Pau-
 lum hac de re concionantem: *Hæc enim*
 omnia in figura contingebant illis: scripta au-
 tem sunt ad correptionem nostram, in quos fi-
 nes seculorum deueniunt. Sed nostram Io-
 nas expectat orationem, utque res il-
 lius earum quæ Christo obuenerunt,
 fuerint signa, tempus est demonstrare.
 Iudæis igitur infanientibus, Gentibus
 idolorum seruitudini obnoxiiis à sanctis
 Prophetis humana salus desperabatur
 admodum. Sani nihil erat in natura, ve-
 rum Iudæos, qui legem peruerant,
 miserabantur Prophetæ communis
 gentis misericordia flexi. Cum verò
 idololatriæ malum incrementa cape-
 re viderent, Gentibus succensabant.

Vbique idola, Deus inter eos nullibi. Sed vulnera, Christi medicinam non erant cuiçtura. Licet enim Prophetarum linguas ad dicendum concitaret ægri- tudo, tamen omnis Propheta sic affectis conferuus erat: verum Christo præsente euaneſcebat idololatria. Quod igitur gentes linguis irretiturus eſſet Chriſtus, & orbem terrarum impietate occupatum religionis artibus congregaturus; incredibile autem erat Prophetiſis auribus gentes ad veram religionem traduci poſſe: incredulis Deus rebus perſuadet, ac per viſiones futura reuelat. Idcirco nunc Ionam, qui gentibus ianuam ſalutis pandat, mittit, Prophetas docere volens quanto ad ſalutem Gentes præ Iudæis futuræ eſſent obſequentioreſ, & quanto Græci, quam Iſraëlitzæ ad fidem ar- gentiores. Vade, inquit, in Ninivem civitatem in aquam orbis inſtar, in ea concionare. Quid, inquit, ille, Ni- niuitis impium magis? quid ad idolo- latrîam infaniuſ? Tu verò mitte vo- cem minitantem euerſionem, ac vide animorum immutationem haud de- nuntiatione mea ſegniorem: Vide pœ- nitentiæ arma ira mea valentiora. Vi- de vt norint conciliare Dominum i- ratum. At non erat, vt videbatur, Io- nas lubens humanitatis præmiſter: verum attendens Deum verbo mina- ri, reipſa verò ſaluare percipientem Gentium odio fugam præhabuit fu- turi denunciationi, & inimicitias cum Gentibus re profeſſus eſt. Quàm ad ſanitatē conducibilem acceperat me- dicinam, occultuit ignorans interim vt arte ſua ſollertior ſit Deus peccatorum propugnator. Fugitans enim maris flu- ctibus impeditus eſt, cum fugæ admi- niſtram nauiculam circumplexum ma- re conferuum quætebat latentem, & occultam fugam procellæ ortu mare accusabat, & quid occulti conſilij co- queret Propheta tempeſtas publicauit, fuitque ipſi nauigium audaciæ thea- trum, & tribunal in naui conſti- tuebatur, nec non ſortitio reum re- darguebat, & Prophetam nauta iu- dicio condemnabat. Dic nobis: Qui ſu? unde? quod eſt opus tuum? quæ terra tua? quo vadis. Quid ergo Ionas? Domini ſeruus ſum ego, ipſe ſuimet accuſator fuit: Dominum Deum cæli ego iurabo, qui fecit mare & aridam.

Ion. 3:

A εἶδ' αὖτε παρθένον, Θεὸς ἐν αὐτοῖς ὑδαμὸν. ἀλλ' οἷον ἐμὸν κῆρ πλὴν Χριστοῦ ἰατρῆαν τὰ πάθη. εἰ γὰρ καὶ παρθενικὴς ὑπῆρχε γλώττης ἡ νόσος, ἀλλὰ παρθενικὴς ἅπας ὡς τοῖς πεποιθόσι ὁ μὲν δουλός. Χριστοῦ δὲ πρότερος ἐλλειψισμὸς ἠφανί- ζετο. ὅτι τὸ ἴδιον ἐμὸν γλώττης ἐγλυβέν τὰ ἔθνη Χριστοῦ, καὶ τὸν τὸ οἰκουμένης κύκλον ἀσπερίαν κραυγὴν, τῇ τὸ ἀσπερίαν μεθ' ἡμέτερον στυγῆν, ἀπὸ τοῦ δὲ παρθενικῆς ἀκοῆς δὲ τὰ ἔθνη πρὸς ἀσπερίαν ἐπομάμαζον. περὶ τοῖς ἔργοις ἀπιστοιῦ- τας Θεός, καὶ δι' οὗ ὁρῶσι, ἀνακαλύπτει τὰ μυστή- ρια. B καὶ εἰς τὴν τοῦ καὶ ἀποστόλου τὸ ἰωάννη, παρθενί- γοντα τοῖς ἔθνεσι τὸ ἑσπερίαν τὰς πόλεις, διδά- ξαι παρθενικῆς βυλαμῆος πόσιν τῇ Ἰουδαίῳ τὰ ἔθνη πρὸς σωτηρίαν ἀνθρωπίνους, καὶ ὁσὶν Εὐαγγέλιον Ἰσραηλιτῶν περὶ τὸ πῶς ἡμετέροι. παρθενί, φησὶν, εἰς Νινυὶ πλὴν πόλιν τὴν μεγά- λην, πλὴν τὸ οἰκουμένης εἰρήνη, κήρυξον ἐν αὐ- τῇ. ἡ, φησὶ, Νινυὶ τῇ ἀσπερίῳ; τί πρὸς εἰ- δωλολατρείῳ μανικώτερον; σὺ δὲ πῶς φη- σὶν ἀπειλῶν καὶ ἀσπερίῳ, καὶ ἡσασθαι γῶ- μης μεθ' ἡμῶν, τὸ ἐμὸν ἀποφάσις ὅσον τῶν. C ἡσασθαι μεθ' ἡμῶν ὅπλα τῆς ἐμῆς ὀργῆς δινα- τώτερον. ἡσασθαι πῶς οἶδ' αὖτε καὶ ἀλλὰ τῇ διαπο- τῇ θυμῶν. ἀλλ' οἷον ὡς ἴσκειν, ἰωάννης φιλεῖ, θεοπίας ὑπέρτης ἐκείνης. ἀλλ' ὁρῶν ἀπειλῶν τοῖς λόγοις Θεοῦ, ἔργον δὲ ἑστὶν ὅτι θυμῶν, τὰ μὲν τῇ ἔθνεσι δραπτινὴ αὐτῇ τῇ παρθενίῳ παρθενίῳ, καὶ πλὴν πρὸς τὰ ἔθνη δυσμένης τοῖς ἔργοις ἐκέρχην. ἐκέρχην φάρ- μακον, ὃ πρὸς ἴασις ἔλαβεν. ἡσασθαι δὲ ὡς ὁ τῇ ἀμύρτωλῳ πρὸς αὐτῆς τὸ αὐτὸ τέχνης ὁφείτε- ρος. φησὶν γὰρ, τὸ θαλάττης πεπιδνῶ κύμασιν, ὅτε τὸ τὸ φησὶν ὑπέρτης ὁ λαὸς ἀπὸ τῆς ἐκέρχης θαλάττης, ὃν ὁ μὲν δουλὸν ἐξήτει κρυπτόμενον, καὶ τῆς λαοφάνης φησὶν ἐκέρχης ἀπὸ τῆς ἐκέρχης ἡ θαλάττης καὶ παρθενίῳ πῶς ἐν ἡμετέροις κρυπτόμενον, ὃ χημὸν ἐκέρχην, καὶ ἡσασθαι τῆς πόλιν αὐτῇ δὲ σκάφος ἐγένετο, καὶ δικαστήριον ὅτι τῆς πῶς στυγερῶν, καὶ ὁ κληρὸς τὸν αἴτιον ἡλεγχῆ, καὶ τῇ παρθενίῳ αὐτῆς ἐδικά- ζετο. εἰπέ ἡμῖν τίς εἶ, καὶ πῶς; καὶ τίς οὐ ἡ ἔρ- γασία; πῶς ἔρχη; καὶ ποῦ πορεύη; ἡ οὖν ἰωάννης δούλος κυρίου ἐγὼ εἰμὶ. αὐτὸς παρὼν κατῆ- γορος γάρ τοι καὶ κύριον τὸν Θεὸν τῆς ἡμετέρας ἐγὼ σέβωμεν, ὅς ἐποίησε τὴν θαλάττην, καὶ πλὴν ἐκέρχην.

ὁφυγῆς ἀπολαυόμενος κήρυξ θεωρωσίας A Pro fuga respondens euasit Dei cognos-
 κατέστη, καὶ παμύθητον θύσεως ὁ σκάφος ἐρ- scendi præco, & religionis scholam na-
 γάζεται. κύριον τὸ Θεὸν τῆς ὕψους ἐγὼ σέβομαι. uem fecit. *Dominum Deum cæli ego timeo.*
 ἐστὶ Θεός, ὡς αὐταί, τὸ ἡπεῖρα δεσπότης, καὶ τὸ θα- Est Deus, ὁ naturæ, continentis Do-
 λάτης ἐργάτης, ὃ τὸ δακτύλων ὕψους δημιούρ- minus, & maris opifex, cuius digiti cœ-
 γημα· ἐκείνῃ δουλῶς ἐγὼ, τὸ ἐμὲν θαλάσσια διώ- lum fabricarunt. Illius ego seruus ;
 και φυγῶν, δεσπότη δὲ θεοκονιζόμεν· τὸ αὐτῆς ὁμό- meam fugam persequitur mare Domi-
 δουλον ἐμὲ ὁ γλυκύτης· ἐγὼ τῆς χαρμῶνος ἀπο- no subseruiens, sibi conseruum me
 ρησις. πῦρ ἐστὶν δὴ τῆ θαλάσσης ὁ ζήλῳ μόνον. ἀν- prehensat, ego procellæ causa, adest,
 δράκοντι· αὐτῇ τὸ ἐμὲν παροιστάμεν φυγῶν quod à mari conquiritur, mancipium,
 αἰχμαλῶν. ἀποδοτέ, καὶ σάξαι· ἐνδὸν ἔχει τὸ γα- id in mandatis habet, ut me fugientem
 λῶν, εἰ βάλαι· ἐνός σώματος τὴν ὁμοειδή 8 inuestiget. Tradite & saluemini. In
 ὠνήσατε. κύριον τὸ Θεὸν τῆς ὕψους σέβομαι. Εἰ manibus habetis tranquillitatem, si
 ταῦτα ἀφῆκα· τὰς φωνάς, ὡς παρρησίας, τοῖς Ni- vultis. Vnius corpore salutem redimi-
 ούταις ὅς ἡρεῖα σοὶ φυγῆς· οὐκ αὖ ἐδιδίχης τῆ te, *Dominum Deum cæli timeo.* Has si
 δραπετεύει, εἰ ταῦτα κηρύττει τοῖς κατὰ δικαιοσύ- Niniuitis, ὁ Propheta, voces misisses,
 σιν ἐπειάσας. τῶν Νινιθίων διδάξαι, τοῖς ναύταις fuga tibi minimè necessaria sit ; ne-
 τὸ πλάης διέσωσας· μέγας ἐστὶν οἱ συμπλέον- que si suaderi potuisses, ut hæc dam-
 τες, ἐν αὐτοῖς τὸ τῶν Νινιθίων κατὰ μαρτυρίας πί- natis nuntiares, captes effugia. Nau-
 σιν πεποιήκας μετὰ τῆς θύσεως τοῖς τὸ φυγῆς tas prius ab errore conseruasti, quam
 δικασαί. καὶ ἔλαβον τὸ Ἰωνᾶν, καὶ ἐνέδοχον εἰς τὴν Niniuitas docueris. Sunt Gentium
 θαλάσσιον, καὶ ἐστὶν ἡ θαλάσσια ἐκ τῆς θαλάσσης αὐ- pars, qui tecum nauigant, in ijs Ni-
 τῆς· ὅτι τὸ ἐμὲν ἡρεῖα τὸ ζῆλος εἰλημμένον τῆ niuitarum fidem condisce. Tux fugæ
 φθόγγος· οὐκ ἔστι ἐπὶ ἡρεῖα ζητήσεως, κατὰ iudices veram religionem docuisti. Et
 χεῖντος τῆ δραπετεύσεως. καὶ ἐφοβήθησαν οἱ tulerunt Ionam, & miserunt in mare, &
 ναῦται φόβῳ μεγάλῳ τὸ κύριον, καὶ ἐθυσάν θυ- sterit mare à furore suo. Neque enim vl-
 σίαν, καὶ ἠύξαντο θυγᾶς. καὶ φυγῶν ὁ Ἰωνᾶς τὸ τῶν trā opus erat procella comprehenso
 ἀνθρώπων σωτηρίας ἐνεμπορεύσατο. ὡς οὖν τῶν fugiente, non vltiā opus erat quæstio-
 ἐστὶν, ὡς παρρησίας, τῆς ποιησίας καλῶς τὴν ne, detento profugo. *Et timuerunt vi-*
 ἰαπεῖσαι· ἐφ᾽ ἑγὼ μόνον, καὶ τοῖς συμπλέον- 100. 2.
 ἐπεισας ἐλάλησας, καὶ πῖσιν ἐχρήσας· ἀφῆ- *ri timore magno Dominum: & immolauerunt*
 κας φωνῶν, καὶ τὴν ψυχὴν ἐχάρωσα. καὶ παρρη- *hostias Domino, & voverunt vota.*
 τὰς κύριος κἄντι μεγάλῳ κατὰ πῖν τὸ Ἰω- Et Ionas fugiens, salutis hominum
 ναῦ. πῦρ τῶν ὅλων δεσπότης Θεός τὸ προ- mercatum obibat. Quid igitur nequi-
 φῆται ἀποδείξας, καὶ τὴν φυγῶν νικήσας, τὰς tiz medicamento. Gentibus interdi-
 πάφῃ τῆς κήρυξ εἰλημμένον κατὰ τῶν, μονοουχῆ 100. 2.
 τοῖς τοῖς χεῖνται τοῖς ῥήμασιν. ὅτι ἐπὶ δραπετεύει *parauit Dominus piscem grandem, ut de-*
 ἐλάλει, ὡς παρρησίας· ἐπὶ παρρησίας τὴν φυγῶν *glutiret Ionam.* Hac ratione Deus Pro-
 τὸ τῶν ἐστὶν σωτηρίας· παρρησίας ἀπολαυόμενος; phetam captiuum cū fecisset, &
 χαίρει ὅσον κολαζομένοις; οὐ γὰρ ἀποურγῆς *fuga superior fuisset, Ceti sepulcro re-*
 γνέσκει τὸ κλήσεως; οὐκοῦν ἀποβῆθι πενήμερον *ceptum continens has ferè vsurpat*
 τὰ φωνῶν· ἀπομεινόν τῆς δεσποτικῆς οἰκονομίας τὰ *voces: Nunquid adhuc fugere vis,*
 πᾶν, μάλιστα πᾶν ἐστὶν πᾶν κληθῆσθαι· γα- *ὁ Propheta? adhuc gentium salute*
 νῆσθαι πάφῃς ὁ κήρυξ, ἀπομεινόν τὸ ἐμὲς οἰκονο- *fugam præponderas? spernis pereun-*
 μίας τὴν μίμησιν, δι᾽ ἧς ὁ Νινιθίων μόνον, ἀλλ᾽ ὁ *tes? gaudes eorum animaduersione*
 σῶμπας ἀνθρώπων κόσμος δι᾽ ὁμοειδίας (φθῆσι). *conspicita? non vis minister esse vo-*

nis gere symbola, expedi te cetero tanquam monumento. Iudæis tuis persuade quod sepulcra soluentur, Non est minoris admirabilitatis, piscis ventrem eum, qui vivit, refugere, & mortis ventrem. Meæ Incarnationis contemplator esto. Meus enim Filius templum ex hominibus adsumet, & stolam, quæ ijsdem, quibus homines, casibus obijciatur, induet, carne ex hominibus delibata vestietur hominum causa, eam Iudæi morti addicent, & cruci affigent, qua Iudæi à malis fructuose liberari queant, & eam morti tradent qua mortui norint reviviscere, qua victor ab inferno redeat ad vitam, qua sepulcro inferetur, & cum monumentum capiet: quemadmodum te, ô Prophetæ, ceti venter in lucem remisit inoffensum, & conseruavit. Minus virium ad perniciem habuit marina bellua, minusque habebit ibi virium mors, soluet mortis decreta, quibus vetus culpa subscripserat, mortis leges obliterabit: huius enim decretum serpentem infrænabit adhuc hominibus obloquentem, omnibus salutis spes ostentabit. Tunc & Niniue, quæ Polis vocatur, saluabitur, & à Christo nomen mutuabitur, non ab idolis. O Domini clementiam: quæ Prophetas diligit, peccatoribus dat veniam, iustos erudit, peruersos reflectit. Con-

Rom. 17.

clusit enim Deus omnes in incredulitatem, ut omnium misereatur, cui gloria & imperium in secula seculorum. Amen.

A **Π**ΑΙΔΕΥΟΥ ΤΑ Τ' ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ ΣΥΜΒΟΛΑ · ΣΠΟΔΟΥΣΑΙ ΚΑΘ' ΑΥΤΟ ΜΗΜΑ ΤΟ ΚΗΤΟΣ, ΠΥΣΣΙ ΙΟΥΔΑΪΣ ΤΙΣ ΟΥΣ, ΟΤΩΣ ΟΙ ΤΑΦΟΙ ΛΥΘΙΣΟΝΤΑΙ. ΟΥΚ ΕΣΤΙΝ ΕΛΑΤΤΟΝ ΕΙΣ ΤΑΥΤΑ Τ' ΧΥΛΙΑΣ ΖΩΝΤΑ ΦΥΓῆΝ, ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΥ ΖΑΤΕΡΑ. ΓΙΝΕΤΑΙ ΠΡΩΤΟΣ ΤΗΣ ΕΜΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ. Ο ΓΩ ΕΜΟΣ ΥΙΟΣ ΝΑΟΝ ΟΥ ΑΝΔΡΕΣ ΠΩΝ ΑΙ ΑΛΗΨΑΜΕΝΑΙ, ΚΥ ΤΟΛΩ ΑΝΔΡΕΣ ΠΩΝ ΟΜΟΙΟΠΑΘΗ ΠΕΡΙΘΗΣΤΑΙ. ΑΡΧΗ ΠΕΡΙΘΗΣΤΑΙ ΠΩΝ ΑΝΔΡΕΣ ΠΩΝ ΑΝΔΡΕΣ ΠΩΝ. ΤΑΥΤΩ ΙΟΥΔΑΪΟΙ ΚΑΤΑΧΡΙΝΟΥΣΙ ΘΑΝΑΤΩ, ΚΑΙ ΣΑΥΡΩ ΠΕΡΙΘΗΣΤΑΙ, ΔΙ' ΗΣ ΤΗΝ ΠΑΘΩΝ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΕΚΑΡΚΩΣΑΜΕΝΟ, Ε ΘΑΝΑΤΩ ΠΩΝ ΑΝΔΡΕΣ ΠΩΝ, ΔΙ' ΕΣ ΟΙ ΝΕΚΡΟΙ ΤΩΝ ΕΙΣ ΒΙΟΝ ΑΙΣΘΙΩΣΙΝ ΕΔΙΔΑΧΘΗΝΤΩΝ, ΔΙ' ΗΣ ΕΞ ΑΒΔΥ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΠΩΝ ΖΩΩΝ ΑΙΣΘΙΩΣΤΑΙ ΤΑΦΟ ΠΩΝ ΑΝΔΡΕΣ ΠΩΝ, ΚΥ ΔΕΞΕΤΑΙ ΜΗΜΑ, ΚΑΘ' ΑΥΤΟ Ο ΠΡΟΦΗΤΑ ΤΟ ΚΗΤΟΣ. ΑΝΕΠΕΜΨΕ ΣΙ ΚΗΤΟΣ ΖΑΤΗΡ ΑΠΑΝΤΗ, ΚΑΙ ΔΙΕΤΗΡΗΣΙΝ · ΗΤΩΣΕ ΠΩΝ ΑΝΔΡΕΣ ΠΩΝ ΤΩ ΠΕΛΑΓΩΣΙ ΘΕΙΩΝ, ΑΤΩΤΩΣ ΚΑΚΕΙ ΘΑΝΑΤΟΣ, ΛΥΣΗ ΤΩ ΘΑΝΑΤΩ ΠΩΝ ΝΟΜΟΙΣ, ΟΙΣ ΔΕΧΑΙΝΑ ΠΩΝ ΑΝΔΡΕΣ ΠΩΝ ΥΠΗΡΕΘΟΥΣΙΝ, ΑΠΑΛΕΨΗ ΤΩ ΘΑΝΑΤΩ ΠΩΝ ΝΟΜΟΙΣ. ΤΟΥΤΩ ΓΩ ΨΗΦΙΣΜΑ ΧΑΛΙΩΣΗ Τ' ΟΦΙΝ ΚΑΤΑ ΑΝΔΡΕΣ ΠΩΝ ΕΠΙ ΦΗΤΗΡΩΝ ΠΩΝ ΑΠΛΩΣΗ ΤΗΣ ΕΔΙΣΙ ΤΑΙ ΤΗΣ ΘΕΤΗΕΙΑΣ ΕΛΠΙΔΑΣ. ΟΤΙ ΚΑΙ ΝΙΝΩΙ ΚΑΛΟΥΜΕΝΗ ΠΟΛΙΣ ΘΗΤΗΤΑΙ, ΚΑΙ ΤΩ ΧΕΙΡΟΤΕΡΟΤΗΡΕΙΑ ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΕΙΔΩΛΩΝ ΔΙΔΑΧΕΤΑΙ. Ο ΤΗΣ ΤΩ ΔΙΑΠΩΝ ΦΙΛΑΝΔΡΕΤΙΑΣ, ΚΑΙ ΠΡΟΦΗΤΕΙΑΣ ΑΓΑΠΩΣΗΣ, ΚΑΙ ΑΜΕΡΤΩΛΩΝ ΦΗΤΗΡΩΝ, ΚΥ ΔΙΣΧΟΙΣ ΠΑΙΔΕΥΟΥΣΗΣ, ΚΑΙ ΠΟΤΗΡΕΙΑΣ ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΥΣΗΣ. ΣΥΜΕΚΛΗΘΗ ΓΩ Ο ΘΕΟΣ ΠΩΝ ΑΠΛΩΣ ΕΙΣ ΑΠΕΪΘΑΝ, ΙΙΑ ΠΩΝ ΠΩΝ ΕΛΕΨΗ. ΑΥΤΗ Η ΔΟΞΑ, ΚΑΙ Ο ΚΡΑΤΗΣ ΕΙΣ ΤΙΣ ΑΙΩΝΑΣ ΤΗΝ ΑΙΩΝΩΝ, ΑΜΕΝ.

Τού αὐτοῦ εἰς τὴν κτ' Δαυὶδ ἱστορίαν.

Eiusdem in Davidis historiam. D

ΛΟΓΟΣ ΙΔ'.

ORATIO XIV.

ALII aliarum artium magistri hominibus constituti sunt, & varia scientia discipulorum manus exornant blandientis vitæ vlibus. Medicus quidem medicas artes exponit pharmacis docens ægitudines oppugnandas. Alius quispiam cum ære, aut ferro colluctatus, & naturam arte subigens inaurantes artis transfert doctrinam, dum

AΛΛΟΙ ΜΕΝ ΕΝΩΝ ΤΕΧΝΑΙ ΠΑΙΔΕΥΑΙ ΤΙΣ ΑΝΔΡΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΟΙΕΤΑΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΔΕΧΟΜΕΝΟΙ ΤΗΝ ΜΑΘΗΤΑΝΤΩΝ ΤΑΙ ΧΕΙΡΑΣ, ΤΑΙΣ ΤΩ ΒΙΩ ΚΟΛΑΧΕΥΟΝΤΕΣ ΧΕΙΡΑΣ. ΚΥ ΙΑ ΕΣ ΜΕΝ ΙΑΤΡΙΚΗΝ ΔΕΧΕΤΑΙ, ΤΩ ΚΤ' ΤΗΝ ΙΟΥΡΗΤΗ ΔΙΔΑΧΗ ΦΑΡΜΑΚΩΝ ΕΝ ΠΑΙΔΕΥΩΝ ΠΩΝ ΤΑΞΙΝ. ΕΠΙΤΕΡΕΣ ΔΕ ΠΩΝ ΧΑΛΚΩ ΠΡΟΑΠΑΛΑΪΩΝ, Ή ΣΙΔΗΡΩ, ΦΥΣΙΝ ΤΗ ΤΙΧΗ ΧΙΟΝΟΜΕΝΟΣ, ΕΙΣ ΠΩΝ ΕΡΕΤΑΣ ΤΗΣ ΤΙΧΗΣ ΜΕΤΑΦΕΡΕΙ ΤΟ ΜΕΤΕΜΑ, ΔΙΔΑΧΩΝ ΠΩΝ

ὁ χαλκὸς ὑπὸ τῆς ἡμετέρας ὑ-
 πὸ τῆς βουλῆς τοῦ καὶ γεωργὸν ἀποδιδόντα, ὁ-
 ρῶν, νῦν μὲν ἀργεῖα τῆς γῆς πολυπραγμο-
 νοῦντα λαγόντας, καὶ τῆς τομῆς τὸ βάθος ἀνα-
 μέτρωντα τῆς αὐλαγῆς· νῦν δὲ πλὴν ἀμπελῶν
 οἰκίαις φόρτω βεβαρημέναις τῆς κλήμασι, τῆς
 τομῆς ἐκκαθαίροντα, καὶ τὰς τῶν ναμῶν ἀκρι-
 βῶς ἀριθμῶν τῆς ἀμπελῶν τῆς κλήμας ζυγ-
 σαπῶντα· ἵνα μὴ, ἀδελφοί, τὴν τῆς φύσεως ἐκ-
 διαπονήσαντα πλοῦτον, ἀδελφοί, καὶ πενήτην
 τῆς πηγῆς ἀποτέλῃ. Εἴτα τοὺς ἐργάζεσθαι διὰ
 ἐλαττωθῆς βοσκήσας ἀφ' ἀπλήκων ὀπιμῶν,
 καὶ ἀφ' αὐτῶν, ἐκ παιδῶν τοὺς ἐαυτῶν πα-
 ῖδας τῆς ἀμπελῶν τὸν ἡσυχαστὴν καὶ μικρὸν μα-
 ταλλῶν, καὶ μὴ τῇ φιλοτιμίᾳ τῆς φύσεως
 ἐπομένους, καὶ ἔρωτι πλεονεξίας, διδασκάλους
 πενίας τὰς φυτὰς καταστῆναι. ἀλλ' αἰδεσθῶμεν
 μὴ αἰδεσθῶμεν αἰδεσθῶμεν τῆς παιδείας
 οὐκ ἔχοντες, ἢ καὶ τὴν παιδείαν συμπεριλάβωμεν
 βίαν, καρπὸς δὲ τὰς παρὲντι συμπεριλάβωμεν
 γῆρας. ἡ δὲ τὸ πᾶν γῆρας, τῆς αἰδεσθῶ-
 μεν τοὺς αἰδεσθῶμεν ἀποπῶντα μικρολογίας,
 φιλοτιμίας αἰσίου ἐργασίας· διδασκῶν μὴ ἴ-
 σον, ἢς ἀθανασία τὸ κέρδος, πόλιν γεωργίας
 πᾶσι δίδως ὁσίων γεωργίᾳ, πᾶς ὁ εὐε-
 ρὸς ἀγλῶνεται, πᾶς αὖ τις πᾶς ἐν τῇ ἡσυχίᾳ
 ἡσυχαστὴς ἐμπορεύσεται· πᾶς τῆς κληρονομίας
 Χριστοῦ· πᾶς ἵς συμβαλλόμενός Χριστῷ, πᾶς
 ἵς δραστεύσας γένεσας· πᾶς τῆς μέλλουσας
 κεραιῆς πυρός· πᾶς ἵς τῷ Χριστῷ φυγῶν, φί-
 λος τῷ Χριστῷ πᾶσι δίδως. τοιούτων τεχνῶν διδά-
 σκαλος ἡ γῆρας πᾶσι δίδως· τῶντα βόσκα
 τοὺς μὴ δὲ ἐκ παιδῶν, οὐκ ἀρκυμένους
 τοὺς πᾶσι δίδως, οὐκ ἀρκυμένους πᾶσι τοῖς πᾶσι
 γῆρας, τῇ γῆρας τῇ γῆρας ἀρκυμένους
 αἰδῶν ἐρεθίζῃ πᾶσι μίμῃσιν· τοὺς λαμ-
 πῶν τῆς ὑπερείας ἀθλῶν εἰς μέσον ἀχθῶν
 διηγήματα, τὰ ὁμοίᾳ τῆς φύσεως, πᾶσι ὁμοί-
 οῦντα πᾶσι δίδως. ἀφ' οὗ τῆς γῆρας
 οὐκ ἀρκυμένους εἰς μέσον ἀχθῶν, οὐκ ἐκρυ-
 βῶντα· ἀλλ' αὖ τῇ τῇ Αβελ σαφῶς ἀντεκλήρωσε, χα-
 ρακτῆρα δικαιοσύνης τοῖς ὑστερὶν αἰαζάμε-
 νος, ὅτι δῶρον πᾶσι δίδως τῷ Θεῷ. πᾶσι δίδως
 γῆρας· ὅτι τοὺς ἀρκυμένους ὁρῶντα πᾶσι τῷ ὁρ-
 μένῳ δῶρον τοῖς ἀρκυμένους ἔτερεν αἰαζάμε-
 νος· ἀλλ' αὖ εἶπεν τὸν Εὐαγγέλιον· ὅς τῇ πᾶσι
 τῆς δικαιοσύνης δῶρον· ὅς τῇ πᾶσι τῆς φύσεως,

qua via nostræ voluntati facile accessibilis, perdocet. Quod si in agricolam oculos conieceris, videbis quandoque aratro terræ sinus sollicitantem, & proscissionis altitudinem sulcis dimentientem: quandoque vitem suo degrauatam onere pampinos putando expurgantem & riuulorum numero vineti fontes accuratè exquantem, ne confertim absumptis naturæ diuitiis sicciores & pauperiores fontes edat. Deinde pullulantes è vite capreolos curiose interplicans, nec sine ornatu, suos edocet liberos vineti thesaurum paullatim scrutentur, nève flagrans opum desiderium & innatam ambitionem secuti plantam vitient, ac depauperent. Verum enimvero homines alij alios humanas condocent artes, quarum vsus per totam circumfertur vitam, fructus autem præsentis circumscribitur tempore. Scriptura verò à Deo inspirata ab humanis vilioribus colloquiis auulsis hominibus diuinarum rerum cognitionis pandit officinas, disciplinam docet, cuius lucrum est immortalitas, quali studio paradisi piè excolatur, quomodo cælum capteretur, quomodo quis cœlestes thesauros nundinetur quomodo quis Christum pro hereditate capiat, quomodo cum Christo regnet, quomodo gehennam effugiat, quomodo venturos ignes superet, quomodo iudicio deuitato iudici amicus adstet. Scriptura doctrix istiusmodi artium præsidet, ista clamans discipulos edocet, & præceptionibus parum contenta, rebus ipsis plus immoratur. Virorum namque recordatione, qui res magnas gesserunt, ad imitationem prolecat. Præclaros pietatis athletas producit in medium per narrationes similitudine naturæ ad simile propositum inescans. Ideo siquidem quem primum natura iustum genuit, silentio non precessit; sed contra res Abelis dilucidè deprædicauit quandam iustitiæ characterem posteritati delineans, quòd mentem Deo dono dedisset ante donum, quod Deum, qui prospicit improspectus, ante visa dona inuisibilibus donariis oblectasset. Quid Enochum loquaris! qui penna iustitiæ elatus supergressus est naturæ terminos.

cum primus mortis decretum ostendit A inefficax. Habes item in Scriptura Noënum celebratum, qui vniuersali diluuiio gubernator seruabatur, & iustitiae gubernaculo diluuij violentiam propulsabat. Quid Abraham? naturae leges calcauit, & vnigeniti filij iugulator constitutus naturae Dominum obseruauit, qui Dei desiderium ingeniiti affectus tyrannide superius declarauit, & charitatem gladio penetrabiliorem. Cogitatione transi mihi ad Prophetam Dauidem, & vide tota virtutum prata eius in anima confixa, qui adolescentior cum adhuc esset bona rerum copia auctus erat: imperfectus quidem per adolescentiae tempus, ad summam tamen diuini cultus arcem euectus est. Cuius mores Deus vel in medio grege admiratus regiis ornat sceptris, & magno Samuele pueri confirmandi causa ministro constituto oues adhuc sequentem diadematis coronat; peram purpura, virgam sceptro conmutat ac pro animantium grege Israelis turbas pascere iubet. Huc igitur, si videtur, huic hodie doctrinae vacemus, atque virtutem discamus & hic honoratam, & in caelo coronatam, simusque Dauidis imitatores vestigiis inhaerentes, quibus ille ipse vsus in caelum confugit. Et dixit Dominus ad Samuelem:

6. Reg. 6.

Imple cornu tuum oleo, & veni: mittam te in Bethleem ad Isai; Prouidi enim in filio eius mihi regem. Deus adolescentem manifestat, & cum Propheta de Propheta loquitur. Vidi, o Propheta, animam Gratiae recepticem, vidi, o Propheta, animam ad spiritus receptionem bene comparatam: ornauit figmentum meum rebus bene gestis, adiunxit ad artem creandi meam animi decus. Hunc prouidi mihi in regem. Non simpliciter, Prouidi: sed Mihi in regem. Arcanum aliquod mysterium continet. Prouidi in filio Isai mihi regem. Quoniam enim ex Dauido Christus secundum carnem, verum regnum, coelestia sceptra, salutaris generatio, perennis Gratia: Prouidi, inquit, in filio Isai mihi regem. Tantum-non dicit: Meum esse istius filij regnum reputo. O sapientiam immortalem!

λέα· μοι οὐχὶ λέγων, ἐμὴν εἶναι τὴν παῖδος βασιλείαν λογίζομαι. ἀλλ' ὡς τὸ ἀθανάτου Θεοῦ:

πρωτος της τελευτης τινος αποφασιν διζεις αποτελεσον. εχες παλιν εν τη γραφη τον Νωε βοωμενον, ος εν οικουμηνικω ιουαγια κυβερνητης επωζετο, τας πηδαλιω της δικαιοσυνης κατακλυσμου βιας απεκρυμμενος. τι δε αυ ειπης τ Αβρααμ, ος τις της φύσεως νόμους επάτησε, και σφαγας μονοθου παιδος υπεση ημεοις, τον της φύσεως δεσποτην αιδουμενος. ποθεν Θεος διζεις φυσικης τυραννιδος αιωτερον, και ξιφους ο φιλειν οξύτερον. μεταβηθι μοι τας λογισμας προς τον προφητην Δαυιδ, η βλέπει λαιμωνας ολους ερετην πεφυτευμενους ψυχῃ, ος και μειρακιον ων επι, τις αγαθους εκμαθεονεκτήματα, τας μὲν χρονα τ ηλικίας απελθων τινι ακρόπολιν· ε θαυμάσας τον εσπον Θεος, η εν μέσω ποιμνης βασιλικῃς εκόσμησε σκήπτρῳ, η δαδῆμασι φαροι τ επι τις προβατῖς επόμενοι, τ μέγαν Σαμουήλ τ τῷ μειρακίῳ χρονομίας αποσυργον ποιησάμενος. και ἀλλάττει τ μὲν πήραν πορφύρα, τινι βακτηρίῳ τας σκήπτρα, αὐτῇ ποιμνης αλόγων, τας Ισραήλ ἀγέλας ποιμήνῃ προσιτάξει. δδωρ δὲ οὐν, ει δοκῇ, περὶ τούτου σήμερον τ διδασκαλίαν καταγραφῆσωμεν, η μαθητῶν ερετιν η εν τῷ ἡμεμερίῳ, η εν ερετι φατωμεν. η ημεμερι μαθηται τῷ Δαυιδ ἰχρεσι ακολουθοῦντες, οἱς εν εἶδος χρησάμενος προς τ ουρατον ηντομόλησε. και ειπε κύριος προς Σαμουήλ· πλησони ο κερως σε ελαίου, και δδωρ αποσταλ σε εις Βηθλεέμ προς Ισαι· οτι εωρακα εν τοῖς υἱοῖς Ισαι ἐμοι εις βασιλεία. κηρύττει Θεος ο μειρακιον, η τας προφητη περὶ τῷ προφητῷ ἀφελέσται. ειδον, ω προφητα, ψυχῇ χαρίτος δικινη· ειδον, ω προφητα, ψυχῇ, προς τ τῷ πνόμενῳ αποδοχῇ διτρεπῇ, εκόσμησέ μου τινι ἀφπλασι προξέσει, προσισηκέ με τῇ τέχῃ τῆς δημιουργίας, τῆς γνώμης ο καλλος. εἶπον εωρακα ἐμοι εις βασιλεία. εχ απλως εωρακα, ἀλλ ἐμοι εις βασιλεία. εχ η μυστικῶν η λέξις χρυπτόμενον. εωρακα εν τοῖς υἱοῖς Ισαι ἐμοι εις βασιλεία. εἶπον γδ εν τῷ Δαυιδ ο κη Γρακα Χειρὲς, η δαητης βασιλεία, τῷ ερετι σκηπτεα, η σωτηριος ημεοις, η ἀφδοδος χαρις· εωρακα, φησιν, εν τοῖς υἱοῖς Ισαι ἐμοι εις βασι-

ὧς δ' ἀπορήτου θαυματουργίας. καὶ κρύπτει τὸ παῖ-
δα. οὐκ εἶπε ὁφθαλμοῖς, ἵνα εὐδοκῶ μοι βασιλεύῃς ὁ
Δαυὶδ· ἀλλ' ἐώρακα ἐν τοῖς ὕοις Ἰεσαΐ. ἵνα γὰρ
μὴ φαίνεται χάρις αἰδομένης καὶ χεῖρας, μη-
δὲ ἐκλογὴ τῷ Σαμουὴλ ἢ τῆς βασιλείας πα-
τρὸς, κρύπτει τὸ παῖδα τῷ κοινῷ τῷ πατρὶ ὀνό-
ματι, καὶ πρὸς δὴ μὴ ἐκπύμπει τὸ χεῖρον. οὐκ
ὡς παρρησία, ἐκδέχου τῆς χάριτος τὸ χεῖρον μὴ
ῥηται νῦν ἢ τῷ βασιλεύοντι μὴ μόνον τὸ ἀξίως
ἐλάττωσι, μηδὲ ἰορυσθῇ τὴν δόξαν ἢ γὰρ τῷ
βασιλεύοντι. ὡς παρρησία παρρησίας· ὁ
Δαυὶδ μὲν παρρησίας αὐλίζεται, καὶ Θεὸς ἐν
ὑδατὶ παρρησίας βαλθίεται· ὁ Δαυὶδ ποι-
μαίνει, καὶ μεμνημένος, καὶ Θεὸς ἐν τρεπίστῃ τῷ θε-
νοί. ἀλλὰ πρὶν μὲν ὁ Σαμουὴλ, καὶ τῷ Ἰεσαΐ
παῖδαν ὁ χεῖρος παρρησίας, καὶ μὲν τὴν θυγατέρα
παρρησίας τὴν χεῖρον παρρησίας, καὶ ἀγνοῖας
ὡς ἢ χεῖρος τὸ χεῖρον, καὶ μένος ὁ Σαμουὴλ ἀ-
πορρῶν, οὐ ἐκλέγεται, καὶ τὴν ἴαν παρρησίας-
τος, καὶ τὴν γὰρ οὐκ ἐπιστάμενος· εἰς πᾶν
μὲν πέμπων τὸ βλέμμα, ποῦ δ' ἐπέμψῃ τὸ βέ-
λος ἢ χάρις, ἀπεκδεχόμενος θαυμάζει τὸ ἀ-
δοξοποιῶν αἰδομένης ὁφθαλμοῖς καὶ παρρησίας
τὸ παρρησίας. ἀλλ' ἢ χάρις ἡρῆτο τὴν ἴαν,
ἐπιστάμενος τὴν γὰρ μὲν καὶ Σαμουὴλ θαυμά-
ζει τὸ ἴαν, παρρησίας τὸ χάρις ἐπιδοκῶν, λέγων·
ἀλλ' ἢ ἐνώπιον κυρίου Χεῖρος αὐτῶν; καὶ τὸ χάρις
ἐπιδοκῶν χεῖρος τὸ ἀδοκίμων ἐβιάζετο· ἀλλὰ τὸ
ἐλαίον ῥῆν οὐκ ἐπέθετο, μὴ συμπαρρησίας πα-
ρρησίας παρρησίας, καὶ ῥῆνσα φύσις αὐτῶν κατὰ γὰρ
τοῖς νόμοις ἀκολούθουσα τὸ χάρις, ἀνέκμων ἀπο-
πέμπουσα κεφαλῇ, ὡς ἢ χάρις ἀπέφυγε. πα-
ρῶν ὁ δὲ πρὸς, ἐπὶ τῷ παρρησίας σιωπῶν μάλισ-
τῳ· οὐ τρεῖς τῶν ἀδελφῶν ἀδελφῶν τὸ ἀποτυχίαν
ἐλάττω. ἢ τὰς ἐκείνῃ τὸ ἐπὶ σιωπῶν τὸ χά-
ρις· ἢ καλῶς τὸ ὡδῶν ἢ καλῶν, ἐπὶ οἰκίῳ ἢ
χάρις ἢ καλῶν. ἢ δὲ λέγει; ἀνέκμων τῆς
χαρὸς ὁ παρρησίας, καὶ ὁ τῆς χάρις οὐκ ἐπυ-
γὰρ καρπός. ἢ πρὸς τῶν ὁφθαλμοῖς ὁ Σαμουὴλ,
ἢ τὸ φαρῶν, λέγων; ἢ τὸ γὰρ μὲν, ὁ παρ-
ρῶν, Θεός· ὁ παρρησίας, τῷ πατρὶ χεῖρος.
ἀφ' οὗτος ὁ καλῶν, ἢ καλῶν τοῖς παρρησίας
σὺ καλῶν, τὸ καλῶν ἢ σιωπῶν τῷ ἴαν· καλῶν
πρὸς μοι τὸ ζητοῦν τῷ πατρὶ ὁ ἀνέκμων.
παρρησίας σὺ λατρεῖν, ὡς πατὴρ, ὁ λατρεῖν. ἐκλέγει
τὸ παρρησίας· ἀλλὰ καὶ ἐκλέγει, ὡς πατὴρ.

ὁ arcanam miraculi editionem ! Et fi-
lium regit, non clarè dixit : Vngatur
mihi rex David : sed *Promidi in filius*
Isai. Ne enim humana videatur esse
gratiae vntio, néve electio Samuelis
regni adiectio, communi filiorum ap-
pellatione filium istum regit, & ad
populum mittit, vntorem Samuelem:
Ibi, ὁ Propheta, expecta vntionem
Gratiae : ne extemporalis regis pro-
clamatio dignitatis euadat imminutio,
néve gloriam adulteret regnantis no-
titia. O res incredibiles ! David cum
Bouibus subdiuo agit, & Deus in cœ-
lo super regno consilia agitat. David
gregem pascit sollicitus : Deus interim
thronum apparat. Ecce præsto erat
Samuel & filiorum Iesse chorus cir-
cumstabat, ac post sacrificium ad vn-
ctionem comparabatur, ignotæque e-
rat de vntione diiudicandi ratio, &
medius Samuel, quem eligeret, du-
buis hærebat, errabat oculis, nec
quibat dignoscere. In omnes iacit o-
culos, & quo mitteretur Gratia, præ-
stolatur. Conspectum hominem hu-
manis mensus oculis miratur : sed Gra-
tia quod videbatur, repudiabat de-
creti diuini gnara. Ac Samuel mira-
tus, quod viderat, hisce cum gratia
contendit : *Num coram Domino Christus* 1. Reg. 16
cui ! Et cornu inuergens reiectaneum
ut vngeret, cogebat. Sed oleum flue-
re recusabat, nec cum errante Pro-
pheta faceret, & fluxa natura sursum
retinebatur Gratia legibus obsecuta,
caputque à quo resiliabat Gratia, re-
linquebatur aridum. Præsto erat & alter,
qui cum primo dedecus idem refere-
bat. Tertius quoque cum germanis co-
gnatam germanamque tulit repulsam.
Ordo quartum vocabat silente Gra-
tia, vocandi ordo nascendi sequeba-
tur ordinem & proprium Gratia non
reperiebat. Quid opus verbis ? Con-
sumpta erat vteri vbertas, neque Gra-
tiae fructus metebatur ! His animad-
uersis Samuel, quo hæc visa euade-
rent, ignorabat dicens. Quid hoc vi-
si ? hoc rei ? qui iussit vngere, Deus
est : qui iussus vngi, filiorum chorus.
Verax est, qui iussit, iussa minime
consequitur approbatio, cornu cum
reuisa non concurrat. Numerus filio-
rum, quod quæritur, suffuratur. Cæte-
rum te nunc, ὁ pater, alloquor : Filij de-
ficiunt. Sed etsi annueris, haud credi-

dero. Nam Dei sententia reposcit occultatum. Scit, qui dedit; licet, qui accepit. *Adhuc*, inquit, *reliquus est paruulus, & pascit oves*. Quid eum, qui ne ad gregem pascendum sufficit, ad regnum flagitas? quid instituto cognito contentiosius ei tantum adiungere dignitatis allaboras? minor est, qui derelictus. Sed Deo suffragante non prauauit, generatoris ignoratio. De repente puer David producit paruus aetate, animo magnus. Mites erat ad speciem, mitior animo. Ore micanti, animo candido prae corpore bene colorato latius gestans animae decus. Ecquid verbis opus? ipsum conditorem testem habeo: *Pulcer*, inquit, *ad speciem*. Trahit in commendationem oculos creatoris, perinde ac si diceret ad Samuelem Deus: Tu mortali oculo corporis magnitudinem dimensus miraberis: ego verò quae mihi soli videtur pulcritudo, eam exambio. Vbi enim animae thesaurum inuenio, ibi miratur oculus meus. Gratia statim ad vnctionem mouit manum. Non dum cornu inuergebatur, & oleum properanter defluebat, vnctionis sententiam confirmabat: & rex erat David Prophetica manu ad regnum prouectus, & caelesti approbatione dignitatem consecutus subitoque primus fratrum comperiebatur qui postremus, ordosque naturae cedebat Gratiae, & Legis patris succumbebat. Arcana erant regni exordia, neque ab ipsa natura illucescebat imperium. Fratres enim primatu exciderant, & quos primos natura produxerat, primos dei iugcebat Gratia. At Samuel dum regi creando daret operam, sceptris Davidis obniti videbatur. Spiritus autem Gratia à Saule translata spiritui nequam habitationem concedebat. Quae enim animae diuersorium Saul prae parabat, talem suscipiebat habitato-rem. Oportebat regno Davidico c- nitescente Saulicum exstingui: Vt igitur sol exoriente noctem depellit, & obsequenter in noctis confinio radio- rum lucem mundo impartit: sic Da- uidis exoriente principatu Saulis re- gnum vergebat ad occasum. Desertam igitur à Gratia, nec habitatam Saulis a- nimam nactus daemon proprium sibi ef- fecit domicilium, & aduentus sui notas

A ἡ γὰρ ἀπόφασις ἐπιζητῇ τὸ κρυπτόμενον. εἶδεν ὁ
δεδοκῶς, καὶ ὁ λαβὼν, ὅπως ἔλαβεν, οὕτως ἐπι-
σταται. ἐστὶ φησὶν ὁ μικρότερος, καὶ ἰδοὺ ποιμήν
ἐν τῷ ποιμνίῳ. ἢ πρὸς βασιλείαν ἐπιζητῶν, ἢ
οὐδὲ πρὸς τὸ ποιμήνιν ἀρκεῖν; ἢ μαθὼν δὲ
ἐπιτήδευσεν, περὶ αὐτὴν φιλονεικεῖς δ' αἰξίωμα
μικρότερος ὁ περὶ τοῦ μέγους. ἀλλ' οὕτως εὐκρί-
αυτ' Θεῷ ψῆφον ἢ τὸ φύσιν αἰσίου. ἀλλ' ὅτι πα-
ραχρημα δὲ μετράκιον ὁ Δαυὶδ, ἐλπίς τ' ἡρώ-
νον, πολὺ τ' ἀφ' ἑαυτοῦ. πρὸς δὲ βλέμμα, τὴν
γνώμην πρᾶτον πρὸς τὸ ὄψιν, λαμπρότης,
τὸ ψυχρὸν. φαιδρότερον φέρων δὲ τὸ ψυχρὸν καλ-
λος, τὸ ἀνθρώπου τῷ σώματι. καὶ τὸ δὲ λέγειν, αὐτὸν
ἔχει τὸ πλάσθαι μὴ τυχεῖν ἀγαθὸς γὰρ φησὶ, τῇ
ὁρᾷ καλῇ. ἔλκει εἰς ἐπαυτοῖς τοῖς ὀφθαλμοῖς
τῷ ποιήσαντι, καὶ μενοινᾷ ταῦτα λέγει πρὸς τὸν
Σαμουὴλ ὁ Θεός· σὺ περὶ αὐτοῦ εἰρησὶ βλέ-
ματι μετρήσας δὲ τῷ σώματι μέγας· ἐγὼ δὲ ὁ
ἐμὸν μέγα φαιδρόμενος περὶ αὐτοῦ καλῶς. ὅ-
που γὰρ διείσκη ψυχῇ εἰρησὶν, ἐκείνῳ πέμπτῳ
δὲ αὐτὸν τῷ βλέμματι. ἐκίνησεν δὲ πρὸς τὸ
χεῖρον ἢ καλῶς τὸ χεῖρ. ὅπου δὲ καλῶς ἐκίνησεν,
καὶ δὲ αὐτοῖς κατεπείλατο, καὶ ἡ χεῖρ ἐκέρχεν τὴν
ψῆφον· καὶ βασιλὴς ὡς ὁ Δαυὶδ ἀποφθιγὼς χεῖρ
C πρὸς βασιλείαν ἐπεκτεινόμενος, ἔρανος σφρα-
γίδι τὸ ἀξίον δεχόμενος. καὶ πρὸς αὐτὸν τῷ
ἀδελφῷ ὁ τελευτῶνς ἠνείκετο, ὅτι τὸ φύσιν
ταῖς πρὸς αὐτὸν τῇ χεῖρι, καὶ ὁ τῷ νόμῳ τίς
ἐπὶ αὐτοῦ· καὶ ὡς ἀπὸ τῆς βασιλείας προοίμια
ἀπ' αὐτοῦ τὸ φύσιν, δὲ καλῶς κατεπείλατο. ἀ-
δελφοὶ γὰρ τῷ πρὸς αὐτὸν ἐξίσταντο, καὶ οὗς πρὸς
τοῖς ἡ φύσιν ἐκίνησεν, πρὸς αὐτοῖς ἡ πρὸς αὐτὸν ἡ χε-
ρὶς ὡς αὐτὸν ἐξίσταντο. ἀλλ' ὁ Σαμουὴλ ἐπὶ βασιλῆα
τὸ σκῆπτρον ἀντίχρ'· ἡ δὲ τῷ πρὸς αὐτὸν χεῖρ
ἐκ τῷ Σαουλ μεταμίσχεται, πρὸς αὐτὸν πρὸς αὐτὸν
D σα τὸ οἶκον πρὸς αὐτὸν. οὗ γὰρ ἀπὸ τῆς ψυ-
χῆς καλῶς ὁ Σαουλ, τοῦτον ὑπεδέχετο τὸ
οἶκον, ὅτι τῷ τῷ Δαυὶδ βασιλείας ἀνα-
τελλούσης, τὴν τῷ Σαουλ ἀποστέλλουσαν· ὡς
πρὸς αὐτὸν ἡλὶος ἀναστὰς ἐλαύνει τὴν νύκτα, καὶ
μερίζει τῇ χεῖρι τῷ ἀκλινῷ δὲ φέρει πρὸς
πρὸς ὁρᾷ τῆς νύκτος ἀπὸ τῆς νύκτος· οὕτως τῷ
Δαυὶδ ἀνατελλούσης ἀξίας, ἡ τῷ Σαουλ βα-
σιλεία πρὸς δυσμας κατεπείλατο. ἔρημον αὐτὸν
τῆς χεῖρ, καὶ ἀοίκητον τὴν τῷ Σαουλ ψυ-
χῇ ὁ δαίμων διεισέμενος, σκηνὴν οἰκίαν αὐτὸν,

ἀπειργάσατο, καὶ τὰ τῆς ἐπιδημίας γινώσκοντα A
 τοῖς ἔργοις ἐξέφανε. ὁ Φεργουὺ τῆς ληισμῶν
 ἐξωρίζετο, αἱ τῆς ὁμῆς πρὸς φέρουσι κόραι, δαί-
 μονικοῖς ἐκλαίνοντο παθήμασι. πρὸς ταῦτα ἐφέ-
 ρετο, πρὸς ἀπὸρ ὁ δαίμων ἐβόλετο. μικρὸς δὲ
 πρὸς πρὸς πρὸς ἐκ τῆς δαίμονος πολιορκίας
 ἐπιλαβόμενος, ἐκείνης τῆς Δαυὶδ ἀφ' ἧς ἡρε-
 πόντων ἐγένετο. καὶ προσβέβηται πέμποντα πα-
 ρὰ τῆς γήματι βασιλεύοντος, πρὸς τὸν ἀληθῆς
 βασιλεύοντα, αὐτὴ τῆς θυρεῶν τέως τὰς πρὸς
 κλήσης προσφέρουσι, ἰουδαίαις πρὸς ἀξίας κη-
 ρύττοντες, τὴν ἀφανῆ πολέμιον διηγουμένοι δαί- B
 μονα, πρὸς βασιλείας συμφορὰν ἐξαγγέλλοντες,
 ὁ μικρὸς βασιλεύειν ὁμολογουῦντες. λίτον,
 βοῶντες, πολιορκίας ἀόρατον παῶσι. αἰχμη-
 λων αὐτὸν τίς οὐκ οἶδε γινόμενος; ἐπὶ τῆς πο-
 λέμιος τὴν τοῖς ἔργοις μύθοι δρῶντα. πολέμιον
 τα μὴ βλέποντες, τοῖς παῖσι τὰ βέλη μαρτυ-
 ροῦν. δίδεται πρὸς πρὸς ἐκείνῳ ὁ Δαυὶδ, καὶ ἡ
 θυρεῶν ἐκ τῶν πρὸς πρὸς. ψαλμὸς γὰρ, καὶ
 λύρα, ἐκ χεῖρας καὶ δαίμονων τὰς δόξα. ἐφ' ἧς
 γὰρ μόνον, καὶ ὁ δυσμενὴς ἐδεσπόζειτο, καὶ ὁ τῆς
 λύρας μέλος, βέλος καὶ δαίμονων ἐπέμπειτο. τίς
 οἶδεν ἐκ τῶν ἀσμάτων ἔσπαρον ἐκ τῶν πρὸς; καὶ μὴ
 θαυμάσιος εἰ μὴ τῆς βασιλείας, καὶ ὁ καὶ τῆς
 δαίμονων αἰετίζετο χεῖρας. Χεῖρ τοῦ γὰρ ὁ καὶ
 ἔργα πατὴρ ὁ Δαυὶδ. καὶ μὴ τῆς βασιλικῆς
 ἀξίας, τὰς τῆς δεσποτικῆς οἰκονομίας ἐπαγε-
 λίας ἐδέχετο. ὅπου γὰρ μνήμη Χεῖρ τοῦ, δαίμο-
 νων ἀπώλεια. ὅπου σφραγὶς ἔργων, ἐκ τῶν ἔργων
 βόλῃς κατὰ τῆς. ἐκ τούτου πρὸς τῶν μὴ τὴν Α-
 βραμ ὁ Θεὸς, πρὸς καὶ Χεῖρ τοῦ οἰκονομίας ἐ-
 φύττειτο, καὶ μὴ ὅρκων ὁ Θεὸς ἀνελίξετο, λέ-
 γων, ὡμοσα Δαυὶδ τὰς δούλῳ μου, ἕως τῆς αἰῶ-
 νος ἐπιμνήστω ὁ σπέρμα σου, καὶ οἰκοδομήσω εἰς D
 γένεα καὶ γένεα τὸ θρόνον σου. καὶ πάλιν βεβαίω-
 σεν ὅρκον, ταῖς ἐπαγγελίαις πρὸς ἔργα. ὁ σπέρ-
 μα αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα μένει, καὶ ὁ θρόνος αὐτοῦ
 ὡς ὁ ἥλιος ἐναστῶν μου. ταῦτοις στυγέρον ὁ
 Πέτρος, ὁ καὶ ἀποστόλων χερσὶν αἰῶνα. ὡμοσε
 ὁ Δαυὶδ ὁ Θεὸς, ἐκ καρπὸς τῆς οὐδοῦς αὐτοῦ ὁ
 καὶ ἔργα αἰετίζον τὸ Χεῖρ τοῦ. εἰ γὰρ πούτου καρ-
 πὸς ὁ Χεῖρ τοῦ, πῶς οὐκ ἐντιμὸς ἡρίζετο; τῆς πο-
 φητῆς πρὸς πρὸς ἀνελλόντων, καὶ ἔργα ἐκ τῆς
 ρίζης Ιεσά, καὶ αἰετίζοντες ἔργα ἐν τῇ, ἐπὶ
 αὐτοῖς ἐν τῇ ἐλπίδι. αὐτοῖς ἡ δόξα, καὶ ὁ χεῖρ τοῦ εἰς τοὺς αἰῶνας τῆς αἰῶνι, ἀμὲν.

eventu rerum dedit. Prudentia de men-
 tis arce deturbabatur, transuersim age-
 batur oculorum pupillæ, dæmoniacis
 moribus obturbabatur, quolibet rapie-
 bantur pro dæmonis voluntate. Paul-
 lum verò à dæmonis obsidione nactus
 induciarum scruiis sequestris Dauidi
 supplex fuit, & ad verum regem, ab eo,
 qui in speciem obtinebat imperium,
 legati destinati pro donis hortamenta
 tunc deferunt, supplicandi forma Da-
 uidis dignitatem proclamant, clande-
 stinum hostem Dæmonem esse denar-
 rant, regis aduersas res enunciant, nec
 amplius Saulem regnatorem esse confi-
 tentur. Solue inquirunt, & quiesce in-
 uisam obsidionem, ipsum quis nescit
 esse captiuum? hostem reprimere factis
 duntaxat grassantem. Pugnancem non
 videmus ipsi, telorum vulnere depre-
 hendimus. Legatos humanè excipit
 Dauid, & mox erat in armis Spiritus.
 Psalmus enim, & lyra, & Gratia arma
 sunt in dæmones. Loquebatur tantum,
 & hostis vinciebatur, & lyræ melos ve-
 luti telum iaciebatur in dæmonem.
 Quis audiuit trophæum cantibus exci-
 tatum? Ne verò mireris, si cum regno
 in dæmonem quoque vires acceperit,
 Nam Christi pater secundum carnem
 Dauid fuit, vnâque cum regia dignita-
 te Dominicæ Incarnationis promissio-
 nes acceperit. Vbi enim Christi memo-
 ria, dæmonum est pernicies. Vbi sigil-
 lum cœleste est, ibi diaboli exitium. In
 hunc primum post Abrahamum Deus
 Christi Incarnationem inseuit, nec
 sine iureiurando id boni nunciij ex-
 promisit, Iuravi Dauid seruo meo, & in
 æternum præparabo semen tuum, & ædificabo
 in generatione & generationem sedem tuam.
 Et iterum promissionum accessione
 iusiurandum affirmat: Semen eius in æter-
 num manet, & thronus eius, ut sol in con-
 spectu meo. Cum his Petrus Apostolorum
 corypheus congruens clamabat:
 Iuravit Deus Dauid ac fructus luminis eius se-
 dere super sedem eius? Quod si huius fru-
 ctus Christus est, quomodo non pre-
 tiosa radix? cum & ipsi Prophetæ eius
 exultationem euulgent: Et erit ex Iesâ
 dice Iesse, qui exsurgat regere gentes, in eum
 gentes sperabunt. cui gloria, & virtus in
 secula seculorum. Amen.

Psal. 88.

Ibidem.

Act. 1.

Rom. 15.

[illegible]

A dens, quæ utebatur hasta, erat pro modo corporis; tantoque hastæ communis modum superabat, quanto supra humanæ naturæ terminos ille se efferebat. Alienigenarum exercitu in orbem, & stationem composito. Israëlitarum optimos ad singulare certamen euocabat victorum seruitute in præmium victori promissa. Terribilis adspectu; at voce terribilior terrorem terrore geminabat, latèque spargebat. Saul interim in tumultu erat, Israël in expectatione seruitij, terror ipse vires refrænabat, hostilis adpectus Israëlitas vel armatos de statione deturbabat, minz intempestiuè animos percellerant, antè viri mente, quàm corpore consternerantur. Cum autem nullus è toto exercitu probaretur satis, essetque in periculo Saul; tunc militem suum producit in medium Gratia, verè regem factis declarans, dum pugnz prouocationem David ad se rapit, & oratione consauciatum Saulis animum præsanat. Qui cum ægrè induceretur in spem credere renuisset, nisi ad id necessitate compulsus fuisset. Terrore victus ætatis excusationem prætexebat: *Non vales resistere Philistheo illi, nec pugnare aduersus eum; quia puer es, hic autem vir bellator est ab adolescentia sua.* Ignorabat, quod terrore præmonstrato victoriam admirabiliorem faceret. Sed quem obarmabat Gratia, à pugna non auertit Saulis oratione: *Nunc vadam, inquit, & percutiam eum, & auferam opprobrium de populo. Quoniam qui est hic meircameisus, qui ausus est maledicere exercitui Dei viuenti? Quæ ratione à proposito certamine conatus es auertere, acrius, ô Rex, ad pugnam exacuiti. Hic quidem bellator, ego verò belli inexpertus; quæ res animos mihi facit: neque enim viribus meis fretus, sed Gratiz in aciem prodeo. Deo contumelia dicitur: ecquis in pugnam non armetur? Ipsum Deum contumelia laceratum in auxilium numero, maledicam illam inimici linguam victoriæ pignus teneo. Corpore præfidens est, & thorace; ego vero immortalis defensione munior: scutum obiectat; verùm hostem à Deo oppugnatum non metuo ego, cui cælum pro clypeo est: cum eo manus consero, cum res est cum Deo: Deo instrumentum erò visibile, qui inuisibilia iacit tela. David imbecillus est; sed fortis, qui mihi præsto est in acie:*

b h h

David puer : sed æternus , qui præliatur : Pastor apparet , sed fecit vniuersum , qui me reficit armatum. Satis mihi est ad victoriam fides. Oratione persuaderetur Saul , & remissio timore propriis armis Dauidem loricat , regiôque belli ornamento exuto Dauidem circumdat , simulque ipse Dauidi regiam publicitus adscribit potestatem. Imprudens Saul diuinæ Gratiæ decreto obsecundabat , & cum ornaret armis , quem antè ornarat Gratia , ornamenta dignitatis exuebat. Verùm enimuerò cùm David regiè iuxta , ac bellicè esset armatus , declarat Deus , vt nihil opus sit armis Deo bellum adiuuante. Quare arma tanquam victoriæ impedimenta David exuit , recusat thoracem , galeam abijcit , scutum deponit , manum hasta liberat , bellicam stolam excutit , stola pastoricia , & virga , ac pera obarmatur , quibus enim rebus ad regnum promouit Gratia. Quasi hæc ad eum loqueretur : Nihil tibi eiusmodi opus armis , quæ partem gloriæ bellicæ sibi arrogent , Communicetur inter nos , ô David , belli decus. Ne victoriæ gloriam ad se trahat armorum potentia. Videam te pastoris habitu depreliantem ; Gratiæ , non armis tropæum adscribatur. Hoc arcano verborum tenore David actus in bellum cum tali habitu in alienigenarum fertur propugnatorem. Deinde Goliath videns puerum pugnæ incensum amore. Oculorum eligentiam , genarum florem , & alienum à belli studiis schema , in risum effusus est , spectaculum ludicram dicens armaturam eiusmodi. Carebat enim oculo fidei , quo auxiliatorem inconspicuum cerneret , ac certè dæmonium opera factus elatior superbiloquentia perterrefaciebat , canumque ventres pro sepulchro promittebat. Qui verborum fastui David auxiliatorem , quem promulgabat , opponebat , ostentans illi de cælo aduersarium , prædicens victoriam , ac victorem contestatus . Gratus seruus , qui vel ante operam operæ fructum offert Domino. Tu Veni , dixit , David , ad me cum gladio , & hasta ; & clypeo : ego autem Venio ad te in nomine Domini exercituum , Dei agminum Israël. Tu quidem contentimintueris ,

1. Reg. 17. Cum offert Domino. Tu venis, dixit, David, ad me cum gladio, & hasta; & elypro: ego autem venio ad te in nomine Domini exercituum, Dei agminum Israël. Tu quidem contentim intueris,

[illegible]

ὁ πολέμιός, ὁ Φαρόνιδος, ἐν οἷς ὁρᾷς τὰς τ' μα-
 χης ἐλπίδας μετρεῖς· ἐγὼ δὲ ὅτι Θεὸς ἀντιπάρη
 πολέμιος· γνώσῃ Θεὸς δὴ καὶ δὲ ἀφανὲς ἀει-
 πύουτόν· ὅτι τῆς ἐμῆς τῶν χειρῶν, ἀλλὰ τῆς
 τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ πλῆθους, καὶ οὐ μὴ τ' ζῶντος τῶν
 κεφαλῶν ἀφανιστοῦ· δὲ γὰρ σὺ μὴ δὲ αὐτῶν
 θάνατον ὑπομένεις ἀγρόν· ἐπαύω ὅτι πλε-
 ρύας μακροτέρῃ θανάτου· ὅτι γὰρ πιστεύω τῶν νί-
 κης, ὅτι τῶν νίκης περὶ τῶν τ' ἔσονται· ὅτι φι-
 λώω ῥήμῳ, καὶ περὶ τ' νίκης νεικηχέντων· ἡ
 μὲν οὖν γλῶττα πρὸς πίστιν ἐφίλοσόφῃ πρὸς
 αἵματι, ἡ δὲ χεὶρ τῶν σφειδόντων ἐν τῇ ἐπί-
 στει, ὁ δὲ κέρτος ἐρρήγνυτο, ἡ δὲ κεφαλὴ τ'
 πληγῶν ὑπέδρατο, καὶ ἡ ψυχὴ τῶν θύμας ἐ-
 φάτο· καὶ νεκρὸς ἐρρίπτο Γολιάθ, ἐν ἐξύπνῃ τῶν
 παύσας, κλαπὲς τῶν θανάτου τ' ἀφάσας, ἐρρίπτο
 τῶν ἀλλοφύλων ὁ πύργος· τῶν λαφύρων πίστις,
 ἔσονται χεῖρες, τ' αἰσθῆν συμμάχιας ὁ γνώ-
 ρισμα, βλασφημίας ὁ ἐλεγχος, σῆλη νεκροθί-
 σης δραστήτης· ὅτι οὖν ὁ Δαυὶδ ὅτι τῶν
 πόρτα πιστεύων τῇ χεῖρι, μὴ δὲ ξίφος πρὸς
 μάχην ἐπαρμένους, ἀοπλος πολέμιος, ὁ τῶν
 Γολιάθ ξίφος ἀφελόμενος, τ' τῶν ξίφους διασώ-
 τιν ἐμείλει, πρὸς ποσὶν τῶν τῶν ὅπλα τ'
 χεῖρας θύμας· ἡ γὰρ οὖν ἀρετὴ ὁ Γολιάθ τῶν
 Δαυὶδ τὰ ὅπλα χαλκῶν, καὶ τῶν οἰκείων σφα-
 γίως σκαυφῶν θύμας, ἐν πολέμῳ περ-
 γήματι τῶν Δαυὶδ ὑπηρετῆς ἐρχόμενος· ἐν τῷ
 μοι βλέπει τ' τῶν Δαυὶδ ἀγνωμοσύνην, ἐν μι-
 μῶν τ' ἔσονται, ἵνα τύχης τ' χεῖρας· τιμὴν γὰρ
 τ' κεφαλῶν, μὴ τ' τιμὴν ξίφους δῶρον προσά-
 χῃ τῶν χεῖρας μὴ τ' νίκης· ὁ μολογῇ τ' νεικη-
 χῆτα, τὰ νεικηχέντα περὶ σφείρων· ὅτι δειξας πίστιν,
 ὅπλα πρὸς μάχην ὅτι δεομένην· ὅτι δειξας ἐν
 ἑαυτῶν τ' ἀρετῆς τῆς πίστεως· ὅτι δειξας ἀν-
 δρείους δὲ τῶν Θεοῦ τῶν ἀντιπάρη, πιαύ-
 τας οἶδε ψυχὰς ἡ χεῖρας ἐκλέγεσθαι, ἀφ' οὗ
 ἐν ποιμαίνοντα πρὸς βασιλείας ἐκλέγει· ὁρᾷ
 γὰρ τ' γνώμην, τῶν τῶν οἰκείων ἐκ ἐπαρμένους·
 ἀρετῆς Θεός καὶ ἐν ἀντιπάρη θύματι τῶν
 μὴ χεῖρας χρυσίου· εἶδε ἀρετῆς τῶν
 Δαυὶδ, καὶ τῶν μαχίμων· ἀλλὰ ἀφ' οὗ
 μὴ ζῶντα ἀγῶνι τ' περὶ τῶν ἀντιπάρη· ὁ-
 ρᾷ γὰρ σὺ τῆς ἀρετῆς, ἀγαπῆν, τ' περὶ τῶν
 ἀρετῶν, συσῆλαι οὐ βέλομαι τῶν λόγων·

A ὁ bellator, quod ob oculo est, & rebus,
 quas vides, pugnae spes metiris: ego
 verò Deum tibi aduersarium oppono.
 Cognosces Deum cæca dextera pro-
 sperè bellantem. Non hisce meis ma-
 nibus, sed diuinis obarmatus sum, ti-
 bique cum vita caput adimam. Neque
 enim te ignorare par est, quæ post
 mortem sustinebis: infligam tibi po-
 nam morte diuturniorem. Quo enim
 Deo credo victoriam meam fore, eius
 ope victoriæ prædico modum. O ple-
 nas amoris diuini voces, vel antè vi-
 ctoriam potitas victoria! Lingua de
 fide cum incredulo disputabat, ma-
 nus autem fundam in usum certami-
 nis pro fide suscepti aptabat. Missò
 igitur lapide galea rumpebatur, pla-
 gam caput admittebat, & anima de
 corpore fugiebat, fatique celeritate
 sensu mortis caruit; sternitur mortuus
 Goliath, sternitur alienigenarum tur-
 ris. Hoc fidei spoliū est, tropæum
 Gratia auxilij cœlestis iudicium, bla-
 sphemiæ coëctio, columna index ex-
 stinctæ audaciæ. Quid igitur super his
 Dauid? Qui omnia Gratia tribuit,
 neque gladium infert in pugnam, in-
 ternis puginator sublato Goliath gla-
 dio gladij dominum diuidit, armis in
 vsus debitos versis. Cùm igitur Go-
 liath arma fabricaret, id se in vsus
 Dauidis facere, & proprij iugulatoris
 baiulum in aduersarij habitu se Dau-
 di venire subsidio ignorabat. Hic tu
 mihi vide per quam gratum Dauidis
 animum & mores imitare, vt conse-
 quaris gratiam. Sectum enim caput se-
 ctore gladio, victoriæ parenti dona-
 tum offert; & cum quæ deuicerat,
 Deo offert, ei victoriam arrogat. O
 qui palam fecisti fidem ad pugnam
 nullis egere armis! ὁ qui in teipso pa-
 lam fecisti fidei vim: ὁ qui palam fe-
 cisti hominibus pro Deo pugna esse
 capeffendam! Tales animas legere no-
 uit Gratia: quare & cura gregis disten-
 tum vocauit ad regnum. Nam cognita
 animi mente minime erubescit artem.
 Placet sibi Deus abstrusum in despecto
 corpore margaritum conspicatus. Viso
 iam Dauide fortiter agente in admi-
 rationem raptus: at Prophetam ma-
 iorum certaminum excipit occasio.
 Cùm enim videam, ὁ dilecte, tuæ
 audientia alacritatem effruescere,
 orationem contrahere non lubet.

cum te videam Gratia de victoria congratulantem, latitiam reprimere vereor. Post Goliath surgit in Prophetam hostis longè acerbior, regis invidentia victori inimica, ac prostrato Goliath tantò grauior, quantò Goliath inimicus visus, & hostis cognitus armorum ostensione legitimam in aciem voce vocabat: hic verò hostis latet in insidiis, cogitatio inimica eius animo tegitur, est crudelis, malevolentia plenus, amicitia larua lorica-tus, ex improviso in eum telum iaculans, qui per imprudentiam nudus fuerit. At quæ radix inuidia, unde mali initium, dictu necessarium est. Postquam enim spiritus hostium vnà cum cadente Goliath ceciderunt, stetitque tropæum, & in fugam actus hostis terga telis præbuit fugæ testes vulnerum loca reportans, & a seruitij metu liberatus Israël, ac in partem victoriae Dauidicæ venerant omnes: mouit ad faustas acclamationes vel mulieres victoria ipsa, quæ cum iucundissimam victoriam carminibus intexuissent, suis vocibus animi latitiam euulgabant. Hæ voces Saulem verberabant, & muliebres cantus regem consauciabant, eratque telum intestinum in anima vulnus idem asperans, & inuidia protellum, noua contentionum principia, noua iusto periculorum meditatio, & aliorum terrorum exordia. Qui vice-rat, veluti victus odio erat, & qui libertatem pepererat, tanquam libertatis proditor oculis notabatur, quique cognatos belli fluctibus eximerat, solus inuidia fluctibus iactabatur. Verum, ô dilecte, ne tibi paradoxum videatur, si David tantæ cum esset gratia, Deoque in delicijs, inuidia iaculis fuerit expositus. Nam cum inuidiam perimere Deus potuisset inuidente perempto, sentiendum non est nullam iusti rationem, nullam Davidis curam Deum habuisse. Sic enim & Nabal sustulit Deus Davidi gratificatus, dum eius iniurias morte vindicauit. Sic ab Absalone commotæ mentis in patrem pœnas exegit Deus, dum contra naturam insanientem coma suspensum ad naturæ ludibrium ostendit, & carnifici arbori captum tradens ligni tyrannide vsus est. Davidem tamen Saulis motibus oblectari permittit Deus,

A ὁρᾷ σε συγκαυρῶντα τῇ νίκῃ τῇ χαρίτι, ὅτι φέρεις
τὸν διφρεσσιώω αἰχμώομα. μὲν τὸ Γολιάθ, ἀ-
νίσταται τὰς παρὰ φῆτη πολέμιος χαλεπώτερος,
φθόνος τῷ βασιλέως καὶ τῷ νικηκότις αἰτίπα-
λος, ποῦτον τῷ πεπληκῆτος βαρύτερος, ὅστις ὁ
μὲν Γολιάθ ἐξ ἄλλοις ὁρώμενος, καὶ πολέμιος γι-
νωσκόμενος, καὶ τὰ ὅπλα δὴ καὶ, παρὰ νόμιμον
ἐκείνῃ παρὰ τῆς φθονίας ὁ δὲ καὶ πλοῦτος
ὁ πλοῦτος ἐνεδρόνῳ πολέμιος, λόγος ἐχθρὸν
ἐν ψυχῇ κεκρυμμένος, ὡμὸς, δυσμενὴς, ἐν παρο-
σπαίῳ φιλίας ἡμετέρας ὁ δὲ ἀφανὴς πο-
B ξύλων τὸν ἄνθρωπον ἀγνοίας γυμνόμενος. ἵς οὖν ἡ ρί-
ζα τῷ φθόνῳ, πόθεν τὸ δόχλιον ὁ πάθος, εἰπὼν
αἰαλίχοι. ὅτι γὰρ τῷ πολέμῳ τὰς πίστῳσι
συγκατεπεπλήκει ὁ φρόνημα, καὶ ὅτι παρὰ ἴσας,
καὶ φθόνος οἱ δυσμενὴς πᾶσι τὰς πρῶτον τοῖς
βέλεσι, μὴ τυχεῖς τῇ φυγῇ τοῖς τῷ τραυματίᾳ ὅ-
ποις ὅτι φρεσσιώοι, καὶ ἡλθὲν ὡς μὴ τῷ δὲ δου-
λείας φόβος ὁ Ἰσραήλ, καὶ τὰς Δαυὶδ σιωνεύων
οἱ σύμπαντες, ἐκίνησαν εἰς ὀφθαλμοὺς, καὶ γυναικὸς
ἡ νίκη· αἱ τῇ νίκῃ τῇ ἡδονῇ τοῖς μέλεσιν ἐξυφά-
C ρισαν, τοῖς φθόνῳσι τὸν διφρεσσιώω ἐκέρητον
πλήτη) τοῖς λόγοις ὁ Σαούλ, καὶ ὡς τὰ πρῶτον
ἄσματα ὅτι βασιλεύοντι τραυματίᾳ. καὶ ὡς ὅτι
ἀφανὴς ὅτι τῇ ψυχῇ ἀκινώμενος ὁ αὐτὸς τραυ-
μα, καὶ ὅτι φθόνῳ γινόμενος. καὶ πάλιν ἀγώ-
νων δόχλιον, πάλιν μέγιστον ὅτι διχάζει καὶ διώκει, καὶ
φόνος ἐτέρῳ παροίμια· καὶ ὁ νικητὴς, ὡς νικη-
τὴς ἐμὸς, καὶ ὁ τῇ ἐλθὲν ὡς χειρὸς ἀνέμῳ, ὡς
τῇ ἐλθὲν ὡς παρὰ δότις ἐβλεπὲν καὶ τῇ κυμῶν
τῷ πολέμῳ τοῖς συγκατεπληκῆτος ἀφελόμενος, μένος ἐν
τοῖς τῷ φθόνῳ κύμασιν ἐχέμεν. Ἀλλὰ μὴ
D οἱ φανέοντες παρὰ δότις ἀγαπᾷτε, εἴγε Δαυὶδ
ὁ Ἰσραήλ τὸν χαίρει, καὶ Θεὸς ποιοῦμενος, τοῖς
τῷ φθόνῳ τοῖς ἐκδεδόται. οὐ γὰρ ἀφελὼν τῷ
δικαίῳ Θεὸς, οὐτε τοῖς ἐαυτῷ παροίμιας τὸν Δαυὶδ
ἀποδοῦμενος. ἡδυνάτω γὰρ δόξα τῇ φθόνῳ νι-
κῇ, τῇ φθονοῦντα νικῶσας. οὕτω γὰρ καὶ τὸν
Ναβὲλ αἰετὸς Θεὸς τὰς Δαυὶδ χειρὸς ἀνέμῳ, θα-
νάτω τὸν Ἰσραήλ ἀμυνόμενος. οὕτω τὸν Ἀβε-
σαλώμ τοῖς εἰς τὸν πατέρα παροίμιας τῇ δόξῃ
Θεὸς εἰς παρὰ δόξα, τῇ καὶ τῇ φύσιν μαρτυρεῖται,
δείξας ὡς τῇ χύμας παρὰ φθόνῳ χρεμάμενος,
καὶ δημῶν τὰς φυτὰς παρὰ δότις αἰχμώομα,
ξύλον τὸν τύραννον ἐδέξεν. Ἀλλὰ σιωπορεῖ τὸν
Δαυὶδ τὰς πᾶσι τῷ Σαούλ παρὰ παλάτιν,

ἵνα φθόρου πικρὺν τὸν ἀθλητὴν ἀποφράσῃται. A
 συλῶσαι τὴν πύρην, ἵνα φαίνεται τὴν γνά-
 μιν. ἔγωγε τούτῳ πάλιν ὁ παρὰ τῆς τῆς ἀθ-
 λουσίας ἰσθμίου, ὃς πάντων συμφορῶν ἡρώδης
 ἐπαφῆται ὁ ἀφ' ὧν, ὡς μὲν ἡρώδης ἡρώδης
 τῶν πύρην καὶ ἀλείπειται. τίς τῶν ὁ καρπὸς
 τῆς τῆς παρὰ συλῶσαι; γέγονε αὐτῇ ἡ-
 ἔτι ἀγαθισμάτων ὁ κόσμος. ἔρχεται τὸν τῆς
 εἴφατος ἐπλεξεν. ἡδυνάτο καὶ τὸν Ἰωσήφ ἀ-
 παρῆμιν δειξάτω τῆς Αἰγυπτίου πάσης ἡ-
 μινδύοιτα, ἀλλ' οὐκ αὖ ἔγωγε τὸν δούλον τῆ
 πύρην, διαπύρην τῆς παρὰ. Οὐκ αὖ εἰ-
 δει Αἰγυπτίος παρὰ τῆς ἀγαθισμάτων, καὶ διαπύρην
 ἀγαθισμάτων τῆς οὐκ ἐπὶ διαπύρην ἀφ' ἀπαρῆ-
 μινδύοιτα. ἔστι τῶν κληρονομίας, καὶ τῶν ὁ Δα-
 υίδ. ὡς γὰρ τῶν ἔστι τῶν ἀπαρῆμιν, ἔστι τῶν
 παρὰ τῶν ἀπαρῆμιν, τῶν τῶν ἀθλοῖς
 ἐμπόλυπτος. ὁ μὲν τῶν Γολιάθ κατὰ τῆ
 φθοῖα, ὁ δὲ Σαουλ ἐπὶ τῶν φθοῖα, καὶ μὲν τῶν
 νίκῃ ὁ Δαυὶδ τῶν ἀπαρῆμιν τῶν παρὰ τῆ
 παρὰ τῆ καὶ χερσὶ τῆς εἰδείκνυται. πάλιν γὰρ
 ὁ Σαουλ εἰς μαρτύριον, καὶ ὁ βασιλεὺς εἰς παρὰ
 φθοῖα. καὶ πάλιν ὁ Δαυὶδ τῶν τῆς ἀπαρῆμιν
 χερσὶ τῆς ἀπαρῆμιν, αὐτῇ παρὰ τῆς ἀπαρῆμιν
 πύρην ὁ μὲν. ὡς τῆς παρὰ τῆς ἀγαθισμάτων.
 Οὐκ ὁρῶνται τῶν φθοῖα, οὐ μνηστικῇ τῶν
 μνηστικῇ, οὐ παρὰ τῶν ἀπαρῆμιν. καὶ
 τῇ δὲ τῶν ἀπαρῆμιν; ὡς βεβαίως ὅτι τῶν ἀ-
 παρῆμιν ἐλπίδι, ἀλλ' ὡς ἀπαρῆμιν ἡρώδης κα-
 τὰ τῆς ἀπαρῆμιν, ἀλλὰ τῶν ἀπαρῆμιν
 ἀπαρῆμιν. ἀλλ' οὐκ εἰς τῶν ἀπαρῆμιν
 ἀπαρῆμιν. μικρὸν γὰρ τῶν ἀπαρῆμιν τῶν ἀπαρῆμιν
 ἀπαρῆμιν ὁ Σαουλ, καὶ τῶν τῶν ἀπαρῆμιν ἀ-
 παρῆμιν ἀπαρῆμιν, ὅτι τῶν ἀπαρῆμιν, ὁ
 ἀπαρῆμιν ἀπαρῆμιν, μὲν ἡρώδης τῶν φθοῖα ἀ-
 παρῆμιν, ὡς ἀπαρῆμιν ἀπαρῆμιν, ἵνα πάλιν
 ἀπαρῆμιν τῶν φθοῖα. πάλιν ὁ φθοῖα ἀ-
 παρῆμιν, καὶ μὲν ἀπαρῆμιν ἀπαρῆμιν, ἡ ἡρώδης
 καὶ κατὰ πάλιν ἀπαρῆμιν τῶν ἀπαρῆμιν, καὶ
 πύρην καὶ τῶν Δαυὶδ ὁ δὲ τῶν ἀπαρῆμιν ἀ-
 παρῆμιν. ἀπαρῆμιν τῶν ἀπαρῆμιν ὁ φθοῖα ἀ-
 παρῆμιν τῶν ἀπαρῆμιν. οὐ γὰρ ἡρώδης ὁ ἀπαρῆμιν
 ἀπαρῆμιν, ὡς ἀπαρῆμιν ἀπαρῆμιν, ὡς ἀπαρῆμιν
 ἀπαρῆμιν ἀπαρῆμιν. οὕτως ὁ Δαυὶδ ὁ ἀπαρῆμιν
 ἀπαρῆμιν, καὶ ὁ ἀπαρῆμιν ἀπαρῆμιν ἀπαρῆμιν, ὡς
 τῆς ἀπαρῆμιν ἀπαρῆμιν ἀπαρῆμιν, ἀπαρῆμιν

ut athleta ope diuina inuidentiæ victor
 euadat: tentationem permittit, ut men-
 tem coronet. Nouerat hanc athleta-
 rum præses Iobus, in quem tantarum
 calamitatum tempestates diabolus im-
 misit, ut nulla temporis pars à luctu va-
 cua fuerit. Ecquis igitur fructus permis-
 sionis malorum? mundus fuit illi certami-
 num theatrum, cælum victoriæ co-
 ronam plexuit. Potuit & Iosephum
 nulla intercurrente molestia totius Æ-
 gypti dominatorem creare: sed nescis-
 semus in seruorum redactum ordinem
 rerum gestarum amplitudine domina-
 torem euasisse; sed nesciret Ægyptus
 tantum continentis propugnatorem, &
 seruorum libidinosæ dominæ conti-
 nentis præsidio dominum fuisse. Isto-
 rum David heres est, qui præsentem ma-
 lo iactatur. Nam quorum mores ample-
 xus est, tentationes excipit, & iisdem
 in certaminibus versatur. Goliath igitur
 eade peremptus fuerat, & Saul ab
 inuidentiæ faucibus: David autem ade-
 pta victoria, lenitatem immensam,
 quæque Prophetam deceat, ac morum
 facilitatem præ se fert. Iterum enim re-
 ge Saule furore percito, & mente alie-
 nato David lyram, qua medicinam fa-
 ceret, retractabat cantione vice medi-
 caminis malum leniens. O Propheti-
 cam clementiam: non succenset inui-
 denti, non odia in memoriam reuocat,
 non punitus malè punitionem molitur.
 Quid hoc loquor? ne quidem segniter
 lyramprehendit, sed tanquam bene-
 merentem curaturus properabat, &
 contra dæmonem psalmum excitabat
 in auxilium: verum nequitiam non su-
 perauit comitas. Paullum enim à dæ-
 monis exitu leuatus Saul, & aduerso-
 rum deterfa caligine in Davidem, quò
 præsentem cognouerat, hastam ei acu-
 latus medicinx pretium eadem obtu-
 lit, quasi ad mentem sobriam ideo se
 recepisset, ut iterum seruiret inuidiæ.
 Redintegratur inuidia, & in ægritudi-
 nem transit ægritudo, rursusque per in-
 uidiæ dæmonem vocat, nec sine ira-
 rum significatione hastam iacit in Da-
 uidem. Idem verò paries excipit, om-
 nibusque facinus indicat. Non enim om-
 nia videns oculus hic curam remisit,
 neq; iactum telum diuinam prouiden-
 tiam præuertit. Ita David periculo ex-
 emptus est, & lapis funestæ manus mo-
 numentum teli sustinuit impressionem,
 h h h iij

atque audacis facti accusator in natura
sensu experite cedis tulit symbola. Quo
pacto, Saul, audes talia? quid inteipsum hastam vocas? si Davidem sustuleris, quomodo dæmonem persequeris? quid eum mori cogis, qui tibi unicuique salutis remedium superest? Verum Davidis sapientiam non cuius, neque terror minarum mansuetudinem eius violavit. Ille quidem cum aberasset à scopo, mores suos manifestavit: hic verò mentis constantiam tenuit, neque de virtutis statione deijci potuit. Vides ut sapienter Gratia delectum habeat? vides eum, quàm iuste præ fratribus elegerit, quando fratres corpore spectabiles aucta sit, in vilem specie ipsa de vinctione suffragium tulit. His gaudet Deus, his lætatur gratia, tales cœlum è tertis excipit. Talis & harum rerum cognitionis nobis fructus obtinget, si gestiamus imitari, si sapientiam hanc miremur, si humanitatem persequamur. Ne inimicos odio prosequamur, Christum respiciamus dicentem: *Videte, quia mitis sum, & humilis corde, & inveniatis requiem animabus vestris*, cui gloria & fortitudo in secula seculorum. Amen.

Matth. 11.

Eiusdem in eundem Davidem.

ORATIO XVI.

Cum gratia paratam promptamque offendat audientiam, tunc linguæ quoque dictionem subministrat, ac dicenti vires. Nam qui omni carni cibum suppeditat, animam quoque alere desiderat. Animæ autem alimentum est epulum verborum Dei. Conuiuijs namque corporalibus caro nutritur, ac per corruptibilia capit incrementum caro corruptibilis. Animæ verò pabulum veritatis est cognitio, creatoris intelligentia, diuinarum rerum narratione repleti. Ac circa eiusmodi alimoniam otium impendere cum Dominus homines doceret, clamabat: *Cibus meus est, & faciam voluntatem eius, qui misit me*. Propterea Israëlitis per solitudinem corporalem cibum per aërem manna suffecit: spiritalem verò mensam per Moylis doctrinam apposuit. Nam

Ios. 4.

Α καὶ φέρων τῷ φόβου τὰ σύμβολα ἐν αἰσθη-
ται φύσιν τῆς ῥάλλης ὑπάρχον κατήγορος.
Ὁ δὲ αὐτὰ ῥάλλης ὡς Σαούλ; ὁ καὶ σαυτὸν ὁ
ἐξέλεος κατέλεξε; ἀλλὰ τὸν Δαυὶδ ἀνέλεος, πῶς τὸ δαί-
μονια διώξει; τί ὁ μόνον σοι τῆς ἑπταετίας φάρ-
μακον ἀπολείπει βιάζῃ; ἀλλὰ οὐκ ἐπέκεινται τῷ
Δαυὶδ τὴν φιλοσοφίαν, ἀλλὰ φόβος ἀπειλῆς
ἐκείνου τὴν χρηστότητα. ἀλλὰ ὁ μὲν ἔλεγχος τῶν
ἑπταετίων, ἀποτυγχάνει τῶν τίλων, ὁ δὲ οὐ μετέ-
βαλε τὴν γνώμην, ἀλλὰ λειποτάκτης τὸν ἄρε-
της ἐγένετο. ὅρας ὡς ὁ μακάριος ἡ χάρις ἐκτέ-
λειται; ὅρας ὡς διχάως τῷ ἀδελφῷ ἀπακρίβει,
ὅτι τὸν κατεπεινὸν τῇ χάριτι σφραγίδα τῆς
χρηστότης ἔφερε. τοῖς χαίρει Θεός, τοῖς ἡ χά-
ρις ἀφαιρέται, τοῖς ποιήταις ἕκαστος ἀπικρίβει-
ται. τοιοῦτον καὶ ἡμῖν ἔσται τὸ ἱστορίας ὁ κέρδιος, εἰ
τὴν μίμησιν ἀποσώματα, εἰ τὴν φιλοσοφίαν
θανυμάσμεθα, εἰ τὴν φιλοσοφίαν μετέλθω-
μεθα. μὴ τοῖς ἐκτροῖς μιμήσμεθα, πρὸς τὸν Χρι-
στὸν ἀποδολέμεθα, λέγοντα βλέπειν ὅτι τῶν
εἰμὶ, καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ ὀρθοῦται αἰσ-
παυσιν ἐν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. αὐτὰ ἡ δόξα καὶ ὁ
C κερδὶς εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

Τὸ αὐτὸ εἰς τὸν αὐτὸν Δαυίδ.

ΛΟΓΟΣ ΙΣ'.

ΟΤΑΝ ὅρη τῆς αἰωνῆς προθυμίας ἐ-
χάρις, τότε καὶ γλώττη λόγον χρε-
ζεται, καὶ τὰ λέγοντι διδάσκουσιν. ὁ γὰρ διδόν
ἑσθίει πᾶσι ἄρτι, καὶ ψυχῶν τρέφει πᾶ-
σι. ψυχῆς δὲ ἑσθίει, τοῖς λόγον ἐστίασις. ἄρτι
D μὲν γὰρ ἑσθίει ἐστίασις τρέφεται, ἀλλὰ
φθαρτὴν ἐφ' ἧς φθαρτὴν δεχομένη τὴν αὐξάνει.
ψυχῆς δὲ ἑσθίει, τῆς ἀληθείας ἡ γὰρ αἰσθίει ἐφ' ἧς
ποιητὴν κατενόησις, ὁ τῷ τοῖς ἐμφορεῖσθαι
διηγημάτων. καὶ ὅτι τῷ αὐτῷ ἀρχαῖον
πλέον τὴν ἑσθίει τοῖς ἀδελφοῖς ὁ διασώ-
της παιδὸν τοῖς μαθηταῖς ἀνέβω. ἐμὸν
βράβειον ἐστὶν ἵνα ποῖς ὁ ἡλίμημα τῷ πῶν-
τὸς μου. ἀλλὰ τὸ καὶ κατὰ τὴν ἑσθίει τοῖς
Ἰσραηλῆταις, ἑσθίει μὲν βράβειον δι' αἰῶνος ἑ-
χρήσθαι ὁ μακάριος. τὴν δὲ τῆς ψυχῆς τρέφει
ἀλλὰ τῆς Μωυσέως διδασκαλίας ἀπείρητος.

A ne, quod in natura deterius est, laboraret inopia, néve anima pars melior oppressa fame obbrutescat, percommode partitur alimentum conditor, dum utrumque nutrit. Corpori quidem res cognatas, quibus ali confuevit; animæ verò, eius ingenio commentarios congruentes. Quos enim Moyses opera Dei loquentis conscripsit, eos anima conquirit in pastum. Rursum terra promissionis corpori fructus reddebat; quæ verò Prophetarum linguas irrigabat gratia, cibos animæ comparabat. Eam enim ob rem literarum monumenta Sanctorum vitas complexa notitiam ad posteros transmittunt, quo ad imitationem impellantur, utque nondum natis thesaurus pateretur, virtutis promptuarium ad vitæ rationes perutile obijciunt. Nos autem prius Davidicam exorssi sumus historiam: age in præsens quoque ex rebus ab eo præclare gestis doctrinæ mensam apponamus. Cum ergo David fratribus antelatus fuisset, & regno auctus, vñctioneque sacra delibutus, ætatis quidem gradu inferior erat, lege autem gratiæ superior; tunc omnibus Gratia perquam studiose reapse ostendens non temere delectum, agit deinde virum in certamina, delitescentem in adolescente boni thesaurum non sine pompa extrahit in lucem. Arbitrémur igitur Gratiam in Davide delectus inirationem reddere, cur in ipsum solum inspiciens alios omnes homines despexerit. Siquidem rectoris virtutem non prodit tranquillitas, neque qui fertur in puppini ventus, & instar alarum navigium transmittit. Sed cum ventorum impetus, & vndarum eruptiones, atque insultus feruent, cum contra naudem surgit mare: tunc penitus rectoris enitescunt artes, tunc sollertia tempestatis violentiam palam vincit. Similiter & ars medici suspicitur, cum ingrauescentem morbum animaduertens pharmacis tollit ægritudinem. Et aurum probat ignis: viri verò virtutem constant vitæ adversa. Videamus igitur qualia pericula Davidem circumfusa aperuerint quid in adolescente repositum esset. Vicerat pridem alienigenam inermis, cum in acie contra Goliath constitisset, & victoria Gratiæ erat: Gratiam verò fides vocauerat. Meru re-

h h h iij

gem liberauit, priusquam fernetij iugum contribules experirentur, repulit, & exitus victoriae fuit inuidia, periculum, caedisque meditatio. Saul ipse victoriam haud secus, ac belli offensio- nem dolet, & tropaeum luget & com- muncem lartitiam deplorat, & institu- tam victoriae causa celebritatem per in- uidentiam reputabat calamitatem. Ac cum in talibus esset, & caedem Dau- idis moliretur, daemonei repentinum fit ipse domicilium morum peruersitate daemonei ad opus vocante. Tunc Gra- tia per inuidiam abacta de habitatione concedit daemonei. Anima enim quae virtute exuta improbitatem induerit, cum vocat ad habitationem, qui malis affectibus gaudeat. Ita Saul, cum do- mesticum haberet hostem, iactabatur. Eum verò tam sibi inuidentem conspi- catus David, non despectit eiusmodi inimicitiae affectum; sed teli instar Gra- tiam contra daemonei exciuit. Hic igitur lyram sumebat in manus, quo cantu abigeret daemonei. Ille sana- tus hastam in medicum iactabat, ac sublatus sit, nisi famulum suum cri- puisset Gratia. O nouum, iniuriū- que facinus! Daemonei pellebatur, & daemonei liberatus arma capiebat: da- mon vincebatur & hominis mores plus sumebant audaciae. Cumque frustra- tus esset exspectatione teli per insidias iacti, alio vertit animum; inuiso Da- uidi filiam dare vult, non quo exo- sum cohonestaret, sed ut filiae nuptiis caedem emeret. Sponsaliorum legatos mittit huius thalamum dolo prae- tens. Sed David non auidius in do- mum inuolat. Quin potius prae animi moderatione reginae nuptias repudiat. Cum verò in dotem muliebria dona ante puellae nuptias alienigenarum es- set occisio praestituta, fidens Gratia suadet sermonibus de societate ha- bitis, strenuitatis praemium nuptias ducens. Non, inquit, habet Rex spon- salia necesse; sed centum praeruptia alienige- narum. Scriptura verò Saulis nequitiam coarguens animum euulgat: Cogitabas enim tradere David in manus Philistinorum, inquit illa. Non ut sponsum victorem ante nuptias spectaret, sed ut ante tha- lamum praecorrueretur, utque mors nuptias anticiparet, necis instrumentū facit alienigenas. Non vult rex sponsalia,

1. Reg. 18.

ἀλλὰ θέλωσι φίλος τὴν βασιλεύοντα, δουλείας
 ὑπὸν πρὸς πείρας τῶν ὀμοφύλων αἰετῆλε, καὶ
 ὁ πρὸς τὴν νίκης φθόνος, καὶ κίνδυνος, καὶ φόβου
 μολέτη. καὶ ὁ Σαουλ ὡς ἦτορ τὴν νίκην ὀδύρει
 καὶ ἔσπαρον ἐπέη, καὶ τὴν κοινὴν ὀφρογενεῖαν
 ἐδρύνει, καὶ τὸ ἐπιπικιον ἐορτίζων, συμφορὰν ἀφ' ἧς
 τὸ φθόνος εἰσόμεζεν. ἀλλ' ἐν τοιούτοις ὡν, καὶ τὰς
 Δαυὶδ πρᾶγμα τεύχοντος φόβου, οἰκητήριον
 δαίμονι, ἀδελφοὶ αὐτὸς ἐγένετο, πρὸς ἐργον τὰς
 ἔσπον καλέσας δαίμονα. καὶ ἡ χάρις διωκω-
 μένῃ τὰς φθόνος πρᾶγμα καὶ ὁ οἰκητήριον δαί-
 μονι. ψυχὴ γὰρ ἀρετῇ ἀποβαλεῖσθαι, καὶ πο-
 τηρίας εἰδυσαμένη, καλὰ πρὸς οἴκησιν τὸν
 τὰς πάσῃ τερπόμενοι. ἐν τοιούτοις ὡν ὁ Σαουλ
 ἔχων ἔνοικον τὸν πολέμιον. ἀλλὰ τὸν οὕτω κατ'
 αὐτὸν φθονοῦντα θεωρῶν ὁ Δαυὶδ, οὐ πρὸς δὲ
 πιαύτης ἔδρας ὁ πάθος, ἀλλ' ἐκάλει τὴν
 χάριν κατὰ τὴν δαίμονος ὄπλον. ὁ μὲν οὖν
 τὴν λύραν μετεχρεῖζεν, διώκων τὰς μέλῃς
 τὴν δαίμονα. ὁ δὲ θεωρεῖν ὁρῶν, ὁ ξίφος κα-
 τὰ τὴν θεωρεῖν ὄντας ἐπέμπε. καὶ ἀνέστη ἰα-
 τρὸς, εἰ μὴ τὸν ἑαυτοῦς ὑπηρετῇ ἡ χάρις ἀ-
 νήρπασιν. ὡ καὶ αὐτὸς ἀδικησάν. ὁ δαίμονος ἡλθεν
 ιερο, καὶ ὁ τὴν δαίμονος ἐλθὼν ἡλθεν καὶ το-
 πλίζεν. δαίμονος ἡττᾶτο καὶ ἀδελφὸν ἔσπον
 ἐτάλμα. ἀποτυχὼν δὲ τῆς ἀφ' ἧς ξίφος ἐπιβου-
 λῆς, ἐφ' ἐτέρῃ ἐτάλμα, καὶ τὴν θυγατέρα
 διδόναι τὰς φθονομένης βούλεται, οὐχ ἵνα τι-
 μήσῃ τὸν μισόμενον, ἀλλ' ἵνα τὰς γάμος τῆς
 παυδὸς τὸν φόβον ὠνήσῃται. καὶ πρὸς βούλῃς τὴν
 μητρίαν ἐκπέμπτει, πρὸς κελυμμε δόλου τὴν
 οὐτοῦ πατέρα ποιόμενος. ἀλλ' ὁ Δαυὶδ εἰς
 ἐπιβέχῃ τὰς δώρῳ, μετεπότην ἔσπον τὴν βασι-
 λίδος γάμον ἀποπεμπόμενος. ὅτι τὸν ἔδνα,
 δῶρα γυναικῶν, πρὸς γάμον τὴν κόρης ἀλλοφύ-
 λων αἰαίρεσι ὠεῖς, πείθεται τοῖς λόγοις τὴν συμ-
 μαχίας πισύων τῇ χάριτι, ἀθλοὶ ἀρετίας τὸν
 γάμον ποιόμενος. ὃ βούλεται γὰρ, φησὶν, ὁ βα-
 σιλεὶς ἔδνα, ἀλλ' ἐκείτὸν ἀχροβυστίας ἀλλοφύ-
 λων. ἐλέγχουσα ἡ τὴν ποτηρίαν ἡ χάρις, τηλιτεύς
 τὴν ἔσπον. ἐλογίζετο γὰρ, φησὶν, ἐμβαλεῖν τὸν
 Δαυὶδ εἰς χεῖρας ἀλλοφύλων. ὃ ἵνα νικητῇ τὴν
 νυμφίον πρὸς τὴν γάμον διάσῃται, ἀλλ' ἵνα πρὸς τὴν
 θαλάμῳ ὁ νυμφίος πρὸς ἀνάλωμα γήνηται, καὶ
 φάσῃ τὴν γάμον ὁ θάνατος, ὅπλον τὴν φθόνος τοῖς
 ἀλλοφύλοις ποιόμενος. ὃ βούλεται ὁ βασιλεὶς

ἔδνα, ἀλλ' ἐκ τὴν ἀκροβυστίας ἐζήτησε. ποτηρὸς ὁ ἔσπρος, κακούργος ὁ λογισμός. ὑπέλαβε γὰρ ὅτι κεφαλὰς μὴ ἰδυνάτω αὐτοῦ, καὶ τῶν οἰκείων ἀφελὼν, τῷ φθόνῳ κλέψαι τὸν κίνδυνον. μορφῆς γὰρ ἀφ' ἑκρίσιν ἡ φύσις ἐν πολεμίοις, καὶ φίλοις οὐκ ἔπλασε. παρεπομένῳ δὲ μὲν τὸν Ισραὴλ τῶν ἀγροφύλων ἀποδείχισεν ἰδυνάτω, καὶ σημεῖον ἔω ἀφ' ὧν τῷ νόμῳ ὁ γνώρισμα. δίδωσι πίνω τὴν θυγατέρα τῷ Δαυίδ, σιωερὸν φόνου τὴν παῖδα ποιούμενος. ὡς τῆς τῶν λογισμάτων ἀθλιότητος. παρεκαταδικάζει τὴν θυγατέρα χρεία, ἵνα τῷ τῷ φθόνου πᾶσι γαρήνηται καὶ φθόνῳ νικαίμενος καὶ τῆς φύσεως μάχεται. οὐκ ἔλυσεν ἡ συλῆμα τὴν δυσμένειαν, ὅτι ὁ τῆς φύσεως δισμός τὸν φθόνον εἰκόησε. παρὰ τῆς δὲ τῇ θυγατρὶ τὸν ἀνδρα φυλάττει παρὸς θάνατον. ὡς τυφλωτῆρος κακίας. χρεῖαν ἐπιπείθει τῇ κόρῃ, καὶ κατὰ τῷ γήματι οὐκ ἔστι γάμος, καὶ ἔσπρος ἀνέστη, καὶ φύσις ἔδεται. ἡ γένεσις ὡς βοηθὸν ἔδωκεν, οὐκ ἐπὶ βλάσιν, καὶ φύλακα ζωῆς, ἔθνατον σιωεμπορεῖ. ὡς τῷ θυμῷ κατὰ γένεσιν τῷ φύσιν, ἀποπέμπει τὸν ἀνδρα, ἀφ' ὧν γῆς αὐτὸν τὸ σφαγῆς εἰσάρπασσα, φιλανδρῶν γένεσις καὶ τὸ φθόνον τῷ φύσιν. ὁ μὴ οὐκ Σαουλ ἐρηγερὸς τῷ θυμῷ, τῷ θανάτῳ τῆς ὑπέρβας ἀπέπεμπει. ἡ δὲ πᾶσι τὴν ἀνδρῶν παρὰ σοφίᾳ, οἶκτω κλέψαι τῷ πατρὶ τὴν μὲν ἐλπίσσει, καὶ κατὰ φύσιν μηχολογῆσαι τῷ φθόνῳ. ἀλλ' ὡς φιλανδρία, καὶ ὅτι τῆς γυναικὸς ἐπίσει καὶ αὐτὴν τὴν κατὰ τῷ ἀνδρῶν σιωποκρίσει. ἀνδρὸς γὰρ εἰκόη ἀφ' ὧν γήματος ἐπὶ τῆς κλίνης μορφώσασα, τῇ πεπλασμένη μορφῇ τοῖς ὁράσας ἐφαίνετο. ἡ καὶ ἡ νεοσφαγῆς αἰρὸς ἐδήμασιν ὑποκρύψασα, πῶς αἰνιτικῶς πῶς πλάσματι. ἐπὶ γὰρ ἀπὸ τοῦ τῷ κατὰ τῆς ἐσχάτης ἐκπέμπει παλμῶν, ἀνδρὸς αἰσπρῶς ἐσοφίσει, κλέπειν τῇ γῆ τῷ βλεπόντων τὸ ἀνδρῶν. ταῦτα δραματουργῶν ἐκ φιλανδρίας ἡδὲ τῷ γάμῳ. ἐπὶ βλάσιν ἐδόθη, καὶ βοηθὸς ἀνέδειξεν πειρατῆς ἐπὶ φθόνῳ, καὶ κατὰ τῆς ἀνδρῶν. ἀλλ' ὅτι τῷ δραμᾷ τῆς παιδὸς, τῷ τῷ πατρὶς ἡμέρῳ ἀνέδειξεν. ἀλλ' ἀληθεύει τῆς ἀνδρῶν τῷ φθόνῳ ἀπολαμβάνων, ἀφ' ὧν ἐπὶ τῆς κλίνης εἰσκαλῶν. ἡ γὰρ φειδόμενος οὐ παρὰ σιωπῶν τὸν φθόνον, δισμῶν τὴν ἔχου τὴν μισούμενον, γῆρα-

A sed centum præputia postulavit. Mores peruersi, cogitatio fraudulenta. Arbitratus enim est Dauidem præcis vel domesticorum capitibus, quod ab inuidia sibi periculum creabatur, fugiuo stratagemate posse propulsare; quando in amicis, & inimicis formæ discrimen natura nullum figurauit. Vna verò circumcisio ab alienigenis abiungebat Israellem, & legis nota differentię signum erat. Quam igitur Dauid dat filiam, in cædis perpetranda societatem adsumit. O miserrimas cogitationes: ut inuidiæ motibus obsequatur, tam immaturè filiam viduitati adiudicat, inuidiæque oppressus contra naturam furem concipit. Cognatio non soluit inimicitias, neque naturæ vinculum dissipauit inuidentiam. Imperat filiæ, maritum seruet, sed in mortem. O improbitatem occulatam! Viduitatem imponit filiæ, & aduersus maritum arinat vxorem, quod scelus refutant vxoris mores, nec natura patitur. Ignorabat interim Saul auxiliatricem, non insidiatricem dedisse se; vitæ custodem, non mortis adiutricem. Illa verò improbato parentis furore virum à iugulatione creptum fuga dimittit, ita deuicta parentis inuidia suam in maritum caritatem contestata est. At Saul furore excitus necis artifices emisit. Filia verò infirmitatem viri prudenter causata inueteratam patris iram mollire clam sperabat, & fugæ occasiones fugienti procudebat. At mihi vide qua sollertia, qua caritate mulier in virum fuerit. Persuasit quoque lectulo, ut inualetudinis simulationem adiuuaret. Imago namque in viri speciem conformata, & in lectulo collocata formæ fictione videntes eludebat; vestibis verò subiecto recens iugulatae capræ iccore res credibilior apparebat. Adhuc enim micans hepar & supremam palpitationem prodens viri reciprocantis animam speciem dabat eluso sensu oculorum. Talem mulier tragoediam amore viri incensa dare potuit: Ut insidiosa data fuit, & auxiliaris reperta est: latrocinatrix emissæ est, & gubernatrix inuenta. At filiæ commentum patris feritatem cicurare non potuit. Verè e mentitam inualetudinem esse ratus iubet in lectica deportari. Cur cesso? cur necem non molior? Exosum vinctum teneo, præ-

da in manibus est, iugulari potest. Huc iam mea peruenit oratio non tam voluntate Saulis exde cruentati accusandi, quam fortitudinis Dauidicæ propalanda. Nam improbitatis illius commemoratio accurata est virtutum Dauidis demonstratio. Siquidem ab eo, cui multis in casibus salutem dedisset profligabatur, vitæ datæ præmium mortem referebat, ac per solitudinem, per viarum errores ad necem acquirebatur. Familiarius hæc euenta consideremus, & profundam animi consternationem pervideamus, vt Dauidicæ sapientiae magnitudinem cognoscamus. Nam qui iniuriam fecit, ac deinde ad supplicium conquiratur ex perpetrati facinoris audacia mali solatium capit, & conscientiam circumferens accusatricem sui persequentem ex animo patrocinator, actaque sua iuste diiudicans poenam non queritur. At qui sollicitè ab eo, quem non raro seruauit ad necem circumuenitur; beneficentiae suae recordatione attonitus, quod per eam in arma contra se concitaret aduersarium intolerabili doloris morsu sauciatur. Ita Dauid aduersis vnde quaque ingruentibus obruebatur, nec in fuga periculum stetit: non enim Dauidis fuga Saul satiatus est, neque præceps fuga inuidentiam minuit, sed cum viuere nunciaretur, qui in inuidia erat, accendit acrius. Ideo regni cogens exercitus prædator iniustus protinus occultatum requirit, saltus peruestigat, ima vallium cingit indagine, summa montium lustrat curiosissimè. Dauidis Psalmi, quid passus sit, euulgant, calamitates odæ clamitant: *In Domino confido: quomodo dicitur anima mea, Transmigre in montem sicut passer?* Vides animam cogitatione peregrinantem, & ad securissimam Domini societatem recurrentem. Quis in talibus angustiis ira simul, & desperatione dominante non diceret: Hæccine mihi Saul reponit? isne quem dæmoni eripui? isne, quem à Goliathi terrore liberaui? cui regnum in tuto collocaui? quem à seruitute in libertatem adserui? cur Gratiae lyram pulsabam? cur dæmonem turbas introrsum cientem mei cantus feriebant? si obtritus à dæmone consumptusque fuisset, iam non ad eandem me quæteret: tunc eius forte inuidiam mors præripuisset. Immisit in me cantantem lanceam; ego

Psalm. 10.

A *μα πρὸς σφαγὴν ἐπιμόνεον. Τὴν δὲ διήλθον ὁ λόγος, οὐ ποῦν τῆς Σαουλ μαχηθείας κατηγήρεται βουλόμενος, ὅσον τιτὸν τῷ Δαυίδ ἀνέξικα κίον κηρύξαι πρὸς τὸν Δαυίδ. ἡ γὰρ τῆς τῷ Σαουλ πομπῆς ὑπόμνησις, ἐνδείξις ἀκριβοῦς τῆς τῷ Δαυίδ ὀρεῖας. ὁ γὰρ πολλάκις πρὸς τὸν Δαυίδ ἔλεγε, ὡς τῷ Θεῷ ἡγάγετο, ζῶντος μισθὸν τὸν θάνατον κηρύξας, ἐρημίαν καὶ πλάνην πρὸς τὸν ἀντίστοιχον πολιορκούμενον. οἰκιστὴν δὲ πάθος, καὶ δὲ βλάβος τῆς ἀθυμίας καὶ ἰδωμένη, ἡ δὲ μέγας τῆς τῷ Δαυίδ φιλοσοφίας κατηγόρησεν. ὁ μὲν γὰρ ἀδικήσας, εἶπε*
B *διωκόμενος, ἔχων πρὸς τὸν Δαυίδ τὸν πάθος τὸν ἔλμας ὡς ἔδρασε, καὶ δὲ συνεδρῶς κατὰ ἐαυτὸν πρὸς τὸν Δαυίδ, ἐνδύον συνεγερσὶ τῷ διωκόντι, καὶ διέκρινεν τὸν πρὸς τὸν Δαυίδ, τὸν πρὸς τὸν Δαυίδ οὐ μέμνηται. ὁ δὲ πρὸς τὸν Δαυίδ, καὶ ὑπὸ τῷ Θεῷ εἰς θάνατον ἀγρυπνῶν, ἀφόρητον ἔχων τῆς ἀθυμίας δὲ βέλος, τῇ μνήμῃ τῆς θύρας πλῆν ἔχων, ὡς κατὰ ἐαυτὸν τὸν πολέμιον ὀπλίσας. πρὸς τὸν Δαυίδ ἐπολιόρειτο πρὸς τὸν Δαυίδ. καὶ ὅσον μέχρι τῷ Φύλῃ ὁ κίνδυνος. ὅσον ἐκρέατο γὰρ ὁ Σαουλ τῇ φυγῇ τῷ Δαυίδ. ὅσον δρόμος τὸν Φύλον*
C *ἐμίσωπον, ἀλλὰ πλεονεξία ἀνέφλεγμα ἐν τοῖς ζῶσι ἀγρυπνῶν ὁ φοβούμενος. καὶ δὲ τὰ τῆς βασιλείας ἀδελφίας τραυτόματα, τὸν μετὰ ὀλίγον κηρύττοντες αἰσθητῇ, καὶ ἰάπας αἰσθητῇ, καὶ φάραγας ἐσαγμένους, καὶ τὰς τῶν ὀρεῶν ἐπολιόρειτο κηρύττοντες, ἀδίκως θρησκείας τῷ δικαίῳ γινόμενος. οἱ ψαλμοὶ τὰ πάντα κηρύττουν, αἱ ὀρεῖαι τὰς συμφορὰς ἀπαγγέλλουσιν. ὅτι τῷ κυρίῳ πέποιθα, πῶς ἐρεῖτε τῇ ψυχῇ μου, μεταμαρτυροῦντες ἐπὶ τὰ ὅρα ὡς ἐροῦντες; ὅρα ψυχῇ πλῆν ὀρεῶν λογισμοῖς, καὶ πρὸς τὸν ἀπλανῆ βοήθας, τὸν κύριον, καὶ τὸν φῶς σου;*
D *ὡς ὅσον ἐν τοῖς τοῖς γινόμενος, ὅσον εἶπε, θυμῷ καὶ ἀθυμίας κηρύττοντες. ἐμοὶ τὴν Σαουλ ἀφῆλθον; ὅν ὀρεῖας δαίμονος; ὅν τῷ Γολιάθ ἡλθῆναι; ὅν τὸν βασιλείας ἐφύλαξα; ὅν τῷ δουλεύει ἀπέστη; πῶς γὰρ ἐκείνῳ τὸν λῶν τῆς χάριτος; ἡ δὲ τὸν ἐνοχλῶντα δαίμονα τοῖς μέλεσιν ἐπληθύν; ἐχέτω δὲ τῷ δαίμονος πρὸς τὸν Δαυίδ, ὅσον αὐτὸν ἰδῶν καὶ ἀπολώμενος. ὅτε ἐφθασεν αὐτὸν τὸ φῶς, ὅσον ὁ φόβος. ἐπαφῆκε δὲ δόρυ μοι ψάλλοντι, ἐγὼ*

ἢ τῷ μέλει σὺν ἀφῆκε τὸ φάρμακον. ὠρρίζετο ἡ
 θεοπραγία, ἐγὼ δὲ φιλοπικῶ φιλανθρωπία
 τὴν ἀπὸ θεοποιέωσιν. ὁ δὲ τῶν οὕτων ὁ Δαυὶδ.
 σὺν εἶπεν, σὺν ἐποίησεν. ἀλλὰ τὸ βλέμμα πεί-
 ρων παρὲς οὐρανὸν ἐκείνῃ ἐκείνῃ τὴν σύμμιχον.
 ἐφῆκεν ἡρώδης, ὅρα μοι τιτὸν ἀπὸρρήτων τῶν
 παλαιῶν· δείκνυσθαι· ὅρα μοι καὶ τιτὸν ἡσίου φι-
 λανθρωπίας, καὶ τιτὸν τῶν παρὰ φύσιν φιλοσοφίας.
 ἐσπέρει κατελαβόντες, ὅτι μὴ πᾶσι πᾶσι εἶ-
 χεν ὁ κίνδυνος, τῷ μὲν ἡλίου τὰς οἰκίας δυσμαί-
 κητυληφότος, τῷ δὲ φθόρου τιτὸν δύσιν σὺν ἑ-
 χοῖς, εἰσέρχεται Δαυὶδ εἰς τὴν πᾶσι καὶ ἡμῶν
 ἀσπλῆστον· εἰσὶν δὲ καὶ ὁ Σαουλ ἀγνοῖα κα-
 τὰ φύσιν, καὶ ὁ τῶν ὁρῶν ὡς οὐρανὸς· εἰσέλ-
 θων δὲ ὑπὸν δεσφύεται μὲν τῶν δρυφύων. οἱ
 δὲ σὺν τῷ Δαυὶδ φησὶν ἐπιμὸν ἡρώδης τὸν
 πολεμικῶτα νομίσαντες, τὸν Δαυὶδ παροξύν-
 νοισιν. ἰδοὺ ἡ ἡμέρα αὕτη, ἣν εἶπεν ὁ κύριος
 παρὲς σὺν. ἰδοὺ δίδωμι τὸν ἐχθρὸν σὺν εἰς τὰς χεῖ-
 ρας σὺν. τίς σὺν αὐτῷ βίβων τὸν οὕτως ἐχθρὸν ὑπὸν
 ἡρώδης ἡρώδης, μὴ, πληγῇ τὸν οἰκίαν σὺν
 αὐτῷ ἔλυσεν κίνδυνον· ἀλλ' ὅτι τοῦτο ὁ Δαυὶδ. ἀλ-
 λά τί φησὶ; μηδαμῶς ἐμοὶ πᾶσι καὶ ἐμοὶ, εἰ
 ποιήσω τὸ ῥῆμα τῶν τοῦ κυρίου μου τῶν Χειρῶν
 κυρίου, ἐπιτελέω ἡρώδης μου ἐπ' αὐτῷ, ὅτι Χει-
 ρὸς κυρίου ὅστις. οἱ φίλοι πᾶσι ζῶντες, τὰ πᾶσι
 κατὰ πλῆθος, ὁ τῷ μέλλοντος φόβος ἡρώδης τιτὸν
 ἡρώδης, ἀλλὰ τῷ Δαυὶδ σὺν ἐπὶ τῷ ἡρώδῃ. ὡς
 ἡρώδης ψυχῆς, καὶ χεῖρτι μὴ δουλεύειν ἐ-
 πισταμένους. καὶ ἐνταῦθα τοῖς ἀνδράσιν ἐν τοῖς λό-
 γοις τούτοις. ὡς οἱδε φύλακα τῷ πολεμικῶτα
 τὸν πολεμικῶτα; τίς ὡς βίβων τῶν, τὸν ἀδι-
 χροῦτα φιλανθρωπία; πᾶσι δίδωκεν αὐτὸν,
 φησὶν, ὁ Θεὸς εἰς τὰς χεῖρας σὺν. ὁ δὲ Θεὸς μὴ-
 μὴ παρὲς φθόνον τὸν παρὰ φύσιν αἰετήσιν. αὐ-
 θεοῦ φθόνος Θεὸς δίδωκεν ὅτι τῷ, ὁ δὲ τῶν τοῦ
 ἡρώδης δίδωκεν βλέμμα. καὶ αὐτὸς πᾶσι δίδωκεν
 τὸν ἐχθρὸν, ἀλλ' οἶδα μὲν τὸ δίδωκεν φιλα-
 νθρωπία τερπόμενοι. ἀγαθότητι τιτὸν ἀνθρώπων
 ἀνθρώπων. αὐτὸν ἡρώδης ἀνθρώπων ἡρώδης
 αὐτὸν τιτὸν παρὰ φύσιν παρὰ φύσιν. πᾶσι δίδωκεν
 τὸν ἐχθρὸν, ἀλλ' ὅτι ὡς εἶπω τὸ δίδωκεν τῷ φθόνῳ, οὐ
 μαλὴν τιτὸν χεῖρτι τοῖς ἀνθρώποις. ζητήτω πάλιν,
 καὶ δίδωκεν τῷ φθόνῳ τὸν ἀνθρώπων λεισπι-
 λῆστον. καὶ πάλιν δίδωκεν τὸν φθόνον μαλὴν
 ἡρώδης καὶ ὅτι δίδωκεν, Θεὸς σὺν οἱδε δίδωκεν.

verò carminis medicamentum non o-
 misi : mihi ægritudinem leuapri suc-
 censebat , ego vero contentiosa qua-
 dam humanitate inhumanum serua-
 bam. Nihil horum dixit David , ne co-
 gitauit quidem : sed sublatis in cœlum
 oculis , inde auxilia deuocabat. Huc
 iam progressus vide mihi rerum arca-
 nam rectionem , vide mihi Dei in nos
 propensam voluntatem , ac Prophe-
 tæ sapientiam. Iam inuesperascebat ,
 & quod periculorum nullus reperie-
 batur exitus , quòdque sol , vt solet ,
 occiderat , cùm non occumberet inui-
 dia , David obiacens spelzum ingre-
 ditur. Ingreditur & Saul cum summa
 inconsiderantia tempestate compulsus ,
 ingressus autem cum satellitio somno
 deuincitur. Socij verò Davidis fugiti-
 ui opportunam rati prædam aduersa-
 rium præsentem , Davidem exacuunt :
Ecce dies , de qua locutus est Dominus ad 1. Reg. 24 :
re : Ego tradam tibi inimicum tuum ,
vt facias ei , sicut placuerit in oculo tuo.
 Quis eiusmodi nactus hostem per som-
 num in prædam obiectum non vnà in-
 iecta plaga se periculo liberaret ? At
 non talis David. Verùm quid , ait ?
 C *Propitius sit mihi Dominus , nec faciam*
hanc rem domino meo Christo Domini quia
Christus Domini est. Amici nefariè pro-
 ritabant , quæ passus erat , ad arma
 vocabant , futuri terror manum acue-
 bat : sed animus Davidis haud superari
 potuit. O generosum pectus , & soli
 Gratæ seruire gnarum ! *Et confregit Da-*
uid viros suos sermonibus. Quis bello la-
 cessitum , custodem lacessentis intelle-
 xit euasisse ? quis , vt beneficium , iniuria-
 rum autorem comiter excepit ! *Tradidit,*
inquiunt, in manus eius. Neque verò Dei
 commemoratio Prophetam ad cædem
 faciendam excitauit. Hominis interem-
 ptio Dei donum non est , neque oculus
 diuinus arridet. Esto , inimicum tradi-
 derit , Dominum meum satis noui hu-
 manitate delectari : Dei beneficen-
 tiæ mea lenitate respondebo. Pro hu-
 mana victima ipsi mansuetudinem of-
 feramus *Inimicum tradidit , & oblatum*
inimicum contumeliosa cæde non
conficiam , Gratiam sanguine non
cruentabo. Me rursus conquirat ,
 & persequatur : occisione conduci-
 bilior est patientia. Esto , rursus in-
 sequatur , fugere didicimus. Perse-
 qui me possit , Deum non potest.

i. Reg. 23. Et confregit, * inquit, viros suos sermonibus. A
 Quot dexterās in cædem ruentes vna
 Gen. 4. ad Deum contentē clamabat: Nunquid
 custos fratrum mei sum ego! David autem vel
 iniuriis appetitus Saulis custos erat. Pe-
 percit & dormienti, & hostiliter se ge-
 renti, & invidentis curam habuit, &
 osorem Gratix regimen secutus con-
 servauit, & legis tempore, quæ erant
 Matth. 5. Gratix consecratus est. Dictum vobis est:
 Diliges proximum tuum, & odio habebis ini-
 micum tuum. Ego autem dico vobis, diligite i-
 nimos vestros. Magna erat humanitati
 cum improbitate, iuri cum iniuria, fe-
 ritati cum mansuetudine certatio. Hic
 totus erat, vt oppugnantem conserua-
 ret: ille, vt conseruatorem perderet.
 Istiusmodi mansuetudinis, & comita-
 tis præceptores Dominus constituit.
 Istiusmodi nobis lenitatis magistrum li-
 terarum monumentis prodidit. Scri-
 ptura nobis à Deo inspirata, quo nos
 quoque inimicos humanitate demerea-
 mur, & eorum, quibus odio sumus, ra-
 tionibus benignè consulamus: Estote,
 Luc. 6. inquit, misericordes, sicut & pater vester,
 Matth. 5. qui in cælis est, qui pluit super iustos & iniu-
 stos & solem suum oriri facit super bonos &
 malos: cui gloria, & honor in secula se-
 culorum. Amen.

καὶ ἐπισὶ, φησὶ, τοὺς ἀνδρας ἐν τοῖς λόγοις πύ-
 ρος. πόσας ἐκώλυσεν διδῆκας πρὸς φόνον ὁρμώ-
 σας μία φιλανθρωπος γνώμη; ὁ μὲν Κάιν πρὸς
 Θεὸν ἀνέβη, μὴ φύλαξ τῆς ἀδελφοῦ μου εἰμὶ
 ἐγώ; ὁ δὲ Δαυὶδ φύλαξ τῆς Σαουλ, καὶ ἀδικο-
 λητος ἐγένετο, καὶ καθεύδοντος, καὶ πολεμουῦντος ἐ-
 φείδεν, καὶ φθορουῦντος ἐκήδετο, καὶ μισουῦντα διέ-
 σωζε, τὰ δὲ χεῖρες μετῴν πολυτεύματα, τοὺς δὲ
 νόμους χειρὸς τῆς χεῖρας μετετρέχοντες. ἔρ-
 ρέθη ὑμῖν, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου, καὶ μισήσεις
 τὸν ἐχθρὸν σου. ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπάτε τοὺς ἐχ-
 θροὺς ὑμῶν. καὶ ὡς ἀμύλλα φιλανθρωπίας καὶ
 ποτηρίας, διχαιοσύνης καὶ ἀδικίας, ἀχειρίτης καὶ
 πρᾶότητος. ὁ μὲν ἵνα ᾖσθῃ τὸν πολεμουῦντα, ὁ
 δὲ ἵνα ἀπολέσῃ τὸν πρᾶσιώσαντα. τίς τις ἡμῶν
 παιδιδύσας πρᾶσιώτης, καὶ φιλανθρωπίας ὁ δι-
 αούτης ἐπέσει. Ἰούδι ἡμῶν διδάσκαλοι ἀγα-
 θότῃς ἢ θεοπρόδοτοι γενοὶ σιωπῶντες, ἵνα
 καὶ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ὡς φιλανθρωποι, καὶ πρὸς
 τοὺς μισοῦντας φιλάγαθοι. γίνεσθαι γὰρ, φησὶ,
 ἐλεήμονες, ὡς ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς,
 ὅς τις ἀνατέλλει τὸν ἥλιον αὐτῷ ὅτι τοὺς διχάσις
 καὶ ἀδικίας, καὶ βρέχει ὅτι ἀγαθοὺς καὶ ποτηρίας.
 αὐτῷ ἡ δόξα, καὶ ὁ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῆς
 αἰωνίου, ἀμήν.

Eiusdem in Dauidem.

ORATIO XVII.

QVANDO QUIDEM iterum à Da-
 uide gestarum recordatio diebus
 præteritis gaudio publico nos exsilire
 fecit, ob virtutum affluentiam iusto
 aggaudere, studium mores imitandi
 admiratione significare, ac illius pla-
 cabilitatem damnare: æquum est fau-
 sta quadam inter nos acclamatione iu-
 sti certamina rependamus. Scimus vt
 quodam loco tam illustrem propugna-
 torem, qui antea sæpe diabolo fauces
 eliserat, vulneratum quoque nobis Scri-
 ptura repræsentet, & vulnus monstnan-
 tem, quidque pateretur, proclamam-
 tem. Verum ne animo concidas, neve
 obturberis cum audis vulneratum. Qui
 vulneratus, pugnator optimus est, &
 ferientem eodem telo refectire potest.

Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν Δαυίδ.

ΛΟΓΟΣ ΙΖ΄.

ΕΠΕΙΔΗ τῇ τῷ Δαυίδ καθάρτη, ἐν
 ταῖς πρᾶσιώσεσιν ἡμέραις ἡ μνήμη σπι-
 ρῆτος ἡμᾶς ἐδίδε, καὶ στυγερῶν νοσημάτων τὰς
 διχάσις τῇ ἀγαθῶν πρᾶσιώσεσιν, καὶ τὰς ταύμα-
 τι πρᾶσιώσεσιν τῇ ἐξέπῳ τῶν μίμησιν, καὶ
 τῆς ἐκείνου πρᾶσιώσεως ἐκείνης διχάσις τῆς
 ἐαυτῇ διφρημίας τῆς διχάσις τοὺς ἀγῶνας ἀμεί-
 λωσθαι. οἶδα μὲν ὅπως ἡμῖν ἡ γενομένη τὸν οὐτω
 λαμπρὸν ἀρετῆς, καὶ πρᾶσιώσεως πρᾶσιώσεως,
 καὶ τῶν πληγῶν διχάσις, καὶ ὁ πάθος κη-
 ρύτῳ, τὸν ἥδη πολλὰς ἀφ᾽ ὁδοῦ τῶν φά-
 ρυγγα πληξασθαι. ἀλλ' αἰκούω πρᾶσιώσεως, μὴ κα-
 ταπίσης τῇ γνώμῃ αἰκούω πληγῶν, μὴ κα-
 ταπλάγῃς τὸν λογισμὸν ἀρετῆς ὅτι ὁ πρᾶσιώ-
 αὐτὴ πληγῇ, δι' ὧν ἐπλήγη, τὸν πληξασθαι.
 καὶ γὰρ

καὶ γὰρ καὶ τραυματίας ἡνόμενος τῷ νικῶντι οὐκ
 ἐπαύσατο. ὅς καὶ πιστὸν ὅτι πάσης τῆς τοῦ
 παύσεως, ὅσοντι ἐδίδε τῷ σώματι πλεονέ-
 κειασι. μέγα μὲν οὖν ἔστι χρεῖμα ἀφ' ὧν
 νικῶν ἀνίσταται, καὶ μεταξὺ πολεμίων τῇ πληγῇ
 ἀφαιμένας ἐλάττει. θαυμαστότερον δὲ καὶ
 σκληρότερον μὴ παρῶναι τῇ μάχῃ, μὴ δίδεαι
 τὸν πληγόμενον χαίροντα. γίνεται γὰρ ἐκ τούτου
 τοῖς ὁρῶσι διδάσκαλος, ὅτι καὶ μὴδὲ βληθέντα
 παρῶναι πλεονέκεια, μὴδὲ τραυματίας σκάζειν
 τὰς πάσας, μὴδὲ πιστὸντα κείσθαι, καὶ δολιτέραν
 αἰσχρονομίαν πληγῇ, μὴδὲ πρὸς φιλοτιμί-
 ᾱν τὰς πληγὰς. ἀλλὰ τὸ καὶ ἡ ὑπόστασις
 γραφῇ τῇ δόξῃ ἡ διδάσκαλος, οὐ μόνον
 καὶ λέγει τῇ δικαίᾳ τῇ κατ' ἑαυτὴν, ἀλλὰ ἐπὶ
 λυτῇ αὐτῇ πολλὰ καὶ τὰ σώματα. ἵνα
 μὴ παρῶν μόνον τῇ κατ' ἑαυτὴν ὕψος ἀπο-
 βλέποντες αἰσχρονομίαι παρῶν πλεονέκεια,
 ἀλλὰ τῇ μνήμῃ τῇ πλημμελειᾷ τὴν φύ-
 σιν μαρτυροῦντες, καὶ τὴν δι' ἑαυτὴν ἐκπεπληρωμένην,
 παρῶν τῇ δόξῃ παρῶνται ζῆλον. καὶ
 τὸ πολλὰ καὶ κληρονομοῦντες εἰδωμένοι. ἔχουσας
 ἀναγλυφῆναι τὸν Ματθαῖον. φοβῶν τὴν σύγκρι-
 σιν, καὶ φύλας τὴν μίμησιν. ἀλλ' ἀκούσιν ὅπως
 ἐκ τῶν παλαιῶν βίου παρῶν ἀναγλυφῆναι μετεπί-
 δεσι, τὰ ἐς τὴν φύσιν ἀναγλυφῆναι τὰς ἐξ ἑαυ-
 τῶν. ἔχουσας Γαυλὸν τὰς παρῶν τῆς δικαιοσύνης εἰς
 τὴν ἐκπεπληρωμένην ἀντιπρόσωπον, ἀλλὰ δι' ἑαυτὴν
 παρῶν, εἰς κήρυκα μεταβάλλεται. Γένοιτο τῇ
 ἀποστόλῃ ἐκ τῶν παλαιῶν, ὅ τῇ Χριστοῦ μαθητῇ
 παρῶν, ὅ τῇ τοῦ πατρὸς ἀποκαλύψαν
 ἐρμηνεύσας ἀκριβῆς, ὅ τῇ κυρίᾳ τῆς θαλάσσης
 ἐκπεπληρωμένης. ἀλλ' ἐκ τῶν παλαιῶν γλῶσ-
 σῶν εἶχεν ἀκριβῆς ὅ τῇ καὶ ἀπὸ οὐκ εἶ-
 χεν ἡ γλώσσα, τὴν γλῶσσαν καθ' ἑαυτὴν ἀ-
 πεφθίμενον ὑπηρετῶσα τὰς φύλας. πάλιν ὁ λη-
 σῆς ἐκέρχεται τὸν Χριστὸν καὶ τὸν παρῶν, καὶ τὸν
 ἀναγλυφῆναι ὅ τῇ δικῇ, πόθεν διανοητῶν τῇ
 ἡλῶν τὸν πότον οὐ λογίζομενος. ἀλλ' οὐτε Ματ-
 θαῖος τελῶν διέμεινεν, οὐτε Παῦλος μέγας
 τίς τῇ δι' ἑαυτὴν ἀποπέσει. καὶ Γένοιτο ἐς τὴν
 μετεπίδεσιν τὴν δόξῃ, καὶ τῇ τῇ δακρύων
 κύματα τὴν ἀμύχανον ἀπένειψεν. ὁ λησῆς τὸν
 μὲν ἔπειτα μετέβαλεν. ἔμεινεν γὰρ μέγας τίς
 τὸν ἐκπεπληρωμένην βιαζόμενος. οὕτως ὁ βασιλεὺς τῇ
 ἐκπεπληρωμένην βιάζεται, καὶ βιάται ἀρπάζουσι αὐτὴν.

A Nam etsi vulneratus, victoriam perse-
 cutus est; ac tota licet acie corruisset,
 celerius surgere se, quàm labi compro-
 bavit. Bellator quovis tempore victor,
 & mediis in hostibus perdurans inuul-
 neratus magna quædam res est, & ad-
 mirabilis: longè verò admirabilius vul-
 neratum pugnam non prode, nec ho-
 sti, qui vulnerarit, ea re laticitiam ad-
 ferre. Ex hoc enim videntes docet, ne-
 que oportere percussum ab hoste victo-
 riam prode, neque faucium ex infor-
 tunio suo claudicare in officio, neque
 collapsum iacere, & secundam sustine-
 re plagam, neque hosti gloriæ occasio-
 nem præbere. Propterea Scriptura à
 B Dei spiritu accepta, virtutumque præ-
 ceptrix, non iustorum facinora dumtaxat
 enarrat, sed eorum subinde publi-
 cat offensiones: ne sola rerum ab iis ge-
 starum amplitudine conspecta morta-
 les ad imitandum obtorpescant; quin
 potius per istarum offensionum recor-
 dationem hominum ingenium cogno-
 scentes, & quò nobilitatis peruenerint
 considerantes, virtutum æmulatione
 accendantur. Idque variis è locis inuul-
 garì nouimus. Audisti Euangelistam
 Matthæum; timescum eo comparari,
 & imitari refugis: simul audi, vt ex ve-
 C stigalium tractatione, ad Euangelicam
 vitam transilieris, bona quæ suapte na-
 tura stabilia sunt, moribus aucupans.
 Audisti Paulum iustitiæ pennis alatum
 tertium in cælum euolasse; sed Eccle-
 siam antè persecutus est, quàm in præ-
 conem transmutatus. Petrus fuit Apo-
 stolorum coryphæus, discipulorum
 Christi primas; mysteriorum, quæ à
 Patre Filius acceperat, accuratus in-
 terpres, vndarum maris ambulator: ve-
 rum dum perturbatur, lingua negatio-
 nis erat instrumentum, & quæ mens nō
 sentiebat, ea de se lingua effutiebatur ti-
 mori obsequens. Itē Latro Christum
 D vel crucifixum prædicabat, & qui reus
 erat Euāgelista, dolorem clauorum præ
 Domini desiderio nihil æstimans. Ve-
 rum neque Matthæus permansit Publi-
 canus, neque in Ecclesia persequenda
 Paulus pertinax: Petrus quoque facti
 poenitentia negationis fœditatem ex-
 stinxit, & lacrymarum vndisculpam e-
 luit: Latro mutata mente in finem vsq;
 perdurauit cælo vim afferens. Ita regnum
 cælorum vim patitur, & violenter rapiunt illud.

Matth. 11.

Ideo siquidem, ut antè dixi, Scriptura cum nobilibus sanctorum factis flagitia commiscet; ut quos ab imitatione arceant miracula, prouocent errata. Sic & nobis Scriptura Dauidem prodit, ut infinitis delectatus sit facinoribus, ut plagis sæpe illatis diabolus discerpserit, utque tandem velut in acie per imprudentiam plagam acceperit. Ut enim vidit aduersarius omnibus è rebus gloriam & nomen Dauidem reportare, fratribus anteferri, Prophetam in expectata obsecundantem vnctioni, Gratia agi, psalmo ferire dæmonem, haud satiari de inimicis bene merendo, tulit acerbissimè videns sobolem virtutis in lege radices agere. Quare ipsum beneficiatum Saulem primum irritat inuidia, deinde inuidiam accendit ad cædem, & dum virtutis cursum studet inhibere supplantando, Caini discipulum Saulem facit. Verum illæ inuidentiæ passiones Davidis lenitati materiam suggerebant. Post etiam mulctat exilio, ac dum ei Saulem instare iubet, in solas terras proturbat, ut iustus ignauescens virtutis abijciat clypeum. Sed vitæ aspera amoris in Deum fuerunt exercitia, cum enim in spelæo quæritantem se deprehendisset, parcit, cumque inuidentem cepisset, humanitate summa vititur, Sauli quidem pepercit; sed quod vero simile est, dum ab eo manus abstinet, diabolus percussit, & pura ab inimici sanguine seruata dextera communem hominum hostem conseruauit animo imperans, calcans odia, aciem gladij retundens, odio persequentem seruans, inuidiæ respondens mansuetudine, quibus solis stimulis pungitur diabolus. Num igitur hîc Saul persequens quicuit? nequaquam sed rursus persequens & captans, rursus captus est. Nox erat media, somnique vinculis Saul reuinciebatur, & quæsitum Dauidis spoliū fuit, qui quærebat. Quam non hîc emouisset rupem adsurgens ira? quam non succussisset turrim insanix violentia? quæ tam serena humanitas, quam non exasperasset fluctibus? In vltterius tempus tamen virtutis extendit spacia. Sublatum Saulem calenter admodum lugebat, illustrabat cunulo, tumultum lamentis ornabat, & heres scripti morum non adibat hereditatem. Humanitatis autem via progressus

A Διὰ τῆς γὰρ, ὡς ἐφθην εἰπὼν, ἡ γραφὴ πῶς
κατηρτῶμασι συμπλέκει τὰ πηλοτάματα, ἵνα
οἷς ἀπείργῃ τὰ θυμῶτα, πείσῃ τὰ πλημμε-
λήματα. οὕτω καὶ νῦν ἡμῖν ἡ γραφὴ τὸν Δα-
υὶδ δὲ ἀλγύνει, ὅτι μυρίοις περὶ τοῖς κατηρτῶ-
μασιν, ἀλλὰ καὶ πλήξας πολλὰς, οἷος ἐσπάρ-
ξατος τὸν Διὰ τοῦτον, τελευτῶν ἔλαττε πλη-
γὰς ἐν τῇ τῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ ὁρμήσιν. ὡς γὰρ
εἶδε Διὰ τοῦτον ὁ πολέμιος τὸν Δαυὶδ δι-
δοκμοῦντα, ἀδελφῶν περιποιημένα, περι-
φῆτεν ὑπηρετῶντα πρὸς τὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ χρί-
σιν, τὴν ἐκ τῆς πύλης τὴν χάριν, ψαλμῶ
δαίμονα πλήθοντα, ἐχθρὸν διεργατῆν ἀνέ-
ρετον, οὗ ἐκείνους ἀπαθῶς, ὁρᾶν φυτὸν ὄρε-
τῆς ἐν νόμῳ ριζοῦντο. ἀλλ' αὐτὸν ἐρεθίζει
περὶ τὸν διεργατῆντα τῇ φθόνῳ. περισκε-
χθὲν δὲ πρὸς φόνον τὸν φθόνον, καὶ μακρῶν τῷ
Καὶν τὸ Σαούλ ἀπεργάζεται, δρόμον δρετῆς
ὑποσκελίσαν βουλόμηνος. ἀλλ' ἡσυχὴ ὕλας ἐν
Δαυὶδ εἰς παρὰ τοῦτον τῷ φθόνῳ ἐκ παλαιῆς. μὲν
τῷ τὸν φυλάδα ποιῶν, καὶ πρὸς ἐρήμους ἐλαύνει
διώκων τὸ Σαούλ ἐπισησας, ἵνα νερκήσας ὁ
διώκων ρίψῃ τὸ δρετῆν τὸ ἀσπίδα. τῇ γὰρ αὐτῷ
τῷ βίῳ τὰ δυσχερῆ φιλοθείας γυμνάσια. ἀντὶ
γὰρ ἐν ἀσπιδί τὸ διώκοντα, φεῖδεται, καὶ τὸ φθo-
νῶντα θηρῶντας φιλεῖν θεωρεῖται. ἀλλ' ἐφεί-
δε μὲν τῷ Σαούλ, ἐπλητῆς δὲ, ὡς εἶοικε, Διὰ τὸ
τοῦτον φεῖδον τὸ Διὰ τοῦτον. καὶ καταρτῶν δὲ ἀν-
αίματος ἐκ τῶν δὲ φυλάδας, τὸ κρινόν τὸ αἰθερ-
πων ἐκ τῶν ἐξ αὐμάτων, θυμὸν κρατῶν, τὸ ἐκ τῶν
πατῶν, ὅ ἐξ ἴφους ἀμβλωσῶν, τὸν μισθόντα φυλάτ-
των, ἀμειβομένους τὸν φθόνον παρὰ τοῦτον οἷς μέ-
ροις κατεῖται Διὰ τοῦτον. ἀρ' οὖν ὅτι τούτοις ὁ
διώκων ἐπαύσατο; οὐ μὲν οὖν. ἀλλὰ καὶ πάλιν
διώκων, πάλιν ἠλίσκετο. νῦν γὰρ ἐν μέσῳ, καὶ πάλιν
ἐν πῶν δεσμοῖς ὁ Σαούλ ἐθρῶντο, καὶ τῷ διω-
κῶντος ἀφύρῳ ὁ διώκων ἠνείσκειτο. ἐν τῷ
ποῖν οὐκ αὐτὸν ἐπὶ ἀνέξαι Πέτρου ἢ τῷ θυμῷ πο-
σολῇ; ποῖον οὐκ αὐτὸν ἐσσεῖ πύργον τῆς ἀφρο-
σύνης ἢ βία; ποῖον φιλεῖν θεωρίας γαλιλῶν
οὐκ ἐπὶ ἀχυνε κύμασι; πλέον δὲ τῷ χρόνῳ
ἐκ τῆς δρετῆς ἐπὶ ἀνέξαι Διὰ τοῦτον. ἀναιρε-
θέντα τὸν Σαούλ δὲ ἀπὸ τοῦ ἐπὶ τοῦ, ἐλαμῶντος
πᾶσι, ἐκ τῶν πῶν θρῶντος τὸν τάφον, καὶ τὰ
σκήπτρα δὲ ἀδελφῶν, οὐκ ἐκ ληροῦνται τὸν
ἔπον. ὁ δὲ τῆς φιλεῖν θεωρίας βαδίζων,

ἐν μὲν τῇ τῷ δυσμενὲς συνένεικε τὰς διερρηγίας
 ἐξέτινεν, καὶ παρὰ τὴν τῷ ἡμῶν πλεὺς αὐτῷ φιλα-
 δεσπίας συνεδδύοντο ἔπαυται. ταῦτα ὁρῶν ὁ
 κρινὸς τῷ δὲ θεῷ πρὸς ἐξῆς, καὶ καθ' ἑκάστην τῇ
 καπορθμεύει βολιόμορος, εἴχετο μὲν, οὐκ ἀφί-
 στατο δὲ· ἀλλ' εἰς αἰσάτω φρόσι ποιησίας ἀ-
 γρυπτοὶ ἐπιδοκίμοι, πρὸς τῇ τῷ διὰ τῆς
 παρὰ τῆς τῷ εἰς ἡμέρας, τῷ εἰς νύκτι, τῷ ὑπὸ
 τῷ βίῳ, τῷ τῆς βασιλείας φρονήδας, τῷ τῇ
 παλαμίων ἐπιδραστής· μήπως φθιγγεται ῥή-
 μα πικρὸν, αὐτῷ δὲ γλυκὺ· πῶς τρώσῃ θυμῷ,
 πῶς ἐπιθυμία πρὸς τῷ, πῶς ἀμαλυνῶτα φιλο-
 θίας φρονήσι. καὶ τῷ παρὰ τῇ τῷ λογῶν τῷ διὰ
 τῇ βίῳ ἐπαύσατο, τῷ αὐτῷ μικρὸν ἰδὼν πα-
 ραβλέψατο, παχίως γεωμετρίως κατεπείσθη
 καὶ ἄλλοι. διὰ τῆς γὰρ ποτὶ βασιλικῶς ὁ
 Δαυὶδ, καὶ λαμπερὴ παρὰ τῇ τῷ ἡμῶν ἡμῶν,
 μισσημενοῖς παρὰ τῇ τῷ ἐπὶ τῷ. ἴτε δὲ ἴτε
 τῷ λογισμῷ τῷ ἰδὼν χαλαροῦσθαι ὁ δυσμε-
 νὲς ἡσάμορος, πῶς τῷ παρὰ τῷ ὑπὸ τῷ οὐκ
 ἀκριβῶς τῷ ὑπὸ διὰ τῷ, ἢ μικρὸν πῶς
 μίτος εἰς τῷ ὁμῶν, γεωμετρίως πῶς ἀεὶ
 τῷ ὁπλῶν, ἐλατὶ πληγῶν, αὐτῷ πῶς ὁμῶν
 τῷ διὰ τῷ ἡσάμορος, καὶ σιωπαρπύσας τῷ
 ὁδὸς τῷ ἡσάμορος, παρὰ τῷ τῷ μισθίας ἐμ-
 βάλλει κρημνόν. ὁρῶν δὲ τῷ παρὰ τῷ, τῷ
 παρὰ τῷ αἰδοῦσθαι, καὶ κρύψαι τῷ ἐλατὶ τῷ αἰ-
 γυῶν βουλόμορος, λαμβάνει τῷ αἰγυῶν, ἀγ-
 λης παρὰ τῷ σιωπαρπύσας. παρὰ τῷ καὶ τῷ
 καὶ τῷ παρὰ τῷ ὡς τῷ φόνῳ κρύψαι τῷ μισ-
 θίας ἡσάμορος, ἐκαστέρων ἐργάτης ἡσάμορος. ὁ μὲν
 ὁ πολλὰς ἀεὶ τῷ πλῆγῶν, ὁ πλῆ-
 γῶν ἐκὸς παρὰ τῷ, ἡσάμορος πῶς οὐκ ἔλατὶ τῷ
 παρὰ τῷ ὁφθαλμοῖς, ἢ καὶ τῷ βασιλικῶς ἐπὶ τῷ.
 ἀλλ' ὁ παρὰ τῷ παρὰ τῷ βλέπων τῷ παρὰ
 τῷ, καὶ παρὰ τῷ ἔργῳ, τῷ γινώσκῃ, οὐκ ἐπὶ
 τῷ τῷ λογισμῷ τῷ κλοπῇ· βοηθῇ δὲ τῷ
 κλαπῇ, καὶ τῷ βραβύ τῷ ἡσάμορος τῷ πλῆ-
 γῶν. ἀλλὰ πάλιν τῷ εἰσὶν τῷ πῶς τῷ εἰ-
 δῆται, καὶ ἀμαλυνῶτα τῷ ἡσάμορος παρὰ τῷ
 πῶν. καὶ τῷ ὁρῶν, καὶ αὐτῷ τῷ παρὰ τῷ
 τῷ, καὶ παρὰ τῷ τῷ πῶν, παρὰ τῷ τῷ ἐλ-
 γῶς φιλαδεσπίας, τῷ ἡσάμορος ἀποπῶν
 ἡμῶν. ἀλλὰ δὲ ἰδὼν τῷ ἡσάμορος τῷ τῷ,

A vel usque ad inimici cognatos benefi-
 centia suae vim produxit, & Saulis ad
 se generi recurrenti suam humanita-
 tem misit obuiam. His animaduersis
 communis humanæ gentis hostis, &
 tantis facinoribus singillatim editis per-
 cussus reprimebatur non nihil, nec ab-
 stinebat tamen. Verum in natura im-
 mortali nequitiam in somnem exercens
 iusti diurnas actiones obseruabat,
 item nocturnas, viuendi rationem, ro-
 gis curas, hostium adsultus. Nunquid
 verbum iaciat acerbius, sibi verò suaue,
 quomodo per iram Dauidem vulne-
 ret, quomodo cupiditatis telo feriat,
 quomodo amicitia diuinæ incuriosum
 offendat. Nec prius iusti vitam insidiis
 petere destitit, quàm cum animadu-
 erisset ipsum à recto paululùm oculos
 deflexisse, subito venustate mulieris
 obiecta confixit. Cum enim regiè Da-
 uid epulatus esset, ac pollucibili men-
 sa emollitus animo meridiana sese oble-
 ctaret obambulatione: tunc diabolus,
 tunc animi curæque neruum remis-
 sum conspicatus, & mentem passionum
 aurigam indiligenter frenis succinctam,
 ac paruula quadam sua parte nudatum
 ab armis optinatem furtim cecidit, i-
 psius iusti oculis vsus pro telo, & mo-
 mento à via virtutis abreptum in adul-
 terij præcipitium deturbauit. Videns
 autem eum facti sui pudore confusum,
 & pudendum hucus celare cupien-
 tem, pudorem vertit in alterius pecca-
 ti materiam. Scelus namque admissum
 oberrat scelus. Quippe cæde adulte-
 rium conatus occulere, & cædis, & a-
 dultèrij deprehensus est artifex. Sic qui
 se tam strenuè non infrequenter gesse-
 rat, prostratus iacet: qui prostrauit, iu-
 sti casum doloris domestici lenimen du-
 cens, magnificè se iactat ac circumspici-
 cit. Sed regis vexatio non latuit omni-
 tuentem Dei oculum, qui ante susce-
 ptas actiones cernens intentionem, &
 animum ante facta, Davidis miseretur,
 qui clancularijs diaboli technis falli se
 passus sit, auxiliatur furtim oppresso,
 nec finit victoriam esse percussoris. Pro-
 strati stationem ipsemet excipit, & ad
 offensionem istam pugna releuandam
 cohortatur. Manum dat, prolapsam e-
 rigit; quo impegit, circumlustrat; præ
 humanitate omni ex parte hucus obit,
 pœnam remittit. Par est ut curaturæ
 modum videamus, & quanta sit vis,

ac magnitudo Dei in homines amoris
condiscamus. Hinc enim publicum
peccatoribus aperitur valetudinarium,
& poenitentiae medicamentum Davi-
dis nomine paratum omnibus egenis
condonatum est. Nathanum Prophe-
tam mittit Deus Prophetae medicum
futurum. Imperat, hunc denudet,
subijciat oculis miseriam, quam pari-
tur. Mittit hominem vilem in spe-
ciem ad eum, qui thronum insidet;
paupertati innutritum ad eum, quem
sceptrum decorant. Quasi dicat: Ne
verearis, o homo, dignitatem regiam,
servum meum novi, novi bellatorem
meum, qui inimico terga non dedit,
sed deproelians vulneratus est. Non
est ab euentu mente alienatus, nec ea
res hominis propositum immutavit;
astu, non vi, prostratus est. Optimè
se gerens, non fugitans ictus est. *Va-*
de: vas electionis est mihi. Quod si ma-
iestatem regiam reformidas; ego lin-
guam tuam perpoliam, ego curatio-
nis scalpellum verbis exacuiam. Venit
ad Davidem Nathanus, & orationem
texit argute; aciem sermonum suo-
rum tegit, & narratu ferrum celat;
sub lingua medicamentum gerit, &
sensum fallit, ut sensum excitet. Re-
sponde mihi, inquit, o rex iudicium
hoc. Verbo tribunal depingit, & con-
tra Davidem ipsummet Davidem sta-
tuit iudicem. Duo viri erant in civitate
Una, unus dives, & alter pauper Dives
habebat oves, & bones plurimos Valde.
Pauper autem nihil habebat omnino prater
ovem unam parvulam, quam emerat, &
puerierat, & quae creverat apud eum cum
filius eius, simul de pane illius comedens, &
de calice eius bibens, & in sinu illius dor-
miens, eratque illi sicut filius. Orationis fe-
rie alit audiendi cupiditatem, ut in-
iuriam amplificet: Auget pauperis a-
morem in ovem, ut Davidem iram
fufcitet. Cum autem peregrinus quidam
venisset ad diuitem. Appositè peregri-
nus, hospes, alienus. Incidit enim
David in infortunium tanquam in ex-
traneum, & peregrinum, & incon-
siderato casu deiectus est. Venit peregri-
nus. Improvisò enim iaculo feritur. Par-
cens autem sumere [de ovibus, & de bobus
suis] ut exhiberet convivium peregrino illi,
qui venerat ad se, tulit ovem viri pauperis
[præparavit cibos] homini, qui venerat ad se.

Act. 9.

1. Reg. 12.

A & μαρτὶ τῷ Θεῷ φιλανθρωπίας ὁ ὕψος. καὶ οὐκ
ἴδ' ἐπὶ τὴν αἰσίσταται τοῖς ἀμάρτωλοις ἰατρῆον.
καὶ φάρμακον μετὰ μοίας, ἀλλὰ μὴ τὸν Δαυὶδ
ἐσκεδάσθη, πᾶσι δὲ τοῖς δεομένοις ἐδόθη. πέμπει
τὸν Ναθαν Θεὸς τὸν παρρητικόν, ἵνα ἐν παρρη-
τικῷ ἡμεῖς. παρρησίας γυμνάσαι ὁ ἔλκετος, δεῖ-
ξαι τοῖς ὁμμάσι τῷ πεποιθότος, ἀ' πέποιθεν· ἀν-
θρωποποιεῖ τελεῇ ὁ φαινόμενον, πρὸς τὸ ἐν δού-
λῳ κατὰ νόμον, πένια στυγερὰ, πρὸς τὸ τοῖς σκή-
πτῳ κοσμημένοι· μονογενὴ λέγων, μὴ φοβηθῆς
ἀνθρώπου· τίς ἀξίος τὸν ἐμὸν οἰκέτην ὀπίστα-
μα, γινώσκω τὸν ἐμὸν ἀρετή, ὅς ἐ' ἰσχυρὰ τὰ πο-
λεμῶν διδόντες, ἀλλὰ μαχόμενος πέπληκται. ὅτε
ἡλλὰ ξένος αὐτῷ τὴν γυναικὴν ὁ πάρος, ὅτε ἡμει-
ψὲ τὴν παρρησίαν ἢ παρρησίας. ἀπατηθῆς, ἐ' βια-
σθεὶς κατενέγκται. ἀρετὴς οὐ δραπέτευον τε-
πέσθαι. πορθεῖς. σκῆψος γὰρ ἐκλογῆς μετ' ἐστίν.
εἰ δὲ φοβῶ τὴν βασιλείαν, ἐγὼ σε χαλκεύσω
τὴν γλῶτταν, ἐγὼ σε τὴν τῆς ἰατρῆας σμή-
λην ὀπίσθω τοῖς λόγοις. ἔρχεται πρὸς τὸν Δαυὶδ
ὁ Ναθαν, καὶ μῦθοι ὑφαίρει ὁφθαλμοῖς, καὶ κρύ-
πτῳ τῷ λόγῳ τὸν ἔλεγον, καὶ ὡς ἐσκεπτεῖ τὰς
C διηγήματα τὸν σίδηρον. Ἐπὶ τὴν γλῶτταν φέ-
ρεται ὁ φάρμακον, καὶ πλατύνει τὴν αἰσίσταται, ἵνα
κινήσῃ πρὸς αἰσίσταται. ἀπαρτίζοντες μοῖα. φησὶ,
τὴν κρίσιν τῶν τῶν ὁ βασιλεὺς. λόγῳ ζωγρα-
φῶ δικαστήριον, καὶ κατὰ δικαστὴν καὶ τῷ Δαυὶδ
τὸν Δαυὶδ. δύο ἄνδρες ἦσαν ἐν πόλει μιᾷ, εἰς
πλῆθος, καὶ ὁ ἕτερος πέντης, καὶ ὁ ἕτερος πλῆθος
πολίμεια, καὶ βουκόλια πολλά σφύδρα, καὶ τὰς
πένητις ὅτε ἡ ἄμνη μίχεται, ὡς ἐκπύ-
σασα καὶ ὡς ἐκποιήσασα, καὶ ὅτε ὁφθαλμοῖς αὐτῶν,
καὶ στυγερὰ μετ' αὐτῶν, καὶ μετ' αὐτῶν τέκνων αὐ-
τῶν, ἀπὸ τῶν δούλων αὐτῶν ἡσθίς, καὶ ἀπὸ τῶν ποτηρίων
D αὐτῶν ἔπιε, καὶ ἐν τῷ κόλπῳ αὐτῶν ἐκείνου, καὶ
ὡς αὐτῶν ὡς θυγάτηρ. πέφκεται τὰς λόγῳ τὸν πόρον,
ἵνα τὸ ἀδικίαν αὐξήσῃ. πλατύνει τῷ πενήτῳ τὴν
σφύδρα, ἵνα διεγείρῃ τὸν Δαυὶδ πρὸς ὀφθαλμῶν.
ἡλθεν ὁδοιπόρος πρὸς τὸν ἄνδρα τὸν πλῆθος. κα-
λῶς ὁδοιπόρος, ξένος, ἀλλότριος. ξένος γὰρ ὡς ὁ-
δοιπόρος ἐπὶ τῇ Δαυὶδ ὡς ἐπὶ πτωχῶν, ἀμνησθή-
ται κατενέγκται) πλάσμα. ἡλθεν ὁδοιπόρος. αἰ-
φνιδίως γὰρ βέλεται πέσσειν. καὶ ἐφείσασα λαβὼν ἐκ
τῶν ποιμνίου καὶ παῖδας τὰς αὐτῶν τὰς ξένους τὰς
ἡκοντες πρὸς αὐτὸν. καὶ ἔλαβε τὴν ἀμνησθῆσαι τῷ
πενήτῳ, καὶ ἐθύσαν αὐτῶν τὰς αὐτῶν ἐπὶ ἡκοντες.

ἤκουσε Δαυὶδ καὶ τῆς Δαυὶδ δὲ διήγημα. Ἐξου-
 μώθη Δαυὶδ σφόδρα, καὶ εἶπε· Ὕψιστος κύριος, ὅτι ἄ-
 ξιος ὁ αἰὲρ ὁ ποιήσας τὴν θανάτου. καὶ τὴν ἀμνάδα
 ἀποτίσσει τετραπλασίονα. ἔπαυεν ὡς ἐπὶ ἄλλο-
 τείοις, τοῖς οἰκείοις ἐκλήμασι. βασιλικῶς ἀπο-
 φαίνετο, καὶ φέρει τὴν ψήφον καὶ τὴν Δαυὶδ, ὁ Δαυὶδ·
 ἄξιός θανάτου ἐστίν. ἐκέντησε καὶ ἑαυτῆς τὸ ἑλκὺς
 τοῦ ξίφους. πῶς ὁ Ναθάν, ἐκκαλύπτει δὲ ἀπόρ-
 ρήθην· δείκνυσιν αὐτῷ δὲ τὴν λόγον ἐσπορίων γυμνοῖ
 τὴν κατὰ κρίτην, (ἀφαιρῶν) δὲ πταίσμα, παρίστησι.
 οὐ εἰ βασιλεὺς ὁ ποιήσας τὴν, μονοουχὶ λέγων·
 ἀπεφύκω βασιλικῶς βασιλεὺς, ὁ θυμὸς τῆς δι-
 χασίης σιωπῆτος. ἀλλ' ἐβουλόμην μὴ καὶ σὺ πλὴν
 ψήφον ἐκφέρεισθαι. ἐπίγνωθι σὺ πλὴν πορθεῖν.
 ὅρα τίς ἔστι τὸν ἀπόφασις ὁ καίματος. ἐβου-
 λόμην εἶναι σε δικαστήν, καὶ κατὰ δίκην· ἀποφαίνε-
 σθαι, μὴ δὲ θυμῶς. ἤκουσας τὴν λόγον· ἐκέντησέ σε
 πρὸς ὀργὴν ἢ διήγησις. ἀλλὰ σὺ τῆς λόγον ἐρ-
 γάτης, σὺ ποσὶν θυμῶς τὰς ὕλας ὑπέβλεπες, σὺ
 τὴν ἀλλοτριᾶς ἀμνάδας ὁ σφαγῆς, βασιλεὺς· σὺ
 πένθος τὴν μόνον ἀφίλες πᾶσι μυσθίαι· σὺ καὶ
 τὴν κτήσιν ἀφείλεις, καὶ τὴν κτησάμενοι ἀφίλες.
 ὅρα σὺ τὴν αἵμασι γεγραμμένῃ ἐπιστολῇ·
 ὅρα τῇ πορθεῖν ἡμαρτήσας δὲ ξίφος. ἐλθὼν
 μοι βλέπε τὴν τῆς Δαυὶδ φιλοσοφίας· καὶ γὰρ ὡς
 βασιλεὺς ἐλεῖσθαις ἡγανάκτησεν, ὅτι πρὸς τὴν
 ἀξίαν ἰδὼν ἐπαραχύνθη, ὅτι μισθὸς τὴν πᾶ-
 ρουμίδην γυμνώσαντα, ὅτι πρὸς θυμὸν ἤρθη
 βασιλεὺς ὡς ἀνδρὸς ἰδιώτου κατηγεροῦμένος·
 ἀλλὰ γνωρίσας τὴν ἀμύρῃαν, κατὰ βάλλει τὴν
 πῆρρησίαν, τῆς ἀξίας ἐκτελεστέος. ἐκκρύπτει,
 καὶ ἐκκρύπτει. κρύπτει πρὸς τὴν γλῶσσαν, καὶ τὴν γλῶ-
 σσαν συστύλλεται, καὶ δὲ ἔλκεος ὁδύρεται, καὶ μὴ
 δακρύων ἀναβοᾷ τὴν ἀμύρῃαν κηρύττειν ἡμάρτη-
 καὶ τὸ κύριος, καὶ χεῖρ τῆς ἐξουσίας ἐλέγχου. ἐμμενῶ
 κατήχευε γίνεσθαι. ἐγὼ μὲν τὴν πταίσματις.
 οἷον ἀνέμῳ πορθεῖν, ὡς δὲ σιωπῆς ἐπὶ τῇ
 οἷον ἐπὶ τῇ πταίσματις ἐπὶ τῇ ἀμύρῃαν ἐπαύξησης·
 ὡς οὖν τὸ ὁμολογίας δὲ χεῖρ, κύριος ἀφείλετο δὲ
 αἰσθηματὶ σὺ, ὁ τῆς νόμου διασώτης. ὁ μὲν γὰρ
 νόμος δὲ ξίφος ἐνύμνωσεν, οἶδεν γὰρ τῆς μοιχίας
 δὲ ἐπὶ τῇ μόνον, καὶ φόνος τὸν φόνον ἀμυνέται. ἀλ-
 λὰ κύριος ἀφείλετο δὲ αἰσθηματὶ σὺ. ἐκέντησε δὲ
 χεῖρ ἢ χεῖρ, ἔπαυσε τὴν ἡμμελίας φιλαν-
 θεσπία. δικαστὴς εἰς ἰατρὴν μεταβέβληται. αὐτὴ
 σιδήρου τῇ τῆς μετάνοίας ἀντικαταστήσει φαρμάκον.

Audiebat David narrationem contra
 David institutam. Iratus autem indigna-
 tione David adversus hominem illum nimis
 dixit ad Nathan : Vivit Dominus : quo-
 niam filius mortis est vir qui facit hoc. Quem
 reddet in quadruplum. Ob peccata sua
 sic afficitur, ac ob aliena regiè decer-
 nit, & suffragium contra Davidem,
 fert David : Dignus morte est. Lin-
 gua ista contra seipsam gladium acuit.
 Quid Nathanus denique? evulgat ar-
 canum, ostendit illi orationis habitus
 speculum, nudat reum, scelus clarè
 repræsentat : Tu ille es, ô rex, qui id
 commisisti. Quasi dicat : Regiè decre-
 uisti, ô rex, iusti animus sibi patronus
 est : sed nolebam contra te ferre suf-
 fragium. Tu factum tuum agnosce ;
 vide quis tuo iudicio sit obnoxius. Vo-
 lebam te iudicem, non reum esse :
 non in te inquiri, sed ferre senten-
 tiam. Audisti, quæ dixerim, & mea
 narratio tibi movit iram : sed à te fa-
 cta sunt, quæ protulit : tu tantæ iræ
 materiam subiecisti, tu alienæ ouicu-
 læ iugulator, ô rex : tu vnicum pau-
 peris solatium sustulisti : tu possessionem
 sustulisti simul & possessorem.
 Respice tuo sanguine scriptam episto-
 lam : respice factis tuis ensẽm cruen-
 tatum. Hic mihi vide Davidis philo-
 sophiam : non enim argutus regum
 more indignatus est, neque dignitatis
 adspectu asperatus, neque qui latens
 peccatum nudavit, odio persecutus,
 neque à priuato accusatus rex in iras
 adfurrexit. Verum agnito facinore di-
 gnitatis oblitus nulla usus est loquen-
 di libertate. Factum exprimit, non
 premit, cernuus solo affligitur, & a-
 nimo contrahitur, hulus dolet, nec
 sine lachrymis culpam prædicans ex-
 clamavit : Peccavi Domino : externis cri-
 minationibus nihil egeo : meipsum
 accuso, peccati sum ipse testis : fa-
 ctum non inficior, quod conscientia
 palam facit : negatione peccatum non
 amplifico. Ecquod igitur è confessio-
 ne lucrum? Dominus transtulit peccatum
 tuum. Dominus, qui legi dominatur,
 lex enim gladium nudauerat, quod
 adulterij pœnam nosset, & necem
 necesse parabat vindicare : Sed Dominus
 transtulit peccatum tuum. Debitum supe-
 ravit Gratia, pœnam remisit clemen-
 tia, iudex medici fecit officium ferri vi-
 ce pœnitudinis medicamento conten-

tus est. O magnam repentinamque bonitatem ! concurrat cum culpæ confessione pœnæ absolutio ; ostendit , quanta sit pœnitentiæ vis. Sic doctus David , & accepta per confessionem gratia non quieuit , sed quod pœnitentiæ stadium , capessuerat , mordicus tenuit. Medicamentum ne quidem post curationem abiecit , at flens per omnem vitam clamabat intentus in cœlum : *Lauabo per singulas noctes lectum meum*. Qua peccauit , & se purgavit. Peccatum namque lachrymis curatur , peccatum lamentis expurgatur , animæ illuies oculorum fontibus extergitur. Deinde subcœlestem creaturam conuocans , & orbis terrarum theatrum quotidie cogens publicat scelus , & ante omnium ora ponit confessionis verba , facitque defensionis participes , vt in pœnitentiæ partem veniant . Nam Prophetæ lachrymæ pro pœnitentiæ lege sunt. Monstrauit quomodo curentur animæ vulnera , monstrauit ecquod sit antipharmacum , monstrauit inimicas diabolo esse lachrymas , per oculos contra iaculatus est , & lachrymis diabolum conuulnerauit : pugnat , vt lachrymis ab offensione se vindicet , lamentando victoriam acquirit , & gemitibus gratiam trahit , luctum luctu medicatur. Vidisti virum optimum fauciatum , nec accepta plaga quidquam de strenuitate remittentem ? vidisti derepente succumbentem , & subito emergentem ? vidisti , vt collapsus multos secum restituerit ? vt afflictis manum dederit ? vt docuerit lapsum posse resurgere ? Agnouimus pœnitentiæ vim , agnouimus vsum medicamenti. Hoc vt munere non desistamus , dum labimur ac vicissim sanamur : ne per socordiam Gratiz contumeliam inferamus. Neque verò immedicabiles peccatorum vomicas occultemus , neve maneamus , dum ab igne curemur. Clamemus & nos : *Peccaui Domino* , & eandem ab humanissimo rege sententiam obtineamus , quæ dicat : *Dominus transulit peccatum tuum* , cui gloria , & honor in secula seculorum. Amen.

Psal. 6.

Αὐτὸς ὁ μέγας καὶ ἡγεργὴς ἀγαθότητος. στυνέδραμε τῇ ὁμολογίᾳ τῆς ἀμάρτίας ἡ λύσις τῆς πλημείας. ἔδωκεν ὅσην τῆς μετάνοιας ἡ ἐνέργεια. ἔγω μαθὼν ὁ Δαυὶδ, καὶ τὴν χάριν δὲ δάκρυον τῆς ὁμολογίας. ὅπως εὐχάριστα, ἀλλ' ἐμὴν τῇ μετάνοια πνευματικῶς. ὅπως ἐρρίψαντες ἐν τῇ τὴν θεοπείαν τὸ φάρμακον· ἀλλὰ δακρύων, ἐν οὐρανῷ ἐκτείναντες, τῷ βίον διὰ τὸν πᾶν ἀνθρώπον λαόντα καθ' ἐκαστὴν νύκτα τὴν κλίνην μου. δι' ἧς ἐπλάσθη, διὰ τῆς αὐτοῦ ἀπολογίας. ἀμάρτια γὰρ δάκρυον πνευματικῶς· ἀμάρτια θρηνώεις κατὰ ῥητά. ῥύπος ψυχῆς, τῆς τῆς ὀφθαλμοῦ σμύλῃς) ἰάματα, καὶ τὴν τὴν ἐν οὐρανῷ αἰεὶ συγκαλυμμένος, καὶ τῆς οἰκουμένης χάριτι καθ' ἡμέραν ἀδελφίζων, δημοσίᾳ τῷ πλάσματι, καὶ τοῖς ἀποστόλων σώματι τὰ τῆς ὁμολογίας πνευματικῶς ῥήματα. καὶ κρινόντες ποιῆται τῆς ἀπολογίας τοῖς ἀποστόλοις, ἵνα κρινόντες τῆς μετάνοιας ποιήσονται. νόμος γὰρ ὅτι μετάνοιας τῷ πνεύματι τὰ δάκρυα. ἔδωκε πᾶσι τῆς ψυχῆς πνευματικῶς πνεύματι· ἔδωκε ποῖον ἀμάρτίας τὸ ἀντιφάρμακον· ἔδωκε καὶ τῷ διδασκάλῳ δάκρυα. δι' ὀφθαλμοῦ ἀντιφάσει, καὶ δάκρυον τὸν διδασκάλον ἐκκαθαρίσει. αἰεμαχέσας τὴν ἡττῶν τοῖς δάκρυσι, θρηνώεις τὴν νύκτα πνευματικῶς, καὶ πνευματικῶς τὴν χάριν ἐφέλκεται. πᾶσι τῷ πᾶντος ἰάτο. ἴδες ἀρετὰ πληγῶν, καὶ μηδὲν τῷ πληγῶν τῆς ἀρετῆς παυσάντων; ἴδες ἀδελφῶς πεισῶντα τὸν ἡγεργὸς ἀσάντα; ἴδες πᾶσι πεισῶν, πολλοὺς ἐαυτῶν σιναρίσσει; ὅπως ἔδωκε τοῖς πεισῶν τὴν χάριν; ὅπως ἐδίδασκε, πᾶσι ὁ πεισῶν ἀρίστηται διδάσκει; ἐγὼ μὲν τῆς μετάνοιας τὴν δύναμιν, ἐγὼ μὲν τῷ φάρμακον τὴν χάριν. μὴ παυσάντα τῇ δωρεᾷ κεχηρημένοι, πλάσσοιτες, καὶ πνευματικῶν. μὴ φάρμακον τὴν χάριν ὁρῶντων. μὴ τῷ πλάσσοι τὰ αἵματα καλῶντων ἐλκεα. μὴ μείωνων πνευματικῶν πνεύματι. βοήσωμεν καὶ ἡμεῖς· ἐμὴν τῆς καλῶν, ἵνα καὶ τὴν αὐτὴν πνευματικῶν τῷ φιλανθρώπου βασιλείᾳ πορισώμεθα λείψον· κύριος ἀφείλετο τὸ ἀνόμημά σου. αὐτὸς ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῷ αἰῶνι, ἀμήν.

tatem. Viui igitur, videntisque fratris uxorem suam facit, regni potestate abusus in auxilium intemperantiae, & cum ausu consueti nefarium animum propositum conglutinans. Fratris autem appellatio per medias incedens iniurias scelus augebat adulterij nouo scelere, & iniuriae accessione cumulabatur iniuria. Auget enim iniuriam cognatio. A quo enim naturae debita expectabatur beneuolentia, apud eum maiora sunt, quae accusentur crimina. Verum ad mulierem festinans oratio, haeret, quem potissimum tangat. Ut enim qui videt in aequalibus lancibus æquipendia collocata, trutinam quoque videt requietam, & eorum, quae appenduntur, æquabilitatem habitu ipso contestatam: ad eundem prorsus modum oratio nequitiam utraq; vergentem librans, ijs victoriam concedit, qui per iniquitatem vicerint. Hunc quidem non puduit fraternum cubile foedare iniurijs: illa contra maritum insanians in adulterinum torum auersa est, & legitimo toro deficiens, thalamum execrabilem amplexata est. Vbi nunc cum viro compositio de amicitia? vbi animae tuae vincula? vbi insolubilem votorum summa potestas? vbi laudatissimi amoris retentio? vna cum marito naturae pudorem exuisti, o mulier. Vicisti belluarum feritatem: illae quidem inditas à natura leges verentur, amant coniugem, & post mortem amorem in marem, qui frequenter concordiae testis est, non abrumpunt. Nunquam leaenae factum audiuius tuae libidinis æmulum: reptilium natura nescit coniugij legem violare: Draconum gens ab amoris insania libera est. Nonnulla fama est, quae turturem miratur ob imitationem hominum, qui vel post fata coniugis torum ut prodat, ut adigi non potest, & quandiu viuit, mortui memoriam viuere querela indicat. Pudeat te tam perditum amoris, quem coarguunt volatilia: rem perhorresce, quae supra reptilium crudelitatem est. Harum nuptiarum pararius erat diabolus, qui eiusmodi tempestatis, excitauit occasionem, dum antecursori mortem procurat. Tale nunc in regum palatia spectaculum diabolus importauit, dum Herodes dramati subiicitur materia. Videns haec Baptista Prophetarum a-

Α ζῶντος οὖν τῷ ἀδελφοῦ τὸ γαμετικὸν σφετερίζεται, συμπορεύεται τὴν ἀκαλασίαν τῇ βασιλείᾳ χρησαίμενος· εὐνομίᾳ πλήρη τῷ νόμῳ συμπλέκων παραίρειν. ἀδελφικὴ δὲ προσήγορία ἀφ' αὐτοῦ τὴν ἀδικίαν οὐδένουσα τὸ μοιχικὸν παρανομίᾳ τῷ νόμῳ πτερυγίζουσα, καὶ παραθήκη τὴν ἀδικίαν ἀδικήσεις ἐγίνετο. αὐτὸς γὰρ τὴν ἀδικίαν ἀδικημάτων συγῆλθε. πρὶν δὲ γὰρ τὸ τῷ νόμῳ ἀφ' αὐτοῦ χρεὶς ἀφ' αὐτοῦ φύσις, τῷ νόμῳ μίσηται τὰ τὴν κατηγορίας ἐκλήματα. ἀλλ' ὅτι τὸν γυναικα πρέχει ὁ λόγος, ὁπορὶς πῶς πλέον καθάψεται. ὡς περὶ γὰρ τις εἰς ἰσορρόποις πλάττειν, ἰσομετρεῖ βαρὺ καὶ ῥηκτὸν βλέπων, ἡρεμῶσθαι τὸ πρὸς τὸν νόμον, καὶ τῷ νόμῳ ἐκρηκτικῶν τὸν ἰσότητος μὴ τυραννικῶν τῶν κρίσεων, τὸν αὐτὸν δὲ ἔπειτα τὸν ἐφ' ἐκείνῃ τῷ νόμῳ ὁ λόγος σταθμίζμενος τῷ νόμῳ τὸν νόμον τοῖς ἐξ ἀδικίας κινῶσιν. ὁ μὲν ἀδελφὸν ἀδικῶν εἰς δυνάμειν οὐκ ἡμεῖς· ἡ δὲ κατ' αἰσθῆσιν μετανοήσας, τὸν μοιχικὸν κατηλάλῃ καί τιν' ἐν τῷ νόμῳ καθ' ἑαυτὴν πασάδα, μυσταρὶ κατησπάζει τὰ λαμῶν. ποῦ νῦν αἱ παρὰ τὸν νόμον αἰσθῆσιν τῆς φιλίας σιωπῇ; ποῦ σοι τῆς ψυχῆς τὰ δισμά; ποῦ τῷ ἀλύτῳ πόθῳ ἡ τυραννίς; ποῦ τῷ ἐπαυνοῦντι φίλῳ ἡ χάρις; σιωπῇ δύσω τὰς αἰσθῆσιν καὶ τὸν αἰδῶ τὸ φύσις γυναικαίης τῷ νόμῳ τὸν ἀρετῆς. ἐκείνη τὸ φύσις τὸ νόμον αἰδῶν, εἰς τὸν νόμον σιωπῇ, καὶ μὴ θάνατον τὸν εἰς τὸν νόμον φιλοσοφίας οὐκ ἐπιβλήσῃ, πολλάκις μὴ τυραννίς τῆς οἰκίας ὑπὸ χροσθῶν. οὐκ ἔστι λεῖψης ἡ καὶ τὸν νόμον τοῖς σοῖς πόθοις ἐφάμιλλον. φύσις ἐρπετῶν τὸν εἰς τὰ σύζυγα τῷ νόμῳ ἡγήσῃ. δρακόντι δὲ τῷ νόμῳ ἐλπίς. λόγος δὲ τις τῆς φιλαδελφίας τὸν πρὸς τὸν νόμον θαυμάζων, μὴ δὲ μὴ θάνατον τὸν σιωπῇ παραδίδοι τὸν καί τιν' διὰ τὸν νόμον, μὴ οὐσα ζῶσα, ζῶσθαι μὴ τὸν τῷ νόμῳ τὸν μὴ μὴ, αἰσθῆσιν τὸν νόμον, καὶ τὸν νόμον κατηγορίας. αἰδέσθῃ τῷ νόμῳ ἐρπετῶν καὶ τὸν νόμον. τὸν νόμον τῷ νόμῳ ἐγίνετο νομοφάγος ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ τὸν νόμον ἡγήσας τῷ νόμῳ, ὃ τῷ νόμῳ μνηστέρων θάνατον· τοιοῦτο νῦν εἰς τοῖς βασιλείᾳς ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ εἰσπνεύει τὰς ἐν, ὅλῳ τῷ νόμῳ τὸν Ἡρώδην τὰς δρᾶμα. τῷ νόμῳ ὁ βασιλεὺς οὐκ ἔστι, ἡ τῷ νόμῳ καὶ τῷ νόμῳ,

τῷ νόμῳ ὁ πῶς, ὁ τῆς ἀρχαίας ὁμοῦ καὶ τῆς
 νέας διαθήκης μεσότης· ὁ νόμος γὰρ, καὶ οἱ πῶς-
 φῆται, ἄλλος Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ· ὁ τῆς ἐρή-
 μου πολίτης, ὁ τῆς σφροδευμένης ἐργατίας, βασι-
 λείας· ὑποῦργον ἀκροατίας, παρονομιῶν καὶ
 ἀξίῳ καὶ φύσιν, τοῖς τῆς δικαιοσύνης ὅροις
 συγχομῶνις, ἵαθον πᾶσι νομοῦν
 τῶν φύσιν· ὧσα ὁρῶν, πάλιν ἔτι ἐν ἐρήμῳ
 φωνῇ ἀεικρούετο· φωνῇ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ
 ἡφίει φωνῇ τῶν τῶν πᾶσι τοῖς τοῖς· ἡφίει φωνῇ
 καὶ καὶ τῆς τοῦ τοῦ ψυχῆς· οἷον ἐξέειπε
 ἔχον αὐτῶν νομοθέτης βασιλείας πᾶσι νομοῦν
 τοῖς· ὁ πῶς βασιλείας ἀδικησάντων οἷον ἀ-
 δουμένῳ· ἡφίει γὰρ ὡς, ὡς ἐν τοῦ πάλαι
 ὁ σκίτημα· ὅτε πῶς ὡς ὡς αὐτῶν τῶν φύ-
 σιν, καὶ καὶ τῆς τῶν πᾶσι πᾶσι τῶν πᾶσι βρε-
 δυτῆτα· καὶ καὶ καὶ τῆς τοῦ τοῦ τοῦ τοῦ τοῦ τοῦ
 σιως, καὶ πᾶσι φωνῇ σφροδευμένης ἀσφά-
 πησάντων· ἀλλὰ τῆς τῆς φωνῆς φαρμάκου ὁ
 πᾶσι καὶ ἰσχυρώτερον· καὶ καὶ καὶ οἱ μαρία
 ληφάντες, καὶ τῆς ἱαθῶν ὁ ξίφος ἐπὶ μαρτυ-
 ροῖται, τῆς καὶ θεραπείας αἰσθάνων ἀπὸ τοῦ πᾶ-
 σος οἷον ὅχοιτες, οἷον ὁ καλέμειν τῆς ἱαθῶν ἀμν-
 νόμοι· ὅπως Ἡρώδης, θυμῷ καὶ φόνου κραυγῶν
 μένος, φόνου δὲ πάλιν τῆς Ἰωάννου δόξης τῶν
 πικρῶν αἰσθάνων, ἀκρόστοι τέως φι-
 λαδοφιλίας εἰδείκνυται· φυλάττει τὴν αἰσθάνων
 θανάτῳ παρὰ νόμον, ἀλλὰ ποτὶ χρόνον τῆς
 Ἡρώδου ἡμερῶν ἐφίσταται, λαμπαρὸς ὁ καὶ ὡς
 εἶχε, ἀκοῦσθαι βασιλείας πᾶσι, καὶ ὡς
 χῆα τῶν βασιλείας γινώσκουσα, καὶ μέντοι γρ-
 ρῶν, καὶ φρεσίν δαυμόνις τὸν τῶν κα-
 ρὴν ἰορτάζουσα· καὶ καὶ καὶ τῆς ἐχέων μέλλων,
 καὶ πᾶσι ἡμέρας, καὶ ὡς τῆς ξένης
 μετῆς ἐργατίας ἐπὶ τῆς· αὐτῇ δὲ ὅμως τῆς ὡ-
 δῶν τῶν καὶ ἐπὶ τῆς· οἷον τῶν
 Ἡρώδης σκῆλασάντων τῶν ὅρων, τῶν τῶν
 εἰσπῆδα πᾶσι· Ἡρώδης δὲ ἡ θύατῳ δὲ
 κρύβουσα τοῖς χήμασι, τῶν καὶ τῶν διδάγμα-
 τα, ἀκριβῶς τῶν καὶ ἀκροατίας εἰκὼν αἰσθ-
 ἀν βλέμματι, καὶ πᾶσι φωνῇ φωνῇ, πᾶσι
 ψυχῇ, χῆμας εἰς αἶσθαι πᾶσι, πᾶσι εἰς ὡ-
 φος ἐπὶ τῶν, ἡμερῶν τῶν χήματι, τῶν
 ἐαυτῆς ἀκοῦσθαι πᾶσι· ἀλλ' εἰλ-
 κναι τοῖς ἀπὸ τῶν ὀφθαλμοῖς ὅρων· καὶ Ἡ-
 ρώδης τῶν τῶν ὅρων ἐκκράτητο θάματι,

A pex, legis perfectio, veteris simul, ac
 Noui Testamenti sequester, (Lex enim
 & Propheta usque ad Ioannem Baptistam)
 eremi ciuis, temperantix opifex, regi-
 nam libidinis aduini stram, contra di-
 gnitatis & naturæ rationem debacchā-
 tem, confusos iustitiæ terminos, natu-
 ram in theatrum iniquitatis versam;
 hæc, inquam, videns rursus, quas olim
 voces in eremo iecerat, repetebat: Vox

Luc. 16.
 Matth. 11

B rentem: Non licet tibi habere eam. Positor
 legis in regem legis præuicatore, O
 dicendi libertas, quæ reginam iniuriam
 non metuit: Linguam cui brabat, ut
 olim in vtero saltum edebat: tunc in
 partionem naturam impellebat, & an-
 te partionem partionis accusabat lenti-
 tudinem, & nunc adulterantem natu-
 ram accusat, vocemque iacit tempe-
 rantix fulgorem coruscantem. Sed vo-
 cis medela potentius erat malum, &
 quemadmodum, qui mentis furore
 correpti sunt, cum per insaniam nul-
 lum curationis sensum percipiant, me-
 dico gladium intentant, medicum pro
 hoste vlciscentes: sic Herodes cæci-
 dis auditate incensus, metuens tamen
 opinionis, quæ de Ioanne obtinebat,
 supplicium differt præter animi senten-
 tiam tantisper humanitate usus, nec
 tam hominem seruat, quam ad mor-
 tem reseruat. Tandem aliquando nata-
 lium Herodis tempus instabat, splendi-
 dæque, ut vero simile est, luxuriosi re-
 gis erat mensa, & conuiuium regis
 luxus notis insignis, in quo ebrietas per-
 bacchabatur, & dæmonum fraternitas
 natiuitatis tempus festum ducebat. Ecce
 tristitiæ potius tradere se oportuit, &
 lugubrem agere diem, tam rari aduul-
 terii opifex productus est. Nihilominus
 ipsi natiuitatis memoriam comuni-
 ter, ac publicè celebrabant. Herodias
 interea saltationem adornans in conui-
 uij theatrum insiluit. Herodias autem
 filia ostentans habitu matris artes, ex-
 actum maternæ libidinis simulacrum ad-
 spectu impudenti, fracto corpore, a-
 nima diffuente, iactis in cælum ma-
 nibus pedes in altum subrigebat, ha-
 bitu seminando suam turpitudinem
 publicabat. Hic verò tripudium om-
 nium oculos attrahere, Herodes ad-
 mirabili saltationis dexteritate, tene-

Matth. 11

Matth. 14

ri, ipsum se in spectaculi praezum spondere, munerum delectum puellae permittere, iureiurando muneri mox subscribere, semiputata regni pars in tripudij honorarium proponi, denique filia matrem in consilij partem vocare. Porro mater iudicium sortita diabolo sententiam foeneratur, & cædis in Ioannem excogitata gratiam illi concedit cum tali ad filiam clamore: Quid consilia expetis? ecquid opus facto, mea filia? etiamne cum prerogativa sit in manibus, quod quæras, ignoras? tibi ne postulationis consideratio moram affert? ecquid Ioannis capite nobis optabilius? quidquamne aliud eius iugulatione in hoc epulo nobis iucundius? disco caput apporretur: deliciemur oculis, quando dentibus minimè possumus: diuellit nos à cubili regio? ipse proprio diuellatur à capite, abstrahit me meis amoribus, quod mihi volupe est oppugnat; quem ira gladium acuerit, recipiat: linguae tela proiecit, concidatur una cum capite orationis instrumentum. Hanc mihi pridem occasionem dare discupiebam, vel ante potestatem versabar in hac cupiditate per somnia. Repende mihi, o filia, saltandi disciplinam: repende mercedem laboribus à metui causa susceptis. Inimici nex sit mihi tuæ saltationis fructus; cuius odi vocem, eius affecto silentium. Proferatur ocyus, dum feruet compotatio, dum conuiuium pendet, esto mihi pars epularum Baptistæ caput: sitim sanguine restinguam. Videam iugulatum epulandum apponi, poter eius sanguine. O matrem impiam! o magistram multo magis impiam! Filia eiusmodi matris armata suggestionem excurrit ad Herodem saltationis laudatorem, postulata funesta pro mercede saltandi postulatura. Quid ergo Herodes? mærorem simulat, & medullitus exultans gaudio externa specie tristatur, contra puellam saltat habitu tristis, deiecto vultu: lætus quidem quod inimici personam vlciscatur, verum fortasse tristis cædis tarditate. Iusiurandum edit, quo cædi patrocinetur, & praesentes fallit, dum eos abiuratae occidionis testes vocat, qui odium adulterij non recusabat. Papæ! prodigiosam tragediam! iusiurandi religionem fingit.

A καὶ μισθὸν τῆς δωρεᾶς ἐαυτῷ ὀπτηθήτω· καὶ τῇ κόρῃ τὸ ἐαυτοῦ τῷ δώρῳ ἐπέτρεπε. καὶ ὅρκοις ἠκολούθη τῆς δωρεᾶς ἀπογράψας· καὶ ὁ τῆς βασιλείας ἡμίτμον, ἀθλοὶ ὀρχήσεως ἔκειτο. καὶ ἡ παῖς χριωνὸν τῆς σκέψως τὴν μητέρα καλεῖ. δικάζει δὲ λαχρῶσα, δδμήζει τὰς ἀφαιρέσεις τὴν ψῆφον, καὶ τὸ κατὰ τὸν ἰωάννην μισθοῦν ἐκείνη δωρεῖται τὸ χάριον. τοιαῦτα ποιεῖς τὴν παῖδα βοήσασα· ὅτι βυβλάῃ, πὶ δὲ ποιεῖ ὅτι τέκνον ἐμὸν· καὶ δωρεᾶς πορευομένης ἀγροῦς ὁ ζητῆς, καὶ ὅτι αἰτήσεως ἡ σκέψις ὑπερῆστος; ὅτι γὰρ τὸ ἰωάννου κεφαλῆς ἡμῖν ποθητότερον, ἔπειθ' ὅτι τῆς ἐκείνου σφαγῆς εἰς διωχίας ἡμῖν τρυφερότερον; πύλας κεφαλῶν κομίζετω τρυφῆσιν ὁμομασθῶν, ὅτι μὴ τοῖς ὀδοῦσι διωχόμεθα. ἀποστρέφ' τῆς βασιλικῆς ἡμαῖς βίτης; ἀποστρέψω τῆς οἰκίας αὐτοῦ κεφαλῆς. ἀφείλκει μὲ πόθον ἐμὸν· καὶ τῆς ἐμῆς ἡδονῆς ἀφαιρέσεται· δεχόμενος ξίφος ὑπὸ ὀργῆς ἀκοιῶμενον. ἐπιμύνη ὡς δόρυ τὴν γλῶττην, στυαποτιμνέω κεφαλῇ τῇ λόγῳ ὁ ὀργῶμενος. τῷ τὸν ἐγὼ μοι πάλαι πρῆναι τὸ χερσὶν ἐπιθύμῳ, καὶ πορὶ τὸ ἐξοισίας τὴν ὀπιθυμῶν ὠνείροπόλῳ. ἀπὸδος μοι παῖ τῆς διδασκαλίας τοῦ ἀμειβάσ, ἀπὸδος μοι τῷ εἰς σὲ ποίωι τὰ ἐπαθλα. γινέσθω μοι τῆς σῆς ὀρχήσεως καρπὸς, τῷ δυσμενῆς ὁ τέλος· οὐ τὴν φωνὴν ἀποστρέφω, τοῦτου τὴν σιωπὴν πορευματούμεθα. πρῆναι ἡμῶν ἕως συσκευρότητα ὁ συμπίσιον, ἕως ὁ χερσὶς τὴν ἐστίασιν ἔχει, μίερος μοι γινέσθω τὸ διωχίας ἡ τῷ βαπτιστῷ κεφαλῇ. περαπείσω τὸ διψῶν τοῖς αἵμασιν. ἴδω ἔσθῃ τὴν σφαγὴν, πόμα μοι γινέσθω ὁ αἷμα. ὡ μὴ τοῖς δυαστοῖς, καὶ διδασκάλου δυαστέστερος· τοῦταίς ἡ παῖς τῆς μὴ τοῖς ἀποδύχας ὀπληθεῖσα, πορὶ τὸ ἐπαμνέτω ἔξιδραμῶν, αἰτήσιν μισθοῦν αἰτῆσα μισθὸν τὸ ὀρχήσεως. πὶ οὖν ὁ Ἡρώδης, χημαπίζεται λύπην, καὶ τοῖς ἐνδοῖν πρῶτην γινέσθω, ὅτι τρυφῶν τῆς ἐξωθεν· ἀντρυφῶν τῇ κόρῃ ὁ χημα τῆς λύπης κατηφῆς τὴν πορῶν, χαίρων μὲν ἐφ' οἷς τὸν ἐχθρὸν ἐπὶ πορῶν αἰμύνεται, λυπούμενος δὲ τὸ τῷ φόνου τὰ χα βραδυτῆται, καὶ τὸ ὅρκοι πορῶν τῷ φόνου σιωπῶν, καὶ τοῖς παρῶν αἰπάτ, μὴ τυρεας τῆς διόρχου μισθοῦν κελευόμενος, ὁ τῆς μοιχείας ὁ μῖστος μὴ πορῶν. βαβαὶ τῷ ἀλλοκῶνι δραμαίων! πὶ τῆς ὀπιθυμίας ἐπρωδῶνται φῶν.

ἐπὶ γὰρ ἐκὼν καὶ σφόδρα βουλεύμενος, ἔτι καὶ ἄ-
 καινὸν ἐν δὲ δυσχεραίνων ὑπὲρ τινὸς μαρτυρίας ἐ-
 λήλυθεν, αὐτὸς Γαβριὴλ, ἀπ' οὗ εἶπεν, ἐδήλωσε.
 Φέρε γὰρ ὅτι τῆς βασιλείας ὑποχρέωτος ἡμῖν,
 ὁ Ἰωάννης κεφαλὴ αὐτῆς τῆς δυνάμεως ἡγεῖτο, πᾶσι
 ἡδικοῦτο τοιαῦτα φθνευόμενος, ἐγὼ μὲν, ὡς κέρη,
 θαυμάσιος τινὲς ὄρχησιν, μιᾶς τοῦ ἡδονῆς, ὁ δὲ
 βασιλείας ἐπηγεύμενος ἡμῖν, σὺ δὲ τινὲς
 τῆς Βαπτιστοῦ κεφαλῆς ὑπὲρ τῆς, τῆς ὅλης μου
 βασιλείας περιπλοκῆς, τινὲς τῆς σκήπτρου
 πλεονεξίας μου, τῆς ἀξίας τῆς ἐμῆς ὑψη-
 λότητος. ἡ γὰρ δόξαι μοι Βαπτιστὴν ἔτερον, καὶ
 Ἰωάννην δῆλον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ ἐλεφάνθου.
 ἡ πᾶσα, ὡς εἶκα, μὲν τινὲς βασιλείᾳ δόπου-
 λῆσαι ποῖται. ὡς δὲ γὰρ κτηνῶν ἢ χρημῶν κο-
 μιζομένης ὁ πῦρ, ὁ τῆς μίσεως ἰσοστάσις ἐμοὶ
 κατελείπετο, οὕτως νῦν καὶ τὸν Βαπτιστὴν αἰ-
 τῶσα, δείξον ἔτερον μοι τοῦτον τοῦ ἐλεφάνθου.
 ἕως δὲ ἄλλοι οὐχ ὄρας αὐτῶν τινὲς δρετίνῃ πα-
 ραπλήσιον, λείλυτας ὡς γυναικὶ πᾶσαν μοι τινὲς
 βασιλείας δὲ Ἰωάννης δημεύουσα. ἄλλα σιωπᾷ
 μὲν ἡδύως, ἡδύως μὲν τινὲς ψυχῶν, συσταίς ὅ
 τινὲς ὅψιν, καὶ δρᾶμα φιλανθρωπίας τῆς ἀνθρω-
 ποφιλίας ἐνδείκται, χαίρων ὑπὲρ τῆς αἰτίας, ὅν
 ἐμὴν ἔχουσε φόνον τῶν ἑξῆς κυρῶν, καὶ οἱ εἶχε δι-
 σμύτῃ τῶν ἐκδίδει τῶν θανάτων, ὁ δὲ γλαυ-
 τῶν ἐμῶν. καὶ ἡ ἐργὴ ὁ λόγος, καὶ ἡ κόρη τῆς Φο-
 ρου τινὲς ἐπαγγελίας αὐτῶν. ἐπὶ ὅ τῆς ἐξίσταως
 ἡ πλοκάμης, πρὶν ὡς δορυφόρος, ὑπὲρ πίνακος
 μετῶρεν τινὲς κεφαλῆς ἐπαγόμενος. καὶ μετὰ
 ζῶντος τῶν τῶν κεφαλῆς ἔρημον τῆς λαοπο-
 ῖας ἔφερε, ἡ δὲ φρενὶ μὲν τοῖς ἀνθρώποις,
 τῶν δὲ μὲν Ἡρώδη δὲ ἀκαλασίας φανό-
 μενος. ὑποβάλλει τῶν χερσὶν ἡ κέρη, τῆς τρέπον-
 τα μιᾶς τῆς ἀκαλασίας ἐλάμβανεν, καὶ τῇ μη-
 τρὶ προσέφερε τῆς αἰμαχμῆς τῶν δώδε. ἰδού
 σοι μήτηρ, λέγουσα, τῆς διδαγμάτων τῶν κέρ-
 δης, δέχου τῶν τῆς ὀρχήσεως χειρὶς. λείλυται
 σοι λαοὶ ἡ τῆς ἀκαλασίας ὁδός. ἀλλ' ἀπειτ-
 μήτη μὲν ἡ κεφαλὴ καὶ ἐπὶ ὡπῆσε δὲ ἡ τῆς Ἰωάν-
 νου φωνῆς ἀνὰ τῆς μὲν θάλασσαν φθνήσκου. ὡ-
 πλίστας γυναικὶ καὶ σαυτῆς τῆς κατήρεον. οὐ γὰρ
 σιωπάμετες τῇ κεφαλῇ τινὲς φωνῶν. μαρτυρή-
 καί τοι καὶ μὲν τινὲς σφραγὶς ὁ κατήρεος, ἐμ-
 πλεος τῆς σῆς κατηρείας ἡ γῆ. θαυμάσιος τινὲς
 τῶν μαρτῶν ἡ θάλασσα. ὕψους ἀνὰ τῆς μὲν Ἰωάννης

A Nam quod perlubens, & admodum
 volens, non illubens, neque molestè
 ad eandem aggressus sit, dilucidè di-
 ctis aperuit. Age enim quando regni
 dimidium pollicitus Ioannis caput pro
 munere reposcebatur, quid admisisset
 iniuriæ, si talia locutus fuisset. E-
 go, puella, saltandi artem in te mi-
 ratus raptæ à me voluptatis præmium
 dimidiatum regnum pollicebar: tu
 verò Baptistæ caput exquiris toto meo
 regno longè pretiosius, quòdque sce-
 ptis meis clariùs emicat, ac dignita-
 te mea longè est excellius. Nam aut
 B alterum mihi Baptistam monstra, &
 Ioannem alterum in regno superesse,
 aut, quòd obscurum non est, toto
 regno me spoliare aues. Quemadmo-
 dum enim possessionum, pecuniarum-
 ve sine indepto æquam mihi partem
 relinqueres: sic modo cum Baptistam
 poscis, alterum mihi talem monstra
 superstitem. Quandiu verò alium non
 vides ipsi virtute quàm simillimum,
 imprudens, ô mulier, Ioannis nomi-
 ne toto me regno proscribis. At gra-
 to vsus silentio lætatur animitus, o-
 culitus autem mœret, & sub inhu-
 manitatis persona humanitatis partes
 agit. Latus postulat annuit, quam
 fuerat necem meditatus gladio firmat,
 & quem vinctum tenebat, cuius ipse lin-
 guam oderat cum morti tradidit. Ora-
 tio vertit in opus, & puella eandem pro-
 missam conspectabat. Cum adhuc ex-
 plicatæ essent mœtæ, satellites nescio quis
 aderat elatum in lance caput inferens,
 & medias inter delicias caput reliquo
 truncatum corpore portabat: spectacu-
 lum alijs quidem perhorrendum, vni
 verò Herodi per intemperantiam læta-
 bile videbatur. Manus puella subijcit,
 D & congruentem cum libidine mercedè
 capit, & profecta ab impudentia dona
 offert matri. Ecce tibi, mater, inquit,
 institutionis saltatoriæ minerval, cape
 quod saltationis gratia donum confer-
 tur: aperta tibi deinceps ad libidinè via.
 Verum enimvero abscissum quidem est
 caput: nec tamen Ioannis vox tacet, æ-
 ternum loquetur post funera. Accusa-
 torem in te, mulier, armasti: neque e-
 nim cum capite vocem quoque præci-
 disti. Etiam post iugulationem superstes
 tibi est accusator, plena criminum tuo-
 rum terra, audaciam maria ipsa miran-
 tur, cælum supernè cum Ioanne voci-

feratur. Linguam vnam sustulisti, sed vice linguae Ioannis totus est mundus, ad te accusandum creatura plena vocis est. Necdum etiam immortale illud tribunal loquor; tribunal, quod nulla ratione falli potest, animadversionis aeternae terrorem, tenebras externae circumfulas: cum ipse lotus à Ioanne Christus lotorem vindicabit, quando cuiusque facta nuda prostabunt: adstant Angeli prolatas in quemcunque sententias properanter perficientes. Utinam his sapienter auditores instituantur; haec Euangelicæ historiae mēs: vertant in salutare medicamentum voces Euangeliorum. Herodiadis accusatio sit audientium salus, ut cum securitate Christi tribunali adstantes aeternis bonis cum Christo perfruamur, cui gloria, & virtus in secula. Amen.

A βοᾶ· μίαν γλῶτταν αἰέτας, καὶ ὁ κόσμος ἅπας αὐτῇ τῆς Ἰωάννου γλῶττης ἐγγράφει. ἐπληρώθη φωνῆς εἰς πλεὸν τὴν κατηγορίαν ἢ κήσιν. καὶ οὐπω λέγω ὅ ἀθάνατον βῆμα, ὅ ἀποδεδειγμένον δικαστήριον, τὸν τῆς αἰωνίου κολάσεως φόβον, ὅ δέωπερον σκότος, ὅταν αὐτὸς ὁ βαπτισθεὶς ἐκδικῇ τὸν βαπτιστὰν, ὅταν αἱ παρὰ τοῦ ἐκείνου γυμναὶ πῆρεσθαι· ἐφεισήκουν ἄγγελοι, τὰς εἰς ἕκαστον ἀποφάσεις μὲν ἀποδοῦναι ὁρίζοντες. γινέσθω ταῦτα τῇ ἀκροῶντι σωφρονισμός. τὸ τῆς διαφελικῆς ἰσορίας ὁ βούλημα. γινέσθω φάρμακον πρὸς ὀφθαλμὸν, τῇ διαφελίῳ πρὸς ῥήματα. γινέσθω τῆς Ἡρώδης ἢ κατηγορίας, τῇ ἀκροῶντι σωτηρία· ἵνα σὺ πῆρεσθαι τῷ βῆματι τοῦ Χριστοῦ παρὰ τοῦ ἐκείνου, τῇ αἰωνίῳ ἀγαθῶν ἀπολαύσασθαι σὺν Χριστῷ, ὃ ἐκ δόξα, καὶ ὁ κόσμος εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμὲν.

Eiusdem in Centurionem.

ORATIO XIX.

Matth. 8.

EVANGELIORVM tuba, quæ spiritali carmine modò insonuit, etiam mihi ad dicendum linguam acuit. Vidi modò ore Euangelico Dominum miracula patrantem, & miraculis firmatus linguae trepidationem soluo. Vidi Centurionem ad Domini vestigia prouolutum, vidi gentes primitias Saluatori sua transmittentes. Nondum crux erat depacta, & Gentes ad Dominum festinant: nondum

Matth. 23.

illud auditum. *Euntes docete omnes Gentes*; & Gentes ad Dominum conuolant: vocationem cursu praeclerat, pariunt praeterea Domini desiderium: nondum praedicatio inclaruit, & ad eum, qui praedicatur, accurrunt: ad huc Petrus quasi in utero erudiendus gestatur; & Gentes ad Dominum concurrunt: nondum Paulus fulguris ope sub Christi vexillo merebat; & regem adorare Gentes incense pra-

Matth. 8.

uertunt. Ecce, inquit, Centurio rogans eum, & dicens: Domine puer meus iacet in lecto paralyticus, & male torquetur. O miraculum modo non opinabile? Puer membra dissolutus, iacens domino ducatum praebet ad Dominum:

Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὸν ἑκατόνταρχον.

ΛΟΓΟΣ 19.

C

Η ΤΩΝ διαφελίων σάλπιγγς, ὁ πνευματικὸν δρόμον ἀντιχάσασα μέγας, καμὸς πρὸς ὃ λέγει πλεὺ γλῶτταν αἰέττειν. εἶδον δρόμον εἰς τόμασιν διαφελικῶς τὸν διαπύττω θαυματουργεῖν, καὶ ῥωθεῖς τοῖς θαύμασι λίαν τῆς γλῶττης τὸν φόβον. εἶδον τὸν ἑκατόνταρχον, πρὸς τὰ τῷ διαπύττω καλυπτόμενον ἴχνη. εἶδον τὰ ἔθνη τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἐκείνου ἀπὸ τοῦ ἐλλείποντος. οὐπω γὰρ εἰς ἐπὶ τὴν καὶ τὰ ἔθνη πρὸς τὸν διαπύττω ἐπείγεται. οὐπω ὁ, πορθέωντες μαθητεύσατε πόμυτα τὰ ἔθνη, καὶ τὰ ἔθνη πρὸς διαπύττω ἐπείρωται. πρὸς τοὺς ἀποστόλους τῇ κλήσει τὸν δρόμον, πρὸς τοὺς ἀποστόλους τῷ διαπύττω τὸν πόμον. οὐπω λάμπει ὁ κήρυγμα, καὶ πρὸς τὸν κηρυττόμενον πείχεται. ἐπὶ Πέτρος πρὸς μαθητῶν κυοφορεῖται, καὶ τὰ ἔθνη πρὸς διαπύττω σὺν ῥέχῃ. οὐπω Παῦλος δι' ἀγραπῆς ἐραπύει, ἐπὶ τὰ ἔθνη τὸν βασιλεῖα πρὸς τοῦ ἐκείνου πρὸς τοῦ ἐκείνου. ἰδοὺ, φησὶν, ἑκατόνταρχος παρὰ τοῦ ἐκείνου αὐτοῦ, καὶ λέγων κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται εἰς τὴν οἰκίαν παρὰ τοῦ ἐκείνου, δὴν βλαστῶν. ὡς παρὰ τοῦ ἐκείνου ἔστιν ὁ παῖς δι' ἀγλαυμῶν καὶ ἀγλαυμῶν. χερσὶν τῷ διαπύττω πρὸς τὸν διαπύττω γὰρ ἢ τῷ

ἡ τῷ οἰκέτῳ νόσος τῷ κακῆμενῷ θεραπεΐας
 ἐγένετο παράξενος. ἴασι δούλου ζητῶν, τὸ διαπο-
 τίω ἐξέδωκε· καὶ τὰς οἰκέτην θεραπεΐας θηράσων,
 αὐτὸς τῷ διαποτίω ἦν θήραμα. ὁ δούλος τὴν
 ἐπὶ θανάτῳ νόσῳ, καὶ ὁ διαποτίης παρ' οἰκέτου θε-
 ραπεΐαν κομίζετο. ὁ δούλος δὲ σῶμα νόσῳ, καὶ ὁ
 διαποτίης τὴν ψυχὴν ἀγιάζεται. ὡς οἰκέτου
 προσεβόων, εἰς αὐτὸν παρακαλεῖσθαι τὸ φάρμα-
 χον. ὃ πρὸς οἰκέτῳ τῇ νόσῳ τὸ σῶμα φηγε-
 μῶνον· ὃ πρὸς δούλῳ πάθος διαποτικῶν τυ-
 φῶν θεραπεύμενος· ὃ δὲ πλὴν δόρυφόρων ἐντυ-
 φῶν ἀκινήτου παιδὸς ἐξελάττει. ἄλλ' ἐρδυνῶν
 περὶ τῆς κινδυνῶν τὸ φάρμακον. οὐκ ἐπαύσα-
 το ζητῶν ἕως αὐτὸς τῇ τῷ θεραπεΐας πηγῇ πε-
 ριέτυχεν· καὶ γέγονεν ἡ φιλανθρωπία φιλοθείας
 ὁδός. καὶ τὸ ἰατρὸν δυνάμει διηγῆται τὸ συμφορῶν, καὶ
 τὸ πάθος ἐκτραγῶδες παρὲς οἰκτον καλῶν τὸ φι-
 λανθρωποι· κύριε, ὁ πᾶς μου κέκληται ἐν τῇ
 οἰκίᾳ παρὰ λυπῶν δυνῶν βασιμίζομενος. εἰ καὶ
 δούλος ὁ κέκληται, ἀλλ' ἀνθρώπος, φησὶν, ὁ τῷ
 πᾶσι θεραπεύμενος. μὴ δὲ τὸ δουλείας ὁμιλέας,
 ἀλλὰ τὸ τὸ νόσου θάνατον μέγας. βέβληται
 παρὰ λυπῶν, βέβληται δις μὲν νόσον· διδόμε-
 νος τῇ λύσῃ τῷ θανάτῳ δυνῶν βασιμίζομενος·
 ὡς μὴ νεκρὸς ἀγαλόμενος, ὡς δὲ νεκρὸς ἐν πα-
 πινώσῃ, καὶ τῷ τῷ θανάτῳ συμφορῶν ἐν ζωῇ
 παρὰ φέρῃ τῷ θανάτῳ. ἰσαύτως ἐλεγονολογίας ὁ
 ἑκατέρωθεν τὸν διαποτίω ἐφείλεται. τί οὖν
 παρὲς αὐτὸν ἢ ἀφροῖς ἀγαθότης; ἐγὼ, φησὶν,
 ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν. ἐγὼ ἀφ' ἀνθρωπ-
 τίας παρὰ λυπῶν ἀνθρώπου ἀνθρώπου, ὁ ἀφ' ἀνθρώπου
 ἐλθὼν, ἐνὸς ὃ παρὰ λυπῶν. θεραπεύσω αὐτόν.
 παρακαλεῖσθαι τῆς θύρατος τῆς ἰκισίας. τί οὖν,
 εἰπὶ μοι διαποτίω, μὴ τὸ αὐτῆς ἐπιμότης ἢ τῆς
 Χαναανίτης θυγάτηρ ἔτυχεν, καὶ ταῦτα ἀφ' ἀν-
 θρώπου ἰκετεύουσα; ἀλλ' ἐκείνη μὲν διομένη, τοῖς
 κυσὶ συνεβόων, καὶ λιμὴν ζητῶσα κυ-
 μῶν περιεβόων, καὶ παρὲς τῇ πληγῇ τῆς ψυχῆς,
 καὶ ἀφ' ὅς τῆς φωνῆς ἐπιπλήθειται. οὐκ ἐστὶ κα-
 λὸν λαβῆναι τὸ σῶμα τῆς πίστεως, καὶ βοηθῆναι τοῖς
 κυναίοις. οὐτοὶ δὲ μικροὶ παρὲς τῆς ἰκισίας
 τὴν θεραπεΐαν κομίζονται. ὁ μὲν ὡς οἰκέτου
 παρὰ λυπῶν, ἐδυσώπησεν· μήτηρ δὲ ὡς πα-
 τὴρ ἀπετύγχανεν ἰκετεύουσα. ἀλλ' ὃ πηγὴ
 φείας, καὶ πᾶσι σωσίως, ὃ μέγας φιλα-
 νθρωπίας ὃν ἑκατέρωθεν ἀφ' ἀφροῖς φαινόμενος.

A serui morbus hero sanitatem concii-
 liat. Serui sanationem perquirens Do-
 minum reperit, dumque serui valetu-
 dinem venatur, sit ipse Domino præ-
 da. Seruus agrotatione lethali agro-
 tat; sed Dominus ante seruum persan-
 natur. Seruus æger est corpore, & Do-
 mini anima sanctificatur. Qui pro ser-
 uo legationem obit, in se medicamen-
 tum præconsumit; neque seruum spre-
 uit per agritudinem corpore distabe-
 scentem: non serui contempsit adfli-
 ctationem herili fastu turgens: neque
 præ voluptate, quam ex numerofo sa-
 tellitio capiebat, pueri immobilis obli-
 tus est: verum obibat inuestigans peri-
 culo remedium. Nec à cura destitit,
 dum ipse in curationis fontem incide-
 ret; & per humanitatem istam ad inimi-
 citiam diuina patuit via, inuentoque
 medico calamitatem denarrat, & a-
 grotationem tragicè exaggerat, ut hu-
 manissimo Christo commiserationem
 excitet: Domine, puer meus iacet in domo
 paralyticus, & male torquetur. Et si seruus,
 homo tamen est, inquit, qui morbo
 detinetur. Tu ne vile seruitium specta-
 ueris, quin potius mali magnitudinem:
 paralyti prostratus est, prostratus est, &
 morbo victus: victus dissolutione
 corporis graniter torquetur, ut non mor-
 tuus dissolutus, utque mortuus deie-
 ctissimus est, mortisque ærumnas in vi-
 uo circumfert corpore. Tam miserabi-
 li dictione Dominum Centurio alle-
 ctabat. Quid igitur ad eum summa be-
 nignitas? Ego, inquit, veniens curabo
 eum. Ego, qui hominum studio in ho-
 minem me indui, qui propter omnes
 veni, non vnum despiciam, curabo eum.
 Beneficentia preces anteuertit. Quid
 ergo, dic mihi Domine, non parem a-
 nimi promptitudinem in te nacta est
 Chananæ filia, & si per matrem ea-
 dem deprecaretur? At illa rogans ca-
 num loco numeroque est, & portum
 queritans fluctus experitur, & ad ani-
 mi vulnus accedis voce increpitans.
 Non est bonum sumere panem filiorum, &
 mittere canibus. hic propè ante supplica-
 tionem curationem reportat: herus pro
 famulo rogans exorator fuit, mater
 pro filia rogans tulit repulsam. Sed,
 ὁ sapientix fons, & spiritus intelligen-
 tiæ, ὁ humanitatis magnitudo, qua
 in utrisque differentia comperiris?

k k k

Vult enim Gentium fidem oculis Iudaeorum dispalescere, & gentilis gratitudinis spectatores adstare Iudaeos ingratos. Idcirco Chananæ supplicanti moras iniecit, quo illa dilationis impatiens acclamaret: *Domine ex catelli edunt de micis, quæ cadunt de mensa.* Centurio verò Christi promptitudinem diceret: *Domine, non sum dignus, ut intres sub tectum meum.* Est cum celeritudine, est cum lentitudine ut usus postulat, vititur. Et navis gubernatorem mundi gubernator imitatur, qui in editiore navis loco confidens simul cum navigante velum adducit, ac rursus pro fluctuum impulsu gubernaculum transfert, & modo huc, modo illuc manu agens clauum eundem utrinque navis cursum moderatur: sic uniuersi dominator tectam in anima fidem nudare volens quandoque dona contrahit, quandoque ad ægri concurrat auxilium. Et nunc quidem sanguinis fluxum simulat sustinere se, nunc ægritudinem pharmaco præstat: ut dum varie animos excutit, fidem latitantem per miracula euulget; quo miraculorum animaduersor Iudæus fidei gentilium discipulus, etsi minimè velit, euadat. *Ego veniam, & curabo eum.* Celeritate promissi fidei cursum excitat. *Non Domine, non sum dignus, ut intres sub tectum meum.* Vides Domini machinationem, qua sitam in abdito fidem venatur? *Non sum dignus.* Fons angustior pelagi diuitias non capit, ne morum meorum indignitatem amplius coarguas, non ferro. Verbis tantum loquere, & morbus mox abigetur: norit te morbus duntaxat ita volentem, & quod in morbo est, sanabitur. Quid pedes meos remoraris? satis mihi si lingua procedat. Pollicentem videam, & oprata consequar. *Dic verbo, & seruus erit à passione liber ægritudinis exuta seruitute.* Nam & ego homo sum sub potestate, habens sub me milites, & dico huic: *Vade, & vadit.* Noui potestatis tuæ vim: ex ijs, quæ habeo, quæ supra me sunt, didici. Video ego quoque tuarum curationum agmina, video miraculorum virtutes esse in expectatione, dum annuas. Mitte, ut ego militem, mitte ipse contra morbum imperium, rebus paruis minores quoque imitare,

A βύλε) γὰρ τὸ τῆς ἐδοῦν πίστιν ὀφθαλμοῖς Ἰουδαίων δημοσίᾳ θέναι, καὶ τὴν ἐθνικῆς ἀνθρωπογενεῆς θεα-
ταί τῶν ἀποστόλων τοὺς ἀγνώμονας Ἰουδαίους. ὁ δὲ
τὸ μὴ Χαναανῶν ἐκελευσάμενος ὑποτίθηται, ἵνα ἡ
μὴ ἀφ' οὗ τὸ ὑποτίθηται αἰσθησὴ κύριε, καὶ τὰ κυ-
νάεια ἐδοῦν ἀπὸ τῆς ψυχῆς τὴν πρᾶξιν. ὁ δὲ
ἀφ' οὗ τὸ ἐπιμύθηται φθάνεται κύριε, ὅτι εἰμὶ
ἐκτός ἵνα μου ὑπὸ τὴν ἐξέλιξις εἰσέλθῃ. πῇ μὲν
παχυτῆτα, πῇ δὲ βραδυτῆτα πρὸς τὰς χεῖρας
μὴ ἀφ' οὗ τῆς ἐπιμύθηται καὶ ἐκτενῆται ὁ κυβερ-
νήτης τὴν κλίσιν, ὅς ἐστιν ὡς τῆς πᾶσι καὶ ἐκ-
τὸς συμπεριφέρει τὸ ὁρῶν τὰς πλείους, συμ-
μεινῆται δὲ πάλιν τὰς ῥοὰς τὴν οἴκῃ. ποτὲ μὲν
ἐκτὸς, ποτὲ δὲ ἐκτὸς χερσὶν ὁ πηδάλιος,
τὸ αὐτὸ ἐκτενῆται δρόμον τῇ τῇ μηχανώμε-
νος ὅπως ὁ τῆς ὅλων διασπῆται πίστιν ἐν ψυχῇς
κρυπτομένην ἀποκαλύπτει βυλόμενος, πῇ μὲν
ἀφ' οὗ τῆς ἐκτενῆται δὲ ὡς, πῇ δὲ σιωπῆται ὁ καίμην-
τι καὶ τὸ μὲν ἐκτενῆται πρᾶξιν τῆς αἰμῆς ὁ
ῥῆθρον, πάλιν δὲ πρᾶξιν καὶ ἐκτενῆται ὁ φαρ-
μάκῃ δὲ ὁσσημα, ἵνα ποικίλως τὰς ψυχῆς ἀφ-
σαλῶσαι, πίστιν κρυπτομένην ἐκτενῆται τοὺς θαν-
μασιν ἵνα ὁ τῆς θανμῆς καὶ τῆς ὁσσημα πί-
στιν ἐκτενῆται μὴ λατῆ μαθητῆς ὡς ὁ ἐκτενῆται ὁ-
μῶς. ἐκτὸς ἐκτενῆται θεαπτόμενος αὐτὸν. τὰς τὰς τὴν
ὑποκατάστατος ἐκτενῆται τὸ δρόμον τὴν πίστιν. μὴ
κύριε, ὅτι εἰμὶ ἐκτός ἵνα μὴ ὑπὸ τῆς ἐξέλιξις
εἰσέλθῃ. εἶδε μηχανώμενος διασπῆται, δι' οὗ πίστιν
κρυπτομένην θηρῶται; ὅτι εἰμὶ ἐκτός. πῇ μὲν
μὴ πρὸς τὰς πλείους πλῆθος ὅχι ὑποκατάστατος. μὴ
μου πλείους ἐκτενῆται ὁ τῆς ὅσων αἰσθησὴ ὁ φέ-
ρμα τοὺς ῥήμασι φθάνεται μένοι, καὶ ὁ πᾶσι
ἐκτενῆται. ἴδιον σὶ μένοι ἡ ὁσσημα θελήσονται. καὶ
ὁ μὲν ὑμᾶς. ἡ μὲν τοὺς πόδας καὶ τὰς
λατῆς; ἀφ' οὗ τῆς γλώττης βαδίσματα. ὑπὸ
D ἀφ' οὗ τῆς ὁσσημα, καὶ ὁ ποδὸς μὲν ἐκτενῆται. εἰπὲ λῶ-
ρον, καὶ ὁ οἰκίτης ἐστὶν τῶν πᾶσι ἐκτενῆται, τὸ
τῆς ὁσσημα δουλείᾳ ἀποδυσάμενος. καὶ γὰρ ἐκτὸς
ἀφ' οὗ τῆς εἰμὶ ὑπὸ ὁσσημα, ἔχον ὑπὸ ἐ-
μῶν ἐκτενῆται. ὁ λέγει τὸν ποδὸς θηπ, καὶ
ποδῶται. οἶδαι σὺ τὸ ὁσσημα τὸν δουλείᾳ, οἶς
ἐκτὸς ὑπὸ ἐμῶν διδασκόμενος ὁρᾷ σὺ κα-
τὰ ὁ τῆς ἰαμῆς ἐκτενῆται. βλέπω τὰς τῆς
θανμῆς δυναμῆς ὁ σὺν ἰδῶμα ἐκτενῆται.
ἀφ' οὗ τῆς, ὡς ἐκτὸς, ἐκτενῆται, αὐτὸς ἐκτὸς ὁ
ὁσσημα, μὴ μὲν τῆς μορφῆς τὰ ἐκτενῆται,

δῆλον τίς σοὶς ὑπάρῃ ἡμῖν, τὰ ἡμέτερα. μιμνή-
 σθαι Θεὸς αἰδεσθῆναι, ἀφ' οὗ τὸν αἰδεσθῆναι
 διεργασίαν. καὶ τοὶ ἑαυτὰ ἐλεῖν μήπω δὴ Θεὸν
 εἶναι. τὸ δὲ αἰδεσθῆναι φανερόν ἐστιν ὅτι
 ἄνθρωπος. ὅπως γὰρ ἡδὲ Θεὸν ἐν δούλῳ κατεκρινώτα
 μορφῇ, καὶ δὲ αἰδεσθῆναι τὰ τῶν αἰδεσθῆναι οἰκ-
 νομικῶτα. οὐπω γὰρ, φησὶν, ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
 ἐπίστευον εἰς αὐτόν. ἀλλὰ παρῶν θαυμάσιον
 τὸ πῆρ, τὸ σωῆσαι, τὸ ἀγαθόν. ἡ πίστις
 λόγῳ μόνον τὸν θεοπαῖδα ἐμέτησεν. ἡ ἀγα-
 θία παρὰ τὸν ἄνθρωπον τὸν πῆρ, τὸν φόβον
 ἐκέρησεν. ἡ σωῆσις ἐκ τῶν κατ' ἐαυτὴν τὰ χ^ρ
 τὸν δεσπότην σωελογίζετο. καὶ τὴν συμκρινῶν τ^η
 ἑπαυτοῖν, αὐτὸς ὡς τῷ δεσπότην ἐν μέσῳ δι-
 μυσιν Ἰσραὴλ τὸν ἐθνικὸν ἀφῆμῶσθε. ἐθαύ-
 μασι γὰρ, φησὶν, ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν. ὅτι ἐν τῷ
 Ἰσραὴλ ἱσταντὶ τὴν πίστιν ὅτι. ὁ ξένος τῆς κλή-
 σεως, ὁ δὲ ἀφ' ἑσθῆς ἀλλότριος, ὁ τῶν ἁγίων Μω-
 σίως θαυμάσιος ἀμέτητος, ὁ τῶν ἐκείνου νόμων ἀ-
 μύνητος, ὁ παρὰ τὴν γλῶσσαν ἀπίστευτος τὸν
 Ἰσραὴλ τῇ πίστιν νίκησεν. ποῦ ἔτι ἐν Αἰγύ-
 πτῳ θαυμάσιος ὁ κέρδης; ποῦ τὸ Μωσαϊκῆς ῥά-
 δου κατὰ τὴν ὁφελος; ὁ αὐτὸς ἀφ' οὗ πρὸς
 εἰς αἰθέρα μετῴσθη, τὸν σὸν καρδίαν μετῴσθη-
 λῆν βυλῶντος. ἡμέτερον τῇ ἡμέρᾳ παρὰ τὸν
 ἀφῆμῶσθε, πῆρ ὅτι τὸν δεσπότην διδάσκου-
 σα. ἡ θαλάττα παρὰ τὸν φῶσιν ἐκίχθη ὅτι ἐκίχθη
 τῇ, ἵνα σε πιστεύῃ διδάξῃ. μετῴσθη πρὸς τὸν
 Θεόν, ὅτι ἀπὸ τῆς τῆς φόβου μετῴσθη ἐκ μὴ-
 χανῶντος. αἰῶνι ὕψους εἰς τὸν τῆς σῆς ὅ-
 φης ἡγορήσθη γεωργίας. κατὰ τὴν ἡ πῆρ να-
 μῶν ἡντιπῆρ παρὰ τὸν δόξως συμπίστα. ποῦ ἔτι
 τῶν πῆρ τῶν μετῴσθη ὁ κέρδης; εἰς ἐθνικὸν ὅ-
 λων Ἰσραὴλ μινιάδας τῇ πίστιν ὑπεκρίθη-
 σι. ἡμεῖς μαθητῆς ἐθνικῶν, Μωσίου γὰρ νομο-
 θετῶντος πῆρ κινῶντες. ἡμεῖς τῶν ἀπίστευσις πί-
 σιν ἀκόλουθος. ὅτι ἐν τῷ Ἰσραὴλ. μινύμα
 διοργάνωσις ὁ ὄνομα ὅτι σοὶ παρὰ τὴν ἡμε-
 εἰς, ἵνα πλέον ἐκίχθη ὁ ἀπίστον. τὴν τὸν παρ-
 σιῶν ὅτι ἐκίχθη, ἡς ὅτι ἐκίχθη τὸν δυνάμει; τὴν
 παρὰ τὸν ἐκίχθη τὸν τὸν παρὰ τὸν κατῆ-
 γρησι; συκοφαντῆς ὁ φῶρ, ἔργῳ τῇ κλήσῃ
 μαχόμενος. λέγω ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνα-
 βλάσκει, καὶ δυσμῶν ἔξωσι καὶ ἀνακληθήσονται μετ'
 Ἀβραάμ, καὶ Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακώβ, οἱ ὅτι ὑμεῖς τῆς
 βασιλείας ἐκκληθήσονται εἰς τὸ σῶμα. καὶ μετ'

A tuis ostende pro nobis nostra : Deus
 quo hominibus gratificetur, homines
 imitetur. Ac profecto, hæc dum dice-
 bat, nondum sciebat Deum esse, quem
 humanitas manifestabat : nondum e-
 nim Deum nouerat in serui forma do-
 micilioque habitantem, ac hominum
 causas res humanas administrantem.
 Nondum enim, inquit, discipuli eius crede-
 bant in eum. Sed admitemur ante om-
 nia fidem, prudentiam, religionem.
 Fides vno verbo, curationem mensa
 est : religio loquendi libertate repudia-
 ta reuerentiam euulgar : prudentia ex
 ijs, quæ circa se, quæ circa Dominum
 colligebat. Ecquid verò, gentilis lau-
 dem detero, quem dilucidè in medio
 Iudaicorum populorum Dominus bea-
 tum deprædicauit? *Miratus est*, inquit, *Manh. 2.*
Iesus, & dixit : *Non inueni tantam fidem in*
Israël. Qui hospes in Dei vocatione, qui
 è Testamento alienus, qui Mosaicorum
 miraculorum ignarus, qui legum eius
 profanus, qui prophetiarum linguarum
 expers, Iudæorum fidem superauit.
 Quid tibi, Israël, lucti ex miraculis in
 Ægypto editis? ecquæ utilitas ex faci-
 noribus Moyse virga perpetratis? Aer
 per ignem in ætherem transit, quo
 tuum cor transmutaret : dies diei spatia
 concessit, quò te Domino parere do-
 ceret : exstans mare supra naturæ leges
 fingeatur, vt te fidem doceret : igne
 ad mentem meliorem Deus vocat, du-
 ritiem contumaciâque tuam reue-
 rentia mollire machinatus : supernè cæ-
 lum alimentis tibi parandis vacabat ;
 infernè rupes inexpectatas aquarum
 computationes adornabat : quò tibi ces-
 sit talium rerum cognitarum fructus?
 Vnicus gentilis supra totam Iudæorum
 multitudinem fide se extulit. Esto gen-
 tilis discipulus : nam Moysen legem
 ponentem non audiisti : incredulos, vt
 credas, sequere. *Non in Israël.* Nomen,
 quo tu appellaris, Dei cogniti argu-
 mentum est, vt amplius incredulitatem
 tuam patefaciat. Cur igitur appella-
 tionem, cuius virtute cares, contume-
 liam irrogas? quid gestas cognomen,
 quod personæ probro sit? factis appel-
 lationem impugnas, & calumnia nomē
 tuum afficis. *Dico autem vobis, quod multi* *Manh. 8.*
ab oriente & occidente veniunt, & recumbent
cum Abraham, Isaac, & Iacob : filij au-
tem regni eijcientur in tenebras. Ac mihi
 k k k ij

consideranti praesentem Evangelicæ A
lectionis narrationem iudicii futuri ter-
ror oculis depictus observatur, cuius
tempore iudex vniuersorum, & Do-
minus è medio cælo delatus, & tre-
mendis admodum fulgoribus vndique
quasi satellitio stipatus in cælesti resi-
dens tribunali super cuiusque vita sen-
tentiam dicet. Quare tempus verbis
præoccupat, & iudiciale decretum
præsignificans Prophetæ, ac iudicis
modo admonet, vt si fortasse men-
tem inuertat oratio, sese suppliciis
eximant: sin prædictio nullum in au-
dientium animis fortiatum effectum,
iudicium plenum rationis subsecutum
parem pœnam infligat. Dico autem vo-
bu, quod multi ab oriente, & occidente
venient. O verba res præsentis confi-
gnantia! ô vocem veritate comple-
tam! Ea ratione factum videmus, vt
terræ habitatores deorum multitudi-
nem vero Deo carentem abijciant, &
latè explicatas dæmonum superstitiones
exturbent, Abraham inuocent,
& patribus naturalibus palam abiudi-
catis, quos progenitores offert Gra-
tia resorantur. Iudæorum verò spes
cùm mores adulterini refutarent, eos
etiam exheredes fecerunt. Nam quo-
rum fidem negarunt, ab eorum quo-
que cognatione repulsi sunt. Audit
Abraham cælitus oblatam vocem: Be-
nedicentur in te, & in femine tuo omnes
gentes terræ. Voci non secus ac rei cre-
dens præsentiam Christi contempla-
tur spe præsumens quæ præuidebat:
præuidebat eum sic ordinantem, præ-
uidebat Deum ex eadem natura In-
carnationis templum molientem, præ-
uidebat stellam ex Iacob orituram.

Gen. 49. Credidit, quod non auferretur sceptrum de
Iuda, & dux de femore eius, donec ve-
niat, qui mittendus est, & ipse erit exspe-
ctatio gentium. Desiderauit, inquit, A-
braham de videret diem meum, & vidit,
& gaudens est. O fidei vim: quæ natura
non docuit, ea fides subobscurè deli-
neauit. Atqui Iudæi, cuius fidem non
habent, eius temere possessionem spe-
rant. Ex gentibus autem cōflata Eccle-
sia fidem secuta filios expellit, ac in eo-
rum hereditatem succedit fidei lege fre-
ta. Superior etiā effecta, & suffragio ac-
cepto ad fidei cornu Saluatorē sp̄sum
approperat operibus Domini verba cō-
firmans: *Μαλι ab oriente, & occidēte veniēt,*

σὺ περιμόνῳ τῇ διαχελικῇ αἰαγιώσῃς τῇ πρῶ-
τῃ διήγησιν, ὅτ' ἡδηθῇς κρίσεως ἀπεικοιζέται
φόβος, καὶ ἡ δὲ ὅτ' ὅλων κρίτης, καὶ δεσπότης ἀπὸ
ὑψοῦ μέσση φερόμενος, καὶ τῇ φοβερωτάτῃς ἀ-
στραπαῖς πῶτα χόρην δρυφορέμενος, ὅπῃ τῇ ὑ-
ραίνῃ καὶ ἡμέρος βήματος, τὰς παρὲς τῆς ἐκείνου
ζωῆς ἀποφάσας ἀφίησι. *Ισιγάρῃν παραλαμβάων*
*ὅτ' ἄλλω τ' ἡρώων, καὶ τῇ δικαστικῇ ψῆφον παρα-
νιπόμενος, παραφθικῶς πρῶτα, καὶ δικαστικῶς,*
ἵνα εἰ μὴ φθίσας ὁ λόγος ἐπιτρέψῃ τῇ ἐννοίᾳ, τῇ
πικρίᾳ καρδίας ἐν εἰς ἡμῶν τῷ δὲ ταῖς τῇ
ἀκρηχότῃ ψυχῇς ἡ παρέρρησις ἀποκαλῶς, βί-
λῃς ἀφ' ἀδελφότητος κρίσεως, αἰάλαρ ἐπαράγῃ
τῇ κόλῃ. λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ ἀπὸ αἰατο-
λῶν καὶ δυσμῶν ἥξουσιν. ὡς ἡμῶν ὁρωμένῳ παρα-
γμάτῳ, ὡς φωτὸς, ἡς δὲ τῶν ἀνῆλθα. *τοιγαρῶν*
ὁρωμένῳ πῖς τῇ οἰκουμενῇ οἰκήτορας, τῇ μὴ ἄλλον
πολυτίαν ἀποπῆς ἡρώων, καὶ ἀρροκείῳ δαμνη-
κῶ ἡ πλωμένῳ ἐκ χείρας, τῇ Ἀβραάμ τῇ πα-
ρακαλῶντας, καὶ πῖς μὲν τῇ φύσεως πατέρας ἀ-
ποκηρύξοντες, πῖς δὲ τῇ χάριτος ἀπαλλαξάμε-
νος παρὰ τορας. Ιουδαίων δὲ τῇ ἐλπίδας το-
γύσας ὁ ἔσπας, ἀποκληρονομῶν εἰργάσατο. ὡς
γὰρ τῇ πῖς ἡρήσῃς, ἡύτων τῇ συχρείας ἐκ βέ-
βλῶν). ἡκῶν Ἀβραάμ οὐρανόθεν ἐκφερομέ-
νης φωτὸς. *ἀλλογῇ θῶσιν* ἐν θῇ, καὶ ἐν τῇ ἀν-
μῇ τῇ πῖς τῇ ἐσθῇ τῇ γῆς. καὶ τῇ λόγῳ ἔργον
τομίνας, τῇ Χειρὶ πρῶτα καὶ ὁπῇ τῇ παρ-
λαμβάων τῇ ἐλπίσι παρὲς λεπτῇ. παρὲς
Θεὸν οἰκονομῶντα, παρὲς Θεὸν ἐκ τῇ αὐτῇ
φύσεως, τῇ οἰκονομίας ἡδὲ οἰκονομῶντα. παρὲς
βλεπῇ ἄσπρον ἐξ ἰακώβ αἰατίλλοι. ὅπῃ τῇ
ὡς ἐκ ἐκλείψῃ δόξαν ἐξ ἰσθῆ, καὶ ἡρώμενος
ἐκ τῇ μῆρῳ αὐτῇ, ἕως αὐτῇ ἔλθῃ ὅτ' ἀπὸ καίται. καὶ
αὐτῇ παρὰ δόξα ἐσθῇ. ἐπιθύμησι, φησὶν, Ἀ-
βραάμ ἰδῆν τὴν ἡμέραν τὴν ἐμὴν, καὶ εἶδε, καὶ
ἐξῆρῃ. ὡς πῖς δυνάμεις ἀπὸ τῇ φύσεως ἐκ ἐ-
μας, τῇ πῖς ἡ πῖς ὑπὲρ γὰρ. οἰκονομῇ τὴν
πῖς ἐκ ἔχουσιν Ιουδαῖοι, μάλιστα τὴν κτῆσιν
ἐλπίζουσιν. ἡ δὲ ἐξ ἐσθῇ ἐκκλησία μνησα-
μένη τὴν πῖς, πρῶτα τῇ παιδα. ἀντῇ
σῆλῃ κληρονομῶς ἐκκλησία, τῇ τῇ πῖς το-
μοῖς, δαρήσασα. νικήσασα δὲ, καὶ τὴν ψῆφον
λαβοῦσα χείρας τῇ πῖς τῇ σωτῆρα πῇ
ἐπίσταται. ἔργῳ πῖς τῇ δὲ δὲ πῇ
ματα. πολλοὶ ἀπὸ αἰατολῶν καὶ δυσμῶν ἥξουσιν,

καὶ ἀνακληθῆσθαι) μετ' Αβραάμ, καὶ Ἰσαάκ, καὶ Ἰα-
κώβ. τίς οὖν ἐστὶ τούτων ἀπόδειξις διασπασταῖς παρ-
λαμβαίῃς γὰρ ὁ λόγος τὰ παρὰ ματα, καὶ πῶς
μὴ διαφείδῃς, τοῖς δὲ παλαιῇς, καὶ μετέωρῃς ἐκ-
πέροις τὰ πρόσφορα, καὶ παρὰ αὐαφάμῃ τὰ μόνον-
τα. ἀπιστοὶ δὲ πάλιν τὸ σῆς φωνῆς ὁ πῶρὸν Ἰυ-
δαῖος, καὶ φθόνος κελεύμενος τοῖς σὺν ἀγαλόμεται
λόγοις. δὲξον ἔργους τὴν τῆς ῥημῆς ἀλήθειαν. ὅ-
τι λέγει τὰς ἑκατοντάρχους ὑπάγαγε, καὶ ὡς ἐπί-
στους ἀννηθῆτω. καὶ ἰάσθαι ὁ πᾶς αὐτὸν ἀπὸ
τῶν ὥρας ἐκείνης. ὡς πῶτος σιναγῶγιστὰς τὸν
θαύμασι. τῆς τῶ ἑκατοντάρχου πίστεως ἢ τῶ οἰ-
κίῳ θεραπεῖα μὴ τυχεῖν. καὶ δραπέτηδον δὲ
πᾶτος τὸν τῶ ἰκετεύοντος πῶτος ἐκέρυτῃς. μέ-
τῃ γὰρ ὡς τὸ ἰαφείας, δὲ μετῇ τὸ πῶτος. ὑπά-
γαγε, καὶ ὡς ἐπίστους ἀννηθῆτω. καὶ ὡς φιλανθρω-
πίας διασπασταῖς σιναγῶγῃ λαμβανῇ τῶ γινόμενου
τὸ ἰκετεύοντα. ὡς σιναγῶγῃ, φησὶ, φέρῃς τῆς ἰαφείας
δὲ φάρμακον. αἰδεῖται σὺ τὸν πῶτος δὲ πᾶτος.
μιτὴ λῶν τὸν πῶτος ποδουμένῳ διασπαστῇ ἀγα-
πήσας πῶτος τὸν τῶ γινόμενου μὴ τυχεῖν. φῶ-
γῶν τὸν αὐτῶν, ἢς δὲ φῶγῃς ἀπὸ λῶν. οὕτως
γὰρ αὐτὸ καὶ ἡμῖς τὸ διασπαστῇ ἰκετεύοντες, τὸ αὐτῶν
τὰς ἑκατοντάρχους φωνῆς ἀκούοντες. ὑπάγαγε, καὶ
ὡς ἐπίστους ἀννηθῆτω. αὐτὰς ἢ δόξα εἰς τοῖς
αἰῶνας, ἀμήν.

A *Et recumbent cum Abraham, Isaac, & Jacob. Ecquæ igitur horum, o Domine, demonstratio? verbo namque res præuenis & alios beatos, alios miseris prædicas, & utrisque conducibilia tribuis, ac futura præmonstras. Rursum tuis vocibus præsens Iudæus non credit, & invidia victus dicta tua diluit. Factis ostendo verborum veritatem. Tunc Centurioni: Vade, & sicut credidisti, fiat tibi. Et sanatus est puer in illa hora. O fidem miraculi adiutricem! Centurionis fidei serui sanatio testis est, & ab actum malum supplicantis fidem promulgat: modus namque medelæ fidei modus erat. Vade, & sicut credidisti fiat tibi. O Domini humanitatem! Facti cooperatorum capit supplicantem. In te ipso, inquit, fers medicinæ pharmacum: fidem tuam morbus veretur. Fidem adeamus dilectam Domino, diligamus fidem miraculorum matrem. Fugiamus incredulitatem, cuius finis est exitium. Sic enim nos quoque Domino supplicantes eandem cum Centurione vocem audiemus: Vade, & sicut credidisti, fiat tibi. Ipsi gloria in secula. Amen.*

Matth. 8.

Τὸς αὐτὸν εἰς τὸν Χανααν.

Eiusdem in Chananaam.

Matth. 15.

ΛΟΓΟΣ κ'.

ORATIO XX.

ΗΝ ἄρα καὶ συμφορὰ μεγίστη ἀφροσύνης
καὶ ἀπώλειας, ὡς πῶτος ἀφροσύνης καὶ ἀπώλειας,
καὶ λύπη γὰρ ἀφροσύνης ἐφόδον. ὅπου γὰρ
πῶτος Ἰησοῦς, καὶ Ἰησοῦς πῶτος ἰδόντων με-
τασπαστῇ, καὶ δακρύων φωνῇ πῶτος ἀφροσύνης
ἀλλὰ τῇ. μὴ τυχεῖν βοῶσα πῶτος λόγους ἢ Χανα-
νῆας, ἢς τὸ ἰσχυρὸν ἢ τῶ διαφείδῃς θαυμάσια
βίβλος, βοῶσα ἐπὶ καὶ καὶ ἐκείνη, καὶ τὸν
κεχυμένον φυλάττει, καὶ ἀπὸ τῶν ἐν τῇ γῇ
ματι. ἵνα μὴ δὲ γῆρας ἐκείνη, καὶ ἀπὸ τῶν
μνησμένων. ὡς πῶτος γὰρ καρπὸς δινατῶντες.
καὶ μετὰ τῶν ἐκείνη ὁ Ἰησοῦς, φησὶν, ἢ λῶν εἰς τὰ
μέρη Τύρου, καὶ Σιδῶνος. Θεὸς μὲν ἀπὸ τῶν
πῶτος, καὶ τῶν ἐκείνη Θεὸς πῶτος γὰρ ἐκείνη.

E *rat igitur calamitas ingentis lætitiæ materies, luctus causa iucunditatis, tristitia summi gaudij occasio. Vbi enim Iesus præsens est, luctus voluptate commutatur, & lacrymarum eruptio in lætitiâ vertitur. Fidem dictis facit Chananaæ clamor, cuius historiam liber Evangeliorum suspicit, quam nunc quoque clamitantem ostendit, ipsaque in Scriptura velut in columna clamorem retinet, ne temporis invidia memoriam obliteret: præualuit enim fidei fructus. Et egressus inde Iesus secessit in partes Tyri, & Sidonis: Deus quidem omnibus adest in locis, neque Deum locus ullus audet circumscribere. Ta-*

Matth. 15.

men cū natura sic inuisibilis, præsentiā suā adstruit, templo quod gerit, videntibus obiecto. *Venit in partes Tyri, & Sidoni*; dæmonum olim diuersoria, idolorum cubilia, idololatriæ sedes, accusationis Prophetarum argumentum. Ab Iudæa Sidonem, & Tyrum, à pietatis officina ad impietatis sedem, à Moysis discipulis ad fabricatores dæmonum. Cur toties ab eo demigratur? probum Iudæorum Domini transmigratio. Beneficus simul ac iudex Saluator ea loca circuit. Namque & gentium agnitio reuera Iudæorum est condemnatio non ignoscenda. Quando enim creber miraculorum imber Iudaicum populum ad fidem non flexit, sed explicata quidem est inexpectata medicinæ sagena: sola verò Iudæorum gens per barbarum inuidentiā salutis portam refugit, Quid fecit sollers medicus? qua ratione tractat animi morbum? sana medicamenta Sidonem transfert, vt Gentium accessione ad meliorem mentem Iudæum infidelem proritet. Deteriores enim secernendo insanitate laborantes inuitare, antiquum hoc reor esse Domini commentum. Cū olim redarguere Iudæorum in credendo contumaciam statuisset, Niniuitarum conuersione probum Iudæorum auxit. Mittit ergo Ionam impietatis desertæ inspectorem, & Iudæorum Prophetam designauit administrum criminationis aduersus Iudæos. Qui tribulibus intempestiue parcens criminationem cegit, fugit mittentem. Verū ignorabat, à ceto deprehensum se captiuum iterum Domino coram sistendum. Rursus itaque probitatis ethnicæ spectator submittitur, & vna voce iacta omnium subegit animos. Et parum abfuit, quin falsi vaticinij coargueretur, dum factis docetur, vt Gentes Iudæis credulitate antecant: quatenus Prophetas hi suos iugulabant; illi, quem, an adesset ignorabant, loquentem horrebant. Postquam animorum immutatio propheticas minas repressit, concussa ciuitatis incēnia in tranquillo collocauit, gladium superne impendentem cohibuit, & mortis sententia reorum fidem reuerita ab Iona inflexa est, atque ita ira Prophetæ vincebatur, dum reus per animi rectitudinem victoria depōitur. Sic

A ὡν ὃ τὸ Φύσιον ἀόρατος, πισοῦται τὴν πρὸς οὐρανὸν
τὸ Φερούμενον ἰαὸν τοῖς ὁράσι πρὸς ἀλλήλους.
ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Τύρου, καὶ Σιδῶνος, τὰ τῶν δαυ-
μόνων ποτὶ κατὰ γῶμα, τὰ τῶν εἰδωλῶν χειρία,
ταῖς τὸ εἰδωλολατρείας χεῖρας, τὸ τῶν πρὸς φητῶν
κατηγρείας τὴν ὑπόθεσιν. ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας ἐπὶ
Σιδῶνα καὶ Τύρον ἀπὸ τῶν τὸ ἀσέβειας ἐργαστη-
ρίων, ἐπὶ τὸν τῆς ἀσέβειας πυθμῶνα. ἀπὸ τῶν
Μωυσέως μαθητῶν, ἐπὶ τοῖς τὸ δαυμόνων ἐργά-
ταις, καὶ ἵνος ἐνεκα ταῖς μετὰ ἀσέβειας ἐργάταις; ἐλε-
χος Ἰουδαίων ἢ τῆς διασποῦ μετὰ ἀσέβειας. διεργάτης
B ὁμοῦ, καὶ δικαστὴς, ὁ θετὴρ ἐπὶ ἐρχεται. ἀνύψι-
τος γὰρ ἀνῆλθὼς Ἰουδαίῳ κατὰ γῶμας ἢ τῶν ἐθνῶν
ἐπὶ γῶμας. ἐπὶ γὰρ ὁ πολὺς τὸ θανμῶν ὁμοῦ
δῆμον Ἰουδαίῳ πρὸς πίστιν ἐκ ἐδυσώπησεν, ἀλλ'
ὑπὸ πτωχῶν ἢ πρὸς ἀσέβειας τὸ ἰατρείας ἑλπίων,
ἔθνος ὃ μόνον Ἰουδαίῳ, δι' ἀρετιότητα βασιλείας,
τὸ σωτηρίας τὸ θύειν ἀπέφυγε. ἢ πεποιήκειν ὁ θε-
φὸς ἰατρείας; πῶς μεθοδολογῶν τὸ γῶμας τὸ ἰόσον; με-
ταφύει τῆς ἰατρείας ἐπὶ τὴν Σιδῶνα τὰ φάρ-
μακα, ἵνα τῇ τῇ ἐθνῶν πρὸς ἀσέβειας πρὸς ἀνῆλθων
συνώλῳ ἐρεθίσῃ τὸν ἄπιστον. παλαιὸν γὰρ οἱ μὲν τῶν
τῆς διασποῦ τὸ μαχόμενα, τῇ τῶν χεῖρας συν-
C κρίσει δυνάμει τὸν ἀνῆλθων. ἐλέγχει ποτὶ
βουλήν τῶν ἀπειθῶν τῶν Ἰουδαίων, τῇ τῇ Νινι-
τῶν πρὸς ἀσέβειας τὸ ἐλέγχει πύξιν, καὶ πέμπει τὸν
Ἰωνᾶ τὸ ἀσέβειαν μετὰ ἀσέβειας μετὰ φόβου, καὶ
τῶν Ἰουδαίων πρὸς φητῶν, ὑπὲρ τῶν τῶν Ἰουδαίων
κατηγρείας πρὸς ἀλλήλους. ὁ ὃ τὴν ἀνῆλθων φει-
δῶ τὸ ὁμοφύλων ποιητῶν, κλέπτις τὸν ἐλέγχει,
δραπέτευς τὸν πέμπει. ἡ γὰρ δι' ἄρα καὶ ὡς
ὑπὸ τῶν κήποις ἀνῆλθων, δισπώτης αὐτῆς τῶν
διασποῦ πρὸς ἀσέβειας. καὶ πάλιν θεατὴς δι-
γῶμας τῶν ἐθνῶν ὑπὲρ τῶν καὶ μὲν φει-
D δῶν ἀφίει, ταῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν τῶν γῶμας.
καὶ μικροῦ Ἰουδαίου πρὸς φητῶν ἡλίσκει, ἔργους
μαθητῶν ὅπου τῶν ἐθνῶν πρὸς Ἰουδαίους εἰς
πίστιν τὸ πρὸς φητῶν πρὸς φητῶν ὡς οἱ μὲν τοῖς πρὸ
αὐτοῖς πρὸς φητῶν κατὰ στρατῶν οἱ ὃ καὶ ὃν ἡ γῶμας
εἰς πρὸς φητῶν, φητῶν ἡ γῶμας. ὅτι γῶμας
μετὰ ἀσέβειας πρὸς φητῶν ἀπὸ φητῶν ἐπὶ φητῶν,
εἰς τῆς ἀσέβειας τῆς πόλεως, ἐδυσώπη-
σε ἔξωθεν αὐτῶν φητῶν, καὶ θανάτου φητῶν
ἀνῆλθων, ἀνῆλθων τῶν κατὰ δίκην τὴν
πίστιν καὶ θύμους ὡς φητῶν πρὸς φητῶν, τὸν ὑπὲρ
θύμους ὡς φητῶν δι' ἀνῆλθων ἀνῆλθων. οὕτω

δι' ἡμεῶν ὁ Θεὸς ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας ἐπὶ τῇ Σιδωνίᾳ
 βασιλεῖ, καὶ Τύρου, τῇ τ' ἀσβεστῇ παρὰ ἡμᾶς τῇ Ἰου-
 δαίᾳ κλέω σκλητεύων ἀποκρισὶν. καὶ μοι τὸν διαβ-
 ῆνιστὴν ὅρα κομπάζοντα παρὰ διηγήματα, καὶ τῆς
 διασωπικῆς μετὰ βλάβος τὸν λογισμὸν ἐκκαλύ-
 πτοντα. καὶ ἐξεληθὼν ἐκφῆεν ὁ Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὰ
 μέρη Τύρου καὶ Σιδωνος. ἐκφῆεν, πόθεν; ὅπου
 θαυματουργῶν ἐσκευασμένον, καὶ θεραπεύων ὑ-
 βρίζοντα, ἐδύρεσθαι τὴν πίστιν. καὶ ἰδοὺ, γυνὴ ἐκ
 τῆς οὐρανῶν ἐκείνων ἐκεχούσα λέγουσα· ἡ ἐ
 Δα-
 υὶδ, ἐλέησόν με. Χαναναῖον δὲ γυναῖκα, ἀλλὰ τῇ
 γνώμῃ δὲ ἄλλος ἠρήσασθαι. εὐλόγησε τὴν φύσιν ἡ πί-
 στις. μηδεὶς, Φοῖνι, ἐπὶ Χαναναίων κατηγόρητο.
 ἔλυσε ἡ γυνὴ τὰς τῶν πατέρων ἐκκλημίας δι-
 σθεῖας ἀρχὴν ἢ τοῖς δισθεῖσι κεχυγάζουσα, ἡ ἐ
 Δαυὶδ. ἐλέησόν με. ὡς πόσας μυριάδας Ἰουδαίων
 ὁ Χριστὸς ἰασάμενος, παρὰ τῶν ἰαββάντων αὐ-
 τήκουσιν, ὅτι πόθεν ἔστιν οὗτος οὗδαμῃ. γυναῖκα
 ἡ Χαναναῖον, καὶ παρὰ τὴν θεραπείαν τῇ πίστιν πλε-
 ροῦμενος, εἰς διαφελιστὸν ἀξίαι ἀνέδραμε. κύ-
 ρει, ἡ ἐ Δαυὶδ, ἐλέησόν με. ἡ θυγάτηρ μου κακῶς
 δαυμονίζεται. πένθος ἐλεφόν, καὶ ἥμαμα μητεὶ
 θανάτου πικρώτερον. δάμνηται τῇ κήρῃ πολυμ-
 χὸς συμπλεκόμενος, καὶ δυσμενὲς ὅχι οὐαίμενος,
 καὶ τὴν παιδὸς παρὰ τῆς (αἰτίας). πῶς ἀπέλαττο δὲ δεινόν;
 πῶς κηρύξω τὸ πάθος; ὃ φέρω τῆς θεραπείας τὸν
 πόνον. ἐκπηδᾷ τὴν οἰκίαν φοιτῶσα διὰ τὴν πό-
 λιν, εἰς αἰθέρα τὰς χεῖρας ἐκτείνουσα, βλέμμα
 ἀνέστροφον, κόμην γυμνωμένην. δάμνηται κα-
 ταγνώσει τὸ τέκνον ἔπειτα. παρὰ τῆς πίστεως πλὴν αἰ-
 γυνῆν ἡ συμφορὰ, καὶ πλὴν φιστικῶν αἰδῶ δὲ
 πάθος αἰγυμάλων ἐλαβεῖν. ἀφίστησι ὁλοθυγὰς
 καὶ τὰς τὴν κοινὴν ὕλας. βλέπεται μὴ βλέπου-
 σα, φέρεται δρόμῳ, ἐλεφάσιω παρὰ καὶ δεινότερα
 φησὶται. οὐκ ἔχει παρηγορίαν ἢ πικρίαν, ὡς
 καὶ ἀγρύπνως αἰδῶσθαι. οὐκ ἔστι ἡ καὶ ἡ-
 μέρας χαλεπωτέρας διείσθαι. ἐκπηδῶσα
 τῆς βίτης, ἀδρόως ἀναβῶσα πλὴν συμφορᾶν.
 ἐλέησόν με πλὴν διὰ θυγατρὸς μεστισυμένην
 ἐκείνης τὸ πάθος, ἐμὸν δὲ τὸ αἶμα. ἐκείνῃ ὁ
 δάμνηται κομπᾷ, κατ' ἐμὸν δὲ δι' ἐκείνης ἐ-
 φύσις ὁ πλοῦς. ὁ δάμνηται πλὴν θυγατρός καὶ μη-
 τρός οὐδύναται, δι' ἐκείνης εἰς ἐμὴν πᾶσα παρὰ
 φέρεται. εἴη μὴ τῶν ὡδῶν εἰς ἐμὴν τὰ ὡδι-
 νας ὡς φύσις. εἴη τὸν τόπον ἢ τὴν πλῆθιν διεδίδασθαι
 εἴη παρὰ μυστήριον ὁ θάνατος τὸν ὅμον τὴν φύσιν.

A itaque nunc Saluator à Iudæa vadit Si-
donem, & Tyrum impiorum ad fi-
dem accessione Iudaicam publicans
hypocrisim. Ac mihi vide, vt se Euan-
gelista magnificè iactet, ista narratio-
ne, & expeditionis dominicæ rationem
euulget: *Et egressus inde Iesus secessit in* Matth. 15.
partes Tyri, & Sidonis. Inde, vnde? v-
bi dum mira perficit, calumniis peti-
tur vbi dum morbos sanat, fert con-
tumeliam; dum beneficentia vititur,
non creditur. Et ecce mulier è sinibus illis
clamanis dicens ei: Fili David miserere mei.
Chananæa mulier, sed animi probita-
te genus refutabat: naturam vicit fides.
Nemo, inquit, Chananæos accuset:
soluit mulier maiores suos ab impieta-
tis crimine, pietatis fit initium piis cla-
mans: *Fili David miserere mei.* O quot my-
riadibus Iudæorum perfanatis, ab ijs
ipsis, qui perfanati, Christus sibi re-
poni illud audiuit: *Hic vnde sit, ne-* Ioa. 9.
scimus. Mulier verò Chananæa etiam
ante curationem fide alata ad Euange-
listæ dignitatem peruenit: Domine,
Fili David miserere mei. Filia mea malè
torquetur à dæmone. Luctum misera-
bilem, & matri spectaculum morte a-
cerbibus. Dæmon aduersarius cum puel-
la congreditur, & hostis inuisus con-
tra puellam prodit in aciem. Quomo-
do rei grauitatem effera? quomodo
malum prædicabo? non ipsius adspe-
ctus difficultatem fero. Domo exsiliens
urbem peruagatur: in altum manus
extendit, oculos distorquet, comam
nudit. Dæmoni receptaculum filiam
peperi? Verecundiam omnem calami-
tas excutit, & ingenitum à natura pu-
dorem mali vis captiuum ducit. Ciet
vlulatus canum latratibus haud absimi-
les, videt nec videt, cursu fertur, mi-
serabile eius est silentium, & loquitur
dolentius. Supplicium nullas capit in-
ducias, noctes etiam sine somno absumit,
dies noctibus nocentiores experi-
tur, cubili exilit, miseriam conferto
clamore exaggerat. *Miserere mei,* quæ fi-
liæ vicem flagellor: illa quidem patitur,
ego verò doleo: eam ad ostentationem
dæmon agit, contra me verò per eam
natura telum iacit: dæmon sine matris
iniuria filiam ingressus est, per eam in
medeflexa tela perferuntur. Utinam ne
tantos in me cruciatus natura peperis-
set utinam partum summum excepisset
exitium! Mortis solatio fuisset naturæ

Matth. 15. lex. Misereere mei. Qui non respondit ei verbum. O sub inhumanitatis obtentu silentium longè humanissimum! ò silentium vocalis admodum Iudæorum accusator! Namque silentio ad Iudæos talia loquebatur: Vides Iudæe Chananææ generositatem? vides ex improba radice fructum dilaudatum? Moysen non suscepit latorem legis, & Moyses agnouit Dominum: Prophetas nesciuit, & à Prophetis cantato credidit: non vidit signa, & Dauidis filium confitetur. Deum post miracula negasti, Iudæe, & huic illa ante miracula credidit. Ecce etiam propter te luctu confertam despicio, commiserationem teggio, & si luctus misereor. Vociferantem ut gentilem auersor tibi infidelitatis occasionem præscindens. Nondum malum soluo, ne te ad inuidiam commoueam: sanationem differo, ne infidelitati tuæ materiam suggeram, ne ut infidelis accusatus dicas: Quid te Chananææ miserebat? quid Moysis inimicos curabas? Ecce lugentem limis adspicio, ac præ te matrem despicio filix doloribus diseruciatam. *Fili David misereere mei. Qui non respondit ei verbum.* Curationis dilatio fidei specimen, sanationis prorogatio fuit voluntatis in muliere probatio: potius verò Domini silentium Chananææ commendatio: Interim verò Apostolorum chorus, cum neque silentij Domini sapientiam satis cognosceret, neque mulieris voces ferre posset, vicarius intercessor apud Salvatorem interuenit, ac mulieris oratores fiunt Christi discipuli & infirmis mulieris susceptis precibus hortantur Dominum: *Dimitte eam, quia clamat post nos. Quid tandem inenarrabilis Domini humanitas? quid inexplicabilis sapientia? Non est bonum sumere panem filiorum, & mittere canibus.* Parturiens donationem, retrahere simulat; licet ardentius ipse dare desideraret, quam quæ aduoluebatur genibus, accipere, sapientissimè continet benignitatis suæ fontes. *Non licet sumere panem filiorum, & mittere canibus.* Grauius silentio responsum, & fidei Chananææ bene congruens. Nisi enim talis fuisset mulier, fortè inhumanitatis, aut impotentis Salvatorem condemnans auolasset: O diram inhumanitatem! non luctu abiectam miseratus est, non matrem filix doloribus lancinatam solatus, non na-

A **ἐλέησόν με. ὃ ὅτι σὺ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον.** ὦ φιλανθρωπὸν σιωπῆς ἐν ἀπῶνθρωπίας προσημασι. ὦ σιωπὴ μεγαλόφωνος Ἰουδαίων κατήγορος. δι' αὐτῆς γὰρ ποιαῦτα πρὸς Ἰουδαίους ἐφ' ἡγήγητο. ὅτε ἡ Ἰουδαία Χαναανίαις δι' ἡγείσας; ὅτε ἐκ ῥίζης διαβόλημηνος καρπὸν ἀπαμύνουμένων; σὺ ἐδέξατο τὸ Μωϋσέα τὸν ἰσχυρότερον, καὶ τὸ Μωϋσέως διαποτίλει ἐπὶ γινώσκον. σὺ οἶδε προφήτας, καὶ πιστεύεις ὅτι προφητευθήσονται. καὶ εἶδε σημεῖα, καὶ τὸ ἐκ Δαυὶδ ὠμολόγησε. τὸν Θεὸν ἠρῆσεν μὲν ταῦτα, καὶ τούτω πρὸς ταυμῶν ὁπίσθυσιν. ἀλλ' ἰδοὺ καὶ θρῆνυσαὶ σου ἀφ' οὗ πρὸς, καὶ οὐκ οὐκ πύργος, ἀλλὰ κρύπτω τὸν ἑλεον. βοῶσά σου ὡς ἐθικλὴ πρὸς ἀπὸ πύργου, σοὶ τὸ ἀπιστίας προαναγγέλλων τιτὸν πρὸς φασιν. οὕτω λυὼ τὸ πάθος, ἵνα μὴ σὺ κινήσῃς τὸν φθόνον. ἐπὶ γὰρ τὸ ἴασαι, ἵνα μὴ γρηγορήσῃς τῆς ἀπιστίας τῆς ὕλης, ἵνα μὴ λέγῃς ὡς ἀπίστους ἐγκαλούμενος. ἢ γὰρ Χαναανίαις ἡλέει; ἢ τῆς Μωϋσέως ἐχθροὺς ἐχθροῦ πάλαι; ἰδοὺ πρὸς ἀπὸ πύργου θρῆνυσαὶ σου, καὶ τῇ πρὸς σὺ ἡμῶν πρὸς ἀπὸ πύργου μητέρας, θυγατέρας πάσης καὶ λαζαροῦ μὲν. ἢ Δαυὶδ ἐλέησόν με. ὃ δὲ σὺ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. ἢ τῆς ἡγεμνίας ὑπερήκοις, τὸ πύργος βάσμιος ἢ τὸ ἴασαις ἀναβολῇ, τὸ τῆς γυναικὸς προαγρεύσεως χωνοθήκειον. μάλλον δὲ ἢ τὸ διαποτίλει σιωπῇ, τὸ Χαναανίτιδος ἑκατομῶν. ἔως ὃ τῇ ἀπιστίας χροῖς, ὅτι τῆς διαποτικῆς σιωπῆς τιτὸν ὅφειδον εἰδὼς, ὅτι τὸ τῆς γυναικὸς φωνῇ φέρει οἷος τῶν, διαδίδως πρὸς τὸ ὅτι τῆς καθίσταται. καὶ γίνονται πρὸς ἀπὸ πύργου τῆς γυναικὸς οἱ τῆς Χρῆστος μαθηταί, καὶ τῆς ἐκείνης ἐκείνης ἀφ' οὗ δίδωμεν, πρὸς ἀπὸ πύργου τὸν κύριον. ἀπὸ λισιν αὐτῶν ὅτι κρῖναι ὅτι πᾶσι ἡμῶν. ἢ οὕτω

D ἢ ἄφατος φιλανθρωπία; ἢ ἀπὸ ῥήματος σοφίας; σὺ ἐστὶ καλὸν λαβὴν τὸ δῶρον τῇ πύργου, καὶ βαλὴν πῶς κυναρίοις. ὡδίνων τιτὸν δῶρον, ἀφ' οὗ λαβὴν γρημαλίζεταί, καὶ πλεον αὐτὸς τὸ δίδωαι ποθῶν, ἢ τὸ λαβὴν, ἢ πρὸς ἀπὸ πύργου σιωπῆς τῆς φιλανθρωπίας ἀφ' οὗ ὅφειδον πῶς ῥύσας. σὺ ἐξέστι λαβὴν τὸ δῶρον τῇ πύργου, ὅτι βαλὴν τῆς κυναρίοις. βαρυτέρως τὸ σιωπῆς ἢ ἀπὸ ῥήματος τῇ πύργου ὅτι τῆς Χαναανίαις καὶ ἀλλήλους. εἰ γὰρ μὴ τοιοῦτον τὸ γινώσκον ὡς, τῶν αὐτῶν ἀπῶνθρωπίας, ἢ ἀπὸ ῥήματος καὶ γινώσκον τῆς σιωπῆς ἀφ' οὗ πᾶσι. ὡς δὲ τῆς ἀπῶνθρωπίας, σὺ ὡς κτῆρε θρῆνυσαὶ σου, σὺ ἡλέησεν μητέρας πάσης παιδὸς ἐκατομῶν, σὺ

ἤλενσε ὁ δρᾶμα τῆς φύσεως· ἰκατέουσάμ α- A
περέφετο, καὶ βοῶσάμ ἀπέφλυε. καὶ παρῶν
μὲν ἀφ' αὐτῆς τῆς φωνᾶς ἀπεκρύπτατο· ὡς δὲ
βοῶσα σιγῶντα κεκίνηκα, ὅτι χρεστὰς ἔχον τῆς
θεραπεΐας ἐλπίδας, ὅτι μοι ὁ πάρος σιωπηρ-
ος ἐκλήσατο, ὅτι φιλαί, δευποὶ παρσιδοκῆσαι
λόγον, ὅτι φηγεῖσάμ μοι, ὡς τοῦτο λυ-
σιν· ἐκλήναι δὲ παρσιδοκῆσαι φωνῶν αἰέσεως
παρσιδοκῆσαι· τίτε μοι φηγεῖσάμ μοι, τῆς ἐλπίδας
διέλυσιν. ἀμείνων δὲ σιωπῶν, ἢ φηγεῖσάμ μοι.
παρσιδοκῆσαι λυπηρὴ ἀπαρχομαι. παρσιδοκῆσαι
μοι συμφορᾶν τῆς ὑβρεως ἐπέβαλε. κύων ἐπὶ το-
σοῦτοις ἤκουον δῆμοις. τῶν καὶ αὐτὸς παρσιδοκῆσαι
πλεὺς δίκην τῶν δαίμωνι· τῶν μου τὸ θυγάτρως
ἢ συμφορᾶν, καὶ τὴν τούτου νεκρῶν δυνάμειν. ἔ-
κρυψαν ἴσως τὸ ὁμολογίαν τῆς ἡγίας τῆς ὑβρε-
ωσι, ἐν τῇ τὸ ἰκατέουσάμ ἐκέρδαν. ἡγεῖσάμ τῆς
θυγατρως μου δῆμοις τὸ ἀρμόδιον, αἰνῶν τὸ
ἐκείνου θυμὸν ἐπὶ τῆς κατ' ἐκείνους φωνᾶς, ἀρμό-
διον τῇ παιδί τὸν πολέμιον εἰργασίαι. ἀλλ'
καὶ παρσιδοκῆσαι ὁμολογῶν λόγον, ὡς τῆς ὑ-
βρεωσι ἢ πῆστις ὑποκρίνεται. ὡς πῆστις γυναικὸς ἐπὶ δι-
αγγελίαις αἰνῶντος. ὡς ἐξέσι βαλῶν τὸ δῶ-
ρον τῆς τέκνῳ τῆς κυναείας. ἢ δὲ πῆστις τῆς δι-
αποκρίσεως αἰνῶντος· καὶ κύων. ἔχω πλεὺς
ὑβρεωσι θεραπεΐας ὑποκρίνεται. καὶ τὰ κυνάκια ἐ-
αδίσαι. ἐγὼ αὐτῶν μοι τὴν ὑβρεωσι ἢ τῆς κυνὸς
παρσιδοκῆσαι. μέγας μοι γινέσθω τῆς δόσεως, ὅ
μὲγας τῆς ὑβρεωσι. κύων κακῶν· μέγας οἰ-
κίας τῆς δεσποτικῆς ἀπολαύσεως θεραπεΐας. ἔχω
μερίδα ψυχῶν ἐπὶ τῆς τέκνῳ ὁ κύων. οὐχ
ἀρμόδιον τὸν δῶρον, τὴν ψυχὴν ζητῶ. ὡς
ἐπιπλεῖ τῇ θεραπεΐᾳ, τῆς ψυχῶν ἀπέρχεται.
καὶ λέγω τὴν τρυφὴν, ὁ κληρονομῶν ἀπολαύ-
τω τὸ ὅς ἐκείνους θεραπεΐας, ἐπὶ τῆς σῆς χρεωσι,
καὶ παρσιδοκῆσαι πῆστις ψυχῶν. ὡς πῆστις, ὡ
σιωπῶν, ὡς Χαναναίας διαβάσιν. ἢ τῶν ὁ σω-
τήρ, ἐκκαλύπτει τῆς σιωπῆς τῆς ὁδῶν· ὡς γί-
ναι, μεγάλη οὐ ἢ πῆστις. ἀφ' αὐτῆς τῆς τῶν χρεωσι
ἀντιβαλόμεναι, ἵνα δείξω σὺ τὴν πῆστις. ὡς ὡς ἀ-
πέρχεται, ἐπὶ τῶν, ἀλλ' ὡς παρσιδοκῆσαι ἢ
σύχαζον· ὁμολογῶ σὺ δὲ τῶν τῶν πῆστις ἀνέμε-
νον. διδάσκω τῆς παρσιδοκῆσαι ἐκκαλύπτει, ἢ ἡ-
κὺς ἐπὶ Χαναναίας ἀρμόδιον ἐκκαλύπτει. ὅλην ἡ
τὸν θεραπεΐας ἀντίγω τὴν πῆστις, ὡς ὡς καὶ
ὁ ψυχῶν, ἀλλ' ὡς θυγατρὶς τὸ δῶρον χρεωσι.

tura suas agente partes commiseratione
ictus est. Supplicantem auerfabatur &
clamitantem refugiebat. Ac primum
quidem taciturnitate voces abijciebat,
neque clamans tacentem moui: & quā-
do bonas curationis spes alebam, quan-
do mihi miseria ipsa patronos dabat,
quando fui in exspectatione humanis-
simæ orationis, quando mihi ad solam
eius vocis leuamentum somniabam,
quando vocem, quæ laxamentum af-
ferret, exspectabam, quando hiabam:
Commodior erat tacens, quàm loquēs.
B Ab eo insuper tunc dictis spes excussit
concepto mœrore. Contumeliarum
additamento calamitates meas cumula-
uit: Canis in tanta hominum turba au-
dio. Fortè etiam ipse dæmoni ius in
eam permittit. Fortè meæ filix calami-
tas huius potestatem superat: Fortè hu-
militatis, tenuitatisque suæ confessio-
nem celat obtentu contumeliarum,
hoc vnum supplicando lucrum tuli,
carnificis filix meæ indignationem ex-
aggeraui, vocibus in eum iactis iras ac-
cendi, agrestiore in filiam aduersa-
rium reddidi. Sed non tam abiectum o-
rationis genus sese demisit, neque in-
iuriis fidei firmitudo infracta est. O mu-
lieris fides in Euangelijis descripta! Non
C licet mittere panem filiorum canibus. Ad quæ
Christi verba ingeniose illa reposuit:
Etiam Domine, contumeliam tenco cu-
rationis pignus. Etenim caselli edunt de mi-
cu, quæ cadunt de mensa dominorum suorum.
Spondet mihi salutem canis appellatio:
sit mihi modus donationis pro modo
contumeliæ: Canem vocasti, cùm sim
familix pars, Domini fruatur mensa: in-
ter filios partem micarum adipiscitur
canis. Non rapio panem, micam qua-
ro: non in mensam infilio, ad micam an-
helo: non ego delicias loquor, hæres
illa tua mensa fruatur de manu tua, dum
frustula decidua nostra sint. O fides! o
prudentia! o Chananæx pietas! Quid
tandem Saluator? Quid silentium pa-
riat, aperit. O mulier, magna est fides tua!
Ideo tibi gratificari distuli, vt fidem
tuam in exemplum proponerem. Non
obtricebam ex inclementia, sed vt præ-
scius quiescebam: exspectabam dum fi-
dei tuæ amplitudinem patefacerem:
præsentem doceri volebam quantum in
Chananæx margaritum lateret. Totam
tibi curationis mensam explico: non vt
cani micas, sed vt filix panem largior.

Matth. 15:

Tu quidem Iudæos fide vicisti: ego vero datum meo tua postulata. *Fiat tibi, sicut tu: tu filix medere.* Tecum circumfers curationis pharmacum. I Iudæorum; i dæmonum victrix: propaginis tuæ sanationem fer in fidei præmium. Adeamus fidem Ecclesiæ coronam: diligamus fidem adoptionis fundamentum: fidem coruscantem minimè ferunt dæmones: fidem Christi discipulorum primum ornamentum. Audiamus Paulum clamantem: *Manete in fide. Sine intermissione orate*, ut & ad vos hanc Dominus emittat vocem: *Fiat vobis*, ut vultis: ipsi gloria & imperium in secula seculorum. Amen.

*In claudum ad portam speciosam
sedentem.*

ORATIO XXI.

QVI tenues istas, ac per humum serpentes docent artes; tunc maxime discipulis probant artem perfectam eos esse consecutos, quando abique magistra manu per se ipsi magistrorum opera præclara effingunt imitatione. Pictor lineamentis, & coloribus naturam simulat. Naupegus nauem compingens per fluxum maris elemento cursum machinatur. Verum Dominus Iesus Christus mundi Saluator miraculorum potestate discipulis elargita, ipse in cælum euolauit solium ad Patris dexteram aditurus, inuisibili verò manu cum discipulis mira facientibus conuenit: Videamus igitur hodie post Saluatorem discipulos miraculorum artem delibantes, & vastum illud mare non reformidantes. Nam quia à mortuis ad vitam redeundi donum incredibile videbatur, & cæli regnum promulgatum, quod res esset auditu peregrina non simul promulgatum, fidem animo faciebat: ideo miracula, quibus oculi persuaudeantur, propulsetur infidelitas, renitens denique ratio, ac refractaria inflectatur, anticipat: ut quibus non persuasit lingua prædicans, eos oculi suo testimonio coarguant.

Α σὺ μὲν τοὺς Ἰουδαίους τῇ πίστιν νενίκηκας· ἐγὼ δὲ σε τῇ δόσῃ τινὶ αἵτησιν, ἡγηθήτω σοι ὡς γέλῃς· σὺ ἡμοῦ τὸ θυγάτριον ἰατρὴς. ἐν σαυτῇ περιφέρεις ὁ τῆς ἰατρικῆς φάρμακον. βασιλεὺς νικηφόρος καὶ Ἰουδαίῳ, καὶ δαίμονος· ἀθλῶν χρημίστου τῆς πίστεως τινὶ προκρίσας τῆς φύσεως. μετέλθωμεν πίστιν τῆς ἐκκλησίας τῇ ἐξέτασιν. ἀγαπήσωμεν πίστιν ὁ τῆς ὑποστάσεως θεμέλιον, πίστιν ἧς τινὶ ἀστραπήν ἢ φέρονται δαίμονες· πίστιν τῇ τῷ Χριστῷ μαθητῇ ὁ κεφαλῶν. ἀκούσωμεν Γαβριὲλ βοῶντος, στήκητι ἐν τῇ πίστι. ἀδελφεὶς πρὸς οὐρανὸν· ἴσα καὶ πρὸς ἡμᾶς ὁ διαπομπὴς

Β ταῦτ' αὖτις ἀπὸ τινὶ φωνῇ· ἡγηθήτω ὑμῖν ὡς γέλῃτε. αὐτῷ δὲ δόξα καὶ ὁ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῇ αἰῶνι, ἀμήν.

*Τὸ αὐτὸ εἰς τὸν χρόνον τὸν ὅτι τινὶ ὡρεῖται
πύλιν κατήμενοι.*

ΛΟΓΟΣ κα'.

ΟΙ μὲν γὰρ μικροὶ ταῦτας, καὶ χαμηλὰ ἑρ-
χομένης παιδύοντες τέχνας, τότε μά-
λιστα τοῖς μαθηταῖς μῆτρυνουσι ὁ πρὸς τὸ μέ-
θιστον ἐντελὲς, ὅτι καὶ καθ' ἑαυτοὺς τὰ τῇ διδασκαλίᾳ, καὶ τῆς διδασκαλικῆς χειρὸς, ἐκμα-
μῶνται φιλοτεχνήματα. καὶ ζωγράφος μὲν γραμ-
μαῖς, καὶ χρωμασιν ἀπεικάζει τινὶ φύσιν· ὁ δὲ
ναυπηγὸς ὁ σκάφος πηξάμενος, τοῖς ῥέουσιν
τῇ θαλάττῃ μηχανᾷται δρόμον. ὁ μὲν τινὶ κύ-
ριος Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ δὲ κτίσεως σωτὴρ, τὰς τῇ
θαυμάζον διωάμεναι τοῖς μαθηταῖς χειρὸς αἰνός
αὐτοῦ μὲν εἰς οὐρανοὺς αἰέτην, τινὶ ἐκ δόξης
κατέδραν ἀπολαύων, ἀοράτων ὅ καὶ τοῖς μα-
θηταῖς θαυματουργοὶ σιμῶνται. εἰδόμεναι
ὅτι σήμερον μὲν τὸ σπῆμα, τῆς θαυματουργίας
τοῖς μαθηταῖς ἀπὸ χορηγίας, καὶ τῇ μεγάλῃ πε-
λάγῃ καὶ ἀπολαύων. ὅτι γὰρ ἀπίστοι αἰ-
δεσφοὶς ὁ δὲ ἀσάστως δύνει, καὶ ὕδατι βα-
σιλεία κηρυττομένη ὅτι ξένος τὸ ἀκούει τὸ ψυχρὸν
πρὸς τὸ φωνῇ ἐκ ἐπιτοῦ. ὅτι τὸ πρὸς τὸ
καὶ τὰ θαύματα δυσωποῦνται τὸ θῆαι, καὶ τινὶ
ἀπίστον ἐλαύνοντα, καὶ τὸ ἀπειθήσαντι λογισμὸν
ὅτι καὶ μὴ ὅτι ὅτι ἐκ ἐπιτοῦ κηρύττουσα γλῶσ-
σα, τοῦτοι οὐ φθαλμοὶ μῆτρυνουσι ἐλέγχουσι.

que ut pedibus incedens ægritudine præpeditus vno circumscribatur loco, velut saxum aliquod in vestibulo proiectum. *Finem ponebant*, inquit, quotidie ad portam templi. Ut exanimalem aliquam naturam. Claudum ibi collocabant, utque onerosum quid in portam iaciebant, ut stipem peteret ab introeuntibus in templum. Cum naturæ paupertate pecuniarum inopia coniuncta erat, & miseri calamitates ira partitæ: natura enim malè pedatum genuit; inopia verò rogatorem fecit. Verùm miserabilis erat iste pauper, dum Petrus, & Ioannes adueniant: postilla vero non sine miraculo Petri dextera demesso fructu, optimè cum eo actum est. *Is*, inquit Scriptura, cum vidisset Petrum, & Ioannem incipientes introire in templum, rogabat, ut elemosynam acciperet. *Intuens autem in eum Petrus cum Ioanne dixit: respice in nos.* Rectè. Communis siquidem cum utroque miraculi effectio, ex utroque curationis profecta est gratia. Et si enim solus loquitur Petrus, tamen adiutor est Apostolus. *Respice in nos* obolorum captator. Desidiosum Claudum iubet nonnihil lucelli curam remittere. Ne, inquit, obolos modo quæsiueris: gratia mendicus esto, non pecuniæ. Pecuniam si quæris, rogas pauperiores: *Argentum, & aurum non est mihi: quod autem habeo, hoc tibi do.* Ne pecuniam quæsiueris, quam dare non habeo. Roga malis exsolui, cuius rei gratia mecum communicata est. Tu verò cum differtis auro thesauris, quod à nobis accipis, compone. *In nomine Iesu Christi Nazareni, surge, & ambula.* Pro obolo fer pedes, pro pane temporario naturæ supplementum accipe, pro amoris solatio vim vsumque membrorum. Hæmex diuitiæ, hoc aurum Petri, hoc Apostolorum munus. *Surge, & ambula.* Hunc thesaurum, hanc nobis hereditatem Nazareus reliquit. *In nomine Iesu Christi Nazareni surge, & ambula.* Ut ille de sepulchro: sic tu de ista ærumna exsili. Monstra Iudæis maledicis resurrectionem, cum reapse testare, qui resurrexit: prædica pedibus, quæ nos linguis sine adfensu prædicamus. Claudicantes Iudæorum mentes persana. Quandoquidem Iudæi parum credunt, & Christum à mortuis surrexisse molestè ferūt à nobis palam adferi, utrisq; iudex est,

καὶ χερσὶν ἐτέρων ὡς ποσὶν ὀπιθαμένῳ, ἐν ᾧ ἐγράφετο ῥόγω, ὥς πάχῃ διεσπένδμενος. καθάπερ τις λίθος ἐν τοῖς προθύροις ῥιπτόμενος· ὃν ἐπιθουσι, φησὶ, καὶ ἡμέραν πρὸς τὸ πύλλω τῷ ἱεροῦ. ὡς ἀψυχὸν πια φύσιν τὸ ζωλὸν ἐπιπύθοντο· ὡς τὸ φορτίον ὅπτι τὴν πύλλω ἐρρίπτον, τῷ αἰτῷ ἐλεημοσιῶν ᾧ τῷ εἰσπράθομεν εἰς τὸ ἱερὸν. τῇ πτωχείᾳ τὸ φύσις ἢ τῇ χρηματικῇ πενίᾳ στυγνέτο, καὶ τῷ ἀθλίῳ τῷ συμφορῆς ἐμειζόντο. ἢ μὴ γὰρ αὐτοὶ πεδὴτὴν ἐχρήσιν, ἐπεὶ δὲ προσάττω εἰργάται· ἀλλ' ἐλεεινὸς ἄλλοι οὗτοι ὁ πένης, ἄριστος δὲ μὴ τῷ τῷ Πέτρῳ δόξας καρπὸν πρυγῆσαι ἐν θαύματι. ὡς γὰρ εἶδε τὸ Πέτρον, φησὶ καὶ τὸν Ἰωάννην, μνησθῆναι εἰσεῖναι εἰς τὸ ἱερὸν, ἡρώτα ἐλεημοσιῶν λαβόν· ἀπανίστας δὲ Πέτρος σὺν τῷ Ἰωάννῃ, εἶπε, βλέποντες εἰς ἡμᾶς. καλῶς. κρινόν γὰρ ἐκαστέρων τὸ τῷ θαύματι ἔργον. ἐξ ἐκαστέρων τὸ ἰδίως προσέρχεται χάρις. εἰ γὰρ καὶ φθίσεται μένος ὁ Πέτρος, ἀλλὰ στερηθῆς ὁ ἀπίστος. βλέποντες ἡμᾶς, ὁδοῦν θηροῦ. τὰ ζωλὴ καθ' ἑαυτὸν προσάττω μικρὸν ᾧ μελεῖσθαι τῆς θήρας. παῦσαι φησὶ πρὸς τὸ παρὲν ὀπιθῆναι ὁδοῦς. ἡμοῦ χάρις πρὸς αὐτῆς, μὴ χρημάτων. εἰ χρημάτων ζητῆς, πνεύματι αἰτῆς· ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ἵσταρχα μοι· ὃ δὲ ἔχω, τὸ τῷ θεῷ διδόμεν μὴ ζητῇ χρημάτων, ὡς ἐκ ἔχω τὴν δόσιν. αἰτησὼν πάντοτε ἀπαλλαγῇ, ὡς ἔχω τὴν χάριν. σὺ δὲ σύλκρινον τοῖς πολυχρύστοις θησαυροῖς τῷ πρὸ ἡμῶν σοι διδόμενοι. ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔγρει, καὶ ᾠεπάται. αἰτ' ὁδοῦς κρημίζου τοῖς πόδαίς, αἰτ' ὁραχίως δόρου δέχου τὸ λήποντες τῆς φύσις, αἰτ' ἐπίρας ᾧ ἀμυθίας, τῷ μὴ τὴν τὴν εἰργάσαι. τῷ πλούτῳ ἐμός· τῷ Πέτρῳ χρυσός, τῷ τῷ ἀποστόλῳ ἢ δόσις. ἔγρει, καὶ ᾠεπάται. τῷ τῷ ἡμῶν τὸν θησαυρὸν ὁ Ναζωραῖος κληρονομία κατέλειπεν. ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ Ναζωραίου ἔγρει, καὶ ᾠεπάται. ἀμὰ πύθοντες τῷ πάντοτε, ὡς ἐκείνος τῷ τῷ. διῶξον Ἰουδαίους συκοφάντας τὴν αἰάσαν· ἔργῳ τῷ αἰάσαντι μὴ τῷ τῷ. κήρυξον πάντοτε, ἀ' γλώττης ἀπιστούμεθα κηρύττοντες· γνώμας Ἰουδαίων χωλεύουσας θεράπιδον. ἐπεὶ δὲ τῷ ἀμφισβητοῦσι πρὸς ἡμᾶς Ἰουδαῖοι, καὶ ᾧ ἀμείνονται Χριστὸν ἐν νεκρῶν ἐκκλησίᾳ κηρύττοντας, ἡμοῦ δικαστὴς ἐκαστέρῳ, ἐκ τῷ σὺ



τῷ ὁ παῖς τῆς ἀληθείας φέρων τὴν ψῆφον. A
 καὶ δικάζει τὸ πάθος ἀδωροδοκῆται φωνῇ· οὐκ
 οὐκ ποσὶν ὀπισημιζέσθαι Χριστός. ὁ παῖς Ἰου-
 δαίοις ἀμφισβητοῦντος. εἰ μὲν οὖν μὴ τὴν κλῆ-
 σιν ὀπιμήνῃ τὸ πάθος, εἰ μὴ Χριστὸς παρο-
 ρεῖα δεικνύσῃ τὸν καὶ μόνον, οὐκ ἀνέστη Χριστός,
 ἄλυστος ὁ πάθος, μῦθος δὲ τῆς αἰσάσεως κήρυ-
 γμα. εἰ δὲ παρορρήσῃ μόνῃ Ἰησοῦ, τῇ νεκρωμέ-
 νῳ ὁράσῃ ἐν παθήμασι τὴν αἰάσασιν, μὴ συ-
 κροφαντί τωσὺν τὴν ἀλήθειαν. ἡ οὖν δόξα τῆς
 δικαιοσύνης, οὐδὲ βλέπει εἰς ἡμᾶς, μὴ ἡμῶς παρὲς
 παρὲν ἡμετέρας ὁ βλέπων, ἀλλὰ δικαιοσύνης αἰ-
 σάσεως· ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔγχε, καὶ πε-
 ριπάται. εἰ νεκρός ὁ καλούμενος, μαινάτω δὲ πα-
 θος· εἰ ἐν πάθοις Χριστός, ἐχέτωσὺν οἱ πόδες μὴ
 τὴν κλῆσιν τὸ νόημα. εἰ δὲ πατήσας τὸν θάνα-
 τιν ἀνέστη Χριστός, μὴ τῷ ἔργῳ τῶν παθῶν, ὡς
 ἱεροὶ ἀποδυσαμένοι· ἵν' ὁράντες ἀμείνονται,
 τὰς σαυρωθέντες παρορίθωσιν. ἐν τῷ ὀνόματι
 Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ Ναζωραίου ἔγχε, καὶ πε-
 ριπάται. αὐτὰ λέγω τὰ τῷ πρὸ ὑμῶν σαυρωθέντες
 γνωρίσματα, ὅτι παρὲς δὲ τὴν θοότητος ὑψος αἰ-
 σάσας οὐκ ῥήματα, πὰρ τὸ θεῖον παροσφέρω με-
 νύματα. ὡς τὸ Γέροντος σοφίας, καὶ τὸ ληψὶς· ἐνδὸν ἐν
 τῷ ἱερῷ Ἰουδαίῳ, ἐν τῷ τῷ σαυρωθέντες αἰάσασιν·
 αἰσάσεως αἰσάσας τὴν ὁλὸν ἐχάλευσι, γλῶτ-
 τας ψυδρῶντας ἀντηνῶντας αἰσάσας πῶ-
 δας. ἔγχε καὶ περὶ πᾶσι. οὐκ ἀρκεῖ δὲ ἔγχε,
 παρορίθω καὶ δὲ ἔπειτα, περὶ πᾶσι διττῶν θαν-
 μῶν μὴ τῶν ἡμῶν διττῶν. ὅτι γὰρ διεδέξατο τὴν
 αἰάσασιν ἢ αἰσάσας, δι' ἐκείνων τῶν ἡμῶν τὰ
 πᾶσι· ἵν' ἢ τῷ φυγῇ μὴ τῶν ἡμῶν τῆς τῇ
 εἰρημῶν ἀληθινοῦς φωνῆς. καὶ πᾶσι αὐτῶν
 τῆς δόξης χρεὼς ἔγχε αὐτῶν. ἀφῆκα φωνῇ, ἐ-
 πίβαλε τὴν ἀφῆκα. ἐμμεσάτω τὴν τῶν παθῶν
 φυγῇ. τῶν χρεὼν δὲ ἐστὶν ἡμῶν αἱ βά-
 σεις αὐτῶν, καὶ τὰ σφυρῶν. ὁ πρὸς ἡμᾶς ἢ φύσις, ἢ
 γένεσις. ἀφῆκα τῆς Πέτρου χρεὼς ἡμῶν τῆς
 παρὲν ἔβλεπες, καὶ ὀπισημιζέσθαι ἀπὸ τῶν χρεὼν.
 τῶν χρεὼν δὲ ἐστὶν ἡμῶν αἱ βάσεις αὐτῶν.
 ἀχρεὺς ἰάπωνος ἔσπας. οὐ γὰρ ὡς βαρυντέρας
 τῆς Πέτρου γλῶττης ἢ χρεὼν. οὐδὲν δὲ δό-
 μου δεικνύμενος ὁ καλὸς αἰσάσας. ἡμῶνται ἢ
 φύσις τὰ παρορίθωσι πᾶσι. ἀπαλάμβαν-
 τε πᾶσι ὅτις ἢ πᾶσι. οὐδὲν δὲ τῶν πα-
 ρορίθωσι εἰς τὸ ἱερὸν περὶ πᾶσι, καὶ ἀλλοῦρος,

& tua debilitate fer pro veritate senten-
 tiam, caque debilitas abacta integra à
 muneribus, voce iudicium exerceat.
 Christus, de quo dubitant hærentque
 Iudæi, tuis pedibus dilaudetur. Quod
 si post inuocationem malum remanse-
 rit, ac nisi Christi compellatio iacen-
 tem erexerit, non surrexit Christus,
 tumulus indissolubilis, resurrectionis
 prædicatio fabula. Sin Christi compella-
 tione sola mortuos reapse vident re-
 surgere, ne diutius veritati oblatrent.
 Sed quid eam disputationem ordior?
 Respicite in nos, ne visu captes præsentia,
 sed de resurrectione iudex esto. *In no-
 mine Iesu Christi surge, & ambula.* Si mor-
 tuus est qui vocatur in vota, remaneat
 claudicationis malum: si Christus in
 tumulo, vel eo inuocato pedesteneat
 ægrotudo. Quod si calcata morte sur-
 rexerit Christus, euentum opere testifi-
 care, quod tumulo exierit. Ut rebus,
 quas vellicant, conspectis ad crucifi-
 xum accedant: *In nomine Iesu Christi Na-
 zareni surge, & ambula.* Eadem loquor
 eius à vobis in crucem acti indicia, nec
 ad Deitatis celsitudinem verbis recur-
 ro, carnis signa profero. O Petri sapien-
 tiam! o audaciam! Intus in templo Iu-
 dæi, & crucifixi resurrectionem *

* resurrectionis simulacrum procu-
 dit claudum consolidando, contraque
 mendaces linguas pedes veritatis indi-
 ces produxit in aciem. *Surge, & ambula.*
 Non illud sufficit: *Surge*; nisi & hoc ad-
 iungat: *Ambula.* Duplicis miraculi du-
 plex testis esto. Cum enim resurrectio-
 nem exceperit adsumptio, per vtram-
 que malo imperat: ut mali fuga testis sit
 veræ vocis eorum, quæ dicuntur. *Et
 apprehensa manu eius aextera allenauit eum.*
 Emisit vocem, immisit tangendi vim,
 & liberationem à malo imitatione qua-
 dam expressit. *Et protinus consolidata
 sunt bases eius, & planta.* Oblitus est,
 quid negotij natura præbuisset. Per
 Petri manum cursuram didicisti, cuius
 prius spectator, & cupiens eras: nec
 adsequebaris. *Protinus autem con-
 solidata sunt bases eius.* Momentanea sa-
 nandi ratio: nec enim segnior Petri
 voce fuit ea gratia. Tessera ad cursuram
 accepta claudus exsiliit: didicit impe-
 rio natura parere: formatio fines suos
 recuperavit. Simul cū curatoribus suis
 intravit in templum ambulans, & exsiliens,

Et Deum laudans. Saltibus gratiam Dei A deprædicabat; hymnis lætitiæ significationem dabat; pedum tripudio rata fiebant, quæ pronunciabat. *Et intravit cum illis in templum,* insuetam viam insolenti emensus incesſu, ante templum, quàm templi aditum, suis vestigiis contignauit: cùmque ingens multitudo confluxisset, claudus persanatus Gratiaæ spectaculum fuit. *Cognoscebant autem illum,* inquit, quòd ipse erat, qui [ad eleemosynam sedebat] ad Speciosam portam templi. Notum enim ipsis miseria faciebat, & ægrotudo connata miserum apud omnes nobilitabat, atque B etiam Claudii appellatio nomine erat illustrior. Multos præterea Petrus claudii curatione tanquam obiecta esca pertraxit ad salutem: illius enim pedes, aliorum verò mentes arripiebat. Surrexerunt igitur Sacerdotes, *Et magistratus populi,* *Et Saducaei dolentes.* Medicos iterum ad tribunal agunt, quòd inuidiam Domino, & Apostolis concilient: *Quid facimus?* dicentes. Ardescunt in iras, qui curantur: indignantur beneficiarij: minantur, qui reualescunt: festiuitatem reputant calamitatem, sanationem supplicium, salutem exitium. Mores apud ipsos rerum naturam peruertunt. *Quid facimus?* rogastine quid agas? inuidia deposita crucifixum adora: exue mores istos, & bene merentem agnosce. *At quid faciemus?* quoniam quidem notum signum factum est per eos [omnibus habitantibus Hierusalem:] manifestum est, *Et non possumus negare.* Obturat, inquit, os nostrum benefacti euidentia, & calumniam refellit curationis magnitudo, occludit os nequitiaæ miraculi vis. Vtinam etiam in sabbatum miraculum illud incurrisset: id enim temporis calumniae patrocineretur, tegeremus miraculum violatae legis obtentu. *At quid faciemus?* *Commitemur ei, ne ultra loquantur in nomine hoc.* O cæcutientes animas! ò mentes infidelitate merſas, & ebrias! Sed nos Iudæorum improbitatem auersati cum Claudio curato Deum laudibus personemus, & Apostolorum discipuli constituti, Apostolicae virtutis largitorem Christum adoremus: ipsi gloria, & virtus in secula seculorum. Amen.

καὶ αἰνῶν τῷ Θεῷ. σκιρτήμασι πλεὺν χάριτι ἐκηρύσσιν· ὕμνος τε καὶ ὁψοστυλίον ἐμμελύνειν. οἱ πόδες ὀρχοῦμενοι τῇ γλώττης ἐκύρην τὰ ῥήματα. στυγισίῃ δὲ αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερὸν ξένον ὁδὸν· τὰ ξένω ματρίας βαδίσματι, ὡς παρὰ τὸν ἵχθειν οἰκίαις διαχαραχθῆναι τε καὶ εἰσόδον. καὶ στυγερὰ τὰ πλήρη, καὶ ἡμέτεροι ὡς ὁ τετραπλόμος τῷ χάρει. ἐπιγίνωσκον δὲ αὐτὸν, φησὶν, ὅτι αὐτὸς ὡς ὁ παρὰ τῇ ὡραία πύλῃ καὶ δὴ ἄλλος· γινώσκον γὰρ αὐτοῖς αὐτὸς τὸ πάθος εἰργάζεσθαι καὶ συμφορὴς ἢ νόσος ὑπὲρ ἡμῶν, παρὰ τὴν τῷ πεποιθὸς τοῖς πᾶσι ἐδείκνυε, καὶ ὡς αὐτὸς παρὰ τῷ ὀνόματι ὀνομαζόμενος. ὅτι τοῖς ὁ Πέτρος πολλοῖς εἰς ἑσπερίαν ἐσαζεύοντι, τῷ χαλῶν τε καὶ τετραπλόμος ὡσπερ πιδίλεαρ παρὰ τὸν ὀνόματι. ἐκείνῳ μὲν γὰρ τοῖς πόδας, τοῖς τῷ γινώσκον ὡς ὁ ἀνέστην ὅσοι ἱερῆς, καὶ οἱ ἀρχόντες τῷ λαῷ, καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι ἀρχιερεῖς. πάλιν τοῖς ἰατροῖς εἰς δικαστήριον ἔρχονται, τῷ καὶ τῷ διαπορεύοντι φθόνον, καὶ ἐπὶ τῷ ἀποστόλῳ νοσήσαντι. ὡς ποιήσαντες, λέγοντες, θυμωμένοι τετραπλόμοι, ἀνακατέσθιν διερχόμενοι, ἀπειλοῦσιν ὑμᾶς ὀνομαζόμενοι, συμφορὰν δὲ ἐορτὴν νομήσαντες, πρὸς τὸν ἵασι, τῷ ἑσπερίαν ἀπώλῃ. ἐρήλασεν αὐτοῖς τῷ παρὰ τῷ πλεὺν φύσιν ὁ ἕως. ὡς ποιήσαντες, ἔρωτες ὁ ποιήσαντες, ῥίπον τὸν φθόνον, καὶ ὡς εὐαρωμένη παρὰ τὸν νομήσαντες. ἀπὸ τοῦ τῷ ἕως, καὶ τῷ διερχόμενῳ ὀπτηγῶν. ἀλλὰ τί ποιήσαντες; ὅτι μὲν γινώσκον ἐχρήστο δι' αὐτῶν, φησὶν, καὶ ὡς διδάμεθα διερχόμεθα. ἐμφανῆς, φησὶν, ἡμῶν τὸ σῶμα, τῷ ἀναδεργίας ἢ παρὰ τὸν καὶ λυγρὸν τε καὶ στυγερὸν τῷ τετραπλόμῳ δὲ μέγας ὁποιοῦν τῷ ποιήσαντες ἢ τῷ θαύματος διδάμεν. εἴτε καὶ ἐν ἑσπερίᾳ τῷ θαύμα στυγερῶν· εἴχοντες γὰρ τὸν καὶ τῷ στυγερῶν στυγερῶν· ἐκρήστον δὲ θαύμα παρὰ τὸν νομήσαντες παρὰ τὸν. ἀλλὰ ὡς ποιήσαντες; ἀπειλοῦμεθα αὐτοῖς μὴ λαλῆναι ὅτι ὡς ὀνόματι ὀνομαζόμενοι. ὡς ψυχῆς τυφλωθέντες, καὶ γινώσκοντες ἀπιστίας μὴ βαπτισθέντες. ἀλλ' ἡμεῖς τῷ Ἰουδαίων μαρτυρίαν ἀποστρέφοντες, στυγερὰ τῷ τετραπλόμῳ τὸν Θεὸν ἀνυμνήσωμεν, καὶ ἀποστόλῳ μαρτυρίαν κατεσάντες, τὸν τῷ ἀποστολικῆς διδάμεν χερσὶν παρὰ τὸν νομήσαντες Χριστὸν. αὐτοῖς ἡ δόξα καὶ ὡς ὡς εἰς τοῖς αἰῶνας τῷ αἰῶνι, ἀμήν.

Τὸ δ' αὖτ', εἰς τὸ, Συνέπλεον οἱ μαθηταὶ τῶν
Ἰησοῦ· καὶ ἰδὼν χιμῶν ἐχέου
μέγας, καὶ τὰ ἐξῆς.

ΛΟΓΟΣ κβ'.

Οἱ μὲν τῇ τήνῃ, καὶ τῇ φύσιν τῇ αἰετα πτε-
μοῦντες ὄρνιθες, τοὺς αὐτῶν νεοτῆδες, ἀφ' ὧν
μὲν τρεφόντες θάλασσοι, καὶ θερμῶς παρ' ἐξέποι, καὶ
ποῖοις οἰκείοις τινὲς ὑφ' ἑαυτῶν ἐκπορεύοντες, ἀπονοῦ B
τοῖς τέκνοις παρ' ἐξέποι τῇ ἀπόλαυσι. ἐπειδὴ
ἡ αἰετα τοῖς παρ' ἐξέποι κοσμηθῆναι ἰδῶσι, τῇ καὶ αἰετα
ἀναγαγόντες παρ' ἐξέποι γυμναζόντες καὶ αὐ-
τοὺς ὅτι συμπαροῦς χιμῶν καὶ τῇ αἰετα, τῇ μὲν ἐπὶ
τῇ τήνῃ ἀκινδύων τοῖς ἐπὶ τοῖς χιμῶν (ἐπὶ).
ἔτι ὅτι καὶ ἀφ' αὐτοῦ μετὰ τὸν περὶ τοῦ τοῦ
τῇ τήνῃ διωάμει, αἰετα τῇ περὶ τοῦ λαμβά-
νοντες. ὅπως αἰετα καὶ ὁ δ' αἰετα Χειρὸς τοῖς
ἐαυτῶν μαθηταῖς πολλὰ παρ' ἐξέποι πίστεως ἐκπαίδυ-
σαι, καὶ ὡς αὐτῶν αἰετα τῇ διδασκαλίᾳ ἀ-
παιτῶσαι βυλῶν, φοβὸν περὶ ἐλπίδας ἐπι-
κρεμά, καὶ παρ' ἐξέποι τινὲς θάλασσαν, ἐπὶ C
χρῆμα, τοῖς ἀποστόλοις τῇ πίστεως. καὶ δὲ τοῖς μα-
θηταῖς παρ' ἐξέποι ἐπλεῖν εἰς τὸ πέραν. κατὰ μὲν
τὸ πλῆθος, κατὰ τὸ βαδίζον, ὡς βυλῶν συμ-
μπαρῶν τινὲς διωάμει. μετὰ τὸν τῇ σκά-
φοις τὸ πέραν, αὐτοὺς μὲν ἐκείθεν καὶ τῇ
περὶ διδόντες χιμῶν δὲ τοῖς ἐξέποι αἰετα κα-
ταρτήσεται. καὶ περὶ μὲν μὲν ἀλλὰ πάλιν συ-
στροφῇ καὶ τῇ σκάφοις ἐφ' ἐξέποι κυμῶν τῇ καρυ-
φαί παρὸς ἐξέποι ἡ κατὰ τὸν καὶ κατὰ τὸν αἰετα-
τος βαρύνοντες ἐπὶ τὸ σκάφος. τοῖς τινὲς ὅτι χιμῶ-
ν αἰετα ἐπὶ τῇ σκάφῃ, ὁ δ' αἰετα ἐκείθεν D
δὲ. ὡς ὁ πόλεμος τοῖς πλέουσιν, ὅπως, ὅπως αἰε-
τον, ὅπως κυμάτων. τὸ σκάφος ἡλίου, οἱ καὶ
τῇ ὅτι συμπαρῶντες σκαφῇ οἱ μαθη-
ταὶ παρ' ἐξέποι, ἀλλὰ τοῖς ἐκείθεν, καὶ ὁ
δ' αἰετα ἐκείθεν. ὡς ὅπου πίστει κατὰ τὸν
σκαφῇ ἐκείθεν παρ' ἐξέποι, ἐκείθεν τῇ
τῇ θάλασσας χιμῶν. ὅπως ὅπως κατὰ τὸν
σκαφῇ ἐκείθεν κατὰ τὸν. κατὰ τὸν κατὰ τὸν
ὁ δ' αἰετα, καὶ κατὰ τὸν αἰετα τοῖς ὅπου
δράσεται Ἀπολλινάριος, Ἀρῆς, Ἑρμόδιος, ἡ σκα-
φῇ θάλασσας καὶ τῇ κατὰ τὸν θάλασσας.

In illud : [*Nauigabant simul cum* Luc. 8.
Iesu discipuli, & ecce tempestas Matth. 8.
magna, &c. Marc. 4.

ORATIO XXII.

QVÆ volatu, & ingenio secant
aërem aues, pullos suos recens
genitos fouent, & calidè accurant,
propriòque labore pastu comparato
fructum foetibus offerunt absque villo
corum labore. At ubi eos pennis aptos
viderint, inde eductos ad volatum
exercent; & ipsæ simul aurem tra-
nantes exercitationem volandi tutam
foetibus adhuc teneris præstant; non-
nunquam etiam deferunt interea vo-
litantes, quò virtutis volandi experi-
mentum capiant. Sic interdum Chri-
stus Dominus suos discipulos cum mul-
ta de fide edocuiſſet, nunc tanquam
doctrinæ rationem velit reposcere,
eos spe ac timore suspensos tenet, &
mare Apostolis in fidei stadium appar-
rat, & adsumptis discipulis nauigauit
ultrà. Nonnunquam enim nauigat,
nonnunquam incedit suæ voluntati
facultatem accommodans. Cum verò
scapha mediis esset in fluctibus, ipse
experientiz locum cedens dormiebat.
Inusitata vero tempestas confestim
cum fragore insurgit, & recurrentes
inuicem ventorum turbines fereban-
tur in scapham: sublatissimæ etiam
vndæ se in cælum iaculabantur, &
fluctus insurgens mergens se scapham
minabatur. Aduersus discipulos cum
talís tempestas deprecæliaretur, Domi-
nus dormiebat. Ecquod hoc tantum
nauigantibus prælium? somnus, cla-
ti venti, sonitus fluctuum: nauigium
contorquebatur, rudentes cum velo
collapsi conterebantur, discipuli cir-
cumcursabant, adhortabantur mutuo,
ac dormiebat interim Dominus. O
somnia, quo fidem dormitantem
ex media maris tempestate Dominus
excire parabat! Vide alteros contra
pietatem fluctus surgentes. Docuit
enim DOMINVS, & mox hæreti-
cus somni ansam accipit, Apollina-
rius, Arius, Eunomius, cognata
turba contra Vnigenitum obarmantur;

Joan. 1.

Nam cum Dominum sopitum audiunt, veritatis doctrinam suffurari connituntur, ac veluti, quid rerum agatur, ignoret, his vocibus insultant: Vides ut Deus non sit, qui dormit? vides ut Filius, cui id euenit, eiusdem cum Deo patre, cui hæc non eueniunt, naturæ non sit? Sed ô reipsa mariagrestiores, & piscibus indoctiores! Corpus dormire videtis, & corporis rectorem incusatis? *Deum nemo vidit unquam.* Non igitur cum vnquam dormientem quispiam vidit. Nam qui superat oculorum aciem, quique impatibilis, cum somnus corripere non potest. Dormit igitur Verbi Dei templum, per quod Deus adesse creditur, tantumque dormit quantum finit vsus corporis, In vos profecto conuenit à Domino contra mare profecta increpatio: *Tace, obmutescere.* Cuius enim procellam linguis imitami, eiusdem increpationem admittite. Sic ope diuina hæreticorum errore refractato accedamus ad contemplandas discipulorum angustias: videmus negotiatores, qui mari vitam tuentur, mirè animo dubios perplexosque, videamus Petrum contra fluctus audentem, & in nauicula conterritum. Sic, inquit, clato iam mari dormit Dominus. Dormiebat Saluator cum sic propè cum mari disputaret: In terra sæpe discipuli miracula spectauere perpetrantem ne verò continentis duntaxat angustijs meam coarctare potestatem putent, discant & me maris esse dominum, discant & eum esse liquidioris istius naturæ creatorem, qui specie hac tegitur: discant non hominem adspicere, sed Deum suspicere: discant, ut in conspicuo hoc corporis domicilio mundi totius ædificator inhabitet. Esto mihi discipulorum præceptor, ô mare, & pro flagro fluctuum terrorem inijce. Attollantur vndæ tuæ, armentur venti, iactetur vndequaq; scapha, naufragij minæ intententur, mors ostentetur, mortis expectatione pendcant. Vsq; ad spem tamen stet terror: nam terri volo, non occidi. Ecce tibi monstro, ut templum meum somnum capiat. Cape corporis mei somnum in præfinitam tempestatis exciendæ horam. Interea Dominus dormiebat, & cuius iussis mare obtemperans paulatim vndis terrorem tollebat, ventus adhibilans nauem iaculabatur, nauis vndis concussa fluctuabat.

A ἡσυχίῳ τῷ τὸν διαπότην ἀκούοντες, κλέπτει πειράσθαι τὴν ἀληθείαν τὰ δόγματα, καὶ ὡς ἀποστό-
λος αὐτῶν ἐπὶ τῶν ὁρῶν, ἐπιμαρτυροῦντες βοῶντες, ὅτι
ὡς ὁ Θεὸς ὁ καθεύδων, ὁρῶν ὡς ὁ χυμῶντος ὁ
μὴ τῷ πᾶσι πατρὶ οὐ τῷ πᾶσι υἱός;
ἀλλ' ὁ θαλάσσης ἀληθῶς ἀρεώτερος, καὶ ἰσχυρὸς
ἀμαρτήτων. οἰκονομίας καθεύδουσαν βλέπει,
καὶ τὸν οἰκονομῶντα ἀφελόμενος; Θεὸν οὐδὲ
εἶδεν ποτε. οὐκοῦν οὐδὲ καθεύδοντα εἶ-
δεν ποτε. τὸν γὰρ ὁφθαλμῶς ἀνώτερον, καὶ πάρος
ἐλθόντων, ὑπὸ κατέχον οὐκ ἔμελλε. καθεύδον
B τὸν οὐ τὸν Θεὸν λόγου τῶν, δι' ὃν Θεὸς πρὸς ἡμᾶς
πιστεύεται. καὶ πρὸς πάντων καθεύδον, ἐφ' ὅσον ἡ
τῆς οἰκονομίας βλέπει χρεία. ἀρέπουσα καὶ
πρὸς ὑμᾶς ἡ τῆς διαπότης καὶ τῆς θαλάσσης ἐπι-
πληξίς. οὐκ ἔστι, πεφύκασθαι ἡς γὰρ τὸ ζῆλον ἐν τῇ
γλώττῃ μιμῶσθαι, τῷ τῆς ἐπιλήμειν ὑπο-
δίδεσθαι. ὅτε δὲ τὸ ἀρετικῆς πλάτης τῇ θείᾳ
συνεργίᾳ χαλινωθείς, ἐλθόντων πρὸς τὸν
μαθητῶν ἀγωνίας· εἰδόντων τῆς θαλάσσης
ἐργάτας ἀγωνιῶντας, εἰδόντων τῆς κυμῶ-
καταβλήμενα, καὶ ἐν τῇ σκάφῃ φοβούμενον.
C οὕτω, φησὶ, τῆς θαλάσσης ἀρεμίας, ὁ διαπότης
καθεύδον. ἐκείνου ὁ σωτὴρ μοινοῦντι πρὸς τὸ
θαλάσσιον ἀφελόμενος· ἐπὶ τῆς μὲν πολ-
λαχίς οἱ μαθηταὶ θαυματουργῶντα τεύχεται.
ἵνα δὲ μὴ νομίσωσιν ἐπὶ τῆς ἡπείρου μοι μόνον
ἐνοχλωρῶσαι τὴν δύναμιν, μάθωσιν, ὡς καὶ θα-
λάσσης διαπότης ὑποάρχω· μάθωσιν, ὡς ἐ-
τῆς ὕδατος φύσεως δημιουργός, ἐν τῇ φαινο-
μένῃ χρυσοφόρος· μάθωσιν, μὴ εἰς ἀνθρώπων
βλέπειν, ἀλλ' εἰς Θεὸν ἀναβλέπειν· μάθωσιν,
ὡς ἐν τῇ φαινομένῃ δημιουργός τῶν πάντων ἐνο-
χῶν. ἡμεῖς μοι τῇ μαθητῶν παιδαγωγός ἀντὶ
D μαθήτων φοβῶμαι τῶν κύμασι· χρυσοφόρος οὐκ
τῇ κύματι, καὶ ὁ πλῆξω τὰ πνύματα· σφεν-
δονείω τὸ σκάφος, ἀπειλείω ναυάγιοι, δι-
κνύω προσδικία θανάτου. ἰσάω δὲ ἀρεμίας
ἐλπίδος ὁ φόβος. φοβέσθαι γὰρ βούλομαι, καὶ φο-
βῶμαι. ἰδοὺ οὐ τὸν ἐμμετῆ δεινὴν καθεύδοντα
ταόν. ἀμέλει τὸν τῆς ὁμῆτος ὑπὸν πρὸς
οἰκίας εἰς ἐπιμάσασιν. ὁ μὲν οὖν διαπότης ἐπὶ
τῷ τῆς ἐκείνου. ἡ θαλάσσης ἡ πειθαγμένη τῆς
καταβλήμενα, καὶ μικρὸν ὑψοῦ τὸ φόβον τῆς κύ-
μασιν. ἀνέμους συνείζω καὶ τὸ νεὸς ἡκονίζετο. ἐν
κύματι τὸ σκάφος ὑποτῇ κυμῶν δονούμενον.

Nam quod olim mare Moysen fugit, & Moysis Dominum venerabatur, tanquam mancipium incompositis moribus. Verbo minaci mare continet Deus: & modica voce ingenselementum refrænabatur. Recognoscebat enim veterem vocem, recordabatur antiqui præcepti: *Congregentur aquae in unum locum, & appareat arida.* Tunc concessit terræ volenti imperium: nunc terram imitatur consolidatione naturæ, coercet vndas; ventos cogit, tempestatem sedat, discipulorum terrori mare succedit, eorumque defensionem suscipit, tacens pro supplicatione silentium obtendit. O Domini sapientiam! o magistri edictum! Exciuit mare, ostendit naufragij spes, fidei scholam fecit mare. Ecquod igitur discipulis ab ista trepidatione lucrum? *Et mirabantur, inquit, discipuli dicentes? Qualis est hic? quia venit, & mare obediens ei.* Quibus ex rebus conterriti fuere, docti euasere. Cognouerunt elementorum frænatores, cognouerunt mundi rectorem, auxilique cognitionem maris terror, *Quis est hic? Hoc si queritis, hic est filius Dei uiuentis, cui gloria in secula seculorum.* Amen.

Gen. 1.

Math. 8.

Luc. 8.

De Arreptiuo.

ORATIO XXIII.

MVLTA quidem à dæmonibus homini creantur insidiae: at illi multiplex à Deo auxilium submititur. Nam si auxiliarius superne hominum causa de cælo non armaretur, pridem periisset hominum genus à dæmonibus circumuentum. Quam enim vnquam oportunitatem, aut quod etiam tempus omiserunt à vexatione liberum? quando contra naturam rectia neccentes, & tendiculas nostrarum calamitatum prædatores * non se constituere! Nam postquam non quidem à natura mala*, sed à voluntate deteriori improbus euasit diabolus, & æris administrationem est à mundi opifice Deo sortitus, ut rerum diuinarum auditor Paulus nobis denarrat, cum dicit: *Secundum principem potestatis aeris*

Ephes. 2.

Αὐτὸς γὰρ Μωϋσείᾳ φυγῆσα, καὶ τῷ Μωϋσέϊ διαπο-
τὴν ἡγεμῶν, καὶ τὰς ἀπακτῶσας θεράπαινας.
τῆς Φωτὸς ἀπειλῇ κατατρίβει τὴν θαλάσσαν.
καὶ ῥήματι μικρῷ ὁ μέγα σοιχθὼν ἐχαλινοῦτο.
ἐπὶ τῷ γὰρ τὴν ὀρχαίᾳς Φωτὸς, ὑπεμνήσθη
τῇ παλαιᾷ ἀφ' ἀρχαίων· σιναϊτικῶς τὰ
ὕδατα εἰς σιναϊτικὴν μίαν, καὶ ἐφ' ὅπως ἤξη-
ρε. τότε πᾶσι τοῖς τῇ γῇ βουλομένοις ὁ πρεσ-
βυς. νῦν μιμνῆται τὴν γῆν τῇ πᾶσι τῆς φύ-
σις, συστρίβει τὰ κύματα, σιναϊτικὰ τὰ πτόμα-
τα· πῶς χημῶτα ἀποδύεται, πῶς τῇ μαθητῇ
B διείχεται φόβος· ἀπελογίῃ τοῖς μαθηταῖς· ἡ συ-
χάζουσα τὴν σιωπὴν αὐτῷ ἰκετηρίας πρεσβύ-
λειται. ὡς διαποτὴν σοφία, καὶ διδασκάλου κήρυ-
γμα. ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ, ἐδίδξε ναυαγίου ἐλπί-
δας· παιδὸς τέλειον πίστεως τὴν θαλάσσαν ἀ-
πειράσασθαι. τί οὖν τοῖς μαθηταῖς τῷ φόβου ὁ
κέρδος ἐγγύς; καὶ ἐθαύμαζον, φησὶν, οἱ μαθη-
ταὶ λέγοντες, ποῦ πῶς ἔστιν ὅτι, ὅτι καὶ οἱ αἰε-
μοὶ καὶ ἡ θαλάσση ἐπακούουσιν αὐτοῦ; ἀφ' ὧν ἐ-
φοβήθησαν, ἐδιδάχθησαν. ἐγνωσάν πῶς τῇ σο-
χείᾳ ὑπὸ τῶν, ἐγνωσάν πῶς κυβερνήτην τῷ κτί-
σις· ὑψίστην αὐτοῖς τὴν γῆν τῇ θαλάσσης ὁ
C φόβος· ποῦ πῶς ἔστιν ὅτι· εἰ τῷ ζῆτι, ὅτι
ἔστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τῷ ζῶντος. αὐτοῦ ἡ δόξα,
εἰς τοὺς αἰῶνας τῇ αἰωνίᾳ, ἀμήν.

Τοῦ αὐτοῦ εἰς τὴν δαίμονων.

ΛΟΓΟΣ κγ'.

ΠΟΛΛΑΙ μὲν αἱ αἰσῶναι τῇ δαίμονων κατ'
αὐτοῦ, ἀφ' ὧν ὁπότε καὶ πολυπλασίονι δὲ ἡ
αὐτῷ τῷ Θεῷ τοῖς αἰσῶσι τοῖς ὑπὲρ τῆς βοήθειας.
εἰ γὰρ μὴ σύμμαχος αὐτῶν ἔσθαι αὐτοῦ, ἀφ' ὧν
ὡπλίζετο, πάλαι δὲ ἀπελάσσει ὁ ἄνθρωπος τὸν
δαίμονων πολιορκούντων. ποῖον γὰρ αὐτῶν ἔσθαι,
ἢ χροῖον ἀφ' ὧν ἐπηρεάζει ἐλάσσει; ποῖον ἔσθαι
τῇ φύσει δίκτυα πλέκοντες θηροποιῶν, καὶ πύκ-
τῃ ἡμετέρων συμφορᾷ ἐκαστήκει; ὅτι γὰρ
ἡ φύσις ποικίλη, ὁ ἀφ' ὧν ὁ δόλος, ἀλλὰ περὶ τῆς
μορφοῦς ὑπὲρ τῆς, καὶ τὴν τῷ αἰετος αὐτῷ
τῷ δημιουργοῦ κακῶς ὁ δόλος, ὡς ὁ τῇ
ὑπερῶν ἡμῶν ἀπροαγῆς διηγήσατο Παῦλος, εἰ-
πὼν, καὶ πῶς ὁ δόλος τῆς ὀφειλῆς τῷ αἰετος,

τὸ πνεῦμα τῶν υἱῶν ἐνεργῶντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας. εἴπα πρὸς τὴν φύσιν δὲ θείας, τῆς ἀξίας ἀλίσθησι, ἀλλ' ὁ ὕψος τῆς γνώμης τῆς ἐφ' ἧς τῆς ἀξίας ἐκδιφραδίης. καὶ γέροντες ὁ τῶν φρονημάτων ὅτις μετὰ τὸ πνεῦμα τῶν υἱῶν ἀνδρῶν λαίπην ἡγάλη τὴν γνώμην, τὴν δὲ μουρῶν ἀμυστήριος, ἀμυστήριον τὴν εἰκόνα τῆς κτίσεως ποικίλως ἐκμηχανώμενος. Θεὸς γὰρ αὐτοὺς πολεμεῖν οὐκ ἔχοντες, ἐτέρως μεθόδῳ τὴν μάχην, σασιάζει διδάσκων καὶ τῶν κτίσεων τὰ κτίσματα. οὕτως δὲ τὸν πρῶτον πλαστοποιήματα, φερούμενα τῆς εἰκόνος τοῖς χαρακτικαῖς ἀπὸ τῆς μάχης ἐνδοτέι, λέγοντες ἢ δὲ αὐτὴν φάγητε, ἵστατε ὡς θεοί. πλατωμένους ὅ τινος ἡνίοχος, εἰδωλολατρείας εἰσαγάγοντες ἡνίοχος καὶ καθάπερ ἐν νυκτὶ πρῶτον τὴν κτίσιν ἢ κτίσεις, ἀγνοοῦσα τὸν κτίστην. καὶ βασιλεῖς, καὶ τοιοῦτοι, καὶ πλάσας εἰδῶλον, καὶ αἰμύλιον ἐκχύσεις, καὶ χορφαὶ δαμνῶν τὰ σύμπαντα. οὐκ ἀνδρῶν δὲ τοῖς κατ' ἀνδρῶν οἱ δαίμονες, οὐδὲ τῆς πρὸς αὐτῶν πρῶτος τοῖς ἀθλίους καταστρέφοντες, εἰς αὐτοὺς πρῶτος οἰκνῶντες ἀνδρῶν ἐνίοτοι. ἀλλ' οὐκ ἀπορῶν γυμνῶν βοηθείας ὁ ἁγίος Θεός, ποικίλως πρὸς ἑτέρους μεθόδους πρὸς τὴν θεραπείαν χρησάμενος, τελευτᾷ τὴν καὶ Χριστὸν εἰσαγάγοντας, ἀπὸ τῶν δαμνῶν κατασκάδων ναυάγοι, κηρύττειν δὲ τὴν ἐλευθερίαν τοῖς λόγοις, ὅτι τὸ τὴν ἐπαγγελίαν τοῖς θαύμασι. ταῦτα γὰρ ὡς ἡμῖν ἐκ τῆς ἀρχῆς ἢ τῆς διακρίσεως παρέρχονται ἀναγνωδεῖσθαι διήγησις· ἐλέγχασα μὲν τὴν δαμνῶν ἐπὶ τῆς, δείξασα δὲ τὴν πρὸς Θεὸν τῆς ἀνδρῶν χρηστηρίων βοηθίαν. ἔχοντες γὰρ αὐτῶν, φησὶ, ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἐκ τῆς πόλεως, ὅς εἶχε δαμόνα ἐκ χρηστικῶν ἡγετῶν καὶ ἡγετῶν οὐκ ἐκδιδύσκετο, καὶ ἐν αἰκίᾳ οὐκ ἔμενον, ἀλλ' ἐν τοῖς μήμασι. οὐδὲ ὁ τῶν δαμνῶν κατ' ἀνδρῶν θυμὸς τοῖς ἀπὸ τῆς καὶ πρῶτος ἀποβάλλεται ὅτι θυμῶν ὅτι δὲ μὴ δρᾶν εἰς ἀπὸ τῆς ἡγεσίας, ἀθυμῶν. ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἀπὸ τῆς πόλεως. ἐπὶ τῶν ἐτέρων πρὸς συμφερόντων χαλεπώτερον. αὐτοὺς γὰρ δαμνῶν ἡγετῶν, αὐτοὺς οὐκ εἶχε τὰ μήματα· ἵνα καὶ οἱ οὐκ ὁμοῦ, καὶ οἱ οὐκ ὁμοῦ, μὴ νεκρῶν οἰκεῖν ὡς ἀκατέκτετο· μάλλον δὲ θανάτου τῶν βαρυτέρων ὑπομένειν κατεδικάζει.

A huius spiritus, qui nunc operatur in filios dissidentia. Deinde ad naturam talem euectus dignitate excidit per mentis altitudinem de dignitatis altitudine deturbatus: tantusque fuit elationis animi fastus, quantum capere potuit spiritus. Ceterum aduersus homines cogitatione incubuit, rerumque effectorem abominatus, varias machinas adhibuit ad obliterandam Dei imaginem. Nam cum Deum contra belligerare non valeat, alia via pugnam init, dum creaturas contra creatorem succendit ad seditionem. Sic à principio protoplastum recens compactum imaginis diuinæ characteres ferentem aduersus Deum rebellionem cogitare hortatus est: In quocunque die comederitis ex eo, eritis sicut dii. Hominum verò genere propagato idololatriæ cogitationes inducit, & velut in nocte per creatoris ignorationem creaturam adorabat creatura. Vbique aræ, templa, idolorum figmenta vbique sanguinis effusiones, vbique dæmonum tripudium. Neque his in hominem excogitatis contenti fuere dæmones, aut satis habuere honoribus eorum sibi delatis miseros punire, in ipsos furtim illapsi hominum habitatores fuerunt. At nudum ab auxilio mortalium genus non despiciat Deus variis contra hoc methodis ad curationem usus, tandem Christianam inuexit sapiētiam dum hominum vice dæmonum naufragium parat, verbisque libertatem prædicat, promissionem miraculis firmat. Hæc ex Evangeliiis modò lecta narratio dilucidè nobis repræsentat, quæ dæmonum importunitatem expromit, quæ auxilium hominibus à Deo suppeditatum commonstrat. Et cum egressus esset ad terram, occurrit illi vir quidam *, qui habebat dæmonium iam temporibus multis, & testimonio non induebatur, neque in domo manebat, sed in monumentis. Hic est dæmonum in homines furor. Pariter ardent omnes his circūuenire: quod verò idem in omnes committere nequeant, exanimantur. Occurrit vir quidam ex ciuitate. Ærumna altera altera grauior. Nā cum ipse dæmonum esset domicilium, pro domicilio habebat monumenta, ut & habitans, & vnà habitatus mortuos interhabitare cogereetur. Immo verò grauiorem morte vitam sustentare velut iudicio dato iuebatur.

[illegible]

A liaritatem iniuerunt. Tale illud : *Primogenitus filius meus Israel*. Ac iterum : *Ego dixi dii estis*, & *filij excelsi omnes*. Ac iterum : *Videntes autem filij Dei filias hominum*. Nec enim hoc nomen naturæ tantum, sed & familiaritatis nota. Hanc quoque prodidit ignorantiam diabolus, dum in Iordane res geritur. Cùm enim audisse latam de cælo vocem : *Hic est Filius meus dilectus*, ei per ignorantiam dicebat : *Si Filius Dei es, mitte te deorsum*. Profectò si ad Deum, quem nouerat, loquitur, quomodo

B proposita sui deiectione territate connititur ? Siquidem Dei natura neque altitudinem nouit, neque profunditatem. Sic & alter Euangelista demonum voces retulit : *Quid nobis, & tibi Iesu Nazarene* ? non tanquam hominum effectorem, sed vt Nazarethi ciuem appellarunt. Quæ se prodit forma sibi consentanea facias, loquitur : Hominem cum videamus, velut à Deo tractamur, velut cælo delapsus, non Nazaretho profectus flagra importas : factis naturam notifica. *Quid nobis, & tibi Fili Dei* ? venisti huc ante tempus torquere nos. Quid ais diabole ? ei qui temporibus modum fixit, terminosque iudicio præstituit occlamas : *Venisti modo* ? Sed ignorat naturam immortalem in forma serui fidem faciente aduentui, ignorat Deum vniuersi dominum capta Dauide stola uestitum. Itaque ex adspectu ad contentionem irritatus, occulto verò Deitatis imperio flagellatus temerè audentis, simul & supplicantis voces commiscet. *Quid nobis, & tibi Iesu* ? oro te, ne torqueas. Timoris simul, & audaciæ voces emittit : Valens quidem, vt seruus præfractus, supplicans verò, vt qui reus vapulat. *Venisti huc ante tempus*. Vnde igitur norunt iudicii diem non adesse ? unde sciunt ante tempus torqueri se ? Norunt ex iis, quæ perpetiuntur, se tormentis obnoxios. Nec tantum apud eos morum potuit improbitas, vt illarum ob flagitia pœnæ obliuionem inducat. Nunc verò videbant non supplicium inferentem, sed secessionem tunc ab hominibus facientem. Quod igitur nō torqueantur, nondum supplicij tempus adesse ratiocinantur. Grauius interim ferunt, ante iudicii tempus hominum pœnis vt abstineant se, iuberi. *Præcipiebat enim eu, vt exirent ab eo*. Non-

Exod. 4.
Psal. 81.
Gen. 6.

Matth. 9.
Matth. 4.

Math. 3.

March 8.

Loc. 8:

Luc. 8.

dum eos in iudicium trahebat, nondum A
tribunalis terrorem ostentabat, non-
dum iudicij flammam accendebat; sed
minis tantum effraenes impetus refræ-
nabat: & mali tanta vis erat! Verum
cum Dominus apud animum statuisset
ijs, qui aderant, ostendere vel in me-
diis aduersis arcanam quandam in ho-
mines prouidentiam, rogat: *Quod tibi*
nomen? at ille, ait: *Legio. Quia multi sumus.*
Quam interrogationem non ipse quasi
ex ignorantia necessariò adhibuit, sed
nos edocuit, quàm multis humanum
corpus carnificibus dæmonibus tradi-
tum non perierit: quandoquidem dæ-
monum multitudo in vnum armata tol-
lere non eualerit. Non in præcipitia
proiecerunt, non membratim diuise-
runt, non illato ferro discerperunt ho-
minem, verùm occultiore virtute ste-
tit, restititque contra excitatas à dæ-
monibus procellas in ipsis etiam suppli-
ciis custoditus. Quodque maius est de-
dita opera intulit Euangelista: *Multu*
enim temporibus accipiebat illum. O solici-
tudinem inexuperabilem! Pariter enim
torquebant, pariter torquebantur dæ-
mones: modo quodam cædem anhe-
lantes, sed libidinem re ipsa explere nō
permittebantur, donec appetum regis
decretum celerem & omnimodam li-
bertatem laboranti attulit. *Erat autem*
ibi grex porcorum, inquit, pascentium in mon-
te, & rogabant eum, ut permitteret eis in il-
los ingredi, & permisit eis. Exierunt erga dæ-
monia ab homine, & intrauerunt in porcos:
& impetu abijt grex per præceps in stagnum
& suffocatus est. Cur igitur, ô Domine,
dæmonibus potestatem facis? cur eo-
rum nequitiz gnarus verbis persuaderi
te sinistis? Ut discamus nos homines por-
cis dæmones esse infirmiores, cum Deus
obstat. Deinde ut homines doceat ho-
minum perditionem dæmonibus esse
voluptati, nostram vexationem illis ef-
se delicias. Nam qui neque hominum
possessionibus parcunt, sed in porcos
etiam malevolentiam palam expli-
cant, quid, si facultas data sit, in
homines agant? Id quoque Deus per-
mittit, ut inimicitia cognita eorum
exosam habeamus inhumanitatem, &
quorum insidias non ferimus, consilia
refugiamus. Præterea diuinæ circa nos
curæ documentum edidit. Omnia
namque funditus percant, neque

πρὸς δικαστήριον εἶλκεν· οὕτω τῷ βήματι τὸν
φόνον ἐδείκνυεν· οὕτω τὴν φλόγα τῆς κρίσεως
ἀνῆπτεν· ἀπειλαῖς δὲ μόνας τὰς ὁρμαὶ ἀνελαι-
πίζε. ποσάυτη μὲν οὖν ἡ τῷ πάθους παῖσα-
σις. διῶξαι δὲ τοῖς παροῦσιν ὁμοῖος ὁ διασώτης
βουλόμενος, καὶ ἐν μέσσις ἀνθρώποις πλεῖν παρὲς τὸν
αὐθροπὸν ἀπορρήτων παρρησιας, ἐρωτᾷ, τί τοῖς
ὄνομα ἐστίν; ὁ δὲ φησὶν, λεγεών· ὅτι πολλοὶ ἐ-
σμέν. οὐκ αὐτὸς τῆς ἐρωτήσεως πρὸς γινώσκον
διορδῶνος, ἀλλ' ἡμᾶς ἐκπαίδων, πόσις ἀν-
δροπῶνιν ἑλμα φοιδοῖσι δαίμοσιν ἐκδοθὲν οὐκ
ἀπώλωλεν· ἀλλὰ πλήθος δαυμόνων καθ' ἐνὸς
B στρατιωτόμενον αἰετῶν οὐκ ἐξέχουσιν. οὐ κατὰ
πετρῶν κατηκύντιστον, οὐ μαλὴδὸν διετρίμμαντο,
οὐ σκυδισσάμενοι τὰς φορβυμῶν σιδήρων τὸν
αὐθροπὸν· ἀλλ' ἐμῶν πρὸς τοῖς τῶν δαυμό-
νων τελευμίας αἰτέζον ἀπορρήτων χεῖρ, καὶ ἐν
κατὰσι φυλαττόμενος. καὶ ὁ δὲ μείζων ὁ δι-
ακρίσις ἐπάχῃ φιλοπυμῶμενος· πολλοῖς γὰρ
χρόνοις σκυηρπάχει αὐτοῖς. ὡς κηδεμονίας αὐ-
τοῦ ἐβλήπην. οὐ γὰρ ἦτον ἐκλάζον, ἢ ἐκολλά-
ζον δαίμονες. τὰς μὲν ἑσπῶ φοιδοῦντες ἐκ-
βάλλειν δι' ἔργον τὴν ἐπιθυμίας οὐ συγχω-
ροῦμενοι, ἕως ἡ φανερὰ τῷ βασιλείῳ ἀπο-
C φασιν ἐδραμεν, ἐλθούσας πῶντιλῃ χρεῖζο-
μένη τὰς κάμνοσι. ἡ δὲ ἀγλή, φησὶ, βοσκαμέ-
ναι χείρων ἐν τὰς ὄρεσι, καὶ πῶντιλῃ αὐ-
τὸν ἴσα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰσελθῆν πρὸς αὐτοῖς.
ἐξελθόντα δὲ τὰ δαυμόνια ἀπὸ τῷ αὐθρο-
πῶν, εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὤρμησιν ἡ
ἀγλή κατὰ τῷ χρημοῦ, καὶ ἀπειπῆν. τίνας
οὖν χάριν ἐπιτρέπεις τοῖς δαίμοσι διάσσωτα; καὶ
δὲ, πλεῖν πῶντιλῃ εἰδὼς, ἐπιείκους τοῖς ῥήμα-
σι; ἵνα μέθωμεν αὐθροπῶν ὅτι καὶ χοίρων εἰ-
σὶν ἀσθενέστεροι, ὅταν καλὴ Θεός· πρὸς πύ-
τοις, διδάξαι βύλεται τοὺς αὐθροπῶν, ὅτι χα-
D ρὰ τοῖς δαίμοσιν ἡ τῶν αὐθροπῶν ἀπώλεια, καὶ
τυφῶσιν ἐκείνοι τοῖς ἡμετέροις κακίαις. οἱ γὰρ
μὴδὲ τῶν αὐθροπῶν φεδοῦμενοι κήσως, ἀλλὰ
μέγχι τῶν χοίρων πλεῖν δυσμένειαν ἐσθῆνυμε-
νοι, ἡ δὲ, εἴη σκυεχωροῦντο, καὶ αὐθροπῶν
εἰργασάμενοι; ἵν' εἰδότες πλεῖν ἔχθρας, πλεῖν ἀπαρ-
δροπίας μισῶμεν, καὶ φάχουμεν τὰς συμβου-
λάς, ὡς οὐ φεδοῦμεν τὰς ἐπιβουλάς. πρὸς τοῦ-
τοις, πλεῖν τῷ Θεῷ παρὲς τοῖς αὐθροπῶν κηδεμο-
νίας ἐδίδαξεν. πῶντι γὰρ αὐθροπῶν ἀπώλωλεν,

καὶ οὐδὲν αὖ τῆς ὄντων πᾶσι λείπειτο, δαίμονι-
 καὶ ὁρμησίς ἀπαρτίζονται, μὴ τῇ κεκρυμμένῃ καὶ
 ἀκαταγώνιστῃ χρεὶ τῷ Θεοῦ τειχιζόμενα. συλ-
 λασσάμενοι τὰ ἐλάττωτα, ἵν' ὑπερβάλωμεν τὰ μεί-
 ζοντα· καὶ βραδὺ τοῖς δυσχερέσιν ἐκδίδωσι, ἵν'
 ἔχοντες τῆς μαιζίνῃς πλεῖον ἀγαθῶν. Οὐκ αὖ οὐδὲ
 μικροῖς ὁ πᾶσι εἰσάσι, εἰ μὴ τῇ θείᾳ ἡμῶν ῥο-
 πῆς ὑπελπίσμενοι. ἐπιτρέψατε ἡμεῖς ταῖς χεῖρσι ζῆ-
 μίας, ἵνα πλεῖον αὐθιγὰς ποιεῖν ὠφέλειαν διδασκώ-
 μεθα. ὁμολογώμενοι τοῖς περὶ ἡμᾶς ἀπολαύο-
 μεν. ὑμῶν κηδεμονίαι, ὑφ' ἧς φυλαττόμε-
 θα. κηρύττωμεν πλεῖον τῷ Θεοῦ βοηθῆσαι, ὑφ' ἧς
 τειχιζόμεθα. Ταύτης ἐαυτοῖς ἐξαρτήσωμεν, καὶ
 πρὸς ταύτην ὁρῶντες ἀφ' ἧς πάντες ἐκβοά-
 μεν· σὺ κύριε βοηθὸς ἡμῶν, καὶ σκεπαστής. αὐτῶν
 ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

A quidquam reliquum sit non demonum
 violentia conuulsum, nisi cuncta, & in-
 expugnabili manu Dei muniantur.
 Concedit igitur minora, ut agnosca-
 mus maiora, & cunctanter difficultati-
 bus nos implicat, ut deteriorum rerum
 sensum capiamus. Quod si auxilij diui-
 ni obliuiosi non essemus, ne quidem
 paruis nostram sineret exerceri patien-
 tiam. Permisit damnum porcorum da-
 ri, ut hominum commoda perdisca-
 mus. Prouidentiam igitur, qua per-
 fruimur, confiteamur: vigilantiam,
 qua conseruamur, hymnis ornemus:
 Dei auxilium, quo comunimur, præ-
 dicemus: Ab ea pendeamus ipsi, & eam
 respicientes exclamemus: Tu Domine
 adiutor noster, & protector: cui gloria
 in secula. Amen.

Τοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ, Εἶπε ἵνα οἱ δύο υἱοὶ μου κα-
 θίσωσι, εἰς ἐκ δεξιῶν σου, καὶ εἰς
 ἐξ ἀριστερῶν σου.

In illud: Dic ut sedcant hi duo fi-
 lij mei, unus ad dexteram tuam,
 & unus ad sinistram tuam.

ΛΟΓΟΣ κδ'.

ORATIO XXIII.

H MEN ὡς ἀνθρώπων καὶ ἀνθρώ-
 πων γινώσκοντες τὰς ἀνθρώπων, ὅπως συλ-
 λασσάμενοι καὶ βέλεις, βαρὺ πᾶσι χρεῖμα, καὶ χα-
 λασπῶν. Φύσις γὰρ καθ' ἑαυτῆς μακροῦσα, μακροῦσα
 παρατρέφεται. πλεῖον αὐτῶν ὑφ' ἑαυτῆς ἀφαιρῶν
 παρατρέφεται. ἀλλ' ὅμως ἔχοντες ἐλάττω χρεῖ-
 μα συλλάμεναι αἱ μάχαι. ἢ γὰρ πῶς πρὸς τοὺς
 ἀδικησάντες, δικαστὴν τῆς ἀδικίας καὶ τῆς ἀδικη-
 σάντων καλοῦσι τὸ πόλεμος; ἢ δόξης ἕρωπι, καὶ
 πόθῳ ὑπαίων καθ' ἑαυτῶν τὰς χεῖρας ὀπλίζου-
 σιν, ἀνδρείας ἐκδίδουσι τὴν ἀνδρείαν ἀνομάζοντες.
 ὅταν δὲ πῶς καθ' ἑαυτῶν τὰς ἀνδρείας ἀφαι-
 ρῶν, καὶ τῇ δημοφιλίᾳ τὰς γλώττας αὐτῶν χρεῖ-
 μα καλοπλίζουσι, πλεῖον τῷ πᾶσι ὅσον ὑπο-
 δύναντες πολέμους ποιούμενοι, ποῖος μὲν λόγος συλ-
 λασσάμενοι χρεῖματι, ποῖος δὲ πρὸς τοὺς ἀνδρείους
 τὴν ἀνδρείαν καλοῦσι τοιαῦτα ποιῶντες; ὅταν ὑπο-
 δύναντες δημοφιλίᾳ δόξας Θεῶν, ἀνδρείας τὴν
 ἀνδρείαν ὑμῶν τῷ κηδεμονίᾳ ἀπηχόλυνται; λογικὴ τὴν
 λογικὴν καὶ ἀλλοτρίαν φύσιν πρὸς ὑμῶν διὰ ἐκεί-
 νου, τῇ συνεχείᾳ τῇ παρατρέφεται ὁ ἐκείνους
 τὴν ἀνδρείαν ἐμφανῶσα. αὐθιγὰς τὴν καὶ ζωῆς

A CIES ab hominibus in homines
 ordinata, & armis iaculisque con-
 fligens, graue quiddam, ac saeuum
 est: natura enim voluntate improba
 in seipsam insanienſ à semet eandem
 sibi perniciem molitur. Attamen pu-
 gnæ æquitatis colore defendi volunt.
 Aut enim nonnulli prius iniuriam
 perpeſſi, contra iniuriosos arbitram in-
 iuriarum dimicationem vocant; aut
 gloriæ cupiditate, & tropæorum de-
 siderio contra se manus armant, ac
 trucidationem fortitudinis specimen
 appellant. Cùm verò nonnulli omni-
 ſo ſecum pugnante exercitu, in mun-
 di molitorem linguas pro inanibus ar-
 mant, Dei punientis animaduersionem
 in belli causam trahentes, quæ
 oratio veniam impetret: aut quo iu-
 ſto æternæ punitionis prætextu talia
 committantur? Quando cæli enarrant
 gloriam Dei. Angeli creatoris laudibus
 vacant, rationis compos imposque
 natura in hymnos tota incumbit, oc-
 cupatione perpetua laudationes ſuas
 impares eſſe declarans: homines vitæ,

ὅτι πρὸς τὸν αὐτὸν τῷ κυρίῳ· εἰπὼν, Φησὶν, ἵνα
οἱ δύο υἱοὶ μου καθίσωσι εἰς τὴν δεξιάν σου, καὶ
εἰς τὴν ἀριστεράν σου, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. ἡ γυνὴ
βασιλείας κηρύττει, καὶ Ἀριὺ δουλείας καὶ ἀγνώ-
σκει. εἰπὼν ἵνα καθίσωσι. ὡ μὴ ὅς τις φιλοπόνησεν,
γυναικὶς θύσει. ὅρῃ ὕψος ἢ φύσις, ἵνα τοῖς
τίκτοις ᾗ ἀποδομένη· ἀλλ' εἰδωλὸν ἐπ' ἀκριβείας
τὸ λέγειν τὴν γυναικὶς πίστιν κηρύττει. ἡ αὐτὴ
μαρτυρία τὸν ἀναγγέλλει ἐκκαμίνου τῇ γυναικὶ γ-
νόμῳ. τότε φησὶ, προσήλθεν αὐτῇ ἡ μήτηρ καὶ
ἡ ἀδελφὴ Ζεβεδαίου, φησὶν, ἰδοὺ τὸ πᾶν τὴν γυναι-
κὶς· τὴν αὐτὴν ζητεῖ τὸν χρόνον, πότε προσάγῃ τὴν
αἴτησιν, ὡς ὅτε ὁ χρόνος τὴν δεικνύσῃ. ὁ χρόνος ὅτε
ἔσται, ὅτε πᾶν ἐστὶν· φησὶν Ἰουδαίων πα-
ρεσκεύαστο· ὁ διαπύκνους πρὸς θανάτου ἀφ' ἑλπί-
ας ἀγωνιστοὶ οἱ μαθηταί, φησὶν οἱ πα-
τὴρ τοὺς λόγους τῇ πατρίδι· ἐκπλήττονται τὴν ἀ-
κρίβειαν· παραπλήττονται τὴν ψυχὴν. καὶ τότε ἡ μήτηρ
εἰσπράττει τὴν τῇ ἀποστόλων ἀφ' ἑλπίδας χρόνῳ,
ζητεῖσα τὴν βασιλείαν, καὶ χρόνον τοῖς τέκνοις
αἰτῆσαι. τί λέγεις ὡ γυναικί; χρόνον ἀκούεις, καὶ
χρόνον αἰτεῖς; πρὸς πᾶν τὸν χρόνον, καὶ βασιλείαν
ποῖς; ἵνα πᾶν μαθητὴς ἀφ' ἑλπίδας πᾶν φέροι,
μεμνησθῇ τὸν κίνδυνον. πᾶν ὅτι τὸ ἀξίως ἢ
ζητήσῃς; ἢ σε τῇ λεγομένην, ἢ παραπλήττονται
πρὸς βασιλείας ἐκίπνουν; πᾶν μὴ μνησθῇ; χρό-
νον προσδοκίαν τοιαύτην ζητεῖν πρὸς ἐλπί-
ας; ὅρα μὲν, φησὶ, ὅ πᾶν, προσδοκίαν καὶ τὴν
αἰδέσασιν. ὅρα τὸν χρόνον πηγνύμενον, καὶ ἡρώ-
ν τὸν χρόνον ἀπογνύμενον. βλέπω πᾶν ἡλίου, ἀλλὰ
καὶ τὸν χρόνον φασαζόμενον. εἶδον πᾶν μὴ τέ-
ρα πρὸς τὸν χρόνον, καὶ τοῖς ὁδοῖν καὶ φύσις φέρου-
σάν. καὶ τὴν οἰκονομίαν, οὐ συνήθειαν. εἶδον
ἐστὶν τὴν Περσίδα πρὸς τὸν χρόνον κινήσαντα.
ἡκούσα τῇ Ἰωάννῃ βοῶντι, ἰδοὺ ὁ ἀνὴρ τῇ Θεῷ
ὁ ἀνὴρ τὴν ἀμύλην τῇ κόσμου. εἶδον θάνατον
ἐνθάδε, εἶδον ὁδοῖν πρὸς τὸν χρόνον. αὐτὴν λέ-
γοντες ἡκούσα, καὶ ὅτι ὅτι δόξα χρό-
νον. ὅρα τὰ μέλλοντα τοῖς τῇ πίστεως ὁμῶς.
πρὸς φησὶν, ὡς εἶπες, καὶ τῇ τῇ λησὺ φωνῇ
ἡ γυνὴ. ἐκείνος ὅτι χρόνον τῇ δεικνύσῃ πρὸς
φῆρε, μνησθῇ μου ἐν τῇ βασιλείᾳ σου· αὐτὴ
πρὸς τὴν χρόνον πρὸς βασιλείας ἐκπύει. εἰπὼν
ἵνα καθίσωσι οἱ δύο υἱοὶ μου, εἰς τὴν δεξιάν σου,
καὶ εἰς τὴν ἀριστεράν σου. ὡ πόθου ὅ πᾶν νικη-
τος! ὡ πόθου ὅ μᾶλλον μᾶλλον φασαζόμενον.

A Quod cum permisisset Dominus: Dic, inquit, ut sedent hi duo filij mei, unus ad dexteram tuam, et unus ad sinistram, in regno tuo. Muliercula regem proclamat, & Arius servitudinem agnoscit: Dic, ut sedent. O matrem filiorum impense amantem, & piam mulierem! Materiam inuenit natura, filiis ut gratificetur. Venum exactè videamus dictionem, quæ mulieris fides inclarescit: Euangelistam intueamur mulieris laudatorem. Tunc, inquit, accessit ad eum mater filiorum *Matth. 10.* Zebedæi. Vis, inquit, mulieris fidem cernere? supplicationis quære tempus. B Quando libellū supplicem effert? quod postulationis tempus? Crux erat parata, passio appetebat, Iudæorum instructus erat exercitus, Dominus de morte sermocinatur, discipuli æstuant, ante passionem ad mentionem de passione cohorrescunt, auribus percelluntur, animo perturbantur: ac tunc mater incurrit secans Apostolorum chorum, regiam affectans potestatem, & thronum filiis rogans. Quid ais, ὦ mulier? crucem audis, & thronum rogas? de passione sermo, & regno inhias? Sine discipulos vacare timori, sine suas in periculum curas partiri. Vnde tibi tantæ dignitatis quaestio? quid eorum, quæ dicuntur fiunt, te commouit ad regni postulationem? Passionis commemoratio? crucis expectatio talia te quærere propulit? Video, inquit, passionem, animo tamen resurrectionem prouideo: video crucem pangi, sed video cælum pandi: video clauos, sed & thronum imaginor: vidi pridem matrem virginem, quæ nixum tulit non à natura ortum, sed à gratia, & partu dispensationis, non consuetudinis: vidi stellam, quæ Perfidem adhuc partum emouit. Ioannem audiui clamantem, *Ecce Agnus Dei, ecce* *Ioan. 1.* *qui tollit peccatum mundi.* Tam densa vidi miracula, quàm densæ de cælo niues cadunt; vidi quæ cum potestate imperarit, ipsum dicentem audiui: *Sedebitis* *Matth. 19.* *et vos super sedes duodecim.* Futura video fidei oculis. Anteuertit, ut apparet, latronis voces mulier. Ille in cruce orationes offerebat: *Memento* *Luc. 23.* *mei in regno tuo.* Hæc ante crucem pro regno supplicat: Dic ut sedent hi duo filij mei unus ad dexteram tuam, et unus ad sinistram tuam. O desiderium passionis maius! ὦ desiderium in solam futuri cogitationem intentum!

οὐ πιστεύς εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁμολόγησι
 ὁ Φέριος τῆς γλώσσης· καὶ κύριε, καὶ προσ-
 κύνῃσι αἰπῶν. ἐκείθεν ἡλαυνήσατο δαίμων βοῶν·
 ἢ ἡμῖν καὶ σοὶ Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ Θεοῦ; ἀκούει ἡ-
 ρουθιὴν, ὃν κρύπτειν ἐσπούδαζεν. ἐκείθεν αὐ-
 πηδάει περὶ, ἔργῳ διδασκόμενος τοῦ θανάτου
 τὴν ἡτίαν. ἐκείθεν ἀμύρτωλός διακρύπτει, ὁ
 τῆς ψυχῆς ἀπειδύετο βάρος, γινώσκων τὸν αἰ-
 ρισμὸν τὴν ἀμύρτησιν τοῦ κόσμου. καὶ ὡς οὕτως
 τὰ μαλίζα θαύματα. ἢ ὅπως ἐθαύμαζε, καὶ ἡ
 πίστις ἐπρέφεται. οὐ γὰρ χαλάζων, ὁ ἐφύω, ἀλλὰ
 θεοπαύων ἐπαίδευσι. ὡς αὐτὸς που φησὶν· ὅτε
 ἦλθον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον,
 ἀλλ' ἵνα σώσῃ τὸν κόσμον. μυριάσις τῶν θαν-
 μάτων δυνάμεις πῶς τῷ μαθητῇ ὁφθαλ-
 μοῖς ἐστάσας, δέχεται λοιπὸν τῆς ἀκοῆς πα-
 ραισίαν· ὁ τῆς θεότητος Φέριος. καὶ δὴ τῷ μα-
 θητῇ συλλαλέσας ὁ σύστημα, ἡρώτα, ἵνα μα-
 λέρισιν οἱ ἀνθρώποι· ἢ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώ-
 που; καὶ ὡς ἰδὼν θαῦμα τοῦ δόξαν· ὁ διδάσκων
 ἡρώτα, καὶ ἡρώτητο οἱ διδασκόμενοι. ἡρώτων
 γὰρ ἐπὶ τῆς οἰκονομίας ὁ βάθος· ὅτε ἡδεσάν
 θεότητα κεκρυμμένῃ ἐν ἀνθρώποισι, ἀλλ'
 ἄρα τῷ φαινομένῳ τὴν νοῦν ἀνατίθεντες
 προσωτέρω βλέπειν ὅτε ἴχουν· ἀλλ' ὡς αὐτοῖς
 ὅρος τῆς γνώσεως, τῷ οὐμάντων ἡ δυνάμεις· τῶ-
 το πολλάκις αὐτοῖς ὁ διαποτὸς ἀντιθέμενος ἔ-
 λεγε· ποῦτοι χροῖον μὲν ὑμῶν εἰμὶ, καὶ ὅτε
 ἐγνωκαί με φίλιππε; δέχεται γὰρ μαθητὸς τῆς
 ἀγνοίας ὁ ἑλεγχος· καὶ διδασκαλίας παροί-
 μιον, ὡς πῶς ὅτε οἶδεν ἡ ἀσέβεια· ἀλλὰ τῶτο
 πάλιν πρὸς αὐτοῖς ἐπέβλεπε· ἐπὶ πολλὰ ἔχον λέ-
 γαν ὑμῖν, ἀλλ' ὅτι δυνάμει βασιλεύει· ὅτι καὶ πό-
 θεν ὡς δέσποτα, τῷ μαθητῇ κολαζινώσας ἀ-
 εἰρήναι; ἢ γὰρ ὡς εἴπεις· ὁ δὲ λέσας ἀεὶς ὑπε-
 δίδεσται; ὅτε εἴπεις, δεῦτε ὀπίσω μου, ἵνα ποιήσω
 ὑμᾶς ἀληθῆς ἀνθρώπων· οἱ δὲ τῇ πίστι πρὸς
 τὴν φωνὴν ἡλιδόοντο; ὅτε Ἀνδρέας τῷ Πέτρῳ
 φησὶ, τὸν μεσσίαν διήκονον, καὶ πρὸς τὴν φωνήν
 ὁ Πέτρος τὴν ἀκὴν ἐδισμύλετο; ὁ πρῶτος
 γυμνοῖς καὶ παθῶν, καὶ δαυμόνων ἐγράψουσας, οἱ
 δὲ μετὰ τὴν νίκην, τῆς τῆς νίκης διθύνας ὑ-
 πίχοντες, ἔλεγον; κύριε καὶ τὰ δαυμόνα ἡμῶν
 ὑποβάλλονται. ἢ οὐκ οἱ τῶν δαυμόνων ὑ-
 ποβάλλοντες φάλαγγας, ἀπιοῦσι πρὸς μέθυσιν;
 καὶ φησὶν· ἐκείνο γὰρ τῆς ἡμῶν χάριτος ἔργον,

A Tu credi in Filium Dei? & de luce cogni- *Ioan. 9.*
 tionis emicuit confessio: *Ite Domine, &*
adoravit eum. Inde factum, ut dæmon
 abigeretur elamitans: *Quid nobis, & ti-* *Matth. 8.*
bi Iesu fili Dei? Inuitus prædicabat, quem
 celare studebat. Inde factum, ut mor-
 tuus exultaret reuera doctus deuitam
 esse mortem. Inde factum, ut plorans
 peccator, & eum recognoscens, qui *Ioan. 1.*
 tollit peccatum mundi, animi pondus ab-
 ieccerit. Aperiebant itaque viam ad ma-
 iora miracula. Oculis mirabatur, &
 fides alebatur. Non enim, ut dixi, pu-
 niens, sed sanans docebat, quod ait,
 alibi: *Non venit filius hominum, ut iudicet* *Ioan. 3.*
mundum, sed ut saluetur mundus per ipsum.
 Cum igitur innumerabilibus miraculo-
 rum virtutibus discipulorum pauisset
 oculos, incipit deinde auditui quoque
 diuinitatis lucem adaperire. Et sane co-
 acto discipulorum globo rogabat: *Quem* *Matth. 18.*
me dicunt homines esse filium hominum? Et
 rem miram inopinamque videre erat.
 Magister rogabat, discipuli rogaban-
 tur: adhuc enim ignorabant Incarna-
 tionis altitudinem; non norant abdi-
 tam in humanitate Deitatem, sed in
 faciem duntaxat apparentium rerum
 mentis aciem intendentes ulterius vi-
 dere nequibant; vnoque fine vis oculo-
 rum, & eorum cognitio terminabatur.
 Hoc sæpe Dominus illis insinuans aie-
 bat: *Tanto tempore vobiscum sum, & non* *Ioan. 14.*
cognovistis me Philippe: Eruditionis enim
 principium est ignorantie exprobratio,
 & discendi initium eorum, quæ quis
 ignoret animaduersio. Propterea rur-
 sus eis non sine clamore inculcabat:
Adhuc multa habeo vobis dicere, sed non po- *Ioan. 16.*
testis portare modò. Vnde verò, ô Domi-
 ne, discipulorum condemnas imbecil-
 litatem? quid enim? an non sitientibus
 auribus dicta tua exceperet? Non cum
 diceret: *Venite post me, & faciam vos pi-* *Matth. 4.*
scatores hominum, illi fidei hamo per vo-
 cem iacto capti sunt? Non dicit An-
 dreas Petro: *Messiam inuenimus?* & ad *Ioan. 11.*
 vocem Petrus auribus ligabatur? An
 non primum nudos contra passiones,
 contra dæmones militare iussisti, ii-
 que parva victoria rationem victoriæ
 tali reddebant oratione: *Domine e-* *Luc. 10.*
tiam dæmonia subiiciuntur nobis: Quid er-
 go? qui dæmonum phalangas subiug-
 ant ad discendum virium non satis
 habent? Profectò, inquit. Illud e-
 nim gratiæ mea opus est, non virtus

eorum intelligentiæ. Ignorantiam primum attentè videamus, ut præcepta tanto maioris æstimemus. Navigabat olim cum discipulis Saluator, cumque animo constituisset eorum exercere fidem, mari imperat, ut vires commoveat: locum autem tempestati concedens indormientem se naui exhibebat: Mare facta cum Domino compositione contra seruos furebat: illi præ trepidatione omisso gubernaculo ad Dominum confugiunt: *Præceptor salva nos petimus.* Quibus Christus excitus vocibus creaturæ retinuit habenas, & maris iras refrænavit: ventis autem quietem imperavit. At discipuli miraculo testimonium dum perhibent, miraculi opificem non cognoscebant: verum per ignorantiam animorum fluctuatione iactati, & miraculis haud secus, quàm vndarum tempestate, perturbati secum mussitabant: *Quis putas est hic? quia ex ventu, & mari imperat.* Nam externa visione corporis offensi, delitescentem & abstrusam Deitatem ignorabant. nunquam enim sic admiratione percussifuiſſent, si creaturæ scissent opificem cum, quem creaturæ imperantem contuebantur. Atque etiam Iudæis Dominus clamabat: *Solvite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud.* Quod dicebatur, discipuli minimè cognoscebant. Quando enim, inquit, surrexit ex mortuis, tunc cognoverunt, quia de templo corporis sui dicebat: Et resurrectio per experientiam miraculi inscientiam expellens cognitionis causa fuit. Rursus in manus Domini panem indidit natura, cum tota solitudo præ manducantium multitudine in angustias redacta tanto com meatui absumendo par non erat. Quid ergo de ipsis Lucas? *Erat, inquit, cor eorum occæcatum propter panes.* Cuius affectus occasio fuit miraculi magnitudo. Vis aliunde etiam Apostolorum ignorantiam discere? Petrum intueamur. Petrus Apostolorum coryphæus postquam aliquando in monte Christus ad spectu, figuræque corporis immutata spectabili suo lumine solem condidisset, & cuestigio Moyses, ac Elias præsentem affuissent; hic nondum gustata morte, ille mortuorum in lege laus prima, viventium iudicem & Dominum suis hymnis prædicantes: tunc Petrus spectaculo obstupescit admodum, visum suo modulo non metitur, sed ex-

Luc. 8.

Luc. 9.

Ioh. 1.

Marc. 6.

A οὐ τὸ αὐτὸν ἀγνοίας δυνάμεις. καὶ θαυμάσια
 ποιεῖται τὴν ἀγνοίαν, ἵνα θαυμάσιον καὶ θαυ-
 μάσια. σὺν πλεονεξίᾳ ποτὶ τοῖς μαθηταῖς ὁ Θε-
 ος, γυμνάσαι τὴν πίσιν τούτων βυθόμενος,
 ποιεῖται τὴν θαλάττην συλκινῆσαι τὴν δυνάμει.
 ἡρεῖται τὸ πλὴν ἡμῶν διδοῖς, ἐδείκνυε τὴν πᾶν
 κατεδύοντα. ἡ θαλάττη δὲ τὴν διαποτικῶν πειθο-
 μένῳ στυγερῶν, καὶ τῶν ὁμοδύλων ἐμμένει. οἱ
 δὲ τὴν φάσιν πῶς οἶαται ῥιζάντες, τὴν διαπο-
 τη ποιεῖται χεῖρσιν. ὅτις αἶπα, σῶσαι ἡμᾶς, ἀπολ-
 λόμεθα. ἐφ' οἷς ὁ Χεῖρς αἰσθάνει στυγερῶν πᾶ-
 λιν τῆς λωίας τῆς κλίσως· καὶ χαλινὸν μὲν τὸν
 τῆς θαλάττης θυμὸν. τοῖς πνύμασι τὴν πᾶν ἡσυχί-
 ας ἐπιτάττει. οἱ δὲ μαθηταὶ μὴ τυρωῦντες τὴν
 θαύματι, τὸν θαυματοργὸν οὐκ ἠπίσαντο. ἀλλ'
 ὡς ἀγνοίας τὴν λογισμὸν ἡμαρτωροὶ, ἐν τοῖς
 θαύμασι ὡς κύμασι τὴν ψυχὴν παρεπτόμε-
 νοι, καὶ ἑαυτοὺς ἐμψύειζον, ὡς ἀρετῆς ὅτι
 ὅτι καὶ τοῖς πνύμασι ἐπιτάττει, καὶ τὴν θα-
 λάττην; τὴν γὰρ φαινομένην ποιεῖται ὡς τὴν
 κορυμμένην ἡρόου δυνάμει. οὐ γὰρ αὐτὸς ἐξ-
 πλάγησεν, καλῶντα τὴν πίσιν ἡσυχῶντες οἱ
 διμυρῶντες τῆς κλίσως ὅτις αἰσθάνονται. καὶ μὲν
 ἐν ποτὶς Ἰουδαίους ὁ διαποτικὸς ἐβόα· λύσατε τὸν
 ναὸν τούτων, καὶ ἐν ποτὶς ἡμέραις ἐγὼ αὐτὸν.
 ἡρόου οἱ μαθηταὶ δὲ λεγόμενοι. ὅτι γὰρ, φησὶν,
 ἀρετὴ ἐκ νεκρῶν, τότε ἐγνωσθῇ, ὅτι πᾶν τοῦ
 ναοῦ τῆς θύρας αὐτὴ ἔστι. καὶ γάρ, ὅτι ἡ ἀ-
 γάσας γὰρ, τὴν πύραν τῆς θαύματος τὴν ἀ-
 γνοίας λύσσα. πάλιν ἐν τοῖς τῶν διαποτικῶν χερ-
 σὶ τὴν ἀρετὴν ἐπὶ γὰρ φύσις. καὶ ἔρημος ὅλη
 τὴν πληθὺν τῶν ἐαυτοῦ ἐπιτοχῶν, τὸν
 δὲ πληθὺν τῶν χορηγουμένων οὐκ ἔρημος. ὁ δὲ
 ὁ Λυκαῖος πᾶν αὐτὸν; καὶ γὰρ, φησὶν, ἡ καρδία
 αὐτὴν πεπρωμένη ὅτι τοῖς ἀρεταῖς. πᾶσις ὁ-
 πόσις δὲ τῶν θαύματος γάρ, ὡς μέγας. βλά-
 ματι καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν ἀποστόλων τὴν ἀγνοίαν;
 τὸν Γέροντα κατέδωκεν. Πέτρος τῶν ἀποστόλων ὁ
 χρυσαῖος; ὅτι ποτὶ ποτὶς δὲ ὅτις μεταβα-
 λὼν τὴν ἡσυχίαν Χεῖρς, καὶ ἀλλ' ὅτις δὲ ἡσυχίαν
 κρύπτει τὴν φάσιν τῆς ἡσυχίας τὸν ἥλιον, καὶ πα-
 ρῆσεν ὡς Μωϋσῆς καὶ Ἡλίας, ὁ μὲν οὐκ ἔστι
 θάνατον γὰρ αἰώνιος, ὁ δὲ τῶν ἐν νόμῳ δὲ ἀρε-
 τῶν νεκρῶν· καὶ ζῶντων κριτῶν ἐν διαποτικῶν
 δι' ὧν ἡμῶν κριτῶν. ὅτι Πέτρος ἐκ πλά-
 γης τὴν ἡσυχίαν, ὅτις μετὰ δὲ βλεπόμενοι· ἀλλ'

ἰσοδυναμοῖσιν οἰσὶν τοῖς δούλοισι, ποιήσωμεν, Φησὶ
 πρὸς σκηνάς, σοὶ μίαν, καὶ Μωϋσῇ μίαν, καὶ Ἡλίᾳ
 μίαν. ἐφ' οἷς αἰῶθεν ἀνδρὺς κατεπὴδα νεφέλην
 χρύπτουσα μὲν ἐκαίνοις, ἰεροσουλὴν δὲ πύου τῇ
 ἀγροῖαν, καὶ φωνῇ φέρεσθαι τῇ Πέτρῳ γλῶτ-
 ταν εἰσέφερατίν. ὅτ' ἔστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγα-
 πητὴς· αὐτὴ ἀκούετε. ἐκείνοι μὲν οὖν πρὸς τῇ
 φωνῇ δραπετεύουσιν. ὁ δὲ Λουκᾶς, ὁ τῇ Πέ-
 τρῳ μαθητὴς, τῇ Πέτρῳ δημοσιεύει τὴν ἀ-
 γνοῖαν. ταῦτα, Φησὶν, ἔλεγον, οὐκ εἰδὼς ἃ Φησὶ.
 μὲν γὰρ τὴν γνώσιν οἱ μαθηταὶ τὴν ἐλλήλων
 ἐπιτεύουσιν ἀγνοῖαν· καὶ λαῖδρον γλῶτταν καὶ
 ἀλλήλων ἐγείροντες, ἀλλὰ τὴν χάριν θαυμά-
 ζοντες μεταβάλλουσιν τὴν γνώμην. ὅτι τοῖς
 τοῖς, ὁ σωτὴρ πρὸς τοὺς μαθητὰς ἔβρα· ἐπὶ πολ-
 λὰ ἔχω λέγειν ὑμῖν, ἀλλ' οὐ δύνασθε βασάζειν
 ὅρτι. διὰ τῆς τοῖς καὶ μικρὸν παρεστῆκε τῇ
 διδασκαλίᾳ, τοὺς μαθητὰς καθηγητὰς κατε-
 σκιδύαζεν· ἀδρόν γὰρ μαθητὰ φύσις αἰδεσθ-
 πων οὐ δέχεται. διὰ τῆς θαύμασί τε καὶ δι-
 δασκαλίας πρὸς τὴν ἀπερώσας τὴν νοῦν, πρὸς
 τὴν τῇ ὑψηλοτέρων αὐτοῖς μαθητῶν πῶς ἐ-
 γείρει. καὶ πρὸς συγκαλεσάμενος ἡρώτα· τίνα
 μὲ λέγεσιν οἱ αἰδεσθῶντες τῇ τὸν υἱὸν τῆς δι-
 δασκαλίας; καλῶς τῇ τὸν αἰδεσθῶν. ὅτι
 γὰρ Θεὸς ἐστὶν ὁ υἱὸς, καὶ τὰς πατέρας τὴν κλῆσιν συ-
 νεργασάμενος, οἷον τῇ αἰδεσθῶν καὶ αἰδεσθ-
 πων τὴν αἰδεσθῶντητα ἐξισοῦσθαι, καὶ δι-
 κασι ταῦτα αἰδεσθῶντες ὁμοῦ δὲ ἡμεῖς χρεω-
 γὰν πρὸς οἰκίας ἐπὶ γινώσκον. περὶ αὐτοῦ δὲ τοὺς
 ὁρῶντες, ὁμοφύεις τῇ τῇ αἰδεσθῶν ὁ θεωροῦ-
 μένος, διὰ τῇ αἰδεσθῶν ἀλλὰ τὴν αἰδεσθ-
 πότητα οἷον μὲν ἀχρεῖως, οἷον μὲν ὁ θεο-
 τρεπῶς· οἷον αὐτοῦ δὲ ἀπαθῶς πᾶσι γινώσκον.
 ἐσθλόντα μὲν οὖν βλέποντες, καὶ βαδίζοντα, καὶ
 λυπούμενοι, ἠπίσαντα ὁ φαιρόμενοι, τοὺς πάντας
 μετρωῶντες τὴν φύσιν· τοὺς δὲ θαύμασι ἐκ-
 πληττομένοι, τὴν ὑπόνοιαν ἐμερίζοντο· καὶ οἱ
 μὲν παρεφῆνεν ἐκείνων, οἱ δὲ Ἡλίαν εἰσέμιζον,
 οἱ δὲ πᾶσι δέχοντο ὁμοφύλους· ἐπεὶ ὁ Χριστὸν
 ὁμοφύλους, περὶ χρεώτερος γινώσκον τὴν πρὸς
 χρεώταις καθύρτιζον· αἰδεσθῶν γὰρ πᾶσι τοῖς Χρι-
 στὸν ὑπαλάμβανον, τῇ τῇ μονοφύεις ὁμοφύλους τῇ
 εἰσθλόντα ὁμοφύλους. ὁμοφύλους ὁμοφύλους τῇ
 αἰδεσθῶν ψυχὰς πρὸς αὐτὴν βοσκόμενος, ὁμοφύλους
 ἀποστόλων ὁ πρὸς ἀγνοίας ἐλπίσας ἐμῶν.

A quali pretio seruos æstimans: *Pasiamus*, Matth. 17.
inquit, *tria tabernacula: tibi unum, &*
Moyſi unum, & Eliæ unum. Quibus di-
ctis confestim nubes è cælo deſiuit,
illos quidem obtegens, huius verò cor-
rigens ignorantiam, & formidabili vo-
ce Petri linguam obſtruxit: *Hic eſt filius* Matth. 17.
meus dilectus: ipſam audite. Illi igitur ad
eam vocem diffugiunt. Lucas verò Pe-
tri diſcipulus Petri publicat ignoran-
tiam: *Hæc*, inquit, *dicebat ignorans, quæ* Luc. 9.
diceret. Nam peritiores poſtmodum di-
ſcipuli mutuam traducunt imperitiam,
non linguis inuicem petulantius inue-
ſti, ſed admirati gratiam, cuius ope a-
nimi ſunt mutati. Præterea ſic diſcipu-
lorum aures Chriſtus perſonabat. *Ad-* Ioa. 10.
huc habeo multa vobis dicere: ſed non poteſtis
portare modò. Ideo paulatim facta doctri-
næ acceſſione, ex diſcipulis magiſtros
effecit: conferendam enim doctrinam
non fert hominum ingenium. Quare
miraculis, & præceptionibus, quaſi
pinnis, mentes aptans excitat, vt ad
cellioſis diſciplinæ culmen euolent, o-
mnibusque coactis rogat: *Quem me di-* Matth. 16.
cunt homines eſſe filium hominū? Rectè, Fi-
lium hominū: quandoquidem Deus erat
C Filius, & cum Patre creaturæ olim fa-
bricator iſ exſtiterat, qui per hominum
miſericordiam ex hominibus common-
ſtrat, quò vniformis naturæ ſpectaculo
ad propriæ naturæ notiſiam perducantur.
Dum verò videntibus probat eiuf-
dem eſſe cum hominibus naturæ, quod
videtur, humanis modis agit humani-
tatem, indiſcretè quidem habitans, di-
uinè autem gubernans, & quæ ſunt,
ſibi vendicans abſque paſſione: cibum
enim capientem qui videbant, & ince-
dentem, & triſtitia correptum, natu-
ram cum euentis commeniſi, quod in o-
culos incurrebat cognoſcebant: qui
verò miraculis percellebantur, in varias
ſuſpiciones ſcindebantur: hi Prophe-
tam vocabant, illi Eliam autumabant,
quidam iuſtum aliquem ſomniabant.
Alij, qui CHRIS TV M conſitebantur
ieiuna quadam & tenui de eo perce-
pta cognitione appellationem deho-
neſtabant. Nam quendam hominem
CHRIS TV M ſuſpicabantur cum de
vnigeniti diuinitate notionem nullam
haberent. Cum igitur hominum ani-
mos tanta de CHRIS TO depaſcere-
tur ignorantio, neque Apoſtolorum
cœtus ab ea ignorantione liber extitit.

δι' αἰθερά τοις αἰθεροπότῃσι περιέβλημαι, καὶ διαπότις ὡς ἐν δούλῳ μορφῇ φανεροῦμαι· καὶ ἐκ μητρὸς ὅς ἐκ Δαυὶδ τῆς τοῦ Δαβὶδ Φιλαν-
 θεσπία ἐκιδύμαι· καὶ τὸ ἐξ Ἀδὰμ, ὅς ἐκ τοῦ
 ἐξ Ἀδὰμ περιέβλημαι καὶ κρύπτω τὸν ἄξιον,
 Φιλανθεσπία κεκοσμημένος. ὥστε μέ φασιν οἱ
 αἰθεροποιοὶ (εἶ), τὸν υἱὸν τῆς αἰθεροπόου· ἀκύνου-
 ρον τίως ἐρώτησι τοῖς μαθηταῖς περιεβάλλετο.
 Ὀκλύος γὰρ πορὸς ἀποκρίσιν ἡ τοῦ τῆς ἁλλο-
 τείων ἐρώτησις. τῆς γὰρ οὐκ ἐρίμους ὁ τῆς ἀπο-
 κρίσιν πορὸς ἀπεκρίνατο· οἱ μὲν Ἡλίας, οἱ δὲ
 Ἰωάννης, οἱ δὲ ἓνα τῶν πορὸς τῆς. ἄλλ' ἐπα-
 γων ὁ δούτερον, τὸν ἀγνοῖας ἡλεγξε. ὅμοις ὅ
 πῃα μὲ λέγει (εἶ), καὶ σιωπῇ τοῖς πορὸς ἐκρί-
 μαι· ὅς γὰρ ἀποκρίσιν ἡπίσαντο· ἄλλ' ἡρώτησε
 μὲν· εἰδὼς δὲ τὸν ἀγνοῖας, ὑποβάλλει ὅς Πέ-
 τρος τῆς τῆς ἀποκρίσιν· καὶ κλίνει τὸ κεφάλαιον
 πορὸς αὐτὸς ἐκινήθη φωνῇ, καὶ τὰς κατὰ
 λαλῆναι Δαβὶδ τῆς τοῖς κεφαλαῖσι. ὑπερέτη
 διδασκαλίας τῇ τῇ Πέτρῳ γλώτῃ χρησάμενος
 ἐρ τῇ τοῖς ἀγνοῖας, καὶ ὑποβάλλει τὸν ἀπο-
 κρίσιν οὐ εἶ ὁ Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τῆς ζῶν-
 τος. ὁ οὐκ εἶχεν ἡ γνώσις, ἡ χάρις ἐφάνητο. βε-
 βαιώσας δὲ τοῖς ἐπαμῖσι τὸν λόγον, παρὰ τῇ τοῖς
 ἀποκρίσιν. μακάριος εἶ Σίμων βαριονᾶ, ἐπὶ
 ὅς καὶ αἶμα οὐκ ἀπεκάλυψε, ὅς, ἄλλ' ὁ
 πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. μακαρίζεις τὸν
 Πέτρου, ἵνα τὸν λόγον πιστώσῃται. ἐπαμῖς τὸν ἀ-
 ποκρίσιν, ἵνα τὸν γνώσις χρησάσῃ. καὶ μὲν
 τῇ δόξῃ μαθητῶν διδασκαλίας ὁ Πέτρος, συ-
 νεξερθῆναι τῇ διδασκαλίᾳ τὸν δόξαν· τότε καὶ
 αὐτὸς διδασκαλίας, ὅτι διδασκαλίας ἐφάνητο. μα-
 καρίος εἶ Σίμων βαριονᾶ. ἄλλη διδασκαλία
 πάλιν ὁ τῆς ἀποκρίσιν ἐπαμῖς. οὐ γὰρ ἀπλῶς
 ἐπαμῖς πορὸς αἰρεῖται, ἀλλὰ δι' ὡς ἐπαμῖς, ὅ
 τῇ δόξῃ ἀκριβὲς ἐκκαλύπτει. βαριονᾶ,
 τῇ τῇ ἐν τῇ Ἰωᾶ. ὡς οὖν τῇ ἡμετέρας
 χρεία πορὸς ἐπαμῖς; ἀλλ' ὅτι ὡς ἐν με, φησὶ,
 καὶ κληρὸς Θεοῦ, μόνον ὅς κατ' ἐμὲ Δαβὶδ τῆς
 οὐκ. ὡς γὰρ αἰθεροπορὸς ἐξ αἰθεροπόου, ὡς φέρω
 πορὸς τὸν ἐμῶν πατέρα ὅς τῆς οὐσίας ἐφα-
 μλλον. Σίμων υἱὸς Ἰωᾶ. ἀποβάλλας τῆς οὐ-
 σίας χάρις. οὐ εἶ ὁ Χριστός ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τῆς ζῶν-
 τος. τῇ γὰρ ὁ τῆς οὐσίας βύλεται λόγος. οὐ εἶ ὁ
 Χριστός, ὁ ἀπὸ τῆς οἰκονομίας ἔχων ὁ ὄνομα. ὁ γὰρ
 τῇ χριστιανῶν τῇ δούλῳ μορφῇ ἐκιδύσας, πα-

pter homines humanitate indutus sum, & cum sim Dominus in serui forma appareo, & ex matre, corpus hoc, quod ex Davide hominum studio indui, mihi que hominem ex Adamo ob Adami progeniem circumdedi, & dignitatem meam teo victus humanitate: Quem me dicunt homines esse filium hominum? Remotam à peticulo quaestio-
 nem interim discipulis obiciebat. Per-
 facilem enim responfionem quaerit de aliis instituta quaestio. Quare prom-
 ptè Apostolorum cætus respondit: B Alij Eliam, alij Ioannem, alij unum ex Prophetis. Sed quaestione iterum inge-
 sta refellit incitiam: Vos autem quem me esse dicitis? & silentio suspensos om-
 nes tenuit: nec enim omnes scie-
 bant. At cum interrogasset, ignoran-
 tia cognita Petro diuino quodam mo-
 do responsum subijcit, & ad quam
 vocem sponte mouebatur, primatem
 inclinat velut citharam quandam ra-
 tione præditam ictibus exsuscitans; Petri lingua in obsequium doctrinæ
 vsus rogat ignorantes, & responfio-
 nem suppeditat: Tu es Christus Filius Dei viui. Quod per scientiam non po-
 terant, Gratia proloquebatur. Eam
 verò orationem cum firmauisset ap-
 probatione sua, omnes condoccefacit: Beatus es Simon Bariona: quia caro &
 sanguis non reuelauit tibi: sed Pater meus, qui in cælis est. Petrum felicem adserit,
 ut orationi fidem conciliat; ut senten-
 tiæ gratiam, responfionem allaudat. Et
 dum in aliorum cætu discipulorum
 Petrus docetur, simul eructat & ad-
 scribit magistro gloriam: tunc & ipse
 docebatur, cum docere videbatur. Beatus es Simon Bariona. Noua rursus
 doctrina est responsi collaudatio. Non
 enim laudare duntaxat illi propositum
 erat; sed ijs, ex quibus fidem confic-
 it, absolutam exactamque doctrinæ
 suæ rationem reterege. Bariona, hoc
 est, Fili Ionæ. Quorsum ad laudem,
 genitoris mentionem ingerit? Quia
 me, inquit, vocasti Filium Dei, na-
 turam meam condidisti de tua. Ut enim
 tu homo de homine: sic ego naturam
 cum Patre meo eandem fero. Simon fi-
 lius Ionæ. Per similes naturæ habitudo.
 Tu es Christus Filius Dei viui, Hoc enim
 naturæ ratio postulat. Tu es Christus ab
 Incarnatione nomen sortitus. Nam qui
 se in vnctam serui formam induit, pa-

Manh. 16.

riter etiam rei gestatæ nactus est appellationem. Tu es Christus filius Dei vivi. quod eandem cum Patre naturam feras; Christus verò, quod stolam gestes à Spiritu vinctam. Illa quidem appellatio naturam repræsentat: hæc verò una cum gestante quod gestatur, adsumit. Non tamen natura creata secundum, se cum increata confunditur, neque ingenerabilis natura cum generabili naturæ vi componitur. Increatus Filius pro templo creaturam habet: increatus Filius ex dispensatione fert carnem, purpuram gestatam, indiuisam, perfectam & completam. Neque enim quod gestatur, aut membrum, aut gestantis parset. Numen enim partis est expers, neque cum natura generabili participat. Hanc confessionem Christus Petram cum nominasset, cum qui confessus est, Petrum nominat, appellationem confessionis indicem videns. Hæc enim est reuera religionis petra, hæc salutis basis, hic fidei murus, hoc veritatis fundamentum: *Fundamentum enim aliud nemo potest ponere præter id, quod positum est, quod est Christus Iesus, cui gloria: & imperium in secula seculorum. Amen.*

1. Cor. 3.

In illud: Ego sum Pastor bonus.

Ioh. 10.

ORATIO XXVI.

PERIVCUNDA quædam res pastor in montibus pascens ouium greges, & fistulæ sono ad pascua greges exciens, qui calami modulatu delectatus etiam contra ferarum insultus comparatus est, qui baculo, & armis in eas armatur: Talis magnus hic gregis Christiani pastor. Nam cum piis carminibus greges nutrit, arma quæ ad impietatis euersionem faciant, negligere non solet. Immo verò cantillans, quæ sunt spiritus, etiam in lupos arma capit. Namque lætitia perfunditur crescente grege, præparatissime est nec-vbi lupo, nec-vbi hæreticus, vbi animam aliena à fide narratione corruperit, ouem deuoret: quin immò adsumptam gregis sollicitudinem pro donatio, cœlesti offert pastori.

Α ὁμοῦ δὲ φοροῦντες καὶ τὴν περὶ ἡμετέραν εὐ-
δίδουται. οὐ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶν-
τος· ὡς ταῦτά τε τῆς οὐσίας τοῦ ἡγησάμεντι φέ-
ρον. Χριστὸς δὲ ὡς τοῦτον φορῶν χειροῦσιν ὑ-
πὸ τοῦ πνεύματος. ἡ μὲν οὖν τὴν οὐσίαν παρί-
στην, ἡ δὲ συμπληρωματικῶς τοῦ φοροῦντος, καὶ
τοῦ φοροῦμένου. ὃ μὲν τὸ ἀκρίτως ὁ κτίσμα
κατ' οὐσίαν συμπλέκεται. οὔτε ἀγνήτης οὐσίας
τῇ ἡγησάμεντι καὶ φύσιν συνίσταται. ἀκρίτως ὁ υἱός,
καὶ ὁ ἐκ τοῦ κτίσματος· ἀκρίτως ὁ υἱὸς οἰκονομίας
φύσιν τὴν ἑαυτοῦ, πορφυρεῖα φοροῦντος, ἀ-
κρίτως συμπληρωμένου. οὐ γὰρ μέλος, ὃ μέ-
λος δὲ φοροῦντος ὁ φοροῦμενος γίνεται· ἀμερὸς
γὰρ ὁ υἱός, καὶ ἡγησάμεντι φύσιν· ταῦτα
τὴν ὁμολογίαν Πέτρος καλέσας ὁ Χριστὸς, Πέ-
τρον ὀνομαζέει τὴν περὶ τῶν ὁμολογῶ-
ντων γινώσκοντα τῆς ὁμολογίας τὴν περὶ ἡμετέραν
δουλοῦμενος. αὐτὴ γὰρ ἀληθῶς τῆς θεο-
τείας ἡ πέτρα· αὐτὴ τῆς θεότητος ἡ κρητὶς. ὅτι
τῆς πίστεως ὁ πύλος. ὅτι ὁ τῆς ἀληθείας θεμέ-
λιος. θεμέλιος γὰρ ἄλλοις δοθέντες θεμελίον
τοῦτον οὐκ ἔχοντες, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς Χριστὸς. αὐτῷ
ὡς δόξα καὶ ὁ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰ-
ώνων, ἀμήν.

C

Τοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ, Εγὼ εἰμὶ ὁ ποιμὴν ὁ καλός.

ΛΟΓΟΣ κς'.

ΗΔΥ μὲν δὲ χεῖμα ποιμὴν τοῦ ὄρεος
νέμεν, καὶ τῶν θρεμμάτων ἀγέλας, καὶ
σύεικτος ἤχω πρὸς τὴν νομὴν διεγίρειν τὰ
ποιμνία, ὅς ἐστι τῶν καλῶν μελέων διφρα-
κτοῦ, καὶ πρὸς τὰ τῶν θρεμμάτων ὀκνηροῦ
πρὸς τὴν ῥοπάλα καὶ ὀπλοῖς κατ' αὐ-
τῶν ὀπλιζόμενος. ποιῶντος ὁ μέγας ὅτι τῆς
Χριστοῦ ποιμνίας ποιμὴν. δις βεβαίως γὰρ μέ-
λεσι πρέφον τὰ ποιμνία, τῶν κατὰ τῆς ἀσ-
τείας οὐκ ἡμέλειν ὀπλων. ἀλλὰ καὶ μελε-
δῶν τὰ τῶν πνεύματος, καὶ κατὰ λύκων ὀπλιζέ-
ται. χαίρει μὲν γὰρ αὐτοῦ τὴν τὴν ποιμνίαν
ὄραν, πρὸς τὴν δὲ μήκου ὡς λύκος· αἰρετικὸς,
καταδοκίμηται πρὸς τὴν ἀπιστίας διηγήματα
ψυχῶν λυμηνόμενος· τὴν ὑπὸ τῆς ποιμνίας
μέμνηται δὲ πρὸς πρὸς τὴν οὐρανίαν ποιμνίαν.

ἔτις Ἀβελ ὁ πρῶτος ποιμήν, ὑπὸ τῷ ποι-
 τῷ τῷ παρὰ τῶν τελευτῶν, καὶ τῷ τῷ ποι-
 νος Θεὸς θυσιᾶς ἡδέως ἐδέχεται, καὶ τῷ δώρου,
 δῶρον τῷ γινώσκοντι ἡ γινώσκοντι καὶ τῷ θεοποιῶν
 ἡμῖν οὐ τῷ ὑποδοχῇ τῷ τιμῇ, ἀντίληψις πο-
 σφύρονται. θαυμάζει καὶ τῷ Ἰακώβ ἡ γραφή τῷ
 λαῷ ποιμήνιτα πρόβατα, ὡς τῷ οἰκείοις ὑ-
 πὸ τῷ ποιμνὸς ἀπαγγέλλων ἰδρῶτας. ἐγινώσκοντι,
 φησὶ, τῷ καύματι [τῷ ἡμέρας] συλκνόμενος, καὶ
 ὡς πάσχει τῷ πυκνῷ. ἐγινώσκοντι, φησὶ, πρὸς
 πυκνῷ κρυμνόν, πρὸς ἡλιακῇ ἀκτίνος φλογμῶν
 καὶ παρὰ τῷ γινώσκοντι ἀντίληψις, τῷ τῷ παρ-
 ατάτων ἀσφάλειας μηρυκνόμενος. Ἀλλὰ τῷ τῷ
 πόνῳ τῷ κακῷ καὶ τῷ Θεὸς τοῖς τῷ ποιμαίνοντων
 γινώσκοντι τῷ ἀποδοῦναι γραμματίων ὑπαγο-
 ρῶν. ἐποίησε καὶ Μωϋσῆς ἐν τοῖς ὅροις τοῖς Μα-
 διαν, καὶ παρὰ τῷ ἐπιμνηστῇ τῷ Ἰωθάρ ἐ-
 γινώσκοντι, καὶ τῷ βασιλείῳ Αἰγύπτου, μῆλλον ἐλ-
 λόμενος συλκνόμενος ὡς λαῷ τῷ Θεῷ, ἡ πρὸς
 καὶ ἐξ ἡμῶν ἀντίληψις ἀποδοῦναι. θαυμάζει τῷ
 παρὰ τῷ αἰνέσει αὐτὸν ὁ Θεός, μισθὸν αὐτῷ τῷ γιν-
 ούμενος τῷ οἰκείῳ ἐπιφάνειας δείκνυσι, καὶ μεσιτεῖα τῷ
 θείῳ ὡς πατὴρ τῷ πῦρ, βάπτω καὶ αἰνέσει ἀδελ-
 φός ἐπὶ γινώσκοντι. καὶ μὲν τῷ θείῳ τῷ παρὰ τῷ
 τῷ ποιμνί τῷ οὐκ ἐπαύσατο. ἀλλὰ κατέχων τὴν
 βακτηρίαν τοῖς ποιμαίνοντι ἐπέταξε, καὶ φωνὴ ὁμο-
 δούλων φερόμενη ἐποίησε. * * * ἐποίησε καὶ
 μεριμνῶν ὡς, ὁ τῷ πνεύματος λυρωδὸς Δαυὶδ,
 καὶ ποιμνὸς παρὰ τῷ καὶ λυκῶν ὡς πλῆθους. καὶ
 σῶμα λέοντος ἡ τῷ παρὰ τῷ, καὶ σοφία ποιμ-
 νος ἐκ τῷ τῷ γινώσκοντι ὁδόντων τῷ ὑπακούοντι αἰθέρ-
 παζει. ἀλλὰ οὐκ ἐκάλυψεν ἡ ποιμήν τῷ θείῳ,
 ὡς τῷ βασιλείῳ ἐπέταξε τῷ παρὰ τῷ. ἀλλὰ ἡ
 ῥάβδος πρὸς σκῆπτρον ἡλλάττειτο, δεικνύμενα δι-
 δέχεται. καὶ Σαμουὴλ ἔχεισι, καὶ ἡ χάρις ἐπί-
 τελεῖ, καὶ συμπεριεχέτω τῷ ἐλαίῳ τῷ πνεύματι τῷ
 χαρίτος. καὶ ὁ Γολιάθ αἰνέσει, λίθοις ποιμνί-
 νος πρὸς γινώσκοντι. στυγνῶς γὰρ αὐτῷ τῷ λίθῳ
 ἡ χάρις, καὶ τῷ πνεύματι τῷ βολῶν στυγνῶ-
 ζει. καὶ ὡς ὁ τῷ παρὰ τῷ ποιμνί, τραυ-
 λῆς τῷ πνεύματος. καὶ κατὰ τῷ τῷ παρὰ τῷ ἐκ
 τῷ τῷ Γολιάθ ὁδόντων ὁ Ἰσραὴλ ἀπασπᾶτο. οἷς γὰρ
 τοῖς θῆρας ἐβόηεν ὁ Δαυὶδ, τοῖς τῷ Γολιάθ γε-
 τικνύοντι. καὶ μὴ θαυμάσει εἰ τῷ Θεῷ καὶ ποι-
 μνὸς διδοῦναι. ὡς γὰρ Θεὸς ποιμνί αἰνέσει
 ὡς θείῳ ποι. κύριος γὰρ ποιμήν μου, καὶ ὡς τῷ μου

A Sic Abelus primus pastor, ouium effe-
 ctori venit in admirationem, & pasto-
 ris sacra lubens admisit Deus animi do-
 natium longè præferens oblationi ani-
 malis, & cultum honoris acceptatione
 rependit, & honorem vicissim sacrifi-
 canti reddidit. Iacobum quoque La-
 bani pascentem oues admiratur Scri-
 ptura, utpote qui sudatos pro grege la-
 bores recensens, *Die*, inquit, *nocturne*
astu *tebar*, *et gelu*. Notus sum, inquit,
 nocturni rigoris, & æstus ardorisque
 diurni patientia. Et quasi staret in acie
 depugnans ouibus securitatem præsta-
 bat. Viro tam laborioso Deus per hosce
 labores animalium coloribus, quæ
 pauperat, remunerationis tabellam ad-
 dixit. Pastor fuit & Moyses in monti-
 bus Madian, & ouium curator Iotho-
 ri, post ferens Egypti regnum, & ma-
 gis eligens affligi cum populo Dei, quam tem-
 porali peccati habere iucunditatem. Cuius
 electionis ipsum Deus admiratus se vi-
 dendum offert viri tam cordati merito,
 & spectaculum inter ac spectatorem
 medium ignem interlocat rubo, & flo-
 ribus insidentem innoxie. Neque cum
 ab ouibus oculos amouisset, artem pa-
 storitiam desinit, sed comprehensa virga
 elementis imperabat; & conserui vox
 lata pascebat Israël: Egit quoque pa-
 storem David puer Spiritus lyricem,
 utque ouium pastor arma sumebat in
 lupos, simul & leonis rictum ouiculæ
 fauces angustabat, & pastoris industria
 ex belluæ dentibus prædam vice ver-
 sa diripiebat. Sed per gregem throno
 prohibitus non est, neque oues aditum
 ad regiam dignitatem ei interclusere.
 Sed virga pastoricia sceptro mutata est,
 & diadema successit, nec sine con-
 cursu Gratia Davidem Samuel vnxit,
 vnaque cum oleo Gratia Spiritus cir-
 cumfundebatur, & pastoriciis lapidi-
 bus Goliath appetitus violentè occu-
 buit. Nam simul ipse, simul Gratia
 lapidem eiecit, & iactum Spiritus si-
 mul adiuuit. Ouium pastor Spiritus
 miles euaserat, & ouiculæ ritu è Go-
 liathi faucibus Israël extractus est.
 Quibus enim feras sternebat David,
 iis Goliathum impetiit. Ne verò mi-
 reris, si apud Deum pastores quo-
 que aliquo sunt numero: nec enim
 Deus homines pascere erubescit. Si-
 quidem Dominus pascit me, & nihil mihi

Gen. 32

Hebr. 12

Psalm.

ὡς πρὸς τὸν ποιμὲν ὁ Χρῆστος, εὐκότως εἶδα, ἐγὼ
 εἰμὶ ὁ ποιμὲν ὁ καλός. ἐγὼ γὰρ εἰμὶ ὁ ὁδο-
 ρηκὸς εἰσέρχων, καὶ ὁ ὁρρώσκων ἡσραπείων, καὶ
 ὁ σωτηριεργὸς δισπολίων, καὶ ὁ πλατύνων
 τοὺς ὁπιστρέφοντες, καὶ ὁ ἀπολαλὸς ὁπλίζοντων. εἶδον
 τὴν Ἰσραὴλ τὸν ποιμὲν τῆς ἰσότητος ἀρχιμαλῶν·
 εἶδον δαυμόνιον γινωσκόντων καταγώνιον· εἶδον κα-
 θάρων λύκων ἀσπασθῆναι τῶν δαίμωνι. καὶ
 ἄλλοι εἶδον, ὅτι ὡς εἶδον· ἐκείνη ἀπίστων πρὸς ἡ-
 ρουδὴν τὸν χρῆστος, καθάρων λύκων, ὅτι πάῃ κρε-
 θύμενοι. ἐκείνη γαστέρα, καθάρων κύματα τῆς
 αἵμασι ναυαγοῦσιν διέσωζον. ἐκείνη τὸ ὑπὸ
 τῆς πυρετῆς δισπολίων ἀπείλουν. ἐκείνη ὁ τῆς
 ὁρῶντος πολυετὲς δισπολίων ἔλουν. ἐκεί-
 νη τὸ ἐκ γαστρὸς ἀόμματι, μὲν γαστέρα βλέ-
 πων εἰδοῦσα. ἐκείνη τὸ τιτῆς αἵματι ἄφω
 κρεθύνμενοι αἰσίνων Λαζαρεθ. ὁ δὲ, δαυμό-
 νιον οἶκος, τῆς τιτῆς ἰσότητος ὁδοῦσιν· ἀλλ'
 ἐκείνη ἀπὸ ἀλλὰ ἔλα, καὶ ὁ πάφους οἶκος, καὶ ὁ
 δαίμωνι οἰκίσθαι. ἐγὼ γὰρ εἰμὶ ὁ ποιμὲν ὁ κα-
 λός, ὅτι οἱ τῆς πρεσβυτέρου Φαρισαίου φρονοῦ-
 ντες, ὅτι οἱ τῆς πρέσβυτος τῶν διεργισίας, οἰκίσθαι
 τιτῆς ἰσότητος ὁδοῦσιν· ὅτι οἱ τῆς πρέσβυτος τῶν
 διεργισίας, καὶ τῶν τῆς ὁδοῦσιν ἀπὸ ἀλλὰ ἔλα
 ὁδοῦσιν. τιτῆς αἵματι, καὶ Φαρισαίου πρέσβυ-
 τος ἰσότητος ἔλα, καὶ γαστρὸς τῆς διεργισίας
 τυφλὸς ὁδοῦσιν, καὶ σωτῆρι ὁδοῦσιν
 λαζαρεθ ἰσότητος, καὶ ἰερέως κατεμέμφοιτο. ὡς
 ποιμὲν τῆς πρέσβυτος τῆς πρέσβυτος τιτῆς ὁδοῦσιν, καὶ
 πρέσβυτος τῶν συμφορῶν λαζαρεθ. ἐγὼ εἰμὶ ὁ
 ποιμὲν ὁ καλός. ὁ ποιμὲν ὁ καλός τῆς πρέσβυτος
 ψυχῶν αὐτῶν ὑπὸ τῆς πρεσβυτέρου. ἐγὼ τὸν ποι-
 μὲν πρέσβυτος· ἐγὼ σὺν ἰσότητος τὸν ὑπὸ τῆς πρέ-
 σβυτος σαρῶν. ἡ δὲ σὺν τῶν αὐτῶν καὶ πρεσβυτέρου
 οἱ χρεῖς, ὡς τῶν πρέσβυτος, τὰ τῶν πρέσβυτος αἰσίνων
 τῶν ὡς πρεσβυτέρου ὅτι σφαγῶν ἔλα, καὶ ὡς αἰ-
 μὸς εἰσίνων τὸν χρεῖς αὐτῶν ἄφωτος, ὅτι οἱ
 αἰσίνων τὸν σῶμα αὐτῶν. ὁ ποιμὲν ὑπὸ τῆς πρε-
 σβυτος ὡς πρεσβυτέρου, σφαγῶν. οἱ αἰσίνων
 γὰρ πάῃ, ὅτι ἐπέχον τὸν χρεῖς, ὅτι πρεσβυτέρου
 τῶν σαρῶν. ὅτι γὰρ αἰσίνων τὸν πάῃ. ἀλλὰ
 γὰρ τὸν ὑπὸ τῆς πρεσβυτέρου εἰσίνων τῶν αὐτῶν. ὅτι
 αἰσίνων ἔχον τῶν τὸν ψυχῶν καὶ ὅτι αἰσίνων. πάλιν
 λαζαρεθ αὐτῶν. ἔλουν πάῃ ὁ πάῃ, ἰσότητος γα-
 νάτων τῶν τῶν αὐτῶν, τῶν πάφους τῶν πάφους ἰσότη-
 τος ὅτι αἰσίνων τῶν ἰσότητος τῶν αὐτῶν γα-
 νάτων.

A Merito igitur Christus, cum sit eius-
modi pastor, clamabat: *Ego sum pastor* Exch. 34:
bonus. Ego enim sum, qui, quod infirmum est,
consolido; & qui, quod ægrotum, sano; &
qui, quod con fractum, alligo; & qui, quod
abie ctum est, reduco, & qui, quod periit,
quæro. Vidi Israëlitarum gregem mor-
bis deuinctum, vidi ouile abiisse in dæ-
monum diuersorium, vidi gregem à
dæmonibus haud secus, quàm à lupis
laniatum. Et quæ conspexi, non despe-
xi. Inde abstraxi manu arefactum, qui
à morbo haud secus, quàm à lupo tene-
batur: inde ventrem in vndanti sangui-
ne naufragium quoddam patientem
conseruau: inde febri illigatum exsol-
ui: inde annosum viri membris disso-
luti carcerem disieci: inde captum ocu-
lis ex matris utero post partum videre
docui: quatrduanum Lazarum sursum
extraxi. Alius cum esset dæmonum do-
mucilium, mortuis factus est contuber-
nalis: sed neque tumulos habere, à dæ-
monibus eum diutiùs haberi permisi.
Ego enim sum pastor bonus. Non qui o- Ioh. 10:
uibus inuident Pharisei, non qui col-
lata in gregem beneficia sua ducunt
supplicia, non qui liberationem à malis
lugent, & ægritudines extinctas do-
lent. Mortuus surrexit, & Phariseus
luket: paralyti eneruatus sanatur, &
scribæ lamentantur: cæco redduntur
oculi, & concilium indignabatur: le-
profus liberatur, & sacerdotes conque-
rebantur. O grægis miseria altos pasto-
res, quique gregis calamitatem delicias
suas reputant! Ego sum pastor bonus. Pa- Ioh. 10:
stor bonus ponit animam suam pro ouibus. Pa-
storem hunc Pilatus nouerat, nouerant
Iudæi pro grege actum in crucem. No-
uerant hæc & Prophetarum cætus,
dum ante passionem quidquid acerbi-
tatis futurum erat, annunciant. Tan- Isa. 53:
quam ouis ad occisionem ductus est, & velut
agnus cæram rudente se obmutuit, & non
aperuit os suum. Pastor pro ouibus tan-
quam ouis iugulum præbet: non mor-
tem recusat, non iudicium extrahit,
non carnifices morte occupat. Neque
enim necessitatis erat passio: sed volun-
tate mortem pro ouibus admisit. Poter- Ioh. 10:
statem habeo ponendi animam meam, & ite-
rum sumam eam. Calamitatem calamita-
te expiat, & morte morti medetur, tu-
mulo tumulos exinanit, clauos conuel-
lit, & subruit inferni fundamenta.

nnn

Tamdiu mors imperium tenuit, dum Christus mortem excepit: tamdiu grauestumuli, & carcer insolubilis, dum pastor delapsus iam detentis ouiculis faustum liberationis nuncium attulit. Visus est inferis data regressus tessera: visus est illis renouans ex inferno reuocationem ad vitam. Pastor bonus animam suam ponit pro ouibus suis. Hac ille via ouium amicitiam sibi parat adiungere. Amat autem Christum quis, cum voces eius non neglectim suscipit. Nouit

Manh. 25. pastor hircos ab ouibus segregare. Congregabuntur enim, inquit, ante eum omnes gentes, & separabit eos ab inuicem, sicut pastor segregat oues ab hædus: & stant oues à dextris suis, hædos autem à sinistris. Tunc dicit rex hu, qui à dextris eius erunt: Venite benedicti Patri mei: possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi. Cuius compensatio hæc vocatio? Esurui enim, & dedisti mihi manducare, sitiui, & dedisti mihi bibere: hospes eram, & collegistis me: nam quæ meis præbes, à me metis. Ego eorum causa & nudus, & hospes, & vagus, & pauper: illorum est donatio, mea verò gratia. Ego ad eorum supplicationes crucior. Ante iudicium iudicem donis occupa. Largire illi exercendæ beneuolentiæ occasionem, suggere ignorantie materiam. Ne hostiles eius voces exspectemus: Tunc dicit & his, qui à sinistris erunt: Discedite à me maledicti in ignem æternum: qui paratus est diabolo, & Angelis eius. Quæ igitur facinora nos cum diabolo condemnant? Esurui enim, & non dedistis mihi manducare: sitiui, & non dedistis mihi potum: hospes eram, & non collegistis me: nudus, & non operuistis me. Quis pastorem proprium esurientem despicit? quis nudum spernit mox futurum iudicem? quis vniuersi iudicem damnet siti? nouit Christus pauperum manibus donisque capi, nouit paruo munere longa supplicia remittere. Misericordia ignem exstinguamus, obseruatione amicitie mutue minas in nos iactas auertamus, aperiamus inuicem misericordie viscera nobis ipsis gratificati, sicut Deus in Christo: cui gloria, & imperium in secula seculorum. Amen.

A ἕως ὅτε θάνατος ἐκράτη, ἕως Χριστός ἐδίξαστο θάνατον. ἕως ὅτε οἱ ῥαφοὶ βαρύν, δεσμωτήριον ἄνθρωποι, ἕως ὁ ποιμὴν κατέβαλε, καὶ τοῖς ἡδὴ κεκατημαμένοις τὴν παροχάν τὴν λύσιν ἀνηλέϊσας. ὡφθη τοῖς κατὰ, σωτήριον διδοὺς ἐκ τῆς οὐδου. ὡφθη τοῖς ἐκ τῆς κατηργῶν τὴν ἄδου τῆς ζωῆς ἐκ τῆς κατηργῶν. ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἡγήσιν ὑπὸ τὴν παροχάν. ὅπως καὶ αὐτοὶ τῶν ῥαφοῦ παροχάν ἀγαπᾷς ἡγήσιν. ἀγαπᾷ δὲ τῆς Χριστός, ὅτι μὴ πῦρ ἐργάζεσθαι αὐτοὺς τῆς φωνῆς ὑποδύχῃ. οἶδεν ὁ ποιμὴν ἀφορίζειν εἰς τοὺς, καὶ παροχάν. σωτηρίῃσιν τῶν, φωνῶν, ἐκ παροχῆς αὐτῶν πᾶσι τὰ ἐν τῇ, καὶ ἀφορίζεσθαι αὐτοὺς ἀπὸ ἀλλήλων, ὡς τῶν ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς ἀφορίζεσθαι τὰ παροχάν ἀπὸ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς εἰρήνης τὰ μὲν παροχάν ἐκ δόξης, τὰ δὲ εἰρήνης δὲ βιώνουσιν. τότε ἐρῶ τοῖς ἐκ δόξης, διότι οἱ ἀπολογισμοὶ τῆς παροχῆς μου. κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ κατεργασίας ἡμετέρας. ὅπως αὐτὰ πόδοις ἢ κλησὶς, ἐπινοήσατε τῶν, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγῶν ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με. ξένος ἡμῶν, καὶ σινηγάγετέ με. γυμνός, καὶ περιεβάλλετε με. αἰ τῶν τοῖς ἐμοῖς χωρηγῆς, ἐμοὶ χωρηγῆς. ἐγὼ δὲ ἐκαίτοι, καὶ γυμνός, καὶ ξένος, καὶ πλανήτης, καὶ πένης. ἐκαίτοι ἢ δόσις, ἐμοὶ ἢ ἡ χάρις. ἐγὼ μετ' ἐκαίτων πλὴν ἰκεταίᾳ μασιζομένη. παρὰ τὴν δικῆς τὴν δικῆν διωροδοκῶν. δὲ αὐτῶν φιλανθρωπίας παροχῆς. δὲ αὐτῶν τὴν συνηθῆσθαι τῆς ὕλης. μὴ τῆς εἰσελθῆς αὐτῶν φωνῆς ἀγαπᾷν τῶν τότε τοῖς βιώνουσιν ἐρῶ. πορῶσατε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατημαμένοι, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον ὑμῖν ἀποχολῶ, καὶ τοῖς ἀγῶνις αὐτῶν. ποῖα οὖν παροχῆς τῶν ἀποχολῶ συκατακρίνουν; ἐπινοήσατε τῶν, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγῶν ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με. ξένος ἡμῶν, καὶ σινηγάγετέ με. γυμνός, καὶ περιεβάλλετε με. τῆς οἰκείον ποιμῶνα παροχῆς βλέπει πεινῶντα; ὡς τὸ μετ' ὀλίγον δικῆν πῦρ γυμνητεύοντα, τῆς τὴν οἰκουμένης χρίτων κατεκρίνῃ τῇ διψῇ; οἶδε διωροδοκῶν Χριστός τῆς τὴν πεινῶν χρίτων οἶδε δόσις μικρῆς μακρῶν πεινῶν ἀπαλειφῶν. ἐλαίῳ τὸ πῦρ κατεσβέσσωμεν. τῇ παρὸς ἀλλήλους φιλανθρωπίας τῆς κατ' ἡμέρην ἀποχολῆς καλοῦσιν. ἡμεῖς μετὰ παρὸς ἀλλήλους βίωσαντες, χρεῖζοντες εἰς αὐτοὺς, κατὰ τὸν Θεὸν ἐκ Χριστοῦ. αὐτῶν ἢ δόσις, καὶ τὸ κατὰ τὴν τοῖς ἀγῶνις τῇ αἰώνιᾳ, ἀμύνῃ.

captiuos iterum tyrannus ostentat. Crucis quidem potentiam perhorrescit: crucifixi verò discipulos in amorem sui pellicit. Adulter nescio quis diabolus est, & à suis cultoribus sic indigitatus, qui obtentu temperantiæ Christi milites ad indecora spectacula inescat, imò potius ad bellum creatori indicendum exstimulat: castitatem simulat, & ad intemperantiam protrahit: meretrices persequi se fingit, & puritatis habitum scilicet induit, non temperantiam desiderans, sed segniorem fornicæ coitum, in naturam masculinam furit scruis, & quæ premere iussit natura, ea omnium oculis impudenter de theatro proponit. Oblectatio leuissima, & inimica grauitati, quique istiusmodi rebus dediti sunt suis literarum monumentis propalant, & accusant, quæ facere eorum Deum minimè puderet. Quot eius adulteria Poëtarum garrulitas tragœdiæ traducit? ac præterea publicatur insania de Ganymede. Tum hac insigni castitate Christianis populis grauitatem imperat, & mulieres scilicet persequitur. Quomodo hæc temperantiæ causa facis? Quid est, quod continentes mulieres cum incontinentibus in vnum agis? Sin exsecraris omnino, quid rursus muliebri voce simulatum de quiete mandatum confirmas, & raptam sublimè puellam iubet quietem bello proximam tragicè decantare? quid ad bellum acuis audientes? nam quæ pugnæ forma prætermissa est, ut vox audita? quæ ciuitatis pars bello libera? odio, & amoribus feriuntur. Odio dæmonico, & diabolico amoris incentiuo in se inuicem inuolant. Ciuitas, quæ prius concordia erat insignita, in sententias secum pugnantes scinditur. Hospites his odio sunt, & illis hærent in amore, & rursus vltro citròque inuicem reciprocantur ordines, nec vsquam pax vlla reliqua. Ab omnibus sine intermissione bellum in omnes confurgit. Nam libidine armati hospites qui prius amici fuerant, ut inimicos intuentur, quòsque fratres antè appellabant, ut hostes exsecrantur. Animi quoque seditiosi inter se bello & pugna vitæ tempus absumunt, veluti nocturna in pugna armis in se mutuo scruunt. Quies, inquit, in mundo: pacis erat appellatio,

αἰχμαλώτους δέχονται πάλιν ὁ τύραννος. τῷ μὲν
 σαυροῦ τὴν δύναμιν φερέτω· τῷ σαυρωθέντος
 ὃ τοῦ κακοῦ ἀντικείμενος ἐραστὴς ἀντὶ γίνεται.
 μοιχὸς περὶ τοῦ κακοῦ αὐτοῦ τῆς ἀποκαταστάσεως
 ὅπως ὀνομαζομένου, ὁ φερόμενος παραπρόσωπος
 γίγνεται, πῶς τῷ Χριστοῦ ἐραστὴς διαδέχεται
 πρὸς τὰς ἀρετὰς· πολλοὶ δὲ πρὸς πόλεμον
 ὁπλίζονται καὶ πῶς αὐτοῦ ἐραστὴς γίνονται, καὶ
 πρὸς ἀκαταστάσεις ἐφέλκονται. διώκοντες ἀποκαταστάσεις
 πόλεως, ἐκκαθαροῦντες δὲ τὸν ἀποκαταστάσεως γίγνεται
 ὁ σαυρωθέντος πῶς, βραδυτέρως δὲ ὁδὸν τῆς
 ἡλικίας, καὶ τὸ ἀγνῶτον ἐπιμαρτυρεῖται φύσις· καὶ
 ἀντὶ τοῦτο καὶ ἡ φύσις παραπρόσωπος, τοῦτο πῶς
 ἀποκαταστάσεως ὁμοίως ἀποκαταστάσεως. τέρψις ἀ-
 σκευῶν, καὶ σεμνότερος ὁλοκαύστης, καὶ κατὰ τὴν φύσιν
 ἐκείνην παραπρόσωπος αἱ ἀποκαταστάσεις, ἐν οἷσιν οἱ
 γράμματα ἐπιτιμῶντες, ἀπὸ τῆς αὐτῆς Θεοῦ
 οἱ αἰχμαλωτῆται. πῶς αὐτῶν ποιητῶν γὰρ τῆς
 παραπρόσωπος μοιχείας, καὶ μὴ τῆς ἐπιτιμῶντος τῆς
 ἐκείνης Γαυμῆδος μαρτίας. ἐκείνος ὁ ὅτε κατὰ τὸν
 πῶς Χριστοῦ δύναμις παραπρόσωπος σεμνότερος, καὶ διώ-
 κει γυναικας διδόν. ὡς ὁ φερόμενος χάριν τοῦ
 τοῦ ποιῆσαι· ἀλλὰ πῶς τῆς φερόμενος τῆς ἀποκαταστάσεως
 σπουδαίως γυναικας; εἰ δὲ κατὰ τοῦ βδελύ-
 λυτῆς, καὶ πάλιν γυναικας φερεῖ τὸ πεπλασμέ-
 νον τῆς ἡσυχίας, κατὰ τὴν φύσιν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ, ἐκ τῶν
 ὕψους μετατρέποντες τὴν χάριν, παραπρόσωπος αὐτῇ
 φιλοπόλεμος ἡσυχίας παραπρόσωπος; καὶ πρὸς πό-
 λεμον ἀκαταστάσεως πῶς ἀκούοντες; ποῖοι γὰρ μάχης
 εἶδος μὴ τὴν φωνὴν ἀποκαταστάσεως; ποῖοι ὃ μὲν
 εἰς τὸ πόλεμον πόλεμος ἐλθόντες; μίση, καὶ φίλ-
 τρος τῆς πόλεως. μίση δαίμονικῶν, καὶ φίλτρον δαί-
 μονικῶν κατὰ ἀλλήλων ἐπὶ τῶν πολεμίων, καὶ γίγνεται τῆς
 γυναικας κατὰ ἑαυτῆς ἢ πρὸς τὸν πόλεμον ὁμοίως
 κατὰ τὴν φύσιν. ἔστιν ὁ φερόμενος ὁμοίως, καὶ
 πῶς ἐκείνων πολεμίων. καὶ πάλιν ἀντιπρόσωπος
 πρὸς ἐκείνους πῶς ἀλλήλων αἱ πῶς, καὶ λεί-
 ψιμοι εἰρήνης ὅτε πῶς ὅτε κατὰ ἀλλήλων πό-
 λεμος ὃ καὶ πῶς τῶν πολεμίων αἱ ἀκαταστάσεις. ὡς
 πῶς πῶς τῶν φίλων τῶν ἑκείνων πῶς πρὸς τὸν
 φίλους ὡς ἀντιπῶς ὁδοῖ· καὶ ὡς πρὸς τὸν
 ἀδελφὸν παραπρόσωπος, ὡς πολεμίων βδελύ-
 λυτῶν. καὶ σαυροῦ πῶς πρὸς ἀλλήλους αἱ
 ψυχὰς πόλεμος καὶ μάχη τῆς ζωῆς διαπῶς τῶν
 χροσίων, ὡς ὁ πῶς καὶ ἀλλήλων ὁπλίζον-
 ται. ἡσυχία, φησὶν, ἐν χρόνῳ, εἰρήνης ἢ καλῶς,

καὶ πολέμῳ αἱ ἀντιθέσεις οὐ νέος προσβύτιον αἰ-
 δῆται, ἢ προσβύτιος ἐν φόρῃ πολλὰ ἀντιθέμε-
 νος τοῖς νέοις συρρήγνυται· οὐκ ἀξίωμα τοῖς ὀ-
 ρέονσι αἰδέσμεν· ἢ πένης ὑπὸ τῇ πένιαι συρ-
 λεται. ταῦτα πάλαι σὺν Ἰσραὴλ τοῖς ἐπὶ τῶν ὀ-
 ρέων τοῖς ἐβόα· πρὸς τὸν παῖδα πρὸς
 τὸν ἐπὶ τῶν ὀρῶν· πρὸς τὸν παῖδα πρὸς τὸν
 χαλινῶσιν τὸν ἔπον· ἔπειτα καὶ ἀλλήλων ἀπὸ τῶν
 ὀδύμων ἀνταρξάμενοι· οὕτω μανίας χρεῖον, καὶ
 ἀσέβειας ἐργαστήριον πλὴν τῇ πίστεως πόλιν ὁ δὲ
 βολος ἀσφαλέσταται. καὶ οὕτως ἀπὸ τῶν ὀ-
 ρέων, ἐφ' αὐτοῖς ἐκ φύλλων, ἀπὸ τῶν ὀ-
 ρέων. χαλινῶσιν τὸν διδόμενον, καὶ ἀπὸ τῶν ὀ-
 ρέων. ἐφ' αὐτοῖς ἀκαρπες, καὶ καρπὸν ἔχον πλὴν ὀ-
 ρέων. καὶ ὑπὸ φύλλων σκιάς οὐκ ὅλος ἀντι-
 ρίπτεται πόλεμος. καὶ γὰρ πρὸς βλασφη-
 μίας ὁ πλῆθος, καὶ ποιητῆς τῶν ἀπὸ τῶν ὀ-
 ρέων καὶ ἀλλήλων λοιδορίας δὲ βλασφημίας πο-
 ζεύσεται, καὶ θυμὸς ἐκρηγνόμενος εἰς ἔργον πίμ-
 νει τὰ ῥήματα. ποῖον ὀδυρμὸν ἄλγος ταῦτα;
 ποῖος Ἰερემίας ἀλγὺς Ἰσραὴλ ἦσεν; εἴτε ἐν οὐ-
 μῶνι τῇ ἀπίστῳ τῇ συμφορῇ τῆς οὐκ εἰδὸς πε-
 ρεωρίζεται. ἀλλ' Ἐλλήνων γὰρ ταῦτα Ἰσραὴλ,
 Ἰσραὴλ ταῦτα Ἰσραὴλ, δὲ μιμησάμενοι ἀντι-
 πρὸς τὴν εἰδωλικὴν ἀντιθέμενοι ἀσέβεια. ἀλλ' οἱμοῖ
 τῶν ὀδύμων, ἐν τῇ τῇ Χειρὸς ἀντιθέμενοι ἡ ἰσότης
 ἐφάπτεται. καὶ οἱ τῇ τῇ Χειρὸς σφραγίδι τιμ-
 μημένοι, καὶ οἱ τῇ τῇ πρὸς τὸν καλυμμένον θράς
 ἦσαν πλὴν ἀντιθέμενοι Ἰσραὴλ ἀσφαλέσταται. καὶ
 πᾶσι τῶν χείρων, τοῖς ἐξ ἡρώων τῇ χείρῳ συλ-
 χορῶσι δαίμονι· καὶ ἐξ ἡρώων συλχορῶσι τῇ
 Ἐλλήνων ὁ τῇ Χειρὸς θυσιᾶς προσκυνητῆς, οὐκ
 ἀκύνων τῇ Γαύλῳ βούλῃ· τίς γὰρ μετὰ δι-
 καιοσύνη, καὶ ἀσέβεια; τίς ὁ χερσὶν φωτὶ πρὸς
 σέβας; ἢ τίς συμφῶσις Χειρὸς πρὸς Βελίαν;
 τίς ὁ μίξις πρὸς μίξιν ἀπίστῳ; ἢ τίς συλχορῶ-
 σις καὶ Θεῷ, μίξιν εἰδωλῶν; αὐτὸς μετὰ τῆς ἀ-
 θάτου θύας ἀρπαγῆς ὑπὸ θανάτου· κλέπτῃς
 γὰρ, ὡς ἴσθι, τῇ ζώοντων ὁ θάνατος, καὶ τελευτῇ
 προσκυνητῆς οὐκ οἶδιν, ἐν ποῖα οἱ πᾶσι κα-
 τατάξῃ Χειρὸς; ἐν τῇ τῇ Ἐλλήνων; ἀλλὰ τίς
 πίστεως ἀντιθέμενος τὸ σύμβολον. ἀλλὰ τίς πισ-
 τισι σιναεθμῶν; καὶ πῶς τῆς ποιήσεως τῇ
 Ἐλλήνων συλχορῶσι; ἀλλ' ἴσως φλυαρία τίς ἀ-
 νησὶς πᾶσι ῥήματα, καὶ λῆρος τῇ παρὰ τῶν ὀ-
 ρέων, καὶ τῇ ἰσότης οἱ λόγοι γέλωτος ὑπὸ τῶν ὀ-
 ρέων.

A & hostiliter agebatur. Non iuuenis se-
 nem reueretur, neque senex, quos ge-
 stat, canos erubescens, cum iuuenibus
 confligit. Nullius dignitate spectantes
 commouentur. Pauper ob egestatem
 animo non contrahitur. Hæc olim sine
 lamentis euulgans Propheta clamabat:
Tumultuabitur puer contra senem, & igno- *Isai. 37*
bilis contra nobilem. Vaticinio tempus an-
 teuertit, ut moribus franos inijciat.
 Sic omnes contra se mutuo demon per-
 bacchari facit: sic locum insaniz, &
 impietatis officinam fidelem ciuitatem
 diabolus efficit. Et his omnibus præ-
 mium corona de frondibus. Dedecoris
 argumentum, donum ridicularium, &
 fallacia est appellationis. Corona cate-
 ra infructuosa, pro fructu pœnas pro-
 fert, ac totus ille conflictus propter um-
 bram foliorum suscitatur. Linguz in
 blasphemiam armantur, vniuersi pro-
 creator iactis vitro citroque conuiciis,
 blasphemiarum iaculis appetitur, & e-
 rumpens ira verba in cælum iactat: Quo
 digna sunt hæc gemitu? quis Hieremias
 hæc pro dignitate lamentetur? Vtinam
 hæc calamitatis forma numero infide-
 lium determinaretur! Sed enim cum
 sint hæc Græcorum religio, Iudæorum
 exercitatio, per imitationem trahunt
 ad eorum impietatem, qui resipiunt i-
 dolorum cultum. Heu mihi quantum
 dolorum est! Christi quoque oues mor-
 bus tangit. Etiam Christi sigillo coho-
 nestati, & spiritualis lauacri filij diaboli-
 cam sagemam amplectuntur: etiam filij
 Gratiz cum dæmonibus Gratiz inimi-
 cis tripudia ineunt: etiam qui Christia-
 ni sacrificij adorator est, sedet in Græcis
 saltatoribus & ipse saltator vocem Pau-
 li non audiens: *Quæ enim participatio iusti-* *2. Cor. 6.*
tiz cum iniquitate? Quæ societas luci ad tene-
bras? Quæ autem conuentio Christi ad Belial?
aut quæ pars fidei cum infidelibus? qui autem con-
sensus templo Dei cum idolis? Si dum specta-
 cula minimè spectanda spectas, abreptus
 esses à morte (mors enim, ut nostis ipsi,
 viuentes furatur, neque legem sibi præ-
 stitutam nouit) quo te Christus collo-
 caret in ordine? Græcorum? at fidei
 symbolum circumfers. Credentium?
 hoc verò quæ faciat cum eo, qui cum
 Græcis choreas miscet? Sed peruicaci-
 bus verba hæc importuna fortè loqua-
 citas videantur, & bene monentium
 vox pro nugamentis audiat, & ora-
 tio seria risus sit argumentum. Verum

Τοῦ αὐτοῦ, εἰς δ, Εὰν μὴ ἐράσῃτε, καὶ ἡγήσῃ
ὡς τὰ παῖδια, ὃ μὴ ἔλθῃτε εἰς τὴν
βασιλείαν τοῦ οὐρανοῦ.

In illud: Nisi conuersi fueritis, et
efficiamini sicut paruuli, non intra-
bitis in regnum caelorum.

ΛΟΓΟΣ κη'.

ORATIO XXVIII.

ΠΟΛΛΑΣ ὁμοίας ὁδοὺς ὁ δεσπότης
θεὸς τὰς τῶν ἀνθρώπων αἰσθητάς καὶ
τὰς πολυτρόπας τῆς κτίσεως, καὶ πολυτρόπας
ἀνθρώπων γνώμας καὶ ἡρώδους. καὶ κελεύει
οἱ τῶν ἰατρῶν ἀεὶ πολυτρόπαις ἰδίαις ὑφαί-
ροις, δι' ὧν πολεμοῦσι τοῖς πάθεσιν οὕτως ἀγα-
θὸς ὁ τῶν ἀνθρώπων δημιουργὸς ποικίλας τῆς
ψυχῆς καὶ ἐκείνου τοιοῦτος ἡρώδης, ποικίλα
καὶ αὐτὸς τῆς φιλοφροσύνης καὶ φάρμακα δι'
ἐκάστου, τὴν ἐκάστην ὁμοίαν ἐργάζεται. ἀλλ'
ἰδὲ τελώνων τελωνιστῶν μελιχρόμοις κέρδεσι,
δίδωσιν ἱάμα καὶ ἄλλοι τὴν πρὸς θεόν. αὐτὸς ἰδὲ
μορφῶν ἡδονῶν καὶ πηλοῦσθαι, μετὰ πλάττει
δὲ πᾶσι εἰς ἑνὸς ἑρῶτα. αὐτὸς ἰδὲ ληστῶν μετα-
νοοῦντα, δὲ πρὸς ἑλπίδα αὐτὸς ἰδὲ δώκεται ὑπὲρ
ἀγνοίας μαρτύριον, δι' ἀσφαλείας ἀνθρώπων. αὐτὸς
ἰδὲ σφαγῶν πρὸς, δι' ἐλεημοσύνης ἐφέλκε-
ται. ἀλλ' ὅμως τὴν πρὸς θεὸν καὶ μετὰ,
πρὸς θεὸν ὡς τὰ πλάττει. ἀλλ' ὅμως πρὸς
θεὸν ἐρῶτα. ὡς τὸν ἱερόν γε μὴν, θαν-
ματίζεται. ἄλλος ζήλω καὶ σωτηριώδους ἡρώ,
τὸν ποιητὴν ἐπαυγλῆν ἐκτίσσει. ἀλλ' εἰ καὶ
ποικίλοι τῆς σωτηρίας οἱ ἔργοι, πᾶσι γὰρ ὁ
τῆς ταπεινοφροσύνης κόσμος ἀρμόδιος. μετὰ
ταῦτα καὶ ταπεινοφροσύνη θαυματίζεται, καὶ πίστις ἐπὶ
θεῷ, καὶ δικαιοσύνη ἀνθρώπου, καὶ ἐλεημοσύνης
καρπὸς ἀληθινός. καὶ μετὰ τοιαῦτα ὅτε πιστεύει,
ὅταν τῇ ταπεινοφροσύνῃ συνίσταται. ἀλλ' ὅταν
τῇ ἀγίῳ οἱ κρυφαῖοι ὅτε τῇ ὡς φύσιν ἀ-
ξιοῦσιν, ὅτε μέλιντα πρὸς ταπεινοφροσύνην
ὁρῶσιν. ἦλθε γὰρ εἰς ὁμιλίαν ποτὲ δὲ ποιηταί.
διελέγαντο. καὶ λόγος ἀμφοτέρων ὡς ὅτι ἰσοπρέπειας
ἀπ' ἀμφοτέρων ἐπέμπετο. καὶ ὡς ἰδὲ πρὸς
ταπεινοφροσύνην. γλωττῶν πηλὸν τοιοῦτον οὐ-
ραῖα φησὶ λέγειν, καὶ θεὸν οὐκ ἀνομιῶντα πρὸς
τὸν οὐρανὸν ἀντιφθέγγεται. τοιαῦτα γὰρ τῆς ταπει-
νοφροσύνης τὰ κέρδη, ἀνθρώποις εἰς ὕψος ἀνά-
γει, καὶ πρὸς θεὸν ἀνθρώποις πρὸς δόξαν ἀνάγει. ὅτε

DOMINVS Deus dum varia homi-
num ingenia multiformi vocatio-
ne tractat, multas ad salutem vias aperit
hominum generi. Et quemadmodum medicorum optimi varias texunt
rationes, quibus morbos expugnent: sic bonus hominum factor multiplices, easque voluntarie admissas conspiciat
animorum aegritudines, plurima & ipse benignitatis suae medicamenta promit, per vnumquodque cuiusque salutem perficiens. Si publicanum viderit publicanorum lucris inquinatum, medellam dat purgatricem voluntatis: si formam, quae voluptates nundinetur, transfert affectum, in amorem planè diuinum: si furem prioris vitae statum retractantem, per fidem trahit: si insectorem per ignorantiam furentem, fulgure in fagenam compellit: si militem fidelem, per misericordiam attrahit: alius denique virginitate membra decorat, & maioris pretij apud Deum est: alius mansuetudinem amat, & in sacris literis in admiratione est: alius zelo caelesti obarmatur, & Deum laudatorem sibi comparat. Verùm etsi plures saluti congruant modi, tamen omnibus humilitatis ornamentum conuenit. Ea comite continentia in admiratione est, & fides fit amabilior, & iustitia purgatio, & verior misericordiae fructus: & poenitentia tunc creditur, quando cum humanitate coniugata est. Ideo primates sanctorum dignitatem aliquam supra naturam consecuti, tunc vel maxime humilitatem respiciunt. Congressi igitur aliquando cum Deo creatura, colloquebatur, & oratio vicissim ab utrisque sine honoris discrimine ferebatur, ac cernere erat rem inusitatam; linguam è luto ausam caelestia loqui, & Deum impigrè respondentem homini terreno. Haec enim parva ab humilitate lucra homines in altum euehunt, & Deo persuadent, ut verba cum hominibus faciat. Quan-

Gen. 12.

Gen. 4.

Phil. 2.

Matth. 5.

Luc. 14.

Matth. 18.

Ioh. 21.

do igitur Abraham suo illud sermoni prae-
textuit: *Sum pulvis, & cinis*, tunc
naturae agnitione naturae terminos est
merito supergressus. Sic & Moyses
morum Abrahami successor, habito
cum Deo colloquio honoratior, sei-
psum ut vilem abiecit: *Impeditiorum, &
tardiorum lingua sum*. Quanto enim fa-
stum comprimit, tanto gratiam attra-
hit, & modus amplificandae gratiae est
humilitatis vis. Immò verò hominum
opifex quantum potest, ac decet, hu-
militatem adfectatur, dum celata diui-
nitate serui formam sibi circumijcit.
Ideo quoque Paulus ad exemplum
Christi auditores exhortatur: *Hoc sen-
tite*, inquit, *in vobis, quod est in Christo
Iesu*. Eam & Christus in Euangeliiis di-
scipulis suis variis modis inculcat, quan-
doque clamans: *Beati pauperes spiritu*, qui
morum fastum oderunt, fructum eius-
modi paupertatis caeli diuitias pollici-
tus. Quandoque: *Omni qui se exaltat,
humiliabitur*: *Et qui se humiliat, exaltabi-
tur*: per vtriusque reciprocā conuer-
sionem malo medicinam faciens. At
quod vero simile est, qui libenter ver-
ba de humilitate faciebant, nondum
discipulorum animis inhaeserant. Sed
postquam verba de regno in medium
protulerunt, regni facta mentione de-
siderium proritabant. Tunc accedentes di-
scipuli interrogabant dicentes: *Quis putas ma-
ior est in regno caelorum*. Regni desiderium
genuit affectum, & desiderium primi
honoris, & illius affectus argumentum
est interrogatio. *Quis ergo maior est*? Ne
verò mirere, si discipulorum oratio ser-
uit affectibus. Nam homines cum es-
sent, sibi in disciplinam eos Gratia con-
gregauit, ut ingenio cognito commu-
testu quoque eorum imitatione mores;
& homines cum essent, hominum do-
ctores creauit, ut offensionis similitudi-
ne magistros reddat ignoscentiores, &
communicatione passionum, humani-
tatem doctrinae adiungant. Idcirco pe-
detentim exercitati ad perfectiorem
sensum prouehuntur, ut quo primum
pacto docti fuerint, docere discant.
Sic olim Petro, qui puellae terrore
Dominum negitauerat, obiurgatio-
ne missa veniam dabat, docens qua
ratione peccantes ferendi sint: *Pete-
re*, inquit, *amas me?* *tu*, inquit, *sciu,*
quia amo te. Pasce oves meas. Infirmica-

A γινώ τις οικείοις ῥήμασι ὁ Ἀβραάμ πορεύε-
ξε, ὅ, ἐγὼ εἰμὶ γῆ, καὶ σποδὸς, τότε μέλισσα τῇ
ὀπιγνώσῃ τὴ φύσιν, ὑπερβαίῃ τῇ ἀλγία τὰ μέ-
ρα τὴ φύσιν. ἔπειτα καὶ Μωϋσῆς ὁ τῷ Ἀβραάμ τῷ
ἑσπῶν ἀφ' ἑδωχός, τῇ πρὸς Θεὸν ἀγαλλέτω τι-
μητικῆς, ἐαυτὴν ἀπηντέλιξεν ἰσχυρῶς εἰμὶ καὶ
βραδύγλωσσος. ὅσα γὰρ κατὰ τὴν φύσιν, ὅσα
ὑπὸ τῶν πλὴν χάρις ἐφέλκεται· ἐν τῷ μέτρῳ αὐ-
ξήσεως τὴ ταπεινοφροσύνης ἡ δινώμευς. ὅτι καὶ ὁ
τῷ αἰ. δεσφῶν δημιουργός, οἷον δὴ π. πρὸς τοὺς
δινώμευς τὴ ταπεινοφροσύνην μετέρχεται· καὶ
B τὴ πᾶσι καὶ κρύψας, μορφῇ περὶ ἀλλεῖται δι-
να. ἀφ' οὗ καὶ ὁ Παῦλος ὅτι καὶ Χριστὸν ὑπο-
δύματι δυνάμει τοῖς ἀκρῶν· τῷ π. φρονέ-
ων, λέγων, ἐν ὑμῖν, ὅτι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. τῷ πλὴν
καὶ ὁ Χριστὸς ἐν διαφύσει, ποικίλως τοῖς ἐαυ-
τῷ μαθηταῖς ἐκπαίδευσι· ποτὶ μὴ βοῶν, μακί-
ριοι οἱ πτωχοὶ ὅτι πνύματι, οἱ τὸν ὄντιον τῷ ἑ-
σπῶν ἐμίσσηται. καρπὸν τριαύτης πτωχείας, τὸν
ἑσπῶν πλὴν ἐκπαίδευσι· ποτὶ δὲ, πᾶς γὰρ
ὁ ὑψῶν ἐαυτὸν, ταπεινωθήσεται. τῇ πρὸς ἐξ-
πρὸς περὶ τῷ πᾶσι ἰώμευς. ἀλλ', ὡς ἐοί-
C κιν, ἔπειτα τὴ ταπεινοφροσύνης οἱ φιλολόγοι τῷ
τῷ μαθητῷ ψυχῆς ἐπιπλήσεται. ἀλλ' ὅτι καὶ
τοῖς τὴ βασιλείας ἐφ' ἑσπῶν λόγους εἰς μέσον, ἡρ-
ητοῖς τῇ μνήμῃ τὸν πᾶσι. ὅτι πρὸς πᾶσι οἱ
μαθηταὶ διεπυνθάνοντο λέγοντες· ὡς ἄρα μείζων
ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῷ ἑσπῶν; ὁ τὴ βασιλείας
πᾶσι, φιλοπρωτομίας ἐκλήσκει πᾶσι· ἐν τῷ πᾶ-
σι ἡ ἐρώτησις ἐλέγχος. ὡς ἄρα μείζων ἐστὶν;
καὶ μὴ θαυμάσιος εἰ τῷ μαθητῷ ὁ λόγος δου-
λόφῃ τοῖς πᾶσι· ἀν. δεσφῶν γὰρ ὄντις αὐτοῖς,
μαθητῆς ἐαυτοῦ ἡ χάρις στυγερῶς· ἵνα καὶ
D συνηθῶν πλὴν φύσιν, μεταβάλλῃ, ὡς ἐκείνοι,
τὸν ἑσπῶν. καὶ ἀν. δεσφῶν ὄντις, ἀν. δεσφῶν πα-
ιδεύσι κατεσκεύασιν, ἵνα ὅτι ὁμοίως τῷ πᾶσι·
πρὸς, καὶ μαθητῆς δειξῇ συνηθῶν καὶ τῇ καινῇ
τῷ πᾶσι φιλαν. δεσφῶν πρὸς τῇ διδασκαλίᾳ
πρὸς μείζων. ἀφ' οὗ καὶ τῇ κατ' ἐλπίδα μὲν
πρὸς τῇ γούμας τῷ ἐπ' ἐλπίδα ἀν. δεσφῶν.
ἵνα μαθηταὶ διδάσκῃ, ὡς ἐδιδάχθησαν πρὸς
πρὸς. ἔπειτα ἄρα ποτὶ τῷ Πέτρῳ, φέρεται, τὴ
διαπύκνυν δόξα καὶ μὲν, ὅτι ἐπ' ἐλπίδα ἀν. δεσφῶν,
πλὴν συνηθῶν ἐδίδου, διδάσκων, ὅπως καὶ τῷ
πᾶσι πᾶσι ἀν. δεσφῶν. Πέτρῳ, φησὶ, φιλέεις με; σὺ, φη-
σὶν, οἶδας ὅτι φιλέεις. βόσκε τὰ πρόβατά μου.

ἐδίδω. τὴν ἀσθενείαν τὴν αἰσθησιν, ἐπὶ τῶν τῆς με-
γαλευχίας τὴν ὀλιαν; ἐδιδόχης διὰ τὴν πείραν;
συνταῖ μὴ πικρῶν; ἐπὶ τῶν πᾶσι μέτρα τὴν φθ-
σιως; ἔμαθες ὡς πᾶντα χρὴ χρεῖα τῆς χάριτος;
μετὰ δίδου συγγνώμης, ἥς ἐδεδόχης αὐτὸς διδασκάλ-
μος. μὴ ἀπαιτήσεις τὴν ματομοίαν τὸ φάρμα-
κον, ἥς τὴν Γ' εἶσαι ἐπαύμασας βόσκε τὰ περὶ ἑα-
τὰ μου. ὅπως ἀρετὴ καὶ τὴν περὶ πλὴν τῆς ἡρώτων;
ὡς ἀρετὴ μείζων ἐστὶ τῇ βασιλείᾳ τῆς ὑμετέρας; ἢ
εἰ μὴ οὐκ ἔστι; φέρει τὸ πᾶν, καὶ δὲ ἑρπύδιαι τὴν
ἔπει. ἀφίει γὰρ τὴν ἀποκρίσιν, χωρὶς εἰς τὴν
ἀποκρίσιν. καὶ λογιζομένην πᾶσι διωρδὸν τῆς
παίδειας ὑποδείγματα. καλέσας γὰρ πατέρας,
καὶ ἑταίρους αὐτοῦ, περὶ αὐτοῦ ἐφώνησαν· εἰ μὴ ἐρα-
φῆτε, καὶ ἡμεῖς ὡς τὸ παῖδιον, ἢ μὴ εἰσελθόντα
εἰς τὴν βασιλείαν τῆς ὑμετέρας. ἔπει τὸ περὶ
τοῦ αὐτοῦ ἡ δὲ αὐτοῦ μείζων ἐρωτήσις, καὶ πατέρας
ἐστὶ μείζων πᾶσι, ἢ δὲ ἀποκρίσιν ἀφίει τὴν
ἐρωτήσιν. ἔπος γὰρ τὴν δεσπότην, μὴ πρὸς τὰς ἐ-
ρωτήσεις ὁρᾶν, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἐρωτῶντα
ἔπει ὑπομνήσας. φαισάμενος γὰρ τίς ποτὶ ἰσοφ-
φιλταρχειας φλεγμαῖνος, καὶ θαυμάζων πλῆθος
ὁρᾶν, πλεονεξίας ἐρωτῶν περὶ πλὴν τῆς δεσπότης
τὴν μαθητῶν ὑποκρίνεται, ἵνα τὴν τὴν θαυμάζων
μαθητῶν, ἔχῃ χρεμῆς ἐμπειρίας τὰ θαύματα. ἀ-
καλυπτήσας γὰρ φησὶν, ὅπου οἱ ἀπὸ ἀφ' ἑαυτοῦ. πρὸς
οὐ, ὁ κύριος πρὸς τὴν γὰρ μὴν, ἢ πρὸς τὴν
φωτῶν, ἀποκρίνεται, γυμνάσας τὸ λόγον τὸ ἔ-
πει· αἱ δὲ ὁρᾶν γὰρ φησὶν, φωτῶν ἐχρῆται, καὶ τὰ
πεπνυμένα τὰ ὅρα κατὰ συνήθειαν, ὁ δὲ ὑὸς τὸ αὐ-
τοῦ, οἷον ἔχῃ ποτὶ τὴν κεφαλὴν κλῖνῃ. τί θαυ-
μάτων ὑποκρίνῃ πᾶσι, χρεμῆς κατὰ πᾶν
ἐρωτῶν; τί πλῆθος ζητῶν, πρὸς τὸν τὸ πᾶν νο-
μοθέτην ἐλήλυθας; οὐ γίνεται πρὸς τοῦ χρε-
ματῶν τὰ θαύματα. τῶν τῶν περὶ ἐμὴ τὴν
θαυμάζων γὰρ τῶν τῶν τῶν. οὐ γίνεται χρεμῶν
θαυμάζων, κατὰ τὸν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν
γαρ τῶν. ὅπως καὶ τῶν, ἢ πρὸς τὴν τὴν μαθητῶν
ἐρωτῶν ἀποκρίνῃ. συμβαλλόντι τῶν ἐρωτῶν
τὰ δίδου. ὡς ἀρετὴ μείζων ἐστὶ; τί με, φησὶν, τὸ ὅ-
ρον ἀπαρτῶν τῶν μὴ γινώσκων ἀποφασί; τὸ περὶ
καρπὸν δικαιοσύνης καὶ τὴν βιάζεσθαι; ἢ τὴν τὴν κρί-
σιως διὰ τῆς ἐρωτήσις ὑφαρπάζετε θρόνον;
τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν
ἢ τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν
τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν

tem tuam sensisti agnovisti, quia tua de-
voluta sit iactantia? experientia doctus
es tibi minimè credere? nosti naturæ
mensuram? didicisti, quàm sit ubique
necessaria Gratia? veniam concede,
quæ te scis eguisse. Ne de pretia ucris pu-
nitentiæ pharmacum, cuius tu robur
admiratus es. *Pasce oves meas.* Sic & nunc
aggressi interrogabant. *Quis maioris re-*
gno celorum? Quid tandem Saluator?
eam fert offensionem, & mores corri-
git: nam deuitato responso procedit ad
monitionem, & puerilem ratiocinationem
puerilibus exemplis corrigit. Vocans e-
nim puerum, & statuens illum, inquit, ad
eos: *Nisi conuersi fueritis, & facti sicut par-*
ualus, non intrabitis in regnum celorum. Pe-
regrinum à præsentī negotio spectacul-
um. Quis maior rogatus, puerum in
medio statuit, neque responso dignam
putat interrogationem. Moris enim est
Domino nō tam rogata spectare, quàm
rogantium moribus occurrere. Phari-
sæus igitur, nescio quis, ardens avari-
tæ morbo, miraculorum conspecta
multitudine trahitur amore rem suam
augendi, & personatus discipulus Do-
minum aggreditur, ut arte miraculo-
rum cognita, miracula vertat in pecu-
niosam nundinationem. *Sequitur enim,*
inquit, *quocumque ieris.* Cuius ad mentem
Christus aptat responsum, non ad ver-
ba, oratione instruens eius mores. *Vul-*
pes enim, inquit, *foveas habent, & volucres*
caeli nidos: filius autem hominis non habet,
ubi caput reclinat. Quid miraculorum fin-
gis desiderium cum pecuniarum te vin-
cat amor? quid ob questum diuitiarum
paupertatis adiisti legislatorem? pecu-
niæ miraculis non auctantur. Inspice
me, qui ex autoritate patris miracula,
volucris pauperiorem. Non è mira-
culis aurum legitur, neque nobis hoc
admirabilem rerum lucrum est. Pari
ratione non respondet modo ad inter-
rogata discipulorum; sed sciscitantibus,
quid fieri deceat, consulit. *Quis maior est?*
Cur me præmaturam de futuris adser-
tionem poscitis? cogitis, ut vel ante
tempus tribunal statuam? quid furtiuo
rogatu thronum rapitis iudicio decer-
nendum? docendi tempus, non iudi-
candi: certandi tempus est, non cer-
taminum remuneratio. Quid ergo me
nunc, ut ante certamina agam agono-
thetam, tam violente flagitatis? Labo-

Matth. 13.

Matth. 8.

Matth. 23.

Matth. 13.

ἔγω τὴν ἀκοὴν πέπληκται παρορηνοῖς κα-
 πορθήμασι· οὐκ ἔγω πάντες ἀξίας μολιώνται· ἔ-
 γω ἔμμεγα τὴν κλῆσιν νεόμικεν· οὐκ ἔγω τιμῆς
 ἢ φύσεως ἀλλάττειται· οὐκ ἔγω φιλοδοξία ὁ ἔσπρος ἀ-
 γράφεται· ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῷ τῆς φύσεως ἀποθέ-
 χασθαι νόμισμα· ἐὰν μὴ γραφῇτε, καὶ ἡγήσθε
 ὡς τὰ παῖδια· καὶ παρορῶντων τὴν αἰδῶν τῶν
 συμβαλῆς, ὅτι δυνάστε, φησὶν, εἰσέλθω εἰς τὴν
 βασιλείαν τῶν ἑσθίων· πάσης ἐπίστεως ὁδοῦ τῆς
 ἐλπίδας ἐκπέμψαται, καὶ τοὺς φιλοπαρορῶντας
 ἀποθήκετε λόγους· ὅτι δυνάστην γὰρ ἀξίας ὁμοῦ, καὶ
 βασιλείας ἔσθην· ἡ βασιλεία τῶν ἑσθίων φιλοδο-
 ξοὶ ἐρεσθῆν ἀποσιέται· φιλότιμον ἀποκρύβεται
 πόθοι· ταπεινοφροσύνης μισθός, ὅτι φιλοπαρορῶντας
 καὶ ἀγῶνον· ἀρ' οὐκ ὅτι μόνους ὧς δέσποτα
 διελέγη; ἀρ' ὅτι μόνους ἑσθῶν τοὺς ἀποστόλους ἐκ-
 δίχεται, καὶ μέγας αὐτῶν παρὰ τῶν ἀποστόλων τῶν
 ὅσους οὐκ, φησὶν, ταπεινώσθ' ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον
 τῶν· κοινὸν ὅτι τῆς ταπεινοφροσύνης τὸ πάθος·
 χρὴν ἢ τῆς βασιλείας ὁδοῦ· ἢ τῶν ἡτοίμων μίμνησιν
 τὴν κτῆσιν ἐφέλκεται· κτήπορα γὰρ ἡτοίμων
 οὐρανός οὐ παρορῶνται· μισθὸς τὸ πάθος, καὶ ὅτι
 κρίνεται πόθοι· μισθὸς τὸν ἔσπον, καὶ ἔσθην ἡ-
 μαλὶ (εἰ). ὅσους οὐκ ταπεινώσθ' ἑαυτὸν ὡς τὸ παι-
 δίον τῶν, ἔσθ' ὅτι μίμνησιν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν
 ἑσθίων· ἢ παρὰ τῶν ἡτοίμων διεκπεπλημένους· ἀ-
 λῆστοι χάριτα τῶν γυναικῶν, μάτε τὴν ὁδοῦ τῆς ἀ-
 ξίας· ταπεινώσθ' τὸν ἔσπον, καὶ εὐφραίνεσθ' τῇ
 χάριτι· ἢ οὐκ, ὧς δέσποτα, παῖδας ἀληθῶς γα-
 νῆσθαι τὰν ἔσπον καλῶς; καὶ ποῖος τῆς ἡτοίμων
 δόξας αὐτῆς ὁ καρπὸς παρορῶντας; ὡς τῆς δι'
 αὐτῶν δέχεται, φησὶν, παιδίον ὅτι τὰν ὀνόματι μου,
 ἐμὲ δέχεται· τὴν ἐμὲ αὐτοῖς παρὰ τῶν τιμῶν·
 ἐν αὐτοῖς τὴν ἐμὲ παρορῶντας οὐκ ἔσθην· ἐν γὰρ
 τούτοις δι' ἐμὲ παρορῶντας, ἐμὲ δι' αὐτῶν φιλο-
 φροῦνται· διελέγεται τῆς τιμῆς, ὅτι τῆς ἐσθῶν
 παρὰ τῶν παρὰ τῶν· ἢ οὐκ, αὐτῶν τὸν ἔσπον ἀραστῆς,
 ἀρ' ἔσθ' ὅτι ἀρ' αὐτῶν τῶν ἀράστων γυναι-
 ζῶν, τὴν τούτων παρορῶντας κακίας ὕλην ποιού-
 μενος· αὐτῶν τοῖς αὐτοῖς, αὐτῶν ὅτι φέρωσι μάστιγας;
 ποῖα τῆς αὐτοῖς τῆς ἀδικίας παρορῶντας; ὅς δι' αὐτῶν
 φησὶν, σκαυδαλίσθη ἔσθ' ὅτι μικρῶν τούτων τῶν πε-
 συσφύτων εἰς ἐμὲ, συμφέρει αὐτῶν ἵνα χρημαθῇ
 μέγας ὁμοῦ παρὰ τῶν τῶν αὐτῶν, ὅτι καὶ παρὰ
 τῶν ἐν τῶν παρὰ τῶν τῶν αὐτῶν· ὡς γὰρ οὐκ ἔσθην
 μισθὸς τῆς τιμῆς, τούτων ὅτι παρὰ τῶν τῶν αὐτῶν.

A runt, nondum aures auitis facinoribus
 percussæ sunt; nondum dignitatis affe-
 ctibus inquinati, nōdum creatis à rebus
 magnum quidquam esse rentur, non-
 dum honoribus exultat natura, non-
 dum mores honorum cupiditate ca-
 piuntur: sed ipsum naturæ nomisma re-
 manet adulteris notis impercussum.
 Nisi conuersi fueritis, & efficiamini, sicut Matth. 18.
 paruulus. Et consilij necessitatem magis
 amplificans: Non potestis, inquit, introi-
 re in regnum cælorum. Aliam prorsus in-
 viam spes emittite, & ambitiosam ora-
 tionem ponite. Nec enim potestis di-
 gnitatem simul, & regnum amare. Re-
 gnū cœlestē amantem gloriæ sui cu-
 pitorem repellit, ambitiosa desideria
 reijcit: humilitatis est merces, non am-
 bitionis diuersorium. An cum iis solis
 tibi, Domine, disputatio suscepta est?
 an solos cœlum Apostolos excipit? an
 eorum numero munificentiam tuam
 circumscribis? Quisquis, inquit, humilia-
 uerit seipsum, sicut paruulus, communis est
 humilitatis affectio, communi ad re-
 gnū via, morum imitatio regni pos-
 sessionem ad se trahit. Possessorem e-
 nim superbum cœlum non admittit:
 hunc odit affectum, et si cœli deside-
 rium simulet: odit mores, et si se amare
 mentiatur. Quisquis ergo humiliauerit se,
 sicut paruulus iste: hic est maior in regno cœ-
 lorum. Cur de primatu sciscitamini? No-
 titiæ regulam sumite, discite viam ad
 dignitatem: submissiores este moribus,
 & à Gratia coronabimini. Cur igitur, ô
 Domine, verè pueros moribus esse iu-
 bes? & puerilis huius sensus qualis fru-
 ctus? Qui suscepit, inquit, unum parau-
 lum tale in nomine meo, me suscepit. mecum
 cum illo honorem communico, ipsis
 curam mei definio. Nam qui eos pro-
 pter me curauerit, me per eos aman-
 ter complectitur: eius expectent ho-
 nore, cuius amplectuntur mandata.
 Quid igitur si moribus sint efferis? per
 sic affectorum feritatem horum leni-
 tatem exerceat, dum malitiæ mate-
 riam præbet. Si conuiciis lacestant,
 si flagella inferant, cuiusmodi erit i-
 psis iniquitatis curatio? Qui, inquit,
 scandalizauerit unum de pusillis istis, qui
 in me credunt, expedit ei, ut suspendatur
 mola asinaria in collo eius, & demergatur
 in profundum maris. Nam quorum ego
 honores propios reputo, eorum con-
 tumelias haud prætermitto: conui-

ἐν τῷ πρὸν ᾧ ἀναγράφεται πᾶσι, ὅτι ἐσθλὰ
 ἰοὶ ἐλπίζον καὶ ῥῆματα, ἐν τοῖς δούλοις ἀπα-
 λείφω τὰ φθασμένα. ἴδετε γὰρ ὅτι πρῶτος εἰμὶ,
 ἐν ταπεινῷ τῇ καρδίᾳ, ἐν θυμῷ αὐταπαιστῶ.
 ὁ γὰρ ζυγὸς μου χρεστός, ἐν τῷ φορτίῳ μου ἐλα-
 φέρῳ ἐστὶ. ἀγαθὸν ἐβόλῃ, ἐν τῷ νόμῳ ἡ-
 γῶν· ἐν μὲν πότῳ τῷ ψυχῆς τῷ δικαιοσύνῳ ὁ-
 εἴζομαι. οἶδα ἐν ἀκρίτοις ἐμὴν συνήθειαν, καὶ
 τὰ ἐξ ἀγοίας ᾧ ἀπέμπεται πᾶσι. ἀ-
 πῆλυσί μου τῷ αὐτῆς φιλανθρωπίας ὁ πο-
 ρῆτης Δαυὶδ παραβῶν τῇ πείρᾳ, τὸν χροῖον
 τῷ χαλκῷ. (ὅς μικρὸν ποτε, λογισμῷ ᾧ ἀβέ-
 λῃ, μοιχαλῶ ᾧ ἀβέβολου κατετρώγη το-
 ξόματι· ἐφ' οἷς ὁ μὲν νόμος πτωχεύει ἐπὶ γῆ, ἐν
 τῷ πρῶτῳ τῷ ξίφος ἡνία· νόμος γὰρ οὐκ
 οἶδε γῶν μετῆν ὁ πλημμέλημα, κρίνει δὲ
 μόνον ὁ φαιδρὸς ἐκλήμα, καὶ ῥῆμα πλῆ-
 ρος παραβῶν οὐκ ἀδύνατος, ἐν τῷ πρῶτῳ
 καὶ ζῆ.) ἡκούσε, δέδοτε οἱ καπνῶντες, καὶ τῷ
 φωνῷ οἰκτιρῶντες ἐπὶ τῇ. εἰς εἰμὶ, λέγω, τῷ
 τελωνικῷ βαρυνῶν φορτίῳ, τὸν σὸν ἑ-
 σῶν ζυγόν, ὁ σὸν ἀσπάζομαι δίκτυον. καὶ
 γέγραπεν ὁ τελωνὴς τῷ τελωνιῶντι κατὰ σὸν.
 οὐ μὲν ἀγῶν ἔστι τῆς φωνῆς ἢ ἐνέργειας.
 κατὰ τὸν ὅρον ἡλικίᾳ πρὸς πλατὺ πλά-
 γος πλατυγῆσαι, τὰ τῷ πρῶτῳ ἰσχυρῶν
 ἀγῶνι συστήματα· τὸν αὐτὸν ἄρα ἔσονται αἱ τῷ
 αἰμῶντι ἀγῶνι τῷ ὁπρωτῷ τῆς φωνῆς
 ἡλικίᾳ κατὰ τῇ. πολλοὶ γὰρ, φησὶ, πλῆ-
 ραι ἐν αἰμῶντι σωζόμενοι τῷ Ἰησοῦ βοῶντι·
 δέδοτε πρὸς με πρῶτες οἱ καπνῶντες, ἐν πεφο-
 ρισμένοι. ἢ εὐνοχέρῳ τοῖς πλήθυσιν, οὐκ ἀ-
 ποκρίνω τοῖς πρῶτοις ὑποδεχόμενος. ἢ ἔγωγε
 μου μικρὸν τῆς φιλανθρωπίας ὁ πλάγος, ὡς
 τοῖς εἰσρέουσι τῷ αἰμῶντι ποταμοῖς εὐνοχέρῳ.
 ἢ ἔγωγε τὸν αἰαπαιστῶς τῷ οἰκτιρῶντι. Φω-
 νῇ γὰρ δικαιοσύνην ἄπο κτινὸς μὲν ἀδύνατον.
 δέδοτε πρὸς με πρῶτες οἱ καπνῶντες. αὐτῆς γέ-
 γραπται τῆς φωνῆς κληρονομία ὁ τῷ ἀποστόλῳ χο-
 ρός· αὐτῇ μὲν χάρις ἔσονται, ἀφῆντες τῷ
 σάλπιγγι, βατὶ τῷ ἑρμῶν τοῖς ἀνδράσι εἰρ-
 γασάντο. διέδραμον ἡ πείρος ὅλας ὁ λόγος κα-
 τὰ τῆς ἡλικίας ἢ κληρονομίας ἐξωγεῖν τὸ πόλιν· σω-
 τῆς χωρῶν. Ἐλλὰς ἐθροῦτο· ἢ βαρύνει
 τῷ φωνῷ ὑπεδέχον· βασιλεὺς παρακύνου
 κρατῶν τῷ ζυγῷ τοῖς ἀνθρώποις ὑποβόλῃ.

A & presentem offensionem oblitero ;
 dum spem de futuris facinoribus con-
 cipio, factis subsequens priora extero.
 Nam videte, quia mitis sum, & humilis Math. ii.
 corde, & inuenietis requiem. Iugum enim
 meum suauis est, & onus meum leue. Ve-
 quisque positus sit, perscrutor, & men-
 tem exquiro, soloque animæ voto ius-
 titiam definio. Noui etiam surrepti-
 tiis peccatis veniam tribuere, & ex ig-
 noratione profecta delicta abijcio.
 Huius meæ clementiæ fructum tulit
 Propheta David, Gratia tempus ante-
 uertens experimento veniæ, qui pau-
 lulum à ratione deflexis oculis adulterij
 telo à diabolo fuit confauciatus: quam-
 obrem lex supplicium intentabat, &
 contra Prophetam gladium acuebat.
 Nec enim lex nouit peccatum ex æqui-
 tate expandere; sed solum de eo, quod
 criminofum apparet, iudicat: priorum
 rectè factorum, etsi permulta sint, nul-
 la tangitur reuerentia, quod actum est,
 vindicat. Audiuit. * *. Venite ad
 me omnes, qui laborati, & eam vocem
 sui causa prolata ratur currebar. Vnus
 sum eorū, inquit, qui publicanorū gra-
 uantur oneribus, iugum tuum subeo,
 C retia tua exosculor: & factus est publi-
 canus publicanorum expiatio. Neque
 orationis Christi efficacitas hætenus
 stetit. Quemadmodum lata sagena in
 latè fustum mare explicata, vnde quaque
 piscium conuertit examina: sic & pec-
 catorum turbæ in saltitatem vocis illius
 sagenam incurrunt. Multi enim, inquit,
 publicani, & peccatores recumbebant cum
 Iesu clamante, Venite ad me omnes, qui la-
 borati & onerati estis. Non coarctor ip-
 sa multitudine, non fatisco, esto,
 omnes recipiam. Non tam exiguum
 benignitatis meæ pelagus est, ut licet
 inundent facinorosorum torrentes, in
 angustum adducatur. Ego quietis lo-
 cum terrarum orbem possideo. Do-
 mini namque vox haud inefficax ma-
 nere potest. Venite ad me omnes, qui labo-
 rati. Huius vocis hereditatem obti-
 nuit Apostolorum cœtus: hanc in ma-
 nibus habentes, non inflata tuba,
 cœlum hominibus peruium reddide-
 runt. terras integras peruasit ea vox,
 insulas occupauit vocatio, sine vi captæ
 sunt ciuitates, prouinciæ concurrerunt,
 cessit in prædā Græcia, admisit eam
 vocem barbaria, reges adorarunt, im-
 peratores ceruices iugo subiecerunt,

populi eam vocem suam fecerunt, idola collapsa sunt, aræ auersæ, dæmones locum voci cedentes fugerunt. Quispiamne paullo antè fuit, qui dæmones coleret? ut Christi iugum subiuit, idolatris etiam formidabilis apparuit. O vocem, quæ commune quoddam de hominibus tropæum statuit! ô vocem salutis fontem! ô verbum vnica adfensione terram captiuam agens! ô orationem mundi purgatricem! ô verbum, quod Verbi res propter Verbum stabiluit! Ea voce participemus cum bonorum fructu sanctorum quietem sequamur, iuxta Christi verba: *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos: cui gloria, & imperium in secula seculorum. Amen.*

A δῆμοι τὸ λόγον ἐσφρατίζειοντο, ἑπὶ πῶς εἶδον λαβωμοὶ κατεσφραγίσθησαν· ἐδραπέτευον δαίμονες ἐμπαροχρήσθητες ῥήματι. ἦδη ὡς παροχρησθέντων ὁρησκόντων τοῖς δαίμοσιν, ὁμοῦ δὲ τὸν τῆς Χειρὸς ζυγὸν ὑπεισέει, καὶ φοβερὸς τοῖς ὁρησκόντοισιν ἐφαίνετο. ὡ φωνῆς χυνοὶ ἀνδραπέτων ἀνὰ δύσασμῶν ἐπάγοντο. ὡ φωνῆς, ἑσθλείας πηγῆς. ὡ ῥήματα μὲν πίστις τῶν οἰκουμένων δεσποδισμῶν. ὡ λόγου, τὸν κόσμον καθάλασσε. ὡ λόγου, τὸ τῆς λόγου λαβὴ τὸν λόγον ἐκλύτρωσε. ταύτης καὶ ἡμῖς μέγας ἡρώμεθα τῆς φωνῆς, ἀγαθῶν B ἀπολαύσαντες τῆς μὲν τῆς ἀγίας ἀπολαύσεως τύχῃ, καὶ τὴν εἰπόντα Χειρὶ· δέδοτε παρὲς με παύσεις οἱ καπνῶντες, καὶ γὰρ αἰσπαύσω ὑμᾶς. αἰπὸς ἡ δόξα, καὶ ὁ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῆς αἰῶνι, ἀμήν.

Matth. 4. In illud: *Venite post me, faciam vos fieri piscatores hominum.*

ORATIO XXX.

P E R I T I scientesque medici tunc plus de arte cient admirationis, non cum ferro, & igni in belli modum vim mali domant, sed cum leuibus pharmacis affectæ parti aduantes ægrum scite persanant, & artis seueriora præcepta cohibent? miti interim, ac familiari quodam victu dolore sopito ægrotum à morbo liberum ostendunt. Ad eum modum rex Dominus noster Iesus Christus medicus, qui totus sapientia est, impietatis ægitudine terram laborantem conspiciatus, ac per mundanas deceptiones ardentem idolomania, non igneos imbres cælo deijcit, non maris fluctus in continentem impetum dare iubet, neque violentiam elementorum contra impietatem armat; sed miraculis fidem facit, & beneficentia pellicit, verbisque cælestibus incensas animæ passiones sedat. Immo verò discipulos quoque minimi pretij deligit, eorum manibus, & linguis curationem orbis terrarum credit; Ambulans enim, inquit, iuxta mare Galilee, vidit duos fratres, Simonem, qui vocatur Petrus, & Andream fratrem eius

Τὸ αὐτὸ, εἰς τὸ, Δέδοτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἀλιεῖς ἀνδραπέτων.

ΛΟΓΟΣ λ'.

C ΟΙ Θεοὶ τῶν ἰατρῶν, ὅτε πλέον ἐγλήγοισι ὁ θαῦμα τῆς τέχνης, ὃ ἔσται σιδήρεος καὶ πυρὸς, πολέμου ἰόντος, ὁ πάθος χηρῶσινται· ἀλλ' ὅταν, ἡ δέσι φαρμάκων ὁ δῆλον καλὰ καὶ σαρμῆς, τὰ καὶ μὲν τῶν ἰατρῶν μηχανήσονται. καὶ τὰ μὲν φοβερὰ τῆς τέχνης ἐπίσχωσι ἐπιβλήματα. τὰ ὁδοῦς δὲ πῶς καὶ σιῶν ὅσοις ἐσθλῶν τιμῶν σιζὸν ὁδοῦς καὶ μὲν σαρμῆς, δειλῶσι τὸν καὶ μὲν τῆς πάσης ἐλπίδος. οὕτως ὁ παύσας ἰατρῶν, καὶ βασιλῆς, ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, νοσούντων ἀσθεῖας πᾶσι τῶν οἰκουμένων ἡρώμενος, καὶ τῆς κρημνῆς ἀπάτης παρὲς εἰδωλομανίαν φλεγμαινόντων, οὐ πυρὸς ἐπαφίησι ὁμοῦ, ἀλλὰ θαλάσσης καὶ τῆς ἡπείρου σφατεύει. ὅτι τῆς σιζῆς τῶν βίαν καὶ τῆς ἀσθεῖας ἐπλήρει· ἀλλὰ θαύματα πείη, ὃ ἀνεργισίας ἐφέλκε, καὶ λόγους ὑπερίστας πᾶσι ψυχῆς μεταλλάττει φλεγμαινόντα. ἦδη δὲ πῶς καὶ μετὰ τὴν ἀντελὴς ἐπιβλήσεται, καὶ τῆς ὑπὸ τῶν χειρῶν, καὶ γλώττης τῶν οἰκουμένων τῶν ἰατρῶν καὶ τῶν σιζῶν. ὡς πατὴρ γὰρ, φησὶ, ὁ τῶν θαλάσσης τῶν ἡμετέρας, εἶδε δύο ἀδελφοὺς, Σίμωνα, τὸν λεγόμενον Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ,

βάλλοιτε ἀμφίβλητρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἡσθὲν γὰρ αἰλῆς· καὶ λέγει αὐτοῖς, δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς αἰλῆς ἀνδρόπων. οἱ δὲ ἀφέντες τὰ δίκτυα, ἠκολούθησαν αὐτῷ. ὁ δὲ μεγάλης βουλῆς ἀληθῶς, καὶ ἀθανάτου θείας· πνεῦμα ζῆλον, καὶ δόγμα νεόν, καὶ πολιτείας ἐξ ἑαυτοῦ παρ-
 δεδοται τοῖς ἀνδράποιν βουλόμενος· καὶ τοῖς τοιού-
 τωι δογματῶν ὑπηρετῶν αἰαζήτων, πρεσβυτέρων
 πόλεις, πρεσβυτέρων δυνάμεις, πρεσβυτέρων βα-
 σιλείας ὑπουργίαν, ἐκτελέζων πλῆθος δυ-
 νατείαν. ἐμύσησε χεῖρας βητῶν, ἐκτελέζων
 γλώττης φιλοσόφων. πρεσβυτέρων ἐδῆ· καὶ ὅτι
 ὅπλων πνευματικῶν, οὐτε χερσὶν ἀπὸ χερσὶν, οὐ
 ποδῶν πρὸς δρόμον ἐξυπῆλθε. καὶ ἡ τὰ ἀνδρό-
 πων κατελέγη πλεοεκτίμητος· τὰς τῶν ἀγ-
 γέλων τὰς ἐν ἡσυχίᾳ μὲν ἐάσας, λιμνῶν,
 καὶ ποταμῶν, καὶ ἀγέλας, καὶ ἐργαστήρια πρεσβυ-
 τῶν πνευματικῶν δυνάμεων τοῖς τῶν δογμα-
 τῶν ὑπηρετῶν βουλόμενος. καὶ παρὰ μὲν πα-
 ρακάλεσεν λέγων· δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑ-
 μᾶς αἰλῆς ἀνδρόπων. ὑμᾶς φησὶ, θηρῶσιν
 ἐκπύου. αἰλῆς καὶ βασιλείας ἐκτελέζων. αὐτὰς
 οὐ διδάσκει πνευματικῶν. παύσασθε καὶ ἀ-
 ψύχου θάλασσης ἀγνοήσαντες· μετετέτακται μοι
 τὸν θηρῶν πλῆθος τῶν ἐν τῷ ἡπείρω. ἐχθρὸς
 πύλας ἀσπίδας ἡ γῆ. ἐκεί μοι τὰ δίκτυα
 πνευματικῶν θηρῶν ἀσπίδας ἀγνοήσαντες. δεῦτε
 ὀπίσω μου οἱ ἐμοὶ μαθηταί, καὶ οἰκουμένης κα-
 τηγήσεται· χερσὶν αὐτῶν πρὸς ἑαυτοὺς τὸν πῆ-
 λον. εἰδωλολατρείας κέχρηται θάλασσα· νεφέλη
 πολυθείας ἡ κλίσκος καλύπτει· βυθὸς ἀσπίδας
 ἐκτελέζων τὰ σύμπαντα. ἀνδρόπων δαμονικῶν
 ὑπουργοὶ κύμασι. αἱμὴν ὁ κόσμος ἐξολε-
 ρώσεται, καὶ θυσίαις θηρῶν μολυνέται. αἰλῆς
 αὐτοῖς ἐκτελέζων πνευματικῶν. τῶν καλῶν τῶν
 ὑμῶν ὁ πάθος. χερσὶν αὐτῶν φάρμακον τῇ
 κήρῃ κινδυνεύουσι θεοφειλόν. δεῦτε ὀπίσω μου.
 οἱ δὲ ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ
 σινοδρομῶν τῶν τῶν διαπονήντων πόθῳ τῶν μαθη-
 τῶν ὁ χεῖρας. οὐ γὰρ φαντασίας τῶν κλησίων ἡγή-
 σασθαι, ὅτι τῆς ὑποστάσεως μέγας ὁκλάζει
 αὐτοῖς τὰς ἐλπίδας ἐποιήσιν, ὅτι λόγους ἀφί-
 ραι τοῖς τοῖς πρὸς τὸν διαπονήντων ἐκτελέζων· ὡς
 χλαδάζετε τοῖς κύμασι πνευματικῶν αἰ-
 δρόπων· ὡς τὸν κόπον ἡμῶν ἀφαιρῶντες τοῖς
 τῶν γίγνωσκον ῥήμασι· θάλατταν ὑργῶντες ὁρεῖς,

A mistentes rete in mare; erant enim piscatores :
 Et ait illis : Venite post me, et faciam vos
 fieri piscatores hominum. At illi continuo re-
 lictis retibus secuti sunt eum. O verè consi-
 lium excelsum, & sapientiam immorta-
 lem : rem peregrinam, & doctrinam
 novam, deque cælo allatam politiam
 cum mortales instituisset edocere, & i-
 stiusmodi doctrinæ idoneos quæreret
 administratos : despexit vrbes, populos
 non conscripsit, regni ministeria repu-
 diauit, diuitiarum potentiam detestatus
 est, exosam habuit vim Rhetorum : non
 Philosophorum linguas optauit, gen-
 tes percurrerebat, & neque armorum ap-
 paratum, neque manuum dexteritatem
 delegit, neque ad cursum pedum cele-
 ritudinem. Quid verò humana præsidia
 recenseo? Angelorum ordines, perpe-
 tem quietem linens agitare portus, &
 fluuios, & litora, & officinas ebibat, in-
 de doctrinæ administratos decretum ha-
 bens mutuari, & adstans hortabatur di-
 cens : Venite post me, et faciam vos fieri pi-
 scatores hominum. Vos, inquit, venatum
 venio ; piscatores, non reges conquiro,
 nautas non dynastas adhortor, define
 cum mari animæ experte certamen ha-
 bere, artem feras captandi mihi in con-
 tinentem conuertite. Mare quoddam
 impietatis terra continet; eò mihi traie-
 ctis retibus prædam pietatis adhamate.
 Venite post me vos discipuli mei, & huius
 vniuersi magistri. Artem vestram ad
 cæli commercia utendam mihi date. I-
 dololatriæ mare fustum est, nubè mul-
 tiplicium deorum creatura tegitur, om-
 nia inundat impietatis abyssus, morta-
 les dæmoniacis fluctibus immaduere,
 mundus sanguinis graueolentiam redo-
 let, & mortalibus sacrificiis inquinatur :
 piscatores illis ego, qui medicos agant,
 constituam : artem vestram res ipsa vo-
 cat, medicamentum creaturæ pericli-
 tanti salutare commodemus : Venite post
 me. Illi autem relictis retibus secuti sunt
 eum. Concurrens cum Domini deside-
 rio discipulorum cætus secuti sunt eum ;
 nec enim vocationem quid imagina-
 rium arbitrabantur, neque promissio-
 nis magnitudo inclinabat eorum spes,
 neque vllam talem in Dominum ora-
 tionem extorquebat : Quid nos, mi
 homo, cum vndis colluctantes irri-
 des; quid ridicularijs vocibus ærum-
 nas nostras ludificaris? Victum per
 mare quærentes cernis, ipsaque ars,

quàm despicabiles simus, prædicat: & dicit: *Venite faciam vos fieri piscatores hominum?* Edificare nobis, quibus profusus ante ora hominum diuitijs, eos conciliaturi sumus? an disrupta monstrabimus retia, & populos ferarum instar adhamabimus? qua vñ lingua, quo orationis ornatu auditorem irretiemus? an vocabulis nauticis regum animos tractabimus? in piscium non hominum piscatu artem exercuimus. Nihil tale locuti, nihil meditati; sed reipsa hamo verbi Christi traiectione sequebantur loquentem Dominum, & piscaturæ modum intus ipsi secum docebantur. Piscari condiscabant, quodque facturi erant, primum opere experiebantur. Dicebat: *Venite*, & vocati sequebantur. O verba rebus demonstrata! *Venite*. Ego verbis vestris escas implicabo, ego populos & ciuitates vestris vocibus conuertam, vos ego sagenæ meæ primitias faciam. Ipse enim in vobis per vos rem conficio. Fas mihi fuit regibus potius vti ministris: fas mihi fuit Rhetorum linguas doctrinæ administras trahere: potui Angelorum ordinibus prædicandi munus credere: sed tum famulantium splendor gloriam famamque meam ad se raperet. De eius enim exultatione, qui rem gerit, famulorum potentia occultum quiddam detrahit. Recuso diuitiarum obsequium, ne si operam conferant, rem tam mirandam extenuent. Vos ego comperio fidos miraculorum meorum custodes. Quibus enim nullum humanum præsidium præsens est, apud hos Dei potestas retinetur integrior. Propterea namque miraculo est miles, cum vilibus armis ad victoriam vtitur. Vult enim cum illo virtus, qui præclare quid fecit, gloriam partiri. Compri-mantur voces infidelitatis: occludatur lingua, nec sit calumniæ locus. Ne dicat impius quis, regionatim & oppidatim cum homines vltro confugere videt ad Euangelij prædicationem: Quomodo potuit Christus non persuadere? præcones perquam ingeniosos permisit, armorum terrore sibi adiunxit animas, pecuniarum obiecto fulgore oculos inescavit, terrore ad sen-tentiam sibi comparauit, copiis copias sibi subiecit. His omnibus nudati vos ab iustis accusationibus nudos sycophantas

A καὶ κηρύττει τὸ εὐαγγέλιον ἡ τέχνη, καὶ λόγος, διδοὺς
ποιήσω ὑμᾶς ἀγῶνας ἀνδράποιν; ποῖον παρβαλ-
λαμῖνοι πλῆθυν, εἰπέ μοι, πῶς ὁραίνεις ἐκδυσο-
πήσωμεν; ἢ τὰ διεργάζετα διέσωμεν δικτυα, καὶ
τοὺς δύναισι ὡς θῆρας ἀγροῦσωμεν; ποῖας κη-
ρύττοντες γλώτῃ σου ἐκέλευε τῷ λόγῳ τοῖς ἀκού-
σασιν ἐκλυθῶμεν; ἢ ῥήματα σαρκικῆς βασιλείας
ψυχὰς χρωσώμεθα; πρὸς ἰσχύας πλεὺς τέχνης
ἢ πρὸς ἀνδράποιν μελετήσωμεν. ὁδοὶ τι-
μῆτι, οὐκ ἐπὶ οὐρανῷ, οὐκ ἐν οὐρανῷ, ἀλλ' ὡς ἀ-
ληθῶς ἀκρίβως ἐν λόγῳ παρῆντες, ἡμετέ-
ρου φηγομένης διασώτη, καὶ αἰτίας τὸ ἔσπον ἐν
B ἑαυτοῖς ἐδιδάσκοντο, ἀγροῦν ἐμώσαντο, καὶ ἀ-
παρτῇ ἐμῶν, παρτῇ πῶς ἔργῳ ὑπὲρ ἡμῶν.
ἔλεγε, διδοὺς, καὶ ἡμετέρου καλούμενοι. ὡς ῥημῶν.
ἀλλ' ἀπαρτῇ ἀποδείξει. διδοὺς ἐν τοῖς ὑμα-
τέροις ῥήματα παρὰ πλείους διέλεσε. ἐν δὲ
μοι καὶ πόλεις τοῖς ὑμῶν ἐκτρέψω φω-
ναῖς, ἀπαρτῇ ὑμᾶς τὸ ἐμῶν ἐκτρέψω
μοι. αὐτοῦ γὰρ οἱ ὑμᾶς δι' ὑμῶν. εἰμὶ μοι
βασιλεύοντι ὑπὲρ πάντων παρὰ ῥημάτων. εἰμὶ
μοι ῥημάτων γλώτῃς ῥημάτων ἐκτρέψω τῷ
δόγματι. ἐδιδάσκοντες τοῖς τῷ ἀλλήλων ῥήματα
ἐκτρέψοντες τὸ κήρυγμα. ἀλλὰ τὸ τῷ ὑπὲρ
C ὑμῶν παρὰ πάντας πλεὺς ἐμῶν παρὰ πάντας δι-
δοῦναι. ὑποκλήθη γὰρ τῷ ποιῶντι πλεὺς δι-
δοῦναι, τῷ ὑπὲρ ἡμῶν ἢ διδόναι. ἀλλὰ τῷ
πλεὺς ὑπὲρ ἡμῶν, μὴ νοήσῃ τὸ θαῦμα συ-
νεργαζόμενος. ὑμᾶς διέσωσε πῶς τῷ ἐμῶν
θαυμάζω πῶς φύλακας. οἷς γὰρ ἀνδράποιν οὐκ
παρὸς πλεονέκτημα, παρὰ τούτοις ἢ τὸ ῥη-
ματικῶς ἀκρίβως ἀπαρτῇ διδόναι. ἔγω γὰρ
ἐκτρέψω θαυμάζω, ὅταν ὅπλοις ἐκτρέ-
ψω παρὰ ἀκρίβως παρὰ ῥημάτων. ἔγω γὰρ ἀ-
πὸ πλεὺς τῷ κηρύττοντι διδοῦναι τὰ κηρύττοντι
D μερίζω. παρὰ ῥημάτων διδοῦναι τῷ ἀκρίβως
τοῖς ῥήματι ἐκτρέψω γλώτῃ, ῥηματι συ-
νεργαζόμενος οὐκ ἔχοντα. μὴ λέγω πῶς ἀκρίβως,
ῥηματι οὐκ ἔχοντα ἀκρίβως οὐκ ἔχοντα πρὸς
τὸ κήρυγμα. πῶς γὰρ οὐκ ἔχοντα πῶς Χριστός;
ὅφρα παρὰ πλείους κήρυκας. ὅπλοις φοβό-
μαι ψυχὰς παρὰ πλείους. ῥηματα διέσωσε, ὅφρα
θαυμάζω διδόναι. φοβῶ πλεὺς γινώσκω κοι-
νῶν. πλεὺς τῷ πλεὺς πρὸς ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν.
τύπων ἀπὸ τῶν ὑμῶν γινώσκοντες, γινώ-
σκοντες ἐκτρέψω τῶν συνεργαζόμενων ἐκτρέψω.

δεῖτε ὅπισθ' μου, καὶ ποιήσατε ὑμᾶς ὁμοίους αἰ. δεσ-
 ποι. ἤν' μὲν τὴν θάλασσαν ἀλιεῖ ἡπειρο-
 τας. πρὸς ὁμοίους δὲ δικτύους ἢ γὰρ ἀλιεῖς αἰ. δεσ-
 ποι ὑπάρξαι. ὅτι γὰρ τὰς τῶν ἰσχυρῶν ἐπιμαρ-
 τήσας κατ' ἀλλήλων ἐπέσταν αἰ. δεσποι, τῆς ὑμε-
 τέρης θηλείας ἀπορρέτωσαν. ὅτι πύρις,
 καὶ αἰ. δεσποι αἰ. δεσποι τὰς αἰ. δεσποι, ἡ-
 λυθὲν πρὸς ὑμᾶς τὰς ἐκείνους θηλείας. καὶ
 πολλὰ χαίρει τῆς δικτύου εἰπόντες, καὶ τὴν θάλα-
 σσαν ἀποδυσάμενοι, τῆς τῶν θηλείας εἰπόντες ἰ-
 μασι. ὅτι τῶν ἰσχυρῶν δικτύου ἐπομνήσαντες,
 καὶ τὸ πρὸς ὁμοίους ἀλιεῖς μαθηταὶ κατασάν-
 τες, ὅτι τῶν δικτύου πρὸς ὑμᾶς αἰ. δεσποι-
 σάντες, οἱ μαθηταὶ τῶν τῶν χαίρει δικτύου τὰ
 γὰρ τῶν αἰ. δεσποι ἡλίου. πρὸς τῶν ἰσχυρῶν
 ἰσχυρῶν συλλογῶν ἀφέντες τὰς θηλείας, τει-
 χίους ἀφέντες ἀνελθόντες. δούτε τῶν θη-
 λείας βολῆ, καὶ εἰς πεταχίους ἡρπάξουσιν. ἵσως
 ποῦτε γὰρ οἱ δόξα, ὅς γε ἰσχυρῶν τῶν
 πεταχίους ἐξῶς πρὸς. χαίρει τῶν ἰσχυρῶν
 τῶν ὁμοίους πύλης, ὅς γε τῶν ποδῶν βάσας ἡ-
 φύσας δὲ πᾶσι συλλογῶν, τῶν χαίρει πρὸς
 δόξα χαλκῶν ὡς βούλῃ. τῶν οἱ Γέ. τῶν
 αἰ. δεσποι πρὸς τῶν πύλης, δὲ οἱ ἐκείνους
 τῶν ἀφέντες τῶν ἰσχυρῶν γλώττης εἰργάζονται. γίνονται
 καὶ Κορινθίους ἐκείνους οἱ μὲν τῶν θηλείας θη-
 λείας. ὅτι τῶν τῶν Παλαιστίνῃ ἀνελ-
 θόντες, ἐφ' ὅτι τῶν ἰσχυρῶν τῶν πύλης τῶν χα-
 ρίς, τῶν θάλασσαν μὲν τὴν ἡπειρὸν θηλείας
 τῶν. Κύπρον εἶδον. Ἀντιόχειαν εἶχον. Παμφυλία
 μὲν τῶν κατὰ τὴν Μακεδονίαν οὐκ ἔστι. Θρά-
 κην πρὸς ὑμᾶς, Ἑλλάδα μὲν τῶν γλώττης ἡρπά-
 σον. Ρώμην δὲ ἀφέντες χύψασα, τὰς τῶν τῶν
 πρὸς ὑμᾶς κατὰ τὴν. ἄλλοι παλαιστίνῃ πό-
 λης ἀφέντες τῶν ἀποστολικῶν δικτύων τῶν θη-
 λείας ἡρπάξουσιν. Οὐκ ἐπαύσαντο βάλλοντες, ἕως
 οἱ τῶν οἰκιστῶν πρὸς τῶν δικτύων τῶν
 ἀφέντες δικτύους. ἀλλ' ὅτι τῶν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑμᾶς
 φέρουσιν πρὸς ὑμᾶς. ὅτι γὰρ πλὴν τῶν τῶν ὁμο-
 λήσας ἀφέντες, ὅς γε φέρουσιν ὅτι ἀπὸ τῶν τῶν
 θηλείας, θηλείας πρὸς ἀφέντες τῶν ἡρπά-
 σον πᾶσι ἀνελθόντες ἰσχυρῶν καὶ τῶν ἀλιεῶν
 ἐκείνους. ἀλλὰ δέχονται μὲν τῶν θηλείας, ὅς γε
 ἐπαύσαντο τῶν ἀλιεῶν καὶ τῶν πρὸς ὑμᾶς. ἀλλ'
 ἐργάζονται ὅς γε τῶν θηλείας τῶν δικτύων πρὸς ὑμᾶς, καὶ
 χρυπτόμενοι τῶν τῶν θηλείας ὅς γε ἐπὶ τῶν

A refellit. Venite post me; et faciam vos
 fieri piscatores hominum. Relicto mari fias
 terrestis piscator, terra circumretia-
 tur; este piscatores hominum. Quan-
 do enim piscium incurSIONES in se mu-
 tuo norunt homines, vestris sagenis in-
 cidant, pares cum piscibus euentus ad
 salutem præstolentur. Talibus verbis
 velut vnco perfossis auribus prompti
 secuti sunt trahentem volentes, &
 longum vale retibus dixerunt, seque
 à mari expediuerunt Saluatoris nuti-
 bus obsequentes. Sic in Iesu retia tur-
 mæ modo illapsi, & piscatus admo-
 dum insperati constituti discipuli, cum
 iam cælum Dominus repetiuisset, Gra-
 tiaz retibus hominum genera piscaban-
 tur. Primum igitur contra Iudaïca
 collegia dispersis laqueis confestim ter
 mille homines comprehenderunt. Se-
 cundus sagenæ iactus vel ad quinquies
 mille homines sursum extraxit. Forte
 auctis escam nosse, qua vsi quinquies
 mille viuos abduxerint? Clandius qui-
 dam erat ante portam speciosam, cui pe-
 dum itionem cum fortè natura ade-
 misset, Gratiaz tradidit pro arbitratu
 recudendum, Petrus vnco fidei post-
 quam hunc deuinxerat, populum v-
 niuersum lingua cepit. Fit & huius sa-
 genæ præda magnus ille Cornelius.
 Eodem modo Palæstinis adhamatis, ar-
 tem Gratiaz transportant in insulas, &
 à continenti in mare retia traiciunt.
 Cyprum viderunt, Antiochiam obti-
 nuerunt: Pamphylia deinde occupa-
 ta est, Macedonia vastata, accurrit
 Thracia, Gratia cum sua eloquentia
 capta est, Roma suppresso diademate
 crucis prædicationem exosculata est,
 ordine densissimo ciuitates sponte con-
 cesserunt in prædam Apostolicorum
 retium. Nec iactu abnuere, dum ter-
 rarum ambitus Domini retibus sit
 comprehensus. Verùm, ὅς res inopi-
 nas, & supra naturam! His enim vi-
 sis territus diabolus, neque salutem
 tam latè diffusam videre sustinens præ-
 cones morte circumuenit, agrestiori-
 bus quibusdam piscibus in piscatores
 concitatis. At mortem excipiunt qui-
 dem, nec piscatu tamen abstinere vel
 obita morte. Quin etiam post fata
 Domini faciunt imperata, nec pres-
 si sepulchro prædationis obliti sunt.

Nam & sepulchra volente gratia lo-
quuntur. Verax enim qui dixit. *Ve-
nite ad me, & faciam vos fieri pisces
hominum: cui gloria, & imperium in
secula seculorum. Amen.*

Α Ἰωαν. φησὶ γοῦν γὰρ ἐν ταῖς βουλαῖς αὐτοῦ ὁ χρί-
στὸς. ἀληθὴς γὰρ οἱ εἰπὼν, δεῦτε ἐπίσω μου, καὶ
ποιήσω ὑμᾶς ἁλῖνες ἀνθρώπων. αἰτεῖ ἡ δόξα,
καὶ ὁ χρίστος εἰς τοὺς αἰῶνας τῷ αἰῶνι, ἀμήν.

Job. 29. In illud: Ecce adscendimus Hieroso-
lymam, & filius hominis trade-
tur in manus peccatorum.

ORATIO XXXI.

B

ΛΟΓΟΣ λα'.

Job. 29.

Job. 33.

Hier. 1.

Exod. 1.

Num. 16.

Exod. 32.

AVGET difficultatem linguarum suam
eluctantis angustiam auditorum
attentio studiosa, verbi tractationem
formidabiliorem facit Ecclesiae con-
suetudo, & diuina capessendi deside-
rium. Quare beatitudine proposita le-
niens praedicandi trepidationem Do-
minus clamabat: *Beati, qui loquuntur
ad aures audientium: qui doctrinae se-
mentem in terram frugiferam conij-
ciunt, qui bona documenta in areas
animae cumulant: quia praesentium
laborum opportunum exstat aeternum
laborantibus fructum recondens. Et
enim apud Iudaeos ventura antedice-
re inuitabile erat, nec Prophetis o-
ptabile monita dare. Siquidem Domi-
ne, inquit, quis credidit auditui nostro.
Ieremias quidem speciosam detrecta-
ti officij excusationem aetatem prae-
tendebat: Puer ego sum, nescio loqui.
Moyse ad populi ducatum vocatus,
eam dignitatem refugit, & sibi refra-
gatur: Impeditoris, & tardioris lingua
sum. Accusat enim lentam ingenij Iu-
daici credulitatem eorum qui ad eos
legabantur, deprecatio. Gens enim
Deo, diuinæque beneficentiae rebel-
latrix. Molestè ferebant olim seruitu-
tem Aegyptiacam, & ab ea liberati
conuicijs liberatorem incessebant:
Quasi defuerint in Aegypto tumuli eduxit
nos, ut occidat in deserto. Mare velut
viam publicam decurrebant, pedibus
puluerantibus maris iter conficiebant,
& vitulo per adorationem clamore gra-
tiam referebant: Hi sunt dii tui Israel, qui
te eduxerunt de terra Aegypti. Caelum etiam
niuofam mannae copiam demisit, & qui
sub caelo sunt, in blasphemias crum-*

AΥΞΕΙ μὲν τῆς γλώττης ὁ ἀναίσχυτος τῶν
ἀκροῶν φιληκούσας, καὶ τὸ λόγου ἐλπί-
ρησι φερεῖται εἰς ἰσχυρότητα ὁ δὲ ἐκ κλησίας γε-
νητός, καὶ πάλιν τὰ ἡγιασμένα ποιεῖ. ὁ δὲ τῶν
μακαρισμῶν προοίμιον τῶν λόγων ὁ φόβος, ὁ δε-
σπότης ἐξ ὧν μακάριοι οἱ λέγοντες εἰς ὧν ἀ-
κούοντων οἱ δὲ διδασκάλους ὁ ἀπὸ τοῦ
ἀποστολῆς καὶ ἀλλοτρίους οἱ τῶν ψυχῶν ἀλω-
νίας ἀγαθῶν δόμοις ὁρῶντες. ὅτι τῶν ἐν αὐτοῖς
πόνων ὑπὲρ χάριτος ἀνταρῶν, τῶν καμῶν τι-
μῶν ὁ ἀπὸ λαῶν. καὶ Ἰουδαίους μὲν γὰρ, καὶ ὁ
προφήτης φερεῖται, καὶ ὁ νομικὸν ἀπὸ ἀκτῶν
τοῖς προφήταις διέσκεπται. κύριε γὰρ φησὶ, τίς
ἐπίσταται τῇ ἀκτῇ ἡμῶν; Ιερემίας δὲ ἀντιπροσέειπε
φροῦδος τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸν ἡλι-
κίαν προσεβάλλετο νεώτερος ἐγὼ εἰμι, & λα-
λῶ ἐν ἐπίσταμαι. Μωυσῆς δὲ πρὸς τὸν λαόν
καλούμενος ἡγεμόνας, ἀποφύγει τὸν ἀλγὸν,
καθ' ἑαυτὸν τὸν ἡγεμόνα ἐνέχουσιν. ἰσχυρότης εἰμι,
καὶ βραδύλογος. ἐλέγχετο γὰρ τῶν Ἰουδαίων τῶν
ἰσχυρῶν ὁ δουλοπότης, ἡ τῶν πρὸς αὐτοὺς ἀποστα-
σίων ἀντιπροσέειπε. αἰὶν γὰρ ἡγομάζοντο τὸν ἡγεμόνα,
καὶ τῶν θεῶν ἀντιπροσέειπε ἀντιπαλεῖν. ὡς δὲ πο-
τε τὸν ἐν Αἰγύπτῳ δουλείαν. καὶ τῶν ἀ-
παλλὰς ἡγεῖται ἐλθόντων τῶν ἀπαλλὰς ἀντα-
ρῶν ὁ μὴ εἶναι μὴματα ἐν γῇ Αἰγύπτῳ ἐ-
ξήγαγον ἡμᾶς ἀποκτείναντες ἐν ἡμέρῳ. διέτρεχον
ὡς λεοφόροι τὸν θαλάσσιον, ποσὶ κακοποιή-
τοις ὁδοιποροῦντες. ὁ πείλαρος, καὶ ὁ μὲν τῶν
χάρις προσκυνοῦντες ἐλογίζοντο, βοῶντες, οὐ-
τοι οἱ θεοὶ τοῦ Ἰσραὴλ, οἱ ἐξαγαγόντες σὺν γῆς
Αἰγύπτῳ. πάλιν ἡγεμόνας τῶν μαρτύρων ἡφάδας
ἀπὸ τῆς, καὶ κατὰ τὴν βλασφημίαν ἐξέειπε

[illegible]

A punt: *Nasceat anima nostra super cibo isto* Num. 16:
lenissimo. Rupes quoque secuta est, quæ
torrentibus solitudinem inundauit, &
vnius virgæ percussio frequentes pepe-
rit vndarum fontes, sed ingratham eo-
rum linguam non eluit, qui percepto
aquæ beneficio dicebant: *Quoniam per-* Psal. 7:
cussit petram, & fluxerunt aquæ, & torren-
tes inundauerunt, nunquid & panem potest
dare? Iterum viarum ignaros comitaba-
tur nubes, tum ad ignorantiam leuan-
dam, tum ad solis ardorem defenden-
dum. Noctem columna ignea illumi-
nabat: verum tot à Deo miraculis ho-
norati, maledictis eum exhorabant:
Constituamus nobis ducem, & reuertamur in Num. 14:
Aegyptum. Auium nubes aër depende-
bat veluti peregrinis hospitibus opso-
nium apparans: vestis ab ipso stros qua-
draginta annos trita recentis operis spe-
ciem pertinaciter dabat, nouo exortu
temporis edacitatem peruincens: re-
nouabatur simul cum veste calceorum
usus ad annorum quadraginta tempus,
& errationem resistens. Præliantibus
illis elementa succurrebant, quando
sol rursus lentare doctus victoriam il-
lis præcipiti cursu conficiebat: diurna
spatia producebat, vt vno ipso die pu-
gnantibus tropæum páreret: produ-
cebat cursum, vt victoriæ tempus cor-
riperet, aut potius tempus extrahe-
bat, vt ne diuturniore victoria fatiga-
tis molestiam crearet. Post solem ste-
tere fluctus Iordanis, & vnda fræn-
os passa est, dum spatium dat euntibus;
sterit consuetus fluxus, dum præter-
eant, præstolatus. Reges ea re audi-
ta conturbabantur, sponte sua ciuita-
tes collabebantur. Obsessa Iericho
murorum orbem exuebat, habitato-
res suos ipsa fugeret, & ad Israëlitas
transfugeret. Horum quæ gratia? *Con-* Num. 14:
stituamus nobis ducem, & reuertamur in
Aegyptum. Grauiora subsequuntur an-
te relatis. Moabiticum simulacrum a-
doratum, & victores idola victorum
adorabant, Prophetici sanguinis ef-
fusio, Mosaici libri concremati, o-
dium religionis Deo græ, diaboli-
carum statuarum sedes. Sed hæc ve-
tera, atque obsoleta. Sub Incarna-
tionem Saluatoris, quibus fuere Iudæi
moribus? Christus homines miseratus
venit salutarem manum homini por-
rigens: nec ea fuit miraculorum reue-
rentia, vt mores alios inducerent; sed

ἐνὶ μὲν μοι, Φησὶ, καὶ πρᾶγμῶσα ὁ πάθος ὅτι-
 γορη τ' ὁρόμον, καὶ πρᾶγμα μὲν τὴν αἰαρέσει
 ὁ τῷ φόνος πρᾶγμῶσα γορέων. ἀλλὰ καὶ
 τ' εὐαρέθην ἀπαύτῃ· καὶ ἡ χρεία ὁ πάθος ὡδὴ,
 καὶ πρᾶγμῶσα πρᾶγμῶσα τ' ἐμῆς παροισίας τὴν
 αἰτίας ζήτῳσα. διὰ τῷ πρᾶγμῶσα τῷ τῷ λίθων
 ἐπαρμόδας πρᾶγμῶσα βολῆς, εὐαρέθην ἀ-
 ναμῶσα. διὰ τῷ πρᾶγμῶσα τ' ἐμῆς πρᾶγμῶσα
 λὴν πρᾶγμῶσα. ἡ λὴν γὰρ τ' ἐμῆς πρᾶγμῶσα
 Ἀδάμ ἰάσα ὁ θάνατος· ἡ ἐμῆς πρᾶγμῶσα
 τῷ τ' διὰ τῷ ἐμῆς καὶ ἀέλω τ' πρᾶγμῶσα.
 ὑπερέταί μοι τ' πάθος, Φαρισσαῖοι, καὶ γραμμα-
 τῆς, καὶ πρᾶγμῶσα τ' τῷ τ' ὁ μὲν καὶ φῶσα· οἱ
 τῷ Μωϋσέως καὶ φῶσα φιλοπρᾶγμῶσα τ' ὁ φῶ-
 σῶσα συμπερᾶσθαι· οἱ τῷ νομοθέτῃ μὲν φῶσα,
 τῷ πρᾶγμῶσα ὑπακούσθαι. ὑμῖν δὲ τοῖς ἐμοῖς
 πρᾶγμῶσα ὁ πάθος, καὶ πρᾶγμῶσα τὴν λυπὴν
 πρᾶγμῶσα αἰάσασθαι. ἰδοὺ αἰατέων εἰς Ἱε-
 ρουσόλυμα, καὶ ὁ ὅς τῷ αἰατέων πρᾶγμῶσα
 σῶσα εἰς χῆρας πρᾶγμῶσα τ' γραμματῆς,
 καὶ ἀπεκτείνῃ αὐτοὺς, καὶ τῷ τῷ ἡμέρα αἰάσθ-
 σθαι. εἰ λυπῶσα ὁ πάθος, ἰάσθαι τὴν λυπὴν
 αἰάσασθαι· εἰ φέρῃτε τ' εὐαρέθην, διὰ τὴν ἡμέραν
 ἀφ' ὧν αἰάσθαι. τῷ τῷ ἡμέρα ἐμῆς πρᾶγμῶσα. ἐπὶ
 ἐμῆς πρᾶγμῶσα ἡμέραν. σύντομον ἐμῆς πρᾶγμῶσα
 παύσθαι. ἐμῆς πρᾶγμῶσα αἰατέων φῶσα. διή-
 σκω γὰρ ἡ νομοθέτῃ θάνατον, μὴ καὶ τῷ αἰ-
 ατέων ἀθάνατον. καὶ αἰατέων φῶσα καὶ φῶσα
 γὰρ τ' αἰάσασθαι. διδάξω τὸν ἄδελφον διὰ τὸν φῶσα
 πρᾶγμῶσα αἰάσασθαι. εἰ ἐμοὶ γὰρ τ' θάνατος παύσθαι,
 καὶ ἀθάνατος φυτεύσθαι. μικρὸν ἔσται τ' τε-
 λυτῆς καὶ τ' ζῶντος ὁ μεταλχμοῖς. ὅ γὰρ ὡς ὁ φῶ-
 λέτης ἀμῶσα, ἀλλ' ὡς αἰατέων, καὶ τῷ φῶσα.
 οὐκ ἤρκει πρᾶγμῶσα τὴν φωνῇ, τῷ μαθητῇ ἡ
 ψυχῇ, ἀλλὰ καὶ πρᾶγμῶσα μὲν τὴν πάθος ὁ κα-
 σῶσα, δισπῶσα σῶσα ἀπὸ τῶν ὡφθῶσα. ὁ
 τ' Πέτρος πρᾶγμῶσα τοῖς ῥήμασι, καὶ πρᾶγμῶσα
 πάθος ὁ ἐμῆς, τ' διαποικίλης χῆρας ὁ πρᾶγμῶσα
 τῷ, καὶ φωνῇ, ἡλέως (οἱ κύριε· ὅ μὴ ἔσται οἱ τῷ.
 ἡ φωνῇ, τῆς ψυχῆς τ' πρᾶγμῶσα ὑπαρῖσθαι. ἡ
 φῶσα ὁ διαποικίλης, εὐαρέθην μνήμη, καὶ πάθος ἡλέως
 ἡλέως. καὶ οὐκ ἐμῆς θάνατος, ὅ φωνῇ οὐκ
 ἡλέως αἰάσθαι, πρᾶγμῶσα ἡλέως πρᾶγμῶσα τὸν
 τῆς χῆρας ὅς, καὶ ὁ θάνατος ἐμῆς, ὅς μὲν χῆρας
 τῷ φῶσα πρᾶγμῶσα τῷ καὶ πρᾶγμῶσα διὰ τὸν
 μῶσα, πῶς οὐκ οὐκ πρᾶγμῶσα, διὰ τῷ θάνατος;

A Mihi licebat, inquit, inhibito cursu
 passionem recusare, & deuitato mor-
 tis loco mortem effugere: sed tem-
 pus crucem reposcit, & ipsa necessitas
 passionem parturit, adest prae finitum
 tempus quod aduentus mei causam
 quaerit. Idcirco lapidum ante iactus
 iactusque recusabam, crucem quod
 praestolarer: idcirco structas circa praeci-
 pitia insidias recusavi, quod illatam
 per Adamum in ligno mortem medi-
 cari venissem, ut ligno clavis affixus
 auerruncarem immissa per lignum ma-
 la. Ministri vero passionis Pharisaei,
 & scribae, & seniores, legis vetetis
 B capita, qui Mosaica per ambitionem
 condecorati cathedra cum diabolo fa-
 ciunt; qui sanctoris legum discipuli
 cum essent, praeuicatoris armigeri
 sunt. Vobis autem, qui mei estis, pas-
 sionem vaticinor, & futurae resurre-
 ctionis significatione dolori medeor.
*Ecce adscendimus Hierosolymam, & filius
 hominis tradetur in manus seniorum, &
 scribarum, & occidetur eum, & tertia
 die resurget.* Si passionem doletis, do-
 lori medeatur resurrectio; si crucem
 horretis, ob victoriam letamini. *Ter-
 tia die resurgam.* ibo, in facili stat vi-
 ctoria, expeditum statuam tropaeum,
 praedestinatum coronam induam. Si-
 quidem moriar, legem ut morti san-
 ciam, ne, quod hominis immortale
 est, occupet: & resurgam e tumulo
 resurrectionem innouans, infernum
 docebo successuram expectare resur-
 rectionem. In me namque mors desi-
 nit, & immortalitas scribitur. Breue e-
 rit vitae, & mortis interuallum. Non
 enim ut peccati debitor, sed ut interfe-
 ctor descendo. Vocem hanc non susti-
 nuerunt discipulorum animi; sed ad il-
 latam de passione mentionem deiectiones,
 palam altissimum silentium tenuere.
 Petrus autem stupens, super hac oratio-
 ne, neque praeter amore passionem ferens,
 apprehensa Domini manu ait: *Absit a
 te Domine: non eris tibi haec.* Vox ea percul-
 sionem animi indicat, Quid ais, ὁ Do-
 mine? crucis mentio fit, & passionis o-
 mnino spes vlla est? an contra te iu-
 ueniliter mors ager, cuius vocem non
 sustinuit infernus? Pridem vocasti mor-
 tuum viduae filium, morsque fugit im-
 potens eum ad tumulum usque comita-
 ri, quem deuicerat: quomodo igitur,
 quem reformidat, mors capiet? Apa-

ge verba ista Domine. Elias morte superior euasit, Enochus translatus infernum declinauit; & quomodo Christus in mortis potestatem veniet? Hæc de passione disputanti Petro Dominus oppilat os acerbiori inducitur obiurgatione: *Vade post me Satana: scandalum es mihi: quia non sapio, quæ Dei sunt, sed ea, quæ hominum.* Quid ais Petre: arces mortem? non igitur expectas resurrectionem? arces crucem? quæ ratione victoria enitescet? non eueniet passio? quid igitur erit loci incompatibilitati? non ligno corpus affigam clauis? quomodo igitur per lignum rumpetur peccati chirographum? non sursum euchar? quomodo igitur diabolus triumphabo? sepulchrum recusabo? quomodo igitur aperientur? ad mortuos non descendam? quomodo igitur inferno vincula iniiciam? quomodo soluam vinctos? crucem recusabo? quomodo igitur Adami curabo vulnera? quam aliam medendi rationem admittat protoplasti præuaricatio? ô Petre, diabolo, licet illubens, patrocinaris. Mortem recusabo? quid igitur Prophetarum prædictiones euadent? Huic tuæ orationi Isaias ibit obuiam contentius occlamtans: *Tanquam ovis ad occisionem ductus est, & velut agnus coram condense se obtulit.* Tibi referet idem Isaias passionis emolumentum: *Cuius amore nos omnes sanati sumus.* Hieremias quoque passionis imagine præposita condemnabit: *Eccce quasi agnus mansuetus, qui portatur ad victimam.* Altriuscuius David cum pretiosam de passione fragrantiam cithara personat, te accusabit: *Myrrham, & guttam, & casiam a vestimentis tuis.* Te premet & instabit Zacharias: *Adspiciens ad me, quem confixerunt.* Aliunde alius: *Occidet sol in meridie, & iterum. Non dies, neque nox, & in tempore vesperti erit lux.* Petre tantisper expecta, & verborum effecta videbis: raptum die media solem, nocte præmatura mundum latè cooperatum, saxa disrupta, expoliatum infernum, mortem exinanitam, deuolutum tyrannide diabolus, liberas mortuorum turbas. Hæc ego præpediam, Petre! hæc inhibeam? hæc ne eueniant, obstabo? *Vade post me Satana: quia non sapio ea, quæ Dei sunt; sed ea, quæ hominum.* Verum quæ hæc est asperitas verborum, Domine? quæ hæc formidanda in Petrum increpacio!

A ἀπαγαγε τὸ λόγον ὃν διαπομπῇ. Ἡλίας αὐωτέρω θανάτου μεμύρηται. Ἐνώχ μεταθέσθαι τὸ ἄδην ἐξέκλινε· καὶ πῶς Χριστὸν ὑπὸ θανάτου καίσει; ταῦτα ἀφ' ἐλεγχόμενοι Πέτρον παρὰ τῶν παθόντων ὁπίσω μίσει Χριστὸς, δριμύτην ἐπαγαγὼν τὴν ἐπιτίμησιν· ὕπαγε ὁπίσω μου Σατάνᾳ, σκάνδαλόν μου εἶ. ὅτι ὃ φοβῆς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τοῦ ἀνθρώπου. ὡς λέγεις ὡς Πέτρος, καλύψαι τὸ θάνατον; ἔκρινε ἐπὶ χεῖρας τὴν ἀνάστασιν. καλύψαι τὸ ταυρὸν; πῶς ἡ νίκη φανίσσεται; μὴ γήνηται πάθος; πῶς οὖν ἀπαγάσσεται λήψεται χάριν; μὴ παρασπλάσω, ὃ σῶμα ὡς ξύλον; πῶς οὖν ὃ ἀφ' ξύλου ραγίσσεται τῷ B ἀμώρητῳ; χερσὶν ἁλοῦν; μὴ ἀναστὰς πρὸς ὕψος; πῶς οὖν θριαμβώσω ἀφ' ὧν; πρὸς αἰτίσιν; πῶς οὖν λυθῶσιν οἱ ἔαφοι; μὴ κατέλθω εἰς κερὰς; πῶς οὖν δώσω τὸν ἄδην; πῶς τὸ λύσει τις διδεδυμένοις χερσίν; πρὸς αἰτίσιν; πῶς οὖν τὰ τοῦ Ἀδάμ ἰάσω τραύματα; ποῖα ἐτέρω ἴασι, ἢ τῷ πρῶτον πλάσσειν ὡς ἔλασιν; ἀκούειν ὡς Πέτρος, συνηγεῖς ἀφ' ὧν. πρὸς αἰτίσιν; θάνατον; πῶς οὖν τῷ πρῶτῳ αἰτίσιν, ἐκβάσθαι λήψεται; καὶ (ἐκδοῦν) σὺ τῷ ῥήμῳ; Ἡσυχίας αἰα- C κήξας σφοδρότερον· ὡς πρὸς αἰτίσιν ὅτι σφαγῶν ἦν, καὶ ὡς ἀμὸς ἐκείνου τῷ κείνῳ αὐτὸν, ἀφωτός. διηγήσεται σοι τί τὸ πάθος ὡφείλεις λέγειν· ὃ τὰ μὲν ὡς ἡμεῖς πρῶτον ἰάσθαι. καὶ ἀναστὰς σὺ καὶ ἱερεμίας εἰκονίζων ὃ πάθος· ἰδοὺ ὡς ἄνθρωπος ἀνθρώπων τῷ θύεσθαι, οὕτως ἔγωγε. ἐπὶ ὧν ὁ Δαυὶδ ἐκκαλέσθαι σοι, τί τὸ ἐπὶ τῷ πάθῳ καθαρὸν ὡς ὁ δαίμων· σμύρ- ναι, καὶ γάλακτος, καὶ κηρύσσας τὸν τῷ ἱματίῳ σου. Ζαχαρίας σοι πρὸς αἰτίσιν λέγων· ὃ ὅσοντα πρὸς με, πρὸς ὃν ὁ ἐκέντησάν σου ὡς ἐτέρω; καὶ δύ- σεται ὁ ἥλιος μεσημβρίας. καὶ πάλιν· ὅτι ἡμέ- ρα, ὅτι νύξ, καὶ πρὸς ἑσπέραν ἔσται φῶς. αἰάμαι- D νοι ὡς Πέτρος, καὶ ὅτι τῷ ῥήμῳ; τὰ πρὸς αἰτίσιν. ἥλιον μέσης ἡμέρας ἀρπαζόμενοι, νύκτα πρῶτον ἐφαπταμένῳ τῷ κέντῳ· πέτρας ἀφ' ὧν ἡμέ- ρας, σκυλεύμενοι ἄδην· ἀνθρώπων θάνατον· ἐκπίπτοντα τυρανίδος ἀφ' ὧν· κερὰς δὲ μοι ἐλθῆναι. ταῦτα ὡς Πέτρος καλύσας; ταῦτα ἐ- πίχω; ταῦτα αὐτῷ τῷ πάθῳ; ὕπαγε ὁπίσω μου Σατάνᾳ· ὅτι ὃ φοβῆς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τοῦ ἀνθρώπου. ὡς ἢ ἡ τῷ ῥήμῳ; τραχύτης ὡς διαπο- μῇ; ὡς ἡ φοβερὰ καὶ τῷ Πέτρῳ τῷ ἐπιτίμησις; ἀλλ' ὡς

ὁρῶντες ἡκούσι, μακάριος εἰ Σίμων Βαριωνα, καὶ
 νῦν Σατάνῃ ἀποκαλεῖς τὸν ἀπόστολον; ὁρῶντες ἐ-
 λεγες· σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ὅτι ταύτη τῇ πέτρᾳ οἰ-
 κοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ νῦν σκαῖδα λῶν,
 καὶ ὄργανον διαβόλου καλεῖς; καὶ ὁ μὲν Ἰσδάς οὕτως
 ἐπιτιμᾷται, καὶ τοὶ περὶ αὐτοῦ φοβούμενοι, καὶ τοὶ
 τοῖς Ἰσδαίοις σκωδίζονται· μύρον τιμωμένων βλέ-
 πει, ἀνδρακτεῖ, καὶ τὴν τιμὴν ἀπώλεσεν ὡς ἀ-
 ναβοῶν, εἰς ἣν ἡ ἀπώλεια αὐτῇ; ἡδυνάτω τὸ π-
 ορροῦναι πολλῶν· καὶ τοῖς λόγοις ἐλέγχεται ὁ
 ποιῶν· καὶ οὕτως ἡδυνάκηνται, καὶ οὕτως ἐπιτιμῶνται·
 τρωάδιοι μὲν οὖν ἐλεηρολογία τὴν θυμὸν διεκρά-
 σαι, ἡ καὶ ποιεῖ, λέγοντες, πῶς ἔρχεσθε τῇ γυναίκί; καλὸν
 ἔργον εἰργάσασθε εἰς ἐμὴν. βδελύσσει γὰρ αὐτὴ ὁ μὴ-
 ρον, εἰς ὃ ἐξαφίσταται με πεποιήκε. μονοουχὶ
 ταῦτα ποιεῖς τὸν Ἰσδάμ εἰπών, μὴ μοι βασιλεύς
 ἐνταφίω, εἰς ὃ τὸ ζῶν ἀπετέρησας. πορροῦ-
 σαί γὰρ τὸ πᾶν οὗ φόρον ἐν τοῖς ἐνταφίοις ὁ
 γυνάγον. λόγιόν μοι τὸ τιμῶν εἰς ταφίον, εἰ καὶ
 πορροῦσά μοι τὸν φόρον, ἀλλὰ σὺ γὰρ τὸν τά-
 φον· εἶδες μὲν ἐρατῶν τῶν, καὶ ὁ πλωτὴς καὶ ἐύλωτος
 ὁπλίστα, καὶ οὕτως ἐφης, ὅτι παρὰ ὀπίσω μου Σατάνῃ.
 καὶ λόγοις ἐνέπρεψας, καὶ τοῖς ἔργοις ἐφόβησας, ἀλ-
 λά πορροῦσά μοι πορροῖς τὸν ἐλπίσιν· ἐπῆρε, ἐφ-
 ῶ πᾶσι; ἔργον τὸ ἔργον, μὴ ἀναβοῶν τὸν ὁλμόν·
 κῆρυξον τὴν πορροῖς τὸν πορροῖν· καὶ πορροῖς μὲν
 Ἰσδάμ τοῖς τοῖς. Πέτρος δὲ φιλῶν καθευδίζεσθαι; καὶ
 φθόγγος πλησίον; καὶ ἀγνοῖαι πταίσεως, τοῖς λό-
 γοις μασιζέσθαι; καὶ, Φοβούμενος, ὁ σωτὴρ ὁ φιλῶν δεσ-
 πος. ὅπου γὰρ τὸ ἔλκος ἀνιάσθαι, ἐν ᾧ ὁ φάρμα-
 κος ἀχρηστοῖ. ὅπου δὲ θεραπεύειας ἐλπίς, ἐπῆρε τὸ
 τιμῶν, ἴασι. ὅπου γινώσκω με τιμῶν, καὶ ὁ
 βελῶν, παιδύω. ὅπου δὲ ὁ ὅτις ἀλλότριος, ἡ
 νόσος ἀνιάσι. καὶ ὁ μὲν θεραπεύω τὸν ἀγνοῖαι,
 πορροῖς δὲ βιάζομαι τὸν ἀπνοῖαι. ἀλλὰ σὺ μὲν ὁ Πέ-
 τρε, πορροῖς τὴν με συμβουλίαν ὁ πάθος, ἐγὼ
 δὲ σὺν πορροῖν, τὸ ἐμὸν μιμήσασθαι θάνατον
 ὑπελθὼν τὸν θάνατον, ὡς πορροῖν τὸν πάθος, ζηλω-
 σαι τὸν κίνδυνον. εἰ τις γὰρ ἡλθὲ ὀπίσω μου ἐλθῆν,
 ἀπῆρσεν αὐτὸν, καὶ ἀρῶν τὸν θάνατον αὐ-
 τῷ, καὶ ἀχλὺς ἦν μοι. πάθος, σωτηρίας ὁδοῖ· καὶ
 θάνατος, βασιλείας πορροῖς. διδάσκει τὸν μα-
 θηταῖον, τὸν πατὴρ κρινῶν. οὕτως γὰρ δι' ἐμὴν
 παθόντες, σὺν ἐμοὶ βασιλεύσετε. αὐτῷ ἡ δόξα,
 καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνες, ἀμήν.

A Modo audiuit: *Beatus es Simon Bariona,*
 & nunc Satanam vocas Apostolum? *Modo dicebas: Tu es Petrus, & super hac*
Petram edificabo Ecclesiam meam; & nunc
scandalum, diabolique appellas instru-
mentum? Etsi Iudas venditionem mo-
litur, eadem facit, te contra cum Iu-
dæis compositione transigit: non tamē
increpatur. Unguento vider honorari-
um, indignatur, & pretij iacturam
sollester appellat: Vi quia perditio hæc i po-
suit istud denundari multo; verbis mores
suos redarguit: nec indignaris, nec in-
crepas. Contra verò miserabili sermone
iras discis: Quid molesti estis huic mulieri?
opus enim bonum operata est in me: Mittens
enim hæc unguentum hoc in corpus meum ad
sepeliendum me fecit. Tantum non hæc ad
Iudam effatus: Ne mihi ritus sepulcra-
lēs inuideas, licet vita spoliaueris. Nam
mulier hoc sepulcrali ritu mortem, cu-
ius tu mihi auctor, præuertit. Honorem
puta sepulturæ meæ hoc esse: & si ex-
dem apparas, tumulum saltem conce-
de. Vidisti, ô Domine, cum militibus, &
armis, & fustibus inuadentem, nec di-
xisti: Vade post me Satana; non verbis in-
uertisti, non te territasti; quin potius
ad cœpta hortatus es: Amice ad quid ve-
nisti? Opus persequere, tam audax fa-
cinus ne differt, venditionem effectu fir-
ma. Et contra Iudam talis? & Petrus a-
moris præmium fert contumeliam? fe-
ritur qui parcat, & ex ignorance of-
fendens verbis vapulat? Ne, inquit,
per humanus Saluator: vbi enim huius
est immedicabile, ibi pharmacum inu-
tile; vbi autem curationis spes, sectio-
nem induco curationi. Cum agnosco
discipulum, esto contumeliam dicam,
instruo; cum alieni sunt mores, ægritu-
do est insanabilis: & vnius ignorantiz
medeor, & alterius superbiz vim affe-
ro. Tu quidem, Petre, mortem recu-
sem, consulis: ego verò tibi consulo,
mortem meam imiteris, crucem subeas,
passionem sustineas, periculum amu-
leris. Si quia enim vult post me venire, abne-
get semetipsum, & tollat crucem suam, &
sequatur me. Via ad salutem passio, & crux
regni conciliatrix. Specimen discipli-
næ date, rerum aduersarū societate. Sic
enim propter modura perpessit mecum
regnabit. cui gloria, & imperium in
secula. Amen.

Matth. 16.

Matth. 26.
& Luc. 18
Matth. 16.

Matth. 26.

Matth. 16.

Math. 26. In illud: *Pater, si possibile est, trans-*
eat à me calix iste.

ORATIO XXXII.

Math. 26.

Gal. 3.

QUAE bellicum insonuit tuba, mi-
litis dexteram animumque in a-
ciem concitat: Euangelij autem lin-
gua Domini describens vocem pro fi-
de certantes vngit, & honestam pie-
tatis causam propugnantes aduersus
periculum armat. Et nunc Euange-
liorum vox passionem nobis fidei mi-
litibus iis dicat verbis, quibus Domi-
nus iter ad patiendum capessens, &
subcisiuis horis discipulos inhortans
orationem, seu potius doctrinam tali
clamore promebat: *Pater, si possibile*
est, transcat à me calix iste: Veruntamen
non mea voluntas, sed tua fiat. Crux ve-
rò, & clauis, & proditor, & sycop-
hanta, & tragicè excogitatum à dia-
bolo tribunal, & à ludæis scenæ in-
star initum, & Christus in hæc om-
nia & sese inferens eos docent, qui
pro Christo pati voluerint; ut Chri-
sti pro nobis perpassi desiderio, malis
pro eo exantlatiis par pari referamus
gratiam habentes ei, qui ad gratiam
aditum aperuit, qui sanguinis pretio
malè venditos redemit iuxta Pauli vo-
cem: *Christus nos redemit de maledicto le-*
gi, factus pro nobis maledictum. Verum
Christus passione sua legis maledicto
nos exsoluit. Arius verò, & Euno-
mius par illud diabolicum, cum Iuda
coniurati Christi passionis telam te-
xerunt cum impietatis intertextu,
salubre medicamentum in perniciem
conuertere summa contentione alla-
borarunt, & sui in Christum odij spe-
cimen factis ostentarunt, Scripturas
vndique percurrentes, dictiones ca-
ptantes, voculas inuestigantes nunc-
vbi quasdam inueniant syllabas, quæ
Filij cum Patre æqualitatem celent
occultius. Verum qui decantatam
essentia identitatem cum depre-
henderit, obliquis oculis adspicit,
& prætermissa Scriptura tacet, af-
fectata quadam cœcitate veritatem
premit. Sicubi verò voces compere-
rit Incarnationis occasione politas,

Τοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ Πάτερ, εἰ δυνατὸν, πρὸς
ἴτω ἀπ' ἐμοῦ ὁ ποτήριον τούτο.

ΛΟΓΟΣ ΑΒ'.

ΣΑΛΠΙΓΞ μὴ πολεμικὴν ἡγήματα μί-
λος, τὴ γραπύτου χρεῖα, καὶ τὴ νόμιμον πα-
ρορμήσας πρὸς τὸ πάθος. διαφελικὴ δὲ γλῶττα
τὴ διαποτικὴν αἰαζάφουσα φωνήν, πῶς τὴ πίστιν
B ἀγωνιστὰς ἀγείφει, καὶ πρὸς κενδιῶν οὐκ ἀλίστῃ. κα-
λῶν ὑποθέσει τὴν ἀσθενείαν ἀνέχοντα. καὶ νῦν μὴ
ἢ τῇ διαφελίῳ φωνῇ πάθος μὴ ἡμῶν ὑπαγο-
ρῶν ἀλλὰ λόγον, τοῖς γραπύταις τῆς πίστεως. εἰ
οἷς ὁ διαποτικὸς πρὸς τὸ πάθος ὁρμήν, τοῖς μα-
θηταῖς καὶ ἀλλήλοις τῶν κυρίων παρορμήν, διχλῶν,
μαῖλλον δὲ διδαχῶν ἐποιεῖτο βοᾶν, πάτερ, εἰ δυ-
νατὸν, πρὸς ἴτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τούτο.
πλὴν μὴ τὸ ἐμὸν κέλημα ἀλλὰ τὸ σὸν θύεσθαι.
σανκτὸς δὲ, καὶ ἡλὲς, ὡς παροδότης, ὡς συκφαίτης,
καὶ δικαστήριον ὑποδιδάσκοντα δραματουργοῦ-
μενον, ὑποδιδάσκοντα σκηνοβαλοῦμενον, καὶ Χει-
C ρὸς τοῖς ἀποσιν ἐμβόληκαίς, τοῖς ὑποδιδάσκοντα Χει-
ρὸς πάθος ἐθέλῃσι διδασκαλίαν παρέχεται. ἵνα
τοῖς ὑποδιδάσκοντα παροδότης ποιησάμεν, τοῖς ὑποδιδάσκοντα
αὐτοῖς πάθος αὐτὴν ἀμειβόμεθα, χάριν ὁμο-
λογουμένους τῶν τῶν χάριν ἀναπεπαισθητῶν, ὡς
αἱματός πρὸς τοῖς κακῶς πρὸς τὴν ἐννέ-
σατο, καὶ τῶν τῶν Παύλου φωνῶν. Χειρὸς ἡμᾶς
ἔξηρῶσιν ἐν τῇ κατὰ τὴν ἰσχύον, ἡμῶν
τοῖς ὑποδιδάσκοντα κατὰ τὴν. ἀλλὰ Χειρὸς μὴ πα-
θῶν τὸ ἰσχύον κατὰ τὴν ἔλυσιν. Ἀρδὸς δὲ καὶ Εὐνό-
μιος ἡ ἀφελικὴ ξυνορία, οἱ τῶν Ιουδα συμ-
D πορῶντες, τὸ τῶν Χειρὸς πάθος ὑποθέσειν ὑ-
φαινα ἀσθενείας πρὸς ἐμπλοκῇ. τὸ τῆς ὁρμῆς
φαρμάκον δηλητήριον δόξαι φιλονικησάμεν, καὶ
τὸ καὶ τῶν Χειρὸς μίσος τοῖς ἐργαῖς ἐνδείκνυσθαι,
πονησάμεν τῇ γραφῇ πρὸς τὴν ἐργασίαν, καὶ λέξας
αἰαζήσαντες, καὶ φωνῶν ἀνιχνεύοντες, μήπου τι-
νάς βίβλους συλλαβὰς τῶν τῶν ὑποδιδάσκοντα τὸ πα-
τήρα κληπύοντες ἰσχύον. ἀλλὰ τῶν μὴ τὸ ὑ-
σίαι βίβλους κληπύοντες κληπύοντες τῶν τῶν παρορ-
καὶ σιωπᾶ, καὶ πρὸς τὴν τῶν γεγραμμένων, κλη-
πύον τῶν ἀληθῶν ἐκείνων τυφλότητι. εἰ δὲ
που τῇ ὡς οἰκονομίας φερόμεν ὡς ἡμῶν,

ὡς ἡ μὲν ἡμεῖς παρὰ τὸν ἀπὸ τῆς
 χεῖρας, ἐν τῇ βαλῇ φυλάττει τὸ ὕψος, πρὶν ὡς
 τὴν φιλαδέφειον, διὸν θαυμάζει, παρὰ τὸν
 ποιῶναι ἀφ' ὧν τὸ φιλαδέφειον. ὁρᾷσιν ἐγ-
 γασταμένοι, ἐν τῇ ὁ πατὴρ ἐν ἑομέν, καὶ μισοῖ
 τὸ λέγειν ὡς ἀληθινὰς μαρτίαν. ἀκούουσιν. ἂν γὰρ
 ποιῇ ὁ πατὴρ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιῇ. καὶ
 μὴ δὲ τὸ χάρισμα τομίζουσιν. ἀκούουσιν, ὡς ὁ
 πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς, καὶ ζωοποιῇ, ὅταν καὶ ὁ
 υἱὸς ὡς ἀληθινὰς ζωοποιῇ. καὶ τὸ λεγόντων παρὰ τὸν
 ποιῶν. ἀκούουσιν, ὁ ἑωρακὴς ἐμὲ, ἑωρακὴς καὶ τὸν
 πατέρα. καὶ φερόντες τὸ χάρισμα, συκοφαν-
 τῶσι τὴν ἰστίαν. ἀκούουσιν βοῶντες παρὰ τὸν λε-
 γόντων, ἡμεῖς, καὶ ἀληθινὰ καὶ τὴν παρὰ τὸν χαλε-
 πώτερον γίνονται παρὰ τὸν ἐκείνου μὲν, αἰδέσθον-
 ται τὸν πατέρα, ὡς ἀληθινὰ, εἰδὼν τὴν λόγον, τὴν φυγὴν
 τὴν δουλείαν ἐκέρχοντο. ὅταν τὸν τὰς ἀκοῆς ἀπο-
 φράζαντες, γλώτῃ τελευτῶν δουλείαν τὴν δι-
 ακόου καὶ ἀφ' ἧς γίνονται. ὡς ἀκοῆς ἡ τὴν παρὰ τὸν
 τοῦ φωτὸς βοῶντες, ἑωρακὴς αὐτοῖς ὁ Θεὸς πνεῦμα
 καὶ τὸν ὅρα. ὁφθαλμοὺς τὴν μὴ βλέπειν, καὶ
 ὡς τὴν μὴ ἀκούειν ὡς τὸ σήμερον ἡμέρας. Εἰ
 δὲ ποῦ τὴν ἐξ οἰκονομίας ῥημῶν καὶ τὸν δίδωσι, ἀφ'
 αἰτίας ἐκ τῆς συγκατάθεσιν, ἀποδείξας συνή-
 γωρον δι' ὧν τὴν οἰκονομίαν ἀρπάττοι. σκι-
 τῶσι ὡς τὸν ὡς ἰσχυρὸς. ὅτι, ὁ πατὴρ μου,
 φησὶν, ὁ πέμψας με μίλλων μου ὅτι. οἱ κω-
 φοὶ ἀκούσατε, καὶ οἱ τυφλοὶ αἰσθάνονται ἰδόν.
 ὁ πατὴρ μου ὁ πέμψας με. εἰς τὸ πέμψας ὁ-
 ρᾷ; ἀκούουσιν τὸν πέμψοντα. τὸν πέμψοντα πε-
 ριγράφεται τὸ πνεῦμα. περὶ τὴν χώραν. ὁ δὲ υἱὸς,
 Θεὸς ὢν, ἀπεδείξατο. ὅρα καὶ ὡς τὸν ἀπεδείξα-
 ται, οὐ γινώσκοντες. αἰρετικὰ τὰ μὲν ὡς ἀληθινὰ,
 φιλαδέφειας ἡ συγκατάθεσις, ἐξ ἀγαθότη-
 τος ἡ ἐκ παρὰ τὸν. παρὰ τὸν οἰκονομίαν, ὡς
 τὴν οὐσίαν, βλέπει τὰ ῥήματα. μὴ οἶκον γε-
 νέσθω τῆς φύσεως ἐκείνων, τῆς φιλαδέφει-
 πίας τὸ μέγας. μὴ δὲ τὴν ὁμοίαν, κατηγ-
 ορᾷ τὴν οὐκ ὡς ποιῶμεθα. ἐκ ταῦτος ἀφ'
 τῆς ἀπλότητος δυσμενείας ὁμοίαν, καὶ ἀγ-
 γαστον ἀντιπρὸς πόλεμον. καὶ ὡς Χριστὸς τρα-
 πώτας ἡμῶν τὴν καὶ Χριστὸς ποιῶνται παρὰ τὸν
 πατέρα, αἱ δὲ ὅπλα τοὺς λόγους ἐκπέμποντες,
 καὶ πρὶν ἡμῶν, ὡς Χριστὸς σινηγερούμεναι,
 τὰς ἀποκρίσεις ζητοῦντες. πατέρα, φησὶν, εἰ δυ-
 νατὴν, πρὸς ἡμῶν ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτὶς τὴν.

A quarum primus quidem ad spectus quid
 humile prae se fert ob necessitatem in
 penetralibus verò quid excelsum, ac co-
 nditum habet, (quas equidem voces,
 ut amoris in hominem plenissimas sus-
 picere oportuit) ex ipsa humanitate
 criminationis occasionem caprat. Vi-
 dent in Scriptura: Ego, & Pater unum *Ioh. 10:*
sumus, & eam vocem ut veritatis matrem
 oderunt. Audiunt: Quaecumque enim Pa-
 ter fecerit, haec & Filius similiter facit: & a-
 tratam infaustramque Scripturam opi-
 nantur. Audiunt: Sicut enim Pater suscit- *Ioh. 5:*
at mortuos, & vivificat: sic & Filius, quos
 vult vivificat: & quod dicitur, repudiât.
 Audiunt: Qui videt me, videt & Patrem: *Ioh. 14:*
 Et Scriptum horrentes, sententiam ca-
 lumniantur. Audiunt ad leprosum cla-
 mantem, Volo, Mundare: & morbis in- *Mat. 11*
 tractabiliore evadunt quatenus illi im-
 perantem reueriti cesserunt verbo, &
 fugiendo declararunt obsequium: hi
 verò aures oppilantes, lingua temeraria
 Domino vindicias dant secundum ser-
 vilitatem. Opportuna Prophetæ vox in-
 clamat: Dedit illi Deus spiritum compunctio- *Iso. 6:*
nis: oculos, ut non videant, & aures, ut non
 audiant usque in hodiernum diem. Sic ubi
 verbis ad Incarnationem spectantibus,
 & ingentem Christi demissionem pro-
 ponentibus, aliquid conspexerint: In-
 carnationem rapiunt in impietatis de-
 fensionem: exsiliunt ut parva de Filio
 victoria, exempli gratia: Pater meus, in- *Ioh. 14:*
 quit, qui misit me, maior me est. Surdi au-
 dite, & cæci sursum oculos tollite, ut
 cognoscatis, Pater meus, qui misit me. In
 illud, Qui misit me, aciem intendis? Co-
 gita tecum, quid mittatur. Quod mit-
 titur loco circumscribitur, regione con-
 tinetur, Filius autem, cum sit Deus, in-
 circumscriptus est. Carnis igitur est cir-
 cumscriptio, non diuinitatis. Hæretica
 interpretamenta! Ex amore generis hu-
 mani, ex benignitate orta est Incarna-
 tio: æconomia, non essentiam respiciunt
 istæ voces. Non ergo tanti amoris ma-
 gnitudo vertat in naturæ detrimentum;
 nec ei qui salutem dedit, de salute cri-
 men affingamus. Hoc igitur inexplabi-
 li odio stimulati deridiculū bellum su-
 stulerunt, & quam in Christum aciem
 apparant, in nos tanquam in Christi mi-
 lites conuertunt, pro telis voces ei acu-
 lantur, & à nobis, qui Christi patrociniū
 arripimus, responsa flagitant, Pater, in-
 quit, si possibile est, transeat à me calix iste: *Matth. 26.*

Vides, inquit. Si possibile, metum passionis? vides crucem deprecantem? vides Filij maiestatem obteri? fallaces quasdam contorquent conclusiunculas, vt Filium Dei cōuiciis proscindant. Sed si his voculis Filium incusas, opportunum tibi Patris quoque infirmitatem coarguere. Pater enim, inquit, si possibile est, transeat à me calix iste. Vbi dubium est subsidium, manifesta est infirmitas. Ne enim dixit: Transfer Pater: potes enim: sed, Si possibile est, transeat. Si ditioni te mancipas, Patri crimen antè facis; Si Filium carpis, Spiritum antè vellicas: nam quorum honor indiscretus, eorum communis est contumelia, quod ipsius Domini ad Patrem voce comprobatur. *Mea omnia tua sunt: & tua mea sunt.* Sed contra nobis ingerunt sequentia: *Assamen non mea voluntas, sed tua fiat.* Alia iterum voluntatis diuissio: vt non natura solum habeat discrimen, sed & voluntas suum aduersarium: *Assamen non mea voluntas, sed tua fiat.* Vides, inquit, vt inuitus passionis limen incipit? Quod si inuitè suscepta passio: resurrectio quoque non ab eius voluntate profecta est. Si præter animi sententiam trux, vi nobiscum gratia communicata est: non eius voluntate salus obtigit, nō volēs saluauit. Quid ergo volebat Paulus cum gratias ageret, & clamaret: *Christus venit in hunc mundum peccatores saluos facere, quorum primus ego sum.* Quid rursus ipse Saluator aliud voluit: *Potestatem habeo ponendi animam meam, & potestatem habeo iterum sumendam:* potestatem seruitute celsiorem, potestatem dignitatis parentem, potestatem testem naturæ nullius obnoxix dominationi. Quid porro affirmabat: *Propterea me diligite Pater: quia ego pono animam meam pro omnibus.* Amandi incentiuum voluntarium sit, passio non sit? Alibi locum habet hæc eius luculenta vox; *Paster bonus animam suam dat pro quibus.* Cur & pastoris diligentiam furaris, & passionis gratiam? Paulus quidem pro ludæorum salute decertans dicebat: *Opebam ego anathema esse pro cognatu meis secundum carnem.* Scilicet Christus nolens creaturā saluat, pro qua, vt salutem daret, passionem sustinuit. Accipe & alteram Domini vocem, quæ velle ipsius consignat: *Ergo si exaltatus fuero, omnes traham ad meipsum.* Quomodo igitur aliis tribuit, quoddum ante ceteros acceperit, auersatur?

Α ὁρᾷς, φησὶν, (εἰ δυνατὸν) τῷ πάτρει τὴν φύσιν;
 ὁρᾷς τῷ σωτῆρι τὴν πατρῴαν; ὁρᾷς τῷ υἱῷ
 τὴν ἐκείνην; καὶ Θεοφύλοισι λόγοις, ἵνα τὰ
 ὑφ' αὐτοῦ λησθῶσιν. ἀλλ' εἰ τῷ υἱῷ ἐκτεῖναι κα-
 τηγερῆς, ὥστε θεὸς καὶ τῷ πατρὶ καὶ ἀναγνώστῳ
 ἀδείκναι. πάντες γὰρ, φησὶν, εἰ δυνατὸν, πα-
 ρελήκτω ἀπ' ἐμοῦ ὁ ποιητοῦς τῆς. ὅπου δὲ
 ἀμφίβολος ἡ βοήθεια, παρεδίδωκε ἡ ἀδείκναι. ὡς
 γὰρ εἶπε, ἡρένευκε πάντες· διώσας γὰρ,
 ἀλλ', εἰ δυνατὸν, παρελήκτω. εἰ δὲ ἀδύνατος τῇ
 λέξει, παρεκκατηγερῆς τῷ πατρὶ· εἰ ἀφελεί-
 Β λης τὸν υἱόν, παρελθελός δὲ πύδμα. ὡς γὰρ
 ἀμίειος ἡ τιμὴ, ἔσται ἡ ὕβρις καὶ τῇ. καὶ τῇ
 τῷ αὐτῷ τῷ κυρίου πρὸς τὸν πατέρα φωνῶν·
 πόρρωτά τε ἐμὰ, σὰ ἔστιν. ἀλλ' αὐτεπάγγελτον ἡ-
 μῖν τὸ ἐξῆς, πλὴν μὲν ὁ ἐμὸν ἄλμα, ἀλλὰ
 ὁ σὸν ἡμέτερον. ἀλλὰ πάλιν ἡλεμῶν ἀφελεί-
 σης, ἵνα μὴ μέντοι φύσις ἔχῃ τὴν ἀφελείαν, ἀλλὰ
 καὶ ἡ γὰρ τὴν πολέμιον, πλὴν μὲν ὁ ἐμὸν
 ἄλμα, ἀλλὰ ὁ σὸν ἡμέτερον. ὁρᾷς, φησὶν, ὡς
 ἄκων ὁ πάρος εἰσέρχεται; ἀλλ' εἰ ὁ πάρος ἀ-
 κούσιοι, ἀκούσιος ἡ ἀνάστασις. εἰ τῷ γὰρ γω-
 C μῶν ὁ σωτὴς, ἐκ βίας ἡ χάρις· ὡς γὰρ γὰρ τὴν
 ἡ Θεοφιλία· οὐ βυβλόμενος ἔσται. ὡς οὖν ἐβούλε-
 το Γαῦλος ἀναγνῶν, καὶ βοᾷν, Χριστὸς ἦλθεν
 εἰς τὴν χάρις αὐτῶν τοῖς οὐρανῶν. ὡς δὲ πάλιν
 αὐτὸς ὁ Θεὸς ἐβούλετο, λέγων, ὅτι οὐρανὸν ἔχω
 θῆναι τὴν ἐμὴν ψυχὴν, καὶ ὅτι οὐρανὸν ἔχω πᾶ-
 λιν λαβεῖν αὐτὴν; ὅτι οὐρανὸν ἀνώτερον δου-
 λείας, ὅτι οὐρανὸν ἀξίας μητίετα, ὅτι οὐρανὸν ἀδιστά-
 τῳ φύσις μὴ τυχεῖ. ὡς δὲ ἔφασκε; ἀλλ' τῷ
 ὁ πατὴρ μοι ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχὴν
 μου ὑπὲρ τῆς πατρῴας. ὁ φίλος ἐκείνος,
 καὶ ὁ πάρος ἀκούσιος; πού δὲ χάρις ἡ πατρῴ-
 D φανὴς ἔχῃ φωνή· ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς ἡγεῖται τὴν
 ψυχὴν αὐτῶν ὑπὲρ τῆς πατρῴας; ὡς κλέπτης
 καὶ τῷ ποιμῆτι τὴν ἐκείνην, καὶ τῷ πάτρει
 τὴν χάριν; καὶ Γαῦλος μὲν ὑπὲρ τῆς ἰουδαίας
 Θεοφιλίας ἀναγνῶν, ἔλεγον, ὡς οὐρανὸν ἔχω
 αὐτὸς ἀνάστασις (εἰ) ἀπὸ τῷ Χριστῷ ὑπὲρ τῆς
 συγγενῆς μου καὶ ἑσέως. Χριστὸς δὲ ἀκούσιος
 ὅτι τὴν κλίσιν, ὑπὲρ ἧς, ἵνα θεῶν, ὁ πάρος
 ὑπέρκειται. διχῶν καὶ ἐπείγει φωνῶν διαποικίλῃ.
 ὁ ἡλεῖν σημαίνουσιν. ὅταν ὑψώσῃ, πόρρω
 ἐκώσῃ πρὸς ἐμὴν. πῶς οὖν ἐπείγει χα-
 εἶζεται, ὁ πατρῴος αὐτὸς ἀναγνῶνται;

24.12.15

Marb. 16.

Math. 187

Dec. 19.

Loc. 8:

Marb. 24.

D

ergo: vehementibus apud Deum pre-
 cationibus desiderare, tentationem de-
 clinare liceat: ut infirmitatis confessio
 auxilium sibi adsciscat inexpugnabile.
 Siquidem infirmiorum est non à prin-
 cipio contra aduersa altos spiritus cape-
 re. Deinde si tempestas inuitabilis in-
 gruat, & crebrò petamur insidiis, tunc
 pati, ut Deo collubitum erit, quàm non
 pati, antefendum est. Hæc quod
 Christus doceret, clamabat: *Pater, si
 possibile est, transcat à me calix iste: Verumta-
 men non mea voluntas, sed tua fiat.* Oratio-
 ni Dominus incumbit, quo discipulis
 det certandi monita. Verùm dicat ali-
 quis. Cur ergo contra pericula discipu-
 li pro Christo alacres armantur & rerum
 aduersis lætantur? cur Christus cum a-
 nimi angustia crucem admittit, & pa-
 uor passionē antecedit? cur? quia Chri-
 stus in mortem viuentem adhuc, expe-
 ditionem suscipit; concrediturq; non-
 dum dissecta tyrannide. Adhuc enim
 iam inde ab Adamo occupato in homi-
 nes dominatu magnificè se iactabat
 mors. Christus morte contrucidata post
 futuris eam velut enectam tradidit ad
 certamen. Ideo ipse velut in viuentem
 parans impressionem pro rei veritate se-
 gerit. Apostoli verò morte deuicta, &
 veluti iugulata, & extremum spirante
 bene multum animati eam inuadunt, ut
 i. Cor. 15. Paulus prædicat: *Christus mortuus est, pro
 peccatu nostro secundum scripturas, & sepul-
 tus est. Exanatum scribit mortem. Et re-
 surrexit tertia die, & visus est Iacobo, deinde
 plusquam quinquies mille fratribus semel, ex
 quibus multi manent usque adhuc, quidam au-
 tem dormierunt.* Non iam, Mortui sunt.
 Depacta namque cruce somnus mors
 est: ante crucem formidabilis, & post
 i. Thes. 4. crucem despicibilis. Et rursus: *Quod Ie-
 sus passus, & mortuus est, & resurrexit: ita
 & Deus eos, qui dormierunt per Iesum addu-
 cet.* Christi finem mortem appellauit:
 bellum siquidem illi fuit contra mortē
 viuentem: aliorum, qui post Christum,
 somnum agnoscit, non mortem. Inde
 factum, ut viros pro religione concer-
 tare videamus; pueros mortem irrisui
 habere, puellas eam adire ludibundas:
 quando Christus vitæ post mortem fu-
 turæ brauium protulit. Quare epini-
 cium cantant omnes: *Vbi mors victoria
 tua? Vbi inferno stimulus tuus? in Iesu: cui
 gloria, & honor in secula. Amen.*

A Ἀλλὰ μάλιστα μὲ ἀποκρίσθαι πρὸς Θεὸν διη-
 σαι πλεὺς πείραν ἐκκλίνῃ· ἵν' ἡ τῆς ἀδελφείας
 ὁμολογία τῇ ἀληθείᾳ ὁπιστάσῃται σύμμαχον.
 ὅτιον γὰρ, πρὸς τοὺς μὴ μείζα χεῖρ' τῆ παθοῦς
 φρονεῖν. εἰ δὲ ἀφ' οὗτος ὁ χεῖρ' ἡ σιωπῇ τὰ
 δίκτυα, τότε πρὸς ἡμᾶς τῆ μὴ παθοῦς, ὅτι παθοῦς
 δ' ἐσθλὸς Θεός. Ταῦτα διδάσκων Χεῖρ' εἰ-
 σοῦ, πᾶτερ, εἰ δυνατὸν, πρὸς ἡμᾶς ἀπ' ἐμοῦ ὅ
 ποτήριον τῆς. πλεὺς μὴ ὅ ἐμὸν θέλημα, ἀλλὰ
 ὅ σὸν θέλω διαποῖν πρὸς ἡμᾶς. ἵνα μα-
 θῶν ἀγωνίζεσθαι πρὸς ἡμᾶς. ἀλλ' ἐφ' οὗ τῆ·
 B οὗ, οἱ μαθηταὶ πρὸς τοὺς ἡμᾶς Χεῖρ' κω-
 δυνῶς ὁπλίζονται χαίροντες, τῆς μάστιγι δι-
 φρασιόμην· Χεῖρ' δὲ σὺν ἀγωνίᾳ τὸν σαρκοῦ
 ὑποδέχεται, καὶ πρὸς ἡμᾶς φόβος ὅ πᾶ-
 ρος; ἀλλ' οὗ· ὅτι Χεῖρ' μὴ χεῖρ' ζώτης ἐπὶ τῆ
 θανάτου γρατύνεται, ὅτι λευκίτης τῇ τυραν-
 νίδος συμπλέκεται· ἐπὶ γὰρ πλεὺς Ἀδάμ κατ'
 ἀνθρώπων δυναστείας ὁ ἀδελφὸς ἐνέμπαζε· Χεῖ-
 ρ' νεκρώσας τὸ θάνατον, οἷα τιθῆναι τῆς μὴ
 ταῦτα πρὸς πάλιν πρὸς ἡμᾶς. ἀλλ' οὗ αὐτὸς
 μὴ, ὡς χεῖρ' ζώτης πρὸς ἡμᾶς, ἐπαληθύνει
 C ὅ πᾶρ. ἀποστόλοι δὲ τιθῆναι, καὶ ὡς πρὸς ἡμᾶς
 γένεσι καὶ ἀποίεσθαι, ὅτι μάλιστα παρρησιῶντες χεῖρ' θά-
 νατου βαδίζουσιν, ὡς Παῦλος κηρύττει· Χεῖρ' ἀπὸ θανάτου
 ὑμῶν τῆς ἀμύνης ἡμῶν χεῖρ' ἡ γρά-
 φας, καὶ ἐπ' αὐτῇ. σὺν ἀκριβείᾳ γράφει τὸν θάνα-
 τον· καὶ αὐτῇ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, ὅτι ὡφθῇ ἱακώβω.
 εἶτα πεντακισχίλοις ἀδελφοῖς ἐφ' ἀπ' αὐτῆς· ὅτι ὡς
 οἱ πλείονες μὴ σὺν ἑαυτοῖς, πλεὺς δὲ καὶ ἐκ μιᾶς
 θησοῦ. ὅτι τιθῆναι. σαρκοῦ γὰρ παρρησίας, ὅ-
 ππος ὁ θάνατος· πρὸς σαρκοῦ φόβος, καὶ μὴ
 σαρκοῦ ἀντικαταστήσας. καὶ πάλιν· ὅτι Ἰησοῦς πα-
 ρων, καὶ ἀπὸ θανάτου, καὶ αὐτῇ· ὅτι καὶ ὁ Θεὸς τοὺς
 καμνηθέντας ἀλλ' ἀλλ' τῆ Ἰησοῦ. πλεὺς μὴ Χεῖ-
 ρ' τελευτῶν, θάνατον εἰρηκώς· χεῖρ' γὰρ θανάτου
 ζώτης ὁ πόλεμος· πλεὺς δὲ μὴ Χεῖρ' τελευ-
 τῶν, ὅτι οἶδον, οὐ θάνατον. ἐπ' αὐτῇ ὁρᾶμεν
 ἄνδρας ὑμῶν ἀδελφείας ἀδελφῶν· μιᾶς
 χεῖρ' θανάτου γένεσι· χεῖρ' παρρησιῶντες· ὅτι
 Χεῖρ' ὅ τῆς ζωῆς μετὰ θάνατον πρὸς τῇ
 βραβεῖον, ἐφ' οἷς, ὅτι πλεὺς ἀδελφοῖς ἀπ' αὐτῆς·
 ποῦ ὅ θάνατος ὅ νίκος, ποῦ οὐ ἀδελφὸς καὶ Ἰησοῦ;
 εἰ Ἰησοῦ, ὅ ἡ δόξα, καὶ ὅ χεῖρ' εἰς τοὺς ἀδελφούς
 τῆς αἰώνων, ἀμὲν.

Τοῦ αὐτοῦ, εἰς τὴν ἐκ τῆς πέντε ὄρναι τρα-
φέντες πεντακισχίλους.

In quinquies mille homines quinque *Math. 14.*
panibus pastos.

ΛΟΓΟΣ λη'.

ORATIO XXXIII.

ΕΠΑΙΝΩ μὲ ὑμῶν τὴν φιληκείας· τὸν πό-
θον, ἀποδέχου τὴν φιλεθείας τὸν πόθον. οἶ-
δα δὲ πόθεν ὑμῶν ὁ κέλευτος ἐστὶ ἐμπύκνως ζῆ-
λος· οἶδα τίς τῆς ἀρετῆς ὑμῶν παροδότης, τὸν
πατέρα καὶ τὸν υἱὸν, καὶ τὸν ποιμένα, τὸν ἰατρίον, καὶ
κυβερνήτην· τὸν διακρίτικόν ἀγαπῶντα βίαν, **B**
ἀποκαλῆς δὲ πένοντα χάριτες· τὸν συνέχοντα
πνιμωπικῶς πρὸς τὴν ἐρασίαν ἡμᾶς χρε-
ωστικῶς ἀφαιρῶν· τὸν τῆς πνιμωπικῶς συλ-
λαβῶν ὑποτακτὸν· τίς ἐμψυχὸν τῆς φιλε-
θεσίης εἰκόνα· τὸν τίς ἀγαπῶντα τῆς νόμου
αὐξήσεως· τὸν θυμῶν μὲ ἀκρίβως, ἡδονῶν δὲ
πάσης ἀκαταγής· σοφία δὲ ἀμείνων, καὶ
ἀρετῆς ἐκφανόμενος. ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον τῆς τῆς
θανάτου κατηγρίας ὁ πλοῦτος, καὶ τῆς ὑμετέ-
ρας, ὡς ἐφύω, φιληκείας ὁ πλάτος. ἐγὼ δὲ πῶς
ὑμῶν τίς περικλυτὸς ἀγαπῶν τὰς ἀπείρους;
πῶς ἐστὶς λόγων βραχυτέλης τίς ἀπληροῦς **C**
αἰσῶν γαστέρα; πῶς ἀρκέσει γλώσσα πῶς
ὑποστῇ διφραγῆναι γλῶσσαν; ἢ τὰς τῆς ἀποστόλων
διχαίως ἀγαπῶνται φωνᾶς, πόθεν ἡμῶν ἐν ἐ-
ριμῇ ἀρετῇ ποσὸς; ἵνα ὁ πλοῦτος πάλιν
διαπύκνως τίς περὶ γυνώσκας, τίς ἀφρονῶν
ῥησινται; ἡγεμονία, φησὶν, ὅχλος πολὺς τῶν σω-
τήρι· τὰς ποιμένι τὰς ἀρέμας, οἱ ἰσοπύκνως
τὰς ἐξ ἰσοπύκνως ἐλαμῶνται· οἱ δούλοι, τὰς τῆς ψυ-
χῶν ἐλαμῶνται. μίας εἶδον ὁδὸν ἀπληροῦς, καὶ
πρὸς αὐτὴν ἀπληροῦς ἔρπον. ὁ βουλόμενος
εἶπετο. ὁ ἰσοπύκνως τῆς ἰσοπύκνως ἀπληροῦς. **D**
ἡ πλῆθος πηγὴ φιλεθεσίης, καὶ πόθος ἀπλη-
ροῦς. ἐλαμῶν τῶν ἐλαμῶν ἀρετῆς ἐρήμῳ τῆς
ἐλαμῶν ἐλαμῶν ἐλαμῶν. πάλιν μὲν οὖν ἐν ἐρή-
μῳ, ἀρετῆς Μωϋσέως νομοθετῆς ὁ Θεὸς πρὸς τὸ σί-
ναιον ἀρετῆς ὅρος· καὶ φλόξ ἀπληροῦς πρὸς
ἐλαμῶν ἡγεμονία· καὶ φόβος, καὶ γόμος, μὲν
ἐλαμῶν καὶ ἀρετῆς ἡγεμονία τῶν ὁρῶν
κατέπλητον. ἀλλὰ νῦν τὸ φόβος ὁ διαπύκνως ἀ-
φείδω, μαρτυρῶ ἀρετῆς ὁδὸν, ἐν αἰσθη-
τικῶς φύσιν, τίς φιλεθεσίης ὅτις ἐκτελέμενος.

ALLAVDO vestrum tam incitatum
audiendi * desiderium: amplector
pertinax vestrum in diuinis rebus stu-
dium: agnosco verò vnde pulcerrimus
hic vobis innatus sit ardor: agnosco ve-
strum virtutis magistrum, quodque i-
dem est, parentem, & pastorem, & me-
dicum, & gubernatorem, Evangelica
viuendi ratione excellentem, gratiam-
que spirantem Apostolicam, qui sibilis
spiritualibus vos ad prata cœlestia tunc
ducit, qui diuinarum literarum thesau-
rus est, qui viuens animatumque est hu-
manitatis simulacrum: qui legis lenita-
tem amplificauit, qui ab ira indomitus
est, à voluptate inexpugnabilis, qui sa-
pientie laude illustris, qui virtutum co-
rona redimitur. Verum quamuis vber-
tim & copiose instrui potest mortis ac-
cusatio, & vester, vti dixi, ardor au-
diendi latè patet: ego verò quomodo
pauperē vobis apponam mensam? quo-
modo conuiuium parcus ego verborum
inexplebilem vestram audiendi audita-
tem excipiam? qui satis erit ieiuna lin-
gua tanto populo exhilarando? aut A-
postolorum vocibus repetendis: *Vnde* *Math. 14.*
nobi in deserto tot panes, vt rursus pauper
ille Dominus postquam paupertatem
nudauerit, abundantiam tribuat: *Seque-* *Math. 14.*
batur, inquit, *turba multa*, Saluatorem,
pastorem oues, ægri morborum depul-
sorem, serui animarum liberatorem.
Vnicam videbant viam errore vacan-
tem, & ad eam omnes affluebant: cui
collubium erat, sequebatur, morbi-
dus eximebatur è morbo, patuerunt
fontes benignitatis, & omnes fruebantur.
Imprudentes igitur in desertas vs-
que terras iter contenderunt. Olim
quidem in solitudine dum per Moysem
legem poneret Deus, igni Sinæum mō-
tem circumdedit, seque accensa flama
in cœlum iaculabatur, & terror, &
caligo, & tubarum crepitus misto vlula-
tu confusisq; sonis videntes perterrefa-
ciebant: at nunc omisso terrore Domi-
nus formam serui induit in humanita-
tis natura demonstrans humanitatem.

Gen. ii.

Olim enim audiebat terra : *Germinet terra herbam viuentem* : nunc autem Continentis mensa fructificantem Dominum excipit. Dominus igitur acceptis panibus adspiciens in cælum benedixit. Nunquid velut indigus abundantiam postulat : nunquid oculorum elevatione de cælo accersit auxilium : nunquid aliunde mutuatur beneficentiae potestatem : An Ario materiam suppeditat , & Eunomij linguam armat blasphemias aduersus Christum conquirentem : Non equidem , sed Iudæorum calumniam opprimere occupat : semper enim Iudæus amans est criminationis , & ex quibus fructum capit , querelas captat. Cum igitur olim in solitudine Deus Israelitis manna suggereret , & terra iter habentibus cœlestem explicaret mensam , nec non petram doceret imbres emitte-
 re , & prærupta saxa nubis ingenium imitari , ingratis eorum vocibus reper-

Psal. 77.

Quoniam percussit petram , & fluxerunt aquæ : nunquid & panem poteris dare ? Christus eorum posteris , ne ex miraculi magnitudine calumniandi caperent occasionem , quod se per ambitionem Patre superiorem ostentaret : néve quod Patri parem se faceret , suctam rursus calumniam excogitarent , Iudæorum loquacitati eripiens accusationem , sublati in cælum oculis Patri hoc præclarè factum acceptum refert. Semper enim Christus ac ratione tractat Iudæorum nequitiam. Sic alias quoque curato leproso , & ob ægritudinem depulsam potestate innotesciente liberatum à morbo remittit ad legem. *Offer* , inquit , *munus tuum sacerdoti in testimonium*. Sic mihi lex testis curationis , & iniquitati lingua occludatur. Ideo quoque modo Cælum suspicit , ne se Deo iactetur æquiparare , os accusatori obstruens. Atque etiam ut homines doceat , dum cibum capiunt , recognoscere alimentei fruendi autorem. Nam vel cœli spectus suspicientis est confessio. Cum

Matt. 8.

susciperisset ergo panes , dedit discipulis , & daverunt turbi , & manducaverunt omnes , & saturati sunt. O quas tunc res videre fuit ! Panes pariebant panes , & mensæ alimento extemporario differtæ erant :

Matt. 14.

Marci 6.

Luc. 9.

μῆτοι · ὅς τινι πῖς ὅς τινι ἀπέπεσον · καὶ ὅσων ἀνθρώπων ἐκύμην αἱ τράπεζαι.

πάλαυ μὲν γὰρ ἦκουεν , ἔξαρχήτω ἡ γῆ βο-
 τήνῳ χόρτον · νῦν δὲ ἡ τῆς ἡπείρου τράπεζα
 καρποφοροῦσα τὸν διαπότην ἐκδέχεται λα-
 βὼν τῶν οὐρανῶν ὁ διαπότης πῖς ὅς τινι , ἀναβλέ-
 πων εἰς οὐρανὸν , ἠυλόησεν . ἄρα γὰρ ὡς ἐ-
 δὴς τῶν χορηγῶν αἰτῇ , ἄρα τῇ τῇ ὁμμάτῳ
 ἀναπῶσθαι τῶν ὅς οὐρανοῦ βοήθας μετὰ πί-
 πται , ἄρα ἐτέρωθεν ἐρατίζεσθαι τῆς διερ-
 σίας τῶν δυνάμεων , καὶ δίδωσιν ὕλας Ἀρείας , καὶ
 τῶν Εὐνομίου γλώτῃν ὀπλίζεσθαι . τὰς καθ' ἑ-
 ὅσον βλασφημίας διηρῶσαν ; οὐ μὲν οὖν .
 ἀλλὰ παρασείλεται τὰ πρὸς Ἰουδαίους ἐγ-
 κλήματα . αἰ γὰρ Ἰουδαῖος φιλαίσιος , καὶ δι'
 ὧν ἀπολαύσει , τὰς μέμψας ἀρξάσει . ὅτι
 πῖνῳ καὶ τῶν ἔρημων ὁ μόνος ποτὶ χορηγῶν
 τοῖς Ἰσραηλῖταις Θεός , καὶ τοῖς ἐν γῇ βασιλευ-
 σι τῶν οὐρανῶν ἡ πᾶσι τράπεζας , καὶ πί-
 πται ὁμοῖον ἀφίεται , καὶ τῶν ἀκρότητων με-
 μεῖσθαι κέλλειν ἐδίδασκε , φωνὰς ἀρξέσθαι
 τούτων αἰτήσεν . ἐπεὶ ἐπάταξε πέτρας , καὶ
 ἐρρύησαν ὕδατα . μὴ καὶ ὅς τινι δυνάμει δο-
 ραί ; τοῖς ἐκείνῳ ἐξήνους Χειρὸς , ἵνα μὴ ὁ τῷ
 θαύματι μέγας , συκοφαντίας λάβῃσι παρ-
 φασιν , ὡς αὐτοὶ τῷ πατρὶ μίμνησιν ἀντι-
 σταν . καὶ τῶν σωτήρι τῆς αἰ-
 σίας συκοφαντίας πάλιν νοήσωσι . ἀλλ' οὕτω
 νῦν αἰατήσῃς ὅτι πατεὶ ὁ κατήρῳμα τῇ τῶν
 οὐρανῶν ἀναπῶσθαι τῷ βλέμματι , γλώτῃς Ἰ-
 σραήλ ἐξαρχάσῃ ὁ κατήρῳμα . οὕτω γὰρ
 τὰς Ἰουδαίους αἰς Χειρὸς ποικίλως μετὰ χ-
 εῖλεται . οὕτω ποτὶ , καὶ τοῖς λεπτῶν διερ-
 σίας , καὶ τῆς φυγῆς τῷ πάθῳ τῶν ἐξοισίαν
 κηρύξας , τὸν ἐλθὼν διερῶν τῶν ὁσων μετὰ πί-
 πται ὁμοῖον . παρῶν γὰρ , λέγων , ὁ δυνάστης
 τῶν ἱερῶν εἰς μὴ τῶν . γινέσθω μοι τῆς διερ-
 σίας μὴ τῶν ὁ ὁμοῖον . καὶ ἐμφρατίζω τῆς
 παρῶν ὁμοῖον ἡ γλώτῃς . ἀλλ' οὕτω , καὶ νῦν
 εἰς οὐρανὸν ἀναβλέπει , ὅτι τῶν αἰ-
 σίας κατήρῳμα . οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ παιδῶν
 ἀνδρῶν τῶν ἀπομῶν ὅτι τῶν αἰ-
 σίας ἀπομῶν αἰσῶν . ἡ γὰρ εἰς οὐρα-
 νὸν διερῶν , τῷ διερῶν ὁμοῖον . λα-
 βὼν τῶν τοῖς ὅς τινι ἐδῶκε τῶν μαθητῶν
 δοῦναι τῶν ὅχλων . καὶ ἐφαρῶν πᾶσι , καὶ
 ἐχορτάσθησαν . ὡς τῷ ὁμοῖον τότε παρ-
 γ-
 μῶν . ὅς τινι πῖς ὅς τινι ἀπέπεσον . καὶ ὅσων ἀνθρώπων ἐκύμην αἱ τράπεζαι .

ὅσοι μαρμαίον ἰδρύων ἐλάττει· οὐκ ἐκ
 σαχύνων βλαστήσαντες, ἀλλ' ἐκ χερσὶν διαπολι-
 κῶν ἔξανθήσαντες· καὶ τοὶ πόσα ἔφυε αἰθε-
 ρὸς παραπλάττειν· οἷον ἀεὶς γῆς, μαρ-
 μαίον καὶ βολή, αἰὲρ εἰς νεφέλας μεταβολή,
 γῆς εἰς ὕμνον, ἀέριον ἔφωτον φορὰ, ἔσπον
 ἀλλαγαί, σελήνης ἐσθλαγαί, * ἀέριον χῆρες
 πτόμευσα, σαχύνων ἀναδρομή, ὕψους ἔχλα-
 ῖος πέπλος, ἀμνητὴ καὶ παλαιά, ἀγνοίας πα-
 λαιότητα, ἢ τὴν μύτης σιωπῆς, ἢ ἀφαιρέσις
 τῆς πρὸς τοῦ, ἢ τῆς τέχνης ἀγνοίας, ἢ τῆς πυ-
 ρὸς συμφύχια· ἀπὸ ἀπὸ μὲν τὴν διαπολι-
 κῆς χερσὶν νῦν ἢ ἀπὸ κατὰ τὴν ἀσπίδα. πρὶν γὰρ
 οὐ γῆς τῆς λαγῆς πρὸς καρποφορίας ἐλά-
 ττει. πρὶν οὐ γῆς νεφέλας τὸ οὐρανὸν ἐκβάλλ-
 λων. πρὶν οὐ τέχνης ἔφωτον τῆς ἀγνοίας διη-
 σάμενος. πρὶν οὐ φέρων ἀπὸ τῆς ῥήματος τῆς
 εὐμαρτίας αὐτῆς. πρὶν εἰς τὴν φερεμένην ἄρτι, τὴν
 παροιστὴν πιστεύμενος· ἔδειξεν ἐν ταύματι, ὅτι
 οὐ γὰρ τὴν κτίσεως ἡμέρας κατέχων· ἔλυσεν Ἰουδαίων
 παλαιὸν ἔγκλημα, καὶ ἀνέρεσεν παῖδας. οὐ γὰρ
 γὰρ λέγει ἰσχυρά, μὴ καὶ ὅτι διώκεται δό-
 ναι; ἰδοὺ γὰρ, καὶ ὅσοις ἐνοχλοῦσι τὸν ἔρημον.
 διδάσκει σε ἐν τῇ ἐκείνῳ χρηστῇ ἢ τῇ θαν-
 μάτων Ἰουδαίᾳ συλλήβῃ. καὶ ἔφαθον, Φοί, καὶ
 ἐχρησάμεθα καὶ ἡμεῖς τὸν πρὸς τοῦτον τῆς κα-
 σμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις. ἰσχυρῶς
 γὰρ τοῖς ἀποστόλοις οἱ κοφῖνοι, ἵνα ἕκαστος ἕνα
 βασάλτων, ἔχη τὸν πόρον τῆς ταύματος μύ-
 ρου. καὶ τελευτῶντος ὁμοῦ παιδὸς τῆς ἡμε-
 ρῆς τὸν αἰῶνα, καὶ φυλάττει τὸν μνήμην οὐ
 κῆπος. ἵνα γὰρ μὴ τὸν μετὰ τῆς ταύματος τὸν
 λογισμὸν καταπαύσας, φασγάνων τὸν
 καὶ τομῶν. ἔτι οὐκ οὐκ ὅτι ἀνὰ τὴν αἰσθητικὴν
 πρὸς τὸ ἔξον τῆς ταύματος, οἷον κατὰ μικρὸν
 ὑποπλάττει τὸν νόμον. ἔτι τὸν τὸν πλῆθος τῆς
 πρὸς τοῦτον τὸν πρὸς τῆς ταύματος τὸν
 μνήμην, ἵνα κατὰ ἡμέραν βράσας μελετῶσα
 τὸν νόμον μετὰ τὸν μνήμην. δέχου μὴ
 τὸν διαφελιστὴν τῆς λεγόμενης σιωπῆς. ἰδοὺ
 γὰρ, Φοί, ἢ κατὰ αὐτὴν πεπρωμένη ὅτι
 τῆς ὁρῆς. ἔτι γὰρ οὐκ οὐκ, ἵνα κηρύξῃ τὸ
 ταῦμα. μέγα μὲν οὖν τὸ καὶ πᾶσι μόνις ὅτι
 ὑπαύτως χιλιάσι δέχεται. ὁ δὲ καὶ πρὸς τὸν
 ἡμεῖς πρὸς τοῦτον τὸν πλῆθος, οὐ μόνον τῆς
 μαθητῶν ἐχθρὰ τὸν μνήμην τῆς ταύματος

A panes absque rusticano sudore parti,
 non de spicis erumpebant, sed de Do-
 mini manu efflorescebant. Et verò
 quàm multa humanum pastum ante-
 dunt: velut, aratio soli, aratorum fa-
 tio, aëris in nubes conuersio, im-
 brium ortus, ventorum alibilium la-
 tio, tempestatum vicissitudines, lunæ
 commutationes, stellarum radij tre-
 muli, culmorum adscensus, opportu-
 na segetis maturatio, legenda messis
 durus labor, areæ miseria, molæ au-
 xilium, superflui excretio, artis con-
 B formatio, simul ignis adspiratio. Quæ
 nunc omnia contactu solo Domini
 manus perfecit. Aderat enim, qui
 terræ latera ad fructificandum excitat;
 aderat, qui cælum nubibus circum-
 uestit; aderat, qui artis industriam
 mortalibus est clargitus; aderat, qui
 Hæc. 2.
 portat omnia verbo oris sui; aderat; qui
 in ea, quam gestabat, carne fidem
 presentis faciens, quis rerum creatu-
 rum gubernacula teneat, vno mira-
 culo patefecit. Dissoluit antiquam lu-
 dxorum criminationem, & insatiabi-
 lem voracitatem. Non enim amplius
 dicere valuerunt: Nunquid & panem
 C poteris dare? Ecce enim præ panis co-
 pia coangustatur eremus. Disce, Iu-
 dæe, quiseam suffecerit ex miraculo-
 rum cognatione: Et comederunt, inquit,
 & saturati sunt, & sustulerunt reliquias duo-
 decim cophinos fragmentorum plenos. Pari-
 cum Apostolis numero sunt cophini, ut
 singuli singulos baiulando, laborem mi-
 raculi testem iubeant, humerisque
 dum teritur, rei gestæ sensum ingerat,
 & memoria fatigatione conseruetur.
 Siquidem ne miraculi magnitudine
 mens absorpta, quod videbat, imagi-
 natium quid esse secum deputeret, ne-
 ve cum tam peregrinum miraculum fa-
 tis admirari nequit, somnium paulu-
 tum suspicaretur, quod reipsa factum e-
 rat; reliquarum multitudine facti me-
 moriam extendit: quod videlicet efus
 quotidianus, dum notitiam repetit, me-
 moriam excitaret. Accipe mihi Euan-
 gelistam dictis patrocinantem. Erat e-
 Man. 6.
 nim, inquit, cor eorum occæcatum propter
 panes. Euulgat affectum, quo publi-
 cet miraculum. Magna res erat tot mil-
 libus quinque solos panes fuisse satis:
 tantam verò superasse reliquiarum co-
 piam non discipulis duntaxat miracu-
 li recordationem ingenerabat, sed &

eius, qui patrarat, virtutem extrahebat in lucem. Nam si pro modo necessitatis dationem commensus fuisset, decoris illius gratia adulterata esset, nec id qui fecisset satis evidenter Dominus agnosceretur; quippe qui necessitati servisset. Nunc autem profusior quàm necessitas postulatet, suppeditatio auctoris potestatem testatorem facit. Verum quod loquor, aliunde clarè discamus. De cœlo manna quondam Israëlitis dabatur, sed quia miraculi administrator servus erat, necessitati quoque donum serviebat, quodque residuum, evanescebat, & cū manus lectione manna nequiret expleri deficeretq; ipsius etiā doni necessaria defectio consequabatur. Et escam librans cœlum Iudæis demittebat, & tempus donum vincebat, ac intra modum Gratia cohibebatur. Ut enim finem habuit per cremum erratio, ac deinde consuetum naturæ panem terra oculis subiecit, tunc manna profusio contracta est, & cœleste promptuarium hominibus oclusum. Transfer animum in alterum famulum præfinito miracula patrare iussum. Elias ille magnus iureiurando sterilitatem cœlo induxerat, & labris aëtem vinxerat, vocēque creaturam addixerat otio: hic hospitiæ viduæ oleo persuasit, ut fontis instar flueret, & exiguus farinae modus cum tempore non imminuebatur: sed quantum in usus naturæ absumebatur, tantum Gratia refundebat. Ut cecidit pluvia, auolarunt Eliæ dona. Cū quempiam curabat, supplicis in morem subsecundariam operam conferebat: nunquam ut Dominus honoratus est. Ideo nunc Dominus panes multiplicat præter necessitatem in potentia defensionem, eūque omnibus cogitandum relinquit, qui escam porrigit omni carni: cui gloria, & imperium in secula seculorum. Amen.

Matth. II. In illud: Tu es, qui venturus es, alium expectamus?

ORATIO XXXIV.

QVando in Ecclesiæ pratum oculos refero, paradisi huius cultorē, Dominum Christum loquor, immane quantum miror: quando spiritale con-

Aλλὰ καὶ τὸ πεποιηκός τιν' ἰσχυρὸν εἰσφαρίζει. εἰ γὰρ συνεμέτηται τῇ χρείᾳ τινὲς δόσι, εὐοδύετο τῆς φιλοψυχίας ἡ χάρις, καὶ ἔπειτα διασώτης ὁ πρεσβύτερος, ὅς τῇ χρείᾳ δουλεύσας ἐφαίνετο. ὡς δὲ πλατυτέρῃ ἡγομένη τῇ χρείᾳ ἡ χρημία, τὸ τῷ πεποιηκός ἐξουσίας μὴ τῆς. καὶ μάθωμεν ἐπίσταντες σαφῶς ὅτι λεγόμενοι· ἐξ οὐρανοῦ ποτὶ τὸ μόνον Δαδ Μωυσίως τῆς Ισραηλῆταις ἐδίδοτο. ἀλλ' ὅτι δόδους ἡ δὲ τῷ θαύματος ὑποπύρξας, συνεδούλας τὸ δῶρον τῇ χρείᾳ, καὶ τὸ πλεονέκτην ἡφανίζετο. καὶ χεῖρ ἀπλαστῆς πλεονέκτην συλλογῶν νοσήσασα, συνενοῦν τὸ δῶρον ἡ δὲ ἀνέχετο. καὶ τινὲς βράσιον ζυγαστῶν ὁ ἕρως, πῶς Ιουδαίους κατέπιμπεν. καὶ χεῖρος εὐχὰς τὸ δῶρον, καὶ πρεσβυτέρῳ εἶχεν ἡ χάρις. ὡς γὰρ πᾶσι αὐτοῖς εἶχεν ὁ χεῖρ ἡ ἐρημὸν δρόμος, καὶ ἡ γὰρ λοιπὸν πῶς συνέστη τὸ φύσις δῶρον ὑπὲρ δόξας, ὅτι τὸ μόνον συνετέλλετο, καὶ τὸ ἐξ ἕρως ταμίῳ τοῖς ἀρδεύουσιν ἐκλείετο. μετέπειτα πῶς τοῦ ἐφ' ἐπερι οὐκ ἔτι εἰς πρεσβυτέρῳ θαύμαστος καὶ λεγόμενος. Ἡλίας ὁ μέγας ὄρχαυ τὸ εὐχὰς ἐφ' ἐπερι, καὶ χεῖρας πῶς ἀέρα πεδίνας, καὶ φωνὴν κατεδικάσας δόξας τινὲς κλῆσι. ὅτι τὸ ἐξ οὐρανοῦ χεῖρας πηγάζει τὸ ἔλασιν ἐκπῆσι. καὶ ὁ τῷ ἀνέρου βραχὺς ὁ συνεμέτηται τῇ χρείᾳ. ἀλλ' ὅσον ἡ φύσις αἰήλυσιν, ποσὸν ἡ χάρις ἀνέβρυν. ὅτι γίγνεται ὁ ὕψος, καὶ τὸ τῷ Ἡλίας δῶρον ἀφίπτατο. ἡραπύων, ἡραπύων ὑποπύρξας, ὁ διασώτης ποτὶ φιλοψυχίας. ὅτι τὸ πῶς ὁ διασώτης πολυπλασιάζει τὸ πῶς τῇ χρείᾳ, τινὲς ἐξουσίας πρεσβυτέρῳ, καὶ πᾶσι πᾶσι μαθηταῖς ὡς ὁ τινὲς ἐφ' ἐπερι διδόντες πᾶσι ὅρα. αὐτὸς ὁ δόξα, καὶ τὸ χεῖρας εἰς πῶς αἰήτας τῇ αἰήτων, ἀμὲν.

D Τὸ αὐτὸ, εἰς τὸ, Σὺ εἰ ὁ ἐρχόμενος, ἡ ἔπειτα πρεσβυτέρῳ.

ΛΟΓΟΣ ΛΔ'.

ΟTAN εἰς τὴν τῆς ἐκκλησίας ἀποκρίψω λειμῶνα, πῶς τῷ πᾶσι διδόντι τοῦτο φουργῶν, πῶς διασώτῃ λίγῳ Χριστῷ, ὑποπύρξας. ὅτι τὸ πᾶσι πᾶσι πᾶσι.

σμασι πέλονται, ὑποφωτισμαῖς τῶν κυβερνήτου ἢ
 τῶν πλοῦ. ὅταν ἢ εἰς θεωρησίας χρησθῶσι ἰδῶ,
 τῶν διδασκάλων ἢ ὁρίων ὑμῶν· παύδου τῆς δὲ ὁ-
 μῶς, καὶ ποιητῆς ὁ ἦν αἰδεσθῶν Θεός· ὑποβο-
 λῇ φιλανθρωπίας ἐλθὼν πρὸς ἐκάστην. ποιή-
 σαι γὰρ ἢ πρὸς αἰδεσθῶν ὁ Θεός, καὶ τοῖς
 πλατῆσι τῶν φύσεως ὅπως εἰς εἰς ἐκτελέσας προ-
 σῶπαι, καὶ ἑξὺς πλοῦσι τῶν ἡμεῶν πηγὰς εἰς εἰς
 φυτεύσας αἰδεσθῶν, τῶν ἢ θεωρησίας ἐρημῶν ἐκ
 αἰφῆκε μαθήματα· ἀλλὰ τῶν οἰκείας ἀμνηστίας ἀ-
 ξίας, παύδου τῆς εἰνός ὁ ποιητῆς πρὸς ἀνέμεται· καὶ
 ὡς ὁρώμενος, ὁ ἀόρατος φέρεται· οὐκ ἀμείβω
 ἢ φύσιν, συμμετρῶν ἢ τὰς ἐρημίας πρὸς το-
 πλάτῳ καὶ τῶν φωνῶν καὶ τῶν ἡμεῶν, νόμοις ὑπακούει
 πρὸς αἰδέσθαι, εἰς βρώσιν τῶν γὰρ δυνάμεως.
 Ἀλλὰ τῶν καὶ θυσίας πρὸς ἀνέμεται πρὸς αἰδέσθαι,
 ἢ οἱ πρὸς ἀνέμεται, δι' ὧν πρὸς ἀνέμεται τῶν ἑαυ-
 τῶν διαποτίλλω κηρύττω· καὶ ὧν ἐκ ἐστὶν εἰς διδασκαλίαν
 τῶν ἢ διδασκαλίας, καὶ τῶν φαινομένων θυσίας, ἑξὺς
 ἢ φαινομένης γλώσσας ζυγιστῶν. ὅταν γὰρ ἢ
 αἰδέσθαι ποτὶ τῶν ἀδελφῶν ζυγιστῶν, τῶν Ἀβελ φη-
 μι καὶ τῶν Καὶν, ὡς ποιητῆς ὁ Θεὸς ἑξὺς τῶν καμῶν
 πρὸς ἀνέμεται· ἀλλὰ πρὸς ἀνέμεται πρὸς ἀνέμεται
 τῶν, τῶν δὲ ἀνέμεται. τῶν ἡμεῶν γὰρ ἐκτελέσας ὁ
 δυνάμει ἑξὺς τῶν γλώσσων, τῶν ἢ ἀνέμεται τῶν θυσίας
 Ἀλλὰ τῶν ἑξὺς. πυκναῖς τῶν ἡμεῶν ἐξ ἐρημίας ἐκτελέ-
 σαι, καὶ θυσίας Θεὸς τοῖς αἰδεσθῶν τοῖς το-
 πλοῖς ἐκτελέσας. ὡφθῆναι ὁ Ἀβελ φημι, διελέ-
 σθαι ὁ Ἰσαὰκ, ἐξ ἐκτελέσας, ἐκτελέσας τῶν ἀνέμεται
 ὁ μαθήματα. μὴ ἢ αἰδέσθαι πρὸς διδασκαλίας,
 καὶ αἰδεσθῶν αἰδεσθῶν παύδου ἑξὺς ἀνέμεται.
 Μωϋσῆς ἢ διδασκαλίας ἐκτελέσας, καὶ τοῖς τῶν
 δυνάμει ἡμεῶν καὶ τῶν ἐρημῶν παύδου τῆς ὁ Μωϋσῆς
 ἐκτελέσας. ἀλλ' ἵνα μὴ λήθῃ κλέψαι τῶν γὰρ δυνάμει,
 μὴ δὲ τῶν φωνῶν πρὸς τῶν ἀνέμεται πρὸς ἀνέμεται ἢ
 αἰδέσθαι, καὶ ἡμεῶν ἑξὺς φωνῶν σιωπῆς φημι. ἑξ-
 τῶν ἐκτελέσας διδασκαλίας ἀνέμεται· ἵνα ἢ ἡμεῶν
 γλώσσων πρὸς τῶν γὰρ δυνάμει, ἢ ἢ χεῖρ Ἀλλὰ τῶν
 καμῶν ἐκτελέσας τῶν μαθήματα. Ἀλλὰ διδασκαλίας
 ἢ λειπῶν Μωϋσῆς τῶν πρὸς ἀνέμεται ὁ χορὸς, καὶ τῶν
 πρὸς ἀνέμεται πρὸς ἀνέμεται πρὸς ἀνέμεται τοῖς αἰδεσθῶν τοῖς
 ἀνέμεται πρὸς ἀνέμεται, θεωρησίας φημι ἀνέμεται πρὸς
 τῶν. ἐπὶ τοῖς ὁ μέγα καὶ πρὸς ἀνέμεται, τῶν καὶ
 Χριστὸν οἰκονομίας μυστήτων ἐκτελέσας, καὶ τοῖς
 αἰδεσθῶν εἰς ἀνέμεται ἡμεῶν. οἰκονομία γὰρ δυνάμει
 πρὸς ἀνέμεται, δαμνῶν ἡμεῶν πρὸς ἀνέμεται, εἰδῶν

A templor pelagus , gubernatoris peritiam nimis obstupesco : quando rationem nos in Dei cognitionem perducendi considero , magistri industriam laudibus effero. Doctor autem hominum simul , & pater cum sit Deus , inexcuperabili quadam amoris vi ad utrūque aggressus est. Facto igitur homine primo , & latè fusi naturæ terminis in vna circumscriptis persona , ac opulenti generis humani fontibus in vno insertis homine , nudum a cogitatione rerum diuinatum non reliquit Deus. Verū neglecta propria dignitate ipse conditor vnus instructor accedit , & inuisus cum sit , tanquam visus loquitur , non naturam demutans , sed nouello discipulo protoplasto vocem attemperans , & ad spectum legem obsequiæ tradit in esu cognitionem largitus. Ideoque oblatas acceptat hostias vt offerētes per oblata Dominum suum deprædicent , & quorum non est indigus , eorum sit arbiter atque ex apparentibus hostiis mentes inuisibiles examinat. Sic olim dispar illud fratrum par , Abelum loquor & Cainum , Deo vt rerum machinatori laborum primitias offerunt. At hunc repudiavit : vnus enim donationem suspiciebat animi causa , alterius sacificationem auersatus est morum causa. Crebris igitur ab initio visionibus , & sacrificiis , Deus homines res diuinas docuit. Visus est Abrahamo , familiariter egit cum Isaac , doctorem egit , iecit doctrinæ de religione radices : quam cum ipse nec tradidisset , homines hominum doctores delegauit. Moysen magistrum misit , & Iudæorum populis in solitudine Moyses doctor præsidebat. Verū ne notitiam furaretur obliuio , ne vocis celeritudo sensum effugeret aurium , literis quæque voces in lucem edidit. Doctrinam modum excogitavit immortalem vt lingua quidem notitiam præbeat , manus verò per literas memoria consignet. Moysen deinde Prophetarum chorus excipit , alij super alios hominum bono exorti tanquam stellæ diuinæ cogitationis facem prælucentes. Præterea magnum illud , & plenum venerationis Christi Incarnationis mysterium parabatur , & nationibus hominum inferebatur. Incarnatio morte valentior , demonibus

fortior, idololatriæ euertriculum, parens libertatis, arx immortalitatis, seruitutis depulsio, gratiarum distributio, regni stolâ, cœlestis conuersatio, successione nullam sperans. Præsens enim in terra Christus aderat bonorum imbres inimicis largiens. Hic Adami consolatio, Mosâicæ disciplinæ perfectio. Prophetarum gratiarum fructus, qui Ioannes naturæ lege clausus utero Prophetam agit, & quæ lingua non potest, eloquitur exultando, iudicio vitur conseruam naturam affatus: Iussus, præcurrere pedibus, incedo, lentitudinem vereor, ne si naturæ terminos exspectauero, præstituto currendi ordine deiiciar. Apparitor missus sum, nolo in secundis per tarditatem consistere. Stella namque ante solem exorta fulget: post solem si currat, luminibus offuscat. Mater, linguam mihi fœnera, ut patris medear infidelitati: ex utero Christum alloquar, dum ipse virgineâ fertur aluo: Prædicationes meas exordiar diuinam œconomiam clamans. Præter naturæ ordinem prædicentur dona, quæ supra naturam: sed Iordanis fluente reseruebatur mirabilior quædam de Christi Incarnationis prædictio. Fluuius Christum circumdedit, baptizatum verò superne cœlum fausta prosequabatur acclamatione, ne spectatores baptizati dignitas lateret, ne cum ipsum, qui baptismâ in Iordanis fluente primum instituit gratiæ inopiam secum detulisset verbis virgas. Ideo Pater cum clamore præconium fecit, Spiritus volatu indicium. Et videre erat rem inopinatam; in aquis matrix parabatur, quæ cœlo ciues pareret. O inaccessible mysteria: aqua pariebat, & cœlo ciues adscribebantur: gratia enim erat, non natura, quæ producebat: gratia, non quæ legibus obnoxia, sed quæ cœli tenet regna. Verum Ioannes stabat minister gratiæ, vnaque cum voce manu mittens clamabat: Ecce Agnus Dei, ecce qui tollis peccata mundi. Quorsum mihi tandem in præsentia Ioannis rebus distinctionis pompam adhibeo? Quod cum post præmaturam illâ saltationem, post inulitatem prædicationis miracula perperantem, inquit Scriptura, Ioannes audiret Iesum, discipulorum suorum nonnullos ad ipsum emiserit, rogans aut potius expectans Euangelicam vocem audire.

λογισθείας καθαίρεις, μήτηρ ἐλπίδας, ἀθανάσιος ἀκρόπολις, δουλείας ἀπαλλαγὴ, εὐδοκίαν, βασιλείας πολλὰς, ἐν ἑαυτῷ δόξαν, δόξαν δὲ ἐκ ἐλπίδας. πρὶν γὰρ ὅτι γῆς ὁ Χριστὸς ὁμοῦς ἀγαθῶν τοῖς κατὰ δικαιοσύνην. ὅτι ἡ Ἀδὰμ ἐπὶ μακροχρόνις, τῷ Μωσῇ δὲ διδασκαλίας τελείας, τῷ προφητῇ δὲ χειροματῶν καρπὸς, δι' οὗ Ἰωάννης ἐν τῇ ἰσχύϊ προφητείας, καὶ γὰρ διδομένους τῇ προφητεῖᾳ τὴν φύσιν, καὶ δικαιοσύνην πρὸς τὸν ὁμοῦλον φύσιν. Ἀλλ' οὐκ ἐστὶν ὁμοῦλος, ἀλλ' ὁμοῦλος γὰρ τῇ φύσει. πῶς ποῦ βασιλεύς ὁμοῦλος, καὶ φησὶ πατὴρ, φοβέμεθα βραδυτῆτα, μὴ μετὰ τοῖς ὅμοις τῆς φύσεως, ἀπολέσω τὸν δρόμον τῆς πίστεως. δορυφόρος ἀπίσταλμα, μὴ ἡρώμεθα. Ἀλλ' βραχυτῆτα δόξα. ἀστὴρ γὰρ παραπλῶν ἡλίου λαμπρύνεται. μὴ ἡλίου ὅτι πρὸς ἀμνηστῶν τοῖς φέρεται. δόξα δὲ μοι μᾶλλον τὴν γλῶσσαν, ἵνα τὸν πατέρα ἀπίσταλμα. προφητὴν γὰρ Χριστὸς ἐκ γαστρός, ἐπὶ καὶ αὐτὸν πρὸς ἡλικίαν ἰσχύϊ φερόμενος. ἀπ' ἑαυτοῦ καὶ χερσὶν τὸν ἡλίου οἰκονομία ἀνατολόμενος. χερσὶν ἡλίου. φησὶ τὰ ἑαυτοῦ. φύσιν δὲ μακάριον. ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐπὶ τῷ Ἰορδάνῳ ποταμῷ ὁ γὰρ ποταμὸς τοῖς ῥέμασι τῷ Χριστῷ περιέλαμψεν. ἑαυτὸς ὁ ἡλίου διόφθη τῷ βαπτισμένῳ, ἵνα μὴ λάθῃ τοῖς ὁρῶντες ἡ τῷ βαπτισμένῳ ἀξία. μὴ δὲ χεῖρας ἔχει καὶ χερσὶν δίδω, τὸν αὐτὸν ὁ βαπτισμὸς ἐν τῷ Ἰορδάνῳ ῥέει. φησὶ φησὶν ὁ πατὴρ βραδυτῆτα, ὁ πρὸς τὴν τῶν κατὰ φύσιν. καὶ ἡ ἰσχύς καὶ ἡ δόξα. ἐν ὕδασι μὴ βαπτισθέντες οὐκ ἀπολίτεις ὁδίνουσα. ὡς μὴ ἐπὶ αἰφίκεται. ὕδωρ ἐπὶ καὶ, καὶ ὁ ὕδατος ἐπὶ καὶ. καὶ γὰρ ἡ, οὐ φύσιν πλάττουσα. καὶ γὰρ ὁ νόμος δουλεύουσα, ἀλλ' ὁ νόμος βαπτισθέντες. ἀλλ' Ἰωάννης ὑπὲρ τῆς ἐξουσίας τῷ χεῖρας, καὶ τὸν χεῖρας τῆς φωνῆς αὐτοῦ πῶς εἶπα. ἴδε ὁ ἄγγελος τῷ Θεῷ ὁ αἰρὼν τὸν αἰφίκεται τῷ χεῖρας. πῶς μοι πρὸς ὁ πατὴρ ὁ λόγος, ὁ καὶ τὸν βαπτισμὸν ἐξέπομπας; ὅτι μὴ τὸν πατὴρα ἐκ τοῦ αἰφίκεται, μὴ ὁ πατὴρ δίδω καὶ χερσὶν, γαυματούργουτα, φησὶν, ἀκούων Ἰωάννης τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς πλάτης τῷ μακάριον αὐτοῦ, πρὸς αὐτοῦ, ἐκ τῆς, πολλοὶ δὲ αὐτοῖς ἀνέμεινον τῆς βραχυτῆτος ἀκούων φωνῆς.

ἀκούσας ὁ Ἰωάννης ἀπίστευε τῷ μαθητῇ αὐτοῦ
 πῶς, ὥστε ἐρωτῶσα αὐτὸν εἰ σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος,
 ἢ ἐπεὶ πρὸς δαυὶδ; ὡς ὁ σκῆπος σου τῷ λα-
 γαν; ὡς ὁ πατριάρχης; ἐρωτῶσας ἔπειτα· οὐχ
 ἔγωγε θαυμάζομαι σιγήν σου, ὡς νῦν ἐρωτῶτα.
 ἀλλ' αἰσθητοὶ εἰπὺν τῷ φιλοχρίστῳ πύτῳ τῷ
 διαπύτῳ χάρτι, τίς τῆς ἐρωτήσεως βαρὺς· εἰ-
 ποῦν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἢ τῇ ἐκκλησίᾳ ἀποστό-
 λῃ. τί δὲ αὐτὴν αὐτῇ διηγουμένη θαύμαζε.
 δὲ αὐτὴν γὰρ ὁ Ἰωάννης κηρύττει· δὲ αὐτὴν καὶ
 πρὸς Ἰωάννην πρὸς φηται, καὶ μὴ Ἰωάννης καὶ πρὸς
 φηται ἀποστόλῃ. ἔτι οὐκ ἀποστόλος ἐστὶν· πῶς μὲν
 ἔστιν ὁ Θεός, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, πρὸς μὲν ἀ-
 πόστολῃς, ἀλλ' ἔτι καὶ πρὸς φηται, πρὸς διδ-
 σκάλῃς. ἀκούσας ὁ, φησὶν, Ἰωάννης, ἐν τῇ διδ-
 σκάλῃ, ἀπίστευε πῶς τῷ μαθητῇ αὐτοῦ λέγει·
 εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, εἰπὺν ἡμῖν. σέπει μὲν πρὸς
 ποῦ δὲ τῷ Ἰωάννῃ δὲ πρὸς φηται. πῶς;
 ἐν τῇ διδ-σκαλίᾳ. ὅτι γὰρ ἐν τῇ πλειονότητι,
 δὲ Ἡρώδης, τῇ ἐρχομένῃ δράμα· οἰκίᾳ φυ-
 λακῷ ὁ Βαπτιστὴς ἀκράτου ἔρως πρὸς τὸν υἱόν
 αὐτοῦ. ἐπὶ τῷ ἔργῳ, ὅτι ἔγωγε τῷ κατὰ τὸν ἀ-
 ποτίμῃ, ἔγωγε δὲ πῶς οἰκίᾳ μαθητῆς πῶς
 τῷ Χριστῷ μὴ πρὸς φηται δόγμασι, Ἰωάννης
 μὲν αὖτε ἐκ φιλοδοξίας αἰσθητοῦ οἷς ὁ δι-
 απύτης κατὰ τὴν αἰσθητήν· καὶ ποτὲ ἐφ' ὅτι τῷ Χρι-
 στῷ πρὸς κατὰ τὴν αἰσθητήν, πρὸς τῷ Ἰωάν-
 νῃ ἔδωκεν, ἵδι ὅτι σὺ μὲν τῷ πρὸς, βαπτίζεις, καὶ
 πλείους μαθητῶν ποιεῖς. ὅτι τῷ λέγει τῷ φη-
 τῷ; πρὸς ὅτι κατὰ τὸν Ἰωάννην, ὁ ἔγωγε, φησὶν, τῷ
 νυμφίῳ, νυμφίος ἐστὶν ὁ δὲ φίλος τῷ νυμφίῳ χάρι-
 χαίρει· ὁ τῆς Ἐκκλησίας νυμφίος ὁ μὲν καὶ διαπύ-
 της ἐστὶν ὅτι· ἔγωγε τῷ νυμφίῳ καὶ οἰκίᾳ καὶ
 φίλος· οἰκίᾳ δὲ τῷ φησὶν, φίλος δὲ τῷ
 χάρι· ἐκ φησὶν δὲ αὐτῷ, ἐμὲ δὲ ἐκ φησὶν δὲ.
 ἀλλ' ἔγωγε δίδωμι ὁ Ἰωάννης, μὴ τῷ ἐν τῷ
 αὐτῷ ζῶντι κατὰ τὴν αἰσθητήν τῷ μαθητῇ
 τῷ φιλοδοξῶν, καὶ πῶς δὲ τῷ διδ-σκαλῷ
 τῷ Χριστῷ κατὰ τὴν αἰσθητήν, ἐπὶ τῷ Ἰωάν-
 νῃ σύστημα καὶ τῆς τῷ Χριστῷ πρὸς αἰσ-
 σι πολέμοιοι. ἀλλ' ἔγωγε τῷ νῦν ἀπὸ τῆς αἰσ-
 σιματι μὲν αὐτῷ αὐτῷ ἐρωτῶν, ὅτι δὲ ἀλλ-
 ῆς ἐκείνης τῷ διαπύτῃ σιματι, ἐν τῷ ἐρωτῶ-
 σι καὶ τῷ νῦν πρὸς αὐτῷ οἰκίᾳ πῶς
 μαθητῆς πρὸς φηται νυμφίος. ἔγωγε, ἐρω-
 τῶσας. ὡς εἰ ἐλθῶ, ὑπάγει, καὶ διδ-σκαλῷ.

A Quam cum audisset Ioannes, misit ad
 discipulis suis nonnullos, ut ipsum inter-
 rogarent: Tu es qui venturus es, an alium
 expectamus? quis orationis tuæ scopus?
 quæ hæc inultrata rogandi ratio? Non
 tam miramur exultantem, quàm nunc
 interrogantem. Verùm huic Christi
 Domini amanti theatro necessario di-
 cendum est, quæ sit huius interroga-
 tionis penita vis. Ecclesiæ dicemus Ec-
 clesiæ arcana: quæ propter ipsam mira
 contingere, ipsi enarrabimus. Propter
 ipsam namque Ioannes præconium fa-
 cit, propter ipsam & antiquiores Ioan-
 ne Prophetæ, & cum Ioanne, cumque
 Prophetis Apostoli. Sic Apostolus cla-
 mabat: Quosdam posuit Deus in Ecclesia,
 primum quidem Apostolos, deinde Prophetas,
 tertio Doctores. Cum audisset, inquit,
 Ioannes in vinculis opera Christi, misit quo-
 dam discipulorum suorum dicens: Tu es
 Christus? dic nobis. Vide mihi primum
 ubi Ioannes agens quæstionem habeat.
 Vbi? in vinculis. Tunc enim recens
 facta fuerat per Herodiadem saltatio-
 nis fabula. Habitat custodiam Baptis-
 ta, qui incontinenti puellæ præmium
 servabatur. Cum ergo aliquantò post
 capite truncandus esset, videretque
 domesticos discipulos ad Christi do-
 cumenta non itare, immò ex cupidi-
 ne gloriæ ipsi obviam ire, quæ Domi-
 nus annunciabat, & nonnunquam ex
 Christi invidia ad criminationem pro-
 cedere, legationem instruit. Clama-
 bant illi ad Ioannem: Ecce, cui tu re-
 stimonium perhibuisti, baptizans, & plures
 discipulos facis. Vides verborum inui-
 diam? Contra quam rectè Ioannes:
 Qui habet sponsum, inquit, sponsus est:
 amicus autem sponsi gaudio gaudet. Eccle-
 siæ sponsus simul, & Dominus hic est:
 ego autem sponsi & famulus, & ami-
 cus; famulus ob naturam, amicus ob
 gratiam. Illum oportere crescere, me autem
 minus. Idcirco veretur Ioannes, ne cum
 ipsum in cælo vitam agere discipuli ac-
 cepissent, pertinaci quodam honoris
 studio, & veteri magistri desiderio Chri-
 sto deserto cognominem aliquam Ioan-
 ni turbam, eamque Christiano gregi ini-
 micam ducerent. Ideo nunc eos ablegat,
 in speciem de Christo quidem ipse
 sciscitans, reapse verò eos cum Domino
 coniungens, per interrogationis speciem
 discipulis cum Christo familiaritatem
 concilians. Ite, interrogate, ac si diceret:

Ite, & discite, Christum cognoscite, & A
cognito seruite. Omisso famulo Do-
minum cognoscite. Non iam discipuli
mei, sed condiscipuli estis constituti.
Quid igitur Christus rogatus? Animad-
uertite Domini sollicitudinem, quae se su-
pra famularem prudentiam extollit.
Re, non oratione dat responsa: In illa,
inquit, hora multos curauit a languoribus &
plagu, & spiritibus malis, & caecis multu do-
nauit visum. Et postea, inquit, euntes renun-
ciate Ioanni, quae audistis, & uidistis: Caeci
vident, clauds ambulant, leprosi mundantur,
surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes e-
uangelizantur. Euntes renunciate, aut po-
tius, Docti estote virtutis meae notas. B
Visis vestris credite. Discipulos vos,
non spectatores emisit. Vos mea spe-
tat oratio: Ioannem orationis forma:
Et beatus est, qui non fuerit scandalizatus in
me. Ne, inquit, post tantam miraculo-
rum multitudinem increduli absceda-
tis, ne inutilem reddatis magistri labo-
rem, quae didicistis docere. Beatus est,
qui non fuerit scandalizatus in me. Et nunc
scandalizatur in Christo, qui Christi
diuinitati passibili subscribit. Scandali-
zatur in Christo, qui carnis passionem
carnem gestanti Deo attribuit, qui pas-
sionis modum pro passione sua fabrica-
tur, qui non carnem passibilem, sed
Deum per carnem passibilem violentius
adseuerat. Deus enim perdurat im-
passibilis, neque per se, neque per aliud
passionem recipiens. Nos autem saluat
passione propriae Incarnationis passio-
nibus victos iuxta vocem illam: Soluite
templum hoc, & in tribus diebus excitabo il-
lud: cui gloria & imperium in secula se-
culorum. Amen.

Lec. 12.

Eiusdem in Publicanum &
Pharisaum,

ORATIO XXXV.

Medicus absq; pharmaco Christus
Dominus ad aegrum hominum
genus diuersatus est; non famularibus
artis instrumentis usus, non herbas, quae
potestatem in poros insinuant, aduocās,

μάστιγι Χειρὸν, καὶ μαστὸν τοῦ δουλεύοντος. τὸ οἰκέ-
τιν ἀφέντες, τὸ δὲ τοῦ τοῦ ὅτι, ποτε. μή μὴ πρὸς
ῥηταί, ἀλλὰ συμμαθηταί μου καθίστητε. τί γὰρ
ὁ Χειρὸς ἐρωτῶν; βλέπει ὁφθαλμοὺς δεσπο-
κλήν, οἰκοπλήν, ὑποφωτιστὴν τῶν ἔργων, καὶ λόγων χα-
ρίσται τὸ ἀποκρισθῆναι. ἐν ἐκείνῃ γὰρ, Φησὶ, τῇ ὥρᾳ,
ἐξηράπασι πολλοὺς ἀπὸ ἰούτων καὶ μαστιγῶν, καὶ
πνέοντες ποτηρῶν, καὶ τυφλοὺς ἐγχείματα οὐ βλέ-
ποντες καὶ μὴ τῶν, Φησὶ, πορρωθέντες ἀπαχθείσασθε
Ἰωάννη ἀκούετε καὶ βλέπετε τυφλοὺς αἰσθάνε-
ται, χωροὶ πατρῶν, λαοὶ καὶ πατριάρχων,
καὶ κληρονομία, καὶ νεκροὶ ἐγείρονται, καὶ πτωχοὶ
ἀναχθείσονται. πορρωθέντες εἶπατε, μάλλον δὲ
ὑμῖν διδάσκει τὰ τὸ ἐμὸν, ἰσχύος γνωρίσμα-
τα. οἷς ὁρᾷ πιστεύσατε. μαρτυρεῖ ὑμᾶς, ὁ κα-
τὰς ἐξαπίστας. πορρωθέντες ὑμᾶς μὴ ὁ λόγος, εἰς
Ἰωάννην ὃ τῶν λόγων. ὁ ἁπλοῦς καὶ μακαρίου ὅτι
ὁ ἐστὶν μὴ σκαιοδολογῆσαι ἐν ἑμῶν. μὴ μὴ πλη-
θύνει, Φησὶ, θαυμάζοντες ἀπὸ τῆς ἀπορίας, μὴ ἀ-
νέστην δείξῃτε τὸ διδασκάλου τὸ πόνοι ἀμφο-
τέρω, διδάσκει, μακαρίου ὅτι ὁ μὴ σκαιοδα-
λογῆσαι ἐν ἑμῶν. καὶ νῦν σκαιοδολογῆσαι πρὸς
Χειρὸν, ὁ τὸν ἰσχυρὸν τῶν Χειρὸν παρὰ τὸν ὑ-
ποφωτιστὴν, σκαιοδολογῆσαι πρὸς τὸν Χειρὸν, ὁ ὅς
τὸ ἁπλοῦς παρὰ τὸν τὸ ἁπλοῦς φορητὸν Θεὸν πε-
ριάπτων. ὁ ὅς παρὰ τὸν παρὰ τὸν. μηδυνώμε-
νος. ὁ μὴ πρὸς ἁπλοῦς παρὰ τὸν, ἀλλὰ πρὸς Θεὸν
ἀπὸ ἁπλοῦς τῆς παρὰ τὸν βιαζόμενος. ἀπὸ τῆς
γὰρ μὴ Θεός, οὐ δὲ ἐαυτὸν, οὐτε δὲ ἄλλου πα-
ρὰ τὸν διχομήτως. ὁ ὅς αὐτὸς ἡμᾶς παρὰ τὸν τῆς
ἰδίας εἰκονομασίας τοῦ κελευμένου πρὸς παρὰ τὸν
καὶ τὸ εἰρημῶν, λύσας τὸν καὶ τῶν, καὶ ἐν πε-
ρὶ ἡμετέρας ἐργῶν αὐτῶν. αὐτῶν ἡ δόξα καὶ τὸ κε-
λεῖν εἰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰῶνων, ἀμήν.

D

Τοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸν τελώνην καὶ
Φαρισαίου,

ΛΟΓΟΣ ΛΓ΄.

ΙΑὐτὸς ἀφάρμακτος ὁ διαπότης Χειρὸς, τοῖς
καὶ θεοῦ πρὸς ἰουσιμένοις ἐπιδήμῳ χρίσας.
οἷα ἔργων οὐκ ἔστιν ὁ τῆς τῆς πορρωθέντος,
καὶ βοτάνης πορρωθέντος, οὐκ ἐμπόρου δυνάμεις.

ἢ πῦρ καὶ σιδήρῳ τὸ σῶμα τὸ ἀνθρώπου μετε-
 τρεχέμενος· οὐδὲ θεράπεια χρώματος, ἢς τιμωρία τὰ
 παροίμια· οὐκ ἐλπίσι μαθὼν καὶ τῶν παθῶν
 ἐπιζόμενος· ποιῶν τὸν νότον οὐκ οὐκ, μαθὼν τῆς
 θεραπείας τὸν ἔργον ὑπερτάτους. ὦν γὰρ ὁ-
 πῆρξε δημιουργός, τούτων ἐφαίνετο καὶ ἰατρὸς· λο-
 γῶν μὲν τῶν ἀγαθῶν τὴν φύσιν, λόγῳ δὲ τῶν
 κακῶν τὰ πάθη μετατρέπον τὴν φύσιν. καὶ ὡς ἰδὼν
 πᾶσι τοῖς ἔργοις παθῶν, λόγος ἀφίετο, καὶ νόσος
 ἡλαιώετο. ἐκ δὲ παροισχυρισμοῦ τῶν παθῶν
 τὴν ἀμφοτέρωθεν, καταδίκης τὴν ἐλπίδα τῆς δι-
 ορθότητος. ἐκ δὲ χάριτος τῆς ἐλπίδος ἐκείνης, πρὸς μὲν λοι-
 πῶν σώματι διετέλεθ' ὥς, ἐν μὲν δὲ τῇ χειρὶ ἐ-
 λη παθῶν ἀφ' ἧς τῶν μέλους ἐγένετο. ἀλλ' εἶδε
 Χεῖρας, καὶ ἀπειλήθητο μέλος. ἐκ δὲ αἰσθητῶν
 νεκρὸς περὶ αἰσθητῶν τῶν θανάτου ἀεικνέμε-
 νος σύμβολα· καὶ τὸ θάνατον ἀποδυστάμενος, τὴν
 τῶν ἁφῶν ἐπὶ τὴν οὐκ ἡλλάξατο. ἀλλ' ἐφίετο τὴν
 κηρύττειν ὡς ἐκ τῶν περὶ τῆς, καὶ μὲν τῶν φέ-
 ρων τὰ ἀπαρτῆρα· ἀλλὰ καὶ τυφλὸς ἐκ γα-
 τῆς, τῆς φύσεως ἀεικνέμενος τὸ πάθος, καὶ ἐρῶν
 ἔχει ὁμοίαν ἀρεστέραν τῆς κηρύττειν· οὐ γὰρ
 ἔχει ἀφῆρητο, ἀλλ' ἐκ μήτρας τῆς πάθῃ σωμα-
 τολογίας, τυφλὸς, λοιπὸν οὐκ ὁπταίμενος, καὶ
 πρὸς ἄλλων αἰσθητῶν ἃ ἔχει ἐχέτω διδασκόμενος,
 καὶ μαθὼν οὐ διδάσκων· τῶν μὲν τῶν φωτὸς ὁ-
 τόματι χεῖρας, ὅς δὲ ἡγεῖται τὴν φύσιν, τούτων δὲ
 κατὰ τὴν ἐξέλιξιν. ἀλλ' ἡ τῶν φωτὸς παροῦσα πηγή
 τυφλῶν τὴν αὐτὴν ἐκτρέφει, πλάττει καὶ πᾶσι
 ὁφθαλμοῖς ὡς πάλαι τὸ ἀνθρώπου, δημιουργία
 τῇ τῶν μέλους, τὴν τῶν δυνάμεων τῆς φύσεως.
 πάλιν γὰρ τοῖς οἰκέτοις αἵμασι πελαγισμένη,
 ἐμφύτω ῥοδίῳ κατεπορεύετο. ἀλλ' ἀφανισμένη
 κρηπίδου μόνον, ἐλάττω ἑστῶσα τὸν χημῶνα τὴν
 φύσιν. καὶ πᾶσι μετὰ καταλέγει ὅσα τῶν ὁ-
 μῶν ὁρῶμενος πάθη. οὐ γὰρ ὁρῶμενος μὲν ἐβόησεν
 Χεῖρας· κινδυνεύοντι, ψυχῶν δὲ ἀεικνέμενος τῆς
 πάθῃ ναυαγισμένη, ἀλλὰ μάλλον πτωχότερον.
 ὅσα γὰρ βιαιότερα τῆς ψυχῆς τὰ νοσήματα, το-
 σῶτα μείζονα τὴν φροντίδα τὴν θεραπείας εἰσφί-
 ρει. ὅσα γὰρ τὴν φύσιν ἀθάνατος ἡ ψυχὴ, πονέ-
 τω πλεονάζει τὴν γοῶμεν ὑπὸ δυνάμει, παρ-
 ῶν ἔχουσα μητέρα πλοισμάτων, ἀντιπροσώπων
 τῶν παροισχυρισμῶν, καὶ τὴν τῶν ἐλπίδας
 πρὸς ἀφορμὴν ἀμφοτέρωθεν ἐργαζομένη. πολλὰ μὲν
 οὐκ οὐκ ψυχῶν ἔχουσαν ἀεικνέμενος πᾶσι

A non cum igni, & ferro partitus indu-
 striz laudem, non usus curatione, cu-
 ius initia supplicia sint, non spe merce-
 dis contra morbos armatus: contra ve-
 rò curatis cœlum pollicitus in merce-
 dem. Quorum enim fuerat conditor,
 eorum & medicus apparuit; verbo qui-
 dem naturam produciens, verbo autem
 iterato naturæ traducens ægri tudines.
 Et videre erat omnigenos morbos ex-
 terminari: vox emittebatur, ac mor-
 bus pellebatur. Ibi qui malum integu-
 mento denudabat, pœnæ liberationem
 inueniebat. Ibi qui manum habebat a-
 ridam, cum reliquo viueret corpore,
 in vno membro manus apertam mali
 notam gestabat; sed vt Christum vidit,
 membrum recepit. Eadem virtute ex-
 filiebat quattriduanus mortuus lethi si-
 gna circumferens & exuta morte sepul-
 chralem ornatum non exuerat, sed erat
 in institis velut è sepulchro partus, &
 post partionem fasciatus. Alibi cœcus
 ab utero genitiuum malum circumfe-
 rens, & oculis priuatus, antequam crea-
 tus (nec enim eo, quod habebat, spo-
 liatus est, sed de matrice cum ea erupit
 ægri tudine) cœcus, inquam, ignarus-
 que & ab aliis doctus, quæ opus erant,
 postulare; etsi id discere non valuit, ad
 luminis appellationem gestiens, cuius
 cum naturam ignoraret, possessionem
 quærebat. Sed luminis fons cœco præ-
 sens lucem dedit, fingens & nunc ocu-
 los, vt quondam hominem, & fictione
 partis artem ostentans naturæ. Mulier
 item proprio sanguine inundans intesti-
 no fluctu mergebatur: at solo fimbriæ
 tactu stitit imprudens naturæ tempesta-
 tem. Ecquid me necessum est com-
 memorare, quot è corporibus ægri tudines
 sint eliminatæ? Nec enim periclitanti
 corpori Christus opem ferebat ani-
 mam verò negligebat naufragium pa-
 tientem, sed contra potius. Nam quo
 violentiores sunt animæ passionēs,
 tanto maiorem ad curationem solici-
 tudinem afferebat. Quod enim ani-
 ma à natura sit immortalis, tanto ma-
 gis propter arbitrium reddendæ rationi
 est obnoxia; cum præsertim intentio-
 nem habeat criminum parentem, si pro-
 prii arbitrij facultate fuerit abusa, & li-
 bertatē in occasionem peccati verterit.
 Multæ denique passionēs quasi agmine
 facto circumstant animam sic affectam,

Superbia arx ægritudinum, quæ Deum A
bello petit, quæ ad naturam pertinen-
tia ignorat, quæ diaboli morbo iacta-
tur, qua virtutis cursus inutilis effici-
tur: & si vniuersas in medium virtutes
repræsentantes, exstinguit earum faces in-
gruens fastus. Ieiunij cum superbia co-
pulati emolumentum nullum: super-
uacanea virginitas superbiz sorde in-
quinata: iustitiam Deus auersatur fa-
stui seruientem: beneficentiam odit a-
nimi tumore æstuantem. O maius o-
pinione malum, quo bonorum posses-
sio fœdatur! alienam à cœlesti benigni-
tate ægritudinem! Nam qui alia pec-
cânt, cum pœnitundine ducuntur, eor-
um miseretur vniuersi molitor aut sce-
leribus pertinaciter adhærescentes pu-
nit: solis autem *superbi* resistit inimicos
non seruos ducens. Idcirco Apostolo-
rum cælum longè ab hoc malo moni-
tis, & clamoribus Christus arcebat:
*Cum feceritis omnia, dicite serui inuicem su-
mm.* Humilitatis pulchritudine Apo-
stolorum labores illustrabat: sola enim
humilitas superbiz est aduersatrix; hæc
siquidem cohonestatam virtutibus ani-
mam dehonestat, sola porro humilitas
vel peccatoribus opitulata dat suffra-
gium peruincens. Accipe orationis
meæ rationem ex Domini narratu.
*Duo homines, inquit, adscendebant in tem-
plum: vnus Phariseus, & alter Publicanus.*
Personarum appositione medetur ma-
lis: hic enim virtutis, ille malitiæ secta-
tor. Vitæ vtriusque summa inter se ca-
pita componit: expendit oratione ius-
tum de se magnificè sentientem, &
peccatorem abiectè; vt inopinatò ver-
sæ victoriæ spes fugam superbiz homi-
nibus annuncient. Phariseus ergo vir-
tutis magister, legis explicator, linguæ
Moylis, & cathedræ successor, Publi-
canus ipso vitæ morumque instituto ac-
cusabatur, qui curam ceperat vectiga-
lium, plura concupiscendi licentiam,
implacabilem rapacitatem, latrocinium
legibus pro armis vtens, vim insidian-
tem terra marique soluentibus. Vecti-
galium namque redemptio ad vtraque
elementa inexplabilem Publicano-
rum manus diuidit: vectigalium redem-
ptio, cuius fructus aliorum lachrymarum,
cuius thesaurus aliorum miseriarum. His
vitiis affectibus Publicanus grauatus
templum tenuit, & Phariseus
tunc virtutis thesaurum importans.

[illegible]

ὦ δὴν ὁ Φαρισαῖος. γὰρ, Φησὶν, πύχιν λέγων αἰ-
 πτωδύσους βλέπων τὰς Θεῷ διελέγετο, πᾶχα
 που, καὶ ἐπὶ τῇ νεφελῇ ὅσον ἔγω, πρεσβυτέρῳ
 ἀρπαδιόσῃ, ἢ εἰς ἕρπον τὰς Θεῷ ἀφελέ-
 γων. ἀνθρώπων Γε, φησὶν, ὅτι οὐκ εἰμὶ ὡς οἱ
 λοιποὶ. καλὸν δὲ ἀνθρώπων πρεσβυτέρους. κατη-
 γορία τῶν κλέπτων, καὶ δικαστῆς, καὶ θανάτου ψήφοι
 καὶ πόντοι ἐκφώνων. οὐκ εἰμὶ ὡς οἱ λοιποὶ.
 ὡ γλώττης τυραννικῆς. ἐαυτὸν μὲν τοῖς ἀποστόλοις
 εἶ, μέγας δὲ πὶ καὶ ὑπολοιποὶ τοῖς πόντοις
 νεώμεται. ἀνθρώπων Γε ὅτι οὐκ εἰμὶ ὡς οἱ λοι-
 ποὶ. ὡφείζων τὸν Θεὸν εἰσελήλυθεν. οὐκ ἔχεις
 δικαιοσύνην ἐπὶ γῆς. ἐγὼ σοὶ μόνος τῆς ἀρε-
 τῆς ἡσυχίας. ἔρμος αὖ εἰν δικαιοσύνης ἢ γῆ.
 εἰ μὴ ταῦτα ἐπαύω ἐγὼ. οὐκ εἰμὶ ὡς οἱ
 λοιποὶ, οὐδὲ ὡς ἔσθ' ὁ τελώνης. εἰσδύειν ὑλὴν
 καὶ τὸ παρὲντα δὲ πᾶτος. οὐδὲ τὴν σπουδὴν
 ἀφῆκε τύφος κατηγορίας ἐλπίσιν. ὁ Φαρι-
 σαῖος κριτὴς ἀπὸ ἱεροῦ πρὸς ἀνθρώπους, ὡς τὰς
 Θεῷ σπουδάζων τὴν τελώνου καὶ ἀφῆκεται ὅς
 πᾶχα μου τὴν ἀνθρώπων μελὶς πρὸς ὅτι
 οὐκ ἐβουλόμην ὅσον, ἵνα μενοῦν. ἡσυχίᾳ δὲ
 τῇ ἀφῆκεται ὡς κρυφίαν ἀναλωμάτων τὴν
 κατὰ. ἀποδικατὰ πᾶτα τὰ ὑποάρχοντα
 μου ὡς χρεώσῃ τὸν Θεὸν ὑπομνήσκει πε-
 ς τῇ χρεῖς. νεώμεται τοῖς ἔργοις τὰς ἀφῆκεται
 οἷος πρεσβυτέρῳ. ὑπομνήσκει τὸν νόμον τοῖς
 κατηγορίας. τοῖς ἐμοῖς ἀναθήμασι δὲ ἱερὸν
 πλοισιῶμεν. ποσὸς μὲν οὖν ὁ Φαρισαῖος,
 ἀνθρώπων μελὶς ἀφῆκεται. ἰδὼμεν καὶ
 αὐτὸν τὴν τελώνου. ἀφῆκεται κρυφίαν ἀ-
 χεταί, μακρὸν, φησὶν, ἔσθ' αὖν βλέπων
 τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐπὶ λῆμα. δὲ γὰρ σπουδὴς τῇ
 ἀμύρταται τῆς ἐλπίδος τὴν πρὸς οὐκ
 οὐκ. κατὰ δὲ βλέπει τῇ πρὸς
 γμῆναι ἢ μνήμη. βαρὺν ὀδυρμὸν ἐκ τῆς καρ-
 δίας ἡφῆ κῆπον δὲ ἔσθ' αὖν πρὸς δικαιο-
 πρὸς ἀνθρώπων. ἀφῆκεται τὴν ψυχὴν καὶ ἀφῆκεται
 τῇ, πλήθει τῇ χεὶ τὴν καρδίαν, ἐαυτὸν γο-
 νόμους δῆμιος. φησὶν καὶ ἀφῆκεται μετὰ οὐκ
 μου πρὸς οὐκ, ἰσχυρὸν μοι τὰς ἀμύρταται.
 πρὸς οὐκ, φησὶν, ἀφῆκεται οὐκ ἔχω σπουδὴν
 οὐκ. πᾶτα γὰρ ἀμύρταται πρὸς οὐκ. κα-
 τὰ δὲ οὐκ μου πρὸς οὐκ. ἡσυχίᾳ μοι τῇ συμ-
 φωνῇ ἰσχυρὸς; πᾶς ἀφῆκεται ὡς βοήθειαν;

Quid tandem Phariseus? *Stans*, inquit, *Luc. 183*
orabat dicens. Oculis, atque ore obuer-
 sus cum Deo sermocinabatur, fortè &
 in nubes propemodum se raptum iri ex-
 spectabat, ut in cælo cum Deo collo-
 queretur. *Gratias ago tibi*, inquit, *quia*
non sum sicut ceteri: Bellum sanè gratia-
 rum actionis exordium, mundi crimi-
 natio, & iudex, & mortis sententiam
 in omnes ferens? *Non sum sicut ceteri.* O
 linguam tyrannicam! Se omnium loco
 statuit, & omnes partis alicuius, aut re-
 liquiarum numero habet. *Gratias tibi*
ago: quia non sum sicut ceteri. Deo oppro-
 braturus introiit. Non habes iustum
 alterum in terra. Ego tibi solus virtu-
 tum thesaurus: deserta sit à iustitia ter-
 ra, nisi hanc ego calcarem. *Non sum,*
sicut ceteri: velut etiam hic Republicanus. Vel
 Publicani præsentia rapitur in alimen-
 tum superbiæ Pharisei: neque arro-
 gantia secum congregientem ab accu-
 satione liberum prætermisit. Phari-
 seus pro supplicii iudex aduenit, & cum
 Deo Publicani iudicandi partes arri-
 puisse videtur. Qui fortè gratiarum a-
 ctionem à me proficiscentem sua præ-
 sentia dedecorat, quem nec videre ve-
 lim, nec meminisse. *Ieiuno bis in Sabba-* *Luc. 183*
tho: utpote, qui possessiones sumptu
cleuaret. Decimas de omnibus, quæ possideo,
 tanquam debitori Deo debiti memo-
 riam refricat. Superavi factis iussa Moy-
 sis, rectè gestis me supra legem extuli:
 meis donatiis templum ditescit am-
 plius. Eiusmodi igitur Phariseus vir-
 tutum commemoratione gloriabatur
 admodum. Videamus & ipsum Publi-
 canum. Nunquid alibi delitescit in o-
 ratione? *A Longè stans*, inquit, *neque*
sussum oculu respicere audebat. Scelerum e-
 nim conscientia vltioris accessus li-
 bertatem adimebat: dei ciebat oculos
 gestorum recordatio; grauem gemitum
 emittebat è corde, percussio pecto-
 re, in se ante iudicem animaduertens,
 lamentis animum pungebat, ac velli-
 cabat; cor plangebat manu; sui ipsius
 erat carnifex, rei vapulantis vocem
 proferens: *Propitius esto mihi peccatori.*
Benefacta, inquit, *quæ mihi patro-*
cinentur, habeo nulla: omni ex par-
 te sceleribus conuulneratus sum, ini-
 quitatum fluctibus circumuencior, vi-
 deo vitiorum meorum maria. Qui
 meis malis erit medicus? quod con-
 fugiam? ubi auxilium inueniam? qui

iuste factum obtendam, cum nec per imprudentiam tale quidquam egerim: ecquod opus bonum in peccatorum locum inferam? quomodo veraces mei accusatores effugiam? quem adspiciam? quem despiciam? quid silebo? quidve loquar? pro quibus supplicabo? quæ promam? quæ premiam? quæ lamentis prosequar? in cælum adspiciam, quod iniquitatum dedecore affeci? Deum adspiciam, in quem blasphemias iacere pro deliciis habuit vnicum duntaxat Inuenio miseriarum mearum remedium; periculum effugiam ad misericordiam confugiens: *Deus propitius esto mihi peccatori.* Sceleribus, non iustitiâ glorior. Noli, ô iudex, Pharisei de me sententiam sequi, noli me cum hoc fastuoso abominari. Iustum agnosco procreatorem, cum nolim iudicem: humanitatem tantum requiro peccatis meis salutarem. Monstro vulnera, tu sana. Quid tandem, qui omnium supplicationes cognoscit? quid ait iudex auditor vtriusque? Videamus, quam ferat sententiam, ut litem dirimat inter afflictum deiectumque peccatorem, & iustum sese magnifice iactantem. *Descendit hic,* inquit, *iustificatus ab illo.* Inuersus est ordo; apparuit Publicanus iusto Phariseo iustior, idque iusti iudicis iudicio. Commutata rerum est natura: in altum fastu elatus deijcitur: ad ima vergens per sententiam erigitur. O Publicanum clementiæ mercatorem! ô Publicanum, qui de portu felicitatis rectè vectigal petit! ô peccatorem, qui ad libertatem peccatoribus viam aperuit! Docuisti vectigalium redemptionem iustitia valentior: non defisti vectigal poscere, dum Christum ipsum vectigalem fecisti. Graue vectigal superbia, graue, & inimicum Deo. *Non sum,* inquit, *velut hic Publicanus.* Verax es, ô Pharisee; ille enim peruincens suffragium obtinuit, humilitatem ad victoriam nactus adiutricem. *Ieiuno,* inquis, *bi in sabbatho.* Sed frustra ieiunij laborem effudisti per insolentiam; sed donationem animi abripit xgritudo. *Non sum,* inquit, *velut ceteri.* Sic olim ad Deum loquebatur progenitor tuus Abraham, vel potius Publicani progenitor: nam sibi Abrahami genus Publicani mores adiungunt. Labundus in terram dicebat: *Ego sum pulvis & cinis.* Vides, ut naturæ co-

Gen. 18.

A πνίδμ διχάας πρεβάλλωμαι πρεῖζιν, ἐν οὐ-
δὲ ἄκων εἰργασμαί; ποῖον ἔργον ἀγαθόν; αἰτιο-
νέλω τίς παίσμασιν; πῶς μου δευφύγω τίς
ἀληθινός κατηγόρει; ποῖον ἴδω; ποῖον παρίδω;
τί σωπῆσω; τί δὲ ἐν φθνήξωμαι; ὑποφ' ποῖον ἰκα-
τεύσω; ποῖα ὃ πῶδε χράσομαι; ποῖα κρύψω; ποῖα
δρυνήσω; εἰς ὅταν αἰσθλέλω, ὅτ' ἀδικίας κα-
θύβρισται; βλέπω πρὸς Θεόν, ὃ πάς βλασφη-
μίαις ἐπύφθηται; εἰ μόνον δέρισκω μου φάρμα-
κον συμφορῶν, εἰς ἔλεον καταφύγων ἀφ' αὐτοῦ
τὸν κίνδυνον. ὁ Θεὸς ἰστέθητί μοι ὡς ἀμῶντι-
B λῶ· ἀμῶντιλῶς οὐ διχαστικῆς χρημπαζώ. μὴ μι-
μήσῃ κριτὴ πᾶσι ἐμὲ τῷ Φαρισαίου τινὲν γινώ-
μην, μὴ συμβεβηλὺς με τὰς ὑποφθαίνας τού-
του. διχαιοὶ γινώσκω ποιητὴν, τῷ περ εἴη οἶδα
κριτὴν. Φιλαρδεσπίας ζητᾷ μόνον ἀμῶντι-
λῶν σωτηρίας· ἐγὼ δὲ κινῶ τὰ πρᾶγματα· σὺ τ'
θεραπεύεις πρεσβύτατα. τί οὖν ὁ τὰς ἀπολύτως
ἰκασίας ὁρᾷ; τί φησὶν ὁ κριτὴς ἀκροατὴς ἐκατέ-
ρῳ γινώσκων; ἴδωμεν ποῖας ἐκφέρει ψήφους
διχάζων ἀμῶντιλῶν παπεισθέντι, καὶ διχάζω
μαγαλαυχῶντι. κατῆλθε, φησὶν, ὁ τιλῶνις δι-
C διχασμῶς μάλλον, ἢ ὁ Φαρισαῖος. ἀντιγράφου
ἡ τῶς· ὡφθῇ τιλῶνις Φαρισαίου διχάου πα-
ρεῖ διχάζω κριτῇ διχαστέρε. μετεβλήθη τῇ
πρεσβυτέρῳ ἡ φύσις· ὁ πρὸς ὑψος δευφύ-
κατεβλήθη ὡς τύφω· ὁ πρὸς παπεισῶσι φθᾶ-
σας αἰωρεθῶν τῇ ψήφῳ. ὁ τιλῶνις Φιλαρ-
δεσπίας ἐμπόρου· ὁ τιλῶνις τὸν ἀγαθὸν λι-
μῶνα καλῶς τιλωνήσμενος· ὁ ἀμῶντιλῶν τῆς
ἀμῶντιλῶν πῆρρησιν αἰσθῆντος. εἰδὼς ὅτι
καὶ τιλωνίδμ διχαστικῆς ἰχυροτέρῳ, εἴη ἐ-
παύσω τιλωνῶν, ἕως αὐτὸν τὸν Χριστὸν ἐπιλώ-
D νησας. τιλώνιον χαλεπὸν ἢ ὑποφθαίνα· χα-
λεπὸν καὶ τὰς κλίση πολέμοιο. εἴη εἰμὶ, φησὶν,
ὡς τῷ ὁ τιλῶνις εἴη. ἀληθινός ὁ Φαρισαῖος πῆρ
γὰρ κινῶσθαι ψήφου ἐκείνος ἐκτίσασθαι, παπεισο-
φροσύνῃν ὡρᾶν πρὸς τινὲν ἰκλῶ συλλήπτωρα
νησῶν, λέγας, δις τῷ ἑβδατον. ἀλλὰ μάττω
δέξεται τῆς νηστίας τὸν πόνον ἀφ' ὃ τὸν τύφω, ἀλ-
λὰ τῆς ψυχῆς ὁ πάθος τινὲν δόσιν ἐσύλησιν.
εἴη εἰμὶ, λέγας, ὡς τῷ οἱ λοιποὶ; πρὸς Θεὸν Α-
βραάμ διελέγετο οὕτως ὁ πρεσβύτατος ὁ σὺς;
μάλλον δὲ τῷ τιλῶνι πατὴρ; (συνάπλῃ γὰρ αὐ-
τὸν πρὸς ὃ γένος ὁ ὕψος) ὁ κινῶν εἰς γλῶ, ἔλε-
γαν· ἐγὼ δὲ εἰμὶ γῆ, ἐξ αὐτοῦ; ὁρᾷς ὡς ἢ τ' φύσις

ἐπίγνωσις, πρὸς ῥητορίας ἐφόδον, καὶ κύριον τῆς φρο-
νίματι μάλλον, ἢ τῆς θυματι πρὸς τὸν Θεὸν
διελέγεται, ὥτως δὲ Δαυὶδ λύρας ψαλλόντος ἐ-
πήκουσε, καρδίαν στυπτεριμμένῃ καὶ τιτα-
πεινωμένῃ ὁ Θεὸς οὐκ ἐξεδυνώσκει. ὥτως ὁ σὸς
παῖδ' αὐτῆς Μωϋσῆς πρὸς τὸν Θεὸν διελέγεται, τίς
εἰμι, λέγων, ὅτι πορεύσομαι πρὸς Φαραῶνα, φύγω-
ν ἀγαπήναι πάθος διχαίης, καὶ Φαρισαῖος διχαρο-
συνῆς ἐκβεβλήται. Φύγωμεν ὑπερφανείας,
ὅφ' ἡς καὶ ἡγεμόλος πέπλωκεν. εἶδον δὲ Σατάναν
ὡς ἀγραπὴν πονήσαντα. τὴν ἀγραπὴν δὲ φύσιν
τῆς Ἑβραίων πάθος κατέσβεσε. τύφος δὲ κακίστην
βραδὴν εἰργάσατο. ὥτως ὁ μακάριος Παῦλος, ἵνα
μὴ τυφωθῇ εἰς κρίσιν ἐμπέση τῆς ἀφ' ἡρώλου, ἐ-
δόθη μοι σκῆλον, φησὶν, ἀγγελος Σατάν, καὶ τὰ
λοιπὰ ἀκούσωμεν τῆς διαπονήτου βοῆς, μακά-
ριοι οἱ ὁτιώχοι τῆς πνέματι, ὅτι αὐτῇ ἔστι ἡ
βασιλεία τῆς ἡμέρας. αὐτῇ ἡ δόξα, καὶ ὁ κρά-
τος εἰς τοὺς αἰῶνας τῆς αἰώνων, ἀμήν.

Τοῦ αὐτοῦ, εἰς τοὺς ἐν τῇ Διαφελίᾳ
δύο τυφλοὺς.

ΛΟΓΟΣ ΛΖ'.

ΟΙ πρὸς ἀφῆματα πολυαυγῇ τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς ἀφιεῖντες, πολλὰ χόρει τῇ καλλεί-
ᾳ τῆς ἀλήθειας τοῦ ὅπου πεζύονται, πλαγίως ἡ-
γῶντα ὁ θαῦμα συλλέγοντες, καὶ τὴν μὴ πρὸς τὴν
διδασκαλίαν ἐπαρτέουσιν οὐκ ὀφείλανται. καὶ γὰρ ὁ
πρὸς τὴν θαυμάζον ὀφθαλμὸς, ὑπὸ τῆς δόξης
καλῆται πρὸς ἐκπληξιν, καὶ τείνει ἀρπάζει
τὸ ὅφ' ἡμῶν, ὅτι περὶ τὸ καλλὸς, καὶ τῆς ἀλλήλων
αἰσχροῦ χάριτος, ἀμυνόμενοι τῇ χάριτι τοῦ ὀφθαλ-
μοῦ ἡδονῇ τῆς ὁρατικῆς πλανώμενοι. τοιοῦτον δὲ
καὶ αὐτὸς πεποιθὲς διδοῦν, πρὸς τὸν πολυαυγῇ καὶ
θεμελίον ἀφῆματα τῆς διαφελικῆς ἀποδόλεως
θαυμάτων. μήπω γὰρ ὁ πρὸς τὴν ἀξίως θαυ-
μάσας, ὑπὸ τῆς δόξης τοῦ πρὸς τοῦ χόρου. καὶ
πάλιν πρὸς ἐπερὶ ἀφ' ἐπερὶ πρὸς ἀπὸ μπόρῃ
θαυμάσας, καὶ μετ' ἐκείνου πάλιν πρὸς ἐπερὶ. Ἐ-
ποδ' ὅτι τὸν ἀφῆματα οὐκ ἔχω, καὶ κατὰ τὸν εἶ-
πος πάλαντος ἀχρὺς ἐμβόλως ὁ λογισμὸς τῆς
γαλιλαίας θαυμάτων τῶν περὶ τὴν κυρίαν.
Ἐπεὶ λοιπὸν τῆς πρὸς τὴν πολυαυγῆς νοσηματι,

Agnitio via sit ad colloquij libertatem?
Et animo magis, quam corpore concien-
dens cum Deo colloquia miscebat. Sic
Davidis lyram psallentem inaudisti: Cor
contritum, & humiliatum Deum non despicies. *Psal. 50.*
Talia doctor tuus Moyses cum Deo
colloquia agitabat: qui sum ego, ut Pha- *Exod. 3.*
dam ad Pharaonem? Fugiamus, dilecti,
iusti istius affectionem: etenim Phari-
sæus de iustitiæ gradu deiectus est. Fu-
giamus superbiam, cuius viribus vel ipse
diabolus collapsus est. Vidi Satanam, *Luc. 10.*
sicut fulgur cadentem. Naturæ fulgorem
morum perversitas exstinxit. Fastus
autem cibum attulit infelicissimum. Sic
B. Paulus ne per elationem in iudicium
incidat diaboli: Datus est mihi stimulus, *1. Cor. 12.*
inquit, angelus Satan, & cætera. Audia-
mus Dominum clamantem: Beati pa- *Matth. 5.*
peres spiritum; quoniam ipsorum est regnum cæ-
lorum: cui gloria & virtus in secula secu-
lorum. Amen.

Eiusdem in duos Evangelij
Cæcos.

ORATIO XXXVI.

QUONIAM in pratum variis floribus refer-
tum oculos iniiciunt, ex vago ad-
spectu admiratione collecta multis è
locis florum pulcritudine oculis feriun-
tur: & quid primum, quid secundum
claudunt, haud sciunt. Nam ubi pri-
mum quid miratur oculus, sic à secun-
do rapitur, ut obstupescat: & tertium
rapiens visionem, pulcritudinem osten-
dit: ac inuicem erumpentes gratiæ vi-
sione oculum offuscant rerum conspe-
ctum voluptate errantem. Tale quid-
dam & mihi videtur accidisse ad tam
florens & salubre pratum euangelico-
rum miraculorum respiciendi. Nondum
enim primum pro dignitate satis admi-
ratus à secundo obruior, & iterum in a-
liud ex alio transmittor miraculo, & ab
illo iterum in aliud, neque quo ani-
mum sistam habeo. ac veluti quispiam
ex quo immensum ingressus, intelligen-
tia incundorum miraculorum ex quo
fluctuatur. Modo leprosus quispiam ac-
cedit variis morbi maculis insignis,

αἰδουμένη γὰρ ἡ ψυχὴ τῷ ὄφθαλμῳ ὡς ἡ δόξα
 ἴασι, ἐκινῶν τὴν καρδίαν, τὴν ἰατρὴν περιε-
 νῶσα. καὶ ἐκ πορφυροῦ αὐτῆς, φασὶν, ἀπὸ ἱε-
 ρῶς ἡ χεὶρ ἡσυχάζει, ὅχλοι πολλοί. καὶ ἰδοὺ δύο
 τυφλοὶ καὶ κληρονομοὶ τοῦ ὁδοῦ ἀκούσαντες, ὅτι
 Ἰησοῦς ὡς ἔρχεται, ἔκχεον λέγοντες. τῷ γὰρ ὁμι-
 λῶντες ἐπὶ τῇ διόδῳ, ἡ ἀκὴ τῶν ὀφθαλμῶν ἐ-
 ὄματι λήθουρ γὰρ ἡ ἀκὴ ἔστι. καὶ ὁ ἀπὸ τοῦ
 αἰσθητικοῦ τὴν χεῖρα νοσημένως εἰσφέρει. ἐ-
 κείτω καὶ οὗτω τῷ τῷ ὄφθαλμῳ ἡ βλάβη
 τῶν καὶ λυπηρῶν. ὀφθαλμοὶ γὰρ τῇ σι-
 νῇ τὸ βίον ἐργάζονται. αὐτὸ γὰρ πόδες ἐχῶσι τὸ
 πάθος, ὁ μὲν τῷ ὄφθαλμῳ ἀφῆρηται. ὀ-
 φθαλμοὶ γὰρ τῇ ἰατρῇ λυπηρὴν κυφίζοις. καὶ
 διῶσι νοσήματα, δυσωπῶσι τοὺς φίλους ἢ ἰατρὸς
 βοηθῶν ἐλθουσα. καὶ ἀκὴ κλαπὴ τῷ ἐν-
 γαστρῷ, ὁ βλέμμα τῷ πόνῳ αὐτῶν αὐτῶν
 τῷ χεῖρα. ὀφθαλμοὶ γὰρ σβῆσθαι, ὁ τῷ αἰ-
 σθητικοῦ ἀπὸς σινοῦνται δῆμος. ἀπὸς
 ἔστι τὸ σῶμα πεπῆνται. πόδες ἐκινῶνται τὸ δρό-
 μῳ, ὀφθαλμοὶ τὴν χεῖρα κυφίζοις. χε-
 ρεὶς γὰρ τῇ χεῖρα ἀποβάλλουσι, τῷ βλέμματι
 αὐτῶν σινοῦνται. ἀκὴ τὸν παρὸν σι-
 νοῦνται μὲν ὁ δὲ διῶνται ἡ γλῶττα δισπῶνται.
 πρὸς οὖν φθίνονται μὴ διῶνται μετὰ. πύ-
 τω μὲν ἡλίου δόρυ φορῶντος πρὸς σι-
 νῇ δαδουχόσα τῷ ἰατρῷ, τῷ λυπηρῷ τὸ ὄφθαλ-
 μῷ διῶνται. ὁ πορφυροῦ δαδουχόσα καὶ μετὰ
 τῷ κύματι, ὁ ἡπείρος λήθουσι καὶ αὐτοὶ βρύ-
 σα, καὶ τῷ ἐκείνῳ τῷ παρὸν χεῖρα δι-
 σπῶν χεῖρα. ἀλλ' ἐστὶν ἀπὸ τοῦ βί-
 ος καὶ τῷ ζῶν μὲν καὶ μετὰ. ἡ κίσις
 ἀόρατος. ἀγνοῦν αὐτῶν τὴν διμυρῆν τὸ καλῶς.
 ὁ γὰρ ἡλίου ἐπὶ τῇ κίσι, τῷ ὀφθαλμῷ ἐπὶ
 ὄματι. ὁ γὰρ τῷ ὁ διαπῶντος ἐπὶ Χεῖρας. ὁ
 λυπηρῷ τῷ ὄφθαλμῷ ἐπὶ ὀφθαλμῷ. ἐπὶ οὗτω ὁ
 ὀφθαλμῷ σινοῦνται ἡ, ὁ λυπηρῷ σινοῦνται
 τῷ ἐπὶ. οὗτω γὰρ πᾶσι πεπλημένοι δύο τυ-
 φλοὶ ὡς τῷ ὁδοῦ ἐκείνῳ, πεινῶν διῶ-
 νται καὶ φωτὶς ἀπορία κελεύμενοι. ἀλλὰ γὰρ
 τῷ καὶ τῷ πεινῶν

A Anima namque ex inopinata carnis
 sanatione veneratione commota, dum
 medicum adorat, curationem sibi com-
 municat. Et proficiente eo, inquit, de
 Jericho secuta sunt eum turba multa; et
 ecce duo caeci sedentes secus viam, audierunt,
 quod Iesus transiret, et clamauerunt dicen-
 tes. Nam cum ipsis essent oculi demor-
 tui, aures necessariò oculorum vicem
 corpori subseruiebant, & vicinus sen-
 sus usum minimè suum commodabat.
 Singularum quidem partium corporis
 noxa communi molesta est: oculo-
 rum verò priuatio vitam facit minimè
 vitalem. Nam si pedes affecti fuerint,
 corpori cursus adimitur, oculi interim
 suo adspectu dolorem leuant; & si
 morbo impediuntur, amicos oculus
 exorat ad subsidium trahens; & si au-
 res virtute sua destituantur, hic oculus
 nutibus necessitatem solabatur: ex-
 stincto verò oculo sensuum colligatio
 vniuersa commoritur, inertia corpus
 impèditur, pedes cursum negant, o-
 culum ducem reposcentes, manus ar-
 tes excutunt simul cum oculo occæ-
 cata, auris presentem, si tacet, ne-
 quit indicare, lingua vincitur, nosse
 non valens, cui loquatur: huic sol
 astris frustra stipatus præluceat, Luna
 tædis illustrans noctem hunc à caligi-
 ne liberare non valet, non purpura-
 scens vndisque ridens inare, non tel-
 lus pratis & floribus germinans, ver-
 nisque coronata gratis iucunditatem
 affert villam: sed est contrectatio quæ-
 dam vita sic condemnata, vita nocte
 vna commensa, mundus inuisibilis,
 artificij mundani pulchritudo ipsi in-
 cognita. Quod enim sol in mundo,
 hoc oculus in corpore. Propterea quo-
 que Christus Dominus clamabat: *Luci. ii.*

Nouit enim, nouit vel ad-
 uersus miracula consurgere inuidia.

καί τις ὁ ταῦτα καταναλίσκων; ὁ ποταμὸς οὗτος
 ὁ μέγας Εὐφράτης, ἀλλ' ὅτε καὶ πείθομαι.
 διώεται γὰρ ἐκ τῆς αὐτῆς πλημμύρης ἀειχο-
 σιδαί ἡμεῖς ἀεισοῖσιν λόγον ἡμῖν, ὅτι ποταμὸν
 ὅσον ὁ τῆς ψυχῆς ἐμῆς καὶ τοῖς ἰσχυροῖς χαρῶν. πλήρη
 μὲν γὰρ ἀδελφοὶ πατρὶς γαστρὶν κηρία τῷ μέθυσ-
 τῷ τῆς γλυκείας δρόσου οἱ σύμβουλοι ἀφ' ἑκείνης ὑ-
 ποβλύζουσιν ὥστε τοῖς ὀπτιμώτερον εἶναι τοῦτο
 ἀπὸ τοῦ ἐκθλίψαι, τῆς δὲ δρετῆς μέθυσ-
 σιν αὐτῶν τοῖς οἰκίαις ψυχῆς· μέθυσον σωφροσύ-
 νης μητέρας, μέθυσον ἀγνείας διδάσκαλον, μέθυσον
 ἀνδραγαθῶν τρυφῶν ὁ βλέμμα τῷ νῦν· μέθυσον
 ἀνδρείας φῶς ἐκ ποταμῶν τοῖς αἰετοῖς πληρο-
 ῦμαι ψυχῆς· μέθυσον τῶν ἀφ' ὧν ἐργάζο-
 ῦμαι, ὅτι ἀδελφοὶ ἐκ τῆς κόρης ἐκπύουσαι,
 ἀλλὰ μάλλον πατρὶς κρητύουσαν, καὶ τοῖς τῆς
 δικαιοσύνης ὀπλοῖς καὶ τῆς ἀμύνης ὀπλίζουσαν.
 μέθυσον ὅτι ἀπὸ τοῦ ἐκπύουσαν πρὸς ἡμῶν
 τῆς ἐκ τῆς δρετῆς ἡμεῖς δρόσον τῆς πνέματις,
 ὅτι τῆς ἐκ τῆς γλώττης δόξα ἡμεῖς ἕκαστος, τοῖς τῆς
 σινοφλεγμαίνον ἐκ τῆς ἀκτῆς τῆς τοῦ αἵματος ἐνέρ-
 γει ἐπιμέλει, τῆς μίας ἐκείνου φωνῆς πρὸς
 τοῖς ἀπὸ τοῦ ἐκπύουσαν αἰετοῖς μεταειρημιζούσης
 τῆς χείρας· ὥστε διὰ τὸ τῆς λόγου τῆς χαλῆς
 πρὸς ἡμῶν, οἰκίαι γίνονται πᾶσι τοῖς ἀκτῆς,
 μεταποιεῖται ὡς τῆς πνέματις τῆς βοῆς πρὸς
 τοῖς συγγενέσι τῆς ἐκείνου τῆς ἀκούοντων φωνῆς. ἐμὲ δὲ
 αἰετὶς ἡμῶν ἐπὶ τῶν ἐκπύουσαν βοῶν, καὶ βλέπειν ταῦ-
 τα νεόμικτα, κεκρυμμένα μὲν ἀσπρῶν μετ' ἐκ-
 πληξέως, καὶ πρὸς τοῖς τῆς ἐκπύουσαν αὐγῆς ἐπιβλέ-
 ποντα, καὶ μὲν δόξας ἀποκλινόμενα πρὸς τοῖς τῆς
 μητέρων ἀκτῆς, ὡς ἀσφύνης, εἴτα εἰς αὐτοῖς τοῖς
 χάλκεοις καὶ ἀνδράσιν. δοκῶ γὰρ καὶ αὐτοῖς τοῖς μη-
 τέρας ὁρᾶν, ἡμῶν ἀλλαχῇ τῆς πόλεως ἀφ' ἑκείνου
 σὺν μὲν τῆς ἐκπύουσαν ἐκείνου, καὶ γλυκείων φορέων, καὶ
 ζητῶν τὸν ποταμὸν ἀποφυγῆς, καὶ τῆς μὲν οὐδὲ καὶ
 πρὸς ἀνδράσιν λαβοῦσαν ἐκ ἀκτῆς τῆς δρετῆς.
 τῶν γὰρ ἐκπύουσαν ἀποβαλλοῦσαν ἐκ τοῖς ἀλλο-
 τοῖς δρόμοις, καὶ ῥίψασθαι ἡμῶν δὲ εἰς κακῶν
 τῶν καὶ ἡμῶν ἐπιβάλλουσιν τῶν παιδῶν, καὶ τῆς
 πνέματις σκέπη ὁ βρέφος ἀποκλείεται τῆς κιν-
 δύνων ἐλπίσουσαν· ἡμῶν εἰς ἀνδράσιν λαβοῦ-
 σθαι ὡς τῆς διωκόντων σφοδρῶς, εἴτα ἀφί-
 σταμένους τῶν δρόμων, καὶ πεπληγμένους ὡς τῶν
 δόξας, καὶ δακρύουσαν τοῖς ὀφθαλμοῖς, πρὸς τῆς
 τοῖς μαχαίρας ἀποβλέπουσαν ἀστραπῇ, ὁ βλέμμα ὀπτιμώτερον τῆς πνέματις τῆς ἐκπύουσαν,

Anem. Ecquis hanc vim adfert? flu-
 uius ille magnus Euphrates; quare
 parco. Namque suo aestu tantam ali-
 quam orationis copiam nobis inuehe-
 re potest, quantam animi mei capere
 potest amplitudo. Pleni enim sunt,
 Fratres, mellis favi Scripturarum, &
 ita suavis mellis ad satietatem scatent
 aluearia, ut industriis absque labore
 licet expressum inde virtutis temetum
 in proprias animas deriuare, ac re-
 condere: temetum temperantiae pa-
 rentem; temetum castitatis magistrum;
 temetum, quod mentis oculum per-
 uigilare faciat; quod veritatis lumen
 in semper plenae gratiae animis repo-
 nat; quod neque demones, neque
 infirmos ex satietate, & lapsabundos
 faciat, sed membra potius firmet, &
 iustitiae armis contra scelus obarmet;
 temetum quo Apostolorum chorus
 repletus est, quando rorem Spiritus
 coelo defluentem sua quisque lingua
 excipiens, collectarum nationum au-
 ribus oris virtutem impartiebatur, v-
 nicam cuiusque vocem ad omnium
 nationum audiendi sensum confor-
 mante Gratia. Adeo ut orationis flu-
 men ore profusum aptum modifica-
 tumque ad cuiusque aures accideret,
 Spiritu vocem transformante pro cu-
 iusque audientis lingua vernacula. Me
 verò modo circumstrepunt infantium
 clamores, & eos mihi videre videor
 non sine animi percussione nescio quid
 indiscretum clamitare, & ad ensium
 fulgores intueri, nec sine metu ad
 matrem complexus securitatem reclina-
 ri, deinde in ipsos sinus immergi.
 Videor & ipsas videre matres, aliam
 parte alia civitatis discursare cum illo
 miserabili dulci que onere, & effugio
 locum queritare; aliquam sine deco-
 ro capitis tegmine, dum feruet cru-
 delitas; nonnullam, quod habebat,
 per tam immanem concursationem,
 ponere, & abijcere; aliam etiam co-
 mam temere confusam infanti obie-
 ctare, tali tegumento sperantem pe-
 riculis furari posse infantem; non ne-
 minem ab acriter insequentibus de-
 prehendi, deinde cursu repulso istam
 metu, nec non lachrymantem ma-
 charam fulgurantem respectare, oculo-
 los nunc ad impetum gladii diuidere,

nunc ad plagam puero impendentem, & seipsam ferri lationi festinanter opponere. Contra aliam videre videor, quæ neq; se quoquam commouere queat, neq; paululum respirare ipsa percussione pedes vinciente; sed præ timore aut prolem suam perditâ sit, & percussorem cum intermortuo gemitu maneat, quæ nonnunquam omisso iam manu, & admodum trepidante, gestat infantem, nec iam aduertat elapsum è sinu perniciem ferro afferendam suo occassu præoccupare. O Herodis vesaniam, quibus facinoribus ex inconsiderantia editis terram illam repleuit? Qualis erat ille multò infelicitissimus, cum tam acerbam sententiam contra nullius affines iniuriæ proferebat? Regio prorsus ornata circumiecto, sibiq; fastuoso tentorio depacta, in throno ex auro & gemmis compacto splendide sedebat, pectusq; furore simul, & inuidia coarctatum dilatabat, gladij capulo dexteram fulciens sapientię gloria insignes, qui aderant, consulebat, quorum diabolus linguas agebat accelerans Herodi ruinam. Quandoque furiosas iactabat voces, quandoque audire ac iudicio videbatur vri, & consultoribus, qui segetis intempestiuè messem cogitatione demetebant, grauius annuebat. Postquam verò manās ab immisericordi iudicio exosum illud consultum obtinuit, & odiosum militē totum iam in armis, ac ferro multo circumseptum esse iussit, & præfectis suos attribuit: simulq; strategos, qui, quod in tempore facta opus sit, peruidere possint, & armis perficere, confirmauit, ad eos fortè hæc illum dicere nihil puduit: Multis iam, milites, pugnis strenuè feliciterq; pugnatis mutabiles regni mei fines vos circumgmuniuistis. Nunc verò, si vnquā decet vos vrgeri victoriam; ne pigremini: multum enim certaminis, nec parū periculi. E domo malum mihi oboritur. Latenter & obscurè regni mei firmanētum subruitur: nullum mihi manifestarium bellum imminet. Infans est, qui me sceptris spoliatur, & etiamnum versatur in ignoratione hominum. Scitis Bethleem? in ea natum puerum didici, qui à Deo regni caprat suffragia. Nondum biennij tempus est, ex quo se de matris-

ὅτι ὃ ἐβουλόμην πρὸ ἐλπίων μαχῆν, ὥς ἔστ'
 ἔστι, ἢ δι' ἡμέρας ἡμέρας μοι καὶ πόνοι ἐλθόντες
 μακρὸν ἢ τὸ τυραννίδος κατὰ λείους. ὅτι δὲ
 ἐλπίοι καὶ ὁμολογίας καὶ πρὸς με παλίστας,
 οὐκ οἶδ' αὖθ' ὅπου, ψευδάρμοι πρὸς τὸ οἰκίδιον
 χώραν ἀπιδράμου, τεταράχμαι, δέδωκα, πρὸς
 ναὶ νομίζω τὸ κίνδυνον. εἰς ὑμᾶς βλέπω λοιπὸν.
 λύσατέ μοι τὸ δίος. ὅτι τὸ Βηθλεὲμ μὲν τῆς ὁ-
 πλων ἐπέστητε, ὥς ἐσθῆσατε πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐ-
 τῆς πυκνὰ ἔφονε καὶ δικτυαὶ αἰδρῶν γαληρε-
 χύτω ἀποχάστω τὸ ξίφος. τοῖς ἡβῶσι ἡδὲ, μη-
 δὲ ἐπαγαγήτε κίνδυνον. ὅτι τοῖς μικροῖς ἐπὶ
 παῖδας ὁπλίεσθαι μόνους. πᾶσιν καίρεται τὸ
 πρὸς τὸν ἡλικίας ἀσπλῆος. μηδὲν μὴ ἔς ἐλεή-
 σατε δάκρυον. τὸ ἐμὸν ἐξ ἑρὸν ἐν τοῖς ἐκείνης αἰ-
 χιδύσασθαι κέλευσι. καὶ τῆς πρὸς ἀσπλῆος ἐπὶ
 τοῖς τὸ μητέρων μαζοῖς, ὡς ἔστι τὸ σίδερον. καὶ κε-
 ραυῶσθαι τὸ σφραγῆς αἷμα παρὰ γάλακτι. καὶ
 καὶ μητέρων αὐτῶν δολιχμίας τοῖς βρέφεισι δολι-
 χήν τε τὴν πληγὴν βία. τῶ σιδέρον δὲ τῆς ἀ-
 πλῆος σωματικῆς ἐπὶ ἐκείνας δολιχμίας, ὡς τοῖς
 ὁμῶν ἐπὶ τῆς τοῦ φόνου κατὰ γαλῆρας. ἀσπλῆ-
 σατε μόνον, ὅτι ἀσπλῆσατε δίκην λείοντι τῇ πό-
 λει. μὴ ἡμέρας ἔφονε κέλευσι ὁμῶν, ὡς αὖ ὅτι
 λαμβανόμενοι ἐπὶ φαίῃ τὸ παῖδον. ἐὰν μηδὲν
 συλχερήσῃτε ζῆλον, καὶ αἰῶνος ἐν τοῖς πᾶσι φαί-
 σι καίμενοι. καὶ ὁ μὲν ἔκαστος ἑαυτοῦ ἀσπλῆος τὸ
 τὸ μῆλον ἀπολαύσῃ πρὸς ἐμὸν ὃ χαίροντα δά-
 σιτε βίον καὶ φροντίδας ἐλθόντων. ταῦτα ἀκρύ-
 σαρτες ἐλπίοι, καὶ ὁ συμπαθὲς ἀπὸν ἐλπιόμενους
 τὸ οἰκίδιον ψυχῶν, καὶ βυθλοσάρμοι νικῶν τῆς ἀ-
 σπλῆος ἀλλήλους, δρόμον πρὸς τὸ πόλιν ἐφίεσθαι
 καὶ δόξας αἰατίνοντας ὁπλισμένας, καὶ τῆς τῆς
 Βηθλεὲμ ἐμπιστόντες ἀγάθαις, τοῖς ἀπαλῶς δό-
 ναις διασπαράσσοντο καὶ πᾶσι χάριν αἰμυρῶν αἰα-
 τίνοντας πηγαὶ δαψιλῶς τὸ τῆς γῆς ἐχθρῶν
 πρὸς ὅσον. καὶ ὡς ἐφάνητο πρὸς ὅσον ἐλπίον
 τοῖς ἀπολλυμένοις δόχου, οὐκ οἶκτος κατὰ κρῶ-
 ψαι τὸν ὁπλοιστῶν δυνάμενος, οὐκ ἰσχύον,
 φόβον πρὸς τοῖς φοβέσθαι ἐμπιστοῦν, ἔλπιον
 ἀσπλῆος κατὰ δούσι. ἀλλὰ πᾶσι χάριν οἱ παῖ-
 δες ὡς δυσμενῆς ἀσπλῆοντο, καὶ ὡς αὐτοῖς αὐτῶν
 τὸν μάχων διασπάρσασθαι, ἔκαστος, ὡς αὐτοῖς
 ὡς ὁ Χριστός, ἐν τοῖς ἐκείνου ζητούμενος αἷμασι.
 ὅσα ὃ ἡσὼν ὁ λυμῶν ἐδραστῶν μητέρες, ἀ-
 σπλῆοντα καὶ χάριν τοῖς ἀκμάς τὸ ξίφος, ἐλπίοντο μὲν ὡς τὸ παῖδον ἰδίως πληγῶν

A Ego volebam de ijs nosse, quis ille es-
 set: quod in manus meas facillè deueni-
 ret, nec longis laboribus egeret tyran-
 nidis oppressio. Quando verò conuen-
 ta mecum pacta, nescio quam ob cau-
 sam, ementiti terras suas cursu repeti-
 uere; perturbor, metuo, periculum
 praesens esse reputo. Ceterum vos meus
 spectat animus. Vos me metu soluite.
 Bethleem armati properanter ite, cir-
 cumdate vniuersam oram crebris obsi-
 dionis retibus. Viris parcat, senectæ
 ætati parcat gladius, pubentibus nihil
 offerre periculi; in paruos tantum puel-
 los arma capite. Primam illam ætatem
 omnem tondete: non misereat vos ma-
 trum lacrymantium, hostem meum in
 cuiusque matris inuestigate sinu: in eos
 ferrum distingite, qui tunc ad mater-
 na refugient vbera, & iugulationis
 cruor lacte misceatur. Quod si matres
 circa infantes dispeffas traieceritis, i-
 ctus violentia ferro à teneris corporibus
 in eas diffiliante: nullus in vos istiusmo-
 di cædis accusator statuetur. Festinato
 tantum, & festinantes more leonum in
 urbem irrumpite: nulla cædis satietas
 vos capiat, dum infans ille deprehensus
 agnoscatur. Si nulli vitam concesseritis,
 & ille in communi iacebit exitio; ac ne-
 que honeste, neque tunc magorum ho-
 nore fruetur: mihi verò differtam gau-
 diis vitam dederitis, & à curis liberam.
 His illi auditis omni commiseratione
 de pectore exturbata secum statuunt
 sceleribus decertare: cursu feruntur in
 urbem dexteræ attollentes armatas, &
 in Bethleemitos impulsî greges mol-
 les agnellos dilacerant: omni ex parte
 fontes cruoribus latè scaturientes terræ
 faciem attingunt. Nihil interim
 perditis, quod satis ad salutem esse pos-
 set; erat in conspectu; non domus, qua
 regi possit latenter ingressa; non sacer
 aliquis locus, qui carnificibus religio-
 nem iniiciat; non cæco aditu spelzum
 vllum: verum infantes vndecunque
 velut hostes inuestigabantur, & nullus
 carnificum machinam effugit, dum
 quisque, tanquam sit ipse Christus, in
 cuiusque sanguine quæritur. Quot-
 quot autem matres audenter, & alacri-
 ter gladiatorum mucronibus manus ob-
 iectabant plagis propriis filiorum loco
 feriebantur: nec hilum proficiebant;

quin potius periculi tempus illis producebant. Aliæ violenter interceptæ, quæ fortè membra nactæ manibus constringebant, dum auellierentur liberi, ea postea tantum retinentes conspiciabantur trahentibus illis, & retrahenti matri ferro infantem dissecantem, & partiente. E quibus hæc fortè manum, illa pedis frustum, alia aliud tanquam integro reportato filio diffugiebat. Multæ quoque cursu incitato iam prostratis illapæ corporibus, & duriori solo mollem suam sobolem impingentes ad filiorum necem nullius egebant ferro. Iam verò quædam fuit, quæ ictum paranti filium obtendit, & crebro per suam prolem cum adiutabat, & talia vociferabatur illachrymans: Miles, fac tui hanc à me ini gratiam, quasi per imprudentiam pro filio me publicitus prosterne, néve contristes matris oculos tam ætæbo spectaculo. Est tibi fortè mater alibi, est tibi vxor cum liberis: Scis vt liberorum ærumnis parentum viscera conficiantur. In me igitur illarum miserere. Illi mollescebat animus, ac per genas lachryma fluebat: ac Herodis iracundiæ seruicens, dum adhuc verba fiunt, in matris vlnis puer iugulabatur, & supplicationem cædis luctus accidit. Talia cum isti audent, ac per-

A πλείον ὃ ὠφέλῃν δοῦν· ἀλλὰ μακρότερον ἐποίησεν αὐτοῖς τῶν κινδύνων τὸ χρεῖον. ἀπὸ γὰρ ὃ ἐπιβουλεύοντα βιάσθαι, ὡς ἐφελκυστῶν τὸ τέκνον ἀπὸ τῆς μητρὸς ἀφαισφίγγεσθαι τὸ χερσὶ, θάυτα ἔχουσιν, μὴ ταῦτα μόνον ἐφάνησαν, τῶν σιδήρων τῇ περὶ τῆς ἑλκωτοῦ παιδὸς μερίζουσιν, καὶ ἡ μὲν πλεονεχία τυχερὴν, ἡ δὲ μέγας ποδὶς, ἡ δὲ ἄλλο τι μέγας ὡς ὅλον ἀπέχοντα ὃ τέκνον ἀπέπεσε. πολλὰ δὲ τὰ τῆς φυγῆς δρόμῳ τῆς ἡδὴ καινῶναις ἐπικρατεῖσθαι πῦρ σφύμασι, καὶ ὅτι περὶ τῆς πρὸς ἀφάσσεσθαι τῆς ἀπαλῆς αὐτῇ ἐπικρατεῖσθαι, ὁδοῦτος ἐδίωκε ξίφους εἰς τὴν παῖδων ἀπώλειαν. ἡδὴ δὲ τις τῶν μνησθῆναι πλήτην πρὸς ἑαυτὴν τὸ παῖδα καὶ πολλὰ καὶ τὴν ἰδίαν ἐξορκύουσα γυνή, πιαυτὰ ἐβόα δακρύουσα· χερσὶ μὲν σφραγίσαντα τῇ ὑπὸ σὺ πρὸς τοῦ μὲν πλεονεχίᾳ, καὶ πρὸς τῷ παιδὶ ἐμὲ καιμένῳ ἐπιδόξου· καὶ μὴ λυπήσῃς οὕτω πικρῶν δάματι μετῴς ὀφθαλμοῖς. ἔστι σοι μήτηρ που πόρως, ἔστι σοι καὶ γυνὴ κακῆς καὶ κακοῦ παιδὸς. εἶδα ὅπως ἐπὶ τῆς τῆς παῖδων δόξου τὰ γυναικῶν πωλύχρηστος ἀφ᾽ ἑαυτῆς πρὸς αὐτὴν. ὅτι ὃ ἐπὶ χερσὶ μὲν ἡ ψυχὴ, καὶ δακρυοὶ ἐχθρὸν καὶ τῇ πρὸς αὐτὴν, τῇ δὲ Ἡρώδου λύπη δυνάμει, ἐπὶ ῥέοντων τῶν δόξου, ἐν ταῖς τῆς γυναικῶν αἰσθηταῖς.

C ὃ παιδὶ ἀπέσφαττε, καὶ πλεονεχίᾳ ὃ τῷ φόβου διέσφαττε δρῶντος. καὶ θάυτα αὐτοῖς πολυῶσι, καὶ πρὸς τοῖς, εἰς πλείονα μὲν οὐ γυνὴς ὑπερήγατο, καὶ τοῖς οἴκοις εἰσιπῆδων αὐτοῖς καὶ πόρως αἰνηρῶν ὅτι ἐσηκῶσι καὶ φόβου πνέουσι ὀφθαλμοῖς, καὶ πρὸς τῆς ὑψηλῆς θαλάμῃς αἰετρεχοῖ, εἴτα ὑπὸ τῇ κλίνῃ τυχερὴν, ἡ ποῦ τῇ τῇ παιδὶ δόξου τῆς κρυπτοῦ μόνον τῇ κλαυθροῖς μὲν γυνὴ ἀπὸ τῆς οἰκίας ἐσφενδύου· ὅποια λίθον ὅτι τῇ ἀγῶν, τῇ τῇ βασιλέως ὀργῇ τὸν ἔπος αὐτοῖς χερσὶ τοῖς θάνατοι. βοὴ δὲ ἐγένετο συμμηνῆς, καὶ πένθος ἦχος ἐπεκράτει ποικίλος· τῇ μὲν ἡδὴ μερίζοντι παῖδων ὀδυρομένων πῆς ἀδελφοῖς τῇ πατέρων δὲ ἐλκυστῶν ὡς ἐπὶ καὶ τῇ μητρὶ δὲ οἰκωγῆς ὁξείας κεχρημένῳ ἐπὶ τῆς πάσης· τῇ γυναικὶ δὲ οὕτως τοῖς ἐρωχίται βοῶντων δοῦν, οὐδὲ ἐν πολυμῶν ἐπιδόξου. πόρως ἐπὶ μεμφομένη τῇ πικρῶ τῆς ἡμέρας ἐκείνης φωτὶ. τέλος δὲ ἐχούσης τῆς οὕτως καλῆς ἀειτείας, τῆς σφραγίστας καὶ σφραγιστῆς ἀφ᾽ ἑαυτῆς αὐτοῖς, ὡς ἐπὶ νίκη λαμπερῇ, πάλιν αἰετρεχοῖ τῇ μητρὶ ὁ δρῶντος.

ἐν τῷ δακρύῳ ἐξορίας λαβῶσαι λοιπὸν ἐκείνη τὴν
 τῷ παιδίου διὰ δὲ ἄλλα χόλον μὴ σπένδωμι μὲν
 δακρύων, καὶ τὰ δὲ τετραμνητὰ βιαίως ὁποῦν εἰς
 ἐν σπασμῷ, καὶ ὁ λοιπὸν ἐπιζητῶσα, καὶ
 τὴν εὐρεθὴν πρὸς ἐπινοήσασθαι πολλάκις, καὶ πρὸς
 οὐσίᾳ τῶν κόλποις ὁ σῶμα πρὸν, ἐβόα σφοδρῶς·
 οἱ μὲν παῖδοι ἐμὸν, οἱ μὲν, οὐκ ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἡμῶν
 ἐλπίσι γεωργηθῶν. πῶς μὲν ὁποῖα κλάδος ἐβλά-
 σται, πόσῃ ὅ καὶ ἐκείνησας, πῶς δὲ ἀγα-
 θῆς ἐλπίδος ἀπερδῶς μὲν σπέρματι, ἀθροῦν ἀ-
 πέπτης τῇ ἐμῇ χερσὶ, ἀφαιρήσῃ, πρὸς ἀπο-
 τεύαξιν τῶν ὕπνων, οἱ ὁ τῷ βασιλέως φθόνος ἐ-
 πήγαγε. μετὰ δὲ μοι τῇ χειρὶ τῆς φωνῆς ἐ-
 φαπλώσῃ τῶν ἀθλίῃς τῇ ἡγεμονίᾳ θηλαῖς·
 ἐλκυσσὶν ὅτι ἐφίλῃς πάλαι μαζὸν τῇ τῇ μητρὶς σι-
 αυτὸν ἐξάρτησεν ἀνέχον. σιγῇ; ἡρεμῇ; οἱ μὲν
 τῇ κατὰ. πῶς σπασμῶν τῇ μὴν σὺ πάλιν,
 ἀπὸ ἡ μάχης κατέπεσον ἀφιδῶς; ποῖα δὲ
 μήτρα πρὸς ὁ σπασμῶν πάλιν ἡγεμονί-
 ται μοι ὑποურῆς; ποῖας δ' ἀπὸ χερσὶ τῶν ἀ-
 ναγκῶν ὅτι ἐπισπασμῶν γένω; πῶς ὅ ἐμῶν τῶν
 τῇ σὺς χειρὶς μορφῆς; τοιούτων ὁδυμῶν ἡ πό-
 λιν πεπλήρωτα πρὸς ἡγεμονίᾳ ἐκείνης ἐκείνη
 εἰς οἱ μὲν γένω, καὶ τῇ ὅτι τῶν πέντε παῖσι θρη-
 νοῖν ἡ τῇ ζώων ὅτις ἐφίμωρος ἐξέχεται. ὁ βα-
 σιλεὺς δὲ ὡς ὅτι τῶν παῖσι ἐπιφαινοῦτο, ἐν νεκρῇ
 χεῖρὶ νίκη, οἷα οὐκ πρὸς πρὸς ὑπὸ πλάμῃ.
 ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἐκείνησας μαρτυρίας ἐκεί-
 ναι, καὶ τῶν αὐτῶν φυτὰ τῶν οἰκίας δὲ χεῖς ἐκ-
 τιμῶν, ἐφίμωρος, καὶ πᾶσι ἀσφαλείας ἀπο-
 λαβεῖν ἐν οἱ μὲν. οὐκ εἰδὼς ὁ πᾶσι αἰσῶτες, ὅ-
 πως αὐτὸς ὁ μαχόμενος ὁ ὅτι ἐκείνη διέπε-
 σιν. οἱ μὲν γὰρ ἐξήκον, οὐκ ἴδον ἐκείνη
 σὺ τῶν πᾶσι ὅτις ὅτι αὐτὸς ἐκείνη ἐπὶ
 ἀφαιρήσας, καὶ τῶν ἀπὸ τῶν, αὐτὸς αὐτῶν
 λυμῶν ἐμῶν. Χεῖρὶς ὅτι ὁ τῇ ὅτι διαπύτης
 τῇ μὲν ὅτις αἰσῶτες τῇ αἰσῶτες πα-
 θῶν δίκην ἐξέτιν ἐπὶ τῇ. τῇ ὅτι αἰσῶ-
 θῶν παῖδων ψυχὰς τῶν τῷ πᾶσι Ἀβραάμ
 ἐκείνησας χεῖρας, αὐτὸς μὲν ἐξορίας ἐκ
 Αἰγύπτου ἐρχεται, τῶν τῶν αἰσῶτες ἀκρόπολιν
 ἐκείνησας βουλόμην, καὶ τῶν οἰκίας ἀκρό-
 πῶν ἐκ τῶν αἰσῶτες καχυμῶν τῇ εἰδῶτες
 πλάττω ἀνακλῶν, καὶ ποῖται τῶν ἀπατα-
 λῶν πάλαι κατέδωκεν, καὶ πρὸς τῶν ὅτι
 ὅτι πᾶσι βαρύνται. ἐλπίς γὰρ ἰουδαίων

A deinceps flendi facta potestate una-
 quaque filij membra aliunde alia le-
 gens cum lachrymis, & violentè disse-
 cta quoquo modo in unum componēs,
 quodque desit, queritans, ac, si quod
 inuenerit, sarpiculè exosculans, & to-
 tius corporis reliquias in sinum inge-
 rens validè clamabat: Heu mihi, fili
 mi! non in eam spem te excoluimus.
 Quomodo velut soboles in lucem eru-
 peras? quanta fuit oris venustas? quo-
 modo verò, cum bonæ spei semina pro-
 didisses, confestim meis ē manibus euo-
 lasti? Resurge, somnum excute, quem
 regis induxit invidia, voce gratissima
 mecum communica, applicare miseris
 tuæ genitricis vberibus, trahe dilectam
 olim mammam, depende de materna
 ceruice. Siles? quiescis? heu mihi ni-
 mium miseræ? Quomodo tua rursum
 connectam membra, quæ tam incle-
 menter machæra dissecuit? cuiusmodi
 matrix ad te recorporandum mihi sub-
 seruiet? aut quibus manibus necessa-
 riam tibi terram aggeram? quomodo
 me ab imagine tua remouebo? Eiusmo-
 di lamentationibus, dum inuicem sin-
 gular ad complorandum exstimulant,
 ciuitas complebatur, & quotidianus vi-
 uentium conspectus super liberis de-
 mortuis luctum incendebat. Rex inter-
 ea velut excitato tropæo coronabatur,
 & victoriam pristinis ampliolem se
 vicisse existimabat. Tantis insuper
 cum se funesti homicidij criminibus
 obstrinxisset, tantisque proprij regni
 stirpibus excisis altos capiebat spiritus,
 & se quantavis securitate destrui puta-
 bat: ignorans homo vecordissimus fa-
 bricam illam tam bellè meditatam eua-
 nuisse. Quem enim ad eadem conqui-
 siuorat, tendiculis concludere minimè
 D valuit: quos verò sobrius nunquam vo-
 luisset affectos iniuria, fæde perdidit si-
 bi ipse iniurius. Christus verò vniuersi
 Dominus tam immiti impiorum faci-
 norum artifici pœnam celerissimam in-
 tulit. Ac infantium animas infantium
 in patris Abrahami sinum recondens,
 ipse cum impietatis arcem statuisset
 expurgare, & domesticis radiis deli-
 tescentem in adytis idolorum erro-
 rem reuelare, pridem deceptis ape-
 rire, nec non diabolium luctu grauif-
 simo exsternare, it in Ægyptum ple-
 nus authoritatis. Nam ludæorum

Per paucos propter Christum ratus se A
perdidisse diabolus, ignorabat Aegy-
ptiis illis prædia rapinis non obnoxia
inhabitanda dedisse, minimèque no-
cens non animaduertit propria iam se
nudari tyrannide, & antiquissima sui
dominatus parte privari, dum Isaia
prædictio completur, quam Christus
in Prophetæ labris reposuerat, iam o-
lim hanc suam peregrinationem dilu-
cidè demonstrans, & per eius linguam
intonans: *Ecce Dominus adscendet super
nubem leuem, & ingreditur Aegyptum,
& commovebuntur simulacra Aegypti à fa-
cie eius: ipsi gloria, & imperium in*
secula, Amen.

Isaia 9:

παῖδας ἀπολωλέκαται νομίσεις Ἀγ' Χριστῶν,
ἐκείνοις μὲν ἡρόνοι τοῖς ἀπύλοις ἐξαιτικίσεις
ἀλμῶσι, καὶ βλαβὰς ὁδοῖν τῆς δὲ ἰδίας τυραν-
νίδος ἥδη σκευώσα γυμνούμενος· καὶ τὸ ἀρχαῖο-
παιὶ τῆς αὐτῆς διυναστίας κληροῖν ἀποσυλεύμε-
ται, τῆς Ηοσίου πληθυνθείσης παρέρρησις, ὡς
αὐτοῖς ὁ Χριστὸς πῖς τῷ παρφήτῳ χρίσειν ἐπα-
πέλην, πύρρωθεν ἐπὶ, πλεὶς ποιανύτῳ ἐαυτῷ ὅτι-
δη μὲν ἀφ' ὧς ἐνδεδυμένους, καὶ Ἀγ' ὁ ἐκείνῳ
γλώττης βοᾷ· ἰδοὺ κυριος κείνηται ὅτι νεφέλης
κούφης, καὶ ἡξ' εἰς Αἰγυπτὸν, καὶ σφάλλεται τὰ
χρησθέντα Αἰγυπτίου ἀπὸ παρσώπου αὐτῆς.
αὐτῶν ἡ δόξα, καὶ ὁ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

B

*Eiusdem contra Judæos de Saluatoris
aduentu Demonstratio.*

Τοῦ αὐτοῦ ἀπὸ δόξης καὶ ἰουδαίων, πρὸς τῆς
τῶ σωτῆρος παρσισίας.

ORATIO XXXVIII.

ΛΟΓΟΣ λη'.

CUM multa sint ex legalibus, ac
propheticis scriptis de Saluatoris
aduentu testimonia, quæ quod negare
nequeunt, qui inter Iudæos cor-
dati sunt, venturum ipsum adferunt,
nondum venisse: decens esse duximus
ex Archangeli Gabrielis verbis: quæ
cum accurata ratione temporum dicta
sunt ad Prophetam Danielem in eo
viso, quod ei obiectum est in anno
primo regni Darij filij Assueri de Me-
dorum sanguine, qui Rex fuit tem-
pore regni Chaldæorum; quod visum
decimum fuit, demonstrationem eis
texere: Ut expleto tempore sub Au-
gusti Imperium Christus oraculis Pro-
phetarum prædictus, peregrinatus, &
in crucem suffixus, explerit omnia de
se ab Angelis & Prophetis scripta;
quod Archangeli testificationem fortè
reuerenti definant expectatione vana
pendere. Nam cum Propheta Daniel
fuerit vnus ex ijs, qui deliderarunt
Saluatorem nostrum videre præsen-
tem, de quibus Dominus noster ait:

Matth. 13. Multis Prophetæ, & iusti cupierant videre
quæ vos vidistis, & non viderunt, &
audire, quæ vos audistis, & non audierunt.
De quibus & Apostolus Petrus in
Eph. 1. 1. Catholica dicit: Scrutantes in quod,

καὶ οὐκ ἤκουσαν. ὡς ὅτι καὶ ὁ ἀπὸστολος Πέτρος οὐ καθολικῇ φησὶ ἐκδηλῶντες εἰς πάντα,

ΕΠΕΙΔΗ ὅς πολλῆς μυστηρίας οὐσης,
ἐκ τῆς νομικῆς, καὶ παρφητικῆς γραμ-
μάτων πρὸς τῆς τῷ σωτῆρος παρσισίας, ἀπὸ
ἀποκρίσεως μὴ διυναμένοι οἱ ἰουδαῖοι, οἱ ἀπὸ
μύθου αὐτῶν διγνώμονες, ἐλάττωσαν μὲν αὐ-
τῶν φασὶ, μὴ πῶς δὲ ἐληλυθῆναι, ὅτι ποὶ ἡγ-
σάμεθα ἐκ τῆς τῷ ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ
φωτῶν, μὲν ἀκριβείας χρόνων λελεγεμένων πρὸς
τὸν παρφήτῳ Δανιὴλ ἐν τῇ ὁπλισίᾳ τῇ ἡμο-
μῆν αὐτῶν, ἐν ἑτὶ πρὸς τῆς βασιλείας Δα-
ρείου τῷ υἱοῦ Ασσυρίου ἀπὸ τοῦ ἀστέματος τῆς
Μήδων, ὅς ἐβασίλευσεν ὅτι τῆς βασιλείας τῆς
Χαλδαίων, ἐν τῇ ὁρίσῃ αὐτῶν τῇ δικαίᾳ, πλεὶς
ἀποδίδειν ποιήσασθαι πρὸς αὐτοῖς ὡς ὅτι πε-
πληρωμένοι τῆς χρόνων ὅτι ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ, ὁ παρ-
φητικὸς Χριστὸς ἐπιδημήσας, καὶ σωρωθῆς
πεπλήρωκε πάντα τὰ πρὸς αὐτῶν γραμμέ-
να Ἀγ' τῆς ἀγίας ἀγγέλου καὶ παρφητικῆς. ὅ-
πως, καὶ τὰς τῷ ἀρχαγγέλου μυστηρίας ἀντι-
δόντες, παύσανται τῆς ματαιίας παρσυχίας.
ὅς ὁ παρφήτῳ Δανιὴλ ἐνὸς ὥστε τῆς ἐπιθυ-
μουμένης ἰδῆν πλεὶς ὁ σωτῆρος ἡμῶν παρσισίας
πρὸς ὧν φησὶ αὐτοῖς ὁ κύριος ἡμῶν· πολλοὶ
παρσύνται, & δικαιοὶ ἐπιθυμῶντες ἰδῆν ἃ ὑμεῖς
βλέπετε, καὶ οὐκ ἴδον· καὶ ἀκούσατε ἃ ὑμεῖς ἀ-
κούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν. ὡς ὅτι καὶ ὁ ἀπὸστολος Πέτρος οὐ καθολικῇ φησὶ ἐκδηλῶντες εἰς πάντα,

ἡ ποῖον χειρὸν ἐδήλου ὅ ἐν αὐτοῖς πῶμα Χει-
 ρού, πρὸς δὲ μὴ τυρόμενοι πὰ εἰς Χειρὸν παρή-
 ματι, καὶ τὰς μὲν τῶντα δόξας. οἷς ἀπεκαλύ-
 φθη, ὅτι ἔχοντες, ἡμῖν δὲ διηκόνου τῶντα.
 Ἐπὶ γὰρ ἀκριβῶς τὸν νόμον τῆς ἐβδωμάτης ἐ-
 τῆς τῆς ἐπὶ αὐτὸν ἡμετέρας ἀρχιμαλωσίας, καὶ
 νομίσας πεπληρωθῆναι τὸν χειρὸν τῶν πρὸς φητίαι
 τῷ Δαυὶδ, πρὸς οὗ ἐλεγε· αἰσθασίς ἐς ὅσον ἡχ-
 μηδύπουδον ἀρχιμαλωσίας. πρὸς ἡς ἀρχιμαλωσίας
 αὐτὸς ὁ Δαυὶδ ἐν πῶματι ὡς ἐδίδετο λέγει· ἐ-
 πιστρέφοι κύριε τῶν ἀρχιμαλωσίας ἡμῶν ὡς χι-
 μέρροις ἐν τῷ νότῳ. ὁμοίως ὅ καὶ Ησαΐας ἐν
 πρὸς οὐκ τῷ ὅτι τῶν ἐλεγε· πῶμα ὡς ἐπὶ
 ἐκείνῃ, ὅτι ἐκείνῃ ἐχρῆτο με· διαφείδω τῶν τῶν
 ἀπὸ πάλαι με, κηρύττει ἀρχιμαλωσίας ἀφῆσιν, καὶ
 τυφλοῖς αἰσθασίαν. ἀπὸ πρὸς τῶν ἀρχιμαλωσίας
 τῶν ψυχῶν ἡμῶν ἡσθῶν πρὸς φητίαι. ἐν τῇ
 τῶν οὐκ, καὶ ἐν σακκῷ, καὶ ἐν σποδῷ ἰκέτευεν, ὡς
 ἡδὴ πληρωθῆναι τῶν χερῶν τῶν χερῶν δὲ τῶν
 αὐτῶν τῶν σποδῶν μὴ ὡς ὅτι τῶν, καὶ ὅτι τῶν
 φητίαι πρὸς ἐπὶ αὐτοῖς ἡμετέρας ἀρχιμαλωσίας. πρὸς
 τῶν οὐκ τῶν δι' ὅπλων ἀπὸ πάλαι αὐτῶν, καὶ ἡ
 τῶν πρὸς μὲν, καὶ ἡ τῶν χερῶν ἀκριβῶς. ἀπὸ
 κατὰ μὴ αἰσθασίαν. ἐκ γὰρ τὰ τῶν ὅπλων
 ὡς. καὶ ἰδὼν Γαβριήλ, ὅς ἐστιν ἐν τῇ ὁρῶσά μου
 ἐν τῇ ὁρῶσά πεπληρωμένος, καὶ ἡ τῶν μου [ὡς] ὡ-
 ρον ἡσθῶν ἐπὶ τῶν καὶ σποδῶν με, καὶ ἐλεγε
 σὺ μετ' ἐμοῦ, καὶ ἐπὶ μου Δαυὶδ, καὶ ὅτι τῶν
 συμβεβηκότων σποδῶν. ἐν τῇ τῶν δὲ τῶν σποδῶν
 ἐκείνῃ λόγος, καὶ ὡς ἡ τῶν ἀπὸ πάλαι σοι, ὅ-
 τι αὐτὸν ὅτι τῶν σποδῶν ἐπὶ ἐπὶ τῶν καὶ ἐπὶ τῶν
 ἡμῶν, καὶ σποδῶν ἐν τῇ ὅπλων. ἐβδωμάτης
 ἐβδωμάτης σποδῶν ἐπὶ τῶν τῶν σποδῶν, καὶ
 ὅτι τῶν πόλιν τῶν αἰσθῶν τῶν σποδῶν αἰ-
 μῶν, καὶ τῶν σποδῶν αἰμῶν, καὶ ἀπὸ πάλαι
 φητίαι τῶν αἰσθῶν, καὶ τῶν ἀπὸ πάλαι διηκόνου
 αἰσθῶν, καὶ τῶν σποδῶν ὅρῶν καὶ πρὸς φητίαι,
 καὶ τῶν χερῶν αἰσθῶν αἰσθῶν. καὶ γὰρ, καὶ σποδῶν
 ἀπὸ ἐκείνου λόγος τῶν ἀπὸ πάλαι, καὶ τῶν οἰ-
 δομῶν ἱερουσαλὴμ ὡς Χειρὸν ἡμετέρας, ἐ-
 δομῶν ἐπὶ τῶν, ἐβδωμάτης ἐκείνῃ δύο. καὶ ἐ-
 πιστρέφοι, καὶ οἰδομῶν πλατῆα, καὶ πρὸς
 τῶν, καὶ ἐκείνῃ τῶν χερῶν. καὶ μὲν τῶν ἐ-
 δομῶν τῶν ἐκείνῃ δύο, ἐκείνῃ τῶν οἰ-
 δομῶν, καὶ κηρύττει ἐκείνῃ ἐν αὐτῶν. καὶ τῶν πό-
 λιν, καὶ ὅτι αἰσθῶν σποδῶν τῶν ἡμετέρας τῶν ἐκείνῃ
 καὶ ἐκείνῃ τῶν οἰδομῶν ἐκείνῃ ἐκείνῃ τῶν οἰδομῶν

A del quale tempus significaret in eis spiritus
 Christi prænunciatus eis, quæ in Christo sunt
 passionis, et posteriores gloriæ, quibus re-
 velatum est; quia non sibi metipsis, vobis
 autem ministrabant ea. Hic enim Daniel
 perquam accuratè præstitutam septua-
 ginta annorum legem, captiuitatis
 suæ explicauit, & putant expletum
 tempus prophetiæ David de eo, de
 quo dixerat: *Ascendens in altum*, ca- *psal. 137*
 ptinam duxit captiuitatem. Qua de capti-
 uitate David plenus spiritu sic orabat:
Conuertere Domine captiuitatem nostram, si- *psal. 137*
 cut torrens in *Astro*. Similiter & *Isaias* *61*
 in persona Saluatoris dicebat: *Spiri-*
tus Domini super me; eo quod *in* *duxeris* *Do-*
minus me, ad annuntiandum pauperibus mi-
 sis me, ut predicarem captiuis indulgentiam,
 et cæcis apertionem. Quæ de captiui-
 tate animarum nostrarum dicta sunt.
 In ieiuniis igitur, & sacco, & in ci-
 nere supplicabat, quasi iam expleto no-
 ui testamenti tempore, ac Salvatore
 ipso peregrè venturo, nec non eorum
 captiuitatem auersuro. De hoc igitur
 ei per visionem reuelatum est, & re-
 rum, temporumque series exacta,
 quorum noticia necessaria est. Quæ
 verò ad visionem spectant, ita se ha-
 bent: *Et ecce* (*vir*) *Gabriel*, quem *videram* *Dan. 9*
 in visione à principio citò volans, tetigit
 me in tempore sacrificij vespertini. Et docuit
 me, et locutus est mihi, dixitque; Daniel,
 nunc egressus sum, ut docerem te, et in-
 telligeres, *Ab exordio* precum tuarum e-
 gressus est sermo: ego autem *veni*; ut indi-
 carem tibi: quia *vir desideriorum es*; tu au-
 tem *animaduerte sermonem*, et *intellige vi-*
sionem. Septuaginta hebdomades abbreviate
 sunt super populum tuum, et super urbem
 sanctam tuam, ut consummetur prauarica-
 tio, et finem accipiat peccatum, et de-
 leatur iniquitas, et adducatur iustitia sem-
 pterna, et impleatur visio, et prophetia;
 et *ingatur Sanctus Sanctorum*. Scito igitur,
 et *animaduerte ab exitu sermonis*, ut
 iterum *edificetur Hierusalem usque ad Chri-*
stum *Ducem*, hebdomades septem, et heb-
 domades sexaginta duas erunt, et *varius*
adificabitur platea, et *in* *in angustia*
 temporum. Et post hebdomades sexaginta duas
 occidetur Christus, et *non erit* eius populus,
 qui cum *negaturus est*. Et civitatem, et san-
 ctuarium dissipabis populus cum *duce* *venituro*,

Et finis eius vastitas, Et post finem belli statuta desolatio. Confirmamus autem pactum multis hebdomada una; Et in medio 319. hebdomadu cessare faciet altaria, Et sacrificia usque ad ptergium ab exterminio, Et usque ad consummationem, Et libamentum, constituet exterminium, Et firmabit pactum multis hebdomada una, Et in medio hebdomadu deficiet hostia, Et sacrificium: Et erit in templo abominatio desolationis: Et usque ad consummationem, Et finem, perseverabit desolatio. Quare scitu necessarius est sermo, qui egressus à principio orationis eius, ut sciant de quo exierit Angelus docere eum, ac de quo dicat compleri tempora. Porro ad hunc modum se habet oratio.

2.9. Et orans Dominum Deum meum, Et confessus sum, Et dixit: Obsecro Domine Deus magne, Et terribili custodiens pactum, Et misericordiam diligentibus te, Et custodiens tuis mandata tua. Peccavimus, iniquitatem fecimus, impie egimus, Et recessimus, Et declinavimus à mandatu tuo, ac iudicij. Quandoquidem de pacto cum iis, qui Deum diligunt, quique eius mandata servant in toto * quod pactum sacri Christi sanguinis adpersu perfectum est, de quo & Apostolus dicit: Et sanguinis aspergionem melius loquentem quam Abel: & de veteri, quod per Moysen datum est Iudaeis, quod per sanguinem taurorum, Et hircorum, Et cineru, Et vitula aspergebatur, quo iam obliuio in capite orationis suae supplicatione usus est Daniel. Sermo enim egressus de ore ipsius Danielis erat pacti cum diligentibus eum, quod Novum vocavit Dominus per Prophetam dicens: Ecce dies veniunt, dicit Dominus: Et feriam domum Israel, Et domum Iuda secundum Novum: non secundum pactum, quod pepigi cum patribus vestris in die, qua apprehendi manus eorum, ut educerem eos de terra Aegypti: pactum, quod irritum fecerunt, Et ego dominatus sum eorum, dicit Dominus. Sed hoc erit pactum, quod feriam cum domo Israel post dies illos, dicit Dominus: Dabo legem meam in visceribus eorum, Et in corde eorum scribam eam. Et post pauca: Quia propitiabor iniquitati eorum, Et peccati eorum non memorabor amplius. De hoc igitur novo fœdere ad Daniele dicit Angelus: Ab exordio precum tuarum egressus est sermo,

Διγδικας φησὶν ὁ ἄγγελος πρὸς τὸν Δανιὴλ· ἐν δὲ τῇ τῆς δεήσεως σου ἀγγελῶν ὁ λόγος

A γὰρ ἐκείναις τέσσασι πόλεμοι συνεπισημαῖν πᾶσι
ἀφαισιμαῖς καὶ δυναμώσῃ διγδικῶν πολλοῖς
ἐβδομαῖς μία· καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδομαδὸς
[καὶ παύσῃ θυσιαστήρια, καὶ θυσίας, ἕως τῆς ἑβδόμης
ἀπὸ ἀφαισιμῶν, καὶ ἕως συνεπισημαίας, καὶ ἀποδοῦναι
πᾶσι ἀφαισιμοῖς, καὶ δυναμώσῃ διγδικῶν πολλοῖς
ἐβδομαῖς μία, καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδομαδὸς
διγδικῶν] θυσία, καὶ ἀποδοῦναι, καὶ ὅτι ἔτι ἐστὶ
βδελύγματα τῇ ἐρημώσῃ ἐσθὶ καὶ συνεπισημαίας, καὶ
ραὶ συνεπισημαίας δεδῆσται ὅτι τὴν ἐρημώσῃ.
B καὶ ἔστιν οὗν γράψαι πρὸς ὁ λόγος ὁ ἐξελθὼν ἐκ
τῆς δεήσεως αὐτοῦ, ἵνα γράψω πρὸς τοὺς ἄγγε-
λους ἐξελθόντες συνεπισημαίας αὐτοῦ, καὶ πρὸς τοὺς λόγους
τῆς χροῖας συμπληρωθῶν. ἔχῃ ὁ ὕψος τῆς
παρασκευῆς, καὶ παρασκευῆς πρὸς κυρίου τῷ
Θεῷ καὶ ἐξωμολογησάμενος, καὶ ἔπαυσε ὁ Θεὸς
ὁ μέγας, καὶ θαυμαστός, ὁ φυλάσσων τὴν διγδικῶν
σου, καὶ ὁ ἐλεῶν σου τοὺς ἀγαπῶσίν σου, καὶ τοὺς φυλάσ-
σουσι τὰς ἐντολάς σου· ἡμῶν τῶν, ὡς οὐκ ἔστιν,
ἡδίκησάν σου. ὅτι οὗν πρὸς τὴν διγδικῶν τῇ πρὸς
τοὺς ἀγαπῶσιν τὸν Θεόν, ὁ φυλάσσων τὰς ἐν-
τολάς αὐτοῦ· ἢ πρὸς διγδικῶν διγδικῶν τῇ ῥασιμονὸς
C αἵματος τῇ ἀγνῇ Χριστοῦ ἐπιλεῖσθαι. πρὸς ἡς καὶ
ὁ ἀπὸστολος λέγει· καὶ αἵματι ῥασιμονὸς χρῆται
λαλοῦντι πρὸς τὸν Ἀβελ· καὶ πρὸς τὴν παλαιὰν τῆς
διγδικῶν Μωσέως διδασκίαν πρὸς ἡδοναίς· ἢ τις διγ-
δικῶν τῶν καὶ ῥασιμονὸς, καὶ ἀποδοῦναι, ὁ θαυμαστός
ἐργαζόμενος, τὸ καὶ ἐπιλεῖσθαι τῇ ἐκείνῃ ἐπιλε-
τῇ Δανιὴλ ἐν τῇ δὲ τῇ δεήσεως αὐτοῦ. ὁ γὰρ
λόγος ἐξελθὼν ἐκ τῆς σῶματι αὐτοῦ τῇ Δανιὴλ,
τὸ πρὸς τοὺς ἀγαπῶσιν αὐτοῦ ἐχρησάμενος. ὡς πρὸς
καὶ ἐκείνῃ ὁ Θεὸς διγδικῶν τῇ πρὸς τὸν λέγον·
ἰδοὺ ἡμέραι ἐρχοῦν· λέγει κύριος, ὁ συνεπισημαίας
D ὅτι τὸ οἶκος Ισραὴλ, καὶ ὅτι τὸ οἶκος Ισραὴλ διγδικῶν
καὶ καὶ τῇ πρὸς διγδικῶν καὶ διετημένῃ
πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλεῖσθαι
μὴ τῆς χροῖας αὐτοῦ διγδικῶν αὐτοῦ ἐν
τῇ Αἰγύπτῳ ὅτι αὐτοῖς οὐκ ἐρέμειαν ἐν τῇ διγ-
δικῶν καὶ, καὶ ἡμεῖς αὐτοῦ, λέγει κύριος. ὅτι
αὐτοῦ ἢ διγδικῶν, καὶ διγδικῶν τῇ οἶκος Ισ-
ραὴλ, καὶ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγει κύριος, δι-
δοῦναι νόμους καὶ εἰς τὴν διγδικῶν αὐτοῦ, καὶ ὅτι κα-
δοῦναι αὐτοῦ ἐπιλεῖσθαι αὐτοῦ, καὶ μετὰ ὅλῃα λέγει
ὅτι ἰλεως ἔσομαι τῇ ἀμάρτιας αὐτοῦ καὶ τῇ ἀσέβει
αὐτοῦ· ὅτι μὴ μνησθῶν. πρὸς αὐτοῦ οὗν τὸ καὶ
καὶ

A hoc est, de te. *Ego autem Veni, ut indicarem tibi; quia vir desideriorum es: desiderans, inquit, Christi presentiam videre: Tu autem animaduertere sermonem. Animaduertere, inquit, sermonem egressum de ore tuo. Et intellige visionem. Spiritualiter, inquit, intellige omnium secundum animam captiuitatem, quam redimet, qui veni in cruce, quam dixit Dauid: Ascendens in altum captiuam duxit captiuitatem. Septuaginta hebdomades abbreviata sunt super populum tuum, & super urbem sanctam tuam, hoc est LVI. anni praefiniti sunt populo Iudaeorum. Quod si poenitentiam non egerint in aduentum Saluatoris, cum ciuitate sua olim sancta, peribunt. Gratiā autem consequentem credentes in Saluatorem, refert ordine Angelus hocce modo: Ut consumeretur prauaricatio, & finem accipiat peccatum. Peccatum intelligit, quod ab Adamo vsque ad Saluatorem regnum in nos tenuit, quod lex tollere non valuit; sed ipse Saluator sancto pro nobis liuore nos ab eo liberauit: Eius enim liuore sanati sumus. Quod nos ut edoceret Apostolus ait: Nam quod impossibile erat legi, in quo infirmabatur per carnem: Deus Filium suum mittens in similitudinem carnis peccati, & de peccato damnauit peccatum in carne. Quod autem ceteras quoque iniquitates nostras ab Adami condemnatione, & quidquid iniquè gessimus, luacro regenerationis obliteraturus erat, ut Apostolus loquitur: Delens, quod aduersus nos erat chirographum decreti, quod erat contrarium nobis, & ipsam tunc de medio affigens illud cruci, ad eum modum dicit Angelus: Ut consumeretur prauaricatio, & finem accipiat peccatum, & deleatur iniquitas. Deinde ipsius Domini declarat exortum, cum dicit: Et adducatur iustitia sempiterna, cum nulla sit alia à Saluatoris iustitia sempiterna. Quemadmodum dicit Dauid de templo sancto suo, quod erit ex semine ipsius Dauidis, & copulata cum templo Deitate: Misericordia & Veritas obuiauerunt sibi, & iustitia & pax osculatae sunt. Veritas de terra orta est, & iustitia de caelo prospexit. Prosequitur Angelus: Et impleatur visio, & prophetia. Visiones autem, & prophetias impleri finem sortiri intelligit in aduentu Salua-*

toris. Iterumque de Salvatore verba A
facit : Et *innotatur sanctus sanctorum*.
Hanc enim de Salvatore prænuncians
unctionem David aciebat : *Dilexisti ius-*
titiam , & odisti iniquitatem : propterea
innotuit te Deus Deus tuus oleo laticis pre-
confortibus tuis . Et rursus : Inveni David
seruum meum : oleo sancto meo innotui eam .
Quemadmodum & ipse Saluator de
se per Isaiam Prophetam dicit : *Spiritus*
Dominus super me , eo quod innotuit Dominus
me , ad annunciantum mansueti misit me , ut
predicarem captiuis indulgentiam . Deinde ,
quæ ad pactum faciunt , cuius in oratio-
nis suæ proœmio meminerat Daniel ,
reperens Angelus ait : *Scito , & annun-*
tiante ab exitu sermonis tui responsum esse :
hoc est , ut exactam Noui testamenti
rationem teneas , & alios doceas . Tum
ipsi accuratè tradit tempora . Nam cum
ædificata à Salomone Hierusalem , vti
Hieremias Propheta denarrat , euer-
sa esset à Nabuzardan coquorum regis
Chaldæorum principe , essetque ite-
rum secundum eiusdem Hieremix præ-
dictionem , actis in captiuitate annis
L X. exædificanda , ait Angelus : *Et*
ædificetur Hierusalem siue post ædificatam
Hierusalem vsque ad Christum ducem
hebdomades VII . & hebdomades
LXXII . erunt . Sexaginta nouem i-
gitur hebdomades dixit Angelus vs-
que ad adscensionem Saluatoris , &
hebdomadam vnā alteram Iudæis at-
tribuit , vt redirent ad saniora : con-
spectis videlicet post resurrectionem si-
gnis , & prodigijs , ea saltem ratione
credere inducantur . Quod & ipse Sal-
uator dixit Iudæis : *Nisi signa , & prodigia*
videritis , non credetis . Quæ igitur ante ,
& post resurrectionem ventura erant ,
deinceps sic enarrat Angelus : *Conuerter*
& ædificabitur platea , & muri in angustia
temporum . Illud autem *Conuerter* pro *Vi-*
sitabit dicit . Quod autem Deum *Con-*
uertere significet Scriptura cum *Visitare* ,
discere est ex Prophetis , ac potissi-
mum ex Dauide . Sic enim loquitur
pro populo supplicans : *Conuertere Do-*
mine vsquequo , & deprecabilis esto super ser-
uum tuum . Iterumq. velut si pro vinea ,
pro se rogat : *Domine Deus virtutum con-*
uertere : respice de caelo , & vide , & visita vi-

Psal. 44.

Psal. 51.

Isai. 61.

Dan. 9.

Isai. 4.

Dan. 9.

Psal. 89.

Psal. 79.

εἶπα πάλιν λέγει πρὸς αὐτὸν τὸ σωτὴρ , καὶ τὸ
χεῖρον αἰὼν αἰών . Ταῦτα γὰρ πάλιν χεῖρον πρὸς
τὸ σωτὴρ παρεφθιμένων καὶ οὐ Δαυὶδ ἐλέγη . ἡ-
γάπησας δικαιοσύνην , καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν , διὰ
τῆς ἐχρήσεως οὐ Θεὸς οὐ Θεὸς σὺ , ἐλαττω ἀγαλ-
λιάσας πρὸς τὴν μετῴχου σου , καὶ πάλιν ὡς
Δαυὶδ τὸ δούλῳ μου , ἐλάττω αἰὼν μου ἐχρήσα
αὐτὸν . καὶ οὕτως καὶ αὐτὸς οὐ σωτὴρ πρὸς αὐτὸν ἀλλὰ
παραφθιμένου Ἰσραὴλ φησὶ . πνεῦμα κυρίου ἐπὶ
ἐμὸν , καὶ ἐνέκειν ἐχρήσεως μου , διαφείσασθαι τῶν
χρῶν ἀπέσταλκε μου . κηρύξαται αἰχμαλώτοις ἄφε-
σιν . καὶ πάλιν πρὸς τὴν ἀφθρητικὴν ἡς ἐμνημό-
νησιν οὐ τῇ ἀρχῇ τῆς δόξης αὐτὸν οὐ Δαυὶδ
ἐπὶ μαλακίας αἰών , οὐ ἀφελος φησὶ . καὶ γινώσκω , καὶ
συνήσκησεν ἀπὸ δέξιδου λόγου σου τὸ ἀποκριθῆναι .
οὕτως ἐστίν , ἵνα μάθης πάλιν πρὸς τῆς κατὰ τὴν ἀφθρη-
τικὴν ἀκριβῶς , καὶ ἐτέρως διδάξῃς . εἶπα τὴν χρο-
νὸν αὐτὸν ἀκριβῶς πρὸς δίδουσι . τῆς γὰρ ὑπὸ τῆς
Σολομῶντος οἰκοδομηθείσης Ἱερουσαλὴμ κα-
ταρθείσης ὑπὸ τῆς Ναβουζαρδάν τῆς ἀρχι-
μαγίστρου πρὸς βασιλείας τῆς Χηδαίων , καὶ πάλιν
Ἱερειῶν τῆς παραφθιμένης διήγησιν , καὶ μαλλοῦσθαι
πάλιν οἰκοδομηθῆναι μὲν τὰ οὐ ἐπὶ τῆς αἰχμαλω-
σίας καὶ πάλιν αὐτὸν τῆς Ἱερειῶν παραφθιμένης , φη-
σὶν οὐ ἀφελος . καὶ τὸ οἰκοδομηθῆναι Ἱερουσαλὴμ .
οὕτως ἐστίν , μὲν τὸ οἰκοδομηθῆναι Ἱερουσαλὴμ ἕως
Χηδαίων ἡγεμονίας ἐβδόμησθαι ζ' . καὶ ἐβδόμησθαι
ξβ' . ἐξήκοντα ὅτι οὕτως ἐβδόμησθαι ἐπὶ εἰπὼν οὐ
ἀφελος εἰς πάλιν πρὸς σωτὴρ ἀνάλυσιν , καὶ ἐτέρως
μὲν ἐβδόμησθαι πρὸς εἰς μεταβολὰς τῆς Ἰου-
δαίως . ὅπως ἰδόντες τὰ σημεῖα , καὶ τὰ τέρατα μὲν
πάλιν ἀάσασιν , καὶ οὕτως πιστεύσωσιν . ὅτι καὶ
αὐτὸς οὐ σωτὴρ ἐλάττω τῆς Ἰουδαίως . ἐὰν μὴ ση-
μεῖα , καὶ τέρατα ἰδόντες , ἢ μὴ πιστεύσῃ . τὰ μέ-
γιστα οὕτως τὰ ἀάσασθαι διηγησάμενος οὐ ἀφελος , καὶ
καὶ μὲν τὰ ἀάσασθαι , ἐφεξῆς λέγει ὅτι . καὶ ὅτι
D ὅτι . καὶ οἰκοδομηθῆσθαι πλατεῖα , καὶ πρὸς τῆς
χρῶν , ἐκ κενωθῆσθαι εἰς χροῖ . ὅτι καὶ ὅτι πρὸς
πρὸς τῆς ὅτι πρὸς τῆς λέγει . ὅτι δὲ ὅτι ὅτι πρὸς
πρὸς τῆς ὅτι πρὸς τῆς σημαίνει ἡ γρα-
φή , ἐστὶν μαθὼν ἀπὸ τῆς παραφθιμένης , καὶ μάστιγα ἀ-
πὸ τῆς Δαυὶδ . λέγει γὰρ ὅτι ὅτι ὅτι ὅτι ὅτι πρὸς
λαοὺς ὅτι πρὸς τῆς κυρίου , ἕως πότε , καὶ πρὸς ἀκλή-
ρηται ὅτι πρὸς τῆς δούλου σου . ἐκ πάλιν ὡς πρὸς ἀμπέ-
λας , ὅτι πρὸς τῆς αὐτὸν λέγει . κύριος οὐ Θεὸς τὸ δού-
λομαι , ὅτι πρὸς τῆς δὲ , ἐκ πρὸς τῆς ὅτι πρὸς τῆς ὅτι πρὸς τῆς
καὶ ἰδε , καὶ ὅτι πρὸς τῆς πάλιν ἀμπέλας ταῦτα .

ἔτι καὶ ὁ ἄγγελος, ὁ ὀπίσθεν, ὁ ὀπισθενίαν ἀ-
 ρθαι λέγων, πᾶ μὲν πλεῖν ἀλώσιν πλεῖν ὅτι ΟΥΕ-
 σσασαίον λέγει. καπαλίνας γὰρ τὸ οἶκον μὲν ἔ-
 πρετιχίσματος ὁ ὄψις, καὶ τὰς ἀφαιδῆς αὐτῆς
 φωνᾶς, ὁ ἰδὼν ἀφίσταται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν. καὶ ὁ,
 ὃ μὴ μνήνη λίθος ὅτι λίθον ὡδε, ὅς ἐ μὴ κατε-
 λυθήσεται. τόπον πῖνᾶ ἐκ τῆς ὄντα τῆς ἐπρετιχί-
 σματος, ὃν ἐκάλουν κερνίς τόπον, ἐν ᾧ ἔπικε πῆς
 γυνὴ παιδίον ἔχον κέρατα. ἀφ' ὃ συμβόλου ἔ-
 φασάν τινες βασιλικὸν οἶκον ἐν τῷ τόπῳ ἔσταλ.
 ὅθεν καὶ ἐκλήθη. ἐκ δὲ γὰρ τῆς κερνίς κατεξίωσαν
 τὸς γαυρωθῆναι, καὶ παφῶναι, καὶ αἰσῆται πᾶς τε-
 λουδῶν Γολγοθᾶ. ἐκ δὲ καὶ ἡ ἀγία τῆς Θεῆς κα-
 θιδρόν ἐκκλησία, ἐκ τῆς κερνίς, καὶ ὁ ὄψις τῆς κυ-
 ρίς πᾶν φέρουσα μέχρι νῦν. τῆς γαυρῶς δὲ
 λέγει καὶ τὴν αἰσῆσιν. καὶ ὁ τῆς Ἰουδαίων
 ὁ ὄψις, ὡς φασί, ὁ κερνίς τῆς Αδάμ ἐκ δὲ
 σὶ ὄψις θῆναι. καὶ τῆς διεγνώσαν πῶς Σολομῶν-
 τα δὲ τὴν ὁ ὄψις θῆναι αὐτῆς ὄψις. πῶς γὰρ
 εἰς, φασί, καὶ κερνίς τόπος ἐκλήθη ὁ τόπος ἐ-
 κείνος. ὁ δὲ, οἰκδομηθήσεται πλατεία, ἐ πᾶ-
 ντοιχοι. πλεῖν ἔναον πλατείας, ἐ τῆς πύχους τῆς τε-
 λουδῶς Αἰλίας, ὁ ὄψις θῆναι Αἰλίας Τίτος
 ἐν αὐτῷ ὅ τῶν, μὲν πλεῖν κατεστροφῶν τῆς οἰ-
 κδομηθῆναι ναοῦ ἐ τῆς πύχους μὲν τῆς αἰχμα-
 λωσίαν, ὁ ὄψις θῆναι οἱ Ἰουδαῖοι ἐν ἔτισι ρ'.
 ὅθεν κατεκλήθη ΟΥΕσσασαίον ἐν ᾧ κερνίς τῆς ἀ-
 λώσεως καὶ τῆς Ἰωσήπου συστραφῆναι. ὁ δὲ, καὶ ἐκ-
 κεινήσονται οἱ κερνίς. ὅτι ἐν τῷ τῇ κατασ-
 σῇ ἔσονται οἱ Ἰουδαῖοι μέχρι σιντιλαίας τῆς κερ-
 νίς. εἴτα ἐπὶ μαλακῶν ὁ ἄγγελος πᾶ πᾶν τῆς πᾶ-
 ντος τῆς κερνίς διηγήται, ἐ δὲ τῆς πᾶντος κατελ-
 σιν τῆς κερνίς, καὶ τῆς ἐν αὐτῇ ἀγίαν, καὶ τῆς κερνίς
 ἐν ᾧ ἐκλήθη βασιλεῖς, καὶ ἐπὶ τῆς οἱ κρινόντες
 τῆς λαοῦ καὶ τῆς συμβόλου πῶς Ἰουδαίοις ὡς γαυ-
 ρώσονται αὐτοί. λέγει γὰρ οὕτως. καὶ μὲν τῆς ἐξ
 ἐβδομάδας, ὁ ὄψις θῆναι χερνίς. καὶ κρι-
 μα. ὁ δὲ ἐν ἔσται ἐν αὐτῷ. ὁ κερνίς λέγει ἐν ᾧ
 ἐκλήθη οἱ βασιλεῖς, καὶ ἐπὶ τῆς οἱ κρινόντες
 τῆς λαοῦ καὶ τῆς πᾶν. καὶ ὁ ἀγίος δὲ τῆς κερνίς
 σιν τῆς κερνίς, πῶς ἐκλήθη. πᾶν τῆς γαυ-
 ρώσονται αὐτοί λέγει ἔτι καὶ ἐκλήθη. ἐν
 κατεκλήθη. καὶ ἐν τῶν πολέμων σιν τῆς
 κερνίς τῆς ἀφαισμοῦ. πῶς πολέμων τῆς ὅτι ΟΥΕ-
 σσασαίον ἀφαισμοῦ κατεκλήθη. ὡς ὡς.

A neam istam. Sic & Angelus illud Conuer-
 ter vocat *Uertere*, & quæ post captio-
 nem Vespasiani ævo futura sunt, intel-
 ligit. Deserta namque domo cum ex-
 teriori munitione Saluator secundum
 verissimas voces suas: *Ecce relinquetur vo-*
bis domus vestra deserta. Item: *Non relin-*
quetur hic lapis super lapidem, qui non de-
struatur

Matth. 23
 Matth. 24

locum quendam extra pomerium fuisse,
 quem Caluarix locum appellita-
 bant, in quo mulier quædam cornu-
 tum fœtum enixa est: quo è signo non-
 nulli dixere eo loco domum regiam fu-
 turam, quod & successus docuit. Nam
 cum dignatus fuisset in crucem agi Do-
 minus, & sepeliri, & ad vitam resurge-
 re in loco, qui Golgotha indigitatur,
 illic & sancta Dei conitura Ecclesia in
 hodiernum vsque diem refert salutaria
 Christi mysteria crucis, & resurrectionis,
 estque Saluatori cognominis. In-
 super ex Iudæorum cabala Adæ cra-
 nium a iunctibi repertum, idque Salo-
 monem pro supereminenti sua sapien-
 tia dignouisse. Cuius rei gratia cum lo-
 cum Caluarix nomen retulisse ferunt.

Illud verò: *Aedificabitur platea, & muri:*
 templi plateam significat, & murum
 appellatæ *Æliæ*, quem eodem in loco
Ælius Titus ædificauit post excitati tē-
 pli euersionem, & captiuitatem muri,
 quem L. annorum spatio ædificaue-
 rant, vt Iosephus scribit, Vespasianus
 destruxit vrbe capta. Porro illud: *Con-*
summabuntur tempora, indicat in hoc re-
 rum statu futuros Iudæos vsque ad con-
 summationem temporum. Tum super-
 texit Angelus, quæ ad passionem Do-
 mini pertinent, & per passionem arcæ
 dissolutionem, & factorum in ea re-
 conditorum, eiusque cornu, quo re-
 ges, Prophetæ, populi iudices, vngēbā-
 tur; deinde quid Iudæis, qui Christum
 cruci affixerunt, esset obuenturū; dicit
 enim sic: *Post hebdomadam sexaginta duas oc-*
cidetur Christus: & non erit eius populus, qui
cum negaturus est. Cornu dicit quo reges,
 & Prophetæ, populi ciuitatisq. iudices
 vngēbantur. Et *sanctuarium dissipabis po-*
pulus cum dnce venturo. Ducem venturum
 Saluatorem appellat. Ac de ijs, qui Chri-
 stum dederant in crucem, hunc in mo-
 dum pronunciat: *Et filius eius vastitæ,*
 & post pñem belli iurata desolatio. Bellum Ve-
 spasiani diluuium vocauit internecinū.

Dan. 9.

Dan. 9.

Scripturae mos est sanguinis effusionem magnum belli diluvium nominare quod vel ex Danielis viso condiscimus.

Dan. 11. *Fily autem eius prouocabant multitudinem exercituum plurimorum, & veniet properans,*

Dan. 11. *& inuadens. Et post pauca dicit: Et veniet fertilitas, & confirmabit regem in munimentu, & brachio inundante inundabuntur.*

Dan. 9. Iterumque ad diligentes Deum, & custodientes mandata eius, illata de eo pacto mentione dicit: *Et confirmabit pactum multorum.* Hebdomas vna. Nam vsque ad annum septimum post adscensionem Saluatoris crebris catenatisque malis Iudaeos inuadentibus, multi animaduersa ultione diuina crediderunt in Saluatorem, & in Nouum testamentum bene animati Scripturam illam vsurpabant. Si utique est fructus iusto: utique est Dominus iudicans eos in terra. Itaque Apostolorum praedicationi adhaerentes Baptisimum peccatorum expiationem, & iniquitatum obliterationem iuxta Angeli narrationem sunt indepti. Quos vna cum ijs, qui postea in Saluatorem crediderunt, Dauid deprædicat: *Beati,*

Psal. 57. *quorum remissa sunt iniquitates, & quorum reuera sunt peccata. Beatus vir, cui non imputauit Dominus peccatum.* Deinde sic Angelus dicendo prouehitur: *Et in medio hebdomadis cessare faciet altaria, & sacrificia vsque ad pterygium ab exterminio, & vsque ad consummationem & libamentum constituet exterminium.* Dicere verò, *In medio hebdomadis,* in qua aras abrogabit, & victimas, sic euenit. Nam post Saluatoris adscensionem Tiberio demortuo successor imaginem Augusti Hierosolymis posuit, super quo bella multa Iudaeis mouentibus, eos cum debellasset Caius, Iudaeorum aras funditus demolitus est, & victimas, quae ex lege fiebant, cum pterygio sustulit. Pterygium verò summi Pontificis stolam, siue Diploidem appellat. Titij enim antecessores cum eam stolam vestigalem facerent, ac proprio sigillo communiter seruarent ab iniuria, quibusque ita collubrum esset, eam redimerent; Titus suo aduentu eam sustulit ipsum solum adorari volens. Ac ne frustra rerum suarum vnquam reintegrandarum spes vlla Iudaeis fieret reliqua, adiecit Angelus: *Dum delebuntur vsque ad consummationem.*

Dan. 9. *Beati, quorum remissa sunt iniquitates, & quorum reuera sunt peccata. Beatus vir, cui non imputauit Dominus peccatum.* Deinde sic Angelus dicendo prouehitur: *Et in medio hebdomadis cessare faciet altaria, & sacrificia vsque ad pterygium ab exterminio, & vsque ad consummationem & libamentum constituet exterminium.* Dicere verò, *In medio hebdomadis,* in qua aras abrogabit, & victimas, sic euenit. Nam post Saluatoris adscensionem Tiberio demortuo successor imaginem Augusti Hierosolymis posuit, super quo bella multa Iudaeis mouentibus, eos cum debellasset Caius, Iudaeorum aras funditus demolitus est, & victimas, quae ex lege fiebant, cum pterygio sustulit. Pterygium verò summi Pontificis stolam, siue Diploidem appellat. Titij enim antecessores cum eam stolam vestigalem facerent, ac proprio sigillo communiter seruarent ab iniuria, quibusque ita collubrum esset, eam redimerent; Titus suo aduentu eam sustulit ipsum solum adorari volens. Ac ne frustra rerum suarum vnquam reintegrandarum spes vlla Iudaeis fieret reliqua, adiecit Angelus: *Dum delebuntur vsque ad consummationem.*

ἀφ' ἧς ἐπιδρασεώπως αὐτῶν ποτὶ, προσήκειν ὁ ἀγγέλως· ἐπ' ἀφανισμῷ ἕως σιωπλείας.

A ὅτι δὲ ἔθος τῇ γραφῇ τὸ αἵματι κηρύσσει, τὸ πολὺν τὸν πολέμου κατακλυσμὸν ὀνομαζέει, καὶ ἐκ τῶν ἑρμηνείων τῶν Δανιὴλ ὁπτιμαζωμένων. λέγει δὲ ὅτι τὸν καὶ τοὺς σιωπάζουσιν ὄχλοι πολλὸν διωόμεως πολλὰν· καὶ εἰσιλεύονται ἐρχόμενος καὶ κατακλύζων καὶ μὲτ' ὀλίγα λέγει· ὅτι ἡ ἐξ ὁδὸς θωρία· καὶ κατακλύσει βασιλεία ἐν ἐχυρώμασι, καὶ βραχίονος τὴν κατακλύζοντες κατακλυθήσονται. εἶπα πάλιν ἐπιδρασεώπως τὰ πρὸς τὸν δαδῆθης τὸ πρὸς τοὺς ἀγαπῶντας τὸ Θεόν, καὶ φυλάσσοντας τὰς ἐπιτάγας αὐτοῦ, λέγει· καὶ διωαμένους ἀφ' ἧς πολλὰν. ἐβ-

B δομας μία. ἕως γὰρ ἐβδόμου ἔπος μὲν τὸ αὐθιγνῆν τὸ σωτῆρος, πλὴν ὡς ἀλλεπαλλήλων καὶ καὶ κατακλυσμῶν τοὺς Ἰουδαίους, πολλοὶ τὸ ἐκδικησιν θεωροῦντες ἐπίστευσαν εἰς τὸ σωτῆρα. καὶ ἐβδιωαμένους εἰς τὸ κατὰ ἀφ' ἧς πολλὰν, ὅτι γεγραμμένοι λέγουσιν· εἰ ἀρὰ ὅτι καρπὸς τῆς δικαιοσύνης· ἀρὰ ὅτι ὁ Θεὸς κρίνει αὐτοὺς ἐν τῇ γῇ. πρὸς τοὺς αὐτοὺς οὗτοι καὶ κηρύγματα τῆς ἀποστόλων, τὸ σιωπλείας τῆς ἀμνηστίας, καὶ ἀπαλείψιως τῆς ἀδικίας ἐτυχὼν τῷ βασιλείᾳ καὶ τῷ πλὴν τῷ αὐθιγνῆν διήγησιν. οὗτοι καὶ μακαρίζων ὁ Δαυὶδ πάλιν μὲν καὶ τὸ ὑπερὶ πιστευσάντων εἰς τὸ σωτῆρα, ἔλεγε, μακάριοι ὡς ἀφ' ἧς πολλὰν αὐτομίας, καὶ ὡς ἐπεκαλύφθησιν αἱ ἀμνηστίας. μακάριος αὐτὸς ὁ καὶ μὴ λογιστὴν κύριος ἀμνηστίας. εἶπα ἐφ' ἧς λέγει ὅτι τὸν καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐβδόμαδος καταπαύσει θυσιαστήρια καὶ θυσίας, ἕως πτερύγης ἀπὸ ἀφανισμῷ, καὶ ἕως σιωπλείας καὶ σιωπῆς τῆς ἀφανισμοῦ. ὅτι λέγει ἡμεῖς ἐβδόμαδος, ἐν ᾗ κατέπαυσεν τὰ θυσιαστήρια, καὶ τὰς θυσίας, ἐγένετο οὕτως. πρὸ γὰρ πρὸς τὸν ἐπὶ μὲν πλὴν αὐθιγνῆν τῷ σωτῆρος, πλὴν τῆς τῆς Τιβερίας, ὅτι δὲ ἀμνηστίας, εἰς τὴν ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ ἐν τῇ Ἱερουσα-

C λῆμ ἀφ' ἧς πολλὰν πολέμου πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, ἡ τῆς αὐθιγνῆς ὁ Γάιος τὰ θυσιαστήρια αὐτῶν κατέσκαψε, καὶ τὰς θυσίας τὰς καὶ τὸν νόμον σιωπῆς πτερύγης ἀφανισμῷ. ὅτι πτερύγῃ λέγει, πλὴν τῷ ἀρχιερείῳ τοῦ αὐθιγνῆν, ἡ τῇ διπλοῖδᾳ. τῇ γὰρ πρὸς Τίτῳ ὅτι φόρον αὐτῇ ποιησάντων, καὶ ὅτι ἰδίᾳ σφραγίδα φερούσων, καὶ τῇ βουλομένην αὐτῶν μακαριζάντων, ἐ Τίτος ἐλθὼν καὶ αὐτῶν ἐξήφαίσε, αὐτὸν μόνον πρὸς κηρύσσει βουλομένης. ἵνα ἡ μηδεμία ἐλπίς ματαία τοῖς Ἰουδαίοις κατα-

παύσει τὰ θυσιαστήρια, καὶ τὰς θυσίας, ἐγένετο οὕτως. πρὸ γὰρ πρὸς τὸν ἐπὶ μὲν πλὴν αὐθιγνῆν τῷ σωτῆρος, πλὴν τῆς τῆς Τιβερίας, ὅτι δὲ ἀμνηστίας, εἰς τὴν ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ ἐν τῇ Ἱερουσαλῆμ ἀφ' ἧς πολλὰν πολέμου πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, ἡ τῆς αὐθιγνῆς ὁ Γάιος τὰ θυσιαστήρια αὐτῶν κατέσκαψε, καὶ τὰς θυσίας τὰς καὶ τὸν νόμον σιωπῆς πτερύγης ἀφανισμῷ. ὅτι πτερύγῃ λέγει, πλὴν τῷ ἀρχιερείῳ τοῦ αὐθιγνῆν, ἡ τῇ διπλοῖδᾳ. τῇ γὰρ πρὸς Τίτῳ ὅτι φόρον αὐτῇ ποιησάντων, καὶ ὅτι ἰδίᾳ σφραγίδα φερούσων, καὶ τῇ βουλομένην αὐτῶν μακαριζάντων, ἐ Τίτος ἐλθὼν καὶ αὐτῶν ἐξήφαίσε, αὐτὸν μόνον πρὸς κηρύσσει βουλομένης. ἵνα ἡ μηδεμία ἐλπίς ματαία τοῖς Ἰουδαίοις κατα-

ὁ ἱ. λαὸς τῷ θυμῷ Τίτῳ λέγει πρὸς τοὺς, A * * Per latum animi Titum lo-
 χῆσιν ἀπὸ ἀφαισμού. ὅτι δὲ πλείονος βε-
 βαίως ἐπομαλμαδὴ ὁ ἀγγελὸς καὶ τὰ ἑβδο-
 μάδος, καὶ τὰ τῶν ἡμῶν τῶν ἑβδομάδος, πρὸς
 τοὺς πρὸ τῆς αἰδριώτης, ὅτι ἐν ταῖς ταῖς αἰσιν
 ταῖς αἰσιν καὶ ἰδρῶσι, καὶ πρὸς τοὺς αἰσιν ἐπίνοι.
 τῶν γὰρ καὶ βδελύγμα τῶν ἐρημώσεων ἀχάλεισι ὁ
 ἀγγελὸς, ὅτι τῶν ἑβδομάδος ποτὶ οἱ ἐρημώ-
 τες Ἰουδαῖοι. τῶν γὰρ ἐρημώσεων ἐχάλεισι, καὶ
 καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς πρὸς τοὺς ἐλεῖν. ὅτι δὲ ἴδῃτε
 τὸ βδελύγμα τῶν ἐρημώσεων, ὁ ρῆθις Δα-
 νιὴλ τῷ πρὸς τοῦ ἐστὶ ἐν ταῖς αἰσιν, γινώσκε-
 τε ὅτι ἡγίκει ἡ ἐρημώσις αὐτῆς. σημεῖον δὲ ὁ
 ἀγγελὸς ἕως ποτὶ ἐστὶ ταῖς αἰσιν. καὶ τῶν
 δαυταῖς λέγει, ἕως σιωπῆς καὶ σιω-
 πῆς δαυταῖς ὅτι τῶν ἐρημώσεων. σιωπῆς
 καὶ σιωπῆς καὶ τῶν ἐρημώσεων Ἰουδαῖοι.
 ὅτι γὰρ [πρὸς] τῆς πρὸς τοὺς αἰσιν τῆς
 ἐπὶ Ναβουχοδονόσορ Ἰερემίας πρὸς τοὺς, καὶ
 τῶν καὶ τῶν ἐπὶ τῶν αἰσιν αἰσιν εἰπὼν. ὅ-
 τι δὲ πληρῶν Βαβυλῶν ἐδομήχοντα ἔτη. ὁ δὲ
 δαυταῖς Γαβριὴλ ὁ δαυταῖς ἐλπίδα μα-
 τῆς πρὸς τοὺς αἰσιν καὶ τῶν αἰσιν, εἰπὼν. ἕως
 σιωπῆς καὶ σιωπῆς δαυταῖς ὅτι τῶν
 ἐρημώσεων. ταῖς γὰρ αἰσιν συμβέβηκε τῷ θεῷ
 αἰσιν ἐχάλεισι, διὸ τῶν πρὸς τοὺς εἰς τὸν
 Χριστὸν αἰσιν. καὶ τῶν Δαυὶδ πρὸς τοὺς
 πρὸς τῶν αἰσιν αἰσιν λέγει. πρὸς τοὺς
 οἱ βασιλεῖς τῶν γῆς, καὶ οἱ δαυταῖς σιωπῆς
 ἐπὶ τῶν αἰσιν καὶ τῶν αἰσιν, καὶ τῶν Χριστοῦ αἰσιν.
 τῶν γὰρ ἐχάλεισι αἰσιν τῶν αἰσιν τῶν αἰσιν
 μίας, ἐφῆκε λέγει ὅτι. δαυταῖς τοὺς δι-
 σμῶν αἰσιν, καὶ δαυταῖς αἰσιν ὁ δαυταῖς τῶν
 αἰσιν. ὁ δαυταῖς ἐν ταῖς αἰσιν αἰσιν, καὶ
 καὶ ὁ δαυταῖς ἐν ταῖς αἰσιν. πρὸς τοὺς
 πρὸς αἰσιν ἐν ταῖς αἰσιν, καὶ ἐν ταῖς αἰσιν
 πρὸς αἰσιν. καὶ αὐτὸς ὁ δαυταῖς ὁ δαυταῖς
 Δαυὶδ τῷ πρὸς τοὺς Ἰερემίας πρὸς τοὺς
 τοὺς αἰσιν αἰσιν ἐχάλεισι. ἐχάλεισι τῶν
 γῆς μου. ἀφῆκε τῶν κληρονομίας μου. ἔδωκε
 τῶν ἡγεμονίας ψυχῶν μου εἰς χεῖρας ἐχ-
 θροῖς αὐτῆς. τῆς ἀποδείξεως ἡγεμονίας καὶ δαυ-
 ναμοῖς πρὸς τῶν πεπληρωθῆναι πάντα τὰ πρὸς
 τῶν δαυταῖς Γαβριὴλ λελεγμένα πρὸς τῶν
 τῶν πρὸς τοὺς παροῖας, καὶ τῶν μὲν τῶν
 δαυταῖς αἰσιν συμβέβηκε τῶν Ἰουδαῖοις,

quitur addens : Et libaminum exterminij. Vtque verbis plus addat roboris resumit Angelus, quæ ad hebdomadam pertinent, & ad dimidium hebdomadis adiiciens historiam de imagine, quam in templo sancto ipsorum constituit, utque adoraretur, perfecit. Hoc enim & Abominationem desolationum vocauerat Angelus; quia hoc abominati sunt aliquando desolati Iudæi. Hoc enim desolationem vocavit, quemadmodum & ipse Saluator de ea locutus est : cum autem videretur abominationem desolationis, quæ dicta est à Daniele Propheta stantem in loco sancto : scitote, quia prope est desolatio ipsius. Significans autem Angelus quando ea ipsis essent obuentura, verba iterat : Usque ad consummationem temporum, & finem perseverabit desolatio. Et hic Consummationem appellat Iudæos desolatos. Quando enim Ieremias prædixit priorem ætate Nabugodonosoris captiuitatem, tempus quoque rediti-
 nis illis manifestavit : Quando completi fuerint sexaginta anni Babylonis. Archangelus autem Gabriel, ne temerè essent in expectatione, nullam illis spem reliquam fecit, dum dixit : Usque ad consummationem temporum, & finem perseverabit desolatio. Hæc enim, illos Deo deferente, euenerunt. quod in Christum scelestissimè se impiauerant, quemadmodum quoque David de tali ipsorum impietate vaticinatus est : Adstiterunt reges terræ, & principes conueniunt in unum aduersus Dominum, & aduersus Christum eius. Eorum verò desertionem nefarij istius facinoris causa deinceps sic profert : Dirupimus vincula eorum, & proieciimus à nobis iugum ipsorum. Qui habitat in caelis irridebit eos, & Dominus subsannabit eos. Tunc loquitur ad eos in ira sua : & in furore suo conturbabit eos. Quemadmodum etiam Dominus noster per Ieremiam Prophetam prædixit. De tali ipsorum desertione : Dereliquerunt terram meam, diuiserunt hereditatem meam, dedi dilectam animam meam in manus inimicorum ipsius. Cum pro mea virili demonstraui completa esse omnia, quæ de Christi præsentia Gabriel Archangelus dixerat, deque ijs, quæ post ascensionem eius contingere Iudæis, neces-

Matth. 24.
Matth. 23.

Dan. 9.

psal. 11.

Isaiah. 53.

Dan. 9.

Isa. 52.

necessarium quoque est nosse ex ætate regum, qui fuerunt post annos LXX. in captiuitate expletos vsque ad ædificationem Hierosolymitanæ vrbis L X I X. hebdomadas ad Christum vsque ducem porrectas, & alteram vnam hebdomadem, in qua futura erat abbreviatio de Iudæis, & Hierusalem, qua ratione dixit Angelus: Septuaginta hebdomades abbreviatae sunt super populum tuum, & super urbem sanctam, & cætera. Ita verò se res habet, vt in vndecimo volumine historiarum de Antiquitatibus Iudaicis profequitur Iosephus, Cyrus Astyagis successor cuiusæuo Bel prostratus est, & draco externatus, cum primo regni sui anno de captiuitate Iudæos exemisset, præcepit eis, vt Hierusalem ædificarent, largito quoque in ædificationem pecuniario subsidio. Hoc verò anno Babylone occidit Daniel iuxta vocem Angeli byssinis amicti. Ad ipsū enim inquit: *Erge Daniel veni huc, & quiesce: adhuc enim dies & hora antequam compleantur omnia, quemadmodum de eo dicitur in principio tertix visionis: Et erat Daniel quasi anno tertio Cyri regis.* Hoc igitur anno ædificare exorsi ad mortem vsque Cyri in ædificatione perstiterunt, suntque anni XXX. Regnum verò obtinente Cambyse eius filio ex indigenarum principum dilatione intermissa est exstructio per annos sex. Similiter eo regnante, qui Maguseus dictus, res per annum iacuit. Altero verò anno regis Darij post Maguseum iterum ad opus Zorobabelis hortatu conuersi templum perfecerunt anno I X. Darij, mense secundo XXXIII. die. Cuius templi ædificationis tempora in vnum reuocata XLVI. expleant annos hac ratione. Cyri anni XXX. Cambysis VI. Magusei annus I. Darij anni I X. Cuius non ignari Iudæi dicebant Saluatori:

Quadragesimæ & sex annis ædificatum est templum hoc, & tu in tribus diebus exstructum illud? Post exstructionem templi cum alteros XXXVII. annos Darius superuixisset, perdurarunt in extruendis muris anterioribus. Porro circumvicinæ vrbis Hierosolymitanæ gentes non solum obstabant muri istius molitioni, & quæ stabant ædificata subuertebant, sed & continenter eos diripiebant, & captiuos abducebant,

A αἰαλῶντος γινώσκει καὶ ἐκ τῆς χρόνου τῆς βασιλείας τῆς ἡμορφίας μὲν τὴν συμπλήρωσιν τῆς οἰκοδομῆς τῆς αἰχμηδωσίας ἕως τῆς οἰκοδομῆς τῆς Ιερουσαλήμ, καὶ ἐξ ἑβδόμησδε καὶ ἕως Χειρὸς ἡγυμίου, καὶ πλεονέκτησιν μίας ἑβδόμης, ἐν ᾗ ἐγένετο ἡ σιωπὴ ἢ καὶ τῆς Ιουδαίας καὶ καὶ τῆς Ιερουσαλήμ, καὶ φησὶν ὁ ἀγγελος, ἑβδόμησδε καὶ ἑβδόμησδε σιωπῆσθαι ὅτι τὸ λαὸν σου, καὶ ὅτι τὴν πόλιν τὴν αἰών. καὶ τὰ ἐξ ἧς. ἔστι δὲ οὕτως καθὼς Ἰωσήφους ἐν τῇ α' βίβλῳ τῆς ἱστορίας τῆς Ιουδαίας ἀρχαιολογίας διηγῆσθαι.

B Κύριος ὁ μὲν Αὐτάρχειν, ἐφ' οὗ ὁ Βῆλ κατεγράφη καὶ ὁ δρᾶκων ἀπεκτμήθη, ἐν τῇ περὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἀπολύσας τοὺς Ιουδαίους τῆς αἰχμηδωσίας, ἐκάλυψεν αὐτοῖς οἰκοδομῆν τὴν Ιερουσαλήμ, καὶ ἀρχιδωκεν αὐτοῖς καὶ χρήματα εἰς τὴν οἰκοδομὴν. ὧν τὰ ἐπὶ ἐπιτάτῃσιν ὁ Δαυὶδ ἐν Βαβυλῶνι καὶ τὴν τῆς ἀγγέλου φωνῆς, τῆς ἐνδοξοσύνης τῆς βύσσινος. Φησὶ γὰρ πρὸς αὐτοῖς καὶ σὺ Δαυὶδ, διδοὺς καὶ αἰάπαινα. ἐπὶ γὰρ εἰσὶν ἡμέραι ἑώρα εἰς ἀναπλήρωσιν σιωπῆς. καθὼς καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς τρίτης ὁρασίας λέγεται πρὸς αὐτοῖς καὶ ἐγένετο Δαυὶδ ὡς ἐπὶ τῆς Κύρου τῆς βασιλείας. ὧν τὸ οὖν τὰς αἰάπαινας ἀρχιδωκεν τῆς οἰκοδομῆς, ἡμεῖς οἰκοδομῶντες ἕως τῆς τελευτῆς αὐτῆς. καὶ εἰσὶν ἔτη λ'. βασιλεύσας ὅ τῆς ἡορᾶς τῆς Καμύσου, κακώλυται ἡ οἰκοδομὴς ἐξ ἀναφορᾶς τῆς ἐλπίδος ἀρχιδωκεν ἔτη ε'. ὁμοίως δὲ βασιλεύσας καὶ τῆς καλεσμένης Μαγύσης κακώλυται ἡ οἰκοδομὴ ἔτος α'. τὰ δὲ δούτερον ἔτι τῆς βασιλείας Δαρείου μὲν Μαγύσῃσιν ὅτι πάντες πάλιν οἰκοδομῶν καὶ ἀρχιδωκεν Ζοροβάβελ, σιωπῆσθαι τὴν ἰαὸν ἔτι θ' Δαρείου μὲν δούτερον πείτη καὶ εἰκάδι. ὡς ἐπὶ ὁμοῦ καὶ τῆς οἰκοδομῆς τῆς ἰαὸς μὲν. ὧν. Κύριος ἔτη λ'. Καμύσου ἔτη ε'. Μαγύσῃσιν ἔτος ἑνὶ Δαρείου ἔτη θ'. ὅταν εἰδότες Ιουδαῖοι ἔλεγον τὰς φωνὰς παταράσθαι καὶ ε' ἔτισι ἀρχιδωκεν ὁ ἰαὸς ἔτι, καὶ σὺ πλείον ἡμέρας ἐξῆς αὐτοῖς, μὲν ὅ τῆς ἰαὸς οἰκοδομῆς πρὸς τὴν πόλιν Δαρείου ἔτι ε' καὶ, ἐπὶ μὲν οἰκοδομῶντες καὶ περὶ τὴν πόλιν. καὶ τὰς ἐξ τῆς Ιερουσαλήμ ἐξῆς οὐ μόνον ἐκάλυον τὴν οἰκοδομὴν τῆς περὶ τὴν πόλιν, καὶ τὰ οἰκοδομήματα κατέστρεφον, ἀλλὰ καὶ σιωπῶν αὐτοῖς διήρπαζον, καὶ ἐξήχημαλῶν, καὶ ἀπὲ-

ἢ ἀπὸ τῶν ἰσὺς καὶ ἔτι τῆ βασιλείας Ξέρξου. Νεμίας δὲ τις ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἀρχιερεὺς ὢν
Ξέρξῳ τῆ βασιλείας τῆς μαζαίων ὡς Περσίδι πα-
ρὰ τῆ Ἰουδαίας τῆ περσίδι μαζαίων ἐκ-
σι, ἐδιδόθη τῆ βασιλείας Ξέρξου ὡς τὰ καὶ ἔτι
τῆς βασιλείας αὐτῆς εἰσέλθῃ καὶ οἰκοδομῆσαι τὰ
λείψαντα τῆ πίχου τῆ Ἱερουσαλήμ. καὶ λαβὼν
ἐξουσίαν, ὡς τὰς τοῖς τόποις, συνετέλεσε ὁ πί-
χος μὲν ἀπὸ τῆς πολλῆς τῆς καὶ ἔτι Ξέρξῳ τῆ
βασιλείας μὲν ἐν ἑαυτῷ. ὡς ἔτι τὰ πρῶτα ἔτι
τῆ οἰκοδομῆς τῆ Ἱερουσαλήμ ρ'. ὥτως. ἀπὸ μὲν
πρῶτον ἔτι Κύρου ἕως θ'. ἔτι Δαρείου, ὅτι
ὁ ἰσὺς συνετέλεσε ἔτι μὲν, ὡς πρῶτον. ἀ-
πὸ δὲ ἰ Δαρείου, ἕως καὶ Ξέρξου ἔτι π' ὡς
μὲν πρῶτον. ὁ μὲν τὰ τῆ οἰκοδομῆς Ἱερουσαλήμ
καὶ ἰωσήπου ἔτι ρ'. τὰ δὲ ἀπὸ τῆς οἰκοδομῆς τῆς
Ἱερουσαλήμ ἕως τῆς ἀναλήψεως τῆς ἑστῆς ἔ-
τι υπγ'. καὶ αὐτὸς ὁ ἀπὸ τῆ οἰκοδο-
μῆς αὐτῆς τῆ Ἱερουσαλήμ ἕως Χειροῦ ἡγου-
μενῶν ἐβδόμαδες ζ'. ἐβδόμαδες ξς'. ἀπὸ ὅ-
θεν ἔτι μὲν. μὲν γὰρ πρῶτον οἰκοδομῆς τῆς Ἱερου-
σαλήμ ἐβδόμαδες Ἀρταξέρξης ὁ μακρόχρ-
ον ἔτι μα'. καὶ δὲ ἰωσήπου, ὅτι ὅτι ὁ πρῶτον Ἐσθὴρ
λαβὼν πρῶτον τῆ Μαρδοχαίου. ὅτι τὸν ἐσ-
τῶν Ἀμάνης. μὲν δὲ τῆς Ξέρξης μὲν ὡς ζ'.
ἡμέρας ζ'. Σογδιανὸς μὲν ὡς ζ'. Δαρῆος ὁ
ἰσὺς ἔτι ιθ'. Ἀρταξέρξης ὁ Κύρου τῆ περσίδι
ἀδελφὸς ἔτι μ'. ὡς ὁ Ἀρταξέρξης ἔτι καὶ καὶ
μὲν ὡς ζ'. Ἀρσῆος ὁ ἰσὺς ἔτι δ'. Δαρῆος, ὁ κα-
θ' ἡμεῖς Ἀλέξανδρος ἔτι ς'. ὁ μὲν βασιλεὺς Περ-
σῶν ἐκ τῶν μὲν πρῶτον οἰκοδομῆς τῆ Ἱερουσαλήμ ἔ-
τι ραγ'. Ἀλέξανδρος μὲν ὁ καθ' ἡμεῖς Δαρῆος
ἔτι ιβ'. Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ἔτι κ'. ὅτι αἰχ-
μαλωτὶς εἰς Αἴγυπτον πρὸς Ἰουδαίους. Φιλα-
δελφὸς ἔτι λη'. ὅτι ἀπὸ τῆς πρὸς αἰχμαλώ-
της τῆ Ἰουδαίας ἐφελιπμήσαντο μεταχρῆσθαι
εἰς Ἑλληνίδα γλῶσσαν τῆς Ἑβραϊκῆς βίβλου.
Ἐργάτης ἔτι κα'. Φιλοπάτωρ ἔτι ις'. ὅτι φα-
νὸς ἔτι κη'. Φιλομήτωρ ἔτι λδ'. Ἐργάτης
δωδεκάτης ἔτι κβ'. ἑστῆς ἔτι λς'. Διονύσιος ἔ-
τι κδ'. Κλεοπάτρα ἡ θυγάτηρ Διονυσίου ἔτι
κβ'. γίνονται ὁ μὲν τὰ τῆ Πτολεμαίου μὲν Ἀ-
λεξάνδρου, ἀπὸ ὅ καὶ ἡ Δαρῆος ἔτι σπς'.

A & necabant ad quintum & vicesimum
annum regni Xerxis. Nchemias autem
genere Iudæus pincernarum regis Xer-
xis princeps cum exsistens in Perside id
cognouisset de Iudæis, qui peregrina-
bundi illuc aduenerant, orauit regem
Xerxem anno quinto & vicesimo ipsius
regni liceret sibi Hierusalem inire, &
muri restantia ædificare. Facta potesta-
te ea loca defendens muros absoluit
contento admodum labore octauo &
vicesimo anno Xerxis regis, mense no-
no. Sic ut ad extructā de integro Hie-
rusalem anni sint omnino C. ad hunc
modum. A primo anno Cyri ad nonum
vsque Darij annum, cum perfectum est
templum acti sunt anni XLVI. ut ante
est expositum. A decimo verò Darij vs-
que ad XXVIII. Xerxis anni sunt LV.
subducto trimestri. Similiter de Iosephi
sententia centesimo anno stetit ædifica-
tio Hierusalem. Ab ædificatione verò
Hierusalem ad adscensionem Saluato-
ris anni sūt quadringenti octoginta tres.
Idque cum Angeli verbis congruit: *Ve-
iterum ædificetur Hierusalem usque ad Christū*
*ducenti hebdomades septem, & hebdomades se-
xaginta duas erunt:* quæ sic explanantur:
Post instauratam Hierusalem regnauit
Artaxerxes Longimanus annos XLI.
Ac ut Iosepho visū, hic ille est, qui Es-
ther duxit Mardochei filiam, quo re-
gnante in crucem sublatus est Amanes.
Post hunc Xerxes bimense tenuit impe-
rium, & dierum septem; Sogdianus se-
ptem menses regnauit; Darius Nothus
annos XIX. Artaxerxes Cyri iunioris
frater, annos XL. Ochus cognomina-
tus Artaxerxes annos XXV. mēf. VII.
Arses Nothus annos IV. Darius, quem
Alexander sustulit, annos sex. Compo-
sita octo regum Persarum imperia con-
ficiunt annos CXXXVI. ab ædifica-
tione Hierusalem. Alexander perēpto
Dario annos XII. imperauit. Ptolomæus
Lagi annos XX. Hic abduxit cap-
tiuos in Ægyptum Iudæos. Philadel-
phus annos XXXVIII. hic solutis Iu-
dæorum captiuis libros Hebraicos in-
censo studio curauit in Græcam linguā
transcribi. Energetes annos XXV. Phi-
lopatēr annos XVII. Epiphanes annos
XXIV. Philomater annos XXXV. E-
uergetes alter annos XXII. Soter an-
nos XXXVI. Dionysius annos XXIX
Cleopatra Dionysij filia annos XXI.

Dan. 9.

Omnes ab Alexandro, ex quo Dariū sustulit, colliguntur Ptolomæorum an. CCLXXXVII.
f f f

Reges Romanorum, Augustus annos XLIII. Hoc regnante Christus secundum carnem genitus est, anno XXIX. regni ipsius Tiberius Cæsar regnavit annos XXII. Decimo verò octavo anno regni ipsius expleto redemptionis opere Saluator crucifixus surrexit à mortuis, & adsumptus est post CCCCLXXXIII. annos ab ædificata Hierusalem, secundum Angeli prophetiam post hebdomadas annorum sexaginta novem, hoc modo. Ab anno primo Cyri Astyagis successoris, cuius ævo Bel prostratus est, & draco exterminatus, ad ædificationem Hierusalem anni C. Ab ædificatione Hierusalem vsque ad eandem Darij anni CXXXVI. Ex quo Darius cæsus fuit vsque ad Augustum anni CCCCLXXXVII. Augusti post necem Cleopatrz anni XLIII. Nam ante eius mortem tenuit imperium annos III. Ideoque nonnulli autumant regnasse annos XLVI. Tiberij Cæsaris anni XVIII. Nam decimo octavo eius anno Dominus adsumptus est in cælum. Sic ab ædificatione Hierusalem vsque ad Christi adsumptionem sunt anni CCCCLXXXIII. hebdomades annorum LXIX. A resurrectione verò Saluatoris ad tertium vsque Caij annum altera vna hebdomas. Ita vt hebdomades annorum LXX. sint aptissime cum Angeli vaticinio. Hæc enim hebdomas est, quam dixit: *Confirmabit autem pactum multum. Hæc siquidem sunt hebdomades dictæ ad consummationem peccatorum eorum. Vt si velint audire vocem tubæ Domini nostri Iesu Christi, facili delectantur cuncta ipsorum peccata, & iniquitates. Si non admiserint salutarem eius doctrinam, tunc gratiam doni cœlestis transiturem ad gentes, quæ sanctæ eius vocationi morem gesserint. Sicut & ipse Saluator voce Prophetæ dixit: Et dixi, audite vocem tubæ, & dixerunt: Non audiemus. Ideo audierunt gentes, & qui pascebant greges eorum. Nam antequam CCCCLXXXIII. anni cōplerentur, cōmiseratione motus in eos Saluator discipulos suos nōnunquā ita cohortatur: In viā gentiū ne abiitis, & in civitates Samaritanorū ne ingrediamini. Sed potius ire ad ones, quæ perierunt domus Israel. Suz verò matri tēpus veniæ Iudæis offerēdæ hac aperiebat sentētia: Nondū venit hora mea. Nōnunquam Syrophœnissæ dicēs:*

A βασιλεὺς Ρωμαίων ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ ἔτη μγ'. τοῦτο
 βασιλεύοντες ὁ Χρὶςτὸς ἐγέννηθη καὶ ἔφη. ἔτη
 κθ' τῆς βασιλείας αὐτοῦ. Τίβεριος Καίσαρ ἔτη
 κβ'. πρὶν δὲ ἐν ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, πλη-
 ρώσας τὸν οἰκονομίαν ὁ σωτὴρ, σαυρωθεὶς, καὶ ἀ-
 ναστὰς ἐκ νεκρῶν, ἀειλήφθη μὲν ὑπὸ ἔτη τῷ
 οἰκοδομηθῆναι τὸν Ἰερουσαλὴμ, καὶ τὸν τῷ
 αἰγύλου περὶ φητίας, μὲν ἐβδόμησας ἐτὶν ξθ'.
 οὕτως, ἀπὸ α' ἔπεις Κύρου μὲν Αἰγυπτίῳ, ἐφ'
 ὃ ὁ Βῆλ καταγράφη, καὶ ὁ δράκων ἀπικταμένη.
 εἰς τ' οἰκοδομῆν τῆς Ἰερουσαλὴμ ἔτη ρ'. ἀπὸ
 ἧς τῆς οἰκοδομῆς Ἰερουσαλὴμ ἕως καταρτίσεως
 Β Δαρείου ἔτη ρλς', καὶ ἀφ' ὃ καθρέθη Δαρεῖος
 ἕως ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ ἔτη σπζ'. ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ μὲν τ' ἡ-
 ραπὶ Κλεοπάτρας ἔτη μγ'. πρὶν γὰρ τῷ θαλάτῃ
 αὐτῆς κατέχευε ἔτη πεία. καὶ ἀφ' αὐτῆς πέντε
 λέγουσιν αὐτὴν βασιλεύσαν ἔτη μς'. Τίβεριος
 Καίσαρ ἔτη ιη'. πρὶν γὰρ ιη' αὐτῆς ἔτει ὁ κύριος
 ἀειλήφθη. ὡς εἶπ' ἀπὸ τ' οἰκοδομῆς τ' Ἰερουσα-
 λὴμ ἕως τ' Χρὶστοῦ αἰδηφίως ἔτη υπγ'. ἐβδό-
 μαδες ἐτὶν ξθ'. μὲν ἧς αἰάσαν τῷ σωτῆρι
 ἕως τείνου ἔπεις Γαῖου, ἑπτά ἐβδόμας μία. ὡς
 εἶπ' ἐβδόμαδες ἐτὶν ο' καὶ τ' τῷ αἰγύλῳ περὶ
 φητίας. αὕτη γὰρ ὅτι ἡ ἐβδόμας ἡν εἶπεν καὶ
 C δυναμώσθ' ἀφ' ἧς πολλοῖς. αὗται γὰρ εἰσιν
 αἱ ἐβδόμαδες αἱ ρηθῆσαι πρὸς αἰα πληρῶσιν τ'
 αἰμῶνι αὐτῶν. ἵνα ἐὰν μὴ θλήσωσιν ἀκρύ-
 σαι τῆς φωτὸς τῆς σάλπιγγος τῷ κυρίου ἱερῶν
 Ἰησοῦ Χρὶστοῦ ἀπαλειφθῶσιν αὐτῶν πᾶσαι αἱ
 αἰμῶνιαι καὶ αἱ αἰομίαι. Εἰ δ' ἡ μὴ περὶ δίδω-
 νται τὸν σωτῆρα αὐτῶν διδασκαλίαν, τίτε ὀφ-
 ρεῖται τὸν χάρειν τ' οὐρανοῦ δωρεὰς εἰς τὰ ἔθνη
 τὰ ἀπακούσμενα τῇ ἀγίᾳ αὐτοῦ κλήσῃ. κα-
 θάρσας αὐτοὺς ὁ σωτὴρ ἀφ' αὐτῶν περὶ φητίου ἔλε-
 γα. καὶ εἶπα, ἀκρύστατι τῆς φωτὸς τ' σάλπιγγος.
 D καὶ εἶπα, ἀκούσμεθα. καὶ τῷ πᾶσι ἡκούσθη
 τὰ ἔθνη, καὶ οἱ ποιμαίνοντες τὰ ποιμνία αὐτῶν.
 πρὶν γὰρ τ' συμπληρώσεως τ' υπγ' ἐτὶν συμπα-
 ρητικῶς κυνῶμος πρὸς αὐτοὺς ὁ σωτὴρ, ποτὶ μ'
 ὡς κελεύεται πῶς ἐαυτὸν μεθυσθεῖς, λέγων, εἰς
 ὅδον ἔσται μὴ ἀπέλθῃτε, καὶ εἰς πόλιν Σαμα-
 ριτῶν μὴ εἰσελθῃτε. πορεύεσθαι δ' μάλλον πρὸς
 τὰ πόλεις τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ. τῇ
 δὲ ἐαυτὸν μητεῖ πρὸς τῷ χρόνῳ τῆς συγχώμενης
 τῆς πρὸς τοὺς Ἰουδαίους διδόναι ἔλεγον. οὕτως ἡ-
 καὶ ἡ ὥρα μου. ποτὶ δ' τῇ Συροφονικίᾳ λέγων.

οὐκ ἐστὶ καλὸν λαβόν τ' ἄρτον τ' ἔτιναι, ἢ βλάψαι A
 τοὺς κυναρίους. ποτὶς ἔλεγον, οὐκ ἀπιστάλλω, εἰ
 μὴ εἰς τὰ παρόντα τὰ ἀπολωλότε οἴκου Ισ-
 ραήλ. ποτὶς ἔδακρύνοντο τ' Ἱερουσαλήμ, ἔλεγον
 πρὸς αὐτὸν· εἰ ἔγνω, καὶ σὺ οὐ τὰ χαρὰν τοῦτο
 τὰ παρὲς [εἰρηνώλῃ σου] νυνὶ ἔκρυψεν ἀπὸ ὀφ-
 θαλμοῦ σου. ὅς ἡ ἐσθλὸς αὐτοῖς τέλος μὲν δα-
 κρύων θρηνητικῶν μὴν ἔλεγον· Ἱερουσαλήμ, Ἱε-
 ρουσαλήμ ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς παροφθίμους, καὶ λιθο-
 βολῶσα τοὺς ἀπισταμένους πρὸς αὐτὸν, ποσά-
 χεις ἠγάπησας ὁπισθωαγαλῶν τὰ τέκνα σου, οὐ ὅ-
 ποι ὅπως τὰ ἰουδαία ἐαυτῆς ὑποθέτει πειρῶντας,
 καὶ οὐκ ἠγάπησας. ἰδοὺ ἀφίσταται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑ-
 μῶν. ὅτι ἔγνω τὸν χρόνον τὸ πρὸς αὐτοὺς συνή-
 μως μέγας ὥρας μίας πληρωμένων, ἐλθόν-
 τω πρὸς αὐτὸν τὸ ὑποκρινόμενον μὲν τῷ Ἰούδα, ἔ-
 λεγον πρὸς αὐτοὺς· ὡς ὅτι λησὴν ἐξήλασται μὲν
 μαχαίρην καὶ ξύλον συλλαβὴν με, καὶ ἡμέραν
 ὄντος μου οὐ τὰ ἱερῶ, οὐκ ἐπιβάλλετε ἐπ' ἐμὲ
 τὰς χεῖρας ὑμῶν, ἀλλ' αὐτὸς ὅστις ὑμῶν ἡ ἡμέρα,
 καὶ ἡ ἐξουσία τῶν σκέπης. ὁ δὲ καὶ πρὸς τὸν αὐτὸν
 πατέρα ἔλεγον· πατήρ, ἐλὼν ἡ ὥρα, δόξα-
 σὲν σου τοῖς υἱοῖς. μὲν γὰρ πλεονάζοντες αἰδέσασιν ὅτι οὐ
 συμπλήρωσις τῆς ὑπὸν ἐστὶν ἐλπίς, μὴ μετα-
 νοήσαντων αὐτῶν, ἐπιτίλλεται τοῖς ἀγαθοῖς αὐτῶν
 μαθηταῖς λέγων· πορευθέντες μαθητεύσατε
 παντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα
 τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος.
 ὁ δὲ μνηστικοὶ τῆς χρόνου συμπληρωθέντος, ἐ-
 πιστάμενοι οἱ μαθηταὶ ἔλεγον πρὸς τοὺς Ἰουδαίους·
 ὑμῖν ὡς ἀναρχοὶ παρὸν λαλῶμεναι τὸν λό-
 γον τοῦ Θεοῦ· ὅτι δὲ ἀποκρίσθαι αὐτοῖς, καὶ αἰα-
 ξίαις ἐαυτοὺς κρίνει τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἰδοὺ εὐα-
 γέλιον εἰς τὰ ἔθνη. οὕτω γὰρ ἐπιτάσσεται ὑμῖν ὁ
 Θεός. τὸ οὖν ἀποδείξωμεν τὸ πρῶτον τῶν ἡλειμ-
 νῶν φανερῶς ἡμετέρας εἰς τῆς τῶν ἀρχαγγέλων
 Γαβριὴλ διδασκαλίας, πανταχούθεν Ἰουδαῖοι τῆς
 ματαίας παρεδουίας, δι' ἧς ἀπατάσιν τοὺς ἀ-
 πλουσίους.

Λέγει εἰς τὸν ἀναγγελισμὸν τῆς προμαχίας,
 ἡσυχία.

ΛΟΓΟΣ ΑΘ'.

ΜΕλέγας τὸ ἱερωτικὸν ἀνθρώπου ἀσέφους,
 ὁ δὲ ἁγίος πρῶτος καὶ ἡσυχία ἀντιμετρί.

Non est bonum sumere panem filiorum, & mittere canibus. Nonnunquam : Non sum-
 missus, nisi ad omes, quae perierunt domus
 Israel. Nonnunquam super vrbe Hier-
 osolyma illacrymans eam alloqueba-
 tur: Si cognovisses, & tu; & quidem in hac
 die tua, quae ad pacem tibi: nunc autem ab-
 scoudita sunt ab oculo tuo. Quis eorum
 tandem futurus esset exitus, cum lacry-
 mis profecto lamentabilibus pronun-
 ciabat: Hierusalem, Hierusalem, quae occi-
 didis Prophetas, & lapidas eos, qui ad te
 missi sunt, quoties volui congregare filios tuos,
 quemadmodum gallina congregat pullos suos
 sub alas, & noluisti. Ecce relinquetur do-
 mus vestra deserta. Vbi vero cognouit
 venia tempus vnius horae terminis con-
 cludi, eos ad se venientes cum Iuda, &
 satellitibus sic alloquitur: Tanquam ad
 latronem existis cum gladijs, & fustibus
 comprehendere me. Quotidie apud vos sede-
 bam docens in templo, & non in me te-
 nuisti. Sed hac est hora vestra, & pote-
 stas tenebrarum. Ideoque ad Patrem di-
 cebat ipse: Pater, venit hora; clarifica
 Filium tuum. Nam Iudaei post sanctam
 resurrectionem expletis annis quadrin-
 gentis octoginta tribus cum poeniten-
 tiam agerent nullam, sanctis suis disci-
 pulis ita praecipit: Euntes docere omnes
 gentes, baptizantes eos in nomine Patris,
 & Filij, & Spiritus sancti. Quod com-
 pleti temporis mysterium cognosken-
 tes discipuli dixerunt Iudaeis: Vobis oport-
 cebat primum loqui verbum Dei, sed quo-
 niam repellitis illud, & indignos vos indi-
 catis vitae aeternae: ecce convertimur ad gen-
 tes; sicut enim praecepit nobis Dominus. Facta
 igitur ex Archangeli Gabrielis doctri-
 na demonstratione de manifesta Vncti
 praesentia, à vana expectatione, qua
 fallunt simpliciores, Iudaei pendere de-
 sinant.

In sanctissima Deipara Annun-
 ciationem.

ORATIO XXXIX.

Qui sanctissimam Virginem Dei-
 que matrem collaudaturus est,
 plurimam laudum materiam inueniet,
 f f f ij

Sed ego propriam infirmitatem cognitam habeam, ut rerum magnitudini impari, diu animo percussus id facere sustinui. Veluti enim si quis onerosa sarcina prae-gravis in æquor etiam immensum supra vires iussus dare se non sine animi reluctantis certamine refugit: sic ego peccatorum oppressus pondere cunctanter eiusmodi orationum materiam sumo, negotium id esse arbitratus hominum perspicacissimorum, quique à corpore, & animo sincerè expurgati, nec-non emicatione quadam diuinæ gratiæ affatim illuminati debitam Dei matri laudationem plenè concinnent. Verùm mihi hinc nulla loquendi libertas parata est. Neque enim, ut Isaias Seraphinorum contemplator cœlesti carbone mihi labia expiata sunt; neque spirituales pedes calceorum vinculis exsoluti, vñ. Moysi. Vbitales etiam videre est non sine animi æstu ac perturbatione subire res arduas. Quemadmodum magnus ille Moyses, mansuetudine supra cunctos mortales euectus, à Deo vocatus, missusque ad libertatem populo restituendam, diu tale munus detrectauit: magna licet ostenta, cœloque missa supernæ opus ætæ pignus accepisset: licet etiam postquam ex Ægypto emigrauerat, maiorum miraculorum accellione fuisset animatior: siue cum virga pulsatum mare viam populo dedit vel liccis pedibus, fluxaque marinæ aquæ natura exæquatis rupibus adsimilis, murorum in faciem utrimque stetit pro firmissima statione: siue cum siccissima rupes & humore vacua eiusdem virgæ percussione fluuiatiliū aquarum abundantia solitudinem inundauit: siue cum cursus aliarum acerbitas vndarum iniectu ligni exuta est dulcitudine conciliata: siue cum insperato pane cœlitus pluit, & innumerabilis multitudo alta est, & satiata: siue cum præter hæc, alia per eum facta sunt humana cogitatione maiora. Et post tot experta miracula, cum Sinzum montem superare iubebatur scriptas Dei digito tabulas excepturus, alios procul à pede montis submotos manere iussit, quamuis à mulierum consuetudine pridem essent expurgati, sancti verò tabernaculi ministros à plebis societate segregatos paulum permisit adicendere ac supra hos sacerdotes aduocauit,

Α ἔγω δὲ ἢ ἐμῶν γινώσκων ἀδύνατον, τὰς μεγάλαις τῆς πορφυρῆς δόξης ὅτι ἰσχυροτέρῳ, ὅτι πολὺ κατεῖχον ἐμῶν ἐκπληρώματος. ὡς γὰρ εἴ τις βαρὺ περικείμενος φορτίον, εἰς ἀχαιῆς τι πλάγος καὶ ἀδυνάτου καὶ ἀδυναμίας κινδύνου, ἀγνοῶν αἰσθύνεται. ὅπως ἀμύλητος πεφορτωμένος, ἀπεκινῶ πρὸς τὴν ἰσχυρίαν τῆς λόγου ὑποθέσει. Περικινῶν δὲ πορφυρῆα κρίνας, καὶ ψυχῇ καὶ σῶμα καλῶς καθαρμύειν, οἱ τῆς χάριτος πλουτιῶντες τὴν ἑλλαμψίαν, τὸν ὀφειλόμενον τῇ πορφυρῇ πληρώσουσιν ἑαυτοὺς. ἔγω δὲ, τυλικάυτης ἀπορῶ πρὸς ῥησίαν. οὐτε γὰρ αὐθρακι χάρις καὶ χαλκή καθαρμοῦ, ὡς ὁ θεὸς τῆς Σεραφίμ Ησαΐας, ὅτι τῆς ποδῶν τῆς ψυχῆς ἔλυσεν ὁ ὑποδήμας, ὡς Μωϋσῆς ὁ ἡσπείστος. ὅπου καὶ πῶς τινὲς ἐστὶν ὅραν πρὸς τὴν ὑποθέσειν πορφυρῆα. τὴν ἀφαιρέσιαν ἰλλιδίαν, ὡς καὶ τὸν μέγαν ἐκκινῶν Μωϋσῆα, τὸν καὶ πᾶσι αἰσθύνειν πορφυρῆαν, ἡδὴν πορφυρῆαν πρὸς τὴν τῆς ἀπορῆς πικρόμενος ἐλθὼν χάρις, ὅτι πολὺ κατεῖχον τὴν ὑποθέσειν τὴν ἑλλαμψίαν καὶ τὴν ἰσχυρίαν. καὶ τὴν σημασίαν χάρις καὶ μεγάλοις, τῆς αἰῶνις ὅτι χυρῆας τὴν πῆσιν λαμβάνοντα. καὶ πάλιν μετὰ τὴν δὲ Αἰγύπτου πορείαν, μετὰ τὴν πορφυρῆαν ἡμῶν ταύμασιν ὅτι καὶ ῥάβδῳ παταγῶσα θαλάσσαν, τὴν δόδον ἀφαιρέσις ποσὶ τῆς ἀπορῆς περὶ τῆς πικρῆς καὶ τῆς πικρῆς ὁδῶν ῥοῶν φέρεται καὶ ὁμοίωσιν ἀπεξεσμένῳ πετρῶν, εἰς ἀφαιρέσις καὶ ἐκκατεῖναι ἐπιτρέχει. πῆσιν ὅτι ἐρησάται καὶ αἰκμος, τῇ πληγῇ τῆς αὐτῆς βακτηρίας, ποταμῶν ῥαῖς ἀφαιρέσις, τὴν ἰσχυρίαν ἐπιτρέχει. καὶ αὐτῆς πικρότης ἐτέρων ὁδῶν, ἐμβολῇ ξύλου ἐγλυκύνετο. ὅπως ὅτι κατεῖχον ὁδῶν ὁδοῦν ὁδοῦν, εἰς κόρον ἐπέφευγε δυσσεύβητος πληθὺς. ἀλλὰ τι πρὸς πούτως δὲ αὐτῇ ἐχέει, πᾶσι τοῖς λογισμοῖς καὶ ἀλλοψίαν. καὶ μετὰ τὴν ἰσχυρίαν τὴν ταύμασιν ἐκκατεῖναι τὴν πικρῆν, ὡς καὶ ὁ Σιναῖος ὅρος αἰσθύνει ἐπιτρέχει. τῆς δακτύλου Θεοῦ κατεῖχον πλάγος ὑποδέξιμος, εἰς μὴ ἀλλοψίαν, μακαρί που τῆς ὑπορῆας ἐστὶν ἀποτρέχει, τῆς πρὸς γυναικὸς ὁμιλίας πάλαι καθαρμοῖς. πῶς ὅτι τῆς ἀγίας σκηνῆς λειτουργοῖς, μικρὸν ἀναδύναι πρὸς ἀλλοψίαν τῆς τῆς ἀπορῆς χυρῆας ἀποκατεῖναι καὶ πούτως αἰσθύνει πῶς ἰσχυρίαν πορφυρῆαν,

Ὁ ἀγαθός τις ἱερατικῆς τάξεως τε καὶ σά-
 σιας, τοῖς ὑποτακτικοῖς διδάσκων. ὑψηλότερον δὲ
 πρότερον ἔξω μὲν τοῦ γόφου, τὸν Ααρὼν ὡς
 ἀρχιερεῖα κατέταττον· αὐτὸς δὲ μόνος τῷ Θεῷ
 πλησιάζει, καὶ πρὸ αὐτοῦ τὴν οὐρανίαν
 δόξαν διδάσκει, καὶ τυπικῶς αὐτῇ αἰ-
 δεῖσθαι νομοδοτεῖται. καὶ ὁ πᾶσι καὶ τιλι-
 καδῶς τὸ δέξασθαι, ἀκούει τῆς φωνῆς τῆς Γα-
 ληλαιοῦ, καὶ βροτῆος, καὶ ἀστραπῶν, καὶ τῆς δόξης
 δυνάμεων ὡς πύργου θρόνου, εἰς πᾶσι τὴν
 ἁγίαν ἀγωνίαν ὑποβάλλει, ὡς μὴ διώσασθαι
 κρατὶν τῆς ἰδίας λογισμῶν, βοᾷ δὲ πᾶσι ἀ-
 κεφαλοῖς, ὡς ἐμφοβὸς εἶναι καὶ ἐνθρονος καὶ τῶν
 Μωσῆς ἐκείνου, ὁ οὖν εἶδεν καὶ οὐ δι' ἀνι-
 γμάτων λαλεῖν ἀκούει Θεοῦ, καὶ εἶμα καὶ
 εἶμα πρὸ διαποτρὸς ἀγαλλομένης· ἐμοὶ δὲ πᾶ-
 σις ἀρετὴ φόβος ὡς εἰς ἐκείνην βουλομέ-
 νῳ προσφέρειν τῇ ποσὶ τὸν ἔπαυτον, μήπως
 τῆς ἀληθείας ἀποσφαλῶ καὶ πᾶσι οἰομένους
 ἀπὸ τῆς λογισμῶν, λάθω τι τῆς αὐτῆς αἰα-
 ξίαν φηγέμενος. ὃ γὰρ εἰς ὅσον αἰσθητὴν αἰα-
 ξίαν σκοπῶ, οὐδὲ τὸν ὑποφάνη καχυμῶν
 ἀεὶ ἀγαπᾶσθαι, καὶ τῇ περικαλλείᾳ τῆς αἰθέ-
 ρος αὐγῇ περιλαμβάνειν· ἀλλ' ὡς ἐν μάστιγι
 τῶν περὶ αὐτοὺς δυνάμεων ὑποβάλλειν, καὶ τὸ
 οὐρανίον ἀφιδαν πληροῖν θρονοῦ, μὴ γίναι τῆς
 πᾶσι καλλίστης ὁρμῆς, ἀλλὰ καὶ τῶν εἰς δι-
 αμῶν ὑποφάνη, τῇ σινοργίᾳ τῶν ποδηγεῖν-
 τες ὅτι τὰ θεία πᾶσι μαρτυροῦν, καὶ πᾶσι ἀπὸ τῆς
 χειρὸς αὐτοῦ περιλαμβάνειν· ὑποφάνη δὲ
 καὶ θρόνον τὴν φαιδρότητα, καὶ τὴν ἐν τῇ
 κυριοτήτι ὑποφάνη, τὴν τῆς δόξης ἡγε-
 μῆας, καὶ τὴν τῆς ἐξουσίας περιλαμβάνειν· ἐπὶ δὲ
 ὁ κρατὶν τῆς θείας δυνάμεως, τὸ τε ἀρετι-
 κὸν τῆς τῆς πολυμορίας Χερουβὶμ καθεσθ-
 ῆναι, καὶ τῆς ἐξαπτερόων Σεραφὶμ τὴν καὶ
 πᾶσι μέγας ἀκούειν κίνησιν. καὶ εἰ τις ἐπὶ τῇ
 κλίσει ἐπὶ τὴν τῆς, μὴ γίναι τῶν δρόμων
 καὶ τῆς ἐπίστασις. ἀλλ' εἰς τὴν αὐτὴν ὅτι
 καὶ ὅτι σινοργίᾳ τῆς τῆς τοῦ πολυμορίας
 ἡγεμῆας τῆς οὐρανίας δόξης ἀπαύλας κα-
 τεσθῆναι τῶν ἀληθινῶν περιλαμβάνειν καὶ πᾶ-
 σι τῆς φωνῆς, εἰς τὴν δόξαν τῆς ποσὶ τῆς
 ἀφηνίας, ὅτι καὶ ποσὶς ὅτι τε καὶ λέγεται·

A subiectos edocens quanta sacerdotalis
 & ordinis, & status sit excellentia; om-
 nibus autem celsiorem, extra caliginem
 tamen, Aaronem, quod esset Pontifex,
 constituit: ipse solus interim propior
 Deo sit, rerumque coelestium decen-
 tem ordinationem ex eo discit, data le-
 ge, ut eas rudi modo commonstraret.
 Et hic tali, tantaq; virtute vir audiens
 tubarum, ac tonitrus sonum, fulgetro-
 rum, aliorumque terrorum experiens,
 sic mente confusus perturbatusq; ani-
 mo est, ut impotens animi palam omni-
 bus faceret, quanto versaretur in metu,
 ac trepidatione. Hæc illi Moyse euene-
 runt, qui in specie, non in ænigmate
 Deum audiebat loquentem, qui in fa-
 cie ad faciem cum Domino sermonem
 miscebat. Me verò Dei matri laudem
 afferre volentem quantus timor, uti par
 est, circumstare debeat: ne à veritate
 aberrem, nè per imprudentiam, dum
 eam dictis ornare me autumo, quid-
 quam quod dedecet effutiam. Neque
 enim mihi propositum est in montem
 sensilem, aut fusam supra terram nebu-
 lam penetrare, neq; pulcerrima ætheris
 luce circumfulgere: sed, qua fas, eorum
 pulchritudinem superuadere, & cœle-
 stibus orbibus propius admoueri. Neq;
 verò omnium honestissimus hic stabit
 impetus: sed ulterius, quoad potero, e-
 mergam fretus ope Spiritus ad diuina
 promouentis: chorosque & stationes
 Angelorum percurram, & eorum ordi-
 num principes simul relinquam, euchar
 supra thronorum adspectum longè iu-
 cundissimum, supra honoratam Domi-
 nationum excellentiam; supra Prin-
 cipatum ducatum, supra late explica-
 tam Potestatum maiestatem, præterea
 supra præpotentem diuinarum Virtu-
 tum vim; supra purissimos, & oculis cre-
 berrimis perspicacissimos Cherubinos;
 supra Seraphinorum senis alis instructo-
 rum motionem quaquaversus expedi-
 tissima: si qua quoque creatura alia his-
 ce superior; nequaquam ibi steterit a-
 nimi cursus. Verum si fas est homini
 carnis vinculis colligato curiosissimos
 mentis oculos, eosque inconniuentes
 audaciter defigere in delibatum de glo-
 ria Dei Patris splendorem, Filiumque
 coæternum, qui vero circumfulget &
 manifestatur lumine, agnoscere: inde
 sumam initium laudationum Dei ma-
 tris, vnde ipsa talis est, & appellatur.

ἔγω βῆς τὸν κτησάμενον, καὶ ὅτος πλὴν φάνηται
 τῷ κυρίου αὐτοῦ· Ἰσραὴλ δὲ με οὐκ ἔγνω, καὶ ὁ
 λαός μου ἢ σιγήσῃ· πολλοὶς δὲ σωφροσύναις
 ἔσονται, πρὸς πλὴν κρείττονα ζῶν οὐκ ἐπαμύλ-
 λου, ταῖς ποιεῖται μάλλον χαίροντες πολυτε-
 μασι. καὶ τούτων ὅπως πρὶν ἡμῶν γινόμενον, οὐκ
 ἀπεγράφει τὰς δούλους ὁ δεσπότης· ἀλλὰ μετ-
 αῖς τῶν ἰδίων οἰκτιρῶν ὁ μηδέποτε τούτων ἐ-
 πιλαθόμενος, πρὸς μείζονα κινήσει φιλανθρω-
 πίας· ὑπερβολῶν· καὶ ὁ γινόμενος ὅπου ἐ-
 πλείονασι ἢ αὐτῶν, ὑπερεξέσται ἢ χά-
 ρις· ὡς γὰρ εἶδεν ἀπογνωσέναι ἡμᾶς, καὶ πλὴν ὅς
 ἔργον ἀποδοῦναι βοήθειαν, μάλλον ἢ πλὴν ὅς ἔρ-
 γον παροδοῦναι ἀπώλειαν· καὶ ὁ λήπον ὑπερ-
 χον δοῦναι εἰς ὁ γινόμενος πρὸς τὸν, πῶς πο-
 τι συμπαθὴς, εἰ δὲ τῷ εἰπῶν, ὁ καὶ φύσιν ἀ-
 παθῆς, καὶ πλὴν ὁφθαλμοῦ διχῶς ὁρῶν, εἰς
 οὐκ ὁφθαλμοῦν ἀλλά τῇ σφύρῃ· ὅθεν ἀποτέλλει
 πρὸς τὴν καταφάρασιν εἰκόνα, τὴν τῆς εἰκότος
 ποιητικῶν, διὰ μωροφῶσαι τούτων χρώμασι ἀ-
 γαστότος. ἀλλὰ τῷ μορφῶν ἔλαβον δούλου, ὁ
 εἰς μορφῇ Θεοῦ ὑπερῶν, ἵνα τὰς δούλους τῆς ἀ-
 μύρτης ἐλευθέρωσας, εἰς πλὴν παροτίθει διζέ-
 ηται ἐπὶ μαζάγῃ, καὶ τῷ ἐπουρανοῦ πατρὸς ὁ
 αἰαδιζῇ, τῇ κατ' αὐτὸν εἰρήνῃ πάλιν συμμορ-
 φωσύναι· ὅσοι γὰρ ἔλαβον αὐτὸν, φησὶ, ἔδωκεν
 αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γίνεσθαι. καὶ μὴ τῷ
 παρόντι ἐκκαίτω μηδεὶς, ὡς ἄλλα μὲν εἰς
 παρομίοις ὑποσφύζονται, πρὸς ἄλλα δὲ τῷ
 ἀπαγορεύονται· δι' ὧν γὰρ τὸν διεργάτιον δοξάζο-
 μεν, καὶ πλὴν αὐτοῦ μητέρε σινοδοξάζομεν. πρὸς
 αὐτὸν οὖν αὐτῆς ὁ λόγος ἐπὶ μιτῶν· αἰακαθάρα
 τῶν ἡλῶσας πλὴν εἰκόνα, καὶ βουλητικῆς ἀτα-
 ράστως πλὴν ἁγία, ὑπεράλλεται ἁγία, τῷ
 συγγενεῖ ὁ συγγενὴς θεοπαύων· καὶ γίνονται κα-
 τὰ πάντα τέλει αὐθροῦς, ἵνα ὅση τελείως
 ἐν τῷ ἐπλασῇ αὐθροῦς· τῆς γὰρ τῷ ἡμῶν
 ἡμῶν ἀπὸ τῆς δι' ἀμύρτης κατακρίσεως, δού-
 τίρας ἔχοντες ἀπὸ τῆς αἰαμύρτης καὶ πᾶ-
 σιν πληροῦς διχασμῶν· δι' ἧς ἀπὸν ὁ
 ὁμοῦ τῇ καφαλῇ σινοαρμοσγυμῶν, πρὸς
 σήρχην πάλιν τῆς αὐθροῦς· ἵν' ὡς τῷ εἰς τῷ
 Ἀδάμ ἀπὸ τῶν ὅπως εἰς τῷ Χριστῷ ἡσώ-
 μεν· ἡδυνάτω γὰρ σῶσαι εἰς ὅσα ἁγιάσας, ὁ βυ-
 λήματι μόνῃ ὁ δοκῶν αὐτῷ παρῆται· ἀλλ'
 ἡγήλαται τὴν ἡγήλασιν ὑπερὶ τὴν ἀμύρτης φύσιν,

A Cognovit bos possessorem, & asinus praesepem Isai. 1:
 domini sui: Israel autem me non cognovit,
 & populus meus non intellexit. Multis ve-
 ro modis nos ad sapientiam officiū-
 que prouocati, vitam in melius non re-
 tulimus, deteriori consuetudine oble-
 ctati. Et his à nobis admissis Dominus
 seruos auersatus non est, sed recordatus
 miserationum suarum, qui earum ob-
 liuisci non potest, ad nimiam in homi-
 nes caritatem expromendam permo-
 uetur, iuxta Scripturam. Vbi abundauit
 delictum, superabundauit gratia. Nos e-
 nim desperatos ut vidit, & nihil ex o-
 peribus adesse praesidij, immò verò praes-
 entem ex ijs profectam esse perniciem,
 nihilque superesse reliqui, quod in ni-
 bilum exoleueramus: nobis compassus
 est, si hoc de illo dicere licet, cui in-
 genitum est non pati, & iras iure debi-
 tas in caritatem vertit indebitam. Qua-
 re emisit imaginis autorem, ut imagi-
 nem oblitteratam bonitatis suae colori-
 bus reformaret. Idcirco formam ce-
 pit ferui, qui in forma Dei erat, quo
 iniquitatis mancipia in libertatem ad-
 sersa ad pristinam nobilitatem reduce-
 ret, & caelestis Patris filios declararet
 iterum ad imaginem suam conforma-
 tos: Quosque enim receperunt eum, in-
 quit, dedit eis potestatem filios Dei fieri.
 Ac ne eorum, qui adsunt, me quis in-
 cuset, ut ad alia nunc deuolutum, quàm
 antè promiseram (quibus enim bene-
 facientem laudamus, eius quoque ma-
 trem collaudamus) ad ipsam tandem
 nostra recurrat oratio. Cum ergo ima-
 ginem repurgare statuisset, & carnem
 immortalitate donare, carnem induit,
 rem congenerem medicamine conge-
 niti curaturus: fit homo perfectissi-
 mus, ut homini, quem confirmarat,
 plenam perfectamque salutem affer-
 ret. Nam cum generis nostri primor-
 dia propter peccatum fuissent praedam-
 nata: altero fuit opus autore im-
 peccabili, & omnifaræ iustitiæ per-
 fectore, cuius beneficio totum cor-
 pus cum capite reconcinnatum cum
 hominibus iterum coniungeretur:
 quemadmodum in Adam sumus mor-
 tui: sic in CHRISTO viuamus.
 Potuit enim is, qui consilij sui ratio-
 nes solo nutu perficit, salutem con-
 ferre sine Incarnatione: sed naturam,
 quæ peccati offensione deiecta fuerat,

βίβλου γὰρ λόγους ἰσθρρόπους τῆς παρὰ χάριτος,
 πῶς παρὰ δόξας ὑμνήσω τὴν παρὰ δόξον χά-
 ριν· πῶς τὴν πηγὴν τῆς φιλαρεσπίας δοξά-
 σω· πῶς τὸν ποταμὸν τῆς φιλαρεσπίας κηρύ-
 ξω· πῶς παρὰ θεοῦ καὶ παρὰ ἀνθρώπων παλάστους καὶ
 βυθὸν αἰσθητῶν μυστηρίων μεγάλων, εἰ μὴ σὺ
 με διδάξης ἢ σοτήρης, οἷον πῶς καλυμμένην
 ἀπὸ τοῦ ἀποδύσασθαι τὸν παλαιὸν αὐθροῦν
 τὸν φηρόμενον καὶ τὸν ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης.
 εἴπα δὲ σῶμα τῆς ἀφροσύνης ἐλέους πληρώσασα,
 παρὰ δὲ βάθος καταδυῖναι τὸν οὐρανὸν κυφορίας· ὥς
 αὐτὸ φωτὶ τῆς ἐλέους σου παρὰ λαμπρότητος, ὥς
 τὸν οὐρανὸν τῆς ἀληθείας μὴ γὰρ ἐκτείνω. καὶ μὴ
 σωματικῶς παρὰ τὴν αὐτῆς κατάληψιν,
 ἵνα διδάχῃς παρὰ σὺ, λέγει διωκτὴν παρὰ σὺ,
 οὐχὶ πῶς ἔπεισες ἀρκούντα τὸν λόγον· ὑπὸ δὲ
 πῶς γὰρ ὅτι οὐ τὸ ἴδιον σου ὅτι· ἀλλ' ὅτι
 καὶ μήτηρ γέγονας, καὶ παρὰ ἑαυτὴν ὥστε
 ὁ παρὰ τὸν οὐρανὸν αὐθροῦν γέγονεν ἀφροσύνης, καὶ
 Θεὸς ἐκτείνῃς διὰ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ παλάστου
 τῆς ἰδίας χάριτος· αὐτὸς γὰρ ὅτι οὐ κατὰ χάριτος
 τὸν αὐθροῦν ἀφροσύνης, ἐπ' ἐσχάτῃ τῆς
 ἡμερᾶς δι' ἐαυτὴν αὐθροῦν παλάστου, αὐτὸς λαβὼν χάρι-
 τὸν Ἀδάμ ἀπὸ τῆς γῆς καταπαλάστου, καὶ τῆς
 παρὰ αὐτὴν ἐπιθυμίας τῆς ἐπιθυμίας· ἀλλ' οὐ
 ἐκτείνῃς αὐτὴν τῆς παλάστου τὸν ὅτι, παρὰ πα-
 ρά τὴν αὐτὴν δὲ παρὰ τὴν ἀφροσύνης· ἵνα παρὰ
 τῆς ψυχῆς ἀρκούν τὴν σωματικῶν, μηδὲ Θεὸς καὶ
 ἀρκούν ἐκτείνῃς τὴν ἐκτείνῃς· μόνον γὰρ λέγει αὐ-
 τὴν, μὴ παρὰ τὴν ἐκτείνῃς ὑπὸ τὴν ἀφροσύνης χα-
 ρίτος τῆς ἐκτείνῃς· γὰρ σωματικῶν, πῶς ἐκτείνῃς
 αὐτῆς, πῶς ἐκτείνῃς, πῶς ἐκτείνῃς, πῶς ἐκτείνῃς
 ὅτι σὺ κατὰ τὴν δὲ ἀφροσύνης. ἀφροσύνης πᾶσι τῆς
 ὅτι σὺ σωματικῶν ἐκτείνῃς μέλει, ἢ ἐκτείνῃς παρὰ
 χάρτι σωματικῶν. ἀλλ' εἰ μὴ ἐκτείνῃς,
 πολὺ δὲ αὐτῆς. ὅτι σὺ γὰρ ὅτι ὅτι ὅτι ὅτι
 ἐκτείνῃς· τὴν δὲ ψυχῆς ἀφροσύνης οἷον ἀφρο-
 σύνης. εἰ δὲ γὰρ σωματικῶν, πλέον αὐθροῦν. ὅτι
 γὰρ σὺ μόνον ἐκτείνῃς δὲ ἀφροσύνης, ἐκτείνῃς
 ἐκτείνῃς μὴ σωματικῶν τῆς ὅτι, ἀλλὰ καὶ
 τὰ σωματικῶν μέλη νεκρὰ ἐκτείνῃς τῆς ζωοποι-
 ῆς ἀφροσύνης ψυχῆς. ὅτι ὅτι ὅτι ἀφρο-
 σύνης ἢ τὴν κατὰ τὴν ἀφροσύνης, πῶς οὐκ ἐκτείνῃς
 ὑπὸ σὺ· εἰ μὴ γὰρ τὴν σωματικῶν ὑ-
 παρὰ τὴν, εἰς τὴν καὶ τὴν ὅτι ἀφροσύνης ἀφ-
 ροσύνης· μάλιστα καὶ τὴν τὴν παρὰ τὴν ἀφροσύνης.

A que enim verbis resexquare possum,
 Quomodo inopinatò concelebrabo
 inopinam illam Incarnationis gratiam?
 quibus laudibus afficiam fontem cari-
 tatis? quomodo profusæ caritatis in ho-
 mines flumen prædicabo? quomodo
 virginæ pelagus audens tentabo, &
 magni mysterij scrutabor altitudinem,
 nisi me ut inexpertum vrinatorem, ὁ
 Deipara, doceas veterem hominem, qui
 corruptus secundum desideria erroris, depo-
 nere? nisi mentis os misericordia com-
 pleas, quo tui partus fundum peruat,
 ut tuæ miserationis luce circumfulgens
 in te veritatis margaritum deprehen-
 dam. Subuenta, ut veritatem conse-
 quar, ut à te doctus eloqui valeam: non
 quomodo Incarnatum Verbum pepe-
 reris, nam supralumen * meum est par-
 titudinis tuæ ratio: sed quod mater ef-
 fecta virgo quoque permanseris; sicut
 qui ex te partus est, homo verus fuit,
 & verè mansit Deus, corrigens opus
 manuum suarum. Ipse enim est, qui
 principiò hominem efformavit, qui
 nouissimis diebus per se reformavit, qui
 capto luto Adamum de terra congluti-
 navit, & suo afflatu animavit. Verùm
 non illi modum suæ fictionis ostendit
 occupans curiosam eius audaciam com-
 pescere, quò ignorans luti animæque
 compositionem, neque scrutetur, ut
 Deus, & caro in vnum coierint; tan-
 tum non sic affatus: Ne in cælum susto-
 li audeas, cum de solo petitus sis. No-
 sce te ipsum, ut fidus sis, ut formatus,
 ut animatus, ut in corpore tuo quod in-
 corporale est, inhabitet. Age verò, si-
 mulne cum omnibus corporis membris
 porrigitur anima, an vnum duntaxat
 membrum ambit, atque perficit? Si
 porrigitur, multum inde absurdi; cor-
 porum enim proprium est porrigi; ani-
 mam autem corporis expertem omnes
 nouimus: si verò contrahitur, hoc ali-
 tero absurdus: neque enim duntaxat
 id, quod sine corpore est, corpus esse
 comperietur, si quidem an aliquam
 partem corporis contrahitur: sed & reliqua
 membra mortua videre erit
 viuifico destituta spiritu. Vides ut
 comprehendi nequeat horum com-
 prehensio? quomodo igitur adseque-
 ris, quæ supra te? Si namque tui or-
 tustationem caperes, æquius meam
 scrutareris Incarnationem, vel po-
 tius temerè tunc à te id quæque fiat:

interminata siquidem distantia Deum
inter, & homines. Quod si tua tibi in-
cognita: quid ea facies, quæ supra te?
Tandem sapiant, qui despiciunt, & à
Iudaica abscedant infania, qui adse-
runt impossibile absque viri societate
mulierem eniti? Vtrum enim illis mi-
nùs recipi posse videtur è muliere pro-
gigni, an è terra fingi? virginem ve-
terum ferre, an terram animari, vi-
dere, fari, audire, quodcunque vi-
sum fuerit, facere? Limum Deus o-
lim cepit, & hominem finxit: limum
recepit ea virgine (carnem, quæ ex
ea, loquor) & pro sua prudentia sibi
affingens homo factus est. Quomodo
qui primum credunt, secundo oblo-
quuntur? Ac in eo quidem Dei con-
testantur omnipotentiam, in hoc ve-
rò nihil ei dant sycophantæ potesta-
tis. Ipse enim est, qui & illud arte e-
laboravit, & hoc innouavit. Quam-
obrem Deo nihil impossibile pronun-
tiatur: nam ubi opus molitur, impos-
sibile Deus demolitur. At neque cor-
dati veritatis arbitris quidquam in hu-
mana natura fœdum est. Totum e-
nim corpus nostrum instar instrumen-
ti nihil suo pte motu nouit agere; sed
nostris voluntatibus subseruit: quan-
doquidem per ipsum anima velut mu-
sicus aut virtutis concentum efficit,
aut improbitatis tumultum ciet. Ne-
mo igitur humanum corpus turpe exi-
stimet, aut velut à Deo alienum ca-
lumnietur: neque enim fictio probro-
sa est, sed actio damnatoria: non e-
nim peccant oculi, non manus, non
partium aliarum vlla; sed qui malè
manu, oculo, aliisque membris uti-
tur. Quare omnium conditor, & Do-
minus ex virgine & Deipara natus in
humanæ naturæ communicationem
venit: carnem enim verè animatam
gestauit, nihil verò ibiquè gessit: pec-
catum enim non fecit, nec inueniuntur est do-
lus in ore eius. Alium sanctam, Deique
recepticem: in qua disruptum est
peccati chirographum; in qua Deus
factus est homo, permanens Deus, &
gestari vterò sustinuit, & ad nostræ ge-
nerationis humilitatem se deiecit, non
exinanito gloriæ patricæ sinu, quo ma-
ternos amplexus oppleret. Non enim
in ea, quæ sponte agenda suscipit, sese
partitur Deus: quin potius manens in o-
mnibus indivisus salutem inundo con-

1. P. 11. 1.

A ἀπὲρ γὰρ ὁ μέσος Θεὸς τὸ εὐδαιμόνιον. εἰ δὲ
μή τι τὸ σῶν, πῶς τὸ ὑποφάνηται; Φρονέτωσαν
λαοὶ οἱ παλαιὸι Φρονέτωσαν, καὶ τὸ Ἰουδαϊκὸν ἀποστήτω-
σαν μέγας οἱ λέγοντες ἀδυνάτων εἶναι τοὺς χρι-
στίανους τὸ πρὸς ἀνδρά, γυναικα τεκνῶν. ἢ γὰρ
μᾶλλον αὐτοῖς δοκεῖ διὰ τὸ εὐδαιμόνιον, ἐκ γυναικὸς
τεκνῶναι, ἢ ἀπὸ γῆς πλασθῆναι; πρὸς τοὺς
κυφορῶσαι γαστέρας, ἢ γυναικὶ φυλάττειν, καὶ βλέ-
πειν, καὶ λαλῆναι, καὶ ἀκούειν, καὶ πᾶσι δυνάμειν παρῶν
ποιῆν. ἔλαβε πάλαι χροὺ ὁ Θεός, καὶ πάλαι
ἀνδρῶν. ἔλαβε πάλιν τὸ ἐκ πρὸς τοὺς χροὺ,
τὸ εὐδαιμόνιον λέγειν τὸ εὐδαιμόνιον, καὶ ὡς οἶδεν ἐαυτῶν
B πάλαι, καὶ ἀνδρῶν γένεσι. πῶς οὖν οἱ πα-
λαιότεροι πεποιθότες, πρὸς τὸ εὐδαιμόνιον ἀπὸ πλε-
ροῦς; καὶ ἐπὶ ἐκείνου μὲν ὁ πρὸς τοὺς χροὺ τῶν
Θεῶν μὴ τυγνῶσι, ἐπὶ δὲ τοῦ πρὸς ἀδυνάτων αὐτῶν
κατηργῶσι. αὐτοὶ γὰρ ἐστὶν ὁ καὶ αὐτοὶ πεποιθότες
καὶ τῶν κατηργῶν. μηδὲν οὖν ἐπὶ Θεοῦ
λεγέσθαι ἀδυνάτων. ὅπου γὰρ αὐτοὶ ἐστὶν, ὁ ἀ-
δυνάτων ἐστὶν. ἀλλ' οὐδὲ αἰσχρὸν τὸ εὐδαι-
μόνιον φύσει, παλαιὸι Φρονέτωσαν τοῖς ἀληθείας χρι-
στίαν. ὅλοι γὰρ ὁ σῶμα ἡμῶν ὁργάνου τῶν ἐξου-
σίαν ἀπὸ ἐαυτοῦ τὸ πρὸς τοὺς χροὺ ἐκείνου, ἀλλὰ τοῖς
ἡμετέροις ὑποφάνηται πλεονεξία. δι' αὐτῶν γὰρ ἡ
C ψυχὴ κατὰ τὸ πρὸς μουσικὸς, ἢ πρὸς τῆς ἀρετῆς
αἰσχροτέταται φρονέτωσαν, ἢ πρὸς τῆς κακίας ἀφ' ἧς
ζῆται ψόφος. μηδὲν οὖν αἰσχρὸν οἶσθαι, ὁ σῶ-
μα τῶν ἀνδρῶν, καὶ ὡς ἀλλότριον τῶ Θεοῦ
ἀφ' ἧς ἐστὶν. ὃ γὰρ πλεονεξία κατὰ τὸν, ἀλλὰ
πρὸς τοὺς κατὰ τὸν. οὐδὲ γὰρ ὁφθαλμοὶ ἢ χεῖρ, ἢ
τὸ τῶν ἀνδρῶν ἀμφοτέρωθεν μὲν. ἀλλ' ὁ κακὸς
χρὸς τοὺς χροὺ καὶ ὁφθαλμοῦ, καὶ τῆς ἀνδρῶν μέ-
λεος. ὅθεν ὁ πρὸς τοὺς χροὺ καὶ διὰ τοὺς, ἐκ
τὸ πρὸς τοὺς καὶ τοῦ πρὸς τοὺς, τῆς μὲν φύσεως
τῶν ἀνδρῶν ἐκινῶνται. ὅθεν γὰρ ἀληθῶς ἐ-
ψυχῶν μὲν ἐφόρει, τὸ δὲ πρὸς τοὺς τῶν ἀνδρῶν
D ὃ μάλιστα ἀμφοτέρωθεν γὰρ φησὶν εἰς ἐποίησιν,
οὐτὶ ἀνδρῶν δόλος ἐν τῶν σῶματι αὐτῶν. ὃ γὰρ
πρὸς ἀνδρῶν καὶ τοῦ πρὸς τοὺς, ἐκ τῆς ἀνδρῶν
διὰ τὸν χρὸς τοὺς. ἐκ τῆς Θεοῦ, γένεσις ἀν-
δρῶν, μὲν Θεός, καὶ κυφορίας ἐκείνου, καὶ
πρὸς τὸ κατὰ ἡμᾶς κατὰ τὸν γένεσιν, οὐτὶ τῶν
κατὰ τὸν κατὰ τὸν κατὰ τὸν, καὶ τῶν κατὰ τὸν
κατὰ τὸν κατὰ τὸν. ὃ γὰρ μάλιστα Θεός ἐστὶν
ἀπὸ βούληται. μὲν οὖν ἢ μάλιστα ἐκ τῶν ἀνδρῶν
εἰς, πρὸς τοὺς κατὰ τὸν κατὰ τὸν κατὰ τὸν.

[illegible]

A fert. Equidem Gabriel non sine cœli
desertione venit ad virginem Dei ma-
trem : at Dei Verbum omnia com-
plens, dum in ipsa incarnatur, cœlesti
adoratione non caret. Ut enim ver-
bum chartæ inscriptum, in charta to-
tum inest, & totum in mente gene-
rante, & totum in legentibus : sic
Deus Verbum, melius etiam, quod
ipsi Verbo cognitissimum est, totus
proprio corpore, & totus in Deo, &
Patre, & implens cœlum, & terram
ambiens, & creata contrectans omnia.

B Quis modestiam Deo obiectabit? quis susceptam nostro nomine mendicitatem, per quam cœlestem regiam & diuitias parare licet, illi probro vertet? Quid aiunt, 'qui superstitiosa religione laborantes, *trepidunt timore, Vbi non est timor*; ne quid, quod opinantur; Deus patiatur, cum passiones hominum sine passione medicatur, ac ideo credere refugiunt Dei incarnati generationem ventri mulieris esse conceditam? Hoc Deo honorificentius, hoc modo magis impatibilis demonstratur, quod & patibili celatus sit corpore, & quod diuinitatis impatibilitatem ostendat. Si enim solis huius, cum fortentia fortentiâque loca contingit; nullius inquinamenti contagione puritas inficitur: quomodo non magis sol iustitiæ in integram effulgens virginem, & ea per sanctum corpus delibans impatibilis in ipso perstitit, ut Deo dignum est? Nam perditis funditus hominibus nullâque facta salutis spe reliqua, peregrinatio Dei à Prophetis nobis prænunciata fuit, necessaria, ut Isaiam loquentem audire est: *Isai. 53.*

Ecce Virga concipiet, & pariet filium, & Luc. 1.
 Vocabitur nomen eius Emmanuel, quod in- c. 9.
 terpresatur, Nobiscum Deus. Rursus :
 Parvulus natus est nobis, & filius datus est
 nobis, & factus est principatus super hu-
 merum eius, & cætera, dum sequatur,
 Pater futuri seculi. Et alibi idem ille rur-
 sus futuram alienarum gērium in Chri- Isai. iii
 sto societatem animo præcipiens sic ef-
 fatur: Tunc habitabit lupus cum agno, &
 pardus cum hœdo accubabit, vitulus, & leo, Isai. 11
 & ovis simul morabuntur. Iterum: Ecce Deus
 Veniet, & saluabit nos: tunc aperientur oculi
 cæcorum, & aures surdorum patebunt, tunc
 saltes sicut cervus, claudus, & aperta erit
 lingua murorum. Audire est & Iere-
 miam apud Baruchum vociferantem:

A Quæ igitur lingua tam vocalis, quæ pro eius dignitate hymnos personet? Siquidem per eam bonis magnis affectus sumus. Quo laudum flore debiram illi plestemus coronam? Ex ipsa enim flos lesse germinauit genusque nostrum gloria & honore coronauit. Quæ digna satis in eam munera conferemus, cum infra eius dignitatem sint munda omnia? Nam si de alijs sanctis Paulus adserit, *Quibus dignus non erat mundus*: quid dicemus de Deipara, quæ tanto super omnes martyres exsplenduit;

B quanto stellas præfulgurat sol? O virginitas, per quam Angeli humanam gentem pridem auersati, lure meritoque gestiunt ad hominum seruitium destinari, & hilaratur Gabriel diuini conceptus nuncio sibi credito! Quare à gaudio, & gratia saluationem auspicatur: *Aue gratia plena, dominus tecum. Aue gratia plena*: lætos sume vultus. Ex te enim omnium gaudium nascetur, qui soluto mortis imperio, datâque omnibus resurrectionis spe quietem afferet ab inueterata execratione. *Aue gratia plena*, aue florentissime virginitatis paradise, in quo lignum vitæ satum producet fructus omnibus salutare, & ex quo euangeliorum fons in quatuor ora sectus miserationum flumina credentibus diducet: *Aue gratia plena*, Dei hominumque sequestra constituta, vt inimicitarum parietes intergerini conuellantur, & cælestia, terrenaque in vnum coeant. *Dominus tecum*: quia templum existis verè Deo dignum castitatis aromatis bene odoratum: magnus te inhabitabit pontifex, qui secundum ordinem Melchisedechis sine matre est, ac sine patre; ex Deo Patre sine matre, ex te matre sine patre. *Qua cum audisset, turbata est in sermone eius*, hoc est super dicto tam inopinato. Gabriel autem ne inops consilij perturbaretur, oratione consolatoria ignorantiam anteuerit amoliri, & inquit: *Ne timeas Maria*, eorum enim timor qui est, quid offenserunt: tu verò gratiam inuenisti apud Deum. Deinde commonstrans gratiam, quæ supra omnem gratiam est, pergit loqui: *Ecce concipies in utero, & paries filium: & vocabis nomen eius Iesum*: hic eris magnus, & filius altissimi vocabitur. Et dabis illi Dominus Deus sedem David patris eius; & regnabit in Domo Iacob

Law. 12

Law, 1:

in aeternum: *Et regni eius non erit finis.* Dicit autem Maria ad Angelum: *Quomodo mihi fiet istud, quoniam virum non cognosco.* Nulla absque viri opera, inquit, conceptus in mulieribus, ratio explorata est: cum verò puritati studens nihil tale sim experta, qui potest id fieri? Inopinabilis tuus nuncius aegrè credi potest. Quomodo absque saturo fructum producam? quomodo virgo filium generabo? Iusta postulas, inquit, Archangelus, veniam habeo, ac respondeo partim testimonio, partum adstruēs, partim ipsi modo cedens. Quod igitur nosse me fas est, eiusmodi est. Non ex viri saturo erit hic conceptus: sed Spiritus sancti aduentus, & virtutis altissimi obumbratio eum perficiet. Cur ergo naturæ legem eius obiciis auctori? nunquid absque eius virtute potest factorem tuum suscipere? nunquid vterus tibi cœlo parentior? nunquid mundum, cui ipsum ut capiant, ingenitum non est, magnitudine superas? Vicinus est auxiliator. *Virtus altissimi obumbrabit tibi.* Nam si talis virtus te non obumbrabit, cum capere, qui capi non potest, minimè poteris: nisi ipse partus ad propriam partitionem conferat operam limus suum fictorem ferre non potest. Item quia dixisti: *Quomodo sine saturo fructum producam?* hoc animo com-bibe, quo miraculo credas. Quomodo in prima mundi conditione sine semine, tellus fructum effruticata est? qui illi fructificandi vim indidit, ad fructum edendum vterum tuum promouebit. Ad illam dictum est: *Germinet terra herbam viuentem;* Deique imperium rerum erat exortus, & omnigenis fructibus omnia perornauit. Ad te verò: *Spiritus S. superueniet in te, Et virtus altissimi obumbrabit tibi.* Ideoque quod ex te nascetur, sanctum vocabitur Filius Dei. Incurrens in Angeli sententiam virgo ait: *Ecco ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.* Ac deinde, quæ ad conceptum Domini faciebant, per vterum virgineum perficiebantur. Quæ oratio imperium conceptionis, quæ sine viro contigit, pelagus ingredi valeat? Quæ mens tam pura, tam perspicax, quæ inuisibilia ista contempletur? Et hæc humana voce maiora sunt: ac reuera diuini cuiusdam afflatus vltro apertis harum quæstionum exitum.

Gen. 1:

Luc. 1:

A eis τρεῖς ἀνδρες, καὶ ἡ βασιλεία αὐτῶν, ὅσα ἔσται τέ-
λος. εἶπε ὁ Μαριάμ πρὸς τὸ ἄγγελον· πῶς ἔσται
μοι τῶτο, ἐπεὶ ἀνδρὰ ἔχουσιν; ὁ δὲ εἰς φωνὴν εὐ-
φραντικῶς εἰς γυναικὶν τεκνώσεται, πάλιν
ἀνδρὸς χρινώσας· ἐμοὶ ὅτι τοιαύτης καταβολῆς
πύργος, πῶς ἔσται τῆς διουατῆς. ὁ δὲ πρὸς αὐτὴν
ὅτις ἐπαγγελίας, δις πρὸς αὐτὴν ἔχῃ πληροφω-
ρίαν. πῶς ἡ ἀσπὶς βλαστῶσιν καρπὸν; πῶς ὁ
ἀγλαὸς γυνήσῃ ὅτι; εἰκότα μοι πυνθάνη, φωνῶν
ὁ ἀρχαγγέλος, καὶ συνηνέκως ποιῶμαι τὴν ἀπὸ
χρῆσιν. τῶ μὲν πῶς πρὸς μὴ τυρεῖν· τῶ δὲ εὐ-
φραντικῶς. ὅπου οὖν ἐμὸ γυνήσῃ, τοιοῦτον
ἔσται. ὅσα δὲ ἀνδρῶν παιδαγωγίας γυνήσεται ἡ
σύλληψις, ἀλλ' ἢ τῶ ἀγλαὸς πυνθάνηται, καὶ
ἡ τῶ διουαμῶς τῶ ὕψιστον ὁπισκιάσῃ, τῶ τῶ
ἐργασίῃ. τῶ οὖν πρὸς ἀλλήν τ' ἰόντων τ' φύσις
ὅτι τῶ νομοδότη τ' φύσις; μὴ γὰρ οὐ τῶ διουα-
μῶντος ἐκ τῆς τῶ σὺν ἰσχύος ὑποδ' ἐξ αὐτῶ ποιη-
τῶ; μὴ γὰρ ἔχῃς ὅτις πλάτυνται γαστέρες;
μὴ γὰρ ὑποδ' αὐτῆς εἰς μεγέθη τῶ κῆρσι, ἢ τις
αὐτῶν ἔχῃς καὶ φύσιν; εἰ γὰρ οὐ συμμαχῶν. δι-
ναμῖς ὕψιστον ὁπισκιάσῃ σοι. εἰ γὰρ μὴ τοιαύτη
διουαμῖς ὁπισκιάσῃ σοι, ἡ διουαμῶς χωρὶς τ' ἀχά-
ρηται. εἰ γὰρ μὴ αὐτῆς ὁ πικρόμενος πρὸς τὸν οἰ-
κῶν σιωπῆσθαι τῶ πῶν, πηλὸς τ' αὐτῶ πλά-
σθαι βασιλῆα ἡ διουαμῶς. ὅτι πάλιν ἔφη, πῶς ἡ
ἀσπὶς βλαστῶσιν καρπὸν; λέγει τῶ καὶ τοιοῦ-
τος ὁ πιστεύσας ὁ θαύματι. πῶς ἐν ἀρχῇ τῶ
κῆρσι δυναμῶς, διὰ ἀσπῆς ἡ γῆς τοῖς καρ-
ποῖς ἐλθέσθαι; ὁ γὰρ ἐκείνη δυναμῶς εἰς καρ-
ποποιῶν, καὶ τῶ σὺν κινήσῃ γαστέρα πρὸς παιδοποιῶν.
πρὸς μὲν ἐκείνην ἐρρήθη, βλαστῶσιν ἡ γῆ βοτάν-
ων χόρτου. καὶ ὁ γῆς πρὸς αἶμα, φύσις τῶ ὅτι
ἐλθέσθαι καὶ πυνθάνηται καρποῖς ἀπὸ τῶ κατεκ-
σθῆναι. πρὸς ὅτι λέγεται, πυνθάνηται ἀγλαὸι ἐπι-
λάσῃ ὅτι σὶ καὶ διουαμῖς ὕψιστον ὁπισκιάσῃ σοι.
D ὁ δὲ καὶ γυνήσῃ ἀγλαὸι κληθῆσθαι ὅτις Θεὸς οἷς ὅτι-
δέχουσα φωνῶν ἡ πρὸς γῆς· ἰδοὺ ἡ δούλη κυρίου.
ἡμεῖς μοι καὶ ὁ ρῆμα σὺν καὶ πῶ τῶ θείας συλλη-
ψῆς λοιπὸν, καὶ τῶ πρὸς γῆς ἐργάτην τοιοῦτον. ἡ
λόγος ὁ ἀρχαγγέλος τῶ αὐτοφύκτου λογίας πύργ-
ος ἐμβατεύσας διουαμῶς; τίς ἔτι καταρῶντος
τοῖς καὶ θεωρητικῶν, τῶ ἀγλαὸς κατεπιδ-
σας καὶ κρείττους ἢ καὶ ἀμείνων τοιοῦτον
φωτῆς, μᾶλλον δὲ θείας ἀληθῶς ὁπισκιάσας,
κατεκσθῆναι τῶ ζῆναι μὴ τῶ ἀπὸ.

πῶς ἢ ἀκλίτος καὶ ἀχώρητος ὅσα τῷ λόγῳ καὶ πρὸς
 πᾶσιν ἀκρινώτης κτίσιν, ἢ πρὸς ὅλην τὴν
 Χερουβίμ καὶ ὁλόμην, καὶ τῇ λοιπῇ ὑπερέχῃ
 ταγματῶν, αὐτὴ κοινωνία ἡσυχαστοῦ πρὸς τὴν
 ἀσθενῆ καὶ γὰρ τῆς ἀνθρώπου φύσιν καὶ
 γὰρ μυστήριον, ὅτι μὲν τῆς σήμερον μὲν
 μυστήριον, καὶ ὁδὸς ποτε παύσεται τῷ ἑὶ μυστή-
 ριον. ὅτε καὶ πᾶσι ἐκτίσας, ὅμην τῇ τῇ πρὸς
 ἡμῶν, τῆς τεκούσης πατέρα· βρέφος, τῆς μητρὸς
 πρὸς πᾶσιν· παῖδιν τῇ αἰώνιαν ἀρχαιότητα.
 καὶ γὰρ ὡς ψιλὸς ἀνθρώπος ὁ τεχθεὶς· ἀλλὰ Θεὸς
 λόγος ἐκ πᾶσιν ἀρχαῖς, τὴν ὁμοούσιον ἐ-
 μοὶ ἀρχαὶ πρὸς ὁμοούσιον, ἵνα ὁ ὁμοῦς ὁ ὁμοῦς
 αἰσώσεται. εἰ γὰρ ἔτερον ἔχει σῶμα πρὸ ἑμῆς, εἰ
 μὴ τῆς ἑμῆς ἀρχῆς ἐκινῶνται, ἐμὲ τῆς ζωῆς
 οὐκ ἠξίωσιν. εἰ μὴ τὴν ἐμὴν ἐπιώχουσιν ὁ-
 ἀν, ἐγὼ δὲ τὴν οὐκ ἐπιδότῃ βασι-
 λείᾳ. πρὸς τὴν οὐκ ἐμὴν ἐμὴν ἐμὴν ἐμὴν
 ὡς καὶ πάλαι πεποιήκα ἡσυχαστοί, παῖδιν μὲν
 πρὸς ὅλην, Θεὸς δὲ πρὸς ὅλην· ἐκ φάτης
 αἰσώσεται, ἐκ καὶ ἀλυσίματι τὸ πᾶν οὐκ ἀ-
 εἰσάγει, καὶ τῆς αἰώνιου σκηνῆς ἡτοιμασμένη· ἐκ
 ἀσπασίας καὶ ἀσπασίας, καὶ δι' ἀσπασίας μὲν
 ὁμοῦς· ὑπὸ μέγαν δῶκε δὲ ὁμοῦς, ἐκ τῆς
 σματῶν λύτῃς δὲ ὁμοῦς· ὑπὸ Συμεῶντος
 ἐκ ἀγκάλῃς φερῶντος, καὶ τὰ πᾶν τῆς
 εἰσάγει ὁμοῦς· ὑπὸ ποιμνίων βρέφος τῆς
 ὁμοῦς, καὶ ὑπὸ γρατῶν ἀλγῶν, ὡς Θεὸς
 γινώσκων, τὴν ἐκ οὐρανοῦ αὐτῇ δόξῃ, καὶ
 ὅτι γὰρ εἰρήνην, καὶ ἐκ ἀνθρώπων ἀδελφῶν
 ὑμνοῦντων. ἀπὸ ἀπὸ τῆς ἁγίας μητὲρ τῆς κυ-
 εἰου τῇ ὁλῶν, καὶ ἀληθῶς ἡσυχῇ ἐκ τῆς καρ-
 δίας συμβάλλουσα, καὶ γὰρ γὰρ τῆς, τῆς πρὸς
 δόξης τῇ πρὸς αὐτῇ πρὸς δόξῃ πρὸς ὅλην
 τῶν, ἐκ πολλὰ πλάσας τῆς καρδίας τὴν ἀγαλ-
 λῶσιν, φαιδρυνόμεν τὴν αἶμα καὶ ἐκ πληθύνε-
 ν, τῆς τῆς ὡς καὶ Θεὸς πρὸς φαιδρυνόμεν μεγα-
 λότητα. ὅτι γὰρ ὁ ἡμῶν ἐκ τῆς τῆς βρέ-
 φος, φόβοις καὶ πόνοις ὡς αἶμα καὶ φαιδρυνόμεν, τῆς αὐ-
 τῆς μὲν διελύτῃ μὲν· ποῖας ὅτι τῇ παιδῶν
 ἀπὸ πρὸς ὅλην ἀρμότῃσιν; ἀνθρώπου;
 ἀλλὰ τῆς ἑμῆς τῇ σύλληψιν. τῇ Θεῷ; ἀλλ' ἀν-
 θρώπου ἑμῆς ἀρχῶν. τῇ οὐκ ὅτι ἐκ ἀν-
 θρώπου; γὰρ καὶ τῆς, ἢ ἡσυχῇ; ὡς
 μητὲρ ἡσυχῇ, ἢ ὡς δούλη πρὸς κυνήσιν; ὡς
 ὡς πρὸς ὅλην, ἢ ὡς Θεῷ πρὸς ὅλην;

A Quomodo natura Verbi, quæ nullius
 opera facta est, nec mente capi potest,
 quæque cum nulla creatura communi-
 cari potest; in quam Cherubini, et si
 reliquos ordines superemineant, oculo
 defigere non audent, quomodo hæc
 cum infirma, & terrestri humanitatis
 natura lubens in communionem venit?
 Et fuit mysterium, quod in hodiernum
 usque diem mysterium permanet, nec
 unquam mysterium non erit, Tunc vi-
 dit creatura, quod antè viderat nun-
 quam, filium genitricis esse patrem,
 infantem ætate matrem superare, in-
 fantem æternitate antiquiorem. Nec
 enim fuit nudus homo, qui genitus;
 sed Deus Verbum ex virgine incarna-
 tum, carne eadem mecum natura sibi
 circumiecta, ut simili simile saluaret.
 Nam si alterius naturæ, quàm ego, cor-
 pus habuisset, si meæ carnis particeps
 non fuisset, mihi vitam non esset elar-
 gitus: nisi meam mendicasset naturam,
 ego regno Dei opulentus non essem.
 Processit igitur Emmanuel in mundum
 vetus opus suum, puer quidem recens
 apparens, sed ante æternitatem Deus:
 in præsepi reclinatus, & diuersorio ex-
 clusus, cum æterna habitacula præpa-
 rasset: in spelæo abiectus, & stella ma-
 nifestus: à magis muneribus exceptus,
 & pretium pro peccatis exsoluens: à
 Symeone in vlnis gestatus, & diuinæ po-
 testatis ambitu cuncta complectens: à
 pastoribus infans visus, & ab Angelo-
 rum exercitu pro Deo agnitus, qui eius
 in cælo gloriam, in terra pacem, inter
 homines bonam voluntatem concine-
 bāt. Quæ omnia sancta Domini totius
 vniuersi mater, ac verè Deipara in corde
 conferens, uti scriptum est, rerum admi-
 rabiliū accessione exhilarata cumu-
 latiore gaudio intus perfunditur, & si-
 mul filij, qui Deus est, oculis menti-
 que obiecta amplitudine percellitur.
 Ut igitur diuinum infantem contem-
 plata est, desiderijs reuerentiæ plenis,
 ut reor, deuincta hæc sola cum solo
 agitabat colloquia: Quam tibi, fili,
 congruam appellationem inueniam?
 hominis? ut conceptio tua diuina est.
 Dei? at humanam carnem sortitus es.
 Quid ergo mihi tecum facien-
 dum? lacte nutricabor, an D E V M
 considerabo? curabo ut mater, an
 adorabo ut ancilla? circumplectar
 ut filium, an adorabo ut D E V M?

Lac indam, an thymia ma inferam? Quódnam hoc maximum, & inenarrabile miraculum? Cælum tibi sedes, & te linus meus gestitat: totus præsto es terram habitantibus; & non à cælitibus prorsus abiunctus. Non contigit ista descensio loci mutatione; sed diuina fuit condescensio. De prædico tuam in homines caritatem, non scrutor tuam Incarnationem. Videtis quantum per ipsam peractum sit mysterium, quod omnem linguam, cogitationemque superuadit. Quis ingentem Deiparæ potentiam non miretur? quis non miretur, quantopere superemineat, quotquot honoramus Sanctos? Nam si Deus seruistantum impartitus est gratiæ, ut non tactu solum ægros persanarent, sed & umbræ proiectu idem præstarent; proponebant enim in foro medio ægros, ut Actorum liber edocet, & umbra Petri morbos depellebat; Pauli verò nescio quis apprehenso linteo manuali, & corporis ipsius exterso odore dæmones ultores abigebat: qualem Matri virtutem inesse cogitabimus? an non maiorem multo, quam ei subiectis? cuius notum. Ecquid mirum si viuentes virtute miraculorum pollebant Sancti, quando eorum potestatem non vna cum ipsis demortuis humus consepeliuit? Lapidés enim qui horum occulunt corpora, iis qui malè: anguntur, si modo pro dignitate accesserunt, salutem dare possunt. Quod si his tam rara perpetrare concessit, quale nutritionis pretium Matri dederit? aut quibus ipsam gratiis illustrauerit? Si Petrus *Beatus* appellatus est, Clauésque regni cælorum concreditas habuit; cur non præ omnibus vna beata prædicetur, cui eum datum est eniti, quem ille confessus est? Si Paulus Vas Electionis cognominatus est, quod augustum Christi nomen extulerit, quòd vbique terrarum ideuulgauerit: quale vas erit Dei Mater? non aureæ instar arcæ, quæ manna cepit, sed cœlestem panem aluo comprehendit; panem alimenti, roborisq; causa credentibus datum. Sed caueo, ne dum de ipsa plura paro dicere, parumque ex eius dignitate, mihi plus pudoris afferam. Quare orationis vela contraham, & in tutum silentij portum referar pauca prius ad vos, qui huc pervenerunt, pura prius ad eos, qui huc conuenerunt, locutus. Cū multa nobis bona

καὶ πάντα λόγον νικῶντων διὰ τῆς θεότητος
 ἡμοῦν, ἀμειψόμεθα τὴν διαρκῆν ἡμῶν
 ἀγαθὴν, εἰς ἡμᾶς αἰατρίφουσαν. τίνα τού-
 τῳ φημί; τὸ πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην· ἢ
 τίς ἐστὶ τῆς νόμου πλήρωμα. ὁ γὰρ πᾶς νόμος,
 φησὶν, εἰ πύτῳ πληροῦται, εἰ τῷ, ἀγαπή-
 σθαι τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν. καὶ πάλιν, ὁ
 γὰρ οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐ
 ψευδομάρτυρήσεις, καὶ εἴ περ ἐτίετα ἐπιλή,·
 εἰ πύτῳ τῷ λόγῳ ἀνακαταβιβασθῶν, εἰ τῷ
 ἀγαπήσθαι τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν. πρὸς δὲ
 πάντων, ὁ ὧσα τῆς ἐκκλησίας τηρήσωμεν
 ἀρρήκτως· τῆς ὁμοιοῦς τὸν πλοῦτον φυλάττον-
 τες ἄνθρωποι. μὴ πρὸς τὰς ἀλλήλους ἐχθρας
 ἀμυνόμενοι, τὸ ὁρῶν πίστιν ἐκδικεῖν πρὸς
 ποιοῦμεθα· εἰ βίστεσις γήμῃ ὁ κακὸν πα-
 ραρτύοντες· μηδὲ λημάτων ἐνεκὶν αἰσθῶν, τῷ
 δογματῶν ἀποστῶμεν τῷ ὁρῶν, ὅτι ζημία
 κερδαίνοντες, καὶ καπηλῶντες τὴν ἀλήθειαν·
 ἀλλὰ μετὰ τῆς πίστεως τῆς ὁρῆς, καὶ πολι-
 τεύειν κτησόμεθα χρηστῶν, ὅτι ἰατρίῳ ἰα-
 τρείῳ χρεῖς, πρὸς ταλαιῶν βιδοκίμησιν ἐν
 ὁρῇ. ἡ γὰρ πίστις, χρεῖς τῷ ἔργῳ, νικεῖ
 ὅτι· ὡς καὶ τὰ ἔργα διχα τῆς πίστεως. καὶ δι-
 σμοῖς ἀγάπης ἑαυτοῖς προσφίγξαντες, τι-
 αῦτας τῇ θεότητι φησὶν προσενέγκωμεν· ὡ
 πτωχία πῆρξαι, πρὸς ἧς ὁ πῶτα λέγων σι-
 μῶν καὶ ἐνδοξα, οὐ ἀφ' ἑμῶν τῶν μὲν τῆς
 ἀληθείας, ἀφ' ἑμῶν τῶν δὲ τῆς ἀξίας· αἰῶνι
 ἡμᾶς ἴλεως, ἐποπιδύουσα, νῦν μὲν διεξάγει
 εἰρήνικως· ὅτι δὲ τῷ θείῳ τῆς κρίσεως ἀ-
 καταγνώτως προσάγουσα, μετὰ τῆς ἐκ
 δόξης αὐτῇ εἰσεως ἀποδείξοις, ἀρκαγενο-
 μένους εἰς οὐρανόν· καὶ μετὰ ἀγγέλων ὁμω-
 δὲς ἰσομῶν τῆς ἀκρίτου ὁμοιοῦς Τριτά-
 δος εἰς πατρί, καὶ ἡμῶν, καὶ ἀγία πνεῦμα, νο-
 μῶνς τι καὶ δόξα ζοῶντος, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς
 τοὺς αἰῶνας τῷ αἰῶνι, ἀμήν.

A quæ nullius oratio possit adsequi, Dei-
 paræ opera nobis contingant, eam
 benemerenti vicem rependamus, quæ
 in nos reciprocetur. Quam et caritatem
 mutuam, quæ legis plenitudo est. Omnis *Rom. 13.*
 enim lex, inquit in hoc expletur: Diliges
 proximum tuum, sicut teipsum. Nam il-
 lud, Non adulterabis, Non occides, Non
 furaberis, Non falsum testimonium dices,
 & si quod aliud mandatum, in hoc verbo
 instauratur: Diliges proximum tuum, sicut
 teipsum. Ante omnia verò corpus Ec-
 clesiæ seruemus irruptum, retenta con-
 cordiæ possessione inspoliata. Nec,
 dum mutua viciscimur odia, rectæ fi-
 dei causam nos tueri simulemus: nec
 per causam pietatis mali quidquam
 admittamus: nec ob inhonestas cap-
 turas à recta doctrina recedamus per
 damna lucrum captantes, & verita-
 tem nundinantes. Sed ad rectam fi-
 dem honestas actiones adiungamus;
 nam alterum ab altero diuulsum non
 profuerit, ut Deo simus accepti. *Fi- 100. 23*
 des enim sine operibus mortua est, quemad-
 modum & opera sine fide. Vinculo quo-
 que caritatis nobis inuicem colligati
 tales ante Deiparam voces effunda-
 mus: O virgo sanctissima, de qua
 qui cum laude, grauitérque dixerit,
 non ille quidem à veritate aberrabit;
 sed pro merito haud fecerit satis: su-
 perne nos respice, esto propitia: nunc
 quidem nos in pace rege; at sub thro-
 num iudicis sine pudore adductos in
 ea statione nos colloca, quæ est ad
 filij tui dexteram, ut in sublime ra-
 piamur, & pari cum Angelis hymno
 improcreabilem, eiusdemque naturæ
 Trinitatem personemus, quæ in Pa-
 tré, & Filio, & Spiritu sancto co-
 gnoscitur, & laudatur nunc, & sem-
 per, & in secula seculorum.
 Amen.

In Transfigurationem Domini, &
 Dei, & Saluatoris nostri
 Jesu Christi.

ORATIO XL.

VT sol suos in terram radios iniecit, astrorum ordines obnubit, lunæque splendorem offuscat, excellentissima claritate luminum istorum conspectum eripiens; noctis cursum inhibet luce tenebras arcens, omniāque velut atra veste exuens luce suavissima circumvestit, & terræ dorſa vndique ambita floribus manifestat, ac mare purpurascens: cumque vnus sit, mundi ad spectabilis faciem illuminat. Verum etsi sol tantus sit, nondum ad summum luminis splendorem peruenisse comprobatur: contra enim audet intueri immortales oculi, nubēsque subiens plerumque solares emicationes intercipit atque vmbrosius arbustum lucem prohibet, nox, etiam procreatoris sui lege freta, tempus ex quo cū sole partitur. Quod enim hominum vita & laboriosa sit, & laboribus obſtructa, mundi opifex diem labori aptauit: nox autem irruens, & delassatum naſta hominem, quod quietem indulgeat, lecto tradit; membra quidem illa somno resoluit, naturæ verò concedit solemne tempus, quod vires paulatim colligat. Magnum igitur, & illustre dicebam solis esse lumen; sed humanis dūtaxat vſibus attemperatum est, ac pariter accommodatum: verum Domini lux cuiusmodi non erat (nec enim fas creaturam cum creatore componere) nec ex comparatione cum solaribus radiis æſtimantur, quandoquidem noctis ſucceſſione non occultatur: at lux illa hominibus obſtupenda est, & Angelis inaccessa. Hac circunſuſus luce Christus Dominus ritu tropæum reportantis è cælo deueniet, cum se hominibus iterum ſiſteret præſentem: tunc enim bellico mutato habitu victoris ornamento veſtietur: Ita namque Prophetæ: Quare rubrum est indumentum tuum? siquidem belli ſuccus de præliantis veſtem cruentauerat. Nam cum totius Incarnationis ſcopus Deo ſit in homines beneuolentia, multimodis voluntatem perficit, & humilem, vt vſus poſtulat,

Iſai. 63.

Εἰς τὴν μεταμόρφωσιν τοῦ κυρίου, καὶ Θεοῦ,
 καὶ Πατρὸς ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ΛΟΓΟΣ μʹ.

ΗΛΙΟΣ ὅτι καὶ γῆς ἐκφαίνει καὶ ἀέ-
 τνας, ἀέρωι μὲν καλύπτει χροῖς, ἀμω-
 ροῖ δὲ φέγγος ἀλλύει, τῇ τῆς λαμπρότητος ὑ-
 περβολῇ τῇ φωτὸς συνέλλων τὴν γῆν ἐπὶ
 καὶ δὲ τρέχοντα τὴν νύκτα φωτὶ ὁ σκότος ἀπο-
 τυχίζων, πᾶσι δὲ καὶ τὰς μετὰ τὴν ἐκείνης ἀ-
 πογυμνώσας τὴν φωτὸς ἀφίστησι χεῖροι, καὶ
 δεικνύσι τὴν ἡπείρου τὰ πάντα τοῖς αἰσθεσι φανερύ-
 μενα, κορυφουμένων τὴν θαλάσσαν, καὶ εἰς ὅν
 καὶ τρυφᾷ τὸ ὄρωμεν κλίσεις ὁ πᾶσι πᾶσι. καὶ
 μὲν δὲ καὶ τὴν τοῦτον ὡς ἔκαστος ἀκρότητα
 φέγγος φάσας ἐλάττω, ἐφθαλμοῖσι τὸ καὶ
 ὁλμῶσι θηρῶν, καὶ νέφους πολλὰς ἀποδομῶν
 καὶ μὲν ὡς αἰεταῖς ἀεχαιῖσι, ἐ δὲ δένδρων καὶ ὡς
 τῶν ἀνθρώπων ἀπεκάλυψε, ἐ νῦν ἰομεν θαρρύνοντες τοῦ
 κλίσεως τὴν χροῖον ἰσορροπῶν ἡλίου μερίζεται.
 ὅτι γὰρ ὁ αἰθερῶν βίος καὶ ὁ πᾶσι πᾶσι, καὶ
 πᾶσι σφίγγεται, ἀφ' οὗ τὸ μὲν ἡμέραν ὁ κτί-
 σης πᾶσι ἐργασίας ὑφ' ἡπείρου ἡ τὴν νύκτα ἐπιλ-
 θούσα, καὶ καὶ τὴν μὲν ἀεὶ πᾶσι τὰ αἰετῶν
 πᾶσι δίδωσι κλίση, λύσας μὲν τὰ μὲν τὰ ὕπνου,
 δίδουσα δὲ πᾶσι πᾶσι τῇ φύσιν καὶ μικρὸν ἀ-
 δεῖσιν τὴν δυνάμει. μέγα μὲν οὖν ἐφίλω, καὶ
 λαμπρόν τὴν ἡλίου ὁ φῶς· πᾶσι δὲ τῇ ἀνδρεῖ-
 κῶν χροῖας μόνον ἰσορροπῶν. ὡς μὲν πᾶσι τῇ
 διαπορῶν ὁ φέγγος (οὐ γὰρ ἡμῖς πᾶσι δὲ ἀλλὰ
 ὁ κλίση τὰ κλίση) ὅτι συλκρῶν τῇ ἡλίου
 καὶ ἀκτῶν τιμῶμεν, ὁ ἀφ' οὗ καὶ νύκτος μὲν
 ἀκρῶν μὲν, ἀλλὰ τῇ αἰθερῶν πᾶσι πᾶσι.
 καὶ αἰετῶν ἀπᾶσι. τῇ δὲ φῶς ὁ διαπορῶν
 Χροῖς πᾶσι δὲ ἀλλὰ καὶ τῇ πᾶσι ἀπᾶσι ἀπᾶσι
 ὡς πᾶσι αἰθερῶν πᾶσι πᾶσι μὲν πᾶσι γὰρ
 ὅτι τῇ πολέμου ὁ ὡς τῇ τῇ ἐκείνης πᾶσι
 πᾶσι δίδωται ὅτι γὰρ ὁ πᾶσι πᾶσι φησὶ, ἀφ' οὗ
 ὅτι ἐκείνη τὰ ἡμέρα: πολέμου γὰρ ζῶντες τὴν ἐκεί-
 νῃ τῇ πολέμου ἐφ' οὗ γὰρ. ὅτι γὰρ Θεὸς πᾶσι
 οἰκονομίας φιλαδελφικῶν σκῶν, ποιήσας
 ἀπᾶσι ὁ βούλημα, καὶ πᾶσι πᾶσι τῇ χροῖας

αἰδύεται χήματα. ὅτε πατὴρ ἐν τῷ παρὰ
 σου κρυπτόμενος τὸ πρῶτον πλάσσει εἰς ἀφ' ἑλπί-
 κού, ὅπως αὐτὸς πάλιν νεφέλῃ πρὸς αἰθε-
 ροὺς λαλῶν τι ἐμεσίτισιν. Ἄλλ' ἐπ' ἐσχάτων τῶ
 ἡμερῶν αἰθερπότητες ὅτι λαβόμενος ὅτι φά-
 ρεται ἀφ' ἑλπίς τὸ φύσις αἰὲ νομίζον, πῶς πά-
 σις ὁ ἦμος πισυόμενος, πίκος, καὶ φάσμα, καὶ σπάρ-
 γαλα, πρὸς πικρὴν καὶ κατάρκην, καὶ νομίζον λί-
 πων αὐτῶν. ὅτι τούτοις, καὶ πίκος, καὶ
 θάνατος. Ἄλλ' ὅτε μὲν τὰ πρῶτα τὸ οὐκ οὐκ
 εἰς τὰ πικρὰ καὶ χήματα, καὶ τὴν χρεῖαν μετ' οὐκ
 ἴσται. ἐν τῷ ὅτι χρεῖαν τὸ δούτερος ὅτι φανείας ἀλ-
 λά τῇ δ' ἡμέρᾳ. ἐκείνῃ ταπεινῶν, ὡς ὁ πρῶτος,
 ἀλλὰ φανερόν, καὶ φανερὰ ἐργαζόμενος. ἐκείνης
 πίνων τὸ πρῶτος τὸ δόξα πῶς μαθηταῖς αἰαπι-
 ῶσαι βαλόμενος, ἐλθέλῃσι· εἰσὶ τινες δὲ ὑμῶν, οἱ
 ὅτι μὴ γὰρ σὸν) θάνατον, ἕως αὐτῶν τὸ ὅτι αἰ-
 θερῶν ἐρχόμενος ἐν τῇ δόξῃ τῆς πατρὸς αὐτοῦ.
 ὑμεῖς μὲν οὖν πρὸς τὸ ταπεινὸν ἀφορῶντες τῇ χή-
 ματος ἀνοία λογισμῶν τὸ κρυπτόμενος ὅφιας ὅ
 κατὰ τὸν τὸ βαρὺ, καὶ μετ' οὐκ ὑμῶν τὸ γένος τῶ
 ὅ μετ' οὐκ τὸ ὅφιας. πρῶτον γὰρ χρόνον ἔχοντες ὅ
 μὲν, καὶ οὐκ ἐργάζεσθαι με; ὅτι οὐκ ἐκκαλύπτω π
 μέγας τὸ ἀγαθὸν ἡμῶν ὑμῶν, καὶ σπουδάζω τῇ ἡμέ-
 ρᾳ μνησθῆσαι ἐλπίδας· διελέχθην πρὸς πάντας
 ὑμῶν, καὶ τὸ ψυχρὸν ἐναρκήσατε, εἴποι, ὅτι σπου-
 δάζω αὐτὸν δὲ, καὶ φανερόν τὸ λογισμὸν κατωκλάσα-
 τε· εἴποι, εἴ τις γὰρ ὅτι οὐκ μὲν ἐλθέν, ἀπὸ τῆς
 αὐτοῦ, καὶ ἀρῶν τὸ σπουδὴν αὐτοῦ, καὶ ἀκο-
 λουθεῖτω με, ἀλλὰ μνησθῆσαι πάντας καὶ ὁ ἦμος ἐ-
 λθέτω· εἴποι, ὅτι γὰρ ὅφιας αἰθερῶν, ἐὰν τὸ χή-
 ματος ὅλον κερδάνῃ, καὶ ζημιωθῇ τὸ ψυχρὸν αὐτοῦ; καὶ
 ὅτι λέγω τὸ φανερόν ὑμῶν ὅτι οὐκ ὅφιας, ἀλλ' ἐ-
 μέγας ὁ πίκος ἀνήτηται· ἀδωροδοκῶν πάλιν εἰ-
 σήγαγον κριτῶν, ὅτι οὐκ ἀρῶν τῶν δώδεκα τὰ
 πλάσματα, λέγων· τί γὰρ δώδεκα αἰθερῶν ἀν-
 τίστασμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ πρὸ ὑμῶν ὅτι ὁ
 λόγος ἀμφότερος· εἴποι ἡμεῖς ὁ ἦμος τῆς αἰθε-
 ρῶν ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, καὶ μυθολογῶν ἐοικέναι.
 ὅτι πίνων ἀπὸ τῆς οὐκ ὅτι λόγος, διδάξοις τὰ
 πλάσματα· εἰσὶ τινες τῶν ὅτι ἐστῶν, οἱ τινες ὅ
 μὴ γὰρ σὸν) θάνατον, ἕως αὐτῶν τὸ ὅτι αἰ-
 θερῶν ἐρχόμενος ἐν τῇ δόξῃ τῆς πατρὸς αὐτοῦ. ὁ τὸ
 μνησθῆσαι πρῶτος χρόνος ὅτι οὐκ ὅτι γὰρ παρὰ
 σπουδῇ, χρεῖαν τὸ ἀδωρὸν, ἐλθέλῃσι πρὸς τῆς
 τῶν νεκρῶν δὲ πλάσματα, ἐκ νεκρῶν αἰαπῶν-

A speciem induit. Sic inambulans in pa-
 radiso occultum protoplastum ad col-
 loquium euocat; sic ipso rursus cum
 hominibus loquente nebula intercedit.
 Verum extremis diebus adsumpta hu-
 manitate cum solemnibus naturæ iudi-
 ciis se ostendit, & aduersorum toleran-
 tia genus confirmat: ea erant natiuitas,
 p̄sepe, fasciæ, circumcisio: purificatio,
 legalis redemptionis redemptio; ad hæc
 crux, passio, mors. Talia erant susceptæ
 carnis initia in abiecto habitu moderan-
 tis & adspectum sui, & se necessitati ho-
 minum attemperantis: ac cum iterum
 se videndum dabit, vertet habitum; nec
 despectum, ut prius, sed formidabilem,
 & conspicuum præbebit. Illius igitur
 aduentus gloriam cum vellet discipulis
 aperire, ait: Sunt quidam ex vobis, qui non
 gustabant mortem, donec videant Filium ho-
 minis venientem in gloria sui. Vos itaque
 despicabilem eius habitum conspiciati
 per mentis ignorantiam abditæ sapien-
 tiæ altitudinem non perspicitis, & visio-
 nis modus est notitiæ vestræ modus:
 tanto enim tempore vobiscum sum, & non co-
 gnouistis me? Quamobrem inuisæ meæ
 maiestatis partem aliquam vobis reue-
 labo, & hoc spectaculo futuri spes con-
 citabo. Vobiscum de passione disserui,
 & animus obtorpuuit: dicebam in cru-
 cem me agendum; & vobis mens terro-
 re fracta est: dicebam: Siquis vult venire
 post me, abneget semetipsum, tollat crucem
 suam, & sequatur me; sed ad memoriam
 passionis constantia vestra soluta est: di-
 cebam, Quid prodest homini, si universum
 mundum lucretur; anima vero sua detrimen-
 tum patiat? nec ea oratione timorem
 vestrum disieci, sed malum mansit in-
 superabile: rursus inducebam iudicem
 integrum, & muneribus corrumpi ne-
 scium, peccata donis nequaquam nun-
 danantem, dicens: Quam enim dabit homo
 commutationem pro anima sua: & apud vos
 ambigua fuit hæc oratio mea. Dicebā:
 Veniet filius hominis in gloria sua; & vos me
 vana loqui rebamini. Quandoquidem
 igitur inefficax nostra est oratio, res do-
 cebunt: Sunt quidam de his stantibus, qui
 non gustabant mortem; donec videant filium
 hominis venientem in gloria Patris sui. Secū-
 di mei aduentus tempus nondum est:
 oportet enim crucem figi, infernum
 subiugari, mortuis scita de libertatē pro-
 poni, oportet resurgentem à mortuis in

Mat. 16:

Ioan. 14:

Luc. 9:

Marc. 8:

Matth. 16:

Marc. 8:

Matth. 16:

Matth. 16:

coelum ascendere, cunctis euangelij difficultatem proponi, & prædicatione Euangelium dominatum tenere, & cum tunc videri, qui fuerit Euangelio declaratus. Vobis interim discipulis meis aduentus mei imaginem præmonstrare festino, ut præmatura demissa visione, priora hæc in fidem futuri teneatis. *Sunt quidam de stantibus. Quidam* : non enim omnes; quia non omnibus visionem hanc publico. Visa res hæc vel post visionem maneat mysterium.

Matth. 17. Hæc ubi dixit, adsumit tres discipulos Petrum, & Iacobum, & Iuannem. Hos spectatores constituit; ceteros auditores reliquit: & ducit in montem excelsum: *ecce excelsum*, ut mons caelo sit vicinus, quemadmodum Paulus prædicabat:

1. Thes. 4. *Raptemur in nubibus obuiam Christo in aera.* Querit modo locum nubibus coequalum. Erant illi quidem congruentes, spectatores, oculi verò in spes suas expandebantur, & animus cum reuerentia visionis desiderium producebat. Sic ipsis futurum rei euentum spectantibus, rapidissimè Christus coram discipulis transfiguratur, & formam demutat, & illuminatam vestem induens fulgurans spectaculum edidit. O rem miram! diuina vi ex humana forma radij promicabant: vidit sol, quæ prius non didicerat, alienæ lucis fulgoribus oculi doctus est. Stetisti quondam sol victoriam Hebræorum præstolatus: Iesum ducem imperantem veritus es, Domini nomen in conspectu tuo honorasti: nunc lucem vides, quam antè nunquam. Hoc spectaculum Euangeliorum conscriptores dum recensent, alius aliter dictionem torquent, oratione destituti: qua spectaculum istud repræsentent: hic enim ait, *Resplenduit facies eius, sicut sol*; quod aliam illustriorem imaginem habeat nullam. Alter verò, *Resplenduerunt vestimenta eius, sicut lux*: nam è visis, quod aiunt, comparisonem ducimus. Mundus verò nobiscum vincatur: cum nequeat huius spectaculi imaginem reperire: oculi sint testes, si quidem lingua id eloqui non edidit: at ad spectus ipso rerum visarum fulgore vnde quaque spectantes perstringens, venturum vniuersi iudicem subobscurè signat. Vobiscum autem præsentem visi sunt viuorum atque mortuorum ad virtutem primitiæ, ut viuorum atque mortuo-

Matth. 17. *Resplenduit facies eius, sicut sol*; quod aliam illustriorem imaginem habeat nullam. Alter verò, *Resplenduerunt vestimenta eius, sicut lux*: nam è visis, quod aiunt, comparisonem ducimus. Mundus verò nobiscum vincatur: cum nequeat huius spectaculi imaginem reperire: oculi sint testes, si quidem lingua id eloqui non edidit: at ad spectus ipso rerum visarum fulgore vnde quaque spectantes perstringens, venturum vniuersi iudicem subobscurè signat. Vobiscum autem præsentem visi sunt viuorum atque mortuorum ad virtutem primitiæ, ut viuorum atque mortuo-

A πα εἰς ὕψος ἀνελθόν, τὸ τῷ κηρύγματι ἀγῶνα πορεύεσθαι τοῖς πᾶσι, διὰ τὸ κήρυγμα κρατῆσαι τὸ διαβόλιον, καὶ ὅτι φαίνονται τὸν διαβόλιον. ἄλλ' ὑμῖν τοῖς ἐμοῖς μαθηταῖς τῆς παρορίας εἰκόνα πορεύεσθαι παύδω, ἵνα πορεύωμαι ἡμεῖς τευγῆσθαιτες ἐχθρὸν πᾶσι τῷ μὴ λόντων τὰ φθάρματα. εἰσὶ τινες τῶν ὁδῶν ἐξώτων πῖες· ὃ γὰρ πᾶσι. ὁ δὲ γὰρ δημοσίᾳ πᾶσι τῶν ἡμεῶν, μὴ ἔγωγε τὸ θεωρηθῆναι καὶ μὴ τῶν ἡμεῶν μυστήριον. ταῦτα εἰπὼν, φησὶ, ὡς λαμβάνει πρὸς μαθητὰς αὐτῶν Πέτρον, καὶ Ἰάκωβον, καὶ Ἰωάννην, ἑαυτοὺς ἡμεῖς ποιούμενος, τοῖς ἄλλοις ἀποσταλῆς κατέλιπε καὶ ἀναγαγὼν εἰς ὄρος ὕψηλόν. καλῶς, ὕψηλόν, ἵνα καὶ ὄρος ἔχῃ τῶν ὁδῶν ὡς ὕψος γὰρ εἰσὶν, ὡς ὁ Παῦλος ἐκήρυξεν, ἀρπαγῆσθαι τὸν κλέψαντα εἰς ἀπώτησιν τῷ κυρίου εἰς ἀέρος. ζητῶν καὶ τοῦ τόπου στυγερῶν μόνον ἰερεῖσιν. οἱ μὲν οὖν ἡμεῖς τὰς ὁδοὺς πᾶσι· ὁφθαλμοὶ δὲ τῶν ἐλπίσιν ἀνεπετάκωμεν, καὶ ἡ ψυχὴ σὺν φόβῳ τῶν ἡμεῶν τὸν πόθον ὡδίνει. ὅτε δὲ πρὸς τὸ μέλλον σκοποῦμεν, ἀδελφοὶ μεταμορφώται Χριστὸς ἡμεῖς πορεύομεν τῷ μαθητῇ, καὶ τῶν μυστηρίων ὡς ἀγαλάτῃται, καὶ χιτῶνα φωτὸς ἐκδυσάμενος ἡμεῖς ἀσπράττουσιν ἐδέξεν. ὡς τῷ θαύματι! ὡς ἀδελφῶν μὲν μωρῶν ἀκτῆς ἐφύερονται ἡμεῖς ἐργασίαις πεμπούμεν· εἶδεν ἡλῖος, ἀλλ' ἡμεῖς πορεύομεν ἡμεῖς. φέρεται φωτὸς ἐτέρῃ διδαχῇ σκοπῆται. ἔσται ἡλῖος ποτὶ εἰρήνην ἐβροχῇ ἐκδιχόμενος· ἡ δὲ ἡμεῖς Ἰησοῦ τὸν ἑρατοῦν ὁπταῖσθαι διαποικίλῃν ποροσηγείας ὁμοδύλων πᾶσι. τοῦ φέρος εἶδες, ὃ μὴ πορεύομεν εἶδες. ταῦτα τῶν ἡμεῶν οἱ τῶν διαβόλων συστραφῆς διηγουμένοι ἄλλος ἄλλως τῶν λέξιν βιάζονται, ὡς ἡμεῖς πορεύομεν λόγῳ τῶν ἡμεῶν ὅς ἐχόντες· ὃ μὲν γὰρ πορεύομεν, ἔλαμψεν τὸ πρόσωπον αὐτῶν, ὡς ὁ ἡλῖος, ὡς ἄλλως ὅς ἐχον εἰκόνα λαμπροτέρην· ὃ δὲ, ἔλαμψαντα ἡμεῖς αὐτῶν, ὡς τὸ φῶς. οἷς γὰρ φησὶν, ὁρῶμεν, εἰσὶν ὁρῶμεν. στυγερῶς καὶ κλίσις εἰκόνα τῶν ἡμεῶν οὐχ ὁρίσασθαι· ὁφθαλμοὶ μὴ τυρεῖσθαι· γὰρ τῶν λέξιν ὅς ἐμαθῇ. ἡ μὲν δὲ ἡμεῖς τῇ λαμπρότητι τῶν ὁρῶμεν τοῖς ὁρῶμεν ὡς ἀσπράττουσιν τὸν μέλλοντα χριτῶν τῆς οἰκουμένης ὡς ἐσθλῶν. ὡφθῆσθαι δὲ μὴ ὡς παροῖτες τῶν ζῶντων, καὶ τῶν τιθιῶν εἰς δόξαν ἀποθνήσκειν, ἵνα ζῶντων

ὁμοῦ καὶ πενήτων δικαστὴν τῇ διαποτίῳ κηρύ-
 ζωσι. τοῖς πρῶτοι. Μωσῆς γὰρ ἀρχηγέτης, καὶ ἀ-
 ρετὴς ποιητής, καὶ νομοθέτης ἡμίμυρος θανάτου
 τῆ βίης μετέστηται. Ηλίας δὲ ζήλων θείῳ πυρε-
 κτούμυρος πυρὸς ζωόχου γὰρ, ὅτι περιπατεῖσας
 πὸν αἶρα ὡς δρόμῳ τοῖς τῆς φύσεως ὑποφύλα-
 ποτόμοις ὅδον ὁρίων αἰωτέρῳ θανάτου. ἐν τῇ
 τῆ λόγου ἡμίμυρος ὑπομνήσων σαυτὸν τῇ
 διαποτίῳ ἐροτήσων, καὶ τῇ τῷ μαθη-
 τῇ ἀποκρίσων· οἱ μὲν Ηλίας, οἱ δὲ ἕνα τῇ
 περὶ τῇ ὀνομαζόμενοι, ὁρῶντες δὲ νῦν ὑπὸ
 περὶ τῇ περὶ τῇ μύρων . . . Μωσῆς
 ἰκτενέ, Ηλίας ὑποκύπτει, καὶ διαποτίῳ, οὐ
 δοῦλον τὸν παρόντα μὴ τύχῃται. Ἄλλ' ὁ Πέτρος
 αὐτῷ καὶ βλέπον οὕτω διδάσκειται τῇ τῇ θαν-
 μῇ ὑποβολῇ τὸν λογισμὸν ἐκπληκτούμυρος.
 πόθεν γὰρ τῆς θείας τῇ ἀποτίῳ ὁπλισταίεται,
 δεσμεύεται τὰς τῷ περὶ τῇ κεραιούμυρος.
 ποιήσω μὲν, φησὶ, τρεῖς σκηνάς, οἱ μὲν, καὶ Μωσῆ
 μὲν, καὶ Ἰλίας μίας. ἐλέγχε τὴν αἰσῶν σεν-
 ειβμῇ τὸν διαποτίῳ τοῖς δούλοις, ὁμότημοις ὡς
 διαποτίῳ τοῖς ὑπηκτοῖς νεόμυροι. Ἄλλ' ὅτι ἐμ-
 νει ὁ Πέτρος ἔχει τῆς ἀγνοίας τὸ πάθος· αὐτῷ
 γὰρ βροτὴ καὶ ἀρραγίστα σενὸ φόβῳ περὶ τῇ
 τὴν ἀγνοίας, μνησθῇ καὶ αὐτῷ τὰς κτύπῳ βοή-
 σασα, ὡς τὰς διαποτίῳ τοῖς δούλοις σενὸ τῇ
 βούλεσθε μαθεῖν τὸ ἀγέφορον; ὅτι ὅτι ὁ ὅς
 μου ἀγαπητός· ἐκείνοις δούλοις ἐκτίσας, τῷ τῷ ὅν
 ἐκ τῆς ὕψους ἐκτίσας· ἰμὸς ὅτι ὁ ὅς, καὶ ὁ δού-
 λου μορφῇ δὲ ὑμᾶς περιέβληται· ἀποτίῳ
 ἔχει τὸ πῶς καὶ δὲ ὑμᾶς τὰς ἀκτίνας ἐμπε-
 σιν. ὡς μακαρίων ὁμῇ, νυμφικῶς τὸν Χριστὸν
 ἐσολογμένοι περὶ τῇ τῇ! μακαρίων ὁφθαλμοῖς
 τὴν φέρον ἡμέραν τῆς κρίσεως ἐν ἡμέρῳ πε-
 ριούτων τὰς χήματι! ὅτι γὰρ ἀπὸ τῆς τῇ
 ὡς τῇ, αὐτῷ χαίροντες ἐβλεπον. ποῖα γὰρ ὁμ-
 μῇ διώσας ὑποτίῳ διώσας τὴν φέ-
 ρον τῆς κρίσεως ἡμέραν, ὅταν γὰρ μὲν κλονή-
 ται, καὶ τὰ λαοὶ τὰ ὅτι Ἀδάμ τῇ αἰδεσθῇ
 ἐκ τῆς τῇ (ἡμῶν). (αὐτῶν δὲ μὲν ἀλ-
 λων οἱ αἰδεσθῇ τὸ φόβον φέροντες. ἐλπίς)
 γὰρ ὁ οὐρανὸς καὶ τὰ βασιλείας παρῇ τῇ· ἐ-
 ξάφνης οἱ δορυφόροι τὰ περὶ τῇ συλλογῇ
 καὶ τὰς τῇ. ἀφαιρέσας δὲ οὐρανὸν περ-
 φαίοντα μὲν αἱ τῇ ἀγγελικῇ διώσας σενὸ

rum iudicem Dominum esse præsenti-
 bus promulgent. Moyses enim prin-
 ceps, opifexque virtutis, & sanctor
 legum cum esset, vitam cum morte
 commutavit: Elias autem zelo diui-
 no incensus ignis auriga fit, & aërem
 circumequitans cursu naturæ leges
 transiit, viam molitus morte superio-
 rem. Hucusque oratione prouecta, &
 Domini interrogationes, & discipu-
 lorum responsiones tibi in memoriam
 redigendæ sunt: quidam enim Eliam:
 quidam Prophetarum vnum nomina-
 bant; ac cum viderent nunc à Prophe-
 tis adorari Moyses
 supplicat, Elias cernuus procumbit,
 & Dominum non seruum præsentem
 contestantur. Verum Petrus etsi hæc
 videret; tamen ob nimia mira, men-
 te consternatus nondum eam doctri-
 nam capit: videndi namque desiderio
 omnium obliuiscitur, captus ingenti
 gaudio loco alligatur: *Faciamus*, in-
 quit, *tria tabernacula*; tibi *unum*, &
Moysi unum, & *Eliæ unum*. Suam ipse
 socordiam arguit, cum Dominum
 seruis annumerat: subiectos pari ho-
 nore cum Domino putauit esse. Sed
 non permansit in ignoratione Petrus:
 nam supernè tonitrus pertumpens non
 sine terrore medetur ignorantia, tan-
 tùm-non hæc strepitu suo clamans:
 Quid Dominum in seruorum ordi-
 nem redigitis? cuiusne auctis excellen-
 tiam nosse! *Hic est filius meus dilectus*:
 illos ego seruos feci, hunc ex essentia
 filium genui, filius meus est, etsi ve-
 stri causa formam sibi serui circumie-
 cit: *lucem habuit inaccessibilem*; & si pro-
 pter vos modicè radiet. O beata lu-
 mina, quæ sponsi habitu Christum
 sunt contemplata! beati oculi, qui
 formidabilem iudicij diem placidissi-
 mè conspexerunt! Nam quæ tremen-
 bundi videbunt alij, ea cum ituncun-
 ditate viderunt. Quæ enim vis oculo-
 rum tanta, quæ terribilem iudicij diem
 sustinere possit, quando terra pertur-
 batur, & mare profata ex Adamo
 hominum corpora reddet exastuans,
 quando cum Angelis homines iacta-
 buntur presentem terrorem: minimè
 ferentes? Nam velut accedente rege
 cælum torquebitur; confestim appa-
 ritores obtenta pro foribus peripeta-
 mata contrahent: sublato verò ex o-
 culis cælo erunt in prospectu angeli-

Mat. 27

1. Tim. 4

carum virtutum ordines cum fulgore, mille millia procurent & decies mille millia : conspicitur verò descendens Dominus, dum nimia luce circa se præfulgurat vniuersa. Quis eiusmodi spectaculo spectando par erit? quis terrori moderabitur? Nam si fulgur crebrò intermicans non ferimus, & non rarò splendor intuentem solo affligit, quid tum dicet, quando cum ipsum, qui iacit fulgura, viderit emicantem? quando tubarum sonitus mortuos è sepulcris ciehunt : quando monumenta & loculamenta disrumpentur, & captiuos amittent : quando de intentione, de factis, de animi cogitationibus iudicia exercebuntur, quando diabolus vinctus productus violentissimarum cogitationum rationem in iudicio reposcitur : quando hominum greges in partes distraherentur, quam quisque partem fortietur? quis erit aut cum Christo iudicante, aut cum reo prædatore animarum : quando simul viui, ac mortui confluent? omnium enim vna erit euocatio; quando quidem iuxta B Pauli vocem, resurrectionis celeritudo faciet, vt mortui cum immutatis currant

a. Thes. 4. quis passibus : Quia nos qui vivimus, qui residui sumus, non praecipiemus eos, qui dormiunt : neque mortuum tumultus reddet segniorem. Et iudicis sententiam cum formidine manent omnes, nescij an illud audituri sint : Venite benedicti Patri mei : an, Discedite in tenebras exteriores, quæ paratae sunt Diabolo, & Angelis eius. Quando expensis operibus congruo fine facta circumscribet. Huius ergo spectaculi simulacra Dominus Apostolis dedit. Quem terrorem cogitantes, mores præmaturè commutemus, bonis operibus libertatem nundinemur, & ante iudicii tempus defensionem præmeditemur, ne cum damnato aduersario condemnemur; sed cum amanti Christo in cœlum euadamus, *Heredes Dei, coheredes autem Christi*, cui gloria, & honor, & adoratio cum Patre originis experte, cumque sanctissimo, & vitæ autore, ac eiusdem substantiæ Spiritu, nunc & in secula seculorum. Amen.

Mat. 23.

A λαμπερότητι πᾶσι· χίλια χιλιάδες ἀγγέλων, καὶ μυρία μυριάδες πνευματικῶν· ὁρᾶται ὁ καπνὸς τοῦ διαπύρρου ὑπερβολῇ φωτὸς τοῦ αἵματος τοῦ σώματος. ὅς οὖν πρὸς τὴν τῆς ὁρώμενων ἀρχῆς ἡμετέρας τὸν φόβον, εἰ γὰρ ἀσπραπῆς λαμπρότητας ἀνθρώπων ἢ φέρονται, ἀλλὰ πρὸς ἑδάφος πολλάκις ἢ ἀγγέλων τῶν ὁρώμενων κατήγαγα, ἡ αὖ τις εἴποι αὐτὸν τὸ ἀσπράπιον θεωρεῖν αἰστέλλοντα; ὅτι ὁ λαπιδῶν ἔχει τοὺς νεκροὺς ἐκ τῆς τάφου καὶ ὅτι, ὅτι μνηστὴρ ἀναρρήγνυται ὅτι τις δισπύρως ἐκπέμπουσαι, ὅτι κρίνεται πνεύματος, καὶ πνεύματος, ὅτι λογισμῶν ἐνθυμήματα, ὅτι πνεύματος δισπύρως ὁ δὲ δόλος τυραννικῶν λογισμῶν εἰς τὰ τῶν ὁρώμενων οἶκον, ὅτι μερίζονται τῆς αἰδομένης ἀρχῆς, ἡ τις ποῖα μερίδι ἀποκακίῃται, ἡ τις τῶν δικαιοῦν Χριστοῦ, ἡ τῶν κακῶν ληστῶν, ὅτι ζῶντες ὁμῶς, καὶ περὶ τοὺς συγγενεῖς; μία γὰρ πόρτις ἡ πνευματικὴ γὰρ ὅτι τῆς ἀσπράπτιος πάθος τῆς ἀλλοσπορίας τοὺς νεκροὺς ἰσοδρόμους ἐργάζεται, καὶ πᾶσι τῶν μακαρίων Παύλου φωνῶν· ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες, οἱ περὶ τῶν ὁρώμενων, οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς νεκροὺς καὶ οὐκ ἐστὶ νεκροὺς τῆς ζῶντων ἀφ' ἧς τὰ τῶν ἀρχῶν καὶ πόρτις

C τις πᾶσι τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ φόβου ὁμῶς, οἱ εἰδότες εἰ ἀρετὰ ἀκούουσι, δὲ οἱ ἀλογισμοὶ τῶν πατρῶν μου, ἡ ὑπάγει εἰς τὸ σῶμα τὸ ἐξω, ὁ ἡντιμασμένοι τῶν ἀρετῶν, καὶ τοὺς ἀγγέλους αὐτῶν. ὅτι ὑποστατικῶς τὰ ἔργα πνευματικῶν τῶν περὶ τῶν ἀρετῶν τῶν ἀρετῶν. ταύτης ἀρετῆς ἡμεῖς τῶν εἰκόνων τοὺς ἀποστόλους ὁ διαπύρρος διδύρται. οἱ ἡμεῖς τὸ φόβον λογισμοὺς, μετὰ δὲ ὁμῶς πρὸς τὸν χρόνον τὸ ἔσπον, ἐκ πνεύματος ἀγαθῶν πνεύματος ἐμπροσθίμινα, καὶ πρὸς τὸν τὸ κρίσιος καὶ πᾶσι ἀπολογίας πνευματικῶν, μὴ συγκατακρίτωμεν ἐκ τῶν κρινόμενων, ἀλλὰ Χριστῷ φιλοῦντι πρὸς ὑμᾶς συνεισέλθωμεν, κληρονομοὶ Χριστοῦ, συγκατακρίνομεν δὲ ἡμῶν Θεοῦ, ὅτι αἰτέῃς ἡ δόξα, καὶ ἡ τιμή, καὶ ἡ πνευματικὴ καὶ τῶν ἀρετῶν πατέρι, καὶ τῶν ἀρετῶν, καὶ ζωοποιῶ, καὶ ὁμοιοῦσι πνεύματι, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῆς αἰῶνι· ἀμήν.

EIVSDEM
SANCTI BASILII
SELEVCIAE IN ISAVRIA
EPISCOPI

De vita ac miraculis D. THECLÆ Virginis
Martyris Iconiensis.

LIBRI DVO

PETRVS PANTINVS TILETANVS, *Decanus Bruxellensis &*
tenebris nunc primùm eruit, Latine vertit, notisque illustravit.



PHILIPPO III.

HISPANIARVM REGI

PIO, FELICI. S.



LAVDANDARVM artium disciplinas, Regum Maxime, eadem ferè quæ vitæ conditio obstrinxit. Vt enim generosum hoc plantæ genus, usûque & adspectu iucundissimum, licet indole ac vi suâ naturali sursum feratur, ac velut despectâ humo cælum affectet; ad eò tamen imbecillum ac debile est, vt nisi arundinibus, perticis, ridicis, aliisque eiusmodi pedamentis, quam vineæ dotem Veteres appellabant, assidue iuuetur ac surrigatur, in terram eat intereâtque: ita illæ, nobilissima alioquin, & ad omnem Reip. partem prudenter administrandam, ad omnem fortune varietatem constanter ferendam, ad omnem denique ætatem benè suauiterque degendam utilissima, facillè inter tot barbarorum crudeliter in ipsas quotidie incurfantium cuneos deiiciuntur emoriunturque, si necessario Regum Principumque ceterorum patrocinio destitui contingat. Quæ res viros doctos iam olim coëgit, vt sicut in fabulis aquilam auium reginam, quo se suamque sobolem ab infesto pertinacis sui aduersarij impetu tutaretur, in ipsum Iouis sinum conuolasse o-uâque deposuisse legimus; eodem ipsi exemplo, quos secundum Deum inter mortales plurimum præstare nouerant, illorum fidei ac defensionis se suorumque ingeniorum fetus, in tanto impugnantium numero ac malignitate, commendarent. Ab hoc ego sollemni vel latum unguem deflectere nec velim, nec securè aut decorè etiam possim. Libros hosce duos ante .cc. l. admodum annos Gracè à Basilio Seleucia in Isauriâ Episcopo eleganter pièque conscriptos, & longâ mox præter meritum obliuione damnatos, putcoque Democriti cum Veritate demersos, in lucem educere, & publici rursus vsus, etiam nostris hominibus facere, iam pridem est animus. At quâ quæso Boni Euentus fiducia, Rex potentissime; nisi tenelli atque caduci adhuc vineatici palmitis instar, inuiolabilis auctoritatis tuæ statumini innitantur? Cui etiam re-tius litterarium hoc veneranda antiquitatis monimentum, Diu aque totâ Hispania iam olim celeberrima, vita resque gesta cum primis admirabiles consecrari debeant, quàm Regi Hispania, litterarum omnisque antiquitatis studiosissimo, huiusque & reliquorum Diuorum cultori religiosissimo? aut quo ego aptiori hostimento memoris & ob multa maximâque pridem Majestatis T. in me beneficia deuinctissimi huius animi ob-

feruantiam declarem, quàm tali munere dedicando, cuiusmodi quum maxime capiatur, ad plura id genus inuestiganda edendâque tantum mihi otij ac facultatis liberalissimè suppeditauit? Ego verò peccasse me grauiter, hominisque non modò inconsiderantis, sed & ingrati culpam incurrisse putarem, si hoc quidquid est operis, sub alterius quàm sub felici tuo auspicio euulgare tentassem. Pateris? equidem spero; si quale, quàmque tutelâ tuâ non indignum sit, paucis cognoscas. Opus quod dico, Thecla est, verè magna, verè admiranda; seu vitam, seu mortem, seu postuma spectemus. Hæc Iconij illis temporibus nata, quibus mundus densissimis eò usque errorum tenebris inuolutus, à Seruatoris nostri in cælum reditu, Euangelicæ veritatis radijs sensim illustrari incipiebat; ipsa quoque iam grandiuscula, Magni Pauli ductu atque doctrinâ ad fidem conuersa, spretis diuitijs, matre, sponso, patriâ, illam summo labore, summo capitis periculo, Magistri sui suasu atque exemplo, quoquo versum disseminare est aggressa. At, Deus bone! quanto eius odio, qui pijs conatibus perpetuò aduersatur! videbat inuidus ille nostræque salutis iuratus hostis, Petrum, Jacobum, Stephanum, ceteros sacri illius cœtus antesignanos, liberâ fronte, libero ore, caerimonias, mysteria, animalium sacrificia, humanas hostias, reliquâque idololatræ imposturæ pestent, quæ sub ridiculis nescio quibus fabularum commentis passim irrepsert atque inueterauerat, strenuè oppugnantes; stupra, adulteria, furta, rapinas, periuria, cædes, flagitiorumque ac scelerum vniuersorum lernam fortiter undique exturbantes; eorumque in locum veri Dei diu ignoratam cognitionem, castitatem, temperantiam, seueritatem, iustitiam, pietatem inducentes: indignabatur, dolebat, fremebat. At verò ubi aduertit Virgunculam teneram, vixdum duodevigesimum ætatis curriculum emensam, colo calathisque hætenus adsidentem, gynæcei latebris adsuetam, inter ancillulas suas educatam; imò nec plerisque domesticorum vel de facie satis notam; præter sexum, præter ætatem, intrepido animo in hanc ipsam palestram prodijisse; ringere iam, docere, quæque reliqua Apostolici sunt muneris alacriter obire, innumeròsque mortales ab æternæ perditionis præcipitio in certissimæ felicitatis viam reuocatos, sub summi Imperatoris sui Christi signis auctorare: tum demum seriò ille furere, insanire, bacchari; omnia in illam acerbioris sue retia ac tela concitare. Sed nihil agis liuide veterator: ridet illa debiles tuos conatus, & tamquam fila araneorum facillimè perfringit. Flammas minaris? flammæ illæ iam non flammæ, sed roris refrigerantis ipsi vicem præbent. Feras immittis? non illas iam feras, sed fidas aduersùm se famulas experitur. In stagnum eundem? numquam balnei gratioris delicijs est vsa. Denique

Verte omnes tete in facies, & contrahe quidquid

Siue animis, siue arte vales:

omnia tibi inania, cassa, irrita cedunt; ab omnibus Virgo nostra tecta, tuta, victrix euadit; donec tandem suauissimo mortis somno in meliorem vitam transmissa, Sponso suo immortalis lata leto obuiam procedit; perennibus Agni illius immaculati nuptijs perfruitura; perennem posteris, tot tamque inauditis miraculis, quæ post obitum eius acciderunt, sui memoriam venerationemque relictura. Hæc nostra, quam damus Thecla: hic veræ illius vitis, cuius Pater cœlestis agricola est, germanus palmes; in Lycaonia vitiario primum satus Pauli manu cultus, Basilij calamo propagatus; nostrâ nuper industriâ in Latij agrum translatus, pastinatus, sarritus, pampinatus, putatus; eâ inquam diligentia curatus, quam inter Castrensis cum muneris quotidianas occupationes adhibere maximam licuit.

Qui quando iam satis feliciter, ut in alieno solo, conualuit; multaque frondium
 & capreolorum copiâ luxuriâns, in pedationem, quod reliquum est, se dare desi-
 deret: illum *Maiestatis T.* nomini tamquam certissimo adminiculo committendum
 putavi. ut cuius fulgurâ afflictas pridem Belgij res paullatim erigi, recreari, firma-
 ri videmus; ipse quoque eidem deinceps aduersus omnem cœli iniuriam tutò adha-
 rescens, clauiculisque se suis velut manibus incitans, & in ultimum usque iugum
 breui perueniens, opimam nobis vindemiam fundat: cuius dulcissimo gustu piorum
 animi sobriâ quâdam atque diuinâ ebrietate capri, ad quamvis pro verâ religione di-
 micationem suscipiendam, fortunas, sanguinem, vitam ipsam, si res poscat, huic im-
 pendendam, inflammentur: dum in *Virgine ac Martyre nostra*, tamquam in cla-
 rissimo speculo intuebuntur, quantam clementissimus noster *Agonotheta Athletarum*
 suorum in glorioso hoc certamine fortiter depugnantium curam gerat; quàm numquam
 non occulto consolationis suæ oleo illis præsto sit; quàm incredibilibus sæpè modis ab
 immani tyrannorum ac diaboli crudelitate vindicet; quàm benignè denique post
 tempestatem tranquillum faciens, & post lacrymationem & fletum exul-
 tationem infundens, pro laboribus atque periculis in arumosa hac vita arena stre-
 nuè toleratis, præmia atque coronas numquam interituras reponat. Idem ille *Supre-
 mus rerum arbiter*, per quem Reges regnant, & legum conditores iusta de-
 cernunt; per quem Principes imperant, & potentes decernunt iustitiam,
Maiestatis T. decimum iam annum in maxima temporum difficultate tot regnorum ha-
 benas prudentissimè moderantis, proque publica harum prouinciarum salute noctes
 diésque omni studio excubantis, sanctissimas actiones benè prosperèque euenire per-
 mittat: quo Belgium nostrum tam diuturni ac perniciosi belli malis aliquando li-
 beratum, summo totius Europa, vestrique atque adeo Christiani nominis vniuersi
 bono, pristinae felicitati, ardentissimè ab omnibus hætenus exoptata & vixdum
 solidè cuiquam sperata, tandem restitutum esse letemur. *Bruxella Kalendis Se-
 ptembris, Anno Sal. Hum. CIO. IOG. VIII.*

MAIEST. T.

Deuotissimus
PETRVS PANTINVS
Decanus Bruxellensis.



Τοῦ εὐαγγελίου πατρὸς ἡμῶν

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΕΠΙ-
ΣΚΟΠΟΥ ΣΕΛΕΥΚΕΙΑΣ
ΙΣΑΥΡΙΑΣ.

SANCTI PATRIS NOSTRI

BASILII EPISCOPI
SELEVCIAE ISAVRIAÆ.

*In Commentarium de rebus gestis S^{ae}.
Apostoli ac Protomartyris Theclæ,
historico stylo ab ipso conscriptum.*

Εἰς τὰς 2 περὶ τῆς ἁγίας ἀποστόλου καὶ Ν.ε.
προμάρτυρος Θεκλῆς, συγγραφῆς
καὶ χαρακτῆρα

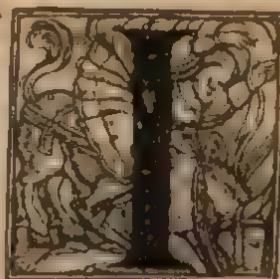
PRÆFATIO.

ΠΡΟΘΕΩΡΙΑ.



ISTORIA est A
hic liber à nobis
elaboratus, re-
rumque iam olim
à Beatâ Theclâ
Apostolo & Mar-
tyre gestarum e-
narratio: ex aliâ

quidem, eâque vetustiori memoriâ
excerpta; ad exemplum tamen il-
lius ita concinnata, ut eiusdem velut
vestigii omnino insisteret. Sciendum
verò, non eò nos hoc opus instituisse,
quasi eadem, quæ quondam ab alijs
dicta sunt, vberius, elegantius enu-
cleatiùsve oratione nos prosequi posse
crederemus: sed partim, ut voto no-
stro, exiguum aliquid ac tenue, pro
virium nostrarum facultate, eximix
Dei Martyri (quæ quâ est benignitate,
etiam minima quæque boni consulit)
consecrandi à nobis satis fieret: partim
ut mandatum pij cuiusdam viri, cuius
in hoc ipso opere obiter mentionem
fecimus, studiosè expleremus. Rogatos



ΣΤΟΡΙΑ μὲν ὁ
ποιητὴς ἡμῶν τῆς σύγ-
γραμματος, καὶ παλαιῶν
ἔργων διήγησις, ἣ ἔστι
τῆς μακαρίας Θεκλῆς
τῆς ἀποστόλου καὶ μάρ-
τυρος περιγρηγομένη ἐξ

ἐπίρας μὲν καὶ παλαιότερας ἱστορίας ἐκληφθῆ-
σα, κατ' ἴχθος τῆς αὐτῆς ἐκείνης συντεχθεῖσα. Ἰστέον
δὲ, ὅτι τὸ οὐχ ὡς ἐρεοῦστίς τι πλέον, ἢ πε-
ρικαλλέστερον ἢ γυναικείον ἀκριβέστερον τῆς παλαιᾶς ῥη-
μάτων, τοῖς πόνοι τῶν ἐνεστησάμεθα. ἀλλ' ὡς
B διχρῶς τι οἰκίας ἡμῶν ἐκπληροῦντες. ὥστε
ἢ καὶ τῆς ἡμῶν διωκτῆς τῆς μικρᾶς καὶ διτε-
λαῖς αἰσθῆσαι τῇ μεγάλῃ μάρτυρι, ἥ τὰ μι-
κρότατα ἀγαπῶσι δι' ἀγαθότητα. ἐν μὲν καὶ
αἰδρὸς βίσις τοῦ ἐπιτάγματος εἰς τὰς ἀγαθὰς
αὐτοδράστους. ὅθεν καὶ καὶ τὴν συγγραφὴν
ἀμφοτέρωθεν ἐποιήσαμεθα μὴ μὲν. καὶ ταῦτα

ποσὶν
Vati-
can.C.

μάρτυρι ἀξίως τις τιμῶ, τίς τε αὖτις ἴσως ἐπι-
 τειξομένοισι τὰς συγγραμμάτι τούτῳ, ὡς εἴ τι
 καὶ περὶ τὸν αὐτοῖς εἰρηται πρὸς ἡμῶν· εἰ-
 ρεται γὰρ ὡς οὐκ ἔξω τῷ σκοπῷ τῆς πάλαι
 συγγραφέντων εἰρηται. καὶ γὰρ τῇ ἀλγοῖα καὶ
 τῇ τῆς πότε λεγόντων ἡτοὶ περὶ τῶν
 καὶ τὸν τῷ μάρτυρι καὶ ἀκολουθῶντες,
 δι' ἐπίρας μένοι, ὡς εἰπῶν, σωθῆναι καὶ λεί-
 ξαις τὸν αὐτοῖς περὶ τῶν πόνων ἀκρω-
 σάμεθα τι καὶ αἰδέμεθα τῇ μεγίστῃ μάρτυ-
 ρει. περὶ τῶν αὐτῶν καὶ δημοτικῶν
 καὶ τῶν ἐκείνων, ἀρχαῖον αὐτῇ περ-
 σονείμαρ, ὡς οἱ μὲν, καὶ ἄλλος· μὲν τῷ δ' οἱ-
 κῶν καὶ ἀρμόζον ἐκείνῳ περὶ τῶν φυλά-
 ξαι γῆμα καὶ τίς λόγος. λέξαις γὰρ μὲν
 ἀπικιζούσης, οὗτοι φράσις ἀρχαῖς ἐκείνης ἐλ-
 γα ἐφ' ὅσον αὐτῶν· μέντοι δὲ τῆς ἀληθείας, καὶ
 ὁφειλῆς, καὶ τῆς αὐτῶν περὶ τῶν πα-
 ξαις, ἐκποισάμεθα περὶ τῶν. ὡς μὲν δὲ ἀ-
 γνοῦνται τῶν αὐτῶν τῶν αὐτῶν τῶν αὐτῶν
 καὶ μάρτυρες ρηθέντων πάλιν ἢ περὶ τῶν
 3 ἢ τοὶ καὶ τῶν δι' αὐτῶν ὑφ' ἐπίρας ρηθέντων
 πάλιν, ἢ περὶ τῶν.

N. 3.

Ἡρόδοτος μὲν ὁ Ἀλικαρνασσεύς, καὶ Θου-
 κυδίδης ὁ Ἀθηναῖος, καὶ εἴ τις μὲν τούτοις γέ-
 γνηται τῆς ἱστορίας παλαιᾶς ἢ νέας συγγραφο-
 των, οἰκεία ἐφασκὺν γινώσκω τι καὶ περὶ τῶν
 ὅτι τὸν οἰκῶν ἐκείνους ἐκλήλυθα πόνων τῆς
 συγγραφῆς· ἐγὼ δὲ τὰ μὲν αὐτῶν τῶν αὐτῶν
 ἐρεθιστὶς πολλάκις, τὰ δὲ καὶ αὐτῶν συμπερι-
 ῶντος ἀείρου περὶ τῶν, Ἀχαιοὶ λέγω τῶν
 πῶντος καὶ ὁφειλῆς, ὅτι τῶν τῶν αὐτῶν
 καὶ μάρτυρες Θείας ἱστορίας ἐκλήλυθα.
 ὡς αὐτῶν μὲν ἐξήγηται, μὲν δὲ ἀδελφῶν τῶν μα-
 κρῶν γένος γινώσκω βέβαια γὰρ αὐτῶν τῶν αὐτῶν
 ἀθανάτων μὲν τὰ τῶν ἀγίων ἔργα περὶ Θεῶν
 φυλάττομεθα, εἰς τι οἰκῶν αὐτῶν κλέος, καὶ αὐ-
 δεσπῶν τῶν αὐτῶν γῆ· ἐπὶ τῶν αὐτῶν ὡφελῆται
 ἀλλ' ὡς αὐτῶν ἡμῶν τῶν αὐτῶν τῶν αὐτῶν
 πόνων καὶ κινήσεων, καὶ μὲν πάλαι ὡδινόμεν δι-
 χῶν, τῶν αὐτῶν ἀπὸ πληρώσεων, ὅτι τῶν
 τα ποιῶν ἡμῶν ἀπὸ κληρονομίας αὐτῶν, δῆ-
 λον καὶ τοῖς μετέπειτα ποιῶσιν αὐτῶν.
 ὡς αὐτῶν καὶ ὁ μακάριος καὶ πανμύστος Λαζα-
 ρός) ποιηκῶς ἐν τι τοῖς τοῖς ἀγαθῶν,

A portò omnes cum præsentibus, tum futu-
 ros fortean huius scriptiois Lectores cu-
 pimus; ut si quid forte in hisce uspiam de
 nouo per nos additum (ut est profecto)
 nihil tamen extra scopum mentemque
 eorum, quæ veteres eiusdem historiarum
 auctores eâ ipsâ de re scriptis prodide-
 runt, à nobis allatum fuisse obseruent.
 Sensum enim ordinemque eorum, quæ
 martyrij tempore vel dicta, vel facta fue-
 re, sequuti; alio dumtaxat composicio-
 nis (ut quod res est faciamur) & loquu-
 tionis genere, laborem ab alijs iam antè
 susceptum, nostrum in usum conuer-
 tentes, maximæ Dei Martyri dedicaui-
 mus. Orationes autem seu conciones,
 prout res admittere videbatur, eidem
 Martyri attribuentes, propriamque &
 aptam sermonis formam cuique personæ
 assignantes, priscum, nisi fallimur, illi
 decus atque ornamentum conciliaui-
 mus. Ceterum de Atticâ dicendi ra-
 tione, vetustatemque redolente dictio-
 ne parum solliciti, vni veritati, per-
 spicuitati, rerumque gestarum ordini
 obseruando, potissimum cogitationem
 intendimus. ut ne quod omnino dictum,
 factumve Apostoli & Martyris nostræ,
 quæ ve rursus alijs ob illam dicta facta-
 ve fuerunt, ignoraretur.

Herodotus Halicarnassæus, Thu-
 cydides Atheniensis, & si quis alius
 postea illos subsequutus, qui historias
 cum veteres, tum nouas, litterarum
 monumentis tradiderunt, suapte animi
 inductione & cupiditate incitatos, ad
 suum quisque scriptiois laborem se ac-
 cessisse, profitentur. Ego autem & diui-
 nâ sæpius voce exstimulatus, & Achæi,
 viri inquam optimi ac sapientissimi, mo-
 nitis impulsus, ad contexendam hanc
 Apostoli & Martyris Theclæ historiam
 me contuli. non id adeò quòd vereretur,
 ne temporis diuturnitate sensim euane-
 sceret (Sanctorum enim gesta stabilia, fir-
 ma, & in omnem æternitatem memorem du-
 ratura; tum ad nominum illorum gloriam,
 tum ad hominum in terris adhuc degentium
 utilitatem à Deo conseruantur) sed ut pio
 hoc studio memetipsum exornarem, &
 simul voto, quod pridem parturieram,
 persoluto, viri illius famam, cuius ius-
 su id operis aggressus sum, posteritatis
 memoriarum commendarem. Quemadmo-
 dum sanè & à Luca, beato atque admi-
 rabili viro, tam in diuinis Euangelijis,

uuu iij

ἀνθρώποις, καὶ φιλοφρόνως ξενισθησάμεναι, καὶ
 γαίτων τὸ πᾶν ὁ Θεὸς, καὶ τὸ βυζαντι-
 νος, οὗτος παρὰ τὴν ἐπιγνώμην, ὑπὸ τῆς
 αἰνῆς προνοίας ἐδηγούμενος. ἵν' ἐκ τῆς παύ-
 της γατριάσεως καὶ μηδ' ὁρώμενος ὁ Παῦλος ὁρ-
 ποθυμῶσιν τῇ κερήνῃ τῆς πίστεως, καὶ τῇ ὑπο-
 ζώῃ τῆς πλάτης ἐπὶ καὶ θυμῷ καὶ ὁρῶντι
 καὶ ὑπεύχεται τὴν ἀκτῖνα τῆς διδασκείας. ὁ δὲ
 καὶ γαίτωνται, ὡς καὶ ὁ μὲν ἐδίδασκε, καὶ τὸ ἐστὶν
 τῷ Οἰκιστῇ, πολλοὶ δὲ ἡκροῶντο, ἐπ' αὐ-
 τὴν τῶν καὶ ἀπὸ τῶν συλλεγόντων, ἡ κερήνῃς
 διδασκείας, τὴν ὅσα τὸ εἶδος, καὶ τῆς ἀγαν-
 ἐπὶ διδασκείας καὶ πλάττει καὶ καλλῶ σπουδαί-
 νων, ἡ δὲ καὶ ὡς ἐστὶν ἔχουσα γάμον, καὶ πολλοὺς μὲν
 πολλὰ αἰεὶ τὴν διδασκείαν καὶ τῶν καὶ τῶν φρο-
 νιδας καὶ ἔργα. ὑποφ. ὡς διδασκῶσι καὶ νέοις, καὶ
 τῇ καλλίστῃ καὶ βελτίστῃ ἀγαθῇ βυζαντινῇ αἰ-
 κησὶ φιλοσοφίας φρονιδας καὶ ἔργα. παρὰ
 μὴν ἡσυχαστῶν ὅμοις καὶ Θεοφάνῃ, ὁρῶν τῆς
 μητρὸς Θεοκλείας, αἰσθρὶ τῆς, ὅσοις τὴν πόλιν
 ἐκείνην ὅσοι διδασκῶντες, διδασκῶντες τε, καὶ
 τὴν διὰ καὶ τῆς αἰσθρὶ ἀποδύων ἐπὶ τῇ
 ὑποφ. ἡσυχίας καὶ ἀναβολῇ τῆς νυμφευτικῆς ὁμο-
 παρὰ τῇ γένεσιν τῆς καὶ τῶν ἐστὶν θυμῷ ἡ
 κερήνῃς, πληροῖσι ὅση καὶ αὐτῇ θυμῷ ἐπὶ-
 ρας, τὴν καὶ ἐπὶ οἰκίαν ὑπερχύοντες τὴν Ο-
 ικιστῇ καὶ πῶς ἀκτῖν τῆς Παύλου φωνῆς, καὶ
 τὴν καὶ κατεπλάγη, ὡς καὶ ἔστιν καὶ αἰσθρὶ
 ἀκούσας τῆς φωνῆς. ὅτε τῷ Χριστῷ βυζαν-
 τίνος, ἵν' ὅτε μάλιστα τὸ πᾶν τῷ ζωογονεῖν
 καλὸν καὶ πᾶν λόγον ὑπαγομένη τῇ θείας
 ἀκροάσεως, ἐδίδου μὲν αἰσθρὶ τῶν ψυχῶν ὑπο-
 τῆς ῥημῶν, παρὰ τῇ τῇ θυμῷ κα-
 τὰ τῇ ὑποφ. ἀδαμαντίνῃ ἡλῶν τῇ τῷ Παύ-
 λου λόγῳ.

A amicissimóque illius hospitio vñsus; con-
 tigit vt vicinus Theclæ virginis fieret ;
 non voluntate suâ, aut studio aliquo ad
 illam rem adhibito , sed Spiritu sancto
 illum eò ducente : vt hac vicinitatis oc-
 casione oblatâ , nec visus Paullus fidem
 Virgini transmitteret ; eique in erroris
 & inscitie adhuc tenebris versanti ac-
 censum pietatis lumen porrigeret. Quod
 sanè euenit. Simulatque enim in xdi-
 bus Onesiphori ab illo doceri cœptum
 esset , & frequentes eiusce rei gratiâ
 congregati auscultarent ; Virgo stirpe
 nobili , & parentibus, generis splendo-
 re, diuitiis ac formæ dignitate maxi-
 mē gloriantibus nata , quæque iam æ-
 tate nubilis , multos sarpenuerò ado-
 lescentes locupletes in sollicitudinem &
 rixas concitasset (quales inter vinales , co-
 piosos adolescentes , quibus cupido inces-
 saret ducendi , puellam quampiam oris ve-
 nustate eximiam lectissimamque , commoueri
 ferè solent) Thamyrice nihilominus , in
 gratiam matris * Theoclez , cæteris
 omnibus , qui tum in illâ vrbe flore-
 bant , opibus affluentiore , atque aliis
 partibus superiore , familiarius præ re-
 liquis vsa ; prorogato tamen adhuc &
 extracto nuptiarum die ; ad quandam
 domus fenestram alteri quæ in Onesiphori
 erat xdis proximam accedit .
 & Paulli voce vtrumque exceptâ , pri-
 mum quidem ad illam , vtpote pere-
 grinam , & catenus insuetam , obstu-
 pefacta (sic Christo statuente , vt hac
 potissimum ratione tantæ Virgo præ-
 stantiz velut venatione caperetur) tum
 paucula quædam verba sacre concio-
 nis vixdum inaudiens , statim animo
 morfa , fenestræ , quasi clauis quibus-
 dam adamantinis, ita sermonibus Paul-
 li confixa , adhæsit.

Thamyrice
 * Theoclea
 mater The-
 cla matris a-
 liæ, Theclæ
 vocata.

QVALES VERO ET QVI-
 nam hi Paulli sermones?

Ποιοὶ δὲ καὶ πῶς οἱ τῷ Παύλῳ λόγοι;

Antichæc
 orationē
 erat in
 V. C. ti-
 eulas no-
 ui capi-
 tis, ὁμο-
 γαία Πα-
 λου καὶ
 αἰς Χρισ-
 τῶν.
 Ἄνδρες οἱ ξυμμελησάμεναι μὲν ὡς τι ξέρον
 ἀκουσόμενοι καὶ παρὰ τὸν πατέρα τῷ ξέ-
 ρον διμνησέον. ἐπεὶ δὲ ξένα μὲν ἀλλοθῶς καὶ
 παρὰ τὸν πατέρα, ἡμεῖς δὲ ὅτι ὁμοίως, καὶ ὁμοίως, καὶ
 αἰσθρὶ αὐτῶν τῷ Θεῷ λόγῳ διδιδάσκαι, τῷ
 καὶ αἰσθρὶ πῶς μορφῆς καὶ φύσεως καὶ τε-
 λείας, καὶ αἰς γὰρ ὁφείοντες, καὶ τῶν ἀνελι-
 κῶν ἡμᾶς τῶν καὶ οὐρανῶν πολιτίων ἐκ-
 παιδευόμενους. ὡς μακαρίων μὲν ἐκείνων καὶ

D Viri , qui me de rebus nouis nec opinatis
 externum oratorem verba facturum audita-
 ri conuenistis , noua planè , nec opinata in
 medium asseram : at certè diuina & saluta-
 ria; quæque non ab alio accepi quàm ab ipso
 meo Deo Verbo , qui ex humana forma &
 natura procreatus , & in terra conspectus ,
 hac eadem Angelica cœlestique vitæ præce-
 pta nobis tradidit. Vt beatus ille , verusque
 u u u iiii

Paulli ora-
 tio de fide in
 Christum.

N. 5.
Astrucio-
m.

Virginis.

divini nominis contemplator, qui animam suam puram, & integram, atque in malis, quibus hominum vita exposita est, ab omni perturbatione liberam conservavit: neque item ille beatus, qui carnem suam sanctissimam voluntatibus non prodidit; verpote perpetuo Dei aspectu, citra ullum impedimentum, ipse quoque perfructurus: ita non minus ille etiam beatus censendus est, qui communi licet natura lege natus, quasi omnino natus non esset, vitam castè, & sine ulla turpitudinis labe, transiit; quique eiusdem vitae usuram ad solas res honestissimas, ac Deo gratissimas, non autem ad pessimas ipsique iniussu adhibuit. Atque etiam illud praestantissimum esse ato, & ad eandem beatitudinem comparandam valere plurimum, nuptias quidem inire, & thalamumque connubialem (Deo scilicet id etiam iubente) figere: ac in tantum rei uxoris operam dare, quantum procreanda exinde proli, & parentum loco in vitam substituenda, sacu sit; nihilque à morum gravitate illorum, qui virginitatem colunt, discrepare. Rursus ex aquo beatitudinis participes esse quis dixerit, qui divini nominis reverentia ac metu, cum animarum corporumque puritati, tum ininviolabili prae-

A Θεὸς γνήσιος πατὴρ, ὁ τὸ αὐτὸ ψυχῇ εὐκρί-
την, & ἀμύγη, καὶ ἀδολῶς ἐκ τῆς αὐθροπίας
τούτων ἀγαπητῶς καὶ ἡ μακαρίους δὲ αὐ-
τῶν καὶ αἰετοί, ὁ τὸ ἀγρίους τὸ ἡδονῶν τὸ εὐα-
Γρησὶ μὴ κατὰ πάθος· ὡς τὸ Θεὸν εἶσαι καὶ
αὐτοὺς ἀκαλύπτως ὁφθαλμοῦ· ὅθεν τὸ ἡθὺς μα-
καρίους καὶ ὁ πατὴρ μὲν φύσις ἰσμεν, ὡς τὸ μη-
δὲ ὅλως πατὴρ, κατὰ τὸν εἶδος ἀκαλῶς τὸ βίον
κατὰ δὲ δαμῶν, & ποῦτον ἐκ βίῳ μόνον χρησά-
μενος, ὅσον χρησάμενος μὲν τοῖς καλλίστοις καὶ Θεῷ
δῶκεται, μὴ χρησάμενος τὸ τοῖς κακίστοις καὶ λυ-
ποῖται Θεὸν καλλίστον τὸ εἶδος Φημι κατὰ τὸν, καὶ
τὸ αὐτὸς μακαρίους τοὺς πατὴρ, ὁ τὸ μὲν γὰρ
μὴ ἀγρίους, & πηρῶν γαμῶν πασά- N. 5.
δας· ὡς καὶ Θεὸς τῶν καλῶν πατὴρ δὲ
κατὰ τὸν γαμῶν, ὅσον τὸν δὲ αὐτὸν & αὐτὸν
αὐτὸν πατὴρ ἐκ βίῳ τῇ μὲν γαμῶν τῇ
τῇ αὐτὸν πατὴρ μὲν δὲ κατὰ τὸν. τὸ ἰσμεν δὲ
αὐτὸν κατὰ τοὺς μετὰ τὸν Φημι τὸν αὐτὸν μα-
καρίους, τοῖς αὐτοῖς & Φημι τὸν Θεὸν ὅτι μα-
καρίους μὲν τὸ ψυχῇ & Φημι ἀγρίους, ὅτι
μακαρίους τὸ τοῖς ἀκαλῶν καὶ ποῦτον ἀγρίους
C πατὴρ, καὶ τὸ τῇ αὐτὸν ὅτι τὸν βίον ζη-
λωτῶν· ὡς αὐτὸν & αὐτὸν τὸ αὐτὸν ποῦτον μα-
καρίους ἀκαλῶν & λῆξας. πολλὰ τὸ ὅτι καὶ
μᾶλλον & πλεονῶν γαμῶν μακαρίους, τὸν καὶ
τὸ πατὴρ βαπτισματὸς χάρις οὖν καὶ ἀκρί-
τοι φυλάττοντες, καὶ ὁ ἐνδυματὸς Χριστοῦ δι-
αγρίους ἔργων ἢ λόγων μὲν μολύνονται· ἀλλ' ὅτι
D πατὴρ πλεονῶν δὲ κατὰ τὸν, τοῦτον καὶ μέγαν
τέλους τηροῦντες. ὅτι γὰρ μὲν ζηλωτῶν κα-
καίους τὸν ἐνὸς, τοῖς τὸ τῇ δόξῃ καὶ
τοῦτον αὐτὸν Φημι τὸν, & τὸν ἰσμεν ἐ-
λεον κατὰ τὸν μεγάλου Θεὸν ἡρωμάτους πατὴρ
ὅτι τοῖς δὲ πᾶσι, καὶ τὸν εἰς Χριστὸν πίστιν
καὶ διῆται ἀμείων, ἀσάλευτον, ἀκρίνη, ἀμα-
κάτων, καὶ ἀπαισίων φυλάττοντες αἰεὶ. ὡς τῆς
γὰρ τῇ δόξῃ καρυφῆς ἀκρίνης καὶ ἀμείων
πρώτως ἐχρύσης αἰεὶ, καὶ ὁ ποῦτον τῆς δι-
σβείας ὕψους τὸ ἐξεί, καὶ ἀπαισίων ἀθυπορήσας
πατὴρ οὐρανὸν, καὶ τῆς αὐτῇ μετὰ τὸν λοιπὸν
βασιλείας, καὶ δόξης, & λῆξας, καὶ τῇ γίῳ
ἐκείνων καὶ ἀκαλῶν ἀπολαύσας τῆς φαιῶν καὶ
ἀθλῶν· ὡς ὁ μὲν ὅτι τῇ μακαρίους τοὺς, ὁ τ. c. μα-
καρίους δὲ ἀκαλῶν τῇ ἐλεφόντας ποῦτον, καὶ τῇ αὐτῇ
δοῦ κατὰ τὸν ἀληθῶς ἀλῆος.

Αλλ' ὁ μὲν ἡρώδης Πάυλον παῖδα καὶ λέ-
 γον καὶ συμβουλεύων ὡς ἐκείνῳ πρῶτον τῆς πο-
 λιτῆς ἐφαίνετο· ὥστε καὶ τῆς ἀκροαμένων ἐκ-
 σον, εἴτε ἀνδρῶν, εἴτε γυναικῶν, εἰς πολλὰ καὶ
 ἀπειρον ἐπιθυμίας τῆς ἑσθῆς τῆς ἀσκήσεως
 λόγων ἐτάχθη, ὡς καὶ περὶ ῥήσασθαι μὲν ὅχλῳ
 πολλῷ ὁ δαμάποιον, περὶ ῥήσασθαι δὲ τοῖς ἐνωπὸν
 ἐκείνοις ἑσθῆς ἀνδρῶν ὁμοίως καὶ γυναικῶν, ἥδη δὲ
 καὶ παιδαίειν καὶ γαργύρων· παρ' οὗτος δὲ ὅφ' ἡδ-
 οῦς ἐπιλελῆσθαι μὲν ποτὶ καὶ σίλῳ, ἐπιλελῆ-
 σθαι δὲ τῶν οἰκῶν καὶ τῶν ἐπὶ ἀγορῶν ἔργων, μόνος δὲ
 ἐξήρτησθαι τῆς Παύλου γλώττης, ἢ διδασκαλίας.
 ἡ δὲ παρ' ἡρώδους ἐμύθε μὲν ὅτι τῆς ἐξίας ἐπὶ, καὶ τῆς
 φιλαίτης εἶχε θυρίδος. ἡ γὰρ αἰδώς τῆς ἡ-
 λικίας, καὶ ὁ νόμος ἐπὶ ταῖς ἐπὶ παρ' ἡρώδους μὴ
 θυγατρὶ, ἀλλ' ἐνδοὺ ἡρεμεῖν, ἥσαν ἐπὶ πλεῶν
 καὶ ἐπὶ φιλαίτῳ αὐτῇ ἀφαιρέσεως φωνῶν,
 καὶ καὶ μὴδὲν λείπεισθαι ποιεῖν αὐτῇ τῶν αὐτῶν
 θυγατρῶν, καὶ περὶ τῆς παύλου. οὕτως
 δὲ τῆς κέρως ἐμβολῆς ἐχούσης ἢ καρτερικῶς,
 καὶ μὴδὲ ὅσοι ἀντιχρῆμεις ἀποστῆναι μὴ τῆς θυ-
 ρίδος, μετὰ καὶ ποτὶ καὶ ἑσθῆς, καλλιῶναι δὲ,
 καὶ ἡ παρ' ἑσθῆς ταῖς κόραις, τὰ ἡμετέραν τῆς ἑ-
 μαρτίας ἢ ἐσθῆς καὶ μύρων ἀλοιφῶν, καὶ χρω-
 ματῶν ἢ ὑποχρῆσθαι, καὶ τειχῶν ἐμπλοκαῖς, ἐ-
 λύπει τὴν πλεῶν Θεοκλέαν, ὡς καὶ μὴτέρας αἰ-
 δειν ὁ λόγος τῆς κέρως, καὶ περὶ ὑποψίας καὶ
 ἀφαιρέσεως αὐτῇ καὶ καλῶν. ὁ γὰρ ἐπιβόησθαι μὴ
 οὕτως περὶ τὴν ξείνην, ἀπεγράφειν δὲ παρ' οὗτος πᾶ-
 ραι αἰσθητὰ καὶ περὶ τὰ βίβλιν, ὡς ἀγαθὴν
 ἐπὶ τοῖς ἀπείροις τῆς περὶ τῆς εἰκόντος ἐπ-
 ποιῆ πλεῶν ὑπονοίας. ὅτι καὶ ὡς εἶχε ταῖς καὶ ἡ
 μήτηρ πᾶν περὶ τὸν Θάμυρον ὡς αὐτὴ ἐ-
 κείνη διωκομένη μόνος μετὰ πᾶσι καὶ μετὰ
 γαλῶν πλεῶν αὐτῇ φυλακισμένη καὶ καλῶν. καὶ
 γὰρ καὶ περὶ τῆς συμπλοκῆς καὶ μίξεως,
 ὡς τὰ πολλὰ, πῆφυκὲς ὡς ἔρος ἐλκεταῖς
 ταῖς καὶ ἐκ λόγων ταῖς ἀρμαδιῶσι μόνον.
 καὶ ἔρα μὲν τῆς κέρως ὁ νέος, ἥς μὴδὲ πᾶν
 πῆφυκὲς γαλῶνται· ἔρα δὲ ἡ νέα τῆς κέρως καὶ

A Atque hæc talia quidem diuinus Paul-
 lus coram ciuibus, qui tum aderant, di-
 cere & suadere visus est, adeoque audi-
 tores omnes, tam viros quàm mulieres
 plurimo immensoque sermonis, qui de
 pietate erat, studio inflammare, ut ædes
 iam magno hominum concursu undique
 affluerent, & angiportus ibidem vndan-
 ti virorum, fæminarum, puerorum ac
 senum numero compleretur: omnèsque
 cibi, & potus, præ voluptate obliuiscen-
 tes, resque domesticas & forenses negle-
 ctui habentes, à solâ Paulli voce atque
 doctrinâ omnino penderent. Virgo in-
 terea adhuc domi manens, gratissimæ si-
 bi fenestæ adhærescebat: verecundia
 B enim ætatis, & quod lege receptum sit,
 ne virgines foras prodeant, sed quæ intra do-
 mum se contineant, generosum animi illius
 impetum adhuc coërcebat, atque intus
 manere monebat; grauitèr tamen id mo-
 lestèque ferentem ac lamentantem, &
 quidnam factò opus esset, eousque am-
 bigentem. Atqui plus tamen his omni-
 bus, qui aderant & auscultabant, hæc
 nec vnâ præsens, nec Paullum aded cernens,
 verba ipsius comprehendebat; ne-
 que à fenestrâ arctè infestâ villo modo di-
 uellebatur: ut quæ iucundissimam sibi
 vocem subministraret; efficeretque, ne
 C quid ipsâ minùs omnino haberet ceteris
 omnibus, qui Paullum circumstantes in-
 tuebantur. Virgine autem tam grauitèr
 sese patienterque gerente; neque vel
 tantillum à fenestrâ discedere sustinente,
 ut vel cibum potumque sumeret: & ne-
 glecta corporis membra, ut puellarum
 moest, vestitu, vnguentorum adspersio-
 ne, fuci inductione, & capillorum
 compositione exornaret; magnum inde
 Theoclea (quo nomine matrem Virgi-
 nis, historia agnoscit) dolorem accepit;
 eique illa ipsa res suspicionem minimè
 probam, metumque iniecit. Nam quòd
 D omnia vitæ necessaria atque iucunda a-
 uersata, tantâ animi incitatione in pere-
 grinum hominem ferretur, non iniuriâ
 rei ignaris sequius de ipsâ cogitandi an-
 sam præbebat. Quare quàm citissimè
 mater Thamyrim arcessit: quòd ipse so-
 lus seruata sibi Virginem flexurus, &
 ab instituto auocaturus videretur. Ple-
 rumque enim amor quidam iis ingenerari consue-
 uit, ante congressum adhuc amplexumque, quæ
 solâ adhuc verborum sponsione inuicem tenentur:
 amasque puellam adolescens, quam nec inquam
 attigit; & vicissim puella adolescentem: &

αὐτῇ v. c.

ἡ παρ' αὐτῆς
v. c.

f. 2π Vat.
tamē ec.
πὶ ἐπὶ
ferunt,
fortē fu-
perfluē.

v. c. αὐτῇ.

[illegible]

A quippe in illam curam totius incumbit, ut
viam ab ipsamet natura humano generi ex-
cogitatam, propagandæ videlicet per matri-
monium sobolis, exterminet, subvertat, at-
que omnibus viribus de medio tollat. Nonis
autem & extraneis quibusdam doctrinis v-
niuersam simul humani generis naturam per-
turbare molitur; cælibatum sanciens, de vir-
ginitate differens; inuisitatis planè & ab ipso
nunc primum enulгатis nominibus. Quin &
resurrectionem quandam corporum olim visa
sanctorum, & in terram resolutorum, præ-
dicare atque inducere tentat; rem insolentem
& à nullo hæctenus unquam auditam: quum
vera atque exacta resurrectio in ipsa humana
B natura conseruetur, & singulis diebus perficiatur.
Hoc siquidem est, & hoc vnus conti-
nuata filiorum ex nobis nascentium series;
imagine illorum, ex quibus sari atque editi
sunt, in * omnibus iterum redintegrata, & * in portu;
quodammodo resurgente: ita ut illos qui iam si legatur
olim mortem obierunt, in viventibus rursum non
ac superstitibus cernere videamur. Quæ quû
à Demâ atque Hermogene dicerentur,
Thamyris magis magisque iracundiâ est
incitatus; & velut apertissimum in Pau-
lum oratione inuehendi argumentum
naetus, pro tempore quidem sibi tem-
perauit: & ad conuiuium abiens illos
quoque domum suam prehensâ manu
C inuitatos abduxit; epulas hæc, tan-
quam præmium quoddam struente in
Paulum calumniæ præbens; quò prom-
ptiores nimirum ad cetera deinceps ha-
beret. ac simul ac diluxisset, vix ille so-
lem oriri passus, cum plebeis quibusdam,
ac circumforaneis nebulonibus, homi-
nibus ad quiduis audendum aduersis, in
Paulum irruit. Singulis autem illorum,
qui ipsum sequebantur, armorum loco
erat, cuiusque furor, & obuium in ma-
nibus sui cuiusque opificij instrumentum.
Interea aliqui contentâ voce clamare:
* Cadatur, pulsetur, ad tribunal trahatur im-
D postor hic flagitiosus, nouarumq; & cum na-
tura pugnantium legum inuentor: qui in per-
niciem & pestem ciuitatum, huc illuc enaga-
tus, coniugium, pudicitia liberorumq; legiti-
morû procreationis causa institutâ, insectatur
& detestatur; virginittis autē obtentu, pro
impudicitia leges sancit. His hoc pacto ad-
huc vociferantibus, conuolant & alij mul-
ti, homines iniuriosi, ac temerarij, contu-
meliosè ac violenter Paulû raprantes. Om-
nia interim passim motu, tumultu, plâctu,

X X X

ἐν ἀρχαῖς καὶ τεχνῶν, ἔργων καὶ ὅτι τὸ δούμῳ, ἔ-
 ἀπαξ ἀπλῶς ἀπορῶται αἰαίρεσιν καταψήφ-
 σαῖς· καὶ συντόμως εἰπεῖν, ὥς ἐρήμον ἔδοι-
 κήτον καὶ ἐλαφ-λαφ τὴν γῆν. εἰ γὰρ τῆς τοῦ παλαιῆ-
 σον ἀπομνηστεύσας, παρὸς δὲ ἀποδοῦναι
 τῆς γῆς ὅτι παλαιῆς τὴν βίον. ἐγὼ μὲν οὖν ὡς ἐν
 καὶ ἐλαφ-λαφ τούτου λέγειν ἀνά τε καὶ παλ-
 αῖον εἶπον. σὸν γὰρ εἴη. λοιπὸν, ὡς δικαστὴς,
 ἀπαγγέλλω μὲν τῆς δικῆς, ὡς ὅτι μάλιστα αἰ-
 λῶτα κακῶς βοηθῶσαι γὰρ πάντων ἡμῶν, οἷς ἐν δὲ
 καὶ τῇ μεγίστῃ ἐπὶ τῇ ἀνάγκῃ τῇ γενομένη-
 κα, ἔλαμψαν ἀπὸ λαμπράδα, ἔλαμψαν
 αἰσῶν, καὶ παλαιὰ καὶ παλαιὰ παλαιὰ καὶ παλαιὰ
 βοηθῶσαι γὰρ ἐν τῇ βελύχῃ γάμοι, ἀφ' ὧν ἔσθ' ἔσθ'
 γένεας, καὶ παλαιὰ ἐκ τῆς γῆς. ὅτι πᾶσι πο-
 τως ἔσθ' ἔσθ' πολλοὶς τε ἔσθ' ἡμαρτίαις, καὶ
 οἱ παῖδες καὶ παῖδες καὶ παῖδες καὶ παῖδες, ἀφ'
 μὲν ὁμοῦ καὶ πάλιν δὲ δικῆς. Τῶν δὲ ὅτι
 λεγόμενοι καὶ τῷ Θαμύειδῳ, ὁ Δημαῖς εἴ-
 πι ὁ Ερμούλης, μικρὸν πέρρωθεν ἐστὶν, ὅτι
 φωνήεν ἡμέρα πᾶσι καὶ ἔλαφ-λαφ, ὅτι καλῶς
 μὲν καὶ δὴ καὶ ἔλαφ-λαφ τῷ Γαύλῳ τούτου κατὰ
 ῥητόρας. ἐν γὰρ ὅτι μάλιστα καὶ ἐλαφ-λαφ
 παλαιῶν καὶ παλαιῶν, ὅτι καὶ Χριστιανός
 ἐστίν· ὁ μέγιστος πολέμιος τε τοῖς νόμοις, καὶ
 γὰρ τὸν ποιῶσι τῶν ἀπὸ τῆς δικῆς, καὶ παλ-
 τῆς ἀπολείας καὶ ἀπὸ τῆς βαρύνουσας. καὶ
 τούτου γὰρ ῥηθέντος καὶ τῷ Θαμύειδῳ, ὁ δικα-
 στὴς ἡρεσάμενος τὸν Πάυλον, ὡς τι εἴη, ἔπο-
 θεν, καὶ ἵνα πεποιημένος εἴη. καὶ γὰρ φησὶ, καὶ
 ἐν λεγόμενοι ἀπὸ τῷ Θαμύειδῳ ἐστὶν σὺ
 πότμος αἰήκοις γένεας. καὶ ὁ Γαύλος φησι.

A arborum, artium, operum, studiorum, in
summa, rerum vniuersarum abrogationem de-
cernere; & de verbo absoluam, vastitatem
orbi terrarum, & viduitatem inducere? Id
enim si vniuersis hominibus semel persuadea-
tur, breui genus hoc humanum prorsus inter-
ierit. Atque ego quidem hætenus summam,
quæ ab illo dicta & tentata sunt, percensui.
Reliquum est, o Iudex, idque officio tuo in-
cumbit, de de eo, qui grauissimus sceleribus
obnoxius teneatur, pœnæ sumas: nobis verò
omnibus, quibus ducendæ uxoris, & accen-
dendæ facis nuptialis, candidibz hymenæi, atque
filios & filiorum filios relinquendi maximum
atque adeò primum votum est, auxilium ferat
coniugioque, rei omnium pulcherrimæ, à quo &
tu in hanc vitam venisti, & liberos suscepi-
sti, opituleris. quod si feceris, & meritum
hanc supplicium inferre non distuleris, tunc
sanè posteros & numero & virtute eximios,
& te auo. & proauo dignos, es visurus.
His ita à Thamyride peroratis, Demas
sive Hermogenes remotius paululum ab
eo distans, leniter ac volubili voce subji-
ciens, Rectè, inquit, grauitèr, sapientèr,
contra hunc Paulum perorasti. Vnum tantum,
idque grauissimi momenti, abs te in oratione
est prætermisum, Christianum hunc esse: quod
legibus maximè aduersatur pœnâsque in eam
irrogandi & in perditionis barathrum præci-
pitandi celeritatem attulerit. Quod ipsum
quoque postquam Thamyris orationi
addidisset, Iudex deinceps ex Paulo est
percontatus, quisnam esset, & vnde, &
quid fecisset. Iam enim, inquit, quorum
Thamyris te accusat, ipsemet omnino
audiuisti. Cui Paulus:

Proconsul ditorum optime, doctrina mea, Pauli re-
que nunc ab istis in iudicium vocatur, non ^{responsa ad} iudicem.
ego sum auctor aut repertor; sed verus huius
auctor, doctor, atque institutor Deus; qui
humani generis miseris, eiusque calamitate
permostris, cum alios multos, cum me sua in
omnes nos benivolentia praecōnem misit; de
morbum, superiorum temporum inscitia; er-
rore, atque impostura in nobis redundantem,
radicibus excideremus atque euelleremus; Et
idololatriæ mala, tot annorum spatio occulta-
ta; divulgaremus, aperiremus, Et ob om-
nium hominum conspectum proponeremus
(cerimonias dico mysteria, animalium sacri-
ficia, & humanas hostias) quæ fabularum qui-
busdam atq; verborum speciosis involueris in cō-
mune hominum usum impudenter irrupere,

x x x ij

In Var.
C. titu-
lus, ὁ Γαῦ-
λος ἀπὸ τοῦ
γαῦμος.

"Ανθύπατε ἀνδράν ἀείρεται, τ' μὲ ἐμῆς διδασκαλίας, ἥς ἔστι κοινὴ κατηχηρῶσιν, ὥστε ἐγὼ δημιουργὸς ὅτε μὲ θύρατις εἶμι· ὃ δ' ἀνθρώπος δημιουργὸς τούτης καὶ διδάσκαλος καὶ νομοθέτης ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ, ἔε, ὁ αὐθροφῶν τῷ περὶ ἡμῶν λαῶν καὶ οἰκηζόμενος, ἄλλοις τε πολλοῖς καὶ ἐμὸν ὅτι ἐπιμύθε κήρυκε τ' αὐτῷ πρὸς τοὺς ἡμᾶς φίλων θροφίας· ὥστε τ' μὲ ἀνῶθεν εἰς ἀνθρώπους καὶ πλάτους ἔσται παύτης ὅτι πολεσασθῶν ὁρῶσι ἡμῖν, περὶ ῥοῖα ὅσα τὰ μὲν τε καὶ αἰσθησάσθαι, δημοσιεύσθαι δ' αἰσθησάσθαι καὶ διΐξαι πᾶσιν ἀνθρώποις τὰ πάλαι κρυπτόμενα τ' εἰδωλὰ καὶ πλείους καὶ περὶ αὐτῶν δι' ἀνθρώπων καὶ μυστήρια καὶ ζωοφύσιος καὶ ἀνδροφονίας, διὰ μύθων μὲν ἔντων καὶ λαλῶν

Omnes nos benivolentia precationem misit: de
morbum, superiorum temporum inscitia, er-
rore, atque impostura in nobis redundantem,
radicibus excideremus atque euelleremus; Et
idololatriæ mala, tot annorum spatio occulta-
ta; diuulgaremus, aperiremus, Et ob om-
nium hominum conspectum proponeremus
(cerimonias dico mysteria, animalium sacri-
ficia, & humanas hostias) quæ fabularum qui-
busdam atq; verborum speciosis involucris in cõ-
munem hominum usum impudenter irrupere,
xxx ij

πατρὶς νόμον, ἀλλ' ἐκ πατρὸς καὶ ἀπειρογάρμου
 γυναικὸς· ἵν' αὐτὸς ὁ οἰκεῖον αἰασώσῃ) πλά-
 σμα ἔδμησεν, καὶ τὸ αἰὶν τρυφάντων ἡ-
 μας ἐλθὼν ἰδὼν δαμνῶν· πρὸς ἐπὶ τοῖς
 ἀπασιν παιδύσῃ καὶ σιμρότητα καὶ θεοσεύων·
 συμβαλὼν δὲ ἔπειθ' ἀρείας ἔκπαρτίας καὶ
 ἰερέας ἐκχευίας· συμβαλὼν ὅτις βυλο-
 μήκοις ἔπειθ' ἀρείας καὶ δὲ δρετ καὶ καρτείας
 εἰ μὴ καὶ ὁδὸν ποιήσας πρὸς τὸ θεῖον ἔμ' καὶ αἰά-
 λειον·
 χάσας πῆς μὴ βυλομήκοις ἢ μὴ παιδομήκοις τοῖς
 ἡίοις πύρρις εἴξας νόμοις τι ἔδωκεν· βία
 γὰρ ἡ φόβος δρετὸς ἐκ αὐτοῦ ἡίου· δημω-
 γός· ἐθαλῶσα γὰρ καὶ οὐκ αἰάλεις· ἔα καλὰ καὶ
 ὁ γάρμος δὲ τὸ θεῖον φάρμακον καὶ βοήθηα τῷ
 κοινῷ ἡμῶν τὸ αἰὶν δρετὸν δειδωρμήκοις, ὅμῃ παρ-
 νείας τι δὲ ξίφαρμακον ὑπὲρ γὰρ καὶ πηγή τις
 ἔδωκεν· ἔπειθ' ἀρείας καὶ κοινῷ ἡμῶν καὶ αὐτῷ
 τῷ κοινῷ ὅτις δημωγός· ἐπὶ σωτηρία
 καὶ φυλακῇ καὶ ἀρείας· ἔπειθ' αἰὶν δρετὸν,
 δὲ καὶ ἡμῶν δρετὸν καὶ καὶ τὸ αἰὶν δρετὸν
 νῶν εἰσπύρις αἰασίντων φύσιν· μίξας πρὸς αὐ-
 τὸν στωπείας ἔδωκεν· συμφορὰς καὶ
 εὐδὲ πρὸς γὰρ μὴ τυτὴ ὁ γῆμα τῷ κόσμῳ
 αἰσπύρις ὅτις αἰασίντων καὶ ἡμῶν λήξιν.
 διὸ γὰρ ὁ θεὸς ἐπὶ εὐδύσας ἀθανάσιος, καὶ
 ὁ φθαρτὸν ἡμῶν εὐδύσας ἀφθαρσίας, καὶ
 πρὸς τῷ δρετῷ αὐτῷ πρὸς ἡμῶν αἰ-
 δραμὴν πατερίδα καὶ πάλιν ἡς χάρις μὴ ὁ δρε-
 τός, καὶ πρὸς δὲ καὶ δημωγός ὁ θεός· ἔπειθ' ἐγὼ
 κηρύττω, ἔπειθ' ἐγὼ διδάσκω· διὰ τῶν πλά-
 σμα καὶ τὸ γὰρ ἀπασιν· διὰ τῶν καὶ νῦν ἐν-
 δεικνύμενα· ἔπειθ' ἔπειθ' κηρύττω με,
 διωκίτω με ὁ βυλομήκος καὶ διωκίτω με· ὡς ἔ-
 στες ἐγὼ πρὸς πᾶσι πειρασμοῖς ὁρμήσας καὶ
 κινδυνῶν ὑπὲρ τὸ ἡμῶν· ἔπειθ' ἐγὼ καὶ τὸ Παῦλον
 αἰσπύρις ὅτις ἀμύειν, καὶ θαῦμα
 καὶ μὴ μὴ, ὅτις τῷ ἡμῶν καὶ αὐτῷ
 λαμπερὸς καὶ αὐτοπόλεως ἡμῶν ὑπὲρ τὸ πᾶ-
 ρας· ὁ ἀνθρώπος ἐκ μὴ τὸ πολλῶν βοῆς καὶ πα-
 ρας ὁ ἀμύειν καὶ πομπείας καὶ δημω-
 πείας τὸ λόγον, ὅτις ἀρείας δὲ καὶ ἡμῶν καὶ τῷ
 Παύλῳ, τὸ δὲ αὐτὸ πάλιν τῷ ἀποστόλῳ δημω-
 γείας πᾶσι μὴ ἐπαγείας πᾶσι δὲ καὶ γὰρ ἡμῶν·
 ὡς αὐτὸ ἡμῶν ἐπὶ καὶ καὶ δὲ δημωγῶν ἀρε-
 σας· ἔπειθ' ἐγὼ πᾶσι τῷ καὶ αὐτῷ ὁρμήσας
 καὶ πρὸς ἡμῶν αἰασίντων ἐμποιήσας ἀρείας,
 καὶ δὲ τὸ Παῦλον ἐμποιήσας ὅτις δεικνύμενα,

A lege natus, apparuit (sed ex Virgine, &
 coniugy experte muliere) ut suum ipse fig-
 mentum remque abs se creatam conservaret,
 nosque impotenti demonum imperio ereptos,
 in libertatem vindicaret: & insuper ad mo-
 rum severitatem temperantiamque informa-
 ret; tum ad castitatem, virginitatem, san-
 ctamque continentiam monita daret: volen-
 tesque & dicto audientes, ut virtutis iter
 constanter Deum versus susciperent, adhor-
 taretur: non autem ut nolentes & divinis le-
 gibus sanctionibusque parere detrectantes a-
 liqua necessitate compelleret. Neque enim
 violentia, sine metu, ad virtutem capeffen-
 dam unquam administer fueris. Voluntaria
 nempe sunt, quae pulcra & honesta, non ne-
 cessitate expressa. Et matrimonium quidem à
 Deo in remedium subsidiumque totius huma-
 ni generis concessum est, & in libidinis si-
 mul medicinam, ac velut fons quidam, at-
 que affluentia, & continuatio communis
 generis à Deo rerum omnium conditore ex-
 cogitatum, pro salute, conservatione, ac pro-
 rogatione vita hominum; alijs in aliorum
 locum subvenientibus, naturamque identidem
 intercurrentem denudò instantibus: donec
 consummationis & resurrectionis tempus ad-
 uentans, figuram quidem huius mundi
 prateragas; sed pro eo praestantiorum divi-
 niorumque conditionem ac statum adferas.
 C Oportet enim mortale hoc induere immor-
 talitatem; & corruptibile hoc simul induere
 incorruptibilitatem, atque iterum ad pri-
 stinam nos omnes patriam civitatemque re-
 versi. cuius locus caelum est, fabricator &
 conditor Deus. Haec ego praedico, haec do-
 ceo, horum gratia universum terra orbem
 peragro; ob hac etiam nunc, huc me con-
 tati; ob hac sententiam de me ferat, de his
 me rem peragat, qui velit & possit. Ego
 enim paratus sum ad quodvis certamen,
 vitaeque periculum pro veritate adendum.
 Hæc aduersus Thamyrin quum Paulus
 vicissim perorasset, & admirationem sui
 non minimam commouisset, quod ita
 luculenta oratione, atque animo erecto
 fidem propugnasset; Proconsul nihil ex
 tanto clamore atque tumultu conui-
 ciisque ac seditiosis Thamyridis verbis
 dignum animaduersione in Paulum in-
 ueniens; rursumque nonnulla eiusdem
 Apostoli concionis approbans, non-
 nulla verò irridens, insueta hac sibi ac
 noua narratione audita; simul etiam
 turbas difficultatesque aduersus Paulum
 concitatas remorari cogitans, cum in
 carcerem conijci iubet; tanquam rur-

sus illum audieturus. Quibus ita per-
 ctis, magnóque illo tumultu atque z-
 stu sedato, Virgo (quòd nihil eorum,
 quæ gerebantur, ignoraret; valdè sci-
 licet sollicita ob ea, quæ in magistrum
 de cætero committerentur, simul etiam
 fama, quæ celeriter per omnia diffi-
 patur, rem omnem edocta) facinus a-
 nimo concipit perpetrátque, præcipi-
 tantius quàm pro puella, fortius quàm
 pro muliere, feruentius audaciusque
 quàm pro Christiana, etiam fidei rudi-
 mentis instituta. Nam mundum mulie-
 brem omnem, quem & multum &
 magni pretij habebat, sibi detrahens,
 armillas, inquam, inaures, monilia,
 cæteraque muliebris ineptiæ inuenta,
 his Pauli adspèctum præsentiamq; com-
 mercatur. Pietatis enim amor iam ad
 facta quædam audaciora & animo con-
 cienda, & re designanda, incitabat.
 Persuaso itaque famulo quodam, cui
 ostij custodiendi cura incumberebat, &
 mercedis loco armillis donato, atque
 ita sibi flagrione illo ad dominam suam
 hoc pacto prodendam beneuolentior
 effecto, quod vult impetrat, & domo
 egreditur, corde quidem palpitante, ac
 trepidans, & colore mutato ad conatus
 adèò audaces & à puella alienos; egre-
 ditur tamen, & dicto citius carcerem oc-
 cupat; simul temporis beneficio ad clan-
 destinum hoc furtum vsa. nox enim erat
 profunda ac tenebrosa, & quæ multam
 securitatem fugitiuis ac furibus præsta-
 ret. Carceris autem præfecto simili dono-
 rum largitione in suam sententiam per-
 tracto (miles hic erat urbicus, facillimè ob
 lucrum persuasus ad prodicionem etiam is in
 rebus exercendam, quæ sæpè talibus animæ
 periculo constans) & portas minimè impe-
 ditæ nacta, intus ad Paulum rectà accur-
 rit. Ingressa verò, & propius tantummo-
 dò conspecta, omnes, qui tunc aderant,
 terrore perculit, maximúmque in metum
 & animi consternationem coniecit: quin
 ipsi quoque Paulo, quòd facinus mulie-
 re ac puella maius ausa fuisset, pauorem
 intulit; non tamen, vt spem in Christo
 collocatã prorsus abijceret, effecit. quo-
 circa illam compellans, etiã prope se ad-
 sidere iussit: sermonesque de rebus diuinis,
 atque cœlestibus, quibus opus habere vide-
 batur, cum eadem cõmunicauit; qui satis
 essent ad eam Christo conciliandam, ac
 velut in matrimonium collocandam; hu-
 iusmodi ferè, vt arbitror, verba subiiciens:

Α ὡς αὐτὸ καὶ αὐτῆς ἀκροασόμενοι. ἔγωγε δὲ τοῦτον
 γαργύρων, καὶ τὴν πολλὴν ἐκείνης παρεχθεὶς καὶ
 ζήτης ἀφασκοραθείσης, ἡ πρῆξις ἀγνοήσασα
 μὲν τὴν παρεχθέντων ὁδοῖν· ὡς αὐτὴ καὶ πολλὰ ἡ-
 δὴ ποιημένη φροντίδα τῇ ὅτι ὧς διδασκλήος
 παρεπομένων λοιπὸν· ἅμα δὲ καὶ πόρτα διδα-
 χθεῖσα τῶν δὲ πόρτα διδασκῶντος φήμης, δι-
 ούται καὶ ποῖς παρεχόμενος μὲν παρεπιτε-
 τερον, γυναικὸς δὲ ἀνδρικώτερον. Χριστιανὸς δὲ
 μνηστὴς ἡδὴ θερμότερον. ὡς ἐλεονίκη γὰρ τὴν
 κόσμον· πολλοὶ δὲ ἡμεῖς καὶ πολὺ πῦρ· ψά-
 λια καὶ ἐλλόγια καὶ περὶ δόξα, καὶ τὰ λοιπὰ
 τῆς γυναικῆς ἀπειρακαλείας διέμαζα, ὡ-
 ρήται τοῦτοις ὅτι Παῦλον ἰδὼν καὶ θαύσασθαι.
 ὁ γὰρ ὡς τὴν ἀσέβειαν ἔρωσ ἡδὴ καὶ εἰς πολλὰ
 ἑτέρας αὐτῶν εἰρημὴν εἰδυμένης καὶ παρε-
 ξίς. καὶ πῶς τῇ οἰκίᾳ ἕνα, τὴν καὶ ὅτι τῇ φυ-
 λακῇ τῇ θυρῶν αἰσπίσασα, διόσα δὲ καὶ μι-
 αδὸν τὰ ψάλλια, καὶ ταῦτα μέγιστα ποιησάμεν
 φιλαγγοῦσιν τὸν μαθητῆν, καὶ τὸν γὰρ ἐπὶ
 αὐτῷ παρεδίδωκε τὴν διακονίαν· τυχερὰ τε τοῦ-
 του, ὅτι οἰκίας ἔξῃσι, πάλιν μὲν τὴν καρδίαν
 καὶ τὴν ἐμύστα καὶ ἀλλοχρεῖσθαι πρὸς οὕτω τοῖς
 μαθηταῖς τε καὶ κέρως αἰσπίσιον ἐλχίρουν. ἔξῃσι
 δὲ οὗτοι ὅμως, ὅτι θαῖον ἢ λόγος, καταλαμβά-
 νη δὲ διανοητέον· ἅμα καὶ τὰς τῶν σωτη-
 ρῶν πρὸς τὴν τοῦ αὐτοῦ χρησάμεν κλοπῇ.
 οὗτος γὰρ ἡ βασιλῆα καὶ ἀλαμπῆς, καὶ πολλὰ ἄ-
 νδρας φθόνος τε καὶ φαρσίν πρὸς ἔχουσα. ἐπὶ
 δὲ τοῖς ἰσοῖς δώροις παρεπιτετερον καὶ τὴν διανο-
 φύλακα· ἐραυῶντος δὲ ὅτι ἡμεῖς ἀσκήτως, ῥᾶστα
 ὑπὸ κέρδεσι αἰσπίσιον καὶ πρὸς ὁδοῖς, ὡς
 καὶ κίνδυνος ψυχῆς ὅτι τὴν παρεδίδωκε πολλὰς·
 καὶ τυχερὰ τῇ πυλῶν ἐλθόντων εἰσρέχῃ
 τῶν τῶν Παύλων, εἰπαλῶντος δὲ, καὶ φανῶντος
 μόνον πλησίον, πόρτα μὲν πῶς τίτε παρεπιτε-
 κατέπληξε, καὶ εἰς πολὺν δόξαν κατέστη, ὡς καὶ
 ὡρακίαν πόρτα· τὸν δὲ Παῦλον κατέπληξε
 μὲν καὶ αὐτὸν, ὡς πὶ τοῖς μαθηταῖς, ἢ καὶ γυναικῶν
 καὶ κέρως τοῖς μαθηταῖς· ἢ μὲν καὶ ἀπογινῶναι
 πῶς τῶν τῶν Χριστοῦ ἐλπίδος ἐποίει. ποι-
 γὰρ καὶ παρεπῆ, καὶ πλησίον αὐτῶν ἐκεί-
 νης, καὶ ὡς ἐδὴ μετὰ δίδωκε μετέδωκε λόγους
 θῶν τε καὶ ὑποκρίναι, καὶ δὲ ὡς οἱ τῶν ἀρ-
 ατῶν τε αὐτῶν, ὅτι νυμφοσολιαν τῶν
 Χριστῶν, τοῦτον οἶμα ὑπὸ πῶν.

v. c. *Arar*
bcré.

Thecla de nocte ad Paulum gradientes.

உயிர்ப்பித்த
V.C.

perfruebatur. Quo ipso tempore Thamyris aduenit; quopiam ex famulis vix tandem, apud Paulum esse Virginem, ipsi indicium faciente. Quo intellecto, intrò se proripiens Thamyris, irà magis æstuans, ad insaniam ferè adigebatur: ut qui Virginem Pauli incantationibus verè iam dementatam, ab eoque instar prædæ abductam existimaret. Nam quòd aufugisset, quòdque ita propè ad pedes Pauli adsideret, ut vnà cum ipso vincta prorsus videretur; firmam, minimèque dubiam, falsam tamen; hæc intuentibus læciuiz suspicionem conciebat. Multos enim sæpenuerò, non solum ipsum factum improbum; verum etiam vel sola habiitudo corporis atque adspèctus paullo affectatior, calumnia obiccit. Quare quod tunc fiebat, parem spectatoribus suspicionem adferebat. Sed nouerant utique Paulum & Theclam; neque quā de causā Virgo quidem ad pedes illius adsideret; ipse verò quibus de rebus cum illā colloqueretur; ut tam absurda de ipsis atque impura suspicarentur. Conspicatus igitur Thamyris, quod nec per somnium se visurum expectauerat, Theclam vnà cum Paulo esse: totus tremore ac vertigine plenus, parum abfuit, quin præ maximā tristitiā in animi deliquium, imò in mortem incidere. Vbi enim amoris ac zelotypia rabies semel peccatus præoccupauit, in apertum furorem, meramque mentis insaniam illa labes terminari solet. Corripient tamen Paulum per publicos & priuatos seruos, quos secum habebat, raptatum in prætorium trahit, nihil contra illum, eorum quæ vel iracundia concupiscit, vel zelotypia suadet, indictum infectumque prætermittens: ut etiam Cestilius (hoc nomen Proconsuli ꝑ parcens alioqui Paulo (captus enim viri sermone, affectuque eorum, quæ pro pietate ab illo dicebantur, tactus fuerat) pudore Thamyridis, & illorum, qui apud ipsum vociferabantur, ob ea quæ tantā ab ipso impudentiā, ac temeritate, perpetrata fuisse viderentur; quòd Virginem scilicet, ut aiebant, honestam ac nobilem mancipij instar abduxisset, persuasissetque ut omnis honestatis curā abiecit, turpissima quæque & maximè ignominiosa antehabere, ipsum modicè flagellatum vrbe dimiserit: nequid grauius iterum pateretur. Ducitur etiam

Α δογματῶν ἀπὸ λαοῦ. ἐν ποσὶ δὲ καὶ ὁ Θάμυρις ἐπὶ τῇ, τῇ οἰκίᾳ πρὸς τὴν μολὴν κατὰ μένυσοντος; ὡς εἶπεν ὁ πατὴρ τὸν Παῦλον ἢ πρὸς τὸν. εἰσδραμὼν δὲ, καὶ αὐτὸς τὴν κατὰ μοῖραν ὁ Θάμυρις ἐπὶ τὴν πόλιν μὲν ἐπὶ μάλλιν, καὶ μανίας ἐπὶ τῇ ἡλυσί. ὡς ἀληθῶς τῆς κέρης κατὰ μετὰ τὴν κρίσιν τε, ἔπειτα ληθίστης ὑπὸ τῷ Παύλῳ. π. τι γὰρ ἀποδραῖναι, τὸ, π. ἐν χερσὶ οὕτω κατὰ κρίσιν, τῇ τῷ Παύλῳ ποδῶν, ὡς καὶ συνδεδεῖσθαι δοκίμῳ αὐτῷ, βιβαῖαι ἐπὶ τῇ καὶ αἰαμφίαν. τῆς ὁρᾶς ὅτι πλεὺς ἢ καλῶς εὐδὲ ἀληθῶς τῇ αἰσθητικῇ ὑποστασιν. πολλοὺς μὲν γὰρ ἡδὲ πολλάκις οὐ μόνον φαῖναι πρὸς τὴν διέβασιν, ἀλλ' ἡδὲ καὶ εἶναι καὶ βλέμμα πρὸς τὸν περὶ. ὁ δὲ νῦν τῷ πλεὺς ἴστω μὲν ὑποψία τῆς ὁρᾶς ἐφ' ἧς ἔμελλε καὶ εἰδότες ἰδὲ τὸν Παῦλον καὶ πλεὺς Θέκλῃ, "τοῦ αὐτοῦ αὐτῶν v. c. παπα καὶ "δυσταγῇ κατ' αὐτῶν ὑποπτεῖν. δυσταγῆς οὕτε ἐφ' οἷς πρὸς κατὰ κρίσιν μὲν ἢ κέρη, διε- v. c. vnus λέγει δὲ ὁ Παῦλος. κατὰ μοῖραν οὐκ ὁ Θάμυρις, ἀλλ' ὅτι ὅτι ἡλυσί, τῷ Θέκλῳ, αἶμα ἔν τῷ Παύλῳ, πρὸς τὸν ἐχρῆ- C π, καὶ ἰλίσθου μισός, ὡς μικροῦ καὶ εἰς λειποθυμίαν ἀπολήξαι ἔθελον ὑπὸ τῆς ἀγῶν ἀγίας, ἐρωτικῆς γὰρ λύπης "πρὸς τὸν καὶ πρὸς τὴν ζήλοτυπίας, εἰς ἡμῶν πρὸς τὴν μανίαν καὶ φρενολάβαν τελευτῇ ὁ δυσταγῆμα. συν- αρπάσας ὁ ἡμῶν μὲν ὡς εἶχε δημοτῶν καὶ οἰ- κατῶν τὸν Παῦλον, ἀλλ' ὁ φρενολάβῳ πρὸς ὁ δι- κατὰ κρίσιν. ὁ δὲ ἀρρητοῦ εὐδὲ ἀποστασιν, ὡς "θυμὸς τε βέλεται καὶ ζήλοτυπία πρὸς τὸν κα- μόνος π λάβεται, εἰσὶν καὶ τῷ Παύλῳ. ὡς καὶ τῷ Κε- mal e- rat in σίλλῳ, ὅμοια δὲ ἰδὲ τῷ τῷ ἀνθυπάτῳ, φ- mls. D δόλῳ τῷ Παύλῳ. καὶ γὰρ εἰσὶν αὐτῶν τῷ ἀν- δρὸς, καὶ π. δὲ καὶ εἰσὶν αὐτῶν τῷ πόθος αὐτῶν τῷ ὑπὸ δυνάμει ὑπὸ αὐτῶν λεγόμενων. αἰδοῖ δὲ καὶ τῷ Θάμυριδος, καὶ τῷ πρὸς αὐ- τῷ. βούλῳ τῷ π. π. οὕτω δὲ τῷ "ἀποστασιν. αἰδοῖ v. c. alius αἰδοῖ. πρὸς τῷ καὶ πρὸς τῷ, ὁ σιμῶν καὶ ὡς πατεῖδα κέρη ἀνδραποδιστῶν, καὶ ἀντα- πιατῶν πρὸς τῷ μὲν ἀλογιστῶν τῷ καλ- λίστῳ, εἰσὶν δὲ τὰ πρὸς τῷ καὶ ἀπὸ τῷ. κατὰ, μικρὸν κατὰ τῷ τῷ Παύλῳ ἀπο- πέμψαι τῆς πόλεως, "καὶ μὴ εἰσαυτῆς π. f. ὡς μὲν παρὰ αὐτῶν βιαιότατον. ἀγῶν δὲ καὶ ἡ Θέ-

καταγενομένην τὴν προσάτιν μου Θεόν, μηδὲ οὕτως ἐπιλαθοίμην ὡς ὑπερόμην Θεῷ, ὥστε ψεύσασθαι με τὰς ἀφ' ἧς Παύλου μου πρὸς αὐτὸν γνησιμότητας πενήτησιν. μὴ βιάζου τίνων τιμὴν ξένων, μὴ βιάζου τιμὴν τοῦ Θεοῦ δουλείου, οὐτε γὰρ αὐτὴν ὑπεπαχέστερις χρησαίμην λόγους τῆς τῆς μὲν τυρὸς πύργου γνησιμότητος, ὡς ἡ ἐν τῷ βοώσῃ ποταμῷ αὐτῆς, ὅθεν ἦσαν ὁ Αλέξανδρος προσήγαγε τὴν βίαν· ὁ πρῶτος θαρρόμενος ἡ ἐν γυναικαὶ παλμύσασα καὶ βαλυσσάμενη, ἐπικαταρρήγοι μὲν αὐτὴν τὴν χλαμύδα, ὃ ἔλασεν τῆς ἐν ἀποβλεπῶν φόρημα. Ἐξαιρὶ δὲ τὸν λαμπερὸν καὶ χρυσοῦ καὶ διαγῆν εἴφαν, ἴσται ὁ θρίαμβος αὐτῶν ἐπὶ πόλεων. ἐν ᾧ τῷ καὶ τῷ αὐτῷ ἀλῆος τῷ πρῶτος διακεδμήται, καὶ εἰς διὰ τῶν ὁρῶν, καὶ τὴν τοιαύτην εἰκὴν βοᾷ, ὃ μὲν τυρὸς. πᾶς γὰρ τις προσήγαγε, καὶ τὸν τῶν αὐτῶν καὶ τὸν καὶ τῶν αὐτῶν, ὃ τῷ τῷ γνησιμότητος ἀλῆος εἰς μὲν ἔρχεται, καὶ δοκίμῃ πάλιν ἡσάσθαι, ὃ τὴν Θεκλᾶν καὶ τῶν, καὶ τὸν Αλέξανδρος γυμνὸς, ἡτῶμενος καὶ γηλώμενος. καὶ τῷ πρῶτος δὲ οἱ συμποσώπια, τῷ τῷ χρῶν ὁ κλέος ὁ τῶν ὁρῶν. ὡς ὁ βελότις πῖνκα ὁ Αλέξανδρος, ὃ ἀφ' αὐτῶν τῆς ἐλπίδος, πρὸς μὲν τῶν εἰσβολῶν ὑπὸ τῆς ἀλῆος φιλῶν τε αὐτῶν καὶ μίσους, καὶ ὅτι δῖοι πρὸς τῶν ἡτῶν, θυμῶν τε καὶ πῶν μωμενισμῶν, καὶ νῦν μὲν ὡς τῶν, νῦν δὲ ὡς ἐκείνοι ἀποκρίναι. τίλος δ' οὖν ὁρῶν πρὸς ὃ δικαστήριον, καὶ τῷ δίδωσι τὴν Θεκλᾶν, οὐ ποσὶν ἡτῶν τῶν θυμῶν, ὅσων τῆς ἀλῆος πρὸς τῶν ἀποκρίναι. ἡ γὰρ αὐτὴ καὶ ὁ πρῶτος καὶ κατεφρόνισι. εἰ καὶ πολλὰ τῶν τῆς ἡτῶν καὶ χαλεπωτέον· εἰ μόνον ἔχων καὶ μὲν τῶν ὁρῶν ἀποκρίναι τῶν κακῶν αὐτῶν πρὸς τῶν ἡτῶν. νῦν δὲ ὁ λῆος ἀπὸ τῶν καὶ αὐτῶν τῶν κόρης ἀλῆος ἐπὶ τῶν πόλεμον, ὡς ὁρῶν τε καὶ ὑπερόμην, καὶ ὡς οἱ εἰσβολῶν ὁρῶν, πρὸς τῶν ἀλῆος ἀποκρίναι. τῷ δὲ οὖν ἡ πρῶτος ὅτι τῶν χρίσθαι, ἡ δὲ μὲν ἐπ' αὐτῶν, ὃ τῶν ἡτῶν τῶν δικῶν ἐκείνῃ, καὶ μὲν τῶν ἀλῆος πρὸς τῶν ὑποφωμένῃ δὲ τὸν Αλέξανδρον, μόνον ὁρῶν αὐτῶν καὶ μόνον ἀποκρίναι, καὶ πρὸς βίαν ἀφείλῃ τῶν πρῶτων,

N. 21.

πῶς οὖν
c. non re-
cit. ut o-
pinor.

A contumelia inquam Deum protectorem meum affecero : neque adeo me eorum, quæ ipsi promissi, oblivio ceperit, ut pæcta conuenta mihi cum ipso, per Paulum mihi inquam fallam. Quapropter ne vim peregrina adferas, ne famulam Dei vires. Neque enim verbis affectu plenioribus, quàm hisce Martyris, uti possim. quæ ita clamante, & suppliciter obtestante, Alexander nihilominus vim illi intentabat. quare Virgo facinus maioris animi, quàm pro muliere, secum meditata, aggredi audet. Chlamydem enim, vestem adeo superbam splendidamque ipsi dilacerat, insuper & corbnam pari pulcritudine ex auro confectam, pellucidamque detrahit, ac trophæum coram omnibus statuit. Quo ipso in loco fanum Virgine dignum, in hunc usque diem eiusce rei imagine servans, tantamque victoriam proclamans atque testificans, ædificatum extat. Quicunque enim eo accedens locum illum ac templum conspiciat, protinus in memoriam eorum, quæ tunc inibi gesta fuerunt, fedit : sibi que rursum contemplari videtur Theclam vincentem, & Alexandrum nudum, victum, & irritum. Idemque hic, ut autumno, locus, facti tam illustis celebritatem memorie proderit sempiternæ. Cæterum Alexander hac contumelia vexatus, simul etiam spe sua deceptus, in animi adfectiones inter se contrarias, cupidinis scilicet & odij, ferebatur, iraque & amore distractus, quidnam ageret hæsitans, modò in hunc modò in illam inclinabat. Tandem verò ad tribunal properans, Theclam iudicio offert; non tam irâ victus, quàm quòd de obscenæ suæ libidinis fructu obtinendo desperaret. Alioquin enim contumeliæ hanc notam, & eà etiam longè graviores dissimulasset, & contempsisset, si saltem post illam acceptam, amore, qui malè ipsum inuaserat, potiri licuisset. Nunc autem immitis atque indomita Virginis mens hostem reddebat infestior; non solum iniuriosè tractatum, sed etiam despicatui habitum, & quorum improbâ cupiditate flagrabat, prorsus delusum. Virgo igitur iudicio oblata intra se gaudebat; iudiciūque illud iam victoriam appellabat, & certaminum martyrii sui additamentum : Alexandrum tamen interim suspectum habens, ne incustoditam se ac desertam abripiens, per vim, pudicitiam expu-

Thecla
Alexandri
chlamydem
lucras &
coronam
detrahit.

Alexander
Theclam
inducit
rapit.

ἀλλὰ ἐν ἐπιβόων τλμημένοις καὶ τῆς μὲν τυ-
 ρος οὐχ ὡς μὲν τυρως, ἀλλ' ὡς γυναικός, καὶ
 ἐλεῖν παρούσης, καὶ δίκην ἀλοῦν εἰς πορ-
 τήνης ὑπὸ σφοδρωμένης, ὑπὸ σφοδρῆ-
 ρος, ὑπὸ ὅτι οὐ παρέσται πορτεία καὶ ἀσελ-
 γία. ὅς ῥα. ὡς δὲ διελύθη αὐτὴ ἡ παύτη
 τῆς θρησκείας πομπῇ, διελύθη δὲ ἡ πόλις τῆς
 γυναικὸς βοή, ἀβουόσα πάλιν ἡ Τρύφανα
 πλεῖν Θέκλῃς παρὲς ἐαυτὴν ἐπὶ πύργῳ, οὐ
 δὲ ἔλειον ἐπὶ μόνον καὶ εἰκτον, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ
 μόνου λοιπὸν τῆς θαύματος χάριν, καὶ ὅτι ἐν
 ὅλῃ καὶ πλεῖν ἡλικία περὶ αὐτὴν. ἰσχυρὰς γὰρ ἦν
 καὶ ἀβουόσης, καὶ τῆς Τρυφάνης παρὲς ὑ-
 πὸν ἐλθούσης, ὅπως αὐτὴ ἡ Φαλκονίλλα ἐδύ-
 και ὑπὸ τῇ μητρὶ λέγειν. Τὸ μὲν πολὺ
 τῆς δὲ ἐμὲ πένθους, ὡς μήτηρ, παρὲς αὐτὴν
 καὶ ἀλπιῖν, καὶ μὴ δακρύει αἰσῶνται, μηδὲ
 πλεῖν ἐαυτῆς καὶ ἀξίαν. οὐδὲ οὐρμῶς ψυχῆς.
 οὐτε γὰρ ἐμὲ ἀφ' ὑπὸν ὀνόσης, καὶ σπαι-
 πλεῖν ἐμοὶ πορτείας. διήτην οὖν τῆς συ-
 τοιχούσης ἡ Θέκλῃς, τῆς καὶ αὐτὴ ἐμὸς ἡ
 γυναικὸς παιδὸς, ποιήσασθαι πᾶσι πορ-
 τεῖαι ὑπὸ ἐμὸς παρὲς τὸν Θεόν. ὡς αὖ καὶ
 φιλαί δευρίας τύχοιμι καὶ βλέμματα γα-
 ληνός, καὶ παρὲς τὴν τῆς δικαίως μετατιθῆναι
 ἡρώ. καὶ γὰρ καὶ αὐτὰ πολὺ φησὶ ἡδὲ ὅ
 θαύμα τῆς Θέκλῃς, ἐφ' οἷς οὕτω λαμπερὸς
 καὶ ἀπαρτοῦς ὑπὸ τῆς Χειρὸς ἀφ' ἡνίκαται.
 αὐτὰ εἰρηκέναι δόξασιν τῆς Φαλκονίλλης καὶ
 ἀποπλήσης οὕτως αὐτὴ γὰρ ὀνόσου φύσις, ἐ-
 πιστῆναι τε ἀδύλως, φιλῶναι τε καὶ ἀφ' ἡνίκαται
 αἰμυδρὰ καὶ ἀμφίβολα, καὶ ἀποπλήναι πᾶ-
 λιν ἀφαιρῶς ἐπὶ μὲν τοῖς εἰρημένους ὑποῖς ἡ
 Τρύφανα, καὶ ὅμως τε ἐδύσασθαι καὶ ἡρομένη
 παρὲς δακρυῖς καὶ ὅ μόνον ὅτι τῇ ὅλῃ παρὸς αὐ-
 τὴν γὰρ ὅς, ὅ δὲ πᾶσι τῇ μνήμῃ τῆς Θέκλῃς,
 ὅ δὲ ἡδονῆς, λέγει παρὲς τῆς πρὸ ἡνίκαται, αὐτὴν που
 καὶ πλησίον παρὲς αὐτὴν ὁδουσθαι. Ὡς τῆς
 φησὶ ἐμὸν, καὶ τῆς ἡρόδοτον, ἐπὶ αὐτῇ σὶ Θεός
 δεύει πᾶσι γὰρ, καὶ τῆς ἐμῆς αὐτῆς ἀλκί-
 λας εἰσβαλεῖν, ἵνα που πᾶσι καὶ πλεῖν ἐμὲ
 αὐτὴν ἐπελαφρύνης συμφορῶν, καὶ τῆς ἐμῆς
 θρησκείας ψυχῆς Φαλκονίλλης οἰκωμένης Χει-
 ρῶ, καὶ ὅ παρὲς τῆς πίστεως ἐκλεφθῆναι, ἀφ' ἧς ὅς
 ἐκπερίσης αὐτὴν πορτεῖαι. βίβλιν καὶ διήγησιν
 βασιλείας Χειρὸς τῆς ἡνίκαται παρὲς αὐτὴν γὰρ.

A quin contra ea, quæ aduersus Martyrem
 temerariè intentabantur, inclamaret:
 non quod pro Martyre ab illis haberetur,
 sed solum quod eius, tanquam mu-
 lieris miseranda perperientis, præterque
 omnem rationis æquitatem, ob pudici-
 tiam, sanctitatem, ob id denique, quod
 corpus libidini atque intemperantiæ non
 concessisset, pœnas luentis eas commo-
 uerentur. Absolutâ autem iam illâ be-
 stiarum missione, muliebrique vocifera-
 tione cessante, Tryphæna receptam ad
 se Theclam reduxit, idque non modò
 iam commiseratione aut dolore ipsius
 tacta; sed rei tantæ vel solo mota mi-
 raculo, oorûmque causâ, quæ de no-
 cte in viso sibi oblato conspexisset. Ves-
 pere enim adueniente, & Tryphænâ
 dormitum se recipiente, adstans Fal-
 conilla, matrem in hæc verba alloqui
 visa est. *Lactum hunc magnum, quem meâ*
causâ sustines, ut post hæc deponas, nêve
incausam lacrymasundas, & huiusmodi la-
mentum tuum ipsius animum laceret, te mea
mater exhortor. Neque enim illi me quid-
quam inuenis, & te unâ mecum extinxeris.
Sed comprecare, quæ tecum habitat
Theclam, quæque in meum locum iam fi-
lia tibi suffecta est, ut pro me legatione ad
Deum fungatur: quò ipsius benignitatem
placidumque adspectum consequi, & in in-
istorum sedes transcribi possim. nam & illic,
inquit, plurima iam Thecla admiratio;
quòd tam præclarè atque animosè pro Chri-
sto deceret. Hæc quum dicere Falconil-
la, statimque auolare visa fuisset, (In-
sonny enim hac natura est, ut latenter
adueniat; obscuræque quadam & ambigua
& specie & sermone exhibeat, rursûmque
occulis auolet) protinus Tryphæna de
lecto surrexit, gaudio simul & lacry-
mis perfusa (his quidem, propter ea
quæ in illâ filiz visione sibi acciderant;
illo verò; ob memoriam Theclæ) Vir-
ginemque, quòd ibidem apud se cu-
baret, his verbis alloquitur: Mea filia,
inquit, filia à Deo mihi data, quando
quidem te nunquam huc deductam in hæc
meas vlnas coniecit, ut calamitatem hanc
meam omnino subleues, & filia mea Fal-
conilla animam Christo concilies; quodque
ipsi à fide defuit, tua internensione submi-
nistres; roga ac comprecare Regem Christum,

Tryphæna;
 Theclam
 domum re-
 ducit.

Falconilla
 desuncta
 matri apo-
 parit.

Insonny
 natura.

Tryphæna
 ad Theclam
 pro Falco-
 nilla animam
 liberanda
 verba.

N. 21. ut filia mea in quietem vitamque semper-
ternam in tui gratiam largiatur. Hoc enim
ipsa se Falconilla obtestatur, per visum
mihi hac nocte oblatum. Quibus à Try-
phaznâ dictis, Virgo (ut quæ animum
haberet ad preces & ad Deum placan-
dum, quoties usus poscere videretur,
paratissimum) tum quod animaduerte-
ret petitionis ipsius æquitatem; tum
quod quænam esset, quæ hoc ipsum
petebat, consideraret; protinus se ad
hoc ipsum faciendum promptissimè con-
tulit, manusque suas sanctas atque pu-
rissimas ad cælum attollens, his Deum

Thecla pro
Falconilla
precatur.

verbis est comprecata. Christe rex cæli,
quæque in cælo, & trans cælum sunt om-
nium; fili magni & supremi patris: qui
mihi ut & crederem, & servarem, gratia-
tò concessisti; qui veritatis tuæ lumen mihi
accendisti, & ut pro te cruciatum tolerarem
dignam habuisti: da etiam famula tuæ Try-
phaznæ, ut voti de filia sua compos redda-
tur; nempe ut anima eius animabus illo-
rum, qui in te pridem crediderunt, ad-
numeretur, & paradisi epulis, deliciisque
perfruat. Hanc illi, Domine Christe,
pro me vicem repende. Nam ecce, ut vi-
des, ipsa virginitatis meæ custos fuit; ipsa
mihi post Paulum tuum adfuit; ipsa me ab
Alexandri veseno furore vindicauit; ipsa
me post bestiarum terrorem suomet sine re-
focillauit; regina enim quum sit, amore
sui ac timore inducta, se ad mei quoque
commiserationem demisit. Pro quibus om-
nibus hoc petis, hoc optas, ut unica sua
ac dilecta filia quietem aliquam consequatur.
Totidem ac talibus ferè verbis The-
clâ comprecatâ, Tryphaznâ tunc qui-
dem flebile quid ac lamentabile vehe-
mentius inelamans, nunquam postea
filiz obitum luxit: sed vnam Theclam
de cætero deplorauit, ut quæ paulò post
eo corporis decore, cæ mentis præstan-
tiâ, bestiarum esset præda futura. Hac
cogitatione occupatæ Tryphaznæ su-
peruenit Alexander, comprehensurus
Theclam, & ad Venationem abdu-
cturus; utpote rebus omnibus ad id
iam comparatis, & spectatoribus thea-
trum occupantibus, æquumultuantibus
morantibusque temporis increpantibus.

Thecla ut-
rum ab A-
lexandro
ad bestias
possetur.

Præses enim, inquit, sedes, & populus
obtestatur; cedo hanc ut cum bestijs ruge-
turam abducam. qui nuntius ita Try-
phaznam percussit, & in iram concitauit,
ut vehementiore ab ipsâ sublato
clamore Alexander in fugam verteretur.

αὐτὴν, πλεὺς τῆς ἐμῆς θυγατρὸς αἰάπαυλαι καὶ
θεοκλήτου ζώω. τὴν γὰρ καὶ αὐτὴν σε διῴται
φάρισμα δὲ τὸ τῆς καὶ αὐτῆς θυ-
μῆς ὁ φῶς. Ταῦτα δὲ Τρυφάνης εἰπούσης, ἡ
πῆλως, καὶ ὡς ἐπὶ μὲν αἰεὶ τὴν ψυχὴν ἔχουσα
πρὸς τὸ δὲ χλὴν, καὶ πρὸς τὸ δοκῆν αἰεὶ δυο-
πῶσα τὸ θυμὸν, ἀμα δὲ τὸ δὲ αἰτίσας δὲ λόγον
ἐνοήσασα καὶ τὸ αἰτῶσθαι αὐτὴν, "ἀδελφεὰ πρὸς
ἐπὶ ὄρμησι. Ἐὰς γὰρ ἰεράς αὐτῆς καὶ πόδας τοῦ
"χάρας εἰς ὑμῶν ἀρετῶν. Ἦτω πῶς ἔφη πρὸς
Θεὸν. Χρὶς βασιλεὺς τῆς ὑμετέρας καὶ τῆς μετ'
ὑμετέρων ὑμῶν ὑμετέρων ἀποστόλων, ὅς παῖ τῆς με-
γάλης ἐν ψίχῃ πατρὸς, ὅς καὶ ἐμοὶ. ὁ πιστεύσας τε
καὶ Θεὸν καὶ μετὰ τοῦ θυμῶν, καὶ τὸ δὲ ὅς δὲ ἀληθῆς
"ἐπὶ τῆς μετὰ τοῦ φῶς, καὶ τὸ ὑμῶν σε πατρὸς
ἡδὴ με καταξιώσας, ὅς καὶ τῇ δουλείᾳ σου. Τρυ-
φάνης, τὸ ἐπὶ τῇ θυγατρὶ πληρωθῆναι πόρον
πόρος δὲ αὐτῇ τὸ τὸ ἐκείνης ψυχῇ πῶς τῆς ἡδὴ
ὅς πιστεύσας ἐκείνης ἐκείνης ψυχῆς, καὶ τὸ
ἐν τῇ δουλείᾳ διατῆς καὶ θυμῶν ἀπολαύειν ταῦ-
τῶν αὐτῇ ἐν ὑμῶν, διασπῶ. Χρὶς, τὸ ἀ-
μειβῆναι ἐκείνης. ἰδοὺ γὰρ ὡς ὁρᾷ, αὐτὴ μετὰ τῆς
Θυμῆς γὰρ ἡμετέρας φύλαξ. αὐτῇ μετὰ, μετὰ τὸ ὅς
Γαῦλον, πρὸς ἐκείνης αὐτῇ μετὰ τὸ οἰστρομασίας ἀ-
πὸ τῆς Αλεξάνδρου. αὐτῇ μετὰ, μετὰ τὸ ὅς
εἰς φόβον τῆς οἰκείας αὐτῆς ἐκείνης καὶ ἐλ-
ποῖς. καὶ γὰρ βασιλεὺς ἐν τῇ σιωπῇ πῶς μετὰ
δὲ τὸ ὅς πῶς καὶ φόβον. ὑμῶν ὡς πῶς τῇ ἐπὶ
αἰτῇ, ἢ βύλε), ὅς τυχῶν αἰάπαυλης πῶς τὸ
μῶν καὶ ἀγαπῶν παιδὶν αὐτῆς. ποσῶν γὰρ ἐ-
στὶ αὐτῇ τὸ Θεὸν καὶ Θεὸν καὶ Θεὸν, ἡ Τρυφάνης
καὶ ἐπὶ τῇ θυγατρὶ ἐκείνης καὶ ἀπολαύειν αὐτῆς
τὸ μετὰ τῇ θυγατρὶ ἐκείνης καὶ ἀπολαύειν αὐτῆς, τὸ
ὅς Θεὸν καὶ Θεὸν καὶ Θεὸν. ὡς αὐτὴ καὶ αὐτῆς μικρὸν
ὑμῶν καὶ Θεὸν καὶ Θεὸν καὶ Θεὸν, σὺ δὲ ἀρετῆς τε
Θεὸν καὶ Θεὸν καὶ Θεὸν. ἐν τῇ τῇ ὅς ὅς
τὸ Τρυφάνης, ἡ καὶ ὁ Αλεξάνδρος, ὁ πρὸς τῇ
καὶ τὸ Θεὸν καὶ Θεὸν καὶ Θεὸν, καὶ αὐτῇ εἰς τὸ κυνηγῆσαι
ὡς αὐτὴ ἐκείνης τῇ πρὸς τῇ καὶ πῶς ἐκείνης
ἡδὴ γὰρ ἐκείνης καὶ πῶς ἐκείνης τῇ καὶ, ἐκείνης
καὶ τῇ καὶ πῶς ἐκείνης καὶ πῶς ἐκείνης καὶ
Θεὸν. ὁ ἡμετέρας γὰρ, Θεὸν καὶ Θεὸν, καὶ ὁ ὅς ὅς
καὶ Θεὸν καὶ Θεὸν καὶ Θεὸν, καὶ Θεὸν καὶ Θεὸν καὶ Θεὸν.
ὡς τὸ Τρυφάνης καὶ Θεὸν τῇ καὶ Θεὸν καὶ Θεὸν
καὶ αἰάπαυλης ἐκείνης ἐκείνης καὶ πῶς ἐκείνης
καὶ Θεὸν καὶ Θεὸν καὶ Θεὸν καὶ Θεὸν καὶ Θεὸν.

al. malè
ἀμελῶς.

v. c. χῆρας
ἐπὶ τῇ
εἰς οὐρ. οὐ-

καὶ μετὰ
καὶ v. c.
vnu.

pec domesticorum quidem famulorum plerisque notam, telaque ac colo intentam, & nuptijs Thamyridis destinatam, Pauli opera in lucem produceris, * tuoque per eundem signaculo & gratia dignam habueris; labores etiam atque discrimina pro te ut degustarem, effeceris (Icony quidem per ignem, hic vero per tot hasce adeoque efferatas belluas) publicumque omnibus me spectaculum prodesse: non negligens interim meam salutem, sed fidem in te meam, animique propositum exercens. pro his igitur, quamvis minime prodignitate, gratias tamen ago: quod omnino cruciatibus hisce ac stigmatibus, pro te suscipiendis me dignatus fueris. Sed quum vehementem grauemque adhuc aduersarium videam, nouis etiam accessionibus maiora in me pericula concitantem; metuamque, quippe natura imbecillior, ne fortassis malis defatigata, ad reliqua certaminis huius obtorpescam, atque ita exitu destinato coronisque caream; quodque grauius est, regno tuo excidam: si ita expedire iudicas, deinceps me ocumbere permitte; & mortis baptismo meum hanc mihi dissolue, istosque molestijs, quas mihi faceffunt, libera. Si enim ego uita excessero, ipsi quoque necessario uolentia in me sua atque tyrannidi finem ponens.

Mortis baptismum.

Thecla in flagnum infilis.

Hæc, ut probabile est, eloquuta, & ad ea quæ defubito obijciebantur conuerfa, piscinam aquamque conspicit, & phocas in eâ innatantes; belluas, & quidem marinas, vitæque humanæ pestes, & ipsas in supplicium Theclæ similiter comparatas, paucis interim Christum in clamans, simulque his dictis: In nomine tuo Domine, vltima hac die baptizor; in aquam illam insiliit, vitæ per mortem consummandæ & in Christo dissoluentis desiderio flagrans. Hoc facto (quod si quis mysticum baptismum appellare velit, ut rem à Martyre tempore periculorum maximasque inter angustias excogitatam, per me ita appelleret licet: neque enim vetus scriptor in huiusmodi vocum nouitate vsurpandâ, tametsi fidei nostræ lex id non admittat, illiberalis esse solet) hoc inquam facto, populus vniuersus clamore sublato, hanc ut absurdam exitiabilemque audaciam abominabatur; quod ita temerè & inconsultò in aquam se præcipitem dedisset; à quâ propter phocas illas manifesta illi mors immineret. Sed hanc Virgo libentissimè amplectebatur;

A [Εὐδοκίᾳ τοῖς πολλοῖς τῷ οἰκετῇ γυναικιδόλῳ,] Hæc ex alio Vaticano. [ἡ δὲ ἱστορία καὶ ἡ λαοκρατία ἡ ἡρωοποιήσις,] γὰρ μὲν τε καὶ Θαμύριδι φυλαττομένην, εἰ τὰς μέσας τοῦ πατρὸς αἰῶνος διὰ τῷ σὺ Παύλῳ, καὶ τῆς σῆς πάλιν δι' αὐτῶν σφραγίδος καὶ χάριτος ἡξίωσας, καὶ τῷ ὑποφύσῳ με πόνοι καὶ κινδύνῳ ἐξέλασας, εἰς ἱστορίαν μὲν διὰ πυλῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν πολλῶν ὑπόπῳ ἐκ αἰνιγμάτων θείων καὶ παύδην μὲν παρὰ τῆς χάριτος ἡξίωσας, ὅτι καὶ ὑποφύσῳ μου τῷ σωτηρίας, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῆς χάριτος μὲν πάλιν εἰς σὺ πίστεως καὶ παρὰ τῆς χάριτος. καὶ μὲν ἐν τούτῳ, ἀλλὰ καὶ μὲν ὑδαμῶν, διὰ τῆς χάριτος ὅτι ὅμως, ὡς αὐτὸς ὅλως τῷ ὑποφύσῳ καὶ ἐξέλασας παρὰ τῆς χάριτος. ὅτι καὶ πολλὰ ἐπὶ καὶ βαρύνει ὅτι τὸν πολέμιον, καὶ τῷ παρὰ τῆς χάριτος ἀεὶ τὸν κινδύνον ἐπαύξοντα μοι, διδόντα δὲ μήπως, ὡς καὶ φύσῳ ἀσθενῆς καὶ παρὰ τῆς χάριτος τοῖς κακοῖς, ἀπὸ ἀρχῆς τῶν πάλαι τῶν ἀγῶν, καὶ πάλιν ἀπὸ τῆς χάριτος καὶ ἀσθενῆς καὶ τῷ δὲ χαλεπώτερον, τῆς σῆς ἀπὸ τῆς βασιλείας. εἰ δὲ καὶ, παρὰ τῆς χάριτος μετὰ τῶν θανάτων λαίπων, καὶ τὰς ἀπὸ τῶν θανάτων βαπτίσματα πλύνον μὲν ἐμοὶ τὸν φόβον, λύνον δὲ τούτοις τὸν κατ' ἐμὸν πόνον. εἰ γὰρ ἐγὼ καταλύσω τὸ βίον, καὶ ἀλύσοις πῶς παύτως καὶ ὅτι τὸν κατ' ἐμὸν βίον καὶ τυραννίδα.

Ταῦτα καὶ τῷ εἰκὸς εἰπὺς, καὶ μεταφρά-
φῳ καὶ τῷ συμβαλὸν ὅτι καὶ καλυμμένην, καὶ ὅ-
δωρ, καὶ φάσας ἐν τῇ χάριτι. θεία μὲν ὄντα καὶ
αὐτὰ θαλάτῃ καὶ ἀσθενῆς, ἐκ ταῦτα ὅτι τῶν
παρὰ τῆς χάριτος καὶ ἀσθενῆς τῷ Θεῷ καὶ
καὶ μὲν ἀπὸ τῆς χάριτος καὶ ἀσθενῆς τῷ Χριστῷ, καὶ ὅ-
πως εἰπὺς. ἐκ τῶν ὀνόματι σου κύριε ὑπεράγα-
ρα βαπτίσματα. ἐπὶ τῶν ὀνόματι σου ὑδατὶ τούτῳ, τῷ δὲ
τῷ θανάτου λαίπων ἐρῶσα τελευτῶσα, καὶ παρὰ
Χριστὸν ἀσθενῆς. τούτῳ ὅτι ὅπως ἐπιτελευτῶ-
τος. ὅτι εἰ καὶ βαπτίσματα τῆς μετὰ τῶν βύλων κα-
λῶν, ὡς αὐτὸ καὶ ὑποφύσῳ τῷ μὲν τυρῶν ἐκ τῆς μὲν
κινδύνῳ, ἐκ ἀμνηστίας ὅτι τῷ παρὰ τῆς χάριτος ὅτι
νοητῶν, καὶ εἰπὺς καὶ ὅτι εἰς φθόνον τῷ ποταμῷ
καὶ φθόνῳ ἐκ τῶν συζητήσεων, εἰ καὶ ὅτι πίστεως
μὲν τῷ βύλῳ νόμος. τούτῳ ὅτι ὅμως ἐπιτε-
λευτῶν, ὅτι ὅμως ἀπὸ τῶν ἀμνηστίας, ἐκ τῷ
ὅτι ἀπὸ τῶν ἐκ τῶν ἀπὸ τῶν ἀπὸ τῶν ἀπὸ τῶν ἀπὸ
μας, ἐκ τῶν παρὰ τῶν ὅτι καὶ ἀπὸ τῶν καὶ ἀπὸ τῶν
καὶ ὅτι ὅτι, ὅτι παρὰ τῶν τῷ ἀπὸ τῶν τῷ φθόνῳ
ἐκ τῶν θανάτων. ὅτι ὅτι μὲν πρὸ τῶν ὅτι ὅτι ὅτι,

Histor.
Meta-
phr. ap-
pellat
λακων με-
τὰ τῶν

N. 23.

ita alibi
pro n

Theclam
minimè la-
da.

Tryphana
in anima
deliquit
incidit.

Vitruvius
lib. 13. c. 5.
Abacum in
Podgy vo-
cat planiti-
qua sedili-
tatem pra-
bet.

Alexandri
ad Praeside-
m de Theclâ
oratio.

commentum adeò callidum, aduersus A
diuinam sapientiam ac potentiam stru-
ctum, contra quàm artifex ille dolique
architectus opinatus fuerat, prouenit.
Cum igitur illa terculamenta huc reci-
dissent, Tryphana longiori morâ defi-
ciens, & doloris magnitudine, quem ex
xumnis Theclæ capiebat, animi deli-
quio, tenebrisque obortis, fatiscens,
protinus ad * Abacas, (locuserat ita ap-
pellatus) theatro effertur. Ea res ingenti
timore, mentisque perplexitate urbem
simul vniuersam (actutum enim sermo-
ne omnium, mali nuntius percrebuerat)
iudicem verò immenso pauore impleuit. B
Quin & Alexander attonitus iam & con-
tremiscens, pronusque in terram prola-
psus, his ad Praesidem vultus est verbis:

Ego, praestantissime Praeses, iniuria af-
fectus sum, & corpus meum contumelia pro-
broque impetitus ab hac, sine muliere, sine
dea, sine noxio genio: non enim habeo aliud,
quod peregrina huic ac portentosa bellua, at-
que adeo belluis omnibus, ut apparet, impu-
dentiore, nomen imponam. nihil enim ab il-
lis ipsis belluis, à quibus id pati consensanum
fuerat, illi tristius est illatum, quod praestigijs
fortè aut arte, sine sacro quopiam ritu poten-
tiore, naturam adeo feram atque imman-
sam superauit. Facebat hinc tamen; urbe
exturbetur; ad alios exportetur; abeat dein-
ceps, indolisque sua adeo insolentis ac pere-
grina inter alios specimen edat. Terror enim
non levis, Praeses merito suspiciende, hanc
urbem concussit, ac perturbanis, quod causa
huius bestiarum forteam Tryphana e visa exio-
rit. Quod si verè obijt, huiusque rei consan-
guineus ipsius Caesar certior fiat; actum est
de me; actum est de hac urbe: quin & tu unà
in periculum venies: quod hanc tantam,
tàmque diram excitatam tragediam nihili
feceris. Quare, si quid mihi credis, hanc ur-
be extermina, auctoresque nos praebeamus in-
columitatis, regia huic saemina conseruan-
da; si qua nos ratio, si qua cura propria salu-
ris tenet. Hac oratione commotus Prae-
ses, simulque gaudens se à iudicio adeò
iniquo ac violento expeditum, ex The-
clâ propius ad se accitâ percontatur,
quænam esset, & quâ tandem arte bel-
luas superasset: fortassis, quòd in suspi-
cionem cogitationemque minimè pro-
bam, & Theclâ indignam, incidisset.
Hominibus enim, qui in ignoratione diuini
numinis, virtutisque quam Deus religiosè

δρὸν σόφισμα εἰς τὸ ναυτίον ἐπέλθῃ τὰ δὴν
ὄφισι, ἔμὲ χυμὸν ῥάφῃ καὶ τῷ Θεῷ ὄφιας
τι καὶ δυναμῆος. καὶ τὸ ἀπειλῆς ὅτι ταύτης εἰς
τὸ τοῦ τελευτῶσας, ἢ Τρύφανα, καὶ τὰ μέλη
τῷ χρόνῳ ἀπειποῦσα, καὶ τὰ μαγὰ καὶ ἐπὶ τῇ
Θέκλῃ αἰῶς λιποψυχήσασα τε καὶ λιπαυή-
σασα, ἀδελφοὶ καὶ ἀφαιρεται τῷ θεῷ καὶ τῷ
πῆς "ἀβαχας· τὸπος δὲ ὡς ἔγωγε καλούμενος, Suidas
ἀβας. τῷ τὸ φόβῳ μὲ πολλὸν ἐπιούσας πῆς dict. ἀβ-
πόλιν ἅμα πᾶσιν ἐπλήρωσι. ἔγωγε δὲ αὖθις ἐξε-
βήθη ὁ κακὸν· δέμας ὅτι ἐξαίσιον τὸν δικα-
στήν. ὅτι Ἀλέξανδρος ἐκπλαγίς ἐστι καὶ τῷ
μοῖς ἡρώδης, ὡς πῆς τε πᾶσιν ἐπὶ τῆς γῆς,
πῆς τις ἐχρηστέον τῷ ἡγεμόνι ῥήμασι.

Υβρισμαὶ μὲ ἐγὼ, καὶ περὶ πηλὸν καὶ
σῶμα τοῦ μόνου, καὶ χεῖρας ἀρχόντων, καὶ τῶν
τῶν τὸ εἶπε γυναικὸς, εἶπε δαίμονος, εἶπε κακῶ-
δαίμονος· καὶ γὰρ ἔγωγε καλέσω ὁ ξένος τῷ καὶ
ἀλλοτρίῳ θεῷ, καὶ πᾶσι τῷ θεῷ τοῦ τῶν
φαιῖν αἰαδῆτερον. καὶ γὰρ πῆς πῆς αὐτοῦ,
"ὡς ἐδὴ παρῇ," ὡς ἐδὴ βλαβερὸν· ἐκ μαγὰ-
νείας ἴσως πῆς, ἢ δὴν κρείττους τέχνης καὶ τε-
λετῆς ἐπεμαρτυρῆα τὸ ἔγωγε ἀγέρας ἐκ αἰμῶν
φύσεως. ἀπῆν δ' ὡς ὅμως ἐπιτέδωκεν ἐκ βλαβ-
ῶν τὸ πόλεως· ἐκ φερέσθω πῆς ἐτέρως· οἱ γὰρ
ῶν λοιπὸν, ὅτι διδόντω πῆς ἐπὶ δὴν τὸ οὐτὸ
ξένος καὶ χυμὸν φύσεως. φόβος γὰρ ὅτι τυχεῖν,
ὡς θαυμάσιον τὸ ἀρχόντων, τὸ πόλιν ταύτην κα-
τίσθαι τε ἐξ ἐδὴν πῆς, ὅτι τῷ αὐτῷ ταύ-
την θεομαχῶν ἢ Τρύφανα ἔγωγε τέθνηκεν. εἰ
ὅτι ὡς ἐπὶ τέθνηκε, καὶ ὅτι ταύτης συγχεῖ καὶ καὶ
ἐπὶ τῷ γῆν) δὴλον, ἀπολαύμα μὲ ἐγὼ, ἀπο-
λάττει ὅτι ἡ πόλις αὐτῇ, καὶ σὺ ὅτι καὶ διωδύσας· ὡς
D ταύτης καὶ ἔγωγε χυμὸν ὑπερδὸν βαρυδίας.
εἰ ὡς ἐμὲ πῆς, ἐκ βλαβῆς μὲ ταύτην τὸ πόλεως·
ἡρώδης ὅτι τὸ βασιλικὸν γυναικὸν ὄφιας,
"εἰ πῆς ἀρετῆς λόγος ἡμῖν, καὶ φρονῆς πῆς
σφαῖν αὐτῷ σωτηρίας. ἐπὶ ταύτης ὅτι ἡγεμὸν
δὴν ὄφιας τῆς ῥήμασι, ἅμα ὅτι καὶ ὡς, ὡς
ἔγωγε ἀνδρόμου καὶ βιαίας δίκης ἀπαλλαχ-
όμενος, πλησιάζετερον τὸ Θέκλῃ μεταπεμ-
όμενος, ἥρετο ὡς πῆς εἶναι, καὶ ὅτι πῆς πῆς κρείτ-
των πῆς τῷ θεῷ ἴσως καὶ πῆς ἔγωγε
νοίας ἢ λογισμὸν ἐλθὼν ὅτι ἀνδρῶν, ὡς
τῇ Θέκλῃ πῆς πῆς. ὡς γὰρ ὅτι ἀνδρῶν τῇ
θεῷ τυχεροῖσι, καὶ τῆς θεῷ πῆς ἀγρίοις

Suidas
dict. ἀβ-
ἐμ.

πῆς ἐπὶ
τῶν
καὶ τῶν
καὶ τῶν

for. deest
αἶμα.

ἢ δὲ θεοῖσιν χρηρῶν ἰσχύος, ὅποια
καὶ τὰ θαύματα τῶν ἁγίων γίνεται. οὐτε γὰρ
Θεοὶ ταῦτα νομίζουσιν, οὐτε μετὰ ψυχῆς δι-
σέβες ἰδαλματα· μαγείας δὲ πινος καὶ μα-
γικῆς τέχνης ἀποτελέσματα· ἐκ τῆς κατ' ἐαυ-
τοῦ αἰὲ κακῆς καὶ τῆς ἡμέτερας χρηστοῦς. ἔχον δὲ
ἄχ' ὅπως. μαίρεται μὲν γὰρ αὐτὸς θεὸς καὶ ἡρώδης
πρὸς τὸν δαδὸς ποιοῦντα βυλῆταις, ἐπὶ ἀνδροφ-
ρίας τε καὶ ζωοκτορίας καὶ ἀλλὰς πινὰς τοιαύτας
"μαρτυρίας πρότερον ἴσται· ὅτε γὰρ αὐτὸς τὰ
ἐξέτι τῆς ἀπόπιν καὶ ἀνθων διχα τὸ ἑαυτοῦ βου-
λυμίας τε καὶ σιωπρίας. καὶ εἰ τις ἐγὼ τὸ ἐκ
τῶν Θεοῦ καὶ τῶν Καππαδοκῶν Ἀπολλωνίου,
τῶν τῆς τῆς ἐκείνου βίου ἀμαρτυρίας· ἵνα ἐκ
τῶν πόρου πολλῶν "ὅτε ἐκφανέσθαι εἰς πᾶν
ἐγὼ του πόρου καὶ τὸ καὶ τὸ πᾶν ῥητορίας τῆς αἰ-
δρός τέχνης τὰ μαγείας καὶ δυσανθὴ ἀποτελέ-
σματα. 24 μαγείας τε πινὰς καὶ 25 ψυχῶν
γίας, καὶ δαμόνοισι ὁπλησθῆς, καὶ λαοφάνους
αἰσθησίας· ὡς καὶ τῶν τῶν ἐκ Αἰθιοπίας ἐκ
δοῖς γυμνοσοφιστῶν μὲν τε ὑποδείκνυσθαι σπου-
δαίως· ἀλλὰ γὰρ ἡ αἰσθησία ἀποπλησθῆναι, ὡς
ἐκ διαγῆς ὁ δὲ ὅπως αὐτὸς θεός, ὁ δὲ φιλό-
σοφος ἀληθῶς, πολὺ δὲ τῆς καὶ τὸ πᾶν ῥητορίας
μαγείας ἔχον. Ἰουλιανὸς δὲ καὶ Οὐρανὸς καὶ
Σίμωνας καὶ ἑτέροις "ὅμοιον κακῶν, ἡ δὲ τις
καταλέγει καὶ ὡς καὶ ὁ μαρτυρῶν μόνον,
μαγείας τῆς ὅτι πληρωθῆναι. αἰὲρ δὲ ἄλλος, καὶ
ἡγορητοῦ βίος κοσμηθῆναι, ἐκ διαγῆς μόνον καὶ
ῥητορίας ὀλίγων, καὶ δακρύων δὲ πολλῶν, ὅβου-
λε) οἱ ἡρώδης τῶν Θεοῦ, τῶν ῥητορίας καὶ
διπλοῦς διαγῆς πῆφικαν. οἷος Ἡλίας ἐκ διαγῆς,
μικρὰ μὲν αἶψα φθιγῆναι, ἐκ ἀρχεικῶν ῥη-
ματα ὑποδείκνυσθαι, μαγείας δὲ ἐργαζομένους. καὶ
ὡς καὶ τῶν πόρου διετέλεσε μαγιστῶν, "ὅς γε
καὶ ἀπὸ μόνου. ἡ καὶ ὁ καὶ τὸ πᾶν ῥητορίας
αὐτὸς σῆμα, εἰ ἔστι ὅπως ὅτι πᾶν γὰρ, εἰ
μὲν αἶψα σῶμα τῶν μου καὶ καίσας ὅτι τῶν
πᾶσι γ. ὅλοις ἔστι καὶ μόνον ἐκ τῶν ὑποδείκνυσθαι καὶ τῶν ῥητορίας
ἀντιφῶν, καὶ πάλιν ἀντιφῶν αὐτὸς ἐκ ποιοῦν ὁμ-
οιοῦν, καὶ ὁ δὲ δὲ αὐτὸς. οἷος καὶ Μωϋσῆς,
ὁ δὲ διαγῆς μόνου καὶ τῶν τῶν ἱερῶν αὐτὸς ἡρώδης
εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναπαύσας, ἔθνος ὅλον, ὁ δὲ τῶν
Ἀμαλῆκων, καταστρατηγίας. καὶ θαλάττη
πάλιν, τῶν καὶ ἀντιφῶν σῶμα, τῶν αἰσθη-
σιμῶν διὰ τὸ καὶ αὐτὸς εἰς πορείαν τῶν καὶ

A vitam ducentibus impertitur, versantur,
etiam ipsa Sanctorum miracula suspecta ha-
bentur. quod non à Deo illa proficisci, aut a-
nima pietatis studiosa esse simulacra arbitran-
tur: sed incantamenti prestigiosi, magica-
que artis effectiones; ex sua improbitate no-
stras perpetuò actiones astimantes. Sed ali-
ter se res habet. Magus enim, dum nomi-
atque inusitati quippiam molitur, prius ad
humanas hostias, animaliumque mactatio-
nes, & id genus alias impuritates confu-
git: alioqui sine ritus istius/modi detestabi-
lis adiumento, nihil unquam rerum ista-

Discrimin
inter San-
ctorum &
prestigio-
rum mira-
cula.

Brum insolentium atque insuetarum effec-
rit. Quòd si quis Apollonium Tyaneum
Cappadocem (ut ex pluribus illustrio-
rem adferamus) ex scriptoribus, qui
res illius gestas litterarum monumentis
prodiderunt, cognouerit: profectò sce-
leratas maleficásque viri artes, simul e-
tiam execrandos nefariósque effectus
intellexerit, quasdam etiam superiorum
euocationes, animarum educationes,
daemonum inuocationes, clandestinas
que ac sceleratas superstitiones: ita ut
etiam in Æthiopiâ & Indiâ ab Gym-
nosophistis nedum studiosè non fuerit
exceptus; quin potiùs, ut impurus im-
piùsque, ac minimè philosophus, sed
nimiâ magicarum prestigiatarum fœdita-
te laborans, celerrimè reiectus. Quid
nunc, quis 26 Julianos, Ostanas, Si-
monésque, ac similium improborum ho-
minum turbam percenseat? quorum
vel solâ recordatione, se quis maximo
scelere inquinaverit. Ceterum vir san-
ctus, vitæque ex Dei præscripto institutâ
ornatus, quod fieri à Deo postulat, solâ
oratione, paucisque verbulis, ac lacry-
mis facillimè citissimèque conficere so-
let. Qualis * Helias ille, qui minutis qui-

Apollonius
Tyaneus.
Descriptio
eius vitam
Philostra-
tus octo
libris Vi-
de etiam
Eusebii
Cæsariensis
librū sin-
gularem
contra He-
roclum,
qui mon-
strum il-
lud homi-
nis cum
Christo
seruatore
non veri-
tus esse co-
parat.

N. 26.

D quædam (cuiusmodi rerum mixtissimè
per effectus fuit) perpetravit; quippe vel
hoc solo dicto: *Veni Dominus, cui adstiteris*
in conspectu eius hodie, si eris pluuia super ser-
ram, nisi per os meum, triennij & semestris
integri spatio cælum clausit, & innube
præstitit; iterumque resecavit, & pro a-
nimi sui sententiâ pluuium nimbosum-
que reddidit. Qualis * Moses, qui solâ
orationis virtute, sacrarumque manuum
ad cælum portatione, totam Amalcei-
tarum gentem debellavit: marique rur-
sum, elemento tam vulto atq; instabili,
duo quædã adeò in se contraria imperavit;
diuisit enim illud, ut populo ite præberet

* 1. Reg. 1.
17. n. 1.

* Exod. 17.
n. 11.

Exod. 14.
n. 10.

- ac denuò coëgit ; eorum vtrumque o-
 * *At. 9.* ratione perficiens. Qualis erat * Pe-
 * *40.* trus , qui vnus orationis efficaciam , vo-
 * *At. 12.* céque alioqui barbaram , & mortuam
 * *8.* quandam excitauit , & * portas præsi-
 * *Ibid 7.* dio munitas firmiterque conclusas ape-
 * *N. 27.* ruit , * catenasque sibi iniectas tan-
 quam liquefactas dissoluit , & 17 Si-
 monem Magum tantoperè celebratum ,
 qui in cælum volare videbatur , rur-
 sum in terram detraxit , ipsoque æthe-
 reo orbe deturbauit. cuius miraculi te-
 stis est vrbs maxima & regia Roma.
 Qualis item Paulus erat , qui & carce-
 rem * totum à fundamentis concus-
 sit , ac tantum non prorsus euerit ; &
 * *At. 10.* Eutychum vitam defunctum , in can-
 * *9.* dem reuocauit ; & * Elymam , magi-
 * *Ibid 7.* cæ artis nomine insignem , excæcauit.
 * *8.* Eiusmodi igitur & similibus precibus
 ac verbis , Thecla quoque ignem , leo-
 nes , tauros , belluasque marinas po-
 tuit superare. quamobrem , subiecto
 sermone , ita iudicem est alloquuta :

Thecla ad Mulier sum , ut vides , atate iuuenula ,
Præsidem aduena , amicum destituta : sed Deum ha-
oratio. beo propugnatorem & patronum , cuiusque
 Filium unigenitum à seculo quidem & an-
 te seculum , semperque omnino cum patre
 existentem ; nunc verò in terris visum ,
 & per præcones multos , cum Pauli magi-
 stri mei imprimis operâ promulgatum. Hoc
 igitur Iesu freta , & in illum credens , tot
 tamque terribiles Alexandri belluas , &
 antea eiusdem tyrannidem impuritatemque
 denici. Et quisquis verè in eodem fiduciam
 suam collocauerit , in ipsumque crediderit ,
 beneficia ab ipso meis paria , imò etiam his
 ampliora , consequetur. Hic enim , inquit
 (fortè enim præstat nos , nihil omit-
 tentes , ipsismet Martyris verbis uti :
 quoddam sint magnificentiora , & Theo-
 logici cuiusdam sensus pleniora , quàm
 pro fœminæ captu) hic , inquit illa ,
 vnus salutis est terminus , vita immortalis
 fundamentum ; eorum qui tempestate iactan-
 tur , perfugium ; afflictorum quies ; despera-
 torum præsidium ; & (ut numero dicam)
 quicumque in ipsum non crediderit , haud vi-
 uet ; sed morie multabitur sempiterna. Qui-
 bus dictis iudex , partim firmitatem ani-
 mi fortitudinemque in Virgine planè vi-
 rilem ; partim in dicendo grauitatem sa-
 pientiamque admiratus ; ipsamque vene-
 ratione iam potius , quàm commiseratio-
 ne prosequens ; suspiciens magis , quàm vi-
 cem illius dolens , solitis ipsam vestibus in-

A & πάλιν σιωνήσαζον διχὴ καὶ τὴν κακίαν ποιή-
 σας. οἷος γὰρ ὁ Πέτρος, δι' διχῆς μόνης καὶ βαρ-
 βαρίζουσας φωνῆς καὶ νεκρὸν αἰσθήσας, καὶ πύ-
 λας ἡσφαλισμένας καὶ δὲ μάλα συγκεκλησμέ-
 νας ἀνὰ πύλας, καὶ τὰς πύλας ἐκκαλεσθῆναι
 αὐτὴν πύλας, καὶ Σίμωνας τὸν πολυδρῦλ-
 λον μέγαν, εἰς οὐρανὸν αἰσθησάμενος δόξα ὑμῶν,
 καὶ ἀπαύσας τὴν αὐτὴν καὶ ἐπὶ γῆς ὅτι αὐτὴ λοι-
 πὸν τῆς αἰθερίου κύκλου καὶ ἀρρήτων. καὶ μὴ τυ-
 γέναι τῆς θαύματος ἢ μογίστης Ρώμης καὶ βασι-
 λίσσου πόλεως. οἷος γὰρ Παῦλος, ὁ καὶ δεσμο-
 τῆται ὅλοι ἐν βάδεσιν πεισθέντες καὶ " μι-
 κροὶν v.c.
 κροὶν πεισθέντες, καὶ νεκρὸν τὸν Εὐτυχὸν αἰσθή-
 σας, καὶ τὸν Εὐθύμαν αἰσθησάμενος ἐπὶ γῆς
 βοῶντες ἐκ τυφλώσεως. διὰ τοίνυν πεισθέντων
 καὶ ἡ Θέκλα καὶ ὁμοιοῦσιν διχῶν καὶ λόγων
 κερτῆσαι ἐν πυρὶ, καὶ λιόντων, καὶ θύρων, καὶ
 θαλάσσιον θηρίων ἰσχυρῶν. ὅταν καὶ ὑπολα-
 βούσῃ φησὶ πρὸς τὸν δικαστήν.

Εἰμὶ μὲν, ὡς ὁρᾷς, γυνή, καὶ κόρη τῆς ἡλικίας,
 καὶ ξένη, καὶ ἔρημος· παραλαβὴς δὲ μου καὶ πα-
 τέρους ἐστὶ Θεός, καὶ ὁ τοῦτου μοι ὄντως υἱός· ὁ
 C πάλας μὲν ὢν, καὶ πρὸς ὢν, καὶ σὺν τῷ πατρὶ
 πόρρωτε ὢν· νῦν δὲ ἐπὶ γῆς ὁφθαλμοῖς, ἐκ κηρυ-
 χῆς ἀφ' οὗ πολλοὶ ἀγῶν καὶ τῶ ἐμοὶ διδα-
 σκάλου τῷ Παύλῳ. ἐπὶ τῷ τὸν τοίνυν τῷ Ἰησοῦ
 παρρησία καὶ πιστεύουσα, τῇ πολλῇ ἐκ φόβου
 Ἀλεξάνδρου πεισθέντα θηρίων, καὶ τῶ αὐτῷ [δὲ] deest v.c.
 " πρὸς τὸν τῷ Ἀλεξάνδρου τυραννίδος ἐκ αὐτοῦ quid
 τῆς. καὶ πᾶς δὲ τις εἰς αὐτὸν παρρησίαν καὶ πιστεύων
 ὡς ὅτι, τῇ ἰσῶν ἐμοί, ἢ καὶ μοιζόντων ἐπιτεύξε-
 ται γρηγορή. οὗτο γὰρ φησὶ· πᾶσα δὲ καὶ ἀ-
 μεινοί, μηδὲν ἐλλείψασθαι, αὐτοῖς τοῖς τῷ μὴ τυ-
 ρος χεῖρα ἁρπάσσειν· ἔχουσιν γὰρ πᾶς καὶ με-
 γαλοπρεπείας ἐκ θεολογικῶν τε, καὶ καὶ πλε-
 οντα καὶ ἐκ τῆς ἐκείνου. οὗτο γὰρ, φησὶ, μόλις ἐκ-
 τρεῖς ὅροι ἐστὶ, καὶ ζωὴς ἀθανάτου ὑποστάσις·
 ἔτι γὰρ μὲν καὶ χημαζομένην πρὸς φύσιν, καὶ
 θλιβομένην ἀρεῖς, καὶ ἀπελαπισμένην σκέπη· καὶ
 ἀπαλὴ ἀπλῶς δὲ φησὶ, ὅς αὖ μὴ πιστεύσῃ εἰς
 αὐτὴν, καὶ (ἵπτοι), ἀπὸ θανάτου εἰς αἰῶνας. οὗτο
 τῷ μὴ τυρὸς εἰπύσας, θαυμάσας ὁ ἡγεμὼν τῶ, τε
 ἑταῖροι καὶ ἀδελφοὶ τῶ κέρως, τῶ, τε ἐπὶ τοῖς λόγοις
 ἐμβριθεῖς καὶ φιλόσοφοι, καὶ δυσωπηταὶ μάλλιν,
 ἢ ὅτι οἰκτεῖρας, καὶ θαυμάσας, ἢ ὅτι ἐλεήσας, κα-
 λῶν τοῖς τῷ εἰρησμένοις αὐτῷ ἱματίοις ἀμφιβάσαι-

δευτερος δι' ἑν, τ' τ' Φαρχουίλλης μοι εἰς τὴν Δα- A
 δωχὴν τῆς χρημῆς αἰα πληρώσου τὰς ἐν οἴμῳ γὰρ
 κακείνῃ τῆς τοῦ δ' ἑσέου. Ταῦτα τῆς Τρυφάνης
 εἰπούσης, ἅμα πᾶσαι παρ' οὗτοῦτο δ' ἀμαρτάνου ὁρ-
 μητάρ. καὶ πάλιν τῆς εἰς ἀφροσύνην καὶ ἡσο-
 λογίας πλουῦντος ὁδὸν ἡ. ὡς ἐκκλησίᾳ
 μᾶλλον ἢ παροικίας τῆς ἐπὶ τῆς Τρυφάνης
 ἐστῆσαν. ἂν ἐστῆς γὰρ, ὡς εἰπὺν, δ' ἑσέου τῆς
 κατηχάσεως ἢ μὴ τυς, αὐτὴν τε Τρυφάνην, καὶ
 τῆς ἐπὶ ἡρεσείας τῆς Τρυφάνης πειραμέντων
 παίδων καὶ παιδισκῶν τὰς τῆς πίστεως ὅτι ὀλίγης
 ἀκείῳσι λόγῳ, εἰ δ' ἡ τῆς σφραγίδος ἐσφαλ-
 γησι δ' Χειρῶν. Ἐπειδὴ τῆς ἑσέου ἐπὶ αὐτῇ B
 τῇ Θεῇ τῆς παροικίας, καὶ τῆς Τρυφάνης ὁ-
 λης εἰς αὐτὴν κατηχάσεως τὰς πόλιν καὶ ἀναφλε-
 γουμένης αἰετῇ μὲν καὶ τῆς πόλεως μέγιστον ἐπὶ
 αὐτῇ ὁ κλῆρος ἐχούσης ὅμοις ἢ μὴ τυς ἐπὶ τῇ
 τῆς Παύλου, εἰ δ' οὐκ ἐπὶ αὐτῇ λόγῳ, ἀλλ'
 ἢ Παύλος. καὶ, παρ' Παύλου, καὶ, τῆς ἀρετῆς κα-
 τὰ τῆς αὐτῆς μοι τῆς, ὅτι ἡ γὰρ μοι καὶ τῆς φρεσίν-
 ρα τῆς κατ' αὐτὴν πολιτείας εἰς πίστεως δίδωκεν
 ὁ Χειρῶν, ὅτι γὰρ, ὡς πολυκλήτης ἡδὴ καὶ ἑσέου
 παρ' οὗτοῦτο τῆς τῆς γὰρ, κατηχάσεως τῆς διδα-
 σκαλῶν τοῦ ὁδὸν τῆς ἐπὶ μᾶλλον, ὁ δ' αὐ-
 τῇ ταῦτα μάλιστα παροικίας ἐπὶ τῆς, ἢ πί- C
 στες, ὁ βίος, τὰ γὰρ. ὁ δ' αὐτῆς καὶ τῆς
 κατὰ τῆς, ὁ ἀμαρτάνου ὅλως εἰς σωματικῇ
 Χειρῶν. τῆς γὰρ ὁ αὐτῆς παρ' ἑσέου, καὶ τὰ
 μὴ ταῦτα λογιστοί. ὅτι γὰρ πολυπορευομένη-
 σης αὐτῆς καὶ αἰα τῆς ἐπὶ τῆς, ἀπατῆς
 τῆς καὶ τῆς Μύρων ὁ Παύλος. τῆς Λυκίας δ' ὅτι
 αὐτῇ βίβλιν καὶ φανερῶν πόλιν, μαρτυρεῖ, καὶ
 καὶ μηδὲ ὅτι αἰα τῆς ἐπὶ τῆς, ἐξ ἧς τῆς Ἀντιο-
 χίας, παρ' οὗτοῦτο αὐτῆς μετὰ μισθὸν
 πάλιν. ὅτι τῆς ἐπὶ τῆς, ὅτι γὰρ τῆς ἐπὶ τῆς
 πούσας ὅτι αὐτῇ. εἰ γὰρ ὁδὸν τῆς πούσας κα-
 χῶν ἵσχυς ἀχλυσάσαι καὶ ἀμαρτάνου ὁδὸν
 αὐτῆς, ὁ τὰς κατὰ μάλιστα τῆς ψυχῆς πρὸς
 πρὸς τῆς κατὰ τῆς. καὶ τῆς παρ' οὗτοῦτο. κα-
 ταμαρτάνου τῆς τῆς Μύρων πόλιν, ὅτι ὀλίγη
 θαλάττη καὶ γὰρ διηρημένον τῆς Ἀντιοχίας. ὁ
 δ' οὐκ ὅτι διδάσκοντος ποδὸς ἐπὶ τῆς αὐ-
 τῇ. εἰ τῆς ἐπὶ τῆς τῆς πούσας δ' ἡ-
 σὲν ὅτι καὶ παιδισκῶν τῆς Τρυφάνης. ὡς γὰρ καὶ τῆς
 πόλεως τῆς Μύρων ἐπὶ τῆς, ἀμαρτάνου
 τῆς Παύλου αὐτῇ τῆς σωματικῇ καὶ φιλία ποιῶντα,

A deam? Adfise ergo, & Falconilla mea, etiam in successione bonorum, locum exple: quod ipsum gratum illi quoque accidere existimo. His à Tryphænâ dictis, vnâ omnes domum illius aduolarunt. Vbi, præterquam quæ ad lætitiâ de Deo quæ sermonem facerent, nihil cernere erat, addeò vt Ecclesia iam potius quàm vicinorum se mutud excipientium & inuisentium conuentus, Tryphænæ ædes esse viderentur. * A ve. *Proverbia*

stâ enim, vt dicitur, Martyr Christianæ disciplinæ institutionem auspicata, Tryphænâ ipsam, tum etiam omnes famulos atque ancillas eidem subditos, numero non paucos, sermone 2^o quem de *2^o*

B fide habuit, Christo conciliauit, & per signaculum albo ipsius milites adscripsit. Tanta autem quum propter Theclam lætitiâ esset, & Tryphænâ toto in ipsam ardentissimi animi ferretur affectu, ipsaque ciuitas magno illam sibi honori esse duceret: Martyr tamen nihil æquè ac Paulum desiderabat, nullus ipsi nisi de Paulo sermo. Et vbi, inquit, Paulus? quis mihi illum commonstrabit, quem Christus mihi ducem fides dedit, auctoremque vitæ ex ipsius præscripto moderandæ? Neque enim, quod iam gloriam noménque ex miraculis adeptâ esset, magistrum suum minoris faciebat, sed contrâ magis ex ipso dependebat: tum quod sibi conscia esset, hæc se illius potissimum operâ acquisiuisse, fidem, vitam, miracula: tum, quod maius est & glorioius, quod Christo per eundem conciliatâ, ac prorsus copulata fuisset. nam ad eum, qui semen prauit, etiam *N. 29^o*

C nati ex illo fructus referendi. quumq; ita anxie ac studiosè de Paulo laboraret, inquireretque, Myris, vrbe Lyciæ pulcerrimâ atque amœnissimâ, esse renuntiatur: quo intellecto, nihil cunctata, Antiochiâ egreditur, 2^o viri in modum rursus amicta; quo formam in se elucescentem co habitu celaret. Nihil enim ex tot malis, quæ perpessa fuerat, oris eius venustatem obscurare aut deteriore efficere potuerat, quam animæ insuper pulcritudine præstantiorem sibi atque illustriorem reddidisset. Myra igitur, vrbem non exiguo maris terræque spatio ab Antiochiâ separatam, denique peruenit, desiderio, quo in magistrum ferebatur, omnem tam ipsi, quàm comitibus ipsius Tryphænæ famulis atque ancillis, laborem itineris amputante. Ingressa vrbem protinus Paulum inuenit, consueto gratoque sibi muneri vacantem,

*Thecla vi-
ri habitu
rursus a-
micta ad
Paulum
querentem.*

20. 21.

N. 29^a
Thecla via
rihabitu
rursus a-
milla ad
Paulum
quaridam.

[illegible]

A sola fide atque adoratione conspiciendam, eiusdem essentia Trinitatem. Per te cognovi omnipotentem, omnia intuentem, modis omnibus concinnam, principij Vacuum, increatam, tempore superiorem, sine carentem, insuperabilem, eiusdem, inquam, essentia Trinitatem. Per te cognovi partus ac natiuitatis ex Virgine, eaque semper Virgine, Christi sacramentum. Per te cognovi miraculorum, portensorum, praeceptorumque illius efficacitatem. Per te cognovi crucis, mortis, resurrectionis, Christi in caelum assumptionis causam atque utilitatem. Per te cognovi consummationis, resurrectionis, iudicii, secundi Christi ad nos aduentus minime fallacem aut deceptoriam rationem. Per te cognovi regni caelestis sempiternaeque Sanctorum beatitudinis incorruptam nulloque fine terminandam felicitatem. Per te cognovi tartari, ignis, phlegethontis, terrorum, poenarum, tormentorum infinitorum, nullaque munerum largitione deprecandorum, apud inferos statum. Per te cognovi paradisi delicias, omnis molestiae Vacuum fruitionem, conuiuium quauis apparatus frequentia, & quidem citra laborem atque Ultrò ex se instruetissimum. Per te cognoui, tam Verbo, quam experimento, diuini lauacri ac Baptismi munus pariter atque potentiam. Per te cognoui castitatis & Virginitatis gratiam. Per te didici continentiae ac tolerantiae commodum. Per te didici orationis, ieiunij, elemosinae cunctum. Per te didici cruciatuum, certaminum, laborum, pro Christo & per Christum toleratorum, repositas coronas. Per te didici, de summatum ac Verbo absoluiam, omnis simul pietatis, vitaeque ex Christi lege instituta, mercedem, ipsamque diligentibus proposita pramia. Atque haec quidem sunt, atque adeò his longè plura, quae per te tuamque doctrinam sum consequens. Quod si quid adhuc, praeter ea quae iam commemoravi, mihi deest; tu id quoque addens, me quam primum dimitte. Abeundi enim nunc mihi tempus, & patriam meam Iconium repetendi. Tu porro neque hac de causa orandi pro me & supplicandi finem facias. quo pietatis curriculum ad metam usque, sine illo impedimento, aut dedecoris labe conficiam, & denique ad caeleste regnum perueniam, Christum regem ac Sponsum meum receptura: pro cuius nomine illa pertuli, & fortassis iterum perferam, rursumque Victoriam reportabo.

σὺ μὲν ἔσσι
βασιλεύας,
ἐγὼ Χρ.

Tu tantum, mi magister, nunquam preces A
obsecrationesque pro me filiā tuā facere inter-
mittas. Etenim me in tuis pro Christo vin-
culis genuisti.

Pauli re-
sponsum.

Cui interfatus Paulus, Benè, inquit, ser-
vationes tuae habent, o Virgo; in omnibus
fidei tua robur excelluit, & iam Apostolicos
labores curriculaque superasti: ut nihil am-
plius tibi ad Apostolici muneris functionem,
& Divini verbi pradicandi susceptionem, sit
reliquum. Abi igitur, & verbum doce, e-
uangelicūque cursum perfice, & in partem
mei pro Christo laboris veni. Eū enim Chri-
stus te meā opera selegit, ut ad Apostolicum
se etiam munus prouheret, & urbem ali-
quam nondum Christiana religionis prae-
ceptis imbutam tibi committeret. Nam & ti-
bi tua talenta variè multiplicanda sunt.
Paulo autem totidem penè verbis vso,
Martyr facultates, quas à Tryphēnā
dono acceperat, argenti magnam vim,
multique pretij veltem, colendis cu-
randisque pauperibus Paulo relinquens;
adhuc, Commenda me Christo, subij-
ciens, iter Iconium capessit. Quo con-
fecto, urbemque ingressa, praeiteritā
matre, propinquis, propriāque domo,
in aedes Onesiphori diuertit; recorda-
tione atque amore radij illius, qui ipsi
primū ibidem fidei & diuinæ cogni-
tionis illuxerat, exstimulata. Conspi-
cata autem etiam locum, in quo tum
sedens Paulus docuerat, prona in eum
procumbens osculata est, terrāque la-
crymis irrigatā, huiusmodi sermonem
habuit: Deus, inquit, qui propensa in
me unigeniti Filij tui affectione, Pauli-
que doctrina, in hoc, & ex hoc ipso loco mihi
innotuisti: Deus, qui me igne, vinculis,
cum bestijs certamine dignam habuisti: Deus,
qui mihi nuda integumentum lacis gratui-
to prabuisti; qui Signaculi & divini lanacri
beneficium impertisti; qui me rursum Pauli
conspectu, quō eum iterum sermonibus corro-
boraret, honorasti; qui ad hanc urbem meā,
domūque; hāc mihi carissimam ac saluarem,
me ex itinere reduxisti: concede mihi hisque
omnibus, ut in posterum, quae tibi tuoque Fi-
lio grata sunt, perficiamus; neque unquam à
tua religione mihi per te reuelata, fidēque pro-
pugnanda desistam; etiam si in singulos mihi
dies, cum igne, bellis, vinculis, carceribus,

Iconium re-
dis Thecla

συ φασίσης μοι δυνάμεις & πίστεως ἀγωνίζομένη· καὶ πνεύματι δίδωμι, καὶ θηρίοις, καὶ δεσμοῖς,
καὶ φε-

σὺ μόνον, ὡς διδάσκαλος, μὴ ποτε λήξης δι' ἡμῶν
μῦθος ὑπὲρ ἐμοῦ τῆς θυμαίας & δεομένης. Ἐ-
γὼ ἐμὰ ἐν τοῖς καὶ Χριστὸν οὐ δεσμοῖς ἐκλήμην.

Πρὸς ταῦτα ὑπολαβὼν ἔφη ὁ Παῦλος.
ἀλλ' ὅτι ἐχὼ μὲν πάντα τὰ κατὰ σὲ, ὡς πατήρ, &
καὶ ἀφ' ἐκείνου ὃ τὸ πίστεως. Οἱ περὶ γέννηται
κατὰ σὲ, ἔτι ἀποστολικῶν ἡδὲ περὶ γέννηται πο-
νιῶν & δρόμοι· ὡς μηδὲν εἰδέναι ἔδει σε πρὸς
ἀποστολὴν & ἀφ' ἐκείνου τῶν θείων κηρύγματις.
ἀπὸ τοῦ οὐνοῦ & διδάσκει τὸν λόγον, & τὸν διακρί-
νει αὐτοῖς δρόμοι, & τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ μίαισιν
B μοι ἀποδίδω. ὁ γὰρ τὸ γὰρ σὲ & Χριστὸς ὁ
λέξας δι' ἐμὸν, ἵνα σὲ & εἰς ἀποστολὴν πε-
σεύγῃται, & πᾶσι τοῖς ἐπὶ ἀκατηγήτων πό-
λεσι ἐκλήσῃ. γὰρ γὰρ καὶ σὲ πολυπλασιάσαι
καὶ πάλαι. ποταμὸν γὰρ & τὸν Παῦλον εἰρηκότος,
ἡ μὲν τὸ καὶ γέννηται, ἀπὸ τοῦ τῆς Τρυφῆνης
αὐτῇ διδόντος· χρυσὸς γὰρ ὡς ταῦτα πολὺς καὶ
ἐὰν πολὺ πῦρ· καὶ ἀλείψασα τὰ Παύλου,
πρὸς ἐπιμύθησιν τῶν πωλῶν, πρὸς ἐπὶ τοῖς
γὰρ τῶν πωλῶν μου τὰ Χριστοῦ· ἐπιφθονήσας
μὲν, τὸ ὁδοῦ τῆς ἐπὶ τοῖς ἰσχυρίοις εἶχεν. ὁ γὰρ
C ἔτι παρείας, & εἰσὼν ἄριστος γέννηται, πωλῶ-
δραμύσας & μητέρας & γένος ἔτι ἐστὶν αὐτῇ,
εἰς τὸ Οἰκιστοῦ κατὰ τὸ οἶκον, μνημὴν & πό-
θον τῶν ἐκείνων αὐτῇ πωλῶν ἐπιλαμπάσας ἀ-
κρίτος, τὸ πίστεως δὲ λέγει ἔτι θορυβώδεις. κα-
σαμὴν γὰρ & τὸ τῶν, ἐν ᾧ καὶ τὸ πᾶσι κατὰ τὸ
D οὗτος ὁ Παῦλος ἐδίδασκεν, ἐπιπύσας τὸν
πρωτῆς κατὰ φίλῃ τι, ἔτι ἀκριτοῖς ἀφ' ἑρμηνείας
τῶν γλῶσσαι, ἐκείνου ἔτι ῥήματα τοῖς πᾶσι. ὁ Θεὸς, φη-
σὶ, ὁ ἐστὶν μοι & ἐν τοῖς ἐπιπύσας, ἀφ' ἑ-
τὶ τῶν μονογυνῶν σὺ πατὴρ δυνάμειος, & ἀφ' ἑ-
τὶ Παύλου διδασκαλίας, ὁ Θεὸς, φησὶ, ὁ κατὰ
E ζώσας με ἀφ' ἑτὶ τῶν πνεύματι & δεσμοῖς ἔτι θη-
ρίων ἀθλήσας· ὁ Θεὸς, ὁ ἔτι ἀπὸ τῶν φωνῶν
γυμνῇ μοι ἔστιν χρυσὸς μῦθος σκέπη, ὁ καὶ πᾶσι
σφραγίδα, & ὁ θεῖον λαὸν χρυσὸς μῦθος, ὁ
καὶ πάλιν Παῦλον ἰδεῖν με κατὰ ζώσας, ὡς
με τοῖς πατρὶ αὐτοῦ πάλιν βεβαιωθῆναι λόγους·
ὁ καὶ πρὸς τὸν πάλιν αὐτῇ με ταῦτα πᾶσι
ἐμὲν, καὶ τὸν ἐμὸν φίλον καὶ θεῖον ἐστὶν
κατὰ δυνάμειος· πωλῶν μου κατὰ τοῖς μὲν ταῦ-
τα πᾶσι, οἱ τε καὶ τὰ σὺ πατὴρ τὰ δυνάμειος
πρωτῆς, & μηδὲ ποτε διδόντιν ὑπὲρ τῶν
καὶ φε-

[illegible]

A quorum non pauca admirabiliter in me-
met ab ipsâ facta fuerunt. Hoc certum;
neminem, qui curationem, liberatio-
nemque malorum suorum ibi postula-
ret, repulsam passum fuisse: neminem
obliquis dubiisque verborum ambagi-
bus (cuiusmodi præclaris illis dæmoni-
bus Pythicisque oraculis frequentes
sunt) delusum, famamque, quod spe-
ratâ curatione excidisset, incusantem
abijisse. Sed omnes omnino aliquid eo-
rum, quæ postulant, quorumque in-
digent, consequuti, ita laudes decan-
tantes, gratias agentes, ac benè precan-
tes redeunt; ut maiora, quàm quæ fa-
ma celebrauerat, quàmque speraue-
rant, miracula morborumque curatio-
nes sese comperisse arbitrentur. Con-
tingat autem etiam utrique nostrum, ô
Virgo atque Apostole ac Martyr; viro
inquam illi religioso, alumno tuo, qui
mihi hoc muneris imposuit, & mihi e-
iusdem mandatis obtemperanti, ac su-
perioribus temporibus conceptum ani-
mo desiderium, quomocunque res
tuas exponendi, nunc enitenti, te ut pro-
pitia ac facili utamur; semper in ijs quæ
iusta sunt, apud Deum pro nobis inter-
ueniente, perpetua nostra adiutrice &
custode; eaque quæ per te nobis suppe-
ditari fas est, suppeditante; à Deo deni-
que, quæcunque pulcherrima, optima,
vtilissima, ac tibi Virgini & ipsi Christo
Deo nostro largitori grata acceptaque
sunt, nobis conciliante: cui convenit
omnis gloria, honor, potestas, nunc &
semper, & in sæcula sæculorum. Amen.

al. ar
E. m. m.

2 a'2 a ij



ΘΑΥΜΑΤΑ ΤΗΣ
ΑΓΙΑΣ ΠΡΩΤΟΜΑΡΤΥ-
ΡΟΣ ΘΕΚΛΗΣ.

Βιβλίον β'.

MIRACVLA SANCTÆ
PROTOMARTYRIS THECLÆ.

Liber I I.

P R Æ F A T I O.

ΠΡΟΘΕΩΡΙΑ.



V V M præconia A
laudum, cuicun-
que tandem tri-
buantur, veritas in
primis exornare so-
leat; eaque duobus
hisce fundamentis,
vitâ scilicet & re-
bus gestis, potissimè nitantur; plurimâ-
que à nobis, præsertim præcedenti vo-
lumine, de Martyre sint explicata; nihil
ut iam restet, nisi ut veritatem illis ipsis
quæ commemorauimus velut comitem
adesse in iisque elucescere ostendatur:
hac de causa, non exiguo studio ac la-
bore, quæ sparsim extant eius miracula
congestimus, ac pusillo commentario
edidimus: non quidem omnia, imò nec
multesimam omnium partem; sed pau-
cissima omnino, eaque solum, quæ vel
nostrâ memoria, vel paulò ante nostram
ætatem euenêre: atque ex his ipsis rur-
sum per pauca, & quæ non nisi à viris fe-
minisque veracibus colligere potuimus.
Quo nulla lectoribus relinquatur occa-
sio, quin plenam ijs, quæ iam antea à



I" τὰς θύφης τὰς ε. ἐπὶ
ἐφ' ὅταν οὖν γινώσκας
ἀλήθεια μάλιστα κο-
σμεῖν πίφυκε· δύο δὲ
" μάλιστα θύφης ὅ- al. καὶ
ποθέσης αὐτῆς, βίος καὶ
" πρᾶξις· εἴρηται δὲ al. πρᾶ-
ξίς.
λίμνη ἢ δὲ πρὸς τῆς μάρτυρος πολλά τι, καὶ
μάλιστα καὶ ὁ πρᾶξις αὐτῆς σι-
πασμα. καὶ δὲ τοῖς ῥητοῖσι λειπόν ἐπεσθαι
τι καὶ " ὅτι καὶ μὲν τὴν ἀλήθειαν· πόρῳ al. πρᾶ-
ξίς, μακρὰ φρονήματα ἔ πονήματα, λάμπει.
τὰ ἀποστέλλει αὐτῆς τυγχάνοντα θαύματα
συνελεξάμεθα τι, καὶ ἀπὸ μικροῦ συγ-
γραμματος ἔξετάμεθα. οὐ πόρῳ μὲν, ἀλλ'
ὅσοι δὲ πολλοὶ τῶν πόρῳ μέρους· ὀλίγι-
σα δὲ πόρῳ καὶ τὰ καὶ ἡμᾶς, καὶ " πρᾶ-
ξίς, ἀπὸ τῶν συμπεσόντων μόνον· καὶ τοῦ-
των δὲ ὀλίγη πάλιν, ἔ ὅσα πρὸς ἀνθρώπων
αἰδρῶν ὅ γινώσκον αἰσάμεθα ἰσχύουσαν.
ὅπως ἔξῃ τῆς ἐπιτυχόντων μηδὲ πρὸς ὅ-
τις.

antea e-
rat, & πρᾶ-
ξίς, καὶ
forte pos-
sit legi, &
πρᾶ-
ξίς.

πρωιήκεται ἀπὸ τῆς νύκτος ὅτι πε-
λουμένῳ τε καὶ ὀπιτελευτήτων θαυμάτων,
καὶ τὰς αὐτῆς τῆς προλαβόντων αὐτῆς ἀγώ-
γων καὶ ἀθλήσεων πίστεως καρποῦσθαι. Ἀφ' ὧν
τῶν δὲ προσώπων καὶ ἔργων καὶ ὁνομάτων
ἐμπημένοντα, ὥςτις μὴδὲ αὐτῆς πῶς
ἐντυγχάνουσιν ἀμφιβάλλειν. ἀλλ' ἐξήρτη ἐ-
χρη, καὶ ποιῶσα τὸ πᾶν ὡς εἰρηκεμένη ἐ-
ξέτασεν τῆς ἀληθείας.

ΥΠΟΦΗΤΑΙ μὲν καὶ ὑποφύεται δα-
μόνων χρησμοδόντων, καὶ Πυθικῶν τι-
ρετυμῶν ἐξηγητῶν, τῶν ἐν Δωδώνῃ Ὀρυα-
λουμένῳ λίθῳ Διὸς, τῶν Πυθικῶν καὶ ἐν
Δέλφῳ Ἀπόλλωνος, ἢ καὶ τῶν παρὰ Καστα-
λίας νάμαθα ποιουμένων τῶν μαντιῶν, τῶν
ἐν Περγᾷ καὶ ἐν Εἰπιδάυρῳ καὶ ἐν Αἰ-
γῶν τῶν Αἰσχυρίων, πολλὰ αὖτε πολ-
λὰ ἀναγεγραφέναι χρηστικὰ τε καὶ παρὰ
λυτικὰ. ὧν τὰ μὲν εἰσι μῦθοι καὶ πλάσμα-
τα, καὶ αὐτῶν τῶν συγγραφέων κομψύ-
μοις, ἐνέργειαι καὶ ἰχμὶ πᾶσι καὶ πρὸς ἑκά-
στον βουλομένοις πρὸς ἑκάστην τῶν δαίμωνων. τὰ
δὲ παλαιὰ μὲν, καὶ πῶς καὶ χρηστικὰ πολ-
λάκις, πολλῆς δὲ γένεσιν τῆς διπλῆς καὶ
ἀμφιβολίας. ὥς καὶ πῶς χρηστικῶν αὐτοῖς
πολλοῖς αἰὶ πληροῦσθαι τῆς ἀπειρίας, μὴ
ἐχόντας ὅπως χρηστικῶν τοῖς χρηστικῶν αὐ-
τοῖς. ἢ καὶ χρηστικῶν μὲν, σωμαπολο-
μῶν δὲ ὁρῶν αὐτοῖς παρρησιαστικῶν μαν-
τιύμασι. ἐν αἰνίγμασι γὰρ καὶ γρίφοις ἡ
σύμπασι τῶν χρηστικῶν ὅτι φιλοπρέμια. Ἀφ' ὧν
γὰρ ὅ μὴ ἔχον ἀνυπόστατος πρὸς τὸ ἀ-
λήθην, ἢ ὅπως αὐτὸς μέλλει πρὸς τοῖς
N. u. θεοῖς, ἢ τυφλὰ καὶ ἀγνώστα λοιπὸν, καὶ
πιπλανημένα, καὶ πρὸς μυστίας ἰδὸν ἐ-
χόντα τῶν ἀποκρίσεων, ἐφοῦνται, ἀφ' ὧν ἐ-
φοῦνται. ὥςτις μὴ τῶν χρηστικῶν δυνάμεων
μᾶλλον δαμόνων, ἢ τῶν μὴ ἰσοῦντων δύναν-
τοῖς χρηστικῶν, εἰ τὰ ἀποτιύματα. αὐτῶν
καὶ τῶν Κερίου χρωμένου τε καὶ ἐρυθμένου
πρὸς Ἀπόλλων, εἰ πρὸς τῶν Κυρίου Περ-
σῶν δὲ καὶ Μήδων, ἢ δὲ καὶ Ἀσίας τῆς
πλείστης, ὡς εἶπε ὁ Κύριος βασιλεὺς καὶ πολ-
λά μὲν, ὡς εἶπε, ἰκατεύσθαι τῶν Κερίου,

A nobis relata sunt, fidem habeant, ex mi-
raculis, tam quæ hoc tempore perficiun-
tur, quàm quæ superiori facta fuere, cer-
tissima præcedentium eius certaminum
fortiterque factorum argumenta capien-
tes. In quibus miraculis recensendis id-
circo personarum, locorum, nominum-
que mentionem fecimus, ne de illis quo-
que vlla dubitandi supersit ratio, sed pe-
nes se, & in promptu, quisquis in hæc
fortè incidere habeat, vnde de ijs, quæ
à nobis dicta sunt, veritatis disquisitio-
nem instituat.

Dæmonum oracula edentium anti-
stites ac ministri, & portentorum
Pythicorum interpretes, Iouis inquam
Dodonz celeberrimi, Apollinis Pythi-
ci Delphis, aut prope Castalios latrices,
Æsculapij denique Pergami, & in Epi-
dauro, atque ipsis Ægis vaticinantis,
varia de multis cum oraculorum respon-
sa, tum morborum curationes scripto
prodiderunt. quorum nonnulla fabulæ
atque commenta, & lepidi quidam lu-
sus ipsorummet scriptorum sunt, qui dæ-
monibus efficientiam virtutemque ali-
quam, & prænotionem adstruere co-
nantur: quædam verò aliquid quidem
verisimilitudinis habentia, & sæpius e-
dita; sed multiplici varietate & ambi-
guitate plenissima. ita ut qui illa consu-
lissent, ancipiti semper cogitatione di-
stracti fuerint, incerti quâ ratione re-
sponsis illis vterentur: aut qui vti sunt,
funditus cum illis ipsis suis oraculis &
vaticinationibus perderentur: quum
omnis ista prædictionum ambitiosa con-
tentio verborum inuolucris, & griphis
quibusdam contineatur. Nam propter
ea quod non rectè in veritatis scopum
collimarent, neque quâ ratione de fu-
turis certè aliquid enuntiare possent, ha-
berent: idcirco quæcunque insanien-
tes illi oracula fundebant, cæca erant,
tortuosa, citubantia, quæque ad infinita
diuverticula declinarent. quo rerum
infelices successus non tam dæmonibus,
huiusmodi oracula edentibus, quàm ipsis
hominibus, non benè videlicet ea intel-
ligentibus, adscriberentur: Quum Croe-
sus Apollinem consuleret, ex illo sci-
scitatus, num de Cyro rege Persarum ac
Medorum, Asiæque magna ex parte,
victoriam esset consecuturus: multaque,
ut par erat, in eum finem vota fecisset,

multas hostias immolasset, multam pecuniae vim consecrasset (quippe qui ad tam nobilem ac gloriosam victoriam, Cyrum internecione delendi, adspiraret) quid admirabilis ille vates post hæc omnia respondit?

Perdet Cræsus, Halyn transgressus, maxima regna.

Quod oraculum siue ut Loxias, hoc est flexiloquus, ediderit, iudicio id accipientis examinandum committens; siue ut improbus, & supplicis sibi proditor; siue ut de euentu, & quomodo, & quorsum res casuræ essent, ignarus, Cræso certè exitium attulit. bello enim hoc vaticinio elatus, fluuium Halyn, velut in exploratâ iam luculentissimâque victoriâ, fidenter traiecit; & manus cum Cyro conferens, totis fractus viribus, suum ipse imperium inscius evertit: hæc vnâ pulcerrimo huic oraculo defensione relictâ, quod illius sensum non satis percepisset: Deo nempe contrarium effante, fluuium Halyn nequaquam transmittendum, neque cum Cyro prælium miscendum esse; sin secus ab eo fieret, in certam amplissimi regni sui perniciem euenturum. Quod si quis fortè mihi fidem habere nolit, hæc & à præstantissima Pythia fuisse dicta, & à Cræso gesta, * Herodotum dulcissimum scriptorem in manus sumat, ab eoque horum probationem petat. Omitto alterum oraculum eidem Cræso redditum & * mulam, quam regno potituram prædixit, totâque fallaciam, qua ille ludificatus, paucos post dies mulam regnantem vidit; Cyrum videlicet patre Cambyse Persâ, matre Mandanâ Astyagis Medi filiâ natum. Stirpis enim vtriusque dissimilitudinem mirificum hoc oraculum, sed opertè ac rectè nimirum significabat: nisi quod obscuritas & significationis varietas errandi occasionem subministraret. Et dzmonum quidem oracula, ut ex plurimis pauca dicamus, huiusmodi sunt; fallacia, improba, adulterina, simulationis artificio fucata, subdola, multum caliginis & falsi in se habentia: at contra, Sanctorum curationes & vaticinia cuiusmodi? nempe aperta, vera, simplicia, sancta, solida, & Deo horum auctore prorsus digna. Neque enim aliter nobis Sancti, quam sola Christi ope ac beneficio, responsa ediderint. Nam ipsi hanc gratiâ in se prius cōsecuti,

* Lib. 1.

* Ibidem.

Demonum
oracula
qualia.

Item San-
ctorum.

πολλὰ δὲ καὶ καθαγίστατος καὶ ἀφιερω-
μένου χερίματι· ὡς αὖ καὶ λαμπροῦς οὕτω
καὶ μεγίστης ἐφιεμένου νίκης, ὃ τὸν Κρόσο κα-
θάλας· ἢ φησι μὲν τῶτα πάντα ὁ θαυμά-
σιος χρησμοδός;

Κροῖσος Ἀλυν διαβάς, μεγάλῳ δρ-
χλῷ καταλύσθ.

Τούτῳ δὲ μὲν πνεύμα, ὃ εἴτε ὡς Λοξίας ἔδω-
κεν, ἐπ' αὐτῷ καταλείψας τὰ καὶ λαβόντι
τὴν κρίσιν· εἴτε ὡς πομπῆς, καὶ ὅτι ἰσχυρῶς
δόξης· εἴτε ὡς αὐτὸς ἀγνοῶν, ὅπως τε καὶ ὅπου
πύσται δὲ μὲν, κατὰ πᾶς τὸ Κροῖσος ἀπώ-
λει. καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ Κροῖσος ἔπ' ἐπὶ τῆς
τούτῳ δὲ καλῷ χρησμῷ, διέβητε θαρρῶν τὸν
Ἀλυν ποταμὸν, ὡς ὅτι λαμπροῦς καὶ ἀειδή-
λα νίκη· σιμῶμιζέ τε τὰ Κύρω, καὶ ὑψηλαίς
καὶ χερίματι, τὴν αὐτὴν αὐτῷ μεγάλῳ κατα-
λύσας ἔλαθεν δρχλῷ· καταλείψας δὲ βελ-
τίστῳ χρησμῷ καὶ ἀπολογία, ὃ μὴ αὐτὸς νε-
πησείας ὁ λόγος, τὸ μᾶλλον χρησμοδός τ' Θεῷ,
μὴ διαβῶναι τὸ Ἀλυν ποταμὸν, μηδὲ συμμύ-
ξαι δὲ Κύρω, ὡς ὅτι καταλύσθ' αὐτὸν με-
γάλης δρχῆς τῷ ποιήσασθαι. καὶ εἰ τις ἀπι-
στοίμῃ, ὡς τῶτα εἰρηταί τε τῷ δὲ βελτί-
στης Πυθίας, καὶ μετρηταί τῷ Κροῖσος, λα-
βὼν τὸ ἡδίστον Ἡρόδοτον, ἐκείνῳ τῷ πρὸς τοῦ-
των ἐκλεγμένῳ πίστες. καὶ τῷ ἀλιμπάτω τὸν
ἐπερὶ ἐπ' αὐτῷ δὲ Κροῖσος γενομένη χρησμῶν,
καὶ τὴν ἡμίονον ἡν ἐφη βασιλεύσθαι, καὶ τὴν ἀ-
πάτιον, ἡν ὁ Κροῖσος ἀπατηθεὶς, ἰδεῖ μετ' οὐ
πολλὰς τὰς ἡμέρας τὴν ἡμίονον βασιλεύου-
σαν· Κρόσος δὲ ἔπ' ἡν, ὃ ἐκ Καμβύσου μὲν
τῷ Πέρσῳ, ἐκ Μαιδάρης δὲ τῆς Αἰγυπτίας
τῷ Μήδῳ θυγάτηρ. ὃ γὰρ αὐτοῖσι τὸν γε-
νοῖν τῷ τ' ἡν, ὃ δὲ ἡνίτῃς μὲν ὃ θαύμαστον λό-
γος· ἢ δὲ ἀσάφεια καὶ διπλὴν τὸν δόλον εἰργά-
σαν. ἀλλὰ τὰ μὲν τῶν δαμῶν, ὡς ἐκ πάν-
τοισιν ὀλίγα εἰπὼν, τοιαῦτα· ἀπαταλά, πο-
μπῆ, κίβδηλα, ὑπουλα, δολοῖα, πολὺ δὲ ἀ-
χλυσθὲς καὶ διεφθαρμένοι ἔχοντα. τὰ δὲ τῶν
ἀγίων ἄρα λοιπὸν ἰάματα καὶ θαύματα,
ποιῶν; (αὐτῶν, ἀληθῶν, ἀπλῶν, ἀγίων, ὁλόκλη-
ρα, καὶ τῶν διδωκῆς Θεοῦ ἀληθῶς ἐπάξια.
καὶ γὰρ ὡς ἀπὸ τοῦ περὶ χερίματι τῶν ἡμῶν τοῖς
ἀγίοις, ἢ διαμῶνις γε τῶν Χριστῶν χεί-
ρας. καὶ γὰρ αὐτοὶ τῶν τοῦ χαρίοντος παρῶν.

Iti erat
inm.

"οὕτω καὶ εἰς τοὺς αἰγῶσι αἰπὸ δάσιν· ὥσπερ
ὑδρορροαί πινὲς ἐκ πηγῶν ὑπερβάτης καὶ ἡσυχίας
της πηγῆς ἐλκυσσά τε καὶ ἐπιδωλῆσαι πάλιν
τοὺς διψῶσι καὶ ἰερεῖς ἰάματα. ἴσως μὲν ἀ-
γῶν καὶ ἡ μεγίστη μὲν τις ἐστὶ Θεία αἰὲ πα-

In exēp.
erat qu-
tūsa.

ροῦσα, αἰὲν Φοιτῶσα, τῇ δειομένῳ ἐπαίου-
σα, πόνετέ τε καὶ πάντας ἀφρόνως ἐφορώ-
σα· ὑμῶν ὄντας, θρόνον ὄντας, θυμῶν ὄντας,

for. deest
ἀδυνα-
ται αὐτὸ
ἐδυνα-
ται.

"πλεόντας, ὁδοὺς πορευόμενους, κινδυνεύοντες, μὴ
κινδυνεύοντες, καθ' ἕνα, καὶ πολλοὺς, καὶ οἵ-
κους, καὶ γῆν, καὶ πόλιν, καὶ δῆμον, ξένους ὁ-
μοίως καὶ πολίτας, ἐξωτικούς καὶ ὑπερβολικούς, αἰ-
σρας καὶ γυναικας, διαπύκνους καὶ οἰκίους, ἀφελι-

Putarem
tres vo-
culas haf-
ce inter-
cidisse,
πὺ καὶ
καὶ.

κατέργους καὶ νέους, πλοισίους καὶ πύκνους, τοὺς ἐν
θρόνῳ, τοὺς ἐν ἐρατείᾳ, τοὺς ἐν δίκῃ, τοὺς ἐν πολέμῳ,
τοὺς ἐν εἰρήνῃ. ἥδη δὲ καὶ
Ιουδαίοις ὥσπερ πολλάκις, ἐπὶ αὐτῶν ἐπε-

N. 2.

διέξατο διώσων, ἀπὸ συμβουλῆς, ἀπὸ ἰου-
δαίας πορευόμενα πρὸς θεοπείαν. ἀλλ' ἵνα
συνελών εἴπω, εἰς πάντας αἰδεσθῶντες Φοι-
τῶσα, διὰ πάντων χειρομαγίων ἐργῶν τὰ
θαύματα· καὶ πύκνους καὶ πάντας αὐτῶν πάλιν
τῇ ἀμνηστῶν, καὶ παροξυνόντων αὐ-
τῶν, καὶ τῶν ἰσχυρῶν αὐτῶν αἰὲ καὶ ὀργῶν. ὅ-
τε τῇ ὅσα βιομένων ἀμελῶσα πότι, οὕτω

Vat. ἰου-
δαίαν;

2 τῇ ὅσα πορευόμεναι ἀφ' ὧν αἰσθῶντες· ἐσαργ-
γεον δὲ ποτὲ μὲν ταῦτα, ποτὲ δὲ ἐκείνα
πορευόμενα, καὶ δι' ἐκείνῳ πᾶσι, τι ἐμει-
νῆς, πᾶσι, τι φιλαίν. δεσποῖ αἰὲ τοὺς ἔργους ἐπι-
σημαίνουσα. καὶ γὰρ οὐχ ὡς ἡμεῖς ὡς ἐν ὅ-
ματι, καὶ σὺν αἰδεσθῶντες, ὡς ἐπὶ ταῖς

θεοπείαις, μετὰ ταῦτα δὲ ἰουδαίαν; ἀλλὰ γὰρ
ἐμείνη μὲν ἀνέλεος· οὐκ ἀπέστη δὲ οὕτω νῦν
ἡμεῖς. ἀλλ' ἐν αἰεσίνοι μὲν λήξῃ, μὲν μείζο-
νος δὲ τῆς βοηθείας κηδεύει τε καὶ ἐπιμελεῖ-
ται ἡμεῖς. καὶ ἵνα ἐκ πᾶν πολλῶν ἄγαν ὁ-
λίγα εἴπω μὲν, φέρε εἴπω μὲν, ὅτι ἡμεῖς ἴσμεν
τίως, ὅτι σὺν αἰδεσθῶντες τοὺς πολλοὺς, ἐν ὧν
πάντες ἴσμεν τε καὶ ἐν πᾶσι κατέργηκα μὲν.

al. καὶ π
ἀπ.
ἐκείνῳ
al. αὐτῶν
π.
ἐκείνῳ.

οἱ μὲν καὶ αὐτῶν τῶν ὁπαισῶν, οἱ δὲ καὶ πᾶσι
αὐτῶν τῇ ὁπαισῶν ἀνακρίσεις. ὁρῶμεν
δὲ ἀπὸ ὧν ὑπερβαίνει αὐτῶν μέγιστα καὶ θαυμά-
σιον διὰ τῆς αἰδεσθῶντες.

A aliis deinde illam postulantibus suppeditant; velut canales quidam ex supremo quopiam ac diuinissimo fonte sacros latices suos trahentes, & sitientibus porrò profundentes. Inter Sanctos autem hosce vel præcipua est Martyr Thecla, semper præsens, semper ad obsecrantes veniens, eosque exaudiens, omnes omni tempore candidè intuens, valentes, ægros; lætos, tristes; iter aquâ, iter terrâ facientes; in periculum adductos, extra periculum constitutos; singulos, vniuersos, domos, familias, oppida, populos, exteros pariter ac ciues, incolas, peregrinos, viros, mulieres, dominos, famulos, seniores, iuniores, copiosos, egentes, magistratus, priuatos; in exercitu, in foro, in bello, in pace versantes.

Quin etiam Iudæis sæpenuerò conspiciendam sese obtulit, eandemque potentiam in ipsos quoque ostendit, monitionis aut etiam increpationis loco salutem ipsis conferens. Et ut sermonem in pauca contraham, omne genus hominum peruens, omnis gratificationis genere miracula sua in illos edit: sicut rursum aduersus omnes flagitiosos ipsamque exacerbantes, vim suam infestam iramque exercet. ita ut nec piè viuendum curam vnquam deponat, nec facinorum nefariorum auctoribus parcat, nunc hoc nunc illud manifestissimè agens; utroque autem cum seueritatem, tum humanitatem suam re, ipsâ testatam faciens. Nam quæ quum adhuc in corpore & inter mortales ageret, curationes suas nullis terminis circumscribebat; easdem nunc, postquam à nobis migravit, interniserit? Verum inter Angelos iam admixta est fateor; attamen ne nunc quidem à nobis seiuncta: sed meliori sorte aucta, maiori nobis subsidio prospicit, maiorem nostri curam gerit. Atque ut ex quàm plurimis admodum pauca quædam commemoremus; age ea referamus, quæ nos ipsi hæctenus explorata habemus, quæque vulgo in confesso sunt, & quorum omnes experientia docti, testes sumus: partim ipsi beneficijs affecti, partim ex ijs, in quos beneficia collata fuerunt, rei eiusdem cognitionem consequuti. Ab illis porrò exordiar, quæ ipsa maximè in causâ sua contra dæmones perpetravit.

C

D

(ut insueta) ægrè ferre, anhelatione spiritusque compleri, sudore tota manare, interdum per stibadia humi strata se volutare, corporis partem magis laborantem sæpius allevando refrigerandoque, idque frequentius repetendo, strato etiam subinde exsilire, tota madens, & marmoribus, ut frigidioribus, & quibus ipsa quoque refrigerari posset, se ipsam allidere. Demum cum malo superaretur (nam & ventre in tumorem abscitum elato premebatur, & caloris insueti magnitudo, ut negligentiorum sui curam haberet, minimè permittebat) ad puteum quemdam vicinum profundum & aqua repletum ruit, quo se in eum precipitem daret, innataretque, seu etiam suffocaret (hic enim omnino mali exitus erat futurus,) quum ecce Martyr eidem apparens, veste apprehendit, conatus repressit, acriter eius temeritatem increpuit: & puellam quandam, quæ ut ancilla ipsam comitabatur, compellans: *Prebe mihi*, inquit, *hanc peluim* (quam etiam aqua plenam in manibus ferre puella videbatur) in quam benignissima Martyr digitum dimittens, intingensque, frontem eius, & utramque hinc inde cervicis partem, quæ humeris committitur, adspargens, abiit; Fauonio tantum, ut ita dicam, suauiter ei adflante relicto. Vnde euenit, ut inter reliquos omnes, solis ardore tantum non tostos, velut ver-

* Describit
amantissi-
mam hanc
locum Syri-
æ lib. 16.
de Syriacis
genus.

IIII. **N**on ingratum autem fore arbitror, & huius miraculi memoriam repetere; licet Martyrem aliquantulum fortè suppudebit: non suam tamen causam, sed eius, quæ hoc postulauit, nomine erubescens. Mulier quædam erat, ex felicium istarum numero, quæque cum ob opum affluentiam, sum quoddam marito exercitus ductori,

ὡς αὖ ἐδουλοῦτο· καὶ διηπορεῖτο, καὶ ἀδύνατος ἐπληρῆσαι, καὶ ἰδρῶτι κατεργεῖτο. καὶ ποτὶ μὲν καὶ τὰ χαμῖναια αὐτὰ παύσειτο φέρε, αἰεὶ δὲ καὶ μόνον τῷ θυμῷ διεπαύσατο καὶ αἰαφύχουσα, καὶ τῷ ποιοῦσα συρόμενοι· ποτὶ δὲ καὶ αἰαπιδῶσα τὴν κρίτης, ὡς αὖτε ἀφ' ἑσθλῶς τε καὶ ἡδονῶν, καὶ τοῖς μὲν μέρουσιν αὐτῆς παρεστῆσιν, ὡς ψυχροτέροις τε ὅσι μᾶλλον, καὶ ἀνάψυχον διωκαμένοις αὐτῆς. τέλος δὲ, ὡς ἐνικῆτο τὰ κακὰ, καὶ γὰρ καὶ γαστὴρ ὅλως αὐτῆς ὅτι παρὰ κυρτουμένης σπινθῆρος, καὶ τῷ φλογμῷ πολὺ τε καὶ ἀήτης, ὅτε ὀλιγοῦσιν ἄρεσθαι αὐτῇ· ὥρμησι μὲν ὅτι πὶ ποτὶ τῷ παύσειτο φρεάτων, ὅτε βαρὺ ἐπληθύνῃ καὶ ὕδατι, ὡς ἐκκωδισθῆσαι τε ὅλως καὶ ἐκπύσαι, ἢ καὶ ἀποπνιγῆναι. τῷ γὰρ καὶ τῷ πόντῳ ἐσόμενοι τῷ κακῷ παύσειτο. παύσειτο δὲ καὶ μὲν τῷ ἱματίῳ αὐτῆς λαβομένη, τῷ μὲν ὥρμησι ἐπαυσι, πολλὰ λοιδορησάμενη τῆς γλῆφης αὐτῆς· παύσειτο αὐτῆς δὲ κόρυς, ὡς αὖτε πᾶσι παιδίσκῃ αὐτῇ παρὰ τῷ πόντῳ, φησὶ· τὴν λεχάνην μου παύσειτο γὰρ αὐτῆς ἢ καὶ μὲν χεῖρας ἐδίδου φέρειν ἢ κόρυς. ἢ δὲ παύσειτο γὰρ· ὕδατι δὲ καὶ αὐτῇ μεσθῇ· καὶ τῷ αὐτῇ τῆς ἢ παύσειτο καὶ ἡμῶς δὲ ἀκτυλοῖ, καὶ αἰαδύσασα δὲ ὕδατι, ἐπαλείφει τὸ μέτωπον ὅλως, καὶ τῷ καὶ καλῶν ἐκπέσει, καὶ πᾶσι, ζεφύροι, ὡς εἰπὼν· αὐτῇ μόνον λιγυρὴ ἐμπνέοντα καὶ αὐτῆς παύσειτο. διεγέρτο μὲν οὖν, ὡς ἐπὶ πᾶσι ἐκφυγεμένοις δὲ καύσωνι, αὐτῇ μόνον ὡς ὅτε ἦεν ὡς ἐπὶ Δάφνῃ δὲ πολυδιδρῶς δὲ πολυαίμα· χεῖρας δὲ αὐτῆς. καὶ αὐτῇ τῷ ὕπῳ, ὅτε ἵαρεῖτο. καὶ μὲν τῷ ὅτε αὐτῆς πᾶσι γένετο πᾶσι, Μόδετος δὲ καὶ τῷ ὅτε, ὅτε πᾶσι ἐπὶ τῷ καὶ τῷ τῷ τῷ, καὶ τῷ εἰρήνης ἐπαύσειτο πόλιν κοσμεῖ, καὶ τῷ θαῦμα τῷ μὲν πολλῶν καὶ ὅσων τῷ γένετο διηπορεῖτο. αὐτῇ δὲ ὅτε ἀμήρ, καὶ πολλῶν γένετο τῷ αἰμασίαις.

al. αἰμασίαις.

ΟΥΚ ἀγαθὸν δὲ εἰ καὶ ἐκείνη μνημονεύσας τῷ θαύματι· καὶ εἰ καὶ ἐπὶ αὐτῇ μνησθῇ τι μικρὸν ὕψους· θριαμὸν ἢ μὲν τῷ, ὅτε καὶ αὐτῆς μᾶλλον δὲ τῷ αἰτησάμενης γυναικὸς πᾶσι χεῖρας ἐκφυγεῖτο. γυναικὸς γὰρ πᾶσι τῷ ἀγαθῷ μόνον ὅλως δὲ διὰ πᾶσι, μεταφρονήτων ὅτι δὲ σιωπῶν ὡς σταπαρῆς τε δὲ μέγα δυ-

ναμένα, Βυτιανὸς δὲ ἰὼ ἔσθ', ὁ καὶ τῶν κατὰ Α
Γερσῶν ἐπιγαυροῦντος Ἑσπάρ. τὸ τοῖνον
ποτὲ ὁ ζωάγον, ὡς παρὶ τὴν θύλιν ἔσθ' αὐτῶν
συνουκιστὴς ἀδελφύμων. Φίλῳτον δὲ αἰεὶ
ζωὴν ἐν ζήλῳ τυποῖ οὐ μετρίως, καὶ δεινὸν αἰ-
α. ἰπικεσ δρὸς ὑφορῶνται ἔσθ' αὐτῶν ἔτι τε καὶ ἑ-
ταιρικῶν πλατύνων ζωάγον. μετὰ πολ-
λῆς παρῶσι τῆς κατηφείας τῇ μῆτρει, δα-
κρύοι, δρώμενοι, κατευχόμενοι, οὐ μὲν
τῷ ὁμοῦν. καὶ γὰρ καὶ ὅτι λειπὸν ἰὼ αὐτῇ
παρῶντα καὶ αἰὲρ, παρῶντα ἐνδοξόν.
καὶ δὲ τῇ θρησκείᾳ ἐκείνων, παρὶ αἰὲρ καὶ
Βυτιανὸς ἐπὶ τῇ, καὶ ταύτης παρῶντα ἡ- Β
τάκασα. ἡ δὲ ἡ μῆτρει, ὅτι ἐπεσφάθη τὴν
ἰκασίαν, οὐ τὴν ἀκαρῶν τῆς ζωακῆς ἐμίσ-
σιν ἀθυμίας. παρῶντα δὲ πὶ δὲ τὴν γάμον, ὡς
παρῶντα πὶ ὑβριζόμενοι ἔσθ' αὐτῶν βδε-
λυγῆς παρῶντα, δίδωσι τὴν χάριν, ἀδελφῶν
δρῶντα αὐτῶν τὴν αἰδρὸς ἔσθ' αὐτῶν, καὶ πόρ-
οντῶν ἐπὶ ἐκείνας ἔχον οὐ καλῶς, ὅτι ταύ-
την μετρίῳ καὶ ἀκαρῶν. οὐ γὰρ μὲν πὶ
παρὶ ὁ καρῶν ἡ ἀκαρῶν μετρίῳ καλῶς αὐτῶν,
τὴν δὲ ψυχῇ τῇ αἰδρὸς αὐτῶν ἐν ὅσα βλέ-
πουν κατῶντα αὐτῶν, καὶ μισῶντα μὲν τὴν
δυσαντὴ παρῶντα, τὰ δὲ τῇ γάμον καλῶ καὶ C
δίκῃ παρῶντα. ἔτι ἐν ἡ βελίῳ ζωὴ μὲν
παρῶντα οὐτῶν καλῶς τε καὶ πολλοὺς καὶ ἡλι-
κίας ἐξωρῶν, μὲν ὅλως ὅτι καλῶν τῆς ἐκ-
τῇ Βυτιανῶν παρῶντα αἰδρῶν, τὴν Γρηγορίου
ἡμῶν αὐτῶν αὐτῇ τῇ γραπτῶν καὶ
παρῶντα, ἀδελφῶν αὐτῶν καὶ ἐξων, καὶ
ἰπικῶν καὶ ἡμῶντα ἀκαρῶν ἐλόμεντα πὶ σινου-
κασίαν ἰὼ ἔσθ' αὐτῶν. τὴν δὲ αἰτῶν οὐτῶν ἐμὲν λέ-
γῃ θάλασσας, ὅτι ὑμῶν τῶν ἀκαρῶν μαρῶν.

& ob victoriam ex Persis reportatam
glorioso, & alioqui præpotenti viro,
Bytiano nupta esset, magnificentius sese
gererat. Hæc quasi iniuriam sibi mari-
tus thorôque coniugali intulisset (non
mediocriter enim femininum genus sui amans
semper ac zelotypum est, & ad maris mo-
res, si fortè inter alias mulieres magis unicuique
obseruet, obseruandos callidissimum) vultu de-
misso ac tristi Martyrem adit, lacrymans,
dixit imprecans, deuouens, non qui-
dem coniugem (quem alioqui quod
summo, ut maritum, amore complecte-
retur, res clarâ erat) sed famulas illas,
quarum nimia libidine ita insaniebat By-
tianus, ut uxorem præ illis negligere adi-
geretur. Quid igitur Martyr? num sup-
plicis preces fastidiuit? num importu-
num mulieris dolorem ingratum habuit?
Immo contrâ, animo commota ob ma-
trimonium contemptum, iniuriâque
impurissimæ libidinis affectum, hoc ipsi
beneficium confert, ut protinus mori-
bus viri in melius commutatis, amorem,
quo in illas illicite exarserat, in hanc de-
center traduceret: non membrum ali-
quod in aliam figuram habitumque pri-
stino deteriore melioremve efforman-
do, sed animum viri ad res honestas in-
tuendas, & fædos meretriciosque amo-
res detestandos, quæque in matrimonio
præclara ac debita sunt studiosè capes-
senda incitando. Quamquam quid opti-
mam mulierem, susceptis tot ac tam præ-
stanti formâ liberis, & ætate iam gran-
diorem, causæ impulerit, ut vitam in
viduitate cum Bytiani filijs ducere omni-
no non sustinens, sed pro duce & domi-
tore Persarum, Gregorium (hominem
erronem & externum, equorumque &
mularum medicatorem) permutans, ci-
dem nubere mallet, nec mihi dicere;
nec vobis audire aut discere honestum est.

Mulierem
philantia ac
zelotypa.

E. ITEON ὅ καὶ παρὶ ἐπερῶν πάλιν θαύμα-
I
τος ἔργον, ὁ καὶ αὐτῶν μὲν παρὶ πὶ γνήνται
ζωάγον. γνήνται ὅ οὐτῶν. ἰὼ γάμον, καὶ γά-
μικῇ χορείᾳ καὶ παρῶντα, καὶ ὁ θαλάσσης, ἐί-
χῶντα κακαλῶντα, ἡτε παρῶντα πὶ πικρῶν.
χρῶντα ὅ ἰὼ ὁ κόσμος, ὁ δρῶντα καὶ αὐτῶν
ἡδὴ κόσμος ὡν. καὶ ἐσθ' αὐτῶν ὅσην πικρῶν τε καὶ λε-
πῇ καὶ πολυτίμῃ. πολλὰ δὲ ἰὼ ταύτην, καὶ
παρῶντα πολλὰ ὅ σινουκασίαν παρὶ κόσμος
ἡ νυμφολογίας. ὅ καὶ φῶντα καὶ ἀκαρῶντα

V. S E O pergendum ad aliud rursus mira-
culum, quod ipsum quoque mulieri
accidit, & quidem hoc modo. Nuptiæ
erant, & nuptialis chorea, festumque
magnâ celebritate frequentabatur, tha-
lamo lecto quoque connubiali, ut par erat,
accuratè variisque ex cultu. ornatus por-
rò totus ex auro argentoque constabat
(quorum utrumque ex se fatis est orna-
mento) & vestis vniuersa multiformis
coloris, subtilis, sumptuosa: eaq. omnia
multa & à multis in apparatus nuptiarum
conquisita. Ibi fur quidam, alter Eury-

batus, thalamum inuadens, & quod in ornatu textili præstantissimum erat, secum auferens, recessit; zonam scilicet, rem eximiam, & pretij singularis, quippe ex solo auro & lapidibus politis confectam. quorum illud quidem lori vice omnia simul constringebat & colligabat: hi verò stellarum instar, in orbem effulgentes, alij aliundè splendorem emittebant: ita vt illius pulcritudo ex multis ac versicoloribus radiis temperata, cumulatissima redderetur. Hanc igitur zonam ita insignem, egregius ille quisquis fuit, secum asportatam, alicubi sub terram recondidit, non purà liquidæque tamen flagitiosissimi sui furti voluptate fruens. nam talis metus iam ei irrepserat, vt nihil se habere existimaret. Postquam verò de zonæ amissione iam rescitum esset; subito (quòd intolerabilis iactura haberetur) nuptialem cœtum lætitiâque mœror, & lacrymæ risum exceperunt. sed Martyr omnia intuens atque obseruans, furem scilicet, flentes, matrimonium contumeliâ affectum, ad Paulam contendens (cuius erat filia, quæ nuptui dabatur; & maritus Chrysermus, inter præcipuos fori caulidicos primas obtinens) eidem locum, situm, furem indicat: atque hac ratione, luctu omnino absterfo, hilaritatem nuptijs conuenientem restituit, Paulamque vt fidelem, & moribus sibi gratis præditam, hoc miraculo condecorauit.

A ὁπλίζεται τὰ θαλάμῳ, καὶ τῷ ὑφασμένῳ ὁ ἀ-
ειρεπείσατον ἀφελόμενος ὤχετο. ζῶντι δὲ ἡ-
τῷτο, πολὺ τι χρεῖμα καὶ πικραλφίστατον· χρε-
στὸς γὰρ ἡ καὶ ζῶντι καὶ λίθοι ὁ μὲν, ἱμαῖοι
χρεῖσαι πῦρ χόμῳ, ὑποσφίγγων τι ἄμα
πρότα ἔστω δῖον· οἱ δὲ, δίκην ἀστέρων κυ-
κλῶ παλαιάμποιτες, καὶ ἄλλοι ἀνδρῶν ἔπαν-
γάζοντες· ὡς πολυούλῳ (εἶ) ὁ κάλλος ἐκ
πολλῶν τι καὶ ἀλλοχρῶν ἀκλῶν συγκερα-
νυμένοι. τῷτο ἴστω, ἔστω οὕτως ἔχον κάλλος
ὑφελόμενοι ὅστις ἡ ὁ βέλπες, ἐν τῇ τῷτο
B φέρων κατέχων, οὐ καθαρώς ἡδόμενος ὅτι
τὰ κακίστη λήμματα· ὑφάρπει γὰρ ὁ φόβος·
νομίζων ἔχει ὁσόν· ἐκ αἰσθήσεως δὲ τῆς ἀπω-
λείας ἡρομένης, κατήφεια μὲν ὡς τῷ
γαμικῇ χορείᾳ καὶ τέρψιν ἀφαιδίζεται, ἀ-
κρυά τι τῷ γέλωτι ἔτι γὰρ ἐκ φορητῆς ἡ
ζημία ἡ. ἀλλ' ἡ πρότα ἐφορεῖσα καὶ πρό-
τα ἐποπιδύνασα μῦθος, ὡς τῷ μὲν ὑφελό-
μενοι, τοῖς δὲ δακρύουσι, ὑφεισμένοι δὲ τῷ
γάμῳ, ὁπλοποιήσασα τῇ Παύλᾳ· ἥ καὶ ὁ
γαμῶμενοι ἡ θυγάτριον, καὶ αὐτὴ ὁ Χρύ-
στης, ἐκ τῆς παλαιᾶς μέλῃς τῇ παλαιᾷ
C δὲ χαίρει ῥητόρων τελεῶν· καὶ ἀμύνει καὶ
τῷ τῷτο, καὶ ὁ χροῖον, καὶ τῷ φάρα· καὶ ἔ-
τω πῶς τι κατήφεια δέλῃσι, καὶ πῶς γά-
μῳ παρρησιασθῶν ἀφοροῦν ἀπιδόκει, καὶ
πῶς Γαῖα ὡς πηλὴ καὶ δὲ χαίρει αὐτῇ
βιοδοῦν ἐπὶ τῇ τῷτο γαμῷ.

VI. SIMILE etiam in quadam suppellecti-
lis suæ accuratius reconditæ portione
edidit. Nam ex crucibus ipsi dicatis, v-
nam quidam surripuerat, & quadam viz
parte, quæ ex vrbe ad ædem eius ducit,
intra virgultum studiosè defoderat. at
Martyr, risus argumentum, ex hoc fa-
cinore in se admissio, capiens; quodd nec
à se quidem ipsa pessimi fures abstinere-
rent, quasi obtutum oculorum ipsius
omnia lustrantem atque diuinum latere
possent, quendam ex ministris ac adi-
utis suis adit, iterumque furis & loci in-
diciu facit, sacræque crucem loco
vnde asportata fuerat, reddit. illi verò,
qui crucem se iam habere existimabat,
hoc tantummodò reliquum fecit, vt
nomine sacrilegi appellaretur.

ΤΟΥΤΟ ΔΕ ΨΑΥΜΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΙ-
 ΚΕΙΩΝ ΑΥΤΗΣ ΕΠΕΔΙΔΑΤΟ ΚΑΙΜΗΛΙΩΝ. ΤΗΣ
 ΖΩ ΑΝΕΡΩΜΕΝΩΝ ΑΥΤΗ ΓΑΥΡΟΝ ΕΙΝΑ ΤΗΣ ΥΦΙΛΟ-
 ΔΗΜΟΣ, ΕΝ ΠΗΛΙ ΜΕΡΕΙ ΤΗΣ ΕΠ' ΑΥΤΩΝ ΕΝ ΤΩ
 ΑΓΙΟΣ ΔΙΑΧΑΡΩΣΙ ΟΔΩ ΦΕΡΩΝ, ΕΙΣ ΤΗ ΦΥΤΗ
 ΑΙ ΜΑΛΑ ΚΑΤΑΡΥΞΕΝ. Η ΔΕ ΜΕΤΕΥΣ Ε ΓΕΛΩΤΗΣ
 ΜΕΤΕ ΑΦΟΡΜΩΝ ΕΠΙΘΕΤΑΙ. ΠΕΡΙ ΑΥΤΩΝ ΤΩΤΟ
 ΔΡΑΜΑ. ΩΣ ΑΥ ΜΗΔΕ ΑΥΤΗΣ ΑΦΙΘΕΩΝΤΩΝ ΤΗΣ
 ΒΕΛΗΤΩΝ ΚΛΟΠΩΝ, ΚΑΙ ΕΙΣΤΕ ΤΩ ΤΕ ΛΗΘΩΝ ΑΥ-
 ΤΗΣ ΔΕ ΠΑΡΔΕΧΕΙΣ ΚΑΙ ΤΙΩΝ ΟΜΜΑ. ΟΠΙΘΟΙΤΗ-
 ΣΑΤΕ ΖΩΩ ΤΗΣ ΑΥΤΗΣ ΥΠΗΡΕΤΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΘΕΩΝ
 ΕΝΙ, ΚΑΤΑΜΕΛΩΕΙ ΠΑΛΙΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΦΑΡΩ ΚΑΙ Δ
 ΧΩΡΩΝ, ΚΑΙ ΤΩ ΤΩΤΟΚΟΜΑΔΕΝΤΑ ΤΩΤΩ ΤΩ ΙΕ-
 ΟΝ ΓΑΥΡΩΝ ΔΕΠΙΘΕΩΣΗ. ΤΩ ΔΕ ΤΩΝ ΓΑΥΡΩΝ Ε-
 ΧΗΝ ΝΟΜΕΙΩΝΤΙ ΑΥΤΩ ΤΩΤΟ ΠΕΡΙΩΝ ΜΕΙΩΝ, ΔΕ ΚΑ-
 ΛΕΘΩΝ ΙΕΘΕΩΝΤΩΝ.

Two

Ζ'. ΤΗΝ ΔΙ' ΧΥ ΠΑΥΣΙΝΑΧΙ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΙΑΝ, VII.]
 ΠΙΣ ΑΥ' ΕΚΩΝ ΤΩ ΘΕΟΔΩΡΑΜΟΙ; ΕΙ ΖΩ ΧΑΙ ΕΙΣ
 ΠΙΝΗΤΑΣ Ε' ΧΡΑΝΙΑΧΤΕΣ ΠΕΤΙΛΕΚΕΙ Ο ΑΥΘΕΡ-
 ΠΟΣ Ε'Τ', ΑΛΛΑ ΖΩ Ε' ΙΩΝ ΤΑΞΙ ΤΙΣ ΜΕΓΑΛΑ
 ΔΙΝΑΜΙΔΙΟΙΣ ΧΑΙ ΠΕΚΚΛΕΕΙΟΝ ΗΞΙΩΤΑΙ ΤΩ ΘΑΥ-
 ΜΑΤΟΣ, Ε' ΗΕΙΘΜΗΤΑΙ ΤΩ ΘΑΙ ΤΗΣ ΜΑΡΤΥΡΟΣ. Ε'Τ'
 ΤΡΙΝΩ Ο ΠΑΥΣΙΝΑΧΟΣ Ε' ΤΩ ΟΦΘΑΛΜΩ ΠΟΤΕ
 ΠΕΣΠΕΩΝ ΠΑΡΗ, Η ΑΜΥΓΙΕΑΣ Η ΑΠΙΧΡΙΑΣ ΙΑΤΡΩΝ
 ΤΥΤΟ ΕΡΓΑΣΤΑΜΕΝΟΣ, ΔΙ' Ε' Τ' ΜΑΡΤΥΡΟΣ ΑΥΤΗΣ Ο
 ΔΟΠΟΛΕΪΦΩ ΑΥΤΟΙ ΔΥΕΚΤΗΣΑΤΙ ΦΩΣ. ΛΕΚΤΕΟΝ
 Ή Χ' Ο ΠΩΣ. ΚΑΘΑΛΑΒΩΝ ΖΩ Ε'Τ' ΤΗ ΝΕΩΝ, ΤΑ
 Ή ΜΙΚΡΟΝ ΔΟΠΟΤΕΡΩ ΤΩ ΝΕΩ ΠΕΣΠΕΩΝΙΣΜΑΤΙ, Ε'
 ΟΝΟΜΑ ΜΥΡΣΙΝΕΩΝ. Ε' Ε' ΠΑ ΠΛΗΡΑ ΕΝΔΕΥΤΑΧ
 ΛΕΓΕΤΑΙ Ή ΠΙΣΤΕΥΕΤΑΙ Η ΠΡΟΤΕΙΟΣ. Ε'Τ' ΤΩ ΠΟΙ
 ΠΙΝΑ ΚΑΘΙΡΞΕΙ ΕΑΥΤΟΙ, Ή ΑΠΑΥΣΑ ΜΩ ΘΡΗΝΑΝ,
 ΑΠΑΥΣΑ Ή ΠΟΤΗΙΩΜΕΝΟΣ. ΗΔΗ ΔΙ' ΧΑΙ" ΚΑΠΑ-
 ΕΩΤΗΣ ΠΟΛΛΑΧΙΣ Η ΜΑΡΤΥΡ ΛΥΕΧΕΤ, Ή Ή ΣΥΓ-
 ΖΩΜΗ ΤΩ ΘΑΙ ΤΩ ΠΑΘΟΣ. ΟΥ ΠΕΣΠΕΩΝ ΜΩ ΠΙ
 ΕΛΗΞΕ, ΠΡΙΝ ΟΥΤΩ ΑΠΩΛΕΙΝ ΑΙΣΚΟΜΕΙΣΑΤΙ. Α-
 ΝΕΚΗΜΕΙΣΑΤΙ ΔΙ' ΟΥΤΩΣ. ΦΟΛΙΔΩΝ ΖΩΡ ΠΙΩΝ, ΩΣ
 ΦΑΘΙΝ, ΕΚ ΤΩ ΟΦΘΑΛΜΩ ΕΝΔΕΥΤΑΧ ΔΟΠΟΤΕΣΟΥ-
 ΣΩΝ, ΣΥΝΕΞΕΠΕΙΣ ΧΑΙ Η ΤΑΙ ΚΟΡΕΣ ΑΧΛΙΕΣ ΑΛ-
 ΛΙΟΔΩΣΑ, ΧΑΙ ΑΝΤΙΠΟΛΗΤΕ ΟΥΡΧΑΙΟΙ ΦΩΣ. ΤΩ
 ΤΟΙ ΟΙ ΙΔΟΝΤΕΣ ΤΥΦΛΟΝ ΕΠΙ" ΧΕΘΟΙΟΙ ΕΚ ΕΛΙΖΟΙ,
 ΕΙΔΟΝ Ή ΒΛΕΠΟΝΤΑ ΕΠΙ" ΧΕΘΟΙΟΙ ΠΟΛΩ, ΤΑ ΤΙ ΑΥ-
 ΤΩ ΕΡΓΑΣΤΑΜΕΝΟΣ, ΧΑΙ ΤΑΙ ΠΟΤΑΜΙΑΣ ΑΝΕΛΚΟΝΤΑ
 ΝΕΩΣ, Ή ΦΟΡΤΗΓΩΝΤΑ, ΧΑΙ ΤΟΝ ΒΙΟΝ ΕΚ ΤΟΥΤΩΝ
 ΕΡΓΑΣΤΑΜΕΝΟΣ, ΑΦ' ΩΝΤΩ ΧΑΙ Ο ΠΕΣΠΕΩΝ Ε-
 ΠΟΙΣΤΟ. ΧΑΙ ΜΑΡΤΥΡ ΤΩ ΘΑΥΜΑΤΟΣ Η ΣΥΜΠΑΝΤΑ
 ΣΕΛΕΥΚΟΥ ΠΟΛΙΣ, ΗΤΩ Ή ΠΑΤΕΙΣ ΜΩ ΕΚΑΙΝΟ ΧΑΙ
 ΠΟΛΙΣ.

Η'. ΚΑΚΗΘΟ ΔΙ ΜΟΙ ΡΗΤΙΟΙ, Ο ΜΕ Ή ΜΙΚΡΩ ΠΑ-
 ΡΕΘΡΑΜΩ. ΠΑΙΔΙΟΝ, ΔΟΠΙΠΤΩΝ ΔΕΡΤΙ ΖΕ-
 ΖΗΤΟΣ. ΑΠΟ Ε' ΑΓΑΝ ΚΛΑΥΘΜΟΥ ΕΙΣΑΤ' Ε' ΠΕΡΟΙ
 Τ' ΟΦΘΑΛΜΩ ΕΚΙΝΩΔΩΣΩ. ΩΣ Ε' ΙΑΤΕΙΚΗΣ ΕΙ)
 ΛΟΙΠΟΝ Ο ΠΑΘΟΣ ΔΙΝΑΤΩΠΕΡΟΝ. Ε'Τ' Η ΠΙΤΗ ΛΕ-
 ΕΩΣΑ, ΚΑΤΕΙΣΙ ΜΩ ΕΚ Τ' ΑΝΥΓΕΙΝΟΣ ΠΟΛΕΩΣ, Η
 ΟΝΟΜΑ Ε'ΤΙΝ ΟΛΒΑ. ΑΥΧΘΩΣΑ Ή Χ' Τ' ΝΕΩΝ, ΔΙΕ-
 ΤΙΒΕΙ ΑΕΙ ΜΕΙ' ΟΔΥΡΜΩ, Ή ΛΙΤΩ, ΧΑΙ ΔΑΚΡΥΩΝ,
 ΠΕΣΠΕΩΝ ΜΩΣΑ Ο ΠΑΙΔΙΟΝ ΤΩ ΜΑΡΤΥΡΑ, ΧΑΙ Ο
 ΡΕΩΜΑ ΤΩΤΟ ΕΠΙΔΕΚΝΩΣΑ, Ή ΔΙΟΜΕΙΤΗ ΜΩ ΠΡΟ-
 ΔΩΝ Ο ΠΑΙΔΙΟΝ ΕΙΣ Ε'ΤΩΣ ΑΝΔΡΗΣ ΤΙ Ε' ΑΠΕΡΠΕΙΣ
 Ή ΕΠΟΝΙΔΙΟΝ ΠΕΡΑΧΜΑ Ή ΧΗΜΑ ΚΑΘΙΣΤΑΜΕΝΟΣ,
 Ή Τ' ΜΑΛΙΣΑ Τ' ΟΥΤΩΣ ΔΟΠΟΛΕΙΟΝ ΧΑΙΝ. ΩΣ Η-
 ΜΠΕΛΕΣ ΤΙ ΛΟΙΠΟΝ ΕΧΑΝ Ο ΦΩΣ Ή ΗΜΕΡΩΝ, Ο
 ΚΑΘΙΣΤΟΝ, ΕΝ ΑΝΘΡΩΠΩ ΜΑΛΙΣΑ, Ε' ΘΕΩ ΔΗΜΟΡ-

A MIRACVLVM autem in Pausicaco
 editum, quis volens silentio prae-
 tereat? licet enim inter tenuiores & o-
 pifices censeretur, in eodem nihilomi-
 nus numero, cum ijs qui copiis opibus-
 que ac nominis splendore praestant, Mar-
 tyris miraculo dignus est habitus. Hic i-
 gitur Pausicacus, vel medicorum incur-
 tia, vel inscitia, in oculorum aegritudi-
 nem quum incidisset; Martyris benefi-
 cio denuò lumen, quo destitutus fuerat,
 recuperavit. Sed dicendum, quoniam
 id modo. Ingressus enim templum, a-
 trio eius paulum à templo seiuncto (myr-
 sineon isti nomen vestibulo, quod ut
 plurimum Virgo incolere fertur, & cre-
 ditur) se quodammodo concludens;
 stendi, supplicandique non prius fi-
 nem fecit, (Martyre interim clamo-
 rem eius, quod mali grauitas veniam
 daret, patienter ferente) quàm quod a-
 miserat recepit. recepit autem ad hunc
 modum. Squamis enim quibusdam, ut
 aiunt, ex oculorum parte interiori deci-
 dentibus, vna etiam caligo, quae pupil-
 larum aciem hebetauerat, excidit, ac
 pristinum illi lumen rediit. Sicque qui
 hunc non paruo tempore caecum viderant,
 eundem diu postea oculis videntem,
 consuetaque sibi munia obeuntem, na-
 ues in flumine subducentem, onera fe-
 rentem, atque ex ijsdem rebus, quas
 prius exercuerat, sibi victum corrogan-
 tem conspexerunt. Cuius rei testis vni-
 uersa Seleucia, eiusdem patria & ciui-
 tas, fuit.

I L V D quoque mihi commemoran- **VIII.**
 dum, quod penè memoriam fugisset.
 Infantulus quidam recens ab vberibus
 amotus, nimio vagitu in periculum al-
 terius oculorum amittendi venerat: ita
 ut malum deinceps omnem medicinae
 facultatem superaret. Hunc nutrix prae-
 hendens, ex vrbe finitimà, quae Olba Olba vrbs
 nuncupatur, descendit; temploque
 conscenso, inibi assidue in lamentatio-
 ne, precibus, lacrymis versabatur; in-
 fantem Martyri offerendo, corruptum
 oculi locum demonstrando, obsecran-
 doque, ne illum negligeret, ad defor-
 mem adeò foedumque ac probrosum ha-
 bitum redactum, quo omnis adspetus
 eius venustas tolleretur, & lumen, quod
 (in homine maximè) D E I opus prae-
 clarissimum est, id hac ratione semi-
 perfectum deinceps esset habiturus.

ὃ καὶ πᾶσι ὁ θαῦμα παρὰ τοῦ ὧν ὁ μὲν κα-
λῆται Παρδάμιος, ὃ δ' Ἀνατόλιος· ὁ παππὸς,
ὁ καὶ ἱερεὺς ὧν τῆς ἐκκλησίας ἐκείνης.

Auuo, admirationem mouens. Quorum
ille Pardamius, auus verò Anatolius, qui
etiam Ecclesiæ istius sacerdos est, nun-
cupatur.

Θ'. ΕΠΕΙ Δὲ ὀφθαλμοὺς ἐμνημονεύειν,
ὅπως μὴδὲ ἐκείνο παλαιόφωνον· ὁ
αἰσθῶν μὲν τῷ χρόνῳ τοῦτου γλῆνται, πρὸ-
τις δὲ ἡμεῖς ἴσμεν ὅ γε γνηῖος, οἱ καὶ τῷ θαύ-
ματος καὶ τῆς ἰατρικῆς ἀπολαύσαντες. πρὸ δὲ
μου γὰρ ὀφθαλμίας ἐπιπεσόντες τῇ πόλει τῶ-
τη καὶ ὁ παρὲνδον ἔπαι καὶ ἕως, ῥό-
ματος δὲ πολλοῦ τε καὶ δριμύτος αἰσθῶν ἐκ
τῆς κεφαλῆς ἐποχτυσμένου τοῖς ὀφθαλμοῖς
ὡς μὴδὲ τοῖς ἀκροῦσι τῆς σκελῆς· εἴ
ἐπὶ τῷ χρόνῳ τοῖς ἀλεξήτοις τοῖς φαρ-
μακοῖς, τῷ ἐπιχεύοντι αἰὲ ῥόματος δὲ ἐμ-
βοηθούμενοι τοῖς βλεφαρίσιν, ἢ καὶ ἐπαλειφό-
μενοι ἀποκλύζοντες φάρμακον· ὡς ἐρήμους
μὲν εἶναι βοήθειας τοῖς ὀφθαλμοῖς, ἀπειρίας δὲ
πολλῆς καὶ ἀμνηστίας μετὰ τοῖς ἰατροῖς, ὡς
τῷ κακοῦ νικαμένου, ἢ καὶ αἰσθῶν ὅτι ἐσυνε-
χόμενοι ὡς τῷ ἴσιν κακῷ· ἐπὶ πρὸ τῆς ἀ-
φῆδος ἐπιπέμμετο ὁ δὲ ἴσιν· ἀλλ' ἢ μάρτυς, ὁ
δ' ἀνδραγαθὸς φύσις ἀνέστηναι, ἐλεήσασα
ὁ πολυαἰδεσποι ἔτω ἐπὶ ἀνδραγαθῶν πᾶ-
ρος, αἰοῖν μὲν ἐπὶ αὐτῆς περὶ τῆς ἰατρικῆς,
περὶ αὐτῆς καὶ κοινῇ πρὸ τῆς ὡς αὐτῶν· ἐπὶ μὲν
τῷ παρόντι τῷ πρὸ τῆς ἀνδραγαθίας,
πᾶσι δὲ ἐκείνου κηρύττας, ὡς τῷ αὐτῆς
χρησάσθαι τοῦτο πρὸ τῆς τοῖς ἐπὶ πᾶσι τοῖς
παρὰ τῆς πόλεως. τῷ γὰρ ὡς ἰατρικῆς, ὁ δὲ
μὲν ἰσχυρῶς τὸ ὀφθαλμίας πόλεμον ὡς, ὡς
αὐτὸ καὶ δὲ τῷ δὲ ἀνδραγαθῶς· ἀνδραγαθῶν δὲ ὅμοι
τῇ ἐνέργειᾳ τὸ μάρτυρες, ἀλλὰ μάλιστα ὁμοῦ
πᾶσι τῇ πόλει γλῆνται. ὡς τῷ ἐπὶ τῆς
λευφότητι μὴδὲ δὲ τῷ τοῖς ἀνδραγαθῶν μὲν μετ'
οἰμωγῆς καὶ δακρύων, καὶ τοῖς δὲ μὲν ἡδονῆς
καὶ δόξης· καὶ αἰσθῶν μὲν σὺν μεμνη-
κῶν ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς δὲ ἀνδραγαθῶν
τοῖς τοῖς βλεφαρίσιν. ὡς τῆς τῶν ἐκεί-
νης καὶ πρὸ τῆς κλυμμένης ἢ χάρις ὡς,
τὸ εἶναι καὶ μάλιστα τῷ τοῖς ἀνδραγαθῶν
ἀλλὰ τῆς πλοῖας καὶ ἀφροσύνης πηγῆς.
ἐπιπλήκει μὲν γὰρ ἅπας ὁ δῆμος σιωπῶν·
ἐπιπλήκει δὲ τὸ καὶ τὸ κλυμμένης ἐπὶ τῶν
ἰάματα· ὡς ἐπὶ τοῦ τοῖς ἢ τὸ μάρτυρες χάρις,

IX. ET quandoquidem in oculorum
mentionem incidimus, nequa-
quam illud quoque taciti prætereamus,
quod proximis temporibus contigit.
Omnibus enim id nobis compertum est,
qui etiam miraculi sanationisque fru-
ctum percepimus. Quum enim superio-
ris anni æstate vniuersalis quædam o-
culorum ægritudo ciuitatem hanc in-
uasisset, humore copioso & acri ex su-
periori capitis parte in oculos sese in-
uehente, adeo vt nullus amplius medi-
cis reliquusset locus, remediis ad hoc
malum tollendum vtendi: propterea
quod humor dilabens, continenter me-
dicamentum ciliis impositum illitumque
elueret; ac proinde oculi omni ope de-
stituerentur, & medici malo victi, & ad
summam consilij inopiam redacti, quid
faciendum sibi esset hæsitarent; præser-
tim eodem ipsi quoque morbo cum ce-
teris correpti (omnes enim illa labe, ne-
mini parcendo, depascebatur) Martyr
ob mali immanitatem, ita latè per homi-
nes fusam, miseratione commota, in suo
templo humanæ naturæ officinam salu-
brioris medicinæ aperit, & omnes vndi-
que ad se conuocat: noctu vni quidem
eo vitio laboranti id ipsum imperans; ac
per illum omnibus edicens, vt quicun-
que in illam ægritudinem incidissent, la-
uacri sui aqua vterentur. Hæc vna quip-
pe ad oculariam illam labem, quæ hæce-
nus grassabatur, expugnandam appolita
erat, virtute tamen Martyris temperata,
remediūque vrbi vniuersæ præstantis-
simum. Ita vt vltèrius iam publica via nō
caperet homines cum planctu & lacry-
mis ascendentes, lætos autem & cum gra-
tiarum actione redeuntes: ascendentes,
inquam, oculis compressis & clausis, de-
scendentes verò cilijs diductis atque a-
pertis. Neque verò id beneficium lauacri
aded exilis, & ea aquæ penuria labo-
rantis reserat (quippe quod vix ad vnum
hominem sanandum sufficiat) sed copio-
sissimi atque vberissimi fontis. Et populus
quidem omnis, qui tantò numero con-
currerat, dum latices assidue è piscina
hauriri cernit, ne non satis esset, ani-
mum despondebat: ac non Martyris
gratificandi studium se remittebat,
bbbb ij

καὶ οἱ μὲν γὰρ ὁ παρσαρδὲν ἐποίησαν, ὡς εἰ-
 χροι τὰ χροῖ, καὶ αὐτοῖς τὸν νεῶν, καὶ τῇ τε ἀ-
 βαπῶν ἐπὶ τοῖς πολεμίοις τῶν ἐπετείχισαν· οἱ
 ὅτι ἀποπειραθέντες πολλάκις τε δήποτε καὶ νεῶν,
 ὅτι ἐλάθον, ἐμὲ πολλὰς τῆς αἰχμῆς ὑπε-
 νόησαν. ποταύτιον ἢ μῦθος ἐπὶ τοῖς ἀγαν-
 φοβέροις ἐλάττωσιν ἀνδράποισι ὅτι δεικνύ-
 τιν ἰσχύ, αὐτὴ τῆς αἰχμῆς, καὶ θυσηρόσας ἀ-
 σπιδος, καὶ τῇ ἀγριμύθῳ φοβερῶν ὅπλων, ὁ
 μικρὸν καὶ ὑπελὲς παρδομομένη τέχνης, καὶ
 δι' ἐκείνου φάλαγγας ὅσας ἐκινυάδας ἀποσπρέ-
 φουσα. καὶ ἀποσπρέφοις τε πόρῳτι ἐκείνων καὶ
 ἡμῶν, ὡς καλλίνα καὶ Χειροφόρε πῦρ ἔχον.

A Illi enim quod imperatum erat quàm ci-
 tissimè exequuti, ibidem templum exci-
 tarunt; atque hoc quasi muro se aduer-
 sus viam illam hostesque munierunt. qui
 hostes cum aliàs sæpè, cum etiam nunc
 intrare aggressi, nequaquam incolas la-
 tuerunt; sed cum multo dedecore recess-
 serunt. Tantam suam vim Martyr inter
 homines, etiam maximè formidabiles
 aliisque exitiabiles, ostendit; pro xgi-
 de & clypeo fimbriato, ac fabularum te-
 nus timendis armis, exiguum minimi-
 que sumptus templum obijciens, illò-
 que integras furiis incitatas acies pro-
 fligans: quos ab illis, & à nobis quo-
 que, ὦ Virgo victrix Christòque affli-
 ta, semper auerte.

IB.
 additum
 erat in
 nostro
 m. & ὑ-
 φ' ἰππ.
 puto le-
 gendum,
 π δ' (scu
 π δ')
 π' ἰππ.
 al. ὅτι.

OION ὅτι καὶ πόδι ἔρεξε θαύμα, ὅ μὲν
 μικρὸν πῦρ ἔπλην, ὅτε ἐκείνη, ἀπὸ λή-
 θης καὶ ἀγριότητος τὰ λοχιστῶν. ὁ ὅ μὲν ἂν
 πῦρ, μὴδὲ πῦρ ἐνὶ πόρῳ, ἀλλὰ μὴδὲ ἀ-
 θρόως πόρῳ θύρῳ. καὶ ὅτι πῦρ χερσὶν ἔχον,
 πολλὰ παρδομομένη ἀποσπρέφουσα ὕλην καὶ
 γλῶ, ὡς καὶ λόγον αἰαλέγει τὰ θαύματα ὑ-
 πό τε χροῖν συλχάδοντα ἐλπίς ὀκνητά τε
 καὶ ἀμυδρά πῦρ γιγνόμενα. ἐλάττωσιν ἀνδράποισι
 μνήμην καὶ τῶν καὶ τῶν καὶ ὅτι ἔχον ἐλπίς.
 ῥητὸν δὲ ἐμὲ, ὅ μὲν καὶ πολλὰ ἀποδοῦν ἔχον
 τῶν καὶ ἀνιχνύσας θύρῳ ὅ μὲν καὶ ὅτι
 αὐτῆς ὅτι καὶ τῶν οἰκείου νεῶν ἐπετίθειν τε καὶ ἐ-
 μάττωσιν, καὶ μὲν αὐτοῖς. λέγεται γὰρ ὡς
 τὸν νεῶν τῶν αὐτῆς οἱ κακῶς ἡμῶν οὗτοι
 παρδομομένης ἀλιτήριον, ποτὲ μὲν ἐπὶ πο-
 λεμίοις μείρα τῶν τῶν ἀνιχνύσας, ποτὲ δὲ ἐπὶ
 διαπορῶν τῶν καὶ τῶν πόρῳ σφραγι-
 ζόμενοι, πόρῳ ἀγριμύθῳ, καὶ ἀγριμύθῳ
 τῶν ποτὲ τὸν νεῶν, τῶν καὶ εἶλον καὶ λῶ-
 δρα ποδοσφῶν, ὡς ζάχρυσον τε καὶ μὲν
 ὅτι πλούτω κοσμοῦ μὲν. καὶ ἀγριότης τὰ
 ἰσχύ χροῖς; παρδομομένης Λαγρυμνίας καὶ
 πῶν αὐτῆς ἡπίοντα γλῶ, ὅτι δυοὶ ἱσχύς ἐ-
 παρδομομένης τε καὶ γιγνόμενης, καὶ ὡς ὅ μὲν
 τυρῶ νικήσαντες, καὶ ὡς πλούτησαντες ἀ-
 θρόον. ἐλάττωσιν δὲ ἡ πῦρ μικρὸν πῦρ πα-
 μήσαν, ὡς ἐπὶ ἐλπίς, ἐπὶ ἐλπίς ἐλάττωσιν
 τὸν ἰσχύ κοσμον, καὶ φορτίσας ἐπὶ ἐλπίς,
 καὶ τῶν, οὕτω παρδομομένης πῶν κατ' αὐτοῖς
 γρατείας. ἐπὶ τῶν ὅτι πῶν αὐτῆς πόρῳ

SIMILE autem & hoc miraculum à XII.
 Virgine perpetratum, quod prope-
 modum me præteruolarat; non tamen
 volentem (quippe obliuione mentem
 occupante) sed quòd nec vni omnia, nec
 apud vnum omnia, sed nec confertim o-
 mnia sic reperire: verum exemplo illo-
 rum, qui aurum effodiunt, multum prius
 velu materiz ac terræ remouere neces-
 se habeamus, in miraculis hisce, tempo-
 ris vetustate obrutis & obliuione exole-
 tis obscuratisque, & memoriam ordinis,
 loci, modique quo facta sunt, effugien-
 tibus, appositè ritèque colligendis. Re-
 feram tamen, quod vix magnà diligen-
 tiâ conquistum & inuestigatum, ab eâ-
 dem pro se templique sui defensione fa-
 ctum, maximâ cum admiratione indaga-
 ui, ac non nisi difficulter deprehendi. Fe-
 runt sceleratos hosce homines, non sine
 fraude nostrâ nobis finitimos, nonnun-
 quam, quod hostes solent, hoc ex tem-
 plo prædas egisse; interdum verò impo-
 tenti ac tyrannico dominatu omnia hîc
 sibi vindicasse, omnia diripuisse; deni-
 que incursione aliquando facta, id ipsum
 templum, quippe multo auro abundans,
 & complurimis alijs diuitijs locupletatū,
 cepisse ac subiugasse, sacrisque thesauris
 expilatis Lestrygoniâ patriam suam festi-
 nasse; duobus hisce elatos ac lætitiâ ge-
 stientes, & quòd Martyrem scilicet vicif-
 sent, & repètè diuites euassissent. At Vir-
 go cum aliquantulum ipsorum temerita-
 ti concessisset; scilicet ut ingrederentur,
 spoliaret, conuassarentq; sacrum ornatū,
 eòq; facto excederent, seseq; in fugâ da-
 rent; ita eorū exercitū fertur fuisse ludifi-
 cata. Nam fugientibus in urbem suam
 b b b b iij

Lxstrygoniam (quæ ad occasum nobis A
totique plagæ orientali sita est, crebris-
que & qui ad nubes usque sese attollunt
montibus determinata) præcipuum a-
mentis eorum perfugium, adspectum
ipsis immutans, mentem inuertens, &
orientem versus, ac ad subiectum orien-
ti campum sine labore, sine strepitu, o-
mnes simul compellens, militibus no-
stris ad expeditam eadem aptauit. Qui
re intellecta, dolore tanti facinoris, &
numinis instinctu, in ea quæ dixi lo-
ca, prono & equitatu accommodata,
delati, omnes cuiuscunque illi ætatis,
iugularunt; idque tanta celeritate, ut
eodem die tanta hominum cædes & cæ-
pta & finita fuerit, trophæumque sta-
tutum, & sacra ornamenta ab ipsismet
victoribus Martyri reportata. qui præ-
nancantes, exultantes, laudes Diuæ
prædicantes, & carmen partæ victoriæ
decantantes, quæ Martyris erant, ei-
dem rursus dedicauerunt, admirantes
simul & obstupescences, quomodo nec
momento temporis istorum impurorum
grassatorum impudentiam impunitam
tulisset. Quos neque nunc toleres, o Virgo,
neque diutius immanem ipsorum contra nos
alumnos tuos recordiam intendi sinas. mala
enim incoheranda, nec diutius ferenda perpe-
simur. Ad exitum siquidem & internecio-
nem omnes vergimus: Ecclesia procubnuere;
Urbes, agri, pagi, domus inclinata iacent.
omnes undique ingemiscunt, & lamentan-
tur: unicam tantum hanc spem sibi ob oculos
propositam habentes, tuam scilicet apud
Christum sponsum ac regem tuum intercessio-
nem, opemque ab ipso nobis ferendam.

Quod ergo sciat Virgo, pro ea qua
valet gratia atque potentia, quibus o-
pus est opitulari; quique ipsam mole-
stia aliqua contristant, molestiam vi-
cissim, eamque non mediocrem pro-
curare; præsertim quos non medio-
cra, sed prorsus nefaria admisisse, at-
que in aliquam thesauri sui partem (si-
ue homo sit, siue instrumentum diui-
no cultui destinatum) debauchatos
fuisse senserit, non obscure, quæ à
nobis iam dicta sunt, testificantur. per
quæ, quomodo hostes superuenerint,
& quo pacto abcesserint, declaratur;
quibus nec hoc saltem concessum fuit,
ut vel vnus ad acceptæ cladis nuntium a-
pud suos referendum superesset. Vt enim
Martyr beneficiis ornare, qui rectè in vi-
tâ se gesserint; ita & suppliciis impios;

Λαίτρυγνίας, ὁμοειδὲς μὲν ὡς πρὸς ἐ-
σπέρην, καὶ ἡμᾶς τε καὶ πλεὺς σύμπασθιν ἐσώ-
χων, πολλοῖς δὲ καὶ ἰσχυροῖς ὄρεσι διέφλη-
μὲν, ὁ μάλιστα τὸ δόκον αὐτῇ προσφύ-
χων, ἀλλοιῶσα αὐτῇ καὶ ὄψης, καὶ γλώσσῃ
αἰμυλάσασθαι, πρὸς τε πλεὺς ἔω καὶ ὁπο-
χείμενοι αὐτῇ πεδίον ἀμυγνή καὶ ἀφορητὴ πῶ-
τας ἄμα στυγνίσασα, πρὸς ἐτοίμῳ σφα-
γῷ συνεπέσι τοῖς τραπίζουσιν. οἱ καὶ μεθού-
τες ὁ γεγῆς, καὶ λύπης ἐκασμὸς πληρωθέντες,
καὶ οἷς εἶπον ἐκκαθαλόντες τόποις, ὑπὸ τοῖς τε
καὶ λίαν ἰππασίμοις, ἡμεῖς δὲ πᾶσι, ἀπίσφα-
ξαι καὶ μὲν τοῦτον τῷ τάχους, ὡς τῆς αὐτῆς ἡ-
μέρας δεχόμεν καὶ τέλος τὸν πρῶτον δευτέ-
ρον ἔτι, φοῖνον λαβόν, ἐστὶν αὖτε ἔσται, καὶ
τὸν ἱερὸν κόσμον αἰακωμολογῶν καὶ αὐτῇ
τῇ γενικηχέτων τῇ μύττει· οἱ καὶ παλαιόν-
τες, ἐκ χορδόντες, ἐκ ὑμνοῦντες, καὶ τὸν ἐπιτί-
κειν ἀδόντες, τὰ αὐτῆς πάλιν ἀνέστην τῇ
μύττει μὲν τῷ ἐκ θαυμασίου ἐκκαταπλη-
ρῶσαι, πῶς ἂν εἰς ἀκέρει χρόνῳ τὸ γλῆκος τῇ
αἰατῶν ἐκείνων καὶ ἀλαστόρων ἐνέχετο. Ὡν
μηδὲ νῦν αἰατῶν, μηδὲ ἐπὶ πολὺ τὸ κατ' ἡ-
μῶν τὸ πᾶν ἐσφίμεν ὕβρι αὐτῇ ἐκ δόκον
ἐκκαθαλῶν συγχρησίσαι. ὅθεν γινώσκοντες ἡμῖν ἐπὶ
ὅθεν ἐπιφορητὰ τὰ κακά· πρὸς ἀπώλειαν
ἐκ πᾶσι θρίδιν ἡδὲ πᾶσι νεκρῶν, καὶ
εἰς γόνυ κεκλίκασι μὲν αἱ ἐκκλησίαι, κεκλίκασι
ὅτι πόλεις καὶ ἀγροί, ἐκ κώμας καὶ οἰκίας πᾶσι
πᾶσι οὐδὲν ἔτι, πρὸς μὲν ἐπὶ τούτῳ
ἐλπίδα πᾶσι ἀφορῶντες, πλεὺς ὧν ἐκ
ὁρεσίσαι, ἐκ πλεὺς ὧν τῷ σὺ νυμφίῳ καὶ
βασιλεὺς Χριστὸς βοηθῶν.

Οἱ δὲ, μὲν ἡς ἐκ χειρὸς ἐκ δυνάμει
οἷς ὁ βοηθῶν, οἷς αὖτε βοηθῶν οἶδε, καὶ τοῖς
δὲ λυπῶντες ἀπλῶς, καὶ λυπῶν οὐ μέτρια·
μάλιστα δὲ αὐτῇ αἰσθῆται ὁ μέτρια πλημμε-
λῶντες καὶ δυνατῶντες, καὶ εἰς πᾶσι αὐτῆς
ἐμπροσθεν τῆς κειμηλίων, ἡτοι ψυχῶν, ἡτοι
καὶ λειψυγμῶν, οὐ μικρὰ μὲν ἀποδίδεις καὶ
τὰ δεῖν ῥηθέντα· ὅπως ἐπέστην οἱ πολέ-
μοι, καὶ ὅπως ἀπῆλλαξαν, μηδὲ τὸν ἐρῶ-
ντα ἡ μεμύοντα τοῖς οἰκίοις ὁ παῖς κατὰ
λαίψαι συγχρησίσαι. ὅτι καὶ γὰρ δι-
ποιεῖν ἡ μὲν τοῖς οἷς πᾶσι δὲ πᾶσι κατὰ τὸν
βίον, ὅτι καὶ καὶ κατὰ τὸν πᾶσι ἀσέβεις

αἰσθῆται
in margi-
ne erat.

leg. αὐ-
τῇ.

καὶ αὐτοῖα πληροῦται· ὁ τῷ Χριστῷ βασι-
λέως, αἶμα, μυστηρία, καὶ οὐ πολλά τε
φιλανθρωπίας ἔργα, καὶ ὁρῆς τεκμήρια
εἰς αὐθρόπεις, πάλαι τε γένηται, καὶ νῦν
ἔστιν ὁρῆς ἐπὶ γινόμενα. ἐπὶ φιλανθρωπίας
μὲν πλεονάζοντι πόλιν ὅλην καὶ πολυα-
νθρωπῶν, ἔξ ὀλίγων δακρύων μεταμοίως (φ-
θιστὴν τε καὶ ὑψωθῆσαν· ὁρῆς δ' αὖ πάλιν
τῷ Σοδομῶν καὶ Γομορρῶν πόλεις, καὶ ὁ-
λοῖν ἔστιν πᾶσι λευκὰ καὶ καθαρά, δι' αὐ-
τουσίτητον καὶ ἀμειψόμενον ποταμῶν. καὶ οὕτως
μὲν οὕτως, ὅπως ἔφην, ἱκανὰ τεκμήρια τῆς
μυστηρίου. καὶ ἐφ' ἑτέρῃ δὲ βασιλείᾳ, ἀφ' ἣν
ἔστι μάλιστα ἐφ' ὁρῶμεν ἰδίῳ, καὶ τοῖς πλη-
σμασι, ἢ τοῖς πλημμεσίαισι ἀπὸ τῆς μετὰ τὸν
τῷ πνεύματος, καὶ οὕτως ἢ σωφρονίζουσιν
καὶ διαφρονίζουσιν, ἢ καὶ τίλειν ἀναπαύουσιν τε
τῷ βίῳ καὶ πνεύματι καὶ λειπῶν, ἐφ' ἣν αὐ-
θρόπῃν τε μάλιστα, καὶ ἀσωφρονίᾳ γένηται
ὁ κακός· καὶ, εἰ δοκεῖ, φέρει τῷ κατ' ἡμᾶς
τίως γενομένου μνημονεύοντι θαύματος· ἵνα
μοι καὶ πρὸς λόγον ἢ μυστηρίου γένηται, καὶ
πλησίον ὦσιν οἱ ἀνασπῶντες τε καὶ μυστη-
ρίους. οὗτοι δὲ εἰσιν, οὐ πλείους, ὅσοι τί-
σονται· τοῖς πᾶσι καὶ ὑποπῆς ἀειθμῶς· ἀλλ' ὁ-
λαὶ πόλεις, καὶ ὅλοι δῆμοι, καὶ οἱ μέγιστοι
ἡμῶν ἀπὸ τῆς ἐώας πᾶσι γινόμενοι, καὶ αὖ
πάλιν οἱ ἀφ' ἡμῶν, καὶ οἱ μέγιστοι τῆς Ἀσίας
ἐκτινόμενοι. καὶ γὰρ πάντων ὁ θαῦμα
δεδράμηναι, καὶ ἢ ἐπὶ τῷ θαύματι γενοῦσα
φείνη τε καὶ ἐκπληξίς.

II.

HΝ περὶ τοῦ Μαριανῆος τῆς Ταρσῶν
καὶ πλεονάζοντι Κιλικίας ταύτης ἐπὶ-
σχοπος πόλεως. ἐπὶ τε καὶ αὖ καὶ μεγίστη, καὶ
οἷς αὐτῇ ἀπλῶς πόλιν λαμβανέτω καὶ διδάσκον
γνωριάζειν, πᾶσιν ὅτι γενομένη, καὶ ὁ
ποταμὸς μάλιστα τῆς ἐώας αἰῶνος, ὅτι πο-
ταμὸς πάλιν ποταμὸς τοῖς ἔξ ὁποίας οὕτως γὰρ
ὁρῶμεν ποταμὸς πλεονάζοντι· ὁ δὲ μέγιστος
ποταμὸς ποταμὸς, ὁ πόλιν ἐπὶ τῷ μεγίστῳ καὶ
αὐτοῖς ἀπὸ τοῦ Παύλου. ὅτι τῶν οὗ Μα-
ριανῆος, φύσις τε ὡς ἀνθρώπος καὶ ἀπαρξίω-
τος, διεικνύει δὲ καὶ πρὸς τὸν Δεξιμόν, καὶ
αὐτὸν ὅτι τῆς Σελευκείας ταύτης ἐπὶ-
σχοπος, ὡς δὴ ὡς μὲν ἀμυνάσθαι οὐκ ἔχουσιν.

Ε. ὑπερ-
ρουμένης, καὶ
αὐτῇ

al. deest

A nefariâque audentes, afficere non
Christi Regis, meâ quidem sententiâ,
in hoc exemplum imitata: à quo ve mul-
ta iam olim cum beneuolentiâ tum iræ
argumenta, operâque in homines edi-
ta existunt, ita nunc quoque edi re-
periuntur. beneuolentiâ quidem; ut in
Niniuen ciuitatem, quæ vniuersa, tan-
tâ ciuium frequentia nobilis, pau-
lisper penitentiâ lacrymis salutem consecu-
ta, & exaltata fuit: iræ rursus in Sodo-
mitarum & Gomorrhæorum vrbes, to-
tâque illam gentem vniuersali exitio,
propter pertinacem & inflexibilem ipso-
rum peruersitatem, condemnatam. Illa
igitur quæ hæcenus recensui, cuiusmô-
di sit Martyr in utrâvis partem, satis
sunt argumento. Sed ad alia progredien-
dum est, ex quibus maximè illam ira-
scientem, & supplicij peccata nefariô-
que ausus compensantem videre licet; &
hac ratione, aut ad sanio-rem mentem
statumque meliorem eos reducentem;
aut denique quorum improbitas eò iam
deuenit, ut admonitionem emendatio-
nemque non admittat, vita illos expel-
lentem, & quod reliquum est, vlciscen-
tem. Agendum ergo, si videtur, memo-
riam miraculi, quod nostrâ ætate acci-
dit, repetamus: quo verbis nostræ testi-
monium accedat; præstôque sint, qui
clarâ voce eisdem se suffragaturos pro-
fiteantur. Neque verò illi tres aut qua-
tuor tantum sunt, exigui & suspecti
numerus; sed vrbes integræ, populique
vniuersi, & qui ab oriente ad nos vsque
accedunt, quique à nobis rursus in ipsam
Asiam extenduntur. Fama enim miracu-
li, & horror stuporque ex eo enatus, om-
nia longè latèque peruasit.

MARIANVS itaque quidam Tarli XIII.

Ciliciæ vrbs Episcopus erat. quæ
vrbs pulcritudine, magnitudine, cete-
risque ornamentis, quibus splendida o-
pulentiaque censeretur, gloriatur: tum
quod prima orientis tractus existat, pri-
maque illis, qui ex quacunque regione
in orientem proficiscuntur; quodque
præcipuum est, & gloriosissimum, quod
patria sit maximi & diuini Pauli. Huic
igitur naturâ leui, & ad iram facili, cum
Dexiano, qui ipse quoque tum tem-
poris Seleuciæ huius Episcopus erat,
nescio quid controuersie intercedebat.
quumque aliter se vlcisci non posset

Tarsus pa-
tria Pauli.

(neque enim Marianus eâ potestate valebat, quâ tanto viro superior esset : neque ex dignitate Dexiani erat illi cedere, homini nempe non valde potenti aut cordato) contumelia & iniuria in Martyrem illata, se de illo deinceps vindicare conatus est. Quod ipsum quoque hominis demeritis argumentum fuit evidentiissimum ; quod facinus tam atrox, quodque effici omnino nequiret, tentare auderet. tentavit tamen. Instante namque Virginis festo, quo omnes, præsertim Cilices, ad nos concurrebant (ut etiamnum concurrunt ; & quoad homines erunt, idem à singulis fiet, cum Martyris venerandæ, tum animarum suarum privati commodi causa : ita ut & terra & mare coangustetur præ multitudinem populorum, domorum, familiarum, huc confluentium) ille exurgens, in Ecclesia sua publico edicto profecionem huc ad nos & ad Martyrem fieri vetat. Atque hæc maxima contra Dexianum comminatio illius & vindicta fuit ; solitum nempe festi ornatum detrahere, Martyremque laudibus, ab ijs, qui ad festum hoc concurrunt, tribui consuevis, spoliare. Sed quum vixdum tale quid perpetrasset, suæ stultitiæ, seu demeritis potius, pœnas dedit. Neque enim ultra quintum aut sextum diem Capaneus ille temeritati isti suæ superuixit. Vnde autem constiterit, causam ipsius exitij gravissimam Martyris iram fuisse, ob eandemque de medio fuisse sublatum, operæ pretium erit & hoc in medium afferre.

XIII.

CASTOR quidam, vir optimus, genus ex Lycaonia ducens, at Seleuciani nostram incolens, & exercitum, præfectis provinciæ parentem, administrans, hanc in eodem huius festi per uigilio visionem vidit : Virginem nempe immittiori oris habitu, adspectu, gressuque tota vrbe cursitantem, & manus frequentius compludentem, Marianumque & eius in se iniuriam clara voce accusantem, suppliciumque se mox de illo sumpturam comminantem. Quæ res verè ipsi per visum oblata, & non somnium fuit. Statim enim mors illius est consequuta. Ita ut duo hæc eodem evenerint tempore : ut scilicet Castor visionem suam referret, & alij quidam nuntium de Mariani morte apportarent.

οὐτε γὰρ Μαριανὸς ποῦν ἰὼ δὲ δυνάσθαι, ὡς
ἱερέα καὶ τῆς αἰδρός· οὐτε ἰὼ Δεξιανοῦ αἰ. μὴ
δὲ εἶσαι αἰδρὶ μὴ μάλῃ ἐρρωμένῳ μηδὲ Φρε-
νῆρ· ἀλλὰ τε τῆς εἰς τὴν μάρτυρα παροχής
καὶ ὑβρείως αὐτὴν ἀμυνάσθαι λοιπὸν ἐπιε-
το. ὃ καὶ αὐτὸ μὴ πεμνημερίον μίγιστον τῆς τῆ
αἰδρός ἐλπίστῆτος, δὲ οὕτω δῆσις δὲ ἀδυνά-
τοις ἐπιχρησάτωι παρὰ γὰρ ἐπιεχθῆν δὲ οὐκ
ὄμμε. καὶ γὰρ ἐστὶς τῆς πρῆθικῆς ἐορτῆς,
καθ' ἡν πᾶς τις, μάλιστα Κιλικίαν, ἔθῃ καὶ γὰρ
δὲ ἐπὶ παρὲς ἡμᾶς, καὶ μέγιστος αὐτῶν ἀνθρώ-
ποι, ὅτι περὶ τῆς μάρτυρος, ὡφειλῆα
τῆς ἐαυτῶ ψυχῆς ἕκαστος· ὡς ἐνοχοφύσθαι
μὲν τὴν γλῶσσαν, ἐνοχοφύσθαι δὲ τὴν θάλασσαν,
καὶ δῆμοις, καὶ οἴκοις, καὶ γῆν περὶ τὴν εἰ-
δοῖ συρρέοντων· ἔσθ' ὁμοφρονῶν, καὶ τὴν οἰκίαν
αὐτῆς ἐκκλησίαν, ἀπαγορεύει πᾶσι δὲ ἀποκη-
ρύττει τὴν ὡς ἡμᾶς τε δὲ τὴν μάρτυρα ἀφί-
ξιν. καὶ τῷ τῷ μίγιστον ἀπειλὴ δὲ ἀμυνά καὶ
τῷ Δεξιανοῦ, δὲ καὶ τῆς ἐορτῆς τὸν σιωπῆσαι κα-
σμοὶ παρὲς, καὶ τῇ ὅτι τῇ ἐορτῇ τῆς μάρ-
τυρος σιωπῆσαι αἰδεσθῆναι ἀποσυνῆσαι
τὴν παρὰ τῇ μάρτυρος ἀλογίαν. ἀλλ' οἷα
C ἔφθην τῷ ποιῶν, καὶ δίκην ἔδωκε τῇ αἰσίας,
ἥτ' οὐκ ἀπονοίας. οὐτε γὰρ εἰς πέμπτην ἢ ἑκ-
τὴν ἡμέραν ὁ Καπὸν δὲ ἔσθ' ἐπὶ τῇ θρα-
σύτῃ τῇ. δὲ καὶ ὅτι τῷ γέροντι δίκην,
ὡς κατ' ὅρον τῇ καὶ μὴν αἰρηπᾶσαι τῆς
μάρτυρος, καλὸν δὲ τῷ εἰς μέσσην εἰπῶν.

ΚΑΣΤΩΡ τις, αἰὲρ βέλτιστος, ἐκ μὲν ἸΔ'.

τῆς Λυκαονίας δὲ ἡμῶς ἔλκεν, τὴν δὲ
Σελβικαίαν τῷ οἴκῳ, καὶ τὴν ἐκτὸς
ὑπορεπουμένην διέπων στρατίαν, ἔσθ' κατ'
D αὐτὴν τῆς πονηγύρας νεκτεγρίας, ὅψιν ὁ-
ρεῖ πιαυτῶν. τὴν πρῆθικὴν αὐτὴν μετὰ ἀ-
γελωτέρου καὶ γήματος καὶ βλέμματος καὶ
βαδισματος ἀπὸ τῶν πάλιν ἀπασθῶν παρ-
ήουσθαι, καὶ τὰς χεῖρας συχρότερον ἀποκρο-
τῶσθαι, καὶ πρὸς Μαριανὸν καὶ τὴν ὑβρίαν ἀ-
μαρτωλῶσθαι, καὶ δὲ ἡδὴ λήψασθαι δίκην ἐπα-
πιλοδοσθῶν. δὲ ἰὼ ὑπὲρ λοιπὸν, οἷα οἶα ἔπῃ.
τῇ γὰρ ὅτι τῷ αἰσῆ καὶ ὁ ἐκείνου θάνατος
ἐπικολοῦσθαι· ὡς συμβῆναι καὶ τῶν [χρὸς
ro] ἀμφοῖν, καὶ τὸν Κάστορα διηγάσθαι τῇ ψυχῇ, καὶ
ἡμῶς ἐτέρου τῇ Μαριανῷ θάνατον ἀπαγγέλλει.

ὡς καὶ πάντες ἀμα πολλὴν ἐξενέειν φείκω,
καὶ οὐχ οὕτως ἀπὸ τῆς περὶ τὸν ὄντος, ὅσοι ἀπὸ
τῆς παλαιᾶς καὶ τῆς τοῦ νῦν ὡς τε ἔχον, καὶ ὡς
ἐπελάττει. καὶ ἐτέρου δὲ, οὐ μάλιστ' αὐτοῦ
χίρσιος, πάλιν παρὰ ταύματα, δι' ἐργῆς καὶ
ὅτι τελεαθέντος ἐκ τούτου, ἢ μέγιστον δὲ θανάτου
τὴν πικρὴν ἐργασίαν.

A vnde maximus omnes horror incessit;
non tam ob rei euentum, quam ob euen-
tus celeritatem. Atque id hoc modo se
habuit, eoque sine fuit terminatum. Sed
aliud miraculum, hoc non valdè dete-
rius, audietis: ab iratâ quidem & hoc per-
petratum; non tamen poenâ mortis con-
clusum.

IE.

ΤΩΝ γὰρ πρὸς ἀμφὶ τὰς πόλεις ταῦτα
ῥητόρων, Εὐσεβίου δὲ καὶ ἑκαστοῦ, ὃ πο-
λὺ κλέος ἐπὶ τῷ ὄντι πρὸς τὴν ἀνθρώπων καὶ
θεοῦ σέβειαν καὶ ἡμερότητα ἔχον, ἐκ τῆς λίαν ἐξ-
αίτης. ὅτι τοῦτον Ἰωάννην τὸν πατρὸς ζῶντα
πρὸς ἀλλήλους ἐφίλη, καὶ πάλιν πολλὰ ἐποίησεν. ἔκ
ἐκ μίας πόλεως ὠρμήσθη τὸ Δαμαλίδος τε
καὶ Σαῖδα τῆς Ηρακλέως τῆς Αμφιτρυωνος.
"τῶν δὲ καὶ ὡς αἰδρα δόξοντι καὶ πᾶσι ἀ-
ρετικῶν ἀκροῦ καὶ περὶ τῶν καὶ ταῦτων τῶν Σε-
λεύχου πόλιν ὑποτιμῶσαι, καὶ πῶς καὶ τὴν
οἰκίαν ταύτην, ἐβούλετο. μετὰ τὴν δὲ καὶ πάλιν
φαιετέραν ἀνέλκω οὐχ ἡγεῖτο ταύτης πικρῶς, ἢ
ὅτι κηδύσασθαι καὶ ταῦτα τῶν ἐκ τῆς μαρ-
τυρίας. ἔκ δὲ δέχεται πάλιν τῶν μεγίστων τούτου
καὶ ἡρώτου αἰδρὸς, τῆς Μαξίμου λέγω, τῆς
"πικρῶς καὶ ἐκκλησίας ταύτης περὶ τῶν
οντες, ἐφίλη οἱ ταῦτα τὸν Ἰωάννην ἐνδὸν τῆς
νῆος τῆς μαρτυρίας ἐκ δόξας καὶ τῆς καὶ με-
σσημερίας τοῦ. τῶν δὲ θαυμαστὸν Μαξίμου καὶ
δυσωπηγῆντες τὸν αἰδρα καὶ ὅτι περὶ τῶν, εἰς-
ελθόντες, οἷς τῶν ἐκ ἀποδοῆς ὅτι ποιεῖν πάθοις,
"ἐργον τε ἡπιοῦτο, καὶ λαξέειν ἡρξασθαι τοῦδα-
φος καὶ πῶς ἀδελφῶς ἐπέστη τούτοις ἢ μαρ-
τυρίας ὅτι τῶν, ἐγκαλεῖσθαι πολλὰς αἰτίας,
"ἐκ πλῆθους, καὶ ὑποχωρεῖν ἢ δὲ περὶ τῶν
λαλοῦντων. οἱ δὲ πᾶσι μὲν ἀρχὴν ἡγεῖται καὶ ἡ
γνώσασθαι. ὅτι καὶ ἡ καὶ ἐκείνων δὲ ἔτι περὶ τῶν
ἐκ καὶ δυσχερῶς περὶ τῶν καὶ τῶν αἰτίας. ὅ-
τι περὶ τῶν δὲ ὅτι οἷς, ὡς καὶ μικρὸν ἐνδὸν, καὶ
αὐτῶς ἐπεχίρῃσθαι. περὶ τῶν καὶ ἢ μαρτυρίας αὐτῶς
αἰτίας, ἐμμελεῖσθαι ὅτι καὶ ὅτι τῶν εἰς αἰτίας
ἀπιδόσθαι λαίπρην. ἔκ, οἷα "τὸ ἀγῶν χαλεπα-
νόντων ὄντι, ἀπῆκε μὲν αὐτῶς περὶ τῶν καὶ
ποίησιν, ὡς μηδὲν μεῖναι τῶν καὶ τῶν αἰτίων ἢ
ἀκρόντων. φοβερά καὶ ἢ μαρτυρίας, ἢ καὶ τῶν
τον πᾶσι καὶ. ἀλλὰ καὶ καὶ βλέπουσα αἰτίων
περὶ οἷς αὐτῶς καὶ δεικνύει τούτου βλέμματις.

QUIDAM in hac Curiâ orator Eu-
sebius nomine, cuius hodiè que
magna nominis celebritas ob ingenui-
tatem, sermonis leporem, comitatem;
quòdque fidei esset integerrimâ; hic in-
quam, Hyperechium, dum in viuis age-
ret, partim quòd ex vnâ vrbe Damalide
& Sandâ ab Hercule Amphitryonis fi-
lio conditâ oriundi essent; partim verò
ob viri sollertiam, & in omni virtutum
genere præstantiam, in summo amore
ac pretio habebat. Quem proinde in
hac ipsâ vrbe Seleuciz mortuum, e-
tiam in ijs quæ ad iusta funerea atti-
nent, magnificentissimè cohonestare
cupiens (maiorem autem & amplio-
rem nullum alium honorem esse arbi-
trabatur, quàm si exequiæ ei fierent,
& sepeliretur in Martyris templo) à
Maximo, præclarissimo sanctissimòque
viro, huius cum Ecclesiæ Antistite,
petit, quòd id sibi facere, & Hypere-
chium in dexterâ & ad meridiem spe-
ctante templi Martyris porticu inhu-
mare liceat. quòd cum Maximus, vir ad-
miracione dignus, quòd hominem re-
uereretur, fieri permisisset: ingressi tem-
plum quibus curæ est sepulcra confice-
re, quum opus aggredierentur, & pau-
mentum incidere inciperent; repente
Martyr his interuenit; ipsos increpans,
audaciam accusans, verbis castigans, &
ut recederent imperans. At illi initio
quænam esset ignorantes (neque enim
remadè inopinabilem & coniectu dif-
ficilem comprehendere poterant) re-
cesserunt tamen, aliquantulum de ince-
pto remittentes: dein denuò rem ador-
tis iterùm Martyr præstò fuit, asperius
iracundiùsque eos de cetero intuita &
(vt solet euenire in rebus quæ acer-
biùs discruciant) extemplò ita exani-
mauit, vt nullum illorum membrum
non contremisceret, ac concuteretur
(terribilis enim Martyr est, non solum
vbi vires suas exserit; sed & si quem ex
ijs, qui talem adspectum commeriti
sunt, fortibus tantum oculis aspiciat)

XV.

* Huius
Maximi
mantis est
apud Nice-
phor lib 13:
c. 1. ex So-
crat. lib. 6.
c. 3.

al. τῶν
καὶ πρὸς

f. τῶν

al. ὅτι πρὸς

ὡς ἡ γ. f.

ἡ γ. f. in
marg. e-
rat: al. ὅτι
πρὸς τῶν

f. πρὸς ἀγῶν
καὶ πρὸς
τῶν

τούτων ἀληθινῶν ποτὶ τὰ τῆδε πόλιν καὶ
 N. s. θεόντων τε καὶ ληϊζομένων, καὶ Μουσῶν "λείαν
 al. λίαν ποιουμένων τὰ πρᾶγματα· ὡς καὶ πόλεις
 ἀνδραποδίζεσθαι, καὶ κώμας ἀνδραποδεῖσθαι,
 καὶ ἀγροὺς καὶ οἴκους ἐπιπληθεῖσθαι, καὶ μη-
 δι' αὐτῶν ὁ ἀγαθὸς πλὴν ἐκείνων ἐπιπρο-
 μίλῳ καὶ ὀρμῇ καὶ λύπῃ· ὁ δὲ ἀγαθὸς δὲ ὁ
 al. τ. τοῦ
 δυνάμιτι
 φιλῶν
 ἰω Δεξιανός, οἷά τ' αὐτὸς αὐτὸς, ἐπὶ γὰρ πρᾶ-
 δρος τῇ γὰρ φυλάκῃ ἰω, μήπως ὁ φρε-
 ριον ὁ πρᾶξιται τὰς νεῶν ὑπὸ τῆς πολε-
 μίας ἡμῶν, ἡ αὐτὸς ὁ νεῶς ὡς πολλὰν χε-
 μὴ μισθός, πόλιν τῇ ἐν χερσὶ καὶ ἀγ-
 ρῷ κόσμον ἀφελὼν, μετὰ κομίζεσθαι τῶν ἐν τῇ
 πόλιν, ὡς ἐν ἀσφαλεστέρῳ καὶ πολυαριθ-
 μῶν χερσὶ, μάλλον, ὡς γὰρ ὁ εἰχὼς, φυλατ-
 τομένη. καὶ ἡ μὲν τῇ ποιήσας, ἐδόκει τι καὶ
 ἀσφαλές καὶ τὰς χερσὶ ἀφελὼν πεποιμένα.
 οὐκ ἔστι δὲ ἀνδρῶν ἀφ' ἡμερῶν ἡμερῶν, νυ-
 κτὸς ἐκείνης ἐπιπληθεύσας, θορύβου τε πλή-
 ρης ἰω ὁ νεῶς καὶ παραχρῆς καὶ βοῆς, τῆς μάρ-
 τυρος αὐτῶν τε καὶ κατὰ ἀφ' ἡμερῶν, καὶ κα-
 ταφρενέσθαι τῇ Δεξιανῶν λεηλοῦσας,
 ὡς ἀδελφοὺς, ὡς ἀδελφοὺς, ὡς μηδὲ τὰς νεῶν
 μηδὲ τοῖς κατὰ τὴν νεῶν βοηθήσας διωκαμένης.
 φθασσας γὰρ ὁ Χρυσανός, ὁ ἱερθεῖ, ὁ ἐμὸς πα-
 ρεδρος, τὰ τῇ πολεμίων εἰς ἐμὴ διεπράξατο,
 καὶ με ἀπειρήσθη καὶ ἀπεισέλησεν· ὁ μὲν αὖ
 τις τῇ πολεμίων ἐπὶ λησεν. Ταῦτα τῇ ἐν-
 δον πρὸς τότε κατὰ δουρῶν κατὰ τῶν καὶ με-
 θύσας, καὶ κατὰ αὐτῆς τῆς μάρτυρος ἀκρύσα-
 σαι ὁ κατὰ, μικρὸν μὲν καὶ τῇ φρενὶ ἐξέπε-
 σον ὑπὸ τῇ δειμῶν· μήτε δὲ τ' ἡμερῶν ἀ-
 ναμῖνασαι ὁ πρᾶξιμοι, ἀπὸ λησας, πόλιν
 τὰς Δεξιανῶν ἀπὸ λησας καὶ διηγήσασθαι, ὡς
 κινῶσας τε καὶ ἀλλοχρῶσας, καὶ πρέμους, καὶ
 τὴν καρδίαν πάλιν· ὡς τὸν Δεξιανὸν μη-
 δι' ὅσον ἀναμῖνασαι ἀναμῖνασαι πάλιν ἐκ
 τ' πόλιν εἰς τὸν νεῶν τὴν τε κόσμον, τὰ τε ἱε-
 ρὰ καὶ λατρυγικὰ σκῆνη· καὶ ὅτι μάλιστα ἐκ-
 μετρίξας τὴν ἐκ παῶν τ' ὀργῆς τῶν τῶν
 μάρτυρας. καὶ ὅσα μὲν ἡμερῶν τῆς τύχης
 δίκης, ποιῶν τὰ τε καὶ ἴσαται· ὅσα γὰρ εἰς ἡμᾶς
 ἦλθεν· ὡς τὰ γὰρ λατύντα, ἀπειρῶν τε ἐκ
 αἰσθημάτων. αὐτὸ δὲ ἐμβριθεύσας τε λατύνον καὶ
 αὐτῶν τῶν ἐλαχίστην πῶν, ἥδη δὲ κατὰ.

A grassatoribus omnem hanc regionem in-
 cursione aliquando infestantibus ac de-
 ripientibus, cunctaque Mysorum præ-
 dam (ut in proverbio est) facientibus:
 adeo ut civitates in servitutem redige-
 rentur, vici diriperentur, agri domus-
 que illorum eluvionibus obruerentur,
 nihilque esset, quod insultum impetum-
 que ac rabiem ipsorum effugeret: Dex-
 ianum, (etenim præfectus tum adhuc
 erat eorum, quibus templi custodiendi
 cura incumberebat) ut homo veritus, ne
 forsan castellum, quod templo præposi-
 tum est, ipsumque templum multis opi-
 bus refertum in hostium veniret potesta-
 tem; omnem argenteum aureumque or-
 natum secum asportans in urbem, ut in
 locum munitiorem, hominibus frequen-
 tem, magisque ut verisimile erat tutum,
 transfert. Quod quum fecisset, cautio-
 rem quidem rationem ac temporis magis
 convenientem elegisse videbatur: ceterum
 nondum una die peracta, instante
 iam nocte, templum tumultu, turbâ,
 clamore completum est; Virgine sursum
 deorsum cursitante, & se contemni à Dex-
 iano, ut imbellem & ignobilem; & quæ nec
 templo suo, eiusque ministro auxilio esse posset,
 dictitante. Dexianus, inquit, Christianus,
 sacerdos, & custos meus, alios antevertens,
 hostilem in modum me tractavit, & ornamentis
 me meus spoliavit: quod nec aduersariorum quis-
 quam facere ausus fuisset. Hæc quum virgi-
 nes nonnullæ quæ tum temporis in tem-
 plo cubabant intellexissent, & ex ipsa
 Martyre vigilantes audiuisent; parum
 abfuit, quin præ timore, mente moue-
 rentur: neque expectantes dum luce-
 ret, sed protinus digressæ, pauentes in-
 terim, colorem mutantes, tremantes,
 corde palpitantes; rem omnem Dexia-
 no enuntiantes narrauerunt. Quare ille
 nec tantillum cunctatus, ornatum om-
 nem, sacræque & diuino cultui dedi-
 catam suppellectilem, ex vrbe collectam
 in templum restituit, vixque hac ratione
 Martyrem mitigare, eiusque iram seda-
 re potuit. Atque hæc quidem talia ac to-
 tidem ferè sunt, quibus mitiores pœnæ
 sunt persolutæ, quæ quidem ad nostram
 noticiam peruenerunt: nam illa quæ ig-
 nota adhuc latent, numero prorsus sunt
 infinita. Quæ verò grauiore & acerbior
 supplicio mulctata fuere, nunc in me-
 dium sunt efferenda.

XVIII

FESTVM erat Martyris, & postre-
musiam eiusdem dies, quem etiam
ἀπὸ τοῦ, hoc est discessionem, quod fe-
stum deinceps finem accipiat, appellare
solemus. eo die omnes; ciuis, exterus;
maritus, vxor, liberi; imperio præfectus,
imperio parens; dux, miles; magistra-
tus, priuatus; iuuenis, senex; nauta, a-
gricola; breuiter vniuersi magnâ animi
alacritate studiosius conuenire prope-
rant: quò Deum orent, ac Virgini sup-
plicent, & diuinorum mysteriorum par-
ticipes effecti, sanctificati, & tanquam
recens absoluti, coporèque & animo re-
nouati, domum reuertantur. Inter illam
porrò hominum frequentiam duo qui-
dam erant Irenopoli nostrâ profecti.
hi igitur, festo atque synaxi finitâ, inter
se & cum alijs multis conuiuium agita-
bant. quumque vt fieri solet, singuli ali-
quid eorum, quæ ad festum spectabant,
cum admiratione deprædicarent; hic
magnificentiam eius ac splendorem, il-
le eorum, qui concurrerant, infinitam
multitudinem; hic primorum Pontifi-
cum celebrem cœtum; ille concionato-
rum in dicendo præstantiam; hic, quæ
ex psalmorum cantu capiebatur, volu-
ptatem; ille peruigilij istius perseveran-
tiam; hic reliquam diuini cultus con-
cinnitatem atque ordinem; ille oran-
tium contentionem; hic multitudinis
impulsionem, ille æstus magnitudinem;
hic tremendi mysterij tempore, modò
adeuntium, modò abeuntium, modò
iterum intransantium, modò recedentium
rursus, vociferantium, rixantium, se
mutuò implicantium, nec inuicē conce-
dientium, dum primo quisque loco sa-
cro sancta mysteria participare desiderat,
certamen & coitionem: tum eo in nu-
mero alter horum duorum, cui nomen
Orentio, interfatus: *Singuli*, inquit, *de-*
strum, quod cuique lubitum est, de festo suspi-
cias; quod ad me attinet, arbitror me longè præ
ceteris admirabilioris ac iucundioris miraculi at-
que spectaculi fructum percepisse: mulierem
enim, ex quadam portica templi prospiciens
vidi, adeò pulcrâ, formâ adeò liberali at-
que eximia, omnibusque venustatis partibus
ita constantem; de toto synaxeos tempore o-
culi mei miranda illius specie adstricti, &
velut clauis affixi, tenebantur; & illud vnum
à Martyre comprecarer, de pulcritudinis illius,
ac nullius rei alterius me compotem faceret. Ec-
hi quidē illorū inter epulandū sermones.

A **H**N ἡ τῆς μάρτυρος αὐτῆς ἑορτὴ, καὶ ἡ τελευταία τῆς ἑορτῆς ἡμέρα, ἡ δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ καλῆς ἡμῶν ἑξοῦς ὡς αὐτὴ πύραυλος ἐχούσης λοιπὸν τῆς ἑορτῆς. ἐν ταύτῃ πᾶς τις ἐπιτρέχεται καὶ ἀσὸς ἐξέτος, καὶ αἰὴρ καὶ παῖδιον, καὶ πρῶτον ἐκ πρῶτον, καὶ στρατηγὸς καὶ στρατιώτης, καὶ δημαγωγὸς ἐξ ιδιώτης, καὶ νέος καὶ παρὲς, ἐξ αὐτῆς ἐκ γεωργῆς, καὶ πᾶς τις ἀπλῶς παρῶντος συλλεγόμενος ἀποδιδάσκειν, καὶ Θεῷ τε προσεύξασθαι, καὶ ἐκτείνεσθαι τῷ πρῶτον, καὶ τυχὼν τῆς θείας μυστηρίων ἀπὸ τοῦ ἡγιασμένου, ἐκ ὧν πᾶς νεοτελής αἰακῆς καὶ ἡλικίας ἐκ ψυχῆς. μετὰ δὲ τὸ πληθύνει ἐκείνης καὶ πᾶς ἡσυχία δὲ καὶ τῆς καθ' ἡμέραν ταύτης Ἑβραίων πόλεως ὁρμηγόντες. ὅσοι ποίνω, τὸ ἑορτῆς καὶ σπουδῆς δὲ ἀγαθῆς, εἰσιδόντες τε μετὰ ἀλλήλων καὶ ἑτέρων τῶν πληθύνων, καὶ οἱ αὖτε εἰσὶν, ἕκαστος τῆς κατὰ τὸ ἑορτῆς ἐθαύμαζεν. ὁ μὲν δὲ λαμπαρὸν αὐτῆς καὶ Φαειρόν. ὁ δὲ τὸ σπουδαῖον λαμπρόν. ὁ μὲν δὲ πλῆθος. ὁ δὲ τὸ ἀρχιερεὺς τὸ σύλλογον τὸ πολὺν. ὁ δὲ τὸ διδασκάλων τὸ ἀμύμον. ὁ δὲ τὸ φημισμένης τὸ ἀψυχοῦ. ὁ δὲ τῆς νυκτερίας τὸ διαρκές. ὁ δὲ τὸ λοιπὸν λαμπρότης τὸ τετραγώνιον καὶ ὁρθογώνιον. ὁ δὲ τὸ ἀντιμέτωπον τὸ ἀπὸ τοῦ. ὁ δὲ τὸ ὄχλου τὸν ὠθημένον. ὁ δὲ καὶ τῆς πύρας τὸν ὑποβελών. ὁ δὲ καὶ τῆς ἐκ τῆς φρενὸς μυστηρίου ἐνστασις αἴμα. ἐκ σφύρας τῆς δὲ τῆς προσόντων, τῆς ἡδὲ ἀπὸ τοῦ τῶν, τῆς ἐπισιόντων πάλιν, τῆς ὑποκαρπύων αὐτῆς, τῆς βοώντων, τῆς φιλοκρυψάντων, τῆς ἀλλήλων ἐμπλεκομένων, καὶ μὴ εἰκόντων ἀλλήλους, δὲ τὸ πρῶτον τις μέγιστος βύλας μετὰ τῆς ἀγασμάτων. ἐκ τούτου δὲ ὑποβελών καὶ τῶν δυοῖν ἑτέρως, ἐκ ὅνομα ἡ Ορεντίων ἕκαστος μὲν, Φησι, ὑμῶν, ὁ βύλας ταύμας ἔγωγε τὸ ἑορτῆς ἐγὼ δὲ αἴμα ὡς ταύμασι πύρας πύρας ἐκείνης ἀπολέσθαι καὶ ταύμας καὶ ταύμας. καὶ γὰρ ἐθαύμαζον γύμνασι, ἀπὸ τῶν τῆς κατὰ τὸν δὲ καὶ πύρας, ὅπως αὐτῶν πύρας, καὶ αὐτῶν πύρας καὶ πύρας, ὡς πύρας τὸ σπουδῆς καὶ ἐκείνης ταύμασις καὶ πύρας τῆς κατὰ τὸν πύρας, ὡς καὶ τῶν μόνων ἀπὸ τῆς μετὰ τῆς μάρτυρος, τῆς ἐκείνης ἐκ τῶν καὶ καὶ πύρας, ἐτέρως δὲ μὲν καὶ οἱ μὲν πύρας ἐκ τῶν λόγων τῶν τῆς ἐκ τῶν πύρας ἡσυχίας.

[illegible]

ΠΡόσφσι δέ μοι ἔπειρεν, ἡ πολὺ μ' ἔπει-
 ρεν ἀπολὺ πόμπημον· οἶμαι ὅως καὶ φοβε-
 ρώπειρ· διόμορμον ὅμοις ἐν ἀνδ' τοῖς θαύμασιν

A Noctu verò , quum ceteri dormirent , Orentio autem ex diurnis cogitationibus somnum capere non posset , iisdem visis abripi cœpit. Cernere enim sibi videbatur , vt ipsemet præsensibus referebat , Martyrem in templo suo super throno excelso ex auro fabrefacto , & altè sublato , sedentem ; & singulis , qui ad festum hoc publicum conuenerant , dona magnifica , multa , sèque quæ illa largiebatur digna , eiusdem celeberrimi conuentus causâ impertientem. *Ad extremum* , inquit , *ad me quoque respiciens* , ait : *Hæus tu , bone vir , quòdnam horum donorum accipere postulas ? num mulierem , cuius amore perdidit captus , vt illa potiri posses , me obsecrasti ? abi , prehendo , habe , fructe eo dono . Et ego* , inquit , *nimia lætitiæ gestiens , accepto hoc munere me subdaxi . nam & mulier inter cetera , quæ à Virgine dissipiebantur , adstabat . Visionem autem & narrationem hanc talis subsequutus est exitus .* Horà iam vna vix elapsà , dæmon quidam rabiosus & atrox in illum insilijt , dilaniauit , discerpit ; & Persarum more ipsum exco- rians , pelle suâ denudauit , vermibusque & sanie ita extemplò repleuit , vt omnes qui propè aderant exanimati , mutique redderentur ; ac tantum non vitâ priua- rentur , ex subito illo , quod euenerat ,

C malo . Tam grauis illa oculis omnium lues insidebat . Atque hæc illa erat mul- lier , malè & impiè ab eo conspecta ; peius autem in amplexum petita , quæ ad ex- tremum miserrimum illum perdidit . Quum enim nec in tertium diem durare posset , de medio à dæmone sublatus est , pœnâsque impudici intuitus , contume- liæque ac vecordiæ in Virginem , luit . Neque factum istud quemquam latuit , tragico planè sermone dignum , cuius- que dedecoris & infamix nota ex tali eius nece orta , ad nostram vsque æta- tem posteris eius inusta adhæsit . Quin mihi quoque miraculum hoc referenti

D vehementem timorem terrorémque in- tulit ; vt agrè rem tam horrendam , tre- mēte manu , litteris prodere potue- rim .

SED & alterum nunc sese mihi offert, **XIX.**
 Spriore illo non multò inferius, quin
 potiùs, meo iudicio horribilius, ad reli-
 qua tamen miracula meritò ipsùm quoq.

Vatic. 22.
καρπύων,
quid si
καρπύ-
ων;

adscribendum : ut qui in hunc librum incidierint, id pro præcepto ad continentiam habeant, oculosque suos ab adspectu rerum obscenarum atque impuratum, ac Martyris oculis indignarum, seuocare adfuerant. Quare maxime inductus sum (quippe qui non nisi illa, ex quibus pretium operæ peti possit, referre constitui) ad hoc quoque miraculum referendum. Duo quidam vnà hanc urbem egressi, vnaque in templum ascendentes, non orandi studio, sed libidinis explendæ, in eandem ambo perniciem incidierunt. Etenim quum iniusto compendio alicundè aurum confecissent (ex pecunijs, opinor, ijs, quæ Regi ab illis, quos lex iubet, pendi solent) iniustius iniquo illo quæstu abusi sunt, crapulæ ac ebrietati indulgentes, ijsque penitus, ut ita dicam, immarcescentes, idque sub Martyris Virginisque nostræ conspectum. Nam in quodam eius horto infelices illi prandentes, pessimum exitum pessimæ libidinis suæ inuenerunt. Etenim cum iam immoderato vini potu extuarent, ad impuras quoque actiones animum adiecerunt (quod sine haud dubie ebrietate tenuerunt) & fortè fortuna in virginem quandam extra sacra septa exerrantem incidentes (dæmone ita hanc fraudem machinante; quo hoc inuitamentum praua voluntas, finem vindictæ, & stimulum suum culpa consequeretur) virginem illam ad se trahunt, & conuiuio, lectoque adhibent. Sed rei euentum hinc mecum meritò quis admirètur. Simul enim ac Martyr sensit, vnâ ex virginibus suis peccati nexibus irretitam, & inter duos lupos agnam implicatam teneri, ac in paratū exitij barathrum deinceps præcipitari; quàm potuit celerrimè ad hortum contendens, & somno adhuc obrutis, virginèque intactâ, superuenit. propterea enim quod ebrietas illos prius arto somno oppressisset, inde factum est, ut peccato locus nondum fuerit, ipsaque ebrietas hic suam quandam utilitatem habuerit. Et quid vos, inquit, improbißimi impulit, ut columbam meam ex domo mea abductam, & ad vos receptam, violare cuperetur? atqui cura mihi erit, ne pefarum huius ausus pœnas luat. Quibus dictis ad suum se templum locumque conuulit. Ceterum illi terrore sibi ab ipsâ iniecto, metuque ob ea, quæ scelestè attentarant, quæque audierant, perculsi,

A ἐφραδύναι· ὅτι τοῖς ἐν τῇ χειρὶ τῆς ἐκείνης
τοῦτο (φωροποιῶντες εἶ) πρὸς γέλωτα, καὶ πῦ-
ξι τοῖς ὀφθαλμοῖς μὴ αἰόσια βλέπειν, μηδὲ
βίβλα, μηδὲ τῇ τῆς μάρτυρος ἱμνῶν
αἰάτῃ. δὲ μάλα καὶ περὶ αὐτῆς καὶ γὰρ ἐ-
λογὰ μὴ παροίεσθαι· πρὸς δὲ τὸν διηγή-
σασθαι τὸ θαῦμα κάλλος ἐπέχειν. ἔπειτα
γὰρ ἅμα δύο ἐκ ταύτης τῆς πόλεως, καὶ ἅμα
κάλλιν αἰελοῦντες εἰς τὸν νεώ, ὃν ἔχοντες ἐ-
χῆς, ἀλλ' ἔχοντες περὶ αὐτῆς, ἅμα κάλλιν ἀετι-
πίου τῆς κακῆς. ἔτι γὰρ ἀδίκως τοῖς χειρὶ
B ἀποκαρδύσαντες· οἷμα δὲ καὶ ὡς ἀπὸ τῆς τῆς
βασιλῆς καὶ βασιλοῦντων ὅφ' ὧν καὶ καπελά-
λεσθαι τόμος· ἀδικώτερον κατεργάσθαι τῆς
κακῆς τοῦτο λήμματα, κατεργάσθαι, μεθύον-
τες, πόματα ἔχοντες κατεργάσθαι, ἔτι ταῦ-
τα ὑπὸ μάρτυρι τῇ κτῆσι. καὶ γὰρ ἐν τῇ
αὐτῆς ἡμεροποιουμένη κήποι οἱ δούλοι, καὶ δὲ
κακῆς τοῖς κακῆς ἐργάταις περὶ αὐτῆς. καὶ γὰρ
ὡς ὑπὸ τῆς ἀμελείας διεφλέθησαν οἰοποιίας,
ἥδη ἔτι πρὸς ἀνοσιουργίας ἐβόλῃ· ὅφ' ἔτι
C ἄλλος ἐστὶν οἰοποιίας ἀνέδωκεν. καὶ δὲ ποτε κτῆ-
σι ἐξ ὧν τῆς ἱερᾶς σκηνῆς ἀετιπλοῦνται α. σκηνῆς
δύοντες· ὅτι καὶ τῆς τῆς δαίμονος ὅτι σκηνῆς
σκηνῆς, ἥδη καὶ τὸ ἐνδοσύναι ἢ κακῆς ἡ βύ-
λη, καὶ τῆς ἡ πύρεα, καὶ καὶ τῆς ἡ ἀμύρλια·
ἐφέλκον· τε πρὸς αὐτοῖς τῆς κτῆσι ταύτης,
καὶ περὶ αὐτῆς οἰοποιίας ἥδη καὶ ἐμύρλια· ἔτι καὶ
θαυμάσιον ἂν τις τὸ σημεῖον αὐτῆς γὰρ
ἢ μάρτυρος, ὡς ἄρα μία τις τῆς αὐτῆς κτῆσι
καὶ ἀετιπλοῦνται καὶ λαίπρως βόλῃς ἀμύρ-
λιας, ἔτι μετὰ δύο λύκων ἢ ἀμύρλιας συμπε-
πόδισται, πρὸς ἔριμιν ἀπὸ λείας ἐλκυσμένη
D βάρβαρον, ὡς εἶχε τὰς ἐφίσταται ὅφ' κήποι·
καὶ πύρεα ἐπὶ κατεργάσαι, μηδὲ πύρεα καὶ ἀμύρ-
λιας τῆς κήποι. καὶ γὰρ μέγας περὶ δουλοκρα-
τίας αὐτοῖς ὅφ' ὅπως, ὅφ' ἔτι καὶ ἀμύρλια·
ὡς ἡμεῖς, ἔτι μέγας πύρεα. εἰς τὴν γὰρ φησι,
ὡ κακῆς, τῆς ἀετιπλοῦνται τῆς ἀμύρλιας
τῆς ἡμεῖς οἰκῶν ἐν μέσῳ ἀπειλήσεται, καὶ δὲ
φθίρει βύλας; ἀλλ' ἐμοὶ, φησὶ, ὅπως δὲ πύρεα
δύρεα ὑπὸ οὗτο ἀνέδωκεν ταλμῆμας,
μελῆς. καὶ δὲ ταῦτα εἰπὼσα, πρὸς τὴν αὐ-
τῆς ἀπῆλθε νεώ καὶ χῶρον. οἱ δὲ, ὡς κτῆς αὐ-
τῆς μὴ ἐκ δὲ ματαπώδιντες, ἔτι ὅφ' ὧν τῆς τελευ-
κατέμ, ἔτι ὅφ' ὧν ἀμύρλια κατεργάσαι.

πλὴν μὲν κερήναι καὶ αὐτὴς κερήναι ἀπίπε-
ψαν, πολλὰ τῇ μέτῃ καὶ τὰ ὕψος τίως δι-
χρειστήσαντες. αὐτοὶ δὲ ὄχοντο παρ' ἐπαύλει.
Φεύγοντες, ἐλελύθησαν δὲ ὡς ἄρα καὶ φεύγον-
τες οὐκ ἐφύγον, καὶ τὴν τόποις διήγει ἀγῶ-
να.

Ε. Εἰρήνη
ντ. v. &
proximo
miracu-
lo.

ἀμείβοντες, ὥστε ἡσάν " Ἀρβύων. οὐ πολὺ
χρῶν διεγύμνατο χρεῖος, καὶ ὑπὸ μὲν τῇ αὐτῆς
ἡρώδου αἰτίας ὡς παρ' ὑποσημαίου πινός, τῇ
τῷ χρεῖος λέγω κλοπῆς, ἀφ' ἧσπερ καὶ ὁ κα-
κῶς καὶ ὅτι τὰ κακὰ χειραπαλῶν ἔχον. ὑπὸ
τῇ αὐτῆς ἀμύβῃς ἀπώλῃ, καὶ ἐν ᾧ τῷ ἡ-
σίσθησαν τῷ πῶ πλὴν δίκην ἔδωκε. πολλὰς μὲν
εἰς τὸ δαδραῖαι πλὴν δίκην ὁδὸς καὶ ἀτραπίς
καὶ εἰσόδους ὑπὸ αἰόας κατασφισσάμενοι καὶ
ἐνδηγῆσαντες, ὅ μιν καὶ δαδραῖαι διωκτέ-
ται, ὥστε τῇ αὐτῆς μύθῳ μέγιστον καὶ ἀκοίμητον
ὀφθαλμῶν, οὔτε τὸν τῆς δίκης ὑπὸ αὐτοῖς ὀ-
δόντα ἔχον. ὁ μὲν γὰρ εἰς τὸν ποταμὸν τῷ
ἐκ τῆς περὶ μίδου, τῆς καὶ τῷ αἰσῆς αὐτὸν ὡς
ἡμᾶς, " καταληφθεὶς ὄχετο, πολλὰ τῇ παρ'
τῷ πῶ παρ' ἐπαύλει μεμφομένοι. ὁ δὲ καὶ ἐ-
περὶ πάλιν δαδραῖαι ἔχον, καὶ αὐτὸς ὄ-
χετο. τῇ αὐτῇ δὲ ἀμφω καὶ χρεῖος καὶ τῶν τῶν
ἀπώλειαν ἔχον. ὡς δὲ φασὶ καὶ τὸν αὐτὸν ἔλα-
χον τῶν, τὰ δὲ καὶ τὸν τῆς περὶ μίδου καὶ ἀ-
μύβῃς. τῷ δὲ καὶ πῶ αὐτὸν τῷ ἐκείνῳ πο-
λιτῇ καὶ συγχεῖν ἐπὶ τῷ μιν. ἥδη δὲ καὶ τῷ
δυναὶ μιν Εἰρήνη πολιτῇ λαίπῳ ὑπολείπε-
ται. ἥς εἰ ἀμνημονώσαντες, μεγίστου θαύματος
ἐκείνῳ. " λήσαντες αὐτοῖς ἀποστρεφόμενοι.

malim i-
ξίδης

for. κα-
τα-
λαίπῳ

in exēpl.
ἀποστρε-
φόμενοι

Κ'. ΠΑΠΠΟΣ τριγυρῶν καὶ ΑΥΛΕΡΙΟΣ
βυλάται μὲν ἦσαν ἀμφω, καὶ πινός δὲ
φραγδαῖος διαπύμας κρινοί. οἷος δὲ ἡ
οἰμῇ, τὸ διαπύμα τῷ. ὡς δὲ καὶ ὁ χρεῖος
παρ' ἐπαύλει, καὶ ὁ οἷος ἐπαυλίσθη, τῷ φρα-
γδαῖος ἐν δότῃς ὅτι ἡμέρας ἐκείνης ἀποφε-
ρμένοι. ὁ μὲν ΑΥΛΕΡΙΟΣ καὶ τὸ συμβαλὲν ἐπέ-
σι τῷ βίῳ, ὁ δὲ ΓΑΠΠΟΣ τῇ τῷ τελευτῇ τῶν
ὀφθαλμῶν τῷ ἐκείνῳ παύσαι κατεχρήσατο, τὸ
μὲν καὶ παρ' ἐπαύλει αὐτοῖς κέρδος εἰς αὐτὸν μόνον
ἐπεπλάτμενος, τοῖς δὲ ἐκείνῳ παύσαι τὰ ἐλλείμ-
ματα μόνον ἐκείνῳ παύσαι. ὡς δὲ πλὴν ἐπὶ λαί-
πῳ τὸ δυσχρημα, ὀφθαλμῶν τε, καὶ τῷ ὄντων αὐτοῖς
ἐπὶ μικρῶν χρηματίων ἀπώλειαν. ἡ δὲ ἡμῶν, ἡ
μὴ δὲ ποτε μὴ δὲ τῷ παρ' ἐπαύλει ἀφροσύνης δόξα,

A virginem integram adhuc remiserunt ;
& magnas gratias cum vinolentia, tum
somno habentes, incitato cursu se in fu-
gam dederunt : ignari scilicet se, ut ma-
ximè fugerent, minimè tamen malum
effugituros, quum nunc per hæc, nunc
per illa loca oberrando, intra Irenen-
sium semper fines consisterent. Neque
multum temporis intercessit, quin ob
idem crimen (auri videlicet furto auer-
si) rei agerentur ; eo maximo indicio,
quod hinc suppeteret ipsis, unde scædis
comestationibus ip suam perniciem in-
dulgerent. Sed reuera suum ipsis in Vir-
ginem scelus exitio fuit. Quin eo ipso
in loco, quo impium hoc facinus com-
miserant, pœnas dederunt ; varias qui-
dem multiplicisque vias, diuerticula,
& exitus ad declinanda supplicia, præ-
vecordia comminiscences ac subinde al-
ternantes ; maximum tamen perungi-
scinque Martyris oculum, aut præstitu-
tum sibi genus supplicij minimè euitare
valentes. Nam alter in flumen hoc, ex
pontone, ipsam ad nos trajiciente, de-
turbatus perit ; vehementer suam in om-
nibus temeritatem accusans : alter ve-
rò alio rursus mortis genere, & ipse è
medio sublatus est ; eodem uterque tem-
pore ac loco extincti ; idem, ut aiunt,
hic sepulcrum sortiti : fortè etiam idem
[apud inferos] liguritionis ac peccati.
Atque hæc ab ipsismet ipsorum popu-
laribus & propinquis accepi. Sed iam ter-
tium Irenopolitanorum par nobis est
deinceps reliquum : quod si silentio præ-
teriremus, maximo nos ipsos miraculo
imprudentes priuaremus.

PAPPVS igitur & Aulerius decurio- X X.
nes erāt, & militaris cuiusdam sum-
ptus administrandi uterque consortes.
Rei, ut arbitror, frumentariæ hic sum-
ptus erat. progressu autem temporis,
quum frumentum istud militum, quod
singulis diebus in panibus illi accipie-
bant, absumptum esset ; Aulerius for-
tè è vitâ excessit. Cuius morte Pappus
ad insidias filiis eius struendas abusus est ;
quæstum, qui æquè ad utrumque spe-
ctabat, ad se vnum transferendo, libe-
risque Aulerianis reliquias tantum quæ-
dam concedendo. ita ut duplex illis
fuerit incommodum, patris orbitas,
& pecuniolæ quæ ipsis superauerat, ia-
ctura. Quid ergo hic Martyr, quæ
nunquam nec extorres quidem negligit,
cccc iij.

sed curam patrociniūque omnium calamitosorum & iniuriā affectorum suscipit: properans, ciuitatem & dēsq̄ iniuriosi istius hominis occupat.

Ex somno infans supra caput adstiterat illi. ut alibi Homerus ait. *Quenam haec tua, inquit, vir optime, cum pupillis contentio? quae hac aded impudens in orphanos sycophantia? quid te tantoperē inexplēbilis cupiditas inflat? ut simul omnia, Deum, fidem, conscientiamque inter vos mutuat pro nihilo ducas; quod vile aliquod lucellum consequare? quod nec tuam familiam valde auxeris, & demtum ipsorum res vehementer laeseris? Quare hoc tibi pro comperto habe, inquit, Aulerium, qui apud vos ē diuis excessit, atque hac de causa abs te iniuriam accepit, ad Christum Regem omnium tui accusandi causa accessisse, mortisque sententiam iam nunc contra te prolata: & paullo post, quae ad illū pertinent es relicturus, ibique administrationis rerum communium habetenu inter te & Aulerium rationem redditurus. altera quippe ab hac hebdomade, hac ipsa omnino die, es moriturus. His dictis, abiit illa, hic surrexit; aded prae pauore contremiscens, ut nulla corporis eius pars conquiesceret, sed singula eius membra agitatione, concussione, tremore, completerentur. Nam & caput ipsi vehementer mouebatur; oculi offulis iam tenebris circumerrabant, lingua remittebatur, dentes stridebant, cor palpitabat; & quidem tanto cum impetu, ut ē corpore reliquo casurum videretur; pedes porro ita crebro & infirmē vacillabant, quasi à materiā aliqua molli & fluxā ad ingrediendum impellerentur. in id verò tantum adhuc resistebat, ut iniustitiam suam profiteretur, sycophantiam repudiaret, beniuolentiam intempestiuam commōstraret; nihil autem inde emolumentisibi compararet: quod, quae ab eo gerebantur, necessitas non voluntas libera expressisset. Vix igitur praeannuntiata dies illuxerat, quum ille sublatus est, & praedictionis veritas exitu comprobata: aded ut neminem, qui apud nos vitam agunt, haec illius ex iniquitate orta calamitas lateret. Verum age Lector (* idem enim mihi iterum dicendum) à tristioribus ad hilariora miracula, à seuerioribus ad iucundiora digredere: quod animos nostros timore contractos, suauiori & leuiori quapiam narratione oblectemus non nihil, ac recreemus. Quae igitur nota habemus, in medium rursus proferamus.*

* Refer ad miraculum IX quo simul et sicca lacus erum de scribitur.

ὁμοίως ὃ κηδομένη πόντων τ' πονέντων ἐ ἀδελφύων, ἀπειδὴ, ἐ ὅτι καὶ ἀλαμβὰς τ' τῆ ἡδικηκότος ἐ πόλιν ἐ ἐστὶν αὐτῷ κακὸν οἶον. ὡς πρὸς Φησι Ομηρος· καθάρην ἐπέση. Τίς γάρ, Φησι, ὡ βέλπης, ὃ πόντος· οἱ πρὸς πῆς ὀρθαυὸς πόλεμος, ἵε ὃ ἡ αὐτῶς αἰαδὴς σε καὶ τῷ ἐρφαίνον συκοφαντία; ἡ δὲ σε πόντιν ἡ ἀπληγία κατέφλεξεν, ὡς ὁμῶς πόντα παρῶν, ἐ Θεῶν ἐπὶ πῆσιν ἐ ὃ κ' ὅλληλ' αὐτῶν πωλεῖται· ἵνα δὲ πόντιλ' αὐτῶς ἐλίγα κερδέης, ἀπ' ὅτι τ' ὅν οἶον αὐτῶν, ἐ τ' ἐκείνῳ βλαψῇ; πόντως πρὸς γὰρ ἰαθὶ Φησι, ὡς ὃ πρὸς σοι τεθνηκώς ΑΥΛΕΙΟΣ, ἐ δ' ἔχ' τῷ ἀδικημένος. ὃ πόντιν βασιλῆα Χερσῶ πρὸς πῆλιν κατὰ σε· ἐ ἡ κατὰ σε ἡ φος ἡδὴ θανάτω φέρεται ἐξέλιξεν, ἐ μὲν ὅσον ἐδὲ πῶ ὅτι καὶ ἀδελφῶν τὰ ἐκείνῳ, ἐ αὐτῷ τῷ ὅτι καὶ λόγῳ δώσῃ δίδυνας. τεθνήξῃ τ' δ' αὐτῶς ἐδὲ μὲν αὐτῶς καὶ τ' αὐτῶν αὐτῶν πόντως ἡμέρας. ὅτι τῶν ἡ μὲν ἀπὸ τῆς ὃ αἰεσι, πόντος· ὅτι τ' δίδυς κατακινῶντος, ὡς μὲν ἐπὶ αὐτῶν ἡμεῖς αὐτῶν σώματα, βραχυμῶν τ' ἐ κλόνος ἐ ἐξέμ' πόντα πληρωθῆναι τὰ μὲν. ἡτε γὰρ καθάρην ἐκκαθαίρεται, ὅτι ὅμματα ἡδὴ λήπτων γὰρ πῶ πρὸς πῆλιν, ἐ ἡ γλῶσσα παρῶν, ἐ οἱ ὀδόντες ἐπατάγῃ, ἐ ἡ καρδία ἐπαλλε· ἐ ὅτι αὐτῶς αἰαδὴν, ὡς ἐ πρὸς ἐκπῆλιν δοκεῖ τῷ λειπῶν ὅμματα· τῶν δὲ, ὡς ἐπὶ πῶν γὰρ ἡ καὶ ἀφ' ὅριος αἰαδὴ καὶ μὲν βαίον, οὐ πῶ συχά τε καὶ ἀσκήματα ὑπὸ λῆσθαι. πρὸς ὅσον τῶ αὐτῶν μόνον, ὡς ἐ τ' ἀδικίας ὅμολογῆται, ἐ ἵε τ' συκοφαντία, ἐ τ' ἀπληγῶν ἐπὶ δὲ αὐτῶν φιλαδελφίας· ὅτι αὐτῶν δὲ μὲν ὅτι αὐτῶν ἐπὶ, ὅ μὲν γὰρ μὲν, ἀλλ' αὐτῶν λειπῶν ἐπὶ τὰ πρὸς ἀμείβεται αὐτῶν. τ' γὰρ πρὸς ὅριος ἡμεῖς ὅσον ἀφ' αὐτῶν μόνον, ἀφ' ὅριος τε, ἐ ὃ τ' πρὸς πῆλιν ἀφ' αὐτῶν ἐδὲ αὐτῶν τῶ τέλ'· ὡς μὲν αὐτῶν μὲν τ' κ' ἡμῶν, μὲν τῶ κ' ἐκείνῳ ἀφ' ὅριος τ' μὲν ἀδικίας συμφέρει. ἀλλὰ γὰρ δὲ μὲν αὐτῶν τῶ πῶν γὰρ μὲν πάλιν ὅριος· ἀπὸ τῶ κατὰ πῆλιν ὅτι τὰ φαιδρότερα γὰρ αὐτῶν, ἀπὸ τῶ ἐμὲν αὐτῶν ὅτι τὰ γὰρ αὐτῶν. ἵνα καὶ συσταλῆται ἡμῶν αὐτῶν τῶ φέρεται τῶ φυχῶν ἀφ' αὐτῶν τε καὶ αὐτῶν αὐτῶν γλῶσσῃ παλιν ἐ πρὸς πῆλιν πῶ δὲ πῶν. ἀφ' ὅριος ἐγὼ μὲν, πάλιν εἰς μέσση ἀφ' αὐτῶν.

γάρ· ὡς ὃ καὶ παῖδες ἰατρῶν ἀπειρήκεσθαι, καὶ
 αὐτοὶ ὃ χρηστὸν λαίπρην αἰ. θεοπίνης βοηθείας ἐ-
 νομίζον· καὶ, ὅτι πᾶσα ἐλπίς αὐτοὺς ἐπιτε-
 λαίπει ζωῆς, καὶ αὐτοὶ πρὸς τὸ μόνον χρη-
 στεύοντες τῷ ἰατρικῷ καὶ, πάλιν μὴ τυχεῖ, ὅτι
 τὸν καὶ καὶ αὐτῶν, τῆς ἐκείνου ὅλως λαίπρην
 ἐξήρητο θεοπίνης. ὅθεν καὶ ἡ μὴ τυχεῖς ἐπιτελαί-
 νεται φιλόλογος γὰρ, ὅτι φιλόλογος, καὶ αἰεὶ χαί-
 ρουσα τοῖς λογικώτεροι διφραμαδιστῶν αὐτῶν ἀ-
 παλλάτῃ τῇ κινδυνώου τὸν αἰ. θεοπίνης ἀπαλ-
 λήτῃ ὃ οὐτως. ἐπιφοιτήσασα νύκτωρ αὐτῇ,
 καὶ ὡς ἔτος αὐτῇ πρὸς τοὺς δὲ ὁρῶντας αἰεὶ ποιῇ,
 πρὸς αὐτῇ τε αὐτῇ ἢ πῶς εἴη τῇ γήμῃ-
 τι, ἀλλ' οὐκ ἔρετο, ὅτι τε πᾶσι, καὶ ὅτι βούλοιστο.
 ὁ δὲ ἔπαυσε αὐτῇ ἔφη·

21. πύρι . Οἶδα, " πῆτι ταῦτ' εἰδὴν ποῦτ' ἀγροῖα:

al. διωχόν-
τες· οὐ γὰρ μὲν οὐκ Ὁμήρῳ. οὐδὲ λαβὼν, "δυσωχότερον
μᾶλλον, ἢ ὅτι Ἀχιλλεὺς τότε πρὸς τὴν εἰαυτῷ
μυτίαν τὴν Θέτιν, εἶπεν· ἴνα ἄμα καὶ παρ-
εβλήῃ τὴν αὐτὸς αὐτῷ τέχνην, καὶ δυσωπήσῃ
τὴν παρῆκτον τῷ χαλκίστῳ βίτῳ καὶ ἀρμυ-

for. deest διαφάν. " ὅπι μὲν δ' ἔσασα γυνὴ ἡ μάρτυς,
vocali- ἔ καθεῖσα ὅπι τὴν ὡ αἰσθί, ὅπι τὴν ὡ ἔπι, θαυ-
pi. quæ μάσασα ὃ ἔσθι ὡς μάλα ἀρυσθίως ἀπεκρί-
statim re νατο, ψηφίδα πινά, ἡ δὲ μὲν χεὶρ πότε φέ-
petitur. ρισα ἔτυχε, καλλίστην τε δοκιδόσθην εἶ), καὶ ποι-
κίλλων, ἔ τ' κατεχρύσας χεὶρ ὡς μάλα ἀπα-
δουστόν, ὁρῆται τὴν αὐτὴν αὐτὰ, ἔ σὺ αὖτε τὰ
βαχίλῳ πῶρε καλὸς αὐτὸς ὡς καὶ Φουγαδούσῳ τ'
νόστον διωαμένῃ, καὶ χεῖρ σάξ τ' σάπτεται. δι-
χεῖ) αὐτὴν ὁ Αλυσίος. ἔ ἐπὶ μὲν ὡ ὕπνου κα-
τεχόμενος ἐδόκει τὴν ἔχειν, καὶ μάλα ἀκριβῶς πε-
ρισφίλῃ τὴν χεῖρ, ὡς ἔ ζῶντος καὶ ὑπνίου σά-
χυρον, ὡς δὲ καὶ ἀπὸ πλάγῃ μὲν τὴν ὕπνου, αἰα-
πυξας δὲ τὴν χεῖρ ὡς ὅταν σάπτεται, ἡ κατὰ τὴν
ἐδόξε καὶ ἀληθῶς εἶ) οἶατο ὁ οἶατο ὡς καὶ μὲν
τ' ἀρρωστίας καὶ λύπῃ προσλαβόν. πῶς γὰρ ὁ
ἐλπιᾶσθαι μὲν χεῖρ, ὡς πᾶσι τὴν ἐσόμενον.
μὴ γινόμενον δὲ, σκιμασίαν ἔχει πῶς τ' ἀγ-
νηδία, καὶ μάλλον κατεῖπε καὶ εἰσδιώτ' τ' ψυχὴν
τ' πεποιθότος. ἀλλὰ γὰρ τ' ὁδυνῶν αὐτὴν καὶ τ'
λύπῃ ἐλυσεν ὁ παῖς Σολύμος, μὲν μικρὸν ὅ-
σον ὅπι φανεί, καὶ τ' ψηφίδα ἐκείνῳ ὅπι τ' χε-
ρὸς ἔχειν, ἡ δὲ ἡ πῶρτος ἐδόκει νύκτωρ κα-
τεῖχον καὶ διδωκίαν τὰν ποσὶν. ἀρα ὃ ὡς δὲ καὶ
πλάσμα εἶ) καὶ μῦθος ὁ λόγος ὅτι τ' θαύματος

A De quo sanando quum medicum iam desperassent, malumque humanam deinceps opem vincere censeretur, atque omnis vitæ spes virum destitueret : ad Martyrem, vnicum huiusmodi malorum perfugium, se recipit; templumque ingressus, de cetero omnes illinc sanitatis recuperandæ rationes suspensas habuit. quo factum est, vt Martyr, festinatione vsa (litterarum enim amans est, & poëtices studiosa; ijsque qui laudes suas accuratiore oratione prosequuntur, assidue delectatur) hominem vitæ periculo liberat ; idque hoc pacto. Noctu ei sese offerens (vt illi solenne est apud ægrotos) ipsoque habitu quænam esset ostendens, protinus ex ipso est percunctata, quo morbo laboraret, & quidnam postulare? At ille sermone excipiens ait :

Omnia nota tibi : quid Verbi nota retexam ?

qui versus ex Homero est: sed quo hinc *Iliad. 19*
multo magis appositè, quàm Achilles
tum ad matrem suam Thetide, usus est:
per quem & artem ipse suam egregiè cō-
mendaret, & pulcherrimo hoc atque ap-
pissimo carmine Virginem sibi propi-
tiam redderet. Quæ subridens, & par-
tim viro, partim versu oblectata, quod-
que tam commodè respondisset admira-
ta; calculum quendam, quem tum ma-
nu tenebat, pulcherrimum, ut videbatur,
variisque maculis distinctum, & manui,
cui inerat, non ineptum, illi porrigit; at-
que ut collo admoueat, utpote efficaci-
tate fugandi morbum & sanitatem resti-
tuendi præditum, adhortatur. Capis
hunc Alypius, ac somno adhuc detentus
sibi habere, & manu arctè, tanquam sa-
nitatis ac vitæ pignus, sibi complecti vi-
sus est. Expergestus autem, & manum
explicans, nihil inuenit; & se in errorem
inductum, & somnium illud verè som-
nium fuisse coniecit: ita ut unâ cum
morbi ægitudine, dolorem insuper ani-
mo haulerit. Fit enim ferè, ut quodcumque
speratur, animum oblectet, tanquam omnino
futurum: idque si non eveniat, acerbiorum quo-
dammodo dolorem excitet, pungatque acrius eg-
animum malè habentis profundius penetret. Ve-
rùm hunc dolorem ac mœrorem om-
nem filius eius Solymius ademit, paulò
post improvise interueniēs, & calculum
illum manu tenens, quæ Virgo noctu ha-
buisset & ægrotanti dedisset videbatur.
Quid? nōne figmentum ac fabula cō-
memoratio huius miraculi censi possit?

ὅτι ἐφ' ὅσον. ἔγω γὰρ πῶς ἡμῖν ὁ θαυμα-
στὸς Εὐδοκίος ἀπήδειλέ τε καὶ διηγήσατο, αὐτὸς
καὶ λαμπρὸς, καὶ πειστικός, καὶ δεισιδαιμόνιος, καὶ
μακάριοι παρεσβύων. Ταρσὺ δὲ πάλιν κατέστη
ταῦτ' αὖτε πόλιν οἰκῆν καὶ χρυσάειν.

Κτ'.

Α Ρέταρχος ὁ πατὴρ ἡμῶν ὁ αὐτὸς ὁφιστὴς, ὅς
εἶπε ἀσπὸς ὅτι πολλοὶ εἶπε ἀπὸς, εἶ-
πειν ἔγω καὶ γὰρ ὁμοίως ἐκείτ' ἐν ἀκμαίῃ τε
καὶ αὐτὸς ἐπὶ τηλῇ, ὡς δὲ σκεπτεῖν εἴη ὁ θα-
πὴρ πούτ' ἐν ταρσῷ δοκῇ ὁμοίως εἴη ὁφισ-
τὴς. ὁ αὐτὸς βαρύνει μάλιστα πᾶσι ὅτι νεφρὸν
παρὰ πῶς, ὡς ἐξ ἀνατολῆς πῶς πολλὰς ἐκ
τῶν ἀγαθῶν, καὶ ταῦτα ἐξ ἀνατολῆς δι' ὁ-
μοιότητος τῶν ὁδῶν. ἔπειτα ὁμοίως βοηθείας
καὶ σωτηρίας πᾶσι τῶν μὲν τυρῶν, εἰ ποῦς ἐστὶν
φάρμακον αὐτῶν ἐκείνους τῶν παρὰ ἀβυδῶν,
ἀλλ' ὁ μὲν ὁδὸν, ἢ ὁ δὲ πῶς παρὰ τῶν φωτῶν τῶν
αὐτῶν καὶ ἀγαθῶν ποτὸς αἰεὶ ἔχον ἔλαστον. ὁ αὐ-
τὸς καὶ αὐτὸς ὁδὸν καὶ ἐπαθὲν ἀνδρῶν, καὶ ὁ παρὸς
ὁ πῶς παρὰ τῶν μὲν ἰσότητος ἐπὶ τῶν, τῶν ὁδοῦν
ὁδοῦ ἀπὸ τῆς ἀγῆρας. ὁ αὐτὸς γὰρ ἀπὸ τῶν πολλῶν, καὶ
βαθείας φρενὸς εἰπὼν, καὶ ὁμοιοῦντας τῶν παρὰ
τῶν φάρμακον, ἐτέρω τῶν χρεῶν αἰα πῶ-
σι τῶν παρὰ τῶν. ὁ γὰρ Σαρπηδόνης μοι, φησὶ,
ὁ ζητῶνται πατὴρ αὐτῶν καὶ λαβὴν παρὰ τῶν
ξένων, εἶπα, ὁ φῶς παρὰ τῶν ἐμπερίσταται ὁφιστῶν,
καὶ αὐτὸς τὸν Γοργίαν ἡμῖν αἰα πῶν, ὁ παρὸς
ἐπὶ τῶν σε ἀπὸ τῶν παρὰ τῶν, αὐτὸς αὐτῶν, εἶπα ἡ-
δυνάμει, καὶ ὁφιστῶν, ἀλλὰ τὸν ἐκείνῳ αὐτῶν, καὶ
πᾶσι τῶν, καὶ ὡς αὐτὸς αὐτῶν εἶποι, μύσῃ καὶ ἐ-
ρεσθῇ, παρὸς ἐπὶ τῶν ἐπὶ τῶν παρὰ τῶν, καὶ
ταῦτα πολέμιοι, ὁ αὐτὸς μὲν μάλιστα, καὶ τὸν αὐτὸς
ὁμοιοῦντας ἀπὸ τῶν, καὶ τῶν τῶν μαρτύρων
καρπύητος διδάμειν, καὶ ὁφιστῶν παρὰ τῶν δι-
δάσκατος, ὡς αὐτὸν μὲν ἐπὶ τῶν ἐπὶ τῶν καὶ ἡ τέχνη,
καὶ ἡ διδάμειν, καὶ ὁ φῶς, μὲν ὁδοῦν ποτὶ ἐ-
ρεσθῇ ἢ δὲ παρὰ τῶν ὅτι ἡ μάλιστα ὡς ἀπὸ
διδάμειν, καὶ παρὰ τῶν ὡς μὲν. ἔχ' ἔγω γὰρ αὐτῶν
ὅτι, εἰ μὴ καὶ κατὰ σε φῶς μὲν, ὁ βέλπτος
ἐκείνους, ὡς μὲν συσκιάζειν διδάμειν τῶν
αὐτῶν ἀμείψαι ἢ ἀδιδάμειν ὅτι ἔγω πῶς εἶ-
πω. ἀλλὰ σε ὁ τῶν λαμπρῶν καὶ θαυμαστῶν
ρήτορες ταῦτα ἐκπομπῶν. πάλιν ἡμῖν ὅτι
καὶ τῶν ψυχῶν ἰατρίαν παρὰ τῶν μαρτύρων
αἰατῶν καὶ τῶν Σαρπηδόνη ἢ Ἀπόλλων,

πῶς
al.

al. μάλιστα
πῶς
al.

A Hunc enim ferè in modum præclarus il-
le Eudocius, vir illustris, ac valdè insi-
gnis, nihilque perinde ac veritatem in
pretio habens, qui Tarsum pulcerrimam
urbem suâ in habitatione exornat, nobis
narrare ac referre solebat.

XXVI

A RETARCHVS verò apud nos So-
phista, qui indoctior ne sit, an à si-
doctior, non facilè dixerim (quippe
in quo ita ambo hæc excellunt vigent-
que, ut, utrum magis, difficile fuerit iu-
dicatu: Sophista tamen esse putatur)
hic, inquam, in grauissimum renum
morbum cum incidisset, ut præ nimio
dolore mortem sæpenuerò speraret;
imò ob magnitudinem cruciatuum eam
adamaret; auxilium nihilominus salu-
temque à Martyre est consequutus;
medelam remediūque ipsi certissimum
fore pollicente, nocturnum lucernæ,
quâ ipsius locus collustratur, oleum.
Cuius ille copiam sibi fieri postulans,
seque co inungens (quò etiam ægri-
tudinem suam vnâ abstergit) sanitatem
nactus, ab impietate tamen minimè
est liberatus. Pro sollertiâ enim acri-
moniaque, scilicet, ingenij sui, quum
auctorem remedij dicat ac fateatur, alij
tamen beneficium sanitatis acceptum
refert. Sarpedonius enim, inquit, ut ab
ea efflagitarem et acciperem, mihi præcepit.
At interim sapientissime et acutissime So-
phistarum, atque ipsissime Gorgiam nobis
spirans, qui te ad alium ablegauit, ipse si
potuisset, nonne quod petebas præbuisset; sed
sibi supplicem, socium, et (ut tu diceret)
mystam suam et amicum, ad aliam eamque
sibi hostem misisset? quod quid aliud est, quam
propriam suam imbecillitatem confiteri, et
Martyris efficacitatem promulgare, cunctis-
que palàm facere, sibi artem, potentiam,
sapientiam, quam nunquam habuit, defuisse;
sed Martyrem esse, cuius in hunc usque diem
tanta vi, et à qua omnes medelam acci-
piunt? non adeò mentis inops, bellus iste
Sarpedonius (nisi eo illo modo sapientem di-
camus) ut ne regere quidem possit suam in-
finitiam ne dicam an imbecillitatem nescio. Per
te autem præclarum adeò atque admirabilem
oratore, illam magis aperit venditamque.
Verum, ut ut sis, vitam et animam saneris
à Martyre; etiamsi vel Sarpedoni, vel Apol-

* Putarem
tū pro
pūto leg.
* Existimo
in Græco
consento
voca lam
negantem
auferendā,
aut corpi
mū pro mū
legend.

XXVII.

lini, vel cuiusque tandem demonum tibi a-
morum libitum fuerit, * id acceptum ferat.
Hoc enim Martyr nos potentia, illud vero
sua inficitia adscribemus. posterius enim pro
leui duceremus, modo ut prius * esset.

Vs q v e adeo porro litterarum a-
mans est Martyr, itaque laudibus
oratoris delectatur: ut referre operæ
pretium existimem eorum aliquid, quæ
mihi, & in memetipso euenerunt. Quod
ita esse, neque me falsum dicere ipsa no-
uit, à quâ factum est. Conuentus enim
anniuersarius eius agebatur, & adora-
tionem exiguam de laudibus festi haben-
dam me quoque comparaueram. Non
quodd præclarum aliquid, aut ipsa con-
dignum, in medium posse proferre exi-
stimarem, sed quodd hac ratione eius be-
neuolentiam aliquam mihi venaret: præ-
sertim, quodd vel parcè se colentes noue-
rit maximis beneficijs remunerari. quū-
que vnus iam tantum dies ad orationem
habendam restaret, ægritudo quædam
perquam grauis, quæque maximum do-
lorem afferret, mihi in aurem incidit:
ita ut penitus illa distenderetur, & ab in-
terioribus conuelleretur, spiritumque
violentum per concavum capitis sinum
impelleret, vehementemque ob id intus
sonitum excitaret: adeo ut spem omnem
iam dicendi amitterem, & in maioris ma-
li expectatione versarer: quin & rubore
perfundi inciperem, quodd cum oratio-
nem me habiturum plerique existima-
rent, instante iam tempore speciminis
edendi, ordinem institutumque desere-
rem. Quæ omnia ne mihi contingerent,
Martyr prohibuit, noctu adstans, & au-
rem mihi prehensens vellensque, ac
paucā expressa sanie, omnem dolorem
dissoluens. quā ex tortuosis imperuius-
que, ut ita dicam, meatibus elapsā, in
D

Dilectio.

Dieterio comparui, hoc est in loco vn-
de verba facturi cernendos se exhibent;
siue ambonem, siue suggestum, siue au-
ditorium appelles (nondum enim quis-
quam eorum qui pro concione verba ha-
berent, aderat) & pauca quædam dixi.
eam autem Martyr mihi vim gratiæque
in dicendo largita est, ut aliquis esse, &
mediocriter dixisse iudicaret; maximāq.
admirationem ex nullo tamen meo me-
morabili dicto concitarem. Eadem Mar-
tyr frequenter mihi, in senatum Sacerdo-
talem numerumque Concionatorum ac
Pōtificum iam adscripto, præiens adfuit;

A ἡ ἔπειτα φίλων τῶν δαυμάτων. ὁ μὲν γὰρ τῶ
τῆς μάρτυρος λογιούμεθα διωάμει. ὁ δὲ τῆ σῆ
πάλιν ἀμαθία. κερδοὶ δὲ ἡμῶν ὁ δόλιτος,
μότον ὁ πρῶτος μὴ εἶη.

ΟΥΤΩ ΔΕ ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ ἔστιν ὁ μαρ- KZ.
τυς, καὶ χαίρει τοῖς ἀφ' ἧς λόγον
ταύτης ἀφαιμάς. ἐρῶ πὶ καὶ τῶ ἐμμεταί
καὶ ἡμῶν ἐμμετὰ γινώσκων, ὅτι αὐτὴ ἡ πα-
ρακλητὴ μοι μάρτυς οἶδεν ὅτι γινώσκων,
καὶ οὐ ψεύδωμαι. ἡμῶν γὰρ αὐτῆς ἡ ἐπι-
σὶα πρὸς ἡμῶν, πρὸς ὅσον ἀσπίδα δὲ καὶ
πρὸς ἐπαυρὸν πῖνα μικρὸν τῆς ἐορτῆς. οὐχ
ὡς πὶ λέξων ἀξιόλογον ἢ ἐπαύριον αὐτῆς, ἀλλ'
ὡς βίονα πῖνα πρὸς τῆς μάρτυρος ἀφαι-
μάς, ὅτι καὶ τοῖς μικρῶν πρὸς οἶδεν
αὐτοφελὴ πὶ μῆγας. μῆγας δὲ λειπομένης
ἡμέρας εἰς πὶ ὁ εἰπὼν καὶ ἐπιδείξασθαι πὶ
λόγον, πρὸς ἄλλῃ πὶ μοι παρὸς πῖνα ἀ-
κρίων, καὶ σφόδρα χαλεπὸν πὶ καὶ ἐπαύριον,
ὡς πρὸς ἄλλῃ μὲν πῖνα πῖνα ἀκρίων, ἀ-
χρῖα δὲ σφαδάζει ἐκ τῆς ἐνδοχῆς, συ-
νωχῆν δὲ καὶ πρὸς βίονα εἰς αὐτῆς τῆς κα-
φαλῆς ὁ κῆτος, καὶ πολὺν ἀφ' ἧς πὶ
ἐνδοχῆς ἡμῶν ἐργάζεσθαι. ὡς ἡμῶν καὶ τῶ ἐρεῖν
ἀποκαταστῆσαι πρὸς ἀφαιμάς, καὶ κακὸν μείζονος
ἐκ τῆς πρὸς ἀφαιμάς. ἡδὴ δὲ πῖνα καὶ ἡμῶν
ἀφαιμάς ἡρχόμεν, ὡς ἐρεῖν μὲν πὶ δόξας τοῖς
πολλοῖς, τῶ δὲ κακὸν τῆς ἐπιδείξεως ἐρεῖν
πῖνα πῖνα ἀποκαταστῆσαι. ἀ πρὸς ἡ μάρτυς
ἡμῶν διελύσιν, ἐφιστάσθαι πῖνα πῖνα
κομῆν μου τῶ ὡπῖον καὶ ἀφαιμάς, καὶ
εἰς ἡμῶν βραχὺ πὶ πρὸς ἀφαιμάς
πῖνα. οὐ γὰρ ἀποκαταστῆσαι ἐκ τῆς σφαλῆς
καὶ ἀδύτων ὡς εἰπὼν πῖνα, ἐφιστάσθαι
τῶ ἀφαιμάς. λέγεται δὲ οὕτως ὁ πῖνα ἐκ
ὁ ἐπιδείκνυται οἱ λέγοντες, τῶ πῖνα ὁ
ἀφαιμάς, ἡ πῖνα ὁ ἀφαιμάς. καὶ γὰρ οὐ πῖνα
οὐτὲ τῶ ἐκ τῆς ἀφαιμάς λέγονται πῖνα ἡμῶν.
ὁ εἰπὼν μὲν ἀφαιμάς. οὐ πῖνα δὲ μοι πῖνα
χαίρει συνεπέδωκεν ἡ μάρτυς, ὡς εἰπὼν
καὶ δόξας, καὶ ἐρηκῆναι μετῶν, καὶ ταῦτα
πρὸς πῖνα μὲν πῖνα ταῦτα τῶ ἐμμετὰ ἀ-
παιμάς λέγον. καὶ τῆς ἡμῶν δὲ μοι
καταξίωσθαι πῖνα πῖνα, καὶ ὁ κατὰ λόγον τῶ δι-
δοσῆναι ὁ ἡμῶν, συμπεριπῖνα πῖνα πῖνα

ὃς τότε τῶν ὀπιθαιμένων βιβλίων ἔμοι πόρ-
τως ἢ γὰρ τοὺς ὄρεσθαι· ὁ πόρτως μοι πλείους
βιβλικήν πως σύμβολον ἰὼ τε καὶ ἐδόκει. εἰ δὲ
δὲ μᾶλλον ἢ μοι λέγειν ἔμοι ὁφθαλμοὺς τοῦ ποι-
ῆσαι· ὅτι δὲ ἀποδοσάμενον πάλιν δίδωμι ἰὼ.
καὶ αὐτοῦ δὲ μνημονεύειν, ὃ καὶ μάλιστα πως
μνημὸν ἔλαβον.

KH.

ΚΑΛΛΙΣΤΗ τις ἰὼ ἰδὼν δὲ ἄνθρωπος ἐ-
στειρόν γυναικὸς συνελάλει· ὃς αὐτὸν ἔμα-
λα φέροντι, ἀλλὰ ἐλίας ἐπισημαίνων πρὸς αὐ-
τὴν δεικνύων τὰς ἐδόξας, καὶ ὅτι τῇ καὶ νόμον
ἀποδοσάμενος μίση, καὶ αὐτῆς ἀπλήτως κατε-
μάμενος. αὐτῆς οὖν ἡ Καλλίστη, ἐν τῇ τῇ ὅτι ἡ
σκητὴς γυναικὸς, ὃ καὶ αὐτὴν τοῦτω συνεφάρε-
το, ἔλαβον δὲ δηλητηρίοις φαρμακείοις ἡ μορ-
φῇ, καὶ αὐτὴν ἡ γυνὴ πρὸς αὐτὸν ὡς αὐτὴ ἡ μὲν
μνηστὴρ πρὸς ἐδόξας εἶναι ὃς αὐτὸν, αὐτὴ δὲ ἐ-
καίνης ποιοῖ, καὶ συγκατατίθει ἐν μὲν πρὸς αὐτὴν.
πεποιθῆσα δὲ τῇ, καὶ διεβουλεύσατο τῇ αὐτῆς ἡ
Καλλίστη, τῇ ἡ ὅτι αὐτῆς αἰσχυρὸς ἐπίμας πρὸς μί-
σος εἰσάγοντες ἡ Παπία· τῇ τῇ ὅτι ὄνομα ἰὼ
τῇ αὐτῆς καὶ αὐτῆς πρὸς ἡ μὲν τῇ, πρὸς
τῇ αὐτῆς δυστυχίας πρὸς τῇ ἐπίμας δι-
γυμνῶν κακουρίας, καὶ δεικνύων τυχὴν πρὸς θε-
ραπείας, ὡς καὶ πρὸς ἡ μορφῆς ἀπολαβὴν δι-
πρόπειας, καὶ ἡ τῇ αὐτῆς δυνάμει. αὐτῆς τοῦ-
των ἡ μὲν τῇ, καὶ σφόδρα ἐπικαμφήσατο τῇ
πατρί, καὶ ὃς ὅτι αὐτῆς δακρύων ἐπὶ τῇ τῇ λόγους
ὃς γυναικὸς· ὅσους δὲ οὕτως ἀντὶς καρύκευμα
καλλιστὸν ὅστις ὡς δακρυοὶ δαφνῆς, ἐξ αὐτῆς ἡ
τῆς ψυχῆς βάθους ὑπερκαύοντες· σημαίνων καὶ
πρὸς αὐτὴν πρὸς θεραπείας αὐτῆς. λαβὼσα γὰρ
Φησὶ, ῥύμμαθα αὐτῇ δὲ, τὰ πρὸς τῇ ἰαοῦ
τοῦτω πρὸς αὐτὴν, καὶ ἀπαδύσασα οἶον, τοῦ-
τω πρὸς ὅτι ἀπὸ κλυοῦ· ἐπὶ αὐτῆς αὐτῆς ἀπο-
νήκε. ὃ δὲ καὶ πρὸς αὐτὴν ποιήσασα ἡ καλ-
λίστη, πρὸς αὐτὴν καὶ πρὸς οἰκίας μορφῇ τῆς
λώβης, καὶ τῇ αὐτῆς τῆς ἐπίμας ἀπὸ ἀλλὰ, ἐ-
πολὺ χείρους λώβης. αἶμα γὰρ πρὸς ῥύμμασι
καὶ ὃ ποιῶν, ὡς φασὶ, ὅτι ἔλας συνεξέπει· καὶ
ἰὼ πάλιν ἡ Καλλίστη, καλλίστη τῇ μορφῇ ἐπὶ αὐ-
τῇ πρὸς αὐτὴν.

λωβῆται
al.

A & de nocte apparens, librum quempiam
chartamve præbuit, quod non obscu-
rum approbandi nostri argumentum du-
cebam & esse videbatur. Sin cur ita fa-
cere mihi visa fuerit, potius dicendum
est, res postea consequuta id abundè de-
clarauit. Sed eius nunc mihi mentio fa-
cienda est, cuius vix tandem in mentem
venit.

CALLISTE quædam erat nobilis xxviii

atque honesta fœmina; sed quæ vi-
ro non admodum casto, quin potius in-
sanè vulgiuagæ Veneris voluptatibus de-
dita, earumque inexplebili cupiditate se
mancipanti, & legitimo congressu mi-
nimè acquiescenti, nupserat. Huius Cal-
listes speciem faciémque perquam libe-
ralem quædam de scenâ muliercula, quæ
cum hoc ipso eius marito perditè viue-
bat, venenosis pharmacis deformaue-
rat: ita ut nequaquam ea iam illi voluptati ef-
fet; sed ista huius munus obiret, & cum
illo, quo cum neutiquam debuerat, cu-
baret. Quo incommodo Calliste affecta,
& à marito disiuncta, ad spectus fœdita-
te Papiam (id viro nomen) facilè in o-
dium vxoris concitante, ad Martyrem
confugit, suamque infelicitatem & pel-
licis improbitatem illi exponit, & ut o-
pem curationemque ab ipsâ obtineat,
pristinumque formæ decus, & mariti sui
in se beneuolentiam recuperet, obnixè
comprecatur. Audit hæc Martyr, &
mulieris calamitate vehementer com-
mota (si quidem lacrymarum riuos vnâ
cum sermone emittebat; nullum porro dul-
cius orationis condimentum est, quàm lacry-
marum ex imo pectore superfusarum copia)
ilicò ostendit præscribitque remedium.

Acceptis, inquit, purgamentis, quæ pro tem-
pli foribus venduntur, & vino madefactus vi-
sum abluere, & formæ turpitudinem statim ab-
stergeri. Quod Calliste extemplò faciens,
formam suam ab illâ labe, & maritum à
meretrice, labe longè deteriori, proti-
nus liberauit. Vnâ enim cum purgamen-
tis illis facto citius, ut aiunt, vomica quæ
hanc deformitatem effecerat, resedit;
& rursus Calliste excellentissimæ for-
mæ præstantia marito suo est concilia-
ta.

KO.

ΜΗΤΕ δὲ τῇ ἐπὶ τοῦ γυναικὸς ἀμνη-
μονεύοντι, εἰ ἐπὶ πρὸς καὶ ἀπὸ τῆς

S E D ne & alterius mulierculæ, licet xxix.

omittamus. Bassiana enim quædam, dis-
sidio inter ipsam & propinquos orto,
paucillum quid auri sui secum auferens,
quod muliercula nendo forte sibi com-
parare posset, (annuli ferè, & parua quæ-
dam monilia hæc erant) ad templum
peruenit; ibidémque, propinquis suc-
censens, est commorata. Consuetudine
autem tum illius utebatur virgo quædā;
sed cui non magna vitæ exactè & circum-
spectè, prout virgines facere par est, a-
gendæ cura erat: hæc quum fortè Bas-
sianam dormientem aut absentem offen-
disset, ablato hoc auro recedit. Mulier
interim surgens, dum quæ paullo antè
habuerat, non reperit, clamorem tolle-
re, & Martyris incipit fidem implorare:
ut quæ eius custodiæ credita fuissent,
ipsa iam aut amisisset, aut certè negaret.
Tum Martyr & hanc commiserata, &
virgini ob improbitatem infensa, fur-
tum eius manifestum reddit: eo ipso,
quod cum illi quæ rem perdiderat, tum
ceteris omnibus, qui in templo erant,
hoc facinus aperiret, abundè pœnarum
ab illà sumens: adeò ut apertè conuicta,
Bassianæ aurum suum reddiderit, &
deinceps ita temperanter vixerit, ut hic
eius lapsus tegetetur, & Martyris rursus
in ipsam beneuolentia conciliaretur.

XXX.

Vt autem miraculum quod nuper
accidit, pro ultimo referamus;
quamquam vltimum neque est, neque
vnquam erit miraculorum Martyris.
quamdiu enim homines erunt, etiam mi-
racula ab eâ tanquam à fonte semper ma-
nabunt, semper ebullient, semper efflo-
rescent, semper omnimodam sanitatem
afferent. Sed, ut ut est, etiâ illud comme-
morandum, quomodo mulier quædam
admodum illustris, & nobili familiâ orta,
Dosithea nomine. * At de his satis. quæ-
nam enim utilitas immenso mari guttas a-
liquot instillare? neq. si plura dicere lu-
beret, inuenire etiam possum. quippe qui
vix hæc ipsa corrogauerim, & huc illuc
circûquaq. cursitans, congregans, colli-
gensq., tâquam ex fundo quopiâ diutur-
nioris tēporis atq. obliuionis miracula in
vnū concinnauerim: ut solēt lapillos ma-
ximè celebres eorum mercatores. Sed
neq. pauca insuper restant, neq. hæc que
retulimus, ex multis maior pars est: sed
numerus eorum tantus, ut eius ratio o-
mnino subduci nequeat. neq. mihi à na-
tura pœnæ tributæ aut adamātum vo-

A γυναικός. Βασσιανὴ γὰρ τις πρὸς τὰς οἰκείους
αὐτῆς διενεχθεῖσα ποτὶ, ἔμικρὰ τινα τῶν οἰκείων
αὐτῆς χειροῖσιν ὑφελαιμένη, ἔοῖα αἰεὶ χρη-
τὴν ἡγοῖτο γυναικί. ταῦτα δ' ἐν δακτύλοις
ᾤκιστο ἱερὰ μικρὰ. καὶ λαμβάνει τὸν νεῶν,
καὶ αὐτῇ διέπειθει, ὡς δὲ ὀργῆς ἐχρυσά τις οἰ-
κείους. σιωπῆς δὲ τις αὐτῇ [καὶ τῆς] πρὸς τὸν
χρῆστον ἐκείνον πρῶτος, ὃ πολὺν τινα πονημέ-
τη λόγῳ τῷ πρῶτῳ τῶν ἀρετῶν ἀκριβοῦς ἢ
διὰ τῆς ἀρετῆς, ἀρετῶν καὶ πονηρίας αἰεὶ ἢ ἀπὸ
τοῦ τῷ Βασσιανῷ ὑφελαιμένου τὰ χειροῖσιν ἄ-
πεισι. θρανασάσα δ' ἡ γυνὴ, καὶ μηκέτι ἀπο-
τρεπεῖν αὐτῇ, κατὰ τοῦτον δόξα καὶ κα-
ταδύσας τὸν μῦτον, ὡς αὐτῆς πιστευθείσης
μὴ ταῦτα φυλάττειν, ἀπολωλεμένης δὲ, ἡ δό-
ξα καὶ ἡ γυνὴ ἐκείνη ἐλπίσασα, καὶ
τῷ πρῶτῳ τῷ ἀπείρῳ μυσήσασα, ποιεῖ δὴλην
αὐτῆς τὴν κλοπὴν. ταῦτα μάλιστα καὶ ζούσα,
τῷ ποιῶν καὶ ἀδελφῶν, τῇ τε ἀπολωλεμένης
καὶ τῆς ἀμφοῖν τῶν νεῶν πασιν, ὡς ἐκείνη (αὐτῆς
διελείψασθαι ἀποδοῦναι τῇ Βασσιανῇ τὰ
χειροῖσιν, καὶ τῷ λοιπῷ σωφρονοῦντι οὕτω
βιάσθαι, ὡς ἔδ' ἐπὶ αἴσῃ συσκαθίσθαι, καὶ
τῷ τῷ μῦτον ὅτινα αἰσκήσασθαι.

C

INA δὲ καὶ τῷ δόξῃ γυναικί, ὡς πλῆ-
ταῖον εἴπωμεν τῇ γυναικί. πλῆταῖον
δὲ οὔτε ἐστίν, οὔτε μήποτε ἐστὶ γυνὴ τῆς
μῦτος. μέγας γὰρ αὐτῶν ὅσοι, καὶ τὰ
γαῖματα αἰεὶ ἐστὶ πηλῶντα, αἰεὶ βλύζον-
τα, αἰεὶ πηλῶντα, αἰεὶ πᾶντος ἰώμενα. ῥη-
τοῖς οὖν καὶ αὐτοῖς, ὡς γυναικί πᾶσι ἀγα-
πῶντι πᾶσι καὶ ἀπατεῖν Δοσιθέα ὁ-
νομα. ἄλλὰ τούτων μὲν ἄλλοι. ὅτι γὰρ καὶ ὁ
φίλος ἀπείρῳ πηλῶντα ὁπρῶτον ψαλ-
λας. οὔτε δὲ, εἰ πλείονα βουλομένη εἰπῶν,
διναίμεν αὐτῇ βρεῖν. ὅτι καὶ ταῦτα σιω-
πασαίμεν μάλιστα ὡς τῇ καὶ αὐτῇ πρὸς τὸν
πρῶτον, ἀρετῶν αὐτῇ καὶ συλλέγον. ὡς
ἐκ πρὸς βυθὸς τῷ μακρῷ χρόνῳ καὶ τῆς
ἀρετῆς ἀμεινόμενος τὰ γαῖματα, κατὰ
τοῦ καὶ τὰ λιθίστα ταῦτα τὰ πολυθρύλ-
λητα οἱ τοῦτον ἔμποροι. ἀλλ' οὔτε ὀλίγα,
οὔτε πολλὰ πλείονα, οὔτε ὅλως ἀριθ-
μητὰ ὄντι. οὔτε ἐνὶ δινατὶ πηλῶν τῷ
φύσιν ἢ ἀδαμαντίνῃ ἡμέτερα, καὶ ἀρε-
τῇ

Λ'.

Desunt
quædam:
ni fortè
Auctor
narratio-
nem stu-
dio abru-
pat.

πάσης χωρήσαι γῆς καὶ θαλάσσης, ὡς ἔξ ἐκεί-
νης πόλεως καὶ χώρης, ἢ κώμης, ἢ οἰκίας, ἀ-
ναλέξασθαι· μήτε γὰρ αὐτὸ τέλει συλλογῆναι
νέεσθαι μοι δυνάττω, μήτε τέλει γράφειν ἐ-
φικτῶν, μήτε τέλει ζῶντων οὕτω μαχεῖν, ὡς
ἔξαρκέσαι πόντων καὶ οὕτως ἀπείρῃ πλήρῃ
θαυμάτων. ὧδε μὲν οὖν, ὅσῳ εἶποι, τὸν πᾶσι
ὑπόκεινται λόγον, ὡς αὐτὸν μήτε δοκίμῳ αἰσ-
νητῇ καὶ ἀκίχητῇ δόκω. ὧς δὲ πᾶσι δὲ πᾶσι
αὐτοῖς ἐπὶ τέλει ὅτι ὑποπὶν ἀσπίσιν, ὡς
πολλοὶς μὲν αἰσθάνεαι εἰς ἀκρῇ θρησκείᾳ
βιοῦντας ἢ μὲν αὐτῶν ἀνθρώπων, πολλὰς δὲ γυ-
ναῖκας τὴν ἴσιν ἀνδρῶν ζῶντας ἐξήσκησιν.
ὧς τὸν Παῦλον διῆλθε ἐκείνους, τὸν καὶ ὄντα Αἰ-
γύπτιον καὶ ὅτι κλέων Αἰγύπτιον, αἰσθάνεαι πρῶ-
τον τῶν πρὸς βίᾳ τοῖς κερπίσι ἐκείνους καὶ
οὐκ ἀνομιήσιν Ἡλίας καὶ Ἰωάννη. τὸν Σάμου
ἐκείνους, τὸν πρὸς μεγίστῃ Εὐλασίᾳ καὶ πρὸς κατ'
ἐκείνους ἀγίοις πρὸς ἡρώδην. καὶ γὰρ, εἰ καὶ τέλει
πόλιν ὑπόκεινται ὁ Σάμος ὅσῳ, μᾶλλον τῷ ὁ
μὲν τῶν οἰκιστῶν ἐκείνους πρὸς ἡρώδην δις
ἐκείνους ἡμέρας αἰὼν μὲν ψαλμοδίας. καὶ ὁ
κωλύοντες ὅσῳ, ὡς πρὸς, ὡς χαλὰζα, οὐ χιὼν,
οὐ κρύσταλλος, οὐ πρὸς κατὰ ἡρώδην, ὡς πρὸς
Φησι ὁ Παῦλος Δαβίδ. τὸν Δεξιανόν.

A bur; quo omnes terras mariâque pene-
trando, ex singulis vrbibus, regionibus,
vicis, domibus ea vniuersa colligam.
Quum & collectio huiusmodi vires meas
excedat; neque vlla omnino scriptio suf-
ficiat; imò nec vita ita longa detur, quæ
satis sit multitudini adedò infinitæ mira-
culorum recensendæ. Quare, vt dixi,
cursum orationis meæ de illis susceptum,
hic sistam: ne videar ea, ad quæ perue-
nire non possim, inutiliter confectari.
Itaque vnum hoc si addidero, multos
viros ad summam pietatis laudem Mar-
tyris ope peruenisse, multas item fœmi-
nas virtutis studio per eandem exercita-
tas fuisse, silentium agam. Cuiusmodi
fuit Paulus ille, & re & appellatione Æ-
gyptius; vir qui viuendi ratione, præ-
stantissimos illos, & ad cælum vsque per-
tingentes, Eliam & Ioannem est imita-
tus. Cuiusmodi etiam Samus ille, qui
maximo Elisæo, eiusque similibus san-
ctis quàm proximè accedit. Qui licet vr-
bem hanc incoleret; frequentius tamen,
quàm illi ipsi qui in Martyris templo ha-
bitabant, in eo versabatur, bis quotidie
cum psalmodia istuc ascendens: neque
quidquam ab eo instituto, non * ignis,
non grando, non nix, non glacies, non spiritus
procellæ, vt diuinus David loquitur, ipsum
remorabatur. Cuiusmodi item Exia-
nus fuit,

Mortalis quatuor, digni cœlestibus instans.
Quum enim in publico ageret, vitam-
que duceret maximè civilem; non ta-
men villo modo ab illorum virtute discre-
pabat; sed totus cùm esset in Christo po-
situs, paria cum ipsis perpetrabat. Cu-
iusmodi quoque fuerunt Carterius,
Ioannes, & Philippus; hanc quidem
ipsam virtutis palastram pro suâ quisque
virili parte excolentes, trutinâ autem
exactius cùm inter se, tum cum priscis il-
lis, vitæ præstantiâ contendentes. Nam
Ioannem illum nec Episcopatus quidem
sedes, à multis experta, huius sacri exer-
citiij, expulit instituto: vt omnibus liqui-
dò constare potest, qui ipsum ad exerci-
tij eandem lancem, ad quam iam olim
occeperat, etiam nunc vitam suam mo-
derantem intuentur. Cuiusmodi deni-
que fuere, vt nec fœminas prætereā-
mus, Märthana, Xenarchis, Dionysia
illa, Susanna, Theodula, ceteræque
quas omnes referre tempus non permit-
tit; nisi velim * Hesiodi exemplo ipse
quoque præstantissimarum mulierum

Iliad. x.
v. 154.

Ος καὶ θνητὸς ἐὼν ἐπὶ ἴσιν ἀνθρώποις.
καὶ γὰρ ἐν τῷ μέσῳ σφερόμενος, καὶ πολι-
τικώτερον βίῳ, οὐ πάντως τῆς ἐκείνους ἀ-
ρετῆς ἀπεχρίνετο· ἀλλὰ καὶ λίαν ὡς ἐν Χρῆ-
στῷ, ταῦτα ἐκείνους εἰργάζετο. ἔπινε μὲν τὸν
Καρτίον, τὸν Ἰωάννην, καὶ Φίλιππον. ταῦ-
τα μὲν διὰ μέγας φροντιστῆς οἰκιστῶν,
ζυγῶ δὲ ἀκριβέστερον, πρὸς τὴν ἀλλήλους
πρὸς τὴν πάλαι, βιώσαντες καὶ ἀγ-
λάμην. τὸν δὲ Ἰωάννην τῶν ὁσίων ὁ πο-
λύβουτος τῆς ἐπισκοπῆς θρόνος τῷ τῆς ἀ-
μασίας ἰσχυρῶς ἐξέβαλε· καὶ τῶν ἑξῆς πᾶ-
σι ὅσῳ, τοῖς καὶ ὁσίοις τὸν αἰσθάνεαι πρὸς
πάλαι τῆς ἀσκήσεως σάββαν, καὶ νῦν ἐπὶ
βιοῦντας. καὶ τῷ γυναικῶν δὲ αὐτὴν πάλιν τέλει
Μαρθάναν, τέλει Ξενάρχιδαν, τέλει Διονυ-
σίαν ταῦτα, τέλει Σωσάνναν, τέλει Θεοδού-
λιν, καὶ ἄλλας πάσας, αἱ οὕτως κατὰ ἡρώδην
μοι κερῶν· εἰ μὴ πρὸς κατὰ ἡρώδην ἀρετῇ καὶ
αὐτοῖς βονομένῳ γυναικῶν ἀείων θρησκείᾳ

* Hesiodi
catalogus
illustrium
mulierum.
Suidas dicit.
v. 154.

catalogum conscribere. quorum omnium siue vitorum quos enumeravi, siue fœminarum, vita ac mores ex Dei præscripto instituti, miracula sunt Martyris, & quidem ijs, quæ superius recensui, potiora. Nam quid præclarius de illis dici queat, quàm quòd tantus cœtus sub Martyris ductu ad pietatem præire cœperit, quorum quarumve singulis vniuersus mundus non est adæquandus?

xxx1.

QUOD autem nunc in mentem venit, id vos ne celem, ex re esse arbitror. Nam ipsamet illa Xenarchis, per matrimonium quidem cum viro degens, in tantum tamen virtutis fastigium conscendit, adeoque Virgini, nupta complacuit, vt tale quid de ipsa narretur. Quum enim pius quidam siue vir, siue mulier (vtrum fuerit incertum habeo) quem manibus librum ferebat, ipsi dono daret (erat is Euangelij codex) libentissimè accipiens, ac leniter subridens, ita dixisse fertur: Donum quidem hoc diuinum atque admirabile, & maximum est; & quale nihil par super terram: sed mihi, inquit, quæ nec prima quidem elementa illa aut litteras noui, inutile. hæc dicens, soluit librum.

Desunt aliqua; non multa, opinor.

A κατὰ λόγον γράφει. ὡς ποίτων εἴτε αἰδράν
ὡς κατέλεξα, εἴτε γυναικῶν, ὁ βίος ἐὶ οὗ-
τος καὶ καὶ Θεὸς πολιτεία, θαύματα τι ἐστὶ
τῆς μὴ τυχοῦς, καὶ μάλα τῶν περιηγημένων
θαυμάτων ὑπερτέρα. τί γὰρ αὖ τις καὶ εἴποι
μῆλλον πρὸς τοὺς ῥυτῶν, ὅς ποτε ἰσχυρὰ
τῇ παρρησίᾳ τι καὶ ἀξίαν "χορὸν, ὡς καὶ al. χορὸν
μας καὶ εἰς ὃς πᾶς κόσμος ὅκιν' αὐτὰξιος;

O ΔΕ' μου καὶ νῦν πρὸς μνήμην ὑπὲρ ΛΑ'.
δραμε, καλὸν μὴδὲ ὑμᾶς ἀποκρύψα-
σθαι. ἡ γὰρ Ξενάρχης αὐτῇ, τὰ γάμου μὲν
ἀνδρὶ ὁμιληκῆν ἐστίν, εἰς ποσὶν δὲ ἀρετῆς
ὑψος αἰδράμε, ἐ οὕτως ἠρέσθη τῇ ἀρετῇ
ἡ γυναικῆν, ὡς καὶ ποσὶν τι πρὸς αὐτῆς
γινώσκειν λέγεται. τῶν γὰρ τις διαλαβὼν
εἴτε αἰδράν, εἴτε γυναικῶν, εἰπεῖν οὐκ ἔχο-
μεν μὲν χεῖρας βιβλίον, δίδωσι δὲ ὡς αὐ-
τῇ. ὅ δὲ βιβλίον διαστέλλειν ἡμῶν. διδραμὴν
δὲ ἡδιστα, μικρὸν δὲ τι καὶ ὑπομειδίσασα,
εἰπεῖν λέγεται. ὅ μὲν δὲ ὡς ἡμῶν τε καὶ ἀ-
ξιάστατον καὶ ὑπερμέγα, καὶ οἷον οὐκ ἄλλο τι
τῶν ἐπὶ τῆς γῆς. ἀλλ' ἐμοί, Φοί, τῇ μὴ ἐ-
πισταμένη μὴτε τὰ πρῶτα ταῦτα στοιχεῖα ἐ-
χέμεν. γράμματα. καὶ μετὰ ταῦτα λέγουσα,
λόγους ὅ βιβλίον.

for. deest
vocula
ἐχέμεν.



CLAVDII DAVSQVEII

NOTAE IN

D. BASILII SELEVCIAE EPISCOPI ORATIONES.

LECTORI.



VIX aliter potest, quin Autores ineditos qui primum publicant, non multa offendant subobscura, quae lucem desiderent ampliorum; ambigua, quae discrimen; errata, siqua Librarius paulo abs re omissior admisit, quae correctionem. Eò factum, ut interpretationi meae notas subiecerim hisce incommodis; quibus Basilij Seleuciensis orationes affecta erant, adminiculo futuras. Quam necessitatem sunt temporum iniuria, siue exscriptorum indiligentia mihi impositam mollire conatus sum utilitatis publicae contemplatu. Non enim ea ratione providi dumtaxat, ut Lector onere leuaretur, ne qua respiraret: verum etiam, in gratiam Theologorum potissimum denotavi, si quid Basilii est sacrosanctae Scriptura sanctae scalptesulis ad instituti sui rationem eruit, promit, accommodat alio verborum tenore, quam aut editio Septuaginta Interpretum, aut Vulgata versio videatur praemonstrare. Non facile dictu est quam ille editionem Graecam sequatur. Quandoque ipsa Septuaginta iisdem verbis refert, quandoque Graecam vulgatam, quandoque ab utraque nonnihil videtur discrepare. Quae varietas visa mihi subnotanda. Quodque in eiusmodi discrepatiunculas, ubi inciderint ingenia vel talibus studiis inassueta, vel grauioribus occupata, fastidij nonnihil soleat obrepere. Notis gratiam conciliare studui collatis aliorum Patrum locis, quandoque auxiliis à varia lectione accersitis: quandoque à coniectura, humana tamen: nec ullam admisi, quae veri imaginem non exprimeret. Libri porro nullius, neque M. S. nobis fuit copia: vnicum, qui non ita pridem in lucem editus, habere contigit. Quare tuum erit, eius laborem, qui praeter se vnum, Lector, pensi nihil habuit, boni consulere, & huic meae qualicumque operae favorem, ac benevolentiam rependere. Salue ac vale. Duaco V. Cal. Iulias. Anno M. D. C. I.

NOTAE AD INSCRIPTIONEM.



MΑΚΑΡΙΟΙ Βασιλείου ἑπισκόπου, Σελευκίας Ἰσωνείας λόγι.] Μαχρείου. Graeci à vehementi gaudio, & vbertate quadam lätitiae Μαχρείου appellarunt, quos Latini Beatos. Aristoteles

Nicomacheorum libro 7. Τὸ εὐδαιμονίας οἱ πλείους μὲν ἡδονῆς εἶναι φασί, διὸ καὶ τὸν Μαχρείου ἀνομάχουσι, ὡς τὸ μάλιστα χαίρει. Beatitatem plurimi cum voluptate volunt esse, quare etiam beatum μαχρείου dixerunt, ὡς τὸ μάλιστα χαίρει, à vehementiore gaudio. Sic fuisse scriptum in MS. Colonienſi testatur
d d d d

vir doctus. Vera porro beatitasolis obtin-
git cælitibus: tum quod voluptates eorum
proprie sunt, ac perpetuæ: tum quod

-- οὐ ποτε φθλα δακρυάων ἀνδράπων
Τερπώλης ἐπέσημ' ὅλα ποδὶ, οὐδ' ἐπὶ τῇ αἰσὶ
Πικρὰ παρμέμελλ' αἰὲν εὐφροσύνησιν αἰὲν,
vt Argonauticon 4. diuinè cecinit Apol-
lonius; ita vertimus:

*Nunquam hominum genus ætumnis exer-
citur adimus*

*Lustra voluptatis toto pede: sed litus acri
Felle dolor iuncto comitat mala gaudia gressu.*

Hic autem noster Basilus ob inculpa-
tum vitæ tenorem, ac multiingæ virtutis
merita cælo importata. Diuis accensetur à
Photio in Bibliotheca, & à Metaphraste
vita S. Ioannis Chrysostomi. Ille est pal-
maris Diuo Basilio Seleuciæ titulus.

Βασιλείου.] Nihil necesse habeo Basilios
omnes qui Christi Ecclesiam vel eruditio-
ne illustrarunt, vel lauditudine nobilita-
runt, commemorare. Eorum sparsim facta
est mētio à Scriptoribus Ecclesiasticæ hi-
storiæ, à Sunda voce Ἀρχέλαος, & Βασίλειος,
aliisque: quos qui volet, consulat. Tan-
tum id adferam, quod ad laudem Aucto-
ris nostri magnoperè pertinere videtur, li-
bros de Sacerdotio esse, à S. Chrysostomo
ad Basilium Seleucientem scriptos, eum-
que in eis crebriusculè Basilij nomine in-
telligi. Non ignoro Socratem lib. 6. cap. 3.
Scholasticæ intimam illam familiaritatem
& amicitiam, quæ Chrysostomo fuit cum
Basilio, referre in Basilium Cæsareæ Epi-
scopum, & mox subducere libros de Sacer-
dotio compositos à Chrysostomo tunc
Diacono: vnde videri possit Socrates Basi-
lium Cæsariensem arctiore illa Chrysosto-
mi amicitia adstringere. Nicephorus tom.
13. eos libros scriptos adserit ad Basilium
Magnum; item Leo Imperator laudatio-
ne Chrysostomi disertissime. Verū & aliis,
& mihi aliter visum. Eos ante referam, qui
ab assidua illa cum Chrysostomo consue-
tudine Basilium Cæsariensem remoue-
runt, ac primum Simeonem Metaphrastē,
qui hæc de Chrysostomo vitam monasti-
cam complectente. *Ad hoc consultore, &
instituti socio utens Basilio quodam suo famili-
ari, & qui erat unius anima, & fraterni cum
eo spiritus. Non uero autem erat ille, qui & patri-
am, & sedem ornavit Cappadociam, ut quidam
existimant decepti à similitudine nominis. Si-
quidem ad fidem huius rei faciendam hic ipse
sufficit lingua aureus, qui satis illud ostendit in
libris de Sacerdotio. Dicit enim eum esse ipsum
secutum toto tempore, & easdem attigisse disci-*

*plinias, & eosdem habuisse praeceptores. Quod
autem maxime omnium prohibet non hunc esse
Magnum illum Basilium est, quod ipsum qui-
dem ostendes eiusdem patriæ, fuisseque & ge-
nere pares, & diuitiis. Id verò facit lib. 1.
de Sacerdotio: Οὐτε ἰμοὶ μὴ πλοῦτος ὁ
ἀπόστολος ἦν, & κείνος δὲ ἐσχάτη συνίλην πτωχὴ,
ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς οὐσίας μέτρον τὸ τῆς ταπει-
νότητος ἰσοστάσιον ἰμμεύτο. Hunc igitur lo-
cum male interpretantur, qui ex eo vo-
lunt Basilium Chrysostomi familiarem
inopiosum fuisse. Negatio enim οὐτε eam
quoque partem suapte vi obliterat. E-
κείνος δὲ. Sic verti: Neque mihi diuitiæ im-
modica fuerunt, neque ille interim in extre-
ma vivebat paupertate: sed facultatum mo-
dus vitæ, ac præpositi aequalitatem sequeba-
tur. At nos iam ad Metaphrastem redea-
mus ita prosequentem: Quomodo verò sta-
tues hæc esse Magno, & huic Maximo com-
munia, quæ sunt maxime diuersa? Siquidem
plurimū inter se differunt Antiochia, & Cap-
padocia. Sunt autem multa quoque alia, per
quem conici potest, non esse hunc Magnum
Basilium, sed quendam alium ortum Antiochia.
Hactenus Metaphrastes. Inter ea multa
Illustrissimus Cardinalis Baronius Anna-
lium Ecclesiasticorū structor luculentis-
simus reponit temporum distantia: Nam
agebat septimum annum in Episcopatu
Cæsariensi Basilus, cū iste iunior crea-
tus est, vt ex temporum exacta ratione ha-
bita perspicue licet, inspicere. Cætera a-
pud eundem Illustrissimū Cardinalem, vide
tom. 4. ad annum Christi trecentessimū
octogesimū secundum. Quod autem
veretur affirmare Basilium Seleucientem
libris de Sacerdotio exprimi, ea res me du-
bium habuit: etsi rationibus pensiculatorius
examinatis inuenierim pondus eas non ha-
bere grauissimum. Quod enim Socrates
lib. 6. c. 3. scripsisse videatur Chrysostomi
tempore Seleuciæ Isauriæ Episcopatum
gessisse Maximum, nobis non aduerlatur.
Ille in hæc verba: Ὁ Θεόδωρος ὁ καὶ ὁ παρὸν
Μαξίμου ἱστῶν τῆς ἐν Κιλικίᾳ πόλεως Ἐπισκοπῆς
Ἰσάουρι. Μαξίμος δὲ Σελευκίας ὁ ἐν Ἰσάουρι.
Quorum Theodorus quidem postea Mopsuestiæ,
quæ ciuitas in Cilicia est, Episcopus existit:
Maximus verò Seleucia, quæ in Isauria. Ex
quibus confici certo non potest. eodem
tempore, quo Chrysostomus Diaconatus
dignitate auctus fuit, Seleuciæ episcopum
fuisse Maximum; sed postea posteriori tempori-
bus. Quod ex Euagnio prope verbatim re-
tulit Georgius Alexandriæ Episcopus, te-
ste Photio cap. 98. Bibliothecæ. At sub*

Abbate Marciano Basilii Seleuciæ vitam egit monasticam, diuque cum eo versatus est. Hoc à Theodoro proditum accepimus in sanctorum Patrum historia. Qui si reuocetur ad examen, satis innuere conperietur, ut Basilii iunior tunc fuerit: nam ait admirandum Basilium percepisse fructū Philosophiæ Marciani, & multis postea tēporibus apud Seleucobelū, quæ fuerit vrbs Syriæ extruxisse habitaculū. Iplemet Basilii senectæ suæ ætatis est assertor Oratione de casis Innocentibus. Πάλιν ὁ γράων ἰσχυρῶς πρὸς τὸ πᾶν λόγων ἀπομνημονεύει. Verūm insuper animaduertendum, quān latè discrepent, *Monasticū extruere habitaculum, & Monasterium incolere*: extrui potest vel aliis, vel ædificatori, incoli potest ab habitatore tantum. Aliis ergo habitationem voluit esse monasterium illud Basilii, sibi solatium. Postquam scilicet ex illis τῶν μοναζόντων, suauissimis latēbris inuitus admodum erat extractus, & eam plenam requietis vitam respexisset identidē, animo se cum eis copulauit, à quorum confortio per officium corpore seungebatur. Theodoretus etiam apertè dicit, monasterium illud extructum *Multis postea temporibus*, quān Marciani disciplinam hausisset Basilii: quare cū eam hausit adolescens erat admodum. Denique ex iis, qui à vitæ societate cum Chrysostomo Basilium Cæsariensem dispulerunt, fuit Iacobus Bilii Abbas vitæ ac doctrinæ merito vir clarissimus lib. 1. Observationum sacrarum lib. 3. Nos autem non contenti à Chrysostomi solida illa, diutinaque consuetudine Basilium Cæsariensem semouisse, ne sua Chrysostomo solitudine dura sit, Basilium Seleuciensem comitem sociumque iungimus. In Bibliotheca nostra Antuerpiana Suidas MS. seruatur, qui hæc præferat in vulgatis exēplaribus desiderata: Βασίλειος ἑπὶ τοῖς Σελευκίαις ἱταῖρος ὁ Χρυσόστομος, πρὸς δὲ ἐν τοῖς πρὸς ἱεροσολύμοις λόγοις ἀφελείσθαι. Basilii alter Seleuciæ familiaris Chrysostomi, qui cū in sermonibus de sacerdotio differit. Cuius sententiæ subscribit & Photius Patriarcha Constantinopolitanus in Bibliotheca: Εἶπε δὲ οὗτος μᾶλλον εἶναι, ἢ ὁ Καισαρείας Βασίλειος μέγας, ὁ πρὸς τὸν μακαρίτην Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον φίλος γεγονώς καὶ ὁ μαρτυρῶν, πρὸς δὲ καὶ ὁ πρὸς τὸν ἱεροσολύμοις λόγος συντάττειν καὶ πολλὰ γὰρ ἔχει τῶν λόγων, ὅτι ἰσχυρῶς, καὶ μάλιστα τὸ πρὸς τὴν θεοῦ χάριν ἐν τοῖς ὁ Βασιλείου λόγοις ἐπιφαίνεται. Hic potius esse videtur, qui cū beato Ioanni Chrysostomo amicis fuit, & contubernalis quam Cæsarea Basi-

lii Magnus. Ad quem etiam composita est disertatio de Sacerdotio. Multa enim vestigia orationum illius, & eorum præsertim, quæ in Scripturam diuinam excogitant, in illis Basilii orationibus relucet. In libro quoque Beilarionis Cardinalis hoc signum ad capitales cuiusq; versus literas notatum est: Οπὸς Σελευκίαις Βασίλειος, πρὸς δὲ πρὸς ἱεροσολύμοις λόγοι. Corrigendus igitur Georgius Alexandriæ Episcopus lib. 96. apud Photium hoc modo: Ταῦτα δὲ πολλὰ βασιλείου συνελθόντων Μεγάλων, ἀλλ' οὐχ ἡμῶν, ὅς ἐπὶ προφασιν ἐπὶ τῶν, ὅτι καὶ ἀφελόντων ὁ Μελέτιος χειροτονεῖ, & τὸν ἀπὸ τῶν, πλείον ὁ Ἰωάννης εἰς φιλίας πρὸς κελευν, οὗτος πρὸς ἀποτάσειαν Ἰωάννου, καὶ πρὸς χαλῶν τὸν φίλον, ἐρ' ὅτι αὐτῆς, μεταχρῶν πολιτίας, ἢ δὲ μήτηρ πῶς ἐκώλυται. Quæ omnia præter Basilii diaconatum commemorat D. Chrysostomus lib. 1. de Sacerdotio. Latine dicam. Magnam cum Basilio Magno consuetudinem contraxerat Chrysostomus: nec minorem, ut loquuntur alii, cum altero, quem Diaconum ordinauit Meletium, ac præceteris eius amicitiam fecit plurimi Ioannes. Hic prius à Ioanne secedit, & innitatur amicis ad idem vita institutum: mater verò Ioannis Chrysostomi tansisper impediēbat, ne scilicet idem vita genus cum illo Basilio completeretur. Nisi inseris illud ἡμῶν sententiam secum pugnantem colliges. Hæc habui in laudem S. Basilii Seleuciensis, & in Lectoris gratiam non absque probabilitate conferenda.

Επισκόπου] Episcopus Inspector Latine dici potest. M. Tullio ad Atticum lib. 7. Græca vox placuit: Ego negotio præsum non turbulento: vult enim me Pompeius esse, quem tota Campana, & maritima ora habeat ὁπίσκοποι, ad quem delectus & negotiis summa referatur. Lapsu tēporis ciuilis appellatio vertit in sacram. Episcopi enim est sæpe gregem inspicere, & curare. Iure, & Canonibus est expressum. Quanto verò suo merito Basilii in Episcopum sit delectus. S. Chrysostomus, edocet lib. 1. de Sacerdotio c. 3. qui, ne alieniorem faceret ab Episcopatu, tantumq; virum ereptum iret Ecclesiæ Dei, sua de Episcopatu detrectando celauit cum consilia hæcenus arcanorum mentis suæ gnarum. Idem coactus tantum capessere muneris, quos æstus animorum tulerit, ibidem videre est. Quæ hodie diuertunt mores! Notandum quoque hunc Basilium titulo Orationis de Eliseo Archiepiscopum vocari; item à P. Peltano in antepagamento, quod orationibus quatuor præfixit, quas eo titulo in

Germanicis codicibus, insignitas fuisse vero simile est. Similiter in Bibliotheca SS. patrum. Sæpissimè tamen in Concilio Chalcedonensi tantum *Episcopi* nomen est. At in epistola Episcoporum Isauriæ ad Leonem Imp. primus subscribitur sic: *Basilus Episcopus misericordia Dei Seleucia metropolis vestra Isauria.*

Σελευκίας] Corrigenda igitur apud Euxinum scriptura lib. 2. cum Basilium ὁμισκοποι λευκίας nominat. Appianus auctor est in Syriacis Seleucum Antiochi filium, quem alij Nicatorem cognominarunt, novem Seleucias sibi cognomines posuisse, è quibus ea fuit florentissima, quæ iuxta Tigridem eodem Appiano adfertore, & Strabone lib. 15 quicam Babyloniam deletaiam Babylone tradit appellatam. Seleuciæ verò Isauriæ eo fama est obscurior, quod uti Plinius l. 5. c. 27. scribit. *Cilicia, Pamphylia omnes iunxere neglecta gente, Isaurica:* aut certè Ciliciæ fecerunt accellionem. Quare Florus lib. 3. c. 6. ex occasione Seruili Isaurici *Isauron* vocat arcem, *Cilicia.* Et Stephanus: *Σελεύκεια πόλις ἐπὶ Κιλικίᾳ Τερχύᾳ λεγομένη. Seleucia urbs est. in Cilicia, Trachia dicta.* Et si possis interpretari urbs ad Ciliciam. Nisi forte Stephanus è candido corrigendus de quo Photius. c. 79. *Εἰ δὲ πατρίδος Ἰσαυρίας, ὡς αὐτὸς φησι, τῆς Τερχύας:* & rescribendū sic ὅτι *Ἰσαυρία.* Hæc Seleucia lucem accepit à Troiano, quem ferunt apud Seleuciam Isauriæ urbem profluuii ventris extinctum, Orosius l. 7. c. 12. & à Concilio Seleuciensi, cui ne intrasset S. Hilarius, Vrsatius, & Valens Ariani Episcopi perfecerunt. Item à Basilio nostro, qui peradolescens ad Seleuciæ episcopum pertractus est. Eustathius in Dionysium commendat Seleuciam à fortitudine: *Ἡ Σελεύκεια ἢ ἰσουλία ἔρμυά φησι ὡς ἀξιόλογον, ἢ βίας κρῖνον. Seleuciam historia propugnaculum ait esse memorabile & violentia cedere nescium.* Intellego autem vicinis aliis urbibus esse propugnaculum, Apameæ, Mopsuestiæ, cæteris. Porro caue Seleuciā misceas cum Seleucobelo, quod nonnulli statuere: nam præter Stephanum eas disiungentem, in Concilio Chalcedonensi Basilus Episcopus Seleuciæ Isauriæ nominatur, & eadem Actione Eusebius Episcopus Seleucobeli. Porro Seleucia in eo Concilio non semel Metropolis dicitur.

Ἰσαυρίας] Accessio hæc fit ob varia cognomina, quibus affectæ fuerunt Seleuciæ. Est autem Isauria Ciliciam inter, & Pam-

phylia, ut ex Plinio colligere est, & Strabone lib. 12. Neque aliter statuit Stephanus: *Ἰσαυρία μεταξὺ Λυκαονίας & Κιλικίας πρὸς τὴν Ταύρω. Isauria Lycaniam interiacet & Ciliciam, qua ad Taurum:* quippe Lycania alius est plagæ. Locorum vicinitas, fecit, ut Episcopus Mopsuestiæ sæpiuscule iungatur à scriptoribus cum Episcopo, Seleuciæ. Isauriam ab Esau cognominatam valide adserit candidus Historicus.

Τὰ σοφώδη ἀπαντα] Hæc titulo subiuncta disieci: quia falsa: non enim istius. tunc libri ambitu comprehendebatur, ea, quæ post ad me missa est Oratio de Transfiguratione, non libri *μέτρη* scripti à Photio memorati in *μυριοβιβλῳ*. Nec mihi fas ea verba præscribere: ecquis enim scit nuncubi plura delitescant apud quem, *βιβλιοτάρον*. Porro Orationes, non Homilias vocavi, quod Græca vox λόγος istud alterum magis contineat: est namque Homilia inter & Orationem differitas magna, quam si quis ignorat ad Photium adito l. 172.

Ad I. Orationem de mundi creatione.

Α Δ Α χρί τῷ ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος τὰς Pag. 1.
Λύκας ἀνέληπται πρὸς τὰ θεία πνεύματα] Septuosa mihi clausula, & perplexabilis: si forte Lectoris industria acui potest hac confessione. Græcis per familiare est τὸ χρί subintelligere; quam viam si insistas, χρί τὰς λύκας erit. *Quod ad rectionem attinet, hoc sensu: Verumetsi hominum vita gubernandi ratione ad divinos spiritus evecta est, &c.* Vel iniectu literæ τὰς λύκας. Quid si aliqua sui parte defector sit hic locus?

Ἀκτῖνας φαιερωτέρας δύνουσι] *Radios illustriores* si verti, nemo me falsi arguat. Sic non sine veritate Cicero. lib. 1 de Natura Deorum locutus est: *Nam solis ardor illustrior est, quam ullus ignis: quippe qui immenso mundo tam longe lateque colluceat.* Et Plautus ades alibi vocavit *illustriores*, quibus novæ erant iniectæ fenestræ. Tunc enim illustrior sol (cui *illustre caput* Metamorphosi tribuitur cum spectabilior, cum nobis splendentior parer: vel sine sui luminis auxilio.

Πρὸς τὸ θεῖον ἀνοίγει] *Ανοίγει* quis non videt ad animi intelligentiæ acumen pertinere? quare præcesserit *γιογινωσία*, non putavi mihi τὸ θεῖον per res divinas, sed per *Nomen* seu *Deum* ipsum vertendum esse.

Τὸ φιλοσώματα πυρρὰ] Verti, *Amicum corpori ardorem*: qua notione dixit Horatius:

Sic Diis amicum.----

ἔξ Ἑλλήνων, ἔξ Ἑλλήνων. Quare φίλος hic est *familiaris & consuetus ardor*, qui ne regnet in corpore ieiunio præstinguitur. Aliud qui cogitat, quid cogitet, videat.

Χάρις Μωσαϊκῆς γλώττης ἐπιβάνουσα προφητικῇ.] Hinc ortum putant προφήτοι nomen. Ego quamquam non id prorsum improbo: tamen potius appellationis huius rationem mihi deprehendisse videor. Quemadmodum enim non is homo, qui oratione duntaxat valet; at qui ratione; sic non ille mihi προφήτης, qui vaticinatur modò, sed qui id animo ante-providet, atque imbiberit, esto, quid præuisa monstrent, ignoret. Quare cum προφήτης tam possit nasci ex προφῶν significante *prospicio, prouideo*, quam ab eodem verbo notione vulgari subiecta, illud prætulerim. Sic ἀποφάτος est *introspectus*, non autem *non pradi-*

ctus. Apollonius lib. 2. de Harpyiis:

Ἀποφάτοι νεφίω ἑξάλμενοι ἐστέοντο.

Improspecta aderant e nubibus exsistentes.

Et apud Calabrum lib. 3. Apollinis ὄς legitur ἀποφάτος sagitta *improvisa*. Sic προφάσις idèd pro *causa* ponitur: quia cum antecedit effecta, prior videri potest. Εμφάσις quoque est ratio per quam viuacius, aut clarius aliquid apparet apud Aristotelem, Pisidam, Suidam, alios. Hanc verò potius nominis προφήτης causam ratam mulier facit Ioannis cap. 4. cum Samaritanæ Christus pectoris abdita reuelasset, ait illa: *Domine, ut video Prophetas es tu*. Item Phariseus Luc. 7. *Videns autem Phariseus, qui vocauerat eum, ait intra se dicens: Hic scisset Prophetas, sciret utique quæ, & qualis est mulier, quæ tangit eum, quia peccatrix est*. Ac si dicat: Non videt, nō cognoscit hanc mulierem esse peccatricem: Non igitur est Prophetas. Hoc ergo principali Prophetæ munere remoto, Prophetæ quoque à Christo remouet appellationem. Principali dixi: nam præuisa vulgare quoque oportet: non enim qui prævidere tantum, non etiam prædicere, Prophetæ nomen consecuti sunt. Rectè id animaduertit Suidas: Προφητείας δὲ ἰδίον τὸ πρὶν γλῶτται παρέχει ἑπαιρηθῆναι τῇ τῷ πνεύματος χάριτι. *Gratia spiritus administrans præbere linguam, id verò proprium est prophetæ*. Quibus sic utrumque est comple-

xus, ut γλῶτται fecerit ἑπαιρηθῆναι. mentis enim operatio προφήτης in Prophetiæ ratione vindicanda. Ad quod firmandum locus est insignis lib. 1. Reg. cap. 9. *Olim in Israel sic loquebatur unusquisque vadens consulere Deum: Venite, & eamus ad videntem. Qui enim Prophetas dicitur hodie, vocabatur olim Videntis*.

Ὅτι ἐπὶ οὐρανῷ, ἡγεσάν με ἄγγελοι μου. Pag. 3. λη πάντες οἱ ἄγγελοι μου.] Ita Basilii, qui cum non conuenit versio vulgata Iobi 38. *Cum me laudarent simul astra matutina, & iubilarent omnes filij Dei*. Theodoret. Quæstionibus in Genesim tantum Basilio accedit, quantum alij recedunt. Sic ille: Ὅτι ἐπὶ οὐρανῷ, ἡγεσάν με ἄγγελοι μου. Cum posteriori parte sententiæ Basilij, facit versio Chaldaica תהיה לי מלאכים. Item cum Theodoret septuaginta Interpretes. Contra pro versione vulgata, quos Chrysostomus scribit legere ἅμα υἱοὶ θεοῦ simul filij Dei. Qua appellatione quam liquet Angelos intelligi, tam certum est Basilium nullo modo eam lectionem admittere. Nam oratione altera in Noemum disertim negat Angelorum quenquam filium Dei appellatum: Ἀλλ' οὐδὲ υἱὸς ἑ θεοῦ κέκληται τῶν ἁγγέλων οὐδὲν. quo loco rei veritas discutietur.

Συμεν ὁφείτω δὲ τὰ ὑδάτα ὑπὸ τὸν οὐρανόν, Pag. 4. καὶ ὁφείτω ἡ ἕρξη.] Septuag. Συμεν ὁφείτω τὸ ὕδωρ τὰ ὑπὸ τὸν οὐρανόν ὅς ἔσται ὕδωρ; *aque quæ sub celo sunt*. Quam partem Basilii omisit, quod ad propositum minus faciat. Quod monuisse nostra nihil intererat, nisi hæreticorum filij vera viperarum genimina e cōsimilibus SS. Patrum testimoniis, aut hos, aut illos scripturæ locos subinde vitiatos impudenter adsererent. Non intelligunt quemque veteres excitare, ut sibi commodum. Quin verò adæque sacris scriptoribus id liceat, ac profanis? M. Tullius dum Tragædiis vitur, quoties accidit eorum sententias? M. Tullium Seruius dum citat, etiam admutat. Vide sis in secundum Æneidos in illud:

Est in conspectu Tenedos.----

Basilii verò in citationibus prudenter corripiendis plurimus est: id illi ne fraudi sit, ne quis hiantia cogitet, quæ integra; cautio nostra est.

Τὸ φέβω τῷ Νόοντος.] *Præ vincetoris reuerentia*. Eadem notione φόβος Oratione de infanticidio: Οὐχ ἱερὸν φόβον πρὸς τοῖς φονεωταῖς ἐμποιοῦν. *Non sanam ullam interfectoris istis reuerentiam ingenerans*. Id sit, quia timor, tremor, horror, reuerentia affi-

nia sunt, & tantum non cognata. Quare A
passim Græci Patres *φεικαδεσάτιον* *θυοσίας*,
μίσβα *sacrificium* appellant. Ionas cap. 1.
σέβομαι, interpret *timeo* substituit, tan-
quam æquipondium. 66. c. *Επὶ πῖνα ὅτι-
βλέψω*, ἢ *ὅτι τὸν ταπεινόν, ἢ ἡσυχίον, ἢ πρί-
μοιζα τοῖς λόγοις.*

Παρελεύσεται.] Septuaginta, *παρελύ-
σεται.*

Κτίσις ἔδαφος.] Mundi pavementum.
Sollemne Basilio est κτίσι, pro tota re-
rum creaturarum vniuersitate vlurpare. O-
ratione de Cæcis. *Ὁσὲ γὰρ ἡλιθίον ἐν τῇ
κτίσει, τὸτο ὀφθαλμὸς ἐν τῷ σώματι. Nam
quod in mundo sol, hoc in corpore est oculus.* B
Hoc eo consilio factum puto, ne mundo
à philosophis adscribatur æternitas.

Ξερὴν ἐπιφαιώσας.] Mari, & Oceano.
Dionysius de situ Orbis:

---- ἐν γὰρ ὁκύνῳ

Πᾶσα γὰρ, ἀπὲρ ἡσυχίας ἀπείρετος ἐπιφαιώσας.

*Πᾶσαν ὁμοῦ ἢ κτίσιν ἐν ἑαυτῇ περικλεί-
ουσα.*] Nulla alia fere hominis laudatio
locupletior. Ea causa veteres cum dixe-
runt *μικρόκοσμον*. *Σμικρὸν γὰρ ἐστὶ κόσμος
αὐθρόπου φύσις*, vt Pisidas cecinit. Ea cau-
sa omnis creatura dicitur Marci 16. *Κηρύ-
ξαι τὸ εὐαγγέλιον πᾶσιν τῇ κτίσει. Prædicare
Euangelium omni creatura.* Ex quo Marci
loco videtur exceptum illud Oratione pri-
ma in Adamum: *Εὐχέλῃς τῇ κτίσει πᾶσι
κτίσιν, τὸν ὁμόδουλον τῇ φύσει διασώτῃ δαί-
ξαι τῇ χάριτι. Mundum homini tradis, con-
seruam à natura, gratia beneficio dominum
constituens.* At vnde Cicero lib. de Vniuerso:
Deus animal unum spectabile hominem,
in quo omnia animalia contineres, effecit.

pag. 5.

Τῆς γὰρ συχνοῦς φύσεως θησαυρόν.] Ada-
mum intelligit, in quo natura humana,
quæ ratione animæ cognitione quadam
cum Deo tenetur, velut in loculamēto re-
posita siue *capulo*, Tertulliani voce libro de
Resurrectione carnis, *θησαυρὸς* non semper
reim pecuniariam reconditam, aut cimelia
denotat: imo propriè quiduis, in quo aliud
repositum est. Ea significantia Cicero *me-
moriam rerum omnium Thesaurum*: vocat, &
locos, *argumentorum Thesavros*: Plinius *The-
sauros maxillarum*; Neuius in Epitaphio de
sepulcro sic: *Postquam est orchis traditus the-
sauro*, Plautus *Thesaurum mali, supri*. Plal-
mo 134. *Ὁ ἱεὺς αὐτῶν ἐκ τῶν θησαυρῶν
αὐτῶν*, quod visum Interpreti retinere: *Qui
educit ventos de thesauris suis*, siue recepta-
culis. Isaia 45. *θησαυροὶ σκοτεινοὶ, ἀσέ-
πτους* posuit pro inferno. Iob. 38. *Ἡλθες δὲ
ὅτι θησαυροὶ χύτης, θησαυροὶ δὲ χαλᾶζης*

ἰεράνας. Matth. cap. 2. *αὐτοῖς ἀπέ-
σσυροντο, ἀπερὶς thesauris* ij erant thecæ in
quibus munera. Georgicon 4. de Apo-
thecis:

*Si quando sedem angustam, seruataque
mella*

Thesauris relines. ----

Iterum Basilii Oratione in Ionam: *Θεὸς
ὁ ὅς ἐστι πηγή, ὁ ὅς ἐστι θησαυρὸς. Deus ex-
sistentia fons, Deus vita thesaurus.* Noë-
mū similiter vocat *θησαυρὸν ἀρετῶν*. Quod
autem res condita suis sint conditoriis no-
biliore, teste Iustino Quæstione 11. ad
Orthodoxos (sunt enim conditoria rebus
condendis) *Thesaurus* cœpit esse in pre-
tio. Basilii. prima in Davidē facit hæc
loquentem Deum: *Ὁπου γὰρ ἐνέεικα ἡ-
γῆς θησαυρὸν, ἐκὼ πέμπω τὸ γαῖμα ὃ βλέμ-
ματος, ubi anima ornamento video.* Posset
& propius originem, dici, *Vbi animam
ornatam: ὃ capacem* video. Non igitur sa-
ne ἐτυμολογοῦσι *θησαυρὸν* παρὰ τὸ *θεῖον* ἐς
αἰώνιον: debet enim etymologia primariū
vocis significatum repræsentare. Deinde
si non sit verus pecuniæ depositio, non
erit eorum sententia thesaurus. Ob ean-
dem causam nec eos audio, qui ab *αυτῷ*
exoleta apud Græcos voce ducunt. Vn-
de tandem? ariolor ab antiquato verbo
αὐρῶν: vnde *ἐπαυρῶν* & *ἐπαυρία*. Apud A-
pollonium est *consequi, vti, frui*, quæ quis
enim recondidit, facile in usus suos de-
promit. Hanc originationem redolet ille
Basilij locus de Adamo: *Εν ποσύντοις δὲ θη-
σαυροῖς ὁ Ἀδάμ ἐδιακρίματος. Cum versa-
retur Adam in tot rebus utilibus, siue, in
tanta bonorum affluentia.* Sed quid si ori-
ginem Hebræam adsignemus? nec enim
αὐθροδίουτος ducetur ab *ηγῆν*. Melius
profecto dicemus ortum ἐ Græco ac gene-
ratum *θησαυρὸν* geminum esse τῇ *θήκη*. C

Οὐσίας.] Essentia. Super huius vocis usu,
& latinitate Muretum consule capite vlti-
mo variarum.

Αἰχρονὸν πατέρα γένω, ἢ κλήσιν μιμῆται.] *Intem-
poralem patrem tempore imitatur, ὃ
appellatione.* Appellationis ratio clarissima
est. At homo generans quomodo *tempore
intemporalem* patrem imitatur? an quia
sobolis auctu generis æternitati studet? an
imitatur tempore; quia generationis *in-
temporalis temporalis* generatio quædā est
imago?

*Ὡς μύλαι μύλαιδες λείτνηθοσι ἀγέλων,
μύλαι δὲ μύλαιδες παιδαρχοσι παρὰ τὴν ὁρ-
μήν.*] Septuaginta Dan. 7. *Χίλια χιλιάδες ἐλ-
τήρουν αὐτῶν, καὶ μύλαι μύλαιδες περιμή-*

αἱσιν ἱμῶν δὲν αὐτοῖς. Versio vulgata: A Millia millium ministrabant ei, & decies milles centena millia adfistebant ei. Quibus loquendi modis *ἡμιμυριογάρηροι*, & numeri innumeri denotantur.

Αποφάσις συμνυῖται.] *Sententia dictione gloriatur.* Διόφασις irarum, & leuerioris sententiae obnunciatio; item ipsa sententia, & sententiae dictio. Infra de Niniuitis priore modo: Προφητικῶν Διόφασιν ἔδισται, θύειν ἀπειλῶ τοῖς δακρύοις ἡμερώσαι τις. Prophetica obnunciationem vinxerunt Dei nimis per lacrymas emollitis. Posteriore S. Ignatius epistola ad Tralianos. Τῇ οὖν παρεσκευῇ τρίτῃ ὥρα Διόφασιν ἔδιδετο περὶ τῷ Πιλάτῳ de Christo, qui mortis sententiam excepit à Pilato hora tertia ipsius Parasceues. Basiliius altera in Adamum: Ἡ μὲν Διόφασις καὶ τῷ φανερῶν ὅπως φέρεται. *Sententia fertur in serpentem qui in conspectu.* Iis in locis Διόφασις iudicis est affirmatio, & sententia: aliquando tamen est negatio, & refutatio, eaque princeps significantia, ut ipsum Διόφρημι negito. Iliados γ.

Αἰτηρὸν δ' Διόφρημι, γυναιχά μὲν οὐκ ἀποδύσαι.

Vbi Eustathius: Τὸ γυναιχά οὐκ ἀποδύσαι Διόφρημις ὅτι, ὡς περὶ χάριτας τὸ γυναιχά ἀποδύσαι, ἀπὸ τοῦ τῷ Διόφρημι Ομηρικῷ παρρητικῇ καὶ τὸ ἀποφάσκειν, καὶ ἡ Διόφρησις. Consimilia annotauit in Ili. D. & M. τὰ Διόφρησις Ciceroni in Topicis sunt *negantia*. Denique Philosophi conueniunt, quorum est illud: Αἱ δύο ἀποφάσεις, ἡ περὶ σὲ μία κατὰ φασιν ἀποτελοῦσι.

In II. Orationem.

Fig. 6. Τῇ τ' χρωμάτι λαμπρότητι μαρμαρυγῆς ἀφίστας.] *Quæ à colorum splendore fulgorem proiciunt.* Odyssæ θ.

Μαρμαρυγῆς θνέιτο ποδῶν.

Interpres, Μαρμαρυγαὶ δὲ ποδῶν αἱ συντόνοι κινήσεις, εἰ γὰρ ταῖς ὀξείαις κινήσεισι Διόφρησις γυναιχά τις τῇ ποδῶν. *Marmaruga sunt consensientes pedum motiones: nam incitationibus pedum quadam fit emicatio.* Verum est cum pedū μαρμαρυγαῖς coherere συντόνους κινήσεις; nisi enim incitatissime moueantur pedes, nec lucem admittent rapidius, nec eam vibrare videbuntur: non sunt tamen αἱ μαρμαρυγαὶ ποδῶν συντόνοι κινήσεις, sed eas consequuntur. Ex quo

confortio natum illud quod à Cicerone scribitur: *Dignus qui in tenebris nices.* Equè eleganter μαρμαρυγῇ αἰχμὴν telum coruscans Nonnus intelligit libro 28. et si caldeim voces aliter vlturpare videatur libro 36.

Τὸ σφαυροειδῆ.] Globi specie ita primum occurrit, cum tamen ex hoc Cicero de Mundo, verti potuisset brevis: *Et globosus est fabricatus, quod σφαυροειδὲς Græci.*

Εκπλήρησις μὲν τῇ θείᾳ πρὸς τὸ θαῦμα πλεονέχου.] Locus hic in mendæ suspicionem venerat primum. Tentabam reponere ἐπισημῶν, & lamotio meo ὡς πρὸς ὅρμῳ substituendum videbatur πλοονέχου. Verum hanc coniecturam ipse Basiliius pluribus locis refutauit. Oratione 2. in Adamum de serpente, qui vana spe diuinitatis parentes nostros arrigebat. Ἰσοθέοις ἐλπίσιν ἐπέρωσιν. In Olympia Δ. Μιστὶ δαμονικῶν, καὶ φίλτρῳ ἀγχολλικῶ κατ' ἀλλήλων ἐπέρωσιν. *Odio demonico, & diabolico amoris incensio inuolant in semine.* De Chanaanæ: γυναικὸν πρὸς πλεονέχου. *Mulierem. la fide alata.* Alibi: θαῦμασιν τι, & διδάσκαλοι πρὸς πλεονέχου τὸν τοῦ πρὸς τὴν τῇ ὕψιλοτέρων αὐτοῖς μαθημάτων πρὸς ἐγέρει. *significat enim hæc vox ardorem quandam subitum, ac celerem in re proposita.* Et in obseruationibus meis non minus hæc elegantia comperi. Nazianzenus: Λόγοις πλεονέχου μὴ πλεονέχου ἔξω πέντε. In Poematio de Vanitate vitæ apud Pisidam, vbi de insomnio: Ἀναπλεροῖ τὸν αἰδῶ τῇ κούφῃ θείᾳ. Nicephorus Gregor. Vita S. & Theophanus de sanctæ parente maxima quæque de nata prole animo præcipiente: Ἐπλεροῦτο τοῖς λογισμοῖς, καὶ πάνυ λαμπραὶ ἐπ' αὐτῇ, καὶ μυσηκατέρας αὐτῆς ἔζεφαις ἐλπίδας. Nondum id scriptum lucem vidit. Methodius de Simeone: Καὶ πρὸς ἡ καταικλίσει τὸν νοῦν τοῖς τ' ἀγνοίας ὀφθαλμοῖς ἀναπλεροῦμεν, ὡς ἔχον ἡδὴ τὸν πεπονημένον ἰσχυρῶς. *Anse templum quam tangeret mentis oculis erectus perinde latabatur, ac si eam dilectum teneret.* Damascius ἐπλερομένης ψυχῆς cælo receptas nominat.

Σάρκα γλυφανομένην.] *Carnem sculptam, siue figuratam;* idque à natura: est enim figura sculpturæ comes. Exstat apud Etymologistam simile loquendi genus voce ἀλκυονίς de ipsa: Εἰ αἰς πικτὶ, & ἐκ γλύφου ἐπὶ ἐπὶ. *Quibus diebus parit & excludit septena, & septena.*

Πρὸς ἀκτῖνας χρῆσθαι.] *Radios intellige,*
d d d d iij

quibus ad partum educendum iuvantur A
obstetrices, & chirurgi ad id acciti. Quare
vocaui *Radios manibus agiles*, qui manibus
agi possunt. Est enim ἀκτὴν quod extendi-
tur, porrigitur. M. Antonius lib. 8. Ἀκτῖνες
γούαι αὐγαὶ αὐτῷ (Solis) ἀπὸ τῆς ἐκπνεύσεως
λέγεται. Id instrumenti ἀλκυστὴρ ἐμβρυουλα-
κός, & οὐζὺς vocatur, seruitque foetui extra-
hendo. Sæuius instrumenti genus est ἰμ-
βρυορίκτης apud Tertullianum libro de
Anima: Εμβρυορίκτην appellans de infanti-
cidij officio, utique viventis infansu perem-
torium. Fit autem ea vox à ῥίζῃ quod est
conficere, ut ut alij sentiant.

Σπαργάνων δικτύοις τυπούμενον] *Fascia-*
rum insectu formatam verti queat. Nam τὸ
δίκτυον est ab antiquo δίκω iacio; ex quo
etiam δίκως auctore Eustathio.

Τὸν ἀέρα δώποις παροσέχεαψα] *Adscribis*
aerem in dona. Dictum oblocutius: afferenda
lux à prisco more. M. Tullius lib. 3. in Ver-
rem de Persarum, & Cyrorum regibus.
His autem vxoribus ciuitates attribueret hoc
modo: Hac ciuitas mulieri in redimiculum præ-
beat, hac in collum, hac in crines. Quo insti-
tuto olim Persa Themistocli Magnesium
attribuit, quæ panem præberet. Lampsa-
cum, vnde vinum lumeret; Myntem, ex
qua opsonium haberet, apud Cornelium
Nepotem. Eustathius in Iliados λ. scribit
regem Persam Themistocli Percopen, &
Palæscepsin dedisse, strati nomine, & ve-
stimenti. Nec vxores, & amici soli sic bellè
habiti: sed pecudes, canes, cameli. Hero-
dorus lib. 1. narrat tantam à rege canum
Indicorum alij multitudinem, ut ad præ-
benba iis cibaria quatuor in eadem plani-
cie magni vici attributi fuerint ab alijs tri-
butis immunes. Darius pagum Gangame-
la camelo, qui per Scythicas solitudines
non sine labore impedimenta regia tule-
rat, in alimentum attribuit apud Strabo-
nem li. 15. Sic inquit Basilus, Aerem Deus
inscripsit donis, siue dona iussit homini
pendere. Quæ dona? virtutes astrorum,
imbrem, lumen, volatilia, adspirandi &
expirandi adinivula.

Αγαθότητος ὁμῆρος] *Affluentia signatur*
hac voce, ut χρυσαῖς Pindari ut φάσι.

Page 2. Αὐτὸς παρὰ τὰς φύσεις] *Ipse naturas pro-*
creat. Ita verti, quod Basilus eorum pro-
creationem & appellationem inter se con-
tendat: tum quod denso apud eum vsu πα-
ράγει sit creare & producere. Οὐρανός, ἡ
γῆ παρηγόρητο. παραγαγὼν ὁ θεὸς τὸ σῶμα.
τὸ γὰρ αὐτῷ ῥάπτω ταὶ δὲ αὐτῷ παρηγόρησε.
ταῖς πῶν ζώων φύσεσιν παρηγόρησεν οὐκ οὐσας. Ratio

quoq; hunc vsum adstruit: Est enim crea-
re maximus rei ductus ab eius non esse ad
esse. Haurio ex Damasceno libro 2. de
fide Orthodox. cap. 10. qui docens bifa-
riam esse mutationem, & cum ex subie-
cta materia quid sit, & cum è nihilo res
productæ existunt, ita effatur: Τροπὴ δὲ
ἐστὶ τὸ ἐκ μὴ ὄντων εἰς τὸ εἶναι παραγίγναι.
Eodem sensu παραγωγή solitariè ponitur
à Damasceno Oratione de Transfigura-
tione Domini, pro rerum Procreatione.
Plenam locutionem vsurparunt Philo de
vita Moylis: Μόνος γὰρ τοῦ ἀλλήλων ὁ
καὶ ποιητής ὅστις ἀψευδής, ἐπειδὴ τὰ μὴ ὄντα
ἤγαγεν εἰς τὸ εἶναι. Solus reuera ens, solus reuera
creator est, nam quæ non erant produxit
quo essent, Diui Chrysostomi Oratione
in Sanctum Pascha, Methodius εἰς ἀπάν-
τησιν.

Διὰ τάξεως] *Ordinatum.* Possit & iun-
ctim διατάξεως scribi, sic: Ἡ ἰδέω ἀπορή-
τον ἀγ. τάξεως συνθήκη. *Videre erat mandati*
(diuini) *tesseam*: mandati quo animantes
illæ arcano pultu Adamum petere iube-
bantur.

Τῇ παραβάσει] *Accessione.* Nam vocem
hac sibi genuina notione prætermittam à
Lexicographis. Sed & apud Basilium pra-
uificationis est nota: Οὐκ ἔχουσιν ἔδδ παρα-
βάσεις σαλιδοῦ τὰς κλήσεις. *Pravificatio non*
valuit mutare nomina. Quo in vsu τὸ παρὰ
quod peruersum significat, & à recto de-
uium. Item cum Aristoteles monstra
φύσει παραβάσει appellat. Eadem vis est,
in παρακούει, & παρανομία apud Basilium,
παραπλήξ apud alios.

Θηρία τῆς γῆς] *Septuaginta ἀρχόν.*

Λύκος μετὰ παραβάτων ἐπιβόει] *Nota sen-*
tentiam veterem, nec à vero abhorrentem:
In Sibyllinis lib. 3. --- λύκοι τε, & ἄρνες ἐν
οὔρεσιν ἄμμις ἔδδονται. Qui ἀμυλλῶνι emouit
loco, persuasus syllabæ modulo, consultè
fecit: qui reposuit ἄμμις ἔδδονται, quid vo-
lerit sibi, nescio: ego reposuerim ἄμμιγ
ἔδδονται, *missim pascentur*, & in eam senten-
tiam Lactantius interpretatur lib. 7. c. 24.
Alij Prophetarum loca talia, & Sibyllæ
mysticè malunt intelligi.

Καὶ ὅφρις ὑπὸ δούλευσιν] *Indubiè locus*
menda infessus. Nec videor posse corrige-
re, ἐπιβόλευσιν: dicit enim Basilus ad con-
cordiam lupi cum agno accessisse serpen-
tis obsequium erga hominem, cui quod
oblequi toleret, tactam esse, ut eius lin-
guam diabolus sit mutuatus ad perniciem
homini creandam. Rescribo igitur ἐπὶ
βύλησιν ἑω, *voluntati subiectus erat.* Equò

eleganter oratione de Iosepho vititur ea A
præpositione: Λαβὼν γὰρ ὑπὸ χῆρα τοῦ
ἀδικήσαντος. Nam cum iniuriæ venissent in
Iosephipotesstatem. Aristoteles Ethicorum 1.
Οσοῦν δ' αἰσὶ τῶν τοιούτων ὑπὸ μίας τιᾶ ἀρι-
στῶ. Sic ὑπὸ χῆρα & ὑπὸ βασιλείᾳ apud
Photium.

Οὕτω γὰρ ἔχουσιν] Οὕτω, id est, ex oc-
casione subiectionis illius: non probro re-
scribi οὕτω.

Fig. 9. Διαπλάσσωμεν αἰθρώπων] Illud ἀγ' mi-
rificè lineamentorum ductus exprimit, ac
minus quàm propriè tali in re usurpatur:
quasi ab vnius partis aut membri forma-
tione ad alterius operam se transferat ar-
tífex: etsi perfectio inodo Deus operetur:
pari efficacitate ἀγ'πλασιν extulit de Euas:
Εισοῦσα γὰρ τόπον τῆς ἀγ'πλάσιος. Cum
perpenderes ipsa locum, unde esset efficta. Pili-
das similiter de visceribus Conopis occul-
to quodam artificio compositis.

Καὶ ταῖς ἀδύλοις τῶν ἰσῶ ἀγ'πλάσιος.

Et abditis intus figuras viscerum.

Apud Suidam αἰτῶν ἀγ'πλάσιν legimus.

Apud Propertium:

Corpora disponens animum non vidit in arte.
Item infra διαθίψιν est cibum frustillatim di-
scerpendo edere.

Οὕτω αἰθρ' χειρὶς γυναικὸς] Hoc scriptu-
ra loco otiose Crispinus verborum vertit
ordinem. Velim insimul hæreticos hanc
Basilij interpretationem animadvertere;
ne contra cœlibatum eam intorqueant,
ne cœlo obstrepent.

Εἰ εὐσεβείας σκάμματι] In pietatis certa-
mine. Secutus sum Hesychium: Σκάμμα-
τα, ἀγῶνες, γάδια. Græca tamen vox amica
Tertulliano.

Αἰχμῶνται λείπει] Relinqui turpe putant.
Iuxta illud Horatii, --- Mihi turpe relinqui.
Tales ab Ilocrate Panathenaico dicuntur
quod sic elucidat Harpocration: Ἀπολε-
λοιπότες αἰτ' ἢ γυναικώτες, ἢ μεταφορᾷ ἀπὸ
τῶν δρομέων, οἱ γὰρ νικῶντες ἀπολείπουσι τοὺς
ἡττωμένους, id est, ἀπολειποῦντες pro victo-
res. Metaphorὰ ἀcursoribus: nam qui cur-
su vincunt victos relinquunt. Photius cap.
242. οὐδὲν τ' ζώντων εἰς ἀγῶνα ἀπολείποντο.

Τὸν κόσμον μικρὴν ἀποπλύωσα] Eisdem
mundi angustias molestas fuisse Macedo-
ni queritur Iuuenalis:

Vnus Pellao iuveni non sufficit orbis;

Aestuat infelix audit olimite mundi,

Ve clausus Tyara scopulis, paruaque Seripho.

Ἡ λίξις πλατυομένη τὰς δ' θεότητος ὁ-
ποσότης αἰνιτίζεται] Vox ampliata (siue nume-
ro pluratio elata) diuinitatum hypostasies in-

nit. Epiphan. li. 1. cōtra Hæreses eadem in
sententia: Ο μὴ ἀπὸ γάμου ὁμιώμενος, ἀλλ'
ἐκ χειρὸς πατρὸς, καὶ υἱοῦ καὶ ἀγίου πνεύματος
πεπλασμένος] καὶ τὸ γαλαμμίον ὑπ' αὐτῷ
τῷ ἀγίῳ πατρὶ ὡς τὸ υἱόν, ὅτι ποιήσω-
μεν ἀνθρώπον κατ' εἰκόνα ἑμαυτοῦ, καὶ κατ'
ὁμοίωσιν. Qui non per nuptias ortus est, sed
in manus patris, & filij, & spiritus sancti for-
matus, iuxta quod ipse sanctus pater filio præ-
scripsit: Faciamus hominem ad imaginem, &
similitudinem nostram. Complures vete-
rum idem senserunt: etsi quidem hodie re-
fragentur. Aiunt Hebræis in more esse τὸ
σὺν ἑνὶ verbo iungere singulari. Quid si ideo
iungunt, quia trium personarum vna est
natura, vna essentia: Sed & cum Angeli
intelliguntur, quid si sit, vt vniformis sit di-
ctio?

Ὁικοδόμοι τ' πλεονεξί] Aedificauit costam:
hoc est, eam exaggerauit, & amplificauit.
Plautus Trinummio dixit: Qui aedificares
suam inchoatam ignauam, siue augetet. Li-
uius referente Macrobio lib. 6. c. 1. Satur.

Aedificauit nomen. ---

Nec mirum id verbi ad corporis hu-
mani fabrefactionem accommodari, cum
veteres corpus animæ domicilium dixe-
runt, & ædes. Misso Platone, & lacris scri-
ptoribus Apuleius in Apologia: Vt in eo
(puero) diuina potestas tanquam bonis adi-
bus diuerfetur. Et sine vilo adiecto Plautus
Milite Sceledrum hæc loqui facit.

-- Hoccine si miles scias?

Credo vercle has sustollat ædes totas, atque
hinc in crucem.

Vbi semet ille loquitur. Apollonij Scho-
liastes δὲ μὲν explicat quodam loco, τὴν
τῷ σώματος σύστασιν, καὶ χροίαν corporis compo-
sitionem & colorem. Perlius Sat. 5.

Excutienda domus præcordia, quantaque
nostra

Pars tua sit Corruite anima. ---

2. ad Cor. cap. 5. v. 1. οἰκίας τῷ σκηνώματι vo-
cat humanum corpus Apostolus.

Καὶ μὴ μετῆναι] Extero μὴ, exterit &
Iamotius exacti iudicij vir.

Μητιγὰ τὴν γλῶσσαν ἐπὶ γῆρας] Terram in-
scribunt matrem. Vertens respiciebam il-
lud Sillij libro decimo:

Aduersis etenim frandi non esse virorum

Qui Martem inscribant genti. ---

Qui ad Martem genus suum referant. Sic
illud est non ambos à terra natos, aut ex-
tractos esse Dei iussu; supra: Τοῖς ἐκὼ δέ-
μοις ἰσχυρότατα.

Ἀπὸ κρητὸν] Perfectè, absolutus, aut absolute
perfectus. Nec enim præpositio perfectio-

nis auditarium importat. Oratione 1. de Lazaro cum Apostoli ab itinere Christū auerterent proposita lapidatione audiunt εἰπω ἀπληρομένοι, *nondum perfecti admodum*. Damascenus de Christi transfiguratione. Καὶ ἐξ ὧν ὡς ὁρῶτος ἀριθμὸς καὶ τὴν παραλαμβαίειν, ἐκ γὰρ τῆς οὐκείων μερῶν ἀπαρτίζεσθαι, id est, *perfecte integratur*. Dionysius Halicarnasensis pag. 57. ita cepit ἀπληρομένους. Ἀπὸ in aliis eadem vi pollet: apud Pisidam λίθοι σπόκληροι, lapides eduri. Passim in nouo testamento σπελύτῳσις *perfectam plenissimamq; redemptionem* significat.

Pag. 10. Πρὸς οὐδὲ μάλῃ] Argumentum popolare. Aut. si uoles το μάλῃ ad cognitionem referes, quæ sensuum subsidio comparatur; ad cognitionem faciliorem, & certiore, quali Adamum instructum fuisse decuit.

Πρὸς τὴν τῇ χεῖρ] Cohærentiam intellige costæ cum Adami corpore reliquo: non corporis Eux cum Adami, qua in sententia producenda Rabbini, & qui eos secuti, frustra sudarunt. Vide hac de re Testatum Episcopum Abulensem, qui pro somniis reiectaneis eam excutit sententiam, ἔχειν eadem significantia. M. Antonius extulit lib. 6. Πολλάκις ἐν θυμῷ τῷ ὁπισώδεσιν πάντων τῶν ἐν κόσμῳ, καὶ χεῖρ ὡς ἀλλήλα, hoc est, *mutuam retinentiam* ore Lucretij, non affectionem Xylandri.

Pag. 11. Ἀκηρύκτους μαρτυρεῖν] Id est, *Cum Deum ex subiecta Adami costâ tuam format, eam re ostendis Adamo subici debere, nec praecone usus nec voce*. Verbo: *Tacens testatur*. Antithesis venustissima. Antea dixerat, ἐσιωπῶσις ἀκούειν τὴν γραφήν, *tacentem audire scripturam*. Pisidas de turture fame tabescente, neque cantante:

Λάλω σιωπῇ σιωφρονίῃ τὸν βίον;
Vocalibus silentiis vitam erudit.

Idem de ardore mentis Patriarchæ Sergij, καὶ μὴ λαλῶν ἤχησεν ὑδδὸν μέγα. Mor. *At non loquendo intus sonum magnum dedit*. Basil. non semel iunxit λαλὸς σιωπῇ. Tullius de iudiciis: *Dum tacent, clamant*. Et illud:

Sæpe tacens vocem, verbaque vultus habes.

In secundam Orationem de Adamo.

Pag. 12. ΚΑΙ ὁμοίαισις οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ἐπ' ἀμφοτέρω ἐξουσίαν μετέχουσιν] Paria sunt illa Damasceni lib. 2. de fide Orthod. c. 29. Ὅθεν ἐπὶ ἀλόγα οὐκ εἰσὶν αὐτοῖς ἐξουσία, ἀρρηγία

A γὰρ μᾶλλον ἢ τὸ φῶς, ὡς ἀρρηγίον. Διὸ ἀρρηγίον τῇ φυσικῇ ὁρῇ, ἀλλὰ ἅμα ὁρῶσι πῶς, ὁρῶσι πῶς τὴν τῶν ἀνθρώπων λογικὴν ὡς ἀγὰ μᾶλλον τὴν φύσιν, ὡς ἀρρηγίον. Διὸ ἐπὶ ὁρῶσι, ὡς ἐπὶ ἐπὶ ἐπὶ, ἐξουσίαν ἔχει ἀναχωρεῖν τὴν ὁρῇ, ἢ ἀκολουθεῖν αὐτῇ. Hinc bruta carent arbitrij libertate: nam aguntur potius à natura, quam agant. Quare neque naturali appetitui contradicunt, sed simul aliquid appetiverint, ruunt in opus. Homo verò ratione præditus cum sit, agit naturam potius, quam agatur. Quare etiam, dum appetitu mouetur, facultatem habet appetitum coercendi, aut sequendi, si quidem libitum fuerit. Insignem hanc doctrinam Latinis ita notam facio.

Τῷ δὲ κρατοῦντι λογισμῷ τὰ τῷ σώματι Pag. 13. ὡς ἐπὶ ἐπὶ] Principi verò rationi corporis habenas permittit. D. Gregorius in Encomio Machabæorum λογισμὸν nominat αὐτοκράτορα τῶν παθῶν. Athenagoras de Resurr. Πέφυκε δὲ (ψυχῇ) ταῖς τῷ σώματι ἐπιταπὴν ὁρῇ. Ingenitum est animo corporis appetitionibus præsidere. Quem qui seruitio non opprellerit, quin potius in dominatu suo retinuerit supra hominem euehitur à Pythagora & Deus immortalis. habetur.

C Ἡνιοχοὶ γινώσκοντες καὶ τὸν ἀνθρώπου ἀρίστην Εὐσεβίου ἀθάνατος θεὸς ἀμβροτός, ἐκείνην θνητός. Μετὰ τὴν τῷ αἵρῳ ἡνιοχίαν] Intelligit Pag. 14. potestates tenebrarum harum. Sunt illa quoque Piside mellitissima.

— ἡνιοχὸν δὲ τοῖς ἡγεῖταις
Ἐν ἐπὶ ἀνύκτοις ἡμερῶν τῷ εὐδρόμοις.
Septemplex dierum circulo regit.
Et aurigatur omne tempus. ---

Ἀπὸ πλεονεξίας τοιχορυχῶν τὸν αὐθιγόν] Pag. 15. Translatio vna sumpta est à gladiatoribus, quorum esse proprietatis petere luculente pridem ostendit I. Lipsius princeps litteratorum Saturnalium lib. 20. Altera ab effraCTORIBUS, ut I. C. loquuntur, ut Plautus à parietum perforatoribus.

D Ἀπὸ τῷ ἐξῶν] Septuaginta σὺν παντός. Τὴν λύπην μετέχουσιν ἅλθον] In partem tristitia veni. Diuus Chrysostomus Oratione inedita de S. Romano dixit πῶς ἐάν μετέχῃ pro participare supplicij. Ut animo consentiebat par illud amicorum: ita voce. Nec semel id nobis monstrandi cura.

Ἀπολύει τὸν ἐργάτην] Respondent hæc ante posito τοιχορυχῶν. Nam ut ἐργάτης proprie est terram aratro moliri, & versere σὺν τῇ ἐργῇ, vnde ἐργον δὲ ἐργάζομαι, & rectissime scripsit Etymologus: Ἐργατὴν αἰ

γῆνοι, nec iure alij exterunt ita ὑπογρά- A
(ομῇ) transfertur ad clanculariam ποιη-
χούτος serpentis quasi suffossionem. Eo
vertimus, *Audistum subvertit.*

pag. 15. Βρώσ[ι] φαρέμεθα] Biblia priorem vocem
pretermittunt.

Σαλπίζ[ου] τὸν χ[ρ] θεοῦ πόλεμον] *Contra*
Deum bellum confla. Totidem verbis, æque.
Nam ex eo quod bellum tuba canitur *con-*
flari dicitur. Et in Glossis: *Tubicen, flator.*
Nisi si maus id esse ab animorum tumida
ira iuxta illud:

----- *Et aperta intescere bella.*

Γενῆσι θεός.] *Deus eris.* Mulieri serpens
loquitur. Quam versionem non abhorruī, B
quod scirem Veneri id nominis tribui
Æneid. 2.

Descendo, ac ducente Deo. -----

Pro quo genere plura apud Macrobiū
lib. 3. Satur. c. 8. Crinitum lib. 23. c. 6. Ar-
nobium lib. 3. contra gentes. Quid quod
Plautus adiectiuo etiam famineo iunxit?
Pænulo scena Disillum:

-- *Quoniam illa non bona*

Haruspex dixit, Deum esse indignam credidi.

Venerem scilicet, Græcorum imitatione
factum, quibus θις utriusque generis est,
ex quo Deus deduci innuit Seruius.

pag. 16. Εἰδῶλαι παπύνας.] Manifesto versantur C
in errore, qui εἰδῶλα velut εἰδύδωα dicta
putant: res conueniēs, non appellatio. Item
qui religionis impiæ simulacris tantum
conuenire centent, non legerunt Philoso-
phos, qui *Imagines*, ad potentias nostras
permeantes vocant εἰδῶλα. vulgo *Species*.

Οπ[η] χελόν τὸ ξύλον] Apposite χελόν.

Theognis:

Οπ[η] χελόν φίλον ὄσι τὸ δ' ἔχελόν, ὃ φίλοι ὄσι.
Quod pulcrum carum, quod non pulcrum ne-
que carum.

Etymologus præter alia: Καλὸς ἢ παρὰ
τὸ χελός, ἐκ τῆ χελών τρεῖς εἰς αὐτὸν ἔχοντες ὡς
ἀγαθόν, ἢ δ' ἀχαι θέοισιν. Rationem ex Phi-
lone accipe: Αἰετὶς ἐστὶ μόνον τὸ χελόν ὄσι.

pag. 17. Τὸν χερπὸν ἢ ἀπάτης] Proprie: est enim
ἀπάτη *error via*; ideoq. verborum parcus,
ac proprietatis retinēs alibi simpliciter *er-*
rorem verti.

Αδὰμ, Αδὰμ ποδὶ ὦ] Septuaginta non
geminant Αδὰμ, alia exemplaria ne qui-
dem habent.

Οὐ σκηπὶν ἐπαφίησιν] *Neque violentum ful-*
men in me iacet suum. Nihil de meo inter-
posui: nam qui ἀφίησι abiicit, utiq; à se ja-
cit, siue suum: neque τὸ ἐπ' otiosum est,
quādo respicit id, in quod ferri fulmen po-
tuisset. Quæ paruula qui insuper habent,

quod incumbit, non vertunt; auctoris sen-
tentiam & fidem suam evertunt.

Φαίλῳ σου ἤκουσα ᾤεσιν αὐτοῦ] Basilii
omittit ἐκ παρὰ δέσιν, & textus communis
vicissim ᾤεσιν αὐτοῦ omittit.

Τὴν τὸν ἀνθρώπων] Exple φύσις, γυνῆς, pag. 16.
φυλῆς, similive.

Εὐς αὖ πῶσιν οἱ ἑβδομήκοντες] οἱ Septuaginta
inuariata sententiā, εὐς αὖ πῶς οἱ ἑβδομήκοντες σου.

In Orationem de Caino & Abel.

ΛΑΜΠΡΑΣ εἰτίας] *Luculentis foci cur* pag. 17
exponi non possit. minime video. Εἰτίας
focum, seu, quod malint poetæ *lare* signi-

ficat. Apollonii Scholiastes ἐφίται expo-
nit ἵποχοι. Λακεδαιμόνιοι γὰρ τὴν οἰκίαν εἰτίας
φασιν. Partis scilicet appellatione res tota
subnotatur, *domus, familia.* Eustathius
Iliad. β. ἀπὸ τῆς εἰτίας τῆς τῆ πυρὸς, ὡς ἐκ
μέρους τὸ ὅλον οἶκον. Eo Basilii paupertin-
nam dicit sibi familiam, focum minime
splendidum, vnde opiparam suis mensam
exstruat. Est & ille Martialis locus huius
magnificentie remouendæ libro 8. Epigr.
67. *Alget adhuc nudo clausa culina foco*

Nudus focus. — & Basilij, οὐ λαμ-

παρὰ εἰτίας mihi sunt idem prope. Et inquit
Silius libro septimo:

Ante focos, mensæ. ---

Τοῖς ὀπτηγείμασι τὴν ἐχέου γνῶμιν
θηρεύουσιν] Sitorum imaginibus, aut sta-
tuis Epigramma in epitaphium suppingi
conluevit rerum gestarum memoriam re-
ferens. Disertim Val. Max. l. 5. c. 8. *Effi-*
gies maiorum cum titulu suis idcirco in pri-
ma adiutæ parte poni solere, ut eorum virtu-
tes posteris, non solum legerent, sed etiam imi-
tarentur. Quem morem respicere videtur
Basilii. Et si per ὀπτηγείματα *membrorum*
descriptions intelligere, ἀπ' αὐτῶν *figuris*
oris *compositionem* mihi non proptus impro-
betur.

Ταῖ μαρφαὶ ὑπὲρ ἔατο] Quorundam ver-
borum hiatus hic esto: est enim ἀπ' αὐτῶν
capite truncata.

Αβελ γὰρ ὁ δίκαιος] Abelo nominis huius pag. 18
ius auctor est Christus Matth. 23. *Iustus*;
hoc est, *Sanctus*; iuxta illud

Εἰ δὲ δικαιοσύνη σου ἡδύω καὶ σ' ἀρετὴ τῆ
Iustitia in sese virtutē amplectitur omnem.

Θαλάτῃ πόλιν] *Hauftum ē vasis ter ma-*
ximi fontibus:

Εἰς ἑρπὲς γὰρ μοι καὶ οὗτος ὁ μὲν αἰδῶ πόλιν.
Habet & νεράϊων πόλιν in Euripidis Hip-
polyto. Sic locutus Theocritus, Dio Lili

cretius, alii. Forte de Psalmo 9. id expref-
sum D. Basilio vt etiam paulo post ἐν
θαλάτῃ περιθύροισ, cui ad simile illud Sene-
cæ Hippolyto:

Deformis senis limina transeat.

Εν τοῖς ἑθαλήτοις περιθύροις τὸ τῆς αἰσά-
σιως αἰσινώσκειται χαμμασίῳ] Ductum ē
veteri consuetudine, qua orationum argu-
menta vel consultationum, vel res agen-
da tabulis inscripta exponebatur, siue pro-
ponebatur. Vnde *propositum dicendi*, aut *fa-
ciendi* quidpiam natum puto. Notatum
id Vlpiano in Demosthenem: Επιδὲ τῶ
σανίδας πταὶ ἐνέχαφοι ἐχούσας τὸ πρᾶγμα,
τῶ οὐ ἡ σκίσις, ἔ τῶ οὐ σινεληλύθαις ἔ
περιπέσαις ἔ ἐκκλησίαις, ἵνα γ.δ.σὶ πάντι
τῶ πῖνος ὅτι ἡ ἐκκλησία. Nam asserculos
quidam inscribebant, qui negotium ha-
berent, super quo deliberare venissent in
comitium, & proponebant ante comitiū,
vt intelligerent omnes super qua re con-
uentus ageretur. Lampridius de Alex. Se-
uero. *Itinerum a. dies publice proponebantur*,
ita vt edictum penderet ante menses duos, in
quo scriptum esset: Illa die, illa hora ab urbe
sunt exiturus. Ex his quid sit edictum Assue-
ri, seu potius Amani pependisse in Susan
Helteris c. 3. obscurum esse non potest. Si
quis Basilium respexisse putet morem alte-
rum leges in axibus figendi & proponendi
non pugnabo.

pag. 11.

Σάρα γὰρ αἰαμάριτον] Vt orationis ne-
gligentia tentibus obtulit Theologiæ
campos: ita nimia verborum religio labe
intulit. Verticarnem *impeccabilem* ex Gel-
lio lib. 17. c. 19. Sunt etiam nonnulla quæ
sine auctore posui imperante necessitate,
& veritatis studio: sed pauca, & Theolo-
gi trita. Turpe, turpe est ex campo verita-
tis, ac veræ scientiæ ad verborum angustias
reuocari.

Εἶπα δὲ Ἀδὰμ Εὐαὶτ' γυνῶντα] *Adam co-
gnouit uxore suam Eua*, Genes. 4. cap. Co-
gnata sunt hæc Cæsar's lib. 6. de Germa-
nis: *Intra annum vero vicesimum fatina no-
tissiam habuisse in turpissimu habens rebus.*

Εν εὐθείᾳ ἤρξατο τοὺς λογινοὺς γάχους βλαστά-
σαι ἢ φύσις] *Hinc exorsa est natura spicas ra-
tionabiles germinare.* Vberitimum prouen-
tum hominum hoc loquendi genus con-
uoluit, quod Euripidi acceptum refero
Phœnissis:

Κλῶ, ἢ ποτ' ἡμῶν χευσσάπληκτα γάχων
Σπαρτῶν ἀνέκων. ---

*Quæ terra nobis credidit Spartas nonam
Messet autem galeis micantem. ---*
Hercule furente de iuldem

--- ἐν' ὃ γηγῆς Σπαρτῶν γάχων.

Εβλασαν. ---

Nonnus totus in hac allegoria libro 12.

--- ἀμαλλοφόροιο δὲ διου

Ἄλλος ἵπυ παλάμη δονέων χαλαμντόχοι ἄρπιν,
Ω γάχων εὐσινῆς, αὖ δρᾶμαζα διότῃτος
Δυσμείαν ἡμῶν γοαὶ γαμψόσχη χαλκῶ.

Similiter Theophylactus in secundum
caput de Actis Apostolorum dixit, δρᾶ-
μαζα τ' ψυχῶν, *manipulos animarum*, & con-
gestæ in vnum spicæ, siue manipuli Iose-
phi, at fratrum fuere symbola in Genesi.
D. Chrysostomus ab eadem metaphora
πλῆκτες αἰσάχων de Romani martyris lin-
gua excisa, eaque facundissima dixit ora-
tione inedita. Quare auctor Thesauri ni-
mis timide repunit hoc adiectiuum: a enina
coacervatione in eo significat, non nega-
tione, vt etiā alij notarunt ἐ Nazianzeno.

Εκλογὴ (ἐμῶς) Ex significat animi pro-
gressionem ex Christi manifestatione ad
eius naturam.

Εκ τοῦ αἰμῶν ἀνθρώπου ἀλ' τῷ θεῷ] *Possedi
hominem per Deum.* Ita Genesis 4. capite
Hebraica consentiunt. Κτήσασθαι est quā-
doque facere, vt quis possideat, transitiue
sumptū. Basilii de Chananax: *Ὅτι μοι τὸ
πάτος σινωγῶν ἐκτίσασθαι.* Quando malum
patronos tibi dadas, acquiritas: Act. cap.
1. v. 18. de Iuda: *Ὁὗτος μὲν οὐδ' ἐκτίσασθαι
χεῖρον ἐκ τ' μεθοδ' ἀδικίας.* Vbi frustra est
Erasmus, qui vertendum vult per *parauit*:
nō enim Iudas eū agrū parauit, sed paran-
di instrumentū tulit, sicut nec possedit, sed
vt possideretur, effecit. Nota præterea hæc
esse nominis Cain etymologiam. Epipha-
nius libro 1. contra Hæreses: *Καὶ ἐπὶ τῷ
αὐτῷ ὀνομα Καὶν, ὅτι ἐρμηνεύεται Κτήσις
(elido κτήσις) λέγουσα. Εκ τοῦ αἰμῶν ὡς διὰ
χεῖρου θεοῦ. Et imposuit ipsi nomen Cain,
quod interpretatur possessio dicens, possedi ho-
minem per dominum Deum.*

Ὁλος δὲ ὁ δῶρε γινώμενος] Id est, cum A-
bel se non respiceret, sed totus donum suū
spectaret, nempe vt esset probum. Me-
thodius de Simeone: *Ὁλος γίγνεται ἔφε-
σις, ὅλος γίγνεται τῆς ἐλπίδος, ὅλος γίγνεται
χεῖρας.* Cum totus esset in desiderio, totus in
spe, totus in gaudio.

Πρῶτοι ὅρα τὴν περισφύρουσαν χῆρα] Sen-
tentia semiplena. Addendum enim: *Εἶπα
δὲ τὴν τ' ψυχῆς περιθυμία, εὐσέβειαν, aut si-
mile quid: Vel hoc ordine: Πρῶτοι μὲν ὅρα
τὴν τῆς ψυχῆς περιθυμία, vel εὐσέβειαν εἶπα
δὲ τὴν περισφύρουσαν χῆρα.*

Θυσίαι ἐκάλειν ἀδοκίμα περισφύρα] *Thysiam appellat ap-
pellatione*

pag. 12.

pag. 13.

pellatione improba, *hostiam auersam*. Nota A
 θυσία pro mactatione, & eade cruenta a-
 nimalis mactati ἐπιθυσίως. Abiectione quo-
 que & contemptum *hostiam* verti. Notum
 ē primo pastorum:

Hostibus à domitis hostia nomen habet.

Quare vox est malè ominata: etsi *hostis* o-
 lim numerabatur in honestis, Tullio teste
 in Officiis.

Pag. 23. Ελύπησι τ' Κάρι.] Quædam etiam Biblio-
 rum exemplaria. Septuaginta ἐλυπήθη.
 Versio communis: *iratus est*. Mox expli-
 cabimus.

Ἰρα τὴν ἀείλυτον ἐξέτιν.] Versio commu-
 nis: *Quare iratus es?* ἀείλυτος propriè est
 peritissus. Matth. 26. Πτείλυτος ἔστιν ἡ ψυχή
 μου ὡς θανάτου. *Tristis est anima mea usque ad* B
mortem. Est cum ira ex doloris morsu cie-
 tur, est cum iræ stimulis dolor accendi-
 tur: omnino ex inuicem procreantur. Ea
 cognatio nomina communicauit, vnde &
 pallium *tristes iras* vocant Poëtæ. Quæ ut
 aliquando diffocientur: nunquam tamen
 ira est sine tristitia. Aristoteles lib. 7. Eth-
 corum cap 6. Ο δ' ὀργὴ ποιεῖ πᾶς, ποιεῖ λυ-
 πώμενον. *Quisquis per iram agit, marcescit*
agit. Et M. Antonius Imperator libro 2.
 Ο γὰρ θυμούμενος μετὰ πένος λύπηται.

Ἡ ἀπρόσφορη αὐτῇ.] Malim αὐτῇ, θυσίας,
 scilicet: tum quod mox subiiciatur, ἢ τῇς
 θυσίας ἀπρόσφορη: tam quod aliud respicere
 non possit; nisi forte δῶρον, quod abiun-
 ctius est.

Μὴ ἀποδύσῃς.] Scribo, ἀποδύσῃς. Item
 supra ἀποδύσασθαι, loco ἀποδύσασθαι.
 Etsi non ignoro eam voculam frequentius
 ei modo sociari.

Ταὶ αἰτίαι ἔφ' ὅτου.] *Cedis machinationem,*
molationem. Respicere videtur illud D. Ia-
 cobi: Εἶπα ἡ ὀπιθυμία συλλαβοῦσα τίχῃ αἰ-
 μαρτίας, ἢ δὲ αἵματι ἀποτελεῖται ἀποκρί-
 θαιατον. Deinde concupiscentia cum conceperis,
 parit peccatum, peccatum vero cum consum-
 matum fuerit, generat mortem. Et paulo
 post Basilii iterum: Εἰς ἡμῶν θυμὸς φλόξ
 αἰσθημένη τῷ φθόνῳ τοῦ φόρου ἀπέτετα.

Οὐδὲ χρόνος ἐμπεῖν τὸ πάθος ἐμάλαπεν.]
Neque mora perturbationem mollebat. Ar-
 debat igitur odio Cain: nam ut ait Sene-
 ca in Agamemnone:

Quod ratio nequius saepe sanauit mora.

Quod qua fiat ratione, aptissimè 3. Tu-
 sculanarum est explicatum: *Sensum & pede-*
tensim progrediens dolor extenuatur: non quod
ipsa res immutari soleat, aut possit, sed id quod
ratio debuerat, usque docet minora esse ea, qua
sunt visa maiora.

Αῖραβονα.] Hæc vox à Palæstina Græ-
 ciam, & Italiam peruagata est. Genet. 38.
 παρ' ἡν ἐμ. *Si dederis mihi arrabonem*. Mi-
 sera vox, quæ aliquando neque caput, ne-
 que pedem habuit. Gellius docet lib. 17 c.
 2. Arra mollius visum nonnullis. Plautus
 per iocum cum Rabonem dixisset Fru-
 culento Astaphium dicit:

Peri Rabonem? quam esse dicam hanc bel-
luam?

Quin tu arrabonem dicis? Strat. At facio
lucra:

Ut Prænestinis conia est ciconia.

Καλοῦται.] Scribe, καλοῦσαι.

Θάματα δὲ ζώων ἐκ πληγῆς πολλὰ καὶ τι-
 θίατο.] Quos in vsus caræ animantes: si
 ut homines viscerentur: dissentit ab iis
 Basilii, qui carniū esum ante diluuiū
 volunt inusitatum: si ad sacrificia, quod
 reor; falsio Ieroboam iactat Aaronem pri-
 mum animantes immolasse apud Iosephū
 Antiq. Iud. lib. 8. c. 8. Scribe ἐπιθίατο, iu-
 beat quis, ὁ ego læuus, si sequar: Est enim
 Ionismus huic temporī vocalem istam de-
 mere, qui mox vsus communis esse cepit.
 Marci capite 15. Οἱ πῖνες ἐν τῇ τῶσδε
 πεποιήσαν. Repetit Basilii vsū hunc
 scipiculè. Oratione altera in Ionam: φυγὴν
 γὰρ τὴν θαλάττης πεπείδητο κύμασι, pro ἐπι-
 πείδητο. Oratione in illud: Venite post me,
 & f. Μακεδονία σπύλιτο. Vbi tamen non
 malè reponimus. ἰσχυλῆτο. Antecedenti-
 bus Orationibus, φορέν διδίδακτο, κερ-
 νεύρητο τρέπος.

Δὲ ἐπιμυξίας ἐσβένυτο.] Inieci conie-
 ctura *visitorum* admistionē. Nam etsi ἐπι-
 μυξίς Orat. 2. de Noëmo: Τοὺς Ἰσραηλῆτας
 τῆς τῆς ἐξουσίας ἐπιμυξίας ἐχέμεν, signet *cor-*
porum *factam* *commissionem*, idemque hoc
 loco ἐπιμυξία possit, visum congruentius
 veritati, ut omnifariæ virtuti vitium quod-
 uis obiciatur, non vnius duntaxat *incon-*
tinentia.

Ἡ ἔχονε τὸ εἶμα.] Gen. 4. Poëta:

--- χεῖροι ὑμῶν ῥέου.

--- Tellus effusa dehiscat.

Et Plato secundo de legibus terram dicit
 κελύωναι referens historiam de Gyge. E-
 rasmus in Officia Ciceronis, pro dehiscere,
 reponit *discedere*. Esto, habeat Maro, id-
 eone Cicero! Quin potius secutus est Pla-
 tonem, à quo eam fabellā didicerat: Non-
 nus in Bessaricis vocat terram ὑρυχαῖν,
 late hiantem.

Στίων, ἢ τρέμων.] Versio vulgata: *Va-*
gus & profugus, à qua præter morē meum
 cogit me discedere Basilij sententia.

Εμπνοὺς εἶλη.] *Spirans columna.* Imago, aut simulacrum forte magis perspicuum. Verum ut ab omni prope re est ducere metaphoram: ita plerumque vnde ducta sit, Interpretis interest, & Lectoris. Respicit enim iudicium severitatem, qui proscriptos infamia quoque notabant eorum nominibus, & exilij causis publicè in columna propositis. Isocrates περὶ ζῳγῆς. Οὐδ' εἰς τοσοῦτον ὕβρεως ἦλθον, ὥς ἵππισται ὑμᾶς ἐλαύνειν αὐτὸν ἐξ ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος, & εἶλεν αἰαχεῖν. *Eo iniuria promissi sunt, ut vobis persuaderent eum tota Gracia exigendum, & columnam inscribendam esse.* Orator alter tertia in Philippum: Εγὼ δὴλώσω οὐ λόγῳ ἐμαυτῷ λέγων, ἀλλὰ χεῖματι τῷ παρῳοῦντι τῇ ὑμετέρῳ δεικνύον, ὃ ἐκῆνοι χεῖματι εἰς εἶλεν χαλκίῳ χεῖματι εἰς ἀκρόπολιν, sermo est de Arthmio hoste iudicato: *Ego non verba mea proferam, sed maiorem vestrorum scripta, qua illi decreto consilio coniecerunt in columnam aeneam, qua est in arce.* Nec irrogare supplicij est πηλὶται ποιεῖν Demostheni. Hunc morem respexisse Basilium non sinit nos ipse dubitare, Orat. de Chanaan: *Ἡς τὴν ἱερῆαν ἢ τῇ εὐαγγελίῳ θαυμάσιον βίβλος βοῶσαι ἐπὶ τῷ νεῷ ἐπὶ δόκῳ, & τὴν κραυγὴν φυλάττει χεῖματι εἰς εἶλεν τῷ χεῖματι.* *Cananaa hissum liber Evangeliorum suscipiens etiamnum clamantem demonstrat, & clamorem servat in scripto veluti columna.* πηλοῦσθαι Goliath dicitur 1. Reg. cap. 17. quia stabat imperterritus instar columnæ in conspectu Israhæitarum.

In Orationem V.

Pag. 26. ΟΥΚ ἄλλη τις ἀτοπος, & ἑκφυλος ἀπὸ λείλῃ τοῦ τόλμα.] *Τόλμα ἑκφυλος est audacia à genere hominum aliena. Verti: Nulli quantumvis importuna, & barbara praetermissa est audacia.* Nonnus lib. 25 committit αἶψα ἑκφύλιον bellum cum externis, & ἑκφυλον ἐνὺ, siue bellum civile.

Πᾶσαι μὲν αὐτῶν ποιοῦντο πλεονεξίας ὁδοί.] *Verbatim: Rescindebatur cupiditatis via.* Cur Basilium quod ceteri laudi tribuunt, vitio vertit? Ut via corrupta celerius pertransitur, ideoque à viatore quaeritur: sic ab illa generatione prava & exasperante omnia quaerebantur compendia, & via rem faciendi, & cupiditatibus obsequendi. Ab eadem mentes est illud Maronianum:

Ille viam fecit ad naues.---

A Non enim est naues duntaxat petere, sed via compendio, & semitam insistere; quæ quasi *Semita* est appellata. Apud Philonem Iudæum legi: *Εθαδὺς δὲ τῷ τῷ ταῖ ὁδοιπορίας ὁδοιπορῶν.* *Scientes viarum compendia.* Gloss. *Semita ἡ μὲν δὲ.* Quare Maronis auspiciis ita vertimus: *Omnes cupiditatis via secabantur, & inibantur:* hoc est enim confectarium. In facili erit expedire, si scribas: αἰτιανύοντο via pandebantur, aut explicabantur.

Εσοῖται δὲ αἱ ἡμέραι αὐτῶν.] *Suppleo, ἐχόντων ὅσοις ἔτη. Centum viginti annorum.* *Pag. 27.* Hausi de manalibus scripturæ fœtibus, ita depositulante sententia, & verbis Basilij non ita multò post: Οὗτοι δὲ τοσοῦτον πλεονεξίας τῶν αἰώνων ἐπὶ τῷ παρῳοῦντι. *Hi tot annorum spatium sine fructu fluentium limitis adspiciebant, siue negligebant.*

Τὴν τῆς πορνείας ὑπερθεσιν τιμωρίας ὑπερτασὺν ἔχοντες.] *Maleficiorum accumulatio suppliciorum erat amplificatio.* Propior tamen auctoris mentem erit hæc ordinatio: *Τὴν τῆς πορνείας ὑπερθεσιν πορνείας ὑπερτασὺν ἔχοντες.* *Supplicij dilatio fuit acquiritia illorum amplificatio.*

Εχλεύαζον χακοπαθοῦντα τὸν Νοῦ.] *Noë-mum exhibebant, ut labore se conficientem, Basilij Sibyllam auctorem habere potuit. Ea l. 1.*

Οἱ δὲ μὴ εἰσάγοντες ἐμνηστῆζον ἔχοντες *Εκφρονα κατέλασκοντες, ἀπὸρ μαμνημένον αἰδρα.*

Hæc ubi dicta; vocant amantem, ætatemque furore,

Subsannant omnes hominem.---

Verti subsannabant.

Secutus Etymologicum: *Χλῶν σημεῖον ἑστῶτος, χλῶν τις οὖσα παρὰ τὸ ἡμέμα αὐτοῦ γὰρ πᾶς χλῶν.* Vbi liquidò apparet χλῶν irrigationis genus labijs peragi, quod & ἀμυλλαίνει dixit Aristophanes. Irrisor eiusmodi somnio M. Tullio: *Quid enim potest, est tam ridiculum, quàm somnio est, qui ore, vultu, imitandis moribus, voce, denique corpore ridetur ipso.* Nec malè exhibebant.

Ελπίζον.] *Suidas: Ελπίσας οὐ μόνον ἐπὶ ἀγαθῷ, ἀλλ' ἀπλῶς ἐπὶ τῇ τῷ μέλλοντος ἐκβάσει λέγεται παρὰ Ἀθηναίους.* *Pag. 28.* *Ελπίσας sperans, non de bono tantum dicitur, sed latius de futuro eventu.* Quare mihi visum est ad Basilij sententiam appositum, si per *timere* verterem. Attamen erit figurata vox (ut olim loquebantur) si pro *sperare* sumatur, quasi propterea faciant illi conuicium Noë-mo, & irrideant, quod eorum odio diluvium sperauerit, cum interim sudoris, &

arumnarum diluuiio conficiatur.

Μασιγούμνος χαμάτω τὰ μέλη.] *Afflictis atq; oppressis labore membris*: siquidem membra contentius laborantis velut scuticæ flictu opprimuntur, & delassantur. Eodem significatu μάσιξ Oratione εἰς δαμυνήσαντα. Τοιαύτας παρ' αὐτῶν οὐ πεπεισμένα μασιγῶς. nullum ab iis eiusmodi sumus experti flagellum, demones loquuntur. Vnus de Machabæis apud Ambrosium lib. i. de Officiis cap. 21. *Linguae flagellum times? sanguinis flagellum non times.* Vterque de fundo Scripturæ. Marci cap. 3. Ἰν' αὐτῷ ἀφανίσαι, ὅσοι εἶχον μάστιγας. Ὅτι illum tangeret, quot quos habebant plagas, siue agri, egentes.

Gregorius Theologus:

Μάστιγας Αἰγύπτου χαρόφρονος αἰὲν ἀείδω.

Tu male consultæ memori mala mente teneto Aegypti.---

Cuius syllabæ modulum Homeri, Orphei, aliorum auctoritate. possum affirmare securus eorum, qui vatister maximi exemplum sollicitant.

Τὸν χαλκυσμόν.] Septuaginta & vulgaris Biblia, ὅτετιν, *hyemem* interpretor cum Censorino.

Πρὸς τὴν ὕδατος φύσιν ἡ κτίσις ἐπιχέτο.] Meditabar χύσιν substituere: sed re pensulatiuè recognita sic amplector, quod obicitur, ut φύσις non tam sit aquarum ingenium, quàm *eruptio* sicut φῶμα *tuberculum*, siue quæ erupit in tumorem cuticula subiecto humore ardētior. Τὴν κτίσιν ἐπιχέτω est mundum ad prima elementa referri. Describit enim Basilius tam horribilem, tam fœdam, ac deformatā vniuersi faciem, ut prostratis ædificiis omnibus, arboribus conuulsis, animantibus interiectis, oblati è conspectu cœlo, ac terris (ab utroque scilicet confertissima: erumpēbant vndæ) maria vndique apparuerint, & vndique aquæ, ex quibus ἐπιχέτοις omnia Genesios primo sunt conflata: Quæ subeunt, id interpretamenti fulciunt: Οὐκ ἐπὶ ξηρῆς καὶ θαλάσσης διάκρισις, εἰς ῥεῖθρον τὰ πάντα συνέχεται, οὐκ ἐπὶ πηγῶν. Censorinus dixerit mundum exaquescere. Ouidius in vndecimo:

Inque freti formam terras conuertit.---

Page 29 Τὴν χαλκυσμόν πᾶσι θεοῖς σαγνῶν.] *Diluuij sagena comprehensi.* Efficax & bonis auctoribus cognita translatio. Idem Oratione de Moyle: Τοὺς δὲ κύμασι σαγνῶν. *Alios undarū sagena obruit.* De Iona: γλῶτται σαγνῶν τὰ ἴθνη. Eadem: Εὐὺχ' ἔμεινεν ἔξω δ' ἔβαινεν σαγνῶν. Herodianus libro octauo: Παρὸς τρατὲ σαγνῶν αὐτοῦ τὴν

A πόλιν. Apud Vlpianum in tertiam Demosthenis pro Olynthiis, Plutarchum in Sylla, & Suidam lege picturam Ducis Timothei cum fortuna adstante, & retia gestante in urbium expugnationem. Super hoc loquendi genere videsis Exagemeta polyhistoris viri Antonij Gueuarræ in primum caput Habacuc.

Εκεῖ μὲν γὰρ ὄφρις συνέπλεον.] Defecta sententia: nam cum dixisset: *Ibi serpens conuulgabat*: deest. *Hic aduersus in fraudē hominis*, aut quid simile. An ergo serpens in arca, qui Noemum perfugio petiuerit? Plane. Genes. 6. *Et ex omni reptili terræ secundum genus suum*; malè, quialiter sentiunt.

Τὸ πέλαγος ἡπείρου ἐκπύσας.] *Εκπύσας* pro *fecisti habitabile*: ut ab eodem verbo duxit Homerus, ἐκπύσει πτόλιθρον.

In VI. Orationem.

Σ ΠΙΝΘΗΡΑ δ' φύσεως ἐκρύπτε] Eodē pag. 31. filo, admirabili venustate Nazianz.

Σπινθήρ ὡσεὶς τις ἐν αἰθέρι ποσειδέωνται, ὡς ποσειδὼν ἐν λαέσσι πυρὸς μένος, ὡς δὲ σὺν ἡρώ. Κρύμασι ἐκ λιθάων ἤκε σέλας, ὡς δὲ θνητῶν Εὐσεβίῳ λοχῶσαι ἀγὰ λόγος. ---

C Adumbremus:

Sunt in visceribus pietatis semina nostris Abdita, & vi ferri recepto verbere saxa Embrant lucem: sic de mortalibus intus Abstusam pietatem oratio proruit. ---

Οὐρανὸς ἡλάλαξ βροτῶν] Leucula im- mutatione rescribo ἡλάλαξ ab ἀλαλάξ.

Καθὰ τὸ ἀλγέλαις αὐτὸν πεισφίχεται.] Ut verò Photus de Basilio hoc nostro: Διαλατῶν ὡσεὶς, καὶ τὸν λόγον ποιητικὸς ποιούμενος λόγου εἰκόνα. *Ingeniose figurans orationem, & eam poetica adsimulans.* Legitur in Epigrammatis, Ὅσα κόλποις ἀμφὶ βαλεῖν terra. Lucret. l. i.

D *Morse obita quorum tellus complectitur ossa. Amplecti est πεισφίχην.*

Σκότος.] *Verti tenebra secutus Lamprid.*

Repentina caligo, ac tenebra in circo.

Απεικονήσεις.] *Scribe απεικονήσεις.*

Ὡς ἡρῶατο] Lxx. & Biblia vulgaris ἡνίχα.

Ἰδόντες δὲ υἱοί.] Scriptura εἰδότες. Prius bonum: secundū non deterius, si notitiā particularē intelligas, & acceptam oculorū ope.

Πρόδες γὰρ τὰ γάμοι τὸν νόμος.] *Primum habet legis curam*, cuius praesidio agitantur nuptiae. Exempli causa, ut non alienigenas duces. Hærebam; scriberemne πρὸς δες: sed pagina sexagesima eadem syntaxis; Ὡς πρὸς τὰς πρὸς τῇ χάριτι. Quæ tem-
cccc ij

pore gratiam præcepisti. Socrates lib. 6. historiarum Schol. c. 3. Οἱ πῆρες τὸ πρῶτον ἀσκητικῶς ὡρίσαντο Constructio non passim obuia.

Τῶν μὲν οὖν ἀγγέλων ἐν ταῦτα τῇ κλήσει μὲν οὐκ ἔφαθ' ὁ Θεός. Philolibro de Gigantibus id firmat ἐ πάλμο: *Inmissiones per angelos malos*, ubi subdit: Οὗτοι εἰσι οἱ πονηροί, εἰ τὸ ἀγγέλου ὄνομα ὑποδύομενοι ταῖς μὲν ὁρθοῦ λόγου θυγατρίσιν ὁπότε μᾶς, ἔκκριται οὐκ ἰδόντες, ταῖς δὲ θνηταῖς τῆς αἰσθητικῆς ἀπαιρέσεως ἰδόντες μετετρέχοντες. Item libro ἐπ' ἀπειρίῃ τὸ 7. Clemens Alexandrinus libro tertio Strom. Ἡδὲ δὲ καὶ ἀγγελοὶ πῆρες ἀκρατεῖς γινόμενοι ἐπιθυμία ἀλόντες οὐρανόθεν δῦρο καὶ ἀπειρίαν. Iosephus Antiquitatum lib. primo, capite 4. Πολλοὶ γὰρ ἀγγελοὶ θεοῦ γυναιξὶ συμμίσχονται ὡς εἰς ἑνὶ καὶ ταῖς, ἔκρινται ὑποφύλας καλῶς ἀφ' αὐτῶν ἐπὶ τῇ δυνάμει πεποιθῶσι. Athenagoras Apologia pro Christianis loquens de Angelis: Ἐκείνοι μὲν εἰς ἐπιθυμίας πῶσι τὰς παρθένων, ἔκρινται σαρκὸς ἐρεβώτες. Et alij non pauci Angelorum cum mulieribus consuetudinem hoc ἐ Scripturæ loco inuulgarunt, quorum opinatio frangitur tum Basilij auctoritate, tum eius inexpugnabilizatione hac: Πῶς γὰρ ἄσαρκος φύσις ἀγγέλου ἐπιθυμίας τὴν πορνείαν ἡλίσκετο. *Quomodo enim incorporealis Angelorum natura corporum cupidine caperetur?* Idem cum Basilio sentit Divus Chrysostomus hom. 22. in Gen. & libro quinto de Sacerdotio, capite septimo innuit. Theodoretus quæst. 37. in Gen. hoc fictum aī ab iis, qui libidinari & Iupari amant, atque ἐ suo figmento nequitia patrociniū quæritant. Epiphanius libro primo, hæresi 19. & pro fabula, & pro hæresi id habet S. Philastrius Episcopus Brixienſis capite 108. sui Catalogi inter hæreses recenset. Item a Basilio facit Divus Augustinus libro decimoquinto de Civit. capite vigesimo tertio, & Cassianus libro 12. Collation. capite octavo. Altera D. Basilij ratio nobis examinanda est hæc: Ἀλλ' οὐδὲ γὰρ τὸ θεοῦ κέκληται τὸ ἀγγέλου ὄνομα, ἀνθρώποι δὲ μόνοι τῇ κλήσει σιμνωμένοι. At neque Angelorum ullus Dei filius est appellatus: soli verò homines hac appellatione gloriantur. Huic quoque rationi subscribit Divus Chrysostomus in Genesim. Nihilominus Sixtus Senensis vir apprimè doctus, & intelligens libro quinto Bibl. capite septuagesimo secundo. Angelos filios Dei appellari docet ex loco Iobi, capite 38. idque non sine adlensu nostro. Verum Basilius & Chrysostomus rectè ratiocinantur: sequuntur enim versionem

A septuaginta Interpretum, quæ habet, ἀγγελοῖ μου, non εἰσὶ θεοὶ, vt versio Chaldaica, & cōmunis. Denique Scripturæ viribus statuendum nobis est minime fieri posse, vt Angeli coeant in foedere carnis; idque ex hoc capite solo. Primum Deus promittit ob carnalem illam fæditatem spiritum suum non permansurum in homine: & si peccatum est Angelorum, sit & pœna. Secundò rationem addit: *Quia caro est.* Angelus autem ἄσαρκος. Tertio decretum de diluvio factum est, cū iam vidisset Deus: *Quod multa malitia hominum esset in terra.* & *Vidit Deus terram esse corruptam.* & *Omni quippe caro corrupterat viam suam:* quæ omnia Angelis tribui nequeunt. Alij multi restant verius, quibus hominum, & carnis crebra mentio: Angelorum, aut spirituum nulla.

Θνητοῖς μὲν οὖν σῶμασι προφύει ὁ σῶμα. *Idem.* Mortalibus itaque corporibus cibum dat pro futura. Horatius lib. 2. Ser. Sat. 3.

Deficient inopem venate, ni cibum atque Ingens accedat stomacho futura ruenti.

Momōne audaciores id genus locutionem, qui carpunt? Si vocem damnant, ea plurimis veterum trita est: si dictionem, naturæ conditione fulcitur. Quid quod Tertullianus libro de Resurrectione Carnis scripsit, *Victus fulcimenta ad vise præsidia?* Certe præ illorum nautea Tertullianus, mihi terri Tullius, & rosa est.

Φύσις γὰρ ἄσαρκος ἔστι συμπληρωσὶς σώματος. Non dissimile est illud Senecæ in Hercule furente: *Mortale calo non potest iungi genus.* Pag. 341

Δαίμονων γὰρ οὐκ ἔστιν ἀφ' οὐρανόθεν, ὡς ἐφαίεν. Athenagoras legatione obita pro Christianis, & Iustinus Martyr non vno loco docent ex iis fabellis ne commodam quidem physiologiam, aut allegoriam exsculpi posse. Lege & Senecam in Hippolyto. Cicero 2. de Legibus: *Magnam audaciamque consilium Græcia suscepit, quod Cupidinum & Amorum simulacra in gymnasiis consecrauit.*

Τρόπος πολυλογίας. P. Andreas Schottus reponit τῶμα, idque satis est probabile.

Κληρονομία, & κατάρτα. Verti Denotio. hæredes: detestationis, aut execrationis quibusdam fuisset clarius. Secutus sum Suetonium in Caligula cap. 3. *Leni adeo & innoxius, ut Pisoni decreta sua rescindenti non prius succensere in animum induxeris, quam beneficiis quoque & deuotionibus impugnari se comperisset.* Vetus quoque Lexicum: Denotio, κατάρτα.

Τὸ καλῶς καὶ δαίμονος τοῦ κατὰ τὴν κατάρτα. Apposita Scripturæ interpretatio, quam

placitam quoque inuenio D. Augustino A libro 15. capite 23. de Ciuitate.

Δύω πνὲς ῥύακας τῷ γένει.] Glossa ῥύαξ, *timus*. Non dissimili metaphora extulit Oratione de Cananxa: Σωίχῃ τῇ φιλασθρπίας ἀφ' σοφίας τοῖς ῥύακας. *Sapientissime cohibet humanitatis suae rinos*, siue, vt loquitur Tullius, *fontes*. Strabo libro 6. extra metaphoram posuit pro *aluen*, & *meatibus ignium*, quos Aetna vomit: Καὶ γὰρ οἱ ῥύακας ὡς τὴν Καταιάται ἐξυτλάτω φέρονται. In vulgariis Lexicis nihil est tale. Helychius ipse: Ρυαξ, πτερυγαλαία, πύχος, quod ad rem nostram haud pertinet: tunc enim est à ῥύομαι, tutor, seruo.

Καὶ ὁ οἶκός σου.] Belle hoc loco Basilio cōuenit cum versione communi, quæ habet: *Et domus tua*; nec aliter legunt Biblia regia Septuaginta laxius, si vocem spectes & loquēdi modum, non si sententiam Καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου.

Εἰ τῇ γυναικὶ ταύτῃ.] In citāda Scriptura sæpe ommissas à Basilio voces vel quod non necessariæ, vel quod dicendi calore excidissent, ego quoque prætereo: verum vbi aliud ratio postulat supplementum quādoque submitto. Sic ergo hūc locum suppleo: Ἀπὸ δὲ τῆς κτλῶν τῇ Καθαρόν ἐπὶ ἀγαθὰ πρὸς σὶ ἐπὶ ἐπὶ ἀγόν, ἢ ἡλν. ex his enim arripit quæstionis occasionem.

228.14 Εἰ γὰρ μία μὲν ἀπαρχὴ ἔτι καὶ κλῆσις.] Si enim omnia una perperis vocatio. Κλῆσις hic vox est imperiosior, & auctoritate præditi. Æneid. 7.

— ille intra tecta vocari

Imperat. ---

Apostolus ad Romanos 4. Οἷος ζῶντων οὐτως τοῖς νεκροῖς, ἢ χαλουῶτος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα. *Qui viuificat mortuos & vocat ea, quæ non sunt, tanquam ea quæ sunt*. Ad hoc exemplum est illud Basilij Oratione in Ionam de Deo: Οὗτος τὰ μὴ ὄντα πρὸς τὸ εἶναι χαλᾷ. Κλῆσις verò ἔτι καὶ dictum, quo modo D supra excitatus, Philo dixit ὁρᾷ λόγῳ θυγατρίας εἶναι ἐπιστήμας, & ἀρετὰς; *Recta rationis filias esse scientias, & virtutes*.

Νόμον γὰρ ἔχουσι τὴν νόσον τῇ θρησκείᾳ Αἰγύπτου.] *Nam apud Aegyptios superstitionis insanias pro lege obtinuit*. Νόσος enim παρὰ τὸ ἐστῆναι τῷ σώου, siue σώου. Νόσος à priuatione sani Etymologus. Suidas: Νόσον ἔχον ἀπὲρ φάλλον ἥθος ἔχον. *In morbo esse pro prauis esse moribus*.

Θρησκεία vocata est παρὰ τὴν τῶν θεῶν ἐπιμίλειαν. vox ambigua, vt κλέος & οἰκός. Hoc loco deterioris religionis est symbolon, itaque creberrimè ab Epiphanio capitur,

contra hæreses, & ab aliis: quandoque in meliorem partem, & ad veri nominis cultum accommodatur. Vide D. Augustinum libro 10. de Ciuit. capite primo, qui θρησκείαν, θεοσέβειαν, Dei cultum pro vno habet.

Ἰβὶς γὰρ θεὸς παρ' αὐτοῖς ἐνομιζέτο.] *Siquidem apud ipsos Ibis Deus lege statuitur*. Immo & gratam Mercurio deprædicat. Cur sacra? an quod regionem serpentibus leuet? an ob clysteris repertum?

Καὶ κύων.] *Ælianus lib. 10. cap. 45. bipartitam affert causam cur apud Ægyptios canis diuinitatis opinionem inuenerit: vel quod canum sagacitatem Isis adiuta Osirini inuenerit post varios errores; vel quod*

B orta canicula cælesti Nilus quoque adsurgat altior, & copiosius pinguiusq; obliemet vicina. Cur autem *laurator Anubis* canis specie coleretur, lege apud Plutarchum libro de Iside. Nota suis vrbibus Ægyptiis peculiare fuisse Deos, nec omnes passim cultos. Strabo lib. 17. Geographiæ: Ἐξῆς δ' ἐστὶν ὁ Κωνσταντίνου νομός, καὶ Κωνσταντίνου πόλις, ἐν ᾗ Αἰγύπτου πᾶσι καὶ τοῖς κυσὶ πᾶσι, καὶ σιτητοῖς πᾶσι καὶ πᾶσι ἱερά. *Deinceps est Synopolitensis præfectura, & Synon urbs, in qua adoratur Anubis, & suis canibus est honos, & sacra cibus constituta*.

C Καὶ λέων.] Ibidem Strabo, Λέοντα δὲ Λεοντοπολίται. Eusebius libro tertio: Ὅθεν ἔστι ὁ Λέων ὡς θεὸς θρησκείᾳ, ἢ μέρος τι τῆς Αἰγύπτου. ὁ χαλῶσι νόμοι ἐπ' αὐτῶν ἔχον Λεοντοπολίται, ἄλλο δὲ Βυσσείται, ἢ ἄλλο Κωνσταντίνου. *Quare & leo ut Deus colitur, & Ægypti pars nonnulla quam vocant Nomon cognominem suo Deo habet Leontopoliten: pars alia Busruten, itemque alia Synopoliten*. Leonibus quoque carnes obuii quotidie frustillatim discerptas, ossibus ac nervis exemptis, ahaque lectu non iniucunda, legat, cui etiam apud Ælianum libro duodecimo de Animalibus capite septimo.

Καὶ προκάδελος.] Nec toti Ægyptiorum communi Crocodili adoratio communis est. Ælianus libro 10. de Anim. cap. 21. & Strabo suprascribunt Crocodilum ab Arsenoitis adorari, & matres vanissimo efferri gaudio, si crocodilos earum proles furto vorent. Contra Strabo scribit crocodilos Apollonopolitis summo esse in odio, ex arboribus suspendi, flagellari, diffecari, manducari. Vide Plinium lib. 5. c. 9. & Ælianum lib. 8. de Animalibus, c. 4.

Καὶ πρὸς αὐτὸν προσκυνοῦνται.] Strabo lib. 17. Ἀλλὰ δ' ἐστὶν, ἢ πᾶσι καὶ ἰαυτοῖς ἔχον, καὶ δὲ Σίται πρὸς αὐτὸν καὶ Θιβαῖται. *Alia sunt quæ singuli seorsim in presio habent,*

bera, vbi de festis Hebræorum, vbi de Pal- A
cha. Frustra Dionysius Chartusianus ali-
orsum inclinatur. Basilii verò ita dilucidè
sentit. Vide, vt hæc secum congruant.
Mensis *Nisan* incidit in extremum *Mar-*
tium, si ad decimum supputando peruene-
ris, perueneris quoque ad *Ianuarium*: non ille
χρῆμας μεσότητος. Quo tempore cum pe-
ne omnes exuberent aquæ, si diluuii diui-
nitus inuecti feruor est restinctus, non mi-
raculum est? Atque hæc est Basilii mens.
Ex eo autem quod Basilii dicat, οἶδεν ἡ γρα-
φή, *non ut scriptura*, manifestum est eum de
anno Hebræorum (*sacro*) loqui, qui coepit B
institui, Exod. cap. 12. Antè verò annue-
rat *vulgaris*, cuius exordium prope solstiti-
um autumnale. Quare perperam nonnulli
ex illo Exodi loco concludunt mundum
mense *Nisan* conditum: ita est; at ego con-
sequentiam de sidero.

Δεῖχεται γὰρ μὲν ἐν ταῖς τ' ὁρῶν κορυφαῖς
ἐκαστῇ τοῖς.] Paulò aliter in omnibus exem-
plaribus Bibliorum quæ mihi videre fuit.

Καθέδρου ὠροῦσα τὰ τ' ὁρῶν ὑψηλότατα.]
Ambiguam nactus orationem, quo me e-
git ratio, inclinaui. Potuit auctor videri di-
cere arcam in cellissimos montium offen-
disse: at non dixisse censendus est, cum C
multi montes caput intra nubila condant:
& fortuita iactatione arca potuit in minus
editum deuehi, quod circa eum ferretur.
Vertigitur: *Pro sede nacta summa montium.*

Τὸν πανδήμιον.] *Communem (gentium) vin-*
dicem. Eustathius auctor est posse nonnun-
quam vocabulum hoc ἐξ ἁγίας ἀνιῆσθαι
τοῖς κοινὸν ζήμιόν τι, opportune innuere, qui
communiter nocet, *dhmios* quippe est *carnifex*.

Ἀρεῖ τῆς σήμερον μὲν τὸ θαῦμα παρ' Ἀρμε-
νίους.] Requiesce arcam super montes Ar-
menia. docet Scripturæ versu communis.
Septuaginta aliter nominant ὅτι τὰ ὄρη τῷ
Ἀρεῖ. Aliter Hebræa *hara hara*: super D
montibus Ararat. Sibylla relata lib. 2.
Collectaneorum:

Εἰ δὲ τῆς φρυγίας ὅτι ἡ πύριος μελαίνης
ἡλίβατοι πανύμνητες ὄρος, Ἀρεῖ δὲ χα-
λεῖται

Ὅτι ἄρα σὺ γῆσις ἔπ' αὐτῷ πάντες ἑμῶν,
Εἰ τὸ πρὸς μεγάλη δὲ ποτὴ χαλκὸς ἡμῶν ἦν
Εἰς φιλίαν μεγάλην Μαρσύου ἐκπεφύασιν,
Τὸ δὲ χίβατος ἔμεινεν ἐπ' ὅ φηλοῖο καλῶς
Ἀντιόχων ὑδάτων. ---

Est Phrygia nigra te solo mōs editus, & qui
In longum porrectus abis, Araratque vocatur,
Hic communis erat perennibus ara salutis,
Omnibus idvotū consensu tangere montem,
Cuius visceribus vena fluuiatilis vnda

Marfyæ erumpunt: cuiusq; in vertice summo
Arca stetit, postquā sūctus, atq; vnda remisit.
Iosephus libro 1. cap. 4. montes in quibus
arca desederit ex Berosi sententia nominat
Gordyæos. Strabo libro 11. scribit Tau-
ruum, quæ Armeniam à Mesopotamia di-
rimat, à quibusdam appellatū, Gordyæos
montes. Huc tandem ex longa iactatione
appulsa arca egressus est Noë cum fa-
miliaribus, & ab egressu locus ab Arme-
niis ἀπὸ ἀρμένιων appellatus, Iosephus su-
pra. Quæ vox purè putè Græca est flexu,
& origine: quare qui scripsit Armeniacam
esse, quod Iosephus diceret, non satis per-
pendit. Artesius sum: ergone si quam vo-
cem Romanam protulero, nostras erit: Lo-
quebantur Armenij Græcè, sed τῇ φωνῇ
πολλὰ φρυγίζοντες, inquit in Dionysium
Eustathius. De arca & hoc diluuiio plura
Iosephus ex veteribus: et si D. August. lib.
18 cap. 8. de Ciuitat. scribat, illud ignotū
Græcæ & Latinæ historiæ.

Ἀβάτοις φυλαττόμενοι ὄρεσιν.] *Inaccessis*
custoditum montibus. Scio τὸ α. quandoque
difficultatem solūm dicere, quod si seque-
rer, ἀβάτοις esset idem cum δυσάτοις. Sed
repugnat tenor verborum auctoris. At
quomodo ij montes inaccessi, si, auctore
Berose, ad expiationes potissimum & mala
auerruncanda homines inde bitumen pe-
tunt? Iosephus eius sententiam referens:
καὶ κομίζονται τῆς ἀσφάλτου ἀφαιρουῦντας.
χρῆνται δὲ μάλιστα οἱ ἀνθρώποι τῇ κομιζομένῃ
τῇ τοῖς ἀποτροπισμασί. Item Nicolaus
Damascenus iam tum xuo suo ait, Τὰ λεί-
ψατα τῆς ἑύλης ὅτι πολὺ σπυλῶσι. *Ligno-*
rum huius arce reliquias diu seruari esse. Sen-
sit autem Basilii sua tempestate arcam fu-
isse integram, ideoque inaccessis incubare
montibus, vt ἀπίτων χῆρες μὴ φαύουσαι τῇ
χρ' μικρὸν δαπάνῃ τῷ γίαν λυμνῶνται,
Ne manus incredulorum dum tangunt, pauhil-
latim asserant, & labefactent. lunge igitur
particulam μὴ cum λυμνῶνται. Duplex
autem potest tactus caueri. Vno modo,
ne simplex contrectantium affricus tan-
dem paulatim ligna absumat, & deterat,
quod de Iouis simulacro apud Agrigenti-
nos scriptum est in Verrinis: *Vt rictum eius,*
ac mentum paulo sit attritius, quod in precibus
& gratulationibus non solum id venerari, ve-
rum etiam osculari solent. Altero, ne qui tan-
gunt arcam, frustillatim carpēdo corrumpant.
Vtro modo dixeris ad arce integrita-
tem, quam suo tempore durasse & eminus
spectari consueisse ait Basilii, pertinebit.
Μῖσος.] Certo certius scribendum μῖσος.

pag. 38. Οὐ βούλομαι τὸν θάνατον τῷ ἀμαρτωλῷ.] A Biblia Regia αἰσιβοῦ. Eadem ἐπιγράφει αἰσιβῶν, non αὐτόν. A Basilio faciunt Biblia Basileæ impressa, & Tertullianus, qui libro de Oratione legit peccatorum, & locis pluribus.

In VII. Orationem.

ΣΥΧΕΙΔΙΑΣ σου.] Tota orationis facies illud etiam requirit: Καὶ ὅτι τῷ οἴκῳ ἔπατρός σου. Et de domo patris tui. Geneleos cap. 12.

Οὐκ ἔω Ἀβεράμ τῷ θείῳ παραγυμᾶτον ἀγρόπρῳ, ἀλλὰ σιωπῇ σὺν τῷ θυμῷ τοῖς ἐξ οὐρανοῦ παραγέλλμασιν.] Perquam enucleate. Suidas, ἀμ' ἴπος, ἀμ' ἔρπον. Breuiloquentissimus Homerus hæc omnia vno: Εὐμαπείας. Callimachus ἐνιπέης. Thucydides αὐτοδομή.

pag. 39. Ἐπιέρξει τὸν Ἀβεράμ.] Similiter Biblia, quæ Basileæ cusa. Regia verò quæ Antuerpiæ & Septuaginta ἐπιέρξει. Alio modo, non aliud. τὸ ἐπιέρξει Dei tentantis actionem librat, & suspendit.

Οὐκ ἐξίχει κατ' αὐτῷ ταῖς νιφάδας τῆ φύσεως.] Primum corrigere sic tentabam: Εξίχει κατ' αὐτῷ ταῖς δάδας τῆ φύσεως, quod fuisset Genitius amores facies inflammare. Idque affine videbatur. proximæ translationi, Ἀνάφη πλὴν φλόγα. Sed mihi decretum est, nihil temerè mutare, & probatur, quod improbatum ibam. Ac si dicat Basilius: Deus ardentissimum Abrahami in se amorem obiecta tentatione de filij ingul-tione velus copiosis nimibus effusus obruit.

Eadem venustate de Davide: Ὡς ποσὸν τοῦ συμφορᾶν νιφάδας ἐπαφῆκεν ὁ Ἀβελος. Hyemem, tempestatemque posses dicere.

pag. 41. Παραμυθίσωμαι.] Alloquar, siue solabor. Vide Muretum Variarum libro secundo, capite quarto. Ratio locutionis est, quod verba & voces lenire dolores possunt iuxta illud veteris Tragœdi, Ψυχῆς τοσούτης εἰσὶν ἰατροὶ λόγοι. Legitur apud Eustathium pag. 576. & pag. 1003. Et alibi apud Plutarchum: Ψυχῆς τοσούτης ἔστι φάρμακον λόγος. Animo equum agito rursus acutus est? οτατίο.

pag. 42. Ο περὶ θῶσόν σοι πλὴν γὰρ εἰς δαΐδας μητίετα, ἢ παῖδα σφαγόντα τῶς ζώῳ μεταπέμψῃ.] Athenagoras Philosophus multa varia congerit ad fidem Resurrectionis libro de Resurrect. mortuorum. Hæc γὰρ ἴσα δύναμει καὶ πλὴν παρὰ τῆς νομοθετικῆς ἀμορφῆς οὖσαι μορφῶσαι, καὶ πλὴν αἰεδόν, καὶ ἀδιακό-

σμετον πολλοῖς, καὶ ἀσφόροῖς εἰδὲσι κοσμήσαι, καὶ τὰ μέρη τῶν σφαιρίων εἰς ἑν συναγαγῶν, καὶ τὸ πῆμα ἐν ὅτ, καὶ ἀπλοῦς εἰς πολλὰ διελθῶν, καὶ τὸ ἀδιαφύκτον διαφύκσαι, καὶ πρὸς μὴ ζῶντι δούλῳ ζῶντι τῶς αἰτῆς ὅτι, καὶ τὸ ἀγαλλυμῶν ἐπιδῶν, καὶ τὸ κείμῳ ἀναστῆσαι, καὶ τὸ πῆμα, ζωοποιῶσαι πάλιν, καὶ τὸ φθαρτὸν μεταβαλῶν εἰς ἀφθαρσίαν, & plura, quæ, qui volet, legito.

Πρόβατον καλεῖ τὸν ὄν.] Ovis filium nominat. Par enim & ovis & obsequentissimi Isaaci simplicitas. Veteres ovem, qui aut stolidus esset, aut fraudi pateret, vocabant Plautus Bacchidibus: Quis has huc oves adiecit? Fabius Maximus quod à puero tardiores videretur ingenij Oviscula cognomentum inuenit. Et bene nummatum, sed quem Suada & Musa non decorarent χρυσόμυλον appellavit Diogenes, autem ovem χρυσού τῶν πρόβατον M. Syllanum appellabat Caligula Dio.

pag. 43. Πρόβατον, ἢ ἡ σαρξ τῶν προβατῶν.] Ovis & caro clamo configantur: Hoc loco Scriptura habet: κριὸς, aries: id verò magni interest. Dicit enim historia sacra. Cornibus perdidisse inter vepres: oves autem cornutæ non solent esse. Nam licet scientissimus naturæ Homerus in Odyssea scripserit agnis recēs natis in Libya properè succrescere cornua: non tamen ubique sunt eius modi. Nisi dicamus Angeli opera Libycam ovem cornutam eo deportatā, quod fingi nihil necesse est. Verum nota τῶν πρόβατον appellationē arietem, & plura cōplecti. Suidas: Πρόβατα πάντα τὰ τετράπαιδα Probata omnia quadrupedia. Hesychius idem tradit explicatius. Quare κριὸς est πρόβατον, etsi non conuertantur. Hinc etiam videre est probaticam piscinam apud Ioannem non à solis ovibus nomen inuenisse, cū & alia quadrupedia venderentur in usum sacrorum.

In Orationem VIII.

pag. 44. ΧΕΙΡΟΣ ἀδελφικῆς παραλάμα γέννηται.] Oratione 4. in Davidem: Ἰνα τὸ τῷ θαλάμῳ ὁ θυμὸς παραλάμα γέννηται. Ibidem de Saule: Ἐγένετο αὐτῷ δαίμονος παραλάμα. Oratione de Moysē, Καὶ ἔω τῇ ἡμέρᾳ ὁ χεῖνος τυκτὸς παραλάμα.

Τὸν καλόν.] Probiissimum. Cū viderem hæc subire: Οὐ τὸ καλὸς ἢ χαρὶ δαυμάσσει, vertebā ope articuli fortissimum, idq. non leve est: verum Basilius nonnullos miratur in vnius castitatis Iosephicæ contem-

platu defixos, cum aliis in virtutibus non minor fuerit. Prætulit igitur quod obtuli, ut latiore ambitu virtutes omnes comprehendens.

Θαυμάζον τιὼ σούσιον.] Vide, ut vox hæc traiciatur in psalmo 104. utque alij videantur legisse παιδίσσῃ pro παιδύσῃ ex ambiguitate Hebraica, vide Genebrardum.

Διήλατο.] *Insiluit vel Transiluit.* Si exemplaria haberent διήλατο, non improbarem; id autem esset: *Per præcipissa adactus est*, nec collapsus.

Page 45 Φθόρος ὁ ὅτι πατήρ.] Quis hic elegantiam non deterat? Item eo loco de Annunciatione B. Virginis, ubi dicitur de Angelo: *ὁ πᾶς χαρῆς, ὁ χαρίτος ὁ ἀποστολῆς ἀρχαί.* Item, *ὡς βροδόν, ὡς ῥόδον.* Item, *χατὰ γυναικὶς ἀσύνετος, βίος ἀδύστος, ποικίλος ὑπὸ φθόνου, πικρὸς ὑπὸ πόνου ἔχοντες*, aliisque sexcentis locis.

Τῷ πατρί μεθύοντα.] *Invidia affectu ebrios.* De hac amenissima translatione multi non pauca tradidere. Ego in medium symbolum meum conferam. Demosthenes Oratione prima in Philippum dixit, μεθύον τῷ μεγάλῳ τῷ πικρῷ μέθῃ. *rerum gestarum magnitudine ebrium esse.* Dionysius Halicarnassensis, qui sæpiculè pedem ponit in vestigia huius magni oratoris libro 10. Antiquitatum Romanarum: *Ὁ μεθύει τῷ μεγάλῳ τῷ ἐξουσίᾳ. An magnitudine potestatis parum estis sobrii?* Poëtæ efferunt hoc verbi deiis, qui graviore ictu percussi in stuporem, aut soporem dantur. Theocritus Dioscoris:

Ἐστὶ δὲ πληγῆς μεθύων, ὅτι δ' ἐπὶ νύκτι αἷμα φοίνισι. ---

Ebrius à plagis restat, deque ore cruorem liuentem exspuat. ---

Nonnus Dionysiaca lib. 29.

Αὐτὰρ ὁ ποταπὸς μεθύσας μολοῖ δ' αἰπὴν Στίρπον ὅλοι βιβαίνοντο. ---

Ebrius hic saxi coniecto pondere toto Pectore deiicitur. ---

Denique Chrysostomus hom. 4. in 2. ad Cor. μεθύων ἐν τῷ πατρί. Videtur autem deesse vox πᾶσα, ut sit oratio plena hæc: *πᾶσι φίλτατα πᾶσα.*

Ὁπὺς γένος ἡ αὐτῶ.] Concordant etiam Septuaginta cum Hebræo textu, in quo; *Filius senectutis est.* Versio communis sententiam explicavit: *Eo quod in senectute genuisset eum:* cum scilicet Iacob esset unius & nonaginta annorum. Cum quinque, aut sex annis superasset centesimum genuit Benjamin: quare recte Basiliius de eo τῷ πατρί ὁ ἔχων. Ille aliter tamen s-

lius senectutis est appellatus, vel quod vltioris sobolis spem nullam conciperet Iacob eo generato, vel ob curatam ab eo patris senectutem, quod visum nostro Basilio.

Γένος τῷ γένει.] Quo referas? Non ad Iacobum, qui iam senectam ætatem agebat, non ad eam vergebat: non ad Iosephum; qui non potuit esse maior annis triginta: non ad Beniaminum, qui prope annis quindecim natu minor erat Iosepho. Tamen ad Beniaminum trahit nos orationis series, & Andr. Hoius, regius in Academia nostra Duacensi linguæ Græcæ Doctor, cuius hæc difficultas communicata, solleter intelligit Beniaminum vicinum fuisse senectuti, non suæ, sed patris Iacobi: nec aliter possunt hæc intelligi verba. Coniectura possit scribi: *Γένος τῷ γένει, ὅτι τῷ ἀδινῶν ὑπὸ πικρῷ πόνου, id est, Patris senectutem oblectabat, & dolorum (quos ex absentia Iosephi capiebat Iacobus) meta erat.* Licet, ἀδινῶν nomine Partio possit accipi, cum Beniamino nato nulla successerit patri soboles. Dolores etiam pro Partione apud Afranium poni putarunt nonnulli. Vereor, ut fallant δυνάμει φροντίδης.

Τιὼ φύσιν χατὰ πλεονέκτης.] Auctore Ennio Page 46 naturam cauponantes vertunus. Dixerat olim Æschylus πόλεμον χατὰ πλεονέκτη. Hor. *Dedecorum pretiosus emtor.* S. Ignatius Martyr, quem ob elegantiam præterire non possum. de planis quibusdam, qui iura omnia præsertim diuina venalia habebant, ira despectè loquitur epistola ad Trallianos: *Εἰσὶ γὰρ τινες μαλακολόγοι, καὶ φρεσὶ πάντας οὐ Χριστιανοὶ, ἀλλὰ χρεῖς μπόροι ἀπάτη (fors ἀπάτη) ἀεὶ φέροντες τὸ ὄνομα Χριστοῦ, κατὰ πλεονέκτης τὸ λόγον ὅτι εὐαγγελιστῆς. Sunt enim nonnulli vaniloqui, sociofrandi, non Christiani, sed Christi nundini ad fraudem circumferentes Christi nomen, & Euangelij vocem nundinantes.*

Τὸν πόρον ἐκλύσσει.] *Constantiam soluerens.* Propterea amantes, telis cupidinis icti, Martiis piculis aut intorquendis, aut ferendis sunt impares præ imbecillitate, eliso iam virtutis neruo. Eorum virib. per amorem hanc inferri noxam discas à Plauti Mercatore, *Amoris vi diffunditur, ac deteri.*

Ταὶ δὲ ὁσφρήσιος λίθοις.] An ergo odoratus lapidibus est peruius? Certe mihi lapides loqui videtur, hæc qui loquitur. Ignorantia lapidum bene odoratorum mihi sanè hoc loco permolesta est. Scio quis Ophiti, quas Gagati vires Orpheus adscribat. At quærendi sunt lapides, qui Veneris pulvis grati sint odore exquisita, & in delitiis. Hærentē me Andr. Hoius ad saxa murali

tormento concita reuocat, vt persistatur A
in metaphora à re bellica :

Hic me Dauſqueſiū varios incerta per aſtus.

Mens rapit undantem curis ac pauca no-
uantem. & nouare

parantem. Poſſint λίθοις lapides illi ca-
pi pro *uasis lapideis*, ſive *pyxidulis & alaba-*
ſtris, in quibus vnguenta & odores varij
recondiſſent, quod *πικνιώτερον*. Quid
ſi exturbem λίθοις, & meliorem reponam-
que *λίχνοις*? quas vnguentarias intelli-
gem, quæ perditis mulieribus primo ſunt
in amore De voce Etymologus: *Αλάβα-*
τρον, ἢ ἀλάβατρος, λίχνης λίθινος ὅστις μύ-
ρων ὁπορεύεται. Alabaſtrum ἢ alabaſter lecy-
thus e lapide condendis vnguentis. Quando-
que *Lecythus* e vitro. Heſychius: *Λίχνης,*
ἢ μυροθήκη βίσις ὑάλινη. Reſcribo ex E-
uſtathio & Suida voce φόρος. βίχιος, id eſt:
Lecythus ἢ myrothecium pyxidula e vitro.
Martialis lib. 3. Epigr. 54. in Gelliam:

Quod quacunque uenis, coſinum migrate
putamus,

Et fluere ex uſſo cinnama fuſa vitro.

Et libro 9. Epigr. 38. Gellie multam pyxi-
dem opprobrat, quibus illa velut condita
ſit, & ſepulta.

Et latens centum condita pyxidibus.

Libro ſecundo, Epigr. 9.

Quod coſini redolent alabaſtra. --

Ab ipſa pauperculi αὐτολήχνης vocati. E-
tymologus: *Αὐτολήχνης ὁ τῆς αὐτῆς ἑαυ-*
τοῖς τοῖς λίχνοις φέρει τὰ βαλάνια. Αυ-
τολεcythus, pauper, eo quod ſales ſecum lecythus
in balnea deferrent.

Fiebant & ex corio, & ex ære. Zacharias
Theocriti enarrator in Idyllium ſecun-
dum: *Ὀλπη κούρις ἡ δερματίνη λίχνης, δι-*
ὅτι ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτῇ τὸ ἔλαιον, καὶ δὲ ἵσως τὴν
χαλκῶ φησι λίχνης ὅτι τὸ Δοξίδα φαίει
αὐτὴ Κορινθίας. τὰ γὰρ Κορινθία χαλκώματα
ὀξυβόκηται. Immo ex auro, & argento,
mox docebo. De more, & uſu illud eſt,
quod Ariſtophanes de Phryne ſcorro no-
bili ſcribit concionatoribus:

Φρυγίῳ ἔχουσιν λίχνης τοῖς τοῖς γνάθοις.

Phrygicam habentem lecythum ad malas ſuas.

Inſtar adorantis, quæ ſubtilius poros per-
meabant. Nauſicaæ amoribus diſſuenti à
prudētīſſimo poeta datur *lecythus* Odyſſ.
Z. ubi hæc Euſtathius: *Λίχνης δὲ ἀχῆιον*
ἐλαοδόχον παρὰ τὸ ἔλαιον κούρις, ἵνα ἡ ἐλαοδό-
χός τις. ὅτι δὲ λίχνης, ἢ ὀλπη λίχνης, φέ-
ρει γὰρ αὐτῇ Αἰγυπτίως ἢ Αἰγυπτίως γλαφυρόν φησι
ποιεῖται λέγειν, ἢ ὅτι λίχνης ἢ ὅτι πῆμα ἐγεί-
ρει τοῖς ὕλοις, οἷον, Σπέρανον καὶ διλήχνης μύρον
ἔχουσιν, ἢ ἀργυροῦ. Quibus e locis vides

mulieribus in amorem pronis vnguenta, &
vnguentarias thecas, ſive *lecythos* in uſu
ſuiſſe. Qua illa ubi recepta cōſuetudi-
ne, cum per olia & lapilli le non inſinuent
homini, ſed per cernendi vim τὰς δὲ ὁσφρή-
σας λίθους αὐτοῖς in λίχνοις. ac ſi dicat
auctor *lecythos* pene totas in caſtiſſimi Io-
ſephi nares effuſas, & præ Deo illi malè
oluſſe, quod olebat bene. Itaque illi non
fuit ὁσφρησις ἐκ τῆς λίχνης, vt loquitur Na-
zianzenus. His animaduertiſis lego apud
Stylacem in Periplo: *φοίνικες ἴμποροι ἑσ-*
ἀργυροῖς αὐτοῖς μύρον λίθον Αἰγυπτίας. Phari-
ces mercatores illis inuehunt vnguentum (ſive
myrum) lapidem Aegyptium. Qui lapis Æ-
gyptius etſi mihi non pernōtuit, facit vt
veterem lectionē non ſollicitè pertinacius.]

Ψυχῆς πολιορκίας] Animæ obſidionem.
Eo in tropo multus eſt Baſilius. ſupra: *πο-*
λιορκεῖ τὸν λόγον, mentem obſides, vt Seneca
Clytemneſtra: Et inter iſtas mentis obſeſſæ
facies. Amore ſcilicet, dolore, timore, in-
uidia confertim irruentibus. Item. *Τοσάυ-*
τῃ καὶ δούλοισι ἐπὶ τὰς πόλεις πολιορκίᾳσι τοῖς πλέ-
οις, Τάντις periculorum inſulis nauigantes
obſident. Seneca Hercule furente:

Pectora tantis obſeſſa malis.

C *Non ſunt iſta ferienda leui.*

Παῖτα δὲ τοῖς ἑαυτοῖς σκοπῶν τὸν νότον ἐφάρτο.]
Omniaque adoleſcentem unum in ſcopum aſce-
rebant, in quem videlicet adultera ſuos a-
moreſ iaculabatur. Quid ſi σκοπὸν λέγε-
retur: nam quæ recentuit velut in ſcopu-
lum adoleſcentem præcipitabant, in quem
ſi impactus eſſet, caſtītatis naufragium fa-
cere potuit. Aut iunctim, vt Ioleph tot ad
libidinem irruentiorum ſit ſcopulus. Ex
cauta non diſpare Petronius Pompeium
vocauit *Piratarum ſcopulum*, & Romani ſe-
uerum illum iudicem *aquatis ignarum*
ſcopulum reorum.

D *Σωφροσύνην ληπτέον.]* Thronorum lib. 3.
Oculus meus depredatus eſt animam meam.
Propertius lib. 2.

Vna meos quoniam pradata eſt ſemina
ſenſus,

Ex hac ducentur ſunera noſtra domo.

Εξ ἰορτῆς δαμονικῆς.] Per demonis feſti-
uitatem, ſive per occasionem feſtiuitatis.
δαίμων olim *Deum* ſignificauit. Dionyſius
Alexand.

--- οὐ γὰρ ἐν ὀλβῳ

Ἰσὺ μοῖραι ἀπασιν ἐπ' αὐδράσι θήκετο δαίμων.
Eodē ſignificatu extulerunt Homero Or-
pheus & Plato. Item *πῆμα τὸ δαίμονα*, ſive τὸ
δαμόνιον, vt ſcripſit Iſocrates, Deū honora.
Quare non placet originē Eusebii l. 4. c. 3.

παρὰ τὸ δαίμονιν, à terrefaciendo, hoc enim A
potius damnatis dæmonibus conuenit,
quod ipse vult, cum verò dæmon latius pa-
teat, adæquata etymologia quærenda.
Eugubinus l. 8. de perenni philolophia c. 9.
ducit ἀΐτω ob dæmonis potentiam. Si ab
Hebræo deducenda vox, mallet à ὄν
quod est scire, cuius imperatiuus est ὄν vel
ὄν. Verùm decretum est sequi D. Aug. l. 19.
de ciu. c. 20. Laetan. l. 2. c. 14. Platonem in
Cratylō, Etymologum, Martianum Ca-
pellam & alios, qui dicunt δαίμων q. δαί-
μων παρὰ τὸ δαΐνω, quod est scire. Post e-
tiam Dei nomen creaturis est communi-
catum, sed principib. siue angelis tam bo-
nis quàm malis. Hinc distinctione fuit o-
pus, inquit Eustat. in Il. Z. δαίμων κακοῦ &
ἀγαθοῦ, εὐρουῶτος, & βαρίως.

Δαίμων pro Angelo trisummo posuit Menād.

Ἀπαντὶ δαίμων αἰδρι τῷ γαιωμένῳ

Ἀπαντὸς ὅστι μυσταγωγὸς τῷ βίου.

Ut quisque primum lumen attingit visa.

Dæmon adest visa ad minister integra.

Hesiodus.

Οἱ μὲ δαίμονες εἰσι Διὸς μεγάλης ἀΐβυλας

Εὐθλοὶ ὅτι θρόνοι φύλακες ἦντ' αἰθράων.

Dæmones esse bonos magni decreta Tonantis

Custodes hominum in terris voluere. ----

Boni igitur Angeli, & hominum custodes
olim dicti dæmones, sed tempore exole-
uit ea appellatio, atq; in infaustam tran-
sivit, nempe pro spiritibus deuotis externis
ignibus. Philo Iudæus lib. de Gigantibus:

Δαίμονας μὲ οἱ ἄλλοι φιλόσοφοι, ὁ δὲ ἱερὸς λό-
γος ἀγγέλους εἰσθε χαλῶν παροφυσικῶν χεῖ-
ρῶν οὐνόματι. Dæmonas quidē Philosophi αἰσθ-
α, at sacra oracula Angelos vocare consueverunt

nomine ad naturam accommodatiore usa. Idē

tradit Euseb. l. 4. c. 3. de Præparatione: Τὰ

μὲν γὰρ παρ' ἡμῶν θεία λόγια οὐδ' ὅλως ἀγαθὴν

οἶδιν οὐνόματι δαίμονας, παρτὸς δὲ ποιητῆς εἶναι

τὴν λέξεως λαότῃς καὶ δι' αὐτὴν τὴν παροφυσικῆς μετι-

ληχότας. Immo Magus ipse Madaurensis

tractatum inscripsit de Deo Socratis, non

de dæmone vel dæmonio? (quod fecere

Xenophon, & Plutarchus) quia dæmonis

indignitatem, atque δυσφημίαν iam tum

inolecentem horrebat, ut in eum soler-

ter animaduertit. D. August. l. 8. de Ciu.

c. 14. Dæmonica igitur festiuitas, ut ad Ba-

silij locum reuertamur, esset alicui dæmo-

niorum Ægypti sacra, ad cuius dæmonij

sacrum, vel pompam, vel ludum, tota effu-

sa domo adultera illa domo se tenuerit in-

cestis tenta cupidinibus. Primum venie-

bam in eam coniecturam, ut Genij ipsius

mulieris testum fuerit (δαίμων enim Genius

aliunde exponi potest: unde εὐδαίμονες &
κακοδαίμονες pro Bene fortunatis & Male for-
tunatis) sed eius modi die natali non fuis-
sent ædes infrequentes, aut si quid alibi a-
ctum sollempniter illa non abfuisset.

Καὶ ὡς οὐδὲς ἐν τῇ οἰκίᾳ ἔστι.] Verteret
Plautus: Domi nullus natus in ad-bus. Quod
est in textu τῶν Septuaginta Interpretum,
cum exceptione est: Οὐδὲς ὡς τῶν ἐν οἰκίᾳ
ἔστι. Nullus ē domesticis entus erat. Quare
Basilij patrocini licet receptam Scriptu-
ræ lectionem, ac pridem constitutam tue-
ri: Absque arbitris; siue illi familiares, siue
extranei.

Εἰ μαισιδικτύοις ἀπτεῖλετο] Scribo ἀπτε-
λετο, apprehensus est. Ita melius congruit
cum præscripta voce ἐν μαισιδικτύοις, cum
qua minime conuenit ἀπτεῖλετο, si enim
duceretur ex αἰάφῃ quod adulatione, &
mollitiis fuerit Ioseph vnctus & demulsus,
certe culpa aliqua non careret.

Ὁ ἦ κτήσιν φυλάττω.] Scribo, κτήσιν, cum
auctoritate psalmi 104. Κατίστησιν αὐτοὶ κύ-
ριοι τὸ οἶκον αὐτῷ ἔαρχονται πάσης τῇ κτίσεως.

Constituit enim dominum domus sue, & prin-
cipem omnis possessionis sue: tum quod Basili-
us ita scripsisse videatur ē proxime subie-
ctis iudicio facto: Ὁ κτήμασιν ὡνοῖς παρὰ τὸ

μέρος πολέμου. Vbi libenter quoque scri-

psim, παρὰ τὸ μέρος, vel παρὰ τὸ μέρος, hoc est, circa vxorem, quæ ē rebus

à viro possessis potissima pars numeratur,

acideo qui per mulieris latus os viro subli-

nit domus est corruptor. Helychius: οἶκος

θόρου μοίχης. Omnino affinitas harum & α

vocalium varias lectiones, & interpreta-

tiones inuexit. Prouerb. 8. plerique omnes

legunt Græcè: ἔκτισέ με, cum versio com-

munis, & Epiphanius in Panariis contra A-

riomanitas legant ἔκτισε, & Aquilas simi-

liter eodem teste. Esaia: 1. Εγὼ βοῶ τὸν

κτιστῆρα. Versio communis: Cognouit bos

possessorem suum, quasi sit κτιστῆρας. Rei

quidem conditor est possessor: at non vere

reciprocatur oratio. Ex eodem fonte ma-

narit error in meum Damasceni codicem

libro 2. cap. 3. Πᾶν γὰρ κτίσμα ὑπὸ τῷ κτή-

σαντος αὐτοῦ θεοῦ ἐκτίσται. relcribo: κτιστῆρας.

Πίπλημι τὸν ἀκού.] Æneid. octauo:

--- Granior ne nuncius aures

Vulneret. ----

Τοιαύταις ἐπαύσαις σωφροσύνης ὁ δίκτυος

χεῖρῶν.] Sic pro amuleto temperantia

vlus. Glossæ: ἐπαύσαι, precantatio, cum scili-

cet incantationem præcentione quis ante-

uertit. Hic Iosepho temperantia vicē præ-

cātationis tanquā surdo verba comit lynx

impudica. Et si autem τὸ ἐπὶ posterioris A cuiusdam cautionis rationem quandoque notet, ut volunt in Epodis Horatianis: tamen etiam quod prius accinitur: significare potest, quod Zacharias in Idyllium primum Theocriti notavit: Τοῦτο δὲ λέγειν ἀσέβεια, ἔστι μὲν ἀσέβεια, καὶ ἐπὶ ἀσέβεια, καὶ ἐπὶ ἀσέβεια. Idem innuunt Suidas, & Helychius. Istas ἐπὶ ἀσέβειας Incentiones cum Gellio licet dicere.

Ο στρατηγὸς τῆς ἀκολασίας.] *Strategus, ut choragus.* Plautus eam vocem Latio donavit Curculione:

Nec strategus, nec tyrannus quisquam, nec agor anomus,

Nec demarchus nec comarchus.----

Χιτῶνα φέροντα τῶν χιτῶν τὸν κατήρητον.] Isocratis non illud absumit ἀλλὰ ἀντιθέτως: Ομοιοὶ ἐργάζονται, ὡς τὸν αὐτὸν εἰς ἱεροσουλίας ἐπὶ τοὺς δαίμονας, αὐτὸς τὰ τῶν θεῶν τῶν χιτῶν ἔχει φανέν. Perinde agat ac si quis alterum incensans sacrilegi ipse res Deorum manibus tenens in publicum prodeat.

Page 49 Τοῦ φθόρου τὴν μελέτην.] Rescripsi φθόρου.

Φέρει τῆς τροφῆς οἰκίαν.] *Fert conuictus domestica socios.* Si lectionem hanc sequeris, aliter interpretari non potes. At longe melior faciliorque sententia. Si dicas οἰκίαν. Sustinet alimenta suppliciter rogantes. Eam sententiam firmo subiectis: Καὶ τῶν οὐρανῶν ὀρθοῦται δράγματα. Stabant siquidem, & erigebantur, quos per quietem manipulos Iosephus viderat, cum ipse in throno consistens procedentes in genua fratres conspiciebat. Et hic alibi scribitur οἰκίαν.

Καίλει γνησίους ἀπαράξαι.] *Germanis la- bilis osculatur.* Interpretatio collecta est ex Etymologo & Eustathio. Ille sic: Γνήσιος, γνήσιος γνήσιος, ὡς θαυμάζω θαυμάσιος, ἔστι συγκοπὴ γνήσιος, ὁ δὲ τῆς αὐτῆς γνησιότητος, καὶ μὴ νόθου. Eustathius in Dionysium Alexandrinum: Γνήσιοι δὲ καὶ Ρωμαῖοι λεγόμενοι οἱ Γερμανοὶ ἐρμηνεύονται. *Gnesis Romanorum lingua dicuntur Germani.*

In IX. Orationem.

Page 50 Τῇ δὲ ποσὶ μὲν ὑποβέβηκε χῆμα.] *Terra pro fulcramento pedes subit.* χῆμα hic ab ἔχω est ea significantia, qua ἐχέμυθον, & ἐχέμυθον retinentiam iudicant: sic prorsus, ut hominum pedes terra retineat, siue fulciat. Merito χῆμα siue figura rei corporata quantitate, ne ulterius excurrat, non intra modum habet, ac finit: Inde quo-

que est, ut χῆμα habitum, seu vestem significet, quæ corporis modo adaptatur. Quare etiam plenior eorum est oratio, qui dicunt χῆμα ἐσθῆτος.

Φερίδω μάρτυς ἡμῖν καὶ κατ' Αἴγυπτον καὶ Περσίαν.] *In ea qua diximus, testes profertur, quæ per Aegyptum acta.* Locutio hæc asperior nulli videri debet, habet enim efficaciam, qua delectati plures Romani scribentes. Liuius libro 41. *Templum æ-*

Horatius libro quarto:

Testis Metanymum flumen.----

Simile illud Maroneum:

B *Italiam petitis satis auctoribus, esto.*

Εὐαὶ δὲ θύλιν ζωοποιήσατε.] *Ad vitam reseruate.* Biblia regia ζωοποιήσατε αὐτὸν. Septuaginta, aliaque Biblia ζωοποιήσατε, hoc est, Pluris facite, quam malculum in profluentem abiciendum, siue μειώσατε quadā, reseruate. Basilii autem explicatius sententiam retulit ζωοποιήσατε, & cætera parce detorsit ex cap. 1. Exodi.

Τοῖς ἐπιτάγμασι.] *Edictis.* Ad exemplū Dionysij Halicarnassei libro 5. Antiquitatum Rom. Τὰ γὰρ ἐπιτάγματα, καὶ τὰ ἀγγραφαὶ τῶν διαγίων τε, καὶ ἀδικῶν ἐδικτα καλοῦσιν οἱ Ρωμαῖοι. *Præceptiones ac descriptiones iurium & iniuriarum edicta vocant Romani.*

Καὶ μὲν τοῖς ἡλιακαῖς ἀκτῖνας θεώμενον καὶ τοῖς ἑπτάμοδοις ἀδῖνας ἐπέμπετο.] *Quod ordinaria partio noctu eueniat plurimum, & Aegyptij retinentes edicti recens natos properarent mergere ante solis ortum, dicuntur nati prius ad fluuium deferri, quam solem viderint.* In Senecæ Thebaide non dispar crudelitas.

---- *Patinus quosdam editos.*

Nox occupavit, & noua luci abstulit.

Τὸν τῆς γνησιότητος κολύοντα.] *Generationis prohibitorum.* Qui potest esse verum, cum Pharaο primulum natos fluuiο lethali iuberet obrui, non inclusos vterō perderet? Quia manibus adeptis Israëlī generandi potestas adimebatur. Nota οὐκ ἐπὶ παύλλιν insolentem γνησιότητος κολύοντα, quam æmulus fuisse videri potest. Silius libro sexto:

--- *Capta prohibere nequirit*

Cum Parnas aquila. ----

Ἰνα δὲ ποιμήνους περὶ τὰς ποιμνίας ἔσται.] *Idem de Moyse sentit Philo in eius vita, vbi post multa: Παραλαβὼν τὰς ἀγέλας ποιμνίας περὶ δὲ τὰς ποιμνίας εἰς τὴν ἡγεμονίαν,*

ἰα. ποιμνικὴ γὰρ μελίτη, ἡ παρονομασία A
 βασιλείας τῶν μέλλοντι τῆς ἡμερωτάτης τῆς
 αὐτοκρατορίας ὀψιγενέως ἀγίας. Dum commissos
 pascit greges ad principatum eruditur: nam
 pastoritia ars est exercitiorum, & primum regni
 rudimentum ei, qui mansuetissime hominum
 gregi praeferuntur est. Idem adstruit & libro,
 quo omnem probum liberum probat.

Περὶ ἐπιβάτης φλογόμοτον.] Ignem in rubo
 ardentem. Vulgatam scripturae interpreta-
 tionem sequor comitatus Basilio, qui vo-
 cat φυτὸν ὠπλῆς, & Philone qui φυτὸν ἀκαν-
 θάρους, ἡ ἀδενέστατον, plantam spinosam, &
 infirmisimam, dicimusq; Moysi Deum ap-
 paruisse in rubo ardenti, non in rubeto. Qui B
 non ita pridem repugnante quolibet textu,
 & versione, nulloque annuente scriptore
 βάτον rubetum est interpretatus, ἐν vanis con-
 iecturis inconsideratè fecit. Nam ut pon-
 dus acutulis eius ratiunculis afferamus;
 sit plurium fruticum cum rubo succre-
 scentium congeries, non ideo rubetum erit,
 sed fruticosum, dumetum, uepretum, aspretum,
 Liuiο. Quae in causae firmamentum affert,
 si locus admitteret, facile discicerem.

Τούτοις παρορμηθῆς.] Interpretatus sum
 παρορμηθῆς.

Τὸν τόκον ἢ τῆς γένεως κληῖς ἐγένετο.]
 Natorum ordinatio fiebat ad imperium C
 mortis, hoc est, ut hic sit primogenitus,
 ut ille non: multos enim primogenitos ab-
 stulit ea tyranni saevitia.

Pag. 34 Ω ἀπαλίας ἐπὶ πύλαις.] Ut pestem. Pestis
 enim παρὰ τὸ πεινῆ, quod ad casum impel-
 lat, quem infederit. ἐπὶ πύλαις à me non
 redditur, quod Latine loquenti sit idem.
 Adoratio talis est homini pestis, & ado-
 ratio est causa pestis: etsi non physicè lo-
 quenti.

Ο θεός σου.] Ita Basilius. Biblia Deute-
 ronomiis ἡμῶν. Super quo plura doctè
 annotauit P. Fronto Ducæus in septimum
 S. Chrysostomi tractatum: volenti lege-
 re est.

Pag. 35. Ἰνα δῶμιον ὅλον θεόν.] Rescribo, δῶμιον ὅ-
 λος θεόν, vel ὅλον.

Αμυδροῖς φέγεισι.] Sublustris luce. Etymo-
 logista: Αμυδρὸς παρὰ τὸ μύδρω, ὃ σημαίνει
 τὸ πεπυρεκταμένον σιδῆρον.

Τὰς γλώσσας. Deleui τὴν γλῶσσαν Bibliis
 omnibus, quae viderim, auctoribus, & ra-
 tione suffragante: plurium est enim confu-
 sio, non vnus.

Φέρουσι ὄνομα τῆ μάχης σύμβολον.] Πνευ-
 ματομάχη.

In Orationem X.

KAI τίως τὰ χατὰ τῷ Ἰωαννῷ ἐπαρθέμοτος Pag. 36.
 Ἐ τὸν Ἠλίαν, ἐν δευτέρᾳ διδασκαλίᾳ φυ-
 λάξαι τις τῆς Ελισαίου παρὰ γὰρ ὡς μίσηται.]
 Non mihi satis æquum videbatur, ut su-
 scepta de Eliseo tractatio rebus Noui te-
 stamenti commisceretur. Cuius rei cau-
 sam peruestiganti per omnia Orationum
 D. Basilij vestigia locus hic occurrit, ac
 me perpulit, quo Orationem de Eliseo
 loco non suo mouerem, ac de mente D.
 Basilij hinc tanquam in proprium domi-
 cilium promouerem. Quis enim non ex
 eo verborum tenore (etsi Eliam seniore etiam
 non nesciamus) conficiat primas in hoc
 triumuiratu deberi Eliseo; Elia secundas,
 Iona tertias, si modo verba mentemque
 auctoris perspectam habeat?

Τύπος δὲ τῆς οὐανομίας ἐγένετο Ἰωαννῷ ὁ
 παρθέμος.] Asteriscis hic à me locus con-
 signatus est, quod quemadmodum men-
 bris superioribus plures est complexus Ba-
 silius: ita hoc tertio membro idem fecisse
 videatur. Et verò fecit; nam quid facias
 illo ἐγένετο Ἰωαννῷ; Hæc item causa cur nu-
 merum multitudinis non restrinxerim am-
 bitu singulari.

Μὴ ἀφ' ἐμοῦ παρορμηθῆς, ὡς ὁ Πέτρος αἰετοῖ
 τὴν Δορκάδα.] Ain' verò tu Basili præter-
 missas esse preces ab Eliseo in Sunamiti-
 dis filio ad vitam reuocando? Contra stat
 Scriptura libro quarto Regum, capite
 quarto, versiculo 3. Ingressusque clausit osti-
 um super se, & super puerum, & orauit ad Do-
 minum. Expleo locutionem semiplenam,
 μὴ μόνον ἀφ' ἐμοῦ παρορμηθῆς, ὡς ὁ Πέτρος α.τ.δ.
 Similè ellipsim obseruare visus sum in epi-
 stola ad Romanos, capite quarto: Ο μαχα-
 ρισμὸς οὐδ' οὗτος ἐπὶ τῷ παρθεμῶν, ἢ ἐπὶ
 τῷ ἀκροβυστίνῃ; Beatitudo ergo hæc in circum-
 cisione manes, an etiam in præputio? Intellige:
 In circumcissione sola. Sed, ne quidem Pe-
 trus, inquires, in causa Dorcadis oratione
 sola usus est, Actorum 9. Et conuersus ad
 corpus dixit: Tabitha surge. Respondeo san-
 ctorum verba in edendis miraculis propio-
 ra fuisse preces, quàm imperia: vnus enim
 Christi, & Dei proprium ex autoritate
 dicere: Surge.

Τῷ γὰρ σώματι τῷ παιδὸς ἐπέθηκεν τὸ ἰα-
 τῆρ σώμα.] Hecathæus Abderites, ut Ariste-
 as refert apud Poetas & Historicos volumi-
 num sacrorum frequentem esse menti-
 onem aiebat. Et Tatianus Sophistas ac-

cusabat, quod apud Moylen, & similem
sapienciam profectos, quæ reperissent, per-
peram transcribebant: partim vt videren-
tur ea de se promere: partim vt adicititiis
coloribus inumbrarent veritatem, quam
minus intelligebant. Quæ dum recogito
venio in eam de Ouidio suspicionem, vt co-
gitem illi lectam è sacris voluminibus hi-
storiam de Elisæo, ac deinde transfulam
in quartum fastorum, vbi Triptolemium
Ceres reconstat, ac reconcinnat:

Iungere dignatus est os puer. le suo.

Pallor abii, subitaq; vident in corpore vires:

Tantus caelesti venit ab ore vigor!

Pag. 97. Καὶ ἀπαξ ἀπλῶς νεκρὸν ἢ τὸ σῶμα, μὴ αἰσι-
 γήμονον.] Corrige, & interpunge ad hoc
 exemplum: ἀπαξ ἀπλῶς νεκρὸν ἢ τὸ σῶμα
 καὶ αἰσιγήμονον πρὸς διδασκαλίαν θεοῦ, id est
 in Sibyllinis quoque lib. i. σῶμα alienam
 sedem inuasit:

Γαῖα δὲ μοι στήθεσσι ποδῶν τε ἐῖς σῶμα κίχεται.
Nam cum Deus vacet corpore vel de Si-
byllæ sententia, rescribo:

Γὰρ ἀδ' μοι σπικτὰ ποδῶν πείσομα κέχιστα.
σπικτὰ, *spicte*.

Κατόχησι.] Apostolus capite 2. Colof-
senles κατοχῇ.

Pag. 53. Τὸν μονογενῆ υἱὸν ἐκ μόνου πατρὸς γεννη-
 τιν.] Inscitè sanè *Πατριάρχιον* viurpauit Por-
 phyrus apud Proclum, quando *Πατρι-
 αρίου* ἔσθ' αἰωνίου τὸν ὡς αἰ. μᾶλλον ἰδρῶσθαι, *inter
 praeternum, & aeternum aeternitatem mediam*
 statuit. Qui huic doctrinae convenienter
 dixit *Patrem Πατριάρχιον, Filium αἰώνιον*: quo
 dicto veteres quoidā errasse rectè animadu-
 uertit Iulius Scaliger in Exercitationibus.
 Nihilominus eadem vox apud sacros scri-
 ptores plena pietatis est, tamque *filio* ad-
 scribitur, quam *patri*. *Filio* à Basilio hoc
 loco, & alias. A Damasceno Oratione de
 Transfiguratione: Ο *Πατριάρχιος*, ὁ μόνος ἐκ
 μόνου μονογενὴς, ὁ ἀχρόνως, καὶ αἰδιῶς *Πατρι-
 αρῶν* ἐμὸς ὁ γνήσιος, ὁ ἐξ ἐμοῦ, καὶ ἐγὼ ἐμοί. A
 Methodio οὕτως ἀπαύτησιν. Τὸν ἐκ νηπιότητι
Πατριάρχιον. Ratio: quia de patrum senten-
 tia *Πατριάρχιον* illum significant, qui est *an-
 te saecula*, ut loquitur Scriptura, qui est ante
 aeternitatem, siue ab omni aeternitate; non
 quod ante illam reapse quidquam sit: sed
 quia maior omni laude de quo pronuncia-
 mus, sic dici obtinuit. Id explicat Dama-
 cenus lib. 2. de fid. Orthod. cap. 3. Μόνος
 δὲ θεὸς αἰὲν ὢν, μᾶλλον δὲ ὑπὲρ τὸ αἶν: solus
 verò Deus cūm semper sit, vel potius su-
 pra illud *semper*.

• Εκ μόνης μίτης ἀπόρου πείθεται.] Res-
pondet exanimis illi Lucae 2. Ὁ σὺ, quas

A voces aut inerti quadam oscitantia præ-
termisit Stephanus, aut ferrea impuden-
tia ex suis expunxit antigraphis: cum cæ-
teri codices à me consulti eas repræsen-
tent, & veræ religionis nostræ intersit
plurimi.

Μορῶν ὑῖν.] Addidi *vidua*, ne lector falleretur, & quod tribuendum est vnigenito viduæ, tribuat vnigenito Dei patris. Postmodum comperi Lipomanum id fecisse, forte vsus erat exemplari, in quo χάρις legerat. Id etiam fieri sententia postulat, quod in aliam materiam transferatur oratio.

Εκχαλουμένης.] Expositi passivè secutus
verborum auctoris compositionem. Li-
pomanus videtur legisse εκχαλουμένην τὸν
ἀφ' οὗ πρὶν ἡμῶν συγχεῖναι ἐλθόντα διαπύπην,
quæ verborum collocatio aliquanto cla-
rior est.

Ο πολὺς αἰς συμπάσαι.] *Qui multus est ad ignoscendum.* Versionem mutuatus sum ex capite 55. Esaiæ.

Κλάδον ὡς χαλὸς φυτοκόμος αἰφύττωσι πάλιν.] Ramum ut peritus infitor rursus inoleunt. Ita verti ex Gellii lib. 12 cap 5. *Natura omnium rerum, quae genuit, induit nobis, inolevitque in ipsis statim principiis, quibus nati sumus, amorem nostri & caritatem: ita prorsus, ut nihil quidquam esset carius pensu/que nobis, quàm nosmetipsi.* Quod genus loquendi qui reiiciunt, ipsi reiiculi sunt.

Ὡς ἀνὰ λαὸν ἐμπέπυσσας τοῖς ἀσπάζουσιν ἐξῆ-
πτε πῶν φλόγα.] *Amœna translatio, cui ex-*
qualia sunt illa nativæ Epigram. lib. 6.

ἡ γερσφαῖ πυρὸς ἰχθυοὶ ἔμφλοζα πίπτει de
lapide pyrite. Sic magnis componere par-
ua liceret:

Auctor lucis & igne silex gravis aptaque
flamma.

Εξάρυξί μου τοῖς ἀμφοτέροις ὁ θαῖατος.] Pag. 59.

*Virague me lumina mors effudit, virum i-
licet, & filium. M. Tullius Philippica vn-
decima Nuculam & Lentonem vocat
castrorum M. Antonij lumina. Patercul*
Vol. 2. de Pompeio sublato:

Effoſtumque alierum Romani imperij lumen.

Μὴ βροδύμους τραδίωσαι τοῖς ἀπειθοῦσι
καμῆ.] Απειθοῦσιν elegantissimè posuit pro
σοφισμῶσι. Mox eandem insistens viam ὁ αἰὴρ
τραπῆλθαι, vir prior abiit, antè decessit.
Alter Basilii: D. Chrysostomus lib. 6. de
Sacerdotio, c. 4. Οὐ τῶν ζώντων μῆροι, ἀλλ-
ὰ καὶ τῶ ἀπειθόντων ὁποῖόν τινα εἶναι χεῖν. Ec
Hom. 4. in epist. ad Hebr. Τί βούλομαι αἰ-
λαμπάδες αἰ φαιδράς· τί δὲ ὑμεῖς οὐχὶ τὸν θεὸν
δοξάζοιμεν, καὶ ὠχαιοφύμεν, ὅτι λοιπὸν ἐπιφά-

ισσι τὸν ἀπὸ τῶν. Quod hi ἀπὸ τῶν, paulum antiquiores dixerunt ἀπὸ τῶν. Apollonius lib. 2.

— ἀπὸ τῶν ἀσπυρῶν.

Vbi Scholiastes: ἡρώων πεινυκός, ὅσπερ τὸ ἀσπυρῶν τῷ ζῶντος, ἀπὸ τῶν siue morius, sicut superesse est vivere.

Δι' οὗ] Præferrem δι' ἐν, propter quem, malum vivere scilicet. Post etiam deprehendit Lipomanum vertisse, cuius causa.

Νεκρὸν ὡς τὸν Λάζαρον ἀποφύγω κλείας.] Scribe κλείας ex Aristophanis Scholiaste in Avibus: Ἡ δὲ κλεία ὡς ζῶντος ἐκ χοιρίων παροικὸς ἰμάτιον ἢ δισμοδοσι τὰς κλίνας. Κλεία singulis species est ἐκ τῶν, loco non absimilis, quo lecticas vinciunt. Quod cum ita sit, vinculum quoque est ad manus & pedes obligandos, aptissimum.

Οὐκ ἔστι ἄλλος χεῖρ τὸ ἄλλος μου.] Jeremias capite primo: Εἰ ὅστις ἄλλος χεῖρ τὸ ἄλλος μου, Si est dolor sicut dolor meus.

Pag. 60 Ως τὸν Λάζαρον.] Dictione extemporalis, si quid ex ἐπαγορῶσι subiecta licet ariolari. Quam ἐπαγορῶσι non inuenies in versione huius Orationis apud Lipomanum.

In Orationem XI.

Pag. 61 Τὸ ὡς ἰσχυρῶς.] Fortè τὸν ἰσχυρῶς.

Καμψάκων πιγάζοντα.] Scribendum est aut καμψάκων πιγάζον, aut καμψάκων πιγάζοντα. Sulpicio est olim fuisse καμψά. Hesychius, καμψά, θήκη. Quare apud Festum: Capsa à Græco appellantur, has illi καμψάκων dicunt, vbi quidam reponunt κύμψας, ego καμψάκων. Immo etiam dictum est καμψά, unde Latinis vox permansit, inmutata. Cicero de Divinatione: Quid tibi, quā multis custodiens opus erit, si te semel ad meas captas admiserō? Patet ex originatione: nascitur enim ex verbo καμψά, quod est propriè prehendo. Festus: capsit, prehenderis. Quod verò equi è præsepio fœnum, aut gramen prius apprehendant, tumedant, Homerus equis tribuit, τὸ καμψά, quod non est tam ἰσχυρῶς, quàm χανδρὶ ἰσχυρῶς. Inde quoque est καμψάκων, quasi dicas, Capisudorium? Post ex καμψά factum καμψά, ut ex ἀσπυρῶν ὁμοσπυρῶν. Neque verò absimile ex καμψά ortum habere capio: siquidem τ caduca est littera. τίπλω ἔτυπον. Qua adempra littera καμψάκων inde quoque duci poterit ob auditatem apprehendendi, qua plerumque correpti sunt institores. Ab eadem origine est capis poculi vastioris genus, nec labhorret capistrum. Tandem ad primum re-

A uersi dicemus καμψάκων, vel καμψάκων esse quodlibet vasculi genus capax olei, vini, farinae, similive rei.

Ζῆ κύριος.] Paulò aliter expressa sunt hæc tertij Regum cap. 17. Vide.

Παράδοξα σου.] Scribo, παραδιδόντα σου.

Τὸν ὁμοσπυρῶν τὸν χοιρῶν.] Imbrium pincer- nam. Elatum ad exemplum perquam ingeniosi Poetæ:

Nimborum pincerma Natus. ---

Ἰκευόμενος.] Est is propriè, cui supplicium datur, quique oratur. Reposui tamen exoratus pro re nata.

Ἰνα μὴ ἡ φωνὴ τῷ ζῶντι ἀναγένηται πολλοὶ νεκροὶ ἀναστήσιν.] Docet ideo Christum nominatim Lazarum compellasse, & viduæ filio dixisse, Tibi dico, ne Christi vitæ largitoris vox explicatio plures mortuos vitæ redderet. Non enim dubitari potest, quin si Christus pluratuo numero fuisset vsus, ad vitam quoque plures fuisset reuocaturus: nam ut ait Oratione 1. Basilii, Deo loquente: ἀκολουθεῖ τὸ ἔργον τὸ πνεῦμα: ac ideo vbi causam seruatarum à Noë creaturarum repræsentat, statuit vel Dei verbulo mundum redintegrari potuisse: φθεγγόμενος γὰρ μόνον τῷ θεῷ παιδοποιὸς πάλιν ἡ κτίσις κτίσεται, καὶ πάλιν ἐκ τῷ κατὰ κόσμον ἀφ' ὧν εἰρήνη αὐτῇ τῷ λόγῳ φερέται. Huius sententiæ firmamentum est Scriptura. Psalm. 148. Dixit, & facta sunt. Vide Genes. 1. Verbo quoque vniuersum genus nostrum olim ad vitam reuocabit.

Θεὸς διοκοδοῦν τὸν οἶκον.] Si quo explenda lacunula, ita potest, διοκοδοῦν κόσμον, vel πάντα.

Καὶ τοῖς τοσοῦτοις ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων ζῶντων μικρῶν γεωργῶν τὸν προφύλον.] Nazianzenus de eo, qui ex alieno incommodo sua capiat comoda dixit γεωργῶν συμφορῶν. Probabilior est autem hæc opinio de animalculis suggestis in cibum pullis coruorum, quàm eorum, qui aura roseida vesci putant. Nec enim animalia carniora, & ab ingenio præferuida vescuntur aura duntaxat. Quæ autem sint hæc animalcula non habeo affinitè dicere: quidam muscas putant, alij vermiculos, & quidem è primulis eorum primulis natos, aut è congesto. Consule Valesium de sacra philosophia c. 55. & Genebrardum in Psalm. 146.

Εὐπλοδοῦμαι.] Biblia quibus vtor, εὐπλοδοῦμαι.

Οὐ παραπύται βαδίζω ὡς περὶ τὸν χάριν.] Τὸ ὡς venustè vices subit τῷ περὶ.

Poëtæ ter maximi locus est ab Aristotele A
citatus lib. 8. Nicomachian, vbi de ami-
citiis.

Ὡς αἰνῶν τὸν ὁμοῖον ἄγ' ὁ θεὸς αἰς τὸν ὁμοῖον.

Quare τὸ πρὸς ὡς glossema repuli.

Η δὲ πρὸς φησιν.] Delunt vidux Prophetam
salutantis voces. Nam cū Elias sciscite-
tur de vidua, qui se Prophetam norit, non
alienum à vero est eum Prophetæ nomine
consalutatū.

Pag. 64 Οὐκ ἔστι μοι ἐγκρυφίας.] *Non habeo panem.*
Ita versio cōmunis Bibliorū. Iterum mo-
neo Basilij verba examussim verbis Biblio-
rum respondere: quare aut vtriusque ea-
dem debuit esse versio, aut versio comu-
nis à me iudicari propudiosa, quod ne-
fas. Tamen ἐγκρυφίας est *panis subcineri-
cius*. Helychius: Εγκρυφίας, αἶτον ὠδός, ὁ ἐν
σποδῷ γινόμενος τῷ μὴ εἶναι κλίβανος. Encry-
phias panis species, qui quod in usu nondum
esset clibanus, in cinere conficiebatur. Propius
etymologiam sunt illa Suidæ: Εγκρυφίας,
αἶτος ἐν σποδῷ κεκρυμμένον. Encryphias pa-
nis obiectus cinere.

Λησμενῶσαι τὰς ἀμαρτίας μου.] Biblia: τῇ
ἀλαμνησῶσαι τὰς ἀδικίας.

Καθ' ἑαυτὸν μηχανεύω.] Scribe, κατ' ἑαυτῷ,
ut mox κατ' ἑμὸν.

Pag. 65. Σὺ ἐκάκωσας.] Similiter οἱ Septuaginta.
Editio vulgata: ἐκάκωσας τὴν χεῖρα. quod
magis probo: est enim duriusculum χακισθῶ C
sine casu.

Νέφος διχάζει.] Sol poëtarum,

— νέφος ἔπειτο πρὸς.

Nonnus Bessaricis:

— ἀφ' ἧς νέφος ἰδύει.

Liuius: *Peditum, equitumque nubes iactat.*
Sol Ecclesiæ gentilium cap. 12. ad He-
breos, νέφος μαρτύρων.

Ποδ σου γαῖα πρὸς τὸν ἔκδο, ποδ σου ἔδω τὸ
κέρπον.] Bibliorum vertit ordinem Basili-
us, nec tamen eius verba sollicito: quia
potuit calentioris concionatoris ista esse D
allegatio.

Pag. 66 Γὰρ δὲ ἡ ἀκαρπία χεῖρας ἀπέθηκετο.] Re-
scribo ἀκαρπίας χεῖρας, vel ἀκαρπίας χεῖρας
ἐπέθηκετο.

Οὐρόροπα. Prius fuit ἐξούροπα.

Τῷ μάλα πρὸς αὐτῷ ἡμῖς ἰάθημεν.] Biblia
ἰάθητι, *sanatus es*. D. Ambrosius, cuius in
μεθόρτω hæc scribo, ipso die Conceptionis
Virginis immaculatæ libro primo de Spi-
ritu sancto videtur legisse, οὐ τῷ μάλα πρὸς
cuius.

In Orationem XII.

TON ὄντα.] *Enim, qui est.* Clemens A. Pag. 67

Alexandrinus in variis Dei appellationibus hanc quoque reposuit ἑρμ. λογ. 5. Ητοι εἰ, ἢ ἀγαθόν, ἢ νοῦν, ἢ αὐτὸ τὸ ἐν, ἢ πα-
τήρ, ἢ θεός, ἢ δημιουργός, ἢ κύριος. Eam ve-
rò esse principem Damascenus libro pri-
mo iudicavit: Δοκεῖ μὲν οὖν κυριώτερον πάν-
των τῶν ἐπὶ θεοῦ λεγομένων ὀνομάτων εἶναι τὸ
εἶναι, καὶ αὐτὸς χρηματίζων τῷ Μωϋσῇ ἐπὶ τῷ
ὄρει φησὶ, εἰπὼν τοῖς υἱοῖς Ισραὴλ ὁ εἰς ἀπέ-
σταλλέ με. ὅλον γὰρ ἐν ἑαυτῷ συλλαβὴν ἔχει
τὸ εἶναι, οἷον πῖ πέλαιος οὐσίας ἀπειροί, ἢ ἀό-
ριστοι. Quæ doctissimus Billius ita Latine
transtulit. Ex omnibus porro nominibus, quæ
Deo tribuuntur, nullum æquè proprium vide-
tur, atque Entis nomen, quemadmodum ip-
semet, cū Moysi in monte oracula ederes, ait:
Dic filiis Israel, *Qui est, misit me.* Vniuer-
sum enim id quod est, tanquā immensum quod-
dam, & infinitum essentia pelagus complexu
suo continet. Plutarchus Apollinis templo
præscribi putat: Εἰ ὡς ἀληθῆ, ἢ ἀψευδῆ, καὶ
μόλις μόλις προσέκλινον τὴν τῷ εἶναι προσ-
γέρουσι συνεδιδόντες. Postea: Οἷον ὡ καὶ τὸ
πρῶτον ἔχει τὸ θεῶ τῷ ὀνοματι, ἢ τὸ δῶν-
τοι, ἢ τὸ τρίτοι.

Πατήρ ὡμῶν ὁ οὐρανός.] Ita scribit &
Theophylactus. In Bibliis non reperio ὁ
οὐρανός, *caelestis*.

Προπορεύθη εἰς Νινευί. item, ἡ κραυγὴ τῆς
κακίας αὐτῶν.] Biblia regia προέβητι & αὐ-
τῆς, habent. τὸ πρὸς respicere possit tale
quid: Vade, antequam eos puniam, an-
tequam in eos læuiam. αὐτῆς & αὐτῶν pari
momento leguntur: nec enim alia est Ni-
nives malitia, alia Niniuitarum.

Ην Ισραὴλ εὐχὴ ἐν ζῶντι τὰ φερούμενος.] Pag. 69
Pagina 133. versiculo sexto, de Goliathi
eminationibus: Ταῖ τῆς κυνὸς γαστράς τὰ-
φοι αὐτῷ ποιήσθι ἐπαχέλλομενον. *Fascinum
ipsorum ventres sepulcrum minabatur.* Ve-
teres pari dictionis venustate eos, qui feris
in prædā cesserant, in iisdem sepultos ad-
ferebant, & feros ipsas *animata sepulcra*. M.
Antoninus Imperator libro quarto: Οσοι
γὰρ ἀειθροὶ καταλαίσχεται, καὶ οὕτως πῶς
γάπεται ἐν τοῖς τ' πεφορμένοις σίμασι. Eu-
stathius pag. 564. Θαλάσση θυμωμένῳ πρὸς
λίγῳ θυμωμένῳ ἐκεί, καὶ εἰς θηλείαν δὲ γασ-
τράς, εἰ καὶ φάσιν αὐτῶν· οὕτως δὲ καὶ γῆρας
θυμωμένῳ καὶ γαστράσι αὐτῶν καὶ πῶς τοῖς
εἰς αὐτῶν διασωμένους, ἢ ὑποκατασωμένους.
Διὸ καὶ τὰ φερούμενος ἐπὶ τῶν τῶν τῶν

candus, inexorabilis, acer legatis dicit:

Μὴ μοι σὺ χεῖ θυμῷ. ---

Nemo troubles pas l'esprit.

Pag. 71. Μὴ ἰλίγγῃ σου τὸν τόποι κολοκυῖην. [*Nunquid malè pertinacem argues colocyntha? Quid colocynthæ nomine Propheta intellexerit, docti quæsiuerunt Melchior Canus, Leo Castrius, Lemnius, alij. Et veteres ea quæstio torserat, D. Hieronymum atq; Augustinum. Ribera vocem Hebræam putat ambitu suo tam posse hederam, quàm cucurbitam complecti. Nobis satis erat de Autoris mète, quafas, quæsiuisse. Pag. 108. μὴ θρίωνός τις αἰθρῶν ἀπάλῃ, ne fructus exitium lamenteris. Item χεῖ λήμῳ περὶ τῆς χαλαρῆς αἰσούμενος, ἢ αἰθρῶν πανταχόθεν. Et pratum quoddam supra caput efferebatur, & in omnem partem flores. Hi loci tam hederæ quàm cucurbitæ conueniunt: vtraque se in florem induit, vtrique fructus est (nam hederæ pro fructu bacca) quod hic sæpius dicitur. Pag. 109. Videtur hederam intelligere. Τὸν τὴν κολοκυῖην οἰκτιρῆς καρπῶν. ἔγω δὲ τῆς φύσεως ἐκπινομένην βοτάνην οὐ φύσσωμι. Per inde videtur esse, ac si dicat: Κολοκυῖης βότανον οὐκ οἰκτιρῆς, ε. δ. τ. τ. φ. ἐκπινομένην βοτάνην οὐ φύσσωμι. Τὸ ὁ Propheta, cōmiseratione moueris super colocyntha racemis: ego verò natura racemis qui exsecabantur, non parcam? Racemus enim bacca, vua cum hederā faciunt, cum cucurbita non item. Verùm magis inclamare videtur Basilus in cucurbitam. Pagina 108. Διίτερον αὐτῷ τὴν ψυχὴν ἢ τὴν τέχνην, vbi colocyntham vides herbam vocari. Item καρπὸς ἐκ χειρὸς ἀνθρώπου, fructus dependens deliciosam quoddam edebat spectaculum: nam potius cucurbitæ fructus, quia longe grauior, dependet, quàm hederæ, qui etiam surrigitur.*

Διίτερον αὐτῷ τὴν ψυχὴν.] Τὸ δὲ in διίτερον eandem vim obtinet, atque per Æneidos primo:

Latona tacitum pertentant gaudia pectus.

Quibus loquendi generibus significatur intimum latèque toto animo diffusum gaudium. Sequitur Paronomasia mihi inimitabilis, Ἀθυμία τὴν ἐπιθυμίαν διεδίχθη. Perdunt plæraque gratiam, si quasi inuita & reculantia violentius affectata quadam imitatione transferantur.

Τὸν τῆς φύσεως ἐκπινομένην βοτάνην οὐ φύσσωμι.] *Ego natura racemū, qui exsecabantur veniam non habeo? seu sansa hominum multitudini, quæ se perditum ibat, non parcam? Porro βότανος hic supra multitudi-*

A nem dicunt coniunctionem quamdam animorum, & veluti conspirationem in malo. Sic apud Poëtam mulcæ conglobatæ βοτάνῃ δὲ πέτονται. racematum volitant, vt alibi Plinius vna arm scriptis.

Ἀγαπῶμεν ἱατρὸν ἀπὸ πυρὸς καὶ σιδέρου φαρμάκῳ τὴν ψυχὴν θεραπεύοντα.] Diuus Bernardus in Vigilia Natiuitatis Domini serm. 6. *Christum esse cognoscis non usentem cauterio, sed unguento: non visione, sed vinctio-*

ne curantem. Προσίθωμεν τῇ σωτηρίᾳ.] *Saluatorem ad-* Pag. 71.

camus. Plures noui, vidi, legi, audiui viros graues, & doctos, qui in scriptis, & congressu semper vsurpant Sernatoris nomen, Saluatoris refugium. Quia videlicet Ouidiū, Liuium, alios è priscis sciunt Sernatoris & Liberatoris vulgasse vocabula, non saluatoris. Verùm ego contra pertendo, τὸν σωτήρα malè prorsus, (aliorum pace dixero) & iniquè Sernatorem reddi, de Christo potissimum, ac etiam de quouis alio. Quod primum affirmo, M. Tullij autoritate lib. 2. cōtra Verrem: Itaque cum non solum patronū istius insula, sed etiam σωτήρα. inscriptum vidi Syracusis, tum quo Verrem odiosiorē faciat, adiicit: Hoc quantum est? ita magnū, vt Latino vno verbo exprimi non possit.

Cur M. Tulli, cur vno verbo non potest exprimi? *Is est nimirum Soter, inquit, qui salutem dedit, siue, vt Tertullianum sequar, saluificator. Sensit ergo Cicero seruatoris vocem σωτήρα non esse adæquatam, quam non ignorauit: quippe se Reipublica seruatore vocauit oratione pro Plancio. Tacitus Annali. 15. videns seruatoris nomen non istud tam cellsum nomen æquare scripsit Milichum conseruatoris sibi nomen Græco eius rei vocabulo adsumsisse. Deinde vt pro Christo disputemus: Demones Christus seruat, irent alioquin in nihilum: vnde eorum seruator dici potest: at non eos saluat, neque eorum est saluator, quos diris- simis suppliciis æternum mancipauit. Denique seruare martiale verbum est, illius, qui quem occidere potuit in prælio, pepercit, sed in seruitutem pertraxit exutum libertate, ac ciuilitate mortuum. Qui sic de altero meretur, proprie seruator, alter ab euentu seruus. Vide lib. 4. §. serui Inst. de iure Personarum. At Christus plus nobis tribuit, plus sibi Ioannis 15. Non dicam vos seruos. Quare de Christi beneficentia non parum deterit, qui Christum σωτήρα seruatore interpretatur. Neque saluator antiquis inusitatum. Porphyrius Panegyrico Constantino dicto:*

Vndique pacatis salutor maxima rebus

Gaudia praeſtabis. ----

Vſitatum Lactantio viro eloquentiſſimo, ſanctiſque Patribus. Et ſi nemo uſurpaſſet, neceſſitati tantæ, quam agnoſcit Cicero, parentes ſatis bono iure nos Chriſtiani uſurpare potuiſſemus. Quid ergo cùm viri illuſtres, vt Camillus, aut Diſ, vt Iulius, & Dioſcori apud Strabonem lib. 17. Athen. libro 7. & paſſim, σωτήρες appellatur, ſaluatores vertemus? Non ex præſcripto meo. Vocentur ſeruatores, liberatores, aut etiã æquius ſορπάτορες, quæ vox illi σωτήρ gemina eſt. Viſe Apuleium in Apologia. Itē ſορπάτας pro σωτήρα ex Macrobij Satur. nalibus lib. 1. c. 7. Scio veteres aliquos Catholicos ſeruatores etiam nomine Chriſtum affectiſſe: ſed id uſui eorum potius conceſſero, quàm rationi, aut originationi.

In Orationem XIII.

Pag. 71. ΕΙΔΕΤΕ θυμὸν ἀθάνατον θνητοῖς δάκρυσι
ἀναιροῦν. *Uidiſtis iram immortalium
mortalibus lacrymīs demtam fuiſſe. Apud Ha-
licarnalleum lib. 5. Antiq. legatī Tarquinij
paribus antithetis utantur: Μήτι ἀθανάτοις
ὄχλῳ τοῖς ὀργαῖς ἐν θνητοῖς σώμασιν, ἀλλὰ ἐν
ἐκ γινώμεν ὀπιſκείσιν τράπῃ. Ἐποιδῶν δὲ
ἰδῶν χάριν. Neque iras immortales in im-
mortali corpore continere adderet: uerum etiam
ex æquitate mihiſus aliquid facere oratorum
gratia.*

Pag. 72. Οὕτω δὲ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ποιῆσαι ἐν τῇ
χερδίᾳ τῆς γῆς. *Matth. 12. Οὕτως ἔφαθ' ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς περὶς ἡμέ-
ρας, ἕως περὶς νύκτας, quæ poſtrema videntur
adijcienda in textum Baſilij.*

*Προχερὰ βάλλει.] Fundamenti loco
ante ſtatuit. Vox Græca eſt efficaciffima,
de qua adi ad Melchiorē Canum lib. 2.
de locis.*

*Ο αἶρων τὴν ἀμαρτίαν τοῦ κόσμου.] Docto-
res Louaniēſes conſideratē in ſua Biblio-
rum editione repoſuerunt ἐ MS. peccatū pro
peccata. Nam plerique ἀμαρτίας nomine
culpam initialem intelligunt. Itaque le-
git D. Thomas 1. 2. q. 82. a. 2. §. Sed contra:
Ecce qui tollis peccatum mundi, quod ſingula-
riter, inquit, dicitur: quia peccatum mundi,
quod eſt peccatum originale, eſt vnum, ut ibi-
dem Gloſſa exponit.*

Pag. 73. Θανάτῳ παράδοι. *Mortis effugium, ſiue
quod à via mortis abſcedamus. Eſt cum πα-
ροδος acceſſum ſignet, & præſentiam. Suidas:*

A Παρόδος ἡ ὁφίσις, ἡ εἰσόδος.

*Τεθνηκὼς τὸν τεθνηκότα τῇ ἀφ᾽ οὗτος φυγὴν
αἰεήσει.] Mortuus contactu mortuum e-
rexit ad vitam. 4. Regum ca. 13. Quidam
autem ſepelientes hominem, viderunt latruncu-
los, & proiecerunt eademet in ſepulcro Eliſai.
Quod cùm tetigiſſes oſſa Eliſai, reuixit homo,
& ſtetit ſuper pedes ſuos. Adde ex illo οὗτος
φυγὴν. Et fugit: nam cùm latrunculi de
Moab pollinētores, ipſos, egiffent in fu-
gam, nihil pronius factu fuit, quàm redi-
uium iſtum attonitum nouæ lucis adſpe-
ctu prorere ſe ex hoſtium conſpectu.
Nota & in verbis Autoris inexpectatam
elegantiam. Similiter Oppianus Cynege-
ticon β. dixit:*

*Καὶ φθιμῶν γὰρ οἷς φθιμῶν λίκον ἔρριζας.
Exſtinctum lupum oues exſtincta hærere
putantur.*

Προφητεία τῶν ἁγίων.] Reſcripſi, τῶν ἁγίων. Pag. 74

Εἰπέ.] Biblia, ἀπ᾽ ἁγίων.

Τίς ἐστὶ πόλις.] Deſunt hæc meis Bibliis.

Veritas licet:

Qui genus? unde domo? ----

Εστὶ θάλασσα.] Virgilius:

Cum placidam uenis ſtaret mare.

Οἱ ἁγίοι.] Biblia, οἱ αἱῶνες.

*Προσίταξε κύριος καὶ τοῖς μεγάλῳι καὶ τοῖς
πολίταις.] Baſilius ſcripſit hæc autoribus τοῖς
ſeptuaginta. Idem exprimunt Biblia Baſi-
lex impreſſa. Regia ſic habent: Προσίτ.
κ. κ. μ. καὶ κατέπει τοῖς ἁγίοις.*

*Νινὴ καλουμένη πόλις.] Princeps in pro-
uincia aut regno ciuitas plerumque πόλις
& αἶν à Græcis dicta eſt; vt paſſim Roma,
urbis. Troiam appellatam polim ſine epi-
theto docet Euſtathius in Iliados β. Athe-
nas Demotheſenes tertia in Philippum:
Ἡ πὲρ μὲν ταῦτα τῇ πόλῃ. Aut quid hæc ur-
bis interſunt. Eaſdem Athenas vocatas αἶν
ſiue αἶν, allegatis vetuſtiſſimi Græciæ O-
ratoris testimoniis, & plurium historicorū
luce meridiania clariuſ demonſtrare poſ-
ſum, vt ſentiat vir literatiſſimus in illud:*

Urbem quam dicunt Romanam. ----

*Alexandria hoc quoque nomine eſt inſi-
gnita. Commentator in Dionyſium Alex-
andrinum: Αλεξάνδρεια λέγεται καὶ Πόλις πο-
τι κληνύται κατ' ἐξοχὴν, ὡς νῦν ἡ Κωνσταντι-
νόπολις, καὶ ὡς Ἀγινὴ πότι αἶν. Alexandria di-
citur olim vocata Polis per excellentiam, vt ha-
dic Conſtantinopolis, & olim Athena αἶν.
Par nominis decus tulit Ninive Baſilij
testimonio, quæ vocata polis. Quam-
obrem? an ob res, moleſque in ea, &
ad eam viſendas? an ob partem inde*

famam? an quod Assyriæ caput, & domi-
nā? Ego porro vocem *Polis* retinui, quia
talibus appellationibus quasi transit in
propriam, & quia Latini tam memoran-
das vrbes vocant *metropoles*, & quod Teren-
tius Eunuchus sua *stet* dixerit.

Συνίχθησαν γὰρ πάντες θεοὶ εἰς ἀπέχθησαν.]
Omnes quoque legit D. Augustinus libro
21. de Civitate capite 24. Versio commu-
nis *omnia*. Laxiusculè, si dictionem spectes:
si rem dictam, peræque.

In Orationem XIV.

Pag. 80. — ΙΦΟΥΣ τὸ φίλτρον ὀξύπτερον.] Ante
enim collum Abrahami charitas pe-
netrauit, quam Isaaci ceruices gladius in-
ciderit.

Eis Βηθλεὲμ.] Vulgaria Græca Biblia,
& οἱ Septuaginta, ἵως Βηθλεὲμ. Planè syno-
nymos: ἵως enim est *usque in*. Autor Ety-
mologicus: Εἰς τὴν σπηλιάδα, τὸ ἵως αἶ. Σοφο-
κλῆς, Εἰς τὴν ἰσὺ μολαί τῆς φου μεληθῶ. γήρσι
δὲ παρὰ τὴν εἰς τῶν θείων, ἡ τὴν τὴν νῦν παρὰ
πληρωματικῶν παρὰ πληρωμῶν, διὸ ἡ μελοδία
Αἰθιῶς. Δαμῆς δὲ διαμῶνισσιν Σὺν ἡ ἵως τὴν
χρὶ συγκαταλέγει ἡρώδης αἰνῶν. Appianus Li-
byca: Πολεμῶν, ἵς τὴν κατέλυσιν, ὁρμηγὰν
ἀντὶ τὸν πόλεμον. Non infrequenter id observa-
re est apud Homerum, & Theocritum.
Hæc parua ducent ad seria. Siquidem in
de intelligis in Scriptura non aliud esse ἵως
αἰδῶν, aliud εἰς αἰδῶν.

Pag. 81. Ρέουσι φύσις αἶα κατεπίχτο.] Vox nihili.
Prope voces sit αἰδῶν κατεπίχτο, sed id vi-
detur esse Poëtarum peculium. Deinde
sententiam statuit Basilio, & veritati ad-
uersantem. Succurrebat κατεπίχτο, vti in-
fra: Οὐπὺ τὸ κέρας ἐκλίπετο, ἡ τὸ ἔλαιον κα-
τεπίχτο. At hi duo loci secum pugnant
ex mente Autoris. Tandem se vbi adseruit
κατεπίχτο, retinebatur, cohibebatur. Nota præ-
lustre miraculum, fluxum & suo pte inge-
nio labile oleum valè versio sursum cohiberi.

Pag. 82. Κεῖρας ἐκλίπετο.] Κεῖρας abest à meis Bi-
bliorum exemplaribus.

Κέρας ἐκλίπετο.] Varius apud priscos v-
sus cornuum. quem importunius hoc loco
exsequeretur. Callimachi Scholiastes Græ-
cus refert alticem altero è cornu ambro-
siam, nectar ex altero Ioui funditasse. Hoc
è loco vides oleum in cornu adseruari, &
in vsum regis statuendi promi. Hoc verò
cornu ungebantur reges, & Prophetæ. Ba-

A filius docet disputatione contra Iudæos:
Τὸ κέρας λέγει, ἐν ᾧ ἐκκρίνοντο οἱ βασιλεῖς ἡ
προφήται οἱ κρινοῦντες τοὺς λαοὺς. Cornu Daniel
intelligis, in quo reges ungebantur, & Prophe-
tae populi iudices. Quod cornu adseruabatur
in arca.

Ο τὴν νόμου τόκος ἐπέκλυσε.] Prætulim
ἐπέκλυσε: tum quod sequatur τῶν νόμων ἡ
ἐκκρίνει ἡ χάρις ἐκκρίνει: tum quod legis
partum velit dicere Basilius succubuisse.
Primogenitus autem partus legis dicitur,
quia si res posceret, ommissis aliis in regnum
eucheretur, qui ordo quidam legis partus
est, siue partionis lex, quæ in Davide & fra-
tribus non valuit.

Απ' αὐτῆς τῆς φύσεως τὸ κέρας κατεπίχ-
ματι.] Quomodo occulta & arcana regni
erant exordia, si naturæ lege sciebatur, cui
deferendum imperium? hoc enim est re-
gnum ab ipsa natura illucescere. Aut quo-
modo τῶν νόμων ἐκκρίνοντο Davidis fratres,
si ex naturæ dictamine, quis rex futurus es-
set, obscurum non erat? Mihi sic legendum
videbatur: Ἡν δὲ πρῶτα βασιλείας ἐκκρί-
μα. οὐκ ἀπ' αὐτῆς τῆς φύσεως τὸ κέρας κα-
τεπίχματι. Occulta erant regni primordia, ne-
que ab ipsa natura imperium satis declarabatur.

Επὶ βασιλείαν.] Cum adhuc regnaret. Per-
rarus vsus verbi huius est pro *Regem creare*
libro quarto Regum, capite decimo. Καὶ οὐ
βασιλεύσαντες οὐδὲν. Versio communis: Nec
constituentis nobis regem.

Ποτηρὸν πνεῦματι.] Plene. Alias ποτηρὸς
secretum à substantiuo pro *damone*. Sic
multi capiunt illud in prece Dominica:
ῥῶσαι ἡμᾶς Σὺν τῷ ποτηρῷ. Item ad Ephe-
sios capite sexto disertum: Εἰ ᾧ δυνάστης
πάντα τὰ βέλη ἡ ποτηρὸς τὰ περὶ τῆς καὶ
ἐκκρίνει. In quo positis omnia tela nequissimi
igneas exstinguere. Viurpari sciuit teste Pho-
tio, capite ceterfimo decimoquarto Biblio-
thecæ: Γάμοις δὲ τομίμοις ἀγερῶν, ἡ πᾶσαν
γένεσιν ποτηρὸν τὴν, ἡ τὴν ποτηρὸν λέγει.

Πολιορκίας ἀόρατον παῦσον.] Quiesce in-
uisam obsidionem. Quod Latinos deprehen-
dissem in huius Græcitatis vestigium pe-
dem posuisse, sequi aulius sum, securus alic-
næ superstitionis. Virgilius:

Et mutata suos requierant flumina cursus
Seneca Hercule Oetxo:

Quam tuas laudes populi quiescant.
Sallustius in fragmentis: Vbi animum ex
multis miseriis, atque periculis requiescit.

In Orationem XV.

Pag. 84

EN τῇ τῷ θυμῷ ψυχῇ λιμνῇ ἰδεα-
σάμεθα.] Portus in anima iusti conspo-
ximus; siue quod in portu solet esse, con-
stantiam, & animi tranquillitatem, tot flucti-
bus contra surgentibus, tantoque rerum
aduersarum altu. Lege adagium, *In portu
nauigare*. Eodem tenore Christū cum di-
scipulis tempestate iactatis vocabit τὸν ὄν-
τα ὁ λιμνῇ, portum in nauigio. Causa li-
quet ex Euangelis. Maro pro Tranquilli-
tate vsurpauit *Æn.* 7.

*Nunc mihi parca quies, omnisque in litore
portus.*

Τὸ πύργου τὸ εἶδος ἀπιδιδῶν.] Proponit
videndum, quomodo turris instar Hebræ-
is fuit David, quod maiorem etiam li-
bertatem, ac securitatem illis representa-
rit, quā turris. David ipse Deo loquens
Psal. 60. *Turris fortitudinis à facie inimici.*
Videri potest Basilium eum locum respexis-
se, ac Davidi tribuisse, quod ille Deo. Hac
eadem Oratione de Goliatho: *Ἐπὶ τοῦ τῷ
ἀλλοφύλου ὁ πύργος. Sternitur alienigenarum
turris.* Idem *Orat.* 4. de Dauide iterum:
Ποῖον οὐκ ἂν ἴσους πύργον ἀφροσύνης ἡβία.
Theocritus *Diocuris*:

--- Ἀχλὺν πὶ πύργον αὐτῆς.

Eustathius scribit πύργος, ἔρκος venuste stre-
nuis præliatoribus accommodari. Verum
enimvero quia dixit Basilium πύργου τὸ εἶδος,
turris formam singularem, existimo hoc
loco allusisse ad ordinationem quandam
militum, quæ πύργος dicitur, cuius species
admirabilis, & validissima. Vide Eusta-
thium in *Iliad.* M. & *Ælianum*. Autoris
phrasis ad eum modum explicata mirifice
Davidis fortitudinem exaggerat, si quod
sexcenti pluresve præstitissent, qui πύργον
constabant, ipse confecit, nec dubitabile,
quin David fuerit *magni agminis instar*. Sic
de Stilichone libro primo in *Rufinum*
Claudianus:

— Hic sola pericli.

Turris erat clypeusq; truncæ porrectus in hoste.

Δαμονιακῶν βελῶν ἡλωτέρωτο.] *A Dæmo-
niacis tormentis liberatus erat.* Iterum de
Dauide *orat.* 4. pulcherrimè: *Ἀφ' ὧν τῶν
ἐχθρῶν τῆς ἀθυρίας βέλος.* Vtrumque ex *Home-
ro* præceptore: qui dixerat. *βέλος αἰνιγνῆς.*

Pag. 85.

*Ο Ἰσραὴλ ἐν δουλείᾳ ἐλπίδι.] Israel in ex-
pectatione seruus. Neque enim proprie id
sperari potest. Quare ἐλπίς, spes, quando-*

A que pro diis & metus capiuntur, quod viri-
usque passionis ordinarius sit conflictus.
Propertius libro tertio:

Spesq; timorque animos versat utroq; modo.

Ac mirifice Ovidius:

Aucupor infelix incerta murmura fama:

Speque timor dubia, spesque timore cadit.

Τοῖς ἀπ' ἀπαισίου ἀφ' αἰσίου.] Verbatim:
Exterminabas. Cuique verò militi terminus
sua statio. Est igitur hoc loco ἀφ' αἰσίου, ἐστα-
tione proturbare. Quod si legeretur ἀφ' αἰ-
σίου, Basilij genitū & veneres spiraret, pro
exarmabas armatos vt tela dicantur excidis-
se manu præ horrore, ac trepidatione.

Ἐπὶ τοῖς αἰσίοις τῶν τῷ σωματικῷ τῷ φρονι-
ματι.] Antè viri mente quam corpore con-
sternebantur. Gigantes Rabbini dictos
volunt τῶν αἰσίων ἀ τῶν αἰσίων, quod iis con-
spectis homines cadant in terram. Quotus
quisque est, qui præ metu, vel horrore le-
gatur in terram corruisse conspecto gigan-
te? Et vt contigerit (sic enim non nemo re-
fert) tamen & perrarum est, & ideo appel-
lationis causa parum congrua. At in mul-
tos eorum cecidit admiratio, & multi ani-
mo ceciderunt, quam ego nominis ety-
mologiam ratione malim statuere. *Suf-
fragatur ipse David. i. Regum capite 17. v.*
*32. ὡς τὸν αἰσίου ἡβία: non concidat cor cuius
quam in medio.*

Πρὸς τὸ ἀλλοφύλον.] Accedunt οἱ Septua-
ginta. *Biblia* vulgata efficacissimè adii-
ciunt τῷ τῶν.

Θάρρος μὴ χερσὶν ἐμῇς.] Contra iactan-
tior Achilles *Iliad.* 1.

Ἀλλὰ τὸ μὴ πλεῖστον πολέμιος πολέμοιο
Χεῖρες ἐμῇς διέπονσι. ---

*Pralia, congressus, belli pars prima reguntur
Hisce meis manibus. ---*

Quibus locis χεῖρες pro potentia & viribus
ponuntur. Quare in historia *Regum* *Da-
gonem* prostratum esse sine manibus, est
eum quidem truncatum esse: sed hoc ip-
sum est idolum iacere sine viribus afflictū
solo. *Exod.* 14. *Et viderunt Aegyptios mortuos
super litus maris, & manum magnam, quam
exercuerat Dominus contra eos, id est, pote-
statem iis mergendis exercitam.* Iterum
Basilium *Orat.* de claudio ad portam spe-
ciosam Deo tribuit: *Ἀρχὴ τῶν δὲ χειρῶν τῶν μα-
θητῶν θαυματοργεῖν σωτῆρας. Inuisibili
manu (siue potentia) discipulis miracula pa-
trantibus succurrit.* Aibi ἀπ' αἰσίου χεῖρ.

Μελέων οὐ Δαβίδ.] Scriptura *παῖδες οὐ
νεανίσκος, νεανίας.* Cicero de *Octauio* exer-
citum administrante, etiam cum imperio:
Adolescens, aut pene potius puer.

Οὐ γὰρ σοὶ ποσὺν ἔπλεον μαρτυροῦμαι τῆς νίκης τὴν ἐπέλασεν. & μὴ τὴν δόξαν τῆς νίκης ἐλάσσει τῆς ὀπλῶν ἡ δυνάμει.] Illustrari potest hic locus ex illius contentione pro Marcello: Nam bellicas laudes solent quidam extenuare verbis, easque detrahere ducibus, communicare cum militibus, ne propria sint imperatorum. Et cerise in armis militum virtus, locorum opportunitas, auxilia sociorum, classes, commensales multum iuvant: maximam vero partem quasi suo iure fortuna sibi vēdicat, & quidquid est prosperè gestum, id pene omne ducis suum. Ac ibidem plura videre est in eandem sententiam.

Επαγγελόμενος.] Promissens, vel eminens. Par illud Æneid. 2.

Promissi ultorem. ----

Θεὸς παντοκράτωρ.] οἱ Septuaginta, & Biblia vulgata: Θεὸς πατριάρχης.

Pag. 88 Λόγος ἐξ ἑρῶν ἐν ψυχῇ κεχυμένος.] Rescribe dicat quis λόγος ἐξ ἑρῶν, perfacili flexu, mutatione pene nulla, locutione efficacissima. Sic autem dixerit Basilii meditationem cædis Davidis Saulem animi latebris abdidiisse, ut meritò hostilibus insidiis æquiparetur. Verum non ego facilis mutare. Erit autem hoc loco λόγος susceptæ cogitationis terminus, ut Theologi loquuntur. Verumus ergo: Cogitatio inimica eius animo tegitur. Licet verò modus alius in ἐξ ἑρῶν significetur: tamen ab inimico quā inimico inimica tantum cogitatio animo suscipitur.

Παροντίας.] Quitales παρόντοι & οἱνοπλήγας; à Romanis vino percussī. Elegantissimè post paulò. ὁ βασιλεὺς ἐν παρρησίᾳ, le Roy estant transporté.

Pag. 89 Χρόνῳ χάρις.] Fortè χρόνου ὥρας, ut Horatius:

Qui bilem purgor sub verni temporis horam.

Et infra Basilii de Saule, qui cælo inuoluptante coactus est specum subire, dicitur, ὑπὸ τῷ ὥραι, αἰθούριος, tempestate compulsum.

Μικρὸν γὰρ τῆς δυνάμεως τῷ δαίμονι αἰσθαισὶς ὁ Σαὺλ.] Paillo à demonis exitu levatus Saul. Cùm hæc expositio nō videretur abesse à violentia, totus ibam repositum δυνάμει τῷ δαίμονι, & αἰσθαισὶς: sed retrahor oratione insequenti: Τοῦ φθόνου δύσιν οὐκ ἔχοντος. Cum invidia non occumbes, ut enim φθόνον δύσιν, ita δαίμονος δυνάμει dici potest.

Τὸ ξίφος ἐξέπεμψε.] Itane D. Basili, quod Scriptura mater veritatis, quod Iosephus scriptor tanti pretij tuopte testimonio δόρυ nominant, tu ξίφος? Intelligo quam consideratè. Cùm alibi, tum hic retinens verbi

A proprietatis fuisti. ξίφος & δόρυ tam synonyma, quàm ensis & gladius: vtrumque hasta, siue lancea, hoc equidem loco. Firmat hoc origination, & scriptorum autoritas. Δόρυ παρὰ τὸ δόρυ, iaculum delibratum: ξίφος autem παρὰ τὸ ξύφι, quasi ξύφος, quod postquam hastile libro reuinctum est, posuitque comas & brachia ferro, ferro iterum rasilitur nodi, & perpoliatur. Písidas Referendarius:

Θίλον βαλεῖν λίοντα πικρὸν ξίφι.

Fed. Morello Interprete:

---- Si pinco

Telo ferire vult leonem. ----

B Nemo gladium pineum dixerit; nec Leo gladio pineo animam redderet.

Iterum: Τὸ χεῖρ σαυτὸ τὸ ξίφος χαλῶς.] Dubius sum, ut mutem. Nec enim prius ἀγορῶς scribas πάλλῃς pro χαλῶς. Quid, ὁ Saul lanceam in te vibras? quæ scilicet animam tuam consanciat, & hulus invidentiæ lancinat. Verum manum sustineo. non enim alienum est à Basilij genio, ut dicat Saulem hastam vocare, & gestientem ac lætandum sibi per hastam de odioso capite victoriam promittere. Suggestit mihi Turnus libro 12. qui quassat hastam trementē:

Vociferans: Nunc, ὁ nunquam frustrata vocatus

Hasta meos, nunc tempus adest: se maximum Actor,

Te Turni nunc dextra geris, da sternere cor- Loricamque manu valida lacerare remulsam

Semiviri Phrygis. ----

Similia vota in ipsius Saullis caput erant recasura: ideo Basilii χεῖρ σαυτὸ.

Τοῦ τοιούτου οὐρανὸς ἀπειδέχεται.] Tales Pag. cælum è terris excipit. Illud è terris reconditum est in ἀπειδέχεται, nam τὸ δρόλον præsignat, è quo quis exceptus fuerit.

Βλέπετε.] Evangelia, μαθετε

Ανάπαυσιν ἐν ταῖς ψυχαῖς.] Evangelia

D præpositura non vtuntur.

In Orationem XVI.

ΥΨΧΗ δὲ τοῖς νομίμοις συγγένημα σιν.] Pag. 91. Cōmentarios anima ingenio cognætes. Dixerat rebus cognatis corpus ali, idem & de anima. Suidas adiuuat hanc interpretationē: Νόμος παρὰ Σοφοκλῆν ἡ φύσις ἔχων γένεσις, & τὸ ἦθος. Νόμος apud Sophoclem ingenium est generans, item mores: scilicet quod generans generato infudit, & rémis, tribuit. Hic verò νόμος cognatam vim habet.

Αγ[λοιπὸν ἐπὶ τοῖς ἄλλοις τὸν αἶδρα.] Mox A
 ἴοι vocat. An intelligit *veania*, quo nomine
 Dauidem appellat historia Regum, cū
 hæc gesta sunt? An αἶδρα maetum virtute?
 vt magnus ille dux suos cohortatur:

Ἀνέρες ἱσ[. ---- Maro:

Esse viri. ----

pag. 91. Εἰ ποιοῦτοῖς ὦν.] Hellenismum secutus
 est Horatius: --- Totus in hoc sum.

Ἀθροῖον.] Scribe, ἀθροῖον.

Πάρεργον τῷ τῶν πρῶτων χαλίστας δαίμονα.]

Verti: *Dæmonem ad opus vocante monum per-*
uerisitate. Vt vt scribas, ita vertendum est, si
 πάρεργον iunctum, erit adiectiuum signifi-
 cans operis socium, vt Horatius loquitur: B
 quæ nominis vsurpatio, vt insolentior, pa-
 rum placet. Quando opus opere excipitur,
 & negotium negotio, tunc aduentitium
 illud πάρεργον dici potest Oratione de
 Claudio ad portam speciosam: Εὐχῆς γίνεσθαι
 πάρεργον ἢ τῷ χαλῶδ' ἑρεπνία. *Accessio quidā*
erat orationis, claudi curatio: nam Apostoli
 inibi templum inituri orationem vnā
 meditabantur, miraculi prorsus incuriosi,
 quod ex occasione parrarunt, fuitque il-
 lud πάρεργον. Similiter Athanasius in S. Pa-
 rasceuem: Ω ληστὰ πάρεργον τ' αὐτῷ τ' ἕρεπν
 πεινισμῶν, qui tormento crucis calum consecru-
 tus est, aliud ex alio, è damno lucrum. Me C
 lius dispundē παρ' ἔργον, eaque discretio sa-
 tis est commoda. Verum quia Saülis mo-
 res, etsi distortissimi, dæmonem auxilio nō
 vocabant contra Dauidem: sed mereban-
 tur, vt in Saulem Deus dæmonem immit-
 teret adfessorem, atque hæc germana vi-
 detur huius esse loci intelligētia: ideo scri-
 pserim πάρεργον, non quod lessu duntaxat
 extero dæmon Saulem vexauerit, sed sedē
 in imo pectore cepit. Spiritus Saülis ip-
 sum animabat: at spiritus nequam tantum
 adsidebat: vnde à Latinis tales vt dicantur
 possesse & obfesse à dæmone, vsus obtinuit.

pag. 91. Οὐ βούλειαι βασιλεὺς ἔδνα, ἀλλ' ἐχέτον ἀ-
 χροβυστίας ἀλλοφύλων.] Consentiant vulgata
 exemplaria. Paullò diuerse οἱ Septuaginta:
 Οὐ βούλειαι ὁ βασιλεὺς ἐν δώματι, ἀλλ' ἢ ἐν ἐ-
 χέτον ἀχροβυστίας ἀλλοφύλων. Longe diuer-
 sum illud ἐν δώματι, nec satis facilem ad-
 mittit sententiam. quid si sic partiamur,
 quæ ferſitan, manus improuida copulauit
 ἐν δώματι, nullum ne tantillum donum postulat.
 Hæc sunt l. i. Reg. c. 18. à Saule postulata
 præputia ad certio rem fidem cædis Philis-
 tinorum, quam pontam desiderabat Saül,
 quā Dauidem in media dimicatione oc-
 cumbere. Qui si capita cæſorum reportas-
 set, vt creberrimi percussores in omni pro-

pe historia, venire inimico in suspicionem
 potuisset de cæſis Israëlitis, aut etiam de
 domesticis, inquit Basilus, quod commo-
 dè intelligendum de domesticis ipsius Da-
 uidis Saülis incognitis: alioqui fraus sceleri
 commissa minimè scellisset. Crudelior
 igitur in Dauidem Saül, quā in Philisti-
 nos. Similis immanitatis Echerum notat
 Poëta humanissimus Odyſſex lib. 18.

--- βροτῶν δολήματα πάντων,

Οὐκ ἀπὸ ῥίνα τὰ μῆσι, ἔκ' ἅπα νηλεὲς χαλκῷ,
 Μήδεά τ' ἐξερύσαις, δάκ' κυσὶν ὀμὰ δάσαι.

--- canētis pestem mortalibus, aures

Qui ferro immitti, navesque secaret, edenda
Quiq; extracta daret canib. genitalia cruda.

Ἀποτομή.] Frequentius est ἀποτομή-
 (i. Nec incōcinne scribi possit ἀποτομή, vt
 circumcisione Itælitæ ordines ab
 alienigenis fuerunt discreti.

Ἀδρός γὰρ εὐκόλια.] Hoc viri sui amantissi-
 mæ Michol repertum lib. 1. Reg. c. 19. &
 Iosephus lib. 6. Antiq. Iud. cap. 14. mei
 exemplaris.

Ἦπαρ δὲ ιεροσφαιρὺς αἶγρος.] Id in sacratiss
 literis non est. Iosephus idem Basilio tra-
 dit: ὑποθεῖσαι τοῖς ὑποβολαῖς ἦπαρ αἶγρος,
 caprino iecore stragulæ vesti supposito. Est
 quoque coniectura mea viscera quædam
 cum iecore connexa fuisse, ne spiritus, in
 quibus palpitandi vis, ocyus æquo diffu-
 rentur.

Εσθήμασιν ὑποκρύψασα.] Vestes alteras
 Dauidis intelligit, vt familiariter ἦπαρ quæ
 res etiam veri speciem auxit. Adde ad eam
 rem valuisse vnice, quod scriptura prodit
 c. 19. καὶ προκρύψωμαι τριχῶν αἰγῶν ὅπως τρεῖς
 κεφαλῆς αὐτῷ, καὶ ἐκάλυψεν αὐτὰ ἱμάτιον.
 Significant hæc statuæ in lecto collocatæ
 caput inuestitum fuisse pilis caprinis ad ef-
 figiem viri aliquam.

Επὶ δὲ αὐαῖροι τὸ ἦπαρ, καὶ τοὶ ἐχάτοις ἐκ-
 πίμπων παλμοὶ αἰδρός αἰσπνοαὶ ἰσοφίετο.]
 Ad viuum sunt expressa. Cōpone hæc cū
 eo M. Tullij loco secundo de Natura De-
 orum: *Iam verò vena, & arteria micare non*
desinunt quasi quodā igneo motu: animaduer-
susque saepe est, cum cor animantis alicuius
emulsum ita mobiliter palpitaret, vt imicaretur
igneam celeritatem. Item cum illo Senecæ
 in Thyeste:

Erepta vinctis extra pectoribus tremunt.

Spiransq; vena, corque adhuc panidum salit.

Νάπας ἀίχωνι.] Vile, si tibi volenti est pag. 94
 lib. 1. Regum cap. 23.

Τὸν κύριον.] Malim, τὸν κυρίου.

Εμοὶ ταῦτα Σαὺλ διατίθησιν.] Hæcine mihi
 Saül reponit? Siquidē repono αἰσπνοῖσιν. Qui

prætulit, ἀπ' ἧτοις, reddat per verbum afficio.

Τότε ἐφθασεν αὐτῷ τὸν φθόνον ὁ φόνος.] Tunc eius forte invidiam mors præripuisset. τὸ αὖ per forte reddidi, quod ad exaggerandā Saülis invidiam non parum facit, si Basilii respiciat imbibitā gentilibus opinionem de affectuum pertinacia tanta, ut & mortuis inhæreant. Apud Maronem ab Ænea, οὐλος αὐερσά σenebat Dido, in cuius odium, dum viveret auersa fuerat. Licuit igitur indubitare num cum corpore invidiam quoque Saül fuerit exuturus: Nisi forte Dauidi hanc dubitationem affingi sit μικροπρεπές.

Pa. 95. Εκεῖ ἐκάλε τὸν σύμμαχον.] Aut ἐκῆν scribā, aut sic ordinabo, τ' ἐκεῖ ἐκάλε σύμμαχον.

Ἰδὺ δίδωμι.] Editio communis idem præterdit. οἱ Septuaginta, ἡ δὲ εἴπε κύριος τῷ πρὸς σὺ παρεδουόα.

Τὶς εἰδὲ φύλαχεν τῷ πολεμειῶντος τὸν πολέμου μόνον.] Nam primi iuris est (quod sequi paucissimi refugiant) vim vi repellere, & armis arma. Vnde illud:

Sola gerat miles, quibus arma coerceat, arma. Te autem oppugnantem salutem esse nimis cuiusdam caritatis est.

Pa. 96. Οὗτος αἰατέλλει τὸν ἥλιον.] Hæc aliter ordinantur Matth. cap. 5. Concionantis ardor id fecit. Eandem ob causam Oratione de Centurione, cum pro sit τὴν πίνην, τὴν σὺνισιν, τὴν ὠλάσσει, innoxq; vertat ordinem, nihil è loco, aliasque crebriusculè.

In Orationem XVII.

Pa. 97. ΠΕΣΩΝ ἑπὶ πάσης τῆς παρελθούσης.] Virtutum quandam videtur aciem loqui, ut vitiorum Sallustius, cum hæc de Catilina: Catilina omnium flagitiorum atque facinorum circum se tanquam stipulatorum ceternas habebat.

Αὐτὸς οὐκ ἔχεν ἡ γνῶμη, ταῦτα ἡ γλώττει καὶ ἐαυτῷ ἀπεφθέγγετο ὑπηρετῶσα τῷ φόβῳ.] Nonnulla Petri laus, & culpa nonnulla. Idem prope in ipsum Basilium conuenit, qui cum aliis Episcopis subscripsit condemnationi viri sanctissimi Flauiani Constantinopolensis Archiepiscopi. Quo super vide Concilium Chalcedonense, & Euagrii lib. 2. factum fuit excusabile: quia quod in mēte non erat, calamus scribebat. imo propriè non subscribebat: nam χάρις ἀγαθὴ, ut Euagrius loquitur, illis obiectus est, in qua charta primum detrectabant scribere fraudem oculis obuerti

conspicati, & insolentiam facti, ut opinor, emirati. Sed detrectantes, & cunctabundos vi militum, & armorum terrore coëgit Dioscorus Alexandriæ Episcopus. At ne sic recto deerrare debuerunt, ne tamen id committerent, ut Nestorianos arripi, & malè mulctari Dioscorus imperabat. Basilii autem Actione prima in Chalcedonensi, aut hæretici mortem se deuitasse, non martyrium horruisse: nam quo in id animo fuerit, satis amplum apud Constantinopolim specimen dedisse, &, si facta fuissent, tunc meruisse mori. Nihilominus ob eum errorem Basilii cum multis aliis Episcopis de gradu Episcopes moti sunt, & mox cum culpam essent deprecari, & error ignoscibilis omnibus videretur, in integrum restituti cum Orthodoxis Episcopis in eodē Chalcedonensi confederunt, viribusque iunctis Dioscorum expugnarunt, & condemnarunt. Dioscorus damnatus est Synodo quarta, & Flavianus iustus declaratus, ut scribit Photius Bibliothecæ c. 17.

Εγὼ σου τὴν τῆς ἱατρείας σμῆλιν ἑπιθήξω Pa. 100 τοῖς λόγοις.] Malim σμῆλιν. congruit enim aliquanto melius cum χαλκίῳ & ἐπιθήξω. Non longe abest ab illa elegantia illud veteris oratoris: ἡ τ' ἐμῶν λόγων κοπὴς αἵμαται. Si quis σμῆλιν præhabeat, scribat ἐπιθήσω hoc sensu: Ego orationi tuæ vim rursus remittam. Porro illud χαλκίῳ τ' γλώττει mihi sumtum videtur ex Oda prima Pythionis. ἀφ' αὐτῆς δὲ τῷ ἀκμῶν χαλκίῳ γλώττει.

Ἀπάγγελοι δὲ μοι κρίσιν ταύτῃ, ὃ βασιλεῦς.] Hoc è loco restitui potest vetus lectio versionis communis: Responde mihi iudicium hoc, quam etiam Biblia regia sic representant: Ἀπάγγελοι δὲ μοι κρίσιν ταύτῃ. Quæ verba de versione qui expulerunt, secuti sunt editionem 78 Septuaginta.

Οἱ περ.] Vulgaria exemplaria & οἱ Septuaginta, οἱ.

Τῷ πῶτι οὐκ ἰῶ.] Biblia regia addunt οὐδὲν, οἱ Septuaginta οὐδὲν: quod laxiusculum est ipsa voce, non significandi more. Nam οὐκ ἰῶ de quo dictum sit quærenti respondebit Basilii: ποίμνια, βοσκάλια πολλά σφόδρα.

Συνεπράφη μοι αὐτῷ.] οἱ Septuaginta, ἡ δρῶσθαι μετ' αὐτῷ.

Οδοιπῶρ.] Item Biblia vulgaria. At οἱ Septuaginta, πάροδος.

Ποιῆσαι τῷ αὐτῷ τῷ ξένῳ.] Nota ποιῆσαι à versione vulgaria redditum. Vt conuincam exhiberes. Quid si diceretur ποιῆσαι esse παθεῖν? mox enim Basilii, καὶ ἐγὼ αὐτῷ, quo

quo loco Biblia regia habent ἐποίησιν. A Nec versionis mutaretur sententia: succedit enim mactationi conuiuium, quo mihi interpres respexisse videtur.

P. 101. Σαφινί [τὸ πιάσμα, παύσησι.] *Scelus dare representas.* Quæ mihi data, reddidi. Videtur tamē τὸ παύσησι proprium, ac deuinctū sibi aliquid reposcere, verbi gratia παύσησι τὸν πιάσαντα, σὺ εἰ, ὁ βασιλεῦ, &c.

Αἷμασι γαργαμύνω ἑπιστάλιον.] An epistolam intelligit Vriæ sanguine violatam? an ἑπιστάλιον scribendum? vt rex ad scita reuocetur, quibus homicidarum sanguis in pœnam reposcitur, quemadmodum veteres prodidere Draconis leges scriptas sanguine?

Ελεγχθεὶς.] Argutus, ex Amphitruone, posui:

--- *Dedecoris à viro argutus meo.*

Αφείλετο τὸ αἰόμημά σου.] Biblia vulgaria: ἀφείλετο τὸ ἀμαρτήμα σου, οἱ Septuag. Περιεβίβασε τὸ ἀμαρτήμα σου, idque proprius versionem comunem est: *Transfudit à te peccatum tuum.*

P. 102. Ω μεγάλης, ἔργου ἀγαθότητος.] Nathani celerem, subitamque conclusionem respicit de oblata venia. Itaque vertendo Helychium secutus sum: Γοργὸς, ὠκύνητος, ταχύς. Γόργωσον, τήχων, σπύσσον. Mox iterato Basilii: Ἰδὺς ἀθρόως πτόντα, ἔργου ἀγαθότητος. *Vidisti derepente succumbentem, & e casu subito emersum.*

Τὴν ὕπ' οὐρανόν.] Expleo τὴν ὑπὸ κτίσιν.

Μὴδὲ τὰ τ' ἡμισυαίων αἰώντα χελύποισιν ἔλκε.] Ante alibi dixerat: Δῆξον τῷ ἰατρῷ τὸ τῆς παραβίασεως ἔλκος. Horatius:

Stultorum incurata malus pudor ulcera celat.

In Orationem XVIII.

P. 103. ΤΑΣ αἰθράς αἰμαρτίας ἐκπλύνει.] Intellige vt Theologorum scholæ intelligunt, lauationem hanc prauum quid fuisse peccatis Christi baptismate extergendis. Nec obscure Basiliiu connexis videtur indicare: ἔστι νόμον τ' ἀπειλὴν ἀμύλωμεν ἐν ὕδατι. Aliter si sensit, dicere potuit σθεθεῖσιν, aut simile.

Υπὲρ γὰρ.] Scribe ἐπὶ γὰρ, inigebatur, impellebatur: vel ὑπὲρ γὰρ.

Καὶ μὴ βλέπει μοι.] Fortè, ἔτι μὴ βλέπει μοι.

Γυμνάσιον.] Commodius, γυμνάσιον.

P. 104. Ζῶντος οὐκ ἔστι ἀδελφὸς τὴν γαμινὴν σφί.] Meliorem Basilio, & ad seniores quam opinantibus Philippo demor-

tuo tantum nefas Herodem commisisse hienim foediori sorde peccati purgāt Herodem. Vise D. Hieron. in Matth. c. 14. & Iosephum lib. 18. Antiq. c. 9.

Αδελφός.] Vt particeps sis hac de fraternitate, deque Philippi, & Herodiadis nomine, item de Herodibus quatuor, patre & filiis, Suidam adiscitu digna scribit.

Επὶ νόμῳ τὸ λυγρὸν παρὰ νόμον συμπλήρωμα.] *Conuenio* exposui pro ἐπὶ νόμῳ, vt supra νόμος. Non enim nequiter tantum rem gerebat Herodes, sed nequitiam in consuetudinem verterat: ita solent reges cæteris esse licentiores. Nihilominus prætulerim ἀνόμῳ τὸ λυγρὸν si quis mihi liber esset autor, cum aulæ nefario, siue contra fas omne.

Τοῖς σοῖς πόροις ἐφάμαλλον.] Intellige leonam viro suo sic esse deditam, vt cum altero leone non copuletur. Copulatur autem Pardali, ex quo veneris confictu Leopardalies proueniunt. Claudianus:

--- *Cum forte leana*

Nobiliorum veterum viridis corruptit adulter

Hi referunt maculis patres, & robore matres.

φύσιν ἐρπετῶν.] Poëta Venusius:

Non ut serpentes anibus gementur. ---

C Alij aliter se vidisse referunt:

Δρακόντων ἔργον.] Draconum gens, de Maronis exemplo:

---- *Gens humida ponti.*

Τῆς φιλαθραπίας τὴν περὶ αὐτὴν θαυμάζω.] φιλαθραπία hic est hominum amor, vel imitatio, qua turtur amat, vel solet homines coniugem lugendo exprimere. Et turturi, & Porphyrii Pisidas mirum tribuit ad castitatem ingenium:

Πόθεν δὲ διήκου, ὅσπερ ἡ περὶ αὐτὴν γάμοι
Τοῦ Πορφυρίου ἡ φύσιν βδελύσσεται.

Ὅς ἔστι παρ' ἡμῶν εἰς σκοπίου μαχλάδα

Λιμὴν τὸ σῶμα τήκεται παθιμῶν.

D Θέλον δὲ πόντος μὴδὲ τὴν θέαν βλέπει
Λάλησιν σιωπῇ σφραγιστὴν τὸν βίον.

Fed. Morellus:

Vnde & secundas veluti turtur nuptias,

Natura Purpureonis odit maxime:

Vt si quam apud nos hic lupam conspexerit,

Corpus suum inedia sinas tabescere?

Meretricis hic dum vitat aspectum quoque,

Docto instruit vitam suo silentio.

D. Chrysost. tractatu in Iosephum: Μιμῆσαι γυναῖκα τὴν περὶ αὐτὴν, ἐκείνη γὰρ εἰς αἰδρίμην, ἐπὶ τῷ οὐκ ἐπιμύνηται καὶ συμβῇ τ' αὐτῆς ἄρρεα ἔξω τῷ θεοφιλῶς, ὑπὸ αἰσῶ ἀλαθῶς, ἐπὶ τῷ ἄρρει οὐκ ἐπιμύνηται τὸν γὰρ περὶ αὐτὴν ἐκδεχόμεναι αἰεὶ, καὶ αὐτὴν ποδοθεῖν τῇ ἐκείνου μνήμῃ ἐκαστογνήσεως.

P. 105.

φωνή βοῶντος.] Æterni verbi index scilicet. Autor Etymologici: φωνή παρὰ τὸ φῶς ἔστι τὸν νοῦν, ἢ τὰ ἐν τῷ φῶτι ζῶντα, ἢ τὸ τῷ νοῦς φῶς παρὰ τὸ φῶς ὥσπερ τῷ νοῦς: officium enim Ioannis, ut testimonium perhiberet de lumine Mentis æternæ.

Οὐκ ἔστι σοι ἔχρη αὐτίκω.] Magna hoc in verbo est ἰμφασις. Cicerolib. 9. ad Patrum: *Ne Aristippus quidem ille Socraticus erubuit, cum esset ei obiectum habere cum Laide: [ἔχρη Λαίδα] Habeo, inquit, non habeor. Gracè verò hoc melius: τα, si voles interpretabere.*

P. 106.

Πρὸ τῆ ἰξουσίας τῶ ὀπίσθιου ἀνδροπόλου.] Sic sic: Πᾶσι κύων ἀπὸ τοῦ μαλ' ὡς. sic innocentissimi viri sanguine vel in somnis pascabatur canis tartarea.

In Orationem XIX.

P. 108.

ΠΡΟΣ τὰ τῷ διαπύτῃ χαλυπτόμενοι ἔχρη.] Rescribo χαλυπτόμενοι, vel κυλιδοῦμενοι. supplicibus vox cōuenit, & prestantibus. Plutarchus de Pompeio: Τοῦτο παρ' ἀξίας κυλιδοῦμενοι ἐστὶ ἀρετῆς, qui prater dignitatem huius, & his medio foro supplicabat. Deinde ἔχρη significabit humillimam deiectionem, non ad genua, sed ad pedes, ipsaque vestigia pedum. Eleganter quoque Seneca Thyeste vestigia pro pedibus posuit: *Et turpia fractis curatibus vestigia.* Χαλυπτόμενοι durum mihi visum. Quod si exponas *furtim aduenientem*; reclamat historia. Si vestem Christi capite subeuntē osculandum pedes, deridiculum: neque latere poterat.

Προσδύνουσι τῷ διαπύτῃ τὸν πόρον.] Si sic scribi probas, τὸ πρὸς hoc in composito erit præterea, deinde; hac mente: *Præfestimant ad Christum accedere, ac deinde ingenerant sibi Domini amorem.* Inclino tamen, ut scribatur προσδύνουσι, ante Iudæos scilicet: suadet id προλαμβάνουσι, quod antecedit, & quod subiicitur προστιθέμεναι.

P. 109.

Ταῦτα.] Congruentis τὰ αὐτά.

Κυμάτιον πύρεται.] Corrige πύρεται.

P. 110.

Οὐκ ἔστι ἰχθύς.] Signatè admodum: nam ἰχθύς propriè, quem adire debeas, aut facile possis. Photius c. 242. de Isidoro: Εὐὲμλός τις, ἢ ἰχθύς, ἰχθύς ἢ ἀφελίμος τοῖς ἐν τῷ χάρουσι.

Μὴ κύει.] Negationi huic non adstipulantur Biblia, licet elegantia plena sit, & virium.

P. 111.

Οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.] Ioannis capite 7. οἱ ἀδελφοί. Quæ duo latiore vñu sæpe coæqua-

ta sunt in Nouo Testamento. Actor. ca. 1. Versio communis: *In medio fratrum* Lucas μαθητῶν.

Εἰ μέτοι δῆμον Ιουδαίων.] Cum alij, atque alij numerantur populi, δῆμοις voca: sed vnum Iudaicum cur δῆμοις Ιουδαίων; Opinor tribuum numerum respexisse, quibus qui comprehensi, Iudæi tandem omnes appellati, lege Iustinum lib. 36. Sic Ἀπὸ κῆς δῆμοις passim legimus.

Τὸ σὺν ἀπλὴν τῷ φόβῳ μαλ' ὡς.] Voces hæc secum conflictantur: ἀπλὴν enim est ὁ σκληρὸς, durus proprie.

Ναμάτω συμποσία.] Hic serio, Lector, monendus es, ut quæ de manalibus istis aquis sacratæ literæ prodiderunt, verissima existimes, quod te facere autumo, ac imposturam tibi fieri, ne patiare ab historicis profanis, qui rem aliter narrant. Caue hoc loco a Tacito libro extremo, in quem & alibi hoc nomine Tertullianus animaduertit.

Οὐδὲν ἐστὶ τῷ Ισραὴλ, μὴ ὅμα γεγονασίας τὸ ὄνομα ὅπιοι προσηγορίαι χαλ' ἔχρη.] Alludit ad Iraelis originem, quam plurimi veteres ita posuere: *ἡ πηγάπη νῖρ videns Deum.* Iudæus Philo legatione: Χαλδῶντι μὲ Ισραὴλ χαλ' ἔχρη, Ἑλλῶντι δὲ ἱερμωθεῖτος ὀνόματος ὁρᾷ θεόν. Et est opinio alterius Iudæi Iosephi, multorumq; veterū. Nec id improbabile Nam quod aiunt tunc multo pluribus literis futurū, ut scribatur hoc nomen, vim habet exquisitissimam, aut nullam: quoties nomina ab Hebræis orta vocibus hæc, aut illa litera defecta sunt? quoties ab origine genitiua vñu extorquente degenerarunt? non deprauatissima in vñu venerunt illa: Lamafabactani, Ofanna, Boanerges? Rarum de nique est vel inter Hebræos, ut duo vocabula prorsus integra coëant, præterquam decurtata.

Παῖτα τὰ ἔτη τῷ γῆς.] οἱ Septuaginta πᾶσαι φυλαί. Versio communis: *sapientia tribus.* Videtur autor duos Scripturæ locos ex cap. 26. Genesios, & 28. in vñu compulisse.

Εὐς αὐτὸν ὡς δόκηται.] Biblia, εὐς αὐτὸν ὡς δόκηται. Vide hic strenuissimum Flaminium.

Επιθύμητον.] Biblia, ἡγαλλιάσατο, ἰμφασίον.

Ἀπὸ τῆ φύσεως οὐκ ἔμαθε, ταῦτα ἢ πῶς ὁπίσταται.] Natura discit, quæ sunt fidei, non docet. Ideo μαθητῶν per docere mihi interpretandum putavi quod & dudum Aristoteli in Elenchis obseruatum. Cui verbo hac notione bellè responderet ὁπίσταται, est enim quasi rudibus prima lineamenta tun-

In Orationem XX.

P. 115.

ΟΥΤΟΣ ποθεν ἔστι οὐκ οἶδαμιν.] Αἰ-
κάπερος Biblia, Τοῦτου π. ε. ο. ο. Phra-
seosque retinens versio, Hunc autem nesci-
mus unde sis. Terentius ἐκ τῶν τιμωρουμένων.
Patrem novisti, ad hanc rem quā sis perspicax.
Plautus Curculione:

Quæritis chlamydem, & macharam hanc,
unde ad me pervenerit.

Βλέπει μὴ βλέπουσα.] Vider, nec videt.

Visio Cananæ erat intermorta, ut qui
dementiunt, qui ebrii sunt, & aliorum, vi-
dent, nec vident: quia mens oculum non
sequitur. Id Basilij genio visum congruen-
tius, & ἀφαιώτερον, ut qui δίκωμι viurpant
ἀτιυέ.

P. 117.

Κύων ἐν τοσούτοις ἥκουσι δῆμοις.] Id no-
minis laenter inuoluebat Christi respon-
sio, cuoluamus. Non est bonum sumere pa-
nem filiorum, & mittere canibus: quid tum?
Tu canis es, ergo non est bonum tibi mit-
tere. Conuicium hoc apud veteres graue
fuit, & plurium vitiorum nota. Esuritoris
& Canipeta quod apprimè loco conuenit,
cū sollicitius & ambitiosius æquo coenas
captabant. Lucianus in Nigrino: Πολύ
δὲ τούτων οἱ τρασιότες αὐτοῖς, & θερμώτε-
ρες χαλοῖότεροι πυλὸς ἐξαισθημένοι μέσης, πε-
ρθεῖντες δὲ ἐν κύκλῳ τῷ πόλῳ, & πρὸς τῶν
οἰκετῶν ἀποκλόμενοι Κύων, & κόλακας, καὶ
τοιαῦτα ἀκούει ὑπερβόηοντες. Vides canis
nomen captatoris probum. Impudentie
Terentius Eunuchō:

Αἰν' vero canis?

Martialis libro 4. Epigr. 53.

Esse putas Cynicum deceptum imagine falsa.

Non est hic Cynicus, Cosme, quid ergo canis.

Cynicorum inde fluxit appellatio. Iliados
X. Achilles Hectori:

Μὴ με κύων γούνην γυνάσσο. --

Nonnus pag. 476. --

Στῆθι κύων μὴ φῶγα Κορύμβασιν. --

Incusantur Hector, & Corymbasus, quod
impudenter, cum se fortioribus ausint con-
gredi, quod est præcipitantis audaciæ. Im-
pudicitia. Κύων familiariter Helena vocita-
batur, nec ipsa dissimulat Iliados Z. Δαί-
μονιο κύων. -- & γ. Quare & Eustathius
in Odysseam P. Κύων ἐπὶ μοῖναι θελέος κα-
τα. Maledicentia. Apud Plautum cum de
Menechmo dixisset mulier:

O hominis impudentē audaciā! regegit ille:

Non tu scis mulier Hecubā quæ propter canē

A Graj esse prædicabant? Mul. Non equidem
scio:

Menechm. Quia idem faciebas Hecuba,
quod tu nunc facis:

Omnia mala ingerebas, quæquam aspexeras,

Itaque adeo sure capta appellari est canis.

Suetonius de Vespasiano cap. 13. Deme-
trium Cynicum in itinere obuium sibi post de-
minationem, ac neque adsurgere, neque salu-
tare se dignantem, oblatrantem etiam nescio
quid, satis habuit Canem appellare. Vise Phi-
lostratum invita Apollonij.

Καὶ τὰ κυώδεια ἰαδί.] Lege supplemen-
tum ex Evangelio: ἀπὸ τῶν ψυχῶν πλείοντων
ἀπὸ τῆς τραπίζης τῶν κυῶν αὐτῶν: alioqui
frangitur sententiæ robur. Et Basilium ita
dixisse ex his conicere est: ἔχθ' μαεῖδα ψυ-
χῶν ἐν τοῖς τέκνοις ὁ κύων, inter filios partem
micarum canu adipiscitur. Non dissimilis ra-
tiocinatio scribitur ab Eustathio ad Odysf.
Z. Διογενὲς διζιωθὲς πρὸς βασιλέως αἰς κύων,
Κυῶν μὲν ἔφη τὸ βράδυ, οὐ βασιλεὺς δὲ τὸ
δύρον, αἰς χειρὶν δὲ τοῖς μεγάλοις, & μεγαλο-
δύροις αἰνῶ. Diogenes à Rege ossibus acceptus,
ut canis, Canum, inquit, hic cibus, nec ta-
men regale donum quia videlicet magnos ma-
gnas quoque largitiones facere par est.

Τὴν ψυχῶν.] Dorismus Basilio nimis in-
solens. Deleo tripedem litteram relicto
ψυχα, ab antiquo ψυχα mica, nec exoletō.
Pisida carmine de breuitate vitæ:

Η χέρφος, ἢ ψιχ, ἢ σαγὼν παρεμπόσοι,
Vel mica, vel festuca, vel stilla incidat.

Πίστιν τῆς ἐκκλησίας τὸν στέφανον.] Fidem P. 118:
Ecclesiæ coronam, siue ornamentum D. Pau-
lus ad Philippenses: Χαρὰ, καὶ στέφανός μου,
Gaudium meum, corona mea. Apud Hero-
dotum illud ex Homeri Epigr.

Ἀνδρὸς δὲ στέφανος παῖδες, πύργοι τε πόλινος.

Nati sunt Patris, Turres vrbisq; Corona.

Στήνατο ἐν τῇ πίστι.] Apostolus 1. ad
Cor. 16. στήνατε.

In Orationem XXI.

ΤΟ ψάδιος χεῖμασί τε, & χήμασι ἀλη-
θείας ἐδίδασκεν ἀπατηλοῖς.] Pindarus:
Καὶ ποῦ τι ἔβροτ' ἔφρατα.
Τὰς τὸν ἀληθῆ λόγον
Δοδακδυλῶναι ψάδιος ποιηλοῖς
Ἐξαπατῶνται μῦθοι.

Τὸ τῆς σωτηρίας προδιδόντες ἐφίδιοι.] Tam
salutare viaticum. Comodè & v'sitatè Gell.
lib. 17. cap. 2. citat hæc è Claudio Quadri-
gario: Simul forma, factis, eloquentia, di-
gnitate, acrimonia, confidentia pariter præ-

candus, inexorabilis, acer legatis dicit:

Μὴ μοι σὺ γὰρ θυμὸν. ---

Ne me troubles pas l'esprit.

Pag. 71. Μὴ ἰλέγῃ σου τὸν τῶν κολοκυῶν. [*Numquid malè pertinacem argues colocyntha? Quid colocynthæ nomine Propheta intellexerit, docti quæsiuerunt Melchior Canus, Leo Castrius, Lemnius, alij. Et veteres ea quæstio torserat, D. Hieronymum atq; Augustinum. Ribera vocem Hebræam putat ambitu suo tam posse hederam, quàm cucurbitam complecti. Nobis satis erat de Autoris mēte, quafas, quæsiuisse. Pag. 108. μὴ ἡρυνώσῃς αἰθροὺς ἀπάλῃας, ne fructus exitum lamenteris. Item καὶ λήμιν περὶ τῆς καφαλῆς αἰωρούμενος, ἢ αἰθὴ πανταχόθεν. Et pratum quoddam supra caput efferebatur, & in omnem partem flores. Hi loci tam hederæ quàm cucurbitæ conueniunt: vtraque se in florem induit, vtrique fructus est (nam hederæ pro fructu bacca) quod hic sæpius dicitur. Pag. 109. Videtur hederam intelligere. Τὸν τῆς κολοκυῶν οἰκτιρῆς καρπὸν. ἐγὼ δὲ τῆς φύσεως ἐκτεμνομένην βοτρυῶν φέρομαι. Perinde videtur esse, ac si dicat: Κολοκυῶν βοτρυῶν οἰκτιρῆς, i. d. τ. τ. φ. ἐκτεμνομένην βοτρυῶν οὐ φέρομαι. Τὴν ὁ Propheta, cōmiseratione muneris super colocyntha racemis: ego verò natura racemis qui exsecabantur, non parcam? Racemus enim bacca, vua cum hederā faciunt, cum cucurbita non item. Verùm magis inclamare videtur Basilus in cucurbitam. Pagina 108. Διίτερε αὐτὴ τὴν ψυχὴν ἢ τὴν πτέρησον, vbi colocyntham vides herbam vocari. Item καρπὸς ἐκκριμῆτος περφερόντι πᾶσι γὰρ ἐξέπιμπεν, fructus dependens deliciosum quoddam edebat spectaculum: nam potius cucurbitæ fructus, quia longe grauior, dependet, quàm hederæ, qui etiam surrigitur.*

Διίτερε αὐτὴ τὴν ψυχὴν.] Τὸ δὲ in διίτερε eandem vim obtinet, atque per Æneidos primo:

Latona tacitum pertentant gaudia pectus. Quibus loquendi generibus significatur intimum latēque toto animo diffusum gaudium. Sequitur Paronomasia mihi inimitabilis, Ἀδυμία τὴν ἑπιθυμίαν διδάχεται. Perdunt plæraque gratiam, si quasi inuita & reculantia violentius affectata quadam imitatione transferantur.

Τὸν τῆς φύσεως ἐκτεμνομένην βοτρυῶν οὐ φέρομαι.] *Ego natura racemū, qui exsecabantur veniam non habeo? seu tanta hominum multitudini, quæ se perditum ibat, non parcam? Porro βοτρυῶν hic supra multitudi-*

A nem dicunt coniunctionem quamdam animorum, & veluti conspirationem in malo. Sic apud Poëtam mûscæ conglobatæ βοτρυῶν δὲ πέτραι. *racematim volitant, vt alibi Plinius vnam arum scripsit.*

Λαπτόμεν ἰατρὸν αἰτὶ πυρὸς καὶ σιδέρου φαρμάκῳ τὴν ψυχὴν θεραπεύοντες.] Diuus Bernardus in Vigilia Natiuitatis Domini serm. 6. *Christum esse cognoscis non utentem canterio, sed unguento: non vstione, sed vntione curantem.*

Προσέλαβον τὸ σωτήριον.] *Saluatorem ad-* Pag. 71.

camus. Plures noui, vidi, legi, audiui viros graues, & doctos, qui in scriptis, & congressu semper vsurpant *Sernuatoris* nomen, *Saluatoris* refugiant. Quia videlicet Ouidiū, Liuium, alios è priscis seiunt *Sernuatoris* & *Liberatoris* vulgasse vocabula, non *saluatoris*. Verùm ego contra pertendo, τὸν σωτήριον malè prorsus, (aliorum pace dixero) & inique *Sernuatorem* reddi, de Christo potissimum, ac etiam de quouis alio. Quod primum affirmo, M. Tullij autoritate lib. 2. cōtra Verrem: *Itaque cum non solum patronū istius insula, sed etiam σωτήριον inscriptum vidi Syracusis, tum quo Verrem odiosior faciat, adiicit: Hoc quantum est? ita magnum, ut Latino vno verbo exprimi non possis.*

C. Cur M. Tulli, cur vno verbo non potest exprimi? *Is est nimirum Soter, inquit, qui salutem dedis, siue, vt Tertullianum sequar, saluator.* Sensit ergo Cicero *seruatoris* vocem σωτήριον non esse adæquatam, quam non ignorauit: quippe se *Reipublica seruatorem* vocauit oratione pro Plancio. Tacitus Annali. 15. videns *seruatoris* nomen non istud tam celsum nomen æquare scripsit Milichum *conseruatoris* sibi nomen Græco eius rei vocabulo adsumsisse. Deinde vt pro Christo disputemus: Demones Christus seruat, irent alioquin in nihilum: vnde eorum *seruator* dici potest: at non eos *saluat*, neque eorum est *saluator*, quos dirisimis suppliciis æternum mancipauit. Denique *seruare* martiale verbum est, illius, qui quem occidere potuit in prælio, pepercit, sed in seruitutem pertraxit exutum libertate, ac ciuilitate mortuum. Qui sic de altero meretur, proprie *seruator*, alter ab euentu *seruus*. Vide lib. 4. §. *serui* Inst. de iure Personarum. At Christus plus nobis tribuit, plus sibi Ioannis 15. *Non dicam vos seruos.* Quare de Christi beneficentia non parum deterit, qui Christum σωτήριον *seruatorem* interpretatur. Neque *saluator* antiquis inusitatum. Porphyrius Panegyrico Constantino dicto:

Vndique pacatis salutor maxima rebus

Gaudia praeſtabis. -----

Vſitatum Lactantio viro eloquentiſſimo, ſanctiſque Patribus. Et ſi nemo uſurpaſſet, neceſſitati tantæ, quam agnoſcit Cicero, parentes ſatis bono iure nos Chriſtiani uſurpare potuiſſemus. Quid ergo cū viri illuſtres, vt Camillus, aut Diſ, vt Iupiter, & Dioſcori apud Strabonem lib. 17. Athen. libro 7. & paſſim, *σωτήρες* appellātur, ſaluatores verteimus? Non ex præſcripto meo. Vocentur ſeruatores, liberatores, aut etiā æquius *ſορπιατορες*, quæ vox illi *σωτήρ* gemina eſt. Viſe Apuleium in Apologia. Itē *ſορπιας* pro *σωτήρια* ex Macrobij Satur. nalibus lib. 1. c. 7. Scio veteres aliquos Catholicos ſeruatores etiam nomine Chriſtum

A Παρόδος ἡ ἀφίξις, ἡ εἰσοδος.

Τεθνηκώς τὸν πεινικώτα τῇ ἀφῇ πρὸς φυγὴν αἰήσῃ.] Mortuus contactu mortuum erexit ad vitam. 4. Regum ca. 13. Quidam autem ſepelientes hominem, viderunt latrunculos, & proiecerunt cadauer in ſepulcro Eliſai. Quod cū teſigiffet offa Eliſai, renixit homo, & ſtetit ſuper pedes ſuos. Adde ex illo πρὸς φυγὴν. Et fugit: nam cū latrunculi de Moab pollinētores, ipſos, egiffent in fugam, nihil pronius factu fuit, quā rediuium iſtum attonitum nouæ lucis adſpectu prorere ſe ex hoſtium conſpectu. Nota & in verbis Autoris inexpectatam elegantiam. Similiter Oppianus Cynegeticō β. dixit:

B Καὶ φθιμένοι γὰρ οἱς φθιμένοι λύκος ἔρριγας. Exſtinctum lupum oues exſtinctæ horrere putantur.

Προφητεία πρὸς τὸν Ἰωάννην.] Reſcripſi, πρὸς τὸν Ἰωάννην. Page 76

Εἰπέ.] Biblia, ἀπαγγέλλει.

Τίς εἰς τὴν πόλιν.] Delunt hæc meis Bibliis. Veritas licet:

Qui genus? unde domo? ---

Εἰς θάλασσαν.] Virgilius:

Cum placidum ventis ſtaret mare. ---

Οἱ ναῦται.] Biblia, οἱ αἰῶνες.

Προσέταξε κύριος καὶ τὴν μεγάλην χαλκίαν πόλιν.] Baſilius ſcripſit hæc autonibus τοῖς ſeptuaginta. Idem exprimunt Biblia Baſileæ impreſſa. Regia ſic habent: Προσέτ. κ. κ. μ. καὶ χαλκίαν τὴν πόλιν.

Nineuī χαλκουμένη πόλις.] Princeps in provincia aut regno ciuitas plerumque πόλις & ἄς a Græcis dicta eſt; vt paſſim Roma, urbs. Troiam appellatam πόλιν ſine epitheto docet Euſtathius in Iliados β. Athenas Demotheus tertia in Philippum: Ἡ πόλις μέλει τὰ πάντα τῇ πόλει. Aut quid hæc urbis interſunt. Eaſdem Athenas vocatas ἄς ſiue ἄς, allegatis vetuſtiſſimi Græcæ Orationis teſtimoniis, & plurium historicorū luce meridiania clariuſ demonſtrare poſſum, vt ſentiat vir literatiſſimus in illud:

Urbem quam dicunt Romam. ---

D Alexandria hoc quoque nomine eſt inſignita. Commentator in Dionyſium Alexandrinum: Αλεξάνδρεια λέγεται καὶ Πόλις ποτικλήνη καὶ τὸ ἐξοχλὸν, ὡς νῦν ἡ Κωνσταντινὴ πόλις, καὶ ὡς Αἰγυπτίαν ποτι ἄς. Alexandria dicitur olim vocata Polis per excellentiam, vt hædie Conſtanti-nopolis, & olim Athenæ ἄς. Par nominis decus tulit Nineue Baſilij teſtimonio, quæ vocata polis. Quamobrem? an ob res, moleſque in ea, & ad eam viſendas? an ob partem inde

In Orationem XIII.

Page 71. Εἰδότες θυμὸν ἀθάνατον ἡντοῖς δάκρυσι αἰαιροῦμένοι.] Vidisti iram immortalē mortalibus lacrymis deſentem fuiſſe. Apud Halicarnarſeum lib. 5. Antiq. legati Tarquinij paribus antithetis vtiuntur: Μὴ τι ἀθάνατοις ἔχῃς τὰς ὀργὰς ἐν θνητοῖς σώμασιν, ἀλλὰ καὶ παρὰ γνώμην ὀπιſτάσῃς τὰς αἰετὰς ἀπομύμῃς δομῇν χάρις. Neque iras immortales in immortalis corpore conſtinere adderet: verum etiam ex æquitate mihiſ aliquid facere oratorum gratia.

Page 74. Οὕτω δὲ τὸν υἱὸν τῷ ἀνθρώπῳ ποιῆσαι ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς.] Matth. 12. Οὕτως ἐφαθὲ υἱὸς τῷ ἀνθρώπῳ ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς περὶς ἡμέρας, ἔς περὶς νύκτας, quæ poſtrema videntur adicienda in textum Baſilij.

Προχέτα βάλλειν.] Fundamenti loco ante ſtatuit. Vox Græca eſt efficaciffima, de qua adi ad Melchiorē Canum lib. 2. de locis.

Ο αἶρων τὸν ἁμαρτίαν τῷ κόσμῳ.] Doctores Louaniēſes conſideratē in ſua Bibliorum editione repoſuerunt ἐ MS. peccatū pro peccata. Nam plerique ἁμαρτίας nomine culpam initialem intelligunt. Itaque legit D. Thomas 1. 2. q. 82. a. 2. §. Sed contra: Ecce qui tollis peccatum mundi, quod ſingula-riſter, inquit, dicitur: quia peccatum mundi, quod eſt peccatum originale, eſt vnum, vt ibidem Gloſſa exponit.

Page 75. Θανάτου παράδοξον. Mortis effugium, ſiue quo a via mortis abſcedamus. Eſt cum παράδοξος acceſſum ſignet, & præſentiam. Suidas:

famam? an quod Assyriæ caput, & domi-
na? Ego porro vocem *Polis* retinui, quia
talibus appellationibus quasi transit in
propriam, & quia Latini tam memoran-
das vrbes vocant *metropoles*, & quod Teren-
tius Eunuchus sua *ψη* dixerit.

Συνίχθη γὰρ πᾶν τὸ θεὸς αἰς ἀπείθεω.]
Omnes quoque legit D. Augustinus libro
21. de Ciuitate capite 24. Versio commu-
nis *omnia*. Laxiusculè, si dictionem spectes:
si rem dictam, peræque.

In Orationem XIV.

Pag. 80. — I φ Ο Υ Σ τὸ φίλτρον ὀξύπερον.] Ante
— enim collum Abrahami charitas pe-
netrauit, quam Isaac ceruices gladius in-
ciderit.

Εἰς Βιβλίῳ.] Vulgaria Græca Biblia,
& οἱ Septuaginta, ὡς Βιβλίῳ. Planè syno-
nymus: ὡς enim est *usque in*. Autor Ety-
mologicus: Εἰς τι σημαίνει, τὸ ὡς αὐ. Σοφο-
κλῆς, Εἰς τι ἐστὶ μολὼν τάφου μαλινθῶ. γέροντι
δὲ παρὰ τῷ εἰς πρῶτον, ἢ πῶς τὸ νῦν παρὰ
πληρωματικῶν παρὰ πλημμελῶν, διὸ ἔχει φιλοδοξῶν
Ἀπῆλως. Δοκεῖ δὲ διακρίνουσιν ὁπότε ἔως τι
χρὶ συγκριτικῶν ἡρώδης αἰται. Appianus Li-
byca: Πολεμεῖν, εἰς τι κατέλπει, ὁρμηγναι
ad tollant. Non infrequenter id obserua-
re est apud Homerum, & Theocritum.
Hæc parua ducent ad seria. Siquidem in
de intelligis in Scriptura non aliud esse ὡς
αἰδῶ, aliud ὡς αἰδῶ.

Pag. 81. — Ρίοντα φύσις αἰὶα κατεπίχεται.] Vox nihili.
Prope voces sit αἰὼν κατεπίχεται, sed id vi-
detur esse Poëtarum peculium. Deinde
sententiam statuit Basilio, & veritati ad-
uersantem. Succurrebat κατεπίχεται, vti in-
fra: Οὐπὲρ τὸ κέρας ἐκλίνεται, ἢ τὸ ἔλαιον κα-
τεπίχεται. At hi duo loci secum pugnant
ex mente Autoris. Tandem se vbi adseruit
κατεπίχεται, *retinebatur, cohibebatur*. Nota præ-
lustre miraculum, fluxum & suo pte inge-
nio labile oleum vale verſo surſum cohiberi.

Καὶ ὁπῶς. Fortè ὁπῶς.

Pag. 82. — Οὐρανὸν κυρίου.] Κυρίου abest à meis Bi-
bliorum exemplaribus.

Κέρας ἐκλίνεται] Varius apud priscos v-
sus cornuum, quem importunius hoc loco
exsequeretur. Callimachi Scholiastes Græ-
cus refert altricem altero è cornu ambro-
siam, nectar ex altero Ioui funditasse. Hoc
è loco vides oleum in cornu adseruari, &
in vsum regis statuendi promi. Hoc verò
cornu ungebantur reges, & Prophetæ. Ba-

A filius docet disputatione contra Iudæos:

Τὸ κέρας λέγει, ἐπὶ ᾧ ἐκλείοντο οἱ βασιλεῖς ἢ
προφῆται οἱ κρίνοντες τὸν λαόν. *Cornu Daniel*
*intelligi, in quo reges ungebantur, & Prophe-
tae populi iudices*. Quod cornu adseruabatur
in arca.

Ο τὸ νόμου τόκος ἐπέκλυσε] Prætulim
ἐπέκλυσε: tum quod sequatur πρῶτον ἔσχα-
τον ἢ χάρις καὶ ἀγάπη: tum quod legis
partum velit dicere Basilius succubuisse.
Primogenitus autem partus legis dicitur,
quia si res posceret, omiſſis aliis in regnum
eucheretur, qui ordo quidam legis partus
est, siue partitionis lex, quæ in Dauide & fra-
tribus non valuit.

Ἀπ' αὐτῆς τῆς φύσεως τὸ κρῖνος κατεπίχεται.]
B Quomodo occulta & arcana regni
erant exordia, si natura lege sciebatur, cui
deferendum imperium? hoc enim est re-
gnum ab ipsa natura illucescere. Aut quo-
modo πρῶτον ἐκλείοντο Dauidis fratres,
si ex naturæ dictamine, quis rex futurus es-
set, obscurum non erat? Mihi sic legendum
videbatur: Ἦν δὲ πρῶτον βασιλείας προέ-
μια. οὐκ ἀπ' αὐτῆς τῆς φύσεως τὸ κρῖνος κα-
τεπίχεται. Occulta erant regni primordia, ne-
que ab ipsa natura imperium satis declarabatur.

Επὶ βασιλείῳ.] Cum adhuc regnaret. Per-
rarus vsus verbi huius est pro *Regem creare*
libro quarto Regum, capite decimo. Καὶ οὐ
C βασιλεύσομεν οὐδὲν. Versio communis: *Nec*
constituemus nobis regem.

Ποτηρὸν πνεῦμα.] Plene. Alias ποτηρὸς
secretum à substantiuo pro *damone*. Sic
multi capiunt illud in prece Dominica:
ῥῶσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ποτηρός. Item ad Ephe-
sios capite sexto disertim: Εἰ ᾧ δυνάσασθε
πάντα τὰ βέλη τῶ ποτηρῶ τὰ πεπυρεκτωμένα
σείσαι. In quo positis omnia tela nequissimi
igne exstinguere. Vlturpari sciuit teste Pho-
tio, capite ceterlimo decimoquarto Biblio-
thecæ: Γάμοις δὲ τομίμοις ἤγε τῷ, ἢ πᾶσαν
γίνονται ποτηρὸν τι, ἢ τὸ ποτηρὸν λέγει.

Πολιορκίας ἀόρατοι παῶσιν] Quiesce in- Pag. 81.
nisam obsidionem. Quod Latinos deprehen-
dissem in huius Græcitatis vestigium pe-
dem posuisse, sequi aulius sum, securus alic-
næ superstitionis. Virgilius:

Et mutata suos requierant flumina cursus
Seneca Hercule Octavo:

Quam tuas laudes populi quiescant.
Sallustius in fragmentis: Vbi animum ex
multis miseriis, atque periculis requiescit.

In Orationem XV.

Pag. 84

EN τῇ τῷ θυμῷ ψυχῇ λιμναίᾳ ἰδία-
σαιμθα.] *Portus in anima iusti conspe-*
ximus, siue quod in portu solet esse, con-
stantiam, & animi tranquillitatem, tot flucti-
bibus contra surgentibus, tantoque rerum
aduersarum æstu. Lege adagium, In portu
nauigare. Eodem tenore Christū cum di-
scipulis tempestate iactatis vocabit τὸν ἑνὶ
σταφί λιμναίᾳ, portum in nāuigio. Causa li-
quet ex Euangelis. Maro pro Tranquilli-
tate usurpauit *Æn.* 7.

Nunc mihi pars quies, omnisque in listore
portus.

Τὸ πύργου τὸ εἶδος ἀπειδιδρυ.] Proponit
videndum, quomodo turris instar Hebræ-
is fuerit Dauid, quod maiorem etiam li-
bertatem, ac securitatem illis representa-
rit, quā turris. Dauid ipse Deo loquens
Psal. 60. *Turris fortitudinis à facie inimici.*
Videri potest Basilium eum locum respexis-
se, ac Dauidi tribuisse, quod ille Deo. Hac
eadem Oratione de Goliatho: Εἰρηπλο τῆς
ἀλλοφύλου ὁ πύργος. *Sternitur alienigenarum*
turris. Idem Orat. 4. de Dauide iterum:
Ποιοὶ οὐκ αὖ ἔσσι πύργον ἀπροσώου ἡβία.
Theocritus Diolcuris:

--- Αχλὺὰ πὶ πύργον αὐτῆς.

Eustathius scribit πύργος, ἑμὸς venuste stre-
nuus præliatoribus accommodari. Verum-
enimvero quia dixit Basilius πύργου τὸ εἶδος,
turris formam singularem, existimo hoc
loco allusisse ad ordinationem quandam
militum, quæ πύργος dicitur, cuius species
admirabilis, & validissima. Vide Eusta-
thium in *Iliad.* M. & *Ælianum.* Autoris
phrasis ad eum modum explicata mirificè
Dauidis fortitudinem exaggerat, si quod
sexcenti pluresve præstiterent, qui πύργον
constabant, ipse confecit, nec dubitabile,
quin Dauid fuerit *magni agminis instar.* Sic
de Stilichone libro primo in *Rufinum*
Claudianus:

— Hic sola pericli.

Turris erat clypeusq; truce porteclus in hoste.

Δαμονιακῶν βέλων ἠλευθέρωτο.] *A Demo-*
niacis tormentis liberatus erat. Iterum de
Dauide orat. 4. pulcherrimè: Αφόρητον ἔχον
τὸ τῆς ἀθυμίας βέλος. Vtrumque ex *Home-*
ro præceptore: qui dixerat. — βέλος ἠλευθέρης.

Pag. 85.

Ο Ἰσραὴλ ἐν δουλείᾳ ἐλπίδι.] *Israel in ex-*
pectatione seruus. Neque enim proprie id
sperari potest. Quare ἐλπίς, *spes*, quando-

A que pro diis & metus capiuntur, quod veri-
usque passionis ordinarius sit conflictus.
Propertius libro tertio:

Spesq; timorque animos versat utroq; modo.

Ac mirificè Ouidius:

Ancupor infelix incerta murmura fama:

Speque timor dubia, spesque timore cadit.

Τοὶ ἀπληρομέους ἀφώλ(ω.) Verbatim:
Exterminabat. Cuique verò militi terminus
sua statio. Est igitur hoc loco ἀφώλ(ω), ἡ στα-
tione prostrare. Quod si legeretur ἀφά-
πλ(ω), Basilij genū & veneres ispiraret, pro
exarmabat armatos vt tela dicantur excidis-
se manu præ horrore, ac trepidatione.

Επιπλοὶ αἰδρες τῶν τῶν σιμμάτων τῶ φρονή-
ματι.] Antè viri mente quam corpore con-
sternebantur. Gigantes Rabbini dictos
volunt ἐπὶ τῶν ἀ τῶν ἀ cadendo, quod iis con-
spectis homines cadant in terram. Quotus
quisque est, qui præ metu, vel horrore le-
gatur in terram corruisse conspecto gigan-
te? Et vt contigerit (sic enim non nemo re-
fert) tamen & perrarum est, & ideo appel-
lationis causa parum congrua. Ac in mul-
tos eorum cecidit admiratio, & multi ani-
mo ceciderunt, quam ego nominis ety-
mologiam ratione malim statuere. Suf-
fragatur ipse Dauid. 1. Regum capite 17. v.
32. ὡς οὐκ ἐν τῷ ὄντι: *non concidas cor cuius*
quam in medio.

Πρὸς τὸ ἀλλόφυλον.] Accedunt οἱ Septua-
ginta. Biblia vulgata efficacissimè adii-
ciunt τῷ τῶν.

Θάρσος μὲν χερσὶν ἐμῆς.] Contra iactan-
tior Achilles *Iliad.* 1.

Ἀλλὰ τὸ μὲν πλεῖστον πολυάχως πολέμοιο
Χεῖρες ἐμῇ διέπυσσι. ---

Prelia, congressus, belli pars prima reguntur
Hisce meis manibus. ---

Quibus locis χεῖρες pro potentia & viribus
ponuntur. Quare in historia Regum Da-
gonem prostratum esse sine manibus, est
cum quidem truncatum esse: sed hoc ip-
sum est idolum iacere sine viribus afflictū
solo. *Exod.* 14. *Et viderunt Aegyptios mortuos*
super litus maris, & manum magnam, quam
exercuerat Dominus contra eos, id est, pote-
statem iis mergendis exercitam. Iterum
Basilius Orat. de claudio ad portam spe-
ciosam Deo tribuit: Αοράτω δὲ χεῖρὶ τῶν μα-
θητῶν θαυματοργεῖν σωίρησιν. *Inuisibili*
manu (siue potentia) *discipulis miracula pa-*
trantibus succurrit. Alibi ἀπὸ τῶν χεῖρ.

Μελέτωρ ὁ Δαλιδ.] Scriptura παῖς δαλιδ,
nauiσκος, nauias. Cicero de Octauio exer-
citum administrante, etiam cum imperio:
Adolescens, aut pene potius puer.

Οὐ χεῖρα σοι ποσούτων ὅπλων μελίζομένην
 τῆς νίκης τὴν ἐκείνην. & μὴ τὴν δόξαν τῆς
 νίκης ἐκλύειν ἢ ὅπλων ἢ δυνάμει.] Illu-
 strari potest hic locus ex illius contentio-
 ne pro Marcello : Nam bellicas laudes solent
 quidam extenuare verbis , easque detrahere
 ducibus , communicare cum militibus , ne propria
 sint imperatorum . Et certe in armis militum
 virtus , locorum opportunitas , auxilia sociorum ,
 classes , commensuratum multum iuvant : maximam
 verò partem quasi suo iure fortuna sibi vèdicat ,
 & quidquid est prosperè gestum , id pene omne
 ducit suum . Ac ibidem plura videre est in
 eandem sententiam .

Επαγγελόμενος .] Promittens , ve minens .
 Par illud Æneid . 2 .

Promissi ultorem . ----

Θεὸς παντοκράτωρ .] οἱ Septuaginta , &
 Biblia vulgata : Θεὸς πατριάρχης .

Pag. 28 Λόγος ἐξ ὧν ἐν ψυχῇ κεκρυμμένον .] Re-
 scribe dicat quis λόγος ἐξ ὧν , perfacili fle-
 xu , mutatione pene nulla , locutione effi-
 cacissima . Sic autem dixerit Basilus me-
 ditationem cædis Davidis Saüllem animi
 latebris abdidiisse , vt meritò hostilibus in-
 sidiis æquiparetur . Verùm non ego facilis
 mutare . Erit autem hoc loco λόγος susce-
 pte cogitationis terminus , vt Theologi lo-
 quuntur . Verumus ergo : Cogitatio inimica
 eius animo segitur . Licet verò modus alius
 in ἐξ ὧν significetur : tamen ab inimico
 quā inimico inimica tantum cogitatio ani-
 mo suscipitur .

Παροινίας .] Qui tales παροῖνοι & οἱροπλή-
 γες à Romanis vino percussi . Elegantissimè
 post paulò . ὁ βασιλεὺς ἐν παραφορῇ , le Roy
 estant transporté .

Pag. 29 Χρόνις χώραι .] Fortè χρόνου ὥρας , vt Ho-
 ratius :

Qui bilem purgor sub verni temporis horam .
 Et infra Basilus de Saüle , qui cælo inue-
 sperascente coactus est specum subire , di-
 citur , ὑπὸ τῇ ὥρᾳ ἀθύρματος , tempestate com-
 pulsus .

Μικρὸν γὰρ τῷ δαίμονι τῷ δαίμονι αἰα-
 θεῖς ὁ Σαὺλ .] Paullò à demonis exitu lenatus
 Saul . Cùm hæc expositio nō videretur ab-
 esse à violentia , totus ibam repositum δαί-
 μονι τῷ δαίμονι , & αἰετῆς : sed retrahor
 oratione insequenti : Τοῦ φθόνου δύνει οὐκ
 ἔχοντος . Cum invidia non occumberet , vt enim
 φθόνος δύει , ita δαίμονος δαίμονι dici potest .

Τὸ ξίφος ἐξέπημα .] Itane D . Basili , quod
 Scriptura mater veritatis , quod Iosephus
 scriptor tanti pretij tuopte testimonio δόρυ
 nominant , tu ξίφος ? Intelligo quam con-
 sideratè . Cùm alibi , tum hic retinens verbi

A proprietatis fuisti . ξίφος & δόρυ tam syno-
 nyma , quàm ensis & gladius : vtrumque
 hasta , siue lancea , hoc equidem loco . Firmat
 hoc originitio , & scriptorum autoritas .
 Δόρυ παρὰ τὸ δόρυ , iaculum delibratum : ξίφος
 autem παρὰ τὸ ξύφι , quasi ξύφος , quod post-
 quam hastile libro reuinctum est , posuissetque
 comas & brachia ferro , ferro iterū rasitètur
 nodi , & perpoliàtur . Pifidas Referendarius :

Θίλων βαλὼν λείοντα περικύω ξίφι .

Fed . Morello Interprete :

---- Si pineo

Telo ferire vult leonem . ----

B Nemo gladium pineum dixerit ; nec Leo
 gladio pineo animam redderet .

Iterū : Τὸ χεῖρ σαυτὸ τὸ ξίφος χαλῆς .] Dubius
 sum , vt mutem . Nec enim prius ἀσχοχός
 scribas πάλλει pro χαλῆς . Quid , ὁ Saul
 lanceam in te vibras ? quæ scilicet animam
 tuam confauciat , & hulus inuidentia lan-
 cinat . Verùm manum sustineo . non enim
 alienum est à Basilij genio , vt dicat Saüllem
 hastam vocare , & gestientem a clatrabun-
 dum sibi per hastam de odioſo capite vi-
 ctoriam promittere . Suggestit mihi Tur-
 nus libro 12 . qui quassat hastam trementē :

Vociferans : Nunc , ὁ nunquam frustrata
 vocatus

C Hasta meos , nunc tempus adest : se maximus
 Actōr , [pus ,
 Te Turni nunc dextra gerit , da sternere cor-
 Loricamque manu valida lacerare reuulsam
 Semiuri Phrygis . ----

Similia vota in ipsius Saülis caput erant re-
 casura : ideo Basilus χεῖρ σαυτὸ .

Τοῖς τοιούτοις οὐρανὸς ἀπικδέχεται .] Tales Pag.
 cælum è terris excipit . Illud è terris recon-
 ditum est in ἀπικδέχεται . nam τὸ τόπος locum
 præsignat , è quo quis exceptus fuerit .

Βλέπει .] Evangelia , μάθετε

Διάπανον ἐν ταῖς ψυχαῖς .] Evangelia
 D præpositura non vtuntur .

In Orationem XVI.

ΥΨΥΧΗ δὲ τοῖς νομίμοις συγχέμασιν .] Pag. 31.
 Cōmentarios anima ingenio cognoscēs .
 Dixerat rebus cognatis corpus ali , idem &
 de anima . Suidas adiuvat hanc interpreta-
 tionē : Νόμος παρὰ Σοφοκλῆν φύσις ἔχων
 γένεσις , & τὸ ἦθος . Νόμος apud Sophoclem in-
 genium est generantis , item mores : scilicet
 quod generans generato infudit , & τίμηαι ,
 tribuit . Hic verò νόμος cognatam vim
 habet .

Αγ[γ]λοιπὸν ἐπὶ τοῖς ἄλλοις τὸν αἶδρα.] Mox A
 εἶον vocat. An intelligit *ιανίαν*, quo nomine
 Dauidem appellat historia Regum, cum
 hæc gesta sunt? An αἶδρα *μαῦ* tum virtute?
 vt magnus ille dux suos cohortatur:

Αἰέρες ἐσέ. ----- Maro:

Esse viri. -----

Reg. 21. Εἰ τοιούτοις ὦν.] Hellenismum secutus
 est Horatius: ----- *Totus in hoc sum.*

Αθροῶν.] Scribe, ἀθρόον.

Πάρεργον τῷ πρόπῳ χαλίστας δάμωνα.]
 Verti: *Dæmonem ad opus vocante motum per-*
uerfite. Vt vt scribas, ita vertendum est, si
 πάρεργον iunctum, erit adiectiuum signifi-

cans operis socium, vt Horatius loquitur: B

quæ nominis vsurpatione, vt insolentior, pa-

rum placet. Quando opus opere excipitur,

& negotium negotio, tunc aduentitium

illud πάρεργον dici potest Oratione de

Claudio ad portam speciosam: Εὐχῆς γίνεσθαι

πάρεργον ἢ τῷ χαλῶδ' ἑρεπεία. *Accessio quædā*

erat orationis, claudi curatio: nam Apostoli

inibi templum inituri orationem vnā

meditabantur, miraculi prorsus incuriosi,

quod ex occasione patrarunt, fuitque il-

lud πάρεργον. Similiter Athanasius in S. Pa-

rasceuem: Ω ληστὰ πάρεργον τ' αὐτοῦ τ' ἕρπαι

ποινοῦμεν, qui tormento crucis calum confectu-

mus est, aliud ex alio, è damno lucrum. Me

C lius dispundè παρ' ἔργον, eaque discretio sa-

tis est comoda. Verum quia Saülis mo-

res, etsi distortissimi, dæmonem auxilio nō

vocabant contra Dauidem: sed mereban-

tur, vt in Saulem Deus dæmonem immit-

teret adfessorem, atque hæc germana vi-

detur huius esse loci intelligētia: ideo scri-

pserim πάρεργον, non quod lesu duntaxat

extero dæmon Saulem vexauerit, sed sedē

in imo pectore ceperit. Spiritus Saülis ip-

sum animabat: at spiritus nequam tantum

adsidebat: vnde à Latinis tales vt dicantur

possesse & obfesse à dæmone, vsus obtinuit.

Reg. 21. Οὐ βούλειαι βασιλεὺς ἔδνα, ἀλλ' ἐχέτον ἀ-

χροβυστίας ἀλλοφύλον.] Consentunt vulgata

exemplaria. Paullò diuerse οἱ Septuaginta:

Οὐ βούλειαι ὁ βασιλεὺς ἐν δώματι, ἀλλ' ἢ ἐν ἰ-

χετὸν ἀχροβυστίας ἀλλοφύλον. Longe diuer-

sum illud ἐν δώματι, nec satis facilem ad-

mittit sententiam. quid si sic partiamur,

quæ forsitan, manus improuida copulauit

ἐν δώματι, nullum ne tantillum donum postulat.

Hæc sunt l. i. Reg. c. 18. à Saule postulata

præputia ad certio rem fidem cædis Philis-

tinorum, quam nontam desiderabat Saül,

quàm Dauidem in media dimicatione oc-

cumbere. Qui si capita cæforum reportas-

set, vt creberrimi percussores in omni pro-

pe historia, venire inimico in suspicionem
 potuisset de cæsis Israëlitis, aut etiam de
 domesticis, inquit Basilii, quod commo-
 dè intelligendum de domesticis ipsius Da-
 uidis Saülis incognitis: alioqui fraus sceleri
 commista minimè sefellisset. Crudelius
 igitur in Dauidem Saül, quàm in Philisti-
 nos. Similis immanitatis Echetum notat
 Poëta humanissimus Odyssæ lib. 18.

--- βροτῶν διλήματα πάντων,

ὅς κ' ἀπὸ ρίπα τὰ μύση, ἔχ' ἅπαντα νηλεὲς χαλκῶ,
 Μήδεά τ' ἐξερύσας, δάη κυσὶν ὀμὰ δάσσα.

--- cunctis pestem mortalibus, aures

Qui ferro immitti, niresque secaret, edenda

Quiq; extracta daret canib. genitalia cruda.

Αποτομή.] Frequentius est ἀποτομή.

¶ Nec incōcinne scribi possit ἀποτομή, vt

circumcisione Israëlitarum ordines ab

alienigenis fuerunt discreti.

Ανδρὸς γὰρ ἐοδόνα.] Hoc viri sui amantissi-

mæ Michol repertum lib. 1. Reg. c. 19. &

Iosephus lib. 6. Antiq. Iud. cap. 14. mei

exemplaris.

Ἦπαρ δὲ νεοσφαγεὺς αἰρὸς.] Id in sacratis

literis non est. Iosephus idem Basilio tra-

dit: Ἐποθεῖσαι τοῖς ὑποβολαίοις ἦπαρ αἰρὸς,

caprino iecore stragulæ vesti supposito. Est

quoque coniectura mea viscera quædam

C cum iecore connexa fuisse, ne spiritus, in

quibus palpitandi vis, ocyus æquo diffila-

rentur.

Εσθήμασιν ὑποκρύψασα.] Vestes alteras

Dauidis intelligit, vt familiariter sit, quæ

res etiam veri speciem auxit. Adde ad eam

rem valuisse vnice, quod scriptura prodit

c. 19. καὶ προκρύψωμαι περὶ αὐτῶν ὅλην τὴν

κεφαλὴν αὐτῶν, καὶ ἐκάλυψαν αὐτὰ ἱμάτια.

Significant hæc statuat in lecto collocatæ

caput inuestitum fuisse pilis caprinis ad ef-

figiem viri aliquam.

Επὶ δὲ αὐαῖροι τὸ ἦπαρ, καὶ τοὶ ἰσχάτοις ἐκ-

πίμπων παλμοὶ αἰσθὲς αἰσθητοῦ ἐσφίζοντο.]

D Ad viuum sunt expressa. Cōpone hæc cū

eo M. Tullij loco secundo de Natura De-

orum: *Iam verò vena, & arteria micare non*

desinunt quasi quodā igneo motu: animaduer-

sumque sæpe est, cum cor animantis alicuius

euulsum ita mobiliter palpitaret, vt imitaretur

igneam celeritatem. Item cum illo Senecæ

in Thyeste:

Erepta viuis extra pectoribus tremunt.

Spirantq; vena, corque adhuc pauidum salt.

Νάπας αἰχρῶν.] Vise, si tibi volenti est

lib. 1. Regum cap. 23.

Τὸν κύεον.] Malim, τῷ κύεον.

Εμοὶ ἰῶτα Σαὺλ διατίθων.] *Hæcine mihi*

Saül reponit? Siquidē repono αἰσθητοῦ. Qui

prattulerit, ἀγπήσιν, reddat per verbum officio.

Τότε ἔφθασιν αὐτῷ τὸν φθόνον ὁ φόνος.] *Tunc eius forte invidiam mors praripuisse.* τὸ αὐτὸ per forte reddidi, quod ad exaggerandā Saülis invidiam non parum facit, si Basilii respiciat imbibitā gentilibus opinionem de affectuum pertinacia tanta, ut & mortuis inhæreant. Apud Maronem ab Ænea, *oculos aversa tenebas* Dido, in cuius odium, dum viveret aversa fuerat. Licuit igitur indubitare num cum corpore invidiam quoque Saül fuerit exuturus: Nisi forte Dauidi hanc dubitationem affingi sit

Page 91. Εκεῖ ἐκάλε τὸν σύμμαχον.] Aut ἐκῆν scribā, aut sic ordinabo, τὸ ἐκεῖ ἐκάλε τὸν σύμμαχον. Ἰδὲ δίδωμι.] Editio communis idem prætendit. οἱ Septuaginta, ἡ δὲ εἰπε κῶμος πρὸς σὺ παραδουῶσι.

Τὸς αὐτὸς φύλακα τῷ πολέμου τὸν πολέμου μόνον.] Nam primi iuris est (quod sequi paucissimi refugiant) vim vi repellere, & armis arma. Vnde illud:

Sola gerat miles, quibus arma coerceat, arma. Te autem oppugnantem salutem esse nimis cuiusdam caritatis est.

Page 96 Οὗτος αἰάτελλ τὸν ἥλιον.] Hæc aliter ordinantur Matth. cap. 5. Concionantis ardor id fecit. Eandem ob causam Oratione de Centurione, cum prosit τῷ πίστιν, τῷ σωῖσιν, τῷ ἐλάττω, moxq; vertat ordinem, nihil è loco, aliasque crebriusculè.

In Orationem XVII.

Page 97 Π Ε Σ Ω Ν ὅτι πάσης τῆς παραχέως.] Virtutum quandam videtur aciem loqui, ut vitiorum Sallustius, cum hæc de Catilina: *Catilina omnium flagitiorum atque facinorum circum se tanquam stipatorum ceternas habebat.*

Αὐτὸς οὐκ ἔχεν ἡ γνώμη, ταῦτα ἡ γλώττα καθ' ἑαυτὴν ἀπεφθέγγετο ὑπὲρ τῶν τοῦ φόβου.] Nonnulla Petri laus, & culpa nonnulla. Idem prope in ipsum Basilium conuenit, qui cum aliis Episcopis subscripsit condemnationi viri sanctissimi Flauiani Constantinopolensis Archiepiscopi. Quo super vide Concilium Chalcedonense, & Euagrii lib. 2. factum fuit excusabile: quia quod in mēte non erat, calamus scribebat. imo propriè non subscribebat: nam χάρις ἀγαθὴ, ut Euagrius loquitur, illis obiectus est, in qua charta primum detrectabant scribere fraudem oculis obuersari

conspicati, & insolentiam facti, ut opinor, emirati. Sed detrectantes, & cunctabundos vi militum, & armorum terrore coëgit Dioscorus Alexandria Episcopus. At ne sic recto deerrare debuerunt, ni tamen id committerent, ut Nestorianos arripi, & malè mulctari Dioscorus imperabat. Basilii autem Actione prima in Chalcedonensi, aut hæretici mortem se deuitasse, non martyrium horruisse: nam quo in id animo fuerit, satis amplum apud Constantinopolim specimen dedisse, & si fata fuissent, tunc meruisse mori. Nihilominus ob eum errorem Basilii cum multis aliis Episcopis de gradu Episcopos moti sunt, & mox cum culpam essent deprecati, & error ignoscibilis omnibus videretur, in integrum restituti cum Orthodoxis Episcopis in eodē Chalcedonensi confederunt, viribusque iunctis Dioscorum expugnarunt, & condemnarunt. Dioscorus damnatus est Synodo quarta, & Flavianus iustus declaratus, ut scribit Photius Bibliothecæ c. 17.

Εγὼ σου τὴν τῆς ἱατρείας σμήλιν ἐπηγάξω Pa. 100 τοῖς λόγοις.] Malim σμήλιν. congruit enim aliquanto melius cum χαλκίωσι & ἐπιθήξω. Non longe abest ab illa elegantia illud veteris oratoris: ἡ τ' ἐμῶν λόγων κοπὴς αἰσιν. Si quis σμήλιν præhabeat, scribat ἐπιθήσω hoc sensu: *Ego orationi tuæ vim prurientem indam.* Porro illud χαλκίωσι τ' γλώσσῃσιν mihi sumtum videtur ex Oda prima Pythionica. ἀφ' ἧς δὲ πρὸς ἀκμῇ χαλκίω γλώσσῃσιν.

Απάξῃλοι δὲ μοι τὴν κρίσιν ταύτην, ὡ βασιλεῦ.] Hoc è loco restitui potest vetus lectio versionis communis: *Responde mihi iudicium hoc*, quam etiam Biblia regia sic representant: Απάξῃλοι δὲ μοι κρίσιν ταύτην. Quæ verba de versione qui expulerunt, secuti sunt editionem τῆς Septuaginta.

D Οἱ περὶ.] Vulgaria exemplaria & οἱ Septuaginta, αἱ.

Τῷ πῶτι οὐκ ἔω.] Biblia regia addunt οὐθὲν, οἱ Septuaginta οὐδὲν: quod laxiusculum est ipsa voce, non significandi more. Nam οὐκ ἔω de quo dictum sit querenti respondebit Basilii: πόμῃα, βοικάλια πολλὰ σφόδρα.

Συνεπράφη μὲν αὐτῷ.] οἱ Septuaginta, ἡ δὲ αὐτῷ μετ' αὐτῷ.

Οδοιπὸρ.] Item Biblia vulgaria. At οἱ Septuaginta, πάροδος.

Ποῖσαι τὴν αἰδοῖ τῷ ξείνῳ.] Nota ποῖσαι à versione vulgaria redditum. *Vt conuiuium exhiberet.* Quid si diceretur ποῖσαι esse μαθεῖν? mox enim Basilii, χαρὶ ἔθυσιν αὐτῷ, quo

quo loco Biblia regia habent ἐποίησιν. A
Nec versionis mutaretur sententia : succe-
dit enim mactationi conuiuium, quo mihi
interpres respexisse videtur.

P. 101. Σαφλὺν [τὸ πῶμα, παύσησι.] *Scelus
clare representat. Quæ mihi data, reddidi.
Videtur tamē τὸ παύσησι proprium, ac de-
uinctū sibi aliquid reposcere, verbi gratia
παύσησι τὸν πῶμα, οὐ εἰ, ὁ βασιλεῦ, &c.*

Λίμασι γοχαμύειν ἑπιστάλῃ.] An epi-
stolam intelligit Vriæ sanguine violatam?
an ἑπιστάλῃ scribendum? ut rex ad scita re-
uocetur, quibus homicidarum sanguis in
pœnam reposcitur; quemadmodum vete-
res prodidere Draconis leges scriptas san-
guine?

Ελεγχθεῖς.] Argutus, ex Amphitruone,
posui:

--- *Dedecoris à viro argutus meo.*

Αφείλετο τὸ αἰόμημά σου.] Biblia vulga-
ria: ἀφείλετο τὸ αἰόμημά σου, οἱ Septuag.
Πιερίδισασι τὸ αἰόμημά σου, idque pro-
prie versionem communem est: *Transfulus
à te peccatum tuum.*

P. 102. Ω μεγάλης, ἔργῳ ἀγαθότητος] Nathani
celerem, subitamque conclusionem respi-
cit de oblata venia. Itaque vertendo Hely-
chium secutus sum: Γοργὸς, ὠκύνητος, ταχύς.
Γόργωσι, τάχυν, αὐῶσι. Mox iterato
Basilius: Ἰδὼς ἀθρόως πτόνῃ, ἔργῳ
αἰαζόντα. *Vidisti derepente succumbentem, &
è casu subito emersum.*

Τὸ ὑπ' οὐρανόν.] Expleo τὸ ὑπ' οὐρανόν.

Μὴ δὲ τὰ τ' πῶμα ἔπειν αἰατὰ χαλνύπορδῳ
ἴλκῃ.] Ante alibi dixerat: Δεῖξον τὸ ἰατρὸν
τὸ τῆς παρὰ τῆς αἰατῆς ἴλκος. Horatius:

Stultorum incurata malus pudor ulcera celas.

In Orationem XVIII.

P. 103. ΤΑΣ αἰγρόπαις ἀμαρτίας ἐκπλυνάσαι.]
Intellige ut Theologorum scholæ in-
telligunt, lauationem hanc prœuium quid
fuisse peccatis Christi baptismate exter-
gendis. Nec obscure Basilius connexis vi-
detur indicare: ἔν ὁ νόμος ἔσται ἀπὸ τοῦ
ἐλευσμορδίου ἐν ὕδατι. Aliter si sensit, dicere
potuit σβηθεῖσαν, aut simile.

Υπὸ γὰρ.] Scribe ἐπὶ γὰρ, inigebatur, im-
pellebatur: vel ὑπὸ γὰρ.

Καὶ μὲν βλέμμα.] Fortè, ἔν μὲν βλέπε μοι.

Γυμνάσιον.] Commodius, γυμνάσιον.

P. 104. Ζῶντος οὐκ ἂν ἀδελφὸς τὴν γαμτικὴν σφι-
πεῖσαι.] Meliormens Basilio, & adseniō-
ribus quam opinantibus Philippo demor-

tuo tantum nefas Herodem commisisse
hienim foediori sorde peccati purgāt He-
rodem. Vise D. Hieron. in Matth. c. 14. &
Iosephum lib. 18. Antiq. c. 9.

Ἀδελφός.] Ut particeps sis hanc de frater-
nitate, deque Philippi, & Herodiadis no-
mine, item de Herodibus quatuor, patre
& filiis, Suidam adi. scitu digna scribit.

Επὶ τῷ τὸ λῆν παρὰ τὸν συμπλῆκον παρ-
αίρεσιν.] *Coniugio expositum pro ἐπὶ τῷ, ut il-
pra νόμος. Non enim nequiter tantum
rem gerebat Herodes, sed nequitiam in
consuetudinem verterat: ita solent reges
cæteris esse licentiores. Nihilominus præ-
tulerim ἀνὸς τὸ λῆν si quis mihi liber esset
autor, cum ausu nefario, siue contra fas
omne.*

Τοῖς τοῖς πόροις ἐφάμλλον.] Intellige
lexnam viro suo sic esse deditam, ut cum
altero leone non copuletur. Copulatur
autem Pardali, ex quo veneris conflictu
Leopardalies proueniunt. Claudianus:

--- *Cum forte leana*

*Nobiliorum uicem viridis corruptis adulter
Hi referunt maculis patres, & robore matres.*

φύσις ἐρπύων.] Poëta Venusinus:

Non ut serpentes anibus geminentur. ---

C Alij aliter se vidisse referunt:

Δρακόντων ἔργον.] Draconum gens, de
Maronis exemplo:

--- *Gens humida ponti.*

Τῆς φιλανθρωπίας τὴν πύγναι θαυμάζων.]
Φιλανθρωπία hic est hominum amor, vel
imitatio, qua turtur amat, vel solet homi-
nes coniugem lugendo exprimere. Et tur-
turi, & Porphyriōni Pifidas nūrum tribuit
ad castitatem ingenium:

Πόθεν δὲ διήκου, ὅσων ἡ πύγναι, γάμοι
τοῦ Πορφυριανῶς ἡ φύσις βδελύσσεται.

Ὅς ἔστι παρ' ἡμῶν ἐξ οὐκ ὀπίσθι μαχλάδα

Διμῶν τὸ σῶμα τήκεται πηλὸν μὲν.

D Θέλον δὲ πόρνης μὴ δὲ τὴν θέαν βλέπειν
ἀλάφω σιωπῇ σφροδίζῃ τὸν βίον.

Fed. Morellus:

Vnde & secundas veluti turtur nuptias,

Natura Porpureonis odit maxime:

*Ut si quam apud nos hic lupam conspexeris,
Corpus suum inedia sinas sabescere?*

*Meretricis hic dum vitas ad spectum quousque,
Docto instruit vitam suo silentio.*

D. Chrysost. tractatu in Iosephum: Μί-
μνησαι γυνῆ τὴν πύγναι, ἐκείνη γὰρ οἱ αἰ-
δρι μνησάσα, ἐπὶ οὐκ ἐπὶ μνήσῃ καὶ συμβῇ
τὴν ταύτης ἀρρῖνα ἰξεντὴν θεοφιλῆσαι, ὡς αἰτὴ
αἰαλοβλῆσαι, ἐπὶ οὐκ ἀρρῖναι οὐκ ἑπιμνήσῃ τὸν
γὰρ παρὰ τὸν θεόν ἐκδεχόμεναι αἰεὶ, καὶ αὐτὸν
ποδοῦσαι τῇ ἐκείνου μνήμῃ ἐναποθήσκει.

In Orationem XX.

P. 119.

ΟΥΤΟΣ ποῦθεν ἔστι οὐκ οἶδα μὲν.] Αἰ-
κώτεροι Biblia, Τοῦτον π. ε. ο. ο. Phra-
seōsque retinens versio, Hunc autem nesci-
mus unde sit. Terentius ἐκ τῶν τιμωρουμένων.

Patrem nouisti, ad hanc rem quā sit perspicax.

Plautus Curculione:

Quaritis chlamydem, & macharam hanc,
unde ad me peruenierit.

Βλέπειαι μὴ βλέπουσα.] Vides, nec videt.

Visio Cananazæ erat intermortua, ut qui
dementiunt, qui ebrii sunt, & aliorum, vi-
dent, nec vident: quia mens oculum non
sequitur. Id Basilij genio visum congruen-
tius, & αἰκώτερον, ut qui δόξομεν viurpant
actiue.

P. 117.

Κύων ἐν τοσούτοις ἦκουσι δόμοις.] Id no-
minis latenter inuoluebat Christi respon-
sio, euoluamus. Non est bonum sumere pa-
nem filiorum, & mittere canibus: quid tum?
Tu canis es, ergo non est bonum tibi mit-
tere. Conuicium hoc apud veteres graue
fuit, & plurimum vitiorum nota. Esuritoris
& Canipeta quod apprimè loco conuenit,
cū sollicitius & ambitiosius æquo coenas
captabant. Lucianus in Nigrino: Πολὺ
δὲ τούτων οἱ τρασιότες αὐτοῖς, & τραπύων-
τες χαλσιότεροι νυκτὸς ἐξαίσιμῶν μέσσι, πε-
ρθεύοντες δὲ ἐν κύκλῳ τῶν πόλει, & πρὸς τῶν
οἰκατῶν ἀπαιδόμενοι Κύωνες, & κόλακας, καὶ
τοιῦτά τε αἰοῦσιν ἐπαμβόλους. Vides canis
nomen captatoris probum. Impudentie
Terentius Eunuchō:

Αἰν' vero canis?

Martialis libro 4. Epigr. 53.

Esse putat Cynicum deceptus imagine falsa.

Non est hic Cynicus, Cosme, quid ergo canis.

Cynicorum inde fluxit appellatio. Iliados
X. Achilles Hectori:

Μὴ με κύων γούνοι γουναίεο. —

Nonnus pag. 476.

Στήθεϊ κύων μὴ φῶγα Κορύμβασι. —

Incusantur Hector, & Corymbasus, quod
impudenter cum se fortioribus ausint con-
gredi, quod est præcipitantis audaciæ. Im-
pudenciæ. Κύων familiariter Helena vocita-
batur, nec ipsa dissimulat Iliados Z. Δαῖρ
ἰμοῖο κύων. — & γ. Quare & Eustathius
in Odysseam P. Κύων ὅτι μοῖν θυλῆος κῆ-
ται. Maledicentiæ. Apud Plautum cum de
Menechmo dixisset mulier:

O hominis impudentē audaciā! regerit ille:

Non tu scis mulier Hecubā quapropter canē

A Gray esse prædicabant? Mul. Non equidem
scio:

Menechm. Quia idem faciebas Hecuba,
quod tu nunc facis:

Omnia mala ingerebas, quæquam aspexeras,
Itaque adeo iure capta appellari est canis.

Suetonius de Vespasiano cap. 13. Deme-
trium Cynicum in itinere obuium sibi post dq-
minationem, ac neque adsurgere, neque salu-
tare se dignantem, oblatrantem etiam nescio
quid, satis habuit Canem appellare. Vise Phi-
lostratum in vita Apollonij.

Καὶ τὰ κυώδεια ἰαθῆ.] Lege supplemen-
tum ex Euangelio: ἀπὸ τῶν ψυχῶν πιστῶντων
ἀπὸ τῆς τραπύνης τῶν κυῶν αὐτῶν: alioqui
frangitur sententiæ robur. Et Basilium ita
dixisse ex his coniecere est: ἐχὶ μεῖσα ψυ-
χῶν ἐν τοῖς τέκνοις ὁ κύων, inter filios partem
micarum canu adipiscitur. Non dissimilis ra-
tiocinatio scribitur ab Eustathio ad Odysf.
Z. Διογηνὲς δὲ ξυθαῖς πρὸς βασιλῆως αἰς κύων,
Κυνὸν μὲν ἔφη τὸ βρῆμα, οὐ βασιλῆων δὲ τὸ
δῶρον, αἰς χρεὼν ὄν τοις μεγάλοις, & μεγαλο-
δύροις ἔσται. Diogenes à Rege ostibus acceptus,
ut canis, Canum, inquit, hic cibatus, nec ta-
men regale donum quia videlicet magnos ma-
gnas quoque largitiones facere par est.

Τὴν ψυχῶν.] Dorismus Basilio nimis in-
solens. Deleo tripedem litteram relicto
ψυχα, ab antiquo ψῆ mica, nec exoletō.
Pisida carmine de breuitate vitæ:

Η χέρφος, ἢ ψῆ, ἢ σαγὼν παρεμπόσοι,
Vel mica, vel festuca, vel strilla incidat.

Πίστιν τῆς ἐκκλησίας τὸν στέφανον.] Fidem P. 118:
Ecclesiæ coronam, siue ornamentum D. Pau-
lus ad Philippenses: Χαρὰ, καὶ στέφανός μου,
Gaudium meum, corona mea. Apud Hero-
dotum illud ex Homeri Epigr.

Ἀνδρὸς δὲ στέφανος παῖδες, πύργοι τε πόλιος.

Nati sunt Patris, Turres urbisque Corona.

Στήθεα ἐν τῇ πίστι.] Apostolus 1. ad
Cor. 16. στήθεα.

In Orationem XXI.

ΤΟ ψάδος χρώμασί τε, & χήμασιν ἀλη-
θείας ἐνδύσαστε ἀπατηλοῖς.] Pindarus:
Καὶ πῶς π' ἐβροτῆς φρενῶν.
Υπὲρ τὸν ἀληθῆ λόγον
Δοδαυδαλῶν ψάδοισι ποικίλοις
Εξαπατῶντι μῦθοι.

Τὸ τῆς σωτηρίας προδιδόντις ἐφέδιον.] Tam
salutare viaticum. Commodè & vñtatè Gell.
lib. 17. cap. 2. citat hæc è Claudio Quadri-
gario: Simul forma, factis, eloquentia, di-
gnitate, acrimonia, confidentia pariter præ-

præcellerat, ut facile intelligeretur magnum viaticum. Tum fungitur enarratoris munus: Magnum, inquit, viaticum, pro magna facultate, & paratu magno nonè positum est. Videturque Gracos secutus, qui ἐφόδιον samitū via, ad aliarum quoque rerum apparatus traducunt; ac sæpe ἐφόδιον pro eo dicunt, quod est Instruere & Instruere. Persius Sat. 5.

— Petite hinc iuvenesque senesque.

Finem animo certū, miserisq; viatica canis.

Oratione in Moysem parem habet istud elegantiam: Εἰέλτε γὰρ ἐξ ἐλθόντας Αἰγύπτου μὲν ἐπὶ γὰρ Αἰγυπτιακῆς ἀσθενείας ἐφόδιον, in reapse viaticū prædam concessit Deus. Item in Chananæam: Λύπη χάρις ὑποβαλλούσης ἐφόδιον. nā vt philolophatur Hocrates: Ταῖς ἡδοναῖς αἱ λύπαι παρεπιτίθενται.

Εἰ τὸ τῆς φύσεως ἐρησθέντων ἐβλάστησιν.] In natura officina prouenerat. Vt βλαστῶν Theophrasto ponitur pro primia, eaque imperfecta frondium eruptione de ramis, & ἐπὶ βλαστῶν, siue ἐπὶ βλάστησις de frondibus ipsis, ramusculis, fructibus perfectius enatis: ita hic τὸ βλαστῶν positum est pro prima claudi istius formatione, aut etiam pro pleniore, dum adhuc ageret in utero. Aduerte illud ἐν τῷ.

P. 110. Πρὸς τὸν νόμον.] De more, vt ante νόμος & νόμιμος cepimus. Fortè τὸν non inconcinne legatur.

Προσώττω.] Rogatorem, siue mendicum. E Martiali lib. 4. ep. 30. Basianos sedes ad lacus rogator. Testor subinde, qui mihi aduersionem hic, & ibi autores, ne ogganniant turbatores noua me procudere vocabula.

Ἡρώτα ἱεροσυλίῳ λαβῶν.] Λαβῶν non est in quibusdam Bibliis.

Σὺ δὲ σύγκρινον.] Συγκρίνῃ Basilii alter oratione de fide, Παρὰ πολλῶν γὰρ λαβῶν χερσὶν ὁ χυλός, ἐπὶ προσώττης λῶ, παρὰ δὲ Πίτρου δὲ ἀπὸ τῶν χερσὶν ἐκαστα τοῦ προσώττου, ἀλλόμνητος, ὡς περὶ λαφός. ἢ ἀπὸ τῶν θεῶν.

P. 111. Εἵρη.] Scribo ex Actis, ἡγήσει.

Καὶ τὴν τῆς σταυρωθείσης αἰάσαν αἰασάσας αἰδριάτα τὴν χυλὸν ἐχάλλωσι.] Ἀνάσταν ἀ quo verbo inclinatur in quartum casum? ἐχάλλωσι. quis? Asteriscis signaui hoc inane, quod sic expleri fortè gaudeat: Σταυρωθείσης αἰάσαν ἀπὸ ὁμοῦ, & Πίτρου αἰασάσας αἰδριάτα τὴν χυλὸν ἐχάλλωσι. Inimicant Iudæi cum alia, cum Christi crucifixi resurrectionem negantes, cum Petro resurrectionis simulacrum est fabricatus.

Ἀπλάμψαν τοὺς ὅρους ἡ πλάσις συνουσίῃς.] Cum antea creatio, seu generatio finem suum (puta gradiendi facultatem) non esset adsecuta, eundem finem iam obtinet.

συνουσίῃ δὲ τοῖς θεοπροφήταις. Talia dicenti semper sunt clara; versantur enim in luce lux intelligentiæ, lectoribus non item.

Νοῦν τῶν ὁρίων ἔχουσιν οἰκίαις ἀλλὰ χαρὰς. P. 111. τὴν εἰσοδόν.] Locus ab iis malè acceptus, qui M. S. sunt vli. Spes tamen est perianari posse, si legamus cum P. Leonardo Lessio doctore meo in Theologicis, Ναὸν τῶν ὁρίων ἔχουσιν οἰκίαις ἀλλὰ χαρὰς τὴν εἰσοδόν. Ante rem cum eo communicatam sic tentabam sanare: Ναὸν τῶν ὁρίων i. e. δ. ἢ τὴν εἰσοδόν, quod aliena ille manu deportatus, in vestibulum, & in eo viribus redditus primum gradum in templum intulerit, non in vestibulum, siue εἰσοδόν. Alterum expeditius est.

Ἦν αὐτὸ τὸ τῷ ὀνόματος ὄνομα τῷ πάθος.]

B Ipsa Claudi appellatio nomine erat illustrior.

τὸ ὄνομα τὸ dictum, vt:

--- τὸ πάντων ἡμῶν ἀλλοι, &

Non ponebat enim rumores ante salutem.

Significat Basilii sedentarium istum χαλὸν seu Claudi, quam suo nomine fuisse cognitiorē. adeo verum est, vt nomen exstinxerit agnomen.

Ἀνίστησαν οὖν ἱερεῖς.] D. Lucas cap. 4. aliquanto efficacius insultum in Apostolos exprimit: ἐτίθησαν αὐτοῖς: præsertim, si attendas verbum tertium, Ἐπέβαλον αὐτοῖς τοὺς χυλούς. Iniecerunt in eos manus. Basilij tamen allegatio propius accedit ad vulgaram versionem: Superuenerunt sacerdotes, siue adstiterunt.

C Oά ἄρχοντες λαοῦ.] Magistratus populi. D. Lucas cap. 4. ὁ πρῶτος τῷ ἱεροῦ, Magistratus templi. Si apud Basilium reponas λαοῦ pro λαοῦ, connectum erit cum τῷ ἱεροῦ. Et magni profectò interest populi an templi principes dicas. Si templi, præterquam, quod semel ac iterum est ἱεροῦ capite quarto, coniectura fauet: nam ædituentes, & sacra procurantes pronius inuiderint Petro, & sociis sacra tractantibus. Si populi ad Apostolos facilius obruendos cum sacerdotibus vim suam, & auctoritatem copulasse videbuntur magistratus. Et D. Petrus versu 8. ita loquitur Principes populi, & seniores. Ego etsi iudicio subenter superlederem, malim scribi λαοῦ, quam ναοῦ, Basilij textui immutato, quod ea verba ἐ versu octauo usurpauerit: vt præter sacerdotes & Saduceos, populi principes in vnum conuenerint ad Apostolorum auctoritatem frangendam, & doctrinam eleuandā. Pridem factū, vt vocum istarū altera alicuius locū occuparet. Eustathius litteratorū magister propè vnus in Iliada P. Στρατήγος ὁ καθαρὸς ὅρον ἐν Μυλῶνι τοῖς μὲν

πολλοὶ, αἰθρώπαις δι' ὀλίγοις τοῖς ἐν μᾶσι ἀ-
γοαῖς ἴφθι. ἀκούετε λαοὶ, παραδίδους τὸ το. ἀ-
κούετε λαοὶ. *Stratonice citharædi animad-
vertens, multa Mylæssa esse templa, homines
paucos, stans medio foro dixit: Audite vni, id
est, templa: modicè illud versum insonans, au-
dite λαοὶ, id est, populi. Verùm ille de indu-
stria.*

In Orationem XXII.

P. 113. **ΑΠΟΛΙΝΑΡΙΟΣ**] E Suida possit
hæc scriptio videri rata: verùm Basi-
lius alibi, Historia Ecclesiastica, Originis
ratio depostulante Απολλ. geminante li-
quida.

P. 114. Απειλίσθω τὸ ναυάγιον.] Par illud M.
Tullij Quintiana: *Mina iactentur, pericu-
la intendantur, formidines opponantur.*

P. 115. Θυμουῶτας ποιέ μαθηταί.] Memini ora-
tione altera de Iona hunc in modum lo-
qui Basilium, Εθυμουῶτο δὲ πρὸς τὰ ἔθνη πλὴν
τόσων αὐχαινομένων ὁρῶντες, de prophetis, qui
cūm idololatriam animaduertissent glisce-
re, gentibus succensebant. Verūm implo-
rantibus auxilium & supplicabundis dis-
conuenit. Θυμουῶτας siue iratos exponas, C
quod ego durissimum iudico, siue Cientes
in iram Dominum, quod hoc temporis dis-
conuenit. Adde illud: H τῆς ψυχῆς παρεχθῆ,
ἔτ' φόβον λόγος ἐλίσχῃ, isti lectioni repu-
gnare. Quare hoc equidē loco præposita
litera principali, lego ἀθυμουῶτας, animo
defectos.

Πίστ' ἐπιχέσθι.] Fide ut manibus sepi.
Ad exemplum Romani oratoris paradoxo
4. Sapientis animus magnitudine consilij, tole-
rantia rerum humanarū, contentione fortunæ,
virtutib. omnibus ut manibus sepius vinci aut
expugnari non potest. ---

Απόγνωσιν ἐξωρείσθαι.] Possit scribi, D
ἐξωρείσθαι, desperationibus omnibus ex animo
depelli, extirpari. Sed scriptu commodissi-
mum est ἐξωρείσθαι, exterminari, eliminari,
liquet.

Εφεξῆς . . . ἐπιήγειρο.] *Horruit & stabat.*
Temporum differitas significat eam in re-
bus ipsis reperiri temporisque imperfecti
vñs res adhuc pendere. Mat. 4. Ἀγγελοι
προσθλθοι, ἐν δικαιοσύνῃ αὐτῶ. Interpretat-
tentissimè: *Angeli accesserunt & ministrabant
ei.* Vbi τὸ accessisse nota est celerissimæ
promptitudinis ad obsequium: *Ministrare
constantiz in opere.*

P. 116: Μαθηταί.] Matth. 8. ἀγγελοι.
Επακούουσιν.] Matth. ὑπακούουσιν.

In Orationem XXIII.

ΔΙΚΤΥΑ πλέκοντες θηρεύαι, ἔπικ- Ibid.
λαι τῶν ἡμετέρων συμφορῶν.] τὸ πικλαι
non bellè est cum τῶ συμφορῶν. at eum se-
cundum calum videtur reposcere τὸ θηρεύ-
λαι, venantur enim dæmones exitium no-
strum, Psal. 90. Videtur posse substitui: δι-
κτυα πλέκοντες, ἐπικλῆς θηραλαὶ τῶν ἡμετί-
ρων συμφορῶν. *Retia plectentes & tendiculas
nostrarum calamitatum venatores. Quid sint
πικλαι ex Aristophane Avibus, & Ichnolia-
ste accipe:*

Ἰσθι βρόχει, παγίδας, ῥάβδους,

Ερμη, νεφέλας, δίκτυα, πικλῆς.

*Statuit laqueos, decipulas, virgas, sepsa, nubec-
las, retia, tendiculas. Vbi nota sociari δίκτυα,
πικλῆς. Scholia: Αἱ πικλαι ἄδης δικτύου, Sui-
das idem. Possit quoq; scribi: Δίκτυα πλέ-
κοντες θηρεύαι, ἐπικλῆς τῶν ἡμετέρων συμφορῶν.
Captiores nostrarum calamitatum. Item ἐπικ-
λαι, impulsores, fortè ἐμπικλῆς, illufores.*

Τὸν δημιουργὸν ἀμυστόμενος.] *Retum esse* P. 117:
esse ἀβοηθήτους: nam illo expuncto reci-
pio μυστατόμενος.]

Νεοπαγῆτι.] Scribe, νεοπαγῆ, vel νέον πα-
γῆτι.

Χωρεῖα δαυμόντων.] *χ. χωρεῖα, tripudia, vel
χωρεῖα, regiones dæmonibus sacræ.*

Αἰταιδρον τῶν δαυμόντων χαλασκεῖν τὸ ναυά-
γιον.] Ac si dicat: Hactenus hominum
naufragia vidimus: nunc pro hominum ia-
ctura (hoc est αἰταιδρον) Dæmonum nau-
fragia parabat Deus, dum eorum regnum
parabat vertere.

Εξελεγονται γὰρ αὐτοῖς.] *Euang. Εξελεγονται
δὲ αὐτοῖς ἐπὶ πλὴν γλῶ.*

Εκ τῆς πόλεως.] Hæc verba Theophy-
lactus etiam agnoscit, & Evangelia Græ-
ca, non Latina.

Ὁς ἔχῃ δαυμόνια.] Pluratiuo quoque nu-
mero textus Evangelij Græcus. Latina
versio: *Dæmonium.* Dicunt idem, ut Ho-
stis habet muros, & hostes.

Τῶς ἀλύσει.] Emendo τὰς ἀλύσεις. P. 118

Τὸ πρὸςδοῦσαι ἀφείληται.] Id non conco-
quo. Accommodatior aliquanto fuerit
Homericæ vox: *πρὸςδοῦσαι*, intellige δαί-
μων, id est, ut virtute pristina destitueret.
Ex sunt artes dæmonis ad inusitados im-
petus vires miseris illis commodare, & pro-
prias τῶν δαυμονοφορήτων de lassare, ac tolle-
re. Ideo enim cūm se ad quietem recipiūt,
plerunque solo incidunt semianimes, vi-
ribus debilitatis.

Τοῦ παρόντος τὴν ἀσπραπλίαν.] Ex ore Chri-
sti claritatem quandam & fulgorem sese
euibrasce, doctè à S. patribus docet I. Bou-
dinius Furnensis libro de Iesu Christi clari-
tate, & gloria, capite 12. Tamen ἀσπραπλή,
Christi potentiam, potest denotare. Sic de
Pericle concionante Aristophanes: Ἡσπρα-
πλή, ἐβρόντη, συνεκύνη τὴν Ἑλλάδα, verbo:
Dicendo plurimum poscerat. Item Christus,
vbi prælens.

P. 130. Ὅτι πολλοὶ ἐσμεν.] Lucas cap. 8. ὅτι δαί-
μόνια πολλὰ εἰσῆλθεν εἰς αὐτόν.

Βοσκομένον χοίρων.] Euangelia interjun-
gunt ἰχθυῶν.

Κατὰ τὴν κρημνὸν.] Adde ex diuino codi-
ce, εἰς τὴν λίμνιν, in stagnum. Ad rem e-
nim facit vel maximè. Existimo dæmonū
hoc genus palustre fuisse. Nam vt dæmo-
num, alij sunt αἰετοί, alij ἐπιρρόνιοι, siue,
χαλκιδόνιοι, ὑπερρρόνιοι alij: ita nonnulli
ἄνθρωποι. Lactantius Firmianus libro 1. cap. 7.
Δαίμονες οἱ φοιτῶσι περὶ ῥοῖα, ἢ περὶ πότον.
verto *Dæmones, & terras, & diffusum aquor*
aderrant. Orpheus: Δαίμονας οὐρανίου,
καὶ ἡερίου, ἢ ἐνύδροις. Nec aliud quam
aquaticolæ, dæmones, *Tritones Lenc-*
thea, Melicerte, Matsa: similis exoletæ
superstitionis quisquiliæ. Fortè Luc. 11.
& Mat. 12. cap. *Spiritus nequam qui peram-*
bulabat loca stagnosa, non habebat requiem:
quia stagna, paludes, aquosa suetus habere:

P. 132. Σὺ κύριε βοηθὲς ἡμῶν ἐσσι πατρὸς.] Psal-
mis 26. 32. 39. vulgata editio, & 70. pau-
lò aliter eadē sententia, Ὅτι βοηθὸς ἐσσι πα-
τρὸς ἡμῶν. Vox utraque Martialis vsus
posset declarari Africani exemplo, qui cly-
peo parenti fuit ὑποπατρὸς, ἢ οὐπατρὸς,
& βοηθός. Ductum est ex eodem illud Psal.
139. *Obumbrasti super caput meum in die belli.*

Ἀνδρῖας Ἡρακλῆς.] Seneca Hercule Fu-
rente:

--- Prosperum ac felix malum

Virtus vocatur, ---

Diuinè quod adfolet.

In Orationem XXIV.

Ibid. ΕΚΤΕΤΑΚΤΑΙ.] Lucis, & nexus
causa scribendum ἐκτέταται. inde ἐκ
τῆς ὥχης, pro continensibus.

P. 131. Τὰ ἀσύνετα.] Repone, ἀσύνετα.

Ελευθεροί εἰσι.] Biblia, ἐσθλὰ.

Πᾶσα κτίσις.] Biblia αὐτὴ κτίσις. Sed
ex subiectis verbis latius porrigi videntur:
Omnis creatura in gentibus. Ad Rom. cap. 8.

Μὴ μερίσθης ἀμέλειαν ὑπαρξίν.] Ne partire

A substantiam, quam parturi non est. Vox
ὑπαρξίς vt polysema sit, indubitanter hoc
loco pro substantia capitur quam filio Dei
ereptum, ibant hæretici, dum in ordinem
creaturarū redigebant. Quam substantiam
vnā eandemq; in patre & filio adstruit D.
Basilus, idcirco ait μὴ μερίσθης ἀμέλειαν ὑπαρ-
ξίν. Eodē modo capitur apud Theophyla-
ctum in 15. cap. Ioannis: Ὅταν δι' ἀκούσθης, ὅτι
ἐκπορεύεται, μὴ νόη' ἀποστόλιον ὅτι ἐκπύρεται οἷον
ἀποσπᾶσθαι τὰ λείποντα πνεύματα, ἀλλὰ
φυσικὴ ὑπαρξίς ὅτι πνεύματος ὅτι ἐκπύρεται.
Item alibi: Proprius tamen ac germa-
nus significatus est, vt sit prima existendi
ratio. Damascenus de transfiguratione:
Εξ ἀκρας ὑπαρξίας, ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ.

Ἰνα οἱ δύνω.] Biblia, ἵνα οὗτοι οἱ δύνω.

P. 133.

Ωκοῖσι τοῖς χεῖμα.] Scribendum ὠκοῖσι.

P. 134.

Διζῶν μοι τὴν σὺν ἀξίαν.] Certo certius

P. 135.

hoc loco ἀξία est *meritum.* Item vbi de A-
brahā loquitur, sic de humilitate infra.
Υποταγὴ τῇ ἀξίᾳ τὰ μέτρα τῆς φύσεως.
Merito nature modum supergreditur. Sapien-
tiæ 3. ὡρεῖ αὐτοὺς ἀξίους ἑαυτῶν. Matth. 10.
Οφθαλμοὶ τῶν πατέρων, ἢ τῶν μητέρων ὑποταγὴ
οὐκ ἔστι μοι ἀξίος. Nam etsi interpret verbo
dignus eos locos conuerterit: tamen non
video discrimen inter hæc, *cælo dignus se-*
se, & *cælum meretur.* Meritū autem negare
posse Græce dici insipientis est sapientiæ.

Πειράζει τὸ φέγγος.] Corrigo πειράζει-
ξιν, vt lumen ademptum gemat admodū.

Ἀλλὰ τὸ πατὸς.] Sic lego, ἀλλὰ οὐ τὸ πα-
τὸς, claret è verſ. 12. οὐκ ἔστι ἡμῶν δουλοῦς,
οὐδὲ γὰρ τὸ πατὸς ὅτι τὸ εὐχὴ τοιαῦτα χαί-
ρειται.

In Orationem XXV.

Ο Ε Φ Η Ν.] Dixit oratione 1.

P. 136.

Εἰ σὺ πᾶσι πειράξῃς τυκτός.] Bellè sanè.
At in ea expingenda cæcitate vt exultat
Nonnus, vt triumphat.

Τυφλὸν ἐπὶ ἀσπίδι λειψιδίᾳ ἰδρακὸν ὄρει,
Ὅτις ἔλιν ἀσπίδος ἀφάριστο πρῶτον
Συμφερτὸν ἀμέλειαν ἔχει ἀχάριστον ὅτι πᾶσι,
Ἡ φύσις ἔκ' ἐτύπωσε, λιπιδίᾳ φάριστο δι' κύκλῳ
Οἰδαλέον ζῶον ἑμῶν γινώσκων ἔχει ὁμῶς λην.

Επύματο ... λόγος.] Επύματο. Nam cun-
luto oculos reformaret, orationem præ-
terea addidit.

Ἰνα σὺ τὴν κόσμον.] Res ipsa continetur P. 137.
Ioan. cap. 12. verſ. 47. Luc. 9. verſ. 46. Ve-
rūm Basilus potius respicit Ioan. ca. 3. verſ.
17. in quo extrema paulum deflexa ἵνα σε ὅτι
ὁ κόσμος δι' αὐτῶν.

Τίνα με λέγουσιν.] τὸ, μὲ quibusdam Bi-
blus prætermittitur.

Οὐκ ἔγνωκας με φίλιππε.] Consentit Bi-
bliorum textus Versio communis, *cognovisti*. Vnum nominans exteros complecti
potuit. Basil. de transfiguratione. Καὶ οὐκ
ἐγνώκατί με. quo tibi cine steterit versio
communis.

Τὰ ἀφ' ἑαυτοῦ.] Lubens substituerim
διδάσκαλος: quod ut faciam, impellit, quid
quid hic lego.

P. 138. Καθ' ἑαυτοῖς ἱψύβουλον.] *Secum musitabant*,
sive *luniceum in, usurrabant*. Zacharias in
Theocritum vocem hanc exaperit: παρὰ
τὸ ψῆν ἐν ταῖς βύραις ἡρώου τῆς ἀκοῆς, καὶ
λεητικῶς δὲ ἐ' ἑπὶ τῷ δένδρῳ.

Τοῖς πνεύμασιν ὁπιτάσῃ, καὶ τῇ θαλάττῃ.]
Biblia, τοῖς αἵμασι ὁπιτάσῃ, καὶ τῷ ὕδατι.
Verba sunt *παρακῶς* alia atque alia: *κρυῖως*
verò vna eademque.

Αἰτίη.] Ioan. cap. 4. ἡ γένη.

Εγνώστω.] Biblia, ἐμνήσθησιν.

Η καρδία αὐτοῦ πεπωρωμένη ὅτι τοῖς ἀρ-
τοῖς.] Hoc cene libratij erratum est: an Ba-
siliij *μημονικὸν ἀμάρτημα*, quod æstu dicen-
di excidit. Hic enim locus est à Marco cap-
tus, cap. 8. & Lucas nominatur. Platoni
quoque evenit, ut versum ex Euripide pro-
feret, qui erat Sophoclis. vide ad Gellium
lib. 13. cap. 17.

P. 139. Οὐκ εἰδώς, ἃ φησι.] Lucas, μὴ εἰδώς, ὃ λέγῃ.

Οὐ γὰρ οἶκός γε φθίγγεται.] Vide Chilia-
dis 2. centuriam 3.

P. 141. Βεβαιώσας δὲ ἑκατόσις τὸν λόγον.] Επαῖνον
appositè dixit. Laudaret enim Christum
Petrus, & αἶνος erat, quo ὁπιάτω. Petri lau-
dem Christus superstruit, id propriè est
ἑκαίμος. Quare ἑκαίμος, qui trepidant red-
dere verbo *allando*, minimè laudandi sunt.

Συνεξερῶντο.] Inice γ. & scribe, *συνε-
ξερῶντο*.

Ο ὕψος οἰκοδομίας φέρει πλὴν οὐρανῶν.] Me-
lius *οἰκοδομίας*, vel *κατ' οἰκοδομίας*.

Οὐ γὰρ μέλος, οὐ μέρος.] *Necque membrum*,
neque pars. μέροις appellatio ulterius hic por-
rigitur quā μέλοις. μέλος enim est partis in
artum conformatio certis figuris adstricta:
vnde in Odyss. ἀφ' αὐτῆς ταμείν, quod
Plauto *deartuare*. μέρος etiam partibus
congeneribus tribuitur: vnde Περὶ λεπτῶ-
μερὲς dicitur, & Lucretius lib. 1.

Nunc & Anaxagoræ feruntur Homæome-
riam,

Quam memorant Græci, nec nostra dicere
lingua.

Permittit patrj nobis sermonis egestas.

Obseruo Anaxagoram locis aliquot dice-

re μέρη, & μορία, pro μέλος & μέρος lib. de
resurrectione: Επειδὴ χειριστὸν ψυχῆς ἀπὸ τῆς
σώματος μερῶν, ἐ' μορίαν ἀφ' αὐτοῦ τῆς συν-
χῆς ἀφ' αὐτοῦ ζαῖν. Ibidem: Συμπλεκόμενον
τῆς, ἐ' ἀπὸ πλάτος ὁμοῦ πᾶσι τοῖς τέττε μέρεσι,
ἐ' μορίαις. Quibus prænotatis comperior,
ita quoque pridem philosophatum esse M.
Antonium imperatorem lib. 7. de sui co-
gnitione, vbi huius cogitationis aculeo
quenque ad officium excitulat: Μᾶλλον
δὲ σοὶ ἢ τέττε ἰότησις παρασκευάζεται ἰαὶ τῶν
ἐαυτὸν πολλάκις λέγῃς, ὅτι μέλος εἰμὶ τῷ ἐκ
τῆς λογικῆς οὐσίας. ἰαὶ δὲ ἀφ' αὐτοῦ τῶν ῥῶν
χρῆς μέρος εἶναι ἐαυτὸν λέγῃς, οὐ πᾶσι ἀπὸ καρδίας
φιλῶς τοῖς ἀνθρώποις. ut pote qui repartem
duntaxat autumes, non etiam membrum,
μέρος non μέλος: est enim præstantior mem-
bri cum membro societas, quàm partis
cum parte copulatio. Haut perpetuum ta-
men hoc discrimen, ne in Basilio quidem
ipso locis compluribus.

In Orationem XXVI.

ΤΟΙΣ ὄρεσι.] Fero, etsi duriusculum, P. 142.
quo solēs more suo potestillare videat-
tur. Post vbi de Moyse mollius ἐ' τοῖς ὄρεσι.

Ροπάλω.] Secutus Hesychium, ῥοπάλον
βακτηρία, ῥάβδος, veri *baculus*. Nec enim
claua gestamen est pastoris. Vide additum
καὶ ὅπλοις. Sed id generale, ut etiam ille ait:
armari classem: quamvis non diffitear, cau-
tius etiam quandoque pastores armari:

Παραπρὸς τὴν πυλῶν.] Vulgatæ versionī pa-
trocinantur. Hebræa exēplaria, & Latino-
rum pars melior: nam quæ *urgebar* præfe-
runt pro *urebar*, peccant. Etli verò *noctis
gelu* quenquā *uri* permirum videri potest,
tamen scripturam tuebor, ratione & histo-
ricorum atque poetarum autoritate. Id
primū ita evenit, quod extraneo frigore,
intercutes igniculi cogantur in penitiorē
carnem, qui si intro pulsī aliis adiuventur,
quos fortè reppererint, iterum erumpant in
priorem stationem, si incendunt, ut curem
quandoque ardore nimio depascantur, &
partes extimas pertrumpant. Verbo *καὶ
συμβεβηκός*. Quod si igniculi isti non re-
meent, intima nimio ardore depascuntur,
extimæ partes interius liuent, tabescunt,
defluunt. Lege super hac refacundum Ba-
siliū Magnum laudatione quadraginta
martyrum, vbi illi tartareo frigore torren-
tur. Ex quo euentu scribit Tacitus libro
19 *Ambusti multorum artum vi frigoris*: Car-
gggg iij

tius libro 7. *Multos exanimant rigor insoli-*
tus nivis, multorum adussit pedes. Pisidas:

Χιμῶρος ὤρεσσι τὰ δένδρα συστομέως

Ex tñs πυράχας τῷ χρούοι μαραινίται.

Morellus:

Bruma vigente arbuta stirpésque ocym

Penetrabili vsta frigore avescunt.

Andinus vates:

--- penetrabile frigus adurit.

Silius lib. 4.

Hostem miles habet fractum, ambustumque
minosiss

Cantibus. ---

Et Livius, vbi de Alpium consensu. Sta-
tius Thebaidos 7.

--- Tristisque rosaria pallens

Vsta notha ---

Ovidius 1. eleg. 5. Trist.

Glebaque canentis semper obusta gelu.

Valerius Flaccus Argonauticōn 1.

Escanis vrbas luna pruinis.

Lucanus lib. 3.

Vrbans montana nives. ---

Iacobum igitur vri gelu, quæ tandem in-
vidia est?

Οἰκίας ὀπιφαίλας.] Morellus: *Proprium*
splendorem. Ego se videndum, cui visionem,
similive modo. Siquidem ὀπιφαίλα idem
hic esse cum τῷ θία quæ subeunt, declarāt.

Μετὰ τῷ θία τῷ περὶ τῷ πειμαίνοντι
οὐκ ἐπαύσατο.] Hæc verba non alium le-
gunt sensum ab exposito, vt dicat Basiliius
Moysen, esto, desierit pecora spectare &
pascere, non tamen ideo pastoriciam de-
siisse. Quia videlicet retenta virga pasto-
rali rupem verberauerit, & elemento aquæ
imperauerit (atque ita conserui vox ὀμοθυ-
λος hic κτίσιν δούλων respicit) lata pauent
Israëlem. Sic igitur lacunculam expleuero
asteriscis à typographo signatam, ἐπιμαί-
νοντι Ισραήλ. Quod si legeretur, μετὰ τῷ θία
αὶ τῷ περὶ τῷ, esset dicere Moysen post
ignem conspectum (atque in igne Deum)
qui rubum oberrabat (id sit τὰ περὶ τῷ)
non tam altos cepisse spiritus, vt prorsus
pastoris munus reliquerit.

Στόμα λέοντος ἡγήτο περὶ τῷ.] Scribo,
Στόμα λέοντος ἡγήτο (scil. στόμα) περὶ τῷ.
Verto: *Leoni rectum onicula fauces angusta-*
bat. Firmo è subiectis: σοφία ποιμῶνος ἐκ
τῶν τῷ θεοῦ ὁδόντων τὸ ἡραπομείον αὐτῶν παύ-
σιν. Basilij sententia gemina est illi 1. lib. Reg.
c. 17. v. 35. Εξίστασε τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ εἰ
ἐπαύσατο ἐπ' ἑμὲ, ἐκράτησα τὸ φάρυγγος
αὐτοῦ. loquitur David. rectum nominandi
calu habes in Verrinis. Nec nulla est Leo-

nardi Lessij coniectura, cui sic scribendum
visum, Στόμα λέοντος ἡγήτο περὶ τῷ.

Συναφῆκε γὰρ αὐτῷ τὸν λίθον ἡ χάρις, καὶ
τὸ πνεῦμα τῷ βολῶ συνήρξατο.] Cui ne
paulum abs re omissior geminantem pro-
positionem non redderē. Etenim illustris
locus est à Philosophis & Theologis de
concurso Dei cum actionibus liberis. Eapro-
pter hæc repēdi. Nam simul ipse, simul gratia
lapidem eiecit, & iactum spiritus simul adiu-
uit. Adeo pertinaciter quod nobiscum ex-
orsa est vis illa coelestis, nobiscum perficit. P. 144

Εἰπὶ.] οἱ Septuaginta ἄπο. Leuissimum
id: sed à Grammaticis facit, ne quis hunc
Aoristum ἐξω τῷ ὄρον ableger.

Καὶ τὸ ἀρρωστῶν οὐκ ἰάσατο.] Et quod a-
B *grotum non sanasti.* Huius loci versio com-
munis fidem facit ex his Græcis se natam,
quæ Græca in nullis exemplaribus reperit,
nec in noua ista editione 770. licet eam
ad oram quorundam codicum sibi inuen-
tam Flaminius, testetur. Quare discant
prudentes, iniuria nonnullos versionem
scripturæ communē tantoperè infirmare.
Contra non autumē Basilium in tam lon-
ga citatione, tamque ad vnguem facta, hæc
voluisse prætermittere, quæ in omnibus
sunt exemplaribus mihi visis: Καὶ τὸ πλα-
νῶμενος οὐκ ἐπετίσταται. Sunt enim loco &
sententiæ accommodatissima.

Καὶ τὸ κελὺς ἔχει οὐκ ἐξοποιόσεται.] αἱ
C *septuaginta ἰσχυματοποιόσεται.* Si utrique re-
de habent, dicamus sententiis concordare:
nam ζωοποιεῖν hoc loco est *pecus male ha-*
bitum, & gracile recurrare, ac robustius reddere
(non enim est *vivere visa, sed valere*) quod
quid aliud est, quàm σωματοποιεῖν: potius
ante curam fuerit corporis umbra, quàm
verum, solidaque carne compactum cor-
pus, utpote cui ἰνὶς τε καὶ ὄρεα μουῶν ἐλθ-
φθῃ.

Τῷ πλατῶμενος πλαίλιον μερίζει.] Par-
tiri errorem seu errationem hoc loco est
pastorem cum *onicula errante errare, ipsum*
quoque & vagari quæritando. Notatum
D hoc alibi nobis loquendi genus.

Κάμνον.] Homini oui hoc epithetū est:
at Christus nemini homini delatato suc-
censet. Morbis animi vitiiisque nostris ira-
scitur.

Τίς γὰρ ἔχει.] Evangelia plenius: Τίς γὰρ
ἔξ ὑμῶν ἀνθρώπος.

Τοῖς ὤμοις ὀπιφαίτω.] Ego: *Humeros*
inscendas. Alter: *Humeros subeat.* Subis pa-
stor ipse, qui baiulat, seu gestator, non ouis.
Æneas Anchisæ Æneidos 2.

Ergo age care pater cervici imponere nostra, A
Ipse subito hameris. ---

Si Latinitas tulisset, diceretur, Humeros
adeat, vel iueat.

Τίθων.] Euangelia, ἑπτάθων.

Συγγελάται.] Euangel. συγγελά.

Λέγων.] Euangelia apponunt αὐτοῖς:

P. 145. Παράλυτον πολυετὴς δεσμωτικόν.] Corpore
intelligit miserē iacentis ad probaticam pi-
scinam per annos sex & triginta. Nam cū
omne corpus animæ sit carcer, ergastulum
σῆμα, ut in Cratylō Plato loquitur. tuin
eximē, quod arumnis est graue. Gallus
eleg. 1.

Solue precor miseram salē de corpore vitam: B

Mors est iam requies, uiuere pæna mihi.

Τὸν ἐκ γαστρὸς ἀδύματον.] In Nonni para-
phrasi capite nono, de eodem legitur ἀδύ-
ματον. τὸ ἐκ non tam hic locum signifi-
cat quàm tempus hoc sensu: Ex quo cæcus
in ventre matris esse, oculo caruit. Nam si locū
significares, diceret cæcum à natiuitate,
quod quidem verissimum est; minuit ta-
men cæcitatē vitium, & miraculi splendo-
rem. Eratiam ante animationem sinus illo
oculo defectior, ὃν φύσις οὐκ ἐτόπωσεν, ut
loquitur Nonnus. Adde Basilium ita sen-
tire videri, quippe mox subiicit: Μετὰ γασ-
τρὸς βλεῖται ἰδιδάξαι.

In Orationem XXVII.

P. 147. ΧΡΙΣΤΟΥ σφεαγῖδα φρονούης.] Le-
nius erit φρονούης. Baptismi caracte-
rem cape. In quod Sacramentum peccari
à ludorum spectatōribus prodiderunt etiā
D. Cyprianus & Tertullianus libris de
spectaculis, apud quos per multa paria cum
Basilij dictis inuenire poterit, qui eos com-
ponit.

Τί γὰρ ἐπὶ πρόν ἔστι.] Pro ἄλλο. Idem fa-
ctum hic identidem Plato in Gorgia: Επι-
πον τὸ ἡδὺ τῷ ἀγαθῷ. Item à Latinnis alter pro
aliis. Maro Pharmaceutria:

Aliter ab undecimo iam tum me ceperat annus.
Quandoque versæ vices, ἄλλος pro ἑπρος.
Theocritus Thalyssus:

--- τὰχ' ἄπρος ἄλλων ὄνασι.

quod & Scholiastes animaduertit. Et La-
tinis alius pro alter. Æneid. 6.

--- Alius Latio iam portus Achilles.

Μοιχὸς τις.] Diabolus: quod coniugi-
bus subseffor, & in seffor.

Βεβαυτίεαι δὲ ὁδὸν τῷ θήλειος.] In simili P. 148.
similiter loquuntur Hebræi Gen. 31. versio
com. Quia iuxta consuetudinem feminarum
accidit mihi. Hebraicè est: Quia via fæmi-
narum mihi. יְהִי-וְעַן דָּרַךְ יָד.

Τὰ ὅσα τοῖς ἀνάντων ὁμασιν αἰαδὼς θεα-
τρί.] Titianus pag. 285. Καὶ τοῖς ὅπως δὲ
μοι χεῖρ' ἔστι τῆς σκηνῆς σοφιστεύονταί αἰθυζα-
τίες ὑμῶν, καὶ οἱ παῖδες θεωροῦσι χαλὰ παρ'
ὑμῶν τὰ ἀκροατήρια. Lactantius lib. 1. c. 20.
Nam præter verborum licentiam, quibus obsti-
nitas omnis effunditur: exiunt enim vesti-
bus populo flagitante meretrices: qua tunc mi-
norum funguntur officio, & in conspectu popu-
li usque ad satietatem impudicorum luminum
cum pudendis motibus detinentur. Isidorus
lib. 18. Originum ca. 42. ob eam causam
Theatrum, & Prostibulum, & Lupanar docet
vocatū. Iure igitur meritissimo lege x. de
adulteriis scriptum Papiniano: Mulier....
quæ operas suas scena locauit, adulterij accusa-
ri, damnarique Senatus consuleo potest. Ovi-
dus hoc spectasse opprobrat Augusto
Tristium libro 2.

Luminibusque tuis, totus quibus vitæ
Orbis

Spectasti scienæ turpis adulteria.

Al. Scenica vidisti latius adulteria.

C Grauius id infectantur Tertullianus, &
Cyprianus, Demosthenes, Cicero, Lami-
pridius, Herodianus, cuius reliquus est
aliquis pudoris sensus, idem faciat. Non
Romana Resp. histrioines ideo tribu mo-
uit, & militia arcuit? Vide D. Augusti-
num de Ciuitate lib. 2. cap. 13. Hinc obse-
ni, & obsecenitatis orta vox: quod ob sce-
nam talia fieri, spectari, dici sueta. Innuit
Lactantius. Nisi si mauis à cæno, quod à
Græco κοινὸν dicitur.

Βεβλήθη.] Sinon atticissat, scribendum
βεβλήθη, aut βεβλήθη.

Πρὸς ἕψος μετακλίσεις τὴν κόρην.] Vide-
tur illud esse, quod scribit Arnobius libro
secundo. Et ad ultimum clunibus, & coxen-
dicibus subleuatis lumborum crispitudine flu-
tuaret.

Φίλτρων τοξώοντα.] Morellus. Amoribus
iaculantur παθητικῶς. ita Græca depostu-
lant.

Προκόψ' τὸ παιδίον πρὸς τὸν ἑπαινον.
Supplementum sufficiam ex Isaia cap. 31
Προκόψ' τὸ παιδίον πρὸς τὸν πρεσβύτην,
ἄπρος πρὸς τὸν ἑπαινον.

Πιστὴν μετα' ἀπίστην.] Biblia, πιστὴ μετα' ἀ-
πίστην.

Κεχλησμένον.] καὶ κεχλησμένον.

P. 155. Πρόορον.] Corrige, *πρόορον*.
 Οὐ δυνατὸν γὰρ ἀξίας ὁμοῦ, ἔ βασιλείας,
 ἰσθῆναι.] Si *ἀξία meritum* diceret, Basilio,
 Theologiae Veritati inimicam statueres
 sententiam.

Τῷ πιστωσάντων.] Scriptura τῷ πιστωσάντων.
 P. 156. Εξουθενώσθ.] Versio Bibliorum, *Despicias*.

In Orationem XXIX.

P. 157 ΜΕΧΡΙ τῷ ὁράτῃ.] Explo, *ἀνθρώπου*.

Τεκταιάμενος.] Corrige, *τεκταιάμενος*.
 Φαιᾶ.] Menda mera; scribo, *φοιᾶ*.

P. 158. Κοσμίσαθα.] γρ. *κομίσαθα*.

Ἀμαρτωλὸν ἰλίσ μετῴκουῖτα.] *Peccatoris facti penitentis me miseret*. Sallustius in fragmentis: *Lepidus penitens consiliy*.

Ἰδετε γὰρ ὅτι ὁρᾶς.] Scriptura, *μάγειν ἀπ' ἑμοῦ*. Ante βλέπειτο posuit Basilius pro alterutro istorum.

Νόμος γὰρ οὐκ οἶδε γνώμη μετῴκουῖτα τὸ πλημμέλημα, κρίνῃ δὲ μόνον τὸ φαινόμενον ἐγκλημα καπορθωμάτων πλῆθος πωγλαβῶν οὐκ αἰδύμενος.] *Nec enim nouit lex peccatum ex aequitate expendere, sed de eo solum, quod criminofum apparet, iudicat: priorum recte factorum, etsi permulta sint, nulla tangitur reuerentia. Quid hoc loco sit γνώμη nemo antiquat ex libris Lexicis. Suidas semiple ne, nec ad rem nostram. Adi verò Aristotelem libro 6. Ethicorum pag. 115. & vera Philosophia animum tuum explebit: H δὲ χαλουμένη γνώμη ἢ τῷ ὁπείκου ὅτι κρίσις ὁρῆ. Gnome, quam vocant, est iudicium rectum ex aequo & bono. Hæc virtus Summo, strictō ve iuri seu ἀκριβοδίκησιν opponitur, & Aequitas dici potest. Εὐγνώμων, qui tale ius dicitur ex aequo & bono. Ciceroni ad Atticum libro 6. Remissior: Ego si me non improbissem Dolabella inactauisset, dubitarem fortasse utrum Remissior essem, an Summo iure agerem. Volenti plura copia est Budæi prioribus in Pandectas Annotationibus, & Chiliadrum: *Summum ius summa iniuria*. Mens ergo Basilio est legem, qua legem quouis benefacto malefactum præponderare (ideo patricij generis nonnulli, ac regij sanguinis iuuenes clamitant apud Liuium libro 2. *Leges rem surdum, inexorabilem, salubriorem inopi, quam potenti*.) Christum verò iudicem ἐγνώμιστα facile peccatis veniam habere. Sed hoc postremum in Basilij codice desideratur, sicut & pauca*

A de D. Mathæi conuersione. Par vsus Oratione de Abel: *Μὴ εἰς νεκρὸς ἀλλ' εἰς τὸν γινώμην ἐλευθέρως. Manes vel in mortuis liber ex aequo & bono*. Oratione tertia in Dauid, cum ipse se irritantes in eadem Saülis frengisset, ait Basilius: *Πόσας ἐκάλυψεν δεξιὰς τοῦ φόνου ὁρμώσας μία φιλαθήρως γνῶμη. Quos dexteræ in eadem tuentes una humanior sententia retardauit?*

Ἦκουσι.] Deest ὁ Ματθαῖος, vel ὁ πλά- P. 159.
 ρης, aut etiam plura.

Τῷ Ἰησοῦ βοῶντι.] Non est id Euangelis expressum: verum tamen: Puto enim CHRISTVM voce, gestu, ore, potentia, humanitate sua id clamasse.

Εἶπω τόπον ἀπλάστως τὸ οἰκουμένης.] Scribendum τὴν οἰκουμένην. Quæ non verito quasi legam ἀπαπώσας sed quod per ἀπλάστως intelligat placidissimam animi fruentis requietem, quod dicimus *Grandrepos & contentement*.

Ἀναδυσάμενη πρόπαλον.] Repono *αἰαπῆξα*. P. 160.
 μένης vel ἀπαδ' ἑξάμενης.

In Orationem XXX.

C ΗΓΗΣΑΤΟ.] Melius ἡγήσαντο. P. 161.
 Χειροσέμεθα.] Scribe *χειροσέμεθα*.
 Εγκλημάτων.] *Εγκλημάτων recte*.

In Orationem XXXI.

ΜΑΚΑΡΙΟΙ οἱ λέγοντες εἰς ὅτι ἀ- P. 164.
 κούονται.] Ad similem locum reperio Iobi capite 19. versiculo 11.

Τὸ ὅτι οἱ ἤκουσεν, ἢ ἐμαχέσασθε.

Auris audiens beatificabat me.

Item Ecclesiastici cap. 25. ver. 12. Μαχέ-
 εως, ὃς ἐξῴρε φρόνησιν, ἔ ὁ διηρούμενος εἰς τὰ ὅτι τῷ ἀκούοντι. Hunc ego locum Basilij dicentis memorie puto obuersatum esse.

Ταῖς τῆς ψυχῆς ἀλυσίας ἀγαθῶν δογμάτων σαρκεύοντες.] Coniecto Ouidium apud Græcum quem scriptorem paria legisse, unde hæc effinxerit,

Et patet in laudes area magna tuas. Item:

Et patet in curas area lata meas.

Λεωφόρον.] γρ. *λεωφόρον*, ampliore vocali.

Ποσὶ κακοισμέτοις ὁδοιποροῦντες τὸ πλά-
 γος.] *Pedibus puluerantibus maris iter confici-
 entes. Quod quidam velit pedibus siccu,*
frustra est: hoc temporis articulo mihi
pedes à gelu siccissimi sunt, & pulueris ne

rantillum habent. Res hæc scribitur Exod. c. 15. v. 19. Οἱ δὲ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐπορεύθησαν ἀφ' ἧρας εἰς μέσση τῆς θαλάσσης. Solo probè de-
siccato, quàm fuit in procluii ut pedes pul-
veratemi? Quare pro miraculo non imme-
rito ducit Philo τῷ ἀγαπέντος, & αἰαξη-
ραθίντος μέροις αἰφνίδιοι θαλάσσιοι, προσέβη,
ὅς siccatu spatij extemporalem inundationem.
Eam vocem leges apud Gellium.

Οἱ ἐξαγαγόντες σε.] Exodi 32. οἱ πῖτες αἰ-
εῖδασαν σε.

Κατὰ ἕκτος γέγονεν ἡ ψυχὴ.] Scriptura, ψυ-
χὴ ὑμῶν παροργισεν ἐν τῷ αἵματι.

Συνείαξε τῇ ἐσθῇ τῇ ὑποδημάτων ἡ χρεία.]
Verteret Gellius: Recensabatur. Libenter
idem æquipondium appenderem, nisi de
licatulos, & labeones metuerem. Historia
hæc consignata est Deuter. 29. Οὐκ ἐπα-
λαιώθη τὰ ἱμάτια ὑμῶν, & τὰ ὑποδήματα
ὑμῶν οὐ κατετίβη ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν. Rescri-
bendum supra, συνείαξε.

Αὐτίμεροι.] γρ. Αὐθήμεροι, ut αὐθαρόν.

Νόμοις ἴσατο.] γρ. νόμος, lex fluuij, con-
suetudo, siue consuetus fluxus stetit.

Διδόν ἀρχηοί.] Si scribatur ἡ δὲ Ver-
sioni vulgatæ studebitur, & elegantia.

Μασσαίων βιβλίων ἐμπαροῖς.] Chrysosto-
mus D. Paulum ad Hebræos explicans:
Ἐπὶ λη πόλεμος, αἰὲν πάντας [παροφύτας]
κατέκοψα [repono κατέκοψα]. Eustathius
in Iliada ψ. Τὸ μὲν τοι κατὰ κόπην ἔπι σφα-
γῆς οἱ μετ' Ὀμηρον πῆλ' αὖτις οἶον, κα-
τέκοψαν εἰ πολέμῳ.] ἐπεσφάθησαν αἱ βί-
βλοι, ἐπεὶ πάλιν αἰδοὶ θαυμαστῶ ἐρίπνευσιν,
ὥστε αὐτὰς ἐκθέαξ, τῷ Εὐδελ λέγω, & ἀπὸ
ἀψφαίων σωτεθῆναι ἐποίησι. Scribo Latinè:
Bellum abortum est, omnes Prophetæ suffulsi,
occisi sunt, libri exusti sunt: alteri viro admi-
rabili Deus inspiravit, ut eos exponeret, Esd-
tam dico, atque è reliquijs ut iterum compone-
rentur, fecis. Καλὴ δὲ ξυνομις θθ. Basilij &
Chrysostomi.

P. 166. Τί ποιήσω μὲν.] D. Ioannes capite vnde-
cimo: τί ποιήσω μὲν.

Νεκρὸς ἐξωεργεῖτο.] Forte ἐξωεργεῖτο.
Gesticbat. Helychius ὡεργεῖτο, ὁ κρημέριον.
Scribe anteriore loco ὡεργεῖτο. o minore, ita
literarum series inibi turbata est, origina-
tione aliud postulante. Eustathius enim in
Iliada τ. ducit ἐξ ὁρίων ὡεργεῖτο, ut ex μῆνι
μῆνι, ex γένει γένει. Hæc coniectura so-
lum adsciscit literam ν. Quod si legas, Νε-
κρὸς ἐξωεργεῖτο τῷ α. τ. ἡ. Exululabat? Nec
male cohæreant mortuum rediuium, ex-
clamare deuictum infernum, & calumnia-
tores medicū in crimen vocare. Item ἐξ-
ωεργεῖτο capi posset pro contentissimo clamo-

re, qualis leonum est: vide Apollonij Scho-
liasten. Pro eodem posset ἐξωεργεῖτο scribi:
nam nisi tale aliquod statuas verbum, vnde
ὡεργεῖτο, ὡεργεῖτο.

Τοιαῦτα σημεία.] Ioannes capite 11. πολ-
λά σημ. Item Basilij pag. 404.

Τὸν πάλαι ἀφ' ἐσθῆτος ἡ θανάτου ἀ-
χλὺσαντα.] Videntur hic deesse non-
nulla Prophetarum testimonia, quibus
Christum sponte mortem adiisse compro-
betur, quibuscumque testimonium S. Ioannis
capite secundo subscribatur.

Παραδοθήσεται αἰς χεῖρας πρεσβυτέρων, &
γραμματέων, & ἀποκρινοσιν αὐτόν.] Matth.

20. Παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι, & γραμ-
ματέσι, & ἀποκρινοσιν αὐτοῖς θανάτου.

Ἰδοὺ ὡς ἀγνόν. Scriptura, ἐγὼ ὡς ἀ.

Τὴν αἰὲν κρημένον ἑπὶ βουλίῳ. Menda hæc. P. 167.
Scribe αἰὲν κρημένον.

Μὴ κρατεῖν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ αἵματος.] Vide num
scribendum, τὰ αἵματι. αἵματι.

Ἰδοὺ.] γρ. ἰδοὺ μεν.

P. 168.

Εὐαγγέλιον.] Item & οἱ Septuaginta. Biblia
regia voce pari, ἐμπαροῖ. Idem observare
est oratione in illud: Ego sum pastor bonius.

Τὴν αἰὲν τῷ πάθῳ καθαρίζον ὡεργεῖτο.]

1. Petri, cap. 2. λίθοι αἱμαίνον vertit Interpres
Prestiosum, nec pretium huic versioni facit
Valla, qui eam immerito culpat. Ego con-
tra licebor. Glossarium vetus: Prestiosum,
πολυτελές, πολυτίμητον, βαρίτημον, τίμητον, ἀπὸ
αἱμάτων non par est: non id quod ἐν τιμῇ in
pretio.

Πρὸς ὃν ἐξελύθηται.] Ea leatio firmat le-
ctionem vulgatam, & D. Pauli. Græca ta-
men vulgata, & οἱ Septuaginta, αὐτὸν κα-
ταργήσαντο.

Ἠδυνάτο τῷ τοῦ θραβλῦσαι πολλοῦ.] D. Mat. P. 169.
th. expressius, τῷ τοῦ μύρου, & habet sig-
num rationis γάρ.

Ακολουθήτω.] γρ. penultima per u. Idem
vitium in μαθηταί.

In Orationem XXXII.

ΜΕΛΑΝ τὸ χέλιμα.] Ita vocat infan-
tam scripturam, hæreticorū iudicio
obelisco fodiendam, aut atro fœdendam.

Τὸν παθὸν χαλεπώτεροι.] Hoc illi substi-
tuit, τῷ πάθῳ. Nam cum omnia pluratio
numero subiiciantur, quid mage verò con-
sentaneum, quàm Basilium plures dinu-
merasse morbos & cum scripsisset τῷ πα-
θῳ, adscripsisse ἐκείνα αἰδεσθέντα. Verum si
cui aliter sedet, non tanti est, ut pugnem.

Δελφία

Εδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα χαλερότητας.] Hæc verba citantur à D. Paulo c. 11. ep. ad Rom. Καθὼς γάρχαπτοι, Εδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα χαλερότητας. vbi scriptum, ὁ Παυλε: quis hæc protulit Prophetarum, Basili: Ego verò nescio: nisi quod cap. 6. Isaia scriptum est: Οπ χαλερότης μου, verbo, *punctus sum*. Patres Græci sequuntur. Si quæ sequuntur, quærentur, sunt apud Isaiam prædicto loco.

P. 171. Παῖτα τὰ ἱμά, σα' ὄβιν.] Adde, Καὶ τὰ σα' ἱμά. Ea in portiuncula robur inest permixtum.

Αμαρτωλοὺς ὠσαυ.] Adscribo, ὡν πρῶτος ἔμμι ἐγώ, ductu uilius vocis ἐχρησάμην.

Σωτήρ.] De Christo pertinaciter red-do *Saluator*, nunquam *Servator*. Solide, fusè, αἰωνοπρότης in anterioribus scriptis docui Christo, & Christianis iniuriam facere, qui Christum σωτήρα vocat *seruatorem*. Possit autem *sospiator*, ut ibi doceo, ut Arnobius lib. 1. contra Gentes, aliique nobis fuere præmonstratores.

Τὸν συζευόν.] D. Paulus ad Romanos cap. 9. τὴ ἀδελφόν, quæ eodem numero habenda. Philo Iudæus libro de Caritate: Απογορεύει τοῖνυν ἀδελφὸς δαμάζειν, ἀδελφὸν ἰστομάζειν οὐ μόνον ἐκ τῆς αἰτίας φιλίας, ἀλλὰ καὶ ὅς αὐτὸς, ἢ ὁμόφυλος ἦ. *Vetat igitur Moyses fratri fœnerari, fratrem appellans, non eum solum, qui ex eisdem parentibus sit progenitus, sed & qui cinis aut contribulis fuerit.*

Παύτας ἐλκύουσ.] Consentiant exemplaria quædam Testamenti: quædam habent, πάντα genere neutro.

P. 173. Αλώπει.] De Herode. Et Latinis ad omnem fraudem proiecti dicuntur *vulpiones*.

Θαύματα.] Lucæ 13. cap. ἰάσεις, quæ non suapte vi eadem sunt voces, ex usu & menteloquentium non differunt.

Βλέποντες.] Qui *videbant*: tunc scilicet cum in viuis essent Prophetæ, Christum venturum *videbant*.

Γνωρίζ.] *Notificat*. Autor carminis de pulice:

Carmina Medea, vel quid medicamina vires Contulerint: res est notificata satis.

Sed de istius poematij autore nemo me prober. Addam Ovidium 1. eleg. lib. 1. de Ponto:

Atque modum culpa notificare mea.

Προπητίας λαβύ.] *προπητίας*, quod in casum, ruinam, prolapsionem pronom est: *προπητία* ipsa *prolapsio*. Basilius dicit ultro tormentis caput obiectare, & morti esse

A *prolapsionis* ansam dare diabolo, qua ille arrepta præcipitantem hominem de constantia fidei denciat.

Μάστιγα μὴ ἀπαυθῶς τοῦς θεόν.] Id esset P. 174. *ad Deum abiecti*, nullo sentu. Scribo *ποθυῶσαι τοῦς θεόν*, *A Deo optare*. Vox ἀπαυθῶσαι, quam usurpat D. Chrysostomus homilia de Pharisæo, & Publicano, minus mihi visa conuenire.

Ἀνίκητος.] *Inuictus*, qui non est victus. *Inuincibilis*, qui vinci non potest, solique Deo conuenit, & Deo tribuit Basilius, siue diuino auxilio. Nisi succurrisset, *inexpugnabile*, *insuperabile*: dixissem *inuincibile*, quia Terentius scripsit: *vestram illam facilem, vincibilem, optumam*. Supra tamen *Inuictum* reddidi. quod ita decuit. Tanti est *τιλὸν ἐχρησίας* obseruare.

Ἡτῶν γάρ.] Morellus vidit hac retenta voce sententiam claudicare, nifus est erigere supposito *κρητῶν*, quod exponit *satius & melius*. Ego vnus syllabæ tribuine sententiam fulcio. *ἡτῶν γάρ*, *inferiorum*. Aptissimè ad Basilij dictionem expendat, cui lubido. Nam hæc nonnulla ex infirmitatis conscientia profecta; diffidētia index est animi nihil, aut admodum parum sibi sumentis.

Παραμύσει.] *Hortetur*. Alibi conueniat. Christus orans patrem, non hortatur suos ad ardua subeunda, sed modum subeundi docet, orationem scilicet, hoc ipsius monitum, ipsius doctrina.

Μάστιγι ἐφραγμένοι.] Non flagellati duntaxat martyres; omnibus pœnis excarnificati sunt. *μάστιγι* hoc loco, *omnia pœnarum genera* complectitur. Marc. 5. cap. ἰδοὺ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ μάστιγι σου. Loquitur Christus mulieri, quæ pertinaci sanguinis profuuiio corporis & patrimonij labem fecerat. Dæmones ipsi *μάστιγα* vocant, quicquid in infernorum ergastulis cruciabilitatum est, vel interprete Firmiano lib. 1. de falsa relig. c. 8. *Quid ergo superest, nisi ut sua confessione verberis. veri Dei, ac pœna subiaceas sempiterna*. Nam in alio responso ita dixit:

Δαίμονες, οἱ ποιεῖτε τὰ ἐπὶ τῷ θένον, καὶ ἐπὶ πόντον. Ἀχάματοι δαίμονες ὑπαὶ μάστιγι θεοῦ.

Dæmonia in terris quacunque vagantur & undis,

Indefessi, acriter feruntur verbere Diuūm. Et pro θεολάτῃ *εὐμοφοῦ*, ut Eurip. loquitur, posuit Hom. Il. 10. ἀλλὰ διὸς μάστιγι κακῇ ἰδάμηναι Ἀχαιοί. Plura super hoc mihi dicta sunt ad orat. de Noëmo.

Επὶ γὰρ τὸν ἐξ Ἀδάμ καὶ ἀνθρώπων δυνάστηας ὁ ἀδὸς ἐκκόμπτει.] τὸ ἐξ hoc loco tem-
hhhh

poris præteriti nota est. Fusius. Iam olim ab Adamo infernus dominabatur: dominatū infregit Christus. hinc martyrib. expedita ad martyriū via & alacritas: at infringere labor arduus: hinc Christo sudor, angustia, luctamen. Hac animo præcepta sententia sic verti: *Adhuc enim iam inde ab Adamo occupato in homines dominatu magnificē se iactabat mors.* Iuxta illud D. Pauli 1. ad Cor. c. 15. *ubi est mors victoria tua?*

Κομπή[ν.] Etiam non est exercere, sed *inaniter iactare*: vnde αἰθαλοκομπία.

Στῆναι.] γρ. ἀσπῆναι, biuocali.

Πῶς καὶ χιλίοις ἀδελφοῖς.] Apost. 1. ad Cor. c. 15. πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς, & interpretes consulti. Videtur erratum.

Οὐκ ἐπὶ τῇ νύκτι.] Eodem accedit D. Chrysost. & Oecumenius in c. 15. 1. ad Cor.

Υπνος ὁ θάνατος.] Basilij contubernalis D. Chryl. de adoratione crucis, οὐδὲ ὁ θάνατος θάνατος, ἀλλ' ὕπνος, ὃ ἐξήγησεν. Idē longe facundius in cœmeterium: tu consule. Alia mente profani scriptores *mortem* appellant *somnum*: alia, qui melioribus sacris initiati, patres, & sancti: illi ob extinctas facultatum, partiumque functiones in morte, quas in quiete semisepultas experiebantur. Hi etiam ob spem resurrectionis solidam, minimeque dubitabilem. Quare *Mors* illis *somnus*, sed *ferreus*, sed *aternalis* & *aternalis*, *sopor*, sed *perpetuus*. Sic Latini: sic Græci. Ut principis poëtæ χάλκειον ὕπνον transmittam, à quo idem Nonnus mutuatus est: *Moschus* epicedio Bionis vocat:

- μάλα μακρὸν ἀτέρμονα νύχτειον ὕπνον.

Orpheus hymno de morte:

Τὸν μακρὸν ζωῶσι φέρων αἰώνιον ὕπνον.

Ecce adsciticiis istis nominibus mortem potius esse *mortem*, quàm *somnum* voluerunt. Eadem de causa ---- *con sanguineus lethi sopor* ---- dicitur: Immo *sopor* frater *mortis*, ut pulchrè elucidat Athenagoras lib. de resurrectione mortuorum. At S. patres *mortem* potius *somnum* esse voluerunt, quod ut à somno ad vitam, atque opera reuocamur: ita futurum olim (atque utinam futurum nobis) ut à somno mortis vita æterna defruamur. Singularis indicatur, & à D. Basilio ratio, quia à Christi indigna morte vel ipso mortis articulo licet sanctis mortem, somnumque temporarium æterna mutare beatitate: ante Christi mortem longa exilia & molestissima deportatio fuisse subeunda.

In Orationem XXXV.

ΦΙΛΟΝΙΚΕΙΑ Σ τοῖς πόσι.] Quid hoc verbi? an victoriae sunt amantissimi? cuius? an ex contentionis desiderio elaudantur? absit. Rescribo, φιλοπόας, nec pluribus opus.

Πόθεν ἡμῖν ἐν ἱερῷ αἱ τοὶ ποσὶ τοῖς.] Alludit historiam à D. Matthæo relatum ca. 14. à Ioan. cap. 16. à Luca cap. 9.

Περὶ τὸ Σίναϊον θεοβαλεῖ ὄρος.] Hyperbole: nam si ita fuisset, non iam Moyses in nube, sed in igne, & flamma, quippe in eo erat ille monte, quē flamma circumdabat.

Εξαγαγέτω.] Genesios textus, βλασησάτω. P. 176.

Ανέμωι προφίμωι φορέω.] Inde nomen Zephyro quasi ζωνφόρω, & Boreæ ζῶντ' ὁ βορέας. P. 177.

Μίτρωι χῆρες τίμωσαι.] Quam ex his verbis commodius extundere potui correctionē, fuit hæc: μετῶν, siue μετρούμενων χῆρες τίμωσαι. Eorum enim, qui selementem admetiuntur, manus necessariae sūt ad panis confectionem. At nisi occupes id anteriore loco ponere, non videtur post æris cœlique subsidia collocandum. Leonardo Lessio limati iudicij viro coniectura est.

Λήρωι χῆρες τίμωσαι. *stellatum radij tremuli.* lecutus sum.

Ιχθύσατο.] γρ. ἰχθύσαντο numero multitudinis.

Πεπηρωμένη.] Rectius Marci 6. πεπωρωμένη.

Εἰδδωτο.] γρ. εἰδδωτο.

Ἰκεπτικῶς.] Horum vnum rescribi potest ἰκεπτικῶς, vel ἰκελευπτικῶς *suppliciter*: οἰκεπτικῶς *seruiler*: primum tamen optimum lectu.

In Orationem XXXIV.

ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΙ Σ καθυλημένος θεός.] Quam scriptionem offendi, etsi vitiosam; repræsentavi: arioletur qui volet. Ego sic corrigo: Επιφανείας, ἢ θυνλαῖς. Liquec, ante dixit ideo admisisse sacrificia Deum, quo homines ad sui cognitionem perduceret. Admissem quod viro docto videbatur καθυλημένος, si sui visionibus Deus mulceretur, & non alios potius se conspecto mulceret.

Διὰ βραδυτήτα.] Fuit antè βραχύτητα, P. 180. correxi.

Δι' ὧν.] Emendo, δι' ὧν, vel δι' οὗ.

Ἰσηκ.] γρ. αἰσηκ per a.

Ανάμεινον.] Scribendum, ἀναμύνον.

Λογίσας δὲ.] Appende τὰ ἔργα τῆς Χειρὸς. A
Ea scilicet mira, quæ perpetrabat. Nam
articuli πλάσινα ἡδ' ἔτι habent, ut loquitur
Chalcondylas.

Πλάσινα μαθητῶν ποιεῖται.] Mea Biblio-
rum exemplaria: πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν.

In Orationem XXXV.

P. 180. [ΑΤΡΟΣ ἀφαρμάκωντος.] Quod non
solum pharmaca δηλητήρια, a Christo
Basilius remoueat, verum & ἀκετόδυνα,
vides ex eo, οὐ βοτάνας παρεχέων, & ideo
vocem Græcam retinui. φάρμακον propriè
pro salubri medicamento capi docet origo
παρὰ τὸ φέρειν ἄμα ἄκος, quod medelam se-
cum affertat. Post quia medicinx specie ve-
nenum celari cepit, φάρμακον pro veneno
vsurpatum est. Testis locuples Homerus.

P. 181. Η τῷ φωτὸς παροδοσι πηγή. . . . πλάθειν
καὶ Νεύων.] Hæc loquendi forma magis
congruat ἰχθυόματι ποιητικῷ. Porro quid poë-
ta secuti tali verborum compositione va-
tantur, lege apud Plutarch. lib. de Home-
rica poësi, vbi hæc inter alia, πολλάκις γὰρ
οὐ πρὸς τὸν λόγον, ἀλλὰ πρὸς τὸ σηματοδοτεῖν
ποιεῖται τὴν ἀπαίτησιν, sepe enim non verbis,
sed significatis respondet structura. Possit au-
tem Basil. videri sic ea extulisse ad illius
exemplum in Odyf.

Ηλθε δ' ὅτι ψυχὴ Θεοῦ Τηρεσίαο
Σκῆπτρον ἔχον. Tale & illud Apoll. lib. 2.

--- ὅτι δὲ σῶμα Θερμάδοντος
Κόλπῳ ἐν ὠδῶντι θεμισκύρον ἐπ' ἄκρῳ
Μύρεται εὐρέως ἀφειμένους ἡπείροιο.

Agnoscit Scholiastes: Επισκευάσθαι δ' ἄ-
ξιοι, ὅτι ἡ πᾶν σῶμα Θερμάδοντος, ἐπὶ ὧν γε-
ματοχρῶ ἀρσινικῶ τῷ ἀφειμένῳ, δηλῶς ὅτι
ταυτὸν ὅτι, σῶμα Θερμάδοντος & Θερμάδων. Si-
militer idem est Χειρὸς πηγή, & Χειρὸς, cui
subiicitur πλάθειν καὶ Νεύων. Ac ne lectio-
nem hanc loco moueas, facit alter D. Ba-
silij locus oratione de B. Virgine: τὸ συναι-
δῶν τῆς πατρικῆς δόξης ἀπαύρασμα χαλκονο-
σαι τῷ ἀληθινῷ ἀειλαμφθῆναι, & πρῶτον
φωτῇ. Quæ omnia studiosius annotavi,
quod textus verborum Ioann. c. 14. v. 26.
non satis secum coherere indicetur Era-
smo; idemque dixit de v. 26. cap. 15. Sed
iure, ne iure talia censeat, pensi nihil habet.

P. 182. Ψυχὴν ἔχουσαν.] Putavi inserendū ἕως ἰχ-
θῶς.] γρ. ὅλως.

Διχμοσιῶν θεὸς ἀπορίφειαι τῷ τύφῳ δα-
λώουσαν.] Pulcherrimè ac sanctissimè D.
Ioannes Chrysost. homilia de Phariseo &
Publicano hoc illustrat: Ἰνα δὲ μάλιστα ὅσοι

ὄντι ἀγαθοὶ μηδὲν μέγα φείεσθαι αὐτῶν φαίναται, καὶ
λυσιόχοι μὴ δύο ποιήσιν τῷ λόγῳ ὅτι τὸ γὰρ
ἐλθόντας, καὶ ἀρματα ζυγίστας. τὸν μὲν διχμο-
σιῶν, καὶ ὑποφασίας. τὸν δὲ ἑτερον ἀμαρτίας,
καὶ ταπεινοφροσύνης, καὶ ὅτι τὸ ζυγὸς τῆς ἀμαρ-
τίας παραλαμβάνει τὸν διχμοσιῶν, καὶ παρὰ τὴν
οἰκίαν δυνάμει, ἀλλὰ παρὰ τὴν ἰσχύον τὸ συζῆναι
ταπεινοφροσύνης. καὶ κείνους πάλιν ἡττώμεν, οὐ
παρὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς διχμοσιῶς, ἀλλὰ παρὰ
τὸ βαρὺς τῆς ὑποφασίας, καὶ τὸν ὄγκον. Paribus
deinde prosequitur, & legisse immane
quantum iuuerit.

Δύο αἰδρες.] Luc. 18. Ἀνθρώποι δύο. Quæ
duo denique vltu non differunt. αἰρ enim iux-
ta hominem significat. Eustat. in Odyf. ὅτι
καὶ αἰρ τῶν πέμπων σηματοδοτεῖται, ὅτι ἀπλῶς ἀν-
θρώπος δῆλον, καὶ ἐκ τῆς ἰσχύος αἰδρῶν, ὅτι ἐκ τῆς
αἰδραποδιστῶν & τῆς αἰδραποδῶν, & τῆς αἰδραπο-
δῶν ἐν αὐτοῖς γὰρ τῶν αἰδρῶν ὀνόματι πᾶς ἀν-
θρώπος δηλοῦσθαι δυνάσκειται. Quare Muretus
vir eruditus frustra est censens apud Ho-
rat. homicidam, Hectorem non exprimerò
Homericum αἰδραποδῶν. Audiat eundem
in Iliad. ἴ. Αἰδραποδῶν γὰρ ὁ ἀπλῶς ἀνθρώ-
πος αἰδρῶν, εἴτε πῶς ἢ ὁ περὶ, εἴτε ἀκμῆος,
εἴτε καὶ γυνή. Athenagoras apologia, Chri-
stianorum innocentiam sic tuctur: οἱ πᾶς
ἀμβλασθεῖσιν ἡμετέρας αἰδραποδῶν, & λό-
γον ὑφείκῃ τῇ ἡμετέρας πρὸς θεῶν φωνῇ
ποιῶν αἰδραποδῶν λόγον: vbi αἰδραποδῶν est
hominem perimere, nec amplius Chrysost.
in ea Apostoli ad Hebræos: Εκουσίως γὰρ
ἡμεῖς ἀμαρτανόνηται, ita statuit, ὁμοίως αἰδρα-
ποδῶν λέγειν, ὅ, τε παιδῶν ἀνελών, ὅ, τε ἀν-
δρα. Atque ut ad primam vocem redea-
mus, Ionæ tertio: οἱ αἰδρες, καὶ τὰ κτήνη.
Versio communis adæquatè: Homines &
iumenta. Quare cum apud Luc. dicuntur
duo homines adscendisse in templum, dici-
tur quod in Græco δύο ἄνθρωποι, &c. Quod
à Basilio allegatur: nec enim illi consilium
fuit sexum discriminare, ut per facile in-
telligitur.

Ζυγοσπῆ τῷ λόγῳ διχμοὶ μεγαλόφρονα, καὶ
ἀμαρτανόνηται μεγαλόφρονα.] Erit hoc in exa-
mine æquior, quisquis meminerit ab ortu
natum inter hæc voces dissidium. Eusta-
thius ταπεινὸν vult quasi ταπεινόν, quod pe-
dibus substernitur, unde & πάπης quasi πά-
της. De μέγας author etymologicus ita sta-
tuit: Γίνεται παρὰ τὸ μὴ ἀπαρρηνηκῶς & τῷ
μέγας τῆς ὄν, ὅ μὴ αἰεὶ ἐν τῇ γῇ ὦν, ἀλλ' ὑψί-
στει αὐτῆς, καὶ εἰς ὑψὺς ὑπερῶν ὀρέων.

Τελωνίαν μετὰ ἐξουσίαν πλεονεξίας.] Quid
ergo M. Tullius publicanos homines hanc-
sissimos, & ornatisissimos appellat pro lego
Manilia. Quid pro Plancio eos in hono-

re clamat? cur adiciit? *flos enim equitum* A non caret emphasi. *Exod. cap. 3.*
Romanorum ornamentum civitatis, firmamen-
tum reipublica publicanorum ordine cōtinetur.
 Cur illud in Verrem iacit libro 3. *Certe huic*
homini spes nulla salutis esset, si publicani, hoc
est, si equites Romani iudicarent. Cicero ne
 pro causa stetit securus veritatis, reclamet,
 quis audiat. Verè Tullius, & Basilus vero
 verius locutus est. *Quid ita? Deducant be-*
ne nata culpa. Olim publicani homines per-
 honesti: postmodo degeneres multis no-
 minibus sunt infamati.

P. 111. Τάχα που ἐπὶ τῷ νεφελεῖ.] Basilus
 nō temere id homini superbissimo tribuit:
 nam superbi terræ matris, & humilitatis
 suæ obiti, cœlum, quia gradu nequeunt,
 menterangunt. Quam in sententiam ele-
 gantissimè sunt illa à Riano concinnata:
 Ος δὲ καὶ ἐνορῶσι θεὸς δ' ἐπὶ ὄλβον ὀπάει,
 καὶ πολυκοιρανίῳ, ἐπιλήθεται θυγατέρα γαῖαν
 Πρὸς τὴν ὅστις ἔβη, θυγατρὶ δὲ οἱ εἰσι τοκῆες.
 Ἀλλ' ἵψορπλιν, ἔα μαρτυρήσιν νόοιο
 Ἰσαδὶ ἑρμεῖ, κεφαλῇ δ' ὑπὲρ αἰχάνας ἵχθ.
 Καὶ τῷ ἰὼν ὀλίγος, μάλιστα δ' ὠππηχὺν Ἀθήνην.
 Lusinus par impar:

Prospera cui dederit, cui opes Deus insuper,
atque

Imperium in multos, facile obliuiscitur ille C
Se pedibus calcare solum, obliuiscitur ortus
Mortalis de stirpe, sui primordia, fastu
Atque animi se errore lani componit, & aliè
Supra cervices tollit caput: infimus esto,
Pallada formosam sibi destinat, atque
procuratur.

Tale superborum ingenium describitur
 ab Isaia cap. 14. verl. 13. 14.

Πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου.] Luca 18. πάν-
 τα ὅσα κτήματι.

Οὐδὲ αὖτε βλέπει τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τόλμα.]
 Lucas cap. 18. οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς
 εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπάσαι.

P. 124. Μᾶλλον ἢ ὁ φαεινός.] Hæc plena lo-
 cutio, quæ ut in Luca cap. 18. defectior,
 ita venustior: διδιδυμοῦδος ἢ ὁ κείνος. Sic i.
 ad Cor. cap 14. Ἀλλ' εἰ ὁ κλησίου θέλω πέν-
 τι λόγους ἂν τῷ τοῦ μεν λαλῶσαι, ἵνα καὶ
 ἄλλοις κατηχησῶ ἡμυῖοις λόγους εἰς γλώσσῃ.
 Et verbum vetus est:

Θέλω τὸς χαλαρῶν ἢ φρεσὶν πίθοι.

Οὐ κύνειν εἰς γλῶ.] Paucis in teriectis:
 Κύνειν τῷ φρονέματι μᾶλλον, ἢ τῷ σώματι: er-
 go etiam κύνειν τῷ σώματι, siue εἰς γλῶ.
 ergo in illis inducenda negatio, aut aliquid
 tale deesse pronunciandum, quale loco al-
 tero subiungitur.

Τίς μιν.] D. Basilus præterit ἰγώ, quod

Καὶ φαεινός.] γλ. ἔ. γλῶ.

Εἶδον τὸ Σατανᾶ.] D. Luc. cap. 10. εἰδῶμαι.
 Βράδην.] Corrigo πῆδον.

In Orationem XXXVI.

M H Δ Ε παλιναί δυναμίδι.] Nec P. 126,
tendi quisam. Terentio, Gellio, Apu-
 leio ad hoc interpretamentum facem præ-
 lucentibus. quid trepidem sequi?

Παρόντας λοχῶν.] Melius παρόντας, qui
 ad se adiuverint.

Ἀλλαχόθ' ὁρῶν.] Si quid hic desit, quod
 volunt; non est magnoperè necessarium.

Τὸ τῆς πίστεως ἀφ' οὗ ῥαγήσει.] Synago-
 gam Iudæorum intelligo.

Εκ πορευομένων αὐτῷ.] Biblia ἐκ πορευομένων P. 127:
 αὐτῷ. contra Bal. ὅχλοι πολλοί. Biblia
 ὅχλος πολλῶν.

Τῷ κοινῷ λυπηρῶ.] Hominem reip. tacitè
 adsimulat ea voce κοινῷ. τὸ κοινόν, Cicero
 li. 1. in Verr. *Commune* vocat: *Pro qua store*
verò quomodo esse commune Milyadum vexa-
rit. Post etiam δῆμον ἀφ' οὗ κατὰ φύσιν, ob natura-
 lem copulationem appellat. Cicero 1. de
 leg. vbi de natura loquitur, ei sensus tan-
 quam satellites attribuit, ac nuncios.

Βίον ἀβίωτον.] Vitam minimè vitalem. Li-
 bro de amicit. Tull. *Principio cui potest esse*
vita vitalis, ut ait Ennius, qui non in amici
mutua benevolentia conquiescat. Græcè sic
 βίος ἀβίωτος.

Χῆρες συντυφλούμεναι.] Seneca de for-
 tuna in Hippolyto: --- *spargitque manu.*
Manera cecā--- Lucanus lib. 3.

Cecā tela manu, sed non tamen irrita mittit.
 Alibi dixit Plautus: *Manus oculos, qua*
nil, nisi quod videns, credunt.

Οὐκ ἥπιος λαμῶσι.] Ne pote venustius,
 adde numeros, & carmen erit. *Compone*
hæc ex epigrammatis:

Εἴαρος ἐνλάμειν θελξιν τοῖο χέρι. ---

Εστὶν ἀφίπης ὁ βίος.] Vitam cæcitate
 damnatam contrectationem quandam ef-
 ficere definit: quippe quod emortuis cæteris
 sensib. restet, ipse taclus in quo sola vita resi-
 dere videatur. Pene idem Lucretius lib. 2.

Nam cum cæcigeni, solis qui lumina nunquā
Adpexere, tamen cognoscant omnia tactu
Ex ineunte auro. ---

Ὁφθαλμός σου φωτιστός.] Luc. cap. 11.
 & Matth. ἀπλοῦς.

In Orationem XXXVII.

P. 189.

ΜΕΘΗΝ ἀγνοίας ἡδύσκαλον.] Cor-
rexī ἀγνοίας illud secutus: *vinum ger-*
minans uirgines. Et quod illis pene ταυτο-
λογίη, Basiliius: *μητις σιφροσύνης*. Cūm
hæc ita indicassem, comperi in Augustano
codice (hæc enim oratio Augustæ
quoque Vindelicorum seorsim ab alia excusa
fuit) ἀγνοίας expressim.

P. 190.

Προηγῆσαν ἑαυτῶν.] *προεπηῆσαν* post-
tuli, quod fuisset matrem ad cædem filij
accessisse victimam, & prope utrumque
vno ictu cælum. At si dicatur ipsa rabiem
percuissoris à filij capite in se auertere, quā-
do ipsa se *προπήσιν*, ingenio Basilij erit
congruentius, quasi vulnus ipsa occupet,
non facere, sed ferre.

Φθάσει τὸ θανάτῳ τὸ πνέματος τιμὴ ἀπὸ τῶν
ξίφοις ἀπὸ λείαν.] Parum fuerit hæc trans-
ferri ex Hercule furente :

Panfaetus infans igneo vulnere patris

Perit ante vulnū: spiritum raris timor.
Quæ sequuntur longo tractu hausta sunt
ex Augustano codice.

Πειροφράδην πολλὰ σιδήρῳ.] Deleui de
meo exemplari *πειροφράδην*, quæ vox apud
Metaphrasten actiue interpretata est. Sal-
lust. in Fragmentis alibi *ferro septos* scripsit.

Πολλοὶ πολέμους πολε-
μῶσαντες *pulsis hostibus domissis*, vel Augu-
stanum sequere, in quo est *πολέμοις πολε-*
μῶσαντες.

Τροπαὶ τοῖς τῆς ἀρχῆς ἱμῶς ὅροις.] Pro.
τροπαὶ τοῖς *scribo τροπῶις*, & verto: *Meta-*
biles regni mei fines. Mutantur regni fines,
cūm rex deuictus, aut quo alio modo cogitur
intra certos præscriptosque fines reg-
nare, vt Antiochus intra Taurum regnare
iussus est à Romanis apud Ciceronem,
Plutarchum, Historicos. Hoc loco ne fines
imperij Herodiani mutarentur, nec essent
τροπαὶ miles effecit. Hæc auctori videtur
esse mens. Raræ laudis acumē Augustanus
codex præfert: τὸ τὴ τροπαίαν τοῖς τῆς ἱμῶς
ἀρχῆς ὅροις *περιβάλλει τῶν*. *Regni mei fi-*
nes trophaeorum muro circummunivisti. An
sententiæ quoque satis id congruit?

Λαλῶν ἑμμαιῶς.] Metaphrastes legisse
videtur λαλῶν inepto.

Οἰκοῦν μοι *περιφύει* τὸ χαλόν.] Hanc
lectionem illi præfero, quæ in M. S. οἰκοῦν
ἐπ' ἑμῶν.

Γεγυῖσθαι.] Geminandum v. Causam
alibi damus.

Α *Επὶ τῆς γυναικός.] Vulua ita meruit appel-*
lari, quod in ea potius γυναικὸς (siue γυναι-
ται, genitur, vt prisca Græci ac Latini locu-
ti sunt) quàm dum nascitur: nam dum fœ-
eus in vulua, aut esse incipit, aut est: dum
extra, esse potius cognoscitur.

Φαειῶτος αὐτῆ.] Augustani additamentum
est φαειῶτος.

Λαλῶν γαργαλῶν ἀπεχέσθω τὸ ξίφος.] P. 191.

Aut hæc diuellenda. *ἀνδρῶν ἀπεχέσθω*, aut
Augustani lectio recipienda: *τῶν ἀνδρῶν γα-*
ργαλῶν φέδω, τῶν ἀνδρῶν γαργαλῶται α. τ. ξ.
Sed iterari τὸ ἀνδρῶν parūm placet: Meta-
phrastes videtur legisse tantum: *ἀνδρῶν γα-*
ργαλῶται: à senibus, inquit, *abstineat ensis*.

Τοῖς ἡβέσων ἡδὴ μινδὶνα ἐπαγάρηται κλέδων.]
Contrarium fuit olim Atheniensium de-
cretum. Strabo lib. 13. *Ἐκφραστὶς Μιτυ-*
ληναίοις ἡβέδων ἐπαγάρηται. Hæc cene
gens humanitatis eruditrix?

Διοργυμῶν.] Corrigo: *διοργυμῶν*, aut
διγυμῶν quod Metaphrastes legisse vide-
tur: vertit enim: *Etiam matres cūm infanti-*
būs adactas transfigite.

Τὰ γυναικῶν ἀσπλάγχα ἀσπλάγχα.] P. 192.

Eo dictū modo, quo Latini dicunt anitrā
aut viscera dolore confici. Primū aduertenti
hunc locum occurrebat *ἀσπλάγχα*,
at lectionem primā mutari nihil est neces-
se, licet Metaphrastes vertat: *dislacerentur*.

Λύπη.] Metaphrastes cūm vertat *rabies*,
λύπη videtur legisse: quod prætulerim.

Πρὸ τῆ παιδὸς ἱμὲ κλέδων ἐπιδέξω.]

Hæc oratione non tam veri species appa-
ret, quàm ipsa veritas. Potuit enim hoc
accidisse, quod in triumphū proscriptio-
ne refert Appianus libro 4. *civilium*:
Επὶ τὸν ἀδελφὸν συλλαμβανόντων τὸν στρα-
τῶν ἀγνοία τῆ καὶ αὐτὸς ἄμα ἐκείνῳ τὸν γα-
ργαλῶν, Εμὲ, ἴφην, κτείναντες τὸν τῆν. *aliter*
cūm fratre comprehenso accurreres, ignarus se
quoque cūm illo priore loco scriptum, Me, in-
quis, ante hunc perimite.

Εἰ ἱμῶι τοίνυν ἐκείναις ἐλέησαι.] Hæc
erant in Augustano codice, sed alieno lo-
co. Copula inuitante extrema huius pe-
riodi esse volui.

Κλαυθροισμῶ.] mallet *κλαυθροισμῶ*.

Εσφιδόντων ὁποῖα λίθον.] Augustanus:
ἐσφιδόντων. Ab eadem immanitate sunt illa
Metamorphos. 4. non dispari hypotyposi:

Deque sinu matris videntem, & parua
Learchum

Brachia tendentem rapit, & bis terque per
auras

Mores rotas funde (ἐσφιδόντων) rigidoque in-
fantis saxo

Disfensit ora ferox. —

Seneca de Hercule furente:

Dextera precantem rapuit, & circa furens

Bis terrotatum misit. —

Plutarchus in Marcello meminit: αἰδρὸν
ἀπορρίψαντων, καὶ ἀποφειδοντιδύων, Archi-
medis machinis.

P. 193. Μέλη σωίλει.] Vt Theseus Hippolyti
apud Tragicos.

Ὅποια κλάδους ἐβλάστησας.] Similia sunt
illa poetæ magni, ὅσος Ἀρης, & φοῖνιξ ἰόν
ἔρνος αἰσχροῦς, palma recens adfurgentis
quasi sobolem Nauficam dicentis.

Σωματωθιῶσαι.] Mirum est vocem tam
nihili in utroque retentam codice. Seca,
& scribe, τῶς τοῦ σωματωθιῶσαι, ad se re-
corporandum, ex Tertulliano lib. de resur-
rectione, & alibi.

Εὐφραϊστο.] Augustanus addit λαμτροῖς,
mallem λαμτροῖς.

Ἀελαῖν.] Posui ex Augustano codice:
ut efficacius: etsi nec in meo, id est, nec
Metaphrastis.

Οὐκ ἂν οὐκ αὖ ἐβούλετο γένειν ἐπὶ ἀπο-
θιῶναι κακῶς ἀπάλαισι.] Hoc ad Herodis fi-
lium potissimum pertinet, quem ut in
communi strage infantium iacere Augu-
stus audit: *Melius est*, ait, *Herodis porcum*
esse quam filium. Macrob. lib. 2. c. 4. Sat.

Αἰγυπιοὶ ἀσθεῖας ἀκρόπολιν.] Eustat. in
Iliad. φ. Διοῦσιος χαλκοῦ τοῦ ἐμπαγῶς ἐμ-
φορουμένου οἷον κυλίκων ἐρέτας ἔφη, ὡς ἰσχυρὸν
ὁ γράψας τὸ μητρόπολιν τῶν κακῶν ὁ οἶνος.
Bion quoque dixit: φιλαργυεῖαι κακίας μη-
τρόπολιν. Iterum Basilus dixit θεοσεβείας
ἀκρόπολιν, item ἀθανασίας, & ὑπερφανίας
νοσημάτων ἀκρόπολιν. Damascenus de trans-
figuratione, πασῶν δὲ τῶν ἀρετῶν κολοφῶν, καὶ
ἀκρόπολιν, ἢ ἀγάπη κατέστηκεν.

In Orationem XXXVIII.

P. 194. ΣΩΤΗΡΟΣ παρουσίας.] παρῶναι & πα-
ρῶναι παρὸν τὸν θεόν, ὃν τὸ γὰρ significat advenire.

Προδιαμαρτυρόμενοι.] Scriptura τῶν μαρ-
τυρόμενοι.

Ἀναβαῖς εἰς ὕψος.] Hæc verba legimus
apud D. Paul. c. 4. ad Ephes. verum in
prophetia Davidis, quam Basilus testem
excitat Psal. 67. scribitur, αἰὲς οὐκ ἀνα-
βαῖς. οἱ 70. αἰάβα.

Πνεῦμα ἐπ' ἐμέ.] Isaias c. 61. intexit, ἰά-
σασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν, ne-
que causa est ut absit. Addit etiā πν. κυρίου.

Τυφλοῖς αἰάβει.] Coniecto inter-
pretem Latine in obscuriorem translatio-
nem aduolutum vocis nopia. Vertit: clau-

A *sis apertionem*. An cæcorū clausos oculos
intelligit, qui deinde aperiuntur: an id non
reddidit, quod putamus, sed aliquid con-
iunctum, quod in Bibliis hodie quatimus.

Ἰδὺ Γαβριήλ.] Daniel. 9. Ἐἰδὺ δ' αὐτῶν
Γαβριήλ. αὐτῶν, quia viri formam ceperat.
Tertullianus quoque aduersus Iudæos
hunc Danielis locū fundamento præstruit.

Σωίπει.] γρ. ἰσωίπει.

Ἠλθον συμβιβάζσαι σοὶ σούεον.] οἱ Sep-
tuaginta & cula olim Basilex exemplaria
συμβιβάζσαι σοὶ σούεον, non malè, sed ποιητι-
κάτερον, ἢ ὁμηρικάτερον. Antuerpiana editio
regia, neque σοι, neque σι. neutrum tamen
culpari potest.

Ἐδδομήκωτα, Ἐδδομάδες συντεπλιάσθαι.]
Daniel tam in vulgata editione quam τῶν
septuaginta συντεπλίμωτα. D. Paulus utrū-
que copulauit ad Rom. c. 9. v. 28. λέγει γὰρ
συντεπλῶν, ἢ συντίμωτα ἐν διχασμῶν, ὅτι λέ-
γει συντεπλίμωτοι ποιήσθαι κύριος ὅτι τῆς γῆς.

Σφραγίσαι ἀμαρτίαν.] κατ' ἐξοχὴν exerci-
tam in Christum immanitatem notat.
Daniel laxior, ἀμαρτίας ἀπαλῆσαι, nec malè.

Ἀδικίας] Scriptura αἰομίας. Bona fide hic
inserui, καὶ τῷ ἐξιλῆσαι δαμῶν ἀδικίας, partim
bibliorū secutus auctoritatem, partim D.

C Basilij, qui non multò post ita citat plenè.
Καὶ ὅτι ἐπὶ σοὶ, ἢ οἱ κοδομήσται.] Sic ha-
bent οἱ LXX. aliter Antuerpiana editio.

Πλατῶνα, καὶ πλείους.] Proletariæ edi-
tiones πῆχος. duntaxat cæteris circumci-
sis. Fortè scribi possit πᾶσι πῆχος.

Ἐκκλινησόνται οἱ κακοί.] Idem ὁ Septuagin-
ta. Antuerpiana ἐν τῷ χειρῶν τῶν κακῶν.

Καταπαύσθαι θυσιὰς, καὶ θυσιὰς εἰς πλε-
νίου ἀφαισμοῦ, καὶ εἰς συντεπλίαν, καὶ
συντεπλίαν πᾶσι ἀφαισμοῖς.] In nullis Bibliis
hæc mihi reperta. Flaminio viro doctissi-
mo in quibusdam M. S. hæc animaduersa,

D erantque in prima editione Græca Basilij
vncinis comprehensa. Legit etiam Tertul-
lianus libro aduersus Iudæos, etsi aliter in-
terpretata.

Πρὸς κύριον τὸν θεόν.] Scriptura, γινώσκον-
τες τὸν θεόν, non malè: κύριος enim & θεός synony-
ma. Epiphan. li. 2. contra hæres. p. 210.
in Noëtianos inuectus hæc reciprocatur:
Εἰ γὰρ μὴ θεός, οὐκ κύριος, ἐπεὶ δὲ κύριος,
καὶ θεός. Quæ duo pariter quoque velut in
æqui pondio librat D. Chrysostomus ora-
tione de S. Phoca, ἐ M. S. Δείκνυμι σοὶ πᾶ-
ν τὸ Μωσῆα λέγοντα, Ἀκουε Ἰσραὴλ, Κύριος ὁ
θεός σου, ὡς ἔστι, πῶς ἔστι, εἰ δύο εἰσὶ τὰ ὀνόματα, τὸ
μὲν ἐλάττω, τὸ δὲ μείζονος οὐσίας, οὐ γὰρ δὴ ἡ
ὕψις μείζον ἐστὶν αὐτῆς, καὶ ἐλάττω, ἀλλ' ἴση καὶ συν-
ημμήνη. Latinis aperiam: *Ostendo tibi Moysen*

dicentem, Audi Israël, Dominus Deus tuus, Dominus unus est. Quomodo unus, si duo sunt nomina, unum minoris essentia, alterum maioris? Nec enim essentia seipsa maior, aut minor est, sed aequalis, ac secum congruens. Basilii noster Oratione in Moysen citans eundem ex Deuteronomio locum. *Εἰα μὴ οὐκ, ἢ περὶ τοῦ ἐπονομαζέσθαι τοῦ θεοῦ διαλέγεσθαι, ἢ περὶ πλασιαζέσθαι τὸ φωνικόν, ἵνα τὰς ἑπονομασίας μαρτυρήσῃ.* Nec dissimilia tradit Philo Iudæus, quo libro disputat: *Τίς ὁ θεὸς ὁρατός, ὁ ἀκίνητος, ὁ ἀμετακίνητος, ὁ ἀμετακίνητος.* Latine pari forma *Dominus* pro *Deo*. Testis est Tranquillus Augustum Ierico vetuisse *Dominum* appellari se, causam hanc explicat Tertullianus Apologetico contra Gentes: *Augustus imperij formator, ne Dominum quidem dici se volebat: & hoc enim Dei est cognomen.* Ibidem plura. Dio & Διοδώρου nomen repudiasse nos docet libr. 55. *Καὶ Διοδώρου πὶ τὸν οὐκ ἄνθρωπος, ἀλλ' ὅπως ἀπὸ τοῦ θεοῦ ὀνομασθεὶς, ὅς ὅπως ἀπὸ τοῦ θεοῦ τὴν πύξιν ἐλάττωσεν, αὐτὸν τὸν θεοῦ ὀνομασθέντα, ἀλλὰ καὶ πάντων ἀφ' οὗ φυλακῆς αὐτοῦ ἐποιήσατο.* Additamentum habet: *Κύριος μὲν γὰρ παρὰ τὸ κύριος, ὁ δὲ βίβλος ὅστις ἐκείνη κατ' ἐναπότητα ἀδελφείας, καὶ ἀδελφῶν.* *Η περὶ δὲ αἵματος τῶν ὁρίων.* Scriptura, αὐτὸν γὰρ τὸ αἷμα τῶν ὁρίων.

Ητομώσαμην. Ita quoque οἱ LXX. In Antuerpiana ἰσοδόσαμην. Vide Flaminium.

Τῆς. Exple ἀφ' ἧς, hoc est, tempore pacti, siue testamenti:

Συνταλίσω ἐπὶ τὸν οἶκον τῷ Ισραὴλ. Jeremia capite 1. versiculo 32. *ἀφ' ἧς ὁμοῦ τῷ οἴκῳ Ισραὴλ.* Item Septuaginta, & prope continenter Basilii ipse.

Καὶ ἐπὶ καρδίαι αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτοῖς. Basilio convenit cum vulgata versione Septuaginta & Antuerpiana, ἐπὶ καρδίαι. Prouerbiorum cap. 7. de Dei mandatis: *Επιγράψω δὲ ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς καρδίας σου.* Ita habent Biblia regia, Basileensis, editio τῶν Septuaginta. Non dubia coniectura est legendum esse ἐπὶ πλαχῶς: vel ἐπὶ τῆς πλαχῆς. nam versio communis: *Scribe illam in tabulis cordis tui*, eo ducit, vox Hebræa *nih* tabulas significat. Deinde Patres, qui ad hunc locum videri possunt alluisse, *πλαχῆς* seu *tabulas* loquuntur. Diuus Macarius homilia 15. *Οὐκ ὀφείλουσιν οὐδὲ εἰς τὰς γραφαὶς μόνον τὰς ἀφ' ἧς μέλατος μαρμαρίας πληροφοροῦσθαι, ἀλλὰ & εἰς πλαχῆς τῆς καρδίας ἢ χάρις τῷ θεῷ ἐκτελέσθαι τοὺς νόμους τῷ πνεύματι, & τῷ ἐπουρανίῳ μυστηρίῳ.* Vide & Diuum Augustinum libro primo Confessionum, capite decimosexto.

Εν τῷ ῥήματί σου. Sed prætermittit Biblia.

Εν τῇ σαρκὶ αὐτῇ. Vocem ultimam Biblia non habent.

Πτωχοῖς. Versio communis, *Manfucis*, coherenter: nec enim mendicabulorum est tumere, iurgari, ampullari.

Εβδομάδες ζε. Corrige δὲ Danielis capite nono 86. Vitiata quoque sunt Biblia, quæ Basileæ impressa habent 8a. Voluisse autem Basilium idem scribere, quod Daniel capite nono scripserat, docemur loco infero: colligens enim hos numeros, *εβδομάδες ζ, καὶ εβδομάδες ζε.* infert: *Εξήκοντα ἐνεία καὶ εβδομάδες ἑπτὰ καὶ ἑξήκοντα, Sexaginta novem hebdomades annorum cum dixisset Angelus: ergo scribendum est 86. nam ζ & 8ε. septem & sexaginta quinque complectentur hebdomadas septuaginta duas: quo quid absurdius?*

Επὶ τῷ δούλῳ. Biblia & οἱ Septuaginta ἐπὶ τοῖς δούλοις. Versio communis: *Deprecabilis esto super servos tuos.*

Επιγρίψω. Scribo ἐπιγρίψω.

Ὅς οὐ μὴ χαλαρήσῃ. Appositè admodum illud præstruxit, καὶ τὰς ἀφ' ἧς αὐτῷ φωναί: sunt enim C H R I S T I. prædictiones veracissimæ: mendax & impostoria dæmonis illa apud Diodorum: *Κραῖστος ἄλλω διαβαίει μαγάλῃ ἀρχῇ χαλαρήσας.* Cic. L. *Græsus Halyn penetrans, magnam perverset opam vim.*

Τέτοι πινάκιας οἱ ταῦτα τῷ περὶ χρίσματος. Videtur locus abruptus, nec satis cum antecedenti coherere.

Εσφασμέναι πινες βασιλικὸν οἶκον. Nec vanitates: nam *cornu* potestatis est index; quare reges *cornu* vangebantur; supra id vidimus. Ex eo apud Græcos *κεράς* & *κορύνη* à cornu petis annuantibus translata sunt ad potentiam designandam. Legetiam è sacro Codice Danielis capite nono. Et *purpurea cornu*, cum quibus bos albus olim natus Albino Clodio tum primùm in lucem edito, imperatoriam dignitatem portendisse persuasum fuit.

Τῷ χαλουμδῶ Γολγοθᾶ. Præscribe ἐν.

Τὸ κρασίον τῷ Ἀδάμ ἐκείνῳ ἐρεθίσται. Eadem est Epiphaniij libro 1. contra hæreses sententia: *Εν βίβλοις ἐρήχσθαι τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν τῷ Γολγοθᾶ ἰσχυροῦσθαι, οὐκ ἄλλῃ πῶς, ἀλλ' ἢ εἰς τὸ τῷ Ἀδάμ σῶμα. ἐξελεῖν γὰρ ἐκ τῆς παρεδίδου καὶ χαρπικῆς κατὰ τὴν αὐτῇ πολλῇ τῷ χερί, καὶ ἀφ' ἧς πολλὰ καὶ ἡμέραν διελεῖν ὑπερὸν ἡλγε, καὶ ἐν τῷ τούτῳ Ἱεροσολύμοι δὲ φημι τὸ χεῖρ σπινθιδωκῆς, & ἐκείνῳ ἐπὶ τῷ τῷ τῷ Γολγοθᾶ, ὅθεν ἐκείνῳ τὸ ἐκτείνουσι ὁ τῷ τῷ ἰσχυρῷ, Κραίου ἐκτείνουσι τῷ τῷ.*

Τὸ πῦρ τῆς χαλκομένης Αἰλίας, ὃ ἀποδ-
 ρυσσεν Αἴλιος Τίτος ἐν αὐτῇ τῇ πόλει μετὰ τὴν
 καταστροφὴν τῆς οἰκοδομηθείσης ἱερᾶς.] Con-
 stat Hierusalem ampliata, ac refectam
Aeliam appellari coepisse ab *Ælio Adriano*,
 ex hoc D. Basilij loco, ex Chrysostomi
 hom. 2. contra Iudæos, ex Xiphilino in
 Adriano: Ες δὲ τὰ Ἱεροσόλυμα πόλιν αὐτῇ
 αὐτῇ τῆς καταστροφῆς οἰκιστὴς, ἢ καὶ Αἰ-
 λίας Καπιτωλίας ὀνόμασι, quæ prope
 verbatim mutuatus est Zonaras tomo 2.
 Item ex Orosio id notabile est libro
 7. capite 13. de Adriano: *Præcepit ne cui*
Iudeo introeundi Hierosolymam esset licen-
tia, Christianis tantum civitate permissa, quæ
ipse in optimum statum ruinorum exstrukcione
reparavit, & Aeliam vocari de pronomine suo
præcepit. Alexander Monachus de Inven-
 tione S. Crucis testatur ab *Ælio Adriano*
 inuentam vnicam Christianorum Eccle-
 siam totis Hierosolymis evastatis, eiusque
 iussu incenso vndique studio, ad opus Iu-
 dæis conuolantibus urbem esse instauratā:
 sed inquit Alexander: εἰλέωντι κηρύττειν
 τὴν πόλιν ὅλῳ παρεκτός τῆς ἱερᾶς, iussit
 urbem integrè ædificari, excepto templo:
 ita τὸ παρεκτός interpretor, vt Matthæi c.
 5. v. 32. At non perinde certum, quid illud
 sibi velit Αἴλιος Τίτος? Coniicere est scri-
 bendum Αἴλιος ὁ Τίτω, sed non æquè
 firmare. Onuphrius de Adriano scri-
 bit. Ante imperium appellabatur: P.
ÆLIUS. T. F. T. N. HADRIANVS.
 Sed neque Spartianus, neque Dio suffra-
 gantur. In veteribus nummis, & inscrip-
 tionibus Pius his prænominibus sæpius in-
 signitur. T. *ÆLIUS. HADRIANVS,*
ANTONINVS. AVG. PIVS. Antonin-
 um tamen non intelligit Basilius, neque
 cæteri scriptores Hierosolymæ restaurato-
 rem: licet ex ea ipsius appellatione iterum
 conicio, eam quoque fuisse imperatori
 Adriano. Nam Antoninus Adriani bene-
 ficio, & adoptione nomen induit *Ælij* &
Titī: quare etsi taceant Historici, suspicio
 est Adrianum fuisse vocatum Titum *Æ-*
lium Adrianum.

Σὺν τῇ ἡγουμένῳ τῶν ἱερομένων.] Scribo
 τῇ ἱερομένῳ, pro ἱερομένη. Qualia præ-
 sentia non pauca futuris verri.

Καὶ ἐκκοπήσονται ἐν κατακλυσμῷ.] Hoc
 elegantissimè dictum, ac siquid aliud.
 Apud Liuium, *Volscorum res accisæ* legi-
 mus in tertio. Supra κατακόπῃν repo-
 suimus ex Eustathio. Diuinè autem bel-
 lum internecinum, & cladem ingentem
 vocat *Diluvium*. Item diuinus Poëta:

Diluvio ex illo tor vasta per aquora vasti.

Ex eodē fonte est illud Interpretis Isa. 28.

Flagellum inundans pro contrariis ferocibus,
 pro rerum aduersarum procella & tempe-
 state, quam loquitur Propheta. Moneo,
 ne quis ad flagelli lenitudinem referat.
 Qui igitur scribunt ὡς ἐν κατακλυσμῷ, sunt
 ὡς λεπτολόγοι.

Δυναμὸς πολλῶν.] Corrige ἐ Bibliis, Ρ. α. ο. ο.
 δυναμὸν πολλῶν.

Καὶ ἡ ἐκ ὠβελίας, καὶ χαλκῆς βασιλεία ἐν
 ὀχυρώμασι, ἢ βραχίονος τῆς κατακλυσθήσου-
 ται.] Longè aliter apud Septuaginta, & in
 editione Regia: Καὶ ἡ ἐκ ὠβελίας, ἢ χαλ-
 κῆς βασιλείας ἐν ὀλιθήμασι, ἢ τῇ βραχίονος
 ἢ κατακλυσθήσονται. Danielis
 cap. 11.

Καρπὸς τῶν δικαίων.] Πсалмо 57. τῷ Δαυίδ.

Προσπύθεις ἐν τῷ κηρύγματι.] Respicit
 caput vndecimum de Actis Apostolo-
 rum.

Εἰκόνα Αὐγούστου ἐν τῇ Ἱερουσαλὴμ.] Ita
 hæc de loco pronuncio, videri mihi non-
 nulla desiderari, quæ sic coniectura ten-
 tem explere: Τελωτήσαντος Τιβερίου Ἀγ-
 ρυβάδης τὴν ἀρχὴν ὃ Γάιος εἰκόνα ἑαυτοῦ
 ἐν τῇ Ἱερουσαλὴμ αἰθῆκε, ἢ πολλὴν πολί-
 μιαν πρὸς τοῦτου γνομένην παρὰ τὴν Ἰουδαίαν.
 Iosephus tamen, & Philo non scribunt
 Caij imaginem vel statuam in templo
 Hierosolymitano positam, sed vt pone-
 retur, tentatum. Verum vt Imperatores à
 Iulio *Cæsare Cæsarea*, sic ab Augusto Augu-
 sti. Caius igitur *Augusti* nomine tibi capi-
 endus est. Etsi Tiberij imagines latas Hie-
 rosolymam non nego: scribit enim Suidas:
 Σημῶν, ὄγνα, πρυτομαί. Πίλατος ὡς ἢ Ἰου-
 δαίαν τὰς Τιβερίου εἰκόνας, ὃ σημῶν χαλκῶν-
 ται, κατεληνέας εἰσέκοιλεν. οἱ δὲ ἐξ ἐπιδόχῃ-
 σιν, ὡς πεπαιτημένον αὐτοῖς τῶν νομίμων.
 Corrigo κατεληνέας. nam furto noctis
 imagines Hierosolymam deportatas au-
 tor est Philo, & Iosephus, quem mox
 dabo.

Ἡγήσας αὐτοὺς ὁ Γάιος τὰ θυσιαστήρια αὐ-
 τῶν κατέσκαψεν.] Iosephus lib. 7. cap. 1. de
 Tito: Κελῶν Κῶσας ἥδη τὴν πύλιν ἀπα-
 σαν, ἢ τὴν ἱερὴν κατασκάψεν. *Imperas Cæsar,*
iam & urbem totam, & templum suffodi. Hic
 Tito, Basilius Caiο tribuit. Omnia plera-
 que perplexa. Si Caius subruit aras Iudæo-
 rum, vbi? extra urbem, an in vrbe? si extra,
 quid causæ fuit, cūm eius imagines & sta-
 tuæ reciperentur? si in ea aras templi exci-
 dit non id fecit nisi bona parte munimen-
 torū τῆς πύλης euerfa: quod si ita est, quomodo
 erat integrum τὸ πλῆμα iouadente iam Tito?

Si intelligis araseuerfas in quibus sacrificabatur victimæ, quas Deo Opt. Max. offerebat Augustus censu annuo in eos usus constituto, testibus Iosepho & Philone, quod per Caij importunitatem minus erit improbabile, per Danielis vaticinationem obicurabitur: nam cum scribit: *Deficiet hostia & sacrificium*, indubitanter respicit Iudæorum sacrificia, quæ Dei & maiorum instituto faciebant, non Augusti Cæsaris autoritate, & liberalitate suscepta. At verò Basilii videtur exponere debuisse sacrificia abolita ad mentem Prophetæ. Passim hic mihi tenebræ: tamen conamur tennes grandis.

Τὸ δὲ πτερυγίον λίγῃ τῶν τῶ ἀρχιερέως τοῦ λέω, ἡτοι διὰ πλάϊδα.] Verba superius allegata de *Pterygio*, allegantur ut verba Scripturæ: Flaminius tamen eo Danielis loco, cum ea verba ad oram codicis Vaticani comperisset, scripsit ea ex aliis interpretationibus videri sibi coaceruata. Stolum autem eam fuisse extimam Pontificis vestem arbitror *Rationalis* & *Ephod* insignitam, quā ἡγο non, ἡγο Iosepho correcto appellat Fr. Ribera doctor eximius. At cur illa *Pterygium*? mihi obscurum. Coniicio nihilominus, quod uti in vestibus eiusmodi πολυμερίων partes ipsæ, quæ à pectore propendent, vocatæ sunt πτερυγας, & πτερυγίων. I. Polluce libro septimo, capite decimo-quarto: Μέρη δὲ ἰσότητων πτερυγας μὲν, & πτερυγίων, τὸ ἑκ μισοῦ τῷ χιτῶνι. ita in Pontificis habitu proportionem ex forma non usquequaque dispari partes correspondentes vocatas πτερυγας, & à partibus totam deinde vestem πτερυγίων. In veste Pontificali partes fuisse, quæ πτερυγία, dicerentur, legimus Exodi vigesimo octavo capite, versiculo vigesimo sexto: Καὶ ποιήσεις δύο δακτυλίους χρυσοῦ, & ἐπιθήσεις ἐπὶ τὰ δύο πτερυγία τῷ λογιῶν. *Facies & duos annulos aureos, quos pones in summitatibus Rationalis. Summitates istas nos alas appellamus, proposito nostro congruenter. Item cap. 16. Numerorum Ποιῶσά τις αὐτοῖς κράσπεδα ἐπὶ τὰ πτερυγία τῷ ἱματίῳ αὐτοῦ εἰς τὰς γωνίας αὐτοῦ, ἐπιθήσεις ἐπὶ τὰ κράσπεδα τῶν πτερυγίων χλαῖσμα ὑακίνθινον. Versio communis: Faciant sibi simbras per angulos palliorum, ponentes in eis vittas hyacinthinas. Verbatim sic reddo: Faciant sibi simbras super alas vestium suarum in generationes suas: & imponetis super simbras alarum vittam hyacinthinam. Obseruo quodque non absimile vestimenti generis usitatum fuisse sacerdotibus Ægyptiis. Hesychius: πτεροφόροι. . . . χελουόται δὲ οὕτω*

ἔτ' ἐν Αἰγύπτῳ ἱερεῖς πτεροφόροι. . . . sic etiam vocantur quidam in Ægypto sacerdotes. Lacunulam forte sic recte expleam: πτεροφόροι, ἢ & πτεροζοφόροι. Fortè sic: πτεροφόροι ἀρομίων γινῶ. nam eiusmodi curlonibus vsum Adrianum Imperatorem scribit Spartianus, qui alas lateri suppaetas inter currendum expanderent. Et nisi scirem Exodi 28. hanc vestimenti Pontificij formam à Deo præscriptam, Iudæos ab Ægyptiis olim mutuatos dicerem. Ecquis verò scit an eam Deus formam non præfinuerit, ne veri Dei cultus saliorum Deorum Ægyptiorum cultu videretur populo duro & incredulo inferior, uti & sacrificia? Atque hæc pro D. Basilij sententia. Nam Tertullianus libro aduersus Iudæos, πτερυγίον Pinnaculum: Et destruet pinnaculum usque ad interitum. Intellige dum de templi pinnaculo, quo de Matthæi 4. Τότε παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ Ἀββαβόλος εἰς τὴν αἰγίαν πόλιν, & ἱστησιν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερυγίον τῷ ἱεροῦ.

Τῷ γὰρ τῷ Τίτῳ ἐπὶ φόροι αὐτῶν ποιησάντων, καὶ ἐπὶ ἰδίῳ σφραγίδι φρουρουμένων.] Alexander Monachus de Inventionem S. Crucis. Καὶ τὴν ἱερὰν κλεῖδον τοῦ ἑλίου ἰδίῳ σφραγίδι ἐπέθηκε. Herodes scilicet rex ab Augusto constitutus anno duodecimo imperij eius Vide.

Ο Τίτος ἐλθὼν ἐν ταύτῃ ἐξηφαίσει.] An tantum gentis lux dedecus aperte reuelare non auder Iosephus, dum per manus sacerdotis cuiusdam indumenta Pontificalia Tito tradita: sic certe recenset lib. 6. capite 41. Παρεδίδωσι δὲ ἐν τῇ χρυσαυτῇ, καὶ τὰ ἐνδύματα τῶν ἀρχιερέων σὺν τοῖς λίθοις. Tradit & tapetes, & januicium sacerdotum vestimenta cum lapidibus. Nam si intellexit eam stolam, quis intelligat, nisi ex coniectura lapidum, qui 12. erant pro numero tribuum?

Αὐτὸν μόνον προσκυνοῦντα βουλόμεν.] Ipsum solum adorari volens Quem? Cuium? nugæ. Ipsum Titum? paradoxa Deliciz generis humani imperator modestissimus tantum sibi sumeret? appeteret diuinos honores, qui victoriam suam Deo tribuebat? Iosephus lib. 6. cap. 43. refert Titum iam urbem ingressum demirari cepisse munimenta, & turres, earumque solidam compactionem, latitudinem, magnitudinem, tum hæc elocutum: Χαῖρε θεῶ γ' ἰπολεμίστα μὲν, καὶ θεὸς ὡς ὁ πάντων τῶν ἱερμάτων Ἰουδαίου καθελὼν, ἐπὶ χερσὶν αὐτῶν, ἢ μηχανῶν τι πρὸς τέτοις τοῖς πύργοις διαβῆται. Dei ope bellum gessimus, & Deus erat, quò

tantillum habent. Res hæc scribitur Exodi c. 15. v. 19. Οἱ δὲ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐπορεύθησαν ἀφ' ἧνεως ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης. Solo probè de-
siccato, quàm fuit in procluii ut pedes *pal-
ustrarent*? Quare pro miraculo non imme-
rito ducit Philo τῷ ἀφροσύνης, ἢ αἰαξή-
ραθεντος μέρους ἀφιδίον θαλάσσιον, *proscissit*,
ἢ *siccati spatij extemporalem inundationem*.
Eam vocem leges apud Gellium.

Οἱ ἐξαγαγόντες σι.] Exodi 32. οἱ πῖνες ἀν-
τίστασαν σι.

Κατὰ ξηρος γέγονεν ἡ ψυχὴ.] Scriptura, ψυ-
χὴ ὑμῶν τῷ πνεύματι ὡς τῷ αἵματι.

Συνείαξε τῇ ἐσθῇ τῷ ὑποδήματι ἡ χεῖρα.]
Verteret Gellius: *Recensabatur*. Libenter
idem æquipondium appenderem, nisi de
licatulos, & labeones metuerem. Historia
hæc consignata est Deuter. 29. Οὐκ ἐπα-
λασθήσονται ὑμεῖς, ἢ τὰ ὑποδήματα
ὑμῶν οὐ χατεργίσει ὑπὸ τῷ ποδὶ ὑμῶν. Rescri-
bendum supra, *συνείαξε*.

Αὐτήμερον.] γρ. Αὐθήμερον, ut αὐθαρόν.

Νόμοις ἵστατο.] γρ. νόμος, lex fluij, con-
suetudo, siue consuetus fluxus stetit.

Διδόνει ἀρχιερέα.] Si scribatur *δαδόνει* Ver-
sioni vulgatæ studebitur, & elegantia.

Μωσαϊκῶν βιβλίων ἐμνησθε.] Chrysostomus D. Paulum ad Hebræos explicans:
Ἐπὶ ληγε πόλεμος, αἰεὶ πάντας [τῶν φησὶς]
χατέκοψαι [repono χατεκόπησαν. Eustathius
in Iliada ψ. Τὸ μὲν τοι χατεκόπη ὅτι σφα-
γῆς οἱ μὲν Ὀμηρον πῆλαιν ῥήτορες, οἷον, χα-
τέκοσαν ἐν πολέμῳ] ἐντερόνησαν αἱ βί-
βλοι, ἐπὶ πάλιν αἰεὶ θαυμαστῶ ἐνέπνευσεν,
ὥστ' αὐταὶ ἐκθέαζον, τῷ Εὐδῶ λείγω, ἢ δὲ
λεφθαίνων σιωπῶν ἐπὶ ποίησι. Scribo Latine:
Bellum obortum est, omnes Prophetas sustulis,
occisi sunt, libri exusti sunt: alteri viro admi-
rabili Deus inspiravit, ut eos exponeret, Eisd-
em dico, atque è reliquijs ut iterum componer-
entur, fecit. Καλὴ δὲ ξυνωρεῖς θθ. Basilij &
Chrysostomi.

P. 166. Τί ποίησάμεν.] D. Ioannes capite vnde-
cimo: τί ποιοῦμεν.

Νεκρὸς ἐξαεργίτω.] Forte ἐξαεργίτω.
Gesticbat. Helichius ἀεργνῶμενον, ἀεργνῶμενον.
Scribe anteriore loco ὀεργον. ο minore, ita
literarum series inibi turbata est, origina-
tione aliud postulante. Eustathius enim in
Iliada τ. ducit ἐξ ὀργῶ ὀεργνῶ, ut ex μῶν
μῶν, ex γῆν γῆν. Hæc coniectura so-
lum adsciscit literam γ. Quod si legas, Ne-
κρὸς ἐξ ὀργῶ τῷ α. τ. ἢ. *Exululabat*? Nec
malè cohæreant mortuum redivivum, ex-
clamare deunctum infernum, & calumnia-
tores medicū in crimen vocare. Item ἐξ ὀ-
ργῶ capī posset pro *contentissimo clamore*.

A re, qualis leonum est: vide Apollonij Scho-
liasten. Pro eodem posset ἐξ ὀργῶ scribi:
nam nisi tale aliquod statuas verbum, vn-
de ὀργῶς, ὀργῶν.

Τοιαῦτα σημεῖα.] Ioannes capite 11. πολ-
λά σημ. Item Basilij pag. 404.

Τὸν πάλαι ἀφ' ὧν τῶν θανάτων ἀ-
χλύνοντο.] Videntur hic deesse non-
nulla Prophetarum testimonia, quibus
Christum sponte mortem adiisse compro-
betur, quibuscumque testimonium S. Ioannis
capite secundo subscribatur.

Παραδεδήσιναι ἡς χάρις πρεσβυτέρων, ἢ
χαρισματίων, ἢ δόξα τιμῶν αὐτῶν.] Matth.
20. Παραδεδήσιναι τοῖς ἀρχιερεῦσι, ἢ χαρι-
σματίσιν, ἢ χαρισματίσιν αὐτοῖς θανάτων.

Ἰδοὺ ὡς ἀρίστον. Scriptura, ἐγὼ ὡς ἀ.

Τὴν πρὸς κλημῶν ὁπλοῦν. Menda hæc. P. 167.
Scribe πρὸς κλημῶν.

Μὴ κρατῶν αἰσχροῦ ἀδαιάτω.] Videnum
scribendum, τὰ αἰσχροῦ ἀδαιάτω.

Ἰάσω.] γρ. ἰάσωμα.

P. 168.

Εναγίον.] Item & οἱ Septuaginta. Biblia
regia voce παρὶ, ἢ παρὶ. Idem obseruare
est oratione in illud: *Ego sum pastor bonus.*

Τὴν ὁπμῶν τῷ πάθῳ καθάριον ὡσθῶν.]
1. Petri, cap. 2. λίθοι ὁπμῶν vertit Interpres
Pretiosum, nec pretium huic versioni facit
Valla, qui eam immerito culpat. Ego con-
tra licebor. Glossarium vetus: *Pretiosum*,
πολυτιμῶν, πολυτίμητοι, βαρύντοι, τίμητοι, ἀπὸ
ὁπμῶν non par est: non id quod ἐν τιμῇ, in
pretio.

Πρὸς οὐ ἐξεκρίθησαν.] Ea lectio firmat le-
ctionem vulgatam, & D. Pauli. Græca ta-
men vulgata, & οἱ Septuaginta, αἰσχροῦ χα-
τεργίτω.

Ἠδὲ αὖτε τῷ τῷ τραβῶναι πολλοῦ.] D. Mat. P. 169.
th. expressius, τῷ τῷ τῷ, & habet sig-
num rationis γδρ.

Ακολουθήτω.] γρ. penultima per u. Idem
vitium in μαθητίας.

In Orationem XXXII.

ΜΕΛΑΝ τὸ χεῖμα.] Ita vocat *infau-*
stam scripturam, hæreticorū iudicio
obelisco fodiendam, *aut atro fœdendam*.

Τὸν παθὸν χαλεπότεροι.] Hoc illi substi-
tuit, τῷ παθῶν. Nam cum omnia pluratiuo
numero subiiciantur, quid mage verò con-
sentaneum, quàm Basilium plures dinu-
merasse morbos & cum scripsisset τῶν πα-
θῶν, adscripsisse ἐκείνα αἰδομένητα. Verum si-
cui aliter sedet, non tanti est, ut pugnem.

Δελφίαι

Εδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα καὶ ἁνύξεως.] Hæc verba citantur à D. Paulo c. 11. ep. ad Rom. Καθὼς γάρχαπται, Εδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα καὶ ἁνύξεως. vbi scriptum, ὁ Παυλε: quis hæc protulit Prophetarum, Basili: Ego verò nescio: nisi quod cap. 6. Isaia scriptum est: Ὁ καὶ ἁνύξεται, verbo, *punctus sum*. Patres Græci sequuntur. Si quæ sequuntur, quærentur, sunt apud Isaiam prædicto loco.

P. 172. Πάτα τὰ ἱμά, σὺ ἔστιν.] Adde, καὶ τὰ σὺ ἱμά. Ea in portuncula robur inest permaximum.

Αμαρτωλοὶ σῶσαι.] Adscribo, Ὡς τρεῖς ἡμέρας, ductuallius vocis ὠχαιεῖν.

Σωτήρ.] De Christo pertinaciter red-
do *Saluator*, nunquam *Servator*. Soli-
dè, fuscè, αἰωνιότητος in anterioribus scri-
ptis docui Christo, & Christianis iniu-
riam tacere, qui Christum σωτήρ vocat
seruatorem. Possit autem *soφιστὰς*, ut ibi
doceo, ut Arnobius lib. 1. contra Gentes,
aliique nobis fuere præmonstratores.

Τὸν συζευδόν.] D. Paulus ad Romanos
cap. 9. τὴν ἀδελφὴν, quæ eodem numero
habenda. Pbilo Iudæus libro de Cari-
tate: Απαγορεύω τοῖς ἀδελφοῖς δανείζειν, ἀδελ-
φὸν οἰομένον οὐ μόνον ἐκ τῆς αὐτῆς φύσεως
γενέσθαι, ἀλλὰ καὶ ὅς αὐτὸν ὁμοφυλὸς ἦ.
Vetat igitur *Moses* fratri *sanctari*, fratrem
appellans, non eum solum, qui ex *hisdem* paren-
tibus sit *progenitus*, sed & qui *cinis* aut *con-*
tribulis fueris.

Πάτας ἐλκύσω.] Consentiant exem-
plaria quædam Testamenti: quædam ha-
bent, πάντα genere neutro.

P. 173. Αλάπειν.] De Herode. Et Latinis ad
omnem fraudem proiecti dicuntur *un-*
ripiones.

Θαύματα.] Lucæ 13. cap. ἰσχύς, quæ non
suapte vi eadem sunt voces, ex usu & men-
te loquentium non differunt.

Βλέποντες.] Qui videbant: tunc scilicet
cùm in viuis essent Prophetæ, Christum
venturum videbant.

Γνωεῖς.] Notificat. Autor carminis de
pulice:

Carmina Medea, vel quid medicamina vires
Contulerint: res est notificata satis.

Sed de istius poematij autore nemo me
probet. Addam Ovidium 2. eleg. lib. 1. de
Ponto:

Atque modum culpe notificare mea.

Προπτία λαβύ.] *προπτία*, quod in
casum, ruinam, prolapsionem pronum est:
προπτία ipsa *prolapsio*. Basilius dicit ultro
tormentis caput obiectare, & morti esse

prolapsionis ansam dare diabolo, qua ille
arreptra præcipitantem hominem decon-
stantia fidei deneciat.

Μάστιγα μὴ ἀπαρῶν τῶν θεῶν.] Id esset P. 174.
ad Deum abigi, nullo sentu. Scribo *ποδῶ-*
σαι τῶν θεῶν, *A Deo opscare*. Vox ἀπαρῶ-
σαι, quam usurpat D. Chrysostomus ho-
milia de Phariseo, & Publicano, minus
mibi visa convenire.

Ἀνίκητον.] *Inuictus*, qui non est victus.
Inuincibilis, qui vinci non potest, solique
Deo conuenit, & Deo tribuit Basilius, siue
diuino auxilio. Nisi succurrisset, *inexpre-*
gnabile, *insuperabile*: dixissem *inuincibile*,
quia Terentius scripsit: *vestram illam faci-*
lem, *vincibilem*, *opsumam*. Supra tamen
Inuictum reddidi. quod ita decuit. Tanti
est *τιλὸν ὠχαιεῖν* obseruare.

Ἡττον γάρ.] Morellus vidit hac retenta
voce sententiam claudicare, visus est erige-
re supposito *κρηττον*, quod exponit *satius*
& *melius*. Ego vnus syllabæ tibi cine sen-
tentiam fulcio. Ἡττον γάρ, *infermiorum*.
Aptissimè ad Basilij dictionem expendat,
cui lubido. Nam hæc nonnulla ex infirmi-
tatis conscientia profecta; diffidētia index
est animi nihil, aut admodum parum sibi
sumentis.

Παραμύσει.] *Hortetur*. Alibi conueniat.
Christus orans patrem, non hortatur suos
ad ardua subeunda, sed modum subeundi
docet, orationem scilicet, hoc ipsius moni-
tum, ipsius doctrina.

Μάστιγι ἐν ὠφραγνόμενοι.] Non flagellati
duntaxat martyres; omnibus pœnis excar-
nificati sunt. μάστιγι hoc loco, *omnia pœ-*
narum genera complectitur. Marc. 5. cap.
ἰδοὺ ὁ γίγνεται ἀπὸ τῆς μάστιγος σου. Loquitur Chri-
stus mulieri, quæ pertinaci sanguinis pro-
fluvio corporis & patrimonij labem fece-
rat. Dæmones ipsi μάστιγα vocant, quic-
quid in infernorum ergastulis cruciabili-
tatum est, vel interprete Firmiano lib. 1. de
falsa relig. c. 8. *Quid ergo superest, nisi ut sua*
confessione verberib. veri Dei, ac pœna subia-
ccat sempiterna. Nam in alio responso ita dixit:

Δαίμονες, οἱ φοιτῶσι ἐπὶ θρόνα, καὶ ἐπὶ πύργον
Αχάματοι δαίμονες ὑπαὶ μάστιγι θεοῦ.

Dæmonia in terris quæcunque vagantur &
undis,

Indefessi, acriter feruntur verbere Diuum.
Et pro θεολάτῃ *εὐμφορεῖ*, ut Eurip. loquitur,
posuit Hom. Il. 10. ἀλλὰ διὸς μάστιγι κακῇ
ἰδύμενον Αχαιοί. Plura super hoc mihi dicta
sunt ad orat. de Noëmio.

Επὶ γὰρ τὴν ἐξ Ἀδάμ καὶ ἀνθρώπων δινα-
μίαν ὁ ἁγίος ἐκόμπασι.] τὸ ἐξ hoc loco tem-
hhhh

poris præteriti nota est. Fusius. Iam olim ab Adamo infernus dominabatur: dominatū infregit Christus. hinc martyrib. expedita ad martyriū via & alacritas: at infringere labor arduus: hinc Christo sudor, angustia, luctamen. Hac animo præcepta sententia sic verti: *Adhuc enim iam inde ab Adamo occupato in homines dominatu magnifice se iactabat mors.* Iuxta illud D. Pauli 1. ad Cor. c. 15. *ubi est mors victoria tua?*

Κομπή[ν.] Etiam non est exercere, sed inaniter iactare: vnde ἀβαλοκομπία.

Σπάρτη.] γ. σπαίρτη, biuocali.

Πευκαυχιλίς ἀδελφοίς.] Apost. 1. ad Cor, c. 15. πυνταχούσις, & interpretes consulti. Videtur erratum.

Οὐκ ἐπὶ πηνίχαι.] Eodem accedit D. Chrysost. & Oecumenius in c. 15. 1. ad Cor.

Υπνος ὁ θάνατος.] Basilij contubernalis D. Chryf. de adoratione crucis, οὐδὲ ὁ θάνατος θάνατος, ἀλλ' ὕπνος, & ἰζηήριος. Idē longe facundius in cœmeterium: tu consule. Alia mente profani scriptores mortem appellant *somnum*: alia, qui melioribus sacris initiati, patres, & sancti: illi ob extinctas facultatum, partiumque functiones in morte, quas in quiete semisepultas experiebantur. Hi etiam ob spem resurrectionis solidam, minimeque dubitabilem. Quare *Mors* illis *somnus*: sed *ferrens*, sed *aternalis* & *aternalis*, *sopor*, sed *perpetuus*. Sic Latini: sic Græci. Vt principis poëtæ χάλκεον ὕπνον transmittam, à quo idem Nonnus mutuatus est: *Moschus* epicedio Bionis vocat:

- μάλα μακρὸν ἀτέρμωνα νύχτην ὕπνον.

Orpheus hymno de morte:

Τὸν μακρὸν ζῶοις φέρων αἰώνιον ὕπνον.

Ecce adsciticiis istis nominibus mortem potius esse mortem, quàm somnum voluerunt. Eadem de causa ---- *consanguineus lethi sopor* ---- dicitur: Immo *sopor* frater mortis, ut pulchrè elucidat Athenagoras lib. de resurrectione mortuorum. At S. patres mortem potius somnum esse voluerunt, quod ut à somno ad vitam, atque opera reuocamur: ita futurum olim (atque vtinam futurum nobis) ut à somno mortis vita æterna defruamur. Singulzris indicatur, & à D. Basilio ratio, quia à Christi indigna morte vel ipso mortis articulo licet sanctis mortem, somnumque temporarium æterna mutare beatitate: ante Christi mortem longa exilia & molestissima deportatio fuisse subeunda.

In Orationem XXXV.

ΦΙΛΟΝΙΚΕΙΑΣ τοῦ πόθου.] Quid hoc verbi? an victoriæ sunt amantissimi? cuius? an ex contentionis desiderio elaudantur? absit. Rescribo, φιλικίας, nec pluribus opus.

Πόθεν ἡμῖν ἐστὶν ἱερμία ἀπὸ τοσοῦτοι.] Alludit historiam à D. Matthæo relatam ca. 14. à Ioan. cap. 16. à Luca cap. 9.

Πυρὶ τὸ Σίναιον θέλει βαλεῖν ὁ ρος.] Hyperbole: nam si ita fuisset, non iam Moyses in nube, sed in igne, & flamma, quippe in eo erat ille monte, quē flamma circumdabat.

Εξαγαγάτω.] Genesios textus, Βλασησάτω. P. 176.

Λέμιον προφίμων φορέα.] Inde nomen Zephyro quasi ζωνφόρου, & Boreæ ἀπὸ τῆς βορέας. P. 177.

Μέτρεον χῆρες πρίμουσαι.] Quam ex his verbis commodius extundere potui correctionē, fuit hæc: μετρεῶν, siue μετρονόμων χῆρες πρίμουσαι. Eorum enim, qui leuementem admetiuntur, manus necessariae sūt ad panis confectionem. At nisi occupes id anteriore loco ponere, non videtur post aëris coelique subsidia collocandum Leonardo Lessio limati iudicij viro coniectura est.

Λέτρηι χῆρες πρίμουσαι. stellarum radij stremitul: secutus sum.

Ἰχθύατο.] γ. ἰχθύατο numero multitudinis.

Πεπιρωμέν.] Rectius Marci 6. πεπωρωμέν.

Εἰδίδωτο.] γ. εἰδίδωτο.

Ἰκεπκῶς.] Horum vnum rescribi potest ἰκεπκῶς, vel ἰκελυνκῶς suppliciter: οἰκεπκῶς seruiliter: primum tamen optimum lectu.

In Orationem XXXIV.

ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΙΣ καθυλημένος θεός.] Quam scriptionem offendi, et si vitiosam; repræsentavi: arioletur qui volet. Ego sic corrigo: Επιφανείας, & θυνλαῖς. Liquer, ante dixit ideo admisisse sacrificia Deum, quo homines ad sui cognitionem perduceret. Admissem quod viro docto videbatur καθυλημένος, si sui visionibus Deus mulceretur, & non alios potius se conspecto mulceret.

Διὰ βραδυτῆτα.] Fuit antè βραχύτῆτα, P. 180. correxi.

Δι' ὧν.] Emendo, δι' ὧν, vel δι' οὗ.

Ἰσχή.] γ. εἰσχή per a.

Ατάμεινον.] Scribendum, ἀταμίον.

Λοούσας δέ.] Appende τὰ ἔργα τῆς Χειρὸς. Ea scilicet mira, quæ perpetrabat. Nam articuli πλάσινα ἀδελφῆν habent, ut loquitur Chalcondylas.

Πλάσινας μαθηταὶ ποιεῖται.] Mea Bibliorum exemplaria: πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν.

In Orationem XXXV.

P. 180. **ΙΑΤΡΟΣ** ἀφαρμάκωτος.] Quod non solum pharmaca δηλητήρια, a Christo Basilus remoueat, verum & ἀνεσώδυνα, vides ex eo, οὐ βοτάνας παραχελών, & ideo vocem Græcam retinui. φάρμακον propriè pro salubri medicamento capi docet origo παρὰ τὸ φέρει ἅμα ἄκος, quod medelam seculum afferat. Post quia medicinæ specie venenum celari cepit, φάρμακον pro veneno vsurpatum est. Testis locuples Homerus.

P. 181. **Η** τῷ φωνῇ παροῦσα πηγή. . . . πλάττει καὶ δεικνύει.] Hæc loquendi forma magis congruat ἰχθύατι ποιητικῷ. Porro quid poetæ secuti tali verborum compositione videntur, lege apud Plutarch. lib. de Homericæ poësi, vbi hæc inter alia, πολλάκις γὰρ οὐ πρὸς τὸν λόγον, ἀλλὰ πρὸς τὸ σημεῖον ποιεῖται τὴν ἀπάντησιν, scilicet enim non verbis, sed significatus respondet structura. Possit autem Basil. videri sic ea extulisse ad illius exemplum in Odyss.

Ἠλθε δ' ὅτι ψυχὴ Θεαίου Τρεΐσiao

Σκῆπτρον ἔχον. Tale & illud Apoll. lib. 2.

--- ὅτι δὲ τόμα Θερμώδοντος

Κόλπῳ ἐν εὐδύοντι θεμισκύνῳ ἐπ' ἄκρην Μυρταίῳ ὑπὲρ ἁλμυρῶν ἡπείροιο.

Agnoscit Scholiastes: Επιστημιώσθαι δ' ἄξιον, ὅτι εἰπὼν τόμα Θερμώδοντος, ἐπιτίμωγμα τοῦ ἀστυκίου τοῦ Ἀλφειοῦ, δεικνύει ὅτι ταῦτα ὅτι, τόμα Θερμώδοντος & Θερμώδων. Similiter idem est Χειρὸς πηγή, & Χειρὸς, cui subiicitur πλάττει καὶ δεικνύει. Ac ne lectionem hanc loco moueas, facit alter D. Basilij locus oratione de B. Virgine: τὸ συνοῦδον τῆς πατρικῆς δόξης ἀπαύγασμα χαλκονοῦσαι τῷ ἀληθινῷ ἀεὶ λαμβανόμενα, & πρᾶσινα φανῇ. Quæ omnia studiosius annotavi, quod textus verborum Ioann. c. 14. v. 26. non satis secum coherere indicetur Erasmo; idemque dixit de v. 26. cap. 15. Sed iure, ne iure talia censeat, pensi nihil habet.

P. 182. **Ψυχὴν** ἔχουσαν.] Putavi inferendū ὅπως ἔχ. Ολως.] γρ. ὅλως.

Διχοσυστὴν θεὸς ἀποτίθει τῷ τόφῳ δαλύνουσαν.] Pulcherrimè ac sanctissimè D. Ioannes Chrysost. homilia de Phariseo & Publicano hoc illustrat: Ἰα δὲ μέγας ὅσοι

ὅτι ἀγαθὸν μὲν μέγα αἰεὶ εἰαυτὸ φανταζέσθαι, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλο, ὅτι τὸ λόγῳ ὅτι τὸ γὰρ εἰαυτὸν ἐλθόντας, καὶ ἁμαρτὰ ζώσαντας. τὸν μὲν διχοσυστὴν, καὶ ὑποφασίαν. τὸν δὲ ἱεροὺς ἁμαρτίας, καὶ ταπεινοφροσύνην, καὶ ὅτι τὸ ζῶντος ἁμαρτίας, πρὸς λαμβάνει τὸ διχοσυστὴν, καὶ παρὰ τὴν οἰκίαν δυνάμει, ἀλλὰ παρὰ τὴν ἰχθυὸς τὸ συζῆσαι ταπεινοφροσύνης. καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλο, οὐ παρὰ τὴν ἀστυκίαν τῆς διχοσυστῆς, ἀλλὰ παρὰ τὸ βάρος τὸ ὑποφασίαν, καὶ τὸν ὄγκον. Paribus deinde profectur, & legisse immane quantum iuuerit.

Δύο αἰδρες.] Luc. 18. Ἀνθρώποι δύο. Quæ duo denlo vlu non differunt. αἰρ enim lape hominem significat. Eustat. in Odyss. ὅτι καὶ αἰρ καὶ πέμπτον σημεῖον, & ὁ ἀπλὸς ἀνθρώπος δῆλον, καὶ ἐκ τῶ ἔχοντος αἰδρῶν, & ἐκ τῶ αἰδραποδιστῶν & τῶ αἰδραποδῶν, & τῶ αἰδραποδῶν ἐν αὐτοῖς γὰρ τῶ αἰδρῶν ὀνόματι πᾶς ἀνθρώπος δηλοῦσθαι δύναται. Quare Muretus vir eruditus frustra est censens apud Horat. homicidam, Heclorem non exprimerò Homericum αἰδραποδόν. Audiat eundem in Iliad. φ. Ἀνδροφόνος γὰρ ὁ ἀπλὸς ἀνθρώπων αἰδρῶν, εἴτε πᾶς εἴη ὁ πεσών, εἴτε ἀκμήος, εἴτε καὶ γυνή. Athenagoras apologia, Christianorum innocentiam sic tuerur: οἱ πᾶς ἀμβλωθεῖσιν ἡμετέρας αἰδραποδῶν, & λόγον ὑπέστη τὸ ἑξαμβλωθεῖσιν τῷ θεῷ φανερῶν ποῖον αἰδραποδῶν λόγον: vbi αἰδραποδῶν est hominem perimere, nec amplius Chrysost. in ea Apostoli ad Hebræos: Εκουσίως γὰρ ἡμεῖς ἁμαρτανότων, ita statuit, ὁμοίως αἰδραποδῶν λέγειν, ὅ, τι πᾶσι δύνανται, ὅ, τι αἰδρα. Atque ut ad primam vocem redeamus, Ionæ tertio: οἱ ἄνθρωποι, καὶ τὰ κτεῖνη. Versio communis adequatè: Homines & iumenta. Quare cum apud Luc. dicuntur duo homines adscendisse in templum, dicitur quod in Græco δύο ἄνθρωποι, &c. Quod à Basilio allegatur: nec enim illi consilium fuit texum discriminare, ut per facile intelligitur.

Ζυγοσυστὴν τῷ λόγῳ διχοσυστὴν μεγάλῳ φρονῶν, καὶ ἁμαρτανῶν μεγάλῳ φρονῶν.] Erit hoc in examine æquior, quisquis meminerit ab ortu natum inter hæc voces dissidium. Eustathius ταπεινὸν vult quasi πατινόν, quod pedibus substernitur, vnde & τῶν quasi πάτης. De μέγας author etymologici ita statuit: Γινέσθαι παρὰ τὸ μὴ ἀπαρρητικὸν & τὸ γῆ, μέγας πῆς ὦν, ὁ μὴ αἰεὶ ἐν τῇ γῇ ὦν, ἀλλ' ὑποφασίαν αὐτῆς, καὶ εἰς ὑψὺς ὑποφασίαν ὀνόματι.

Τελονία μετὰ τὴν ἐξέσιν πλεονεξίας.] Quid ergo M. Tullius publicanos homines honestissimos, & ornatisimos appellat pro lego Manilia. Quid pro Plancio eos in hono-

re clamar? cur adiicit? *flos enim equitum Romanorum, ornamentum civitatis, firmamentum rei publicae publicanorum ordine continetur.* Cur illud in Verrem iacit libro 3. *Certe huic hominifpes nulla salus esset, si publicani, hoc est, si equites Romani iudicarent.* Cicero ne pro causa stetit securus veritatis, reclamet, quis audiat. Verè Tullius, & Basilus vero verius locutus est. Quid ita? *Dedecorant bene nata culpa.* Olim publicani homines perhonesti: postmodo degeneres multis nominibus sunt infamati.

P. 181. Τάχα που ἐπὶ τῷ νεφελῶν.] Basilus nō temere id homini superbissimo tribuit: nam superbi terræ matris, & humilitatis suæ obati, cælum, quia gradu nequeunt, mentetangunt. Quam in sententiam elegantissime sunt illa à Riano concinnata: Ος δὲ κεῖν ἐὼς ῥῆσι θεὸς εἰς ἐπὶ ὅλγον ὀπάει, Κι πολυχοιρανίῳ, ὅτι πλήθει ἀνέχεσθαι γὰρ Πρασὶν ὅππῃς εἶ, θνητοὶ δὲ οἱ εἰσι τοκῆες. Αλλ' ἔσθ' ὀπλῆ, ἔσθ' ἀμαρτυροῦσι τόσῳ Ἰσα δὲ ἑρμῆ, κεφαλὴ δὲ ὑπὲρ αἰχμῶν ἰσχυρῇ, Καὶ ἑρμῆς ὀλίγος, μάστιγι δὲ ὠπτηχὴν Ἀθῆναι.

Lusinus par impar:

Prospere cui dederit, cui opes Deus insuper, atque

Impetium in multos, facile obliuiscitur ille Se pedibus calcare solum, obliuiscitur ortus Mortalis de stirpe, sui primordia, fastu Atque animi se errore Ioni componit, & alitè Supra cervices tollit caput: iustus esto, Pallada formosam sibi destinat, atque vocatur.

Tale superborum ingenium describitur ab Isaia cap. 14. vers. 13. 14.

Πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου.] Lucæ 18. πάντα ὅσα κτήνω.

Οὐδὲ αὖθις βλέπει τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τὸν οὐρανὸν ἐπαρα.] Lucas cap. 18. οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἐπαρα.

P. 184. Μᾶλλον ἢ ὁ φαρισαῖος.] Hæc plena locutio, quæ ut in Luca cap. 18. defectior, ita venustior: διδιδυμωμένος ἢ ἐκείνος. Sic 1. ad Cor. cap. 14. Αλλ' εἰ ἐκκλησία γέλω πέντε λόγους ἀφ' ὧν τοὺς μου λαλήσω, ἵνα καὶ ἄλλοις χρητήσω ἡμῶν λόγους ἐν γλώσσῃ. Et verbum vetus est:

Θέλω τύχης σταλαγμὸν ἢ φρενὴν πίδακα.

Οὐ κύνειον εἰς γλῶσσαν.] Paucis in teriectis: Κύνειον τῷ φρονήματι μᾶλλον, ἢ τῷ σώματι: ergo etiam κύνειον τῷ σώματι, siue εἰς γλῶσσαν. ergo in illis inducenda negatio, aut aliquid tale deesse pronunciandum, quale loco altero subiungitur.

T. 181. Τίσι μ.] D. Basilus præterit ἐγὼ, quod

non caret emphasi. Exod. cap. 3.

Καὶ φαρισαῖος.] γ. ε. γ. ρ.

Εἶδον τὴν Σαταναῖ.] D. Luc. cap. 10. εὐερώρου Βροδιν.] Corrigo πῶδον.

In Orationem XXXVI.

ΜΗ ΔΕ ταχὺ αὖθις διωαμῶν.] Nec p. 186. tendi quitam. Terentio, Gellio, Apuleio ad hoc interpretamentum facem præluculentibus, quid trepidem sequi?

Παρόντας λοχῶν.] Melius παρόντας, qui ad se aduerint.

Αλλαχὸς πόρνη.] Si quid hic desit, quod volunt; non est magnoperè necessarium.

Τὸ τῆς πίστεως ἀφῆς ῥαγήσειον.] Synagogam Iudeorum intelligo.

Εκπορευομένους αὐτῶν.] Biblia ἐκπορευομένων p. 187: αὐτῶν. contra Bas. ὅχλοι πολλοί. Biblia ὅχλος πολὺς.

Τῷ κοινῷ λυπηρῶ.] Hominem reip. tacitè adsimulat ea voce κοινῷ. τὸ κοινόν, Cicero li. 1. in Verr. *Commune* vocat: *Pro quaestore* verò *quomodo* isti *commune* *Mithradum* *venari*. Post etiam δῆμον αἰσθητηρίων. ob naturalem copulationem appellat. Cicero 1. de leg. ubi de natura loquitur, ei *sensus* *tanquam* *satellites* *attribuit*, *ac* *nuncios*.

Βίον ἀείωτον.] *Vitam* *minimè* *vitam*. Libro de amicis. Tull. *Principio* *cui* *potest* *esse* *vita* *vitalis*, *ut* *ait* *Ennius*, *qui* *non* *in* *amici* *mutua* *benevolentia* *conquiescat*. Græcè sic βίος αἰετώτος.

Χῆρες συντυφλούμεναι.] Seneca de fortuna in Hippolyto: --- *spargitque manu.*

Manera *cæcā* --- Lucanus lib. 3.

Cæcā *tela* *manu*, *sed* *non* *tamen* *irrita* *missis*. Alibi dixit Plautus: *Manus* *oculatus*, *quæ* *nil*, *nisi* *quod* *videns*, *credunt*.

Οὐκ ἡπιος ἀμύσει.] Ne pote venustius, adde numeros, & carmen erit. Compone hæc ex epigrammatis:

Εἴαρος ἐλάμων θαλξινόοιο χέρις. ---

Εσιν ἀφῆς ὁ βίος.] *Vitam* *excitate* *damnatam* *contredationem* *quandam* *esse* *definit*: quippe quod emortuis cæteris sensib. restet, ipse tactus in quo sola vita residere videatur. Pene idem Lucretius lib. 2.

Nam *cum* *cæcigeni*, *solis* *qui* *lumina* *nunquam* *adspexere*, *tamen* *cognoscant* *omnia* *tactu* *Ex* *inveniente* *ano*. ---

Οφθαλμὸς σου φωτινός.] Luc. cap. 11. & Matth. ἀπλοῦ.

In Orationem XXXVII.

P. 189. **Μ**ΕΘΗΝ ἀγνίας διδάσκαλος.] Cor-
rexī ἀγνίας illud secutus: *vinum ger-*
minans virgines. Et quod illis pene ταυτο-
λογεῖν, Basiliius: *μητέρα σποροσύνης*. Cūm
hæc ita indicassem, comperi in Augustano
codice (hæc enim oratio Augustæ
quoque Vindelicorum seorsim ab aliis ex-
cusa fuit) ἀγνίας expressim.

P. 190. Προπύλαιον ἰαυτέλι.] *προπύλαιον* post-
tuli, quod fuisset matrem ad cædem filij
accessisse victimam, & prope vtrumque
vno ictu cælum. At si dicatur ipsa rabiem
percussoris à filij capite in se auertere, quā-
do ipsa se *προπύλαιον*, ingenio Basilij ent
congruentius, quasi vulnus ipsa occuper,
non facere, sed ferre.

Φθάσει τὸ θανάτῳ τῷ πτώματος τῷ ἑαυτοῦ
ξίφοις ἀπώλῃ.] Parum fuerit hæc trans-
ferri ex Hercule furente :

Puer factus infans igneo vulnere patris
Peris ante vulnus: spiritum rapuit timor.
Quæ sequuntur longo tractu hausta sunt
ex Augustano codice.

Πειρομένη πολλὰ σιδῆρα.] Deleui de
meo exemplari *πειρομένη*, quæ vox apud
Metaphrasten actiue interpretata est. Sal-
lust. in Fragmentis alibi *ferro septos* scripsit.

Πολλοὶ πολέμοισιν.] Vel scribe *πολε-*
μώσαντες πολλοῖς hostibus domitis, vel Augu-
stanum sequere, in quo est *πολέμοις πολε-*
μώσαντες.

Τροπαὶ τοῖς τῆς ἀρχῆς ἡμῶν ὅροις.] Pro.
τροπαὶ τοῖς scribo *τριπλοῖς*, & verto: *Muta-*
biles regni mei fines. Mutantur regni fines,
cūm rex deuictus, aut quo alio modo co-
gitur intra certos præscriptosque fines reg-
nare, vt Antiochus intra Taurum regnare
iussus est à Romanis apud Ciceronem,
Plutarchum, Historicos. Hoc loco ne fines
imperij Herodiani mutarentur, ne essent
τριπλοῖ miles effecit. Hæc auctori videtur
esse mens. Raræ laudis acumē Augustanus
codex præfert: τὸ τ̃ τροπαίων τοῖς τῆς ἡμῶν
ἀρχῆς ὅροις *περιβάλλει* πῆχος. *Regni mei fi-*
nes trophaeatum muro circummunivisti. An
sententiæ quoque satis id congruit?

Λαλὸν ἡμῶν.] Metaphrastes legisse
videtur λαλὸν inepto.

Οἰκοῦν μοι πατρὸς τὸ χεῖρον.] Hanc
lectionem illi præfero, quæ in M. S. οἰκοῦν
ἐπ' ἡμῶν.

Γεγνηθῆ.] Geminandum .i. Causam
alibi damus.

A *Ἐπὶ τῆς γυναικός.*] *Vulua* irā meruit appel-
lari, quod in ea potius γυναικὸς (siue γυναι-
κός, *genitur*, vt prisca Græci ac Latini locu-
ti sunt) quàm dum nascitur: nam dum fœ-
tus in vulua, aut esse incipit, aut est: dum
extra, esse potius cognoscitur.

Φαυστός αὐτῷ.] Augustani additamentum
est φαυστός.

Αἰδρὸν γηγερόντι ἀπεχέσθω τὸ ξίφος.] P. 191.
Aut hæc diuellenda. αἰδρὸν ἀπεχέσθω, aut
Augustani lectio recipienda: τῷ αἰδρὸν γη-
γερόντι φέδω, τῷ αἰδρὸν γηγερόντι α. τ. ξ.
Sed iterari τὸ αἰδρὸν parum placet: Meta-
phrastes videtur legisse tantum: αἰδρὸν γη-
γερόντι: à *senibus*, inquit, *abstineas ensis*.

Τοῖς ἡβώσιν ἡδὲ μηδὲν ἐπαγάγει κλυδωνοῖ.]
Contrarium fuit olim Atheniensium de-
cretum. Strabo lib. 13. Ψηφισάμενοι Μιτυ-
ληναίοις ἡβῶν Σπυργαλίῳ. Hæc cine
gens humanitatis eruditrix?

Διοργυράς.] *Coire go: διοργυράς*, aut
διηγυράς quod Metaphrastes legisse vide-
tur: vertit enim: *Etiam matres cum infanti-*
bui adactas transfigite.

Τὰ γυναικῶν ἀσπλάγχνα ἀγασσέσθω.] P. 192.
Eo dictū modo, quo Latini dicunt *anīmā*
aut viscera dolore *confici*. Primū aduertenti
hunc locum occurrebat ἀγασσέσθω.
at lectionem primā mutari nihil est neces-
se, licet Metaphrastes vertat: *dilacerentur*.

Λύπη.] Metaphrastes cūm vertat *rabies*,
λύπη videtur legisse: quod prætulerim.

Πρὸ τῷ πατρὶ ἡμῶν κλυδωνοῖ.]
C *Hac oratione non tam veri species appa-*
ret, quàm ipsa veritas. Potuit enim hoc
accidisse, quod in triumphum proscriptio-
ne refert Appianus libro 4. ciuiliū:
Ἐπὶ τοῖς ἀδελφοῖς συλλαμβανουσὶν τὸν Ἰουλι-
ὸν ἀγνοῖα τῷ καὶ αὐτὸς ἄμα ἐκείνῳ τὸν γη-
γερόντι, Ἐμὲ, ἴφην, κτείνειτε τὸν τέτλη. *alter*
cūm fratre comprehenso accurretes, ignarus se
quoque cūm illo priore loco scriptum, Me, in-
quit, ante hunc perimite.

Εἰ ἡμῶν τοῖσιν ἐκείναις ἐλίσσας.] Hæc
erant in Augustano codice, sed alieno lo-
co. Copula inuitante extrema huius pe-
riodi esse volui.

Κλαυθελισμῶ.] mallein κλαυθμελισμῶ.
Εὐφραδύνω ὅποια λίθον.] Augustanus:

εὐφραδύνω. Ab eadem immanitate sunt illa
Metamorphos. 4. non dispari hypotyposi:

Deque sinu matris videntem, & parua
Learchum

Brachia tendentem rapis, & bu terque per
antem

More rotat funda (εὐφραδύνω) rigidoque in-
fantia saxo

Discutit ora ferax. —

Seneca de Hercule furente:

Dextra precantem rapuit, & circa furens

Bis terrotatum misit. —

Plutarchus in Marcello meminit: αἰδρῶν
ἀπορρίφεται, καὶ ἀφ' ὅσφιν ἐκδιδοῦναι, Archi-
medis machinis.

P. 193. Μέλη σωίλινα.] Vt Theseus Hippolyti
apud Tragicos.

Ὅποια κλάδους ἐβλάθησας.] Similia sunt
illa poetæ magni, ὅς τις Ἀρπός, & φοῖβος ἰόν
ἔρνος αἰεττόμορος, palma recens adurgentis
quasi sobolem Nausicam dicentis.

Σισυμαποδιδύω.] Mirum est vocem tam
nihili in utroque retentam codice. Seca,
& scribe, πρὸς τὸ σισυμαποδιδύω, ad te re-
corporandum, ex Tertulliano lib. de resur-
rectione, & alibi.

Εὐσταθίου.] Augustanus addit λαμπεροῖς,
mallem λαμπεροῖς.

Ἀρελῶν.] Posui ex Augustano codice:
vt efficacius: etsi nec in meo, id est, nec
Metaphrastis.

Ὁὐδ' οὐκ αὖ ἐβούλετο νῆφαι ἐπ' ἀγ-
νῶν κακῶς ἀπάλασιν.] Hoc ad Herodis fi-
lium potissimum pertinet, quem vt in
communi strage infantium iacere Augu-
stus audit: *Melius est, ait, Herodis porcum
esse quam filium.* Macrobius lib. 2. c. 4. Sat.

Αἰγυπιοὶ ἀποβῆσας ἀκρόπολιν.] Eustat. in
Iliad. φ. Διοῦσιος χαλκοῦ τοῦ ἐμπαθῆς ἐμ-
φορουμένου οἶντος κυλίκων ἐρέτας ἔφη, ὅς τις ἰσορῶ
ὁ γράφας τὸ μητρόπολιν τῶν χερῶν ὁ οἶκος.
Bion quoque dixit: φιλαργυρίαι κακίας μη-
τρόπολιν. Iterum Basiliius dixit θεοσιβῆσας
ἀκρόπολιν, item ἀθαλασσῶν, & ὑπερφανῶν
ροσημάτων ἀκρόπολιν. Damascenus de trans-
figuratione, πασῶν δὲ τῶν ἀρετῶν κολοφῶν, καὶ
ἀκρόπολιν, ἢ ἀγάπη κατέστηκεν.

In Orationem XXXVIII.

P. 194. ΣΩΤΗΡΟΣ παρουσίας.] παρῶν & πα-
ρεχόμενος nō raro significat aduenire.

Προδιαμαρτυρόμενοι.] Scriptura πρὸς μαρ-
τυρόμενοι.

Λαβαὶ ὡς ὕψος.] Hæc verba legimus
apud D. Paul. c. 4. ad Ephes. verum in
prophetia Davidis, quam Basiliius testem
excitat Psal. 67. scribitur, αἰῶνες non αἰα-
βαί. οἱ 70. αἰαβαί.

Πνεῦμα ἐπ' ἐμέ.] Isaias c. 61. intexit, Ἰά-
σασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν, ne-
que causa est vt absit. Addit etiā πν. κυρίου.

Τυφλοῖς αἰάλασιν.] Coniecto inter-
pretem Latinè in obscuriorem translatio-
nem aduolutum vocis nopia. Vercit: clau-

A *sis apertionem.* An exorū clausos oculos
intelligit, qui deinde aperiātur: an id non
reddidit, quod putamus, sed aliquid con-
iunctum, quod in Bibliis hodie quaerimus.

Ἰδὺ Γαβριήλ.] Daniel. 9. Ἐἰδὺ δ' αὖτ' ὁ
Γαβριήλ. αὖτ', quia viri formam ceperat.
Tertullianus quoque aduersus Iudæos
hunc Danielis locū fundamento præstruit.

Σωίσις.] γρ. ἰσωίσις.

Ἡλθον συμβιβάζσαι σοὶ σωίσις.] οἱ Sep-
tuaginta & cula olim Basilex exemplaria
συμβιβάζσαι σοὶ σωίσις, non malè, sed πικ-
νύκτορον, ἢ ὁμηνεύον. Antuerpiana editio
regia, neque σοι, neque σοι. neutrum tamen
culpari potest.

Ἐβδμήκοντα, ἑβδμήκοντες συντεπλίθηναι.]
Daniel tam in vulgata editione quàm τῶν
septuaginta συντεπλίθηναι. D. Paulus utrū-
que copulauit ad Rom. c. 9. v. 28. λέγοντες γὰρ
συντεπλῶν, ἢ συντίμην ἐν διανοουμένη, ὅτι λέ-
γοντες συντεπλίθηναι ποίησιν κύριος ὅτι τῆς γῆς.

Σφραγίσαι ἀμαρτίας.] κατ' ἐξοχὴν exerci-
tam in Christum immanitatem notat.
daniel laxior, ἀμαρτίας ἀπαλῶσαι, nec malè.

Ἀδικίας.] Scriptura αἰομίας. Bona fide hic
inferui, καὶ τῷ ἐξιδάσασθαι ἀδικίας, partim
bibliorū secutus auctoritatem, partim D.
Basiliij, qui non multò post ita citat plenè.

Καὶ ἐπιτίμην, ἢ οἱ κοδομῆσαι.] Sic ha-
bent οἱ LXX. aliter Antuerpiana editio.

Πλατῆα, ἢ ἀείπιχος.] Proletariæ edi-
tiones πῆχος. duntaxat cæteris circumci-
sis. Fortè scribi possit τὰ ἀεί πῆχος.

Ἐκκατηχόντων οἱ κακαί.] Idem οἱ Septuagin-
ta. Antuerpiana ἐν σποχρῆα τῶν χερῶν.

Κατακαὶσθ' ὁσισαφῆα, ἢ ὁσισαφῆα πῆ-
ρῆον ἀπὸ ἀφαισμοῦ, καὶ ὡς συντεπλῆα, καὶ
αποδῆς τῆς ἀφαισμοῦ.] In nullis Bibliis
hæc mihi reperta. Flaminio viro doctissi-
mo in quibusdam M. S. hæc animaduersa,

erantque in prima editione Græca Basiliij
vncinis comprehensa. Legit etiam Tertul-
lianus libro aduersus Iudæos, etsi aliter in-
terpretata.

Πρὸς κύριον τὸν θεόν.] Scriptura, θεὸς tam-
tum non malè: κύριος enim & θεός synonyma.
Epiphanius li. 2. contra hæres. p. 210.
in Noëtianos inuectus hæc reciprocatur:
Εἰ γὰρ μὴ θεός, οὐτε κύριος, ἐπεὶ δὲ δὲ κύριος,
καὶ θεός. Quæ duo pariter quoque velut in
æqui pondio librat D. Chrysostomus ora-
tione de S. Phoca, ἐ Μ. S. Δείκνυμι σοὶ πέ-
λιν τῇ Μωσῶι λέγοντα, Ἀκούε Ισραήλ, Κύριος ὁ
θεός σου, ὡς ὅτι, πῶς ὡς, εἰ δύο εἰσὶ τὰ ὀνόματα, τὸ
μὴ ἰσάφηνος, τὸ δὲ μείζονος οὐσίας, οὐ γὰρ δὲ ἡ
ὕψια μείζον ἰσότης, ἢ ἰσάφην, ἀλλ' ἴση ἡ συν-
ημμένη. Latinis aperiam: *Ostendo tibi Moysen*

dicentem, Audi Israël, Dominus Deus tuus, Dominus unus est. Quomodo unus, si duo sunt nomina, unum minoris essentia, alterum maioris? Nec enim essentia seipsa maior, aut minor est, sed aequalis, ac secum congruens. Basilii noster Oratione in Moysen citans eundem ex Deuteronomio locum. *Ενα μὴνός, ὃ τρίτον ἱποιομάζῃ· τὸ δὲ εἰς διαλέγειται, ὃ τετραπλάσιόν τινος φωνῶν, ἵνα τὰς ἑβδομήκοντα μαρτυρήται.* Nec dissimilia tradit Philo Iudæus, quo libro disputat: *Τίς δ' ἔστιν ὁ παρασμάτων κληρονόμος.* Latine pari forma *Dominus* pro *Deo*. Testis est Tranquillus Augustum serio vetuisse *Dominum* appellari se, causam hanc explicat Tertullianus Apologetico contra Gentes: *Augustus imperij formator, ne Dominum quidem dici se volebat: hoc enim Dei est cognomen. Ibidem plura.* Dio & διαόντι nomen repudiassē nos docet libr. 55. Καὶ διαόντις τι τὸν οὐδ' ἄνθρωπος ὑπὸ τῷ δέμῳ ὀνομασθεὶς, ὃς ὅπως ἀπὸ τῆς μὴνός τῆς τριπλάσιος ἑαυτὸν τῷ τετραπλάσιον ἡγήσασθαι, ἀλλὰ καὶ πάντῃ ἀφ' οὐλακῆς αὐτὸς ἱποιοῦται. Additamentum habet: *Κύριος μὲν γὰρ παρὰ τὸ κύρος, ὃ δὲ βίβλαιόν ἐστιν ἱρηλαίη κατ' ἐναπότητα ἀδελφαίς, καὶ ἀνθρώπων.* *Ἡ τις δι' αἵματος ταύρων.* Scriptura, εἰ γὰρ τὸ αἷμα ταύρων.

Ἡρομισαδῶν. Ita quoq; οἱ LXX. In Antuerpiana ἱστοῖσιν αὐτῶν. Vide Flaminium.

Τῆς. Exple ἀφθνήσκεις, hoc est, tempore pacti, siue testamenti:

Συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον τῷ Ισραὴλ. Hieremix capite i. versiculo 32. ἀφθνήσκου τῷ οἴκῳ Ισραὴλ. Item Septuaginta, & prope continenter Basilii ipse.

Καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτοῖς. Basilio conuenit cum vulgata versione Septuaginta & Antuerpiana, ἐπὶ καρδίας. Prouerbiorum cap. 7. de Dei mandatis: *Επίγραψον δὲ ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς καρδίας σου.* Ita habent Biblia regia, Basileentia, editio τῶν Septuaginta. Non dubia coniectura est legendum esse ἐπὶ πλαχός: vel ἐπὶ τὰς πλαχάς. nam versio communis: *Scribe illam in tabulis cordis tui*, eo ducit, vox Hebræa nῆ tabulas significat. Deinde Patres, qui ad hunc locum videri possunt alluisse, πλαχάς seu tabulas loquuntur. Diuus Macarius homilia 15. Οὐκ ὀφείλουσι οὐδ' εἰς τὰς γραφὰς μόνον τὰς ἀφθνήσκοντες γεγραμμένας πληροφορεῖσθαι, ἀλλὰ ἔτι εἰς τὰς πλαχάς τῆς καρδίας ἢ χάρις τῷ θεῷ ἐκγράψαι τοὺς νόμους τῷ πνεύματι, ἔτι πρὸς ἐπουράνια μυηθῆναι. Vide & Diuum Augustinum libro primo Confessionum, capite decimosexto.

Εἰ τὸ ῥήματί σου. Xod prætermittit Biblia.

Εἰ τῇ σαρκὶ αὐτῇ. Vocem ultimam Biblia non habent.

Πτωχοῖς. Versio communis, *Mansuetis*, coherenter: nec enim mendicabulorum est tumere, iurgari, ampullari.

Ἑβδομήκοντες ζε. Corrige ἐ Danielis capite nono ζβ. Vitiata quoque sunt Biblia, quæ Basileæ impressa habent ζα. Voluisse autē Basilium idem scribere, quod Daniel capite nono scripserat, docemur loco infero: colligens enim hos numeros, Ἑβδομήκοντες ζ, καὶ Ἑβδομήκοντες ζε. infert: *Ἐξήκοντα ἐνιαυτοὶ Ἑβδομάδας ἐπὶ ἑπτὰ ὁ Ἀγγελος, Sexaginta novæ hebdomades annorum cum dixisset Angelus: ergo scribendum est ζβ. nam ζ & ζε. septem & sexaginta quinque complecterentur hebdomadas septuaginta duas: quo quid absurdius?*

Επὶ τῷ δούλῳ. Biblia & οἱ Septuaginta ἐπὶ τοῖς δούλοις. Versio communis: *Deprecabilis esto super seruos tuos.*

Επιγράψαι. Scribo ἐπιγράψαι.

Ὅς οὐ μὴ χαλαρῶσιν αὐτοῖς. Appositè admodum illud præstruxit, καὶ τὰς ἀφθνήσκοντες αὐτῷ φωναί: sunt enim C H R I S T I. prædictiones veracissimæ: mendax & impostoria dæmonis illa apud Diodorum: *Κροῖστος Ἀλυὸν διαβαί μαγάλην ἀρχὴν χαλαρῶσιν.* Cic. L. *Græsus Halyn penetrans, magnam peruerteret opum vim.*

Τόπου πινὰ ἐκτὸς ὄντα τῷ πνευματικῷ. Videtur locus abruptus, nec satis cum antecedenti coherere.

Εσθλασὶν πινες βασιλικὸν οἶνον. Nec vanitates: nam cornu potestatis est index; quare reges cornu vngebantur; supra id vidimus. Ex eo apud Græcos κεραῖζον & κορυπίζον ἀ cornu petis annuantibus translata sunt ad potentiam designandam. Lege etiam ἐ sacro Codice Danielis capite nono. Et purpurea cornua, cum quibus bos albus olim natus Albino Clodio tum primū in lucem edito, imperatoriam dignitatem portendisse persuasum fuit.

Τὸν χαλουμένῳ Γολγοθᾷ. Præscribe ἐν.

Τὸ κρατὶν τῷ Ἀδάμ ἐκείνῳ ἐρεθίσαι. Eadem est Epiphaniij libro i. contra hæreses sententia: *Εἰ βίβλοις ἐρήχεσθαι τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν τῷ Γολγοθᾷ ἐσταυρώσθαι, οὐκ ἄλλη που, ἀλλ' ἡ αὐτὰ ἔκειτο τῷ Ἀδάμ σῶμα. ἐξελθὼν γὰρ ἐκ τῆς παρεδύσου καὶ κατακλιθεὶς κατάντη αὐτῷ πολλὰ τῷ ῥήματι, καὶ ἀφθνήσκοντες τῶν ἡμερῶν διελθὼν ὑπεροπλήθει, καὶ ἐν τῷ τούτῳ Ἱεροσολύμοις δὲ φημι τὸν Χριστὸν ἀποδεδωκέναι, ἔτι ἐκείνῳ ἐπὶ τῷ τῷ τῷ Γολγοθᾷ, ὅθεν ἐκείνῳ τὸ ἐκπύουσι ὁ τόπος ἔχει, Κρατὶν ἐρμηνεύεται τὸ τόπος.*

h h h h iij

Si intelligis araseuerfas in quibus sacrificia bātur victimæ, quas Deo Opt. Max. offerebat Augustus censu annuo in eos vsus constituto, testibus Iosepho & Philone, quod per Caij importunitatem minus erit improbabile, per Danielis vaticinationem obicurabitur: nam cū scribit: *Deficiet hostia & sacrificium*, indubitanter respicit Iudæorum sacrificia, quæ Dei & maiorum instituto faciebant, non Augusti Cæsaris autoritate, & liberalitate suscepta. At verò Basilius videtur exponere debuisse sacrificia abolita ad mentem Prophetæ. Passim hic mihi tenebræ: tamen conamur tennes grandia.

Τὸ δὲ πλεῖστον λέγει τὴν τῷ ἀρχιερεὶς ἐσθλὴν, ἥτοι διπλοῖδα.] Verba superius allegata de *Pterygio*, allegantur vt verba Scripturæ: Flaminius tamen eo Danielis loco, cū ea verba ad oram codicis Vaticani comperisset, scripsit ea ex aliis interpretationibus videri sibi coaceruata. Stolam autem eam fuisse extimam Pontificis vestem arbitror *Rationalis* & *Ephod* insignitam, quā ἵματιον non, ἵματιον Iosepho correcto appellat Fr. Ribera doctor eximius. At cur illa *Pterygium*? mihi obscurum. Coniicio nihilominus, quod vt in vestibus eiusmodi *πολυμερῶν* partes ipsæ, quæ à pectore propendent, vocatæ sunt *πτερυγας*, & *πτερυγίων*. I. Polluce libro septimo, capite decimoquarto: Μέρη δὲ ἐσθλῶν πτερυγας μὲν, & πτερυγίων, τὸ ἵματιον τῷ χιτῶνι. ita in Pontificis habitu proportionem ex forma non vsquequaque dispari partes correspondentes vocatas *πτερυγας*, & à partibus totam deinde vestem *πτερυγίων*. In veste Pontificali partes fuisse, quæ *πτερυγία* dicerentur, legimus Exodi vigesimo octauo capite, versiculo vigesimo sexto: Καὶ ποιήσεις δύο δακτυλίους χρυσοῦς, & ἐπιθήσεις ἐπὶ τοῖς δύο πτερυγίαις τῆς στολῆς. *Facies & duos annulos aureos, quos pones in summitatibus Rationalis*. Stimitates istas nos *alas* appellamus, proposito nostro congruenter. Item cap. 16. Numerorum Ποιήσας αὐτοῖς κράσπεδα ἐπὶ τοῖς πτερυγίαις τῆς ἱματίου αὐτοῦ ἕως τῶν γονάτων αὐτοῦ, ἐπιθήσεις ἐπὶ τοῖς κράσπεδα τῶν πτερυγίων χρυσοῦς ὑακίνθινον. Versio communis: *Faciant sibi simbras per angulos palliorum, ponentes in eis vittas hyacinthinæ*. Verbatim sic reddo: *Faciant sibi simbras super alas vestium suarum in generationes suas: & imponetis super simbras alarum vittam hyacinthinam*. Obseruo quoque non absimile vestimenti generis vñtatum fuisse sacerdotibus Ægyptiis. Hesychius: *πτεροφόροι* . . . χελουῶται δὲ οὕτω

ἔστι δὲ Αἰγύπτῳ ἱερεῖων πτεροφόροι. *Aligeri* . . . sic etiā vocantur quidam in Ægypto sacerdotes. Lacunulam forte sic recte expleam: *πτεροφόροι, ἢ & πτερυγοφόροι*. Fortè sic: *πτεροφόροι δρομίων γένος*. nam eiusmodi cursoribus vsūm Adrianum Imperatorem scribit Spartianus, quia alas lateri suppaetas intercurrendum expanderent. Et nisi scirem Exodi 28. hanc vestimenti Pontificij formam à Deo præscriptam, Iudæos ab Ægyptiis olim mutuatos dicerem. Ecquis verò scitaneam Deus formam non præfiniuerit, ne veri Dei cultus saltorum Deorum Ægyptiorum cultu videretur populo duro & incredulo inferior, vt & sacrificia? Atque hæc pro D. Basilij sententia. Nam Tertullianus libro aduersus Iudæos, *πτερυγίων Pinnaculum: Et destruet pinnaculum usque ad interitum*. Intellige dum de templi pinnaculo, quo de Matthæi 4. Τότε παρελαμβάνει αὐτὸν ὁ Ἀββαδολος εἰς τὴν ἀγίαν πόλιν, & ἱστησιν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερυγίων τῆς ἱερῆς.

Τὸν γὰρ παρὰ τίτῳ ἐπὶ φόροι αὐτῷ ποιήσονται, καὶ ἐπὶ ἰδίαις σφραγίδα φρουρούων.] Alexander Monachus de Inuentione S. Crucis. Καὶ τὴν ἱερὰν κλῆρον ἐσθλὴν ὑπὸ τῷ ἰδίῳ σφραγίδα ἐπίθετο. Herodes scilicet rex ab Augusto constitutus anno duodecimo imperij eius Vide.

Ο τίτος ἐλθὼν ἐπὶ ταῖς τῶν ἱερῶν.] An tantum gentis suæ dedecus apertè reuelare non auder Iosephus, dum per manus sacerdotis cuiusdam indumenta Pontificalia Tito tradita: sic certe recenset lib. 6. capite 41. Παρεδίδωσι δὲ ἐπὶ τὰς χρυσαυτάς, καὶ τοὺς δακτυλίους τῶν ἀρχιερέων οὗς τοῖς λαοῖς. *Tradit & tapeies, & summtorum sacerdotum vestimenta cum lapidibus*. Nam si intellexit eam stolam, quis intelligat, nisi ex coniectura lapidum, qui 12. erant pro numero tribuum?

Αὐτὸν μόνον προσκυνοῦντα βουλόμενον.] *Ipsū solum adorari volens Quem? Caium? nugæ. Ipsū Titum? paradoxa. Delictæ generis humani imperator modestissimus tantum sibi sumeret? appeteret diuinos honores, qui victoriam suam Deo tribuebat? Iosephus lib. 6. cap. 43. refert Titum iam urbem ingressum demirari cœpisse munimenta, & turres, earumque solidam compactionem, latitudinem, magnitudinem, tum hæc elocutum: Σὺν θεῷ γ' ἐπολεμήσαμεν, & θεὸς ἐστὶν ὁ πῶντα τοῦ ἐρμῆαν Ἰουδαίους καθελὼν, ἐπὶ χεῖρας τοῦ αἰγυπτίου, ὃ μυχθαὶ πρὸς τὴν πόλιν τοῦ πύργου δυνάσται. *Dei ope bellum gessimus, & Deus erat, qui**

Iudæos de talibus propugnaculis disiecit: nam neque manus hominum, neque machina quidquam in turres istas possunt. Antea verba αὐτῶν μόνον ad aliquam partem prætermisissam cum nomine referemus: ad Vespasianum scilicet. At Vespasianus non id voluit, qui moribundus etiam Imperatorum ἀποθεώσεως irridebat. Unde illi iocus apud Suetonium: *Viruto, Deus sis*, morte, à qua obita referebantur in Deos. Vespasiano quidem adulatōres stimulos subiiciebant, vellet Deus haberi, miracula patraret, quæ patrassent Tacitus & Suetonius adferunt, cæcum reluminando, & crus debile confirmando: sed an Titus eodem amentię deuolutus sit, ut patri diuinitatem indubitam arrogaret, merito ambigo, immo nec verum autumo.

P. 201. Τὸν δὲ Λάαρον τῷ θυμῷ Τίτου λέγει.] In ancipiti & lubrico malui honorem habere Tito, quàm eius vituperationem aduertere. Verti ac si legissem *ἰλαρὸν θυμῷ*, ut Latini *Latum animi* dicunt, aut *χαυρὸν*, potius quàm superbum aut elatum. Videtur autem non vna, aut altera deesse dictio, sed scripturæ locus aliquis, vbi Titus sic aut sic nominetur.

Περὶ τῷ αἰδριατῷ.] Diuus Hieronymus libro quarto in *Matthæum*: *Anc de imagine Caesaris, quam Pilatus posuit in templo, aut de Adriani equestri statua, quæ in ipso sanctorum loco usque in diem præsentem stetit.* Iosephus lib. 2. de Captiuit. Iudaica: Περὶ τοῦ αἰδριατῷ ὅτι τοῦτο ποιεῖται ὁ Πίλατος, τὴν τὰ καὶ λαλῶντες εἰς Ἱεροσόλυμα παρὰ τοῦ αἰδριατῷ τοῦ Καίσαρος εἰκόνας. Σημειῶται καλουμένη. Non adferit Iosephus positas in templo, sed in urbem furto noctis summissas, & in propatulo expositas: nam illucescente die us siue imaginibus, siue signis visis perculsa plebs summa cum animorum obseruatione, & religionis significatione perfecit, ut Hierosolymis Pilatus exportandas curaret. Et Philo non signa tunc in urbem importata scribit, sed clypeos, quibus tamen principis intelliges imagines. Porro nullum signum, nullam imaginem, statuam nullam, dum colossæam suam in templum inferre Caius moliretur, hætenus in templo, aut in vrbe positam pluribus locis scribit idem Philo. An igitur illud ad Imperatorem Adrianum referendum erit, *Αἰδριατῷ, ὅτι ἐν τῷ ναῷ αὐτῶν τῷ αἰδριατῷ καὶ ἄλλοις, ὅτι τοῦτο ποιεῖται αὐτοῖς ἱπποῖς*: Plane audi Alexandrum de Inventione S. Crucis, vbi cum dixisset *Æliam à gentibus habitatam, & Adriani*

A iussu veritos Iudæos vel oculis Iudæam vsurpare, addit: Οἱ δὲ οἰκῆτορες τῶν Ἱεροσολύμων ἐξ ἀλλοφύλων τυγχάνοντες ἐγγίψαν τῷ αὐτοκράτει ἰδρύσαι ἐν αὐτῷ ἱερῷ [id est in area, in qua ante templū] παρὰ τὴν ἀρχαίαν πόλιν, ἥ ἀμειψατο τὸ ὄνομα τῆς πόλεως ἐκάλισαν αὐτῷ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τῷ κρατῶντος Αἰλίου.

Βδελύμα τῶν ἱερῶν.] Βδελύμα idolum *Ελαίε* cap. 2. Τῇ γὰρ ἡμέρᾳ ἐκινήθη βαλὼν αἰγρῶς τὰ βδελύματα αὐτῷ τὰ ἀργυρῆ, ἔπειτα χρυσῆ. In illa die proiciet homo idola argenti sui, & simulacra auri sui. Vide præterea Suidam voce βδελύμα.

Ἐταί ἐν τῷ αἰδριατῷ.] Ex Evangelis repono ἱερῶς.

B Οταν πληρωθῇ Βαβυλὼν ἰσχυρομένη ἐν τῇ.] Probe admutilatus locus: neque enim dicitur Israelitas seruitij iugum subituros, neque è seruitio liberatum iri, cui rei significandæ Basilus Scripturam magistram aduocat. Videtur autem citari locus iste *Ieremiæ* cap. 25. v. 11. Καὶ ἔταί πάντα ἡ γῆ αὐτῶν ἀφαισιν ἐν δουλείᾳ τῶν ἐθνῶν ταῦτα τῷ βασιλεῖ τῆς Βαβυλῶνος ἰσχυρομένη ἐν τῇ, ἔπειτα τῷ συμπληρωθῆναι τὰ ἰσχυρομένη ἐν τῇ, ἐκδικήσῃ ἐπὶ τὸν βασιλεῖα Βαβυλῶνος, &c.

Ἐλχάτε ἐλθὼν τὴν γλῶσσαν, ἀφῆκεν ἡ κληρονομία μου.] Biblia vtriusque linguæ collocant hæc in prima persona, *ἔλχάτε ἐλθὼν*, & ἀφῆκε. Dereliqui & dimissi. Prorsus idem utrobique dicitur etli nondum eodē modo: lunt enim connexa, *A Deo deferri, & Deum deferre*, nec alterum absque altero inueniri potest, etli nullū prior ipse deferit.

Ἐγχεῖαν ἀρχόντων.] Inter eos conspiratos nonnarat Iosephus lib. 11. c. 2. 3. Rhatynum, Belsenum, Semelum, alios, qui resurgentem ciuitatem non ferebant.

Τὴν καλῶν Μαγιστῶν.] Videtur hic esse Iustini Oropasta truncatis auribus, qui libro secundo *Cambysi* subiicitur, qui & D. Hieronymo in capite vndecimo *Danielis Smerdes*, apud Herodotum quoque, *σμίρδης ὁ μέγας*, qui Regibus Persarum, quod fraude doloque regnum occupasset dedignatur eum annumerare. Sed vnde illi *Magusei* cognomen? Forte legendum: τὴν μέγαν τὴν καλῶν οἷς. Cur οἷος? Hoc nomine *Lacones* Deum nuncupant, vnde *Sibyllæ* appellatio, vnde οἷος, *divinus*. *Aristoteles* li. 7. *Ethic.* c. 1. *Σπάνιον*, ἔστι τὸ ἡμῶν αἰδῶν αὐτῶν, καὶ ἄλλοι οἱ Λάκωνες αἰδῶσι τὸν θεόν, ὅτι αἰδῶσι τὸ σπῆναι τοῦ, οἷος αἰδῶν, φασιν. *Ratum ac diuinum virum esse, sicut Lacones consueuerunt appellare, cum quempiam admodum suspexerunt, Σῶος αἰδῶν. Per diuinus, αἰδῶν.* Porro cur *Magus* ille *diuinus*? an quod

decorus & speciosus, cuiusmodi θεοφείας & αὐτοθέους solet dicere Poëta prædiuinus? nam Iustinus oris eius dignitatem commendat. An quod rex præ cæteris lectus fuerit? nam *Dignissimus est princeps*, ut Plinij verbis utar. Vnde & illud Ilocratis in Euàgora: *Ὡς εἴπεις τῶν ποιητῶν ἀείπεις τῶν τραγικῶν ὑποβολαῖς κέχλειται λίγρητις, ὡς ὡς θεὸς ἐν ἀνθρώποις, ἢ δαίμων, ἀλλ' οὐ θεὸς.* *Et Poëta immensum, qua dicentis, extollentes de aliquo maiorum dicant: Deus erat inter mortales, aut genius hand mortali.* Id si admittis postea scribendum erit καὶ μᾶλλον οἷον προμαρτύσιον. At fortasse appellatio vna est coalita ex duabus illis. Indubie: nam his ita consignatis lego apud Photium de Ctesia: *Διέξισι τὰ πρὸς Κύρου, καὶ Καμβύσου, καὶ τῷ Μάρου, Δαρείου π, καὶ Ζέρξου.* Ac vbi ad particularem historiam ventum, scribit Magnum regnasse nomine Tanyoxarchæ menses septem, cui nomen fuerit Sphendadates; *Ἀγέτω τοῖς Πέρσαις ἐορτὴ τῆς μαρφορίας, καὶ τῷ σφειδαδάτης ὁ μᾶλλον ἀγέτω.*

Τὰ δὲ πρὸς τὴν Ἱερουσαλήμ] Vide scripta Esdræ libro 2.

P. 101. Τὰ δὲ ὅσα τῷ οἰκοδομῆς τῇ Ἱερουσαλήμ καὶ Ἰώσηπον ἔως τῆς αἰαλήφως τῷ σὺ τῶρος υπγ.] Quadringentioctoginta tres anni respondent sexaginta nouem hebdomadibus: septuagesima hebdomas addita complet annos quadringentos nonaginta vsque ad vrbis euersionem, & cladem à Tito acceptam.

Καὶ Ἰώσηπον.] Vide lib. 11. cap. 6.

Οἰκοδομήματα.] Ita scripsi. Fuit οἰκοδομήματα. cui substitui potuit etiam οἰκοδομήματα.

P. 104. Φιλάδελφος ἔτη λη.] Iosephus, quem plerisque locis sequitur Basilus, annum adiicit libro 12. cap. 2. *Ἐπειτα τὴν βασιλείαν τῆς Αἰγύπτου παραλαβὼν ὁ φιλάδελφος, καὶ χαλκῶν αὐτῶν ἐπ' ἔτη αὐτὸς δέκοντος μ.* Verum si quoties alij scriptores à Basilio dissentiant, hac oratione, id proferam, ex incerto incertiore faciam lectorem, cui sententiam Basilij magna cum fide repræsentare, meum esse putavi.

Βασιλεῖς Ρωμαίων.] Reges Romanorum Livius scribit libro secundo Brutum, cuiusmodi nouæ libertatis populum, ne postmodum flecti precibus, aut donis regiis posset, iureiurando adegisse, neminem Romæ passuros regnare. Quare ut idem prodidit libro 27. *Scipio silentio per præconem facta sibi maximum nomen Imperatoris esse dixit, quo se milites sui appellassent: regnum nomen*

A alibi magnum, Romæ intolerandum esse, regalem animum in se esse: si id in hominis ingenio amplissimum ducerent, facit iudicare, vocis usurpatione abstinere. Hæc ille magnitudinem suam, ac felicitatem summa modestia superans, cum circumfusa multitudo Hispanorum, & ante deditorum & pridie captorum regem Scipionem ingenti consensu appellauit. Cum miris honoribus Augustus cumularetur extinctis bellis Civilibus, & Romana composita Republica apud Appianum libro 2. Civilium: *Eἰσι δ' οἱ καὶ Βασιλεῖς τραγικῶν ὑποβολῶν, μέλει μαθὼν ἀπηγόρευσι, καὶ ἀπάλησιν ὡς ἀδύμιστον ἴσχυρα μετὰ τραγῶν ἀρεῶν.* Plutarchus in Antonio, vbi Cæsarem per Lupercalia nomen regale repudiassē narrat non sine populi aggratulatione, appēdit hanc censuram: *Ὁ δὲ γαυμάσθω ὡς, ἐπὶ τοῖς ἔργοις τὰ τῶν βασιλευμένων ὑπομνήσας, τὸνομα τῷ βασιλείῳ, ὡς χαλκῶσι ἐλευθερίας ἔφευγον.* Consultum igitur imperium & autontas cum carperetur indies, ac iam supra illos esse capissent Imperatores, parum omnino à rege distabat Imperator, præsertim si quis licentior Senatus autontatem viliores habuit. Decrat tamen regum nomen quo Imperatores subinde à Græcis scriptoribus affecti sunt. Augustus à Dionysio:

Αὐσονίου Βασιλῆος ἐπισημαίνω ἀκωνή.

Ausonij regis quos mansuefecerat hasta.

C Existimo ab adulatione id profectum, qua & Augustum Nonnus in Ba Taricis Iouem Ausonium vocauit, & Seuerum Imperatorem Oppianus primo Cynigeticon, & Herodianus libro 3. alique alios.

Γίνονται δ' ὁμοῦ τὰ τῷ Πτολομαῶν μετὰ Αλέξανδρον . . . ἐπὶ σπλ.] Rectè supputa, & inuenies scribendum esse σπλ. annos 188. non 187. Est porro permagna inter Autores dissensio in horum regum numero, ordine, appellatione, regni duratione. Vise Tertullianum libro aduersus Iudæos, & Epiphanium. Straboni libro 17. conuenit cum Basilio, ipsa regum enumeratione.

Τέτε βασιλευόντος Χειρὸς ἡγνήθη καὶ σίρκα ἐπὶ κα. τῆς βασιλείας αὐτῆς.] Laborat hic locus ab interpunctione, & vitata vnius syllabæ scripture, ex qua deinde labes insententia. Non enim viginti nouem anni sunt regni Augusti, siue ab Actiaca pugna, siue à cæso Iulio numerum ineas. Immo verò cum ante 43. regni Augusti, annos posuerit Basilus, non satis secum consentiet, si ponat annos 29. Sic ergo corrogo: Τούτῳ βασιλευόντος ὁ Χειρὸς

ἐγνήθη καὶ σάρα, ἔπει (non ἔτη) καθ. Nam cum ab Actiaca pugna deuiecto cum Cleopatra Antonio Basilus annos imperij Augusti numeret, Eusebius libro primo statuit duntaxat annos 28. Αἰχμητοῦ δ' ἑξαπατάης, ἢ πλωτῆς Ἀντωνίου, καὶ Κλεοπάτρας, αἱς ἐν ὑστάτῳ ἢ καὶ Αἰγυπτίῳ τῷ Πτολεμαίῳ κατέληξε διωκτοῦσα ὄγδοον ἔτος, καὶ ἑξοστὴν, ὁπλίσθη ὁ πατήρ, καὶ κύριος ἡμεῖς Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς τότε πρώτης Σαραφῆς ἡγεμονίας Κυρίως τῆς Συρίας ἀκολουθῶν ταῖς παρ' αὐτῷ παρρησιαῖς ἐν Βηθλεὲμ γενᾶται τῆς Ἰουδαίας. Cautio esto numeris superioribus sparsim hisce locis plerumque inferiores esse impares: nec correctio facilis, quia non tam quid veritas postulet, videndum, quàm quæ Basilij sit sententia.

Καὶ τὸ τοῦ ἡκουσάντων ἔθνη.] Τοῦτο causæ, & connexionis vim habet. ἑλπίς est pro ἀγ. τῷτο, ut plenè habent Biblia, & οἱ Septuaginta. Quod eiusmodi ἑλπίς Græcis sit non infrequens, præpositionem in contextum Basilij non sum ausus recipere. Simile Iliados λ. --- ταῦτ' ἑσθλαῖοις ἑπιοὶ χαλκοχίτωνες, hoc est, *Propterea facientes*. Nec Latinis dissimiliter.

Οἱ ποιμνίσαντες τὰ ποίμνια.] Ita οἱ Septuaginta: non est tamen meis exemplaribus, non Græcis, non Latinis.

P. 105. Εἰ τῷ χριστῷ τῷτο.] Matth. 23. Εἰ τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ.

Μίλ' ἔλεγον.] *Carmine* Christus vsus sit, aut *canit*? neutro. Rescribo ἀμίλ'.

Οὐκ ἐπιδόλλετε ἐπ' ἐμὲ τὰς χῆρας.] Math. 26. οὐκ ἐρεσθίσατέ με.

Ἀναξίου] Lucas Act. 13. οὐκ ἀξίους.

In Orationem XXXIX.

P. 106. ΤΟΙΟΥΤΟΥΣ ὅτι ὁρᾷ πρὸς πλὴν ἑσθλαῖον παραμύτιον ἀγκυρίας ἰλιγνιδίτας.] Sæpe ea vox de ingenti animi x-stu incerta voluentis consilia. S. Chrysostomus libro tertio de Sacerdotio capite 13. Ἰδὲ τις αὐτῷ τοῖς ἐν οὐρανοῖς ἰχυροῖς πρὸς ταῦτα οὕτως ἰλιγνιδίτας. Phræcos ista similitudo Chrysostomum inter, & Basilium hunc nonnullam fuisse familiaritatem videtur indicare.

P. 107. Τῆς πατρικῆς δόξης ἀπαύγασμα.] Respicit illud ad Hebræos capite 1. Οὐδ' ἀπαύγασμα τῆς δόξης. Mox pro luce creata capitur: ἡ πλοῦσια τῇ ἀπαύγασματι πηγῇ. Tatianus etiam dæmonibus tribuit τῆς γὰρ ὕλης, καὶ τῆς ποσείας εἰσὶν ἀπαύγασμα. τὸ δὲ πᾶσιτις aliunde dicit.

Α. Εξ γὰρ μεγάλους, καὶ χαλλοῖς κτισμάτων.] P. 108. Sumptus est hic locus ex capite 13. Sapientie. In τοῦτο παραμύτιον codice τῷ Septuaginta demitur copula, cæteris exemplaribus re-fragantibus, & Basilio Seleuciensi. Diuine hoc idem effatum docet Aristoteles apud Ciceronem libro 2. de Natura Deorum.

Εγὼ βοῶ τὸν κτιστὸν.] Christo quadrat peroptimè, qui erat cum patre *con-*
stita componens: at οἱ Septuaginta, & Bi-
blia, quibus ego vsus, *κτιστὸν*. Ante
iis de vocibus actum est.

Ο λόγος ἰσχυρὸς.] Scribe τὸν λόγον.

Προσέχτω.] Melius, προσέχτω.

Διὰ μὲν τὸ ὁρμῶν κτισμάτων, ὡς αἱ ἀγ. P. 110.

Β. πᾶσι παραμύτιον.] Placet admodum rescribi, ἀγ. πᾶσι παραμύτιον, quod per creaturas adspectabiles, veluti *per characteres*, & scriptum quoddam, Deus cognosci possit. Hæc enim rerum vniuersitas sua magnitudine, ordine, constantia clamat, Deū esse, & ad eam cognitionem hominem promouet. Qua constituta lectione sententia clarissima est, non item alteta: etsi secundum Aristotelem res rerum sunt signa, & effectus causarum, neque prorsus propudiosum sit illud, ἀγ. παραμύτιον. Trahere possum in partes meas D. Ioan. Chrysostomū, tom. 5. hom. 9. ad populum Antiochenum, ubi edocens quāquam ratione *cali enarrant gloriam Dei*, dicit eos instar ingentium librorum rudibus, peritis, opulentis, inopiosis omnibus parabilem, *calum esse*, & per hæc literas Deum agnoscī.

Νόμοις ἡρατοῖς.] Qui abs te ἡρατοῖς ἀ veterib. appellabantur Apollonius lib. 8. Οἱ δὲ τοὶ ἡρατοῖς πατέραν ἔδει ἀνέροισιν.

Τὸ ὄμμα τῆς ἀγκυρίας ἐλπίος πληρώσασα.] P. 111. τὸ πληρῶν semper actionem designat: male, qui aliter cepit. Nam D. Basilus in ista sua Σοφία, præsidium postulat à matre Dei. At quid illud *mentis os misericordia compleri*: Forte rescribendum ἐλπίος πληρῶσαι, vel πληρῶσαι, *oleo mentis os imple*. Philostratus iuuerit in Apollonio: Γαλλοῖς δὲ ἐπιφυλάξαντες, καὶ τὴν θάλασσαν αὐτῇ τῇ ἐπιρροῇ τῇ ἐλπίος λεαίναντες, καὶ ἀδύνατον πρὸς τὴν θύραν τῷ ὁρῶν. Sollertia huius meminit & Plin. lib. 2. c. 103. *Erob id urinantes ore spargere (oleum) quoniam mitiget naturam asperam lucemque deponet*. Commodissime igitur admissa ea correctione dehinc. Solent *urinantes os oleo complere*, ut sub aquis paulatim illud expurantes viam ad spirationem, respirationemque aperiant. Cum igitur illis oleum auxilio sit, Basilus, qui se κα-

λυμνήτιον

λυμβήτω ἀπειροὶ nominat, cupitque βάρους χαλκιδίου κρυφοῦς beatæ virginis, oleum spirituale, sibi postulet affundi. Deinceps scribendum fuerit, ὡπὶ τῷ ἐλάῳ congruenter. Non aliud rogare videatur Basilii, quàm posses tantas eloqui, nec abluere ab his scripturis: os iustitiam disabitur sapientiam. Aperi os tuum, implebo illud: Os meum aperui, & attraxi spiritum. Os mentis, quo mens capit & apprehendit, intellectus.

Υπὲρ τὸ πᾶς.] Scribā vel ὑπὲρ τὸ φῶς, supra omne lumen, & intelligentiam: vel ὑπὲρ τὰς supra quidam, vel ὑπὲρ θεοῦ pradiuinum.

Οὐ γὰρ σῶμα μῆλον εὐρεθήσεται τὸ ἀσώματον.] Si, inquit, anima corpore contractior est, duo nascuntur incommoda: Vnum est, quod incorporale est, anima scilicet, erit corpus, nam corporum est contrahi. Alterum, artus, à quibus secessionem fecerit anima, emorientur: utpote viuifico destitui spiritu.

P. 212. Καταχρηστέ.] Dilucidius καταχρηστέ: forte & rectius.

P. 213. Τῶς ἐν οὐρανοῖς προσκυνοῦσιν οὐ χερίζου.] Iuxta illud ad Hebræos cap. 13. Όταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν σωτότερον εἰς τὴν οἰκουμένην λέγει, ἔσονται προσκυνοῦντες αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ. Et cum iterum introducit priusgenitum in orbem terra, dicit: Et adores eum omnes Angeli Dei.

Φοβούμενοι φόβον.] Videtur Basilii legisse ἰσοβήθησαν φόβον.] cum tamen vulgata exemplaria habeant ἰσχυρίαν.

Καλέσουσι.] Οἱ septuaginta καλέσει. Latina versio, vocabitur. Idem ab omnibus dicitur. vocabitur, ergo sub aliquo, vel aliis quibus: ergo aliquis, vel aliqui vocabunt, & in his tu vocabis.

P. 214. Ηγούμενος.] Puto hanc vocem recipendam in contextum Bibliorum, cum versio communis recipiat, & veteres.

Μὴ ἐλιγνός τις. Alia exemplaria secuta fidem τῷ 70. negationem detrahunt.

Εθαύρου.] Biblia θαύρη.

Τὴν γλῶσσαν.] Quis lapsus terram, quam tetigerit complet. Scribe de Bibliis, πᾶσαν τὴν γλῶσσαν.

Επιφανίσαι.] Biblia ἐπιφανίς ἔσται. Versio communis horribilis, se cum horrore quodam ostentans.

Η ἀρέτω.] Scribendum οἱ.

P. 215. Η δὲ ἰδὼσα.] Interpres: Quæ cum audisset. Verbatim, quæ cū vidisset. Videndi vox quamdoque ad alios sensus transit ob istius sensus viuacitatem, præstantiam, celeritatem.

Τέξας ὑόν.] Adde, καὶ χαλίδας τὸ ὄνομα αὐτῷ Ἰησοῦ.

P. 216. Τὸ θεῖον πνεῦμα φύσις τῶν ὄντων ἐγένετο.]

A Duplex horum verborum potest esse sententia. Vna ut Dei præceptum & voluntas sit ipsarum rerum natura. Quomodo D. Augustin. cum alibi tum lib. 21. de ciuit. cap. 8. voluntatem conditoris condita res eiusque naturam esse dixit. Quare si à principio rosam nullis aculeatam spinis, quod Cyrillus, Damascenus, alique censuerunt, produxisset, eam rosæ naturam esse nemo non diceret: nec cum aliter iudicamus. Altera ut ad imperium Dei res è suo nihilo mox emicuerint: est enim φύσις exortus, & φύμα & pustulas è cute prorumpentes nominant. Quæ secunda interpretatio his adiuvatur, & παρὰ τοὺς χαρπὸς ἀπὸ τῆς κατὰ φύσιν, eamque lum secutus.

Καὶ ἐν αἰθράτοις ὠδοῖται.] Obserua orationem tripartitam, quam versio communis fecit bipartitam.

Τῶς προσεδήχθη: τῶς αὐτῷ παραδόχῃ παραμάτων.] Quænam ista rerum tam admirabilium adiumenta? Nasci de virgine, quod S. Augustin epist. 3 mortuorum suscitatione pluribus docet esse maius. Et idē serm. 9. de natiuit. O miracula, o prodigia, fratres charissimi, natura intra mutantur: in homine Deus nascitur: virgo sine viro gravidatur: viri nesciam sermo Dei maritat: simul facta est mater & virgo: mater facta, sed incorrupta: virgo habens, filium nesciens virum, semper clausa, sed non infœcunda.

Παύλου δὲ πρὸς ἰσχυρίαν.] Ἐξ ἰσχυρίαν siue ἰσχυρίαν, qui quid in manu, Genes. 38. vbi οἱ 70. habent τὴν ῥάβδον τῇ ἐν τῇ χερί σου, Symmachus vertit, ἰσχυρίαν. Exod. 20. culter est. Passim libri minores, & manibus capi faciles, vide Plin. Ἐξ ἰσχυρίαν hic exposui linteum manuale. Id esse opinor quod Lucas in Actis Apostolorum, cap. 19. scriptum reliquit, ὡς τὰ καὶ ἐπὶ τοῖς ἱεροῦ τοῦ αὐτοῦ ἐπὶ φέρεται ἀπὸ τῶν χειρῶν αὐτοῦ σουδάρια & σιμικνῆθια. Ita ut etiam super languidos deferrentur à corpore eius sudaria, vel semicinēthia. Vbi Theophylact. σουδάρια & σιμικνῆθια λινὰ δὲ εἰσι ἀμφότερα. πλὴν τὸ μὲν σουδάρια ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐπιβάλλεται. τὰ δὲ σιμικνῆθια ἐπὶ τῶν χειρῶν κατὰ χεῖρας, οἱ μὲν δυνάμει ὡρεῖα φορέσκει, οἱοὶ εἰσι οἱ φορεῖται ὑπαπχῆς ἑσθῆς, ὡς τὸ δὲ πρὸς τὴν αὐτῶν τῶν ὑγιότητος ὡς πρὸς τὸν οἶον ἰδρῶτας, πῆλαιον, δάκρυον ἔτι τὰ λοιπὰ. Sudaria & semicinēthia ἐλινὸν ὡς τῆς sunt, nisi quod sudaria capiti iniiciuntur, semicinēthia verò in manibus gestant, qui quod sint in veste consulari, oraria gestare nequeant, ad humeros oris extergēδς, sudores, spumam, lachrymam, ceteros. Helych. Σιμικνῆθια, φακίδια, ζῶδια, ἀσκήθια, τῶς ἱερῶν. Pollux lib. 2. Τὴν ζῶντα, ἢ φακίδια

καλοδοιοι Ρωμαιοι. Glossæ *semicinctum* ἡ-
μιζώνιον, & eorum confectores in Aulular.
semicinctary. Εἰς χῶριον vocatum fuit & χα-
ψιδρόποι à capiendo sudore, & *sudarium*, &
ἡμιτύμβιον Pollux lib. 7. cap. 16. Τὸ δὲ ἡμι-
τύμβιον ὅστις μὲν ἐκ τῦτο Λιγυπτιον, εἴη δὲ αὐτῷ
τὸ ἐν τῇ μέσῃ καυμάδι χαψιδρόποι καλούμε-
νοι, ὅντιν (σουδαριον ονομάζονται). Δεισφοβῆς γὰρ
τοιαύτη τις ἡ δόξα.

Ἐπειτα χαθαρὸν ἡμιτύμβιον λαβὼν

Τὸ βλίφαρον περιέβητο. —

Vbi Scholiastes, αὐτὸ ἔσθουδαριον, ἱάσιος ἡμι-
τιγίς, λιουῦν ἢ οἶον σιμαγῆιον, καὶ Σαπφῶ
ἡμιτύμβιον θαλάσσιον ἢ δίκρυον φακίλιον.
Suetonius cap. 51. vituperat Neronem,
quod ligato circa collum *sudario* prodierit
in publicum sine cinctu. Vñ igitur sudarij
Paulini miracula patrabantur, quod &
Abdias Babylonius prodidit de sudario D.
Iacobi, cuius virtute Philetus à remora dia-
bolica solutus fuit, ac liberatus.

Τὰ ἱστία τῷ λόγῳ χαλάσαντες.] Metho-
dus eis ἀπάντησιν: τῷ λόγῳ ἀφ' ὃ το σίμμε-
τρον τὰ ἱστία χαλάσαντες. χαλαῖν est laxare:
si vela rigidius tenta laxes, aut demittas,
eadein opera contrahis. Actorum 9. de S.
Paulo: χαλάσαντες ἐν σπικίδι, *submittentess*
in porta. Ab eo χαλαρὰ sunt χεῖματα, de-
missi monilia collo. Basil. Magnus adserit
Isa. 3. c. vbi vulgo legitur χεῖμα, quosdam
legere χαλαρὰ.

P. 119. Μὴ πρὸς τοὺς ἀλλήλους.] Sic ordino hæc:
μὴ τοὺς πρὸς ἀλλήλους ἔχθρας.

Μήτε λημμάτων εἶπαι ἀνθρώποι.] Itane λῆμα
generosissimus animi imperus quidquam
habeat turpitudinis? Scribe λημμάτων qua-
stulorum. *Carpurus* gemina voce Tranquil-
lus appellat, vbi Caligulæ sordes venit, &
carpit cap. 40. Ex *gerulorum* diuinis *quasti-*
bui pars 8. ex *carpuri* *prostituta* *quantum*
quæque una concubitu mereres. Vtriusque vo-
cis discrimen Vlpianus nos docuit in ora-
tionē Demosthenis de gestis ad Chersonē-
sum, vbi prauam collocationem verborū
ita corrigo: λῆμα δὲ εἰς μ. ἀξία, αἰδρία,
φρόνημα (iam κέως per errorem subiicieba-
tur) ἀφ' ὃ δύο μ. κέρδος, αἰδρία, καὶ αἰ-
δρία πρὸς παρ' Αἰσχροτέλφ.

Διμαρτυρῶ δὲ τῆς ἀξίας.] Dicamus & nos
Deiparæ matri illud ex Adelphi. *Nanquam*
ita magnifice quicquam dicam, id virtus quin
superet tua.

In Orationem XL.

P. 120. ΗΠΕΙΡΟΥ ῥῶτα] Suidas: Σπίρια
ῥῶτος, καὶ ῥῶτα ῥῶτος τὴν πινυῶν, καὶ

εὐρία, καθάρσιν αὐτὴν πάλιν αἰχμαί τὰ πινυῶν. Ge-
orgicon tei uo:

Non dorso nemori libeat iacuisse per herbam.

Claudio Terga:

Glancaque fumigera terga serenas aqua.
ῥῶτα pro rei facie, siue ut aiunt, *superficie*.
Nonnus libro 1. dixit ῥῶτα μαχαίρας, libro
15. ἔνυχλοα ῥῶτα σμαρὰ δδου, alibi ῥῶτα κα-
νίς. Satyricus de operimento libri:

— — *Ei in dorso nondum finitus Orestes.*

φθάσαι ἐλίσχεται.] Lipomanus videtur
legisse quod pratulerim.

Νέφοις ὑποδρομῶ. Sallustius libro 3. hi-
storia. *Sublimis petula calum obscurabes*. Su-
blimam interpreto quæ supra terram est,
siue quæ solem ac terram intercurrit.

Καὶ δένδρον κατὰ σκιος.] Repono δένδρον
κατὰ σκιος. Nec ignoro longe lateque por-
rectam arborem nonnunquam solis radios
nobis inuidere: sed quod plurimum eue-
nit, hoc loco potissimum videbatur intel-
ligendum propter illud πολλάκις.

Τὰ τῆς αἰείσεως παραδίδωσι κλίμη.] Aut
hic datius modi est, aut scribendum erit,
τῇ τῆς αἰείσεως κλίμη.

Λύουσα μὲν τὰ μελὴ ὕπνῳ.] De somno
Iliados φ.

Οὐδὲ μιν ὕπνῳ ἔμαρπτε λῶν μελιδόματ'
θυμῶν. Alibi *σοπῆν* λυσιμελὲς propterea
dicitur.

Μεταβαλὼν τῷ πολέμῳ τὸ χῆμα.] Lipo-
manus apud quem exstat hæc oratio Latine,
videtur legisse μεταχάσαν, nec impro-
bo, fortè μεταλαβὰν adluta bellica veste-
ad puniendos perduelles, quos vel spiritu
diffabit.

Νομίμων λύτρων ἀντίδοσις.] Si verba ser- P. 121.
ues, haud muto interpretamentum. Nam
cū pro peccatis suis & popularium sacrifi-
cium sacerdos offerebat, poterat dici dare
λύτρων νόμιμων. Christus eam tollēs obliga-
tionē, non gratis, sed seipso potuit dici νομί-
μων λύτρων ἀντίδοσις dare. Sed ad mutatio-
nē magis inclino, existimoque ἀντίδοσις esse
glossē, quod cū irrepsisset in aliorum
verborum seriem lector, aut exscriptor
quis fecerit νομίμων λύτρων, pro νομίμων
λύτρων, hoc est eorum, quæ lege præcepta
sunt, redemptio, & remuneratio.

Οὐκ ἐπὶ ταπεινῶν.] Fuit antè, οὐκ ἐπὶ ταπει-
νῶν, ὡς τὸ πρῶτον, ἀλλὰ φουδραὶ καὶ φουδραὶ:
si intelligis θίαν vel ἑπιφαιδαν: scribes quo-
que ταπεινῶν: si χῆμα, vertes omnia neu-
tris. Porro φουδραὶ transituli quasi reperissē
φαιδαν quod ab eadem origine sit utrum-
que, quodque læta facies cū formidabi-
li parum conueniat. Fortè sit aptius leui-
cula mutatione φουδραὶ ἔσθουδρα.

Εν τῇ δόξῃ.] Sic etiam infra Marth. 16. A
ἐν τῇ βασιλείᾳ.

Τοσούτοι γὰρ ἔχοντες ἔχω μεθ' ὑμῶν.] Græca
Biblia ἐμὴ. Versio, Sum. Basilium tamen
suo non defraudabo: est enim ἔχω moror,
maneo, habito. In Catalogo:

Οἷτ' Ἐλιδὼν ἔχον. ---

Ioannis 5. Ἦν δὲ τις αἰθρωνος καὶ τριάκοντα,
καὶ ὅκτω ἔτη ἔχον ἐν τῇ ἀδυναμίᾳ. Erat autem
quidam homo ibi triginta & octo annos ha-
bens in infirmitate sua, id est, Commoratus,
manens. Latinis Habeo parivlu. Romanus
Homerus:

— Et his habeant sine mania fessi.

Sallustius: Urbem Romam, sicut ego accepi,
condidit, atque habuerit inuito Troiani, id est,
habitauere. Eadem notione legitur apud
Plautum, Sillium alios: nec mirum, cum
ex Habeo fiat Habito, atque ex rei possessio-
ne per quam locum habere quis dicitur, &
locum habitare contingat. Quare cum hac
ipsa Oratione Basilium illud ex epistola ad
Tim. cap. 6. ita citet: ἀποστρέψαι τὸ φῶς.
abstineo correctione, etsi exemplarium
constantia trahat in diuersum.

Κερδαίνω.] Addidi sententia flagitante, καὶ
ζημιωθῆναι πλὴν ψυχῆς αὐτοῦ.

P. 111. Κηρύσματος ἀγῶνα.] Consideratè eam
vocem usurpauit: est enim sanè arduum
homines illiteratos sapientissimis persua-
dere, infimos & omnium rerum egenos
megistanibus, atque viris principibus: tan-
τόque difficilius atque operosius negotiū,
quod eorum doctrina per inimica carni,
per dura & abrupta viarum trahere vide-
batur. Hæc tanta, tam mira notantur vo-
ce ἀγῶνα.

Καλῶς ὑψιλοὶ, ἵνα καὶ ὅρος ἔχη πλὴν ἐξ οὐ-
ρανοῦ γέννησιν.] Ita diuinavi, cum prius
nullo sensu legeretur, ἔχη τῆς ἐξ οὐρανοῦ
γέννησιν. Diuinabam item an sic experiri
liceret, ἵνα καὶ ὅρος ἔχηται τοῖς ἐξ οὐρανοῦ γέ-
νησιν, vt mons vicinis cælo cohæreat. Sed
alii tum scribi velint ἔχῃται τῷ ἐξ οὐρα-
νοῦ γέννησιν. Lipomanus nobis coniectan-
dum reliquit interpretem veterem ita le-
gisse, ἵνα ὅρος ἔχη πλὴν ἐξ οὐρανοῦ κατὰ βάσι-
ως μίμνησιν, vel τύπωσιν, sic enim ille: Vt etiam
mons haberet descensum ex cælo imitationem.

Ὡς ἄλλω οὐκ ἔχον αἰῶνα λαμπερότερον.]
Absunt hæc à codice Lipomani.

Ο δὲ.] Quis? ὡς τὸ φῶς, ita quoque legit
Damascenus de Transfiguratione.

Ὡφθησαν.] Quid aliud ponas vice isto-
rum ἑφθηνον, quod erat in M. S. Hæc enim
Oratio nunquam typis excusa hæctenus.

Περίπνευσας.] Fortè περιπνεύσας,

A non tam ob illud πυρὸς λυίοχος, quàm quod
lupera circulari motu petiisse non videat-
ur Elias. Siquidem id solis est, Nonnus
Bassaricon libro 30.

Ἡλίου βροτέοιο βίου δολιχέσχου ποιμῆν,
Ἰσπεύων ἐλκεῖν δὲ ὅλα πόλιν αἰθοπὶ δόσφ.
In ea vtenda locutione multus est Non-
nus. Et iterum Basilium de Arca: ὡς ἐπ' ἰδὲ
φοῖς ἰσπεύοντι. Tatianus citat ἐ Tragœ-
dopæo aliquo: Αὐτὰ θεῶν ὄχημα τιμώτατον.
De Iuliano mendax proditur oraculum:
Ἀλλ' ὅπου ταν σκῆπτροισι τοῖς Περσῶν αἶμα
Ἀχρεῖ Σιλευκῆος κλονέων ξιφίῃσι δαμάσσης.
Δὴ τότε σὶ πρὸς Ὀλύμπου ἀγῶνι περιλαμπῆς
ὄχημα

Ἀμφὶ θυελλῶσι κυκλῶμενοι ἐν τροφᾷ λυγρῇ
B Πίσαντα βροτέων ἰσίων πολύτλητοι αἰλῶ.
Verax, si raptum ad Dei iudicium capias.
Reddamus Latinis:

Cum sceptris, armisque tuis Perseida stirpē
Vsq; Seleuciam turbabis agēs domitor, tunc
Ipse procelloso raptatim turbine ventis.
Tristes proiesces mortalis corporis artus,
Et cuncta flammis apto rapietis Olympo.

Repono siquidem βροτέων ἰσίων. alterum
enim non conuenit ærumnolis inferis.
Scribunt Suidas & Nicephorus.

Υπὸ τρεφῶντων τροφικῶν ὁμῶν.] Quid
tum? ad de, Moyse & Elia C H R I S T V M
superiorem conficiunt: vnde sequitur Μα-
ρτὶς ἰκαίω, Ἡλίας ὑποκύπτει.

Μετ' ἄλλων. Rescribo μετ' ἀγγέλων. Il-
lud enim Lucæ 21. Basilium exprimit, Αἱ
γὰρ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. Vir-
tutes cælorum mouebantur. Item postea χιλι-
δες ἄλλων, scribo ἀγγέλων. Natus error ἐ
scriptionis compendio.

Ελίσσεται γὰρ οὐρανός.] Respicit illud A-
pocal. 6. Οὐρανὸς ἀπὸ χειρὸς αὐτοῦ βιβλίοι ἐλι-
σσύμενοι.

Θεωρῶν αἰατῶν ἄλλοι.] Pro αἰατῶν ἄλλοι. Ita P. 114:
malui, quā αἰατῶν ἄλλοι, quod alicui visū.

Μία γὰρ πάντων τροφικῶν.] Quidam
τροφικῶν. Malo τροφικῶν, enocatīo, cum
ad tonitruū tubæ viui ac mortui vocabuntur.
D Nec ἀγγέλων supra monui, quæ verbo vis ines-
set.

Κληροτόμοι Χειρὸς, σὺ κληροτόμοι δὲ θεοῦ.]
Liquet ex epistola ad Romanos cap. 8. vo-
ces Χειρὸς & θεοῦ sedes permutasse. Et abs-
que illo loco sit. Basilij clausula, ὅτι αὐτῶν ἡ
δόξα, satis indicat scribendum esse σὺ κλη-
ροτόμοι δὲ Χειρὸς, præsertim cum hæc per-
sona prætermittatur. Quam hæreditatem
utinam cernam ego: cernat lector quiuis!
In nomine Patris, & Filij, & Spiritus
Sancti. Amen.



I N

BASILII SELEV CIAE

E P I S C O P I,

D E V I T A S. T H E C L A E

L I B R V M P R I M V M

N O T A E.

N. r.

* Anno
Christi
448.
iuxta
calculū
saronij
& Cō-
tij. 450.
Holo-
andri.

* Anno
Christi
449. aut
451.

* Anno
Christi
451. aut
453.



ΑΖΙΑΕΙΟΥ ΕΠΙΣΚΟ-
ΠΟΥ ΣΕΛΕΥΚΕΙΑΣ.]
Basilus hic noster, Seleu-
ciae Metropolis in Isauriā
prouinciā Episcopus, flo-

ruit sub annum Christi cō. l. Inter-
fuit Constantinopolitanae Synodo quam
Flavianus in Secretario Episcopij, Zeno-
ne & Postumiano Coss. * contra Eury-
chetem habuit, eiusdemque damnationi
subscripsit; se *unum Dominum nostrum Ie-
sum Christum, Filium Dei, solum Deum Ver-
bum, post carnem adsumptam, unionemque in
duabus naturis factam, adorare* Catholica fi-
de professus. Et quanquam in Dioscōri
Pseudephesinā Synodo secundā, seu La-
trocinali, quae proximē insequenti anno
Protogene & Asterio Coss. * coacta fuit,
eundem Eutychetem, suo cum alijs suf-
fragio restituerit, & in Flaviani iniustam
abdicationem consenserit: tamen quum
eo nomine in Concilio Chalcedonensi
argueretur, vi metuque compulsus, id
se fecisse causatus est. Quin Ephesi quo-
que postquam aliqua in eos protulisset,
qui duas in Christo naturas adseriebant,
statim reuocauit, quaeque dixerat emen-
dari petijt. Quo etiam factum est, vt in
praedicta Synodo Chalcedonensi Mar-
ciano & Adelphio Coss. * hoc est, bien-
nio post Pseudephesinam seu *Ανεξιχνία*
celebratā, quum sub finem primae actio-
nis de Dioscōro, itemq; de Basilio & alijs
quinque qui in scelerata illa Pseudosynodo
praecipuā potestatem obtinuerant, dam-
nandis ad Imperatorem relatum esset, &
Actione 3. damnato scorsim Dioscōro, de
ceteris Imperator iudicium Synodo per-
misisset, Patres Basiliū cum reliquis, vt
Orthodoxum Actione 4. in gratiam re-

ceperunt. Qua de re aliisque huc facien-
tibus, praeter Acta Synodi Chalcedonen-
sis, vide etiam Euagrium lib. 2. Histor.
Ecclesiasticae, c. 4. Niceph. Callist. lib. 13.
c. 30. Item Cedrenum in Theodosio Iu-
niori & Marciano, & Leontium Exadu-
catum Byzantinum in libello cui titulus
est Scholae, Actione 4. & 5. Est & inter li-
bros meos Graecos m. ss. Theophanes qui-
dam cognomento *Ομολογητής*, hac ipsa
de re agens in Marciano, tum etiam
Tractatus singularis de sex Synodis Oe-
cumenicis, in Synodo Ephesina seu III.
Oecumenica; nouiter, quod quidem sciz,
hactenus editus. Porro eundem hunc
Basilium huius Operis auctorem etiam
Photius agnoscere videtur in Bibliothe-
ca sua, pag. 196. Graecae editionis: *Επὶ δὲ*
inquirit, Βασίλειος ἐστὶν ὁ ὢν μέγιστος ἐν-
τάνας (aliàs ἐκτείνας) τὸ πρωτομάρτυρος
ΘΕΟΚΛΗΣ ἔργα καὶ ἄλλα καὶ νικητήρια. nisi
quod vocula illa *μέγιστος* nonnihil nubo-
culae offundat. Ceterum quod nusquam
legerim Basilium versu Theclae nostrae
vitam celebrasse, facile inducor, vt existi-
mem *μεγίστος* pro illa reponendum; ex
ipsiusmet, vt apparet, Authoris sententia:
qui in ipsa statim praefatione non obscu-
rè testatur, quae ab alijs de hac historia
paulò contractius narrata fuerant, ea se
fusiùs aliquanto explicuisse; moderatè ta-
men, neq; extra decòr aut veritatis sco-
pum. Quamuis fieri interim potuit, vt
vetroque illo scribendi genere hanc ean-
dem historiam Basilius noster quoque
tractauerit; exemplo Ciceronis qui idem
praestitit in Commentario de suo Consu-
latu; vt item fecit inter nostros Tertul-
lianus contra Marcionem, Sedulius in
opere Paschali, Aldelmus de Virginitate,

sicque in aliis alijs. Et sanè nequid diffi-
tear, initio libri secundî basilii noster
etiam alibi, quàm hisce in libb. se de B.
Thecla egisse non obscurè testatur. Quin
& vocula illa inscriptioni additæ συ-
στατικῇ παρακλήσει, fortean ad discrimen
τῆ ποιητικῆς παρακλήσεως, quo vsus videri
possit, adiunctæ fuerunt. ut vult, quum
Codices Romani constanter Basilium
Seleucum hisce libris dent Autorem, ne-
que stilus à Photio descriptus, quique
in Homiliis sub eiusdem nomine editis
comparat, valdè repugnet, non video
cur alium huic fortui parentem quærere
debeamus.

N. 3.

Παράδειγμα τῆς ἀγίας Θεκλῆς. Ἐκ τῆς ὁμοίας. Crebra Theclæ in Menologiis, Holo-
logiis, Euchologiis, & Historiis Græco-
rum mentio. Meminit & Gregorius
Nazianzenus Oratione in laudem Atha-
nasij, & Exhortatione ad virgines, ad
hæc Oratione 1. in Iulian. Apostat. &
ad eundem locum Elias Cretensis, præ-
terea Orat. 18. quæ est in laudem sancti
Cypriani Martyris. In qua quod iuxta
versionem Billij, Thecla, à vi patris pro-
piti tyranno magni tyrannici servata legitur;
mendam in Græco textu fuisse suspi-
cor. Neque enim de patre Theclæ vs-
quam apud Basilium aut Metaphrastem
mentio, sed de matre tantum: quod &
à Græco interprete fuisse admonitum
ipse Billius proficitur. Meminit etiam
Theclæ, idem Gregorius Carmine
Iambico de vita sua. Gregorius Nyssen-
us luculentè Oratione 14. in Cantica
Canticorum. Epiphan. hæres. 79. con-
tra Collyridianos, Chrysost. Homilia
25. in Act. Apost. Damascen. in Oratione
de iis qui cum fide ex hac vita exces-
serunt: & inter Latinos Tertullianus
lib. de Baptismo cap. 17. edit. Pamela-
næ, Ambros. Epist. 7. & 81. & lib. 2. de
Virginibus; August. lib. 30. contra Fau-
stum cap. 4. Sulpitius Severus Dialog.
2. cap. 14. Cyprian. Orat. pro Martyri-
bus, & Orat. sub diem passionis suæ; For-
tunatus Pictaviensis Episcopus diuer-
sis locis. Copiosè etiam Zeno Veronen-
sis Episcopus, & Ado Viennensis in suo
Martyrologio, Aldelmus Bladuinus
lib. de Laudibus Virginitatis cap. 25. vi-
de etiam Bibliothecam Sixti Senens.
in Paulo, & lib. 6. Annotat. 47. & præ-
terea multos alios ab Illustrissimo Car-
dinale Baronio citatos Tomo 1. Annal.
ad Annum Christi XLVII. & in Annota-
tionibus in Martyrologium Romanum

A die xxiiij. Septembr. vbi hunc Com-
mentarium ab odiosa Apocryphi nota
egregiè vindicat.

Παράδειγμα τῆς ἀγίας Θεκλῆς. Ἐκ τῆς ὁμοίας. Incon- N. 3.
cinnè hæc ipsa verba statim repeti viden-
tur. Proinde legere malim τῆς Θεκλῆς
ἡ μαρτυρία, ἥτοι ἡ τῆς ἀγίας Θεκλῆς
ἡ μαρτυρία. Nihil tamen
Vaticani Codices, ab humanissimo do-
ctissimoque viro D. Iacobo Sirmondo
Societ. Iesv sacerdote ad nostrum exem-
plar comparati, hic variant.

Ab Onesiphoro acceptum. Hunc illud Il- N. 4.
lustrissimus Baronius esse existimat, de
quo Paulus Epist. 2. ad Timotheum, c. 1.
vers. 16. Des misericordiam Domini. Onesi-
phori domui: quia sape me refrigeravit, &
catenam meam non erubuit: sed cum Romam
venisset, sollicitè me quaesivit, & invenit. Des
illi Dominus invenire misericordiam à Do-
mino in illa die. Et quanta Ephesi mini-
stravit mihi, tu melius nosti. Item cap. 4.
sub finem, eiusdem domum salutari
iubet.

Καὶ πηγυνῶν γαμήλιος παρὰ δαί. Tiv N. 5.
παρὰ δα. Auctor, ἀπὸ κλινῆς γαμήλιος capit.
& discretim distinguit à thalamo, pag. 10.
lin. 12. παρὰ θάλαμον ἢ τῆς παρὰ δαί, &
C pag. 146 lin. 13. ὁ θάλαμος ἰατρικῆς καὶ γαμή-
λιος, ἥτοι παρὰς πικρὸν καὶ γαμήλιον. Rectè. Illud
enim discriminis inter utrumque, ὅτι ἡ
παρὰς ὅτι τῆς θάλαμον τῆς τῆς ἑστὶν ἰατρικῆς
οἴκου. varietque coloris velaminibus or-
nari solitam ostendit etiam Chrysost.
Homil. 34. in Act. Apost. καὶ τῆς παρὰ δαίς ὡς
ἐκ τῆς παρὰ δαίς τῆς γαμήλιος. huic etiam
aliud lectum fuisse additum, quem
καὶ τῆς κλινῆς appellabant, ex Hyperide
p'ollux ait. Proinde τῆς παρὰ δαίς hic le-
ctum Genialem interpreter, siue Aduer-
sum in honorem Genij & Iunonis sterni
solutum; de quo Arnobius adversus Gen-
tes lib. 2. sub finem: Quam in matrimonia
D conveniunt, toga sternunt lectulos, & marito-
rum Genios advocatis. Hinc lectus Genialis
dictus. de quo vide Festum in illa voce.
A matre nubentis sterni solitum, indicat
Cicero pro Cluentio: Mater filia nubentis
lectum illum Genialem stravit. Huius etiam
& facium nuptialium mentio in propu-
diosis illis Neronis cum Pythagora nu-
ptiis, apud Tacitum Annal. xv.

Μακρὰ βιβλαί. Homericum Iliad. γ. N. 6.
vers. 22. μακρὰ βιβλάδων, & hymno in
Apollinem, vers. 202. καλὰ καὶ ἡ
βιβλαί, & Odyi. ρ. vers. 27. κρατὶς ποδὶ
καὶ βιβλαί. Ex eodem fonte ille apud
Agellium lib. 9. cap. 11. ex Annalibus

locus iam olim à Doctissimo Lipsio re-
stitutus: *Dux interea Gallorum vasta & ar-
dua proceritate, armisque auro præsurgenti-
bus grandia ingrediens, & in manu telum
reciprocans incedebat.* Sic Tertull. initio li-
bri De bono patientiæ, qui caca viuunt,
& alibi apud eundem infinita id ge-
nus.

Accendenda facis nuptialis.] Faces no-
uis nuptis ideo præferri solitas alibi Var-
ro docet, quod non nisi noctu ducerentur
à sponlis. quod vel ex vno Catulli
carmine nuptiali manifestum est:

*Vesper adest, iuuenes, confurgite, Vesper
Olympo*

Expectata diu vix tandem lumina tollis.

Et mox:

*Iam veniet virgo, iam dicetur Hyme-
neus.*

Hinc etiam Homerus Iliad. 6. vers.

491.

*Νύμφαι δ' ἐκ θαλάμων, δαΐδαι ὑπο-
λαμπούσιν,*

*Ἡγύειν αἰὲ ἀπὸ, πολὺς δ' ὀδύσσει' ὄρε-
ται.*

*Sponsas ex thalamis, tædæ adlucente in-
gali,*

*Ducebant, & multus hymen tota urbe so-
nabat.*

*Festus: Patrimi & matrimi pueri prætectati
tres nubentem deueniunt; unus qui facem præ-
fert ex * pinu alba, quia noctu nubebant; duo
qui tenent nubentem.* Alij faces hasce in
honorem Cereris prælatas voluit. Plu-
tarchus quinque numero adhibitas fuisse
scribit, & rationem addit quæst. 1.
Romanarum. Singulare est quod Deme-
trius Chalcondyles scholius in lib. 4.
Argonauti κῶν Apollonij Rhodij refert,
morem fuisse τοῖς τῷ γαμουῦνται μητέρα
δαδουχῶν ἐν τοῖς γάμοις. & locum Euripi-
dis ex Phœnissis adducit, ubi locaste Po-
lynicem filium, qui iam uxorem ipsa
infecia duxerat, ita alloquitur: Εγὼ δ' ὕπ-
σοι πρὸς αἰψά φῶς νόμμοι ἐν γάμοις, αἷς
πρῶτον ματρὶ μαχεῖα, Non ego tibi ignis
consuevit in nuptijs lumen accendi, ut de-
cet matrem beatam. Versus porro Apollo-
nij hic est:

*Αὐτὴ δὲ σέλας χεῖρας ἀνέχον
Νυμφίδιοι.*

*Me quoque non pignus flammæ præferre
ingales.*

Est & hoc notatu non indignum, quod
refertur in Etymologico magno dict.
ἐπαυλία, secundo nuptiarum die, quem
τὴν ἐπαυλίαν seu τὰ ἐπαυλία vocabant,
moris fuisse à nouæ nuptæ patre dona

A sponso sponsæque mitti, ἐν πύμπῃ
γῆματι, precedente puero, candidum-
que amiculum & facem ardentem præ-
ferento; obiter etiam Hesychij locum
voce γάμοι, ubi de hac ipsa re ageba-
tur, mutilum esse; sicque ferè repo-
nendum: ἡ πρὸ τῷ γάμῳ ἡμέρα, πρὸ-
αυλία. ἡ δὲ δεύτερα, ἐπαυλία. ex Iulij
Pollucis Onomastico lib. 3. cap. 3. οὐδὲ
μηστίας γάμον, & ipsomet Hesychio dict.
ἐπαυλία, αὐτὴ ἡ ὁλοκληρὴ ἡ ἐπὶ τῷ
γάμῳ.

Humanas hostias.] In hanc abominan-
dam ἀνθρωποκτονίαν etiam Clemens Ale-
xandrinus inuehitur. πρὸς τρεπτικῶν. Infam-
is hac crudelitate ara Dianæ Tauri-
cæ. Pellæ etiam Achilli & Chironi ho-
mo immolabatur. Lesbij eodem genere
victimarum Baccho sacrificabant. Quin
& Erechtheus Atticus, & Marius Ro-
manus, filias ipsi suas mactauerunt, il-
le Proserpinæ, hic diis Auerruncis. De
hac ipsa immanitate merito conque-
rentem vide etiam Athenagoram Ora-
tione ὑπὲρ Χριστιανῶν, & Iulæ Lactan-
tium Firmianum lib. 1. cap. 21. Institut.
diuinarum. Vbi quod inter cætera ait:
Latialis Iupiter etiam nunc sanguine colitur
humano: eadem fere verba haberi scito
in Minucij Octauio. Multa quoque de
hisce Eusebius de Præparat. Euang. lib.
4. cap. 17. ex Porphyrio. Narrat Dio-
nysius Halicarnasseus lib. 1. Antiquit.
Romanar. Herculem in Italia & ali-
bi hanc plusquam belluinam feritatem
sustulisse.

Demonibus omnis generis.] Tertul.
Apologetico aduersus Gentes, cap. 10.
Nec ego per singulos discurram, tot ac san-
tos, novos, veteres, barbaros, Græcos, Ro-
manos, peregrinos, captiuos, adoptiuos, pro-
prios, communes, masculos, feminas, ru-
sticos, urbanos, nauticos, militares (otto-
sum est enim titulos exsequi) ut colligam
in compendium. Hesiodus ἱερῶν, ver-
su 250. triginta millia esse fabulatur:

*Τεῖς γὰρ μύριοι αἰὲν ὄντι θεοὶ πολυβο-
ταίη.*

*Ἀθάνατοι ζῶντες φύλακες ἡνίκῃ ἀνθρώ-
πων.*

Millia triginta in terra sunt frugiferanse

Qui miferos seruant mortales ab Ioue dius.

Oblerua vero vltimum horum versuum
ita apud Clementem Alexandrinum πρὸς
τρεπτικῶν legi: Δαίμονες ἀθάνατοι, φύλακες
μερόπων ἀνθρώπων. Quos autem auctor
appellat σῖβυλλας, eisdem esse puto
cum iis, quos Gregorius Nazianzenus
Epist. ad Clidonium, & Lucianus Dia-

logo Ζεὺς παραχρῆς, παραχρῆσιν vocant, A
Tertullian. *adoptiones*, Cicero *aduenas* si-
ue *adscitos*: hinc illa lex apud eundem;
Separatim nemo habebis deos, ne venenos; sed
nec aduenas, nisi publice adscitos, priuatim
colunt. lib. 2. de Legibus.

N. 10. Fumi, cruoris, nidoris.] Irridet hanc
vanitatem multis locis Lucianus; sed
salissimè ἐν τῷ θεῷ θυσιῶν. Αποσκοποῦσι
αἱ τῶν γῆν, ἔκ παντὶ θεῶν ἐλάττουσιν ὅτι
πλοῖτες, αἱ πόδες ὁλοκαυτῶν αἰσθητόν, ἢ
αἰσθητοῦ κίονας ἰλιανοῦ θεῶν κα-
πῶ. καὶ μὲν γὰρ τις, ὡς χαῖται πάντες ὅτι
χαῖται τῷ καπῶ, ἢ αἷμα πίνοντες τοῖς βο-
μοῖς παραχρῆσιν ὡς αἱ μύραι. Despuunt,
inquit, in terram, & prout undequaque cir-
cumspiciunt, sicunde ignem accensum, aut ni-
dorem fumo inuolutum, sursum ferri videant.
Et si quis forte sacrificet, conuiuantur om-
nes, fumo inhiantes, & sanguinem altari-
bus affusum, tanquam musca, bibentes.
Athenagoras etiam Philosophus Ora-
tione pro Christianis, λίχνος θεῶν τὰς
κίονας ἢ τὸ τῷ ἱερῷ αἷμα ὄντας, gentilium
deos ait; nidoris nempe & sanguinis sa-
crificiorum anidos & gulosos. Clemens Ale-
xandrin. lib. 7. τρομαλ. lepidè: Εἰ γὰρ τῷ
ὄντι ἢ κίονα χάρις θεῶν θιῶν, τὸ παρ' Ἑλλήνων,
οἷον αἱ φθάνουσι ἢ τὰς μαγίρας θεοποιούσας
αἱ τῷ ἰδίῳ ὡδαίμοις ἀξιοῦνται, ἔκ τῷ ἱερῷ
αὐτῶν παραχρῆσιν παραχρῆσιν γινώσκου
τῇ κίονα πολυμήνη. Vitium porro in
vocali ἱερῷ latere existimo, quam in
ἀτμῷ verto, legoque ἢ τῷ ἀτμῷ παρα-
χρῆσιν. nam quod τῷ ἱερῷ quidam legit,
ferendum esset, nisi quæ sequuntur,
παραχρῆσιν γινώσκου, in genere discre-
parent. Si autem reuerà, inquit, nidor est
morum deorum, qui apud Græcos coluntur;
aut non prius etiam coquos inter deos reu-
lerint, qui eadem felicitate digni habentur,
& ante ipsam vaporem seu fumum conge-
nuclant, qui venerabili huic nidori est pro-
pinquior? Rectè ex mente Luciani qui
τῷ κίονα ἰλιανοῦ θεῶν καπῶ ait, ac
proinde ut hic παραχρῆσιν. Addit Athe-
nagoras rationem cur Deus istiusmodi
minime delectetur: Οὐ γὰρ πάντες ἀνθρώποι
γὰρ ἢ πατὴρ ἢ δεῖται αἵματός, ἢ δὲ κίονας,
ἢ δὲ τὸ σπὶ τὸ αὐτῶν ὡδαίμα, αὐτὸς αὐτῷ ἢ πλεονα-
ῶν δαίμων, αὐτῶν ἢ ἀπαραχρῆσιν. Vniuersi con-
ditor & pater non indiget sanguine, neque
nidore, neque florum suavi odore; quum ipse
sit odor suauissimus, nullius rei indigens,
nihil extra se requirens. Iulius Pollux
Onomastic. libro 1. capite 1. Τὸ δὲ σπὶ
τὸ βομῶν πνῆμα κίονα ἔκ ἀτμῶν. Vide

pluribus Augustinum libro 10. de Ciui-
tate Dei, capite 11. & Tertullian. mul-
tis locis, præsertim Apologetico ad-
uersus Gentes capite 22. & sequenti:
vbi, *Renunciens*, inquit, se immundos
spiritus esse: quod vel ex pabulis eorum,
sanguine & fumo, & pusidis rogis, & im-
puratissimis linguis ipsorum vatam, intelli-
gi debueris. & libro ad Martyres capite
2. & de Idololatriâ cap. 6. Scitè etiam
Arnobius libro 7: *Nisi forte hostiarum*
Deum animas deuorat, aut ex aris ardentibus
nidorem consecratur & fumos, pasci-
turque de Cnissu, quas euomunt ardentes
viscera adhuc vda de sanguine, & priori-
bua humecta de succis. Idem duobus eius-
dem libri locis. Vide & Iustin. Mar-
tyrem quæstione & respons. xcix. &
Gregor. Nazianz. Oratione 1. in Iulian.
Apollat.

Adulteria, supra,] Arnob. lib. 4. Ergone N. 11.
diâ cogente, in vilissimis nominis scorta suam
sapius produunt etiam nobiles dignitatem?
dissuuntur tenacium matrimoniorum nexu
incesta libidine necessitudo sanguinis mar-
desit? insaniunt in liberos matres? patres
virginum suarum vota in se vertunt? con-
tra decus ætatis senes in obscenos ingemunt
curis iuuenilibus appetitus? Idem eodem
libro sub finem de dijs agens: *Inducuntur*
ex his alij amatores, adulteri castitatis;
nec cum feminis tantum, sed cum viris
etiam propudiosos flagitiososque miscere con-
cubitus. Iulius etiam Firmicus toto ca-
pite decimotertio libro de profanarum
Religionum errore. Gregorius Nazianz.
carmine de Virginitate, Oratione in
laudem Heronis Philosophi, Oratione
1. in Iulian. & alibi frequenter. A-
thenagoras Philosophus, Oratione pro
Christianis. Tatianus Oratione contra
Græcos, & copiosè Clemens Alexan-
drinus παραχρῆσιν, pag. 9. versu 25.
edit. Commelinianæ; ac deinceps. Iu-
stinus Martyr Apologiâ 2. pro Chri-
stianis.

Ganymedes] Arnob. libro 7. contra N. 12.
Gentes, Ganymedem Iouis stuprum celo
consecratum ait.

Taurus mare cum Io trajiciens.] μετὰ δὲ N. 13.
Εὐρώπης dicendum fuerat, si fabulis fi-
des. Horat. libro 4. Ode 27. Ouidius
libro 2. Metamorphos. nisi fortè Iovis
substituas; illa enim cum filio suo Me-
licerte in mare se proiecit, Leucothea
deinceps nuncupata; fabula est apud
Ouid. lib. 4. Metamorphos. & Higyn. fa-

bularum poëticarum capite 1. 2. 3. 4. A
Homerum Odys. 7. 333. nisi illud μετ'
ἴδς. scorsim interpretemur hoc pacto :
Tantum mare trajiciens, & Io, id sunt affe-

N. 14. *quies.*

Oloribus porro, omnibus.] Nulla natio li-
beralior, in huiusmodi dijs sibi fingendis
colendisque, Ægyptiâ. Quare Lactan-
tius Firmian. lib. 1. Institut. diuinarum
cap. 20. *Ægyptios monstrosa & ridicula qua-*
dam simulachra venerari ait. & Arnob. lib.
1. contra Gentes : Tempia felibus, scara-
bæis, & bubulis, sublimibus sunt elata fasti-
gijs. Cicero lib. 5. Tuscul. Quæstionum:
Ægyptiorum marem quis ignorat? quorum im-
bute mentes prauitatis erroribus, quamuis car-
nificinam prius subierint, quam Ibim, aut
Aspidem, aut Felem, aut Canem, aut Croco-
dilum, violent. & lib. 1. de Naturâ deo-
rum : At verò ne fando quidem auditum est,
Crocodylum, aut Ibim, aut Felem violatum ab
Ægyptiæ. Athenagoras pro Christianis :
Oi δὲ Αἰγύπτιοι ἔσσι αἰλούροις, ἔσσι κροκοδείλοις,
ἔσσι ὄφεις, ἔσσι σαρκοφάγοις, ἔσσι κυνέαις θεῶν νομίζουσι.
Ægyptii verò etiam felcs, crocodilos, serpen-
tes, aspidcs, & canes deos putans. Iustin.
Martyr Apolog. 2. pro Christianis :
Καὶ μὴν ἀδικουῦντες ὡς ἀμαρτωλοὶ αἰμαρῶ-
μεθα, ἄλλων ἀλλαχού, ἔσσι δένδρα σαρκοφάγοι καὶ
ποταμοὶ, καὶ μῦς, καὶ αἰλούροις, καὶ κροκοδεί-
λοις, καὶ τοῖς ἀλόχοις ζῶσι τὰ πολλά. Nihil-
que delinquētes, tanquam rei tollimur, alijs pas-
sim arbores, flumina, mares, felcs, crocodilos,
multaque rationis expertis violentibus. Vide
de hac re pluribus Diodorum Sicul. lib.
2. Clement. Alexand. περὶ ἐκτελεῖν, Au-
gustin. lib. 7. de Ciuit. Dei, cap. 21. & 26.
& Iulium Firmicum, De mysterijs & er-
roribus profanarum religionum cap. 4.
Omnium porro maximè ridiculum quod
addit Athenagoras, Ægyptios, si quod
animalium ita ab ipsis cultorū moriatur,
iplos tanquam in re summi luctus tonde-
ri & plangere, in templisque sepelire. Vi-
de Herodotum lib. 2. pag. 129. editionis
secundæ Græco-latine Henrici Steph-
ani literâ C.

N. 15

Τὸν πολὺν χρῆματι γέφυρον.] Iulius Pollux
lib. 3. c. 1 inter cetera nuptialia ornamen-
ta τὸν χρῆματι γέφυρον etiam recenser. Hinc
Plutarchus Pōpeio : Ο δὲ γέφυρονται καὶ θύ-
γαμοις. & Chrysost. περὶ παρθενίας καὶ ταύ-
θα ὁ πρῶτος περὶ τὸν γάμον ἱσχυροδυνάμους
νυμφίος ἐξείπης : ὁ τὰς τρεῖς τήλαι, γέφυρον
ἐπὶ τῆς αὐτῆς πάλιν φέρει κεφαλῆς. *Es hic qui*
nuper ad tumulū volutabatur, de iubilō fit spon-
sus : qui coram vellet, coronam rursus in co-

dem capite gestat. Tertull. de Coronâ mili-
tis : Coronant & nuptia sponsoes. Hanc nup-
tialem coronam ex folijs sesami, papaue-
ris, & sisymbrij confici solitam, ait Scho-
liastes Aristophanis alibi, alij ex oleastro.
Festus tamen dictione Corolla. Corollam,
inquit, nona nuptia de floribus, verbenis, herbis-
que à se lectis, sub amiculo ferebat. Obseruabā
porro in Græcorum Commentarijs, vete-
res triplici modo coronari solitos, ἐπὶ τῆς
κεφαλῆς, ἐπὶ τῆς μετώπου, καὶ ἐπὶ τῆς παχέλου-
ῖτος. Ἀπὸ τῆς μετώπου τῆς ψυχῆς. In capite, fron-
te, & collo : fortassis propter tripartitam animæ
rationem : inquit Demetrius Chalcondy-
les lib. 2. Argonaut. Apollonij Rhodij.
Quin & pectus coronari & vngi solitum,
quod ibi cor esset, tradit Athenæus lib. 15.
Ἐπιπλοσφιστῶν. Contra omnem Corona-
rum vsum, prolixè agit Clemens Alexan-
drinus lib. 2. τῷ παραδωκῶν, & Tertull. de
Coronâ militis.

N. 16

Ἰτα γὰρ καὶ παραδωκῶν τῷ βίῳ.] Mortali-
bus, hominum generi, supersticibus, vi-
uentibus. In eodem sensu Arist. de Mun-
do alicubi : Σωσιπμαρτυρῶ δὲ καὶ ὁ βίος
ἀπας, τὴν αἰὼν χρόνον ἀποδοῦναι θεῷ. *Adstipa-*
latum uniuersum hominum genus, Deo locum
sublimem tribuens, & noster pag. 32. ait,
Τὰ τῆς αἰδολολατρείας καὶ ἐπιποσφιστῶν
τῷ βίῳ τέτα.

N. 17

Τὴν φύσιν ἐπισφίγγον.] Vir doctus ita ca-
pit : Virginis naturam, tæmineam aliàs ac
debilem, à Christo ita fuisse cōfirmatam,
(ut enim, inquit ille, dissipatas ac dissolu-
tas vires dicimus, ita & quæ arctè colligantur
& stringuntur fortiora sunt) siue
coërcitam siue constrictam, ne ad quam
natura rapit homines incōstantiam, Vir-
go hæc deflecteret; nève ab igni læsionem
vllam pateretur, id quod ipsa mox
orat sibi dari : Καὶ μετὰ τὴν ἀδοξίαν τῆς φύ-
σεως ὑποστειλῇ τῇ παρ' αὐτῇ βοηθείᾳ. Sic
ille. mihi mea interpretatio magis placet,
ob ea quæ sequuntur.

N. 18

Ἰν πρῶτον ἐνίσχυε.] Quum sibi ipsi ma-
nus inferre, contra ius naturale, contra
genuinam hominis voluntatem, contra
charitatem denique esse prolixè doceat
Augustinus lib. 3. de libero Arbitrio cap.
7. 8. 9. item lib. de Ciuitate Dei, cap.
19. 20. & 21. hocque ipsum neque ethni-
cos latuerit, non Aristotelem, non Pla-
tonem, suis id liberis condemnantes; non
Pythagoram apud Ciceronem de Sene-
cute, verantem iniussu Imperatoris, id est
Dei, de presidio & statione visa discedere; non
denique Poëtam, illis

— qui sibi letum

Infontes peperere manu, lucemque perosi

Proicere animas, —

reditum ad Superos denegantem; temerarium hoc Theclæ factum, quodque Antiochiæ in stagnum vltro se præcipitauerit, potius quam laudabile, fortè cuiuspiam videatur. At verò longè aliter se res habet. Si enim, vult August. cap. 21. lib. 1. de Civitate Dei, *Non ipse occidit, qui ministerium debes iubenti, sicut adminiculum gladius est utenti*: licet haud dubiè, Deo vitæ necisque autore id imperante, quacumque viâ, modò certâ, suæ se mortis instrumentum præbere. Quod etiam clarè docet D. Thomas secunda secundæ quæst. 64. artic. 5. & Franciscus à Victoriâ relect. 10. sub finem. Vide Leonard. Lessium, lib. 2. cap. 9. dubitat. 6. qui idem tali occasione datâ fieri posse asserit. Hinc fæminæ illæ minimè reprehendendæ, quæ ne pudicitiam amitterent, in flumen se præcipitauerunt, de quibus Euseb. lib. 8. c. 12. & 17. & Ambrosi. lib. 3. de Virgin. Sic Iulitta Tarsensis matrona, postquâ adstantes fæminas ad fortiter pro Christo martyrium subeundum hortata fuisset, vltro in pyrâ insiliit; sic Apollonia, sic alij, cum viri tum fæminæ, Dei instinctu atque inspiratione, qui disponit omnia suaviter, impulsæ, spontè lætq; subinde se bestiis, aquis, flâmis, gladijs discerpandos, mergendos, vrendos, cædendos obtulerunt, & magnis postea miraculis (quæ res manifestò indicio est, hoc ipsorum factum Deo gratum accidisse) inclaruerunt. Eadem ratione D. Aug. Samsonis, se domus ruinâ sepelientis, facinus excusat, quæst. 16. in lib. Iudicum.

N. 19. *Τὴν ἐν Χριστῷ σφραγίδα.*] Τῆς σφραγίδος seu signaculi, ut Latini ferè appellant triplicem, præter communes illas & vulgò notas significationem in scriptoribus Ecclesiasticis utriusque linguæ observare memini. Ac primò quidè pro Crucis Dominicæ efformatione; quâ Christiani à primis iam cum Ecclesiæ cunabulis, ex Apostolicâ traditione, ut autor est Anastasius Episcopus Nicænus q. 91. in sacrâ Scripturam, ad omnes suas actiones, morbos, pericula, terrores, cetera alicuius momenti se consignare solebant. De singulis vnum exemplum adduxisse suffecerit. Greg. Nazianz. Orat. 1. in Iulianum Apostatam, narrat illum quodam tempore dæmones super futuris consulentem,

A formidabilibus spectris perterritum, ad Crucem verusque remedium confugisse, seque illo consignasse, & addit: *Ἰχθυὶν ἢ σφραγίς, ἢ ἡδὲ τῶν οἰ δαίμονες, λούονται οἱ φόβοι.* Valuit signaculum, vincuntur dæmones, solvantur timores. Tert. de Coronâ militis c. 3. *Ad omnem progressum atque promotum, ad omnem aditum & exitum, ad vestitum & calcæatum, ad lauacra, ad mensas, ad lumina, ad cubilia, ad sedilia, quacumque nos conuersatio exercet, frontem Crucis SIGNACULO ictimus.*

B Adhuc quum in Lauacri sacramento, præsertim ante ipsam tinctionem, frequens sit Crucis formandæ vîus (quoties autem apud Græcos in tali re adhibebatur. hæc verba proferebantur, *Σφραγίς δωρεὰ πνεύματος ἁγίου*, SIGNACVLVM donum Spiritus (sancti) hinc factum est, συνελθὼν pro ipso Baptismo, sicut præsentiloco, & pag. 122. vers. 13. accipere-tur. Idem Nazianz. Orat. de Baptismo, *Τὴν σφραγίδα*, inquit, *καλοῦμεν οὗς συντήρησιν, ἢ τῆς διαποτίσεως σημαίωσιν.* SIGNACVLVM vocamus tanquam conseruationem, & domini significationem. Ad quæ verba vide latius Nicetam Scholiastem. Tert. lib. de Spectaculis c. 4. *Ne quis argueretur nos putet, ad principalem auctoritatem conuertitur SIGNACVLI nostri. Cum aquam ingresse, Christianam suam in legis suæ verba profiteremur, renuntiasse nos diabolo & pompa & angelis eius ore nostro contestamur.*

C Tertio pro ipso Confirmationis seu perfectionis, & ut Græci vocant, *βεβαίωσης* καὶ *πληρώσεως*. Sacramento sumi, ex Dionysio Areopagitâ (ut interim D. Ignatium, Iustinum Martyrem, Cyrillum Hierosolimitanum & alios omittam) colligunt viri docti, libro 2. de Ecclesiastica hierarchiâ, capite 2. ait enim baptizatum, iam veste initiato apta indutum, à susceptore suoque ductore coram Pontifice rursus sisti, additque: *Ὁ δὲ πῶς θεωρηματὰ τοῦ μύρου τὸν αἶθρα σφραγισάμενος, μέτοχον ἑποράνης τῆς ἱεροπλεσιματῆς ὠχρεῖται.* Ille autem postquam maximè Desico unguento vitrum consignauit, quod reliquum est, Eucharistia ad sacros ritus perficiendos efficacissimè participem reddit. deinde c. 4. magis seipsum explicans, ait: *Ἀλλὰ μὲν ἢ αὐτῷ τῷ πληρώσει τὴν ἱερωτάτην τῆς θεογονείας πελεπῶ, τὸ θεαρχικὸν πνεῦμα ὅπως ποίτησιν ἢ τῷ μύρου δωρεῖται πληρωτικὰ χρίσις.* Sed & initiato iam, inquit, sanctissimo eius, quæ in Deo sit, regenerationis sacramen-

to, divini Spiritus accessum consummato- A reu, ut Athenis, ut Roma.

ria virentis vinctis largitur. Cyprianus Epistolâ ad Iubaianum: Quod nunc quoque, ait, apud nos geritur, ut qui in Ecclesiâ baptizantur, prepositis Ecclesiâ offerantur; & per nostram orationem & manus impositionem, Spiritum sanctum consequantur, & SIGNACULO divino consummentur.

Præter hanc triplicem tñs σφραγίδος in te sacrâ notationem, fortean & quarta statui possit: nempe pro primâ illâ exσημονία, quâ illius, qui ungendus erat, postquam coram Pontifice promississet se deinceps omnia pro Christiani officio facturum, idem Pontifex capiti manum imponens, illumque consignans, sacerdotibus mandabat, ut viri susceptorisque nomen in scripta referrent, seu, ut ipse habet, ὁππότεν αὐτῷ τῇ κεφαλῇ τὴν χρῆμα, ἢ σφραγισμένην, ἀποχρίσασθαι καλεῖται τοῖς ἱερῶσι τ' αἰσθῆναι & τ' αἰσθῆναι. Planè ut ille ritus tantum velut σφραγὶς quædam sint ad ipsum Baptismi sacramentum suscipiendum; aut certè sola illa pars huius Sacramenti, quæ ante ipsam sacram lotionem fiebat. Atque ita fortassis locus ille, qui in nostro est pag. 264. & qui est pag. 265. conciliandi: quod alioqui difficulter fieri possit. Et sanè sigillatim pag. 274. prius τὴν σφραγίδα, & postea τὸ ἡμῶν λατρεῖν ponit.

N. 20. Ως ἴδω, ὡς ἰδέσθαι.] Videtur alluisse autor ad versum 82. Pharmaceutrix Theocritianæ.

X' ὡς ἴδω, ὡς ἰδέσθαι, ὡς μὲν σέξαι θυμὸς ἰδέσθαι.

* al. *ut vidi, perij, ut mens nona gaudia cepit.*

siue ad Edyllij sequentis versum 42.

Ως ἴδω, ὡς ἰδέσθαι, ὡς ἰς βαθυὸν ἄλυσ' ἴρωται.

ut vidit, furor ut miserum alto mersit amore.

malim itaque in nostro quoque ἴδω pro ἰδω. expressit & Virgil. Ecloga 8. versu 41.

ut vidi, ut perij, ut me malus abstulit error.

N. 21. Χρυσόλατοι & διαυγῆ σέφαιον.] Describitur Alexander coronatus, ut mos erat in ludis; & quidem aureâ seu Hetruscâ coronâ, fortè quoddam Antiochiæ præfectus. Tertullian. de Coronâ militis cap. 13. Coronant & publicos ordines laureis publica causâ; Magistratus verò insuper au-

Filia mea quietem.] Tota hæc deani. N. 22.

mâ Falconillæ, absque sacro Lauacro & fide mortuæ, precibus Theclæ servatâ, narratio nonnullis improbat. nititur tamen autoritate Damasceni, Orat. de ijs qui cum fide ex hac vitâ excesserunt, in quâ hæc sunt verba: Μὴ πλὴν φιλόνικλος ἢ πρωτόμαρτος οὐκ εἰσὶν μετὰ γένεσιν; ἀλλ' ἴσως ἱερῆς, ἐπὶ αὐτῷ καὶ ἁγίας ἐπὶ πρωτόμαρτος, ἢ δέοι αἰσχροδουλοῦναι τὸ δῖον. ἐγὼ δὲ πρὸς τὸ πρῶτον ἴδω πρὸς ἡμῖν αἰσθῆναι; ἐπὶ σφραγὶς ἢ ἁλλοτρίᾳ ἀδολάτρεϊδὲς πρὸς πᾶσι πάντας αἰσθῆναι & ἁλλοτρίᾳ καλεῖται ἰργασθῆναι. Numquid non Falconillam princeps Martyr [Thecla] post mortem servavit? sed dices fortassis: eo ipso nomine, quod princeps Martyr eras, metuitoid consequutam, æquumque fuisse, preces eius exaudiri. Ad quod ego respondeo petoque: Cuius nam causâ hæc preces illius instituit? nempe pro gentili, idolorum cultrice, profusaque profanâ & à Deo aliena operatrice. Probat & Metaphrastes, apud quem Thecla eadem in re hisce ad Deum verbis utitur: Θεὲ Υἱὲ Θεοῦ ἀφωδῆς, δὲς Τρυφῆν καὶ τὸ σὸν γένημα, ὥστε τὴν αὐτῆς θυγατέρα τ' αἰώνιον ἐν σοὶ ζῆσαι. Deus tibi Dei veri, da pro tua voluntate, Tryphana, ut filia eius apud te vivat tempore sempiterno. Et sanè tota res Theologorum placitis possit defendi; sic statuendo Falconillæ animam nondum perpetuæ condemnationi fuisse additam; supremumque omnium iudicem, quum præiudicasset fundendas à D. Theclâ ferventissimas preces pro perpetuâ illius conservatione, passum fuisse se flecti, sententiamque particularis iudicii distulisse; designato interim loco, vbi quo usque tempus illud advenisset, adservaretur. Nec mirum id adeò. Deus enim tantæ est libertatis, sicque plenè res omnes creatæ ipsius subiectæ sunt potestati, ut pro maiestatis suæ amplitudine, quidlibet de illis suo iure discernere possit. Hæc doctrina Divi Thomæ, Richardi, Durandi, & aliorum lib. 4. Sentent. distinctione 45. quæstione 2. articulo 2. Nec aduersatur illud Ecclesiastæ capite 11. versu 3. Si cecideris lignum ad Austrum, aut ad Aquilonem, in quocunque loco cecideris, ibi eris. Quia ibi de ordinario divinarum iustitiarum modo; non de eo, qui extra ordinem in liberâ Dei misericordiâ est positus, agitur. Vide Sixtum Senensem Biblioth. lib. 6. Annotat. 47. & 311.

Οὐκ ἔστι βαπτισμὰς πρὸς μυστικὸν βύλοισιν καλεῖται.] N. 23.

Totus hic locus, usque ad illa ὁ Ἰησους ἀ-
 πας, nostro exemplari aberat. Et sanè
 Theologi nō admiserint huiusmodi tin-
 ctionem pro alio, quàm Voti, ut vocant,
 Baptismo habendam. Fauer tamen fir-
 matque hanc lectionem ac sensum Meta-
 phrastes: qui hac ipsa de re agens, facit
 Theclam dicentem, Νυνὲ χρονὸς τὸ λῦσαι-
 Ἰούμα, *Nunc tempus est ut abluar*; moxque
 ijdem prolatis verbis quæ noster refert,
 in euripum insilientem. Quin & illud
 apud eundem Metaphrastem huc face-
 re videtur, quòd quum Thecla Myrà ad
 Paulum peruenisset, illi tanquam rem
 ignotam narret se Lauacrum τὸ λυτρὸν
 denique consequutam fuisse. Nec verò
 vsquam aut Basiliius aut Metaphrastes
 vel verbo indicant Theclam postea ab
 villo alio fuisse tinctam; sed tantum antè
 à Paulo ἰσφραγισμένην. idque antequam
 in aquam iam insiliret. quæ de re vide
 notam 19. Rationes autem cur nemo
 seipsum possit verè baptizare, cū apud
 Theologos, tum etiam in iure Canoni-
 co vide, lib. 3. Decretal. tit. 42. C. de
 bitum. In quo tamen Capite additur:
 Iudzoni in necessitate constitutum, se-
 ipsum in aquam immergentem, & for-
 mæ verba adhibentem, si continuò dis-
 cessisset, ad cœlestem patriam protinus
 euolaturum fuisse propter sacramenti
 fidem; etsi non propter fidei sacramen-
 tum: si tamen superuiuat, ab alio denuò
 baptizandum.

N 24. [Θαλασσίαν π.] Arnobius libro 5. ad-
 uersus Gentes initio: *Modum eliciendi*
Iouem Numæ edoctus. Liuius lib. 1. de eo-
 dem Numà: *Camænis cum Lucum sacra-*
uit, quòd earum sibi concilia cum coniuge
suâ Egeriâ essent. Et conatur scilicet Plu-
 tarchus in viâ Numæ rationem red-
 dere, cur dij hominū congressu dele-
 ctentur. Lactantius Firmian. lib. 2. Di-
 uinarum Institut. cap. 16. *Magi & quos*
verè maleficos vulgus appellat, quum artes
suas execrabiles exercent, veris suis nomini-
b[us] [dæmones] ciunt, illis cœlestibus qua in
Litteris sanctis leguntur. Nicetas autem
 Gregorij Nazianzeni Scholiastes in Ora-
 tion. 42. quæ est de Paschate, ex ethni-
 cis scriptoribus tres huius Euocationis spe-
 cies commemorat, ἀποπληξιὸν, ἐποπληξιὸν,
 & ἐκθιασινιὸν, quas ibi, si restanti, vi-
 de. Modum denique euocandi deos tu-
 telares ex urbibus, quas Romani ex-
 pugnatum ibant, inuenies apud Ma-
 crobium lib. Saturnal. 3. cap. 9. ex lib.
 rerum reconditarum Sammonici Sere-

ni. Exemplum item apud Liuium lib.
 5. in expugnatione Veiorum: vnde Iu-
 no à Marco Furio Camillo Pictore his
 verbis euocatur: *Te Iuno regina, quæ nunc*
Veios colis, precor, ut nos victores in nostram
suamque mox futuram urbem sequare; ubi te
dignum amplitudine tuâ templum accipiat.
 Remedium denique contra has deo-
 rum Euocationes proponit Plinius lib.
 28. cap. 8.

[Ψυχρογῶγας.] Seruij ad illud vi. Æneid.
 versu 149. *Præterea iacet exanimus sibi*
corpus amicus, hæc sunt verba: Ac si diceret;
Est & alia opportunitas descendendi ad infe-
ros, id est, Proserpina sacra peragendi. Duo
 autem horum sacrorum genera fuisse dicuntur:
 vnum Necromantia, quod Lucanus exse-
 quitur: & aliud Sciromantia, quod in Ho-
 mero, quem Virgilius sequitur, lectum est.
 Sed secundum Lucanum in Necromantiâ
 ad lenandum cadauer sanguis est necessarius,
 ut:

* *Pectora tunc primùm feruenti san-*
guine supplent.

In Sciromantiâ verò, quia umbra tantum
 est vocatio, sufficit interitus: vnde Disenus
 in fluctibus occisus esse inducitur. Locus
 Lucani quem Seruius laudat, est lib.
 6. à versu 391. vsque ad finem. Quod
 autem ait Seruius, ad lenandum cada-
 uer sanguinem esse necessarium, hoc Isido-
 rus libro 8. Originum capite 9. his
 verbis extulit: *Necromantici sunt, quo-*
rum præcantationibus videntur resuscitati
mortui diuinare (νεκρὸς enim Græcè mor-
tuus, μαρτύριον diuinatio nuncupatur) ad
quos suscitandos cadaueri sanguis adijcitur.
Nam amare dæmones sanguinem dicunt,
ideoque quoties necromantia fit, cruor aquâ
miscetur, ut calore sanguinis facilius prouo-
centur. Locus quoque Homeri, quem
 teste Seruio, Virgilius sequutus est, ha-
 betur Odvōs λ. à versu 25. Ritus etiam,
 quo adominanda hæc sacra peragun-
 tur, tangitur à Maximo Tyrio, Ora-
 tione Tiro δαίμονι Ζωεγάτος initio. De
 his Tertullian. Apologet. contra Gen-
 tes capite 23. Porro si & Magi phantaf-
 mata edunt, & iam defunctorum incla-
 mant animas, si pueros in colloquium oracu-
 li eliciunt. Exemplorum plena sunt om-
 nia, ut apud Statium Papinium libro
 4. Thebaidos versu 409. vbi Laius à
 Tiresiâ euocatur; & Oedipo Senecæ,
 vbi idem fit: & apud eundem Tantalus
 in Thyeste quoque inducitur ab inferis
 excitus. Idipsum conantur Canidia
 & Sagana apud Horatium Satyr. 8. Ce-

* Verf.
 668 l. 6

leberimum porro illud lib. 1. Reg. cap. 28. vers. 8. de anima Samuelis, per Pytho-
nissam euocata est. & apud Plinium lib. 30. cap. 2. de Appione Homeri umbram
euocante. & lib. 2. Recognitionum Cle-
mentis, Simon Magus animam pueri,
& apud Philostratum, de Vita Apollo-
nii Tyanei, Archimagus ille manes Achil-
lis elicere describitur. Hinc Tibullus li. 1.
Eleg. 1. de Maga:

*Hac cantu finditque solam, manesque se-
pulcris*

Elicis; & tepido deuocat ossa rogo.

Et Virgilius Pharmaceutria:

*Hic ego sapè lupum fieri & se condere
silus*

*Mærim, sapè animas imis excire se-
pulcris,*

Atque satas aliò vidi traducere menses.

Et Empedocles alibi:

*Αἶψα δὲ ἐξ αἰδῶς χαρὰ φιδῶν μὲν
αἰδῶς.*

Exincti manes inferna à sede reduces.

Ceterum non animas, sed daemones ea-
rum specie comparere, hominesque ludi-
ficari, egregiè asserit Tertullianus lib. de
Anima c. 57.

N. 26. *Julianos, Ostanas.*] Arnob. lib. 1. contra
Gentes: *Armenius Hostanis nivos & fami-
liaris, Pamphilus iuri, Apollonius, Damige-
ro, & Dardanus, Velus, Iulianus & Babulus,
& si quis alius qui principatum & nomen fer-
tur in talibus habuisse præsidijs.* & lib. 8.
Hostanes maiorum primus. Meminit &
Tacianus Orat. ad Græcos. meminit
etiam Plinius lib. 30. c. 1. Tertull. cap. 57.
lib. de Anima. Cyprian. lib. de Idolorum
vanitate. Augustin. lib. 6. de Baptismo
sub finem. Minutius Felix Octauio. De
Iuliano autem præ ceteris Gregorius
Nazianzenus cum alibi, tum Oratione 1.
in hoc monstrum. Nicephorus Callistus
li. 10. multis locis. Socrates Histor. Scho-
lastica lib. 3. c. 18. Sozomenus lib. 5. cap. 2.
Histor. suæ.

N. 27. *Et Simonem Magum.*] De hoc porten-
to Arnob. lib. 2. aduersus Gentes: *Vide-
rant enim, inquit, cursum Simonis Magi,
& quadrigas igneas Petri ore disflatas, & no-
minato Christo, euanuisse: viderant, inquam,
fidentem dijs falsis, & ab iisdem metuenti-
bus proditum, pondere precipitatum suo, cru-
cibus iacuisse præfectu: post deinde perla-
sum Brundam, cruciatibus & pudore defes-
sum, ex altissimi culminis se rursus preci-
pitasse fastigio.* Vide de hoc ipso Cle-
mentem lib. 6. Apostol. Constit. cap. 9.
Hegesippum lib. 3. cap. 2. Euseb. lib. 2.

A Histor. Eccles. c. 13. meminerat & Irenæus
lib. 1. contra hæreses, citante Eusebio
ibidem.

*Sermone Christo concilians, & per signa-
culum.*] Fortassis quispiam factum The-
clæ, quod docendi tingendique munus
mulier sibi usurpauit, non vacare repre-
hensione iudicauerit, tanquam Sacris lie-
teris & Ecclesiasticis canonibus postea
conditis contrarium. Et quidem de prio-
ri Apostolus, 1. Corinth. cap. 14. vers.
34. *Mulieres in Ecclesiis taceant, non enim
permittitur eis loqui, sed subditas esse, sicut
lex dicit. Si quid autem volunt disere, domi
viros suos interrogent.* Et 1. Timoth. cap. 2.
vers. 11. *Mulier in silentio discat, cum omni
subiectione. docere autem mulieri non permisso,
neque dominari in virum, sed esse in silentio.*
Adhæc, præter expressa Apostoli verba,
vtriusque rei facultatem denegari mulie-
ribus, ex lib. 3. Constitut. Apostolic. c. 9.
apertè constat. Eandem etiam illis postea
aufert Concilium Carthaginense quar-
tum c. 99. *Mulier quamvis docta & sancta,
viros in conuentu docere non præsumas, & c.*
sequenti: *Mulier baptizare non præsumas.*
Item Tertullian. lib. de Velandis Virgi-
nibus c. 9. *Non permittitur, inquit, mu-
lieri in Ecclesia loqui; sed nec docere nec inge-
re.* idemque non licere docet lib. de Ba-
ptismo c. 17. & lib. de Præscriptionibus
aduers. hæreticos c. 4. Et Epiphani. hæ-
res. 42. tanquam rem absurdissimam re-
fert, à Marcione mulieribus ut Bapti-
smum conferrent fuisse permissum: &
hæresi 79. ne ipsi quidem sanctissimæ
Dei genitrici datum fuisse asserit, ut
baptizaret (qui locus ex lib. 3. Constit.
Apost. cap. 9. iam citato sumptus vide-
tur) alioqui ab ipsa potius, quam à
Ioanne Christum fuisse baptizandum.
& paulò post, ex Apostoli præcepto al-
legato, docendi quoque potestatem
illis ademptam ostendit. Quæ quidem
omnes autoritates, licet grauissimæ
alioqui, non ita *χρόλος* capiendæ viden-
tur, quin (ut Tertullianus alibi ait)
*quum vrgat circumstantia periclitantis,
tunc constantia succurrentis excipiat.* Et
quidem ad Baptismi munus quod at-
tinet, licere, eueniente, necessitate,
laicis seu viro seu fœminæ, seu Chri-
stiano seu pagano baptizare, modò ad-
sint materia ac forma & intentio debi-
ta, Concilio generali Florentino defini-
tur, credendumque proponitur. Quod
ipsum multò antè statuerat Nicolaus
Papa ut habetur C. *A quodam Iudeo. De*

Conf. dist. 4. & C. Romanus ibidem. Atque hæc illa est quaestio, quam Augustinus lib. 2. contra Epistolam Parmeniani cap. 13. Concilio quopiam decidi optabat. quamquam quid ipse ea de re sentiret, satis declarat lib. 7. de vnico Baptismo cap. 33. & refertur eadem distinct. C. *Selet tuam queri.* Pulchrè etiam consensitatio. Quum enim non requiratur in ministro Baptismi fides, aut ordinatio (vt patet ex locis allegatis) nec etiam probitas (vt constat ex C. *Si inter bonos, C. Baptismus talis, C. Cum baptizat.* De *Conf. dicta dist. 4. & aliis multis ibidem relatis*) nihil causæ fuit, quin vel à femina pagana, multo magis à Theclæ, præsertim iam Christiana, & puella sanctissima, rite recteque conferri posset; viris ad id idoneis non suppetentibus. Ad stipulatur huic sententiæ Urbanus P. P. II. Epistola ad Vitalem Sacerdotem Brixientem, vt est 30. quæst. 3. C. *Super quibus.* Suffragatur etiam sacra Scriptura. Quum enim quod Iudæis Circumcisio fuit, nobis Baptismus sit, teste Gregorio lib. 4. Moral. cap. 2. & Augustino ad Valerium contra Iulianum de nuptiis & concupiscentia lib. 2. cap. 11. & Sephora mulier pagana, etiam præserte Moyse, sed morbo (vt nonnulli & inter hos Tertullian. lib. aduersus Iudæos cap. 3. interpretantur) impedito, filium circumciderit; idque Deo gratum fuisse salute Moyse mox consequuta comprobatum sit; quidni eadem ratione Baptismum mulieres in necessitate administrare poterunt? Non obstat ergo Canon Concilij Carthaginensis: quippe qui iuxta hanc necessitatis regulam sit moderandus. Cum qua restrictione etiam illum citat Magister sententiarum lib. 4. dist. 6. & Gratian. de Consec. dist. 4. C. *Mulier quamuis.* Tertullianus porro, & Epiphanius loquuntur etiam de ordinatio baptizandi ministerio, non de illo quod necessitas charitasque Christiana extra ordinem postulat. Neque enim aliter Tertullianus intelligi debet, ne sibi ipse contrarius esse videatur hic, & in lib. de Baptismo, vbi rationem reddens, cur liceat laicis baptizare; *Quia, inquit, quod ex aquo ab omnibus accipitur, ex aquo ab omnibus dari potest.* Atque hæc ipsa necessitatis Christianæque charitatis ratio Theclam nostram, ob docendi etiam munus exercitum, non solum omni reprehensione absoluit, sed laude etiam dignam ostendit: quæ tempore tam ne-

A cessario, quum tanta esset messis, præsertim apud Gentiles, operarij vero adeo pauci, imò ferè nulli, docere atque instruere ignorantes; eosque superiorum temporum inscitia, in densissimis idolatriæ omnisque impietatis tenebris versantes, ad Euangelicæ veritatis lucem paulatim tunc emicantem, reuocare omni conatu studuerit. Proinde nec huic Theclæ facti Apostoli loca superius allata repugnant: cum Pauli mente cum hoc quoque temperamento capiendam esse satis constet; nempe, non vt omnem prorsus fœminis diuinum sermonem; omnemque docendi rationem interdixerit; sed eam duntaxat, quæ in medio Ecclesiæ sit, præsentibus viris; qui illam subire ipsi possint & debeant: idque illa verba, *sed subditur esse*, satis declarant: quibus enim subdantur, si viri nulli sunt? item illa: *Si quid autem volunt discere, domi viros suos interrogent.* denique & illa: *Mulier in silentio discat, cum omni subiectione*: postremò illa quoque: *Docere autem mulieri non permitto, neque dominari in virum.* Quibus omnibus, fœminas à docendi munere is duntaxat locis excludi, vbi viri qui id facere queant suppetunt, colligi videtur. Docuit ergo Theclæ; sed vbi viri deessent docuit non ex auctoritate, sed ex charitate: adhuc docuit, non suo pte impulsu; sed Pauli instigatione & iussu: docuit denique eo successu, quem multiplices infidelium ad fidem conuersione Deus gratum sibi esse manifestè ostendit. Atque hoc pacto facillè etiam conciliamus Tertulliani, Epiphani, & Concilij Carthaginensis quarti, vim alioqui, vt videbatur, huic rei facientes sententias. Neque vero sola Theclæ hunc docendi campum ingressa est; fecit & Martha Massiliensium magistra: fecit Catharina, quinquaginta Philosophis docendo disputandoque ad Euangelicam veritatem adductis: fecere alix innumeris miraculis condecoratæ.

Viri in modum rursus amicta.] Hæc N. 19. quoque secunda iam vestis cultusque à Theclæ facta mutatio suspecta, & cum sacra Scriptura scitisque Ecclesiasticis pugnans, prima facie fortè videri possit. Deuteronomij enim cap. 22. vers. 5. hæc lex statuitur: *Non induetur mulier veste virili: nec vir utetur veste fœminea, abominabilis enim apud Deum est, qui facit hæc.* Cuius legis ratione reddit D. Th. 2. 2. q. 102. a. 6.

Resp. ad 6. *Prohibitum, inquit, fuit, ne mulier indueretur veste virili, aut e conuerso: propter duo. Primum ad vitandum idololatram cultum, huiusmodi enim varijs vestibus, ex diuersis contextis, Gentiles in cultu suorum deorum utebantur: & etiam in cultu Martii mulieres utebantur armis virorum: in cultum autem Veneris e conuerso viri utebantur vestibus & indumentis mulierum. Altera ratio est ad declinandam luxuriam, &c. Idem tamen 2^a. 2^o. q. 169. art. 2. Resp. ad 3. hæc verba habet: *Potest tamen quandoque hoc fieri sine peccato, propter aliquam necessitatem, vel causa se occultandi ab hostibus, vel propter defectum alterius vestimenti, vel propter aliquid huiusmodi. Ad stipulatur etiam Summa Sylvestrina verb. femina, & verb. ornatus: omnino id licere asserens, dummodò sublit ratio, contrariosque iuris textus dissoluens. At verò directè obstat videtur Canon 13. Concilij Gangrensis, cuius hæc verba: *Si qua mulier suo proposito utile iudicans, ut virili veste utatur, & propter hoc virilem habitum imitatur, anathema sit.* estque apud Gratian. C. *Si qua mulier* 30. dist. non obstat tamen: sed illud tantum monet, vestium mutationem non temere, pro inani mulierculæ cuiuspiam opinione, illam ex re sua esse dicentis, faciendam esse. Quum enim amicus eiusque mutatio ex natura sua neque bona neque mala, sed plane adiaphora sit, minimè dubitandum est, quin pro necessitate aut insigni quapiam utilitate eam inducere fas sit. Et sane non aliter Tertullianus lib. de Spectaculis c. 23. & D. Cyprianus Epist. ad Eucratium de Histrione reprehendit, quàm si in re turpi & ad hypocrisin adhibeatur. Recte igitur Natalia Adriani martyris vxor, quum Maximianus mulierum ad viros in carcere condemnatos ingressum prohibuisset, viriles vestes assumpsit, quo vir existimata, intromitteretur, & quæ opus erant, sanctis subministraret. recte etiam Theodora idem Antiochiæ fecit, quo pudicitiam tutaretur. similiter Eugenia Philippi Proconsulis Alexandrini filia, & Marina atq; Euphrosyne Alexandrinæ virgines sanctitate illustres, habitu virorum amictæ, in cœnobium virorum profectæ sunt: & Pelagia Antiochena, relictis seculi voluptatibus, in loca deserta. Quæ de vestis mutatione dicta sunt, eadem de capillorum detonsione dicta putentur. Neque aduersatur Apostolus dum ait 1. Corint. c. 11. vers. 5. *Omnis mulier orans aut prophesans non velato capite, decurpat caput suum: unum enim est ac si decal-***

netur. Nam si non velatur mulier, tondeatur: si verò turpe est mulieri tonderi, aut decalvari, vel caput suum. Reprehendit enim eo loco Apostolus mulieres sexum suum indecoro illo habitu prodentes ac venditantes: seu, ut interpretatur Clemens Alexandrinus in Pædagogo, viros ad turpitudinem prouocantes: non verò illum necessarias ob causas dissimulantes ac regentes. At verò quid Canone 17. Concilij Gāgrensis faciemus? quo disertis verbis cauetur: *Quæcumque mulier religioni indicans conuenire, comam sibi amputauerit, quam Deus ad velamen & ad memoriam subiectionis illi dedit; tanquam soluens iura subiectionis, anathema sit.* Ego putarem in detestationem hæreseos Manichæorum latum, qui nuptias immundas iudicabant; ac proinde etiam nuptas fortassis, à legitimo maritorum thoro discedere suadentes, ad religionis habitum adsumendum, seque tondendum, atque ita à virorum subiectione, ut putabant, sese existimendum inducebant.

Sarpedoni damoni.] Tertullianus lib. de N. 30. Anima c. 46. Sarpedonis oraculum in Troade ponit. De hoc vide Philostratum in Heroicis. Iulius Firmicus de errore profanarum Religionum c. 13. *Sarpedonem filium mortuum in Troia Iupiter plangit.* Tertullian. Apolog. aduersus Gentes c. 14. de Ioue agens: *Et nunc flentem Sarpedonis casum.* Hunc Sarpedonem Cretensem facit Strabo lib. 12. Phrygia, Minõis & Rhadamanti fratrem: item Herodotus, & Europæ filium lib. 1. eumque cum Minõe fratre de regno contendente, ab eodem expulsum, Asiæ regionem, Myliadæ rum, postea Lyciam dictam, occupasse. Plinius lib. 13. c. 13. hæc verba habet: *Præterea Mutianum ter Consul prodidit se legisse, quum præsidere Lyciæ, Sarpedonis à Troia scriptam in quodam templo chartam.* Ceterum longe hæc diuersa abeunt ab illis quæ noster de Sarpedone tradit, miracul. 1. pag. 137. vbi omnia Sarpedonij nomine indigetatur, ut & mirac. 2. pag. 139. & mirac. 26. pag. 207. sicut etiam à Zosimo lib. 1. Historiæ, eumque Apollinem fuisse existimatum, & templum atque oraculum Seleuciæ habuisse asserit.

Αἰγυπῖον δῖον.] Alludit ad Homeri ver. N. 37. sum opinor 59. Iliad. η. quo Pallas & Apollo,

*Εξείδω ὄρνις ἰοικότες αἰγυπιοῖσι
φαῖν' ἰφ' ὑψηλῇ.* —

*Vulturjs similes auihus concedit uterque
Sublimi fago.* —

N. 11. Εριμνιὸ ἀργίδα.] Versus est 167. Iliad. D. A
 Αὐτὸς ὅστις ἱερμνιὸ ἀργίδα πᾶσι.
Horrificam, seu ut alij legunt, horriferam
interpretatur Virgilius lib. vi. i. vers. 435.
Aegidaque horriferam, turbata Palladis

arma.
 Et paullò antè magis propriè nigrantem.
Credunt se uidisse Ionem, quum sape ni-
grantem
Aegida concuteret dextrâ. —

N. 11. Θυσταίοσσαι.] Iliad. i. vers. 738.
 Ἀμφιδ' ἄρ' ὤμοισιν βάλετ' ἀργίδα θυστα-
 ίοσσαι.
Aegida circum humeros posuit, quam sim-
bria cingit.

Et Iliad. p. vers. 593.
 Καὶ τότε ἄρ' αὖ Κροῖδης ἔλετ' ἀργίδα θυστα-
 ίοσσαι.
Aegida nodosam sumsis Saturnia proles.

Nota in lib. II.

N. 1. Τῦφλὰ ἔ' ἀκύλα.] De Pythicorum
 Toraculorum obscuritate & perple-
 xitate Arnob. lib. 3. aduersus Gentes: Di-
 uinationis scientiam largitur bariolantibus Py-
 thius: & cur obliquata dubia, cur obscuritatis sub-
 mersa caligine das (apud) subministratque respo-
 sâ? Lucianus cum alibi frequenter, cum dia-
 logo Ζεὺς παραγῶδες. De oraculorum Gen-
 tilium vanitate vide etiam Iustin. Mar-
 tyrem Quæst. & Respiad Orthod. quæst.
 146. Tertullian. Apolog. aduersus Gen-
 tes cap. 22. eodem ferè sensu quo noster.
 Gregor. item Nazianz. Orat. in sancta
 Lumina, quæ est 39. vbi etiam Castalij fon-
 tis meminit, de Pythio agens ut noster.
 Qui cur Λοξίας vocetur, vide Commen-
 tatorelem Eliam Cretens. Orat. i. in Iulia-
 num Apostatam eiusdem Gregorij Na-
 zianzeni.

N. 1. Οὐτὶ τ' ὅσα παρατήονται ἀφειδδσα.] αἰόσια
 scribendum liquet ex ijs, quæ sequuntur.
 ἀφειδδσα porro ἀπὶ τῷ φειδδσα positum,
 ut etiam infrà mirac. 6. pag. 148. ὡς αὖ μὴδ
 αὐτῆς ἀφειδδσῶν τ' βελτίστην κλοπῶν.

N. 1. Ὑπάρ οὐκ ὄναρ ἰδρατο.] Τὸ ὕπαρ Scholia
 parua in Homerum interpretantur τὸ μεθ'
 ἡμέραν φασιδμόρον ἐνύπνιον. *insomnium quod*
se exaesto iam die offert. Est apud me Etymo-
 logicum Græcum m. f. ex quo Marcus
 Masurus suum ferè ad verbum confecisse
 videtur, in quo exactius ὕπαρ ἐχρησθέντος
 ἀλθὲς ὀπασία, *visum verum vigilanti appa-*
rens. & post pauca: ὕπαρ ὀνείρατ' Ἀφρό-

ρη καὶ ὀνείρατ' ὕπαρ ὄναρ γὰρ ὄναρ ἔ' ἡ ἐναρ-
 γης ὄναρ. ὄναρ δὲ καὶ ὄναρ ἡ ἐν τῷ καθεύδειν
 φαιτωσία. ὕπαρ, inquit, *est manifestum atque*
euidens visum; ὄναρ atque ὄναρ, *inter dor-*
miendum imaginatio.

Φῶρ πς καὶ ὠρύματ'.] Diu me torlit N. 4.
 hæc vltima vocula haud dubiè corrupta:
 & nescio quid de Euryymo, cuius in Chi-
 liadibus mentio est, huc trahere iucebar;
 sed planè trahere. Consultus porro super
 eâ, vir doctissimus D. Philippus Sueveze-
 lius legendum censebat, Φῶρ πς δὲ ὠρύμα-
 τ'. acutè herclè. Pro quo tamen repo-
 nebat D. Petrus Bouillius, eorundem
 cum ipso studiorum & sacrorum συνδια-
 σῶτης, Φῶρ πς δὲ ὀρύματ': & ποιχάρηον
 hunc Lauernæ mystam fuisse censebat;
 subijciens tamen alteram quoque conie-
 cturam, & ipsam ingeniosam, Φῶρ πς ἐξ ὀ-
 ρύματ' (locus is apud Athenienses, vbi
 noxij attinebantur) ex eorum quoque nu-
 mero hunc furem esse potuisse existimās,
 qui eo loci, hoc est, in latum ijs coërce-
 bantur. Sic illi. mihi rem penitus consi-
 deranti, veteremque Græcorum in scri-
 bendo morem obseruanti, solemne illud
 ὠρύματ' συνχαίματ' iure exclamare pos-
 se videor: & solâ vnius elementi mutatio-
 ne puram puram Basilij nostri lectionem
 restituere, Εὐρύβατ' reponendo. Quis
 verò hic Eurybatus, quæris? doceat Apo-
 stolius Byzantius (qui apud me m. f. ex-
 cuso duplo auctior) συλλογὴ τ' παραμυδι.
 Prouerb. Εὐρύβατ'. Λίγεται δὲ, inquit,
 τ' Εὐρύβατοι κλίπην οἷα εἰρθεῖτα καὶ ὡδε-
 φυλατῆόμνοι ἐπειδὴ συμπίνοτες εἶλον αὐτὸν,
 οἱ φυλάτῆοιτες ἐκίλεσαν ὅτι δειξάσθ' ἡ ὅτι
 τὸς οἴκοις αἰαδρίζον. τὸ μὲν πρῶτον διωθῆναι
 δειόμνον δὲ ὡς ἔ' βυλόμνον, ἡπὶ μόλις αἰ-
 πισται. φειδόμεν' τὸς ἀπὸ γῆς καὶ τὰς ἐγ-
 κλητῆδας αἰαδραμῆν εἰς πύχαις. αἰαδλίποι-
 τες δὲ ἐκῶσι καὶ θαυμάζοντες τὰς πύχαις λα-
 βῶν αὐτὸν τὸν ὄροφον καὶ ὑπερβαλόντα τὸν
 ἐκῶσι κύκλῳ φειδόμεν' Ἀφ' τῷ πύχαις κα-
 ταπιδύσαι. De Eurybato fertur, quod quum
 fur esset, & fortè aliquando septus captusque te-
 neretur, qui una potabans ipsumque ceperant &
 custodiebant, adhortatos fuisse, ut quonam pacto
 domos conscenderet, sibi vellet ostendere: illum
 autem, nolenti similem, id ne fieret deprecatum,
 postea cum vix tandem persuasisset, adaptatis
 sibi spongijs & stimulis quibusdam, in muros co-
 currisse: ipsisque suspicientibus, artemque ad-
 mirantibus, culmen tecti occupasse, eoque supe-
 rato, priusquam illi in orbem circumirent, inde
 ex tecto desilisse. Hic ille insignis Euryba-
 tus, ni fallor, ad quem noster alludit. Fuit

& alius eiusdem nominis, eiusdem improbitatis, qui à Cræſo miſſus ad militem conſcribendum, ad Cyrum deſecit. De quo vide Scholiaſtem in Demoſthenem *πεὶ πεφάν*, & Chiliades prouerbio Eurybatizare. Simili autem imagine noſter vtitur mirac. 13. Capanea pro impio ponens.

N. 5. Μουσὴν λείαν ποιῶμεν ἔκ τῶν ἀδάματτα.] Λίαι erat in noſtro exemplari, nullo ſenſu: ſed quem vir doctiſſimus, dignus Paulo Leopardo diſcipulus, mihiſque amiſſiſſimus Ioannes Macarius Greueninganus, vnus litteræ ad illam nihilivoculam interiectione *ὠφέλως* reſtituit: notum prouerbium, Μουσὴν λείαν, vel ex vno Demoſthene *πεὶ πεφάν*, vbi ait: ἡ Μουσὴν λείαν χαλκὸν ἔχει ἢ ἑλλάδα θῶσαν ὀφελῶσαι. *Vt iam Hellas Myſorum prada, quod dicitur, facta videretur.* videntur Scholiaſtes. Refertur eadem paræmia à Diogeniano *συλλογὴ τῶν παροιμιῶν διημιῶν*, ſed deſcurtatè: Μουσὴν λείαν ὅτι τῆς χαλκῆς ἀφ᾽ ἧς ἔοικεν. οἱ γὰρ κατ' ὅκνον τῆς ἡρόον τῆς Μουσῆς ἐλάνθοιτο. legendum enim apparet ex noſtro Apoſtolio, Οἱ γὰρ κατ' ὅκνον τῆς ἡρόον ληταὶ ἢ ἀφ᾽ ἡμίτοιες, ὡς φησὶ Δημοθῆνις ἐν τῇ πρώτῃ παροιμιῶν, τῆς Μουσῆς ἐλάνθοιτο, μετὰ τῇ Τελίφῳ ἀπὸ δῆμιας. *Qui ſum vicini pradones erant, vt refert Demoſthenes primâ Paramiarum, Myſos deſgradabantur, poſt Telephi profectionem.* Habet alia, ſed plura, quàm quæ nunc quidem deſcribere vacet.

A *Persarum more ipſum excorians.*] Ammian N. 6. nus Marcellin. lib. de Perſis agens: *Cules vniū hominibus detrahunt, particulatim, vel ſolidas.* Plurima paſſim in eius Gentis hiſtorijs exempla. Illud memorabile apud Herodot. lib. 5. & Valer. Max. lib. 6. c. 4. in Siſamnem Iudicem à Cambyſe editum. quem imitatus Artaxerxes eodem ſupplicio iniuſtos iudices afficere conſuevit, teſte Diodoro Siculo lib. 14. Refert & Cæſias Gnidius in Perſicis, citante Photio in Bibliothecâ Græcæ edit. p. 54. idem ſupplicium ab Amynti vxore Cyri, Petiſacæ illatum, quodd patrem ſuum Aſtiugem in loco deſerto per ſitum & in ediam enecaffet. Simili etiam Paryſatis Bagapatam ſuſtulit. Photius pag. 64. & Plutarchus in Artaxerxe, niſi quodd miſerum illum Meſabatam appelleret. Eodem quoque plexus fuit Manes hæreticus à Rege Perſarum. Cyrill. Hieroſ. Catech. 7. Theodoret. lib. 1. contra hæreticos c. vlt. Suidas diſt. Μαίης. Socræt. lib. 1. Hiſtor. Eccl. c. 22. Extat & exemplum in Procopio de Bello Perſico, lib. de Baſilio à Magis pari modo interfecto: & apud Agath. lib. 3. de Nachorage. Idem ſupplicium Hormiſdam Perſam conuiuiſ ſuis comminatum tradit Zoſim. lib. 2. Hiſtor. Vide Briſſonius de Regio Perſarum principatu lib. 2. & Zvvingheri Theatrum Volum. 2. lib. 7.

FINIS.



INDEX LOCORVM

SANCTÆ SCRIPTVRÆ IN

HOC OPERE S. BASILII SELEVCIAE

Episcopi explicatorum & citatorum.

EX GENESI.

Caput 1. In principio creauit Deus cælum & terram 1 b. 30 a. 54 b. 136 b.
Dixit Deus, fiat lux 3. a
Congregentur aquæ in locum vnum, & apparent arida 4. a 126. a
Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram 5. a 6. d 55. c
Præsit piscibus maris, & volatilibus cæli, & bestis terræ 7. b
1. Germinet terra herbam virentem 176. a 126. c
Viditque Deus cuncta, quæ fecerat, & erant valde bona 33. d
2. Adduxit Deus cuncta terræ animantia, & volatilia cæli, ad Adam, vt videret, quid vocaret ea 8. a
Omne enim quod vocauit Adam, ipsum est nomen eius 8. b
Non enim inueniebatur similis eius 8. c
Non est bonum hominem esse solum. Faciamus ei adiutorium simile sibi 8. c & 9. c
Tulit Deus vnā de costis eius, & ædificauit costam, quam tulerat in mulierem 9. c d 10. b 11. a
Hoc nunc os ex ossibus meis & caro de carne mea 10. c d
Ex omni ligno paradisi comede: de ligno autem scientiæ boni, & mali ne comedas 12. 13. d 14. a b
In quocunque die comederis ex eo morte moriemini 15. c
3. Cur præcepit vobis Deus, vt non comederetis ex omni ligno paradisi 15. a
De fructu lignorum, quæ sunt in paradiso vescimur: de ligno autem scientiæ boni & mali præcipit Deus, ne comederemus 15. b c
Nequaquam morte moriemini 15. c 16. a 24. b
Scit enim Deus, quod in quocunque die comederitis ex eo, aperientur oculi vestri, & eritis sicut dii, scientes bonum & malum 15. d 16. a b c
Vidit enim mulier, quod bonum esset lignum ad vescendum 16. c d
Et tulit de fructu illius, & comedit deditque viro suo 16. d
Adam, Adam vbi es? 17. b c 140. d 158. b
Vocem tuam audiui & timui, ed quod nudus es:

sem, & abscondi me 17. d
Quis indicauit tibi quod nudus esses, nisi quod ex ligno, de quo præceperam tibi ne comederes comedisti 17. d 18. a
Quia fecisti hoc, maledictus es inter omnia animantia, & bestias terræ 18. b
In dolore paries filios 18. b
Maledicta terra in opere tuo 18 b 24. c
Puluis es & in puluerem reuertetur 20. d 61. d
4. Adam cognouit uxorem suam Euam, quæ concepit & peperit Cain 21. a b c
Possedi hominem per Deum 21. c 12. a
Obtulit Cain de fructibus munera Domino 12. c
Abel quoque obtulit de primogenitis 22. c
Et respexit Dominus ad Abel & ad munera eius 22. d
Ad Cain autem & ad munera illius non respexit ibid.
Iratusque est Cain vehementer 23. a
Quare iratus es? & cur cecidit facies tua? 23. b
Consurrexit aduersus fratrem suum, & interfecit eum 23. c
Vbi Abel frater tuus? 24. a 140. d
Nunquid custos fratris mei sum ego? 24. a b 96. a
Vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra 24. c
Maledictus eris super terram, quæ aperuit os suum & suscepit sanguinem fratris tui de manu tua 24. c
Tremens & gemens eris super terram 24. d
Omnis igitur qui inuenerit me, occidet me 25. a
Omnis qui occiderit Cain sextuplum punietur 25. a
6. Cumque cœpissent homines multiplicari super terram & filias procreassent, videntes filij Dei filias hominum, quod essent pulchræ; acceperunt sibi viros ex omnibus, quas elegerant 31. c d 32. c 129. a
Non permanebit spiritus meus in homine in æternum, quia caro est 27. a
Eruntque dies illius centum viginti annorum 27. a
Induces tecum 35. b c
7. Ingredere tu & domus tua in arcam, te enim vidi iustum coram me in generatione hac. Ex omnibus animantibus mundis colles septena

INDEX.

& septena masculinum & femina: de animan-
tibus vero immundis intromitte duo & duo 33. d
Adhuc enim & post dies septem ego diluuium
inducam 28. c
Arca ferebatur super aquas 29. d
8. Decimo mense in montium cacuminibus re-
quieuit 37. b
11. Venite descendamus, & confundamus ibi
linguam eorum 55. c
12. Egredere de terra, & de cognatione tua vel de
domo patris tui, & veni in terram quam mon-
strauero tibi 38. c
15. Credidit enim Abraham Deo, & reputatum
est illi ad iustitiam 39. b
18. Sum pulvis & cinis 152. a
22. Abraham, Abraham: Adsum 43. b
Hec ubi gesta sunt, tentauit Deus Abraham
39. c d
Tolle filium tuum unigenitum quem diligis Isaac
40.
Atque tibi offeres eum in holocaustum super vnū
montium quem monstrauero tibi 40. a b
Per memetipsum iuravi, dicit Dominus, quia fe-
cisti rem hanc, & non pepercisti filio tuo v-
nigenito propter me, benedicentur in te, &
in semine tuo omnes gentes 43
Ecce ignis, & ligna: ubi est victima holocausti?
42. c
Deus providebit sibi victimam holocausti 42. c d
28. Benedicentur in te, & in semine tuo omnes
gentes terræ 112. c
31. Die noctuque æstu vrebar, & gelu 143. a
37. Israël enim diligebat Ioseph eo quod in sene-
ctute genuisset eum 45. b
39. Accidit quadam die, ut intraret Ioseph do-
mum, & operis quidpiam absque arbitris fa-
ceret, & illa apprehensa lacinia vestimenti
eius diceret: dormi mecum 47. b
Ecce Dominus meus omnibus mihi traditis igno-
rat, quid habeat in domo sua 47. c
49. Credidit quod non auferretur sceptrum de
Iuda, & dux de femore eius, donec veniat,
qui mittendus est, & ipse erit expectatio gen-
tium 112. d

EX EXODO.

Caput 1. Venite sapienter opprimamus eum ne
ne forte multiplicetur 51. b
Si masculus fuerit interficite eum: si femina re-
seruate 51. b
3. Quis sum ego, ut vadam ad Pharaonem 185. a
4. Impeditionis, & tardioris linguae sum 152. a
164. c
Primogenitus filius meus Israël 129. a
8. Digites Dei hic est 2. c
20. Non occides. Non furtum facies. Non Mo-
chaberis 14. b
32. Hi sunt dii tui Israël, qui te eduxerunt de ter-
ra Ægypti 164. d

EX NVMERIS.

Cap. 14. Constituamus nobis ducem, & reuer-
tamur in Ægyptum 165. b. d
16. Quasi defuerunt in Ægypto tumuli eduxit nos,

ut occidat in deserto 164. d
Nauseat anima nostra super cibo isto leuissimo
165. a

EX DEUTEROMIO.

Cap. 6. Dominus Deus tuus, Deus vnus est 54. c
d 55. b c

EX LIBRO I REGVM.

Cap. 16. Imple cornu tuum oleo, & veni: mittam
te in Bethleem ad Isai; Prouidi enim in filiis
eius mihi regem 80. e. d. 81. a
Num coram Domino Christus eius 81. c
Adhuc reliquus est paruulus, & pascit oves 82. a
Pulcher aspectu 82. b
17. Non vales resistere Philisthæo illi, nec pugna-
re aduersus eum, quia puer es, hic autem vir
bellator est ab adolescentia sua 85. b c
Nunc vadam, & percutiam eum & auferam op-
probrium de populo. Quoniam quis est hic
incircumcissus, qui ausus est maledicere exer-
citu Dei viventis 85. c
Tu venis dixit Dauid, ad me cum gladio, & hasta,
& clypeo: ego autem venio ad te in nomine
Domini exercituum, Dei agrarum Israël 86. d
18. Non habet Rex sponsalia necesse, sed centum
præputia alienigenarum 92. d 93. a
Cogitabat enim tradere Dauid in manus Philisti-
norum 92. d
24. Ecce dies, de qua locutus est Dominus ad te:
Ego tradam tibi inimicum tuum, ut facias ei,
sicut placuerit in oculis tuis 95. b
Propitius sit mihi Dominus, nec faciam hanc rem
Domino meo Christo Domini qui à Chri-
sto Domini est 95. c
Et confregit Dauid viros suos sermonibus 95. c
96. a
Tradidit in manus meas 95. c
Inimicum tradidit 95. d

EX LIBRO II REGVM.

Cap. 12. Duo viri erant in ciuitate vna, vnus diues,
& alter pauper: diues habebat oves, & boues
plurimos valde. Pauper autem nihil habebat
omnino præter ouem vnā paruulā, quam
emerat, & nutrierat, & quæ creuerat apud
eum cum filiis eius, simul de pane illius co-
medens, & calice eius bibens, & in sinu illius
dormiens, eratque illi sicut filius 100. c
Cum autem peregrinus quidam venisset ad diui-
tem 100. d
Parcens autē sumere de ouibus & de bobus suis,
ut exhiberet conuiuium peregrini illi, qui ve-
nerat ad se, tulit ouem viri pauperis, præpa-
rauit cibos, homini, qui venerat ad se 100. d
Iratu autem indignatione Dauid aduersus homi-
nem illum nimis dixit ad Nathan: Viuit Do-
minus: quoniam filius mortis est vir qui facit
hoc. Quem reddet in quadruplum 101. a
Tu ille es, & rex, qui id commisisti 101. a b
Peccaui Domino 101. c
Dominus transtulit peccatum tuum 101. d 102. d

INDEX.

EX LIBRO III. REGVM.

- Cap. 17. Viuit Dominus, non erit per eos annos
ros, neque pluuia super terram, nisi per os
meum 61. c 62. b c 267. d
Coruisque præcepi vt pascant te 62. d 63. a
Præcepi enim ibi mulieri viduæ, vt pascate 63. c
64. a
Viuit Dominus tuus, quia non habeo panem,
nisi quantum pugillus capere potest farinæ in
hydria, & paululum olei in lecytho: en colli-
go duo ligna vt ingrediar, & faciam illud mi-
hi, & filio meo, vt comedamus & moriamur
63. d 64. a
Hydria farinæ non deficiet, nec lecythus olei mi-
nuetur vsque ad hanc diem, in qua Dominus
daturus est pluuiam super faciem terræ 64. b
Quid mihi & tibi, vir Dei ingressus es ad me, vt
rememorarentur iniquitates meæ, & inter-
ficeres filium meum 64. d
Etiamne viduam afflixisti, vt interficeres filium
eius 65. a

EX IOB.

- Cap. 29. Beati qui loquuntur ad aures audientium
164. b
38. Cum astra faciebam, laudabant me voce ma-
gna omnes Angeli mei 3. c

EX LIBRO PSALMORVM.

- Psal. 2. Astiterunt reges terræ, & principes con-
uenerunt in vnum aduersus Dominum, &
aduersus Christum eius 201. c
Dirumpamus vincula eorum, & proiciamus à
nobis iugum ipsorum. Qui habitat in cælis
irridebit eos, & Dominus subsannabit eos.
Tunc loquetur ad eos in ira sua, & in furore
suos conturbabit eos 201. c
6. Lauabo per singulas noctes lectulum meum
102. a
7. Dominus Deus meus, si feci istud, si reddidi,
retribuentibus mihi mala 49. b
Quoniam percussit petram, & fluxerunt aquæ,
& torrentes indauerunt, nunquid & pa-
nem potest dare? 165. a
10. Iustus autem quid fecit 47.
13. Trepidant timore vbi non est timor 213. b
18. Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos
in nomine Patris & Filij, & Spiritus sancti
205. c
20. In Domino confido: quomodo dicitis animæ
meæ: Transmigra in montem sicut passer?
94. c
22. Siquidem Dominus pascit me, & nihil mihi
deerit 143. d 144. a
32. Beati quorum remissæ sunt iniquitates, &
quorum tecta sunt peccata. Beatus vir, cui
non imputauit Dominus peccatum 100. c
39. Dominus eduxit me de lacu miseris, & de lu-
to facis, & statuit super petram pedes meos,
& direxit gressus meos 60

44. Dilexisti iustitiam, & odisti iniquitatem: pro-
pterea vnxit te Deus tuus oleo lætitiæ præ
confortibus tuis 198. a
Myrrham, & guttam, & casiam à vestimentis tuis.
168. c
50. Domine labia mea aperies, & os meum an-
nuntiabit laudem tuam. Psal. 50.
Cor contritum & humiliatum Deus non despi-
cies 156. a 185. a
57. Si vtique est fructus iusto: vtique est Domi-
nus iudicans eos in terra 100 b
67. Ascendens in altum, capriuam vnxit capti-
uitatem 195. a 197. a
71. Descendet sicut pluuia in vellus: & sicut stil-
licidia stillantia super terram: & dominabi-
tur à mari vsque ad mare; & flumine vsque
ad terminos orbis terrarum 214. d
Sit nomen eius benedictum in sæcula; ante solem
permanet nomen eius; & benedicentur in
ipso omnes tribus terræ, omnes gentes bea-
tificabunt eum 214. d
77. Quoniam percussit petram, & fluxerunt a-
quæ. Nunquid & panem poterit dare 176. b
177. c
78. Homo cum in honore esset, non intellexit,
comparatus est iumentis insipientibus & si-
milis factus est illis 208.
79. Domine Deus virtutum conuertere: respice
de cælo, & vide, & visita vineam istam 198. d 199. a
81. Ego dixi diu estis & excelsi omnes 129. a
88. Iuravi Dauid seruo meo, vsque in æternum
præparabo semen tuum, & ædificabo in ge-
neratione & generationem sedem tuam 83. c
Semen eius in æternum manet, & thronus eius,
vt sol in conspectu meo 83. d
Inueni Dauid seruum meum: oleo sancto meo
vnxi eum 198. a
89. Conuertere Domine vsquequo, & deprecabi-
lis esto super seruum tuum 198. d
93. Nisi Dominus adiuuisset me, paulo minus ha-
bitasset in inferno anima mea 60. c
102. Tu autem idem es, & anni tui non deficient
56. a b
Benedic anima mea Domino, & omnia quæ in-
tra me sunt nomini sancto eius 58. a
103. Producentis fœnum iumentis, & herbam ser-
uituti hominum 50. d
Terminum posuisti, quem nō transgredietur. 4. a
Quàm magnificata sunt opera tua Domino. 4. b
104. Vt erudiret Principes Ægyptiorum, sicut se-
metipsum, senes eius prudentiam doceret
44. d
106. Et pullis coruorum inuocantibus eum 63. a
109. Sede à dextris mei, donec ponam inimicos
tuos scabellum pedum tuorum 18. d
114. Oculi omnium in te sperant, & tu das escam
illorum in tempore opportuno 57. d
121. Stantes erant pedes nostri in sancta 57. d
Stantes erant pedes nostri in atrij tuis erubescam
57. d
125. Conuerte Domine captiuitatem nostram si-
cut torrens in austro 195. a
133. In noctibus extollite manus vestras in sancta,
& benedicite Domino 57. d
140. Eleuatio manuum mearum sacrificium ve-
spertinum 57. d

INDEX.

EX LIBRO SAPIENTIE.

Cap. 17. A magnitudine enim speciei, & creaturæ cognoscibiliter poterit creator horum videri 208. 209

EX ISAIA.

- Cap. 1. Cognovit bos possessorem, & asinus præsepe domini sui: Israël autē me non cognovit, & populus meus non intellexit 209. a
3. Tumultuabitur puer contra senem, & ignobilis contra nobilem 149. a
6. Dedit illis Deus spiritum compunctionis: oculos ut non videant, & aures ut non audiant 171. b
7. Ecce virgo concipiet, & pariet filium & vocabitur nomen eius Emmanuel, quod interpretatur, Nobiscum Deus 212. c d
9. Ecce Dominus ascendet super nubem leuem, & ingreditur Ægyptum, & commovebuntur simulacra Ægypti à facie eius 194. a
- Parvulus natus est nobis, & filius datus est nobis, & factus est principatus super humerum eius 213. d
- Pater futuri sæculi, princeps pacis 213. d
21. Tunc habitabit lupus cum agno, & pardus cū hœdo accubabit, vitulus & leo, & ovis simul morabuntur 213. d
- Ecce quasi agnus mansuetus, qui portatur ad victimam 168. c
26. Quia ros lucis, ros tuus 58. b c
35. Ecce Deus veniet, & saluabit nos, tunc aperientur oculi cæcorum, & aures surdorum patebunt, tunc saliet sicut cervus, claudus, & aperta erit lingua mutorum 213. d
53. Tanquam ovis ad occisionem ductus est, & velut agnus coram tondente se obmutuit, & non aperuit os suum 145. c d 168. c d
- Livore eius sanati sumus, cui gloria sempiterna 66. c 168. c 197. b
- Domine quis credidit auditui nostro 164. e
57. Qui multus est ad ignoscendum 58. b
61. Spiritus Domini super me, eò quod vnxerit Dominus me, ad annuntiandum pauperibus misere, ut prædicarem captivis indulgentiam, & cæcis apertionem 195. a b & 198. a
63. Quare rubrum est indumentum tuum? 220. d

EX IEREMIA.

- Cap. 1. Puer ego sum, nescio loqui 164. c
2. Pater meus es, & lapidi: tu me genuisti 57. b
6. Et dixi audite vocem tubæ, & dixerunt: Non audiemus. Ideo audierunt gentes, & qui pascebant greges eorum 204. d
22. Dereliquerunt terram meam, diviserunt hereditatem meam, dedi dilectam animam meam in manus inimicorum ipsius 201. d
31. Ecce dies venient, dicit Dominus: & feriam domui Israël, & domui Iuda fœdus novum: non secundum pactum, quod pepigi cum patribus vestris in die, qua apprehendi manum eorum, ut reducerem eos de terra Ægypti, &c. 196. d
- Quia propitiabor iniquitati eorum non memorabor amplius 196. d

EX THRENIS.

Cap. 1. Non est dolor sicut dolor meus 59. d

EX BARUCH.

Cap. 3. Hic est Deus noster, & non æstimabitur alius adversus eum. Hic adinvenit omnem viam disciplinæ, & tradidit illam Jacob puero suo, & Israël dilecto suo. Postea autem in terris visus est, & cum hominibus conversatus est 214. a

EX EZECHIELE.

- Cap. 33. Nolo mortem peccatoris, sed ut convertatur ad me, & vivat 38. a & 66. b 71. b
34. Fili hominis Propheta, & dices. Vx pastoribus Israël qui pascebant semet ipsos. Nonne greges à pastoribus pascuntur? lac comedebatis, & lanis operiebamini, & quod grassum erat occidebatis; gregem autem meum pascebatis. Quod infirmum fuit, non consolidastis, & quod ægrotum notum non sanastis. Quod contractum est, non alligastis, & quod abiectum est, non reduxistis; & quod perierat, non quævistis; sed cum austeritate imperabatis eis, & cum potentia 144. a b
- Ego pascam oves meas ego enim sum, qui quod infirmum est consolido, & qui quod ægrotum, sano; & qui, quod contractum, alligo; & qui, quod abiectum est, reduco; & qui quod perierat, quæro 145. a

EX DANIELE.

- Cap. 2. Et videbam ita, donec abscissus est lapis de monte sine manibus, & percussit statuam 214. b
- Lapis autem qui percusserat statuam, factus est mons magnus, & implevit universam terram 214. b
- In diebus autem regnorum illorum suscitabit Deus cœli regnum quod in æternum dissipabitur & regnum eius, &c. 214. b
7. Aspiciebam in visione noctis, & ecce cum nubibus cœli quasi filius hominis veniebat, & usque ad antiquum dierum pervenit, & in conspectu eius obrulerunt eum. Et dedit eis potestatem, & honorem & regnum, & omnes populi, tribus, & linguæ ipsi servient. Potestas eius, potestas æterna, quæ non auferetur: & regnum eius, quod non corrumpetur 214. c
- Cui decem millia myriadam Angelorum ministrant, & decem milia myriadam parent imperanti 6. a
9. Et ecce, vir, Gabriel quem videram in visione à principio citò volans, terigit me in tempore sacrificij vespertini. Et docuit me, & locutus est mihi, dixitque: Daniel non egressus sum ut docerem te, &c. 195. c
- Ab exordio precum tuarum egressus est sermo 195. c 196. d 197. a
- Ego veni ut indicarem tibi, quia vir desideriorum es 195. c 197. a
- Tu autem animadverte sermonem & intellige visionem 195. c 197. a

INDEX.

Septuaginta hebdomades abbreviatæ sunt super
populum tuum & super urbem sanctam tuam,
&c. ibidem c. d & 197. a 202. a

Scito igitur & animaduerre ab exitu sermonis,
ut iterum ædificetur Hierusalem vsque ad
Christum ducem, hebdomades septem &
hebdomades sexaginta duæ erunt, &c. 195. d
& 198. b 203. b

Et orauit Dominum Deum meum, & confessus
sum, & dixi: Obsecro Domine Deus ma-
gne, & terribilis custodiens pactum, & mi-
sericordiam diligentibus te, & custodienti-
bus mandata tua. Peccauimus, iniquitatem
fecimus, &c. 196. b

Et tu Daniel veni huc, & quiesce: adhuc enim
dies & horæ antequam compleantur omnia
201. b

Et erat Daniel quasi anno tertio Cyri regis 201. b

Vt consumeretur prauaricatio, & finem accipiat
peccatum & veleatur iniquitas, & adduca-
tur iustitia sempiterna, &c. 195. c 197. b c

Et impleatur visio & Prophetia 195. c. 197. d

Et vngatur sanctus sanctorum 195. d 198. a

Conuertet & ædificatur platea & muri in angu-
stia temporum 175. d 198. c 199. a c

Post hebdomadas sexaginta duas occidetur Chri-
stus: & non erit eius populus, qui cum ne-
gaturus est 199. d

Et sanctorum dissipabit populus cum duce ven-
turo 195. d 199. d

Et finis eius vastitas, & post finem belli statuta de-
solatio 196 a 199. d

Confirmabit pactum multis 196. a 200. a 204. c

Et in medio hebdomadis cessare faciet altaria, &
sacrificia vsque ad præteritum ab exterminio,
& vsque ad consummationem & libamen-
tum constituet exterminium 196. a 200. c
201. a

Vsque ad consummationem temporum & finem
perseuerabit desolatio 196. a 201. b c

11. Filij autem eius prouocabunt multitudinem
exercituum plurimorum, & veniet prope-
rans, & inundans 200. a

Et veniet fertilitas, & confirmabit regem in mu-
nimentis, & brachio inundante inundabun-
tur 200. a

EX AMOS.

Cap. 8. Occidet sol in meridie 168. c

EX IONA.

Cap. 1. Surge & vade in Ninivem ciuitatem gran-
dem, & prædica in ea: quia ascendit malitia
eorum coram me. Surge & vade in Ninivem
ciuitatem grandem 68. a 76. b

Dic nobis: Qui sis? unde? quod est opus tuum?
quæ terra tua? quo vadis? 76. d

Dominus seruus sum ego, Dominum Deum cæli
ego timeo, qui fecit mare & aridam 76. d 77. a

Et tulerunt Ionam & miserunt in mare & stetit
mare à seruire suo 77. b

Et timuerunt viri timore magno Dominum: &
immolauerunt hostias Domino, & vouerunt
vota 77. c

2. Et præparauit Dominus piscem grandem, ut
deglutiret Ionam. 77. c

3. Et cepit Ionas introire ciuitatem, & clamare,
& dixit: Adhuc diestres, & Ninive subuer-
retur. Et crediderunt Niniuitæ in Deum, &
prædicauerunt ieiunium, & vestiri sunt sac-
cis à maiore vsque ad minorem 70. b

Et peruenit verbum ad regem Ninive. Et surre-
xit de folio suo, & indutus est sacco, & sedit in
cinere. 70. c

Homines & iumenta, & boues, & pecora non
gustent quidquam, & aquam non bibant. 70. d

Et operiebantur saccis, & fortitudine clamabant
ad Deum, & conuersus est vnusquisque à via
sua mala 70. d

Et vidit Deus opera eorum: quia conuersi sunt de
via sua mala, & misertus est Deus super ma-
litiis, quam locutus fuerat, ut faceret eis, &
non fecit 72. a b

4. Et afflictus est Ionas afflictione magna & iratus
est, & orauit ad Dominum, & dixit: Obsecro
Domine, nunquid non hoc est verbum meum,
cum adhuc essem in terra mea? Propter hoc
præoccupauit, ut frigidem in Tharsis: scio enim,
quia tu Deus clemens, & misericors & patiens,
& multæ miserationis 72. c

EX MICHAËA.

Cap. 5. Et tu Bethleem Ephrata paruula es in mil-
libus Iuda. Ex te enim egredietur qui sit do-
minator in Israël: & egressus eius ab initio à
diebus æternitatis 214. a

EX SOPHONIA.

Cap. 2. Horribilis Dominus super eos, & atte-
nuabit omnes deos terræ: & adorabunt eum
viri de loco suo 214. c

EX ZACHARIA.

Cap. 1. Lauda, & lætare filia Sion: quia ecce ego
venio, & habitabo in medio tui, dicit Do-
minus & applicabuntur gentes multæ ad Do-
minum in illo die, & erunt mihi in populum 214

12. Aspicient ad me quem confixerunt 168. c

14. Non dies, neque nox, & in tempore vesperi
erit lux 168. c

EX MATTHÆO.

Cap. 3. Hic est filius meus dilectus. 129. a
Pœnitentiam agite appropinquabit enim regnum
cælorum 72. d

4. Si filius Dei es mitte te deorsum 129. a

Ambulans enim iuxta mare Galilæe, vidit duos
fratres, Simonem, qui vocatur Petrus, &
Andream fratrem eius mittentes rete in ma-
re; erant enim piscatores: & ait illis. Venite
post me, & faciam vos fieri piscatores homi-
num. At illi continuo relictis retibus secuti
sunt eum 137. 160. d. 161. 162

5. Beati pauperes spiritu 151. b. 185. b

Beati qui lugent quoniam ipsi consolabuntur
70. c

Dictum vobis est: Diliges proximum tuum, &
odio habebis inimicum tuum. Ego autem dico
vobis, diligite inimicos vestros. 96

I N D E X.

- Estote misericordes, sicut & pater vester qui in cœlis est, qui pluit super iustos & iniustos, & solem suum oriri facit super bonos & malos** 96. c
- 8. Volo mundare** 135. b
- Centurio rogans cum, & dicens: Domine puer meus iacet in lecto paralyticus, & malè torquetur** 108.
- Domine non sum dignus, vt intres sub tectum meum** 110. a. c
- Dic verbo** 110. d
- Nam & ego homo sum sub potestate, habens sub me milites, & dico huic: Vade & vadit** 110. d
- Ego veniam & curabo eum** 110. b. c
- Miratus est Iesus, & dixit: Non inueni talem fidem in Israël** 111. b
- Dico autem vobis, quod multi ab Oriente & Occidente venient, & recumbent cum Abraham, Isaac, & Iacob: filij autem regni eiicientur in tenebras** 111. d 112. b d 113. a
- Vade, & sicut credidisti fiat tibi** 113. b
- Offer munus tuum sacerdoti in testimoniũ** 176. c
- Nauigabant simul cum Iesu & ecce tempestas magna, &c.** 123. 124. 125. 126
- Tu enim sequar quocunque ieris** 153. c
- Vulpes foueas habent, & volucres cœli nidos: filius autem hominis non habet, vbi caput reclinet** 153. c
- Modicè fidei estis?** 125. c
- Tace obmutescere** 124. b 125. d
- Et mirabantur discipuli dicentes: Qualis est hic? quia venti & mare obediunt ei** 126. b
- Quid nobis & tibi Iesu Nazarene** 129. b c 137. a
- 9. Secundum fidem vestram fiat vobis** 135. b
- 10. In viam gentium ne abieritis, & in ciuitates Samaritanorum ne ingrediamini. Sed porius ite ad oues, quæ perierunt domus Israël** 104. d
- 11. Cum audisset Ioannes in vinculis opera Christi, misit quosdam discipulorum suorum dicens** 179
- Tu es qui venturus es an alium expectamus** 177. 178. 179. & 180
- In illa hora multos curauit à languoribus & plagis, & spiritibus malis, & cœcis multis donauit visum. Et postea, inquit, euntes renunciate Ioanni, quæ audistis, & vidistis: Cœci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes Euangelizantur** 180. a
- Et beatus est qui non fuerit scandalizatus in me** 180
- Regnum cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt illud** 97. d
- Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos** 156. 157. 158. 159. & 160. 168. c
- Nam videte, quia mitis sum, & humilis corde, & inuenietis requiem. Iugum enim meum suauē est, & onus meum lenē** 159. a
- Videte, quia mitis sum, & humilis corde, & inuenietis requiem animabus vestris** 90. b
- 12. Generatio mala & adultera signum querit, & signum non dabitur ei, nisi signum Ionæ Prophætæ. Sicut enim fuit Ionas in ventre ceti tribus diebus, & tribus noctibus, sic oportet filium hominis agere in corā terræ**
- tribus diebus, & tribus noctibus** 56. c. 73. d. 74. a
- 13. Multi Prophætæ, & iusti cupierunt videre quæ vos videtis, & non viderunt, & audire quæ vos auditis, & non audierunt** 594. d
- 14. Vnde nobis in deserto tot panes** 175. c
- Sequebatur turba multa** 175. c
- Quot panes habetis?** 140. d
- Cum suscepisset ergo panes, dedit discipulis, vt darent turbis, & manducauerunt omnes, & saturati sunt** 176. d
- 15. Et egressus inde Iesus secessit in partes Tyri & Sidonis** 113. d 115. a
- Et ecce mulier è finibus illis clamauit dicens ei: Fili David miserere mei** 115. a b d 116. a b
- Qui non respondit ei verbum** 116. a b
- Dimitte eam quia clamat post nos** 116. c
- Non est bonum sumere panem filiorum & mittere canibus** 116. d 117. c
- Etenim catelli edunt de micis quæ cadunt de mensa dominorum suorum** 110. a & 117. c
- O mulier magna est fides tua** 117. d
- Non sum missus nisi ad oues quæ perierunt domus Israël** 105. a
- Non est bonum sumere panem filiorum, & mittere canibus** 109. d 105
- Domine & catelli edunt de micis quæ cadunt de mensa** 110. a
- 16. Quem me dicunt homines esse Filium hominis** 136. 137. 138. 139. 140. 141
- Alij Eliam, alij Ioannem, alij vnum ex Prophetis** 141. b
- Vos autem quem me esse dicitis** 141. b
- Tu es Christus filius Dei viui** 140. 141. b. c
- Beatus es Simon Barjona: quia caro & sanguis non reuelauit tibi: sed Pater meus, qui in cœlis est** 141. c d 169. a
- Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam** 169. a
- Si quis enim vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me** 169. d
- Absit à te Domine, non erit tibi hoc** 167. d 173
- Vade post me Satana quia non sapis ea quæ Dei sunt; sed ea quæ hominum** 168. d 169. b
- Quid prodest homini, si vniuersum mundum lucretur, animæ verò detrimentum patiatur** 221. c
- Quam enim dabit homo commutationem pro anima sua** 221. c
- Sunt quidam ex nobis, qui non gustabunt mortem, donec videant Filium hominis venientem in gloria Patris sui** 221. b & c d 222. a
- 17. Assumit tres discipulos Petrum & Iacobum, & Ioannem, & ducit in montem excelsum** 221. a b
- Resplenduit facies eius sicut sol** 221. c d
- Resplenderunt vestimenta eius, sicut lux** 221. d
- Faciamus tria tabernacula, tibi vnum, & Moyse vnum, & Eliaz vnum** 139
- Hic est filius meus dilectus, ipsum audite** 139. a
- 18. Nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnum cœlorum** 151. 152. 153. & seqq.
- Tunc accedentes discipuli interrogebant dicentes. Quis putas maior est in regno cœlorum** 152. c 153. a

I N D E X.

Quisquis humiliauerit se sicut paruulus iste: hic
est maior in regno cœlorum 155. c

Qui susceperit vnum paruulum talem in nomi-
ne meo, me suscepit 155. c

Qui scandalizauerit vnum de pusillis istis qui in
me credunt, expedit ei vt suspendatur mala
asinaria in collo eius, & demergatur in pro-
fundum maris 155. d

19. Sedebitis & vos super sedes duodecim 133. d.
134. c

20. Ecce ascendimus Hierosolymam, & filius ho-
minis tradetur in manus Seniorum & Scri-
barum, & occident eum, & tertia die resur-
get 164. 165. 166. 167. 173

Accessit ad eum mater filiorum Zebedæi ado-
rans, & petens aliquid ab eo 132. d. 133. a. b

Dic vt sedeant hi duo filij mei, vnus ad dexte-
ram tuam & vnus ad sinistram 131. 132. 133.
& 134

Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus
sum? aut baptismo quo ego baptizor; bap-
tiziari 134. a. b

Calicem quidem meum bibetis, sedere autem ad
dexteram meam vel sinistram non est meum
dare vobis 134. b. c. 135. a. c

Secura est eum turba multa: & ecce duo cœci
sedentes secus viam audierunt quia Iesus
transiret, & clamauerunt, dicentes, Domine
miserere nostri 187. a. b

Quid vultis vt faciam vobis 188. a

Domine vt aperientur oculi nostri. Misertus au-
tem eorum Iesus tetigit oculos eorum, &
confestim viderunt, & secuti sunt eum 168.
a. b

23. Hierusalem, Hierusalem, quæ occidis Pro-
phetas, & lapidas eos qui ad te missi sunt,
quoties volui congregare filios tuos, quem-
admodum gallina congregat pullos suos sub
alas & noluit. Ecce relinquetur domus ve-
stra deserta 205. a

Qui se exaltauerit, humiliabitur, qui se humilia-
uerit, exaltabitur 156. a

Et relinquetur vobis domus vestra deserta 199. a

24. Cum autem videritis abominationem deso-
lationis, quæ dicta est à Daniele Propheta
stantem in loco sancto 201. a. b

Non relinquetur hic lapis super lapidem, qui non
destruatur 199. a

Venite benedicti Patris mei, possidete paratum
vobis regnum 134. c. 224

Discedite in tenebras exteriores, quæ paratæ sunt
Diabolo, & Angelis eius 224. c

25. Sed paratum est à Patre meo 135. c

Congregabuntur enim ante eum omnes gentes
& separabit eos ab inuicem, sicut pastor se-
gregat oues ab hœdis: & statuet oues à dex-
tris suis, hœdos autem à sinistris. Tunc di-
cet rex his, qui à dextris eius erunt: Venite
benedicti Patris mei: possidete paratum vo-
bis regnum à constitutione mundi 140. b

Esuriui enim, & dedistis mihi manducare, sitiui &
dedistis meis bibere: hospes eram, & colle-
gistis me 140. b

Tunc dicet & his, qui à sinistris erunt: Discedite
à me maledicti in ignem æternum: quod pa-
ratus est diabolo & Angelis eius 146. c

Esuriui enim, & non dedistis mihi manducare:
sitiui, & non dedistis mihi potum: hospes e-
ram, & non collegistis me: nudus, & non o-
peruistis me 146. c

26. Tanquam ad latronem existis cum gladiis, &
fustibus comprehendere me. Quotidie apud
vos sedebam docens in templo, & non me
tenuistis 205. b

Vt quid perditio hæc? potuit istud venundari
multo 169. a

Quid molesti estis huic mulieri? opus enim bo-
num operata est in me: Mittens enim hæc
vnguentum hoc in corpus meus ad sepeli-
endum me fecit 169. b

Cum militibus & armis & fustibus ibid. b

Amice ad quid venisti ibid. c

Pater si possibile est, transat à me calix iste: ve-
runtamen non mea voluntas, sed tua fiat. 170.
172. 173. 174. c

28. Euntes docere omnes Gentes in nomine Pa-
tris & Filij & Spiritus sancti 108. 135. d

E X M A R C O.

Caput 1. Vox clamantis in deserto 105. a

2. Multi enim publicani & peccatores recum-
bebant cum Iesu 159. c

4. Nauigabant simul cum Iesu & ecce tempestas
magna, &c. 123. 124. 125

6. Cum suscepisset panes, dedit discipulis, vt da-
rent turbis, & manducauerunt omnes & sa-
turati sunt 176. d

6. Erat cor eorum occæcatum propter panes
138. c. 177. d

8. Quid prodest homini, si vniuersum mundum
lucretur; animæ verò detrimentum patiatur
221. c

Quam enim dabit homo commutationem pro
anima sua ibid. c

9. Faciamus hic tria tabernacula; tibi vnum, &
Moysi vnum, & Eliæ vnum 223. b

Hic est filius dilectus ibid. c

10. Et proficiscente eo de Iericho secutæ sunt
eum turbae multæ; & ecce duo cœci seden-
tes secus viam, audierunt quod Iesus transi-
ret, & clamauerunt dicentes, Domine, &c.
187. a

13. Cum autem videritis abominationem deso-
lationis, quæ dicta sunt à Daniele Propheta,
&c. 201. b

E X L V C A.

Caput 1. Aue gratia plena, Dominus tecum
215. b. c

Quæ cum audisset turbata est in sermone eius
215. d

Ne timeas Maria, inuenisti gratiam apud Deum.
Ecce concipies in utero, & paries filium: &
vocabis nomen eius Iesum: hic erit magnus,
& filius altissimi vocabitur. Et dabit illi Do-
minus Deus sedem David patris eius; & re-
gnabit in domo Iacob in æternum: & regni
eius non erit finis. Dicit autem Maria: Quo-
modo fiet istud, quoniam virum non co-
gnosco 213. c. d. 215. d. 216. a

I N D E X.

Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi. Ideoque quod ex te nascetur, sanctum vocabitur Filius Dei 216.c
 Ecce ancilla Domini fiat mihi secundum verbum tuum ibid.c.d
 2. In corde conferens 217.c
 6. Estote misericordes, sicut & pater vester, qui in cœlis est, qui pluit super iustos & iniustos solem suum oriri facit super bonos & malos 67.b.96.b.c
 7. Vidua filium vnicum mortuum ex suscitauit. 58.b
 Cum vidisset Dominus misericordia motus super eam dixit illi: Mulier, noli flere. Cum enim appropinquaret portæ ciuitatis, ecce defunctus efferebatur filius vnicus matris suæ 60.a.b
 Adolescens amen dico tibi, surge. Et resedit, qui erat mortuus, & cœpit loqui 60.b.c
 8. Navigabant simul cum Iesu, & ecce tempestas magna, &c. 123.124.125.126
 Magister, magister, salua nos perimus 125 a.b. 138
 Quis putas est hic? quia & ventis, & mari imperat 138.b
 Et cum egressus esset ad terram occurrit illi vir quidam, qui habebat dæmonium iam temporibus multis, & vestimento non induebatur, neque in domo manebat, sed in monumentis 127.c.d.128
 Præcipiebat enim eis, vt exirent ab eo 129.d
 Quod tibi nomen? Legio. Quia multi sumus 130.a
 Multis enim temporibus accipiebat illum ibid.b
 Erat autem ibi grex porcorum pascentium in monte, & rogabant eum, vt permitteret eis in illos ingredi, & permisit eis. Exierunt ergo dæmonia ab homine, & intrauerunt in porcos & impetu abiit grex per præceptum in stagnum & suffocatus est 130.c
 9. Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, tollat crucem suam, & sequatur me 211.c
 Hæc dicebat ignorans quæ diceret 139.a
 10. Domine etiam dæmonia subiciuntur nobis 137.d
 Vide Satanam sicut fulgur credentem 185.a
 11. Lucerna corporis est oculus: si oculus tuus fuerit lucidus, totum corpus tuum lucidum erit 187.d
 13. Dicite vulpi illi sanitates perficio hodie, & cras, & tertia die consummor 173.b
 14. Omnis qui se exaltat humiliabitur: & qui se humiliat exaltabitur 152.b
 15. Quis enim qui habet centum oues, & si perdidit vnam ex illis, nonne dimittit nonaginta nouem in deserto, & vadit ad illam, quæ perierat, donec inueniat eam? 144.c
 Cum enim eam inuenerit, imponit in humeros suos gaudens, & veniens domum conuocat amicos, & vicinos dicens illis: Congratulamini mihi; quia inueni ouem meam, quæ perierat 144.d
 16. Lex enim & Prophetæ vsque ad Ioannem Baptistam 105.a
 17. Cum feceritis omnia, dicite serui inuiles su-

mus 182.b
 18. Duo homines ascendebant in templum: vnus Phariseus, & alter Publicanus 182.c
 Phariseus stans orabat dicens. Gratias ago tibi, quia non sum sicut cæteri. Ieiuno bis in Sabbatho; decimas do omnium quæ possideo, &c. 182.c.d.183.184
 A longè autem stans Publicanus, neque sursum oculis respicere audebat 183.c
 Propitius mihi peccatori 183.c.d.184.b
 Descendit hic iustificatus ab illo 184.c
 Si cognouisses & tu; & quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi; nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis 105.a
 23. Memento mei in regno tuo 133.d
 Hodie mecum eris in paradiso 135.d

E X I O A N N E.

Caput 1. Quotquot receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri 168.c.109.c
 Et Verbum caro factum est 16.a
 Deum nemo vidit vnquam 124.a
 Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi 74.c.133.d.137.a.140.c.178.d
 Messiam inuenimus 137.d
 2. Soluito templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud 43.d.138.b.c.166.c.180.c
 Quando enim surrexit ex mortuis, tunc cognouerunt, quia de templo corporis sui dicebat 138.c
 3. Nisi quis natus fuerit denud non potest introire in regnum cœlorum 154.b
 Quomodo potest homo cum sit senex, introire in ventrem matris suæ? 154.b
 Et sicut Moyses exaltauit serpentem in deserto: ita exaltari oportet filium hominis 75.b.c
 3. Non venit filius hominis, vt indicet mundum, sed vt saluetur mundus per ipsum 137
 Si dilectionem habueritis ad inuicem, discipuli mei estis 67.b
 Ecce, cui tu testimonium perhibuisti, baptizat, & plures discipulos facit 179.c
 Qui habet sponsum sponsus est: amicus autem sponsi gaudio gaudet ibid.c
 Illum oportet crescere, me autem minui ibid.d
 4. Cibus meus est, vt faciam voluntatem eius, qui misit me 90.d
 Nisi signa & prodigia videritis, non credetis 198.c
 5. Quæcunque facit Pater, hæc & filius similiter facit 134.d
 Sicut Pater suscitauit mortuos & viuificat: sic & filius, quos vult, viuificat 135.a.172.a.b
 Pater omne iudicium dedit Filio 134.c
 Sicut enim Pater suscitauit mortuos, & viuificat: sic & Filius, quos vult viuificat 171.a.b
 7. Nondum enim discipuli eius credebant in eum 111.a
 8. Abraham enim pater vester desiderauit videre diem meum, & vidit & gaudens est 173.b
 Desiderauit Abraham vt videret diem meum, & vidit & gaudens est 112.d
 Verè homicida erat ab initio 16.a
 9. Hic vnde sit, nescimus 125.b
 Tu credis in Filium Dei? 137.a

INDEX.

10. Ego sum Pastor bonus 142.143.144.145
 Pastor bonus ponit animam suam pro ouibus 145.c
 Potestatem habeo ponendi animam meam, vt iterum sumam eam ibid.d
 Potestatem habeo ponendi animam meam, & potestatem habeo eam iterum sumendi 166.c. 172.c
 Ego & pater vnum sumus 172. d. & 171.a
 Quæcunque enim Pater fecerit, hæc & Filius similiter facit 171.a
 11. Vbi posuistis eum 140.d
 Lazare veni foras 60.c. 135.b
 Quid facimus? quia hic homo talia signa facit 166.a
 12. Quadraginta & sex annis ædificatum est templum hoc, & tu in tribus diebus excitabis illud 202.d
 Et ego si exaltatus fuero, omnes traham ad me, metipsum 172.d
 14. Tanto tempore vobiscum sum, & non cognouisti me Philippe 137.c. 221.b
 Qui videt me, videt & Patrum 172.b
 Pater meus, qui misit me, maior me est 171.c
 16. Adhuc multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modò 137.c. 139.b
 Omnia quæcunque habet Pater mea sunt 134.c
 17. Pater venit hora, clarifica Filium tuum 205.b
 Mea omnia tua sunt: & tua mea sunt 172.b
 21. Petre ames me? tu scis, quia amo te. Pasce oues meas 152.d

EX ACTIS APOSTOLORVM.

- Caput 1. Iurauit Deus David de fructu lumbi eius sedere super sedem eius? 83.d
 3. Tunc temporis enim Petrus, & Ioannes ascendebant in templum circa horam orationis nonam: Et quidam vir, qui erat claudus ex utero matris suæ, baiulabatur 119.a.b.c.d
 Quem ponebant quotidie ad portam templi 120
 Vt stipem peteret ab introeuntibus in templum ibid.a
 Is cum vidisset Petrum & Ioannem incipientes introire in templum, rogabat vt eleemosynam acciperet. Intuens autem in eum Petrus cum Ioanne dixit: respice in nos ibid.b
 Argentum & aurum non est mihi: quod autem habeo, hoc tibi do ibid.c
 In nomine Iesu Christe Nazareni, surge & ambula 120.c.d. 121
 Et apprehensa manu eius dextera alleuauit eum ibid.c
 Et protinus consolidatæ sunt bases eius, & plantæ ibid.c.d
 Intrauit in templum ambulans & exiliens, & Deum laudans 121.d. 122.a
 Cognoscebant autem illum, quod ipse erat, qui ad eleemosynam sedebat ad speciosam portam templi ibid.a
 Surrexerunt igitur Sacerdotes, & Magistratus populi, & Saducæi dolentes ibid.b
 At quid faciemus? quoniam quidem notum signum factum est per os omnibus habitantibus Hierusalem: manifestum est & non possumus negare ibid.c

- Comminentur eis, ne vltra loquantur in nomine hoc ibid.d
 9. Vade: vas electionis est mihi iste 100.b
 13. Vobis oportebat primum loqui verbum Dei, sed quoniam repellitis illud, & indignos vos iudicatis vitæ æternæ: ecce conuertimur ad gentes; sic enim præcepit nobis Dominus 205.c

EX EPISTOLA AD ROMANOS.

- Caput 1. Seruiertunt creaturæ potius quam creatori 132.c. 210.c.d
 5. Vbi abundauit delictum, superabundauit gratia 209.a
 7. Infelix ego, homo quis me liberabit de corpore mortis huius? 13.b.c
 8. Nam quod impossibile erat legi, in qua infirmabatur per carnem, Deus filiū suum mittens in similitudinem carnis peccati, & de peccato damnauit peccatum in carne, vt iustificatio legis impleteretur in nobis 197.b.c. 210.a
 Hæredes Dei, coheredes autem Christi 222.d
 Vanitati enim creatura subiecta est non volens 26.d
 Si vos filius liberauerit, verè liberieritis 132.b
 Quia & ipsa creatura liberabitur à seruitute corruptionis in libertatem gloriæ filiorum Dei ibid.c
 9. Operabam ego anathema esse pro cognatis meis secundum carnem 172.d
 11. Conclussit enim Deus omnia in incredulitatem vt omnium misereatur 78.c
 13. Caritas quæ legis plenitudo est. Omnis enim lex in hoc expletur: Diliges proximum tuum, sicut teipsum 219.a
 Non adulterabis, non occides, non furaberis, non falsum testimonium dices, & si quod aliud mandatum, in hoc verbo instauratur: diliges proximum tuum, sicut teipsum 219
 5. Et erit ex radice Iesse, qui exsurgit regere gentes, in eum gentes sperabunt 83.d

EX EPISTOLA AD CORINTHIOS

PRIMA.

- Caput 3. Verax qui comprehendit sapientes in astutia eorum 45.d. 52.c
 Magis eliges affligi cum populo Dei, quàm temporalis peccati habere iucunditatem 53
 10. Hæc in figura contingebant illis: scripta sunt autem ad correptionem nostram, in quos fines sæculorum deuenerunt 57.a. 75.c.d
 Mare transierunt, & omnes in Moyse baptisati sunt in nube, & in mari 75.a
 11. Neque vir sine muliere in Domino, neque mulier sine viro 9.a.b
 12. Quosdam posuit Deus in Ecclesia, primum quidem Apostolos, deinde Prophetas, tertio Doctores 179.b
 15. Vbi est mors, victoria tua? vbi est, mors, stimulus tuus? 65.d
 Christus mortuus est, pro peccatis nostris secundum scripturas, & sepultus est 174.c
 Et resurrexit tertia die, & visus est Iacobo, deinde plusquam quinquies mille fratribus semel, ex

I N D E X.

quibus multi manent vsque adhuc, quidam autem dormierunt 174.c
16. Manete in fide. Sine intermissione orate 118.a

EX EPISTOLA AD CORINTHIOS S E C V N D A.

Caput 3. Fundamentum enim aliud nemo potest ponere præter id, quod positum est, quod est Christus Iesus 142.b
6. Quæ enim participatio iustitiæ cum iniquitate? Quæ societas luci ad tenebras? Quæ pars fidei cum infidei? qui autem consensus templo Dei cum indolis? 149.c
12. Datus est mihi stimulus, angelus Satan 185.b

EX EPISTOLA AD GALATAS.

Caput 3. Christus nos tedemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictus 170.c

EX EPISTOLA AD EPHESIOS.

Caput 2. Secundum principem potestatis æris huius spiritus, qui nunc operatur in filios disidentitiæ 126.d. 117.a
4. Dignè ambulemus vocatione qua vocari sumus in Christo 150.d
Veterem hominem qui corrumpitur secundum desideria erroris, deponere 211.a

EX EPISTOLA AD PHILIP- P E N S E S.

Caput 2. Hoc sentite in vobis, quod & in Christo Iesu 152.b
Qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est, esse æqualem Deo, sed semetipsum exinaniuit formam serui accipiens 56.a
Non enim rapinam arbitratus est esse se æqualem Dei, sed semetipsum exinaniuit formam serui accipiens 57.c
3. Nostra conuersatio in cælis est 5.d
4. Euodiam rogo, & Syntyche deprecor, & tu germane compar, adiuua illas, quæ mecum laborarunt in Euangelio cum Clemente, & cæteris adiutoribus meis 9.b

EX EPISTOLA AD COLLOS- S E N S E S.

Caput 2. In quo habitauit corporaliter omnis plenitudo diuinitatis 57.c
2. Delens quod aduersus nos erat chirographum decreti quod erat contrarium nobis, & ipsum tulit de medio affigens illud cruci 197.c

EX EPISTOLA PRIMA AD T H E S S A L O N I C E N S E S.

Caput 4. Quod Iesus passus, & mortuus est, & surrexit: ira & Deus eos qui dormierunt per Iesum adducet 174.d
Vbi mors victoria tua? vbi inferne stimulus tuus ibid. d

EX EPISTOLA SECUNDA AD T H E S S A L O N I C E N S E S.

Caput 4. Quia nos qui viuimus, qui residui sumus, non præueniemus eos, qui dormierunt 224.b
4. Rapiemur in nubibus obuiam Christo æra 222.b

EX EPISTOLA PRIMA AD T I M O T H E Y M.

Caput 1. Christus venit in hunc mundum peccatores saluos facere, quorum primus ego sum 172.c
6. Lucem habitat inaccessibilem 213.c

EX EPISTOLA AD HEBRÆOS.

Caput 1. Qui portat omnia verbo oris sui 177.b
2. Quia ergo pueri communicauerunt carni, & sanguini, & ipse similiter participauit eisdem, ut per mortem destrueret eum, qui mortis habebat imperium, id est diabolus 210.a
9. Quod per sanguinem taurorum & hircorum, & cineris, & vitulæ dispergebatur 196.c
11. Magis eligens affligi cum populo Dei, quem temporalis peccati habere iucunditatem 143
Quibus dignus non erat mundus 215.a
12. Sanguis adspersionem melius loquentem, quam Abel 20.b. & 196.c

EX EPISTOLA IACOBI.

Caput 2. Fides enim sine operibus mortua est, quemadmodum & opera sine fide. 219.b
4. Superbis resistit 182.b

EX EPISTOLA PETRI PRIMA.

Caput 1. Scrutantes in quod, vel quale tempus significaret in eis spiritus Christi prænunciens eas, quæ in Christo sunt passionis, & & posteriores glorias, quibus reuelatum est, quia sibi metipsis, vobis autem ministrabant ea 194.d. 195.a
Peccatum enim non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius 212.c.d
2. Eius liuore sanati sumus 168.c. 197.b

F I N I S.



INDEX RERVM AC QVÆ IN HOC OPERE D. BASILII SELEVCIAE EPISCOPI.



A	
ABACVM	266
Abel Christi vmbra	10.b.c
Abel cur ante Adamum & Euam mortuus	20.c
Abel prius mentem obtulit quam sacrificium	22.79.d.143.a
Abel à fraterna manu occisus	29.30.44.c
Abel celebratus in Scriptura sancta	79.d
Abeles primus pastor	143
Abraham à Deo tentatur	39.c.d
Abraham patientiæ simulacrum	ibid.d
Abraham vt sit pater Gentium per Christum	43
Abraham cur celarit consiliū de filio mactando	41.b.c
Abraham in Scriptura diuina commendatus	80.a
Abraham ob Dei charitatem spreuit naturæ leges dum immolat Isaac filium suum	44.c
Abrahæ animi firmitudo	40
Abrahæ certamen cum natura	39
Abrahæ humilitas	184.d
Abrahæ fides	38.39
Abſalon coma suspensus	86.d
Adam nominat omnia terræ animantia & volatilia cœli	8.a.b
post Adam mulier & non cum Adamo efformatur	9.d
contra Adam sententia fertur	18.b.20.c.d
Adam, Adam appellatio Dei miserentis	17.140.d
Adæ cranium in Caluariæ monte inuentum	199.b
Adamus contra naturam mortem acciuit	20.c
Adami Eua solatium	8.9
Adami peccato nudetur Incarnatio	18.d
Adamo, ieiunij lex scripta in paradiso	12.a.b
Adamo cur Deus interdixit arbore	12.13.14
Aedes illustriores	318.d
Aduentus Saluatoris contra Iudæos demonstratur. 194. & sequentibus vsque ad	205
Ægyptiaca lege natus puniebatur, & generatum esse crimen erat	52.d
Ægyptiorum dii	34.a.b
Ægyptiorum mors in mari	53.d
Ægyptiorum idololatria	34.a.b.54
Ægyptiorum prauī errores	34.332.a.b
Ægyptiorum plagæ	53
Adulteriij grauitas	104
Adulterio grauius homicidium	161.a.b
Agni cornuti in Lybia	334.b.c
Alexander Antiochiæ Præfectus Theclæ amore captus 255.c.d. Theclam in iudicium rapit	267.c.d
Alexandri ad Præsidem de Thecla oratio	266.b.c
Alexandri chlamydem lacerat Thecla & coronam detrahit	267.a.b
Alexander Rex Persarum quando regnauit	203.d
Alexandria olim vocata Polis per excellentiam	345.d
Amanes in crucem sublatuſ & quo tempore	203.c
Amantium imbecillitas	335.d
Amor Dei in homines	17.b
Amor ardens Petri in Christum	168.b.c
Amor ab oculis incipit	255.d.256
Amore hominum nequit expleri Deus	17.b.28.c
Amores deorum seu dæmonum cur ipsimet fabulati sint	32.a.b
And. Huius Regius in academia Duacensi linguæ Græcæ Professor	335.a.b.d. 336
Angeli boni & hominum custodes olim dicti dæmones	337.c
Angeli non vocantur filij Dei in Genesi sed solum homines	32.b
Angeli grauitè ferunt peccari ab hominibus	26.d
Angeli vindictæ ministri	108.a
Angeli cum mulieribus consuetudinem non habuerunt	328.b.c.d
Angeli Deo ministrant	6
Angeli incorporeales	31.d
Angelorum ordines	207.c
Angelorum natura incorporealis	328.b
Angelos filios Dei appellari	318.d
cum Angelis agit Elias	66.b
Anima naturâ immortalis est	181.d
Animæ pabulum diuinorum cognitio	90.c.d
Animæ morbos Christus sollicitius curat quam morbos corporis	181.c.d
Animæ donum Dei gratum	26
Animæ vulnera lacrymis curantur	102
Animæ domicilium ac ædes, corpus	333.b.c
Animam olim cum corpore Christus sanabat	186.d.187.a
Animalia nominantur ab Adam	8.a.b
Animalia munda ab immundis cur Noëmus dis-	

I N D E X.

creuerit 34.c.d.35
Animalia noua cur non creauit Deus? cur uetera
in Arca seruari voluerit 36.a.b
Animalium cum alia Munda, alia Immunda
34.d.d
Animi excelsi ruinæ expositi fugiendi 151.152.153.
154.155
Annunciatio sanctissimæ Deiparæ 205.d.206
Annus Hebræorum 333.a.b
Antiocheni quales 256.b
Antiochia Syrorum urbs 255.b.c
Antiochiæ primum Christiani appellati 255.c
Anubis larrator, canis specie apud Ægyptios co-
lebat 331.b
Apollinarij hæreses 16.c.123.d.124.a
Apostoli Christi erant piscatores 160.161.162.
Fiunt piscatores hominum ibid.
Apostolorum paupertas 120
Apostolorum ignorantia 117.138
Apostolorum promptitudo in sequendo Christo
162
Apostolorum vocatio ibid.
Aqua in vinum conuersa 186.c.d
Aquæ Deo parent 125.d.126.a.138.a
Aquarum congregatio in creatione mundi 4.a
Arbitrium abusu peccati parens 181.d
Arbitrij libertas peccato non violatur 12.c.d.
13.a.b
Arcam ædificat Noëmus obsequens diuinis præ-
ceptis 27.d.28.a
Arca cur fabricata, cum absque illa Noëmum
Deus seruare potuerit 27.d
Arca quomodo in montes non sit impasta 29
Arca mundus alter 36.c.d
Arca mundi habitabilis simulacrum 36.c.d. De-
positi seruatrix ibidem. & 37.d. Crucis vsum
nauigantibus præstitit ibid.d
Arca ferebatur super aquas 29.d
Arca super montes Armeniæ requieuit 37. &
333.c.d
Arca crucis figura 37.d
Arcæ laudes ibid.d. & 38.a
de Arca & dilunio 333.a.b
Arius Dei filium creaturam esse docebat 16.b
Arij hæreses 16.b.123.d.124.a.133.a.134.c.d.170.c.
d. & 171
Arma in demones quæ 83.b
Arrabon vox quid significet 23.327
Arses Nothus Rex Persarum quo tempore re-
gnauit 203.c
Artaxerxes Cyri iunioris frater Rex Persarum
quo tempore regnauit 203.c
Artaxerxes Longimanus Rex Persarum quo tem-
pore regnauit 203.c. Esther Mardochei fi-
liam duxit ibidem
Aspides ab Ægyptiis venerabantur 332.a
Astrorum in cælo infixio in creatione mundi
4.a
Athenagoras Philosophus multa congerit ad fi-
dem resurrectionis 334.d
Auditorum *quæstio* 175.a
Augustus Imp. quandiu imperauit 204
Auium nubes pluit in deserto 165.b

B

Bacca hærede fructus est 344.b
Baptismi figura 75

Baptista cur suos ad Christum miserit 179.180
Baptista capite truncatur 103.104.179
Baptistam ex animo neci dedit Herodes 106.
a.b
Baptista loquitur mortuus 107.d
Baptista plus est toto Herodis regno 107.a
Barjona, quid significet 141.d
Basilij Seleuciensis amicitia cum Chrysostomo
316.c
Beati Græcè *μακάριοι* 315
Beatitas vera quibus contigit 316.a
Bel Cyro regnante prostratus 202.b. & 204.a
Belli causa 131.c
Beneficentia Dei 7.50. & 112
Benjamin 45.335.b
Bestiarum castitas 104.c
Bestiæ carent ratione 12.c
in Bethleem natus Christus 190.d
Biblia Hebraica quo auctore Græcè translata
203.d
Boues ab Ægyptiis venerabantur 332.a.b

C

Cain fratrem Abelum occidit 23.24.32.C
Cain vnde didicerit homicidium facere 23.
d.24.a
Cain tristitia mala 22.d.23.a
Cain tremor in exemplum 24.d.25.a.26.c
Caini nequitie merces 24.d.25.a.b
Calydnus fluuius 275.b
Caluarie locus, cur sic dictus 199.b.c
Cambyses Rex Persarum quo tempore regnauit
202.c.d
Canis apud Ægyptios colebatur 34.331
Canes sepulcrales 343.c
Canthari ab Ægyptiis venerabantur 332.a
Cananæ fides 115.116. Generositas ibid.a. Pro-
phetas nesciuit Chananæ, & à Prophetis
cantato credidit ibid.a. Eius fides, prudentia,
& pietas 117
Cananæ cur Christus produxerit, non Centu-
rionem 109.110.115.116
Capi poculi vastioris genus 314.d
Caprino iecore seruatus David 93.d.349.b.c
Capla vox Græca 341.c
Capit verbum vnde deriuatur 341.c.d
Caro scalptra 6.311.d
Castitas bestiarum 104.d
Centurio serui sanationem perquirens Domi-
num adiit 108.106.110. Christum ad com-
miserationem excitat 109.b.c. Eius fides
110.111.113.a
Chaldeorum draco quando interfectus 202.b.
204.a
Christus creatura non est 132.c.d
Christus passione sua legis maledicto nos exol-
uit 170
Christus cur orauerit 176
Christus cur multiplicauerit panes 177.178
Christus pastor bonus 142.143.144.145
Christus factus humanitatis pelagus profusus a-
quis, omnes inundat 156.d
Christus cur non docuerit omnia discipulos 139
Christus cur in agonia adfuit, cum latissime mar-
tyres morti se obiecerint 274
Christus

INDEX.

Christus est sol	212.213
Christus verus Deus, verus homo	212
Christus in Iordane baptizatus	172.c
Christus nos saluat passione propriæ Incarnationis passionibus victos	180.c
Christus cur lapidationem defugerit	167.a
Christus cur Patri gratias agit	176.d
Christus miteris confugium	115
Christus est Eliseus spiritualis	57.a.b
Christus illuminabat Iudæos cæco illuminato	186
Christus si homo non fuisset nos non saluasset	217
Christus sollicitus curat animæ morbos quàm corporis	181.c.d
Christus sanabat olim animam cum corpore	186.d.187.a
Christus pro nobis mortuus	174.c.d
Christus cur Gentibus prædicari vetuerit	204.d.205
Christus pastores honorat	143
Christus cur permiserit labi in superbiam	132
Christus cur admittit crucem cum animi angustia, & pavor passionem antecedit	174.b.
Mors ante crucem formidabilis erat	ibid.c.d
Post crucem desperabilis est	ibid.
Christus cur pastor bonus	144.145
Christus quando natus	204.a
Christus quando passus	204.a
Christus Dei filius	141.142.a
Christus Patri pax	171.a.B
Christus spon're passus	166.167.172.173
Christi figura Ionas	77.c.d.78
Christi virtute dzmogem pepulit David	83.b.c
Christi passio	167.168.169
Christi umbra Abel	20.b.c
Christi humanitas dormit	123.124
Christi caro passa, non diuinitas	43.c.d
Christi fidem Iudæi videntur olim habuisse	61.b
Christi opera sunt miracula	179
Christi iustitia est iustitia sempiterna	197.c.d
Christi iugum suave	159
Christi est dare sessum ad dexteram & sinistram	134.135
Christi non est dare sessum ad dextram & sinistram	135
Christi modestia	140.d.141.a
in Christo sequendo Apostolorum promptitudo	162
Cibi defectio mortis initium	64
Claudus ad portam speciosam sedens mendicus ambulat, adiutore Petro Apostolo	120.121.163.b
Claudi curatio Resurrectionis probatio	121.122
Clementia Dei quanta	70.71.78.c
Cleopatra quando regnavit	203
Cæci duo incurabiles à cæcitare liberati	185.186.187.188
Cæli productio in creatione mundi	2.&3
Cæli vtenarrant gloriam Dei	210.&374.b.c
Colocyntha Ionæ Prophete gaudium & moror	71.c
Columna ignea illuminat Iudæos	165.a.b
Concursus Dei cum causis liberis	143
Coniugia non erant permilla Iudæis cum Gentibus	32.d

Contentio hominum cum Deo in generatione	32. a
Conuersio Niniuitarum ad Deum	70. 71. 114. c
Consulus	373. b
Conuerſi debemus ad Deum, & effici vt paruuli	151. 152. 153. 154. 155
Cophini reliquiarum cur duodecim fuerunt	177
Cornu quo reges & Prophetæ. populi ciuitatiſſque iudices vngebantur	199. d. In arca ſeruabatur
	346. a
Cornuum apud priſcoſ variuſ uſuſ	746. d
Corpuſ animæ domiciliuſ	313. b. c
Coruſ ab Ægyptiſ venerabantur	331. a. b
Cornorum pulliſ cibiſ	62. 63
Creatio mundi	1. 1. & ſeqq.
de Creatione mundi oratio	1. 1 & ſeqq.
Creaturæ ducunt in Dei cognitionem	2. 210
Crudelitatiſ in conuiuiuſ	106. 107
Cruciſ figura Arca	37. d
Crocodiſ adoratio apud Ægyptioſ	34. 331. d. ab
Arſenoiſ adorabatur, & matreſ efferri gaudiuſ, ſi Crocodiliſ earum proleſ ſuſto vorent	331. d
Cyruſ Aſtiagiſ ſucceſſor Rex Perſarum quo tempore regnauit	202. b. d
Cyro regnante proſtratuſ eſt Bel	202. b. 104. a

D 177

Δ <i>Διμον</i> dicitur Genius	337. d
<i>Διμον</i> id est sciens	336. a. b
<i>Διμω</i> pro Angelo tritummo	336. b
<i>Διμω</i> olim Deum significauit	336. d
Dæmonis machinationes quales sunt	17. a. b
Dæmonem pepulit David Christi virtute	83. b. c
Dæmonum in homines furor	127. c
Dæmonum oracula qualia	280. d
Dæmonum nuptias & amores fabulantur Græci	32. a. b
Dæmonib. voluptati est perditio hominum	130. d
Dæmoniaca festiuitas apud Ægyptios	337. d
Dæmoniacus sanatur	186. a
Dæmoniacus qui in monumentis habitabat sese Christo offert	127. c. d. 128
Dæmoniacy miseria	127. d. 128
Dalifandus vrbis	290. b. 291. c
Daniel cur vir desideriorum	194. d
Daniel. Vide Indicem Doctorū sanctæ Scripturæ	
Danielis hebdomades ex amussim explanatæ	103
Daphne locus amœnissimus	184. c
Darius Rex Persarum quem Alexander sustulit, quo tempore regnauit	203. c
Darius Rex Persarū quo tēpore regnauit	202. c. d
Darius Nothus Rex Persarum quo tempore regnauit	203. c
David Propheta commendatus in Scriptura diuina 80. Virtutum prae in eius anima consistit	80. 81. 82.
David auxilio Dei nititur	85. 86.
David lenitas	89. 94. 95. 96.
David sol oriens, Saul sol occidens	82. d
David Christi virtute dæmonem pepulit	83. b. c
David peccatū suum lacrymis curat	100. 101. 102.
David in infortunium incidit	99. c. d. 100. c. d
David in acie occidit Goliath	87. 91. d

I N D E X.

Deus cur finat quandòque naturam errare	119.d
Deus naturam suis modis astringit	31.32
Deus quanto teneatur iustitiæ desiderio, quanto- quò iniustitiæ odio	25.c.d.26.27
Deus misericors	62.63.158.159
Deus iustus & misericors	67.68
Deus punit & sanat	20
Deus curat mortuos	ibid.
Deus non dormit	113.d.114.a.b
Deus generationis causa princeps	21.52
Deus crebris ab initio visionibus & sacrificiis res diuinas docuit	177.c
Dei amor in homines	17.b.28.c.d
in Dei cognitionem ducunt creaturæ	2.210
Dei imitatur homo	5
Dei Clementia in Ninivitis	70.71
Deo quanto iustorum cura, vel post mortem	10.a.b
Deorum seu dæmonum amores	32.a.b
Dei para etiam virgo	211
Diabolus cur homines possident	126.d.127
Diabolus à voluntate deteriori improbus euasit 126.d. Dignitate excidit per superbiam 127.a Cum belligerare non valeat contra Deum, creaturas contra creatorem succendit ad se- ditionem 127. a. b. Idololatriæ cogitationes induxit hominibus ibid. Appellat Christum filium Dei	128.d
Diabolus hominum poenâ delectatur	119. 130
Diabolus mæchus & impurus	148.a.b
Diabolus homicida	16
Diabolus Dei simia	14.15
Diabolus irrisor	16.d.17.a.b
Diabolus scelerum hortator	47
Diaboli vigilantia	99
Diaboli inuitia	14
Diaboli verba ad Euam	13
Diaboli superbia	117.a
Diabolo inimica mansuetudo	99
Dicterium	310.d
Diligendi inimici	90.b.96.a
Diluuij vaticinator Noe	28.a
Dionysius quando regnavit	103.d
Diluuium imago iudicij extremi	17
Diluuium inuectum peccati merito	27.18.29
Diluuium cur æstate coeperit, creuerit, hyeme de- creuerit	36.d
Diluuij descriptio	29.30.35.36
de Diluuiò & arca	33.a.b
Discipuli Deitatem in Christo ignorabant	125.c. d.138.b
Discipuli Domini quales erant	160.161
Distantia infinita inter Deum & homines	212.c.d
Diuinitas Christi non passa sed caro	43.c.d
Dolores lenire possunt verba & voces	41. & 334.d
Dormiebat Saluator cum tempestas excitata est in medio maris	123.124.138.a
Draco Chaldaeorum quando interfectus	101.b. 104.a

E

E lias à morte mortuum liberauit	75
Elias & Moyles cur in transfiguratione	223
Elias cur iurauerit	62
Elias quando in gratia firmatus	66
Elias cum Angelis agit	ibid.b

Eliam cur Deus esurire voluerit	63
Elias cur non esurie periit	ibid.
Elias pluuiam promittit, commotus voce viduæ Saraptanæ	64
Elias cur sterilitate suos castigat	61.62
Elias & Moyles in Transfiguratione	223.a.b
Eliæ vnde tanta potestas vt suos sterilitate casti- get	62
Elifæus Sunamitidis filium ad vitam reuocauit	56. & 339.c
Elifæus Christi figuram gerit	57.a.58.a
Elifæus cur Sunamitidis filium non ad vitam ere- xit oratione, sed membrorum applicatione cadaveris	56.d
Elifæus. Vide Orationem de Elifæo 56.57.& seqq.	
Elifæi ossa mortuum suscitant	343.a
Enoch primus mortis decretum ostendit ineffi- cax	79.d.80.3
Enoch in Scriptura diuina celebratus	79.d.80.a
Ephod	37.b
Episcopus Latine suspector	317.c
Epiphanes quando regnauit	103.d
Esther Mardochei filia	103
Eruditionis principium est ignorantia exprobra- tio	137.c
Eua Adami solatium	8.9
Eua cur è latere capta	10. & 11
Eua grata in Deum	21.22
Et Euam diaboli verba contra Euam sententia fertur	18.b. & 20.c.d
Euagrius lib. 2. corrigendus	318.a
Euangelij incrementa	160.161
Euergetes quando regnavit	103.d
Eunomij hæreses	16.b.113.d.114.a.170.c.d.171.a

F

F alconilla defunctæ matri Tryphanæ apparuit	259
Fastus morum comprimendus	152.a
Fastus Phariseorum	183
Fastus vitandus	183.184.185.a
Fastui Deus auersatur	182
Fatigati & onerati ad Christum eant & reficiet eos	156.157.158.159
Feles ab Ægyptiis venerabantur	332.a.b
Fides Abraham	38.39
Fides mundo præstantior	125
Fidei vis	112.c.d
Fidem Christi videntur olim habuisse Iudæi	61.b
Figura sculpturæ comes	311.d
Figuræ passionis Domini, sanguinis, & Baptismi Ecclesiæ	75
Figuris cur Deus utatur	73.74
Filius Dei, etiam creator	139.c.d.140.a.b
Filius incarnatus cælum non deseruit	212.213
Filij Dei vocantur qui cum ad virtutis culmen e- uasi, summam cum Deo familiaritatem ini- uerunt	118.d.119
Filij Dei non vocantur Angeli, sed homines soli hoc appellationis honore gloriantur	32.b.c
Filij Dei in Genesi, qui filias hominum amane- runt, non Angeh, sed filij Seth	31. & 32.a.b
Filij Seth cur peccauerunt cum coniugium inie- runt	31
Filium Dei vocant Christum Dæmones	228.d

I N D E X.

G

G abriel cælum deseruit legatus	213. a
Gabriel cur à salute & gratia sit exorsus orationem	215. b
Ganymedes	148. b
Gabrielis Archangeli verba quæ sunt in Prophetia Danielis de aduentu Saluatoris	194. c. 195. c. d. 196. a
Generationis causa princeps Deus	21. 51
Gentes ad Dominum conuolant ante Christi passionem	108. c. d
Gentes Iudæis obsequentes	74. 75
Gentium pater Abraham per Christum	43
Gentes fidem Christianam suscipiunt	163. b. c
ex Gentibus constata Ecclesia fidem secuta filios expellit	112. d
Gentibus cur predicari Christus venerit	204. d. 205. a
Georgius Alexandriæ Episcopus lib. 6. apud Photium, corrigendus	317. a
Goliath qualis	84. d. 85. a
Goliath Israelitarum optimos ad singulare certamen euocabat	85. a. A Davide occisus 87. 143. c. d
Gordyxi montes in Armenia	333. a
in Gratia firmatus Elias quando	66
Gratia congruens	150
Gratia præueniens	100
Gratia miraculorum Christi thesaurus & hereditas	120
Gratiæ Deo agendæ vim cibum capimus	176. c. d
Gratias Patri cur Christus agat	176. c. d

H

H ebdomades Danielis examussim explanatæ	202. 203	
Hebræorum annus	333. a. b	
Hebraica Biblia quo auctore Græcè translata	203. d	
Hæresis de Dei filio	16. b. c	
Hæresis Eunomij	16. b. 123. d. 124. a. 170. c. d. 171. a	
Hæreses de Deo filio & Spiritu sancto	55. d	
Hæreses Apollinarij	16. c. 123. d. 124. a	
Hæreses Arij	133. a. 134. c. d. 170. c. d. 171	
Hæreticorum cœcitas	55. d. 56. a. Et particulatim in Scripturis excutiendis	171
Hepate caprino David seruatus	93. d. & 149. b. c	
Hermogenes. Vide Demas.		
Herodes ex animo Baptistam neci dedit	106. a. b	
Herodes tristitiam simulauit	ibid. d	
Herodes cur iureiurando non teneretur	107	
Herodes sub iugo libidinis captiuus	103. a. b	
Heronis inhumanitas in infantes	189. 190. 193. 194. a	
Herodias saltauit coram Herode	103. 105. 106. 179. b	
Hierusalem quo tempore ædificatur	203	
Hierusalem resurgenti vicini infensi	202	
Homicidium Deo non potest esse gratum	95. d	
Homicidium grauius adulterio	161. a. b	
Homicidium facere vnde didicerit Cain	23. d. 24. a	
Homo partim corporeus, partim incorporeus	4	

Homo Trinitatis imago	5. b
Homo Dei imitator	5
Homo erectus in cœlis suspectum	5. e
Homo ante Incarnationem non fuit à Deo neglectus	210
Homo si Christus non fuisset, nos non saluasset	217
Homini in cætera dominatus	8. a
Homines cur diabolus possideat	116. d. 127
Hominum pœna delectatur diabolus	129. 130
Hora in sacris quid	205
Humanitas Christi	111. 113. b. 123. 124
Humilitas omnibus necessaria	151. c. 155. 156
Humilitas Abraham	184. d
Humilitas superbiæ auersatrix	181. b. c
Humilitatis commendatio	151. 152. 153. 154. 155
absque Humilitate virtus nulla	181
Hypostases tres	5. b. 55. c
Hypotyposis infantium mergendorum in Ægypto	54. d. 55. a. b
Hircani canes	343. c

I

I & I vocales, & quod affinitas harum vocalium varias lectiones & interpretationes inuenit	317. c
Jacob Labani pastor	143. a
Idololatria Ægyptiorum	34. 54
Idololatria explosa	54. c
Ietro fuit pastor	143. b
Ignis de cœlo in Theclæ auxillium	265. a
Ignorantia Apostolorum	120
Ieiunij legem ponit Deus in paradiso	11 a. b
Ieiunij cum superbia copulati emolumentum nullum	182
Imago regis	6. c
Immunda animalia cum mundus animalibus pauciora in Arca	39
Imperator parum à Rege distabat	373. b
Imperatores	373. b
Impietas quæ erat super terram Noëmi temporibus	26. 27
Impietatis mare quoddam terra continet	161. c
Impenitentia oppressorum à diluui	27. 28
Incarnari Deo, non disconueniens	212. 213
Incarnatio morte valentior, demonibus fortior, idololatriæ euerriculum, parens libertatis, &c.	177. d. 178. a
Incarnatio ex amore generis humani & ex benignitate orta est	171. d
Incarnatio non prorsus necessaria	209. d. 210. a
Incarnatio supra lumen rationis humanæ	211. 212
Incarnatio supra naturam rationi Angelicam	215. 216
Incarnatio medetur Adami peccato	18 d
Incarnationis Prophetia	213 c. d. 214
Incarnationis Dominicæ promissiones David accepit vna cum regia dignitate	83 d
ante Incarnationem homo non fuit à Deo neglectus	210
Incarnatus filius cælum non deseruit	212. 213
Infantis imperfectio	7
Infantes ab Herode occisi in Bethledm	188. 189. 190. 193. 194. a
Infantium mergendorum in Ægypto hypotyposis	54. d. 55. a. b
Infidelitatis argumentum timor	115. c

INDEX.

Lacrymas inimicas esse diabolo 101. b. c.
Lacrymis eluantur peccata 38. a. 101. a. b. c.
Latum animi 372. b.

I N D E X.

Moyſes ſcripſit ad idololatriam refutandam 54.
 Moyſes ſcripſit Genefim & Exodum 54. a b
 Moyſes ad populi ducarum vocatus, dignitatem
 refugit 164. c d
 Moyſes mundi contemptor 52. d 53. a b
 Moyſes fuit paſtor in montibus Madiam 141. b
 Moyſes Deo dictante ſcripſit 91. a
 Moyſes infans exponitur mari 52. Pharaoni con-
 rubernalis ſit ibid. c nullum ex viuendi inſti-
 tutione animi vitium vllum traxit 53. a Amans
 erat diuini cultus 53. a
 Moyſes ad ſuos transfugit 53. a. Oues in monte
 paſcenti conſpicuus Deus obijcitur ibid. b
 Ignem in rubo ardentem vidit ibid. b
 Moyſis in fluuium potestas 51. 52
 Moyſis humilitas 185. a
 Moyſis miracula quo ſine 136. b c
 Moyſi infanti fluuius pepercit 52. b c
 Moyſi viſus Deus 53. d
 Mulier poſt Adamum efformata 9. d
 Mulier vt ſit adiutorium viri 8. d 9. a b c
 Mulier cur ſerior creata 9. d
 Mundi ſtruſtura mira 2. 3.
 Mulieri ſerpens loquitur 15. 325. a b
 Mulieres philautæ atque zelotypæ 285. a
 Mulierum illuſtrium catalogus Heſiodi 313. d
 Mundus an in menſe Niſan conditus 333. b
 Mundi pauimentum 4. 320

N.

NABAL 88 d
 Natura vulgi 266. a
 Naturæ ordo in parentum & filiorum morte 59. b
 Naturam errare quandoque cur ſinat Deus 119. d
 Naturam Deus ſuis modis adſtringit 31. 32.
 Nauigat cum diſcipulis Saluator 123. 124. 138. a
 Nehemias genere Iudæus pincerrarum regis Xer-
 xis 203. a
 Nicodemus 154.
 Niniue ciuitas erat inter Aſſyrios hominibus re-
 fertiſſima 67. d
 Niniue vocata polis per excellentiam 345. d
 Niniuitæ pœnitentiam agunt 70. 71.
 Niniuitarum conuerſio ad Deum 70. 71. 114. c
 Niniuitis triduanum pœnitentiæ ſpatium ad ſalu-
 tem via fuit 27. b c
 Niſan menſis apud Hebræos qui cum ſit lunaris
 partim incidit in noſtrum Martium, partim
 in Aprilem 332. d 333. a
 Noe obſequens Dei præceptis arcam ædificat 27.
 d 28. a ſubſannatur ac ludificatur ibidem. Di-
 luuij vaticinator 28. a Contra diluuium ar-
 matatur ibidem.
 Noemus in Scriptura ſancta celebratus 80. a
 Noëmus vt munda ab immundis animalibus di-
 ſcreuerit 34. c d 35. a
 Noëmus quomodo vnus tot animalibus capien-
 tis ſatis fuerit 34. d 35. a
 Cætera Vide duabus totis orationibus 25. 26. &
 ſeqq. 30. 31. & ſeqq.
 Noëmum abſque Arca Deus ſeruare potuit
 27. d
 Nubes comitatur Iudæos 165. a
 Nubes Baptiſmi figura 75. a b

O.

Obfœni & Obſcenitatis vox vnde deriuatur
 359. c
 Oculorum iactura quanta 187.
 Oculos in cœlum erectos habet homo 5.
 Olba vrbs 287. c d
 Oleo verſo cornu mirabiliter non deſluit 81. c
 Olympia dæmonum feſtiuitas 247. d
 Olympia dæmonum turpitudine 148.
 Omnia ſimul diſcipulos cur non docuerit Chri-
 ſtus 139.
 Onerati & fatigati ad Chriſtum eant & reficien-
 tur 156. 157. 158. 159.
 Opera Chriſti ſunt miracula 179.
 Oracula vaticiniaque Sanctorum qualia 280. d
 Oracula dæmonum qualia 280. d
 Orationis neceſſitas 119.
 cur Orauit Chriſtus 176.
 Oſiris, Ægyptiorum Deus 331.
 Ovis ſimplicitas 334. a
 Ovis nomine vocabatur olim ſtolidus puer qui
 tardioris ingenij erat, & qui bene nummatus
 erat 334. a b
 Ovis adoratur ab Ægyptijs 34. b
 Oves cornutæ eſſe non ſolent 334. b

P.

Panes cur multiplicauerit Chriſtus 177. 178.
 Panes pariebant panes in deſerto 176. d 177.
 Paradifus 7.
 Paralyticus ſanatur 186. a
 vt Paruuli debemus effici 151. 152. 153. 154. 155.
 Paruulorum mores expreſſi 154. c d 155
 Parentum præcepta 40.
 Paulus non remanſit pertinax in perſecutione
 Chriſtianorum 95. c d
 Paſchæ menſis appellatur Niſan 332. d
 Paſchæ menſis anni principium Scripturæ 37. b
 Paſſio Chriſti nefas Iudæorum, aliorum ſalus
 167
 ante Paſſionem Chriſti mors formidabilis erat,
 poſt paſſionem deſpicibilis 174. c d
 Paſſionis Domini figura 75.
 Paſſionem Chriſtus ſponte ſuſcipit pro nobis 170
 171. 172. 173.
 Paſtor pro ouibus tanquam ovis iugulum præbet
 145.
 Paſtores mali Phariſæi 145.
 Paſtores à Chriſto honorati 143
 Paſtores nequam 144. a
 S. Paulus cur electionis vas 218. c
 Paulus in iudicium delatus 239. d 240. a. Eius re-
 ſponſum ad Iudicem 241. c d 242. 243. Ver-
 beratur 249. a
 Paulus dæmones abigebat linteis 218. b
 Paulus cur Vas electionis cognominatus 218. c
 Paulus in ſepulcro deſceſcit 252. d Ad eum acce-
 dit Thecla 253. b c. Illius ad Deum compre-
 catio viſa Thecla 253 d 254. Theclæ ad eum
 verba in ſepulcro 254 255.
 Paulus & Thecla Antiochiam perueniunt 255. b c
 D. Pauli patria 275. c d 295. d
 Pauli oratio de fide in Chriſtum 233. 234.
 Pauper ob egeſtatem animo nō contrahitur 149. a

I N D E X

Paupertas Apostolorum	120
Peccatum peccati causa	100. 104.
in Peccatum proclive est genus humanum	66. a
Peccati merito inuestum diluuium	27. 28. 29.
Peccata eluuntur lacrymis	38. a 102. ab c
Peccata non delebat lex vetus	197. b
cur Permisit Christus discipulos labi in superbiam	152.
Perturbatio perturbatorum accusatrix	125. c
Pestis nomen unde deriuatur	339. c
Petrus Apostolorum coryphæus fuit 97. discipulorum Christi primas 97. c. Eius pœnitentia post Christi negationem	97. d
Petrus confitetur Christum esse filium Dei viui	141.
Petrus cur Satanas appellatus, & Iudas amicus	168. d 169. a 173. a
Petrus Beatus appellatus est	218. c
Petrus Christum discipulis æquas	223.
Petri principatus	97. c
Petri pœnitentia	97. d
Petri ardens in Christum amor	168. b c
Petri discipulus Lucas	139.
Petri laus nonnulla, & culpa nonnulla 97. & 350. d	
Petri umbra morbos depellebat	218. b
Petrum fœlicem esse Christus asserit	141. c
Pharaonis lex de perdendis infantibus masculis Israëlitis	51. 52.
Pharisæi mali pastores	145.
Pharisæorum dignitas	182. c d
Pharisæorum fastus	183.
Philadelphus quando regnauit	102. d
Philopater quando regnauit	203. d
Piscatores fiunt Apostoli Christi	160. 161. 162.
Piscina probatica. Vide probatica piscina	ibid.
Plagæ Ægyptiorum	53.
Pœnitentia Petri	97. d
Pœnitentiæ veræ signa	70. 71.
Pœnitentiæ virtus quanta	70. 71. 102.
Pœnitentiæ arma luctus	70. c d
Pontificalia indumenta	371.
Populi fidem Christianam suscipiunt	163. b c
Porcos cum diabolo Christus permisit	130. c d
Potentes sunt licentiores	103.
Prophetæ lacrymæ pro pœnitentiæ lege sunt	102. b
Prophetæ quidam typus Verbi incarnati fuerunt	56. b c
Prophetæ Christum verbo alij antedixerunt, alij operibus demonstrarunt	56. b c
Prophetæ Iudæis fauerunt potius quàm Gentibus	76. c d
Prophetiz de Incarnatione	213. 214.
Prouidentia Dei	52. 131. a
Prouidentia Dei ludi non potest	45. d
Prouidentia Dei circa omnem creaturam occupatur	63. a
Probata omnia quadrupedia	334. c
Probatica piscina cur sic dicta	334. c
Propositum dicendi aut faciendi aliquid, unde natum vel sic dictum	326. a b
Psalmus est relum in dæmonem	83. b
Pterigium	200. & 372.
Ptolemæi reges Persarum	203. d
à Ptolemæo captiui Iudæi	203.
Publicani qualitas 182. d humilitas	183.

R.

Rationale	371. b
Reliquiarum cur duodecim cophini fuerint	177
Renasci per gratiam	154.
Res diuinas vt nobis docuerit Deus	177. c
Resurrectionis probatio, claudi curatio	121. 122.
Resurrectionis signum	77. c d
Resurrectionis alterum signum Isaac ipse	42.
Rex Christus deuictos vocat ad libertatem contra reges, alij ad seruitium	157.
Regis imago	6. c
Reges Persarum	202. 203.
Reges Ægypti	203.
Reges seu Imperatores Romanorum	204
Rupes in deserto dat aquas	165. a

S.

Sacrificia veterum cur Deus admiserit	22. 177.
Saluator	344. b c 345. a 363. b
Saluator cum discipulis nauigat 123. 124. 125. Mari & ventis imperat	125. & 138. a
Saluatoris aduentus contra Iudæos demonstratus	194. 195. & seqq. vsque ad 205.
Samuel vt cognovit quis filiorum Iesse vngendus in regem	81. 82.
Sancti vt à Deo malis exerciti	44. b c
Sanctorum mors est somnus	174. d
Sanctorum gesta stabilia, firma & in omnem æternitatis memoriam duratura	321. d
Sanctorum vaticinia qualia	280. d
Sara Beatæ Mariæ Virginis figura	74. d
Satanas appellatus est Petrus & cur 168. 169. 173.	
Saul mente deturbatur 82. d. 83. a. Dæmoniis motibus obturbatur	84. a
Saul sol occidens, David sol oriens	82. d
Saul crudelior in Dauidem quam in Philistinos	349. a
Saul Dauidi inuidet	88. 89. d 90. a 92. a
Saul furore percitus & mente alienatus	82. 83. 89. b
Saulis nequitia in David	92. d 93. 94.
Saulem cur Deus non sustulerit è viuis in gratiam Davidis	88. d 89. a
qui Scandalizentur in Christo	180. b c
Scelerum hortator diabolus	47.
Scelus unde deriuatur	338. d & c
Scopulus piratarum Pompeius	336. c
Scopulus reorum	336. c
Scriptura diuina disciplinam docet cuius lucrum est immortalitas	79. b
Scriptura sancta morum magistra	90. 92.
Scriptura cur peccata hominum commemoret	97. 98.
Scriptura sancta est mare	31. b
Scripturæ sanctæ fons comparatur cum fontibus puteorum	73. b
Scripturæ utilitas	20. 80. 81.
Sedere ad dexteram & sinistram, vt neque Patri sit dare	335. c d
Selenus vrbs	292. d
Seleucia Isauriæ vrbs	318. c
Serpens Christi figura	75. b

INDEX.

Serpens mulieri loquitur 35. 325. a b
 Serpens in arca erat 329. a
 Serpens feriebat, & serpens medelam ferebat 75. b
 Serpentes ab Ægyptiis venerabantur 332. a
 contra Serpentem sententia fertur 16. b
 Seruare martiale verbum est 344. d
 Seruator 334. b c 345. 2363. b
 Seruus est qui peccat 12. d 13. a
 Simon Barjona à Christo vocatur Petrus 141.
 Simon Barjona, id est, Simon filius Ionnæ 141. d
 Simplicitas Isaci & ouis 334. a
 Sogdianus Rex Persarum quo tempore regnavit 203. c
 Sospitator 363. b
 Soter quando regnavit 203. d
 Sterilitatis malum 39. a
 Sterilitate castigat suos Elias & cur 61. 62.
 Stola 371. b
 Sunamitidis viduæ filius mortuus cuius figura fuit 57. 58. a
 Sunamitidis filius mortuus ab Elisæo Propheta à mortuis excitatus, & quomodo 56. d 57. a b
 Superbia Diaboli 127. a
 Superbiæ Deus auersatur 181.
 Superbis Deus resistit 181.

T.

Tarsus vrbs D. Pauli 275. c d 291. c 295. d
 Taurus mons Armeniæ 333. a
 Tempestatem cieri cur passus sit Christus 123.
 Templum Hierosolymitanum quor annis edificatum 202. 203.
 Tentare quid sit 39. d
 Terræ corruptela temporibus Noëmi 26. 27.
 Terræ productio in creatione mundi 2. & 3.
 Thamyridis ad Theclam oratio 237.
 Thamyridis de Paulo in iudicium tracto 240. 241. a b
 Thecla & Paulus Antiochiam perueniunt 255. b
 Thecla Alexandri chlamydem lacerat & coronam detrahit 257. a b. Eam Alexander in iudicium erapit. ibidem c d.
 Thryphenz conceditur 258. b. Ad bestias damnata producit 258. c. Eilezna ad blanditur. ibidem c d. Fœminarum indoles ibid. d. Eam domum reducit Tryphena 259
 Thecla ad Tryphenam rursus liberata 270. c d
 Thecla viri habitu rursus amicta ad D. Paulum querendum 271. c d. Ad D. Paulum eius Oratio 272. 273. Pauli responsum ad eius orationem 274. a b. Paulus ei redit Iconium 274. b. Eius Oratio ad Deum 274. c d 275. Seleuciam adit 275. a
 Thecla in stagnum insilit 264. c d
 Thecla iterum ab Alexandro ad bestias poscitur 260. d
 Theclæ ad Deum pro se & Tryphena preces 261. d
 Theclæ pro Falconilla defuncta paces 260. b
 Theclæ amore captus Alexander Antiochiæ Prefectus 255. c d. Ad Alexandri vim exclamatio 256. c d 257. a
 Theclæ ad Præsidentem oratio 268. b c

Theclæ Præses defensorem agit 269. 270.
 Theclæ finis 276. b c
 Theclæ protomartyris miracula 278. 279. 282. 283. & seqq.
 S. Theclæ Apostoli & Martyris Historia 230. 231. & seqq. Theoclea eius mater 233. b 235. c. De nocte ad D. Paulum incarcerationum egreditur 244. c. Ad eam Pauli verba 245. 246. 247. a. Proconsulis ad eam pro matrimonio oratio 249. 250. Ad ignem damnatur 251. c. In ignem insilit 252. a. Ad Paulum qui delitescibat in sepulcro accedit. 253. b c. Pauli ad Deum comprecatio visa Thecla 253. 254. Eius verba ad Paulum in sepulcro 254. c d 255.
 Theclam defendit lezna ab aliis feris 263. a. Multæ simul in eam feræ immisissæ. ibid. d. Illius ad Deum preces ibidem. Aliæ rursus bestiarum 265. b
 Theclæ ad Thamyrim oratio 236. b c
 Theclæ apud Græcos vtriusque generis est 325. b
 Timor infidelitatis argumentum est 125. c de Arreptiuo 126. 127.
 Tolma est audacia à genere hominum aliena 26. 328.
 Tostatus Episcopus Abulensis 314. b 331. d
 Transfiguratio Domini 138. d 139. a 220. 221. 222. 223. 224.
 Transfiguratio Iudicij typus 223. d
 cur Transfiguratus sit Christus 220. 221.
 Transitus maris Baptismi figura 75. a b
 Transitus maris Trinitatis indicium 9. c & 54. d
 Trinitatis imago homo 5. b
 Trinitatis indicium 9. c & 54. d
 Trinitatem aperte Iudæis cur non proposuerit Moyses 54. d
 Troia appellata polis sine epithero 345. c
 Tryphena in animæ deliquium incidit 266. a
 Tryphenz Thecla conceditur 258.
 Tryphenz ad Theclam pro Falconillæ animæ liberanda verba 259.
 Tryphenz verba 261. a. Ad Deum preces ibid.
 Tryphenz comploratio 261

V.

VATICINIA sanctorum qualia 280. d
 Venti Deo patent 125. d 138. a
 Verba & voces lenire possunt dolores 334. d
 Veræ poenitentiz signa 70. 71.
 Verecundiam omnem calamitatem excutit 115. c
 Vestis Pontificalis 371. b c. Forma eius à Deo præscripta 371. a
 Via ad poenitentiam lata aperitur 70. b c
 Vidua Sareptana farinæ pugillum duntaxat possidebat 61.
 Vidua Sareptana nocturno viso præcognouit Eliam 64. a
 Viduæ filium vnicum exsuscitauit Christus 58. b c
 Viduæ Sunamitidis filio vnico mortuo vitam restituit Elisæus 56. 57. 58.
 Vindictæ ministri Angeli 106. a
 Vigilantia diaboli 99.
 Virga Moysis flumina in sanguinem transmutauit 52. c 53. c

INDEX.

Virgines foras prodire non debent	235. b	Urbes quæ vocantur Metropoles	346. a
Viti adiutorium mulier	8. d 9. a b c	Urinatores os oleo comptent	374. d 375. a
Virginitas	234. b c	Vulginatura	266. a
Virginitas superbix sorde inquinata supervacua	182.		
Virtutis & animæ donum Deo gratum	26.		
Visionibus nobis docuit Deus res divinas	177. c		
Vita hominibus certamen est	247. a		
Vita pelagus	44.		
Virulum adorant Hebræi in deserto	34. b		
Vocatio Apostolorum	162.		
Volatilia cæli nominantur ab Adam	8. a b		
Vox Dei in creatione mundi	3.		

X Erxes Rex Persarum quo tempore regnavit 203. b c

Z Ebedzi filij 131. 132. 133
Zelotypæ mulieres 285. a

FINIS.



ΕΞΗΓΗΣΙΣ
ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ
ΠΑΤΕΡΩΝ ΠΟΝΗΘΕΙΣΑ

ΙΩΑΝΝΗΙ μοναχῷ τῷ ΖΩΝΑΡΑΙ, τῷ μεγανότῳ μεγάλῳ
Δρουγγαρίῳ τῆς Βίγλας καὶ πρωτοσηκρήτης.

EXPOSITIO
CANONICARVM EPI-
STOLARVM SANCTORVM
PATRV ELABORATA

Per IOANNEM monachum ZONARAM, qui fuit
olim Magnus Drungarius Biglæ
& Primus à Secretis.

ANTONIO SALMATIA COLLEGII
Ambrosiani Doctore Theologo Interprete.



Επιστολή τῆς μακαρίου

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΑΡΧΙ- ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ.

ΠΡΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΔΗΝ ΕΠΙΣΚΟΠΟΝ ΕΡΩ-
τήσαντα περὶ διαφόρων κεφαλαίων, πρὸς ἃ διὰ τῆς Ἐπιστολῆς ὁ
Διονύσιος ἀποκρίθης ἐποίησατο, αἱ καὶ ὡς κανόνες ἐδέχθησαν.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΔΗ ΤΩ ΑΓΑΠΗΤΩ ΜΟΥ
ὡς καὶ ἀδελφῷ συλλειτουργῷ καὶ κοπιῶντι ἐν Κυρίῳ χαίρει.

BEATI DIONYSII ARCHIEPISCOPI ALEXANDRINI EPISTOLA AD BASILIDEM DE DIVERSIS capitibus, ad quæ per Epistolam Dionysius responsa dedit, quæ tanquam canones sunt admissa.

DIONYSIUS BASILIDÆ DILECTO MIHI
FILIO ET FRATRI IN SACRIS COMMINISTRO
deoque fideli & morigero, in Domino salutem.

Καὶ ὡς α'.

CANON I.



ΠΕΣΤΕΙΛΑΣ ΜΟΥ ΠΙ-
στώτα καὶ λογιώτατα ὑέ μου,
πρωτανάμους καὶ ὑὸ ὡρα
ἀπονησίξασθαι δὲ πλὴν τῆ πα-
χα ἡμέραν. πιας μὲν γὰρ, τῇ
ἀδελφῶν λέγει Φίλος ὅτι καὶ τῆτο ποιῶν πρὸς
πλὴν ἀλεκπερφωίδου. πιας δὲ, ὅτι ἀφ' ἐσπί-
ρας καὶ. ὁ μὲν γὰρ ἐν Ρώμῃ ἀδελφοί, ὡς
φασί, πειρομένοις πρὸ ἀλέκτορα. πρὸ δὲ τῆ
ὀφθαλμοῦ ἐλπίας, ὅτι παχίον. ἀκριβῆ δὲ ὡρα ἡθιγὰ ὅτι τῆτο, καὶ ὡρα πρὸς μεμνημένῳ,



IST I ad me, fi-
delissime & sapientissi-
me fili mi, interrogans
qua hora dies pascha sit
ieiunandus. Dicu enim
aliquos fratres dicere,
quod oportet hoc in galli cantu facere; alios ve-
rò, quòd id sit faciendum vespere. Qui enim Ro-
ma sunt fratres, ut aiunt, galli expectant. De
ijs autē qui hic sunt, dixisti quòd citius. horam
autē exactā & valde demēssā quæ imponere,

ὅς· ἐπὶ οὐκ ἐλάττω καὶ οὐχ ἰσότητος, ἐπὶ ἀγαθῇ, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μέγα ἔββαται, καὶ ἦκει.

[illegible]

ἔπει, ὡς οἱ λοιποὶ Φασι, πρὸ δρώματα. Θέρου-
 σαι, ἀλλὰ θεωρῆσαι τὸ πάθος, καὶ ὕβρις τὸ σφισμὸν
 γιγνόμενα καὶ κατὰ μὲν τὸ ἀφελὸς ἐπὶ τῷ λίθῳ,
 καὶ ἀνεκτάσι πρὸ αὐτῶ, ὅτε ἔστιν ὧδε, ἡ ῥῆσι. ὁ-
 μίως οἱ ἰωάννης, εἰ μὴ τὸ Γεββάτων, φησί, Μα-
 ρία ἡ Μαδβαλινὴ ἡλθε παρὰ συζίας ἐπὶ ὕψος
 εἰς τὸ μνημεῖον. Ἐβλέπει τὸ λίθον ὑπερῶς ἀπὸ
 τῷ μνημεῖον· πάλιν παρὰ τῆς συζίας ἐπὶ ὕψος
 παρεληλυθῆ. ὁ δὲ Ἀναχὰ φησι, τὸ μὲν σάββατον
 ἡσυχασθαι καὶ τὸ ἐνταῦθα· τῇ δὲ μὴ τὸ Γεββά-
 τω, ὅρθευ βαθὺς ἐπὶ τὸ μνημεῖον ἡλθον φέρου-
 σαι ἀντήμασθαι δρώματα. Ὀρεῖ δὲ τὸν λίθον
 ἀποκυλισμένοι ἀπὸ τῷ μνημεῖον. ὁ βαθὺς ὅρ-
 θεος ἵσως παρὰ τοῦ παλαιῦ αὐτῶν ἐωθινῶν
 ἐμφανίζῃ τὸ μὲν τῷ Γεββάτων, καὶ τῷ πρὸ
 χυλῶς ἡδη τελείως σὺν τῇ μὲν αὐτῶν νυκτὶ πάση
 τῷ Γεββάτω, καὶ ἐπὶ τὰς ἀρχαῖς ἡμέρας,
 ἡλθον πρὸ δρώματα καὶ τὰ μύρα φέρουσαι· ὅτε
 δὴλοι ὡς αἰετίζει παρὰ πολλοῦ. Τούτω κατακυ-
 λυντὶ καὶ ὁ Μάρκος λέγει, ἡ ῥῆσι δρώμα-
 τα ἵνα ἐλθοῦσαι ἀγέλωσιν αὐτῶν· καὶ λίαν παρὰ
 τὸ μὲν Γεββάτων ἔρχεται ὅτι τὸ μνημεῖον ἀ-
 ναπέλαυντες τῷ ἡλίῳ. ἴσως μὲν γὰρ παρὰ καὶ ὅτε
 εἶπεν, ὅτι ταῦτα ἔστι τῷ βαθὺς ὅρθευ. καὶ
 ἐπὶ τῷ αἰετίζοντες τῷ ἡλίῳ. ἢ μὲν ὅρμη
 καὶ ἡ ὁδὸς αὐτῶν, δὴλοι ὡς ὅρθευ βαθὺς καὶ
 λίαν παρὰ παρὰ ῥῆσι. πρὸ τῶν δὲ κατὰ τε
 πλεὸν παρὰ καὶ παρὰ τὸ μνημεῖον ἀφαιρέον-
 ται μέρη αἰατῶν ἡλθε. Ἐλέγχει καὶ τότε τῶ-
 τας οἱ πατέρες οἱ ἀνελκόμενοι, ἡ ῥῆσι, ὅτε ἔστιν
 ὧδε. Τούτωι οὕτως ἐχόντων, τῶν τοῖς ἀκριβοῦς
 γυναικῶς ἀποφαρέμεθα καὶ πῶς ὡς ἡ καὶ
 ποῖον ἡμῶς ἡ ὡς τέταρτον δὲ καὶ παρὰ
 ἡ καὶ τῆς ἐπὶ τῇ τῷ κυρίου ἡμῶν ὅτι περὶ ἀ-
 ναπέλαυντες τῷ ἡλίῳ μὲν λίαν ἐπὶ τῷ αἰετίζοντες καὶ
 παρὰ νυκτὸς εἰς τὸν ἡδὴ μισθὸς αἰετίζοντες, ὡς ὁ-
 λιγώρεως καὶ ἀνεκτῶν, μεμφομένη, ὡς πρὸ ὁ-
 λίαν παρὰ κατὰ τῶν τῶν δρώματα, λέγοντες
 ἀνδρὸς σφῶν, ΟΥ μικρὸν ὡς βίῳ τὸ παρὰ μι-
 κρὸν. τῶν δὲ ὁφειλόντων καὶ διαρκούντων ὅτι
 πλῆθος καὶ μέρη τῶν τῶν φυλακῆς διακρυ-
 πτούντων, καθ' ἡν καὶ πᾶς πλείονος ὁ
 τῶν ἡμῶν παρὰ τῶν ὅτι τῶν θαλάσσης ἐπι-
 φαίνῃ, ὡς χυμῶν καὶ φιλοπόνοις ἀποδεχόμε-
 να. πᾶς δὲ μετὰ ὡς ἐκινήθησαν ἡ ὡς ἡδυνή-
 θησαν ἀναπαύσασθαι, μὴ πρὸν εὐχολοῦμαι

A nondum, ut reliqui dicunt, aromata fe-
rentes, sed ad spectandum sepulchrum. In-
venimus autem factum esse terra motum,
& angelum super lapidem sedentem: & au-
dierunt ab ipso, non est hic, surrexit. St-
militer Ioannes, In una sabbatorum, inquit,
Maria Magdalene, Veni mane cum essent
adhuc tenebrae, ad monumentum, & vi-
dit lapidem sublatum à monumento. Sed
iuxta eam cum adhuc essent tenebrae, præ-
cesserat. Lucas autem dicit, Sabbato qui-
dem quieverunt secundum praeceptum. Una
autem sabbatorum summo mane ad monu-
mentum venerunt, ferentes quae paraverant
aromata: invenerunt autem lapidem à mo-
numento deolutum. Summo mane fortasse
matutinam splendorem, qui prius subap-
paret, significat unius sabbatorum. Et ideo
iam perfecte praeterito cum tota consequen-
te nocte sabbato, & alio die incipiente,
Venerunt aromata, & Unguenta ferentes,
quando iam videlicet dominus antè surrexerat.
Hoc Marcus quoque sequitur, dicens: E-
merunt aromata, ut venientes Iesum un-
gerent, & Valde mane unius sabbatorum
veniunt ad monumentum orto iam sole. Val-
de enim mane hic quoque dixit, quod idem
est ac summo diluculo, & subiungit, Or-
to iam sole. Profectio quidem, & iter ea-
rum summo diluculo & Valde mane incepit.
in itinere autem, & circa monumentum,
moram traxerunt usque ad ortum solis. &
eis quidem tunc dicit adolescens candidatus:
Resurrexit, non est hic. Haec autem cum
ita se habeant, hoc ipsi qui accuratius substi-
liusque considerant, enuntiamus quanta hora,
vel etiam semihorula vel quarta hora, o-
porteret incipere letitiam ob Domini nostri à
mortuis resurrectionem, & eos quidem qui
nimium festinant, & ante mediam noctem
surgunt, ut contemptores & intemperan-
tes reprehendimus, ut qui propemodum an-
tequam par sit, cursum abrupterint, dicen-
te viro sapiente, Non parum est in vita
quod parum abest. Eos autem qui differunt,
& plurimum perferunt, & ad quartam
usque vigiliam fortiter abstinent, in qua et-
iam pluribus servator noster in mari ambu-
lans apparuit, ut gregarios & laborum to-
lerantes suscipimus: iis autem qui interea
ut moti sunt, vel ut potuerunt, quie-
scunt, non valde molesti sumus: quando-
quidem nec sex ieiuniorum dies aequaliter,

nec similiter omnes expectant : sed alij quidem , vel omnes transmittunt , ieiunii permanentes , alij duos , alij tres , alij quatuor , alij nullum. Et is quidem qui in illis transmittendus valde laboraverunt , deinde defessi sunt , & propemodum deficiunt , ignoscendum est quod celerius gustent. Si qui autem non modo transmissu , sed ne ieiunatu quidem , vel etiam in delicatis opiparisque conivitiis , consumptis precedentibus quatuor diebus , ad duos easque solos extremos dies cum venerint , illi a se cibo non gustato transmissu , parasceue & sabbato , magnum quid & egregium se facere existimant , si ad auroram usque permanserint : non existimo eos ex aquo certamen subisse cum ijs qui se pluribus diebus prius exercuerunt. Hac quidem , de sentio , consulens scripsi.

ZONAR. Huic interrogationi respondet is cui proposita interrogatio est. Postulasti nimirum sedulam imponi legem , hoc est , regulam , formamque præscribi , ac adhibita diligentia certi aliquid statui de hora Dominicæ resurrectionis , quod quidem & difficile est , & periculosum : quandoquidem , post excitatum à mortuis Dominum Resurrectionis celebritatem inchoari oportet , hucusque ieiunantes , animique hoc pacto demissionem curantes. In ea namque quæ per ieiunium est corporis afflictatione , animi demissio quæritur : ut proinde si elatior sit ieiunantis animus , irritum esse ieiunium omnium confessione iudicetur. Subiicit deinde , quicumque ad sepulchrum sunt profecti , eosiam excitatum à mortuis Dominum reperisse : neque dissidere inquit , ac sibi inuicem aduersari Evangelistas arbitremur , quod cum eadem nocte Dominum surrexisse communi consensu tradant , quamnam hora surrexit , minus exploratè indicant. Tum ipsamet verba , vel potius locos scripturæ profert , in quibus Evangelistarum quilibet de resurrectione Dominica loquitur , ac eam quæ inter ipsos videtur esse discrepantiam componit. Atque ad hæc , qui quidem ante noctis medium solvunt ieiunium , veluti contemptores , intemperantesque reprehendimus , quippe exiguum ad tempus ieiunij cursum dissolvunt. qui vero ad quartam usque vigiliam , hoc est , matutinum tempus obdurant , eos probamus. si qui vero post mediam noctem , quicquid est afflictationem ex

A μηδὲ ὁμοίως πάντες διακρίνουσι. ἀλλ' οἱ μὲν καὶ πάσας ὑπορηθῆσαν ἀσπίδι διατελούντες , οἱ δὲ , δύο , οἱ δὲ , τρεῖς , οἱ δὲ πέντε , οἱ δὲ ὅσους ἡμέρας. καὶ τοῖς μὲν πρὸς διακρίσειν ἐστὶ τὸ ὑπορηθῆσαι , εἴτα ἀποκαμῶσι καὶ μονῶν ἐκλείπεισι , συνήμα δὲ ταχύτερας χάσιντες. εἰ δὲ πῆρες ἔχ' ὅπως ἔχ' ὑπορηθῆσιν , ἀλλὰ μηδὲ πεντήκοντος ἢ καὶ πενήκοντος ἔτι παραγούσας πέντε , εἴτα ἐλθόντες ἐπὶ τῇ πεντήκοντῃ δύο καὶ μίας ἡμέρας , αὐτὰς ὑπορηθόντες , τίω τι πῶς σκόλιον καὶ δὲ σάββατον , μέγα τι ἐλαμπρύνειν νομίζουσιν αὐτὰς μέχρι τῆς ἑως διακρίνωσιν. καὶ οἱ μὲν τὸ ἴσον ἀδελφοὺς αὐτοῖς πεποιῆσθαι , τοῖς τῇ πλείονας ἡμέρας παρενοχλησίν. ταῦτα μὲν ὡς φησὶ συμβεβῆκεν πρὸς πύτων ἐγραψα.

Ερμηνεία.

Πρὸς δὲ ἐρώτημα ταῦτο φησὶ ὁ ἐρωτηθεὶς ὅτι ἐξήτησας ἀκριβῆ ὅσον ἐπιτηδεύω , ἢ ἥρην χάριτα καὶ τύπον ὀρεσδεύω , καὶ θεωρίαδεύω ἀκριβῶς , τίω ὡς τὸ αἰασάσθαι τὴν κυρίου , ὅσον καὶ δύσκολον καὶ σφαλερὸν ἐστίν. ὅτι μὲν γὰρ μὲν δὲ αἰασθῆναι τὴν κύριον τῆς ἐορτῆς τῆς αἰασάσθαι δέχεται διὰ τὴν αὐτοῦ νουθεσίαν , καὶ τῇ ψυχῇ οὕτως ταπεινωθῆσαι. ἢ γὰρ ἀφ' τῆς νουθεσίας ταπεινώσας τὴν θύμην , ἀφ' οὗ τὴν ψυχῇ ἐπιτηδεύεται ταπεινώσιν. ὡς εἴη ἐπιτηδεύω εἴη τὴν νουθεσίαν ἢ ψυχῇ , μακάριον ἢ νουθεσία ἐστὶ , τὴν ὁμολογούντων. ἐπὶ γὰρ δὲ ὅτι ὅσοι πρὸς δὲ μετρίως ἀπὸ πᾶν αἰασάσθαι ἡδὲ βίον τὴν κύριον καὶ μὴ διαφωρῆσαι φησὶ , καὶ ἐοικέναι ἀδελφοῖς διδόντων τὴν διακρίσειν , ὅτι συμφωνούντες πρὸς τῆς αἰασάσθαι ὡς ἐστὶν αὐτῇ τῇ νυκτὶ τῇ κυρίου αἰασάσθαι , τὸ ὡς καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τῆς θεοῦ οὐ λέγομεν. εἴτα καὶ αὐτὰ τὰ ῥήματα ἢ μετρίως τὰ χρεῖα τῆς γραφῆς πᾶσι. ὅσα ἔχουσιν τὴν διακρίσειν λέγει πρὸς τῆς αἰασάσθαι τῇ κυρίῳ καὶ συμβεβῆκεν τὴν διχοδομήν διαφωρῆσαι αὐτῶν. καὶ ὅτι τῶν τῶν μὲν πρὸς τὴν μεσοπενήκοντον λέγοντες τὴν νουθεσίαν , ὡς ὀλιγόχρονον καὶ ἀκαταστάτον φησὶ μετρίως , ὡς δὲ ὀλίγον ὡς πρὸς τὴν δρόμον τῆς νουθεσίας κατελόντες. πῶς δὲ μέχρι πενήκοντος φυλακῆς , ἢ πρὸς ἑρδου ἐκατηκοντῆς ἀποδεχόμεθα. εἰ δὲ πῆρες μετρίως δὲ μεσοπενήκοντον ἀνταπαισάντων , ἢ ἥρην τὴν κακοπαθῆσαν τίω ἐκ τῆς νουθεσίας ἐπανορθώ-

ὡς ἡδυνήθησαν, οὕτως φησὶ μὴ ἐνοχλα-
 μῶν· αἰτὶ τῆ μὴ ὅτι ἔως τοῦτο οὐκ ἐκαρ-
 τεήθησαν αἰτιώμεθα αὐτοῖς, ὅτι οὐδὲ τὰ ἐξ ἡ-
 μέρας τῆς τῶ πάντοι τῶ κυρίου ἐβδομάδος
 πᾶντες ὁμοίως αἰνοῦσιν. οἱ μὲν γὰρ τὰς πέντας
 νηστεύουσιν, οἱ δὲ δύο ἢ τρεῖς, οἱ δὲ πλείους, οἱ
 δὲ οὐδὲμίαν. τοῖς οὖν ὅτι πλείους ἡμέρας νη-
 στεύουσι καὶ κοπιάουσι μᾶλλον εἰ παχύτερον
 γίνονται τοῦτο συμβαίνει. εἰ δὲ πᾶσι οὐ μόν-
 ον ἐφ' ἡμέρας πᾶσι οὐκ ἐνήνησαν ἀλλὰ ἐ-
 νήνηθησαν καὶ ἑτέρας πᾶσας τῆς ἐβδομά-
 δας ἡμέρας. καὶ τὰ δὲ πλεονάζοντα καὶ ὅ
 σάββατον ἀπέχοντο βρώσεως, καὶ μέγα τί ποιῶν
 νομίζουσιν. εἰ μὲν γὰρ τοῦτο τῆς αἰασασίμου
 ἡμέρας ἐκαρτεήσουσι ἄσπαι. οὐ πλεονάζοντες
 ἀθλοῖν ποιῶνται, τοῦτο οὐχ ὁμοίως κοπιάουσι,
 τοῖς πλείονας ἡμέρας ἀσκήσαντες. καὶ ὁ
 πᾶσι τῆς ἐν σινοδόδου, καὶ μέσας τῶν τῶ
 τῶ μεγάλου σαββάτου φησὶ διὲν ἀπονησθεῖσθαι,
 τὰς ἄλλας ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος τῶ πάντοι ἐν-
 ησθῆναι καὶ πορευεῖσθαι καὶ κατηνύξαι ἀφ-
 ἑρῶν.

Καὶ β'.

Περὶ δὲ τῆς ἐν Φέδρῳ γυναικὸς· εἰ πορνεύ-
κει αὐτὰς ὁ τῶν ὀφθαλμῶν εἰς τὸ οἶκον εἰσελθὼν τῇ
Θεῷ, περὶ ἧν ἐστὶ πῦρ θάλασσαν μιμνῶ, ὅσπερ γὰρ
αὐτὰς οἶμας πρὸς ὕδρας καὶ ἀλγῶν, πλημύσῃ
ὕψους ὀφθαλμῶν, ἢ τῇ τραπίζῃ τῇ ἀγία πορνεύ-
ει, ἢ τῇ ἑσπέρῃ καὶ τῇ ἀμαρτίας τῇ Χειρὶ τοῦ
πορνεύσαντος. ὅσπερ γὰρ ἡ τὴν δικαιοσύνην ῥύσιν ἐ-
χούσα πρὸς τὴν ἰσχυρίαν ἐστὶν αὐτῇ. Ἀλλὰ μὴν τῇ
κεκαυμένῃ. πορνεύει καὶ μὴ γὰρ ὅπως αὐτὴ ἐχέει,
καὶ ὡς δὲ ἀφ' αὐτῆς, μεμνησθῆναι τῇ διασώσει καὶ
διὰ τὴν βοηθείαν τυχεῖν, ἀντιφύσιν. εἰς δὲ πᾶσι ἁ-
γίαις τῆς ἀγίας, ὁ μὴ πόρνη καὶ ἀκαρὸς καὶ ψυχὴ ἐν
ἑσπέρῃ, πορνεύει καὶ κωλύσεται.

Ερμηνεία.

Εβραϊδὲς γυναικας ὅτι ἤρηνται αὐταῖς ἡ τῆς
ἐμμελώων ῥύσις ἐν τῷ παλαιῷ καὶ κλημέ-
ναι, ὡς δὲ πάλαι, ἕως αὐτῶν ἐπὶ τῆς ἡμέ-
ρας πρὶν ἔλθαι. ὅταν εἴληπται ὁ ἐν ἀφίδρα
δηλωῶν, ὁ ἀφίδρα αὐτῶν ἀπὸ τῆς τῆς λει-
πῶν ἑδρας ὡς ἀκαθάρτοις ἐρωτηθεὶς ὁ πατήρ
ἐπὶ τῶν πικρῶν γυναικῶν ἐν τῇ τῶν αὐτῶν ὅτι
ἡ τῆς ἐμμελώων ῥύσις αὐταῖς ἐσοχλῆ, εἰσέναι εἰς
ἐκκλησίαν, ἀπεκρίθη, μὴ δὲν ἐν τῷ ἐν τῶν

A ieiunio profectam quoquo modo sedauerunt, ijs, inquit, nihil molesti sumus: hoc est, nihil est quod non ad matutinum vsque tempus perdurauerint, accusamus, quia sex quoque dies eius hebdomadæ qua passus est Dominus, non omnes eodem modo transigunt. Nam alij quidem omnes ieiunant, alij verò duos, tresve: alij verò plures, alij porro ne vnum quidem. Iis ergo qui plures dies ieiunauerunt, ampliusq; laborauerunt, si citius cibum degustarint, ignoscimus. Si qui vero non modo dies aliquot haud ieiunarunt, quin potius aliis quatuor hebdomadæ diebus sunt deliciati, in parasceue autem, & sabbato à cibo abstinuerunt, ac magnum quiddam facere se arbitrantur, si vsque ad matutinam horam dici qui resurrectione sacer est, ieiuni perseuerent, non simile inquit, certamen perficiunt: Hoc est, non pariter laborarunt, ac ijs qui se pluribus diebus ieiunio exercuerunt. Nonus quoque supra octogesimum sextæ Synodi Canon, mediam magni sabbati noctem ieiunandum asserit, reliquos hebdomadæ qua Christus passus est, dies in precatione, & cordis compunctione peragentes.

CANON II.

De mulieribus autem, quæ sunt in ab-
scissa, an eas sic affectas oporteat domum
Dei ingredi, supernuacaneum vel interrogare
existimo. Neque enim eas existimo, si sine
piæ & fideles, sic affectas, ausuras vel ad
sanctam mensam accedere, vel corpus &
sanguinem Domini attingere. Neque enim,
quæ xij. annorum fluxum habebat, ipsum
ad medicinam tetigit, sed solam eius sim-
briam. Orare enim quomodocunque se ha-
beat aliquis, & vicunque sic affectus do-
mini meminisse, & auxilium implorare,
non est reprehendendum. Ad sancta autem
sanctorum, qui non anima & corpore pur-
rus est, accedere prohibebitur.

ZONAR. Hebræorum mulieres cum sanguinis menstrui fluxus ipsis contingit, in solitario sedentes loco, neminem nisi post septem elapsos dies alloquuntur: vnde verbum illud, in abscessu, desumptum est, indicans eas ab aliarum consessu, velut impuras fuisse segregatas. Rogatus porro hic Pater de fidelibus mulieribus, num eas cum menstruorum fluxu diuexantur, in Ecclesiam ingredi oporteat, haud oportere respondit, proferretque exempli loco il-

A Διαφελία αἰμώροδοσιν πρῆχασθαι εἰς πῦρ
 θέλημα μὴ πολυμήτασθαι ἧξαι τῷ κυρίου, ἀλλ'
 ἢ μόνοι τῷ κρασσίδου αὐτοῖ. Ἀρχαῖται μὲν γὰρ
 καὶ τῷ κυρίου μεμνησθαι. Φησὶν, οὐδ' ἐν ταῖς
 πούταις καρφαῖς κωλυθήσονται εἰς ναὸν δι' Θεοῦ
 εἰσελθαι, ἢ μετ' αὐτοῖς αὐτὰς τῆς ἀγασμῆς
 οὐ δι.

Καὶ γ'.

Αὐτάρ ταις δὲ καὶ οἱ μηχανηκότες, εἰ αὐτῷ δ-
φείλουσιν ἐπὶ κρίται. ὅτι γὰρ ἀπὲρ καὶ ἀλλήλων
παροῦντες, ἐκ συμφωνίας ἵνα πρὸς καθ' ἑ-
B λήσῃσι τῇ παρορυσχῇ, καὶ πάλιν ὅτι ὁ αὐτὸς ὁ-
σιν, ἀληκίᾳσι Παύλου χράσονται.

Epiluvula.

Περὶ τοῦ ἐν γὰρ τοῦ παλαιῦ βιβλίου ἐρω-
τηθεὶς εἰ χρὴ ἀπέχεσθαι ἀλλήλων, ἔφησιν ὡς
οὐκ οἰκοῦσι οἱ τοιοῦτοι αὐτοὶ ἰαοῦν (ἦ)· χριταί.
καὶ ποτε ἀλλήλων ἀπέχεσθαι ἐκ συμφώνου,
ἤρουν ἐκ κοινοῦ θαλήματος. οὔτε γὰρ ὁ ἀπὸ
ἐξουσίας τῷ ἰδίῳ θύματι, οὔτε ἡ γυνὴ τῷ
τῷ μύθῳ ἀπέχονται. ἀλλὰ τῶν τῶν συμφωνῶν
ἀλλήλους δὲ πρὸς ἀποχῆς ἵνα χωράσῃ τῇ
προσυχῇ, καὶ τῇ ημερίᾳ. εἰ μὲν γὰρ ἐκ συμ-
φώνου γίνονται ἡ ἀποχή, ἀπεστρέφονται πάντως ὁ μὴ
βουλόμενος τὴν συνουσίαν μέρεσι, ὁ αὐτὸν
ἐπιζητεῖ. καὶ πῶς αὖ δόξῃ ἐξουσιάζειν τῷ
θύματι τῷ μὴ συγχωρεῖν μέρεσι, ὁ πρὸς
συνάφῃ ζητοῦν καὶ μὴ συγχωρεῖν μόνον συμ-
βαίνει δὲ καὶ πρὸς πατέρα ἐκείνου. εἰς βλα-
βὴν ἴσως ἀποβάνῃ πατέρα. εἰ γὰρ πικρὰ
ἔσθαι τῆς ἐπιθυμίας καὶ ὁ πρὸς χωρεῖται, πρὸς
πιστῇ μίξῃ ἀθήσει. εἴπα ὅτι τὸν ἐκείνου ὁ ἀπὸ-
στολος οὐκ ἔφη. οἱ φησὶν (ἦ) τῆς προσυχῆς ἐπι-
στίας. ἐφ' οὗ ὡς ὅτι τῷ ἀποστόλου λέγοντες,
ἀλλὰ λέγειν πρὸς ἀποχῆσθαι. ἀ εἰ χρὴ καὶ τοῖς
συνουκύντων ἀλλήλων ἀπέχεσθαι. εἰ ὅτι πρὸς ἀ-
ποχῆσθαι ἀλλήλων ἀπαγορεύεται ἀπέχεσθαι ἀλλ' ὅ
πρὸς πάντας πρὸς ἀποχῆς ἐστὶν φησὶν ὁ ἀπὸ-
στολος, πρὸς δὲ τῆς ἀποστασιοῦτος ὡς ἐν δὲ
χριστῷ ἐκ κεκαρτερίαις δι' ἡμεῶν. οὐ γὰρ πάν-
τως οὕτως πρὸς ἀποχῆσθαι πάντως. ημερίαι δὲ
λέγει πρὸς ἡμεῶν ἐν κεκαρτερίαις ἀποστασιοῦτος, ἡ
ὅτι μὴ οἱ ὡς τῷ ἀμασμάτων ἀπέχεσθαι. καὶ τοῖς
ἰουδαίοις δὲ μὴ οἱ οἱ ἀποστασιοῦτος τῷ ἐν τῷ
ἡμεῶν φησὶν, ἀπέχεσθαι τῷ γὰρ τῷ ἐπιπύρῃ.

καὶ ὁ ἰωὴλ ἀγάπατι κατὰ αἰκὴν, ὅξιν ἔλαττο,
παρσέθη, κυμφίος ἐκ τῆ κοιταῖας αὐτοῦ, καὶ
κύμφη ἐκ τῆ πασοῦ αὐτοῦ. διὲ γὰρ τοῖς κυτῖνοι-
σιν ἡδυπαθείας πάσης ἀπέχεσθαι. ὅτι γε-
νοῦν τὸ πρὸ ψυχῆ καὶ συλχίσθαι τὸν λογισμὸν αἰ-
τῆ ἡδονῆς ἀπαχεύσθαι πεφύκεται.

Καὶ οὕτως.

ΟΙ δ' ἐν ἀπογραφῇ τῶν περικειμένων ῥύσθη ἡρό-
δομοι, καὶ ἕτεροι ὧς ἰδίῳ συνεφρόντη καὶ καταλογισάτω-
σάν, καὶ ἐαυτοὺς εἴτε ἀνακρίνοι) πρὸς ἑαυτοὺς, εἴτε
μὴ, συνεπίτωσάν· ἔπειτα ἡ βρωμὴ ὁ ἀνακρι-
νόμενος, φησὶν, ἐὰν φάγη, καὶ ἀνακρίνῃ). Ἐν τῷ ἑυ-
στρεφῶς ἀποπειράσας ἔστω καὶ ἀποπρὸς ἡρώδους καὶ ὁ
ἰδὼς ἐν ἡρώδῃ, πᾶς ὁ παρὰ τὸν ἑαυτοῦ. ταῦτα,
σὺ μὲν, πρὸς ἡμᾶς (καὶ γὰρ ἀγνοοῦν, ἀγαπητοί) τὰ
πρόσμετα ἡμῶν παρὰ τὴν ἡρώδους, ὁ μὲν φησὶν ἡμᾶς
ὅτι τὸ οὗν ἴσμεν καὶ ἰσχυροὺς ἐαυτοὺς παρὰ τὴν ἀνά-
στασιν. ἐγὼ δὲ, καὶ ὡς διδάσκουσιν ἄλλ' ὡς μὲν πρὸς
ἀπλότους παρὰ τὴν ἡμᾶς διὰ τὴν ἀνάστασιν ἀγ-
νοοῦν, εἰς κινὸν ἢ ἀνακρίναι ἑαυτοῦ ἐξέστηκα.
ὡς ἔπειτα ἡμᾶς ἔστω συνεπίτωσάν μιν καὶ, ὅτι αὐτοὶ
φασὶν ἀγνοοῦν καὶ βρομῶν, καὶ ἡμᾶς ἐχρὶ δοκιμασίας,
πρὸς αὐτοὺς ἀποπρὸς ἡρώδους. ἐρρωσάμεν σὺ ἀγαπητοί καὶ
μιν ἐν εἰρήνῃ ἀποπρὸς ἡρώδους τὰς κυρίας ἀγνοοῦν.

Epulvisia.

[illegible]

A loël post illa verba, sanctificate ieiunium, egrediatur, inquit, sponsus de cubili suo, & sponsa de thalamo suo. **A** quacunque liquidem voluptate ieiunantes abstinere oportet. Dissolvere nempe animum, rationemque perturbare voluptatum oblectamenta consuevere.

CANON IIII.

Qui autem in non voluntario nocturno fluxu fuerint, ij quoque propriam conscientiam sequantur, & seipsos an de eo discernant an non, considerent. Quemadmodum B in cibus, qui discernit, inquit, si comederit, condemnatus est: In his quoque bona sit conscientia, & libere loquatur, secundum propriam cogitationem, qui ad Deum accedit. Huius tu quidem nos honorans (non enim ignoras o dilecte) nobis quaestiones proposuisti. nos ut eiusdem sententia, sicut & sumus, eiusdemque animi, simul preparans. Ego autem, non ut doctor, sed ut cum omni simplicitate convenire nos invicem differere, meam sententiam in commune edidi: quam cum tu examinaveris, fili mi sapientissime, quod tibi iustum meliusque apparuerit, vel an sic etiam de his habere existimas, rescribens, Valere te dilecte fili mi in pace domino ministrantem opto.

ZONAR. Hic quoque propositæ interrogationi respondet Pater. Rogatus namque an liceat eos quibus seminis fluxus non sponte contingit, sacris communicare mysteriis, respondit. Qui hoc patiuntur, propriam sequantur conscientiam, hoc est, facti iudicem statuant conscientiam, suum videlicet animum, ac mentem. Ita ut siquidem nulla affectione prægrediente, ultro seminis fluxus evenit, veluti superfluum quid ipsum excernente natura, neque illi causam vinoſcentia, vel gulositatis præbuit, ad sanctum altare accedere qui id passus est haudquaquam verabitur. si vero mollior aliqua cogitatio præcessit, eaque menti diutius obuersata nocturnam speciem induxit, quam postea seminis fluxus est consecutus, atque ex incontinentia ciborum, & potionis evenit, haud est eiusmodi homo purus, non ob defluxum seminis, neque enim hoc impurum, quandoquidem nec impura caro, cuius hoc excrementum, sed ob cogitationem pravam, quæ animum inquinavit. Non est itaque hic nullius sibi conscius labis, proindeque nec ple-

na illi fiducia, ob suam cupiditatem. qua
ratione igitur Deo appropinquabit si-
bi iudicium accersens? subijcit quoque, ma-
gni Pauli oraculum, de idolothytis scri-
bentis, quod si discernens comedat,
condemnatus est. Porro, de seminis
fluxione, magnus quoque Achanasius
multis verbis ad Ammum monachum
scripsit.

οὐδ' ἀπὸ ῥησίου αὐτοῦ. Διὰ τὸ ἰλιόν· ἐν θυμίον.
 πῶς οὖν περιλαμβάνεται παρ' Θεοῦ ἀφ' ἀκριβό-
 λητος. ἐπέχεται δὲ καὶ χρηστὸν ἐν τῷ μεγάλῳ
 Πάσχει γράφοντες παρ' αὐτοῦ εἰδωλοθύτων, ὅτι
 ἀφ' ἀκριβόλητος ἐὰν φάγη καὶ ταύκεται. παρ' αὐτοῦ
 τὸ τῷ σπέρματι ῥάδισκος καὶ ἐμῆς Αἰθαίας
 πλατύνει ἔξωθεν παρ' Ἀμμων μυσταίοντα.



SANCTI PETRI ARCHIEPISCOPI ALEXANDRINI, & martyris canones qui feruntur in ipsius sermone de pœnitentia ; De iis qui tempore persecutionis lapsi, postea pœnitentiam egerunt.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΕΤΡΟΥ
Ἐκκλησιαστικῆς Αλεξανδρείας, καὶ μὲν τυ-
ρος, καὶ οἱ ἐμφερόμενοι ἐν τῷ πατρὶ με-
τανοίας αὐτῶν λέγουσι: πατρὶς τῆς ἐκκλησίας
διωκτῆς ὁ Ἐκκλησιαστικὸς, εἴτα μετανοη-
σάμενος.

CANON I.

Καὶ α'.



QUONIAM autem quartum Pascha persecutionem iam apprehendit, satis est ijs qui delati quidem sunt, in custodiamque coniecti, tormentaque non sufferenda, & intolerabilia flagella, & multas alias graues necessitates sustinuerunt, postea autem sunt à carnis imbecillitate proditi: etiamsi non ab initio suscepti sunt propter grauem lapsum consecutum: tamen, quia multum decertarunt & diu resistenterunt: non enim sponte ad ea deuenerunt, sed à carnis imbecillitate proditi: nam & stigmata Iesu in suis corporibus ostentant: & anno iam tertio desunt: cui ab aduentu per reuocationem in memoriam alij quadraginta dies iungantur, quos cum ieiunasset dominus noster Iesus Christus, postquam baptizatus fuerat, tentatus est à diabolo. In quibus & ipsi cum valde exercitati fuerint, & constantius ieiunauerint, vigilabunt in orationibus: deinceps meditantes quod dicitur à Domino ad eum qui illum tentat, *Ve ipsum adores: Abi retro Satana: Scriptum est enim, Dominum tuum adorabis, & illi soli seruias.*



ΠΕΙ οἶνω τέταρτον ἤδη πᾶ-
 ρα ὅτι κατελήφει τὸ δῶλόν,
 αὐτάρκως ἔχῃ τῆς μὲν προσε-
 κερθῆσι καὶ φυλακισθεῖσι, βα-
 σάντες τε αὐτοκόποις ὑπομο-
 νωμένοις ἐς ἀφορήτους μάστιγας, καὶ πολλὰς ἐνέστες
 αἰάχας θανάς, ὕστερον δὲ προσδοκῶντες ἅπαρ τῆ
 ἀδοκειᾶς τῶν ἄρχων, εἰ καὶ μὴ ὅξ ἄρχῃς κτῆδε ἔχου-
 σάν Δαδ. τὸ πρῶτον ἐκλεβήσασθαι μεγίστην πλῆσιν,
 ὁμῶς ὅξ δὲ πολλὰ αὐτοῖς ἠβληκίαι ἐπὶ πολὺ
 αὐτομάχεσθαι· καὶ γὰρ καὶ προσαίρουσι ἐν πύτῳ ἐ-
 ληλύθασιν, ἀλλὰ κατεπροδοθέντες ἅπαρ τῆ ἀ-
 δοκειᾶς τῶν ἄρχων, ὅτι καὶ ἐν τῇματι τοῦ Ἰησοῦ ἐνδι-
 κῶν ἐν τοῖς ὅμοισιν αὐτῶν, καὶ ἥδη τινὲς τείνου-
 ῖν ἐπὶ ἐχέουσι κατεπειδυῶντες προσεπισηθῶναι
 αὐτοῖς ἀπὸ τῆς προσεχῆς καὶ ὑπόμνησιν, ὅξ καὶ
 πῶτα ἐκόντα ἡμίστες, ἀς ἐξέσθαι ἡγεμένους ὁ κύ-
 ριος καὶ σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, μὲν δὲ βαπτι-
 σθῶναι, ἐπειράσθαι ἅπαρ τῆ Δαδ ὅλῳ· εἰς ἀς ἐπὶ
 αὐτοῖς καὶ τὸ πρῶτον ὅξ γυμναδίτες, ἐν τῇματι
 ἐπὶ τῇ πύτῃ, γρηγορήσουσι εἰς προσδοκίαν τῶν
 λαοῦ, καὶ ἐκλεβήσονται τὸ λεγόμενον ὅτι ἔκρινεν
 τὸν πῶτα ἐκόντα αὐτὸν ἵνα προσευκωήσῃ αὐτοῖς,
 ὅτι καὶ ὅτι μου Σατανᾶ· γίνεσθαι γὰρ καὶ

εἰς τὴν Θεοῦ συγκαταθέσει, καὶ αὐτὰ μόνα λαμβάνουσιν.

Ερμηνεία.

Διαίρεσις ποιήται ὁ ἄγιος ὅτι πατήρ τῆς ἐκ-
 διωγμῶς δόξιστα μόνον τὴν πίσιν τὴν οἰκίαν,
 καὶ φησὶ, ὅτι τὰς ἀρτίους πρὸς τοὺς τυραννοὺς,
 καὶ τοὺς φυλακίῳ ἐμβλητοῖς, βασάνους τι ἀ-
 νήκτους ὑπομεμνημένοι, καὶ ἀφροσύνης μᾶστι-
 γας, καὶ σχεδὸν ἀνιάτους καὶ ἀθεράπευτους. (ἀλλὰ
 γὰρ ἡ θεραπεία ἐστὶ, καὶ αἰήκουν ὁ ἀθεράπευ-
 τος) καὶ οὕτως αἰάκουν καὶ μὴ τὰ αὐτὰ ὑποκύ-
 ψαι καὶ ὑψοῦν ὡς ὑπὸ τῆς ἀδυναμίας τῆς
 ἀρχῆς παρεδεδῆται, μεμνημένοις μὲν τῶν
 ἐγκατεργασμένων τῶν ἀλγίων, δὲ καὶ ὁ πρὸς τὸν
 χρόνος εἰς ἐπιλήρησιν. τίμαρτι γὰρ φησὶν ἡδὴ
 παρὰ ἐπιτελείαν, ἔξου πεινῶνται τὴν
 μέγιστην πείναν. καὶ εἰ πάρα καὶ ἔξου χρόνος ὅτι
 παρεστῆσιν μεταμελόμενοι εἰς ἐδίδρακτον ὁ-
 μως ὅτι οὐ καὶ παρεστῆσιν ἡλθοι εἰς τὸ ὑψοῦν,
 καὶ ἀντίστατον ἐπιπολὺ, καὶ εἴματα τῷ Ἰησοῦ,
 ἡρώων μάλωπας τῶν τραυμάτων ὡς ὑπὸ τῆς
 σαρτῆς τῷ Χριστῷ ἔχουσι. καὶ ἡδὴ τείνει
 ἔτος πρὸς τὴν πενθουσίαν αὐτῶν διὰ τὴν
 πείναν παρεστῆσιν μεμνημένοις ὡς αὐτῶν τῷ ἐ-
 πί πλείον ἐπὶ ἐπιτηρηθῆναι, ἀλλὰ παρὰ
 κατὰ ἡμέρας. ἔξου παρεστῆσιν ζήλουτος
 διεθῆναι εἰς αἶς ἐπὶ πλείον γυμνασίαν πρὸς
 μετάνοιαν ἐπιτελείαν, καὶ ἐπιπύοντι ἡ-
 λωτες ἡρώων ἀποδοχότατοι παρεστῆσιν εἰς
 τοὺς χρησιμοποιήσασιν εἰς πρὸς τὴν κατὰ με-
 τάνοιαν, ἡρώων πένοντες εἰς φερόντι ποιούμενοι
 καὶ λόγοντες, αἱ οὐκ εἰς πρὸς τὴν παρεστῆ-
 σιν εἶπεν, ὅτι καὶ ὅπου μου Σατάν. γέγρα-
 πται γὰρ κύριον τὸ Θεὸν σου προσκυνήσεις καὶ
 αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.

Καὶ β.

Τοῖς δὲ μετὰ τὸ φυλακισθῆναι καὶ ὑπο-
 μεμνημένοις τῶν ἐκ τῆς διωγμῶς ὡς αὐτῶν
 πολιορκία, θλίψις τε καὶ δυσωδία. ὅτε
 δὲ χρόνος πολέμου βασάνων ὑπομνήσας αἰχ-
 μαλώτας κατὰ πολλὰ πτωχίαν δυνάμει
 καὶ κατὰ πᾶσα τυφλότητα πειρασμένους, ἐ-
 πὶ τῶν ἐκ τῆς πείνης πρὸς τὴν ἐπίστατον χρόνον. ἐ-
 πί ὅλως καὶ αὐτοὶ ἐπιτελείαν εἰς αὐτοὺς ὑπὸ
 τῆς οἰκίας τῷ Χριστῷ θλίβονται. εἰ καὶ ἐ-
 πὶ τὴν πείναν εἰς τὴν διωγμῶς τῆς πρὸς τὴν
 ἀδελφῶν πολλὰς ἀναπάσεις. ἀλλὰ πολλὰ πλάσια δὲ πεινῶντες λυτῶνται

A ZONAR. Inter eos qui turbulen-
 tis temporibus fidem negaverunt disci-
 men sanctus hic Pater, statuit, aitque,
 qui ad tyrannos rei acti sunt, ac in vin-
 cula coniecti, tormentaque gravissima,
 flagollaque haud tolerabilia, quaeque
 nulla propemodum cura, aut medici-
 na sanati possent, (aut namque curatio-
 nem significat, estque eadem idem quod
 immedicabile) aliasque necessitates su-
 stinuerunt, ac postea succumbentes im-
 molarunt, velut à carnis imbecillitate
 prodi, quæ ad finem usque obdurare
 in doloribus haud potuerit, ijs multæ
 nomine decursum iam tempus sufficere.
 Quartum siquidem Pascha iam exactum
 est, ex quo in gravissimum hunc inci-
 dere calum. Ac etiam si forte initio cum
 poenitentia ducti accesserunt, non sunt
 suscepti, tamen quia non sponte
 processerunt ad immolandum, diuque re-
 pugnarunt, ac stigmata Iesu, vulnerum
 nempe quæ pro Christo sustinuerunt ci-
 catrices gerunt: tertiusque iam effluxit
 annus ex quo semet ob lapsum illum
 poenis exercent, in super multari, hoc
 est, alios adhuc quadraginta dies ex quo
 ad communionem admitti postulantes
 accesserunt, multæ nonne iniungen-
 dos esse decernit. In quibus maiorem
 adhuc ostendentes poenitentiae exerci-
 tationem, & intentius, hoc est, atten-
 tiore cura ieiunantes, attendentes si-
 bi metipsis, vigilent in orationibus, me-
 ditantes, hoc est, animo perpetuo ver-
 santes, vocæque usurpantes quæ Do-
 minus ad tentatorem dixit, Abi potest
 me Satana, scriptum est enim, Domi-
 num Deum tuum adorabis, & illi soli
 servies.

CANON II.

D Is autem qui postquam in custodiam tra-
 dicti sunt, & in carcere, tanquam in obsi-
 dione, afflictiones gravesque factores passi
 sunt, postea autem sine bello tormentorum
 captivi facti sunt, nimia virium inopia &
 quadam cecitate confracti, placet annu-
 ad aliud tempus iniungi: nam ipsi quoque se
 omnino pro lege Christi affligendos dedere &
 si etiam à fratribus in carcere multam con-
 solationem affecturi sunt. Quæ quidem mul-
 tiplicata reddens, liberari cupientes ab a-

δὲ πεινῶντες λυτῶνται

cerbissima captivitate diaboli, eius maxime recordantes qui dicit, Spiritus Domini super me, quare ob causam duxit me: ut pauperibus euangelizarem misit me, et annuntiarem captivi liberationem, et cecis visus recuperationem, et mitterem fractos in remissionem, predicarem annam Domini acceptabilem, et diem retributionis.

ZONAR. In secundo ordine eos locat, qui tantummodo in vincula coniecti, atque in carcere male accepti sunt, cum nullis vexari cruciatibus peccauerunt, quibus præter decursum tempus, triennium videlicet, de quo supra dictum est, anni quoque præterea vnius multam irrogari placet. Quoniam & ipsi, inquit, pro Christi nomine divexati sunt, etiam si forte solatij quidpiam, in carcere à fratribus consecuti sunt. Probabile enim est fideles, quicunque nulla custodia detinebantur, in vincula coniectis vitæ subsidia ministrasse, iisque proinde levationis aliquid attulisse. Quæ quidem multiplicata reddent, pro ijs nimirum, quibus in custodia oblectati sunt, penitentiam agentes vexabunt seipsos, ac multis modis affligabunt, siquidem à Diaboli captivitate liberari velint, illius, ex eo quod Christum abnegaverunt, captivi, & servi facti. subijcit mox prophetæ verba, quæ sunt ex Esaia deprompta, quorum meminisse oportere ipsos affirmat.

CANON III.

Ita autem qui nihil eiusmodi passi sunt nec fidei fructum ostenderunt, sed ad vitium transfugerunt, à metu et timidine proditi, nunc autem veniunt ad penitentiam, necesse est et conveniens infragistera ficus parabolam proponere: Habebat quis ficum plantatam in suo vineo: et venit querens in ea fructum, et non invenit. Dixit autem vinitori, Ecce tres annos, ex quo ego venio querens fructum in hac ficu, et non invenio, excinde eam: Cur servam inaniter occupat? Ille vero respondens dicit illi, Domine dimitte illam hoc quoque anno donec circa eam fodero, et latamini iniicero, si quidem fructum fecerit: sin minus eam in futurum excinde: qua ante oculos accepta, et ostenso digno fructu penitentiae, in tanto temporis intervallo magis imabuntur.

A ἀπὸ τῆς πικροτάτης αἰχμαλωσίας τῷ Διabolῷ, μαρτυροῦντο μάλιστα τῷ λέγοντι πᾶσιμα-
τις ἐπὶ ἐμὲ, ὃ ἔτεκεν ἐξ ἐμοῦ μοῦ. Διὰ τὴν χάριν
τῶν ἁγίων ἀπέσταλκέ μοῦ, κηρύξαι αἰχμαλώτοις
ἄφεσιν, καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, ἀποστῆλαι τε-
θραυσμένους ἐς ἀφ᾽ ἑσθ, κηρύξαι ἐν παντί κυ-
ρίου δικαίαν καὶ ἡμέραν αἰταποδόσεως.

Ερμηνεία.

B Εἰ δὲ αὐτοὶ τὰς ἐξ ἑσθ τοῖς μόνον φυ-
λακιστάταις, καὶ κακοπαθήσαντες ἐν τῇ φυλα-
κῇ, καὶ χρεῖς βασάνων ἀνταπεκρινόμενοι, οἱ
ἐν παντί ἐπαύσαντο εἰς ὀκνησίαν μὲν τὸν πᾶσι
ἁγίοις χροῖον· ἡρώω τὴν τελευτὴν ἡν ἔφηκεν
αὐτοῖς. Διότι καὶ αὐτοὶ, φησὶν, ὑπὸ τῷ οὐνόματι
ἐθλίβοντο τῷ Χριστῷ. Εἰ καὶ πάρα ἀπὸ-
λαυστον ἐστὶν τὰς δισημετηρίας ἀνταπεκρινόμενοι
τῷ ἀδελφῷ. ὡς εἶπε γὰρ οἱ πιστοὶ ὅσοι οὐ συ-
νεχρήσαντο, πῶς κατεργασμένοι ἐχρήσαντο τὰ εἰς
δράκην, καὶ αἰέπανον αὐτοῖς. Ἄρα πολλα-
πλασίονα ἀποδοσέουσι, αὐτῇ τῇ αὐτῇ ὡς ἀπὸ
λαυστον ἐστὶν τῇ φυλακῇ μετανοοῦντος, θλί-
ψουσιν ἑαυτοὺς καὶ κακώσουσι πολλαπλασίονα.
Εἰ γὰρ οἱ λυτρωθέντες ἀπὸ τῆς αἰχμαλω-
σίας τῷ Διabolῷ, αἰχμαλώτοι καὶ δοῦλοι γα-
ρυστοὶ αὐτοῦ Διὰ τὴν δόξαν τῷ Χριστῷ.
Εἴτε ἐκ τῆς περὶ τὴν ῥῆμα, ἄρα ἐκ
τῆς Ἡσυχίας εἰσὶ, λέγον διὸν μαρτυροῦν αὐτοῖς.

Κανὼν γ.

C Τοῖς δὲ μὲν ὅλως μετάνοιαν πεποιθόσι
μετὰ ἐξ ἀμάρτιαν καρπὸν πίστεως, ἀλλ' αὐτοῖς
λήσαντες περὶ τὴν κακίαν, περὶ δὲ δόμοις ὑπὸ
δύλακας καὶ φόβον· καὶ οἱ εἰς μετανοίας ἐρχομένοις,
αἰσχυροὶ ἐστὶν καὶ ἀρμόζον τῇ τῆς ἀνέγκης συκῆς
ἀνταβολὴν ἀνταβολῇ, ὡς ὁ κύριος λέγει· συκὴν
εἴ τις πεφυτευμένῃ ἐστὶν ἀμπέλῳ αὐτῇ, καὶ
ἡλκὴ ζητῇ καρπὸν ἐκ αὐτῆς, καὶ οὐκ εἴσται. εἴπε δὲ
περὶ τὴν ἀμπέλῳ, ἰδοὺ τείρα ἔτι ἀφ' ὃ ἔρ-
χεται ζητῇ καρπὸν ἐκ τῆς συκῆς αὐτῆς, ἐοῦχ
ἀνταβολῇ, ἐκκαίει αὐτὴν· ἵνα πᾶσι τῇ γὰρ κατὰ
τὴν· ὃ δὲ ἀποκριθὼς λέγει αὐτῇ, κύριε ἄφες αὐ-
τὴν καὶ τὴν ὁ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω τὰ πόδια αὐ-
τῆς, καὶ βάλω κόπριαν· καὶ μὴ ποιῇ καρπὸν. εἰ
ὁ μὲν, εἰς ὃ μὲν οἱ ἐκκαίει αὐτὴν· καὶ περὶ
ὁφθαλμοῖς λαλοῦντες, ἐξ ἀμάρτιαν τι καρπὸν
ἀλίσκον τῇ μετανοίας ἐκ τῆς ἀνταβολῆς τῆς πᾶσι-
του χρόνου μέλλοι ὠφελήσονται.

Ερμηνεία.

Οσοι δὲ, Φησὶ, μὴ πᾶσι πάντες ἀλγίστοι, ἀλλ' ὅσοι φόβον μύον καὶ δαλίδιον ὑπομένουσιν, αὐτοὶ τῷ αὐτῷ ἐχόντες περισπῶντες τῇ κακίᾳ· εἴτα εἰς μετανοίας ἀπειθόν, τοῖς τοῖς τοῖς ἢ τῆς συκῆς ἀρμόσι παρὰ βολὴν καὶ τὸ θάλαλλον, ἢ λα-
 βόντες παρ' ὀφθαλμοῦ, κόπον ἄξιον μετανοίας ὅτι τοῦτον χροῖον δόντες ὠφελήσονται, ἢ ἡρῶν ὅτι τετραετίᾳ. ὁ γὰρ κύριος τρία ἔτη ἔφην ἔρχομαι πρὸς αὐτὸν ζητῶν καρπὸν, καὶ οὐκ εὗρον. ὁ δὲ ἀμπελουργὸς, ἄφες αὐτὸν, εἶπεν, κύριε καὶ τὸν ὁ ἔπος.

Καὶ οὕτως.

Τοῖς γὰρ πονηράτοις ἀπεγνωμένοις ἀμε-
 τανοῦσι, ἵνα τι Αἰθίοπος ἀμετάκλητον κα-
 κτημόροις, καὶ ποικίλματι παρὰ δαλίδος, λεγέ-
 σται τὸ τῆς ἐτέρας συκῆς· μηκέτι ἐκ σὺ καρ-
 πὸς ἔσται εἰς τὴν αἰώνιον. καὶ τὸ παρὰ χροῖον ἐξ-
 ἔσται. ἀποπληροῦται γὰρ ἐπ' αὐτοῖς καὶ τὸ ὑπὸ
 τῷ ἐκκλησιαστικῷ εἰρημόρον, διεσπασμένοι καὶ δι-
 ναταὶ ὅτι κληρονομήσονται, καὶ ὑπερῖμα καὶ διωθήσονται
 ἀειμνησθήσονται. εἰ μὴ γὰρ παρὰ τὸν ὁ διεσπασ-
 μένοι ἔσονται, ἀδιώκοντες ὅτι αὐτοὶ ὅτι κληρονο-
 μήσονται· καὶ εἰ μὴ παρὰ τὸν ὁ ὑπερῖμα αἰάπλη-
 ρῶν, ἀδιώκοντες ὅτι αὐτοὶ ἀειμνησθήσονται. ὅτι καὶ
 ὅτι τέλος συμβήσονται αὐτοῖς, ὁ λεγόμενος παρὰ
 τῷ παρὰ φησὶ Ησαίου· καὶ ὅτι φησὶ γὰρ, Φησὶ, καὶ
 καὶ τῷ ἀρδρῶν τῷ παρὰ βολήσονται ἐν
 ἐμοί. ὁ γὰρ σκόληξ αὐτῷ καὶ τελευτήσεται, καὶ τὸ πᾶν
 αὐτῷ καὶ σβεσθήσεται. καὶ ἔσονται εἰς ὅρασι πᾶσι
 ἑσθί. ἐπὶ καὶ ὡς παρὰ βολήσονται αὐτοῖς· οἱ
 δὲ ἀδικοὶ ὅτι κληρονομήσονται, καὶ αἰάπλη-
 ρῶν καὶ μὴ διωθήσονται. οὐκ ἔστι χαίρει τοῖς ἀσ-
 βέστοις, εἶπεν ὁ Θεός.

Ερμηνεία.

Αὐτὸς παρὰ φησὶ τῷ παρὰ βολήσονται
 ὅτι κληρονομήσονται, καὶ μὴ ἀμετάκλητον. καὶ δὲ τῷ
 ἀμετάκλητον ἐξ ἀπογνώσεως, ἢ ποιεῖται γινώ-
 μης, καὶ τὸ ἐξ ἀμάρτιας μαλάνωμα ἀμετάκλη-
 τὸν καὶ ἀνέκκλητον ἐχόντων, ὡς οἱ Αἰθίοπες τὸ
 ζοφερόν τῷ δερμάτι. καὶ ἢ παρὰ δαλίδος καὶ ποι-
 κίλματι, τὸ καὶ τῷ τῆς ἐτέρας συκῆς ἐ-
 πάγει. παρὰ βολὴν ὁ κύριος ἔφην, ἀλλ' ὁ ἄ-
 καρπος, μηκέτι ἐκ σὺ καρπὸς ἔσται, καὶ
 πληροῦται φησὶ ἐπ' αὐτοῖς καὶ τῷ ἐκκλη-
 σιαστικῷ λέγοντος, διεσπασμένοι καὶ διωθήσονται

A Z O N A R. Quicumque vero, in-
 quit, nihil perpepsi acerbum, ob me-
 tum solum, ac timiditatem defecerunt,
 non tamen ipsi sponte prauitatem sunt
 consecrati, mox animum ad poeniten-
 tiam adiecere, in eos parabola Euange-
 lica ficus quadrabit, quam prae oculis
 habentes dignum poenitentiae fructum
 aequali tempore exhibentes, iuuabun-
 tur, hoc est ad quartum usque annum.
 Dominus namque, Tres annos, inquit,
 venio ad ipsam, quaerens fructum, nec
 inuenio. Agricola vero, Dimitte, ait, il-
 lam Domine & hoc anno.

CANON III.

Iu enim qui sunt omnino desperati, &
 poenitentiam non agunt, & pellem Aethio-
 pi immutabilem possident, & pardis varie-
 tates, dicetur, quod alij ficus dictum est.
 Nequaquam ex te fructus fiat in aeternum,
 & ideo statim quoque exarescit. In ijs enim
 impletur quod ab Ecclesiaste dictum est, quod
 peruersum est non poteris exornari, & de-
 fectus numerari non poteris. Nisi enim quod
 peruersum est eorum prius rectum fuerit, fie-
 ri non potest ut id exornet, & nisi prior
 defectus expletus fuerit, fieri non potest ut
 id numeretur: unde & in fine eius eueniet
 quod a Propheta Esaiâ dicitur: Et vide-
 buntur, inquit, membra eorum qui trans-
 gressi sunt in me. Vermis enim ipsorum non
 morietur, & ignis eorum non exstinguetur
 & erunt in aspectum omnis carnis, quan-
 doquidem de & ab ipso prae dictum est: In-
 iusti autem sic fluctuabunt, & requiescere
 non poterunt: Non est gaudere impijs, di-
 cit Dominus.

D

Z O N A R. Quae quidem haecenus
 dicta sunt, in eos qui post lapsum se ad
 poenitentiam dedere, sunt dicta. Con-
 tra illos vero qui ex desperatione, vel
 deprauata opinione poenitentiam non
 amplectuntur, ac perpetuo inhaeren-
 tem ac indelebilem peccati nigrorem
 gestant, ut Aethiopes fuscâ pellem,
 pardusque varietates, alterius ficus ex-
 ecrationem inducit. Ad quam Domi-
 nus ob sterilitatem, Ne fructus, inquit,
 amplius ex te nascatur. Implendum-
 que ait in ipsis illud Ecclesiastici, dicen-
 tis, Quod peruersum est non poteris

exornari, & defectus numerari non poterit: quibus mox explicatis, Esaiæ quoque verba subiungit.

CANON V.

Iis autem qui simularunt, sicut & David, qui se epilepticum fingebat, ne moreretur, quatenus venter epilepticus non esset, & non nudè negationem inscripserunt, sed in multis angustiis, tanquam pueri consilio & prudentia præditi inter pueros insipientes, inimicorum infidias ludificati sunt, vel de qui altaria peruaservint, vel tanquam qui chirographum dederint, vel de qui pro se ethnicos immiserint, etiam si nonnulli eorum qui confessi sunt, de auditi, aliquibus eorum cesserunt, quoniam maxima cautione vitarent, ne ipsi suis manibus ignem facerent, & demones impuros suffirent: Quoniam ergo propter ignorationem eos id fecisse non conpertum est, eu semestre imponetur in penitentia conversionis: sic enim ipsi quoque magis iuvabuntur, Prophetæ dictum meditantibus, & dicentes: Puellus genitus est nobis, filius & datus est nobis, cuius principatus est in humero suo, & vocatur nomen eius, Magni consilij angelus. Qui, de scitis, in sexto mense conceptionis, cum alius infans predicasset, ante personam aduentus eius penitentiam in remissionem peccatorum, conceptus est & ipse ad predicandam penitentiam. Etenim utrosque audimus imprimis predicantes non solum de penitentia, sed & de regno cælorum: quod quidem, de didicimus, intra nos est, quod prope nos sit verbum, quod credimus in ore nostro, & corde nostro, [de quo ipsi etiam commoniti discens confiteri in ore suo quod Dominus Iesus, [credentes in corde suo quod Dominus ipsum suscitavit ex mortuis: de qui audiant quod corde quidem creditur ad iustitiam, ore autem confessio sit ad salutem.

ZONAR. Si qui vero ad aras quidem se accedere simularunt, aut scribere abnegatam à se fidem, verum quæ ad abnegationem spectant non nudè scripserunt, hoc est non manifeste, non aperte, sed artificio quodam eos qui vim inferebant ludificati sunt, Davidis exemplo, qui dum Saulem fugeret, ac ad alienigenas devenisset, se epilepticum finxit, eoque pacto mortem euitavit. Ludificati potto sunt, inquit, inimicorum infidias, veluti pueri prudentes, consilio nimirum,

Α' ὁπικρομένην αὐτῷ, καὶ ὑπερμαχὶ δυνήσεται αὐτῷ ἐν τοῖς ἐχθροῖς αὐτοῦ. Ἐπὶ τῷ πνεύματι τοῦ κυρίου, καὶ τῷ πνεύματι τοῦ κυρίου.

Καὶ ὡς εἶ.

Τοῖς ὅτε καὶ ποικίλως αὐτοῖς, καὶ τ' ὁπικρομένην αὐτοῖς Δαβὶδ, ἵνα μὴ ἀποθάνῃ, οὐκ ὄντα ὁπικρομένην καὶ μὴ γυμνῶς ἀποθνήσκειν αὐτοῖς τὰ πρὸς ἀντιπαρῶν, ἀλλὰ διαπαύσασθαι καὶ πολλὰ ἐπιχειρῶν, ὡς αὐτὰ παιδία βυβλῶν καὶ ἐμφορὰ ἐν παιδίοις ἀφ' ὧν, καὶ τ' ἐξ ὧν ἐπὶ τῷ πνεύματι, ἥτοι ὡς διδόντες βωμῶν, ἥτοι ὡς χρονογραφῶντες, ἥτοι ὡς αὐτῶν βαλόντες ἐν τοῖς, εἰ καὶ πῶς αὐτῶν συνεχρῶσθαι ἵνα τ' ὁμολογήσονται, ὡς ἡκουσά, ἐπεὶ μέλιστα καὶ πολλὰ ἀλάλῃας ἐξέφυγον αὐτῶν χρεὶς ἡμέτερος τοῦ πνεύματος, καὶ τ' αἰσθημάτων τ' ἀκαθάρτων δαυμῶν. ἐπεὶ ἴδωμεν ἔλαττον αὐτοῖς αὐτοῖς τῷ πνεύματι, ὅπως ἐξ ἀμύμων αὐτοῖς ὁπικρομένην τ' ἐν μετάνοιᾳ ὁπικρομένην. ὅτε καὶ πολλοὶ καὶ αὐτοὶ ὁπικρομένην, καὶ ἀμύμων τῶν πνεύματος ὁπικρομένην ῥητὴν, καὶ λέγοντες, παιδίοι ἐν ἡμετέροις, ὅς καὶ ἐδόθη ἡμῖν, ὅς καὶ ἀρχὴ ὁπικρομένην ὡς αὐτῶν, καὶ καὶ τῶν ὁπικρομένην αὐτῶν, μεγάλης βυβλῆς ἀπ' ὧν. ὅς καὶ, ὡς ἴσμεν, ἐν τῷ ἐκ τῶν μετάνοιᾳ τ' συλλήψας τῷ ἐπὶ τοῦ παιδίου τῷ πνεύματι καὶ πνεύματι τοῦ πνεύματος τῶν εἰσόδου αὐτῶν μετάνοιᾳ εἰς ἀφ' ὧν αὐτῶν, συνελήφθη καὶ αὐτοῖς κηρύττει μετάνοιαν. καὶ γὰρ καὶ τῶν ἀμφοτέρων ἀκούοντες ἐν πνεύματι κηρύττοντες ὅς μόνον πνεύματι μετάνοιαν, ἀλλὰ καὶ πνεύματι βασιλείας ὑμετέρων, ἥ καὶ ὡς μετάνοιαν, ἐν τῶν ἡμετέρων ὅτι, τὰ ἐγγύς ἡμῶν ἐστὶ ὁ ῥῆμα, ὁ πνεύματος ἐν τῷ σῶματι αὐτῶν καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, ὅτι ὁ Θεὸς αὐτὸν ἡγάγει ἐκ τῶν ἐχθρῶν. ὅτι δὲ ἀκούοντες, ὅτι καρδίᾳ μὲν πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, σῶμα δὲ ὁμολογῶν εἰς σωτηρίαν.

Ερμηνεία.

Εἰ δὲ ἵνα ὑπεκρίθησαν μὲν πνεύματι τοῦ πνεύματος ὡς βωμῶν ἥτοι χρονογραφῶντες ὅτι ἀποθνήσκειν αὐτοῖς, ὅς γυμνῶς δὲ τῶν πνεύματος ἀποθνήσκειν ἐξ ὧν, αὐτῶν τῶν οὐκ ἀποθνήσκειν, οὐ φαίνεται. ἀλλὰ ἀφ' ὧν μετάνοιαν διέπαυσας πνεύματος βιάζοις αὐτοῖς. ὡς ὁ Δαβὶδ ὅτι τὸν ὁπικρομένην ὑπεκρίθη φάσθαι τὸν Σαούλ, καὶ πνεύματος ἀλλοφύλου γυμνῶν, καὶ οὕτως τὸν θάνατον ἀφ' ὧν διέπαυσας δὲ, φησὶ. καὶ τῶν ἐξ ὧν ἐπὶ τῷ πνεύματι, ὡς παιδία βυβλῆν καὶ ἐμφορὰ, φροῦμα,

καὶ συνεταῖς διαβδὶ βουλομένομα, ἀφ' αὐτῶν
 ζοιοῦν ἐν ἀφροσι παιδίοις, ἔμφροσι δὲ ἀπυ-
 κάζει τοῖς ἀπαθήσασιν τοῖς ἀσέβει. καὶ δό-
 ξασθε μὴ θύειν, μὴ θύσασθε δὲ ἔμφροιας
 μὴ οὗς πλὴν θύσαις τίως ἐκκλίνασθε. παι-
 δίοις δὲ οὗς μὴ πλῆτοι καὶ αἰδρωδεις ἐν δόξα-
 μέρους φρόνημα καὶ ἡγιασμός ἀποκαταστάσας
 τοῖς εἰδωλοφύταις, ἀλλ' ὁμοφροσύνῃς συνεμενοῖς θύ-
 σαι, ἢ καὶ εἴ τις ἀπὸ ἑαυτοῦ ὑπέβαλον ἐθι-
 χεύς ἡρώων ἀπίστοις ἐκείνων θυσάμενος, ἐνο-
 μιάσθαι αὐτοῖς τεθυκέναι. τοῖς τοιούτοις, φησὶν,
 ἐξάρμενος χειρὸς ἐξαρχέσθαι εἰς μετανοίας. καὶ
 γὰρ οὐκ ἔθυσας, ἀλλ' ὅτι συνέθυτο θύσας, ἢ
 ὅτι ἐπέχει ὑπέβαλον, καὶ ἐδόξατο αὐτοῖς, θύ-
 σαι ἐλογιάσθαι, διδάσκει μετανοίας, εἰ καὶ ποῖν
 αὐτῶν συνεχώρησας ἴνες τῶν ὁμολογησάμενων
 πῶς γὰρ τῶν μάρτυρησάμενων καὶ παρόντων ὑ-
 πό τῆς πίστεως, συνεχώρησας, τοῖς ἀφ' αὐτῶν
 δυνάως εἰρηται μὴ θύσας, καὶ ἐδόξατο αὐτοῖς
 μετὰ τῶν πιστῶν ὅτι ἐξέφυγεν πολυέπως ὁ
 θυσάσας τοῖς δαίμοσι. ἀφ' οὗ πλὴν ἐξάρμενος
 περὶ ἡμετέρας, ἐμνήσθη τῷ ἀφ' Γαβριὴλ με-
 νόματις, τῷ ἐν ᾧ ἐκτενέμενος τῆς συλλήψεως
 τῷ περὶ δρόμου, ἐν ᾧ συνεληφθῇ ὁ κύριος ὁπι-
 φέρει δὲ καὶ ῥήματα ἀποστολικά.

Καὶ τὸν γ'.

Τοῖς δὲ δούλοις Χριστιανοῖς αὐτῶν ἑαυτῶν ὁ-
 ποτεβλήκον, εἰ μὴ δοῦλοι ὡς αὐτοὶ ὑποχίρειοι
 ὄντες. Ἐποῖν πῶς καὶ αὐτοὶ φυλακισθέντες ὑπὸ
 τῶν διαπονητῶν, καὶ ἐκφυλάκισθαι ὑπὸ αὐτῶν, ἐν
 ἀφ' οὗ φόβος αὐτῶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ
 ἐκκλησιαστικὰς, ἐν αὐτοῖς τῶν μετανοίας ἔργα
 διέκοι, μαρτυροῦντες τῷ λοιπῷ, Χριστῷ ποιῶν
 ὁ ἡλίμια καὶ φοβέσθαι αὐτοῖς. ἀκούοντες μάλιστα
 ὅτι ἐκαστοὶ αὐτῶν ποιήσῃ ἀγαθόν, τὴν ἐκκλήσιαν
 πᾶσαν κυρίου, εἴτε δούλος εἴτε ἐλεύθερος ᾖ.

Ερμηνεία.

Τινὲς δούλους οἰκίους Χριστιανοῖς αὐτῶν ἑαυ-
 τῶν καὶ ἀκούοντες ὑπέβησαν θύειν. τοῖς μὴ οὖν
 δούλοις, εἰ καὶ καλῶς τῶν διαπονητῶν ἔθυσαν
 βιασθέντες, ἀλλ' ἐκ ὧν οἰκίαις ἡλίμιας οἰκου-
 νῆς ἐν μετανοίᾳ ἀφ' οὗ πατὴρ τοῦ θεοῦ ἐξέταται
 καὶ μαρτυροῖ ὅτι πιστοὶ ὄντες Χριστῷ δούλοι εἰσὶ καὶ ἐκ-
 κλησιαστικοὶ φοβέσθαι ὁφείλοισι καὶ ὅτι ἐκαστος καὶ

ac prudentia præditi, quique scilicet
 inter insipientes pueros illudentes, so-
 lenter ipsi consilium capiunt. Prudenti-
 bus porro comparat eos à quibus decep-
 ti sunt impij, quique cum non sacrifi-
 cauerint, sacrificare nihilominus nisi
 sunt. quos prudentes quidem, qui sacri-
 ficiū eousque euitauerint, nominat,
 pueros autem, quod perfectum ac viri-
 lem sensum minime induerint, nec ge-
 nerosē idolorum cultoribus repugna-
 rint, verum se sacrificaturos sunt pacti,
 etiam si quosdam pro se submiserint,
 ethnicos, hoc est, infideles, ijsque sa-
 crificantibus, ipsi sacrificasse existimati
 sunt. Eiusmodi, inquit, hominibus se-
 mestre tempus ad poenitentiam suffi-
 ciet. Nam etsi minime immolauerunt, ta-
 men quia se immolaturos sunt pacti,
 vel quod alios submiserint, ipsique im-
 molasse sunt nisi, poenitentia indigere
 iudicati sunt: etsi quibusdam ex ipsis
 nonnulli confessorum ignouere. Eo-
 rum nempe quidam qui se fidei testes
 exhibuerunt, ac pro fide sunt passi, ijs
 qui artificio quodam, vt dictum est,
 non sacrificauerunt, ignouere, ac illos
 cum fidelibus ad communionem admi-
 sere, quod ne demonibus immolarent
 studiosē vitauerunt. Porro huius seme-
 stris termini occasione, Annunciatio-
 nis per Gabrielem factæ meminit, sex-
 to mense conceptionis præcursoris, quo
 conceptus est Dominus. Tum Aposto-
 lica verba subiungit.

CANON VI.

Ita autem qui seruos Christianos pro se
 submiserunt, serui quidem, vt qui ipsi sub
 manu essent, et quodammodo ipsi quoque
 in dominorum custodia essent, minisque ab
 ipsis terri, et propter eorum metum eo
 compulsi, et lapsi, anno, opera poeniten-
 tia ostendunt, et deinceps discunt, vt
 serui Christi, facere Christi voluntatem, et
 cum timere i audientes maxime, quod vnus-
 quisque, si quid boni fecerit, hoc feret à
 Domino, sine seruo sine liber.

Z O N A R. Nonnulli seruos suos
 Christianos, pro seipsis, etiam inuitos
 ad immolandum submiserunt. Hosce igitur
 seruos, quamuis dominorum iussione
 coacti, non autem sua voluntate,
 sacrificauerunt, annū in poenitentia de-
 gere hic Pater iubet: meminisseque se
 cum sint fideles, esse Christi seruos, eūque
 magis timere oportere: ac vnūquēq. vt

magnus ait Apostolus, siue seruum, siue liberum, quæ fecerit reportaturum.

CANON VII.

Liberi autem tribus annis in penitentia examinabuntur, tam quod dissimulauerint, tam quod effecerint ut serui sacrificarent, ut qui Apostolo non obedierint, qui uale dominos eadem facere quæ serui, remittentes minas. Sciens, inquit, quod Testes quoque ipsorum Dominus est in cælis, & non est apud eum personarum acceptio. Si unum autem omnes habemus Dominum: apud quem non est personarum acceptio, quoniam & omnia, & in omnibus est Christus, in Barbaris, & Scythis, seruis & liberis, debent considerare quod fecerunt, volentes suam ipsorum animam seruare: qui conseruos nostros traxerunt ad idololatriam, qui poterant & ipsi effugere, si ius & æqualitatem ipsi prabuissent, ut rursus dicit Apostolus.

ZONAR. Liberis autem, hoc est Dominis seruatorum qui sacrificare sunt coacti, triennij pœnam iniungit: tum quia sacrificare se simularunt, ac succumbere omnino uisi sunt, tum quia conseruos coëgerunt ut immolarent, nec obtemperarunt Apostolo iubenti seruis minas remittere, cum ipsi quoque Domini sint Dei serui, & famulorum conserui. Ac ipsi quidem festinauerunt suam seruare animam, conseruos autem, qui effugere poterant, ad idololatriam compulerunt.

CANON VIII.

Iis autem qui proditi sunt, & exciderunt, qui & ipsi ad certamen accesserunt, se esse Christianos confitentes, & in custodiam cum tormentis coniecti sunt: æquum est in exultatione cordis uires simul addere, & eis in omnibus communicare, & in orationibus, & in participatione corporis, & sanguinis, & sermonis adhortatione: ut qui constantius decertauerint, ipsi quoque supernæ uocationis brachio dignentur. Etenim septies, inquit, cades iustus & resurget, quod quidem si omnes quoque lapsi fecissent, perfectissimum, & toto corde susceptam penitentiam ostendissent.

ZONAR. Si qui uerò, inquit, ad tyrannos delati, ac proditi sūt, uel ipsi sese ipsis dediderūt, exciderūtq; à testimonio

Α πὴν μέγα ἀπόστολον, ὃ ἐὰν ποιήσῃ χρηστὰ, εἴτε δούλος, εἴτε ἐλεύθερος.

Καὶ οὖν ζ'.

Οἱ ὃ ἐλεύθεροι, ἐν τρισὶν ἔτησι ἀξιωμαθῶσονται ἐν μετανοίᾳ, καὶ ὡς ἀποκρινομένοι, καὶ ὡς κατὰ μαρτυροῦντες τοῖς ὁμοδόμοις ἡῶν, ἅτι δὲ παρὰ τοὺς ἀποστόλους τῷ ἀποστόλῳ τὰ αὐτὰ ἔχοντες ποιεῖν τοῖς διαπύτοις τοῖς δούλοις αἰετοῦται τὸ ἀπειλῶν, εἰδότες, φησὶν, ὅτι ἐν ἡμῶν ἐστὶν ὁ κύριος ἐστὶν ἐν ἡμετέροις, καὶ παρουστοληψία παρ' αὐτοῦ ἐστὶν. εἰ ὃ ἕνα κύριον ἔχομεν οἱ πάντες ἀπορροῦσιν. B πολλοὶ, ἐπεὶ ἐστὶν ὁ κύριος καὶ ἐν πᾶσι ἐστὶν ὁ Χριστός ἐν τῇ βασιλείᾳ καὶ συγκύριος τοῖς δούλοις καὶ ἐλεύθεροις, σκοπεῖν ὀφείλουσι ὅτι κατὰ μαρτυροῦντες καὶ ἡμῶν ἐλευσόμεναι ἐπὶ εἰδωλολατρείᾳ, διωκόμεναι καὶ αὐτοὶ ἐκφυγῶν, εἰ δὲ δύνανται ἐπὶ τοῖς ἰδοτέοις ἡσυχῇ αὐτοῖς παρὰ τοὺς ἀποστόλους, ὡς πάλιν ὁ ἀπόστολος λέγει.

Ερμηνεία.

Τοῖς ὃ ἐλεύθεροις, ἢ τοῖς διάδοτοις, τὴν βασιλείαν, ἡῶν δούλων, ἐπὶ τρισὶν ἔτησι ἀξιωμαθῶσονται, ὅτι πᾶσι ἐκρίθησαν ἡῶν, καὶ ὅπως ἐδόξασαν ἀποκρίσασθαι, καὶ ὅτι καὶ τοῖς σκωδούλοις ἡμῶν ἐλευσόμεναι ἡῶν, καὶ ὅτι παρὰ τοὺς ἀποστόλους κατὰ τοὺς ἀποστόλους, αἰετοῦται τοῖς δούλοις τὸ ἀπειλῶν. ὡς καὶ τὸ διαπύτων, δούλων ὄντων κύριος καὶ τοῖς οἰκέταις συνδούλων καὶ αὐτοῖς μὴ ἀπορροῦσιν τὸ οἰκέταις σῶσαι ψυχῶν. τοῖς δὲ σκωδούλοις, ἐπὶ εἰδωλολατρείᾳ κατὰ τοὺς ἀποστόλους ἐκφυγῶν. Καὶ οὖν ν'.

Τοῖς ὃ παρὰ τοὺς ἀποστόλους ἐκπεπαιωμένοι τοῖς αὐτοῖς παρουστοληψίαν εἰς τὸ ἀγῶνα καὶ ἐμμελῶσιν ἐπὶ Χριστοῖς, ἐμμελῶσιν ἐπὶ τοῖς ἐκφυγῶσιν, ἐπὶ βασιλείᾳ, ἐπὶ τοῖς ἀποστόλοις ἐπὶ ἀγαλλιάσει καρδίας σκωδούλοις καὶ κληρονομοῖς ἐν πᾶσι, ἢ πᾶσι παρουστοληψίαν ἐπὶ τῇ μεταλήψει τῆς θύρας καὶ τῆς αἱματός, καὶ τῇ παρὰ τοὺς ἀποστόλους τῷ λόγῳ, ἢ ἀποκρίσασθαι ἀποκρίσασθαι κατὰ τοὺς ἀποστόλους καὶ αὐτοὶ τῷ βραβεῖον τὸ αὐτὸ κληρονομοῦν. καὶ γὰρ ἐπὶ αἰετοῖς, φησὶ, περὶ τοῦ ὁ δίκαιος ἐστὶν αἰετοῖς. ὅταν εἰ καὶ πάντες εἰ ἐκπεπαιωμένοι πεπαιωμένοι, πλεονεκτήσαν καὶ ὁλοκαρπῶσιν μετανοοῦσαν ἐκτελεῖσασιν.

Ερμηνεία.

Εἰ πᾶσι δὲ, φησὶ, παρουστοληψίαν καὶ παρὰ τοὺς ἀποστόλους τοῖς τυραννοῦσιν, ἢ αὐτοῖς ἐαυτοῖς παρὰ τοὺς ἀποστόλους, καὶ ἐκπεπαιωμένοι τοῖς ἀποστόλοις,

ἡττηθέντες τῇ καλότητι, καὶ μὴ φέροντες τὰς
 ἐν ταῖς φυλακαῖς κακουχίας καὶ τὰ βασάνους.
 Εἴπα αὐτοῖς ἀποστόλων τῶν παλαιῶν, καὶ ὁμιλοῦ-
 σάν τινι Χριστιανοί, ὥστε καὶ εἰς φυλακὰς ἐμ-
 βληθῆναι καὶ βασάνους ὑποστῆναι· τοὺς τοιοῦ-
 τος βύλεται κρίνει ὁ ἅγιος μὲν θυμολογίας δι-
 χαοῦ καὶ ὀπιγύρει αὐτὴν τῇ ἐπιρωνύειν, ἐν-
 δυνάμει καὶ παρρησιᾷ πρὸς τὴν ὁ-
 μολογίαν· καὶ κοινῶν αὐτοῖς ἐν ταῖς ἐντε-
 πρεσβυαῖς καὶ τῇ μεταλήψει τῇ ἀμασμά-
 τει, καὶ διὰ λόγου παρρησιᾶς· ἥτοι διεγί-
 ρειν αὐτοὺς εἰς τὴν μὴ τυρείαν, ἵνα πρὸς τὴν
 ἀγῶνα βίβωσι καὶ ἡμῶν, καὶ τῆς ἐπουρε-
 ῖας βασιλείας ἀξιοῦσιν. ἵνα δὲ μὴ ὅστις πε-
 πτώκει θύοις τομίζονται ἡσὶν ἀδελφοί, ἐ-
 παύει καὶ μὴ τυρείαν ἐκ τῆς γραφῆς. Ὁ ἐπιτά-
 χης, αὐτὴ τῇ πολλῇ, ποιεῖται ὁ δίκαιος, καὶ ἀ-
 νασταίνεται. Τῆτο δὲ, Φοίβε, εἴ καὶ πρῶτος οἱ
 τῆς ὁμολογίας ἐκπαινεῖται ἐκπαινεῖται ὁ ἀ-
 νασταίνεται τὴν παλαιάν, καὶ οὕτως τῇ τυ-
 ρεῖν Χριστιανούς ὁμολογῶντας ἑαυτοὺς, ἀνεδί-
 ξαντες δὲ τὴν παλαιάν μετάνοιαν.

Καὶ ὡς ἦ.

Καὶ πῶς ὅς ὡς αὐτὸς ὅς ὅτι ἑαυτοὺς παρρη-
 σίαν εἰς τὴν ἀγῶνα, ὡς ὅτι καὶ μὴ ὅτι ἐλκύ-
 σαι, ἑαυτοὺς δὲ πειρασμοῖς ὅτι παρρησιᾷ δα-
 λατομαχίας καὶ πολλῆς κυματώσεως, μάλλον
 ὅς καὶ τῆς ἀδελφῶν παρρησιᾷ αὐτοῖς ἀδελφοὺς
 ἀμύτωσαν, καὶ αὐτοὺς κοινῶν, ἀπὸ δὲ ἐν ὁ-
 νόματι Χριστοῦ πρὸς τοὺς εἰς τῆτο, εἰ καὶ
 μὴ παρρησιᾷ αὐτὴν τοῖς λόγοις διδάσκοντες
 παρρησιᾷ καὶ μὴ εἰσελθῶν εἰς πειρασμοῖς, καὶ
 τάλιν ἐν ὅτι λέγει τῷ πατρὶ, καὶ μὴ εἰσελθῶ-
 νος ἡμᾶς εἰς πειρασμοῖς, ἀλλὰ ῥύσαι ἡμᾶς ἀ-
 πὸ τῶν πειρασμῶν. ὅπως ὅς καὶ ἀποῖναι τὰς πολλὰς
 γυναικῶν ἀναχωρήσας τῷ οἰκοδομῶντι καὶ διδα-
 σκάει ἡμῶν ἀπὸ τῇ γυναικῶν ὅτι πειρασμοῖς, καὶ
 ὅτι εἰδὲ ὅτι οὐτε πρὸς τοὺς πατέρας δι' αὐ-
 τοὺς, ὅτι καὶ ὅτι ὁ καὶ τῇ πατρὶ αὐτὴν παρρη-
 σίαν, ὅς ἑαυτὴν πρὸς τοὺς, ἀλλ' ἐδέξατο ὅς
 ἡλθον ἐπ' αὐτὴν μὲν μαχαίρῃ καὶ ξύλῳ. λέ-
 γει ὅτι πρὸς αὐτοὺς ὡς ὅτι λέγει ὅς ἡλθον
 μετὰ μαχαίρῃ καὶ ξύλῳ συλλαβεῖν με. οἱ δὲ
 πρὸς τοὺς αὐτὴν, Φοίβε, Πιλάτω. καὶ ὁμοί-
 οῦσιν αὐτὴν καὶ οἱ τῇ σκοπῇ αὐτὴν βαίνοντες,
 πεπνυμένοι μεμνημένοι τῇ γυναικὶ αὐτὴν λόγῳ,

A vi tormentorum superati, nec erum-
 nas quibus in carcere affligebantur,
 cruciatibusque perferentes, mox reuo-
 cato certamine se Christianos esse con-
 fessi sunt; ex quo & in vincula conie-
 cti, & cruciatibus sunt affecti: eiusmodi
 homines cum exultatione excipi
 sanctus hic rationi consentaneum iu-
 dicat: tum roborari ipsos, hoc est, vi-
 res, animos, fiduciamque addi quo
 profiterentur fidem, ac eisdem in om-
 nibus communicare, tum in preca-
 tionibus, tum in perceptione sacra-
 mentorum; verbisque adhortari, hoc
 est, ipsos ad exhibendum fidei testimo-
 nium excitare, ut constantiores sint in
 certamine, ac cœlesti regno digni ha-
 beantur. Verum ne ex eo quod lapsi
 sunt sacrificantes, nullo modo admit-
 tendi ab aliquibus existimentur, te-
 stimonium quoque illud ex sacris lit-
 teris profert, Septies, hoc est sæpius
 cadet iustus, ac exurget. Hoc vero,
 inquit, si alij omnes qui à confessione
 exciderunt fecissent, ut post lapsum
 certamen repeterent, ac seipso coram
 tyrannis Christianos profiteren-
 tur, omnibus sane numeris absolu-
 tam pœnitentiam indicauissent.

CANON IX.

Itaque qui tanquam ex somno ipsi ad
 certamen pariteriens, & trahere differens,
 profiliunt, sibi autem pugna maritima, &
 multa fluxuum inundationis tentationem at-
 trahunt, vel potius fratribus peccatorum
 carbonem accendant, ipsis quoque commu-
 nicandum est, ut qui in nomine Christi ad
 id veniant: & si verba eius non animad-
 vertant, qui docet non esse ingrediendum in
 tentationem, & cum rursus in oratione pa-
 tri dicere, Et ne nos inducas in tentatio-
 nem, sed libera nos à malo. Fortè autem et
 iam ignorant nostrum patrem familias &
 Dominum nostrum, sæpe ab iis qui illi insi-
 diari volebant, secessisse: & quod quando-
 que etiam libere apud eos non incedebat, &
 quod etiam quando passionis tempus appro-
 pinquavit, non seipsum tradidit, sed expe-
 ctavit donec ad eum venirent cum gladijs &
 fustibus. Dicit ergo eis: Tanquam ad latronem
 existu cum gladijs & fustibus ad me compre-
 hendendum. Qui etiam tradiderunt ipsum
 Pilato. Ad eius quoque similitudinem ij acce-
 dunt, qui eius scopum sibi proponentes ince-
 dunt, diuinorum eius verborum recordati,

per quæ nōs confirmans, de persecutionibus A
dicie, Attendite vobis ipsis: tradent enim
vos in concilia, & in suis synagogis vos
flagellabunt. Tradent autem, dixit, non,
vos ipsos tradetis: & ad principes & re-
ges ducemini propter nomen meum, non,
vos ipsos ducetis. Nam nos quoque vult à
loco in locum transilire, dum sunt qui vos
persequuntur propter nomen eius. Sicut eum
29 rursus dicentem audimus; Et quando vos ab
30 hac ciuitate in aliam persecuti fuerint, fugi-
te in aliam. Non vult enim nos ad diaboli
stipatores satellitesque confugere, ne ipsis
quoque multifaria mortis causa simus, de
qui ipsos, & asperiores esse cogamus, &
opera mortifera peragere: sed expectare, &
nobis cauere, vigilareque & orare, ne in-
tremus in tentationem. Ita Stephanus, eius
vestigijs insistent, Hierosolymis ab iniquis
correptus, & in concilium ductus, lapidi-
bus obrutus, in nomine Christi glorificatus
est, rogans, & dicens, Domine, ne sta-
tuas illis peccatum. Ita Iacobus secundus,
ab Herode comprehensus, gladio capite trun-
catus est. Ita Petrus Apostolorum primus,
sape comprehensus, & custodia traditus,
ignominiaque affectus, postremo Roma cru-
cifixus est. Similiter & inclitus Paulus,
sape traditus, & ad mortem usque in pe-
riculum adductus, & in multis persecutio-
nibus afflictionibusque gloriatus, in eadem
Urbe ipse quoque gladio capite multatus est,
qui in quibus gloriatus est, ipse in ijs vitam
finiit, & quod Damasci in sporta noctu per
murum demissus est, & effugit eius manus
qui eum conabatur opprimere. Erat enim eis
in primis propositum euangelizare, & ver-
bum Dei docere: in quibus fratres confir-
mantes de manerent in fide, hoc quoque di-
cebant, quod per multas afflictiones oportet
in regnum caelorum ingredi. Querebant enim
non quod sibi erat utile, sed quod multis,
de seruarentur, & multa ipsis liceret ad
hac facientia dicere, de verbo Dei conue-
nienter facerent, Nisi, de dicit Apostolus,
nos tempus narrantes deficeret.

ZONAR. Qui à somno recentes
existunt, praesertim si grauiore somno
opprimi consueuerunt, ratione haud
quaquam sedata, sed perturbata, in-
constantique vtuntur. Eiusmodi ho-

A δι' ὧν ἐπιτελείων ἡμᾶς πρὸς τὸ διωγμὸν λέγει.
πρὸς ἐχάστη ἐαυτοῖς. πρὸς δὲ δύνανται γὰρ ὑμᾶς εἰς
συνέδρια, καὶ εἰς τὴν συναγωγὰς αὐτῶν μεταστρέ-
ψαι ὑμᾶς. πρὸς δὲ δύνανται δὲ, εἴπω, ἀλλ' ὅχι ἐαυτοῖς
πρὸς δύνανται, καὶ ἐπὶ ἡγεμονίας καὶ βασιλείας ἀρ-
σιδοῦσι. ὅθεν ὁ νόμος μὲν, ἀλλ' ὅχι ἐαυτοῖς ἀξέ-
πει. ἐπεὶ ἡ μεταπράξις ἡμᾶς βούλεται ἀπὸ τῆς πό-
λεως διωκομένης. ἀλλ' ὁ νόμος αὐτῶν. ὡς πάλιν
ἀκούομεν αὐτῶν λέγοντος, καὶ ὅταν διώκωσιν ὑμᾶς
ἐκ τῆς πόλεως ταύτης, φεύγετε εἰς τὴν ἐπὶ ἑσθέρου
γὰρ ἡλὶς αὐτοῖς μαλὶν ἡμᾶς πρὸς τὴν τῆς ἀφ' ἑσθέρου
ὑπαγωγῆς καὶ δόρυ φέρει, ὅπως μὴ καὶ πλῆθον
θανάτων ὅσοι αὐτοῖς γινώσκονται, ὡς αὐτὰ καταμα-
χέονται αὐτοῖς μάλλον καὶ ἀβραχυνία καὶ τι-
λασιπρῶν καὶ θανάτου φόρος ἔργα. ἀλλ' ἐκ διχασ-
μῶν καὶ πρὸς ἐχάστη ἐαυτοῖς, χρηστὸν τε καὶ πρὸς ἐχάστη
ἵνα μὴ εἰσέλθωμεν εἰς περισσώμενον. ὅπως Στιφᾶ-
νος πρὸς τοὺς καὶ ἴσους αὐτῶν μὴ τυχεῖν αἰσθη-
μάτων ἐν Ἱεροσολύμοις συναρπαδίας ἀπὸ τῶν
πρὸς ἐχάστη ἐαυτοῖς καὶ ἐν συνέδριον, λιθοβολή-
ματος ἐν ὀνόματι Χριστοῦ ἐδοξάσθη πρὸς ἐχάστη
καὶ λέγει, κύριε μὴ ἐπιθέσθαι αὐτοῖς ταῦτα καὶ ἀμάρ-
τια. ὅπως Ἰακώβος δούτερος συλληφθεὶς ἀπὸ
C Ἡρώδου, μαχαίρα καὶ καὶ φθύνῃ ἀπὸ μέρους. ὅπως ὁ
πρὸς ἐχάστη τὸ ἀποστόλων Πέτρος πολλάκις συλλη-
φθεὶς καὶ φυλακισθεὶς καὶ ἀπὸ μαρτύρων, ὅτε ἐν τῇ
Ρώμῃ ἐκταρῶν. καὶ ὁ πρὸς ἐχάστη Πάυλος πλε-
οῦν καὶ πρὸς ἐχάστη καὶ ὡς θανάτου κινδυνώσας
πολλά τε ἀθλήσας καὶ καυχώμενος ἐν πολλοῖς
διωγμοῖς καὶ θλίψεσιν, ἐν τῇ αὐτῇ πόλει καὶ αὐτὸς
μαχαίρα καὶ καὶ φθύνῃ ἀπὸ μέρους, ἐν τῇ αὐτῇ
χρῆσιν, κατέληξε. καὶ ὅτι ἐν Δαμασκῷ αὐτοῖς
ἐξαλάσθη ὅθεν τῇ τῆς πύλης καὶ πύλης, ἐν ἑσθέρῳ
χρῆσιν καὶ ζητήσας αὐτοῖς πιάσας. ὅθεν πρὸς ἐχά-
D μων καὶ αὐτοῖς ἐν πρῶτοις διαβήσας καὶ δι-
δάσκει τὸ λόγον τοῦ Θεοῦ, ἐν οἷς ἐπιτελείοντες πρὸς
ἀδελφοῖς ἐμμενῇ ἐν τῇ πίστι. καὶ τὸ τοῦ λέγει, ὅτι
ὅθεν πολλὰ θλίψεων καὶ εἰς ἑσθέρου εἰς τὴν βασιλείαν
τοῦ Θεοῦ. ἐξήκου γὰρ ὅτι ἐαυτῶν συμφέρον, ἀλ-
λα ὅτι πολλὰ, ἵνα ὁ Θεὸς. καὶ καὶ πολλὰ λέγει
αὐτοῖς εἰς ταῦτα πρὸς ὅτι καὶ λόγον πρὸς ὅτι, εἰ
μὴ, ὡς λέγει ὁ ἀπόστολος, ἐπιλείπει δ' αὐτὸ ἡμᾶς
διηγουμένους ὁ χρόνος.

Ἑρμηνεία.

Οἱ δὲ τῶν ὅπου ἀναστάντες, ὡς μάλλον εἰ
ὁμοῦ ποιοῦν εἶναι, καὶ κατέστησαν τὸ λογισμὸν ἔχοντες, ἀλλὰ πρὸς ἐχάστη, καὶ ἀναστάντες. πρὸς τὴν

πρὸς αὐτοὺς ἐξομῶντες τοὺς, πῶς ἀπαπειλῶ-
 ζας εἰς τοὺς ἀγῶνας, ἤρουν πῶς μὴ θύπαικτως,
 ἀλλὰ θράσους καὶ ἀπεισκέπτης εἰσπαυῶντας ἐ-
 αὐτοὺς εἰς τὸν ἀγῶνα, ὠδονοῦντα, καὶ μετῴντα ἐλ-
 κῦσαι αὐτὴν τῷ μήτι εἰς φανερόν ἐκκαλεῖντα, δι-
 λὰ μετὰ μετῴντον καὶ μετῴντα ἢ τοὺς βραδυνοῦντα
 ἐλκῦσαι τοὺς ἀγῶνας τοῖς οἵς, οἱ πῶς πειρασμὸν
 ὁπταῖνται, ἤρουν εἰς ἐαυτοὺς ἐλκῶσι πειρα-
 σμὸν, μᾶλλον ὃ καὶ διῶσι πῶς ἀνάπτοισιν ἀν-
 θρακας ἀμῶντι λαῶν, τὰς ἐκ τῶν τυραννῶν δι-
 λονόπιν καλεῖται. ἀλλ' εἰ καὶ αἰπῶνται πῶς οὕτως
 ποιῶντας, κοινοῦν πῶς αὐτοὺς τοὺς πῶς ἀν-
 τίσταται, ὅτι ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ πρὸς ἑλ-
 γονταί εἰς τὴν, παρρησιῶντας δηλαδὴ τοῦ Χριστοῦ
 ἢ ὑπὸ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ ἀπομύθουσι τὸ
 ἀγῶνα. εἰ γὰρ καὶ οὐ καὶ πῶς ἐκείνους πῶς οἱ
 διδασκαλῶν διδάσκοντες αὐτοῖν, μὴ πειρασθῆ-
 ναι, ἢ καὶ ἀγῶνισιν ὅτι ὁ κύριος ὑπεχώρησεν ἀπὸ
 τοῦ ὁπταῖν ὄντα αὐτοῖς, καὶ ἐστὶν ὅτι καὶ ὁ Φα-
 νερός ἀπειπάτω, καὶ ὅτι οὐδὲ ἐαυτοὺς πρὸς ἑλ-
 γονταί, ἀλλὰ πρὸς ὁδὸν καὶ ἐν τῷ δώματι τῶν
 μαθητῶν αὐτοῦ, διεπαύσαντο φέροντα εἰς πόλιν ἐκ
 πόλεως, καὶ μὴ αἰσχυροῦντες πῶς καλε-
 ζας, ἵνα μὴ αἰπῶσι αὐτοὺς γίνοντο πλειόνων φό-
 νων. ὡς πρὸς ἀπαμύνην αὐτοῖς εἰς τὰ καὶ τῶν
 διολέων ὑμῶν, ἐκ τῶν ἀποστόλων πρὸς ἑλ-
 γονταί, τὸν Στεφάνον, τὸν Ιάκωβον, καὶ τοὺς
 χρυσοῦντας Πέτρον καὶ Παῦλον.

Κανὼν ι.

Ὅταν ἐκ ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ ἀπὸ κλήρος αὐ-
 τομολήσαντος ἐκ πειρασμῶν τῶν καὶ αἰαπαλαί-
 σθηται, ἐπὶ ἐν τῇ λειτουργίᾳ εἶ, ἀπὸ δὲ καὶ ἀν-
 τίσταται ὁ ποιμὴν κύριος καὶ μωμολήσαντος ἐαυ-
 τοῖς, ὅτι ἐκ τῶν ἀποστόλων πεποίηκε. καὶ γὰρ ὁ
 πολλὸς διωκτὴς ἄλλοις, πολλὰ τε ἀδελφὰ ἀ-
 γασμῶν ἐκ τῶν ἀποστόλων ὁ μακάριος ἀπὸστολος
 Παῦλος, ἐργαζόμενος τε ὅτι καὶ ἄλλοις ἐκ τῶν ἀποστόλων καὶ
 σὺ Χριστῷ εἶ, ἐπιφέρει καὶ λέγει. ὁ δὲ ἐπιμύθου
 τῇ ἑαυτοῦ, αἰαπαμύνην δὲ ἡμᾶς. οὐκ ὡν γὰρ ὁ
 ἐαυτοῦ συμφέρον, ἀλλὰ ὁ τῶν πολλῶν ἵνα ἑλθῶν,
 αἰαπαμύνην τῇ ἐαυτοῦ αἰαπαμύνην ἡγήσας, ὁ
 πρὸς ἀδελφούς καὶ ἐπιμύθου ἀδελφῶν.
 ὅς καὶ πῶς διδάσκοντα ἑλθῶν εἶ, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ
 τύπον γινώσκοντα τῶν πῶν. ὅταν οἱ ἐν τῇ εἰρη-
 τῇ ὁπταῖν τοῖς ἀποστόλων ἐκ πειρασμῶν
 τῶν, καὶ αἰαπαλαίσθηται, πῶς αἰαπαμύνηται.

A minibus sanctus hic martyr similes eos
 asserit, qui in certamen prouunt, hoc
 est, non compositis, ac modeste, sed
 audaci ac temerario impetu seipsos in-
 trudunt in certamen parturiens, ac tra-
 here differens, quod nimirum in tra-
 hendis ad certamen hominibus cun-
 ctantius agit, qui quidem tentationem
 accersunt, hoc est ad seipsos tentatio-
 nem pelliciunt, quin potius aliis fide-
 libus accendunt carbones peccatorum,
 tormenta nimirum quæ à tyrannis in-
 feruntur. Sed quamuis etiam accuset
 eos qui hoc modo se gerunt, ipsi tamen
 à fidelibus communicandum esse de-
 cernit, quod in nomine Christi huc
 progrediuntur: fidentes videlicet Chri-
 sto, aut in eius nomine sibi certamen
 deposcentes, etiam si forte illius præce-
 ptioni minus obtemperent, docentis
 petere ne à tentationibus oppugne-
 mur, vel etiam ignorent Dominum se-
 cessisse ab insidiatoribus suis, solitum-
 que aliquando non palam deambula-
 re, nec seipsum prodidisse ut pateretur,
 verum ab aliis proditum, præcepisse-
 que discipulis, ut quo tempore illos ini-
 mici insectarentur fugerent è ciuitate
 in ciuitatem, nec seipsi ultro tortoribus
 traderent, ex quo pluribus se cadibus
 contaminandi causam ipsis præberent,
 eos velut irritantes ad supplicia pijs ho-
 minibus irroganda. Afferitque Aposto-
 lorum exemplum, Stephani, Iacobi,
 ac supremos ordinis sui proceres Pe-
 trum, & Paulum.

CANON X.

Vnde non est æquum, ut vel clerici, qui
 sua sponte aufugerunt, lapsi autem, & re-
 luctati sunt, amplius in sacro ministerio
 maneat, ut qui Domini gregem relique-
 rint, & seipsos desperauerint: quod nul-
 lus fecit ex Apostolis. Etenim cum multas
 persecutiones obisset, & multa certaminum
 præmia ostendisset beatus Apostolus Paulus,
 sciens esse longe melius dissolui, & esse cum
 Christo, infert, & dicit, In carne autem
 manere, magis necessarium propter vos.
 Considerans enim non suam, sed multorum
 utilitatem, magnam quam suam quietem, ne-
 cessarium existimauit, apud fratres manere,
 & eorum curam gerere. Qui etiam dicit
 cum qui docet, esse in doctrina typam seu
 formam fidelium. Vnde qui in carcere con-
 tendentes, à ministerio exciderunt, & re-
 luctati sunt, sensus planè sunt expertes.

[illegible]

A hibuisse. Cum vero ceciderint, quippe qui perperam egerint, sacra ministeria obire amplius haud permittuntur. Si ergo, inquit, minime cecidissent, veniam impetrassent ob ipsorum à ratione alienam actionem, actionem à ratione alienam vocans, non solum quod se hostibus dediderint, sed potius quod deseruerint gregem Domini, nec ipsum custodierint, ac fratres qui persecutionis tempore vexabantur confirmarint. Si vero ceciderunt ex eo quod se perperam gesserint, superbiam hic, & arrogantiam, *tuus imperitus*, vocans, quod ex arrogantia fiduciam in seipsis posuere, dissolueretque certamen, ac seipsos vituperarunt, hoc est sibiipsis maculam ob lapsum inusserunt, in sacro ministerio versari ipsis amplius haud licet. Propterea studeant, inquit, potius in humilitate confessionem peragere, cessantes videlicet ab inani gloria. Quod enim sacro ministerio adscribi postulet, à studio ambitionis proficiscitur. Sufficit namque ipsis communio, ut cum ipsis nimirum fideles communicent, ac una precentur, vel sacrorum mysteriorum perceptio. Atque hæc quidem certo consilio, sedulâque administratione fiunt, tum ne videantur molestia affici, hinc dissolutionem vitæ arripientes, ne scilicet molestia, inquit, affecti, decedant soluentes, à corpore videlicet abscedentes, ob vim tormentorum, afflictationumque quas in carcere patiuntur, ac ne qui excusationem præferant mulctæ huius, ob quam se in confessionis certamine dissolutos, ac ignavos fuisse causentur. Qui potius rubore suffundentur, iuxta illud quod in Evangelio dicitur. Qui posuit fundamentum, & non potuit perficere.

ΕΠΕΞΗΓΗΣΙΣ ΦΕΡΟΜΕΝΗ
ἐκ τῆς Μουζάλλου ἀπὸ τοῦ.

[illegible]

DIGRESSIO QVÆ TOTA
ADVERSVS MVZALONEM
intenditur.

Adijciant porro animus ijs quæ ab hoc magno Patre, ac sancto martyre hoc loco allata sunt, qui dicunt Episcopis licere Ecclesias suas dimittere, ac sacerdotij dignitatem retinere. Et enim si clericis qui sponte se certamini confessionis obiecerant, ac tormentis affecti minus constanter obstiterant, sed postquam cesserant in certamen redeuntibus vix conceditur venia, quod

sacrum ministerium obire distulissent, nec ex huius diuini Patris sententia quidquam aliud ipsis obijcitur, quàm quod fratres deseruissent, cum aduersis ac turbulentis temporibus possent ipsis in fide confirmandis esse utiles, idque cum & digni habiti essent qui testimonium perhiberent fidei, & stigmata Christi in sua carne circumferret, quoniam modo summus sacerdos, & Pastor, qui pro ouibus debet animam ponere, deserto grege sibi commisso, eiusque cura, & administratione repudiata, & quātum quidem in ipso est eo lupis prodito, dignus putabitur qui sacri ministerij dignitatem retineat, ac non grauissimis potius pœnis quod sibi commendatum populum deseruerit, multandus esse iudicabitur? Quin sibi potius ob eam rem præmium deposcet, imo sibi ipsemet suppedabit, quod quidem laborem ipsi affert recusans, docendi videlicet munus, vitiaque corrigendi, quod vero gloriam ac decus conciliat amplectens, sibi que adsciscēs, mordicusque id ut dicitur retinens, neque vel tantillum remittens. Nam ubi de clericis est sermo, actio rationi abscondita nominata est deferere populum, atque ad certamen pietatis causa transigrare, quanto id magis à ratione alienum in Episcopo iudicabitur, qui populum suum deferat, non ut ad certamen tendat, sed ut quieti se, ac remissioni tradat, curasque pro salute animarum deponat; ac effugiat. Decimus sextus quoque canon septimæ œcumenicæ Synodi, stultitiæ grauiter accusat eos qui ab Episcopo, repudiato Episcopatu sacri ministerij dignitatem retinere posse decernunt. si namque ex canonis allati sententia, Episcopus qui ultra semestrem tempus à suo Episcopatu abfuerit, nisi vna aliqua ex ijs quæ ibi numerantur causa intercesserit, & Episcopatu, & summi sacerdotij dignitate excidit, ac utroque priuatur, quoniam modo qui repudiavit Episcopatum, creditumque sibi gregem adhuc pascere omnino abnuic, eiusque curam inertis vitæ studio contemnit, adhuc in Episcoporum numero habebitur. Etenim si qui minus delinquit, ut ultra semestrem tempus subiectum sibi populum pastoris cura & administratione destitutum relinquant, Episcopatus, & sacra dignitatis priuationem incurrit, qui in eo quod maius, & multis partibus grauius est, pec-

Α μιν, εις τὸ τὴν λειτουργίαν ἀναβῆναι καὶ τὸν ἥτον τῆτον πατέρα. ὁ δὲ ἐπὶ ἐγκαλούμενοι, ἢ τὸ κατὰ τὴν τῶν ἀδελφῶν, διωκόμενοι αὐτοῖς ἐν χειρὶ παρὰ τῶν ἀδελφῶν ἐστὶν εἰς τὸ σπείρειν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα μὲν τυχεῖς ἀξιοῦντες, καὶ πᾶσι σχήματι τῷ Χριστοῦ ἐν τῇ ἑαυτῶν παρὰ τῶν ἀδελφῶν, πῶς ἀρχιερεὶς καὶ ποιμὴν, ὅς οὐδεὶς πᾶσι τὸν ψυχῶν ὑπὲρ τῆς παρὰ τῶν, κατὰ τὴν τῶν ἐκκλησιῶν σὺν ποίμνῳ αὐτῶν, καὶ παρὰ τῶν ἀδελφῶν τῶν αἰσῶν φερόμενος, καὶ ὅσον τὸ κατὰ αὐτοῖς τοῖς λύκοις τῶν ἐκκλησιῶν, αὐτῶν ἀδελφῶν τῆς λειτουργίας δίκαιος λογιζόμενος, καὶ ὅσον μᾶλλον βαρυτάτων ἐπιτηδίων χρῆσις) ἀξιος, ἀλλὰ τὸ τῶν ἀδελφῶν, αὐτῶν λαὸν ἐκκαταλέλειπεν. ἀλλὰ ἐπεὶ ἡμεῖς ὑπὲρ ταύτης αἰτίας, ἢ μᾶλλον αὐτοῖς ἑαυτῶν παρὰ τῶν. ὁ μὲν κῆπον παρὰ τῶν αὐτῶν παρὰ τῶν ἀδελφῶν, τὸ διδασκαλῶν φημι καὶ τὸ σφαιρομαίαν δὲ ὁρῶμεν, ὁ δὲ δόξα καὶ τιμὴ παρὰ τῶν, κατὰ τὴν, καὶ οἰκονομῶν ἐν τῷ αὐτοῦ ἐκκλησιῶν, καὶ μὴ δὲ μολυσσόμενος. εἰ γὰρ ἐπὶ κληρικῶν κατὰ τὸν νόμον ἀνομιὰ παρὰ τῶν, ὁ κατὰ τὴν τὸν λαὸν καὶ παρὰ τὸν ὑπὲρ αὐτοῖς αὐτοῖς ἀνομιῶν ἀγῶνα, πόσω πλέον παρὰ τῶν λογιστέον αὐτῶν χρῆσις ἐπὶ ἐπισκόπου κατὰ τὴν τὸν οἰκονομῶν, ἐν τῷ παρὰ τὸν ἀγῶνα χρῆσις, παρὰ τὸν ἑαυτῶν καὶ κατὰ τὴν παρὰ τῶν φερόμενος ὑπὲρ ἀφελείας ψυχῶν ἀπὸ τῶν ἐν ἀποδράσιν. καὶ ὁ ἵς δὲ χερσὶν τὸ ἐκδομῆς οἰκονομικῆς σπουδῶν, πολλὴν ἀδελφῶν κατὰ τὸν τὸν φημι μολυσσόμενος διωκόμενος τοῖς ἀρχιερεῖς τῶν ἐπισκόπων παρὰ τῶν, τὸ ἱεροσυνέλιον παρὰ τῶν. εἰ γὰρ καὶ τὸν εἰρημῶν χερσὶν ὁ ἐπισκόπος ὑπὲρ τὸν ἐξάμηνον τῶν οἰκείας ἀποδημήσας ἐπισκοπῆς [αὐτῶν] μίας τὸ ἀπερὶ μνησμένων ἐν αὐτῶν αἰπῶν καὶ τὸ ἐπισκοπῆς ἐν τῷ ἀρχιερωσυνέλιον ἐκπλήξιν καὶ ἀμφοῖν ἡλλοτρίῳ), πῶς ὁ παρὰ τῶν τῶν ἐπισκοπῆς ἐν ἀπαγορεύσας μὲν ποιμνίῳ τὸ ἐκπλήξιν αὐτῶν ποίμνιον, καὶ τὸ τῶν φερόμενος ἀλλὰ βίον κατὰ φερόμενος εἰς αὐτῶν ἀρχιερεῖς. εἰ γὰρ ὁ ὁ τῶν αὐτῶν τῶν, ὁ ἐπὶ πλέον ἐξάμηνον κατὰ τὴν τὸν ὑπὲρ αὐτοῖς λαὸν ἀπομολύνει, καὶ ἀπὸ τῶν ἐκπλήξιν καὶ τῶν ἐπισκοπῆς, ἐν τῶν ἱεροσυνέλιον ἀφιστάται ὁ δὲ μᾶλλον ἐν τῶν παρὰ τῶν πλημμελῶν, ὁ δὲ ὁλῶς

καταλιπὼν τὰ πλήθη ἀνέβη αὐτὸς ὁπισθεπύ-
πτει καὶ ἔρχεται, ἡ τῷ θείῳ παθίματι χάρις αὐ-
τίστο· μάλλον αὐτὸ εἶη δίκαιος σφοδρότερον κατα-
δικασθῆναι, καὶ μείζονα ἡμμερίαν ὑφέξειν τις, ὅσοι
ἐπὶ ἐκείνῃ ἀπαλείας τῷ ποιμνίῳ ὃ παρεχρέ-
σθη ποιμνὶν τοῦτο τῷ παρόντι ἔχει μεγάλου ὀφ-
χερέως καὶ ὀφειλάμενοι. οἱ δὲ καὶ ἦσαν αὐτὸς ἔ-
αυτοὶ δὲ τῆς παρρησίας ὅτι ἡμετέροι οὗτοι πλὴν
ἰερωσιγόνου, οἵμα καὶ ἑαυτοὺς καὶ αὐτοὺς ὑπε-
θύνοισι ποιήσουσι τὰ κρίματα τῷ Θεοῦ.

Καὶ ὧν ἰα'.

ΟΙ γὰρ πρῶτοι παρρησιόχοιτες ἐν ταῖς
βραχυστασίαις τῆς διωγμοῦ, πρῶτοι εἰς τὸ δικα-
στήριον, ἐν θεωροῦντες πρὸς ἀλλήλους μὴ τυράγας ἀντι-
δοῦντες ὅτι τὸ βραχύνειν τὸ αἶμα κλήσις, ἐν καλῶ
ταῖς ζήλῳ παρρησιόχοις ἐπεδίδουσαν τοῖς εἰς
τὴν πολλὴν τῇ παρρησίᾳ χρώμενοι, βλέποντες
μάλιστα πρὸς ἀποσυρομένους ἐν ἀπὸ πηλοῦ, δι-
οῖς ἀποσυρομένοις ἔσονται καὶ ἐν χροῦμένοις
καὶ ἀπολεμήσαντες τὴν ἀπορροήν καὶ ἀπὸ κεί-
νοις ἔσονται εἰς τὸν, ἵνα μὴ ἐν δοκῇ πρὸς αὐτοῖς
φρόνιμος εἶναι ὅς οἱς ἐν πόλεμῳ ἔδωκεν ἡ-
τῶν, εἰ καὶ ἐλθόντες αὐτοῖς νικῶμενοι ἀπὸ τῆς
ἐκκαρτερικῶν τῆς ζυστῶν καὶ μαστῶν βα-
σάνους, πρὸς τὸ ἐξύστητα τὸ μαχόμενος, ἔτι κα-
ταφλέξῃς τὸ πρῶτος, ἐν τῆς τῆς ὑδάτων καταποι-
τώσεως, καὶ τοῖς ἐν πῖσιν ὑπεξισθῶσι βίχας καὶ
δεήσεως γίνεσθαι, ἥτοι ἀπὸ τῆς ἐν φυλακῇ κα-
ταμικρῶν καὶ παρρησιόχων ἀπὸ λιμοῦ
καὶ δίψης, ἥτοι ἀπὸ τῆς ἐξώσεως τῆς φυλακῆς
ὅτι τῆς δικαστικῆς καὶ ἀποκαταστάσεως ἀφ' ἐξ-
ουστῶν καὶ μαστῶν, ὅσοις ἡ τῆς κατὰ τῆς
ἀποκαταστάσεως τῆς ἀρχῆς, ἀλλοῖς ὅστις ὅτι πρῶτος, συμ-
πᾶσιν γὰρ ἐν σωματικῇ τοῖς ὀδυρομένοις καὶ ἐν-
τάλλουσιν ἀπὸ τῆς ἐν ἀλλοῖς ἡ τῆς κατὰ τῆς
πολλῆς βίας τῆς κακομηνίας ἀφ' ὅλου,
ἥτοι ἀπὸ τῆς γένεως ἡ ἀδελφῶν ἡ τέκνων ὅσοις
ὅστις καταβλάψῃ. ἴσμεν γὰρ καὶ δι' ἐτέρω πῖ-
σιν ἀποκαταστάσεως ἵνας τῆς τῆς Θεοῦ ἀγαθό-
τητος, ὅτι πε ἀφ' ἐσθ' ἀμύρῳ καὶ ὅτις ὅτις
τοῖς, καὶ ἀφ' ἐσθ' νεκρῶν. μαρτυροῦντες τῆς
πολλῆς αὐτῆς καμῶν ὅτις παρρησιόχοις ἐν ὀ-
νόματι τῆς Χριστοῦ, ἐν τῆς παρρησιόχων, ὅτις
ἀλλὰ ἐν μαρτυρόντων αὐτῆς καὶ ἀποδυρομένων
ὅτις παρρησιόχων αὐτοῖς ἐν παρρησίᾳ ἐν ἀπὸ
κατὰ τῆς ἀποκαταστάσεως ἀπὸ τῆς βίας αὐτῆς

A cat, vt multitudinem quam ipsi curan-
dam & custodiendam sancti Spiritus
gratia commisit, omnino deferat, me-
rito plane punietur vehementius, gra-
uioremque pœnam persoluet, perdit,
quod in ipso est, gregis, cuius ipse pa-
stor à primario illo, ac supremo sacer-
dote, & Pastore creatus est. Qui vero
ipsi præmium insuper, ac detrectati mu-
neris honorarium, sacerdotij dignita-
tem decernunt, & illum, & seipsos,
mea quidem sententia Dei iudicio ob-
noxios constituent.

CANON XI.

Qui enim primū in persecutionis seruo-
re profilerunt iudicium circumstantes , &
sanctos martyres , qui ad brauium supernae
vocationis festinabant , aspicientes , honesta
emulatione incitati , se ipsos ad hoc tradi-
derunt , magna libertate videntes , maximē
videntes eos qui subtrahebantur , labi , pro-
pter quos interius excitati , & quodam ve-
luti sono impulsī ad debellandum se efferen-
tem aduersarium , ad id contendebant , ne
apud se prudens esse videretur , ob ea in qui-
bus eius calliditate inferiores esse visi sunt ,
etiāsi se ipsum vinci ab ijs , qui se fortiter
& constanter gesserunt , qui scuticarum fla-
gellorumque tormenta , & gladij aciem , &
ignis ustulationem , & aquarum immersio-
nes toleranter eulerunt , cum latuit . Iis quo-
que qui de ex fide preces & orationes ,
fiant persequuntur , vel ijs qui in custodia
puniti sunt , & à fame & siti traditi sunt ,
vel pro ijs qui extra custodiam scuticu &
flagelli in iudicio torri sunt , postea autem à
carnis imbecillitate victi fuere , equum est
annuere . Cum ijs enim qui lugent , & mor-
rentur , pro ijs qui in certamine victi sunt à
magnis maligni diaboli viribus , siue pro pa-
rentibus , vel fratribus , vel liberis , vna
dolore , & tristitia affici , neminem quidquam
penitus laedit . Scimus enim etiā propter a-
liorum fidem , quosdam esse Dei bonitatem
D affectos , & in peccatorum remissione , &
corporis sanitate , & mortuorum resurre-
ctione . Memores itaque multorum laborum ,
& miserationum , quas pro Christi nomine
sustinerunt , cum ipsi etiā poenitentiam e-
gerint , & quod à se factum est per proditiōem
in corporis afflictione , & mortificatione de-
flecterint , & se praeterea essentur , in vita sua
fuisse à cunctis alienos , simul oremus , & po-

ἔκαστος τῶν ὁμολογούντων ἡμῶν
 ἔστω ἡμῶν ὁμοῦ καὶ ἡμῶν ὁμοῦ

Καὼν ιβ'.

Τοῖς γὰρ δρυγία διδύκοι παρὲς τὸ αἰετο-
χλήτης αὐτοῖς πρὸς τὰ πασι θυεῖται ὑπὸ πάσης
κακίας, οὐκ ἐπὶ ἑκλήμα παρὰ τὴν. Ζημιὸν γὰρ
ἐκ ἀπὸ λήθαι ζημιῶν ὑπὸ πᾶσι ἴσα μὴ τὴν ψυ-
χὴν ἐαυτῶν ζημιωθῶσιν ἢ ἀπολέσωσιν, ὅθεν ὁ-
λοι καὶ ἀγαθοκέρδεις ὅ πεποιήκασι καὶ τὸ γὰρ
κυρίως λέγοντες ὡς γὰρ ὠφελήσῃ αὐτοῖς εἰς τὸ
κόσμοι ὅλον καρδία, τὸ ὅ ψυχὴν αὐτῶν ζημιω-
θῇ ἢ ἀπολείσῃ, καὶ, ὅτι ὅ διώκασι Θεῶν δουλοῦν
καὶ Μαρμαριῶν. ἐφαίνονται γὰρ πρὸ ἐκείνοις Θεῶν
δουλοῦντες, τὰ δρυγία μισήσαντες καὶ κα-
πατήσαντες, καὶ καὶ φρονησάντες αὐτῶν, αἰε-
πλήρωσάν τε καὶ ἐκ τούτων τὸ γὰρ καμμένοι, λυ-
θῇ αἰσθρὸς ψυχῆς ὁ ὅλος πλῆθος. ἐπὶ καὶ ἐκ τῶν
παρὰ τὴν ἀποστόλων αἰετῶν τὴν πᾶσι συρέν-
τας αὐτὴ Παύλου καὶ Σίλα ἐν Θεσσαλονίκη ἐπὶ
τοῖς πολιτάρχαις μὲν καὶ πλομοῦν ἀπολυθῆναι.
μὲν γὰρ τὸ καὶ φρονησάντες αὐτοῖς πολλὰ ἀφ' ὅ-
νομα καὶ παρὰ τὴν ὅχλον καὶ τοῖς πολιτάρ-
χαις, λαβόντες, φησὶ, τὸ ἴκανον παρὰ τῷ Ιάσονος
καὶ τῶν λοιπῶν, ἀπέλυσαν αὐτοῖς. οἱ δὲ ἀδελφοὶ
ἀλλήως ἀφ' οὗ καὶ ἐκ τῶν Παύλου ἐ-
πὶ τὴν Σίλα ἐκ Βέρροιαι.

Ερμηνεία.

Οἱ ὅ καὶ φρονησάντες, διδύκοι καὶ ἐκ φυ-
γόντες, καὶ αὐτοῖς τηρήσαντες τὸ ὅτι αἰ-
πλήρωσάν τε, οὐδὲ ἑκλήμα πᾶσι ἐκ τῶν παρὰ
τῶν αὐτοῖς. ἐπὶ τὸ γὰρ καὶ φρονησάντες
καὶ μὴ τὰ ἐαυτῶν ψυχῆς, καὶ ἐφαίνονται τὰ Θεῶν
δουλοῦν βουλόμενοι, καὶ οὐ τὰ μαρμαριῶν, ἢ πᾶσι
τῶν καὶ φρονησάντες καὶ ῥήματα γραφικὰ,
καὶ παρὰ τὴν ἀποστόλων Παύλου καὶ Σίλα. ὅ ὅ αἰετο-
χλήτης θυεῖται, ἀπὸ πάσης κακίας, ἢ ὅ μὴ ὅ-
χληθῶν εἰς δρυγίαν τῆς βίτης αὐτοῦ. ἢ παρὰ
πᾶσι κακίας νικᾷ, ἢ κακίας τὰ κακίαν ἐ-
κείνην καὶ ἐκ τῶν καλῶν.

Καὼν ιγ'.

Ὅτι οὐδὲ τῶν καλῶν παρὰ τὴν ἀφ' ὅ-
τι τῆς ψυχῆς ὅτι αἰετῶν, καὶ αἰετῶν αἰετῶν, ἐ-
πὶ ἐκ τῶν ὡς αὐτοῖς ἐπὶ τῶν αὐτοῖς κατὰ γε-
νῶν. καὶ γὰρ καὶ ἐκ τῆς Εφέσου αὐτὴ Παύ-
λου στυγερὰν Γάϊον εἰς τὸ καὶ τὸν ἐκ Αἰ-
σαρχοῦ στυγερὰν Παύλου βουλόμενον εἰσελ-
θῇ εἰς τὴν δρυγίαν. ἐπὶ καὶ ἐκ τῶν πᾶσι

A CANON XII.

Iis enim qui pecuniam dederunt, ut ne
ab omni improbitatis molestia omni ex par-
te remoti essent, crimen intendi non potest.
Dammum enim, & iacturam pecuniarum
sustinuerunt, ne ipsi animae detrimento affi-
cerentur, vel ipsam etiam perderent, quod
alii propter turpe lucrum non fecerunt: quan-
tum Dominus dicat: quid enim hominem iu-
uabit, si vniuersum mundum lucratus fue-
rit, anima autem detrimento fuerit affecta,
vel eam etiam perdiderit? Et rursus, Non
potestis Deo seruire & mammona: in illis
enim apparuerunt qui Deo seruierunt, exosis,
conculcatis, contemptisque pecuniis, & in
eo complerunt quod scriptum est: Pretium
redemptionis animae hominis, propria diui-
tia. Nam & in Actibus quoque Aposto-
lorum legimus, eos qui pro Paulo & Sila
Thessalonica ad magistratus trahebantur,
cum multis pecuniis fuisse dimissos. Postquam
enim ipsos propter nomen multum onerassent,
& multitudinem magistratúsque perturbas-
sent, ab Iasone, inquit, & reliquis satis-
datione accepta, eos dimiserunt. Fratres au-
tem postea protinus Paulum & Silam mise-
runt in Berrham.

C

Z O N A R. Qui vero, inquit, pe-
cuniam erogarunt, eoque effugio pie-
tatem conseruarunt, non sunt repre-
hendendi, nec ob eam rem illos quis-
quam accuset. Maluerunt namque pe-
cunias, quàm ipsorum animas perdere,
ostenderuntque se Deo seruire velle,
non mammonæ, hoc est diuitijs. Pro-
fert autem & scripturæ verba, tum ex
Actis Apostolorum, Beati Pauli, & a-
liorum exempla. Quod vero dicitur,
imperturbatos fuisse ab omni improbi-
tate, sic accipiendum est, aut impertur-
batos fuisse, quod ad pietatis abnega-
tionem attinet, quæ vniuersam superat
improbitatem, vel tunc κακίας nomine,
vexationes tormentorum significauit.

CANON XIII.

Vnde nec eos qui omnia reliquerunt pro-
pter salutem animæ, & secesserunt, licet
accusare, eanquam alijs propter ipsos detentis.
Nam & Ephesi pro Paulo Gaium & Ari-
starchum in theatro comprehenderunt, vna cū
Paulo peregrinantes, qui volebat ad populum
adire: quoniam propter ipsum qui persuaserat,

αὐτὸν καὶ τὸ πρὸς αὐτὸν ἡμῶν ἐπερὶ παιδίον
ζητήσας ἀποκτείναι, καὶ μὴ θύων, τὸν πατέρα
αὐτοῦ Ζαχαρία ἐφόδισεν μετὰ τὸν ναὸν καὶ τὴν
θυσιαστήν, ἐκφυγόντες τὸν παῖδός μὲν τὸ μὴ εἶς
ἐλπίσας· ἀφ' οὗ ἐστὶν ἐκείνου μέμψιν ἔχουσιν.

Ερμηνεία.

Εἰ δὲ πῆρες, φησὶ, κατέλιπον τὰς περιουσίας
αὐτῶν καὶ ἀνέχρησάν, ἵνα μὴ κατεχέμεντες κιν-
δυνώσωσι. ὅπως μὴ δυνάμενοι μέγας τῶν
ἐμμενῶν τῇ ὁμολογίᾳ ἵνα τὸ καλὸν ζῶνται ἀπὸ
ἡμῶν, οὐκ ἐκλήθηται, οὐδὲ εἰ δὲ αὐτοὶ ἐπερὶ
κατεχέμεν καὶ ἐκλάσθην. καὶ πάλιν ἀπὸ τῶν
παραδείξων ἐπαγὰς τὸ ἑξῆς λέγει, ὅτι καὶ ἐν
ἐφείσω αὐτὸν τὸν Παῦλον σινηρησάν, Γάιος
καὶ Αἰσάρχος· ἀλλ' ὁ Παῦλος ἵνα τὸ ἐκ ἡπεί-
ρου, ὅτι ὁ Πέτρος ὑπὸ ἀρχῆς τῆς φυλακῆς ἐκ-
κληθῆς, ὅτι ἐκείνος μὲν διέδρα τὸν κίνδυνον.
οἱ δὲ φυλάσσοντες αὐτὸν ἐραποδίδουσι δὲ ἐκείνους
ἐκλάσθην. καὶ ἀπὸ τῆς διαγραφῆς ὑποδεί-
γματι κέχρηται, τοῖς ὑπο τῆς Ηρώδου αἰμαρ-
τῆς πᾶσι. δι' αὐτοὺς, οὐκ ἡπείρου ὁ κύριος καὶ
τῆς Ελισάβετ φυγόντες μὲν Ἰωάννης, καὶ τὸ
φυλαξάσης αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ζαχαρίας ἀ-
μνησθῆναι τὸν ἵνα ἀπαυλόμενος, ἀλλ' ὁ Ἰωάννης ἵνα
τὸ οὐκ ἡπείρου.

Καὶ ὡς ἰδί.

Εἰ δὲ πῆρες βίαια πολλὰ καὶ ἀνάγκη πεποιθα-
σι, χόροι λαβόντες ἐν τῇ σῶματι τὸ δισμῶν, καὶ
ἐπιμαίαντες καρτερὰς τῇ ἁγίᾳ τῇ πίστεως, καὶ
τὰς χεῖρας αὐτῶν κελύειν παρασημασμένας ἀκοντὶ
ἐν αἰέρεσιν ὑμῶν. ὡς τὸ αὐτὸν ἔγραψα· μοι οἱ ἀ-
πὸ τῆς φυλακῆς τειρομακροὶ μὲν τυρὸς τῶν
ἐν Λιβύᾳ, καὶ ἐπερὶ τὴν συλλειτουργοὶ, οἱ τοῖς
συμμετρεῖν τῶν μαλίστα καὶ τῶν ἀδελφῶν,
διώκονται ἐν τῇ λειτουργίᾳ παρὸντες ἐν τοῖς
ὁμολογηταῖς, ὡς καὶ οἱ κατὰ μεκρωτῆς ἐν τῇ πολ-
λαῖς βασάνοις, καὶ μικρὰ ἐξ ἰσχυράς ἀληθῶς
ἢ φθίγγας ἢ κατὰ δυνάμεις ὁ αὐτῶν τοῖς εἰς
μάστιγας βιαζομένοις· οὐδὲ γὰρ συγκατείδετο τῇ
βδελυρίᾳ αὐτῶν. ὡς τὸ ἔν τῇ συλλειτουργίᾳ
ἡκούσα, πάλιν παρρησιάζονται ἐν τοῖς ὁμολογηταῖς
καὶ πᾶς ὅστις οὗτος τῇ Τιμόθεον πολιτεύει, περὶ-
λόμενος καὶ αὐτὸς ἐν λέγειν, δῶκε διανομήν, δι-
σέβας, πίσιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, πραπίδας,
ἀγαθὸν τὸ καλὸν ἀγαθὸν τὸ πίστεως, ἐπὶ τῇ τῆς
αἰώνιας ζωῆς, εἰς τὸ ἐκλήθης, ὁμολογησας τὸ καλὸν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μάρτυρων.

A Cum quibus, & alius prius natum infan-
tem, cum interfectorius quasiuisset, & non
inuenisset, patrem eius Zachariam interfe-
cit inter templum & altare, cum effugisset
filius, cum matre Elizabeth. Unde nec illo
modo reprehenduntur.

Z O N A R. Si qui autem, inquit,
suas reliquerunt possessiones, ac seces-
serunt, ne detenti periclitarentur, quia
forte ob tortorum leuitiam in confes-
sione ad finem usque perflittere haud
possint, etiamli ipsorum causa alij de-
tenti, ac pœnis affecti fuerint, minime
B sunt accusandi. Rursumque exemplum
ex Apostolicis actis adducit, dicens E-
phesi quoque pro Paulo comprehensos
fuisse Caium, & Aristarchum: nec ta-
men ob id accusatum Paulum, neque
Petrum ab Angelo è custodia edu-
ctum, cum is quidem effugit pericu-
lum, qui vero illum custodiebant mili-
tes, ob illum supplicio affecti sunt.
Mox aliud quoque exemplum ex E-
uangelio adhibet, eorum qui ab Hero-
de interfecti sunt puerorum, quam ob
rem, inquit, haud accusatus est Domi-
nus. Cumque fugisset Elisabeth, cum
Ioanne, ipsumque seruasset, interfe-
C ctus est Zacharias, à quo efflagitabatur
puer, neque id Ioanni crimini est datū.

CANON XIII.

Si qui autem vim multam & necessita-
tem passi sunt, quique & in ore ferrum,
& vincula acceperunt, & propter bonam
fidei affectionem, suas quoque manus viri-
fortiter pertulerunt, ad prophanium sacrifi-
cium eis inuitis adductas, quemadmodum
mihi scripserunt ex custodia beatissimi mar-
tyres de ijs qui sunt in Libya, & alij etiam
in sacris comministri, ij simul testificantibus
reliquis quoque fratribus, possunt esse in sa-
cro ministerio inter confessores collocati, de
D & qui in multis tormentis mortificati fue-
runt, & non amplius potuerint, vel loqui,
vel dicere, vel moueri, de resisterent ijs qui
vim afferebant. Neque enim eorum impro-
bitati assensi sunt. Quemadmodum ergo à
comministris rursus auditi, annumerabitur
inter confessores, & quicumque secundum
Timotheum vitam instituit, parens ei quo-
que qui dicit, Persequere iustitiam, pietatē,
fidem, dilectionem, tolerantiam, leuitatē:
Certa pulchrum certamen fidei: Apprehē-
de vitam cœlestem, in quam vocatus es, &
confessus coram multis testibus confessionem.

ZONAR. Qui sanctos martyres A supplicijs diuexabant, præter tormen-
ta multam quoque vim ipsorum corpo-
ribus adhibebant, Vinum infundebant
ex libationibus, vel etiam ex idolo ma-
ctatis carnibus quidpiam illorum ori in-
ferebant, ac thura ipsorum manibus in-
ijcientes, ipsos ad aram trahebant, &
per vim comprehensis illorum manibus
aut thura superfundebant: aut etiam
carbones cum thure imponebant ipso-
rum inanibus, vt ardoris cruciatum mi-
nime ferentes, thus cum carbonibus in
aram effunderent, ab eisdem nempe
detinebantur. Eiusmodi in sacro mini-
sterio censeri posse affirmat, vel potius
in confessorum ordine collocari. Ne-
que enim sua sponte vel degustabant li-
bationes, vel thus imponebant aræ, sed
vi coacti ratione actionibus minime cō-
sentiente: quemadmodum & quibus
tormentorum necessitate resolutus fue-
rat vigor corporis, vt nec moueri, nec
loqui possent, nec vinum libationum
in os ipsorum per vim iniicientibus ob-
sistere, ij quoque locum inter confes-
sores obtinebunt. Differit autem mox
de ijs, qui se desiderio martyres osten-
dunt, ac eos quoque in confessorum
numero locat.

**EIVSDEM EX SERMONE
DE PASCHATE.**

CANON XV.

Non reprehendet nos quisquam, quartam
& sextam feriam obseruantes, in quibus
nobis ieiunare secundum traditionem præce-
ptum est. Quartam quidem propter initium à
Iudeis consilium de prodicione Domini: sex-
tam autem, quod ipse pro nobis passus sit.
Diem enim dominicum letitie diem agimus,
quod in eo resurrexerit: in quo nec genus
quidem flectere accepimus.

ZONAR. Semper, inquit, quar-
ta & sexta cuiuslibet hebdomadz feria
ieiunandum: nec nos quisquam ieiun-
antes reprehendet, causasque subiun-
git. Dominica vero die, non est ieiun-
andum, quippe quæ sit gaudij, ob
Domini anastasin. Neque vero, in-
quit, in ea genua flecti oportere acce-
pimus. Obseruandum igitur verbum
illud accepimus, & illud, Nobis ex
traditione præceptum est. Nam hinc
quoque apparet inueteratam consue-
tudinem pro lege fuisse acceptam.

Ερμηνεία.

ΟΙ πῶς ἄγας κραζόντες μὲν τυραννίδι
βασιλεὺς πολλὰς ἐπὶ πῶν βία, τοῖς σώμασιν
αὐτῶν ἐσθλὰς εἶναι ἐκ τῆς ἀποδείας, ἢ καὶ ἐκ
τῆς εἰδυλοῦνται κρατῶν, ἐσθλὰς εἰς τὸ σῶμα
αὐτῶν καὶ τῆς χειρὶν αὐτῶν ἐπιπλήντες λιβα-
νωτῶν, εἰλκυστὶ αὐτοῖς ἐπὶ τὴν βωμὸν καὶ τῆς χῆ-
ρας αὐτῶν κρατῶντες βία. πῶς λιβανωτῶν ἐ-
πλήντοι τῶν βωμῶν. ἢ καὶ αὐθρακας μὲν λι-
βανωτῶν τῆς παλάμης αὐτῶν ἐπιπλήντοι, ἵνα
μὴ φέροντες πῦρ ὀδυῦνται πῦρ ἐκ τῆς κα-
σιᾶς ἐπιπλήντοι πῶς λιβανωτῶν σὺν πῶς αὐθρα-
ξι τῶν βωμῶν. κατὰ τὸν γὰρ πῶς αὐτῶν πῶς
τοῖς φησὶ, διδάσκει (τῆς) ἐν τῇ ληπυργίᾳ, ἢ
μᾶλλον καὶ ἐν τοῖς ὁμολογηταῖς τῶν βωμῶν. ἢ γὰρ οἱ-
καῖα παρὰ τῶν ἢ τῶν ἀποδείας ἐκείνων, ἢ τὴν
λιβανωτῶν ἐπιπλήντοι τῶν βωμῶν, ἀλλ' ἢ βία, τῶν
λογισμῶν αὐτῶν τῇ παρὰ τῶν μὴ συγκαταπλη-
ρῶν ὡς καὶ οἱ τῇ τῇ βασιλείᾳ ἀνάγκη παρὰ
λυθῶντες τὸ τὸν τῶν σῶματος, ὡς μὴτε κινηθῆναι
διδάσκει μὴτε φθίγγεσθαι, καὶ ἀντιστῆναι τοῖς βία
εἰς τὰ σῶματα αὐτῶν ἐκείνων τὸν οἶον τῇ ἀπο-
δείας, καὶ αὐτοῖς πῶς ὁμολογηταῖς στυγερῶς
εἶναι τῇ τῇ τῇ ἀφ' ἑαυτῶν τῇ τῇ στυγερῶς
C. μὲν τυραννίδι λέγει, καὶ αὐτοῖς πῶς ὁμολογηταῖς συ-
ναριθμῶν.

Τὸ αὐτὸ ἐκ τῶν λόγων εἰς τὸ πάρεχ.

Καὶ αὐτὸν 16.

Οὐκ εἶχαλέσις τις ἡμῶν παρὰ τῶν ὁμολογηταῖς τε-
τράδα καὶ παρὰ τῶν ὁμολογηταῖς, ἐν αἷς καὶ κατὰ τῶν ἡμῶν
παρὰ τῶν ὁμολογηταῖς διὰ λόγους παρὰ τῶν ὁμολογηταῖς. πῶς μὲν γὰρ
τετράδα εἶναι τὸ ἡμῶν ὁμολογηταῖς ἀπὸ τῆς
Ἰουδαίας, ἐπὶ τῇ παρὰ τῶν ὁμολογηταῖς τῶν κυρίων πῶς τῇ πα-
ρὰ τῶν ὁμολογηταῖς, χαρμῶντες ἡμέραν ἀγῶνι, ἀφ' ἧς
τὴν αἰσάντα ἐν αὐτῇ, ἐν ἧς ἐπὶ τῇ γῆναι κλίνειν
D. παρὰ τῶν ὁμολογηταῖς.

Ερμηνεία.

Αἰεὶ, φησὶ, τῆς τετράδας καὶ τῆς παρὰ τῶν ὁμολογηταῖς
ἐκείνης ἐβδομάδος κατὰ τῶν καὶ ἐκ αἰσάντα τῆς
ἡμῶν κατὰ τῶν καὶ τῆς αἰσάντα παρὰ τῶν ὁμολογηταῖς. πῶς
δὲ κυριακῇ, κατὰ τῶν οὐ δεῖ, χαρμῶντες οὐδὲν,
ἀφ' ἧς πῶς τῆς κυρίου ἀνάστασις, ἐπὶ τῇ γῆναι κλίνειν
ἐν αὐτῇ φησὶ παρὰ τῶν ὁμολογηταῖς σημεῖον τῶν τῇ
παρὰ τῶν ὁμολογηταῖς, καὶ τῇ παρὰ τῶν ὁμολογηταῖς ἡμῶν παρὰ
τῶν ὁμολογηταῖς. κατὰ τῶν γὰρ φαίνεται, ἐπὶ τῇ ἐπὶ
μακροὶ κρατῶντες ἔτος, αὐτῇ γῆναι κλίνειν

ὁ δὲ μέγας βασιλεὺς καὶ τὰς αἰτίας παρῆλθεν·
 οὐ δὲ αἱ ἀπὸ τῆς βασιλείας καὶ τῆς κυριακῆς γένου
 καὶ ἀπὸ τῆς πρὸς τὴν μέγαν τῆς πεντηκστής· ἀ-
 νήλωσι καὶ τὴν ἐξ' ἀποστολικῆς κληρονομίας, καὶ ἐξ'.

A Magnus porro Basilius, causas quoque
 adnectit, ob quas Dominica die, & à Pa-
 schate ad Pentecostem usque genua fle-
 dere vetitum est. Vide præterea sexa-
 gesimum sextum, & sexagesimum non-
 um Apostolicos canones.



ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΝΟΝΙΚΗ

τῷ ἁγίῳ Γρηγορίῳ Θαυματουργῷ ἁγ-
 χιποκόπῳ Νεοκαισάρειας, πρὸς τὴν ἐν
 τῇ καταδρομῇ βαρβαρῶν τῇ ἐν αἰχ-
 μαλωσίᾳ εἰδυλοῦντα φαρύνων, ἢ καὶ ἐ-
 πὶ πᾶσι πλημμελοῦσιν.



EPISTOLA CANONI-

CA SANCTI GREGORII

Thaumaturgi, Archiepiscopi
 Neocæsareæ, De ijs qui in bar-
 barorum incurfione, quique
 in captiuitate idolothyta co-
 mederunt, & alia quædam
 peccarunt.

Κανὼν α'.



Τὰ βρώματα ἡμῶν βαρβ-
 ιρώτατε Πάππα, εἰ ἐφαρ-
 σιν οἱ αἰχμαλωτοὶ ταῦτα ἀφ' ὧν
 πρὸς τὸν αἰῶνα οἱ κρε-
 τῆντες αὐτοῖς, μάλιστα ἐπὶ
 εἰς λόγους τῶν πόρνων, τοῖς

καταδραμόντας τὰ ἡμέτερα μέρη βαρβαροὶς εἰ-
 δωλοῖς μὴ τυγχάναι. ὁ δὲ ἀποστόλος φησὶ, καὶ
 βρώματα τῇ καιλίᾳ, καὶ ἡ καιλία τῶν βρώματιν. ὁ
 ὁ Θεὸς καὶ ταῦτα καὶ ταῦτα καταργήσῃ. ἀλλὰ
 καὶ ὁ Θεὸς ὁ πόρνοι καθαίρει τὰ βρώματα, καὶ
 ὁ εἰς πόρνοι κληρονομοὶ κοινοὶ τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλὰ ὁ
 ἐκ πόρνοι κληρονομοῖ.

Κανὼν β'.

Καὶ ὁ τῶν αἰχμαλώτων γυναικας δεσφθα-
 ρίῳι ἐξυβρίζοντων τὴν βαρβαρὸν εἰς τὴν ὁμα-
 τῶν αὐτῶν. ἀλλ' εἰ μὴ καὶ παρῆλθεν κατέγνωσθαι πῶς
 βίος πόρνοι κληρονομοῖ ἐπίσω ὁφθαλμοῖς τὸ ἐκ πόρνοι κλη-
 ρονομῶν καὶ ὁ γυναικας, διανοοῦν τὴν πόρνοι ἐξ
 ὑποπτος ἐν ᾧ κληρονομῶν τὴν αἰχμαλωσίαν. καὶ οὐ
 παρῆλθεν δὲ τῶν πορνῶν κληρονομῶν τῶν ἀνθρώπων.

Ερμηνεία.

Βαρβαρῶν ἐπιδρόντων γυναικας Ρωμαίων,
 καὶ ληιστῶν αὐτῶν, οἱ πορνοὶ αὐτῶν αἰχμα-
 λωποδύοντες, ἐξ ὧν αὐτοὶ εἰδυλοῦνται, ἢ καὶ ἄλλων
 ἀπὸ τῶν αἰχμαλώτων βρωμάτων. ἡρωτική οὖν πρὸς τοῦ-

CANON I.



O N cibi nos grauant,
 sancte Papa, si capti-
 ui ea comederint, qua
 qui in eos Dominum
 obtinent, eu apposue-
 runt, maxime quando
 una de omnibus fama

est, barbaros, qui in nostras regiones incur-
 siones fecerunt, idola non sacrificasse. Dicit
 autem Apostolus, Esca ventri, & venter
 esci, Deus autem & hunc & has destruet.
 Sed Seruator quoque omnes cibos mundans,
 Non quod intrat, inquit, coinquinat ho-
 minem, sed quod egreditur.

CANON II.

D

Et hoc quoque, quod captiua mulieres
 corrupta fuerunt, barbarus earum corporibus
 insolenter abutentibus. Sed si prius quoque
 damnata vita fuerat, procul ab oculis ab-
 sentibus, ut dicitur, fornicatoribus, ut
 scriptum est, fornicarius scilicet habitus est
 etiam tempore captiuitatis. Et non oportet
 facile orationibus cum eiusmodi communi-
 care.

ZONAR. Cum in Romanas regio-
 nes barbari irruissent, easque fuissent
 depopulati, qui ab ipsis captiui sunt fa-
 cti, idolothyta, vel alios quoque cibos
 vetitos degustarunt. De ijs itaque roga-

tus fuit vir sanctus, atque si quæ à dominis ipsis apposita fuerant captiui comederunt, id non grauare, hoc est graue detrimentum minime afferre, præfertim quod vna apud omnes est fama, quod omnes idem hoc affirmant, barbaros qui nostras regiones incursionibus vastarunt, nequaquam idolis sacrificasse, vt proinde neque captiui idolothyta comederint. Profert verò cum ex Apostolo, tum ex Euangelio deprompta oracula. Ex Apostolo quidem illud, esca ventri, & venter estis, & quæ sequuntur. Quis sane locus, de ingluuie, ac helluatione est accipiendus: ac esca quidem nomine, superuacaneam cibi copiam, luxumque intelligit: per ventrem autem gulæ & abdominis vitium, non ipsum ventrem. Indicet igitur his verbis Apostolus, nimiam cibi copiam, & luxum ad helluationem perducere, non ad Deum ferre, luxumque plerumque vitium helluationis consequitur, alterumque alteri deseruit, Deus autem irrita hæc, & cassa reddet, vt nihil ex ipsis damni cuiquam contingant. Videtur porro hic sanctus hoc loco vsus Apostolicis verbis, vt demonstraret quæ ob luxum, ac edacitatem fiunt, damnata esse, ac poenis obnoxia, non item ea quæ vi, ac necessitate corporis cogente admittuntur. Proinde etiam si cibos aliquos veritos captiui comederint, cum serui essent, ob alterius alimentum inopiam, cibum necessario exigente natura, non est hoc eousque graue, vt & criminis loco ducatur. Ex Euangelio autem vsus est illis Domini verbis. Non quod intrat per os coinquinat hominem, & ad eandem hæc quoque sententiam referuntur. Hinc de mulieribus quoque captiuis quæ à barbaris corruptæ sunt differit: itaque pronuntiat, siquidem illarum antea vita damnata fuerat, eas etiam captiuitatis tempore fornicarius habitus suspectas facit, proindeque haud facile ipsis in precatione communicare oportet, nisi debita videlicet poenitentiar tempora expleuerint. Est porro habitus diuturna, ac tempore confirmata consuetudo, quæ naturæ similis est, vt propterea eiusmodi mulieres nequaquam vi coactas peccasse putandum sit.

Α πω ο ἄγιος, καὶ φησὶν, ὅτι εἰ ἔφαγον οἱ αἰχμαλώτοι τὰ πρὸς τῷ αἰχμαλωτισμένῳ αὐτοῖς πρὸς τὴν ἑαυτοῦ οὐ βαρὺ, ἀλλὰ τῷ, ὃ βαρὺ ἐμποῖ βλάβην· καὶ μέλλον ὅτι εἰς λόγος πρὸς πᾶσι, ἢ γὰρ ὅτι πᾶσι δὲ αὐτοῖς λέγουσι, ὅτι οἱ τὰ ἡμέτερα καταδραμόντες βαρβαροὶ εἰδώλοισι οὐκ ἔδυσαν, ὥστε οὐδὲ εἰδωλόθυτα ἔφαγον οἱ αἰχμαλῶται. πρὸς δὲ καὶ ἐκ τῷ ἀποστόλου χρησθεὶς καὶ ἐκ τῷ διαγελίῳ· ἐκ μὲν τῷ ἀποστόλου δὲ τὰ βρώματα τῇ κυρίᾳ, καὶ ἐκ τῇ κυρίᾳ τῆς βρώμασι· καὶ τὰ ἐξ ἧς. ὁ δὲ χειρὶν πρὸς πληρομῆς λέγει καὶ γαστριμύργιας. καὶ βρώματα μὲν τὰ πρὸς τὴν ὀνομαζέει, καὶ τὴν περὶ τὴν κοιλίαν δὲ τὴν γαστριμύργιν, ἀλλ' οὐχὶ τὴν γαστέρα. Ἀλλὰ δὲ οὕτως ὁ ἀπὸστολος λέγει, ὅτι ἡ ἀδελφάρια καὶ ἡ περὶ τῇ γαστριμύργι αἰτῆται· ἀλλ' οὐ πρὸς Θεὸν φέρει, καὶ τῇ περὶ τῇ γαστριμύργιας πάθος ὠκείωται, καὶ γὰρ τὸν γαστέρα δουλεύει. ὁ δὲ Θεὸς ἀποκατακαὶ καὶ δόξα ποιῇ· αὐτὰ· ὥστε μὴ εἴς αὐτὴν πρὸς βλάβην εἶναι. εἶπε δὲ ὁ ἄγιος εἰς χρησθῆναι τοῖς ἀποστολικαῖς ῥήμασι ἐν ταῦτα, δηλοῖ ὅτι τὰ καὶ περὶ τὴν καὶ ἀδελφάρια γινόμενα ἀφ' ἐξελίγεται, καὶ ἐπιτημίαν εἰσὶν ἄξια, οὐ τὰ δὲ αἰσάντων καὶ βίαν σωματικῶν· ὥστε καὶ ἔφαγον οἱ αἰχμαλῶται πρὸς βρώματα τῷ ἀποστολικῷ δόξαι ὅτις δὲ ἀποστολῶν ἐπέχεις ἑαυτοῖς, τῆς φύσεως περὶ τὴν βίαζομένης, οὐ βαρὺ τῷ, ὥς καὶ ἀμύρτημα λογιζόμεναι· ἐκ δὲ τῷ διαγελίῳ ἐχρησάτω τῆς τῷ κυρίου ῥήμασι τῆς λέγουσι, ὅτι ὁ δὲ εἰς πορνολογίαν καὶ τὸν αὐτὸν φησὶν, καὶ ταῦτα δὲ πρὸς τὴν εἰρημολίαν τῶν τοῖς ἐννοῶν. εἶπε καὶ πρὸς γινόμεναι φησὶν αἰχμαλῶτων αἷς οἱ βαρβαροὶ συνεφθάρησαν· καὶ δίδωσι γινόμεναι, ὅτι εἰ μὲν ὁ πρὸς αὐτὴν βίος κατεργασμένος ἦν, ὡς πρὸς αὐτὴν ποιεῖ ἡ πορνικὴ ἔξις, καὶ ἐκ τῷ τῆς αἰχμαλωσίας, καὶ ἀφ' αὐτοῦ πρὸς γινόμεναι αὐτοῖς οὐ συνεφθάρησαν δι. ἀλλὰ μὲν δὲ δουλεύουσι δὲ καὶ ἐπιτημίαις, ἔξις δὲ ἐστὶν, ἡ χρονοῖσιν συνεφθάρη, καὶ τὰς χρονοῖς παροχῆσαι, ἡ τις καὶ φύσις πρὸς τοῖς, ὥς αἱ μὲν πρὸς αὐτὴν, ὡς ἡμῶν βίαζομένης.

A

III.

B

Sed siquidem aliqua quæ in summa continentia vixeris, & puram ab omni suspitione alienam priorem vitam ostenderit, nunc si & necessitate ad probum continentiam de lapsa sit, habemus exemplum quod est in Deuteronomio, de adolescentula, quam homo in agro inuenit, & ea si compressa cum ipsa dormit. Adolescentula, inquit, nihil facietis: non eris adolescentula peccatum mortu: quia quemadmodum si quis homo, aduersus proximum suum insurrexerit, & ipsius animam morte affecerit; sic hanc rem adolescentula proclamauit, & non erat qui ei opem ferret. Hæc quidem certè ita se habent.

ZONAR. Quod si priorem vitam caste, ac citra offensionem egerunt tum abductæ in seruitutem ob captiuitatem, ex violentia barbarorum contumeliam passæ sunt, immunes sunt à culpa, exemplumque adhibet, quod in Deuteronomij constitutionibus refertur, de virgine vim passa, quam in solitudine quispiam violauit: Non erit, inquit, adolescentulæ peccatum mortis. Atque hæc quidem ita se habent.

CANON III.

Gravis est avaritia, & plura habendi cupiditas, nec possunt una epistola proponi scriptura, in quibus non solum pradari fugiendum horrendumque predicatur, sed plura etiam concupiscere, & aliena propter turpe lucrum attingere: & quicumque est eiusmodi, is est à Dei Ecclesia abdicatus. In tempore autem incursionis, in tanto luctu tantisque fletibus, ausos esse aliquos tempus quod omnibus exitium afferebat, existimare esse sibi lucri tempus, est hominum impiorum & Deo inuisorum, & quorum improbitati nihil potest adyeci. Unde cum omnibus eiusmodi interdicere visum est, eosque abdicare, ne foris ad totum populum ira veniat, & in eos primum qui præsunt, & non inquirunt. Vereor enim, ut ait scriptura, ne impius iustum una secum perdat. Fornicatio enim, inquit, ut avaritia, per quæ venit ira Dei ad filios inobedientiæ: ne sis ergo eorum participes. Fuisti enim aliquando tenebræ: nunc autem lux in Domino. Ut filij luci ambulare (fructus enim lucis est in omni bonitate, & iustitia, & veritate) probantes quod sis Deo acceptum: & ne communicate in fructibus operibus tenebrarum, sed potius etiam redarguite. Quæ

7. 111

enim ab ipsis fume clanculum, turpe est, vel dicere. Omnia autem à luce convicta manifestantur. Hæc quidem Apostolus. Si autem qui propter priorem, plura habendi cupiditatem, quæ in pace fuit, pœnam dant, in ipso ira tempore rursus ad avaritiam convertuntur, lucrificantes ex sanguine, & permittit eversorum hominum, captiuorum, interfectorum, quid aliud expectandum est, quam de avaritia decertantes iram sibi & universo populo accumulent?

ZONAR. Qua tempestate in martyres populatio exercebatur, nonnulli ex ijs qui effugerant, captiuorum inuasere domos, quæque à barbaris relicta fuerant, diripuerunt. De his itaque rogatus hic magnus Pater, omnem avaritiam asserit diuinis litteris interdictam, nec fieri posse, ut quæcunque sacre paginæ de avaritia disserunt, una epistola comprehendantur. Breviter autem ait avarum quemlibet esse ab Ecclesia abdicatum, hoc est eiec-tum, & alienum. Abdicari namque dicuntur filij, cum ob aliquod crimen à paterna hereditate ejiciuntur, omnique cognitionis iure priuati censentur. Porro calamitatis tempore, cū in luctu & squalore homines versarentur, alij quidem captiui ipsimet facti, alij verò ob confanguineos in seruitutem abductos, alij denique ob rerum suarum iacturam, ausos fuisse quosdam eiusmodi tempus, lucri sibi occasionem ducere, hominum est impiorum, & usquequaque, Deo inuisorum, quodque omnem superat prauitatem. Placuit itaque eiusmodi homines abdicare, hoc est palam extrudere ab Ecclesia, atq. ab fidelium multitudine segregare, ne propter ipsos ira Dei in omnes descendat, præcipueque in eos qui præsent, nec in eiusmodi homines inquirunt, aut vindicant. Mox scripturæ testimonia profert, additque, si qui ob exacti temporis avaritiam, & quam ante incursionem barbarorum exercuerant, pœnas persoluentes, non modo non resipuerunt (Hoc vero duplicem sensum admittit, aut enim pœnas persoluentes intelligit ob supplicium à Deo inflictum, qui ad vindicandum superioris temporis iniuriam immiserit barbaros, aut soluentes pœnas, hoc est, Episcopali-bus multis ob superiorem

χρυφῇ γινόμενα ὑπὸ αὐτῶν, αἰσχρὸν ἔστι καὶ λέγειν. ὅτι ὅσα πάντα ἐκ τῆς χάριτος ὑπὸ τῆς φωτὸς φανε-
ρῶνται. τοιαῦτα μὲν οἱ ἀπίστοι. ἐὰν δὲ ἀφ' ἐκείνων
πλεονεξίαν πλεονεξίαν τιμὴν ἐν τῇ εἰρήνῃ ἡγομένη
ἐν δίκῃ πινυῶντες, ἐν αὐτῇ τῇ χειρὶ τῆς ὀρ-
γῆς πάλιν πρὸς τὴν πλεονεξίαν ἐκτραπῶσι
ζήτες, καρδομένους ὅτι αἵματος καὶ ἐλέ. θροῦ ἀνθρώ-
πων ἀναστῶν ἡγομένην ἢ αἰχμαλωτῶν, πι-
νοντο μὲν, ὡς ἔτι πρὸς πλεονεξίαν, ἢ ὡς ἐπα-
γνοῖς τοῖς τῇ πλεονεξίᾳ, ὅτι πρὸς τὴν ἐργασίαν
καὶ ἐαυτοῖς ἐπὶ τὴν τῆς λαοῦ.

Ερμηνεία.

Εν τῇ χειρὶ τῆς τῆς μὲν τῶν λαοφροσύνης,
πρὸς τῆς ἀφ' αὐτῶν, ἐπὶ τὴν τῆς οἰκίας
τῆς αἰχμαλωτῶν, καὶ ἡ πατρὶς τῆς
τῆς βαρβαρῶν καταλήθοντα. ὡς τῶν οὖν
ἐρωτηθεὶς ὁ μέγας ἔστ' πατήρ, φησὶν, ὅτι πᾶσα
πλεονεξία τῇ θεῷ ἡγομένη ἀπηγορεύεται, καὶ οὐ
δυνατὴν ἐν μιᾷ ἐπιστολῇ περιλαβεῖν ὅσα πρὸς
πλεονεξίας ἢ ἡγομένη διέξοι, σιωτῶντες δὲ φη-
σὶν, ὅτι πᾶς πλεονεξίας, ἐκκλησιαστικῆς ἐκ-
κλησίας ἔστι· αὐτὴ τῇ ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας καὶ ἀλλοτρίως.
ἀποκηρύσσεται γὰρ λέγεται οἱ υἱοί, ἔστω δ' αἰ-
νίσματα τῆς γνηίας κληρονομίας ἐκκλησιαστικῆς,
καὶ ἀλλοτρίως τῆς συγγενείας. ὅτι ἐν τῇ χειρὶ
συμφορῆς, ὅταν ἐθελούσι οἱ ἀνθρώποι· οἱ μὲν
αἰχμαλωτῶν, οἱ δὲ ἀφ' αὐτῶν οἱ οἰκίαις εἰς
δουλείαν ἀναγκάσι· οἱ δὲ ἀφ' αὐτῶν πρὸς
μακάριον πολυπλοκῶς πρὸς τὴν τοιαύτην χειρὶ λα-
γίσσασθαι καρδίας χειρὶ, ἀσπασθῶν ὅτι ἀνθρώ-
πων καὶ θεοφροσύνης ἡγομένη ὑπὸ Θεοῦ μενουμε-
νων καὶ πάσης ἀπειρίας ἐπέκεινα, ὅταν ἐδόξε τοῖς
τοιοῦτοις ἐκκλησιαστικῶν, αὐτὴ τῇ φανερώς ἐκδιώ-
ξαι τῆς ἐκκλησίας, καὶ χειρὶ τῇ πληρώμα-
τος τῆς πρὸς τὴν, ἵνα μὴ δι' αὐτοῖς ἢ ὀργὴ τῇ Θεῷ
ἔλθῃ ὅτι πρὸς τὴν καὶ πρὸς τὴν ἀπὸ τῆς πρὸς
ἐκείνης, μὴ ἐπιζητῶντες καὶ ὀρεγόμενοι τοῖς τοιο-
ύτοις· ἐκ τῆς φανερώς μὲν τῆς πρὸς τὴν, εἴπα ἐπὶ τῇ.
ὅτι αὐτοὶ ζήτες ἀφ' αὐτῶν πλεονεξίας πρὸς τὴν, καὶ
πρὸς τὴν βαρβαρῶν ἐπιδορυμῆς ἡγομένην, δι-
κην πινυῶντες, ὅτι μόνον ἐκ ἐσφοδρῶν. τῇ τῇ
ὅτι διττῶν ἐννοίας ὑποβόλῃ. ἢ γὰρ δικὴν πινυῶντες
λέγει ἀπὸ τῆς, ἡγομένη μὲν τῇ τῇ Θεῷ, ἀφ' αὐτῶν
ἀδικίας πρὸς τὴν πρὸς τὴν βαρβαρῶν εἰς πρὸς
ἐκείνης καὶ δικὴν πινυῶντες, αὐτὴ τῇ δι' ἐπι-
μνησὶν ὅτι πρὸς τὴν καὶ τῇ πρὸς τὴν πρὸς τὴν

Λούσας πλεονεξίας οὐκ ἐσωφρονίσθησαν· ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς χειρῶν τῆς ὀργῆς τῷ Θεοῦ, δι' ἃς ἐπὶ πληθύνον οἱ βαρβάρων, αὐτῆς εἰς πλεονεξίαν κατακτῶσι καρδαίοντες ἐξ αἵματος ὀλέθρου αἰδεσθῶν αἰσάτων ἡμιόμων, ἢ αἰχμαλώτων πεφονδευμένων· ὅ δὲ ἐξ αἵματος καρδαίου ἑρμηνεύων, ἐπηγάγα τὰ ἐξ ἡς· ἢ γὰρ, φησὶν, αἰδεσθῶν εἰς αἰχμαλωσίαν ἀπαγεμύων, ὅπως ὀλέθρος ἐστίν, ἢ αἰμαρέτων ἀνδρῶν παρὰ γὰρ ἀφ' ἑαυτῶν. ὅτι οὐκ ἐπὶ πλεονεξίας ὁπωσδήποτε ὀργὴν ἐαυτοῖς, καὶ πόρνη τῶν λαῶν· ἢ γὰρ ἐλκύσας πλὴν τῷ Θεοῦ ἐφ' ἐαυτοῖς καὶ ὅτι πὺν λαὸν· καὶ ἐξ ἱστίας δὲ παλαιᾶς ὑποθήματα παρὰ γὰρ ἡσίου, ὅτι οὐκ ἀμνηστῆς πολλοὶ ἐκτελέσθησαν.

Καιὼν εἰ.

Οὐκ ἰδὼν Ἀχάζ τῷ Ζαχαρᾷ πλημμελείαν ἐπλημμελήσας ἀπὸ τῆς αἰσθημάτων, καὶ ὅτι πάντων σιναγωγῶν Ἰσραὴλ ἐκλήθη ἡ ὀργή· καὶ εἰς μέγας ἐστὶν ἡμῶν, μὴ μέγας ἀπέσταται ἐν τῇ ἀμνηστῇ αὐτῇ. ἡμῖν δὲ πρὸς τὸ μὴ ἡμετέροις, ἀλλὰ διλότοις, τῶν χειρῶν τούτων κέρδος, αἰσθημάτων νομιμῶς προσηύκει. καὶ οὐκ ἐμὴ γὰρ ὁ Ἀχάζ, ἐκ τῆς προσηύκει ἐλαβε· καὶ αὐτοῖς νῦν ἐκ προσηύκει· καὶ οὐκ ἐμὴ γὰρ τῶν πολεμίων· οἱ δὲ, νῦν γὰρ τῶν ἀδελφῶν καρδαίοντες, ὀλέθρον κέρδος.

Ερμηνεία.

Εν τῇ βίβλῳ Ἰησοῦ τῷ Ναυῇ γέγραπται, ὅτι πολυοικῶν ὁ Ἰησοῦς ἐστὶν πλὴν Ἰερουσαλὴμ, πρὸς τὰ ἐν αὐτῇ αἰσθημάτων ἐπησείλατο ἐπὶ Θεῷ. ἐαλωκίμης δὲ τῆς πόλεως ὁ Ἀχάζ χερσὶν, καὶ πῦρ φάσμα ἀφελόμενος, κατ' ἔχουσιν αὐτὰ ἐν τῇ σκηνῇ αὐτῇ. ὀργισθέντος δὲ τῷ Θεοῦ, ἀφ' ὧν τῶν ἡμιόμων μὲν τὰ αὐτὰ ἐν πολέμῳ οἱ Ἰσραηλίται, καὶ ἐπίσιν πολλοί. ζήτουμένων δὲ τῷ αἰτίῳ τῆς τῷ Θεῷ ὀργῆς, ὁ κληρὸς ὅτι τῷ Ἀχάζ ἐπίσιν· καὶ αὐτὸν ἀνακρινόμενος ὡμολόγησι τὸ κλέμμα, καὶ τὰ κλαπίσματα παρενώσκει· καὶ ἐλίσσεται αὐτὸς καὶ ἡ γυνή, καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ, καὶ ἡ σκηνή, καὶ τὰ ζῷα. ἰδὼν οὖν, φησὶν, οἱ ἡμῶν, καὶ ἀπώλυντο ἐν ταῖς πολέμῳ Ἰσραηλίται πολλοί· οἱ ἐκείνοι πρὸς τῆς. εἶπα καὶ ἐξ αἵματός τοῦ μέγας ἐστὶν πατήρ πλὴν πῶς πλεονεξίας. καὶ χίρωνα τῇ κατὰ σκευὴν ἀμνηστῆς παρὰ πλὴν τῷ Ἀχάζ, συλκρύνων ἀμφω. καὶ γὰρ ὁ Ἀχάζ, φη-

Avaritiam castigati minime resipuerūt, quin potius ipsomet tempore divinæ iracundiæ, ob quam irruere barbari, ipsi se ad avaritiam converterunt, lucrum sibi comparantes ex sanguine & perniciie hominum quorum eversa fortunæ sunt, vel captivorum qui sunt interfecti; Vt autem illud explicaret, lucrum sibi comparantes ex sanguine, subiecit quæ mox sequuntur: vel enim, inquit, hominum qui in servitutem abducti sunt, quod est perniciies, vel interfectorum hominum bona diripiunt. Quid aliud sperandum est, nisi propter avaritiam, sibiipsis, ac vniuerso populo iram accumulare? hoc est, sibiipsis & populo Dei iracundiam conciliare: atque exemplum ex antiqua historia adducit, in quo ob vnius peccatum plures supplicio affecti sunt.

CANON V.

Non ecce Achaz Zare filius in eo quod Deo dedicatum erat, peccavit, & in omnem Israel synagogam ira pervenit? Atqui hic vnus solus peccavit, sed non solus in suo peccato est mortuus. Nobis autem quicquid non nostrum, sed alienum est, ab hoc tempore lacrum Deo dedicatum esse existimandum est. Nam & ille quidem Achaz ex præda accepit, & ipsi nunc ex præda accipiunt. Ac ille quidem, ea quæ erant hostium: qui vero nunc sunt, ea quæ sunt fratrum, pernicioso lucro lucrificantes.

Z O N A R. Scriptum est in libro Iesu Naue, cum obsideret Iesus Hierico, quæcunque in illa erant vouisse Deo. Expugnata autem vrbe, Achaz sublato auro, ac quodam indumento, illa in suo tabernaculo defodit. Quam ob causam irato Deo, victi sunt in bello post hæc Israëlites, multique cecidere. Porro cum divinæ iracundiæ causa quæreretur, missis sortibus Achaz est designatus: ac is quaestione habita furtum confessus est, eaque quæ furatus fuerat protulit: ipseque cum vxore & liberis, eiusque tabernaculum, & iumenta lapidibus obruta sunt. Ecce, inquit, vnus peccauit, perieruntque in bello Israëlites multi, ac illi omnes. Amplificat porro hic magnus Pater illius temporis avaritiam, ac vtrumque comparans, crimen hoc grauius, quàm quod ab Achaz admissum est demonstrat. Ex præda siquidem, inquit, Achaz ea

sustulit quæ furatus est, ac isti pariter ex præda : Cæterum ille res hostium rapuit, hi vero fratrum, quod grauius malum efficit. Infert deinde quippe dicentibus quibusdam se hæc inuenisse, proiecta, cum nemo forte illa sibi assereret, neque quorum essent nouisse, ac ipsis quæ in Deuteronomio, ac Exodo habentur opponit, ac ad eos qui eiusmodi loquebantur sicut Pater.

CANON VI.

Nemo seipsum seducat, neque tanquam inuenerit : neque enim fas est ei qui inuenit, lucrificere, ait Deuteronomium : Viso fratri tui vitulo, & ovis errante in via, ea ne despexeris, sed ea restitutione restitues fratri tuo. Sin autem frater tuus ad te non appropinquet, neque ipsum nouerit, coges ipsum, & erit tecum donec ea frater tuus quesierit, & reddes ea : & sic facies de eius assina, & sic facies de eius veste : & sic facies post omnem perditionem fratris, quæcunque ipsi perierint, & tu ea inueneris. Hæc Deuteronomium. In Exodo autem, non solum si quis res fratru, sed etiam inimici inuenerit, restitutione, inquit, restitues ipsa domui Domini ipsorum. Si autem ab eo qui in pace, & in ocio delicate uitam transigit, vel etiam ab inimico non licet lucrari, quanto magis ab eo qui rebus aduersis premittitur, & fugit, & necessitate coactus propria relinquit?

ZONAR. Ne quispiam seipso seducat, quasi rem fratris proiectam fortasse, planèque neglectam inuenerit. Nam etsi ita inueniat ipsam lucrari haud fas est, sibi que rem alienam vindicare, etiam si forte ignoret Dominum, sed illam sumere oportet, ac usque illam Dominus norit, ac requirat seruare. Tum Deuteronomij, ac Exodi locos profert, ita differens; si pacis tempore frater tuus, aut inimicus tuus ex negligentia rem suam perdat, haud fas est si eam inueneris, tibi propriam vindicare, sed ei qui perdidit seruari antiqua lex iubet, quanto magis si res inueneris fratris tui qui aufugit, aut in seruitutem abductus est, ab ipso relictas, seruare illas ac infortuniis presso reddere oportebit?

καταλφθίτω, καὶ οὐ φυλάξαι αὐτὴν καὶ ἀποδοῦναι τῷ δυνάστητι.

Αὐτὸν, ἐκ παρομοίας ἔλαβεν ὁ ὑφείλετο καὶ οὕτως ὁμοίως ἐκ παρομοίας, ἀλλ' ἐκείνος μὲν τὰ τῆς πολέμου ἔλαβεν. ὅτε δὲ τὰ τῆς ἀδελφῆς ὁ παρ' αὐτῶν ποιεῖ τὸ κακόν. εἴπερ ἐπιφέρει ὡς πινυνομένην τὴν ὁπλίστην τοῦτα ἐν μέρει τυχεῖν, μὴ ἵνα αὐτοποιήσῃ αὐτῇ. καὶ ὅτι ἡ δόξα ἵνα ἡσυχῇ, καὶ αὐτὴν ἴδωσιν αὐτοὶ τὰ τῆς δουλοπρεπείας καὶ τὰ τῆς Εξόδου καὶ Φησὶν. παρὲς τοὺς λέγοντας τὰ εἰρημικά Φησὶν ὁ πατήρ.

Καὶ οὕτως.

Μηδεὶς ἐξαπατάτω ἑαυτὸν, μήτε ὡς δούλον. ὅτι καὶ δούλον καρδίαν ἔχει. Φησὶ γὰρ ὁ δουλοπρεπὴς, μὴ, ἰδὼν τὸ μέγεθος τῆς ἀδελφῆς σου καὶ τὸ πρῶτον πλανάμενος ἐν τῇ ὁδῷ, περὶ αὐτῆς, ἀποπροφῇ ἀποπροφῇ αὐτῆς τῷ ἀδελφῷ σου. εἰ δὲ μὴ εἰσέλθῃ ὁ ἀδελφός σου παρὲς σὲ, μηδὲ ἐπίσταται αὐτῷ, σιωπῶν αὐτῆς, καὶ ἔσται μὲν σὺ, ἕως αὐτῆς ἐκζητήσῃ αὐτῆς ὁ ἀδελφός σου, ὅτι ἀποδοῖς αὐτῆς. καὶ ὅταν ποιήσῃς τὸ ὅτι αὐτῆς, καὶ ὅταν ποιήσῃς τὸ ἰμάτιον αὐτῆς, καὶ ὅταν ποιήσῃς μὲν πᾶσαν ἀπώλειαν τῆς ἀδελφῆς σου, ὅσα δὲ ἀπολήνῃ παρ' αὐτῆς, καὶ δόξης αὐτῆς. τοῦτα ὁ δουλοπρεπὴς. ἐὰν δὲ τῇ Εξόδῳ, ὅμοιον εἶναι τῇ ἀδελφῇ τῆς δούλης, ἀλλὰ καὶ ἐκείνη, ἀποπροφῇ Φησὶν, ἀποπροφῇ αὐτῆς εἰς τὸ οἶκον τῆς κυρίας αὐτῆς. εἰ δὲ ἐν εἰρήνῃ ῥαθυμίας καὶ τρυφῆς καὶ τῇ ἰδίᾳ ἀρδύῃ ἀδελφῇ ἢ ἐκείνῃ, καρδίαν ἔχει ἔξω, πόσω μάλλον δυσχερὴς καὶ πολέμους φύγοντες, ὅτε καὶ αἰσάνῃ τὰ ἴδια ἐκκαταλιπόντες.

Ερμηνεία.

Ὅτι μὴ ἐξαπατάτω ἑαυτὸν, ὡς δούλον ὁ τῆς ἀδελφῆς πρῶτον ἐν ῥυτίδι ἴσως καὶ αἰσχυρῇ καίμενος. καὶ γὰρ ὅπως δούλη αὐτῆς, οὐκ ἔχει καρδίαν αὐτῆς καὶ οὐκ αἰσάνῃ τὸ ἀλλότριον. καὶ ἴσως ἀγνοῇ τὴν διασώτην τῆς πρῶτης. χρεώσῃ γὰρ λαβῆναι αὐτῆς, καὶ φυλάξαι ἕως ὅτι κυρία αὐτῆς γὰρ ἐκζητήσῃ αὐτῆς, καὶ τῇ τῆς δουλοπρεπείας καὶ τῆς Εξόδου ἐπαγὰ λέγον. ὅτι εἰ καὶ ἐν καίρῳ εἰρήνης ὁ ἀδελφός σου ἢ ὁ ἐκείνος σου, ἐκ ῥαθυμίας ἀπολήσῃ τὸ ἴδιον, οὐκ ἔχει τὴν δούλην αὐτῆς κέρδος ἴδιον ποιήσας, ἀλλὰ ἐπιδρασκεῖ τῷ ἀπολέσθῃ αὐτῆς. ἀπατῇ καὶ τὸ νόμον τὸ παλαιόν, πόσω μάλλον εἰ καὶ τῆς φύγοντος ἀδελφῆς σου, ἢ τῆς αἰχμαλωτηθέντος δούλης πρῶτον αὐτῆς ἐγ-

καταλφθίτω, καὶ οὐ φυλάξαι αὐτὴν καὶ ἀποδοῦναι τῷ δυνάστητι.

Ἄλλοι δὲ ἑαυτοὺς ὄξαπαταῖσι, αἰτὶ τῶν ἰδίων
τῶν ἀπολομένων, ἀ ὄρεσι δαλότεια κατέχον-
τες· ἵνα ὅπως αὐτοὺς Βοράδοι καὶ Γότθοι τὰ τῶν
πολέμων εἰργάζονται, αὐτοὶ ἀλλοῖς Βοράδοι καὶ
Γότθοι γίνονται. ἀπετείλαμεν οὖν τὸ ἀδελφὸν ἔ-
συσχόντα Εὐφρόσυμον ὄξα τῶν πατρῶν ὑμῶν,
ἵνα καὶ τὸν ἀγαθὸν τύπον, ὃ αὐτὸς δὴ ὁμοίως καὶ
ὡν διὰ τῆς κατηγορίας παρέρχεται, καὶ οὕτως διὰ
ἐκκληρύνει τῶν δόξων.

Ερμηνεία.

Τινες, φησὶν, ἀπολέσταις οἰκεία παρὰ
τῶν καὶ ὁμοίως δαλότεια, λέγουσι κατέχον-
τες, αὐτὸ ὡς ἀπώλεσται, ὄξαπατῶντες ἑαυ-
τοὺς. ὅπως γὰρ, φησὶν, ἐγγύοντο ἐκείνοις οἱ πολέμοι
Βοράδοι τῶν γίνονται αὐτοὶ τοῖς ἀδελφοῖς. ἤρ-
πασται οἱ Βοράδοι τὰ ἐκείνων, καὶ αὐτοὶ τὰ τῶν
ἀδελφῶν. διὰ τῶν πατρῶν ἀπετείλαμεν, λέγει, ἵνα
καὶ τὸν ἀγαθὸν τύπον, καὶ αὐτὸς ὡς ἔπαις ὑμῶν
ποιεῖ, ὃ ἵνα δὲ κατηγοριῶντας ἑαυτῶν παρέρ-
χεται, καὶ οὕτως ἐκκληρύνει· ἡμεῖς ἵνα τὸ ἐκκλη-
σίας ὄξασται, καὶ τῶν πεισῶν χωρίσται, ὡς μὴ συ-
σχεῖται αὐτοῖς. ἵνα δὲ κατηγοριῶντας παρέρ-
χεται, ὅτι ἐκπαινεθῶνται τὸ δούτερος οἰκου-
μενικῆς συνόδου διδασκὰς ἀγαγόντων. καὶ τὰ ἐκ
κατηγοριῶν.

Κανὼν η'.

Περί τῶν βία κατηγόρων τοῖς ἐκ τῶν βαρ-
βάρων αἰχμαλώτοις. ἀπηγγέλη δὲ πρὸς ἡμῶν καὶ
ἀπιστοὶ ἐν τῇ χώρᾳ ὑμῶν, ἡνὸν μὲν πρῶτως πρὸς
τοὺς ἀπίστον καὶ ἀσεβῶν ὃ μὴ εἰδότες μηδὲ ὁμο-
μα κείνους. ὅτι ἄρα εἰς ποσὸν τινες ὁμοίως καὶ
ἀπορρηπίας παρέρχονται, ὡς τὰ ἵνα τοῖς
ὁμοφύλοις αἰχμαλώτοις βία κατέχον· ἀπο-
τείλατε ἵνα εἰς τὴν χώραν μὴ καὶ σκληροὶ πείσ-
σιν ὅτι τοῖς πατρίσιν παρέρχονται.

Ερμηνεία.

Τινες, φησὶν, ὡς ὁμοφύλοι, αἰχμαλώτοις ὁμο-
φύλοις τοῖς πολέμοις βία κατέχονται. οἱ πρὸς
πρῶτως ἀπιστοὶ εἰσὶ καὶ ἀσεβεῖς καὶ ἀπὸ Θεοῦ ἐ-
πίγνωσιν ἔχουσιν. ἀπαμειβόμενος ὁ ἅγιος τοῖς πατρῶν
ὡς γράφει, ἀποστείλατε εἰς τὴν χώραν ὃ ἐρῶν ἡσυχίαν
πατρίσιν παρέρχεται, ἵνα μὴ πατὴρ φησὶν ὃς
οὐρανοῦ πίσι καὶ κατὰ πλῆξιν τοῖς τῶν πατρῶν
συνταῖ. τῶν δὲ εἰπὶ, τὸ ἀποπιάμην δεικνύων τῆς
παρέρχεται.

*Alij autem seipfos seducunt, pro proprijs
quæ perierunt, aliena quæ inuenerunt, de-
tinentes. Ut quoniam Boradi & Gothi eis
hostilia fecerunt, ipsi sine alijs Boradi &
Gothi. Propterea ergo fratrem & con-
frem nostrum Euphrosynum, ad vos misim-
mus: ut secundum formam qua hio est ei
similis, det & quorum accusationes ad-
mittere oporteat, & quos à precibus abdicare.*

ZONAR. Nonnulli, inquit, a-
missis rebus suis, ac aliena inuencientes,
pro ijs quæ amiserunt detinere se asse-
runt, seipfos decipientes. Quod enim,
ait, illis fuere hostes barbari, hoc ipsi
fiunt fratribus. Barbari res illorum ra-
puerunt, ac illi fratrum. Propterea, in-
quit, Eufrosynum ad vos misimus, ut ex
ea quam hic seruauimus forma, vos quo-
que illic eodem modo faciat: qui, quo-
rum accusationes, & contra quos ad-
mittere oporteat edocebit, & quos ab-
dicare, hoc est, eijcere ab Ecclesia, æ-
que à fidelibus segregare, ne cum ipsis
vna precentur. Porro quorumnam ac-
cusationes admittendæ sint, sextum se-
cundæ Oecumenicæ Synodi caput do-
cet. Vide etiam quæ ibi scripsimus.

CANON VIII.

*De ijs qui captiuos ex barbaris fugientes
vi detinent. Denunciatum autem est nobis
quidpiam factum esse in nostra regione in-
credibile, vel deque ab infidelibus, vel im-
pijs, & qui ne nomen quidem Domini no-
uere, quod nonnulli eò inhumanitatis cru-
delitatisque processere, ut captiuos aliquos
qui effugerunt, vi retineant. Mittite ali-
quos in regionem ne vel fulmina in eos ca-
dant qui hæc agunt.*

D

ZONAR. Nonnulli, inquit, ut
didicimus, captiuos ex hostibus diffu-
gientes vi retinent: qui sunt omnino
infideles, & impij, neque vel Deum
norunt. Proinde sanctus vir ab ijs ad
quos scribit postulat mitti in regionem
homines qui de hac re inquirent, ne,
inquit, ignis cadat coelitus, ac eos qui
hæc agunt absumat. Hoc autem dixit,
facinoris grauitatem indicans.

De ijs qui inter barbaros annumerati sunt, & absurda quedam in eos qui sunt sui generis, fecerunt. Eos itaque qui inter barbaros enumerati sunt, & cum eis in captivitate inuaserunt, obliti se esse Ponticos & Christianos, offerati autem barbarique redditi, ut & eos qui sui sunt generis, vel ligno vel suffocatione interficiant: vias autem vel domos nescientibus barbaris ostendant, etiam ab auditione arcere oportet, donec de ijs congregatis sanctis aliquid communiter visum fuerit, & ante eos sancto Spiritui.

ZONAR. Quicumque nimirum, ait, aliquando in servitutem abducti se barbaris adiunxerunt, & vna cum ijs grassati sunt morum barbariem induentes, ac velut obliti se ex Ponto Christianos esse, gentiles suos interfecere, vel barbaris ignotas monstrauere vias, domosve ipsis occultas: hi ne ad auditionem quidem admittantur, poenitentiam agentes: hoc est, extra Ecclesiam omnino consistant, in loco videlicet silentium, donec in communi conuentu sancti de ipsis deliberent. Sanctos porro aut Episcopos vocat, aut qui modo fideles sint, magni Pauli Apostoli exemplo. Illa autem verba, [Ante ipsos Spiritui sancto] ideo adiunxit, ut quaecunque in communi consilio ab Episcopis, vel etiam à quibuscumque fidelibus decernuntur, à sancto Spiritu ipsis deliberantibus proposita esse demonstraret.

CANON X.

De ijs qui alienas domos aggredi ausi sunt in barbarorum incursione. Eos autem qui alienas domos inuadere ausi fuerint, si accusati quidem conuicti fuerint, nec auditione dignos existimare. Sin autem se ipsos enuntiarint, & reddiderint, in eorum, qui conuertuntur, ordinem subserui.

ZONAR. Qui vero alienas domos inuaserunt, pecuniam, resque inde surripuere, illi, inquit, siquidem accusati, ac pernegantes conuicti fuerint, cum ijs pariter quos supra diximus ab auditione quoque prohibeantur, atque in silentium ordinem relegentur: Si vero seipso denuntiauerint, ac ante accusationem occultum crimen confessi fuerint, resque ablatas reddiderint, in eorum ordine qui à peccato conuertuntur.

Περὶ τῶν ἐκ τῆς λαοκρατίας τοῖς βαρβάροις, καὶ ἀρπαγὰς καὶ τῶν ὁμοφύλων πολυμηστῶν. τοῖς μὲν οὖν ἐκ τῆς λαοκρατίας τοῖς βαρβάροις καὶ μετ' αὐτῶν ἐκ αἰχμαλωσίας ἐπιλαθόντες, ὅτι λαοκράτους ὅτι ἦσαν Ποινικοὶ καὶ Χριστιανοί, ἐκ βαρβαρώδους δι' ὡς ἐφ' ὅσον τοῖς ὁμοφύλοις ἢ ἐν ἑαυτοῖς ἢ ἀλλήλοις, ἀποδείκνυσθαι δὲ ἢ ὁδοῖς ἢ οἰκίαις ἀγνοῦσι τοῖς βαρβάροις, καὶ τῆς ἀκροάσεως ἀπεῖρξαι δεῖ, μέγας αὖ κοινῇ παρὰ αὐτῶν ἡ δόξα συνεληθοῖ τοῖς ἀγίοις, καὶ παρὰ αὐτῶν

B τὰς ἀγίας πνύματι.

Ερμηνεία.

Οσοὶ μὲν οὖν, φησὶν αἰχμαλωθέντες ποτι, συγκατεπάγησαν τοῖς βαρβάροις, καὶ μετ' αὐτῶν ἐπὶ πολλὸν βαρβαρώδεις τὰ ἔτη· καὶ ὡς ἐπιλαθόμενοι ὅτι ἐκ τῆς Πόντου ἦσαν Χριστιανοί, ὁμοφύλους ἐφ' ὅσον, ἢ ὁδοῖς ὑπεδείκνυσιν τοῖς βαρβάροις ἀγνοῦντας αὐτοῖς, ἢ οἰκίας λαθραίας αὐτοῖς· ὅτι μὴδὲ εἰς ἀκροάσιν παρὰ ἀλλήλων τῶν μετὰ τοὺς ἐξ ὧν πᾶντεως ἐκκλησίας ἐξηκέντες ἐκ τῶν δηλαδὴ παροχλαίωντων, ἕως αὐτῶν σκηπῶσιν οἱ ἀγιοὶ παρὰ αὐτῶν κοινῇ συνεληθέντες· ἀγίοις δὲ, ἢ τοῖς ἐπισκόποις καλεῖται, ἢ τοῖς πιστοῖς ἀπλῶς καὶ τὸ μέγαν ἀπόστολον Παῦλον. ὁ δὲ, παρὰ αὐτῶν τὰς ἀγίας πνύματι, ἐπήγαγε, δεικνύς ὅτι ὅσα ἐκ κοινῆς ἀφ' ὧν οἱ χριστιανῶν παρὰ ἐπισκόπων, ἢ ἐκ ἀπλῶς τῶν πιστῶν, ὁ ἀγιὸς πνύμα ἀποδείκνυσιν αὐτὰ τοῖς παρὰ αὐτῶν ἀφ' ὧν ἐκκλησίαις.

Καὶὼν ι'.

Περὶ τῶν οἰκίαις ἀλλοτείοις ἐπιλαθῶν πολυμηστῶν ἐκ τῆς βαρβαρώδους ἐπιλαθῶν πολυμηστῶν, ἐὰν μὲν κατηρηγμένοι εἰσέλθωσι, μὴδὲ τῆς ἀκροάσεως ἀξιώσιν. ἐὰν ὁ αὐτοῖς δέξειται καὶ ἀποδῶσιν, ἐκ τῆς τῶν ἀποστρεφόντων τὰς ἀποκρίσεις.

Ερμηνεία.

Οἱ πῖτες ὅτι ἐπὶ πολλὸν οἰκίαις ἀλλοτείοις καὶ ἡρπασαὶ ἐκ τῆς λαοκρατίας, ὅτι φησὶν, εἰ μὴ κατηρηγμένοι καὶ ἀποκρίσεις εἰσέλθωσι, ὁμοίως τοῖς ἀποστρεφόμενοι καὶ τῆς ἀκροάσεως ἀκλυέωσιν καὶ μετ' αὐτῶν παροχλαίωντων τεπάρεσθαι. εἰ δὲ αὐτοῖς δέξειται, ἢ παρὰ τῶν κατηρηγμένων ὁμολογήσιν ἀγνοῦντες ὅτι ἀμάρτημα, καὶ ἀποκρίσεις ἀφ' ὧν ἐκκλησίαις, ἐκ τῶν ἀποστρεφόντων ἀπὸ ἀμάρ-

ἀμάρτιας. [ὑποπίπτει· πυνθέει, τῆς παύσεως τῆς A
ὑποπιπτόντων, οἱ πῖτες] ἑξέως ὑποσιω-
χονται μὲν τῆς πίστεως εἰσόντες εἰς τὴν ναὸν, ἐξέρ-
χονται δὲ ὡς οἱ κατηχούμενοι.

Κανὼν ια'.

[Περὶ τῆς ἐν τῇ πεδίῳ ἢ ἐν τῇ ἰδίῳ οἰκίᾳ
βιβόντων τὰ ὑπὸ τῆς βαρβαρῶν καὶ ἀλφειν-
τα.] πῖς δὲ ἐν πεδίῳ βιβόντας ἢ ἐν ταῖς ἐαυτῶν
οἰκίαις καὶ ἀλφεινὰ ὑπὸ τῆς βαρβαρῶν, εἰ μὴ
κατηρηγῆντες ἐλεγχῶσι ὁμοίως ἐν ταῖς ὑπο-
πίπτουσιν· εἰ δὲ ἐαυτοὺς ἐξείκωσι καὶ ἀποδώσι,
καὶ τῆς διχῆς ἀξιώσιν.

Ερμηνεία.

Οἱ βαρβαροὶ λεηλατοῦντες πλεὺς χρόνον,
ἥρπαζον πρᾶγματα καὶ ἢ κρείττοσι μὲν ταῦτα
ἐπιτελεῖσθαι, ἢ ἀφ' ἑαυτῶν μὴ διωκόμενοι
φέρειν ὅσα ἥρπασαν, τὰ μὲν ἐν τῇ πεδίῳ ἐρρι-
πτον· τὰ δὲ καὶ ἐν οἰκίαις πικρῶν, ἐν αἷς ἴσας καλ-
λίονα βίβοντες. ὅσοι γὰρ, φησὶν, βιβόντες ἐν
τῇ πεδίῳ, ἢ ἐν ταῖς ἐαυτῶν οἰκίαις, οὗτοι εἰ
μὴ κατηρηγῶσι, καὶ ἐλεγχῶσι ταπεινῶς ἐν
ταῖς ὑποπίπτουσιν· εἰ δὲ ἐαυτοὺς πρᾶγματι-
λῶσι, καὶ ἀποδώσι ἂν βίβον, καὶ τῆς διχῆς ἀ-
ξιούσιν· ἢ γὰρ μέγας τέλος τῆς διχῆς συ-
νεκτέως τῆς πίστεως, μόνος τῆς ἀγίας με-
ταλήψας καλυόμενοι· ἢ γὰρ μέγας αὖ με-
τῶν αὐτῶν ἐπιτελεῖται, καὶ ταύτης ἀξιώσιν.

Κανὼν ιβ'.

Τοῖς δὲ πλεὺς ἐν τῇ πληρωῇ ἐκ τῆς
πίστεως ἀγροκαρδίαις, πληρωῇ δὲ, μήτε μή-
νυται, ἢ σῶμα, ἢ βίβοντα, ἢ ὅ ὁνοματι ταῦ-
τα καλοῦσιν, ἀπαρτῶνται.

Ερμηνεία.

καὶ τῆς ἀ-
νομιᾶς.

Τοῖς ὁμολογούσι τὸ ἄρημα· τὸ ἀλλότριον,
συνεταμονέτερον ἐξελίχεται ὁ ἀγὼς διεξέτα-
το· ἵνα δὲ μὴ οἱ ὁμολογῶντες ἀπαρτῶσιν ἄρ-
ημα, ἢ τὴν πειρᾶν ὡς ἀπὸ καλοῦ, ἐπιγὰρ· ὅτι
οὐ δὲ τὴν ἀπαρτῶν τὴν ἀποδιδόντα βίβοντος
τὰ ἀλλότρια· ἀλλὰ καὶ αἰσθῶν κέρδος πλεὺς
ἐν τῇ πληρωῇ. ἀγροὶ γὰρ ὅντως κέρδος
ἐστὶν, τὸ ἀπαρτῶν τὴν ἀπὸ τῆς ἀπολέσεως τῆς οἰ-
κίας ἐν χειρὶ πειρασίας, καὶ μὴ ἀποδιδόναι
αὐτὰ ἀμειβόμεν.

[Decidere ab ordine; hoc est ab eorum
qui succubuerant ordine.] Porro hi
cum fidelibus quidem precantur tem-
plum intrantes, ceterum more cate-
chumenorum egrediuntur.

Hic etiam
latet in
Graecis
Lat. expla-
ta est a
F. M.
v. l. p. r.
ex mem-
branis Reg.

CANON XI.

[De ijs qui in agro vel in adibus ea quae
à barbaris relicta sunt, inuenerunt.] Eos au-
tem qui in campo aliquid inuenerunt, vel
in suis adibus à barbaris relictum, si accu-
sati quidem conuicti fuerunt, sine similiter
in ijs qui substernuntur. Sin autem se ipsos
enunciauerint & reddiderint, etiam preci-
bus digni habeantur.

ZONAR. Barbari cum depopu-
larentur regionem, res quasdam rapue-
runt, moxque vel obuij facti meliori-
bus, vel grauati pondere, cum quae ra-
puerant ferre minime possent, partim
per campos abiecere, partim in aliquo-
rum adibus, in quibus meliora forte re-
pererant, deposuere. Quicumque igitur,
inquit, aut in campis, aut in suis domi-
bus aliqua inuenerunt, illi siquidem
accusati, & conuicti fuerint, inter eos
qui substernuntur locum accipiant: Si
vero seipsi denuntient, ac ea quae in-
uenere reddant, precatione quoque
digni habeantur, hoc est, ad finem
usque precationis cum fidelibus con-
sistant, ac à sancta Communione
tantummodo arceantur, ita videlicet,
ut hac quoque digni, si poenitentiam
ostenderint, existimentur.

CANON XII.

Eos autem, qui seruans mandata, abs-
que omni turpi lucro seruare oportet, nec
indicationis, vel custodia, vel inuentionis
pretium, vel quocunque nomine hoc appel-
lant, exigentes.

D ZONAR. Cum ijs qui rem alie-
nam à se inuentam denuntiant benig-
nius agendum esse vir sanctus consti-
tuit. Verum ne denuntiantes pretium
ob rem inuentam, quocunque illud
nomine vocitetur, exigant, subie-
cit, Non esse quidquam exigendum
ab eo qui aliena benigne reddit, sed
mandatum absque turpi lucro implen-
dum. Turpe namque lucrum est reue-
ra, quidpiam ab eo exigere, qui res suas
turbulentis temporibus perdidit, nec
illas gratuito reddere.

SANCTI ATHANASII
EPISTOLA AD AMMVM
monachum.

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑ-
ΣΙΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ
Αμμώ μονάζοντα.

M N I A quidem bona sunt
& pura Dei opera : nihil e-
nim inutile vel impurum fe-
cit Dei verbum. Christi e-
nim bonus odor sumus in ijs
qui seruantur, secundum Apostolum. Quia
autem varia & multiplicia sunt improbi te-
la, ut & etiam qui sunt mente sinceriori
turbentur, efficit, fratresque à consuetis e-
xercitiis prohibet, impuritatis & conquina-
tionis cogitationes eis suggerens : age paucis
& improbi errorem abigamus, Seruatoris
nostri gratia, & simpliciorum animum
confirmemus : Omnia quidem munda mun-
dis : immundorum autem & conscientia,
& omnia polluta sunt. Diaboli autem cal-
liditatem admiror, quod cum sit exitium
ac perniciēs, suggerit cogitationes, quae pu-
ritatis quidem esse videntur : est autem id
quod ab eo fit, insidia potius vel tentatio.
Vt enim, quemadmodum dixi, athletas à
consuetis & salutari meditatione abducat,
& in eo vincere videatur, eiusmodi mouet
cogitationes, quae vitae quidem nullam vi-
lilitatem afferunt, sed inanes quaestiones,
& contentiones, quas vitare oportet. Quod
enim, o dilecte & religiosissime, habet
peccatum vel immundum naturalis quaedam
excretio? Vt si quis velit crimen facere e-
tiam eos qui per nares emittuntur mures,
& quae per os spurca. Præterea autem his
etiam possemus plura dicere, ut per ven-
trem excretionem, quae sunt animali ad vi-
tam necessaria. Præterea autem si hominem
Dei manuum opus esse credimus, secundum
divinae scripturas, quomodo à pura facultate
posset aliquod pollutum opus fieri? & si Dei
genus sumus, secundum divinos Actus A-
postolorum, in nobis nihil habemus im-
mundum. Tum demum enim pollumur, quan-
do fetidissimum peccatum operamur. Quan-
do autem naturalis excretio præter voluntatem
facta fuerit, tunc natura necessitate cum alijs,



A NTA μὲν κατὰ τὴν κατὰ
τὴν Θεοῦ ποιήματα οὐ-
δὲν γὰρ ἀρετῶν ἢ ἀκαθαρ-
τῶν τῆς Θεοῦ πατρὸς λόγος.

B Χριστοῦ γὰρ διὰ τὴν ἐν ταῖς σωζομένοις
κατὰ τοὺς ἀποστόλους. ὅτι δὲ περικύβητος καὶ πα-
λὺς πατὴρ τῶν δαδολῶν καὶ βέλων καὶ πῶς ἀκα-
ρεσιότερος τῶν ἡρώων τοῦ σώματος αἰσθάνεται κα-
τὰ τὴν Θεοῦ, καὶ τὴν τῆς σωτηρίας γυμνασίας
τῶν ἀδελφῶν, ὑποσπέρων αὐτοῖς λογιμοῖς
ἀκαθαρσίας καὶ μολυσμοῦ. Φέρεται δὲ βραχίων
καὶ τῶν τοῦ ποταμοῦ πλατύνει ἀπαχολήσας τῇ
τῆς σωτηρίας ἡρώων καὶ τῶν τῶν ἀπληγί-
των ἡρώων περικύβητος ποταμὸς κατὰ τὴν
καθαρσίαν τῆς ἀκαθαρτίας καὶ ἡ σωτηρία ἐν
τῇ πόρτῃ μεμολυμένη. ἀγαπᾷ δὲ ὁ δαδὸς ὁ
σοφισμα, ὅτι ποταμὸς φέρεται καὶ λύμην ὑπὲρ τοῦ
σμοῖς ὑποσπέρων ὁ δαδὸς, καθαρῶς ἐστὶ
δὲ ὁ γινόμενος ἐν ποταμῷ καὶ δαδῷ. ἵνα
γὰρ ὡς ποταμὸς ἀπαχολήσας τῶν ἀσκητῶν τῆς
ἐλπίδος καὶ σωτηρίας μεμολυμένης, καὶ δὲ κατὰ
τῆς τοῦ ποταμοῦ πῶς καὶ βραχίων, ἀπὸ τῆς
μὲν ὁ ποταμὸς τῶν βίβων καὶ ποταμῶν, ἀπὸ τῆς
φλυαρίας, ἀπὸ τῆς πῶς καὶ τῆς. ἡ γὰρ, εἰπὶ μὲν, ὡς
ἀγαπᾷ καὶ ἀκαθαρσία, ἐν τῇ ἀκαθαρτίᾳ ἢ ἀκα-
θαρτίᾳ, φησὶ τῆς ἐκκρίσεως, ὡς εἰ ὡς ἐκκρίσεως
καὶ ἐκκρίσεως, καὶ τῆς ἀπὸ τῆς ἐκκρίσεως ἐκκρίσεως
μύξας, καὶ τῆς τῆς σώματος τοῦ σώματος. ἐπὶ τῇ καὶ
τοῦ τῶν ἐκκρίσεως λέγει πλείονα, καὶ δὲ κατὰ τῶν
ἐκκρίσεως, ἀπὸ τῆς ζωῆς ποταμῶν ὁ ζῆν ἀκαθαρσία
κατὰ τῆς. ἐπὶ τῇ εἰ τῇ τῇ Θεοῦ κατὰ τῆς ἐκκρίσεως
ἐκκρίσεως ἐπὶ τῇ τῇ τῇ Θεοῦ κατὰ τῆς ἐκκρίσεως
πῶς ἡ δαδὸς ἐκ κατὰ τῆς δαδὸς ἐκκρίσεως ἐκκρίσεως
τῆς κατὰ τῆς μεμολυμένης, ἐπὶ τῇ τῇ Θεοῦ ὑπὲρ
τοῦ κατὰ τῆς κατὰ τῆς ἀποστόλων ποταμῶν, ὡς
ἐκκρίσεως ἐκ κατὰ τῆς ἀκαθαρτίας. ὅτι γὰρ μόνον με-
μολυμένη, ὅτι τῇ δαδὸς ἀκαθαρτία ἐκκρίσεως
γὰρ, ὅτι τῇ τῆς φύσεως ἀκαθαρτία μὲν τῇ ἄλλων,

ζῶντα. ὅτι τῇ φησὶ τῆς ἀκαθαρτίας ἐκκρίσεως

[illegible]

A *De praxidimus, hoc quoque sustinemus. Sed quia ij qui volunt solum contradicere ijs quæ rectè dicuntur, vel potius à Deo facta sunt, dictum quoque Evangelicum detorqueant, quòd non quæ ingrediuntur, coinquinant hominem, sed quæ exeunt, necessariò eorum absurditatem, nolo enim dicere questionem, confutabimus. Primum enim diuinas scripturas, cùm sint in propria ignorantia instabiles, Violant. Ita autem habet diuinum eloquium: Cùm enim quidam ijs similiter de cibo dubitarent, ipse Dominus eorum ignorantiam seu errorem dissoluens, publicè dixit, Non quæ ingrediuntur, coinquinant hominem, sed quæ exeunt. Deinde subiungit, Undenam exeuntia? nempe à corde. Illic enim malos profanarum cogitationum thesauros aliorumque peccatorum esse scit. Breuius autem Apostolus hoc ipsum docens dicit, Cibus autem nos Deo non commendat. Dixerit autem quispiam nunc quoque probabiliter, Naturalis excretio nos non adducit ad supplicium. Fortè autem etiam medici, De ab externis quoque eorum ratio habeatur, pro eo respondebunt, quòd unicuique animali dati sunt necessarij meatus in membris, quæ in vno quoque nostrum nutriuntur ad superfluitates amandandas, De capitis excrementa sunt pili, & aquositates, quæ ex capite emittuntur, & Ventris per-*

C *meatus. Itaque & seminariorum vasorum illud est excrementum. Quòdnam est ergo in Deum, o senex religiosissime, peccatum, cùm ipse Dominus qui animal finxit, voluerit, & fecerit hæc membra eiusmodi habere meatus? Quoniam autem oportet maiorum contrarias rationes assumere (dixerim enim, nullo modo peccatum est, vsus utilis, si instrumenta ab opifice facta sunt) eis silentium imponemus ab hoc, interrogatiue dicentes, Quem vsus dicis? legitimus, quem Deus permisit, dicens, Crescite, & multiplicamini, & replete terram: quem Apostolus ostendit, dicens, Honorabile*

D *matrimonium, & cubile immaculatum? an publicum qui sit clanculum & adulteratoriè? Nam & aliorum quoque quæ fiunt in vita inuenimus esse in aliquo differentias. Quemadmodum non licet occidere, sed occidere in bello aduersarios, est & iustum, & laude dignum. Ita & magnis laudibus digni habentur qui se in bello præclare fortiterque gesserint, & eorum columna excitantur, quæ rectè gesta prædicant*

ij

Quare unus & idem, quodcumque id sit, A
in aliquo quidem, & in tempore non licet:
in aliquo autem & opportunè permittitur, ac
conceditur. Eadem ergo est de coitu quo-
que ratio. Beatus qui in iuvenente lenius
habens ingum, natura ad liberorum pro-
creationem usus est. Sin autem ad intempe-
rantiam, fornicatores & adulteros, id quod
scriptum est apud Paulum, supplicium excipit.
Cum enim due sint eius rei via in vita:
una quidem moderatio, & vita magis
conveniens, dico matrimonium: alia autem
angelica, & qua excellentior esse non po-
test, virginitas: Si quis quidem munda-
nam, scilicet matrimonium, elegerit, re-
prehensione quidem vacabit, sed non tot do-
na accipiet. accipiet enim: nam & ipsum
fert fructum tricesimum. Siquis autem ca-
stam & supramundanam amplexus fuerit,
etiamsi primò aspera & ardua via est, ha-
bet tamen dona admirabilia: perfectum
enim fructum centesimum produxit. Quare
impura eorum & improba quaestiones, so-
lutiones proprias habuerunt à divinis etiam
scripturis olim antè solutas. Confirma ergo o
pater greges tuos ex adhortationibus Aposto-
licis, ex consolationibus Evangelicis & psal-
morum consiliis, dicens, Vivifica * me se-
cundum eloquium tuum, eloquium autem eius
est, ei ex puro corde servire. Hoc enim
sciens ipse propheta, se veluti interpretatur,
dicens, Cor mundum crea in me Deus,
ne sordida me cogitationes perturbent. Rur-
sus David, Et spiritu principali confirma
me, ut si fortè me cogitationes perturbave-
rint, valida aliqua tua potestas, qua sic
veluti basis, me sustentet ac stabiliet. Ipse
ergo hac & eiusmodi alia consulens, dic ijs
qui veritati parent tardius: Docebo iniquos
vias tuas. & in Domino confidens quòd eis
persuadebis à tali vitio abstinere, cane, &
ad te impij convertentur. Fieri autem possit,
ut qui improbè quidem & malisiosè qua-
runt, à vano eiusmodi & supernacanco la-
bore desistant: qui autem propter simplici-
tatem, dubitant, & in incerto versantur,
principali spiritu corroborentur. Quicumque
autem veritatem firmè sciens, eam infractam
inconcussamque tenet in Christo Domino
posito, cum quo patri gloria & potentia
cum sancto Spiritu, & in secula seculorum.
Amen.

[psal. 118.
Ost. 4.]

ὥς τε ὁ αὐτὸς κατὰ τὴν μὲν καὶ τὴν κατὰ, εἰς
ἕξασιν κατὰ τὴν δὲ καὶ διὰ τὴν ἀφίεταί τε καὶ συλ-
κεχόρηται. ὁ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ περὶ τῆς μί-
ξεως. μακάριος ὅς ἐστι νόστιμος ζυγὸν ἔχων ἐ-
λθόντων, τῇ φύσει πρὸς παιδοποιίαν κέχρη-
ται. εἰ δὲ πρὸς ἀσέλγησιν, πόρνοις καὶ μοιχοῖς,
ἢ πρὸς ὧν ἀποδόλω γραφῆται τιμωρία ἐκ δό-
ξεως. δύο γὰρ οὐσὼν ὁδὸν ἐστὶν τῇ βίῳ, περὶ τού-
των, μίας μὲν, ματαιωτέρας καὶ βιωτικῆς, τῆς
γάμου λέγω. τῆς δὲ ἑτέρας ἀσελικῆς καὶ αὐ-
τοδολήτου τῆς ἀφροσύνης. εἰ μὲν τις πλεονέ-
κτην, ὑπὸ τῇ τῷ γάμῳ, ἐλπίσιν, μέμψιν μὴ
οὐκ ἔχῃ, ποταυτὴ δὲ χειρὶς οὐ λήψεται.
λήψεται γὰρ ἐπὶ τῇ φέρῃ καὶ αὐτὸς καρπὸν
τὸν τελείοντα. εἰ δὲ πλεονέκτης καὶ ὑπο-
κρίσει ἀπαύσσει, εἰ καὶ τραχὺα πρὸς πλεονέ-
κτην καὶ δυσκατάρθως ἢ ὁδὸς, ὅμως ἔχῃ
χειρὶς αὐτοῦ ματαιωτέρας τὸν γὰρ τέλειον καρ-
πὸν πλεονέκτης ἐλαττωθεὶς. ὥς τε τὰ ἀκα-
θάρτα αὐτῷ καὶ ποικίλῃ ζητήματα λύσας ἰδίᾳς
ἔχῃ πρὸς τῇ τῷ γάμῳ γραφῇ πάλαι περὶ λυ-
θίσκος. ὑποστήριξεν τὸν πᾶν πατέρα τῆς ὑπο-
στασὸς ἀγίας ἐκ τῆς ἀποστολικῆς πρὸς κορινθίους,
ἐκ τῆς ἀποστολικῆς ψαλμῶν, ἐκ τῆς ψαλ-
μῶν συμβουλῶν. ζῆσον με, λέγει, καὶ τὸ λόγιόν
σου. λόγοι δὲ αὐτοῦ, ὅς ἐκ καθαρῆς καρδίας αὐτοῦ
καρδίας. τὴν γὰρ εἰδὼς ὁ αὐτὸς προφήτης, ὡς περὶ
ἐαυτὸν μετὰ φράσεων, λέγει, καρδίας καθαρῆς
κτίσιν ἐστὶν ἐμοὶ ὁ Θεός, ἵνα μὴ ῥυπαρὴς λογισμοῖς
με τρεφῶ. πάλιν Δαβὶδ, ὁ πνεῦματι ἡγε-
μονικῶν στήριξόν με, ἵνα καὶ ποτε λογισμοῖς μου
δορυθήσωσι, ἰσχυρὰς πρὸς δυνάμεις πρὸς σὺ στήρι-
ξή με, ὡς περὶ κρητὶς τυχεύουσιν. αὐτὸς τοῖς
αὐτοῦ καὶ τῇ τῷ πνεύματι συμβουλῶν, λέγει πρὸς
τοὺς βράδρον τῇ ἀληθείᾳ πιστομένους, διδάξω
αὐτοὺς τῆς ὁδοῦ σου καὶ παρρησίαν κυρίου, ὅτι πί-
στες ἀποδέσσει τῆς τοιαύτης κακίας, ψάλλε, καὶ
οἱ ἀσέλγες ὅτι σὺ ὁπίστροφος. ἤρωτο δὲ πρὸς μὲν
κακῶς ζῆτοντες, πεισασθαι τῆς τοιαύτης
ματαιοποιίας. πρὸς δὲ ἀφ' ὧν ἀλήθως ἐκδοῖται καὶ ἀπὸ
ἔχοντες, ἡγεμονικῶν πνεύματι κρατῶν θύειν.
ὅσοι δὲ βεβαίως πλεονέκτην ὁπίστανται ἀφ' ὧν
αὐτοῦ κατὰ τὴν κατὰ καὶ ἀσέλγησιν ἐστὶν Χει-
ρὶς Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, μὴ οὐ τῷ πατρὶ
δὲ καὶ τῷ πνεύματι σὺν ἀγίῳ πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας ἡμῶν, ἀμήν.

Ερμηνεία.

Ερωτηθεὶς ὁ μέγας Θεὸς πατὴρ τοῦ καὶ τοῦ
 σικῆς ἐκ χρίστου καὶ γαίης, εἰ ἀκαθάρτος ἐστὶ ἀ-
 πεκρίθη πρὸς διδασκαλίαν, ὅτι Θεὸς τῶν ἀκαθάρ-
 των ἡγομένῳ ἀκαθάρτοι· ὅτι ὁ ἑαυτοῦ ἐν
 ἡρώων ἑαυτοῦ ἀλλὰ λογισμοῖς ὁ ποιεῖ, καὶ ἡ-
 ρεῖται πῶς ἀκαθαρτοὶ τῶν γυναικῶν, ἢ τῶν
 ἀπλυντῶν. Φέρει δὲ ὁ λόγος ἀπλυντῶν
 μὲν ἐν Θεῷ καὶ τῶν ποιεῖται πλάττειν, αἱ δὲ τῶν
 Θεοῦ παρρησιῶν, καὶ τῶν γυναικῶν τῶν ἀπλυν-
 τῶν ἐκείνων. Ἐρχεται οὖν τῶν λόγων, καὶ οἱ
 παρρησιῶν ἐκ τῶν Τίτων ἐπιστολῆς τῶν ἀγίων
 Παύλου, καὶ Φησὶν ὅτι πᾶν κατὰ τὴν κατὰ
 τῶν τῶν ἀκαθάρτων καὶ ἡ σιωπῶντος μεμ-
 λουται. Ταῦτα δὲ ὁ μακάριος Παῦλος τοῦ
 καὶ ἐν βρώμασιν Ἰουδαϊκῆς λέγει παρρησιῶν,
 ὅτι τῶν καὶ Θεοῦ κληθέντων, Θεὸν ἀκαθάρτοι
 καὶ τῶν ἐαυτοῦ φύσιν Θεὸν δὲ πῶς μεμιασμένους
 κατὰ τὴν ἀλλὰ μεμλάνται αὐτοῦ καὶ ὁ νοῦ καὶ ἡ
 σιωπῶντος μεμλάνται) ὅτι τῶν ἀμύμων καὶ ὁ λογί-
 ζεται μὴ ἀρετῶν. Ἐξ τῶν πάντων ἐν τῶν λόγων πο-
 κετασθῆναι, ὁ μέγας Αθανάσιος τῶν οἰκίαν
 γραφῶν ἐκείνη, ἀγαπῶν, ἢ τῶν θαυμασίων τῶν
 ἀρετῶν ὁ σοφισμα, καὶ ἀπ᾽ αὐτῶν διὰ τῶν, ὅτι
 Φησὶν ὡς καὶ λόγος ἐν θυμῷ λογισμοῖς δοκῶν
 εἶναι κατὰ τὴν φύσιν. ὅτι καὶ ἐκείνη γινώσκον ἐν-
 δρα ἐστὶν ἡρώων κρυφία ἐπιβουλὴ, ἀλλ' ὅχι δι-
 κημοσία. ἵνα γὰρ ἀπαγάγῃ τοὺς ἀσκητὰς καὶ ἐθίμους
 τυτῆς τῆς σπηλῆς καὶ ὠφελίμου Φεγγίδος,
 καὶ δόξῃ καὶ αἰδοῖς καὶ τῶν (ἀφ' αὐτῶν) τοῖ-
 αὐτὰ καὶ βομβύκια, ἢ τῶν φόβου, βομβοῖς
 μέντοι ἐμπροσθέν. ὁ γὰρ, Φησὶν, ἐξ αὐτῶν
 τῶν ἢ ἀκαθάρτων ἢ φυσικῆς ἐκκρίσεως. ὡς
 ἐὰν τις ἀπ᾽ αὐτῶν πῶς αἰδοῖται καὶ ἀφ' αὐτῶν
 αἰδῶς ἐκκρίσει, ὅτι ἀφ' αὐτῶν μύξας καὶ τὰ πύ-
 σματα, καὶ ὅσα ἀφ' αὐτῶν γαστρίων ἐκκρίνονται· ἡ-
 ρεῖται ἐκβάλλονται καὶ κατουῶνται, αἱ πῶς ἐκ-
 κρινόμενα ὠφελῶσι πρὸς τὸ ζῶν· ἐπιγί-
 ρει δὲ καὶ ἐπὶ τῶν. Εἰ γὰρ πρὸς αὐτοῖς, Φησὶν, τῶν
 χροῖν τῶν Θεοῦ πνίμα εἶναι πᾶσι τοῖς αἰδοῖται, πῶς
 εἶναι διωκτῶν ἐκ τῶν Θεοῦ ἀκαθάρτων ὅτι ἡμέτεροι
 καὶ μεμλυσμένοι· καὶ εἰ ἡμέτεροι Θεοῦ ἑαυ-
 τῶν καὶ τῶν τῶν ἡμῶν ἀποκρίναι πρὸς τῶν
 Θεοῦ ἐκείνων ἐν αὐτοῖς ἀκαθάρτων. ἐν γὰρ τῶν
 βίβλων τῶν παρρησιῶν ἐκκρίνεται ὁ μέγας Παῦ-
 λος πῶς Ἀθηναίοις ἀφ' αὐτῶν, καὶ πρὸς

A ZON. Rogatus hic magnus Pater de
 naturali seminis excretionem num sit im-
 pura, respondit Interrogationi, nihil eo-
 rum quæ à Deo facta sunt, impurum esse.
 Quia vero subseminantur, hoc est, im-
 mittuntur cogitationes à malo dæmone,
 ac sinceriores animo, simpliciores vide-
 licet perturbantur: age breui sermone
 discipiamus in Deo, fideles nimirum Deo,
 Diaboli fraudes, ac simpliciorum animos
 confirmemus. Sermonem itaque auspi-
 catur, Divini Pauli sententiam proferens
 ex epistola ad Titum, aitque omnia
B munda mundis, impurorum verò con-
 scientiam quoque esse pollutam. Hæc
 vero Beatus Paulus de Iudaica observa-
 tione in cibis asserit, illorum quæ à Deo
 creata sunt natura sua nihil esse impurum:
 neque vero pollutis quidquam esse mun-
 dum, sed ipsorum quoque mentem, &
 conscientiam pollutam esse. Polluti sunt
 namque ob peccatum, & ea quæ minus
 honesta sunt cogitant. Per hæc igitur
 verba constituto suæ descriptionis proce-
 mio magnus Athanasius subijcit, Mi-
 nor autem, hoc est, cum admiratione
 specto Diaboli calliditatem, hoc est
 versutiam & fraudes: quod cum ipsamet
 pollutio sit, atque immundities, cogita-
 tiones tamen, quæ puritatis videntur
 esse, in animum insinuat. Quod vero
 ab illo sit, insidiae sunt, hoc est, occul-
 tæ, ac dolorum machinationes, non pro-
 bandæ constanti experimentum. Ut
 enim virtutum exercitationibus addi-
 ctos, à consuetudine, hoc est, visitata ipsis, &
 fructuosa abducatur cura, atque in hoc,
 hæc ob causam, superare ipsos videatur,
 eiusmodi mouet bombycia, terricula-
 metæ nimirum, quæ solummodo bom-
 bos cient. Quid est enim, ait, in natura-
 li excretionem criminis, aut impuritatis?
 D veluti si quis homines ob alia quoque ex-
 crementa accuset, mucorem narium, &
 sputa, & quæcunque per ventriculum ex-
 cernuntur, hoc est, eijciuntur, ac exo-
 nerantur, quæ quidem per excretionem
 emissæ ad vitam iuvant. Aliam vero præ-
 terea probationem aggreditur. Si enim,
 inquit, opus Dei manuum esse hominibus
 credimus, qui fieri potest ut à Deo im-
 purum quidpiam pollutumque procreetur? Ac si
 quidem Dei genus sumus, ut in Actis divi-
 norum Apostolorum legitur, nihil in nobis
 ipsis immundum habemus. Commemo-
 rat namque in libro Actorum magnus
 Paulus ad Athenienses differens, ac præ-

ter alia hæc quoque effatur de Deo, In ipso enim vivimus, movemur, & sumus, ut etiam vestrorum poetarum quidam dixerunt, Ipsius namque genus sumus. Hoc vero dixit Aratus de Ioue, Apostolus porro ad verum Deum sententiã accommodavit. Eo igitur ad suæ orationis confirmationem magnus usus est Athanasius: dicens, siquidem Dei genus sumus, ut in Actis dicitur, nihil habere nos pollutum, aut immundum. Tunc namque polluemur cum peccamus. Naturalis autem excretio quæ ex naturæ necessitate contingit, minime polluit. Cæterum cum nonnulli contradicerent, ac Evangelica illa verba proferrent, Nō quæ intrant coinquinant hominem, sed quæ exeunt. Ad hoc quoque respondet, ab ijs qui contra arguunt non bene intelligi verba illa demonstrans, aitque cū de cibis quidam dubitarent, hoc est, timidiufcule hæsitarent, tanquam qui ipsis utebantur, polluerent, eorum ignorantem Dominus solvens, ait, Non ea quæ intrant, inquinare, hoc est polluerre, inficere, sed quæ exeunt, quæ à corde videlicet progrediuntur. Ait vero etiam Apostolus, Esca nos non commendat Deo. Postquam hisce rationibus suum sermonem magnus hic Pater confirmavit, subiicit deinde: Dixerit autē forte nunc quoque, aliquis probabiliter, Naturalis quædam excretio nos ad supplicium haud quaquam adducit. Et vero in edici quoque, ait, hac de re respondebunt, naturam, velut excrementum quoddam semen expellere. Animanti siquidem dati sunt meatus, ut per hos, unumquodque membrum, quod superfluum est eiciat. Capitis quidem igitur, inquit, excrementa sunt pili; quique per nares, atque os emittuntur humores, tum ventris egestionem, ac demum totius corporis. Seminariorū porro meatuum excrementum est semen. Quodnam ergo, inquit, in eo peccatum fuerit, cum hoc semen egeritur, eo modo quo qui efformavit hominem Deus voluit, ac decrevit? Verum ne quis ad hæc objiceret, Quoniam, ut ais, nullum est peccatum in seminis fluxu, quippe qui naturaliter contingit, ne verus quidem usus, coitio nimirum, ducetur in crimine, quippe quæ illi deseruiunt organa à Deo efformata sunt: contradicentem scilicet interrogat, Qualem tu dicis vsu? legitimūmo, an eum qui occulte, libi-

A τῆς ἄλλης ἐ ταῦτα λέγειν παρὲς Θεοῦ. ἐοικέν γὰρ ζῶντι καὶ κινούμενῳ, καὶ ἐοικέν ὡς καὶ πνεῦμα καθ' ὑμᾶς ποιητῆς εἰρήκασι. τῷ γὰρ ἡμῶς ἐοικέν, τῷ δὲ τῷ Ἀρατῷ εἰρηται παρὲς τῷ Διὶ. ὁ δὲ ἀπόστολος εἰς τὸν οὕτως Θεὸν ὁ νόμα ἡ γὰρ λώποισι. τούτω τῷ εἰς κατασκευὴν τῶ οἰκίῳ λόγου ὁ μέγας ἐχρησάτο Ἀθανάσιος. ὡς εἰ γὰρ Θεοῦ ἐοικέν ὡς ἐο τῆς παρὰ τῶν εἰρηται, ἐοικέν ἐχρησάτο μεμλοσμένον ἢ μιαρῶν. πότε γὰρ μεμλοσμένα, ἐπὶ αἰνῶτος τοῦτο. ἢ δὲ φυσικὴ ἐκκρίσις γινώσκῃ ἐξ ἀνάγκης τῆς φύσεως, οὐ μιαρῶν, ὡς πᾶσι δὲ ἀντιλεγόμενοι καὶ παρὰ τῶν τῶν ῥῆσιν διαφελικὰ τὰ λέγοντα, ὅτι τὰ εἰσπρόχολομα καὶ τοῖς τοῖς αἰσθητοῖς, ἀλλὰ τὰ ἐξερχόμενα. ἴσαται καὶ παρὰ τῶν δὲ καὶ, μὴ καλῶς νοούμενα τὰ ῥῆσιν τῶν ἀντιλεγόμενων. καὶ φησὶ, ὅτι παρὲς βρωμῆς ἐοικέν τῶν ἐχόντων πᾶσι ἢ τῶν δὲ καὶ ἀμφιδοκῶντων, ὡς μεμλοσμένον τῶν χρωμάτων αἰσθῶν. λῶντι αὐτῶν τῶν ἀνομοιᾶς ὁ κύριος φησὶ, μὴ τὰ εἰσπρόχολομα, καὶ τοῖς ἡμῶν μιαρῶν, μεμλοσμένον, ἀλλὰ τὰ ἐξερχόμενα τὰ ἀπὸ καρδίας δηλαδὴ παρὰ τῶν καὶ ὁ ἀπόστολος δὲ φησὶ, βρωμῶν ὑμᾶς ὅτι παρὲς τῶν Θεῷ, πᾶσι τὸν οἰκίον λόγον κατεργάσας ὁ μέγας ἐστὶν πατὴρ, ἐπὶ τῶν. εἴποι δὲ αὐτῶν καὶ τοῖς ἀλλόθεν, φυσικὴ τις ἐκκρίσις ἡμᾶς ὅτι παρὲς τῶν παρὰ τῶν καὶ ἴσαται δὲ φησὶ παρὲς τούτω ἀντιλεγόμενοι, ὅτι ἡ φύσις ὡς παρὲς τῶν διώκει ὁ σπέρμα. τῷ γὰρ ζῶντι δίδονται πόροι, ἵνα ἀπὸ τούτων ἕκαστος μέρος ἀποπέμπῃ ὁ περὶ τῶν. τῆς μὲν οὖν κεφαλῆς φησὶ, παρὲς τῶν καὶ εἰς αἱ τῶν, καὶ τὰ ἀπὸ τῶν καὶ εἰς τῶν οὐχὲν καὶ γαστρός, ἀπὸ τῶν καὶ ὅλου τῶν σώματος. τῷ δὲ σπέρματι τῶν πόρων παρὲς τῶν, ὁ σπέρμα. ποῖα οὖν ἐστὶ, φησὶν, αἰνῶτος κατεργάσας τῶν σπέρματος πύου, ὡς ὁ Θεὸς ὁ πλάσας τὸν αἰσθητοῖς ἡγήλασε, καὶ ὡς καὶ τῶν. ἵνα δὲ μὴ τις παρὰ τῶν αἰσθητοῖς, ὅτι ἐπὶ ὁ λέγεις ἐστὶν αἰνῶτος ἢ τοῦ σπέρματος ἐκρῆν ὡς φυσικῶς γινώσκῃ, ἐοικέν ἢ ἀληθῆς χρῆσις, ἡμῶν ἡμῶν λογισθῆσθαι αἰνῶτος. ὅτι τὰ ἔργα τὰ παρὰ τῶν αὐτῶν ἐπεργαζόμενα παρὰ τῶν Θεοῦ ἐπλάσθησαν. ἐρωτᾷ τὸν ἀντιλεγόμενον δὲ τῶν. ποῖας λέγεις χρῆσις, τῶν ἐποιοι, ἢ τῶν κρυφίως καὶ μοιχικῶς κα-

A dinofeque exerceatur? Legitimum ſiquidem Deus permittit, dicens, Creſcite, & multiplicamini, & conſeſſe magnus Paulus dicens, Honorabile connubiũ, & thorus immaculatus: Alius vero uſus interdictus eſt. Hoc vero, inquit, in aliis quoq; multis huius vitæ actionibus facile inueniemus. Occidere nempe veritum eſt, at in bello interficere hoſtes, laudabile, ac magnis honoribus dignũ habetur. Proinde eadem res ex aliquo capite haud licet, ex alio vero conceditur, ac differentiam opportuni temporis, modorũque diuerſitatem admittit. Eadem igitur eſt de coitu ratio, tum
B oracula ex ſacris litteris hac de re proferret: mox de nuptiis quoque, ac virginitate diſſerit, duasq; ait eſſe vias, matrimonium videlicet, ac virginitatem. Siquis, igitur matrimonium elegerit, reprehentionem non habet, neq; ex hoc condemnabitur. Cæterum non tanta dona quanta iſ qui virginitatem amplexus fuerit, accipiet. Accipiet enim, inquit, & ille, fructum ſiquidem fert triceſimum. Si namq; ex magni Pauli ſententia, Honorabile matrimonium, & thorus immaculatus, qui in coniugio caſte vixit, ac liberis operam dædo, Dei præcepto obtemperauit dicenti, Creſcite, & multiplicamini, tum prolis cauſa curas, laborẽsq; ſuſcipiens, vt illam nutriet, erudiatq; in diſciplina, & inſtitutione Domini, fructum iſ quoq; fert triceſimum. Quemadmodum Beatus quoq; Paulus aſſerit, fore vt ſaluentur mulieres, ob ſuſceptam prolem. Siquis verò, ait, puram, ac cœleſtem viam fuerit amplexus, admirabilia dona capiet. Quoniam aſpera primo aditu difficiliſq; admodum eſt via. Illud vero primo aditu aut comparatione prioris viæ, quam ſupra diximus, coniugalis eſt intelligendum, aut ſub initium. Qui
D enim virginitatem amplectitur, cum caro ad voluptates, maximãq; venereas ſit procliuſ, conſiſtatur initio difficultatibus, natura ad libidinem inclinante, idque præſertim dum in ætatis flore verſatur, ac viget, quam ob cauſam verba illa primo aditu ſunt dicta. Vbi verò ad ſenectutem vergit, etiamſi ne tũc quidem extingatur cupiditatum flamma, lenior tamen euadit. Hiſ dictis ſubiicit, illorum impuras quæſtiones iam ante ex ſacris litteris fuiſſe proſtigatas, monetq; cum à quorogatus eſt, vt ſibi

subditos confirmet, variisq; scripturæ oraculis utitur, tum ad precationem cōuersa oratione epistolam absoluit. Hæc ergo magnus loquitur Athanasius de naturali seminis excretionē: Dionysius porro Alexandrinus in epistola ad Basilidem hæc habet: Qui vero in non volūtario nocturno fluxu fuere, propriam sequantur conscientiam, & seipsos, an de eo discernant, necne, considerent. Quemadmodum in cibis, qui discernit, inquit, condemnatus est, si comederit, in his quoq; bonæ sit conscientiæ, & libere loquatur, iuxta conceptam animo cogitationem, qui accedit ad Deum. Quod vero ait, eiusmodi est, ut qui seminis fluxum est passus, seipse dijudicet, ac si quidem affectio aliqua præcessit, ex praua forte cogitatione, atq; consensu, & hoc pacto seminis fluxus est consecutus, cui is contigit, haudquaquam purus existimabitur. Cæterum si nihil tale præcessit, nec de aliqua eiusmodi re ambigit, nec vlla rationi adhæsit macula, ad sacra illi mysteria liceat accedere. Nonnulli vero magni Basilij sententia qui aliquid eiusmodi passi sunt à sacrorum mysteriorum perceptione arceri asserunt. Rogatus namq; hic vir sanctus, quemadmodum in ipsius asceticis est scriptum, an eum cui ex consuetudine, aut natura quidpiam euenit, audere oporteat ad factorum cōmunicationem admittere respondit, superiorem naturæ & consuetudini docuit Apostolus esse eum qui in baptismo conscriptus est Christo: Nunc quidē dicens, Quod verus noster homo simul crucifixus est, ut liberetur corpus à peccato, ut non seruiamus peccato: Alibi vero præcipiens, Mortificate membra vestra quæ sunt super terram, fornicationem, immunditiam, libidinem, concupiscentiā malam, & auaritiā quæ est idolorum seruitus, propter quæ venit ira Dei in filios diffidentiz; Alibi vero legem statuēs, dum sic ait, si vero qui Christi sunt carnem suam crucifixerunt cum vitijs, & concupiscentijs. Ego vero scio emēdata hæc fuisse per Christi gratiam in viris, & mulieribus, fide sincera: de eo vero qui impuritate pollutus accesserit ad sancta. Tum ex veteri quoque testamento, horrendū edocemur iudicium, Quod si maior templo est hic, sane & formidabilior. Idem nos docet Apo-

Latina
hic lacry-
mabilem in
Græc. &
Lat. expla-
nit. Fed.
Morellus
Prof. Reg.
ex fide vet.
membrano-
rum Reg.
Biblioth.

A εἰς ἐν τοῖς ὑπο' αὐτὸν, καὶ χεῖροσι κήρυται
χαφικῆς ἀφ' ὧν· εἴπα καὶ εἰς ἀχλὺ πρέ-
ψας· ἢ λόγον τελειῶ τὴν ἐπιστολήν. ταῦτα
μὲν οὖν, ὁ μέγας φησὶν Ἀθανάσιος, πρὸς τῆς
φειστικῆς ἐκκρίσεως τῆς γυναικός· ὁ δὲ Ἀλεξαν-
δρείας Διονύσιος ἐν τῇ πρὸς Βασιλίδην ἐπι-
στολῇ ταῦτα φησὶν· οἱ δὲ ἐν ἀποσταρέτω νυ-
κτερινῇ ῥύσθ' ἡρόδοτοι, τὰς οἰκείας στυγερὰς
καταχλουθίστωσαν· καὶ ἑαυτοὺς εἴτε ἀφ' ἁρ-
μῆται, εἴτε μὴ, στυγερίστωσαν. ὡς ἔπει τῷ βρω-
μῆ· ὁ ἀφ' ἁρμῆται φησὶν, ἐὰν φαγῇ, κατὰ
B κήρυται· καὶ ἐν τοῖς ἀποσταρέτω ἐστὶν καὶ δι-
καστικῆς καὶ ὁ ἴδιος ἐν ἡρώδοι, πᾶς ὁ πω-
σὼν τὰς θεῖας. ὁ δὲ λέγει, τοιοῦτον ἐστὶν, ὅτι ὁ
τὴν τῷ ἀπέρματος ὑποστασὶς ῥύσθ' ἐαυτὸν ἀ-
κακιστῶν· καὶ εἰ μὲν ἐμπόδια τῆς πωρηγῆται-
C ἐν τῷ ποτηρῷ ὅπως ἐν ἡρώδοι καὶ συγκατα-
στῶν, καὶ οὕτως ἡ τῆς γυναικός ἐπικουρῶντος ῥύ-
σθ' ἐν ἀμαρτίαις ὁ ταῦτα παθὼν· εἰ δὲ ἐν τῷ
τοιοῦτον πωρηγῆται, ἐν τῷ ἀφ' ἁρμῆται ἀφ' ἁρ-
μῆται, καὶ οὐ μεμολυνται αὐτοὶ ὁ λογισμὸς,
πωρηγῆται τῆς ἀμαρτίας. πῆρες δὲ τὸν μέγαν
Βασίλειον φησὶν ἀπὸ τῆς τοῖς τοιοῦτον ἐκ παθόν-
C τῆς τῆς ἀμαρτίας μολυμῆς. ἐρωτη-
τικῆς γὰρ ὁ ἅγιος ἐστὶν ὡς ἐν τῇς ἀποκρίσεως αὐτῶν
ἀναγκαστικῶν· εἰ τῷ στυγερῶν καὶ ἐν τοῖς κα-
κοῖς πῆρες. καὶ τὸν μὲν εἰς χεῖρας τῆς ἀγίας
πρὸς ἀφ' ἁρμῆται, ἀπὸ τῆς τῆς φύσεως
καὶ τῆς στυγερῆς ἐδιδάξει· ὁ ἀπὸ τῆς τῆς
ἐν τῷ βαπτίσματι στυγερῆται Χριστῷ· ποτὶ
μὲν εἰπὼν· ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἀφ' ἁρμῆται
ἐκαυρώθη, ἵνα κατὰ τῆς τῆς ἀφ' ἁρμῆται
τῷ μὴ δουλεύει ἡμᾶς τῇ ἀφ' ἁρμῆται, ποτὶ δὲ πα-
ραχρῆται. νεκρῶσαι οὖν τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ὅτι
τῆς γυναικός· πορνείας, ἀκαθαρσίας, παθὸς, ἐπικουρῶντος
D κακῆς, καὶ τὴν πλεονεξίαν, ἢ τις ἐστὶν εἰδωλο-
λαβεία, δι' ἃ ἔρχεται ἡ ἐργὰ τῷ Θεῷ ὅτι τῆς
γυναικός τῆς ἀφ' ἁρμῆται· ποτὶ δὲ ὅτι ἐκ τῆς
εἰπὼν· εἰ τῷ τῷ Χριστῷ Ἰησοῦ ἐκαυρώσθ' τῆς
στυγερῆς παθὸς καὶ τῆς ἐπικουρῶντος. ἐγὼ δὲ ἔ-
γω οὐ τοῖς ταῦτα κατὰ τῆς Χριστῷ χεῖρας, καὶ
ἐν ἀφ' ἁρμῆται καὶ γυναικί, πῆρες τῇ εἰς τὸν κύριον
γυναικί· τῷ δὲ ἐν ἀκαθαρσία ὅτι πῆρες εἰς τῆς
τῆς ἀγίας καὶ ἐν τῇ παλαιᾷ ἀφ' ἁρμῆται φερεῖ
διδασκόμεθα τῷ κρίματι· εἰ δὲ πῆρες τῷ ἱερῷ ὡς
φερεῖται ἐν τῇ διδασκῇ. παθὸς τῷ ἡμᾶς ὁ ἀπὸ-

εἰπὼν ὁ ἐαδίων καὶ πίνων αἰαλίως, κρίμα
 ἑαυτοῦ ἐαδίῃ καὶ πίνῃ. ὅτι καὶ τῆς ἀποκρίσεως
 αὐτοῦ, οἰονταί τινες τὸν μέγαν Βασίλειον, ἀκα-
 θαροῖον ἢ γὰρ τὸ πρὸς ἀπέρματος ἐκβολήν, ἀλλ'
 οὐκ ἔστι τὸ τοιοῦτον. ὅτι καὶ αὐτοῦ αὐτοῦ φησὶ ῥήσας,
 ἀλλ' ὅτι μὲν φαύλας ἡγομένης, αἰδὼ μὲν
 τοῖς ἐμπαθείαις, ἥς ἐπιθυμία οὐ παρηγήσατο.
 ἢ καὶ παρηγήσατο, ἀλλ' ὅτι ἐμμένει, ἀλλ'
 ἀπεκίμνη τὴν κρείττονος ἐπιθυμίαν το-
 νομοῦ. ὥστε μηδὲ συγκαταθεῖν ἡγεῖσθαι, μη-
 δὲ μελωδῶσαι αὐτὴν τὸν νομοῦ. καὶ τὸ τοιοῦτον
 αὐτῆς τῆς γραφῆς τῆς μεγάλης παρὰ ἐκείνου
 καταληφθήσεται τῷ παρὰ τοῦτον. ὅτι καὶ τὸ α-
 ποστόλου ῥήματι οἷς ἐκείνους εἰς κατασκευὴν ἐ-
 χρήσατο τῆς οἰκείου λόγου, ἀμύβλιας μέμνηται
 καὶ ἀκαθαροῦ, καὶ ἐπιθυμίας κακῆς. παρὰ
 αὐτοῦ ἐκείνους ἐκείνους τὸν νόμον, τὸν ἑαυ-
 τῷ, λέγον. ὅτι ἐν ἀκαθαρσίᾳ ὅσα πρὸς ἐξέ-
 ζῃ τῆς αἰσίου, καὶ τῶν λοιπῶν. ὅτι αὐτὸς εἰ-
 ποί, ἀκαθαροῦ ὀνομασθαι τὸν μέγαν Βασί-
 λειον τὸν ἀπέρματος ἐκβολὴν ἀπαθῶς ἡγο-
 μένῃ. τὸ τοιοῦτον ἀφ' ὧν τῆς ἀρχῆς ὁ δὲ ἐν
 πλείοσι λόγοις ἐφελισσόμενοι, ὡς οὐ κακὸν τὸ
 σῶμα, ὅτι κακίας ἀρχὴ καὶ ὁ δὲ ἐνδοξὸς ποιεῖ, ὅτι
 ἐκείνη λέγει αὐτὸν τὸν μέγαν Ἀθανασίον το-
 νομασθαι, ὅτι τῶν λόγων ἀπομνηστικὸν ἱεροῦ πα-
 τέρους ἐξόχως σβάζονται. ἀλλὰ πρῶτως ἀκα-
 θαροῖον ὁ μέγας Βασίλειος, ὅτι τὸν ἀπέρματος
 ὀνομασθαι ἐκκεῖν, ἀλλὰ τὸν ποιεῖν ἐπι-
 θυμίαν. ἥς ἡγομένης, καὶ ἡ κατὰ ἀμύβλια
 πλεῖται ἀφ' ὧν συγκαταθεῖται. καὶ οὕτως γὰρ
 φαύλας καὶ ὑποκρίσας τὴν ἀπέρματος ἐκβολήν.
 καὶ ἐκ τῆς φαύλης δὲ, ὅτι ἐγὼ ἔγωγε ὅτι αὐτὸς
 καταρτίζῃ Θεοῦ χάριτι καὶ ἀνδράσι καὶ γυναι-
 ξί, δύνανται ἐναρξῶν. ὅτι παρὰ ἐκείνους
 ἀπέρματος μὲν φαύλας ἡγομένης φησὶ. ἥς
 ἐμπαθῆς παρηγήσατο καὶ ἡ κατὰ ἀμύβλια
 τῶν γὰρ ἐστὶ καὶ ὁ μέγας τὸν συγκα-
 ταθεῖν ἐκκεῖν, καὶ τὸν δὲ αὐτῆς τὴν νομοῦ
 μελωδῶσαι, ἀλλ' οὐχὶ τὸ μὴ ἐπιθυμῆσαι, ὅτι
 τὸ μὴ παρὰ ἀμύβλια νομοῦ. τὸ τοιοῦτον τῆς φέ-
 σης ἢ ἡλιθιότητος. ὅτι μὴ ἀποκρίσας τὴν
 ἐπιθυμίαν, μηδὲ συγκαταθεῖν τῷ νομοῦ,
 μηδὲ τὴν κατὰ ἀμύβλιας ἐκκεῖν μελωδῶσαι
 καὶ ἀρετῇ ἐστὶ καὶ κατὰ νόμον. ὅτι τὸ μὴ ἡγεῖσθαι

A stolus dicens, Qui māducat, & bibit in-
 digne, iudiciū sibi māducat, & bibit. Ex
 hac igitur responsione, quidam opinati
 sunt, magnū Basilium impuritatis loco du-
 cere seminis fluxū: sed nō est ita. Nec e-
 nim de eo fluxu loquitur, quē nulla co-
 gitatione informata imago comitatur,
 imo nec de eo cui spectra & imagines
 sūt adiūctę, sine vlla tamē animi affectio-
 ne quā cupiditas præcesserit: quin etiā si
 præcessit, haud diu tamē substitit, verū
 exturbata est rationis imperio, ita ut ne-
 que assensio sic cōsecuta, nec aliqua per
 illam macula rationi adhæserit. Idq. ex
 B ipsamet magni Patris illius descriptione a-
 nimaduertenti facile erit cognoscere.
 Apostoli namque verba: quibus ille ad
 suę sententię confirmationem est usus,
 peccati meminēre, impuritatisque, &
 concupiscentię malę, ex quibus ille
 suam stabilivit mentem, dicens, Aliquē
 qui in impuritate degat sanctis appro-
 pinquare. & quę sequuntur. Neq. ve-
 ro impuritatis nomine seminis excre-
 tionem quę absq. vlla animi perturba-
 tione contingit, magnum Basilium in-
 tellexisse quispiam dixerit. Est hoc nāq;
 C accusare carnem. Atqui ille in pluribus
 suis orationib⁹ disseruit haud malū esse
 corpus, nec mali principium, ut non-
 nulli existimarunt. Neque vero illum
 contraria magno Athanasio differere
 quispiam arbitretur, cuius omnes sen-
 tentias sancti Patres in primis suspiciūt:
 sed plane nomine impuritatis magnus
 Basilium non excretionem seminis, sed
 prauam cupiditatem significat, quę vbi
 euenit, peccatum quoq; in cogitatione
 perficitur ex consensu, atq; hoc pacto
 concipiuntur imagines per somnum, se-
 minisque fluxio contingit. Quin ex illis
 D verbis, Ego vero scio emendata hac
 fuisse Dei gratia in viris, & mulieribus,
 aperte ostenditur, de seminis excretio-
 ne quam spectra & imagines comitan-
 tur, ipsum loqui, quamq; praua affectio,
 & peccatum cogitatione conceptum
 præcessit. Est hoc namq; præclarum fa-
 cinus assensionem effugere, & quę per
 ipsam rationi macula adhæret: non au-
 tem excludere cupiditatem, quod est
 animum ad illam nullo pacto adijcere.
 Habet hoc namque naturę stoliditas.
 Cæterum à cupiditate minime vinci,
 nec assentiri ratione, nec peccatum
 cogitatione perficere, hoc virtutis
 est opus, facinusque præclarum. Neq;

quod alicui nūquā seminis excretio cō-
tingerit egregium facinus existimabitur.
Hoc enim naturale est : propterea cum
accidit, culpa caret. Imo vero nec na-
turalem hanc fluxionem quisquam,
penitūs, nisi admodum stupidus fue-
rit, ut opinor, effugiet.



EIVSDEM EPISTOLA

AD RVFFINIANVM EPI-
scopum, Domino filio & in
primis desiderabili sacrorum
comministro Arhanasius in
Domino salutem.



I V qua dilectum filium decent,
ad patrem scribu. Te ergo per
litteras appropinquantem am-
plexus sum, omnium mihi
dilectissime Ruffiniane. Ego
autem, cum de filio, & in proœmio, &
in principio, & in fine possem scribere,
me continui: ne ex literis commendatio &
testimonium cognoscatur. Tu enim mihi es
epistola, sicut scriptum est, agnita, & le-
cta in corde. Sic ergo mihi crede affectus,
crede, inquam, appello te, & adhortor
de scribas. Non enim parum sed valde me
delectas dum hoc agis. Quoniam autem stu-
diosè & ecclesiasticè (hoc enim tue pietati
valde convenit) interrogasti de ijs qui pro-
pter necessitatem quidem tracti sunt, &
voluisti me ea scribere, quæ de ipsis in sy-
nodu, & ubique visa sunt, scias Domine
mi longè desiderabilissime, quod in principio
quidem, cum vis quæ facta est, cessasset,
facta est synodus presentibus ex partibus ex-
ternis Episcopi. Facta est autem & apud
sacrorum comministros qui habitant in Gra-
cia: nihilo secius autem & apud eos qui ha-
bitant in Hispania & Gallia: & placuit
hoc quod hinc & ubique, de ijs quidem qui
lapsi sunt, impietati autem præsumt, venia
quidem detur poenitentibus ac resipiscen-
tibus, eis autem locus cleri non detur. Iis autem qui
impietatis auctores non fuerunt, sed vi &
necessitate tracti sunt, visum est dari ve-
niam, habere autem etiam locum in clero,

Α πὴν τῷ ἀσπίματος ἐκκρίσιν, κατ' ἄρθωσις λογαθί-
σται. Φισικὸν γὰρ τῆς, δι' ἐπὶ κατόμωρον ἀνέγ-
κλητον. Ἄλλ' ὅτι ἡς εἶμα πλὴν φισικῶν ῥά-
φω δι' ὅσον φάξιται, εἰ μὴ τίς εἴη λίαν ἡ-
λίθιος.



ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

ΠΡΟΣ ΡΟΥΦΙΝΙΑΝΟΝ

ὁπίσσω· Κυρία ἡμεῖς ἐκ πορνείας σου·
λαίπυργον Ἀθωάσιος οὐ κυρία χαίρει.

[illegible]

συρφοι ἃ δι' αἰάτην ἐβίαν, ἐδόξε δὲ δοῦναι μὲν συγχώρησιν, ἔχει δ' ἐπὶ τὸν τόπον τοῦ καίρου,

ria ducti ad Ecclesiam Catholicam se conferrent, rogavit Ruffinianus, quippe Episcopus, quznam in eiusmodi hominibus admittendis seruanda ratio esset. Ad quam interrogationem magnus Athanasius respondit, cum multæ Synodi celebratæ sint, locales nimirum, de his decretum fuisse, ut lapsis, qui cum hæreticis communicarunt, eorumque opinionibus adhæserunt, neque id tantum, verum etiam steterunt pro impietate, hoc est pro illa propugnatunt, eiq. patrocinati sunt, ac persuadere studuerunt securam illam esse opinionem, si pœniteant, seq. orthodoxæ Ecclesiæ sistant, & pœnitentiæ sit locus, & concedatur venia, cæterum ad locum in clero obtinendum nullatenus admittantur. Nam etiam si Episcopi fuissent clerici, nequaquam in factorum hominum ordinem recipiuntur, sed ut laici erunt. Qui vero impietati minime præfuerunt, hoc est, qui minime se auctores professi, nec sua voluntate communicarunt cum hæreticis, tracti vero sunt necessitate, ac vi, hoc est, per vim impietati consenserunt, suntque à pietate abstracti, (Ut enim qui vehementi aquarum impetu rapitur, non sua voluntate deferretur, sed trahitur vi adactus: sic & illi, ob vim illatam cedentes, transuersi ab hæreticis acti sunt, & succubuerunt) placuit, ait, & veniam ipsis concedi si pœnitentiam amplectantur, & locum præterea cleri assignari. Neque vero tantum, inquit, ex eo quod vi adacti cessere, ipsis ignoscitur: sed quia præterea defensionem probabilem asserunt, ob quam, quod hæreticis cesserint, prudenti consilio ad ipsis factum videtur. Confirmarunt illi siquidem, hoc est, certo plane probarunt minime se ad impietatem traductos, nequam videlicet hæreticorum opinionibus adhæsisse, sed rectam tenuisse fidem: tantummodo autem communicasse cum hæreticis, ne dum Ecclesias illi diuexarent, alij quidam impij sese immiscerent, & Ecclesias, hoc est populum orthodoxum corrumpere. Atque hanc ob causam maluisse vim illatam perferre, ac subire multæ onus, ex eo quod succubuisse viderentur, quàm populos perdere. Hæc ergo, inquit, probabiliter loqui visi sunt, exemplum quoque Aaron profe-

τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ, ἡρώτησεν ὁ Ρουφινιανὸς ἐπισκοπος ὧν, ὅπως καὶ τοὺς τριούτους δι-
 χασθαι· πρὸς ᾧ ἐρώτησεν ἀπεκρίθη ὁ μέγας
 Ἀθανάσιος, ὅτι πολλὰν ἡγομένην σκεῖναι το-
 πικῶν δηλαδὴ πρὸς τοῦτων, ἐδόξεν ὥστε πῶς
 μὲν πρὸς αὐτοὺς κληρονομήσας τῆς αἱρετικῆς,
 καὶ τὰ αὐτὰ ἐκείνοις φερόντες ὁμολογήσας, καὶ
 οὐ μόνον τῆτο, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς αἰρετικὰς
 σκεῖας· ἢ γὰρ ὑποφωτισμένοι αὐτῆς καὶ
 σκευήσονται, καὶ πείθονται ἀποδοῦναι ὡς ἀσφα-
 λῆς ἢ ἐκείνων ἐστὶ δόξα, μετανοήσας καὶ πρὸς
 ἐρχομένοις τῇ ὀρθοδόξῃ ἐκκλησίᾳ, διδόναι μὴ
 μετανοήσας καὶ συνήκων· μὴ μὲν γὰρ καὶ τὸ
 πῶς κληρονομήσας αὐτοὺς πρὸς αὐτὰς· καὶ γὰρ ὅτι
 σκοποὶ τυχοῦν ἡσυχία καὶ κληρονομία, οὐκ ἐπὶ διδόν-
 σινταί εἰς τὸν ἱερωμένων, ἀλλ' ὡς λαοὶ ἐ-
 σονται. τοὺς δὲ μὴ αὐθιγῶν μὲν τῆς ἀσκήσεως·
 ἢ γὰρ μὴ κατὰ αὐθιγῶν καὶ γινώσκων ἐκού-
 σιν κληρονομήσας τῆς αἱρετικῆς· πρὸς αὐτοὺς
 δὲ δὲ ἀνάγκη καὶ βίαν, ἢτοι βιαίως σκευ-
 μένοις τῇ ἀσκήσει, καὶ ἐλεγκτικῶς τῆς δι-
 σκεῖας. ὡς γὰρ ὁ ἑκὼν σφοδρῶς ὑδάτων
 φορῶν πρὸς αὐτοὺς, οὐ κατὰ πρὸς αἱρετικῶν
 οἰκίαν φέρεται, ἀλλὰ βιαίως ἐλκεται· οὕτως
 καὶ αὐτοὶ τῇ βίᾳ νικηθέντες τῇ αἱρετικῇ, πα-
 ρισύρησιν καὶ ὑπέκυναν· ἐδόξε ἢ φησὶ, καὶ
 συνήκων διδόναι μετανοήσας· ἀπο-
 νέουσιν δὲ αὐτοὺς καὶ πῶς τὸν κληρὸν καὶ οὐ
 μόνον ὅτι βιασθέντες ἐκείνοις, συνήκων
 οἰκίαν φησὶν, ἀλλ' ὅτι καὶ ἀποδοῦναι πῶς
 αὐτοὺς ποιοῦνται· δὲ ᾧ ἐδόξε ὁ ἑκὼν
 αὐτοὺς τῆς αἱρετικῆς, οἰκονομικῶς ἡγεῖσθαι. δι-
 σκευασθέντες γὰρ, αὐτὸ τῇ βίᾳ ἐπληρο-
 φόρησιν, μὴ μετανοήσας εἰς ἀσκήσεως·
 ἢ γὰρ μὴ σκευήσας τῇ δόξῃ τῇ αἱρετι-
 κῇ, ἀλλὰ τῆς ὀρθῆς ἔχοντας πίστιν· μόνον
 δὲ συγκληρονομήσας τῆς αἱρετικῆς, ἵνα μὴ αὐ-
 τῇ ἐκδιωχθέντων τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐπὶ αὐ-
 τοὺς ἀρτίσταθον· καὶ ἀφ' αὐτῶν τὰς
 ἐκκλησίας, ἵνα πῶς ὀρθοδόξον λαόν. καὶ ἀφ'
 τῆτο ἡρεσισμῶν σκευασθέντες τῇ βίᾳ, καὶ βα-
 σίαν τὸ βάρος τῇ ἐπιλήμειν, ἀφ' ὅ δὲ δόξα
 ἑκὼν καὶ μὴ μάλλον πῶς λαοὺς ἀ-
 ποδοῦναι. ἐδόξε οὖν, φησὶ, πῶς τῶν
 λέγειν, καὶ ἡγεῖσθαι καὶ πρὸς αὐτοὺς ἡγεῖσθαι
 ἐκείνους

ἐκεῖνος γὰρ τῷ Μωσέως χρονίστατος ἐν τῷ ἔρει καὶ τοῦ λαοῦ τῆς Ἑβραίων θοῆς ζήτη-
 τος, ἐδίδωκε τῇ τῷ λαοῦ παύσασθαι, καὶ
 θυμῶσαι αὐτοῖς πρὸς τὴν ἑβραίων μὴσιν.
 τῷ δὲ ἐποίησεν, ἵνα μὴ ὁ λαὸς ὑποστρέψας
 εἰς Αἴγυπτον, ἐπιμαίῃ τῇ εἰδωλολατρείᾳ
 τῇ Αἰγυπτιακῇ λαοσάμμος ἐπὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ
 ὄντες, διωκόμενοι ἀποστῆναι τῆς ἀσεβείας· ἐν
 δὲ τῇ Αἰγύπτῳ θυμώμενοι, μάλλον ἀσεβήσου-
 σι, πῶς τῇ Αἰγυπτίῳ ἐπιδόμοι ἔχουσιν. Ἀφ' ἑ
 ταῦτα φησὶ, καὶ πρὸς τὴν κλήρον δέχονται.
 τοῖς δὲ ἀπατηταῖς καὶ βίᾳ παροῦσι, συ-
 γγνώμη δίδεται. Ταῦτα πρὸς λαϊκῶν ἀπατη-
 θέντων πρὸς τῆς αἱρετικῆς, ἢ βιασθέντων καὶ
 σιωπομένων τοῖς ἐκείνων δόγμασι· οἷς φησὶ,
 μετανοοῦσι καὶ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τῇ ἐκκλησίᾳ,
 συγγνώμη δίδεται, δεχομένοις καὶ οἰκτορομε-
 νοῖς κατὰ τοῖς τῆς ἀγίων πατέρων νόμοις,
 ἥτοι χερσίν. Ταῦτα δὲ, φησὶν, ἐγράψα, παρ-
 ῶν ὅτι τὰ δόγματα ὑμῶν, ἀποδέξῃ καὶ σύ·
 καὶ οὐ κατὰ γνώσῃ τῆς συνεληθόντων οὕτως ἐ-
 κκλησίας. τοιοῦτος δὲ ἐστὶν ὁ νόμος. ὅτι οὐ
 κατὰ γνώσῃ τῆς ἀποδοτέων ὑμῶν οὕτως,
 ἔργον ὅτι τὰς σκαπόμεναι πρὸς τῆς αἱρε-
 τικῆς κινήσεως, ὡς μέτῳ καὶ ἔργῳ,
 ἀποστρέψας τὴν συνεληθόντων, οἷα μηδὲν τα-
 χα πρὸς αὐτὸν χεῖρον ἀποφύλασθαι. ἐκ-
 κλησία γὰρ ἐστὶν, ἢ ἀποστρέψας καὶ ἢ ἔργῳ.
 ἀπὸ τῆς ἐπίκλησιν καὶ χεῖρας, ἐκκλησία πᾶς οὖ-
 σα. εἴτα πρὸς τὴν, καὶ τὴν οὐφείλοισιν ποιῆν
 οἱ μετανοοῦντες, λέγων· αἰατῶμα πρὸς τὴν
 πᾶσι φανεράς, αἰτὴ τῆς δημοσίας, ἐπὶ ἐκκλη-
 σίας, καὶ ὁμολογίαν τὴν πρὸς τὴν Νικαίαν ἐκ-
 δεῖσθαι πίστιν. καὶ τὰ λοιπὰ.

rentes. Ille namque cum Moses diu-
 tius in monte cunctaretur, ac Hebræo-
 rum populus Deos quæreret, peccati
 multitudini dedit manus, fulilémque
 ab ipsis vitulum fieri permisit. Id autem
 fecit eo consilio, ne populus in Ægy-
 ptum reuersus in Ægyptiaca idolola-
 tria persisteret : secum ipse reputans eos
 qui in deserto continere se ab impieta-
 te haud possent, vbi in Ægyptum de-
 uenerint magis fore impios, dum Ægy-
 ptiorum mores, ritusque imitarentur.
 Ob hanc ergo causam, inquit, in-
 clerum quoque admittuntur. Dece-
 ptis vero, & vim passis, venia con-
 ceditur. Hæc de laicis accipienda sunt,
 qui ab hæreticis decepti, aut coacti,
 illorum dogmatibus sunt assensi, qui-
 bus, ait, si pœnitentiam amplectan-
 tur, & se Ecclesiæ sistant, noxam
 condonari : & vbi admissi fuerint, ex
 præscripto editarum à sanctis Patribus
 legum, canonum videlicet, cum iis
 agi placet. Hæc autem scripsi, inquit,
 confidens futurum, ut quæ nobis pla-
 cuerunt tu quoque approbes : nec
 eos qui ita conuenerunt delictis con-
 demnes. Est porro horum verborum
 hæc sententia. Non condemnabis ni-
 mirum nos qui ita conuenimus, ut
 scilicet de ijs qui cum hæreticis com-
 municauerunt deliberaremus, quasi
 frustra, incassumque, ac irritò labo-
 re conuenerimus, quippe qui nihil
 forte de ipsis opportune statuerimus.
 Est siquidem inertia quæ-
 dam ac segnities à continendis mani-
 bus dicta. Subijcit deinde quidnam
 pœnitentes facere oporteat. Anathe-
 matizent, inquit, hæc apertè, hoc
 est, publice, in populi conuentibus,
 fidemque Nicææ decretam profitean-
 tur. Et quæ deinceps.



EPISTOLÆ CANONICÆ

SANCTI ET MAGNI PATRIS BASILII ARCHIEPISCOPI CÆSARÆÆ CAPPADOCIÆ; AD SANCTUM AMPHILOCHII EPISCOPUM ICONIJ, QUÆ EST METROPOLIS PHRYGIÆ.

Gentiano Herueto Interprete.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΝΟΝΙΚΗ

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΚΑΙ ΜΕΓΑ-

λου πατρὸς Βασιλείου, ἀρχιεπισκόπου Καππαδοκίας, πρὸς τὸν ἅγιον Ἀμφιλόχιον ἐπίσκοπον Ἰκονίου, τῆς Μητροπόλεως Φρυγίας.



TV LTO, inquit, qui sapientiam interrogaueris, sapientia reputabitur. Sapienti autem, ut videtur, interrogatio etiam stultum sapientem efficit, quod nobis Dei gratia accidit, quoties laboriosa tua anima literas acceperimus. Nobis enim ipsis scientiores & prudentiores ab ipsa interrogatione reddimur, & multa quæ nesciebamus, docemur, & respondendi studium nobis doctrina efficitur. Certè enim & nunc cum tua interrogata nunquam nobis in mentem venissent, coacti sumus & accuratè considerare, & si quid à senioribus audiuimus, in memoriam reuocare, & ijs quæ doceti sumus, cognata animo apud nos cogitare.

ZONAR. Multa humilitate plenum est epistolæ proœmium, in quo magnus Basilius ob diuini Amphilo- chij interrogationes, sapientem se red- ditum asserit. Quonam vero modo sapiens fiat, in progressu ostendit. Cum enim, ait, ante has interroga- tiones nihil de huiusmodi rebus cogi- tassem, nunc post quæstionem pro- positam, accuratius, hoc est, atten- tius ista perpendi, & reuocata co- rum quæ ab antiquis audiuius me- moria, reliqua per nos ipsos adiun- ximus, quæcunque ijs affinia, sumus edocti, hoc est, quæ cum ijs con- gruunt, ac consentiunt, nec vllate- nus repugnant.



ΝΟΗΤΩ, φησὶν, ἐφω- τίσθημι ὑφ' ἡσέως, σοφία λογιθή- σεται. Ὑποδὲ (ὡς εἰπὼν) ἐ- φώτισται, καὶ τὸν αἰνῶτον ὑφί- ζεται. ὅθεν τῇ τῷ Θεοῦ χάρι- τι συμβαίνει ἡμῖν, ὅσας αὖτε οὐ δὲξώμεθα τῆς φιλοκίτου ψυχῆς ἐκ τῶν ὑπομνήμα- τιν. ὅτις τινες γὰρ ἐαυτῶν καὶ οἱ ἐμφορῆτες γι- νόμεθα ἀπ' αὐτῆς τῆς ἐρωτήσεως, πολλὰ, ὡς οἷον ἐπιστάμεθα, διδασκόμενοι. καὶ ἡμεῖς ἡμεῖς διδάσκαλος, ἡμεῖς δὲ ἀποκρίνασθαι μέμνηται. ἀμὲν καὶ νῦν, ὁδοῦντες λαβόντες ἐκ φρονί- δι τὰ ἐφωτισμένα σε, ἐκαστὸν ἀποκρίνασθαι καὶ ἐ- πισκεψάσθαι ἀκριβῶς, καὶ εἴ τι τι ἐκλύσασθαι πρὸς τῇ περισσοτέρῳ, αἰσινῶμεθα, καὶ τὰ συνηθῆ ὡς ἐδιδάχθημεν, πρὸς ἐαυτῶν ἐπι- λογίσασθαι.

Ερμηνεία.

Πολλὴς ὑπομνηστικῆς χάρις ὁ παροί- μοι τῆς ἐπιστολῆς. Εἰ δὲ μέγας Βασιλεὺς λέ- γει ὑφ' ἡσέως, ἀφ' ἧς τῷ θεῷ Ἀμφιλο- χίου ἐρωτήσιν. περιὼν δὲ λέγει ἕκαστος ὑφί- ζεται. πρὸς γὰρ τῇ ἐρωτηματικῇ φησὶ, με- τὰ τῇ ἐκ φρονί- δι γινόμενος, νῦν μετὰ τῇ ἐρωτήσιν ἐπιστατικώτερον, ἢ ἡμεῖς περισσο- τέρῳ ἐπισκεψάμενοι ταῦτα, καὶ ὅσα πρὸς τῇ ἀκριβοτέρῳ ἐκλύσασθαι ἀνεμνήσθημεν. καὶ πρὸς ἐαυτῶν περιστάμεθα τὰ λοιπὰ. ὅ- σα συνηθῆ ὡς ἐδιδάχθημεν. ἢ ἡμεῖς ἐκαστοῖς ἀκρίβως καὶ σύμφωνα, ἀλλ' οἷον ἐκασ- τὸν ποιῶμεν.

Κανὼν α'.

A

CANON I.

Τὸ μὲν οὖν πρὸς τοὺς καθαροὺς ζήτημα, καὶ εἰρηται πορεύεσθαι, καὶ καλῶς ἀπομνημονεύσας, ὅτι δὲ ὁ ἴησὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἔπαυτο, ἀλλ' ὁ δὲ φάρωσ* ἐπελύναι πρὸς τὸ βαπτισματὸς αὐτῶν, τοὺς ὅτι πρὸς τούτοις ἡμετέροις. ὁ δὲ ἴησὺς Περουζιανῶν, ὅσῳ μὲν λόγῳ ἔχον δοκεῖ καὶ ἐθαύμασα, πῶς κακοποιῶν ὅτι τὸ μέγα Διόνυσος κέρηλιν. ἐκείνῳ γὰρ ἔχοντο οἱ παλαιοὶ διχαῖς βάπτισμα, ὁ μὲν δὲ τὸ πῆλως πρὸς βαπτισμὸν ὄντα τὰς μὲν αἰρέσεις ὠνόμασάν. τὰς δὲ, χρίσματα. τὰ δὲ, πρὸς σωμαγωγὰς. αἰρέσεις μὲν, τοὺς πρὸς τὴν ἀποφύγην, καὶ κατ' αὐτὴν τὸ πῆλως ἀπὸ πλῆθους μέντοι χρίσματα δὲ, τοὺς δὲ αἰτίας ἵνας ἐκκλησιαστικὰς, καὶ ζητήματα ἰατρικὰ, πρὸς ἀλλήλους διενεχθέντας. πρὸς σωμαγωγὰς δὲ, τὰς πρὸς σωμαγωγὰς, τὰς πρὸς τὸ ἀντιπαραστήσαντες τρεῖς ὁμοῦ, ἢ ὁμοῦ, καὶ πρὸς τὸ ἀπαμύνασθαι λατρίαν ἰσοδύναμα. οἱ δὲ εἰς τὸ πῆλως ἐξέτασθαι, ἐπελύναι τὴν λατρίαν, καὶ μὴ ὑπεκλίνῃ τοὺς κακοποιῶν. ἀλλ' ἑαυτὰς ἐξεδίχασαν τὴν λατρίαν καὶ τὴν λατρίαν, καὶ σωμαπλήθους τούτων τινὲς καταλιπόντες τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν, πρὸς σωμαγωγὴν ὁ ποιῶν. χρίσμα δὲ, ὁ πρὸς τὸ μετανοίας φάρωσ ἔχον πρὸς τοὺς ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν. αἰρέσεις δὲ, οἱ ἴησὺς Μαριχάϊον καὶ Οὐλγανῶν, καὶ Μαρκιωνιστῶν, ἐκ αὐτῶν τούτων τὸ Περουζιανῶν. ὡς γὰρ πρὸς αὐτοὺς τὸ εἰς τὸ Θεὸν πῆλως ὄντα ἡ φάρωσ. ἔδοξε τῶν τοὺς δὲ φάρωσ, ὁ μὲν τῶν αἰρετικῶν, πρὸς τὴν ἀποφύγην. ὁ δὲ τῶν ἀποφύγων, ὡς ἐπὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ὄντων, πρὸς διχαῖς. τοὺς δὲ ἐκ τῆς πρὸς σωμαγωγὰς, μετανοίας ἀποφύγων καὶ ὁμοῦ βελιγνέουσας, σωμαπλήθους πάλιν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὡς τὸ πρὸς λατρίαν καὶ τοὺς ἐκ βαπτισμῶν, σωμαπλήθους τοὺς ἀντιπαραστήσαντες. ἐπειδὴ γὰρ μετὰ μὴ ὄντων, εἰς τὴν αὐτὴν παραδίχαται τῶν. οἱ ἴησὺς Περουζιανῶν πρὸς διχαῖς εἰσὶν αἰρετικοί. εἰς γὰρ ὁ πρὸς μὲν ὁ ἀγνοῖ ἐκκλησιαστικὰς Μοντάνῳ καὶ Περουζιανῶν τῶν πρὸς σωμαγωγὰς ἀποφύγων καὶ αἰρετικῶν ὁμοῦ. εἰπεὶ οὖν ὡς ἀποφύγων ὁμοῦ, κατὰ χρίστος, εἰπεὶ ὡς ὁ πρὸς μὲν ὁ ἀγνοῖ τῇ πρὸς αἰρετικῶν συγκρίσας κατὰ χρίστος. καὶ οὕτως τῇ αἰνίᾳ κατὰ διχαῖς ἀποφύγων, ἀλλ' ὁ ἀσυνχώρητον εἶναι τὴν εἰς ὁ πρὸς μὲν ὁ ἀγνοῖ βλασφημίδην.

Qua itaque ad Catharos pertinent, quaestiones et prius dictae sunt, et recte admonuisti, quod oportet uniuscuiusque regionis morem sequi, quod varia fuerint de ipsorum baptismo dissensiones eorum qui de ipsis tractauerunt. Peruzenorum autem baptismus nullam mihi habere rationem videtur, et miratus sum quomodo hoc magnum Dionysium, qui fuit canonicus, praeterire. Antiqui enim illum baptismum suscipiendum putarunt, qui nihil a fide recedit. Unde alia quidem haereses nominauerunt, alia vero schismata, alia rursus illegitimos conuentus. Haereses quidem, eos qui omnino abrupti sunt, et in ipsa fide sunt alienati: Schismata autem eos qui propter aliquas Ecclesiasticas causas et medicabiles quaestiones inter se dissident: Illegitimos autem conuentus, congregationes quae sunt a rebellibus presbyteris, vel Episcopis, et a populo minime doctis. Ut si quis peccauisse conuictus sit, a sacra obeundi ministerio prohibitus, et is canonibus se non submisit, sed sibi praesulatum et sacrum ministerium attribuit: et quidam una cum eo recesserunt, relicta Ecclesia Catholica, iis est illegitimus conuentus. Schisma autem est, de poenitentia dissentire ab ijs qui sunt ex Ecclesia. Haeresis autem est, de Manichaeorum, et Valentinorum, et Marcionistarum, et horum ipsorum Peruzenorum. Statim enim de ipsa in Deum fide est dissensio. Visum est ergo ab initio haeticos quidem omnino reijcere: Qui se autem abscederunt, qui schismatici dicuntur, ut qui adhuc sunt Ecclesia, admittere: eos autem qui sunt in parasynagogis et illegitimis conuentibus, conuenienti poenitentia et conuersione correctos rursus Ecclesia coniungere, ut saepe et qui in gradu collocati cum rebellibus abierunt, postquam eos poenituerit, in eundem ordinem admittantur. Peruzeni ergo sunt aperte haeretici. In sanctum enim Spiritum blasphemauerunt, Montano et Priscilla paracliti appellationem nefarie et impudenter attribuentes. Sive ergo ut qui homines in deos referant, sunt condemnandi, sive ut qui Spiritum sanctum per comparationem cum hominibus iniuria afficiant, sic quoque sunt aeterna condemnationi obnoxij, quod condonari non possit blasphemia in SPIRITUM SANCTUM.

ἀλλὰ δουλεύειν ἀκριβείᾳ κανόνων. πρὸς τὴν δὲ
 τὴν τυπωθήτω, τοῖς ὅτι τὸν βαπτισμὸν ἐκείνων
 προσερχομένους χρίσασθαι ὅτι τῶν πᾶσιν δι-
 λυότι, καὶ οὕτω προσεῖναι τοῖς μυστηρίοις. οἶδα
 ὅτι τοῖς ἀδελφοῖς τοῖς ἐν Ζώνῳ, καὶ Σα-
 τούρνῳ, ἀπ' ἐκείνης ὁρᾶς τὴν πᾶσι, προσεδέξαμε-
 νθα εἰς τὴν καθάρσιν τῶν ὁπισθόπων. ὥστε τοῖς
 τῶν παλαιῶν ἐκείνων στυγερῶν, καὶ διω-
 μένῳ δὲ καὶ τῶν ἐκκλησιῶν, οἷον κανόνα πι-
 ναὶ τὴν πρὸς αὐτοὺς κριτικῆς ἐκδήλῃ, ἀλλ' οὐ
 τῶν ὁπισθόπων τῶν ἀδελφῶν.

Εἰσαγωγή.

Γεῖτε τῶν, εἰ καὶ βαπτίζονται τοῖς Ναυα-
 τιστοῖς, ἢ ἐρώτησις. οὐτοὶ γὰρ ἐνόμαζον ἑαυτοὺς,
 καὶ τοῖς ἐν τῷ, φησὶν, ὁ ἄγιος, ὅτι καὶ
 πρὸς τοὺς εἰρηται. ὁ δὲ προσερχομένων φαί-
 ναι τῶν ἐκ τῶν ἐκείνων, καὶ ἀπὸ μνημόνων,
 ὁ ἐκείνων τῶν ἐκ τῶν καὶ ἐκείνων χρίσιν,
 ἀλλ' ὁ ἀλλ' ὁρᾶς ἐκείνων τῶν βαπτί-
 σματος αὐτῶν. φησὶν γὰρ, φησὶν, διὸς εἶπον πῶς
 δι' αὐτοὺς προσερχομένους διχασθῶν, καὶ διω-
 σθῶν τὴν γῆν. τῶν μὲν ὁ μέγας Βασίλειος· ὁ
 ὅτι παλαιὸς κανὼν τὸν δὲ τῶν στυγερῶν, μὴ ἀ-
 ναβαπτίζεσθαι λέγει αὐτοὺς, ἀλλὰ μόνον χρίσασθαι
 ἐν αἰσῶ μύρω. τῶν οὖν πρῶτος δὲ καὶ τῶν
 ὅτι μετὰ τῶν ἐκείνων ὅτι ὁ κανὼν, καὶ ὅτι στυ-
 γερῶν, καὶ στυγερῶν οὐκ ἐκείνων.

ΤΟ ΔΕ ΤΩΝ ΠΕΠΟΥΖΗΝΩΝ,

ὅτινα μοι λόγῳ ἔχῃ δοκεῖ· καὶ ἐθαύμασα
 πῶς χριστιανὸν ὅτι τὸν μέγαν Διονύσιον πα-
 ρῆλθον.

Εἰσὶν ὁ μέγας Βασίλειος διδάσκει ὅτι
 αἵρεσις, καὶ ἡ χρίσις, ὅτι τῶν παρασυναγωγῶν, καὶ
 ὁ μὲν τῶν αἱρετικῶν φησὶ βαπτισμὸν, πρὸς
 λαὸς ἀληθινῶν. ὁ δὲ τῶν ἀπὸ τῶν πρὸς
 διχασθῶν. τοῖς ὅτι τῶν παρασυναγωγῶν, στυγερῶν
 πάλιν τῶν ἐκκλησιῶν ὁπισθόπων ἐν μετάνοι-
 αῖς λόγῳ· καὶ πᾶσιν στυγερῶν τῶν ἐκκλη-
 σίᾳ, ὥστε καὶ τοῖς αὐτοῖς πολλὰς, ἀπὸ τῶν ἐκ
 ὅτι, τῶν ἀδελφῶν αὐτοὺς βαθμοί. τοῖς ὅτι Πεπου-
 ζῶντες προσερχομένους τῶν καθολικῶν ἐκκλησιῶν.
 οἱ γὰρ μὴ εἰς τὰ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν βαπτίζον-
 τες· ἢ γὰρ εἰς πατέρα καὶ υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα, ὅτι
 δοκεῖ βαπτίζονται. πῶς ὅτι καὶ τὸ καθολικῶν

A sed Canonum exacte observationi servare.
 Omni autem ratione statuatur, ut qui ex
 illorum baptismo accedunt, videntur scili-
 cet in fidelibus, et sic ad mysteria acco-
 dant. Scio autem, quod fratres Zoinum, et
 Saturninum, qui erant ex illorum ordine,
 in Episcoporum cathedram suscipimus. Qua-
 re eos qui illorum ordini coniuncti sunt,
 non amplius possumus ab Ecclesia separare,
 ut pote tanquam canone aliquo communi-
 onis cum ipsis edito per Episcoporum susce-
 ptionem.

B ZONAR. De Nauatianis, an eos
 baptizari oporteret quaestio proposita
 fuit. Hi namque puros seipfos nomina-
 bant. De his igitur, inquit sanctus,
 prius quoque dictum fuisse. Quod vero
 ante dictum est, videtur colligi ex ijs
 verbis, [Recte admonuisti,] sequendas
 esse cuiusque regionis consuetudines,
 eo quod varia de ipsorum baptismo
 fuerit sancita. Alij liquidem, inquit, a-
 liter locuti sunt, de ratione, ipsos, si se
 obtulerint, admittendi, ac sententijs
 diuisi sunt. Hæc quidem magnus habet
 Basilus. Cæterum postremus secundæ
 Synodi canon non iterum baptizandos,
 sed sancto chrismate tantummodo in-
 ungendos esse decernit. Hunc igitur o-
 mnino tenere oportet, quod & recen-
 tior est canon, & à Synodo Occumeni-
 ca editus.

PEPVZENORVM AVTEM

BAPTISMVS, NULLAM MIHI
 habere rationem videtur, & miratus
 sum quomodo hoc Dionysium, qui
 fuit canonicus, latuit.

Hoc loco magnus Basilus, quid hæ-
 resis, quid schisma, & quid parasyna-
 goga sit, docet, ac hæreticorum, quidē
 baptismum plane damnatum fuisse,
 schismaticorum vero admissum. Qui
 vero parasynagogas agerent, si op-
 portuna expleta pœnitentia conuer-
 terentur, Ecclesie rursum adiungi,
 atque ita adiungi, ut ad eosdem quoq;
 gradus sæpius admitterentur. Pepuze-
 nos porro, quippe qui aperte hæretici
 essent, si se Catholicæ Ecclesie iustant,
 baptizandos esse demonstrat. Qui enim
 iuxta nobis tradita baptizati non sunt,
 videlicet, in nomine Patris, & Filij, &
 Spiritus sancti, ne baptizati quidē esse
 videntur. Quo modo vero ex Ecclesie

Catholicæ traditione baptizati fuerint, qui Montanum, & Priscillam Paracletum nominabant: Catharos autem, ait, & Encratitas, & Hydroparastatas; visum est Cypriano, & Firmiliano nostro (Nostrium scilicet Firmilianum appellat, quippe qui Cæsareæ Episcopus fuerit) vniuersos iterum baptizari. Carthagine siquidem, cuius Episcopuserat Cyprianus, habita Synodo omnium antiquissima, decretum est ut omnes tum hæretici, tum schismatici ad Ecclesiam Catholicam accedentes baptizarentur: Quamuis enim in nullo dogmate schismatici decipiantur; tamen quoniam à corpore Ecclesiæ abrupti sunt, permanentē in ipsis Spiritus sancti gratiā amplius nō habēt: Quod igitur nō habent ipsi, quonam modo alijs communicabunt? Sed tamen, quando quidem, inquit hic magnus Pater, Catharorum baptisma admitti prudenti cōsilio quibusdam placuit, admittamus. Secunda quoque Occumenica Synodus, ut antea dictum est, admittendum censuit. De Encratitis vero, ipsorum baptisma minimē admitti oportere asserit. Utendum vero ait consuetudine, ac sequi oportere Patres, qui res nostras administrant, ne ob exactam diligentiam, segniores ipsi ad Catholicam Ecclesiam incundam reddantur. Neque vero eo quod illi nostrum baptisma seruent, nos quoque verecundantes illorum seruare oportet. Nec enim debemus gratias ipsis referre, sed exactam custodire diligentiam. Interea vero qui ex ipsis ad nos adeunt, sancto, inquit, chrismate inungantur, ac ita sacris mysteriis communicent. Encratarum porro hæresis hæc fuit. Ab omni re animata abstinabant, damnabantque nuptias, quas & Satanicas nominabāt. Præterea Marcionis quoque opiniones tenere dicebantur. Quoniam vero, inquit, admissimus iam in cathedram Episcoporum hunc, & illum, qui ex illorum numero sunt, Encratarum videlicet, haud licet nobis amplius ab Ecclesia segregare, ac discernere, qui illorum ordini sunt adiuncti, qui eadem nimirum cum ipsis sentiunt. Admissis namque ipsorum Episcopis, veluti canonem, ac formam cæteros quoque admittendi, per eos edidimus.

A ἐκκλησίας πᾶσιν ἐβάπτισεν δὲ, ὁ πατὴρ κλητῶν τῶν Μοντανῶν ὀνομαζέων, καὶ τῶν Πεισκυλλῶν· τοῖς δὲ Καθαροῖς, Φησί, καὶ Ἐκκραῖταις, καὶ Υδροπαράσταταις, ἐδόξε τοῖς πᾶσι Κυπριανοῖς, καὶ Φιρμιλιανοῖς τῇ ἡμέτερον οἰκονομίᾳ διὰ τῶν Φιρμιλιανῶν, ὡς τῆς Καίσεως μαρτυρία ἐπισκοπῶν· πᾶσιν αἰσθανόμενοι. ἐν γὰρ τῇ Καρχηδόνι, ἥς ἐπισκοπὸς ἦν ὁ Κυπριανός, συνόδου συστάσης ἀρχιεπίσκοπος πασὶν ἐδόξε πᾶσιν τοῖς τε αἰρετικοῖς, τοῖς τε σχισματικοῖς, βαπτίζεσθαι παρούσας τῇ ἐκκλησίᾳ· καὶ γὰρ μὴ ὡς δόγμα οἱ σχισματικοὶ σφραγίζονται, ἀλλ' ἐπεὶ τῷ ὅματι τῆς ἐκκλησίας ἀποβλέποντες, σκέπῃ ἔχουσιν αὐτοῖς πᾶσι μυστηρίων τῶν χάριος τοῦ ἁγίου πνεύματος. ὁ γὰρ οὐκ ἔγνω, πῶς αὐτοῖς αὐτὴ μεταδώσεται; ἀλλ' ὅμως φησὶν ὁ μέγας πατήρ, ὅτι ἐπὶ τοῖς ἐδόξε δι' οἰκονομίαν, ὅ τῃ καθαρῶν βάπτισμα δέχονται, ἔσω δικτὸν καὶ ἡ δαυτῆρα οἰκονομικὴ συνόδος, ὡς παρεῖρηται, δικτὸν αὐτῷ ἡγήσατο. πᾶσι δὲ Ἐκκραῖταις φησὶν, ὡς οὐκ ἐδόξε τῷ αὐτῷ βάπτισμα δέχονται, χρησιμὸν δὲ, φησὶ, τὰς εἰς, καὶ ἀκλουθεῖν διὰ τοῖς τοῖς καὶ ἡμᾶς οἰκονομήσαι πατράσι, ἵνα μὴ ἀπὸ τῶν ἀκρίβειαν, ἀκρηστίας αὐτοῖς ποιήσωμεν εἰς τὸ παρεῖρηται τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ. οὐ γὰρ διὰ φησὶ φυλάσσειν ἐκεῖνοι ὅ ἡμέτερον βάπτισμα, διὰ καὶ ἡμᾶς δυσωπουμένους ὅ ἐκεῖνοι φυλάσσειν. οὐ γὰρ οὐκ ἐθέλωμεν χάριτας ἀποδίδοναι αὐτοῖς, ἀλλὰ τῇ τῶν ἀκρίβειαν. τίως δὲ οἱ παροικῶντες εἰς αὐτοῖς χρησιμώσωμεν, φησὶ, τὰς αἰσθάνεσθαι, καὶ οὕτως τῇ ἀμασμάτῃ μεταλαμβάνειν τῶν· ἡ δὲ τῇ Ἐκκραῖταις δόξα, τῶν αὐτῶν ἐμψυχῶν πατρὸς ἀπείχοντες, καὶ τὸν γάμον ἡρωῶντο τῇ Σατανᾷ καλουῦντες αὐτοῖς· λέγονται δὲ φησὶν καὶ τὰ τῇ Μαρκεῖος. ὅτι δὲ, φησὶν, ἐδόξε αὐτοῖς ἡδὲ εἰς τῶν καθαρῶν τῇ ἐπισκοπῇ τῶν δι, καὶ τῇ δι, ἃ ἐκείνων οὐκ ἐστὶν, τῇ Ἐκκραῖταις διὰ τῶν, ἐκ ἐπὶ δυναμὸς ἀφ' ἑαυτῶν καὶ ἀφ' ἑαυτῶν διὰ τῇ ἐκκλησίας τοῖς ὅ τῶν παρὰ τῇ ἐκείνων συνουσιῶν· ἡ γὰρ τοῖς ὁμοδόξοις ἐκείνοις. δόξα μὲν οἱ γὰρ τοῖς ἐπισκοποῖς αὐτοῖς, χάριτας καὶ τύπον ὡς αὐτοῖς ἐδόξε δι' ἐκείνων, καὶ τοῖς λοιποῖς δέχονται.

Κανὼν β'.

Α

CANON II.

Η φηίεσσι καὶ ὅτι τῇδε σὺν φόβῳ δίκην ὀπί-
 χ' ἀκριβολογία δὲ ἐκ μεμερωμένου καὶ ἀ-
 νελήκουσιν, πρὶν ἡμῖν εἶναι ἐστὶν ἐλπίς γὰρ ἐκ-
 δικαίται, ὅς μοι οἱ δὲ ἡμετέροις, ἀλλὰ καὶ αὐ-
 τῇ ἡ ἐσώτῃ ὁπλισθούσασιν· δὴ πῶς ὅτι ὁ πολὺ
 εἰς ἀποθνήσκουσιν τῆς ἑαυτοῦ ἐπιχρήσειν αἱ
 γυναικας. πρὸς οὗτοι δὲ τῶν καὶ ἡ φθορὰ τῆς ἐμ-
 βρύου, ἐπὶ φόβῳ καὶ γὰρ πλεονέκτησις τῆς ἐλπί-
 τας τολμῶντων. διὸ μὲν οὐκ ἐστὶν ἐξ ὁδοῦ
 πρὸς αὐτῇ αὐτῇ τῇ δόξῃ, ἀλλὰ διὰ τῆς
 μὲν δὲ μετὰ τῇ δίκῃ ἐστὶν· οὐδὲν γὰρ μὴ γινώσκων,
 ἀλλὰ ἐστὶν τῆς μετὰ τοῦ, πλεονέκτησις.

Ερμηνεία.

Λάβρα γυναικας πινει ἀνδράσι συμφυε-
 ρῶσαι, συλλαμβάνουσι· φέρεται δὲ γινώσκων ἴσως
 ἢ διαπονή, ἢ ἐτέρων πινόντων, ὅτι τῇδε σὺν φόβῳ
 ἐμβρύον ἀποβολῇ, φαρμάκων ἕνεκα πόσιον,
 ἢ καὶ ἑσώτῃ ἐπὶ φόβῳ, καὶ φηίεσσι τὰ κύνε-
 να· καὶ εἰς τῶν ποίνων, ὡς φόβῳ τολμῶντας,
 ὅτι τῇδε σὺν φόβῳ, ἐπὶ τῇ δὲ ἀποβολῇ, ἀλλὰ
 τὰ μὲν, ἐπὶ ἀμώρωτα εἰσὶ τὰ δὲ μεμερωμένα,
 καὶ πρὸς χαρὰς τῆς ἡδονῆς ὅσοντα τῇ ἀφροσύνης
 μορφῇ. ὁ γὰρ σπέρμα τῇ μήτρᾳ καταβύθου, ἀλλὰ
 πρὸς οὗτοι μὲν ἐξ αὐτῆς· εἴτα εἰς ἀφρο-
 σύνῃται ἀμώρωτον· εἴτα, ἐξ ἐκείνης γίνεται καὶ ἀφ-
 ροσύνη εἰς μὲν καὶ μέλας, ὅς ἀκριβολογῶ-
 μεθα φησὶν, εἴτε ἀμώρωτος ἀπὸ βλάστη ὁ ἐμ-
 βρυον, εἴτε ἀφροσύνη. οὐ γὰρ ἡ φθορὰ
 ἐκείνη· μόνη ἐκδικαίται· ἀλλὰ καὶ ἡ καὶ τῇ ἐν γα-
 τρὶ ἐχούσης, ὅτι τῇδε σὺν φόβῳ· ὡς ὅτι ὁ πολὺ γὰρ
 φησὶ, σπέρμα πολλῶν καὶ αἱ γυναικας πινει ἐμ-
 βρύον, εἰς ἀποθνήσκουσιν τῇ τῶν ἀποβολῇ.
 ἀλλὰ τῇ γυνὴ τῇ ὅτι τῇδε σὺν φόβῳ, ἀλλὰ τῇ
 τῇ ἐμβρύον φθορᾷ, ὅς τῇ φθορᾷ ὅτι τῇδε σὺν φόβῳ
 ἐκδικαίται· ὅς μοι οἱ δὲ ἡμετέροις, ἀλλὰ καὶ αὐ-
 τῇ ἡ ἐσώτῃ ὁπλισθούσασιν· δὴ πῶς ὅτι ὁ πολὺ
 εἰς ἀποθνήσκουσιν τῆς ἑαυτοῦ ἐπιχρήσειν αἱ
 γυναικας. πρὸς οὗτοι δὲ τῶν καὶ ἡ φθορὰ τῆς ἐμ-
 βρύου, ἐπὶ φόβῳ καὶ γὰρ πλεονέκτησις τῆς ἐλπί-
 τας τολμῶντων. διὸ μὲν οὐκ ἐστὶν ἐξ ὁδοῦ
 πρὸς αὐτῇ αὐτῇ τῇ δόξῃ, ἀλλὰ διὰ τῆς
 μὲν δὲ μετὰ τῇ δίκῃ ἐστὶν· οὐδὲν γὰρ μὴ γινώσκων,
 ἀλλὰ ἐστὶν τῆς μετὰ τοῦ, πλεονέκτησις.

Que de industria factum corrupte, cadis
 pœnas luat. formati autem vel informi sub-
 tilitas à nobis non attenditur. Elic enim non
 solum quod nasciturum fuit, vindicatur,
 sed etiam ipsa quæ sibi insidias paravit, quo-
 niam de plurimum eiusmodi in capto mæ
 quoque mulieres intereunt. Ei autem acce-
 dis factus quoque interitus, alia cades, co-
 rum quidem certe, qui hæc audens, existi-
 matione. Oportet autem non usque ad obi-
 tum eorum confessionem extendere, sed de-
 cem quidem annorum mensuram admitteret
 definire autem non tempore, sed modo, pœni-
 tentiæ medicinam.

Z O N A R. Mulieres quædam oc-
 culte cum viris corruptæ concipiunt,
 metu vero parentum fortè, dominorū,
 aut aliorum quorundam, student con-
 ceptum abigere, medicamentis qui-
 busdam epotis, aut aliis modis, ac fœtus
 necant. Quæ igitur id faciunt, veluti
 patrata cæde puniendas esse decernit.
 Quoniam vero eorum quæ eijciuntur,
 alia quidem informia sunt adhuc, alia
 vero formata, & quæ iam humanæ fi-
 guræ effigiem servât, (Semen nimirum
 in matricem deiectum, primùm in san-
 guinem vertitur: deinde in carnem
 concrevit informe: tùm in membra, &
 partes hominis formatur) haudqua-
 quam, ait, informisne fuerit fœtus, an
 formatus inquirimus. Non enim illius
 tantummodo interitum vindicamus,
 verum insidias præterea in eam quæ fert
 vterum comparatas. Plerumque liqui-
 dem, ait, ipse quoque mulieres simul
 cum fœtu, in eius deiectione, intereunt.
 Promde tum ob servitas sibi insidias,
 tum ob factum peremptum, homicida-
 rum pœnis subijciuntur. Cæterum non
 ad usq; vitæ exitum, sed decem tantum
 annorum spatio in pœnitentia versabū-
 tur, eamq; pœnitentiam non tempore
 oportet definire, sed modo: ita ut si qui-
 dem ea quæ peccavit pœnam hanc ne-
 gligit, non expleatur solum decennij
 tempus, sed prorogetur: verùm si stu-
 diose in pœnitentia ritè obcunda elabo-
 rat, aliquid ex ipso quoq; decennio am-
 putabitur: idq; totum illius institutoris,
 ac moderatoris arbitrio permittit. In
 extremo porro octavo canone, eas quo-
 que quæ pharmaca ad abortum præbent,

σωτηρίας. ἔπειτα ὁ ὅτι τῷ μὴ καταδεδωμένῳ
τὴν ἀχρότητα τῶν ἐξουσιῶν τῆς τύπης.

Ερμηνεία.

Τοῖς ἀφαικόντες περιθιόντας, τ' ἔτι δ' ἀφαι-
κίας, ἐκβάλλουσιν λέγει· τῆς κοινωίας ἥ μὴ κα-
λύεσθαι· καὶ τὰς αἰτίας ἐπάγει· μίαν μὲν, ὅτι καὶ
ὁ καὶ ἀποπολιτὴς χαλῶν λέγει· ὅ, ὅτι ἐκδι-
κῶντες οἱ ἐπὶ τῷ αὐτῷ· ἐτέραν δὲ ὅτι πῶς λαοὶ
ἐκπύπτοντας ἀφ' αὐτῶν τῆς τῶν πτωχῶν
συστάσεως, πάλιν διὰ μεταμορφίας ἀποκαθίσταται
εἰς τὸ ῥῆπον ὅταν ἐξέπεισιν· καὶ δὲ ἱερωμύους,
μηκέτι ἐπομύρχειται εἰς τὴν ἱερωσιάνην ἥς ἐκ-
πεπῶκεσιν, ὡς οὖν ἀφαικόντες ἔχοντες τιμω-
ρίαν ὑπὲρ τῆς ἀμύρχειας αὐτῶν τὴν κατὰ τὴν
τῆς κοινωίας ὅτι εἴργονται. ἀλλὰ τῶν περὶ
τὰ τῶν τύπων ἡ γὰρ, ἃ ἐξ ἑσθῆς μακροῦ ἐτυ-
πώθησαν, καὶ οὖν δὲ ἵαμα ἔσθῆς μακροῦ λέ-
γει, τὴν τῆς ἀμύρχειας αἰσχροσύνην· καὶ ὅτι ἐξ-
καταλείπει καὶ κακοπαθείας, δουλαγωγῆσαι τὴν
ἐσθῆν· τοῦτέστι, ὑποτάξαι δουλεύσαι, δεῖ ὅτι τῶν
φυγῶν οἰκονομοῖς, ἀμφοτέρωθεν εἶδεναι καὶ τὰ τῆς
ἀφαικίας καὶ τὰ τῆς σιωπῆς· καὶ εἰ μὴ οἱ ἀμύρ-
χῶντες κατὰ δέχονται τὰ τὴν ἀφαικίας, κατ'
ἐκείνων οἰκονομοῖς αὐτοῖς· εἰ ὅτι σκληρύνονται
πρὸς τὴν ἀφαικίαν, ἥτοι πρὸς τὴν ἀφαικίαν·
κρίβειν, ἐπειδὴ τότε τὰς ἀφαικίαν τὴν
τῆς σιωπῆς ἀναγγελλοῦσι.

Καὶ ὁ δὲ.

Περὶ τειγάρων καὶ πολυγάρων ἡ αὐτὴ ὡ-
ριστὴν ἔχουσα, ὅτι καὶ ἐπὶ τῇ διγάρῳ ἀναλόγως.
ἐπαινοῦν μὲν γὰρ ἐπὶ τῇ διγάρῳ· διῆσι δὲ δύο ἔτη.
τοῖς δὲ τειγάρῳσι ὡς τεισὶ καὶ περὶ πολλὰς αἰ-
τίαι ἀφορίζουσιν. ὁνομάζουσι δὲ τοῖσι περὶ
γάρῳ, ἀλλὰ πολυγάρῳ, μάλλον δὲ πορτεῖον
καταλαβόμενον. διὸ καὶ ὁ κύριος τῇ Σαμψαίμ
πίντε αἰδρας ἐξέμελλε· ὅτι τοῦ, φησὶν, ἔχας
ὅτι ἐστὶς αἰὴρ. ὡς ἔχει ἀξίῳ ὄντων τῇ ὑπο-
εκπεσόντων τῷ μέτρῳ τῇ διγαμίας ὅτι τῷ αἰδρος,
ἢ τῇ γυναικὶς, καὶ ἄλλῳ περιήματι. σιγήσαν
δὲ κατελάβοντο ἐπὶ τῇ τειγάρῳ πιπτείας ἀ-
φορισμοί· ὅτι ἀπὸ χαλόνος, ἀλλ' ἀπὸ τῇ τῷ προ-
ληφόντων ἀκλυσίας. [εἶπω, τοῖς περιλαβόντων
ἀκλυσουῶντες πατράσι.] διὸ γὰρ μὴ πᾶσι αὐτοῖς
ἀπὸ τῇ τῇ ἐκκλησίας· ἀλλ' ἀποδόσεις αὐτοῖς
ἀξίῳ ὡς δύο περὶ ἔπεισι ἢ τεισὶ. καὶ μὲν τοῖσι
ἐπὶ τῇ περὶ συστήκει μὲν, τῇ δὲ κατωρίας τῷ ἀγα-

*A consuetudinis : sequi autem in ijs quae sum-
mum ius non admittunt , formam tradi-
tam.*

Z O N A R. Diaconos qui fornicati sunt diaconatu quidem deiiciendos, nō tamen à communione arcendos esse asserit: causasque subiungit; Alteram quidem quæ Apostolico vigesimoquinto canone continetur, Non vindicabis bis in idipsum : alteram vero quod laici ob crimina à fidelium consortio eiekti, rursus in locum vnde exciderunt per poenitentiam restituuntur ; sacris autem initiati in sacrum ordinem ex quo deiekti sunt non amplius admittantur. Tanquam igitur ob irrogatam depositionē satis supplicij pro ratione admissi criminis luant, à communione haud prohibentur. Sed hæc, inquit, in constitutionibus reperiuntur, hoc est, longi tēporis consuetudine definita sunt. Vniuersæ vero peccati medicinam ait esse à peccato recedere, ac per tēperantiam corporisq; afflictiones carnem redigere in seruitutem, hoc est, coercere ac edomare. Oportet porro animarum curatores vtraque nosse, & quæ summi iuris sunt, & quæ consuetudinis: ac siquidē qui peccauerunt, ea quæ sunt exacti iuris admittant, ex eius præscripto cum ipsis agere, sin autem aduersus perfectā rationem, exactam videlicet diligētiam obluētentur, tunc formam traditam, consuetudinem scilicet sequi.

CANON III.

Trigamorum & polygamorum eundem canonem definierunt quem in digamii , pro proportionem. Annuum enim in digamii , alij Verò duos annos. Trigamos autem saepe tribus & quatuor annis segregans. Id autem non amplius coniugium , sed polygamiam appellant vel potiùs castigatam fornicationem. Et ideo Dominus Samaritanæ , quæ quinque maritos iam habuerat : Quem nunc , inquit , habes , non est maritus : nempe quòd digni non sint , qui à digamia mensura exciderunt , de vel mariti vel uxoris nomine appellentur. Consuetudinem autem accepimus in Trigamiis quinquennij segregationem , non à canone , sed ab eorum , qui præoccuparunt , consequentia. [Et hoc est , patribus qui præcesserunt obtemperantes .] Oportet autem non eos omnino arceat ab Ecclesia , sed dignari auditione duobus vel tribus annis : & postea permitti quidem consistere , seu in fideliam esse congregatione , à boni tamen commu-

nione abstinere, & sic postquam pœnitentia fructum illum ostenderit, communio-
ni loco restituere.

Additur
hic in Reg
membrana
ista, ex
vers Fed.
Morali.

ZONAR. Trigamiam magnus hic Pater ab antiquis Patribus conjugij nomine minime appellatam fuisse asserit, sed illam potius dixisse polygamiam, aut fornicationem castigatam, hoc est, non effusam, & promiscuam, sed contractiorem, & in vna tantummodo circumscriptam muliere. Quem ergo canonē de digamis promulgavit, hunc in trigamia quoque proportionē servari iubet; [Proportionē autem, id est, quia in digamia annus præscriptus est ad pœnitentiam; ceteris vero biennium: porro in trigamia] quoniam ipsamet culpa sit gravior, proportionē quoque respon- dens statuatur pœna, quinquēnalis videlicet segregatio. Qui nāq; digamiæ terminos supergressi sunt, negat amplius ab iis cū quibus commiscetur mulieribus viros dici oportere, nec mulieres ab eiusmodi hominibus vxorum nomine appellari: Atque ex Evangelio testimonium adducit, dicente Christo ad Samaritanam, Quoniam quem habes non est tuus vir, quinque enim habuisti. Nam et si prius dixerat sāctus, tribus aut quatuor annis trigamos esse segregandos, non tamen in illo decreto perstitit: verum multa tempus ad quinquennium ipsemet extendit, statuens nequaquam huiusmodi ab Ecclesia expellendos, ita ut in loco silentium consistant: sed in loco audientium duobus aut tribus annis, eoque elapso tempore permittendum ipsis ut cum fidelibus commorentur, à communione tamen abstineant. Atque hoc pacto si fructum pœnitentiæ ostenderit, nempe contritionem cordis, & lacrymas, & si quid hisce adiungi solet, ita demum ad communionem admittantur.

CANON V.

Hereticos, qui in excessu à vita pœnitentiam agunt, recipere oportet, recipere autem, non sine iudicio: sed examinentes an verum pœnitentia suffragium ostendant, & si fructus habent qui saluti studium resistunt.

A ὁδὸ ἀπέχου, καὶ οὕτως ἐνδεχάμενος καρπὸν πῆρα μετανοίας ἀποκαταστάν τῷ τόπῳ τῆς κοινωνίας.

Ερμηνεία.

Τὴν Τριγαμίαν ὁ μίγας ὅτ' πατήρ, πῆρα δὲ χαίρει πατέρας, μὴ γάρ μοι ὀνομάσαι φησὶν, ἀλλὰ πολυγαμίαν, ἢ μάλλον, πορίσας κεκολλημένῳ. ἢ γὰρ οὕτως ἐκ κεκολλημένῳ καὶ ἀδελφῷ φησὶν, ἀλλὰ συνεσταλμένῳ καὶ περὶ γαμμένῳ μιᾷ γυναίκε· ὅτι γὰρ ὡς οὐ καὶ νόμος ὅτι τῇ διαμῶνι, τῷ τὸν λέγει ἀναλόγως ὁρίσας καὶ ὅτι τῆς τριγαμίας. [Ὁ δὲ ἀναλόγως, τὸ ὅτι· ὅτι ὅτι τῆς διαγαμίας, ἐπὶ αὐτὸς ὡρίσας εἰς μετανοίας· ἐπεὶ δὲ διὰ τῆς ὅτι τῆς τριγαμίας,] ἐπεὶ μίγας ὅτι ἡ αἴτια αὐτῇ, ἀναλόγως καὶ ὁ ὅτι ἡμιον ὡρίσας· ἢ γὰρ ὅτι περὶ τῆς ἀφορισμοῦ. πῆρα γὰρ ὡρίσας τὴν διαγαμίαν, μὴ δὲ ὀνομαζέσθαι φησὶ ὡρίσας τῇ γυναίκε αἷς συμφέρονται, αἷας· μήτε τῆς γυναίκα λέγεσθαι ὡρίσας τῇ τριούτῳ αἷας, γυναίκα ἐκ τῆς καὶ τῆς διαγαμίας μὴ τῆς ἐπὶ αἷας, εἰπόντες τῆς Χριστοῦ πῆρα τὴν Σαμάρειτιδα, ὅτι οὐ ἔχεις οὐκ ἐστὶν αὐτῇ· πῆρα γὰρ ἔχεις. Εἰ δὲ καὶ ἐφ' ὅτι εἰπὼν ὁ ἅγιος, ὅτι ὁ τῆς καὶ τῆς παρ-
C οῦ ἔπειτα ἀφορίζεται πῆρα τριγαμίας, ἀλλ' οὐκ ἐνέμεινε τῷ τόπῳ ἐκείνῳ· ἐπὶ τῇ δὲ αὐτῇ τῇ χεῖρ τῆς ὅτι ἡμιον, μέγας περὶ τῆς διαγαμίας μὴ ὡρίσας πῆρα τῆς οὐκ ἐκ κεκολλημένῳ· ὡς οὐκ εἰς τὸν τόπον συνεσταλμένῳ ἵσταται, ἀλλ' εἰς τὸν τόπον ἀποχωρῶν ὅτι ἔπειτα δύσιν ἢ τῆς· μετὰ δὲ τῇ τῆς τριγαμίας χεῖρ, ὅτι ἔπειτα αἷας τὴν μετὰ τῇ τῆς πῆρα συστα-
D σιν· τῆς δὲ κοινωνίας ἀπέχου. καὶ οὕτως καρπὸν ὅτι ἐκ κεκολλημένῳ μετανοίας· ἢ γὰρ οὕτως συνεσταλμένῳ καρδίας, καὶ δακρύων, καὶ εἰ πῆρα τῆς ἐπὶ αἷας, οὕτως δὲ καὶ αἷας εἰς κοινωνίας.

Καὶ ὁ δ.

Τοῖς δὲ ὅτι ἐξ ὁδὸ μετανοοῦντας τῇ αἷας πῆρα, δὲ καὶ χεῖρ· δὲ καὶ χεῖρ δὲ διὰ τῆς οὐκ ἀλείψας, ἀλλὰ ἀκαθάρτους, εἰ ἀληθινῶς ὅτι διὰ τῆς πῆρα τῆς μετανοίας, καὶ εἰ πῆρα καρπὸς ἔχεις μὴ τῆς πῆρα τῆς ὅτι ὡρίσας ἀποδοῦν.

Ερμηνεία.

Αμφέδοντες πῶς εἰ καὶ τοῖς αἱρετικοῖς ἐπὶ τῷ λειψυδύου τοῦ βίου καὶ ζητιῶντας μετανοίας δέχονται. πρὸς ὅσους ὁ ἅγιος ἀπεκρίθη διὸ αὐτοὺς δέχονται, οὐχ ὡς ἔτυχεν διὰ δὲ ἀλλὰ ἐξετάζοντας, εἰ ἀληθῶς μετανοοῦσιν ἢ γινώσκουσιν, εἰ ἀφίστανται τῇ οἰκείῃ δογματικῇ, καὶ ἐπιδείκνυνται καρποὺς μετανοίας.

Κανὼν γ'.

Τῶν χερσικῶν καὶ πορνείας εἰς γάμον μὴ καταλείβεσθαι, ἀλλὰ πρὸς τὸν ἄλλον ἀφαιρῶν αὐτῶν τὴν συνάφην. τῷτο γὰρ καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ πρὸς ἀσφάλειαν λεισιτελεῖ, καὶ τοῖς αἱρετικοῖς ὑποδείκνυται καθ' ἡμῶν λαβὼν, ὡς ἀφ' αὐτῶν τῷ ἀμύρτωδι ἀδελφῷ ἐπισπωμένων πρὸς ἐκείνους.

Ερμηνεία.

Κανονικοὶ τοῖς ἐν ταῖς χερσὶ ἐξεταζομένοις φησὶν, ἢ γινώσκουσιν καὶ μοναχοὺς, καὶ μοναχίσσας· καὶ καὶ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἐπαγγελουμένης χάριτος, καὶ τοῖς πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τῷ κατὰ τὴν ἐκκλησίαν σπουδάζοντι. Εἰ γινώσκουσιν τοῖς πορνείοις, οὐκ ἐκείνους συμφορεῖσθαι τῇ μὲν ἡμῶν, ὡς ἔχοντες γάμον τῆς ἀθέτου μιξέως λογισθῆναι. εἰ δὲ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἰερουσύνης ἀφ' αὐτῶν ἀμύρτωτον ἐκπέσονται, εἰπὼν ὅτι ἐπὶ τῆς ἀξίας ἡδὲ ἐκπέσονται, καὶ ἀπολαύσου τῆς ἡδονῆς καὶ ἔστω μὴ ἡ γυνὴ μὲν ἡ ἡμῶν, εἰς συμβίωσιν γαμικὴν. τῷτο οὖν, φησὶ, ἀφαιρῶντας οὐ καὶ, ἀλλ' ἐκ πρὸς τὴν ἀφαιρῶντας τὴν συνάφην αὐτῶν, καὶ χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων τοῖς πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, λεισιτελεῖ, ἀνακατανομένων καὶ τῇ λοιπῇ μὴ πρὸς τὴν λαμβάνει. λογίζονται γὰρ ὅτι ὅσοι ἐστὶν ἡμῶν ὅφελος καὶ ἀμύρτωτον, μὴ ἀφαιρῶντας καὶ τῆς πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, συμβίωσιν τῇ γυναικὶ ἢ συνεφθάρησαν· καὶ οἱ αἱρετικοί, οὐχ ἔξοισι λαβὼν καθ' ἡμῶν λέγει· ὅτι ἀφ' αὐτῶν ἀφαιρῶντας τῆς ἀμύρτωτοι συζῶν τῆς γυναικὶ μὲν ὡς ἡμῶν, καὶ ὡς γαμικῆς κεχρησθῆναι αὐταῖς διδάσκουσιν ἀδελφοὺς αὐτοῖς· ἵνα οὕτως ἐπισπῶνται πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἀποσπῶνται, ὡς ἐάντις ἐμμένειν τῇ ἀμύρτωτι, καὶ μὴ λυοῖντες τοῖς ἀθέτοις γάμοις, ὡς πρὸς τὴν ἐκκλησίαν πορνεία.

A ZONAR. Dubitabant quidam an hæretici, qui in exitu vitæ esse dicuntur, ac poenitentiam quaerunt, essent admittendi. Ad quam quaestionem respondit sanctus, admittendos esse, non quacunque ratione, verum examinantes an vere poeniteant, hoc est, num à propriis dogmatibus abscedant, ac poenitentiae fructus demonstrent.

CANON VI.

Canonicorum fornicatio pro matrimonio non reputetur, sed eorum coniunctio omnino dimittatur. hoc enim & Ecclesiae ad securitatem est utile, & non dabit hæreticis adversus nos ansam, quod propter peccandi libertatem ad nos attrahamus.

ZONAR. Canonicos eos qui in canone recensentur nominat, clericos nimirum, monachos, & monachas, & virginitatem professas puellas, ut habetur sexto, & quadragesimo quarto canone Synodi Carthaginensis. Si quis igitur eiusmodi fornicatus fuerit, haud permittetur cum ea cum qua peccauit corrumpi, quasi forte illicita commixtio nuptiarum instar existimetur. Probabile namq; est clericum qui sacri ordinis dignitate ob admissam culpam exciderat, dixisse, Quandoquidem sacro ordine motus sum, fruar saltem voluptate, eritq; mihi mulier hæc cum qua peccaui, matrimonij societate coniuncta. Hoc ergo, inquit, permittere haud oportet, sed illorum societatem penitus dirimere, atq; ab inuicem eiusmodi segregare. Hoc siquidem & Ecclesiae utile fuerit, dum alij quoq; ne eiusmodi audeant reprimetur. Ita namq; cogitabunt, nihil nobis prodesse etiam si peccemus, siquidem cum ea muliere cum qua corrupti sumus, quamuis honore exciderimus, ætatem agere haud liceat: Nec habebunt hæretici ansam contra nos dicendi, Nos ea de causa delinquentibus permittere ut cum ijs mulieribus viuant, quibus cum peccauerunt, easque vxorum loco retinendi facultatem ipsis dare, ut hac ratione aliquos ex ijs qui diuersæ religioni addicti sunt alliciamus, hoc est, aduocemus, attrahamus, quippe illis ut in peccato degant permittentes, nec illegitimas nuptias, quas fornicatio præcessit, soluentes.

CANON VII.

A

Καὶ ζ'.

Masculorum & animalium initores, & homicida & venefici, & adulteri, & idololatra, eadem condemnatione digni habentur. Quare quam in alijs habes formam, in ijs quoque serva. Eos autem qui in xxx. annis propter immunditiam, poenitentiam egerunt, quam ignorantia fecerunt, nos quidem nec eos esse recipiendos dubitare oportebat. Nam & ignorantia eos venia dignos facit, & spontanea confessio, & temporis diuturnitas: fere enim tota hominis aetate satanae traditi sunt: ut discant non se surpiter gerere. Quamobrem iube eos absque dilatione suscipi, maxime si lacrymas habeant, quae suam clementiam moneant, & vitam misericordia dignam ostendant.

ZONAR. Qui masculos, mutave bestias ineunt, & adulteri, quinde-
cim annorum multa puniuntur. Vo-
luntarij autem homicidæ, & venefici,
viginti. Idololattras porro, non eos di-
cit qui idolis sacrificant, Nam si vel iam
olim idolorum cultui fuere addicti, at-
que ad fidem accedentes, & baptismo
expiati, confestim cum fidelibus adnu-
merantur, sacrisq; mysterijs communi-
cant, Vel cum Christiani essent, idolis
immolauere, ac vitæ poenitentiam æ-
quare debent. Nequaquam igitur de e-
iusmodi idololattris sanctus hic loqui vi-
detur: sed præstigiatores, ac eiusmodi
inanitatibus curam impendentes, ido-
lolattras nominavit: quippe qui dæmo-
num inuocationes adhibent, ad præsti-
gias, tum ex ijs occulta sciscitantur, ac
proinde venerantium ipsos, & colen-
tium quandam speciem præbent. Cum
vero eadem condemnatione dignos ha-
bendos esse ait, non ita intelligendus
est, quasi æquali annorum numero pu-
niantur, sed quia plurium annorum
multa sint obnoxij, singuli tamen iux-
ta proprios terminos. Qui vero triginta
annis, ob impuritatem quam ignoran-
tes admiserunt, in poenitentia versati
sunt, Aliquis enim forte, per ignora-
tionem cum cognata rem habuit, igno-
rans cognationem, aut cum alia mulie-
re, cum patrem quoque suum illa vsum
fuisse ignoraret, de eiusmodi, inquit,
ne dubitandum est quidem, quin ad-
mittantur, cum multas habeant ex-
cusationes, ob quas eis venia concedi
possit: Ignoracionem nimirum, spon-
taneam cōfessionem (ignoratum nāq;

Ἀρρένοφθόροι καὶ ζωοφθόροι, καὶ Φοῖτες, καὶ
Φαρμακοὶ, καὶ μοιχοὶ, καὶ εἰδωλολάτραι τῆς αὐ-
τῆς καταδίκης εἰσὶν ἕξιωμένοι. ὥστε ὃν ἔχῃς ἐ-
πὶ τῇ δόξῃ τύπον, καὶ ἐπὶ τούτων φύλαξον τοὺς
ἵς ἐοικέντα ἔτισι μετανοήσαντας ἐπὶ τῇ
ἀκαθαρσίᾳ, ὡς ἐοικέντα ἑωραξας, ὅδ' ἀμ-
φιβάλλῃ ἡμᾶς πρὸς ἡκεῖν εἰς τὸ παρὰ δόξαν
ἦτε γὰρ ἄγνοια συγχώρησις ἀξίους αὐτοὺς ποιεῖ, καὶ
τὸ ἐκούσιον τὸ ἐξαγροβύσιως, καὶ ἡ παρὰ τῆς
πύτης χρόνος ἡμετέρος· χαρὸν γὰρ ὅλῳ ἡμετέ-
ρῳ αἰθερῷ περὶ ἐδόθησαν ἐν Σατορά· ἵνα παι-
δευθῶσι μὴ ἀσχημονῶν. ὥστε κἀκεῖνοι αὐτοὺς ἔδω-
κ' αὐτοφθέτως διὰ τῶν αἰμάτων, μέλυσαν εἰς τὴν δακρυα-
χοῖαν δυσωποιῶντάς τε τὴν διασπαστρίαν, καὶ βίου
ἐπιδείκνυνται ἄξιον συμπαθείας.

Ερμηνεία.

Οἱ μὲν Ἀρρένοφθόροι καὶ ζωοφθόροι καὶ μοι-
χοὶ, ἐπὶ πεντηκίδεα χρόνιας ἐπιτιμῶνται. οἱ
δὲ καὶ ἐκούσιοι Φοῖτες καὶ οἱ Φαρμακοὶ, ἐπὶ εἰκο-
σαετίας, εἰδωλολάτραι δὲ, ὅς τινες εἰδωλοῖς θυσι-
ας λέγουσιν. ἢ γὰρ ἀρχὴν ἡτῶν τῶν εἰδωλοῦ σέβου-
τες, ἔπειτα ἐλθόντες τῇ πίστει καὶ βαπτισθέντες,
ἀπὸ τῶν πνεύματων πωρεθμοῦνται, καὶ τῇ ἀ-
μαρτίας τῶν μετεχούτων· ἢ Χριστιανοὶ ὄντες, εἰ-
δωλοῖς ἐθυσάν, καὶ διὰ βίου μετανοοῦν ὀφεί-
λουσιν. ὅτι παρὰ τοῦτο οὗτο εἰδωλολάτραι εἰσὶν
λέγουσιν ὁ ἄγιος, ἀλλὰ τοὺς χρόνους καὶ τοὺς χρό-
νους ποιῶντας, εἰδωλολάτραι ἐκείλιν· ὥς
ἐπιτελέσας δαίμονων ποιουμένων ἐν ταῖς χρό-
νιάς, καὶ ὅτι ἐκείνους ἐπὶ τῶν χρόνων ἐπιτελέσας, καὶ
τοῦτο δοκῶντας, τιμῶν καὶ ἡρεπῶν αὐτοῖς.
εἰπὼν δὲ ὅτι τῆς αὐτῆς καταδίκης εἰσὶν ἕξιωμέ-
νοι, οὗ τῦτο λέγει, ὅτι ἰσαριθμῶν ἐπιτιμῶνται
ἐκείνοις, ἀλλ' ὅτι πολὺν ἐπιτιμῶν ἐπὶ
καίεται, ἔχει δὲ κατὰ τοὺς ἰδίους ὅρους. ὅσοι
δὲ ἐπὶ τελέοντα ἔτισι μετενοήσαντες ἐφ' ἣν ἑ-
ωραξας ἀκαθαρσία ἐοικέντα ἀγνοῖα. ἀγνοῖα γὰρ
τῆς τύχης, συγχώρησις ἐμὴν μὴ εἰδὼς πλὴν συ-
γχώρησις, ἢ γυναικὶ ἡνίκα, μὴ εἰδὼς ὅτι ἔοικε
αὐτῇ ἐχέσαστο ἐκείνη, τοὺς ποιούτους, ὡ-
ς δὲ ἀμφιβάλλειν ἐχέσαστο, φησὶν, εἰς τὸ πα-
ρὰ δόξαν· πολλὰ ἔχοντες δίχτυα εἰς τὸ
συγχωρηθῆναι, πλὴν ἀγνοῖαν, τὸ ἐκούσιον
τῆς ἐξαγροβύσιως· ἀγνοοῦμενοι γὰρ τὸ αἰθερ-
ημα,

τομα, ἐκόντες ἑξαμολογήσαντο· καὶ τὸ τῷ χρο-
νου πῶς ἔτασιν. σχεδὸν γὰρ ὅλιγον ἔμελλεν αἰθε-
ρος παρεδόχον τῇ Σατομά, ἵνα παιδευθῶ-
σι μὴ ἀγνημονεῖν. Ἀλλ' αὐτὰ πῶς διὰ τοὺς ἡ-
γεσθαι αἰτίαι.

Οὐκ ἀπεργὸν δὲ καὶ ἡ κτῆσις τῶν λόγων,
καὶ λῦσαι ἀμφιδοκίμοι ἡ ἡσίοι· ὁ μέγας ἀ-
πόστολος Κορινθίους ἐπιστέλλων, καὶ περὶ τῆς πε-
πονηκότης εἰς τὸν ἰδίον μετρουαὶ γραφὸν, πα-
ράδωκε αὐτὸν, Φησὶ, τῶν Σατομᾶ, ἵνα ὁ πνύ-
μα σωθῇ. πῖνεις μὲν οὖν δαίμονι καὶ τοῦτο γινέσθαι
τὸν πορθέουσα λέγεται· ἡνέες δὲ, ἴσους μάλιστα
ἐκδοθῆναι, καὶ τοὶ δὲ αὐτῶν τῶν περὶ Κοριν-
θίους ἐπιστολῶν λυομένου τῆς ἀμφιδοκίμης, καὶ δι-
λουμένου, ὅτι ὁ παρὰδοθῆναι τῶν Σατομᾶ,
ὁ ἀφορεθῆναι ἐστὶ· καὶ τῆς τῶν πιστῶν μερί-
δος ἐκκηρυχθῆναι. ἐν μὲν γὰρ τῇ παλαιᾷ,
εἶτα καὶ παρὰδοθῆναι τῶν Σατομᾶ τὴν ἀ-
μύρτησιν καὶ κατεπίστασι, Φησὶ· καὶ ὑμεῖς πε-
πονημένοι ἐστέ, καὶ οὐχὶ μάλλον ἐπιθήσασθε, ἵνα
ἄρα καὶ ἐξ ὑμῶν ὁ ὅς ἐστιν τῶν ποιήσας. ὁ δὲ
ἄρα καὶ ἐξ ὑμῶν, τί ὅτι ἐστὶν ἢ ὅτι, ἵνα ἐκκηρῇ
καὶ ἀλλοτριωθῇ ἀπὸ ὑμῶν, ἐκκρίνεται δὲ ὁ ἀ-
φορεθῆναι, καὶ μὴ τῇ τῶν πιστῶν συνενόμιμος με-
ρεῖ. ἐν τῇ δὲ δεύτερᾳ ἐπιστολῇ, Φησὶ, κυρώσασθε
εἰς αὐτὸν ἀγάπην. πῶς οὖν περὶ τὸν δαίμον-
ιζόμενοι ἐμμελλοὶ κυρῶσαι ἀγάπην· ἢ περὶ
τὸν πάρεχον λέγεσθαι, ἢ ἡνὶ πινύτω παλαιπω-
ροῦμενοι. ἐλεῖσθαι γὰρ μάλλον ὠφείλει ὁ οὕτω
πάγων, ἢ καὶ μισθῶν. ἀλλὰ τῶν ἑλλοι πινύτως
ὅτι οὐκ ἀπεγράφησι ἀπὸ τῆς ἀμύρτης, ἐν τῇ ἐκ-
κλησίᾳ ἡλλοβῶσασθε, διέξασι πάλιν, ἵνα μὴ τῇ
παρὰδοθῇ λύπη καὶ ἀποθῇ καὶ ἐρμηνεύει. ὡς γὰρ
εἶρη), αὐτὸς αὐτὸν ὁ ἀπόστολος, (Φησὶ, εἰ δὲ τις
φιλοκρίτερος αἰσίσταται, πιστάτω τῶν ὁ ὁφεί-
λει καὶ μέγας πατὴρ παρὰδοθῇ, ὅπως ἐκκηρῶται
ἐν τῇ, τῶν παρὰδοθῇ τῶν Σατομᾶ, τὸν ἀφορε-
σμοὶ καὶ τῇ ἐκκρίνεται τῇ μὲν τῶν πιστῶν ξυνομιλίας,
παρὰδοθῇ περὶ τῶν Σατομᾶ ὀνομασίας. ὁ γὰρ
ἐκκηρῶται τῇ μείρεσι τῶν πιστῶν, ἐκκρίνεται τῶν
ἀγίων πνύματος χάριτι ἐκ τῶν αὐτῶν, ἀλλ' ἀ-
πογυμνῶται αὐτοῦ· ὁ δὲ τῇ χάριτι αὐτοῦ ἐκ-
κρίνεται, παρὰδοθῇ τῶν Σατομᾶ. γυμνῶται
γὰρ τῇ χάριτι αὐτοῦ αὐτὸν αὐτὸν ὁ ἐκκρίνεται, παρὰ-
δοθῇ αὐτοῦ, καὶ ἐκκρίνεται τῶν αὐτῶν, καὶ ὁ χρε-
στὴς τῇ γλῶσσῃ ἰωάννης, ἄρα γυμνῶται τῶν
Τιμῶν ἐπιστολῶν, ὅπως ἡρμηνεύεται τῶν.

A crimen sponte confessi sunt) de tempo-
ris diuturnitatem. Tota namq, fere ho-
minis ætate satanæ traditi sunt, vt à tur-
pibus abstinere discant. Ob hæc igitur
facile ipsos admittendos esse arbitratur.

Non alienum autem hic fuerit quid-
dam etiam interficere orationi, ac quæ-
stionem soluere, Quid sibi magnus A-
postolus velit ad Corinthios scribens,
vbi de eo qui cum nouerca fornicatus
fuerat: tradire, inquit, ipsum Satanæ, vt
spiritus saluus fiat. Quidam igitur dæ-
monis potestati obnoxium fornicarium
factum fuisse dicunt, quidam vero mor-
bi cuiuspiam cruciatu correptum. Cæ-
terum ex ipsismet ad Corinthios episto-
lis soluetur dubitatio, & quid sit tradi
Satanæ declaratur: nimirum excidi, at-
que à fidelium cœtu abdicari. In priori
namq; vbi etiam cū qui deliquerat Sa-
tanæ tradendum adiudicauit, & vos, in-
quit, inflati estis, Et non magis luctum
habuistis, vt tollatur, ex vobis, qui hoc
opus fecit. Illud nempe, Tollatur ex
vobis, quid aliud significat, quàm vt
excidatur, alienusque habeatur à vobis?
Exciditur vero quicumque segregatur,
nec in numero fidelium recensetur. In
secunda vero epistola hæc habet, Con-
seruate erga ipsum charitatem, quū igitur
charitatem erga vexatum à dæ-
mone conseruaturi fuissent: non er-
ga illum qui lepra, vel eiusmodi alio
morbo premeretur. Etenim misereri
potius sic affecti, quàm illum odisse par
est. Sed hoc plane significauit, vt quem
scilicet auersati estis ob noxam, & ex-
tra Ecclesiā eiecistis, admittatis iterum
ne nimio mærore contabescat. Ergo,
vt dictū est, ipse se Apostolus explicat,
ac declarat. Quod si quis contentiosius
repugnet, flecti se patiatur ab hoc sa-
pienti, & magno Patrē, animaduertens
quonam hic, verbis illis, Satanæ tradi-
tus est, vsus fuerit: segregationem, ac
relegationem à cœtu fidelium Satanæ
traditionem nominans. Qui enim à fi-
delium consortio exclusus est, non am-
plius sancti Spiritus gratiam penes sei-
psum habet, verū illa spoliatus est. Qui
vero ab hac gratia excidit, Satanæ tra-
ditur. Vbi namque illum diuina gratia
nudatum, inimicus offenderit, ipsum in-
uadit, eiq; deinceps dominatur. Quod
eodem modo, sanctus quoque Ioannes
Chrysostomus in commentariis in Epi-
stolā ad Timotheum, interpretatus est.

Qui securi in ira adversus uxorem suam usus est, est homicida. Rectè autem me admonuisti, & de tuam sapientiam deducis, ut scilicet de ijs dicerem, quoniam multa sunt in voluntarijs & involuntarijs differentie. Est enim omnino involuntarium & multum ab eo qui incipit removere, ut qui lapidem in canem vel arborem iaceret, hominem assequeretur. Erat enim ei in animo bestiam uleri, vel fructum excutere: ictum autem casu subijt ut qui in ipsum transeundo incidit. Quare hoc quidem certè est involuntarium. Involuntarium autem est, & si quis volens aliquem in melius convertere, loro, vel virga non dura eum percutiat, mortuus autem sit qui percussus est: propositum enim hic consideratur, quod peccantem corrigere volebat, non autem interimere. Est illud quoque & ex involuntarijs, ut quispiam in pugna se ligno vel manu acriter defendens in praeceps partes ictum torqueat, ut eum ladat, non ut omnino interficiat. Sed hoc quidem ad voluntarium magis accedit. Qui enim eo instrumento ad se defendendum usus est, vel qui acriter minimeque parcens ictum inflixit, satis prae se tulit se animi perturbatione dictum homini non percutisse: similiter & qui ligno gravi, & qui lapide maiore, quam pro viribus humanis usus est, involuntarijs annumeratur, ut qui aliud quidem voluerit, aliud verò fecerit. Ita enim commotus cum ictum intulit, ita ut percussus interficeret: quamquam is fortè contendeat eum humi affligere, & contere, non autem penitus morte efficere. Qui autem ense vel aliquo alio eiusmodi usus est, nullam habet excusationem: & maxime, qui securim iaculatus est. neque enim manu percussisse videtur, ut in eo esset ictus moderatus: sed iaculatus est, ut & ferri gravitate & acie & vehementi per magnum spacium motu necessariò fieret perniciosus ictus. Rursus autem omnino est voluntarium, & quod nullam habet dubitationem, quale est quod fit & à latronibus, & à bellicis incursionibus. Illi enim propter pecunias intereunt, probationem fugientes: & qui bella gerunt, ad caedes faciendas accedunt, non terere, nec castigare, sed adversarios palam & ex professo interficere statuentes. Atqui, etsi propter aliquam aliam causam curiosam medicamentum quis miscuerit, admi. & mōti, καὶ δὲ ἄλλω τιᾷ

Ο ἄξιον τῶν τῶν θυμὸν καὶ τῆς ἐαυτοῦ γα-
ματῆς χροσάμενος, φονεὺς ἐστὶ. καὶ γὰρ δὲ με ο-
πίμνησας καὶ ἀξίως τῆς ἐαυτοῦ σπουδῆς, εἰπέην
τῶν ἐν τῷ πλάττεσθαι· ὅτι πολλὰ ἐστὶν τοῖς
ἐκείνοις καὶ ἀκούσις ἀφροσύνη. ἀκούσιοι μὲν
γὰρ ἐστὶν πᾶσι τῶν ἐκ τῆς φύσεως, οἱ δὲ
ἀκοντίζοντες λίθον ἐπὶ κύβητα, ἢ δένδρον, αἰδεσθ-
που τυχεῖν. ἢ μὲν γὰρ ὁρμῇ ὡς, ὅθεν αἰὲν ἀμύ-
νασθαι, ἢ τὸν καρπὸν καὶ τὸν σπέρμα· ὑπὲρ δὲ αὐτο-
μάτως τῇ πληγῇ καὶ πάροδοι οἱ τῶν ἀποστόλων.
B ὥστε δὲ τοῖς ἀκούσις. ἀκούσιοι μὲν γὰρ, καὶ εἴ τις
βυλάμενος ὁπίσθην πινά, ἰμῶντι ἢ ῥάβδῳ μὴ
σκληρᾷ τύποι, σκοπῶντι ὅτι τοῖς ἀκούσις. ἢ γὰρ
πρὸς τοῖς ἐκείνοις σκαπῶνται, ὅτι βελήσας ἐκ-
λεπὲς τῆς ἀμύνης, οὐκ αἰετῶν. ἐν τοῖς ἀκού-
σίοις ἐστὶ καὶ αἰὲν ὁμοίως δὲ ἀμυνόμενοι πινά ἐν
μάχῃ, ἐύλογον καὶ χρεὶ ἀφροσύνης, ὅτι τῶν χρεὶα τῆς
πληγῆς ἐκείνῳ, ὥστε κακῶς αὐτῶν, ὅς ὥστε
πᾶσι τῶν ἀκούσις ἀλλὰ τῶν τῶν πρὸς τῇ
τῶν ἐκείνῳ· ὅ γὰρ τοῖς χροσάμενος ὁργανοῖς
πρὸς ἀμυνας, ἢ ὅ μὴ πεφισμένως τῶν πλη-
C γῶν ἐπαγαγόν, δὴλός ἐστι, ἀφροσύνη τῶν αἰδεσθῶν· ὁμοίως
καὶ ὁ ἐύλογον βαρὺ, ἢ λίθῳ μείζονι τῆς διωάμεως
τῆς αἰδεσθῶν χροσάμενος, τῆς ἀκούσις ἐ-
ναεθμῶνται, δὴλός μὲν τοῖς βυλάμενος, ἄλλο δὲ
ἐν πινάσας. ὡς γὰρ τῶν θυμὸν τοιαύτῳ ὡς ἐγ-
κε τῶν πληγῶν, ὥστε ἀμύνης καὶ τῶν πληγῶν
τῶν καὶ τοῖς ἀκούσις αὐτῶν σκαπῶνται τυχεῖν,
οὐχὶ δὲ καὶ πᾶσι τῶν ἀκούσις. ὁ μὲν γὰρ ἐκ-
φῶ χροσάμενος, ἢ ὁπίσθην πινά, οὐδὲ μὲν
ἐκ τῶν ἀκούσις καὶ μάλιστα ὁ τῶν ἀξίως ἀ-
κοντίζοντες. καὶ γὰρ οὐδὲ ἀπὸ χροσῶν φαίνεται πλη-
D ξας, ὥστε δὲ μετὰ τῆς πληγῆς ἐπὶ αὐτῶν εἶναι.
ἀλλὰ πινάσας, ὥστε καὶ τῶν βαρὺ τῶν σκαπῶν,
καὶ τῇ ἀμύνης, καὶ τῇ ἀφροσύνης φροσύνης, ὅλε-
θρίας αἰσχυρῶς τῶν πληγῶν ἡμέσας. ἐκού-
σιοι δὲ πάλιν πᾶσι τῶν ἀκούσις, καὶ οὐδὲ μὲν ἀμύ-
νους ἐκείνῳ, ὅτι ἐστὶ δὲ τῶν ἀκούσις καὶ δὲ τῶν
πολεμικῶν ἐφροσύνης. οὐτὶ μὲν γὰρ ὅτι χροσά-
τα ἀκούσις, τῶν ἐκείνῳ σκοπῶνται· οἱ
τε ἐν τοῖς ἀκούσις ὅτι φροσύνης ἐκείνῳ, οὐτε
φροσύνης, οὐτε σκαπῶνται, ἀλλὰ ἀμύνης τοῖς
ἐκείνῳ, ἐκ τῶν φροσύνης σκαπῶνται
αἰπῶς ἀμύνης φροσύνης τῆς ἐκείνῳ,

αἰετὶ δὲ ἐκρύβουσι πηλὸν καὶ τοῦτον. οἷα ποῦσι
αἱ γυναικες πολλάκις, ἐπιποιδίας ποῖ ἐκ τῆς δι-
στροφῆς, καὶ τῆς αὐτῆς φιλίας ἐπαγαγὰς πᾶς
πειρώμεται, καὶ προσδίδουσι αὐτοῖς φάρμακα,
σχέτῳσι ἐμπόνητα τῆς διατροφῆς. αἱ τισὶν
ταῖς αἰετῶσι, εἰ καὶ αὐτὸ προσελόμεται, αὐτὸ ἐ-
πιποιδῶν. ὅμως δὲ τῶν ἀφ' ἑαυτῶν, καὶ ἀπὸ γυναι-
κῶν τῶν ἐπιτηδεύουσιν, ἐν τοῖς ἐκκρίσις φοιτῶσι
καταλογίζονται. καὶ αἱ τῶν τὰ ἀμβλωθρίδων
διδούσων φάρμακα, φοιτῶσαι εἰς καὶ αὐτὰ, καὶ
αἱ διχομύουσι τὰ ἐμβρυοκτῆρα δηλητήρια. ταῦτα
μὲν εἰς ποῦσι.

Ερμηνεία.

Περὶ ἐκκρίσεων καὶ ἀκρίσεων φόνων ἡρώτησεν ὁ
ἀγιος, καὶ τίς τὸν πλὴν ἀξύνει ἀκρίσεις καὶ
πληξασα ταῦτα πλὴν οἰκίας γαμετῶν, φοιτῶ-
σαι ἐκκρίσιν ἀπὸ πλῆθος, καὶ πᾶσι τὸν ἐξέ-
χρησμένον οἷον δῆμι κατὰ πᾶς. ποῖται δὲ
ἐκκρίσιν τῶν ἐκκρίσεων καὶ ἀκρίσεων φόνων, καὶ
τὸν μὲν ὅτι θηρίον, ἢ δένδρον ῥιζοῦντα λίθον,
πληξασα δὲ αὐτὸς ποῖται πᾶσι πᾶσι ἐκκρί-
σιν καὶ τὸν λῶρον ἢ ἐλαφρῶν ῥιζοῦντα πᾶσι πᾶσι
καὶ αὐτὸν πᾶσι, ἐὰν δὲ ὁ πληγὴς ἀποθῆ-
ται ἀκρίσιν φοιτῶσαι κατὰ αἰμαφίβωλον. τὸν δὲ
ἐν φιλοτιμία πληξασα πᾶσι ἐλαφρῶν ῥιζοῦντα,
ἢ τῶν ἀφ' ἑαυτῶν ὅτι τὰ καὶ ἐκκρίσιν, καὶ μὴ ἀ-
κρίσιν ἢ ἡλε τὸν πληγὴν. ἀλλὰ κακῶσαι καὶ
ἐκκρίσιν, ἐκκρίσιν τῶν ἐκκρίσεων φοιτῶσαι
λέγει. τὸν πληγὴν ἀποθῆναι. καὶ τὸν ἐκκρί-
σιν βαρὺ, καὶ λίθον μεγάλην χρησάμενον κατὰ
πᾶς, καὶ αἰετῶν, ἐκκρίσιν τῶν φοιτῶσαι τῶν ἐκ-
κρίσεων. τὸν δὲ ἐξέ-
χρησμένον οἷον δῆμι καὶ τὸν
ληγὴν, καὶ τὸν ἐκκρίσιν ποῖται πᾶσι πᾶσι
καὶ αὐτὸν πᾶσι, ἐκκρίσιν φοιτῶσαι τῶν
ἀποθῆναι. ἀλλὰ μὲν καὶ τὸν φάρμακα
διδούσων ποῖται. καὶ μὴ φοιτῶσαι ὁ φάρμα-
κα κατὰ πᾶς, ἀλλὰ κατὰ φιλίαν ἐ-
παγαγὰς πᾶς ἡκούσιν. ὁ δὲ ποῖται, αἰετῶν
τὸν ποῖται, ἢ τὸν ποῖται τῶν αὐτῶν ποῖται
κατὰ πᾶς ποῖται τὸν αὐτῶν ποῖται, τὸν ἐκ-
κρίσιν φόνων ἐκκρίσιν. φοιτῶσαι δὲ λέγει,
καὶ τὰ τὰ ἀμβλωθρίδων διδούσων φάρμα-
κα, καὶ τὰ διχομύουσι αἰετῶν, κατὰ πᾶς καὶ ἐκκρί-
σιν πᾶσι αἰετῶν, ἢ κατὰ πᾶς αἰετῶν.

A & interfecerit, id inter Voluntaria ponen-
dum est, ut ferè faciunt mulieres, quæ
quibusdam incantationibus, & amuletis,
ad suum amorem aliquos attrahere conantur,
& dant eis medicamenta, quæ mentibus
tenebræ & caliginem offundunt. Hæ ergo
si interfecerint, etiamsi aliud volentes, al-
iud fecerint, tamen propter curiosum &
prohibitum exercitium inter voluntarios ho-
micideas reputabuntur. Itaque, & quæ ab-
ortuum scientia præbent medicamenta, sunt
& ipsæ homicidæ, sicut & quæ factus ne-
cantis venena accipiunt. Hæc quidem
hucusque.

B Z O N A R. De voluntariis, ac in-
voluntariis cædibus interrogatus est
sanctus: atq; hinc qui securim iaculatus
est, eaq; uxorem suam percussit, homi-
cidam esse voluntarium demonstravit,
& quicumque gladio quoque aduer-
sus aliquem utitur. Discrimen porro
constituit inter voluntarias, ac inuolun-
tarias cædes: ac cum qui in feram, vel
arborem lapidem iecit, hominem vero
illic forte commorantem percussit, il-
lum quoque qui loro, aut leui virga
quempiam disciplinæ gratia verberavit,
si verberatus intereat, inuoluntarium
homicidam vocare absque dubitatione
oportebit. Qui autem in contentione
quempiam solidiore bacillo percussit,
aut pugione temere lethali vulnus infli-
xit, etiamsi interficere haud veller vul-
neratum, sed lædere tantum, & vlcif-
ci, ad voluntarium homicidam proxi-
me accedere affirmat, si vulneratus in-
tereat. Qui autem ligno graui, & in-
genti lapide aduersus aliquem vsus oc-
cidit, inuoluntarium forte homicidam
esse definit. Qui vero ense, vel alio e-
iusmodi est vsus, & latrones, & qui bel-
licas incursionibus exercent, ob rapiendas
pecunias, voluntarios homicidas esse
demonstrat. Quin & qui pharmaca præ-
bent aliquibus, etiamsi interficere, qui
pharmacum miscuit, haudquaquam in-
animo habuerit, sed aliquem ad amo-
rem voluit allicere, illud vero haustum
bibentem interfecit, aut hominis mē-
tem corrumpit, ad insaniam adigens, in-
ter voluntarias cædes enumerat. Ho-
micideas vero mulieres dicit eas quoque
quæ mentem excecantia pharmaca
propinant, & quæ illa accipiunt, quem-
admodum in secundo ipsius canone
iam de hac re definiuit.

CANON IX.

A

Κανὼν θ'.

Atque hæc quidem hætenus.

Dominus autem dictum secundum sententiam consequentiam ex aquo & viru & mulieribus convenit, quod non liceat à matrimonio discedere, præterquam propter fornicationem. Consuetudo autem non ita habet, sed in mulieribus quidem multum accuratè & diligenter observari invenimus, cum Apostolus quidem dicat, Quod qui adheret meretrici, fit unum corpus: Hieremias autem, Quod si fueris mulier cum alio viro, non revertetur ad virum suum, sed polluta polluetur. & rursus, Qui habet adulteram, stultus est & impius. Consuetudo verò etiam adulterantes viros, & in fornicationibus versantes, iubet à mulieribus retineri. Quare quæ cum viro dimisso colabitur, nescio an possit adultera appellari. Crimen enim hic attingit mulierem, quæ dimisit: quammam ob causam à coniugio decessit. Sive enim pulsata, verbera non ferat, pati satius erat quàm à coniuge separari: sine iacturam in pecunijs non ferens, nec ipsa est iusta excusatio. Sin autem quod ipse vivat in fornicatione, non habemus hanc observationem in Ecclesiastica constitutione, sed etiam infidelis viri iussa est mulier non separari, sed manere propter incertitudinem eventus. Quid enim sciri mulier, an virum sis servatura? Quare, quæ relinquit, est adultera, si ad alium virum accessit. Qui autem relictus est, est dignus venia, & quæ ei cohabitatur, non ideo condemnatur: Sed si vir qui ab uxore discessit, accessit ad aliam, est & ipse adulter, quoniam facit eam adulterari, & quæ ei cohabitatur, est adultera, eo quod alienum virum ad se traduxit.

ZONAR. Ne solvantur nuptiæ, excepta fornicationis causa, Dominus præcepit. Hoc igitur decretum ex aquo magnus hic Pater viris, & mulieribus convenire asserit, ita ut nec viro suam dimittere uxorem, nec uxori à viro abscedere permissum sit. Sed consuetudo non eodem modo se habet in viris qui relinquunt uxores, & mulieribus quæ idem faciunt. Mulier siquidem quæ à viro secedit, alterique adiungitur, adultera iudicatur, nec amplius à viro suo, si is voluerit, recipitur. Virum autem, etiam si fornicatus fuerit,

Ταῦτα μὲν εἰς τοῦτον· ἡ δὲ τῆς κυρίας ἀποφασίς, καὶ μὲν πλεὺς τῶν ἐνοίων ἀκροαθῆναι, ὡς ἴσως καὶ αἰδράσι καὶ γυναῖξιν ἀρμόζει, πρὸς τῇ μὴ ἀξίᾳ τῆς γάμου ἐξίστασθαι, πρὸς τὴν λόγου πορείαν. ἡ δὲ σιωπήσα ἔχ' ὅπως ἔχ'· ἀλλ' ὅτι μὴ τῇ γυναῖξιν, πολλὰ ἐνείσχυον τῇ ἀκριβοσολογίᾳ, τῇ μὴ ἀποτόλῃ λέγοντες, ὅτι ὁ κυλιώμενος τῇ πόρῃ, ἐν σῶμαί ἐστι. τῇ δὲ Ιερειμίου· ὅτι ἐὰν ἡγήται γυνὴ αἰδρὶ ἐτέρᾳ, οὐκ ὀπίσθ' ἔτι πρὸς τὴν αἰδρα αὐτῆς, ἀλλὰ μετανομήσει μετρησέτω. καὶ πάλιν· ὁ ἔχων μοιχαλίδά, ἀφροὺς καὶ ἀσέλγους· ἡ δὲ σιωπήσα, καὶ μοιχεύουσας αἰδρας, καὶ ἐν πορείᾳ ὄντας κατέχευ' ὑπὸ τῇ γυναῖξιν παρτάσσει. ὥστε τῇ ἀφ' ἑαυτῆς αἰδρὶ σιωποῦσα, οὐκ οἶδα εἰ δυνάται μοιχαλὶς χρηματίζεσθαι. ὁ γὰρ ἐκκλησιαστικὸς ἐλάττω, τῇ ἀπολυτάσθαι τὴν αἰδρα ἀπείπει, καὶ πῶς αἰτίας ἀπίσται τῇ γάμῳ. εἴπερ γὰρ τυπτομένη, μὴ φέρουσα τὰς πληγὰς, ὑπομένει ἐχέτω πολλοὺς ἢ δευζωδιῶσαι τῇ σιωποῦσας· εἴπερ τῇ εἰς τὰς χημέτας ζημίας μὴ φέρουσα, οὐδὲ αὐτὴ ἡ παρτάσσει ἀξιολογός. εἰ δὲ ἀφ' ὅς ἐν πορείᾳ αὐτὴ ζῇ, οὐκ ἔχομεν τῇ ἐν τῇ σιωπῇ τῇ ἐκκλησιαστικῇ τῇ παρτάσσει, ἀλλὰ ἐν ἀπίστου αἰδρὸς χειρίζεσθαι τῇ παρτάσσει γυνή, ἀλλὰ παρτάσσει δὲ· ὡς δὲ ἀδελφὸν τῇ ἐκβάσσει. καὶ γὰρ οἶδας γυνή, εἰ τὴν αἰδρα φέρει, ὥστε ἡ κελευπόσας, μοιχαλὶς, εἰ ἐπ' αὐτὴν ἤλθῃ αἰδρα. ὁ δὲ κελευπόσας, σύνγνωστος ἐστὶ, καὶ ἡ σιωποῦσα ὑπὸ τῇ ποίᾳ, ὡς κατεκρίνε· εἰ μὲν οὖν ὁ αὐτὸς ἀποτάσσει τῇ γυναῖξιν, ἐπ' αὐτὴν ἤλθῃ, ἐν αὐτῇ μοιχός. ὡς τῇ ποίᾳ αὐτὴν μοιχεύουσα, ἐν ἡ σιωποῦσα αὐτῇ, μοιχαλὶς· ὡς τῇ ἀλλότρου αἰδρα παρτάσσει αὐτὴν μετρίσσει.

Ερμηνεία.

Μὴ λόγος γάμου πρὸς τὴν λόγου πορείαν, ὁ κύριος ἀπεφάσκει. ταῦτα μὲν οὖν τῇ ἀποφασίᾳ ὅτι οἱ μέγας οὗτος πατήρ, ἀρμόζει καὶ αἰδράσι καὶ γυναῖξιν, ὥστε μὴ τῇ αἰδρᾷ τῇ οἰκίᾳ ἀφίστασθαι γυνή, μὴ τῇ γυναῖξιν ἀφίστασθαι τῇ αἰδρᾷ αὐτῆς. ἀλλ' ἡ σιωπήσα, ὡς ὁμοίως ἔχ' ὅτι αἰδρᾷ ἀφίσταται τῇ γυναῖξιν, καὶ ὅτι γυναῖξιν ὁμοίως πορεύεται. ἡ μὲν γὰρ γυνὴ ἀποτάσσει τὴν αἰδρα καὶ σιωποῦσα, ἐτέρᾳ μοιχαλὶς κρίνεται, καὶ ὡς τῇ δευζωδίᾳ τῇ αὐτῇ τῇ αἰδρᾷ, εἰ μὴ ἐκείνη βύβληται. τῇ δὲ αἰδρα καὶ πορεύεται καὶ μοιχεύεται,

mihī videtur habere excusationem, si tibi A
 itidem videtur. Agrum autem Miffhia
 subiectum, cui homo renunciatus est, inbe
 Masadu subesse: sic enim nec ille perierabit à
 loco non recedens. & Longinus habens secum
 Cyriacum, Ecclesiam non deferet, nec suam
 animam propter ocium damnabit, nec nos
 videbimur aliquid concedere præter canones
 Cyriaco, qui se in Mindanū quidem per
 mansurum iuravit, translationem autem su
 scipit. Reversio enim erit iurisiurandi obser
 vatio. Quod autem economia & dispensa
 tioni cesserit, id ei ad periurium non imputa
 bitur, quod non iurando adiectum sit
 ne paululum quidem à Mindanū recessurum,
 sed deinceps permanfurum: Senere autem
 oblivione causanti nos condonabimur, di
 centes quod occultorum cognitor non vide
 bit suam Ecclesiam ab eo damno affectam,
 qui ab initio quidem non fecit canonicè: iu
 rando autem præter Evangelia se adstrin
 xit: eo autem quod translatus est, perjurare
 docuit, nunc autem mentitur quoniam obli
 vionem præ se fert. Quoniam autem non so
 mus cordium indices, sed ex ijs quæ audivi
 mus, indicamus, demus Domino vindic
 etam, ipsi autem indistinctè suscipiamus,
 humano visio, oblivioni scilicet, veniam
 dantes.

ZONAR. Quidam vocati ut ordina
 rentur, ciurarunt se nullo modo ordina
 tionem admissuros. Eiusmodi ergo ho
 mines, ait canon, non esse ad periurium
 adigendos. Nam etiam si videatur, in
 quit, licere ijs qui suapte sponte iura
 runt, aut aliquod vinculum sibi ipsis in
 iecerunt, velut abstinere à comedendis
 carnibus, aut à vino bibendo, aut hoc
 vel illud omittere, vinculum illud rur
 sum propria auctoritate dissolvere, ve
 rum tamen experientia didicimus, eos
 qui periurarunt, hoc est, eos qui con
 tra id quod iurauerant quidpiam fece
 runt, non placere, hoc est minime ac
 ceptos esse Deo, vel haudquaquam
 probos, amicosque ab ipso iudicari. O
 portet vero, inquit, in hisce hominibus,
 genus quoque iurisiurandi considerare,
 Deumne appellaverit iurans, an aliud
 quidpiam. Tum iurantis verba animiq;
 affectum quo iuravit, ac minutas qual
 que additiones in verbis. Probabile e
 nim est, ex iurisiurandi forma, ex verbis
 patuerit, & ex animi affectione, si forte

προσούτερον, τω αὐτῷ πάλιν μοι δοκεῖ τὸ ἄρχει
 διαέχει, (εἰ καὶ σοὶ σιωδοῦμαι) τὸ ἀρχὴ ἐκείνου
 τὸ ὑποκαίμενον τῇ Μισθία. ὃ ἐπεκηρύχθη ὁ
 αὐθροπος, καὶ λήσθη Μασαδίας ὑποταλῆς. ὅ
 τω γὰρ καί τις ἢ παρορμήσῃ μὴ αἰαχρῶν τῷ
 ἴππῳ. καὶ ὁ Λοβῆτος ἔχει τὸν Κυριακὸν μὲν ἑαυτῷ,
 οὐκ ἐρημῶς τὴν ἐκκλησίαν, οὐδὲ τὴν ἑαυτοῦ ψυ
 χὴν, ἀλλὰ τὴν δόξαν, ὑπερδικαστὴ καὶ ἡμῶν δό
 ξου μὴ τῷ κατὰ χάριτας ποιῆσαι, συμπεριε
 ρῶναι τὰ Κυριακῶν, ὁμοσῶν μὲν συμπερι
 μένῃ Μινδανῶν, κατὰ δὲ ἀλλοῦ τὸ μὴ ἔχει
 σιν. ἢ γὰρ ἐπὶ τῷ οὐρανῷ ἐστὶν τῷ ὄρχῳ. ὃ δὲ
 εἰς αὐτὸν τῇ οἰκονομίᾳ, εἰς ὑποταξίαν αὐτοῦ ἢ
 λογαθίῳ, ἀλλὰ ὃ μὴ προσέφατο ὅτι ὄρχῳ, μὴ δὲ
 πρὸς βραχὺ αἰαχρῶν Μινδανῶν, ἀλλὰ πα
 ραμένῃ εἰς τὸ ἐφεξῆς. Σάβηρος δὲ, προσφασίζ
 οῦν τὴν λήθην, ἡμῶν συγχωρησάμεν, εἰπόντες,
 ὅτι τῷ χρυπῶν γινώσκῃ, ὡς εἰσὶν αὐτῷ
 ἐκκλησίας, ὑπὸ τοῦτο λυμφοποιῶνται ποῦν
 τες μὲν ἀχαιοῖς αὐτῶν δὲ δόξης, ὄρχῳ τὸ κατὰ δι
 σκουῶντες τῷ τὰ διαθήκῃ. ὑποταξίαν τὸ διδά
 σκοντες δι' ὧν μετεπίστη, ψευδόμεναι τὸ ἰὺ δὲ ὡς
 τὴν λήθην χαμαλίσσεται. ὅτι τὸ ἢ ἐκείνῃ καρδίᾳ
 C χριτῶν, ἀλλ' ἐξ ὧν ἀχαιοῖς, χρίσιν, δῶν μὲν
 κυρία τὸ ἐκδίδουσι, αὐτοῖς τὸ ἀδελφικῶς αὐτοῖς
 δίδωμεθα, συγχωρῶν διδόντες ἀνδραγαθῶν
 πᾶσι τῇ λήθῃ.

Ερμηνεία.

Τίς εἰς τὸ χροσποδῶν καλόμενος δὲ ὡ
 μωρὸς μὴ κατὰ δόξαν τὴν χροσπίαν. τίς οὖν
 ὑπό τις λέγει ὁ χρῶν, μὴ δὲ αἰαχρῶν ὑποτα
 καί. καὶ δοκῇ, φησὶν, ὅτι φησὶ τῶν ἀφ' ἑαυτοῦ ὁ
 μῶσαι, ἢ δισμοῖν πᾶσι ἑαυτοῖς ὑποταλασθῶν. οὐ
 μὴ φάσιν χρίας, ἢ μὴ πᾶσι αὐτοῖς, ἢ μὴ πᾶσι ἢ
 D πᾶσι ποιῶνται. λέγει πάλιν ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν δισμοῖν,
 καὶ τῷ ὄρχῳ ἀφίσταται, ἀλλ' ἐκ πείρας ἐμάρ
 μῳ ὅτι εἰ παρορμήσῃ τις. ὅρῳ οἱ τῷ τῶν
 ὄρχῳ ποιῶντες, οὐκ ἀδελφῶνται, αὐτὸ τῷ,
 ἢ γὰρ πᾶσι τῷ Θεῷ εἰσὶν, ἢ οὐκ ἀδελφοὶ αὐ
 τῶν, οὐδ' ἀγαπᾶται κρίνεται. διὲν δὲ, φησὶν, ὅτι
 τῷ ποιῶνται, καὶ ὃ εἶδες τῷ ὄρχῳ συγπῶν. εἰ
 τῶν, εἰ Θεῷ ὡς οἱ μῶσαι ὁμοῦνται, ἢ ἄλλο π. καὶ
 πᾶσι ῥήματα τῷ ὁμοῦνται, καὶ τῶν ἀφ' ἑαυτοῦ
 ἀφ' ἧς ὡμοῖ, καὶ τῶν ἑαυτοῦ λεγόντων ἐν τῶν ῥήμασι
 προσεθήκαται. εἰς γὰρ ὅτι ἐκ τῶν ὄρχῳ ποιῶ
 τῶν, καὶ οὐ τὴν ῥήματα καὶ οὐ τὸ δόξαν ὡς εἰς τὸν

ἐκ μικροψυχίας, καὶ οὐκ ἔξ ἀμετρου γνώμης ὡ-
μοσι, καταλαβόντες σκοπούμεθα, μὴ καλύ-
σθαι τὸν ὁμολογητὰν ἀποστῆναι τῷ ὅρκῳ. εἰ δὲ
τούτων σκοπούμεθα, οὐκ ἔστιν ἄρτιν παρὰ μω-
χίας πρὸς εἰς τὸ ἀποστῆναι τῷ ὅρκῳ, καὶ πρὸς
πρὸς τοὺς ἑαυτῶν, ἵνα μὴ ὑποτακῶσι. τὸ δὲ καὶ τὸν
Σαβῆρον παρὰ μωχίας, ἢ τὴν ἢ παρὰ μωχίας καὶ ἢ ὑ-
πὸ τῆς, ἰουδαίου πρὸς τὸν. Λογῆτος πρὸς, εἴχον ἀ-
ρχὴν καλούμενον Μίνδαν, τῇ ἐπισκοπῇ τῆς
Μαυρίας ὑποτακόμενος. Σαβῆρος δὲ Μασα-
δαν ἐπισκοπος, ὃν ἐχρησάτο Κυριακὸν πρὸς
εἰς τὸν εἰς τὸν ἀρχὴν τοῦ παρὰ μωχίας, ὁμολο-
γητὰν παρὰ μωχίας τὸν παρὰ μωχίας, ἢ μᾶλλον τῇ ἐ-
πισκοπῇ αὐτῷ ὑποτακόμενος. ἀλλ' ὁ πρὸς ἐνορίας
ἐπισκοπος ἢ ὑπὸ τῆς ὁ ἀρχὴς, ἐκάλυψε τὸν
Κυριακὸν ἱερογυῖν εἰς ἐκκλησίαν ἀφ' ἑαυτοῦ
αὐτῷ. καὶ ἐπὶ τῷ χρεωπηθῆναι. ἀλλ' καὶ
καταλείπων αὐτὸν ὁ Κυριακὸς, μετετέθη
ἀλλὰ καὶ. καὶ ὁ Λογῆτος ἀφ' ἑαυτοῦ λυπού-
μενος, ἠπείλει ἐρημώσαι τὴν ἐκκλησίαν.
ἐρωτηθεὶς οὖν ὁ μέγας Βασίλειος πρὸς τὸν
ἀπεκρίνατο. τὸν ἀρχὴν ὃ ἐπακηρύχθη ὁ Κυ-
ριακὸς, ἦρχον εἰς τὸν ὁνομασθῆναι παρὰ μωχίας,
ὑποτακόμενος τῇ ἐπισκοπῇ τῇ Μαυρίας.
εἰ καὶ ἐπὶ τῷ εἰς ἐνορίας, καὶ τὸν Κυ-
ριακὸν αὐτῷ ἐπαρῆναι ἐκ. οὕτως γὰρ,
φησὶν, οὐτὶς ἐκείνος παρὰ μωχίας τὸν ὅρκον ποιῶν,
ὅτι ὁ Λογῆτος πρὸς ἐκκλησίαν ἐρημώσῃ, ἀλλ' ὅτι
τῷ ἑρμῶν καταλείψῃ ἢ καὶ καταλείψῃ. οὐδὲ τὸν
ἐαυτοῦ ψυχῇ τῷ δόξῃς καταδικάσῃ. ἢ
γὰρ ὑποτακόμενος, τὸν μὴ χαλάζῃ διχαίς
καὶ τοῖς τοῖς ὅμοις, ἀλλὰ δόξῃς ἐκ τῶν
καὶ ἐμῶν, φησὶν, οἰκονομῶντες τὰ κατὰ τὸν
Κυριακὸν, καὶ ὑποτακόμενος αὐτῷ εἰς τὸν ἐκ-
κλησίαν, ἢ ὡμοσι ἐκκαρτερῶν ὁπότεροι, οὐ
δὲ οὐδὲ παρὰ μωχίας ποιῶν, οὐδὲ ἐκείνος πα-
ραλαβὼν τὸν ὅρκον χρῆσθαι. ἐπαρῆναι γὰρ,
δοκεῖ φυλάσσειν τὸν ὅρκον. ὅτι οὐδὲ παρὰ μωχίας
ταῖς τῷ ὅρκῳ, οὐδὲ παρὰ μωχίας βεβαίως ἀναχρησθῆναι
τῷ ἀρχὴν τῇ Μινδαν. ὅρα οὖν πᾶς ἐκ τῶν
τῷ ἑρμῶν ἐκκαρτερῶν καὶ κατασκήπτῃς, ἐ-
κκαρτερῶν ὁ ἀρχὴς τοῦ, ὥστε μὴ δοκεῖν ὑποτα-
κόμενος τὸν ὁμολογητὰν. ταῦτα μὲν οὖν πρὸς τῷ
Κυριακῷ. ὁ δὲ Σαβῆρος αἰτιώμενος ὅτι εἰς
ἀρχὴν ἀλλοτεία ὑποτακόμενος ἐνορία ἐχρη-

A ex mentis pusillitate, nō autem ex con-
stanti proposito iuravit, deprehendi
posse ab iis qui attentius cogitauerint,
non impediri iurantem quo minus à iu-
reiurando deficiat. Veruntamen si hisce
animaduersis, nullam licet adinuenire
excusationem, per quam iureiurando
soluantur, eiusmodi oportet dimittere,
ne sese periurio adstringant. Quod au-
tem de Seuerō narratur negotium, siue
actio, vel historia, eiusmodi est. Longi-
nus quidam habebat agrum, cui Minda-
na nomen erat, Misthiæ Episcopatui
B subiectum. Seuerus autem, cum Masa-
dum esset Episcopus, Cyriacum quen-
dam templi quod in agro positum erat
presbyterum constituit, qui etiam iura-
uit, se in templo, permansurum, vel
potius illius Episcopatui fore subiectū:
Verum illius regionis Episcopus, cui a-
ger subiectus erat, Cyriacum à sacris
munerib. obeundis in Ecclesia, quæ sui
iuris esset, arcebat, quippe qui ab alio
sacris ordinibus foret insignitus. Ex quo
illa relicta Cyriacus, alio concessit: cum
Longinus quoque ea de causa mœrens,
deserturum sese Ecclesiam minabatur.
Rogatus itaq; magnus Basilus, ad hoc
respondit. Agrum cui renuntiatus est
Cyriacus, hoc est, cuius presbyter no-
minatus est, Masadum Episcopatui
subijci, etiamsi alterius regionis esset,
ac rursus illuc redire Cyriacum. Ita
namque, ait, neque ille violabit iusiur-
randum, neque Longinus Ecclesiam
desolabit, hoc est, desertam relinquet,
aut etiam abolebit: neque suammet a-
nimam damnabit inertius, hoc est, sup-
plicio exponet, quod non precationi-
bus, ac diuinis laudibus vacet, sed ab
iis plane cesset: Ac nos, inquit, hæc de
Cyriaco decernentes, ac redire ipsum
ad Ecclesiam, in qua se permansurum
iuravit, permittentes, non videbimur
aduersus canones agere, neque ille vio-
lare iusiurandum iudicabitur. Illud nā-
que obseruare videbitur reuertēs. Quo-
niam neque iuramento adiectum est, ne
breui quidem temporis spatio à Minda-
norum agro secessurum. Vnde igitur
quo modo ex ipsa verborum inspectio-
ne, & animaduersione sententiam san-
ctus vir indagauit, ex qua qui se iureiur-
ando obstrinxerat, à periurio liber esse
videretur. Hæc igitur de Cyriaco. Se-
uerus porro accusatus quod agro qui a-
lienæ prouinciæ subiectus erat, quem-

piam præfocisset, causabatur se id propter obliuionem fecisse, quod agrum in alterius ditione positū ignoraret. Quoniam ergo, inquit, obliuionem prætexit, oportet ipsi ignoscere, ipsumque ad diuinum iudicium transmittere: quandoquidem cū non simus cordium scrutatores, sed iudicemus ex ijs quæ audimus, adiudicemus vltionem Deo, ignoscentes propter obliuionem, quæ humanæ naturæ noxa quædam est.

CANON XI.

Qui autem inuoluntariam eadem fecit, in vndecim annis abunde iudicio satisfecit. Clarum est enim, quod in ijs qui percussi sunt, quæ voluit Moyses, observabimus, ut eum quidem qui propter plagas quas accepit, decubuit, rursus autem virga sua innixus ambulauit, occisum esse non reputabimus: sin autem post ictus non surrexit, eum cum tamen nollet interficere, qui verberauit, est quidem homicida, sed inuoluntarium, propter propositum.

ZONAR. Inuoluntariam quis eadem patrauit, ac vndecim annos transegit, segregatione irretitus. Rogatus fuit ergo sanctus vir, an illum eo vinculo solui oporteat: Responditque vndecim annorum spatio satis supplicij luisse, satisque poenatum. Vndecim porro annos dixit, non quod tam diuturno tempore qui inuoluntarie occidit puniatur: decennium namque hisce hominibus, quinquagesimo septimo canone huius magni Patris mulctæ nomine constitutum est: sed quod ita sese res in hoc homine haberet. Deinde asserit, in ijs qui percussi, ac mortui sunt, retinendam, hoc est seruandam esse Mosaicam legem, quæ decreuit hominem qui à quopiam percussus est, moxque decubuit, si postea è lectulo surrexerit, ambulaueritque bacillo innixus, hoc est, etiamsi haudquaquam plane fuerit ab imbecillitate liberatus, sed eousque vt bacillo innixus incedat, quasi imbecillitatis reliquias adhuc retinens, ac deinde moriatur, nō videri occisum esse, nec qui illum percussit homicidam existimari. Hæc ergo sunt quæ Moses statuit. Subijcit deinde sanctus, si minus exurrexerit postquam ictus est, sed iacens propter ictus sit extinctus, fore quidem qui illum percussit iudicandum homicidam, sed inuoluntarium. Neque enim mens ei fuit ipsum interficere, sed verberare.

A τήνουν, ἔλεγα καὶ λήθην τῆς ποιήσεως, ἀγνοήσας ἐπὶ τὸν ἀγρὸν ὑποκείμεναι. ἐπὶ οὖν, Φησὶ, τίω λήθην προσβάλλεται, διὰ αὐτὰς συγχωρηθῆναι, καὶ εἰς τίω κρίσει τῷ Θεῷ, ἀπαρτῆσαι αὐτὸν. ὅτι γὰρ οὐκ ἐσμεν καρδωροί, ἀλλ' ὡς ἀκρόατον κρίνομεν, δυνάμει τὴν οὐδίκησιν τοῦ Θεοῦ· συγνώμην δὲ τῆς ἀφ' ἧς τὴν λήθην, ἢ τίς ἐστὶ πάθος ἀνθρώπων.

Κανὼν ια'.

Ο ὃς τὴν ἀκούσιον ποιήσας φόνον, ἀρχαιότερος ἔξεπλήρωσε τὸ δίκαιον, εἰ τοῖς ἔνδεκα ἔτεσι. δὲ λοιπὸν ὅτι ἐπὶ τῷ πληθύνει, τὰ Μωυσίως παρατηρήσομεν· καὶ τὸ κατὰ κλήματα μὲν ἐπὶ τῷ πληθύνει αὐτὸν ἔλαβε βαδίσματα ἢ πάλιν ἐπὶ τῇ ράβδῳ αὐτοῦ, ἢ λογισμοῖς πεφοβούμενος· εἰ δὲ οὐκ οὐκ ἐξαιρήσει μὲν τὰς πληγὰς, ἀλλ' οὖν τὰς μὴ παρελθέας αὐτὸν ἀεὶ ἀεὶ, ὁ τυπήσας, φοιθῆναι μὲν, ἀλλ' ἀκούσιος, ἀφ' ἧς τὴν πρῶτον.

Ερμηνεία.

Ακούσιον τίς ἐποίησε φόνον, καὶ ἔνδεκα διεβίβασαι χρόνους ἀφωρισμένους. ἀρτιότῃ οὖν ὁ ἀγνος, εἰ καὶ λυθῆναι αὐτὸν τῷ δεσμῷ. καὶ ἀπεκρίνατο, ὅτι εἰ τοῖς ἔνδεκα ἔτεσι, ἀρχαιότερος ἔξεπλήρωσε τὴν δίκην· ἡ γὰρ τὴν τιμωρίαν τοῦ δὲ ἔνδεκα ἔτη εἶπεν, οὐχ ὡς πρῶτον χρόνον τῷ ἀκούσιος φοιθῆναι ἐπιτημομένου. δικαιοσύνη γὰρ ὁ τοιοῦτος ἐπιτημαται, καὶ πῶς ἔχοντα τῷ μεγάλῳ τύτῳ παρὲς· ἀλλ' ὡς οὕτω τῷ φάκτι ἔχοντος. εἶπα φησὶν, ὅτι εἰ τοῖς πληθύνει καὶ ἀποθανούσι, παρατηρήσομεν, ἢ πῶς φυλάξομεν, τὸ νόμον πῶς Μωυσίως, ὅστις ὡς εἶπεν τὸν πληθύνει τῷ πῶς καὶ κατὰ κλήματα ἀφ' ἧς πληγὰς· εἰ μὲν τῷ πῶς ἐξαιρήσει, καὶ περὶ τῇ ράβδῳ αὐτοῦ· ἢ καὶ μὴ τελείως ἀπαλλαγῇ τῆς ἀδυναμίας, ἀλλὰ πῶς βαδίσῃ τῇ ράβδῳ αὐτοῦ ἐπιτημομένου, ὡς ἐπὶ λείψονα φέρων τῆς ἀδυναμίας· εἶπα ἀποδείξῃ, μὴ δοκῇ φοιθῆναι, μὴ δὲ τὸν πληθύνει αὐτὸν φοιθῆναι λογίζεσθαι. τῶν μὲν οὖν τῷ Μωυσίως. εἶπα ἐπ' αὐτὸν ὁ ἀγμος· ὅτι καὶ οὐκ ἐξαιρήσει μὲν τὰς πληγὰς. ἀλλὰ κείνοτος ἔξ αὐτοῦ ἐπελθόντος, φοιθῆναι μὲν ὁ πληθύνει αὐτὸν κρινῆσθαι, ἀκούσιος δὲ οὐδὲ γὰρ σκοπὸν ἔχει ἀεὶ αὐτὸν, ἀλλὰ τυπήσας.

Καὶ ὁ β'.

A

CANON XII.

Τοῖς δηάμεις πτωταῖς ὁ χαρὼν τῆς ὑπη-
ρεσίας ἀπέχρηται.

Ερμηνεία.

Καὶ ὁ α' ἐξ αὐτοῦ ὁ ἄγιος, πρὸς τὴν ἐκ-
κλησίαν, οὕτω ἀφ' ἑαυτοῦ λέγει. ὁ δὲ διὰ τῶν
συμπλακῶν μὲν ὁ βασιλεὺς, ἢ παλλακὴ
κτεσάμενος, ἢ δυνάστης ἢ ἐπίσκοπος, ἢ ὁρι-
σκόπιος, ἢ ἀρχιεπίσκοπος, ἢ ὅλος τῶν ἐκκλησιαστικῶν
τῶν ἱερειῶν.

Καὶ ὁ γ'.

Τοῖς ἐν πολέμοις φόνους οἱ πατέρες ἡμεῖς, B
ἐν τοῖς φόνους οὐκ ἐλογίσαντο. ἐμὲ δὲ δοκεῖ, συλ-
λωμένη διδόντες τοῖς ὑπὸ σφραγισμῶν καὶ ὁ-
σιότητας ἀμυνόμενοι. Ἐὰν γὰρ καὶ ἐχὼ συμ-
βουλεύωμαι, ὡς ἔστι χρεὼς μὴ καθεσθῆναι, πεισθῆναι
ἐν τῇ τῆς κληρίας μόνῃ ἀπέχρηται.

Ερμηνεία.

Οὕτως καὶ ὁ ἐπίσκοπος ὁ ἄγιος φησὶ τοῖς ἐν
πολέμοις ἀμαρτυροῦντες, ὅτι πεισθῆναι ἀπέχρηται
τῆς κληρίας, ἀλλὰ καὶ συμβουλεύωμαι. πλὴν φορ-
τικῇ δοκεῖ συμβουλή. συμβουλή γὰρ αὐτῷ ἐκ τῶν
παιδῶν, μηδὲν τοῖς στρατιώταις μεταλαβόν τῶν
ἡμεῶν δούλων καὶ μάλιστα τοῖς θάρακας ἐκδίδου-
μενοι, καὶ αἰετῶν. οὐ γὰρ αὐτοὶ ποτε χρεὼν ἀδελφῶν
ἐπὶ πεισθῆναι ἡρεμήσαν. Εἰ γὰρ οἱ πολέμοις
ἀλλοπαλῆσι χολαίοντες, καὶ ἀμαρτυροῦντες τοῖς
πολεμίοις, εἴρησται τῆς κληρίας, ἔσται δὲ
βίου περιμένοντες τῆς τῆς ἀγαθῆς μεταλήψεως.
ὅταν Χριστιανὸς ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ ἑαυτοῦ. ἀφ' ἑ
τῶν χρεὼν οὐ καθεσθῆναι χρεὼν οἱ ὑπὸ τῆς πο-
λιτείας καὶ τῆς ἀδελφῶν ἀγαπήσαντες, ἵνα
μὴ ἀποφθῇ τοῖς πολέμοις, ἢ ἵνα ἀντιμαρτυ-
ροῦντες ἐκδιδώσιν. Εἰ γὰρ φοβῶνται τοῖς
βαρβάρους ἀντιμαρτυροῦνται, ὡς τῶν χρεὼν ἐ-
πὶ τῇ μαίνοντι οὐχίσται ἐμπόλεμοι, καὶ
κατετίθεισαν οἱ βαρβάρους πλοῦτον. ἀ καὶ οἱ πα-
λαι πατέρες λογισάμενοι, οὐ τοῖς φοβέσθαι συλ-
λωμένης αἰετῶν, ὡς ἔστι ἐφ' ἑ αὐτοῖς ὁ ἄγιος,
ὡς ὑπὸ σφραγισμῶν καὶ ὁσιότητας ἀμυνόμε-
νοι. εἰ γὰρ οἱ βαρβάρους κυριεύουσιν, οὕτως ἀν-
τιμαρτυροῦνται, ὡς ἔστι σφραγισμῶν. πλοῦτον γὰρ ἀντιμαρ-
τυροῦνται, ὅς οἱ καὶ οὐκ ἀντιμαρτυροῦνται. πλοῦτον γὰρ
σφραγισμῶν ἀντιμαρτυροῦνται. μόνον συλλωμένης
ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἀπὸ ἐκκλησιαστικῶν. ὁ γ'

Digamos Canon omnino à ministerio
exclusit.

ZONAR. Canonem hoc loco san-
ctus vir intelligit Apostolicum decimū
septimū, quo sic decernitur: Qui duo-
bus coniugijs post sanctum baptismum
implicatus fuerit, concubinamve ha-
buerit, non potest esse Episcopus, vel
presbyter, vel diaconus, vel in sacro or-
dine quomocunque censerit.

CANON XIII.

Cedes in bellis factas patres pro cadibus
non repuerunt, ut mihi videtur, ignoscent-
es ijs qui pro pudicitia et pietate decertant.
Recte autem forte habet consulere, ut, qui
sunt manibus non puris, sola trium anno-
rum communionem abstineant.

ZONAR. Haudquaquam præci-
piens sanctus vir ijs qui in bello interfe-
cerunt triennio à communionem absti-
nendum esse asserit, sed consilium pro-
ponens. Onerosum nihilominus id con-
siliū videri possit. Ex illo namq; con-
tinget ut diuinis muneribus nunquam
milites communicent; præsertim qui
robore præferunt, ac se strenuos præ cæ-
teris exhibent. Nunquam enim ijs da-
bitur facultas ad triennium quiescendi.
Si ergo qui bellis modo his modo alijs
exercentur, multosque interficiunt, à
communionem arcentur, toto vitæ tem-
pore, boni communionem priuati degent.
Quæ quidem poena est Christianis haud
tolerabilis. Quam vero ob causam ne-
quaquam puras manus gerere iudica-
buntur, qui pro Republica, & fratri-
bus dimicant, ne captiui abducantur
ab hostibus, aut ut in seruitutem abdu-
cti liberentur? Nam si ab interficiendis
barbaris caueant, quasi manus ex hoc
polluentes, pessum ibunt omnia, cum-
Dætorumque barbari potientur. Quæ an-
tiqui quoque Patres animo reputantes,
qui in bello interficeret haudquaquam
homicidis adnumerarunt, veniam ipsis
dantes, siquidem, ut hic ait sanctus, pro
pudicitia, ac pietate decertarent. Si na-
que rerum potiantur barbari, neq; vlla
pietas, neq; pudicitia supererit. Pieta-
tem namq; abijcient, suæ religionis re-
tinentes, Pudicitiam vero retinendi
nulli fiet facultas, sed illorum legibus
vivere omnes cogentur. Cæterum ille

ὃ δὲ μὴ ὄργως πρὸς ἑαυτὸν ἀνδρὸς ζητή-
 κεινὸν παρ' ὁλοκλημα, τὰ πετεινὰ τῶ ἔρανος,
 καὶ οἱ ἰχθύες τῆ θαλάσσης, ὅτι τῇ κοσμοποιίᾳ
 αὐτῶν ἐλαχον ἡμέσιν. ἐκ τῆ ὑδάτων γὰρ ἐξήλθον
 καὶ ἀμφοτέρω τὰ γένεα. ὃ δὲ αἰτίον, ὅτι αὐτῶν ὅτι
 ἐκαστοῖς ἰδίωμα. τὰ μὲν γὰρ ὁρμηχεται ὁ ὕδαρ·
 τὰ δὲ ὁπτινέει ὁ αἰὲρ. ὁρμηχεται γὰρ ὁ ὕδαρ, καὶ τῇ
 αὐτῶν ἐπεμνήσθη. ὃ δὲ γένεα τῶ λόγου, ὡς μὲν
 παρ' ὁλοκλημα, τὰ πετεινὰ τῶ ἔρανος, καὶ οἱ ἰχθύες
 τῆ θαλάσσης, καὶ οἱ ἰχθύες τῆ θαλάσσης, καὶ οἱ
 αὐτοὶ μέγιστοι, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τὰ ἀναπορεύματα
 τείβοις θαλασσῶν. καὶ γὰρ εἰ ἡ ἐνυδρὸν, ὅτι καὶ ἰχθύς
 ὅτι, ὡς τὰ κητώδη, φιδῆται, καὶ ζῦγμαι, καὶ δι-
 φῆτες, καὶ φάσαι, καὶ παροιστῆ, ἵπποι, καὶ κύνες, καὶ
 παρίοντες, καὶ ξιφίαι, καὶ οἱ θαλάσσιοι βοῖς· εἰ δὲ βύ-
 λα, καὶ ἀκελήφαι, καὶ κτῆνες, καὶ τὰ ὄσρα κύνων
 πᾶσι, ὡς ἐν τῇ ἐνυδρὸν ἰχθύς· καὶ πᾶσι τὰ ἀναπο-
 ρεύματα τείβοις θαλασσῶν· ὡς εἶπεν ὁ γὰρ ἡμῶν.
 πετεινὰ ἔρανος, ἰχθύες θαλάσσης, καὶ ὅσα τῶν ἐ-
 νυδρῶν πᾶσι ἰχθύσι ἀναπορεύματα, ἀναπο-
 ρεύματα καὶ αὐτὰ τὰ τείβοις θαλασσῶν.

Ερμηνεία.

Τὸ μὲν ἐρώτημα ὁρμηχεται καὶ διελούται. ὅτι
 δὲ ἀπὸ τῆς ἀπεκρίσεως τῶ μεγάλου Βασιλείου
 πινούται εἶπεν. ὅτι πῶς τῶν πετεινῶν τῶ ἔρανος, καὶ
 τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης Δαβὶδ ὁμοῦ ἐμνή-
 σθη, καὶ αὐτὸς εἶπεν. τὰ ἀναπορεύματα τείβοις
 θαλασσῶν. δεικνύει γὰρ καὶ ὁ παλαιὸς ἐπαγαγῆναι
 τὸν παρ' ὁλοκλημα αὐτῶν. παρ' ὁλοκλημα μὲν οὖν ὁ ὁ-
 μοῦ μετακλῖναι τῶν πετεινῶν καὶ τῶν ἰχθύων,
 φησὶν· ὅτι καὶ ἀμφοῖν ἐκ τῶν ὑδάτων πρὸς ἑαυ-
 τὸν· καὶ ἐκ τῶν ἔρανος τῶν ἡμέσιν· καὶ τῶν δὲ
 λαί, ἐκ τῶν δὲ αὐτῶν ἰδίωμα καὶ πᾶσι πετεινοῖς,
 καὶ πᾶσι ἰχθύσι παροιστῆται. οἱ μὲν γὰρ ἰχθύες,
 ἐκ τῶν πᾶσι ὕδασι· τὰ δὲ πετεινὰ ὁπτινέονται
 τὸν αἶρα· καὶ οἱ μὲν τῇ κινήσει τῶν πτεράων
 ἐκ τῶν αἰρῶν εἰς κινήσειν καὶ ἐκ τῶν αἰρῶν
 τῶν πετεινῶν δὲ ὁμοίως· τῶν μὲν πτεροῖς πί-
 πονται· τῶν δὲ ὁρμηχεται τῶν πτεροῖς χεῖ-
 νται, καὶ τῶν κινήσειν τῶν κητῶν· παρ' ὁλοκλημα
 μὲν πρὸς εἰπεῖν τὸν ἰαλμαδὸν· πᾶσι ἰχθύας
 καὶ τὰ ἀναπορεύματα τείβοις θαλασσῶν, εἶ-
 πεν, ὅτι οὐχ ὅσα ἐνυδρᾶ, πᾶσι ἰχθύες [λέγει-
 ται, οὐτε γὰρ τὰ κητώδη ἰχθύες] ὀνομάζονται,

A autem oportet questionem quae à viro qua-
 rendi studiose posita est, non otiose prae-
 re: Volucres caeli, & pisces mari, etiam
 in mundi creatione eandem generationem for-
 tita sunt. Ambo enim genera ex aquis
 producta sunt. Causa autem quod utrif-
 que eadem est proprietat. Hi autem per
 mare, illi verò natant in aëre. Propter-
 ea ergo eorum communiter meminit. Figu-
 ra autem orationis, ut ad pisces quidem con-
 venienter reddita: ut autem ad omnia quae
 degunt in aquis, valde etiam proprie. Nam
 & volucres caeli homini subiecti sunt, &
 pisces mari: & non ipsi solum, sed & om-
 nia quae mari semitas perambulant. Non
 enim si quid est aquaticum, est etiam piscium,
 ut sunt Cete, balanae, & xiphi, &
 delphines, & phoca, & praeterea equi,
 & canes, & ferra, & gladij, & bo-
 nes marini: si vero autem etiam vitulae, &
 pecunae, & omnia testacea, quorum nihil
 est piscium, & omnia quae vias mari peram-
 bulant: ut sint tria genera, volucres caeli,
 pisces mari, & quaecunque aquatilia à pi-
 scibus distincta, ipsa quoque maris semitas
 perambulant.

C

Z O N A R. Interrogationem qui-
 dem aperte non explicat: Videretur au-
 tem quantum ex magni Basilij respon-
 sione colligere licet, eiusmodi esse.
 Quonam modo volucrum caeli, & pi-
 scium maris David simul meminerit,
 rursusque subiungat: Qui perambu-
 lant semitas maris. Superuacanea si-
 quidem haec additio videtur fuisse. Ad
 illud quidem quod simul avium pisciū-
 que meminerit, responderet, utraque ex
 aquis producta fuisse, illincque ortum
 habuisse, facileque id apparere pro-
 pterea quod volucris pariter & pi-
 scibus eadem proprietat infit. Pisces
 nempe aquis innatant, volucres vero
 supernatant aëri: ac illi quidem motu
 alarum natant, cauda vero tanquam
 gubernaculo utuntur. Volucres eo-
 dem modo, alis quidem volant, cau-
 dam vero ad conversiones ac dire-
 ctos cursus adhibent. Ad alteram por-
 ro questionem, quod superuacaneo
 dixerit psalmographus, pisces, & quae
 perambulant semitas maris, respon-
 det non omnia quae sub aquis degunt,
 piscium nomine significari, [ne-
 que enim cetosa pisces nominantur]

neque testacea, & alia quædam veluti sepiæ, polypodes, & hisce affinia. Ut proinde tria sint genera, volatilia, & pisces, & quæcunque aquatilia quidem cum sint, non tamen piscium generi adnumerantur.

CANON XVI.

Naaman autem non magnus apud Dominum, sed apud Dominum suum: hoc est, unus erat ex ijs qui magnam obtinebant potestatem apud Regem Syrorum: scriptura ergo diligenter mentem adhibe, & inuenies hinc solutionem questionis.

ZONAR. Interrogatus est sanctus, quomodo dicat scriptura Neeman fuisse magnum apud Dominum: & dixit nō fuisse Neeman magnum apud Deū, sed apud dominum suum, siue, fuisse vnum ex domesticis ac familiaribus eius, & qui magnam apud eum potestatem obtinebant.

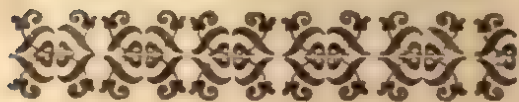
οὐτε γὰρ ὁ στρατάρχης, καὶ οὐκ ἡ πῆλ, οἷ σπατα καὶ πολυπόδες, καὶ τὰ θύπτις ὁμογῆν. ὡς τε περὶ τῆς γῆς, περὶ τῆς καὶ ἰσχυρίας, καὶ ὅσα ἐνδρα μὲν, τὰ γῆς δὲ τῆς ἰσχυρίας οὐ σπληνίζονται.

Καὼν ις'.

Ο δὲ Νεεμὲς οὐκ ἔστι μέγας πρὸς τοὺς κυρίους, ἀλλὰ πρὸς αὐτοὺς κυρίως αὐτῶν· τυτῆσι, τῶ παρὰ δυναστευόντων ὡς τῶ βασιλεῖ τῶν Σύρων. πρὸς οὗτον ἀκριβῶς τῇ γραφῇ, καὶ αὐτῶν ἀρήσας τὴν λύσιν τῆς ζητήματος.

Ερμηνεία.

Ἡρωτήθη ὁ ἅγιος, καὶ πῶς ἡ γραφή λέγει τὸν Νεεμὲς μέγαν πρὸς τοὺς κυρίους· καὶ εἶπεν, ὡς οὐ πρὸς τὸν Θεὸν μέγας ὡς ὁ Νεεμὲς, ἀλλὰ πρὸς τοὺς κυρίους αὐτῶν· ἡ γὰρ τῶν οἰκισμῶν ἐκείνων, καὶ πολλὰ πρὸς ἐκείνους δυναμῶν.



EPISTOLA SECVNDA

EIVSDEM, AD EVNDEM.

CANON XVII.

CUM pridem ad tua sanctitati nobis propositas questiones respondissem, non nisi literas, partim quidem à longa & periculosa infirmitate detentus, partim verò propter ministrorum inopiam. Pauci enim sunt apud nos, & via periti, & ad huiusmodi ministeria parati. Quare cum nostræ tarditatis causas didiceris, da nobis veniam. Admirati autem sumus simul tuam discendi cupiditatem, & humilitatem, quòd velis discere, cum docendi locus sis tibi creditus, & à nobis discere, in quibus nihil est magnum ad cognitionem. Sed tamen quia propter Dei timorem non recusas hoc facere, quod quidem non sit facile ab alijs, oportet nos tue alacritati, & bono studio etiam supra vires operam ferre. Interrogasti nos de Bianore pres-



ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΠΡΟΣ

τὸν αὐτόν.

Καὼν ιζ'.

ΑΛΛΙ πρὸς τὰς πρὸς τῆς βιβλίας σου πρὸς τῆς ἡμῶν ἐρωτήσεως ἀποκρινὰ μὲν, οὐκ ἀπὸ τῆς γὰρ ὁ χρόνος· ἔτι μὲν ὑπὸ τῆς ἀρρώστιας τῆς μακρῆς καὶ ὀπκινοῦς ἀσθενείας, τῆς τῆς ἀπὸ τῆς ἀπειρίας τῆς ἀσθενείας. ὁλίγοι γὰρ πρὸς ἡμῶν, καὶ ὁδοὶ ἐμπειροί, καὶ πρὸς τοὺς ἀμείβοι πρὸς τὰς πρὸς τῆς ὑπηρεσίας. ὡς τε μαθὼν τὰς αἰτίας τῆς βραδύτητος, δὲς ἡμῖν τὴν συγγραμμὴν. ἔθανυσσάμεν δὲ σε τὴν φιλομάχῃαν ὁμοῦ, καὶ τὴν παπαιοφροσύνην· ὅτι καὶ μαθὼν κατὰ δέχνη, τὴν τῆς διδασκῆς πᾶν πεπαιστωμένος, καὶ μαθὼν πρὸς ἡμῶν, οἷς ὁδοὶ μέγα πρὸς τῆς πρὸς γὰρ οὐκ. ἀλλ' ὁμοῦ, ὅτι κατὰ δέχνη ὁδοὶ τῆς φιλίας τῆς Θεοῦ ποιῆς πρὸς τῆς ῥαδίως πρὸς τῆς ἐπὶ τοῦ γινώσκοντος, καὶ τῆς ἡμῶν τῆς πρὸς τῆς αἰτίας, καὶ τῆς αἰτίας ἀπὸ τῆς σωματικῆς, καὶ τῆς διδασκῆς. ἡρωτήσας ἡμᾶς, πρὸς τῆς Βιάνορος τῆς πρὸς τῆς αἰτίας.

εἰ δικαίως ὅτι πρὸς τὸν κληρὸν, ἀλλὰ τὸν ὄρκον. ἔγω δὲ ἥδη πᾶσι καὶ κληρὸν ὄρεσθαι πρὸς πάντας ὁμοῦ
 ἦν μετ' αὐτῶν ὁμοθυμῶν, οἷς καὶ Ἀντιόχεια
 κληρικῶν, οἷα ἐκ παλαιῶν· ὥστε ἦν μὲν δημο-
 σίας αὐτοῖς ἀπὶ χροῖαν συλλογῆναι, ἰδίᾳ δὲ ἐκείνῳ
 τῷ τ' ἐπισκοπῇ. ὁ δὲ αὐτὸς τῶν καὶ πρὸς τὸ
 ἑαυτῶν ὑπηρεσίας ἀδελφὰς αὐτοῦ πρὸς τὸν δόξαν
 ἐν Ἀντιοχείᾳ ὅτι ἡ ἱερωσύνη, ἀλλὰ ἐν Ἰκονίᾳ ἢ
 ὡς αὐτὸς ἐπίστευεν ἡμῖν, τὴν Ἀντιοχείας εἰς οἴαν-
 συ ἀντιμετάθεσθαι. ἔστι οὖν δικαίως ἐκείνους αὐτῶν
 ἀπαρτύνειν πρὸς τῆς ἀντιοχείας συμεταμέ-
 λεσθαι ὅτι τῇ ἀντιοχείᾳ τῷ ὄρκῳ, ὃν ὅτι τῷ ἀπὶ
 τοῦ αὐτοῦ δὲ ὁμοθυμῶν, βασιλεῖαι τὸ ἐκείνου τῷ
 μικροῦ ἐκείνου κινδυνῶν μὴ διωχθῆναι.

Ερμηνεία.

Ἀσαφὲς ὅτι ἡ ἀπὸ κληρῶν αὐτῶν, μὴ ὅπως δὲ-
 λαι τῆς ἐρωτήσεως. τίως δὲ λέγεται ἀπὸς πᾶ-
 ρα εἰς αὐτὴν ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐπισκοπῇ, βί-
 στας ἀπὸ κληρῶν, ὁμοθυμῶν μὴ ἐκείνῳ πᾶσι ἱε-
 ρεῖσι· ὡς εἰς μετάνησιν εἰς τὸ Ἰκόνιον· ὡς δὲ καὶ
 καὶ πᾶσι ἐρωτήσιν ἐπισκοπῇ ὁ ἄγιος Ἀμφιλόχιος.
 Φησὶν οὖν ὁ μέγας Βασίλειος, ὅτι κληρὸν ὄρεσθαι, ἢ
 γὰρ κληρὸν καὶ τῶν ὁμοθυμῶν πρὸς πάντας
 ἦν ἐν Ἀντιοχείᾳ ὁμοθυμῶν, ἵνα οἱ πᾶσι ἀ-
 πὶ χροῖαν μὲν ἦν συλλογῆναι ἦν κληρὸν· ἰδίᾳ δὲ
 ἐκείνῳ τῷ τ' ἐπισκοπῇ· ἦν δὲ συλλο-
 γῆν αὐτοῖς ἀπὶ χροῖαν ὡς εἰς, ἵνα μὴ πολλοῖς
 σκαδάλῳ αἱρεῖται· εἰδῶσι αὐτοῖς ὁμο-
 σίας μὴ ἱεραρχίᾳ, ὅρασι δὲ δημοσίᾳ ἀφ' ὅ-
 ρων αὐτοῖς. τῶν γὰρ καὶ τῶν Βασίλειος λέγει
 ἀδελφὰς πρὸς τὸν ἑαυτῶν ὑπηρεσίαν, ἢ γὰρ
 πρὸς τῶν ἀφ' ὅρων· καὶ μάλλον ὅτι ὅτι ἐν
 Ἀντιοχείᾳ μὴ εἰς ἱεραρχίᾳ, ὅπου ὡς εἰς· ἀλλ'
 ἐν Ἰκονίᾳ εἰς μετάνησιν. ἀπαρτύνει δὲ, φη-
 σὶ μετάνησιν ὅτι τῇ ἀντιοχείᾳ τῷ ὄρκῳ· ἢ γὰρ ὅτι
 τῶν ἀντιοχείας καὶ πρὸς τῶν ὁμοθυμῶν, ἐκείνους
 ἀλλὰ φόβον μικροῦ κινδυνῶν.

Καὶ οὕτως.

Γεῖν τὸ ἐκ παλαιῶν πρὸς τὸν καὶ ὁμοθυμῶν
 συμμένει τὸ ἐκ παλαιῶν βίον ὅτι καὶ εἶτα δὲ
 ὁ ἐκ παλαιῶν πᾶσι τῆς ἐκείνης, ἀγαπῶν
 τῶν ἑαυτῶν πᾶσι, οἱ μὲν πατέρες ἡμῶν ἀ-
 πλῶς καὶ ἀφ' ὅρων συμμετέμενοι τὸ ἀντιοχείας
 τῶν καπλιδιότων, ἐκείνους δὲ δικαίως
 μὲν τὸ ἑαυτῶν καὶ ὁμοθυμῶν τὸ δὲ καὶ δὲ
 ἐκείνους· ἐμοὶ δὲ δικαίως τῶν τῶν Χριστοῦ χαίρει

A bytero, an propter iusiurandum sit in cle-
 rum suscipiendum. Ego vero commune iano
 quoddam decretum de omnibus qui simul iu-
 rauerunt, ijs qui Antiochiam sunt clericis
 me edidisse memini, ut ipsi à publicis con-
 uentibus abstineant, priuatim autem presby-
 terorum munera obeant: eodem autem mo-
 do et ad suum ministerium ei potestatem
 praebeere oportet, quia non est Antiochia
 sacerdotium, sed Iconij, quod ut ipse ad
 nos scripsisti, Antiochia ad habitationem
 permutauit. Est ergo vir ille suscipiendus à
 quo tua pietas postulat, ut ob facilitatem
 iusiurandi eum pœniteat, quod sub infideli
 viro iurauit, cum parui illius periculi mole-
 stiam ferre non potueris.

Z O N A R. Obscura hæc responsio
 est, siquidem minime clara est interro-
 gatio. Hactenus tamen narratur infide-
 lem quendam, nonnullos Antiochiæ
 presbyteros se à sacerdotum muneribus
 obeundis cessaturos ut iurarent, minis
 adegisse. Ex quorum numero nescio
 quis Iconium migravit, de quo proinde
 hanc interrogationem sanctus Amphi-
 lochius proposuit. Respondet ergo ma-
 gnus Basilius communem se definitio-
 nem, hoc est, canonem, & formam
 edidisse de omnibus ijs qui Antiochiæ
 iurauerant, ut abstineant nimirum eius-
 modi homines à publicis conuentibus,
 priuatim vero sacerdotum obeant mu-
 nia. A conuentibus porro abstinere ip-
 sos iussit, ne multis scandali causa fiât,
 qui cum illos nunquam sacra facturos
 iurasse sciant mox publice sacrificantes
 animaduertât. Hoc igitur idem de Bia-
 nore affirmat: fieri nimirum ipsi mini-
 strandi, hoc est, sacra munera exercē-
 di facultatem. Præsertim cum nec An-
 tiochiæ sacra facturus sit, ubi iurauit,
 sed Iconij quo postea concessit. Exiga-
 tur vero, inquit, ut illum pœniteat iu-
 risiurandi facilitatis: hoc est, quod tam
 facile & prompte exigui periculi metu
 adductus, iurauerit.

CANON XVIII.

De lapsis virginibus quæ vitam in hone-
 state Domino professæ sunt, deinde quo-
 niam carnis perturbationibus subiectæ sunt,
 sua pacta conuenta infirmarunt, patres
 quidem clementer et leniter in eorum qui
 labuntur infirmitatem se gerentes, esse
 admittendas sanxerunt post annum, ad
 similitudinem digamorum. Mihi autem
 videtur, quod quoniam D E I gratis

Ερμηνεία.

Ταὶς πρῆλιν ἐπαγγελίας. εἴπα ἐκπι-
 σάσας καὶ ἀγνοήσας τὰς ἐαυτῶν συνθήκας, ἥτοι
 τὰς ὑποσχέσεις, οἱ μὲν παλαιότεροι πατέρες συλ-
 λαβαλικάπερον ἄφ' ἡμέλων, ὡς εἶπ' ὁ ἅγιος
 λέγει, ὅτι ἐν αὐτῶν ἀφορίζεσθαι διεβάζοντο. καὶ μὲν
 ταῦτα διέχευον, καὶ τοὺς διαμύσει. εἶπ' δὲ, τῶν
 μοιχείας αὐτῶν καὶ ὑπαγὰ ὁπτιμίας, καὶ κατα-
 σκευάζει τὸ οἰκεῖον λόγον, ἐπεὶ οὕτως λέγουσι, ὅτι χη-
 ρεία τῆς πρῆλιν ἐλατῶν χήρας, τὰς σωφρονί-
 ἐπαγγελίας λέγει, καὶ συναριθμηθίσας τῶν
 τῆς ἐκκλησίας. ὅς τ' ἐστὶν ἡ χηρὰ. ἐπεὶ οὕτως ἐ-
 λατῶν ἡ χηρὰ τῆς πρῆλιν, καὶ ὁ ἀμύρτημα τῆς
 φιλίας χήρας, τῶν δὲ τῆς πρῆλιν ἐλατῶν. ἀλλ'
 ὁμοφρονῶν, ὅς Τιμοθέω γράφων ὁ Παῦλος περὶ
 χηρῶν ἐκπιστῶν ἀφ' ὅ μὴ φυλάξαι τὸ φρεσ-
 σιν. κρίμα ἔχει αὐτῶν ἀπεφύλατο. τῆς δὲ
 χήρας κρίμα. ἡ γὰρ καὶ δικὴ ὑποκείμενης,
 ὡς ἀγνοήσας τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν, μαίλου πρὸ-
 τως ὑποκαίεται ἡ πρῆλιν, ἡ τις νύμφη λο-
 γίζεται τῷ Χριστῷ, ὅς αἰάθημα τῶν Θεῶν ὡς
 ἱερὸν σκεῦος. εἶπ' ὁ μὲν οὕτως ὁ ἅγιος τὴν πίστιν τῇ
 εἰς Χριστὸν ἔφη ἀγνοήσας τὴν ἐκπιστῶν χή-
 ραν. καὶ ἐπεὶ δὲ, περὶ τῶν πίστιν, τὴν ἐπαγ-
 γλίαν τῆς ἀγίας ἡρμηνεύσας. δούλη μὲν οὕτως,
 φησὶ, πορνεία, καὶ ὑβρίδις τοῖς οἴκῳ τῷ δι-
 ακόπῃ, καὶ οἰκίῳ. εἰ δὲ νύμφη τῷ διακόπῃ τῆς
 δούλης ἐκείνης ἀμύρτη, μαίλας ὅτι ὅς χαλε-
 πωτέρη. ἡ ὅς τῶν νύμφων αὐτῶν ἔχοντι, δι'
 ἐκείνης περὶ τῶν. εἰς τῶν ἀδελφῶν δὲ τῶν
 δούλων τῶν καὶ τῶν νύμφων, δούλη μὲν
 ἀπεικάζει τὴν ἀμύρτησάν χήραν. νύμφη δὲ τῶν
 ἐκπιστῶν πρῆλιν, ὅς τ' ὡς διεφθαρμένῳ
 καὶ ἀδικῶν, ἥτοι ὡς πορνείᾳ. τῇ δὲ πρῆλιν,
 ὡς μοιχεύσας. καὶ ὡς, φησὶ, τὸν ἄλλοτεία
 γυναικὶ συμφυεμένοι μοιχὸν λογίζομεθα, ὅς εἰ
 μὴ ἀποστῇ τὸ μοιχείας ἢ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ τῶν ἀδελ-
 ξώμεθα εἰς μετόπισθε, ὅπως οὕτως τῇ εἰς τὴν αἰα-
 τημένῳ τῶν Θεῶν πρῆλιν ἡμῶν. ὅπως
 ὅς βαρείας καὶ τῇ ἐκπιστῶν πρῆλιν ἐπαγ-
 γλὴν τὴν ὁπτιμίας, οὐκ εἶται ἡμεῖς αὐτοὶ λογίζομεθα
 πρῆλιν αἰαθῶν τῶν Θεῶν ἐαυτῶν. καὶ φησὶ,
 ὅτι αἱ ἐαυτῶν ἐκείνης περὶ τῶν καὶ κυ-
 ρείας, καὶ ἀπατάς ἀδελφῶν ὅς γάμος, καὶ ὁμολογήσα-
 σαι ἀγαμία. ποιήσας τῇ ὁμολογίας εἰς
 ἔτι, ἡ ἰς. τὸ ἡλικίας αὐτῶν. τὰς δὲ περὶ τῶν χήρων οὕτως ὁμολογίας, ὅς καὶ, φησὶ, ῥαδίως

A ZONAR. Quæ virginitatem sunt
 professæ, postea vero exciderunt, & sua
 pacta, hoc est, promissiones fecerunt
 irritas, antiqui Patres, lenius se ac cle-
 mentius gerentes, ut sanctus hic vir, ait,
 vno anno segregandas, & eo exacto mo-
 re digamorum admittendas esse decre-
 uerunt. Hic vero ipsas pœnis adulterorū
 subijcit, orationēque suam hoc pacto a-
 struit. Quod viduitas, inquit, sit virgini-
 tate minor. Viduas autē, eas quæ cōtinē-
 tiā sunt professæ, atq; ab Ecclesia vidua-
 rū ordini adscriptæ sūt, nominat. Quo-
 niam igitur viduitas minor est virgini-
 tate, erit quoq; eiusmodi viduæ peccatū,
 si cū peccato virginis cōferatur, leuius.
 B Attamē, inquit, ad Timotheū scribens
 Paulus, de viduis quæ ob nō seruata cō-
 tinentiā exciderūt, iudiciū ipsas habere
 declarauit. Porro cū vidua, iudicio, hoc
 est condemnationi obnoxia sit, quippe
 quæ obligatā Christo fidem violauerit,
 maiori procul dubio obnoxia erit vir-
 go, quæ Christi sponsæ locum obti-
 net, estque veluti sacrum vas dona-
 riumque dicatum Deo. Affirmat ita-
 que hic sanctus violatā in Christū fidem
 ab ea quæ excidit vidua. Alio vero mo-
 do fidē, virginitatis professionē inter-
 pretatus est. Ancilla ergo, inquit, si for-
 nicetur, Domini domū, ipsūq; Domi-
 nū afficit cōtumelia. Verū si spōsa Do-
 mini illius ancillæ delinquat, adultera
 est, grauiorq; cōtumelia ei qui sponsam
 illā habet, ob ipsā inuritur. Porro cum
 exēpli loco, ancillā, sponsāq; proposue-
 rit, ancillæ quidē viduā quæ peccauit,
 spōsæ vero lapsā virginē cōparat: & alte-
 rā quidē, ut corruptā, hoc est, fornicatio-
 nis irretitā crimine, alterā vero ut adul-
 terā dānat. Et quemadmodū, ait, qui cū
 aliena vxore corrūpitur pro adultero ha-
 bemus, ac nisi ab adulterio desistat, nul-
 latenus vnquā ad pœnitentiā admittim⁹,
 ita neq; illū, qui in virginē Deo cōsecra-
 tā peccauerit. Deinde vero, postquam
 grauē in lapsas virgines multā cōstituit,
 quæ nā pro virginib; Deo dicatis habē-
 de sint, definit, Aitq; illas nimirū quæ se-
 ipsas spōte offerūt Domino, repudiato-
 que matrimonio virginitatē profitetur,
 eāq; professionē decimo sexto, aut deci-
 mo septimo ætatis suæ anno edūt. Cæte-
 rū ante hāc ætatē, ad professionē, inquit

haud facile admittere oportet: quoad-
usq; suā sententiā aperte declarēt, vitā
se nimirū in virginali puritate amplecti
velle, examinata præterea, postquā ra-
tionis compotes fuerint. Crebro nāque
ait, parentes, aut cognati illas inuitas
offerunt, sibiipsis aliquid temporanei
lucri quærentes. Fortasse namque quia
dos ad eas collocandas minime suppe-
tat, aut etiam ob alias causas, eas licet
nolentes, virginitatem, ac cælibatum
profiteri cogunt. Eiusmodi ergo, in-
quit, non sunt facile admittendæ.

CANON XIX.

Virorum autem professiones non nouimus, præterquam si qui se ipsos monachorum ordini adiudicant: qui tacite videntur cælibatum admittere, sed in illis quoque illud existimo præcedere oportere, ut ipsi interrogentur, & euident ipsorum accipiatur professio, ut postquam se ad libidinosam & voluptariam vitam conuerterint, eorum qui fornicantur, punitioni subiiciantur.

ZONAR. Ex hoc canone apparet magnum Basilium, quæ de virginibus decreuit, non de virginibus in monasterio degentibus sanxisse, sed de ijs quæ seipsas offerunt Domino, vitamque se virginalem acturas spondent. Tales nāque fuere priscis temporibus, de quibus in Carthaginensi Synodo differitur, canone sexto, & quadragesimo-quarto. Neq; vero eiusmodi fuere Diaconissæ, sed ex earum numero Diaconissæ sufficiebantur. Videndus est igitur memoratæ synodi canon centesimus vigesimus sextus, & quæ in eum scripsimus. Ex eo namq; quod dicat, Virorum professiones non nouimus, præterquam si qui seipsos monachorum ordini adiudicant, ostendit se ea quæ dixit, nequaquam de mulieribus in monasterio degentibus intellexisse, verum de virginibus ex antiqua consuetudine segregatis Deo: quamuis hæc etiam de ijs quæ in monasterio degūt forte quispiam intellexerit. Monachos vero ait, etiam tacite castimoniam condicere: sed & illos interrogari oportere autumat, & aperte profiteri cælibatum, ut si promissi fidē fallant, fornicatorū poenis subiiciantur. Nō solū autē in monachis tacita contingit professio, verum in diaconis quoque, & hypodiaconis. Nisi enim denuntient prius, atq; testetur qui initiandi sunt, se virginitatē seruare haud posse, & antequā iniciantur vxores ducant, postquā sacro ordini adscripti sūt, nuptias ipsis iniure haud licet. Videtur nāq; tacite

A παροδὶ χαλῶ· ἕως αὐτοφαιδὸς ἐκείναι διέξωσι
γνώμην ὅτι ἀγνοῦται τὸν ἐν ἀγνείᾳ βίον. αἰακρι-
νόμῳ δὲ πλείον, ὅτι κύρια γυνὴ λογισμοῦ.
πολλὰς γὰρ, φησὶ, παροδοῦσι γυνῆς ἢ συγγενῆς
ἀκούσας, βιωτικὸν τι ἑαυτοῖς δὲ σικυμῶν, τυγῶν
μὴ ἀπορριπτὰς δειῶναι παροδοῦναι ὑπὸ αὐτῶν, ἢ
ἐν δὲ δόξῃς αἰτίας πῶς βιάζονται καὶ μὴ θελούσας
αὐτὰς ἐπαγγέλλασθαι ἀγνείαν, καὶ ἀγαμία. τὰς τι-
αὐτὰς αὐτῶν, φησὶν, οὐ γὰρ ῥαδίως παροδὶ χαλῶ.
Καὶ ὡς ἰθ'.

Αὐτοὶ δὲ ὁμολογίαι εἰς ἐγνώμην, πλεὺς εἰ
μὴ πῶς ἑαυτοῖς τὰς πράγματι τῶν μοναζόντων
ἐκκατερίθμητον, οἱ καὶ τὸ σωπαῖον δόκους
B παροδὶ χαλῶ καὶ ἀγαμία, πλεὺς καὶ ἐπὶ ἐκείνῳ,
ἐκείνῳ ἡγεῖται παροδοῦναι παροδοῦναι, ἐρω-
τῶνται αὐτοῖς καὶ λαμβάνονται τὴν πρὸ αὐτῶν
ὁμολογίαν ἐναργῆ, ὥς τε ἐπειδὴ μετὰ τὴν
παροδοῦναι τὸν φιλόσοφον καὶ ἡδονικὸν βίον, ὑπάρχει
αὐτοῖς τὰς τῶν πορνείων ὁμιλίαν.

Ερμηνεία.

Εκ τῆς χαλῆς τούτου φαίνεται ὁ μέγας Βα-
σίλειος αὐτῶν παρὲς τῶν μοναζόντων διατάξας· οὐ παρὲς
μοναζουσῶν παρὲς τῶν εἰπεῖν, ἀλλὰ παρὲς τῶν ἐ-
αυτὰς αἰακρινόμῳ τὰς κύριας, καὶ ἐν παρὲς τῶν
C ζῶν καταπληρόν. τῶν αὐτῶν γὰρ ἡσυχία τὸ πα-
λαιόν ὡς ἡ ἐν Καρθαγίνῃ διέξωσι σιωπῆς, ἐν
χαλῇ ἐκ τῶν καὶ μετ'. καὶ ἐν τῇ ἀφ' ἐκείνου αἰ-
τιῶνται ἡσυχία· ἀλλ' ὅτι ἐκείνῳ ἐγένοντο ἀφ-
κρίνοισι. αἰακρινόμοι οὖν τὸν τῆς ῥητέως σιωπῆς
δουρῶν χαλῶν, καὶ τὰ ἐν ἐκείνῳ γυμνασμένα.
ἐκ γὰρ τῶν εἰπεῖν αὐτοῖς ὁμολογίαι εἰς ἐγνώ-
μην, εἰ μὴ πῶς ἑαυτοῖς πῶς μοναχὸς κατερίθ-
μητον, δείκνυσιν ὅτι αὐτοῖς εἰπεῖν, οὐ παρὲς μονα-
ζῶν εἰπεῖν· ἀλλὰ παρὲς τῶν παρὲς τῶν ἀφορισμῶν
Θεοῦ καὶ τῶν παλαιῶν κατ' αὐτὴν· πῶς δὲ πῶς αὐτῶν
D εἰς μοναζόντας ἐκλάβοιτο· πῶς δὲ μοναχὸς
φησὶ καὶ σωπηρὸς κατερίθμηται ἀγνείᾳ· κακεί-
νοις δὲ ἐρωτῶνται παροδοῦναι λέγει, καὶ φανερῶς ὁ-
μολογίαν ἀγαμία, ἵνα ἐὰν ὑβρίσονται τὸ ὁμολο-
γίαν, ὡς πορνείας ὁμιλίαν, ἢ ἐπὶ τῇ μο-
ναζόντων ὅτι μόνον σωπηρὸς ὁμολογίαν γὰρ. ἀλλὰ καὶ τομίζου-
καὶ ὅτι δὲ ἀκρίνοισι ἢ καὶ ὑποδρακίνοισι, εἰ μὴ γὰρ
παροδοῦναι τῶν ὅτι οὐ δύναται παρὲς τῶν οἱ
μυήτορες χρεοπληθύναι, καὶ παρὲς τῆς χρεοπληθίας
εἰσοικίζοντες ἑαυτοῖς χυαῖνας, καὶ δύναται μὲν τῇ
χρεοπληθίας γὰρ ἐλῆσθαι. δεικνύσιν γὰρ σωπηρὸς

ὁμολογῶν καὶ ἐπαγγέλλεσθαι ἀγαμίας. Ζῆτι πρὶν
 κατ' ἀποστολικὸν χαρὸνα, καὶ τῆς εἰς Αγκύρα
 συνόδου χαρὸνα ἰ, καὶ τῆς λεγόμενης ἑκτῆς συ-
 νόδου τῆς εἰς πᾶς Τροῦλα, χαρὸνα ς'.

Καὶ κ'.

[illegible]

Epiluvula.

Αἱρετικοὶ γυναικας ὡμολογῶν περὶ ἡθελῶν
εἶπα αὐτοῖς ἐὰν τις ἐξ ἐδιδου· ταύτας παρ-
συχαιῖνας τῇ κερδορικῇ ἐκκλησίᾳ, γνώμῃ ὁ
ἀγος δίδουσι, μὴ κερδορικῶς εἶναι ὡς φλυπα-
ρῶναι τὴν ὁμολογίαν. ὅσα γὰρ, Φησὶν, ὁ νόμος
λαλῇ, τοῖς ἐν ταῖς νόμοις λαλῇ. αἱ δὲ μὴ δι-
ξάμεναι τὸν ζυγὸν τῆς Χριστοῦ, οὐδὲ τὴν ἐν-
τολὴν ἐκείνου ὅτι γινώσκουσιν, καὶ λοιπὸν δικαί-
εἰσι τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀφῇσι ἔχουσιν ἐκ τῆς πι-
στύος Χριστοῦ, καὶ τῆς τοῦτοῦ ἀμάρτηματι.
Εἶπα κερδορικῶς δίδουσι γυναικας, ὅτι ὅσα ἐν ταῖς
καταχουμένῃς βίᾳ γίνονται, οὐκ ἀθύνονται, αὐ-
τὴ τῇ οὐ κερδορικῶς. πλὴν Φησὶν τοῖς ἀνδρά-
σι βαπτίσματα ἡ ἐκκλησία οὐ παρέδωκεν. ἐπὶ
οὗτοι βαπτίζονται, τῇ παρὰ τῆς βαπτίσματος
σφραγίδος πύτων συζύχουσι ἔχουσιν. τῆτο γὰρ
ἔστιν ὁ ἐκείνῃ, ὅτι ἀνακατασκευάζεται ὅτι τοῖς τοῖς
πρεσβυτέρῃ τῆς ἡμετέρας· ἡμετερεῖς ὅτι ἀνακατασκευάζεται
λοιπὸν ἔπειτα βαπτισματικοῖς αὐτοῖς, τὰ πρεσβυτέρῃ
τῆς ἡμετέρας· ὁ ἐξ αἵρεσι διὰ τὴν τῆς ἐν ταῖς
βαπτισματικῇ ἡμετέρας· ἡτοι τῆς αἰα ἡμετέρας, ὁ
ἔστιν ἡ συζύχουσι τῇ παρὰ τῆς βαπτισματικῇ, αἵρε-
τικὸς ἡ τις μὴ ἄλλως διεγερμένους εἰ μὴ βα-
πτισματικῇ ἡτοι τῆς αἰα ἡμετέρας. εἰσὶ γὰρ πῆτες
αἱρετικοὶ, καὶ χρεῖς βαπτισματικῇ δικαί· ἀγίος

celibatum condicere ac profiteri. Con-
sule vigesimumtertium Apostolicum
canonem, tum Ancyranæ synodi ca-
nonem decimum, & Synodi quæ sexta
dicitur in Trullo, canonem sextum.

CANON XX.

Quaecunque mulieres cum essent hereticae, virginitatem professae sunt, deinde postea matrimonium maluerunt, non existimo eas oportere condemnari. Quaecunque enim dicis lex, ijs dicis qui sunt in lege. Quaecunque autem iugum Christi nondum subierunt, ea nec Domini leges norunt. Quare sunt ab Ecclesia cum omnibus suscipiendae, & propter hoc habent remissionem ex fide in Christum: & omnino quae in cathecumenica, seu quae initiatur, visa sunt, in iudicium non vocantur. Clarum est autem quod eas ecclesia non sine baptismo recipit. Quare generationis privilegia sunt in ipsis necessaria.

ZONAR. Hæreticæ mulieres virginitatem profitebantur, deinde viris se ipsas tradebant. Eas si ad Ecclesiam Catholicam procedant, sanctus hic vir, sua sententia, haudquaquam, quasi professionem fefellerint, condemnandas esse iudicat. Quæcunque enim, ait, lex loquitur, deus qui in lege sunt loquitur. Quæ vero Christi legem non acceperunt, illius quoque mandata non agnoscunt, ac deinceps ab Ecclesia admitti possunt, veniam; ex eo quod Christo crediderint, ab hoc quoque crimine obtinentes. Tum in vniuersum regulam statuit, quæcunque nimirum à catechumenis committuntur, non vocari in iudicium, hoc est, haudquaquam puniri. Ad hæc, inquit, eiusmodi homines Ecclesia sine baptismo non admittit; Quando porro baptizantur, eorum quæ ante baptismum admisere peccatorum penitus veniam consequuntur. Hoc enim significat id quod subiicit, esse nimirum in huiusmodi hominibus generationis privilegia maxime necessaria: Hoc est, cum ipsi baptizentur, necessario deinceps consequi ut privilegia generationis obtineant: quod nimirum singulare, ac præcipuum est in baptismi generatione, siue regeneratione, absolutio nempe ab antea actæ vitæ delictis. Hæreticos porro aut eos intelligere oportet, quos non aliter nisi baptizentur admitti fas est, aut infideles. Aliquos namque hære-

ricos etiam sine baptismo admitti licet, si tantummodo sacro chrismate inungantur, vt

decimo septimo canone secundę Synodi decernitur. Dixerit autem quispiam aduersari hunc magni Basilij canonem quinto canoni Neocæsariensis Synodi, qui sic habet, Catechumenus, si in Dominicum ingrediens in catechumenorum ordine steterit, is autē peccat, si quidem genua flectit, audiat, nō amplius peccans. Sin autem etiam audiens adhuc peccet, extrudatur. Sed non est ita: Etenim Synodicus canon de ijs qui peccant accipiendus est: magnus vero Basilius de ijs qui peccauerunt, iamq; a peccando abstinent, loquitur. Neq; vero hoc asserit, nullam huiusce multam imponendam, sed non esse in iudicium vocandos. Sicut enim vniuersa quę ante sanctum baptismum admissa sunt crimina, baptizato dimittuntur, ita & quęcunq; aliquis dum catechumenus esset deliquit, ne pro ijs quidem in iudicium vocabitur. Lege Apostolicum quoque decimum septimum canonem.

CANON XXI.

Si vir cum muliere cohabitans, postquam matrimonio non delectatus, in fornicationem incidit, cum fornicatorem iudicamus, & cum pœnis amplius grauamus: canonem tamen non habemus, qui cum adulterij crimini subiciat, si in solutam à matrimonio peccatum commissum sit. Nam adultera quidem, inquit, polluca polluetur, & ad virum suum non reuertetur, & qui adulteram detinet, stultus est & impius. Qui autem fornicatus est, non excludetur à cohabitatione cum uxore, quemadmodum mulier maritum suum à fornicatione reuertentem excipiet. Vir autem eam quę polluta est, à suis adibus amandabit. Atque istorum quidem ratio minimè est facilis. Consuetudo autem sic inualuit.

ZONAR. Vir, inquit, habens uxorem, si in alteram peccauerit, non habentem virum, fornicator est, at non adulter. Amplius autem illi multa extēditur, hoc est, grauius punitur, quàm is qui cum uxorem non habeat, fornicatur. Huic enim quædam cōceditur venia, ob naturę necessitatem. Qui vero uxorem habet, hac excusatione caret, cum legitimam uxorem habeat, naturalis necessitatis leuamentum, atque

A χρίσμα μόνον χρίσθαι, ὡς ὁ 13^{ος} κανὼν τῆς δουλτικῆς συνόδου ἀφ' ὧν ἔπεται· εἶποι δὲ τις οἰαίμεθα τὸν μέγαν Βασίλειον ἀφ' ὧν τὰ παρόντα κανόνες, τὰς πέμπτης καὶ ὅτης ἐν Νεοκαισάρειᾳ συνόδου, λέγοντι ταῦτα· κατηχούμενος ἐὰν εἰσέλθῃ εἰς τὸ Κυριακὸν καὶ τῇ τῷ κατηχουμένων ἑξέσει ἴκη, ἔσθ' δὲ ἀμάρτημα. Εἰ μὲν γόνυ κλίνει, ἀποβάτω μπικί ἀμάρτημα· ἐὰν δὲ καὶ ἀποβάτω ἐπὶ ἀμάρτημα ἐξωθίωται. ἀλλ' οὐκ ἐστὶ τῷ. οὐ μὲν γὰρ τῆς συνόδου ὁ κανὼν, ἀλλ' ἀμάρτημάτων φησὶν. ὁ δὲ μέγας Βασίλειος περὶ ἀμάρτημάτων καὶ ἡδὴ ἀποχεμείων τῶν ἀμάρτημα καὶ οὐδὲ τῷ λέγει, ὅτι οὐδὲ τῶν ὅλων ὅπτι μνηστῆρονται, ἀλλ' ὅτι οὐκ ἐξουθύνονται. ὡστε γὰρ πᾶσι ταῖς περὶ τῷ ἀγίου βαπτίσματος περὶ ἀμάρτηματα ἀφίενται τὰ βαπτίζομενοι· οὕτως καὶ ὅσα τῆς κατηχουμένου ὡς ἡμάρτη, ἔσθ' οὐδ' ἔσθ' ταῦτα εἰς ἐξουθύναν ἀρθῆσθαι. αἰάγων καὶ τὸν 13^{ον} ἀποστολικὸν κανόνα.

Κανὼν κα'.

Εὰν αὐτὸς γεναίῃ συνουσίᾳ, ἐπειδὴ μὴ ἀποχεμείων τὰς γάμους, εἰς πορνείαν ἐκπέσῃ, πορνοὶ κρίνομεν τὸν τοῦτον, καὶ πλεοναὶ αὐτὸν πορνεύοντα ἐν ταῖς ὁπτιμίοις, ὅ μὲντι ἔχοντα ἡμῶν ἐὰν τῇ μοιχείᾳ αὐτὸν ὑπαγαγῇ ἐκκλησίαν, ἐὰν εἰς ἐκκλησίαν γάμους ἢ ἀμάρτημα ἡμῶνται. ὅπτι, ἢ μοιχαλὶς μὲν, μοιχομένη, φησὶ, μοιχῆσται, καὶ οὐκ ἀναγνέσθαι περὶ τὸν ἄνδρα αὐτῆς· καὶ ὁ κατήχων μοιχαλίδαν, ἀφρὼν καὶ ἀσεβῆς. ὁ μὲντι πορνεύσας, οὐκ ἀποκληθῆσθαι τῇ περὶ τῷ γεναίῃ αὐτῇ συνουσίᾳ. ὡς τε ἢ μὲν γεναίῃ ἐπορεύεται ἀπὸ πορνείας τὴν ἡμῶν αὐτῆς πορνεύειται· ὁ δὲ αὐτὸς, τῷ μοιχομένη τῇ οἴκῳ αὐτῆς ἀποπέμψῃ. καὶ ταῦτα δὲ ὁ λόγος οὐ φάσθαι· ἢ δὲ συνουσία οὕτω κεκατέστη.

Ερμηνεία.

Αὐτὸς, φησὶν, ἔχον γεναίῃ, ἐὰν εἰς ἐτέραν ἀμάρτη μὴ ἄνδρα ἔχουσαν, πορνος ὅστις, ἀλλ' οὐ μοιχός. ὅπτι πλεοναὶ αὐτῷ τὸ ὁπτιμίοις πορνεύεται ἢ γεναίῃ βαρύτερον ὁπτιμίοις, πορνεύει τὸν μὴ συζῶντα γεναίῃ καὶ πορνεύοντα. τὰς μὲν γὰρ, συζῶντις τίς δίδεται ἀφ' ὧν αἰάκλις τῆς φύσεως· ὁ δὲ γεναίῃ ἔχον, τῆς συζῶντος ταῖς ἐξουθύναι· τῆς φυσικῆς ἀνάγκης πορνεύεται ἔχον τὸν ὁμῶν γεναίῃ. ἀμάρ-

sensus, quod ad alios attinet est necessarius, non tamen aduersus patrem qui eam in potestate habet. Patri namque aduersari minime potest, nisi forte contaminatum moribus, & indignum ipsi despondeat, ut ciuilibus constitutionibus sancitum est. Quod si non assentietur mulier, etiamsi ipsius cognati velint, haud consistent nuptiæ. Cæterum quæuis & ipsa mulier, & ipsius cognati consistere matrimonium cum eo velint, qui ipsam siue occulte, siue per vim corrumpit, fornicatorum pœnis erit corruptor obnoxius, quas ad quadriennium produci canon decernit: ac deinceps quoniam modo hoc quadriennio cum eo qui peccauit agendum sit explicat. Atque hæc quidē canon statuit. Lex porro ciuilis raptorem mulieris grauius puniens, ne iungi quidem ipsi matrimonio raptam mulierem sinit, etiamsi cognati illius hoc velint. Sic enim habetur lib. 60. 300. 58. 25. Nullo modo nubat rapta mulier ei qui ipsam rapuit, sed initas esse nuptias quantumuis eis parentes assensu fuerint, iubet.

CANON XXIII.

De his autem qui duas sorores uxores ducunt, vel eis quæ duobus fratribus nubunt à nobis edita est epistola, cuius exemplum tua pietati misimus. Qui autem sui fratris uxorem accepit, non prius admittetur, quam ab ea recesserit.

ZONAR. Epistolium de quo hic sanctus meminit, missum est ad Diodorum, quo cum vxor cuiusdam diem suū obiisset, illius sororem ab ipso in nuptiarum societatem superinduci vetat, multisq; & grauibustrationibus rein confirmat. Quod quidem nos suo loco explicabimus. Qui etiam fratris uxorem duxit, illius nempe, qui vita functus est, non admittetur ad pœnitentiam, nisi ipsam dimiserit, illegitimumque concubium soluerit.

CANON XXIII.

Viduam, quæ in viduarum numerum relata est, hoc est, quæ ab Ecclesia in diaconatum suscepta est, censuit Apostolus nubentem esse despicendam. Viro autem viduo nulla est res imposita, sed digamorum eis pœna sufficit. Porro vidua sexaginta annos nata, si rursus cum viro habitare voluerit,

Α γάμοις αὐτῆς, ὅτι τῷ δὴν ἐστὶν αἰάλαμα· οὐ μὲν καὶ ἐπὶ πατρὶ τῷ ἔχοντι ὑπεξείσται αὐτῷ· πατὴρ δὲ πατὴρ αὐτῆς οὐ δύναται, εἰ μὴ πῶς αἰσθῆται τῶν ὑποκρίσεων αὐτῆς μητεύεται καὶ τοῖς πολιτικῶν νόμοις. Εἰ δ' ὅτι βύλεται ἡ γυνὴ, καὶ βούλωνται οἱ οἰκῶντες αὐτῆς, οὐ συστήται γάμος. Εἰ δ' καὶ ἡ γυνὴ ἡλήσθῃ καὶ οἱ ταύτῃ προσήκοντες συστήσῃ σπουδαίοντες μὲν τῷ φθιόντι αὐτῷ, εἴτε λαθραίως, εἴτε βιαίως, ὥς τῷ περιθιόντι ὁπτιμῶς ὁ φθὸς ὑποκρίσται, ὅθεν περσείας εἶναι ὁρῶντες καὶ ἐξῆς καταλέγει ὅπως ἐν τῇ περσειᾷ ὁ ἀμφοτέρωθεν οἰκονομηθῇται. Ταῦτα μὲν οὖν ὁ κανὼν· ὁ δ' πολιτικὸς νόμος σφοδρώτατα καταλείπει τὸν ἀρπάσαντα γυναῖκα, ὁ δὲ συζυγούσας αὐτῷ πῶς ἀρπαγῆσαν καταλείπει, καὶ οἱ αὐτῇ προσήκοντες τῷ τοῦ βούλωνται. λέγει γὰρ βιβλίοις ἑ', τ', ιη', κε'. μὴ γαμεῖσθαι ἢ ἀρπαγῆσαν πατὴρ ἀρπάσαντι αὐτῷ· ἀλλὰ καὶ εἰ σπουδαίοντες πατὴρ τοῦτο σπουδαίοντες οἱ γονεῖς αὐτῆς, ὡς εἰρηθίζονται.

Κανὼν κγ'.

Περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν γαμουμένων, ἢ ἀδελφοῖς δυοῖν γαμουμένων, ὅπως λείδῃ ἡμῖν ἐκπεφώνηται. οὗ δ' αἰτήρα φον ἀπεσταλμένον ἐν τῇ ἀλαβείᾳ· ὁ δὲ ἀδελφὸς ἰδίᾳ γυναῖκα λαβὼν, ὃ πρὸς τὸν διζήσεται τὸν ἀποστήσεται.

Ερμηνεία.

Τὸ ὅπως λείδῃ ὁ λέγει ὁ ἄγγελος, πρὸς Διόδωρον ἀπεσταλὴν ἀπαγορεύοντα, τελευτήσας τῆς γυναῖκος πατὴρ, πῶς ἀδελφῷ αὐτῆς εἰς γάμου κοινωνίαν αὐτὴν ἀγαθὰ καὶ ἐκ πολλῶν καὶ θρηναίων λογισμῶν τῷ τοῦ κατασχευάζοντος ὅθεν ἐν τῇ οἰκίᾳ τόπω ἐξηγηθῇται· ἔς καὶ πῶς γυναῖκα τῷ ἀδελφῷ ἔλαβεν, ἐκείνου δηλαδὴ τελευτήσαντος, οὐ διζήσεται ὡς μετὰ τὸν, εἰ μὴ αὐτῷ ἀποπέμψεται, καὶ λύσῃ τὸν ἀδελφὸν γάμον.

Κανὼν κδ'.

Χήραν πῶς καταλείπει εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν χηρῶν, τοῦ τῆς, πῶς ἀφαιρέσει, ὑποδύσας ἐκκλησίας, ἔχρινει, ὁ ἀπὸ τῶν γαμουμένων παρεστῶν· αἰσθῆται γὰρ τῇ τῆς ὁπτικῆς νόμος, ἀλλ' ἰχθύνει ὥς πῶς, ὅ τῷ διζάμει ἐπιτίμιοι. ἡ μὲν γὰρ χήρα ἐξηκουσέτης γυνή, εἰς ἑλπίδα πάλιν ἀνδρὶ σπουδαίοντες, ὅς τ' αἰσθῆται. καὶ οὐ καὶ.

ἡπείτα τῆς τῷ ἀγαθοῦ κοινωνίας, ἕως αὐτῷ πα-
ροῖς τῇ ἀκαθαρσίας παύσεται· ἐὰν μὲντοι πρὸς
ἐξήκοντα ἐτῶν ἀειδημόσων αὐτῷ, ἡμέτερον
ὁ ἔκκλημα, οὐ τῷ γυναικί.

Ερμηνεία.

Ο μέγας Παῦλος Τιμοθέῳ ὁπισθίων, Φη-
σί. ὅμως χήρας τὰς οὕτως χήρας. καὶ μετ' ὀλί-
γα· ὃ δὲ οὕτως χήρα καὶ μεμνημένη, ἡλπίκει
ἐπὶ τὸν Θεόν· καὶ προσευμένη, ταῖς δεήσεσι καὶ
ταῖς προσευχαῖς. καὶ πάλιν μετὰ πῖνα. εἴ τις
πίστος, ἢ πιστὴ ἔχῃ χήρας, ἐκτρέφει αὐτάς, καὶ
μὴ βαρεῖσθαι ἢ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς οὕτως χή-
ραις ἐκτρέφῃ· καὶ αὐτῇς νεωτέρας δὲ χήρας
παροῖται. καὶ γυνὴ πλεονεξία τοῦ ἀποστόλου ἀφ' ἧς
καταλείπονται αἱ οὕτως χήραι ἐν ταῖς ἐκ-
κλησίαις, καὶ ἐκτρέφονται ἐκείναι. καὶ ταῦτα γυνὴ
φησὶν, ὁ μέγας Βασίλειος, ὅτι ἐὰν χήρα στυ-
παρῆται ταῖς χήραις ταῖς ἀφ' ἑκτονόμοις, ἡ-
γυνὴ τῇ προνομίᾳ, καὶ ἀφ' ἑκτονόμοις ἀπὸ τῆς
ἐκκλησίας, εἰς γάμον ἀποκλίνει, παρερραήσι-
ται, καὶ οὐκέτι ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐξέρχεται πρὸς
ἀξίαν· ἀξίαν δὲ χρῆσθαι ἀνδράσι· ὁ δὲ ἐ-
πίκειται νόμος· ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας καταλείβεται νόμος
πνευματικὸς πρὸς ἀνδράς διδόντας ὁμιλιού-
τας γάμοις. ἔχουσιν γὰρ ἀρχαῖον ὁ τῷ διδάσκοντι
ἐπιτίμιον, ὅτι ἀφορισμός ἐστιν, ἐφ' ἧν χήρον
ἢ ὃ χήρα ἐξήκοντα ἐτῶν ἡμετέρον, καὶ οὕτως κα-
ταλείπονται ταῖς χήραις ταῖς ἐκκλησίαις, ἐὰν
γάμον αἰρετήσῃ, ἀφορισμένη ἔσται τῆς ἀγίας
μεγαλήφως, ἕως αὐτῷ ἀποδοῦναι τῷ ἀνδρὶ. ἀ-
καθαρσίας γὰρ ἐκλείπει ὁ ἀγιος πλεονεξία γήρα
μίζην· ἐὰν δὲ πρὸς τῷ ἐξήκοντα ἐτῶν ἀειδη-
μόσων αὐτῷ ταῖς χήραις τῆς ἐκκλησίας, καὶ
ἐκτρέφῃ αὐτὴν μετὰ πῖνα· ἡμέτερον ὁ ἔκκλημα,
οὐ τῷ γυναικί. ἡμεῖς γὰρ, φησὶν, αἰπαῖσθαι δι-
καίον, ὡς παροῖται πλεονεξία τοῦ ἀποστόλου ἀφ' ἧς
καταλείπονται, λίγιστος· χήρα καταλείβεται μὴ ἐ-
λατῆρι ἐτῶν ἐξήκοντα· ἡ δὲ συνήκοντος ἀξία
ὡς μὴ πλεονεξία εἰς γήρας ἐλθούσα.

Καὶ ὡς καί.

Ο πλεονεξία τοῦ ἀποστόλου ὅτι ἐὰν εἰς γυναικα
κατέλθῃ ὁ μὲν ἐπὶ τῇ φθορᾷ ἐπιτίμιον ἀπο-
δοῖται, πλεονεξία δὲ γυναικα ἔχῃ συζωήσεται.

Ερμηνεία.

Εὰν τις πρὸς ἑαυτὸν φθείρῃ, καὶ μετ'
πλεονεξία, ὡς συζωῇ αὐτῇ χήρᾳ, τῷ

A boni communione non dignabitur, donec ab
impuritatē perturbatione cessauerit. Sed si
ante sexaginta annos eam in numerum re-
tulimus, nostra est, non mulieris culpa.

ZONAR. Magnus Paulus ad Timo-
theum scribens, ait, Viduas honora,
quæ vere viduæ sunt. Et paulo post, ea
autem quæ vere vidua est, & desolata,
speret in Deum, & instet orationibus,
& obsecrationibus. Et rursus nonnul-
lis interiectis, si quis fidelis habet viduas,
subministret illis, & non grauetur Ec-
clesia, ut ijs quæ vere viduæ sunt suffi-
ciat. Et rursus, iuniores viduas deuita.
Igitur ex Apostoli præcepto, constitue-
bantur, quæ vere viduæ essent, in Ec-
clesiis, atque ex earum redditibus ale-
bantur. Propter hæc ergo ait magnus
Basilus, si qua vidua adscripta viduis in
diaconatum susceptis, hoc est, quas Ec-
clesia alebat, quibusq; ministrabat, ad
nuptias propendeat, despicietur, nec a-
limenta illi amplius ab Ecclesia suppe-
ditabuntur. Viduis autem hominibus,
nulla posita lex est: hoc est, Nulla spi-
ritalis lex homines punit, qui secundis
sefe nuptiis illigauerint. Sufficit ipsis
namq; digamorum pœna, nempe vnus
anni segregatio. Vidua autem mulier,
sexaginta annos nata, ac proinde vidua-
rum ordini in Ecclesiis adscripta, si nu-
ptias eligat, à sancta communione se-
gregata deget, quoadusq; se à viro dis-
iunxerit. Impuritatis enim nomine, nu-
ptialem hanc in senectute commixtio-
nem, vir sanctus vocauit. Si vero ante
sexaginta annos ipsam intra Ecclesiæ vi-
duas adnumerauimus, moxque peccet
viro sociata, nostrum id iam fuerit, non
mulierculæ crimen. Hos etenim, ait,
accusari par est, quippe violatores ab
Apostolo promulgatæ legis, cuius illa
sunt, Vidua eligatur non minor sexa-
ginta annis: Illa porro venia digna, quæ
nempe ad senectutem adhuc non per-
uenerit.

CANON XXV.

Qui à se stupratam mulierem detinet,
stupri quidem pœnam subibit: ei autem mu-
lierem habere permittitur.

ZONAR. Si quis virginem sibi non
desponsatam corruerit, eaq; post stu-
prum illatum, tanquam coniuge vitur,

stupri quidem pœnis erit obnoxius, non tamen ab eo mulier auferetur: si videlicet ipsius parentes, quorum illa est in potestate, scēminam cum illo traducere vitam sinunt. Etenim si illi nolint, puniatur præterea ciuiliū legum decreto, si virgo erat, quæ corrupta fuit.

CANON XXVI.

Fornicatio non est matrimonium, sed nec initium matrimonij. Quare si fieri possit, ut qui per fornicationem coniunguntur, separentur, id est melius. Sin autem cu omniño placeat consortium, fornicationis quidem pœnam agnoscant: ne separentur autem, ne quid deterius accidat.

ZONAR. Si scēminæ quispiam occultæ commisceatur, nec matrimoniū id existimabitur, nec matrimonij occasio, ut ex eo dicant quidam oportere, quandoquidem cum ipsa rem habuit, eandem ipsi vxorem habendam concedi. Verum optimum sane consilium est, ipsos inuicem seiungi, siquidem infirmū est, & illegitimum huiusce matrimonij fundamentum. Cæterum si mutuam vitæ societate retinere plane, hoc est, obdurato animo, ac obfirmato, uterque optat, nec institutā coniunctionem dirimi patitur, fornicatorū quidem, ait, subiiciantur pœnis, cæterū matrimonij cōtrahēdi facultas est, ne deterius quidpiā contingat, videlicet, ne consecuto diuortio iterum occulte commisceantur, & fornicationis illigentur crimine: Aut ne alteri iuncta mulier, amore vero eius à quo corrupta fuerat impellente, in adulterium prolabatur. Vel, ne mutuo amore flagrantē creptaq; coniugij potestate, seipsos interficiant, ob vehementem amoris flammam, mutuūmq; diuortium.

CANON XXVII.

De presbytero, qui per ignorantiam nefariis nuptiis implicatus est, definitur quæ oporteat, esse quidem cathedra participem, à reliquis autem æctionibus abstinere: ei enim sufficit, ut veniam consequatur. Ut is autem aliu benedicat, qui sua debet videra curare, non est consentaneum. Benedictio enim est, sanctificationis communicatio, qui autem eam non habet propter ignorantia lapsum, quomodo alijs communicabit? nec ergo publicè, nec priuatim benedicat, nec Christi corpus alijs impertiat, nec aliquod aliud sacrum ministerium obeat,

μὴ τῆς φθορᾶς ἐπιτημίῳ ὑποκαίσθαι, πλὴν ὅ γυναικὰς οὐκ ἀφαιρεθῆσθαι· διδόνοντι ἐὰν οἱ γονεῖς αὐτῆς, οἷς ὑποεξουσία ἐστὶ, κατὰ δέχονται ἡ μὲν ἐκείνου στυγοῖσθαι τῇ γυναικί. εἰ γὰρ ἐκείνοι οὐ βούλονται, καὶ καταδικάζονται κατὰ τὸν πολιτικὸν νόμον, εἰ κτλ. ἄλλος δὲ ἢ φθαρῆσα.

Καὶ τὸν κτλ.

Ἡ πορνεία, γάμος οὐκ ἐστὶν, ἀλλ' ὅτι γάμος ἀρχή, ὥστε ἐὰν ἡ διωατοὶ τῆς κατὰ πορνείας συναπομέτοις, χωρίζονται. τὴν τοιαύτην. ἐὰν δὲ ἐργάζονται ἐκ πατρὸς ὅπου δὲ στυγοῖσθαι, ὅ μὲν πορνείας ἐπιτιμῶν γινώσκουσιν, ἀφίεσθαι δὲ ἵνα μὴ χρεὼν τὴν ἡγήται.

Ερμηνεία.

Τὸ γὰρ ὅτι πᾶσι συμφαινεῖται γυναικί, οὐτε γάμος λογίζεται, οὐτε γάμου ἀφορμή· ὥστε λέγει πᾶσι ὅτι ἐπὶ στυγοῖσθαι αὐτῇ, δὲ ἐκδοθῆναι τῷ πλὴν αὐτῇ εἰς γυναικὰ. ἀλλὰ αἰετοὶ μὲν ἐστὶ, χωρίζονται αὐτοῖς· ὅτι σαφές ἐστὶ καὶ ἐκείνοιο ὅτι τῇ ποιούτῃ γάμου θεμελίος. εἰ δὲ ἐργάζονται καὶ ἀμφὶ πλὴν μὲν ἀλλήλων συμβίωσιν, ἐκ πατρὸς αὐτῇ τῇ ἀποδοτικῇ, μὴ αἰετοῖς τῆς ἀπὸ ἀλλήλων ἀφελῆσθαι, ἐπιτιμῶν δὲ μὲν ὡς πορνείας, καὶ χωρίζονται δὲ στυγοῖσθαι, ἵνα μὴ χρεὼν ἡ γένῃ, ἵνα μὴ ἐξ ἀφελῆσθαι, πάλιν γὰρ μίσηται καὶ πορνείας, ἢ ἵνα μὴ ἐτέρω συζυγῆσαι ἢ γυνή· φιλοῦσα δὲ τὸν φθαρῆσα αὐτῇ, εἰς μοιχείας ἐκκυλίσθαι ἢ ἵνα μὴ ἐργάζονται ἀλλήλους, καὶ καλυπτοὶ στυγοῖσθαι, ἀφελῶνται ἐαυτοῖς, ἀφ' ὅτι τῇ ἰσότητι δέχονται, καὶ πλὴν ἀπὸ ἀλλήλων ἀφελῶνται.

Καὶ τὸν κτλ.

Περὶ τῆς προσκυπέτου τῇ κατὰ ἀγνοίαν ἀγνοίᾳ γάμου ἀφελῶν, ὥστε αὐτῇ ἐχέτω, κατὰ δὲ μὲν μίσηται, τῇ δὲ λοιπῇ ἐργάζονται ἀπὸ πατρὸς· ἀφελῶν γὰρ τῇ ποιούτῃ ἢ συμβίωσιν. διδοῦναι δὲ ἐπὶ τῇ κατὰ οἰκίαν ταμεῖν ὁφείλονται πρὸς αὐτῇ ἀποδοτικῇ. διδοῦναι γὰρ, ἀγνοίᾳ μὲν ἀφελῶν ἐστὶν. ὅτι τῇ μὴ ἐχέτω ἀφ' ὅτι τῆς ἀγνοίας ἀφελῶν, πᾶσι ἐτέρω μὲν ἀφελῶν, μὴ τι τῇ δὲ δημοσίᾳ, μὴ τι ἰδίᾳ διδοῦναι, μὴ τι δὲ σῶμα τῇ Χριστοῦ κατὰ μέτρον ἐτέρω, μὴ τι τῇ ἀπὸ ληψυργίᾳ,

ἀλλὰ ὁ κύριός μου τῇ πατριᾷ, προσελθόν-
τω ἐπ' ἐμοῦ ἐν τῷ κυρίῳ, συζήρηθ' ὡς ἀντὶ
τοῦ ὅτι τῆς ἀρετῆς ἀνέστημι.

Epiluvula.

Λερίαν τὸν ἀθέσμον παρὰ φρίντα γάμοισι ἀ-
 γνοῖα, καὶ ἑδράει καὶ τὴν μετὰ τὴν ὁ ἄγιος ἔκρωσι,
 τῇ δὲ λοιπῇ ἐκέρχων ἀπὸ γάμου ἢ ἄλλου συλ-
 λεγόμενοι τοῖς παρονομήτοις, καὶ οὕτως οὐκ ἀν-
 μαρτυροῦνται αὐτοῖς· διὸ δὲ πᾶσι ἐκέρχων μὴ ποιεῖν.
 ὁ δὲ καὶ γὰρ αὐτοῖς, φησὶν, ὅτι συλλεγόμενοι ἀπὸ
 τῶν ἀγνοῖα, ἀλλοτρίῳ δὲ ἐπὶ τῇ πρὸς τοὺς
 διῶν. καὶ γὰρ ἀλλοτρία, μετὰ δὲ τοῖς ἀγνοῖα ἐστὶν.
 ὁ δὲ μὴ ἔχον ἀγνοῖαν ἀπὸ τῶν ἀμφοτέρων
 καὶ κατὰ ἀγνοῖαν ἢ, πῶς τοῦτο μεταφράσει
 ἐπὶ τῇ; καὶ οὐδὲ δημοσίᾳ ἔξωσιν αὐτοῖς ἀλλοτρίαν,
 ἐν ἐκκλησίᾳ διαλεγεῖν, οὐδὲ ἰδίᾳ, ἐν οἴκῳ τυ-
 χόν, οὔτε τῇ ἀγνοῖᾳ δύνανται ἐπὶ τῇ μετὰ δὲ
 τῇ, οὔτε ἢ ἄλλο ποιεῖν ἐκέρχων· ἀλλὰ δι-
 κηγορίας, φησὶν, τῇ ἡμῶν τῇ παρονομήτοις, πα-
 ρονομήτοις ἐπὶ τῇ τε καὶ τῇ κυρίᾳ. πᾶσι καὶ
 κυρίᾳ, ὡς διὰ τὴν ἀγνοῖαν ἀπὸ τῇ ἀμφοτέρων· ἐπὶ
 τῇ δὲ, ἢ καὶ αὐτοῖς ὑπὸ αὐτῶν δύνανται τῇ
 κυρίᾳ, συλλεγεσθαι αὐτοῖς ὅτι ἐν τῇ ἀθί-
 σμον γάμου ἀπὸ τῇ μετὰ. ὁ δὲ ἐν τῇ πρὸς
 οὕτω ἀπὸ τῇ γάμου. ἀπὸ τῇ δὲ γάμου τῇ
 πᾶσι, ἢ τῇ μετὰ συλλεγεσθαι κυρίᾳ, ἢ τῇ
 μετὰ παρονομήτοις. ἀπὸ τῇ μετὰ τῇ γῆρας, μὴ
 εἰδότες τῇ τῇ τῇ αὐτοῖς εἰσπληροῦν, καὶ
 ἐπὶ τῇ ὁμοίᾳ.

Καὶ ἐκείναι.

Εκείνὸ γὰρ μὲν γὰρ οἷόν μοι κατὰ φύσιν, ὃ
 δὲ ἔσται πρὸς ὑμῖν ἀπὸ τοῦ κατὰ φύσιν. ὥστε κατὰ
 φύσιν διδάσκει αὐτοὺς, ἢ ἀπὸ τοῦ κατὰ φύσιν
 διδάσκει ἢ ἀπὸ τοῦ κατὰ φύσιν. πλὴν ὡς ἂν χρῆται
 ἀπὸ τοῦ κατὰ φύσιν. ὅτι γὰρ ἐκείνους Θεὸς
 ἀπὸ τοῦ κατὰ φύσιν λαμβανόμενος, ὥστε
 ἢ διὰ τὴν κατὰ φύσιν, ἢ διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ κατὰ φύσιν.

Ερμηνεία.

Ηὐξάτ' ἵς μὲν Φαγῖν χείρ' α χρία. Δ' ἔξα-
 ασαι γὰρ ὁ ἐπαγγέλλασθαι, καὶ ὑποχέμεται
 ἔδω· ὡς ὁ, Δ' ἔξασθαι, καὶ ἀπέδωκε. ἡρωτίθῃ
 δὲ τὸ ἀγίος. Εἰ ἔξισι ὡς ἀβελῶναι τὴν πιαύ-
 πτω ἀγίω, τὴν ταύτην ἀξιάβου· καὶ ἀπι-
 κρίθ' ἡμῶς ἄξιον αὐτῇ δοκεῖν ὁ ποταμός.
 ὡς, Φοῖ, γὰρ αὐτῇ, ἥτοι ἐαδίθ' καὶ ὅσα χρία,

A sed quod praesideat conventui alij, & Christo desceat, & sibi ignorantia peccatum condonetur.

ZONA R. Sacerdotem qui per ignoracionem in illegitimas incidit nuptias, cathedræ solius participem esse à cæteris porro actionibus abstinere oportere sanctus vir iudicauit, hoc vna cum presbyteris assidere, & cum illis pariter in honore haberi, aliud vero nullum sacerdotale munus obire. Sufficit enim si datur, inquit, ipsi venia propter ignoracionem, benedicere vero alteri huiusmodi hominem non oportet. Benedictio namque, sanctitatis quædam communicatio est. Qui vero sanctitate caret, ob peccatum, quamuis per ignoracionem admissum, quoniam modo eam alteri communicabit? Neq; vero publice ipsi licet benedicere, in Ecclesia videlicet, neque priuatim, intra domesticos forte parietes, neq; sancta munera alijs impertiri, neq; demum sacerdotali quodpiam munus obire: Verum primi subsellij, inquit, honore contentus, desinat alijs, & Domine. Domino quidē, quippe qui peccata potest dimittere: Alijs vero, ut illi quoque pro ipso Dominum rogent, quo ipsi venia detur contractæ in nuptiis illicitis culpæ. Hæc autem, si modo ab inconcessis eiusmodi nuptiis absistat. Nuptiæ vero illegitimæ accipiendæ sunt, vel si quis cum cognata matrimonium iniit, vel cum religiosa femina quæ habitum deposuerit, nesciente id qui aliquam earum traduxit domum, aut simile quidpiam.

CANON XXVIII.

Illud quidem mihi visum est ridiculum,
 Douere aliquem à carnibus sullen abstinerere.
 Quamobrem dignare eos docere, ut ab in-
 peu votu, Et promissu abstineant: Visum
 quidem esse indifferentem permittite. Nulla
 enim Dei creatura est reiicienda, quæ cum
 gratiarum actione accipitur. Quare votum
 est ridiculum, non abstinentia necessaria.

ZONAR. Vouit quispiam se suillas
carnes non esurum. Est namq; vouere
idem quod promittere, & polliceri, iux-
ta illud: Vouere, & reddite. Rogatus
est igitur hic sanctus vir, vtrum ei qui
hoc se voto obstrinxit, illud transilire
fas foret. Responditque ridiculum tibi
negotium videri. Proinde, inquit, vt
quidem suillis, hoc est, comedere suillas

carnes permittas eum qui eiusmodi vo-
luit abſtinentiam. Docceas porro vt ſe ab
ineptis eiusmodi votis, hoc eſt, impru-
dentibus promiſſis contineat, neque ad
eiusmodi vota ſit facilis. Nulla enim
creatura Dei eſt reiſcienda, quæ cum
gratiarum actione accipitur. Quod cū
ſe, ait, ita habeat, eſt propterea ridicu-
lum votum: Cum vero huiusmodi ſit
votum, non eſt neceſſaria ab eiusmodi
ſuillis carnibus abſtinentia.

CANON XXIX.

Id quoque quod est, iurare principes quod subiectis male facturi sunt, magna medicina opus habet. Medela autem eorum est duplex: una quidem, ut ipsi doceantur non facile iurare. Altera autem ne in malis iudicijs persistant. Quare qui se alteri malefacturum iurare anticipavit, quod ad iurandum nimium facile fuerit, se poenitere ostendat: non autem pietatis prae-textu suam improbitatem confirmet. Neque enim Herodi iurare profuit, qui, ne perieret, prophetam occidit. Semel enim iusiurandum est prohibicum: multò autem magis consensaneum est, id esse condemnatum, quod propter malum iuratum est. Quare cum qui iuravit poenitere, non impietatem studere confirmare oportet. Eius enim absurditatem fusius exquirere. Si quis se fratris oculos effosurum iuraverit, cine honestum est hoc ad effectum deducere: Si quis se interfectorum, si quis omnino iuraverit mandatum aliquod transgressorum? Iuravi enim & statui non peccatum, sed servare iudicia iustitiae tuae. Quemadmodum autem mandatum est immutabilibus iudicijs confirmandum, ita peccatum omninò infirmare, & delere oportet.

ZONAR. Si princeps, inquit, iuret se malo affecturum subditos, eiusmodi primum quidem docere oportet, ne sit facilis ad iurandum. Si vero temere, & inconsulte iuret, ne iusiurandum seruet in aliorum perniciem conceptum, sed pœnitentiam ostendat, ob præcipientem iurisiurandi licentiam. Cæterum nequaquam se iusiurandum reuereri prætexat aut fingat, hoc est, periurium sese metuere, ac formidare: Nec suam confirmet improbitatem, hoc est, scuitiam in aliis puniendis, ne iusiurandum violasse existimetur. Tum ad hæc exemplum Herodis Tetrarchæ profert, dicēs, vtile futurum fuisse Herodi si non bene iurasset, nimirum, si non bene erga iusu-

Α ὁπίσθηται, πάλιν διξαμένη πάλιν ἀπὸ τοῦ ἀποχέου
 διδάξου διὰ πύχναται τῇ ἀπαρδύτωι παρ-
 ούτων, ἥτοι τῇ ἀερίστωι ἐπαφελούτ, καὶ μὴ
 παρὰ τοῦ ἀποχέου (ἢ) εἰς τοιαύτας διχαί. ὅστις γὰρ
 κλίμα Θεῷ ἀπέβληται μετ' ἀνθρώπων λαμ-
 βανόμενος, καὶ ἐπεὶ, Φοῖ, τῷ ὕψους ἔχῃ, ἡ ἀρχὴ
 καταμέλατος. τοιαύτης ὅ τῃς ἀρχῆς εὐδοκίας, οὕτως
 διακρίμα ἡ τῇ ὑέων κρείων ἀποχῇ.

Καὶ ἐκθ'.

Αρχοῦται μάλιστα ἐμὴν ὅτι ὁ κακοποιὸς οὐκ
 ἔρχεται, καὶ πόρῳ θεραπεύεται. Περὶ τούτου
 B θεράπειά ἡ τοῦτον διπλή· μία μὲν, μὴ ἐμὴν
 αὐτὸς διδάσκει, περὶ χρίσματος, ἐπεὶ ὁ μὴ ὅτι
 μὴν ἐν ταῖς ποιεῖται χρίσται, ὥστε ὅρκῳ προ-
 ληφθὲς τις εἰς κακοποιίαν ἐπίσθῃ, ἢ μὴ ὅτι τῇ
 περὶ τήνδε τῆς ὁρκῶν μεταβολῆς ἐπιδιδυκνύσθῃ,
 μὴ μὴν περὶ τοῦτο ἀγαθῆς πλὴν περὶ τῆς
 ἐκείνης βεβαιώται· ὅτι γὰρ Ἡρώδης συνεκρίβαν
 διορκήσαντι, ὅς, ἵνα μὴ ἐπιτοκίση δῆλον, φοιτᾷ
 ἐλθὲν τῇ περὶ τούτου. ἀπὸ μὲν ὁ ὅρκος ἀπογέ-
 ραται. πολλὰ ὅτι ποῦ εἰς τὸν ὅτι κακῶ γινώ-
 μων καὶ κακοποιῶν. ὥστε μεταφραστὴς καὶ τὴν
 ὁμολογίαν, ἔχει ἀποδοῦναι βεβαιώσῃ αὐτὴν ὁ αὐτό-
 C σπον δὲ ἔπειτα γὰρ πλατύπῳ πλὴν ἀποπίας. εἴ τις
 ὁμολογῇ ἀποδοῦναι πῶς ἐφθάλμους τῇ ἀδελφῇ, εἰ
 καλὸν ὁ ὅρκος εἰς ἔργον ἀγαγῇ αὐτὸν· εἴ τις φοιτᾷ
 σθῇ, εἴ τις ὁλως δι' ὅρκου ἐν τῇ τινὰ περὶ τῆς
 αὐτῆς ὥμοσεν γὰρ ἐπὶ τῇ, ἔχει τὴν ἀμνησίαν, ἀλλὰ ὁ
 φυλάττει τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης. ὥστε ὁ
 πλὴν ἐν πλὴν ἀμνησίᾳ κρίματα περὶ τῆς
 βεβαιώσῃ, οὕτω πλὴν ἀμνησίᾳ πόρῳ κα-
 θύκει ἀκρωλύσθαι καὶ ἀφανίζεσθαι.

Epilucula.

Εὰν δὲ ἔλθῃ, Φοῖβόν, ὁμόση κακῶσαι τίς ὑ-
πὸ χθρᾶ, δι' τὸν τιῦντι παρῶντι μὲρ διδάσκει-
D δαι, μὴ ἔτιμιν ἔτι) παρὲς ὅρκους. Εἰ δὲ ἀ-
παρσέτωκε ὁμόση, μὴ φυλάξαι τὸν ὅρκον ὅτι
κακῶποιά ἐτέρων, ἀλλὰ μετανοήσας ὁπιδεύειν-
δαι ἀφ' αὐτῶ παρὰ πείρας τῷ ὅρκῳ, μὴ γη-
ματίζεσθαι ὅτι ἐξ ἀποκρίσεσθαι, ὅτι ἀλαβῆται
τὸν ὅρκον, αὐτὴ τῷ διδύμῳ, καὶ φοβήται τὴν ἐ-
πιτοχίαν καὶ βεβαίωσιν πλεὶς αὐτῆς κακίας. ἤρουν
δὲ ἀπίστιας καλὰ ἔβη ἄλλοις· ἵνα μὴ δοκῇ πα-
ραβῆναι τὸν ὅρκον, καὶ ὅτι πύττις ἀγὰ παρὲς παρὰ-
δῆμα τὸ πρῶτον λέγειν, ὅτι συνέφερό
ᾧ Ἡρώδῃ μὴ ἀπαρσέτω, αὐτὴ τῷ, μὴ ἀφ' αὐτῆς τι

ται πρὸς τὸν ὄρκον, καὶ φυλάξαι αὐτὸν, καὶ φοβεῖ-
σθαι τὸν βαπτιστὴν. καὶ πᾶς μὲν φησὶν ὄρκος κα-
τὰ πάξ· ἡ γυνὴ ἀποδραστήτως τελείως ἀπηγό-
ρευται· πλείον δὲ ἐν δίσχεται ἀπηγορευόμενοι (1),
καὶ κατὰ κακρινόμενοι τὸν ἐπὶ κακῷ ὁμνυόμενοι. ὥστε
τὸν ἰουδαίου ὄρκον ἐμὸς τὰ μεταφρονεῖν δὲ, αὐτὸ
τῷ μεταβληθείς, καὶ τὰ βλαπτικὰ φρονεῖν, ἢ με-
ταφρονεῖν. ὡμοσε γὰρ τις ἀποκτείνειν· δὲ οὖν με-
ταφρονεῖται, ἡ γυνὴ ἔπειτα φρονεῖται καὶ μετα-
γινώσκει διὰ τοῦτο μὴ φοβεῖσθαι· ἀλλ' οὐχὶ διὰ τῆς
παραξένου βλάβης, ἀλλ' αἰσίου. εἰ γὰρ τις,
φησὶν, ὡμοσεν ὀξορύξαι τοὺς ὀφθαλμούς τῷ ἀ-
δελφῷ, ὅξετάς τινος πᾶσι βέλτοι παρὰ τὸν
ὄρκον, ἢ εἰς ἔργον ὁ κακὸν ἀγαθόν. καὶ εἰ ὡμοσέ-
ται ἐν πολλῷ πρὸς τὸν ἀδελφόν, ἢ πρὸς τὸν ἀδελφόν
τὸν ὄρκον, ἢ πρὸς τὸν ἀδελφόν. ὡμοσε γὰρ, φησὶν, Δα-
βὶδ, καὶ ἔστη τῷ φυλάξαι τὰ κρίματα τῆς
δικαιοσύνης σου, οὐχὶ πρὸς ἀδελφόν.

Καὶ τὸν λ'.

Περὶ τῆς ἀρπαζόντων γυναικας, καὶ παλαιον
ἐκ τῆς ἱστορίας, ἰδίαν ἡ γυνὴ ἐπινοήσασθαι, ἵνα
ἔσται καὶ αὐτὴ καὶ τοὺς πρὸς τὴν ἀρπαζόντας αὐτὴς ἐξω τῆς
βίβλου γινέσθαι. ὁ δὲ μὴ βίαιως γινόμενον αὐτὴν
γινόντες, ὅταν μὴ φθορὰ ἢ, μηδὲ κλοπὴ ἢ γυν-
μαίνου τῷ πρὸς τὴν ἀρπαζόντας, αὐτοῖς αὐτὴ καὶ
ἐπ' αὐτῇ ὁ ἀκροαθῆναι, ὥστε τῇ χρημίσθαι ἡμῶν
οὐ φρονεῖται.

Ερμηνεία.

Τοὺς ἀρπαζόντας γυναικας, καὶ τοὺς πρὸς τὴν
γυναικας αὐτὴς ὅτι τελείως ὁ ἄγιος ἐπ' αὐτοῖς,
ἐξω τῆς βίβλου γινέσθαι ἡ γυνὴ ἐπ' αὐτοῖς
ἵνα αὐτὴ μὴ πρὸς ἀκροαθῆναι. εἰ δὲ ἐκδοσὰ γυν-
τὴ ὅταν αὐτὴ μὴ πρὸς τὴν ἀρπαζόντας φθορὰς,
μηδὲ κλοπῆς, αὐτὴ τῷ πρὸς τὴν ἀρπαζόντας μίξεως ἐνδύ-
σθαι ὅταν ὁ αὐτὴν ἀρπαζόντας, οὐα μὴ βίαιως με-
σολαβησάσθαι, εἰ τῶς αὐτοῖς αὐτὴ καὶ ἡ γυνή.
εἰ γὰρ ὑποξοισία αὐτὴ, αὐτὴ τῷ ἔχοντι αὐτὴν
ὑποξοισίας ὅταν αὐτὴ αὐτὴν ὁ ἀρπαζόντας ὁ ἀρπαζόντας
γὰρ αὐτὴ πρὸς τὴν ἀρπαζόντας. εἰ γὰρ βούλεται ὁ ἄ-
γιος ὑποξοισίας αὐτὴν ἀρπαζόντας ὁ ἀρπαζόντας,
ὥς ὁ ἀρπαζόντας ἀρπαζόντας, καὶ ὁ ἀρπαζόντας ὁ ἀρπαζόντας.
ὅταν φησὶν, εἰ αὐτοῖς αὐτοῖς ἀρπαζόντας ἢ, καὶ ἐπ' αὐ-
τῇ καὶ αὐτὴ ἡ γυνὴ ὅταν τῷ ἀρπαζόντας αὐτὴ ὁ ἀρπαζόντας
αὐτὴν, ὁ ἀρπαζόντας ἀρπαζόντας ἐκ τῆς βίβλου.

est, nimirū ab illius arbitrio pendet sequi virū, qui hanc accepit, nulli pœnz obnoxius est.

A random fuisset affectus, ipsumque servā-
do Baptistā interfecisse. Ac omne qui-
dem iurifurandi genus, plane, hoc est,
sine vlla tergiversatione vetitum est :
Multo vero magis consequitur illud ve-
titum esse, ac damnatum quod ob ma-
lum perpetrandum emittitur. Proinde
qui eiusmodi se iureiurando obstrinxit,
diuersa inire consilia, hoc est, sententiā
mutare, & contraria sentire, ac pœni-
tere oportet. Iuravit siquidem aliquis se
quempiam interfectorum, Oportet igitur
diuersa consilia inire, hoc est aliud
sentire, ac pœnitere, videlicet ne inter-
ficiat, nō autem impietatem rebus ipsis
confirmare: siquis namque, inquit, fra-
tri se oculos effossurum iuravit, exami-
nandum est utrum sit melius, iusiuran-
dum contemnere, an vero male cogita-
ta ad exitum perducere. Ac si quis se
mandatum aliquod violaturum iuravit,
melius fuerit iusiurandum, quam man-
datum violare. Iuravi siquidem, inquit,
David, & statui, custodire iudicia iusti-
tiae tuae, non autem peccatum.

CANON XXX.

De his qui rapiunt, canonem quidem an-
tiquum non habemus, sed propriam senten-
tiam proferimus, ut ipsi, & qui cum eis
rapiunt, tribus annis sint extra orationes.
Quod autem violenter non fit, nulli est pœ-
na obnoxium, quando nec stuprum nec fur-
tum rem praecesserit: est autem vidua sui
iuris, & in eius est potestate sequi. Quare
non est nobis figuratum ac praetextum vlla
cura gerenda.

ZONAR. Qui mulieres rapiunt, qui-
que ipsos auxilio iuvant, triennio hic
vir sanctus extra precesiones esse decer-
nit: hoc est in vestibulo inter audientes
consistere. Quod si mulier volens lei-
psam tradat, dummodo nullum praecesserit
stuprum, neque furtum, hoc est, occulta
commixtio, nulli pœnz erit obnoxius
qui hanc acceperit, quippe cum nulla vis
intercesserit, modo tamen sui iuris foret
foemina. Si namque sub alterius esset po-
testate, ac se absque eius facultate cui sub-
dita est viro tradit conciliare matrimo-
niū haudquaquam existimatur. Si namque
velit ille cuius sub potestate est, dissol-
uet nuptias, ut trigésimo octavo, qua-
dragesimo primo, & quadragesimo se-
cundo canone decernitur. Proinde ait,
si sui iuris vidua fuerit, & in ipsa positum

Illud vero, figurarum non est nobis habenda ratio, ita accipiendum est. Quod nimirum proprium vestis genus haberent, ut credibili est, tunc temporis viduæ, luctuosum forte, aut alterius generis, ab ea quam mulieres viris subiectæ gestabāt veste diuersum. Potest hoc aliam quoque explicationem admittere, Quod quemadmodum hoc tempore qui in vitam monasticam transcribuntur, non continuo cōdentur, sed prius habitum mutant, moxq; certo quodam elapso tempore tondentur idem tunc quoque seruari solenne esset in viduis, quæ viduarum ordini forent adscribendæ quæ Ecclesiarum sumptibus alebantur, ac prius quidem habitum mutabāt, deinde vero lapsu temporis in ordinem referebantur. Quamobrem, si vidua quæ habitū mutauit, viro nubat, priusquam in numerum viduarum Ecclesiæ descripta fuerit, de habitu, inquit, non laboramus, neque ob mutationem habitus poenas luct, quod in monachis quoq; hoc tempore seruatur. Nam etsi quis habitum mutauerit, nondum tamen detōso capillo, nec promissi fidem adhuc Deo obligauerit, succumbat vero postea monasticæ disciplinæ laboribus, atque abscedat, nullam ea de causa poenam persoluet. Hic idem magnus Basiliius, in ipsius Asceticis constitutionibus, dum de pueris qui in fraternitatem assumebantur sententiam profert, crudiri quidem illos, artesque edoceri præcipit, omniq; virtutis exercitationi assuescere: cæterum postquam ratione aucti fuerint, ac in eis dijudicandi facultas maior euaserit, tum demum virginitatis professionem, vbi rationis perfectionē adepti fuerint, admitti. Si quis porro, inquit, vitæ cum virginitate degendæ non acquiescat, quippe qui non possit sollicitus esse quæ Domini sunt, adhibitis testibus, absoluitur. Arbitror autem melius hoc modo intelligi posse illud: Non est nobis figurarum, ac prættextuum cura gerenda: Quod si mulier verecundia forte impediatur, quominus seipsam amatori, vel dilecto tradat, quod abiectus sit homo, se raptam fuisse prætexas, cum reuera ipsum sua sponte sit secuta, de prætextu, inquit, hoc est, simulatione, minime laboramus, cæterum veritati adstipulamur: Legendus est, huius quoq; sancti viri canon quinquagesimus tertius.

A ὁ δὲ τῶν ζημάτων ἡμῖν οὐ φροντισεῖν, τινὰ τιλὸν δίδωσιν ἐννοίᾳ. ὅτι ἰδὲν τι ζῆμα σολῆς, ὡς εἰκασι εἶχον αἱ χῆραι τότε πενήτηρες τυχεῖν, ἢ ἄλλοιόν τι παρὰ τὴν ἀλλήλων πρὸς τὴν τῶν ὑπομύδων σολῆν. εἰποὶ δὲ τις τῶν καὶ ἄλλων, ὅτι ὡσπερ νῦν οἱ πρὸς τὴν μοναχικὴν μεταταπτόμενοι βίον, οὕτως δὴν δὲ ἀποκαίρονται, ἀλλὰ πρὸς τὴν μετὰ ζημαίνονται· καὶ οὕτω μετὰ χεῖροι τινὰ καίρονται, οὕτω καὶ πότε ἐγένετο ἐπὶ τῆς χήρας τῆς κατὰ γυναικαὶ μελλούσας εἰς τὸ τῶν χηρῶν πάγμα, τῶν δεικνυμένων παρὰ τῆς ἐκκλησίας, καὶ μετὰ ζημαίνονται πρὸς τὴν καὶ οὕτω μετὰ καίρονται στυγερῶς τὰς τῶν χηρῶν. Εἰ οὖν μετὰ ζημαίνονται χήραι ἀνδρῶν λαβὼν μήπω μετὰ λεγόμενα τῆς χήρας τῆς ἐκκλησίας, τῶν ζημάτων, φησὶν, οὐ φροντίζομεν, οὐδ' ἐπιτηδεύομεν ἀλλὰ τὸν ζημαίνομεν, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν μοναχῶν ὅτι γίνονται. καὶ γὰρ μεταμφιάσονται τις, μήπω δὲ καρῆ, καὶ δὲ στυγερῶς πρὸς τὴν Θεῶν, ὁκλάση δὲ πρὸς τὸ τῆς μοναχικῆς ἀφ' ἧς μετὰ τὴν καὶ ἀποστῇ, οὕτως ἐπιτιμάται αὐτῆς. ὅτι ὁ μέγας Βασίλειος ἐν τῆς ἀσκητικῆς αὐτῆς ἀφ' ἧς τῶν παίδων παροτρυνόμενοι ἐν ἀδελφότητι δοῦναι γινώσκουσιν· παιδοῦναι μὲν οὕτως καὶ διδάσκειναι τῆς ἀφ' ἧς καὶ πρὸς πᾶσαν ἐσάρετον ἐκτελεῖν ἀσκησιν· τῶν λόγων δὲ παροτρυνόμενοι καὶ τῆς ἀφ' ἧς πικρῆς ἔξεως παροτρυνόμενοι· ὅτι τὴν ὁμολογίαν τῆς πρὸς Θεῶν παροτρυνόμενοι μετὰ τὴν τῶν λόγων συμπλήρωσιν· ὁ δὲ μὲν κατὰ δεικνυμένους, φησὶ, ὅτι ἐν πρὸς Θεῶν βίον ὡς οὐ διευαμένους μεμνημένους τὰ τῶν κυρίων, ἐπὶ μὲν τῶν ἀπολυτόντων. οἱ μὲν δὲ χρυσῶν ἐπὶ οὕτω νοεῖται ὁ τῶν ζημάτων οὐ φροντισεῖν· ὅτι εἰ ἢ γυνὴ ἀνδρὸς ἰσως ἐπιδοῦναι ἑαυτὴν τὰ ἐκ τῆς ἢ τὰ ἐκ τῶν χαμηλῶν ὅτι ἐκζητῶνται τὸ ἀρπαγνύειν· πρὸς ἀλήθειαν δὲ ἐκ τῆς αὐτῆς ἡκαρῶνται, οὐ φροντίζομεν τῶν ζημάτων, ἢ τῆς ἀποκρίσεως· ἀλλὰ τῆς ἀληθείας παροτρυνόμενοι, ἀναγκαστῶν καὶ τὸν γυναικῶνα τῶν ἀγίων οὕτως.

Καιὼν λα'.

Ἡ αἰαχαρύνουτος τῷ αὐδρὸς, καὶ ἀφανὺς
ὄντι πρὸς τὴν πυθλίαν πρὸς τὴν θανάτου αὐτοῦ
ἐτέρῳ συνοικήσασα μοιχᾷται.

Ερμηνεία.

Εὰν αἷψα ἀποδημήσας ἀφανὺς γήνηται, ἢ γινῶ
ἐπὶ μακρὸν ὅχλῳ ἀποστέλλῃ ἀνοσφταί δι, εἴτε ζῇ,
εἴτε ἀπέθανε, καὶ ἡ ἐκεῖνη γυνή, πρὸς τὴν πληρο-
φορηθεῖναι βεβαίως πρὸς θάνατον τῷ αὐδρὸς ἐτέρῳ
συνοικήσῃ αὐδρὶ, μοιχαλὶς κρίνεται. τὴν τριαύτην
καὶ οἱ τόμοι τῆς τέλειος βαρέως καταξίζονται.

Καιὼν λβ'.

Οἱ δὲ πρὸς θάνατον ἀμάρτυροι ἀμάρτυροί
κληρονομή, τῷ βαθμῷ μὲν καταξίζονται, τῷ κρινω-
νίας δὲ τῷ λαϊκῷ οὐκ ἀξίονονται. καὶ γὰρ ἐκδι-
κῆσθαι δὲς ὅτι δ' αὐτῶ. Ερμηνεία.

Ὁ μέγας ἀπόστολος καὶ ἀναγέλιος Ἰωάννης, ἐν
τῇ πρῶτῃ τῷ καθολικῷ ἐπιστολῇ αὐτοῦ φησιν.
ἔστιν ἀμάρτυρία πρὸς θάνατον, καὶ ἔστιν ἀμάρτυρία καὶ πρὸς
θάνατον. πρὸς θάνατον μὲν ὅταν ἀμάρτυρία λέγῃ (τῇ).
ἡ μέγιστος πρᾶξις πρὸς χορήσασα. ἡ δὲ μέγιστος
τῷ βυλθίματι καὶ συλκασίᾳ, καὶ πρὸς θάνατον
δηλονότι τῷ ψυχικῷ. καὶ γὰρ πρῶτος αὐτῷ κριθεῖν ὁ πρ-
οῦτος συλκασίᾳ πρὸς θάνατον, τῇ πρᾶξις ἀποχό-
ρευτος. φησὶ γὰρ ὁ τέταρτος κανὼν τῆς Νεοκαρ-
ρείας συνόδου· εἰς πρᾶξιν πρὸς ἐπιθυμίας γυ-
ναικὸς συλκασίᾳ πρὸς αὐτῇ, μὴ ἔλθῃ ἢ εἰς ἔργον
αὐτοῦ ἢ ἐνθυμίας, φαίνεται ὅτι καὶ τῷ καὶ πρὸς
ἐρρύσῃ. καὶ ἐκ ἀνεπιτήμονος μὲν ἢ συλκασίᾳ, καὶ
ἀλλ' ἐκ κατὰρτίως ἀέλιος αὐτῷ κριθεῖν συλκασί-
α μὲν. ὅσοι μὲν ὁ φονεὺς πρὸς βυλθίματι
τος, ἐπιμύνας μέγιστος πρὸς βυλθίματι εἴτ'
ἀποκτείνῃ αὐτὸν ἐκ πρᾶξιν μὴ ἐκ χορήσας, λογιθεῖν
φονεὺς. καὶ περὶ τὴν ἡμᾶς πρὸς τούτου ὁ μέγας ἐν
θεολογία Γρηγόριος, λέγει· εἰ κρινὸς φόνος τῷ φ-
ονικῷ ἐκ μόνου τῷ βυλθίματι. καὶ πρὸς ἐξῆς. ὅταν ἢ καὶ ὁ
μέγας Βασίλειος, ὡς περὶ εἴρηται τὰ τῷ ἀναγέλιου
ρητὰ ἐκ λαοὶ μὲν, φησὶ· τοὺς τὴν πρὸς θάνατον
ἀμάρτυροι ἀμάρτυροὺς κληρονομοῦν· ἐκ πρᾶξιν μὲν
τῷ βαθμῷ τῷ ἱεροσυνῆς, τῷ κρινωνίας τῷ λαϊκῷ
μὴ καλῶς. ἢ γινῶ τῷ σιωπᾷ τῷ λαϊκῷ, καὶ
συνδύχασα. καὶ γὰρ γινώσκονται ὅτι ἐκ ἀκρωτέρου
πρᾶξιν, ὅτι ἐκ ἀποκτείνονται· ὅτι οὐκ ἐκ δικῆς
δὲς ὅτι δ' αὐτῶ.

A CANON XXXI.

Qua cum vir secessit, & non apparet,
antequam de eius morte certior facta sit,
cum alio cohabitavit, mactatur.

ZONAR. Si vir peregre profectus
non appareat, hoc est, post diutinum
tempus minime reuertatur, incertum
est porro, viuatne, an decesserit, cum
eius vxor, priusquam de viri morte cer-
to cognitum sit, alteri se viro sociauerit,
adultera iudicatur. In eiusmodi mulie-
rem leges ciuitatis grauiter animaduer-
tunt.

CANON XXXII.

B Qui peccatum ad mortem peccant clerici,
de gradu quidem deiciuntur, à Laicorum
autem communione non arcentur. Non
enim vindicabis bis in idipsum.

ZONAR. Magnus Apostolus, &
Euangelista Ioannes, in prima sua Ca-
tholica epistola: Est, inquit, peccatum
ad mortem, & est peccatū non ad mor-
tem. Ad mortem quidem igitur pecca-
tum esse dicitur, quod ad opus vsq. pro-
greditur. Quod vero in consultatione,
& consensu sistit, non est ad mortem,
animi nimirum. Nec enim fornicarius
iudiceretur, qui cum fornicationi assen-
sus fuerit, ab actione ipsa nihilominus
abstinuit. Ait namq; quartus Neoca-
sarianæ Synodi canon, Si quis propo-
suerit concupiscere mulierem, ad dor-
miendum cum ipsa, eius autem deside-
rium ad opus non venerit, videtur esse
à gratia liberatus. Neque tamen impu-
ne erit assensus, verumtamen haudqua-
quam depositione dignus iudicabitur,
qui assensum tantūmodo præstitit. Ne-
que vero qui de aliquo homine interfici-
endo deliberauit, & aliquatenus huic
cōsultationi immoratus est, deinde ve-
ro ab illa destitit, nec operi manus ad-
mouit, homicida iudicabitur. Ac nobis
quidem fidem faciat, hac de re, magnus
in Theologia Gregorius, cuius illa sunt,
si exdis damnas homicidam, ex eo solū
quod cogitauerit, & quæ sequitur. Eo-
dem modo magnus quoque Basilius, ut
dictum est, Euangelistæ verba assumēs,
ait, Clericos, qui peccatum ad mortem
peccant, excidere quidem de sacerdo-
tij gradu, verumtamen à laicorum com-
munionē non arceri: Hoc est, quo mi-
nus cum laicis consistent, & vna precentur. Neque enim vel in audientium, vel in sub-
stitutionis locum relegabuntur, quando quidem, Non vindicabis bis in idipsum.

Mulier que in via peperit, & sui factus curam non gessit, cadu crimine teneatur.

ZONAR. Si mulier grauida iter faciens tentata doloribus pariat in via, cumque viuum, ac incolumem foetum seruare posset, illum neglexerit, omni- que illius abiecta cura deseruerit, ac si ipsum interfecisset, condemnatur: etiā si forte infantem alius quispiam inuētum sustulerit, curaq; adhibita incolumem conseruarit. Cæterum si illum seruare haud potis erat, forte namq; cum abdu- ceretur captiua, in itinere peperit, aut hostes fugiebat, atq; in fuga edidit par- tum, nec vna seipsam simul, & foetum seruare potuit, siquidem fortasse latens infantis ciulatu prodita fuisset, veniam consequetur.

CANON XXXIV.

Adulterio pollutas mulieres, & confiten- tes ob pietatem, vel quomodocunque con- uictas, publicare quidem patres nostri pro- hibuerunt, ne conuictis mortis causam præ- beamus, eas autem stare sine communionem iusserunt donec impleveretur tempus peniten- tiæ.

ZONAR. Si mulier, inquit, adulte- rata fuerit, crimenque confiteatur, ca- uens, hoc est metuens futurum iudiciū, vel aliter conuicta fuerit, veluti quod intumescit alius, aut edito partu, dum longo temporis interuallo ipsius vir pe- regrinatur, ipsam, ait, non oportet pu- blicare, hoc est, nequaquam oportet ipsam in locis mulctæ luendæ, fletium videlicet, audientiū, & eorum qui sub- sternuntur, collocare. Est hoc namque crimen publicum efficere. Qui enim ipsam extra ambitum Ecclesiæ viderit, aut in vestibulo, aut cum catechumenis exeuntem, agnoscat procul dubio ipsā peccasse, ac præ alijs criminibus ipsi a- dulterium appingetur, ipsique mortis causam hæc mulctæ conciliabit. Si nam- que id vir eius cognouerit, forte ipsam interficiet: iuxta illud Solomonis, Ple- nus zelo animus viri ipsius. Hanc itaque ob causam, consistere quidem cum fi- delibus, ac vna precari permittitur, ve- rum à sacrorum mysteriorum commu- nione, quoad expletum fuerit peni- tentiæ tempus, arceatur.

Η γυνή ἡ ἀφ' ἧς τῆς ὁδοῦ κηρύσσεται, καὶ ἀμε- λήσασα τὸ κήματι, τὰ τῷ φόβου ἐκλήματι ὑποκρίσθαι.

Ερμηνεία.

Εὰν γυνή ἐξυγασθῇ ὁδοῦ, καὶ τὴν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ διωκαμένη ζωογονήσῃ καὶ πε- ρισώσῃ τὸ γυνήδιν κατὰ φρονίμην αὐτῆς, καὶ ἀ- φήσῃ αὐτοπεριμένην, ὡς φοιτῶσα αὐτὴ κρίνε- ται· καὶ ἴσως τὸ βρέφος ἔτερος τις ὄντων ἀ- νέλθῃ, καὶ ἐπιμελησάμενος ζωογονήσῃ. Εἰ δὲ ἀδυνάτοι ὦσι περὶ ποιήσασθαι τῆς. τυχόν γὰρ αἰχμαλώτου ἦγάρ, καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἔτεκεν, ἢ πολεμίους ἐφύλα· καὶ φάβουσα ἀπεκύνῃ, καὶ οὕτω ἡδυνάτο, καὶ ἐαυτὴν περὶ σῶσαι καὶ τὸ πε- ρὶ τὴν· χρυσάσθαι γὰρ ἴσως κατεμεινύθη αὐτὴ ὑπὸ τοῦ βρέφους κλαυθμυρίζοντος, συγγνωσθήσεται.

Κανὼν λδ'.

Ταῖς μοιχευθείσας γυναῖκας, ὧς ἀναγερθεῖ- σαις δι' ἀλλοτρίων, ἢ ὅπως ἐλεγχούσας, δι- μοσιάζει· ἀλλ' ἐκώλυσεν οἱ πατέρες ἡμῶν, ἵνα καὶ τῶν αἰτίων τῶν ἀλλοτρίων ἐλεγχέσθαι. ἵστασθαι δὲ αὐτὰς αὐτὴν κοινωνίας κοινωνήσασθαι C μέχρι τῷ συμπληρωθῇ τὸν χρόνον τῆς με- τάνοιας.

Ερμηνεία.

Εὰν γυνή, φησὶ, μοιχευθῇ, καὶ ἐξομολογήσῃ τὸ ἀμάρτημα ἀλλοτρίων, αἰτὴ τῇ δι- λίσσεται πρὸς μέλους καὶ κρίσιν, ἢ ἐλεγχθῇ ἄλλως· οἷον ἐξ ὄγκου τῆς γαστρὸς, ἢ ἐκ τοῦ γυναικείου ἀποδιδόντος μετὰ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, οὐ καὶ δημοσιάζει αὐτὴν· ἢ γυνὴ οὐ καὶ ἵσταν αὐτὴν εἰς τὴν πόλιν τῶν ἐπιτημίων, τὸν τῷ περὶ σκλαβόντος δηλοῦν τὸν τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, τὸν τῷ ὑποκρίνεται. τῆς γὰρ δημοσιάζει ὅτι τὸ ἀ- μάρτημα. ὁ γὰρ ὁρᾷ αὐτὴν, ἔξω τῆς ἐκκλη- λω τῆς ἐκκλησίας, ἢ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἢ μὲν τῆς κατὰ χουρῶν ἐξουσίας, γινώσκται πᾶσι τὴν ἀμάρτησιν αὐτῆς· καὶ περὶ τῆς ἀμάρτη- μῆς, τὸ τῆς μοιχείας αὐτῇ περὶ φησὶται, καὶ γε- νήσεται ἢ ἐπιτήμῃσι αὐτῇ αἰτία θανάτου. εἰ γὰρ γινώσκται ὁ αἰὲρ αὐτῆς, ἴσως ἀποκτενέσθαι αὐτὴν· καὶ γὰρ τὸν Σολομῶνα, μετὰ τῆς θυμὸς ἀνδρὸς αὐτῆς. ἀλλ' ὅτι τῆς ἐκκλησίας μετὰ σιωπῆσθαι ἐ- σιωπῆσθαι τοῖς πιστοῖς, τῆς τῆς κοινωνίας τῆς ἀ- μαρτωμάτων καλύπτεται, μέχρις αὐτὸν ὁ χρόνος τῆς μετάνοιας ἀμειβῇ.

Κανὼν λδ'.

Επὶ τῷ κατὰ λφθύντος ἀνδρὸς ὑπὸ τῷ γυναικὸς, τὴν αἰτίαν ἡρὴ σκοπεῖν τῆς ἐκκαταλείψας· καὶ φανὴ ἀλόγως ἀναχωρήσασα, ὁ μὲν συνώνυμος ἐστὶν ἄλλος, ἢ δὲ ἐπιτημίον· ἢ δὲ συγγνώμη τούτω πρὸς τὸ χρεώσθαι τῇ ἐκκλησίᾳ δοθήσεται.

Ερμηνεία.

Ἡ τὸν οἰκίον κατὰ λείψα αἰδρα, ἐὰν χωρὶς βύλῳ αἰτίας ἀναχωρήσῃ, ἐπιτιμᾶται, ὁ δὲ ἀπὸρ συγγνώσκειται· οὐχ ὥστε ἐτέρω κεχεῖσθαι, ἀλλ' ὥστε τῆς ἐκκλησίας μὴ χωρισθῆναι. ἐν δὲ τῷ θ' κεφαλαίῳ ὁ ἄγιος εἰπὶ οὐτὶ τὸ τυπικὸν τῷ ἀνδρὸς, οὐτὶ τὸ εἰς χρήματα ζημιωθῆναι. ἀλλ' ἐπεὶ τὸ ποριζέσθαι τὸν ἀνδρα βύλῳ αἰτίας ἐκρίναι εἰς τὸ ἀποστῆναι τὴν γυναικα τῷ γάμῳ, ὥστε μὴ τὸ ἀπίστη αὐτὴν εἶναι.

Κανὼν λε'.

Στρατιώταις αἱ τῶν ἀνδρῶν αὐτῶν ἀφαιρῶν οἰκίαν γαμηθῆσαι, τὰ αὐτὰ ὑποκρίνεται λόγῳ, ὡς καὶ αἱ ἄλλαι τὴν ἀποδημίαν τῶν ἀνδρῶν, μὴ ἀναμείνας τὴν ἐπὶ ὁδοῦ· πλὴν ἔχοντα συγγνώμην τὸ πρᾶγμα ἐπὶ αὐτῷ, ἀλλ' ὁ μᾶλλον πρὸς θάνατον εἶναι τὴν ὑπόνοιαν.

Ερμηνεία.

Καὶ αἱ τῶν στρατιωτῶν γυναῖκες ἐπιπολὺ τῶν οἰκίαν, ἀνδρῶν μὴ φανομένων, ἐὰν ἐτέρῳ συνεσθῶσι, ὁμοίως ἐπιτιμῶνται τῆς λοιπῆς γυναικί, ὡς ἀποδημησάντων ἐπὶ μακρὸν τῶν ἀνδρῶν αὐτῶν γαμηθῆσαι ἄλλοις. ἔχοντες δὲ πᾶσα, φησὶ, συγγνώμην αἱ στρατιώταις, ἀλλ' ὁ μᾶλλον ὑπονοεῖσθαι θάνατον, πᾶσα στρατιώταις, ἐκ τῶν ἐν πολέμοις, καὶ σφαγαῖς, καὶ κινδύνοις ἀναστρέφονται. ἢ δὲ συγγνώμη εἶναι αὐτῶν, ὅτι τὸν χρόνον τῷ ἐπιτημίῳ, ὥστε ἐλαττωθῆναι αὐτῆς.

Κανὼν λς'.

Μετὰ τὸ ἀφαιρεθῆναι τὴν ἀλλοτρίαν ὁ γαμήσας, ἐπὶ μὲν τῇ πρώτῃ, μοιχείας ἐκκληθῆσεται· ἐπὶ δὲ τῇ δευτέρᾳ ἀνόμιμος * ἔσται.

καὶ πρὸς.

Ερμηνεία.

Εὰν τις μνηστὴρ ἴκῃ ἢ γυναῖκα λαβὼν εἴχῃ εἴπα ἀφῆρῃ αὐτὴν, καὶ ἀφαιρεθῆς ἐκείνῃ, ἐτέρᾳ συνώκησιν γαμητῇ. ἀλλ' ὁ μὲν τὸ εἰς ἐκείνῃ πλημμελέσθαι, ὡς μοιχὸς ἐπιτιμηθήσεται· ἐπὶ δὲ τῇ δευτέρᾳ γαμητῇ ἐλευθέρῳ οὐσῇ ἀνδρὸς, οὐκ ἔσται ὑπόμιμος.

Α

CANON XXXV.

In marito qui ab uxore relictus est, considerare oportet causam derelictionis, et si prater rationem eam secessisse apparuerit, est maritus quidem dignus venia, illa vero poena. Et autem venia, de Ecclesia communietur, dabitur.

ZONAR. Quæ virum suum reliquit, siquidem absque iusta causa haud secesserit, mulctatur: viro autem ignoscitur; non quidem ut alia uti liceat, verum ut ab Ecclesia minime segregetur.

B Nono porro capite hic sanctus vir, nequod à viro verberetur, neque quod iacturam pecuniarum sustineat, imo nequod vir fortasse fornicetur, iustā mulieri causam abscedendi esse iudicavit, neque demum quod à fide vir ipse sit alienus.

CANON XXXVI.

Militum uxores, quæ cum viri ipsarum non appareant, nupserunt, eadem rationi subijciuntur, cui et quæ propter maritorum peregrinationem ac absentiam reditus non expectato nupserint, sed res nonnullas hic veniam admittit, quod maior sit mortis suspicio.

ZONAR. Et militum quoque uxores, si ad multum tempus ipsarum viri non appareant, si alijs iungantur, paricum reliquis mulieribus multa puniuntur, quæ cum viri diutius peregrinarentur, alijs nupserunt. Habent vero quādam, inquit, veniam militum uxores, quod facilius suspicemur interijisse milites, quippe qui inter bella, & caedes, ac pericula vitam agant. Venia porro illa fuerit, ut ad tempus poenæ persolvendæ constitutum, aliquid ipsis detraha-

CANON XXXVII.

Qui postquam aliena ei ablata fuerit, uxorem duxit, in prima quidem adulterij accusabitur, in secunda vero reus non agitur.

ZONAR. Si quis alicuius sponsam aut uxorem in matrimonium duxit, quæ postea ab illo ablata est, moxque ablata illa, alteram duxit uxorem, ob admissum quidem in eam peccatum, ut adulter punietur, ob secundam vero uxorem quæ à viro libera est, nulli erit poenæ obnoxius.

CANON XXXVIII.

A

Puella quæ præter patris sententiam fornicatores secuta sunt, reconciliatis parentibus, videtur res remedium accipere, verum non protinus ad communionem restituntur, sed triennio puniuntur.

ZONAR. Quæcunque, inquit, puellæ, suos amatores secutæ fuerint, hoc ipsæ sese sponte tradiderint, præter parentum, sub quorum potestate sunt, voluntatem, fornicantur. Quod si ipsis reconciliantur parentes, easq; una cum amatoribus, & corruptoribus suis vitam exigere velint, remedium ei quod factum est, inuentum videtur. Porro hoc quod initio prave gestum est, parentum qui post adhibetur consensus, eousq; videtur emollire, ut fornicariam mulierem traducere in matrimonium liceat. Non tamen illa statim ad communionem erit admittenda, sed exaëto triennio.

CANON XXXIX.

Quæ vivit cum adultero, est omni modo adultera.

ZONAR. Nisi quis à peccato desistat, illum poenitere haud credibile est, neq; ad poenitentiam admittitur. Est enim poenitentia, cum cum qui deliquit, admissi criminis poenitet, atq; ob illud angitur. Qui vero in peccato perseverat, nec eum poenitere peccati, nec ob id angere credimus, sed ex illo potius capere voluptatem. Quæ igitur adulterum secuta est, & cum eo vitam agit, toto tempore quo cum eo degit, adultera est, cum in prauitate adhuc persistat, neque ad poenitentiam admittitur.

CANON XL.

Quæ præter domini sententiam se viro tradidit, fornicata est: Quæ autem postea libero matrimonio usa est, nupsit. Quare illud quidem fornicatio, hoc vero matrimonium. Eorum enim qui sunt in alterius potestate, pacta conuenta firmi nihil habent.

ZONAR. Si ancilla seipsam viro tradiderit, præter domini voluntatem, fornicatur. Cum namq; sub alterius sit potestate conuenta, id est, pactiones in eundi facultatem non habet. Infirmæ siquidem, ac irritæ sunt. Quod si postea, postquam scilicet fornicata fuit, donata libertate, aut domino ipsius permittente,

Καὶ ὡς λη'.

Αἱ κῆραι αἱ τῶν γυναικῶν τῶν πατέρων ἀκαταστάσας παρὶδούσι. ἀλλὰ γὰρ τῶν γυναικῶν δόξα ἡ εὐπεία λαμβάνει τὸ πρῶτον, οὐκ ὁρῶντες ὅτι εἰς τὴν κηρυξίαν ἀπὸ κατὰ τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι τῶν γυναικῶν τῶν πατέρων τῶν πατέρων.

Ερμηνεία.

Ὅσα, φησὶ, κῆραι ἀκαταστάσας τὸν ἐραστὴν αὐτῶν, αὐτὴν τῶν ἐκδούσων ἐαυτῆς ἐκδούσας, παρὶ γυναικῶν τῶν πατέρων αὐτῶν, οἷς εἰσὶν ὑπερβόλαι παρὶδούσιν. ἐὰν κατὰ τὴν ἀλήθειαν αὐταῖς οἱ γυνεὲς αὐτῶν, καὶ τῶν γυναικῶν αὐτῶν αὐτῶν τοῖς ἐρασταῖς καὶ φθορῶσιν αὐτῶν, δόξα ἡ εὐπεία τοῦ γυναικῶν. ὅτι ὅτι τῶν γυναικῶν κακῶς γυναικῶν, ἢ μὴ τῶν γυναικῶν αὐτῶν τῶν γυναικῶν, δόξα ἡ εὐπεία τοῦ γυναικῶν, ὥστε τὸ πόρνον εἰς γάμον μετατρέψαι. καὶ πορνεία πλὴν οὐκ ὁρῶντες δόξα ἡ εὐπεία ἢ πορνεία εἰς κηρυξίαν, ἀλλὰ μὴ τῶν γυναικῶν.

Καὶ ὡς λη'.

Ἡ τῶν μοιχῶν συζῶσα μοιχαλὶς ἐστὶ πόρνη τὸν χρόνον.

Ερμηνεία.

Εἰ μή τις ἀποστήσῃ τῆς ἀμύβρας, μεταμοῦσιν οὐ πιστεύεται, οὔτε δέχεται εἰς μεταμοῦσιν. μεταμοῦσιν γὰρ ἐστὶ τὸ μετατρέψαι τὸν ἀμύβραν εἰς οἷς ἡμῶν, καὶ δάκρυον ἐπ' αὐτοῖς. ὁ δὲ ἐπιτρέψας τῇ ἀμύβρᾳ, οὔτε μετατρέψας, οὔτε δάκρυον πιστεύεται, ἀλλὰ ἡδύον τῶν. ἢ οὐ τῶν μοιχῶν ἀκαταστάσας καὶ συζῶσα αὐτῆς, πόρνη τὸν χρόνον τῆς συζῶσας, μοιχαλὶς ἐστὶ ἐπὶ τῶν γυναικῶν τῶν γυναικῶν, οὐ δέχεται, εἰς μεταμοῦσιν, οὐ δέχεται.

Καὶ ὡς λη'.

Ἡ τῶν γυναικῶν τῶν διαπύου ἀνδρὶ ἐαυτὴν ἐκδούσας, ἐκδούσιν ἢ δὲ μὴ τῶν γυναικῶν τῶν γυναικῶν γάμον χρῆσται, ἐγγύς, ὥστε ἐκ τῶν μοιχῶν, τῶν δὲ γυναικῶν. αἱ γὰρ συνήκοντες τῶν ὑπερβόλων οὐδὲν ἔχουσιν βέβαιον.

Ερμηνεία.

Εὰν δούλη ἐκδύῃ ἐαυτὴν ἀνδρὶ τῶν γυναικῶν τῶν διαπύου αὐτῆς, παρὶδούσιν. ὅτι ἐπὶ τῶν γυναικῶν τῶν γυναικῶν, οὐ δύναται συζῶσθαι, ἢ γυναικῶν τῶν γυναικῶν ποιεῖ. ἀλλὰ εἰς γὰρ εἰς αὐτῆς, εἰ δὲ μὴ τῶν γυναικῶν, μὴ δὲ πορνείαν δηλοῖ, ἐλθὼν γυναικῶν, ἢ τῶν γυναικῶν τῶν γυναικῶν τῶν γυναικῶν.

τῆς, πεπρωμένης, αὐτὴ τῷ, Φαρισαῶ, χρη-
σεται γάμου, ὡς γημεμένη λογισθῆσεται τότε, καὶ
οὐχὶ πόρνη.

Καὶὼν μα'.

Ἡ εἰς τὴν χρεῖαν ἐξουσίαν ἔχουσα ἑαυτῆς,
συνωικεῖν ἀνέκλητος, εἰ μηδὲς ἐστὶν ὁ διασπών
τὸ συνωικέσιον, τῷ ἀποστόλου εἰπόντος· εἰ δ' ἀπο-
στατῇ ὁ αὐτὴρ, ἐλεύθερος ἐστὶν, ὃς ἡλεῖ γαμηθῆναι,
μέτοις εἰς κυρίαν.

Ερμηνεία.

Χρηστέα γυνὴ καὶ μὴ ὄντι ἐξουσία γε-
νέσθαι, ὥστε χρηστὴ τῆς ἐκείνων συνωικέσεως ὅτι
τὰς γάμους, ἀνέκλητος ἐστὶ, δὲ πᾶσι συνωικα-
τέα γάμους, εἰ μηδὲς ἐστὶν ὁ διασπών τὸ συνωι-
κέσιον, τοῦτ' ἐστὶν, εἰ μὴ πῖνες εἰσὶν ἐξουσίας αὐ-
τῶν ἔχοντες, ἢ πατὴρ, ἢ πάππος, οἱ καὶ δια-
σπών διώκονται τὴν ἀφ' αὐτῶν γάμους συνάφειαν,
μὴ συνωικέσθαι ἐπὶ αὐτῶν· ὅτι φέρει δὲ ὁ
ἀγιος μάρτυρας, ὅτι ἀποστολὴν ῥημίζει.

Καὶὼν μβ'.

Οἱ αὐτοὶ τῶν χειρωμένων γάμοι, πορνεῖαι
εἰσὶν. οὔτε οὖν παῖδες ζῶντες, οὔτε διασπῶντες, οἱ
συνωικόντες αὐτοῖς εἰσὶν, ὡς εἰς ἐκινώσονται οἱ
κύριοι τὴν συνωίκησιν· ἥτις γὰρ λαμβανέει τὸ
τῆς γάμου βέβαιον.

Ερμηνεία.

Οἱ καὶ οὗτοι αἰσακαραχάρις ἐστὶν ὅτι ὁ πορνε-
ύων αὐτῶν δύο χυμῶν. Φησὶ γὰρ, ὅτι εἰς ἐκ-
ουσία θυγάτηρ ἢ δούλη, γάμους πορνεῖαι πᾶσι
συνωικέσονται αὐτῶν γυναικὸς τῶν χειρωμένων,
ἢ γυνὴ τῆς ἐξουσίας ζῶντος αὐτῶν, πορνεῖαι λογι-
ζεται τὸ τοιοῦτον, καὶ οὕτως εἰσὶν αὐτοῖς οἱ ὅτι
συνωικέσονται. ὅτι πᾶσι γὰρ, καὶ ὁ γάμος
λογισθῆσεται. Εἰ δὲ ἐκινώσονται οἱ τὴν ἐξουσίαν
αὐτῶν ἔχοντες, αὐτὴ τῷ, εἰ δίδονται καὶ θαλάσσης
τὴν γάμους, τότε λογίζεται βέβαιος.

Καὶὼν γγ'.

Ὁς θανάτου πληγὴν τὰς πλησίον δίδωκε,
φονὴς ἐστὶν, εἴτε ἡρξεν τῆς πληγῆς, εἴτε ἡμύ-
νατο.

Ερμηνεία.

Ὁ πληγὴς πᾶσι χειρίως, ὥστε ἐκ τῆς πληγῆς
ἐκείνης τὴν πληγὴν θανάτου, φονὴς ἐστὶν καὶ οὕτως
ἐξαίρεται αὐτὸν τῷ ἐκλήματι, ὃ μὴ κατὰ
ἐκείνην, ἀλλὰ πληγὴν αὐτῶν πᾶσι ἐκείνους,

A matrimonio libero, hoc est, manifesto
palam est usa, iam instar legitimæ ux-
oris, non fornicariæ mulieris existima-
bitur.

CANON XLI.

Quæ in viduitate habet sui potestatem,
et viro cohabitare, ab omni accusatione est
libera, si nemo est qui coniugium dinellas,
cum dicat Apostolus, Si mortuus sit mari-
tus, libera est, ut nubar cui velit, tantum
in domino.

ZONAR. Mulier quæ vidua est, nec
parentum potestati subiecta, ut illorum
consensu ad nuptias contrahendas indi-
geat, absque vlla noxa secundis nuptiis
illigari potest, si nemo sit qui cōiugium
dissoluat, hoc est, si nulli sint, qui illam
sux obnoxiam potestati habeant, pater
nimirum, aut avus, quibus etiam diri-
mere matrimonij societatem datum est,
nisi in illud consenserint. Subiicit dein-
de vir sanctus, depromptum ex Aposto-
licis verbis testimonium.

CANON XLII.

Quæ sine ijs qui habent potestatem fiunt
matrimonia, sunt fornicationes. Nec ergo
vivente patre, nec domino, ij qui conue-
niunt sunt ab accusatione liberi, donec con-
iugio domini annuerint: tunc enim accipit
firmitatem coniugium.

ZONAR. Hic canon veluti summa
quædam est duorum proxime præcedē-
tium canonum. Ait namque si filia vel
serua aliorum potestati obnoxia cū ali-
quo matrimonium inierint, absque do-
minorum, hoc est eorū, quorum sub po-
testate sunt, cōsensu, id pro fornicatio-
ne haberi, neq; ijs qui hoc pacto copu-
lati fuerint, impune esse oportere. Pu-
nientur siquidem ipsi, matrimoniūq;
dissoluetur. Quod si ij quorum sub po-
testate sunt, annuerint, hoc est appro-
barint, ac voluerint nuptias, tunc ratæ
et firmæque habebuntur.

CANON XLIII.

Qui mortui lethum dedit proximo, est ho-
micida, siue prior percussit, siue ultor est.

ZONAR. Qui alteri lethale vulnus
infixit, ex quo postea vulnere qui per-
cussus est, expiravit, homicida est: nec
ex eo liberatur à crimine, quod nō ipse
verberandi initium fecerit, sed prior ab
illo fuerit vulneratus, exindeque ipsum

dum sibi met illatum vulnus vlciscitur, A
vulnerauerit. καὶ οὕτως πληῆξαι αὐτὸν, ἀμυνόμενον τὸν πλη-
ξάντα.

CANON XLIV.

Diaconissa, quæ vnâ cum Græco forni-
cata est, non est ad communionem admit-
tenda, ad oblationem autem septimo anno
admittetur, scilicet si in castitate vitam a-
gat. Græcus autem qui post fidem rursus ad
sacrilegium accedit, ad vomitum reuertitur.
Nos vero diaconissa corpus, vt consecratum,
esse in vsu carnali non amplius permittimus.

ZONAR. Si cum Græco Diaconis-
sa corrupta fuerit, ad communionem,
inquit, admittetur. Communionis au-
tem nomine, hoc loco, vna cum fide-
libus in sacra precatatione stationem intel-
lige. At vero sanctorum munerum per-
ceptione, septimo demum anno digna
habebitur. Quod enim exciderit à Dia-
conatu, non propterea à sacris precatationibus arcetur, neq; ad pœnitentium sta-
tiones damnatur. Ex eo vero quod pro
Christi sponsa habetur, suumq; honorẽ
prodidisse existimatur, in eam grauius
animaduertitur. Cum namq; fornicationi
quadriennij pœna constituta sit, hæc ad
septimum vsq; annum protenditur, idq;
modo à peccato abstinet, ac vitam caste
integreque traducat. Cæterũ si
Græcus qui cum ea rem habuit, ad fidẽ
conuersus, sacrilegio iterum se contami-
net, (sacrilegium porro, hunc cum
Diaconissa cõgressum appellat) ad pro-
prium vomitum reuerti asserit. Corpus
namq; Diaconissæ consecratum est, ac
proinde in vsu carnali esse, hoc est, car-
nis voluptate vt amplius laud permit-
tetur. Forte autem propter congregatio-
nem, cum infideli maiore reprehensio-
ne Diaconissa digna est.

CANON XLV.

Si quis accepto nomine Christianismi
Christum contumelia afficit, nulla est illi
appellationis utilitas.

ZONAR. Qui Christo credidit, &
Christianus appellatus est, cum ex diui-
nis præceptis vitam instituere oportet,
vt hac ratione per ipsum Deus glorifice-
tur, quemadmodum illis verbis præcipi-
tur, Sic luceat lux vestra coram homini-
bus. & quæ deinceps. Si quis autem no-
minatur quidem Christianus, Dei vero
præcepta transgreditur, contumeliam
irrogat Christo, cuius de nomine appel-

Κανὼν μδ'.

Η δὲ χάρις ἡ τῶν Ἑλλήνων συμποριδύσασα,
δικτὴ ἐστὶν εἰς κοινωνίαν· εἰς δὲ τὴν πορο-
σφάν, διαρρήσεται τῶν ζ'. ἔπει, δηλονότι ἐν ἀγείᾳ
ζῶσα. ὁ δὲ μζ' τὴν πίσιν Ἑλλήνων πάλιν τῇ ιε-
ροσουλᾷ ποροσφάν, ὅτι τὸν ἔμετον ὅτι πρέφει. καὶ ὑπο-
σφίφ.
ἡμῖς οὖν τῆς ἀφ' ἡμετέρου τοῦ σώματος ὡς καθερω-
μένοι, ἔκείτ' ὅτι πρέφει ἐν χερσὶ εἰς Ἑρμηνείαν.

Ερμηνεία.

Εὰν ἀφ' ἡμετέρου Ἑλλήνων συμφορῶν, διαρρή-
σεται, φησὶν, εἰς κοινωνίαν. κοινωνίαν δὲ τὴν μζ'
τῶν πιστῶν σύστασιν ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν ἡμῶν
πίσιν. τῆς δὲ τῶν ἀγίων δυνάμεως μετὰ ἀγάπης, τῶν
ἐξ ὁδοῦ ἔπει ἀξιοῦται. ἀφ' ἡμῶν γὰρ τὴν
ἐκπίσιν τῆς ἀφ' ἡμετέρου, ὅτι εἰρησται ὅτι πορο-
σφάν, ὅτι εἰς τοὺς τόπους τῶν ὅτι πρέφει ἐν
καταδικάζεται. ἀφ' δὲ ὁ νόμος λογίζε-
σθαι τῶν Χριστῶν, καὶ ποροσφάν τὴν πρέφει
ἐαυτῆς, βαρύτερον κατὰ τῆς τῆς γὰρ πορείας
τετραετία ὅτι πρέφει, αὐτὴ εἰς ἐξ ὁδοῦ ἐν
αὐτὸν ποροσφάν. καὶ τῶν, εἰς ἀπὸ τῆς
ἀφ' ἡμετέρου, καὶ ἐν ἀγείᾳ ζ'. εἰς ὅτι ὁ μζ' αὐ-
τῇ Ἑλλήνων τῇ πίσιν ποροσφάν πάλιν ιεροσου-
λῇ. ιεροσουλᾷ ὅτι τὴν μζ' τῆς ἀφ' ἡμετέρου
μζ' κατὰ τῶν ὅτι τὸν ὅτι φησὶν ὅτι πρέφει ἔμε-
τον. ὁ γὰρ σῶμα τῆς ἀφ' ἡμετέρου καθερωμέ-
νοι ἐστὶ· καὶ ἀφ' τῶν ὅτι ὅτι πρέφει ἐν
χερσὶ εἰς Ἑρμηνείαν ἡμετέρου ὅτι πρέφει
ἡμετέρου. ὅτι καὶ ἀφ' ὁ μζ' αὐτῶν ἀπὸ τῶν, ὅτι
πρέφει μᾶλλον ἢ ἀφ' ἡμετέρου.

Κανὼν μδ'.

Εὰν τις ὁνομα λαβὼν τῶν Χριστιανισμοῦ,
δυνάμει τῶν Χριστῶν, ὅτι ὅτι αὐτῶν ἀπὸ
τῆς ποροσφάν.

Ερμηνεία.

Τὸν τῶν Χριστῶν πιστῶν καὶ ὅτι κα-
τὰ τῶν Χριστῶν, δὲ καὶ τῶν τῶν τῶν τῶν
καὶ οὕτως δὲ αὐτῶν δὲ ἀπὸ τῶν τῶν τῶν
λαμβάνει τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν
τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν
κατὰ τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν
τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν
τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν τῶν

καὶ οὐδὲν ἔσται αὐτῷ ὄφελος, ἐκ τῆς προσηγο-
ρίας. Ὡς οὖν καὶ ὁ μέγας Βασίλειος τῷ ἁγίῳ Ια-
κώβῳ συμφωνοῦν τῷ ἀδελφῷ τῷ κυρίου, φη-
σὶν. ἐκείνος γὰρ ἐν τῇ ἐπιστολῇ αὐτῷ λέγει. Ὡς
ὄφελος ἀδελφοί μου, ἐὰν πῶς λέγῃ τις ἔχει,
ἔργα δὲ μὴ ἔχει. μὴ δυνάται ἡ πίστις σώσαι
αὐτόν.

Καιὼν μὲν.

Ἡ τῷ καταλφεθέντι πρὸς χειρὶ τῷ τῆς
γυναικὸς ἐν ἀγνοίᾳ γημεμένη, εἴτα ἀφελήσῃ
ἀφ' ἧς ἐπαυελήσῃ πρὸς αὐτὴν πάλιν πρὸς τὴν
ἐκκλησίαν, ἐν ἀγνοίᾳ δὲ γάμου οὐκ εἰ-
ρησίσται, καλλίον δὲ ἐὰν μείνῃ οὕτως.

Ερμηνεία.

Εἰ τῷ ἐν ἀγνοίᾳ γημένῳ ὁ ἄνθρωπος ἐστὶν, πρὸς γυ-
ναικὸς καταλιπούσης τὸν ἴσον αὐτῇ ἀφελήσῃ
τῷ γάμῳ. ἡ καταλιπούσα τὸν ἴσον αὐτῇ, φησὶ,
μοιχαλὶς ἐστίν. Εἰ ἐπ' ἄλλῳ ἢ ἑαυτῇ αὐτῇ.
ὁ δὲ καταλφεθείς συνηκώς, καὶ ἡ συνοικῶσα
τῷ ποιούτῳ οὐ κατακρίνεται. ἐν αὐτῇ δὲ πάλιν
τῷ καταλφεθέντι πρὸς χειρὶ τῷ τῆς γυ-
ναικὸς γημεμένην ἐπαυελήσῃς ἢ τῆς πρὸς
τὴν ἀφελήσῃς πορεύσῃ λέγει, ἐν ἀγνοίᾳ
δὲ. πῶς οὖν ἐκείνη μὲν ἢ κατακρίνεται πάλιν συ-
νοικῶσασθαι αὐτῇ, καὶ καταλφεθέντι τῷ τῆς
γυναικὸς αὐτῇ, ἐν αὐτῇ δὲ πορεύσῃ, αὐ-
τῇ φησὶν ἐν ἀγνοίᾳ. Εἰ δὲ ἐκείνη πεπορεύ-
ται, καὶ ὁ γάμος αὐτῇ αἰὲρ, πορεύσῃ κατὰ
τὸ ἀκλόουτον νομίζοιτο αὐτῇ. πῶς οὖν συνηκώς
ἔσται; οἵ μιν ποίουν ὅτι ἐν τῷ θ' ἡμίονοι, πρὸς
ἐξ ἑαυτῶν καταλειφθέντες τῷ τῆς γυναικὸς λέ-
γει ὁ μέγας Βασίλειος, καὶ μὴ πειθεύσας ἐπα-
υελήσῃ πρὸς αὐτόν. καὶ ἀφ' ὧν καὶ κακίον
συνηκῶσθαι καὶ πάλιν κατὰ δούτερον γάμον αὐ-
τῷ συνοικῶσθαι, οὐ κατακρίνεται. ἐν δὲ τῷ
παρόντι καιῶν πρὸς καταλιπούσης τὴν αὐτῇ
ἀφ' ἧς λύπη πάλιν λέγει, ὅς καὶ ὁ πρὸς χειρὶ
πρὸς τὴν. εἰ μὲν οὖν ἢ δὲ ἢ κατὰ δούτερον γά-
μον αὐτῇ συνοικῶσθαι, πάλιν πρὸς καὶ αὐ-
τῇ ἐκ τῆς οἰκίου αὐτῇ, καὶ οὕτως συ-
νήκῃ τῷ καταλφεθέντι αὐτῇ, μοιχαλὶς ἐ-
στίν, ὅτι ἄλλοτερον αὐτῇ ἐσφρατίζειται, ὡς ὁ
πίλος τῷ ἐν ἀγνοίᾳ πρὸς καὶ αὐτόν. εἰ ἢ ἡμίονοι
τῷ πῶς γὰρ ἐξ ἄλλοδαπῆς ἐν χόρῳ, καὶ ἐ-
γρηγόρησεν καὶ αὐτῇ, μὲν δὲ πάλιν καὶ ἐπαυελή-
σῃ πρὸς τὴν αὐτῇ ἢ καταλιπούσα αὐτόν. καὶ

A latur, nec quicquam ex ea appellatio-
ne utilitatis trahet. Respondent porro
hæc magni Basilij, ijs quæ sanctus Iaco-
bus frater Domini asserit. Scribit ille ni-
mirum in sua quadam epistola, Quid
prodest fratres mei si quis se fidem ha-
bere dicat, opera autem non habeat:
Num potest fides eum servare?

CANON XLVI.

Quæ per ignorantiam nupsit ei qui ab
uxore ad tempus derelictus est, deinde di-
missa est, ut prior ad ipsum reuertatur,
fornicata quidem est, sed per ignorantiam.
A matrimonio ergo non prohibebitur, sed
melius est, si sic manserit.

ZONAR. Cum hic sanctus Pater,
nono canone, de muliere quæ virum
suum reliquit, promulgaret legem, Mu-
lier, inquit, quæ virum suum reliquit,
adultera est, si ad alterum virum se con-
tulit. Relictus autem, venia dignus est,
& quæ cum eiusmodi habitat, non con-
demnatur. Hoc autem loco eam quæ
viro nupsit, qui ad tempus ab uxore re-
lictus est, priore vero reuertente, di-
missa fuit, fornicatam asserit, per igno-
rationem tamen. Quo pacto igitur illic
quidem mulierem non condemnat, quæ
cum viro quamvis ab uxore relicto vitæ
societatem inierit: hic vero ipsam per
ignorantiam fornicatam fuisse affirmat?
Quod si illa fornicata est, virum quoque
qui illam duxit fornicarium iudicari cō-
sequens fuerit. Quonam igitur modo
venia dignus? Existimo igitur nono ca-
none, de eo loqui magnum Basilium,
qui ab uxore plane est desertus, nec ut
ad eundem reuertatur ullo modo ab ea
obtaineri potest. Quapropter & illi ve-
niam impertitur, & quæ secundis cum eo
nuptiis sociata est, minime condemnat.
Hoc vero canone de illa sermonem ha-
bet, quæ ob aliquam ægritudinem à viro
abscellit, quam etiam ob causam, illud
[ad tempus] adiunxit. Si ergo mulier
hæc quæ secundas cum ipso contraxit
nuptias, temporariam hæc uxoris à viro
secessionem nouerat, atque ita nihilomi-
nus cum relicto viro societatem inije-
t, adultera est, quod alienum sibi virum
vsurpauit, ut in extremo nono canone
continetur. Verum si id ignorabat, for-
te namque ex peregrina regione aduene-
rat, nec quæ ad ipsum spectabant, nota
erant, aliquo porro temporis intervallo
ad virum, quæ ipsum deseruerat reuer-

tit, ac proinde nuptiæ cū secunda vxore contractæ sunt dissolutæ; mulierem hanc, sanctus vir, fornicatam fuisse asserit, verumtamen per ignorancem. Fornicatam porro eam dicit, ex eo nimirum, quod non fuerint priores dissolutæ nuptiæ; Prioribus autem nō dissolutis, quonam modo inita hæc cum secunda muliere societas secundarum nuptiarū instar obtinebit? Quod si nuptiæ non sunt, erit plane fornicatio. Ac vir quidem, fornicarius proprie iudicabitur, mulier autem, fornicata quidem esse dicitur, verum per ignorancem. Non enim fornicationis peccatum admittere illi mens erat, sed legitimas cōtrahere nuptias. Verum eo res recidit, vt nuptiæ minime existimarentur, propterea quod prius adhuc matrimonium consisteret. Cum vero hæc cum duabus mulieribus coniunctio, matrimonium censerī haud possit, quid aliud ea fuerit, quàm fornicatio, per ignorancem tamen admissa? Quam etiam ob causam subijcit canon. [A matrimonio ergo nō prohibebitur.] Non enim de illa, veluti de muliere à viro dimissa iudicabitur. Si namq; id esset, aliq; viro iūcta foret, adultera iudicaretur, ex noni canonis cōstitutione. Quoniam vero haudquam proprie illa cum secunda muliere cohabitatio, matrimonium dici potest: propterea à matrimonio mulier haud arceatur. Cum vero vxor citra exceptionē dicta fuerit viri, si nulli alteri, eo adhuc viuēte copulata fuerit, laudabilius, inquit sanctus vir, fecerit. Neque enim honestum fuerit, viro adhuc superstite, quæ illius mulier dicta est, cum altero vitam agere. In nuptiis liquidem, lex quoq; civilis testatur, non tam nos quid permissum sit, quàm quid honestati conueniat, considerare.

CANON XLVII.

Enkratitæ, & saccophori, & apocritæ subijciuntur eidem rationi, cui & Nouatianus, quia de illis editus est canon, etsi diuersus: quæ autem sunt aduersus eos, silentio prætermissa sunt. nos autem vna ratione eos rebaptizamus. si autem prohibita est apud vos hæc rebaptizatio, sicut & à Romanis, alicuius æconomiae gratia, nostra tamen ratio vires obtineat, quando quidem est veluti Marcionistarum geromen eorum hæresis, nuptias abhorrentium, & auersantium vinum & Dei creaturam inquinatam.

A Διὰ τὴν ὁ παρὰ τὴν δούτερον γυναικα ἐλύθη γάμος, περιβύσαι λέγεται τὴν γυναικα τῷ πτωχῷ ὁ ἄγιος, πλὴν ἐν ἀγνοίᾳ· περιβύσαι δὲ τῷ πτωχῷ λέγεται, ὡς μὴ λυθῆναι τῷ παρὰ τὴν γάμου· τῷ παρὰ τὴν δὲ μὴ λυθῆναι. πῶς δὲ ὁ παρὰ τὴν δούτερον γυναικα συναίκεται δούτερος δόξῃ γάμος. εἰ δὲ γάμος οὐκ ἐστὶν, πῶς ἔσται πορνεία. καὶ ὁ μὲν αὐτὸς πόρνος κυρίως λογιζομένη, ἡ δὲ γυνὴ περιβύσαι μὲν λέγεται πλὴν ἐν ἀγνοίᾳ. οὐ γὰρ πορνείαν ἀμφοτέρωθεν ἔχει. ἀλλὰ γάμος συστήσασθαι ἔνομον. ὁ δὲ παρὰ τὴν παρὰ τὴν δὲ μὴ λογιζομένη γάμος, διὰ τὸ ἐπὶ μὲν εἶναι τὸν παρὰ τὴν γάμον· τῆς δὲ παρὰ τὴν δὲ δύο συναφείας μὴ λογιζομένης γάμος· ὅτι δὲ λέγεται ὅτι συναφεία ἢ πορνεία, πλὴν ἐν ἀγνοίᾳ γινώσκουσα, δὲ καὶ ἐπὶ γὰρ ὁ χερσὶν γάμος οὗ οὐκ εἰρηστέον. οὐ γὰρ ὡς πρὸς ἀνδρὸς ἀφελίξαι λογίζεται. ἐπὶ εἰ τῷ πτωχῷ καὶ ἐπὶ τῷ ἐμὲν, μοιχαλὶς ἐκρίνεται δὲ, κατὰ τὸν ἑναυτο κατὰ τὸν. ὅτι οὐδὲ κυρίως γάμος παρὰ τὴν δούτερον γυναικα συμβύσει δοκεῖ, διὰ τὸ τῷ γάμου οὐκ εἶρηται ἡ γυνή. ὡς δὲ ἀπλῶς γυνὴ ὀνομασθεῖσα ἀνδρὸς, εἰ μὴ ἐπὶ τῷ συναφείᾳ ἐστὶ ζῶντος ἐκείνου, κρείσσον δὲ ποιήσῃ, φησὶν ὁ ἄγιος. οὐ γὰρ ἀγνοίᾳ ζῶντος τῷ ἀνδρὸς τῷ ὀνομασθεῖσθαι ἐκείνου γυναικα ἐπὶ τῷ συμβύσει. λέγεται γὰρ καὶ ὁ νόμος τῆς πολιτείας, ὅτι ἐν τοῖς γάμοις οὐ δόπιτεταμμένοι, ἀλλὰ ὁ ἀποκριτὴς σκοποῦμεν.

Κανὼν μζʹ.

Εἰρηστέον καὶ θεοφοροῖ, καὶ ἀποτακτέον, τὰς αὐτὰς ἀποκρίσεις λόγων, ὅτι καὶ Ναυαπαιεῖ, ὅτι παρὰ τὴν μὲν ἐκείνου, κατὰ τὸν δὲ φωνήθη, εἰ καὶ διὰ τὸ φερεται, τὰ ἡ καὶ τῷ τῷ ἀποκρίσει. ἡμεῖς μὲν καὶ τῷ τῷ ἀποκρίσει. εἰ δὲ πρὸς ὅμιν ἀποκρίσει τῷ τῷ, ὁ τῷ ἀποκρίσει. ὡς δὲ οὗ καὶ τῷ τῷ Ρωμαίοις, οἰκονομίας πέντε ἐνεκα, [ἀποκρίσει, δὲ τὸ βάπτισμα αὐτῶν,] ὁ ἡμετέρος λόγος ἰσχυρὸς ἔχεται ὅτι ὅτι ὡς Μαρκιωνιστῶν ἐστὶ ἀποκρίσει ἡ κατὰ αὐτοὺς αἵρεσις, βδελυσσομένων τὸν γάμον καὶ ἀποκρίσει τῷ οἶνον, καὶ τῷ κατὰ τῷ Θεοῦ μαρμασμένης,

21) λεγόντων, ἐν δὲ χρόματι τοῦ αὐτοῦ εἰς τέλος
 ἐκκλησίας, ἐὰν μὴ βαπτισθῶσι εἰς τὸ ἡμέτερον
 βάπτισμα. μὴ γὰρ λεγέτωσάν, ὅτι εἰς πατέρας καὶ
 υἱόν, καὶ ἅγιον πνεῦμα βαπτίζονται, οἷον καὶ κατὰ
 πνεῦμα ὑποταγόμενοι τῷ Θεῷ, ἐφ' αὐτῶν ὡς
 Μαρκίῳ, καὶ ταῖς λοιπαῖς ἀγρέσειν. ὥστε ἐὰν
 ᾄδῃ τῆς δὲ πλείονος ὑποσχέσῃς ἐν ταῦτα
 ἡμεῖς, καὶ ὅπως ἐκ δόξης τὴν χάριν, ἵνα καὶ τὰ
 ποιήσῃς τὸ ἀκίνδυνον, καὶ ὁ ἀποκρινόμενος τὸ
 ἀξιώσῃς ἔχει ἐν τῇ πατρὶ τῇ ποιούντων ἀπο-
 κρίσις.

Ερμινεία.

Εὐχαὶ ὁ ἄγιος, τοῖς Ναυαπαυοῖς βαπτίζε-
σθαι δεξιζέται, μὲν τῷ ἀγῶνι προσερχομένους
τῇ ἐκκλησίᾳ, τῷ ὡς πάχα φρονοῦντας πρὸς τῷ
Μαρκίῳ· ὁ δὲ τῆς δούλης σου ὁδοῦ ἐξο-
δος χαρὸν ἀπαριθμῶν τοῖς χρίσματι μόνῳ ὁ-
φείλοντας διχαδοῦν, καὶ τοῖς Ναυαπαυοῖς ἐ-
κείνοις σωμαριθμῶν. πρῶτως δὲ ὁππότε ἐπι-
ρροῖ ὁ χαρὸν ἔσται ἐκείνος, οἷα μετὰ ἀνέτερος, καὶ
συνωδικός· καὶ ὅτι ἐστὶν ὁ μέγας Βασίλειος, ὡς
χαρὸν τῷ ἐξέφωτισιν, ἀλλὰ πρὸς οἰκείῳ
γνώμῳ πρὸς ἐρώτησιν ἐδήλωσιν· εἴπε ἐπὶ
γαλῶν ὡς καὶ αὐτὸς μὴ βεβῶως πρὸς τὸ ἐρω-
τηθῆναι διχακείμενος, ὅ ὥστε ἐὰν ἄρῃσι τῷ δι-
πλόνας ὁπισκοπῶν ἐν ταῦτα γινέσθαι, καὶ οὐ-
τως ἐκδέσθαι τοὺς χαρὸν, ἵνα ἀφ' αὐτῶν χαρὸν
ἐκπύῃ πλόων ὁπισκοπῶν ἐκπύοντες, καὶ ταῦτα
ποιήσονται τὸ ἀκινδύνον ἢ· καὶ ταῦτα δηλαδὴ
καὶ βαπτισμῶν τοῖς εἰρηκόμοις μὴ ἢ κινδύνος,
ὡς πρὸς χαρὸν ποιήσονται, καὶ ὁ ἀποκρινόμενος
πρὸς τοὺς ποιῶτων ἐρωτάσιν, ὅ ὥστε οἱ ἐκεί-
νοι χαρὸν. καὶ ὅτι πρὸς τὴν αἰρέσιν τῷ Μαρκίῳ
καὶ ἐκείνῳ, πρὸς ἐξέφωτισιν ἐν τῇ τῷ
χαρὸν ἐξηγήσεται.

Καὶ μὴ.

Η δὲ ἐγκαταλιφθεῖσα πρὸς τὸ αἶδρος,
 καὶ πρὸ ἐμὲν γινώσκω, μὴδὲν ὀφείλει. εἰ γὰρ ἡ
 κυρία εἶπεν, ὅτι ἐὰν τις καταλείπη γυναῖκα
 ἐκ τῆς λόγου πορείας ποιῇ αὐτὴν μοιχαῖρα, ἐκ
 τῆς μοιχαλίδος αὐτὴν ὀνομάσκει, ἀπέκληται αὐ-
 τὴν τῆς παρὲς ἑτέρου χιωνίας. πῶς γὰρ διωά-
 ται ὁ μὴ αὐτὴν ὑπὸ ἄλλου (εἶ), ὡς μοιχείας ἀγ-
 νος, ἢ δὲ γυνὴ αἰτέκλητος (εἶ), ἢ μοιχαλὶς πρὸς
 κυρίου ἀφ' ἧς πρὸς ἑτέρου αἶδρα χιωνίας
 παρσαγορεύεται;

A tam esse dicentium , eos in Ecclesiam non
admittimus nisi in nostrum baptismum ba-
ptizati fuerint. Ne dicant enim , In Pa-
trem , & Filium , & Spiritum sanctum
baptizati sumus , qui quidem Deum esse
malorum effectorem existimans, instar Mar-
cionis , & reliquarum haresum. Quamob-
rem si hoc placueris , oportet plures conue-
nire Episcopos , & sic canonem exponere ,
ut & is qui fecit sit extra periculum , &
qui responder , in responsione de hui fide di-
gnus habeatur.

Z O N A R. Hoc loco, vir sanctus, Nauatianos quoque cum alijs, quando-
cunque se Ecclesiæ sustant, baptizandos
esse decernit, quippe qui forte Marcio-
nis placitis adhærescant. Septimus au-
tem canon secundæ synodi, dum eos
qui cum solo chrismate admittendi sūt,
numerat, cum iis Nauatianos quoque
perceuset. Omnino vero canonis illius
definitioni stare oportet, quippe qui &
posterior est, & à synodo editus: Et
quia ne magnus quidem Basilius, hunc
veluti canonem pronuntiavit, sed suam
sententiam, rogatus, aperuit: deinde
subdit, quemadmodum & ipse, in pro-
posita quæstione, haud plane explorat-
um habeat quid sentiat, illis verbis,
Quamobrem si hoc placuerit, oportet,
plures simul esse Episcopos, & sic cano-
nem exponere, ut & is qui fecit sit extra
periculum canone à pluribus Episcopis
explicato, ac eodē modo videlicet, me-
moratos homines baptizanti nullū adsit
periculū, quasi aduersus canones fece-
rit, & qui de eiusmodi interrogantibus
respondet, fide dignus, ob constitutum
canonem, existimetur. Quæ porro ad
Marcionistarum, & Encratitarum hæ-
reses pertinent, supra in canonum ex-
plicatione, descripta sunt.

D

CANON XLVIII.

Qua à marito dimissa est, mea quidem sententia manere debet. Si enim domique dixit, Si quis reliquit uxorem præter quam ratione fornicationis, facis eam adulterari, ex eo quod eam adulteram nominet, exclusit eam à societate cum alio. Quomodo enim potest vir quidem esse reus, ut auctor adulterij, mulier autem nulli esse culpa affinis, quæ adultera appellata est, propter consuetudinem cum alio viro?

A

ZONAR. Quæ à viro dimissa est mulier, cœlibem vitam agere oportere affirmat, aut si alteri se viro adiunxerit, adulteram iudicari: profertque Domini sententiã, dicentis, Qui dimisit vxorem suam, excepta fornicationis causa, facit eã adulterari, vt proinde, inquit, ex quo adultera ipsa à Domino nominata est, vetita illi sit, cum alio viro matrimonij societas. Cum enim vir culpæ obnoxius sit, quasi adulterandi causam ipsi præbeat, vxor quoq. plane, velut adultera condemnabitur, quandoquidem adultera Domini quoque voce appellata fuit.

CANON XLIX.

Stupra quæ per vim inferuntur, non sine accusationi obnoxia. Quare etsi ancilla tu allata fuerit à proprio domino, ea à culpa est libera.

ZONAR. Stupra quæ per vim mulieribus inferuntur, criminis loco duci non oportet. Si etenim quis ancillam suam violauerit, ea vero inuita, Domini voluntati succubuerit, nequaquam vt fornicaria mulctabitur: Neq. si quæ ab aliquo præter voluntatem rapta est, & corrupta, & quæcunque simili modo vitiata fuerunt.

CANON L.

Trigamia lex non est. Quare lege certum matrimonium non approbatur. Veruntamen ea de Ecclesiæ inquinamenta videmus: sed publicis condemnationibus non subijcimus, vt quæ soluta ac profusa fornicatione sunt magis expetenda.

ZONAR. Quarto etiam canone, hic sanctus, trigamiam, polygamiam nomine appellari dixit, nō matrimonij, quin potius, castigatam fornicationem nuncupari: Et hoc loco inquinamentum Ecclesiæ nominauit. Cæterum publice, inquit, hoc est aperte, ac sine tergiuerfatione ipsam minime condemnamus, eousque vt etiam dissoluatur eiusmodi matrimonium. Idcirco vero non dissoluitur, quod præ vaga, ac soluta fornicatione, in castigata nimirum, & quæ ab alia ad aliam mulierem passim digreditur, est præoptandum, tanquam fornicatio quidem, verumtamen castigata,

Ερμηνεία.

Τὴν τῷ ἀνδρὶ ἀπολυθεῖσαν γυναῖκα ἀπαιτεῖσθαι λέγει ἄλυστα μὴ εἶναι, ἢ ἐτέρῳ συνοικεῖσθαι, μιχαλίδεα λογίζεσθαι ἐκ τῆς κυρίου ἀπὸ φασιν τῷ ἀνδρὶ, εἰπόντες ὅτι ἀπολύσας τὴν γυναῖκα αὐτοῦ πῶς ἐκ τοῦ λόγου πορνείας ποιεῖ αὐτὴν μιχαλίδεα ὥστε, φησὶν, ἔκ τῃ μιχαλίδεα αὐτὴν τῷ κυρίῳ ὀνομασθῆναι, κακώλυνται αὐτῇ ἢ πρὸς ἕτερον ἄνδρα σύμ-βίωσις. ἐπεὶ γὰρ ὁ ἀνὴρ ὑπεδύθηται ὅτι, ὡς ποιεῖ αὐτὴν μιχαλίδεα, πᾶντως καὶ ἡ γυνὴ, ὡς μιχαλιδεύει καὶ ἀκριθίσεται, ὅτι καὶ μιχαλὶς παρὰ τῷ κυρίῳ ὀνομασθαι.

Καὶ μὲν.

Αἱ πρὸς ἀνάγκην γινόμεναι φθοραὶ ἀδύθυνοι ἔσονται. ὥστε καὶ ἡ δοῦλη, εἰ ἐβιάσθη τῷ κυρίῳ ἰδίῳ δεσπότῳ, ἀδύθυνός ἐστιν.

Ερμηνεία.

Τὰς βιάσας γινόμενας φθορὰς γυναῖκιν, οὐκ εἰς ἀμύνησιν καὶ λογίζεσθαι. Εἰ γὰρ δοῦλῳ ἢ οἰκίᾳ βιάσθῃ, ἢ ἡ ἀκούσα τὰς τῷ δεσπότῳ ὑποκείμεναι δεινότητες, οὐκ ἐπιτιμῆσθαι ὡς περιθίουσα· οὔτε εἰ τις ἡρπάζῃ τῷ κυρίῳ ἀκαιοσίως καὶ ἐφθάρῃ, καὶ ὅσα ὁμοιωθέντες ἐφθάρησιν.

Καὶ μὲν.

Τριγαμίας νόμος οὐκ ἐστίν, ὥστε νόμος τελεῖται γάμος οὐκ ἄλλος ἢ ὁ μόνος τῶν αὐτῶν ὡς ῥύπασμα τῆς ἐκκλησίας ὁρῶμεν. δημοσίαις δὲ καταδίκαις οὐκ ὑποβάλλομεν, ὡς τῆς αἰνιγματικῆς πορνείας ἀρετῶτερος.

Ερμηνεία.

Καὶ ἐν ταῖς περὶ τὴν τριγαμίαν ἐκκλησίαν ὁρῶμεν ὅτι τὴν τριγαμίαν, πολυγαμίαν ἐφθεῖν ὀνομαζέσθαι, καὶ μὴ γάμον· πολλοὶ δὲ πορνείας καλεῖσθαι ἐκκλησίαν. καὶ ταῦτα ῥύπασμα τῆς ἐκκλησίας ἐχέ-λεις. πλὴν, φησὶ, δημοσία, αὐτῇ τῷ φανε-ρῶς καὶ ἀνυποπόλως οὐ κατὰ δικαιοσύνην αὐ-τὴν· ὥστε καὶ ἀφ' ὧν οὐ κατὰ δικαιοσύνην συνοικεῖσθαι οὐκ ἀφ' ὧν οὐκ ἐστὶν τῷ κυρίῳ ἀντιθέτως πορ-νείας τὴν ἀκρίβειαν διαλαθεῖν καὶ ἐξ ἐτίρας γυ-ναϊκὸς εἰς ἐτίραν μεταβαίνεισθαι, ἀρετῶτερος ἐστίν, ὡς πορνεία μὲν, κακώλυνται δὲ, οἷα

μια

quippe cum vir vna muliere sit conten-
tus. Porro cum audis trigamiam non esse
legem, Ecclesiasticam legem, ac spiri-
talem intellige. Per Nouellam siqui-
dem Porphyrogenetæ, & Imperatoris
Constantini, tertiæ nuptiæ *permittun-
tur*, non sine nota tamen, ac multis
permittuntur.



B EIVSDEM AD EVNDEM
EPISTOLA CANONICA
tertia.

CANON LI.

C non impoſitis manibus datur, perſeuerent.
Z O N A R. Omnes ait clericos, ſiue
manuum impoſitionem habeant, ſiue
abſque manuum impoſitione miniſtrēt,
vbi peccauerint, depoſitione à gradu,
vel à miniſterio, canones puniunt. Nec
enim in eos qui in ſublimiore gradu cō-
ſtituti ſunt, grauius animaduertunt, ve-
luti preſbyteros, diaconos, & hypodia-
conos, qui etiam impoſitionem manuū,
hoc eſt, electionem habent; In eos au-
tem qui in inferiore, leuius, quos etiam
nulla manuum impoſitione creatos di-
cit, veluti qui ſolo charactere, non au-
tem impoſitione manuum creantur :
D ſed omnes pariter à gradu & miniſterio
depoſitos puniunt.

CANON LII.

Qua factus in via nati curam non gessit, si cum posset quidem servare neglexerit, vel se ideo peccatum celare existimans, vel etiam omnino belluina, & inhumana cogitatione impulsus, tanquam propter homicidium iudicetur. Sin autem cum concinnare & componere non potuit, & propter solitudinem, rerumque necessariorum inopiam factus interijt, matri ignoscendum est.

Z o n. De muliere, quæ in via peperit,
fortūq; neglexit, trigessimotertio quoq;
canone decretū sāctus vir promulgauit.

Η τῷ κυνέματι χ^ρι^ς τ^ῷ ὁδὸν ἀμνηύουσα, εἰ μὴ
 διωκεμένη ἀξιοῦσα ἄλγεα παθεῖν, ἢ συλκε-
 λῶν ἐκπύου τ^ῷ ἀμύβια νομίζουσα, ἢ ἐὼς
 (ἡθελε) θηλειᾷ ἔσται ἀπὸ δουλοπρεπείας χρε-
 σταμένη, ὡς ἐπὶ φόνῳ κρινέσθω. εἰ δ' ἐκ ἐδωκεν θη
 ἀξιοῦσα, ἔσται ἐν μίαις καὶ ἀπείροις τ^ῷ αἰαλ-
 γμαίνοντι φθάρῃ τ^ῷ ἀμνηύοντι, συγχεθ^ῇ ἢ μήτηρ.

Ερμηνεία.

Περὶ τῶ ἐδῶ τελευτήσει, καὶ ἀμνηστίας τῷ
κνηστῆς, καὶ ἐλγ' ἐσθλὴν διατάξαι ὁ ἄγιος.

Nunc vero apertius definit, dicens, si quidem cum posset, id quod editum erat servare, illud neglexit, ut peccatum celaret, (forte namque ex fornicatione, vel adulterio conceperat) vel etiam partum inhumaniter, & ferino more contempsit; Vfus est porro hac formula, [ferino more] ut crudelitatem scruiciamque significaret. Nec enim ferarum iste mos est, sed ubi pepererunt scdulitatem in catulis suis nutriendis adhibent, fouentq; & alunt furtus, ac pro ijs pericula subeunt, siquidem igitur, ait, hac ratione partum suum neglexit, tanquam homicidij rea damnetur. Sin autem voluit illa quidem servare infantem, verumtamen haud potuit, quod in desertis locis deprehensa, ac rebus necessariis destituta esset, aut ob metum aliquem, forte, impune feret.

CANON LIII.

Vidua ancilla forte non multum lapsa est, quæ sub raptus simulatione, secundum matrimonium eligit. Quamobrem eam de illo accusare non oportet: neque enim simulatio indicatur, sed voluntas. Clarum est autem quod illam manet pæna digamie.

ZONAR. Ancilla, cum vidua esset, à quodam forte fortuna rapta fuit. Ea vero se sponte raptori tradidit, & cum eo legitime matrimonio est copulata. Affirmat igitur hic magnus Pater, eiusmodi mulierem secundas elegisse nuptias, per raptus simulationem, hunc porro raptum nuptiarum causa simulasse. Iudicamus vero inquit, non simulationem, sed voluntariam electionem. Non enim ea de causa solummodo ut fornicario concubitu frueretur, cum viro cõuenit, sed ut celebraret nuptias, ac proinde illam veluti fornicariam accusari minime oportet. Digamie vero multam, nequaquam effugiet. Quoniam vero ancillam hanc canon appellavit, existimare debemus ipsius dominum post raptum illum simulatum, nuptiis annuisse. Nam si id non fecerit, erit ea videlicet fornicatio, ut quadragesimo primo huius sancti Patris canone sancitum est.

CANON LIV.

De involuntariis cedibus scio me ante hoc tempus scripsisse pro viribus, & nihil ultra illa possum dicere: est autem tue prudentie pro circumstantia proprietate pænas intendere vel remittere.

A. καὶ δὲ Γρηγόριος ἀφ' ὧν παρτίται φάσκων, ὅτι εἰ μὴ διωαμὲν ἀεισῶσαι τὸ ἡμετέριον αὐτὸν ἀφ' οὗ συγκαλύψαι τὴν ἀμάρτιαν, ἐκ πορείας ἴσως, ἢ μισχίας συλλαβῶσα, ἢ καὶ ἀπομυθεύσας καὶ ἀφελήσασα τὴν περὶ τῆς, καὶ θρησκείας ἐχρήσατο διὰ τῆς λέξεως, αὐτὴ τῆς ὡμῶς καὶ ἀπειρίας. ὃ γὰρ ἔγωγε τὰ θρησκείας ποιεῖται, ἀλλὰ πικρῶτα περὶ τοῖς σκύμοις ὅτι μιμνήσκονται. Ὁ ἀεισῶν καὶ τρέφει τὰ ἐργαζία, καὶ ἑαυτὸν περὶ τοῦ διωκόμενου· εἰ μὴ οὖν καὶ ἔγωγε, φησὶ, καὶ περὶ τῆς περὶ τῆς, ὡς φησὶ καὶ ἀφελήσασα. Εἰ δὲ ἦτοίς μὴ περὶ τῆς βρέφους οὐκ ἐκδιώκεται, ὃ δὲ ἐρημίας καὶ ἀπορείας τῶν ἀγαθῶν, ἢ ἀφ' οὗ φέροι, ἴσως, συγκαλύπτται.

Κανὼν γγ'.

Χήρα δούλη ἔχουσα μὴ ἀπὸ τοῦ ἐλεμέ-
τη δούτερον γάμον ἐν γήματι ἀρπαγῆς. ὡς τε
οὐδὲν τούτου ἔσκεν ἐκκαθάσαι χεῖρ· ὃ γὰρ τὰ γή-
ματα κρίνεται, ἀλλ' ὃ περὶ αἰρέσεως. διὸ καὶ ὅτι
ὁ τῆς διαγαμίας μὴ αὐτῇ ὁτιμήμων.

Ερμηνεία.

C. Δύλη χρηρῶσα ἡρπάγη δὴ καὶ περὶ
ως, ἢ δὲ ἐκδοῦσα ἑαυτὴν ἐπὶ δουλείᾳ ἀρπα-
σθῆναι, καὶ συνώκησεν αὐτῇ νομίμως. λέγει οὖν
ὁ μέγας ὁ πατήρ, ὅτι δούτερον εἴλετο γά-
μον ἢ τὴν αὐτὴν ζημαποσάμενη τὴν ἀρπαγῆν·
καὶ τὴν ἀρπαγῆν δὲ ἀφ' οὗ γάμον ἐχρημα-
τίσκει. κρίνομεν δὲ ὃ τὴν ἀποχρίσιν, ἀλλὰ ὃ
περὶ αἰρέσεως. ὃ γὰρ ἵνα ἀπλῶς μίξῃς ἀποχρίσιν
πορνηγῆς τὰς αἰσθητικὰς, ἀλλ' ὅτι γάμος,
καὶ λοιπὸν ὃ χεῖρ ἐκκαθάσαι αὐτὴν ὡς πορνήσα-
σθαι. ὃ γὰρ τῆς διαγαμίας ὁτιμήμων οὐκ ἐκφύ-
ζεται. ἐπεὶ γὰρ τὴν αὐτὴν δούλῃ ὡνόμασιν ὁ
D. χανὼν, νομίζειν ὅτι ὁ διασώτης αὐτῆς μὴ τὴν
ἀρπαγῆν τὴν ἐχρηματισμένην, ἐπὶ δουλείᾳ τὰς
γάμων. εἰ γὰρ μὴ τῆς πορείας ὅτι ὁ ἡμετέριον
χεῖρ τὸν μὲ καὶ μὴ χεῖρ τὴν ἀγίαν τούτου πε-
ρὶ.

Κανὼν ιθ'.

Τὰς τῶν ἀκυσίων φόνων ἀφελήσας περὶ χεῖ-
ρων οἶδα, ὅτι τῆς τῆς πορείας, καὶ ὃ ἡμῶν
διωκόμεν, καὶ πλέον ἐκείνων οὐδὲν εἰπεῖν διωκόμεν.
ὃ γὰρ ὅς τε συνώκησας ὅτι καὶ ὁ δῶμα ὃ ἀφελή-
σας, ὁτιμήμων τὰ ὁτιμήματα, ἢ καὶ ὁφθαλμοῦ.

Ερμηνεία.

Εν ὁγδόῳ χρόνῳ παρέρχεται, πρὶν ἀκριβοῦς
Φόρον, καὶ πλέον ἐκείνου λέγει μὴ ἔχειν εἰπεῖν.
ἐφίησι δὲ πρὸ οἰκονομικῶν τὸν ἀμύρτησθαι τὸν
ἀκριβοῦς Φόρον, καὶ αὐξάνει ὁ ὀπιτήμιον, ἢ ἐ-
λαττωῖ, καὶ ὁ τῆς παροικίας ἰδίωμα. ἢ γυναι-
καὶ τὸν ὕπαι καὶ πλεὺς αἰτίας τῶ Φόρου καὶ τῶ
ποιότητι τῆς μετοικίας τῶ Φονδύσματος.

Κανὼν νῆ.

Οἱ τοῖς ληστῇς ἀντιπεζιόντες ἔξω μὲν ὄντες
τῆς ἐκκλησίας εἰργάζονται τῆς κοινῆς τῆς ἀγα-
θοῦ κληρικῶν δὲ ὄντες τῶ βαθμοῦ κατὰ τοῦ
τα. πᾶς γὰρ, φησὶν, ὁ λαβὼν μάχαιραν, εἰ
μαχαίρα ἀποδανείται.

Ερμηνεία.

Καὶ εἴτε ὁ χερσὶν φορητὸς ὅστις ὀπίσθους τῶ
πρὶν εἰς πολέμου αἰελοῦται εἰργάζονται τῆς ἀγίας με-
ταλήψεως ὅπτις περὶ τῆς αἰτίας. οἱ γὰρ ληστῇς ἀντι-
πεζιόντες, ἢ ἐκείνων ὀπιτήμιον αὐτοῖς ἀν-
δρῶνται, ἵνα μὴ ἀποδάνωσι. καὶ καὶ αἰελοῦσι
τοῖς ληστῇς, συγγνώμῃ εἰσὶν ἄλλοι τέως οἱ λαί-
κ. καὶ οἱ καὶ ὑπὸ τῶν ἀγίων τῶ εἰαυτῶν πηλᾶσι ψυ-
χαί, ἵνα τῶ ληστῶν τοῖς τόποις καθαρώσι, καὶ
τοῖς παροικούντες κινδυνῶν ἐλθῶν ὁρῶσι. καὶ
ἢ μόνον συγγνώμῃ εἰσὶν οἱ ποιοῦντες, ἀλλὰ καὶ
ἐπαθλῶν ἄλλοι, ὡς ἀπὸ σωτηρίας ἐτέρων εἰαυ-
τῶν μὴ φεισάμενοι. ταῦτα δὲ πρὶν λαμβάνει.

Κανὼν ιγ'.

Ο ἐκκριβὸς Φονδύσας, εἰ μὴ τῶ μετὰ με-
λητῆς, εἴκοσι ἔτη ἀκρινώμενος ἔσται τῶ ἀγιά-
σματος. πᾶς ὅς εἰργάζονται ἔτη οὕτως οἰκονομηθήσι-
ται ἐπ' αὐτοῦ. εἰ δ' ἔτι παρὸς λαβὴν ὀφεί-
λει ἔξω τῆς ὑμετέρας ἐκείνου τῶ ἀκτικῆς οἴκου, καὶ
τῶ εἰσιόντων πρὸς διόμους, ἀλλὰ ὑπὸ τῶ αὐ-
τῶ ποιῶν, ἔξαχρῶν πλεὺς ἰδίας παροικίας,
μὴ ὅς δ' ἔτη εἰς τοῖς ἀκρινώμενοις δεκτικῆται,
καὶ εἰ εἰ ἔτι μετ' αὐτῶν ἔξελεύσεται. εἰ δὲ
ζ'. ἔτεσι, μὴ τῶ εἰ ὑποπλάσσει παρὸς ὑμέ-
ρος, ἔξελεύσεται. εἰ δ' οὐκ ἔσται μόνον πρὸς πρὸς
τοῖς, παρὸς τοῖς δὲ ἢ μετὰ λαβὴται. πληρω-
θέντων δὲ πύτων, μετὰ τῶ ἀγίασμῶν.

Κανὼν ιδ'.

Ο ἀκριβὸς Φονδύσας, εἰ δέκα ἔτη ἀκρινώ-
μενος ἔσται τῶ ἀγίασματος. οἰκονομηθήσεται δὲ
ἐπ' αὐτοῦ πᾶς δέκα ἔτη οὕτως. δύο μὲν ἔτη παρὸς

A ZONAR. Supra octavo canone, de
inuoluntariis cædibus scripsit, nec se quid
vitra illa dicat, habere asserit. Permittit
autem illi, cuius munus est de eo qui in-
uoluntariam cædem patrauit, iudicare,
ut pœnas intendar, vel remittat, pro cir-
cunstantiæ proprietate, hoc est, pro
modo, & causa cædis, & pro ea quam in
cædis auctore animaduertit, pœnitent-
iæ affectione.

CANON LV.

Qui se latronibus aduersos obijciunt, si
sint quidem extra ecclesiam, à boni commu-
nitione arcentur: si sint autem clerici, à gra-
du deponuntur. Quicumque enim, inquit,
gladium accepit, gladio peribit.

ZONAR. Hic quoque canon habet
aliquid asperitatis: cum pari ratione, at-
que illum qui in bello quempiam inter-
fecit, triennio à sancta communione ar-
ceat. Qui namq; aduersus latrones egre-
diuntur, aut illis ingruentibus sese con-
tra obijciunt, ne vita ab ijs priuentur,
quamuis ipsos interficiant, venia digni
sunt, si modo laici fuerint: qui etiā pro
C aliorum salute suam ipsi vitam profun-
dunt, ut regiones latronibus purgent,
ac viatores à periculis liberos reddant.
Neque solum venia eiusmodi homini-
bus tribuenda, sed præmijs quoq; digni
sunt, quippe qui ob aliorum salutem,
ipsi sibi minime parcant: Et hæc qui-
dem de laicis sunt dicta.

CANON LVI.

Qui sua sponte interfecit, & postea pœ-
nitentia ductus est, à x. annis sacramento
non communicabit. Viginti autem anni sic
in eo dispensabuntur. Debet quatuor annis
deslere stans extra fores oratorij, & fide-
les ingredientes rogans de pro eo precentur,
suam iniquitatem pronuncians. Post quatuor
autem annos inter auditores recipietur, &
quinque annis cum ipsis egredietur: septem
autem annis cum iis qui in substratione o-
rant, egredietur. In quatuor annis solum
stabit cum fidelibus, sed non erit oblationis
particeps. Iis autem expletis, erit sacramen-
torum particeps.

CANON LVII.

Qui non voluntariè interfecit, unde-
cim annis sacramento non communica-
bit. Undecim autem anni sic in eo di-
spensabuntur. Duos quidem annos desle-

Καὶ ἐξ'.

A

CANON LX.

Η πρῆσις ὁμολογήσασα καὶ ἐκπεσῶσα
 ἐκ παθείας, τὸν χρόνον τῷ ὅτι ἐκ χειρὸς ἀ-
 μάρτηματος, ἐν τῇ οἰκονομίᾳ τῆς κατ' ἐκκλησί-
 ας πληρώσῃ. Ὁ αὐτὸς καὶ ὅτι τῷ βίον μοναζόν-
 των, ἐκπελλομένων καὶ ἐκπιπτόντων.

Epiluvía.

Ἰδοὺ χρᾶτα ὁ ἅγιος ἔστ' βαρότερον καὶ
 ὁ πολλαπλάσιον κολαῖζει τὴν πρῆξιν ὁ-
 μολογήματος, καὶ ψυσμαδρίῳ τὴν ἐπαγε-
 λίαν. τῷ γὰρ συνεκαδικέπτου χαρίτος τῆς ἐν
 Αἰκλῶρα σινωόδου, οὕτω ρητῶς ᾤξεύχοντες· ὅ-
 σοι πρῆξις ἐκπελλόμενοι ἀντιτῶσι τὴν ἐ-
 κπελίαν, ὅτι τῷ διαμένει ὅσον ἐκπληρω-
 τώσῃ· ἔστ' τὸν χρόνον, Φησί, τῷ τῆς μοιχείας
 ἀμνηστίας ἐκπληρώσῃ. ἔστι δὲ ὁ μὲν τῷ
 διαμένει ὅπτιμα, ἀκρινωτισία ὅπτι ἐσιαυτὸν·
 ὁ δὲ γὰρ τῆς μοιχείας, ὅπτι ἐσιαυτὸς πεντηχι-
 δικα. ζήπτι χρόνα μ'.

Καὶ ξαΐ.

Ο κλέψας, εἰ μὴ ἀπ' αὐτῆς μεταμνηστὴς κα-
ταγρησθῇ αὐτῆς, οὐραυτὸν καλυφθήσεται μόνης τῆς
κοινωνίας τῆς ἀγαπῆς. εἰ δ' ἐλεγχθῇ, οὐ δύσιν
ἔσται, μελεθήσεται δ' αὐτῇ ὁ χρόνος εἰς ἡσυχί-
αν, εἰς σύστασιν, καὶ τότε ἀληθεύει κοινωνίας.

Ερμηνεία.

Ο μὲν ἔξομελοζυγύμενος ἀγνοομένην κλοπὴν,
 εἰσαυτὸν τ' τ' ἀγῶν δ' ἄρῳ κοινωσίας καλύψ' ἑμ-
 νης· ὁ δὲ ἐλεγχθεὶς, ἢ αἰεὶς κλέπων, ἐπὶ διείπαι
 ἐπιτιμᾶται. οὔτε δὲ εἰ παρορραλαίοντες τὸ πῦρ,
 οὔτε εἰ ἀπροωμένου ἐζηήσεται, ἀλλ' εἰ πᾶσι τῷ
 ὑποπίπτοντος, καὶ τῷ στυγερῶτος καὶ εἰ τυτῆρις ὄψις
 δυοὶ τ' ποῖς, ἢ διείπαι αὐτῷ μελεθῆσεται· καὶ ὅ-
 πως τ' κοινωσίας τῇ ἀμασμίᾳ ἀξιοθήσεται.

Καὶ ἐβ'.

Ο πλοῦς ἀγαθωσύνην ἐν τῇ καρδίᾳ ἔπιδει-
κνύμενος, τὴν χάριν τοῦ ἐν τῇ μοιχείᾳ ἀπο-
μαυῶτος εὐχνομένηςται.

Καὶ ἐν ἑνί.

Οὐκ ἀλόγως τινὲς εἰπὺν ἀσέβειαι δὲ ἀγαθῶν
πῶς αὐτὸν χροῖται· ὁμοιολογεῖ μὲν οὖν τὸ ἀφυσί-
ξιται.

Καὶ ἐξή.

Επιόρχος ἐδίδαξε ἔπαισι ἀκανώτους ἔσπευ· δυ-
σὶν ἔπειτο παρρηκλῆων, τρείσι ἀφροσύμους, τίς-
θεον ὑποπύπλων, ἐναυτὸν στυγερώς μόνον, καὶ
τότε τῆς κρινωΐας ἀξιοσύμους.

Qua Virginitatem professus à voto suo ac professione lapsus est, peccati adulterij tempus in sua vite dispensatione complebit. Idem & in ijs qui vitam monasticam proficiscuntur & labuntur.

ZONAR. Ecce hinc quoque vir sanctus grauius multiplici ratione punit eam quæ virginitatem professâ, promissionē refellisset. Cum enim vnde uigesimus Ancyranæ Synodi canon, his plane verbis constet, Quicumque virginitatem proficentes, professionem suam irritam reddunt, ij bigamorum definitionem impleant: hic, peccati, inquit, adulterij tempus explebit. Est autem digamorum quidem multa, communionis annua priuatio, adulterij vero ad quindecim annos protenditur. Consule decimum octauum canonem.

CANON LXI.

Qui furatus est, si ex se quidem poenitentia motus, seipsum accusauerit, anno à sola sacramentorum communione arcebitur. Si autem convictus fuerit, duobus annis tempus illi ad substrationem dividetur, & consistentiam, & tunc communione dignus habeatur.

ZONAR. Qui quidem furtum cum esset occultum, sponte confitetur, vno anno à sola Communione arcetur: qui vero conuictus, aut deprehensus fuerit, biennio muldatur. Neque vero in flentium aut in audientium loco consistet, sed in substratione, & consistentia: ac in duobus hisce locis ei biennij tempus diuidetur: itaque sanctificatorum communione dignus existimabitur.

CANON LXII.

Qui suam in maribus carpituram ostendit, ei tempus dispensabitur illius qui ad ultimum scelus admisit.

CANON LXIII.

Qui in brutorum concubiem suam impietatem proficitur, eandem temporis rationem conficiens obſervabit.

CANON LXIIII.

Periurus undecim annis non erit commu-
nionis particeps, duobus annis deflexus, tri-
bus audiens, quatuor substratus, anno so-
lum consistens, & tunc communionem di-
gnus habebitur.

28. Λόγος.
 29. Χόρτος
 Λόγος.

ZONAR. Perspicui sunt hi canones,
neque vlla explanatione indigent.

CANON LXV.

*Qui praestigias, vel Veneficium fatetur,
is homicida tempore confitebitur, is a dispen-
satus, de qui in uno quoque peccato sei-
psum conuicit.*

ZONAR. Præstigiæ quidem sunt, cum per incantationes, atq; inuocationes dæmonum, aliqua in aliorum damnum efficiuntur: qualis est dissolutio tabesque membrorum, ac diuturna, aut etiam vitæ æqualis ægrotatio, ac decubitus, aliaque huiusmodi, in quibus etiam vtilitatis aliquid apparere videatur. Veneficium vero est cum vel per noxia pharmaca de potestate mentis homines dimouentur, quod etiam hyosciamus præstat: est hoc porro herbæ Apollinaris genus, cuius semen pestiferum ac perniciosum, aut alia ratione lædens. Cæterum haud immerito pœnis homicidarû eiusmodi homines subijciuntur quandoquidem præstigiæ scilicet dæmonum inuocationes cōtinent, veneficia vero aut interficiunt, aut de mentis potestate deturbant, mortemq; illi qui hæc patitur, optabilem faciunt, si quando forte resipiscat; ac si minus illi, certe ijs qui hominem aliqua cognatione attingunt. Præfinitum porro homicidæ tempus, qui voluntariam eadem patrauit, viginti annorû intellige.

CANON LXVI.

Qui sepulchra effodit, Indecim annis car-
rebit communione. [duobus deflens, tribus
audiens, quatuor substratus, uno consistens,
Et tunc admittendus.]

ZONAR. Est *πυλῶνας*, qui sepulchra aperit, ac spoliat, quæ mortuorum cadaueribus apposita sunt detrahens : Est etiam, quicumque lapides à sepulchris auellit, atque asportat.

Quere etiam Nyssæ Can. VII.

CANON LXVII.

Cum sorore coitus homicidae tempore pu-
niatur.

CANON LXVIII.

*Prohibita cognationis in matrimonium
coniunctio, si deprehensa fuerit, de qua in
hominum peccatis facta est, subibit adulte-
rorum poenas.*

△

Ερμηνεία.

ΟΙ ΧΕΙΡΕΣ ΕΠΙ ΓΡΑΦΕΙΣ ΕΙΣΙΝ, ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΜΗ
ΔΙΔΩΝΟΙ.

Καὶ ἔτι.

Ο ζητήσις ἢ Φαρμακεία διαγερδύων, τῷ
τῷ Φονίᾳ χρόνῳ ἐξομολογήσεται, οὕτως οί-
κιστομύδους, ὡς εἰ ἐκείτω, τῷ ἀμύρτηματι κ. ἰατρ.
ἰατρὴν ἐλέγξας.

Ερμηνεία.

Γουττία μὲν ἔστι, ὃ δὲ ἐπαυῶν, καὶ ὅτι-
κλήτως δαγμόνως· πιῖσται ἡνὰ εἰς βλάβην
ἐτέρων· οἷον εἰς πῦρσι μύσας, καὶ εἰς χροῖας
B ἢ καὶ ἀφ' βίου ὅλου κατὰ κλισίαν, καὶ εἰς ἐτε-
ρα ὅμοια, φαρμακεία δὲ, ὃ ἀφ' φαρ-
μάκων δηλητηρίων, ἢ τῶν φρενῶν ἐξιστῶ πι-
νας, ὅσας καὶ ὁ ὑσπύαμος διώεται· βοτάνης
δ' ἔστιν ὁυῖ, ἥς ὃ σπέρμα ὀλέθριον, ἢ ἄλ-
λως βλάπτει. Εἰκότως δὲ κατὰ τὰς φο-
νὴς οὗτοι ὀπιμνύσται· ὅτι αἱ μὲν γουττίαι,
καὶ ὀπικλήσας δαγμόνως ἔχουσιν· αἱ δὲ φαρ-
μακείαι, ἢ αἰαμερῶσι, ἢ τῶν φρενῶν ἐξιστῶσι, καὶ
ἀικταῖον τὸν θάνατον ποιοῦσι τὰς πάσχοντι· εἴ-
ποτε αἰατήψα, εἰ μὴ ἐκκίω, ἀλλὰ τῆς γε
σπερσίκουσι τὰς αἰδεσέτω. Φόνως δὲ χρο-
C νοι τῶ ἐχρύσοι πολυμήσμευς φόνον φησὶν· ἢ
ζῶν, εἰχρσαεῖας.

Καὶ ἔξ'.

Ο τυμωρίζων ἐδίδκε ἔτι πῶς ἀκρωτή-
της ἔσται.

Ερμηνεία.

Τυμβωρύχος ἔστιν, ὁ πρὸς ταύταις ἀποθήκῃς
 συλαὶν πὰς τῆς νεκροῖς σκευαπτόμενος· εἶη δὲ
 αὐτὸ καὶ ὁ πρὸς λίθοις τῇ τάφῳ ἀφαιρούμενος.
 D ζῆται καὶ τῷ Νόσῳ χρησιμὰ ἐξοδον.

Καὶ ἐξήλθεν.

Ἀδελφομυξία τὸ τῷ Φορέῳ χροῖον ἐξο-
μολογήσεται.

Καὶ ὁ ξη'.

Η τῆς ἀπειρημένης συζύγου, εἰς γάμον αὐ-
 θρόπων οὐσίας, εἰ φουραδίη, ὡς ἐν αὐτῇ
 μισοῖ αὐθρόπων ἡγομένη, τὴ τῇ μοιχοῦ ὅτι-
 ζήμα διέστη.

Ερμηνεία.

Εὰν γάμος ὡς συστήσεται ὑπὲρ συζυγίης ὑπο-
σῶνται, πρὸς τὸ ἀπηγορεύεται συνιστῆναι γάμον, ὅ-
τις μοιχείας ὑπερμερῶς καταδικάζεται, ἀφαιρου-
μένου καὶ τοῦ γάμου.

Κανὼν ξθ'.

Αναγνώστης ἐὰν τῇ ἐαυτοῦ μητρὶ πρὸ τοῦ γά-
μου, συνωμώσῃται, ἐνιαυτὸν ἀργήσας εἰς τὸ ἀ-
ναγιγνώσκειν, διεκρίσεται, μόνον ἀπορῶντος. κα-
ταγινώσκων δὲ αὐτὴν μητρὶς παυθήσεται τὸ ὑ-
πηρεσίας τῷ αὐτῷ καὶ ὑπηρετίας.

Ερμηνεία.

Εὰν τῇ οἰκείᾳ μητρὶ ἀναγνώστης μητρὶ πρὸ
τοῦ γάμου καὶ ἐκείνης διαζύγῃ. τὴν γὰρ διὰ τοῦ
συνωμώσῃ, ἐνιαυτὸν ἀφορίζεται εἴτα δίχεται
μὴ πρὸς τὴν ἐκείνης εἰς μοιχεύοντα βαθμὸν. ἐὰν
δὲ αὐτὴν μητρὶς συνωμώσῃ γυναικί, καὶ λό-
γους ἴσως ἐκείνῃ μετ' αὐτῆς, ὥστε λαβὼν αὐ-
τὴν εἰς γυναῖκα, καὶ συνωμώσῃ αὐτῇ μετὰ
ταῦτα, ἐμπιπὴ τῆς ὑπηρεσίας. τὸ αὐτὸ δὲ φησι
καὶ περὶ ὑπηρετίου, ἡγουμένου ὑποδιακόνου. πρὸς
τὸ ἐν φάκτον ἀποδοτέον τὸ περὶ τοῦ ὑποδια-
κόνου. ἡγουμένου δὲ ἐμπιπὴ αὐτὸν τῆς ὑπηρεσίας
καταγινώσκων. οὐ γὰρ ἐφίται ὑποδιακόνου
μὲν πρὸς χειροτονίαν γυναῖκος μητρὶς εἶναι καὶ
γάμου συνωμώσῃ. φησὶ γὰρ ὁ τῷ ἀγίῳ ἀπο-
στόλῳ χρῶν κατὰ ταῦτα. τὸ εἰς κληρὸν πρὸς ἐλ-
θόντων ἀγάμων καλῶν καὶ βουλομένων γαμοῦ
ἀναγνώστας καὶ ψάλλτας μόνον. εἰ δὲ τις κα-
ταγινώσῃ μὲν ταῦτα ὑπηρετίας γένοντι, ἐξω-
θήσεται τοῦ βαθμοῦ αὐτοῦ, ἀφαιρουμένου τοῦ
ἀμώρτηματος.

Κανὼν ο'.

Διάκονος ἐν χείλεσι μαινοῦς, καὶ μέγρι τοῦ-
του ἡμώρτηται ὁμολογήσας, τῆς λειτουργίας ἐ-
πιχερῆσθαι. τὴν δὲ μετὰ τὴν ἀμασμάτων, μὲν
τῷ διακόνῳ ἀξιοθῆναι. τὸ αὐτὸ δὲ καὶ πρεσβυ-
τερος. εἰ δὲ πῖ πλῆθος φωρεθῇ τις ἡμώρτηκός,
ἐν οἷῳ αὐτῷ ἡ βαθμὴ καθαρῆσεται.

Ερμηνεία.

Ὁ πρῶτος χρῶν ἐν ἀμωμολογίᾳ ὅστις, ἄλλως
ἐὰν πρὸς εἰῶν νοούμενος, ἐτέρως δὲ αὐτῆς πρὸς
ἄλλων. οἱ μὲν γὰρ, πῖ χείλεσι μαινοῦς, ἡγου-
μένων μὲν φιλήματος ἐμπιπὴς, καὶ ἐρωτικῶς

A ZONAR. Si quis cum cognata per-
sona, quam sibi matrimonio copulare
legibus interdictum est, nuptias contra-
xerit, adulterij multa punietur, ipsa-
que nuptiae dicimentur.

CANON LXIX.

Lector, si cum sua sponsa ante matri-
monium commercium habuerit, postquam
anno cessauerit, ad legendum recipietur,
manens non ulterius promovendus. Quod si
absque desponsatione furtim coierit, cessabit
à ministerio. Idem est minister.

B

ZONAR. Si cum sua sponsa Lector
rem habuerit, ante matrimonium, etiā
volente illa, id enim significatur illis ver-
bis, commercium habuerit, vno anno
segregatus, mox admittitur, ad maiorem
gradum nequaquam promovendus. Quod
si absque desponsatione cum muliere cō-
grediatur, etiam si forte de illa sibi vxore
adiungenda cum ea verba fecerit, eā-
demque postea duxerit, à ministerio ex-
cidit. Idem vero ait etiam de ministro,
nempe hypodiacono. Ad vnum porro
factum referendum est, id quod de hy-
podiacono dicitur: nimirum ut à mini-
sterio excidat, si matrimonium furtim
iniuerit. Nec enim hypodiacono per-
mittitur, post impositionem manuum
mulierem sponsam assumere, cumque il-
la conciliare nuptias. Hæc namque ha-
bet sanctorum Apostolorum canon vi-
gesimus sextus, Ex ijs qui nō ducta vxore
ad clerum promoti sunt, iubemus, si
velint, vxorem ducere, lectores, & can-
tores solos. Si quis autem postea mini-
ster furtim matrimonium iniierit, ubi
crimen agnitum fuerit, de suo gradu
deiciatur.

CANON LXX.

D Diaconus qui pollutus est in labris, & se
eo usque peccasse confessus est, à ministerio
prohibebitur: ut autem sit sacramentorum
cum diaconi particeps, dignus habebitur:
idipsum autem presbyter quoque. Si quid au-
tem amplius peccasse quis deprehensus fue-
rit, in quocunque sit gradu, deponetur.

ZONAR. Habet hic canon ambi-
guitatem, proinde à nonnullis quidem
alio modo, ab alijs rursus aliter intelli-
gitur. Alij siquidem pollutum labijs ac-
cipiunt, cum nimirum qui ad osculum
vique lascium, & amatorium cum mu-

Κανὼν σα'.

A CANON LXXI.

Ο σιωπηλὸς ἐκείνῳ τῷ παρρησιάζοντι
ἀμάρτηματα, καὶ μὴ ὁμολογήσας, ἀλλ' ἐ-
λεγχθεὶς, τῷ ἱεροῦ χρόνῳ εἰς ὃν ὁ ἐργάτης
τῷ κακῷ ἐπιτελεῖται, καὶ αὐτὸς ἐστὶ ἐ-
πιμύς.

Ερμηνεία.

Εἰπὼν τοῦ ἀμάρτηματος παροξυνώμενος, καὶ
ἀφαιρέων, καὶ τῷ λοιπῷ ἐκκλησιαστικῷ πα-
ρρησιάζοντι ὁ ἄγιος, νῦν καὶ τοῦ σιωπῶντος
αὐτοῖς ἀμάρτηματα ἀφαιρέται λέγων· ὡς ὁ
σιωπῶντος πρὸς τῷ ἐρημίων ἀμάρτηματα, καὶ
μὴ ὁμολογήσας καὶ διὰ τὸν ἄνθρωπον τῷ ἐπιτελε-
σθαι αὐτῶν, ἀλλὰ συγκαλύπτει αὐτὰ, ἐλεγ-
χθεὶς δὲ ὅτι εἰδὼς ἐσώπα καὶ σιωπῶντος αὐ-
τὰ ὅτι ἱεροῦ χρόνον, καὶ αὐτὸς ἐπιτελεῖται
ταῖς, ἐφ' ὅσῳ ὁ τῷ ἀμάρτημα παροξυνώμενος.

Κανὼν σβ'.

Ο μαρτυροῦντες ἑαυτοὺς ἐπίδοτες, ἢ πρὸς τοῦτον,
τὸν χρόνον τῷ φονεῖν καὶ αὐτὸς ἐπιτελεῖται.

Ερμηνεία.

Μαρτυροῦντες μὲν πάλαι ἡσυχίαν, αἱ τοῦ τῷ
ψευδυνόμενοι θάλλοντες ἡσυχίαν παροξυνώμενοι, ἢ πρὸς
ἐρωτήσεις ἀποκρίσεις. Εἰ δὲ καὶ τῷ χρηστέον,
ἐκλελοίπασιν μὲν τῷ ἁγίῳ τῷ κυρίου, C
ἀλλὰ καὶ νῦν γίνονται τῷ πρὸς πρὸς
καὶ ἐργασίας διαμαρτυρίας πρὸς τὸν. Εἰ καὶ ψευ-
δῶς αἱ πλείους ἐλέγχονται οἱ αἱ εἰσὶ, καὶ αἱ τῷ
γυναικῶν ἡσυχίαν γινόμενοι, αἱ χρῆται εἰς χρο-
νὸν δι' ἐκείνους παροξυνώμενοι ἵνα· ἀλλὰ δὲ
αποδοῖν ἐπιτελεῖται, παροξυνώμενοι ἵνα μὴ
λοιπὰ. σιωπῶντος ἡσυχίαν τούτοις, καὶ οἱ ἐκ τῷ
ἀσέβει παροξυνώμενοι λέγοντες τὰ ἐσώματα, καὶ
οἱ τούτοις χρονοῖς, οἱ πρὸς τῷ ἐπιτελεῖται
τῷ φονεῖν καὶ ὑπὸ τῷ.

Κανὼν σγ'.

Ο πρὸς Χριστὸν ἀποσταλμένος, καὶ τῷ
τῷ ἁγίῳ μυστήριον, εἰ πρὸς τῷ χρόνῳ
τῷ ζωῆς αὐτοῦ παροξυνώμενος ὁφείλει, καὶ ὁμο-
λογῶν χρόνον, εἰ τῷ καὶ τῷ ἐκλελοίπασιν τῷ
βίῳ τῷ ἀγαθῶν ἀγαθῶν πρὸς τῷ τῷ
θεοῦ φιλαγαθίας.

Ερμηνεία.

Ο μὲν ἄγιος τῷ, ἀφαιρέτως πρὸς τῷ
ἀποσταλμένος τὸν Χριστιανισμόν, ἀλλὰ βίῳ ἀ-
κατανόητος εἶναι καλεῖται καὶ παροξυνώμενος. ὁ δὲ

Qui uniuscuiusque prædictorum peccato-
rum fuit conscius, & non confessus, sed
conuictus est, tanto tempore quanto malo-
rum effectus punitus est, ipse quoque pu-
niatur.

ZONAR. Cum de criminibus pres-
byterorum, & diaconorum, & aliorum
qui in Ecclesiasticis ordinibus constitu-
ti sunt, hucusque vir sanctus sermonem
habuerit: nunc de ijs, qui peccatorum
illis cōscij sunt, decernit, dicens, Siquis
admissorum ab ijs quos enumerauimus
hominibus criminum conscius fuerit, B
nec ea fuerit confessus, ac Episcopo a-
peruerit, quinimo ea occultare, & cum
sciret, silentio tegere sit conuictus, tan-
to tempore, quanto is qui crimen ad-
misit, ipse quoque punietur.

CANON LXXII.

Qui se variis, vel eiusmodi alijs tra-
dit, ipse quoque homicidarum tempore pu-
niatur.

ZONAR. Vaticinia olim erant, quæ
ad falsos Deos habebantur allocutiones,
vel quæ ad quæstiones responsa daban-
tur. Porro quavis oracula, post assum-
ptam à Christo carnem defecerint, ta-
men his quoque temporibus, per incan-
tationes, & dæmonum ministeria, vati-
cinia quædam proferuntur, quamvis fal-
sa pleraque esse deprehendantur. Qualia
sunt quæ à nonnullis mulieribus fiunt,
quæ ordeū præ manibus habentes, quæ-
dam per illud diuinant; aliz vero cineri
incumbentes, futura quædam prædi-
cunt. Adiungantur hisce præterea, qui
se ex astris ventura nosse profitentur, &
qui eos cōsulunt: quos quidem omnes,
vir sanctus, homicidarum pœnis mul-
tandos esse decernit.

CANON LXXIII.

Qui Christum negauit, & salutis my-
sterium transgressus est, cum toto vita sua
tempore deslere, & confiteri conuenit, in
tempore quo è vita excedit, sacramento di-
gnum habitum, propter fidem diuinæ ele-
mentia.

ZONAR. Hic quidem vir sanctus,
indiscretè, omnes qui Christianissimum
negauerunt, toto vitæ tempore, à com-
munionem arceri, ac deslere iubet. Ale-

πόνου ὁμοιωσυνόμενος, παχέως ἢ φιλαγγο-
πία τῷ Θεῷ καὶ λαμβανέτω· ὅπως ὅτι τῷ Μα-
νάσῃ ἡμεῖς ἰσότηται, καὶ ὅτι Εὐζεύς, καὶ ὅτι
ἄλλων πολλῶν.

Καὶ ὧν οὐ.

Ὁ ἀδελφὴ ἰδίᾳ ἐκ πατέρος, ἢ ἐκ μητέρος
συμμιαινόμενος, εἰς οἶκον προσευχῆς μὴ ὅπως ἐπι-
στασθῆναι, ἕως αὐτὸς ἀποστῇ τῷ Θεῷ καὶ ἀ-
γαπῇ τὸν Θεόν· μὴ δὲ ἐλθεῖν εἰς σινωπ-
αίαν τὴν φερεῖται ἀμφοτέρωθεν, τρεῖς ἔτη προσλαβέ-
ται, τῇ θύρᾳ τῆς ἐκκλησίας οἶκον προσερχόμενος, καὶ
διόμιμος ἔστω ὡς ὁπότε ὅτι τὴν προσευχὴν,
ὥστε ἐκαστος μὴ συμπαθείας ἔστω αὐτῷ ἐκ-
τείνῃ ποιῶν τὸν κύριον καὶ διήσους. μὴ δὲ τῷ
ἄλλῳ τρεῖς ἔτη εἰς ἀκρίαν μόνον τῷ Θεῷ δι-
δάσκων, καὶ ἀκούων τὴν γραφὴν καὶ τὴν διδασκαλίαν
ἐκδοκῶν, καὶ μὴ καὶ ἐξουσιάζων προσευχῆς.
ἔπειτα εἰσὶν μὴ διακρίων ἐξελέγηται αὐτῷ, καὶ
προσπίπτει ὡς κύριος μὴ σινωπαιμὸς καρδίας
καὶ παπεινώσεως ἰσχυρῆς, διδόντων αὐτῷ ὑπο-
πίπτει ἐν ἄλλοις τρεῖς ἔτη. καὶ ὕτως ἐπιδοκῶν
τοὺς καρποὺς τῆς μετάνοιαν ἀξίους ὅπως διδύχεται,
τοὺς δικάτω ἔπειτα εἰς τὴν πίστιν διχλὺν διδά-
τω, καὶ εἰς προσφορῆς. καὶ δύο ἔτη συστὰς εἰς
τὴν διχλὺν τοὺς πιστοὺς, οὕτως λαμβάνει καὶ ἐξου-
σιάζων τῷ ἀγαθῷ κληρονομίας.

Ερμηνεία.

Ὁ ἀδελφὴ συμφορῆς ἐαυτοῦ, καὶ μὴ ἐξ
ἀμφοτέρων τῶν γονέων ἢ ἀδελφότης ὅστις, ἀλλ'
ἐξ ἐνὸς, πᾶν τὸ ἐξωλεῖται τῆς ἐκκλησίας, ἕως
τῆς ἑαυτοῦ ἀμφοτέρωθεν ἀπὸ γένου. ἀποχόμενος δὲ
οἰκονομῶν ὡς ὁ κύριος ἀφ' ἑαυτοῦ, προσ-
ερχόμενος, ἀκροώμενος, ὑποπίπτων σινωπαιμὸς· καὶ
οὕτως ἀξιοῦται τῆς τῷ ἀγαθῷ κληρονομίας.

Καὶ ὧν οὐ.

Ὁ αὐτὸς τύπος καὶ πᾶσι τῶν ἐν νύμφας ἐαυ-
τῷ λαμβανόντων.

Καὶ ὧν οὐ.

Ὁ μόνος καὶ ἀλλοτρίος τὸν τοῖς ὁμοίως συ-
ναφῇσιν αὐτῷ γυναικα, καὶ ἔπειτα ἀρμόδιος.
καὶ τὸν τὸν κύριον ἀπὸ φασί τοὺς τοὺς μοιχίας ὑ-
πόκειται κρίματι. καὶ ἀρμόδιος δὲ τῷ Θεῷ τῷ πα-
τέρει ἢ μητρὶ τοὺς τοὺς ἐκκλησίας, τρεῖς ἔτη
ἐκδοκῶν σινωπαιμὸς τοὺς πιστοὺς, καὶ ὕτως τῆς προ-
σφορῆς καὶ ἐξουσιάζων, ἕως μὴ διακρίων με-
τανοήσων.

A labore confitentur, Dei misericordiam
celerius apprehendere; quod in Manasse,
& Ezechia, & aliis multis præterea
contigisse, memoriz proditum est.

CANON LXXV.

Qui cum propria ex patre, vel ex matre
sorore pollutus est, in domum orationis no
permittatur accedere, donec ab iniqua &
nefaria actione desistat. Postquam autem in
horrendi peccati sensum & animadversionem
vererit, triennio defleat, stans propter fo-
res domus oratoria, & rogans populum in-
gredientem ad orationem, de unusquisque
pro ipso misericorditer ad Dominum intensus
fundat preces. Postea autem alio triennio ad
solam auditionem admittatur, & scriptu-
ram ac doctrinam audiens ejiciatur, & nec
oratione dignus habeatur. Deinde si quidem
illam cum lacrymis exquisivit, & Domino
cum cordis contritione, & valida humilia-
tione suppliciter procidit, detur ei substratio in
aliis tribus annis: & sic postquam pœni-
tentiz fructus dignus ostenderit, x. anno
in fidelium orationes suscipiatur sine oblatio-
ne, & cum duobus annis una cum fide-
libus ad orationem substituerit, sic deinceps di-
gnus habeatur boni communionem.

Z O N A R. Qui cum sorore cortu-
ptus est, quamvis non ex utroque paren-
te, sed ex alterutro tantum fratres nati
sint, ex Ecclesia expellitur donec ab
eiusmodi peccato abstinat. Postquam
vero abstinerit, ex præscripta in hoc
canone forma mulcatur, ita ut inter
flentes degat, tum inter audientes, ip-
se in substratione, mox cum fidelibus
consistat: atque ita demum ad boni com-
munionem admittatur.

CANON LXXVI.

Idem est decretum in eos quoque qui suam
nuptiam accipiunt.

CANON LXXVII.

Qui mulierem quidem sibi legitime copu-
latam dimittit, & aliam ducit, secundum
Domini sententiam, adulterij iudicio subijci-
tur: & à patribus nostris canonicè statu-
tum est, de ij anno defleat, biennio au-
diant, triennio substituantur: septimo cum
fidelibus consistant: & ita oblatione digni
habeantur, si cum lacrymis pœnitentiam
egerint.

ZONAR. Qui uxorem suam relinquit, aliamque sibi matrimonio iungit, tanquam adulterum à Domino condemnatum fuisse sanctus vir asserit. Ait namque in Evangelio Dominus, Qui uxorem suam dimiserit, excepta fornicationis causa, aliamque duxerit, moechatur. Nostri vero, inquit, Patres, septennio eiusmodi mulctari, suis canonibus sanxerunt, atque ita ad communicationem oblationis admitti, si quidem cum lacrymis poenitentiam egerint. Postquam vero mulctam hisce hominibus Patrum decreto irrogatam exposuit, nihil ulterius addidit, sufficere arbitratus, quod adulterium crimen esse, ex Domini verbis indicavit. Ex eo namque consequitur, quemadmodum adulterio, ita & adulteris poenae tempora ab ipso constituta deberi.

CANON LXXVIII.

*Eadem autem forma observetur, Et in
ijs qui duas sorores in matrimonio accipiunt,
etsi diuersis temporibus.*

ZONAR. Secundus autem Neocæsariensis synodi canon, Nisi, inquit, hæc nuptias soluerit, ab Ecclesia, ad extremum usque spiritum, ejiciatur.

CANON LXXIX.

*Si autem qui in suas noneras insaniunt,
sunt eidem canoni obnoxij, cui & ij qui in
suas sorores insaniunt.*

CANON LXXX.

Patres polygamiam silentio pratermiserunt, ut belluinam, & penitus ab hominum genere alienam. Nobis autem probatur eam minus esse fornicatione peccatum: & ideo consensaneum est ut ij canonibus subijcian-
tur, ut scilicet postquam anno fleuerint, & tribus substrati fuerint, sic suscipian-
tur.

ZONAR. Polygamiam, cum nimirum plures vxores, etiamsi non simul omnes, quispiam ducit, belluinam rem esse asserit, non humanam: vel etiam cum quis pluribus iungitur, indiscretoque, ac vago vtitur concubitu, quod etiam fornicatione grauius esse nobis probatur, hoc est, à nobis existimatur, ac iudicatur. Proinde rationi consentaneum est, eiusmodi homines canonibus subijci, deinde vero tempora mul-

Ερμηνεία.

Τοῖς τὰς ἑαυτῶν συμβόλους καὶ ἀλιμπήδον-
τας, καὶ ἑτέρας παρὰ γάμους ἀγαθόους, φησὶν
ὁ ἅγιος, ὡς μοιχοὺς παρὰ τῷ κυρίου κατακε-
κρίσθαι. λέγει γὰρ ἐν διαγγελίοις ὁ κύριος· ὁ
ἀπολύσας τὴν γυναῖκα παρὰ τοὺς λόγους πορ-
νείας, καὶ γαμήσας ἑτέραν μοιχᾷται. οἱ δὲ πα-
τέρες, φησὶν, ἡμεῖς ἐκαστον τῶν ποιούντων, ἐν
ἐπιταγῇ ἐπιτιμᾶσθαι· καὶ οὕτω δέχεσθαι εἰς
μετάνοιαν τῆς περιστροφῆς, ἐὰν μετὰ δα-
κρύων μετάνοήσωσιν. εἰπὼν δὲ ὁ πατὴρ ἡμῶν
πατέρων ἐπισημαίνει αὐτοῖς ἐπιτήμιον, ὃ δὲ παρὰ
τοῦ ὁρκεῖν ἐρησιάζομαι ὅτι μοιχία ὁ ἀμάρ-
τημα ἐστὶν τῷ κυρίῳ λόγον ἀπίσθην. ἔπι-
ται γὰρ ὡς μοιχία καὶ ὁ πῶς μοιχεύουσιν εἰς ἐπι-
τίμησιν ἐλαττοῦ παρὰ αὐτῶν χείρους.

Καὶ ὁ οὐρανός.

Ο αὐτὸς κρατῖται τύπος καὶ ὅτι τῷ δού-
 αδαφὰς λαμβανόντων εἰς σπουδαίους, οἱ δὲ καὶ
 διαφόρους χρόνους.

Epulwicia.

Ο δὲ δούπερος χακὼν τῆς ἐν Νεοχηθρεῖα
 δημοτικῆς στωϊκῶν. Εἰ μὴ λύσθ', Φισί, τὸν γά-
 μιν, ἔξωτάδω τῆς ἐκκλησίας μέγχι θανά-
 τιν.

Καὶ ὁ θ'.

ΟΙ Δὲ ταῦς μαθηταῖς αὐτοῦ ἔπιμαρτόμεθα
πάντες ὑποκαίνομεθα χυλόνι, ὃ ἔσσι οἱ ταῦς ἐαυ-
τοῦ ἀδελφοῦς ἐπιμαρτόμεθα.

Καὶ τ'

Τὴν πολυγαμίαν οἱ πατέρες ἀποσιώπη-
σαν, ὡς κτενώδη, καὶ πλημμελὲς ἀλλοτρίαν τῇ
ἡμέρᾳ τῇ ἀνδράπων. ἡμῖν δὲ παρέσται πλέον
τῇ πορείᾳ (εἶ) ὁ ἀμφοτέρωθεν, οὗ ἀλλοτριὸν τοῖς
παισίν· ἵνα ἀλλοτρίωται τοῖς χυνοῖς· δηλονότι
ἐπὶ αὐτοῖς παρεκκλινούσας, καὶ ἐν ταῖς ἵπο-
δυσίαις, ὅπως δικαίως (εἶ).

Ερμηνεία.

Τὴν πολυγαμίαν, ἥτις ὁ πολλὰς ἀγαμέσας
τὸν αὐτὸν γυναιχας· εἰ καὶ μὴ ὁμοῦ, κτενωδεις
εἶ) φησὶ, καὶ οὕτω ἀνδρόφιτοι· ἢ καὶ ὁ πολ-
λαῖς μίγνυσθαι καὶ ἀδελφόφωρος ἔχοντες πλεὺ
μίξιν, ὅσοι καὶ πλέον εἶ) τῆς πορείας παρίστα-
ται, αὐτὸ τῷ δοκεῖ εἰ κρίνεται ἡμῖν. διὸ ἀλλοτρι-
οὺς τοιαύτους ὑποβάλλεσθαι πῶς χρέσθαι, καὶ
ἐξῆς, ἐπὶ αὐτῶν χρέσθαι τῷ ὁπτιμίῳ· δο-
κωύτως

χρῶντας τέσσαρας εἶναι. πῶς δὲ πλέον τῆς
πορνείας εἶ) εἰπὼν· ὁ ἄγιος τὴν πολυγαμίαν,
τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ ὅτι ταύτης ὤρεισι πάρα;
τετραετία γὰρ ἡ πορνεία ἐπιτιμᾶται καὶ
ὡς πατέρας. ὁμοίᾳ δὲ πλείονα τὸν χρόνον ἐν-
ταῦθα συνάμαρτον, καὶ ὑπὲρ τὴν τετραε-
τίαν. ὁ μὲν γὰρ περιόσας, ἐν αὐτῇ περὶ-
παλαίειν ὤρειται· τῷ δὲ δεύτερῳ ἀφροάδων,
τῷ τρίτῳ μετανοεῖν· ἡ γὰρ ἐν τῷ ὑποπώσῃ
εἶναι, καὶ μετὰ τῆς κατηχουμένων ἐξίτηται·
τῷ τέταρτῳ, συνίστασθαι μετὰ τῇ πηγῇ, καὶ
μετὰ τῷ ἀξιοδοτῇ τῇ θείῳ δώρῳ, καὶ
τὸν εἰς τὸν δεύτερον χρόνον. ὁ δὲ πολυγα-
μίαν ἀμφοτέρως, ἐν αὐτῇ περὶπαλαίειν ὤ-
ρειται, ἐν τριῶν ὑποπώσῃ· ὁ δὲ, ὁ με-
τὰ τῇ κατηχουμένων ἵστασθαι, καὶ συνεξίτηται
αὐτοῖς, καὶ οὕτως δεκάτῃ εἶναι, εἰς σύστασιν
διὰ τὴν μίαν, ὥστε καὶ αὐτὴν ἀφροάδων,
ἐφ' ὅσῳ ὁ οἰκοδομῇ αὐτὸν κρινεῖ· οὕτως καὶ
εἰς τὴν τῇ ἀμαρτιῶν μεταλήψιν δέχε-
σθαι. Ζῆται καὶ τῆς ἐν Νεοκαρφείᾳ συνόδου
χρόνος τρίτον.

Καιὼν πα'.

Ἐπειδὴ πολλοὶ ἐν τῇ τῇ βαρβαρῶν κα-
ταδρομῇ πῦρ ἐβόησαν τὴν εἰς Θεὸν πίσιν, ὅρ-
κους ἐθνηκῆς τελέσαντες, καὶ ἀθεμίτων πινόν-
τες, τῇ ἐν πῶς εἰδωλοῖς τῆς μαγι-
κῆς προσενεχθέντων αὐτοῖς, οὗτοι καὶ πῶς ἡ-
δὴ τῷ πατέρῳ ἐξενεχθέντες νόμοις, καὶ
χρόνος οἰκοδομῆσθαι. οἱ μὲν γὰρ ἀνάγκῃ
χαλεπῇ ἐν βασάνῳ ὑπομείναντες, καὶ μὴ
φύγοντες τῆς πόλεως, καὶ ἐλευθέρως πρὸς
τὴν δόξην, ἐν τριῶν ἔτεσιν ἀδικεῖν ἔγνωσαν,
καὶ ἐν δυοῖν ἀφροάδων, καὶ ἐν τριῶν ὑ-
ποπώσῃ, οὕτως δεκάτῃ ἡμερόσθαι εἰς τὴν
χρῆσιν. οἱ δὲ αὐτὴν ἀνάγκῃς μεγάλῃς περ-
σθέντες τὴν εἰς Θεὸν πίσιν, καὶ ἀφροάδων τῆς
τραπῆς τῇ δαμονίῳ, καὶ ὁμοσάσαντες ὅρκους
Ἑλλήνοισι, ἐκδομῆσθαι μὲν ἐν τριῶν ἔ-
τεσι, καὶ ἐν δυοῖν ἀφροάδων· ἐν ὑποπώ-
σῃ δὲ διξάμενοι, ἐν τριῶν ἔτεσι, καὶ ἐν ἄλλοις
τριῶν συστάσαντες τῆς πηγῆς εἰς τὴν δύναν, ὥστε
δεκάτῃ ἔγνωσαν τῇ τῇ ἀγαθῇ χρῆσιν.

A et: subiungit, quæ videntur quatuor
annis definiri. Sed quonam modo,
cum graviorem esse fornicatione po-
lygamiam vir sanctus dixerit, idem
pœnæ tempus in utraque constituit?
Quadriennio namque ex Patrum de-
cretis fornicatio punitur. Ego vero
hoc loco tempus quadriennio longius
constari censeo. Cum siquidem qui
fornicatus est, vno anno deflere, se-
cundo inter audientes esse, tertio
pœnitentiam agere, hoc est in sub-
stratione degere, & cum catechume-
nis exire decretum est: quarto cum
fidelibus consistere, ac deinde di-
uinorum munerum participem fieri,
ut in vigesimo secundo canone vide-
re est. Qui vero polygamie crimine
est implicatus, vno anno deflere ca-
nonis decreto iubetur, deinde tribus
substerni, quod est, stare cum cate-
chumenis, & cum iisdem exire, at-
que hoc pacto admitti, eousque vi-
delicet tantum, ut cum fidelibus con-
sistat, ibique immoretur quoad ei, cui
ipsius cura commissæ est, visum fue-
rit: ac tum demum ad sanctorum
quoque munerum communionem ad-
itus pateat. Vide Neocæsariæ quo-
que synodi canonem tertium.

CANON LXXXI.

Qui in barbarorum incursione fidem in
Christum violarunt, factis sacramentis
gentilibus & quibusdam nefariis, quæ
idolis magicis oblata sunt ab eis gustatis,
ij secundum leges à patribus iam editas,
& canones dispensentur. Qui enim gra-
uem necessitatem ex tormentis sustinue-
runt, & non ferentes labores ad nega-
tionem tracti sunt, tribus annis sint non
recipiendi, & in duobus audiant, &
cum tribus annis substrati fuerint, sic ad
communionem admittantur. Qui autem
sine magna necessitate fidem in Christum
prodiderunt, & demoniorum mensam at-
tigerunt, & Græca sacramenta iurarunt,
tribus quidem annis ejiciantur, duobus
audiant: postquam autem in substatione
tribus annis orauerint, & in aliis tri-
bus fidelibus ad orationem se substraue-
rint, sic admittantur ad Boni communio-
nem.

A

Ερμηνεία.

ZONAR. Nonnulli in barbarorum incurfione captiui abducti, verita quædam gustauere : hoc est, idolothyta, & magica, magicis videlicet ritibus immolata, & iuramenta Gentilium usurpauere, vel idolorum cientes nomina, & Græcorum Deos, vel solem, astraque alia, quæ illi venerabantur pro Diis, iurantes. In hisce igitur hominibus puniendis, non eodem modo cum omnibus agendum esse Patres decreuerunt, sed aliter quidem cum ijs qui tormentis asperere diuexati, & cruciatuum grauitate superati sunt, aliter vero cum ijs, qui modica vi illata, fidem prodiderunt, ac idolothytis apposuerunt manus, iurisque iurandi illegitimos adhibere modos; Ex ea nimirum, quæ hoc canone præscribitur distinctione. Septuagesimo tertio vero canone, qui Christum negauit, eo salutis mysterium violauit, toto vitæ tempore deffere, hic sanctus decreuit, tum in extremo spiritu sanctorum munus participem fieri. Dicit itaque potest, non idem esse Christum negare, ac immolare dæmonijs, gustare idolothyta, & ex Græcorum ritibus iurare; Illud namque euerfionem omnimodam fidei continet, hoc vero fidem polluit, speciẽmque tantummodo euerfionis præbet. Proinde grauiori pœna prius illud punitur. Vel dixeris illo canone de ijs qui sua sponte à fide descuerant, eamque nulla necessitate adaacti abiecerant, decreuisse, hoc vero canone de ijs actum qui tormentorum grauitate superati, quibusque intentata vis etiam si non adeo vehemens, & insuperabilis, ac propterea leuioribus in eos pœnis animaduersum.

CANON LXXXII.

De ijs etiam qui pœterarunt, si vi quidem & necessitate inuamenta transgressi sunt, leuioribus pœnis subiunguntur, ut post sex annos possint suscipi. Qui autem sine necessitate suam fidem prodiderunt, cum duobus annis defleuerint, & duobus annis audierint, & in quinto in substratione fuerint, & in duobus aliis sine oblatione in orationis communionem suscepti extiterint, ita tandem condigna scilicet pœnitentiæ ostensa, in corporis Christi communionem recipientur.

Εν κατὰδρομῇ βαρβάρων συλληφθέντες πρὶς, ἀθεμίστων πινὼν ἐχθροῦ. ἤγνω εἰδωλοθύτων, καὶ μαγικῶν, μαγικῶς δαλονότι τελεσθῆς θυμωδῶν, καὶ ὅρκους ὁμώσαν ἐθικῶς, ἢ εἰδωλὰ ὀνομάσαντες, ἢ Θεοὺς Ἑλληνικῶς, ἢ τὸν ἥλιον, ἢ ἀστέρας ἄλλους, οὓς ἐκείνοι ἐπέβουτο ὡς Θεοὺς. τοῖς οὖν τοιούτοις, οὐχ ὁμοίως πρὸς οἰκονομεῖσθαι οἱ πατέρες διατάξαντο· ἀλλὰ ἄλλως. μὲν τοῖς δυνάεις βασανισθέντας, καὶ τῆς βίας ἠττηθέντας τῷ ἀλγέλει, ἄλλως δὲ τοῖς αὐτῷ μεγάλῃ βίας περδόντας πρὸ πίστιν, καὶ ἀπαμύνοις τῷ εἰδωλοθύτῳ, καὶ ὅρκους ἀποπειραμένους ὁμώσαντας, κατὰ τὴν ἀφ᾽ ἐταξίην δηλαδὴ τῷ παρόντι χειρότερος· ἐο δὲ τὰς οὐ χειρότερον τὸν ἀποπειράσαντον τὸν Χριστόν, καὶ παρὰ ταῦτα ὁ τῆς θρησκείας μυστήριον, ἀφ᾽ βίου περσυχάζειν ὁ ἄλλος ὤρει· ἀποσκηπτα δὲ, ἀποδοῦναι τῷ ἀμασμάτῳ. ἐστὶν οὖν εἰπεῖν, ὅτι οὐ τῶν ἐστὶ, ὁ ἀποπειράσαντον τὸν Χριστόν, καὶ ἡσυχῇ τοῖς δαίμονις, καὶ ὁ εἰδωλοθύτῳ γὰρ σαδαι, καὶ ὅρκους Ἑλληνικῶς ὁμώσαν. τὸ μὲν γὰρ τῆς πίστεως ἀθέτησις πρὸς τὴν ἐλπίδα· ὁ δὲ μῖσος καὶ δόκησις ἀθετήσις· καὶ ἀφ᾽ ἐκείνου, μᾶλλον ὁ παρὸν κατέλασται, ἢ ὅτι ἐοικέναι μὲν τῷ χειρότερον, πρὸς τὸν αὐτομολησάντων εἰς τὴν ἀπίστην, καὶ αὐτῷ αἰσάτης ἀθετησάντων πρὸ πίστιν, διατάξας· ἐο τούτῳ ὁ πρὸς τῷ ἠττηθέντων τῆς τῷ βασανιστῶν σφοδρότης, καὶ τῷ βίῳ παρόντων, καὶ μὴ παρὸν σφοδρῶν καὶ ἐοικέναι, καὶ ἀφ᾽ ἐκείνου μὲν πρὸς αὐτοῖς τὰ δεινὰ ἐταξίην.

Καιὼν πρῶτον.

Καὶ πρὸς τῷ ἐπιπορευσάντων, εἰ μὲν ἐο βίας καὶ αἰσάτης πρὸς ὅρκους, κομποτήρις ἀποκρίνται ἐπιτημίῳ, ὡς τὸ μὲν ἐξ ἐκείνου, πρὸς αὐτοῖς δίκους ἐστὶν. οἱ δὲ αὐτῷ ἀναίτης περδόντες ἐαυτῶν πρὸ πίστιν, ἐο δυοῖν ἐπει περσυχάζοντες, καὶ ἐο δυοῖν ἀχροασάμενοι, καὶ ἐο πεμπῶ ἐο ἀποπλήσι βυζαντινοί, καὶ ἐο δυοῖν ἄλλοις αὐτῷ περσυχάζοντες, εἰς τὴν χριστιανίαν τῆς περσυχῆς πρὸς ἀντιθέσεις, ὡς τὸν πρὸς τῷ ἀξίολογῳ δηλαδὴ μετὰ μοίῃς ἐπιδοξάμενοι, ἀποκαταστήσονται εἰς τὴν χριστιανίαν τῷ θύματι τῷ Χριστῷ.

Ερμηνεία.

Εν τῷ ξ' ἡρώδι ἀποροδοξείτω, ὁ ἅγιος ἀκραιψύχης ἐπιτιμία ἐπὶ δικασία, τὸν ἐπιόρκον ἐλάσσω. ἐν τῷ θ' ἀφείρεται ποίηται τῷ ἐπιόρκῳ, καὶ τὴν μὲν ἐξ ἀνάγκης βιασθέντες ἐπιόρκῃται, μετὰ ἧς ἐστὶ δίχραται διωκόμενοι· τὴν δὲ χρεὶς ἀνάγκης, ἐπὶ ἰα' ἐστὶ ἀφορισμοὶς, καὶ οὕτως δίχραται εἰς πλὴν κοινωνίας τῷ ὁματι τῷ Χριστοῦ, ἐπιδου-
ξαμένους μετανοίας ἀξιόλογον.

Καὶ πγ'.

Οἱ κατεμαρτυρόμενοι, καὶ ταῖς σπουδαίαις ἡρώδι ἐξακολουθοῦντες, ἢ εἰσαγγεῖται πινάξ B εἰς τοὺς ἐαυτῶν οἴκους ἐπὶ αἰδουρῶσι φαρμακίαν καὶ κατάρσιον ὑπὸ τὴν χροῖα πιπείτωσαν τῆς ἐξαιτίας, ἐπαινοὶν ποροκαλύπτουσι, καὶ ἐπαινοὶν ἀφροσύμων, καὶ ἐν τριτοῖν ἐπι-
σιν ὑποπίπτοντες, καὶ ἐπαινοὶν συστάς τις

χ. διχό-
πινος, οὕτως ἀφείρεται.

Ερμηνεία.

Εν τῷ ξ' ἡρώδι πινε γήτας, ἢ φαρμα-
κίας ἐξαγροβύοντες, τῷ φονέως ὑπάρχει ἐπι-
τιμία· οὗς δὲ λέγει ἐν τῷ θ' αὖ ἐξ ἀφορίζεται
ἐπαινοὶς, καὶ οὗτοι ἐπαινοῦνται ὁ ἅγιος ἐαυτῶν·
ἀλλ' ἐκ μὲν, περὶ τῶν αἰδουρῶσι τῶν
γῆτας, καὶ τὰ φαρμακία κατεμαρτυρῶν εἰς
βλάβειν αἰδουρῶσι διατάσσεται, ἢ καὶ τῶν χρω-
μάτων αἰδουρῶσι, ἐν τριτοῖς· ἐν τῷ θ' αὖ περὶ τῶν
μαρτυρίας πισυῶντων, χρωμάτων τῶν μάρτυ-
σιν, εἰς ἔρεσιν φαρμακίαν, καὶ εἰς κατάρσιν
χ. ἢ αὖ-
τῶν. τὰ τῶν * ἐκ φαρμακίας μιάσματος, καὶ εἰς
ἀποβυσσισμόν τῆς ἐκ πισυῶντων βλάβει, καὶ
θεραπεῖαν δίδωσι τῶν τοιούτων γνομῶν
παθημάτων. ὁ δὲ καὶ χρωμάτων τῶν ἐκ Αἰκῶν συ-
τόδου, πιπείτας ἀφείρεται κατὰ τῶν πισυῶν
ἀφορισμοί.

Καὶ πδ'.

Πάντα δὲ τῶντα γραφομένων, ὥστε τὴν καρ-
πὸς δακρυμάσσει τῆς μετάνοιας. οὐ γὰρ πινύ-
τως τῷ χρόνῳ κρίνομεν τὰ πινάξ, ἀλλὰ τῷ
ἔργῳ τῆς μετάνοιας ποροσέχου. ἐὰν δὲ δυ-
σταπασσάτω ἐχόνται * τῶν ἰσίων ἔχον, καὶ ταῖς
ἡδοναῖς τῆς ἁρτίως μάλλον δουλεύειν θαλάσσω-
σιν, ἢ τῷ κυρίῳ καὶ πλὴν κατὰ τὸ διαβόλιον
ζῶν μὴ ἀφείρεται, ὡς οὗτοι λίμνιν πορὶς

χ. ἢ αὖ-

A

ZONA. In sexagesimo quarto ca-
none indehnitè Sanctus periurum ex-
communicationis pœna ad decem an-
nos puniuit: hic autem distinguit per-
iuros, & eos quidem qui ex necessita-
te coacti sunt peierare, post sex annos
recipi decernit: Eos verò qui absque ne-
cessitate, ad undecim annos esse segre-
gatos, atque ita ad communionem cor-
poris Christi admitti, postquam suffi-
cientem pœnitentiam exhibuerint.

CANON LXXXIII.

Qui vaticinantur & gentium consuetu-
dinem sequuntur, & aliquos in ades suas
introducunt ad veneficiorum inuentionem,
& eorum expurgationem, cadant in cano-
nem sexennij: & postquam anno defleuerint
& anno audierint, in tribus annis substrati,
& anno cum fidelibus consistentes, sic ad-
mittantur.

ZONA. Sexagesimo quinto cano-
ne, qui prastigias, aut veneficium fa-
tentur, homicidarum pœnis subijcit:
Quos vero hic memorat, sexennio se-
gregatos esse iubet. Neque vero secum
ipse vir sanctus pugnat: sed ibi quidem,
de ijs qui prastigias per se ipsi exercent,
ac venena ad perniciem hominum mi-
scunt, decreuit, vel etiam de ijs qui il-
lorum opera ad eiusmodi res vtuntur:
hoc loco vero de ijs qui vaticinijs cre-
dunt, vatibusque vtuntur ad veneficio-
rum inuentionem, atque ad maculas
forte, quæ ex veneficijs inherant, ex-
purgandas, illatasque inde noxas auer-
runcandas, ac medicinam offensionibus,
per eiusmodi importatis, adhiben-
dam. Cæterum vigesimus quartus An-
cyranz synodi canon, quinquennij se-
gregationem in eiusmodi homines de-
cernit.

CANON LXXXV.

Hæc autem omnia scribimus, ut pœni-
tentia eorum fructus probetur: non enim
hæc omnino tempore indicamus, sed modum
pœnitentie attendimus. Quod si qui à pro-
prie moribus non facile auellantur, &
carnis voluptatibus potius quàm Deo seruire
voluerint, vitamque ex euangelio insti-
tutam non admittant, nulla est nobis cum

illius communis ratio. Nos enim in inobedi-
diente, & contradicente populo audire
docti sumus, Servans servam animam tuam.

ZON. His omnibus ita cōstitutis, sub-
dit magnus Basilus, Etsi tempora pœni-
tentiz expiadis peccatis definiuerimus,
non tamen pœnitentiā ex temporis diu-
turnitate diiudicamus, ut exacto in sin-
gulos eorum qui peccauerunt, præsti-
tuto tempore, omnino illos admitti sit
necesse: sed fructus pœnitentiz pensa-
mus, modumque inspicimus, hoc est,
quonam modo pœnitens sit affectus; ut
ex hoc loco septuagesimi quarti quo-
que canonis sententia percipi possit:
nempe serio pœnitētibus, tempus mul-
tæ contrahendum, qui vero negligunt,
& contemnunt, prorogandum. Si qui
vero, inquit, à propriis moribus abdu-
ci nequeunt, nec à peccatis abstant,
cum eiusmodi nihil nobis commune
est. Audimus namque in sacris litteris,
servans servam animam tuam: hoc est,
Cave ne te ipsemet perdas, si cum im-
probis communicaveris. Exindēque
adhortationem subnectit ad Antistites
quibus peccatores ligandi, & soluendi
faculta est data, quæ sic habet. Ne igitur
cum huiusmodi hominibus perire
in animum inducamus, verum expa-
vescentes graue iudicium, ac formida-
bilem diem retributionis domini præ-
oculis habentes, ne velimus vna cum
alienis peccatis perire; Etenim si nos
non docuerunt terribilia Dei, neque
nobis tam multæ res aduersæ persuade-
re potuerunt, nos ob nostram viuendi
licentiam à Deo destitutos, atque in
hostium manus traditos fuisse, abdu-
ctumque captivum ab hostibus popu-
lum, dissipatumque late, ac disiectum,
eo quod eiusmodi patrare sunt ausi, qui
Christi nomen circumferebant, si pla-
ne non cognouerunt, neque intellexe-
runt, hæc ob causas in nos iram Dei
venisse, quæ est communis nobiscum
ijs ratio? Verum eos obtestari, die no-
ctæque, publice, ac priuatim debemus:
ceterum abduci nos ab eorum prauitate
nequaquam sinamus, habentes qui-
dem in votis, in primis, ipsos lucrari,
atque ex cacodæmonis cassibus eripere:
verum si id minime possimus, nostras
certe animas ab æterna damnatione
vindicare studeamus.

αὐτοῖς κινῶς λόγους. ἡμεῖς γὰρ ἐν λαῷ ἀπειθή-
ντι καὶ ἀπειλήσῃ διδιδάχμεθα ἀκούειν, ὅτι ὁ ὢζων
σωτὴς τὴν σῶν ψυχῇ.

Ερμηνεία.

Επὶ πάντων οἷς διδάξατο ὁ μέγας Βασίλειος
ἐπὶ τῇ ἐκείνῃ ἐν χρόνῳ ὡρίσασθαι μετανοίας
ἐπὶ τοῖς ἀμάρτημασιν, ἀλλ' οὐ χρόνον κρίνοντα
τὴν μετανοίαν, ὥστε τῷ πειθαρχεῖντι καὶ ἐν
πρὸς ἐλπίσιν, ἐφ' ἐκείνῃ τῇ ἀμάρτημασιν, ἐκ
πονητῶν διγχεῖσθαι αὐτοῖς. ἀλλὰ τίς καρπὸς
τῆς μετανοίας δοκιμαζόμενον, καὶ τῷ ὅτι
B πρὸς ἐλπίσιν, ἢ γὰρ τῇ ἐλπίσιν τῇ μετανοίᾳ
τοῖς. ὡς καὶ αὐτὰ νοεῖσθαι ἐκ τῶν ὁδῶν αὐτῶν
χρόνους. ἢ τοῖς τοῖς σπουδαίοις μὲν ἐλαττω-
σθαι τὸν χρόνον. τίς δὲ ἀμειλίχως ἀφαιρέ-
σθαι τὸν χρόνον. τίς δὲ ἀμειλίχως ἀφαιρέ-
σθαι, καὶ ἐκτείνεσθαι. εἰ δὲ πῶς, φησὶ, δυ-
σασπασίας ἐχέοι τῇ ἰδίᾳ ἐχέει καὶ οὐκ ἀ-
φαιρέσθαι τῇ ἀμάρτημασιν, πρὸς τοῖς ποιούσιν,
ὡς δὲ ἡμεῖς αὐτοῖς ἀκούοντες γὰρ ἐκ τῆς γρα-
φῆς, ὅτι ὁ ὢζων σωτὴς τὴν σῶν ψυχῇ. ἢ γὰρ
βλέπει μὴ καὶ σῶν τὴν ἀπαλῆστον ἀδελφότητι
συκοινῶν. Ἐξ ἧς ποιεῖται ὁ ὢζων, πρὸς
C ὁ ὢζων, τοῖς δυναμένοις λύσει καὶ διαμεῖν
τοῖς ἀμάρτημασιν, καὶ φησὶ. μὴ τοῖς κατὰ
διδάχμεθα σὺν ἀπολλύσθαι τοῖς τοῖς, ἀλ-
λά φοβηθέντες ὁ βαρὺ κρίμα, καὶ τὴν φο-
βερὰν ἡμέραν τῆς αἰταποδόσεως τῷ κυρίου
πρὸς ὁφθαλμοῖς λαβόντες μὴ θαλίσσῃ ἀλ-
λοπελίας ἀμάρτημασιν σὺν ἀπολλύσθαι. εἰ γὰρ
μὴ ἐπαγγέλλομαι ἡμᾶς πᾶς φοβερὰ κυρίου, μη-
δὲ αἰτηλικύσθαι πληγὰς εἰς αἰῶνα ἡμᾶς ὡ-
ραρον, ὅτι ἀφ' οὗ αἰῶνος ἡμεῖς ἐκκατέλι-
πον ἡμᾶς ὁ κύριος, καὶ πρὸς ἡμᾶς εἰς
D χρεὼς ἐχρῶν, καὶ ἀπὸ τῆς αἰχμαλωτίας εἰς
τοῖς πολέμοις ὁ λαός, καὶ πρὸς ἡμᾶς τῇ ἀφ-
σπασθῇ. εἰς τὴν αἰῶνα ἐπὶ τῇ οἰκίᾳ τοῦ
Χριστοῦ πρὸς ἐχθροῖς. εἰ γὰρ μὴ ἐγνωσθῇ μηδὲ
συνῆκται, ὅτι ἀφ' οὗ αἰῶνος ἡμεῖς ὁ ὢζων
ἐφ' ἡμᾶς. τίς ἡμῶν κινῶς πρὸς τοῖς λόγοις;
ἀλλὰ ἀφαιρέσθαι αὐτοῖς καὶ νυκτὶ καὶ ἡ-
μέρας καὶ δημοσίᾳ καὶ ἰδίᾳ ὁφείλομεν, σὺν ἀπα-
λάσθαι ὅτι αὐτῇ τῇ ποιεῖα μὴ κατὰ δόχον. καὶ
ταῦτα, πρὸς ἐλπίσιν μάλιστα μὲν καρδίας αὐ-
τοῖς, καὶ ἐξελείψαι τῆς παλίδος τῇ ποιεῖα. εἰ
γὰρ τῇ μὴ δυνατῶν, σπουδαίοντα ἐκ γὰρ
ἐαυτῶν ψυχῇ, τῆς αἰῶνος κατὰ κρίσεως πρὸς
σώσασθαι.

Καὶὼν πρί.

A

CANON LXXXV.

Μὴ τίνω κατὰ δὲ ὧμεθα σιωποῦναι
 τοῖς τοιούτοις, ἀλλὰ φοβηθέντες τὸ βαρὺ κρίμα,
 καὶ τὴν φοβεράν ἡμέραν τῆς αὐταποδόσεως τῆς
 κυρίου πρὸς ὀφθαλμοὺς λαβόντες, μὴ θαλήσω-
 μεν ἀμάρτιας ἀλλοτριῶν σιωποῦντες. Εἰ-
 γὼ μὴ ἐπαΐδουσι ἡμᾶς καὶ φοβερά τῆς κυρίου,
 μηδὲ αἱ τηλικαύται πληγαὶ εἰς ἀνάσθιν ἡμᾶς
 ἦσαν, ὅτι ὅτε τὴν αἰομίαν ἡμεῖς ἐκεί-
 παν ἡμᾶς ὁ κύριος, καὶ πῆρεδον εἰς χεῖρας
 βαρβάρων, καὶ ἀπῆλθον αἰχμαλώτους εἰς τοὺς πο-
 λεμίους ὁ λαός, καὶ πῆρεδον τῇ ἀφαστοῦ, B
 ὅτι τὰ αὐτὰ ἐτόλμων, οἱ δὲ ὅσοι τῶν Χριστοῦ
 ἀποφύγοντες, εἰ μὴ ἐγνωσθὲν μηδὲ σιωπῆσθαι,
 ὅτι ὅτε τὰ αὐτὰ ἦλθον ἐφ' ἡμᾶς ἡ ὀργὴ τῆς Θεοῦ,
 τίς ἡμῖν κυνὸς πρὸς τοὺς λόγους; ἀλλὰ ὅτε
 μὴ τῶν αὐτῶν αὐτοῖς καὶ νυκτὸς καὶ ἡμέρας καὶ δι-
 μυσία καὶ ἰδίᾳ ὀφείλουμεν σιωποῦναι, ὅτι αὐτῶν
 ταῖς πονηρίαις, μὴ τῶν ἀλλοτρίων πονηρίαις
 ἡμεῖς· μάλιστα μὲν κερδίσαντες αὐτοῖς τὸ δέλεον
 τῆς παλίδος τῆς πονηρίας. ἐὰν δὲ τῶν μὴ διωκθῶ-
 μεν, ἀπουδάσμεν τὰς γυνὴς αὐτῶν ψυχὰς, τῆς
 αἰωνίης κατακρίσεως ἀποφύγοντες.

καὶ.

C



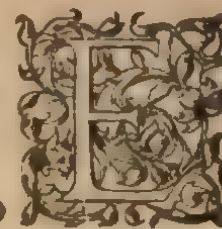
ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΕΞ ΕΤΕ-
 ΡΑΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΜΑΚΑ-
 ριον Αμφιλόχιον ἐπιστολῆς, περὶ βρωμῆς
 ἀφαστοῦ.



EIVSDEM EX ALIA
 AD BEATVM AMPHILO-
 chium epistola, De ciborum
 delectu.



Οἱς δὲ χρηστοῖς ἐκείνου-
 ταις, πρὸς τὸ σιμὸν αὐτῶν
 πρὸς ἡμᾶς, ὅτε τὴν καὶ ἡμῖς
 οὐκ ἐπὶ τὰ ἐσθίουμεν, ἐκείνα
 λέγοντες, ὅτι καὶ τὰ πρὸς τ-
 τὰ ἡμεῖς βδελυσσόμεθα. καὶ ἡμεῖς τὴν
 ἀξίαν, λέγοντες ὅτι ἡμῖς ἐπὶ τὰ κρέα, καὶ
 δὲ τὴν τῶν συμφερόντων ἀφαστον, ὡς καὶ ἐν
 λαχνοῖς τὸ βλαβερὸν τῆς κατὰ τὸν νόμον
 ζωῆς· ὅπως καὶ ἐν τοῖς κρέασι τῆς χρηστοῦς
 βλαβερὸν ἀφαστον. ἐπὶ λαχνοῦ ἐπὶ καὶ
 τὸ κύνιον, ὡς καὶ κρέας ἐπὶ καὶ τὸ γύνιον. ἀλλ'
 ὁμοῦς ὅτι ὑποτάσσοντες φάροι αἱ τῶν ἐχθρῶν,
 καὶ τὸ ἀφαστον, μὴ μεγάλης αἰδέσεως κατεπι-
 γένουσι, ὡς τὸ φαροῖ ἐκ τῶν ἐχθρῶν.



GREGORIIS autem
 Encratitis ad praeclaram
 eorum objectionem, cur
 nos quoque non omnia
 comedimus, illud dica-
 tur, quod etiam excre-
 menta nostra abominamur. Nam dignitate
 quidem olera nobis carnes sunt: quod vero
 ad eorum quae sunt utilia attinet discretio-
 nem, sicut et in oleribus id quod est no-
 xium discernimus: ita etiam in carnibus, ab
 utili perniciosum seungimus. Nam olus qui-
 dem etiam cicuta est, quemadmodum et vul-
 tarina, caro: tamen nec quis hyoscyamum
 attigerit, si sapiat, nec canem attigerit, nisi
 magna urgente necessitate. Quamobrem qui
 comedit non inique fecit.

x. 113

A

Ερμηνεία.

ZONAR. Eneeratitz, quasi scilicet continentiz additi forent, à carniū esu abhorrebant, cumque id ipsis vitio adscriberetur, orthodoxis contra obijciebant, Vos quoque nonnullos cibos abhorretis, ab iisque proinde abstinetis. Ad hoc igitur vir sanctus respondet, Non mirum esse si ab aliquibus abstinemus, vel ab ijs etiam abhorreamus, Quippe & nostra excrementa abominamur, quamvis ex nostræ carnis substantia existant. Sunt vero excrementa, vrinz, stercora, humores qui per os, & nares emittuntur, & quæcunque huiusmodi. Quemadmodum ergo illa auersamur, ita cibos quoque aliquos non admittimus. Omnia siquidem olera carniū loco à nobis ducuntur, iuxta illud, *Omnia comedite*, velut olera virentia. Habentes porro delectum, atque id quod noxium est segregantes, eo quod non lædit, vitimur. Et quemadmodum in oleribus est cicuta, & hyoscyamus, tamen ea, quia noxia sunt, fugimus, ita & in carnibus, vulturina est, & canina, non tamen canem quispiam, nisi fame vehementius dominante, gustaverit. Si quis porro vi adactus gustavit, nihil plane deliquisse censendus est.

Gen. 9.

ΟΙ ἐκείνηται, ὡς ἔχοντα μαπότις ἐκείνηται, ἐβδελύσσοντο τὸ ἄρκοφαζόν, καὶ ἀκούοντες μὴ κλέως πεινῆν, ἀντεπῆγον τοῖς ὀρθοδόξοις, ὅτι καὶ ὑμῖς ἐν τῇ βρωμῇ βδελύθεισθε, ὅς ἐστι ἀπίχθετε αὐτῇ. πρὸς τὴν οὖν ὁ ἄγιος λέγει, ὅτι οὐ θαυμάσον εἰ πινῶν ἀπεχόμεθα, ἢ καὶ βδελυσόμεθα αὐτά· ὅτι καὶ τὰ περὶ τῶν μαπατῶν ἡμῶν βδελυθόμεθα, καὶ τὰ ἐκ τῆς οὐσίας ὄντα τῆς ἡμετέρας ἄρκος· περὶ τῶν μαπατῶν δὲ εἰσι τὰ οὖρα, τὰ σκύβαλα, οἱ χυμοὶ, τὰ ἀφ' εἰμάτων καὶ σπινῶν κινούμενα ὑγρά, καὶ ὅσα τιαῦτα. ὡς οὖν ἐκείνα ἐκτρέπομεθα, οὕτως καὶ πινῶν τῇ βρωμάτῳ οὐ πωροσόμεθα. πρῶτα μὲν γὰρ λέχοντα χόρτου τὰ κρέα ἡμῖν λογίζονται, καὶ τὰ τὸ φάγεσθαι πρῶτα, ὡς λέχοντα χόρτου· ὅθεν κρίνοντες δὲ καὶ χειρίζοντες τὸ βλαβερόν, χρώμεθα τῇ μὴ βλαβερῇ. Ἐπεὶ οὖν ἐν τοῖς λέχοντοισι λέχοντόν ἐστι καὶ τὸ κατῆστον, καὶ ὁ ὑποκύμας, ἀλλὰ βλαβερόν ὄντα φθιγνύον αὐτά· ὥστε καὶ ἐν τοῖς κρέασι, κρέας ἐστὶ καὶ τὸ γύπτιον, καὶ τὸ τῷ κυνὶ, ἀλλ' οὐκ αὖ τις γαστρίῳ κυνός. Εἰ μὴ σφόδρα λιμώτῃ· ὁ δὲ γαστρίμωρος ἐκ βλας, οὐκ ἐκ λιμῶντος.

Reliquorum canonum & epistolarum canonicarum expositio, quæ apud Zonaram occurrit, eadem est cum illa quam Theodorus Balsamon affert, eamque à Zonara mutuatus censetur.



4-2

0.5

